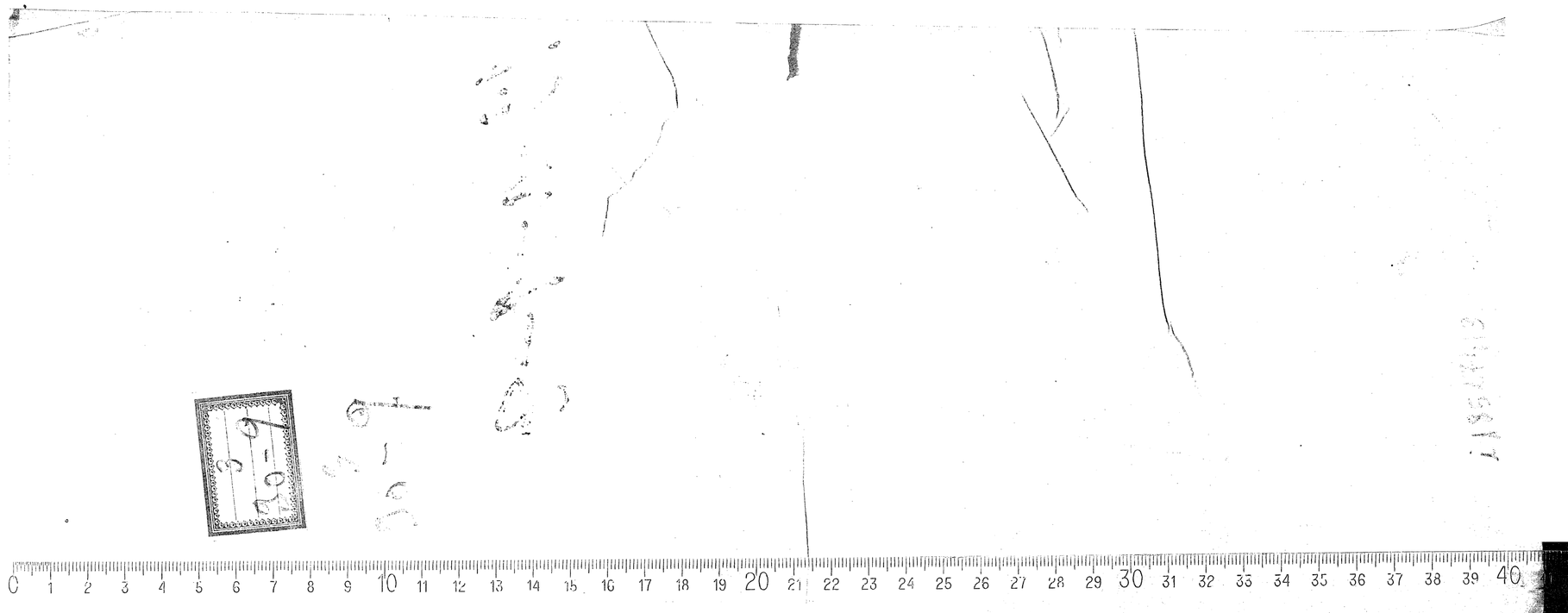

Del Colegio de la Compª de Jesus de Granada. R-10214

FELINI

VIRTVTI SIC CEDIT INVIDIA.

TERTIA IN QVINQVE DECRETAL. LIB.

PARS, STVDIO PERVIGILI ET FIDE OPTIMA recognita, typisq; elegantissimis, multoq; pulcherrimis, nunc tandem recusa, quàm hactenus usquam ornatior, integrior, simulq; locis propemodum infinitis diligentissimè iuxtà, ac fidelissimè restitutis auctior facta. Quæ autem à nobis restituta sunt (insigniora dicimus) ut interim nidem ac diligentiam erga tenostram cognoscas, hac nota * consignauimus.

Haud temerè uincit, qui æmulatur.

LVGDVNI, *ad eandentis Salamandræ insigne, in vico Mercenario, apud Senectonios Fratres.*

Anno 1549

Titulorum ac capitul. huiusce Tomi syllabus.

2 ¶ De exceptionibus Rubrica.
2 Primo.
3 Denicq.
4 A nobis.
5 Cùm ecclesiasticæ.
5 Pastoralis.
8 Cùm inter priorem.
12 Cùm venerabilis.
17 Olim, & infra.
18 Dilecti filij.
21 Apostolicæ.
23 Dilecte in Christo.
25 Significauerunt.
27 Exceptionem.
32 Aduersario tuo.
33 Venerabilem.
¶ De præscriptiõibus Rub.
36 Placuit.
38 Nihil.
40 Sanctorum patrum.
40 De quarta.
45 Vigilanti.
46 Ad aures.
47 Causam.
49 Illud.
52 Quia iudicante.
53 Ex transmissa.
54 Accedentes.
59 Cùm non liceat.
59 Ad audientiam.
62 Cum nobis.
64 Auditis.
70 Cùm ex officij.
76 Si diligenti.
78 Cùm olim.
79 Veniens.
80 Quoniam.
¶ De sentẽ. & re iudi. Rubri.
85 Sententia.
88 Iurgantium.
89 Non potest.
91 Ea, quæ.
62 De cætero.
94 Cùm aliquibus.
94 Lator.
97 Cùm causam:
100 Inter cæteras.
102 Tenor.
103 Consanguinei.
103 Cùm olim.
107 Cùm inter.
110 Causam, quæ.
111 Quod ad consultationem.
116 Sicut.
122 Cùm super.
125 Cùm Bertoldus.
129 In causis.
130 Inter monasterium.
135 Suborta.
137 Cùm. l. & .A.
139 Cum te.
142 Ad probandum.
143 Quamuis.
146 Duobus.
¶ De appellationibus Rubric.
149 Dilecti filij.
150 Inter cætera.
151 Ad nostram.
151 Personas.
152 Cùm sit Romana.
154 Ad hoc. el. j.
155 Si duobus.
156 Ex ratione.
¶ De sponsalibus Rubrica.
159 De Francia.
162 Prætereà. c. secundum.
¶ De accusationibus Rubr.
167 Si legitima.
167 Si quis Episcopus.
168 Illa Præpositorum.
168 Omnipotens.
168 Nulli.
169 De his.
170 Accusasti.
171 Euidentia.
171 Cùm. P. Manconella.
172 Ex parte.
172 Si constiterit.
173 Meminimus.
174 Licet in beato.
175 Veniens.
175 Super his.
179 Qualiter & quando.
186 Cùm dilecti.
188 Cùm oporteat.
191 Cùm dilectus.
192 Inquisitionis.
196 Ad petitionem.
199 Accedens.
200 Qualiter.
206 Sicut olim.
206 Olim.
208 Prælatorum.
¶ De calumniatoribus Rub.
210 Cùm fortius.
211 Cùm dilectus.
¶ De simonia Rubrica.
212 In ordinando.
213 Qui alium.
eod. Si dominus.
eod. Accusatum.
eod. Sicut.
eo. Tanta.
eod. Non satis.
eod. Cùm in ecclesia.
eod. Cùm sit.
214 De hoc.
eod. Cùm essent.
eod. Insinuatum.
215 Nemo.
eod. Querelam.
216 Ea, quæ.
eod. Ex diligenti.
eod. Et si quæstiones.
eod. Veniens.
217 Ex tuæ.
eod. Ad nostrum.
eod. De simoniacę.
218 Matthæus.
218 Ad aures.
eod. De regularibus.
eod. Ex insinuatione.
219 Nobis.
eod. Dilectus.
eod. Suam.
220 Dilectus.
221 Licet Hely.
223. Per tuas.
224 Sicut tuis.
eod. Tua nos.
225 Per tuas.
eod. In tantam.
225 Per tuas.
226 Consulere.
eod. Sicut pro certo.
eo. Quoniam.
227 Audiuimus.
228 Ad apostolicam.
228 Ne Dei.
229 Iacobus.
eod. Si quis.
eod. Mandato.
¶ De magistris Rubrica.
231 Quoniam.
eod. Prohibeas.
232 Quanto.
232 Quia non.
eod. Super Specula.
¶ De Iudeis & Saracenis Rub.
233 Presenti.
eod. Multorum.
234 Iudei de.
eod Quia.
eod Iudæi.
235 Ita quorundam.
eod Consuluit.
eod. Ad hæc.
236 Sicut Iudæi.
eod. Quàm sit.
237 Significauit.
237 Quod olim.
238 Et si Iudeos.
238 Postulasti.
eod. In nonnullis.
eod. Ad liberandum.
239 Cùm sit.
240 Ex speciali.
eod. Nulli.
¶ De hæreticis Rubrica.
eod. Dubius.
eod. Qui alios.
241 Firmissimè.
eod. Fraternitatis.
242 Si quis Episcopus.
eod In eos.
eod. Cùm Christus.
eod. Sicut.
243 Ad abolendam.
eod. Vergentis.
244 Si aduersus.
eod. Cùm ex iuncto.
245 Excõmunicatus.
246 Sicut.
eod. Excõmunicamus.
eod. Absolutos.
¶ De homicidio voluntario, vel casuali Rubrica.
eod. Si quis.
eod. Interfecisti.
247 Si perfodiens.
eod. Cùm iuramentum.
248 Si aliquis.
eod. Sicut dignum.
250 Presbyterum.
eod. Continebatur.
eod. Lator.
eod. Suscepimus.
eod. De cętero.
251 Ad audientiam.
eod. Dilectus.
eod. Ex literis.
eod. Ex literis secundo.
eod. Significasti.
252 Petrus.
253 Significasti.
255 Tua nos.
eod. Sicut ex tua.
eod. Postulasti.
256 Exhibita.
256 Ioannes.
eod. Pertio.
eod. Quidam.
¶ De sent. excõm. Rubrica.
256 An excommunicatio.
257 Super eo.
eod. Monachi.
eod. Si verò.
258 Si verò.
eod. Non dubium.
259 Mulieres.
eod. Porro.
eod. Nulli.
260 Parochianos.
eod. Ex tenore.
eod. De cętero.
eod. Ad hęc.
eod. Ea noscitur.
261 Cùm non ab.
eod. Cùm desyderes.
eod. Veniens.
eod. Peruenit.
eod Significauit.
eod. Tua nos.
eod. Ad eminentiam.
eod. A nobis. primo.
262 Conquesti.
eod. Perpendimus.
eod. Vniuersitati.
eod In audientia.
263 Quod de his.
eod. Cùm pro causa.
eod. A nobis. secundo.
eod. Nuper.
264 Quod in dubijs.
eod. Inter alia.
265 Cum illorum.
266 De monialibus.
eod. Si verè.
eod. Vt famæ.
267 Contingit.
eod. Relatum.
eod. Sacris.
eod. Sicut.
268 Per tuas.
269 Si aliquando.
eod. Officij.
eod. Responso.
eod. Inquisitioni.
eod. Contingit.
270 In presentia.
eod. Quantę.
eod. Sacro.
271 Nouerit.
eod. Canonica.
eod. Super eo.
272 Venerabili.
eod. Grauem.
eod. Cum voluntate.
eod. Si concubinæ.
eod. Duobus.
eod. Permittimus.
eod. Quanuis.
eod. Si quem.
273 Pueris.
¶ Tractatus Felini Sandei.
215 Qñ conatus puniri debeat: vel non: Opus nuper additum.
216 Sermo de indulgentia plenaria per modum prędicationis.
220 Tractatus quando literæ Apostolicę noceãt patronis ecclesia.
221 ¶ Additiões Felini ad princip. ad Abbat. opus in decretum.

Rubrica De exceptionibus. 2

INNOCENTIO OCTAVO PONTI. MAXIMO, FELINVS Sãdæus inter auditores sui sacri palatij minim⁹ cõmendatione præmissa felicitatem.

REdegi, beatissime pater, in vnũ corpus quæcũque. xx. lectionũ mearũ anno: diù in gymnasio Pisano prodesse auditoribus meis studeo, de exceptionibus, præscriptio. & sententijs, sensi. Opus aũt beatitudini tuæ, quæ Petri fidem & sedem tenet: de meque optimè merita est, dicaui: tùm quòd oẽs ingenij mei (si qui sunt) fructus tibi debeantur: tũ vt opus ipsum: si minus meo nomine: tua certè authoritate: & commendatione legatur. Et quamquã intelligo me in tabernaculum domini non aurũ, non argentum, non lapides pretiosos, aut byssum & purpuram, sed pelles, & caprarum pillos (vt aiunt) offerre. Erit tamen (ni fallor) opus hoc legentibus non inutile. Quicquid enim iudicij de eisdem rebus habui, & ab optimis probatissimisque authoribus scriptum inueni, in illud contuli. Incolumen & mei memorem sanctitatem Vestram Deus omnipotens tueatur, beatissime Pontifex.

Rubrica de exceptionibus.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio propriè dicit qñ excludit actionẽ actoris fundatam.*
2 *Exceptio & defensio, an sint synonima.*
3 *Defendere verbum, quot modis sumitur?*
4 *Exceptio, an habeat ortum à iure naturali?*
5 *Exceptio, an dicatur inniti æquitati?*
6 *Excipiens, an dicatur actor?*
7 *Exceptio solũ actionis excluſiua, probari debet quando datur terminus ad excipiendum.*

1 PRimò Dũ Ab. insistit in diffinitione exceptionis Adde Raph. in. l. ij. ff. eo. tit. Et Ange. are. insti. eo. tit. in ru. vbi latius in sistũt: vt in voce dicam, Cõcludentes in effectu † ꝙ ita demũ dicat̃ p- priè exceptio, qñ excludit actionẽ actoris fundatã. Et ad de Bal. in hac rub. dicentẽ ꝙ excipiẽs habet tũc probare qñ supponit aliqđens in rerũ natura. Secus vbi simpliciter negat: quia nõ dicitur excipere: nec aliquid habet probare. Idẽ Bal. in. l. j. xxij. co. ver. vij. C. qui accu. nõ pos. Dicẽs, qđ propriè loquẽdo, oino negare nõ est excipere. Idẽ Bal. in. l. perẽptorias. v. col. C. fen. rescin. nõ pos. post glo. in. l. nã & posteà in princ. ff. de iure. Adde etiã gl. iij. in. c. j. de li. cõt. in. vj. Quę pulchrè ostẽdit, ꝙ † defensio[a] & exceptio nõ sunt synonyma. Vñ infert ibi Do. vj. col ꝙ statutũ prohibẽs excipere cõtra instr. nõ prohibet opponere defensionẽ. Sic ẽt dicit Bal. in. d. l. j. C. qui accu. nõ pos. ꝙ nõ oĩs exceptio strictè loquẽdo est defensio. Et ibi loquẽs in criminali: dicit ꝙ illa est propriè defensio, quęcri men excludit: sed illa quæ ꝓcessum retardat, nõ est ꝓpriè defensio. Licet aliter sentiat Bal. in. l. reos. xij. colũ. C. qui accu. nõ pos. volẽs exceptionẽ ẽt declinatoriã dici defensionem. Et dicit Bal. in. l. fi quidem. C. de exceptionibus ꝙ mera negatio nõ dicit defensio. ¶ Vñ statutũ prohibens audiri defensionẽ bãnitorũ, intelligit de defensoribus grauãtibus reũ onere probãdinõ de merè negatiua.

¶ Generaliter de verbo defendere, vide Do. in. c. quo iure. viij. dist. vbi propter gl. j. infert † ꝙ est verbũ latũ. & quãdoq; ponit pro petere: quia suũ petẽs, dicit se defendere. ¶ Itẽ ꝙ prohibitus excipere, posset se defendere. vide Bar. in. l. j. §. & parui. ff. ꝙ vi aut clam. & in. l. planè. ff. de pe. hæ. & ibi dicit ꝙ prohibitus se defendere nõ põt ẽt officiũ iudicis implorare. secus si simpliciter prohibet excipere. ¶ Quãdoq; defendere etiã ponit pro accusare Bal. in. l. nõ prohibẽt. in pri. C. q accus. Aliquãdo pro agere. & Bar. in. l. j. C. de iu. & fac. ign. Bar. in. l. j. ff. de exce. Et ad intellectũ gl. in. d. c. j. vide etiã quę dixi. ẽ. c. exceptionem. circa. xiiij. col. versi. circa peremptorias. ¶ Inquantũ tenet Abb. † exceptionẽ ortũ habuisse à iure naturali. Adde latè Ang. areti. insti. de excep. iij. char. vbi tandẽ vult, ꝙ orta est à iure diuino: sed formã habet à iure humano: sicut matrimoniũ est inuentũ in paradiso. c. j. de voto. in. vj. tñ habet formã à iure positiuo. c. j. de spõ. in vj. iũctis nota. in rub. de spõ. Sic cõfessio pœnitẽtialis dicitur de iure diuino: iuxta illud. Cõfitemini alterutrum. Tamen circũstãtiæ, de quibus in. c. oĩs vtriusq; j. de pœ. & remiss. sunt de iure positiuo. Obstat istis. Primõ quia effectus non ꝓcedit cãm scãm philosophũ. sed ab actiõe oritur exceptio. & causa exceptionis est actio. vt §. in diffinitione. Actio aũt est de iure positiuo. Bar. & Sali. in. l. ex hoc iur. ff. de iust. & iur. ergo & exce. ne sit fil. ãte matr.

¶ Scdò, papa nõ tollit ea quę sunt de iure diuino. c. sunt quidã. xxv. q. ij. Tollit autẽ vbi vult exceptiones etiã rationabiles. c. ex parte. lo. ij. de offi. dele. ergo nõ sunt de iure diuino. & ꝙ exceptio. nõ sunt de iure positiuo: firmat Bar. in. d. l. ex hoc iure. ¶ Solutio. Ita dicẽdũ est de exceptione sicut de actione. dicit Bal. tandẽ in. d. l. ex hoc iure. videlicet ꝙ aliqua actio habet materiã præexistentem à iure naturali: & illa est de iure naturali. aliqua habet materiã præexistentẽ solũ de iure ciuili: vt præscriptionis, rei iudicatę & similes. & talis est à iure ciuili. bñ facit doctrina Bal. in. l. cũ mulier. ff. fol. mat. approbata per Abj̃. eo. dilecti. vij. co. ꝙ aliqua defensio est iuris naturalis: aliqua merè iuris positiui. ita in exceptione. De his etiã per Ang. fic. in. d. c. ex parte. penul. colũ. ¶ Sufficit narrare simpliciter factum ex quo resultat exceptio etiam si non dicat̃ exceptio. Bar. in. l. j. iij. col. ff. de exceptio. sequitur Imo. in. l. iij. §. hoc aũt. ff. de dã. infe. & in. l. quidã. ff. de re iud. Et Bu. in. c. ex parte. s̃. ij. co. de rescrip. per illũ tex. Et Are. cõs. xlviij. inci. Reuocat in dubiũ. Facit. c. meminimus. de accu. in verb. proponẽs. iuncta expositio. Io. and. quæ dicit per exceptionẽ. & c. dilecti j̃. e. in verb. proposuerunt. & c. cũ olim. in verbo exibuit. de præscri. cũ simi. Licet quãdoq; dicatur excipiendo. c. ij. de ordi. cogn. c. significauit. & c. dilectus Io. ij. de rescrip.

[a] ¶ Defensio & exceptio. Adde tu quod exceptio & offi', iudicis nõ est idẽ, vñ dic ꝙ si per statutũ est sublata exceptio: tamẽ põt implorari officiũ iudicis, l. planè. vbi Bar. in fi. ff. de peti. hęre. idem Bar. in. l. iiij. §. nouissimè. ff. nau. cau po. sta. & in. l. j. §. & parui. ff. ꝙ vi aut clã. in. fi. col. in ver. Item aduerte vbi expressè dicit ꝙ si statutũ prohibet opponi cõtra instrumẽtũ, exceptionẽ pacti, vel aliã similem exceptionẽ cõpetentẽ de iure cõi poterit tamẽ implorari officiũ iudicis. idem tenet. d. A. b. in. c. cũ quis de resti. spo. Pet. de an. in cle. j. de se. pos. & fru. Adde quod tenuit Bal. i. l. j. C. de cõdi. inde, in. vlti. col. & Sal. in. l. ita nobis. C. de adul. vide tu Imo. & Ange. in. l. fi. ff. à q. a pp., nõ licet. q reducunt istos doct. ad cõcordiã & pro ista opin. Bart. & aliorũ: ꝙ exceptio & officiũ iudicis nõ sit idẽ, facit illud qđ dicit Ang. in. d. l. planè. videlicet ꝙ si statutũ dicit, ꝙ in causa criminali nullus debeat admitti ad aliquã exceptionẽ nisi personaliter cõpareat tamẽ poterit implorari officiũ iudicis: vt ex ossõ capiat iformationẽ vt puta ꝙ accusatus est clericus, & per cõsequẽs non tenet cõparere vel ꝙ occisus erat bãnitus qui poterat impune occidi. facit etiam pro opinista illud qđ vult Ang. ĩ. l. quos prohibet. ff. de postu, ꝙ si statutũ prohibet ꝙ quis nõ possit excipere, nisi fatisdet, poterit tamen implorare officium iudicis qa dicit ibi officiũ iudicis, & exceptio sunt diuersa. facit etiam ad ista illud quod dicũt Ang.

Fulg. d. Alexã. & alij. in. l. nã & poſt eã. §. ſi dãet in fin. ff. de iureiu. q ſi ali cui p̃cluſa eſt via excipiendi, puta qa lapſus eſt termi nus datus à iudice vel à lege: vel ſtatu to, põt tñ implora re officiũ iudicis vt informet ſe de tali exceptione, & idẽ tenet do. Ab. in. c. inter monaſteriũ, de re iudi.

cum ſimilibus. Et vide Rotã de excep. v. in nouis. vbi latè dicitur. q ſi reus in termino porrigit exceptiones: narrando ſimpliciter talia: ex quibus petitio aduerſarij non debeat admitti, dato nõ dicat, q excipiendo ea porrigit: tñ ſuper ipſis tanquã exceptionibus iudicari debeat. Ad idem vide latè Egid. deciſi. dccxxxvj. inci. Si in termino. vbi latè cõcludit, q etiã ſi nõ dicatur excipio. Tñ ſi dans deducit materiã quæ impugnat petita per actorẽ, videtur dare excipiendo: etiã ſi ad alioſſectus poſſit dari de illa materia, & nõ ad finẽ excipiendi. Dicas tñ ſi opponitur de inepta exceptione: ſuccũbet excipiens. l. j. §. Labeo. & ibi Bart. ff. de flu. Bar. in. l. ff. de excep. Nico. mil. in repertorio in ver. excep. §. iij. Flo. in. l. in exceptio. ff. de probatio. Ang. in. d. l. j. reputans inutilẽ iſtam clauſulã. Et oẽs exceptiones mihi cõpetentes oppono. Quia ſicut agens debet ponere factũ certũ. glo. in. l. j. ff. de excep. ita & excipiens. Tamẽ exceptio dubia quæ poteſt cõcludere: & nõ cõcludere, debet admitti, cũ poſteà in proceſſu, poſsit declarari. But. in. c. literis. xj. col. in ver. ex his deciditur. de reſtit. ſpo. allegat glo. pe. in. l. ex inſinuatione. de procu. & Rota quæ eſt prob. vj. in nouis. volentẽ q petenti reſtitutionẽ beneficij ſufficit docere de titulo colorato: dicẽdo ſe canonicè inſtitutũ: licet nõ dicat quõ, vel à quo dũmõ in proceſſu hoc poſteà deducat: licet ſuper hoc multum variauerint auditores vt ibi latius. Et dicit Innȝ. eo. c. paſtoralis. non eſſe neceſſariũ q exceptio quę ineſt negotio proponaſ, puta cõditio in cõtractu appoſita: quia producto inſtrumento cõtractus ſtatim patebit. q eſt dictum ſingulare ſecundũ Card. ibi ad fi. dicentẽ idẽ: ſi conditio fuit appoſita poſt contractũ, dũmodo ex actis de ea cõſtet. quicquid dixit Bart. in. l. lecta. v. col. ver. ſed tũc quęro. ff. ſi cert. pe. Ad quod vide quæ dixi. in. c. cùm ordinẽ. de reſcrip. in. j. & v. declaratione. circa glo. in cle. appellanti. de appell. ¶ † Exceptio dicitur inniti æquitati. Car. hîc. Abbȝ. eo. c. cũ inter in notabilibus Fede. cõſi. xc. incip. Caſus talis. ver. dixi & dico. Bart. in. l. qui æquitate. per illũ text. ff. de do. except. & in. l. j. ff. de vaca. mu. Hinc eſt q vbi æquitas nõ ſuadet; nõ datur exceptio. ¶ Item omnis exceptio dicitur fauorabilis. facit. l. qui exceptionẽ. ff. de condi. inde. no. Ang. are. inſt. de exce. in prin. iiij. chartę. ¶ † Excipiens dicitur actor. l. j. ff. de except. Ideò debet factum certũ ponere ſicut agens. vt. §. dictum eſt. Similiter debet ſpecificare qualitatẽ criminũ: ſicut de accuſante dicitur in. l. libellorũ. ff. de accu. Ita Do. poſt Ioã. And. in. c. ij. §. teſtes. ad fi. de teſtib. in. vj. dũmodo excipiatur* vt quis puniatur* : ſecus ſi ſolùm vt repellatur. Flo. in. l. in exceptio. ff. de proba. per tex. in. §. ſi quis aũt. in authẽ. quomõ opor. epi. per quẽ dicit ſe lucratũ magnã cappã. Tamen differt excipiens ab agente: quia exceptio nõ ſcribitur neceſſariò. Bar. in. l ſcire. §. oportet. ff. de exc. tu. Butriga. in. c. qm̃. xij. col. §. de proba. licet iudex redigi faciat in ſcriptis: vt ibi. Niſi excipiens eſſet voluntarius. vt contra electum. Inn. de elect. c. dudum. lo. ij. de quo exultat Flo. vbi ſuprà: quia magis aſſimilatur agenti. vt etiam hîc per Abb. & in. c. ſi quis cõtra. ij. colum. de foro compe. vbi vide. ¶ Et de excipiente contra electum. q non dicatur propriè excipere. Vide Abb. poſt Innoc. & alios in c. ſuper his. ij. colum. de accuſatio. & ibi Imo. in fi. & Sali. in. l. qui crimen. in. iij. colum. C. qui accuſa. non poſſ. & Abb. in. c. ſuper eo. lo ſecundo. in. ij. col. de elect. Et q illa nõ dicatur exceptio quæ nõ opponitur actioni: ſed potius intentionis excluſio. vide glo. in. l. qui ſe debere. ff. de cond. ob cau. & propriè loquendo, excipiens non dicitur agere. glo. inſtit. de except. in princ. Ipſe eſt eñ cum quo agitur. Abbȝ. eod. cũ inter. iiij. colũ. ſuper gloſ. j. Vnde in ſtatutis actio non comprehendit exceptionem. Bart. & Ang. in. d. l. j. Et priuatus actione, non eſt priuatus exceptione: vt in exemplis ibi poſitis. ¶ † Demum ſcias, qd dato termino ad excipiendum debet probari ſolùm exceptio actionis excluſiua, nõ defenſio. Bald. in. l. in rebus. in fi. C. de iure do. Item bannitus prohibitus audiri licet nõ poſſit agere neq excipere: tamẽ põt opponere exceptionẽ excludentẽ intentionẽ. [a] Bal. in. l. peremptorias vj. col. ver. quęro nũquid poſſit. C. ſenten. reſcin. nõ poſ. eſt enim quędã allegatio, quã etiam iudex ex officio proponere poteſt, repellendo carentẽ actione. gloſſ. in. l. vbi pactum. C. de tranſact. & ibi ſcribentes. Item exceptiones quæ proponunt contra iudicẽ, non ſunt propriè exceptiones: ſed illę quæ opponunt cõtra agere volentẽ. glo. in. c. quoniã. in ver. recuſationẽ. de proba. & eſt ſingularis ad intellectũ ſtatutorum ſecundũ But. ibi. xj. col. Forte ſecus in exceptione teſtium repulſiua: quia per obliquum reſiſtit agenti. vt per gloȝ. c. proxi. Et adde Bald. in. l. ſancimus. in princ. in. ij. col. ver. iſte tex. eſt arg. C. de dona. vbi dicit q ſtatutũ remouens exceptiones cõmunes nõ intelligit remouere exceptiones intentionis: qa nõ ſunt propriè exceptiones. alle. Bar. in. l. vt mihi donares. ff. de dona. & in. l. j. ff. q vi aut clam.

a ¶ Intẽtionem. Ad de Bar. in. l. libertus. verſi. cũ ego credo. ff. de in ius vocã. vbi dicit, no ta pro bãmtis qui agere prohibent nõ excipere. vide tamẽ Bal. cõtra in fi. C. de tranſac. & adde Bal. in. c. j. in prin. in tit. hic fi. ex cõtra. ver. Itẽ ſi bannitus.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Macula hoc verbum quid ſignificet.*
2 *Exceptio contra perſonas teſtium regulatur vt exceptio peremptoria.*
3 *Emendatio delinquentis probatur per ſacerdotem.*
4 *Crimẽ deductum per exceptionis viam, quando ſit punibile.*
5 *Iudicium ſi fuit ordinatũ cõtra eũ de cuius crimine incidenter ſtat ſicut cõtra alios, poteſt puniri in eadẽ inſtantia.*
6 *Confeſsio facta in primo iudicio: an faciat fidem in ſecundo.*
7 *Crimen deductum per exceptionem quæ ſapit accuſationẽ eſt punibile.*
8 *Actor agere volens: & excipere cõtra eũ de crimine, ſi ſuſcipit defenſionẽ: ſiue crimẽ ſit connexum principali: ſiue non & conuincatur ſiue cõfiteatur debet ordinarie puniri.*
9 *Crimen non connexũ ſi opponatur teſti per modum exceptionis: & non conſtat de crimine per confeſsionem teſtis puniri poteſt extraordinariè.*
10 *Crimẽ de quo excipitur ſi contingit cãm & conſtat per confeſsionem punietur ordinariè: hæc concluſio limitatur quatuor modis. vt hîc per ordinẽ. nu. 11. 12. 13. & 14.*
15 *Crimẽ de quo excipitur ſi contingit cãm de ipſoque conſtet per probationes punietur pœna ordinaria in eodem iudicio. limitatur hæc concluſio dummodo cauſa principalis ſit criminalis. nu. 16. vel niſi teſtis conuictus fuiſſet abſens: aut ſe non defendiſſet quia tunc ex iudicio inter partes actio ipſe non punietur. nu. 17.*
18 *Crimen opponens & non probans propoſitum, excipiendo tenetur actione iniuriarum.*

¶ CAP. I.

1 DEnique. † Verbũ Macula, de quo in tex. cõiter intelligitur de macula corporali: quę ſi eſt talis quæ repellat ab ordinibus, repellit teſtem contra clericum in cauſa criminali per. c. ipſi cũ gl ij. q. vij. Adde glo. iiij. q. iij. in ſumma. in fi. Io. an. & Butri. in. c. fi. de teſti. Et Inno. de accuſa. c. cũ. P. in fi. gloſ. magnæ. vbi dicit vitiatos corpore repelli à teſtimonio: & accuſatione clerici. Ex quo infert Bald. in procemio decretalium. viij. col. q prohibitus aſcendere ad ordines non poteſt ordinatos iudicare. Conſidera quod vitium corporis repellit ab ordinibus propter decorem diuini miniſterij non propter imperfectionem virtutis animę quę ſola conſideratur in teſte. Et ſequeretur q à teſtimonio contra clericum repelleretur ille etiam qui non habuit vinum: quia non poteſt ordinari gloſſ. in. d. ca. ipſi. & ideò fortè intelligitur quando alicui in pœnam fuit mutilatum aliquod membrum. Tamẽ cogita: & opinio communis

cõmunis verificaret ſolùm in cõuerſis regularibus, vel alijs gaudẽtibus priuilegio clericali ſine ordinib⁹, nõ autẽ i laico, quẽ ſola laicalitas repellit à tali teſtimonio. de teſti. c. decętero. ¶ Dũ dicit Ab. peręptoriã malitioſè omiſſam nõ poſſe amplius in cauſa adduci. Adde. gl. magnã circa mediũ in. c. ad audiẽtiã. lo. ij. de reſcri. & ibi opportunè dixi. xvij. col. ver. omiſſum in principali. ¶ Dũ
2 dicit gl. hîc † quòd exceptio in perſonas teſtiũ regulat vt peremptoria. Adde gl. ſi. in medio. in. c. de teſtibus de teſti. Glo. magnam circa mediũ. e. titulo. c. ex parte. Lapũ alleg. lxxxij. ij. col. But. in. c. vltra. iiij. col. de teſtibus. Abb. in. c. preſentiũ. in prin. eo. ti. Imo. in cle. cõſtitutiõem. v. col. de elec. Butr. in. c. exceptionẽ. iiij. colȝ. eo. Abb. in. c. cũ. I. & A. vij. col. ibi. ex his ſingulariter. de re iudic. vbi ad hoc not. illũ textũ pro valde ſingulari, q exceptio cõtra teſtes tangit negotiũ principale. Signa etiã glo. ibi. ſed ſi de falſo. q etiã ſi corã primo iudice iſtæ exceptiões fuerũt adductę: & nõ probatæ, probari poſſunt in cauſa appellationis. qd alibi nõ ita exprimitur. loquũtur eñ iura de exceptionibus antea nõ oppoſitis. c. cùm Ioannes. cũ ſimi. de fid. inſtru. Et hoc ideò pulchrũ eſt: quia prima facie videretur imputandũ, ſi ea quæ ꝓpoſuit nõ ꝓbauit. Niſi dicas hoc ceſſare, præſupponẽdo quod ſit in caſu ca. preſentiũ. de teſti. ¶ † Per ſacerdotẽ ꝓbaſ emẽdatio. gl. hîc. & glo. ſi. in. c. teſtimoniũ. de teſti. & in. c. nuper. in verbo iuratus. eodẽ ti. in. c. nemo de ſimo. i. c. ſi peccauerit. ij. q. j. Spe. de teſte. §. reſtat. ver. xvij. Do. in. c. in capite. l. diſt. Io. and. in. c. q̃q̃. ſuper glo. ij. de vſu. in. vj. Glo. Archi. & domi. in. d. c. ipſi. Io. an. But. & Imo. in. c. lectę. de renũtia. Inn. in. c. qualiter. lo primo de accuſa. Cal. pulchrẽ de teſtibus. conſilio. ij. inci. Dũmodo de licẽtia cõfitẽtis. Domi. in. d. c. ipſi a poſtoli. Aliàs incurrẽt pœnã capi. omnis. de pœni. & remiſ. & q illa licẽtia ſufficiat: vide text. de ſimo. c. Matthęus. & ibi Abb. i no tabili. Et text. de adul. ſignificaſti. Et ſi ſacerdos reuelaret ſine licẽ tia nihil nocet iudicio [b] illa cõfeſſio pœnitẽtialis. Bal. in. l. Archi
b gerũtes. C. de epiſco. au. ¶ Amplia, etiã ſi aliq teſtes audiuiſſent fortè mediãte ſubtili pariete cõfitẽtẽ ſacerdoti: qa teſtimonium eorũ nõ ꝓbat illã cõfeſsionẽ factã in fori poli. Tindarus in dialogo de teſti. folio. xx. ver. ſequiſ alia pars de teſte. Alleg. Io. an. in. c. fi. de tempo. ordi. in addi. Nõ tamẽ ſufficit ſimplex licẽtia cõfitẽtis: ſed debet extra cõfeſſionẽ replicare delictũ: vt ꝓbat ſanctus Benardinus in tracta tu de reſtit. malę abla. v. dominica. arti. ij. & ſubtiliter Ambroſius de teruiſio in quadrageſimali ſermone. xx. incipiẽte Repleti ſunt omnes. i ſecũda parte. cõcluſione. iij. & Rober. de litio in quadrageſimali ſermone. xxix. poſt Ricar. & Tho. i iiij. diſtin. xxj. Quia cõfeſſor ligatus eſt ad celationẽ [c] nõ tãtũ iure
c pœnitẽtis. ſed eccleſiaſtico & diuino per pœnitẽtiã nõ diſpẽſabili. & i dubio præſumit reuelatũ cũ licẽtia. Lapus allegatiõe. xciij. Mulier in cõfeſſione. Oportet tamẽ q cõfeſſor iuret: vt ei credaf. Archidia. & Domi. i dicto. c. ipſi. But. in. c. teſtimoniũ. de teſti. cõ tra Inno. & Cardiñ. ibi. & Arch. in. c. in capite. l. diſtin. quia in iſto foro cõtẽtioſo nõ gerit ſacerdos vices dei: & ne ſint duo ſpecialia, q credaf vni: & nõ iurato. Ineptũ eſt tamẽ dicere emẽdationẽ ꝓbari ꝑ ſacerdotẽ. Car. in. dicto. c. teſtimoniũ. vlti. col. Quia ſatiſfactio, vel pœnitẽtia fuerit extra confeſſionẽ. Sed dicit Abb. ibi i lectura permãſi. q ꝓbata cõfeſſione & acceptatione pœnitentię preſumit emẽdatio. ꝓpter glo. aureã i. c. de his. lo ſecũdo. l. di. quę dicit, q ſacerdos cõfeſſus celebrãs nõ peracta pnia: nõ celebrat in peccato: ſed emẽdatus. Nec obſtat. c. teſtimoniũ. vbi requiritur peractã eſſe pœnitẽtiã. qa intelligitur de iteriori. ſicut in. c. ſi is q. xxij. q. iiij. ſecũdũ eũ. Et hęc eſt intẽtio gl. de q̃bus. §. Et conſuluit pridie ipſas habere locũ, etiã quãdo ſacerdos teſtificaf de cõfeſſione ad ſui cõmodũ qa ita ſentit Lapus. dicta alleg. xciiij. dicẽs credi ſacerdoti accuſato de reuelata cõfeſſiõe, dicẽti ſe habuiſſe licẽtiã reuelądi: & tñ ꝑ hoc teſtimoniũ euitat pœnã. d. c. omnis. Vñ cũ quidã ſacerdos diceret ſe abſoluiſſe excõmunicatũ publicũ, & eũ ſepeliuiſſe in eccleſia, dixi q ſtabaf iuramẽto ſuo ad euitãdã pœnã clemẽti. j. de ſepul. & iſta nota vt noua. ¶ Collige octo breues
4 cõcluſiões, ad cognoſcẽdũ q̃do † crimẽ deductũ ꝑ viã exceptiõis: vel incidẽter ſit punibile, inſertis pluribus vltra Ab. i. c. ij. xvj. col. de ordi. cogni. & Ludo. ro. i. l. cùm mulier. xij. col. ff. ſol. matri. &
5 Ang. are. iſti. de excep. fo. xxiiij. ¶ Prima cõcluſio. Si tela † iudicij fuit ordinata cõtra eum de cuius crimine incidẽter cõſtat: ſicut cõtra alios poteſt i eadẽ inſtãtia puniri, ſecũdũ prædictos. per. c. per inquiſitionẽ. de elec. Adde Spe. de teſte. §. iã de interrogatorijs. ad finẽ. verſi. ſed nũquid. vbi dicit q in cauſa inquiſitiõis i capite & mẽbris conficiẽs, etiã vt teſti ſi eſt de mẽbris punire poteſt. ꝑ dictũ. c. ꝑ inquiſitionẽ. ¶ Secũda cõcluſio. Si tela iudicij fuit reſtricta ad certã perſonã, ſed ad aliũ finẽ: & icidẽter cõſtat de crimine alterius poteſt ordinari noua tela inquiſitionis cõtra eũ ſecũdũ prędictos. per. c. ij. ſecũdũ vnũ intelle ctũ. de cõfeſſis. facit. c. per ſcripta libellorũ. in fi. ij. q. vel Idẽ Archi. & Domi. ij. q. j. c. in primis. Tamẽ probationes primi iudicij nõ ſuffi cerent in ſecũdo. per regulã. c. inter. defide in ſtru. ita But. in. c. ij. §. fi. iij. col. de ordi. cogni. Abb. in. c. ij. iiij. col. de cõfeſ. glo. in. l. ſi quis ad ſe. ad. l. iul. de vi. Bart. in. l. ij. ff. vi bono. rapto.
6 omnes. i. c. cauſam. lo. j. de teſti. † cõfeſſio tamẽ facta in prima tela ſufficit ad pœnã in ſe cũda. Inn. i. d. c. ꝑ iquiſitionẽ. quẽ extollit Abibi in. v. col. & i. d. c. ij. de cõfeſ. iiij. col. Ratio differẽtię. quia cõtra teſtes fortè ſe defendiſſet: ſed cõfeſſio irreuocabilis eſt: facit dictũ
{ Inn. c. ij. de ord. cogni. vbi dicit * quòd cõfeſ
a ſio in ſummario indicio * nocet in plenario: [a] licet ſecus in alijs actis. ſequiſ Imo. i clemẽ. cõſtitutionẽ. vij. col. de elect. vbi bonus tex. i fi. & Bu. in. c. dilectus. xj. col. de capel. mo. & in. c. veſtra. xlvj. col. de coha. cle. Pet. de anch. in. c. ij. de cõfeſ. i. vj. Lud. ro. in. l. naturaliter. §. nihil. viij. col. ff. de acqui. poſſeſ. & ali. Saluo niſi eſſet cõfeſſio ꝓcuratoris. Ab. poſt Spe. i. d. c. ꝑ inquiſitionẽ. qa ceſſat ratio. d. c. ꝑ. tuas. in verbo. voce. Idẽ ſi eſſet cõfeſſio ficta. Bal. in. c. ij. de ordi. cogn. ꝑ. l. ij. §. j. ff. de iur. fiſci. quã dicit ſingularẽ. Niſi iſta ficta reſultaret ex morte. vt quia reus ex cõſciẽtia criminis ſe occidit. Cy. in. l. ij. in fi. C. q teſtamẽ. facere poſ. Itẽ dicas cõfeſſionẽ tacitã nõ nocere i alio iudicio. Imo. i. d. clemẽ. cõſtitutionẽ: nec nocet implicita. Domi. in. c. j. ad finẽ. de teſt. in. vj. Nec re probata. Innoc. in. c. mulieri. de iureiurã. dixi
c de reſcrip. in. c. capitulũ. ad fin. V el facta iudi c ce nõ ſed ẽte ꝓtribunali. glo. & docto. in. l. iubemus. C. de liber. cau. Extra hos caſus puniri põt in alio iudicio. Sic limita Bar. in. l. ſi cõfeſ ſus. ff. de cuſto. reo. & glo. in. c. ex pœnitẽtib⁹. l. diſtin. vbi dicitur q cõfeſſio incidẽs nõ eſt punibilis. Fallit i alio iudicio: & ſic limita iſtũ tex. in verbo. cõfeſſi. No. Butr. i. c. cauſam. vel. col. verſicu. Itẽ hęc vera. de teſt. Et ibi Ab. iij. col. & in. d. c. ij. xj. col. de ordi. cog. & i. c. cùm quis. vl. colũ. de reſtitu. ſpo. & in diſputatiõe. Titius clericus. in tertio dubio. ad fi. & Bal. in l. mercalẽ. §. de cõditio ob tur. cau. Dixi in. d. c. cauſam. ver. fallit ſecũdò multũ ſing. Et ad hęc vide omnino Abb. in dicta diſputatione Titius. pe. char. ver. ſed nũquid iudex ex officio. vbi elegãter diſtinguit ſuper hoc, vtrũ iudex corã quo per viã exceptionis cõſtat notoriè de crimine clerici beneficiati poſſit ex officio illũ priuare: & cõcludit quòd ſic, ſi eſt notoriũ facti permanẽtis: aliàs debet incohare nouã inſtantiã. vt ibi latius. de quo etiam per Pe. de anch. conſi. clxxij inci. circa primũ dubium quo queritur. vlt. colũ. ¶ Poterit tamẽ in hoc iudicio cõfeſſio excuſari, nõ perimi. But. & Imo. hîc per capi. cum dilecti. de

a ¶ In iudicio. Addeq imo peccaret & puniri debet. c. cùm facerdos de offi. ord. quod limita tñ vt per gl. ſi. in. c. tua nos. in ver. conſtiterit. de ſpõ. quã ſolus Luro, põderauit in. l. ſi nõ ſpãli. C. de teſti. & d. Iaſmay i. l. patre furioſo. ff. de his q ſunt ſui iur. i. v. col. in vſ. quod confirmo.

b ¶ Ad celationem. Addebal. in mar. ver. teſtis. ix. col. i verb. ſacerdos ver. ij. ſed quid ſi Papa mandat vt reuelet. dic quod Papa nõ ꝓt ita Abb. i. c. dilectus. de ex ceſ. præla,

c ¶ In plenario. Ad de Pe. de ſum, in. l. j. C. quorũ bõrũ & do. Alexan. de imol. in. l, ij. §. ſ. vibon. rap. & in conſi. xvij. iij. parte.

a ¶ Dic contra Adde tu,& dic.quod ista est pulchra dubitatio, vtrum iudex possit punire testē q fuit cōuictꝰ de crimine corā eo per viā exceptionis,nō facta dīa:an sit crimē cōnexū causæ principali vel nō, & an sit testis cōfessus crimē,sed indistinctè vbicūque claruit de crimine per exceptionē.& dico ꝙ sic.per regulā.l.nullū.C. de testi.inverbo datā oībus iudicibus potestatē.& ibi Bar. imó plꝰ dicit gl.ibi & Bal.seqꝫ,ꝙ cle. deponēs corā iudice laico.poterit puniri per ipsum iudicē laicū,si erit conuictus de crīe incidenter:& istā tenuit Ang.aret.in trac.male in versi. falsario. q̄uis. d. Ab,i hoc de clerico teneat cōtrariū in.c.ecclesia sanctę mariæ.de cōsti. in ij,colū. ver. tertiò habet.& l.c.verū. de fo.cōpe,Sed omissis clericis pro ista opinī.facit gl. no.in,l. quęsitū in ver. perpēdere.ff. de testi, ad idē facit regula,quia iudex q nō pt de cā principaliter cognoscere,tū pōt in cidēter.l.fi.C, vbi & apud quos,l. quoties,C.de iud. & si sit cā spiritualis.c.tuam.de ord. cog. Itē facit doctrina Bar.i.l. hoc iur.§.aqua.ff. de a qua quoti.& esti. & ibi Bar.p illum tex.cū glo.decidit pulcherrimam, q. idē tenet Bar,in.l. pe,C. si aduer. liber. Itē facit,l.interdū. §.q furē. ff. de fur. & ibi Bar. not.qa iudex maleficiorū pōt incidēter recognoscere & pnūciare in cā ciuili. idē Spe. in ti, de teste.§.ij. ver.Item ꝙ corruptus,& in.§.de testi.versi.sed qs.idē tenet Ful.in,l.j.§.q mādatā.ff.de offi. eiꝰ vbi dicit ꝙ iudex poterit punire testem crimino sum incidēter cōuictū extraordinariè,& nō pœna legis corneliæ. Considera tñ : qa pulcher passus & cōtra multos doc. vt hic per Fe.

accusatio. Abb.cōtra:quia non appellādo videtur acqeuisse. Quod puto verū. vbi de hoc fuit lata sníа,& se defendisset,aliās non: quia cū sit in facultate cōfessi exponere cōfessionē nūc sicut tunc:quo tpe fortè nō curaúit: nō videtur ei obstare solū interuallū tēporis propter dictū Inn.in.c.cū dilectus.in prin. de succes.ab inteſt.dicētis,ꝙ confessus in iudicio potest exponere cōfessionē extra iudiciū:sequitur Lud.in.l.nuda.vltim.col.ff.de donatio.& Butri.in.d.c.per inquisitiōem.vij.col. Quòd aūt in hoc iudicio puniri nō possit:voluit Cō postel.in.c.mādatū.de rescrip.dicēs qđ etiam si reus cōfitetur defectū sui iuris in beneficio actore nō probante: nō pōt in eadē instantia priuari:ex quo actor nō docuitad se pertinere. Et sequit Spec.in tit.de actione & petitiōe §.super actiōibus.versi.sed quid si reus. Rota vt lite pēdente.v.& de exceptio.vij.in antiqs Arch.in.c.multi.j.col.ij.q.j. Imo.post But. in c.vnico.vj.col.ver.q̄nq; verò actore nō probante.vt eccl.benefi. Abb.in.c.cùm super.iij. co.ver.extra glo.de cā possesio.& proprieta. & in disputatiōe Titius.xxj.col.ver. sed nunquid iudex.& Lud.consi.cccxlij. quo ad articulū.ij.col.& Abb.quē vide in.c.ex conqōne antepe.col.de restitu.spoliato. ¶ Et dixit Do post Io.an. in.c.vnico.j.col.de eo qui mit. in possess.lib.vj.ꝙ cōfessio rei in beneficialibus super defectu sui tituli nō cōfert ius actori. Dixi in simili.in.c. olim. de rescrip. ad finem vbi bonus tex. Et dixit Bal.in.l.mercalē.C.de cōditi.ob turpē causam.ꝙ cōfessus incidēter in iudicio ad aliud intentato nō potest in illo dānari.allegat Spe.& vult ꝙ cōfessio in vno iudicio etiā incidēs operat potestatē inquirē di in alio.quod extollit Are.in.c. at si clerici. ad finē principij.de iudi.& vide. Ab.in secūdo volumine.consi.xvj.incipiēte.In prę senti qōne fratrū eremi.iij.co.vbi consuluit ꝙ per accusationē falsi institutā cōtra test. dūtaxat nō debet suspendi causa ciuilis iam inchoata: quia etiā si punientur de falso, hoc nō nocet parti pro qua depositū est per tex. hīc cū suis concordā. Plenè Bal.in.l.j.xxvij.col.versi.his expeditis restat venire. C. qui accusa.nō poss. & Moder.libro maleficiorū.in verbo inchoata.in vlti.col.& in ver.cōparent dicti inquisiti.xiij.col.versi.quid si dicat testis. ¶ *Si* dicere:cōfessio nō requirit telā iudicij.c.j.de accusatio.in sexto.c.fi.de restitutione spoliatorū.d.clemētina constitutionē.in fi.Inn.de accusa.qualiter.el.ij. ¶ Solutio.verū,vbi cōfessio fit in iudicio ad eundē finē ordinato. secꝰ si ad alium finem,ad hoc vt sníа confirmetur libello.de simo.c.licet.in fi. Vnde oportet ꝙ crimen confessatū fitid de quo agitur,vel illi confessum secūdū Abb.hīc.& clarius But.in d.c.vestra.liij.col.Facit glo.in verbo.iudiciū in fine.in.c.cùm ecclesia.de causa poss.&pro. Et si diceres,quare in.c.fi.de iureiuran.in.vj. punitur tacita confessio de periurio qę fuit incidēs? Solutio.ibi silentiū imponitur ex noua instantia fundata in illa confessione.vtibi per Do.in.iij.col.vel dic vt dicā j. in principio ꝙ septimæ cōclusionis.Et dixit Bal.in.c.ij.vj.col.de ord.cogni.ꝙ licet probatiōes sunt per exceptionē nō valeant ad agendū.vt per glo.singularē.in.l.sed & si possessori.§.penul.ff.de iureiur.tū faciunt iudicium, quo post deferri iuramentū in supplementū probationis.alleg.l.si duo in principio.ff.de iureiur. ¶ † Tertia conclusio. Crimen deductū per exceptionē quæ sapit accusationem est punibile. Io.an.in Spe. de ꝓba.§.ꝓbare.ver.sed pone.Cy. Bal.& Sal.in.l.vbi.C.de fal.Ludoui.& Ang.aret.vbi.s̄.adde.c.super eo.de electio.vbi talis exceptio infamat vltra repulsionē.tñ non punitur ordinariè per.c.super his.ad finē. de accusatio.& latè per Abb.in.c.super eo.ij. col. licet prædicti nō aduertant.ad.d.c.super his.in ver.priora.& ꝙ in casu capituli.super eo.excipiens dicatur fungi vice actoris. notat Imo.& in.l.is qui reus.xxix.col.ver.sed aduerte.ff.de publi. iudi.repellitur autem taliter cōuictus nedū ab illa dignitate ad quā fuerat electus:sed à qualibet alia in futurū.vt declarat Abb.in.d.c.super his.v.col.in glo.in ver.impedit. Et istud est propter aggrauā opinionē ex hac infamia facti quæ impedit promouendū: sed non deijcit promotū.c.omnipotens.de accusa.&.c.fin.de testi. Si eū esset infamia iuris, perderet etiam priora.benefi. vt habetur per doct.in.c.querelā.de iureiuran.& Abb.in.c.inter dilectos.iij. col.de excess.prę la.cū concord. & tamen non perdit ea.d. c. super his.in ver.priora.vt etiam per Abb.in.d.c. super eo. & gloss.ij.& ibi doct.in.c.inter.de purga.cano.& glo.ij.circa medium. in.c. ij. de ordi. cogn. ¶ † Quarta conclusio *Si* is de cuius crimine recipitur,assumpsit defensionem ipsius:siue crimen sit connexum principali:siue non:& conuincatur,vel confiteatur, punietur ordinariè. Aret.in.c.in primis.vlt.col.ver.& not.ij.q.j.Inn.in.c.peruenit de fideiuss.de quo exclamat ibi Imo.penul.col.ver.& aduerte. Facit glo.in.c.constituimus.iij.q.v.dicens istum tex.loqui in crimine testis obiecto parti,nō testi. Idem Inno.in.c.verū. in fi.de foro compe.& glo.j.in.c.nihilominus.iij.q.ix.dicens hanc esse rōnem quare hoc iudicium nō nocet testib.ergo secus vbi contra ipsum opponit:& se defendit. Ad idem,quod not.Abb.in disputatione. Titius clericus.xxj.col.ver.ad capitu.si constiterit.vbi dicit,ꝙ licet agenti possessorio recuperandæ in beneficialibus non obstet exceptio criminis.c.Item cū quis. de restit. spo.tamen fallit, si ille contra quē excipitur confidens fortè de innocentia sua fuit contētus vt prius discuterentur crimina.arg.c.j.de testi.spo.Et ita secūdum quosdam intelligitur tex.in.d.c.si constiterit. & idem Abb. in.d.c.Item cū quis.pe.col. ¶ Dic contra conclusionem. Quia in isto non connexo etiam se defendens non punietur. Ludo. vbi.s̄. per.d.c.super his.& glo.in.l.si filiū.C.de libe.cau.&.in.c.ex pœnitentibus.l.di.Idem Abb.per eadem motiua in.d.c.ij.xvij.colū.Et quia iudex habet conformare sníam petito: excipieus verò petit solā repulsionem:tñ propter pertinaciā testis ingerentis se probabili,cū non fit,poterit extraordinariè puniri à iudice contēpto.& hoc non est punire crimen oppositū : sed temeritatē. secundum ipsum per.d.l.nullū. ¶ † Quinta conclusio. *Si* de crimine non cōnexo non cōstat per confessionem, testis puniri potest extraordinarie.per istū text.in ver.ordinaria.à cōtrario sensu.secūdum.Ioan.& But. hīc.dicentes.secus vbi conuincitur. ¶ Dic[a] contra indistinctè,ꝙ nulla pœna punietur in hoc iudicio.secundū Abb.& Ludo.vbi.s̄.nec pōt argui à contrario:propter.d.c.ij.in versi.dū taxat.de ordi.cogni.& text.hīc.in ver.sufficit vt per eos.pro quibus facit dictū Compostel.in.c.mādatū.vbi etiā confessus nō punitur in illa tela iudicij. ¶ Et miratur Sal.in.l.vbi.ad finem. C. de fal.de differentia istorum inter cōiunctum & confessum.si em̄ te stium depositio sufficit in connexo sicut confessio , ita deberent ambo sufficere in non cōnexo.Item quia punire extraordinariè: deinde punire in alio iudicio ordinariè,esset cōtra.l.licet.ff.nau. cau.stabu.Ad.c.ecce.xxiiij.q.iij.exponit clarueritit.s.legitimè,nō extra principale propositum.Ad.l.nullū.C.de testi.Respondet ꝙ ibi nō punietur falsum:sed contēptus iudicis.Idē Bal.in.l. presby. la.j.iij.col.C.de epis.& cleri. ¶ † Sexta conclusio. *Si* crimē de quo excipitur contingit cām:& constat per confessionē, punietur ordinariè:ita oēs hīc.& in locis primò allegatis. cōcorditer per istū tex.expositū. vt in.glo.si.& per iura de quibus in ea.quia ratione contingentię videtur principaliter deductū. Limita vltra omnes.

Primò,

11 Primò † nisi fieret cōfessio in foro mixto inter pœnitentialē & forū cōtentiosum. Host.in summa.de scruti §.j. versi.penulti.quē sequit Butri.c.quæris. iij. col.de æta. & quali.Est gl.magna i fi.in.c.ex pœnitēti.l.dist.quā ad limitationē huiusliterę extollit ibi Domi.ppe.fi. ¶ Li
12 mita secdò,nisi † sit cōfessio nō simplex:sed quasi cōditionalis,vel obijciēdo crimē quod quis tacitè confiteť etiā de seipso.Puta excipiēdo cōtra accusatorē de societate. glo.magna ad finē.in.c.si quis papa.lxxix.dist.quā gustat Do.in.c.j.de test.in.vj.pucherè ponit Sali.in.l.si magnū. C.q acc.nō poss.in.ij.col.Est enim hęc cōfes.inducta vt repellat & euitet.Itē est iplicita nō ppsed ꝓpter aliū.& fit authoritate legis ꝓmittētis excipi de societate.vt ibi.vñ nō debēt inde nasci iniuriæ,neq; laqueus vñ iura nascū-
a tur[a].l.meminerint.C.vnde vi. Dat tñ cautelā securam post.Spe.ꝙ dicat accusare nō potes:qa hoc delictū commisisti:& sic ēt si esset hoc delictū.si,accusare nō posses qa:reperieris socius.& non habebit excipiēs ꝓbare nisi
13 accusantē cōmisisse:& de se nihil dicere. Limita tertiò, † nisi cōfessio fuisset in iudicio reprobata.Bal.in auf.nouo iure.in fin.C.de pœna iudicis. dicēs ꝙ absolutus potestate ab obiectu barataríæ nō punitur obijciēs de se tacitè cōfessus.cū cōfessio nō sit de se effectū fortita. alleg.Inn.in.c.mulieri.de iureiu.Cōfirma,vt latè dixi ī. c. capitulū.S.crucis.xxvj.col.ver.confirmatur.de rescrip.
14 ¶ † Limita quartò,nisi causa principalis esset:intētata ciuiliter ꝓpter primā limitationē sequētis cōclusionis. Bene possent poni aliæ fallētię ī quibus cōfessio nō no-
b cet.Puta si ꝓ iracūdiā[b] gl.de diuor.c.ex literis.Vel corā iudice nō suo.de iud.c.at si clerici.i princip.Vel.per tormēta nō prędcētibus indicijs.ff.de quæsti.l.vlti.& alijs
15 modis:sed res nimiū elōgaret. ¶ Septima cōclusio. † si crimē de quo excipiť cōtigit causam:& de ipso cōstet ꝓ ꝓbationes,punieť pœna ordinaria ī eo iudicio.tex. hic à cōtrario sensu.Bart.in.d.§.si publico.& omnes prædicti. ¶ Amplia,nedū si crimen propriè tangit illam causam:sed etiam si causetur ex facto agitato in illo iudicio Abb.egregè in.c.veritatis.x.colū.ibi attende: quia hanc lect.de dolo & contumacia.per illum tex.dicens se alibi hoc nō legisse. ¶ Quapropter considera ꝙ in casu.c. fi. de iureiu.in.vj.fortè nō ē opus nouo iudicio cōtra Do. ibi allegatū.s̄.in fine.secūdæ cōclusiōis. Nā sicut irregularitas occasione ꝓcessus orta fuit. in.d.c. veritatis. Ita periurij in casu.d.c.fi.Et ita sentit Anch. cōsilio mihi. clxix.circa.j.ad fi.per prædicta iura. Nō ob.dictū Compost.in.d.c.mādatū.qa ibi cōfessio nō tāgit iudiciū agitatū,quod mouebat solum pro cognitione tituli actoris:sed indictus iuribus principaliter qa cōtra reū. Tamē res nō est sine scrupulo agebat delictū ortū etiā ex processu nō fuit deductū in petitione.Ideo super ipso non videtur posse iudicari propter regulā firmā ꝙ nō pronūtiatur super nō petito:vt dicit in octaua cōclusione. Ad capitulū veritatis possent dari illæ responēs quas dat Ab.ad.c.ij.de cōfes.maximè ꝙ sit speciale in papa:vt dicē in fine huius cōclusionis. ¶ Limita tamen primò.
16 † Dūmodo causa principalis sit criminalis:secus si ciuilis.Abb.puchrè in.c.cum super.in.ij.col.de cōcess.prębē quia esset absurdū ꝙ magis operaret id quod venit incidēter,quā quòd principaliter est deductū. Nō obstat.c. ij.de cōfes.quia rndet satis Abb.ibi.in.v.col.ver.sed cōtra eā facio vnū forte cōtrariū.vbi tenet hāc limitationē. Respōde ꝙ fuit ibi speciale in papa. Et secūdū hāc limitationē itellige cautè verba Bar.in. d.§.si publico.ad fi.dū volēs exēplificare quæ crimina dicāt cōtingere factū principale:dat exēplū quādo excipio cōtra testē ꝙ falsum dixit in hac causa,ꝙ vel instru. à te productum est falsum. ¶ Nā in istis exēplis est præsupponēdū ꝙ agatur criminaliter. Qn̄ aūt sit verū ꝙ crimē probet nistro
c vide Ab.in.c.cū in ecclesijs [c]de maio.& obe. & ibi dixi.

¶ Est verū ꝙ crimē falsi habet hāc specialitatē, ꝙ si constat de eo in iudicio etiā ciuili,pōt in eo puniri. Arch.in c.in memoriā.xix.di.Pe.de anc.cōsi. prædicto. Ana. in rub.de crimi.fal.i fi.p.l.vbi.C.de fal.tamē illa lex hoc
17 nō probat vt,ibi latè per Sali. ¶ Limita secūdò † nisi testis cōuictus fuisset absens,velse nō defendisset:qa ex iudicio inter partes acto ipse nō punieť. Ab.in.d. c.ij. per rōnes de quib⁹ ibi.Idē Ab.in.c. qm̄.xxviij. col. ver.nobene hoc dictū.de proba.vbi colligit ex dicto Hosti. te stē in absentia de crimine cōuictū nō puniri aliqua pœna.Adde Bar.in.l.denūtiasse.ff.de adul.vbi dixit sníam latā cōtra producētē falsos testes nō nocere testibus.facit.l.si vteris.C.de fi.inst.& ibi Bar. Imo dixit Bal.in.l. Lucius.ff.de insa.ꝙ in casu illius.l.sentētia cōtra produ-
a cēte nō nocebit testibus prędictis,vel citatis. ¶ Sed in hoc dic cōtrā,per istū tex.vbi pōt puniri:ergo citari. & per cōns si fuerit cōtumax: puniri.secūdū Alex.in.l. sæpe.xxj.col.ff.de re iud. Vbi addis,ꝙ ad euitanda plura iudicia cautius est vt in crimine cōnexo petas testē citari,puniri,& repelli. Neq; sufficeret sola sciētia testis nō citati secūdū ipsum.per.d.l.si vteris.cōtra Ange.in. d.l. Lucius.Et adde ꝙ papa punit crimē vndecūq; clarescat etiā si ad hoc nō fuit actū. Ho.Io.& an.in.c.tā literis. de testi:& ibi Ab.in.ij.col.Pet.de an. & Imol.in.c.cum olim. per illum tex. de rescrip. Archi.in.c.fin.de iureiuran .in.vj. Spec.de actio.& peti.§. super actionibus.ver si. quid si reus. Abb.in.c.ij.v.columj.de confes.Faciūt multa quæ dixi in.c.in causis. de re iudi. ¶ Vltima conclusio , Attendendus est semper modus agendi vel excipiendi ad quē finem tēdat.ita probat glo.maior ad fi.in.c.hoc quippe.iij.q.vj.quā appellat Bal.valde sing.in.l.Papinianus.pe.col.C.de sen.in.l.nec quicq̄.§.vbi b decretū.ante pe.col.ff.de offi. procō.in auf.sed & si quis v.col.C.de testi.in.l.j.§.cū patronus.ff.de offi.prefe.vrb. & hīc.Idem ipse dixit in.c.j.§.si duo.de pa.tenē.allegādo istū tex. Et idē tenet ipse in.l.j.pe.co. C.qui accu. nō posdicens ꝙ si dicitur,excipio contra testē,nō procedit exceptio.quia causa non est cū test. *Si* autem dicit,excipio cōtra partem:vel excipio cōtra attestatiōes,est bona forma:& dicit esse glo.auream.in.d.c.hoc quippe. quā etiā ipse allegat in.l.presbyteri.la.j.iij.col.C.de epi.& cler.& in.l.edita.xvij.col.ver.vnū.scias.C. de eden.in repe. paduana. ¶ Demū in materia pōdera verba Bart.in.l. j.§. sed & si is.ff.de ope.no.nun. ¶ † Et scias. ꝙ nō probans crimen propositum excipiendo tenetur actione iniuria rum.Bu.post Host.in.c.fi.de iniur.& ibi aliquid Abba. d & latè Io.and.in addi.Spec.in titu.de accu.§.sed pone.ad finem.Ang.in.l.iij.C.qui accu.non poss.Nisi doceat dolo caruisse:vt quia deceptus à testibus,vel impeditus ꝓ bare potentia aduersarij.vt etiam per Mode.in lib. maleficiorum.in verbo necnon ad querelā.ij.co.fo.xcij.in fi. & Old.latè consi.liij.incip.consueuit dubitari.& Pe.de anc.consi.cccxxxvj.super primo dubio.secundum quotā librorum impressorum,quā deinceps(vt petijstis) sequar omissa mea consueta quotatione: parū tamen ab illa variante. ¶ Idem & Salice .in.l.si non conuicij. C.de iniu. Quę loca adde ad Paridē de puteo in tractatu syndicatus.folio.xlj.j.col.vbi dicit ꝙ nullus doctorū declarat hoc nisi Ang.in.l.iij. Nec excusaretur protestās, qui fecit crimen non verum:vt sentit Old.dicto cōsilio rea sumpto:& Ioā.an.in.d.addi.dū in allegatiōibus proparte quā tenet recedit ab eo qđ dixerat, protestationē esse vtilem pro hoc.qđ dicitur de proferente verbū iniurio sum.ꝙ protestatio eum non excusat[d].Bart.& alij in.l.si quis extraneus.ff.de acquir.hære.omnes in.c.ea te.de iureiur. ¶ Ne detur occasio euitandi pœnā calumnię , vel temeritatis facilitate protestationis. Qui aūt probat crimen obiectum,excusatur ab iniuria.Bal.Ang.& Alexā. in.l. fina. quod quilibet iur dicentes me non tenere de in-

a ¶ Nascunē. Adde.So.in consi.clij incipi. visa bulla bonifacij.versi.inij. loco dico.in fin. in ij.parte.chart,xxi ij.

b ¶ Per iracundiā. Adde Phil,in.c.si cut ex literis.de iureiur.circa fi. & ꝙ ibi dixi.in apostil.

c ¶ Ca.cū in eccl. & ibidē vide etiam q̄ dixi in apost.

d ¶ Nō excusat. An protestatio valet saluo honore tuo, vel nō aio iniuriā di,& salua reuerētia tua tu mentiris, &similia tā in animo q̄ in exce. excusat.& releuat, & an actione iniuriarū quis teneat. vidē D.& plenè no.So. in consi.cxviij. in ci.Visisnarrarispū ctis.ver.ad vlti.rñdeē in.j.part. char. clxxxvij.

iuria teſti,quem probaui eſſe repellendum vt criminoſum:quia feci animo defendẽdi[a] l. eũ qui nocẽtẽ. ĩ prin. ff.de iniu.& ibi Bar.&.l.qui cũ maior.§. libertus el.j. ff. de bonis liber.licet dicãt prędicti vtilẽ eſſe proteſtationem:vt latius per Alex.Ex his habes materiã huius.c.clarius perſtrictã quã per alios in dictis locis.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia,an& quando excuſet delictum?*
2 *Epiſco.allegans ignorantiam vacationis beneficij, nõ auditur.*
3 *Excõicatus,põt ſtare in eccleſia quando nõ oriatur.*
4 *Excom.ſi expelli non poteſt de eccle. debet miſſa ceſſare,ſi canõ nõdũ eſt inceptus . Et ibi habetur quãdo canon miſſæ incipiat.incipit enim,te igitur clementiſſime pater.*
5 *Excõ.an poſſit proſequi ſuã:vel ſuorũ iniuriam?*
6 *Excommunicatio maior & minor qualitcr differant?*
7 *Excom.minor poteſt tolli à quolibet ſacerdote.*
8 *Approbatio tacita ſuæ mateiæ quando alicui obſtet.*
9 *Excõicatus maiori excõicatione, an poſſit excipiendo repellere excommunicatum?*
10 *Excommuni. cũ excõmunicato, an incurrat tantum peccatum veniale:vel etiam mortale?nu.11.*
12 *Exiſtens in peccato mortali,non poteſt accuſare.*

¶ CAP. II.

1 ANobis. Not.hîc Bal. verbum ſciẽter, †qđ ignorantia excuſat delictum. b Ad idem allegat.gloſ. prima.in fina.in.l.j.ff. de recep. quæ dicit ꝙ ignorantia excuſat receptantẽ bannitum niſi ſit notarius. ¶ Et de illa gloſſ. facit ibi feſtũ bart.dicens eſſe caſum in.l.ij.§.ſed & eñ.ff.de incen.rui.& nau. & in.l.metrodorũ.ff.de pœ. De quo aliquid per Mod. in libro maleficiorũ.in ver.dicto maleficio.ad finem.Et ad excuſationẽ ignorantiæ multa ponit Lud.in.l.ſi verò.§.de viro.lj.fallentia.ff.ſolu.mat. Inter quę nota.l.qui cõmeatus.§.tyroni.ff.de re milita.vbi parcitur nouo militi tanquã iuſtè ignoranti leges militares. Quod Bald. extendit ad ciues nouellos contrauenientes ſtatutis in.l. data.x.col.C.qui accuſare.& ſequitur etiã Lud.conſi.ccxxviij.iij.col.& conſil.ccccxcj.Quod fortè nõ procedit in obuiante ſtatuto quod etiam cõiter vbiq; viget propter dictũ Bald.in.l.ij.in fi.C.quę ſit longa conſuetudo. dũ limitat.c.j.de cõſti.in.vj.vt dixi in.c.j.de re iu.Quòd autem regulariter præſumatur ignorãtia.vide regulam pręſumitur.li.vj.Et limita in quorũ ſcientia eſt neceſſaria iure officij,vel alio.gl.in ver.ſciẽter.in.c.eos.de tẽp. or.in.vj.Modos aũt probandi ignorantiã dixi in.c.ij.de conſtit.&j.eo.c. paſtoralis.Et dicas ignorantia affectata eſt par ſcientiæ.glo.in cle.j.in ver. ſcienter. de conſang. & affi.& in.d.c.eos.in verbo affectata.& in.c.fi.§. vt aũt de offi.deleg. in.vj.& ibi dicit Do.ꝙ diſpoſitio puniens actũ ſcienter factũ includit ignorantiã affectatam. Tñ etiã per iuramentũ hoc eſt purgabile eo caſu quo ignorãtia probari poteſt per iuramẽtum.Card.in.d.clemen. j.vlti.q. ¶ †Et dicit Ro.de iure pat:o.vj.in nouis.ꝙ nõ auditur Epiſco.allegans ignorantiã vacationis benefic. ſpectantis ad collationem ſuam. Et qñ ſit iuſta alegatio ignorantię.vide Sal.in.l.maiorem.C.de fal.gloſſ.j.& ibi Ana.in.c.ad falſariorũ.de crimine fal.Et Abb.in.c. quoſdam.de pręſumptio.Et vbi qualitas ſcientię eſt illa quæ operatur,nõ ſufficit probare ſcientiã in genere.glo. aurea in.c.concertationi in verbo. ſciuerit.de appellatio. in.vj.Dixi in.c.quò ad.in fi.de re iudic.Et vbi allegatur aliquid eſſe factũ quod ignorãtia excuſari põt debet exprimi verbũ ſcienter.Bar.in.l.omnes.C.de agri.& cenſi lib.xj.Ang.in.l.j.de nili ag.nõ reum.Ange.in.§.fi.in fi.in auf.de eccle.titu.dicentes ꝙ accuſans auxiliatorem banniti debet ponere verbũ ſcienter propter glo.in.l.ex maleficio.§.lõgè minus.ff.de act.& oblig. De qua per Ana. in rubri.de accuſatio.in fine.& copioſè per Andr.ſic.in c.cũ vigeſimũ.de offi.deleg.& Moder.in li.maleficiorũ in verbo necnõ ad querelã.vlti.char.Eſt verum ꝙ Bald. in.l.j.xvij.col.ibi ſuper ſecundo puncto.C.qui accuſare dicit,ꝙ ſi quis accuſatur:quia nõ fecit:Puta ſyndicus nõ denũtiauit malefactorẽ: tũc debet poni verbũ ſcienter. Ita glo.in.d.§.longè.Sed vbi quis accuſatur: quia aliquid fecit nõ eſt opus dicere ſcienter.& ſequitur Lud.conſil. cv.incip.viſo themate. Sed videtur hæc doctrina falſa, per id qđ eſt dictum de pręſtãte opẽ bãnito.Ideo reprobatur per Modernos vbi.ſ.Soleo ſaluare Bal. in his quę de ſui natura ſunt mala.vt occidere:blaſphemare: & ſimilia:vbi nõ eſt opus dicere ſcienter:ſed in his quæ ſunt prohibita per accidens,nõ propter ſe:vt alloqui excõica tum iuuare bannitum & ſimilia procedant prædicta:& 3 tunc ponas verbũ ſcienter tñ cogitabis. ¶ †Quãuis pro hibeatur oratio cũ excõmunicato:vt hîc,tñ quando nõ oratur,ſtare põt in eccleſia gl. in verbo dimiſit.in fi.j.q. j.c.qui ſtudet.Sequitur Bu.in.c.rñſo.per illũ tex.de ſen. excom. Imo.in.c.j.de vita & hone.cle.& Abb.in cle. gra uis.de ſen.excom.Contrariũ ipſe tenet in.d.c.rñſo.dicẽs ibi eſſe ſpeciale.& allegat.c.cleros.xxj.diſ. &.c.perlectis. xxv.diſt. vbi ſimplicirer mandatur expelli excõicati de ecclę.Poſſet reſponderi.debẽt expelli.ſ.durantibus diui 4 nis. ¶ †Et ſcias ꝙ ſi excõicatus expelli non põt,debet di mitti miſſa,ſi nõdum eſt inceptus canon.glo. in verbo. inexpleta.in.d.cle.grauis.& in.c.ſicut apoſtoli. in verbo oraueꝛit.xj.q.iij.Do.in.c.is qui.de ſen.excom.in.vj. Innoc.in.c.nuper.ſuper verbo orando. de ſen.excõi.Et incipit canon.qñ dicitur.Te igitur clemen.pater &c.Spe. in rationali diuinorũ officiorũ.c.de canone miſſę.Et li- 5 cet † clericus interdictus ab ingreſſu eccleſiæ nõ poſſit intereſſe diuinis etiam tacẽdo,aliãs incurrit irregularitatẽ.c.is cui.de ſen.excõ.in.vj.Tñ per eccleſiam tranſire nõ prohibetur,& extra eccleſiã celebrare põt gloſ.iij.& Ioan.and.ibi.Ex quo videtur quibuſdam,ꝙ interdictus ab ingreſſu eccleſiaſit in ea tutus ſi illuc aufugit: tñ quia etiam ecc.interdicta gaudet immunitate. Imol. in cle.j. iij.col.de immũ.ecc Quod nõ credo per.c.quia fruſtra. de vſu.& quia iſte qui non põt ingredi ecc.non põt in ea ſepeliri.Arch.in.c.pręſenti.v.q.ij.vbi etiã ponit illud de tranſitu licito:ergo iſte viuens nõ protegetur ab eccleſia.Solus aũt tranſitus nõ ita ſonat protectiõem. ¶ Pœnam aũt celebrãtis coram manifeſto excõicato habes in c.Epiſcoporũ[c] de priui.in.vj.quã limita,niſi ſacerdos al legaret ignorantiã probabilem publicæ excõicationis. Imò videtur ꝙ ignorantiã probabilis: ſed ſupina excuſet propter glo.in cle.j.in ver.publicè.poſt principium ibi.rei veritas põderetur.de ſepul.ſentit Cal.de ſen.exc. conſi.iiij.putans fortius ꝙ pœna.d.c. Epiſcoporum.ſolum procedat,vbi quis celebrat de mandato vel authoritate publici excõicati.de quo dubito:quia ille tex.ſimpliciter loquitur. ¶ Et ad excuſationem celebrantis, nõ in contemptum.vide in ſimili Car.in cle.j.de priuile.in xxxix.qõ. ¶ Et ſcias ꝙ excommunicatum nõ notorium non tenemur euitare,niſi ſit denũtiatus:vt hodie ſtatutum eſt in conſilio Conſtantienſi per Mart.quintum ꝙ olim optauit glo.iij.ad fin.in cle.ij.de ſenten.excommu. Et ibi ponit Abb.de quo plenè ſcripſi in.c. Rodulphus. xliiij.col.verſi.limita quartò.de reſcrip. Et quid ſi ſolus ſacerdos ſcit de excommunicatione illius qui intereſt miſſæ?Vide Abb.in.c.ſi ſacerdos.de offi.ordina.Et iſtis adde gloſſ.penult.in capitu.ij.ne clerici vel mona.in.vj. 6 ¶ Excommunicatus nõ poteſt proſequi ſuam, vel ſuorum iniuriam..Abb.hîc.Adde glo.in.c.oĩbus.iiij.q.vlti. & Fed.pulchrè conſi.cxvj.inci.mirandũ eſt &c.Quia ſi nõ admittitur in ciuili.de iudi.c.intelleximus.multomi nus in criminali.Et ſequitur Petr.de Anch.in.c.j.iij.co. de reſcript. in. vj. inferens ꝙ ſi bannito non debet reddi ius vigore ſtatuti non poteſt iudex inquirere de iniuria ſua,

a ¶ Defendẽdi. Ad de idẽ not. tenẽtẽ d.So.in.d.cõſi.cx viij. in ver.circa ſe cundã ibi. primò per ea.ch. clxxxvij.in conſi. cxlvj. incip. Viſo proceſſu. circa princi. v. colũ.in.j.pte char. ccxx.

b ¶ Delictum. Adde Bar.in.l.fi.ff.ſiquis te.li. & Dy.in.l.j. §.certè.ff.de ven.ĩſpi.&.in.l.qd ſit fugitiuus,§.apud Labeonẽ.de edil.edi. & Bal.in.c.j.§. vaſallus,ſi de feu. fu, cõtro.inter.do. & vaſal.ſedqd ſi ſit factũ preconiũ? vide Spe.in ti.de ſen. §. ij.ver. qd ſi preconizatũ.

c ¶ C.Epiſ. & ibidẽ ad hanc materiam vide plenè & not. Gemi.& Bald.in.l. caſus, C.de teſti.

iuria ſua,niſi eſſet mixta cũ republica.latè Bar.in.l.quęſitũ.ff.de in ius vo.& Maria.in.c.qualiter.lo.ij.q.vij.arti.viij.de accu. ¶ Et dũ Ab.tãgit vtrũ ſpoliato petẽti reſtitutionẽ obſtet excõicatio.dicꝙ ſic.exceptis.v.caſibus,quos poſui de reſcript.c.dilectus.lo.j.ad fin.
7 ¶ †Circa differentias inter excõicationẽ maiorẽ & minorẽ. adde c.pe.de ſen.excõ.& difficilè eſt aſſignare rationẽ quare ibi fit interpretatio maioris.Quia vbi pręcipit aliq̃d ſub pœna excõicationis in dubio intelligit ferẽdę,nõ latæ.gl.in.c.Salonitanę.lxiij. diſt.c.ſi cut tuis.de ſimo.in.c.j.de loca.in.c.j.de ſagit. Quia eſt interpretatio mitior.vnde idem videtur dicendũ in caſu.d.c.penul. Reſpõde vt per Imo.in.d.c.j.de loca.& Ana.in.d.c.j.de ſagit.dixi de foro cõ pe.c.ſi diligenti.ad fi.& plenius in.c.dilectęj.e.in.iiij.colũ. Vide.c. Engeltrudã.iij.q.iiij.vbi videt ꝙ excõicatio minor interdicat à cõ munione fideliũ.Sed expone vt per Arch.ibi.& Hoſt.de ſen.excõi ca.§.j.& melius per Ana.in rub.de cle.excõi.ij.co.videlicet ꝙ ibi ni hil dicit de minori,ſed de maiori.& de anathemate,q̃ in natura nõ
a differũt:ſed in forma. ¶ Eſt eñ anathema[a] mucro ẽpãlis cũ ſolẽnitate de qua.xj.q.iij.c.debent.& illę cãdelæ humi proiectę ad nullũ ſunt vſum,ſicut ſal infatuatũ.ij.q.vij.c.nõ omnis.& dicit quaſi ſup maledictio.ab ana,qđ eſt ſurſum.& thema,qđ eſt figura ſimilis lr̃ę cũ qua lr̃a imprimebaſ olim frõtibusdãnatorũ.gl.in exttaua.excõi camus.fo.lxxxv.in impreſſis.Bal.in.l.iij.ad finẽ.C.ſi pẽ.appellatio. Ab.in Rubrica.de ſen.excõi.in.c.cũ cõtingat.iij.col.de foro cõpe. & in.c.cũ nõ ab hoſe.viij.col.de iud.ꝙ anathema inferiori nõ competit.Abb.in repe.c.ſi quis cõtra.de fo.cõpe.niſi fortè habeat ẽpalẽ iuriſdictionẽ iure ſpeciali,ſicđm ipm:& ſic itelligi poſſet.c.ſicut
8 tuis.de ſimo.iũcta ſupraſcriptiõe. ¶ †Et ſcias excõicationẽ minorẽ poſſe tolli à quolibet ſacerdote.Hoſt.in ſumma.de ſen.excõ.§.& qualiter.ĩ prin.pulchrè Ricar.ĩ.iiij.ſen.di.xvij.q.vij.arti.iij.Itẽ ali quando minor ſeparat à cõione certorũ hominũ,nõ ſacramentorũ.v.q.ij.c.prẽſenti.&.q.iiij.c.in loco.xviij.di.c.placuit. & ibi glo. xxxiiij.di.c.quorũdã.Hoſt.ĩ ſũma.de ſent.exc.§.quot ſpecies. & de verbo maranatha.vide gl.xxiij.q.iiij.c. Beliſarius. & oĩno q̃ poſui de reſcri.c.Rodulpus.xxxix.col.vbi adde,ꝙ ſicut ille tex.dicẽs guiliſarius debet dicere beliſarius:vt ibi oſtẽdi. Ita ſupraſcriptio q̃ ibi dicit Silueſter Papa,debet dicere Siluerius Papa.per ea q̃ latè ſcribũt hiſtorici de bello gotthorũ.vt Leonardus are.& latiꝰ Blon. in prin.quinti libri primæ decadis.dũ ponũt ꝙ Beliſarius exiſtẽs Romę relegauit Silueriũ Papã ad iſtantiã Theodorę vxoris Iuſtiniani,& intruſit Vigiliũ in Papatu.& illa carceratio & relegatio fuerũt propriè : vt narratur in.d.c.Guiliſarius : vel verius Beliſarius.
9 ¶ No.doctrinã Ab.†qñ obſtet alicui tacita ſua approbatio [b]ma
b teriæ quã impugnat.Facit dictũ Bal.in.l.ſi quis teſtibus.C.de teſti. dum diſtinguit inhabilitatem teſtis:an ſit odio eiꝰ,vel fauore partis.Primo modo non obſtat parti approbatio tacita. Secundo mõ bene obſtat.& eſt dictũ Ioan.An.in Spe.de teſte.§.ſępe.prima addi tio.licet in terminis ſuis aliter ſcribat Sal.in.d.l.ſi quis. Adde etiam Abb.in.c.de illis.de deſpon.impube. Et in.c.ſi.de magiſtris.& Imo. in.c.exliris.de conſtitutio.vbi dicit ſemel doctoratũ reprobari poſſe cognita melius eius ignorantia. Notat Nic.de neapo . in.l.ſed & reprobari.ff.de excuſatio.tut. Vnde Spe.in ti.de inſtr.editio.§. nũc aliqua.verſi.ſed nũqđ.Dixit executorẽ teſtiꝰ poſſe repetere qđ dederat ſcholari pauperi repetito ꝑ errorẽ doct.idẽ Bart.in.l. cũ qđ ff.ſi cer.pe.Dixi aliaq̃.eo.c.cũ venerabilis.& iſta intrãt materiã regulę qđ ſemel.de reg.iu.li.vj.vbi plena gl.& materiã de qua ꝑ Bar. ĩ.l.poſt mortẽ.ff.de adop.qñ q̃s veniat cõtra fctũ ꝓpriũ.pulchrè Ab.& Dom.in.c.noſtri.de elect.& Cal.de teſta.cõſi.j.vbi dixit hę redẽ q̃ ſoluit legatũ annuũ deſiſtere poſſe cognita teſtamenti nullitate.& per Fede.conſi.clxxij. vbi ponit quomodo ẽt cõtra factũ iuratũ veniri põt permittente lege.puta cõtra donationem non inſinuatam.facit.c.mulieri.de iureiuran. De materia per Petr. de Anch.conſilio mihi.cccxxv.per prædicta.ſubdit Pau.conſi.lv.iiij. col.Rotã.de teſtamentis.v.in antiquis.& de procurat.xxxiij.in eiſdem.Archi.in.c.certè.in principio.xij.qõ.j.Imo.poſt alios in.c.di-
10 uerſis de cleri.coniug. ¶ †Quòd excommunicatus etiam maiori excõicatione repellere poſſit excõicatũ excipiendo. Adde Bald.in l.ſi creditoribus.C.de ſer.pig.da.manu.& Bar.in.l.ſeruos.ff.de accu.Si diceres:contra licitum eſt excõicato alloqui excõicatũ.gl.in verbo Chriſtianę.in.c.deuotã.qđ eſt ſub.c.de filia.xxvij.qõ.j.ergo

a ¶ Anathema.Adde quod vno modo eſt ſubſtantiuum, & eſt damnatio æternæ mortis,& non niſi pro mortali crimine debet imponi,& illis qui aliter non patiuntur corrigi.ca.nemo Epiſcoporum.xj.q.iij.vel eſt excõicatio,ſeu ſuprema maledictio.& dicitur prout hic in text.& de hoc not. Ioan.And.in.d.c.cũ non ab homine.alle.hic in tex.vbi poſt excõicationem incorrigibilis anathema mucrone feritur. i. puniẽ ſolenni excõicatione, cũ,xñ.Epiſcopis candelas in terram proijcientibꝰ & conculcantibus, vt in.d.c.dicunt & anathema tale.alias maledictio ſolebat fieri per prælatos. vel dicitur ab ana, quod eſt rectum& themuſ,diuiſio, q̃ſi recta diuiſio dãnatorum à deo & plebe alio mõ anathema eſt adiectiuum omnis generis & indeclinabile:& dicitur excommunicatus maledictus ſeparatus, vel damnatus: vnde q franꝫgit.rapit,ac vrit,ferit, eſt anathema. frangit. i. eccleſias rapit res eccleſiaſticas:vrit etiã eccleſias.ferit perſonas eccleſiaſticas :inde eſt anathematizare.i.dãnare, vel excõicare, maledicere, vel ſeparare.
11 ¶ †Exiſtens in peccato mortali non accuſat. omnes hîc.& Abb.de teſti.j.capit.teſtimoniũ quinta columna dummodo ſit peccatum continuatum.ſecundum ipſum:ſed cogita vtrum ante confeſſionem poſſit accuſare habẽs peccatum momentaneum . & videtur quod ſic quia contritus cum propoſito confitendi nõ dicitur in mortali.Abb.de pœniten. & remiſſio.capitu.omnis. Dixi in ſermone de indulgentia. ¶ Item ab ordine non repellit ſimplex peccatum non continuatum omnes in capit. finali de tempo.ordina.ſed ordo & accuſatio parificantur ſecunda quæſtione ſeptima capitu.ipſi.& capitu.teſtes.Pulchrè Petr . de Anche.conſilio mihi.ccccvij.incipien . Primum dubium.ergo qui non repellit ab ordine: nec ab accuſatione. ¶ Si diceres,emendatio probatur per ſacerdotem: ergo opus erit confeſſione.per dicta in capitulo præcedenti. ¶ Itẽ ſemel malus.&c.vt in regula ſemel . Reſpõde quod qui poſt peccatum operatur bonũ, viuens laudabiliter cum poſſit peccare,prę ſumitur emendatus.Petr.de Ancha.in regula ſemel.in ſexta columna verſi.quartò quæro. & adde ꝙ peccatum etiã non reiteratũ indiget reſtitutione,vel dãni emẽdatiõe.& dicit talis
b ¶ Tacita ſua approbatio . Adde tu an quis poſſit reprobare quod ſemel approbauit.d. Abb.hic in ſecunda columna.in ver. vnde dicerem . dixit quod in dependentibus à voluntate approbantis quod ſemel approbauit impugnare non poteſt.Fel.hic reaſſumit dicta do. Abba. & intricatè loquitur . adde tu, & dic quod principale propoſitũ attẽditur, vt puta de fundũ vni ſcholari reuerſo de ſtudio , vt defenderet me in iudicio,& ne ſciui ſi detecta eſt eius ignorãtia, poſſum ab eo auferre fundum.& nõ obſtat illud : qa ſemel approbaui:quia dico inſpicitur principale propoſitum quod erat vt defenderet me. ita Bartol.in.l. cum quid ff. ſi certum petat. in fin. & ibi domi.

Alex.in vltima columna in ver.vlt.inducitur, & vide conſilium domini Alexan.in conſi. viij.in tertio volumi.

eſſe in pctō cōtinuo, per regulā pctīn. cū ſimi libus. de reg. iur. in. vj. & pro iſtis vide Petr. de Anch. cōſi. mihi. cccc viij. plura ex p̄dictis. vbi dicit ꝙ frequens blaſphemator nō accuſat. Et iſta nō limitāt. vt dicit Ab. ſed āpliāt. c. j. de accu. Plurimas verò inhabilitates accuſatorū vide per Moder. in li. maleficiorū. fo. xiij. cū pluribus ſequētib⁹. Hoſt. in ſum. de accu. §. qs poſſit. & Spe. in ti. de accu. & caue: qa pctīn mortale ēt cōtinuatū nō repellit à teſtimonio: vt efficaciter probat Aret. cōtra cōem in. d. c. teſtimoniū. iij. colū. cū tribus ſequētibus. Et negat in hoc equiparationē accuſationis & teſtimonij, tanq̄ ſint diſpares reſpectu repulſiōis, q̄ in teſtibus plus eneruat cām q̄ in accuſatiōe vide ibi. Demū in materia replicationis adde Ang. de Are. inſti. de replī. fo. j. vbi reaſſumit omnia dicta Io. An. hîc quę ſecundū Imo. hîc unt modicæ vtilitatis. Fel.

CAP. III.

CVm eccleſiaſticæ. In text. ibi. faciatis. niſi ſupleas ad ſuprascriptionē. & cū iudicib⁹. ob. c. quā graui. de crimine fal. ſecūdū Imo. hîc. Adde tex. in. c. ſigni ficauit. de pœni. & remiſ. in ver. imponatis. vbi Inn. dicit in fi. ꝙ aut illa litera eſt falſa, aut contradicit. d. c. q̄ graui. Et idē oportet dicere ad c. j. de Cal. in ver. reſediſtis. & ad. c. ſignificaue runt. de teſti. iunctis vbi ꝙ ſuprascriptionib⁹: & hos tex. ignorat Bulg. ad hoc. & dicit Dom. in. c. qd aūt. per illū text. ꝙ ſcđm illa tpa Papa loquebatur vni in plurali. ¶ Circa varios ītel lectus huius lr̄æ tenet Imo. poſt Car. hîc. ꝙ nomine eccleſiæ potuiſſent iſti excipere tanq̄ neceſſarij, ſed qa nomine proprio cōparuerunt: ideò repulſi. & hoc ſequor. ¶ Primò, qa dicit Inno. in. c. ſuper his. de accu. & ꝙ criminoſus excipiēs ꝓ eccleſia ēt nō ꝓuocatus, dicit neceſſarius. ¶ Scđò, qa etiā excōicat⁹ hoc caſu admittit: qa nō venit ſpōtè: ſed coact⁹ ab vtilitate eccleſiæ ita debet præponderare illis reſpectib⁹ quos firmat Ab. in. v. lectura, ſicut p̄ponderat in habentibus alia crimina, quāuis illā lectūrā ſequaſ Lud. in. l. cū mulier. xxv. col. ff. ſol. mat. Quartò, quia clerici aſtricti defendere eccleſiam, exonerarenſ ex proprio delicto: & eccleſia, in ſuos nō habēs fortè alios defenſores: ſaceret indefenſa. ¶ Quintò & ſubtiliter. qa iō cōſideraſ zelus malus in veniēte ad iudicium: qa timor eſt ne malignitas animi habeat coinquinare probatiōes. Tūc arguo ſic. Vitiū pluralitatis beneficiorū quod hîc opponebaſ, nō habet ꝑbari teſtibus: ſed cōſiſtit in iure. Vtrū videlicet iſte ſit in caſu licitæ pluralitatis, vel nō: ſed in huiuſmodi inueſtigatione probationes non ſunt coinquinabiles: ergo cōſideratio zeli fruſtratoria. ¶ Reſcriptum ſumit vires à mente reſcribētis. Inno. hîc ſequit Bal. in. l. reſcripta. in pe. co. C. ſi cōtra ius. & in. l. j. ff. de cōſti. prin. & in. l. precibus. xvij. co. C. de impu. & aliis ſubſti. vnde ipſe dixit in. l. fideicōmiſſa. §. ſi ſeruo. de leg. iij. ꝙ literæ Papæ etiam motu proprio nō habilitāt clericū ſeculārē ad beneficiū monaſticum, niſi eius qualitatem exprimāt. dixi de reſcr. in. c. i noſtra. corrollario. xl. Ex quibus infert Mari. de ſe. conſi. mihi. xxiij. incip. bonę memoriæ Pius ſecundus ꝙ nō valuit vnio facta per Ab. ſine cōſenſu cōuentus. licet Pius mandaſſet eam fieri ſoli Abbati: qa eius mens præſumit ita fuiſſe ſeruatis ſeruandis. Nam ſecundum Bal. in. l. ex facto. in princ. ff. de vul. & pup. talis præſumitur fuiſſe mens principis, qualis de iure eſſe debuit. Vide quę de attendenda mente dixi. in. c. j. j. diſt. & in. c. cùm adeò. de reſcrip. Demum quando inter agentem & excipientem fiat criminis compenſatio dicetur poſt ſcribentes j. eo. c. dilecti.

SVMMARIVM.

1 *Reſponſio Papæ facta ad ſpecialem interrogationem: facit legem generalē.*
2 *Dilatio p̄obatoria dicitur eſſe peremptoria etiam ſi hoc non dicatur.*
3 *Dilatio ſi datur abſenti: non dicitur peremptoria.*
4 *Dilatio data iuxta legem diffamari. C. de ingenu. manumiſ. dicitur peremptoria.*
5 *Lex huius. c. an habeat locum in exceptionibus peremptorijs ſicut in dilatorijs? vide nu. 6. & 7.*
8 *Exceptio, an poſſit opponi poſt concluſionem in cauſa?*
9 *Productio inſtrumentorum, an poſſit fieri poſt concluſionem in cauſa?*
10 *Iudex allegatus vt ſuſpectus, an poſſit infringere terminum ad proponendum exceptionem?*
11 *Excipere prohibitus an poſſit excipere de iudicis incompetentia? & concludit quod ſic. nume. 12.*
13 *Exceptio generalis non iuuat hanc regulam. declarat duobus modis. nu. 14.*
15 *Regula nullus pluribus. hic tractatur cum ſua materia. nu. 16.*
17 *Caſus certi ſunt in quibus opponi poſſunt exceptiones poſt concluſum in cauſa. nume. 18.*
19 *Exceptio iuris nouiter cogniti. an & quando poſſit opponi? nume. 20*
21 *Terminus de quo in hoc. c. an ſit de ſubſtantia? ita quod neceſſe ſit illū præfigere à iudice.*
Et quid in iudicijs ſummarijs. 22.
Terminus, de quo in hoc. c. de iure cano. poteſt aſſignari à principio, etiam citra malitiam. 23.
24 *Terminus de quo hic obſtat in appellatione in cauſa principali contra Butri. hic.*
25 *Iudex poſt terminum poteſt excipere.*
26 *Actor ineptè agens, poteſt redire ad viam aptam.*
27 *Exceptio dilatoria.*
28 *Multa valent parte non opponente, quæ alias non valerent.*
29 *Productio quarta teſtium valet parte non opponente.*
30 *Probatio admiſſa poſt concluſionem, valet parte nō opponente.*

CAP. IIII.

PAſtoralis. ¶ Primò inquantum dicit Abb. quod † reſponſio Papæ facta ad ſpecialem interrogationem facit legem generalem. allegando duas bonas gloſ. guſta ipſas: vt per Butri. in. c. j. de appella. Domi. in. c. de libellis. circa mediū. xx. diſt. Abb. in. c. j. ij. colū. de dolo & contu. & in. c. fi. iij. col. de iuramento calumniæ & in. c. ſi diligenti. xv. colum. de foro compe. & in capi. cùm ſimus. de reg. Ana. in. c. fi. vlti. colum. de deli. pue. Imo. poſt Cardi. in. c. in noſtra. iij. col. de reſcript. Cardi. in clemen. fina. ij. oppoſitione. de præbē. Car. & Ana. in. c. ij. de adul. Ana. in. c. j. xj. co. de vſu. Imo. in. c. ij. ī. ij. col. de vita & hone. cle. Sentit gl. in fine. in. c. j. de cle. cōiuga. & text. in §. ſi verò. in auf. in medio litis ſacras iuſsiōes nō fieri. quē ad hoc allegat Ab. in. c. venerabilis. ij. col. de iud. Eſt tex. optimus non vſitatus ad hoc in. c. ex multa. in prin. de voto. ibi. in cōſultatione nra ius ediſ. ¶ Dū dicit Ab. † ꝙ dilatio ꝓbatoria dicitur eſſe peremptoria, ēt ſi hoc nō dicaſ. Vide eūdē in. c. qm̄. ix. col. de ꝓbatio. & in. c. qm̄. §. in alijs. v t li. nō cōte. Bar. ī. l. j. C. de dilatio. ꝑ tex. in verbo amplius q̄ ſemel idē Rota de teſtibus. xxij. in antiquis. Bar. pulchrè in l. ceſſante. C. qūo & qñ iudex. & Sali. in. l. ſi ea. ad fi. C. q acc. nō poſ. Et Bar. in. l. titia. §. vſuras. de leg. ij. & hinc eſt, ꝙ ī fi. talis termini teſtes ꝓduci pñt abſq̄ alia citatione. Bal. in. l. ſi qñ. C. de teſta. & hinc ēt eſt, ꝙ notari⁹ nō habet exprimere verbū peremptoriè. Bar. in. l. ſi finita. §. Julianus. ff. de dā. infect. Et licet dicaſ dilatio peremptoria: nō tñ perimit ius: qa in alia inſtātia ꝓbare poterit: ſed in iſta perimit probādi facultatem. Bar. in. l. ſi. ff. de ferijs. Et ſi res eſt integra, etiam poſt ipſam probari poteſt. glo. in cle. ſæpe. in verbo. non obſtante. de verb. ſignifi. de qua latiſsimè per omnes. in. c. licet. de probationi. ¶ † Et dixit glo. in. d. l. fina. quod ſi dilatio [a] datur abſenti, non dicitur

a ¶ Si dilatio datur abſenti, Adde tu ꝙ Bart. in. d. l. ſi. ff. de fer. in. iij. col. in ver. dilatio autē tenuit, ꝙ dilatio q̄ daſ ad probandū dicitur peremptoria; ſiue datur abſenti ſiue pñti. adde ꝙ cōtra Bar. in. d. l. ſi. tenuerunt Alber. Bal. & Fulg. & gl. ibi circa medium. & melius & vide Bal. in. l. ceſſante. C. quomodo & quando. iu.

nō dicit peremptoria. & eā limitauit Bal. in auf. ei q. in fi. C. de tēpo. ap. niſi intimeſ ei perſonaliter. Tñ cōtra ipſam tenet Bal. indiſtinctè in auf. iubemus. C. de iudi. Alex. in. d. l. fi. in prin. reſpōdēs ad iura, de qbus ibi in gl. ꝙ loquunſ in dilationibus expectatorijs, non in ꝓbatorijs. Quòd autē dilatio expectatoria data ad cōparēdum nō ſit peremptoria, niſi exprimaſ. no. gl. in. c. de illicita. xxiij. q. iij. & Imo. in. c. penul. de teſti. & omnes prædicti. & Bar. in. d. l. ceſſante. & dicit Sali. in. l. ſi ea. ad finē. C. q accu. ꝙ terminus in actu extraiudiciali ſemper eſt peremptori⁹. ¶ Iudiciarius aūt eſt quadruplex Ad libelli oblationē eſt peremptorius. Idē ad ꝓſequēdū. Idē ad pro bādū, nō ad ſnīam. & dixit Ang. in. d. l. fi. de feri. qđ dilatio data ad
4 agēdū. iuxta. l. diffamari. C. de inge. manumiſ. † dicit peremptoria ꝑ l. ſi eā. cū ibi nota. C. q acc. & dilatio expectatoria q̄ daſ ore ꝓprio iudicis eſt peréptoria. Bar. in. d. l. ceſſante. per illū tex. gl. in. c. cōſuluit. de off. deleg. vbi ēt alia poſui de peréptorio. & aliqua ī. c. cām.
5 de reſcri. ¶ † Inquantū cōcludūt hîc Butr. Ab. & Imo. ꝙ ex cā hr̄e pōt locū regula iſtius tex. ēt in peremptorijs. Adde Bar. ī. l. ij. ff. de re iud. & in. l. admonēdi. ij. col. ff. de iureiu. Ang. in. l. peremptorias. C. ſen. reſcin. nō poſ. & in. l. j. C. de re iud. per Archi. pulchrè dicētē ita ſeruari in curia in. c. j. xiij. q. ij. & Bal. in rub. q̄. de cōſuetu. ij. co. & tenēt alij j̄. allegādi. ¶ Dictū eſt ex cā: qa ſine cā tolli nō pōt iurijs bñficiū. dicta regula indultū. Hinc ſequit notanter, ꝙ ēt in dilatorijs requirit cā: vt notat clarius cęteris Imo. hîc. in quo colligeꝙ nō ſemp debet, necp̄ practicari iſte tex. licet ſūmariū doctorū ſim pliciter loquaſ. ¶ Cōtra cōem opinionē ob primò gl. in verbo ps in cle. ſæpe. de ver. ſig. dicit durū eē ꝙ iuris dilatio poſsit abbreuiari in cauſis plenarijs. quā ſimpliciter ſequit ibi Ab. in. x. co. & Car. in §. qa verò. in. vj. q. & Imo. lxxxj. col. dicēs poſt Guil. ꝙ iſta decretalis nō eſt trahēda ad peremptorias, cū nō ſit cautū. Potes dicere hoc eſſe verū, vbi nō ſit cū cā. Ob. ſecūda gl. in verbo liberè. ī. c. ordinarij. de offi. ordi. in. vj. vbi poſt terminū allegari pōt peremptoria. p. c. ſi tibi. in fi. de præb. in. vj. per quē tex. & per. l. mancipiorū. ff. de op. leg. dixit gl. in verbo nō obſtāte. in. d. cle. ſæpe. ꝙ poſt terminū fieri pōt ꝓbatio re integra. Reſponde cōmunē opinionē eſſe in oppoſitū: vt per Ab. latè. de fi. inſtru. c. cū dilectus. ij. colū. & ibi ponit hoc latè Bellēzinus. xvij. col. reaſſumēs dicta Alex. ī. l. ſi inſulā. vlt. col. ff. de verb. obl. ¶ Ad cōtraria reſpōdeť, ꝙ ibi ceſſabat cā termini: ſed in termino finito ad probādū durat cā abbreuiatiōis litis: vt alſ dixi: de probatio. in. c. licet. ordinādo. xvj. limitationes: in quibus poſt terminū fieri pōt ꝓbatio. ¶ Reſpectu verò fallentiarū huius literę. an idē ſit in peremptorijs. De primis duabus eſt
6 clarū ꝙ ſic: de tertia, an ſtetur iuramēto: dixit † ſingulariter Cōpo, ꝙ not. in. c. ꝙ ſicut. de elect. De quo exclamat But. in repe. c. cū. M. xij. co. de cōſt. ver. aduerte tñ. & hîc Io. de Imo. ī. l. q̄diu. lavltima. ad fi. ff. de acq. here. qa ꝙ ſtet iuramēto partis eſt exorbitās. ergo non extēdendū. regula q̄ à iure. lib. vj. Idē Rota de ſeque. poſſ. & fru. ij. in nouis. ad finē. ¶ Tene cōtrariū ſcđm Imo. ī. d. c. cū. M. x. col. ver. dixit ēt. & hoc: qa aſsignatio termini in dilatorijs ita trāſit in rem iudicatā: ſicut in peréptorijs: & tñ datò ꝙ ſit q̄ſitū ius parti, adhuc ſtaſ iuramēto alteri⁹ in dilatorijs: ergo & in peremptorijs. ¶ Nec eſt exorbitās: qa cōſiſtētia in aīo ꝓut ignorātia ꝓbanť iuramēto iure cōi. gl. in. c. ſignificaſti. lo. j. de homi. in §. alię. inſt. de actionib⁹. cū ſimi. vt hîc ꝑ Imo. ꝙ quo vide gl. in verbo didicerit. in. c. ij. de teſti. De qua dixi. ſ. e. c. j. ꝙ exceptio cōtra teſtes eſt peréptoria: & tñ in ipſa habet locū iuramētū de ignorātia. d. c. ij. de teſt. ī. vj. ¶ Hoc āt de iuramēto: tā in dilatorijs q̄ in peréptorijs. Limita trib⁹ modis ex dictis Paul. de leaza. in clemē. cōſtitutionē. de ele. quē refert ibi Car. in §. cæterū. q. vij. & latè But. & ēt Ab. hîc. videlicet niſi ve lit pars iurare ꝙ erat publicū in loco in quo morā traxit: vl nō publicū, oriēs tñ à facto ꝓprio: vel niſi alia pars ꝓbet cōiecturas ſciæ vt latius ꝑ p̄dictos: qb⁹ adde Old. cōſi. iij. Et ſcias qđ lapſus iſti⁹ termini nō ob. niſi iudex bis moneat partē: vt intra terminū excipiat. Ang. in §. ſi qs aūt. ij. col. in auf. de hære. & fal. Sed vide qđ plenè di
7 xi de cōſti. c. ex lr̄is. ver. nonò fallit. ¶ † Et dū dicit Abb. iſtū termi nū nō excludere exceptiōes mixtas: adde Bal. in. l. ab executiōe. iiij. col. C. quorū app. nō reci. vbi dicit exceptiōes anomalas nō includi ſub termino gñali. Faciūt multa de qb⁹ maximè ꝑ Lud. in. l. ij. in prin. ff. de ver. ob. vbi in odioſis ſub ſimplici nō venit mixtū. ꝓbaſ ēt in. c. ſtatutū. iūcto. c. licet. de elect. in. vj. & in. c. fin. de ſimo. cū ſi.

8 ¶ Dū firmat Ab. † exceptionē nō ꝓponi poſt cōcluſum ī cā ēt nota vel ortā de nouo. Adde tex. in. c. auditis. de reſti. in integ. in ver. iure minoris: ergo nō iure cōi. Et hoc extollit But. hîc. vij. col. qa cōcluſio in cā nihil prorſus admittit poſt ſe. de ꝓc. c. auditis. de fi. inſtr. c. cū dilectus. & de hoc q̄tū ad oēs exceptiōes diceť latius j̄. in
9 ver. v. fallit. ¶ Sed in ꝓductiōe inſtrumētorū, vr̄ † ꝙ cōcluſio in cā nō obſtet ipſis de nouo repertis: qa nō vertit ibi cāę cognitio ſecū dū Bar. in. l. admonēdi. ij. col. ff. de iur. iur. But. Imo. & Abb. in. d. c. cū dilectus. Bal. in. l. j. iij. col. C. de cōdi. inde. Lud. cōſi. clxxv. Iſtę reſpōſiones. Car. cōſil. lxxiiij. Titius nūc ſunt. Rotā de iud. vij. in antiquis. Et dicit Bal. in. l. inuitus. ad fi. C. de ꝓcu. ꝙ ſtatutū ꝓhibens in cā nullitatis nouas ꝓbationes recipi, nō intelligiť de emergētibus de nouo. ¶ Declara tñ hoc ſcđm Pau. de caſt. in. d. l. admonendi. & ibi latius Alex. viij. col. dūmō añ cōcluſionē in cā q̄s fuerit diligēs in perquirēdo inſtrumēta. & tūc ſicut reſtituetur poſt ſnīam: vt ꝑ Imo. in. l. Imperatores. ff. de re iu. ita reſtituef poſt cōcluſionē. Si āt nō fecit diligētiā, nō audieť: ſed poterit producere in cā appellatio nis. Nō dicas ꝙ idiſtinctè debet excludi poſt cōcluſionē, cū habeat remediū ī cā appellatiōis: qa iſtud auxiliū reſtitutiōis añ ſnīam ſuccurrit vberi⁹? & tūc nō procedit. l. in cāę. ff. de mino. vt lati⁹ ꝑ prę
10 dictos. ¶ Dū firmat Ab. cōtra Hoſt. & oēs, † iudicē allegatū incōpetētē nō poſſe iſtū terminū aſsignare. ¶ Cōſidera ꝓ cōi opi. ꝙ ſtā te dubio an ſit iudex, nō eſt ſuſpēſa iuriſdictio. c. ſuꝑ lr̄is. de reſcri. Si eñ eſſet ſuſpēſa, nō aſsignaret terminū, de quo in. c. legitima. de ap. in. vj. Neq; in parte eſt cōtrarietas, qa proteſtabiť. iuxta doctrinā Inn. in. cumana. de elect. quā plenè diſcuſsi. de cōſtit. in. c. cū. M. In qua doctrina ſentit Inn. cū hoſti. hîc. qa ſi iudex allegatus incōpetēs nihil poſſet dū de hoc cognoſcit, fruſtratoria eēt practica Inno. de proteſtādo ꝙ ꝑ alios actus nō ītēdit q̄s cōſentire. Fateor ꝙ ſi ageret de ſuſpitione, fortè procederet opi. Abb. retēta opi. Bart. in. l. qa poterat. ff. ad trebel. ꝙ geſta ꝑ iudicē recuſatū ſunt ipſo iure nulla: de quo latè per Abb. in diſputatiōe. Duo clericali ordine inſignati. xij. col. ver. venio ad ſcđm. Sed ſi teneret opi. cōtraria, ꝙ proceſſus valet. de qua per Inno. & alios. de appel. c. cū ſpeciali: tūc ēt in iudice recuſato procederet opi. Hoſtiē. hîc. ¶ Inquātū ſubdit
11 Ab. † ꝙ poſt terminū: de quo hîc, nō pōt opponi declinatoria fori, ſi de ipſa loquebať terminus: vt ꝑ But. dūmō in facultate partis eſſet renūciare illi declinatoriæ: aliās nō, ꝓpter gl. aureā in clem. j. ad fi. de ſeq. poſ. & fru. ¶ Collige hinc doctrinā quotidianā: ꝙ prohibit⁹ excipere, adhuc excipere pōt de incōpetētia iudicis. Idē Bal. in. l. ſi qs filio. §. ſi qs. ff. de iniu. teſt. dicēs illā gl. eſſe aureis literis ſcribēdā: & refert Petr. de Anch. in. d. cle. j. & ibi dicit Car. in pe. col. ſe neſcire ſimilē. & inducit Bart. optimè in. l. j. §. & parui. ff. qđ vi aut clā. Notat Ab. ī. c. ex parte. lo. ij. de off. dele. & in. c. licet. de ele. Bu. & Imo. in. c. Itē. in prin. de reſt. ſpo. Bal. in. l. exceptionē. ad fin. C. de prob. in. l. teſtamēta. C. de teſta. in. l. j. C. ſi à nō cōpe. iud. & alij. de q̄ bus per Alex. in. d. §. & parui. in apoſtilis. ¶ Sed pro dicta gl. no. tñ aliā in. c. indemnitatibus. in princ. de elect. in verbo nō obſtāte. ibi niſi apponatur ꝙ eligentis vot⁹ nullū redderet. & in. c. ſi quorūdā in verbo. diſcordia. de elec. in. vj. & in. c. paſtoralis. §. qa verò. in verbo. ſi ſciat. in prin. ibi. iudex nō habuit iuriſdictionē. de offi. deleg.
12 ¶ Amplia, ēt † ſi eēt prohibita exceptio de oī ſpecie nullitatis. Pet. de Anc. cōſi. mihi. cclxvj. de titulis criminū. pe. co. Ang. in. l. tale pactū. §. qui prouocauit. ff. de pact. & cōſi. mihi. clxxxiiij. inci. A. & B. cōtraxerūt. in fi. & cōſi. cxc. mortuo debi. & cōſi. cxcij. dña guigelmina. Imò dicit Ang. cōſi. ccxv. viſa narratiōe. in fi. qđ q̄ iurauit nō dicere ſnīam arbitratoris nullā, pōt dicere de nullitate: q̄ eſt ex defectu ptātis: qa in eo nō iudicauit vt arbitrator. Obſtat p̄dictæ doctrinæ gl. in verbo pēdere. in cle. j. de re iu. cōſiderādo q̄ ille tertiꝰ nō erat iudex, ꝓpter. c. nō ſolū. de ap. ī. vj. ¶ Solue primò, ꝙ illa loquitur in eo qui funditus nō eſt incōpetēs: ita dicit Phi. ī. c. dilecto. lxxiiij. colum. verſi. vj. limita. de app. & expreſſē Do. quem ipſi nō allegant. in. c. ex parte. lo ſecundo. iij. colum. de offi. deleg. ¶ Secundò ſolue, quòd in caſu. d. clemen. j. de re iudic. eſt ſpeciale, propter magnam vim trium ſententiarum conformium. Imo. in. l. ſi expreſſim. xxx. colum. ff. de appella. Ludo. in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de noui operis nuntiatione. ¶ Sed caue: quia ſi tertius non fuit iudex habitu & actu: ergo non fuit tertia ſententia: vt in ſimili dicitur in clementi. paſtoralis. ad finem. de re iudicata. ¶ Ibi. dici ne ergo.

a ¶ Nõ iuuat. Adde Lanfr.in,c.quoniã cõtra.ſ. de probat. in.ver.exceptio.in iij.colũ.

b ¶ Obſcurè excipere. Adde do. Alex. de Imol.ĩ conſilio. xxxj.iiij.parte'. & Pau.de caſt. in cõſilio.ciij.

c ¶ Iſtã clauſulã. Ad de And.Bar.in cõſi.quod eſt poſt cõſiliũ. ciij.iiij.parte. in.ij.colum.

d ¶ In.c.ij. quĕ ibi vide ĩ.ver.copula.in iiij.co. circa mediũ & eũ vide etiã in c.j.de lib.obla.in.§. ſignificãtib⁹. in fi. & in.c. inter dilectos.de fid.inſtr.in gl.in ver.addendi. & q dixi in apoſt. in.d.c.ij.

meruit ſnĩa:ergo extra caſum.d.cle.j.Et conſequenter adhuc ibi poterit opponi incõpetẽtia cõtra illã gl.quã ſic ſubtiliter reprobat ibi Abb.¶ Pro quo facit:q̃a illa clemẽ. nõ tollit nullitatẽ notoriã.Old.conſi.cxcvj.Bal.& Sal. in.l.j.C.ne lic.tertiò prouo.Omitto alias concord.quas ſuper dictis glo.dilatat Ang.Aret. in.§.appellantur.xv.colũ.ver.ex quo ſecundò. nota tu legiſta.inſtitu.de excep.& Alexã.in.d. .§.qui opus.vide etiã multa verba noua ad dictas gl.per.d.Me.de Are.conſi.lxxv.Diligẽter & maturè &c.vij.col.verſi.j.quidẽ. ¶ Retẽta ergo⁹ gl.in.d.cle.j.de ſequeſtratio.poſſeſsio.& fructu.Limita eã nouiſsimè tribus modis.Primò,niſi ſnĩa cõfirmaret à iudice cõpetẽte.Inno.in.c.j.poſt prin.de cõfirmatio.vti.vel inuti.& in.c.ſup literis.in verbo forſan.de reſcri. Ang.pulchrè.in.l.ij.iij.col.ibi.ſeptimò fallit. ff.ſi quis in ius voca.nõ ierit.Imo.in.d.l.ſi expreſsim.Abb.in.c.ea g̃j.de re iud.vbi latius dixit.¶ Limita.ſecũdò,niſi aſsignatus ſit terminus ad dilatorias & declinatorias.Butrig.hĩc facit dictũ Bal.ĩ.l.ab executiõe.iiij.co.C.quorũ ap. nõ reci.vbi dicit q̃ licet exceptio nõ cõfecti iuẽtarij poſsit opponi etiã poſt ſnĩam.l. Neſennius.§.fi.ff.de re iud.Tamẽ fallit,ſi eſſet antea datus;& elapſus terminus ad exceptiões perẽptorias & anomalas. Similiter dicit Car. in cle.j.vj.q.de excep.q̃ licet exceptio falſi opponi poſsit poſt terminũ: tñ fallit, niſi in termino ipſam ſpecificet.Facit.l.ſi ex falſis.C.de trãſ.ibi.niſi fortè ẽt de eo qđ falſum dicit, cõtrouerſia orta deciſa ſopiat.ẽt.l.actiõe. in fi.e. ti.¶ Obſtãt tria huic limitatiõi.Primò gl.ĩ fi. ĩ cle.j.de exce.quã Car. ibi dicit nõ eã alibi, q̃ exceptio exc.poſt terminũ oppõi p̃t:ẽt ſi iter mini aſsignatione ſpecificata fuerit. Sol.illud eſt propter periculum animarũ:vñ non tangi tur ĩtereſſe partis.vt ibi per eũ.¶ Ob.ſecũdò l.priuatorũ.C.de iu.om.iu.&.c.ſi diligenti.de fo.cõpe.cũ ſi. per quæ iura tacitus conſenſus partis nõn videt ſufficere ad purgandam iudicis incompetentiã.Sol.loquit Butrig.in iudice habente poteſtatem prorogabilem. vt hĩc latè per Abba.& per eundem.ij.volum.conſilio.lxij.In controuerſia orta.ij.colũ. cui ob.c. ſtatutũ.§.in nullo.in verbo expreſſus aſſenſus. de reſcri.in.vj.per quod videt cõſenſum tacitum nõ ſufficere in prorogatione.Et licet loquat in prorogatione loci:tñ idem in alia.Ange.in.l.quæro.ff.de ſol.& in.l.ſi.ff. de iur.om. iud.& conſi.lxxxv.ſequit Domi.in.d.§.in nullo.Sol.ille.§.non extẽdit extra caſum ſuũ. Ab. in.c.P.&.G.viij.col.de offi.deleg.in.c.ſignificaſti.x.col.de fo.cõpe.Imo.in.d.l.quæro. Ab. in.c.cũ olim.lo.j.de offi.deleg.& ibi dixi.Modo caue: quia per hoc vides q̃ exceptio q̃ qs trahaẽ extra locũ in reſcripto expreſſum,poterit opponi poſt terminũ:de quo hĩc. Quia ſi in ipſa non ſufficit conſenſus tacitus,dicto. .§.in nullo.ceſſant rationes Abb.hĩc:quod eſt dictum nouũ.¶ Obſt.tertiò huic dicto: quia ſufficere videtur q̃ terminus loquatur de dilatorijs,etiam ſi nihil dicat de declinatoria,cũ & illa dilatoria ſit.gl.ĩ.eo.c.exceptionẽ. ¶ Sol. dic ſecundũ Imol.& Abb.hĩc:hoc eſſe fatẽdũ. Vñ nota bene q̃ terminus ad dilatorias ſimpliciter excludit declinatoriam iudicij prorogabilis.¶ Limita tertiò gl.in.d.clem.j. de ſeque.

e ¶ Feci defendẽdo, Adde Bal.in.c.j.§. Itẽ ſi vaſallus. poſt mediũ primæ col. de controuer.inueſti.

poſ.niſi iudex incompetẽs pronuntiaſſet ſe cõpetentẽ:& non eſſet certum de incompetentia: q̃ ſi pars non appellat, videt tacitè acquieſcere.But.poſt Inno. in.c.ij.de dila.& ĩ.c.cũ ordinẽ.in fi.de reſcrip.Imo.in cle.ſi appellationem.de appel.vj.co.Saluo niſi incõpetentia cauſaretur ex defectu per partem non remiſsibili. vt ſi eſſet iudex furioſus,vel pupillus,vel laicus in cauſa ſpuali. vt per Inn.in c.ſciſcitatus.de reſcri.& ibi Imo.in.x.col.quia talis pronũtiatio nõ facit hunc iudicem.Butri.in.d.c.ſuper literis.xxxiiij.colum.An.in d.l.ij.ff.ſi quis in ius.voca.non ierit.oẽs in.c.ij.de dila. Et fortè idẽ eſt generaliter vbi iuriſdictio nõ eſt per partẽ prorogabilis.& iſta nota tanẽ valde dilatabilia,iunctis his quæ dixi in dicto capit. ſup literis.¶ Signa gl.iij † q̃ exceptio generalis nõ iuuat[a].bonus tex.in ĩ.ſcire.§.ſcire.ff.de excu.tut.& ibi Nic.de neapo.allegans iſtã gl.Vñ dicit Bar.in.l j.in.ij.col.verſi.q̃ro video.ff.de excep.q̃ ita clara de bet eſſe exceptio ſicut actio.per.l.j.§.Labeo.ff.de.flu. vbi ita demũ ꝓdeſt exceptio,ſi concludit licuiſſe aliq̃d facere in ripa.& ibi dicit Bar.q̃ ineptè excipiẽs ita ſuccumbit,ſicut ineptè agẽs.eſt gl.ſi.ĩ cle. ſi.de app.& dicit Bal.in.l.j.in fi.C.vñ vi .q̃ nõ ſufficit excipere de defenſione,niſi deducaẽ defenſio excuſatiua,ſcilicet neceſſaria,vel abſq̃ crimine inculpatæ tutelę.per.d.§.Labeo.per quẽ dicit Bal.in l.edita.in antepe.col.ver.tribus aũt cõſtat.C.de edẽ.in repe. padua na.q̃ exceptio debet eſſe apta loco,tpe,& ordine.Et per illũ.§.Labeo.dicit Bald.in.l.j.in prin.C.de condi.ob tur.cau.q̃ exceptio eſt ꝓbãda in ſua forma & ſpecie:adeò q̃ habeat effectũ exceptionis.alle.In.in.d.c.ſuper literis.dicentẽ q̃ forma excipiendi ita attenditur ſicut forma agẽdi.Bo.tex.& ibi Bar.ĩ.l.iij.§.ſi duobus.ff.de adi.leg. & in.l.in lege.ff.de contrahẽ.emp.& in.l.Titię.de lega.j.& ibi Bal. & alij,dicentes q̃ paria ſunt non excipere,vel obſcurè excipere. b no.Flo.in.l.ĩ exceptionibus.ff.de ꝓb.Bal.in.d.l.edita.ix.col.in repe.peruſina.& in.l.fin.in prin.C.de fideicom.dixi aliquid in proce. decre.j.col.& dum gl.ſubdit nihil valere iſtam clauſulã[c] ſaluis alijs exceptio:& eã extollit hĩc Imo.& eſt tex.in.d.§.ſcire.in verbo.oĩa nominare.¶ Declara duobus modis. Nã primò operaẽ ſaltẽ hoc, q̃ excipiẽs nõ ſe aſtringit ad ꝓbãdas exceptiões.Bal.in.d.§.ſcire.alſ eſt in.§.ſufficit.& in.d.l.Titię.Et ibi Ang.& Imo. & ſic æquipollet clauſulæ:nõ ſe aſtringẽs ad ꝓbãdũ nõ neceſſaria:q̃ guſta ad.c.licet de ꝓb.Nã excipiẽs q̃ corrupti falſa dixerũt,ſi vtiẽ hac clauſula:ſaluis alijs exceptiõibus,nõ ſe aſtringit ad ꝓbationem corruptionis. ¶ Facit dictũ Bal.in.l.Neſennius.ff.de neg.geſt.& in.l.edita.iij.co. in repe.paduana.&.xxxiij.co.in repe.peruſina.ver.de ſexta.vbi idẽ dicit de clauſula:ſaluo iure addendi & minuendi:q̃ dictũ eſt clariꝰ propter illud verbũ minuendi:ſed primũ difficilius reẽtè intuenti: dixi in.c.ij. [d] de reſcri.¶ Secũdò,declara, † niſi.exceptio gñalis trãſiret parte nõ opponẽte.Ang.in.l.j.ff.de exce.per id q̃ de actiõe generali dicit in.l.ſi.C.de an.exce.Idẽ ſentit Bal.in addi.Spe.de teſta. vlt.co.Tamẽ nõ credo partẽ impediri,quominus poſt terminum poſsit opponere de inefficacia huius clauſulæ:p.l.ſicut.§.nõ videt. ff.qbus mo.pig.vel hypo.ſol.Si autẽ poſt terminũ adhuc nõ opponeret,pulchrũ eſſet dicere q̃ valet,ꝓpoſito aliarũ dilatoriarũ poſt terminũ.de quo j.dicam ¶ Circa dicta Ab.† ad regulã nullus pluribus.lib.vj.Adde Bar.in.l.j.§.vnũ tñ.C.de fal.cau.adie.le.gloſ.in.c.ſi q̃s.§.his.ita.xxx q.v.tex.in.c.quiſqs.† xxiiij.qõ.j.& ꝓcedit ẽt in exceptionibus cõtrarijs.l.nemo.ff.de excep.nõ ſic in agẽtẽ:q̃ potuit actionẽ prę̃uidere.l.q̃ in hęredẽ.§.eligere.ff.de tribu.ſi ergo reꝰ dixerit nõ occidi:&conuincaẽ,poterit deinde dicere,feci defendendo [e] vt per Ioã.And.in dicta regula nullus.& firmius Bart. in.l.cũ de indebito.per illũ tex.ff.de probatio.& in auſ.contra.in fin.C.de nõ nume.pecunia. Bal.in.l.ſi quidẽ.ſecũda co.C.de except. Paulus cõſi.xxxiiij.Niſi huic reo eſſet datus terminus ad totalem defenſionẽ:vel iuraſſet dicere plenã veritatẽ.Bal.in.d.auſ.cõtra.Et dicit ibi Sal.in ſimili poſt Cy.& Bart.q̃ licet iſte audiaẽ quãtũ ad euitandã pœnã principalis delicti:nõ tñ audiẽ q̃tũ ad euitãdã pœnã negãtis. ¶ Et dicit Bal.in.d.l.ſi quidẽ.q̃ ſi reus dicit,nego vulneraſſe, & ſi apparuerit:feci defendendo,nõ probata defenſione.nõ põt cõdemnari vt confeſſus,ſi iudex acceptauit illã adiectionẽ.Ad quod vide Alex.in.l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ij.col.ff.de ver.obli.& Bart.ſozi.in repetitione.l.j.ff.de vulg.& pup.in primis chartis.¶ Quod autem poſt terminũ proponi poſsit exceptio cõtraria : iuxta gl.hĩc.Vide gl.vltimã in.c.j.xiij.q.ij.ex qua infert Bar.in.l.j.pe.col.C.qui accu.

q̃ poſteriori

q̃ poſteriori loco ventilanda prioribus cedunt etiam ſi ad omnia datus ſit intricatè terminus. & per ipſam dicit Bal.ibidẽ vltima charta naturã cõtrariorum eſſe q̃ dũ vnũ ventilatur nõ currit tẽpus in alio. Idẽ per dictam glo.pulchrè ponit Bal.in.l.j.viij.colũ.C.de fur.& But.in.c.cũ dilectus.vltima col.de religio.do. vbi glo. ſimilis.Et idẽ notat Do.in.§.exceptio.tertia.q.vj.dic cõtra gl.hĩc ſecũdũ Cardinalẽ in.c.imputari.circa mediũ. §.de fide inſtrumentorum.q̃ potuit reus eodẽ inſtanti conditionaliter proponere cõtrarias defenſiões. Puta non ſum obligatus:& inquantũ ſim:ſum liberatus ſolutione vel acceptilatione.Idẽ Cardinalis Butri. Imol. & Abb.hĩc.vt ſaluet hæc decretalis ſtante ſaltem propoſitione in termino. ¶ Regulam tamẽ prędictã declara. & per Ange.in.§.illud.lo.ſecundo.in auf.de trien.& ſemiſ.& per Spec.de exceptio.§.viſo.ver. ſed quid ſi debitor.& ver.ſeq.per Bar.in.l.naturaliter §.nihil.vlt.char. ver.quãdoq̃ impediẽ concurſus.ff.de acquir.poſ. ¶ Et intellige dũmodo proponant cõtraria nõ aſſertiuè: ſed cõditionaliter.gl.& Bar.in.l.nemo.ff.de except. Optimè Bal.in.d.l.j.C. de fur. ¶ Itẽ dũmodo nõ producant ſimpliciter contraria.Io.and.in.d.c.imputari. Bal. in.l. ſcripturę. in fi.C.de fi.inſtru. Adde Abb. in.c. cũ olim. lo ſecũdo.ad fi.de priui.cũ concordan.quas dixi in .c.in noſtra.de reſcrip.iij.col.vbi defendẽs ſe põt vti ſucceſſiuè pluribus titulis.Et adde quod proponẽs exceptiones cõtrarias intelligitur proponere ſub diſiunctione. Inno.in.c.auditis.ſup ver. defecerit. in principio illius gl.de reſcrip.de quo exultat Abb.ibi.xj.col.ver. oppono tertiò.¶ Itẽ intellige dũmodo negãs animo excipiẽdi nõ perſiſtat ĩ ſimplici negatiua:q̃ illa excludit exceptionẽ. Archi. in.§.exceptio.in fi.iij.q.vj. Tñ ſi fuit admiſſus ad probandã exceptionẽ:& probauit tenet ꝓbatio.Bal.in.l.peremptorias.tertia colũ.C. ſenten.reſcin. non poſ.Itẽ dũmodo onus probãdi vtrãq̃ incumbat opponẽti.ſecus ſi in vna ſibi:& alia autori. Bart. in.d.l. nemo.Tamen etiã hoc caſu poſſunt ambę cõditionaliter proponi:adeò q̃d lapſo termino imputaretur ei qui ſic non propoſuit:vt no.vterq̃.Ang. in.l. ſecũda.ff. q̃n appellan.ſit.Itẽ intelligenisi quis negauerit id qđ à iure prohibitũ eſt negare.Bar.in.l.nemo.Bal.in.d.l.j.de fur. Exemplũ in legibus allegatis in dicta regula nullus & il la regula procedit etiã in actore replicante.gl.maior in cle.ſi appellationem.de ap.& ibi do. Bar. in.l.ſi expreſſim.ff.de ap.& in.d.l.nemo.Cętera vide in dictis locis. & per Pau.d.conſi.xxxiij.ponẽtem vtrũ qui negauit cõputũ fuiſſe factũ,poſsit poſteà conuictus dicere erratũ in calculo.vide etiã Bal.in.l.edita.xxvj.col.ibi.xj. quæritur.de edẽdo.in repetitione paduana: vbi ponit vtrũ reus poſsit cumulare petitionẽ & exceptionẽ. ¹⁷ liquid etiam Bal.in.l.j.ij.col.C.de cõfeſ.& proſunt hæc ad poſitiones cõtrarias,quibus pars nõ teneẽ reſpõdere.Spe. de depoſitionibus.§.vj.ver.xviij.oẽs in.l.ij.§.q̃ obſeruari.C.de iur.cal. ¶ Dũ dicit exceptio dilatoria de nouo orta põt opponi poſt terminũ de quo hĩc &poſt lit. cõteſt.tex.& gl.pe.hĩc. ¶ Dic idẽ ſi ſuperueniret poſt pactum de nõ litigando.But.in.c.j.xxij.col. de iudi. ¶ Itẽ ſi per viã actionis poſſet illa exceptio deduci. Abb.hĩc. Imo.in.c.cũ.M.x.col.de cõſti.Do.in.c.j.§.illũ.pe.col.de reſti.ſpo.in.vj.Ludo.in.l. naturaliter.§.nihil.xj.colũ.ff. de acqui.poſ.But j.e.exceptionẽ.vj.col.& in.c.ij. de or. cog.& ibi Abb.per regulã qui ad agendũ.de reg.iur.in vj.& reprobant iſti Inn.in.d.c.ij.quem ſequebaẽ Arch. in.c.j.in fi.ij.q.ij.& in.d.c.j.de reſti.ſpo.in.vj. & But.in d.c.cũ. M.ix.col.& Ange.in.l.Pomponius.§.ſed ſi is.ff. de procu.& in.l.inuaſor.in fi.C.vnde vi.& in .l.ij.C. de cõſor.ciuſ.lit.& in.l.ſi mulier.ff.ſol.mat.Idem dic etiã[a] ſi exceptio oriretur ſine facto aduerſarij.Bart.in.l.j.ij. col.ver.quæro quid ſi exceptio .ff. de excep. Quicquid dicat Nico.de neapo.in.l.excuſantur.§.munerum.ff. de excu.tut.Cæterũ ſi pars fuiſſet negligens in perquirendo exceptione non procederet dicta regula: vt hĩc glo. ſi.& ibi dicetur. ¶ Idem ſi ea orta proſequutus fuiſſet ad vlteriora.Abb.in.c.infinuante.vlti.col. de offi. dele. per illũ tex.& Ioan.and.in.d.c. cum.M. vbi dixi.in.iiij. col.niſi eſſet exceptio habens cauſam continuatã: puta quod quis nõ audiatur:quia quotidie opponi poteſt re ſpectu actuum futurorum.Bald.in.l.eleganter.§.ſi quis poſt.ff.de cõdi.inde. in apoſtillis. dicẽs eſſe aurea verba Iaco.bul.ibi faciunt quæ latè reduxi.vt lit.non conteſt. accedens.lo.ij.ver.vltima cõcluſio. ¶ Limita etiam dictam regulam,niſi eſſet concluſum in cauſa. Anto. & Abb.hĩc.& originaliter Io.and.in.c.ij.de or.cog. Lug. in fin.cccxlj.Exceptio dilatoria:quia vbi opus eſt cauſę cognitione obſtat tunc concluſio in cauſa.c.auditis.de procu.c.cũ dilectus.de fi.inſtru.¶ † Excipiuntur certi [a] caſus.puta recuſatio ſuſpecti iudicis orta poſt concluſionem.Imo.in.c.iudex.de offi. deleg. in.vj. Nec placet diſtinctio Do.ibi.quia qua ratione non admittit recuſationem vbi agitur de pœna ordinaria:quia.ſ.de cauſa non poteſt cognoſci:eadem ratiõe idem eſſet in pœna arbitraria.Item quia ab arbitrio in quo ita poſſet appellari ſicut ab iniuſta alteratione pœnę ordinarię. glo. in c.ſuper his.de accu.Bar.in.l.ſi qua pœna.ff.de verb.ſignificum ſim.Non obſtat quædam ratio Ludo.in.l.mulier. iij.col.ff.ſol.ma.ſ.q̃ acta faciunt notorium poſt concluſionem in cauſa.glo.in verbo liquẽre.in .c. ſignificauerunt.de teſti.& in notorio ceſſat recuſatio.c.propoſuit de appel.quia.c.propoſuit loquitur in cauſa criminali non ſequitur q̃ in ciuili eſſet recuſatio. ¶ Scito tamen q̃ vbi pœna eſſet arbitraria habet locum recuſatio etiã in criminali.Archi.ſolenniter in .c. qa ſuſpecti.iij.q.v. quẽ pleriq̃ ſequũtur. ¶ Alius caſus eſt in inſtrumẽtis de nouo repertis:quibus nõ obſtat cõcluſio cauſę.Bar. ¹⁸ in.l.admonendi.ff.de iu.iur.& dixi.ſ. ¶ † Alius eſt in ex ceptione excõicationis.c.pia.in fi.de exce.in .vj. ¶ Aliꝰ in exceptione notoria.But.in.c.dudũ.lo.j.ij. col. verſi. nota quartò.de elec.per illum text. ¶ Alius vbi iudex ex officio vellet admittere exceptionem.Spec.de renũ. & con.§.j.verſi.& ſcias.facit.c.cũ Ioãnes.de fi. inſtru & no.Bar.in.l.j.pe.co.C.ſen.reſcin.non poſ.Dicẽs q̃ poſt concluſionẽ in cauſa præcluſa eſt audiẽtia litigatoribꝰ niſi iudex ex officio admittat eos. ¶ Poſſent adduci alij caſus ex fallẽtijs q̃ danẽ ad cap.cũ dilectus.de fid.inſtru. vbi aliãs poſui.xiiij.& ad materiã vide Bal.in.l.q̃is indubitati.vl.col.C.de adul.& Alex.in.l.licet poſt prin.C. de procu. ¶ Iſta ſeruiũt ad vnã fallentiã circa regulam quæ dicit dilatoriã non proponi poſt lit.conteſt.Reliqua ponit Alex.in.l.ita demũ.j.char.C.de procu. ¶ Dũ ¹⁹ gl. † dicit non poſſe opponi exceptionem iuris nouiter cogniti.Limita niſi eſſet ius promulgatũ non ſolenniter.Abb.j.col.cõſi.xxxvj.facti contingentia.Idẽ ſi ignoraſſet ius obſcurum.Car.in cle.ſi.iiij.q.de regu.Dixi in c.j.j.di.Itẽ ſi probaret ignorantiã iuris dilucidè.S.Tho. quodlibe.xxix. Dixi in.c.ij.de conſti.Et ibi q̃ non ſufficeret iuramẽtũ. Idẽ ſi eſſet de pſonis excuſatis ab ignorantia iuris.de quibus in.l.regulę.alleg. in gloſſ. Et per Imo.in.c.ij.vlt.col.de cõſti.per Bal.in diſpu. accuſatus. xx.col.& in.l.iuris.C.qui admitti. cũ cõcor. de quibꝰ q̃ Alex.ibi:& in.l.iuſtè.ff.de acq.poſ.Et And.ſicu.in repe. c.Raynaldus.fo.xxiij.de teſta.Et tales pſonę poſt litem cõteſtatã poſſunt dilatoriã opponere.Paul.de caſt.in.l. ita demũ. Idem dic in extrauaganti non nota. per not. in.l.cum prolatis.ff.de re iudi.& dixi in.c.j.de re iudic.

[a] ¶ Etiam ſi exceptio.adde q̃ Bar. tenuit iſtã eandẽ opi.ĩ.l. cogi.C. de peti. hære.& Bal. in.l. per hanc.C. de temp. ap. & in l.j.C.de ali.iu. mu. cau.fa.Lu.ro. in.l. ſtipulatio.§.habet ff.de no.ope.nun. Iac. de bel. & Iac. de ra.in authẽ.præſente.licet Bald.in l.perẽptorias .C. ſen. reſc. non poſ. tenet contrarium, & malè.

[b] ¶ In.l. qui procuratorem. & ibidẽ videad hoc Io. de pra. in .§. ſi quis omiſerit. & adde Bar. ĩ.l.ij.§. nunc rũ.ff.de excuſ. tut. Pau.de ca.ĩ.l.fi.& C. de excep. & in ſuo conſi.cxix, & adde quæ habentẽ ad hoc etiam per Phi.in.c. inſinuante. de offi. deleg. in ñ.col. & quod ibi in apoſt.dixi.

[a] ¶ Nõ iuuat. Adde Lanfr.in,c.quoniã cõtra.ſ. de probat. in.ver.exceptio.in iij.colũ.

[b] ¶ Obſcurè excipere. Adde do. Alex. de Imol.ĩ conſilio. xxxj.iiij.parte'. & Pau.de caſt. in cõſilio.ciij.

[c] ¶ Iſtã clauſulã. Ad de And.Bar.in cõſi.quod eſt poſt cõſiliũ. ciij.iiij.parte. in.ij.colum.

[d] ¶ In.c.ij. quĕ ibi vide ĩ.ver.copula.in iiij.co. circa mediũ & eũ vide etiã in c.j.de lib.obla.in.§. ſignificãtib⁹. in fi. & in.c. inter dilectos.de fid.inſtr.in gl.in ver.addendi. & q dixi in apoſt. in.d.c.ij.

[e] ¶ Feci defendẽdo, Adde Bal.in.c.j.§. Itẽ ſi vaſallus. poſt mediũ primæ col. de controuer.inueſti.

§.rati.ij.colũ.eo.tit.& Salice.& Ful.in.l. de die.§. ſi ſeruus.ff.qui ſat.cog.Bonus tex. in.l. non diſtinguemus.§. cum quidam.ff.de arbi.& in.c.vt circa. in fi. de eleç. in vj.& per Cal.in.c.fi.de ord.cog.& do. Ant.in.c.ij.eo.ti. & ibi Abb.in vlt.char.& Alex.latè.d.l.demũ. verſi.iiij. fallit.& Aret.in.c.dilecto.j.colũ.de teſti.vbi reſpondet rationibus Ange.in.d.§.ſi ſeruus.tenentis contra communem opi.quã etiam ponit Abb.in.c.j.in prin.de accu.dicẽs ſimpliciter ꝙ exceptio dilatoria nouiter nota poteſt opponi poſt litem cõteſt.alleg.gl.in.§. exceptio. iij.q.vj.& in.c.ad audientiam.lo.ij.c.de reſcri.& not.in c.ij.de or.cog.& facit.c.nulli.de ele.in.vj. ¶ Sed Are.in d.c.j.quod glo.fi.hîc tenet contrarium: & refert concordiam de qua hîc per Abb. videlicet an poſsit impu tari culpa ignoranti quæ ante lit.conte. nõ perquiſiuit vel non. ¶ Tamen videtur ipſe velle indiſtinctè ꝙ poſt litem conteſtatã non poſsit opponi dilatoria exceptio nouiter nata: per tex.in.l.filiuſſamiliâs.§.veterani.in verbo quocunq; caſu.ff.de procu.& glo.in.l.qui procuratorem dat.in verbo omiſerit.ff.de procu. quã etiam al legat Pau.de caſt.in.d.l.ita demum. Reſpondet Are. ad iſtum tex.cum ſimili.ꝙ non loquitur in termino iuris: ſed in termino hominis. Fortior autẽ videtur excluſio hominis.l.facta.§.bonorũ.ff.ad treb.& ſimilem differẽ tiam in termino hominis & iuris facit hîc But.in alia quæſtione: de quaj. idem tenet Pau. de caſt.in.l.qui pro curatorem dat.§.j.ff. de procu.in prin. aſsignat rationẽ differentię inter terminũ hominis poſt quã poteſt opponi dilatoria nouiter nota, vt hîc. & terminum iuris poſt quẽ non poteſt opponi. vt etiam vult Innoc. in.c. cũ tua.qui matri.accuſa.poſ. ꝙ cũ iudex aſsignãdo ter minũ auferat parti in vno beneficiũ per quod ſola litis cõteſtatio excludit: recompẽſatur poſteà pars in alio ꝙ poſt terminũ hominis audiẽ docto de ignorãtia. Videt tamẽ eſſe cõmunis opinio illa quã dixi vt per Alex.latè in.d.l.demũ.& etiã per Sal.in.l.non ignorat.in fi.C. qui accu.& Ana.in.c.qa fruſtra.iiij.col.de vſur.& facit tex. hîc: iũcta.l. Celſus.ff.de arbi.vbi mitiꝰ agitur cũ lege q̃ cũ homine: ergo minus debet excludere terminus legis quã terminus hominis ſecũdũ Alex.in.d.l. ita demum. dicentẽ qđ reſponſio Pau.ibi ad iſtum tex. nõ valet aliquid. vnde Abbas hîc vltima charta probat illã differẽ tiam But.hîc inter terminum legis & hoîs & maximè etiã: qa terminus hoîs ſubrogatur regulariter loco ter mini iuris: & eodẽ iure cẽſeri debet ſecundũ Inn.in.c.ex ratione.de appellatio.& ꝓbatur in.c. perſonas. iuncto c.cum ſit.eodẽ titulo. ¶ Sepe enim videmꝰ admitti eũ qui allegat ignorantiã dato ꝙ ſit lapſus terminus iuris, patet in.c.nulli.de electio.i.vj.& in.c.preſentium .S. de teſti.& qa parificatur exceptionẽ eſſe nouiter notã vel nouiter natã. vt hîc.& in.d.c.nulli.&.c.circa.de electio. in.vj. Vnde qua equitate audiẽ allegãs nouiter natã: qa nihil eſt quod ſibi imputeẽ eadẽ ratione videt audiẽdꝰ ſup nouiter not. ex quo nihil imputari poteſt cur eam nõ ſciuit & nõ oppoſuit priꝰ. Et ſicut tex.in.d.§.veterani. reſtringitur per alia iura in exceptione nouiter orta pari rõne reſtringaẽ in nouiter no. Et ſicut finis litium nõ eſt cauſa impeditiua: ꝙ illa nõ adducaẽ: ita ꝙ nec iſta patet in.c.vt circa.de elec.in.vj. vbi iuuat ignorãtia opponentẽ poſt terminũ: & tñ agitur de abbreuiãda vaca tione eccleſiæ cui abbreuiationi oĩa iura aſsiſtũt.c. quã ſit.eodẽ ti.& libro. Nec̨ gl.hîc aliter ſentit: vt declarat hîc Abb.in penul.char.ver.nũc redeo ad prin. gl. ¶ Et adde ꝙ qui de exceptiõe dubitauit ita auditur ſicut qui ignorauit. Bal.ĩ.l.manifeſtiſsimi.§.finaũt.per illũ tex.C. de fur.& Sal.in.l.licet.C.de ꝓcu. Item iſte præſumitur fuiſſe negligens: ideò ꝓbare habet diligentiã: vt ꝑ Bar. cõſi.cij. Chariſsimè dñe.ver.& primò anteq̃ cũ cõcor-
21 dãtijs quas dedi.de reſcri.ſi aũt. ¶ † Ex dictis Ab. extra gl.collige ꝙ iſte terminꝰ nõ eſt de ſubſtãtia etiã ſi petaẽ maximè à reo: ſecꝰ dic in termino ad deliberãdũ. gl.iij. in.c.vxor.xvij.q.iiij.quã extollit Imo.& Ludo.in.l. qui bona.§.q alieno.ff.de dãno infec. Imo.in.l.ſi queramus. iij.col.ff.de teſta. Pe.de Anch.in.c.ij.in prin.de lit.cõte.
22 in.vj. Archi.j.q.j.in ſumma. ¶ † Adde ꝙ etiã in ſumma rijs eſt de ſubſtãtia ſi petaẽ.gl.in cle. ſæpe. in verbo litis conteſtatio. de verb.ſig. Et per dictã gl.in.c.vxor. Dixit Arch.ĩ.c.diffinitiua. prima queſtio.vj. iudici eſſe commiſſum inducias augere vel minuere non denegare. Actori tñ nõ datur illa dilatio.§.ſpatiũ.ver. ei aũt.iij.q. iij. Niſi accuſaſſet per iracũdiã.c.ſi quis iratus.ea. cauſa &.q. Vel niſi vellet replicare.gl.in.d.§.ſpatiũ. in ver.denegãda. An autẽ à denegatione huiꝰ termini appellari
23 poſsit dicetꝫ.eo. exceptionẽ. ¶ † Item collige ꝙ etiã de iure canonico terminus de quo hîc põt aſsignari à prin cipio etiã citra malitiã vt hîc per Abba. contra Io.an. & alios. Pro quibꝰ cõſidera ꝙ ſi requiraẽ cauſæ cognitio in iſta aſsignatiõe vt per Dy.in regula indultum. & oẽs hîc. ꝓfecto de cauſa iuſta cõſtare nõ põt in primo limine iudicij. & videtur ꝙ ꝓcedere debeat aliqua cõie ctura malitię ex primis motibꝰ rei iudicãtibꝰ ſubterfu gienti inclinationem. ad arg. Abb. de iſto tex. in ver. nõ nunq̃: ergo etiã qñ nõ ſubeſt malitia: ſed ſubeſſe poteſt. Sol. hoc motiuũ vrgeret ſi tex. hîc ꝓciperet hãc dilationẽ ſemp aſsignãdam: ſed mens tex. & doctorũ eſt ꝙ cũ cauſa aſsigneẽ: qa ſæpe malitioſè lites prorogantur. & iſta ratio eſt finalis quę infert ꝙ nõ ſemper aſsigneẽ. Cùm ergo vt dixi nõ poſsit ſemper cõſtare de ipſa ſta tim in exordio, nõ videẽ tũc poſſe aſsignari: & ſi conſta ret fortè ex qualitate rei cauilloſi vel ex verbis ſuis: tũc procederet qđ dicit Abb. Sed vbi nõ cõſtat de malitia ſequereẽ ex do, Ab, ꝙ ſola cauſa abbreuiãdi litẽ eſſet ſuf ficiens ad huius termini aſsignationẽ: qđ non credo: qa anteq̃ cauſa incipiat habere aliquod præludiũ difficile percipi poterit q̃ habeat elõgari ſuperfluis circuitibꝰ: ideò nõdũ ſubeſt timor à quo poſsit dici eſſe cauſatam hãc neceſſariam & prematurã abbreuiationẽ. Cogita.
24 ¶ † Dum ſubdit Abb. iſtum terminũ obſtare in appel latione in cauſa principali cõtra Butri. hîc. Adde Bal.in l.ita demũ. C.de procura. vbi dicit illã .l. nõ eſſe alibi ꝙ dilatoria non oppoſita in cauſa principali non põt op poni in cauſa appellatiõis, ¶ Pro hoc quia teminus iu ris operatur etiam in appellatiõe. Arch. in.c. de illicita. xxij.q.iiij. Ergo ſicut litis conteſtatio quæ eſt terminus iuris operaretur in cauſa appellationis. d.l. ita demum. eodẽ modo terminus: de quo hîc illi ſubrogatus. Item concurrunt hîc ambo dicti termini. ſ. iuris & hominis. Nam poſt terminum ſequuta fuit conteſtatio litis. Et
a vide quæ dixi in.c.ad audientiam[a]. Io.ij. de reſcri. Bene poſſet opponi dilatoria reſpiciens nullitatem proceſ ſus & ſententiæ.c.ſi. de appel.in.vj. ¶ Puta exceptio fal ſi procuratoris: iuxta.l.licet.C.de proc. Et iudicis pror ſus incompetentis. iuxta gloſſ. in cle. prima. de ſeque. poſ.& fru.de qua ſupa. Et reſcripti ad beneficia ſubre ptitia iuxta glo.in.d.c.ad audientiam. Etiam ſi ſuper ip ſis primis interloquutus fuiſſet parte non appellante: vt ibi, de quo multis verbis exultat Philip.in.c.cum ceſ ſante.xix. colum. verſicu.xiij. limita. de appellationi.
25 ¶ † Dũ dicit Abb. iudicem poſt terminũ excipere poſ ſe. Adde gl.in ver.nõ poſſumꝰ.in fi in .c. alieni.ij.q.vij. & q̃ dixi in.c.cauſam.lo.j.de iudi. Circa gl.in.c.j.in ver. abſentia.& de elec.ĩ.vj. poſt An.ſicu.ibi. & Alex.ibi ĩ.l. inter quos.§.alieno.ff. de dã.infec.& in.l.licet.in.iij.col. C.de ꝓcu. Declarari põt iſta exceptio poſt terminũ. vt hîc ꝑ Abb. Adde Io.an. ĩ ſpec. de teſte.§. videẽdũ. ver. hoc etiam not.& Do. in procemio ſexti. in fi. prin. per illũ tex.& in.c.cognoſcimus.ad fi.xxxiiij.diſtinc. Bald. in.l. tres denuntiationes. in fi. C, quomodo & qñ iud. Ioan. Andr.

An. regula in generali. pe.col.de re.iu.in.vj. Bal. in addi. Spe de ſen.verſic. pone ꝙ poſt ſententiam. Et ibi dixi, ꝙ poſt iſtũ terminũ produci poſſunt articuli exceptionũ iam oppoſitarum pro examinatione teſtium in termino iuratorum. Et dicit Rota de teſtibus. xx. in antiquiſq; poſt terminum datum ad probandum materiam obiectam poſſunt probari ſigilla & ſigna notariorũ quia eſt quędam declaratio. licet aliter ſentiat Rota de exceptio. noua. & decima ſexta. in antiquis. ¶ Facit etiam gloſſ. in ver. & filio. in.c.j. de ſum.tri. in.vj. & ibi Do. in terminis & tex. in cle. prima. ibi: declarare. &c. de iurepat. Et dicit Cardi. in clemen. conſtitutionẽ.§.j. in.j.qõ. de elect. ꝙ re pulſio illius clauſulæ non obſtat volenti obiecta declarare. Dixit aliqua in.c.j. de libe. obla. poſt Bal. in.l. edita. iij.col. C. de eden. in repetitio. paduana: limitantẽ, dũmo do interpretatio ſit verosimilis & conſona: non autẽ fa ciens de nihilo aliquid. & not. Oldra. conſilio, clxvij. an-
26 te omnia. & Dy. in regula cũ ſint. lib.vj. ¶ † Vltra Abb. not.j.ꝙ ſicut ineptè agens põt redire in viam aptã. c. exa minata. de iudi. ita excipiens: dũmodo intra terminũ. Pe. de Anc. in.d.cle. conſtitutionẽ. Niſi proceſſus eſſet nul lus: quia ſemper poterit exceptio emendari. Bald. in.d.l. edita. antepenultima col. dicens terminum, de quo hîc, cur rere ſtante libello ineptꝰ. qđ ſemper no. & adde Bal. in.l.j. in.iij. col. C. de iuris & fac. igno. Vbi ex multis
a infert, ꝙ exceptio nullitatis non eſt propriæ exceptio.[a] Vnde terminus ad excipiendũ non excludit iſtã ſecundũ eum, etiã ſi eſſet datus ad omnem defenſionem ſecundũ Bal. in.l. ſcire.§. fi. ff. de exc. tuto. Facit regula, nõ prẽſtat. de regu. iur. lib.vj. qđ egregiè ornaui. in.c. ex tenore. de reſcri. Et ſic terminus iſtius literæ nõ nocet, data nullita te proceſſus. ¶ Limita nouiſsimè tribus modis iſtũ tex.
27 dum loquitur de iuramento. ¶ † Primò niſi iſte bis iu raſſet in hac materia: quia nõ iurabit tertiò. Lud. in. l. ad monendi. vj. col. ff. de iureiuran. per. l. ſi. in fi. ff. de bo. au tho. iu. poſsidẽ. Vnde dicit Lu. in rub. de arbit. xiij. col. ꝙ generaliter: vbi eſt ſtandum alicuius iura. nõ intelligitur vltra quã bis. Ad quod allegat etiã Ange. in.l. ij.§. qđ dixi mus. ff. ſi quis cautio. Sed caue quia Ange. ibi. in.l. veluti .§. hæc vox. ff. de eden. dicit iurantẽ non audiri pluſquã ſemel. tex. aũt in. d.§. fi. vult probationẽ per iuramen. ſe mel tm̃ factã, exhibitionẽ aũt illam ſcripturarũ non am pliusquã bis ſecundũ Alex. in. d.§. qđ diximus. Et hoc mõ in iſto tex. iuraret ſolum ſemel: ꝙ credo. Primò quia nõ eſſet admiſſus bis. Secũdò quia dicta lex loquitur in ma teria apta probari etiã aliter quã iuramento. ſ. teſtib. me rito ſua diſpenſatio velut exorbitans reſtringitur. Sed hoc propter probationẽ ignorantię, quę eſt qualitas cõ ſiſtens in animo: & naturaliter probabilis iuramen. vt di xi. in.c.ij. de conſti. fortè dicta reſtrictio nõ procederet. cũ hoc ius nõ ſit exhorbitans. ¶ Limita ſecundò niſi iſte fuiſſet ſemel periurus: quia perdidit perpetuò bñficiũ probationis iuramẽtalis. Lu. in. d. l. admonendi. per. c. par uuli. xxij. q.v. Facit auf. ei qui. C. de bo. auth. iud. poſ. per
b quã dicit Bal.[b], ibi ꝙ releuatꝰ ſemel a ſatisfãdo per cau tionẽ iuratoriã ꝑdit illud beneficiũ, ſi ſemel iuratorię ca uit & fuit periurus. Tamen à iuramento oneris nõ excu ſaretur. Ab. in.c. intelleximus. pe.q. de iud. gl.j.ĩ.fij.c. pro xi. ¶ Limita tertiò niſi aduerſarius ꝓbaret ſciam. Abb. in.iij.col. ibi: vel niſi aduerſarius. poſt Pau. in cle. cõſtitutionẽ. de ele. Pro quo vide Pau. de caſt. in. l. ſi cum patro. C. cõia vtiuſ. iudi. vbi dicit ꝓpter gl. ſecũdã ibi. in prin. ſe dixiſſe in facto ꝙ ſi iudex dedit licentiã Titio producẽ di teſtes poſt concluſionẽ in cã, cũ cõditione, ſi iurauerit eos ſibi nouiter notos, & poſteà ꝓbeẽ eos ãteà fuiſſe ſibi notos, examiãtio corruit: quia ſubintelligiẽ tacitè alia cõ
30 ditio, videlicet: & ita fit. de quo nũq̃ ſis oblitus. ¶ Et ꝑ hoc facit, quia in caſu. c. ſtatutũ. §. cũ verò. de reſcrip. ĩ. vj auditur reus volẽs probare nõ perhorreſcentiam cõtra iuramẽtum impetrãtis: vt ibi. Tãdem cõcludit Domſ. in.v.col. Et pulchrè Egid. bel. deciſio. xlv. exceptio. licet aliter Rota de reſcript. lv. ĩ antiquis. ¶ Et generaliter dic idem, vbi dicitur ſtandum eſſe iuramento alicuiꝰ, per. c. cõtinebatur. de deſponſa. impube. iuncto. c. propoſuiſti. de probationi. Notat Abb. vtrobiq;, & cõſi. lij. qđã magiſter. Pe. de Anc. in regula ſemel. v. colum. de regu. iur. in. vj. Ang. in. l. qui reſtituere. ff. de rei vẽdicatio. in. l. qui vas. ff. de fur. in auf. de exhibẽ. reis. in princ. Bald. in. c. j. prima column. ſi de inueſtitu. inter dominum & vaſall. lis oriatur. Bald. &. Salice. in. l. j. C. de rebus credit. Bald. in. l. contra negantem. in fin. C. ad. le. aquil. in. l. j. C. de re jud. Imo. & Lud. & Alex. in. l. qui bona. §. qui damni. ff. de dam. infect. Pau. in. l. fi. ff. de præto. ſtipu. Alb. in ſecũda parte ſtatutorũ. q. xv. Latè Lud conſi. cij. ſuper eodẽ. iij. col. Niſi diceretur non poſſe probari contrariũ: vel iu ramentũ haberi pro probatione pleniſsima vel omni moda. Lud. in. l. ſi duo. ff. de acqui. hæredita. propter gl. a ¶ Exceptio. Adde Bal. in add. ad ſpe. in tit. de exceptio. verſ. exceptio per iudicium.
in verbo feciſſe. in cle. j. de probatio. in gloſſ. in ſimili in cle. j. in verbo omnimodã. de foro competẽ. Dixi aliàs
28 in. d. c. propoſuiſti. ¶ † Vltimò examino dubiũ à nemi ne tactum, vtile ad multa: vtrum excexptio dilatoria propoſita poſt iſtũ terminum, per iudicẽ admiſſa parte non opponente, valeat, & videtur quod non. ¶ Primò per tex. in. l. ſcire. §. conſequens. ff. de excuſa. tuto. ibi. ne ceſſe eſt cuſtodiri conſtitutũ tempus, ꝙ ſi excuſa. fuerit admiſſa, nõ liberari eum. ¶ Secundò per dictũ Bald. in. l. properandũ. in prin. in. iiij. co. verſi. circa iſtam materiã. C. de iudi. vbi dicit, ꝙ qñ tẽpus præfigitur iudici, vt cauſam expediat non tenet proceſſus poſt tps factus. ¶ Ter tiò, per dictum Bart. in. l. j. ad fi. C. de dila. vbi dicit qđ ſi iudex dedit ſecundã dilationẽ ſine cauſa, non valet. per illum tex. in verbo non intelligant conceſſum ſibi arbi trium dãdæ dilationis. & ita hîc propter verbum nulla, tenus audiãtur. de quo in tex. ¶ Quartò: quia dicit Bal. in. l. fina. §. & quia. per illum text. C. de iure delibe. ꝙ vbi b ¶ Dicit Bald. quẽ certus terminus eſt aſsignandus à iudice ex diſpoſitiõe legis, aſsignatio alterius termini eſt nulla. ¶ Quintò di cit Bar. in. l. ij. de appellatio. recipi. & Bald. in. l. ij. in fin. C. de epiſcopa. audiẽ. quòd examinatio teſtis facta poſt terminum eſt nulla. ¶ Sextò: quia dicit Areti. in. c. licet. v. notabili. de probatio. quòd probatio facta poſt ter minum excluſiuum probationũ, etiam parte nõ oppo nente, eſt nulla. per illum tex. in verbo, nullatenus. quòd denotat ipſo iure. gl. in authenti. ſi qua mulier. C. ad vel leianum. ¶ Septimò, quia dicit Bal. in. l. ſi tutor. vltima quæſtione. C. in quibus cauſis in integ. reſtitutio non eſt neceſſaria. quòd ſi ex forma ſtatuti aliquis nõ debet au diri, niſi prẽſtita ſatisfactione, auditus ea omiſſa nulliter auditur. Ita hîc, vbi non debet audiri niſi præmiſſo iura mento. ¶ Octauò, quia dicit Ioan. An. in Specu. de ſen ten. §. iuſta. verſiculo. Item nulla. quòd ſtante ſtatuto, qđ bannitus non audiatur, proceſſus factus eius fauore eſt nullus, etiam nullo opponente. Idem Bal. in diſputatio. incip. Statuto cauetur. & in dicto §. cõſequens. & in. l. cũ lex. ff. de teſtamẽ. & in. l. non dubiũ. ad fin. C. de legibus. & in. l. j. ad fi. C. de hęredi. inſtituen. Ange. Imo. & Alex. in. l. j. §. ſublata. ff. ad Trebell. ¶ In cõtrariũ quòd valeat.
29 ¶ † Primò adduco dictũ Inno. in cap. in cauſis. de teſti. vbi dicit, qđ parte non opponente, valet quarta produ ctio teſtiũ, omiſſa ſolennitate: de qua ibi. ſequitur Bar. in authen. qui ſemel. C. de probatio. in. l. j. C. de dila. in. l. fina. ff. de ferijs. Butriga. in capitulo vltra. quarta co lumna. de teſtibus. & in capitulo fraternitatis. xxxiiij. columna, verſiculo fallit quartò. eodem titulo. & om nes in dicto capitulo in cauſis. ¶ † Secundò, quia
30 dicit Rota de teſtibus. primò in nouis. quòd probatio admiſſa parte non opponente poſt concluſionem in cauſa valet: quia iudex tacitè videtur cõcluſionem reuo

care,prout poteſt quælibet interlocutoriam.c.cùm ceſſante.de appellatio.ſequitur Abba.in cap. cùm dilectus. de fide inſtrumentorum.in capitulo quoniam. xij. colum.de proba.Pau.in.l.admonendi.ff.de iureiurã.Butr. in.c.auditis.in fi.de proc.Imo.in.l.illud. ff.de acqui.hær. ¶ Tertiò, quia dicit Bal.in.l.peremptorias. ſecũda col. C.de ſenten.reſcin.non poſſe.quòd iudex hanc exceptionem admittẽs,videtur tacitè reuocare terminũ, dũmodo cauſa cognita hoc faciat.& ſufficit præſentia partis ſcãm eum pręcisè loquẽtem in caſu noſtro. ¶ Quartò, quia dicit gl.in cle.ſecũda.in verſi.producere.de teſti.ꝙ valet productio teſtiũ poſt publicatiõem parte nõ opponente.imò ſufficit ſola cõſciẽtia partis.Bal.in.c.j.§.Itẽ ſi vaſallus.de controuer.inueſti. & tñ text.in.§.ſi vero.in
a auf.de teſti.vtitur ver.omnino.qđ importat ipſo iure.[a] glo.in.l.pecuniam.ff.de cõdictio.indeb.¶ Quintò, quia dicit Inn.in.c.cũ dilecta.de reſcrip.& in.c.cũ Bertoldus. de re iudi.Et dicã eod.titu.inter monaſt. ꝙ probatio admiſſa cõtra ſentẽtiam quę trãſiuit in rem iudicatã parte non opponẽte valet.no.Abb.in.c.cùm contingat.v.col. de offi.delega.propter glo.ibi,in verbo nihilominus.& eſt iſte vnus caſus,in quo valet probatio cõtra præſumptionem iuris & de iure,aliãs dixi in.c.is qui.de ſponſa. ¶ Sextò,quia dicit Inn.in ca.per tuas.de teſti.& Bald.in .l.ſi duo.§.idem Iulia.ff.de iureiur.quòd quãuis in iudicio poſſeſſorio non audiatur ius dominij:tamen adductum & admiſſum operatur. ¶ Septimò facit text. & Bar.in.l.quãuis.ff.de in ius vocã.vbi licet patronus nõ poſſit vocari à liberto in ius ſine venia:tamen vocatus ea omiſſa eo non opponente validè vocatus eſt. ¶ Octauò & vltimò facit cle.conſtitutionem.in fin.ibi. aliãs legitimè.de electio.iuncto.c.vt circa eodẽ tit.in.vj. ¶ Conſidera quòd aliqñ verba dirigũtur ad iudicem:ab negando poteſtatẽ faciendi actum.vt fi.l. vel ſtatutũ dicit iudex nõ poſſit.& tũc actus eſt ipſo iure nullus. Bar. in.d.l.j.C.de dilatio.& in.l.j.ff.de fer.quia ex quo negat poteſtas,iuriſdictio aut tollitur:aut ſuſpẽditur. Et ideò etiã parte volente actus eſt nullus.Facit gl.in regula prima.lib.vj.Aliqñ verba prohibitiua nõ diriguntur ad iudicẽ:ſed ad partẽ.vt in dicto.c.in cauſis. vel ſi ad iudicẽ: tñ nõ ſunt abnegatiua poteſtatis.Puta non cõcedat:non admittat,vel ſimilia ęquipollentia,iſti nõ audiantur. & tũc actus factus parte nõ contradicente,vel cõtradicente & nõ appellante valet. Dicit eñ tacitè conſentire qui contradicẽs nõ appellat.Inn.in.c.quò ad.de re iudi.Iſtam doctrinã poſuit Frã.Areti.in.d.c.in cauſis. vltima char. prædictis nõ adductis,ſentiens in propoſito valere propoſitionẽ exceptionis.Et reſpondet ad verbũ nullaten⁹: de quo hîc,ꝙ nõ ſemper importat ipſo iure qñ alia iura aliter ſuadẽt.facit glo.iij.in.c.pueri.j.q.j.& glo.in verbo nullatenus.in.c.roma.ad fin.de ſentẽ.excõ.in.vj.Dixi de reſcrip.in.c.Rodulphus.in.xxviij.co.ver.latæ ſententię. Ad.§.ſequens reſpondet:ꝙ ibi.l.vltra procedit annullando actum.Dictum aũt Bald.in.d.l.properandũ.nõ tenetur.vt dixi in.c.venerabilis.de iudic. Ad alia patet rñſio ex prædictis,quæ nota tanquã vtilia & vulgo incognita ¶ Demũ vide in materia huius.c.Rotã.de teſt.xxj.in an tiquis.vbi dicitur ꝙ de ſtylo curiæ inducto ex quadam æquitate nõ ſolũ in cã ſpirituali:ſed etiã prophana, poſſunt dari articuli etiã poſt terminũ:dũmodo ante cõcluſionẽ in cauſa,ſed nõ in criminali, vel iniuriarũ crimina liter mota.vt in ſequenti deciſione. Et dicit Rota de excep.xj.in antiquis.ꝙ exceptiones declinatoriæ oppoſitę poſt terminũ ad delictũ,cõtra cõmiſſionem nõ ſunt admittẽdę,niſi excipiens iuret iuxta formã huius.c.& docet Abb.in.c.j.ij.co.de iudi.per illum tex.vt iudex interroget partem an velit proponere dilatoriã: qui ſi dixerit quòd nõ:amplius nõ audietur.Intellige,niſi in caſib⁹ in quibus hîc.¶ Demũ ad materiam hui⁹ decreta. qñ & qualiter opponatur dilatoriæ. Vide latè Hoſtiẽ .in ſumma hoc titu.§.& qñ.& Salt.ſolenniter in.l.exceptionẽ.C. de probatio.& adde ꝙ quinõ ꝓbauit exceptionẽ in termino,non auditur ad illam probãdam corã alio iudice. Tho.faſtoli dubio Rotæ.xxix.ad primã dicebatur.& ad ꝙ vbi exceptio eſt fundata ſuper iure agendi, tantũ tempus datur ad excipiendũ quantum ad agendũ. l. Papinianus.§.ſi filius.ff.de inofficio.teſta. Dixi in.c.ſinautẽ viij.col.verſi.limita.vj.de reſcri.Et an in dilatorijs ſufficiat ſemiplena probatio.vide Abb.in.c. cũ dilectus penul.col.de ordi.cogni.

a ¶ Ipſo iure. Adde Phi.ad hocin.c.ex parte.de offi.dele. vbi plenè.& in.c. gratũ.e.ti.& in.c. Rodulphus.de reſcript.in col.viij.in ver.vlt.& ꝙ ibi di xi in apoſ.& in.c. fraternitatis. de teſte.in.iij. col. & in cap.cum veniſſent eod.tit.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Ex certa ſcientia quando aliquid fit,an ſit iſtud verbũ exprimendum.adde nu.2.vbi arguit ad partem cõtrariam.*
3 *Pa.ſi exprimat ætatẽ imperfectã,an debeat dicere ſe ſuper eã diſpenſare.Et ſufficit quod Papæ conſtet beneficia eſſe incompatibilia.nu.4.*
5 *Cauſula ex certa ſciẽtia,an æquipolleat clauſulæ,de plenitudine poteſtatis?*
6 *Princeps non vtitur plenitudine poteſtatis,niſi ex cauſa.*
7 *Clauſula ex certa ſcientia cum operetur plenitudinem poteſtatis facit validum,quod aliàs non eſſet validum.*
8 *Papa an ex certa ſcientia poſſit committere cauſam recuſatione remota.*
9 *Ius naturale eſt illud quod cõe eſt etiam brutis animalibus.*
10 *Excommunicatus an poſſit petere cauſam expediri.*
11 *Reus voluntarius,& reus neceſſarius:qualiter cognoſcuntur.*
12 *Citatio ſi contineat:compareas ſi vis,vel ſi tua putaueris intereſſe:talis citatus dicitur reus voluntarius.*
13 *Excõmunicatus citatus,an & quãdo dicatur reus voluntarius.*
14 *Reus voluntarius dicitur qui ſpecialiter nõ vocatur:ſed petitio dirigitur ad iudicem nullo nominato.*
15 *Excõicatus vocat⁹ generaliter,an admittatur opponẽs ſe electi.*
16 *Excõicatus an audiatur ſuper captura debitoris ſui fugitiui:*
17 *Proceſſus excõmunicati an interrumpat præſcriptionem.*
18 *Excõicatus an poſſit appellare extraiudic.puta ab executore.*
19 *Excõicatus an poſt abſolutiõem reſtituatur ad iura lapſui tẽpo ris pdita.& cõcludit ꝙ ſic.hãc regulam limita tripliciter, vt hic per ordinem.*
20 *Metus an poſſit allegari ab eo qui dedit cãm metui.vide poſt nu.20.ver. Et idem in ſimilibus.*
21 *Tempus quãdo nõ currat impedito:vel ſi cucurrerit,quãdo reſtituatur.*
22 *Iuramentum an poſſit deferri excommunicato.*
23 *Excommunicator ſi conuenit excõmunicatum:reſtituenda eſt ei primò communio.*
24 *Excommunicatus an poſſit opponere compenſationem. Adde nu.25.vbi arguit ad partem contrariam.*
26 *Excommunicatus an poſſit implorare officiũ iudicis, vt ſuper ſua exceptione pronuntiet.*

¶ CAP. V.

CVm inter priorẽ. Multa pertinentia ad habilitatẽ & inhabilitatem ex communicati in iudicio poſui poſt doctores in.c.intelleximus.de iudi. quæ habeãtur pro repetitis hîc. ¶ † Vtrũ oporteat exprimere hoc verbũ ex certa ſcientia.videtur ꝙ ſic.vt eſt gloſſ.ſi. ibi hoc expreſſo in cle.ij.de reſcrip.Sentit glo.in verbo apoſtolicis.in cle.per literas.de præben.& glo. expreſſa in.c.ſtatutum.in prin.in verſi.literarum.in fi. de reſcriptis.in.vj.per.c.ſi motu.in fi.de præben.eod. libr.vnde dixit Bald.in.c.j.ij.colum. verſic. accidit de facto. per quos ſi.inuiſtit.ꝙ licet Papa contulerit beneficium infanti coram ſe conſtituto: non tamen dicitur feciſſe ex certa

1

a certa ſciẽtia:niſi hoc exprimat.[a] Et idem tenet Imo.in.l.ſi. in.vj.col.ff.à quib.ap.non li.& in.l.quidã.ff.de re iud.Bal. in.l.eos.in princ.C.de appel.in.l.ſi.j.col.ibi,vel dic ꝙ tria. C.de fruct.& lit.expen.& in.c.naturales.j.col.ibi, ſed ego quęro.ſi de feu.fue.cõtro.inter do.& agna.Et And.ſicu.in c.nõnulli.in prin.in xvj.co.de reſcrip.& ibi Imo.& ſacit.l. Idem Vlpianus.ff.de excu.tuto.Vñ dicit Calde.de reſcrip. conſi.viij.ꝙ ſi Papa exprimat defectum ætatis:& conferat beneficium curatum,per hoc nõ dicitur diſpenſare ſuper ætate:niſi dicat ſe ex certa ſcientia conferre.Et facit quod ipſe conſuluit de regularibus conſil.xxij.Papa reſeruauit. Et hanc partem tenuerunt multi poſt Oldr.patet in ſuo conſilio.cccxxv.thema quæſtionis.cum octo conſilijs ſequentibus.vbi latè videtur diſputari & confirmari:quod eſt dictum poſt Calde.de ætate.Vide ibi ad ſaturitatem. Et hanc partem tenuerunt ſuperiori anno multi curiales. Dicentes tamen quòd de facili obtinetur reformatio literarum,etiam ſub eadem data:quia defectus primarum
2 potius eſt culpa ſcribentiũ quã ex mẽte cõcedentis. ¶ † Sed contrarium tenet hîc Abb.dicẽs ſatis eſſe ſi conſtat ex naratis.allegat Inn.in.c.ſtatutum.de reſcri.in.vj.Idem Abb. & Imo.in clemen.ij.in fi.de reſcrip.& Abb.in.c.ad hæc.in fi.de reſcri.& in.c.nonnulli.in prin.in.ij.col.eo.tit.eſt glo. in ver.ex certa ſcientia.in cle.j.de iudi.& in.c.paſtoralis.§. j.in eo.verbo.de offi.deleg.Bart.pulchè conſi.cxcvj.Ciui tati Camerini.ij.col.Pau.conſi.ccxxiij.videndum eſt.ad fi. Spe.de dele.§.excipi.ij.col.ibi.qđ ſi Papa ſcribit.ſentit Archidi.in:c.ſeruatis.xxv.q.ij.Ad idem quod ipſe not.in.c. præſentium.in prin.vij.q.j.dicens quòd totalis expreſsio tenoris rei confirmatæ æquipollet clauſulæ ex certa ſcientia.& cum eo concordat Bu.in.c.porrecta.ij.col.de cõfir. vti.vel inuti.Abb.in.c.quia diuerſitatem.iij.colũ.de conceſ.præbẽ.¶ Cum iſtis eſt Are.conſi.xv.v.col.& cõſi.lvij. diligẽter cõſideratis.iiij.col.ver.nõ obſtat.Tertiũ allegat gl.in.c.cùm olim.lo.ij.in verbo monacho.de priui.& etiã gl.in.d.c.ſtatutum. in prin.in verbo literarũ.de reſcri.in vj.& certè illa glo.ſentit hoc,dũ dicit ex quo Papa ſciẽter cõmittit.Sed poſteà in fi.videt itelligere illud verbũ ſciẽter.videlicet hoc expreſſo meritò allegata fuit.ſ.pro parte cõtraria:vt etiã dicam.j.Vñ Bal.in.l.ſi.ij.col.C.ſen.reſcin. nõ poſ.aliter tenet de infante à Papa ꝓmoto:dicẽs ꝙ emiſſa voce Papæ gratia facta eſt.& de hoc dicit fuiſſe longũ certamẽ in curia tẽpore.Ol.Similiter dixit Bal.in.l.eã quã xiiij.col.ver.denuo qro.C.de fideicõ.ꝙ inueſtitura feudi, cũ clauſula ꝓ te & filijs,includit & habilitat ſpurios,ſi de
3 ipſis ſciebat inueſtiẽs. ¶ † Simile dixit Bal.i.c.cũ adeo.iiij. col.ibi quid ſi Papa mãdat.de reſcri.& ꝙ ſufficiat Papã exprimere ætatẽ imperfectã:licet nõ dicat ſe diſpẽſare ex certa ſcientia.Firmat Cardi.in ſuis notis cauſarum.cxlvij.incip.obijcitur contra iura.& Do.in.c.ſi eo tempore.j.col. de reſcrip.in.vj.& Egid.bel.deciſione Rote.ccclxiij.ſi narretur.& gl.in.c.eã te.de ęta:& qualita,& notat etiã Egid. deciſio.dcxcviij.extra Ro.ij.col.Quæ eſt etiã ad literã.de reſcri.xxxij.in nouis.Facit cõſil.Petri de Anch.mihi.lxj.ꝓ
4 clariori.ij.col.† vbi dicit ſufficere ꝙ conſtet Papæ bñficia eſſe incõpaſsibilia:ad hoc vt videaſ ſuper eis ex certa ſciẽtia diſpenſare.& dicit expreſsè Petrus de Ancha.conſilio mihi.cclxxviij.vltra alia ſolenniter.ij.col.ꝙ vbi princeps narrat factum,perinde operatur illa narratio,ac ſi diceret ſe prouidere in illo actu ex certa ſcientia per dictam.l.Idẽ Vlpianus.Et dicit Alexan.latè cõſilio.ccxviij.in cauſa & lite quarta columna.ꝙ ſi conceditur reſcriptum,narrans quòd eſt bis appellatum:& petitur committi tertiã appellationẽ,videtur Papa diſpenſare ſuper titulo.ne liceat tertio prouocare.alle.Burti.& Imo.in.c.ſua nobis.de appel. Et dicit Egidi.deciſione.dcxxviij.ſi exiſtens.ꝙ ſtante conſtitutione Papæ,quòd minor.xiiij.annis nõ poſsit habere canonicatũ & theſauratiã:ſi Papa ſcribat pro vno cũ clauſula nõ obſtãte defectu ętatis.xiij.annorũ Adiecto quòd ſi theſauraria eſt dignitas,talis diſpenſet ſecum ſuper ætate. Non reſtat quin per has literas ſit etiam diſpenſatũ ſuper ætate in canonicatu.elicitur enim certa ſciẽtia Papæ,narrando ætatem,& loquendo de canonicatu,eo etiam ſcien te conſtitutionem prædictam.& hanc partem ſentit Ioã. And.in.c.ſi.de iud.& alij.quos retuli.in.c.nõnulli.in prin. ad fin.de reſcri.Dum reſpondẽt ad.d.c.ſi.quòd valuit cõmiſſo vltra prouinciã:quia Papa ſciebat locorum diſtantiam:& tamen non dicitur quòd eſſet ibi verbum ex certa ſcientia. ¶ Idem firmat eleganter Cardinalis zaba. Archiẽps Spalatenſis conſi.xj.Martinus Eps.tertia char.volens quòd ſi Papa in literis conceſsis priori manuali narrat qua litatem prioratus:& confert in perpetuum,dicitur conferre ex certa ſciẽtia:& eſt ſatisfactum diſpoſitioni.c.porrecta.de cõfir.vti.vel inuti.& ponit alios modos cognoſcẽdi certam ſcientiam.de quibus etiam per Lud.conſi.cccxxvij.Iſtæ ſunt rationes in.iij.col.vbi ſentit hanc partem: quàm etiam tenet Oldr.conſil.ccxcv.orta materia.vltra medium quem retuli in.d.c.nonnulli.in prin.v.colũ.ver. conſidera.Facit quod dixi in.c.ſi qñ ad fi. eo.tit.probando quòd ſcta iuſsio æquipollet certæ ſciẽtiæ.Idem ſentit Archi.in.c.licet.prope mediũ.ibi:vel niſi Papa ex certa ſcia. viij.q.j.dum dicit:& exprimat in literis ſuis.Ita fieri cõtradicant.in quibus verbis ſentit quòd talis expreſsio inducat certam ſcientiam.idem notat Domi.in.d.c.ſtatutum.in prinei.in.vj.colũ.ibi.Sed nõ propter gloſ.ibi in ver.literarũ.in princi.tñ do.paulò poſt videtur variare in ver.iiij.No.propter fi.illius gl.q̃ vel referẽ in vltimo verbo ad oſa q̃ ꝓdixi:& tũc facit pro parte cõtraria:aut ad ꝓximè dicta.& tũc videtur ſibijpſi cõtrariari.Hãc partẽ ſentit etiã Cy.in.l.ſi.in prin.ibi.verbi gratia.cauetur.C.ſi cõtra ius vel vti.publ.Et pulchrè præ cæteris Rota de reſcriptis.xxvij.deci.incipi.Item quòd licet romana curia.in nouis.volẽs etiam teſtibus poſſe probari certã ſciẽtiã.Imò ꝙ etiã aliqñ probaretur teſtibus motus proprius:putã in collatione facta exiſtenti in loco remotiſsimo nõ obſtãte tex. in.c.ſi motu.in fi.de præben.in.vj.qui etiam nõ ob.prædictis.quã afferens motũ proprium,aſſerit negatiuã puram.ſ.nõ ad preces:vt latius per Rotam.& per Egid.concluſione Rotæ.dccxlvj.licet obſeruet.in pe.col.vbi etiã ſubtiliter firmatur iſta pars.maximè per.l.Idem Vlpianus.& per dictũ c.ſi motu ã ſpeciali. ¶ Cõſidera tria in hoc proximè dicto de probatione negatiuæ in hac materia.Primò,quòd iſta negatiua probatur per expreſsionẽ motus proprij:ergo ſi non eſſet ca.ſi motu.probari poſſet teſtibus,non dico dicẽtibus Papam non fuiſſe rogatum:ſed eum dixiſſe ſe motu proprio conferre.Scdò,quòd nulla abſentia ꝓmoti ad locum quamuis remotũ infert neceſſario motum ꝓpriũ Papæ,qui fortè à tertio,vel olim ab illo abſente rogatus fuit verbo vel literis.Dixi aliquid in.c.ſi qñ.ad fi.de reſcri. Tertiò.quòd licet Nico.de neapo.in.d.l.Idem vlpianus. & Rota vbi ſuprà.dicant per teſtes probari poſſe certam ſcientiam:tamen contrarium innuit ille tex.quamuis eñ non dicat quòd certa ſcientia literis exprimatur.Tñ dicit quòd factum inferens certam ſcientiam debet literis exprimi.Tñ cogita quia fortè negare poſſes quòd ibi totum factum exprimi debeat.Imò ſufficit quòd exprimatur,vel quòd tutelam ille habebat in prouincia à qua iubebatur migrare:vel quòd ad aliam prouinciam migrabat.vt ibi in verbo alterutrum literis ſignificantis cum gloſſ.alterum autem conſtabit teſtibus.¶ Multi ſubſiſterẽt in iſto paſſu.de expreſsione certæ ſcientiæ,propter dicta conſilia Oldr.Tamen non videtur recedendum ab opi.Rotę: & ſequaciũ:nec fortè vult Ol.ꝙ requratur expreſsio certę ſcię:ſed ꝓſupponebat in facto illius pueri,ꝙ Papa nõ fuerit plenè informatus de ętate:licet aſſertio auiæ & aſpect⁹ pueri coram Papa conſtituti dicerentur induxiſſe notitiam ætatis.quod ipſe negat in conſilio.cccxxxij.ad idem & quòd allegata &c.Et dum ibi in ſecunda columna dicit

a ¶ Exprimat. Ad de do.Alexan.de imo.in conſ.xxx viij.& in cõſi.ciij. iiij. parte. & quã virtutem habeat in reſcriptis iſta clauſula ex certa ſcia.& quomodo intelligatur,& in quibus locum habeat.vide copioſè & not. d. Sozi.in conſi.clxiiij.inci. Viſa bulla boniſa ciij.ver.confirmat iſta opi.cum.iiij. verſicu. ſeq.in.ij. parte.char.xxiiij.

quòd poſito quòd eſſet inducta certa ſcientia: non tamen fuit inducta diſpenſatio: quia etiam in Papa requiritur cauſæ cognitio: maximè in re ardua. In hoc poſſet inſiſti contra ipſum: quia ſecundùm Butr. in proce. decre. viij. col. & Io. andr. Bu. & Do. in. c. veniens. de fi. præsby. non videtur in Papa neceſſaria alia cauſæ cognitio ad valitudinem diſpenſationis contra ius inductæ ex promotione facta per Papã de inhabili habita notitia inhabilitatis: licet ſecus in inferiore: vt etiam per Bal. Rapha. & Lud. in l. bonorum. la. ij. C. qui admit. Cum iſtis concordat Bald. in. l. cum ordinem. xj. colum. de reſcrip. dicens quòd Papa non videtur vti in ſuis literis certa ſcientia, niſi formaliter ſeu cauſaliter faciant mentionem de ipſa: quia extra literas nihil ſubintelligi poteſt. ¶ Conſidera quòd dicta conſil. Oldr. videntur tendere ad aliud: videlicet vtrum cõſtito de certa ſciẽtia Papæ, inducatur ex ea tacita diſpẽſatio. Non autem tractatur principaliter qualiter probetur certa ſcientia. ¶ Procedunt iſta, quando Papa ſcribit ſuper aliquo facto in quo requiritur relaxatio iuris communis: quia plena facti narratio infert certam ſcientiam. Sed vbi ſcriberetnr ſolum in materia iuris: puta quòd prę ſcriptio non currat, nõ ſufficeret dicere ꝙ ſit de iure contrario: iuxta. c. j. de conſti. in. vj. ergo non eſt opus alia ex preſſione. Nam ſi hoc eſſet verum, nunquam in reſcripto contra ius requireretur cla non obſtante: quia certa ſcientia illi equipollet. d. l. Idem Vlpianus. & ibi do. Et certa ſcientia colligitur iſto caſu: ergo alia clauſula non eſt neceſſaria. Hoc autem eſſet abſurdum, & contra not. per Io. an. & alios iu. c. j. de excef. præla. in. vj. Dum volunt ꝙ in reſcripto cõtra ius cõe requiritur cla: nõ obſtante, vel illi æqpolles. Et ad hãc differẽtiã, an ſcribat ſimpliciter ſuper iure: an ſup facto ex quo ius leditur: vide q̃ dixi in. d. c. nõnulli. in prin. in quarta fallẽtia ſecũdæ regulæ. Et ad exẽplum prædictum de priuilegio ſuper præſcriptione: vide Are. conſi. xv. iij. & pe. col. & iſta nota. tanquã penitus no uiſsima & neceſſaria. ¶ Itẽ aduerte qa ſi lex requirit expreſſam derogationem iuris tertij, non ſufficit ius illius narrare ſeu nominare ſimpliciter. Sed oportet illi expreſsè derogare. hoc eñ importat natura huius verbi expreſsè. vt dixi in. c. tranſlato. de conſti. Et ideo fuit concluſum ſemper in Rota, & etiam tempore meo, quòd nõ dicitur Papa derogare patronis, quanuis in verbis narratiuis dicat beneficium eſſe de iure patronatus. Sed requiritur expreſſa derogatio in corpore gratiæ. & bene facit cle. j. de præb. cum concor. Et hoc not. ¶ Vtrũm autem clauſula ex certa[a] ſcientia æquipolleat clauſulę de plenitudine poteſtatis. dicit hîc Abb. quòd ſic. vt per eum. Et idem ipſe tenet in. c. cum olim. ix. colum. ver. an autẽ † Princeps. de re. iu. & gl. & Bal. in. l. eos. in prin. C. de appel. & Nico. milus in repertorio in ver. ſcia certa. Et ſentit Bal. in. l. ſi teſtamẽtũ. C. de teſta. bo. text. in. l. qdam. ff. de re iu. Et dicit Bar. in. l. conficiũtur. in prin. ff. de iure codicillo. credẽdũ eſſe pro vero id quòd princeps diſponit ex certa ſcia. Et dicit Bar. d. cõſi. cxcvj. quòd confirmatio ex certa ſcia tollit oẽ obſtaculũ. & dicit Bal. de pa. cõſtãtiæ. in verbo nõ admittimus. quòd ſupplet oẽs ſolẽnitates: nec aliquid põt opponi. & dicit Inn. ĩ. c. j. de trãſactio. quòd validat inualidũ. Dixi aliquid in. c. ij. tol. penul. d. e reſcri. ¶ Intellige bñ, dũ modo princeps ſciat actum eſſe inualidũ: ſi eñ ignoraret, datò quòd diceret ex certa ſcientia, intelligeretur quò ad expreſſa, nõ quò ad extrinſeca incognita. Pau. conſi. clvij. quęſtio vertitur ad fi. allegans inter alia Bar. in. l. j. ff. de cõdi. inde. Adde Bal. in. l. ĩpetrata. in. iij. col. C. ſentẽt. reſcin. non poſſe. vbi dixi hãc clauſulã operari, vbi princeps præſumitur habere ſcientiã: ſecus in his quæ ſunt facti. vt cõmercia, & bonæ conſuætudines locorũ: ſecus: ſi malæ: qa ratio illis contraria ſemper eſt ei nota. Et dixit Abb. in. c. inter dilectos. viij. col. verſi. Idem dico. de fide inſtr. cõfirmationẽ ex certa ſcia factã non ſupplere defectus natura

a ¶ Ex certa ſcia. Adde ꝙ ſi Papa ĩ diſpẽſatione ſua poneret clauſulã non obſtante. l. facięte in cõtrariũ: quia tunc etiã videtur vti plenitudine ptãtis. ita Bal. in. l. ſi teſtm̃. C. de teſta. & do. Alex. in. l. q̃ſ. C. de teſta. mil. adde And. Bar. in cõſil. ciij.

b ¶ Incogniti partis. Sed qd ſi inſtrumentum cantat hoc mõ. videlicet cõſultè & deliberatè ex certa ſcia, & nõ p errorẽ. vide not. & plenè p. d. Sozi. in conſi. cc-xiiij. incip. cã honeſtũ. ver. ſed iterum obſtare videbãtur. in. ij. parte. char. xc. & ĩ cõſi. clix. ĩci. ĩ pñti. conſultatione. ỹ. nec prędictis obſtant illa. cũ. iij. ver. ſeq. & ver. vlterius dicimus. in. d. parte. cha. xvj.

b Bar. in. d. l. j. de cõdi. inde. cũ cõcor. dãtis p Alex. ĩ. l. ſed & ſi qs. §. fi. ff. ſi qs cuatio. & in. l. ſi dari. ff. de ver. obl. & in. l. q

c Rome. §. duo fratres. lx. colũ. eo. ti. ¶ † Iſta limitant dictũ Inn. in. c. innotuit. ꝑpe fi. de ele. dũ dicit, ꝙ prĩceps nõ vtit generaliter plenitudine ptãtis: ſed ex cauſa. & in dubio nõ ꝓſumitur ea vti. ſequtur Ange. in. l. bñ à zenone. j. col. C. de quadri. ꝓſcrip. No. Pau. in. l. centurio. j. col. ff. de vulga. & pup. & ibi Ale. viij. col. dicẽs ꝙ in dubio prĩceps vtit iure cõi, nõ abſoluta ptãte. quinimò dicunt Inn. & Io. an. in. c. dudũ. ad fi. de deci. ꝙ cõfirmatio Papæ ſuper actu partim valido, & parti nõ, refert in dubio ad validũ. qđ alibi non reperitur ſcdm Butr. ibi & Bal. in. l. bonorũ. là. ij. col. C. qui admit. ¶ † Iſta ergo & ſimilia nõ procedũt, vbi eſt certa ſcia: quia cũ operet plenitudinẽ ptãtis, validat etiã inualidum. de quo etiã per Paul. in. l. princeps. ff. de legi. & in. l. ex imperfecto. C. de teſta. & cõſ. ccxxx. In facto pñti. iiij. col. vbi dixit quòd illud qđ eſt dictũ pricipem ꝓſumi vti in dubio iure cõi: eſt verũ in duobus caſibus. Primus, qñ actus in totũ, vel in parte valere põt iure cõi facit. l. ſi qñ. C. de inof. teſta. vbi in licentia teſtandi intelligitur ſoleñiter. ſed ſi actus valere non põt ſine ptãte abſoluta, bene videtur ea vti. Secundus caſus, qñ actus non poterat valere niſi de ptãte abſoluta: & prĩceps errans in facto, credebat ꝙ poſſet valere de ordinata quia tũc non præſumitur vti abſoluta. per. l. nec ignorans. C. de dona. ſcdm eum. quẽ ſequitur Alex. in. l. quãquã. in. j. col. C. de teſta. mili. q̃ verba importãt hoc ꝙ ſi princeps facit actũ qui de iure nõ valet ex certa ſcientia elicita, modis ſupradictis nõ eſt opus clauſula de plenitudine poteſtatis: quia narrãdo factum, & diſponendo cõtra ius: nõ errat. c. j. de cõſtitu. in. vj. & ſic eſt in ſcia certa, ergo vtitur plenitudine. & nõ eſt verum qđ Inn. in. de. c. innotuit. dicat oportere exprimi. hoc verbũ de plenitudine: prout vulgus opinatur. ¶ Sed dicit ꝙ non preſumitur ea vti: vnde ſubdit Pau. in. d. l. princeps valere donationem factam ab Imperatore vxori, etiam ſine clauſula ex certa ſcientia: contra Bal. in. c. j. §. teſtamenta. vij. col. de pace iuramen. firmã. ¶ Demũ ſcias clauſulã ex certa ſcientia equipollere clauſulæ, non obſtante lege cõi: vt plenè dixi in. d. c. nõnulli. in prin. ĩ. xxv. col. ver. fallit quartò. de reſcrip. vbi multa inuenies.

8 ¶ Vtrum † Papa ex certa ſcia poſſit cõmittere cauſam recuſatione remota. Ab. concludit hîc ꝙ non, in caſibus in quibus non habet plenam poteſtatem, niſi ex cauſa: quæ tñ præſumitur: vt per eum. ¶ Cõſidera tria. Primò, ꝙ gl. in. c. ad hæc. de reſcrip. nõ dicit ꝙ eſſet remota recuſatio. ſed ſalua. ¶ Scdò, ꝙ vbi Papa diſponit in non dependẽtibus ab eo, plenè nõ preſumitur cauſa Abb. in. c. quæ in eccleſiarũ. vlti. colũ ibi. Itẽ limito. de conſtitu. ergo nec iſto caſu, contra ipſum hîc. ¶ Tertiò ſcias, ꝙ ſimili doctrina ſæpe vtitur Abb. Vide ipſum in. c. cũ à nobis. ij. col. de teſti. vbi reſtrĩgit illũ text. in fi. ad ea ſolũ quæ dependent à ptãte Papæ. Simile ipſe dixit in clemen. j. ver. ego limitatem. de proba. Simile etiã dixit in. c. inter quatuor. j. col. de maio. & obed. in. q. an Papa procedat contra non citatum. de qua dixĩ. de re iudi. in. c. cum olim. Simile ipſe dixit in. c. j. ij. no. de fide inſtr. qñ poſsit Papa diſponere quòd ſtetur exẽplo non ſoleni. Similiter ipſe dixit in. c. cùm inter. R. iij. col. de ele. in duobus punctis. Simile dixit Ludoui. in. l. ſciendum. xxij. col. verſi. prętereà aduertendum. de verbo. obliga. Sed in terminis pro opin. ſua hîc, vide eundẽ in. d. c. ad hæc. in fi. & in. c. ex trãſmiſſa. ij. col. de foro compe. Domi. in. c. ſi quis in quacunq̃. poſt prin. ij. q. vj. & in. c. iudex. penul. colum. de offi. deleg. in. vj. Ange. are. poſt Imo. in. l. j. § interdum. ff. à qui. appell. non licet. iij. colum. verſi. ex quo etiam. ſequitur. & in. vij. colum. verſi. quærit hîc. & And. ſicu. in

d. c. ex tranſmiſſa

d. c. ex tranſmiſſa. xij. per multa motiua: quibus pone reſponſionem ad principaliora. Inducit. c. quia ſuſpecti. iij. qõ. v. vbi recuſatio videt de iure naturali. Ad hoc reſpondebitur latius ĩ. Inducit latè cle. paſtoralis. ad fi. verſi. hoc quoq̃. de re iudi. vbi natura abhorret ſubmittere. quem hoſti. Sol. loquitur in ſuſpicione mortis, quæ eſt irreparabilis. Nos in timore iniuſtitiæ, qui reputatur vanus in eo quem princeps approbat pro iuſto. l. j. ff. de offic. præfec. præto. & ſi grauabit, appellabitur. Inducit. c. alicui. in ver. non poſſumus. ij. q. vij. vbi Papa non poteſt admittere ac cuſatorem infidelem, ergo minus iudicem ſuſpectum. Solutio. imò poteſt ex cauſa. c. in fidei. de hæret. in. vj. c. per tuas. lo. iij. ad fi. de ſimo. c. ſi quis Papa. lxxix. diſt. Inducit. c. accedens. lo. ij. vt lite non conteſt. Solutio. non agit ſic de periculo mortis, vel perſonæ. vt ibi. Tandem poſt plurima leuia: concludit quòd princeps tollere poteſt ſuſpicionem non ortam ab inimicitia: ſed ortam ab inimicitia tollere non poteſt. Dic contrà: quia ſuſpicio non reſpicit niſi periculum iniuſtitię. Illud autem cadere poteſt in omni ſpecie recuſationis. Poſteà dicit non eſſe bonam æquiparationem appellationis & recuſationis: quia prima tollit ius principis: quod eſt per ipſum alterabile. Secũda tollit ius partis. quod non placet: quia imò etiam remotio appellationis tollit ius partis. Reſpondet ad. l. primam. de offi. præfec. præto. quod ſpeciale fuit in illo magiſtratu: cui hodie ſubrogantur Reges. Dic contrà: quia Papa poteſt etiam vni inferiori tantam fidem habere quantam. l. adhibuit illi magiſtratui. Reſpondet ad. c. ex parte. lo. ij. de offic. deleg. ꝙ non intelligitur de exceptione quæ eſt à iure naturali, vt iſta. Solutio. negatur iſtam eſſe talem, vt ſtatim probabo. Alia inculcat facilè ſolubilia. de quibus etiam per eundem plenè in tractatu de cardinalibus. fo. lx. verſi. ſed apprime applicatur. vbi vult ꝙ etiam in beneficialibus procedat ſua opi. Sed tenendo hanc partem ꝙ recuſatio tolli non poſſit. ¶ Limita primo, niſi tolleret recuſationem competentem ex cauſa, quæ in iure ſit dubia: an ſit ſufficiens, vel non: quia ſuæ interpretationi ſtabitur. Domi. in. d. c. iudex. de offi. dele. in. vj. ¶ Limita ſecundò, niſi diceret generaliter recuſatione remota. quia commiſſio valebit. & intelligetur de iniuſta. ſed do. ibidẽ propter glo. in ſimili: in. c. ex conquæſtione. de reſti. ſpo. Sed præcedentia loquuntur vbi nominat recuſationem certam: ſed contrariam partem, ꝙ Papa committere cauſam poſſit ex certa ſcientia iudici ſuſpecto recuſatione remota: probat gloſſ. j. in. l. eos. C. de appel. l. apertiſſimi. in ver. recuſaret. C. de iudi. l. ſi. C. de ſen. & interlo. om. iudi. in glo. fin. in medio. Spe. de recuſa. §. j. ver. quid ſi fic. Phili. in rubri. de appel. x. col. & in. c. poſtremò. iij. col. a eo. ti. &

a Sali. in. l. ſi. C. de ſen. vnde dicit Egi. bel. deci. xxiiij. Camerarius Papæ. ꝙ Papa ex certa ſcientia poteſt committere cauſam appellationis eidem iudici à quo eſt appellatum. & ita loquuntur glo. Bal. & Sali. in. d. l. eos. Si tamen ſimpliciter ſit commiſſio etiam notoriè ſuſpecto ſine clauſula recuſatione remota, non tollitur recuſatio. Ita loquit glo. aurea in. d. c. ad hæc. ſecundũ Philip. in. d. c. poſtremò. pro quo eſt caſus in. c. accedens. lo. j. vt lit. non conte. quẽ ibi notat Ab. in notabilibus. Amplia, etiam ſi fiat cõmiſſio motu proprio. Ab. in. c. cum olim. lo. ij. in fi. de offic. deleg. Et amplia etiam ſi Papa valde commendaret perſonam deleg. gloſſ. ꝑe. in. c. valde. xciij. di. & remotio recuſationis in genere intelligit de friuola, non de rationabili. Spe. Domi. & Phi. vbi. ſ. volentes ꝙ cã ſuſpicionis quæ

b remouetur debeat exprimi[b] ad hoc vt non poſſit opponi. ¶ Conſidera vltra alios æquiparationem iſtorum reſpectu appellationis & recuſationis. Nã prima modificatur multipliciter in. c. paſtoralis. cum materia. de appel. Secunda ſimpliciter operat. Et videt dici poſſe ꝙ etiã remota generaliter recuſatiõe, vr intelligi de quacũq̃. tñ quia indefinita regulariter æquipollet vniuerſali: vt per glo. in

c. circa. de elec. in. vj. tũ qa nõ eſt verũ ꝙ iſta remotio offendat ius naturale. Et qñ dicitur, eſt defenſio. ergo eſt de iure naturali. nega per dominum Abbẽ. eo. c. dilecti. pe. col. & quod ibi dixi. Vnde dicit Sali. i. d. l. fi. ꝙ ſi recuſatio nõ poſſet tolli: quia iſta eſt defenſio: ſequeret ꝙ nec etiã appellatio tolli poſſit. Et qñ dicis, iſtud recuſare eſt quid naturale. d. c. quia ſuſpecti. Rñdeo ꝙ tex. dicit quodãmodo. Prætereà † illud ꝓprię eſt de iure naturali qđ eſt cõe etiã brutis. j. diſt. c. ius naturale. l. j. ff. de iuſti. & iu. Habẽtia verò in ſe rationẽ naturalẽ non ſunt de iure naturali. Bar. in. l, ſi quis à liberis. §. parens. ff. de lib. agno. Dicẽs nõ obſtante illo tex. in verbo naturali ratione. educationem parentũ non eſſe de iure naturali: ſed habere naturalẽ rationẽ vt bñfacienti bñfaciamus. Quæ ratio cũ nõ ſit cõis brutis: ſequitur hãc educationẽ non eſſe de iure naturali. a Bona gl. in. l. j. ff. de leg. præſtan. exponens verbũ naturale æquitatem. i. ratione à natura. Similis in. l. j. in prin. in ver. naturali ratione. ff. de mino. & in. l. venia. in verbo natura li. C. de in ius vo. q̃ ſupplet non dixit iuri naturali: qa hoc eſt falſum, ſed naturali rõne. facit lex oẽs populi. ff. de iuſt. & iu. cũ gl. in ver. naturali rõne. Ideò dixit Bar. in. l. j. ad fi. ff. de iuſt. & iu. educationẽ parentũ eſſe contra ordinẽ naturæ, ſed ex accidẽti habet rationẽ naturę. Et dicit Bar. in d. l. oẽs. ij. col. ꝙ vbicũq̃ verbũ naturale refert ad rationẽ, ibi nõ eſt ius naturale. Et dicit Ab. in. c. ſi diligenti. iij. col. de fo. cõpe. q. licet nõ poſsit qs renũtiare iuri naturali p pactũ. l. Ius agnationis. ff. de pac. tñ põt renũtiari iuri qđ largo mõ eſt ius naturale, ſicut qñ renũtiat dñio qđ tñ debet quodã naturali inſtictu: vt no. in regł a indultũ. lib. vj. ꝓtereà oĩs lex eſt ſcdm naturã. iiij. di. c. erit aũt. Non ꝓ hoc eſt de iure naturali: qa nunquã tolli poſsit. Et de multiplici iure naturali hîc p Arch. & Do. in. c. ius naturale. j. diſt. & p Do. poſt Arch. in. c. j. in prin. & in. c. oẽs leges. ad fi. & in. c. Ius aũt. j. di. & ibi elegãter Ab. Habet ergo recuſatio rõnẽ naturalẽ, nõ tñ eſt ꝓprię de iure naturali: quia ſi ſic b eſſet, oẽs recuſari poſſent: & tñ videmus ꝙ Imperator recuſari nõ põt. d. l. j. ff. de offi. ꝓfe. ꝓto. neq̃ Papa. Abb. in. c. querelã. iiij. col. de ele. c. neq̃ cõciliũ gñale. Ab. ĩ. c. j. in. vj. col. de iu. di. neq̃ Car. Phil. in. d. c. poſtremò. vij. q. Imo. in c. nouit. de app. per illũ tex. qui tñ hoc nõ ꝓbat. vt ibi per Ab. & valet ſtatutũ ꝓhibens iudicẽ recuſari. Lud. cõſ. ccxx. iiij. col. ergo materia recuſatiõis eſt iuris poſitiui: per ꝓdicta, q̃ bñ no. tanq̃ noua & ad opulentã oſtẽtationẽ accomodabilia. ¶ † Vtrũ excõicatus ſe defendẽs poſsit petere ſuiam ꝓ ſe ferri, vel cãm expediri actore nõ inſtante.

10 Ab. hîc ꝙ nõ cõtra Bu. Facit ꝙ ipſe no. hîc in. vj. col. verſi. venio ad ſcdm. dicẽs excõicatũ appellatũ nõ poſſe appellationẽ ꝓſequi negligẽte appellante: qa nõ ſtimulat ab alio. Simile dixit hîc Ab. in fi. cõtra Bu. ꝙ nõ põt implorare officiũ iudicis, vt imponat ſilẽtiũ actori ꝓbata ſua exceptione. facit dictũ Bar. in. l. hi qui. C. de appel. & in. l. j. in prin. ff. ſi tutor non appel. vbi dicit ꝙ qui altero abſente petit cãm expediri: habet onus ꝓbãdi, ſiue ſit appellãs, ſiue appellatus, quaſi gerẽs vicẽ actoris. ita hîc dicit Io. an. i regula dolo. ij. col. de re. iur. in. vj. excõicatum petere nõ poſſe executionẽ ſuiæ pro ſe latę. alleg. gl. in. c. inter. de re iud. & tex. in. c. pia. in fi. de exce. in. vj. ¶ Sed ꝓ Butr. facit. l. liber tus. la. j. ff. de in ius vo. vbi qui nõ põt eſſe in iudicio venia nõ petita, ſi eſt ibi tractus, põt inſtare ad cauſę expeditionẽ ſine venia. Et ibi doct. inferũt ad bãnitũ. ad idẽ tex. hîc. Nec ob. ꝙ loquit in eo qui eſt vt actor in cã abſolutionis. qa pari rõne petitio ſuiæ ſibi pmitti debet qñ eſt vt reus, ne iudiciũ claudicet. Facit. c. v enerabilis. §. j. de ſen. excõ. in vj. vbi excõicatus admiſſus vt actor: nedũ põt iniuſtitiam excõicationis ꝓſequi: ſed etiã iniuriã. & ita per illũ tex. tenet Aret. de iudi. in. c. intelleximus. reprobãs Bar. ĩ. d. l. hi qui. poſt Bal. ibi. Nã ſequeret ꝙ ſi reꝰ appellaſſet à ſnia & iuſtè: quia. actor nõ ꝓbauerat ipe actor nũc appellat? nũquã deberet cõparere. vt ſic incũberet onus probãdi reo.

b ¶ Exprimi. Quæ verò ſint cauſæ legitimę recuſationis, vide plenè per Pau. in. c. cũ inter. j. col. de off. deleg. & glo. in. c. cauſam q̃. e. ti. & adde, ꝙ de iure ciuili etiã recuſatio nõ debet eſſe temeraria. ſecundũ Ang. in. l. qa potest. vbi etiã p. d. Alex. de imo. in ĩ. col. ff. ad treb.

¶ Tamen ſuſtentabilior videt opi. Ab. quia excõicatus ꝑ hibet eſſe in iudicio, nedũ vt verus actor, ſed etiã vt ſimilitudinarius. c. ſoli. in fi. ibi vt actor. de ſenten. excõ. in. vj. Et iſte petẽs ſnĩam ſimilis eſt actori: vt probãt adducta ꝑ Ab. ergo &c. Ad. l. libertus. dic ex verbis Bar. ibi. ꝙ nõ loquitur in eo qui nullo modo põt agere. ſed in eo qui agere nõ põt niſi petita venia. Si replicabis, etiã excõmunicatus agere põt habita ſolutione. Dicã ꝙ tunc non aget vt excõmunicatꝰ: ſed vt quilibet habilis. In caſu autẽ. l. libertus. petitio veniæ nõ habilitat, neq; inhabilitat. Ad. c. venerabilibus. & ad iſtũ tex. dici poſſet ꝙ loquũtur in caſu in quo excõicatꝰ poteſt eſſe in iudicio: cõſequẽter ſi admittur vt actor: etiã in connexis agere poteſt. ¶ Pro his facit dictũ Pau. in. d. l. libertus. dicẽtis excõicatũ nõ poſſe practicare. l. diffamari. C. de inge. & ma. quia eſſet reus voluntariꝰ. quicquid dicat Ana. ĩ. c. dura. iij. col. de cri. fal. Oportet eñ ad hoc vt excõicatus audiat vt reus neceſſarius, ꝙ ſit coactus neceſſitate præciſa: id eſt inducente periculũ periclitationis iuſtitiæ ſuæ capiendo defenſionẽ in proposito eo modo quo in ſiſ capit in cle. vnica. de homi. Vnde credo ꝙ ſi in caſu authẽ. qui ſemel. C. quomodo & quãdo iud. ageret in aliquo mõ de intereſſe irreparabili excommunicati, fortè poſſet eã practicare. Eacit etiam pro Ab. quia ſi indiſtinctè attẽderet hîc claudicatio iudicij, ſequeretur quòd poſſet excõmunicatꝰ recõuenire, cũ ſit inuenta reconuentione iudiciũ claudicet. c. primo. & ſecundo. de mu. pe. quod tamẽ prohibetur hîc. Cogita ſuper iſtis. quia ſunt vtilia & diſputabilia. & aliquid dixi in dicto. c. intelleximus. Et pro opinio. Abb. hîc. in dicta quæſtione fuit pronuntiatum in Rota tẽpore meo de conſenſu omniũ. nec diſplicuit dictũ ſiſſe de cle. prĩa. de homi. ¶ Quotidie allegantur aurea verba Inno. hîc. ad recognoſcendũ reũ neceſſarium & voluntarium[a] ſuper quo collige duas doctrinas limitatas. Prima doctrina eſt, † ꝙ ille dicit reus neceſſarius, cõtra quẽ expreſsè dirigitur actio, vel qui ſpecialiter vocatur ad iudiciũ: quia iudiciũ redditur in inuitum. Ideò tali non obſtat excõmunicatio. ſecundũ Innoc. quẽ ſequuntur oẽs hîc. & Bar. in. l. ſi fideiuſſor. ¶ ſi neceſſaria. ff. qui ſatiſ. cogã. in. l. cũ mulier. ſecũda col. ibi: pone clarius. ff. ſol. matri. & in. l. de pupillo. §. j. ff. de oper. no. nuntia. & ſcribẽtes in dictis locis: & Archi. in. c. pia. ſuper verbo agentes. de excep. in. vj. Bar. & Bal. in. l. libertus. la. j. ff. de in ius vo. & Bal. poſt Cy. in. l. qm̃. ij. col. ibi. ꝑ prædicta habetis. C. de adul. & in diſputatione incipiẽte. Statuto canetur. ix. col. verſicu. ſed nunquid fœnerator. Et Ludouici conſilio. ccxvj. incip. Res iſta. & latius in. d. l. cũm mulier. xxvj. colũ. Et Arch. in. c. illud. xxiij. diſtin. & ibi Domi. in vj. col. Et Imol. in. c. ſuper his. iiij. col. ver. imò plus videtur. de accu. & doc. in. c. vt circa. §. j. v. col. de elec. in. vj. & Bal. in. l. prima. §. Offidius. iij. colum. ver. ſed cõtra hoc opono. ff. ne quis eũ qui in ius vo. vnde generaliter inferẽ. ꝙ qñ aliquis citatur vt reus, ſtatim efficitur habilis reus vel contradictor, quã primũ per ſe vel per aliũ in iudicio cõparet. ſecundũ Barto. in. d. l. cũ mulier. Et ſequit Paul. ibi. Idem Ludo. in. l. j. vj. colũ. ibi: Item an ſicut. ff. de arbi. & Bal. in. l. fi. xvj. col. verſi. v. quæritur. C. de edi. diui. adr. tol. inferens ꝙ licet qui cõparet pro ſuo intereſſe habeat in primis docere ſaltem ſummariè ꝙ ſua intereſt. Inno. de teſti. in. c. veniẽs. lo. ij. tamẽ fallit cũ pars facit eũ ſpecialiter citari: quia omnis citatus audiendus eſt, tãquã legitimus cõtradictor. allegat Inn. hîc bonam glo. in. c. exhibita. in verbo. excõmunicationẽ. de iudi. per quã dicit Do. in. c. vt circa. §. j. de elect. in. vj. in. v. col. ꝙ criſolus ſpecialiter vocatus ad iudiciũ ad inſtantiam electi: admittitur nõ obſtante crimine. Ad idẽ glo. aurea. in. §. licet. in verſi. ſup plicijs. in authẽ. de teſti. dicens ꝙ teſti à partibus rogato nõ põt ab eis opponi inhabilitas. Quã extollit Baldus in c. in noſe. prima col. de teſti. & in. l. parentes. C. de teſtib. & Imo. poſt Bal. in. l. ad teſtiũ. §. j. ij. col. ff. de teſta. & Alb. maleta. in tractatu de teſte. fo. ij. dicens haberi ex hoc cautelã: ꝙ ꝓcures vocari ad actũ teſtes affines & ꝓpinquos, tãquã veritatẽ certiꝰ ꝓcepturos. Idem Cep. cautela. cclxxvij. licet regulariter. Addẽs & Bal. in. l. ad teſtiũ. §. j. ff. de teſta. & Ang. in. l. j. in pe. col. C. de teſta. & in. d. l. parẽtes. habes de hoc gl. peregrinã in. c. in decima. xviij. q. ij. in verbo duarũ. ibi: ad quid eñ vocarent iſti ſi nõ poſſent eſſe teſtes. quã mihi reuelauit Bal. in. l. data. xix. co. ibi. Itẽ qui vocaſ. C. qui accu. nõ poſſ. Poſſet tñ à partibus opponi. cõtra dicta talis teſtis. licet nõ cõtra perſonã: per id qđ not. Abb. in. c. cãm. in. j. no. & ibi dixi. de re iudi. cùm iſtis facit dictũ Bal. in. l. ij. §. ꝙ obſeruari. liij. col. ver. vj. ꝙro. C. de iura. calũ. vbi ꝓpter gl. ibi. dicit ſis cautꝰ vt nõ litiges cũ curatore eius quẽ putas maioré: quia aperis ſibi viam ad reſti. in inte. cũ ꝓſumaſ minor ꝓſumptiõe iuris ex quo habet curatorem* licet doceri poſſit de ætate ad eui tandam curã & ſic vult quòd litigãs cũ aliquo vt tali, fateť eũ eſſe talẽ. idẽ ſentit Sal. in. l. cũ te. ad fi. C. de ꝓba. Et dicit Bal. in. l. ſi duo. per illũ tex. ff. de acqui. hær. ꝙ qui facit actũ, vĩ ſe aſtringere legi de illo actu loq̃nti. Ex quo ĩfert ibi Paul. ꝙ acceptãs ciuilitatẽ in loco, cẽſet ſe obligaſſe oibꝰ oneribꝰ ciuiũ. etiã ſi illa ignoret. no. Ale. cõſi. ccxliiij. viſis ſcripturis. col. iiij. dicit Lud. cõſi. cccxxxj. in caſu ꝓpoſitæ. Si vtor actu geſto ab aliquo vt ꝓcuratore meo, videor eũ habere ꝓ ꝓcuratore, etiã in his q̃ mihi nocere poſſent in illa materia. Et dicit Rota de teſta. v. in antiquis. ꝙ ſi facio te haberi & iudicari ꝓ ꝓdigo, nõ poſſum in alio iudicio dicere te nõ eſſe ꝓdigũ. faciũt gñalia q̃ habenť in regula. qđ ſemel. li. vj. ſed ꝓdicta bñ no. ¶ Limita oĩa tribꝰ modis. Primò, niſi habilitas fuiſſet incognita. ita ſentit Ang. in. d. l. j. C. de teſti. & firmat Cepo. vbi. §. limitãdo gl. i. d. §. & licet. Vnde cũ teſtator dixiſſet, adhibeamus iſtos teſtes ſi ſunt habiles, nõ valuit teſtm̃ docto de eorũ habilitate. ſecundũ ipſum. Idẽ puto ĩ caſu Inn. hîc. Pro quo facit materia. c. præcedẽtis: vbi tacitus cõſenſus non operaſ circa incognita. & facit qđ dixi. §. de certa ſcientia. ¶ Limita. ij. † niſi citatio haberet clauſulã, compareas ſi vis, vel ſi tua putaueris intereſſe. quia iſte diceret reꝰ volũtarius: & cõſequẽter ad excõicationẽ inhabilis, ꝓpter ſcđam doctrinã. de quaj. Ita Lu. in. d. l. j. ff. de arbi. dicẽs eẽ bonã doctrinã. Bal. in. d. l. libertꝰ. Idẽ Pan. ĩ. d. l. libertꝰ. & Lu. ĩ. d. l. de pupillo. §. j. allegãs Bal. ĩ. d. l. fi. C. de edi. diui. adr. tol. dũ dixit ꝙ cõparẽs nõ habet ĩ primis docere de ſuo ĩtereſſe qñ citať cũ dicta cſa. de qua eſt gl. in. l. ea quidẽ. C. ſi manci. ita alie. fue. in gl. fi. ibi. ſi manumiſiſti, venias reſponſurus ad pœnã aliãs non venias. quã alleg. Bal. in authẽ. ſed & ſi quis. viij. co. C. de teſti. idẽ dicens de clauſula ſi vis. per. c. ſignificauit. ibi. ſi velint interſint. de teſti. Optimè facit Bal. in. l. teſtameñta. ad fi. C. de teſta. dũ vult. ꝙ iudex laicus citare põt clericũ cũ dicta clauſula: quia potius citat ad volũtatẽ exquirendã, quã ad cãm. vnde clericꝰ hæres ad inſtantiã legatariorũ citari poterit à laico ad inſinuationẽ legatorũ. de quo exclamat ibi Pa. & dixi in. c. eccleſia. in fi. j. q. de cõſti. Sed aduerte: quia ſi taliter citatꝰ paratus eſt ꝓbare intereſſe, vult verificare conditionẽ citationis. ergo tũc erit purè citatꝰ ꝓ bãť: quia noĩatim eſt citatꝰ, & ſua ĩtereſt. ergo neceſſariꝰ. ꝓ ꝓdictã doctrinã. Nec dicit Bal. in. d. l. fi. ꝙ nõ ſit neceſſariꝰ. ſed qđ faciẽs citati nõ affirmat qđ interſit citati. Iõ hãc limitationẽ pungit Ale. in. d. l. de pupillo. § j. Conſidera tu ꝙ ipſa vrget dictũ Bal. in. d. l. teſtamenta. & Ang. in. l. j. §. hæc ſtipulatio. vij. col. ff. ſi cui pluſquã. p. l. falci. dũ loquit in ſpecialiter citato, quẽ dicta clauſula facit reum voluntariũ. nã ſequeret ex dicto Alex. qđ clericus eſſet neceſſarius reus docto de intereſſe. qđ Ang. ibi negat. & Imo. & bñ. Sed poſſes dicere, qđ hîc loquimur in citato ad cãm. ipſi verò in citato non ad cãm: ſed (vt dicũt) ad volũtatẽ exquirẽdã. & ad ꝓmiſſa, qđ citatꝰ, ſi ſua putat intereſſe, nõ poſſit dici contumax, non comparẽdo. vide Ang. in. l. conſentaneũ. C. qũo & qñ iu. Bal. in. l. fi. v. q. C. de edic. di. adr. tol. gl. B ℔l.

a ¶ Et volũtarium. Vide Bal. ad hoc a in mar. ver. reus. ver. iij. & in addi. ad ſpe. in titu. de æta. in. iiij. col. ver. quis citatus.

tol. gl. Bal. & Sali. in. d. l. ea quidẽ. C. ſi mã. ita fue. alie. Bal. in. c. j. in. v. q. de mi. vaſ. qui cõtu. eſt. Egi. deci. xj. cõmittit Ang. in. §. quadrupli. xxvij. col. verſi. quid ſi cõparet cõtradictor. inſti. de actio. & in. l. ſi perluſorio. in. ij. col. ff. de ap pel. Lud. conſi. cccxlij. Quò ad primũ verſi. quò ad rotam in tit. de do. & cõtu. deciſi. pe. inci. Item ſi impetretur. in nouis. plenè Alex. in. l. de pupillo. §. j. in fi. de ope. no. nũtia. Et in. d. l. libertus. la. j. ij. col. ver. Itẽ illud. & Bal. in. l. præſcriptione. xv. col. ver. ſexto qrit. C. ſi cõtra ius vel vti. pu. Spe. de j. decrẽ. §. reſtat. ver. quid ſi clericus. & ver. ſeq. Bar. iñ. l. j. in fi. C. vbi in rẽ act. Abb. in. c. qm̃. §. in alijs. xviij. col. ver. & faciunt hæc ad. q. vt lit. nõ conteſt. Bal. in. c. fi. j. col. de fid. inſtru. Et ſicut citatio non arctat: ita nec ſententia põt contra eũ ferri, ſecundũ Egid. d. deci. xj. & ideò ſis cautus. ¶ Nã licet Papa committat cauſam cõtra Titium & alios ſua intereſſe putantes, tñ in citatione debes facere illos citari ſimpliciter: voluiſti eñ dicere ꝙ ipſi putant ſua intereſſe, ſed falſo. vñ ſi citares eos vt cõpareant, ſi ſua putant intereſſe, citatio nõ arctaret eos. vnde pridie ex hoc ſecundũ omnes coadiutores fuit annullatus vnus proceſſus agitatus contra taliter citatũ in vna cauſa ferrarienſi.

13 ¶ Limita tertiò qđ eſt dictũ de excõmunicato vocato nominatim ꝑ edictũ. Dũmodo cõpareat vt euitetur grauamẽ ſibi imminens. ſecus ſi vt aliquid cõſequatur. tunc eñ eſt volũtarius. vt ſignãter per Abb. hîc. iij. col. ibi, tene ergo. quæ verba non intelligas ꝓcedere in vocato ab edicto eum non nominante: quia talis non habet ꝑſonã in iudicio firmatã ꝑ citationẽ, vt expreſsè colligitur ex verbis Innocẽ. & aliorũ hîc. vnde nunc non video quõ ſuſtinebitur opinio Doctorũ ĩj. eo. in. c. dilecti. dũ loquuntur de excõicatis validè opponẽtibus ſe electo vigore generalis edicti. ¶ Similiter dũ dicit hîc But. à ſnĩa lata inter alios põt tertius excommunicatus appellare ob plenũ præiudiciũ & ſequi videť Abb. hîc, licet corruptè, in. iij. col. ibi. do. Ant. dicit. teneas contrà. quia venit voluntariè, ex quo nõ vocaſ ſicut de ſuo præiudicio non curatur, neq; ꝑ ſpoliatꝰ audieť, vt dixi. §. c. à nobis. niſi dicas ſecundũ Imo. hîc. qđ in grauamine extraiudiciali ſaluũ eſt ius excommunicati poſt abſolutionem: ſed vbi fertur ſnĩa inter alios, non eſt ius tertij excommunicati, ꝓpter tranſitũ in rẽ iudicatam, qui operabitur etiã quò ad ipſum. ideò fortè procederet opi. But. & aliorũ. Tñ ꝑ proximè dicenda non vĩ ꝙ poſſit vt tertiꝰ appellare. tñ etiã quia Imoj. eo. in. c. dilecti. in fi. tenet contra But. hîc. ꝙ excommunicatꝰ non poteſt venire ad cãm vt tertiꝰ ꝓ ſuo intereſſe: quia ex quo voluntariè venit, non eſt firmata eius ꝑſona. & ideò poteſt repelli ꝑ excep. excommunicationis. & licet iudiciũ ſibi ꝓiudicet: imputet ſibi quare non petit ſe abſolui. ſicut dicit in ſimili de ſpoliatione ei illata, ſup qua non auditur. ſecundũ

14 eũ. ¶ Alia doctrina Imo. hæc eſt, † ꝙ ille dicit volũtarius reus, qui ſpecialiter non vocaſ: ſed petitio dirigit ad iudicẽ nullo nominato. & ſequunť oẽs allegati in alia doctrina. Et ideò And. in. c. dilecti. & Bal. in. l. ij. ad fi. C. de pac. & ibi ex hoc infert. ꝙ oĩs qui poteſt non comparere dicit eſſe voluntariꝰ. & licet Imo. hîc non capiat differentiã inter vocationẽ gñalẽ & ſpecialẽ, tñ ipſam guſtat j. eo. c. dilecti. in fi. quia gñaliter vocatus firmat ſuã ꝑſonã in iudicio ex ſe, & ſicut actor: ſed ꝑſona ſpeciaľ vocata firmaſ ꝑ citationẽ: vt ibi ꝑ eũ. & Bal. in. d. l. fi. co. ij. C. de edi. di. li cet Bal. hîc dicat Inn. erraſſe: quia ſecundũ eũ tñ operaſ citatio ꝑ edictũ gñale, quãtũ ꝑ ſpãle. Nec vĩ citari inquãtum quis putet ſua intereſſe. imò cauſatiuè iubeť comparere. ꝑ tex. in. §. ſi non abſunt. de hæred. & falc. coll. j. Sed ꝓ

15 ratione ꝓximè dicta ſuſtineť dictũ Inn. communiter approbatum. ¶ Limita primò † in excommunicatis oppoñtibus ſe electo: quia admittunť, licet vocati edicto gñali. Abb. in. c. exhibita. v. col. ibi. ſed contra hoc facit. de iudi. oẽsj. e. c. dilecti. ſed non firmo, ꝑ ea q̃ ibi dixi. in prin. ¶ Li

6 mita ſecundò: † niſi ceſſante etiã oĩ citatione grauaretur excõicatus ſtimulo periculi extraiudicialis: vt ſi debitor ſuus fugitiuus eſt: quia audieť ſup eius captura. Abb. hîc. limitãs ꝑ hoc ſingulariſſimè ꝑdicta. & q̃ habenť in. c. intel leximus. de iudi. conſidera ꝙ ad captũrã obtinendã opus eſt ſummaria cognitione: videlicet ſuper debito: & ſuper noua calamitate debitoris. vt ꝑ Ang. in. l. nemo. C. de exacto. tributo. & in. l. ſi ab arbitro. ff. qui ſatiſd. cog. & Imo. in. l. ij. ff. ſo. ma. cũ cõcor. de quib ꝑ Ang. are. inſti. de act. viij. col. Ideò tpe huiꝰ cognitionis põt iſte notari de mora in petẽda abſolutione. ꝓtereà ſtatur iuramẽto ſuo de ſuſpicione. Ang. vbi. §. Pau. cõſi. xxxviij. Sali. in. l. j. C. de ꝓhibita ſequeſtratiõe. Pe. de anch. cõſi. clxxxviij. In auxiliũ. Imo. in. d. l. ij. & vĩ iuramẽtũ honoris. qđ non debet deferri excõicato: vt hîc in gl. Quare puto dictũ Abb. debere reſtringi: dũmodo tps non ſuppetat ad abſolutionem, & dummodo ſuſpicio ꝓbeť aliter quã iuramẽto. hoc modo remanebit deciſio Abb. aurea ſeruiens in oĩ ſimili piculo. puta reſpectu actionis pituræ tpe, in qua licet excõicatus non audiaſ. vt poſteà ſubdit Abb. tñ quia finiẽte tpe perieret ius ſuũ, nec abſolutioni eſſet tps, fortè intẽtari poſſet qđ tñ non affirmo: quia reſtitui poterit in inte. vt j. videbiť. & ꝑdictis adde oĩno Car. zab. Archiepm̃ Spalatẽſem. conſi. vij. in noſe &c. & licet in pñti cã. vbi ponit multos modos repellẽdi qué tanquã non legitimũ contradictorẽ & inter alia, dicit ꝙ ad impediendã traditionẽ poſſeſſionis bũficij fiẽdã ab executore. ille ſolus dicit legitimꝰ contradictor, q bñficium poſſidet, & nõ alius. Ita dicit innue re. c. licet Eps. de ꝓbẽ. in. vj. & hoc eſt dictum pulchrum,

17 & defenſabile ſcđm eum. ¶ Dum dicit Abb. † ꝙ proceſſus factꝰ ꝑ excõicatum (quãuis nullꝰ) interrumpit ꝑſcriptionẽ p. c. pia. in verbo duraturis. de exce. in. vj. adde But j. e. c. ſignificauerunt. iiij. co. ibi. hoc puto. vbi agit de reuocatione tenutæ. vide latè Ale. in. l. de pupillo. §. fi. ff. de ope. no. nun. Lu. conſi. ccxvij. dixi de iudi. c. intelleximus. poſt

18 Modernos. ¶ † Ad illud ꝙ poteſt appellare extraiudiciali ter, non merè. puta ab executore: declara vt ꝑ Do. i. c. pia. §. j. de excep. in. vj. & conſidera ꝙ ſi executor citat edicto gñali, non vĩ ꝙ excõicatꝰ comparẽs dicať reus neceſſariꝰ. & ſic ꝙ poſſit appellare. Certum eſt autẽ ꝙ vbi executor ſcire poteſt cuiꝰ intereſt, ille eſt ſpecialiter citãdus. Do. in c. fi. de ele. in. vj. dixi in. c. ij. de conſti. Iſto caſu ꝓmiſſa eſſet appellatio excõicato, tãquã non extraiudicialis mera. & Ab. in. c. dilecti. in fi. de ma. & obe. qđ qñ executor ꝓcedit extraiudicialiter, & non poteſt iferri ꝓiudicium iuris non poteſt appellari ab excõicato. ſed Philip. in. c. bonæ. xj. q. de appel. vult indiſtinctè excõicatum appellare poſſe ab omni grauamine illato ab executore, vel à iudice extraiudiciaľ: quia ex quo grauatur intuitu iuriſditionis, ſatis dicitur ipſe excõicatꝰ, ꝓuocatꝰ ad iudicium. lõ non ob. ſibi excõicatio: quæ ratio ceſſat qñ ab alio merè priuato ſpoliať de facto. tunc eñ bñ diceret ꝓuocãs. ſcđm eum. Pro quo vide Do. in. d. c. dilecti. in. v. co. vbi dixit qđ excõicatꝰ non poteſt appellare extraiudiciaľ à parte, ſed bñ à iudice. Et dicit hunc eſſe magnum effectũ appellationis extra iudicialis. idẽ Bu. ibi. viij. col. dicẽs qđ vbi excõicatꝰ appellat à ſuperiore, vel excutore, dicit quaſi neceſſarius. hoc modo non ꝓhibereť excõicatꝰ appellare extraiudiciaľ, niſi qñ appellat à parte. ¶ Conſidera mentẽ Docto. hîc. quæ (vt ꝑdixi) eſt in contrariũ. & idẽ firmat Car. in. d. c. dilecti. volẽs indiſtinctè qđ excõ. nõ poſſit extra iudiciũ appellare. Aut eñ executor ꝓceſſit iudicialiter: & appellatio eſt iudicialis. & ſumus tunc extra. q. de extraiudiciali. aut ꝓceſſit extraiudicialiter: & tunc non debet audiri appellãs. quia non poteſt ꝓiudicare excõicato in iure. ſcđm iſm̃. ꝑ quo adduco: quia ſi nõ citatur venit voluntarius. ergo repellẽdus: ſi dicis, trãſibit grauamẽ in rem iudi. Solagat ꝑ viã q̃relæ poſt abſolutionẽ. c. concertationi. in fi. de app. in. vj. Si dicis, fortè erit elapſum tps. ſolutio reſtituetur in integrũ, ſi nõ fuit in mora petẽdæ abſolutionis.

per ea q̃ dicent. ſi dicis, qd ſi fuit in mora? Sol. imputet ſibi. gl. in verb. ſuſpẽſiõis. in fi. in c. quia diuerſitatẽ de cõceſ. p̃bẽ. Pro his facit. qa non appellat etiã iudicialiter ꝓ ſuo intereſſe vt terti⁹. Imo q̃. e. c. dilecti. in fi. & dixi. ſ. qa nõ eſt firmata ſua perſona in iudicio ꝓ citationẽ, ergo idẽ in ꝓpoſito. ¶ Prætereà ꝙ grauamẽ illatũ extraiudicialiter à iudice, vel executore, nõ faciat reũ neceſſariũ pluſquã grauamẽ à priuato illatũ, ſentit Abb. paulo q̃. firmándo. ꝙ excõicatus non poſſit ꝓſequi appellationẽ interpoſitam extraiudicialiter à grauamine ante excõicationẽ. & fuit opi. Car. hîc. qa appellatio extraiudicialis non eſt ꝓpriè appellatio, ſed ꝓuocatio[a]. c. cum ſit. de appel. Sed ſi iſte ageret, poſſet qñq; repelli q̃. e. c. exceptionẽ. vnde infert ꝙ bánitus non põt ꝓſequi cãm ceptã ante bánũ. Huic tñ motiuo bene rñderi poſſet. ꝙ Abb. loquit eo caſu quo nõ potuiſſet excõicatus appellare extraiudicialiter, & tunc dubitaf an poſſit ꝓſequi, & ſic non vr̃ loqui qñ iudex vel executor grauauit, quia tunc eſt appellatio (ſcdm ipſum) non merè extraiudicialis. tñ prædicta ſequor: quæ bñ no. tanquã nouа & ſubtilia. ¶ † Vtrũ excõicatus poſt abſolutionẽ reſtituaf ad iura lapſu tp̃is ꝑditæ vr̃ ex dictis Doc. hîc regulariter ꝙ ſic. & idẽ Abb. in. c. j. iiij. col. de p̃ſcri. ¶ Limita primò, niſi fuiſſet negligẽs in petẽda abſolutione ab excõicatione iuſta. Car. Imo. & Abb. hîc, ꝓpter. gl. in. c. quia diuerſitatẽ. in ver. ſuſpẽſionis. de cõceſ. præbẽ. no. Bal. in. c. j. j. de præſcri. p. c. fi. de ele. vbi paria ſunt quẽ non fuiſſe impedi tũ, vel potuiſſe impedimẽtũ tollere. facit. l. qui cõmeatus. & ibi Bar. ff. de re mili. & ꝙ latè dixi in. c. trãſmiſſa. de præſcrip. corroborando dictũ Inn. ibi, dicẽtis non ſufficere ad legare impedimentũ, niſi ꝑbeat adhibitã fuiſſe diligentiã vt remouereꝛ. ¶ Limita ſcdò, † dũmodo tp̃s fuerit præſixũ à iure. ſecus ſi ab hoīe: quia currit impedito. Card. in. c. exceptionẽ. j. e. iij. col. ibi. ego dico ꝙ per not. in. d. c. fin. de elec. Credo ꝙ voluerit dicere ꝙ tp̃s iuris nõ currat impedito. p. d. c. qa diuerſitatẽ. ſed tp̃s hoīs currat, & competit reſtitutio. tñ in ꝓpoſito currit etiã tp̃s iuris: quia ſnĩa trãſit in rẽ iudicatam poſt decendiũ: qd eſt tp̃s iuris. niſi dicas ꝙ eſt quidẽ tp̃s iuris, ſed venit acceſſoriè ad factũ hoīs, vi delicet ad ſnĩam. ¶ Limita tertiò, niſi impediti nõ interſit lapſum fuiſſe tp̃s: puta ſi executor intra annũ non eſt executꝰ teſtm̃ ꝓpter impedimentũ: quia non reſtituetur. Car. egre. in. d. c. exceptionẽ quod no. ad multa. Nõ ob. dicta regulæ, ꝙ per talẽ reſtitutionem videf excõicatus cõ ſequi commodũ ex culpa ſua: quia rñdẽt hîc Car. & Imo. ꝙ culpa non eſt immediata cã commodi, ſed ipſa excõicatio. ad qd vide Abb. in. d. c. qa. ad fi. vbi dicit ꝙ illa imputanf culpoſo quæ immediatè veniunt à culpa. c. vnico. cũ gl. de cuſto. eucha. non autẽ ea q̃ veniunt mediatè ne quis dupliciter puniatur. & dixit Bar. in. l. ij. §. fi. ff. ſi quis cau. ꝙ culpa poteſt eſſe ꝓficua qñ non fuit ordinata ad finẽ commodi. propter gl. ibi. excuſantẽ à contumacia carceratum ex delicto. Similis in. c. ſtatutũ. §. cùm verò. de reſcri. i ver. non audiens. ¶ Ex quo no. Do. ibi. ꝙ excuſaf non veniẽs ad locum nõ tutũ, etiã ſi dedit cãm timori: puta quia relegat⁹. attẽdit enĩ æquitas iudicij non culpa ſua: vt hîc. & alia eſt gl. in. l. vſuras. in ver. permittere. ibi. vt quia relegatus. C. de ſol. quãuis Lud. dubitauerit in. d. l. ij. bo. tex. in. c. decæterò. de ſen. exc. & ibi Abb. in. j. no. vbi excuſatur ab itinere verſus Romã timẽs hoſtes, etiã ſi timor acciderit ſua culpa. Vñ probat latè Ang. in diſputatione Bononienſis. ver. ſup. iiij. qd proceſſus agitatus in cã contra expulſum ob partialitates nõ nocet ſibi, etiã ſi non miſit ꝓcuratorẽ, timens inferri vim cauſæ. Rñdet ad regulã mora. li. vj. vbi delictum non dat præmiũ. qd eſt verũ principaliter: ſecus in conſequentiã. l. ſiue hæreditaria. ff. de neg. geſ. Simile dixit Abb. in. c. j. iiij. col. ver. ſed putoꝰ. ti., pxi. Diceretur autẽ culpa ordinaria ſub ſpe cõmodi. puta qñ qs ꝓcuraret teſtẽ ne teſtificaretur. Bar. in. l. j. §. ſi ſeruꝰ. ff. de quæſtio. cũ cõcor. ¶ Et idẽ in ſimilibus eſt verũ, qd vr̃ nõ poſſe allegari metũ ab eo qui dedit cãm metui. p. l. ſi mulier. ff. qd met. cau. quã no. Abb. in. c. Abbas. iij. col. & in. c. cũ dilectꝰ. ij. col. qd metus cau. ſed illa lex loquitur qñ agit de metu grauaminis iuris. puta reuocationis in ſeruitutẽ ob ingratitudiuẽ: ſed vbi agereꝛ de grauamine facti & iniuſto ſecꝰ: vt pulchrè declarat Do. in. c. ad eiꝰ. ſi verò. in fi. v. di. vbi gl. & eſt tex. ſing. in. c. veniẽs. lo. ij. de ſpõ. & gloſ. xxxj. q. ij. in ſumma. & in. c. de pudicitia. xxxj. q. v. & eſt pũctus pulchrè delectabilis. vt aliqñ dicã loco cõpetentiori. Et ad hæc vide qd no. Abb. in. c. dilectus. ij. col. ver. ego ac quieſcere. qd met. cau. & ĩ. c. olim. lo. iij. iij. col. ver. & hoc intellige. de reſti. ſpo. vbi dicit, qd excõicatio iniuſta quã quis poterat facilè remouere non inducit iuſtũ metum. & dicit Lu. in. l. ij. ff. de re iudi. qd tp̃s proſequendæ appellationis currit irreparabiliter, qñ impeditus poterat ꝓſeq implorato officio iudicis, qui illud impedimẽtum remoueret: licet aliàs ſpedimentũ inductum facto aduerſarij excuſet. vt no. Abb. in. c. ij. de eo qui mit. in poſ. & gl. in cle. ſæpe. in verb. dationẽ. de ver. ſig. & Bal. in. l. fi. C. de adult. & in. l. j. ij. col. C. de iura. calum. & in. l. fi. ff. de fer. & in. l. ſi cum ſpe. ff. de excu. tut. cum cõcor. quas dedi ĩ. c. licet cãm. de ꝓba. in. q. de illo qui non ꝓbat intra terminum. ¶ Gña liter autẽ † qñ ſpedito[b] non currat tp̃s, vel ſi currit, qñ reſtituaf. vide Abb. in. c. ij. ad fi. de eo. qui mit. in poſ. Rotã in anti. de reſcri. xxix. de ꝑben. xx. & de conceſ. ꝑben. iiij. But. & Imo. in. c. ſignificãte. de pig. Lud. ĩ. l. ij. ff. de re iudi. & conſi. ccxxj. Abb. conſi. ij. vol. conſi. v. Saluatoris noſtri ad fi. Bar. & Lud. in. l. j. §. occiſorum. ff. ad ſyll. Moder. ĩ li. malefic. in verſi. necnon ad denuntiationẽ. vij. ccl. ver. q̃ro an excuſeꝛ. in. c. ij. ad fi. de feudo ſine culpa non amit. Tho. faſtoli dubio Rotæ. xxxj. latè Phi. in repe. c. ex rõne. de appel. Bal. in. l. j. C. ad mace. & in. l. fi ideò. C. de his qui. vt indig. cum multis alijs, quæ folium impleret. Dixi etiã aliqua in. c. ex trãſmiſſa. ad fiꝰ. ti., pxi. ponendo qñ contra ꝓpedimẽtum currat ꝓſcriptio. ¶ † Vtrum bñficium ꝓbationis iuramentalis cõpetat excõicato? gl. hîc ꝙ non. & ſequunt oẽs. Et dum gl. limitat, ſecus in iuramento oneris. adde ſimilẽ ĩ. c. partuli. xxij. q. v. quę dicit idẽ in ꝑuro. eſt tex. in. c. cum in eccleſijs. de maio. & obe. & ibi Abb. & an & qñ ſuſpectꝰ de ꝑiurio repellaf à iuramento. dixi de offi. ordi. in. c. ad reprimendã. ¶ Sed hîc conſidera duo vltra oẽs. Primò. vtrum reꝰ excõicatus poſſit iurare in caſu. c. præcedentis. & vr̃ qd ſic. quia hoc eſt acceſſorium neceſſarium ad defenſionem ſibi ꝓmiſſam. ſicut etiã iurat in cã capturæ debitoris ſuſpecti. vt dixi. ſ. ergo vr̃ qd in oĩſimili caſu iurare poſſit iuramẽto ꝓbatorio. qd bñ no. ¶ Secundò conſidera quid in excõicatione minori. quia rationes gl. hîc ꝓcedũt in ea, cum repellat à ſacris. c. ſi celebrat. de cler. excom. mi. In contrarium facit gl. in. c. decernimꝰ. de ſen. exc. in. vj. dicens excõicatum minori excõicatione poſſe teſtificari. & ſic iurabit. Et reuera iurm non vr̃ rectè equiparari ſacris. de quibꝰ p gl. de trãſac. c. veniẽs. nec ꝓhibeꝛ excõicatꝰ ingredi ſacra. glo. j. q. j. c. qui ſtudet: dixi in. c. ij. ſ. e. tñ cogita. ¶ Inquãtum dicunt doct. † qd excõicato conuento ab excõicatore reſtituenda eſt in primis cõio. Adde Spe. idem tenentem de peti. & poſ. §. fi. ver. xxj. Rotã. de ſen. exc. xj. in anti. gl. Arc. & Do. in. c. nullꝰ. ij. q. ij. & ibi dicunt idem in ſuſpenſo. facit gl. ij. in. c. venerabili. de offi. dele. Et dum ex hoc colligit Abb. poſſe peti reſtitutionem etiã iurium incorporalium. Vide eundem in c. conq̃ſtꝰ. ij. col. de fo. cõpe. & ibi poſui. Et dum dicit parochianos poſſe petere reſtitutionem ſacrorum ſubtractorum à pſbytero petente decimas. poſt Lap. alle. lxvij. monaſterium ſancti Ambroſij: quã ſequit Butri. hîc. adde Do. latè in. c. j. ad fi. de reſti. ſpo. in. vj. & But. in. c. ij. §. fin. iiij. col. de or. co. dicentes pulchrè idem ſi pſtaret ſacra cũ difficultate. qd no. ¶ Eſt verum quod gl. in. c. oĩs xp̃ianus. de cõſe. di. j. dixit ſacerdotem cui nõ danf oblationes licitè poſſe denegare ſacramenta. & ſequit Abb. in. c. ex parte adæ

a ¶ Sed ꝓuocatio: Adde do. Alexã. de imo. in. l. credi tor. vbi etiã p bar. ff. de app. & Inn. in. d. c. cũ ſit. glo. ſua. in ver. ꝓcurationes. & adde Bal. in marg. ver. appellatio. verſi. xviij. vide tamẽ tex. cõtra in. l. j. §. dies. qñ appel. ſit.

b ¶ Qñ impedito: Ad quã materiã vide oĩno Paul. de ca. in cõſi. xxj. & in conſil. xxv. vbi multa ad hoc.

te adæ. vj. col. & in. c. veniẽtes. pe. col. de teſti. limitãs, niſi ex honeſto artificio viuere poſſet. per. c. clericus victum. xcj. di. tñ illa gl. nõ tenetur. vt per Io. an. But. & Abba. in rub. de parochijs. poſt beatũ Tho. ij. ij. q. c. arti. liij. circa med. Quia non poteſt ſacerdos propria authoritate ſibi ius dicere. & idem ſentiunt hîc Doc. poſt Lap. vbi. ſ. Sed ſuperior à ſacerdote requiſitꝰ, poteſt concedere hanc ceſſationẽ à diuinis, quando ſine oblationibus viuere non poſſet. ſecundũ Tho. ibidem. q. lxxxviij. artij. in fi. ¶ Super dubio diſputabili: † vtrũ excõicatus poſſit excipere de compenſatione. Partem negatiuã tenet hîc Hoſt. Car. Bal. & Imo. & Bart. in. l. amplius. in fi. ff. rẽ ratã ha. & Cy. Bal. Sali. in. l. qm̃. C. de adul. per illũ tex. vbi ſeruꝰ qui aliãs cõtra dñm excipere põt vt reus, vt hîc. in gl. nõ poteſt vti exceptione lenocinij quaſi cõpenſatiua: quia ſapit impugnationẽ, quæ eſt vetita ſeruo. Vñ dicit ibi ſubtiliter Bal. ꝙ aliqua eſt exceptio p quã nihil iuris noui accreſcit reo, vt pacti ſolutionis, & ſimilis. & talis ꝓpriè eſt exceptio: aliqua ꝓducit aliquid noui. vt cõpenſatio, quę parit liberationẽ. & hæc eſt exceptio ĩpropriè. Nõ obſtat ꝙ cõpenſans ſoluit: quia verũ eſt in cõpenſatione pmiſſa. ſecundũ eũ. Idẽ Bal. in. l. cũ Papinianus. in fi. C. de ſen. quia cõpenſatio ſapit reconuentionẽ. hinc eſt ꝙ nõ opponiꝰ coràm arbitro, coràm quo ceſſat reconuẽtio. c. cùm dilectus. de arbi. & hoc de arbitro firmat latè Bal. hîc & in. l. j. iij. col. C. de arbi. & in. l. neq̃. in fi. C. de compẽ. & in. l. pe. in fi. C. ſi à nõ cõpe. iud. ſed excõicatus non reconuenit. vt hîc: ergo nec cõpenſat. idem Imol. hîc. quia non excõicatus, ĩõ cõpẽſat: quia ſi habet actionẽ, fortiꝰ exceptionem: ſed non ſic in excõicato, cũ nõ agat. Inducit etiã. l. quæcũq; ff. de cõpen, vbi ius remouibile ꝙ exceptionẽ nõ allegaf ꝓ viã cõpenſationis. Sed ſi iſte ageret, repelleretꝙ exceptionẽ excõicationis, ergo &c. Idẽ Bal. in diſputa. Statuto. ix. col. ibi: ſed nũquid fœnerator: quia hæc nõ eſt ꝓpriè defenſio, ſed impugnatio, & quædã reconuentio. Idem Alb. latius ceteris in. iiij. parte ſtatutorũ. q. xcij. An fideiuſſor exbániti cõſideraꝛ duplicẽ defenſionẽ. Vnã merè excluſuã agentis. & iſta vtiꝰ excõicatus. Aliam ſapientem impugnationẽ. vt cõpenſatio. & iſta vtiꝰ idẽ Bal. in. c. intelleximus. ij. col. de iud. quia hæc exceptio differt ab alijs. idẽ gloſ. & Archi. iiij. q. j. in ſumma. in fi. per rationẽ. d. l. quæcũq;. ¶ Limita primò. dũmodo contra exceptionẽ cõpenſationis actor replicet. nã replicatio neceſſaria ẽ, ſicut exceptio ad actionẽ. Bal. in. d. c. intelleximꝰ. Archi. i. d. ſum. Hoſt. & oẽs hîc. cõtra gl. ¶ Limita ſcdò, niſi cõpẽſatio ſit intrinſeca. vt qñ fructus compenſanf cũ ſorte. iuxta. c. j. de vſur. Bal. hîc. & Pau. cõſ. lxiij. Nanes & Geor. facit dictũ Inn. in. c. ſi verò. in fi. de ſen. excõ. de quo dicã in fi. huiꝰ. c. ¶ Contrariã par tẽ † q excõicatꝰ poſſit excipere de cõpenſatione. tenẽt hîc. Io. an. But. & Abb. adde Bar. in. l. libertꝰ. a la. j. ff. de in ius vocã. & ibi inuenies reſpõſionẽ ad. d. l. qm̃. Adde etiã Bar. in. l. inter tut. pe. col. & fi. ff. de admi. tut. ver. iiij. modo legiſ. vbi colligit ꝙ licet durãte tutela cõtra tutorẽ non poſſit agi. poteſt tñ opponi compẽſatio. qd dicit non reperiri alibi. Et adde Do. in. d. ſum. iiij. q. j. quia hæc exceptio licet principaliter habeat naturã repellẽdi. & ſecundariò. naturã conſequendi: hoc procedit in qualibet exceptione c. cũ dilectꝰ. de ordi. cog. Si ergo excõicato competit ius excipiendi, & exceptio etiam tribuit ſibi aliquam vtilitatẽ conſequendi, ſaltẽ ſecundariò. ſequiſ ꝙ licet per exceptionẽ conſequeſ, non debet repelli. ad idẽ adducit qd dicitur de natura mixturę: quia ſi duo ſimul permiſceant inſeparabiliter, excõicatus licet ſit inhabilis ad alterũ: ſeparatè tñ ratione illius admixti conſequiſ id qd ſeperatè intẽtare non poſſet: vt eſt caſus. in. c. ſacris. de ſepul. Sic eſt in ꝓpoſito. exceptio compenſationis habet incluſum vnico contextu ius repellendi & conſequendi. d. l. amplius. licet ergo excõicatus repellat principaliter à petendo, non tñ repellit ab actu mixto, maxime qñ principaliter intentatur defenſio, qua defenſione ſibi permiſſa, & ſic ratione mixti conſequiſ id à quo principaliter repelleretꝰ. idẽ Bar. brix. q. venereali. xxxiij. quęrit vtrum excommunicatus: quia actor petit qd non debeꝛ. ad. l. quęcũq; allegata in gl. rñdet hîc But. ꝙ intelligit de exceptione peremptoria. ad rationẽ Imo. hîc. dicit ꝙ eſt contra. l. etiam. ff. de compen. vbi naturaliter debitum venit in compẽſatione. ad qd tamen non ageretꝰ. Ad illud qd ſapit reconuentionem. dic ꝙ iſte tex. intelligitur de ꝓpria reconuentione. Et qũo compenſans non dicatur reconuenire ꝓpriè. vide Bal. in. d. l. cũ Papinianus. Si aũt ius teneret ꝙ coràm arbitro ceſſet cõpenſatio, ex hoc quia ſapit reconuentionẽ: tunc illa rõ eſſet cæteris vrgentior. ad alia rñde vt in dictis locis. & ad illud de fideiuſſore, ꝙ ipſe opponere poſſit compenſationem, vide latè Alb. d. q. xcij. & iſta bene no. ¶ † Dum Abb. in fi. tenet contra But. excõicatum poſſe implorare officiũ iudicis, vt ſuper exceptione ſua pronũtiet actore non agente[b]. adde ꝓ ipſo qd no. But. in. c. intelleximus. ad fi. de iudi. vbi dixit excõicatum non poſſe practicare. l. diffamari. C. de inge. ma. nec authen. qui ſemel. C. qũo & qñ iud. De quibus oibus dixi aliàs ibi. & cũ Abb. concordat hîc Imo. propter qd no. verbũ Io. an. in. c. j. de reſcri. in. vj. vbi dedit doctrinã. ꝙ nihil licet excõicato in iudicio niſi qd eſt iure permiſſum. vñ non poteſt dicere de nullitate ſniæ, neq̃ de iniuſta carceratione. & adde ꝙ excõicatus non ſolũ poteſt vti exceptionibꝰ realibus, ſed etiã perſonalibus, puta contra perſonã iudicis, vel actoris. Archi. & Do. in. c. ꝙ aũt. iiij. q. j. Poteſt etiã excipere de præſcriptione. Bal. in. d. c. intelleximus. ad fi. quẽdã alia dixiꝭ. c. ſignifi cauerunt. & c. fi. Et dũ hîc prohibeꝛ reconuenire. ¶ Limita, niſi reconuentio deſcenderet ex materia cõuentionis. Inn. in. c. ſi verè. in fi. de ſen. excõ. in illis verbis quę refert hîc Abb. pe. col. ver. vnum tñ. Et illa verba non tendũt ꝓpriè ad compenſationẽ, ſed ad reconuentionẽ. ſecundùm Are. in. c. at ſi clerici. in prin. in pe. col. de iudi. ¶ Vltimò. dũ ſuprà tactũ eſt de reſtitutione excõicati ad appellãdũ. adde Rot. de exce. vij. in nouis vbi latè concludit, ꝙ quoties imminet periculũ animarũ, excõicatꝰ reſtituit ad appellandũ. exemplificant in cauſa matrimoniali vel bñficiali. ¶ Conſidera: quia ſi erat materia iudicialiter agitata, in qua poterat appellare, videf ſibi imputãdũ: vt hîc ꝑ Abb. Prætereà tales ſniæ non trãſeunt in rẽ iudicatã. vt dixi latè in. c. lator. de re iu. niſi dicas ꝙ etiã vbi ſnĩa trãſit in rẽ iudicatã ſi agit de anima aliquo mõ, reſtituef ad appellandũ: non obſtante negligentia. facit qd dixiꝭ. e. ſignificaue rũt. in fi. poſt Imo. ibi: qd vbi agit de periculo animæ poteſt excõmunicatus eſſe in iudicio etiã vt actor. Et facit qd no. ibi Hoſt. quem refert hîc Alb. ix. co. ver. ij. opp. vel periret anima. ¶ Demũ ſcias ꝙ ꝓ reo excõicato poteſt fieri ſnĩa abſolutoria, ſed non adiudicatoria. Rota. de re iudi. vij. in nouis. Quod facit ad limitationem quæſtionis tactæ. ſ. videlicet an excommunicatus poſſit petere vt ſententia feratur: quia non poteſt petere adiudicatoriam. & facit quod eſt dictũ paulo poſt Io. an. in. c. j. de reſcript. in vj. & Imo. hîc. ꝙ licet excommunicatus poſſit appellare, non tamen poteſt petere ſententiam dici nullam: quia nõ perit ius ſuum: & poterit hoc petere abſolutus.

a ¶ In. l. libertus. Et ibidem vide do. Alex. de imo. & Bal. in Addit. ad Specu. in tit. de arb. ver. hac rõne & Pau. de caſt. in cõſi. lxiij. Adde tu ꝙ licet excõicatus nõ poſſit agere. tñ nõ intelligitur excluſus ab excipiendo & ſe defendẽdo. vt in tex. iſto & in authẽ. credentes. C. de hære. & ponũt Doct. in. l. cũ mulier. ff. ſolu. ma. & adde gloſ. in. l. ad cognitionẽ. in gl. ſi. in fi. ff. ex qui. cau. maio. ex qua not. ꝙ excõicato reddit ius in contrahẽdo & defendendo. & Bal. illã gl. reputat ſingularẽ. in. c. accedẽs. ij. vt li. nõ cõte. & in. c. intellexim⁹. de iud.

b ¶ Nõ agente. Ad de Bar. in. l. ſi finita. §. eleganter. ff. de dã. inſe. & do. Alex. in. d. l. libertus. ff. de in ius vocã. & Fed. de ſeñ. in cõſi. cclxxvj.

§ *SVMMARIVM.*

1 *Beneficiũ vnũ põt permutari cũ pluribus, etiã per viam tituli.*
2 *Concedo, verbum an importet donationem? nu. 3. & 4.*
5 *Tranſfero, verbum quid ſignificet.*
6 *Homo etiam deliberatus poteſt errare.*
7 *Intereſſe lucri ceſſantis poteſt peti. Quæ regula intelligitur quadrupliciter. vt hîc per ordinem.*
8 *Intereſſe qualiter probetur. vide poſt nu. 9. ver. practicam autem probandi intereſſe. & de actionibus bonæ fidei. nu. 10.*
11 *Permutantes inualidè, an poſſint redire ad ſua priora beneficia?*
12 *Reus excipiens, vel actor replicans: quando videantur fateri intentionem aduerſarij? Et ponit ſex caſus, in quibus reus*

excipiendo videtur fateri, vt hic per ordinẽ videas. nu. 13. 14. 15. 16. & 17. & ver. Sextus casus.

18 *Regula delictum &c. hic declaratur.*

19 *Falsans testes, & falsans acta causæ, qualiter puniatur? nu. 20.*

21 *Conatus subtrahere aduersario probationẽ, debet perdere cãm.*

22 *Producens instrumenta, videtur confiteri contenta in eis, etiã contra se. Hæc regula limitatur dupliciter. 23.*

a ¶ Importat donationẽ. quid autẽ importat hoc verbum cõcedo. vide not. per. d. Sozi. in consi. xciij. incip. Circa primum psentis cõultationis. ver. pro fereà dicta. circa tediũ. in. j. parte. char. clvj. & quod importat donationem. vide do. Alex. de imol. in l. cũ qd. in fin. iij. col. ff. si cer. pe. & in. l. si pecuniã. de cõdic. ob cau. ix. col. & in. l. fed si me putẽ. §. j. de cõdi. indeb. & in. l. à titio. de ver. obli.

14 *Instrumentum si reprobatum fuerit, corruit confessio orta taciturnitate ex eius productione. Quæ conclusio limitatur tribus modis: nisi quis eorsum confessus fuerit contenta in instrumẽto ipso non nominato. vt nu. 25. Item nisi instrumentũ reprobetur: non quia falsum: sed quia non solenne. vt nu. 26. Item nisi quis producat falsum instrumentum scienter: quia tunc non corruit confessio orta ex eo. nu. 27.*

28 *Sententia an transferat ius, an verò tantùm declaret?*

29 *Traditio debet sequi post sententiam ad acquisitionẽ dominii.*

30 *Sententia arbitri non transfert dominium.*

31 *Sententia, an transferat dominium in actione personali?*

32 *Prouisio ecclesiarum quæ subsunt plebibus, vel aliis ecclesiis inferioribus, regulariter spectat ad Episcopum. quæ regula ampliatur. 33. & fallit quinque modis. vt hic per ordinem 34. 35. 36. 37.*

Ædificans ecclesiam de reditibus ecclesiæ, quem facit patronum? vide post nu. 37. ver. & adde. Considerationes ad reg. ibi positam. 38. 39.

40 *Incertitudo, an vitiet sententiam in capitulis exceptis &c.*

41 *Sententia quæ venit certificanda per relaxationem ad scripturam in actis non producta, an valeat? & nu. 42. vbi arguit in contrarium.*

43 *Sententia hoc modo prolata, pronuntio vt in cõcilio, an valeat? & concludit quod sic. quæ regula fallit quatuor modis. vide nume. 44. 45. 46. & 47.*

48 *Approbatus ad vnum officium, non repellitur aliàs ab eodem, nec à simili. secus si esset dissimile. Limita vt nu. 49.*

b ¶ In. d. l. fi. & ibidẽ vide Barto. in prin. in ver. & no. differẽtiã istã. & adde Bal. in. l. j. in vlti. verbis. C. de act. & obliga. vbi etiã p Bart. in. iij. col. ver. quę autẽ differentia. sit.

CAPI. VI.

1 VM venerabilis. Primò in quantum Abb. post Io. an. & alios dicit † q̃ põt vnũ beneficium permutari cum pluribus, etiã per viam tituli. ¶ Limita primò, nisi illa plura essent incompatibilia: quia dispensatio alterius nõ transit ad tertiũ. Fede. in tracta. permu. q. v. Et ideò habẽs duo curata dispensatiuè, non potest ipsa permutare. facit. c. non põt. ij. respõso. de præbẽ. in. vj. ¶ Limita. ij. nisi esset dispẽsatum cũ aliquo vt possit permutare: quia intelligitur cũ vno, nõ cum pluribus personis. ita dicit hîc do. Ant. se cõsuluisse per. d. c. non potest. Est verũ quod And. sic. in. c. Raynaldus. xxxviij. char. de testa. reprobat ipm. tamen pro But. facit. l. Boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. vbi simplex cõcessio verificatur in primo actu. & dixi latè in. c. j. de treug. & pa. Nec obst. quòd aliqn̄ singulare veri ficatur in plurali vt ipse ꝓbat: quia illud est ꝓpter materiã subiectam. vt latè dixi. in. c. oẽs. leges. j. di. sed hîc non subest ratio in oppositũ. attẽto q̃ dispẽsatio strictè inter

2 pretaẽ. c. j. de fil. pr̃. by. in. vj. ¶ Dũ dicit Abb. † q̃ verbũ

a concedo simpliciter prolatũ importat donationẽ. [a] adde Bar. & Imo. in. l. fi. ff. de dona. Bal. in. l. cùm virum. ij. col. C. de fideicõ. Bar. in. l. vxori. §. fi. ff. de lega. iij. per illũ text. cũ gl. & ꝓbaẽ in. l. ꝓhibere. §. planè. in verbo cõcedere. ff. q̃ vi aut clã. Nisi alia coniectura subsit. vt si tibi petenti à me equũ in cõmodatũ dicã concedo: vt hîc per Abb. quẽ sequit Alex. in. l. à titio. vlt. col. de ver. ob. & in. l. si donationẽ. vlt. col. C. de colla. ¶ Sed in cõtrariũ † q̃ p verbũ cõcedo nõ transferaẽ dñiũ. vide Domi. in. c. lex est. ij. dist. ꝓpter gl. ibi ponentẽ vt diuersa trãsferre & cõcedere. & gl. j. in. c. vnico. de cõmo. ibi. cõcessio. & nõ trãslatio. & p. c. dudũ. §. nos igitur. de pbẽ. in. vj. vnde infert q̃ nõ obstãte mãdato in quo patron⁹ cõcedit ꝓcuratori ius psentãdi, põt etiã patronus pñtare cumulãdo. iuxta. c. cũ aũt. de iure patro. & ita dicit se dixisse in facto. Ad idẽ vide Pe. de anch. in. c. si propter. in. iiij. col. de rescri. in. vj. vbi dicit q̃ verbũ cõcedo importat translationẽ iuris sicut verbum cedo. & dicit esse gl. in. iiij. li. C. est gl. in. l. fi. ff. de dona. & adde gl. in. c. j. in verb. titulo. de vsu. in. vj. per quã pulchrè dicit ibi Domi. qd̃ patronus dicens, præsento istũ ad ecclesiã cõcedẽdo patronatũ, non facit illũ patronũ, sed dat ius petẽdæ institutionis. & dicit Bal. in. c. Titius filios. si de feu. fue. controuer, inter domi. & vasal. q̃ si nõ ꝓcedit titulus tacitus vel expressus, hoc verbũ cõcedo nõ transfert dñiũ. idẽ sentit Sali. in. d. l. fi donationẽ. ver. sed iuxta

4 prædicta q̃ro. ¶ † Posset ita dici aliqn̄ iungiꝰ contractui apto de sui natura trãsferre dñium, & transfert. secꝰ si nõ apto. gl. in. d. c. j. de commo. Aliqn̄ actus est indifferens. & tũc si põt importare aliud quàm omne ius ꝓtorabit. illud speciale. tex. & ibi habes exẽplũ. in. c. pastoralis. de dona. aut ius non est diuisibile. & totũ transferr. ita ꝓbatur ibidẽ. vt ibi ꝑ Abb. in prin. & in exẽplo Do. in. d. c. lex poterat importare aliud quàm oẽ ius. Hanc distinctionẽ apertè sentit Bal. in. l. nõ ambigiꝰ. in fi. ff. de legi. sequẽs etiã gl. in. d. c. j. de vsu. in. vj. & idẽ sentit Ang. in. l. j. in prin. ff. de consti. prin. subdens q̃ qn̄ verbũ concedo iungiꝰ causę nõ aptę ad transferendũ dñium, importat quandã facultatẽ.

| & vide Imo. in. d. c. pastoralis. in. iij. no. * de dona. vbi no. ex illo tex. q̃ verbũ cõcedo inducit translationẽ dñij * &

| iuris certarũ rerũ. aliqñ inducit trãslationẽ dominij * omb nium iuriũ. & alleg. post Pet. de anch. ibi gl. in. d. l. fi. [b] ff. de do. quæ ponit de illo qui nolẽs ius trãsferre: dixit cõcedo: sed nõ cædo tibi talẽ rẽ. & sic de ꝓprio significatu videt differentia inter cõcædere & cædere. vnde ille qui concedit ptãtem agendi contra Titiũ. videt dare mãdatum vt agere possit: vt no. in. d. l. fi. Nec transit tũc aliqua actio in eum cui fit concessio. secus si cędatur sibi iura cõtra Titiũ: quia tũc p talem cæssionẽ transferr vtilis actio. vt ibi no. & erit differẽtia inter cędere & mãdare scdm Imo. Vide etiã Ang. in. §. quia verò. el. j. in authẽ. de nõ alie. vbi pulchrè loquit̃ iunctis eis declarationib⁹ all'. in. l. fi qs certè. ad fi. ver. tu dicas. vbi Bar. ff. de acqui. pos. qd̃ oĩno vide de verbo cõcedo. multa all'. Et adde q̃ verbũ cõcedo põt etiã importare dationẽ in feudũ. tex. nõ trit⁹ in. c. ad audiẽtiã. ꝑ. ti. ꝓxi. in prĩ. in ver. cõcessisse. iũcto fi. ibi: vasall⁹ existit.

b & aliqn̄ põt ĩportare mutuũ [c] . c. p. &. g. in prĩ. de offi. dele. & ibi no. Bu. & ibi tenet Do. addẽs gl. ĩ. c. j. de cõmoda. & significat dationẽ nouę rei quã nõ habebat ille cui fit concessio. Do. ĩ. c. nerui. ꝓpe fi. xiij. di. ꝓpter gl. in ver. cõcessit. quã dicit esse no. ꝓ priuilegijs. vbi dicit cõcedimus. de quo vbo vide ẽt Bar. ĩ. l. ibi ita. ff. de do. cau. mor. Imol. i. l. cũ prĩ. §. prĩ plurib⁹. de leg. ij. Bal. i. l. arboribꝰ. ff. de vsufru. Ang. ĩ. §. quia verò Leonis. ĩ auf. de nõ alie. & gl. i. l. j. ĩ vertrãsferat. ff. de offi. eiꝰ cui mã. est iurisd. & ista adde dictionarijs. ĩ verbo cõcedo. ¶ De verbo aũt trãsferõ. vide gl. ĩ d. c. j. de cõmo. ꝓ quã colligit ibi Imo. ĩ. j. col. † q̃ est potẽtiꝰ quàm verbũ cõcedo. Nã denotat trãslationẽ dñij, vel

5 possessiõis: sed verbũ cõcedo verificaẽ ẽt in sola detẽtatione. facit tex. i. l. fi. C. de bo. autho. iu. poss. multa iura vtẽtia hoc verbo trãsfero adducit Alb. ĩ dictionario. ĩ verb. trãsferaẽ. ¶ Dũ tãgit Abb. sup gl. ij. de cõfessione nõ deliberata. Adde q̃ cõfessio deliberata reuocari nõ põt. gl. ĩ. c. exlris. de diuor. in ver. admonita. ibi. si fiat ex deliberatione. ꝓ quã ita tenet Bal. i. l. fi quid. C. de excep. in. l. cũ precum. C. de lib. cau. in. l. vnica. xv. col. C. de cõfes. in. l. non solũ. ff. de ꝓcu. & Lud. cõsi. cccxlvj. In hac causa. iij. col. inferens nouiter q̃ cõfessio geminata non põt reuocari ꝑ textu erroris. & ista sunt no. ad. c. fi. de cõfes. sed cõtrarium firmat Lu. cõs. cccxcj. Vt ꝓposita. & ĩ. l. si verò. §. de viro. xxxj. falẽtia. ff. sol. ma. & bal. i. l. iusiurã. qã ad pecũias. ff. de iureiu.

6 & ĩ. l. error. pe. co. C. ã iu. & fac. ig. & Bu. i. d. c. fi. ¶ † Quia ẽt hõ deliberatꝰ errare põt. l. de ætate. §. ex cã. ff. de interact. & sequeret q̃ nulla cõfessio posset reuocari post indu

cias deliberatorias. quæ ratio nõ vrget: quia loquimur. de dilatione data in specie ad respondendum positioni, ibi ad deliberandũ an quis velit cædere. tñ ita trãsit Ale. tacito Lud. in. l. j. in prin. C. de er. cal. Bene verum est q̃ talis cõfessio est difficilioris reuocationis. secũdũ Imo. in. c. vnico. col. xj. vt eccle. hñfi. sentit Do. in. c. fi. de iureiur. in. vj. Et q̃ cõfessio geminata dicaẽ deliberata. vide tex. cũ gl. fi. in. c. a si quis iratus. ij. q. iij. quẽ alleg. Bal. in. d. l. j. de erro. cal. de cõfessione autẽ per iracundiam. vide Lud. in fine. dxxiij. in ci. Volo cõmentare. Abb. in. c. fi. xiiij. col. de cõfes. & in. c. afferre. ij. col. de ꝓsump. But. & Imo. in. c. olim. de rescrip. Do. in. c. j. de accu. in. vj. & de alijs gestis per irã: dixi in. c. fi

a cut. [a] de iureiur. ¶ Dũ dicit Abb. † q̃ etiam de iure canoni7 co põt peti interesse lucri cessantis. adde Abb. consi. lxv. visis cõpromisso & laudo. & Pe. de anch. cõsi. mihi. cxliij. In. q. quę vertit. & summã pisanã. in ver. restitutio. lo. j. §. vtrũ quis teneaẽ. maximè in additione inci. ad prædictorũ intelligentiã. Idẽ Abb. in. c. dilecti. ij. col. de fo. cõpe. & in. c.

b P. &. G. [b] in prin. de offi. dele. & in. c. cõqueſt⁹. ad fi. de vsur. pulchrè. Sali. in authẽ. ad hæc. iij. col. C. de vsur. & Pau. cõsi. lxxj. viij. col. addens q̃ etiam iudex secularis de hoc inter

8 esse cognoscere põt. ¶ † Intellige primò de interesse, vel lucro cessante post morã debitoris, non antea. Pet. de ancha. cõsi. ꝑalleg. Si autẽ non fuit restitutioni adiectũ tẽpus, an possit peti interesse ex pacto: diceturꝫ. ¶ Intellige. ij. dũ modo respectu dãni impedientis lucrũ fiat aliqualis recõpensatio, attenta natura negotij & personæ: non aũt integra restitutio. Tho. pulchrè. ij. ij. q. lxij. ar. iiij. in responsione. ij. ar. Quia minꝰ est aliquid habere in virtute, quàm in actu. existens autem in via adipiscẽdi habet virtualiter, non actu. mõ si redderetur ei vt haberet in actu, haberet quod est ablatum nõ simpliciter, sed multiplicatũ. secũdũ eum. Cui adde Ana. in. d. c. conquestus. iiij. colũ. vbi ponit in arbitrio iudicis videre quantũ iste verisimiliter fuisset lucratus. ¶ Intellige. iij. quòd morosus non habet restitue re ea quæ per industriam acquisiuit ex pecunia, quãdo pasꝰ sus morã non acquisiuisset talia. Ita pulchrè Frãcis. de placentia. in trac. de resti. in versi. restitutio. lo. j. ¶ Intellige

9 iiij. † dũmodo à prin. nõ fuerit facta ꝓmissio annuæ solutionis adiectæ debito quãtitatis, propter futurum interesse: quia esset contractus vsurarius. Pet. de anch. in. d. consi. & Bal. in. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pet. quos sequitur Ale. consil. mihi. dxj. viso themate. s. scripto. & not. sanctꝰ Bernar. sermone. xxxij. c. ij. quẽ alleg. frater Alex. de arioſtis. cõ ciuis meꝰ. ĩ tract. de vsuris. i. iij. parte. c. iij. q. j . & oẽs in. c. salubriter. de vsuris. & Lau. de rodul. ĩ trac. de vsur. q. liij. Imo. & Lud. i. l. insulã. §. vsuras. ff. sol. mat. Etiã si qualitas in interesse ponderetur ex pacto in discretione debitoris. Ludo. consil. dxx. circa propositum. ij. colum. & Alex. consil. ccij. Viso processu. ad fi. Nisi mutuans esset homo non cõsuetus vllo modo fœnerari, & nullum verisimile periculum immineret debitori, & interesse sit valde verisimile. vt per Pe. de anch. in regula peccati. xxiiij. colum. versicu. sextò quæro. de regu. iur. in. vj. & do. meum Areti. consil. clij. colum. ij. qui tamen non firmant. & puto omnes prædallegatos sentire contrarium. De his etiam per Archiepiscopum. Florentinum. in secunda parte suæ summæ. titu. j. c. viij. dum plenè ponit de venditione facta ad tempus pro maiori pretio ob verisimile interesse expretio dilato. dic vt ibi. & per doc. in. c. nauiganti. de vsuris. ¶ Practicã autem probandi interesse ponunt omnes. in. l. j. C. de sententia. quæ pro eo. & quòd consuetus negotiari possit petere à morosò debitore interesse. vide Alex. consi. cccxxxj. Visa scriptura priuata. ad fi. & intellige etiam de interesse lucri cessantis. vt per eundem consi. mihi. cccl xxj. super titul. quæstionis. in princ. & concordat cum eo quod est dictum, non posse certum inter esse taxari à principio. An autem vsurarius teneatur restituere id quod pro interesse accepit. vide latè Domi. post beatum Thomam Lau.

de rodul. & plures alios. in. c. quãquã. in prĩ. ij. col. de vsu. in. vj. & sup istis sufficiat ista dilatabilis breuitas. de qua a

10 sępe interrogaberis. ¶ † De actionibus bonę fidei: adde gl. in. c. ij. in verb. inuenit. de trãs. epi. & in. c. cũ dilectus. in ver. de exceptione. & in. c. cũ causa. in gl. fi. circa medi. de emp. & ven. & insti. de act. §. actionũ. & ibi ad plenã saturi b

11 tatem Ang. de are. ¶ † Vtrum permutãtes inualidè pos- c

sint redire ad priora beneficia? [c] dic vt per Abb. hîc. & plenè Rot. de rerũ permuta. j. in nouis vbi concludit quòd ille qui dimisit suum beneficiũ pro illo quod nõ erat alterius dimittentis, nõ põt ad suũ redire sine noua collatione. & idem Rota. ibidem tertia. & Butriga. hîc in no. sed Fed. de rer. permu. q. x. & Do. in. c. j. ad fi. de re. permu. in vj. nihil dicũt de noua collatiõe. quidã Vbertinus de lampagiano in repe. d. c. vnici. xvij. col. ver. quęro. vij. vult quòd requiraẽ declaratoria superioris declarantis ipsum posse redire: quia propter talẽ authoritatẽ præsumit̃ fraudem non interuenisse, meritò debet hoc ab eo declarari. Sed Pe. de peru. in trac. de re. permu. pe. char. ver. quintò quęro circa prędicta. firmat opus esse noua collatione. & respondet ad. c. si beneficia. de pręben. in. vj. ponẽs casum nouũ introductũ specialiter ꝓpter reseruationes papales in quo ius positiuum restituit illos ad titulũ iã extinctum absq̃ noua collatiõe. quod alibi nõ est corpore iuris. & sic ante illum tex. secus fuisset, vt denotat verbũ statuimus. importãs ius nouum. & caue: quia in casu illo & similibus vbi beneficium vacaret de iure & nõ de facto, opus est authoritate superioris. Do. ibi pe. colũ. & Ro. de resti. spo. vij. in anti. ꝓpter periculũ. c. cũ qui. de prębe. in. vj. secus si vacat de iure & de facto. & dixit Ro. de rerũ permu. iiij. in anti. q̃ petenti beneficiũ iure ꝑmutationis sufficit docere permutantem fuisse habitũ & reputatũ pro vero re d

ctore[d]. Idẽ Abb. hîc. & idẽ est in petẽte beneficiũ vacans morte alterius. q̃ bene no. & quod requiraẽ noua collatio tenet Rot. de re. permu. ix. in anti. Sed q̃ redire possit sine noua collatione firmat ꝑ subtiliter Ro. de re. permu. vlt. in anti. vel ſaltẽ opus est licẽtia absq̃ excutore, vel alia collatiõe & hoc quãdo permutatio nõ habuit effectũ. si aũt habuisset, secus. vt per Rot. de re. ꝑmu. iij. in antiquioribus. c & de. q. prędicta, an data inualiditate ꝑmutatiõis, possint permutãtes redire ad priora bñficia: vide prò & contrà subtiliter per Fed. & quendã aliũ cõsi. Fed. clvj. Pũctus talis est. Pet. rector. & dicit Egi. deci. cccxlviij. anno &c. q̃ permutato vno bñficio cũ duobus, euicto vno habet locũ recursus. & q̃ tex. in. d. c. si beneficia. extendit ad hunc casum. nec oportet q̃ semper alterũ nõ euictũ iterũ dimittat: sed sufficit q̃ sit paratus dimittere habito effectu recursus. secundùm eũ. ¶ † An & quãdo reus excipiẽs, vel

12 actor replicãs videant fateri intẽtionẽ aduersarij est materia ꝓlixa & difficilis examinata pro fide. ꝑ Lud. sup oẽs. ĩ. l. cũ mulier. v. col. & se. ff. sol. ma. quẽ reassumit Ang. are. insti. de except. in prin. xxx. colũ. vidimus. s. & ꝑ Bal. in. l. alia. C. de his quib. vt indi. & l. age. C. de trãsac. & in repe. d. l. cũ mulier. xx. col. & ibi Imo. j. col. & l. gallus. §. fortiã. ff. de libe. & posth. & plenè per Alex. in. l. decẽ. vij. colũ. de verb. obli. & latè Nico. mil. in reperto. in ver. exceptio. §. d

xxv. incip. exceptionẽ obijciẽs, ꝓsequere per teipsum. vt ĩ dictis locis. & ꝑ Doct. hîc. & iuenies vltimate cõclusum q̃ regulariter excipiẽs nõ fatetur[e] ꝑ tex. hîc & regulã exe ceptionẽ. li. vj. & per rõnes adductas ibi in gl. & not. gl. fi. c. j. de testi. in. vj. & nõ solũ nõ fundat exceptio intentionẽ actoris: imò nec declarat dubiã eiꝰ ꝓbationẽ: vt pulchrè ꝑ Abb. hîc. in fi. Et cuiꝰ verbis habes declarationẽ ad. c. cũ Io. de fid. inst. & dicit Bal. in. c. de testibus. ij. col. s. de testi, q̃ excipiẽs fateꝫ q̃ aduersariꝰ agit, inquãtũ agere est facti, non quòd habeat ius agendi. & hæc verba extollit. Excipiunt̃ in effectu sex casus à dicta regula. ¶ Primus, vbi ex e

ceptio nõ probatur: † quia tunc resoluit̃ in vim cõfessio- ;

glo. in verb. contestatio. in fin. in. §. suscepto. in authen. de

¶ In. c. sicut. Et ibidem vide quæ in apo. dixit.

¶ In. c ꝑ. & g. Et ibidẽ vide etiã ad hoc Ppilip. & qd̃ ibi dixi in apo. & adde. d. Sozi. in consi. clxxix. inc. circa pñtem consultationem. ver. ij. conclusio fit. circa fi. i. ij. parte. char. j. sed q̃ro. qd̃ qñ conditio in cõtractu bonæfidei per alterũ est impleta pro parte sua & alter cõstitutus est in mora irrigulari sine alia interpretatione: vt in. l. curabit. C. de act. emptio. an dispõ. 1. loquens in vsuris recõpẽsatiuis, vel in vsuris succedẽdis pœnę cõpromissio loco interesse extendatur, & habeat locum ĩ qua materia strictius proceditur? vide not. d. Sozi. in cõsi. clxxxiiij. inci. pro facto. ni fallor. ver. sed ad hoc fundamẽtum. cũ ver. se. in. ij. parte. char. xliij.

¶ Beneficia. Sed quid si qs permutauit cum beneficio litigioſi, an poterit redire? rñde q̃ nõ: quia tũc dicitur esse ĩ culpa debet effi quis de iure alterius inuestigare. vt per. d. Soz. in consi. clx viij. incip. In primis determinãda est qõ. versi. præterea si habeat. cũ duob⁹ versic. seq. in. ij. parte. charta. xxxiij.

¶ Rectore. Adde quod ad hoc vt permutatio valeat, iura requirũt q̃ beneficia sint permutãtium vt d. Sozi. in dicto consi. clxviij. ver. nec prẽmissa obstant. in princi. in ij. parte. charta. xxxiiij.

¶ Nõ fatetur. Ad de Bal. in mar. in ver. excipiens.

a ¶ Paſtoralis. Et ibidem vide qđ in apoſt. dixi.

b ¶ Perdit cauſam. Quod dic verum ſi per ſententiam condẽnetur: quia ipſo iure non cadit. Inno. in. c. oppoſitionibus. de iureiurã. & in. d. c. intimauit. hîc ſtatim alleg. de teſti.

c ¶ Iudicẽ. Quod limita verum, ſi corruptio fiat cu pecunia, non aũt ſi ꝓcibus Bal. in. l. j. C. de pœ. iu. q malẽ iudi. in. j. colũ. in fi. in ver. q̃ro quid ſi eſt lata: quia tũc punitur pœna centũ aureorum. l. j. in fin. cũ gl. ff. ad. l. iul. de ambitu. & ad materiã adde omnino gl. in. l. venales. in verſi. infimas. in fin. C. qñ prouo. non eſt neceſ.

d ¶ Cõtra ſe. Adde. d. Ale. de imo. in. l. j. ſ. editiões. ff. de eden. & Ro. ĩ deci. cclxxxvj. licet quis. Inno. & Bald. in addi. ad Spec. in tit. de ap. ver. offĩm. iudic. & in ti. de inſtr. edi. ver. productio. & ibi etiam Spec. in ver. vl. no. &. Bar. in. d. l. Aurelĩ. ſ. pe. alle. in text. & Cy. in. d. l. j. xiij. q. C. de confeſ. & Bal. in ſuo cõſi. incip. In Chriſti. nomine amen: qõ talis eſt, ſi inſtrumẽtũ. &c. adde tu ad iſtã cõclu. Feli. ꝙ fortius tenet Bal. in. l. ſi qs teſtibus. in. j. col. C. de teſti. ꝙ aliqs producẽdo inſtrumentũ videtur etiã approbare perſonã illius notarij eſſe habilẽ q ſcripſit inſtrumẽtũ. adeo ꝙ non poterit opponere ꝙ nõ fuerit tabellio.

exhib. re. approbata per Bal. in. d. c. de teſtibus. & in. l. ij. col. C. qñ fiſ. vel priua. & Sali. in. l. etiã. C. de excep. rei iudi. Tñ rõnes adductæ pro regula obſtant. ¶ † Secũdus caſus eſt, qñ exceptio de neceſſitate fundat aĩm actoris: vt ſi excipiens dicat. ſum liberatus ꝓpter talẽ exceptionẽ. Bald. in l. j. v. col. C. de confeſ. & in. l. j. x. col. C. de fur. in. l. ſi magnũ. C. q accu. non poſs. in authen. ſi dicatur. j. col. C. de teſti. ¶ Contrariũ tenẽt Ang. Imo. & Alex. in. d. l. decẽ. qa non videtur fateri ſe obligatum de præſenti: imò hoc expreſsè negat: & facit glo. in. l. Iulianus. ff. de cõdi. indebi. quę vult ꝙ dicẽs ſolui non fateẽ ſe obligatum. & ibi Bar. ¶ † Tertiꝰ caſus eſt, vbi cõtra excipientẽ eſt præſumptio. Primò qñ dicit me defendendo occidi qa defenſione nõ ꝓbata habetur pro cõfeſſo. Bar. in. l. Aurelius. ſ. Idẽ quæſiuit. ff. de lib. leg. Bal. in. l. j. xv. col. C. de cõfeſ. Ab. in. c. bonæ. lo. ij. verſus fi. de poſtu. præla. & c. cùm veniſſent. ij. col. de inſti. ꝓpter glo. aureã ibi. quæ vult ꝙ cõfeſsio vnius conſtructi q̃ aliãs non ſcindit, pòt ſcindi ꝓpter ꝓſumptionem cõtra ipſum. Idem Moder. in lib. malefic. in ver. cõparent inquiſiti. in. j. char. & Alex. ĩ. d. l. decẽ. ¶ No. tamẽ duo. Primò quòd iſte non habetur pro cõfeſſo, ſi dicat nego occidiſſe: & ſi apparuerit feci defendendo. Bald. in. l. ſi quidem. ij. col. C. de excep. dixi. ſ. eo. in. c. paſtoralis. [a] de clarãdo regulã nullus pluribus. ¶ Secũdo no. ꝙ dicẽs occidi defendẽdo, non punit morte nõ probãta defenſione. ſed aliter. Abb. ſingulariter. ti. proxi. c. auditis. vlt. col. & ibi dixi. ¶ † Quartus caſus eſt, vbi aduerſarius fundat ſe in verbis explicitis exceptionis. Abb. hîc. & Ale. in. d. l. decem. adde Imo. in. c. ex parte decani. x. col. de reſcri. & Lu. in. d. l. cũ mulier. & pondera verba Inno. noua ad propoſitum. in. c. diuerſis. de cle. coniug. vbi dicit ꝙ ſi ordinarius excipiat contra ordinantem, quia ſciebat defectus ſuos qñ ordinauit, nõ debet audiri: quia non pòt hęc ꝓbare, niſi confiteat crimẽ. q̃ verba innuunt ꝙ excep. implicita non habet vim confeſsionis. ſecus ſi explicita. ¶ † Quintus caſus eſt in opponente exceptionem cõpenſationis: quia videtur fateri debitum. Bal. in. l. cùm papinianus: ad fi. C. de ſen. Ob. gl. in. d. l. Iulianus. vbi etiam opponẽs exceptionẽ ſolutionis nõ videtur fateri debitũ. & ipſa cõpenſatio ſolutio eſt: vt dixi. ſ. c. proxi. ad fi. ¶ Sextus caſus, niſi actor fundet ſe ſuper probatione exceptionis, nõ ſuper exceptione. Ang. de are. in loco prẽallegato. quia licet probationes ab vna parte producãtur, tñ ſunt cões. authẽ. ſed iudex. C. de epiſc. & cle. Et de hoc eſt caſus hîc ſecundũ eum. vbi niſi fuiſſet falſum iſtud inſtrumentum ꝓductũ per reũ ad probandã ſuã exceptionem, Epiſcopus potuiſſet ſe in ipſo inſtrumẽto fundare. & not. Abb. hîc in alia materia. de qua in. xviij. col. ver. & ex hoc qđ. ſ. dixi. no. cętera. dic vt in dictis locis. & adde Bal. in. c. j. in fi. de no. for. fide. vbi dicit. ꝙ licet permutãs cũ aliquo ꝓſumatur illum ćredere dñm. nõ tamẽ in ſui præiudicium confiteri per iſtũ tex. poſtea arguit in contrariũ: qa cõtractus permutationis eſt bonæ fidei. & dicit ꝙ iſte tex. nõ dicit cõtrariũ ſi apparet de pmutatione. Sed ipſe cõcludit, ꝙ ſi inueſtitura eſt facta de re aliena dño pñte & tacente, ſi quidẽ dñs ad hoc fuit adhibitus, præiudicat ſibi: ſecꝰ ſi fortuitò interfuit. ¶ Ad intellectum regulę delictũ. remittit hîc Abb. ad ſeipſum. in. c. j. in vltimis char. de do. & contu. ideo nõ inſiſto. ¶ Scias duo tantũ. Primò †, ꝙ in iudicialibus non procedit dicta regula. gl. ibi. & ſequit Ab. in. d. c. j. cõtra gl. hîc in verb. licet autem. Datur tñ eccleſię reſtitutio in integ. & vide omnino Abb. in. c. j. ad fi. vt lit. nõ cõteſt. ¶ Secũdò ſcias ꝙ vbi noceret delictũ prẽlati & cõuẽtus, ibi nocet delictum ſolius prælati carentis conuẽtu. gl. magna circa me. c. potuit. de loca. de quo dixi in. c. edoceri. de reſcript. multa ponit Ange. conſil. mihi. ccxlj. Omne datũ optimũ. dixi aliqd in. c. ex officijj̃. ti. proxi. ¶ † Vtrũ ſicut falſans teſtes vel inſtrumẽta nõ pdit cãm, ſed aliter punitur. l. diuus. ff. de re iu. ita & falſans acta cauſæ. Abb. hîc poſt multa ꝙ ſic, quia iure nõ cauet ꝙ perdat cauſam. Fallit in caſu fiſcali. per. c. quoties. ab eo alle. adde Bal. idẽ tenẽ tem in addi. Spe. in rub. de execu. ſen. iij. col. & ſentit Bal. hîc. † Idem And. ſic. c. olim. xviij. col. de reſcri. motus ſolũ per rationem Abb. hîc Tene cõem opi. quæ eſt in contrarium ꝙ falſans acta cauſę perdit cauſam[b] gl. & Bar. in. d. ſ. quoties. Bal. in. l. qui teſtamento. ff. de excu. tu. Bar. in. l. j. ſ. ij. in fi. ff. de calum. & ibi dicit ſecus in corrumpente aduocatum. Item quod dictum eſt de actis: extende ad corrumpentem iudicem, [c] vel procuratorẽ partis, vel ipſam partem, ſi cauſa reſpicit intereſſe etiã alterius quàm partis tex. d. ſ. ij. & ibi pulchrè Bar. Item cõem opi. tenet Bald. in l. fi. C. de pœ. iudi. qui ma. iu. amplius idem in corrumpente notarium actorum per. d. ſ. quoties. & cõem opi. tenet Imo. in. d. l. Diuus. xvj. col. & in. d. c. olim. ij. col. per tex. ibi & in. d. ſ. quoties. Idem Bar. in. l. qui falſam. C. ſi ex fal. inſtru. dicens idem in corrumpẽte aduerſariũ: vel iudicem, ſecus ſi teſtes, vel inſtrumenta. ita loquitur. d. l. Diuus & cõmunẽ tenet Ang. ĩ. l. j. in fi. ff. de his quę in teſt. del. dicẽs idem in diſſigillante acta tranſmiſſa conſultori. per. d. ſ. quoties. Et in hoc non bene loquitur: quia iure non cauet ſecundũ Imo. in. d. l. j. per. c. cũ olim. lo. ij. de offi. dele. iunctis verbis Bar. in. l. quite. ff. de fal. vt in voce dicam. ¶ Ad rationem Abb. dicas ꝙ imò eſt iure cautũ id quod tenet cõis opin. vt. d. ſ. quoties. nec ibi eſt ſpeciale in fiſco ſecundum Car. hîc in quibuſdam lect. prout refert And. ſic. in d. c. olim. Nam quę diſponunt de fiſco, intelliguntur in dubio de iure cõi. alle. l. j. C. de peti. hęre. Dic melius ꝙ tex. in ſ. quoties. dicit quoties apud fiſcũ cauſa agit. gl. exponit. i, apud procuratorẽ fiſci. Et tu ſcias ꝙ procurator fiſci cognoſcere pòt: inter duos priuatos cõſentientes. l. cũ vendẽ te. ibi. ſi volueris. C. vbi cauſæ fiſca. & l. cũ eorũ. C. de ſen. ergo text. ſ. quoties. loquit generaliter. ¶ † Fortius dixit Inno. in. c. intimauit. de teſti. ꝙ qui conatus fuit ſubtrahere aduerſario probationem, debet perdere cauſam. & ſequitur Ange. in. l. j. ſ. ſi reus. ff. de eo per quem fac. erit. Sed hoc non teneas ſecundũ Bal. in. d. c. intimauit. quia ſi ſic eſſet, non oportebat ibi examinare teſtes ſuper cauſa. Idem Bal. in. l. prouidendum. C. de poſtu. & Abb. in. c. cùm cauſam. vlti. char. ibi ego dicerem. de teſta. vbi dicit ꝙ licet talis probatio per partẽ ſubtracta habeatur pro facta odio illius. l. ſi de poſſeſſione. C. de proba. non tamen perdit ille ex hoc cauſam. patet per. c. peruenit. lo. j. de teſti. cogen. & c. conſtitutus. de teſti. vbi aliter punit. Ex quibus reprobatur gl. ſi. in fi. c. cũ venerabilis. de relig. do. & prędictis adde Pe. de anch. cõſi. mihi. cccl xxxj. inci. In caſu præmiſſo. vbi tenet cõem opi. de qua. ſ. quã etiã ſentit Bar. in. l. ſi qs obrepſerit. in duabus. q. ff. de fal. quę oĩa nota vt noua. quibus adde Ana. cõſi. xij. ponentẽ de eo qui ex mãdato ꝓcuratoris cãcellauit nomẽ ꝓcuratoris. & ibi. quòd quilibet admittit ad accuſandũ talia. Vide etiã Lud. cõſi. ccxlvj. In cauſa Baſiliẽſi. iiij. col. vbi habes ꝙ nõ auditur impugnans acta quæ diſſigillauit. & quòd inſtrumẽtũ nihil ꝓbat ꝓ eo qui tẽtauit ipſum ſubtrahere aduerſario. Quotidie allegãt ſubtilia verba Inn. hîc. vtrũ producẽs inſtrumentũ videat cõfiteri contẽta in eo. Et vtrũ eo reprobato corruat illa tacita cõfeſsio. ſup quo collige duas cõcluſiones ordinatè limitatas inſertis pluribꝰ hinc inde ſparſis, & nullibi ꝑ modũ adaptatis. ¶ Prima cõcluſio, † ꝓducẽs inſtrumentũ, videt cõfiteri contẽta in eo, etiã cõtra ſe[d]: & ex ipſis condẽnari pòt. Inn. & oẽs hîc. Bar. ĩ. l. poſt legatũ. ij. col. de his q. vt indi. Bal. in. l. ſcripturæ. in prin. C. de fi. inſt. & l. cũ precũ. ad fi. C. de lib. cau. Lap. alle. cxix. quęro pone. poſt prin. Pe. de ancha. conſi. ccxvij. Subtiliter & ad plenum. Inn. c. cùm olim. de cenſi. Ludo. conſi. cccxxix. ad fin, & pulchrè conſil. cccl. ix. colum. & Ange. areti. l. appellanti. ff. de appell. & alij de quibus ſ. ¶ † Limita dupliciter, primò hoc eſſe verum in verbis inſtrumenti diſpoſitiuis non, enuntiatiuis. Bal. hîc. viij. col. inferẽs ꝙ ſi hęres profert teſtamẽtum legatorio, videt fateri teſtamentum, ſed non debitum

nõ debitũ in eo enuntiatũ. & dicit eſſe tex. ſing. in. l. Aurelius. ſ. fi. ff. de lib. leg. Pro hoc adduco. nã licet libellans videat cõfiteri ſcripta in libello. d. l. cũ precum. etiã ſi ſit ſcripta manu alterius. Imol. in. c. ſi cautio. viij. colum. ibi nec placet. de fid. inſtru. cõtra Bar. in. l. nuda. ff. de dona. tñ fallit in verbis libelli enũtiatiuis. Bald. in. l. prædia. C. de præmi. But. in. c. fi. de confeſ. Iſta habẽt locũ in producẽte ſcripturam. Sed vbi contrahẽs facit ſcripturã. & affirmat aliqd enũtiatiuè: puta promittẽdo alicui quę aſſerit hæredẽ: tũc bene dicta verba faciunt fidẽ cõtra eum per. l. optimã. C. de contrahẽ. ſtip. & l. quidã. ff. de proba. & Barto. in. l. ex hac ſcriptura. ver. quęro qd ſi in contractibus. ff. de dona. & Ale. cõſi. mihi. ccclxxxj. ponderatis his. in prin. ¶ Limita. ij. niſi producẽs dicat ꝓduco quatenus ꝓ me facit. Bal. in. c. cũ dilectus. vlt. de conſue. & l. j. col. iiij. & v. C. de confeſ. & But. poſt Inn. in. c. cũ olim. pe. col. de cẽſi. facit quod no. Spe. de inſtru. edi. ſ. videdũ reſtat. ver. quid ſi vel. & Sali. l. ſi falſos. j. col. C. de fal. & Bar. in. l. diuus. la. ij. ff. de fal. dicẽtes ꝙ producens pòt dicere, ſi inſtrumẽtũ docebit falſum, non intendo eo vti. facit doctrina oĩm in materia ꝓteſtationis: de qua in. c. cũ. m. de cõſti. ꝙ in dependentib⁹ à poteſtate mea, ꝓteſtatio iuuat: ſed producere & ꝓducto vti pẽdet à me. ergo &c. Nõ ob. ꝙ iura, ꝓducta ſunt cõia. l. j. ſ. edẽda. ff. de eden. qa verũ eſt qñ ſunt producta ſine proteſtatione. But. in. d. c. cũ olim. Bal. in. l. ſi cum exiguã. C. de condi. ob. cau. Eſt verũ ꝙ aliqui dicũt dictã proteſtationẽ non eſſe validã. & ita Ange. are. in. d. l. appellãti. Bal. in. l. j. ver. vlti. op. vt q̃ deſunt aduo. Lu. conſi. cccxxxiij. quò ad primũ. ad fi. Pau. conſi. xxix. In cauſa ſylueſtri. Bal. in. c. prę ſentiũ. ij. col. de teſti. Imo. in. c. G. perpetuus. vlt. col. de fid. inſtr. Mouenẽ. qa licet productio ſit volũtaria, tñ effectus ab ipſa ꝓcedẽtes ſunt neceſſarij. & talis ꝓteſtatio eſt cõtra ius, quaſi faciẽs iudiciũ claudicare. ſecũdũ Bal. in. d. c. prę ſentium. Nihilominus tenẽda eſt hæc limitatio, per rationes in ea adductas. Horũ autem opinio ꝓcedere poteſt in quatuor caſibus, in quibus hæc limitatio nõ procedit. Excipiunt itaq̃ quatuor caſus. ¶ Primus eſt, quando producit inſtrm propriũ: qa tunc dicta ꝓteſtatio non iuuat, ſed ſolũ in inſtro ad petitionẽ alterius confecto. But. & Imo. hîc poſt Rot. de fi. inſtr. iij. in not. idem Pau. in. l. publia. ff. de po. Dubito, quia tenentes limitationẽ loquunt etiã de propria ſcriptura. ¶ Secundus caſus eſt in capitulis cõnexis: qa ꝓteſtatio non pòt operari ꝙ in illis inſtrm non noceat ſicut ꝓdeſt in eiſdẽ. Bar. in. d. l. publia. ſentit Bal. d. cũ dilectꝰ. & clarius. l. j. vlti. colũ. ibi. vltimò quæro. C. de edẽ. ſed in capitulis ſeparatis adeo eſt vera iſta limitatio ꝙ aduerſarius petere non pòt copiã capitulorũ ſeparatorũ, Imo. d. c. G. perpetuus. alleg. Spe. Quinimò ſi facta hac proteſtatione aduerſarius diceret, & ego reproduco eandem ſcripturã inquãtũ facit ꝑ me, nõ prodeſt iſte actus. But. in. d. c. cũ olim. ſecus dicens in teſtiũ ꝓductione, quæ oĩno cõis eſt. gl. in. d. c. præſentiũ. & c. fraternitatis. de teſti. Itẽ ſecus in interpoſitione appellationis: quia ſi appellãs ſolum in partibus contra te faciẽtibus, pòt aduerſarius velle vti eadẽ appellatione in partibus pro ſe faciẽtibus. vt docet Abb. in. c. cũ Ioãnes. in fi. de fi. inſtr. facit quod no. Phi. in. c. ſi duobus. vj. col. ver. ſed quærit. de app. quẽ retuli in. c. ſignificauerũt. ix. col. ver. aduerteẽ. eo. ¶ Tertiꝰ caſus eſt qñ producũt iura q̃ quis teneẽ edere: quia dicta ꝓteſtatio tũc non prodeſt. But. in. d. c. cũ olim. quẽ ſequit Ale. in. d. l. j. C. vt q̃ deſunt aduo. quæ aũt ſint illa iura habeẽ plenè in. c. j. de ꝓba. ¶ Quartus caſus eſt in actis iudicij, quibus volens vti nõ pòt proteſtari mõ ꝑdicto. per. l. ij. C. de edẽ. ita propriè loquitur Bal. in. d. l. j. ¶ Quintus & vltimus caſus eſt qñ inſtrumẽta ſunt iam producta: qa tunc ꝓteſtatio nõ iuuat, cũ ſint facta cõia. d. ſ. edẽda. & facit regula mutare. lib. vj. ſecundũ Bal. in. d. l. j. Et ſecundũ ꝑdicta intellige etiam qđ ſcribit Are. in. l. x. verſus fi. ij. cautela. de verb. ob. & hęc quò ad primã concluſionẽ nullibi hoc mõ ordinatã. ¶ Se-

24 cunda concluſio † reprobato inſtrumẽto corruit confeſsio orta tacitè ex eius productione. Inn. & omnes hîc per rationes de quibus ꝑ Abb. in. j. & ij. gradu. Idem Car. in. c. inter dilectos. de fide inſtru. vnde dicit Bal. in. l. ij. colũ. ij. vbi vlterius no. C. de erro. aduo. ꝙ ſi confitens poſitionem addat vt in tali inſtrumento continetur: & in illo nil contineatur: non dicit cõfeſſus poſitionẽ. de quo ꝑ eundem in l. ij. ſ. quod obſeruari. in fin. C. de iura. cal. vbi dicit talẽ reſponſionem valere, qñ illud inſtrumentum notatur in poſitione, aliãs non. Iſtã concluſionem firmat etiã Spe. de inſtru. edi. ſ. nunc dicamus. ver. quid ſi quis. & pulchrè Paul. conſi. cccvj. aduertendũ. iiij. col. Dicẽs ꝙ confitens priuilegium, intelligit loqui cõditionaliter: videlicet dũmodo ſit verũ. alleg. Inn. hîc. & pulchrè Io. an. in regula inſpicimus. in mer. vbi dicit receptionẽ factã de canonico nouo, qui iurauit ſeruare ſtatuta, debere intelligi ſaluo tenore literarũ, ꝑpter quas recipiẽ. vnde ſi in eis continetur ꝙ nõ teneatur ordinari, non tenebit, etiam ſi ſtatuta ꝑ eũ iurata aliud velint: quia ipſe & recipientes intelliguntur ſe limitaſſe ſecundũ literas. quod no. & dicit Egi. ro. deci. cccxcv. a id quod dicit & ſequẽti. ꝙ illud quod dicit Inno. de cenſi. in. c. cum olim. non poſſe reuocari confeſsionem quæ fit tacitè per productionem inſtrumenti: intelligitur quo ad ea ſuper quibꝰ inſtrumentum facit fidem: quia ſublata cõfeſsione remanet inſtrumentũ. aliãs nõ. alleg. Inno. hîc. quẽ etiã ſequit Bal. in. l. ij. in fi. C. de fideicõ. ¶ † Tribus modis limitatur ſubtiliter hæc concluſio. Primo, niſi ſeorſum qs confeſſus fuiſſet contenta in inſtrumẽto eo non nominato. Inn. hîc. quẽ ſequuntur omnes: vt etiã per Abb. in. iij. caſu. ex quo tene menti: ꝙ aliud eſt inſtrumẽtum: aliud contẽtum in inſtrumẽto. Simile dixit Inn. in. c. dilecto. de pręben. quem ſequitur Car. hîc. dicens aliud eſſe iuramentum de ſeruãdis ſtatutis: aliud iuramentum de ſeruandis contẽtis in ſtatutis, ad ea ſe nõ referendo. vnde primo caſu, contrauenientes ſtatuto nõ ſunt periuri, quaſi velint auferre ſtatuta: ſed in ſecũdo caſu ſic. in quo vide ſemp Car. in cle. j. ix. col. de reg. Imo. & Abb. in. d. c. dilecto. Imo. in. c. conſtitutus. * viij. col. de reſcrip. But. & Imo. in. c. j. de his quæ fi. à ma. par. ca. Bal. in prælu. feu. vij. col. ver. Itẽ nos dicimus. & ſupra omnes Ant. de roſel. de are. ĩ repe. c. debitores. de iureiu. dixi aliquid in. c. cum acceſsiſſet. de conſti. & d. c. cõſtitutus. Pro dicta differentia inter continens & contẽta. vide Bal. in. l. Labeo. ſ. j. ff. de pac. vbi dicit quòd renuntiãs inſtrumento debiti, non dicitur renũtiaſſe debito, ſed ꝓbationi ipſius inſtrumẽti. per. l. iij. C. de fi. inſtru. pro tãto dixit Bald. in. l. planẽ. ff. quod fal. tu. autho. ꝙ lapſis. x. annis (poſt quos inſtrumentũ nõ habet executionẽ ex forma ſtatuti) adhuc produci poterit in vim probationis via ordinaria: licet non in vim executionis. ergo iſta ſtant ſimul. ꝙ ſolẽnitas inſtrumenti corruit, non autem veritas contẽtorum in eo. Ex quo dicto Bal. intulit Lud. conſi. ccc. ꝙ iudex qui non pòt cognoſcere de inſtro guarentigiæ, pòt tamẽ cognoſcere qñ nõ producit in vim executionis: ſed in vim probationis. Similiter dixit Bart. in. l. in teſtamẽto. ff. de fideicõ. lib. ꝙ inſtrm quãuis cãcellatũ ꝓbat qđ fuit[a]. Itẽ probat volũtatẽ. vñ infert tutores ædificare poſſe eccleſiã. de qua teſtator dixerat in teſtamento imperfecto. vnde dicit Ange. in. l. j. C. de præſcri. xxx. ann. ꝙ ſi mulier contra hat non ſeruata forma ſtatuti, licet cõtractus ſit nullus: tñ confeſsio facta in inſtrumento probat oĩa geſta. ſimiliter dicũt Imo. Pau. & Alex. in. l. ſeruum. ſ. eũ q. de leg. j. & Pau. cõſi. xcix. nõdum. ꝙ ſi ſtatutum annullat inſtrm non ſoluta gabella, non annullat obligationẽ in eo contentam: quia aliud eſt inſtrumẽtum, aliud cõtractus. vnde dixit Bal. in. l. cũ res. pe. col. C. de proba. ꝙ inſtrumentum non eſt de ſubſtantia cõtractus: ſed quidã modus probãdi cõtractum. & dixit Bar. in. l. poſt legatũ. ij. col. ibi. ſed reſpondeo. ff. de his qui. vt indi. quòd ſi confeſsio eſt ſimpliciter facta nõ reſpectu inſtrĩ. tũc licet inſtrm appareat poſtea nullũ, nõ ꝑ hoc

a ¶ Quod fuit. Sed quid quãdo iſtrumẽtum erit à principio validum & ſolenne: & defectus ſuperueneret annullans ipſum inſtrumentũ? dic idem ꝙ non facit quominus nõ ꝓbat qđ iã geſtum fuit, ex quo ſemp preſumitur ꝓ inſtrumento, & in dubio ſtatur publico inſtrumento. ſecundũ. d. Sozi. in cõſil. ccxiij. inci. In pñti conſultatiõe. ver. ſecundo conſtat. ibi. nã in dubio. cum verſ. ſeq. in. ij. parte chart. lxxxviij.

à cõfeſsione receditur. & alleg. Inn. hîc. niſi oſtẽdatur eam fuiſſe factã virtute inſtri. vt dicẽt paulò poſt. ¶ Reſtringe duob⁹ modis hãc primã limitationẽ. Primò, niſi illa ſeparata cõfeſsio eſſet pricipaliter reprobata. Car. & But. hîc. per. c. mulieri. de iureiu. dixi plenè ī. c. capitulũ. de reſcri. in vj. limita ad regulã ex eo. in. vj. oñdẽdo multipliciter non nocere actũ ab aduerſario reprobatũ. ¶ Reſtringe. ij. niſi docereſ illã cõfeſsionẽ nõ relatã ad inſtrm fuiſſe erroneã. Abb. hîc. in. iij. caſu poſt Bar. in. d. l. poſt legatũ. & erit iuſtus error, ſi docet ſe locutũ ignoranter ſub fiducia dicti inſtrumẽti. Idẽ ſi eſt manifeſtè cõtrari⁹. Bar. ī. l. ornamẽtorũ. ff. de au. & argẽ. leg. Et ꝙ poſsit reuocari confeſsio orta ex ꝓductione inſtrī & atteſtationũ. no. Bal. in. l. cum pcũ. ad fi. ibi: extra ꝙro. C. de libe. cau. facit dictũ Bal. in rub. C. de conſti. pe. ij. col. vbi dicit ꝙ cõtract⁹ nullus nõ confirmatur p cõfeſsionẽ erroneã. Vnde ſecũdũ eũ, ſi conſtitutum eſt factũ ex falſa cã quã cõſtituens confiteſ eſſe verã, talis cã appoſita in antecẽdẽtia vel conſequẽtia cõſtituti erronei nihil operaſ. alle. tex. in. l. fi. ibi, & qui addidit. ff. de conſti. pecu. Et ſub hac limitatiõe adaptaſ dictũ Bal. in. l. ſi abſentis. vlti. col. C. ſi cer. pe. vbi dicit ꝙ ſi ex forma ſtatuti in ſtrumẽta guarẽtigiata habẽt executionẽ paratã, vel aliqđ priuilegiũ, ſi nõ tenet principale, nõ tenebit etiã confeſsio vel ꝑceptũ guarẽtigię illi contractui adherẽs. allegat. d. l. fi. ff. de conſti. pec. & ibi Pau. de ca. hoc dictum ſequiſ: limitãs, niſi ſtatutũ diceret ꝙ contra talia inſtrumẽta nõ poſsit opponi exceptio nullitatis contract⁹: dũmõ inſtrumẽtum in ſe valeat per no. per Bar. in. l. j. §. & parui. ff. ꝙ vi aut clã. & dictum Bal. in. d. l. qui abſentis. põt intelligi vt dixi, qñ confeſsio erat erronea. quia ita loquiſ. d. l. fi. vt ipſe dicit in d. rub. Aliàs autẽ nõ ꝓcederet dictũ Bal. indiſtinctè ꝓ prędicta. & p id qđ dicũt Ang. & Imo. ī. l. j. §. ſi quis ita. de ver. ob. dicẽtes ꝙ ſi in tali inſtrumẽto continet confeſsio mutui & etiã ſtipulatio, & ipſa ſtipulatio ſit ĩutilis, vt quia facta p nutũ, tñ inſtrm habebit executionẽ, propter confeſsionẽ: niſi (ſecundũ eos) mãderet ſtatutum exequi inſtrm ꝓpter cõtractum, vel exequi cõtractũ ꝓpter guarẽtigiã: quia tunc ſi cõtract⁹ eſt inutilis, non habebit executionẽ[a] non obſtãte confeſsione. & hoc caſu põt etiã ꝓcedere di ctum Bal. ſecundũ Alex. in. l. ita ſtipulatus. §. Chryſogonus xiiij. colum. de verbo. ob. & iſtis adde Egi. bellemera. deci. cccxcv. id qđ dicit. vbi dicit ꝙ illud qđ dicit Inn. in. c. olim. de cẽſi. nõ reuocari cõfeſsionẽ q̃ fit p ꝓductionẽ inſtrī niſi pronũtieſ inſtrm eẽ falſũ. itelligiť quo ad ea ſup qb⁹ inſtrumẽtũ p ſe facit fidẽ: quia ſublata confeſsione remanet inſtrumẽtum: aliàs non. ¶ †Limitaſ ſecundò iſta concluſio, niſi inſtrm reprobeſ, non quia falſum, ſed quia non ſoléne. Inn. & alij hîc. maximè Abb. optimè in quarto caſu. Facit authẽ. ex cã. C. de lib. ꝑte. ſecundùm. Car. & Butri. hîc. vbi rupto teſtõ: quia non ſoléne, debẽť legata ī eo ſcripta. ¶ Intellige dupliciter & attẽtè. quia prìò hoc eſt verum qñ ſolẽnitas reſpicit inſtrm, ſed non reſpicit pricipale negõtium. vñ ſi confiteor verum eẽ inſtrm carẽs die & conſule, mihi ꝓiudico vi confeſsionis: adiuncta tñ ſcriptura authen. ad hæc. C. de fid. inſtr. ſec⁹ vbi ad eſſentiã rei non ſufficit veritas ſine ſolẽnitate: quia tunc confitẽs aliquid non ſoléniter factũ ſibi nõ nocet. Bal. pulchrè ī. l. alia. ij. col. C. de his q. vt indig. vt ſi cõfiteor teſtm, & poſtea appareat nõ ſoléne, cõfeſsio non nocet: quia nõ ſufficit veritas ſine ſolẽnitate. l. ſi veritas vel ſolennitas. C. de fideicom. Idẽ ſi cofiteor me nudo pacto ꝓmiſiſſe: nõ eñ ex iſta confeſsione oriť actio. qa qualitas pacti non ſeruit ad agẽdum. ſecundũ ipm. ¶ Amplia hoc vltimum, etiã ſi confitẽs iuraret Bal. in. l. fi. ij. col. ver. ꝙ autẽ ab initio. C. de fideicom. Et ad hęc facit qđ dicetur in ſeq. limitatione. ibi intellige quartò. ¶ Intellige ſecundò. dũmõ inſtrm reprobatum: quia non ſoléne, ſiť ſaltẽ authẽticum: & ſic non careat intrinſecis ſolẽnitatib⁹: licet careat extrinſecis: ſed ſi non eſt authẽticum, tunc confeſsio non nocet eo reprobato. Inn. hîc & Abb. in. ij. concor. iiij. caſus. ¶ Adde omnino Lud. conſi. ccxciiij. hęc confeſsio. vbi formaliter ponit idẽ allegãs Bar. ī. d. l. j. §. ſi quis ita. de ver. ob. & Ang. in. d. l. j. C. de pręſcri. xxx. anno. volentes ꝙ inſtrm in ſe authẽticum & validum ꝓbat confeſsionẽ ex ꝓductione ortã, quãuis contineat contractum inualidũ vt qa defuit cõſenſus capituli. ſec⁹ vbi ipſum inſtrm eſt nullum, fortè ex defectu ſolẽnitatis inſtrumẽtarię: quia eo reiecto confeſsio ad ipſum relata euaneſcit. vt optimè deducit Bal. in. d. l. ij. C. de erro. aduo. & adde Bar. ī. d. §. Chryſogonus. iuxta fi. vbi vult ꝙ confeſsio ꝓlata in contractu inutili valet & tenet. qd extollit Ang. in. d. l. j. C. de præſcri. xxx. an. Et dum Abb. alle. Io. an. in. c. fi. de iureiu. in. vj. Adde ꝙ Pe. de anch. reprobat ipſum ibi, per regulã ex eo. lib. vj. Sed dic ꝙ illa ꝓcedit qñ dicit reſcriptum falſum vt pro pe attẽtabiť. ſec⁹ vbi dixit non ſoléne. Tñ vide q̃ latius ſcripſi in. c. caplm. pe. char. verſi. limita. viij. de reſcrip. Et dum ſubdit Abb. quòd vbi materia veriſimiliter eſt nota ꝓducẽti, confeſsio tacita nocet, etiã ſi inſtrm non ſit authenticũ. Iſtud eſt mirabile: quia ſi nõ fuit aliter confeſſus quàm tacitè. ſ. producẽdo, & appareat ipſum non eſſe authẽticum, & nihil ꝓbare. certè ita vr̃ tunc corruere tacita confeſsio ſicut qn ſimpliciter ꝓduxiſſet. Niſi dicas quòd ex quo eſt informatus de materia, licet ignoret defectum inſtrumẽti non authẽtici: tñ habeť pro confeſſo purè & non relatiuè & eſt dictum in hac materia nouum. ¶ †Limita. iij. niſi quis producat falſum inſtrm ſcíẽter: quia tunc poteſt aduerſarius ſe fundare in confeſsione orta ex eius producione, q̃ non corruit eo reprobato. Abb. latè ī. v. caſu. Niſi aduerſarius vteret hac tacita confeſsione in materia indiuidua: quia ſaltem in eadem proderit etiã producenti. Abb. hîc. ¶ Intellige ſecundò, niſi ꝓducẽs eſſet ꝓcurator eccleſiæ, vel alius cuius delictum non noceret principali. ita tex. hic. ¶ Intellige tertio: quãtum ad hoc quòd inſtrm ꝓbet contra eum ac ſi confeſſus eſſet, non quòd ex hoc ꝑdat cãm ſi confeſsio ad hoc non ſufficit. p. l. diuus. ff. de reiudi. & dixi. ſ. Intellige. iiij. niſi falſitas inſtrumẽti concludat nullitatẽ actⁿ tacitè confeſſati. Puta ſi inſtrm dicebat alienationem factam in caſu permiſſo, & erat falſum: quia confiteri actum nullum non nocebit confitenti. But. c. cũ olim. iij. col. ibi. ſecundò & not. de cenſi. ¶ Intellige. v. val de aduertenter, dummodo de falſitate conſtet aliter quàm ex impugnatione partis. ita videtur loqui iſte tex. inducẽdo vt p. Abb. Sed vbi pars allegaſſet falſitatem, vel impugnaſſet inſtrm vt falſum, ſoleo dubitare vltra alios an iſta limitatio ꝓcedat. & videtur quòd ſic. Primò quia doct. volunt hîc ſimpliciter confeſsionẽ ortam ex inſtrumento falſo ſcienter producto prodeſſe aduerſario etiam reprobato inſtrumento. Secundò, quia non fundat ſe aduerſarius in inſtrumẽto, ſed in confeſsione tacita. Tertiò, propter odium ꝓducẽtis. Quartò, propter dictum Io. an. in. d. c. fi. de iureiur. in. vj. ¶ Contrarium aliàs tenui. Primò, per regulã ex eo. de re. iur. in. vj. Secundò, ex dicto Bal. ī. l. ſi quis teſtibus. ij. col. C. de teſti. dum dicit ſimpliciter quòd producens inſtrm videtur fateri contenta in eo, niſi per aduerſarium reprobetur: quia tunc iſta confeſsio non nocet. alleg. Inno. hîc. & in. d. c. mulieri. Tertiò, quia ſicut corruit confeſsio qñ inſtrumentum falſum fuit ignoráter ꝓductum. vt deducit Abb. ī. j. &. ij. caſu. ita qñ ſciret. Quartò, per ea quæ ſcribit But. in. d. c. cum olim. iiij. col. ver. oppono. iij. firmans ſimpliciter quòd omnis confeſsio coheſiua inſtrumento ſemper corruit illo reprobato vt falſo. Et idem ſentit hîc in. iiij. col. ver. hîc ſunt duo. ibi: ſi tamẽ conſtat iudici. & ideo cùm inter ignoranter & ſcienter producentem non videatur differentia attentis rationibus. j. & ij. caſus non videtur iſtum quintum poſſe producere quãdo aduerſarius impugnauit, ſed ſolum vbi iudex vel alius. Non ob. iſte tex. quia epiſcopus non impugnabat inſtrumentum. nihilominus res eſt dubia. qñ ſi ptinaciter tenerent rõnes proximè adducte, concluderẽt indiſtinctè ꝙ re probato

a ¶ Executionem. Adde do. Ale. ẽt in. d. l. fin. ff. de cõſti. pec. alleg. in tex. & in. l. j. §. ſi vir. de acqui. poſſ. & Bar. in. l. diuus. ff. de teſtamẽ. mili. & Io. an. in ad di. Specu. in ti. de ſent. §. vt autem. circa princi. & Lud. pon. in cõſi. incip. omnipotentis dei &c.

a 3

probato inſtrumento tãquã falſo corrueret cõfeſsio, ſiue fuerit improbatũ à parte, ſiue à iudice. Militat eñ vtroq; caſu qđ eſt dictũ: videlicet paritas rõnis inter ꝓducẽtẽ falſum inſtrumẽtũ ignoráter, & producẽtẽ ſciẽter: quia ſecũdũ ꝑdicta corrueret ſemp cõfeſsio. cuius cõtrariũ vult iſta tertia limitatio, in qua ꝓducẽs ſcienter habeť pro cõfeſſo. Itẽ Abb. in verſi. ergo in hoc articulo. expłsè videloqui, etiã qñ de falſitate cõſtat ex impugnatione partis. & ĩõ propter ſecũdã rõnẽ allegatã ꝓ prima parte: tutius eſt nõ tenere hanc quintã intelligẽtiã. & rõnes allegatæ circa regulã ex eo. & alia non obſtãt. Quia impugnãs nõ intẽdit impugnare cõfeſsionẽ factã tacita volũtate & ex certa ſciẽtia ꝓducẽtis, ſed ſolũ inſtrm. Qñ autẽ ꝓductio fuit facta ignoráter, nõ remanet cõfeſsio coheſiua reprobato inſtrõ: quia ibi ꝓducẽs eſt in errore, cõſtitẽdo tacitè cõtẽta in inſtrõ qđ ignorat falſum: meritò detecta veritate nõ nocet ei error. ſed ꝓducẽs ſciẽter falſum nõ põt excuſari ab errore, cũ ſciat in ſtrumẽtũ eſſe falſum. & tũc cõfiteť tacitè, meritò reiecto inſtrumẽto durat cõfeſsio certa, & non erronea. Cogita bñ: quia nõ reperi hoc diſcuſſum. & habes iſtã materiã ordinatè cõcluſam abſq; auxilio alicuius moderni. ¶ Si autẽ q̃rit gñaliter qñ diſponẽs refert ſe ad aliã diſpoſitionẽ & in ea ſe fundat, quid ſi de illa nõ apparet. Vide q̃ nouiſsimè aggregaui in. c. ij. ad fi. ver. clauſula ſi ꝑces. de reſcri. ¶ Et ſi q̃erif, qd ſi in inſtrumẽto continet cõtractus nullus: & tñ ꝑpter guarẽtigiã inſtrm de ſe validũ debet mãdari executioni ex forma ſtatuti: vtrũ poterit opponi de nullitate contractus. Dic vt ſubtilius cæteris declarat do. meus de Are. in. l. j. §. ſi quis ita. in vlt. col. ff. de ver. ob poſt Bar. & oẽs ſcribẽtes ibi. & Bal. in. l. fi. C. de fal. cau. adiec. leg. & in. l. ij. in prin. ff. quę admo. teſt. ape. & in. l. ſi nõ ſortẽ. §. indebitũ. ff. de cõdi. inde. cũ cõcor. ¶ Circa gl. fi. an & qñ poſsit opponi exceptio falſi. [a] dixi ſatis in. c. licet. de ꝓba. poſt Abb. & alios. & adde Car. hîc. dicẽtẽ ꝙ in cõcilio Viennẽſi duo doctores inſtitue rũt vt iſta decre. corrigereť. & vbi dicit de. xx. an. diceret de. xxx. qa hîc non agebať criminaliter. ſed nõ obtinuerũt: quia nõ retulit ſe papa ad actionẽ de falſo qualiter intẽtaref: quia nec intẽtabať hîc: ſed ſufficit ꝙ tex. verificari põt qñ agiť criminaliter. ſecũdũ eũ. qđ no. cõtra alios doc. reprehẽdẽtes iſtã allegationẽ papæ. ¶ Dũ dicit gl. †ꝙ ſnia nõ träffert ius ſed declarat. Adde gl. in. c. nõne. viij. q. iij. & aliã expreſsionẽ in. c. quomõ. xj. q. iij. & ibi Arch. vñ dicit ꝙ ſnia nõ träffert dñium. Gl. in. l. exceptio. ff. de excep. rei iudi. & nõ debet iudex dicere adiudico tibi bñficiũ, ſed dico ipm eſſe tibi debitũ, vel tuum. Pet. de anch. poſt Spe. in cle. auditor. de reſcri. Et rõ quare ſentẽtia nõ traſſert dñium, eſt quia nõ põt träſferri in eũ quẽ declarat dñm: ſed ſi re vera dñium eſſet penes, aliũ, tũc ſnia ꝓnuntiãs actorẽ eſſe dominũ bñ träſſert dominiũ. Imo. poſt Car. & Cal. in. c. ꝑpo ſuit. xij. col. ver. gñaliter aũt. de cõceſ. ꝑbẽ. Bald. in. l. j. ad fi. C. cõia vtriuſq; iudi. Ang. in. l. ſi quis vi. §. differẽtia. xiiij. col. ff. de acq. poſ. Bar. & Bal. ī. l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. p. l. iij. §. Itẽ q̃ri. ff. de reb. eo. Ob. l. iij. §. ſubtilius. ff. de cõdi. ob cau. ibi. cũ nũmos meos quaſi tuos dono facio tuos. ergo vicẽ dãs rẽ nõ vt ſuã, ſed vt victoris, nõ träſſert dñium. rñdet Imo. in. d. c. propoſuit. ꝙ ille tex. nõ procedit vbi authoritate ſniæ reſtituo tibi rẽ meã tanquã tuã: quia transfero dñium. & ita Lud. & Alex. poſt gl. in. l. põponi⁹. §. ſi iuſſu. ff. de acqui. poſ. ¶ †Oportet tamen ad acquiſitionem dominij quòd poſt ſententiam ſequatur traditio[b]. gloſſ. fi. in prin. inſti. de off. iudi. in fin. & eſt ſing. ſecundũ Imo. in rub. ff. de re iudi. & Ang. in. d. §. dria. ſed eã intellige ſanè in his q̃ ſunt merè corporalia. ſecus in iure qđ corpori non inhęret, vt eligendi: præſentandi: & ſimi. Quia ſententia ſufficit ad plenũ ius. Inn. egregiè in. c. cũ noſtris. vltra medium. ver. ſi autem talia ſunt. de conceſ. præben. quem ſequitur Bald. in. d. l. j. C. cõia vtriuſq; iudi. & in. l. traditionibus. ad fi. C. de pac. & Imo. in. d. c. ꝓpoſuit. & Bal. in. l. quoties. j. col. C. de rei vẽ. dicẽs ꝙ ſnia priuãs bñficio ſtatim operať. Pro quo vide gl. pe. in. d. c. ꝓpoſuit. quæ quotidie alleg. ſecũdũ Abb. ibi ad fi. & eã extollit Car. cõſi. cxv. quidã frater bñdictus. dicens p eã ꝙ priuat⁹ p ſniam iudicis ſtatim perdit titulũ dignitatis. Ad qđ vide Rotã de iu. pa. deci. viij. in antiq. & oĩno qđ dixi in. c. cæterũ. xxxiij. col. ver. viij. reſtrictio. de reſcri. & re vera gl. ī. d. c. ꝓpoſuit. nõ dicit clarè ꝙ eſt dictũ: quia videť ſe fundare ſup träſitu in rẽ iudicatã, propter omiſſionẽ appellationis. tñ qđ dixi verũ eſt. vt etiã p do. in. c. licet. in fi. de ꝑbẽ. in. vj. Si tñ ꝓnũtiaref aliquẽ cõmiſiſſe crimẽ qđ eſt dignũ priuatiõe, ꝓ hoc non eſt priuat⁹. Inn. ī. c. qualiter. lo. ij. quaſi ī fi. de accuſationẽ extollit Rota de app. v. ī antiqs. vt lati⁹ dixi ī. c. fi. iiij. col. de reſcrip. & ī. d. c. cæterũ. Iſtis etiã adde ꝙ in petitorio ad ꝓbãdũ titulũ non ſufficit ondere ſniam ꝓ ſe latã in palatio cõtra alios quia nõ extẽplis &c. Sed in poſſeſſorio ſufficeret ad colorãdũ titulũ: qa nõ eſt veriſimile ꝙ palatiũ ꝓ aliquo iudicaſſet niſi docuiſſet de iure ſuo. Nõ eñ ſolet palatiũ adiudicare ex cõfeſsiõe aduerſarij. gl. in. c. eũ q. de eo q mit. ī poſſcã rei ſer. Egi. deci. clxxviij. inci. ſpoliat⁹. ¶ Sup ꝑdictis tñ no. j. ꝙ ſnia lata ſup iudicio vniuerſa liꝭputa petitione hæreditatis, nõ eſt opus tradi tione[c] vt in. d. l. traditionib⁹. & l. ij. ff. de public. ꝓ rõnẽ de qua ibi. ¶ No. ij. †ꝙ ſnia arbitri non träſſert dñium. Bal. in. l. fi. §. fi. ī fi. C. cõia de leg. ĩferẽs ꝙ ẽphyteota cõpromittẽs nõ dicit aliena re, alle. c. Raynald⁹. de teſt. ad qđ ẽt ī hoc remittit ſe Bal. in. d. l. traditiõib⁹. in fi. facit. c. ſi vaſallus. ſi de feu. fue. cõtro. ĩter do. & agna. tñ ī. d. c. Raynald⁹. ſolũ habeť ꝙ arbiter nõ põt ꝑedire dñij träſlationẽ. nec dicit ꝙ ſua ſnia nõ poſsit dñiũ träſferre. niſi dicať ꝙ Bal. notauit nõ eẽ in ptãte arbitri diſponere de dñio. ¶ No. iij. †ꝙ ī actiõe ꝑſonali ſnia träſſert dñiũ. puta adiudicatã re ꝓ debito, vel dãno, dũmõ actio ꝓpoſita ad hoc tẽdat. ſec⁹ ſi ad reſtituẽdũ. Puta ex cõmodato. Bar. ī. d. l. ex hoc iure. Et ſi ī ꝑſonali ferf ab ſolutoria ꝓ reo, nõ pdit dñiũ: qa agẽs nõ dicebat ſe dñm: & ſic ius reale nõ fuit deductũ ī iudiciũ. Ió nõ obſtat agẽti exceptio rei iudicatę ſi poſtea ageret rei vẽdicatiõe: qa mutaf cã agẽdi. Imo. ī. d. c. ꝓpoſuit. ꝓ no. ī. l. cũ q̃rit. ff. de excep. rei iud. cũ ſimi. ¶ Not. iiij. ꝙ iterlocutoria ſumaria ſup dñio nõ träſſert dñium. Bal. in. d. l. j. C. cõia vtriuſq; iudi. dicẽs eẽ tex. ſing. in. l. à diuo pio. §. fi ſup. ff. de re iudi. ¶ No. v. ꝙ ſnia abſoluens reũ in reali nõ facit eũ dñm, etiã ſi ꝓnũtiet rẽ eẽ ſuã. Quia hoc nõ petijt. tñ ex iſta ſnia oriť ꝑſumptio dñij. adeo ꝙ ꝑ ipſam ꝓbať ꝑſum ptiuẽ. Bar. ī. d. l. ex hoc. Qn autẽ re⁹ abſoluitur. vtrũ debeat ei res adiudicari vide ſemp But. in c. ex cõqſtione, iij. col. de reſti. ſpo. vbi ponit regulã ꝙ nõ. exceptis. v. caſib⁹. & ibi ẽt Imo. breui ter ponit. dixi ali qd ī. c. cũ cãm. de re iud. Ponit Rota de re iud. iij. deciſio. Bal. in. l. fi. j. col. C. de fideico. lib. But. in. c. cũ cõtingat. x. col. de of. de le. plenè Lud. ī. d. §. ſi iuſſu. iiij. col. ¶ No. vlti. ꝙ ſnia principis lata ꝑnte parte, & cã cognita facit ius. c. in cauſis. de re iud. & ibi Ab. pe. colũ. & ibi dixi. ¶ Circa dicta Abb. extra gl. guſta diligenter. iiij. not. per eum collecta ex verbis Inno. hîc in vlti. gloſſ. quæ continet materiam difficilem & nullibi diſcuſſam, quam ordinaui poſita regula: &. v. fallentijs. Eſt enim regulare ꝙ † prouiſio eccleſiarũ quæ ſubſunt plebibus, vel alijs eccleſijs inferioribus, ſpectat ad Epiſcopum. Inno. hîc per. c. omnes. xvj. quæſtio. vij. & per text. hîc. & not. docẽ. alleg. & dicit Butri. in. c. fin. j. col. de cauſa poſ. & Nico. millus in repe. in ver. Epſ. ꝙ Epſ fundat intentũ ſuum de iure comuni in ſubiectione oĩm eccleſiarũ ſitatũ in ſua dioceſi. ¶ Amplia dupl⁹r. Primò, etiam ſi alienus Epſ conſtrueret eccleſiam de nouo in iſta dioceſi: quia reſeruatur ſibi ſola præſentatio. vt eſt text. vnicus in. c. j. xvj. q. v. facit. c. ſignificaſti. cum materia. de iure patrona. ¶ Amplia. ij. †etiam ſi fundator eccleſiæ ordinaret quòd inſtitutio ipſius non ſpe-

a ¶ Falſi. Adde pe. de ſu. in. l. fi. C. de compenſa.

b ¶ Traditio. Adde Ange. ī. l. ſunt & alię. ff. de publ. & in. l. & ideo. in princ. ff. de cond. fur. & Spe. in tit. de offi. omni iud. §. vj. & Nicol. de neapo. in. l. ſed ſi. §. j. ff. de re. eo. vbi etiã per Bart. & Lu. põ. in ſing. ver. quęro vtrum in diuiſione &c. vbi vide omnino. & dic vt per Pet. de ſuz. in. l. ex diuerſo. ff. de rei ven.

c ¶ Traditione. Vide contra tenentem Nic. de nea. in. l. ſed ſi. §. j. ff. de re. eo. & per Bal. in. l. j. C. communia vtri. iu.

ctaret ad Epm, sed ad inferiorē. Inn. singulariter in c. in lateranēsi. quasi in fi. de præben. Abb. in. c. requisisti. pe. col. ibi. ex quo infero. de testa. & in. c. nobis. ij. col. ibi. ex hoc infero. de iure patro. & videtur esse casus in. c. sic quidam. x. q. j. & ideo dixit Bart. post Iaco. de are. in. l. quoties. §. fi. ff. de admi. tut. quòd si aliquis fundat ecclesiam hoc pacto quòd subsit Abbati, nihilominus erit sub Epo per illum tex. bonus text. in. c. cùm dilectus. cum glos. ip ver. constitutum. de consti. Quinimò si testator dixisset ꝙ si illa ecclesia nō gubernaretur vt ipse ordinauit, irritabat omnem dispositionem suam. reijcitur ista pœna. Rota latè de testa. vij. decisio. inci. factum tale est testator. in antiquis. amplians hoc etiam si mandaret in pœnam quòd reditus illi ecclesiæ deputati conuerterentur in alios pios vsus. valeret tamen dicta ordinatio consentiente Episcopo. Inno. in. d. c. in lateranēsi. & Abb. in. d. c. nobis. & si Episcopus iniustè recusat cōsentire, agi potest coram superiore vt compellatur. Inno. in. d. c. in lateranensi. quod prædicti nō notant. & facit. c. nullus. de iure patro.

¶ Et si Eps consentit, non potest eius successor reuocare, cum non agatur de præiudicio iuris ecclesiæ quæsiti. Ita consuluit And. sicu. vt ipse refert in. d. c. requisisti. xxx. col. ver. ego vidi. allegat solùm not. in. d. cùm dilectus. Melius facit dictum Inno. in. d. c. in lateranē si. Et de istis pactis appositis à fundatoribus dixi quædam in quæstione mea. de iure patro. impressa fo. j. & ista adde ad Lud. consil. clxxviij. licuit ipsi notario. vbi nullum allegans dicit non posse fun

34 datorē monasterij ordinare ꝙ subsit ecclesiæ Lateranensi. ¶ † Fallit primò dicta regula in ecclesijs quæ sunt de titulis Cardinaliū: qa in illis Cardinalis etiā nō Eps vtitur pleno iure Epali. Ioan. mo. c. j. de maio. & obed. in. vj. dicens Papam ita sibi respondisse. Sequitur Domi. ibi. v. col. & xx. di. in sum. vj. col. & Imo. in cle. ne romani. v. col. de elect. But. in. c. dilecto, vlti. colum. de offi. archi. Innoc. in. c. dilectus, quasi i medio. de cap. mo. & est tex. sing. in. c. his q. de maio.

35 & obe. & ibi dixi. j. col. ¶ † Fallit. ij. nisi plebs vel alia ecclesia inferior haberet ius instituendi ex cā speciali. vt priuilegio, vel præscriptione. Domi. in. d. sum. xxj. distin. Ita intelligēs. c. j. in fi. ne cle., vel mona. in. vj. & ita consuluit egregiè Car. cōsi. lxvij. Thema est tale.

36 Plebs sanctæ Mariæ de cēto. ¶ † Fallit. iij. in beneficijs subiectis ecclesijs regularibus collegiatis: quia ad præsentationem monachorū Episcopus instituit. Domi. in. d. sum. xxj. dist. Host. plenè. de cap. mona. §. quid iuris. Abb. in. c. cū deputati. ij. colū. de iudi. Maria. latissimè in repe. c. de monachis. de præben. doc. in. c. j. de capel. mo. Aliquid per glo. in. c. fi. de reg. in. vj. Et no. ꝙ potest monialibus cōpetere cura animarū: ita tamen vt exercitium alteri cōmittant ex hoc in ecclesijs pleno iure sibi subiectis. Rota de præben. xxj. in an

37 tiquioribus. ¶ † Fallit. iiij. quando ecclesiæ sunt site in parochia alterius ecclesiæ. Regula autem procedit, quando sub titulo alicuius plebis, vel ecclesiæ. Ita formaliter limitat Domi. in. d. sum. xxj. dist. alle. Io. an. s. c. proxi. Voluit allegare hîc. in. viij. col. adde Archi. in c. nullus. quasi in medio. xvj. q. vij. vbi dicit patere ex dicto Inn. hîc ꝙ in ecclesia intra terminos alterius posita nō ponit Episcopus ministrum: imò rector ecclesiæ matricis. habet eum psentare Episcopo. Idem Arch. in. c. quando. prope prin. xxiij. di. & ibi simpliciter do. j. colum. per tex. ibi. & in. c. in capite. l. dist. idem Archi. in. c. plures. in prin. xvj. q. j. dicens quòd sicut quælibet ecclesia sita in diœcesi, est Episcopi. xvj. q. vij. c. omnes. Ita omnis capella sita in parochia alicuius plebis præsumitur esse sua. idem Arch. in. c. regenda. x. q. j. dicens in ecclesijs Archipresbyterorum neminem instituibs ꝙ ip

sorum præsentatione. Idem Archi. Lap. & do. in. c. j. ne cle. vel mo. in. vj. & allegāt omnes prædicti Inno. hîc. Sed aduerte. quia si ita esset, cōcurrerent dicta Ab. hîc in. iij. notabili huius materię. Et ideo quāuis prædicti loquātur simpliciter. tamē debent intelligi quando ecclesia maximè est patrona illius inferioris. prout erat in. c. iij. de ecclæ. ædi. vt dicit Abb. hîc. & sunt verba domi. Car. hîc post Inno. in. c. fi. de cap. mo. vbi rephēdēs aliter tenētes dicit. nescim⁹ vbi hea beāt hoc. Nec obstāt verba Inn. hîc. qa intelligūt qn ecclesia est patrona. vt dixi. adde Car. d. cōsi. lxvij. vbi idē ponit extēsius. fundādo se p. c. cū ex iniūcto. ī fi. de hęre. rndet ad. c. fi. de offi. archipsby. ꝙ dat ibi archipībytero sola solicitudo circa ecclias inferiores, nō ptās, vel iurisditio. Pulchrè ponit idē Car. in cle. j. ī prin. in. xiij. col. ver. j. videndum est. de sup. neg. prela. probans ꝙ ad Epm nō solum spectat institutio auctorizabilis. de qua in. c. cū satis. de of. archi. sed etiā collatoria. Respondet ad. d. c. iij. quòd plebs. dedit ibi partē dotis: ideo fuit patrona. Et non sufficit ꝙ fit simpliciter ecclesia in territorio plebis: quia nō habet plebs proprietatē: ideo per hoc nō efficitur patrona secūdū eum. quod bn no. & adde Fede. cōsi. cxxxiij. sup primo pūcto. ad fi. vbi optimè firmat pdicta. Intelligēs Inn. hîc vt est dictū. & nō fuisset plebs patrona. in. d. c. iij. nisi dotasset secūdū eū. & nō dicas oblationes futuræ sunt loco dotis: qa ad hoc vt qs sit patron⁹, req̃rit assignatio dotis tpe fundationis nō post. gl. j. quasi in medio. in. c. pię. mentis. xvj. q. vij. Idē Abb. in. d. c. iij. iij. col. qcqd senserit ibi gl. Habes ergo vnū casum in quo procedūt verba Inn. hîc. s. in plebe q̃ dotauit. Adde alios duos. vnus est, qn intra corpus ipsius ecclesiæ laicus ædificat capellā. qua rōne solus plat⁹ ecclesię efficit cōpatronus. Abb. ī. c. iij. dicēs hoc nō esse tactū ab alio, & cōiter nō obseruari, ꝓpter inaduertentiā. ¶ Tu vide Rotā de re. eccle. nō alie. vj. deci. & de iurepa. xiiij. & seq. in anti. vbi dicit capellaniæ ædificatæ in ecclesia spectantes ad psentationē abbatis, spectāt etiā ad psentationē eiusdē: qa cōtētū sequit naturā continētis: & reprobāt gl. ij. in fi. in. c. ad hæc. de fil. pby. voluerūt dicere. de of. vica. Idē Abb. in. c. cū ecclesia vulterana. de elect. Tertio casus est in ecclesia sita in fundo qui est de ꝓprietate ipsius ecclesiæ superioris. vt dicē in sequēti fallētia. Nō intelligas hæc in capellis fundatis in monasterijs mendicantium: quia in illis nullus est patronus, nec vacant. Pe. de anch. consi. mihi. cviij. inci. iura q ius patronat⁹ cōferūt &c. ¶ Ft adde ꝙ ædificās ecclesiā de reditibus ecclesiæ non facit patronū se nec̄ suos, sed ecclesiā. gl. pe. in. c. apostolicos. xij. q. ij. p quā intulit Car. ergregiè cōs. cxxiij. qdā habēs quoddā feudū &c. ꝙ si vasall⁹ Epi dotauit ecclesiā de bonis feudi, ius patronatus non trāsit in hæredes suos, sed ad illos ad quos trāsibit feudū post ipm. ¶ Fallit. v. regula in ecclesijs collegiatis secularibus. Nā institutio vel cōfirmatio in phēdis, seu bñficijs eis subiectis spectat bene ad Episcopū, sed electio & psentatio spectat ad platū & capitulū illius ecclesiæ. Fede. p optimas allegationes. cōsi. xxxiiij. quærit ad quē. & Domi. in. d. sum. xxj. dist. & dicit Abb. in. c. significauerūt. ij. not. p illū tex. j. eo. ꝙ Eps in tali ecclesia nō fundat intētionē suā sup libera collatiōe: sed dūtaxat sup libera cōfirmatione. electio verò spectat ad collegiū. ¶ Limita, nisi ecclesia collegiata dotauerit illa bñficia, vel nisi sint cōstructa in corpore ecclīæ, vel in fundo q sit ꝓprietatis ecclesiæ. Istis em̄ cōcurrētib⁹, vel altero eorū, totalis ꝓuisio spectat ad platū cū capitulo, nō ad Epm. But. latè post Cal. & Pau. de eleaza. in. d. c. cū ecclesia vulterana. vij. col. versi. mihi videt

38 ¶ † Cōsidera primò verba But. in. c. q̃relā. iij. col. de ele. dū dicit p illū tex. ꝙ eo ipso ꝙ in aliqua ecclesia est fundata capella, sūpior ecclesia habet ius instituēdi in capella. Postea vide Ahb. in. d. c. iij. de eccle. ędi. vbi dicit ꝙ rector ecclesiæ in qua fundat capella efficit cō patron⁹. Nec obst. c. fi. de insti. qa ille tex. lo q̃ de pntāte & pntato, nō de illo q vtiť duplici ptāte. Et dic ꝙ imò verū est ꝙ Eps cui iure spāli cōpetit pntatio, & iure ordinario institutio, pōt vtrūq; vno actu expedire. Abb. post Rotā in. c. cām. ij. col. de elec. ¶ † Cōsidera secūdò circa dictos tres casus. videlicet ecclesię dotatę de bonis

39 alteri⁹, vel sitæ ī corpe ipsi⁹, vel in fundo ꝓprietatis suæ ꝙ aliq̃n dictū est ꝙ spectat ad institutionē ipsi⁹ plati inferioris. vt p But. ī. d. c. ecclesia. Aliq̃n est dictū ꝙ ad pntationē. vt p Rotā. de reb. eccl. non alie. v. deci. in anti. & p Archi. in locis alle. in prin. iiij. fallētiæ. Sic ēt in hac. v. fallētia Abb. in. d. c. cū ecclesia. tenet indistinctē cōtra Fede. & istas varietates null⁹ adaptat. Fortè verī⁹ est (qcqd dicat But.) ꝙ in dictis trib⁹ casib⁹, p quos videť solū acq̃rit⁹ ius patron⁹, pntatio spectet ad rectorē inferiorē. Institutio verò ad Epm, ꝓpter iura alleg. s. in regła. & p Abb. ī. d. c. cū ecclesia. & Fede. d. cōs. xxxiiij. & firmat Rota. de cōcess. pbē. Itē de collatiōe in nouis. dicēs ꝙ collatio vel electio pbēdarū & aliorū bñficiorū ecclesiarū iferiorū spectat ad collegiū: ita vt p ipm pntent rectores Epo, & ipse instituat: & loquūť etiā eo casu quo ecclesia inferior est patrona. Imò dicūt & pulchrè, ꝙ capella seu pbēda ecclesiæ collegiatę pśumiť in dubio dotata de bonis eccl̄ię. & idē egregiè firmat Egi. belle. deci. dccviij. colla. pbēdarū. Et ibi latè vult ꝙ ecclesia collegiata eligit sibi caput, nō tī canonicos. sed Eps cōfert canonicat⁹ ēt sine collegij pntatiōe. ¶ Fallit primò, nisi consuetudo aliud dictet. Secundò, vbi præbendæ fuissent dotatę de bonis ecclesiæ: quod in dubio pręsumitur. Et subdit quòd si laicus dotans canonicatus dictę ecclesiæ non

reseruat

reseruat sibi ius patronatus, non competit ius patronat⁹ collegio. quæ no. ¶ Considera etiam ꝙ ecclesia inferior non parum iuris habet qñ præsentat. licet em̄ plus iuris conferat institutio quàm psentatio. c. dilectus. de of. de leg. & honorabilior videatur actus institutionis: tñ vbi est institutio quam p̄cedit psentatio, re vera ex quo instituens cogitur idoneū præsentatū admittere. c. pastoralis. de iurepa. videť maiori ptāte & p̄rogatiua fungi præsentans quā instituens. & quilibet cui daret optio magis eligeret facultatē pntandi quā instituēdi. ná ad illi⁹ voluntatē, puidetur ecclesiæ: & ipse est qui dicere pōt psentato: op⁹ manuū meaṙ tu es. Poterat em̄ præsentare quē volebat. Sed Eps nō poterat quē fortè voluisset instituere. Extra dictos tres casus. institutio libera seu oblatio spectabit ad Epm in casu huius fallētiæ, & p̄cedentis, p̄ dicta. ¶ Demū no. tria. Prìò, ꝙ si ecclia parochialis ædificat in fundo suo aliā eccl̄iam, pōt ibi ponere vicarium: & ædificans erit rector vtriusq; p. gl. sing. in. c. eā te. de æta. & quali. Dummò ædificauerit in sui adiutoriū, ꝓpter numerositatē populi, sec⁹ si vt beneficiū per se stans. Abb. in. d. c. cū ecclesia. ad fi. ¶ No. ij. ꝙ data negligentia patronorū ad quorū pntationē inferior aliq̃n habet instituere, de iure spāli nō deuoluit, puisio ad Epm, sed ad ipsum inferiorē. Car. post lōgā dispūtationē. ī cle. j. xiiij. col. de sup. neg. p̄la. ¶ No. iij. ad ampliationem regulę. s. positę. ꝙ licet in alijs legatis factis eccl̄ię iā dotatæ possit adijci pœna ꝙ re uertant ad vsus, ꝓphanos nō reseruatis pactis adiectis: tñ in dote eccl̄ię talis adiectio nō valet, ne cōtingeret ecclesiā remanere indotatā. Pe. de anch. cōsi. mihi. cxciij. subtiliter. ad plenū quasi in fi. De natura aūt horū verborū in spiritualib⁹ & tpalibus vide latissimè Fed. cōsi. ccciij. reuerende pr. dicitur in iure. qđ habeo valde ꝓ lixius quā sit scriptū vel impressum inter cōsilia. & dū tex. hîc. & in. c. cū venerabilis. de relig. do. probāt ꝙ in tpalibus Eps non fundat suā intentionē de iure cōi. vide Car. cōsi. cxix. monasterium sancti Iuliani. vbi ad hoc reputat istos tex. esse singulares. Et de altaribus vel capellis sitis in corpore alicuius ecclesiæ ad quem spectent, & an cōprehendantur sub titulo ecclesiæ principalis. & alia vtilia de ipsis posui in. c. ex parte. S. j. col. s. de rescri. Prædicta omnia habeas domestica: quia de ipsis crebrò interrogaberis. nec alibi

40 inuenies. ¶ † Circa. ij. oppositionē Abb. adde tria. primò ꝙ solutio impugationis quā facit cōtra But. licet sit vera in se, nō vī tñ satisfacere oppositioni. Nō em̄ quærebatur vtrū generalitas vitiaret hîc sniam quatenus est pro Epo, sed quatenus excipit aliqua verbis incertis: & in illis exceptionibus iudiciū non erat vniuersale. Tene ergo cum But. quem sequitur Imo. ꝙ incertitudo non vitiat sniam in capitulis exceptis, ēt si agať de iuribus particularibus, adeò ꝙ certificari pōt ex iurib⁹ etiā nō ꝓductis. & ad hoc est tex. sing. hîc. est em̄ illa exceptio quasi quædam reseruatoria, ptestatio: ac si diceret saluo iure &c. de qua clausula dixi in. c. inter monasteriū j. tit. ij. & re vera. Io. an. in loco allegato per Abb. no. istū tex. in sua generalitate, dū iudicat pro Episcopo, dicēs p ipsum valere talē sententiā in iudicijs gñalibus. sed loquimur hîc. qñ sententia exci-

41 pit nō specificādo. ¶ † Adde secūdò dū tenet Abb. nō valere sniam quæ venit certificāda per relationē ad scriptu rā in actis non productā. ná idē tenent But. & Imo. hîc. & But. in. c. cū venerabilis. iij. col. de relig. do. Abb. & Maria. in. c. illa. in fi. de accu. & Io. an. in Spe. de snia. § qualiter. ver. quid si iudex. Videtur esse gl. & ibi Bar. & Angeter. ver. quid si iudex. Videtur esse gl. & ibi Bar. & Angelus. in. l. ait prætor. § j. ff. de re iudi. & no. Imo. in. l. si conuenerit. eo. ti. & latè Ang. are. in. § curare. iiij. colū. ibi. quærit. Bald. instit. de actio. & Are. post Ludo. in. l. j. §. si quis. ita. ij. col. ver. ij. limitat. de verb. ob. quia iudex oſtēdit se sine causæ cognitione pronuntiare. cōtra. l. platam. C. de sen. Itē quia snia est incerta, vbi per acta verificari nō pōt. l. iij.

42 C. de sen. q̃ sine cer. quā. profe. ¶ † Cōtrariū tenet singulariter Inn. hîc. & Bal. clarè in. d. l. iij. ver. sed quid si iudex & in. l. j. in fi. C. de sen. ex peri. reci. & Ale. egregiè. in. d. l. ait prætor. § j. & vī esse tex. hîc. & ibi. quia scripta de quibus hîc. & testamētū de quo ibi. nō dicunť fuisse ꝓducta. bñ facit aureū dictū Bal. in. l. j. col. j. C. de manu. vind. vbi dicit ꝙ iudex pōt moueri ad iudicādū etiā ex aliq̃ cōfessione cōrā se facta, viua voce, & nō scripta in actis. per not. in. l. quoties. §. j. ff. de ꝓba. De quo nunquā obliuiscaris. quia mirabile est ad. q. tritā. vtrū possit iudex iudicare secundū nō allegata, nec̄ ꝓbata. de qua in. l. illicitas. § veritas. ff. de of. præsi. & in. c. pastoralis. § quia verò. de off. deleg. & tenendo quòd nō posset hoc dictū saluari ex dictis Sali. in. d. l. iij. quæ paulò post referā. Nō ob. d. l. iij. quia loquiť in relatione tacita, non in expressa. Nā bene verū est ꝙ si snia dixit, cōdemno te ad id qđ debes, & acta ꝓbatoria nō ꝓbant debitū, snia est nulla, etiā si per iura nō producta cōstaret de debito. Ita tex. ibi. & gl. in verb. incertā in. l. quid tñ. § Pōponius. ff. de arbi. & Inn. in. c. ij. in fi. de libel. obla. Secus vbi snia retulit se ad scripturā licet nō ꝓductā. ita Bal. in. d. l. iij. ad illud qđ videť fine causæ cognitione ꝓnuntiatū. Rnde primò, ꝙ imò dicit ꝓcedi causa cognita, quoties ꝓceditur parte præsente, vel contuma

a ce⁸. Bar. in. l. prolatam. C. de sen. & inter om. iudi. text. in l. in causæ. § causa. ff. de mino. Sed ò, ꝙ de essentia sniæ nō est ꝓbatio. Nā si condēnatur reus cōtra quē probatū nō est, snia valet: licet sit cōtra ius partis. c. cū inter j. tit. ij. bonus tex. in. l. argentarius. § cum autē. ff. de edē. per quē di-

a cit ibi Bal. ꝙ snia lata super nō probato valet, si nō appelletur. idē Bal. in. l. cū & minores. C. fi aduer. rem iudi. Dixi in. c. ecclesia. xviij. col. ver. limita. vj. ibi. nō videť. & fortius. de constitu. Non ob. l. hæc autē. § j. ff. ex quib. cau. in posse. ea. in ver. constare liquere prætori. & quod ibi Bart. cū concor. quas dedi in. d. c. eccleſia. xij. col. versi. xad hāc partē. & in. c. scisćitatus. x. col. ver. oportet notum esse. de rescri. quia illa procedunt in his quæ sunt de substātia iudicij. vt citatio, cōtumacia, & similia. l. ea quæ. C. quo & qñ iud. Et tenendo hanc partē limita, dūmodo de illo instrumento ad qđ snia se refert fuerit facta mētio in actis. vt sæpe fit, licet nō fuerit productū: aliter em̄ esset iudicare de diuersa quā sit petitū. ita Sal. egregiè in. d. l. iij. ad fi. dicens non esse per hoc sniam nullā, tanquā latā ex nō ꝓbatis: cū instrumentū non sit productū, licet nominatū: quia est contra ius litigatoris: & licet ponat pro probato qđ nō est, ꝓpter hoc nō est nulla: aſs nō posset procedere. b tex. in. d. l. ait prætor. § j. cogita tñ secūm cū. ¶ Quid autē de snia referente se ad acta quæ nō probāt̄ dixi in. c. inter cæteras. in. j. conclusione. & in. j. declaratione j. titu. ij. & snia referens se ad statutum nullum non valet. Bald. in. c. cū causa. per illum tex. de re iudi. & Rota de procur. xiiij. decisio. in antiquioribus. quòd valet inuentarium curatoris referens se simpliciter ad inuentarium tutoris: & dicit Rota de app. xxix. in antiquis. quòd si appellans à secundò grauamine dico appello ex causis de quibus in schedula primi grauaminis non est satisfactum. clemen. appellanti. de appel. & generaliter quando dicatur fieri nominatim

b quod sit per demōstrationem certā⁹. vide pulchrè. Tho. fastoli dubio rotæ. xliij. die lunæ. xvj. eiusdem mensis. vbi sunt vtilia ad intellectum dicta clemen. appellanti. Puto

43 dixisse in capi. ij. in vltimis folijs. de rescrip. ¶ † Tertiò, cum concludit Abb. post But. & Imo. valere sententiam pronuntio prout in consilio. Adde multa breuiter vltra Ludo. Alex. & Are. in. l. j. §. j. ff. de verb. obli. & And. sicu. in. c. si pro debilitate. de offi. dele. & vltra apostillas omnium modernorum. & primò pro dicta cōclusione vide Pau. de ca. in lec. bononiensi. & in. l. fundus. ff. de rescind. vendi. licet Bald. ibi non firmet. adde etiam Albe. Bald. Angel. & Salice. in. l. j. C. si aduer. liber. & ibi Pau. de cast.

¶ Vel cōtumace. Adde Bar. in. l. cū iudex, C. de sent. in. j. col. in fi. vers. Item ex hac. l. patet. & d. Alex. ī. l. qui romæ. §. Augerius. de verbo. obli.

ista Gal. opinio non potest esse ceram tradit optime ola Rnog in tracta resolu. 667. c. 1. nog.

¶ Certam. Adde tex. in. l. j. ff. de li. & posthu. ibi: ad hoc vide. d. Alex. de imo.

dicentẽ Bar. idem cõsuluisse. licet in lec. aliter dixerit. & idẽ dicit tenuisse Io. fastoli doctorẽ pisanũ. idẽ Iac. but. & Sali. ad fi. in. l. fi. in fi. C. vbi & apud quem. Lud. plenè in. d. l. j. de verb. obli. Ange. Imo. & Ludo. in. vij. col. in. l. j. ff. de re iudi. Ange. & Pau. in. l. qui se dicit. ff. de iudi. Ange. in. l. præses. C. de sentẽ. Imo. in. l. si conuenerit. ff. de re iudi. & in. d. c. si pro debilitate. vlti. col. & in. c. super eo. iij. col. eo. ti. Bal. in. l. testamento. in fi. ff. de hære. instit. & in. c. cũ ecclesia. iiij. col. de cau. pos. Fed. consi. cciij. inci. vicarius dñi Episcopi. Ange. are. in. l. ij. in fi. ff. de appel. Bal. in. c. j. post mediũ de offi. lega. & alij propè allegandi. mouentur rationibus, de quibus per But. & Abb. hîc. pro quibus facit glo. in. l. & puto. § Iulianus. in ver. cõmunicari. ff. fa. erc. dicens verba sententiæ posse impropriari vt saluetur. Et est vnica scdm Bal. in. c. contingit. iiij. col. de do. & cõtu. & in c. licet. de trãsla. epi. & Lud. consi. cccxxxviij. Præsens consultatio. ad fi. no. But. in. c. cum Bertoldus. x. col. ver. vlti. dicunt j. de re iudi. Et si dicerès. vbi aliquid requiritur pro forma, sicut verbum condẽno, vel absoluo, non sufficit æquipollens. vt per gl. in cle. appellanti. de app. & Bal. in. l. minoribus. C. de his qui. vt indi. & Bal. & alios in. l. j. ff. de libe. & posth. Dixi satis in. c. cum dilecta. versi. amplia vndecimò. de rescrip. Rñdet Are. in. d. § fi quis ita. ij. colum. versi. sed aduerte. q ex quo verbũ condemno vel absoluo potest proferri per æquipollens. c. in his. de ver. sig. ¶ De forma est, q in sententia sit condẽno, vel absoluo: sed nõ q fiat formaliter per illa verba: & ideò quia exprimere aliquid per relationem ad aliud est æquipollens expressioni quę propriè fit. l. certum. ff. si cer. pet. l. asse toto. ff. de hære. instit. ideò sufficit prædicta relatio ad cõsilium. ¶ † Fallit. 44
dicta cõclusio quatuor modis. Primò, qñ dicta verba pronũtiamus vt in cõsilio nõ sunt scripta. Ang. cõs. ccxlvj. Dña liberna. qa illa verba sunt de substãtia sniæ. ideò debent esse in scriptis. l. ij. C. de sen. ex peri. reci. ¶ † Fallit. ij. vbi essent duo consilia contraria. Bal. in. c. fi. j. col. de re iudi. Bar. & Pau. in. l. duo iudices. ff. de re iudi. quia videtur snia contraria in seipsa. cõtra. d. c. fi. Eligat tũc iudex tertium. Barto. in. d. l. duo. vel vni ex duobus adhęreat. scdm Pau. ibi. & si plures essent cõsultores cõtrariates, sequatur consiliũ iustius, etiã si in ipso concordet minor numerus. Ang. in. l. si pars. in medio principij. ff. de peti. hære. alleg. Inn. & bñ in. c. nec Epi. de tẽpo. ordi. de cuius dicto exclamat Ange. in. l. maiorem. in fi. ff. de pac. & vterq; Ange. & Imo. in. l. ad principem. ff. de app. nisi haberet requirere cõsiliũ & sequi. quia tunc debet sequi maiorem partẽ. scdm prædictos. post Io. an. in regula nullus ex consilio. in mercuri. & si sunt partes hincinde, eligat cõsiliũ qđ velit. Bar. & Alex. in. d. l. iudices. Bal. in. l. j. iiij. col. ver. vj. quæritur. ff. de offi. consu. Faciũt multa quæ addidi in rub. de treug. & pa. in ver. fallit. vj. & si cõsilium est iniustum, debet iudex supersedere. Bar. in. l. j. § si plures. ff. de exercito. Abb. in. d. c. si pro debilitate. Pau. consi. xv. But. in. c. intimasti. ij. col. de appel. & in. c. cum olim. iiij. de arbi. & in. c. ex literis. Io primo. j. col. de spõ. copiosè Firmiamus in repertorio. in versi. consiliũ sapientis. ad fi. ¶ † Fallit tertiò, qñ iu- 46
dex ita pronuntiãs non legerat cõsilium, quia sententia est nulla. [a] Bal. in. l. j. j. col. C. de senten. ex peri. reci. Facit dictũ Bald. in. l. tribunus. § cũ aliquis. ff. de test. mili. vbi dicit q Epus cõfirmans aliqua de gestis per suũ vicariũ, videtur cętera gesta reprobare: & ecõuerso. ar. c. nõne. de præsump. ¶ Dũmodo reliqua elegerit & examinauerit. secus si leuato velo aliquid approbasset. & sequitur And. sicu. in. d. c. si pro debilitate. Sed ob. fortiter dictũ Bal. & Sali. in. c. cùm iudex. C. de sen. vbi dicunt q si instantia labitur, & iudex non potest expectare cõsilium, potest pronuntiare: dicendo absoluo vel condemno vt continebitur in cõsilio reddendo [b]. ergo nõ est opus q legerit. & illud dictum sequitur Pau. de ca. in. l. j. C. de rela. dũmodo cõcurrant duo. videlicet q iudex dicat pronũtio in omnibus & per omnia prout continetur in cõsilio ferendo per talẽ doctorẽ. Secundò, q postea veniat consiliũ. Illud dictũ sequitur etiã Ale. cõsi. mihi. cccxxv. Viso. ti. qõnis. in fi. tñ Lud. in locis prælle. tenet simpliciter hanc fallentiã, nihil allegans pro, vel contrà. sed solũ rationem: quia oportet q iudex videritacta. c. iudicantem. xxx. q. vlti. & sequitur. Are. in. d. § si quis ita. allegans solũ Bal. in. d. l. j. C. de sen. ex peri. reci. Puto istud pendere ab articulo præcedenti. quia si valet sententia referens se ad instrumentum non productũ, vt ibi concluditur ista limitatio esset dubitabilis. & etiã sequens. in 47
qua de hoc aliquid dicetur. ¶ † Fallit. iiij. q consiliũ non fuit redactũ apud acta. Abb. in. d. c. illa. in fi. de accu. But. Abb. Imo. hîc. Lud. latè in repe. l. j. vij. col. ff. de re iudic. & in. d. l. j. § si quis ita. ij. col. ibi. Itẽ hoc verum de verb. obli. sequitur opi. dicentiũ iudicantem non posse se referre ad probationẽ in actis non productam. & idẽ Ang. & Imo. in l. si conuenerit. ff. de re iudi. quorum opinionẽ retẽta procederet hæc fallentia. Sed tenẽdo contrarium vt suprà, est dubia. & ita eã breuiter mordet Are. in. d. § si quis ita. ver. ij. limitat. & contra has duas fallentias facit etiam, quia licet quãdo iudex omninò non vidit acta sententia sit nulla. Bar. in. l. ij. C. de eden. tamen qñ ex parte cognouit de causa, licet ex parte cognitionẽ omiserit, valet sententia. vt. p batur in. c. cùm Bertol. in ver. irritanda j. ti. ij. Præterea licet iudex nõ legerit consiliũ: tñ ex quo absoluit vel condẽnat scdm consiliũ, videtur psupponere q habeat notitiã cõsilij. vt in simili per Bar. in. l. qui Romę. § duo fratres. v. q. de ver. obli. nisi statutũ requireret q consiliũ legeretur: quia tunc res est in dubio. l. j. in prin. ff. de his quæ in testa. delẽ. Est verũ q pro saluatione præcedentis fallentiæ põt cõsiderari mẽs statuti, quo iudex arctatur sequi [c] consiliũ, tñ si ipsum nõ vidit, nõ videtur seruare mentẽ statuti, quę fuit q iudex consiliũ viderit & intellexerit. Si em esset manifestè iniquũ, nõ tenetur ipsum sequi, vt pdixi: vñ cùm in istis requiratur matura causæ cognitio: & illa nõ posset haberi nisi ex diligenti inspectione consilij: profectò non videtur iudex secutus formã statuti ex quo nõ legit consiliũ. Nõ enim dici põt secutus id qđ ignorabat. l. mater decedẽs. ff. de inoff. test. facit text. & qđ ibi Bal. in. l. fi. C. plus valere quod agi. & qđ no. Inn. & alij in. c. ij. de fi. instru. vbi subscribẽs se schedulæ vacuæ cuius tenorẽ ignorabat, nõ dicitur approbasse quæ ibi scribẽtur. & ita per hæc audio scripsisse dum meũ de are. in. d. c. si pro debilitate. ¶ Nihilominus adhuc dubito: & psuppono q si iudex legit consiliũ, snia valebit, licet nõ fuit in actis pductũ: quia cessant istæ rationes, maximè tenẽdo q iudicãs possit se referre ad nõ producta. vt. s. tenui. Sed si nõ legit, ne q productũ fuerit, dũmodo sit certũ cõsilium, extare videtur q etiam
snia valet [d]: primò, pter dictũ Bal. & Sali. in. d. l. cùm iudex. vbi ne instãtia pereat, põt ferri sentẽtia scdm consiliũ ferendũ: ergo nõ receditur à statuto iudicãdo scdm consilium nondũ visum. Nõ dicas: illud est speciale, ne instantia pereat: quia ista non est sufficiens causa per quam vitium alĩs annullans snĩam deberet eam nõ annullare: sequeretur enim q deberet etiã valere snia lata sine aliqua causæ cognitione qñ immineret lapsus instantiæ: qđ nemo cõcedet. Scdò per text. hîc scdm intellectũ cõem. in verbo per authẽtica scripta. vbi snia referès se ad scripta nõ pducta valet: ex quo apparet, q licet nõ fuerit cognitũ de eorũ validitate, snia stat. ¶ Tertiò, qa cõclusio. s. posita de snia referẽte se ad instrumẽtum non visum, præsupponit q non fuit de causa cognitũ. d. c. iudicantẽ. cũ simi. xxx. q. vlt. Et tñ ex hoc snia non est nulla. ¶ Non obstant adducta in cõtrarium. Et primò de subscribente schedulæ vacuæ; quia ibi agitur de aliquo obligando: & obligatio non trahitur ad incognita, & penitus non entia. Sed hîc præsupponitur consilium extare: & q omnino cõtineatur in eo alterum de duobus, vel condemnatio, vel absolutio: & ideò iudicans disponit super incognito cognitione generali,

quæ includit

quę includit in se: & firmat sup quolibet indiuiduo sui generis. sicut in. l. qui iure militari. ff. de mili. testa. vbi nõ rũ pitur testm quãdo miles ignorens vxorẽ esse prægnantẽ voluit exhęredare quẽcunq; qui sibi nasceret: qa oĩno cogitabat de filio, licet ignoraret eũ extare: & allegat in renũtiationib[9] quę fiũt super incognitis. q sufficit cogitare in genere de oĩ specie qualicũq;, & illi derogare, etiã si nesciat eã extare: vt per Ange. & Imo. in. d. § duo fratres. & ibi Alex. lxj. col. Ang. in. l. sicut certi. C. de testa. mili. in l. tres fratres. ff. de pact. in auf. res quę. C. cõia de lega. & in de. l. qui iure. Imo. in. c. fi. de dona. Bal. in. l. pactũ. xiiij. q. C. de col. & plerosq; alios. Et si statutũ diceret q consiliũ legatur, bñ daret formã: sed dicẽdo q iudicet secundũ consiliũ, nõ vr ab eo recedi postquã nõ iudicat cõtra cõsiliũ. Et licet fortè posset esse iniustũ: tñ hoc nõ psumit. Itẽ est saluũ parti ius appellãdi. Itẽ iudices corã qb[9] talia cõsilia petunt cõiter sunt tales q discernere nesciũt iustitiã consilij, maximè iudices castrorũ. Præterea docet experiẽtia, q sola electio cõsilij nõ inducit medullit[9] cognitionẽ iustitię cõsilij. Sicut de priuilegio dicit gl. in. c. cũ personę. in verbo integraliter. de priui. in. vj. Dixi in proœmio decre. x. col. ibi: adde primò. & tñ Bal. & Lud. vbi. s. videtur requrere solã lectionẽ vt snia valeat. & sola electio nõ plenè instruit: vt est dictũ. ergo mẽs statuti nõ est illa de qua. s. cogitabis sup hisq; nouissima sunt. Neq; credas q dicta verba, pnuntio vt in cõsilio debeãt exponi. i. dicim[9] cõdẽnandũ, sed exponũtur. id est condẽnamus. Nã snia lata per
a gerundiũ expressum esset nulla [a]. Bar. in. l. j. C. si aduer. liber. Io. an. in Spe. de excep. § viso. additiõe incipiẽte. Dat intelligere. But. in. d. c. cũ venerabilis. iiij. col. Bal. in. l. folẽt. ff. de off. pcó. & c. j. ad fi. s. de offi. leg. Ang. ĩ. l. fi. C. vbi & apud quẽ. Moderni in libro maleficiorũ. in ver. & ibi caput. xv. col. qa tractus futuri tẽporis nõ spectat ad iudicẽ. l. j. ff. de vsur. & snia nõ esset cõformis libello: qa aliud est cõdẽnare: aliud dicere condẽnandum esse. Gl. in. c. frater. xvj. q. j. & in. c. super eo. in verbo. ordine. de offi. delega. Dixi plenè in. c. nõ potest j. ti. secundo. Valet tñ interlocatoria per gerũdiũ. puta dicimus exceptionẽ admitten dam. Io. an. Spec. loco hîc allegato per Abb. no. Bald. in. l. cùm iudex. C. de sen. Ita loquit. l. Emilius ibi: pronũtiauit restituendum. ff. de mino. Idẽ, si esset verbum infinitum. l. fundus. ff. de rescin. ven. ibi: iussit venditionem rescindi. quia infinitum ad oẽ tẽpus referri potest gl. in. l. v. § stipulatio. [b] ff. de ver. obli. Ita Imo. in. l. j. § si quis ita. eo. ti. Idem
b si iudex diceret nõ video cur Titius nõ sit condẽnandus. Bar. in. d. § si quis ita. per illum tex. Item, si fieret mẽtio sententię iã latæ. l. ait prętor. § permittitur. ff. de mino. Ibi de creuit pecuniam soluendã. Idem, si snia habet verbum prę sentis temporis, & respectu implemẽti vtatur gerũdio. puta diffinimus rem restituendam. Ita loquit. c. eccleśia. in fi. de cõstit. Et sic ĩtellige multa iura que extollit And. sicĩ d. c. si p debilitate. vlt. co. & istis casib[9] saluat opinio tenẽtium valere snĩam latã p gerundiũ. vt tenuit gl. in. l. diẽ p ferre. § si plures. ff. de arbi. Ang. Imo. & Ro. ĩ. l. j. ff. de re iudi. & alij quos reprobat Alex. in. d. § si quis ita. licet eos sequat And. sicu. in. d. c. si pro debilitate. Et non est opi. inco lorata. & eã tenet Aret. ibi. & in. d. § si quis ita. iij. col. ver. circa secundum. exponendo tps pro tpe, vt res potius valeat quàm pereat. sicut facit Bar. in. l. illicitas. in prin. ff. de offi. prę si. & gl. aurea in. d. c. super eo. de offi. dele. & multi tex. quos ipse inducit in. d. § si quis ita. Et istis adde, quòd si iudex ita diceret: pronuntio prout in cõsilio eum absoluendũ, non diceret absoluere: nec snia valeret. sicut hęres iussus manumittere seruum, non satisfaceret dicendo. dico manumittendum. secundùm Bal. pulchrè in. c. j. in fin. ff. de of. dele. quę oĩa bene no. ¶ Vltimò tene mẽti dictum
48 Inn. hîc. de quo per Abb. in. iij. opp. † quòd approbatus ad
c vnum officium [c] nõ repellitur aliàs ab eodẽ, nec à simili. secus si esset dissimile. & sequunt alij hîc. & Imo. & Ana. in c. nulli. de act. & pulchrè Ab. in. c. scriptum. in fi. de elec. & But. in. c. præsentium. iij. col. de testi. adducẽs pro hoc. c. accepimus. de æta. & quali. Sequitur etiã Archi. istud dictum in. c. si testes. § si quis testibus. iiij. q. iij. addẽs quòd te
d stem approbatum non possum reprobare [d] ex causa quæ à me procedat. secus si procederet ab alio. vnde si filium tuum habui pro teste in causa mea, recusabo eum in testem in causa quã modo tecum habeo. ex te enim orta est causa cur eum reprobo. & simpliciter sequit ibi Dnicus.
49 ¶ † Limita vt per Abb. hîc. vt nõ habeãt ista locum in superiore, qui ex causa potest talẽ reprobare in eodẽ officio vel simili. vt hîc per eum. pro quo vide Pe. de anch. in repe. cle. j. x. col. versi. secundò oppono. de concess. prębendi. vbi ad literã sequit Imo. hîc. Postea limitat, nisi superue- a
niat inhabilitas: quia repellet ab officio nedum habendo, sed habito. Idẽ, si nõ superueniat, sed in effectu doceat experientia ipsum non esse ad officium aptum: quia à superiore remouebitur. Non em habuit illa approbatio vim sententię diffinitiuæ. sed appellatur decretum admissorium, vel reprobatorium. l. j. § solent. ff. quãdo ap. sit. vnde dicit Inn. in. c. cõstitutis. in gl. in ver. sed quare nõ potius. de appel. q confirmatio electionis non habet vim diffinitiuę: quia nõ interuenit cõtest. litis, nec alius ordo iudicia rius. Amplius dixit Old. cõsi. xviij. incip. Circa primum. q factus sacerdos ab Epo, & ab eo succedens promot[9] ad duo curata, repelli potest à tertio curato ab ipso Epo ex defectu insufficiętiæ detectæ, etiã si tertium sit paris vel minoris oneris: qnia remoueri posset ab obtento. glo. j. in c. fi. de renun. c. j. de offi. cust. Dixi in. c. si quãdo. ad fi. de re b
scrip. etiã ab ipso promouẽte. Io. an. in. c. diuersis. de cle. cõiu. ergo fortẽ ab obtinẽdo. c. quẽadmodum. de iureiu. Et medic[9] corporum reprobari põt detecta insufficiętia. l. vt gradatim. § reprobari. ff. de mu. & ho. Fortè in medico aĩarum. per. c. cum infirmitas. de pœ. & remiss. iuncto. c. cum sit. de æta. & quali. Et cõstat nõ oẽs facerdotio dignos esse ad curã aptos. patẽt exẽpla in multis religiosis mẽdicãtibus. & hoc cõsilium sequitur Pet. de anch. in. d. cle. j. & Io. an. tacito Old. in addi. Spe. super rub. de iure patro. Rñ det ad. d. c. accepim[9]. q loquitur in simplici beneficio, nõ in curato. titigi in. c. ex literis. de consti. & non potest iste repellẽdus dicere superiori. sciebas me inhabilẽ: quia fic al legaret propriã turpitudinẽ. Neq; sciẽtia superioris, qui est inferior à principe, habet vim dispẽsationis promouẽ c
do inhabilẽ. vt per But. in. c. veniẽs. de fil. presby. Dixi in d. c. si quãdo. vij. col. ver. stat difficultas. & cum dicto cõsi. Old. concor. ad literã Albe. in. l. Pomponius. la. j. in vlti. col. ff. de neg. gest. dicẽs se vidisse illã qõnẽ in curia Roma na. licet non alleget Old. neq; Io. an. bene facit quod no. Abb. in. c. cum secundum. vlt. col. de prębẽ. dicẽs scholarẽ posse reprobari in secundo examine, licet fuerit approbatus in primo, in quo fortè habuit punctum familiarẽ. & pro eo quod est dictum de officio maiori: ad quod non videtur approbatus qui fuit approbatus in minori. adde pulchrè Bal. in. c. scriptum. vlt. col. de ele. vbi dicit q semel examinatus debet iterum examinari, si transit ad longè altiora. Et ideo doctorati in iure si assumant̃ in auditores sacri palatij, debẽt examinari. & sic de facto seruatur secundũ eum & in me seruatũ fuit ad vngue, quãuis ordinariã iu- d
ris pontificij sellã annis. xx. per publica occupassem gymnasia. Adde istis Domi. in. c. ordinarij. j. ĩ prin. ĩ vlt. col. de offi. ordi. in. vj. Dum ponit quomodo ordinarius potest directa via agere de intrusione cõtra prouisum à seipso. & ista trahi possent ad extẽsionẽ dispẽsationis quãdo facta in vno casu operet in alio. de qua scripsi vltra oẽs in. c. postulasti. ad fi. de rescri. facit dictum Inn. in. c. dilectus. de concess. prębendum dicit q Epatus & Archiepatus non veniunt in aliqua habilitatiõe, nisi nominẽtur. no. Ab. in d. c. scriptum. in fi. dixit etiã Bal. in. c. j. § si duo. in. fi. de pa. te. quòd remotus ab officio vel dignitate propter vitium

à ¶ Nulla. Et dicidẽ si ex forma statuti cõcedat petitio cõsilij sapiẽtis, & post petitũ consiliũ eo nõ cõcesso lata fuerit sniа. vt per. d. So. in cõsi. xcvj. inci. Viso, p cessu. ver. iiij. & vltimo. in. j. parte char. clxiij.

b ¶ Reddẽdo. Adde idẽ tenentẽ. d. Sozi. cõs. cxxiiij. inci. pñs cõsultatio. ver. sed aró qa. circa mediũ ĩ. j. par. char. cxcv. sed nũ qd valet snia secũ dũ consiliũ habẽdũ à cõsultore eligẽdo. vide. d. Ale. de Imo. in consil. clxxxiiij. ij. parte. ad fi.

c ¶ Seq. Adde Phi. in. c. ij. de offi. de le. in. iij. col. & qđ ibi dixi in apost.

d ¶ Valet. Ad quã materiã adde quę habentẽ p. d. Ale. de imo. post Bal. & Ang. in. l. j. § fi gs ita. de verb. ob. a & p Lud. in. l. j. de iudi. & in rub. de arbi. & p Lanfrã. in trac. de arb. vij. parte. xl. q. & Bar. cep. in. c. j. vij. col. de cogni. feu. & p Pau. de ca. in cõs. xv. inci, p clariori. & p do. Ale. de imo. in cõs. lij. iiij. b parte.

à ¶ Esset nulla. Adde Imo. Ludo. & do. Alex. de imo. in. l. j. § fi quis ita. de ver. ob. vbi ẽt vide Bald. Ange. & Pau. de cast. & Ang. in. l. præses. C. de sen.

b ¶ § stipulatio. Et ibidem ad hoc vide Io. de por. & d. Alexã. de imo. & Ioan. de por. in. l. cũ stipulatus fuerim. § cũ stipulauerim. co. titu.

c ¶ Ad vnum officium. Adde Bal. in marg. ĩ ver. approbatus. & Ab. in. d. c. pñtiũ. de testi. alle. hic in text.

d ¶ Reprobare. Ad de Cur. in cle. j. ad fi. de test.

a ¶ Priuilegiũ. Ad cuius articuli decisionem vide Bar. pulchrè ī. l. iij. ff. de iudic. quã allegat Phili. in d. c. cũ ordinẽ. vbi ẽt vide oīo Ang. ī. l. si quis ex alio. ff. e. vbi ponit pulchrã limitationẽ. & ibi vide Bal. & dic secũdũ glo. & vt etiã tenet Phi. loco. s. alle. q̃ quis nõ teneꝫ cõparere ad allegãdum priuilegiũ, vel exceptionẽ declinatoriã fori, si hoc cõstabat: puta qa in citatione fuit dictum: dñs talis presbyter, vel talis de florentia, cũ citeꝫ apud iudicẽ pusinũ de eo qđ alibi dictũ est: tũc eĩ ire ñ teneꝫ, nec citatio eũ arctat: & iõ officiales q̃ñ ꝓcedũt cõtra aliquẽ clericũ (licet male faciãt) omittũtpõere ī citatione vel ꝓcessu aliquã demõstrationẽ ex qua demõstreꝫ clericꝰ, vt sic ꝓp dubiũ teneaꝫ ire ad allegãdum priuilegiũ. & subdit posteà Bar. tu potes dicere q̃ ẽt est dubiũ respectu iudicis vel actoris, si tñ veritas est ī se q̃ pñs iudiciũ susciꝑere nõ cõpelleꝫ, nõ vī latitare, & sic non põt puniri ad secũdũ decretũ, nec ad aliud qđ paret plenũ ꝑ iudiciũ bñ tñ poterit mulctari, vel ad primũ decretũ peruenirī. rõ est, qa primũ decretum interponiꝫ, vt tædio affectus veniat rñsurus. 2 istam pœnã meritò sustineret: qa debitor si satisfacit, istã pœnã nõ debet sustinere: quia de hoc huiꝰ iudi. si erat cognitio. & per hęc vī q̃ si aliqs exbãni tꝰ scđm formã statutorũ italiæ illo exbãnimẽto quo hī ꝓ confessio de delicto, si posteà oñdit qđ si pñs fuisset iudicium suscipe nõ cõpel

personæ nunquã ad illud aspirare potest, nisi cũ eo dispẽsetur ꝓ principem. alleg. l. j. C. si rector prouinciæ. Et dicit Bar. in. l. Cassius. in fi. ff. de sena. q̃ reprobatus in vno officio potest assumi ad aliud dissimile: in quo non sit pratio ꝓhibitionis. not. etiã Are. de testi. c. dilecto. ad fin. Demũ dũ probaꝫ hĩc rei vẽdi. dari ad ius incorporale. vide oīno Inn. in. c. olim. lo primo. in gl. quomodo sibi. de resti. spo. & ibi Abb. penul. col. & Lapum alleg. lix. iij. col. & Abb. in. c. examinata. xj. col. de iudi.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Citatus vltra dietam: an teneatur comparere, & allegare niminm distantiam?*
2 *Citatus ad locum notoriè nõ tutum. an teneatur venire: Et si talis non compareat, an processus sit nullus? & nu. 3.*
4 *Impetratio vltra vnam dietam quæ non est abbreuiabilis per appropinquationem delegati, an sit nulla?*
5 *Statutum si dicat ne quis erigat molendinum in aqua prope aliud per centum perticas: fiet mensuratio per aquam, non per aerem.*
6 *Via secura semper attenditur respectu itineris: & computationis dietarum.*
7 *Miliaria quinquaginta per mare: sunt minus quàm vna dieta.*
8 *Probare reiectionem oblata probatione exceptionis, bene iusticat appellationem respectu deuoluendi: sed non respectu obtinendi.*
9 *Ratio præsumptæ iniquitatis, vel irritationis, vel prouocationis primi iudicis: quoties cessat, causa remittitur ad eum.*

¶ *CAPI. VII.*

LIm. & infrà. Casus. Qui propter exceptionẽ non admissam appellat coram iudice appellationis, probare debet exceptionem esse veram. ¶ † Primò dum dicit Abb. citatum nõ teneri venire ad allegandũ se diftare vldietã. adde Spe. de cita. §. j. prope prin. vbi dixit contrariũ: quia fortè fuit facta impetratio de consensu sui procuratoris. Sed dic dictum Abb. intelligi vbi hoc dubiũ nõ occurrit. Obstat magis gl. in cle. appellanti. in verbo. alias. de appel. & decisio Imo. in. c. super literis. xiij. colũ. & in. c. cũ ordinẽ. vlti. col. de rescrip. Vbi dicit q̃ tutus notoriè exceptione declinatoria teneꝫ cõparere ad ipsam allegandã. Rñdet ad cle. pastoralis. ver. pisana. de re iud. q̃ ibi sine pi culo personæ nõ poterat reus cõparere. Sol. poterat ibi ꝓ curatoré mittere, & tñ ad hoc nõ fuit astrictꝰ: ergo est ibi casus ꝓ opi. Ab. nõ dicas. poterat vis inferri causæ agitandæ ꝓ ꝓcuratorẽ, qui timor est iustus. Ang. in disputatione Bononiẽsis. iiij. q. dixi in. c. accedẽs. lo. ij. vt lit. nõ cõte. quia nõ dicit q̃ vadat ꝓcurator ad litigandũ: sed ad excusandũ. Ad gl. in. d. cle. appellãti. dic esse verã in prẽsente, secus in absente. scđm Abb. ibi. & in. c. ex parte. lo. j. in fi. de ap. & ibi etiã Imo. & Bar. in. l. de ętate. ff. ad tre. & Imo. in. c. cũ sup. ī fi. de offi. dele. & dicũt isti † citatũ ad locũ notoriè nõ tutũ, nõ teneri venire ad excusandũ se. Per hæc intelligis Rotã. de dolo & contu. deci. v. in antiquis. vbi dicitur citatum ad locũ non tutũ debere mittere excusatorẽ: quia fallit in loco notoriè nõ tuto. Citatꝰ tñ à iudice notoriè suspecto bñ teneꝫ cõparere ad hoc allegandũ. lo. an. & alij in. c. ij. vt lite nõ cõte. Car. post Pau. in cle. qa contingit. in prin. in secunda oppositione de relig. do. & ibi Imo. iij. colum. & Imol. in. d. c. ex parte. in fi. & ibi Phi. iij. col. quia citatus ad locum non tutum ſtatim est certus de grauamine. sed non sic citatus à iudice notoriè suspecto. fortè enim iustus erit: & si diceres etiam in loco non tuto fortè non offendetur. dic vltra istos quod differt periculum à periculo. nam vnum est reparabile: puta quando iniustè proceditur: aliud non, vt quando persona offenditur. Cætera super hoc: vtrum citatus teneatur ire ad
a allegandum priuilegium[a]: posui in. d. c. cùm ordinem. co. x. versi. ad allegandum priuilegium. cum. xv. col. sequenti
3 bus. declarata opportunè gl. in. d. cle. appellãti. ¶ † Dum dicit Abb. in. ij. q. quòd etiam si iste non compareret pro cessus esset hodie nullus. per. c. statutum. in fi. de rescript. in. vj. Dicatis fortius quòd idem est etiam si comparens consentiret tacitè vel expresse trahi vltra dietam. Ita eleganter Cardi. consi. lxxiij. Omnis ame charitatis. in primo dubio: quia ista impetratio vltra vnam dietam hodie est ipso iure nulla. vnde consensus partis sequens ipsam non validat. Facit glo. in verbo committantur. in. d. c. statutum. in princip. volens propter finem illius literæ consensum partis nihil operari. Idem gloss. j. in. c. j. & gloss. in verbo processus. in capitu. dispendia. eod. titu. & libro. Et in capitu. dilecto. in verbo clausula. de præben. cum concordan. quas posui. de consti. in. c. cùm accessissent. vj. colum. ¶ Præterea exceptis duobus casibus positis in. d. c. statutum. §. in nullo. cõsensus partium in illa materia nihil operatur. adeo quod Ioan. andr. ibi dixit etiam de consensu partium non potest ibi delegatus subdelegare extra locum, vel alijs personis quàm ibi expressis. per. d. §. in nullo. in ver. quomodolibet. & sequitur ibi Domi. vlti. col. & Marianus in. c. sanè. j. colum. de foro competen. allegãdo etiam Ioan. and. in Specu. de legato. §. sequitur videre quod sit officium. ver. sed nunquid delegatus. Nec est verum quod illa decre. statutum concernat principaliter fauorem priuatorum. patet in ver. communi vtilitate. Item quia refrenatio delegationum & processuum delegatorum prodest ordinatoriæ potestati. vt latius per Cardi:
4 in. d. consilio. ¶ † Ex quo firmat hoc. quod impetratio vltra vnam dietam non abbreuiabilem per appropinquationem delegati stantis in diœcesi est nulla. Vtrum autẽ exeundo diœcesim de consensu partium possit se intantùm approximare quod eam validet. est quæstio ab alijs non tacta: in qua aliàs tenui hĩc quòd non. & quia latius reassumpsi in capitu. nonnulli. in. princip. in. ij. colum. de rescrip. ideò hĩc omittam. ibi etiam reassumpsi dictum Abb. hĩc. de rescripto in quo fit mentio de loco in quo de legatus moratur. vide ibi. ¶ Dum subdit Abb. in. iij. quæstio. post Ioan. and. hĩc & Specu. debere attendi viam vsitatiorem, non aliam, licet breuiorem. Adde Bartol. in. l. iij. ff. de ver. signi. vbi dixit quod si tractatur de spatio locorum ratione itineris, non fit commensuratio per indirectum, vel per aerem, sed per vias vsitatas. per. l. eos. in fi. cum glo. ff. de falsis. secus qñ agitur de spatijs locorũ, non respectu itineris, sed solius distantiæ. quia commensuratio fit via breuiori & rectiori terrestri, si fieri potest, vel per aerem. Ita dicit statuisse Clementem Papam in quadam extrauaganti. quæ disponit quòd monasteria mendi cãtium distent certo spatio. & ponit modum mensurandi, vbi non agitur de itinere. de qua etiã meminit Bart. in l. j. in fi. ff. si quis cau. dicẽs quod stante statuto quòd illi di canꝫ ꝓpinqui, qui distant vno miliari, non respicietur ipsum iter quod fortè est longius. sed recta linea mensurabilis per terram, vel aerem. Similiter si statutum prohibet vt non eligatur in potestatem qui proximus est per octoginta miliaria. Homo ciuitatis distantis quò ad iter per dictum spatium proximior. tñ per aerem non poterit esse potestas secundũ eum. quẽ alij sequunt. excepto Pau. de ca. qui in hoc exemplo de potestate dicit se contrariũ respondisse Florentiæ. quia statuentes habuerunt respectũ ad vulgarem & cõem vsum loquendi, scđm quẽ illa octoginta miliaria cõputanꝫ per viam frequentatam, licet sit longior quàm directa, per quã fieret mẽsuratio per cãpos & agros. Et sequitur Alex. pulchrè consil. mihi. ccccvj. consideratis verbis statuti. inferens quòd vbicũq̃ probaretur de hoc cõi vsu loquendi, esset illi semp̃ stãdũ in proposito. Faciũt q̃ posui in prœmio gregoriano rñdẽt ad dictam extrauagãtẽ. quòd seruabitur in terminis suis. & vult Ale. in. d. consi. quòd cessante dicto cõmuni vsu loquendi
5 debeat inspici mens statuti. ¶ † Vnde stãte statuto ne quis erigat molendinũ in aqua ꝑpe aliud per cẽtum perticas. non fiet mẽsuratio perticarum ꝑ aerẽ. sed per aquã: quia mens statuti fuit quòd non ꝑdiaꝫ molẽdinũ supius ab inferiore, ꝑ qđ ꝑdiret necessarius cursus aquæ. qđ ꝑpetuò no. Subdit Bar. in. d. l. j. q̃ dieta cõputaꝫ nõ à porta vrbis, sed à cõtinẽtibus ędificijs. per. l. mille passus. ff. de ver. sig. & quòd mẽsuratio distãtiæ fiat ꝑ directũ nõ per obliquũ no. Bal. ī Tyberiade ī vigesima figura. & Bal. in. c. j. §. firmiter. de prohibi. feu. alie. per Fed. Subdit Ang. post. Bart. in
a d. l. j.[a] si quis cau. † q̃ respectu itineris & cõputationis dieta
6 rũ attẽdiꝫ semp̃ via. secura licet tortuosa. Et vbi sunt plures vię attẽdiꝫ vsitator. l. rẽ nõ nouã. C. de iud. nisi inducta de nouo esset securior. p. l. fi. §. cũ eĩ gemini tramites. C. de iure delib. & cõtra ampliantẽ viã sine cã est optimus tex. in. l. nõ solũ. §. annꝰ. ff. de excu. tu. ibi rectã viã dirigẽs, vel dirigere debẽs, nõ quę est ex circuitibus. & ibi no. Bal. & ex eo infert Nicolaus de neapo. post Iac. de are. q̃ si familię potestatis debeꝫ tũ pro miliari, nõ soluetur de via quã facit, sed quã facere debuit. vt not. Bar. in. l. veteres. ff. de iti. actuq̃ priuato. dicẽs imputari nũtijs cõis elõgãtibꝰ viã, nisi breuior fit suspecta. sequiꝫ Bal. hĩc. Et q̃ stantibus pluribus vijs ispiciatur vsitatior & securior. firmat Bart. in. l. cõtinuis. §. cũ ita. in fi. ff. de ver. obl. Subdit ibi Imo. iij. col. q̃ tpe hyemali dicit securior terrestris quã naualis. alleg. Io. an. hĩc. & glo. in. l. petitorio. ff. de rei vẽ. Idẽ Imo. in d. c. nõnulli. in prin. in. j. col. & dicit Arch. in. d. c. statutũ §. cũ verò. in fi. q̃ ī cõputãdo dietas nõ inspiciturq̃ eũdo ꝑ montes, vel paludes via esset breuior. & adde q̃ non sufficit impedimẽtũ ꝑ vnũ iter tm. debẽt eĩ itinerãtes eligere securiorẽ viã, licet sit lõgior. Bart. in. l. Imperator. ff. de appel. Dixit etiã egi. ccccl xxxvij. pro portando. q̃ pro portando remissoriã ad partes datur cursori maius salarium qñ oportuit eũ ire ꝑ viã distortã propter guerras. ex ꝑdictis inferri põt ad dictũ Bar. in. l. qui fiscales. C. de nauicula. li. xj. vbi dicit quòd reptus cũ rebus ꝓhibitis educi in via non vsitata, ꝑsumiꝫ portare cõtra deuetũ. alle. d. l. eos C. de fal. & l. si quis per publicũ. C. de cursu publico. li. xij. & infert contra oratores ampliãtes viã, vt habeãt maius salarium. Sequitur Ana. in. c. significauit vlti. col. de iudeis Vnde dicit Bal. in. l. ij. ad. fi. C. de nau. feno. quòd si vecturales omittunt viã solitã cã frandãdi gabellã, periculũ est eorũ. Propterea dicit Ange. aret. in. d. l. Imperator. q̃ vecturales eundo per viã lubricosam omissa meliori licet lõga, si cadãt, tenentur ad emẽdã: quia imputaꝫ eis, non rerũ dominis. pro hoc. l. qua actione. §. j. ff. ad. l. aquil. ibi. vel negligentius per lubricũ trãsierit. Merito dixit Bar. in. l. j. ff. de his qui deie. vel effude. quòd dominus obligatus sub pœna tenere stratã securam, intelligiꝫ de vsitata. ideo non tenetꝫ de spoliatione facta transeuntibus per alpes inusitatas. per illum tex. in verbo. dummodo per eam vulgo iter fiat. quæ duo dixi. in. c. postulasti. de foro compe. limitando Hosti. ibi. qui dixit dominum loci teneri de depredationibꝰ in suo territorio cõmissis. vide etiã Bar. in. l. ij. C. de cursu publico. li. xij. vbi etiã repetit illud de educẽte. ꝓhibita per loca insolita. latè Sali. in. l. cum proponas. q̃ est.
7 ij. C. de nauti. feno. ¶ † Decimũ scias quòd quiquaginta miliaria per mare sunt minus quã vna dicta. Bar. in trac. de insula. iij. col. Scias etiã quòd habentibus itinerare taxaꝫ vna dies pro omnibus viginti miliaribus. & demum vna dies quietis in qua cõpareat. l. j. in prin. ff. si quis cau. Quinimò pro qualiber septimana detrahitur vna dies quietis. gloss. sing. in. c. cupientes. §. j. in verbo cõmodè. quasi in fi. de elect. in. vj. de qua per Imo. in. l. continuis. §. cum ita. de ver. ob. ¶ Amplia etiam, si dispositio diceret quòd veniat continuatis diebus. glo. aurea in. c. quãuis. in ver. continuatis. de offic. ordi. in. vj. Fx quibus infert Imo. in. d. §. cum ita. ij. col. cõtra Ang. ibi reprehendentẽ legatos delicatè itinerantes. quas gl. ī intellige sanè qñ dicitur compareas quãcito cõmodè potes. vt loquunt dicta iura, & mulata alia. Et idem si dicerent quãcito, non adiecto commodè: quia subintelligitur. l. nepos. ff. de ver. sig. Sed vbi lex vel superior ponit certũ terminum intra quẽ quis habeat comparere, non est disputãdum de dictis diebꝰ quietis: si tamen quiesceret, & compareret in termino, nihil ei imputaretur: ita pulchrè Imo. in. d. §. cùm ita. iiij. col. Et dies
b quietis rationabiliter erit dñica, sicut dñs quieuit die sabbati. Gene. j. c. Et dñica subrogata est sabbato[b] secundùm eum. & est gl. in. c. licet. de fer. Et rõnem isti[ꝰ] subrogationis ponunt theologi relati per fratrem Robertum in qua dragesimali sermone. xlvj. incip. erat proximum pascha. dicit tamen Are. in. d. §. cùm ita. in. v. nota. q̃ contra gl. in. d. c. cupientes. videtur tex. in. l. si cui. §. tãdiu. ff. ex quib. cau. maio. dum dicit q̃ ille qui habet tempus ad reuertendum de legatione quod (vt ibi dicitur) debet esse moderatum, non potest intermittere qui continuet iter, nisi ex mala valetudine, vel alio impedimento. Continuare aũt iter ꝓ priè ponitur ꝓ itinere in quo nulla fit intermissio: vt patet ibi ex litera. & probatur in. d. §. cùm ita. vbi dicitur q̃ ille qui debet ire ad certum locum, debet continuare iter: quod exponit Iurisconsultus. id est non debet ire die ac nocte. neque quando imminet tempestas: & sic patet q̃ continuatio dicit actum non interruptũ, vel in-
8 termissum: secundũ eum. tene menti oīa vt noua. ¶ † Circa gl. ij. gusta. tria ad regulas quę eliciuntur ex tex. in. c. interposita. in prin. de app. Primũ q̃ probare reiectionem oblatę probationis exceptionis, bene iustificat appellationem respectu deuoluendi, sed non respectu obtinẽdi. ita
a tex. in. c. ex parte adę. de ẽpti. quia iudicis primi iniquitas non debet nocere appellato. Alias quindecim declarationes ad secundã regulã illius capituli colligit ibi opportunè Philippus. ¶ Secundum quod vbi aduersarius confitetur exceptionem, etiã fi appellãs non obtulerat eã probare. non est opus corã iudice appellationis aliter eã probare. ita text. in. c. dilecto. de appel. & gloss. hĩc. ¶ Tertiò, quòd idem est vbi est casus in quo probata est exceptio eòipso q̃ nõ probaꝫ contrariũ. ita est caꝰ in. c. cũ causam. allegato in gl. Et sic dupliciter limitatur prima regula. d. c. interposita. quã alijs. viij. modis limitat ibi Phi. istos põderat Car. hĩc latè distinguens, quę ipse nõ allegat. ¶ Circa. c. vt debitus. de app. not. rñsionem doctorũ hĩc. ex qua præcipuè Car. hĩc ponit regulã generalem. q̃ vbicunq̃ ex
b ceptio propter quã reiectã appellatur si esset vera, tollitur iurisditio iudicis à quo: iudex ad quem, si appellatio erit legitima supersedebit. Vnde si est appellatũ ab exceptione incompetentiæ non admissa, & pronuntiet bene appellatum, secundus iudex supersedebit. Primò, quia aliter appellatio esset dánosa appellãti. Secundò, quia ita debebat facere iudex à quo: ergo idem faciet iudex ad quem. Et dicit Lapus de castilione se vidisse magnum virum in hoc errasse. secundũ quòd refert Car. hĩc. Quod intelligit Imo, dummodo in secundo iudice sit eadem causa supersedendi quę in primo. Aliàs autem secundus nõ supersedebit. mouetur per. c. ex parte. M. de appel. quod sic intelligit. reiecta sol. aliorũ. Confidera q̃ vtroq̃ casu militant dictę rationes. Nec est diuinare. vt ipse dicit q̃ in. c. ex parte. M. illi processerint vi mãdati: quia noluit ibi papa remittere causam ad priores iudices, ne grauarẽt pupillos, sicut grauauerant matrem. & illi fuerũt noui iudices dati contra pupillos. vt per Abb. hĩc. & clarius ibi. in fi. ¶ Habetur ex his aurea limitatio ad. d. c. vt debitus. prope fi. & ad. d. c. cũ appellatiõibus. in fi. de appel. in. vj. de qua Doc. etiam moderni nihil dicunt in. d. c. vt debitus. & de ipsis ad de aliũ casum, in quo iustificata appellatiõe ab interlocutoria causa reuertitur ad primũ: videlicet vbi primus grauauit, errando in casu iuris: tunc non deci. tex sing. in. c. di

liẽqa dãnũ decla rabiꝫ nullũ. nõ eĩ ꝓponi pœna q̃ ipm negotiũ prici paleresiciat: sed p solã cõtumaciã illã puniat vt ex p̃dictis patet. Et adde gl. singu. & ibi Bal. in. c. j. de inesti. ī mat. fẽtã, vbi qñ qs nõ est iudex ordinarius gñal. sed ordinariꝰ singlaris: vel inter paucos. sicut est dñs feudi. vel eiꝰ curia, nõ teneꝫ citatꝰ cõparere, nisi verè sit iurisditio citãtis. quod dicitũ nõ reperiꝫ alibi. dicit ibi Bal. & adde quod dixi ī apo. ī. d. c. cũ ordinẽ. ī ỹ. ad gl. ī j. c. iij. co. Be. vad.

a ¶ In. d. l. j. Et ibidẽ ad hoc vide Pau. de castin fi. & do. Alex. de imo. & Bar. cepo. in. l. in itinere. vbi ẽt per Bar. de ver. sig. oīno. d. Ale. in cõsi. xxj. iiij. parte.

¶ Sabbato. Adde tñ esse de cõsuetudine xpianorũ, nõ aũt de præcepto. vt per archi. ī c. ieiunia. in fi. de cõse. di. iij. & adde q̃ est dies septimꝰ & sacratus fuit à Moyse in mõte Sinai ieiunio in oẽ euũ, ꝓut refert Iustinus li. xxxvj. ver. Itaq̃ Moyses. ī quo nec ad vescendũ licebat operari: vt ī historia scholastica. exo. c. iterũ dixit dñs. in fi. & in text. bibliæ exo. xxvj. c.

a ¶ Agere. Adde Cardi. in ſuo conſi. xxvij. ici. ī cauſa & q̄one excellentiſſimi doct. vbi limitat ſing. ī d. l. ſi quis maior alleg. in le. q̄ non ꝓcedat q̄n quis ſupplicauit Papę & ī ſupplicatiõe fecit mẽtionẽ de transactiõe iurata. nã ex quo Papa ꝑt remittere iuramentũ ſi ꝑtet reſcriptũ, nõ caditī pœnas illi⁹ l. p tex. in ſimili. ī c. cęterum. de reſcrip. & quia cenſendus eſt ac⁹ licit⁹, ex quo vult cõtrauenīr authoritate ſuperioris. & eſt not. dignũ ſecundũ do. Taſ. may. ī. d. l. ſi quis maior, vbi dicit quòd eſt magna limitatio ad illã legẽ. & nemo eã tangit. 9

b ¶ Niſi periurus. Adde prędictis fortius quòd exceptio, piurij eſt exceptio litis finitę, ita dicit An. de bu. hic ī iſto text. in. iiij. col. quod no. qa multi hoc ignorant.

c ¶ In. l. j. Et ibidem ad hęc vide Bar. ad ſi. ver. no. ad ſtatutũ. & adde Bal. in. l. ſi qñ. C. de teſt. in. j. col. ſu per verſi. retrahe. vnde not. cũ hoc verbũ cõmittaẽ in inuitũ, non in volentẽ. facit ad ſtatutũ. diſponẽs q̄ ſi quis traxerit aliquẽ extra tribunal ſui ptātis ſoluat fiſco. x. nõ pu nior ſi traho volẽtem. ex quo nota ẽt q̄ ſi clericus ī contractu renuntiauit priuilegio clericali, licet nõ valeat renuũtiatio. tñ q̄a ex conſenſu trahit, non habet locũ pœna. l. in criminali. C. de iuriſdi. om. iudi. ita dicit Bal. in. l. non eſt nouũ ff. de legi.

lecto. de teſti. ſecundũ vnũ intellum quem extollit Butri. ad ſi. ¶ Alius caſus eſt, quãdo iudici à quo eſſet de nouo adiunctus collega. quia ad ipſos remittit⁹ etiã qui bene appellauit abvno eorũ tũe ſolo. Ita probatur in. d. c. dilecto. ſecundùm alium intellectum. quem etiã no. But. pro quo facit auf. ſi verò. C. de iudi. Tamen hoc non placet Are. in d. c. dilecto. quia ceſſat rõ iniuſtitiæ & odij in illo qui iudicauit. ¶ Alius caſus eſt, qñ primo iudice qui grauauit nũc officio functo alius eſſet ſubrogatus: quia ad ipſum remittet⁹ ẽt q bñ appellauit: ita, ꝓximè dicta, ꝑbãt ceſſante tunc impugnatione Are. ¶ † Ex quibus poſſet generaliter attentari, q̄ quoties ceſſat rõ præſumptæ iniquitatis, vel irritationis, ſeu prouocationis primi iudicis, cauſa remittetur ad eum. quod eſt aureũ vltra Phi. in. d. c. vt debitus. ¶ Cui etiã adde nouiſſimè. q̄ de ſtylo curiæ Ro. ſi cõmiſſa eſt auditori cauſa grauaminis cũ toto negotio, etiã ſi ꝓ nũtiat malè appellatũ, nõ reuertit⁹ cauſa ad priorẽ iudicẽ. ita habet in libello qui vocat⁹ filiꝰ curiæ Romanæ. ſub rubri. de grauamnie. licet hoc ſit cõtra ius vt ibi dicitur. tñ illum libellum habeãt auditores in multis pro apocrypho. Quid aũt de iure: vtrum cõmiſſa cauſa appellationis à grauamine cũ clauſula de toto negotio, ītelligatur. ſ. in euẽtu grauaminis. aliãs nõ ſcripſi opportunè. in. c. cũ cauſam. ix. col. ver. interpretatio reſcripti. de reſcri vltra Phi. in. d. c. vt debitus. fol. pe. vbi hæc adde. ¶ Vltimò ſtat hîc difficultas. vtrũ iſte tex. loquat⁹ in iudicibus, vel in executoribus. cõiter dicitur quòd in iudicibus: maximè per rõnem per quã Ab. hîc miratur de gl. ſed Car. tenet glo. faciens iſtum tex. aureũ. q̄ licet de exceptiõe inferẽte iniuſtitiã executor non pronũciet. c. paſtoralis. §. quia verò. de offi. dele. tñ de inferẽte nullitatẽ ſecus. Et iſta erãt talis per capt̃m nõ ſolum. de app. in. vj. Obſtãt verba Abb. in. c. decęterò. v. col. ibi dicit tamen illa gl. de re iu. dũ vult q̄ executor bñ cognoſcere poteſt de tali excep. ſed non ꝓnũtiare, ne ſequatur abſurdũ q̄ inferior reuocet ſniam ſuperioris. cõtra. l. nam & magiſtratus. ff. de arbi. vt per Bar. in. l. à diuo pio. in prin. ij. col. ff. de re iud. poſſet dici illud verũ, niſi executio eſſet cõmiſſa à ſuperiore illius qui iudicauit: quia talis etiam delegatus dici poteſt. c. ſi ſuper, cũ gl. de offi. dele. in vj. & eſt par iudicãti: nõ inferior. & in hoc caſu procederet iſte tex. multũ ſing. Nec ad illud de paritate ob. d. l. nã & magiſtratus. quia aliud eſt quęrere an par iudicet parẽ, & nõ pòt, aliud an poſſit declarare nullitatẽ ſuę ſnię, & poteſt: quia nõ imperat. Obſtat etiã rõ Abb. de. d. c. nõ ſolũ. ſed dici pòt q̄ ẽ diuinatio, dicereq̄ eſſent hîc alię lrę q̄ executoriales. Qua propter ſi tenes q̄ eſſent iudices, limitat per iſtũ tex. d. c. vt debitus. vt. ſ. Si tenes q̄ erãt executores limitat. d. c. decęterò. & fortè tutius eſt tenere q̄ eſſent iudices: quicquid aliãs hîc ſcripſerim: quia nõ eſt verũ q̄ executor poſſit reuocare ſententiã alteri⁹: etiã quę ſit ei par, & nõ ſuperior. vt dixi in. d. c. decęterò. j. col. ver. fallit tertiò. licet reſponſio prædicta ſit tolerabilis.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Exceptio excõicationis, vel periurii, non repellit agere volentem pro defenſione ſuæ eccleſiæ. Limita vt nu. 2.*

Excommunicatus ſpecialiter non vocatus: an poſſit excipere contra electum? 4.

Banniti duo, vnus agens, alter excipiens: ſtante ſtatuto quòd non audiatur nec agens: nec excipiens: iudex ex officio repellet agentem.

Statutum tollens defenſionem, de qua defenſione intelligatur.

Citatio & defenſio licet tolli non poſſint: modus tamen defenſionis poteſt variari.

Teſtis non replicat contra exceptionem.

Cõpenſatio non fit in criminalibus obiectiõe alterius criminis.

Delinquens prouocatus, regulariter non excuſatur.

Niſi prouocatus dicat verbum iniuriosum animo ſe defendendi: vt ſi iniurianti dicat mentiris. Et de hac confeſſione tu mentiris proſequitur hîc per tres veſtrictiones.

Prouocatio ad delinquendum: licet non excuſet in totum tamen alleuiat pœnam.

Occidens hominem, minori pœna punitur ſi occidit defendendo licet defenſio fuerit immoderata.

Excedere moderamen, quando quis non dicatur.

Clericus tenetur fugere ſuum aggreſſorem.

Verbum iniuriosum dictum per iracundiã, poteſt reuocari.

Compenſatio delictorum quando fieri debeat, vel non.

¶ CAP. VIII.

1 DIlecti filii. † Per excõmunicationis & periurij exceptionem, à ſua, vel eccleſiæ ſuæ defenſione quis repelli non debet. vel ſic. Pro defenſione ſuæ eccleſiæ poteſt quis opponere exceptionẽ excommunicationis periurij, vel aliam legitimam exceptionem, necper replicationem excõmunicationis vel periurij repelli pòt. hoc dic. Vtrũ periurus poſſit agere. a Abb. tãgit, & non aperit. Spe. in ti. de actore. §. j. iiij. col. verſi. Itẽ q̄ eſt periurus. firmat quòd non per. l. ſi quis maior. ibi. actione priuatus. C. de tranſac. & per text. hîc quaten⁹ reſpicit electũ. Idẽ gl. i. c. paruuli. xxiij. q. v. qa nõ poterit iurare de calũnia. per illũ tex. Cõtrarium tenet hîc But. in fi. rũdens ad iſtud de calũnia. q̄ imò iurabit, cũ ſit iuramentũ oneris. adde Bal. in repe. l. ij. xvj. col. ff. de iureiur. vbi allegando. Inn. hîc. dixit q̄ periuriũ nõ cõtingẽs cãm de qua agit nõ repellit actorẽ. Idem Lud. in ſingu. diſtin. ix. incip. tu ſai. q. c. j. de iureiu. alleg. Inn. in. c. dilecto. de præbẽ. vbi dixit q̄ periuro denegantur ſpũalia, ſed non tẽporalia. Idẽ Spalentenſis cõſi. lvj. hîc vertitur dubiũ. in ij. charta. dicẽs q̄ etiã tenendo q̄ non poſſet agere * quod tamẽ dicit eſſe falſum. poteſt ſaltem agere, *per procuratorem: quia hoc nõ prohibet his qui nõ poſſunt ꝑ ſe agere. l. j. §. ait prætor. ff. de poſtu. In quo tñ reſpectu excõicati dicas tu aliter per no. in. c. poſt ceſſionẽ. de proba. ¶ † Limita hæc, niſi periurus b vellet agere in materia, in qua iurauerat nõ agere: quia propter periuriũ repellit⁹. d. l. ſi quis quã ſic intelligunt prędicti. & Alex. conſi. mihi. ccclxxxj. ponderatis his. ij. col. Et iſta adde ad Alex. in. d. l. ſi quis. qui ſequitur cõem opinionem. ¶ Eſt difficilis quæſtio. vtrum excõicatus ſpecialiter nõ vocatus poſſit excipere contra electũ. Hoſt. hîc dicit q̄ ſic & ſequũtur alij excepto Car. limitando dupliciter. Primò, dũmodo ſint clerici eiuſdẽ eccleſiæ. Secundò, dũmodo electus inſtet pro cõfirmatione: quia ſic videtur excõicatus prouocatus. ſecus ſi nondũ inſtat. vt hîc. per Abb. ꝓ quo vide etiã Domi. in. c. vt circa. §. j. v. col. de ele. in. vj. & Abb. & Imo. in. c. exhibita. de iudi. & Lu. in. l. cũ mulier. in. xxvij. col. ff. ſo. ma. Ange. aret. inſti. de excep. in prin. xxix. col. verſi. cęterũ. aduertas. ſed ī pũcto iuris putaui ſemper veriorẽ opi. Inno. in. c. cũ inter ſ. eo. & eſt tutior. ſecundũ Car. hîc qui reſpondet ad iſtũ text. quòd iſti erant nominatim vocati. patet in verbo traxiſſe. Ideo firmat quòd nullo caſu excipere pòt excõicatus contra electũ, niſi ſpecialiter vocetur. adde Archi. in c. j. ſuper verbo agentis. de excep. in. vj. vbi firmiter. tenet cum Inn. & qñ Hoſt. dicit hîc Inn. fuiſſe locutum de capite ſuo. dicit Archi. fateor. quia fuit pater canonũ, & organum veritatis. Et ſuper Arch. meo habeo veterẽ apoſtillã conſiderantẽ nõ eſſe verũ quòd iſti agerent hîc noĩe eccleſiæ: quia de mandato nihil apparet. Et ſuper Inn. in. c. cũ interhabeo additionẽ garſiæ. qui miratur de Hoſti, q̄ dicat iſtos hîc nõ fuiſſe tractos: quia verbum traxiſſe eſt neceſſitatis. & pro hoc pòdera tu tex. hîc quia nõ dicit q̄ ſe oppoſuerint: ſed dixit ſuper eo q̄ ſe opponũt. per verbum præſentis temporis. Et addo tex. in. l. j. c C. de agri. & cenſi. lib. xj. per quẽ tex. dixit Lud. in cõſi. cxcvij. vltra medium. q̄ ſignificatio verbi traxerit dirigitur in inuitũ. Ad hãc partẽ inclinat me talis rõ. poſſibile eſt q̄ in materia edicti g nalis excõicatus excõicatus prętẽdat tãtum intereſſe, quãtum clerici in cõfirmatione electi: ſed excõicatus virtute talis edicti nunquã dicit⁹ vocatus: nec admittitur. Inn. & oẽs in. c. cùm inter. ſ. e. cum cõcor. ibi datis. ergo pondus qualiſcunq̄ intereſſe non confideratur vt quis dicatur reus neceſſarius, propter vocationẽ factã per edictum. Ideo retenta illa theorica vbi q̄ approbata. non occurrit via ſuſtinendi. Hoſti. hîc. Ad dictum Inn. in. c. ſuper his. de accuſ. de quo per But. & Abb. hic. reſpondeo, fatendo quòd criminoſo profequenti ius ſuũ non obſtat crimen. iiij. q. vj. c. omnibus. ſed bene obſtat excõicatio. gl. ibi & Fede. conſi. cxvj. incip. mirandum. Ad dictum Inn. in. c. pia. de excep. in. vj. q̄ excõicatus appelletur extra iudicialiter. reſponde ex dictis Abb. ſ. eo. in. c. cùm inter. vbi poſt ipm tenui cõtrarium. nec eſt verũ quòd prędiciũ eccleſię ſit irreparabile: licet ſit difficilius impugnare confirmatum quàm confirmandum. non tamen eſt impoſſibile: quia non deficiet accuſatio etiam habita poſſeſſione. c. accedens. de accuſa. & ratio oĩm eſt: quia imputatur excommunicato, qui perſonam ſuam non poteſt firmare in iudicio. Item imputet ſibi cur non facit ſe abſolui. & ita tenerem ſine ſcrupulo, niſi Spec. in loco per docto. allegato dicet opi. Hoſti. ſeruari de ſtylo curię. nã hmõi verbis mul
4 tum inhęrent domini mei de Rota. ¶ † Circa gl. fi. vide latiſſimè Inn. & Lud. in. l. cùm mulier. ff. ſol. ma. Io. de ana. in c. pe. ad fi. de adul. Ang. de are. inſti. de exce. in prin. in. xxiiij. colum. ex quibus plurima extenſe inuenies. Solùm adde dictis Abb. primò circa theoricã. ſecundò circa exępla. tertiò circa quæſtiões. quartò circa ſuã doctrinã. ¶ Ad primã. ad de q̄ doctrina gl. hîc non eſt bona ſecundũ Lu. & Are. vbi ſ. quia actor hîc non fuiſſet lucratus ex ſua excommunicatione ſi fuiſſet admiſſus, ſed ex electione. Item in. c. pe. de adul. mulier lucratur ex ſua replicatione: quia conſequitur commoda matrimonij prius perdita. iuxta. c. tunc. de procu. ſecundùm ipſos. ¶ Secundò conſidera q̄ in vtroq̄ mẽbro doctrinę Bart. poteſt poni dictum exemplum adulterij. puta maritus pro lucro dotis inſtat cõtra vxorem adulteratam. iuxta. c. plerunq̄. de dote poſt diuortium reſti. ipſa excipit de lenocinio viri. Et ſi euitando dãnum vir repli cat de adulterio, non audietur. d. l. cùm mulier. Item pone q̄ mulier petit dotem à marito ſol. ma. excipit vir. de adulterio, vt lucretur, ipſa replicat de lenocinio, obtinebit. d. l. cum mulier. ¶ Tertiò, dùm dicitur q̄ admittenda eſt replicatio euitatoria dãni contra exceptionem lucroſam. ¶ Limita tribus modis. primò, niſi replicatio diceret illud idem
3 quod dicit petitio ſiue libellus. Puta dedi decem vt occideres talem. repeto conditione ob turpem cauſam: reus certans de lucro excipiendo dicit turpiter dediſti. tunc victa eſt actio. ſi eñ actor replicaret turpiter recepiſti: iam ei reſponſum eſt. l. j. &. ij. &. l. ſi ob turpem. ff. de condi. ob turp. cau. l. j. &. l. mercalem. C. eo. ti. Ita Inno. in. c. pe. de adul. & Barto. in. d. l. cùm mulier. in. ij. oppo. & quamuis Ludo. & Imo. ibi dent alium intellectum ad alias leges, tamen fatentur intellectum Bar. eſſe bonum. ¶ Limita ſecundò attentè niſi replicatio agentis de damno euitando non tangeret merita cauſe, ſed perſonam excipientis: quia non auditur. Bar. vbi ſuprà. & omnes hîc per iſtum tex. ita propriè loquentẽ: & eſt duplex ratio. ¶ Prima, quia reus vocatus factus eſt habilis per vocationem. Inn. ſupra eo. in. c. cum inter. & exceptio vocati tendit ad ſuam defenſionem: quę nemini eſt de neganda. ¶ Secunda ratio: quia replicatio debet de directo tollere exceptionem, quod non eſſet hîc: quia datò q̄ perſona rei eſſet criminoſa, per hoc non perimitur ſua exceptio. Adde Bal. in. c. j. de ſtatu. contra libertatem eccleſiaſticam. quem ti. ponit in tabula ſui operis feudorum. vbi dixit q̄ ſi reus opponit actori excommunicationem, actor replicando de excommunicatione rei nihil agit: quia exceptio etiam ſi non tangat merita cauſę excludit actorem: replicatio verò quę non tangit cauſam, non iuuat actorem. Ita dicit elegãter notare Hoſt. ī. c. fi. de ordi. cogni. Quod autem dicit reum poſſe opponere contra perſonam actoris indictę. fallit in Epo: contra quem agit cubicularius ſuus. tex. & Inn. in. c. nulli. de accuſ. vt hîc per Abb. contra Bar. vbi. ſ. nimis extendentem dictum. c. nulli. & ipſum re probãt latè Lud. & are. vbi. ſ. eiſdem rationibus. Sed ī Epo adde cautelã, vt cubiculario opponat non crimina, ſed ſolã familiaritatem quia illa obſtabit. p regulã. l. iniquum. & l. ſi quis ex familiarib⁹. C. qui accuſa. non poſſ. ſecundùm Marianum de ſenis. in. c. nulli. & eſt limitatio fortis & (vt puto) non facilè ſuſtentabilis. tum ꝓpter gñalitatem illius tex. tum ꝓpter regulã cum quid vna via. cum concor. de reg. iur. in. vj. ¶ Limita tertiò, dummodo replicatio euitatoria dãni ſit de facto & pręciſè excluſiua exceptionis: vt hîc per But. & Abb. Nec credas doctrinã Butr. ſufficere: ſed ſupplet doctrinã Bar. p viã limitationis. & ita clarè Bal. in. d. c. j. de ſtatutis contra liber. eccle. Aliã doctrinã poſuit
Imo. in. d. l. cum *mulier quã ex tenſe ſequitur. ibi Lud. & Ana. in. d. c. pe. de adulte. Aliam Car. hîc clarificando Bar. Aliã Ang. in. d. §. Marcellus. dicens totã hãc materiã poſſe ſummari hoc vnico verbo. videlicet quòd vbi actor & reꝰ tractat pariter de dãno euitãdo: aut pariter de lucro captãdo, contra exceptionem doli non daſ replicatio doli. & ſic in pari cauſa præfertur reus. vbi autem vnus certat de lucro, alter de damno euitando, præfertur qui agit de dãno ſecundũ ipſum. quod vltimũ intellige ſeruatis dictis limitationib⁹. & hęc quòd ad primũ caput dictorũ Ab. hîc. ¶ Ad ſecundum caput de exemplis, circa illud de bãnito qui offendit bãnitũ. & dum agitur ad pœnã, excipit ſe potuiſſe. & cõtra ipſum non replicaſ de bãno ſuo. Nota bene hoc ad duo. Primò. ad ſecundam limitationem ſuprà poſitam: quòd vbi perſona eſt neceſſaria in iudicio, non replicatur de inhabilitate. Secundò, quòd replicatio nõ rumpẽs de directo exceptionem, non obſtat: quia meum bannum non facit te illicitè offenſum. & ſic ꝓ doctrina But. de qua. ſ. in iij. limita. Et adde Bar. i. l. ſeruos. ff. de accuſa. & Bal. ī. c. ā no bis. vlt. col. ſ. eo. vbi idem tenent in bãnito offendente bannitum. & alſ. Bar. tex. hîc. vbi excõicatus non replicat de excõicatione contra excõicatum ſe defendentẽ & allegantem excõicationem. Facit dictũ Bal. in. l. ſi quis in graui. §. vtrum ff. ad ſylla. & ī. l. libertas. ad fi. ff. de ſta. ho. & ī. l. j. in fi. C. de p̃ ci. ī pera. offe. vbi dixit prędictũ cõceſſum à ſtatuto capienti bãnitum, deberi etiã bãnito capienti aliũ bãnitum. Intellige. niſi fuiſſet particeps eiuſdem criminis, propter qd alius fuit bãnitus. vt ꝓ Bar. in. l. iij. §. fi. ff. de cõdi. ob turp. cau. niſi diſpoſitio ꝑmiſſa expreſſè ſe extẽdat ad participem. put in c. ſi quis Papam. ad fi. lxxix. di. Ad aliud exẽplum, dequo per Abbatẽ ī prędicti capite, qñ neuter ſoluit gabellã: conſide ra duos caſus. Aliq̄n emptor petit rẽ, excipit de nullitate cõtract⁹, replicat de pari culpa venditoris, nõ audit. Quia q̄ vẽditor nõ ſoluerit hoc nõ validat cõtractũ: ergo replicatio ĩpertinẽs. & ita ꝓpriè loquit Ab. hîc. A dde Ang. in. §. itaq̄. ā auf. vt iudices ſine quo q̄ ſuffragio. fiãt. col. ij. & Bal. i. l. accepta. in. xxij. q. C. de vſu. vbi dicũt q̄ licitũ eſt hoc caſu dicere de nullitate cõtractus: Aliq̄n cõtract⁹ fuit traditiõe pfectus, ſed tradẽs repetit cõditiõe ſine cã, dicẽs cõtractũ nullũ: ergo cã vẽditiõis ꝓpter quã fuit facta traditio, reducta eſt ad nõ cãm. l. j. &. l. nihil refert. ff. de cõdi. ſine cau. Excipit reus de pari culpa agẽtis, qui nõ ſoluit gabellã ille replicat de eadẽ culpa. hoc eſt mai⁹ dubiũ. Sed ex dictis Albe. de roſa. in. j. parte ſtatu. q. clxiiij. incip. Paduano ſtatuto cauef. & Pet. de anch. in repe. c. j. xxxvij. charta. ver. ſubiũgit. Bal. de cõſti. & Bal. & Imo. ī. d. l. cũ mulier. Cõclude agentẽ hoc caſu repelli. Quia cõtract⁹ fuit inualid⁹ ī pœnã nõ ſoluẽtis gabellã: & ſic remãſit obligatio naturalis: quã ſecũdũ Bal. ſtatutũ tollere nõ potuit: & vbi allegat cõtractus iã pfectus ī pœnã cõtrahẽtiũ. remanet obligatio naturalis. l. iij §. fi. cum ibi no. ff. quod quiſq̄ iur. & vbi ſoli⁹ debitũ mihi ablatũ tibi per pœnã nõ repetis. l. pœnę. ff. de cõdi. indeb. Itẽ vẽditor volẽs trahere retractat de lucro, emptor de dãno: ergo

a ¶ In c. ſtimauit. Et ibidē vide quod ad hoc ſ apoſtil. dixi.

b ¶ A iure naturali. Ad quod adde q̄ habentᵉ per.d. So zi.ſ cōſi.cxliij.in cip. Viſa bul. Bonifacij. ver. cōtra riam opi. tenet. in ij. parte. char. xxv. & ea q̄ habentᵉ per Philipp. in c. ex parte. ſ. de of fi. dele. ij. co. & q̄ ibi dixi in apo. & plenè per Alb. in l. oēs. C. de epi. & cle. vbi an per pa pā, vel pricipē, vl̄ legē vniuerſalē: vel municipalem tolli poſſit defen ſio. & dicit q̄ód quidā dicunt q̄ nō: cū ſit de iure naturali. & videt expreſſum ī cle. paſtoralis. §. penul. de re iudic. & refert. d. Gabrielē de oſſeletis in ſuo tractatu. tenēs tem q̄ ſi ſtatuto caueť quòd poſſit procedi nulla data defenſione, q̄ valeat. & pro hoc facit: quia licet appellatio ſit ſpecies defenſionis, tamē tollitur in multis caſibus vt. C. quorū app. non reci. per totū Idē: quia iura no lunt in multis ca ſibus vllam dari defenſionem. vt C. de ſic. l. ſi. C. de adul. l. j. & l. adulterij. cū ſimi. nec ob. quòd defēſio ſit de iure natura li quia verū eſt in defenſiōe manua li. & de iſta loq. tnr. l. vt vim. ff. de iuſti. & iure. ſed de fenſio danda per iudicē reo petēti vel nō petēti, eſt de iure gētium, vl̄ ciuili & iō p aliud ius tollit pōt. & hoc dicit eſſe verius ſecundū Albe. ibidē. quē om mino vide.

ſuccedunt p̄dicta. Item actor replicādo repetit qđ dixi in libello: ergo non audiť: vt in prīa limitatione de qua. §. Eſt verū qđ Bar. in. l. ſi. §. ij. ff. de eo p̄ quē factū erit. videť ſentire aliter quā dixerit. in. d. l. cū mulier. ſed ipm reprobat ibi Eulg. Alex. ibi conať ipſum cōcordē facere. p̄dicta puto clariora. ¶ † Ad exēplū de duob⁹ bannitis, vno actore, altero reo. Cōcludit Abb. qđ ſtāte ſtatuto qđ nō audiatur nec agēs nec excipiēs: iudex ex officio repellet agētem. adde Bal. in. l. ſi creditorib⁹. ad fi. C. de ſer. pig. dato man. & in. c. à nobis. in fi. ſ. eo. & Alb. in. iiij. p̄te ſtatu. q. v. & Pet. de anch. in. d. repe. c. j. & iſti inter ſe variāt. Tene qđ eſt di ctū: vt p̄ Abb. hīc. qui eadē ponit in. c. nulli. de accu. & dixit Bal. in. l. quos ,phibet. ff. de poſtu. qđ iudex pōt ex officio repellere teſtē inhabilē. alle. gl. in. l. j. §. ſi p̄ſes. in verbo noib⁹. ff. de magiſtra. cōuenię. Idē Lud. in rub. ff. de arb. v. col. & Bal. in. l. i arenā. C. de inof. teſt. Declara. vt pulchrè p̄ Imo. in. c. cū dilectus. xvij. col. de conſue. quē ſoleo refer re. in. c. intimauit. [a] de teſti. Facit ad hęc gl. j. in verbo abſentia. de elec. in. vj. cum concor. quas dedi poſt And. ſicul. latè ſup ea inſiſtētē. in. c. cām. lo. j. de iud. q̄ hīcoptiē inſeruirēt. ¶ Obſtat dictū Bar. in. l. nō ſolū. §. ſi. ff. de iniur. vbi dicit qđ ſtāte ſtatuto qđ non ſoluēs onera, nō audiať in iudicio, ſi talis fuit vulnerat⁹. iudex ex officio non pōt inquirere: quia ſi non poteſt ipſe conqueri: ergo nec reſpu bli. p tex. ibi, & ita in propoſito iudex nō videť poſſe repellere agentē fauendo excipiēti, cui ſtatutū denegat audientiā. Rīde opinionē communē eſſe cōtra Bar. niſi ſtatutū reddat maleficium impunibile. Ange. in. d. §. fi. & in. l. ſi vacātia. in vlt. q. C. de bo. vacan. lib. x. Bal. in. l. j. in vlti. q. C. ſi à non cōpe. iudi. Bal. in. l. j. C. ſi tutor nō geſ. Ana. in rub. de accu. Bal. ī. c. j. in prin. in tit. hīc incipiūt cōſuetudines regni. Imo. in. l. de pupillo. §. fi. ff. de ope. no. nun. Bart. in. l. tranſigere. C. de tranſac. Bal. in. d. l. cū mulier. vlt. col. & in. l. non dubiū. in vlti. q. C. de legi. latiſſimè Marianus in repe. c. qualiter. lo. ij. q. vij. arg. viij. de accu. latè etiam Are. conſi. lxxxv. cōſiderate diligēter. iij. col. Lud. pulchrè diſtinguēs cōſi. ccxiiij. Venerabilis domine, quos adde ad Alex. tenentē copioſē communē poſt Imo. in. l. j. §. ſublata. ij. col. ff. ad trebel. aliquid p̄ Cal. in cle. conſtitutionē. §. fi. antepe. col. de elec. ¶ Ad exēplum de pari cauſa. adde ſubtilia verba Guil. de cu. in. l. ſi quis. ff. de pac. vbi dicit qđ ſi pauper petit ab eo qui à iure priuilegiatus eſt. vt nō tenea tur vltra quàm poſſit, obtinebit actor pauper replicans de inopia cōtra exceptionem inopiæ. per. l. ſed & milites. in pr in. ff. de excu. tut. & quia exaudiendo reū pauperem eſſet cooperire vnū altare alio detecto contra. c. cū cauſam. de præben. Item quia creditor habet duo iura. ſ. actionem & replicationē: debitor ſolam exceptionē: ergo præferēdus eſt qui habet plura iura. §. j. in authē. de conſan. & vet. Et ſic tollitur regula in pari: quia non eſt par cauſa ſecundū eum. quē latius cæteris ſequitur ibi Alb. de roſa. & etiā Bal. & Pau. de caſt. Ex quo infert ibi Bal. qđ ſi mulier inops nondum conſummato matrimonio ingreditur religionē: & repetit dotem datam marito, qui allegat ſe inopem, & non teneri vltra vires: mulier audietur: quia tractat de dāno vitando: vt latius per eum. qui vno alio verbo dicit incautè contra tex. & gl. in. c. j. de voto. in. vj. Nū quā obliuiſcaris eorū quæ dicit hīc Abb. hīc diſtinguens triplicē defenſionē poſt Bal. in. d. l. cū mulier. declarando optimè text. vulgatum in cle. paſtoralis. ad fi. de re iudic.

6 ¶ † Et adde multa vtilia & noua. & primò vide Ang. are. inſti. de excep. in prin. xxxiij. col. vbi ponit eadem. & induc it iſtum tex. pro exemplo defenſionis neceſſariæ. Eadem etiam ponit Pet. de anch. in reg. acceſſorium. lxxxvij. ver. vij. quæro. de reg. iur. in. vj. dixit Bal. in. c. à nobis. in fi. ſ. eo. quod ſtatutum tollens defenſionem, intelligitur de ciuili, non de naturali. Item non intelligitur de defenſione competente ex alio ſtatuto: quia ſubintelligitur clauſula ſaluo alio ſtatuto compaſſibili. alleg. Bar. (& bene) in. l. j. §. & parui. ff. quod vi aut clam. Et dixit Bald. in. l. quoniā. in. ij. col. C. de adul. quòd defenſio excuſans crimen poteſt per legē tolli, ſicūt exceptio lenocinij. vt ibi, non autem defenſio excludēs crimē. per. d. cle. paſtoralis. & dixit Bal. in diſputa. Statuto cauetur. ix. col. ver. ſed quæro nūquid. quod defenſio voluntaria poteſt per ſtatutum tolli, neceſſaria non. Et dicit Bal. in. l. j. iij. col. C. qūo & quan. iud. qđ ſtatutum permittens abſentem condemnari capitaliter, intelligiť: dummodo fuerit citatus. per. d. cle. paſtoralis.

7 ¶ † Sed no. qđ licet citatio & defenſio tolli nō poſſint: tū pōt variari modus defenſionis. Ang. in. l. ſi ſic. ff. de lega. j. loquens de ſtatuto: per quod debitor ex inſtrumēto ſolēni pōt capi nō citat⁹. Nā citatio fit vt quis ſe defendat: ſed carcerat⁹ adhuc poteſt ſe defendere. Ideò valet ſtatutū varians modū defendēdi. Quinimò dixit elegāter Lud. in repe. l. j. v. col. ver. aduertendum tamen. C. de hære. inſtitu. qđ citatio eſt de iure naturali: non proptet ſe principaliter, ſed ,pter defenſionem. ergo vbi certum eſt defenſio nē non cōpetere, pōt citatio omitti. alle. Bal. in. l. executorē. C. de execu. rei iudi. Tu alleg. c. cū olim. in fi. j. ti. ij. & q̄ ibi dixi. vj. col. ver. non eſt citādus neceſſariò. Dixit etiā Domi. in. c. non ſolū. in prin. de appel. in. vj. q̄ Papa non

b pōt tollere defenſionē introductam à iure naturali: [b] ſed bñ introductam à iure poſitiuo. prout eſt appellatio. Ad quod vide Abb. in rub. de app. iij. col. vbi hoc tenet reſpecto formalitatis appellationis, nō reſpectu effectus quòd non poſſit iuſtitia ſubleuari. de quo dixi aliquid ibi & in c. j. in prin. de reſcri. Adde etiā Bar. in extrauagā. qui ſint rebelles. vlt. col. vbi dicit quòd ſtatutum dans iuriſditionem contra indefenſum: eſt iniuſtū. Idē, ſi tollit replicationem: vt latius per eū. qđ nō intelligas ſimpliciter: ſed ſecundùm diſtin. Abb. hīc. dixit etiā Ange. in. l. venditio nē. ff. de vſucap. & in. l. j. C. de bo. vacā. lib. x. & in. l. ſi non ſpeciali. C. de teſta. valere ſtatutū quòd bannitus non audiatur: ſed nō q̄n denegat iuſtitiā de ſtatuto permittente captura nō citati. vide etiā Ange. in. l. milites. C. de teſta. mili. cū cōcor. de quib⁹ p̄ Ale. in. l. poſtulāte. vlt. col. ff. ad treb. & in. d. l. ſi ſic. Et omo vide Ang. are. & Mod. ī li. malefi. in ver. hæc eſt qđā inquiſitio. in. xxiiij. col. illi⁹ verbi. vbi pulchrè reaſſumitur doctrina Bal. de qua per Abb. hīc. Poſuit etiā Bar. ſtupēdum verbū. in. l. vt vim. ij. colū. ff. de iuſti. & iu. q̄ ſtante ſtatuto p̄mittente bānitū impune occidi, ſi ipe aggreſſorē occidat ſe defendendo. debet puniri de homicidio: qa ſi licita erat offenſio, ergo defenſio illicita. ſicut filio, vel ſeruo nō licet reſiſtere patri, vel domino eos verberantibus. Conſidera q̄ iſtud dictū ponit caſum nonū: in quo defenſio, prout eſt ,ppriè de iure naturali, tolli poteſt per ſtatutum. Ad iſtud de filio: dici poſſet q̄ loq̄ť de verberibus nō occiſiuis. ſec⁹ vbi agit de vita. Sed p̄ Bar. facit gl. trita. in cle. paſtoralis. in verbo. p violētiā. cū cōcor. quas ad eā poſuit. in. c. j. xxiij. col. verſi. & p hoc deueniri pōt. de cōſti. vbi dicit q̄ condēnato ad mortē iuſtā nō eſt licitū fugere. Itē occidēs bannitū ſurrogatur iudici. & eſt miniſter reipub. vt dixi poſt beatū Tho. in. c. q̄ in eccleſiarū. de cōſti. tractādo de viribus dicti. ſtatuti. Sed nō dices q̄ reo cōdēnato ad mortē liceat ,occidere iudicē, vel eⁱ⁹ miniſtrū. ſe defendēdo. ergo nec bāni tos licebit illū occidere. Iſtud etiā clari⁹ ſentit Bar. in. l. facultas. C. de iure ſiſ. lib. x. dicēs nō valere ſtatutū tollēs defenſionē. Poſtea limitat eſſe verū in defenſiōe iuris: ſed de fenſio de facto bñ pōt tolli. Eſt aūt defenſio de facto: quoties offenſio eſt licita. ſecūdū eū alleg. l. j. & ij. C. q̄n licet ſe ſine iu. vindicare. Teneméti & cogita: quia nō declarātur ab aliis. quib⁹ adde Pe. de anch. ī repe. c. j. in. xvij. col. ver. q̄ro etiā certū. de cōſti. vbi ſequit doctrinā Bal. de qua p̄ Abb. hīc. & notāter. in. l. j. §. Offidius. ff. ne quis eum qui in ius voca. eſt vi exi. & l. vt vim. ff. de iuſti. & iur. & ibi etiam Lud. poſt prin. dicens quòd. d. cle. paſtoralis. intelligitur de defenſione iuſta, nō de iniuſta. dicit etiā Bald. in. l. iij. §. ſi is pro quo. ff. quod quiſq̄ iur. ,pter gl. ibi quod princeps de plenitudine poteſtatis poteſt alicui tollere defenſionem. & hoc in cauſa ciuili & pecuniaria. ſecus in cauſa criminali vel ſtatus per d. cle. poſtoralis. De qua latiſſimè diſputat in. l. executorem. xviij. col. ver. modo facio quendā volatum. C. de execu. rei iudi. ¶ De his etiam aliquid per Bal. in. l. j. pe. col. C. ſi à non compe. iudi. dixi

8 aliquid j̄. ti. ij. c. cum olim. ad fi. ¶ † Ad tertiū caput dictroum. Ab. hīc primò dum dicit q̄ teſtis non replicat contra recipientē. Adde in terminis gl. fi. poſt prin. ibi. dico q̄ non poteſt. in. c. teſtimonium. ſ. de teſti. Quam notat ibi Imo. ad fi. & eſt alia in. c. notificamus. in gl. ij. in fi. xxxv. q. vj. Idem ſentit gl. ij. in. c. in fidei. de hęreti. in. vj. no. Spec. de teſte. §. j. vij. col. ver. ſed nunquid excommunicatus, Bal. in repe. l. cunctos populos. ij. col. C. de ſum. tri. & in. c. domino guerrā j̄. col. inti. hīc finitur lex. & Bal. & Ange. Imo. & Ludo. in. d. l. cū mulier. facit gl. in verbo. chriſtianos. in cle. j. de teſti. ad. l. in arenā. C. de inoffi. teſt. & l. quoniam §. inter ſe. C. de hęre. rīde vt per Inno. in. d.

9 c. teſtimonium. & Bal. in. d. l. cunctos. & dicam in vocē. ¶ † Ad illud q̄ in criminali non fit compenſatio [a] obiectione alterius crimi

a nis vt per Abb. hīc. adde Imo. latè in repe. l. is qui reus. ff. de pub. iud. Poteſt tñ excipi de crimine cōtra accuſatorē ante nomen rei receinter reos. gloſſ. vlti. in dicto. c. cōiter & dicitur nomen receptū. ptum facta conteſtatiōe litis, vel facta pronūtiatione de procedendo dilatorijs non obſtātibus. Bar. in. d. l. is qui. iij. col. Hęc aūt verba quòd poſſent excipi ante nomē receptū, & non poſt. intellige vt fiat compenſatio excluſiua perſonę accuſatoris. non aūt excuſatiua perſonę ipſius rei: quia in delictis non fit cōpenſatio ad hunc finē. d. l. ſi is qui. Secūdò intellige quod eſt dictum. & nō poſt: niſi fiat exceptio de crimine connexo: non vt accuſator repellať, ſed vt punia tur. vt per Abb. hīc Tertiò dic q̄ tertius non poteſt opponere leno cinium. l. ſi maritus la. ij. §. preſcriptione⁹ & ibi gl. & Bar. ff. de adul. & adde quòd in ciuili exceptio lenocinij bene operatur repulſionē actoris. l. viro atq̄ vxore. ff. ſolu. ma. Bar. clarè. in. l. ij. §. ſi pulico. ibi pro declaratione. ff. de adul. quia in criminalibus eſt dilatoria: ſed in ciuilibus peréptoria. per theoricas præmiſſas. Itē limita. niſi reus fuerit abſolutus: quia poteſt reaccuſare accuſatorē. tex. eſt in. d. l. is q. Idē. ſi vellet proſequi accuſationē à ſe ceptā pri⁹ quā accuſareť: vt ibi Idē ſi agať de crimine, ſed ciuiliter: peuta ad ſeparationē tori. iuxta. c. tuæ. de procu. & facit. ad hoc tex. in. c. pe. de adul. Reliqua in hoc puncto vide profundè per Marianum in. c. j. de mutu. peti. liiij. col. cum pluribus ſequentibus. & dum dicit Abb. non prodeſſe replicationem diuerſorum factorū. adde tex. in. l. quēadmodū. §. fi. de

10 no. a. & in. l. qui vas. in prin. ff. de furt. ¶ † Prouocatus delinquens non excuſatur regulariter. Ab. hīc & in. c. j. poſt prin. de iniur. quicquid dixerit Spec. in loco ab eo alleg. approbatur per Arch. & Do. in. c. neganda. ad fi. iij. q. xj. Adde tex. in. c. veniens. de iureiur. ibi, alternatim cōuicia inferendo. vbi iniuria fuit reciproca, & tñ non cōpenſať. Nec dicas rīderi poſſe per tertiā declarationē. de quaj. Quia verbū alternatim denotat quod nō proruperūt pariter. & adde An. in. d. l. vt vi. in. ij. col. ver. extra queritur. dum vult q̄ dicenti mihi in iuriam non poſſum quaſi defendēdo dicere aliā. Et idē Bal. in. l. j. C. vnde vi. & Abb. in. c. j. j. col. de iniur. Sicut etiā in iniuria corporali non licet percutere percuſſorem, quando nō ſit defendēdo: ſed potius vindicando. c. ſignificaſti. lo. ij. de homi. Notant oēs in. c. olim. lo. j. de reſti. ſpol. & in §. tabernarius. alleg. hīc per Abb. quia nemini phas eſt propriam iniuriā vlciſci. C. quando. lice. vnicuiq̄ ſine iudi.

b ſe vindi. in rubro & nigro. Glo. in. l. nullus. C. de iudeis. cū ſimi. Bene facit quod no. But. Car. & Abb. in. c. peruenit. lo. ij. [b] de iureiur. limitantes regulam de qua ibi. q̄ frangenti fidē &c. Dūmō obligationes ſint reſpectiuæ. i. reflectētes ſe ad idē factū. ſecus ſi ad diuerſum. No. Ang. in. l. qui ſeruō ff. de ver. ob. Sali. in. l. cū proponas. la. ij. C. de pac. ſentit gl. in. l. ſi duo. ff. de dolo. quia frāgere fidē in eadē materia ſapit defenſionē, ſed ī diuerſam, offenſionē. Nō obſt. prędictis. l. j. §. cū arietes. ff. ſi quadru. paupe. feciſ. dica. vbi imputať arieti prouocāti. quia loquiť in aīali irrationabili. cuius irā non pōt rō cōpeſcere ad limites moderatæ defenſionis. Tribus tñ modis declaratur iſtud de prouocatione nō excuſante. primò, niſi ,puocatus dicat verbum iniurioſum animo ſe defendendo. Puta ſi iniurianti dicat mētiris. Bar. & Ang. in. l. q̄ oīa. ff. de ,pcu. arg. l. qui cū maior. §. libertus. ff. de bo. liber. Idē Albe. in. ij. parte ſtatutorū. q. xlij. incip. ſed

a ¶ Non fit cōpenſatio. Ad quā materiā. dic vt per Sali. in. l. cōpenſationes. in. xiij. op. C. de compenſa. vbi facit notabilē diſtinctionem. quā ibi vide.

b ¶ In. c. peruenit. lo. ij. & ī. c. ſi cautio. ſ. de fi. inſtr. & adde. d. So. in cōſi. ccxx iij. inci. In preſenti cōſultatione. ver. cōfirmať. nā circa mediū. in. ij. parte char. xcviij & ad iſtā regulā q̄ trangēti fidē &c. adde quod dicit glo. ī. c. j. in glo. pe. de no. for. fide. Item adde quod vult glo. in c. cupientes. in prī. in ver. maligнanť. de ele. ī. vj. quòd qui habet ius in cā prin. pōt malitias aduerſarij per alias malitias & fraudes repellere. Item do. An. de bu. in. c. iij. de reg. q. d cauilo ſum aduocatū liticitū eſt cauilatio nib⁹ & duplicita tibus repellere. dū tñ nō repellať falſis ,pbationibus, Item adde quod vult Bal. in ru. C. de fi. inſtr. in. vij. col. ij ver. inciden ter quęro, alibi tñ no. Bal. & Sali. in l. ſi te, per illū tex. C. de iu. delibe. q̄ licet ab alio patia risiniutiā. nō tñ p hoc alij iuriosus eris. quod dicunt eſſe mēti tenēdū, cōtra repreſalias. tñ videť loq quò ad inferēdā iniuriā. Iſtā regulā limita vt p. d. Iaſ. may. ī d. l. cū ,pponias. alleg. ī tex. nō ,pcedere ī cōuentiōe treuge. & refert fuiſſe dictū origi nale vincētij Hiſpa. ī. c. fi. de treuga & pace. quē ſequiť Io. an. in addit. Spec. in tit. de treu. & pace. ſup rub. circa princi. vbi refert idētene re Are. ī. c. illi. xx iiij. q. iij. Idē tenēt Io. an. do. Ant. & cōiter. alij in. c. iij. §. de iureiur. Ang. & Imo. in. l. ſi ex cā. ff. de ver. ob. Ang. Pau. de ca, & Raph. cu in. l. qui ſeruum. ff. de ver. ob. adde q̄ idem tenet Bal. in. c. dudū. ij. in. xij. col. de ele. & in ru. de treu. & pa. in pe. col. & ſ. in ,pce. greg. in. ij. col. Imo. tamen in. d. l. qui ſeruū. dicit q̄ iſtud potius procedit de cōſuetudine quā de iure. per regulā tex. in. d. l. cū proponas. & idē ibi tenet. d. Ale. & in d. l. qui ſeruum. & in. l. ſemel mora. vlt. col. ff. ſo. ma. ſed tu pōdera ſ. cundū do. Iaſ. may. in. d. l. cū proponas. q̄ cōtrariū tenet Pau. in. d. caſ. j. ſ. de treug. & pa. tene opi. Archi. quia eſt etiā de iure. & p ea cōſuluit do. Maria. ſozi. ī cōſi. xxvj. ſci. Ianuēſiū du. x. ī. x. col. aſſignās dīam inter pacē & treug. q̄ ibi pelnē vide. ſed Hoſi ſumma de tre. & da. de trega yò ad tp̄s ſit & cātur ad tēp⁹ breue: bñ finita treuga pōt ſiurias vlciſci. nō debet expectari lapſus tēporis treugę: cū poſſit ſeruare fidē ītra tēpus, & vlciſci poſt tp̄s. nō ſic ī pace: cū ſit perpetua. facit ad nōnulla alia q̄ hīr per. d. Ia. may. in. d. l. cū proponas. quem omnino vide.

c ¶ De iuria. Adde q̄ hīr ēt ad hoc p Phi. ī. c. j. ſ. eo. & quę ibi dixi in apo.

d ¶ Iniuriari. Adde Ang. poſt Bar. ī. l. q̄ oīa. ff. de procu. & d. Ale. de imol. in.

l. Itẽ apud labeonẽ. §. ait p̃tor. ff. de iuriſd. & in. d. l. ff. cp quiſcp iu. alle. i tex. & in. l. iij. de li. & poſt. vbi ẽt vide Bar. & ad de Spe. iu ti. de adu. §. iij. ver. hoc tamen

ad. l. iul. repe. quã valde extollit. Et re vera, eſt dictũ mirabile. per quod multa homicidia poſſent à iudicib⁹ excuſari, ſaltẽ quò ad pœnã mortis. & multũ ob. d. l. ſi nõ cõuicij. & fortẽ reſpõderi poſſet ad. d. l. lex iulia. dicendo quòd ponat nouos caſus, quibus iudex impoſuit pœnã mortis nõ iuſtæ. Primus condẽnando innocentem. Secundus. cõdẽnando nõ ſubditũ. Ptima, tanquã grauior, puniat pœna mortis. Secunda non tã grauis, de portatione. Tamen quia tex. ibi dicit iudicem condemnandum morte, vel deportandum. & illa verba referunturad vtrũ cp exceſſum: difficilè ſuſtineretur hęc reſponſio. & dictum Ludo. ſimpliciter ſcribit Alex. in. d. l. lex iulia. in apoſtil. Dixit etiã Iaco. de are. put refert But. in. c. olim. ło. j. ad fi. de reſti. ſpo. & ibi pulchrè. Abb. in. x. col. quod licet occidẽs aggreſſorẽ nõ ſe defendẽdo nõ excuſet, vt ibi: tamen mitius punitur. adeo quod ſi percuſſus inſequatur vulnerantem qui fugiebat, & eũ occidat, nõ tenet vt homicida. [a] quia eſt potius culpoſus quàm doloſus. De quo verbo nunquã ſis oblitus: quia vix poſſet eſſe notabilius. & de ipſo exclamat dñs meus de Are. cõſi. xxxiiij. & cõſi. lxxx. ad fi. Pro quo vide gl. Io. de ligna. in tractatu de bello. c. cxviij. incip. ſeptimò quærit. vbi diſputãdo firmat dictũ Iaco. de are. ¶ Bene facit tex. optim⁹. in. c. ſignificauit. de pœni. & remiſ. † vbi cõmittẽtibus homicidiũ ponit minor pœnitentia qñ cõmiſerũt defendendo: etiam ſi defenſio nõ fuit moderata. per quẽ tex. dixit pulchrè Io. an. in addi. Spe. ſuper rub. de homi. cp licet excedens modũ in defendendo teneat de culpa. d. c. ſignificaſti. lo. ij. Tñ ſi in illo exceſſu occidat aggreſſorẽ, non tenetur vt homicida. no. Bald. in. c. j. §. ſi verò. de pa. te. Lud. in ſingu. iiij. Ana. in. d. c. ſignificaſti. xxv. col. Pau. pulchrè. cõſi. cxc. incip. In cã incarceratorũ. dicẽs Bal. ita cõſuluiſſe per. d. §. Imperatores. & per. l. gracchus. C. de adulte. no. Bal. in. d. l. vt vi. Pe. de ancha. in cle. vnica. de homi. Moderni copioſẽ in li. maleſi. in verbo. & dictus Titius ſe defendendo. ix. col. illius verbi. Facit gl. maior. in fi. xxiiij. q. j. ĩ ſumma. Et ideo Ab. in. c. olim. ij. col. de reſcrip. dat generalẽ regulam. quod quoties quis iuſto dolore accenſus delinquit, pœna debet aliquantulũ tẽperari. per. d. § Imperatores. & per dictũ Spec. de quo hĩc per eũ. cũ quo ibi trãſit. pulchrè ſcribit de his Alex. conſil. mihi. lxxvj. incip. Viſa inquiſitione cõtra fortuneriũ. vbi cõſuluit Ferrariæ.

[a] ¶ Vt homicida. Ad quod vide gl. no. iij. q. j. c. j. & ad materiam adde quę habẽtur per Bar. in. l. ſciam. §. qui cũ alter. ff. ad l. aqui. & Flo. in. l. quẽadmodũ. §. ſi nauis. & in. l. ſi ex plagi§. §. taberna rius. eo. & per. d. Alexan. de imol. ĩ cõſi. cix. j. parte. & in cõſil. xxiij§. j. char. & in conſ. c. ij. parte vbi pña ad materiam. & per Bal. in conſi. inci. qui mortem &c. p Lu. põ. in fi. ver. defenſio.

[b] ¶ In. c. ſicut. Et ibi vide quę ad hoc in poſ. dixi. & aliquid per phili. ẽt in. c. j. §. eo. in. vj. col. circa mediũ.

14 † cp non diceretur exceſſiſſe moderamẽ ille qui tenebat per capillos ſubmerſus in Eridano, & occidit tenentẽ, etiã ſi poterat ſperare de certo auxilio. Et inter alia allegat Bald. in repe. l. j. vj. col. ibi ſed pone quidam. C. vñ vi. vbi latè dixit quòd qui nõ põt aliter euadere ſine vituperio maxillatã, niſi cũ gladio, & euaſit occidẽdo, excuſat. Tenemẽti. Quinimò reperio cp prouocatus ſolo inſultu hoſtili cum armis, & adhuc non percuſſus, ſi occidit inſultorem, non tenet de homicidio. & probãdo cp incontinenti percuſſit aggreſſorẽ vt pręueniret, dicit cã defenſionis percuſſiſſe. Alex. in. l. nõ ſolũ. §. ſed vt pbari. in fi. ff. de operis noui nũ. Dixi in. c. auditis. pe. col j. ti. pximo. Voluit etiã Alex. cõſ. mihi. cclxxviij. incipiente. Põderatis narratis. ad fi. cp in dubio preſumit occiſum priꝰ inſultaſſe occidentẽ, qñ ſunt cõiecturę iſtæ quas ipe repu-

tat ſufficiẽtes. videlicet minę prędictes cõtra inſultatũ, delatio armorũ, & robuſtior cõplexio minãtis. vt latius per eũ. Et cp primus ictus nõ ſit expectãdus: tenet vltra ipm elegãter Pet. de anch. conſi. mihi. cccxxx. ex prædicta facti narratiõe. quod eſt ẽt mihi. cclxxij. vlti. col. & pulchrè Bal. in. l. j. C. qñ lice. ſe ſine iudi. vind. quia illata per cuſſio reparari nõ põt. & idẽ Are. d. conſ. xxxiiij. ponẽs egregiè qñ quis preſumat primò inſultaſſe. & qñ inſultatus excuſetur. & adde hæc ad ea que aliãs plenius extendi in. d. c. ſignificaſti. lo. ij. de homi. vltra Ana. ibi. in vlt. char. Multa ẽt ponit Maria. de iſta cõpẽſatione iniuriarũ tam in brutis quã in hoibus. in. d. c. j. de iniurijs. vbi eſt videndũ. Et adde Alex. cõſ. cclxxxj. Videt in caſu ppoſitio. vbi etiam extollit dictũ §. Imperatores. volẽs cp culpa homicidij alleuiat ex iniuria prius illata homicidę. puta per ingreſſum domus noctis tpe, vel per verba iniuriosa. Quæ oĩa intellige in laicis. † Clericus em tenet fugere. & ſi ẽt prouocat⁹ occidat, incurrit irregularitatẽ: que non euaditur, niſi qñ propriã mortẽ euitare nõ poterat. d. cle. vnica. & ibi Doc. & pulchrè Bal. in. c. clerici. lo. j. ij. col. ver. porrò etiã clericis. de vi. & hone. cleri. & loca prędicta repone accuratè: quia cũ tpe aggregabũt tibi cateruas clientulorũ cũ honore & lucro. & pro intellectu dictę. l. ſi nõ cõuicij. vide Are. in. c. ſi quis obediẽs. in verbo cõuicia. xj. q. j. vbi dixit nõ omne maledictũ dici conuicium. ſed ſolùm quod fit vociferẽdo. Dixit etiã Do. poſt Io. de fa. in. c. ſi quis iratus. ij. q. iij. cp dicẽs cõuicium punit quãtum ad ſimplicẽ iniuriã: nõ obſtãte ira. ſed nõ tanquã pro delicto, vel calũnia. quia quã tum ad hoc nõ dicit eſſe reus quẽ ira impulit. per. d. c. ſi quis. & vide oĩno Do. in §. notandũ. in fi. ij. q. iij. vbi clarè diſtinguit: an & quãdo iracũdia excuſet delinquẽtẽ. De alijs geſtis per iracũdiã latè ponit

b Lud. in ſingulari incipiẽte. Volo cõmẽtare. quod eſt per alphabetũ in verbo. iracũdia. & per numerũ. dxxiij. Dixi aliãs latè in. c. ſicut b de iureiu. Pulchrè tradit Bal. in. d. l. ſi nõ cõuicij. & ibi Sali. in ſecunda oppoſitiõe. dicẽtes qđ q ſũt q fortiunt iuris effectũ: vt cõtract⁹ cõfeſſio, votũ, & ſimilia. & iſta impediunt per iracundiã. Quæ dã nõ fortiunt effectũ iuris: vt maleficia. & in iſtis nõ attendit iracũdia. Sic intellige. l. quicquid. ff. de reg. iur. ſecundũ eos. Pro quibus vide quę dixi in. c. ex tenore. de reſcrip. in ver. regula nõ prẽſtat. in prima declaratione illi⁹ regulę. Et quod eſt dictũ de cõtractu, vel voto gẽ ſto per iracũdiã: intellige de iracũdia inducẽte mẽtis alienationem:

16 vt per But. in. d. c. ſicut. idẽ dicentẽ in profeſſiõe facta per iracũdiã. Dicit etiã notabiliter Ang. in. d. l. ſi nõ cõuicij. † cp nõ ſolũ verbum iuriosum p iracũdiã dictũ põt reuocari, adeo cp ceſſat actio iniuriarum. imò etiã ſi non per iracũdiam, & poſſit reuocari per pœnitentiam, ceſſat actio iniuriarũ. ſecus ſi actus nõ poteſt reuocari. & ita ĩ telligit. d. l. quicquid. Hoc mõ habes remediũ euitãdi actionẽ iniuriarum. vt reuoces verbũ iuriosum dicens nõ fuiſſe bñ dictũ. De quo exclamat Lãfrãcus de ori. in repe. c. quoniã cõtra. xiiij. char. in ver. confeſſiones &c. C. de proba. ¶ Tertia declaratio. Si non apparet quis ceperit verbis iniuriari: neuter tenetur. Lud. in. d. l. cũ mulier. xxxj. col. per. l. ſcientiã. §. cũ ſtraméta. ff. ad. l. aquiliã. Adde tex. in c. conſtitutus. de pœnis. vbi pœna appoſita cõtrauenienti cõtractui ceſſat ambobus pariter cõtrauenientibus. Ex quo tex. infert Bar. in. l. ſemel mora. ff. ſol. mat. idẽ eſſe in frãgentibus pariter pacẽ que erat facta cũ clauſula pœnali. no. Bar. in. l. cũ pater. §. libertus. in fi. de leg. ij. Pau. & Flo. in. d. §. cũ arietes. per illũ text. Lud. plenè in. d. l. ſemel. Vnde dicit Bal. in. d. l. vt vim. cp vulnerantes ſe paribus ictibus, non tenentur quò ad ſeipos: ſed reſpectu reipu. quilibet punietur de in-

17 ſultu. qđ vltimũ nõ extẽdas ad verba iniurioſa: quia per ipſa nõ offendit reſpubli. & ex his intelligis Spe. in loco hĩc alle. per Ab. ¶ † Poſtremò de materia prędicta cõpẽſationis delictorũ. vide etiã latè p Pau. in. l. viro. ff. ſo. ma. & quod no. Bal. in rub. C. de fid. inſt. xij. col. vbi dixit cp ſi produxi falſum inſtrumẽtũ: qa tu falſum pduxeras: ĩ hac pari turpitudine iudicabit p reo: ſed vterq; noſtrum punięt de falſo. Nõ ob. gl. in. c. dñs noſter. in ver. inſidijs. xxiij. q. ij. &. c. cupientes. in prĩ. in ver. malignãtiũ. de elec. in. vj. Quia intelliguntur ceſſante mixtura falſi. qđ no. ad earũ intellectũ. de quo etiã p Ab. in. c. oli. lo. j. de reſti. ſpo. cũ cõcor. de qbus aliãs. Adde etiã Bal. in. l. ſi. j. v. op. C. de cõpenſa. vbi declarat quõ ĩ maleficijs ceſſat cõpẽſatio. vide ẽt Bu. ĩ. c. ſi. ad fi. ibi q̃ro qd ſi vterq; de iura. cal. vbi dicit. cp ſi nullus vult iurare de calũnia, illę culpę nõ cõpẽſant: quia ex quo iuramẽtũ eſt exactũ, iudiciũ eo omiſſo ẽt nullũ. l. ij. §. ſed quia. C. de iuramẽ.

cal. Ideo

cal. Ideo iudex denegauit eis audiẽtiã. Et vide Ab. poſt Inn. in. c. ſicut. lo. ij. vij. col. ver. iiij. principal ĩ. de iureiu. vbi ponit cp qñ ſpoliat⁹ ſpoliat ſpoliatorẽ, eſt loc⁹ cõpẽſatiói de quoponit elegãter. Pau. cõſi. xxiij. pri⁹ quã iura fierẽt. ad fi. vide ẽt Pet. de anc. cõſi. mihi. cccxvj. ĩci. Viſa facti narratione &c. vbi dicit cp ſi duo ſunt in dolo, prẽualet qui certat de dãno euitãdo. dummõ dol⁹ ſit circa idẽ in indiuiduo. al le. no. hĩc. de quo etiã per Bal. in. l. cũ te. C. de cond. ob tur. cãm. Demũ vide Bal. in. l. prẽſcriptione. xv. col. C. ſi cõtra ius vel vtili. pub. vbi dicit cp citatus qui nõ cõparuit nõ cõdemnat in expenſis, ſi in citatiõe facta appareat nõ ſubeſſe cãm citãdi. alle. Inn. hĩc faciunt quę reduxi in. c. cùm ordinem. de prẽſcri. in verbo. ad allegandum priuilegium.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Abſolui an & quando debeat non petens: vel non pœnitẽs?*
2 *Cenſura eccleſiæ non eſt proijcienda in caſum.*
3 *Abſolutio ad cautelam, quare datur de excommunicatione, & non de interdicto?*
4 *Suſpenſio canonis contrahitur per participationem: niſi participetur in crimine: quia tunc contrahitur eadẽ excõicatio.*
5 *Laicus an poſſit conſtitui procurator in ſpiritualibus?*
6 *Laicus an poſſit dare vocem de certo eligendo? nu. 7.*
8 *Laici exiſtentes in concilio: an poſſint intereſſe actibus conciliaribus?*
9 *Suſpenſus, quamuis priuetur reditibus, debetur tamen eidem modica ſuſtentatio. nu. 10. & 11.*
12 *Suſpenſus, vel excommunicatus, an iniuſtè percipiat fructus? adde. nu. 13. de eodem. 14.*
51 *Suſpenſus an poſſit eligi extra territorium?*
16 *Suſpenſus tenetur dicere horas canonicas.*
17 *Abſolutio ad cautelam: quando & quare conceditur? Adde. nu. 18. de eodem.*
19 *Appellatiõ an præſumatur in dubio: ante excommunicationẽ, vel poſt?*
20 *Probare vt quis poſſit nullitatem excommunicationis duo requiruntur.*

¶ CAP. IX.

Poſtolicæ. Si per exceptionẽ ſuſpenſionis contra quã replicatur de nullitate, ordinatio eccleſiæ retardatur, fit abſolutio ad cautelã. Primò dum Ab. colligit caſum, in quo non petẽs abſoluitur à cẽſura. Adde Abb. poſt alios in. c. venięs. lo. ij. ij. col. ſ. de teſti. vbi per iſtum tex. ponitur alius caſus. Et idẽ dicit ibi Hoſt. de abſolutiõe q̃ cõcedit oratorib⁹ excõicatis quouſq; fungnñ. apud põtificẽ officio ſuo. ¶ Et idẽ de abſolutiõe q̃ ponit in ĩpetratiõib⁹ bñficiorũ quò ad validitatẽ dũtaxat: de qb⁹ hodie puiſum eſt vtiñ p regulam Inn. viij. cp nõ pdeſt illa abſolutio ĩ certis caſib⁹. puta ĩ excõicatis ppter hęreſim: aut ppter nõ paritionẽ lrarũ executorialiũ. aut qa p annũ iſorduerũt ĩ excõicatiõe. vtibi latius. Et iſtę abſolutiões, & ſimiles nõ ſunt reales, ſed verbales, cũ iſtos nõ pœniteat. vñ expedito actu ppter quẽ abſoluunt, ſtatĩ reincidũt. ſcdm Ho. ibi. & dixi ĩ. c. ad reprimẽdã de of. or. Et no. cp ppriè dicit abſolutio qñ fit à cẽſura iuſta, vl ad cautelã: ſed vbi eſt cẽſura iniuſta, vocat ppriè relaxatio p. c. Odoard⁹. de ſol. licet reſpectu ſuſpẽſiois iuravtẽ tur verbo relaxatióis. c. oli. de acc. & hĩc. ¶ † Gñaliter aũt qñ poſſit vel debeat abſolui excõicat⁹ iuſtè nõ petẽs, vel ĩ uit⁹. vide gl. & oẽs. ĩ. c. ſignificaſti. de eo q du. ĩ ma. quã pol. p adul. Ana. ĩ. c. j. ĩ vl. col. de male. Alb. de ro. ĩ. l. à pcedẽte. C. de dila. Cal. Bu. Ab. & Imo. ĩ. c. ab excõicato. ĩ vl. col. de reſcri. Et licet Cal. ibi dicat. cp nũquã abſoluit ipœnités. p c. ſi habes. xxiiij. q. iij. qđ dicit Ab. eẽ notãdũ cõtra tyrãnos obſtinatos: tñ Ab. ĩtelligit hoc. qñ nõ eſt ſpes emẽdatiõis. ſed ſi eſt ſpes, debet abſolui ẽt nõ petẽs, & iuitus, qñ excõicatiõe durãte efficit deterior. p. c. pdeſt xxiij. q. v. & eſt de ciſio Tho. ĩ. iiij. di. xviij. q. vl. arti. vl. ĩ rñſione ſcdi argumẽti primi dubij. vbi formaliter dicit: cp aliquando etiam manente excõicatione poteſt quis excommunicationẽ iu

ſtè latã remittere: ſicut ſi, videat illius ſaluti expedire ĩ cuius medicinã excõicatio lata eſt. & hoc dictum Tho. ſequit etiã Io. an. & do. in. c. j. de ſen. exc. in. vj. & Abb. in. c. ad reprimẽdã. ij. col. de offi. ord. & in. c. nouit. xviij. col. de iudi. & Imo. in cle. j. circa prin. de pœ. & re. & dicit Io. an. in. c. fœlicis. viij. col. de pœnis. ĩ. vj. cp pœna de qua ibi, nõ debet imponi ciuitati q̃ potens eſt: & puniri non poſſet ſine graui ſcãdalo: qa qñ eſt magna peruerſitas in pſona corrigẽda, officiũ correctionis debet adimpleri abſq; ſeueritate. d. c. pdeſt. & idẽ de abſolutione. no. Pau. de leaza. incõmento. in. c. fi. iiij. col. de poſtu. præla. Facit qđ no. Arc. in. c. ſi peccauerit. iij. col. ij. q. j. vbi dicit cp licet correctio fraterna ſit de pcepto: tamẽ fallit vbi dubiũ eſt ne

a monitus efficiat deterior. qa tunc meritoriè omittitur [a]. Pro tanto dixit Io. an. poſt Hoſt. in. c. romana. §. ſed nec. de ſen. exc. in. vj. & Io. an. in. c. conſtitutionẽ. in. fi. eo. tit. & li. Et vtrobiq; do. ad quod diligenter aduertere debẽt prælati. ne ferãt ſententiã, excõicationis vbi præuident eam futurã inutilẽ, & in vilipẽdio. Et iuuebit Ho. cõtra quẽdã Legatum, qui exercitibus armatis, & volẽtibus iã cõgredi, præcepit ſuo pœna excõicationis latæ ſẽtẽtiæ ne congrederentur. Nam ſpreto eius mandato perierunt multorũ corpora & animæ. Gladius enim eccleſiæ nõ occidit, ſed viuificat. c. iter hęc. xxxiij. q. ij. Et eſt bona gl. in c. ex literis. lo. ij. in gl. pe. de ſpõſa. Meritò docet But. in. c. j. pe. col. ibi. ſi verò tanta. de off. dele. & ibi Domi. & Imo. ad fi. cp ſi delegatus videt turbatores ſuę iuriſditiõis adeo peruerſos, cp ſi excõicarẽtur, peiora facerent: debet proceſſum ſuſpẽdere donec mutenẽt tpa: & deus ſeu ipſius vicarius apponat cõſiliũ. Idcirco dixit gl. in. c. lator. ij. q. vij. cp ceſſat lex ſi quis in tantã. C. vnde vi. qñ eſt timor maioris ſcãdali. faciũt pulchra dicta q̃ nouiter ſoleo referre in c. nihi. j. ti. proxi. cp rõne ſcãdali multa omittũtur. optim⁹ tex. in ppoſito. in. c. pſbyter. lxxxij. di. ibi. corporis & ſanguinis. chriſti (ne indureſcat) particeps fiat. ¶ Nõ obſtat. c. legatur. xxiiij. q. ij. vbi eſt elegãs tex. dicẽs inter alia nun b quàm ſub cęlo auditum eſſe cp deꝰ venia nõ correcto. [b] & & ĩ regula peccati. cũ cõcor. li. vj. qa rñdẽt pdicti. cp in excõicatione ſunt duo. videlicet culpa & pœna: culpa non põt tolli, niſi ille emẽdet. & ita loquit cõtrariũ. & illud qđ ſcribit Dantes. Abſoluer nõ ſi puo chi nõ ſi pẽte. Aliud eſt pœna ipſius excõicationis. & iſta põt tolli: & probat rõne. qa promptiores debem⁹ eſſe ad abſoluẽdũ qui ad cõdẽnãdũ. l. Arriani. C. de hære. c. diſciplina. xlv. di. ſed inuitũ excõicamus. ergo fortius poſſum⁹ inuitũ abſoluere. ne cp eũ abſurdũ eſt cp puideat animæ alicui⁹, etiã cõtra ei⁹ volũtatẽ. vt eſt tex. aure⁹ ĩ. c. & qui emẽdat. xlv. di. vbi dicit cp multa bona præſtãt inuitis. qñ eorũ cõſulit vtilitati, nõ volũtati. quia in ipſa ſibi inueniũt inimici. ¶ † Et

2 pro pdictis. cp cẽſura eccleſiæ nõ ſit proijcięda incaſſum, vbi cõſtat eã nõ fore vtilẽ. facit Hoſt. & alij in. c. j. de diuor. dicens cp mulier non eſt cogẽda ſub excõicatione vt caueat de nõ inſidiãdo marito: qñ tãta eſt ei⁹ malignitas cp etiã p cautionẽ cõpeſci nõ poſſet. vñ põt dari marito licẽtia expẽllẽdi eã. Videmus etiã cp mitigat peccatori pnia aliãs debita, qñ dubitat de ſua ipatiẽtia, ſeu deterioratione. c. allegãt. ĩ verbo. ſcãdalizat⁹ ampli⁹ peccat. xxvj. q. vij. Sicut nõ imponit pnia publica iuueni, qui propter ætatis teneritatẽ nõ poſſet eã ferre. c. pœnitẽtes. l. di. Et clericus nõ cohercereꝰ vinculo iuramẽti ad dimittẽdã cõcubinã, qñ dubitat de recidiuatiõe. ca. clericos. de cohab. clericorũ & muli. facit. l. ij. C. de indicta viduitate mortui. tol. Et dicit pl⁹ quã homicida ille q̃ dat iurm veroſimiliter deieraturo. c. ille. &. c. q exigit. xxij. q. v. Habes ergo vnũ caſũ in quo abſoluit nõ petẽs: imo etiã non pœnitens, qñ vero. ſimile eſt cp emẽdabitur, vidẽs vltroneã benignitatẽ eccleſię. Et idẽ dicit in ſumma piſana. ĩ verbo abſolutio. lo. j. viij. col. ver. etiã inuitus. Sed ſi de hoc nõ eſt ſpes nõ eſt abſoluẽdꝰ: ne vileſcat cẽſura, & deꝰ laicis audacia eleuãdi ſupciliũ. tñ ſi abſolueret, abſolutio teneret. Cal. &. alij in

a ¶ Omittit. Adde Tho. ſecunda ſecundę. q. xxxij. & quod habetur per Richar. in. iiij. diſ. xix. ar. iij. qõ. j. ad theſſa. c. iij.

b ¶ Non correcto. Et ideo vt dicit Bal. in. l. ſeruus. ad fi. C. de legat. cp venia mortis nõ pdeſt: quia nõ pñt mortui pœnitere. quod tamen verũ dic in venia culpę, nõ ĩ venia pœnæ. gl. eſt. iiij. di. c. deniq;.

d.c.ab excõicato.facit.c.venerabilibus.§.vbi autẽ. de ſen. exc.in.vj.¶ Cæterũ.in dubio qñ neſcitur vtrũ obſtinat⁹ in excõicatione corrigetur.vel nõ:abſolui non debet. vt eleganter probat Martinus de laude in tractatu de cõſciẽtia.in.j.q.qa tex.in.d.c.ꝓdeſt.fundat ſe vt corrigat: ergo de hoc debet haberi cõiectura certa.& ad hoc dicit fortiter facere.c.fi.de pœnis.vbi qui induratus iacet in excõicatione diu,nõ abſoluitur:imõ habeť pro ſuſpecto de hæreſi.Itẽ nõ petẽs abſolutionẽ,dicit contẽnere:ideo nõ debet abſolui.c.ꝓ tuas ver.verũ.de ſen.excõ.& ibi Io.an. qui nõ loquitur de pœna culpę:imõ de pœna excõicationis propter contemptũ.& dicit Mar.eſſe tex.rotundum in . c.ad apoſtolicę.ver.ac etiã audire.de re.iu.in.vj.vbi Fed.appellatur incorrigibilis,quia excõicatus,& admonitus noluit ſe corrigere:& ſua pertinacia nõ meruit pietatẽ abſolutionis.vt latius per Mar.Pro quo vide.d.Ri. de media villa. in.iiij.ſen.q.x.art.j.vbi firmat negatiuè ꝙ inuit⁹ nõ debet abſolui ab excõicatiõe:qa ꝓiudicaret bono cõi cũ excõicatione nõ ſit tm̃ ꝓpter vtilitatẽ excõicati, ſed etiã ꝓpter vtilitatẽ aliorũ:qa pœna vnius eſt met⁹ alterius.ª Limitat.nisi ſupior videret ꝙ illa abſolutio eſſet magis mẽdicinalis quã excõicatio:ſaluo niſi eſſet excõicatus à iure: qa inuitus abſolui nõ debet indiſtinctè.& hoc eſt rationabile ſecundũ eũ. qa cũ volũtariè fecerit illud cui excõicatio eſt ipſo iure annexa.eſt excõicat⁹ aliquo mõ ex volũtate ſua. ideo ſine ſna volũtate & requiſitione nõ debet abſolui.alle.c.nec quiſquã.xxiiij.q.ij.qđ verbũ nõ legi alibi. Et iſta rõne ꝙ aliquo mõ volũtariè ſit excõicatus.facit dictũ Inno.in.c.i nra.quaſi i fi.ibi.naturaľr obligati.de ĩiu.& qđ di xi in.c.ij.in fi.v.col.ibi.tertiò pro hoc.de cõſti. Et iſta oĩa adde ad Alex.de neuo.& prępoſitũ in.d.c. ſignificaſti.vbi Alex.voluit ꝙ etiã ſi nulla eſt ſpes correctiõis,debet abſolui ille qui de excõicatione nõ curat.quia iſtud eſt falſum ꝓ iura & rõnes,de quib⁹ proximè dictũ eſt poſt Martinũ & Richar.q oĩa no.qa(vt opinor)nõ reperies alibi ita reducta. ¶ † Dũ Abb.no.ſuſpęſum poſſe abſolui ad cautelam. dic ſec⁹ i interdicto generaliter poſito in.c.ꝑſenti.de ſen. excõ.in.vj.pro ratione differẽtię inter interdictũ generale & ſpãle:& inter interdictũ & alias cẽſuras laborant ibi oẽs cũ gl.j.& dũ illa gl.dixit.ꝙ in excõicatione fit propter periculũ cõionis,qđ ceſſat in interdicto. Cõſidera ꝙ ceſſat etiã in ſuſpẽſione.ſed dic ꝙ ſtãte ſuſpẽſione incurri poſſunt alia incõmoda grauia.de quibus j.qđnõ eſt in interdicto.Sed fortior eſt dubitatio.quia in interdicto particulari certę eccleſię habet locũ dicta abſolutio.vt per Do.poſt multa in.d.c.prędenti.j.col.Nã qua ratione ceſſat abſolutio ad cautelã in interdicto generali.ſ.ob paruitatẽ periculi,eadẽ rõne videť ceſſare in interdicto particulari. Ideo Cal.de eccleſiaſtico interdicto in ſecũdo mẽbro. verſ. ſed quęro an ſpeciale interdictũ ſubſiſtit in hoc: tñ dicit pro differentia poſſe attentari.quia ſpeciale fuit latũ culpa prędicti,vel capituli.Ideo abſolutionẽ petere poſſunt. ſed interdictum generale punit etiã in ſontes.c.nõ eſt.de ſpõſa. Addatis vos oĩno Rotã de ſentẽ.excom.ix.deci.in nouis. vbi additur clarior rõ:quia in interdicto gñali celebratur clauſis ianuis.iuxta.c.fi.§.adijcimus.de ſen.excõ.in.vj.Baptiſmus & pnĩa cõferuntur.d.c.nõ eſt.Prędicatur.c.riſo. de ſen.excom.non ſic in interdicto certę eccleſiæ:in quaſi prędicta fierent,locus prophanaretur: & facientes eſſent irregulares.c.is cui.de ſen.excom.in.vj.&.c.ſi ſententia eo titu.& li.latè in .c. tanta. de excęſ. pręla. ergo non parum differt interdictum generale à ſpeciali:in quo de ſtylo palatij apoſtolici ſemper datur abſolutio ad cautelam dictu ris de eius nullitate.ſecundùm Rotam vbi ſuprà.Idem Rota de ſen.excom.xvj.& ſequenti.in antiquis maximè:quia non perit iuſtitia partis quę interdictum obtinuerat:imò roboratur ꝓpter cautionẽ de parẽdo iuri.vñ ſignãter cõcludit Rota.ꝙ de equitate diſpoſitio .c. cum cõtingat.de of.dele.,ꝓcedit in interdicto ſpãli.Et ſequit Do.in.d.c.cũ contingat.in fi.volẽs ꝙ dũ pẽdet lis ſuper iuſtitia interdicti,fiat abſolutio cũ cautione &licet.Rota dicat ꝙ de hoc malè allegabať.c.qua fróte.de app.vbi Papa interrogabať de excõicatione & interdicto.& ñdet ſolũ de excõicatione.Tñ Do.in.d.c.cũ cõtingat. dicit videri caſum in. d .c. qua fróte.ꝓ locũ à ſpãli.vbi dicit de interdicto & excõicatiõe.& Papa ñdet ꝓ verbũ hmõi.ſnĩa.& ſic refert ſe ad interdictũ & excõicationẽ.Quia dictio hmõi.refert diſpoſitionẽ ad oĩa ꝑcedẽtia.gl.i ver.hmõi.i ꝓmio ſexti. & gl.i c.nemo deinceps.i ver.hmõi.de elec.e.li.Et ꝓ deci.Rotæ facit ſcdm eũ.quia iura cõiter in mõ ꝓferẽdi equiparãt ex cõicationẽ & interdictũ.c.j.de ſen.excõ.in.vj.& ſic in mõ tollẽdi.c.j.quod me.cau.in. vj. Cętera de abſolutione ad cautelã dicemus j. ¶ † Dũ gl. dicit de ſuſpẽſione canonis q cõtrahiť per participationẽ.Intellige primò,niſi partici peť in crimine:quia tũc incurriť eadẽ excõicatio.c.nuper. &.c.ſi concubinę.de ſen.excõ.Secũdò intellige,niſi à cano ne aliquis eſſet ſuſpẽſus ex alia cã:quia celebrãdo efficiť ir regularis.c.j.in fi.de re iudi.in.vj.&.c.j.de ſenten. excom. li.vj.¶ Tractant hîc omnes Doc.melius quàm alibi de inhabilitate ſuſpenſorum, & procedendo per viã additionis.Primò aduerte:quia tex.hic dicit.*amotionis*.quod verbum in dubio intelligitur de perpetua.l.ſeruus.C.de pœnis.gl.in.c.cupientes.§.cæterũ.in ver.perpetuò.de elec. in vj.Dixi de conſti.in.c. ex literis. & ſic non videbanť iſtæ ſniæ retractandæ,vel ſuſpendendę: quia tranſiuerãt in rẽ iudicatã iuxta.c.dilecti.in fi.de elec.gl.j.in fi.in.c.j. de cõceſ.pręben.Dixi latẽj.ti.ij.in.c.lator. ¶ Reſpondet Inno. hîc.ꝙ fortè amotio fuit ex contumacia.ideo facilius retractatur,ſicut etiã facilius infringitur à iudice.ar.l.moris.ff. de pœnis.&.c.j.de excęſ.pręla.quę ſolutio diuinat ſecundùm Car.hîc dicentẽ ꝙ imò etiam ſi pro crimine iſti fuiſſent ſuſpenſi,fieret hęc relaxatio,nõ vt tollať amotio,ſed vt ſuſpendatur eius virtus impeditiua.Subdit Inno.quòd temporaliter erãt amoti.& tamẽ ſine relaxatione non poterant audiri pro eccleſia.Vnde infert theoricã notabilẽ. quòd priuat⁹ bñficio ad tps:q ꝓpriè dicit priuat⁹.cõmodo bñficij & nõ titulo,debet tractari tãquã nõ bñficiatus. In quib⁹ tñ verbis caue:quia ſi ita eſſet,non poſſet eligere.Iõ puto eũ ſenſiſſe de ſuſpẽſo ab offi.& bñficio.,ut loquiť gl.& alij hîc.Et ꝓ eo quod ꝓxime dixi.ꝙ nõ tolliť in caſu iſto amotio,ſed ei⁹ virt⁹ ĩpeditiua.Facit quod notat in ſimili Inn.in.c.cũ inter.ſuper ver.licitum. de cõſue.dicens notabiliter.ꝙ qñ eſt finita ſuſpenſio interdicti: dicit idẽ interdictũ,& nõ nouũ.ꝓ.l.ſed ſi manẽte. ff.de ꝑcario. Et ſequit valde Phi.in.c.ad hæc qñ.de app.Sed nõ reſpondet ad.c.dilectis.§.qa verò.de appel.per quẽ tex.Ab.ibi tenet cõtra Inn.in.d.c.cũ inter.dabitur aliàs cõmodior locus ad hoc diſcutiẽdũ.vide pro nunc vltra iſtos oĩno Bal. in.l.cũ alijs.C.de cura.furio.& in.l.fi.pe.col.C.ſi à nõ cõpe.iu.& oĩno Ang.in.l.ſi cũ vn⁹.§.ſi cũ reo.ff.de pac. & in l.& puto.ff.de poſtu. ¶ † Tene mẽti doctrinam gl.hîc.ꝙ nõ pôt quis agere pro ſe,vel alio in materia quã poſſidere nõ pôt. Vnde inferebãt Pe.& Ab.antiquus hîc.laicũ non poſſe conſtitui ꝓcuratorẽ in ſpũalib⁹.p.c.cãm.de pręſcri. iuncta hac gl.Sed addũt But.& Imo.hîc hodie ſecus per.c. j.de procu.in vj.ibi:in verbo ſpũalibus.dicit hãc gl.procedere in actibus ſpũalibus.ſecus in iudicialibus.Sed contra gl.hîc.facit dictũ Io.an.& aliorũ.i.c.accedẽs.de prębẽ.dũ dicũt ꝙ laic⁹ pôt clerico acceptare bñficiũ vt ꝓcurator. Rñdeť.ꝙ ibi nõe proprio nihil facit: neq deducit actũ de nõ eſſe ad eſſe.Ita ſoluit Pau.in cle.j.de cõceſ.ꝑbẽ. cum quo tractãſit Domi.in.d.c.j.in prin.Pro qb⁹ vide Rotã de rerũ pmu.xj.in antiqs.quę dicit valere ꝓmutationẽ bñficij factã ꝓ ꝓcuratorẽ laicũ.quia nihil agit hoc caſu qđ cõcernat fundamẽtũ ſpũalium in perſona ipſius,ſed eſt nudus miniſter.Itẽ de acceptatione bñficij dicit Rota.de ꝓcu.viij.in fi.in eiſdẽ.¶ Et no.ꝙ in procuratore habẽte generale mãdatũ ad oẽs cauſas clerici,non eſt opus ſpeciali mẽtione

ª ¶ Alterius. Adde tex.ad hoc in cle. j.& ibi Car.vj.no. de teſ.& in cle.& ibi ẽt Car.de iud. & Spe.ĩ tit. de accuſa.§.ij.&p tex. ĩ.c.ſi canonici.§. fi.ibi ẽt gl. de off. or.ĩ.vj.& tex.ĩ.l. aut facta.§.fin.ff. de pœ.

li mentione cauſarum beneficialiũ.Rota plenè de procu. xxvij. in nouis.& Nicolaus milus in repertorio.folio.cl.in fi.ver.procurator poteſt eſſe. Addẽs Bu.in.c.ij.ver.ſed quęritur an poſſit.§. de iudi. Quicquid dicat Lap.in cle.non poteſt.de procur.tamen But. in.d. c.ij.non videtur mihi tangere de hoc. ¶ † Cęterum limitabis pulchrè dictum.c.j.niſi actus expediendus per ꝓcuratorẽ laicũ requireret exercitium ſui iudicij.Puta eligere pręlatum.quia ad hoc conſtitui non poteſt.Io.an.in regula quod alicui gratioſè.vl.col.in mercu.Ab.in.d.c.ij.iiij.col.quia deduceret ſuo iudicio rẽ de nõ eſſe ad eſſe:ad quod nõ eſt aptⁿ:quia cõtrariũ requirit natura actus nõ formabilis per laicũ.Et ſi diceres vltra iſtos,ꝙ qñ acceptat beneficiũ, videtur reintegrare & perficere ius ſpirituale,quod perficitur acceptatione.c.ſi tibi.in verbo.vt tuum dici valeat.de prębẽ.in.vj.Reſpõdetur.ꝙ facit hoc tanquã nudus miniſter & organũ clerici.vtĩ fi.dixit Io.de ligna.in.c.dilectus.lo.iij.ad fi.de prębẽ.dicẽs ꝙ ſi Rex cõfert bñficia ex priuilegio Papę,nihil ſpiritualitatis confert ex ſe, ſed à Papa.& per ipſum trãſit ſicut aqua per canale lapideum. iuxta c.fi.fuerit.j.q.j.Ibi.canali lapideo nihil gñaliter. ¶ † Sed tũc ſtatim dices.ergo pari rõne deberet poſſe eligere vice alterius. quia per ipſum laicũ trãſit vox ipſi⁹ vt per organum. Reſpondeo hoc non eſſe,quãdo in mandato ſibi dato nõ exprimitur perſona eligenda. quia tũc iudiciũ ſuum in aliquo eligendo eſt inhabilitatum à iure, tãquã ad talia incapax:ſed vbi eſſet mãdatũ de certa perſona eligẽda, tunc fortè eligere poſſet.Non quia reperiã hoc decium, ſed propter prędicta.Tũ etiã quia Io.an.in.d. regula ꝙ alicui.loquẽs de canonico nõ habẽte vocẽ in capˡo.dicit quòd nomine alieno eligere non pôt,niſi haberet mãdatũ de certa perſona eligẽda.Et quãuis in iſtis verbis nõ loquať de laico:tamẽ videfeadẽ rõ.Et ſi poſtea diceres ꝙ imò ẽt ſine expreſſione certę perſonę deberet poſſe eligerę.per id quod eſt dictũ de laico conferente, qui vtitur ſuo iudicio in alicui dãdo,Rñdeo illud eẽ ex priuilegio apoſtolico habilitate eũ ad hoc arbitrium.quod inferior non pôt cõcedere.Io.an.in.c.ij.de prębẽ. in.vj.Dixi ti.proxi.ĩ. c.cauſam.Quod dixi de laico habẽte mãdatũ de certo eligẽdo non firmo.quia Io.an.in.d.regula ꝙ alicui.loquẽs de illo qui nõ habet vocẽ,dicit ꝙ pôt admitti cũ mãdato de certo eligendo.& iſtam reſtrictionem ponit loquendo in clerico.de laico.nõ tãgit.& i ipſo dixerat paulò antè ꝙ admittere eũ ad electionẽ eſt cõtra naturã actⁿ.quod verbũ ſequit Ab.in.c.ij.iiij.col.de iudi. nõ apparet an Io.an.velit ꝙ laicus habẽs mãdatũ de certo eligendo poſſit admitti.Nõ tñ reuoco hoc in totũ,cũ habeat in ſe rõnẽ valde coloratã.Et intellige.ſi capitulũ vult eũ admittere,tenef admittere aliquã ꝑſonã nõ capitulare ẽt vice alterius.vt per Io.an.in.d.regula. dixi in.c.cũ oẽs.xviij.col.ver.fallit tertiò.de conſti.Et ad hęc vide Ab.in.c.cãm.ij.col.de elect.vbi ſingulariter decidit.quòd poteſtas eligẽdi pręlatũ nõ pôt trãſferri in laicũ vt cõpromiſſariũ. ¶ † Scias etiam ꝙ laici exiſtentes in cõcilio nõ poſſunt intereſſe actibus conciliarib⁹.niſi ĩ certis caſib⁹:& tũc nõ dãt vocẽ deciſiuã:ſed cõſultiuã niſi amplⁱ⁹ eis cõcedať à Papa, vel cõcilio.Ita diſputãdo fuit cõcluſum ĩ cõcilio Senẽſi tpe Eugenij.iiij.vt latiſſimè Ab.ĩ diſputatiõe. Eps & quidã rector.xxviij.col.quẽ furto palliabili ad literã trãſplãtauit Pe.de monte eo non nominato in tractatu de papa & cõcilio. in.iij.q.Et iſti rememorãt gl.& Io.an.in.c.fi.de his quę fi.à pręla.Et gl.in.c.Adrian⁹.lo.j.lxiij.di.& alia plura.& iſta non negligas,tãquã nouiter enucleata. ¶ † Modica ſuſtẽtatio debeť ſuſpẽſo à beneficio: quãuis priuetur reditibus.Bu.& Abb.hîc.Intellige de ſuſpenſo propter delictũ.quia in eius ptãte non eſt exire ſuſpẽſionẽ:ſecus ſi ob contumaciã,quia cũ exire poſſit obediẽdo,nõ debeť ſibi etiã dicta ſuſtẽtatio.Ita declarat Domi.in.c.cum Vintoniẽſis.iij.col.de elec. propter gl.in.c.quia ſępe.in verbo.beneficijs.ibi.cum ſtatim poſſit de ele.li.vj.& in cle.vt hi qui.in verbo dimidia.de ęta.& quali.Idem Ab.in.c.paſtoralis.§.fi.vij.col.de app.dicẽs hãc eẽ rõnẽ quare depoſito prouideť de alimẽtis:nõ aũt excõicato.Idẽ latè Do.in.c.pręter hęc.xxxij.di.facit gl.fi.i.c.ſtudeat.l.di.Intellige dupliciter.† Primò. niſi famę periturus eſſet:quia indiſtinctè ei ſuccurritur.ita glo.fi.in fi.ĩ.d.c.paſtoralis.Secũdò.niſi iuſta cã excuſaret nõ valẽté exire vinculũ.Car.in.d.cle.vt hi qui.antepe.col.ver.xx.quęro.& Domi.ĩ.d. c.pręter hęc.& adde ꝙ vbi ſuſpẽſus viuere pôt de patrimonio,vel de induſtria,nihil habebit de eccleſiaſtico beneficio.Bal.in.d.c.cum Vintonienſis.poſt medium. per not.in.d. c. ſtudeat. & in.l.ſi ma-

11 rit⁹.ff.ſol.ma. ¶ † Et quod dixi de depoſito:cui prouideť ne egat,itellige de depoſito verbaliter quia debet viuere clericaliter.glo.in. c. dictum lxxxj.di. Et eſſet opprobrium cleri ꝙ mendicaret.c.diaconi.xciij.diſ.Sed ſi eſſet depoſit⁹ actualiter,eccłia de ipſo non curat:niſi de alijs laicis ęgeſtate laborãtib⁹.ita declarat Imo.poſt alios ĩ.c.ad ſupplicationẽ.ij.col.de renũ.de quo ẽt videſ q no.Do.ĩ.c.cõtumaces.& i.c. ſtudeat. l.di.& qđ no.Marian⁹ poſt Doc.ĩ.c.ex parte.ij. col.de acc.& ꝓ hoc facit qa depoſit⁹ verbaľr retinetpriuilegiũ fori.ſec⁹ ĩ deciſiua:ſed cõſultiuã actuaľr.Spe. de cõpetẽtis iudicis adi.§.j.poſt prĩ. gl.i.d.c. dictũ.& ſic ĩtelligiť gl.j.prĩ.i.c.clericũ cuiuſlibet

12 xj.q.j. ¶ † Suſpẽſus aũt vel excõicat⁹ iuſtè ſeu nulliter,debet recuperare fruct⁹.tex.cũ gl opti ma ĩ.c.ſup cã.ij.q.ę. Et ibi Do.& Spe.de fructibus & intereſſe §.fi.Ab.poſt Inn.i.d.c.paſtoralis. vlt.col.Sec⁹ ſi iuſtè ligat⁹ fuiſſet:niſi ĩnia exp̃ſſe loquať de reſtitutiõe fructuũ.vt fit ĩ.l.cũ allegatis.C.de re mili.li.xij.ſcdm p̃dictos. ¶ Diſtributiões tñ quotidianę nũquã reſtituunť:qa nõ dabant etiã nõ ſuſpẽſo,ſi nõ intereſt diuinis. Do. ĩ.d.c.cõtumaces.ij.col.qđ cõſonat,qñ nõ ſuſpẽſus nõ frequẽtabat chorũ:ſec⁹ fortè ſi frequẽtabat ſicut de iſirmo dicit:ꝙ cũ careat culpa,de-bent ſibi,ſi ſanitate frequẽtabat chorũ.ſcdm oẽs ĩ.c.ad audiẽtiã.de cle.nõ reſi.& ita ſuſpẽſus ĩ iuſtè videť meritò reſtituẽd⁹ ad eas quas nõ abſtulit ſibi negligẽtia ad chorũ,ſed ſola ſuſpẽſio. ¶ Durãte aũt ſuſpẽſione fruct⁹ cõuertunť ĩ vtilitatẽ eccłię.diſtributiões verò accreſcũt alijs. gl.ĩ verbo.dimidia:ĩ.d.cle.ij.de ęta.& quali.& gl.in cle.ij.ĩ verbo. ſuſpẽſus.de vi.& hone.cle. Ab.& Imo.ĩ.c.pe.de cle.nõ reſi.car.ĩ cle.j.iiij.q. de of.vi.Imo.plenè ĩ.d.cle.ij.de ęta.& quali.vij. col.Cõſidera tñ.ꝙ vbi pẽderet qõ ſup iuſtitia vel nullitate cẽſurę:fortè deberẽt fruct⁹ cõſeruari.qa facta abſolutiõe tãquã de cẽſura nõ iuſta debẽt reſtitui abſoluto.vt.§.qđ difficili⁹ fieret fructib⁹ iã cõſumptis. ¶ † Si aũt ſuſpẽſus ab officio & bñficio capit fruct⁹ de facto,licet nõ faciat eos ſuos,nõ eſt irregularis.Spe.de legato .§.iuſta.verſi.Itẽ nota ꝙ ſuſpẽſus.Car.ĩ.d.cle.vt hi q.in prĩ.q.xix.Addẽs.ꝙ nec ꝓpter hoc ꝑdit bñficiũ:niſi lex hoc exprimat.ꝓut expreſſit ĩ.c.cu piętes.§.cęterũ.de elec.i.vj.& cũ Spe.cõcordat gl.ĩ verbo.ſuſpẽſus.ĩ cle.ij.de vi.& ho. cle.zenzelin⁹ dixit fortⁱ⁹.ꝙ ẽt ſi ſuſpẽſus à bñficio celebrat, non tamen eſt irregularis. & idem Inno. in.c.ſi celebrat.in glo.quidam ſuper hac ibi.Itẽ non dicimus.de celeri.excom.mi.Licet in verprecedentibus,& etiam in.c.j. in gloſſ. ideſt in probatione. de cler. peregri. aliter ſentiat. & hoc ſigna ad.c.is cui.de ſenten.excom.in.vj. faciendo doctrinã.quòd nulla violatio ſuſpenſionis cauſat irregularitatem: prętęrquam in ſuſpenſione à diuinis.& ita etiam Imo.in.d.c.cle. ij.in.vij.col.vbi etiam ſequitur dicta Inno. hîc

14 ꝙ ſuſpẽſus tpaliter à bñficio nõ ĩtereſt cõib⁹ negotijs eccleſię. ¶ † Quod etiã ſequit Car.in.d. cle.vt hi q.ĩ prĩ.i.xviij.q. & licet But.hîc dicat

a ſe nõ videre qũo.qa eligere pôt ª vt oẽs dicũt: tñ dicit Inn.& Ab.ſentire de alijs actib⁹.vt de electiõe:q ſcdm opinionẽ depẽdet ab officio nõ à beneficio.& quod dixi de ſuſpenſo celebrante latiſſimè proſequitur Archi.in.c.quia ſępe. ſuper verbo ſuſpenſi. de elect.in. vj. Et habeo illa dicta pro vna additione in ſua lectu-

ª ¶ Eligere pôt. Ade Bali mar. ver. viij.

ra.& ſubdit ſecus in ſuſpẽſo à lege p.c.j.in fi.de re iud.in. vj. & ſequitur Do.poſt medium gñaliter de effectu ſuſpenſionis à bñficio vltra prędicta vide Ab.ī.d.c.cũ Vintonien.v.col.vbi in oib⁹ facit ſingularẽ gl.ibi.niſi dum dicit ꝙ taliter ſuſpẽſus poteſt agere & ad miniſtrare in temporalibus,licet fruct⁹ non percipiat.Adde etiam gl.pe.in.c.latores.de cle.excõ.mini.quę concordat cum glo.in.c.cu
15 pientes.§.cęterùm.hîc allegato per Ab.¶ †Limita materiã. niſi taliter ſuſpenſus eligeretur extra territorium ſuſpendẽtis, vel adminiſtraret in bñficio quod habet alibi.Car.poſt Gul.in.d. cle. vt hi qui.in prin.ad fi.ſecus in ſuſpẽſo ad officium: quia vbiꝙ operabit illa ſuſpẽſio.Prima eñ procedit à iuriſditione:quę non trãſit extra territorium.Secunda verò concernit claues ordinis:quę extendun tur vbiꝙ.c.j.de treu.& pa.ſicut deus,à quo clauis mouetur.xj. qõ. iij.c.nemo.idem Abb.in.d.c.paſtoralis.pe.col.prętquã in duob⁹ caſibus.Primus.qñ ſuſpẽdens à bñficio exprimeret de oĩ beneficio ,put põt.c. poſtulaſti.de fo.cõpe.Secũdus.qñ eſt ſuſpẽſio legis:quia illa operatur vbiꝙ.ſecundùm eum.pro quo vide optimã gl.in cle. ij.in verbo.bñficiorũ.de vi.& ho.cle.& ibi oĩno Imo.in.vj.col.Ni ſi ſuſpenſio legis fieret ex cã certã eccleſiã cõcernente in illa ſolum mõ operatur.c.ſi compromiſſarius.ad fi.de ele.ī.vj.cum iſtis cõcordat Imo.in.d.c.paſtoralis.pe.col.& ibi ſimp⁹r Phi.quia mens ſuſpẽdentis reſtringiť ad loca ei ſubiecta.ar.c.à nobis.la.j.de ſen.exc.Sed caue:quia Imo.in.d.cle.vthi qui.ij.col.dubitat de eo quod eſt dictũ de ſuſpenſione à bñficio:quia ſi eſt indefinita,extẽdit effectum ſuũ vbilibet:cum afficiat pſonã.l.ex ea.ff.de poſtu.vbi ,phibitus poſtulare ex cã irrogãte infamiã nõ põt alibi poſtulare.& hoc fortè ,pcederet ī ſuſpẽſo ex crimĩe ifamãte.ar.c.cito.j.q.j.nõ aũt ſemp.p prędicta.Iſtis adde Ol.cõſ.ccxxxvj.inci.in electiõis negotio.ij.col.ver. quãtum ad ſecundum.vbi vult ꝙ ſuſpẽſus à canone eſt eligibilis.ſecus ſi ab homine.allegat gl.vl.in .c. ne ,p defectu.de ele.& no.Inn.in
16 c.cũ dilectus.de conſue.Circa ſuſpẽſum ab officio.¶ †Primò.adde ꝙ tenet dicere ſecretè horas.gl.j.ī.c.ij.& in.c.illud.in verbo.officia.de cle.exc.mi.& gl.fi.in.c.preſbyterũ.xxviij.di.bonus text.in.c. ſicut dignũ.ibi ſed in pſalmis apud deũ &c.de homi.notãt oẽs in.c. j.de ſen.exc.in.vj.ſed dicet vt priuata pſona,non vt ordinatus.ideo nõ dicet Dñs vobiſcũ. quis cũ alijs poſſit ſecretè orare.& idẽ in excõicato,depoſito,vel degradato.licet de excõicato dubiũ ſit an poſſit cum alijs orare.ſecũdũ ꝑdictos.¶ Dum aũt dicitur ꝙ nõ põt eligere:aduerte bñ:quia cõtra iſtud cõe dictum eſt gl.ī verbo.habere. in.d.c.pſbyterũ.& ſic cõtrariať glo.in.c.cũ dilectus.de cõſue.de quo ꝑdit Io.an.ibi tñ non ſoluit:ſed Bu.ibi dat certã ſolutionẽ quam (vt ī voce dixi)impugnat Do.ī.d.c.pſbyterũ.firmãs nouiſſimè poſt Arc.plenè in.d.c.quia ſępe.ꝙ iſte eligere põt.quia dare vocẽ non depẽdet ab ordine. ,pbat.quia cõuerſi laici poſſunt dare vocẽ ex cõſuetudine.Inn.in.c.ij.de inſti.gl.fi.in.c.ex eo.de elec.in.vj.hoc aũt non poſſet conſuetudo,ſi vox depẽderet ab ordine.per.c.ij.cũ gl.de cõſue.in.vj.ergo ſuſpẽſus ab ordine eligere poteſt.Pro hoc adde.c.in dẽnitatibus.de elec.in.vj.vbi monialis dat vocẽ:& tñ non habet ordinẽ.c.noua.de pœ.& remiſ.Pręterea dicit Do.ſuſpẽſus ab officio eſt priuatus exercitio diuinorum officiorũ.c.j.de ſen.exc.ī.vj.dare aũt vocẽ nõ eſt exercere officium diuinum:quia nõ attribuiť alicui ordini.c.perlectis.xxv.di.Non ob.d.cle.vt hi qui.vbi carẽs ordine non dat vocẽ:quia non dicit ꝑ hoc ꝙ habere vocẽ depẽdet ab ordine:quia hoc eſſet falſum.ꝑ proximè inducta.Sed requirit in canonico ordinẽ.Imò voluit ibi Pau.de leaza.ꝙ priuatus exercitio ſubdia conatus ,diſpenſatus tamen in canonicatu,poteſt dare vocem :quia ordinem habet.licet nõ exercitium.ergo ſuſpẽſio relata ad officium reſpectu executionis ordinis nõ inficit ptãtem vocis dandę.Iſta firmat etiã Domi.ſolẽnius.in.d.c.cũ dilect⁹.viij.col.ver.ego in illo.c. preſbyterũ.adducit etiã.quia ſi vox depẽderet ab ordine,,pfẽſus nõ habẽs ordinẽ nõ daret vocẽ:quod eſt falſum. p.c.null⁹.cũ gl.iiij.de elec.ī.vj.Itẽ iſte nõ eſt excluſ⁹ à cõine aliorũ.lo.an.I.d.c.j.de ſen.exc. in.vj.Hoc aũt limitat Domi.dupliciter.I.d.c.cũ dilect⁹.Primò niſi aliquis ſit ſuſpenſus tali ſuſpẽſione quę referť ad officiũ reſpectu administratiõis ſibi cõmiſſę: videlicet ꝙ nullo mõ exerceat cõpetentia rõne ſui officij.tunc non poterit eligere.ita intelligit gl.ibi.& quo talis ſuſpẽſio ab officio poſſit ſumi iſto mõ.eſt tex.in cle.j.§.ad prioratus.de reg.no.Pau.in cle.j.de decimis.Et ꝙ intelligať nõ ſimp⁹r de officio ratiõe executiõis ordinũ,ſed de officio iure canonĩç,vel alteri⁹ tituli.firmat Arc.ī.c.audiumꝰ.xxiiij.q.j.ſup gl.¶ Limitat ſcđo Do.niſi eẽt ſuſpẽſus ab officio & bñficio ſimul.ita dicit ſentire gl.ī d.c.pſbyter.qa,ſiue teneas vocẽ pẽdere ab ordĩe,ſiue à bñficio,vtrũ ꝙ eſt hîc.ſcđũ eũ.Et ſi diceres ex ſeparatis nõ iferť.c.ij.de trãſla.epi. ſed nulla harũ ſuſpẽſionũ de ſe ſufficit.nõilla à bñficio.p.d.c.cũ Vitoniẽſis.nõ alia ab officio.,ppter dicta Do.,allegata.ergo ẽt iſimul à ſocietate nõ ꝏabunť. Rñdeo ꝙ tunc ſuſpẽſio ĩcludit offĩm oĩmõ ſumptũ. & ſic cõcurrit rõ ꝓcedẽtis limitatiõis.Sed opi.cõem ,pbat Ab.ī.d.c.cũ delectus.viij.col.quia verbũ officiũ eſt valde latum.nã ꝙcqd habet electꝰ officij,eſt pręter bñficium:ergo ſuſpẽſio nedum reſpicit ordinẽ,ſed omne officiũ clericale.imò ſi etiã ſuſpẽſus ab ordine adhuc eligere nõ poſſet quia in cõſequẽtiã ſuſpẽſus eſt ab oib⁹ fundatis ſup ordine.,put eſt dare vocẽ.Non ob.ꝙ monialis det vocẽ.quia cum ſit pſona religioſa,religio facit eã capacẽ vocis.ſed in non religioſis vox fundata eſt ſuper ordine ſecundùm eum.Ad idẽ quod no.Car.ī.d.cle.vt hi q.in prin.ī vlt.col.& ibi poſt Io.de ligna. & Io.de fantu.reprobãt dictũ Pau.de quo.ſ.volentes ꝙ imò canonic⁹ priuatus ordine nõ det vocẽ:quia vox nõ depẽdet à charactere ordinis,ſed ab ordine:modo carẽs executiõe eſt quaſi non habẽs ordinẽ,ex quo nõ habet cũ effectu.¶ Conſidera diligẽter ꝙ ,cõi opi.ſunt duę vię.vna.quia vox eſt ab ordine.Iſta non eſt tuta ,pter rationes Domi.quas nõ tollit rñſio.Ab.dicẽdo ꝙ religio facit monialẽ capacẽ:quia conuerſus eccleſię ſecularis nõ eſt religioſus.c.nõ dubiũ.de ſen.excom.& tñ conſuetudo facit eum habilẽ advocẽ.d.c. ex eo.cũ gl.fi.Propterea non puto ,pcedere quod dicit poſtea Ab.ī d.c.cũ dilect⁹.de ſuſpẽſo ab ordine ſi ſic eſt ꝙ vox nõ ſit ab ordine. Alia via ,p cõi opi.ẽ.ꝙ verbũ officiũ tãq̃ latũ comprehẽdat omne exercitiũ clericale. conſequẽter dare vocẽ.quę via non cõcluderet. tenẽdo primã limitationẽ:de qua ꝑ Do.in.d.c.cũ dilect⁹.ꝙ aliud ſit officium reſpectu adminiſtrationis:& aliud reſpectu ordinis.ꝙ ſuſpẽſio ab offo non referať ad primum:niſi dicať.Sed huic ĩductioni fortiter obuiat deciſio Io.de imo.ī.d.c.cum dilect⁹.pe.col.vbi dixit poſt Io.an.& But.ꝙ diſpoſitio.c.ſi quẽ.de ſen.excõ.,pcedit in ſuſpẽſione.vñ ſuſpẽſus ſimp⁹r intelligiť ab officio & bñficio.ergo eadẽ ratione ſuſpẽſus ab officio diceť ſuſpẽſus ab omni ſpecie officij:& conſequenter inhabilis ad eligendũ.& ſic cõis opi.tutior eſſet.Preſertim.quia ad.d.c.dilect⁹.ſine cauillatione rñderi non põt.Sed de hoc eſto memor ꝙ opinio cõis non ,pbať ratione cõi:videlicet ꝙ vox ſit ab ordine.& iſta bene no.quia non puto te alibi inuenturũ.
17 ¶ †Cętera de materia ſuſpenſionis vide p gl.magiſtrã.in cle.cupiẽtes.de pœnis.in gl.magna.latè p Paul.de leaza.in cõmento.c.ſi celebrat.de cle.excõ.mini.& ſcias ꝙ ſuſpenſus ab officio celebrans eſt irregularis:ſiue ſuſpẽſus ſit à canone,ſiue ab homine.gl.iij.ibi.et Pau. in.iij.colũ. & gl.ij.in.c.is cui.de ſen.excom.in.vj. de quo etiam per Rotã.de ſen.excõ.iij.in antiquis.¶ Circa abſolutionẽ ad cautelã de qua hîc.p doc.addę ſemp Io.an.& Do.ī.c.ſolet.ad finẽ.de ſen.excõ. in.vj.vbi p decẽ.q.plenè tractãt materiã.Sed eorũ dicta poteris apoſtillare ex iſtraſcriptis fragmẽtis.& ī primis adde Rot.de excep.v.de ci.in nouis.vbi dicitur ꝙ excipiens de manifeſta offenſa contra petẽtẽ hanc abſolutionẽ,non eſt opus ꝙ dicat ſe excipiẽdo proponere, ,pter doctrinam Bar.in.l.j.ff.de exceptio.de qua dixi.ſ.eo.in rub.
18 ¶ †Adde etiã ꝙ petens abſolutionem ad cautelã,non cogitur ,pbare excõicationẽ.iuxta formã.c.pia.de excep.in.vj.imò necdũ ꝑ denũtiationem.ſed ꝑ ,ppriã confeſſionem ,pbare poſſet.Rota de ſen. excõ.viij.in nouis.vbi ſubdit collectarius ꝙ ſi diceret ſe appellaſſe ante excõicationem,& intentaret hãc ſolã nullitatem nõ ſufficeret hoc caſu ,pbare excõicationem & appellationẽ:niſi ,pbet appellationẽ pręceſſiſſe.& ꝑ ipo eſt gl.reputata ſingularis ī.c.venerabilib⁹.in gl.pe.de ſen.excõ.ī.vj.dicẽs ſe obtinuiſſe ꝙ iſte nõ debeat abſolui,niſi ,pbet appellationẽ ꝓceſſiſſe.Idẽ Io.ī regula cũ ſint iura partiũ. vj. col.ī mercu.Et Lu.ī.ī illa xij.col.ff.dever.ob.& Ro.de appł.xxviij. in ãtiqs.& Bu.ī.c.ſup eo.lo.ij.j.col.de app.& Do.ī.c.j.ī prī.ī.iij.col. de app.in.vj.& But.in.c.cum tu.in fi.de teſti.¶ †Rndens ad illum
19 tex.vbi fit interpretatio ꝙ appellatio pręceſſerit.ꝙ ibi conſtabat duabus appellationib⁹.& ꝙ in dubio pręſumatur appellatum poſtea tenet Bal.in.l.amplioꝛ.§ fi.ver.audi ſimilem.q.C.de ap.& nõ ſufficit probare appellationẽ pręceſſiſſe ꝓſumptiuè etiã per vnũ teſtẽ. Egi.bel.cõtra alios auditores,dcci.xcj.Si excõicatus. propter glo.in d.c. venerabilibus.iuncto. c.in pręſentia. cũ ſimi.de proba.ex quo dubito

dubito de eo quòd dicit ipſe Egi.deci.ccclxxxvj.inci .Si iudex. vbi voluit ꝙ quò ad effectũ abſolutiõis ad cautelã ſtetur iuramẽto excõicati,dicẽtis appellationẽ pręceſſiſſe:niſi intelligas in caſu ſuo,vi delicet quãdo ipſe iudex qui excõicauit,dicit ſe nõ credere ꝙ excõicauerit poſt appellationẽ.& ſi ſic ſit eſt paratus deſiſtere.nã tũc ſtet iuramento dicẽtis ſe prius appellaſſe.alia verò deciſio Egi. loquaſ.
20 quãdo corã alio iudice agiť de nullitate excõicationis. ¶ †Si diceres probãdo ꝙ appellatio pręceſſerit,docet de nullitate:quid eſtĝo opus abſolutionẽ rñdetur ꝙ ad ,pbandã nullitatẽ requiruntur duo.Primò.ꝙ appellauerit.Secũdo.ꝙ ex cã rõnabili.c.ꝑ tuas.de ſen. exc.d.c.ſolet.&.d.c.venerabilibus.in fi.Hîc aũt ad finẽ. obtinendæ abſolutionis ad cautelã ſufficit probare primum. videlicet appellaſſe prius.ſecundum probabit poſtea.& tunc apparbit de nullitate non autem nunc.& ita eſt tex.clarus in.d.c.venerabilibus. in fi. ibi etiam priuſquam incipiat de veritate cognoſci.Si enim probaret, nedum appellatio,ſed etiam veritas cauſę ex qua eſt appellatum, non abſolueretur ad cautelam.imò pronuntiaretur excommunicatio nulla.vt dicit glo.ibi per.c.per tuas.de ſen.excõ. Dicit etiã Ro. de ,pcur.xxxvj.in nouis.quòd licet canonic⁹ ,p canonico poſſit pętere abſolutionem ab excõicatione,etiam ſine mandato.Inno.in.c. romana.de ſen.excom.in.vj.iſtam tamen ad cautelam petere non poteſt:quia eſt valde extraordinaria,& multum pręiudicialis.& in ea non recipitur iuramentum.nec pręſtatur cautio,nec impeditur fatiſſatio.ſecundùm Rotam.in quibus verbis aduerte.quia imò prę ſtatur cautio quando aduerſarius proponit offenſam dubiam ſecundùm Io.an.& Domi.in.d.c.ſolet.in.vj.q.per illum tex.Et ſufficit iuratoria.ſecundùm Domi.poſt Lapum.aliàs ſi non caueret,eſſet malè prouiſùm aduerſario.& vbi probaretur offenſa manifeſta per hoc non tardatur abſolutio ad cautelam,ſed non pręſtatur niſi cum emenda.& ſi probatur offenſa dubia:requiritur cautio.d.c.ſo let.illud autem ꝙ requiratur emenda vbi offenſa eſt manifeſta.Limitatur vno modo per gl.ibi in verbo emenda.&alijs quatuor modis,quos ſoleo ponere in .c. cùm contingat. in prin. de offi. deleg. Sufficit autem in genere opponere exceptionem manifeſtæ iniurię contra petentem abſolutionem ad cautelam:maximè vbi excipiẽs refert ſe ad acta.tempora verò probationis oportebit ſpecificare. Rot.de ſen.excom.deci.j.in nouis.Et quando non opponitur manifeſta offenſa ſit abſolutio cum cautione iuratoria:niſi eſſet excõicatus ꝑ cõtumacia:vt quia nõ reſpõdit libello:quia cautio debet eſſe fideiuſſoria.vel pignoratitia.Rota de ſent.excõ.ij.ī nouis.&.xviij. in antiquis.Et illi octo dies(de quibus in.d.c.ſolet) currũt ipo iure nõ à die ,ppoſitæ ſed à die admiſſę exceptionis.& ſunt cõtinui.nec detrahiť illa prima dies.ſicut fit.in.c.pia.de except.in.vj . Nec ſunt prorogabiles.tũ proper periculũ morę.tum quia nõ perit ius excipiẽtis,attẽta cautiõe q̃ præſtat.Rota de ſen.excõ.deci.iiij.in nouis. &ſubdit deci.ibi ſequẽti ꝙ petẽs hãc abſolutionẽ:qa dicit ab ordinario exẽptus nõ audiť:niſi aliquaťr hoc ,pbet,,pbatur⁹ poſtea plenè allegat Inn.& But.in.c.venerabili.ad fi.de cẽſi.Idẽ Ro.de ſen.ex cõ.j.in antiqs.quaſi ſit excõicatus ꝑ offenſa manifeſta qñ nõ docet de exceptiõe,ſaltẽ ſemiplenè.Sufficeret tamẽ ꝙ exemptus allegaret aliquid,per quod oſtẽderetur eſſe dubiũ de poteſtate excõicãtis,& de poſſeſſione ſubiectiõis.Rota de ſen.excõicationis.v.in antiquis Cõmiſſarius aũt dat⁹ extra curiã de ſtylo curiæ abſoluit ad cautelã datus verò in curia non niſi ſpecialiter hoc dicat vicecãcellarius. Rota.de ſen.excõ.in antiquis.& ita ſeruam⁹ quòd in abſolutiõe ad cautelã requiriť ſpecialis commiſſo. Et põt cãcellaria Papę abſq̃ alio ſpeciali ipſius mãdato cõmittere hanc abſolutionẽ ad cautelã. qa iſtud eſt de cõi iſtãtia.& talia cõmittere põt abſq̃ alia cõmiſſiõe Egi.belle.deciſio.Rotę.dcij.ĩci.cãcellaria.& oportet ꝙ prīo cõſtet an excõmunicatio ſit lata poſt appellationem.vt.ſ.& not.Rota.de ſen.exc.xij.ī antiqs.& de ſtylo idẽ eſt vbi diciť iuſta.qa de iuſtitia requirit aliqualis informatio añ abſolutionẽ.vt ibidẽ.qd verbũ nõ bñ ꝑcipio.quia ſi petiť abſolutio ad cautelã.allegať ſolũ nullitas:nõ aũt iuſtitia.Si aũt petiť pura abſolutio,& nõ dicať manifeſta,offenſa ſtati cõcediť abſolutio cũ cautiõe.poſtea diſputaťde iuſtia.d.c.cũ cõtingat.Subdit.Rota de ſen.exc.iiij.ī antiquis.ꝙ petẽs hãc abſolutionem,non cogitur probare quare fuerit excommunicatus.Et ſubdit ibidem deciſio.ix.ꝙ non ſequitur , talis fecit ſe abſolui , ergo erat excommunicatus.fortè enim fecit ad cautelam Idẽ Car.in re-
petitione.c.perpendim⁹.vl.col.de ſen.exc.Plenè per abb.in.c.venerabilẽ.per illũ tex.de ele.Et ꝑ Alex.in.l.x.poſt alios.ff.de verb.obl. vbi ſunt alię quæſtiones in ſimili.quando relaxatio præſupponat vinculũ.Puta vtrũ illegitimatio probet præcedẽtem illegitimatẽ:& vtrũ relaxatio banni probet bannũ.& ſimilia.Quod aũt prætẽdenti omnẽ nullitatẽ excõicationis competat hæc abſolutio:tenet Thomas faſtoli dubio Rotæ.xxxvij.incipiẽte die lunę.Competit etiã aſſerto excõicato à canone qñ eſt probabile dubiũ an cõtrauenerit canoni.Ioã.an.& Domi.in.d.c.ſolet.& ibi q̃ facerdos quilibet poteſt in excommunicatione minori hanc abſolutionẽ cõcedere nullo vocato,& ſine iuramẽto:iuxta.c.nup.§.ij.de ſen.excom. Scias etiã ꝙ nõ diciť excõicatus ꝑ manifeſta offenſa Eps qui dicit ſe nolle parere executoribus apoſtolicis appellando.Rota. de ſent. excõ.xiiij.in antiquis.etiã ſi prius dixerat ſe velle parere.vt ibi . & latius de hoc vult.ꝑ Egi.belle merã deciſio.cxxiij.ſi platus.qa ex iuſta cauſa potuit mutare propoſitum.Dicitur etiã manifeſta offenſa quando deducitur ꝙ excõicatus non paruit rei iudicatę . dũmõ non ſolũ probetur iuriſditio iudicãtis , ſed eius notorietas . Rota plenè de excep.vj.in nouis.qa ſi debet induci offenſa manifeſta per ſniam,oportet etiã quòd iuriſditio iudicantis manifeſta ſit . & ad hoc non requirit probatio exacta & plena:ſed ſemiplena.vt per pu blicã vocẽ & famã,ſecũdũ Rotam ibidẽ:quod multũ geſtat Nicomil.in reperto.in ver.excõicatio.§.vij.Sed contrariũ in hoc vlt. firmat Egi.deci.dcxxxvij.incipiẽ.petitioni eſt.& dicet dicat ꝙ nõ potuit exaudiri tñ ipm collector.in.d.deci.vj . ¶ Limita.dum modo ſnſa non ſit appellatione ſuſpenſa.& ſit de caſibus in qbus de iure nõ eſt ſpecialiter prohibitũ appellare.Egi.pulchrè deciſi.dclxxxvj. res iud.vñ non diciť manifeſtè offendere,q̃ non paret iudicato à quo appellauit.qd eſt clariſsimũ:licet aliqui prima facie mirarẽtur ſecundũ eũ qui ſubdit deciſiuè ꝙ licet appellationi renũtiatũ fuerit.nihilominus occaſione illius poteſt peti abſolutio ad cautelam: dummodo appellatio fuerit bona ex forma.& tẽpore,& probabilis.per.c.licet.de ſent.excõ.in.vj.& ꝙ non retardať dicta abſolutio propter inſtrumentum productũ non iudicialiter,& parte non vocata ad dicẽdũ cõtra. Et iſtud ꝙ renũtiatio appellationis nõ retardet.repetit etiã Egi.deciſione.dclxx.ſi contra petentem. Adde etiã ꝙ adhęrentes appellationi quã alius interpoſuit ante excõicationẽ, & volentes abſolui ad cautelã,debẽt probare ſe adhæſiſſe intra decem dies datos ad appellandũ Rota de ſen.excõ.v.in nouis.¶ Limita.vt dixi in.c.cũ ſup.iij.col.verſi.etiã ſi principalis ī.ti.ij . Itẽ nota. ꝙ quo ad abſolutionẽ ad cautelam obtinẽdã crediť iuramẽto partis,dicẽtis ſe poſt appellationẽ excõicatã.Egi.ccclxxxvj . ¶ Inſuper no.ꝙ ſi quis poſt concordiam approbatam renũtiauit executorialibus,deinde faciat declarari excõicatũ:illa declaratio eſt nulla . qa ſi executoriales ſunt extinctæ,nõ põt ſup ipſis fundari illa declaratoria.& ideo cũ petiiſſet à me pars abſolutionem ad cautelã,cõceſſi de mãdato dominoꝝ.Nõ ob.ꝙ in excõicatione non erat error expreſſus,ſed eliciebatur virtualiter ex extrinſeco.& hoc non ſuffi cit in excommunicatione.Imo.in cap.P.&.G.de offi.deleg.ad finẽ. quia reſpondebant domini ꝙ hîc eſt defectus iuriſditionis in illa declaratione.igitur nulla.¶ Demũ nota.ꝙ abſolutio nũquã preſumi
tur *commiſſa ad cautelam niſi exprimať gl.in cap . capitulum . in verſi.relaxetis.de reſcrip.quã ex tollit Abb.ibi ad finem . & hîc de materia dicetur etiam vnum verbum ī.cap.proxi.in prima additione:& cũ iſtis quę vtilia ſunt ornabis.Domi.in.d.c.ſolet.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Vniuerſitas,an & quando poſſit excõicari?nu.6.*
2 *Præceptum faſtum ſub pœna excommunicationis , intelligitur ferendæ, non latæ.*
3 *Excommunicatio maior,vel minor,an faciat clericũ ineligibilem? ver.ſequenti.Sed aduerte dum dixi.*
4 *Clericus conſtitutus in peccato mortali:an ſit ineligibilis? Criminoſus,an teneatur renũtiare electioni in foro conſcientiæ? vide poſt nu.4.verſi.Sexto induco.*
5 *Electio redditur nulla in certis caſibus:quos vide.*
7 *Multitudo delinquentium,an excuſatur à pœna delicti? Titulus:nil nouari penden.appel.an procedat reſpectu patris? vide poſt nu.7.ver.inquantum Abbas.*

8 *Rex, quando dicatur litigioſa.*
Res, an efficiatur litigioſa: ſi agatur actione perſonali? poſt nu. 8. verſi. præterea dictum Inno.

¶ CAP. X.

Dilectæ in chriſto.

Per excõicationis exceptionẽ à proſecutione appellatiõis quis repelli nõ debet. vel ſic. Excõicationis exceptione nõ obſtãte valet reſcriptum impetratũ in cã appellationis, licet de excõicatione lata poſt appellationẽ à grauamine nõ faciat mentionẽ &c. ¶ † Inquãtum hîc. & in.c. ſe. Doc. notãt. ꝙ capitulum poteſt excõicari[a]. referendo ſniam ad ſingulos. & ita intelligitur. c. romana. §. in vniuerſitaté. de ſen. exc. in. vj. Ad de quædã vtilia. & primò vide Hoſ. in ſumma de contumacia. §. fi. ver. ergo ſi conſtat. vbi dicit ꝙ ſi conſtat totã vniuerſitatẽ, vel totum collegium deliquiſſe: poterũt ſinguli excõicari. dicendo excõico priores & oẽs de tali collegio, qui parere noluerunt. alſ. c. propoſuit. de cleri. excõi. mi. &. c. pro illorũ. de preb. facit. c. j. ne ſe de va. in. vj. &. c. capitulum. s̃. de reſcri. Sed Ange. in. l. j. §. fi. ff. de acqui. poſ. reputat difficilẽ in ueſtigare rationẽ dicti. §. in vniuerſitatẽ. Tu vide Domi. aſſignantem eam clarè in. c. ſicut vir. ſuper gloſſ. iij. vij. q. j. Quia materia non eſt capax excõicationis: probat ſic. nã actus & paſſiones, prout conſiſtunt in facto, ſunt ſingulorum, non vniuerſitatis. alſ. c. ij. de teſtib⁹. in. vj. &. c. ſi ſnia §. ij. de ſen. exc. in. vj. & cõſtat ꝙ vniuerſitas vel collegium non eſt quid ſingulare. niſi per repreſentationẽ. l. mortuo. ff. de fideiuſ ſoribus. tunc arguit ſic. excõicatio ligat perſonam verã. non repreſentatã. c. P. &. G. de offi. deleg. &. c. ſicut. Io. vlt. de iureiurãdo. & habẽtem animã rationabilẽ. c. ſi quis. de rebus eccle. non alienã. Sed oĩa iſta ceſſant in vniuerſitate: ergo licet ſit perſona repreſentata, nõ eſt excõicabilis. & hęc eſt ratio dicti. §. in vniuerſitatẽ. vt etiã ibi per Do. in pe. col. de quo etiã per Imo. & Lud. in. d. §. fi. Aliã rationẽ aſſignauit Ric. in iiij. ſniarum. diſt. xviij. q. v. arti. iij. dicens ꝙ quãuis poſſibile ſit oẽs de aliqua cõitate deliquiſſe: tamen raró hoc contingit: & iura adaptãtur ad frequẽtius accidentia. l. nã ad ea. ff. de legibus, alſ. etiã. c. comeſſationes. xliij. diſtin. vbi dicit ꝙ multitudo frãgẽda eſt ad monitionibus nõ leuiſſimis, ſed inſtãtiſſimis: ergo non excõicatione. & illum. §. in vniuerſitatẽ allegat elegãter Salic. in conſi. ſchiſmatis edito per vrbanũ. vj. incipiente. factũ aliãs de curia romę trãſmiſſum. in. xxiij. colum. quòd preſuppoſito genere non deducibili: incapaci in ſua generalitate non fit diſtributio, vel diffuſio in eius ſpecies: vt illæ in telligantur per ſe deductæ: quia excõicata vniuerſitate, & ſic genere incapaci, nõ ſunt excõicati ſinguli, licet excõicabiles: quod guſta ad multa ſimilia. ¶ Limita tamẽ nouiſſimè dictũ §. in vniuerſitatẽ. niſi oẽs de vniuerſitate eſſent capaces doli & culpæ: quia tunc ſi ſunt oẽs culpabiles, poſſunt excõicati per nomẽ collectiuũ Ana. in. c. dilectus. lo. ij. ix. col. vel adde prędictis. de ſimo. Exemplificat in collegio doctorũ in capitulo, in conuẽtu monachorum, in conſilio populi, & ſimilibus. in quibus ceſſat rõ. d. §. inducit Bar. in. l. ſi grege. ff. de lega. j. & in alijs locis dum tetigit an ſucceſſores capituli, quod erat excommunicatum, ſint etiam excommunicati: ergo præſupponit capitulum eſſe excõmunicabile. ¶ Conſidera duo. Primò. quòd ratio aſſignata per Do. vbi s̃. non ceſſat hoc caſu niſi dicas quòd iſtud genus verificatur in ſpecie, poſtquam omnis ſpecies capax eſt ¶ Secundò conſidera quòd inductio Sali. in. d. conſi. hoc modo reſtringeretur vt procedat ſolùm vbi eſt mixtura perſonarũ inculpabilium. tamen tutiorem puto practicam Hoſt. de qua. s̃. Dixit etiã egregiè Imo. in. c. capitulum. pe. col. de reſcri. ꝙ ſi conſtat excommunicantem vtentem verbo collectiuo velle excommunicare ſingulos, valet excommunicatio. Si autem conſtat quòd vult excommunicare capitulum vt capitulum, nõ valet: quia eſt perſona repreſentata, & inanimata. in dubio autem præſumitur excommunicaſſe ſingulos. vt res potius valeat quàm pereat. de ver. ſig. Abbate. ſecundùm ipſum. Et ſunt verba aurea in duobus. ¶ Primò pro limitatione prędicta. quòd in dubio dicta excommunicatio referatur ad ſingulos, & ſic valeat: & reuera multum per hoc eneruatur diſpoſitio dicti. §. in vniuerſitatem: quia quaſi ſemper valebit. ſed puto hãc doctrinam procedere data capacitate & culpa omnium de collegio: aliãs non valeat. ¶ † Secundò ſunt dicta verba Imol. aurea in alio: quia habemus ꝙ ſententia excommunicationis quando poteſt aliquid operari, interpretatur in partem mitiorem. vnde ſi dicat mandamus ſub pæna excommunicationis: intelligitur in dubio ferendę non latę. quia hoc eſt mitius. gl. & Doc. in. c. ſicut tuis. de ſimo. & in c. Salonitanæ. lxiij. di. & in. c. j. & ibi Imo. in. iiij. col. de locato. & in. c. j. & ibi Ana. de ſagi. & Epiſcopus Alexandrinus in. c. rurſus. j. col. qui cle. vel vo. cum concor. in quibus reſpondetur ad. c. ſi quem de ſen. excom. ꝙ ibi non intelligendo de maiori excommunicatione ſententia nihil operatur. vel parum maximè in laico: quia cùm excommunicatio † non feratur ſolùm pro mortali peccato. xj. q. iij. c. nemo. ſi intelligeret de minori ſententia: parum operaretur: quia ſepararet ſolùm à ſacramentis. quod etiam facit peccatum mortale. c. ſi. de coha. cle. & mu. licet excommunicatio minor faciat clericum intelligibilem. c. ſi. de cler. excom. min. qui effectus non conſideratur. cùm ſit caſualis & contingens. Sed dicta ſententia mãdamus &c. intelligendo de excommunicatione ferenda: operatur aliquid: videlicet comminationem. iuxta. l. j. C. cõminationes vel epiſtolas. Videretur ergo in propoſito fienda interpretatio mitior: ꝙ in dubio excommunicans collegium, non præſumatur excommunicaſſe ſingulos contra Imo. in. d. c. capitulum. Sed reſponde. quòd tunc nihil operaretur. ergo ſumus in ratione & ſimilitudine. d. c. ſi quem. & hoc vt nouum: guſta. Sed aduerte. dum dixi ꝙ excommunicatio minor facit clericum ineligibilem. per. d. c. ſi celebrat. [b] vnde ſenſi ſecus eſſe in peccato mortali. & ſic ſenſi ꝙ peccatum mortale non reddat electionem nullam. & dixi iſtud vt caſuale in ſolo clerico nõ cõſiderari ꝓpoſito. adeo ꝙ ex hoc videat falſum dictũ Imo. in. d. c. j. de loca. & Ana. i. d. c. j. de ſagit. dũ dicũt ꝙ minor excõmunicatio non eſt maioris effectus quàm mortale peccatum. Nam certè videtur illud motiuum euitabile alio modo. videlicet dicendo ꝙ imò ſunt paris potentiæ, etiam quò ad electionem infligendam. quia electio de conſtituto & perſeuerante in peccato mortali videtur nulla. Primò. per tex. in. d. c. ſi celebrat. Nam ſi excommunicatio minor reddit electionem nullam, & tamen non ſemper eſt cum peccato mortali. vt per Io. & alios. in. c. ſacris. quod me. cau. certè fortius ipſum peccatum mortale reddit eam nullam. Secundò. quia videmus ꝙ etiam iuramentum temerarium repellit quem ab electione. glo. in. c. Florentinum. lxxxv. diſtin. Ergo fortius peccatũ mortale. Tertiò. per tex. in. c. cùm in cunctis. de elec. in ver. vita & moribus. iuncta. l. non dubium. C. de legi. Quartò: quia hęc partem firmat Hoſti. in. c. de poſtu. ꝓla. Et archi. in. c. in ſcripturis. in fi. viij. q. j. & Cal. in. c. querelã. de iureiur. & Bene in. c. cũ noſtris. viij. col. de exceſ. præ. & Nico. mil. in reperto. in verbo clericus. §. xxv. incipiente clericus licèt ſit homicida. & Ab. in. c. ſicut nr̃is. iij. col. ver. primũ dictũ puto tuti⁹. de iureiurã. & in. c. dudũ. lo. ij. x. col. ver. circa quã queſtionẽ. de elec. & in ca. dilecti. in. iij. no. s̃. e. ¶ Sed teneo partẽ cõtrariã. ꝙ imò valeat electio, de clerico conſtituto in peccato mortali ẽt nõ occulto. † Primò ꝑ tex. in. d. c. ſicut nr̃is. de iureiu. vbi canonic⁹ q erat ī petõ mortali manifeſto ꝓpter iuramẽtũ temerariũ & ꝓiudiciale eccl̃ię nõ fuit repuls⁹: ſed ſolũ ei ī dicta pnĩa. Secũdò. qa ꝑ illũ tex. ita tenet ibi gl. j. & gl. i. c. ꝓpetuę. in ver. priuent. de elect. in

elect. i. vj. & Inn. i. c. cõſideraui⁹. quaſi i fi. ibi. Itẽ priuati ſunt. de elec. & gl. Guil. in extra. execrabilis. §. porrò. in verbo. collatio. in fi. Et miror ꝙ Ab. in. d. c. ſicut noſtris. dicat quòd ille tex. loquitur in electione iam facta: quæ non irritatur propter ſuperueniens mortale. ſecus in faciẽda. & ſic vult quòd ibi Epiſcopus iurauit temerè poſt electionem: nã hoc eſt expreſsè contra illũ tex. meritò allegatum à prę dictis. vbi videtis ꝙ Epiſcopus dũ erat in minoribus iurauit ſimul cũ alijs canonicis. & poſtea electio de eo eſt ſequuta. Tertiò. adduco quòd not. glo. in. c. j. lxxxj. diſt. vbi Angu. ponderat quòd apoſtolus loquẽs de ordinandis vel promouendis, nõ dixit eligatur qui ſine peccato eſt. quia ſi hoc diceret, omnis homo ſecundũ Augu. reprobaretur, & nullus ordinaret. ſed dixit. qui ſine crimine eſt. ſicut homicidium, adulteriũ, & ſimilia. Ergo nõ omne peccatum mortale impedit electionem. Nec dicatis vos prout incõſideratè dixit Abb. in. d. c. ſicut tuis. de ſimo. quòd omne peccatum mortale põt dici graue. cùm priuet vita æterna. c. vnum oratiũ. §. ali ãs. xxv. di. quia concedo ꝙ priuat vita æterna, ſed hoc non facit omne mortale eſſe graue. probo per text. in. d. c. j. Item quia ſi ſic eſſet, ſequeretur ꝙ pro omni peccato mortali clericus poſſet deponi. Cum habeamus ꝙ ꝑ grauibus peccatis deponi debet. c. inuẽtũ. in verbo. graui culpa. xvj. q. vij. & eſt tex. ſingu. ſecundùm Abb. in. c. atſi clerici. in prin. in. xviij. col. de iudi. &. c. conquerente. in. j. notabili. de reſti. ſpo. & in. c. ij. ante fi. de ſtamo. & in. c. qualiter. lo. ij. xij. nota. de accu. & in alijs locis. Et tñ hoc nemo concederet. propter glo. xv. q. viij. in ſumma. in. d. c. j. lxxxj. di. ergo aliud eſt loqui de peccato mortali ſimplici: aliud de graui. Et hãc differentiam ꝓbat apertè tex. in. d. c. inuẽtũ. vnde remanet efficax hoc tertiũ fundamentũ de text. in. d. c. j. Quartò adduco text. in. c. inter dilectos. ver. cũ igitur. ibi, mæruerit reprobari. de exceſ. prę la. vbi electio facta de criminoſo mereꝝ irritari: ſed nõ eſt nulla. Et ita per illũ tex. firmat ibi Io. an. ſuper verbo. vſura rium manifeſtũ. Quintò adduco quod no. Inn. in. c. ſi celebrat ſuper verbo irritãda. de cle. excõ. mi. vbi dicit ꝙ licet excõicatus excõicatione minori prohibeat eligi: quia per ſententiam iuris priuatus eſt participatione ſacramẽtorũ: tamen in alijs criminoſis quia iure poſitiuo nõ ſunt priuati eccleſiaſticis ſacramentis licet à deo ſint priuati, ſecus dicendum eſt. quia ſunt eligibiles etiã nõ peracta pœnitẽtia. Sextò induco quod ſcribit Inno. in. c. j. ij. col. ver. criminoſos aũt. de poſt. prę la. vbi dicit ꝙ criminoſus eſt eligibilis. & nõ tenet renuntiare Epatui. imò peracta pœnitẽtia licitè ipſum retinet ſine vlla diſpenſatione. Et idem ſentit Inno. in. c. dudũ. lo. ij. ſuper verbo electionis tpe. de elec. Et idẽ tenet Compo. in. c. capitulũ. in gl. quia qõnes. ver. ſed nunquid electio. de reſcrip. & in. c. cõſideraui⁹. de elec. & ibi dicit ſe nunquam legiſſe ꝙ electio facta de conſtituto in crimine non inducẽte irregularitatem ſit nulla. & dicta Compo. allegat & ampliat ſolenniter Io. an. in. c. auditis. in pe. col. ver. ſed quid ſi eligitur criminoſus. de elec. Et eius verba referũt ibi ad literam But. & Do. in vlti. col. Et addunt quòd etiam electio de irregulari nõ eſt ipſo iure nulla, ſed annullanda. allegat Inn. in. c. ſi celebrat. in quadã additione. Et hanc partem firmat etiã glo. ſi. in fi. in. c. vlt. de ſimo. & Do. apertè in. d. c. in ſcripturis. ad fi. viij. q. j. & in. c. perpetuæ. vlt. col. de elect. in. vj. & quia videtur iſta pars melius fundata ideo eam ſequor. ¶ Ad contraria & ſi iam ſit reſponſum implicitè: tamẽ aliqualiter reſpondeo. Ad primũ de. c. ſi celebrat. eſt duplex rñſio. Prima. ex dictis Inn. ibi. de quib⁹ paulò añ. ver. v. adduco. Secũda. ꝙ nõ dicitur ibi ꝙ excõicatio minor reddat electionẽ nullã: imò tenet: ſed poteſt irritari: vt ibi. in verbo irritãdã. Ad ſecũdũ de iuramẽto temerario eſt rñdẽdũ ꝙ falſa eſt gl. in. d. c. Florẽtinũ. & cõtra eã eſt gl. in. d. c. diffinitio. xxiij. q. iiij. in additione Bart. brix. ibi. ego nõ credo. & in. d. c. ſicut nr̃is. in gl. j. ꝑ illũ tex. quẽ no. ibi But. & Imo. Ad tertiũ. de. c. cũ in cũctis. in ver. ita rñde Io. an. in. d. c. auditis. & Do. in. d. c. ī ſeripturis. ꝙ nõ dicit ille tex. ꝙ electio de peccatore ſit nulla. ſed ꝙ eligentes priuãt ptãte eligẽdi. & ſic etiã loquit̃ text. ponẽs de violatore interdicti malè poſtulato. in. c. j. ad fin. de poſtu. prę la. Nõ ob. ꝙ electio cõtra legẽ eſt nulla. p. l. nõ dubiũ. C. de legis. quia fallit. vbi lex aliquid ꝓhibẽs imponit pœnã. quia tũc actus tenet. Bar. in. l. ꝓtor. in prin. ff. de ope. no. nũ. & ita fit in caſu. d. c. cũ in cũctis. ¶ Ad authoritates rñ. ꝙ ſuccũbere debeat alijs authoritatibus in cõtrarium adductis. q̃ ſunt magis authẽticę. ſicut ſunt gloſſ. & Inn. & Io. an. & fundamentũ earũ. videlicet tex. in. d. c. ſicut nr̃is. ¶ † Sũt tñ tres caſus in quib⁹ peccatũ mortale redderet electionẽ nullã. Prim⁹. ſi eſt tale qđ̃ inducit ipſo iure pœnã ſuſpẽſionis ab offo. per tex. in. c. cũ dilect⁹. de cõſue. Secũdus: vbi eſt crimẽ enorme. ſecũdũ Io. mo. in. d. c. perpetuæ. & facit. ex tenore. &. c. ſi. de tẽp. or. Tertius eſt. qñ crimin oſus non vult corrigi: quia nõ debet cõfirmari. gl. in. d. c. in ſcripturis. Hos tres caſus ponit Do. in. d. c. perpetuæ. ſubdens ꝙ quãtũ ad ius naturale electio nõ eſt nulla etiam in dictis caſibus, ſi cõcurrit cõſenſus habẽtis eligere. alleg. Inn. in. d. c. ſi celebrat. & adde q̃ etiam ipſe allegat in. c. j. in princi. de ſpõ. in. vj. & in. c. auditis. Et dic idẽ in foro cõſciẽtiæ. quia ſi cõcurrit cõſenſus eligẽtiũ, valet electio quo ad deũ, licet ſit peccatũ cõtra ius poſitiuũ. vt no. Inn. in. c. quia ꝓpter. de ele. quẽ extollit Abb. in. c. j. in fi. de reſt. in inte. & Pet. de anc. in regula. j. in. vij. q. li. vj. & multi alij. quos non recordor adhuc me allegaſſe. Et hæc ſunt concluſiuè licet aliquãtulũ impertinenter dicta. vltra ea q̃ dedi hîc aliãs in ſcholis pro meliori intellectu. d. c. ſi quẽ. ſeu rñſionis ad obiectũ datę. de quibus etiã dixerã aliãs. ſed breuius in. c. ij. iij. col. verſi. limitat iſta opi. de reſcri. & latius poſui de collatione facta criminoſo. de quo etiã ꝑ Imo. pulchrè in. c. cũ nr̃is. xxij. col. ver. nota bene & diligenter duo. de cõſec. prębẽ. Ad ꝓdicta adde etiã Abb. in. c. illa. ij. no. de ele. vbi dicit poſt Io. an. ꝙ quidã ſunt actus quorum exercitiũ concernit alterius præiudiciũ. & tunc peccatum mortale repellit ab illis actibus. & ita loquif. c. teſtimoniũ. de teſti. &. c. j. de accuſ. cũ ſi. Quidã ſunt quorũ exercitium non tẽdit ad alterius prędiudiciũ: ſed potius verſatur circa expletionẽ iure proprio. & tũc peccatũ mortale non repellit ab illis actibus. & exẽplificat in electione. vide etiã oĩno Abb. in. c. in notuit. ij. col. ver. ex his inferẽ. de ele. vbi pulchrè firmat ꝙ tpe exiſtẽs, ꝓmotiõis de ſe factę põt licita conſcia illud brificiũ ī poſterũ poſsidere: niſi eẽt tale crimẽ qđ̃ induceret irregularitatẽ vel icapacitatẽ: ita ꝙ ſine diſpẽſatiõe nõ poterat brificiũ retinere. Si tñ Papa ſcièter ꝓmouiſſet talẽ, viſ⁹ eẽt diſpẽſare ẽt ſi crimẽ eẽt publicũ. vt ibi ꝑ eũ. quẽ vide.

¶ † An aũt excõicatio lata cõtra ꝓhibitionẽ. d. §. ī vniuerſitatẽ ſit nulla, vel iiuſta. gl. pe. ibi dixit ꝙ eſt iniuſta. & ſequũſ ibi anti q̃. Cõtrariũ tenet Ric. vbi. s̃. qa ſi teneret excõicatio, nõ eẽt ꝓuiſum piculo aĵarũ: obuiare cui voluit ille tex. Itẽ dictio penit⁹. ⁊ de qua ibi, ẽ priuatiua ptãtis. Iomo. i. c. vnico. i fi. de poſtu. ꝓla. in. vj. ergo lata eẽt excõicatio à nõ iudice. ꝓpter gl. in ver. nõ põt. in regula. j. li. vj. & ſic nulla. Et ita Do. poſt Archi. in. d. c. ſicut vir. & in. d. §. in vniuerſitatẽ. ī fi. & Rota in loco ꝓpe allegãdo. Et ꝑ. d. §. in vniuerſitatẽ. ꝓhibẽtẽ excõicari ẽt ſingulos ex facto vniuerſitatis, niſi ſint ī culpa. vide Rotã de do. & cõt. j. ī antiquioribus. vbi poſt multa dr̃ ꝙ facta citatiõe decani & quatuor canonicorũ capitulãtiũ nõ pñt excõicari ī cã capl̃i tãquàm cõtumaces: qa fortè cęteris de capitulo nõ placuit cõparere. vñ illi carẽt culpa, vt latiꝰ ꝑ Rotã ſubdẽtẽ notabiliter. ꝙ ꝓcurator dat⁹ à capitulo põt appellare noĩe capituli: licet excõicatio nõ fuerit lata in capitulũ, ſed in ſingl̃os, ex quo illi fuerũt excõicati ob ꝓtẽſam cõtumaciã capituli. igitur cũ hoc redũdet ī iniuriã capituli, põt ei⁹ noĩe appellari. Inducũt Inno. in. c. romana. circa me diũ. ibi. ſed quid ſi ordinarius. de ſen. exc. in. vj. vbi dixit ꝙ ſi vnus de capitulo fuit excommunicatus poſt appellationẽ legitimã. & capituli

a ¶ Excõicari. Ade Phi. in. c. eã te. s̃. de reſcri. inver. aliud. & quod ibi dixi in apoſtil.

b ¶ c. ſi celebrat. Et ibidem ad hoc poſt Innoc. vide Abb. & Doct. vbi debẽt facere eũ incapacẽ beneficiorũ, dignitatis & clericatus: põt tñ ingredi eccl̃iã, & intereſſe miſſę dũ tñ nõ cõicet. nec debet ſibi dari oſculum pacis quod ſuccedit loco cõionis: ſeu euchariſtię. Gemi. ī c. is cui. de ſen. excõi. ī. vj. & Archi. di. xxxiij. q. iiij. c. vir. cũ propria.

a ¶ Penitus. Adde quę de hac dictione habentur per Phi. letiã ī c. quoniam. de reſcri. & quod ibi dixi in apoſti. & ꝑ Philetiã ī c. in cauſis. de teſti. in fin. ij. colum.

tereſt: vt qa aliquid de mãdato capituli fecerat, vel diffamaſ capitulũ ꝙ ſuꝰ canonicꝰ ſit excõicatꝰ, põt capitulũ cõ ſtituere ꝓcuratorẽ ad ꝓſequẽdã nullitatẽ ſniæ. ſecꝰ ſi capitulũ diceret de iuſtitia dictę excõicatiõis: qa abſolutio nõ debet dari niſi petenti. & qđ dictũ eſt de canonico excõicatio occaſiõe capituli. extẽdit Inn. ibi ad rectores ciui tatũ excõicatos. ratione ciuitatis. qđ bene no. Et iſtis adde q̃ dixi in. c. eã te. xvij. col. ver. aliud ſinguli. de reſcri. tractãdo latè qñ iſta corpora myſtica cõſiderẽtur reſpectu vniuerſorũ: & qñ reſpectu ſingulorũ. & qñ veniãt appellatiõe ꝑſonæ. ¶ † Quod aũt de excõicatione dicit in. d. §. in vniuerſitatẽ. an habeat locũ ī alijs pœnis. ꝓſequere vt ꝓ Bar. in. l. aut facta. §. nõnũquã. ff. de pœnis. cũ cõcor. ibi apoſtillatis ꝑ Alex. & per Ana. plenè in. d. c. dilectus. de ſimo. vbi aliãs dixi. Et adde pulchrè beatũ Tho. ſecũda ſcę. q. cviij. ar. j. ad fi. vbi dicit ꝙ ſi tota multitudo peccat, põt tota pu niri. ſicut Egyptij perſequẽtes filios Iſrael, ſubmerſi ſunt oẽs in mari rubro. Exodi. xiiij. [a] & ī alijs ſimilibus. niſi ſperetur multorũ correctio: quia tunc debet ſeueritas vindictæ excerceri in aliquos paucos principaliores. quibus pu
b nitis cæteri terreantur: ſicut dñs Numeri. xxv. [b] mandauit ſuſpẽdi principes populi ꝓ peccato multitudinis. Si autẽ multitudo peccauit, nõ tota: & tũc ſi poſſunt mali diſcerni à bonis, debẽt illi puniri, ſi hoc fieri poſsit ſine ſcãdalo aliorũ: alioquin parcendũ eſt multitudini, & detrahẽdum ſæueritati. Et idẽ dicẽdum de principe qui ſequitur multitudo. Nã tollerãdus eſt ſi nõ põt puniri ſine ſcãdalo multitudinis. niſi fortè peccatũ eius ſit tale, qđ magis nocet multitudini ſpiritualiter vel temporaliter, quã ſcãdalũ qđ exinde oriretur. ſcđm eũ. ex quib⁹ verbis habes declaratũ. c. latores. de cle. exc. mi. latius quã ibi per doc. Quibus adde etiã gl. magnã ī. c. quoties. lo. ij. j. q. vij. q̃ tandẽ cõcludit ꝙ multitudini parcit: niſi ex authoritate velit defendere id qđ fecit. Idẽ tenet gl. magna in. c. comeſſationes. xliiij. di. di cens idẽ. vbi nõ habet locũ diſpẽſatiõis remediũ. vt in matrimonio. nã ꝓpter multitudinẽ nõ receditur à ſqueritate canonica. alle. c. ex parte. de transa. Adde etiã Domi. poſt Hug. & Archi. in. c. deniq̃. ij. col. iiij. di. vbi etiã dicit. ꝙ nõ parcitur multitudini qñ delinquit contra naturam. per. c. flagitia. xxxij. q. ij. Ex his habes quatuor limitationes ad. d. c. latores. Adde quintã. videlicet in regularibus qui renuntiauerunt ſeculo, & faciunt cõtra votũ. quia nõ obſtante multitudine puniendi ſunt. Hoſti. in. c. ea quæ. de ſta. reg. per illum tex. & ſequitur Arc. in. c. vt conſtituetur. l. di. dicens eſſe rõnem. quia ex quo veniunt contra obſeruãtiã religionis, non põt ſuperior ſuꝰ contra illa diſpẽſare. patet in. c. cum ad monaſterium: in fi. de ſta reg. Si ergo illa non ſunt diſpenſabilia, non poteſt detrahere ſæueritati iuris. Et hoc dictum Hoſt. ſequitur etiam Domi. in. d. c. comeſſationes. in fi. & ex rõne Arc. poſſet fieri vna doctrina generalis: quæ deſcendit ex glo. in. d. c. comeſſationes. videlicet ꝙ vbicunq̃ ſuperior non põt diſpenſare, ibi non parci tur multitudini. Reliqua de ſcandalo dixi in ti. proxi. in. c. nihil. Inquantum Abb. diſcutit prę cęteris dictum Innoc. hîc circa titu. nil nouari ap. penden. &. c. non ſolùm de appel. ī. vj. Conſidera ante omnia tria. Primò. quòd tota intentio ſua videtur eſſe quòd dictus titulus operetur reſpectu partis. niſi in quinq̃ caſibus. Primus. vbi eſt appellatũ à parte extraiudicialiter. Secundus. vbi mutaretur ſtatus cauſæ. Tertius. vbi bona eſſent affecta per ſentẽtiã. Quartus. vbi geſta reuocarentur per viam attentatorum pẽdente lite. Quintus. quãdo ſtante innouatione partis non poſſet ſecundùs iudex reformare primam ſententiam. Qui caſus probantur ex allegatis per eum. ¶ Secundò conſidera. quòd ſtãte. iiij. caſu deciſio. Inn. hîc quantum ad effectum parum inſeruiret, poſtquam innouatio habet retractarī. ſed ſolum ſaluatur in verbis: videlicet quòd bene dixerit reſpectu remedij attentatorum pendente appellatione. ¶ Tertiò conſidera. quòd dum Abb. loquitur de cauſa appellationis. dicit quòd in ea nihil licet de his quæ non licẽt pẽdente lite. & iam voluit in quarto caſu ꝙ lite pendẽte nihil licet parti innouari. Poſteà vult ꝙ ī actione perſonali valeat alienatio rei ex qua agitur illa actione. ergo videtur ꝙ pẽdẽtia litis nõ reſpiciat partẽ. & ſic fortè poſſet videri ſibi contrarius. ¶ Sed quicquid ſit pro opinione Inno. hîc. videlicet ꝙ dictus titulus nil nouari &c. habeat locum reſpectu iudicis, nõ reſpectu partis. Adde Abb. in c. ſi. iij. col. vt lite pẽdẽte. vbi ſequendo etiã Inn. in. c. cum
8 M. verſus fi. de conſti. dixit † ꝙ licet per actionẽ perſonalẽ agatur ad ipſam rẽ non tamẽ impeditur alienatio rei ꝓpter litis pẽdentiã: quia res non efficitur litigioſa, ex quo non agitur de ipſius dominio. & dicit videri ſibi text. expreſſum in authen. de litigioſis. poſt prin. vbi diffinitur illam rẽ dici litigioſam: de cuius dñio mouetur lis inter petitorẽ & poſſidentẽ. & illud dictum Inn. ſequitur etiã Iac. zochus. & Prepoſitus in. c. cum apoſtolica. de ſpõſa. Ang. in. l. Diuus. ver. vlt. cõclude. ff. de pe. hæ. Bal. in aut. litigioſa. C. de liti. Sal. in. l. ij. vltra medium. eo. ti. Rota vt lit. pẽ. iij. in nouis. & eo. tit. iij. in antiquis. Bal. in. l. j. C. de preſc. longi tẽporis. & in. l. j. vlt. col. C. communi diui. Abb. in. c. pe. col. jj. eo. Lud. conſi. cclxx. incipiente. Pro deci. in prin. Ang. in. d. auf. de litigioſis. in prin. ij. col. Abb. cõſi. ccviij. incipiẽte In cauſa hoſpitalis. ad fi. dicẽs rẽ non eſſe litigioſam: quãuis Epiſcopus cõtendat cũ executoribus ad quẽ ſpectet diſtributio rerum teſtatoris. & iſta ſuntvtilia etiã ad intellectum tituli de litigioſis prohibẽtis rẽ litigioſam alienari. vide etiã Bal. & Imo. in. l. ſi quis filio. §. hi autẽ. in prin. ff. de iniuſt. teſt. vbi dicunt ꝙ dict⁹ titul⁹ nil nouari. nõ procedit reſpectu partis. allegãdo Inn. in. c. cum. M. de conſti. & ſic iſta videtur cõis opinio. ¶ Sed cõtra opi. Inn. tenẽt hîc Hoſt. Bu. & Imo. tã reſpectu dicti tituli nil nouari &c. quã reſpectu dictę alienatiõis per rõnes de quib⁹ per eos. Adde Bal. in. l. iij. verſ. quæro vtrum attẽtata. C. de appel. vbi idẽ tenet ſubdẽs pulchrè ꝙ innouata per partem pẽdẽte ap. reuocanſ de plano. & ſine libello, ex ſolo offo iudicis. allegat Imol. in. c. cum nobis olim. de elec. & Ioan. mona. in. c. cupientes. de elec. vj. quem latè ſequitur & conſidera quòd Cardin. hîc ſequendo Innocen. dicit quòd edictum nil. no. appel. pend. concernit propriè iudicem. ſed cõtra partes eſt prouiſum per titulum vt lite pẽdente. Et ideo in iſtis verbis Car. & etiã Abb. videtur ꝙ reſpectu partis innouãtis non diſcepẽt ab Hoſtiẽſi niſi in modo renouatiõis. quia ſecundùm ipſos ſit ex ti. vt lite pẽdente ſed ſecundùm Ho. ſit ex ti. nil. noua. ap. pen. Et fortè melius. quia inter appellationẽ extraiudicialẽ & iudicialem nõ datur vrgẽs differẽtia in propoſito. licet eñ iudicialis dirigatur ad iudicẽ: tamẽ etiã pars ꝓhibetur innouare pen. ap. c. cũ teneamur de appel. vnde dicit Bald. in. d. l. iij. allegãdo Io. an. in. d. c. non ſolum. ꝙ iudex à quo videt tacitè inhibere parti ne aliquid innouet. ¶ Prꝛterea dictũ Inn. hîc. & in. d. c. cum. M. quòd conuẽtus actione perſonali ſcripta in rẽ poſſit eã alienare: reprobat per Imo. hîc. & ibi in. xxxv. col. ver. vnde potes melius dicere. quia imò in actione perſonali ſcripta in rẽ res efficit litigioſa, nõ per ſolã citationẽ ſicut in actione realí: ſed demum per litis conte. l. ij. & ibi gl. C. de litigioſis. Et licet Bart. ibi dicat quòd in actione perſonali nunquã res efficitur litigioſa. per. l. quãquã. §. j. ff. de aqua. plu. arcẽ. tamẽ ipſemet tenet oppoſitum in. l. j. ff. de litigioſis. rñdens ad illã. l. ꝙ actio perſonalis non proponebat pro trãſferẽdo in agentem dominio, vel quaſi. nec pro vſufructu, qui eſt pars dominij: ſed pro aliquo iure. puta vt reſarcias mihi damnũ. tunc enim etiã ſi nominaretur res per quã datũ eſt dãnum: non efficit litigioſa. d. l. quãquã. quia de eius dñio non agit. ſed quãdo intentatur perſonalis pro tranſlatione dominij in agentem: puta ex ſtipulatu vt des domum promiſſam: vel ꝙ ſit pars dñij: tunc res efficitur litigioſa. quia pro dñio cõtenditur, ſeu pro eo quod eſt pars eius. Et idem Imo. in. c. eccleſiia

a ¶ xiiij. Adde Ioſuę. c. ij. circa medium. & c. iiij. circa fi. & iudi. ca. v. circa prin. & ꝑs. lxxvij. circa prĩ. & ezechiel. cap. xxxij. circa prin.

c ¶ xxv. Adde Ioſuę. xxij. c. circa medium.

eccleſia. lo. j. ij. col. vt lite pen. Pro quo vide ſemp Ang. in d. authen. de litigioſis. in. j. & ij. col. cuius verba tollũt aptè inductionẽ factã de illo tex. ꝑ Ab. in. d. c. fi. Et hoc modo lex chirographis hîc alleg. ꝑ Ab. nõ indiget alia rñſione. & Bal. hîc allegauit eã ꝓ caſu cõtra. Innoc. Reliqua de materia. qñ valeãt geſta pẽdẽte ap. nõ cadũt hîc. Vide Ange. in. l. furti. in prin ff. de infami. vbi ponit. vj. fallẽtias ad dictũ titulum nil nouari. & ꝑ Spe. q ponit. xvj. in ti. de appel. §. pe. per gl. magiſtrã. Arc. & Do. in. c. appellatione. ij. q. vj. cũ cõcor. de quib⁹ opportunè ꝑ firmanum in repertorio. in verbo. appellatione pendente. Solùm hîc habet vna fallẽtia: videlicet ꝙ ille titul⁹ nõ ꝓcedat reſpectu partis. quã ex prædictis habes diſcuſſam melius quàm alibi.

❧ SVMMARIVM. ❧

1 *Victor in cauſa an & quãdo appellet ab expẽſis. aut obtinere poſsit de ipſis coram eo ad quem victus appellauerat regula: & ponit quod victor non appellat ab expenſis. nu. 2. Quã regulam limitat quatuor modis hîc per ordinem. 3. Adde nu. 4. 5. de eodem.*

Appellans, an poſsit renuntiare appellationi in præiudicium appellati? vide poſt nu. 5. ver. conſidera etiam & no.

Appellatio quòd ſuſpendat totum pronuntiatum. qualiter intelligatur. vide poſt nu. 5. per vnam col. cum dimidia.

6 *Taxatio, an poſsit in diffinitiua reſeruari?*

7 *Iudex appellationis qui confirmat primam ſententiam, ſi dicat victum victori condemnamus in expenſis: de quibus expẽſis intelligatur?*

8 *Excommunicatus ſi appellat iudex appellationis poteſt nedũ caſſare primam ſententiam pro excommunicato. ſed etiã proferre condemnatoriam.*

9 *Excommunicatus, an poſsit dicere de nullitate ſententiæ: aut petere reductionem ad arbitrium boni viri. Aut ſe opponere executioni ſententiæ? vide nu. 10.*

11 *De reſtitutione in integ. & quãdo excõicatus eam petat.*

12 *Excõicatus põt appellare: quando ſibi non eſt denegata audientia: ſecus ſi eſſet excõicatus cum denegatione audientiæ.*

13 *Epiſcopus, an poſsit committere cauſam: appellatione remota?*

14 *Excõicatus, an audiatur, vbicũque agitur de periculo animæ?*

15 *Fauor datus reo durat etiam in iudicio in quo eſt actor.*

¶ CAPI. XI.

Significauerunt. Per exceptionem excõicationis à proſecutione appellationis etiam originalis actor repelli non debet. & eſt caſus no. &c. ¶ Inquantum glo. j. ꝓbat ꝙ ex forma ſniæ cognoſcitur qualis fuit intẽtio agentis. Adde Ab. in. c. pe. iiij. colj. eo. & qđ ibi dicẽ. ¶ Et inquãtũ oẽs hîc: ſed præcipuè Abb. propter gl. ij. ponũt materiã. l. fi. q incipit. oẽm honorẽ. C. qñ ꝓuo. nõ eſt ne. Ex dictis ſuis & aliorũ alibi collige materiam clarius qnàm ꝑ alios. faciendo regulã cũ quatuor limitationib⁹. ¶ † Eſt
1 eñ regulare ꝙ victor non appellat ab expẽſis: ſed obtinet de ipſis corã eo ad quẽ victus appellabit. d. l. oẽm. quia ſua appellatio eſſet ſupflua. Et ideò fruſtra dehoneſtat honorẽ iudicis. vt ibi. & latius ꝑ Rotã in loco allegãdo in tertia limitatione. ¶ † Limita. j. eſſe verũ. qñ primꝰ iudex de ex-
2 pẽſis nihil dixit. ſed ſi expreſsè abſoluiſſet reũ ab eis, oportet victorẽ appellare ab illa abſolutoria. aliãs ꝓpter trãſitũ in rẽ iud. nõ poterit de ipſis ei ſuccurri à ſecũdò iudice. Ita tex. hîc ſcđm gl. ij. quã no. But. ſed Abb. tenet cõtrariũ quia qñ iudex cõdẽnaret minꝰ ſufficiẽter in expẽſis, vr in reſiduo abſoluere, vbi eſt petita certa quantitas. l. j. ſcđm cõem intellectũ. C. ſi aduer. rẽ iudi. Inn. in. c. cũ interj. titu. ij. & tñ etiã tũc ꝑ appellationẽ aduerſarij põt victor cõſequi reformationẽ ſniæ. d. l. oẽm. & ita etiã cõſuluit Alex. cõſi. inci. In cauſa mihi per vos conſuleda tranſmiſſa magnifice ac generoſe miles. qđ in impſſis adhuc non reperi. Sed Imo. hîc firmat hãc limitationẽ valde accuratè. dicẽs ſe vidiſſe plures in hoc errantes. & aſſignat rationem differentiæ. quia vbi condẽnatio expenſarũ fuit omiſſa, appellatio victi reſcindit totũ pronũtiatũ. iõ victor ita põt eas petere ſicut prius. Sed vbi victꝰ expſsè fuit abſolutus, appellatio ſua in principali non ꝓdeſt victori: niſi expſsè ipſe appellet. & ita habes tex. cũ gl. hîc ſcđm eum. Pro quo vide eũdẽ ſubtilꝰ in. c. fi. vlt. colj. eo. Ad illã rõnẽ, ꝙ vbi condẽnaret in minꝰ iuſto ꝑtio, vr in reſiduo abſoluere. & tñ reſpectu illi⁹ reſidui appellatio victi prodeſt victori. a ¶ Rñde nõ eſſe verũ ꝙ videat in reſiduo abſoluere, ſed videt ipſum omiſiſſe. ita no. in. d. l. j. ſcđm Imo. & bene. vt etiã ꝑ Ab. in. c. cũ inter. viij. col. maximè ibi: aut continet vnã rẽj. ti. ij. ¶ Si diceres. d. l. oẽm. ꝓhibet indiſtinctè victori ne hoc caſu appellet. Rñdet Imo. ꝙ nõ loquit reo abſoluto. Et ꝙ iſte caſus differat patet: quia facta abſolutione expſsa neceſſe eſt illam reuocare: & ſic venire contra factũ primi iudicis. ſed vbi condẽnatio eſt omiſſa, potius ſuppletur eius factũ in eo qđ eſt omiſſum. Et ſi diceres. ac ceſſoriũ expẽſarũ ſequit naturã ſniæ principalis. ergo earũ abſolutoria ſuſpendet pariter. Rñdet ꝙ illud nõ ꝓpendit in acceſſorio apto mutare naturã principalis. c. debitores. de iureiur. & ita hîc. lata eñ abſolutoria illa trãſiret in rẽ iu. ſi non appellaret. c. quò ad. de re iud. & vbi victus nõ appellat, nõ ꝓcedit regula prædicta. vt dicẽ in tertia limitatione. ſed hîc nõ appellat ab abſolutoria: ergo victor poteſt appellare. ſcđm eũ. Pro quo põdera aliã differentiã, q dicẽ in tertia limitatione. ꝑ. c. per tuas. de teſti. & ſi velles ſequi Abb. limita ipm ex ſequenti limitatione. & ci⁹ opinio tutior eſt. vt dicã in quarta limitatione. verſi. ex quibus conſidera. ¶ † Limita ſcdò dictã regulã. niſi victus ap-
3 pellaret ſolũ in partib⁹ contra ſe facientib⁹: quia tũc oportet victorẽ appellare reſpectu expenſarũ indiſtinctè. Nã appellatio victi nõ ſuſpendit partes ei vtiles. vt lati⁹ hîc ꝑ Ab. Adde ipm idẽ tenentẽ pulchrè in. c. cũ Ioanes. vl. col. de fide inſtr. vbi ita limitat. d. l. oẽm. & illud qđ not. Rota allegãda. ad fi. iiij. limitationis: quia fallit in appellatione taliter interpoſita. vñ docet practicã appellãdi. cõtra quã eſt alia practica: vt etiã appellatꝰ dicat ſe appellare quatenus ſententia contra ſe facit. vt ibi per ipſum: cũ quo latè concordat ibi Imo. viij. col. ver. ſed fortè iſtud dictum. dicens appellationẽ nõ eſſe cõem qñ ſnia habet plura capitula, & ab aliquibus tantũ eſt appellatũ: quia ſolũ in illis eſt cõis. Et hãc practicã appellãdi approbat Bal. in addi. Spec. in ti. j. de appel. §. reſtat. in fi. & Imo. in. c. ex parte. g. v. col. de reſcrip. facit in ſimili dictũ Bar. in. l. Aureliꝰ. § idẽ quæſijt. ff. de lib. leg. Et Abb. in. c. cũ veniſſent. de inſti. de accepiante inſtrumentũ in parte & partibus ꝓ ſe &c. Dixi ali qd. ſ. e. in. c. cùm venerabilis. & hîc adde oino Do. in. c. ei q appellat. §. qñq̃. ij. q. vj. quẽ referã in fi. iiij. limitationis.

¶ Limita tertiò, dummodo victus appellet. a ſecus ſi non
a appellat: quia tũc poteſt victor appellare ab omiſſa cõdẽnatione expenſarum, vel earum abſolutoria. Bu. &, Abb. hîc allegãtes Bar. & Spe. & Rotã. quæ hodie eſt de appel. xlvij. Itẽ ſi auditur. in nouis. vbi hoc egregiè ponit. Conſidera bñ: quia ꝙ victus non velit appellare fortè non conſtabit aliter quàm ꝑ lapſum decẽdij: & tũc non videt ꝙ victor poſsit appellare. quaſi ſnia in totũ trãſiuerit in rẽ iu. Sed dici poteſt ꝙ aut fuit lata abſolutoria expenſarum: & hoc motiuũ ceſſat: qa non habet expectare, neq̃ reſpicere quid victus agat: ſed appellare. tenẽdo Imo. relatum in prima limitatio. ſed tenendo Ab. fortè cautũ eſt vt iſto caſu victor appellet añ lapſum decẽdij. deinde ſi victꝰ appellabit, ꝓſequat illius appellationẽ: aut expenſarũ condemnatio eſt omiſſa. & tũc lapſus decendij fortè non obſtabit victori: quia grauamen illatum ex omiſſione iudicis non tranſit in rem iudicatam. text. aureus. & ibi Bald. in. c. per tuas. de teſti. quem valde extollit Phi. in. c. ex ratione. xxvij. colum. ver. & aduerte quia Bal. de appel. tamen cogitabis ſuper hoc motiuo. Iſtam limitationem firmat Anconſi. mihi. cclxxxvij. Viſis petitione dicti Fede. & omni-

a ¶ Appellet. Sed qđ ſi pars victanõ appellauit: ſed dixit ſententiã nullã, an ſi ſuccũbit, iudex nullitatis poſſit ſupplere de expenſis omiſſis. vide Salicetũ in. d. l. omnẽ. fæpius in tex. alleg. qui refert Bal. tenere quòd ſic. ar. illi⁹ tex. quia nullitas illa deuoluit cognitione, ſicut appellatio. prout ibi Salice.

bus. Et ꝙ appellari possit à sola omissione dicit videri ca
a sum in.l.in bonæfidei[a] .ij.rñ.so. C.de vsu.tñ. ibi nó apparet quis appellauerit. Sed caue: quia ꝙ imò non audiat appellás à sola omissione firmat Bal.in.d.l.oẽm. post prin. qa nó grauatus non appellat Inn.in.c.breui.de iureiu. sed victor non est grauatus à sñia: imò obtinuit super eo in quo iudicatū fuit. nã non est quid cui officium seruire possit in hoc accessorio.l.iiij.C.depos. Sed iudex pót conueniri: quia fecit litẽ suã omittẽdo expẽsas petitas. vt latius p eũ. quẽ sequif ibi Salice. Et si diceres. vbi in parte est facta cõdemnatio expensarũ & in parte omissa, potest victor ab illa omissa appellare. gl.vj.in fi.in.d.l.oẽm. ergo eadem rõne ꝓ toto. & sic aut gl. aut Bal. malè loquif. Rñdet Salice. ꝙ qñ iudex condẽnauit in minus, iudicis officiũ quo veniebat condẽnatio expensarum est corroboratũ à sñia. ex qua nascif obligatio & actio. qđ nó est qñ in totũ omisit: nihilominus Ab.hic & p̃dicti. maximè Rota exp̃sè volũt ꝙ imò victor possit appellare à dicta omissione. Et dicit Rota curiã ita seruare. & ꝙ hæc est mẽs. d.l.oẽm. aliàs magnũ p̃iudiciũ fieret appellato ex facto sui aduersarij qđ ei se nó debet. Et idẽ tẽtit gl. & Doc. i.d.l.oẽm. scdm Pau.de ca. ibi in fi. Scias etiã ꝙ licet iudex qui omisit cõdẽnationẽ expẽsarum in diffinitiua nó possit condẽnare in expensis ex interuallo. l. Paulus. la. j. ff. de re iu. tñ fallit. vbi expressè debẽtur etiã ex statuto. quia vt aliquid operet orief ex eo actio. Bal.in.l.iij.§.j.de leg.iij. dũmó statutum vtatur verbis obligatorijs rei. secus si dirigat verba ad iudicẽ. vt subtiliter p Matth.ma.notabili.lxxxj.inci.quãuis. Bar.loquaf simpliciter. cũ concor. de quibus p Alex.in.d.l.Paulus. & cũ Mat.trãsit Alex.in.l.non solũ. ff. de rei vẽ. in apo
4 stil. ¶ † Limita quartò. dũmó expressè fuerint in actis petitæ. aliàs nó potest victor appellare ab earũ omissione taciturnè vel expẽsè, etiã victo non appellãte. latè Ab.hic contra Rotã vbi.s. & Bu.hic.p rõnẽ quã dicit esse subtilem. sed prius tacta fuit p Rotã ibi. Adde Ab.i fi.vl.col.de rescri. vbi ponit eadẽ. propter gl.ordi.ibi.idem Bal.in.d.l.oẽm. & ideò dicit Bar.in.l.quicquid[b] .ff.de iudic.ꝙ iudex pót condẽnare in expensis, si vult. sed nó tenetur, nisi petanf. per.l.iiij.§.hoc aũt.ff.de dam.infe. vbi hoc etiã tenet Bar. & in.d.l.oẽm. & Pe.de anch.in.c.finẽ.de do. & cõtu. Contrarium tenet Ang.in.d.l.Paulus.la.j.per.l. properãdũ.§. finaũt alterutra. C.de iudi. vbi victꝰ est condẽnandus victori. & p.d.l.Paulus.in verbo debet. quod est necessitatis. gl.in cle. attẽdentes. in verbo debet. de statu.mo. cũ si. & dicit Inno.in.d.l.Paulus. ꝙ ista opinio in puncto iuris est verior. & ꝙ ita vr̃ velle Io.an. post Spec.de dif. & all.§. satis. ver. quid si de fructibꝰ. Sed in practica fortè ꝓualeret opi. Bar. scdm eum. & cõtra Bar. tenet Sal. latè in.d.§. finaũt. quia postquã cõstat iudici ex actis, debet supplere etiã nó petitus. alleg. notata in.l.j.C.vt q̃ desunt aduo. & inducit.d.§.finautem. Tene cõmunẽ opi. quã sequif Alex. in.d.l.Paulus. & in.d.§ finautẽ. alleg. gl.in verbo. damnis. post princip. in.d.c.fi. de rescri. Ad.d.§.finautem. dicit qđ debet intelligi scdm regulã. d.§.hoc autẽ. s. dũmó iudex petitus fuerit. Ad illud. ꝙ iudex ꝓpleat, vbi cõstat ex actis est verũ, si vult. sed quòd nó petitus teneat, est falsum. vt p. Spe. in.§. impedit. allegato hic per Abb. ꝓ quo vide quę dicenf in.c.sequẽti. vel in.c.exceptionẽ. Adde vltra istos pro opinione cõi Bar. Abb. & aliorũ. Bal. in terminis. in §. hæc autem oia. insti. de pœna temere litigantium. Imò post Bu.in.d.c.fi.pe.co. de rescri. But.in. d.c.finẽ. xxj.col. & ibi omnino Ab.in antep.co. & Abb.in.c.auditis. in fi. de procu. & in.c.cum sit. ij.col. de fo.compe. & in.c.licet. vj.col. de proba. Bene facit quod ipse no. post Butri.in.c. venerabilis. pe.colum. de iudi. dicẽs quod si statutum punit iudicem non expedientem causam intra certum tempus. intelligitur si fuit petitus. Conueniunt multa alia dicta in simili. quæ nouissimè aggregaui in.c. finautem. iij. colum. ver. negligentia probatur. de rescri. vbi plura dixi quàm aliàs dixerim hîc. & in.d.c. venerabilis. ad probandum diuersimodè quòd non redarguitur de negligentia vel omissione qui interpellatus non fuit. ¶ Et si diceres contra hanc limitationem. nonne sæpe appellat quis, vt probet non probatum. c.cùm Ioã. de fi. instru. respondet hîc Abb. ꝙ ob istas causas potest appellare. s. vt aliquid de nouo alleget circa prius petita: non autem vt aliquid de nouo petat. quia hoc non spectat ad iudicẽ appellationis. l.eos. C.de ap.ij.q.vij. in fi. scdm eũ. De quo verbo facio vobis festum: quia dat singularem declarationem ad regulam dicentem. quòd in causa appellationis non probatũ probabo &c. d.c.cum Io. & l. per hanc. C.de tempo. ap. vt habeat locum, dummodo coram iudice causæ principalis fuerit petitum id quod nunc intentatur. Vnde actor qui non petit reum sibi in expensis condemnari, non potest hoc petere coram iudice ad quem appellauit, ꝓpter omissam cõdemnationẽ expensarũ: vt per Ab. & est limitatio ad no. in.d.l.omnẽ. & ad notata ꝙ Phi.in.c.si duob⁹. bus. in prin. de app. vbi concludif qđ victor potest appellare ad finem. vt reus cõdẽnef in expensis, in quibus fuerat absolutus: vt intelligatur, dũmó corã primo iudice petitę fuerint. de quo nunquã obliuiscaris. quia ita vidi obtineri in facto. Alias limitationes ad.d.l. per hanc. posui in.d. c.cum Ioánes. verum est ꝙ si pars aduersa appellaret, posset tunc iudex iudicare in fauorem appellãtis sup expensis
5 etiam ab eo prius nó petitis, vt statim dicef. ¶ † Hãc. iiij. limitationẽ declarat pulchrè Ab.hîc. nisi victus appellasset: quia scds iudex pót habere respectũ ad expensas etiã à primò nó petitas, sicut potuisset primus. & hoc si appellás non dixit appello in partib⁹ contra me facientibus. vt hîc per eũ. quẽ sequif Phi.in.c.sæpe.pe.col.de appel. & est deci. Rot.de re iud.xxiij. in nouis. incipiẽs. si à diffinitiua. q̃ optimè ostendit iudicẽ ad quem posse reformare sñiam etiã pro appellato. & sequuntf etiã But.Imo. & Ab.in.c.cũ Io.de fid.instru. Ab.cõsi.ij.ver.iij. præmitto. & in.c.cùm cã. vj.co.de re iu.est tex.clarus in.l. per hanc. ibi. tã appellatori quã aduersæ parti. C.de tẽpo.ap. & in.l.ampliorem. in prin. C.de appel. ibi. Et aduersarium eius, si quod iudicatis opponere maluerit. & ibi Doc. quod plenè reassumit Phi.in.c.si duob⁹.v.co.de appel. Probãs ꝙ etiã in articulis separatis appellatio simplr facta p alteram partem deuoluit totum. Et si reperiuntur iura in quibus vtraq; pars appellauit, narrant factum, nõ iuris necessitatẽ. scdm ipsum ita rñdentem ad tex.hîc & in.c.Raynutius. & j.c.Raynaldus. de testa. & quod appellatio simplex, ꝓsit vtriq; parti. facit tex.in.c.ei qui appellat.§. appellatore cessante. ij.q.vj. & in.c.oblatæ. & in.c.per tuas. & in.c.interposita.§. ille. de app. & in simili gl.in verbo cõium. in.c.G. perpetu⁹. de fi. instru. Quinimò dixit Arch.in.c.sunt quorũ. ver. qñq; ij. q.vj. ꝙ si prim⁹ iudex actore petente centum condemnauit reum in quinquaginta, & in alijs eum absoluit, & ipse appellet: poterit appellatus petere coram scdo iudice alia quinquaginta: nisi debeanf ex causis separatis. per.d.l. ampliorem. alle. Bar.brix.q.lxiij.inc. petebat. idem tenet Spe. de app §.j.ver. sed pone. & Phi.in.d.c.si duobus.iij.col.qc quid dicat ibi Imo. nisi appellans renuntiet appellationi antequã incipiat prosequi. scdm Ioã. an. in addi. Spe.d.§.j. ver.xxxiiij.per.c.ei qui.§ si quis libellos.ij.q.vj. de quo ali quid j. in ver. cõsidera etiam. ¶ Subdit Io. de san. in.d.§. qñq;. contra Archi. ibi. quòd quando reus appellauit à tota summa, non videtur distinguendum vtrum illa quinquaginta omissa sint ex eadem causa, vel diuersa. quia pót appellatus prosequi in ea parte in qua reus fuit absolutus per.d.l.ampliorem. sed si reus appellasset solum ab ea parte quæ est contra eum. iuxta.d.c.Raynaldus. isto casu dubitat: & non soluit. sed Do. ibi firmat quod respectu absolutionis transibit sententia in rem iudicatam non appellante victore. idem Bal. & Sali. in.d.l. ampliorem. vbi dixit etiam Bald. quòd quando victus simpliciter appellauit non

a ¶ In.l.in bonæfidei. Et ibidem ad hoc vide Pe.de suz. in.§. si iudex. & in. d.l. oẽm. s. ꝓpi⁹ in tex. alle. & adde Bar. in.l.j.§. magistratibus. de magi. cõue. & in.d.l.iiij.§. hoc autẽ. de dam. infe. all. in tex. & Bal. in.l. fancim⁹. C. de iudi. in.j.co. & in.d.l. ꝓperandũ. §. finaũt alterutra. co. ti. & Nic. de neapo. in.d.§. magistratibus. & Spe. in ti. de don. inter vi. & vxo. §. fi. ver. illud. & i titu. de app. §. ij. ver. xxxiiij. & sequen.

b ¶ In.l.qcquid. Et ibidẽ ad hoc vide Pe. de suz. in.§. si iudex. & in. d.l. oẽm. s. ꝓpi⁹ in tex. alle. & adde Bar. in.l.j.§. magistratibus. de magi. cõue. & in.d.l.iiij.§. hoc autẽ. de dam. infe. all. in tex. & Bal. in.l. fancim⁹. C. de iudi. in.j.co. & in.d.l. ꝓperandũ. §. finaũt alterutra. C. de iudi. vbi victꝰ est condẽnandus victori. & p.d.l. Paulus. in verbo debet. quod est necessitatis. gl. in cle. attẽdentes. in verbo debet. de statu. mo. cũ si. & dicit Inno. in.d.l. Paulus. ꝙ ista opinio in puncto iuris est verior. & ꝙ ita vr̃ velle Io. an. post Spec. de dif. & all. §. satis. ver. quid si de fructibꝰ. Sed in practica fortè ꝓualeret opi. Bar. scdm eum. & cõtra Bar. tenet Sal. latè in. d.§. finaũt. quia postquã cõstat iudici ex actis, debet supplere etiã nó petitus. alleg. notata in.l.j. C. vt q̃ desunt aduo. & inducit. d.§. finautem. Tene cõmunẽ opi. quã sequif Alex. in.d.l. Paulus. & in.d.§ finautẽ. alleg. gl. in verbo. damnis. post princip. in.d.c.fi. de rescri. Ad.d.§. finautem. dicit qđ debet intelligi scdm regulã. d.§. hoc autẽ. s. dũmó iudex petitus fuerit. Ad illud. ꝙ iudex ꝓpleat, vbi cõstat ex actis est verũ, si vult. sed quòd nó petitus teneat, est falsum. vt p. Spe. in.§. impedit. allegato hic per Abb. ꝓ quo vide quę dicenf in.c. sequẽti. vel in.c. exceptionẽ. Adde vltra istos pro opinione cõi Bar. Abb. & aliorũ. Bal. in terminis. in §. hæc autem oia. insti. de pœna temere litigantium. Imò post Bu. in.d.c.fi. pe.co. de rescri. But. in. d.c. finẽ. xxj. col. & ibi omnino Ab. in antep. co. & Abb. in. c. auditis. in fi. de procu. & in.c. cum sit. ij. col. de fo. compe. & in.c. licet. vj. col. de proba. Bene facit quod ipse no. post Butri. in.c. venerabilis. pe. colum. de iudi. dicẽs quod si statutum punit iudicem non expedientem causam intra certum tempus. intelligitur si fuit petitus. Conueniunt multa alia dicta in simili. quæ nouissimè aggregaui in. c. finautem. iij. colum. ver. negligentia probatur. de rescri. vbi plura dixi

lauit non limitatè, appellatio victoris esset superuacua. imo dicit Bal. in addi. Spe. in ti. de ap. qđ si appellatio victoris esset deserta fortè propter nõ petitos apostolos, potest addere appellationi victi, quæ sola sufficiebat, etiam si ipse nó appellasset. & hæc no. ¶ Ex quib⁹ cõsidera duo. Primò. ꝙ si iudex cõdẽnauit reum in fortè & absoluit eũ ab expensis, si reus acquieuit sententiæ. sed actor appellauit respectu expẽsarũ, non poterit reus coram iudice appellationis petere reformationem condemnationis: quia transiuit in rem iudicatam secundũ Gui. de su. in.d.l.oẽm de quo etiam per Pet.de anch. in cle. j. de cau. pos. & proprié. ¶ Considera scdò. quia.d.l. ampliorem, & dictũ Ioã. de san. vbi. s. multũ faciũt pro opi. Ab. hîc. quæ non fuit firmata. s. in. j. limitatione. Si em sñia continens plures articulos videf tota suspendi per simplicem appellationem etiam in his quæ sunt ꝓ appellante: profectò ab absoluto ria expressa expensarũ non est necesse victorem appellare. Et ꝙ per simplicẽ appellationẽ à sñia dicatur tota suspensa, etiam in capitulis diuersis. latè probat Phi. in.d.c. si duobus. iiij. col. ver. circa tertium. Ponens latissimè intellectum. d.l. ampliorẽ. Bñ erit vna differentia inter absolutoriá tacitam & expressam. quia victo non appellante expressa transibit in rem iudicatam. tacita verò nó. ꝓpter dictũ Bal. in.c. per tuas. de testi. allegatum. s. in iij. limitatione. Considera aliqua dicta quæ in discursu prædicto ponit hîc Ab. & primò dũ ipse post Rotã no. dicit ꝙ secundus iudex reformaturus primam sententiam debeat in expensis cõdẽnare, sed quod potest. vnde fortè dici posset ꝙ si fuerunt à primò iudice petitæ, iste teneatur in ipsis condemnare. aliàs nó per prædicta. ¶ Considera etiã. & no. dũ dicit Abb. in prin. huius materiæ. ꝙ licet appellans nó prosequatur appellationem: tamen victor potest eam prosequi respectu expẽsarũ. nam istud dependet à dubio maiori. videlicet vtrũ in præiudiciũ appellati possit appellans renuntiare appellationi. de quo, dedi opportunas remissiones cũ aliquali cõclusione in cap. ex parte. S. ij. col. de rescrip. Et videf quòd si appellás renuntiasset appellationi antequã incipiat eam prosequi, non possit aduersarius ea vti per dictum. §. si quis libellos. & no. lo. an. in Spec. de app. §. j. ver. sed pone. & Do. in. d. §. qñq;. vt. s. dixi. & si teneremus hoc in proposito, esset aperta via fraudandi victorem, instruendo victum vt appellaret: posteà lapso decendio antèquã inciperet prosequi, renuntiaret: & sic excluderet victorem à desiderio consequẽdi expensas sub ista prosequutione nõ cepta. Et fortè quò ad prosequutionem expensarum nó nocebit victori dicta renuntiatio: cũ per appellationẽ sit quæsitum ei ius ex. d.l. omnem. Cui præiudicare nó potest dicta renuntiatio. l. id qđ nostrũ. ff. de reg. iur. & regula mutare. lib. vj. maximè qñ victor iam acceptasset dictã appellationẽ quatenus pro se facit. ar. c. si tibi. de præbẽ. in. vj. ¶ Aduerte etiã. dũ dicit hîc Ab. victum posse appellare limitatè solùm quatenus sententia facit contra ipsum. & tũc victor debet appellare ab expensis: & nó procedit. d.l. omnem. vt retuli in. ij. limitatione: nam istud diligẽter impugnat Phi. in. d. c. si duobus. vj. col. ver. sed quæritur. Primò. quia cũ appellatio sit interposita in vno capitulo ex pluribus cõnexis, non potest facere appellans ꝙ iura nó habeant locũ in sua appellatione. l. nemo potest. de leg. j. hoc eñ esset contra naturam appellationis. quæ est ꝙ in cõnexis, vel in parte vnius capituli deuoluat totum, etiam si solũ in parte per alterum appelleť. d.l. ampliorem. & d.l. omnẽ. vnde fieri non potest limitatè appellando quòd nó deuoluat totũ: sicut etiam consuetudo operari non potest id qđ est contra naturam appellationis. glo. maior in. c. ij. de consuetu. in. vj. & ita esset hîc. secundùm eum. Pro qua adduco dicta in simili. s. eo. in. c. cum venerabilis. Dum dixi quòd ista protestatio produco instrumentum solùm in partibus pro me facientibus. non iuuat in capitulis connexis. & vult signanter Phi. quòd materia expensarum dicatur connexa principali articulo, in quo interponitur appellatio. & videretur ista opinio clara, quando sententia absoluit ab expensis: vel quando condemnat in minori summa quàm debeat. quia tunc in sententia est expressum gravamen. sed quando simpliciter est omissa condemnatio expensarum. ista pars omissionis cùm sit extrinseca à tenore sententiæ, nó videtur connexa, neq; deducta ab illo q
a limitatè appellauit à grauamine. sicut in simili dicũt Bal. & Sali. in.d.l. omnem. volentes victorem nó posse appellare à simplici omissione: tamen tenendo quod tenui in tertia limitatione, fortè etiam isto casu, ꝓcederet ista impugnatio: cum ipsum grauamen omissionis totalis eliciatur virtualiter ex sententia per viam imperfectionis. vt in simili dicit Inno. in. c. j. de offi. vica. cum concor. quibus eum ornaui in. c. cùm ordinem. xiiij. col. versi. ij. declaratio. de rescri. & hoc modo illa practica de appellando in parte & partibus contra me tantum facientibus. de qua per Ab. in. d. c. cùm Ioánes. ad fi. non prodesset in capitulis cõnexis. secundùm istum Cogitabam tñ vtrum posset sustineri opi. Ab. hîc. ꝙ imò appellatio limitata faciat qđ sententia non sit suspensa quò ad condemnationem expẽsarum omissam. quia illud quod dicitur appellationem de sui natura suspendere totum pronuntiatum. est verum quando appellatur simpliciter. sed quando appellaťab ali qua parte, non dicitur esse de natura appellationis quòd suspendat totum: aliàs sequeretur ꝙ appellatio limitata suspenderet etiã in parte faciente pro appellante. qđ est absurdũ. Præterea non video quomodo capitulum expẽ b
sarum expressum vel omissum dicatur capitulum connexum: illa enim dicuntur cõnexa, quæ continent idem factum insẽparabiliter[a]: sed negotium principale, & negotium expensarum non sunt huiusmodi: imò habent se vt principale & accessorium. & est accessorium separabile. Et ꝙ dicatur connexum id totum quod nó continet separationem in facto: est tex. in.l.j. C. si vnus ex pluribus appel. quem ibi extollit. Bal. post Bar. & Lud. consil. ccc. no. Bar. in.l. Aurelius. §. Idem quæsijt. in fi. ff. de libe. le. cũ con cor. vnde dicit hîc Abb. loquẽdo de expẽsis. quòd tot sunt sñiæ quot articuli. & alle. duas gl. vt ꝓ eum. vbi aũt essent aliàs capitula connexa, procedat dicta opi. Phi. ꝙ appellatio non potest ea diuidere. per rationes suas. quibus bene conueniunt dicta Bar. in.d.§. Idem quæsijt. cũ cõcor. & hæc gusta tanquã alibi ea fortassis non inuenturus. ¶ Est etiã aduertendũ dum dixi post Ab. in. iiij. limitatione qđ si solus victor appellauit, ꝓpter expensas, nó audief qñ eas nó petierat. Nam licet (vt dixi) illud dictũ sit gñaliter notandũ. ꝙ coram iudice appellationis nó fit petitio noua: tñ in hoc de expensis videť ꝙ possint peti nó solũ qñ per appellationẽ victi secundus iudex in totũ succedit prio: sed etiã si solũ victor appellat[b]. quia ita firmat Rota prę
b alle. de ap. xlvij. in nouis. loquẽs de expẽsis non petitis. Et idẽ But. hîc. & Ab. in. d. c. finẽ. pe. colũ. ver. posse, tñ. de do Io & cõtu. Ad hunc finẽ vt possit reformari sñia: sed non rõne grauaminis: quia nó grauauit, ex quo expensæ non erãt petitæ. idẽ Phi. in. c. sæpe. ad fi. de appel. quia ꝓ appellationem subuenif etiã circa omissa. & satis causaf læsio & grauamen in omissis: licet sui facilitate, & absq; facto iudicis. l. minorẽ. ff. de mino. & quia articulus condemnationis expensarum est connexus causæ principali. l. fancimus. C. de iudi. poterit appellari, & deduci non deductũ: quia non est extraneum à libello. & ex noua causa etiam non deducta in causa principali potest reformari sñia, in causa appel. & peti non petitum: dũmodo tangat ipsam causam. l. Titianus. ff. quòd cũ eo. secundũ ipsum. Pro quo vltra istos vrget talis ratio. Nam quando victus appellat, fatetur hîc Ab. victorem posse petere expensas non petitas in primo iudicio. quòd non est ex alia ratione, nisi qa secundus subintrat in locum primi. quæ subrogatio facit

a ¶ Inseparabiliter. Adde Bal. & Ange. in. l. cũ actũ. ad fi. pe. col. ff. de ne. gest. & q̃ ad materiã habent ꝓ do. Alexã. de imo. in consilio. cx cvj. ij. parte. & do. Sozi. in cõs. clxxx. ĩci. Diligẽter puncti narratione. ver. ij. regula est. qa in fi. ij. parte. char. lij.

b ¶ Appellat. Adqđ adde Pe. de su. in d.l. fi. C. qñ ꝓpuo. nõ est ne. sæpius s. in tex. alle. vbi ẽt ꝓ Bal. & oĩno Bal. in aut. gñaliter. C. de epis. & cle. vbi dixit qđ cõdẽnatio expensarũ omissa in cã principali, potest cognosci & fieri per iudicẽ appellationis. & iudex eã omittẽs, tũc vi videť absoluere.

quod non petitum peti poteſt ſicut peti potuiſſet coram primo. Sicut ergo coram iudice ſecundo totam ſententiã, reformaturo nõ habet locum illud verbũ Ab. in quo dicit non petitum non poſſe peti, ita pari ratione non videtur debere ꝓcedere corã iudice appel. adito ſolũ ab ipſo victore. ꝓpter eaſdẽ ratiões: videlicet quia iſtud nõ eſt quid extraneum à libello: imò acceſſorium: & ab eo depẽdens. ¶ Niſi dicas ſuſtinendo ſubtiliter Ab. hîc. quod apta ſit differentia inter iudicem aditum à victore appellante ſolum ab expenſis antea non petitis: & iudicem aditum à victo ſimpliciter appellante. Nam primus non poteſt reformare ſententiam: ſed ſolũ adaptare articulũ expenſarum, propter quem eſt aditus: ſi non poteſt reformare, oportet quod ſimpliciter ſuppleat expenſas omiſſas. aut de ipſis non tactis à primo nouiter diſponat. hoc autem eſt arguere primum de grauamine. quod nõ poteſt iſte facere: cùm primus non petit⁹ nõ grauauerit. Sed iudex aditus ſecundo mõ habet latiores habenas. & reformãdo ſententiã nõ dicit ꝙ primus grauauerit: ſed ſimpliciter reformat vt poteſt: propter totum negotiũ ad eum deuolutũ. & iõ coram ipſo peti poteſt reformatio includens in ſe expenſas: quæ reuera peti non poſſunt à iudice limitatè adito ſuper ſolis expenſis: qui nõ cognoſcit niſi de grauamine. & ibi nullum eſt grauamen, ex quo prim⁹ omiſit id qd cum petitum non eſſet non tenebatur impartiri: ſi nullũ grauamẽ: ergo ceſſat appellatio. c. vt debitus. de app. Cogita bene ſuper iſtis: quia vulgaria non ſunt. ¶ Signa etiã & no. gl. ij. hîc. ex qua prædicta emanauerunt dum vult ꝙ qñ ſnia continet vnum capitulũ ſeu negotium nõ poteſt habere locũ appellatio ab vtraq; parte. & ratio patet: quia lex nõ defert ſuperuacuæ appellationi. vñ ſufficit vna ap. facta ab vno Nã deuoluit totum. l. ampliorem. C. de app. & de hoc qñ ſufficiat vna appel. vide Phi. diſtinguentem tres caſus in. d. c. ſi duobus. ij. col. ¶ Et dum dicit Ab. contra But. ꝙ vnica appellatio iuuat in principali & in expẽſis. adde Io. de fan. & Do. in. d. § qñq;. Nõ ob. l. cũ vna cauſa. ff. de appel. quia ſcdm Ana: & Ang. are. ibi loquitur vbi erãt diuerſæ ſniæ. nos autẽ in vnica habente plura capitula: quo caſu ſimplex appellatio omnia reſpicit, niſi interlocutoria expenſarũ fuiſſet lata ante diffinitiuam: vt hîc clarè per Ab. ¶ Cæterũ dum Ab. alle. Inn. in. c. ſæpe. de appguſta. vt ꝑ Lud. ſingu. lxxxvj. inci. no. vnum. & adde Archi. xj. q. iij. c. certum. poſt princ. & But. in. c. j. de ſeq. poſ. & fruc. & in effectu importat dictũ Inn. duo aurea. ¶ Primum. quod licet iudex in diffinitiua non poſſit ſibi reſeruare condemnationem expenſarum. l. Paulus: la. j. ff. de re iudi. tñ ſecus in interlocutoria. ratio differentiæ eſt, quia primo caſu expirat officium ſuum in illa cauſa, non in ſecundo: vt etiã per Bar. in. l. terminato. C. de fru. & li. expẽ. Cui adde ꝙ in interlocutoria, ꝑ quam finiret iuriſditio, idem eſſet ꝙ in diffinitiua: ꝑ tex. ſing. in. c. cũ appellationibus. in ver. eadẽ die. de ap. in. vj. ¶ Scdò importat dictum Inn. ꝙ ſi nõ fuit appellatũ ab interlocutoria, nõ põt poſteà appellari à condẽnatione expenſarũ ob eam poſteà factarũ, quaſi ſit executio illi⁹ iterlocutoriæ, cui nõ appellãdo videt acquieuiſſe. Et ſic habes caſum ſingularẽ, in quo à cõdẽnatione expẽſarũ nõ appellatur. Limita hoc Inno. niſi pars habuiſſet iuſtã cãm litigãdi. ex quo no. accuratè. ꝙ ſi noluit appellare à diffinitiua, vel interlocutoria, põt appellare ab expẽſis ſi non temerè litigauit. quod extollit Phi. in. d. c. ſæpe. xxvj. ver. nonò quærit. Sed tu conſidera: quia tenẽdo pertinaciter dictã rõnẽ, ꝙ condẽnatio expenſarũ ſit qdam executio interlocutoriæ, nõ videt ꝙ etiam iſto caſu poſſit appellari, & ſi illa rõ negat: tunc difficile ſuſtinebis dictũ Inn. Et profectò videt rõnabile ꝙ liceat indiſtinctè appellare. ar. gl. ſi. in cle. ſæpe. de ver. ſig. cũ cõcor. vbi conſenſus tacitus in iudicio nõ operat vltra illũ actũ in quo interuenit. vnde ſi ego acquieui interlocutoriæ nihil dicenti de expenſis, conſenſus meus fuit limitatus ad

¶ In expẽſis. Sed qd ſi dicat. & victum victori in expenſis. & omittat verbum cõdẽnamus, an tũc dicatur facta cõdẽnatio expẽſarũ? vide Bar. in. l j. §. fi. ff. de hęre. inſti.

metam grauaminis qd ego parui faciebam, meritò nõn appellaui. Sed addẽdo poſteà cõdẽnationẽ expenſarũ, quã putabã me euaſiſſe, non videtur imputãdũ mihi cur pri⁹ tacuerim, & nũc nouiter & inopinatè grauat⁹ appellẽ. ſicut in ſimili dixit Vincẽ. in. c. dilect⁹. lo. ij. de reſcri. & ibi oẽs alij. quòd quotidie grauat⁹ quotidie poteſt appellare à grauamine nouiter lædente, etiã ſi prius ſæpius grauauerit. dixi latè in. c. accedens. lo. ij. viij. col. ver. x. & vlti. vt lit. nõ conteſt. Cogita: quia nõ habui tps cogitãdi: & ſaltẽ vno caſu ceſſaret iſte ſcrupul⁹: videlicet qn iudex in inter locutoria reſeruaſſet ſibi cõdẽnationẽ expẽſarũ: quia tũc nõ erit ipſa condẽnatio res mihi noua: ſed comminata in ſnia. tñ cũ Inn. tranſit totus mundus. ¶ † Et licet in diffinitiua non reſeruetur cõdẽnatio expẽſarũ. vt dixi: poteſt tñ reſeruari taxatio. Bu. in. c. grauis. ad fi. de reſti. ſpo. Bar. in. l. fruct⁹. ad fi. ff. de rei ven. Pau. & Alex. in. d. l. Paul⁹. cũ ſuis concor. quib⁹ adde Ro. de re iud. xxij. in antiquis. vbi dicit fortius. ꝙ etiã poſtquã eſt à iudice appellatũ, poteſt taxare expẽſas in quibus condẽnauit: quia qui declarat nihil innouat. l. hæredes palã. § ſi quid poſt. ff. de teſta. licet tutius ſit expectare quid agat ſecundus iudex: qui fortè de expẽſis aliter diſponet. ſcdm Rotã. Et hæc verba faciunt contra deciſionẽ Bu. in. c. conſtitutus. in. v. no. de ꝑc. vbi dicit ꝙ condẽnatio expẽſarũ facta non ꝓcedente taxatione eſt nulla: quia forma eſt data vt iuret &c. & hoc extollit ibi Ab. in fi. Sed contrariũ tenet ibi Imo. in. iij. co. quia ſicut tenet ſnia, licet non fuerit facta ꝑbatio ſcdm Inn. in c. qm̃ cõtra de ꝑba. ita videt ꝙ hoc caſu teneat ſnia, licet videat iniuſta, & ꝓpter hoc poſſit appellari: & ꝑ hoc dicto Imo. videt eſſe dicta deci. Ro. ¶ † Demum circa. d. l. oẽm. ſcias ꝙ ſi iudex appellationis confirmãs primã ſniam dicat ſimpliciter, victum condẽnamus victori in expenſis, [a] intelligit etiã de expẽſis primi iudicis: niſi appareat ꝙ in ipſo victus habuerit iuſtam cãm litigãdi: ita latè conſuluit Alex. conſi. alleg. ſ. in. j. limitatione. maximè ꝓpter doctrinã An. in. l. j. C. quã. ꝓuo. non eſt ne. vbi dixit. ꝙ qñ verba ſniæ ſunt apta cõprehẽdere plura, vel pauciora, vel habere effect⁹ diuerſos, nunquã trahunt ad illum ſenſum ꝙ quẽ iudex videat facere iniuſtitiã. Ad idẽ gl. in. l. ſi qs ad exhibẽdum. & ibi Bar. ff. de exce. rei iu. cum concor. dicẽdis in. c. peẽ. e. vbi dicit ꝙ verba ſniæ reſtringunt & limitãtur ex actis. vide etiã Bal. in. c. fraternitatis. iiij. col. de teſti. vbi facit ſingulariẽ. d. l. oẽm. & d. l. ãplioriẽ. Et dicit qd licet nõ valeat appellatio victoris ab expẽſis qñ victo⁹ appeluit: tñ illa appellatio nõ excuſat iudicẽ. qđ eſt no. dignum ſcdm eum. Dixit etiã Bal. ĩ. d. l. oẽm. ꝙ iudex nullitatis põt cõdẽnare in expẽſis omiſſis à primo iudice. vide etiã Pe. de anc. in cõſ. iij. col. de appel. in. vj. vbi meminit de. d. l. peoẽm Inſup limitabis. d. l. oẽm honoriẽ. niſi victor peteret expẽſas à ĩudice omiſſas ꝑ deſertionẽ appellationis victi: quia cum veniãt officio iudicis: & illud expirauerit in principali ꝑ deſertionẽ appellationis, nõ poteſt amplius intentari. l. iiij. C. depo. ita cõcluſerunt oẽs dñi Rotæ in cã per me poſita. Secus ſi victor petiiſſet eas añ deſertionẽ. quia tunc deſertio appellationis victi nõ noceret ſibi. & ſic intelligat⁹. l. oẽm honoriẽ. & qđ ibi. Bal. in ſummario. dum dicit ꝙ etiã ſi victo⁹ non ꝓſequtur victor gaudet bñficio illi⁹. l. ſcdm ipos dños. ita ſe reſoluẽtes, poſteà quàm ſæpi⁹ cãm inter eos poſuerã. Scias etiã qđ ſnia lata in poſſeſſorio per viã attẽtati, in qua eſt omiſſa condẽnatio expẽſarum, poteſt reparari in petitorio: ſecus ſi directè & principaliter eſt actum poſſeſſorio. ſcdm Egi. dec. lxxij. inci. lata ſnia. Et ex his remanẽt opportunè dotata famoſa dicta Ab. hîc ad intellectum. d. l. oẽm. ¶ Circa materiã gl. magnæ no. primò rñſionẽ. Bu. & Ab. ad. d. c. ꝑ tuas. de ſen. excõ. Ex qua infertur quod extra caſum illius. c. non tenetur appellans ab illa excommunicatione facere ſe in primis abſolui. qđ no. contra Domi. in. c. j. iij. colum. de reſcri. in. vj. vbi idẽ voluit in quolibet appellante excommunicato. quod reputat mirabile

putat mirabile ad hãc decretalẽ cũ ſimilib⁹. alle. Car. in. c. ab excõicato. iij. col. de reſcrip. quẽ puto ipm habuiſſe incorrectũ. qa vidi. & hoc non dicit: ſed loquit reſpectu. d. c. ꝑ tuas. & ita ipm fideliter refert Bu. in repe. d. c. ab excõicato. vl. co. quare autẽ appellãs ab ex cõicatione teneat primò petere abſolutionẽ, & non aliãs appellãs clarè oſtendit Ab. in. d. c. ꝑ tuas. ij. col. & in. c. fi. circa mediũ. e. vbi vide. & ſi opi. Domi. eſſet vera, non daret caſus ex quo excõicatus poſſet appellationẽ ꝓſequi. & hoc tene. quicquid aliãs dixerim de
8 iudi. in. c. intelleximus. ¶ † Dũ Ab. poſt multa concludit. ꝙ nedum poteſt ꝑ excõicato caſſari prima ſnia: ſed etiã ferri condẽnatoria. Adde ipm̃ j. c. ꝓxi. iiij. notab. Sed dic non eſſe neceſſarium: qa ſcdm Car. hîc caſſata prima ſnia abſolutoria, negotiũ eſt diffinitum. & il le primò abſolutus dicit nũc cõdẽnat⁹. ꝑ no. ĩ. l. ĩ hoc iudicio. ff. fa. ercif. & hoc opat inſepabilitas materiæ: ꝓpter quã excõicat⁹ nedũ ſe defendit: ſed vincit & conſequit. facit. c. ſacris. de ſepul. & ꝑ hac parte facit vrgẽter quod latè firmat Abb. allegãdo Cal. hîc: in. c. cũ cã. iiij. coj. ti. ij. ꝓbãs ꝙ dicere malè iudicatũ importat condẽnatoriã, vbi prĩa fuit abſolutoria. de quo dicẽ ibi. & illa dicta decidunt rẽ iſtã. licet Ab. hîc dicat qđ non ꝓtinẽt ad ꝓpoſitũ. ¶ Dum poſteà ſubdit excõicationẽ poſſe opponi poſt cõcluſionẽ in cã. adde eundẽ in. c. ſeq. vij. co. ver. dico tñ. & qđ ibi dicẽ. Poſteà dũ dicit poſt alios. ꝙ excõicatus appellãs ab interlocutoria. & in ea vincẽs, non audiẽ in principali. adde Imo. ĩ cle. vnica. iiij. co. de exce. ¶ † Inquã
9 tum Io. an. Bu. Abb. & Imo. tenent contra Hoſt. qđ excõicat⁹ non dicit de nullitate ſniæ. Adde Bal. in contrarium in. c. intelleximus. ij. col. de iudi. quia ſicut poteſt appellationẽ ꝓſequi, ita nullitatem deducere. & idẽ dicit Bal. hîc. Idẽ ſentit Bal. ĩ. c. j. § iudices. ij. col. de pa. in. fir. dum dicit qđ obiect⁹ nullitatis dicit defenſio. alle. Io. an. in c. j. de reſcrip. in. vj. Tene cõem quã etiã tenet Rota hîc ti. vij. in no uis. & Domi. in. d. c. j. ad fi. Et Bu. in. c. quo ad. vl. colj. ti. ij. poſt. Io. quia hîc non eſt periculum trãſit⁹ in rẽ iudicatã. dicunt tñ But. & Abb. ibi. qđ corã ordinario qui nulliter iudicauit, poteſt excõicat⁹ ſupplicare qđ reuocet. Et ſic fuit delegatus, ſupplicare delegãti dũmõ non excipiaſ de excõicatione ꝑ. c. pia. e. ti. in. vj. nec dicit graua ri iſte ꝓhibit⁹ dicere de nullitate. quia in executione ſniæ nullæ poterit exceptiones opponere tãquã reo⁹ neceſſari⁹ ſtimulo executionis iminẽtis ſcdm Ab. in. d. c. quò ad. in fi. Et hîc. in ver. ego puto. & qđ dicẽ in ſequẽti additione. Si diceres. poteſt petere reuocari tenutã contra ſe datã ex prĩo decreto. vt poſt mulcta cõcludit Alex. in. l. de pupillo. § ſi ꝓcurator. ad finẽ. ff. de ope. no. nun. Dixi latè in c. intelleximus. de iudi. ergo pariter dicere poteſt de nullitate. Rñdet Alex. qđ non ꝓiudicaſ ſibi, licet repellaſ à deductione nullitatis: quia ipam poterit opponere in executione. Sed in tenuta ſecus: quia ꝑ illã ſtatim patiſ ꝑiudicium. vt ibi ꝑ eũ. ¶ Ad vnum aduerte: quia Io. an. & clari⁹ Imo. hîc. ſentiunt mirabilẽ cõſequẽtiã: videlicet excõicat⁹ non poteſt in tali materia ĩpetrare: ergo nec in ea cõparere. ꝓbãt eã ſic: quia ſi poſſet in tali agere, ergo & impetrare. ſ. c. ꝓxi. ſed non ĩpetrat niſi in duob⁹ caſib⁹ poſitis in. c. ij. de reſcri. in. vj. ergo nec cõparet extra illos. Sed vide Ana. in. c. dura. iiij. col. de cri. fal. vbi licet iſtos nõ alleget, rũpit hãc conſequẽtiã. dicẽs. imò ĩpetrare poteſt etiã in caſib⁹ ſibi illis duob⁹. allegat notata in. d. c. j. Et conſidera. qđ ſtãte iſta conſequẽtia non poſſet opponere tenutæ, neq; executioni, neq; petere reſtõnẽ in integrũ. vbi agit de periculo aiæ: quia iſti non ſunt de illis duob⁹ caſibus. & tñ hæc oĩa põt
10 vt ꝑ doc. hîc. ergo conſequentia falſa. ¶ † Itẽ dũ Abb. contra Bu. tenet. ꝙ excommunicat⁹ non petit reductionẽ ad arbitriũ boni viri. Adde Cal. in tit. de arbi. conſi. j. vbi tenet opinionẽ Bu. rationibus non vrgentib⁹. Ideò tene Abb. cum quo concordat Imo. hîc ꝑ eandem rationẽ: niſi ſtatuta ꝓuiderẽt qđ laudum arbitratoris mandet executioni non petita reductione intra decendium: quia tunc erit vera opinio Bu. eſſet eñ idem periculum qđ in non appellante. Vñ in ſnia meri arbitri, q̃ ſi non contradicit, emologat decendio. l. pe. C. de arbit. ꝓcedet etiã opinio Bu. & adde Bal. in. c. cùm inter. ad fi. ſ. eo. vbi tenet idẽ qđ Abb. quia ille tex. ꝓuidet de ęquitate defendẽdi, non de æquitate agẽdi, vel q̃relandi. vñ non poſſet excõicatus dicere de inofficioſo teſtõ. ſcdm eũ. & dũ Abb. dicit qđ in executione arbitramẽti poterit opponere de nullitate vel iniuſtitia. intelligit Bal. in. d. c. cũ inter. dummodo poſſideat: quia poſſeſſio facit eum reum: aliàs non. Sed ex verbis Bal. dubitabã vtrum excõmunicatus poſſit ſe opponere executioni ſniæ latæ inter alios tanquam tertius pro ſuo intereſſe quod ipſe non aperit. Sed Pe. de anch. firmat qđ non cõſi. mihi. cccxxix. ad dubia & cc. quia talis venit
11 vt actor. ¶ † Et dum Abb. tangit de reſtitutione in integrum. Adde Rotã plenè hoc ti. vij. in nouis. & Imo. hîc. tenentes qđ excommunicat⁹ eã non petat: niſi vbi vertit periculum animæ.
12 ¶ † Vltimò inquãtũ dicit hîc ſingulariter But. ꝙ excommunicatus audit appellando, qñ non
a denegat ſibi audientia, [a] ſecus ſi eſt excommuni cat⁹ cum denegatione audientiæ. & extollit dictũ Archi. ad hoc in. c. ſi quis de inceps. ſup verbo audientia. xvj. q. vij. Adde Imo. hîc ĩ contrariũ. ꝑ. c. in ſnoie dñi. xxiij. di. vbi excõicato denegat audiẽtia: & tñ appellare põt: vt hîc. Preterea nemini vr denegãda defenſio: qa eſt de iure naturali. cle. paſtoralis. de re iud. ergo nec appellatio, q̃ eſt ſpecies defenſionis ſcdm eũ. ¶ Conſidera ꝑ Archi. verba Domi. in. d. c. in noĩe. ĩ fi. Dum dicit qđ vbi lex, vel ſtatutum denegat ali cui audientiã, talis non poteſt agere, etiã in iudicio fauorabili: ſicut eſt poſſeſſorium recuperãdæ. vt dixi. ſ. e. in. c. à nobis. & tenendo Arc. poteſt dici qđ lex non tollit defenſionẽ iuris naturalis. ſed defenſionẽ iuris communis tollere poteſt. ſicut eſt appellatio. quã lex ſępe tollit. c. vt inquiſitionis. cum fi. de hęre. ĩ. vj. Nec oĩs de fenſio eſt iuris naturalis. Dixi poſt Abb. ſ. e. ĩ. c. dilecti. Item non oĩs excommunicat⁹ excommunicat cum denegatione audientię. & tex. in
a d. c. in noĩe. loquit in caſu ſuo. quapropter infer ri poteſt qđ iſta denegatio audientię adiecta ex communicationi legis, vel hoĩs, eq̃pollet clauſulæ appellatione remota. ¶ In quo conſidera duas differentias. Prima. qđ vbi apponit à lege non poſſe appellari etiã in caſib⁹ quib⁹ iura appellare ꝑmittunt. ſed vbi ab hoĩe, bñ poteſt appellari in caſib⁹ iure expẽſis. c. paſtoralis. in prĩ. de app. Sic eñ differt clauſula app. remota poſita à lege, ab appoſita ab hoĩe. vt ſingulariſſimè dixit Hoſt. ĩ. c. paſtoralis § fi. de off. deleg. & ibi exclamat Bu. Et illud quod miti⁹ agit cum lege quàm cũ hoĩe. l. Celſus. ff. de arbi. eſt verũ vbi agitur de pœna. ſec⁹ vbi de validitate actus: qa: l. potẽtior eſt. l. ſi libertus. ff. de iure patro. Bar. in. l. ãplius. ff. rem ra. ha. Ab. in. c. dilect⁹. de præ
13 ben. dixi. ĩ. d. § fi. in fi. ¶ Scdã differentia eſt † qđ licet princeps committat appellatione remota, non tñ Epi, vel inferiores. Salic. in. l. fin. C. de ſen. Imo. ĩ. l. nemo. de le. j. ꝓpter gl. aureã. ĩ. c. fi. de hęre. in. vj. de qua ſcripſi ĩ. c. j. j. col. de reſcri. ergo ſi Eps, vel alius qui non poteſt tollere appellationem excommunicaret cum denegatione audientiæ, non eſſet ſublata appellatio: quia non debet poſſe tacitè quod non debet expreſſè. & ita quicquid eſt dictũ de remotione appellationis habeat locum in denegatione audientię: ſi tñ Eps per ſtatutum ſic excommunicaret, fortè ſecus eſſet. Et oporteret recurrere ad diſputationem Io. an. in. c. fi. de appel. in. vj. tractãtis vtrum ſtatutum Epi poſſit tollere appellationem ab interlocutoria. dixi in. c. quod ſuper
14 his. in verbo. quotidie. de maio. & obe. ¶ † Cętera permiſſa vel ꝓhibita excommunicatis colligę ex his q̃ dixi. ſ. e. in. c. cum inter. & in. c. intelleximus. de iudi. & oĩno ꝑ Ana. in. d. c. dura. & Domi. in. c. j. de reſcri. in. vj. Et eſto memor ei⁹ quod ſing. dicit Imo. hîc. in fi. volens poſt Hoſt.

¶ Audientia. Aut autem appellatio admittatur cũ au diẽtia denegaſ. vi de Spe. in tiu. de pet. & poſ. § qñ. ver. vij. ſimonia. ibi: vbi autem.

& Bu. ꝙ vbicũq; agit de piculo aiarũ, ſemp excõicatus audit etiam agẽdo: propter piculũ euitãdũ, ꝓpter qd audit etiã qui allegat turpitudinẽ ſuã. gl. in c. inter dilectos. cũ ſi. de dona. ꝓ hoc facit qd no. Ro. hũc ti. vij. in nouis dicẽs ꝙ ꝓpter periculũ aiarum excõicatꝰ pe tere põt ſe reſtitui in integrũ. ¶ Ad idẽ facit. quia ꝓpter piculũ irreparabile amiſſionis rerum tpalium audit excõicatꝰ. puta contra debitorẽ fugitiuũ. Ab. ſingulariter. ſ. c. c. cũ inter. iiij. col. ergo fortius ꝓpter periculũ aiæ. Sed fortè hoc eſt verũ. dũmodo ſtãte hoc piculo nõ poſſet ſe facere abſolui. Nã vbi hoc poſſet. fortè non audiret, ſi eũ timet peccatũ, incipiat à priori periculo ꝓpriæ aiæ, in quo eſt ſuſtinẽdo excõicationẽ, cuius contẽptor citius morif. c. xpi. xj. q. iij. ꝓ hoc qd no. Abb. in d. c. cũ inter. ꝓbãs poſt Hoſti. hũc. ꝙ vbi actio eſt pitura, ſi põt ſe facere abſolui & omittat, ſputat ſibi. Et hæc vltima verba adde ad limitationẽ d. c. intelleximus. Nõ dico ꝓpter hoc ꝙ vbi excõicatꝰ eſt reus neceſſarius, iſtud habeat locũ, ꝙ debeat prius abſolui etiã ſi poteſt: quia parũ oparentur iura q̃ admittũt eũ etiã durãte excõicatione. vt dictũ fuit ſuprà declarã
15 do. c. ꝓ tuas. de ſen. excõi. poſt Ab. hũc & in. c. fij. e. ¶ Vltimò † dum habeẽ hũc in tex. & gl. qđ fauor datus reo durat etiam in iudicio in quo eſt actor: dummodo in iudicio anteriori fuerit reus originarius. Vide in ſimili gl. in. c. ex inſinuatione. in gl. iij. ibi: quia erat reꝰ. de procu. ex qua dicit ibi Imo. in. iij. col. eſſe diligẽter notandũ. qđ eo caſu quo eſt deferendũ iuramentũ reo. illud ꝓcedit, etiam ſi ſit reus originarius tantum: licet ſit actor in iudicio de quo q̃rit. Feli.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Lapſus termini ad aliquid faciendum, an impediat: vbi imminet periculum animarum?*
2 *Iudex, ſi repellit ex officio in caſu huius, c. nõ poteſt appellari ab eo. Ad de nu. 3. vbi tractat an & quãdo iudex poſſit aliquid facere ex officio. In numero autem. 4. incipit ponere quinque caſus pro concordia opinionum, quando iudex poteſt aliquid facere ex officio: vel non. vſque ibi. ad materiam gl. primæ. 5. 6.*
7 *Exceptiones dilatoriæ debent proponi ante lit. conteſta. Quæ regula habet intelligentias. quas vide. nu. 8. 9. 10.*
11 *Exceptiones dilatoriæ non ſunt proponendæ poſt litem conteſt. Quæ regula patitur. xiij. fallẽtias hic ſparſim inſertas. Et ampliatur tex. huius. c. decem modis: vt hic per multos numeros. vſque ibi. Fallit ſecundò. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.*
20 *Impeditus à iudice, vel repulſus opponere exceptionem vel quid ſimile facere: an excuſetur? Adde nu. 21. de eodem.*
22 *Exceptio dilatoria habens cauſam ſucceſſiuam, poteſt opponi poſt litem conteſt. exemplum ponit.*
23 *Exceptio dilatoria poteſt opponi poſt litem conte. quando iudex reſeruat parti dilatorias. Ab hac tamen reſeruatione poteſt appellari in duobus caſibus: vt nu. 24. & ver. Secundus caſus.*
25 *Exceptio dilatoria poteſt opponi poſt litem conte. à tertio comparente pro ſuo intereſſe.*
26 *Exceptio dilatoria poteſt opponi ab eccleſia, & ãminore per reſtitutionem in integrum: non obſtante litis conteſtatione.*
27 *Exceptio dilatoria reſpiciens periculum animarum, poteſt opponi poſt litem conte.*
28 *Exceptio dilatoria reddens iudicium retro nullum, poteſt opponi poſt litem conte. Item quando litis conteſtatio fuit nulla. nu. 29.*
30 *Exceptio dilatoria poteſt opponi incontinenti poſt litem conte.*
31 *Exceptio dilatoria ſolutionis opponitur etiam poſt litem cõteſtatam.*
32 *Exceptio dilatoria poteſt opponi poſt lit. conte. ſi pars permittat quod opponatur: & diſcutiatur dilatoria poſt lit. conte.*
33 *Exceptio dilatoria quæ ſuperuenit de nouo, poteſt opponi poſt lit. conte.*
34 *Exceptiones peremptoriæ quales ſunt: & quando poſſunt proponi: & an impediant litis ingreſſum? Hæc eſt ſecunda pars principalis gloſſ. primæ huius. c. ad idem. nu. 35.*
36 *Probatio quando dicatur fieri incontinenti.*
37 *Exceptio huiuſmodi. tu non es prælatus, non impedit litis ingreſſum. Item exceptio. Tu non es procurator, poteſt opponi in quacunque parte iudicii. nume. 38.*
39 *Exceptio. tu non poteſt accuſare, impedit litis ingreſſum. Idem dicas in exceptione iuramenti extraiudicialis etiam ſponte delati parti: & authoritate propria. 40.*
41 *Exceptio litis pendentiæ impedit litis ingreſſum.*
42 *Exceptio. tu non potes tertiò appellare, eſt peremptoria.*
43 *Exceptio vbi eſt apta impedire litis ingreſſum. ibi etiam per eandem poteſt quis recuſare vt non reſpondeat ad interrogationem factam per iudicem, an ſit hæres.*
44 *Exceptio: bannitus potuit impune offendi. impedit litis ingreſſum.*
45 *Proceſſus factus cum excommunicato: antequam opponatur, an valeat?*
46 *Sententia lata pro excommunicato actore, quem iudex ſciebat excommunicatum, & non repulit, an valeat?*
47 *Inſtrumẽtũ producere doloſe differens. non auditur: niſi refectis expẽſis.*
48 *Interpretatio glo. cle. i. de ſepul.*
49 *Reus non poteſt velle quod excommunicatus non repellatur à iudicio.*

¶ CAPI. XII.

EXceptionem. Reus in qualibet parte litis excommunicationem contra actorem obijciẽs auditur: & ſi malitioſe diſtulerit, in expenſis condemnatur. & datò quòd nõ excipiat, ipſe iudex publicè excommunicatum repellet. diuidirur. ij. ibi &c. Et per iſtum text. dicit Egi. belle. deciſio. ccxxvj. incipien. In cauſa mea. quod clericus qui permiſit ſe condẽnari à ſeculari, & committi executionem & poſteà allegauit priuigium clericale cum eſſet clericus coniugatus, debet condemnari in expenſis in quibus fatigauit actorem tardando dictam exceptio
1 nem. ¶ † Primò dum Ab. poſt alios no. quod vbi imminet periculum animæ, terminus præfixus ad aliquid faciendum ſi labitur, nõ impedit. Adde text. in capitu. fin. qui ma. accuſa. poſſet. vbi dicitur probari oppoſitum. & licet ibi & hîc Doc. non conſiderent. fortè ſic ſolui poteſt. quod concurrebat ibi periculum animæ, tam admittendo accuſatorem quam non admittendo. quia ſeparare bene coniunctos periculoſum eſt: ſicut etiam tolerare malè coniunctos c. licet ex quadam. in fi. de teſti. Ideò cum admiſſio illorum accuſatorum poſt terminum poſſit nocere: & etiam fortè prodeſſe, eligi tur media via: vt non ſimpliciter repellantur, nec ſimpliciter admittantur, ſed ſeruata ſolennitate de qua ibi: ſed hîc admittere iſtũ reum ad excipiendum nullius animæ nocet. cogita. ¶ Item dum tãgit Ab. materiam glo. in. c. ad audientiam. lo. ij. de reſcrip. quod in cauſa appellationis non deducit non deductum in principali, quando malitioſè fuit omiſſum. Adde quæ dixi plenè ibi. xvij. col. verſi.
2 omiſſum in principali. ¶ † Item dum Abb. dicit pulchrè. ꝙ ſi iudex repellit ex officio: in caſu huius literæ appellari non poteſt. allegando vulgatum dictum Specu. de offi. iud. §. impedit. quod etiam ipſe ſequitur. ſ. c. proxi. v. col. adde Bal. plenè in. l. nec quicquam. §. vbi decretum. viij. colum. ver. pro vberiori autem intellectu. ff. de offi. procon. & le. Bu. in. c. ſuper hoc. iij. col. de renun. Pe. de anch. in. c. pia. antepe. co. de excep. in. vj. Ab. in cle. auditor. propter gloſſ. ibi. de reſcri. & in. c. prudentiam. §. ſexta. in fi. de of. dele. & ibi dixit ꝙ ſi iudex non indixit purgationem infamato, etiam petitus, non poteſt appellari ab eo: quia ibi non competit actio parti. & ſi iudex nõ vult vti ſuo officio, non poteſt appellari. alleg. Spe. vbi. ſ. Quem etiam pulchrè ſequitur Are. in. c. ſuper his. antepe. col. ver. & ad ea quę ponit. de accu. poſt Bu. & Imo. ibi. & Bal. in. l. ij. circa medium. C. de ſerui. & aqua. vnde dixit Imo. poſt But. in. c. j. xj. col. de conſti. quòd in commiſſis facultati iudicis non appellatur. exemplum iu caſu cle. ij. cum glo. in ver. valeat. de iud. & in cle, ſæpe: in eodem verbo. de ver ſig. & in caſu huius capituli &. c. conſuluit. de offi. de leg. Dum ibi ponitur de facultate differendi peremptorium. Propterea dixit Ana. in. l. iuſtitia. §. iuris præcepta. ff. de iuſti. & iu. quod iudex non ſupplens de facto, cum poſſet, non facit litem ſuam: quia non læſit partem. & aliud eſt lædere: aliud non iuuare. Nec ob. hoc appellari poteſt. alle. Specu. vbi. ſ. & non ponitur alibi ſecundùm. eum. ¶ Item ipſe dicit in. l. ſi vnus. §. pactus. vlti. col. ibi. concedo tĩ ff. de pac. & in. l. j. in lect. anti. ff. de excep. & Rota. de app. de eiſdem xlvij. in nouis. & Imo. hîc in fi. & Pe. de anc. poſt Lap. in. c. j. de confeſ. in. vj. Contra glo. fi. ibi & Bal. & Pau. de caſt. in. l. non quicquid ff. de iudi. Similiter dixit Paul. de ca. in. l. vbi pactum. vlt. colũ. ver. quid ſi iudex. C. de tranſact. quod licet iudex poſſit repellerè actorem cũi videt actionem non competere: vt ibi per gloſſ. ſingu. Tamen ſi hoc non facit, non tenetur. alleg. ſolum. d. l. non quicquid. Et dicit hoc non tangi ab alijs. Bene facit dictum Inn. in. c. fi. de ferijs. dum dicit quod vbi aliquid committitur iudicis arbitrio, non poteſt appellar

a teſt appellari ab illo arbitrioª. ſequitur Bal. in. l. ij. C. quo & qñ iu. Quod intellige. qñ comittit arbitrio libero: ſecus ſi arbitrio ſimpliciter qualitẽlligit de arbitrio boni vi
b riᵇ. l. libertus. ff. de oper. liber. Ideò tũc appellari poteſt. gl. ſing. in. c. ſuper his. in verbo. arbitrio. cum gl. ſeq. de ac cuſa. & patet. quia dilationes ſunt arbitrariæ. l. j. C. de dila. & tñ à dilatione iuiuſta appellari põt. c. j. de dila. Et qđ ita intelligat Inn. vide Do. poſt Lap. in. c. ij. de iura. ca. in vj. Imo. in. l. ij. ff. de publi. iudi. Alex. in. l. j. xiiij. co. de le. ij. & iſta adde ad Alex. in. d. l. vbi pactũ. pe. char. & in. l. j. iij. col. C. vt quæ deſunt adu. & in. l. ꝓperandũ. §. ſinautẽ alter utra. vl. col. C. de iudi. vbi ſequitur Specu. in. d. §. impedit.
3 ¶ † Sed contra Spe. in. d. §. impedit. & prędictos. tenet hîc firmiter. d. Car. dicens ꝙ hæc qõ non habet practicã tenẽ do Spe. poterit eñ iudex dicere. Mihi non conſtitit ꝙ eſſet excõicatus, & dicere parti appellanti. imputeſ tibi cur nõ oppoſuiſti. vñ ſubdit ꝙ in veritate iſti malè dicunt. nã qñ aliquid cõmittit iudici expediendũ ex officio, ſemper intelligitur eſſe neceſſitas: niſi expreſsè dicat in iure ꝙ ſit in eius arbitrio gratiã facere vel non. ita dixit ſe dixiſſe in c. j. de dila. ibi verò dixi quòd ab his quę ſunt poſita in arbitrio iudicis, ſi grauat, appellari põt. ꝓ illũ tex. quẽ facit ſingularem. & infert quòd non oĩa q̃ permittunt iudicis arbitrio reſident in ſua ptãte. ſed intelligit de arbitrio bo ni viri. ¶ Pro iſta opi. Car. vide gl. expreſſam in. d. c. j. de confeſ. in. vj. idẽ vr̃ velle Bar. in. l. j. antep. col. ff. de iuriſ. om. iud. dicens ꝙ illud qđ pars petit non ſemper ſibi debetur. Sed iudex ex officio poteſt facere vt ſibi dẽtur, licet qñ ꝙ eſſet iniuria ſi officium denegaret. l. j. §. pe. ff. de aqua quoti. & æſti. Ideò introducta eſt appellatio à ſnĩa lata ſu per officio iudicis, ſi denegeſ. ꝓ. l. j. C. ſi ſępius in integ. reſti. poſtu. ibi. Appellare eñ debuiſtis ſi vobis ſnĩa diſplicbat. ¶ Sed caue. quia illa lex & verba Bart. intelliguntur de officio indicis nobili: quod ſurrogatur actioni. ita Bar. in. d. l. j. & Hoſt. in ſum. de offi. iud. §. & vtrũ. ver. puta cum petiſ. Ideò cum loco actiõis ſuccedat regulariter vt actio. vt ſubdit ibi Hoſt. in ver. in his. Hîc autẽ loquimur de illo officio qđ iudex motu proprio exercere poteſt, ſicut repellere inhabiles. punire crimina: arctare exce ptiones. & ſimilia. de quibus in. d. §. ſed vtrum. quæ ſi non facit, non poteſt appellari. ita loquitur Spe. vbi. ſ. & Bal. in. d. §. vbi decretum. ſed reſti. in inte. præſtatio alimento rum, cautio legatorum præſtandorũ: & ſimilia, nõ iniun guntur nec cõceduntur à iudice non petito: ſed ſuum officium nobile imploraſ per partem loco' actionis. ab huiuſmodi denegatione bene appellaſ. ita Bar. vbi. ſ. Item ꝓ opin. Car. facit qđ eſt dictũ. ſ. de cõmiſſis arbitrio iudicis & qũo cognoſcatur officium iudicis nobile, & mercena
4 rium, & merum, tetigi in. c. ij. iiij. col. de offi. iudi. ¶ † Ni hilominus pro concordia conſiderabã. v. caſus. Primus eſt. qñ iudex poteſt certo modo & ex certa cauſa aliquid facere ex officio, & illud facit ineptè, & non ex illa cauſa. & grauat partem. & tunc non dubito poſſe appellari. per tex. in. d. c. j. de dila. ¶ Secundus caſus. qñ pars nõ petijt vt iudex vteretur officio ſuo in eius fauorem. & indiſtinctè eſt dicẽdum ꝙ appellari non poſſit. per. d. l. non quicquid. ff. de iud. & l. iiij. §. hoc autem. ff. de dam. infe. & ideò ſi nõ condẽnat in expenſis non petitis, non poteſt ex hoc appellari. per dicta poſt Ab. ſ. c. ꝓxi. Item ſi non repellit procuratorem inhabilem nõ petitum, licet poſſit: vt per glo. in c. j. §. j. in verbo abſentia. de elec. in. vj. & idẽ in ſimilibus.
5 ꝓ authoritates præallegatas. ¶ † Tertius caſus. qñ fuit à iudice appellatum, vt aliquid faceret. & tunc ſi pars petijt id ꝓ quo è lege daſ ſibi actio vel exceptio: & tunc ſine du bio appellari poteſt, licet non intentetur officium iudicis, qñ actio competit. de quo dixi in. c. j. de offi. iu. & ita ſe reſtringit Spe. in. d. §. impedit. dicens ꝙ ſi iudex non admittit exceptionem, de qua hîc. appellari põt. & ita etiam Pau. in. d. l. vbi pactum. intelligens dictum ſuum, niſi reus poſtularet actorem repelli. & ita loquuntur prædicti. & gl. i. d. c. j. de cõfeſ. in. vj. Dixit tñ ſingulariter An. de Alex. in. d. l. vbi pactum. ij. col. ꝙ dictum Pau. de ca. ibi ꝓcedit qñ reus ſciuit & potuit opponere, & non oppoſuit quòd actori non competebat actio, licet ſi hoc neſciuit, vel op ponere non potuit: tũc iudex qui hoc ſciuit, & actorem nõ repulit, tenetur parti ad intereſſe. & hoc dicit expreſſe ſentire Bar. ibi. dũ dicit ꝙ ſi iudici liquet actorem agere ſine actione, teneſ. & neceſſe habet eum repellere: ergo ſi hoc non facit, teneſ ad intereſſe. iuxta no. in. l. fin. ff. de vari. & extra cog. ¶ Quartus caſus. qñ lex non dat remedium parti ꝓ quo implorare poſſit officium iudicis: ſed potuit aliquid in mero officio iudicis: & tunc ſiue mo tu proprio id facere noluerit, ſiue petitus denegauerit, appellari non poteſt. per. d. l. nõ quicquid. & per authoritates primò inductas. & ita Ab. in. d. §. vj. Et intellige qđ no. An. are. in. l. ab executore. xij. col. ver. qñ autẽ nuntius. ff. de appel. vbi dicit ꝙ ſi competit officium iudicis tñ cõ tra grauamen, ſi non concedit, non competit parti aliud
6 remediũ: nec poteſt habere querelam contra iudicem in ſyndicatu. alle. Inn. in. c. fi. qđ me. cau. ¶ † Quintus caſus. per prædictos non declaratus eſt. qñ lex nõ ponit aliquid in mera facultate iudicis: ſed vtitur verbis præceptiuis. & tunc puto poſſe appellari ab eius omiſſione, etiã ſi peti tus non fuerit: quia præceptum legis neceſſitat. xiiij. q. j. c. quod præcipitur. ideò nõ poteſt dici omiſiſſe conſiſtẽtia in ſua poteſtate. vnde in caſu noſtri. c. teneré contra Spec. licet ipſe propriè dirigat ſe ad iſtum tex. ¶ Moueor quin ꝙ modis. Primò. per iſtum tex. in verbo. *eſt repellendus.* iuncta doc. Car. hîc per quã apparet ꝙ iudici iſtud iniungitur. vnde Abb. in diuiſione literæ dicit iſta verba eſſe præcepti. ergo non ſumus in caſu. d. l. non quicquid. ¶ Se cundò no. ꝙ illud gerundiũ repellendus. iunctum cũ ver
c bo eſt: importat neceſſitatem. vt Maria. in. c. j. ° in fin. de mutuis peti. dũ declarat cle. ſæpe. in prin. in verbo. eſt faciẽda. de ver. ſig. Facit qđ de gerundio ſcribunt Bal. & Sali. in rubri. C. de edẽ. cum concor. de quibus ibi per Alex. maximé per Sali. in. l. j. C. de his qui la. oc. ¶ Tertiò. quia Hoſt. in ſumma. de offi. iudi. §. & vtrũ. ver. debet. loquens de iſto tex. in fin. vtitur verbo debet. quod ſcias eſſe neceſ ſitatis: vt per gl. in cle. attendentes. in ver. debet. de ſtatu mona. ¶ Quartò. ꝓ text. in. c. pia. in ver. nõ poſtponat. eo. tit. in. vj. ¶ Quintò. ꝓpter conſiliũ Abb. xcij. quod incipit. quòd ad primũ &c. vbi dicit ꝙ verba ſtatuti dicentis. detur ꝓ iudicẽ. ꝓ curator. important neceſſitatẽ. Ex quibꝰ ſtabit concluſio. ꝙ in caſu huiꝰ decretalis poterit appellari à iudice nõ mouente officiũ ſuũ etiam nõ petitum. Sed vbi ſimpliciter diceret ꝙ iudex aliquid poſſit, vel valeat facere etiam nõ petitus, ſtabit opi. Spe. & ſequacium. per
c d. l. non quicquid. quãuis ipſi loquanẽ etiã quò ad iſtũ tex. Et ꝓ iſta differentia: videlicet ꝙ vbi cõpetit officiũ iudicis, ſi denegat, vel grauat, poſſit appellari: ſecus ſi aliquid reſidet in mero arbitrio ſuo. Vide plenè Ang. inſti. de act. in prin. in. vj. col. ita declarantem Bart. in. d. l. j. de iuriſd. om. iu. Aliquid etiam ꝓ Pau. de ca. in. l. videamꝰ. § pe. & ſi. per illum text. ff. de in lite iur. vide etiã Are. in. c. ſup his. añpe. col. ver. & ad ea q̃ ponit. de accu. vbi dicit ꝙ aliqñ lex cõmittit aliqd arbitrio & ptãti iudicis: vt faciat vel nõ faciat id qđ ſibi cõmittit: & tũc non põt appellari. vt per Spe. in. d. §. impedit. Aliqñ lex cõmittit aliqd oĩno faciendũ iudici: puta ꝙ ĩponat pœnã ꝓ arbitrio. & ſic non committit vtrum faciat actum, ſed quõ faciat. & tunc ſi grauat in modo faciendi: bñ poteſt ab eo appellari cum eius arbitrium quãtuncunq; liberum regulet vt nõ ſit contra æquitatẽ, vel ius gentium. alle. Bal. in certis locis. de quibꝰ ꝓ eum. Quid autẽ ſi in caſu huiꝰ decre. iudex non repellit excõicatũ & fert ꝓ eo ſnĩa, an valeat? Vide qđ dicoꝫ. in. vlti. char. ¶ Demum ſcias ꝙ quoties verba legis vel canonis ſuper repulſione actoris diriguntur ſimpliciter ad iudicẽ,

a ¶ Arbitrio. Adde Bal. in. c. j. in medio. v. col. de mul. va. qui contu. eſt.

b ¶ Boni viri. Adde Bar. in. l. fideicõmiſſa. de lega. iij. in ver. vlti. not. & in. l. ſi ſic. in. iiij. q. de le. j. & in. l. cre ditor. §. Luciꝰ. ff. mã. in. ſi. no. & bonũ rex. in. l. ſi in lege. in prin. ff. locati. gui. in. l. pe. ff. de ar. & Bar. in. l. j. de le. ij. in. j. col. ver. his præmiſſis.

c ¶ In. c. j. Et ibidẽ vide Phi. & quod ibi in apoſti. dixi. & do. Bar. fozi. in rubri. C. de eden.

a Ante litē cōteſt. Adde q̄ etiam ad hanc materiā hñr per Phi. in ca. cū Io. ſ. de fi. inſtr. & quod ibi dixi in apoſt. & per Phi. etiā in c. paſtoralis. ſ. eo.

b ¶ Omiſſa. Adde q̄ q̄ncūq; nō opponit ante litem cōte. p̄ſumit malitioſe omiſſa. vt per Inn. in c. paſtoralis. ſ. eo. & p Bald. in marga. verb. exceptio. verſi. xij.

puta nō admittatur. pōt iudex etiā parte nō opponente illū repellere. hāc doctrinā ponit Car. in cle. j. q. ix. de re iudi. Dicēs eſſe gl. ſing. in verbo. admittaf. pro qua addit gl. j. in l. ſi ſoror. C. de colla. dicentem q̄ vbi verba legis referūt adiudicē: tūc ex tali diſpoſitione oritur officium iudicis, & nō actio. Facit. l. ſi res obligata. i fi. & ibi gl. ſi. in fi. de leg. j. plenè Bar. & alij. ī. l. vnica. circa medium per illū tex. ff. de condi. ex lege. Bal. in rubrica. C. de condi. ex leg. & in authē. dos data. ad fi. C. de dona. añ. nup. Ab. d. conſil. xcij. & in. c. fi. pe. col. de iuramē. calū. Imo. in. c. cùm contingat. xj. charta. de iureiur. cū ſimilibus. Quomodo autē cognoſcatur officium iudicis nobile, & mercenarium, & merū, tetigi in. c. j. iij. col. de offi. iu. & p̄dicta nō reperi ab alijs declarata. ¶ Ad materiā gl. primæ omiſſis dictis contētionib⁹ Doc. de quib⁹ longa recitatione ſcribit An. are. in §. appellanf. xxxix. col. cū. xij. ſequentib⁹. inſti. de excep. trāſcribenté maximè oīa dicta Sal. in. l. exceptionē. C. de proba. ſunt breuiter apoſtillādæ duæ regulæ cū limitatio
7 nib⁹ ordinatis clari⁹ quā⁹ alios. ¶ † Prima regula eſt. q̄ di
a latoriæ debēt proponi ante litē cōteſtatā. [a] vt hīc cum cō
8 cor. allegatis in gl. & p Doctores. Quib⁹ adde tres intelligētias. ¶ Prima † quòd illud nō eſt ſimpliciter verū. ſed ſolū poſt libellum receptum à reo. Spe. hoc ti. §. nūcviden dum. ver. illud quoq;. Et aretinus in. d. § appellanf. & ſi re⁹ nollet recipere libellū, pōt vt contumax puniri, cū hoc ſibi nō noceat. l. nō videf. ff. de iudi. Et ideo ꝓcurator datus ad opponendum dilatorias, nō habet ſufficiēs mādatū, niſi dicaf & ad recipiendū libellum. Inno. & Io. an. in. c. conſtitutis. de proc. Bal. in repertorio Inn. in verbo. exceptio debet opponi cōtra actorem. Io. an. in. d. § ver. illud quoq; in addi. But. & Imo. in. d. c. conſtitutis. pe. col. quia etiā ante receptum libellū recuſaf iudex. vt no. in. c. inter monaſteriūj. ti. ij. & ille ſatis dicif re⁹ qui fuit citat⁹. Nam citatio exprimit à quo, & quid petaf. cle. ij. cū materia. vt li. pē. & iudiciū incipit à citatione. § fi. inſti. de pœna temerè litigantium. & p illā etiā radicaf iuriſditio. c. licet. de of. dele. & poſito q̄ iſta reſtrictio eſſet vera. limita eā. niſi eſſet cā in qua ꝓcedif ſine libello vt ī authē. niſi breuio res. C. de ſen. ex peri. reci. Tunc eīm pōt excipi. facta apud acta qualiquali narratione p actorē, iuxta quā poteſt ferri ſnīa. cle. ſæpe. de ver. ſig. ſecundùm Are. in. d. § appellan
9 tur. ¶ † Scdò intellige. niſi expreſè ſuit renuntiatum dilatorijs. But. in. c. j. xxij. col. de iudi. p illum tex. Ideò daf cautela vt interrogetur reus. vt ibi per Ab. & dixi. ſ. eo. c. paſtoralis. dūmō ſint dilatoriæ p partē remiſſibiles. aliās nō. Et diceref nō remiſſibilis excōicatio, vel defect⁹ tota lis, & improrogabilis iuriſditionis. vt hīc. & in. c. ſi diligē
10 ti. in fi. de fo. compe. & idē in ſiſibus. ¶ † Tertiò intellige. niſi eſſet cā ī qua nō ſit litis cōteſt. quia tūc prim⁹ actus q ſolet fieri poſt litē conte. excludit dilatorias. gl. ſing. in. c. j. §. j. in verbo abſentia. de elect. in. vj. Bal. & alij in. l. nihil. j. col. C. de ꝓcu. Bar. in. l. ab executore. in fi. ff. de app. Ab. in c. inſinuante. de off. dele. & ibi dixi. Ang. in. l. inter quos. §. qd ſi fortè. ff. de dā. infe. Bar. in. l. poſt litē. ff. de ꝓcu. But. in. c. ſi duobus. vj. col. de app. & in. c. cum. M. x. col. de conſti. & ibi dixi in. vij. col. Intellige. niſi in illo actu iudex reſeruaſſet parti dilatorias. Ab. in. c. ad diſſoluēdum. iiij. no.
11 de deſpon. impu. & diceſ j. in. iiij. fallē. ¶ † Alia regula eſt q̄ poſt litē cōte. nō ſunt ꝓponēdæ dilatoriæ. vt in iurib⁹ alle. hīc in gl. & p Ab. hīc. & in. c. j. ij. col. de or. cog. Adeo q̄ ſi iudex vellet ꝓcedere ſimul ſup dilatoria & ſup principali. vel ꝓceſſus erit null⁹, vel ſaltē poterit appellari. ꝓpter repugnātiā quā ꝓducit talis intricatio. c. exhibita. de iud. vbi dixi poſt Are. volētē ꝓceſſum eſſe nullum cōtra Ab. ibi. ¶ Habet iſta regula limitationes plures & tritas: & nouē ponit Alex. in. l. ita demum. C. de ꝓcu. & eius dicta reaſſumit ibi latè Ant. de Alex. ſed quaſi oēs ille reſpiciunt exceptionē ꝓcuratoriam: de qua loquif iſta lex. Ió vt habeanf plures. diſcurre tredecim fallētias pluriб⁹ inſertis de nouo. etiā vltra firmanūm in ꝛeptorio. in verbo.
12 exceptio dilatoria. vbi vide. ¶ † Fallit prīò in exceptiōe excōicationis. vt ē tex. hīc. quē āplia decē modis. & eos itel lige ſanè. q̄n excōicatio opponif in vim dilatoriæ. nā ſec⁹ ſi in vim pēptoriæ. vt diceī in. ix. āpliatione. ibi conſidera duo. ¶ Primò igif āplia. etiā ſi eſſet lapſus termin⁹ datus pemptotiè ad oēs dilatorias ꝓponēdas. tex. in cle. vnica.
13 de exceptio. ¶ † Scdò. tē ſi ſpāliter fuiſſet dat⁹ ad excōicationē ꝓponēdā. gl. pe. in fi. ibi. Et eſt ſingnlaris ſcdm Car. ibi. q. xvj. quia nō concernit merè ius ptis: ſed publicum. vt hīc. Ideò factum ptis nō attendif. de fo. cōpe. c. ſi diligē
14 ti. cum ſimilib⁹. ¶ † Tertiò. nedum ſi excōicatio opponif pti: ſed etiā ſi iudici, vel ꝓcuratori. gl. ij. in fi. in d. cle. vnica. Ab. poſt Io. an. & alios in. c. in noſtra. in vlt. col. de ꝓcu.
15 ¶ † Quartò. ēt ſi ꝑs iureſſet dilatorias nō opponere. Do. poſt Io. an. ī. c. pia. § j. de exce. in. vj. qa ſicut neceſſitas excuſat à periurio. c. breui. i de iureiur. ita periculum peccati. ¶ Quintò. etiā ſi in ſpē iuraſſet nō opponere excōicationē. ſcdm eoſdē. ar. gl. pe. ī. d. cle. vnica. Facit optimè ī. c. j. de iureiur. in. vj. Et gñaliter dicif nullā eſſe renuntiationem exceptionum q̄ fugāt peccatum. Do. in. d. c. pia. But. in. c.
16 ex ꝑte. lo. ij. de off. dele. ¶ † Sextò. etiā ſi malitioſē fuiſſet
b omiſſa. [b] tex. hīc, ꝓuidēs etiā huic malitiæ p condēnationē expenſarum. quā dicit hīc Bal. hīc locum contra oēm malitioſum tardatorē. ¶ Septimò. ēt ſi eſſet lata ſnīa, & ī
17 mineret executio. d. c. pia. in fi. ¶ † Octauò. etiā ſi tertius cuius nō intereſt, opponeret excōicationē mihi contra te
18 agenti. vt hīc per Car. quē referā in fi. hui⁹. c. ¶ † Nonò. ēt ſi fuiſſent latæ tres ſnīæ conformes ſup̄ validitate alicui⁹ commiſſionis. Nam adhuc poteſt opponi q̄ impetrans cā erat excōicatus. non obſtante cle. jj. de re iud. Rot. de ſen.
19 excom. xv. in antiquis. ¶ † Decimò etiā ſi eſſet cōcluſum in cā. Rot. de re iud. xxiiij. in antiquis. Et ibi etiā q̄ poteſt opponi excōicatio agēti iudicio reſtitutorio: & ēt petēti executionē per. d. c. pia. Et hāc ampliationem firmat etiā Spe. in ti. de renun. & concluſione. §. j. ver. & ſcias. quē ſequif Abb. ſ. c. proxi. penul. col. & hīc in. vij. col. ¶ Contrarium firmat Car. in. d. cle. vnica. ī. j. oppoſitione. dicēs q̄ licet iſta iura dicant q̄ poſſit opponi excommunicatio vſq; ad ſnīam. non ſequitur poſt concluſionē in cā. attento quod poſt eā ſtatim habet ferri ſnīa. Et ponderat verba Inn. ſ. e. c. paſtoralis. in fi. dicētis qd elapſo termino pēptorio ad oēs pemptorias ꝓponēdas non poteſt opponi excommunicatio. Nec ē verum qd dicta cle. corrigat Inn. vt ibi dixit gl. j. quia illa cle. loquif in termino ad dilatorias. Ratio Inn. ſcdm Car. fuit: quia ille termin⁹ pēptori⁹ ad oēs pemptorias, habet vim concluſionis in cā, poſt q̄ nihil in facto ꝓponi poteſt. c. cum dilect⁹. de fi. iſtr. cū concor. ¶ Conſidera duo. prīò. qd aliqui intelligunt Car. hoc modo. videlicet qd ī vim pēptoriæ non pōt opponi excōicatio poſt concluſionē in cā: ſed bñ ī vim dilatorię. p tex. hīc. & ī. d. c. pia. Sed certē Car. non vult hoc. patet ex verbis ſuis ibi. dic meli⁹ vbi recedit à Pau. q̄ hoc ſentit. bñ ve rū eſt qd ad alium effectū longè differt ī hac materia vtrū excōicatio opponaf in vim pēptorię: puta ad pimēdā electionē: collationē: teſtm̄, & ſiſia. An verò ī vim dilatorię. vt ad repellēdum. Nā in prīo caſu iſta ꝓptoria regulaf vt alię. & añ lit. conte. non opponif, neq; poſt teminū ꝓbatoriū: qa ibi nō eſt piculū cōionis. gl. & Doc. ī. c. pia. ī ver. opponat. & ī. d. cle. vnica. ī ver. dilatoriæ. no. Fede. conſi. cxviij. Factū tale ē rector marchię. & Ab. hīc. ſup gl. iij. Ió āpliatiōes p̄dictas & ſiſia ītellige ſanè ſolū vbi excōicatio opponī ī vim dilatorię. ¶ Scdò cōſidera q̄ verba Inn. ī. d. c. paſtora. re vera pñt ītelligi vt dixit Pau. de leaza. Nō eīm apit an ille fuerit termin⁹ concluſiōnis cāæ. Et ió licet ꝓpi. Car. teneāt But. & Imo. ſ. c. ꝓxi. Tñ in practica fortè prævaleret authoritas Specu. ¶ Primò. quia non ſemper ſtatim poſt concluſionem in cauſa fertur ſnīa. Imò multa fieri poſſunt: vt patet per fallentias. xiiij. quas aliās dedi poſt Ab.

poſt Ab. in. d. c. cū dilectus. in quibus deducēdis ſi excōicatus non poſſet repelli. valde eneruaretur diſpoſitio huius literæ. & d. c. pia. ¶ Secundò. qa videmus q̄ poſt ſnīam pōt opponi excōicatio in exe cutione. vt. ſ. ergo fortius poſt concluſionem. quamuis ad hoc di ci poſſet. quòd in executione repellitur excommunicat⁹, quia aliq̄d petit: ſed poſt cōcluſionē nihil petit: & q̄n hoc eſſet qd nihil peteret tūc cogitabis. ¶ Iſtud aūt certū puto q̄ etiā poſt cōclu. ī cā iudex repellere debebit excōicatū. Quia cōcluſio fit partib⁹, & nō iudici in oī cā. vt dicūt doc. i. d. c. cū dilect⁹. & hæc nō declarāt p alios.
20 ¶ † Fallit ſecūdò dicta regula: niſi pars fuiſſet impedita, vel ſupplā tata p iudicē: ita q̄ nō potuiſſet opponere exceptiones dilatorias añ lit. cōte. gl. iij. in fi. in. c. ex conſtione. de reſtit. ſpo. q̄ non reperitur alibi ſecūdū Bal. ibi. in. ij. col. Et eā extollit Lu. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. añpe. col. ff. de acq. poſ. Et eā ſequif But. in. c. dilect⁹. lo. ij. ij. co. de reſcri. Et i. c. tā literis. de teſti. j. col. p illū tex. ꝓbātē pulchrè ſe cundū eū. q̄ etiā poſt conclu. in cā: imò poſt relationē admittif pro batio: q̄n nō ſtetit p ꝓbare volētē debito tpe: ſed fuit iniuſtè repulſus. & ió Do. in. c. venerabilib⁹ §. ſec⁹. j. col. de ſen. excō. in. vj. appro bās dictā gl. pōderat verba Io. mo. ibi: ex qb⁹ colligit q̄ ī caſu cle. ap pellāti. de app. pñt deduci ēt alia quā acta corā prīo iudice, q̄n ipe nō pmiſit illa ꝓbare qd ſigna. Meritò dixit Inn. ī. c. diuerſis. ad fi. de cle. coniug. q̄ q non habuit facultatē ꝓponēdi declinatoriā añ li. cōte. pōt eā ꝓponere poſt. Subdit ibi But. idē. ſi fuit p iudicē ſupplātat⁹. allegat gl. in. d. c. ex conſtione. Pro qua ē alia ſimilis in. c. in primis. in ver. qrēdū. ij. q. j. dicēs q̄ ſi iudex ſpreuit obiecta contra teſtes añ publicationē, pñt opponi ēt poſt ſnīam. ¶ Dixit tñ Ab. ī. d. c. ex cōſtione. ij. col. q̄ taliter repulſus debet appellare. vel ſufficit ꝓteſta ri. alſ. no. ī ſimili ī. c. ad diſſoluēdū. de deſpō. ipu. Sed But. ī. d. c. ex cō ſtione. vlt. col. (ſi bñ ꝓcipio) reprobat illā gl. qa ipſutaf non appellāti. Rñdet ad. c. paſtoralis. ſ. e. vbi ſufficit ꝓteſtari abſq; appellatione. q̄ ibi non cadebat appellatio. qa ipediebaf à facto, non à iudice. Imo. in. d. c. ex cōſtione. ij. col. ſaluat illā gl. quia licet iſte non appel lauerit, tñ remanet ſibi remediū ꝓponēdi dilatoriā: ex quo copul
21 ſus litē fuit cōteſtatus. ¶ † Contra hāc fallētiā tenet firmiter Do. in d. c. in primis. §. quia ergo. iiij. col. quia illa ſterlocutoria denegās admiſſionē dilatorię trāſit ī rē iudicatā. c. cū ceſſante. de appel. Ió poſt ea volēs opponere nō audif. debuit eīm appellare. rñdet ad gl. ibi. q̄ loquif de exceptione contra teſtes: q̄ eſt pēptoria, q̄n p alios teſtes ꝓbari non pōt: vt dixi in. c. j. ſ. e. & tūc pēptoria repulſa pōt admitti poſt ſnīam appellatio à diffinitiua. c. fi. de appel. in. vj. & ita tollit qd dixit Imo. quia ſi cogebaf litē cōteſtari, debuit appellare. Et ió Car. in. d. c. ex conſtione. in. j. q. p eādē rōnē dixit illā gl. eſſe falſam. Sic etiā Are. in. d. c. tā literis. p̄dictis tñ non adductis tenet contra But. ibi. q̄ ſi pars principaſr repulſa à iudice non appellauerit cū appella re potuerit, ſiputet ſibi p. c. cū dilecti. in fi. de elect. duob⁹ caſib⁹ ſalūaref iſta fallētia. ¶ Prīò. q̄n repulſio iudicis videbaf ptīa facie iuſta, fortè ex cā ꝓbabili, vel dubia: quia tūc excuſaref non appellans. & ad hoc pondero verba Are. vbi. ſ. dū dicit q̄ ibi non nocuit non appellare: quia credere poterat pars ſe iuſtè repelli. ¶ Secūdò ſaluaref. vbi iudex cōpellēs litē conteſtari, reſeruaret parti exceptiones
22 dilatorias. vt diceī in. iiij. fallētia. ¶ † Fallit. iij. ſecūdū But. & Imo. hīc. q̄n exceptio dilatoria habet cām ſucceſſiuā, ex qua quotidie ori tur ius excipiēdi. vt exceptio q̄ quis non debet audiri ex forma ſtatuti: qa bānit⁹. quoties em petit audiri ēt. pōt lit. cōte. toties orif de recēti ius excipiēdi. alle. Ia. but. ī. l. adultera. C. de adul. & Vicē. & Io. an. ī. c. dilect⁹. lo. ij. de reſcri. no. Archid. ī. c. hortamur. iij. q. ix. Spec. de ap. §. reſtat. ver. & no. Arch. & Domi. in. c. ſtatuim⁹. lo. ij. de offic. dele. Lud. in. l. recuſare. § ſi quis alio. ff. ad trebel. Pau. conſil. xxv. & aliās latè ſup hoc ſcripſi hīc. Sed nūc omitto. quia melus poſui in. c. accedēs. lo. ij. ix. col. cū quatuor ſequētib⁹. vt lite non conteſta. redu
23 cēs. lo. ij. ix. col. cū quatuor ſequētib⁹. vt lite non conteſta. & is multis vltra Phi. in. c. ex parte. lo. j. de appel. ¶ † Fallit. iiij. niſi iudex reſeruaret parti dilatorias: quia tūc opponi poterūt poſt lit. conte. p. c. ad diſſoluēdū. de deſpon. īpu. Et ibi no. Abb. & Moder. Quib⁹ adde Are. in. c. ſi quis epiſcoporū. §. exceptio. circa prī. iij. q. vj. & in. c. j. xxvij. di. & Bal. in. l. criminis. C. qui accu. non poſ. & in. l. ꝓemptorias. in prin. C. ſen. reſcin. non poſ. & in. l. exceptionē. vlti. col. C. de ꝓba. & ī. l. j. ī añpe. char. C. qui accu. & in. l. qui interrogatus. ff. de inter. ac. Imo. in. l. ſi qñ. ff. de le. j. & in. l. ille à quo. §. j. ff. ad trebel. Hoſt But. & Imo. in. c. cum contingat. de offi. dele. Ana. in. c. j. de accu. Are. conſi. vij. j. col. in quibus locis inuenies q̄ iſta reſerua tio fieri poteſt etiā in exceptionib⁹ impediētibus ꝓceſſum. & adde q̄ fieri poteſt etiā ab arbitro. Lud. in. l. j. pe. col. ff. de arbi. Appellari. tñ poteſt ab iſta reſeruatione. Do. i. d. §. exceptio. iij. q. vj. niſi in duo
24 bus caſib⁹. †. ¶ Prim⁹ eſt. qñ exceptio ꝓponenda requirit longiorē īdaginē: quia tūc dicta reſeruatio iuſta eſt. Hoſt. & alij. i. d. c. cū contingat. allegātes gl. in. c. cumana. de elec. eſt tex. i. l. iij. §. ibidē. ff. ad ex hi. & in. d. l. ille à quo. §. j. no. Bar. in. l. nā & poſtea. in prin. in. ij. col. p illū tex. ff. de iureiu. & in. l. ſi pupilli. §. videamus. ff. de negotijs ge. & in. l. pe. C. depo. & in. l. fi. C. de compē. & illa exceptio dicif exigere altiorē indaginē, in qua tñ tpis occuparef quātū exigeret negotiū principale. vel hoc eſt arbitriū ſecūdū Inn. in. cum in iure perit⁹. de offi. dele. Bar. in. l. iiij. §. condēnatum. ff. de re iud. & in. l. ſi is à quo. ff. vt in poſ. leg. & in extrauag. ad repri. in verbo ſummariè. & Bal. in. l. ſi ex falſis. C. de trāſac. & in. l. fi. C. de ord. col. Si tñ eēt exceptio, qua omiſſa ꝓuertereī ordo iudicij, puta non es iudex: vel non es ꝓcurator fortè iſta indiſtinctè debet in primis diſcuti per id qd dicit Hoſt. in. d. c. cum contingat. & Ab. conſi. xiiij. in cā ſeu. q. & Bal. i. l. exceptionē. pe. col. C. de ꝓba. & Are. in. c. exhibita. añ fi. de iud. & latè in. d. conſi. vij. ver. ad tertium. ¶ Secund⁹ caſus eſt. qñ eſt p̄ſumptio contra excipiētē: quia tunc à dicta reſeruatione non appellat. Hoſti. in. d. c. cùm contigat. p. c. null⁹. de p̄ſum. niſi offerat ſe incontinēti exceptionē ꝓbaturum. Imo. in. d. c. cum contigat. vij. col. p. c. literas. de reſti. ſpo. Subdēs q̄ poſſet tñ eē tāta p̄ſumptio malitiæ, q̄ non purgaref p oblationē ꝓbationis īcontinēti. Ita ītelligit gl. in. c. ſciſcitata. de reſt. i ite. & Inn. in. c. poſt electionē. i fi de conceſ. p̄bē. vbi i hoc ſingl⁹ locut⁹ eſt. & ei⁹ verba extollunt oēs ibi. & Abb. in c. ex parte. lo. ij. & in. c. ſup eo. i fi. & ī. c. paſtoralis. §. quia verò. de of fi. dele. & in. d. c. null⁹. & Do. ī. c. eccleſia. iiij. col. de conſti. & bu. ī. c. cum dilecti. vij. col. de elec. & Imo. poſt Bu. ī. c. ſup. hoc. ix. col. de renun. & Ab. ī. c. ītерpoſita. j. notab. de app. & in. c. deceтerò. pe. col. de re iudi. & ibi plura dixi ī. iiij. col. vltra And. ſic. in. d. c. ſuper eo. Operabitur autē dicta reſeruatio, q̄ ꝓbata poſtea exceptione nulla ſunt geſta prius. Bar. in. d. l. ille à quo. §. j. intellige qñ exceptio reſeruata opponebaf ꝓceſſui. ſec⁹ ſi ſubſtātiæ ipſius negotij ſup quo agif: quia ad hoc vt dicaf nullum qd factum ē antea, requirif ſnīa de clarās q̄ illud pro irrito debet haberi. Lud. in. d. l. j. pe. col. de re iud. alleg. Bal. ī. l. eā quā. C. de fideicom. vbi hoc non reperi. & de his ponit etiā Lud. in. l. ſi mulier. iij. col. ff. ſo. ma. & Alex. in. d. l. ille à quo.
25 §. j. ¶ † Fallit. v. niſi ſit tertius comparēs pro ſuo intereſſe: quia poteſt dilatoriā opponere non obſtāte litis conte. Ang. ī. l. ſi quis liber tatem. ad fi. prin. ff. de peti. hēredi. dummodo non opponat declinatoriā. ita dicit ſe dixiſſe in. l. ſi ſuſpecta. ff. de inof. te. vbi de hoc nihil dicit. nec in loco ad quē ſe ibi remittit. Tu vide Pe. de anchar. conſ. mihi. cccxxix. inci. ad dubia &c. & quod prope dicam. Hāc fallentiā tenet. Bal. in. l. fi. in fi. C. de exce. in aliquibus libris allegādo Inno. in c. capitulum. de reſcri. ¶ Confirma vtiliter ex glo. in ſimili. in. l. creditor. in prin. ff. mand. dicente titulum nil no. appel. pendē. non habere locum reſpectu tertij. & eam extollit Ang. in. l. per hanc. vij. colum. C. de temp. ap. & Bal. & Imo. in. l. ſi quis filio. §. hi autem omnes. ff. de iniuſt. teſt. & videtur pro ea tex. in. c. romana. §. in alium. de app. in. vj. Niſi ille tertius vellet innouare aliquid prętextu proceſſus facti in cauſa principali: quia tunc non poſſet. Imo. no. in. l. qui à latronibus. §. j. antepe. colum. ff. de teſta. Faciat etiā ad hæc quod no. Ang. in. l. quidam conſulebant. in fi. ff. de iudi. dicens q̄ licet exceptio declinatoria ſit omiſſa à partibus litigantibus: tamen poterit opponi per tertium quandocunq; in iudicio veniētē. & ita dicit decidere Inn. ī. c. capitulū. de reſcrip. & ex hoc amplia gl. quam ibi not. Abb. in. c. ſuper eo. de offi. dele. volentem q̄ tertius comparens pro ſuo intereſſe poſſit iudicem recuſare. vt habeat locum. etiam ſi compareat poſt litē conteſtatam. Sed hoc intelligere de declinatoria. per quam appareat iudicem non habuiſſe iuriſditionem in cauſa etiam inter partes principaliter litigantes, nec eam fuiſſe prorogatam aliās autem non videtur quòd tertius opponere poſſit declinatoriam, propter dictum Angel. in dicta. l. ſi quis. & Pet. de ancha. in dicto conſil. niſi dicas. quòd tertius opponere poſſit quo ad hoc vt ſibi non præiudicet proceſſus inter alios factus. Si tamen ſciuiſſet de litis conteſt. ab alijs facta, fortè non poſſet impedire effectum proceſſus, qui de iure ſibi pre-

a ¶ In l. de die. Et ibidem ad hoc vide Ang. in §. minori. & omnino do. Alex. de imo. & Ioã. de pra. in l. pompo. §. ratihabitionis. ff. de procur. & Spe. in tit. de reſtit. in integ. §. ij. ſed quid de peremptoria quæ licet minori competat: tamẽ poſt ſententiam de iure cõmuni eã opponere non poteſt quando trãſiuit in rem iudicatam, nec poſſet dicere ſe grauatũ. ſed aduerſus id reſtitu. in inte. pete re poteſt. & per. d. Soꝛ. cõſi. cxxcix. incip. Capio primum conſultationis articulũ. ver. ſecundum maiorẽ. ibi nã licet. in. iij. parte. char. cexx.

iudicat. per. l. nemo põt. ff. de le. j. & p no. in. l. ſæpe. ff. de re iudica. Sed de hoc aliàs. Facit etiã tex. notabi. in. l. bona fides. §. incurrit. ff. depo. Vbi licet exceptio proprietatis non obſtet agẽti poſſeſſorio recuperandę. c. j. de reſti. ſpo. Tamen tertius cõparẽs, & allegans intereſſe ſuę proprietatis impediet reſtitutionem. no. Bu. poſt glo. in. c. in literis. x. col. de reſtit. ſpo. Niſi ius tertij cõparẽtis adeo ſit cõnexum cũ iure ſpoliatoris, q̃ nõ poſſit iudicari pro tertio agente qn̄ proſit ſpoliatori: quia tũc ex eius exceptione nõ retardabit reſtitutio. Inn. Bu. & Abb. in. c. veniens. lo. ij. de ſpõ. Lud. in. l. naturaliter. §. nihil cõmune. ij. col. ver. viij. vbi exceptio. ff. de acqui. poſ. Bu. in. d. c. in literis. Licet Abb. aliter ſentiat ibi: & in. c. Itẽ cũ quis. e. ti. Cõuenit iſtis dictum Bal. in. l. ij. ij. col. ver. ſed quid dices. C. de execu. rei iu. vbi dicit q̃ inſtrumẽtum guarentigiæ nõ habet executionẽ parata cõtra tertiũ cõparentẽ, p ſuo intereſſe. facit etiã. c. ſuper eo. de offi. dele. vbi remotio appellatiõis nõ operatur quo ad tertiũ, p ſuo intereſſe comparẽte. Cujus rõ eſt ex il la generali interpretatiõe. p quã dicit principẽ nũquã præſumi velle ꝑiudicare iuri tertij: quã latè dilataui in. c. cãm. xv. col. ver. interꝓtatio priuilegiorũ. de reſcri. facit etiã qđ no. Imo. poſt Paul. de leaza. in cle. j. iiij. col. ver. nun qđ autẽ tertiꝰ. de re iu. ponẽs q̃ illa cle. nõ habet locũ in tertio opponẽte de nullitate triũ ſniarũ. de quo tamẽ ibi p Car. in iiij. q. & p Ro. de re iu. vij. in antiquis. & ij. in antiq oribus. Dixi in. c. cũ ſup. de re iudi. Et gnaliter ſeruiũt q̃ dicuntur de tertio cõparẽte, p ſuo intereſſe in. c. veniẽs. lo. ij. de teſt. poſt Inn. & p legiſtas in. l. à diuo pio. §. ſi ſup rebus. ff. de re iu. & dixi in. d. c. cũ ſup. ¶ Fallit. vj. in eccleſia, & minore, qui reſtituũtur in integrũ ad dilatoriã omiſſam. Spe. de reſti. in inte. §. ſi qs aũt. ver. illud quoque. in fi. p. c. cõſtitutus. de reſt. in inte. & l. minor. xxv. ãnis omiſſam. cũ gl. ff. de mi no. cõtrariũ tenet Inn. latè in. c. corã. ad fi. de reſt. in inte. & ſequit Bal. in. d. l. perẽptorias. i. iiij. col. & Archi. in. c. Irreligioſum. lxxxvij. di. & Bal. in. l. ſcio. ff. de reſti. in integ. Idẽ Imo. in cle. j. ſuper gl. in verbo. læſam. de reſt. in inte. & ibi per Car. q. xvj. idem Lap. alleg. liij. inci. An oporteat. vlti. col. Et Ang. in. d. l. quidã. in fi. Dicẽs q̃ aduerſus interlocutoriam, qua iudex pronuntiat ſe competentẽ, non datur reſti. in inte. alle. Inn. in. d. c. corã. Mouenſ iſti. quia hæc læſio eſt modica. Concorda eos, vt p Imo. poſt. Hoſt. latè in d. c. corã. vl. col. Do. poſt Io. an. in. c. j. ij. col. de re. in integ. in. vj. vt inſpiciaſ natura dilatoriæ: poſſet enim eſſe talis q̃ eius omiſsio valde noceret: vt in exẽplo per eos poſito. Qñ tñ minor nõ oppoſuit dilatoriã, pręſumitur in dubio omiſiſſe ꝓpter imperitiã. vñ poſt litẽ cõte. auditur etiã ſine ope reſtitutionis. Bal. in. l. de die.ª. § ſi ſeruus. in lec. anti. ff. qui ſatiſ. cog. & ſequit ibi Pau. de ca. dicẽs idẽ in ruſtico. arg. l. cũ de indebito. §. finaut̃ is q. ff. de ꝓba. idem Pau. in d. l. ita demum. quod pro notabili ſequitur Alex. vt robiq̃.

a

27 ¶ † Fallit. vij. in dilatoria reſpiciente periculũ animarũ. ita puto generaliter poſſe attentari. Primò p iſtũ tex. in ratione ſua. Secũdò ex dicto Inn. in. c. ij. in fi. de cã. poſ. & ꝓprie. dũ dicit q̃ ſi ſpoliator in matrimonio intentauit petitoriũ. & lis ſit cõteſtata, tñ ſpoliatus poteſt de nouo intẽtare poſſeſſoriũ ſuſpenſo petitorio. alleg. c. ex cõqueſtiõe. de reſt. ſpo. vbi vide But. penul. col. dicentem ſpeciale eſſe in matrimonio: ꝓpter periculũ adulterij. de quo dubitari poteſt durante petitorio. & idem in cauſa beneficiali. propter periculum vacationis. per cle. j. de cauſa poſ. & proprie. idẽ Calde. in. c. fi. de ord. cog. & Io. and. in Spe. de petitio. & poſ. §. ſciendum. ver. ſed pone. quẽ declarat Ab. in dicto. c. ex conquæſtione. in. iij. col. & Ludouic. Ro. in dicto §. nihil commune. vlt. char. & pulchrè Pau. conſi. cclxxiiij. incipi. quia per primum egregium. in primis chartis. vbi

28 declarat Inn. vbi ſuprà. & dicta cle. j. ¶ † Fallit octauò in dilatoria reddente iudicium retro nullum. Butr. Imol. & Abb. hîc. vt eſt exceptio incompetentiæ iudicis, quando iuriſditio non fuit prorogata. Nam ex quo litis conteſtatio fuit nulla: non obſtat. vt latius per eos. Adde Salice. in l. j. C. de iuriſdi. om. iud. & in. l. exceptionem. j. colũ. C. de ꝓba. Et tex. cum gl. in. c. in noſtra. de procu. Et ibi Abb. in. ij. col. & Domi. in. c. ſi quis epiſcoporum. §. exceptio. iij. q. vj. vbi ad hoc dicit eſſe tex. opti. i. c. ad petitionẽ. de acc. facit dictum Inn. in. c. ſciſcitatus. de reſcrip. vbi dicit quòd exceptio declinatoria reddẽs iudiciũ retro nullũ: vt quod iudex eſt furioſus, vel impubes. poteſt opponi etiam poſt litẽ cõteſt. ſequitur Ang. in. l. cum prætor. ff. de iudi. Lud. in rubr. de arbi. vj. colum. cum concordã. quas dixi in. d. c. ſciſcitatus. Et caue: qa dictum exemplũ incõpetẽtiæ iudicis eſt cauillabile. tenẽdo (vt multi) ꝓ p actũ tacitũ fiat prorogatio iuriſdictionis: de quo ſcribũt oẽs in. c. j. de iudi. & in. l. ſi conuenerit. ff. de iuriſdi. om. iu. quia tũc p litis conteſt. eſſet facta prorogatio. & ſic eſſet excluſa dicta dilatoria. ſed vbi iuriſditio nõ eſſet prorogabilis: vel teneres illã opi. de prorogatione tacita. tũc procederet dictũ exẽplũ.

29 ¶ † Fallit nonò. qñ litis cõteſta. fuit nulla. Pau. de ca. in. d. l. ita demũ. alleg. Guil. de cug. in. l. eum qui. in prin. ff. de cõſti. pecu. ar. l. accuſare. §. hoc beneficio. ff. de accu. melius ſa cit. l. licet. cũ gl. maiori. in fi. C. de procu. & gl. in. l. ſi pater. C. ne de ſta. defun. & in authen. offeratur. C. de lit. conteſ. ſecundùm Alex. in. d. l. ita. Pro quo vide q̃ adduxi. ſ. eo. in. c. paſtoralis. ad fi. probando quòd ſi libellus eſt ineptus, non currit terminus ad excipiẽdũ. & faciunt quæ late cumulaui in. c. ex tenore. iiij. col. ver. de reſcrip. nullo. de reſcrip. vbi apoſtillaui materiam regulæ nõ præſtat. de reg. iur. in vj. ¶ Fallit decimò † niſi exceptio dilatoria opponaſ incõ

30 tinenti poſt litem cõte. gloſſa reputata ſingularis in. l. Põponius. §. ratihabitionis. ff. de procu. Inn. in. c. paſtoralis. in prin. ſ. eo. Imo. in. l. ij. §. prius. ff. de vulga. & pup. ar. l. lecta. ver. dicebam. ff. ſi cer. pe. Contrarium tenent Bal. & Ang. in. d. §. ratihabitionis. quos ſimpliciter refert Imol. in. l. ex cõſenſu. §. eum qui. xxiij. col. ff. de app. & Alex. in. d. l. ita demum. nihil firmãtes. Adde Butr. in. c. cùm dilectus. iij. col. de ordi. cog. vbi tenent hanc fallentiam. per tex. ibi. ſecũdũ vnam lec. in ver. circa. Idem. Ange. are. in. d § eum qui. viij. col. Facit gl. in ver. imò verò. in. c. prædicator. xvj. q̃. j. dicens diffinitiuam ſententiã poſſe reuocari incontinenti: quam extollit Bal. in. l. non dubium. viij. col. C. de legib. & in. l. j. ix. col. C. de fur. & Pe. de anc. conſi. milii. cciiij. Iudex i. de iure iudicaturus. vj. col. & Car. conſi. xxxj. pũctus &c. & plerique alij faciat glo. in. c. apud miſericordẽ. xxxij. q. j. & in. c. fi. in verbo. iuſta. de iureiu. in. vj. facit glo. in ver. poſt tempus. in §. tutor. inſt. de autho. tu. facit. c. pręterea. de teſti. cog. Declara. vt per Bal. in §. quibus. iiij. col. verſ. deinde no. in. j. conſtit. C. cũ concor. quas olim poſui in. c. qualiter. lo. j. xxxvj. col. de accu. intelligerem eſſe incontinẽti an tequam diuerteretur ad actus extraneos. per. l. j. §. j. cũ materia. ff. de ver. oblig. ¶ † Fallit. xj. in dilatoria ſolutionis.

31 Abb. hic. Inno. ſ. eod. in. c. paſtoralis. & ibi But. vij. col. & Bar. in. l. exceptionem. C. de proba. contrarium tenẽt Cy. Ia. & But. ibi. & Spe. de except. §. nunc videndũ. in prin. & Hoſt. in ſum. e. ti. §. & qñ. in prin. & Imo. hîc p. d. l. exceptionem. in verbo oportet. qđ verbum eſt neceſsitatis, & non cõſilij. gl. in. c. j. i verbo. oportet. de reſcri. in. vj. cũ ſi. tenet Sali. in. d. l. exceptionẽ. iiij. col. cũ tribus ſequentibꝰ. quẽ ad literã imitatur Ang. aret. in. d. §. appellantur. xl. col. inſti. de except. & in effectu volunt hoc. q̃ aliquando opponiſ iſta dilatoria, vt impediatur proceſſus. & debet opponi ante litem cõte. aliqñ ad impediẽdã diffinitiuã, & ad cõſequendũ abſolutionẽ ab obſeruatiõe iudicij, & beneficiũ duplicatarũ dilationũ: & tũc debet opponi ante lit. cõte. vel in ipſa litis conte. & latè oſtẽdũt cõtra Bal. nõ poſſe tũc ſeq̃ ſententiã cõdẽnatoriã. Aliqñ poniſ, p iure ſuę dilatiõis tãtũ conſeruãdo. & pòt opponi ante litẽ cõte. & cõdẽnabiſ diffinitiuè ad ſoluendum cũ tempus venerit. nec habet inducias: quia danſ ſolũ ei qui ab initio poſuit. hoc modo intellige Ab. in. c. de teſtibꝰ. ij. col. de teſti. & Do. in. d. c. ſi quis. § exceptio. iij. ceptio. iij. q. vj. Et dũ Ab. hîc poſt Bar. in. d. l. exceptionẽ. diſtinguit ſi reos nõ ꝓponit qd debeat facere iudex. adde Bar. in. l. eũ qui. §. qui ita. ff. de ver. ob. videlicet vtrũ cõditio inſit vel nõ. & ſequiſ ſimpliciter Bal. i. d. l. exceptionẽ. & Imo. hîc. licet Sal. ibi aliter dicat. de quo etiã p Ang. qui ſequiſ Bar. in. l. qđ ſi in diẽ. in prin. ff. de pet. hęre. & Alex. in. d. §. qui ita. Itẽ dũ Ab. diſtinguit vtrũ poſt publicationẽ teſtium deducaſ per teſtes iſta dilatoria per capitula diretè cõtraria. an non. Adde eundẽ omnino in. c. j. iij. colũ. ibi: ſed Io. Cal. de ordi. cog. & no. in. c. ex tenore. de teſti. & in cle. ij. de teſti. Et dũ dicit Ab. q̃ vbi actori ius non cõpetit, poteſt iudex nõ petitus eũ repellere. adde gl. or. in. l. vbi pactũ. C. de tranſac. & ibi latè oẽs ſcribẽtes: maximè Alex.

32 ¶ Fallit. xij. niſi pars tacitè permittat † q̃ opponaſ, & diſcutiatur dilatoria poſt li. conte. Abb. in. c. cũ cõtingat. pe. colũ. de offi. dele. pro quo faciunt quę ipſe adducit ibi: & quę dixi latè in. c. inter monaſteriũ. vl. char. ver. limita. viiij. ti.

33 ij. ¶ † Fallit vltimò in dilatoria quæ ſuperuenit poſt litẽ cõte. gl. hîc. & tex. ſ. eo. c. paſtoralis. & in. c. inſinuate. de of. deleg. Reſtringe hoc quiq̃ modis. quos dixi vtrobiq̃. cætera vide in locis primò allegatis. ¶ † Circa perẽptorias. primò dũ dicit Abb. poſt But. qnòd peremptoria notoria æquiparaſ illis de quibus in. c. j. de lit. cõteſt. in. vj. Et iõ impedit litis ingreſſum. adde Io. an. idẽ tenẽtẽ in Spe. de ex cep. §. dicto. ver. ſed nõ reus. But. in. c. ſup his. xviij. colũ. de reſcrip. & in. c. ex parte. B. pe. col. de fo. cõpe. Bal. in repertorio Inn. in verbo exceptio. q. xx. alleg. Inn. & bene. in. c. fi. de libel. obla. vbi etiã firmant omnes alij. licet Imo. titu-

a bet. idẽ tenet Do. in. c. vt circaª. § alioquin. ver. v. cõcluſio. de elec. in. vj. Et Bal. in. l. eleganter. § ſi quis poſt. ff. de condi. inde. Et Pet. de anch. poſt Io. an. in. d. c. j. v. col. de litis cõteſt. in. vj. & Bal. in. l. poſtquã liti. iij. col. ver. octaua exceptio. C. de pac. & But. hîc. Subdit But. in. d. c. fi. & in. c. j. in iij. col. de ordi. cog. & Bal. in. d. §. ſi quis poſt. & prædicti. q̃ idẽ eſt in exceptione quæ venit ꝓbanda per inſtrumentũ. quia illud dicit patere, qđ cõſtat p inſtrumẽtũ. c. cũ cõtingat. de reſcript. c. licet. de proba. cũ ſi. Et intellige etiã ſi iſtę exceptiones q̃ notoriè probantur, eſſent tales quę nõ inferrẽt agẽti nõ cõpetere actionẽ: ſed eã elideret. vt ſit differẽtia inter iſtã fallẽtiã & ſequẽtẽ. Et quãuis iſta fallentia non probeſ iure expreſſo: tñ habet æquitatẽ. ſecũdũ Imo. in. d. c. fi. Et de ipſa facit ipſe hîc magnũ feſtũ: licet nõ reperiaſ iure bene cautũ ſecundũ eũ. Tñ bene facit. c. quoniã. de fil. preſby. quod alleg. Io. an. in. d. c. j. de lit. cõteſt. in vj. Et hoc modo habes principalẽ fallentiã ad regulã. quæ dicit peremptorias debere opponi poſt lit. cõteſt. Iſta eũ impedit

b litis ingreſſum. & cõiter tenetur. Difficilior eſtᵇ alia fallẽtia de exceptione cõcludẽte ius actori nõ cõpetere. in qua Bar. in. l. cõquerebaſ. ff. iud. ſol. Primò intelligit dictum. c. j. de lit. cõte. in. vj. ꝓcedere in omni exceptione rei finitę. vt ſolutionis, vel acceptilationis. & omni alia denotante actionem nõ cõpetere: inſpecta ratione illarũ triũ de qbꝰ ibi. ſed ob. ſibi gl. iij. in. d. c. j. ¶ Quæ exemplificãdo regulã illius. c. dicit. q̃ ſolutio & acceptilatio ſunt de defenſionibus quæ litis ingreſſum nõ impediũt. Vñ Pau. de caſt. in. l. nã poſtea. in prin. ff. de iureiur. perpendens hoc. dicit poſt multa q̃ aut loquimur in exceptionibus ſeu defenſionibꝰ litis finitæ. & iſtæ ſiue ſint tales quæ oſtẽdãt actionẽ nõ competere, ſiue nõ. impediũt litis ingreſſum. Aut nõ ſunt litis finitæ. & tñ inferũt actionẽ non cõpetere &c. & tũc ſi cũ exceptionis obiectu producaſ inſtrumẽtũ, ꝓbans defenſionẽ, procedit opi. Bar. Aut nõ, ꝓbaſ ſtatim tempore oppoſitę exceptionis: ſed poſt terminũ ad ꝓbãdũ. & non audieſ ante lit. cõte. Ita intelligiſ dictũ. c. j. cũ gl. ſecũdũ eum cum quo trãſit Maria. de ſenis. in. c. vnico. xxiij. col. de lit. cõteſta. appellãs hæc difficillima. ¶ † Cõſidera bene q̃ reſpectu ſolutiõis & acceptilationis. d. gl. nõ videſ vera: qa ſunt rei finitę. d. l. cõquerebaſ inducẽdo vt ibi p Bar. licet Rota de litis conteſt. in antiquis. aliter dicat. Ideo ſi ad probãdã iſtã reus peteret breuẽ terminũ, videſ audiendꝰ añ litis ingreſſum per. d. c. j. in verbo finitæ. ſed in alia exceptiõe nõ a finitę rei q̃ tñ inferret ius nõ competere actori, videſ obſtare dicto Bar. tex. cũ gl. j. d. c. j. Puta ſi reus dicat cõtractũ ex quo conueniſ non fuiſſe celebratũ. Iſta eñ impedit ingreſſum litis. Bar. in. l. ſi pupilli. §. videamus. ꝓ illũ tex. ff. de neg. ge. & in. l. ſi vnus. §. ante omnia. p illum tex. ff. de pact. cum cõcor. Neq̃ placet diſtinctio. Pau. & Alex. in. d. l. nã

b & poſtea. quia nõ eſſet differẽtia inter exceptionẽ rei finitę: & alias peremptorias. Nã quãdo in alijs offerret dicta probatio inſtrumẽti, impediret litis conteſt. vñ ipſe tãdẽ firmat ſimpliciter cum Bar. oẽm exceptionẽ inferentẽ ius actori nõ cõpetere, poſſe opponi ad litis ingreſſum: abſq̃ eo q̃ tpe obiectus probeſ. dũmò intra breue tẽpus probari poſsit. ¶ Nõ ob. q. d. c. j. nõ ponat niſi de exceptione litis finitæ: qa voluit ponere vnã fallẽtiã: de qua in iuribus hîc alleg. in gl. Aliæ exceptiones impedientes litis ingreſſum ponunt in alijs iuribus dicentibꝰ actio nõ detur, actor nõ audiaſ, expediri nõ poſsit. & ſimilia verba importãtia iudicium non eſſe inchoandũ. & vna lex etiã taxatiuè loquẽs non excludit fallẽtias aliorũ iuriũ. Lob es. cum glo. in ver. tñ minorũ. C. de prędi. mino. cũ ſi. de quibus per eũ. ¶ Cõfidera. ij. q̃ in effectu Alex. reprobat exẽpla gl. in. d. c. j. Sed tũc dicet quiſpiã. defenſio ſemper infert actionẽ non competere. & tñ dictũ. c. j. vult q̃ regulariter ante litis ingreſſum non opponatur defenſio, ergo adhuc ſtat cõtrarium. Sed pòt opponi verbũ defenſio: vt ibi p Do. poſt Franci. vercel. vbi dicit q̃ talis geminatio verborũ fuit potius poſita ad denotãdum cõem vſum loquẽdi reorũ. qui aliqñ dicũt excipiẽdo ꝓponendo. Quãdo q̃ ad iuris mei defenſionem ꝓponendo. Vel ſecũdũ eos defenſio dicit illa q̃ ꝑſonaliter reũ defendit. vt cũ cõueniſ ſocius, parẽs, vel patronus, q nõ tenẽt vltra quã facere poſsint. Et hęc exceptio non iuuat fide iuſſores. l. exceptiones. la. ij. ff. de excep. Excipiouerò dicit q̃ regulariter elidit intẽtionẽ agentis. & de hoc in Specul. de excep. §. j. per Io. an. ſecũdùm eos. dixit etiam Fede. conſil. clxxxiij. incip. domine griſole. quod verbum rei finitæ de quo in. d. c. j. intelligiſ etiã de illa exceptione quę infert actionem non cõpetere. licet aliud dicatur ibidem conſil. clxvj. incipiẽte dñe Berte. & cum opi. Batt. in. d. l. conquerebatur. tenet Lud. conſi. ccclxj. inci. Videtur prima fronte. de quo etiam per Ange. in §. omnem. iij. col. in authen. de litigioſis. Et ſi diceres. omnis actus ex quo producitur peremptoria habet perimere negotium, & ſic litem finire. ergo peremptoria impedit litis ingreſſum. Reſponde aliud eſſe aliquid poſſe rem finire: aliud rem ex eo iam finitam eſſe. Primo caſu prius oportet conteſtari litem quàm opponere. Secũdo ſecus. ſic intellige Ang. ibi. & dum Bar. in. d. l. conquerebatur. dicit debere inſpici modum quo proponitur exceptio litis finitæ. Adde omnino Sali. in. l. poſtquam liti. in prin. C. de pac. vbi dicit q̃ exceptiones tales ſunt huius finis & effectus vt propoſitæ in forma declinatoriæ impediant proceſſum. Puta dicendo non habes actionem. Sed ſi opponuntur in forma peremptoriarum, & ſic ad materiam cauſæ. Puta non foues iuſtitiam. tunc non impediunt proceſſum. & imputet ſibi qui illum modum & formam proponendi elegit. Subdit etiam ibi Sali. multa ſignanda verba ad intellectum glo. iij. in. d. c. j. maximè in cognoſcendo quæ dicatur propriè exceptio litis finitæ. ¶ Daſ alia fallentia maxima. videlicet in omni perẽptoria quam excipiens offert ſe incontinenti † probaturum. q̃ audietur ante litis ingreſſum. Abb. poſt Butr. in. c. ſuper literis. viij. col. de reſcrip. alle. Archi. hoc non dicentem in libro meo. in. c. vt circa. de elect. in. vj. Et dicit hoc dictu a multis morderi. Idem But. in. c. j. v. colũ. de ordi. cog. Contrarium tenent Inn. But. Abb. & Imo. in. c. fi. de libel. obla. Pro quibus facit primò dictum Innocen. in. c. ij. ad fi. de cauſa. poſſeſsio. & proprie. dicentis quod iudicium ſpoliationis non impeditur, licet ſpoliator offerat

¶ In ca. vt circa. Et ibidem vide Archi. & adde. d. Alexã. de imo. in l. vir bonus. iudicio ſolui.

¶ Difficilior eſt. Adde tu q̃ teneo opiñ. Bar. in. l. cõquerebaſ. ff. iudicio ſolui. & l. nam & poſtea. ff. de iure iurã. in. j. col. & d. Abb. in text. iſto in. v. col. in verſi. idem vbicunq̃. q tenent q̃ exceptiones quæ cõcludũt actori ius nõ cõpetere, ꝓhi opponi ad impediẽdã conteſtationem litis. quãuis Feli. hîc nõ bene declaret quę fuerit mens ſua. adde etiã q̃ iſte exceptiones quæ concludunt actori ius non competere ſũt multæ: & quoties aliqua proponitur, impedit litis ingreſſum: vt puta opponitur. tua non intereſt. Bar. in. l. poſthumus. §. ſi quis. ff. de inoffi. teſt. Itẽ ſi opponiſ quod ſit ſtatutum in ciuitate. q̃ qui non ſoluerit gabellas non audiatur iſta tunc impedit litis ingreſſum. Bartol. in. dic. l. nam & poſtea. ff. de iure iur. in. j. col. & in l. elegãter. §. ſi qs. ff. de condi. inde. Itẽ exceptio ſolutionis. do. Abb. in iſto tex. in. v. col. in. d. ver. idẽ vbicũq̃. Itẽ pactum de non adeundo iudicẽ. l. dedi. in principio. ff. de condi. ob cau. Item exceptio loci ſcribẽtes. in. c. ex parte. de appel. Item exceptio laudi emologati. Pe. de anc. in. c. j. de lit. conteſta. in. vj.

a ¶ Reſeruari. Adde Salt. in. d.l. nã & poſtea in prin. vbi etiã vide do. Alex. de imo. & adde Bar. in. l. pe. C. depoſiti. & in l. fi. C. de cõpenſa. & Arc. iñ. qõ vj. in. c. ſi quis epiſcoporum. ſed qd ſi nõ reqrat altio rẽ indaginẽ. vide gl. & doc. in. c. cũ cõtingat. ſ. de offi. dele. & bal. in. l. peremptorias. & a in. l. j. pen. char. & in. l. ſi criminis. C. qui acc. non poſſunt. & Ioan. de imo. in. d. §. j. d. l. ille à quo. & in. l. ſi quãdo. de leg. j.

b ¶ Litis. De his ẽt vide d. Sozi. in cõ ſl. xxxviij. inci. ꝓ deciſione p̃dictæ. ver. cum ergo de iure. cum ver. ſe. vſq; ad conſi. Suo parte char. lxxv.

c ¶ Pro prælato. Adde Bal. in addi. ad Spec. in. tit. de actore. ver. fi. vbi etiam vide Spec. ĩ ver. ſed pone quidã dicens, b facit tex. in. l. nõ ignorat. cum gl. C. q acc. nõ poſſ. & adde Cardi. in cle. j. in fi. de exceſ. prela. & i cle. in pleriſq;. §. j. ij. q. de elect.

d ¶ Iudicij. Vide tñ Bar. in. l. pompo. §. ratihabitionis. ff. de procur. & in l. ita demũ. & in. l. licet. vbi etiã per Bal. C. eo. titu. & oĩno Car. in cle. iij. ix. q. de procu.

e ¶ Impedit. An & qñ exceptio litis pẽdẽtię obſtet & quid ſit vidé d. Sozi. in conſi. xxxviij. incip. ꝓ c deciſione prędictę. verſ. primo hic probatur. cũ verſi. ſeq. in. j. par char. lxxv.

ſe probaturum de dñio incõtinenti. eſt gl. j. in. c. ſuper cã. & ibi domi. ij. q. v. & tex. cũ gl. in. c. literas. §. pe. in. verbo in continẽti. de reſti. ſpo. Not. Spe. de petitorio & poſſeſſorio. §. fi. ver. xiiij. ſecundũ quoſdã. But. ĩ. c. in literis. xx. col. de reſti. ſpo. & in. c. Itẽ cũ quis. in fi. eo. ti. Ang. in. l. incerti. vl. col. C. de interdi. & in. l. fi. C. quorũ bo. reprobãdo glo. quę voluit cõtrariũ in. l. ſi de vi. ff. de iudi. de quo etiã per Ang. in. l. momẽtanę. in prin. C. vñ vi. Secũdò facit. quia ſi ſic eẽt quòd ſufficeret offerre probationẽ perẽptorię in continẽti, ꝑfectò nõ eſſet opus enumerare aliquã aliã exceptionẽ ſpeditiuã ingreſſus litis. ſed ſufficeret ſemper in ſpicere ſolũ hanc regulã. videlicet an incontinenti poſſit probari vel nõ: patet: quia Bar. vbiq; & alij infrà allegãdi: ſemper dicunt ꝙ exceptiones impedientes litis ingreſſum debẽt probari incõtinẽti. & ſi requirũt ĩdaginẽ altiorẽ, dẽt reſeruariª vt ꝑ multos doctores allegatos ab Alexã. in d. l. ille à quo. §. j. ff. ad treb. Cogitabã (ſi dici poſſet) ꝙ verbum incontinẽti non capiat in iſta materia ſemper eodẽ modo: ſed ꝙ ab Arch. & ſequacibus capiatur multum ſtricte, vbi dilatione modica opus eſt. & tunc iſta fallẽtia erit ſimilis illi de exceptione notoria, vel quę patet in inſtro: quia ꝓbatio parata incõtinẽti eſt prę ceteris priuilegiata c. interpoſita. in prin. de app. &. d. c. ſras. ad fi. ſed Bart. in. l. fi. ff. pro ſuo. &. d. l. cõquerebaſ. & in. d. l. nã & poſtea. cum ſi. capit verbum incontinenti nõ ita ſtrictè: ſed pro quodã medio ĩter probationẽ paratã, & ĩter indigentẽ indagine quod totum ſit in arbitrio iudicis. vt ꝑ ipm in. l. ſi is à quo in prin. ff. vt in poſ. lega. & niſi ita intelligas, difficile ſuſti nebis vtrãq; doctrinã. & fortè hoc ſenſit Pau. de ca. in. d. l. nam & poſtea. & Maria. in. d. c. vnico. ver. xxx. exceptio. dum intelligunt Arc. qñ reus opponit, & ſtatim ꝓbat. ſecus quando peteret terminum ad probandum. & vt intelligas bene Bar. in. d. l. fi. ff. pro ſuo. vide omnino Archi. cõ ſi. xcix. clariſſime doctor. vbi declarat eius mentem: dum vult ꝙ vbi nõ offert probatio incontinẽti, fiat reſeruatio. & per eundem conſi. xxxvij. j. &. ij. col. ¶ Reliquas exceptiones peremptorias impedientes ingreſſum litisᵇ cõtra naturã aliarũ enumerare lõgũ eſſet. ideo omitto ad inſtar Alex. in. l. fratris. C. de trãſac. vbi copioſè remittit ad loca quãplurima. ex quibus fieri poſſet longa repetitio. & ea repetit. in. d. l. nã & poſtea. in prin. dicẽs de iſtis exceptionibus reperiri quẽdã tractatũ Marſiliani. & adde Ang. areti. iu. §. eq; ſi debitor. in. vij. col. vſq; ad fi. iſti. de excep. vbi enumerat. xliiij. de iſtis exceptionibꝰ. ſubiũgẽs optimè quinq; regulas. ꝑ quas illæ. & aliæ innumerabiles comprehẽdunt ſecundũ eũ. & adde Maria. in. c. vnico. xiiij. col. ſ. de lit. cõt. vbi extẽsè ponit. xxxvj. quarũ aliquę nõ ſunt ab alijs poſitæ. Subiungẽs practicã opponẽdi eas ex dictis doctorũ in d. c. j. de lit. conte. in. vj. Multa etiã ponit Bal. in repe. ij. vij. char. ver. expeditæ ſunt gl. ff. de iureiu. Vide etiã do. in. c. vt circa §. j. de elect. in. vj. vbi poſt Io. monachi ponit ſex magiſtrales doctrinas. Plurima etiã vtiliainuenies extẽsè ꝑ Alex. in. l. vir bonus. ff. iudicatũ ſolui. in apoſtillis. & etiã ꝑ Frmanũ in reptorio qñ opponaſ. aliquid etiã ꝑ Ang. are. in. §. ĩ bonæfidei. v. col. iſti. de act. ¶ † Quaſdã tñ exceptiones nõdũ vulgo cognitas prętereũdas nõ duxi. vnde dic ꝙ iſta exceptio. Tu nõ es ꝑlatus. non impedit litis ingreſſum. quia ex quo poſsidẽt agere põt. ſecº ſi addaſ nec es in poſſeſſione ꝑlaturæ, nec haberis ꝓ prælato. ᶜ Do. quẽ oĩo vide in. c. quieſcamº. ꝓ illũ tex. xlij. di. vbi idem dicit ſi opponaſ exceptio cõcludẽs defectũ poſſeſſionis. Puta ꝙ eſt intruſus ꝑ potẽtiã laicorũ. quia ſi hoc ꝓbeť, repellit ab agẽdo. & dicit Archi. in. c. alienationes. poſt prin. ver. vñ dicas. xij. q. ij. ꝙ qñ contra prẽlatũ excipitur ante lit. conteſt. ꝙ non eſt prælatus, nec in poſſeſsione prælaturę: tũc ante lit. conte. debet agens docere de ſua poſſeſsione. & idem not. Bar. cõ ſi. lxxxij. punctus queſtionis. j. col. dicẽs eſſe caſum (ſi beneinſpiciatur) in. l. j. C. de teſtamẽ. idẽ ſentit Do. in. c. j. pe. collũ. de conceſ. præbẽ. in. vj. vbi referens Compo. in. c. nihil de elec. dicit ꝙ ſufficit ꝑlatum agentẽ noſe ꝑlaturę eſſe in poſſeſsione ꝑlaturę, & haberi ꝓ prẽlato. & tũc cõtra eum nõ admittit exceptio ꝙ non ſit prẽlatus, & ꝑ hæc ſis cautº in modo opponẽdi. & de exceptione. Tu nõ poſsides, nec poſsidere pótes beneficiũ. vide Car. & Abb. in. c. ex parte. in fi. de reſti. ſpo. † Et iſta tu non potes eſſe ꝓcurator. põt opponi in quacũq; parte iudicij. ᵈ Rota de procu. xxxvij. in nouis. Itẽ iſta exceptio. nõ debes audiri ex forma ſtatuti. põt opponi añ & poſt lit. cõte. Ana. egregiè in. c. qa fruſtra. iij. col. de vſu. dicens de hoc fuiſſe fortiter dubitatum Florẽtiæ. inducit præſertim Bar. Sal. Flo. in. l. elegãter. §. ſi quis poſt. ff. de cõdi. indeb. & alia. Itẽ exceptio prẽcepti de ſoluendo facti in cõfeſſum impedit ingreſſum litis. Rota de li. conteſt. vij. in antiquis. † Itẽ exceptio nõ potes accuſare. impedit ingreſſum litis. Abb. Ana. Maria. in. c. j. i prin ci. de accuſa. cũ concor. de quibus ibi per eos. No. Bart. in l. j. §. accuſatione. ff. ad turpil. eſt tex. gl. & Bar. in. l. ſi maritus. la. ij. §. præſcriptione. ff. de adulte. cum concor. Idẽ dic de exceptione. Renũtiaſti appellationi. Pet. de anch. conſi. mihi. ccclxv. incipiente pro declaratione. ¶ † Idẽ dic de exceptione iuramẽti extraiudicialis etiã delati parti ſpõte & authoritate propria. gl. fi. quaſi in fi. in. c. ſup hoc. de renũtia. & ibi But. & Imo. ad fi. Idẽ dic de exceptione. Fui aliãs inquiſitus. gl. & Bar. in. l. ſenatus. ff. de accuſ. qđ extollit ibi Ang. licet ipſe aliter ſcripſerit. i. l. q de crimine. C. de accu. vt ꝑ Moder. in li. maleficiorũ. in verbo cõparent dicti inquiſiti in termino. x. col. verſi. quid ſi opponit. Idem dic de exceptione ꝙ in facto nõ eſt dubiũ ſed in iure. Bal. in. l. Arethuſa. in fi. ff. de ſta. ho. propter aureũ dictũ Inn. in. c. cũ inter. in fi. de cõſue. Vbi dixit ꝙ ſup diſputatione iuris non requiritur ordo iudiciarius. ſequiť Bal. in propoſito idem tenẽs. in. l. poſtquã liti. C. de pact. vbi etiã multa inuenies. Facit quod no. Bal. in. l. ancillæ. C. de fur. Imo. in. l. ſi ſic. de verb. obl. Phi. in. c. ſæpe. vj. notabili. de appel. dicẽtes cõſan guineos non cõpelli cõpromittere de qõnibus iuris tñ. & dicit Rota de ſen. excõ. xix. in antiquis. ꝙ vbi contenditur an quis ſit excõicatus, non requiritur litis conteſta. allegat Innoc. in. d. c. cum inter. Cuius dictum ad ſimilia adducit Bal. in. l. de quibº. xx. col. ff. de le. Rot. de li. cõte. iij. &. v. in nouis. Bal. in. l. Imperator. la. j. ij. col. ff. de ſta. ho. Pe. de anc. cõſi. mihi. clviij. Viſis &c. j. colũ. Phi. i. c. ſæpe. iiij. col. de ap pel. But. ĩ. c. olim. ij. col. de ver. ſig. vbi Inn. idẽ ſentit i fi. & cũ his locis nõ viſitatis apoſtillabis Inn. vbi. ſ. ¶ † Itẽ dic ꝙ exceptio litis pẽdẽtię ipe ditᵉ ingreſſũ litis. Pe. de anch. i cõ ſi. xiij. viſo ꝓceſſu. niſi pẽdeat corã arbitro. Ang. ĩ §. qa verò. ad fi. i authẽ. de iudi. qai ptãte partis eſt recedere ab arbitrio ſoluta pœna. l. ſi quis rẽ. ff. de arbi. Et pro dicto conſi. Pe. adducitur ratio: quia ſicut exceptio rei iu. obſtaret ingreſſui litis ſi in illa materia eſſet iudicatũ: ita quando pendet cã. vt per Bar. in. l. fundũ. & in. l. fundi. ff. de except. Ex qua ratione ſequiť ꝙ etiã ad impediẽdũ iudiciũ ſummariũ haberet locũ dicta exceptio. quia ibi etiam haberet locum exceptio rei iudicatæ. Bar. in extrauagã. ad repri. in ver. ſine figura. Et haberet locũ dicta exceptio, etiã ſi actor eſſet paratus renuntiare inſtãtię inchoatæ. quia inuito reo non poteſt. Bal. Sali. & Pau. in. d. l. poſtquã liti. Et ibi Alex. v. colũ. ver. quid autem. per authẽ. qui ſemel. C. quomodo & qñ iudex. niſi actor vellet deſiſtere à lite. renũtiãdo etiam iuri ſuo: quia cum nihil tũc interſit, rei põt eo inuito renũtiare. Sali. in. l. j. in prin. C. de carbo. edic. & in. d. authẽ. qui ſemel. in. j. oppoſitione. propter gloſſ. in. d. l. j. & per text. in. l. deſtitiſſe. ff. de iudi. Et licet Sali. loquatur ſimpliciter de deſiſtente à lite: tamen intelligitur de deſiſtente à lite & iure. propter dicta Salice. in. dicta. l. poſtquãm. iiij. col. ver. vij. dũ probat quòd renũtians liti intelligiť in dubio renũtiare liti & iuri. & no. Rota. de re iu. xxx. in antiqs. Et hoc in cã. ꝓphana. ſecus in beneficiali: quia ſicut in illa expreſſa requiritur authoritas ſupioris. c. quod in dubijs. de renun. ita in iſta tacita. ſecũdũ Ro. ibi. & latius. de renũ.

iij. in nouis. ij. col. ibi: nec ſecũdũ dñm. quę omnia bene repone. ¶ Et quòd exceptio litis pendẽtiæ qñ ob. debeat opponi[a] in initio litis. no. Bal. in. l. peremptorias. in fi. C. ſen. re. non poſſe. & in diſputatione inci. Accuſatus de vi turbatiua. xj. col. & in authẽ. ſed nouo iure. ver. ſed pone in ciuitate. C. de ſer. fugi. & Imo. in. l. cum procurator. §. diuus. de no. oper. nũ. & Bal. in. l. ij. C. de peti. hære. & Alex. conſ. cccclxix. Magnifice ptor. antepe. col. Et de exceptioe adulterij. vide latè per Ana. in. c. pe. xij. col. ver. vl. circa prędicta. de adul. vbi dicit poſt Inn. ꝙ ſi opponitur contra accuſatorem de adulterio ad ſeparationem tori, eſt perẽptoria. & põt opponi ante litem conteſt. per illum tex. & idẽ ipſe no. in. c. fi. in prin. eo. ti. vbi vide. & de exceptione pacti de non agẽdo vide Ang. in §. omnẽ. in. iij. col. in authẽ. de litiga. & Alex. poſt Imo. in. l. eũ qui ita. §. qui ita. lo. j. ad fi. ff. de ver. ob. & de exceptione excuſionis.[b] ꝑ authẽ. hoc ſi debitor. C. de pig. vt nõ conueniant hypothecaria q poſsident res q̃ fuerunt debitoris, niſi prius diſcuſſo debitore. Dicit hĩc ſolus Car. ſe cõſuluiſſe quòd eſt dilatoria. adeo quòd ſi ea non pręmiſſa, vel ꝑmiſſa minus ſufficiẽter agit, & non opponiť ante lit. cõt. valeat proceſſus ſecundùm eũ ꝓ not. in ſimi. in. l. exceptiones. ff. de exce. vbi exceptio quòd nemo cõueniať vltra quàm facere poſsit eſt dilatoria. Et iſta exceptio. Fui aliãs de hoc crimine accuſatus. impedit ingreſſum litis. Ana. in. c. de his. de accu. Bar. in. l. ſenatus. ij. col. ff. de accu. & Ang. ibi ex hoc inſtruit reũ. vt faciat ſe prius accuſari coram iudice quẽ ſperat habere mitiorem. & no. ang. in. l. pe. poſt mediũ. ver. ex prędictis ſumme. ff. de pe. hęre. q̃ tn cautela ſi ꝓbaret in fraudẽ facta, nõ iuuaret. Bal. Ang. & Alex. in. l. ſi ſeruus pluriũ. §. j. ff. de leg. j. Facit multa dicta q̃ in ſimili de affectãte cõmodũ data opera iam pridẽ accumulaui. in. c. fi. de teſti. occaſione eius qđ ibi dicit Io. an. de ꝓcurante odiũ Titij. ne teſtificet contra eũ. de qua regula ꝑ Alex. in. d. l. ſi ſeruus pluriũ. §. j. ff. de leg. j. Et iſta exceptio. videlicet falſò narraſti quòd ſit ſtatutũ in eccleſia noſtra de non admittẽdis in canonicos illegitimis. põt opponi contra cõmiſsionẽ in vim dilatoriæ. Egi. cccxc. cõcluſione. ¶ † Et iſta exceptio. tu nõ poteſt tertiò appellare eſt peremptoria. do. xx. di. in ſumma. in pri. colligens accuratè iſtud ex dicto. Archi. ibi & ex gl. ord. in cle. cum à repulſione. de appel. dum voluntas ꝓbare quòd ſententia ſuper exceptione peremptoria eſt interlocutoria. alle. c. ſua nobis. dẽ app. q tex. loquitur de iſta exceptioe. Nõ potes tertiò appellare: & ex hoc ſequitur ſecũdùm domi. quòd iſta exceptio põt opponi poſt li. cõteſt. qđ eſt bene no tandũ ſecundùm eũ. & exceptio diſcuſsionis de qua in authen. pñte. C. de fideiuſſ. impedit litis ingreſſum. Cyn. & Bal. ibi. nec põt opponi poſt. vt per Alex. copioſè conſi. lxxviij. in cauſa & lite vertente. ad fi. & plenius conſil. mihi. cccccxvj. In cauſa executionis. & ibi voluit quòd etiam fideiuſſor indẽnitatis nõ opponit hãc exceptionẽ poſt li. cõteſt. ¶ Scias etiã † quòd vbi ob. exce. apta impedire litis ingreſſum, ibi etiã ꝑ eãdẽ poteſt qs recuſare vt non reſpondeat ad interrogationem factã per iudicẽ an ſit hæres. Ludo. vtiliter conſi. ccxlix. In caſu propoſito. & de exceptioe tua, non intereſtᵉ. & de exceptione q̃ opponitur cõtra teſtes. ᵈ vide Bal. in. d. repetitio. l. ij. ff. de iureiu. ¶ † Et de exceptione. Bãnitus potuit impune offendi. dic quòd impedit litis ingreſſum. Bart. in. l. ſi ſeruus. per illũ tex. C. de his qui ad ec. confu. dicens eſſe menti tenẽdũ. Et iſta exceptio. non ſpoliaui. vt dixiſti in reſcripto. non impedit litis ingreſſum. Io. an. in regula exceptionũ. in fi. in merc. de quo facit feſtũ Are. in. l. naturaliter. §. nihil cõe. in. vij. col. ff. de acqui. poſ. ¶ De prædictis exceptionibus ponit etiam aliquas Are. in §. appellanť. xlviij. col. ver. qro qđ de exceptionibus. inſti. de excep. & no. quòd ſuccũbẽs in probatione taliũ exceptionũ põt reproducere teſtes ſup eis poſt litem cõteſtatã: qa fuerũt ſummariè examinati. & ad alium finẽ. Bar. in extrauagã. ad reprimẽ. in verbo ſummariè. vl. char. ibi. & ex hoc dicto ꝑbatur in. c. veniens. lo. ij. de te. Dixi in. c. cãm. lo. j. prima fallentia. e. tit. Et no. quòd valẽt probationes admiſſę ſuper exceptioe impedięte litis ingreſſũ licet de iure debuiſſent ĩcõtinẽti ꝓponi Alex. cõſi. ccclxij. Viſo & oportunè diſcuſſo, ꝑpter dictũ Inn. in. c. cũ dilecta. de reſcrip. cũ cõcor. quas ad ipm dedi in. c. inter monaſterium. ver. limita. viij. j. ti. ij. & quãuis poſt ſnĩam appellatione ſuppẽſam poſſit opponi perẽptoriè. l. per hanc. C. de tẽpo. app. nõ tn poſtquã trãſiuit ĩ rẽ iud. l. perẽptorias. C. ſen. reſcin. nõ poſ. ¶ Fallit ĩ caſu. l. j. C. de iur. & fac. ign. videlicet ĩ milite q. omiſit perẽptoriã ꝑ errorẽ. & ibi glo. ponit alias fallẽtias. quas ibi dilatãt ſcribẽtes. Itẽ fallit ĩ cõpẽſatione. gl. fi. in. c. cũ Ioannes. de fi. inſtr. & ibi expreſſius Imo. rõ colligiť in ſequẽti fallẽtia. Itẽ fallit in exceptione q̃ ſnĩam non ꝓgnat. ſed potiº moderať. vt illa ne quis cõueniať vltra quã facere poſſit. l. Neſenniº. §. fi. ff. de re iudi. l. ſi filiº. & ibi oĩno. Bar. ff. quod cum eo. l. ſi fideiuſſores §. idẽ rndit. & ibi Ang. ff. de fide iu. & Bal. ponẽs hoc ꝓ regula in. l. j. ff. de iur. & fac. igno. & Abb. hĩc. in ver. aliæ verò. & iſta exceptio nõ cõpetit ei qui negauit debitũ, ſi poſt ea fuit ei probatũ ſecũdũ Car. hĩc. ꝓ. l. ſed hoc ita. ff. de re iud. Itẽ fallit in exceptioe inuẽtarij. eadẽ rõne. l. cùm. l. fidei cõmiſſum. & ibi Bar. ff. de cõfeſ. Spe. de inſtru. edi. §. fi. ver. quid ſi attinget. Bar. & Bal. & Imo. in. d. l. Neſenniº. plenè Alex. poſt alios ibi. in. §. fi. & in. l. ex diuerſo. §. fi. ff. ſol. ma. Itẽfallit. vbi lex remouet potẽtiã à cõtrahẽte. Bal. in. l. fi. añ fi. C. ad mace. Facit dictũ Bar. in. l. licet. C. de ꝓcu. vbi dicit quòd qñ ꝑſona eſt funditus inhabilis, iſta exceptio poteſt ſemper opponi: tanquã reddẽs iudiciũ retro nullũ per. l. ij. §. j. cũ glo. ff. qui ſatiſda. cog. Itẽ fallit in exceptione de ſnĩa prius in eadẽ materia lata, cuiº habita eſt ꝑ babilis ignorãtia: quia poterit opponi poſt ſnĩam. Imo. in. c. inter monaſterium. ix. colꝫ. ti. ij. per illum tex. Dicẽs hãc eſſe pondera tionem nouã. & idem firmat pulchrè. Bal. in. l. poſt ſnĩam. ij. col. C. de ſenten. Alię fallentiæ ponuntur per Specu. in iſto titu. §. dicto. ver. hoc tamen fallit. & per Bal. & Sali. in d. l. j. de iur. & fac. igo. vbi etiam eſt longa apoſtilla Alex. ¶ Inquantum Abb. dicit quòd ſi actor ſciebat iudicem excommunicatum, decepit ſeipſum: ideo reus tardè hoc opponens nõ teneť ad expẽſas: propterea dicit ꝙ vbi impera tor erat excõicatus, opponẽs hoc tardè tenef ad expenſas. Cõſidera ꝙ etiã hoc ſecũdo caſu ĩperator ſe decepit. Ideo eadẽ rõne non videtur deberi expenſę. Vnde credo quòd Abb. ĩtelligat de ĩpetratore qui neſciebat ſe excõicatum. per ea quę poſtea ſubdit. firmando ꝙ in caſu huius. c. non ſoluantur expenſæ actori qui ſciebat ſe excõmnicatum. ¶ † Itẽ in quantũ gl. hĩc dicit, ꝓceſſum factum cũ excommunicato antẽquã excipiať valere per. c. pia. in verbo. ſuo robore. de excep. in. vj. & ibi oẽs doc. Contrariũ firmat no uiſsimè And. ſicu. in. c. intelleximus. xiiij. col. de iudi. quia dicta verba in ſuo robore. nõ addũt maius robur materię quàm prius haberet. Ang. in. l. ſi in prin. ꝑpter gl. ibi. C. de tempo. ap. dicẽs ſe ita dixiſſe milies. Et idem Ang. in. l. omnes. C. de ꝓſcrip. xxx. anno. ꝑ illum tex. in ver. ſuo robore. Dixiĩ. ti. ij. c. inter monaſteriũ. ij. col. Sed añ. c. pia proceſſus facº cũ excõicato carebat robore. vt hĩc. ergo & hodie. & huic arg. dicit ſe acquieuiſſe à viginti duobus annis citra cõtra totũ mũdum. ¶ Solue duobº modis. Primò. negãdo ꝙ añ. d. c. pia. ꝓceſſus careret roborc: imò valebat. Ita dixit Car. hĩc. in. iij. opp. volẽs ꝙ cõdẽnatio expẽſarum de qua hĩc. habeat locũ etiã hodie. cum nõ reſpiciat intereſſe agẽtis, ex quo ꝓceſſus valet: ſed pœnã tardãtis. Itẽ quia fatigatur actor ſumptibº ex quo nõ obtinet nũc. licet proceſſus teneat. neq; ꝓbat iſte tex. ꝙ proceſſus eſſet nullus. nec natura dilatoriæ hoc operatur vt proceſſum infringat retro ſecundùm eum. ergo verbum in ſuo robore. de quo in. d. c. pia. vtiq; non dat nouum robur: ſed confirmat antiquum. ſed revera iſta opinio in qua Cardina. eſt ſolus. difficilè ſuſtineretur, propter iſtum textum reſpicientem

b ¶ Excuſsionis. Vide de hac exceptione per Pau. de ca. &. d. Alex. in. l. fi. ff. ſi cer. pe. & Io. de por. in. l. decẽ. in fi. de verbo. obl. & ibi etiã Pau. & Bene. de barzis in tracta. diſcu. vj. qõ. & Bart. in conſi. incl. ẽro tertius. & dominus Alex. cõſi. xxxj. iiij. parte.

c ¶ Non inter eſt. Vide etiam quæ ad hæc habentur per Phil. in. c. ex parte. ſ. de teſt. & quod ibi dixi in apoſt.

d ¶ Contra teſtes. Vide etiam Ange. in authen. de teſt. colũ. vij.

fatigationem actoris & intereſſe.datò ergo ꝙ nunc non obtineret,tamen poſt abſolutionẽ vti poteſt iſto tempore hoc proceſſu finiendo eum.Item dixit Barto . in.l.ille à quo.§.j.ff.ad treb.relatus ſupra in.iiij.fallentia dilatoria rum,quòd dilatoria quę non ſuperuenit , ſed à principio inerat,facit proceſſum retro nullum.Præterea Abb.paulò infrà.expreſſè vult quòd iſtę expenſæ nõ veniãt in pœnã tardãtis:ſed in intereſſe vexati. Adeo quod ſi ipſe actor ſciebat ſe excõicatum,non fit condẽnatio expẽſarũ vt oẽs firmãt.per quod liquidò conſtat hãc cõdẽnationem non fieri in pœnã. Vnde vult Abb.poſt gl.hîc cõiter approbatã.hodie nõ habere locum hanc condemnationẽ expẽſarũ:ex quo nõ ſunt inanes,ſed efficaces.cũ valeat proceſſus dicto.c.pia.&.hoc reſpectu excõicationis actoris . Sed in excõiatione iudicis notoria bene fiet cõdẽnatio expenſarum.quia illa reddit proceſſum nullũ.vt hîc in glo.& per Doct.ſuper ea. Idcirco dari poteſt ad dictũ arg.dlia cõcludens rnſio.quòd tex.in dicto.c.pia.vltra illa verba in ſuo robore &c. habet alia verba clarè denotãtia validitatem proceſſus. Patet.dum in fi.dicit.ſnĩa nõ minus robur obtineat firmitatis.& vult quòd executio differaꝛ. ergo proceſſus tenuit. Tene iſta menti. Item circa validitatem geſtorum cum excõmunicato. Adde ꝙ ſententa lata ꝓ actore excõicato,non valet in effectu.quia nõ poterit pro ea agere durãte excõicatiõe:ſed poſt abſolutionẽ poterit petere illius executionẽ:niſi fuiſſet lata vigore reſcripti impetrati ab excõmunicato.hæc dicit Abb.in.c.ſignificauerunt.viij.col.ver.quęrit glo.ſ.eo.ſic declarans. gloſſ. ibi.

a ¶ Nõ cõdemnabitur. Adde Bal. in.l.properandũ. §.ſinautem.C. de iudi.in fi.vbi ponit quid ſi aliqs habens iuſtã cauſam litigandi ſuper tota cauſa, tñ ſuper vna exceptione non:an teneatur ad omnes expenſas.allegat Ioã.an.ĩ.c.vt pręteritæ.de ele.Bar, in.l . nõ ignorat. C.de fruc.& li.expen.

b ¶ Palã dicit . Vide gl.vbi no.in.l. j.C.de in inte. reſti.mi.& in.c. biduum . §. palã.ij. q.vj.& adde tex. in.l.ſed & ſi.§. ꝓ ſcriptum.&.§. de quo palã.ff.de infto.& tex. in.l. non intelligit.ff. de iure fiſci.

46 ¶ † Quid autem ſi iudex ſciebat eum excõicatum , tñ nõ repulit,ſed pronuntiauit ꝓ eo? Viſum fuit multis dominis in Rota.ꝙ ſnĩa valeret.per dictum.c.pia.ĩ fi.ibi. Iudex ex officio actorẽ repellere nõ poſtponat:ſed mihi fuit viſum contrariũ:quia non dicitur ꝙ ſi non repellat , ſnĩa ſit nulla ſi bene pſpicias verba illi? tex. Tamẽ de æquitate cõcluſerũt ꝙ ſnĩa miteret executioni.ſed ego cõtra etiã deri gore. Cogita.& vide quę dixi in prin.huius capi. ponẽdo vtrũ à iudice non repellẽte excõicatum poſſit appellari.& pro opi.mea firmiter tenet But. poſt Io.an.hîc in fi.primæ qõ.dicẽs ꝙ etiã qñ iudex nõ repellit publicũ excõicatum, tenet ſententa pro eo lata . licet ſi petat executionem,obſtet exceptio. Ad idẽ facit.quia tex.in.d.c.pia.non dicit quòd excõicatꝰ nõ audiatur.& ſic non inhabilitatur. ſed dicit quòd iudex eũ repellat.ergo ſi non repellat , eſt habilis,& ſic capax ſnĩæ.vt in ſimili dicit de ſtatuto dicente. Bãnitus nõ audiatur.vt latè per Bar.Ang.& Alex . copio

47 ſẽ.in.l.j.§.ſublata.ff.ad treb. † Subdit Bal.hîc per iſtum tex tum.ꝙ qui vſq; ad finẽ litis differt doloſè producere inſtrumentum,non auditur:niſi refectis expẽſis. per iſtum tex.quem valde notat.Et tu ſcias.ꝙ ſi producto inſtro ad

a uerſarius perſeuerat in lite,& demũ ſuccumbat, non condemnabitur[1] in omnib⁹ expẽſis:ſed ſolũ in factis poſt productionem inſtrumẽti:ſi eius virtute ſuccubuit. Bar. ſingulariter in.l.ſi quis inficiatus.per illũ tex.ff.depo. Abb.in c.ij.in fi.de ſecũ.nup.poſt principium. Pe. de anch.conſi. mihi.cccxij. Super primo dubio.poſt prin.Bar.in.l.qui in alterius.ff.de reg.iur. Ang.in.§.oportet.ĩ auf.de iudi. Bar. in.l.properãdum.§.ſinautẽ alterutra. C.de iud.& in.l.ſi rẽ. §.fi.ff.de pig.ac.pulchrè Ang.& Pau.in.l.deſtitiſſe.ff.de iudi.cũ cõcor. Et iſtud facit pro eo quod poſtea ſubdit Ab. hîc.dicẽs expẽſas in exordio litis factas nõ reſarciendas ab

48 iſto tardante exceptionem excõmunicationis. ¶ † Item dum Abb.pulchrè diſcutit intellectũ.glo.notabilis. cle.j. de ſepul . in verbo plublicè. Adde primò.ꝙ illam glo.tãquã ſingularẽ ſequit ibi Imo.vj.col.& Car.q.xvj.& Fede. conſi.lxxiiij. Vetus querela.ad fi.& Are.in .c. teſtimoniũ. x.co.de teſti.& Abb.in ca.inter cæteras.ad fijt.ti. ij . &.c. ſi quis contra clericum.viij.colum.de foro compe.& conſil.xcix. Illud in præſentiarum.iij.colum. in primo volumine habẽs eã ꝓ aurea ĩ hoc.ꝙ aliqñ notorietas facti plus operaꝛ quã notoriũ iuris.& ideo dixit Cal.de ſen.excõ.cõſi.iiij.ꝙ licet nõ ſit probabilis ignorãtia excõicationis publicè latæ.tñ ſi re vera aliquis eam ignorauerit excuſatur. propter dictã gl.quæ in effectu vult hoc.ꝙ vbi ius conſiderat publicitatẽ vel notorietatẽ excõicationis ad pręſumendã ſciẽtiam aliorũ,tunc nõ capiť notorietas pro notorio iuris.vt ſi eſt lata ſoleniter ꝓ tribunali:ſed pro notorietate facti:& eius veritate per hominũ notitiã diuulgata. Secus vbi cõſiderat notorietatẽ reſpectu excõicati.quia tũc capiť ꝓ notorio iuris. Vnde ſi ſtatutũ Epi priuat beneficio eũ q ſtat excõicatus publicè certo tempore:intelligiť de publicitate iuris. Satis eñ dicitur excõicatus publicè ex quo in iudicio: qa nõ requiritur hîc publicitas in aliorum odium.ſed ipſius pſeuerãtis in excõicatione.ſecũdũ Abb. in.d.cle.j.vbi ſoleniter guſtat & approbat dictã gl. ¶ Modò prima pars huius dicti limitaꝛ fortiter per Ab.hîc. niſi aliq ſcirent de excõmunicatione qa ipſi ligabunť: tãquàm gerentes actũ cũ publicè excõmunicato.licet ſit ſolũ publicitas iuris.qđ eſt in effectu contra.d.gl.& ſequaces.Cõſi dera plura.Primò.ꝙ iſte tex.nõ facit ꝓ hoc.qa verbũ publicè,tã reſpectu iudicis quã partis opponẽtis ſumiť hîc tãquàm differens ab occulto.Sed.d.cle.j.reſpicit pœnã faciẽtis actũ cũ publicè excõicato.Quo caſu videtur equiſimũ ꝙ verbũ publicè.nõ capiať ibi pro publicitate iuris,ſed facti.Vnde etiã ſi per ſententiam fuit ꝙs excommunicatus: ſi tamen hoc nõ eſt in populo publicũ,licet ego ſcią,& facio cum iſto actũ,non incurro pœna legis puniẽtis facientem actum cũ excõicato non ſimpliciter:ſed cũ hoc aduerbio publicè.vt in.d.gl.Pro qua adduco.qa vbi lata eſt ſententia re vera:rectius dicitur ille excõicatus palã quã pluslicè.Et iſta duo valde differunt. nã palam dicitur[b] factũ. quod ſit etiam ab vno corã aliquibus.l.palã.ff.de ver . ſig.

c Sed verbum publicè.eſt potentius[c] .vt notat Saly . melius oĩbus in.l.ea quidẽ.aſpe.char. C.de accu.oſtẽdens contra Bart.ꝙ ſi teſtis dicat ſcio:quia publicè dicitur, ꝓbat famã. Inducit cõem vſum loquendi & authoritatem Catholicõ. dicẽtis ꝙ publicè dicitur.quaſi populicè. Secus ſi perſonaliter dirigiť ad certã perſonã.puta talis publicè dixit. quia tunc non probať fama. Item ſecus ſi diceret palam dicitur. Ad idem quod notant But.& Domi.in.c.illa.in fi.de elec. dicẽtes poſt Cõpoſt.& Io.and.illũ dici notoriè excõmunicatum qui excommunicatur in publica communicatione, vel in prędicatione,vel in eccleſia.precipuè in ſolennibus feſtiuitatibus.& ita ſentiũt expreſsè ꝙ excõicatio lata pro tribunali nõ faciat ꝓpriè notoriũ excõicatum. Facit.c.j.de poſtu.pręl.in verbo.publicè promulgatur. Per quẽ tex.dicit Fed.conſi.ccxij. Super themate.ꝙ bannimẽtum dicitur fieri publicè.quando fit in locis principalibus ciuitatis . & idem notat Imo.in.c.ij.x.col.de conſti.& ibi Abb.in fi . de clarantes verba Archi.in.c.quod dicitis.xvj.di. Non nego ꝙ excõicatio lata pro tribunali inducat notorium.quia caſus eſt in.c.fin.de cohabi.cle.& mu. Sed prædicta induco ad legem imponentem pœnam facienti actũ cum publicè excommunicato.qa illa qualitas requirit notorietatẽ non iuris tãtũ,ſed facti:inſpecta verbi natura:& ſumma æqtate.in qua fundať.d.gl.ꝓ tot doctores approbata . Pro qua facit qđ ſcribit Lud.in.l.de pupillo.§.ſi quis riuos.ff.de ope. no.nũ. Cogitabis.quia nõ reperi diſcutientẽ hoc nouũ dictũ Abb.hîc cõtra.d.gl.Et adde ꝙ in materia reſtringibili. appellatiõe notorij itelligiť de notorio iuris,nõ facti. Ab. ſingulariter ĩ.c.dudũ.lo.j.iij.col.ver.no.ibi vel ꝓ ea.de ele.

49 ꝓ illũ tex. ¶ † Itẽ inquãtũ Abb.in fi.vult contra Inn.ꝙ reꝰ nõ põt velle ꝙ excõicatꝰ non repellať à iudicio. Adde Car. hîc idẽ tenentẽ ratione peccati qđ incurrit communicãdo cũ excommunicato.& in hoc tractat ipſe vtiliter quando impedito currat tempus.de quo latius in.c.quia diuerſitatem.de conſeſ. præben . Dixi aliquã titu .proxi.in.c. ex tranſmiſſa.Idem etiam domi.in.c.alieni . ij . q . vij.& in.c. pia.§.ij.de excep.in.vj.Quamuis Abb. in . c . intelleximus

pe.col.

pe.col.de iudi.extollat Inn.hîc.Motus ea rõne.ne excõicatus fortè conſequať cõmodũ ex repulſione.quã rationẽ tollit aureũ verbũ Abb.hîc in.fi.videlicet ꝙ ſi valde intereſt rei,cogať excõicatus pro ſequi per procuratorẽ.& ipſe repellatur.& habebit reus intentũ ſi niendę litis.quod nota.Itẽ inquantũ ſolus Car.hîc vult per verbũ fortè,ꝙ tertius(cuius non intereſt)põt opponere excõicationẽ mihi cõtra te agenti. Adde But.& Imo.in.c.nõnulli.§.j.de reſcrip. Domi.in.c.j.iiij.col.de reſcrip.in.vj.Spe.de reſcripti pręſentatione.§. rõne formæ.ver.ſed quid ſi contra.tenentes contrarium.etiã ſi ille tertius eſſet is ad cuius inſtãtiã fuit excõicatus.& ita fuit obtentum in curia.ſecũdũ iſtos. ¶ Magis placet opi. Car.,ꝑpter dictũ domi.in.d.c.pia.allegatum.ſ.in ampliationibus datis ad iſtũ tex.in prima fallẽtia dilatoriarũ.dũ dixi excõmunicationẽ poſſe opponi etiã à reo qui iurauerat eã nõ opponere. Nam ſi iſta repulſio eſſet fauore rei:poſſet illud iuramentũ ſeruari ſine peccato,& tñ non ligat. ergo dať clarè intelligi ꝙ repulſio de qua hîc.eſt inducta fauore animarũ:cuius reſpectu quilibet auditur.& ſic habes caſum in quo excõicatio canſat ius populare. Faciunt q̃ dixi in.c.dilecti.de maio.& obe.& ad hęc vide quod dixi in.d.c.nõnulli.§.j.ad fi. Vltimò ſcias ꝙ aliãs in.d.c.intelleximus.aggregaui nouiſsimè.xviij.caſus.in quib⁹ excõicatus poteſt eſſe in iudicio vt actor. Eelinus.

SVMMARIVM.

1 *Rei vendicatio,quando dicatur directa,vel vtilis?*
2 *Allegans doliũ:doliũ probare debet:niſi tempore litis conteſtatæ reus poſſideret.pręſumitur enim dolo poſſidere deſiiſſe.*
3 *Nõ poſſidens,ſi citatus cõparet:& non interrogatus an poſſideat ſe defendit:non dicitur ſe liti offerre.*
4 *Exceptio rei iudicatæ vt obſtet:quot ſunt requiſita?*
5 *Actore nõ probãte regulariter reus abſoluitur:exceptis tribus caſibus: in quibus reus abſoluitur tantũ ab inſtantia iudicii.*
6 *Fructus,& expenſæ quo iure petantur?*
7 *Si conſtat de iure actoris:ac etiam reum non poſſidere:pronuntiari debet ſuper iure actoris abſoluto reo.*
8 *Reus ſi non poſſidet:non põt pronuntiari pro actore in certis caſibus.*
9 *Exceptio rei iudicatæ obſtat,vbi prorſus eſt idem finis agendi:licet varietur modus.*
10 *Exceptio rei iudicatæ,an & quando obſtet in generaliter petitis,ſpecialiter verò proſecutis?*

¶ *CAP. XIII.*

1 Aduerſario tuo. Nõ competit exceptio rei iudicatæ reo abſoluto.quia non poſſidebat.primò inquãtũ dicit † ꝙ cõtra deſinẽtẽ dolo poſſidere nõ dať directa rei vẽdicatio,ſed vtilis. ¶ Adde glo.in regula pro poſſeſſore. de reg.iur.in.vj.& latè Bar.& Ang.in rub.ff.de rei ven.Et Bar. in

a l.ſinautẽ §.ij.eo.tit.Et vt ſcias q̃ dicať directa,[a] & quę vtilis:vide clarè Bar.poſt gl.in.l.curatoris.C.de neg.geſt . Et inuenies ꝙ directa tunc habet locũ qñ cõcurrũt verba & mens legis.vel mens tm̃. Vtilis verò qñ nullũ iſtorũ.ſed per iuriſconſultũ illa lex extendiť per ſimilitudinẽ rationis.vt in.l.penul.ff.ſi quadrup.pau. fe.di . Intellige ſanè.qñ ratio caſus ad quẽ ſit extenſio,eſt minor.d.l . pen . Sed ſi eſt omnimoda ſimilitudo vel maior rõ.actio eſt directa.Bal.in.l . ſi quis ſeruo.ij.col.ver.dubitatur ergo.C.de fur.Idẽ vbi lex non venit extenſiuè,ſed declaratiuè.qa illo caſu eſt etiã directa.Et ſi nõ eſt aſſimilatio legis,ſed iudicis:q̃ in caſibus dubijs permittiť ei à lege: iſta accedit declaratiuè,non extenſiuè,cũ ad iudicem non pertineat legẽ extẽdere.l.ſi verò.§.de viro.ff.ſol.ma.Ideo eſt actio directa ſecundũ eũ.Itẽ ꝙ vbi eſt eadẽ ratio def directa non vtilis:tenent Bal. & Sali.in.d.l.curatoris.pro quib⁹ allegat ibi Pe.de anch.gl.in.c.j.in verb.italiæ.de temp.ordi.in.vj.dicentem ꝙ vbi eſt omnimoda ſimilitudo non eſt extẽſio.ſed de mente legis.bo.tex.in.l.his ſolis.ibi ſatis tacitè.C.de reuo.dona.cũ cõcor.de qbus per Ana.in.c.cũ ſit. de ſimo.& ꝓ Alex.in.d.l.curatoris.vbi idẽ tenet contra Cy.& Bar. in.l.j.C.de interdi.& Bar.& Ang.in.l.actio.ff.de neg . geſt . Sed in propoſito ſubſiſte parumper.quia dicit Io.an.in regula pro poſſeſſore.in prin.in mer.ꝙ poſſidere,vel dolo deſijſſe poſſidere,nõ differũt in ſubſtãtia.ideo effectualiter habetur pro poſſeſſore:& poſt ea diſputando videtur velle ꝙ ſtatutum loquẽs de poſſeſſore , habeat locũ ĩ iſto doloſo. Vnde eſſet videndũ vtrũ ſit eadẽ rõ ĩ vtroq;

qa tũc daref directa, & nõ vtilis contra dolo-
ſum.ſed iſtud eſſet cõtra cõem opi.de qua.ſ . iõ cogitabis:dũ ſubdit Abb.ꝙ ſi dolo cepiſſet poſſidere,nõ ꝓdeſt ei ꝙ ſine dolo deſierit poſſidere. Adde gl.in.d.regula. ꝓ poſſeſſore.in fi. facit gl.in regula.mora.poſt princip.eo.ti.dicens ꝙ qui fuit in mora reſtituẽdi,tenetur de caſu fortuito,etiã ſi res eodẽ modo fuiſſet apud dominũ peritura. ¶ † Dũ cõcludiť cõiter ꝙ allegãs doliũ eum ꝓbare debet.niſi tpe litis conteſt.reꝰ poſſideret:quia pręſumitur dolo deſiſſe poſſidere.adde Bar.in.l.q petitorio.in fin.ff.de rei vẽ.vbi tenet ꝙ qui deſijt poſſidere poſt datũ libellum,vel poſtquã dixi me daturũ alienauit, ꝑſumitur dolo deſiſſe poſſidere. Alleg.not.in ſi

a mili in.l.Fulcinius[b].§.ij. ff.ex qui.cau.maior . & dicit Bal.quòd imò ſatis eſt reũ poſſediſſe tpe primę citationis.quia poſtea pręſumitur deſijſſe dolo poſſidere.alleg.no.in.l.apud Celſum.in princ.ff.de doli excepti.& dicit Bald.in.l. non ignorabit.C.ad exhi.ꝙ ireali,& quaſi reali actione ſufficit ꝓbare poſſeſsionẽ rei tpe litis motę. ita dicit illam.l.allegari quotidie pro ſingulari.

3 ¶ † Dũ ſubdit Ab.quòd ſi nõ poſsidens citaꝰ cõparet.& nõ interrogaꝰ an poſsideat ſe defendit,nõ dicif ſe liti offerre.adde Abb.in.c.examinata.v.col.de iudi.vbi idẽ tenet. magnificacins ad hoc illũ tex.idẽ Bal.in.l.cogi.ad fi. C . de pehære.quia ex quo reus eſt interrogatus , nõ eſt quid ſibi imputetur.Itẽ quia conteſtando litẽ, videf per negatiuã negare qcquid in libello cõtinetur.id eſt agentẽ eſſe dominũ,& ſe poſsidere.& eſt ratio ſubtilis.idẽ Bart.in.l.ſi à te§.j .ff. de excep.rei iudi.dicens eſſe tex.aureũ ibi.ꝙ accipiendo libellũ non videris te liti offerre , niſi appareat ꝙ fueris interrogatus an poſsideres. Et ſi actor ꝓbabit de iure ſuo pronuntiabiť rẽ eſſe ſuam.& reus abſoluetur : poſtquàm non conſtat eum poſsidere.idem.Bartol.in.l.is qui ſe obtulit . allegata in gloſſ . dicens ſufficere quòd reus reſpondeat ſe poſsidere : etiam extra iudicium . dummodo de reſponſione fiat

b fides in iudicio.& de forma huius interrogationis vide Ange.areti.in.§.omnium.in fin. inſtitutio.de actio.Et vt intelligas.d.l.is qui ſe obtulit cum duabus ſequenti.Scias duas regulas. vnam affirmatiuam: vnam negatiuam . Affirmatiua eſt . quòd offerens ſe liti,habet licentiam pœnitendi ante litis conteſta.vt ibi . Fallit.niſi actor propoſuerit petere à certa perſona . & porrectionem libelli direxerit contra reum ſe offerentem . probatur in.l.ſinautem. eodem titul.Negatiua eſt quòd poſt litem con teſt.non eſt licita pœnitentia.Fallit . niſi actor ſciret offerentem non poſsidere . gloſſ.in . d.l. is qui.per text.in.l.ibi ſequenti . & reo incumbit onus ꝓbandi actorẽ hoc ſciuiſſe.l.q ſe li.ff. de peti.hęre.Quo ꝓbato nõ diceť actor deceptus,ſi hoc ſciebat an lit.cõte.ita Ang.in.d.l . is qui.Et ſcias ꝙ cõdẽnatoria offerẽtis ſe liti lata ſup eſtimatione ſecũdũ formam gl.in.d . regula.pro poſſeſſore.nõ liberat poſſeſſoré.d.l. is q ſe obtulit.Intellige.vbi obtulit ſe per dolum: qa ſoluẽdo nũquã liberat poſſeſſorẽ.l.etiã.aliãs incipit nec vllã.§.pe.ff.de peti.hære.Sed vbi obtulit ſe bona fide vt poſſeſſoré defenderet, tũc liberat.Rõ primi dicti eſt quia ſoluendo nullum regreſſum poteſt habere cõtra poſſeſſoré.

¶ Secundo caſu ſic.vnde ab eodẽ exigeref bis

a ¶ Directa . Vide etiã Bal.in.l.ex legato.C . de lega. & Bar.in.l. ex aſſe.& in.l.debitor. ff.ad trebelli . de vtili verò vide.d. Alex.de imo . in l.j.ff.de publi . & Bal.in.d.l.ex legato.in pe.col.ſ. priin ver.iij.qrię. & verſi.ſi tu qris.cũ ſeiuncto ver.prece.& Spe.in titu. de ꝓ.§.fi.in ver. Item vñ naſcaf. ſed nunqd differat vtilis à directa.vide do. Frãde are.in.d.l.curatoris . vbi plenè not.

b ¶ In.l.Fulcinius. Etibidẽ ad hoc vide gl.& adde Pe. de ſu.ĩ.l. ſinaũt.§. poſsidere.ff.de rei vẽ.& in.d.l.q petitorio.in princ. in vltimo no.& do. Alex.in.l.nõ ſolũ in.§.morte . pen. col.in addi . poſt Bar.ibi . in . xiiij. col.ver.Itẽ ſi nũtio tibi ne alienes &c.de no . operis nũ.& in cõſi.lxxviij. iiij . parte . & Dy.in regu . pro poſſeſſore.li.vj.

a ¶ Sponte venit. Sed nunquid ſit condemnandus. vide glo. in. l. j. §. is qui. & ibi doct. de rei vendi.

b ¶ Rei iudi. Quid autem requiratur vt exceptio rei iudi. obſtet. vide plenè & no. domi. Soz. in conſi. xviij. incip. proſequendi ordinem. ver. iij. in pro prijs terminis. cũ ver. ſeq. in. j. parte. char. xxxij. & an & qñ obſtat. vide eũ in conſi. cclij. incipiẽ. in cã illorũ de mazinphis. ver. ij. principali fundamẽto. cum verſi. ſequæ. in. ij. parte. char. cliij. & in ver. ij. dicim⁹. cu ver. ſeq. ſ. d. parte char. cliij. an & qñ authẽ. non obſtat. vide eũ in cõſi. xcix. incipiẽte. In cã eximij. ver. prima eſt. cũ ver. ſeq. in. j. parte. char. clxv. & Lu. pon. in. l. admonendi. ff. de iureiur. & gl. ordi. xxxv. qõ. ix. in ſumma. & Spec. in it. de ſentẽ. §. qñ. ver. vij. & Barto. cep. in cautela. cxxxviij. ſed nũquid exceptio rei iud. obſtat ſi exceptio nullitatis & ſimulationis fuerit oppoſita per viam exceptionis, & reiecta. ex quo fuit ſuper ea plenè cognitũ. & an & qñ per viã principalis petitionis amplius cognoſci poſſit. vt per. d. Soz. in conſi. cclxiij. incipiẽ. viſo inſtrumento donationis. ver. circa. vj. q. cũ ver. ſeq. in. ij. parte. char. clxx.

c ¶ Diffinitiué. Ad de Bar. in. l. properandũ. C. de iudi. in §. j. in. iij. oppo. & ī. d. l. admonendi. iiij. colum. ver. ſ̃ro primo. & q̃ habenẽ ad hãc materiã p dõ. Alexã. de imo. in. l. ſi neq̃. de iureiu. & p Ro. in deciſio. clxiij. reus. in no. & in deci. xv. ſiī cã. in no. & in deci. cc. lxv. licet. in not.

d ¶ Ineptũ. Facit qđ no. habeẽ per do. Soz. in conſil. ccl. incip. In cã illorum de mazinphis. verſic. iij. oppoñ. circa finẽ. in. ij. parte charta. cliij. q̃ qñ exceptio aliqua fundata ſuper ineptitudine proceſſus, & aliqua ſup meritis, vel vna exceptio inferens ad iſta duo fuerit oppoſita, & iudex ſimpliciter ꝓnũtiauit contra actorem: ītelligiť poti⁹ ꝓnũtiaſſe ex capite ineptitudinis: quã ex capite meritorũ cãç.

e ¶ Abſolutus diffinitiuè. A dde q̃ iſta opi. do. Ab. eſt vera. vnde dic quod ſi actor non probauit in termino, ſententia quę eſt lata dicitur diffinitiua. adeo q̃ cõtra eum non poteſt agi ſi non eſt appellatum. Ita Pau. de ca. in l. ad monẽdũ. ff. de iureiu. & ibi. d. Alex. in. x. colum.

idẽ. qđ bona fides nõ patitur. l. bona fides nõ patif. ff. de reg. iur. Ita gl. & Ang. in. d. l. ſi is q. & la tius Ang. in. d. §. pe. & ibi eſt tex. q̃ licet doloſus nõ liberet poſſeſſorẽ. vt eſt dictũ: tñ poſſeſſor ſuſcipiẽdo iudiciũ, vel ſoluendo, liberat doloſum. Et p̃dictis adde gl. in. l. iiij. in princi. ff. de re iud. quę dicit q̃ dicit ſe offerre liti q ſp̃ote venit[a] ad iudiciũ. ¶ † Dũ Ab. ponit poſt alios requiſita ad hoc vt obſtet excepto rei iudi[b]. tenẽti doctrinã eius. q̃ ſi eſſet lata abſolutoria, nõ ſolũ quia reus nõ poſſidebat, ſed etiã qa actor nõ probauit, tũc bene obſt. exceptio rei iudi. etiã ſi reus nõ poſſideat. Sed contra hoc facit deciſio Lud. in. l. admonẽdi. xij. col. ibi tu aduerte. ff. de iureiu. dum dicit q̃ vbi eſt lata diffinitiua ex hac cã quia actor nõ probauit, põt actor iterũ experiri. alleg. gl. j. in. l. Iulianus verũ debitorẽ. ff. de condi. inde. quod eſt cõtra Abb. volentem q̃ vbi reus fuit abſolut⁹. quia actor nõ probauit: ob. exceptio rei iudi. Solu. Lud. malè loq tur ſecũdũ Alex. in. l. ꝓperãdũ. §. & ſi quidẽ. iiij. col. ver. & cũ Bart. C. de iudi. p. l. ſub ſpecie. C. de re iudi. & l. Imperatores. ff. eo. tit. vbi ꝓpter iura de nouo reperta nõ retractatur ſententia: nec cõtrariũ dicit glo. in. d. l. Iulianus. vt latius per Alex. Pro quo etiã facit. qa q̃ dicit reũ abſoluendũ actore nõ probante. intelligitur diffinitiuè[c] nõ ab inſtãtia tm̃. gl. in ver. locũ. in fi. in authẽ. qui ſemel. C. qũo & qñ iud. quã declara vt ibi p Bal. in. iiij. col. ad fi. & cõtra Lud. in. d. l. admonendi. videtur tenere ibi Baptiſta de ſancto ſeue. xxvj. colũ. ver. tu autem aduerte. Cognoſcitur autem ex actis quę fuit cauſa abſolutionis. an. ſ. qa reus nõ poſſidebat, vel quia actor nõ probauit vt per gl. tritam in. l. ſi quis ad exhibendum. ff. de except. rei iud. quæ eſt argumẽtabilis ad multa ſecũdũ Bar. & Butrig. & Ab. & Imo. hîc. Adde ſimile in. c. ſi cõfirmationẽ. in gl. fin. de elec. in. vj. Dũ dicit q̃ in dubio cognoſcit ex actis q̃ fuerit cã caſſandę electionis. Et ibi ſingulariter dicit Do. q̃ ſi iudex exprimat in ſẽtẽtia vnã cauſam, & ex actis apparet de alijs, non præſumit ex illa tm̃ motus. Eſt bo. gl. in. c. dudũ. in gl. fi. de deci. p quam exclamat ibi But. ad fi. q̃ qualis eſt ſententia. talis præſumit fuiſſe libellus. Facit gl. ij. ī. c. audita. de reſti. ſpo. & glo. ibi. ſ. eo. in. c. ſignificauerũt. & ibi Abb. j. col. & tex. ī. l. hæ eñ cauſæ. ff. de ſuſpe. tut. vbi ex actis cognoſcitur quare tutor fuerit amotus, an ex dolo, vel culpa. & no. Bald. in. d. l. Iulianus. iiij. col. ver. prædicta vera. Dicẽs q̃ ſem per ſentẽtia referť ad cauſam quæ colligitur ex actis. Et idẽ Bal. in. c. cũ ſuper. ad fi. de cã poſ. & proprie. dicens q̃ acta ſunt vehiculum ad ſentẽtiam. & ex ipſis cognoſcitur cauſa abſolutoriæ qñ in ea nulla exprimiť. Idem Bal. hîc. allegando gl. in. d. l. ſi quis. Pulchrè nõ. Bald. in. l. ſi. ver. & ſecũdũ hoc notat. C. de ſuſpe. tut. inferens ex glo. q̃ ſententia lata ꝓ actore, ſemp intelligiť lata ex cauſa in libello deducta, ſi erat vnica. & ſi erat duplex, intelligitur lata ex cã in actis probata. vt ibi per cũ. dixit etiam Bal. in. c. j. §. cõuenticlã. pe. col. ibi: ita ſententia. de pace iura. fir. quòd ſententia nõ ſolet eſſe maioris efficacię quã ſint probationes. cũ ex ipſis ſumat effectũ. & cũ iſtis cõcor. Abb. in. d. c. examinata. v. col. de iud. Facit gl. in. c. hęc quippe. iij. qõ. vj. cũ cõcor. quibus eã ornaui in. c. j. in fi. ſ. eo. Dicẽs q̃ ſemp inſpicitur modus agẽdi, ſiue excipiendi. Faciat qđ no. Egid. deci. ccxxxj. libellus. vbi dicit q̃ libellus in quo petiť declarari ſentẽtiam obſeruandam eſſe, quæ fuit lata in petitorio & poſſeſſorio ſimul videtur in poſſeſſorio & petitorio datus. ¶ Aduerte tamen duobus modis. Primo. q̃ vbi verba ſententiæ poſſunt intelligi ſecundũ ſe, non referuntur ad libellũ: ſed intelligitur ſententia vt eiꝰ verba importãt. Bar. in. l. j. C. ſi plures vna ſenten. ¶ Secũdò aduerte. quia iſta ꝓcedũt ſtãte validitate ſententię. ſed in dubio nõ debet referri ſententia ad acta, vt per talem relationẽ inualideť. per. c. Abbate. de verb. ſig. & l. quoties. ff. de ver. obl. vbi actus interpretať in dubio vt valeat. ita declarat Imo. in. l. ex diuerſo. §. fi. ff. ſol. mat. pro quo faciunt verba Bal. in. l. j. C. de ma. vindi. dicẽtis animũ iudicis poſſe moueri etiã ex non ſcriptis in proceſſu. puta ex aliqua cõfeſſione corã ſe viua voce facta. p no. in. l. quoties. §. fi. ff. de proba. qđ latius reaſſumpſi in. c. inter cæteras. ī. ti. ij. ¶ Difficilius eſt diſcutere. qđ ſi nõ apparet ex actis q̃ fuerit cã abſolutionis reiꝰ in quo ſunt duæ opiniones contrariæ nõ cõmentatę per modernos. Prima eſt But. hîc. q̃ reus præſumitur abſolutus ex minori cã. ſcilicet quia nõ poſſidebat. Pro hoc addit Ab. tex. in. l. præſes. ff. de pœnis. vbi ſententia pœnalis interpretať in parte mitiorẽ. & in. d. l. hę em̃. vbi præſumitur amotio in dubio ex culpa: nõ ex dolo: qđ dicit ibi Bar. eſſe notãdũ. adde. Do. in. c. ſi cõfirmationem. in fi. de elect. dicentem q̃ vbi ſententia põt p̃iudicare in plus & minus, intelligiť de piudicio minori ī dubio. ꝓpter gl. ſing. ibi. q ,pbat q̃ ſi nõ apparet quare fuerit caſſata electio, præſumiť potius ex vitio electionis quã electi. qa hoc eſt minus per. c. ſup eo. de elec. & illa gl. allegat bona iura. Simiiter Rota de re iudi. xiij. poſt prin. in antiquis. firmat quòd abſolutio ab impetitione nõ p̃ſumiť lata ex eo, quia nõ ſit ,pbatum cũ potuerit ferri ex alijs cauſis, vt propter libellũ ineptum[d], & ſimilia: q̃ reddũt ſententiam minus nociuã actori. Et eſto memor perpetuò de illa deciſio. ad materiã huius glo. dicentis quòd requiritur nõ eſſe mutatã perſonarum conditionẽ vt obſtet exceptio rei iudi. Nã ex hoc latiſsimè deciditur ibi. qnòd ſententia abſolutoria in cã beneficiali lata ab ſpetitione tm̃, nõ obſtat illi cõtra quẽ fuit lata, ſi renouat litẽ cõtra ſucceſſorẽ in illo beneficio de quo actũ fuerat. Et ad illã dec. vide etiã aliã de re iu. xiij. in antiquioribus. Adde etiam Spe. de of. iud. §. deſeruit. ver. quid ſi reus. vbi dicit quod ſententia abſolutoria rei nõ expreſſa cã non obſtat actori denuo agẽti. qa præſumit ex cã leuiori: vt quia nõ poſsidebat. per, d. l. hæ enim. & cũ eo videtur trãſire. Ab. in. d. c. examinata. v. col. ¶ Secũda eſt op. Abb. quòd ſi reus abſoluit ab inſtãtia iudicij, bñ præſumit abſolutus ex cã leuiori. ſed ſi abſoluitur ab impetitione actoris, veditur in dubio abſolutus diffinitiuè[e], qa actor nõ probauit. nã hoc important iſta verba. alleg. c. venerabilis. ī fi. ſ. eo. ¶ Cõſidera primò quòd Rota vbi. ſ. expreſsè vult cõtrarium. ſecũdò q̃ in. c. venerabilis. nõ eramus ī caſu dubio: qa tex. ibi in fi. aperit q̃ actor nõ ,pbauerat: patet ibi. nõ oñdit &c. Soleo ſequi hãc ſecũdã opi. quã etiã tenet Bald. hîc dicẽs in dubio præſumi iudicatũ ſuper toto. i. ſuper dominio & poſſeſsione. Et dicit eſſe glo. ſingulare. in. l. j. §. ſi fideiuſſor. ff. quarũ re. act. nõ detur. ¶ Idẽ Bal. in. d. c. cũm ſup. ad fi. dicẽs q̃ ſi aliud nõ apparet ex actis, præſumit lata abſolutoria. qa nõ probatum. idẽ Bar. in. l. ex duobus. la. ij. iiij. col. ver. iiij. quæro. ff. de duobus reis. allegãs pro caſu. l. Iulianus. in prin. ff. de condi. inde. &. l. inter me & te. ff. de exce. rei iudi. & alia. ¶ Idẽ Bar. pulchrè in. l. ij. §. j. iij. col. ff. vi bo. rapto. dicens q̃ abſolutoria ī criminali ciuiliter mota, ſi eſt ſup facto. id eſt quia nõ deliquit. parit exceptionẽ rei iud. q̃ obſtabit volenti criminaliter agere. ſed ſi eſt ſuper iure, quaſi non ſit probatum, nõ obſtabit. quia nõ veniet agens contra deciſa. & in dubio præſumit lata. quia nõ probatũ. & ſic in iure. per. d. l. Iulianus. ad. l. fi. ff. de iureiu. & gl. in. d. §. ſi fideiuſſor. vbi iurm̃ de latũ parti p̃ſumit in dubio

ſup toto. ſcilicet in facto & in iure. Rñdet. q̃ iuſiurãdũ habet vim ſolutionis. Itẽ iurãs atteſtať de eo qđ ſcit & de facto ſuo. vñ poteſt rectè ſcire, & iurare eſſe factũ. & nõ eſſe factũ vel eẽ cõtractũ, & nõ eẽ cõtractũ. ſed iudex iudicat de facto alieno. & ĩõ nõ põt purè dicere eẽ factũ vel nõ. Sed ī dubio p̃ſumiť abſoluere. quia ſibi nõ cõſtat non qa non ſit factũ. Et ad hoc eſt plenior etiã rñſio Sali. in loco ꝓ pe allegãdo. cũ iſtis concordãt etiã Bal. & Ang. in. l. ex morte. C. ad l. aquil. & Maria. poſt Bu. in. c. de his. ix. col. de acc. & Sali. ſ. oẽs. in. l. j. iiij. col. C. q̃n ciuilis actio ꝓiudicet crĩali. dilatãs dicta Bar. ī. d. l. ij. §. j. eo. tñ non allegato. & oſtendẽs q̃ abſolutoria lata in dubio præſumiť lata ſup iure. i. quia non eſt ,pbatum: nõ ſup facto. i. q̃ non ſit cõmiſſum delictum. quia nõ valet conſequentia. eſt abſolut⁹, ergo non deliquit. ſed bñ valet iſta. eſt abſolutus, ergo non ,pbatum. Itẽ quia omiſſio ,pbationis inducit iudicẽ ad abſoluendũ. ,pbať: quia ſi fuiſſet ,pbatum, debuiſſet condẽnare. ergo abſoluendo p̃ſupponit non fuiſſe ,pbatũ. cũ teneať iudicare ſcdm acta. Itẽ quia omnes dicũt inſpiciẽda eſſe acta in dubio. ergo ſi ex actis non eſt ,pbatum. ſequiť q̃ alia ratio non potuit iudicẽ mouere: niſi quia non ,pbatũ: & p hæc fortificata eſt opi. Ab. ¶ Nunc verò conſiderabã tria. Primò qđ vbi de crĩe actũ eſt ciuiliter ſecuta ſimplici abſolutoria, iſta interp̃tatio qđ ſit lata qa nõ ,pbatũ, nocet reo in vno: in alio ,pdeſt. Nocet. qa põt adhuc agi cõtra eũ crĩaliter. qa nõ venit cõtra deciſa in prima ſnĩa. quæ nõ dixit eũ innocentẽ. Bar. in. d. l. ij. &. Sali. in. d. l. j. Sed ſi eſſet ſup facto. ſcilicet q̃ non cõmiſſum: non poſſet crĩali ter agi tanquã ſup re deciſa p declarationem innocentiæ. & tñ in dubio non p̃ſumit abſolutoriã fuiſſe latã ex tali cauſa. ſcdm prædictos. Et ſic dicta interpretatio nocet: ,pdeſt in alio. quia ciuiliter de nuo agi non poterit, obſtante exceptione rei iudica. cùm ad eundẽ finẽ agatur. Vides ergo q̃ iſta interpretatio. quia non ,pbatũ nõ ſit: quia ſit leuior. nec fauore rei. ſed quia alia fieri non poteſt. ¶ Conſidera ſcdò. quòd iſta cõis opinio non videť poſſe cadere in practica. Aut eñ conſtat eſt actis non eſſe probatũ. Et tũc non ſumus in caſu dubio. ſed certo. Aut conſtat oppoſitũ. ſcilicet eſſe ,pbatũ, & non poteſt tunc dici lata ſnĩa ex eo quia non eſt ,pbatum. ſed ex eo quia ſic placuit iudicanti. Ita arguit & refidet Ang. in. d. l. ex duob⁹. ff. de duobus reis. ¶ Sed rũdet ibi Imo. v. col. q̃ poſſibile eſt ex actis videri ,pbatũ eſſe: & fortè re vera non ſit. quia iudex non adhibuit fidem dictis teſtium ineptè, platis. iuxta. l. iij. ibi. tu magis. ff. de teſti. & Inn. in. c. qñ. de proba. Ideò non conſtat qđ voluerit ,pnũtiare iniuſtè. Itẽ licet ex actis non appareat eſſe ,pbatum, tñ poſſibile eſt quòd iudex ſit motus non ſimpliciter, quia non probatũ: ſed ex eo quia debitum non eſt contractum. & quia ſumus in dubio. propter hoc dicitur caſus dubius. Faciunt verba Bal. in. d. l. j. C. de manu. vindic. dicentis iudicem moueri poſſe ex non ſcriptis in ,pceſſu. Bene fatetur Imo. inſpiciẽda eſſe in dubio acta. ſed vbi ex actis non apparet quod debuerit iudicare ,put iudicauit. tunc in iſto dubio præſumiť non ,pbatum. Et quãuis iſta rñſio. Inn. applaudat. tñ in puncto iuris eſt difficilis: quia motiuum Ang. concludit q̃ rarò erim⁹ in caſu dubio. ¶ Cõſidera tertiò. q̃ adducta ,p prima opinione But. & Rotæ. q̃ abſolutio ab impetitione p̃ſumať ex cã mitiori. vrget maximè. d. l. hæ eñ. vbi abſolutoria interpretať mitiori modo. & eã alleg. Archi. in. c. ſi. iij. q. ij. Nõ dicas qđ iſta interpretatio: quia non ,pbatũ. eſt mitior, tanquã inducẽs exceptionẽ rei iu. quia obſtãt q̃ dixi in prima cõſideratione. Ideò dici poſſet qđ in caſu illi⁹ legis nõ cadebat iſta p̃ſumptio, ſcilicet quia nõ ,pbatũ. Conſiſtebat eñ dubium in hoc. vtrũ illa amotio tutoris deberet p̃ſumi ex cã leuiori. ſed hîc ſiue ,pſit reo, ſiue noceat, opus eſt in dubio interpretari eũ abſolutum. quia actor nõ ,pbauit. p p̃dicta. Quæ rñſio ſeruit etiã ad gl. in. d. c. ſi confirmationẽ. de elect. quia ibi non cadebat interp̃tatio, an ,pbatũ vel non. Doctrina aũt Domi. ibi. q̃ ītelligať de p̃iudicio minori: ſcilicet non eſt vera. inſpecto eo qđ dictũ eſt de abſolutoria in crĩali ciuiliter mota. q̃ in dubio interp̃taſ: quia non ,pbatũ. & tñ iſtud aliq̃n nocet. & ĩterp̃tãdo. quia non deliquit, ſemp prodeſt. ¶ Ad dictum Rotæ conſidera. q̃ poſtea in ſequẽti co. dicunt q̃ ideò nõ p̃ſumpſerũt: quia uõ fuit ,pbatũ. quia acta oñdebãt eſſe probatum. qđ verbũ no. contra Imo. in. d. l. ex duob⁹. ¶ Concludeigiť qđ licet opinio Abb. habeat ,p ſe plura. tñ ad euitandos ſcrupulos, cautum eſt in ſententia abſolutoria exprimere cauſam. imò neceſſariũ, ſecundũ gl. in. l. ij. §. ſenat⁹. in ver. compẽdiſſe. ff. de iure fiſci. & dixi poſt Abj. tit. ij. in. c. ſicut. quando aũt non exprimitur: ſtãdũ eſt prędictis. quicquid aliãs ſcripſerim in. d. c. examinata.

¶ Demũ cauẽ. quia licet regulariter actore nõ ,pbante reus debeat abſolui diffinitiuè. gl. & Doc. in. d. auf. qui ſemel. & preſupponunt oẽs prędicti. Tamen ſunt certi caſus. in quibus etiã tunc fertur ſolũ abſolutoria ab inſtãtia. quos ponũt oẽs poſt Bar. in. d. l. admonendi preſertim Baptiſta in. xxiij. col. ſubdens. q̃ ille paſſus non reperiť ab alio melius examinat⁹. Vide etiã Bal. in rubrica de re iudic. ad fi. vbi dicit quòd licet abſolutoria videať lata ſuper qualibet qualitate gl. in. d. l. j. quarum rerũ actio nõ detur. nõ tamen cõdemnatoria. per. d. l. ſi prędes. ff. de pœnis q̃ oĩa bñ no. tanquã alibi non declarata. ¶ Circa dicta Inno. in rubriꝯ. de iudi. reaſſumpta latè per Abb. hîc adde Cardi. ibi. vbi clarè & abbreuiatè ea refert. & ibi latiſſimè Bal. & latè But. in. c. j. eo. tit. & ibi aliquid Imo. dicens q̃ iſtud fuit declarare leges nõ canones. Sed inter cętera nota verba Bal. ī. d. rubrica. dũ dicit poſt Inn. q̃ facta pronũtiatione pro actore, & abſoluto reo, qui ſine dolo caret poſſeſſiõe: poteſt reus agere de euictione contra ſuũ actorem. Et ſi diceres. euincere requirit poſſeſſionẽ euinci. l. habere licere. ff. de euictio. Reſpondet. q̃ illud intelligitur vbi põt fieri executio cõtra cõdemnatũ. ſed hîc nõ poteſt fieri quia non poſſidet. Ecce. ego mirabile ſecũdum eum. q̃ reſpectu iſtius regreſſus abſolutoria cenſetur cõdemnatoria. ¶ † Ad illud. de petitione fructuum etiam re perempta poſt lit. conte. Pondera differentiam Ab. inter fructus qui petũtur tanquã acceſſorij. & inter illos qui petiꝑ poſſunt iure actionis. & adde Ab. in. c. de prudentia. in fi. de dona. inter vir. & vxo. vbi dixit q̃ tex. in. l. iiij. C. depo. volẽs q̃ acceſſoria nõ petuntur expedito principali: non procedit: quando pro ipſis competeret ſpecialis actio. contra gl. ibi. Facit dictũ Bar. in. l. j. de leg. iij. dicentis q̃ licet de expenſis venientibus officio iudicis mercenario nõ poſſit iudicari poſt ſententiã latã in principali. l. terminato. C. de fruc. & lit. expẽ. Tamẽ fallit, niſi ſtatutum exp̃ſẽ diſponat. q̃ victus condemnetur victori in expenſis. quia tunc expenſę veniunt cõditione ex ſtatutõ. & ideo poſt ſententiam poſſunt peti. Notat etiã Bar. in. l. non ſolũ. ff. de rei ven. & Imo. in. c. finem. de dolo & contu. cũ concor. Ad quod etiã vide Ana. & Aret. in. l. cũ in vna cauſa. ff. de appellatio. vbi etiam dupliciter limitant. dictã. l. iiij. & adde Ang. are. poſt gl. in. §. omniũ. iiij. col. iſti. de actio. vbi etiã ponit de expenſis quę peti poſſunt iure actionis. & eſt bona glo. in. c. grauis. de reſti. ſpo. & ibi ſcribentes. ¶ † Ad illud quòd ſi conſtat de iure actoris. & etiã reũ nõ poſſidere. pronũtiari debet ſuper iure actoris reo abſoluto. vt hîc per Ab. per. l. ſi à te. §. ſi quis fundum. ff. de excep. rei iudica. qui tex. ſecundùm Bar. deberet ſcribi aureis literis. Adde etiam q̃ in contrariũ facit. c. Raynaldus. §. pe. de teſtam. cum glo. in ver. petitis. vbi deficiente vno ex his quæ cauſant rei vendicationẽ videlicet poſſeſſionẽ fertur mera abſolutoria. ſed illud habet locum de iure canonico. ſecundùm Flo. in. l. circa. in fi. ff. de proba. quẽ reprehendit Are. in. d. § omniũ. vlti. col. quia non dicit tex. in. d. c. Raynaldus. q̃ declaratoria nõ poſſit ferri ſuper dominio actoris. ſicut dicit Bal. in ſimili in. l. centum. ad fi. C. de peti. here. reſpodens ad. l. qui petitorio. ff. de rei ven. vbi dicit q̃ ſi reus non poſſidet, actor fruſtra experiť rei vendicationem. nã exponit Bal. & Ange. in. d. l. qui petitorio. fruſtra. ſ. reſpectu rei, nõ reſpectu actoris. Et iſtud eſt vtile. quia ſecundùm Are. in. d. §. omnium. pro eo qui probat ſe hęredem contra non poſſidentem hęreditatem debet ferri ſententia. dicens eum hęredem, & abſoluens conuentum. & adepta deinde poſſeſſione ab abſoluto, erit parata executio ſententię. vt per Abb. hîc. & ita practicatur ſecundũ Are ti. vbi. ſ. ¶ Sed aduerte. quia in iſta reſponſione ad. c. Raynaldus. videtur Are. velle quòd licet ſententia poſſit ita ferri: non tamen ſit neceſſaria. cuius cõtrarium tenent oẽs. Ideo ad. d. c. Raynald⁹ poteſt reſponderi ex primo vel tertio caſu. qui ſtatim conſiderabitur.

¶ † Sunt enim tres caſus. in quibus reo non poſſidente non poteſt pronunciari ſuper iure actoris. Primus eſt vbi conſtat de ineptitudine intentionis agentis priuſquã de iure ſuo. vt no. Abb. hîc. per tex. in. d. c. examinata. vbi etiã hoc ipſe ponit ī. ij. nota. poſt Car. ibi ij. col. dicentẽ ſe ita concluſiſſe in examine ſuo. dũ habuiſſet illã decretalẽ in pũctis &. Io. de fantu. oppoſuiſſet ſibi de. d. l. ſi à te. quę videtur cõtrariari. d. c. examinata. vbi nihil fuit iudicatũ pro actore.

Et eadem rñſio dari põt ad. d. c. Raynaldus. ¶ † Secundus caſus eſt.

vbi actori nō cōpetit actualiter rei vendicatio. quia poſſidet. nā tūc nō declaratur ius ſuū. etiā ſi de eo conſtet. Imo. in. d. c. examinata. pe. colū. ver. ſed aduerte. per illū tex. quē facit ſing. & idē Lud. in. l. naturaliter. § nihil cōe. pen. char. ff. de
10 acqui. poſ. ¶ †Tertius caſus eſt. qñ actor ſcit reū non poſſidere, vel detinere. quia tūc nō poteſt ſequi alia ſententia quàm abſolutoria mera. niſi reus cōſentiret. Matt. no. cxxxviij. Nota ꝙ ſi reus cōuentus. quia actor ſeipm decepit. l. nā & ſi actor. ff. de rei ven. & ita intelligit. d. c. Raynaldus. inferens ex hoc limitationē ad nota. ꝑ Bal. in. l. ſi conſtante. § fi. ff. fol. ma. cū concor. de quib⁹ per eū. Et nota ꝙ vbi reus nō abſoluit: quia nō poſſidens, ſed quia agens nō probauit dñiū, poteſt reus petere nedum ſe abſolui, ſed etiā declarari dñm. Bal. in. l. cū Papinianus. iij. col. C. de ſentē. in. l. hæreditas materteræ. C. de pet. hære. in. l. ordinarij. v. col. C. de rei ven. poſt Hoſt. in ca. ex conqōne. de reſti. ſpo. vbi vide latiſſimē But. viij. col. verſi. iij. q. Nec obſtat. quòd poſſidenti nō dar rei vēdicatio. d. c. examinata. Quia nihilomin⁹ poteſt petere ſe declarari dñm. Lap. alleg. lix. iiij. col. ver. nec ob ſtat. Faciunt q̄ habenē in. l. ſi finita. § eleganter. ff. de dā. infec. & ꝑ glo. in. l. ſi cōtendat. ff. de fideiuſ. cū concor. quas noāui. in. c. ſi autē. de reſcri. Tene iſta méti. ¶ †Dū ſubdit Abb. ꝙ vbi prorſus idē eſt finis agendi datò ꝙ varieē modus: tñ obſtat exceptio rei iud. poſt Bar. in. l. j. C. de ordi. iudi. adde Bar. in. l. qui Romæ. § duo
a fratres[1]. iiij. col. ff. de ver. ob. quē ſolenniter, extēdit hīc But. ideò ad ipm ſimp̄r me refero. & adde Abb. j. vol. cōſi. l. circa qō. ij. Et ibi optimè inuenies qn deducta incidenter vel ſummariè in vno iudicio poſſint deduci in alio. nō obſtāte exceptione rei iudicatæ. De qua materia ponit etiā Imo. in. c. ꝓxi. Bald. in. l. neq; ad fi. C. de cōpēſa. in. l. ſi iudex. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. in. l. ſi cū tibi. C. de iudi. in. l. pen. C. de ordi. iud. Bal. & Sali. in. l. j. eo. tit. Bart. in. l. fundū. ff. de excep. in. l. quia tantundem. in fi. ff. de nego. geſt. in. l. j. ad fi. C. qñ ꝓuo. non eſt neceſ. & in. l. de pupillo. § ſi is cui. ff. de ope. noui nun. Dixi aliàs in. c. cām. lo. j. & in. c. veniens. lo. ij. de teſti. ponē do qñ geſta in ſummario operenē in ple-
12 nario iudicio. ¶ †Dū Ab. in fi. allegat. l. de rebus. ff. de arbi. habeas ipām ꝓ ſingulari. vt per Bar. in. l. & an eandem. ff. de excep. rei iudi. dicē tem ſe vidiſſe in facto. cū fuiſſet factū compromiſſum gñale, & petitio gñalis. ꝓſecutio verò ſpecialis. quia ſi ꝓſecutio fuit cū malitia, obſtabit exceptio rei iudicatæ ſup toto. ſecꝰ ſi nō cū malitia. In quo vide Car. cōſi. lxxiiij. Titi⁹ nunc ſunt. ver. ad nouū. vbi latè deducit hoc. ꝙ etiā ſi ſnīa fuit gñalis, tñ nō ob. in non ꝓſecutis p. l. licet. C. de iud. niſi doloſè omiſſa fuiſſet ꝓſecutio. Tūc eñ obſtaret in nō ꝓſecutis. ꝑ. d. l. de rebus. & notant Cy. & Bal. in. d. l. licet. & Bar. vbi ſ. & Ab. in. c. ij. de libel. ob. in. iiij. col. in ver. cō-ſequenter glo. & addit Car. ꝙ datò qđ petatur vna & eadē ſumma, tñ ſi ſuper parte illi⁹ fuit ꝑ nuntiatum, nō obſtabit in reſiduo exceptio rei iudicatæ p. l. ſi ex teſtō. ff. de excep. rei iudi. vbi hoc tenet gl. fi. & Inn. in. c. cū interꝛ. ti. ij. in fi. & Cy. in l. j. in. j. q. C. ſi aduer. rem iudi. ſcđm eum. & ideò per. d. l. de rebus. limitaē ſingulariter. d. l. licet. C. de iudi. vt non procedat in illo qui ſtu
dioſè omittit certas ſpecies proſequi. nam ſi reo

§ ¶. §. duo fratres. Et ibidē vide oīno ad hoc. d. Alexā. de imo. & do. in. c. dilecti⁹. & in c. ſi. de ordi. cog.

b ¶ Venerabilē. Ad huius tex. materiā vide etiā q̄ p Phi. habenē in ca. olim. ſ. de reſcri. & quod ibi dixi in apoſt.

gñaliter abſoluto poſteà iteratò agat ad nō ꝓſecuta, repellet. quod valde guſtat Bal. in. l. j. vij. col. ver. extra quæro. C. cōia de leg. & Ludo. poſt Ang. in. l. ſcire debem⁹. ad finem principij. ibi. ſcđò ſi petaē ff. de ver. ob. Et dixit Bal. in. l. edita. xxxj. col. ver. dictum eſt. ſ. C. de edē. in repe. pa. ꝙ qñ quis narrat plura, & concludit ad vnū: tūc apparet de malitia. alle. d. l. de reb⁹. q̄ tñ nō probat ꝙ ex hoc ſolo conſtet de malitia. aliàs nunquàm haberet locū prima pars huius. l. Vltimò. pro intellectu pleniſſimo huius gl. videlicet de requiſitis ad hoc vt competat exceptio rei iudicatæ. vide ſemꝑ Ang. are. in. § Itē ſi in iudicio. xlv. col. cū ſexdecim ſequentib⁹. inſti. de exceptionib⁹.

✠ *SVMMARIVM.*

1 *Excommunicatus agens iudiciis communibus. an admitti debeat?*
2 *Impetratio facta ab excommunicato eſt nulla.*
Hæc regula ampliatur tribus modis. & fallit. vii. modis vt hic per ordinem. vt no. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
10 *Exceptio excommunicationis eſt approbata de iure ciuili.*
11 *Excipiēs de excommunicatione, debet exprimere eius ſpeciem. ratio eſt. vt hic ſubditur.*
12 *Exceptio qualiter formari debeat ad probandum quem publicè excommunicatum.*
13 *Excōicatio. an probetur per denuntiationem: vel per inſtrumentum?*

¶ *CAPI. XIIII*

b Venerabilem. b Valet reſcriptum impetratum ab excōicato ſup ꝓſecutione appellationis: licet de excōicatione non faciat
1 mentionem. Dixit incidenter. But. †hīc. excōmuni catum volentem litigare in iudicijs cōibus, puta finium regundorum, poſſe eſſe in iudicio quod alibi nō legi. Et intelige. vbi nō apparet quis primò ꝓuocauerit ad iudicium: quia ille dicereē actor. l. in his tribus. ff. de iudi. gl. maior in. c. ex literis. de ꝓba. Et tunc excōicatio obſtaret actori. ſed vbi hoc apparet: vtraq; pars fungitur vice actoris & rei: vt in. d. gl. Vides ergo ꝙ iſta qualitas. valet, quia reus vincit illam quia actor: obſtāt tria. ¶ Primò gl. pe. in. c. venerabilibus. de ſenten. excō. in. vj. allegata. ſ. eo. c. apoſtolicæ. vbi in dubio præſumit excōicationē ꝑceſſiſſe appellationē. Ergo in dubio capit interpretatio. ꝑ quā excōicatio nocet. Solutio. illa interpretatio habet cōcurſum iuris cōis. quia preſumit ꝓ iudice ꝙ nō excōicauerit poſt appellationē. c. in ꝑſentia. de renū. cū ſimilibus. & facta iſta ꝑſumptione nō concurrit alia que ꝓfit. ſed in ꝓpoſito nō eſt opus præſumptione. quia conſtat iſtum fungi vice actoris & rei. & inſpicit inquātū reus. ¶ Obſtat ſcđò. l. non ſolū. § ſi ſtatus. ff. de procu. vbi in dubio preſumit qs eſſe actor. Solu. verū eſt: vbi nō poteſt eſſe quis actor & reus ſimul. Sed non ſic in ꝓpoſito. aliàs nunquā eſſet verū ꝙ in iſtis cōibus iudicijs vtraq; pars fungat vice actoris & rei. ¶ Obſtat tertiò theorica Bar. in. l. ſi vir. ff. ꝑdona. dicētis ꝙ ſi cōcurrit cauſa quæ ꝓdeſt, & cauſa que nocet: prevalet nocēs. data inſeparabilitate. per. l. ſi qs in graui. in fi. ff. ad ſylla. facit regulā in re cōi. li. vj. ergo hīc cā nocēs. videlicet quia actor debet ꝑualere. Sol. illud ꝓcedit: quia cauſa q̄ ꝓdeſt offuſcat cām nocētem. Bar. vbi ſ. ꝑ tex. ibi. & in. l. nō intelligitur. § ſi qs palam. ff. de iure fiſci. & ibi etiam Bar. per illum tex. vbi illud quod fit palam, deinde clā, nō dicitur clandeſtinū. quia illa clandeſtinitas vincitur ab eo qđ fit palā. ¶ Modò hīc iſta qualitas. quia re⁹ offuſcat illā: quia actor: patet p. c. ſignificauerunt. ſ. eo. vbi excōicatus licet ſit actor originarius, appellat: quia in ſe defendendo eſt vt reus. Et in iſta mixtura preualet cā que nō nocet. vt ibi. & in. c. ſacris. de ſepul. facit regula vtile. de re. iu. li. vj. & l. ſi quis ex argētarijs. § j. ff. de edē. cū ſimilibus. & per hæc ſuſtentatur dictū But. Quāuis nō negē ipſi⁹ opinionē eſſet difficilis ſuſtētationis. Cū re vera iſte videatur reus ſpōtane⁹. nō aūt neceſſari⁹. quo caſu obſtant dicta. ſ. eo. in. c. cū inter. Et ſi diceres etiā in caſu. d. c. ſignificauerūt. erat re⁹ ſpōtane⁹. negabitur. quia ſnīa grauauit & ſtimulauit eū. Si diceres. iſte nō ꝓuocauerat: ergo non erat actor. Diceretur ꝙ hoc non appet. quia ſi aduerſari⁹ ꝓuocaſſet: tūc bñ eſſet iſte re⁹. ſed non apparēte quis ꝓuo
2 cauerit, vr re⁹ ſpontane⁹. & ideò poteris cogitare. ¶ †Dū oēs hīc alle. c. j. de reſcri. in. vj. vbi impetratio facta ab excōicato eſt nulla regulariter. Collige ad illū tex. vtilem apoſtillā. Et priò āplia. etiā ſi impetraſſet de conſenſu aduerſarij. Io. an. in Spe. de reſcripti pētatione. § ratione quoq; impetrantis. ver. Item ꝙ impetrauit. & But.

in. c. cæterum

3 in. c. cæterū. vlti. col. de reſcri. ¶ †Amplia ſcđò. etiā in reſcripto impetrato nomine nō excōicati ꝑ ꝓcuratorē excōicatū. Rota. de procura. deci. xx. in antiqs. ¶ Amplia tertiò. etiā ſi reſcriptū eſſet impetratū ſup profeſſione. Cal. de regu. cōſi. xij. & de reſcri. cōſi. iiij. Nec ob. ꝙ aliàs valet profeſſio excōicati. vt eſt tex. ſing. in. c. cū illorū. ad fi. de ſen. excō. quia ibi recipiebaē authoritate ordinaria. ſed hīc virtute reſcripti. Fateē ꝙ ꝓfeſſio iſti⁹ obligat eū religioni. ſaltē in genere. vt ꝑ Inn. in. c. porrectum. de reg. ſed illa ſpecialis receptio cauſata p reſcriptū in certo monaſtario eſt nulla. & ſequit Domi. in. d. c. j. ix. col. de quo etiā ꝑ Iac. zocchum. in. c. ſignificaſti. iij. col. de eo q̄ du. in mrimo. quā pol. per adul. Mō dictum. c. j. recipit certas, falletias vltra ibi expſſas. †Nam fallit primò. qñ allegaē excōicatio gñalis. puta lata per proceſſus gñalis ab hoīe. Rot. de ſenten. excō. xx. in antiquis. Cogita qd velit. qui ſi ꝓbareē quē incidiſſe in excōicationē quāuis gñaliter ab hoīe ꝓmulgatā, nō video quare nō ſit excōi-
5 catus. ¶ †Fallit ſcđò in ꝑtratione illi⁹ qui fuit excōicat⁹ ſi impe-
6 traret. Spe. in. d. §. rōne. Lud. in ſing. dcxxviij. illud qđ dicit. ¶ †Fallit tertiò in excōicato ſub cōditione. quia tenet impetratio, licet poſteà eueniat cōditio. Pe. de anch. cōſi. mihi. clij. ex narratis in facto. vlt. col. quia nō habet tractū retro. ꝑ no. in. c. ſi ꝓte. de reſcrip. in. vj. & in ducit. c. ꝓteteà. de appel. vbi appellatio interpoſita à ſnīa excōicationis cōditionalis ꝑedit effectū cōditionis quē ſecū trahit qđ nō faceret, ſi nō haberet effectū ſnīæ puræ. vt eo. ti. c. paſtoralis.
7 ¶ †Fallit quartò. qñ. ſimul cū excōicato ꝑetrat alius nō excōicat⁹. Io. an. in regula. vtile. in mer. & in. d. c. j. Intellige in materia diuidua. in qua nō excōicat⁹ potuiſſet ſol⁹ ꝑetrare: aliàs nō: vt ꝑ Lud. in fi. dcccxxvij. Nūquid reſcriptū. & pleni⁹ cōſi. cccccvj. ad fi. ¶ †Fallit quintò. ſi ꝑetraē auditor in curia: quia quicūq; aliàs iuhabilis ad ꝑtrādū ꝑetrare pōt etiā excōicat⁹. Rota. de iudi. v̄. in nouis. llæ em cōmiſſiones nō dāt iuriſditionē auditori: cū eā habeat babitu, ſed ſunt qđā diſtributiones cōmiſſionū. vt etiā no. ĩcidēter Rota. de appella. lx. & lxj. in eiſdē. ad qđ vide q̄ dixi in rubrica. de reſcri. ī prī.
8 iiij. co. & in alio loco ibi allegato. ¶ †Fallit ſextò ī occultē excōica to ꝑetrāte noīe ſuæ dignitatis. But. poſt Inn. ī. c. ſi verè. iiij. col. de ſen. exc. ſecus ſi, ꝑ ſeipſo, ꝓpter doctrinā Inn. de cōſue. in. c. cū dilectus. quā ornauit. de reſcri. Rot. in fi. dū dixit ꝙ. l. Barbari⁹. ff. de officio. ꝓto. nō habet locū in geſtis iure priuato. Reliqua dic vt ꝑ Do. ī d. c. j. vbi ī fi. epilogat plures fallētias. Et adde qđ dixi. ſ. e. c. ſignificauerūt. ad fi. poſt Ana. in. c. dura. de crimi. fal. Vide ēt Ana. in. c. excōi cam⁹. §. credētes. ad fi. de hære. vbi dicit excōicatū carceratū poſſe ī-petrare ſup carceratiōe. alle. apoſtillā Bal. ī. d. c. j. & adde Imo. in. c. ex parte decani. ij. col. de reſcrip. dicēte ꝙ ſi reuocaē in dubiū, an ī-petrator ſit excōicat⁹. poteſt de hoc cognoſcere iudex impetrātis. poſui etiā aliqua ſup ꝑdictis in. c. dilect⁹. lo. j. ī fi. de reſcrip. Et adde ꝙ ſi Papa diſpēſat cū illegitimè copulatis, tacitè habilitat eos ad impetrandū nō obſtante excōicatione ĩcurſa. ꝑ cle. j. de cōſang. & affi. Lud. conſi. cccvij. In caſu ꝓpoſito. Et adde. ꝙ non valet reſcriptum impetratū à ꝓcuratore excōicato ꝑtrāte: vt ex eo agaē. Rot. de ꝓcur. xx. ī antiqs. & adde. ꝙ vbi ꝓmtttiē excōicato qđ poſſit ꝑetrare, non eſt op⁹ ꝙ faciat mentionē de excōicatione. Bal. in. c. dilectæ. ꝑ illū tex. ſ. e. Et adde. qđ excommunicat⁹ non poteſt ꝑetrare reſcriptū ſup nullitate ſnīæ à qua non appellauit. Ab. poſt alios. in. c. qđ ad cōſultationē. in fiꝭ. tit. ij. ¶ Extra gl. quia hīc & ſæpi⁹ in hoc titulo tāgiē de exceptione excōicationis. Collige qđā ab alijs nō reducta. Et in primis ſcias ꝙ Io. de ligna. in tractatu de eccleſiaſtica cenſura. li. col. ver. reſtat. videēdū. ponit plurima de his quę ſunt ꝓmiſſa: & que ꝓhibita excōicato: ex quib⁹ fieri poſſet multiplex cōmemoratio dictorū ſuorū ad dicta. ſ. e. in. c. cū inter. &. c. ſignificauerūt. &
10 de iudi. c. intellexim⁹. ¶ †Nota etiā ꝙ iſta exceptio eſt approbata à iure ciuili. Bal. in. c. exceptionē. ad fi. ſ. e. allegat gl. & bñ in. l. j. C. de iur. & fac. igno. & in. l. placet. C. de ſac. ſan. ecc. & tex. in. c. dr̄o guerrā. in ti. hīc finiē lex. vbi dicit tex. vaſallū nō teneri iuuare dr̄m excōicatū. & ideò pulchrè intulit Bal. in. c. cōtingit. ix. col. de dolo & cōtu. qđ ſnīa iudicis publicè excōicati etiā non tenet de iure ciuili. alleg. gl. in. d. l. j. ex hoc etiā infert Bal. in. d. c. intellexim⁹. ij. col. quod corā iudice ſeculari pōt opponi iſta exceptio. Neq; ſtatutū valet in contrariū. Bal. in. d. l. placet. & in concluſionib⁹ feudorū. quē cōmē dat Ana. in. c. poſtulaſti. j. col. de homi. declara ſcđm Pe. de anc. in. c. pia. v. col. de excep. in. vj. & Cal. de foro cōpe. conſ. ix. Dūmodo iſta

exceptio oppoſita corā ſeculari, remittaē diſcutiēda ad eccleſiaſticū. Qđ etiā egregiè firmat Bal. in. l. quoties. ad fi. C. de iudi. volens amplius. qđ etiā per inſtrumētū nō poſſet ꝓbari corā ſeculari. quia inſtrumentū. ꝓductū corā incōpetēti nō ꝓbat. & probatio debet fieri iudici. l. quinquaginta. ff. de ꝓba. alle. no. in. l. ij. C. de edē. ¶ *Si diceres. obſtat dictū Bal. in. l. ſi qua per calūniā. ij. col. C. de epiſc. & cleri. Dum dicit quod corā poteſtate ciuitatis, ꝓduci poteſt inſtrumentum clericale ad inſtructionē ei⁹. & in tali oſtenſione inſtrumēti nō oportet citare aduerſariū. quia nō fit in modum probationis, ſed inſtructionis. cū probatio clericatus nō poſſit fieri niſi coram Epō. ſcđm eū. Ergo inſtrumētū ſup materia fori canonici, ꝓduci poteſt corā ſeculari. R ndeē qđ Bal. loquit (vt vides) in ꝓductione inſtrumenti facta ad informandū nō iudicialiter. ſed ꝑdicti loquunē de probatione iudiciali.* ¶ Nihilominus dicas. quòd ſi nō eſt dudū in iure an teneat excōicatio vel non: ſed ſolū in facto. videlicet an quis ſit excōicat⁹: pōt ſecularis de hoc cognoſcere. Domi. in. c. fi. in fi. dē fo. cōpe. in. vj. Quia ſecularis teneē repellere excōicatos à iudicio. c. decernim⁹. de ſentē. excō. in. vj. ergo debet ei conſtare qđ ſint excōicati. quia excipiēti nō credit. niſi ꝑbet. & allegat. c. cū ſup. ꝑ de conſeſ. præbē. gl. in. l. j. ff. ſi quadru. pau. fec. dic. & ĩ. c. nō eſt. in ver. allegat. de cōſue. in. vj. cum ſimilib⁹. & idem no. Domi. d. c. pia. §. ij. vj. col. Pro qua facit quod notat Bar. & alij in. l. Titia. ff. ſo. matri. & Doc. in. c. tua. de ordi. cogni. cū concōr. in quib⁹ habeē qđ vbi eſt qō facti nō iuris, poteſt coram ſeculari diſcuti exceptio. quę aliàs eſt fori eccleſiaſtici qñ incidit in cā mota corā ſeculari. Et hæc no-
11 ta vt noua. ¶ †Inſuper aduerte. ſi fortè quiſpiā nō incoloratè diceret ſic in propoſito. ſi in dubio intelligiē de maiori excōicatione. c. ſi quem. de ſen. excōmu. quid eſt opus qđ excipiens de excōicatione exprimat eius ſpeciē. vt dicitur. in. d. c. pia. ibi. ſpeciē eius exprimat? hoc nō tangitur ibi. per Doct. Sed reſpōdet gl. ij. in extrauagā. excōi cam⁹. impreſſa folio. lxxxv. dicēs ſimpliciter. qđ in. c. pia. imputatur parti, quæ in probādo non ſpecificat. nec declarat ꝓpoſitū. Sed vbi iudex ꝓnuntiat ſeu ſtatuit, verba eius interpretanē interpretatione iuris. Clarius reſpondet Abb. in. c. in ꝑſentia. v. col. de proba. dicens quòd licet genus ſimpliciter prolatū intelligatur à iure in potiori ſpecie. Tñ ſi illud genus proferaē à teſtibus, non intelligitur in illa ſpecie q̄ nō habet releuare probātē i aliquo. ex quo nō cōcludit intentū articulantis in aliqua ſpecie. exemplificat in excōicatione. in qua in probationibus non fit illa interꝑtatio quæ fit ſi illud verbū profertur à canone. vel eius miniſtro. Optimè facit. d. c. in ꝑſentia. vbi probatio minoris ætatis facta p teſtes non iuuat. ex quo nō deducūt minoritatē in ſpecie. vtrū videlicet. xxv. vel. xiiij. annorū. eadē repetit Abb. in. c. ſolicitè. in prin. de reſti. ſpo. addēs qđ probatio excōicationis facta ſimp̄r in genere bū valeē. ſed probatio facta in genere nō. quia exceptio declarari pōt per probationes. ſed probatio iam facta nō. ſi eſt concluſum in cauſa. vt ibi per eū. ¶ Conſidera bene. ſi quis probaſſet in termino excōicationē in genere. vtrū poſt terminū poſſes declarare ſpeciē. pēdet ex his quę dixi. ſ. e. in. c. paſtoralis. & in. c. licet. de proba. & pria facie videreē quòd nō. quia illud quod dicitur declarante nihil noui facere. l. hæredes palam. §. ſi quid poſt factū. ff. de teſta. procedit in declarāte id quod eſt aliquid: ſed obſcurum. ſecus vbi declaratio faceret de nihilo aliquid. Bal. ſoleniter in. l. edita. iiij. col. C. de edē. in repeti. padua. ſed hīc ꝓbatio eſt nulla. d. c. pia. ergo ad eā nō cadit declaratio. Tñ dici poſſet quòd reſpectu excōicationis poſſet de nouo deduci poſt concluſionē in cā. vt tenūi poſt Abb. ſ. eo. in. c. exceptionē. licet (vt vides) aliter ſentiat in. d. c. ſolicitè. ſed tenebiē iſte ad expēſas factas c caſione ſuæ probationis deductę ineptè. nec iuuat declaratio ꝑ ꝑdicta. quib⁹ autē adde Abb. in. c. fraternitatis. pen. col. de teſti. vbi dixit quod probatio non clarificatur à materia ſubiecta. Ideò ſi materia requireret excōicationem publicam. vt in caſu. c. ad probandū. de re iudic. vel ſimili. & ſimp̄r ſit articulatū & probatū de excōicatione. probatio intelligitur ruditer. non de publica per. d. c. in præſentia. & hæc adde ad Do. in. d. c. pia.
12 ¶ †Adde etiā ibi. quod ſi diceretur ſic in capitulis Titius eſt excōicat⁹ tali excōicatione quod nemo poteſt eū alloqui. fortè videē ſufficienter deducta excōicatio maior. ſicut dicit in ſiñ Tho. faſtoh dubio Rotæ. xxxj. inci. eadem. die. ꝑ eundē do. B. vbi vide quod licet articulās de materia. c. ij. de renū. in. vj. debeat deducere grauē infirmitatē: ꝑ illum tex. Tñ ſatis

eſt qđ articulet renũtiantẽ fuiſſe tpe renuntiationis adeo infirmũ ꝙ de lecto ſurgere nõ poteret. niſi p alios portaret. quia iſtud infert eũ fuiſſe grauiter infirmũ. Ad idẽ Rota de præbẽ. xiij. vtrũ cũ quis. in antiquioribꝰ. quę dicit ꝙ ſatis deducit eccleſiã eſſe curatã qui narrat quòd eius rector teneꝫ audire cõfeſſiones, & miniſtra re ſacramẽta. quia tũc ex diſpoſitione iuris cõis infertur de neceſſitate: & ineffabiliter qđ illa eccleſia eſt curata. Facerent multa reducta quoti die p Modernos in l. j. ff. de lib. & poſth. quibꝰ aliqua addidi in c. tranſlato. de conſti. latè Moder. in l. prætor. in prin. de ope. no. nun. Faceret etiã deciſio Egi. xxxiiij. valet articulꝰ. allegata p me ſup rubrica ꝓximè ſequẽti. poſt prĩ. ¶ Et nõ omitto. ꝙ ſi illis octo diebꝰ de qbꝰ ĩ. d. c. pia. vl timi fuiſſent dies feriati ĩ honorẽ dei: p hoc nõ reſtituiꝫ ps aduerſus lapſum tpis. Bal. in. l. ſed & ſi p ptorẽ. §. ſi feriæ. ff. ex qb. cau. maio. dicens ſe ita rñdiſſe practicãdo. d. c. pia. quia potuit pars illos dies ꝑuidere. † ideò adillos nõ reſtituiꝫ. ſecus in ferijs repẽtinis. p illũ tex. An aũt excõica tio ꝓbeꝫ p inſtrm: vide Ludo. cõſi. cccxlix. dum q̃rit. de quo memini. in. c. cũ in eccleſijs. de matio. & obe. & an ſufficiat probare per denuntiationẽ: vide Do. poſt alios in. d. c. pia. §. ij. vij. col. cui adde Rotã. de exce. viij. in nouis. vbi dicit qđ licet in vim dilatoriæ ſufficiat ꝓbare p denũtiationẽ: nõ tñ in vim perẽptoriæ. De quo etiã latè p Io. de lig. in. d. tractatu de cẽſura. lix. col. ver. quid ſi ꝓbatur. vbi etiam diſcutit multa circa illos octo dies. de quibus. in. d. c. pia.

a ¶ Ea ꝓbata. Sed qđ ſi teſtes volẽtes ꝓbare ꝑſcriptionẽ ꝓbando titulũ, deponant de vẽditione. ſed dicũt tñ de quãtitate ꝑtij non recordari, an tunc erit ꝓbata ꝑſcriptio? vide. d. Sozi. in cõſi. clxxj. inci. Diu ꝓfectò an ceps. ver. cõfirmo hũc. in. ij. parte.

b ¶ Cõſcientię. Vide quæ dicã ibi in d. c. vigilanti. in apoſtil.

c ¶ L. ſi quis emptionis. Et ibidem vide ad materiã etiã Bar. Et Ang. & adde Per. de peru. ĩ. c. vigilãti. ĵ. eodẽ. & Pau. de ca. in cõſil. xciij.

De præſcriptionibus. Rubrica.

✣ *SMMARIVM.* ✣

1 *Præſcriptio, an ſit contra ius naturale?*
2 *Præſcriptio, an ſit contra æquitatem?*
3 *Dominiũ directũ an & quãdo acquiratur per præſcriptionẽ? Et ponit regulam quòd nõ. Quæ regula fallit. vbi præſcribitur contra ſcientẽ & patientẽ. 4. Itẽ ſi ſtatutũ dicat quòd per præſcriptionẽ acquiratur dominiũ, non intelligitur de directo: vt aliquid addat iuri cõmuni. nu. 5.*
6 *Item fallit in præſcriptione tanti temporis: de cuius initio non ſtat memoria.*
7 *Item fallit in eo qui præſcribit authoritate ſecundi decreti interpoſiti contra contumacem. Miſſus enim in poſſeſſionem acquirit dominium directum præſcribendo.*
8 *Dominium. hoc verbum poſitum in libello: intelligitur pro eo quòd conuenit intentioni libellantis.*
9 *Dominium directum acquiritur per vſucapionem.*
10 *Præſcriptio. an ſit probanda poſt intentionem actoris? fundatam?*
11 *Præſcriptioni non poteſt renũtiari regulariter. Quæ regula fallit ſeptem modis. vt hic ſequitur. nu. 12. 13. 14. 15. 16. 17.*
18 *Præſcriptio. licet poſſit impediri pacto, vel ſtatuto. nunquam tamen intelligitur de centenaria.*

¶ Pro cognitione terminorũ vide Azo. in ſumma. C. de vſu. p emp. Hoſt. in ſumma huius tit. & practicã Papiẽſem. fo. xxxix. & Cy. in regula poſſeſſor. li. vj. & ibi. ſ. oẽs Io. an. Et inquãtũ in diffinitione dicit qđ ꝑſcriptio infert pœnã negligẽtibꝰ. vide Pau. cõſi. ccxciij. viſis & põderatis oĩbus. vbi declarat hoc latè. cõcludẽs iſta ver

ba eſſe inuẽta ex magiſtrali locutione. nõ ab aliqua. l. nõ eũ capitur negligẽtia propriè. vt ſonãs in vitiũ ſeu culpã. qđ eſt qñ paſſus ꝑſcriptionẽ ſciuit. & potuit agere. quia ſi caperet ſic. rarò cõpeteret præſcriptio. cũ circa oẽm culpã multa & infinita impedimẽta occurãt, q̃ deberẽt ſubduci. Capitur ergo negligẽtia prout ſonat in ſimplicẽ & nudã ceſſationẽ. quæ vitiũ vel culpam annexã nõ habet, & currit ꝑſcriptio vt ignoranti. niſi ſubſit aliud impedimẽtum in iure ſcriptũ: & tũc nõ incurreret ſcãm eũ. ¶ Scias etiã quòd nõ eſt neceſſe volenti ꝓbare ꝑſcriptionẽ, qđ in ea articulanda nominet expreſsè ꝑſcriptionẽ. ſed ſufficit ꝙ deducat lõgã ꝓceptionẽ fructuũ. & ea ꝓ
a bata [a] reſultat effectꝰ iuris: videlicet ꝑſcriptio. ſcãm Egi. belle. xxxiiij. valet articulꝰ. & faciũt q̃ dixi. ſ. c. ꝓxi. ante fi. ver. adde etiã ibi.

1 ¶ † Dũ dicit Ab. poſt Io. an. in. d. regula ꝑſcriptionẽ. nõ eſſe contra ius naturale. Adde gl. in. c. ius generale. j. diſt. quæ idẽ dicit. Et ſequitur ibi Domi. dicẽs ꝙ licet ꝑſcriptio ſit iniqua reſpectu priuatę vtilitatis. tñ equa eſt reſpectu publicę. nec repugnat fini æterno. ideò ſeruãda: quia vtilitas publica ꝑtertur priuatæ. vt in alijs exẽplis. de
2 quibus ibi in gl. ¶ † Sed aduerte. quia imò ꝑſcriptio videt contra æquitatẽ. per tex. in. §. habeat ita ꝙ. in authẽ. vt eccle. roma. ibi iniqs hoĩbus impijs remaneat ꝑſidiũ. ꝓ quẽ tex. dixit Ang. in. l. ſequit. §. ſi viã. ff. de vſuca. & in. l. j. C. de præſcrip. xxx. anno. qđ arbiter iudicaturus ſcãm equitatẽ debet reijcere exceptionẽ ꝑſcriptionis. Sed dic cõtrà. ꝓpter doctrinã Bartoli in extrauagã. ad reprimen. in verbo. videbitur. ad fin. vbi loquẽs de ꝑſcrip. dicit ꝙ habẽs poteſtatẽ ꝓcedendi ex equitate, vel ſcãm volũtatẽ ſuã, nõ teneꝫ ſequi iura in his quæ ipſe habet facere. ſecꝰ in his quę iã ſunt facta à iure. adeo ꝙ ex hoc iam quæſitũ eſt ius parti. Tũc eñ nõ poteſt immutare ius alteri ablatũ & mihi quæſitũ. per. l. bona fides. ff. depoſiti. aliãs aũferret ius alienũ. qđ eſt cõtra equitatem naturalem. cùm ergo in ꝓpoſito, quæritũ ſit ius miniſterio legis ei qui ꝑſcripſit, nõ eſt ꝑ arbitrũ mutabile. & ita cõtra Ang. firmat Lud. cõſi. cxlix. cõcluſionẽ primam
b &c. & in repe. rubricæ. ff. de arbi. j. col. Facit quod dicit ĵ. eo. c. vigiléti. ꝓbando ꝙ preſcriptio. facit qđ tutum in foro cõſcietię. [b] etiã ſi ea completa ſupueniat mala fides. Pro hoc. quia ſi teſtator mãdat reſtitui per hæredẽ omnia à teſtatore debita, nõ tenetur hæres reſtituere quæſita à teſtatore ꝑ ꝑſcriptionẽ cũ bona fide. ſecꝰ ſi cũ mala. Bar. in. l. legaui. ff. de libe. lega. in. l. quibꝰ diebꝰ. §. dñs. ff. de cõdi. & demõ. Bald. in. l. id quod pauperibus. C. de epiſ. & cle. ĩ. l. ſi creditori. ff. de leg. j. in diſputatione inci. Statuto cauet. Imo. in. c. fin. xxxvij. colĵ. eo. & in. d. §. dñs. nõ obſtat tex. in. d. §. habeat. quia loquit in ꝑſcriptione cũ mala fide. patet. dũ ſubdit ne tutus peccãdi locus etiam ſcientibꝰ relinquaꝫ. vt latè p Imo. declarantẽ illũ tex. in repe. c. fin. xix. col. ĵ. eo. quẽ vide & ex his reꝑhẽdunt verba Bal. in. l. ancillæ. iij. col. C. de fur. dicẽtis ꝑſcriptionẽ eſſe cõtra naturalem æquitatem.
3 ¶ † Directũ dñiũ nõ acquirit ꝑ ꝑſcriptionẽ. gl. Bar. & oẽs in authẽ. niſi tricẽnalis. C. de bonis mater. gl. in verb. dñm. inſti. de vſuc. in prin. gl. ij. in. l. traditionibus. C. de pac. & ibi Bal. & pleniꝰ Sal. iiij. &. v. col. gl. in rub. ff. de diuer. & tẽpo. ꝑſcrip. gl. in. l. ſi qs diuturno. ff. ſi ſeruitꝰ vẽd. gl. & Sali. in. l. ſi quis. in verb. creditores. C. de ꝑſcri. xxx. anno. Spe. in iſto tit. in prin. & in ti. de loca. §. nunc aliqua. verſ. liiij. Bar. ĩ. l. j. ff. de vſuca. in. l. ſticho. ff. de vſufru. leg. in. l. ſi. C. ex qb. cau. maio. Imo. latè. in. c. fi. xlv. col. ver. an aũt ꝑ ꝑſcriptionẽ ĵ. eo. Io. an. plenè in dicta regula poſſeſſor. Maria. ĩ rub. de cau. poſ. & ꝓpri. fo. lij. ver. xxviij. Per vſucapionẽ. gl. & Ang. in authẽ. vt eccleſia romana. in fi. Arch. in. c. ſeruitiũ. xviij. q. ij. gl. in. l. vſucapio. ff. de vſuca. Abb. hîc. & in. c. ad aures ĵ. e. qcquid dixerit glo. xvj. q. iij. in ſumma. in fi. & in. c. quicunq; in prin. & in. c. placuit. §. poteſt. in verb. vtiliter. eadẽ cauſa &. q. cũ quibꝰ tranſit ibi Archi. Et inter alia pro iſta cõcluſione cõi adducit tex. in. l. j. in fi. in ver. vtilẽ actionẽ. ff. de aqua plu. arcen. & in. l. ſi duo. §. j. in verb. vtilẽ. ff. de iureiur. & in. c. placuit. §. poteſt. in ver. vtiliter. xvj. q. iij. Itẽ quia per præſcriptionẽ inducit exceptio. l. ſi quis emptionis [c]. C. de ꝑſcrip. xxx. anno. Ergo ꝑſupponit ꝙ aduerſario cõpetat actio. ergo dñs. l. in rem. in prin. ff. de rei vẽdi. Vnde ſi qua iura dicunt ꝑſcribentẽ acquirere dominiũ. intelliguntur de vtili: quia duo non poſſunt eodẽ iure eiuſdẽ rei eſſe dñi inſolidũ. l. ſi vt certo. §. ſi duobꝰ. ff. cõmo. Et ſic induci pót. c. ad aures ĵ. eo. ibi. oẽm actionẽ excludit. licet Ab. ibi aliter inducat. & licet huic argumẽto rñdeat Io. an. in dicta regula poſſeſſor. dicẽ quod eſt exceptio facti, elidens actionem & intentionem agẽtis. ius

xta gl. iij. in. c. j. de lit. cõteſt. in. vj. tamen ipſe ſequitur cõmunem opinionem. Pro qua etiã facit. quia directum dominium dicitur eſſe nobis vnitum iure naturali & naturali ratione. gl. in. l. quis ergo. ff. de peculio. & in. l. iij. ff. pro ſocio. ergo iure legali, vel volũtate humana à nobis ſeparari non poteſt ſine voluntate nĩa. & huic rõni multũ ſe fixit Ioan. an. in dicta regula. ¶ † Fallit primò dicta concluſio. vbi præſcribitur contra ſcientẽ & patientem.
4 quia tunc ex tacito illius conſenſu præſcribens acquirit directum dominium. Bald. in. d. authen. niſi. in fin. Eſt verum quod Imo. in. d. c. fin. xlvj. col. pungit hoc per. l. fi. C. de præſcrip. long. tempo. vbi non fit differentia an paſſus præſcriptionẽ ſciuerit, vel ignorauerit. Tñ poſteà ſubdit quòd euidentior rõ eſt acquirendi directum quando ille ſciuit. Et non videt perſiſtere in impugnatione huius fallentiæ: quam dicit coloratã. Ad. d. l. fi. reſpondet vltra ipſum: ꝙ loquitur quò ad validandã præſcriptionẽ. ſed hîc loquitur quò ad acquiſitionem directi dominij. quo caſu ꝓpter ſcientiam alterius ceſſat illa potiſſima ratio de dominio naturaliter affixo. ex quo voluntariè videtur amit
5 ti. ¶ † Fallit ſcdò. qñ ſtatutum diſponit ꝙ ꝑ præſcriptionẽ acquiraꝫ dñium: quia intelligitur de directo. vt aliquid addat iuri cõi. Bar. in. l. ij. ff. de vſuca. arg. in. l. ſi qñ. in prin. de le. j. cũ ſit ĩ ibꝰ. & ſequit Lud. in repetitio. l. j. xxv. co. ver. nũc venio ad trñſionẽ. C. de hære. inſtit. & in. l. ꝓtoris. ff. de dã. infec. & Alex. in. l. j. §. ſublata. in fi. ff. ad trebel. & in. d. l. traditionibus. Pro quo vide Bal. in. c. cum nõ liceat. in fi. ĵ. eo. vbi ponens quędã priuilegia præſcriptionis ſtatuta riæ. ponit etiã iſtud. licet per verbũ fortè. Dicit etiã Bal. in. c. cũ cãm. ij. col. de probat. valere ſtatutũ ꝙ ꝑſcribẽs acquirat directũ dominiũ. Nam idem poteſt ſtatutũ quòd ſententia iudicis. quæ aliquando poteſt trãſferre directũ dominium. gl. in. §. fin. inſti. de offi. iudi. dixi titu. præcedẽ ti. in. c. cùm venerabilis. Obſtat huic fallentiæ. c. cũ dilectus. de conſuetudi. & l. ij. C. de noxa. vbi ſtatutũ debet ita interpretari vt nõ diſcordet à iure cõmuni. Vñ dixit gl. & Barto. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deliberã. ꝙ ſtatutum volens ꝙ hæres nõ poſſit venire cõtra factũ defuncti. intelligiť: niſi fecerit inuentarinm. vnde tunc ſi defunctus obligauit rẽ hęredis. pót hr̃s cõtrauenire. & ſic ſtatutum nihil addet iuri cõi. no. Marthe. not. lxxv. Nota mirabilem &c. Reſponde ex doctrina Imo. in. l. ſi verò. §. de viro. iiij. co. ff. ſol. ma. dũ dicit. ꝙ quando ſtatutũ poteſt aliquid operari interpretando ipſum ſcãm ius commune. vt ꝑ gl. magnam in. c. j. de cõſtit. in. vj. cũ cõcor. tũc exponitur ſcãm ius commune. ſed ſi nihil poſſet operari, interpretatur cõtra ius. vt aliquid operet. Vñ dixit Bald. in. l. ij. vlti. col. C. quomodo & qñ iudex. & in. c. penul. de mili. vaſal. qui contu. eſt. & in. l. non ſunt liberi. ff. de ſtatu. ho. ꝙ ſtatutũ dicens quẽ deberi ter citari. operaꝫ ꝙ nõ ſuf
6 ficiat vna citatio ꝓ oĩbus. vt addat iuri cõmuni. Ad idem dictum Ba to. in. l. iiij. §. prætor. ff. de dã. infec. cũ concor. de quibus per Moder. ibi. Si tamen generari poſſet graue præiudiciũ parti interpretãdo ſtatutum vt addat iuri nõ fiet talis interp̃tatio: vt per Pau. de ca. in. d. § in cõputatione. ſic intelligentem gl. ibi. Idẽ Imo. in. d. §. prætor. & vtro biq; Alex. ¶ † Fallit tertiò in præſcriptione tanti tpis, cuius initij nõ eſt memoria in cõtrariũ: quia per iſtam acquiritur directũ dominiũ. Bal. Sali. & Fulg. in. d. l. traditionibus. per. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & eſtiua. vbi per vſum ſeruitutis dicto ſpatio tpis cõtinuatum acquirit ſeruitus. acſi conſtituta fuiſſet. Sed certum eſt ꝙ ſi mihi cõſtitueret ſeruitꝰ in fundõ, acquireret directum dominium: ergo &c. Meritò dixit Bald. in. d. c. cum cauſam. ij. colũ. quod iſta præſcriptio in qua non apparet de eius aduerſatiua poſſeſſione, habetur pro veritate. allegat dictum. §. ductus aquæ. & facit. c. ſuper quibuſdam. de verbo. ſigni. Et quod habetur in. c. peruenit. de cenſi. vbi dicitur quod dictum tempus habet vim priuilegij. cum con-

7 cordan. quarum aliquas dixiĵ. e. c. cauſam. ¶ † Fallit quartò in præſcribente rem alienam authoritate ſcdi decreti interpoſiti contra dñm tanquã contumacem: quia miſſus in poſſeſſionem acquirit directum dominium præſcribẽdo. Bald. in. l. poſſeſſionem. C. de bo. autho. iudi. poſ. per l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de dam. infec. Et ſequitur Ludo. in. d. l. prætoris. & licet Sali. in. d. l. in poſſeſſionem. dicat eſſe ibi hoc cogitandum. Tamẽn cõtrarium firmat Alex. in. d. l. ſi finita. §. Iulianus. in prin. per tex. ibi. cum gl. in verb. dominium. & quia non appáret ratio. quare aliud ſit in huiuſmodi acquiſitione quàm in alia cauſata ab alio titu. & intellige hanc fallentiam. quando paſſus ſecundũ decretum non erat dominus. nam ſi fuiſſet dominus, ſtatim acquireret miſſus directum dominium abſq; alia præſcriptione. d. l. prætoris. & l. ſi finita. in princip. eo. titulo.
¶ Fallit quintò. reſpectu facultatis vtendi ad libitum rei ꝑſcripta: quia quò ad hoc nõ habetur partiale dominiũ. ſed totale. Regula autem. ſ. poſita loquitur de dominio qđ deſcendit à iure naturali. ſicut acquiritur in re à nullo occupata. vel à vero domino tradita. cui acquiſitioni aſſiſtit naturalis æquitas. Io. and. plenè in. d. regula poſſeſſor. xvj. col. ver. de his ergo omnibus. & Ab. hîc. Et iſtud importat ſatis. vnde ſi agens rei vendicatione exprimit in libello cauſam: quia dominus. & probet ſolum præſcriptionem, obtinebit. Abb. in. c. cæterum. pe. col. de iudi. dicens
8 ſe obtinuiſſe in facto. Non obſt. † quod appellatione dominij intelligatur de directo. in. l. j. §. qui in perpetuũ. ff. ſi ager vecti. vel emphi. peta. quia fallit in libello. qui intelligitur vt congruat intentioni libellantis, & qualitati ꝓbationum. allegat Inn. in. c. ij. de ordi. cogni. Et quia reſpectu facultatis diſponendi acquirit præſcribens directum. vt eſt dictum ſecundũ eum. Pro quo vide Imo. in. c. ij. ij. col. de libel. obla. Bar. in. l. ſi mater. §. eandem. ff. de excep. rei iudi. & in. l. j. C. de vſufru. vbi dñium poſitum in libel
a lo, poteſt intelligi de vtili. Licet Bald. aliter in. l. doce. poſt prin. C. de rei vendi. qui poteſt intelligi. vbi in libello ſunt alia verba: propter quæ verbum dñium non poteſt adaptari ad vtile. vt pulchrè dicit But. in. c. examinata. aũpe. col. de iud. Et iſta fallentia tollit fundamentum glo. in. d. c. placuit. §. poteſt. xvj. q. iij. & tale dominium fortè poſſet appellari vtile directè. hoc eſt vtile habens totalem effectum directi. ſcãm not. in. l. j. C. de actio. & obli. & ꝑ Bar. in. l. j. ff. eo. tit. ſecundùm Maria. in. d. rub. de cauſa poſſeſſo. liij. poſt recitatum Ioan. an. vbi. ſ. & Abb. hîc. Et ideò hoc caſu tale dominium vtile dicit occidere directum. vt no. glo. in. l. iij. §. ex pluribus. in verb. poſſidere. ff. de acquirẽ. poſſeſſ. & glo. in. l. ſi ædes. la. j. ff. de ſerui. vrba. ꝓdio. & hoc etiam. ex eo: quia iſtud dñium vtile venit aduerſatiuè ad directũ: & quia illud nõ recognoſcit, dicitur illud occi
9 dere & extinguere. Ang. & Imo. in. d. § ex pluribꝰ. ¶ † Fallit. vj. in vſucapione: quia per ipſam acquiritur directum
a dominium. [a] Hoſti. in ſumma huius tit. ſub rubricella de vſucap. pro ſuo. §. quis ſit effectus. per. d. l. traditionibꝰ. & d. authẽ. niſi. & per. l. j. & . iij. ff. de vſucap. Vbi etiã hoc tenent Bar. & Imo. & per. l. j. ff. pro ſuo. Idem Bart. Bald. & Pau. in. d. authẽ. niſi. & Archid. in. c. placuit. §. poteſt. xvj. q. iij. & Bal. in repe. l. ſi. vj. col. C. de præſcrip. long. tẽpo. & Dy. ĩ regula poſſeſſor. Abb. hîc. & Pau. in rub. C. ſi aduer. vſuca. & Bal. in. l. ſi quis emptionis. C. de præſcrip. xxx. an. & Bal. & Sal. in. d. l. traditionibus. per illum tex. & per rationem de qua etiã per. Abb. hîc. Soleo in hoc ſubſiſtere parumper, ꝓpter verba Ioan. an. in d. regula poſſeſſor. inquantum firmando præſcriptionẽ non inducere directũ dñium, fundat ſe firmiter in illa naturali ratione. ꝙ dñiũ oſſibus noſtris inhærens nõ pót abſq; noſtra voluntate eradicari. Nam profectò militat illa ratio etiam in vſucapione. Poſteà reperi Marianum (quo tunc careba) ponentem rõnem differẽtiæ. in. d. rub. de cauſa poſſeſ. ver. circa tertium membrum. De quo etiam per ipſum ibidem in

a ¶ Dñium. Adde Bal. in. l. fin. poſt Barto. ibi. C. de edic. diui adria. tol. in. xvj. oppo.

quarto tracta.arti.j.verſi.quò ad ſextum.qui eſt fo.cxlvj. De hoc etiã ipſe ponit intractatu.ij.art.xiiij.ver.ſed circa p̃dicta.qui eſt fo.cxv.& in effectu nõ firmat ſuã reſpõſionem.Imò dicit poſſe attentari ꝙ vſucapio nõ differat in hoc à p̃ſcriptione.Et ad tex.in.l.iij.ff.de vſuca.& in.d. authẽ.niſi.cum ſimilibus dicentibus vſucapione acquiri dominium.Reſpõdet.ꝙ intelliguñ de dñio totali.videlicet vtili habente effectũ totalẽ directi.vt in præcedenti fallentia. Tamen propter authoritates multas adductas in contrarium abſq; contradictore,prævaleret cõis opi. Pro qua vide Sali.in.d.l.traditionib⁹.iiij.col.ver.ad quintam.vbi inter vſucapionẽ & præſcriptionem ponit differentiã ſcdm Richar.de ſaliceto:quem in ſpeculatione dicit non habuiſſe parem.& in effectu vult quòd in vſucapione rerum mobilium dñs ſciens vel ignorãs fingit̃ miniſterio legis alienare ꝓpter bonũ publicũ,& fine litium. quæ fuerũt cauſæ ꝓductiuæ vſucapionis.vnde cũ fictio æquipolleat veritati:non mirũ ſi tr̃ãſferr̃ directũ dñiũ. nõ ſic in p̃ſcriptione immobilium.quia dñs dicit̃ nolle, & fingit̃ velle alienare diuerſimodè.Nam reſpectu pœnæ dãni ſui verè nõ vult.nec præſumit̃ velle.ſed propter bonum poſſeſſoris aduerſarij ſui lex fingit eum velle.Ideò fingitur alienare,vt tr̃ãſferat̃ vtile,nõ directũ.quia alio reſpectu credit̃ nolle.Sicut in.l.metũ.§.volenti.ff.qd metus cã.directũ dñiũ tr̃ãſit ꝓpter traditionem & voluntatẽ:licet coactam.& vtile ſibi remanet, ꝓpter voluntatẽ à iure fictam.& ſic vides quòd fictio æquipollet veritati efficacia & effectu.nõ forma & eſſentia vera ſcdm eũ.& aliquid ꝑ eundẽ in.l.ſicut.verſus fi.C.de præſcri.xxx.ann.& in authen.niſi.in fi.Et prædictis adde Alex.conſi.mihi.cclxxv. In cã & lite vertente.ad fi.vbi probat ꝙ vſucapiẽs præſumit̃ bonæ fidei ex titulo.& acquiritur directũ dñiũ.quòd prædominat̃ quaſi dñio alteri⁹ in publiciana.¶ Fallit.vij. ſi non apparet ꝙ alius fuerit dñs. quia ſi aliquis poſſidet longo tempore,vel longiſſimo.cũ titulo & bona fide dicetur acquiſitum,& probatum directum dñium.Bald.in quadã apoſtilla in.d.authẽ.niſi tricennalis.& ita dicit Maria.vbi.ſ.ſe audiuiſſe allegari.& licet nõ viderit,tñ putat eſſe bñ dictũ.quia ex quo non apparet qd aliquis fuerit dominus,non videt quare nõ debeam⁹ dicere iſtum habere directum dominium.¶ Fallit.viij.ſi poſtquã aliquis præſcripſerit rẽ longo tpe,retinuerit eam ꝑ aliud longũ tempus.quia tũc dicit̃ p̃ſcribere directũ dñium.Ang.& Imo. in.l.ſi hæres inſtitutus,ꝑ illum text.ff.ad treb.Sed contrariũ plus placet Maria.vbi.ſ.quia etiã hoc caſu militant rationes concludentes dominium directũ nõ acquiri. Nec obſtat.d.l.ſi hæres.quia loquit̃ quãdo ille apud quem remanſerant directæ actiones.trãſlatis vtilibus in alium reacquiſiuit vtiles.& ideò dicit ꝙ qñ ille contra quem fuit præſcriptum titulo & bona fide, poſt completam præſcriptionem rem ipſam acquiſiuit,ex titulo & bona fide, p̃ſcribit longo tpe,tunc apud eum bene eſt directũ & plenum dominium.non ex eo ꝙ de nouo quæſierit.ſed quia apud ſe habeat.per dictam.l.ſi hæres.quod eſt ſubtile & pulchrũ.¶ Fallit nonò & vltimò.in prædijs tributarijs. in quibus eſt ſpeciale.quòd eoipſo ꝙ quis negligit ꝑ bien nium,perditur ciuilis poſſeſſio & naturalis.& etiã domi nium.l.qui agros.C.de omni agro deſer.lib.xj.etiã ſi agri ſint tributarij: non de iure cõi.ſed ex forma ſtatutorum vel conſuetudinis.ſicut ſunt agri cluſi peruſini.Bal.j.c. pxi.in princi Tñ dicta.l.& etiam Bal.loquuntur de dominio ſimpliciter.nõ aperientes etiam de directo. Vnde ſicut Ioan.an.in dicta regula poſſeſſor. reſpondet ad leges de materia loquentes:verbum dominium capitur pro vtili.ita poſſet reſpõderi ad.d.l.qui agros.Eſt etiam ibi ſpecialis caſus.in quo biennio præſcribitur res immobilis. Alius eſt etiã fauore fidei.Bal.j.c.pxi.per illũ textũ.Et illis caſibus quibus ſequitur directum dominium,exceptio præſcriptionis impedit ingreſſum litis,tanquàm inferens actionem non competere.aliàs non.Quia quando eſt excluſiua actionis,debet prius lis conteſtari.Bal.per prædicta.in dicta authẽ.niſi.in fi.Sali.in.l. poſtquã liti.ij.col.C. de pac.Lud.in.d.l.ſi finita.in prin.Eſt verum ꝙ ſuper hoc varia ſcribunt̃.ſed videtur tenendũ indiſtinctè quòd vbi præſcriptio opponitur ad impediendũ proceſſum, põt opponi ante lit.conteſt.[a] & ita Bart.in.l.fratris.C.de tr̃ãſact.& in.l.oẽs.C.de præſcri.xxx.an.& ibi optimus text.in verbo moueatur.vbi prohibet moueri lis tuto præſcriptione.Ad idẽ.l.fin.ff.pro ſuo.ibi.vt ſit litium finis.& ibi latè Bart.dicens quòd eſt exceptio litis finitæ.Idẽ Domi. poſt Ioan.de an.in.c.j.vij.col.de lit.conteſt.in.vj.& Auge.Are.in.§.æq̃ ſi debitor.ix.col.ver.tu verò teneas.inſti. de excep. ¶ † Ob.l.emptor.C.de præſcrip.long.tẽpo innuens probãdam eſſe præſcriptionem poſt fundatem intentionem actoris.Reſpondet Bar.ibi.& in.d.l.fin.ꝙ ibi non opponebatur ad impediendum proceſſum.ſed ad inſtantiam cauſæ.Poſtulabat enim ſe abſoluti à petitione. vnde dixit Bal.in.l.ſi is quẽ.C.ne de ſta.defun.ꝑ illũ tex.ꝙ præſcriptio impedit ingreſſum litis.dũmodo ſit liquida ex ſolo lapſo tp̃is vel ſtatim liquidabilis:& erit hæc alia reſpõſio:& iſta tene contra Fede.conſi.clxxxiij.inci.Dñe griſole. Adde etiã tex.in.l.j.§.ſi.ibi:finita cõſenſu.vel longo ſilentio ſopita.ff.ad tertu.per quẽ no.ibi Bar.ꝙ iſta eſt exceptio litis finitæ.de quo optimè per Bald.in repe.l.ij. viij.char.ff.de iureiur. Vbi poſteà extenſè declarat qñ poſſit opponi p̃ſcriptio ſtatutaria. ponderãs diuerſa verba ſtatutorũ.vt ſi dicũt.nõ audiat̃.iſta ꝑdit litis ingreſſum: ſecꝰ ſi dicũt.nõ poſſit exigere,vel ſiſta verba.q̃ impediunt à ſnia obtinẽda.De quo etiã latè per Bal.in.l.fin.x.co.ibi. xiij.oppono.C.de edic.di.adria.tol.vbi etiã dixit ꝙ ſi lex prohibet & annullat:talis exceptio impedit litis ingreſſum.Dixit etiam Bal.in.l.j.per illum tex.C.ne de ſta.defun.ꝙ præſcriptio oppoſita in modũ duplicationis,impedit proceſſum actionis & replicationis:quod nõ reperies alibi ſcdm eũ.Dixit etiã Bal.in.l.adulter.C.de adul.ꝙ exceptio præſcriptionis impedit proceſſum in criminali. facit.l.ſi maritus.la.ij.§.præſcriptiones: ibi.añ ſolent tractari quàm quis inter reos.ff.de adult. De materia ponit etiam Bart.& Ang.in.l.j.C.ſi aduer.credi.& Pau.conſi. xvij.v.col.& Ang.in.§.oẽm.in authẽ.de litigio.& dũ ſubdit Abb.iuxta prædicta de validitate ſtatuti ſuper præſcriptione debiti.vide ipſum lati⁹ in.c.ſi.[b] iij.col.j.eo.& quę ibi addidi.& prædicta bñ not.tanquã alibi nõ ita ordinata.¶ † Regulariter videtur tenendũ præſcriptioni non poſſe pacto renuntiari.[c] vt per Ab.hîc.poſt Bar.propter fauorẽ publicũ.& odiũ negligẽtis:vt lati⁹ ꝑ ipſum.& ita etiã firmat Bal.in.l.Cẽturio.in fi.ff.de vulg.& pu.in auc. quas actiones.iiij.col.de ſac.ſan.ecc.in.l.paciſci.ff.de pac. in.l.Itẽ illa.§.qd dicit.ff.de cõſti.pecu.in.l.receptitia.vlti. col.C.eo.ti.in.l.ſi.§.ſi.in prin.C.de tẽpo.ap.in.c.j.§ ꝑtereà in fi.de capi.conradi.& Lud.copioſè cõſi.ccj.ij.colum.& Rub.de arbi.xx.col.eſt verum ꝙ cõtrariũ tenet Io.and.in addi.Spe.ſuper iſta rub.& Dy.Bal.& Imo.in.l.nemo poteſt.ff.de leg.j.& Bal.in.l.j.viij.col.ver.fallit ſi per pactũ. C.de ſent.q̃ ꝑ eo quod intereſt.profe.& But.in.c.cũ non liceat.pe.col.j.eo.& Bal.& Ang.in.l.j.C.ne rei dñicæ vel templo.quia pacto poteſt præſcriptio interrũpi:ergo impediri ne inchoet:tum etiã quia præſcriptio reſpicit vtilitatem publicam ſecũdariò.¶ Nihilominus præcedẽs opi. communior eſt.& rõnes iſtorũ poſſunt adaptari per ſeptem fallentias.quas ad dictã regulã ordinaui.inſertis multis vltra Alex.in.d.l.nemo põt.vt poteris videre.¶ † Fallit primò quantũ ad præſcriptionẽ prꝫteritam:quia illi renũtiari poteſt.dicta autẽ regula loquit̃ in futura.Bal. ponẽs hoc ꝑ indubitato in.d.auf.quas actiones.per.l.ſi quis poſtquã.ff.de fideiuſ.vbi liberatus præſcriptione dando fideiuſſorem ex certa ſcientia videtur ſe obligare reiecta præſcriptione. ſecundùm intellectum quem ibi firmat Imo.&

a ¶ Ante lit̃ cõte. Adde do. Alexã. de imo.in conſil. ſuo.cxij.ij. parte.

b ¶ In.c.ſi.Et ibidẽ vide quæ dicam in apoſtil.

c ¶ Renũtiari.Adde q̃ hĩr ad hoc etiã per Fel.in.c. ſi diligẽti.ſ.de fo. cõp.& qã ibi dixi in apoſtil.& Io.de por.in.l.ꝙ ſi nolit.§. ſi quis ita.vbi etiam vide Ange.de ædi. edic.& Raph.ſul. in conſi.incip. in propoſita.q. videtur ſingularis.

Imo.& Ludo.cõſilio prælleg. ¶ Fallit ſecũ dò.qñ fit pactum non quòd nunquã præſcribatur:ſed quòd non præſcribatur niſi certo ſpatio temporis.in.l.ij.C.de ędi.actio.

23 ¶ † Facit gloſſ.in.d.authẽ.quas actionas.& tex.in.l.in hoc §.ſi cum veniat.ff.cõi diui.vbi non valet pactum de nũ-

a quã diuidẽdo.[a] ſed bene valet de non diuidendo ad certũ tp̃s.vnde dixit Bal.ſ.de cõſti.in rub.in.iij.col.ꝑ pactũ poſſe inueniri præſcriptionẽ à iure non inuentam.Idem Ange.in authẽ.vt eccleſia romana.ad fi.& in authẽ.vt decæterò cõmutiones.& cõſi.liiij.Guil.ad fi.allegãtes gl.in.d. authen.quas actiones.Cogita bene:quia hoc mõ renũtiari poſſet præſcriptioni longiſſimæ.& ſic inducẽt odio alterius.quod oẽs prędicti negant poſſe fieri:niſi dicas hoc nõ eſſe renũtiare.ſed eam elongare:non tñ intelligas ꝙ elõgari poſſet vltra centum annos:propter dicenda in fi.hu-

14 ius arti.¶ † Fallit tertiò.qñ per pactum renuntiat̃ præſcriptioni merè fauorabili.vt eſt vſucapio.vel mixtę.vt.x.vel xx.annorum.vbi requiritur titulus & bona fides.Regula autẽ procedit in præſcriptione longiſſima,inducta merè odio negligentis.Bar.in.l.j.ff.de vſuca.Ang.in.d.l.nemo poteſt.& Abb.hîc.quia hîc agitur de fauore publico ſecũdariò.non principaliter.Ergo nõ habet locum.l.ius publi cũ.ff.de pactis.¶ Contrariũ firmat Bald.in.l.cunctos populos.xl.col.ver.ſed quid põt.C.de ſumma tri.& fide catho.dicens præſcriptioni habenti fauorem mixtum cum odio renuntiari nõ poſſe.& idẽ Imo.in.d.l.nemo poteſt. quia etiã iuri concernẽti ſecundariò bonũ publicũ renũtiari nõ poteſt.l.de die.ff.de pact. dota. iuncta.l.j.ff.ſolumat.& declarat Bar.in.d.l.ius publicum.Pro ſolutione. oportet videre quæ aliãs deduxi in.c.ſi diligẽti.in.ij. correlario.v.fallẽtię.de for.cõpe.quia Io.de ana.in repe.d.l. ius publicũ.voluit cõtrariũ in hoc.de fauore tangente ſecundariò bonũ publicũ.& tenet ꝙ imò renuntiari poſſit: vt recitat latè Andr.ſicu.in.d.c.ſi diligẽti.xviij.col.& eius motiua procedunt.vbi materia tangit bonum publicum ſeparabiliter:quia tunc eſt renuntiabilis ab illo cuius priuatum cõmodum tangit.ſecus ſi inſeparabiliter.vt in caſu.c.ſi diligenti.de fo.cõpe.vbi renuntiatio fori nõ poſſet non lædere bonũ publicum.Modo cõſidera in propoſito ꝙ fauor priuat⁹ videt̃ hîc ſeparabilis à publico.ergo iſta fallẽtia fortè procedit.Pro qua facit quinta.de quaj.Nec obſtat illud de dote.cui nõ renuntiatur.d.l.de die:quia re

15 ſpondet Ana.in.d.l.ius publicum.quòd dos eſt æquè fauoris publici,ſicut priuati.nõ autẽ ſecũdariò.¶ † Fallit quartò.vbi renũtiat̃ p̃ſcriptioni cum iuramento.per.c.cũ contingat.de iureiur. Vbi iuri introducto principaliter in fauorẽ priuatũ,ſecũdariò publicum renuntiatur cũ iuramento.& ꝓcedit hoc etiã in præſcriptione inducta merè odio alterius.quia tali iuri renuntiari poteſt cũ iuramento.c.ſignificante.ſcdm intellectũ Inn.de pig.notat Bar.in l.ſi quis ꝑ eo.ff.de fideiuſ.Ita dicit Alex.in.d.l.nemo.xiij. col.dicens ſe non reperiſſe hoc ab alio ſcriptum. Cogita vtrũ Ang.velit contrarium dicto conſi.liiij. Guil.ad fin. volens quòd emptor qui prõmiſit reuendere quoties ſibi pretium offeretur:& iurans,poteſt præſcribere huic iuri offerendi.Et dum tangit de iuramẽto.dicit ꝙ cùm ꝓmiſſio de reuendendo habeat vitam ſolũ. xxx.annorũ & conditionem tacitam ſi reuenditio petita fuerit.Ita etiã iuramẽtũ habebit eandem naturã.iuxta.l.ſi.cũ ſi.C.de nõ nume.pec.Sed fortè Ange.intelligit.vbi iuramentum eſt ſimpliciter appoſitum ſuper obſeruantia cõtractus.quia bene recipit eius limitationes.d.l.fin.ſed Alexan.loquitur vbi ſpecificè iuratum eſt ſuper pacto derogante præſcriptioni.& ideò nõ dicas.ergo omnis materia in qua iuratum eſt erit imp̃æſcriptibilis præſcriptione mixta.oportet enim quod ſpecialiter iuretur ſuper præſcriptione.& ita ſaluabitur hæc noua fallentia.¶ Fallit quintò.quando renuntiatur præſcriptioni inductæ merè in fauorem partis.Bart.in.d.l.j.ff.de vſuca.& Abb.hîc.per.l.quod ſi nolit.§.ſi quid ita.ff.de ædil.edic.Et iſte fuit vnus modus reſpondendi ad illum.§.per quem iſta materia difficultatur. Sed loquitur in præſcriptione quæ ſumit originem ex ipſo contractu.& ideò poteſt excludi pacto.ſecus in præſcriptione ſumente originem poſt contractum. Bal.in dicta authẽ.quas actiones.Vel loquitur in quadam præſcriptione extraordinaria.quæ facilius tollitur quàm ordinaria. Bal.in.l.ij.C.vt in poſſ.lega.Vel loquitur in præſcriptione inducta in defectum ꝓuiſionis hominis.cui renuntiari poteſt.ſecus in inducta merè odio negligentis. Bald.in d.l.receptitia.vl.col.C.de cõſti.pecunia.in.l.ij.C.de ędil. act.Vel loquitur de mera facultate præſcribenda.Bald.in c.j.§.prætereà.de capit.conradi.Et quælibet reſponſio ſeruit ad materiam.Aduerte etiam.quia contra hanc fallentiam poſſet argui.ſicut contra tertiam.& ſic etiam ſolui.

16 vt ibi.ſequendo dicta Ana.in.d.l.ius publicum. ¶ † Fallit.vj.quando derogatur præſcriptioni per voluntatem ſtatuentium.Bal.in.d.l.receptitia.per illum text. Ad argumentum de pacto ad ſtatutum reſpondet ex gloſſ.magna poſt prin.in.l.nec ex prætorio.ff.de reg.iur.quod pacta priuatorum non mutant ius publicum.ſed bene populus.& cum Bal.concordat Ang.in.d.authẽ.vt decæterò commutationes.& no.Bal.in.d.l.j.C.ne rei dñicæ.vel templo.ſentit Sal.in.d.l.receptitia.prope finem. dicendo ꝙ approbatio ciuitatis facta ad ſtatuta artificum, operat quòd valent etiam contra ius publicũ ciuitatis.Idem expreſsè But.& Imo.in.c.cum nobis j.eo.dicentes ꝙ licet talem ſtatutum videatur contra publicam vtilitatem. Tamẽ ex aliquo reſpectu habet æquitatem naturalẽ.videlicet ne quis locupletetur cum aliena iactura.& hoc limitant verum in laicis.qui poſſunt ſtatuere contra ius.l.oẽs populi. ff.de iuſt.& iur.Secus in clericis:quia non poſſunt ſtatuere contra ius.c.quod ſuper his.de maio.& obe.Et de illo

17 argumento pacti & ſtatuti,an ſint paris potentiæ.ſequere doctrinã Do.in.c.conſuetudinis.xj.di.& in.c.ij.de conſue.in.vj.& Imo.in.l.alia.§ elegãter.ff.ſol.ma.cũ concor. aliqñ dilatandis.¶ † Fallit ſeptimò & vltimò.niſi fiat pactum quod finita præſcriptioe iterum ſit debitũ id quod erit præſcriptũ.Hanc cautelã docet Bar.in.d.l.nemo poteſt.per.l.ſicut in annos.ff.quib.mo.vſufruc.amit.per illum tex.vbi valet legatum vſufructus.ꝙ ex forma legati habeẽ pro repetito,quoties legatarius capite minutus ipſum ämiſerit.Et hoc etiam notat ibi Bar.& Bald.in.l.j.in prin.C.de cad.tol.& in.d.l.cunctos.dicens ꝙ id quod nõ poteſt fieri per viam renũtiationis,ſiat per viam repetitæ obligationis.& ideo poteſt teſtator ita dicere:quoties præſcriptum fuerit.toties iterũ deberi volo.quia deſinentia vnius eſt origo alterius.Bal.in.l.iij.C.vt in poſſ.le.Docet Ang.aliud remediũ in.l.qſitũ.§.j.ff.de p̃ca.videlicet ꝙ dicaẽ etiã vſq; ad.xxx.an.mihi debeas.quia nõ intelligit̃ tali tempore præſcriptum.ſed poſt.xxx.ann.p̃ſcriptio curret non enim poteſt finiri res eo caſu quo incipit.l. Titio cũ morietur.ff.de vſufru.& facit ſecunda fallentia de qua.ſ. Et ſi dicaẽ.ꝓmitto tibi poſt centum,vel mille annos.ante illud tp̃s nunquã præſcribeẽ.quia ante diem nõ poteſt agi. ergo non currit præſcriptio. Ange.in.l. centeſimis.ff.de verbo.obligatio.Idem ſi in inſtrumento promitto obſeruare perpetuo,vel nullo nunquam tempore contraenire.Ange.in.d.l.j.[b] ff.de vſucap.& in.d.§ ſi quid ita.eſt glo. in ver.omni tempore.in.l.j.ff.de concuſſionibus. & ibi Ange.¶ Aduerte duobus modis.Primò ad dictum Bald. iu.l.j.ad fin.ibi:quæro ſi promitto.ff.ſolu.mat.vbi dicit quod ſi promiſi ſemper ſoluere.illud ſemper non impedit præſcriptionem:ſed intelligitur de tempore habili. per illum text.& idem Bald.in.d.§ ſi quid ita.dicens ita fuiſſe iudicatum Peruſij eo exiſtente aduocato cõtra Barto.ad quod etiam vide Ludo.conſi.xxvij.ad fi. ¶ Secundò aduerte.ꝙ etiam ſi dictæ cautelę ſint verè:non tñ intelliguntur de illis præſcriptionibus quibus expreſsè renun-

a ¶ Diuidẽdo. An & qñ fieri poſſit diuiſio. ſi appoſitũ ſit pactum qđ nullo, vel aliquo tpe,vel ſ ꝑtuũ vel aliꝭ diuerſis pactis poſſit. vide no.d. Sozi. in cõſi.cclxxviij. inci. In qõne vertẽte.ver.circa ſecũdam principalem difficultatẽ: cum verſi. ſequẽ.in.ij. pte.char.cxcvij.

b ¶ D.l.j. Et ibidẽ vide ad hoc dñm Alexã.de imo.& adde Io.de pra.in Clem⁹.§.qui non cogit.de ꝓcur.& Bal.ſingu.in.l.ꝙ ſi nolit.§. ſi quid ita.de ędil.edic.& ibi vide Ang.etiã & adde Bart.in.l. nemo põt.de lega.j.in pe.co.ver. quęro ſtatutũ. & Rapha.fulg.ī cõ ſi.inci.In ꝓpoſita.q.vr̃ ſingularis & per.d.Sozi.in cõſi.lxxxvj.inci. In cauſa cõitatis caſtri.ver.ij.,ꝓbatur dicta cõcluſio.iij parte.char. cxlv.

tiari non poteſt ſcdm Bartho. cepo. veronẽſem. cautela. cj. incip. poteſt dari. alleg. Rapha. fulgo. in cõſi. incip. In ꝓ poſita. qõ. videtur mihi. Nõ obſtat. d. l. ſicut in annos: quia ſcdm Bal. in ſiſi. in. d. l. j. C. de cadu. tol. vbi teſtator diſpoſuit de rebus ſuis: & in vſufructu. qui legari poteſt in ſingulos annos hũc autem diſponeret de materia tangẽte ius publicum. & ꝓ hoc dicto Raph. facit regula cũ quid vna via. lib. vj. & l. cùm quid. ff. ſi cer. pet. vbi non debet plus operari tacitum quã expreſſum. Bene facit quod no. Ange. in. d. §. ſi quid ita. dicens quod iſta clauſula inſtrumenti. videlicet voluit poſſe conueniri qñcũq; impedit præſcriptionem induct̃am in defectum prouiſionis hoĩs. cui põt renuntiari. ſecus in illa cui nõ poteſt renũtiari. & ſequit d. Bar. cepo. cautela. cx. incip. Cautela quod in contractu. Prædictis etiam adde. ꝙ ſi diceret̃ in contractu: poſſis petere à tali die in antea ad tui petitionem. nõ impedit præſcriptio: quia illa verba tacitè inerant. l. ſi decẽ cũ petiero. ff. de verb. obl. Ita Imo. in. l. cum ſtipulatus ſim mihi à proculo. ff. de verb. obli. & ſequitur Ludo. in. d. l. j. ff. de vſuc. & in. d. rub. de arbi. & Alex. in. d. l. cũ ſtipulatus. reſpondẽs ad. l. j. in verb. omni tempore. de concuſſio. ꝙ nõ loquitur in pacto. ſed in diſpõne legis. Et pro hoc facit: quia contra promiſſionem annuam. videlicet dabo annis ſingulis. præſcribi poteſt. l. cũ notiſſimi. C. de preſcrip. xxx. anno. & cõſidera verba Alexan. vbi. §. quia vult expreſsè ꝙ vbi ꝑſcriptioni renuntiari non poteſt, illa verba perpetuò, & omni tempore, & ſimilia, nihil operantur. & idem conſuluit latè. d. Phili. de peruſio in conſi. incip. Redemptoris &c. diligenter conſideratis. Poſtremò conſidera duo. Primò. ꝙ aut ſumus in regula ſuprà poſita. ꝙ dictum pactum nõ valeat: & tunc ſi loquimur reſpectu illius cũ quo factum fuit pactũ, adhuc nõ præſcribet. nõ propter nullitatem pacti: ſed propter eius malam fidẽ. cũ per pactũ ſciat de iure alieno. Aut loquimur reſpectu tertij. & tunc ex quo pactum non valet, nihil impediet eum quin poſſit præſcribere cum bona. fide. Aut ſumus in caſibus in quib⁹ pactũ valet enumeratis. §. & tunc quantũ ad ipſum cũ quo fit pactum impediet̃ præſcriptio: & non agitur de alicuius peccato, vel dolo introducendo. Similiter quantũ ad tertiũ ſuccedentem. videtur ꝙ non poterit præſcribere. quia pactum tranſit in eum. l. venditor. ff. cõia prædio. l. emptori. C. de euic. No. Io. an. in Spe. ſuper hac rubrica. & Abb. hũc licet de hoc videaẽ dubitare. Are. in. d. l. nemo poteſt. penul. col. vbi tamen loquitur in diuerſis terminis. ſi bene cõſideres. ¶ Conſidera ſecundò & no. † ꝙ licet pacto, vel ſtatuto, aut priuilegio poſſit impediri præſcriptio: tñ nunq̃ intelligit̃ de ꝙcentenaria[a] vel illa cui[9] initij non eſt memoria. Auge. in authẽ. vt deceterò cõmutationes eccleſiaſticarũ rerũ. col. v. per illum tex. cũ gl. in verb. nulla tpis. Vñ ſtatutũ volens ꝙ contra inſtrumenta dotalia nulla preſcriptio currat[b] non intelligit̃ de prædicta. ſcdm eũ. ad quod vide eundẽ in. l. non ſolũ. in prin. ff. de vſuca. & in. l. j. ij. co. C. de anna. excep. & in. l. oẽs. ad fi. C. de præſcrip. xxx. ann. & in. d. l. nemo poteſt. & Floria. in. l. nam vſufruſſructus. ff. de vſufruc. & Io. and. in Spe. ſuper rub. de feudis. & Bal. & Ang. in. l. vniuerſas. C. ne rei dnicę vel temp. & Lud. in l. j. in fi. ff. de vſuca. & in rub. ff. de arbi. & Bald. in. l. j. C. de preſcrip. xxx. anno. & ideo dicunt Bar. & Ang. in. l. ſi quis decuric. C. de decu. lib. x. ꝙ ſtatutum dicens inſtrm debere exequi reiecta exceptione ꝑſcriptionis. non intelligitur de prædicta. de quo etiam p Bal. in. l. cùm ſatis. C. de agri. & cenſi. lib. xj. Intellige. niſi lex prohibeat rem præſcribi, tanquam nullo modo præſcriptibilem, ne ꝙ aptam poſſideri. vt eſt res ſacra, liber homo, via publica: & ſimilia. quæ nullo temporis ſpatio præſcribuntur. Ita declarat Bald. in. l. omnes. in fin. C. de præſcriptio. xxx. anno. Dixit etiam Bald. iuxta hæc. in. c. j. §. prætereà. quaſi in fi. de capi. conradi. propter gloſſ. ibi: quod ſtatutum dicens quod in aliqua materia præſcriptio non currat, ſi non poteſt verificari in præſcriptione longi temporis, intelligitur de lõgiſſimo. vnde ſi loquitur in actionibus perſonalibus, vel in rebus eccleſię: ad hoc vt aliquid operetur, videtur excludere etiam longiſſimam. Sed ſi poteſt operari in præſcriptione longa: de illa ſola intelligitur loqui. non de longiſſima. vt minus corrigat ius commune. ſecũdùm eum. quem commendat Abb. in. c. fin. xv. col. ver. quæro quid ſi ſtatuto j̃. eod. Addens quod eo caſu quo poteſt intelligi de longiſſima: non intelligetur de illa cuius initij memoria non exiſtit. cum illa ſit alterius naturæ, & fortioris potentiæ. c. j. eo. titu. in. vj. & c. ſuper quibuſdam. de verbo. ſigni. & ſatis eſt ſtatutũ poſſe operari reſpectu ꝑſcriptionis longiſſimæ. quæ nota ſcdm eũ. Dixit etiã Areti. conſi. xv. pen. colũ. ꝙ licet priuilegium conceſſum alicui eccleſię ꝙ nulla præſcriptio currat contra eam, impediat præſcriptionem. xl. annorũ. non tamen impedit præſcriptionem centum annorum. propter glo. & Ang. in. d. l. vniuerſas. dixit etiam Abb. ij. vol. conſi. xiiij. incip. Videt̃ primò ꝙ hoſpitali. iiij. col. ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ contra inſtrumenta dotalia nulla currat præſcriptio. intelligit̃ etiam de illa quæ eſt longiſſimi temporis. alleg. Bald. in. d. §. prætereà. Non tamen intelligitur de illa q̃ eſt tanti tẽporis cuius initij &c. vt per ipſum Abb. ij. volu. conſi. lxxvij. In trinitatis indiui. in. q. q̃ ad præſens, vertitur. iiij. col. Adde etiam ꝑdictis Areti. in. d. l. nemo põt. ad fi. vbi tranſit cũ dictis Io. de imo. ibi oſtendẽs inter alia ꝙ licet poſſit renuntiari iuri ꝑ præſcriptionem q̃ſito, non tñ quærẽdo. & ſic intelligitur prima fallentia. de qua. §. & ibi etiam firmat regulã de qua. §. ꝑpter rõnẽ boni publici. & tendẽ ſe remittit ad Lud. in. d. l. j. de vſuc. q̃ no. tanquã alibi nõ ita reducta.

a ¶ Intelligitur de centenaria. Adde ꝙ Bar. videt̃ ſentire contra iſtam opi. Feli. hĩc. dum dicit ꝙ cẽtenaria præſcriptio non poteſt tolli priuilegio: quia Bar. in authẽ. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccl. in vlti. col. ij. ver. Itẽ q̃rit̃ gloſſ. ponit. q. iſtam. an poſſit cõcedi priuilegiũ in gñe ꝙ cõtra aliquẽ nõ currat aliqua ꝑſcriptio. & finaliter cõcludit quòd ꝑt quomodo in priuilegio dictũ ſit exꝑſsẽ. nõ obſtante tali lege. vt in. l. reſcripta. C. de ꝑci. impera. offe.

Idem plus dic. qui refert hoc Bal. in. l. 1. C. de ſen. qui non omnino cedit

b ¶ Currat. Ad quã materiam adde q̃ ponuntur per Pau. de ca. hĩc in ſuo cõſi. xvj.

18 *Peccare legis authoritate qualiter intelligitur?*
2 *Occidẽs adulterũ, ſemper peccat, nõ obſtãte hoc lege permittẽte*
3 *Eccleſia matrix quæ dicatur.*
4 *Eccleſia quot modis dicatur vacare.*
5 *Eccleſia inferiori vacante, non currit contra eam præſcriptio. quamuis Epiſcopus pro ea agere poſſit.*
6 *Præſcriptio centenaria ſolim currit contra priuatum habentem rem communem cum eccleſia.*
7 *Præſcriptio. an currat excommunicato?*
8 *Eccleſia reſtituitur in integrum contra præſcriptionem intra quadriennium. Et tempus illud eſt vtile. non incipiẽs à die læſionis, ſed à die ſcitæ læſionis. nu. 9. Item dictum quadriẽnium non currit viuente prælato qui malè alienauit. nu. 10. Item dictum quadriennium non currit ei qui non potuit adire iudicem. nu. 11.*
12 *Eccleſia, an poſſit agere contra prælatum, eò quod permiſit præſcribi rem eccleſiæ?*
13 *Eccleſia, an poſſit agere contra prælatum, quia non acquiſiuit cùm potuiſſet, & ad damnum lucri ceſſantis?*

¶ CAPI. I

Lacuit. Periſtum tex. di cit Rota. de rerũ permuta. vj. in nouis quod in iuribus quæ non tranſeunt in capitulum vacãte ſede: ibi etiã capitulum non poteſt præſcribere vacante ſede quod tranſeant. De quo facit feſtũ Abb. in. c. olim in. vj. qõ. de maio. & obe. dum dixit Abb. quod ſolius canonis eſt inducere præſcriptionem malę fidei. Adde eũdem in. c. fi. iij. colũ. eodem. † Et ita intelligit̃ illud tritũ. qui peccat legis authoritate, nõ peccat. xxiij. q. iiij. col. qui peccat. & l. gracch⁹. C. de adul. nã intelligit̃ legis. ſ. canonicę. vnde Imo. in repetitio. dicti. c. fina. xxxviij. col. reprehendit Ange. in. l. j. C. de iudi. dum dixit quod qui capit rem alienam ſcienter, non habet malam fidem. & exemplificat in. l. generaliter. ff. de noxa. act. quia ſcdm Imo, illa lex corrigit̃ ꝑ d. c. fi. vel intelligitur vt per But. in capi. ſi diligẽtij̃. e. Et ſubdit Innoc. nõ eſſe mirũ de iſto tex. quia diſponit Papa de rebus eccleſiaſticis trãſferendis de vna eccleſia in aliã. in quo multa põt. clemẽ. j. vt lit. pen. cũ ſimilibus. quo: verba põdera. quia fortè ſequitur ex hoc quòd nõ poſſet iſtud inducere in rebus laicorũ, vel in patrimonialibus clericorũ. ꝑpter dictũ Inn. in. c. inquiſitioni. de ſenten. excõ. de quo plenè ſcripſi de cõſtit. in. c. quæ in eccleſiarũ. Tamen non affirmo hoc. quando etiã inter laicos diſponeret ex cauſa. ſicut fauore fidei priuat laicum bonis. c. cũ ſcdm. de hære. in. vj. & pro dicto Ab. hĩc facit glo.

2 maior ad fin. in. c. inter hæc. xxxiij. q. ij. quæ dicit † quòd occidens adulterũ ſemper peccat. nõ obſtante. l. ciuili qñ ꝙ hoc permittẽte. quæ nõ põt ſeruari etiã in foro ſeculari. ſecundũ Arch. & alios ibi. quos ſequitur Ana. in. c. interfeciſti. ij. col. de homi. no. Ab. in. c. veniens. lo. ij. in fi. deſpon. & pulchrè Richar. in. iiij. ſentẽtiarũ. diſtin.

3 xxxvij. q. ij. arti. j. ¶ † Quæ dicaẽ eccl̃ia matrix: vide gl. ĩ ver. matricẽ. in cle. ij. de ſen. excõ. Quòd hĩc dicitur nõ prę̃ſcribi ſede quaſi vacãte. exẽplifica etiã per. c. pe. de ſup. neg. præla. in. vj. quãdo Epͥs detinet̃ ab infidelib⁹. Idẽ fortè ſi eccl̃ia habet ꝑlatum etiã cõfirmatũ, nondũ tñ adeptũ poſſeſsionẽ. ꝑpter elegãs dictũ Hoſti. in. c. olim. lo. j. de reſti. ſpo. dicẽtis quòd paria ſunt ſedẽ vacare, vel habere prælatum qui impedit̃ in poſſeſsione adipiſcenda. per tex. optimũ in. c. cũ veniſſent. ver. ipſe verò. de in integ. reſti. Et hoc reputat Io. and. dignũ nota. in. d. c. olim. iiij. col. & ĩ. c. j. de reb. eccle. nõ alie. in. vj. & Domi. ibi. in. j. col. & But. in. c. cum deputati. ix. col. de iudi. Et ideo iſtũ tex. ibi. *cum locus acceperit Epiſcopum.* itelligerẽ cũ effectu. For tè etiã habet locũ iſte tex. in Epõ ꝑ Papã creato. nõdũ tñ habẽte literas ſuæ promotionis. quia adhuc eccleſia dicit̃ vacare. gloſſ. in ver. vacãte. in cle. j. de hære. propter extrauag. Bonifacij octaui. Iniunctę. Idẽ forte ſi habet literas expeditas. ſed nõdũ præſentatas eccleſiæ ſibi collatæ. per tex. illius extrauagantis. Non dicas confirmatus põt adminiſtrare. & ſic agere. c. trãſmiſſam. de elec. c. auaritiæ. e. tit. in. vj. ergo põt ꝑſcriptionẽ pati: quia vltra confirmationẽ requirit inſtallatio. vt ꝑ Do. in. d. c. auaritiæ. ĩ. j. opp. poſt alios ibi. ¶ † Et de

4 materia. qñ & quot modis dicatur eccl̃ia vacare. vide qđ no. gl. maior in cle. j. vt lite pen. Do. in. c. ſi electio. iij. col. de elec. in. vj. Pet. de anc. in repe. c. ſi propter. xl. col. de reſcrip. in. vj. Hoſt. ĩ ti. ne ſede va. §. quot modis. & de conceſ. præben. §. j. & Do. in. d. c. pe. de ſupplẽ. negli. ꝑla. lib. vj. & gl. in extraua. ſuſcepti. in verb. vacantiũ. ibi: ſed quæ bñficia. & Franciſ. pata. in trac. de ſede vac. folio. viij. vbi ponit. xij. modos vacationis eccleſiarum. & licet certis reſpectibus beneficiũ dicatur aliqñ vacare: non tñ poteſt impetrari vt vacans. vt ꝑ Do. in. c. ſi tibi. vj. col. de præben. in. vj. ¶ Et dũ iſte tex. dicit.

a *ex ipſo die.* Dic quòd illa dies prima nõ cõputaẽ ĩ termino. propter glo. magnã in prin. ĩ cle. ſicut[a] appellationẽ. de app. quã extollit valde Bal. in. l. ſi. in prin. in. iij. col. C. de tempo. appe. dicens quòd licet

b qñcunq; incipit act⁹, incipiat etiam aurora illius actus. l. cũ antiquitas. C. de teſta. Tamen vbi apponitur dictio ſeparatiua: puta ex, à,[b] vel. ad. principium cædit lucro ei⁹ cui adijcitur. vnde dixit Bald. in ſimili in. l. ſcire. §. aliud. ff. de excu. tut. quòd ſi ſtatutũ dicit quòd finiatur inſtãtia à die litis cõteſtatæ intra tres menſes. non computatur illa dies in qua fuit lis conteſtata. per illum text. vbi à excludit. Facit gloſ. in. c. quiſquis. in ver. ex ea die. iiij. q. v. notant dictionarij in iſtis dictionibus. & latè Bal. in. l. à caligato milite. C. de nup. dicẽs ꝙ vbi ſunt tales dictiones, prima dies cædit lucro eius cui aſsignat dilatio. Vnde ꝓbatio facta illa die valet: licet nõ videaẽ in termino. Et de litera à plenius oĩbus ſcribit Maria. in. c. literæ. xviij. col. de di

5 la. vbi autem nõ ſunt tales dictiones: an prima dies cõputetur. vide ſemper Bal. in. c. ſuper eo. lo. ij. de appel. & ibi alios. & Bal. & oẽs in l. j. ff. ſi quis cau. & Card. in. d. cle. ſicut. j. col. ¶ Circa gloſſ. j. Si diceretur. quare eſt quòd ante ſex menſes (de quibus in ea) non licet hos populos acquirere. Cùm dicat Inn. in. c. quod ſuper his. de voto. & glo. in. c. ab illo. xiiij. q. iiij. quòd licitum eſt inferre bellũ infidelib⁹. Reſpondeo vltra alios. quòd illi nõ loquuntur ad finem acquirendi loca quæ antea fuerant aliorum chriſtianorum. Et iſtam gl. facit hĩc Bal. aurea[m] ad concordanda ſtatuta: inferens quòd ſi vnum ſtatutum dicit quòd inſtrumẽtum non inſinuatũ ſit nullũ: aliud ſtatutum dicit quòd ſi nõ eſt petitũ caſſari. poſſit inſinuari quandocũq; ꝙ intelligenẽ hoc mõ ꝙ nõ poſſit inſinuari ſi cõcurrãt duo. videlicet quòd ſit nullũ: & ſit petitũ caſſari. Si dicis. quare caſſatur ſi eſt nul-

a ¶ In cle. ſicut. Et ibidẽ ad hoc vide Car. j. q. & adde. d. Alex. de imo. ſ. hcũ biſſextus. de ver. ſig. & in. d. l. j. ſi quis cau. vbi etiã vide Bar. & Spe. in tit. d. cita. §. iij. ver. Item nõ. ꝙ ſi citati. & ibi Bal. in addi. in ver. dies. & in ſuo cõſi. inci. Statuto cauet̃ ꝙ ſi qs habuerit pacem. & Angarus firmanus in conſi. inci. nũq̃ dies termini &c. adde Bal. etiam in. l. terminato. iij. col. C. de fruc. & lit. expen. & d. Alex. in. l. more. de ſerui.

¶ Ex à. De iſtis dictionibus. vide d. Alex. in. d. l. j. ſi qs caut. & Bart. in cõſi. incip. Statuto cauet̃ &c. & Old. in cõſi. xlix. vbi plenè. & Pau. de ca. in cõſi. xxxix. & do. Alex. etiãin l. §. j. vbi ẽtp Bar. de ſcẽ. rui. na.

c ¶ In. l. etiam. Vide ibidem gloſſ. q̃ tenet contra vltra mont. Bar. ibi: ad hæc vide. in prin. ij. col. ver. quæro qđ in præſcriptionib⁹. & adde Bal. in. l. cum notiſſimi. in prin. j. colũ. C. de ꝑſcrip. xxx. ann. ver. no. ꝙ in omni. & adde qđ Bar. dicit ibi de ꝑſcrip. legali. ꝙ aut logmur in præſcriptione. xl. an. & il la currit. excepta pupillari ætate: ſed mior reſtituitur: aut in aliis. & tunc quędam ſũt præſcriptiones q̃ de iure antiquo currebãt ſine ſpe reſtitutionis. tũc idem etiã hodie. quędam ſunt quę de iure antiquo nullo modo currebant contra minores. & iſtę etiã hodie non currũt. quędam ſũt quę olim currebãt: ſed minores reſtituebantur: & tũc aut iſtę ſũt ꝑſcriptiones iudiciales cõſtitutę à lege vel à iudice. & nihil eſt hodie immutatũ. Idem in tpe conficiẽdi inuentariũ: aut loquimur in aliis ꝑſcriptionib⁹: & tunc aut ĩcipiũt cõtra minorẽ: & hodie ipſo iure nõ currũt. aut cõtra maiorẽ ĩcipiũt. & terminant̃ cũ minore iã nato: vel exiſtẽte in vẽtre: & tunc currit, ſed reſtituitur: pronthĩc per Phili. Quid aũt ĩ ꝑſcriptione q̃ ĩn-

ducitur ex teſta-
mento? dic q̃ cur-
rit contra minorẽ
ſolũ: ergo. l. fi. C.
in qui. cau. ĩ inte.
reſtit. non eſt ne-
ceſ. corrigiẽ ĩ præ-
ſcriptiõibus lega
libus: quid autem
in præſcriptioni-
bus quæ introdu
cuntur per ſtatu
ta? dicit ibi Bar. q̃
non currũt cõtra
minores. licet In-
no. contra. qa ſta
tuta recipiũt iter
pretationẽ reſtric-
tiuã. ne quis dã-
num indebitè pa
tiatur. nõ autẽ vt
aliqs lucreẽ. & iõ
ſi per ſtatutũ pa- 6
tereẽ dãnũ, non
currit. ſecus ſi lu-
crũ omitteret. de
his vide etiã ple-
nè per Ange. in
d. l. fi. C. ĩ qui. cau.
in integ. reſti. non
eſt ne. & in. l. pro-
perandum. §. fin.
C. de iud. vbi iter
cętera dicit q̃ præ
ſcriptio ſtatuta-
ria currit minori.
& ſic ſequitur ca-
noniſtas: vide ẽt
pulchrè p eũ in. l.
ſi intra. C. de non
nu. pe. & adde eũ
in. l. ij. C. qui. non
ob. lon. tẽp. præ. &
q̃ minori nõ cur-
rat præſcriptio: vi
de no. per. d. Sozi.
in conſi. xij. inci. ĩ
præſenti conſulta
tione. ver. iij. obij-
citur. in. j. parte
chart. cvj.

a ¶ Integritatem Adde quę ad hoc habẽtur etiam p Phil. in. c. iij. loco. ſ. de proba. & qđ ibi dixi in apoſt. & per Phil. in. c. te ſtimoniũ. ſ. de reſti. & quod etiam in apoſt. ibi dixi

b ¶ In. c. ex literis. Et ibidem vide ad hoc etiã Phil. & quod ibi dixi in apoſtil.

col. eo non nominato. notat etiã Car. in cle. fi. vj. col. de ꝓcu. Et contra volentes regere iura iperij eo vacãte. eſt extrauagãs Io. xxij. ſi fratrũ. Et aduerte. quia illa rõ Ab. hũc poſt Bar. q̃ Imperator neſciat de vſurpatorib⁹ imperij: nõ cõ ſonat Mariano in. d. cum contingat. iij. colum. maximè quia Imperator aliquãdo per ſeipſum ſæpe autem per nuntios. Italiam viſitat. Sed po ſito quòd ſciat, ſi non poteſt prohibere poſſi dentes, non præſcribitur contra ipſum. quia non valenti agere &c. Ita dicit Imo. in. l. j. §. de niq̃. ff. de aqua plu. arc. De qua reperitur ma gna diſputatio Alex. incipiens. Sigiſmundus. vi de quę dixiĩ. eo. in. c. cùm non liceat. Propter tex. aureum in. l. ſi communem. ff. quemad. ſer. amit. vbi non præſcribitur fundus contra ma iorem habentem eum communem cum mino re. Inferthìc Abb. quòd in bonis communibus prælato & capitulo non currit præſcriptio va cante ſede. ¶ † Et pro pleniori guſtu illius le gis: adde quod no. Abb. in. c. ad audientiamĩ. e. dicens q̃ contra priuatũ habentẽ rẽ cõmunem cum eccleſia romana currit ſolum præſcriptio centenaria. Et dicit Abbĩ. e. c. de quarta. q̃ con tra habentem rem communem cũ eccleſia cur rit ſolum præſcriptio quadragenaria. & dicit Abb. in. c. fi de iurepa. quòd clericus patronus cum laico facit ius patronatus cenſeri eccleſia ſticum. vbi hoc prodeſt laico: vt in tempore ad preſentandum. iuxta. c. j. de iurepa. in. vj. Sed vbi prodeſſet clerico, quod cenſeretur, laicale cenſebitur. de quo etiam aliquid paulò infrà. Et dicit Abb. in. c. verùm. viij. col. de fo. compe ten. quòd in feudo communi inter prælatum & capitulum: ſi prelatus committit felloniam contra dñm, non perditur feudum, nec econtrà. Et dicit Dy. in. l. ſi is qui duos. ff. de libe. le ga. quòd ſi ſpurius contrahat ſocietatẽ cũ vno capace, quem pater ſpurij inſtituat hęredem: ipſe ſpurius participabit pro rata iure ſocieta tis. per illum tex. vbi liberatio relicta duob⁹ ſo cij, quorum vnus eſt incapax, prodeſt ei pro pter ſocium capacem. tamen vbi de iſta fraude appareret Bar. ibi nõ firmat hoc. de quo etiã p Bal. in. l. j. q. xiiij. C. pro ſoc. quos alle. Ana. in. c. ij. in prin. de iudæis. Facit ad hæc text. in cle. re ligioſus de ꝓcu. vbi religioſus q̃ nõ pòt eẽ ꝓcu rator ꝓ alio ſine licẽtia: pòt tn̄ eſſe ꝓ habẽte rẽ cõem cũ monaſterio. qđ valde notat ibi Pe. de anch. allegãdo etiã dictã. l. is qui duos. Et dicit Cardi. in. c. coram. de offi. deleg. & ſequitur ibi Imo. xj. col. quòd perpetuata iuriſditione cum vno iudice, videtur etiam perpetuata cum ſuo collega. alleg. d. l. ſi cõem. Et dicit Imo. in. c. fin. iiij. col. de poſtulãdo. quòd ſacerdos pòt poſtu lare pro habente rẽ cõem cũ eccleſia. licet aliàs pro extraneo repellatur. vt ibi. Et dicit Bar. in l. j. §. ſi quis in appellatiõe. ad fi. ff. de app. quòd ſi iudex ſecularis & eccleſiaſticus iudicauerunt in eadem cauſa, appellari debet ad ſuperiorem clerici. Et dicit Barto. in. l. præcipimus. §. pen. C. de appel. q̃ ſi clericus & laicus ſunt ambo rei, debent conueniri coram eccleſiaſtico. Et dicit Bald. in. c. j. iiij. col. qui. mo. feu. amit. quòd ſi vnus ex duobus fratrib⁹ ſimul de feu do inueſtitis neglexerit iuuare dominum, non perdit feudũ, ſi alius frater ſufficienter defen dit dominum. Et ſubdit quòd ſi nobilis & ple beius habent dñm cõmunẽ. & nobilis offendit dominum, non priuabitur feudo quod habet commune cum ple beio innocente. per. d. l. ſi cõmunẽ. & dicit gloſ. j. in. l. ſi. C. de mu ne. & hono. non continuendis. lib. x. q̃ ſi vni ex duobus ſocijs datur vacatio à muneribus, proderit alteri ſocio. propter communionẽ. de quo tamenĩ. & dicit Bal. in. l. ſi emancipati. ij. col. C. de colĺ. q̃ ſi vnus nepos eſt in poteſtate, alter emancipatus, patruus tenetur cõ ferre vtrique. propter illum tex. & dicit idem Bal. in. l. ſi quis ex ar gẽtarijs. §. j. per illũ tex. ff. de edẽ. q̃ ſi vnus teſtis eſt infamis infamia facti, alter multum fidedignus: dictum illius infamis ſuſtentatur ob alterius integritatẽ[a]: quod pulchrè declarat ibi Alexan. & dicit Bal. in. l. Imperator. la. j. in prĩo cõmẽto. v. col. ver. no. etiã. ff. de ſta tu homo. q̃ ſi vnus notarius integræ famæ ſubſcripſit ſe inſtrumẽ to, non nocet fidei inſtrumenti infamia alterius notarij qui ſe ſub ſcripſit. & dicit Pe. de anch. & Ana. in. c. ij. de iudæis q̃ licet iudęus nequeat habere mancipium chriſtianum. vt ibi. Tamen fallit ſi eſt aſcriptus glebæ. facit. c. ex literis. cum concor. de iure pa. & dicit la tè Sali. in authen. hoc locum. iij. co. ver. ſed ſuppoſita. C. ſi mu. ſe. nup. contra Bartol. in. l. Titia. de leg. ij. quòd ſi filius & extraneus ſunt cohæredes: & mater filij eſt relicta maſſaria & vſufructuaria. vt communiter fit: ille extraneus gaudebit fauoribus datis à lege filio. vnde in vtraque portione habebit mater ſolum alimenta. nõ vſumfructũ. niſi ſeparatim eſſet relictũ filio & extraneo. allegat. d. l. ſi cõmunẽ. & dicit Abb. in. c. cũ dilectꝰ. de off. leg. q̃ legatus nõ pòt cõferre beneficiũ clerici patroni habentis cõpatronũ laicũ. per. d. l. ſi communẽ. Dixi in. q. iuriſpatr. vij. col. ver. ampliatur. vj. & dicit Car. in. c. ioãnes. de teſtamen. per illũ tex. quòd ſi clericus vel laicus ſunt executores teſtamenti, debent ambo cõpelli per eccleſiaſticũ. Multa ex prędictis habui ab Andræa ſiculo. in ver. verũ. xvj. col. de for. cõpe. & in. d. c. dilectus. pe. col. & in quodã ſuo conſi. poſito. in ter cõſilia Alex. dciiij. Viſo puncto. vj. col. aliàs eſt in. iiij. vol. cv. Addatis Bar. in. l. ſolent. vlt. col. ver. ſed ponamus. ff. de ali. & ciba. lega. vbi dicit quòd ſi hæredes ſunt clerici & laici, & petãtur ab eis alimẽta, debẽt peti ab oĩb⁹ corã eccleſiaſtico. & iudex laicus coget laicũ ire ad Epm̃, & eius iuriſditionem prorogare: & dicit Abb. in diſputatione Augerio. xxiij. colũ. ver. dicẽtẽ tn̄. quòd licet à ſenten tia rectoris ſtudij debeat appellari ad ſuperiorem laicum, etiã ſi rec tor eſt clericus. quia nõ iudicat vt clericꝰ: tñ ſi fert ſnĩam in cauſa ſcholaris clerici, quia erat reus originariꝰ, debet appellari ad eccle ſiaſticũ: quia ex quo cõcurrit neceſſariò qualitas rectoratꝰ, & quali tas clericatꝰ, ꝑualet dignior. Alleg. Bart. in. d. l. j. de appel. & in. d. l. ꝑcipimus. quẽ etiã alle. Pet. de anch. in. c. romana. xj. col. de appel. in vj. Et dicit Cal. de prębẽ. cõſ. xxij. q̃ ſi Papa reſeruat ſibi bñficia ſpe ctantia ad collationẽ cuiuſcũque. exceptis ſpectãtib⁹ ad collationẽ Epi, in tali reſeruatione nõ includitur ſpectãs ad Epm & capl̃m ſi mul. per. d. l. ſi cõmunẽ. & per alia: quod no. & dicit Bar. in. l. ſi. ver. ſed corã quib⁹. ff. de colle. illi. q̃ ſi in vna vniuerſitate ſunt tot cleri ci, ſicut laici, cõueniẽtur corã eccleſiaſtico. ſecus ſi ſunt plures laici. Nec iſtud repugnat ei qđ̃ dicit̃ de clerico mixto iter reos: quia ibi cõueniunt vt ſinguli. & vniuerſitas capit nomẽ à numero maiori. vt per Floria. in. l. repetundarũ. §. Hermaphroditus. ff. de teſti. & Io.

a ¶ † Et pro pleniori guſtu illius legis: adde quod no. Abb. in. c. ad audientiamĩ. e. dicens q̃ contra priuatũ habentẽ rẽ cõmunem cum eccleſia romana currit ſolum præſcriptio centenaria. Et dicit Abbĩ. e. c. de quarta. q̃ con tra habentem rem communem cũ eccleſia currit ſolum præſcriptio quadragenaria. & dicit Abb. in. c. fi de iurepa. quòd clericus patronus cum laico facit ius patronatus cenſeri eccleſiaſticum. vbi hoc prodeſt laico: vt in tempore ad preſentandum. iuxta. c. j. de iurepa. in. vj. Sed vbi prodeſſet clerico, quod cenſeretur, laicale cenſebitur. de quo etiam aliquid paulò infrà. Et dicit Abb. in. c. verùm. viij. col. de fo. compe ten. quòd in feudo communi inter prælatum & capitulum: ſi prelatus committit felloniam contra dñm, non perditur feudum, nec econtrà. Et dicit Dy. in. l. ſi is qui duos. ff. de libe. le ga. quòd ſi ſpurius contrahat ſocietatẽ cũ vno capace, quem pater ſpurij inſtituat hęredem: ipſe ſpurius participabit pro rata iure ſocieta tis. per illum tex. vbi liberatio relicta duob⁹ ſo cij, quorum vnus eſt incapax, prodeſt ei pro pter ſocium capacem. tamen vbi de iſta fraude appareret Bar. ibi nõ firmat hoc. de quo etiã ꝑ Bal. in. l. j. q. xiiij. C. pro ſoc. quos alle. Ana. in. c. ij. in prin. de iudæis. Facit ad hæc text. in cle. re ligioſus de ꝓcu. vbi religioſus q̃ nõ pòt eẽ ꝓcu rator ꝓ alio ſine licẽtia: pòt tn̄ eſſe ꝓ habẽte rẽ cõem cũ monaſterio. qđ valde notat ibi Pe. de anch. allegãdo etiã dictã. l. is qui duos. Et dicit Cardi. in. c. coram. de offi. deleg. & ſequitur ibi Imo. xj. col. quòd perpetuata iuriſditione cum vno iudice, videtur etiam perpetuata cum ſuo collega. alleg. d. l. ſi cõem. Et dicit Imo. in. c. fin. iiij. col. de poſtulãdo. quòd ſacerdos pòt poſtu lare pro habente rẽ cõem cũ eccleſia. licet aliàs pro extraneo repellatur. vt ibi. Et dicit Bar. in l. j. §. ſi quis in appellatiõe. ad fi. ff. de app. quòd ſi iudex ſecularis & eccleſiaſticus iudicauerunt in eadem cauſa, appellari debet ad ſuperiorem clerici. Et dicit Barto. in. l. præcipimus. §. pen. C. de appel. q̃ ſi clericus & laicus ſunt ambo rei, debent conueniri coram eccleſiaſtico. Et dicit Bald. in. c. j. iiij. col. qui. mo. feu. amit. quòd ſi vnus ex duobus fratrib⁹ ſimul de feu do inueſtitis neglexerit iuuare dominum, non perdit feudũ, ſi alius frater ſufficienter defen dit dominum. Et ſubdit quòd ſi nobilis & ple beius habent dñm cõmunẽ. & nobilis offendit dominum, non priuabitur feudo quod habet commune cum ple beio innocente. per. d. l. ſi cõmunẽ. & dicit gloſ. j. in. l. ſi. C. de mu ne. & hono. non continuendis. lib. x. q̃ ſi vni ex duobus ſocijs datur vacatio à muneribus, proderit alteri ſocio. propter communionẽ. de quo tamenĩ. & dicit Bal. in. l. ſi emancipati. ij. col. C. de colĺ. q̃ ſi vnus nepos eſt in poteſtate, alter emancipatus, patruus tenetur cõ ferre vtrique. propter illum tex. & dicit idem Bal. in. l. ſi quis ex ar gẽtarijs. §. j. per illũ tex. ff. de edẽ. q̃ ſi vnus teſtis eſt infamis infamia facti, alter multum fidedignus: dictum illius infamis ſuſtentatur ob alterius integritatẽ[a]: quod pulchrè declarat ibi Alexan. & dicit Bal. in. l. Imperator. la. j. in prĩo cõmẽto. v. col. ver. no. etiã. ff. de ſta tu homo. q̃ ſi vnus notarius integræ famæ ſubſcripſit ſe inſtrumẽ to, non nocet fidei inſtrumenti infamia alterius notarij qui ſe ſub ſcripſit. & dicit Pe. de anch. & Ana. in. c. ij. de iudæis q̃ licet iudęus nequeat habere mancipium chriſtianum. vt ibi. Tamen fallit ſi eſt aſcriptus glebæ. facit. c. ex literis. cum concor. de iure pa. & dicit la tè Sali. in authen. hoc locum. iij. co. ver. ſed ſuppoſita. C. ſi mu. ſe. nup. contra Bartol. in. l. Titia. de leg. ij. quòd ſi filius & extraneus ſunt cohæredes: & mater filij eſt relicta maſſaria & vſufructuaria. vt communiter fit: ille extraneus gaudebit fauoribus datis à lege filio. vnde in vtraque portione habebit mater ſolum alimenta. nõ vſumfructũ. niſi ſeparatim eſſet relictũ filio & extraneo. allegat. d. l. ſi cõmunẽ. & dicit Abb. in. c. cũ dilectꝰ. de off. leg. q̃ legatus nõ pòt cõferre beneficiũ clerici patroni habentis cõpatronũ laicũ. per. d. l. ſi communẽ. Dixi in. q. iuriſpatr. vij. col. ver. ampliatur. vj. & dicit Car. in. c. ioãnes. de teſtamen. per illũ tex. quòd ſi clericus vel laicus ſunt executores teſtamenti, debent ambo cõpelli per eccleſiaſticũ. Multa ex prędictis habui ab Andræa ſiculo. in ver. verũ. xvj. col. de for. cõpe. & in. d. c. dilectus. pe. col. & in quodã ſuo conſi. poſito. in ter cõſilia Alex. dciiij. Viſo puncto. vj. col. aliàs eſt in. iiij. vol. cv. Addatis Bar. in. l. ſolent. vlt. col. ver. ſed ponamus. ff. de ali. & ciba. lega. vbi dicit quòd ſi hæredes ſunt clerici & laici, & petãtur ab eis alimẽta, debẽt peti ab oĩb⁹ corã eccleſiaſtico. & iudex laicus coget laicũ ire ad Epm̃, & eius iuriſditionem prorogare: & dicit Abb. in diſputatione Augerio. xxiij. colũ. ver. dicẽtẽ tn̄. quòd licet à ſenten tia rectoris ſtudij debeat appellari ad ſuperiorem laicum, etiã ſi rec tor eſt clericus. quia nõ iudicat vt clericꝰ: tñ ſi fert ſnĩam in cauſa ſcholaris clerici, quia erat reus originariꝰ, debet appellari ad eccle ſiaſticũ: quia ex quo cõcurrit neceſſariò qualitas rectoratꝰ, & quali tas clericatꝰ, ꝑualet dignior. Alleg. Bart. in. d. l. j. de appel. & in. d. l. ꝑcipimus. quẽ etiã alle. Pet. de anch. in. c. romana. xj. col. de appel. in vj. Et dicit Cal. de prębẽ. cõſ. xxij. q̃ ſi Papa reſeruat ſibi bñficia ſpe ctantia ad collationẽ cuiuſcũque. exceptis ſpectãtib⁹ ad collationẽ Epi, in tali reſeruatione nõ includitur ſpectãs ad Epm & capl̃m ſi mul. per. d. l. ſi cõmunẽ. & per alia: quod no. & dicit Bar. in. l. ſi. ver. ſed corã quib⁹. ff. de colle. illi. q̃ ſi in vna vniuerſitate ſunt tot cleri ci, ſicut laici, cõueniẽtur corã eccleſiaſtico. ſecus ſi ſunt plures laici. Nec iſtud repugnat ei qđ̃ dicit̃ de clerico mixto iter reos: quia ibi cõueniunt vt ſinguli. & vniuerſitas capit nomẽ à numero maiori. vt per Floria. in. l. repetundarũ. §. Hermaphroditus. ff. de teſti. & Io.

b de ligna. ĩ. c. ex literis[b]. de conſti. & dixit do. Anto. de pra. veteri ver bũ ſtupendũ. in. l. j. in fi. ff. quæ ſen. fine app. reſcin. quòd ſi plures ſi mul ſunt inquiſiti à iudice ſeculari, quorũ vn⁹ eſt clericꝰ, & ipſe pe tat ſe remitti ad eccl̃aſticũ. iuxta. c. ſi iudex. de ſen. excõi. in. vj. oẽs lai ci debẽt ſecum remitti ad eccl̃i aſticũ. per. d. l. ſi cõem. ne cõtinentia cauſę diuidaf. l. nulli. C. de iudi. & ne ſequaf abſurdũ, ſi ĩ eadẽ cauſa varię ſentẽtię ferrenf. & fortè contrarię: qđ dictũ, maximis p̃conijs ponit ĩ cœlũ. d. Maria. ĩ. c. ij. iiij. colũ. ver. viij. fallit. de mutu. peti. & corroborat eũ quibuſdã ex dictis p̃alleg. poſt And. ſicu. & ex text. aureo ĩ. c. p tuas. de arb. vbi qualitas duorũ laicorũ p ſe ĩhabiliũ habilitaf ꝓpter adiunctionẽ vn⁹ clerici: & vltimate adeo guſtat Ma ria. hoc dictũ, q̃ ex ipſo putat poſſe iferri, q̃ ſi iter plures inter quos agẽdũ eẽt duplicib⁹ iudicijs, de qb⁹ ĩ. c. ex literis. de ꝓba. eẽt aliqs cle ric⁹: vel iter plures tutores ſeu curatores eiuſdẽ tutelę & curę eẽt ali qs clericꝰ: tã cõtra laicos quàm contra clericos eſſet adeũd⁹ eccl̃ia ſtic⁹: & idẽ ĩ ſimilib⁹, ſcđm eũ dicẽtẽ hoc eſſe ĩportãtiſsimum, & ab alio nõ tactũ. Et nõ credo q̃ fortè ſit ne ceſſariũ q̃ laici coganf ꝓ gare iuriſdictionẽ iudicis eccl̃iaſtici. put voluit Bar. ĩ. d. l. ſolẽt. quia ꝑ prædicta ſortiũtur forũ ĩ ꝑſona clerici. ¶ Cõſidera tn̄ q̃ ſi ſecula ris iudex

ris iudex videns laicos non plenè fuiſſe punitos ab eccle ſiaſtico non valẽte pœnã ſanguinis illis condignã impo nere, vellet inchoare contra eos nouum proceſſum omiſ ſo clerico. Nam fortè poteſt: de delicto eñ vnius poteſt ab alio iudice inquiri, qñ primus iudex non plenè puni uit. ſecũdũ doctores in. c. de his. de accu. cum concor. Et idem ſentit Maria. in. c. ij. dum dicit q̃ ſi laicus eccleſiaſti cus non pòt imponere pœnam cõdignam, remittat lai cos ad ſeculare. Traherẽt iſta ſecum alia penè infinita. dif currẽdo allegata in regula vtile. lib. vj. in. c. q̃ in dubijs. de conſe. eccle. vel alta. in. c. ſacris. de ſepul. & ea q̃ ſequũf. præſertim per Ludoui. in. l. ij. in prin. ff. de ver. ob. vbi la tiſsimo campo ampliat materiã mixturę inueſtigãdo cui attribuaf materia mixta ex pluribus ſimplicibus. Sunt au tem prædicta ſolũ ad dicta. l. ſi cõmunem. per hæc vtili ter dotatam. Super quibus nota duo. ¶ Primò. q̃ non ha bent locum in materia diuidua. Ang. in. d. l. ſi cõmunẽ. Lu do. conſi. cxcv. Pro quo vide Spe. de cle. coniu. ver. quid ſi clericus. vbi latè firmat q̃ ſi clericus coniugatus viuit in communione cum fratribus: licet ipſe non teneatur ad onerat in patrimonialibus. tamen fratres tenentur. quia materia recipit diuiſionem. & quia prætextu priuile gij clericalis non debet vacillare publica vtilitas. vt latiꝰ per eum. Ex quo dubito de gl. prælallegata. in. d. l. fina. C. de mu. & ho. non cotinuã. niſi dicas illã glo. loqui in priui legio reali. dato vni ex ſocijs. quo cæteri gaudẽt. ſed Spe. intelligatur in priuilegio perſonali. Cogita. ¶ Not. ſecun dò q̃ vbi actus attribuitur vni tertio: non autem perſo nis mixtis: tunc qualitas alicuius ex mixtis non habet a liud mixtum ad ſe trahere, ſed inſpicitur qualitas expediẽ tis actum. & hinc eſt q̃ ſi clericus & laicus volunt petere reductionem ad arbitrium boni viri. petent eam coram ſuperiore arbitratoris. & ſi eſt laicus, petent coram laico: quia non agitur de reformãdo actũ clerici. ſed arbitrato ris. & ſi arbitrator eſt clericus, petetur coram clerico. vt latiſsimè diſputauit Pe. de anch. in diſputatiõe. C. laicus. B. clericum. niſi fuiſſet compromiſſum ſuper materia ec cleſiſtica. per. c. expoſita. & c. puenit. de arbi. vt etiã per Pe. de anc. in regula ea q̃. lix. col. ver. iuxta prędicta. li. vj. & Lud. cõſ. cclxv. & Ab. poſt But. in. c. quintauallis. xxxv. col. ver. ſed dubitatur. de iureiur. & iſta nota: vt ſcias re ſpondere de iure per ſpeciales deciſiones: non per gene rales regulas more pauperũ doctorũ. ¶ † Dũ dicit Ab. q̃ excõicato non currit præſcriptio. limitat Bald. hìc. niſi excõicatio fuiſſet iuxta, vel ſi iniuſta: fuiſſet in mora petẽ di abſolutionẽ. quia qui facit vt nõ poſſit agere, videtur poſſe agere. alleg. l. ſed & ſi. §. ij. ff. ex qui. cau. ma. Adde tex. in. c. fi. ſ. de ele. vbi paria ſunt quẽ nõ eſſe impeditum, vel eſſe, & poſſe impedimento reſiſtere. Vnde dicit gloſ. in. c. quia diuerſitatẽ. in verbo ſuſpenſionis. de cõceſ. præ ben. q̃ ſi ille fuit negligens in petẽda relaxatione, tempus cucurriſſet ei. & allegat bona iura. Ideo dixit Innĩ. eo. c. ex tranſmiſſa: quòd nõ ſufficit allegare impedimẽtum, niſi doceatur de diligentia adhibita, vt impedimentum vel non eueniret, vel non obſtaret. Facit. l. ij. §. & quod dixi mus. ff. ſi quis cau. Facit etiam. c. vnicum. ne ſed. va. in. vj. vbi tps ſuſpenſionis tranſfert ius in alium. Ad idẽ quod not. Abb. ti. p̃ce. in. c. cũ inter. vj. col. dicens actiones tpe pereũtes perire excõicato, qui in petẽda abſolutione fuit in mora. Plura alia dixit in. d. c. ex tranſmiſſa. Sed dũ Ab. dicit (vt retuli) præſcriptionem currere contra excom municatum iuſtè, etiam ſi non fuit in mora. fortè hoc eſt dubium. per. d. c. quia diuerſitatem. vbi ſuſpenſo etiam iuſtè non currit tempus. Nec dicas culpam ſuam non de bere ei prodeſſe: quia illud toleratur, quando culpa non fuit ordinata. ad hoc. Bar. in. l. ij. §. fi. ff. ſi quis cau. gl. in. c. ſtatutum. §. cum verò. in ver. non audens. ibi vel relega tus. de reſcrip. in. vj. Dixi in tit. præce. c. cum inter. & ad illud de prelato excommunicato. adde gl. & balĺ. c. proxi.

8 ¶ † Cum ſolenniter concludit Abb. eccleſiam reſtitui in integrum aduerſus præſcriptionẽ petitam intra quadriẽ nium. adde Abb. primo vol. conſi. xxxiij. quidam iam de functus. vbi ponit eadem ad literã. & idem ipſe tenet in cle. vnica. de reſti. in integ. & in. c. auditis. iij. col. ſ. eo. tit. alia ratione. quia ſatis alienat qui præſcriptionẽ patitur. l. alienationis. ff. de verb. ſig. ſed aduerſus veram alienatio nẽ reſtituitur eccleſia læſa. fortius aduerſus præſumptã. Idem Butr. ibi. vij. col. extenſis rationibus Pau. in. d. cle. j. ſubdens nunquàm vidiſſe hoc in practica. & ſequendum eſſe ſtylum curiæ. Idẽ Do. ibi. pe. col. omiſſo hoc vltimo verbo. Idem Imo. in. d. cle. j. iij. col. referẽs quandam apoſtillam Io. an. ibi contra glo. ibi. Et idẽ Imo. in. c. fi. xlvj. co lum. ĵ. e. Et Car. in. d. cle. j. viij. col. ver. ix. querò. Et Lud. conſi. cxx. iij. circa primum dubium. & conſi. clxvj. viſo diligenter. ad fi. & conſi. ccccvij. cum preſupponatur. & ibidem dicit de hoſpitali. Hanc partem firmat etiam latè Nicol. milus in repertorio. in verbo eccleſia. §. xiiij. quem vide. & glo. Barto. & Pau. de caſt. in authẽ. quas actiones C. de ſac. ſan. eccle. Et Ang. in authẽ. vt eccleſia romana. ad fi. dicens etiam idem in eccleſia romana. Facit quod in ſimili no. Io. an. in Spe. ſuper rub. eo. tit. j. colũ. dicens q̃ licet ſi dubiũ an contra prodigum currat præſcriptio: tamen poſito quod currat, daref reſtitutio: quod ꝑ notabili ad prædicta not. Abb. in. c. cũ nõ liceat. vij. colĺ. eo. Et ita eſt tenendum: quãuis Imo. in. d. c. auditis. vj. col. cre dat q̃ in practica iſta non tranſiret. tum propter authori tatem glo. videlicet ibi. & in. d. cle. j. tum per id quod pro nunciauit Clemẽs Papa. vt in Spe. de reſti. in inte. §. ij. ver. hoc autem. & cum dictis glo. videtur tranſire Bald. in. d. authẽ. quas actiones. ver. vj. querit. & ibi firmat Sali. in iij. colũ. poſt Inn. & Hoſti. in. d. c. auditis. ¶ Pro quibus dicit videri caſum in corpore vnde illa authẽ. ſumitur. in verbo trãſacto hoc tẽporis ſpatio. tam perſonales quàm hypothecariæ actiones perpetuò cõquieſcunt. Sed per petuò non cõquieſcerent. ſi reſtitutio daref. ergo &c. Rñ deri pòt q̃ tũc conquieſcẽt. quando elapſum erit dictum quadriennium inductum beneficio legis canonicæ. quæ in concernentibus eccleſiam prædominatur legi impe riali. vt latè dixi. de conſti. c. eccleſia. in. j. q. & dum Abb. in iſta. q. allegat Bartol. in. l. j. de itin. actu q̃ priua. q̃ quili bet paſſus præſcriptionem reſtitui poteſt[a] ex capite igno rantiæ. ¶ Limita. vij. modis quos reduxiĵ. eo. vigilan ti. † Ad illud tempus quadriennij eſt vtile à princi pio id eſt, non incipiens à die læſionis. ſed à die ſcitæ læſionis. Adde Abb. d. conſil. xxxiij. & in. c. tum ex lite ris. vj. colum. de reſti. in integ. licet aliud dicat Pau. in d. authẽ. quas actiones. quaſi in fine. Adde etiam Bald. in. l. falſam. C. ſi ex fal. inſtru. vbi dicit q̃ dictum qua driennium eſt à principio vtile. vt etiam per Bart. in. l. fi. C. de tempo. in integ. reſti. pe. Per que loca firmat Alex. opi. Abb. hìc. licet eum non alleget. conſil. clxvj. incip. extat inſtrumentum. antepe. col. ver. nec ob. ſi diceretur. de quo q̃ eundẽ. cõſi. mihi. ccxxx. Viſo puncto. iij. col. Et idem Cardi. in cle. j. q. xxv. de reſti. in integ. Et adde. q̃ ſicut ignorantia operatur q̃ dictũ quadrienniũ nõ nocet. ita læſio enormiſſima. gl. fi. in. d. c. j. de reſti. in integ. in. vj. quã extollit Abb. in. c. j. ij. no. de reſti. in integ. & Lu. d. cõ ſi. xxxiij. & cõſi. ccccvij. i fi. & But. ĩ. d. c. tum ex literis. vij. co. & Imo. in. d. cle. j. ſuper gl. in verbo finiri. & But. Imo. & Abb. in. c. pe. de re. eccl. nõ ali. Pro tãto Lud. cõſi. ccccl xix. circa primũ ꝓpoſitæ cõſultationis. arti. in fi. vij. col. elegãter conſuluit eccleſiã poſſe petere reſtitutionẽ in in tegrũ: aduerſus laudum enormiter eã lædẽs. etiam ſi fuit emologatũ. & etiam elapſo quadriennio. & etiam ſi præ deceſſo prælati iurauerat in compromiſſo. vt per gl. ma iorem. in. d. c. j. Ad quod vltimum vide etiam Abb. in. c. ſi diligenti. ij. col. de for. compe. & omnino eundẽ in. c. di lecti. primo no. eo. tit. & in. c. cũ veniſſent. iij. col. de inſti.

¶ Reſtitui pòt. Adde Io. de por. ĩ l. filiꝰ. §. in hac. de ver. ob. & Frã. de capoliſte in. l. j. in vij. reg. C. qui ad mit. & Io. de pra. in. l. q ꝓcuratorẽ. §. ſi qs miſerit. de ꝓcu. & Ang. ĩ. l. ĩ hęredẽ. ff. de calũ. & Spe. ĩ tit. de præ ſcri. ver. ſed pone. & Bar. cep. de fer ui. vr. ꝑd. cxxiiij. qñ aũt ſcipiat cõ petere ĩ ĩteg. reſti tutio: an tpe lęſio nis cõpleꝛ etiã ſi excedat quadriẽ niũ. exemplũ po ne ſi cõtra mino rẽ. xxv. ann. vltio ãno ſcipiat curre re præſcriptio. xxx. vel xl. an. an finitis. lv. vel. lxv. an. poſſit petere reſtõ nẽ in integ. ad illũ annum. Item po ne q̃ incepta eſt præſcriptio. xxx. an. me abſente p annũ, poſtea re uertor, & ſto præ ſens. xxix. an. an finita ꝑſcrip pote ro petere reſtõnẽ ad illũ annũ q̃ cu currit in abſtia mea Bar. pòt latè ĩ. l. ab hoſtibus. §. ſed q̃ ſimplr. ĩ. vij. col. poſt prĩ ff. ex q. cau. maio. & ibi circa hoc ſecũdũ exẽplũ facit ſuã di. Circa primum verò exẽplũ de mĩore. fẽtit q̃ aut fuit ĩ ei⁹ ptãte neſi niref lęſio cepta. puta qa poterat agere &c. tũc poſt quadriẽniũ nõ re ſtituẽf. ibi etiam ponit. qđ ſi fuerunt plures abſen tię, & vna vel plu res pñtię. de quo p eũ ibi. & latiꝰ in. l. necnõ. ĝ. ſi qs ſæ pius. ff. e. tit. & an tẽpus reſtitutiõis petendæ currat ignoranti? videf q̃ nõ. qa nõ videf habere expiendi ptãtem quod eui cit. l. annus. ff. de cal. ſiſe dicinꝰ in capto ab hoſtibꝰ. qui ſi ſtaret p. xl. ann. q̃ nõ poſſet reuerti, nõ curret tempus reſtitutio nis petendę. con trariũ. videf verũ primo caſu qa tẽ pus reſtõnis pe-

tendæ eſt continuum. l. ſuperuacuam. C. de tẽ. in integ. reſtit. quod currit etiam ignoranti. vt per gloſ. in ru. ff. de diuer. & tẽp. præſcrip. & alia ratione in hoc, quàm in caſu capti ab hoſtibus quia illi non poteſt imputari negligentia nõ petẽ di. ſed in caſu pr̃emiſſo poteſt imputari negligentia non perquirẽti intãtũ tps̃ de iu ribus ſuis. & ad l. annus. ff. de ꝓ ibi loquitur de anno vtili. ſecus in prædicto tempore cõtinuo. in quo talis potentia nõ attenditur. maximè in negligẽtia longiſsimi temporis.

& Pau. conſi. cxxxiij. viſo inſtrumento. ad fi. & Abb. in. d. c. j. pe. colũ. de reſti. in integ. & Bald. in. c. j. §. ſacramenta. de pac. iura. fir. & in. l. generaliter. in prin. C. de re credi.
¶ † Dic etiam quòd viuente prælato qui malè alienauit non currit dictum quadriennium. Abb. ſicu. ſingulariter in. d. c. j. §. de reſti. in integ. & Abb. in. c. pe. circa medium. de reb. eccle. non alie. Lud. d. conſi. ccccvij. per. c. ſi ſacerdotes. xvj. q. iij. gloſ. c. proxi. in verbo. futuris. De quo facit ibi Bal. feſtum. dicens ꝙ donec eccleſia eſt ſub tali prælato, cenſetur iure minoris. cõtra quem dictum quadriennium non currit. l. ſuperuacuã. C. de temp. in integ. reſtit. pe. hoc etiam firmat Cardi. in. c. tum ex literis. de reſti. in integ. & ibi Imo. poſt Innoc. in. iiij. colum. & Card. in. d. cle. vnica. q. xxvj. reſpondens ad illum tex. dum dicit quadriennium currere à tempore læſionis. quia debet intelligi præterquã in caſu dicti. c. ſi ſacerdotes. Cum iſtis concordat Bartol. in. l. qui fundum. §. ſi tutor. ff. pro empt. per illum tex. & glo. hîc. & intelligit hoc quo ad rem iſtã quã prælatus malè alienauit. Cum iſtis etiam concordat Bald. in. l. j. poſt prin. C. de bonis mat. dicens etiam per illum tex. quòd donec viuit pater, qui de facto alenauit, nõ currit filio præſcriptio. no. etiam Bald. in authen. niſi. poſt prin. C. eo. ti. quia cum filius viuẽte patre non poſſit agere, non currit præſcriptio: & ideo dicit Imo. poſt Card. in. c. quòd quibuſdam. xiiij. colum. ver. à quo autẽ tempore. de fideiuſ. ꝙ tempus petendæ reſtitutionis in integ. aduerſus cõfeſsionem prælati nõ currit eo viuente.
† Scias etiam dictum quadriennium nõ currere ei qui nõ potuit iudicem adire. Lud. conſi. lviij. in fi. neq; viuente illo cuius timore eccleſia non audebat petere reſti. in integ. aduerſus eius ſententiam. Abb. in. d. c. tum ex literis. iiij. colum. ver. ad primum. & generaliter non currit impedito facto iudicis, vel aduerſarij. vt per eundem ibi: in. v. col. ver. ex hoc no. & Car. in. d. cle. j. q. xxv. de reſti. in integ. quę omnia bene no.
¶ † Cæterũ quando lapſum eſſet quadriennium, & nõ cõpeteret eccleſię aliqd ex remedijs prædictis, põt adhuc eccleſia agere contra prælatum ad dandum quod eſt cõſecuta per lapſum temporis ſua negligentia decurſi. glo. in. c. placuit. lo. ij. in verbo ptineat. in fi. xvj. q. iij. de qua facit feſtum Abb. in. c. ſi de terra. de priuile. & in. c. j. iiij. col. ver. no. bene. de do. & cõtu. & in. c. conſtitutus. de reli. do. & cõſi. lxxxiij. incip. quã quã. in his dubijs. in fi. in. j. volu. & in. c. auditis. vlt. colũ. j. eo. & in. c. ij. de dona. & in. d. c. j. iiij. col. ver. ſed tu adde. de reſti. in integ. ſubdens ꝙ eccleſia põt agere etiam contra hęredes prælati. Et cũ. d. l. concordat Archi. in. c. quicunq; xij. q. iiij. Bene fácit glo. in. c. fi. xvj. q. vj. dicens ꝙ ſi prælatus præiudicauit eccleſiæ in acquirendis, agat eccleſia contra eum: prout de tutore habẽt in. l. fi. C. arbi. tutel. & dicit Abb. in. d. c. ſi de terra. ꝙ ſi plat⁹ acquirere potuit eccleſiæ: & non acquiſiuit. vt qa repudiauit hæreditatem, vel legatum. tenẽt de ſuo conſeruare eccleſiã. adde Abb. in. c. tua. in fi. de his quę fi. a præla. vbi alleg. text. & glo. in. d. c. quicunq;.
¶ Fortius dicit gl. in. d. c. quicũq; in verbo neglectum. † quòd etiam contra prælatum, qui neglexit acquirere pro eccleſia cũ poſſet: põt eccleſia agere ad intereſſe lucri ceſſantis. per. l. quicquid. C. arbi. tute. & idem ſentit gl. fi. in. c. placuit. vij. q. j. Tamen reperio ꝙ prælatus excuſatur ſi præponit vtilitatem ſuã vtilitati eccleſiæ qñ agitur de lucro captãdo: ſecus ſi de damno euitando. Ita ſentit glo. j. in fi. in. c. ſcias frater. vij. q. j. cũ quatrãſit ibi Archi. Et videtur honeſtum quòd ſi de propria pecunia prælatus acquiſiuit pro ſe & hæredibus, cũ poſſet emere nomine eccleſiæ, quod non teneatur. ar. c. precarię. x. q. ij. prædictas autem gloſſ. puta rem procedere. quando neglexit pro eccleſia acquirere quæ obueniebãt eccleſiæ per viam legati, vel oblationum, aut alio modo. Cogita. qa nõ reperi iſta tacta alicubi. & adde quòd quando læſio quotidie originat. vt eſt ī cauſa matrimoniali. in qua etiã poſt ſnïam ſi erronea fuit, quotidie infertur præiudiciũ animabus, põt peti reſti. in integ. etiã poſt quadriẽnium. But. in. c. ex parte. vij. col. ver. ad vtrã ꝙ opi. de reſti. ſpo. Ex quo videret quòd eccleſia læſa negligẽtia prælati cõtra quem lapſum eſt quadriennium poſſit petere reſti. in integ. etiam poſt quadriennium. & faciunt quę dixi in. c. accedens. lo. ij. viij. col. vt lite non conte. Additis multis vltra Phi. in. c. ex parte. lo. vlti. de appel. probãdo quòd à gravamine quotidie lędente ſemper appellari poteſt. & ita in propoſito reperio alibi firmatum à quodam doctore non nullius nominis. quem propter eius honorem taceo. quoniam hoc dictum puerile eſt.
¶ Sequeretur enim quòd nũ quam lapſus quadienij operaretur repulſionẽ prælati à petitione reſtitutionis in integ. & eſſet poſita vento diſpoſitio. d. c. j. de reſti. in integ. in. vj. neq; vllo mõ obſtãt illa dicta de grauamine quotidiano. quia loquuntur in grauamine, cui ius non aſſiſtit. & cui grauatus nõ acquieſcit hodie neq; præterita acquieſcentia operatur in grauamine hodierno. Sed hoc grauamen inductũ ex lapſu quadriennij non eſt contra ius. imò ad ſui robur habet iuris authoritatem. ſicut habet tranſitus in rem iudi. poſtquam non alle. grauamẽ. & præſcriptio legalis infert hanc pœnam negligenti. qui cõmittens labi tps̃, tacitè ſubijcit ſe effectui illi⁹ tẽporis. ſicut etiã ſi ille qui quotidie grauatur acquieuiſſet ſnïæ pronuntianti eũ non grauari, nõ audiret amplius: vt dixi in. d. c. accedens. ver. iij. declaratio. Nec ob. dictũ But. in. d. c. ex parte qa loquit in cã matrimoniali. & ſiſi. vbi nõ interuenit firmitas rei iu. meritò actus quotidie generat nouum peccatum, cui nullus cõſenſus patris potuit efficaciam cõferre. Tene mẽti iſta vt nouiſſima. & dũ pulchrè firmat hîc Ab. ꝙ tps̃ petendę reſti. in inte. non currit ante nouam læſionẽ. Vide etiã Car. in cle. j. xxv. q. de reſti. in integ. & clarè Bal. in. l. pe. circa mediũ. C. ſi ex fal. inſtr. quòd reputat Alex. ſolenne conſi. ccccxxxiij. In cauſa & lite vertente inter romeũ. ij. colum. Felinus.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Execratio litiũ eſt tanta, quod propter eam quis poteſt dimittere ius ſuum indiſcuſſum.*
2 *Scãdalum eſt maximè euitandum. & ideo ponũtur viginti tria ſpecialia ad euitandum ſcandalum. Quæ vide hic per ordinem. incipiendo. nu. 2.*
3 *Oratio habita per Abbatem ſiculum coram Federico tertio imperatore.*
4 *Præſcriptio, an currat in legatis, vel aliis debitis pauperibus?*
5 *Denũtiatio extraiudicialis, an & quãdo inducat malã fidem?*
6 *Denuntiatio extraiudicialis, an debeat continere cauſam?*

¶ CAP. II.

1 NIhil. In rebus inuaſis non currit preſcriptio. h. d. ¶ Dum dicit Ab. † ꝙ propter execrationẽ litium quis poteſt dimittere ius ſuum indiſcuſſum. Adde text. in. l. Item ſi res. §. fi. ff. de al. iu. mutan. cau. fa. ibi non eſt vituperanda. verecũda eius cogitatio, qui potius vultre carere quàm ob eam ſępius litigare. Ex quo infert Bar. in. l. ab eo. C. quomodo & quando iu. in fi. Et Ab. ti. ſequenti. in. c. quod ad conſultationem. iiij. col. quòd ex ſententia non oritur obligatio naturalis. potuit enĩ victus nõ appellare. execrans lites. & dicit Ab. in. c. ſi quis cõtra. xvj. col. de for. comp. quòd cõmiſſio facta à iudice recuſato nõ habet vim tacitę pronũtiationis ſuper recuſatione. fortè enim execrabatur litigium. & dicit Inno. in. c. accedentib⁹ prope principiũ. de priui. ꝙ ſolutio decimarũ etiã cũ conſenſu cõuentus facta per monachum exẽptum nõ nocet ex emptioni decimarũ. quia preſumitur ſoluiſſe ob litiũ execrationẽ. Bonus tex. cũ gl. in. c. ij. in ver. laudabile. de ver. ſig. ī. vj. Tñ in plato, ad quẽ nõ ſpectat diſſipare bõa eccl̃ę talis execratio nõ eſt laudabilis. niſi vbi eẽt ſpes obtinendi poſtea ſine lite. vel vbi timeretur de ſcandalo horrendo. vt hîc per

vt hîc per Abb. Tu verò collige ſuccinctè. xxxiij. ſpecialia inducta ad euitandũ ſcandalũ contra regulas iuris.
a quę pro maiori parte aliàs hîc recitaui. ſubiunctis demũ remiſſionibus magiſtralibus.
2 ¶ † Primò. ꝑpter ſcãdalũ non eligit clericus orientalis in eccleſia occidentali. c. cũ olim. de cleri. coniu.
¶ Secundò. ordinarius nõ prouidet expectanti apoſtolico propter ſcãdalum. c. cùm teneamur. de præben.
¶ Tertiò. ſolum ſcandalũ ſine culpa facit quẽ haberi prò irregulari. glo. ij. in. c. ex literis. de homici.
¶ Quartò. ꝑpter ſcandalum clericus non adminiſtrat in beneficio, quãuis idoneus: puta leproſus. c. tua. de cleri. egro.
¶ Quintò. propter ſcandalũ euitandum toleratur clericus priuandus. Inn. in. c. j. de cle. cõiug.
3 ¶ † Sextò. propter ſcandalum ſpoliatus non reſtituit̃ ante omnia. gl. in. c. in primis. ij. q. j. &. iij. q. j. in ſum. & in. c. ad petitionẽ. in ver. reſtituẽdus. de acc.
¶ Septimò. pœna legis ſi quis in tantam. C. vnde vi. omittitur propter ſcandalũ glo. iiij. in. c. lator. ij. q. vij.
¶ Octauò, propter euitandum populi ſcandalum punitur non puniendus. Bald. in. l. j. ff. de offi. eius cui. man. eſt iuriſdi. per. l. pen. ff. de ſica. Obſt. l. decurionũ. C. de pœnis. vbi vanæ voces populi non audiuntur in pœnis imponendis. Ideo Bart. in. d. l. pe. dicit ꝙ nunquã punitur innocens propter tumultum populi. ſed bene acceleratur pœna. ante cuius impoſitionẽ debet aliàs ſcribi ſuperiori.
¶ Nono. ſi totus populus eſt hęreticus, inquiſitor non procedat. ſed ſcribat Papæ. Ioan. and. in. c. inquiſitionis. de hæreticis in. vj.
¶ Decimò † propter ſcandalum Epiſcopus in ſuos priuatur dato equali cambio. Inno. in. c. niſi cum pridẽ. de renũ. Archi. in. c. ſuggeſtum. vij. q. j. Abb. in. c. j. de elec. Dixi. in. c. quæ in eccleſiarum. circa. xxvij. col. ver. per iſtam declarationem. de conſti. & pulchrè Lud. conſi. cccxxxij. vlti. colum. cum cõcor. ab eo alleg. vbi dicit ꝙ prohibitio concilij conſtantiẽſis de non tranſferendis Epiſcopis inuitis. intelligitur, niſi ſubſit iuſta & apparens cauſa: & putat ipſe iuſtam quando fit pro bono pacis: & ad euitandum ſcandalum.
¶ Vndecimò. propter ſcandalum prohibetur Epiſcopus diſpẽſare cum clerico deficiente in purgatione. Hoſti. in. c. inſinuatum. de ſimo. & ibi. Ana. in fi. contra Abb.
¶ Duodecimò. propter ſcandalum prohibẽtur contrahere matrimonium illi inter quos nullum eſt impedimentũ. c. ſuper eo. de cogna. ſpirituali.
¶ Decimotertiò. propter ſcãdalum prohibetur eligi qui in nullo deliquit. Abb. in. c. cõfideraui mus. in fi. de elec. per illum tex. cum gl.
¶ Decimoquartò, propter ſcandalum Papa mouetur ad diſpenſandum ſuper matrimonio non legitimè contracto. Ludo. cõſil. cccvij. per. c. quia circa. de cõſangui. & affi.
¶ Decimoquintò. propter ſcandalum poteſt inferior à Papa apponere manum ad cauſam deuolutam ad Papã. Abb. poſt Hoſti. in. c. conſtitutis. vlti. col. de appel.
¶ Decimoſextò. propter ſcandalum tolerantur inutiles. c. quiſquis. xxiiij. q. j. vbi propter piſces malos non rumpuntur retia.
¶ Decimoſeptimò. propter ſcandalum debet peti abſolutio à voto. etiã ſi re vera nõ obliget. Abb. in. c. magnæ. in fi. ibi. vnde ſatis. de voto.
¶ Decimooctauò. propter ſcandalum imminens inter aliquas familias præcipere debet Epiſcopus ne inter ſe contrahant matrimonium. Abba. in. c. cum in tua. de ſponſa. per tex. ibi: quem dicit ſingularem.
¶ Decimononò. licet tacens in actu oneroſo præſumatur conſentire quando eſt præſens, vt dicat animum ſuum. Inn. in. c. veſtra. de loca. cum concordã. à me collectis in. c. cùm omnes. de conſti. tamen fallit. vbi tacuit timore ſcandali. Ludo. in. l. quæ dotis. xxxix. colum. ff. ſoluto. matrimo. per tex. hîc.
¶ Vigeſimò. propter ſcãdalũ concedit Papa ſacerdotibus id quod aliàs non cõpetit eis: puta chriſmandi poteſtatem. gl. in. c. peruenit. xcij. diſtinctio.
¶ Vigeſimoprimo. nõ eſt licitum tranſire. ad religionem ſtrictiorem, qñ alia ſcãdalizatur. Inn. in. c. licet. in glo. iij. de reg. & ibi omnes. licet Abb. dubitet. tamẽ firmat. & ſumma piſana. in ver. religio. v.
¶ Vigeſimoſecundò. quãuis licitè tibi auferam rem meam à te occupata tam, quando per iudicẽ nõ ſpero eam conſequi. Inn. in. c. olim. lo. j. de reſti. ſpolia. Dixi in. c. j. xj. col. de iudi. tamen fallit. quando immineret ſcandalum ſecundùm eũ.
¶ Vigeſimo tertiò. ſi Papa notoriè ſcandalizat mundum, poteſt deponi. gl. trita. in. c. ſi Papa. xl. diſtin. quam tamen latiſsimè impugnat Petr. de monte. in tractatu de Papa.
a ¶ Vigeſimoquartò. ſi duo contendunt de Papatu, & ex hoc oritur ſcandalum, poteſt vterq; deponi. Bald. in. c. olim. ad fi. de reſcrip. alleg. Hugo. in. c. duo. lxxxix. diſt.
¶ Vigeſimoquintò. ſi populus non poteſt prę uenire percuſſorem cardinalis. iuxta formam. c. fœlicis. de pœnis. in. vj. niſi cum ſcandalo, nõ incurrit pœnam de qua ibi: in fi. ſi eum nõ punit. Io. and. poſt Archi. ibi. viij. col.
¶ Vigeſimoſextò. non debet Epiſcopus mutare vetuſtam cõſuetudinem quãuis inualidam, ex qua princeps diu cõtulit beneficia à ſe fundata, quando ex hoc dubitat de ſcandalo. ſed debet reſcribere Papæ, qui conſuetudinem eradicet, vel cõfirmet. Card. conſi. lviij. propoſita
b queſtio. in fi.
¶ Vigeſimoſeptimo. qñ Epiſcopus vocatur ab Archiepiſcopo & Rege ſimul: debet prius parere Archiepiſcopo. Inn. & Hoſt. in. c. cum parati. de appella. Tamen ſi dubitatur de ſcandalo, debet prius parere Regi. Domi. poſt Vgo. in. c. ſi Epiſcopus. vlti. col. xviij. diſt. ita intelligens illum tex.
¶ Vigeſimooctauò. propter ſcandalum remittitur pœna. puta ſi peccauit multitudo. gloſ. in ver. remittendo. c. j. lv. diſt. nõ tamen pœna eterna. c. multi. ij. quæſtio. j. Dixi latè in. c. dilecti. in. ij. col. §. tit. proxi. & dicit Thomas. ij. ij. q. cviij. arti. j. in fi. ꝙ princeps non punitur, vbi timetur de ſcãdalo. alleg. gl. ſuper illud Matthei. xiij.
b vbi dicitur. Sinite creſcere vrticas ne fortè eradicetis & triticum. ex hoc gl. infert ꝙ multitudo nõ excõicatur, nec princeps, niſi peccatũ eius eſſet maius quàm foret ſcandalum.
¶ Vigeſimononò. licet factum parte nõ citata poſsit reuocari alia non citata Innocen. in capitu. querelam. de electio. cum ſequacibus. dequibus aliàs. tamen fallit. vbi in primo actu fuit omiſſa citatio propter ſcandalum. Ioan. andrę. in Specula. de ſen. prola. §. ſpecies. addi. incip. habeo de præcepto. quẽ extollit Alex. in l. ſi pacto. C. de pac.
¶ Trigeſimò. propter ſcandalum imminens poteſt ſuperſederi executioni pręcepti apoſtolici, quamuis pœnalis. Car. cõſi. xcviij. Papa vniuit. & in. c. ſiqñ. de reſcrip. & ibi latè hoc ornaui. in ver. ſuperſederi.
¶ Trigeſimoprimo. ratione ſolius ſcandali põt formari inquiſitio abſq; alia fama. Maria. latè. in. c. qualiter. lo. ij. q. ix. art. xv. de accu.
¶ Trigeſimoſecũdo. propter ſcandalum recedi poteſt à forma data à ſuperiore. Dixi in. c. cũ dilecta. xxxiij. col. ver. limitat. vij. de reſcri.
¶ Trigeſimotertiò & vlt. Licet lex iniuſta non obliget in foro cõſcięntię, quia non videtur eſſe lex q̃ iuſta nõ fuerit. ſecundùm Augu. in lib. de lib. arbi. & tex. in. c. erit autẽ. iiij. diſ. tamẽ obligat aliqñ fortè propter vitandum ſcandalũ. ꝑpter qđ etiã homo iuri ſuo debet cædere: ſecũdũ illud Matthei.
c v. c qui angariauerit te mille paſſus. vade cũ eo alia duo. Et qui abſtulerit tibi tunicam, da ei & pallium. Ita dicit Thom̃. in prima ſecundę. q. xcvj. arti. iiij. dũmõ ſit lex iniuſta per cõtrarietatem ad bonum humanũ. ſed ad bonũ diuinũ nullo modo eſt ſeruãda. ſecũdũ eũ. Cuius dictum intellige. qñ ex reſiſtentia q̃ fieret legi iniuſtę, reſultaret maius ſcãdalũ, & maius malũ. vt dicit gl. Nic. in. d. c. Matthei. v. dat exẽplũ in eccleſia quę non repetit decimas in terris in quibus nõ cõſueuerũt dari. propter ſcandalum euitandum. vnde præelegit læſionẽ talis dãni ad euitandum periculum maioris mali. & ſi hoc facit eccleſia, multò fortius dicit hoc facere vna ſingularis pſona. ſecũdũ illa gl. quã no. in hoc exẽplo de decimis applicabili ad multa quę eccleſia tolerat. iuxta ea q̃ poſui in. c. j. de treu. & pa.
¶ Et adde ꝙ rõne ſcandali euitãdi ſi reperiuntur duæ

c ¶ Scãdalum. Add. d. Alexand. de imo. in conſi. ſuo. j. ij. parte.

¶ xiij. Adde Mat. iiij. c.

c ¶ V. adde Lucã. vj.

electiones factæ de diuerſis perſonis ꝑ ſummo pōtifice, poteſt conciliū vtram ꝙ caſſare. ita ſentit gloſſ. ſi. in. c. ſi. lxiij. di. dum allegat. c. ſi duo. lxxix. di. quam glo. pro multùm ſingulari extollit Abb. in ſermone ſuo. incip. quoniam veritas. habito per eum coram Federico imperatore ad iuſtificationem geſtorum in concilio Baſilienſi contra Eugenium quartum. Et intelligit ipſe hoc dictū, etiā ſi altera electio tenebat. aliàs nihil operaretur conſideratio ſcandali. & iſta glo. fortè non fuit guſtata à Bal. Salic. & multis. qui ſcripſerūt de ſchiſmate orto poſt electionem Vrbani ſexti. pro quo ſędando tanto tempore inſudauit Car. ſlo. in repetitione. c. licet. de elec. & in conſi. cl. incip. quæſitum ſæpe fuit à me. Et ſuprà omnes Egi. belle. ſcribēs. lxxxij. folia magna. conſi. ſuo. xcix. incip. verum quia de ſede apoſtolica. dum immineret magnum ſcandalum propter Gregorium. xij. in Italia. & Benedictum. xiij. in Francia. quorum quilibet fingebat velle omnia facere pro finiendo ſchiſmate. Tamen tunc concilium Piſanum caſſauit vtriuſq; electionem electo Alexandro. v. cui paulò poſt ſucceſsit Ioannes. xxiij. poſtea meritò depoſitus. quia nototiè ſcandalizabat eccleſiam. adeo quòd eius vita videbatur notoriè ſuſpecta de hæreſi. Cæterū pro doctrina quando veritas omittatur propter ſcandalum. vide Car. in cle. j. q. j. de immuni. eccle. & ibi Imo.

a ¶ Eſt peccatum. Adde phi. ī. c. cau ſam. ī. de teſti.

¶ Et inuenies poſſe omitti veritatem iuris poſitiui. & ita limita. c. qui ſcandaliz aueritꝫ. de regu. iur. vbi etiam glo. de multiplici veritate in propoſito. De quo etiam ꝑ glo. pe. in. c. ſanè de tempo. ordi. ¶ Limita etiam illam regulam. vt procedat in iudice. vel teſte. ad quos ſpectat veritatem non tacere. ſecus in alio qui licitè tacet. ne ſcandalum eueniat. Inno. in. c. officij. de pœ. & remiſ. exemplum habes ibi in tex. Facit dictum Inn. in. c. j. de cri. fal. dicētis ꝙ tacere veritatē eſt peccatum[a] ſolum in iudice vel teſte. & ſequitur Bal. in. l. prędbyteri. C. de epiſ. & cle. vlt. colū. cū cōcor. Et ſtante dubio. vtrū peccatum ſi imminеat vel non: non debet curari de ſcandalo, ſed eligi via tuta. Imo. in. c. niſi cum pridē. xvij. col. de renun. pro capit. iuuenis. cum ſimilibus. de ſpon. de quo etiam per Do. in. c. j. j. col. de offi. leg. in. vj. & per Hoſt. in ſumma. de renun. §. cui. iij. col. ibi vel breuius. Et diffinitionem ſcandali ponit Hoſt. in ſumma. de pœni. & remiſ. §. pe. ver. eſt autem ſcandalū. & Do. pulchrè in. c. licet. xlv. di. & in. d. c. j. j. col. ver. quæro an ſemper. de offi. legati. in. vj. & Car. poſt Pau. in cle. j. ij. colū. de offi. or. Arch. in. c. prima actione. de conſe. di. ij. dicens ꝙ dicitur ſcandalum. cū ſubitò inter aliquos ſcādit. i. oritur diſſenſio, vel pugna. Et eſt commotio ſubita: à ſcandalon grecè. quod eſt latinè offenſio, vel ruina pedis. De qua diffinitione etiam latè per Thomam. ij. ij. q. xliij. & ibi dicit ꝙ ſcandalum actiuum & paſſiuum mortale eſt & poteſt eſſe non mortale ex parte eius propter quem: vt ſi quis propter bonum alterius ſcandalizetur: & etiam ex parte eius qui patitur. vt ſi qs mouеt motu venialis peccati ex inordinato dicto vel facto alterius. Et ſubdit ꝙ ſcandalizare eſt præbere ruinam dicto vel facto. allegat Hiero. ſuper illud Matthei. xv. Scis quia phariſei &c. Et aliqn ſcandalum capitur pro omni impedimēto. Vbi dixit dominus Petro retrahenti eum à paſſione ſubeūda: ſcandalū mihi es. vt latius per Thomā. cuius dicta ſequitur Catholicon in verbo ſcandalū: & egregiè dilatat glo. Nicolai de lyra in epla Pau. ad romanos. c. xiiij. in verbo non ergo amplius. diſputās pulchrè: an & quando propter ſcādalū ſint cōtēnenda tēporalia, vel ſpiritualia. Dixit etiā Oldr. conſi. cclxviij. quæſtio eſt. in fi. ꝙ ſcādalum eſt factū. vel dictū minus rectū: prębens occaſionē ruinæ. Et vide Tho. in di. xxxviij. q. ij. per totum. vbi etiā ponit diffinitionē ſcandali. & quando ſit peccatū: & quādo per ipſum omittatur veritas: & vtrum propter ipſum conſilia ſint dimittenda: & vtrum ſoli perfecti poſſint ſcandalizari: & alia multa. Quædam etiam ponit ſecun

b ¶ c. ſi diligenti. Et ibidem vide quod dicā in apoſtil. & adde domi. Alex. de Imo. in l. pompo. §. j. ff. de acqui. hęre. & in conſi. iiij. in prin. ij. parte. & in conſi. lij. Callimach⁹. &c. & in conſil. lxxx. iiij. parte. & in conſi. lxxxiiij. j. parte. & Pau. de caſtr. in conſi. cclxxxviij. & in cō ſi. xlviij. vbi ſinguliter loquitur. & in. l. ſequitur. §. hęres. de vſu. & Ludo. ponta. in. d. l. pomponi⁹. §. j. de acquiren. poſ.

da ſecūdæ. q. cviij. arti. j. in fi. vbi etiā ponit de multitudine quæ propter ſcandalū nō puniť. & ſufficit punire maiores, ſicut fecit domin⁹. numeri. xxv. c. dixi i. d. c. dilecta. Aliqua etiam ponit Lud. in. l. ſi vero. §. de viro. vij. fallē. ff. ſol. nia. Dū ponit Abb. quādo mala fides defuncti noceat ſucceſſori. Adde eundē in. c. ſi diligenti[b] .ix. colꝫ. e. & ibi dixi. v. col. declarādo dictum Dy. de quo hīc per Abba.

b

4 ¶ † Circa varios intellectus huius tex. ille eēt notabilis ſi verus. ꝙ in legatis vel alijs debitis pauperib⁹ incertis nulli currit præſcriptio. vt firmat But. hīc. Sed Imo. hīc contra: quia tex. nō dicit de ꝓiudicio pauperū, ſed pōtificum in rebus pauperū. ideſt eccleſiarum. Idem Abb. per iūra vrgentia. ¶ Conſidera tria. primò an dici poſſet ꝙ illā iura ciuilia ſint correcta per iſtū tex. vel ſi fuerunt poſteriora, non potuerint ipſum corrigere. ¶ Secūdò. ꝙ leges diſponētes de eccleſijs, vel locis pijs impetratiuè etiā fauēdo, non tenent. vt firmat Abb. in. c. eccleſia. iiij. col. de cōſti. & in repetitione illius. c. vij. col. & in. c. in præſentia. xij. col. ibi. ego in hoc dubito de proba. dicēs ꝙ lex ciuilis dans formā etiam vtilem eccleſijs nō valet Et dixit Ang. ge. conſi. xxix. Titius exiſtens. ꝙ huiuſmodi leges fiebant quando Imperator dominabatur vniuerſo orbi. hodie vero nihil operanť in ſpūalibus. Poſſes dicere ꝙ hīc non eſt tex. expreſſus. ergo lex ciuilis non correcta viget in foro canonico. c. j. de ope. noui nun. Rn̄detur. ꝙ fallit in lege diſponēte quocūq; modo de eccleſijs. per prædicta. ſi diceres. illa lex eſt merè fauorabilis: ergo operatur in foro canonico. per. c. ſi in adiutoriū. x. diſt. Et firmāt omnes in. d. c. eccleſia. Rn̄detur ſubtiliter ꝙ licet ſit fauorabilis inquātum taxat tempus præſcriptionis ad. xl. annos. tamen eſt odioſa inquantum induxit pſcriptionē in materia in qua per iſtum text. non currit præſcriptio. Si diceres. ꝙ pro Abb. eſt caſus in. c. vlt. xvj. q. iiij. vbi currit qua dragenaria pręſcriptio etiā in legatis factis pijs locis. Rn̄detur dupliciter. Primò. ꝙ non loquitur in legatis factis pauperibus incērtis. Secundò. ꝙ illa lex nō eſt canonizata: vt dixi in. c. ij. folio pe. ver. leges inſertæ. de reſcrip. Nihilominus tutior eſt opi. Fede. & Abb. quam etiam ſentit Bal. in authē. quas actiones. C. de ſac. ſanc. eccl. & Lud. conſi. lxix. ij. col. dicētes ꝙ contra pauperes currit præſcriptio. ſed quadragenaria tantum. Et poſito ꝙ leges pręallegatæ non inducerent hoc. eſt ſatis inductum à lege canonica. diſponente ſimpliciter ꝙ bona cuiuſcunq; loci pij ſint præſcriptibilia. Nec obſt. illa ratio ꝙ pauperes incerti videntur non poſſe præſcriptionem pati: quia ad hoc oportunè rn̄det hīc Abb. ¶ Tertiò conſidera ꝙ etiā hoc caſu cōpetit pauperibus reſtitutio in integ. per ea quæ de eccleſijs firmata ſunt. s̄. iunctis dicendis j̄. eo. in. c. de quarta. vbi multipliciter parificat hoſpitale eccleſijs. Et quanuis illa equiparatio nō ꝓcedat in hoſpitali priuato, tamē quātū ad eius bona. vel iura protegenda, nō differt à publico: vt ibi videbis. in ver. prima declaratio. & hæc bene nota. ¶ † Regulariter denuntiatio extraiudicialis nō cauſat malam fidem. vt in. c. ſi quis. §. poteſt hīc alleg. in gl. & l. pe. ff. pro emptore. ¶ Fallit primò in Papa. tex. hīc ſecūdùm tertium intellectum cùm non habeat iudicem quē adire poſſit: Idem puto in denuntiatione facta ſibi. eadē ratione. ¶ Fallit. ij. in domino non recognoſcente ſuperiorem. Abb. hīc de quo dubito. quia nemo eſt qui nō recognoſcat ſaltem Papam etiam in temporalibus. Cardi. in clemen. paſtoralis. §. vt illud. de re iudica. dicam j̄. eodem in. c. cùm non liceat. ¶ Fallit tertiò in præſcribente bona pauperum. text. hīc ſecundùm Abba. in quinta. lectura. ¶ Fallit. quartò fauore hęreditatis. l. Item veniūt. §. petitam. lo. ſecundò. ff. de petit. ho. hæredi. Sed tene do ſequentem fallentiam hoc non procederet. ¶ Fallit quintò vbi quis poſsidet ſine titulo. Butriga. in. c. grauis. quarta. colum. ibi. ſecundò eſt dubium. de reſtit. ſpo. Et ibi etiā Abb. antepe. col. dicentes ꝙ tunc denuntiatio

5 extraiudicialis

extraiudicialis inducit malam fidem. & ita loquatur. d. §. petitam. & tex. hīc. ¶ Fallit. vj. vbi denuntiatio fit antè quam alius ceperit poſsidere But. in. d. c. grauis. Abb. hīc. & j̄. c. proxi. ꝓ. l. ſi fundū. C. de rei. vē. Idē Bart. ibi. & in. d. l. pe. & l. naturaliter. iij. colum. ff. de vſuca. dicens ꝙ denū tiatio caūſat malā fidem ante contractum. poſtea nō. Idē Inno. in. c. dilecti. in glo. maiori ante medium. de maio. & obe. ¶ † Et no. ꝙ in tali denuntiatione debet allegari & oſtendi cauſa denuntiationis. Bar. in. l. non ſolum. §. morte. xj. colū. ver. quando ꝙ talis proteſtatio. de no. oper. nū. per tex. in cle. clauſam. in fi. de ele. facit quod ibi not. Car di. in fi. dicens quòd omnis intimatio parans graue pręiudicium debet fieri ſecundùm formam illius clauſulæ. de quo nunquàm obliuiſcaris ſecundùm eum. Dixi in. c. cū. M. in. iij. parte proteſtationis. de conſtitu. Tamen glo. ij. & Bal. in. d. l. ſi fundum. firmāt ꝙ tali denuntiationi etiā nudè facte à principio debet credi. & in re dubia abſtineri. Nec ꝙ videtur Barto. ſpecificè loqui in caſu noſtro. Et ad. d. cle. diceretur hoc non eſſe præiudicium graue. Cogita. quia videnda eſſent plura quæ poſui in. c. cum contingа. de reſcrip. ponendo qualis debeat eſſe intimatio.

a vel notitia. An autem proteſtatio[a] extraiudicialis interrumpat præſcriptionē diceturj̄. eo. c. illud. Et iſtis adde Abb. in. c. vt debitus. xiiij. col. ver. vel dic. j̄. de appel. quē allegaui in. d. c. illud. iij. colū. ver. tertia declaratio. Habes ergo ex iſto tex. vnum priuilegium pauperum. plura ponit Lud. in. l. ſi verò. §. de viro. xxv. fallentia. ff. ſolut. mat. Item Paupertas excuſat non appellantem. vel non proſe-

b quentem. b Inn. in. c. ex rōne. de app. Bal. in. l. acceptā. C. de vſu. & in. l. ij. §. ſi quis. ff. ſi qs cau. Item excuſat à periurio. Bal. in. c. querelā. de iureiur. Item excuſat ab onere cauendi. Ang. in. l. non facilè. per illum tex. ff. ſi cui pluſquā. per l. fal. Item excuſat nolentem litigare cū actore. But. in. c. cuolim. lo. ij. per illū tex. de reſtit. ſpo. Itē excuſat à collectis. glo. in. l. omnes. C. de annonis & tri. lib. x. Ioan. an. & But. in. c. licet. de cenſi. Item Rex Franciæ facit expenſas pauperi ſecum litiganti. Bal. in. l. magis puto. §. in primis. ff. de rebus eorum. & de his dicentur aliàs plura vltra Andræ. ſicu. in. c. ſignificantibus. x. col. de offi. dele.

¶ *CAP. III.*

c Sanctorum patrum. [c] Per quietam & ſynceram poſſeſſionem. xxx. annorum præſcribit eccleſiarem priuati. vel ſic Eccleſia cōtra eccleſiā pſcribit ſpatio. xxx. an. & hoc hodie nō ꝓcedit. per. cj̄. proxi. ideo tene primū. Inquantū concludit Abb. quòd eccleſia in præſcribendo rem laicorum eodem iure vtitur quo ipſi intra ſe. dummodo cū bona fide. ¶ Obſtat. c. j. prima di. vbi quod tibi non vis fieri alteri non facias. & eccleſia non vult pati minorem pręſcriptionem quadagenaria. ſed ipſa contra laicum vtitur minori. ergo iniuſtè. Reſpondet Ioan. and. in regula q ad agēdū. in fi. mercu. ꝙ illa verba. nō vis tibi fieri. exponūť nō vis. nec debes velle. ſecꝰ ſi debes velle. eccleſia aūt debet velle vti ſuo iure, defendendo ſe priuilegio ab vtroq; iure cōceſſo contra alium. non ſic priuilegiatū. ¶ Non obſtat tit. ff. quod quiſq; iuris. qui fallit in iure cō ceſſo motu proprio principis. l. iij. §. j. ff. quod quiſq; iuris. Nec dicas hoc. non pręſumitur. niſi exprimatur de motu proprio. c. ſi motu. in fi. de præben. in. vj. quia non procedit in priuilegio inſerto in iure. quod pręſumitur datum motu proprio. glo. aurea & omnes Doctores in auť. quas actiones. C. de ſac. ſan. ecc. Dixi. in. c. j. & c. cum ordinem. de reſcrip. Ex quo infertur quòd Abbatia monantulana non præſcriberet contra alium niſi centum annis. quia cū priuilegium ei conceſſum non ſit iure inſertum: habet locū retorcutio. per. d. tit. quod quiſq; iuris. ſecūdū Bar. ſ. d. authen. quas actiones. & tranſit ibi Sali. Sed Bal. & Pau. ibi cōtra. qa illud priuilegiū eſt cōceſſum deo. cōtra quē nō ſit retorcutio. q̄ verba no. qa ponunt limitationē. non guſtatā ad. d. ti. qđ quiſq; iuris. vt nō habeat locū in priuilegio cōceſſo intuitu dei. etiā ad poſtulationē impetrātis. quod bene nota. ¶ Demū dū dicit glo. in. c. poſſeſſiones. xvj. q. iiij. ꝙ in bonis patrimonialibus nō gaudet clericus pſcriptione quadragenaria. vt hīc ꝓ Abb. adde Lud. in. l. vſucapio. ff. de vſucapio. Inn. i. c. fij. eo. But. i. c. ſi diligēti. Dixi ſatis in. c. eccleſia. viij. col. ver. & hinc eſt. de cōſtitu.

a ¶ Proteſtatio. Vide ad hoc quæ habentur ꝓ do. Alexan. de imo. in. l. naturaliter. de vſucap. & Paul. de ca. in. conſi. cclxxxviij. aliàs. ccxcij. incip. viſa. ſ. ſcripta facti.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Diſpoſitio quæ loquitur in eccleſia vel beneficio: an & quando habeat locum in hoſpitali?*
2 *Præſcriptio quadragenaria conceſſa eccleſijs: an habeat locum in bonis hoſpitalium?*
3 *Hoſpitalia comparantur eccleſijs in. xix. caſibus. vſque ibi. Quinimò prædicta. 4. 5. 6. 7. 8.*
9 *Hoſpitalia priuata non gaudent priuilegijs ſupradictis. adde nu. 10. 11.*
12 *Hoſpitale præſumitur fundatum authoritate Epiſcopi: quādo ſæpe celebratur in eo: vocato populo per ſonum publicæ campanæ.*
13 *Hoſpitale, per quæ ſigna cognoſcitur quòd ſit publicum?*
14 *Hoſpitale quodlibet appellatur locus eccleſiaſticus.*
15 *Papa ſi reuocat omnes gratias: quæ non ſunt ſortitæ effectum ſuum ſuper beneficijs: intelligitur etiam reuocare gratias conceſſas ſuper hoſpitalibus.*
16 *Penſiones & præſtimonia an cōtineātur nomine beneficiorū? Præſtimonia, an veniant appellatione beneficiorum.*
17 *Hoſpitale conſtituere an quis poſſit authoritate propria?*
18 *Decima papalis non extenditur ad hoſpitalia.*
19 *Præſcriptio rerum hæreditariarū ab alio poſſeſſarum non curit contra hæreditatem iacentem Quę regula fallit tribus modis. primo in vſucapione. nu. 20. Itē fallit in præſcriptione cāpta. quia illa perfici poteſt hæreditate iacēte. n. 21. Item fallit in præſcriptione conuentionali. nu. 22.*
23 *Malafides defuncti non nocet ſucceſſori in beneficio: ſicut nocet hæredi vniuerſali: quia non habet ius à defuncto.*
24 *Titulus quis aut qualis ſufficiat ad præſcribendum: ponit hīc duas doctrinas.*
25 *Titulus iniuſtus, an det iuſtam cauſam præſcribendi?*
26 *Credulitas cum errore iuris, non facti: ſuadens titulū nō iuridicum eſſe iuridicum, non prodeſt ad præſcriptionem.*
27 *Error iuris, an æquipolleat errori facti?*
28 *Conſilium malum acceptum, an aliquem excuſet?*
29 *Titulum cum errore iuris, iuuat ad fructus lucrandos.*
30 *Error iuris non prodeſt ad fructus naturales lucrandos.*
31 *Errans in iure, reſtituit etiā fructus induſtriales: quatenus fructus eſt locupletior, deducta omni impenſa.*
32 *Clericus dignus priuatione, an faciat fructus ſuos?*
33 *Emphyteota non ſoluens canonē, an teneatur ad reſtitutionē fructuum quos medio tempore percepit? Clericus diſſipidans bona eccleſiæ in malos vſus an & qualiter teneatur ad reſtitutionem. poſt nu. 33.*
34 *Error iuris non nocet in præſcriptione temporis lōgiſſimi. Add de nu. 35. de eodē. Et adde alias limitatiōes: vſque ibi Vtriū in præſcribenda libertate. 36.*
37 *Libertas ſeruitutis diſcontinue ſi eſt præſcribenda contra eccleſiā, an fiat duplicatio. xl. annorū? Arguit pro & cōtra.*
38 *Priuilegiatus ſuccedens non priuilegiato in præſcriptione. an vtatur proprio priuilegio? Et adde nu. 39. de eodem.*
40 *Seruitus qualiter acquiratur per præſcriptionem?*
41 *Titulus requiritur in ſeruitute continua præſcribenda.*

¶ *CAP. IIII.*

D E quarta. De materia huius quartæ, & quottuplex ſit. & de multis alijs habetur tractatus ſolennis Petr. de perusio de quarta canonica. Sed

c ¶ Sanctorum patrum. Vide hic Ioan. de Imo. & Capram titulo quòd quiſq; iuris. fallit in iure conceſſo.

ad illud qđ dicit Ab. hîc ſe cõſuluiſſe. vide ipm in j. volu. conſi. xxxviij. † vbi conſuluit pro fratribus montis oliue ti, q̃ præſcripſerint quartã legatorum contra Epm vola terranũ ſpatio tanti temporis cuius initij &c. in quo nõ requiritur titu. c. j. eodem titu. in. vj. ſecus in præſcriptio ne minori: quæ cũ ſit contra ius, exigit titulum. vt ibi. niſi præſcribatur quota, non aũt tota. quia quota non eſt de iure determinata. c. certificari. de ſepul. & p Hoſt. in ſum ma. de ſepul. &. §. vetus. ad fi. & in alio loco ibi allegato. & conſuluit Card. conſi. lxxxix. Capitulum ciuitatenſe. q̃ cũ titu. præſcribũtur decimę in alterius parochia: vel ſpatio tanti temporis cuius initij &c. fine titu. per. d. c. primum. Et q̃ talis poſſeſsio decimarũ alienę parochiæ ſit contra ius. vide. c. ad decimas. de reſti. ſpo. in. vj. Et hoc etiam limita reſpectu quotæ per nota. in. c. in aliquibus. de decimis. vbi quõta decimarum eſt variabilis cõſuetudine. & ſi locus non eſt obligatus ad quartã, quamuis eius rector ſoluat ipſam multis annis, non inducitur præſcriptio: vel ſi inducitur, competit reſtitu. in integrum Ludo. mirabiliter conſilio. cccclxxvij. in caſu propoſitæ conſultationis. ad fin. & forte verius eſt quòd currat. per proximè dicenda. Et dicit Bald. poſt multa in. l. ſi quis ad declinandam. xxij. colum. verſi. ſecundo. ſecunda queſtio hæc eſt. C. de epiſ. & cle. q̃ hoſpitale præſcribit quartam canonicam, ſicut eccleſia per iſtum tex. Et tenemenți perpetuò vnam cõcluſionẽ ſubtiliter diſputatã per Bald. ibi in. xij. colum. verſi. modò venit quædam difficilis queſtio. vide licet præſuppoſito quòd exempti non teneantur ſoluere quartam epiſcopalem: quia illa ſoluitur iure ſuperiorita tis, quam Epiſcopus non habet in eos: ſed bene parochia lem. quæ ſoluitur in recompenſatione. vt ipſe ibi latè firmauit poſt Federi. contra quendam. Cardinalem. Si modò contingat quòd exempti ſemper ſoluerunt quartam Epiſcopo: licet ad hoc non obligati. ſed contra eccleſias parochiales præſcripſerunt quartam. certè illa præſcriptio nõ ꝓiudicat Epiſcopo, quin poſsit petere quartã de bitã ſibi ex quarta parochiali. licet nõ poſsit petere quartã de obuenięt̃ibus exẽptis. q̃ contra Epiſcopũ nihil eſt præſcriptum. & præſcriptio non extenditur. l. j. §. ſi quis hoc. ff. de iti. actu q̃ priua. Dixi latẽ. eo. c. auditis. & ad hoc multa inducit. Cui adde Pet. de perũſio in dicto tractatu. c. v. quartæ parochialis. xij. colum. ver. ij. incidenter. vbi relato ad literam Bald. quem in hoc reputat confuſum. ¶ Concludit primò mendicantes poſſe præſcribere contra eccleſiam parochialem vt nullam quartam ei ſoluant. ¶ Secundò parochianum poſſe præſcribere cum titulo vt illi ſoluãt ei vltra quartam taxatam in cle. dudum. de ſepul. ¶ Tertiò Epiſcopum poſſe præſcribere vt mendicantes ſoluant ſibi illam quartam, quam tenebãtur ſoluere eccleſię parochiali. quia potius dicitur tũc præſcribere contra eccleſiam parochialem, ſicut eccleſia parochialis poteſt præſcribere cõtra Epiſcopum. vt hîc. quæ omnia latius probantur in dictis locis. ¶ Nota.

2 bene quòd dicit Abb. † Beneficiũ huius quadragenarię præſcriptionis conceſſum eccleſiæ habere locum etiam in bonis hoſpitalium. idem ipſe dixit in. c. accedentibus. in ſecundo notabili. per illum tex. de priuileg. Et Bald. in l. genero. in fi. ff. de his qui nota. infa. per textum §. pro tẽporalibus. in authen. de eccleſia. titul. & notant alij allegati per Marianum in tractatu de obligationib⁹. in quin

3 ta quæſtio. noui libelli. ¶ † Confirma hoc per. xix. caſus. quos ſoleo hîc referre, pariſicãtes hoſpitalia eccleſijs ſub iunctis poſtea tribus declarationibus. ¶ Primò hoſpitalia, & loca pia reſtituuntur in integrum. vt eccleſiæ. Ab. in. c. j. penulti. colum. de reſtitu. in integr. Ludoui. d. con ſil. cccclxvij. inci. In caſu propoſitæ. ad finẽ. & conſilio cccclvij. Cùm præſupponatur. & Lap. in. c. de xenodochijs. quæſtione. x. de re. do. ¶ Secundò in alienatione rerum hoſpitalis requiritur eadem ſolennitas quæ in re-

a bus eccleſi.[a] Butriga. Imo. & Abb. in. c. nulli. in fi. de re. eccleſię non alie. Paulus conſilio. ccxcv. in fine. & per eundem conſilio. xvj. Et ibi dicit notabiliter, q̃ cum ſolennitate poſſunt alienari bona hoſpitalis pro eius neceſſitate etiam ſi teſtator prohibuiſſet. Dixit tamen Bal. in. l. ſi prędia. ff. de re. eo. q̃ licet res hoſpitalium non poſſint alienari ſine decreto epiſcopi. tamen Epiſcopus qui vendit eas (tanquam pater pauperum) poteſt vendere liberè ſine aliquo decreto. alle. §. ſi quis in nomine. in authẽ. de eccle. titu. Et iſtis adde Alex. conſilio. clj. quędam petia terræ. aliâs incip. Viſis dicto themate &c. in. j. col. vbi vult q̃ iura loquentia de emphyteoſi eccleſiaſtica habent locum in emphy. hoſpitalis fundati authoritate epiſcopi. & pro eo quod dixi de alienatione rei hoſpitalis. vide etiam Alexã. conſilio. ccclxiij. Viſo proceſſu cauſæ vertentis. & videtur procedere hoc etiam in alienatione bonorum hoſpitalis priuati. i. nõ fundati authoritate epiſcopi. vt ſentiũt But. Imo. & Ab. in. d. c. nulli. & Abb. j. volu. conſi. xcv. In q. quæ vertitur. vlti. col. & Pet. de ancha. conſi. cclxix. Ad declarationem dubij. j. col. & Pau. in. d. conſi. xvj. dum dicunt indiſtinctè q̃ bona hoſpitalium in hoc æquiparantur bonis eccleſiarum: tamen quantum ad alienationem fortè debeat reſtringi dictum iſtorum, vt nõ procedat in hoſpitali priuato. per id quod ſcribit Bal. in auth. hoc ius prorectum. ij. colũ. ver. ſed quęro. C. de ſa. ſan. eccle. quę abbreuiatè ſequitur ibi Pau. de caſt. in. j. col. vbi voluit q̃ bona hoſpitalis priuati poſſunt alienari ſine ſolennitate. Et idem dicunt de bonis fraternitatum, & de bonis relictis pauperibus in genere. Ad idem quod no. Car. in cle. ij. in ver. illi autem. quaſi in fi. de reli. do. vbi dicit q̃ domi nus talis hoſpitalis poteſt alienare eius bona ad libitum. per no. in. c. inter dilectos. de dona. Et dicit Pau. d. conſi. xcv. in fi. q̃ in alienatione bonorũ obuenięt̃iũ tali hoſpitali non requiritur ſolennitas quę requiritur in bonis eccleſiaſticis. Fatetur tamen q̃ relicta tali loco gaudent priuilegijs relictorum ad piam cauſam: videlicet ne patiantur detractionem falcidiæ &c. nec Doc. s. alle. dicunt ſpecificè q̃ bona hoſpitalis priuati debeant alienari cum ſolennitate: ſed loquuntur ſimpliciter. Eſt verum q̃ And. ſi cu. in. d. c. nulli. j. col. ver. & pondera ſubtiliter affirmat hoc per vnam conſiderationem, quam dicit nouã. videlicet quia cum talia bona ſint deputata ad vſum pauperũ: in prefectione epiſcopi videntur fauore pauperum męreri idem priuilegium in alienatione, ad euitandam diſſipationem alimonię ipſorum pauperum. Sed per hoc non recederẽ à prędictis quę ipſe nõ allegat. ¶ Primò, quia ſequerẽ q̃ eſſent falſa multa dicta Bal. i. d. auf. hoc ius. maximè dũ dicit q̃ collegiũ alicui⁹ fraternitatis põt vẽdere bona ipſi⁹ fraternitatis: & tñ ſunt deputata ad alimoniã pauperum. Secundò, quia cum imponantur graues pœnæ alienantibus bona eccleſiarum ſine ſolennitate: & maximè hodie per conſtitutionem Pauli papæ. ij. eſſet res noua dicere quòd illæ pœnæ haberent locum in omni alienatiõe rerum deputatarum ad vſum pauperum. Tertiò, quia fundator hoſpitalis diſponens quòd non ſit ſubiectum epiſcopo, tacitè voluit q̃ non haberet Epiſcopus authorizare in aliquo contractu vel diſtractu fiendo de bonis eccleſiæ, tanquàm magis confiſus de regimine & gubernatione poſteriorum ſuorum quã epiſcopi. Et plurimum prouident tales fundatores in teſtamentis ne vnquèm illa bona alienentur. Concedo quòd ſi bona diſſiparentur, & ſine cauſa alienarentur per gubernatores hoſpitalis, non dico per ipſum fundatorem, poſſet quilibet de populo ei reſiſtere, & opponere ſe iniuſtæ alienationi, quando Epiſcopus in hoc eſſet negligens. pex text. ſingula. & vulgatum in §. ſi autem locorum. in authenti. de ecc. titu. quem ornaui in. c. dilecti. in fin. vj. colum. de maio. & obe. Quartò, adduco in terminis iſtis quod ſcri- [illegible] Pau. de roduł. i repe. c. fine exceptiõe. q. xx. & xxij. vbi dicit q̃ in

a ¶ Eccle. Adde tex. in. l. omnia. & ibi Bar. C. de epiſ. & cle. & Bald. in authẽ. quas actiones. de ſac. ſan. eccle. & vide glo. in authenti. de non alie. §. ſancim⁹. & do. Alex. de imo. in. l. ſemper. §. fi. de iure immu. & in conſilio. cxx. j. parte. & conſi. ix. ij. parte.

dicit quòd in vendendis rebus legatis ad erogandum pauperibus, vel pijs vſibus, non eſt ſeruanda forma illius canonis. quia nõ ſunt bona eccleſiaſtica. l. ſi quis ad declinandã. C. de epi. & cle. quamuis non ſubijciantur oneribus: ſicut etiam de bonis patrimonialibus clericorum, ad quæ inſtituntur. quia licet in multis æquiparentur bonis eccleſiarum. vt dixi in. c. eccleſia. in prin. de conſtitu. tamẽ poſſunt vendi ſine ſolennitate. alle. gloſſ. fin. in. c. tuis. de prẽben. & pro hoc dicto alleg. Ioan. de lig. in. c. ſi quis præsbyterorũ. de rebus ec. non alie. qui in libro meo non tangit hoc. Et ſcias quòd Lau. in. d. c. ſine exceptione. q. xix. latè diſcutit. vtrum valeat licentia generalis quam omni triennio petit rector hoſpitalis ſanctæ Mariæ nouæ de Florentia ab epõ de alienando relicta hoſpitali: & tãdem concludit quòd ſic: poſt Lau. in. c. de zenodochijs. q. lxij. de re. do. licet ſecus ſi ageretur de alienanda originali dote hoſpitalis. ¶ Tertò, hoſpitale habens eccleſiam annexam non ligatur ſtatutis laicorum. But. conſi. xl. nulla dubitatio. poſt prin. dicens idem ſi non habet eccleſiam: ſed eſt publicum, & ſubeſt epiſcopo. Et ibi etiam ponit priuilegia rectorum hoſpitalium, & an ſint de foro eccleſiæ. Et pro iſto conſil. But. vide etiam Abb. j. vo. conſil. xxvij. quidam officiales. retuli in. c. eccleſia. x. q. de conſti. pulchrè Alex. conſil. cccxl. ſtatutis accuratè perſpectis. j. co. † Quartò. acquiſitione

4 hoſpitalis etiam priuati cõmittitur ſimonia interuentu pecuniæ ſicut in acquiſitione eccleſiæ. ita putat Calde. in ti. de reli. do. conſilio. j. per. c. ſi quis omne. ad finem ibi quicunq̃. j. q. vij. ¶ † Quintò. ille qui fundat hoſpitale, acqui-

5 rit ius patronatus ſicut fundator eccleſiæ. c. inter dilectos. de dona. Intellige ſi eſt hoſpitale religioſum. quia bene eſt patronus proprię: & ibi Epiſcopus inſtituit. ſecus ſi eſt hoſpitale priuatum: quia non efficitur propriè patronus, ſed dominus, regens ipſum authoritate propria, nec ab eo exigit, Epiſcopus iura epiſcopalia. Abb. pulchrè in diſputatione incipiente. Sempronius. xv. colum. verſi cum deſcendo. Pet. de perũſio in quarta epiſ. c. iiij. xx. col. ti. & primò ad quę ſpectat. ¶ Sexto. cle. ij. de iud. procedit in cauſa hoſpitalis. glo. ibi, in verbo beneficijs. & ibi Card. q. ij. & Imò. ij. col. Tñ vbi verbum benficium capitur proprię, nõ venit hoſpitale etiam datum clerico vt bono viro. Car. in cle. j. iij. q. de rerum per. poſt. gl. ibi in verbo bñficia. ſecus ſi in titulũ. vt ibi. ¶ † Septimò. de reli. tis hoſpitalibus nõ

6 a ſoluitur falſidia, nec trebellianica.[a] Pau. dicto cõſi. ccxcv.

b ¶ Octauò. fugiẽs ad hoſpitale, tutus eſt.[b] Archi. in. c. diffinit. xvij. q. iiij. de quo exclamat Bald. in. d. l. ſi quis ad de-

7 clinandam. xxj. col. ver. dominus Card. ¶ † Nonò. diſpoſitio. c. admonet. de renũ. pcedit in hoſpitali. Imo. ibi. ij. col. ¶ Decimò. hoſpitale non conficiens inuentarium, non tenetur vltra vires hæreditarias. Ang. in §. ãtepe. in authẽ. de aliena. & emp. Sicut de eccleſia cõmuniter tenetur in. c. in literis. de rapto. & in. l. ſi. C. de iure delibe. maximè p Alex. ¶ Vndecimò. diſpoſitio cle. j. de ſeque. poſſeſ. & frue. procedit in hoſpitali. Cardi. ibi. q. vij. ¶ Duodecimò. idem in diſpoſitione cle. vltimæ. de procura. Car. ibi. q. viij. & cle. conſtitutionem. de elec. vt ibi per Car. in prin. q. xj. in fine. ¶ Decimotertiò. In diſpoſitiõe. c. j. de eo q mit. in poſſeſſ. lib. vj. Domi. ibi. iiij. col. latè Car. in. d. cle. ij. iij. q. vbi vide.

8 ¶ Decimoquartò. † Idẽ in diſpoſitione. c. j. §. hæc auth. de cle. in. vj. domi. vbi pulchrè in fi. ¶ Decimoquintò. Idem in diſpoſitione. c. fi. de teſta. Abb. ibi. ¶ Decimoſextò. Idẽ in diſpoſitione cle. cauſam. de ele. Pet. de anc. ibi. ¶ Decimoſeptimò. Idem in diſpoſitione cle. vnicæ. de reſtitu. in integ. Pet. de anchara. ibi. & ſic etiam quo ad. c. ij. de reſtitu. in integ. in. vj. ſecundùm do. ibi poſt Lau. in prin. ¶ Decimooctauò. Iudex ſecularis non iudicat de hoſpitali: nec adiudicat ipſum in ſolutum. Pe. de anchara. conſil. cccxliij. oportet primo inquirere. ad fin. ¶ Decimononò & vltimò. ſi iudex ſecularis pronũtiat bona vnius hoſpitalis eſſe deuoluta ad quoddam monaſterium, ſententia non valet propter iudicis incompetẽtiam Archiepiſcopus ſpala. conſi. xix. punctus talis eſt. quidam habũdus alle. inter alia patruum ſuum. d. Card. in cle. quia cõtingit. in prin. in. iiij. notabi. de reli. domi. per illum tex. cum gloſſ. iiij. per. c. de zenodochijs. de rel. do. vbi talia bona ſunt ſub iudice eccleſiaſtico. Et ad hæc omnia & ſimilia videtur caſus ſæpe allegatus in. l. priuilegia. C. de ſac. ſan. eccle. quẽ etiam allegat Abb. in. c. ij. de conſue. ¶ Non dicas poſſet vnico verbo dici quòd text. loquentes de beneficijs, habeant locum in hoſpitalibus. quia diceres contra caſum in cle. per literas. de præben. vbi appellatione beneficiorum non veniunt hoſpitalia. circa quem tex. vide quæ dixi in. c. in noſtra. xx-

9 ij. correlatio & ſeq. de reſcrip. † Quinimò prædicta ſunt declaranda tribus modis vltra omnes ſcribẽtes, qui nullibi iſta extendunt. prima declaratio eſt, quòd hoſpitalia priuata. i. quæ epiſcopo non ſubſunt, non gaudent priuilegio eccleſiarum. Pet. de peru. in tractu de quarta epiſcopali. c. iiij. xxix. colũ. ver. quò ad ſecundùm. Bal. optimè in authẽ.

a hoc ius. ij. colum. C. de ſacroſan. eccle. propter gloſſ. c. quidam. xviij. q. ij. ſequitur Cardi. & Imo. in. c. nulli. de re. eccle. non alie. Pe. de anch. in. d. cle. per literas. Imo. in. c. officij. antepe. chart. de teſt. Ang. conſil. cxv. an canonica. Bal. in. l. orphanotrophos. C. de epi. & cle. & in. l. ſi quis ad declinandam. xvj. col. & in. l. deberi. C. de fideicom. li. Alex. latè conſi. cxx. Hilarius conduxerat. & ibi vult quòd hoſpitale non fundatum ab epiſcopo, nõ dicitur de perſonis in quib⁹ eſt prohibita alienatio emphiteoſis: licet eccleſia ſit de illis ſecundũ multos. in. c. potuit. de locato. Tamen legatum factum tali loco Epiſcopus diſtribuet. Bald. in. d. au-

10 then. hoc ius. Quinimò videtur † quòd reſpectu bonorũ talis locus debeat æquparari bonis eccleſiarũ fauore pauperũ. ſcdm Andr. ſi. in. d. c. nulli. & eſt conſideratio noua ſecundùm eum. Pro qno vide in terminis Pau. d. con. ccxcv. in fi. Bene faciunt quæ dixi. ſ. c. proxi. ver. circa varios intellectus. poſt Ab. ibi latè probantem bona pauperum eſſe priuilegiata & vt bona eccleſiarũ. no. Bar. in authen. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. & Lud. conſi. xix. Viſo quæſtionis themate. in vltimo præſuppoſito. Hoc modo põt intelligi dictum Hoſti. in. c. conquæſtus. de foro compe. vbi dixit quòd fur rerum hoſpitalis eſt ſacrilegus. Et dicit

b Ab. i. c. accedẽtib⁹. de priuil. bona hoſpitalis gaudere p̃ſcri- ptione quadragenaria. vt hîc etiã per ipſum. Et dicit Bal. in

11 auf. licẽtiã. C. de epiſ. & cle. rectoré hoſpitalis olim pauperũ: hodie verò locupletẽ p̃ſumi ex bonis hoſpitalis ditatũ. ſicut dicitur de rectore eccleſiæ. per doc. in. c. fi. de pec. cle. Et reperio Lau. & Roduł. olim conſuluiſſe Florentiæ cũ pluribus alijs † quòd loca iſta pia etiam non ſubiecta epõ gaudeant beneficio. c. non minus de immu. eccle. vbi bona deputata ad vſum pauperum æquiparantur bonis eccleſiarum quò ad immunitatem ab oneribus. Tamen reſpectu alienationis ſequere dicta. ſ. ver. ij. in alienatione. & commiſsio hoſpitalis publici non ſpectat ad patronum, ſed ad Epiſcopum. Abb. in. d. diſputatione. Sempronius in quarto dubio. quod eſt principaliter ſuper hoc: ſecus ſi priuatum. vt ibi. ¶ Secunda declaratio. ſi hoſpitale non eſt ædificatum ad miſſam celebrandam: nec ibi eſt rector perpetuus, nec habet dotẽ, non dicitur locus religioſus, nec gaudet immunitate. licet cum authoritate epiſcopi ſit ibi altare, in quo aliqn celebratur in feſtiuitatibus magnis. Car. in

12 c. fi. de cen. alle. Gui. cle. quia contingit. de reli. do. Dicit tñ Pau. d. conſi. ccxcv. quòd licet non fundatum authoritate epiſcopi non dicatur locus ſacer, vel religioſus: tñ dicitur locus pius. quod importat ad effectum, de quo ibi. & retu li. ſ. in ver. ij. Teria declaratio. † hoſpitale præſumitur fundatum authoritate epiſcopi, quãdo ſępe celebratur in eo, vocato populo per ſignum publicæ campanæ. Iſta colliguntur ex verbis Archidi. in. c. nomo. de conſe. di. j. & latius Abb. in. c. patentibus. in prin. de priui. Melius Calde. de reli. domi. conſil. iiij. But. conſi. xix. quia hîc agitur. xiij.

b ¶ Tut' eſt. Adde d. Alexã. de imo. in conſilio. ix. ij. parte.

colum. ver. ad. xj. Abb. in. d. diſputatione. Sempronius. & c. ſopitæ. de cenſi. Lud. in. l. ſciendum. xv. colum. de verb. ob. & conſi. cccclxxvij. In caſu propoſitę conſultationis. j. colum. Abb. in. c. fi. de cenſi. Card. conſi. xj. quædam ſocietas laicorum. vbi conſultus ſuper hoſpitale ſanctæ mariæ de ceppo ciuitatis Piſtorij. optimè declarat iſta. & quid ſit oratorium: & quòd dicta ſigna ſufficiant firmat Imo. melius omnibus poſt diſputationem in. c. officij. xvj. colum. ver. iuxta prædicta quæri poteſt. de teſta. Tetigit clarè Fede. conſi. iij. quęſtio talis eſt. an diœceſanus. in. j. q. & conſi. cxxx. factum tale eſt. quædam domus. ij. colum. & Pet. de peru. in. d. tractatu. canonicæ ępi. iiij. c. viij. char. illius tit. ver. principali. demum quæritur ſi vbi omnino videndũ. & adde quòd longo tempore præſertim tanto cuius initij non eſt memoria, eccleſia eſt annexa hoſpitali, certè ex hoc præſumitur religioſum, & authoritate ępi fundatũ. Rota pulchrè de teſti. iiij. datur articulus in antiquioribꝰ. Pondera etiam verba Bal. in. l. ſi quis ad declinandam. xxj. colum. ver. ij. q. hæc eſt. commune montis falconis. C. de epiſc. & cle. & quod not. gl. maior. ad fin. in. c. quidam. xviij.

a ¶ Hoſpitalia. Ad quod adde q̃ habentur per Lud. in cõſi. cccxxxij. vbi an hoſpitalia veniant in literis gratioſis: niſi expreſsè dicatur.

13 q. ij. & Abb. in diſpu. duo clericali. vlti. co. Et† ſigna cognoſcendi hoſpitale publicum ponit Inno. in. c. inter dilectos. de dona. propter cuius dicta fuit deciſa Florentiæ magna quæſtio ſecũdùm But. ibi. cum opponeretur impetrationi hoſpitalis quòd erat priuatum, non autem publicum: & ſic ꝑetratio nõ tenebat. ná licet appellaretur hoſpitale ſancti pauli: nõ tñ erat publicũ: qa veritas erat ꝙ erat in parochia ſancti pauli, nõ ex eo ꝙ eſſet publicũ: & licet allegaretur quòd habebat extrinſecam figuram hoſpitalis publici: non tamen ſequitur quòd eſſet publicum, niſi aliud appareat. & ideo fuit obtentum quòd iudicaretur priuatũ ſecundùm eum. de quo facit ibi feſtum Imol. quaſi in fin. concludens non dici publicum, niſi appareat quòd fuerat fundatum cum cõſenſu Epi: vel ꝙ Eps conſecrauerit altare. & ideò in iſtis priuatis hoſpitalibus communiter non ſunt altaria conſecrata: ſed priuata: & ponitur lapis conſecratus ſuper ipſum quando ibi celebratur. ſecundùm eũ. & pondera bene quòd iſti ſentiunt quòd ſi haberet nomẽ ſancti appropriatum ſibi in illo loco, & non eccleſiæ paro

b ¶ Præſcriptio. Ad quam materiã ad de q̃ habentur p Io. de por. in. l. ad diem. in fi. de verbo. ob. & per. d. Alexan. de Imol. in. l. etiã. ff. de mino. & in. l. fi. ff. de curat. bo. dam. & in. l. ſi conſtãte. ſ. j. ff. ſo. ma. & in cõſi. cxxxv. ij. parte. & per. d. So. in cõſil. cxxvij. incip. In pñti conſultatione. ver. ſed ad hoc reſpondetur. in prima parte. char. cvj.

chiæ, diceretur publicum. Idem puto quando concurrit dictum ſignum campanæ &c. quibus ſignis ſtandum eſt in facto antiquo vbi modus fundationis non apparet. quando autem eccleſia præſumatur fuiſſe conſecrata: vide Archi. in. d. c. nemo. de conſe. diſtin. j. Adde quòd doc. ſcribẽtes de hoſpitalibus ad diuerſos effectus, conſiderant multùm an ſit hoſpitale ſolitum dari in titulum. fortè ex ordinatione fundatoris, vel per viam electionis. an verò ſolitum committi. vt regulariter eſt. d. cle. quia. ver. vt autẽ. Primo caſu venit appellatione beneficiorum, nõ ſecũdo. Tamen quãdo datur clerico vt bono viro, ſaltem dicitur ti. eccleſiaſticus. ſecundùm Fede. in tractatu. de re. permu. ix. col. ver. xiiij. qui quò ad iſta verba non reprobatur. licet dum dixit hoc poſſe permutari cum beneficio, errauit. vt per Imo. poſt Car. in. c. quæſitũ. iiij. colum. de re. permu. & Vber. de lampugnano. in repe. c. j. viij. co. ver. ij. quæritur. de re. permu. in. vj. & Car. poſt gl. in cle. j. iiij. q. de re. permu. &† quòd omne hoſpitale appelletur ſaltem locus eccleſiaſticus probat Fede. conſil. ij. quæſtio talis eſt. an diœceſanus. Item quòd in materia pœnali appellatione eccleſiarum non venit hoſpitale, niſi ſit religioſorum. vide do. poſt Lapum in. c. cupientes. ſ. j. iij. col. de electio. in. vj. & multa in materia ponit Archiepiſcopi. ſlo. in parte ſummæ. c. xj. extracta ex tracta. Lapi. de zenodochijs. ¶ Adde

14 15 etiam prædictis† quòd ſi Papa reuocat omnes gratias nõ ſortitas effectum conceſſas ſuper quibuſcun ꝙ beneficijs: intelligitur etiam reuocare gratiam conceſſam ſuper hoſpitali: quia in materia fauorabili appellatione beneficio-

a rum veniunt hoſpitalia[a] ſubiecta epiſcopo. Card. in cle. ij. in. iij. q. de iud. poſt Lap. & quod dixi de reuocatoria gratiarum vidi conſultum in quadam cauſa pendente Romæ per. d. Bapti. de cacialupis aduocatum conſiſtorialem: ſentientem quòd ſi reuocantur gratiæ conceſſæ ſuper beneficijs, non includuntur conceſſæ ſuper hoſpitalibus. quod fortè eſſet limitandum, niſi diceretur de gratijs conceſsis ſuper quibuſcun ꝙ beneficijs: quia propter illã vniuerſalitatem poſſet includi etiam id quod largè eſt beneficium. iuxta gloſſ. in cle. j. ver. quamuis. de re iudi. cum concor. quas dixi in. q. de iure pa. ver. ampliatur quartò. & facit gl. in. d. cle. per literas. dum no. verbum expreſsè. Tum quia materia eſt fauorabilis: & concurrit identitas rationis, propter quam iura loquentia de beneficijs, intelliguntur etiam de hoſpitalibus. vt in pluribus exẽplis ſuprà deductis. per quę fortè idem attentaret quiſpiam, etiam quando nõ eſſet appoſita illa dictio vniuerſalis inſpecta mente deciſionũ. de quibus. ſ. Scias etiam quòd. c. fi. de ele. in. vj. debet ſeruari quando hoſpitale confertur: ſecus ſi alicui gubernandum committitur ſecundùm domi. poſt Rap. ibi in pe. colum. Item no. quòd. c. ij. de conceſ. præben. non habet locum in hoſpitalibus. Cardi. latè de ſupp. negli. præla. conſi. j. & vide Fede. conſil. cclxxxj. caſus talis eſt. fœlicis. vbi latè ponit quòd nomine monaſteriorum, prioratuum, vel eccleſiarũ non comprehenduntur hoſpitalia: ſiue materia ſit fauorabilis, ſiue odioſa. & vide Imo. in cle. per literas. iij. colum. de præben. vbi poſt Butr. colligit ex gloſſ. quòd hoſpitale habens eccleſiam præſumitur publicum. & quòd eoipſo quòd eſt cõſtructum authoritate epiſcopi, dicitur religioſum. Et ſi eſt aliqua diſpoſitio iuris vel regularum continens materiam extẽdibilem puta obuiatiuam fraudis: certè ſi loquitur de quibuſuis beneficijs, compræhendit etiã hoſpitalia ſubiecta epiſcopo, licet ſolita gubernari per laicos: quia largo modo beneficia ſunt. vt dicit Car. poſt. Ma-

16 the. in. d. cle. j. vij. q. de ſeque. poſ. † Sicut penſiones & præſtimonia non ſunt propriè. bene facit vt dixi in. c. poſtulaſti. xvij. colum. de reſcrip. & lex loquens de quocũq; beneficio includit ea gloſſ. in cle. ij. in verbo quocunq; de vi. & hone. cle. neq; ſequitur. cadit in laicum: ergo non eſt vllo modo beneficium. Nam præbenda cadit in laicum. gloſſ. in. c. cum. M. in ver. receperunt. de conſti. & tamen in materia larga venit appellatione beneficij. Archi. in. c. alienationes. in ver. beneficium. xij. q. ij. & literæ mãdantes prouideri de beneficio iucludunt præbendam. Arch. ibi. & in c. ſi gratioſè. in prin. de reſcrip. in. vj. Et ita per hoc & alia multa obtinui pridie in Rota in cauſa propria. circa intellectum regulæ. xxiiij. de promouendis renuntiantibus in limine promotionis. Reliqua de hoſpitalibus habentur in d. cle. quia. & latè per Pet. in dicta quarta canonica ſi tu-

17 præal. † vbi inuenies latè an poſſit quis propria authoritate cõſtruere hoſpitale, & conſtructũ deſtruere. & an ſit hęreditatum capax. & an ſoluat quartam, ſicut eccleſiæ. De quo vltimo tanquàm valde quotidiano vide ad ſaturitatẽ per An. ſi. i. c. officij. j. char. cũ quatuor ſeq. de teſta. & aliàs plene cõſului cum quibuſdam alijs. multa etiam ponit do. c. ij. iij. colũ. lviij. diſt. & ibi latè an religioſus poſſit præſici hoſpitali. Et ſcias quòd reſeruatio papæ de beneficijs in curia vacaturis non comprehendit hoſpitalia. Cardi. conſi. cxviij. caſus eſt talis: agitatus eſt proceſ. Tamen non clarè firmat. & fortè qñ reſeruatio diceret de quibuſuis beneficijs: veniret hoſpitale publicum. & cum Car. eſt Fede. cõſi. cclxxxj. caſus talis eſt: fœlicis. ſed loquitur de merè ꝑ-

18 phanis. Et† impoſitio decimæ papalis non extenditur ad hoſpitalia. gloſ. in. cle. ij. de deci. & priuilegiũ de fructibus primi anni eccleſiarum vacãtium, non intelligitur de hoſpitalibus. Pet. de Ancha. in repe. c. fi propter. xxix. colũ. de reſcript. in. vj. quæ omnia tene menti: quia ſunt de honore

19 accreſcẽdo: nec alibi reperies. ¶ † Contra hæreditatem ia-

b centem non currit præſcriptio[b] rerum hæreditarium ab alio poſſeſsarum. l. ſi ſeruus hæreditarius. ff. de ſti. ſer. Ab. hîc cõtra Spe. & Bu. Adde Bal. in. l. licet. in fi. C. de iu. deli.

vbi idem

vbi idem tenet: quia præſcriptio legalis, ſiue merè odioſa vt longiſſima, ſiue mixta vt longa, requirit moram nõ pertentis. hæreditas aũt iacens non poteſt dici mora. quia vbi nullum conſilium ibi nulla mora. Idem Angel. & Pau. ibi

20 ¶ Fallit primò in vſucapione. † quia illa eſt merè fauorabilis. Ang. & Imo. in. l. ſed ſi. ſ. ſeruus alienus. ff. de hære. inſti. & Ang. & Imo. in. d. l. ſi ſeruus hęreditarius. quia vſucapio procedit cum bona fide & titulo. Ideo nimirum ſi differt in hoc à præſcriptione, quæ præſupponit negligentiam non petentis. & talis negligentia non cadit iacente hæreditate. Quinimò voluerũt aliqui ꝙ dicta regula, pcedat ſolũ in ꝓſcriptione merè odioſa: ſicut eſt ꝓſcriptio lõgiſſimi tp̃is, inducta ſolũ odio negligẽtiæ. ſecus in ꝓſcriptiõe habẽte mixtũ odium & fauorẽ. vt eſt præſcriptio longi tẽporis, quam lex introduxit partim odio negligentis, partim fauore habentis titulum cum bona fide, qui plus attenditur hæreditate iacente quàm illa negligentia. & ita firmat Ra. ful. d. l. licet Angel. & Imol. d. ſ. ſeruus alienus. ſenſit Spe. de præſcri. ſ. j. ver. ita nota: ſecundùm Alex. conſil. cclxvij. In cauſa & lite vertente. tamen contrarium ſentiunt alij prædicti propter negligentiam quæ non cadit dicto tempore. Idem ſentit Alexan. d. l. licet. in fi. & ad dictum Raph. præalleg. iunge quod dicam prope fin. iij. fallentiæ.

21 ¶ Fallit. ij. † in præſcriptione iam cepta. quia perfici põt iacente hæreditate. Ange. & Imo. in. d. l. ſeruus. per not. in l. ſi inter. C. de nõ nu. pe. & in. l. ea quæ. C. de temp. in inte. re. pe. & ſequitur Alex. conſil. præal. dic quòd iſti non loquuntur in illo qui dicit ſe præſcripſiſſe contrahendi talem. hoc enim eſſet abſurdum quòd præſcriptio tunc nõ poſſet inchoari: ſed cepta bene finiri. Nam vtroq; caſu militat dicta ratio negligentiæ, per quam illud tempus non computatur etiam in præſcriptione cepta. vt hîc, &. ſ. c. j. Sed mens ipſorum eſt quòd ipſa hæreditas iacens licet nõ poſsit incipere præſcriptionem, tamen cepta per defunctum currit. Nam dicunt iſti quòd propter mortem creditoris non debet in præiudicium rei alterari natura, vel conditio obligationis. & ita expreſsè vult Pet. de anchara. in regu. ſine poſſeſsione. xj. colum. ver. vj. opp. de re. iu. in vj. firmans quòd hæreditas iacens præſcribit. Et ſi diceres. ſi interrumpitur poſſeſsio iacente hæreditate, interumpi tñ etiam continuatio. l. naturaliter. ff. de vſuca. Si non poſſidet, ergo non præſcribit. vt ibi. reſpondet Pe. quòd illud eſt verum in interuptione poſſeſsionis naturalis. Sed iſta non poteſt dici naturalis interruptio, propter ſpem additionis fiendæ proximè per hæredem, qui fingitur eadem

a perſona cum defuncto[a] in authen. de iureiu. à moriente præſti. poſt prí. Declara hæc in hæreditate Cardinalis, vel alterius prælati teſtantis ex licentia Papæ de bonis ex dignitate quęſitis. Nam contra tale patrimonium non poterit continuari præſcriptio quæ continuari ſolet contra hę reditatem iacẽtem. d. l. ſi ſeruus hæreditarius. & l. ceptam. ff. de vſuca. quia quando quis non poteſt habere hæredem ex teſtamento, niſi ex priuilegio ſpeciali: ibi nullo tempore eſt inuenire hæreditatem eius. non enim antequàm cognoſcatur. l. ſi ſeruus communis. ff. de ſtip. ſeruo. non etiã poſt eam agnitam. quia tunc eius patrimonium eſt iunctũ patrimonio hæredis. & cœpit eſſe vnum patrimonium. l. ſed & ſi plures. ſ. à filio. ff. de vulg. & pu. Nam etiam tali patrimonio non poteſt dari curator, tanquàm hęreditati iacenti. Ita dixit Angel. in. d. l. ſi ſeruus communis. ff. de ſtiſeruo. Sed Imo. ibi in. j. col. quem vide: tenet contrarium: quia imò videtur poſſe continuari præſcriptio: cum illa fundetur ex poſſeſsione poſsidentis bona fide & titulo, q̃ durant: licet quis decedat ſine hærede. facit. l. j. ſ. pſocuIdu

22 bio. ff. de vſuca. tranſ. vt ibi per eum. ¶ Fallit. iij. † in præſcriptione conuentionali. l. ſi prædio. ff. de in diem adie. quia illa recipit actum & formam à partium conuentione. Bald. in. d. l. licet. Et dic quòd eo caſu quo præſcriptio curreret contra hæreditatem iacentem, daretur reſti. in integ. vt per Spe. Butr. & Ab. hîc. & adde Imoj̃. eo. in. c. cũ non liceat. vbi in hoc paſſu ſimpliciter dixit quòd aut eſt in poteſtate hæredis adire, & currat præſcriptio per. c. fin. de elec. aut eſt aliàs ſpeditus, & nõ currat: aut reſtituatur. Si velles hoc tenere, poſſes reſpondere rationi Abb. dum dicit durum eſſe quòd tempus quo hęres deliberat curat, quòd illa deliberatio non exigit magnum ſpatium tẽporis, ſed breui tempore videbit expediat adire an non. & de his aliqua etiam ponit Firma. in ſuo repertorio. in ver. præſcriptio currit. j. col. Et dictum Raph. in. d. l. licet. & aliorum non loquitur in præſcriptione paſsiua contra hæreditatem iacentem, ſed in actiua ipſius hæreditatis iacentis. vt poſteà cõſideraui. per hæc etiam poteſt inferri. an & qñ eccleſia vacante currat præſcriptio cepta actiua per prælatum contra alium. Et ſcias quòd iuri adeundę hę

b reditatis præſcribitur[b] .xxx. an vt communiter tenetur in d. l. licet. & latè per Imo. poſt glo. in. l. iij. ff. de acquiren. hęredi. No. Lud. conſi. lxx. quod eſt ad literam inter conſilia

a Pau. de caſt. cccl xxix. cui Pau. ſe ſubſcripſit. vt patet conſi. ibi prę al: quia adire ius eſt. l. iij. ibi. ius adeundi. C. de inſti. & ſubſti. ſub condi. fa. ergo præſcribitur. l. ſicut. in ver. ius C. de præſcrip. xxx. an. Currit autem dictum tempus à die quo creatum eſt ius & orta adeũdi facultas: antea nõ: ideo hęredi ſub conditione inſtituto non currit, niſi conditione impleta. Ang. in. l. ſi ſeruus. ff. de bo. au. iu. poſ. niſi eſſet conditio poteſtatiua. Bald. in. l. eum qui. C. ſi quis ob cauſam te. & de materia per Pau. conſil. cccxcix. Non mirum

23 † ſi mala fides defuncti non nocet ſucceſſori in beneficio, ſicut nocet hęredi vniuerſali: quia non habet ius à defuncto ſicut hęres. Abb. poſt glo. hîc. &. in. c. ij. iij. col. ſ. eo. & in. c. cura. de iure pa. & Imo. in. c. fi. iij. colj̃. eo. Sed in contrarium eſt gloſſ. ſolitaria in. c. ij. in glo. j. ibi. cùm ei ſucceſſerit. de ope. nò. nun. volens ſucceſſorem in dignitate ſuccedere in vitium prędeceſſoris. Vnde oportet eam intelligere quòd ille ſucceſſor ſciuit nuntiationem factam: & ita ſucceſsit in vitio. ſecundùm Butr. ibi. iiij. col. ex quo colli

b ge accuratè quòd mala fides prędeceſſoris in beneficio nocet ſucceſſori habẽti de ea notitiam. Quid autem de equitate canonica in hęrede vniuerſali dicetur j̃. eo. in. c. ſi dili

c genti. ¶ Et aduerte. quia glo. hîc ſentit quòd ſucceſſor in bꝛificio qui eſt bonę fidei, poſsit complere præſcriptionem captam cum mala fide à prędeceſſore. vtitur em̃ verbo compleuit denotante principium præſcriptionis ab alio inductũ, & à ſucceſſore completum. Sed Ab. hîc. expreſsè firmat contrarium. dicens quòd iſte poteſt à ſe inci pere præſcriptionem. ex qua ſequatur quòd ſi aliqualiter reperiatur malam fidem defuncti non nocere ſucceſſori. debet intelligi quò ad hoc vt ipſe poſsit tẽpus nouæ præſcriptionis incipere. non autem quòd tempus quo auctor malę fidei præſcripſit, coniũgatur cum præſcriptione ſucceſſoris. & ita etiam Dyn. in. d. regula poſſeſſor. & eſt rationabile quòd illa præſcriptio auctoris non completa & inualida nihil operetur. argu. regulę non preſtat. libro. vj. Eſt verum quod ſi auctor nõ fuiſſet in mala fide, ſed in credulitate iuſta, tũc ſucceſſor bñ poſſet cõplere præſcriptionem ab eo ceptam. ita loquuntur quæ ſtatim adducentur.

. Qñ in ꝓſcriptio ne ſit neceſſarius titulus ponit Abbj̃. eo. c. ſi diligenti. ver. fi. & ibi etiã dicetur quod de titulo ex cau

24 ſa lucratiua. ¶ † Sed ad cognoſcendum quis titu. ſufficiat, de quo ponunt omnes hîc. Collige duas doctrinas ample-

c ctãtes multa hincinde poſita clarius quàm per alios. ¶ Prima doctrina. iuſta credulitas iuridici tituli qui re vera non ſuberat: & ſic error facti tãtum prodeſt quantum verus titulus habitus à non domino quò ad præſcribendum, vel vſucapiendũ. glo. hîc & in. d. c. cura. Egi. deci. dccv. ſi appareat. & Rota hoc tit. iij. in nouis. dicens ꝙ ſi apparet cõceſſiõ epi narrãs capitulum cõſenſiſſe ꝙ re vera nõ cõcẽſerat iſte iuſtus error facti facit titulũ putatiuũ aptum ad præſcribendum. propter glo. hîc. & .c. cùm dilectus. in verbo.

quã materiã vide oĩno. d. Alexã. de imo. ĩ. l. j. C. qñ nõ pe. per. d. Soz. in cõſil. lxiij. incĩ. In cauſa vertẽte. ver. ꝙ ad hoc. circa fi. ĩ. j. parte. char. cx. & ibi etiã in ver. ſeda via. in fi. & ĩ ver. ſed hoc non obſtãte. & ĩ cõſil. lxxxj ĩci. In pñti conſultatione. in fi. conſiliꝫ. d. parte char. cxl.

¶ Cũ defuncto. Ad qđ facit qđ habetur per. d. Soz. in. d. conſi. lxij. incip. In pñti conſultiõe. ver. ſed hæc obiectio. circa medium in. j. parte. char. cvj. q̃ vide.

¶ Si diligẽti. Vbi plenè etiam habes in apoſt.

a ¶ Bonam fidem. Ad quod adde q̄ habentur per do. Alexan. de Imol. poſt Bar. in .l.j.ff. de eo per quē fac. erit. vbi etiã vide Ang. & adde Bal. in l. indicia. C. de rei ven. & gloſ. in l. Titio fundum. de condi. & demonſt.

constitutum. de conſu. Idem dicas ſi in illa materia inualida habetur confirmatio in forma cõi. But. in. c. pe. in fin. de conſi. vti. vel inuti. Idem qnando hæres audiuit famam vel alias coniecturas de titulo defuncti. Bart. in. l. Celſus. ff. de vſuca. q̄ coniecturæ non ſemper ſufficerent in ipſo defuncto: quia in facto ſuo non p̄ſumitur decipi. ſecundũ eum. Cum iſtis vide Bar. in. l. at qui natura. §. cum me abſente. ff. de neg. geſt. quem alleg. Pet. de anchar. conſi. mihi cccv. tres domini. iij. colum. imò dictũ vnius legalis perſone prębet iuſtam cauſam credendi, & ſic cauſandi ti. aptũ ad p̄ſcribendum. Bal. in. l. indicia. pe. colum. C. de rei ven. propter gl. tritam in. l. Titio. in glo. maiori. ante fi. ff. de cõdi. & demon. quam latè ornaui in. c. cum contingat. j. col. de reſcrip. ¶ Vnde dicit Bart. in. l. qui fundum. §. procurator. ff. pro empto. & in. l. fi. eo. ti. q̄ emens à procuratore falſo excuſatur ſi audiuit à fidedignis eum eſſe verum procuratorem. Ideò dicunt Bal. & Sali. in. l. j. ij. colũ. C. de rę. alie. nõ alie. q̄ aſſertio honeſtarũ perſonarũ cauſat bonã fidem. [a] Et dicit Bal. in. c. veniens. lo. j. ad fi. de teſti. excuſa ri teſtem à mendacio quia credidit viro ſolenni. Cum iſtis concor. Bart. in. l. de pupillo. §. fi quis ipſi. viij. q. ff. de ope. no. nun. Abb. in. d. c. cura. ij. colum. & in. c. ſignificauit. ad fi. de cenſi. Bal. in. d. nullo. ad fi. C. de rei. ven. & .l. per longi. j. col. & ad fi. C. de p̄ſcrip. lon. tem. Bart. & Bal. loquentes de fama. in. l. propritatis. C. de proba. Et dixit Archi. egregiè in. c. quia cognouimus. x. q. iij. quòd ſi concedens iura epiſcopalia putabatur Eps̄, & non erat, iſte ti. in facto erroneus dat cauſam præſcribẽdi. In quo exemplo reprobat ipſum Car. poſt Pau. in cle. j. ver. ſi quis. q. xj. & Imol. ibi. in fi. de re. eccle. non alie. quia p̄ſcriptione non eſt opus cum p̄latus putatiuus efficaciter adminiſtret. ſecundùm omnes in. c. nihil. de elec. Io. an. in. c. j. de ſchiſma. Bart. in. l. ſi vrbana. ff. de cond. inde. & omnes. p̄ſertim Ang. in. l. barbarius. ff. de offi. p̄toris. cũ cõcor. ¶ Et ab iſta doctrina & ſequẽti excipe caſus in quibus lex expreſsè diceret† quòd iniuſtus ti. non det cauſam p̄ſcribendi. prout in caſu. c. ij. §. contractus. de re. eccle. non alie. in. vj. vbi gl. dicit illũ eſſe caſum ſpecialem, in quo ti. minus iuſtus non dat cauſam p̄ſcribẽ di. [b] Sed fortè nihil eſt ibi ſpeciale: quia aut præſcribens in caſu illo errans in facto credit alienationem fuiſſe iuridicè factam, & p̄ſcribit. vt expreſsè dicit hìc Abb. ita intelligens illum text. aut credit alienationem non ſolẽnem eſſe validam: & tunc eſt in errore iuris, qui non prodeſt. vt in ſequenti doctrina. & ita nihil ſpeciale eſt ibi. vt etiam videtur velle domi. ibi. Puto etiã circa p̄dicta. q̄ dictus iuſtus error facti excuſet à reſtitutione fructuũ perceptorũ & p cipiendorum. & ita tenet An. in. l. q̄cunq; in fi. propter gl. ibi. ff. de pub. & ita poſſet procedere opi. particularis quorundam, qui dicunt emptorem bonę fidei rei eccleſiaſticę malè alienatę non teneri ad reſtitutionem fructuum. quos ſequitur Imo. in. c. ad noſtram. in fi. de re. eccle. nõ alie. Nã intelligerem eorũ opinionẽ, q̄n eſſet bona fides cauſata ex errore facti: & ſi emens putabat eum eſſe p̄latum qui non erat: ſed ſi errabat in jure, procedat opi. cõis dicẽs eũ indiſtinctè teneri ad fructus. de quo dixi in. c. cùm cauſa. ad fi. ver. reſpectu autem fructuum. de re iudi. & generaliter q̄n error iuris noceat etiam quò ad fructus dicetur prope in ſeq. doctrina. verſi. limita. ij. Scias etiam q̄ ſimulata vendi tio non dat cauſam p̄ſcribendi. vt per Alex. conſil. cccc. x. circa p̄ritis. ¶ Secũda doctrina. † credulitatas cum errore iuris nõ facti, ſuadens q̄ titulus nõ iuridicus ſit iuridicus, nõ prodeſt ad p̄ſcribendum. l. nunquã. ff. de vſuca. & Ab. hìc cõtra quem in primis conſidera. dum ipſe intelligit fi. hujus glo. q̄ iſti errabãt credentes conſenſum capituli interueniſſe. quia gl. nõ dicit hoc, ſed potius vult q̄ errabãt in iure, putantes ſufficere ſolius epi cõceſſionem. Ideo vel glo. falſa eſt, vel ſaluabitur per. iiij. limitationem: de quã. Pro iſta doctrina & pcedenti vide Egi. deci. dccv. ſi appareat. Et adde Rotam. hoc ti. ij. in antiquis. dicentem quòd titu. minus iuſtus dat cauſam p̄ſcribendi, dummodò non ſit reprobus, vt rei furtiuæ, vel inuaſę. & dicit Bal. d. poſt Dy. in. l. ſi ſic. §. j. in fi. ff. de leg. j. q̄ ſi eccleſia oſtendit inſtrumentum dicens q̄ talis Comes donauit ſibi omne ius ſuũ in certo caſtro, ſi aliud nõ apparet de iure comitis, iſtud in ſtrumentum non dat cauſam præſcribendi: quia intelligitur omne ius ſi quod habet. Et dicit Imo. poſt Car. in cap. cùm dilectus. vj. col. de conſue. q̄ titulus iniuſtus propter errorem facti iuuat p̄ſcriptionem: ſecus ſi cum errore iuris. Idem Cardi. in. d. cle. j. ver. ſi quis. q. xj. de re. eccle. nõ alie. & ibi Imo. poſt Io. de li. diſtinguentes punctualiter vt hìc per Abb. & fuit diſtinctio Io. an. in. d. c. cura. quã etiã approbat Bu. in. c. ſi diligenti. vj. col. ver. quærit glo. j. eod. & in. c. dudum. iiij. col. de deci. per illum text. meliorem de iure ad hoc ſecundùm eum not. Imo. in. c. fi. iiij. & .v. colj. eo. Lud. conſi. clxvj. v. col. Domi. d. §. contractus. ante fin. Pau. conſi. lxxij. pe. col. ¶ Limita vtiliter hanc doctrinã. v. modis. primò, † niſi ius in quo erratur ſit ius dubium: qa. talis error æqui pollet errori facti. Abba. hìc & Butrig. in d. c. cum dilectus. viij. col. & ibi clarius Imo. vij. col. extol lentes ad hoc illum tex. & dicit ibi Cardi. quòd vbi ſumus in caſu in quo eſt dubiũ in iure: an ſolus Eps̄ potuerit actũ facere, tũc titulus ex illo actu oriens quãuis minus iuſtus, dat cauſam p̄ſcribendi. quia debemus materiam interpretari in dubio potius vt actus valeat. de verb. fig. c. Abbate. cum ſi. Hanc limitationem firmat etiam Butr. in. c. ſi diligenti. viij. colj. eo. Abb. in. d. c. dudum. vlti. col. Imol. in. c. fij. eo. iiij. col. Bald. in procemio. ff. pe. col. ver. ſed contra videtur. Ludo. conſil. cxxiij. iiij. col. Card. in cle. ſi vna. §. q̄ ſi Eps̄. in fi. vj. q. de re. ec. non alie. & pulchrè. conſil. cxxxj. reperitur quoddam inſtrumentum. ver. ad ſecundum quo q̄ritur. facit quod dicitur in. c. j. j. titu. Proxi. de validitate ſententię contra ius dubium. Eſt bona gloſ. & ibi Domi. in. c. j. in ver. decętero. de poſtu. prela. in. vj. No. Abb. in. c. fi. ij. nota. de conſti. & Imol. in. c. veniens. vj. col. de renun. Dicitur autem probabilis error iuris: quãdo ius eſt obſcurum vt traditur in. l. cum prolatis. ff. de re iud. Idem ſi ſumus in apicibus iuris. Bal. in. l. vẽditioni. C. de vſucap. pro emp. & in. l. iij. C. ſi quis igno. rem mino. Et ibi dicit idem ſi errans eſt mulier: vel miles, vel paſſus in iure difficilis, de quo interrogans ſapientẽ habuit reſponſum erroneũ. Et dicit pulchrè Bart. in. l. non fatetur. ante fi. ff. de confeſſ. & Lud. in. l. ſi duo. ff. de ac. hære. excuſari errorem iuris in eo qui peritiores conſulere non potuit: vel quia nimis diſtabant, vel ad eos non erat tutus acceſſus. & extollit Lud. gl. ibi: in ver. ſcire potuit. & ſentit Butr. in. c. ij. de conſti. Secus ſi peritiores potuiſſet conſulere. Bal. & omnes in. l. iuris. C. qui admit. & tex. in. l. ſi auia. C. de inge. ma. ibi ſi cum peritioribꝰ tractatũ habuiſſes facilè cognoſceres. Et† ſi habuit à perito malum conſilium, excuſatur. Ang. eleganter in. l. ſed & ſi lege. §. ſcire. ff. de pet. hære. inferens ad eum q̄ rem ſuam inuaſit ductus peritorum cõſilio, vt debeat excuſari à pœna ſtatuti. quod valde no. & in tellige q̄ cõſiliũ habeatur ſaltem à duobus peritis. Bald. in. d. l. iuris. facit. c. ſtatutum. §. j. ibi. peritorum copia. de reſcrip. in. vj. cum ſi. iure loquentibus in plurali de peritis. niſi vnus tantũ fuiſſet in loco. per tex. in. §. quòd autem. in authen. de non alie. ſecundùm Ludo. in. d. l. iuris. dixi. aliàs poſt Abb. & Are. in. c. propoſuiſti. de proba. & non excuſaretur qui conſuluit doc. inique conſcientię quãuis peritos. Ful. in. d. l. iuris. per. l. quòd ſi nolit. §. ſi mancipium. cũ gl. ff. de ędil. edi. & idem ſi conſuluiſſet doctorem ignarum. per illum text. ¶ Cæterum qui tales errores allegat ad ſui excuſationem, habęat eos probare. Bar. in. d. §. ſcire. quia non p̄ſumitur ignorãtia iuris. regula præſumitur. & regula ignorãtia. de reg. iur. li. vj. Raph. in alia materia. in. l. an inutilis. ff. de accep. q̄ partes faciẽtes actũ de iure nullũ, p̄ſumuntur in dubio ignorare iuris diſpoſitionẽ volentẽ actum eſſe nullũ. ar. l. ij. §. Seruius ſulpitius. ff. de ori. iu. Nã licet dicat q̄ oẽs debent ſcire

a debent ſcire jura[a] alleges ſacratiſsimę. C. de legi. tamen illud intelligitur quòd debent informari à peritis. l. bonorũ. & ibi Bart. ff. de bo. poſ. ti. generali. & .l. regula. in prin. ff. de iur. & fac. igno. quod no. licet Bart. videat aliter velle in. d. l. nõ fatetur. ad fi. ver. q̄ro qualiter. & in. d. l. an inutilis. tñ hoc nõ probat veris rationibus ſcđm Alex. in. l. j. §. ſi quis ita. iij. col. ff. de verbo. obli. Sed nõ puto iſtos velle quòd propter hoc partes excuſentur ab errore iuris, cum ſint in culpa non conſulendo peritos. ſed potius voluerũt limitare regulam præſumitur. vt non habeat locum q̄n partes faciunt actum de iure nullum: vt tunc præſumatur ignorantia iuris. an autem ſit excuſabilis vel non attendẽ

29 da ſunt prædicta. ¶ † Limita ſecũdò dictã doctrinã reſpectu fructuum: nã in ipſis iuuat titulus cũ errore iuris. glo. in. l. quòd vxor. ff. de acqui. poſ. glo. ij. in. l. de fructibus. ff. de dona. inter vi. & vxor. Bal. in. l. venditioni. C. de vſuca. pro empt. gl. & Bar. in. l. ſi fur. §. j. ff. de vſuca. Bar. optimè

b in. d. l. ſed & ſi lege. §. ſcire. [b] per illum tex. ibi. non puto hũc eſſe prædonem qui dolo caret. quãuis in iure errauerit vt putans teſtamentũ vallere quod non valet: vel ſe præferẽdum agnato proximiori. & illum text. notat etiam ad hoc Pau. de ea. in. d. l. Celſus. poſt prin. in quo videoſ oĩno verba Bar. in. d. §. ſcire. & Abb. in. c. ſi diligenti. vij. col. ver. ſe cundus caſus. j. eo. & quod dixi in. c. cum cauſa. ad fi. ver. ad illud mirabile. j. ti. proxi. ex quibus iũctis alijs dicendis reſtringe ſubtiliter hanc limitationẽ tribus modis. ¶ †

30 Prima reſtrictio. in fructibus naturalibus error iuris nõ prodeſt. quia dicit Ludo. in. d. l. quòd vxor. q̄ ideò error iuris excuſat à fructibus. quia agitur de dãno euitando: nõ excuſat autem præſcribentem, quia agit de lucro captando. facit. l. iuris. la. ij. & .l. error. ff. de iur. & facti igno. & gl. ordi. in. c. turbatur. §. notandum. j. q. iiij. Sed in fructibus naturalibus agitur de lucro: quia acquiruntur ſine impenſa & induſtria hominis. ergo dicta limitatio procedet ſolũ in induſtrialibus. Vnde dicunt Spec. & Io. an. de fructibus. & intereſſe. §. j. poſſeſſorẽ bonæ fidei teneri ad iſtos fructus. & eſt caſus in. l. fructus. ff. de vſuris. Non dicas quòd Spe. in dicto loco ponat in terminis hanc reſtrictionem. nã q̄ bonę fidei poſſeſſor teneatur ad fructus naturales, eſt etiã gl. in. l. ex diuerſo. ff. de rei vendi. & in. §. ſi quis à nõ domino. inſti. de rerum diui. Sed quòd etiam nõ faciat eos ſuos quando habet titulum cũ errore iuris, hoc eſt pulchrius. nã aliàs titulus operatur quòd facit eos ſuos ſcđm Io. an. in d. addi. quod erit verũ in tit. nõ habente errorẽ iuris & facti. ſed ſi habet errorẽ iuris, acquirit induſtriales, non autẽ naturales, in quibus agitur ſolũ de lucro. Et iſta conſideratio de errore iuris nõ fit in alijs bonæ fidei poſſeſſoribus carentibus titulo: qui indiſtinctẽ perdũt naturales, iſti autem habentes titulũ non perdunt indiſtinctè. ſed ſolũ vbi errant in iure. Conſidera etiam q̄ ſi præſcribens cum errore iuris haberet titulum ex cauſa oneroſa, puta emptionis, vel permutationis, vtrum primò deberet deduci expenſa facta in titulo, vt dãnum euitet. nã prædicta innuũt,

31 quòd ſic: licet nullus tangat. ¶ Secunda reſtrictio. † Errãs in iure reſtituet etiã fructus induſtriales: quatenus factus eſt locupletior deducta oĩ impẽſa. quia ceſſat rõ dãni. glo. ſi. in. d. §. ſcire. quod pendet à dubio magno. vtrũ poſſeſſor bonæ fidei reſtituat illud lucrũ. Barto. dicit q̄ ſic in. d. l. ex diuerſo. vlt. col. & ibi Ang. ij. col. verſi. ego ſemper fui. & in. l. item veniunt. §. fructus. ff. de peti. hære. & Abb. in. c. grauis. iiij. co. de reſti. ſpo. & Bar. in. l. ij. C. de fru. & lit. expen. Cõtrarium tenẽt Bu. & Imo. in. c. grauis. maximè per tex. in. d. §. ſi quis à non dño. & poſito q̄ iſtud eſſet verius: poſſet dici habere locũ vbi bona fides aſsiſtit poſitiuè, ſecus vbi malafides abeſt. non tñ eſt bonę fidei prout iſte errans in iure. ſcđm Bar. in. d. §. ſcire. & ĩ dubio p̄ſumitur q̄s factus locupletior, niſi appareat. Ange. conſi. mihi. clviij. dña Catharina. in fi. & conſi. cxxxj. ſuper primo pũcto. an finẽ. & Pau. cõſi. xvij. antep. col. licet cõtrariũ dicat Ang. in. l. vtrũ. ff. de peti. hære. exclamãs de quadã gl. ibi. de quo etiam per Pet. de anch. cõſi. v. poſt prin. de hoc intellige in fructibus cõſumptis. ſi autẽ extant, dic vt per Abb. in. d. c. grauis. iij. col. & oẽs in. l. certum. C. de rei vẽdi. Et modum eos petẽdi ponit Alex. in. l. Neſennius. §. j. ff. de re iu dicẽs extantes indiſtinctè debere reſtitui. Et ſcias quòd ſi quis bonafide & iuſto ti. fructus alienos triẽnio poſſederit, dicetur per vſucapionẽ eos acquiſiuiſſe. Bar. in. l. ſequitur. §. fructus. per illũ tex. ff. de vſuca. & Ab. hìc penul. co. ibi. di co tñ. Item qñ titulus inualidus vel inualidabilis excuſet à fructibus. vide Lud. conſi. ccccliiij. in re p̄nti. vl. col. & qñ excuſet à fructibus percipiendis. vide doctrinã Ang. in. l. ſed & partus. in p̄i. ff. quod metus cauſa. ¶ Tertia reſtrictio poſſidens iure reſiſtente, non excuſatur reſpectu fructuum per regulam qui cõtra. de re. iu. li. vj. Sed prædicta procedũt: vbi poſſideret contra ius nõ aſsiſtẽs. Bar. in. d. §. ſcire. declarãs egregiè dictam regulã. & ſequitur Abb. in c. dilecto. iij. co. de præben, inferẽs ad poſſidẽtem bñficiũ iure nõ aſsiſtente: quia nõ tenetur ad fructus. ſecus ſi iure

a reſiſtẽte. ad quod etiam vide Abb. in. c. pe. in fi. de re. eccl. non alie. Sed caue. q̄ja hanc doctrinã reprobat Abbas j. e. c. ſi diligenti. vij. co. ver. ego dubito. quia poſſidẽs ſeruitutem præſumitur malæfidei: cũ res præſumatur libera. fortius debet præſumi malafides ſi poſſidet iure nõ aſsiſtẽte. Præterea præſumitur quis ſcire iura: ergo p̄ſumitur ſcire quòd ius non aſsiſtit. ergo malæfidei. Rndet ad. §. ſcire. vt ibi per eũ. Cogita. quia ſi nõ eſt p̄dõ: vt ibi dicitur: profectò nõ videtur malæfidei. Neq; dicit Bar. quòd ſit bonę fidei: ſed quod nõ p̄ſumitur bonę fi. per dictã regulam qui cõtra. nec malefi. d. §. ſcire. quia caret dolo. & iſte ſtatus medius non ſufficit ad p̄ſcriptionem: in qua requiritur bona fides poſitiuè: ſed ſufficit ad acquiſitionẽ fructuum: in qua ſufficit malam fidẽ abeſſe: & ſic ſtaret opi. Bar. ¶ Fa-

32 ciunt poſtremò p̄dicta ad quæſtionem. † Vtrum clericus b dignus priuatione beneficij faciat fructus ſuos donec in beneficio toleratur. in quo prima facie videtur quòd nõ: per tex. in. l. prædonis. ff. de peti. hær. per quem dicunt ibi Bald. Pau. de ca. & apertiſsimè Ang. quòd ibi eſt caſus rotundus contra p̄latos nõ canonicè inſtitutos, qui propter eorum demerita ſciũt ſe debere priuari tanquã indignos. nam licet habeant dñium p̄laturæ, & faciãt fructus ſuos, & antequã priuãtur habẽat adminiſtrandi potentiã: tñ ſi poſteà priuantur, tenẽtur vt prædones ad integrã reſtitutionẽ fructuũ medio tẽpore perceptorũ. Cũ iſtis etiã eon cordat Gui. de cu. Ang. Pau. de ca. Et Alex. in. l. j. per illum tex. C. de his qui. vt indi. Et Lud. in. l. diuortio. in. prin. ij. col. ff. ſolu. ma. Loquens etiam de feudatorio qui cõmiſit

33 felloniã dignã priuatione feudi. ¶ † Simile eſt quod not. Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. x. & Ang. in. §. ſi verò. poſt prin. in authẽ. de nõ alie. & Cyn. in authen. qui rem. C. de ſacroſan. eccl. dicentes emphyteotam qui non ſoluit canonem teneri ad reſtitutionem fructuũ quos medio tẽpore percepit. ¶ Nihilominus contrarium puto verius. primò per id qđ no. Bal. in. l. nõ ſolum. in fi. ff. de reſtitu. in integ. vbi dicit quòd licet ille qui eſt priuatus ipſo iure non faciat fructus ſuos etiam ante declarationem incurſæ priuationis. gl. Bar. & Ang. in authen. de ince. nu. in prin. Pe. de anch. in. c. fœlicis. ix. col. de hære. in. vj. Moder. in li. malifi ciorum. in ver. eius bona publicamus. xviij. co. ver. vij. bene aduertas. dixi. in. c. Rodulphus. xlvij. col. ver. limita. iij. de reſcrip. Tamẽ ille qui eſt priuandus per ſnĩam licitè vtitur bonis, & acquirit fructus donec bona per fiſcũ apprehendantur. ¶ Secundò per id quod not. Innocẽ. in. c. cùm noſtris. prope principium. de conceſ. præbend. vbi dicit quòd homicida irregularis licitè tenet dignitates ſuas quouſquè renuntiet, vel deponatur. quem ſequitur ibi Imol. poſt alios in. xxj. colum. & multi alij quos reduxi in. c. ij. ij. colum. & .c. ſciſcitatus. j. colum. de reſcri. Ex quibus clarè vult Innocen. quòd non tenetur reſtituere fru-

a ¶ Iura. Adde Fel. etiã in. c. fraternitatis. ſ. de teſt. & quod ibi dixi. in apoſ.

¶ §. Scire. & ibidẽ vide do. Alex. de Imola. vbi plenè. & in conſi. xx. & in conſi. ciiij. parte. & in conſi. cc. eadẽ parte.

b ¶ Præſcribendi. Adde q̄ vt tit. minus iuſtus iuſtam cãm tribuat præſcribẽdi, ibi neceſſarium eſt q̄ cauſetur ab errogare facti: vel ſaltẽ ab errore mixto facti & iuris. ſec⁹ verò ſi ſolum iuris: quia tunc preſcriptio nõ cauſatur. vt p. d. Sozi. in cõſil. xviij. incip. pro ſequẽdo ordinẽ. ver. & poſito q̄ ipſe. cum ver. ſeq. in, j. parte. char. xxx.

ctus. Nam ista consequentia est bona: beneficium potest licitè retineri. ergo & fructus ex eo percepti. Spec. de le. vlti. char. in §. videndum restat ad fin. ver. sed pone quòd aliquis malè tenuit. & Card. in cle. constitutionem §. cæterum. in fi. de elect. ¶ Tertiò per id quod scribit Phi. de perusio in. d. l. j. colum. C. de his qui. vt indignis. vbi reprobat dictum Guil. & aliorum ibi. dicens ipsum esse durum. quia sequerentur quòd si quis commisit delictum ex quo veniunt confiscanda bona sua: vel pars suorum bonorum, teneretur ad fructus consumptos perceptos, vel percipiendos: quod est falsum. & contra prædicta: quæ tamen non allegat. ¶ Quartò per id quod not. plenè Rota de restit. spo. iiij. dist. incipien. Item fuit dubitatum. cũ sequenti. in nouis. vbi vult quòd condemnatus ad relaxã dum bñficium, ita demum tenetur ad fructus perceptos si beneficium occupauit de facto. Secus ergo si nõ occupauit, licet sit dignus priuatione. Et ille qui occupauit beneficium, & tenuit bona fide, non tenetur restituere fructus. Abb. in. c. cùm super. ij. col. ver. ad primum. de causa pos. & proprie. Rota eo. titu. vij. in antiquis. plenè habetur in. c. significaueru nt. de testi. ¶ Quintò, quia sequetur maximum & quodammodo horrendum inconueniens in ecclesia Dei: videlicet quòd multi prælati qui cõmittunt crimina digna priuatione, dato quòd de ipsis egerint pœnitentiam, tamen morerentur in peccato mortali. & sic essent damnati: quia stante opinione contraria quòd nõ perceperint licitè fructus à tempore commissi criminis citra, non essent tamen absoluti, nisi facta vel iniuncta restitutione fructuum. regula peccatum. de reg. iur. lib. vj. ¶ Sextò per id quod dicit Abb. in. c. j. vlti. col. de celebra. miss. vbi dicit quòd licet clericus propter non residentiam priuetur beneficio: tamen fructus in absentia perceptos licitè retinet. quia licet non seruiat ecclesiæ suæ: seruit tamen ecclesiæ vniuersali. ex quo verbo infertur quòd etiam cõmittens crimen quod inducit suspẽsionem etiam post peractam pœnitentiam iuxta. c. fi. de temp. or. licitè percipit fructus. ¶ Septimò. quia fructus beneficij dantur in stipendium: & pro mercede. c. cùm secundum. de præben. ergo durante titulo & seruitio licitè percipiuntur fructus. Non obstant adducta in contrarium. Et primò text. in. d. l. prædonis. quia responderi potest prout respondet Phi. de perusio in. d. l. j. ad illum tex. Item quia in. l. prædonis. ille qui promiserat restituere incapaci. fuit in dolo: & tenebatur dimittere hæreditatẽ renuntiando titulo malè acquisito. sed clericus criminosus non tenetur renuntiare beneficio, ex quo licitè tenet, per prędicta. & per. c. inquisitionis. in princi. de accu. Et multiplex instantia dari posset inter hæredem non vindicantem necem defuncti. Item inter acceptantem fideicomissum pro incapaci. & inter clericum beneficiatũ, cuius titulus à principio caruit omni vitio. & non deliquit contra ipsam ecclesiam. sicut hæres deliquit contra hæredẽ. Non obstat dictum Specu. quia præsupponitur ibi priuatio ipso iure. nos autem loquimur in priuando per sententiam. Quid autem de clerico distribuente fructus in vsus nepharios: an teneatur ad eorum restitutionem [a]? a Vide latè Archidia. & Domi. quòd sic. in. c. j. xliij. distin. & Abb. in. c. fi. in fi. de pecu. & supplementum summæ pisanæ in verbo clericus lo. j. in fi. & Archiepiscopum flo. in summa. in prima parte tertiæ partis. tit. xv. versi. de bonis seu fructibus. & P. de palu. in loco ibi allegato. & Ab. in. d. c. cum super. ij. colum. ver. quòd intelligo verum. de causa pos. & proprie. & inuenies tremenda verba contra clericos malè viuentes. sed cõiter mors eorum terribilis.

34 ¶ † Limita tertiò dictam doctrinam in præscriptione temporis longissimi. quia in ea error iuris nõ nocet. Imo. hîc. licet aliter sentiat gloss. in. c. apostolicę. de dona. Pau. in cle. j. de reb. eccle. non alie. Mouetur Imo. quia illa longissima præscriptio non erat cognita de iure digestorũ. glo. iij. in. l. qui occidit. ff. ad. l. aquil. & glo. in. l. nõ solum. aliâs incipit Iulianus. ff. ex qui. cau. ma. Bart. in. l. in oibus. ff. de ac. & ob. & in. l. prætor ait. § hoc interdictum. ff. de noui. ope. nun. Et istam limitationem firmat etiam Imo. in repe. c. fi. iiij. colum. in fine j. eod. & sentit ibidem in. x. colum. allegans But. in. c. cura. de iurepa. qui hoc expresse tenet ibi in. ij. colum. ver. secundùm hoc ergo videtur. dicens esse casum in. c. peruenit. de emp. & ven. Idem firmat & extollit Butr. in. d. c. peruenit. j. colum. ver. vnum tamen no. & perpetuo tene menti. dicens quòd licet error iuris respectu tituli impediat præscriptionem [b] ad quam requiritur titulus. d. l. nunquàm. non tamen impedit præscriptionem, ad cuius substantiam non requiritur titulus: sed sola bona fides. vt est præscript. xxx. annorum. & sic not. secundùm eum. quòd licet præscriptio. xxx. an. non procedat cum malafide. secundùm canones in. c. finj. eo. tamen procedit cum bona fide etiam cessante validitate iusti ti. alle. etiam. l. si fur. ff. de vsuca. & dicit se de hoc meminisse. in. c. si diligenti j. eo. & hæc dicta Butr. sequitur Imol. in. d. c. peruenit. iij. colum. ver. Item quòd licet error. idẽ tenet Pau. de ca. cõs. clij. circa prĩcipium casum. iij. colum. & consi. xl. In causa quæ vertitur. j. colum. ver. pro hoc. alle. glo. hîc. & quia error iuris excusat à mala fide. vt ibi per eum. Idem tenet Ludo. consi. cxxiij. circa primum dubium. iiij. colum. & Pau. de cast. consil. cclxxxv. hæreditas dictæ puellæ. ad finem. licet videtur trepidare. Sed firmius ipse hoc ponit in. l. Celsus. post principiũ. ff. de vsuc. dicens se interrogasse magnos legistas & canonistas: qui nesciuerũt sibi dicere vnum bonũ verbum. & multũ hoc extollit suadẽs se habuisse iti facto, & esse ipsam veritatẽ. ¶ Contrarium tenet simpliciter Paul. de cast. consil. lxxij.

35 † Quia frustra disputaretur. ad fi. ver. secũda ratio. quia error iuris non inducit bonam fidem in præscriptione. alle. Cyn. in. l. si quis emptionis. § j. C. de præscript. xxx. anno. vltra eum Bar. in. d. § scire. sed hodie non præscribitur nisi cum bonafide: & non sufficit malãfidẽ abesse: sed oportet bonam adesse. Bar. in. d. § scire igitur &c. Pro qua parte induco vltra alios text. in. c. dudum. de deci. vbi error iuris non proficit in pscriptione longissima. Nã de alia nõ videtur loqui ille tex. dũ repellit præscriptionem contra ecclesiã: quę si fuisset minor quã quadragenaria, nõ oportebat inspicere defectum tituli sed solum allegare imperfectionem temporis. & licet ibi vltra bonãfidem requireretur titulus: quia illi præscribebãt contra ius commune. vt ibi declarat Abb. super gl. iij. tñ cosidero quòd si illa præscriptio fuisset minor. xl. anno. satis fuisset dicere eam non esse sufficientem absq; impugnatione ex defectu tituli. Cũ igitur insistat ille tex. in ipugnatione tituli, & psupponat prescriptionẽ quadragenariã, & nõ ꝓdesse iuris errorẽ: profectò ꝓbat apertè iuris errorẽ nõ ꝓdesse etiã in pscriptione longissima. & ad tex. in. d. c. peruenit. posset rideri ex verbis Bu. in. c. si diligenti. pe. col. ver. inquantũ dixi exigi tij. e. quòd ibi erat error iuris iustus. qui non impedit pscriptionem. vt dixi. s. in. j. limitatione. Tñ qa error de quo ibi videtur fuisse super iure nõ dubio. de quo in authẽ. siue à me. C. ad velle. Ideò põt dici ꝙ ibi Papa nõ põderat cursum. xxx. an. ad causandã pscriptionem, sed ad aliũ effectũ. vt colligitur ex sdo intellectu posito ibi in gl. & etiã ex intellectu Io. an. Hãc partẽ etiã expresse sentit glo. ordi. in iure nostro: videlicet in. c. ij. de his q̃ fi. à pla. & in. c. apostolicę. de dona. & in. d. c. cura dicẽtes errorem iuris nõ excusare à malafide: imò impedire pscriptionem de iure canonico. quod tñ loquitur de pscriptione lõgissima. Et ita sequẽdo illas gl. firmat Ab. hîc. & expressius in. c. cum nõ liceat. vj. co. vers. secus si errabam j. e. quẽ sequitur Pau. de ca. in. d. l. Celsus. in prin. ver. canonistę dicunt. vbi credo esse potius additionẽ. Ange. filij sui. cum Pau. non consueuerit allegare Abb. Hanc partem sentiunt etiam oẽs quos allegaui. s. in secunda doctrina. dum loquuntur in

a ¶ Restitutionem. ꝙ ad restitutionẽ teneatur. vide do. Sozi. i cõ. f. xxxij. inci. Ex his q̃ supius. ꝙ. circa sc̃dam q. circa prin. in. j. parte chart. lxiij. facit etiam dictũ Hiero. quẽ refert pfa. d. Soz. i. d. cõsi. & loco. s. alle. vbi ĩquit ꝙ facer dos de altari viuere debet: non luxuriari.

b ¶ Pręscriptionẽ. Adde. d. Alex. de Imol. in consil. cij. in. j. parte. & q̃ habẽtur per. d. Sozi. in cõsi. cclj. incipi. qñ i pñti cõ a sultatione. ver. titulus autem vide tur. in fi. in. ij. parte. char. cxlv.

loquuntur in materia in qua requiritur præscriptio longissima: videlicet contra ecclesiam. & tñ faciunt differentiam inter errorẽ iuris & facti: vt primus noceat ad pscriptionẽ, secũdus nõ. & illas decisiones ita ponderat Alex. tenẽs hãc partẽ consi. allegãdo ꝑpe in. v. limitatione. cum istis etiam concordat Alex. consi. cccxx. circa præsentis. ¶ Limita. iiij. dictam doctrinam. quæ dicit errorem iuris nõ iuuare præscribentẽ. vt habeat locum qn erratur in iure per quod titulus quem quis putat validum est ipso iure inualidus. Sed si esset inualidandus, tunc tenens rem ex tali titulo adhuc non inualidato præscribere potest errando in eo, licet talis titulus non sufficeret ad tribuendum plenum ius secundùm Car. hîc. Exemplificat in his quæ non spectant pariter ad capitulum & Epm sed ad episcopum cum consensu. & fortius si cum consi. capituli: quæ duo possunt interuenire ex post. c. cum vos. de his quæ fi. à præla. Innoc. in. c. cum consuetudinis. de consue. Hoc modo saluat glos. hîc. & in. c. cum dilectus. in ver. constitutum. de consue. & in. c. j. in ver. causam tribuat. de præscript. in. vj. & in. c. ij. ver. præscribẽdi. de re. ec. nõ alie. in. vj. Talis enim concessio quãuis non sufficiat ad tribuẽdum ius: tamen quia tenet donec annulletur, tribuit saltem causam pręscribendi. quod bene non. secundùm eum. & re vera est limitatio solens ad. d. l. nunquã. & ad prędicta. ¶ Sed cõsidera primò quòd Bar. in. d. § scire. fortè sentit contrarium. dicendo quòd error iuris non asistentis non facit bonãfidem asistere positiuè: adeo quòd præscribi posit. ergo si contractus meretur inualidari, non habet iuris asistentiam, consequenter nec bonãfidem. ¶ Scdò considera verba Pau. d. con. lxxij. ibi. breuiter contrariũ. dicẽtis quòd titulus dãs causam præscribẽdi debet esse talis qui si esset titulus, sufficeret ad plenum ius transferendum. alle. glo. j. eod. c. fi diligenti. Non dicas tunc quòd non esset opus præscriptione. quia potest esse inualidus ex errore facti: puta credendo capitulum consensisse. & iste prębet causam præscribẽdi. sic intellige dictas gloss. vel vbi est error iuris non supinus sed probabilis. Multi tenẽt opi. Car. dicendo sicut clericus priuãdus beneficio licitè ipsum tenet donec priuetur. Inn. in. c. cũ nostris. de concess. præ. dixi in. c. ij. in prin. de rescrip. Ita iste habens titulũ dignum irritatione, quasi possideat cum errore iusto, ex quo negari non potest quin titulus sit validus per completã præscriptionem, non posset irritari propter nouum robur acquisitum propter pręscriptionem cum bonafide & titulo nõ inualido, quãuis antea inualidabili. Tamen res dubia est, cum sit in errore iuris credendo solenniter esse gestum quod non est. Cogitabis. quia est punctus pulcher & non tritus. Et pro opi. quã attentaui contra Bart. adduco optimè quod scribit Imo. in. c. apostolicę. iij. colum. de dona. vbi dicit quòd ille qui habet titulum ex contractu inito cum minore vel ecclesia, & scit quòd aduersus illum titulũ, potest peti re. in integ. non dicitur habere titulum aptum ad præscribendum: nec est in bonafide. allegat tex. in. l. in causę. la. j. § interdũ. cum l. seq. ff. de mino. vbi apertè hoc videtur probari: nam ibi distinguitur vtrum quis sciuerit posse peti restitutionem in integ. an non: licet But. in. d. c. aplicæ. aliter teneat. quod tamen dicit se non firmare: quia est vna lex in contrarium, de qua dicit se non recordari. Et hanc decisionem Imol. habui ab Alexan. consil. ccccx. Circa pñtis

36 consilij materiam. ad fi. ¶ Limita. v. & vltimò † nisi simul cum errore iuris cõcurreret error facti, & si vir vxori. ff. de vsuca. pro dona. & ibi glo. & Bar. & Bald. in. l. venditioni. C. de vsuca. pro empto. & in. l. nullo. vlti colum. C. de rei vẽ. declarantes hoc latè. dũmodo error iuris non concurrat in specie. quia vinceret. sed in genere tantum. prout fuit in casu. d. l. vt latius per eos. Quis autem dicatur in

a hac materia error iustus, & quis iustissimus. [a] vide clarius cæteris per Pau. de ca. in. d. l. Celsus. ij. col. Et dicit Ang. i. d. l. sed & fi lege. § scire. ff. de peti. hære. ꝙ in hac materia ꝓbatio erroris iuris est valde difficilis: quia est præsumptio contra eum. d. l. sed & fi. & sequitur Alex consi. ccxiiij. Viso themate supra scripto. ad fi. Quæ omnia bñ

38 nota tanquã nouiter ordinata. ¶ † Vtrum in pręscribenda libertate seruitutis discontinuæ contra ecclesiam fiat duplicatio. xl. annorum. Pro opi. Innoc. Butr. & Imo. quæ est quòd sic: adduco primò. quia illud priuilegium de quadragenaria præscriptione datum ab vtroq; iure ecclesię fauorabile est, cum nemini noceat. ideò latè interpretandum. in. c. cum olim. de verb. sig. maximè cum sit concessum proprio motu. Bartol. in authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. ergo ampliabile. c. fi pluribus. de pręben. in. vj. ¶ Secundò. quia priuilegia recipiunt interpretationem à iure communi. c. ex tuarum. de autho. & vsupal. Dixi in. c. causam. ver. interpretatio priuilegij. de rescri. Sed ius cõmune vult quòd in talibus duplicetur tempus: ergo idem in priuilegio. ¶ Tertiò. quia aliquando sequeretur quòd maior præscriptiò requireretur contra priuatum quàm contra ecclesiam. puta si priuatus præscriberet libertatem seruitutis sine titulo annis. xxx. quia fiet duplicatio ad. lx. Tamẽ tenẽda est opi. Host. & Abb. hîc. quã etiam sequitur prædicta. non adducẽs Bar. veronen. in tractatu de ser. vrb. pręd. c. xxiiij. colum. iij. & Bald. hîc. reputans ridiculum tenere aliter. pro quibus induco text. in. c. non a est. de consue. in. vj. Nam præstatio consilij. capituli in punitionibus delictorum de qua ibi. habet causam discontinuam. & non fit duplicatio temporis. & hoc tenendo. quòd istud de duplicatione non solum procedat in seruitutibus prædialibus, sed etiam in personalibus. de quo paulò post. ¶ Ad idem adduco gl. in. c. cum ecclesia. in ver. temporis. in prin. de causa pos. & proprie. quæ licet loquatur in pscriptione seruituitis acqsitiuę: nos aũt hîc ĩ pscribẽda seruitute per viã libertatis. Tñ expresse vult ꝙ per istum tex. fit sublata duplicatio contra ecclesiam. Non ob. contraria. quia nõ est opus interpretatione, ex quo duplicatio fieri non põt. quia est magnum dubium an duplicetur vicenium. & aliqui dicunt quod non. tamen cõmuniter tenetur quòd solum duplicetur vicenniũ. vt per glo. Bart. & Bald. in. l. ij. C. de serui. maximè quia cum vicennium sit tempus à iure duplicatum, non debet iterum duplicari. sicut dicitur in simili quòd non fit reuocatio reuocationis. Barto. in. l. post legatum. pe. col. ver. sed circa prædicta duo. ff. de his qui. vt indi. Quod autem triennium non duplicatur est glo. incipiens. verbi gratia. in. l. cum notissimi. C. de pręscrip. xxx. anno. Et quòd ista duplicatio, seruitutis discontinuę fiat solum in seruitutibus prædialibus. tenet Bart. in. l. iusto. § non mutat. ff. de vsuc. & in. l. j. in prin. ff. vti pos. & in. l. si ego. § j. ff. de vsufruct. Et Ang. in. l. seruitus. la. iij. ff. de serui. & Domi. post Imo. in. d. c. nõ est. in fi. Et Flo. in. l. si fic. ff. quemad. serui. amit. Quorũ opi. pręualent in practica. licet solus Abb. disputatiuè teneat hîc contrarium. ¶ Modũ autẽ cognoscendi seruitutẽ continuam & discontinuã [b] ponit etiã Bu i. c. cũ ecclesia. ad fi. ij. col. de causa poss. & proprie. & ibi etiam tenet idem quod alij proximè allegati. Vide etiam in repe. c. peruenit. in. iiij. colum. de censi. & Bald. in. l. ij. C. de serui. & aqua. dicentem quòd illa seruitus habet causam continuam vel quasi, ex qua percipitur commodum naturę. Sed illa ex qua non potest percipi commoditas nisi ex facto hoĩs: & quatenus homo vtitur, dicitur habere causam discõtinuã. quia natura semper est, seu esse pót in actu & operatione. nõ sic homo. & est vera theorica scdm eum. ¶ Et dicit Bald. in c. tua nos. lo. j. ad fi. de iureiuran. quòd exactio vestigalium dicitur seruitus cõtinua. qa ibi est custos continuus ad exigendum, & per custodẽ retinetur continua possessio. & ibi domus pas-

38 sagij. cõtinua est. ¶ Dum ponit Ab. † de priuilegiato succedente non priuilegiato in præscri

a ¶ Iustissimus. Quid aũt dicatur error iustus, iniustus, & iustissim⁹. & qđ ex his ꝓfit ad pręscriptionẽ, & qualiter probetur: vide plenè & no. de Sozi. i cõsi. xlvij. inci. In pri. pñtis cõsultationis. circa mediũ. iiij. col. in. j. parte. char. lxxix.

b ¶ Discõtinuã. Vide Bart. ad hoc in d. l. foramẽ. de seruit. vrb. prædio. & Bal. i. l. j. §. denique. ff. de aqua plu. ar. in. j. colum. ver. dices tu.

a ¶ Priuilegiatus. Adde ī materia iſta Cy. Bal. & Ful. in auē. quas actiones. C. de ſa. ſan. ec. Bar. & alios in. l. cū filiusſa. §. in hac. ff. de verbo. obli. adde etiā Cy. & Bal. & Ful. in. d. authē. vbi dicūt quòd ſi clericus ſuccedit laico, non per hoc poterit conueniri coram iudice laico: nec perdit priuilegium fori, etiam ſi conueniatur ex perſona laici cui ſucceſsit. & vide glo. quę idem tenet in. c. clericū

nullus. in verbo. ſeculare. xj. q. j. & idem tenent oēs ī c. qa. de iudi. Bal. & Sali. in. l. j. C. ſi pen. appel. mors inter. d. Ale. in. l. ſi conſtante. §. j. ff. ſolu. mat. Adde q Imo. in. l. ſi cū hominem. ff. de fideiuſſori. limitat iſtud vt procedat quo ad inſtātiam de nouo inchoan

dam: ſecus ſi inſtā 23
tia eſſet iā ĩchoa
ta cōtra priuatū, a
& ceptū iā iudi-
cium. qa iſto caſu
clericus tūc ex p-
ſona priuati cui
ſucceſſit pōt cōue
niri coram laico.
adde tū q iſtud
non bn affirmat:
ſed tu etiā cogita
bis: qa quotidia-
num. adde etiam
ad iſta q ſi res nō
priuilegiata pue-
nit ad priuilegia-
tos, q aſſumit pri
uilegiū eorū tex.
in. c. j. de iur. pa.
in. vj. do. Abb. in
cōſi. ſuo. ix. ī j. vo.
incip. hīc cadunt
quatuor dubia.

b ¶ Et circa limita
tiōes. Adde tu ad
illas limitationes
d. Abb. vnā aliam
ſolennem limita
tionem videlicet
q ſi priuat⁹ vult
pſcribere ſeruitu
tem ecclię, opor-
tet q alleget titu-
lum: & ſic nō pōt
pſcribere contra
ſeruitutē eccleſię,
vel acqrere ſerui-
tutē cōtra eccliam
niſi doceat de ti.
etiā. ſi allegaſſet
q pſcripſiſſet cō
tra ſeruitutē eccle
ſiæ. p. xl. annos. q
pſcriptio eſt ſuf-
ficiēs cōtra eccle
ſiam. vt ī iſto tex.
ita Paul. de ca. ſ. l.
ſeruitutes. lagrāde
ff. de ſerui. quam
opi. oēs ibi ſequū
tur. & ita fuit ob-
tētū de facto. qd
nota. qa ſæpe cō
tingit ī practica.

c ¶ Cui⁹ initij. Adde
Bal. in. l. j. q̄ ſi. prī.
C. de an. except.

ptione. Dic doctrinam ſuam eſſe ad literam Bart. & Bald. in authen. quas actiones. C. de ſacroſan. ec. Ratio vltimi membri eſt: quia oē qđ tempore menſuratur diſtinguitur ſecundùm tempus: ſecus in eo quod non menſuratur tempore, ſed in inſtanti aſſumit ſuum eſſe. l. ſi à patre. C. de reſti. mi. vbi filius miles nō mutat geſta à patre non milite. Vnde dicit Bal. in. l. procurator. C. de eden. q inſtrumenta communia debent ſtare penes ſeniorem: & ideo non dabit ea fiſco ille qui ſuccedit iuniori. & in iam ordi natis ſuperueniens dignitas nihil immutat. facit. l. fiſcus. ff. de iur. fiſ. ¶ Et adde in terminis Butr. † in diſputatione. Stante ſtatuto municipali. in vltimis chartis. vbi etiam inueniēs gene raliter. quando priuilegiatus[a] ſuccedens nō pri uilegiato vtatur priuilegio ſuo in materia in qua ſuccedit. Facit no. diſputatio Pau. de lea. q incipit. Vſurarius ceſſit non vſurario. dū ponit vtrū ille cui vſurarius ceſsit iura ſua poſsit exi gere vſuras non obſtante. c. qa fruſtra. de vſu. Facit gl. pe. in. c. j. de iur. patro. ī. vj. ponēs vtrū excōicatio cedentis obſtet ceſſionario. & per Bal. in ſimili. in rubric. C. de priui. do. vj. col. & in. l. qui ſtipendia. j. col. C. de procu. & per Pe. de anc. in. c. j. ij. col. de procu. in. vj. & Bar. brix. in. q. venereali. xxv. & de pręſcriptione ponit Domi. in. d. c. j. §. verū. ij. col. Vbi etiā ponit de laico habente rem cōmunē cum eccleſia. vt hīc per Abb. Cui adde dicta in primo. ſ. eod. & de materia aliquid per Bart. in. l. cùm filiuſa. §. in hac. ff. de verb. ob. & facit quod ipſe ſubtiliter ponit in. l. non ſolùm. ff. de reſti. in integ. & ibi latius Ang. de illo qui ſuccedit minori qui non fuit leſus niſi moriens: an aduerſus læſionem poſsit petere reſtitutionem in integrum. Ad hæc etiam quod notat Imo. in. l. ſi eum. ij. col. ver. & prædicta faciūt. ff. de fideiuſ. in. q. an inſtantia inchoata cum defuncto mutet naturā in clerico ei ſuccedente. ¶ † Quo aūt per pſcri 40
ptionē acqratur ſeruitus: habes hīc optimē per Abb. q ſeruitus habēs cām continuā pſcribit x. an. inter pſentes. & xx. inter abſentes. p. l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſerui. ven. Nec eſt opus titu lo. quia videtur agi de paruo prędicio. vt hīc per eum excipientē ab iſta regula. iiij. caſus. dic vt per eum. Sed cōſidera circà primū. q oīs pręſcriptio ſeruitutis habet contra ſe præſumptionem iuris: quia quælibet res præſumitur libera. l. altius. C. de ſerui. Reſponde. q nō omnis p ſumptio facit quòd ſit opus titulo. ſed debet eſſe vrgens. puta in ſeruitio graui. ſecus quòd res præſumatur libera. vt egregiè ponit Abȷ. e. c. ſi diligenti. v. colum. ver. venio ad ſecundam. & eſt dictum aureū. vt ibi dicetur latius. ¶ Limita etiā dicta Abb. dummodo vtens ſeruitute continua crediderit ſe etiam inuito aduerſa rio vti potuiſſe. ſecus ſi iure amicitię, vel familiaritatis. quia tunc nunquam præſcribit. l. ſi. ff. quemad. ſer. amit. per quā dicit ibi Pau. de caſt. q qui tranſiuit per fundum alterius longo tem pore credens viam eſſe publicam: non autem credens vti ſpeciali ſeruitutē, non acquirit ſibi ſeruū. etiā ſi tāto tēpore cui⁹ initij &c. Quomo do autem appareat quòd credebat vti iure ſuo. vide gloſſ. Bart. & doc. in. l. j. §. ij. ff. de iti. actu q priua. Inno. & alios in. c. bonæ. lo. ij. de poſtu. prę. Barto. & omnes in. l. qui iure familiaritatis. ff. de acqui.

41 poſ. & Flo. in. l. ſeruitutes. ff. de ſerui. ¶ † Et circa limitationes[b] da
b tas hīc per Abb. in quibus in ſeruitute continua præſcribenda re quiritur titulus. vide ſoléniter Paul. de caſtr. in. d. l. ſeruitutes. quē oportunè reaſſumit Barto. véro. in. d. tractatu de ſerui. vrb. præd. c. xx. v. colū. Adde etiam iſtis Pet. de ancha. in repe. reg. ſine poſſeſſione. xiij. colum. ver. ix. oppo. de reg. iur. in. vj. vbi declarat quæ ſit ſeruitus continua. & ſequitur dicta impugnata hīc per Abb. dum vult quòd ſeruitus perſonalis non dicatur diſcontinua. ¶ Eſt alia regula. quòd ſeruitus habens cauſam diſcontinuam nō acquiritur per præſcriptionem: licet admittatur per tempus. de qua. ſ. caſus eſt in. d. l. ſeruitutes. & ibi Bar. Ang. & alij. & Barto. in. l. j. §. fi. ff. de aqua plu. arc. & omnes ī. l. ij. C. de ſerui. ¶ Fallit tripliciter. Primò.
c niſi præſcribatur tāto tempore cuius initij &c. Abb. hīc & latius Flo. in. d. l. ſeruitutes. vj. colum. & eſt caſus ſecundùm vnum intellectum in. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æſti. facit. c. ſuper quibuſdā. de verb. ſig. & quod de iuribus dicti temporis tangitur j. eodem. c. cauſam. ¶ Fallit. ij. quando vtens ſeruitute habuiſſet titulum à domino, qué nunc probare non poteſt teſtibus, nec inſtrumentis. Sed ad ipſum probandum allegat pro coniectura titu li ſe vſum illa ſeruitute domino patiente. x. vel. xx. annis. Inno. in. c. ſi diligentij. eo. & ibi Abb. v. colum. But. poſt Io. in. c. peruenit. xj. char. de cenſi. & ibi Abb. in fi. poſt glo. Bar. & Flo. in. d. l. ſeruitutes. Angel. are. in §. æquè. inſti. de act. gloſſ. Bartol. Fulg. & Flo. in. l. cùm de in rem verſo. ff. de vſu. Bartol. & Imol. in. l. j. §. fi. ff. de aqua plu. ar. Bartol. in diſputatione incip. quædam mulier. Paul. in. d. l. ſeruitutes. dicens hanc eſſe communem opi. legiſtarum & canoniſtarum. Et intrat principaliter d. l. cum de in rem verſo. quæ dicit quòd præſtatio & traditio actualis facta diuturno tempore arguit præſumptionem tituli. Modò in iſtis incorporalibus puta ſeruitutibus, tantum operatur patientia quantum in rebus corporalibus operatur traditio & præſtatio: maximè iſto caſu in quo non tractatur de præiudicio magno: videlicet amiſsionis dominij. facit l. j. & ibi Bald. C. de pa. pote. Item facit. l. qui in aliena. ver. quod ſi non adiecit. ff. de acqui. hære. inducendo vt per Bart. in. d. diſputatione. Eſt verum quòd contrarium tenent Bartol. & Ang. in. d. l. ſeruitutes. & Bald. in. d. l. cum de in rem verſ. in. lec. antiqua. & Bald. in. l. ſi certis. C. de pact. & ibi Augel. in repe. quia. d. l. cùm de in rem verſo. loquitur in præſtatione diuturna: quæ magis declarat conſenſum præſtantis quā ſimplex ſcientia & patientia: cum in dubio illa in præiudicialibus non arguat conſenſum. vt habetur in regula. is qui tacet. de reg. iur. lib. vj. & per Abb. in. c. nonne. de præſump. cum ſi. Sed per hoc non eſt recedendum à communi opi. quia imò patiens hoc caſu videtur cōſentire per. d. l. qui in alie na. & propter authoritatem prædictorum. ſecundùm quos conſu lit Alexā. vt ipſe refert in. d. l. ſi certis. ad fi. Vel concorda ſic. quòd iſta fallentia procedat quādo apparet & quòd ille fuit vſus tanquā ex cauſa ſeruitutis ſi bi debitę aduerſario hoc ſciente & patiente. contraria verò opi. procedat vbi ſimpliciter probatur de vſu ſecū dùm Raph. & Ludo. in. d. l. qui in aliena. & Sali. Alex. & Antoñ. de Alex. in. d. l. ſi certis Cōſidera duo. j. q. l. hoc iure. q reqrit tēs cui⁹ initij &c. vī p hāc fallētiā poſita véto: qa ſemp dicet. habeo titulū qué pbo pſumptiuè per patientiā tuā lōgo tpe continuatam. Rn de tribus modis. primò quòd illud tempus cuius initij &c. requiritur vbi aduerſarius ignorauit de tuo vſu. ſecus vbi ſciuit. ita Paul. in. d. l. ſeruitutes. Secundò. quòd licet præſumatur titulus ex illa patientia, & ſit præſumptio iuris & de iure: tamen per confeſsionem partis poſset probari contrarium. gloſſ. in authen. ſed iam neceſſe. C. de dona. ante nup. cum ſi. Sit ergo cautus aduocatus faciēdo iſti poſitionem de non titulo: quia fortè non cōfitebitur titulum. Vel ij. nō eſt præſumptio iuris & de iure: ideo pot erit probari q titulus nō pceſsit ſcđm Bar. vero. in. d. tractatu. c. xviij. iiij. col. dicētē ſe vidiſſe cōem opi. ſæpe ſeruari. Tn puto difficilem fore probationem illius negatiuę. ¶ Cōſidera. ij. q decimæ pſertim vini & tritici, dicūtur ſeruitutes diſcontinuæ. vt hīc per Inn. Vtrū ergo in illis habebit locū hęc fallentia, de hoc dubito: quia tractatur de præiudicio magno. Præterea habet poſsidēs ius cōe contra ſe lōgè magis quàm in alia

quā in alia ſeruitute. ideò fortè requireret tps cui⁹ initij &c. & loquor in acquirēda actiōe decimarū in vna eccłia in parochia alteri⁹. & iſtis adde q ex pſtatione diuturna pſumitur cā, ita demū ſi alleget p partem. Bal. in. d. l. ſi certis. p. l. ſi adulterii cū inceſtu. §. idē Pollioni. ff. de adul. de quo text. multa poſui in. c. cū ordiné. xiij. col. ver. ad gl. in cle. appellāti. de reſcrip. Sed cōtra Bal. eſt caſus vnic⁹. in. c. peruenit. de emp. & ven. ſcđm vnam lectura. quā ponderat ibi Bu. vbi ſi petitur cenſus, & fiat fundamentū in ſola pſtatione, iudex ex officio pōt allegare cauſam, & in ea fundare ſniam. licet propter varietatē lectura illi⁹. c. Bu. nō audeat hoc firmare. ¶ Fallit. iij. vbi ſeruitus diſcontinua pſcribit cū titulo vero nō habito à dño, ſed à tertiō: quia ſufficit pſcriptio cōis. Pau. in. d. l. ſeruitutes. per. l. ſi ego. §. j. ibi. ita ruſticorum. ff. de pub. qđ reputat ſingulare. Ideò aūt dicit titulum verū, qa qñ allegat titulus à non dño, non ſufficit allegare pſumptiuè in caſu præcedenti: quia vſus lōgi tpis nō poſſet operari duo ſpecialia. ſ. q faciat præſumi titulū ab extraneo. & q vltra hoc ſufficiat talē tēpus cū tali titulo allegato, vbi al's requiretur tantū tēpus cuius initij nō eſſet memoria. Non ſic eſt in titulo allegato ab eo qui potuit ſeruitutē imponere: quia vſus lōgi tpis inducit hoc caſu ſolū vnū ſpeciale. ſ. pbationem tituli: qua facta ſufficit, nec aliud tēpus requirit, ex quo præſumptione iuris probatus eſt titulus ab eo qui dare poteſt. vt latius per Pau. ¶ Dū ſubdit Ab. q requirit ſciē
a tia aduerſarij in pſcriptione iuriū incorporaliū.[a] Ad idē vide Abb. in. c. j. ſ. eo. & Bar. in. l. j. §. j. iiij. col. ff. de iti. actu que priua. quia iſta quaſi poſſeſsio incorporalium nō eſt aliud quàm patientia aduerſarij. l. quorum. C. de ſerui. & qui ignorat nō dicitur pati. ¶ Fallit in præſcriptione tā ti temporis cuius initij &c. Pau. in. l. ij. C. de ſerui. & in. d. l. ſeruitutes. quia æquipollet titulo. d. l. hoc iure. latè Ale. conſi. vj. Viſo themate. iiij. colum. ¶ Item fallit in haben te titulum: licet inualidum. Pau. de hoc exclamans in dicta. l. ſeruitutes. iiij. colū. ¶ Itē fallit alijs modis: de quibus per eum. poſt Bar. in. d. l. ij. ij. colum. & latè Barto. veronen. in. d. tractatu. cxx. iiij. col. & vide eundem. c. xxiiij. vj. colum. vbi ſequitur vltimum dictum Abb. hīc. ¶ Demū circa prædicta vide Car. hīc. quem nullus refert ordinan tem plenè. d. Inno. hīc factis multis præſuppoſitis ad cognitionem terminorum. & in fine refert conſilium ſuum quòd eſt mihi. xl. incipiens. Dominus comes henſendiſius de collatio. vbi latè conſuluit quòd ius nauigandi in aliena aqua non pręſcribitur ſine titulo. ſicut nec alia iura regalia, niſi tanto tempore cuius initij &c. quia iura regalia de iure communi non pertinent niſi ad principem, vel ei cui conceſſum eſt à principe. & ius nauigandi eſt de talibus iuribus. l. quominus. ff. de flumi. l. ij. §. viam. & §. viarum. ff. ne quid in loco publico. & ibi gl. quæ incipit municipali. quæ eſt nota. ſecundùm eum. & ſic dicta præ ſumptio eſt contra ius commune. vt latius. per eum in. d. conſi. Cui addi poſſent accumulata per Ana. in. c. j. vel. ij. de cle. vena. dum latè ponit quo iure Veneti & Ianuenſes
b acquiſiuerunt ius maris.[b] ita vt alijs ꝓhibere poſsint ius nauigandi. ¶ Vltimò tene mēti caſum ſingularem. in quo non requiruntur. xl. anni in præſcribendo contra eccleſiam: videlicet in præſcriptione actionum. quas inuenit ius ciuile, cum certa limitatione temporis: quia ſpatio illius temporis præſcribitur illa actio contra eccleſiam. gl. eſt ſingu. in. c. cùm cauſa. de empt. & ven. quam pro magna limitatione huius tituli extollit ibi Abb. in. iij. colū. Pro qua facit quod communiter dicitur rem eccleſię mobilem vſucapi triennio. Bal. in. l. ij. in fin. C. ne rei do. vel templo. Dy. in regula poſſeſſor. Glo. j. in §. res fiſci. inſtit. de vſuca. Ange. in. l. j. pe. col. C. de anna. excep. Arch. in. c. placuit. §. quas actiones. xvj. q. iij. Balȷ. c. proxi. pe. col. Ab. pulchrè poſt Cal. & Imo. in. c. j. vj. colū. de reſti. in integ. Imo. latè in. c. illud. ij. colȷ. eo. & ibi Bald. in prī. & latè Sa-
li. in. l. vnica poſt prin. C. de vſuca tranſ. quia lex ciuilis in hoc non eſt correcta. & poteſt eccleſiæ prodeſſe & obeſſe. ergo ſeruabitur indiſtinctè. vt traditur maximè per Abb. in. c. eccleſia. de conſtitu. Non tamē eſt hoc ſine ſcrupulo: cum non reperiatur canon reſpectu eccleſiarum. de vſucap. quādo ille non cōfitetur de non titulo ſecundùm Abb. in. d. c. j. Facit etiam ad prædicta quod latè ſcribunt Cardi. But. & Imo. in. c. fi. de ſolu. & ſoleo referre in. c. ſi cautio. ver. ſecunda regula. de fid. inſtru. ponendo quòd etiam inter clericos procedant tempora præfixa à lege ciuili: ad exceptionem non numeratæ pecuniæ ſicut etiam redhibitoria. & quanto minoris. non mutāt naturam inter eccleſiaſticos. Abb. in. d. c. cum cauſa. & Bald. in. l. ſi quis filium. iij. colum. ver. quæro quid eſſet. C. de inoffi. teſta. Simile dicitur quòd clericus vtens beneficio ſtatuti ſecularis vtitur etiam metis temporum in eo præſixorum. Bal. in. l. j. in fi. C. de contrahen. emp. & in. l. omni nouatiōe. ver. tu dic. C. de ſacroſan. eccle. & in. l. de quib⁹. xvj. col. verſi. vj. quæritur. ff. de legi. vt retuli in. c. eccleſia. viij. q. iij. colū. illius. q. de conſti. Quando autem actio ā ¶ Incorporalium. Adde quę ad materiam habent p Pau. de caſt. in cō ſi. v.
nes non habent à lege ſpeciale & appropriatum tempus, ſed generaliter includuntur in præſcriptione. xxx. anno. tunc in rebus eccleſiaſticis habent paſsiuè ſolam præſcriptionem. xl. an. vt in authen. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. Dixi paſsiuè: quia eccleſia bene pręſcriberet actiuè contra laicum ſpatio. xxx. ann. latè. Io. an. in regula qui ad agendum. in mercu.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Reſtitutio in integrum, an detur illi contra quem præſcriptū eſt ex capacitate ignorantię? vbi videtur cōcludere quod ſic, ſecundùm opi. Bar. & do. Abb. Quam concluſionem limitat multis modis. vt hic per ordinem. nu. 2. 3. 4. 5. 6.*

Poſſeſsio ciuilis vt perdi poſsit, requiruntur quatuor caſus.

7 *Sciens poſſeſsionem ſuam naturalem vacantem ab alio eſſe occupatam: perdit naturalem poſſeſsionem, ſi negligit eam re* b *cuperare, perdit etiam ciuilem. nu.*[8]

9 *Ignorans rem ſuam ab alio occupatam: & negligens tanta negligentia quod res quaſi perit: perdit poſſeſsionem ciuilem.*

Deferens prædium tabularum per biennium deſertum & inculcatum: perdit poſſeſsionem & dominium. poſt nu. 9.

10 *Ignorans rem ab alio occupatam: quæ tamen non perijt, tunc ciuilis non perditur: niſi tanto tempore quod de ipſa præſumatur obliuio inducta.*

11 *Superuenientia malæ fidei poſt completam præſcriptionem non nocet in conſcientia. Si autem probaretur quod current te præſcriptione poſſidens ſit in mala fide: non ei prodeſſet præſcriptio. nu.*[12]

¶ CAP. V.

1 Vigilanti. ¶ † Vtrum ille contra quē
c eſt præſcriptum legitimè reſtituatur in integrum ex capite ignorantiæ. ᶜ eſt quæſtio ardua. In qua inſiſte re- c ¶ Ignorātię. Adde quæ dixi in. c. placuit. ſ. eo. in apoſtillis.
ductis pluribus clarius quàm per alios vl tra tritam apoſtillam Alexan. ad Barto. in l. prima. §. ſi quis autem. ff. de iti. actu q priua. vbi Bartol. dixit quòd ſic. & ſequitur Abb. hīc. Sed contrarium tenet Bald. in. l. prima. x. colum. ibi vigeſimaquarta oppo. C. qui admit. ad bo. poſſ. poſſ. per. l. ſi. ad fi. C. de præſcrip. lon. tempo. vbi non differt ignorans à ſciente. Idem Pet. de ancha. conſil. mihi. clxvj. principaliter contra iſtos legataios. inducens aliter dicta. l. fin. ibi. ne altera inextricabilis dubitationis oriatur occaſio. quòd eſſet hīc: quia poſt centum annos repertis inſtrumentis anteà incognitis peteretur reſtitutio. Idem Rapha. in. l. cùm filiuſfami. §. in hac. ff. de verb. obli. quia ignorantia ſola non eſt iuſta cauſa ſuccurrendi: niſi ſit ex tali abſentia q̄ habeat hoc be

neficium. vt reipub. cauſa. alle. l. Pantonius. ff. de acquir. hære. Idē Ang. in. l. ſi infanti. C. de iure deli. ¶ Pro hoc arguitur. qa ſi daret reſtitutio ex capite ignorātię, eſſet poſſuiſſe legem verbis. Item arguitur ſic. vbi aliquis eſt tutus ſecuritate pleniſima, cōtra ipſum ceſſat reſtitutio in integrum. gl. in ver. imputandum. in. l. ait prætor. §. permittitur. ff. de mino. & glo. in ver. ſoluitur. in. §. fin. inſtit. qui. alie. licet. Sed. d. l. fi. dicit quòd præſcriptio etiam contra ignorantem decurſa componit rem perfectiſimè: ergo qui præſcripſit habet plenam ſecuritatem: & conſequenter ceſſat reſtitutio. Et hanc partem multùm defendit. d. Frā. de are. conſi. ciiij. inci. Breuitas in conſulēdo &c. preſertim in eo qui eſt tutus præſcriptione. xl. ann. Nihilominus opi. Bart. communiter tenetur. & eam etiā ſequitur Abb. in. c. j. pe. col. s̄. e. & conſi. xxxiij. quidam iam defunctus. primo vol. But. conſi. lxxij. Viſis allegationibus. Lud. conſi. cxxiij. ante fi. & conſi. cxlix. in fi. & optimè cōſi. clxvj. in pe. col. Pau. de ca. conſi. ccxc. & in. l. ſi ſit conſti tuta. ff. quēad. ſer. amit. vbi de hoc exclamat Maria. conſi. mihi. cxxxj. quidam taximus. Ang. in. l. annus. ff. de cal. & in. l. fi. C. qui teſt. fa. poſſ. & in. l. fin. ff. ſi quis teſtamēto li. eſſe iuſ. fue. & in. d. l. fi. C. de præſcri. long. temp. Imo. in. c. fi. xlvj. col. j. eo. Imo. & Pau. in. d. l. Pantonius. Lud. in. l. qui vniuerſas. §. fi. ff. de acqui. poſ. & in. l. ſi verò. §. de viro. lj. fallentia. ff. ſolu. ma. Ab. pulchrè in. c. ſi de terra. in fi. de priui le. Alex. conſi. mihi. lxxj. quidam qui iure feudi tenebat. & conſi. ccxxx. Viſo puncto & inſtrumentis. iij. col. & conſi. cccix. Viſo themate ſupraſcripto. iiij. col. & Are. d. conſi. ciiij. licet dicat ſe nihil determinare. & Bal. nouel. in tractatu dotium. fol. clxij. iij. col. Et Spec. in loco per Abb. alle. & Abb. in. c. cùm non liceat. vij. col. ver. circa iſtam par temj̄. eo. & Bar. verò. de ſer. vrb. præd. fo. cxxiiij. v. col. & Ang. in. d. l. j. §. ſi quis autem. & Io. petri in practica quæ dicitur Papienſis. fo. xl. iij. col. & Abb. in. c. ad audientiā. pe. columj̄. eo. & Alex. conſi. lxxxiiij. In caſu vertēte inter camerarium illuſtriſſimi principis. ij. col. cōſi. cxlvj. extat in ſtrumentum. xiij. col. & conſi. ccxxx. Viſo puncto. iij. col. & conſi. cccix. Viſo themate. v. col. & ibi etiam copioſè probat quòd de hærede emphyteotæ dicatur ſtatim. Facit gl. in. d. §. in hac. dicens quòd licet hæres ignoranter aliquid agens contra promiſſionem defuncti incidat in pœnā conuentionalem: tamen reſtituitur ex clauſula generali. Facit. d. l. Pātonius. vbi tempus petendæ bonorum poſſeſsionis currit hæredi probabiliter ignoranti: ſed datur reſtitutio in integrū. Facit gl. in. l. ij. C. de iure emphi. dicens ꝙ licet hæres emphyteotæ nō ſoluens canonem incidat in commiſſum, tamen reſtituitur ex capite iuſtę ignorantiæ. & notat Dy. in regula cum quis. li. vj. Et Io. an. ibi. & in addi. Spe. de loca. §. aliam. ver. xviij. But. & alij in. d. §. in hac. Bar. in. l. ad diem. ff. de ver. ob. & in. l. Emilius. ff. de mino. Ang. in. l. inſulam. in. vj. fallentia ſecundæ regulæ negatiuæ. de verb. obl. & in. l. ſed & ſi. §. ſeruus. ff. de hære. inſti. Bald. in. l. fi. C. ſi pē. ap. Imo. in. c. potuit. xj. chart. de loca. Pro iſta opi. Bar. eſt gl in. l. ſi partem. §. j. in ver. non vtendo. ff. quemad. ſer. amit. & in. d. l. fi ſic. in gl. penū in fi. notat Fulg. in. l. iuris ignorantia. ff. de iur. & fact. igno. in. l. ſenatus. ff. de offi. præſi. & Pau. de ca. in. l. Attilicinius. ff. de ſer. rub. præd. per illum text. vbi impedito currit tempus. ſed reſtituitur. no. etiam Ang. in. l. ventre. ff. de acquihære. reſpondens ad. l. cū in antiquioribus. C. de iure deli. cui etiā reſpōdent Imo. & Pau. in dicta. l. Pātonius. ¶ Ad contraria reſpondet. Et primò ad. l. fi. reſpondent hīc per Abb. dum dicit quòd ille tex. & iſte licet dicant ignorantiam non impedire curſum præſcriptionis: non tamen negant quin ſi fuerit iuſta & probabilis non debeat ei ſubueniri. ¶ Ad arg. Pe. de ancha. de inextricabili ratione. Sol. voluit lex dicere quòd ſi feciſſet differentiam inter ſcientiam & ignorantiam, qui allegaret ignorantiam, haberet eam probare: & ſic qui allegaret ſcientiam. vnde ad hoc

a amputandum lex vult præſcriptionem currere. [2] non dicit quòd ea decurſa non competat hæc reſtitutio. ¶ Ad illud quòd lex eſſet poſita verbis reſpōde vt in fi. per Ab. in. c. j. peñ. colum. s̄. eo. quòd poſt quadriēnium à die ſciē
b tiæ non audietur. [b] ¶ Ad vlti. argu. reſponde quòd non dicit illa lex præſcribentem eſſe tutum ſecuritate pleniſima: ſed quòd illa materia præſcriptionis in illa lege componitur perfectiſimè. Vel reſponde melius vt dicam ꝓpe in. v. limitatione. ver. caue etiam. ¶ † Sequendo igitur
2 communem opi. limita ipſam ſeptem modis alibi non reductis. Et primò niſi decurſa ſit præſcriptio longiſsima: per. l. fi. C. de fun. pat. li. x. quia tex. ibi dicit ſine aliqua moleſtia. & poteſt intelligi de iudiciali. per ea quę ponit Bar. in. l. amplius. ff. rem ra. ha. facit tex. cum glo. in ver. moleſtus ſit. in. §. j. in authen. de fideiuſ. Sed hoc non eſt firmandum: quia Abb. hīc & Imo. in dicto. c. fi. j. eod. loquuntur etiam in præſcriptione longiſsima. Et pro hoc quia minor reſtituitur aduerſus eam. l. fi. C. in quib. cau. in integ. reſt. non eſt neceſ. Et eccleſia. vt per Abba. in. c. j. s̄. eo. Et fortè. d. l. fin. ponit caſum ſpecialem. ſicut etiam alius caſus ſequētis limitationis erit ſpecialis. Tamen ad hāc primam limitationem tendunt ſubtilia motiua Are. dicto conſilio. ciiij. licet eam non firmet. ſed eam firmat Alexā. conſi. mihi. ccxcij. Viſo themate ſupraſcripto. ad fi. & cōſi. ccciij. Viſo proceſſu cauſæ vertentis inter dominam Franciſ. Et ex illo conſilio poteſt colligi alia limitatio de qua ibi per eum poſt Bald. in dicta. l. j. xxiiij. oppo. C. qui admitti. & Anchara. dicto conſi. clxvj. Tamē cōtra hāc limitationem tenet firmiter Alex. dicens eam eſſe contra communem opiñ. conſil. cccix. Viſo themate. ad finem.
3 ¶ † Limita ſecundò in caſu. c. ij. de præſcrip. in. vj. quia contra illam præſcriptionem non datur reſtitutio in integ. per illum tex. in ver. non eſſe vlterius moleſtandos. ſecundùm Abb. in. c. cum nobis. iiij. col. verſi. ego dico j̄. eod. Qua ratione videtur idem in caſu dicta. l. fi. quæ vtitur verbis fortioribus. ibi. aut qualibet in ꝙtudine formi
4 dari. ¶ † Limita. iij. dummodo ignorantia ſit iuſta, non ſupina. Imo. in dicto. c. fi. xlvj. col. ver. ſed hīc eſt aduertē dum. & Ludo. conſi. cxxvij. in fin. dicens quòd non excuſat ignorantia actus quem quis publicè exercuit. facit. l. cum ſex. ff. de ædi. edic. vbi non prodeſt ignorantia diſſoluta. Et ideò ſapienter dicit Are. conſi. xv. in fi. aduertat ille qui fundat ius ſuum in iuribus antiquis: puta inſtrumentis & atteſtationibus quæ habuit continuè penes ſe & in ſuo arbitrio: quia ſi quilibet præſumitur ſcire facultates ſui patrimonij. l. quiſquis. C. de reſcin. ven. & in facto proprio regulariter non allegatur error. c. ab excommunicato. de reſcri. non credit quòd poſsit allegari iuſta ignorantia quæ faciat vt tempus petendi reſtitututionem in inte. non ſit decurſum. Tamen dicit ſe nihil decidere. Sed hoc dixiſſe ſaluo iure melius deliberādi, & ſunt verba multum importantia. ¶ Limita. iiij. niſi petens hāc reſtitutionem ex capite ignorantiæ intendat proſequi crimen alterius, ſuper cuius cognitione erat præſcriptum ex forma ſtatuti. Ange. in. l. fina. ff. ſi quis teſta. lib. eſſe iuſ. fue. loquens de poteſtate qui vellet reſtaurari in integ. vt puniret crimen anteà occultatum, & præſcriptione ſtatutaria ſopitum. ¶ Limita. v. quod eſt dictum de reſtitutione. vt habeat locum in eo qui ignorat contra ſe præſcribi: & rem ſuam poſsideri à præſcribente: licet bene ſcit rem ſuam eſſe ſuam. ita propriè loquitur dicta. l. fin. Sed ſi ignorat ius ſibi competere, non ſolum non eſt opus reſtitutione: ſed imò contra eum præſcriptio non currit. Iſta eſt deciſio Pet. de peru. ſtupenda & noua in tractatu canonicæ epiſcopalis capitu. ij. ad fin. & dicit quòd allegantes dicta. l. fin. C. de præſcri. long. tem. nō intelligūt eam dū eū loquiſ de ſcientia, intelligiſ de ſciente ſibi ius cōpetere, & aliū poſsidere. dū dicit de ignorātia, intelligitur de ignorante cōtra ſe præſcribi, & rem ſuā poſsideri.

vtroꝝ horū caſuū currit ꝓſcriptio: qa ſciebat ad ſe ꝑtinere: nō aūt loquiſ in eo qui ignorat ius ſibi cōpetere. Ita dicit clarè ꝓbari hīc. in ver. *latentibus*. iūcto ver. *segnitiem*. vbi etiam in latētibus currit ꝓſcriptio cōtra negligentā: & dicitur eū latere, non ꝙ res ſit ſua. vt hīc in gl. ſed ꝙ ab alio poſsideat: & hmōi ſegnitiē punit iſte text. ergo vbi vtrūq; eū latet videlicet rē eſſe ſuā, & aliū poſsidere, vel ſolū primū nō eſt ſegnis: ergo in eo nō habet locū iſte tex. Quod guſta bñ. & poſteà inducit. c. qa diuerſitatē. in fi. de cōceſ. ꝑbē. vbi tēpus nō currit ordinario ignorāti vacationē, niſi in duob⁹ caſibus. de qbus in. c. j. de cōceſ. ꝑbē. in. vj. & in cle. j. e. ti. & allegat plura. ꝙ ignorāti nō currat tps. ¶ Nō aperit an aliquo caſu detur ꝑdicta reſtitutio. & videreſ ꝙ eo caſu quo dicit ꝓcedere. d. l. fi. datur reſtitutio: videlicet vbi ſcit rē eſſe ſuā, & ignorat aliū poſsidere. Sed etiā tūc poſſet quiſpiā arguere ſic: Aut ignorātia eſt ſupina, & nō prodeſt. vt. s̄. in. iij. limitatiōe. & no. Io. petri. in. d. practica. aut ignorātia iuſtificatur ex aliqua abſentia, q̄ hoc bñficiū mæreaſ. Et tūc nō dicet concedi reſtitutio ex capite ignorantiæ, ſed illius excuſabilis abſentiæ. Tñ ſequenda eſt opi. Bar. approbatiſsima. Et ad argumētū. dic ꝙ ex alijs cauſis pōt eſſe ignorātia iuſtificata, adeò ꝙ mę reaſ reſtitutionē, dūmodo ſit ignorātia eo mō quo dixit Pe. & ſequēdo ipſum. nō eſt tenēda expoſitio gl. hīc. in verb. *latentibus*. dū dicit ꝙ verus dñs neſcit rē illā ad ſe ꝑtinere. nā qñ hoc eſt: nō eſt in eo ſegnities: & ideò tex. loquiſ de ſciēte ius ſuū, & ignorāte alium poſsidere: ex eo quia ipſe eſt ſegnis in poſsidēdo: Si eñ ſtaret expoſitio gl. eſſet hīc caſus rotūdus cōtra Pe. de peru. vbi s̄. qa imò curreret ꝓſcriptio cōtra ignorantē ius ſibi cōpetere. Attēdetur: qa tenēdo dictū Pe. de peru, redderetur inutile & impracticabile dictū Bar. in. d. l. j. Nā Bar. & ſequaces ꝓſupponunt ꝙ ſit ignorātia ꝓbabilis. vt dixi. s̄. in limitatiōe: & qñ quis ſcit rē eſſe ſuā, & ignorat eā ab alio poſsideri, eſt profectò ſemp ignorātia craſſa, denotās merā negligentiā in cuſtodiendo rem propriā, & in ea fruendo. vñ non cōpetit ei iuſta petitio reſtitutionis. Si aūt vltra ignorantiā alienæ detentationis etiā ignorat rem eſſe ſuā: tunc ignorātia eſt probabilis. Sed ſcām Pet. de peru. nō eſſet opus reſtitutione: quia præſcriptio nō currit. & hoc videtur rationabile prima facie, quia vbi ceſſant verba legis, ceſſat eius diſpoſitio. c. indēnitatibus. in fi. de elec. in. vj. cum ſi. ſed verba dictæ. l. fi. C. de præſcrip. lōg. temp. puniūt negligentiā. In iſto aūt caſu nō eſt negligentia: quia qui ignorat, nō negligit. iuxta gl. in. c. quàm ſit. in verb. diſtulerit. de elec. in. vj. Ideò contra iſtū non militant iura punientia negligentem gladio ꝓſcriptionis. Et nō ſufficit ꝙ militet fauor præſcribētis in præſcriptione lōga: quia vbi cōcurrunt æqualiter duæ rationes, nō ſufficit ceſſatio vnius. §. affinitatis. inſt. de nup. igitur nō ſufficit ꝙ cōcurrat fauor præſcribētis ex quo nō cōcurrit odiū negligentiæ. Et æquitas iſta ſatis videtur ſcripta, ex quo vbiq; fauent ꝓbabiliter ignoranti: per cōſequens ꝑtur rigori ſcripto. l. placuit. C. de iud. Ex quibus vides apertiſsimè ꝙ ſequēdo opi. Pet. nō eſſet neceſſariū: neq; verificabile vllo caſu dictū Bar. in. d. l. j. Vñ credo proculdubio ꝙ opi. Bar. eſt tenenda & practicāda. dictū aūt Pe. de iure nō ꝓcedat. Moueor primò eūdo ad radicē ex cōſi. Pau. de ca. qđ allegaui. s̄. in hac rubri. in primis verbis dum dixit ꝙ iura punientia in hac materia negligentiam, nō capiunt negligentiā prout ſonat in vitiū vel culpā: quia ſi ſic caperetur, rarò curreret præſcriptio: cū citra omnem culpā plura & infinita impedimēta occurrant. Capitur ergo negligentia prout ſonat in ſimplicem ceſſatiōnē carentem vitio & culpa. Et ideò qñ dicebā pauloante ꝙ in iſto ignorāte ius ſuū non eſt negligentia quia ignorat. iſtud eſt negandū: quia nō capit hīc negligentia propriè vt dixi: ſed pro ceſſatione. ¶ Sēdò cōtra dictum Pe. facit quia multi Doct. s̄. allegati ſup cōcēdēda reſtitutione paſſo præſcriptionē vtunt verbis expreſsè præſupponētibus nedum illū ignoraſſe ꝙ alius poſſederit: ſed etiā ꝙ ipſe paſſus ꝓſcriptionē haberet ius in re. Et ita ipſe Bar. in. d. §. fi. dum loquitur de ignorante ius ſibi competere. Et Bal. in. d. l. j. xxiiij. op. C. qui admit. dum loquitur de ignorante hæreditatem ſibi delatā. Et Pe. de anch. in cōſ. clxvj. principaliter. &c. loquens de ignorāte legatū ſibi factum. & idē ꝑſupponūt multi alij ex ꝑdictis inſpectis caſib⁹ in quibus cōſu luerunt. ¶ Tertiò facit tex. in. l. ſicut. C. de preſcrip. xxx. an. alle. per Pau. de ca. d. cōſi. alle. in rubri. vbi dicitur ꝙ ꝓſcriptio currit qualitercūq; impedito ſiue impedimēto abſentiæ, ſiue militię, ſiue alio.

Si ergo nullum impedimentū impedit curſum ꝓſcriptionis, nō videtur ꝙ impedimentū ex capite iuris ꝓprij ipſam ipediat. ¶ Quarto facit tex. in. l. ſi partē. §. j. ff. quēad. ſerui. amit. vbi ſi neſcio ſeruitutē mihi legatā, & ideò ea non vtor, nō currit cōtra me ꝓſcriptio, ſed datur reſtitutio. vt ibi dicit gl. & tñ ibi ignorabatur penit⁹ ius cōpetere. ¶ Quīto facit. quia æquitas ꝙ ſuccurraſ ignorāti. nō eſt ſcripta in ſpecie in hac materia: ergo rigor indiſtictē ſcriptus in cōtrariū in ſpē. d. l. fi. C. de ꝓſcri. lō. tē. debet ꝓferri. l. placuit. & ibi no. C. de iud. Nec erat ignorātia iuris cōpetētis in caſu. c. licet. de ſup. negli. ꝓla. & c. qa diuerſitatē. de cōceſ. ꝑben. quæ iura alleg. Pet. vbi s̄. ſed ignorabaſ id qđ cauſabat exercitiū iuris cōpetentis: videlicet vacatio. Et ſi vera eſſet opinio Pe. nulli impedito curreret præſcriptio, cū impeditus non ſit negligēs. d. c. quia diuerſitatē. & gl. in. d. c. quā ſit. cū ſi. Videtur ergo ſtandū generaliter & mēti: imò verbis d. l. fi. C. de præſcri. lō. tēp. Itē etiam expoſitioni gl. hīc. ſcām quam vt dixi. s̄. eſt hīc caſus cōtra ignorantē ius ſibi cōpetere. Et ió præcti canda eſt opi. Bar. pro mitigando rigore. d. l. fin. ſaluis limitationibus dictis & dicendis. Caue etiam dū. s̄. dedi reſponſum ad vlti. argumentū partis contrariæ: quia illa reſponſio non ſatisfacit ad tex. in. l. omnes. in fi. ibi pleniſima munitione ſecurus. C. de præſc. xxx. an. Cui reſpōderi poſſet ꝙ loquitur in tuto ꝓſcriptione lōgiſsima. in qua aliqui tenēt ꝙ opinio Bar. nō ꝓcedat. vt. s̄. in. j. limitatione. pro qua vrget dicta. l. oēs. iuncto. d. ar. tr. (vt ibi dixi) nō eſt firmanda. Et dicit Alex. in. d. §. in hac. ſe non ponere eā pro cōſtanti: quia
6 Abb. hīc & Imo. in. d. c. fi. ſequēdo Bar. loquuntur de præſcriptione. xl. an. & hæc nota vt ſubtilia & noua. ¶ † Limita. vj. opi. Bart. niſi eſſet ſtatutum in ciuitate. ꝙ præſcribens vel hæres non poſſit moleſtari neq; turbari directè vel indirectè à quauis perſona: quia tunc nō poteſt peti reſtitutio in integ. vt latè per Franciſcū are. d. cōſi. ciiij. ij. col. loquentē de ſtatuto Ferrariē. per qđ ita diſponit. & oſtendit per ſtatuta noua iſtud nō eſſe correctum. bene facit. d. l. fi. C. de fun. pa. & d. c. ij. de ꝓſcrip. in. vj. vbi ſimilia verba tollunt reſtitu. in integ. vt dixi in prima & ſecūda limitatione. ¶ Limita. vij. opi. Bar. & communem. dūmodò ille ignorans cōtra quem præſcribitur amiſerit poſſeſsionem ciuilem: quia tunc incipit curſus præſcriptionis, nō anteà. ſola eñ poſſeſsio naturalis vel detētio nō inducit poſſeſsionem neceſſariam ad præſcriptionē. de qua in regula ſine poſſeſsione. li. vj. quia cōtra ciuiliter poſsidentē nō præſcribitur. l. malè agit. C. de ꝓſcri. xxx. ann. ¶ Et ió ad ꝓpendā ciuilē poſſeſsionē requiruntur ea de quibus hīc per Ab. quē vt in hoc pūcto vtili & merè legabili bñ intelligamus. reſtringe breuiter quatuor
7 caſus. ¶ † Primus eſt. qñ ſcio poſſeſsionem meam naturalē vacantem ab alio eſſe occupatam: tunc perdita eſt naturalis. & ſi negligo per modicū tempus illam recuperare: perdo etiam ciuilem: quia vidēor ſuſpicari me poſſe repelli. l. clam poſſidere. in fi. cū. l. ſeq. ff. de acqui. poſſ. vbi ſi nolo ad fundum reuerti: quia vim maiorē timeo: amitto ciuilem: non ex facto illius poſsidentis, ſed ex voluntate mea: & tunc dicor ſpoliatus. Ad idē. l. iij. § ſi quis nuntiet. e. ti. vbi ſi ego audiens domum meā à latronibus occupatā timore conterritus nolui accedere, amitto ciuilē: etiam ſi timor eſſet falſus. vt ibi in gl. & iſtū caſum ponūt Bar. & Ang. in. l. ſi de eo. § j. e. ti. Oportet ergo ſtatī recuperare naturalē. l. qđ meo. in fi. e. ti. c. olim. lo. j. ibi ſtatim ex quo innotuit. de reſt. ſpo. Idē Bald. poſt Oldr. in. l. j. in vlti.
8 col. C. de ſer. fugi. ¶ † Et intellige ſtatim arbitrio iudicis. qui videat intra quantum tēpus potui me præparare ad recuperandum naturalem. Bald. in. l. ij. x. col. C. de ſer. fugi. & in. l. fi. C. de his qui à non domino. dum pulchrè loquitur de amittente caſtrum. qui nō ſtatim acceſsit, ſed maturę ꝓparauit arma, poſteà iuit. & dicitur ſtatim acceſsiſſe. no. gl. & Bar. in. l. iij. § cum igitur. ff. de vi & vi arma. cum concor. de quibus etiam per Moder. in lib. maleficiorum. fol. xciij. Et intellige quòd occupans poſſeſsionem ſit talis de quo ſit veroſimile quòd dñs ſuſpiceſ ſe poſſe repelli: ſecus ſi eſſet perſona valde minus potēs: quia tūc in arbitrio iudicis erit declarare intra quātum tēpus videar fuiſſe negligens, & amiſiſſe ciuilē. Et hoc qñ ſcio de occupatione. Si enim ignorarem, tūc quale tempus requiratur ad præſumendum obliuionem dicetur in quarto caſu. Ita declarat Imo. in. d. l. quod meo. § fi. per illum tex. in verbo facilè. & Pau. in. d. § ſi quis nuntiet. & hoc caſu videtur arbitrandū tēpus eo modo quo in caſu in quo ignorat alium occupaſſe, poſtquā nō ca-

a ¶ Currere. Adde quæ habentur p Bald. in. l. quoties ff. de ſerui. & Lāfrā. in tract. de arbi. vij. parte. xx. q. & Pau. de caſ. in conſil. ccciiij. inci. Ego Paulus. & in cōſ. ccxcvij. inci. Viſis & pōderatis &c. & in cōſi. ccxxxix. inci. hereditas dictę puellæ.

b ¶ Non audietur. Vide quę ad hoc dixi in. c. placuit. in. vij. col. s̄. eo.

a ¶ Oblitus. Facit ad hoc qđ no. habetur p Soci. in cõſi. xlvij. inci. Primò cõ ſultationis. ver. poſtremò. circa prin. in j. parte. char. xc.

b ¶ Tps. Adde Phi. in c. Albericus. §. de teſtib. & qđ ibi dixi in apoſt. & d. Soc. in cõſi. cliij. inci. Pulchra & ſubtilis eſt ſtens cõſultatio. ver. quimò in. ij. parte. char. ij. & d. Ale. de Imo. in conſi. vij. iiij. par.

c ¶ Conſcię. Adde Bal. in c. ſi quis p xxx. i. iij. col. ſi de feu. fue. cõtro. & Io. de pra. i. l. qb⁹. §. dñs. ff. de cõdi. & demõ. & Bal. in mar. ver. tutus. licet cõtrariũ dicat in. l. ij. C. de fidei. in. ij. not. Bartol. in. l. ſequitur §. ſi viã. & ibi Doct. ff. de vſucap.

d ¶ Poſsidens fuit. Addè qđ de iure ciuili videt qđ ſit ſecus: qa mala fides ſuperueniens nõ impedit præſcriptionẽ ceptã. Barto. in. l. j. C. de vſuca. trãſfor. adde qđ Bar. in. l. naturaliter. ff. de vſuca. in. ij. col. i ver. ſed ſuperueniens. vt ſentire alt: qa ibi dicit ſtãdũ eſt a iuri canonico. qa p ſuperuenientiã maleſidei interrũpitur ꝓſcriptio. adde qđ mala fides nõ interrũpit publicianam Bar. in l. eũ q. §. ꝓor. ff. de b publicia. & habet locũ et de iure canonico. qa p ſuperuenientiam maleſidei publiciana nõ interrũpit. ita Bar. i. d. §. ꝓtor. & Bald. in l. ancillæ. C. de fur.

e ¶ Nõ ꝓdeſt. Adde Pau. de ca. in cõſi. v. & in cõſi. cclxxxvj. & p. d. Sozi. in cõſi. lxj. inci. In pñti cõſultatione. verſi. poſtremò dicere. cũ verſi. ſeq. in. j. par. char. cvj.

f ¶ Propter verba Bar. Adde tu qđ d. Bar. in d. l. j. §. accuſationem. ff. ad turp. tenuit Ang. vbi dixit qꝺ quoties accuſatio eſt inepta: tunc talis ineptitudo reddit iudiciũ retro nullũ. l. ſi patron⁹. ff. de iureiu. & ideò accuſatio ab initio erit nulla ſine ope exceptionis. & idem videtur tenere do. Alexin l. elegãter. §. ſi qs. ff. de cõdi. inde.

dit præſumptio qꝺ ſuſpicetur ſe poſſe repelli ſe cundũ Alex. in. d. l. ſi de eo. ad fi. Et nota qꝺ ſi ſcio aliũ occupaſſe poſſeſsionẽ meam, nec ſuſpicor poſſe repelli, ſed vado ad iudicẽ ne ſim auctor alicuius mali, nõ perdo ciuilẽ. Bart. poſt gl. in. l. j. §. interdũ. ff. vti poſſi. Item intellige p̃dicta de metu quo ſuſpicabatur de perſona ſua, & repellit de poſſeſsione, vel repelli de poſſeſsione. ſecus ſi ſolũ timebat ne perſona læderetur, quia nõ perdit ciuilẽ. l. licet. cũ gl. pe. C. de acquiren. poſſ. gl. & Bar. in. d. §. ſi quis nuntiet. ¶ Secũdus 9 caſus eſt. † quando ignoro rem meã ab alio occupatam, & negligo tanta negligentia qꝺ res quaſi perit. Nã tũc perdo ciuilẽ. Bar. in. l. ſi de eo. §. j. per illũ tex. ¶ Tertius caſus eſt. quando per biẽniũ deſeruit prędiũ tributariũ deſertum & incultũ: quia ſolo biennio ꝑditur dominiũ & poſſeſsio. l. qui agros. C. de omni agro deſer. li. x. dixi in. c. j. §. eo. & eſt ſpeciale in iſto. vt non ceſſet diu in ſolutione canonis. gl. in. l. licet. C. de acq. 10 poſ. ¶ Quartus caſus eſt. † qñ ignoro rẽ ab alio occupatã, nec perijt. tũc ciuilis nõ perditur, niſi tanto tempore quo de ipſa præſumatur oblitus[a] Bar. in. d. l. ſi de eo. & Ab. hîc reputans decenniũ longum tempus. Et qꝺ in proposito requiratur longũ tempus nõ. gl. in verbo. per abſentiã. in. §. qđ autem. inſti. de vſuc. & gl. ſi. in. d. l. licet. & Dy. in. d. regula ſine poſſeſsione. & Bal. in. l. ſi. C. de his qui à nõ dño. Paul. in. d. §. ſi quis nuntiet. Quòd aũt decenniũ dicatur longum tempus. [b] eſt gl. ij. in. l. cum de in rem verſo. ff. de vſu. & glo. in. l. ſi filius. C. de peti. hære. not. Bald. in rubrica. C. de præſcrip. long. tem. & in rubrica. C. quæ ſit long. conſue. Tetigi in. c. pleruq; de reſcri. Alij volunt qꝺ cõſideratio huius têporis ſit in arbitrio iudicis. Inno. in. c. querelam. in verbo dicunt quidam. in prin. de elec. habens pro abſurdo qꝺ tantum tempus requiratur in perdenda poſſeſsione quantum in perdẽda proprietate, & ſequitur Rota de reſt. ſpolia. iiij. deciſione in antiquis. ponens eſſe in arbitrio iudicis quo tẽpore videatur ſpoliatus perdere ciuilem, quaſi de. ea oblitus. Idem gl. Ang. & Imo. in. l. furtum. §. fundi. ff. de vſuca. & Cyn. in. l. j. q. C. vbi cauſa ſta. & Bald. in. l. ij. C. de fer. & aqua. & Domi. in. c. pontifices. vij. q. j. & ibi etiam dicit ſtandum eſſe dicto illius qui dicit ſe nunquàm habuiſſe animum amittendi ciuilem. Et dicunt Imo. & Lud. in dicta. l. ſi de eo. §. j. quòd iudex arbitrabitur obliuionem biennio: quia olim tantò tempore perdebatur etiã dominium. inſti. de vſuca. in princ. ¶ Primam opiñ. de decennio tenet Alexan. in. d. l. ſi. de eo. per dictum. §. fundi. in verbo longo. iunctis prędictis. Et dato quòd poſſeſsio perderetur ſolũ decennio: non ſequitur quòd ita facile perdatur ſicut proprietas. ad cuius amiſsionem requiritur titulus, continuata poſſeſsio, bona fides, & rem non eſſe vitioſam. Et iſta dant intellectum ad regulam ſine poſſeſsione. & intelligis quando occupans incipiat præſcribere non ſtatim: ſed demum poſſeſsione ciuili à domino amiſſa. modis prędictis. Quæ omnia diligenter not. ¶ † Superuenientia malæfidei poſt cõ- 11

c pletam præſcriptionem nõ nocet in foro conſcientiæ. [c] Abb. hîc poſt Cardi. & Imo. Et dum dicit non differre forum conſcientiæ à foro contenſioſo. facit glo. in verbo. eccleſiæ. in cle. ad noſtram. de hæreti. probans qꝺ eccleſia militans eſt exemplata ad inſtar triũphantis. & eſt bonus text. in eccleſia paradiſo comparata. de conſe. diſt. iiij. & in. c. fin. lxxxix. diſtin. ibi. cœleſtium militiarum exemplar nos inſtruit. quòd lex humana operetur in foro conſcientiæ: dixi ſatis in. c. j. in. vj. fallentia. de conſti. Et intellige quòd iſti fori non differunt, vbi canon diſponit ſuper certo. ſecus vbi lex vel ca non procedit præſumendo in materia quæ verè ſciri non poteſt: quia ſi veritas aliter ſe habet, illa ſequenda eſt in foro conſcientiæ. Exemplum in. c. inquiſitioni. de ſen. excom. & in caſu Io. an. & aliorum in. c. is qui fidem. de ſpõ. Pulchrè Bal. in. l. cum quis. x. col. verſic. j. hoc ſciatis. C. de iuris & fac. igno. in. c. cum cõcor. quas dixi in d. c. j. & pro communi opi. in terminis eſt gl. in. c. ſi virgo. xxxiiij. q. ij. & gl. in. c. ſi res. xiiij. q. vj. & in. c. j. de cõceſ. præben. & gl. ſi. in fin. j. eo. & ibi Abb. xvj. col. Bal. in. d. l. cũ quis. Io. andr. plenè in regula poſſeſſor. & ibi Pe. de ancha. xxij. col. ver. quæro circa debitum naturale. Bal. in diſpu. ſtatuto cauetur. Lu. rubrica. de arbitris. ij. col. & in. l. filiuſa. ff. de dona. Imo. latè in. c. fij. eo. xxxv. col. cum ſequẽtibus. Ang. in repe. l. j. C. de iud. & Bal. hîc per plenè alleg. maximè per tex. meliorem de iure & gl. incognitam ſecundùm eum in. l. j. §. ſi. cum. l. ſequenti. ff. de iti. actu. priua. ibi. nec enim corrumpi aut continuari ſuperueniente delicto põt qđ rectè tranſactum eſt. facit. c. cura. de iurepa. inducendo eo modo quo Abb. hîc inducit. c. cùm dilectus. de conſuetu. vbi declaratio erroris iuris non tuebatur ius quæſitum præſcriptione cum errore iuris dubij. Et de materia per Bald. in. l. ij. in fin. C. de fideiuſ. & Ang. in. l. ſi certis annis. in. j. char. C. de pact. & per Butrig. in diſpu. clericus quidam floren 12 tinus. ¶ † Et nota. quòd ſi probaretur etiam poſt præſcriptionem d quòd ea currente poſsidens [d] fuit in mala fide: clarũ eſt quòd præ e ſcriptio non prodeſt. [e] vt hîc. cum concor. Sed hoc intellige. vbi verè conſtat de mala fide. ſecus vbi præſumptiuè tantum: quia talis præſumptio malæ fidei quæ præſumitur affuiſſe in curſu præſcriptionis, non turbat eam completam. caſus eſt nota. & ibi hoc notat Bar. in. l. ſi. in fi. C. vnde vi. & ſentit But. in. c. ſæpe. v. colũ. verſi. Item hoc verum. de reſt. ſpo. & no. Bar. veroneñ. de ſerui. vr. prædi. c. xx. ij. col. Sed non putarem ita intrepidè hoc firmandum: ſed debere attendi qualitatem præſumptionis: bene credo quòd complementum præſcriptionis decurſæ operabitur hoc quòd fortior præſumptio tunc requiratur quàm ea currente.

SVMMARIVM.

1 *Bona eccleſiæ, an & qualiter poſſunt præſcribi?*
2 *Præſcriptio, an extinguat obligationem ipſo iure: an vero ope exceptionis?*
3 *Iudex ſicut poteſt repellere illum cui nulla competit actio: ita etiam illum cui competit actio ineffica.*
4 *Vſucapio operatur effectum ſuum ipſo iure.*
5 *Præſcriptio, an tollat obligationem naturalem?*
6 *Libellus ineptus, an debeat à iudice reijci?*

CAP. VI.

AD aures. ¶ Primò ad iſtum tex. & alia iura dicentia bona eccleſiarum poſſe 1 præſcribi. Adde † quòd hoc procedit etiam ſi præſcribatur dos ipſius eccleſiæ. vt eleganter deducit Bald. noſtellus in tractatu dotium. folio primo ad fin. Subdens collegium peruſinum ita conſuluiſſe pro communitate in terra monenſi contra epiſcopum. quamuis plerique aduocati romanæ curiæ tenerent contrarium æquiparantes iſtam dotem doti matrimonij carnalis. contra quam non currit præſcriptio. l. ſi fundum. ff. de fun. do. vt latiùs per eum. quem videre potes. Per iſtum text. ibi. *omnem prorſus actionem*. infert Abb. poſt Butrig. iudicem ex officio poſſe repellere agentem contra quem eſt præſcriptum. Confidera bene quòd opus eſt videre vtrum præſcriptio extinguat obligationem ipſo iure: an ope exceptiõis. ¶ † Et videtur 2 f qꝺ ope exceptionis, propter verba Barto. [f] in. l. j. §. accuſationem. circa medium. ff. ad turp. vbi dicit quòd vbi quis accuſatur de crimine ſuper quo eſt præſcriptum, debet proponi exceptio. per illum tex. in verbo. præſcriptione poterat ſummoueri. Et dicit Bal. in. l. ſi. ad ſi. C.

ad ſi. C. ex qui. cau. maio. qꝺ licet præſcribens ſit tutus pleniſsima ſecuritate. l. omnes. C. de præſcri. xxx. ann. tamen ciuilis & naturalis obligatio non tollitur ipſo iure. Idem gl. quæ incipit. ſed cũ perſonalis in. l. cũ notiſsimi. in pti. n. C. de præſcri. xxx. ann. & ibi Ang. iiij. col. Et dicit Bart. in d. l. ſi. C. ex qui. cau. maio. qꝺ licet obligatio tollat ipſo iure: tñ contra agentem opus eſt exceptione. quia remanſit naturalis licet inutilis. alle. gl. ij. in. l. obligationum ferè. §. placet. ff. de ac. & obl. quã etiam ſequitur Abb. in rubrica §. e. pe. col. Et dicit Bal. in. l. ſi. xiij. op. C. de edic. diui. adri. tol. qꝺ præſcriptio etiã longiſsima nõ remouet actionẽ ab obligatione ipſo iure: quia nihil fit ſolo tempore in eo in quo neceſſaria ſit hominis operatio. & qꝺ nõ eſt cauſa entis, nõ põt eſſe cã priuationis. Supple ergo tẽpus ſolũ nõ poteſt eſſe cauſa priuationis. quia nõ eſt cauſa entis. Reſpondet ad. l. ſicut. in verbo. viuendi. C. de præſcri. xxx. an. qꝺ loquitur de vita nõ reſpectu eſſe, ſed reſpectu officij, ſicut mortuus dicitur membrum qđ non habet ſuum naturale officium. Item quia nulla exceptio tollit actionem ipſo iure: ſed ꝑſcriptio eſt exceptio. ergo &c. & dicit Bal. in. l. j. C. ſi aduer. deli. per illum tex. in verbo. ineffica. cem. qꝺ præſcriptio nõ tollit actionem ipſo iure: ſed ſolũ eius effectum reddẽdo cã ineffica. Idem Bar. in. l. legaui. ff. de libe. leg. & in. l. ſi is cui. §. Flaui⁹. ff. de ſolutio. & hoc mo a do dicto prorſus[a] poſita hîc importat quo ad efficaciã. quia ipſo iure tollit effectum. Aliàs enim ſolet importare ipſo iure: vt per But. in. c. ſuper literis. in iij. col. de reſcri. ¶ † Ståtibus iſtis importabit dictũ Abb. hoc qꝺ ſicut 3 iudex põt repellere illũ cui nulla competit actio: ita illum cui competit, ſed ineffica. Per quod amplia gl. in. l. vbi pactũ. C. de tranſa. per quã dixit Bar. in. l. poſt legatũ. iij. col. ff. de his qui. vt indꝺ. qꝺ ſi probatio impugnata facit ꝓ impugnante, poteſt iudex ex officio ei inhærere. Dixi in c. capitulũ. ad fi. de reſcri. Et amplia iſta ſecundò. etiam ſi reus eſſet talis qui in iudicio nullo modo audiendus eſſet vt bannitus. Bal. & Sali. in. d. l. vbi pactum. propter gl. ibi. & per gl. quæ incipit. opponendo. in. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pac. ¶ Intellige hoc tripliciter. Primò. dũmodo apparet ius actori non competere nunc, nec in poſterum. ſecus ſi cõpetat: ſed ad tẽpus ante quod promiſit non petere. quia parte non opponente iudex eum nõ repellet. Ab. in. c. exceptionem. v. col. ver. ex quo habes. §. tit. prox. poſt Bart. in. l. exceptionem. C. de proba. ¶ Intellige ſecundò. Si iudex vult. quia non tenetur repellere. Pau. de caſt. in d. l. vbi pactum. per. l. nõ quicquid. ff. de iudꝺ. Et dicit hoc eſſe nouum. adde Spec. de offi. iudi. §. impedit. cum concor. quas dedi in. d. l. exceptionem. ¶ Intellige tertiò. dũmodo reus hoc petat à iudice. Ange. in dicta. l. vbi pactũ. per. l. iiij. §. hoc autem. ff. de dã. infect. alij contra. quia hoc concernit rectitudinem iudicij: videlicet quòd nemo ſine actione experiatur: & in talibus iudex ſupplet. ſicut qñ reijcit libellum. vt hîc per Abb. Et quando repellit procuratorem inhabilem. glo. in. c. j. in verb. abſentia. de elec. in. vj. cum cõcor. quas dixi in. c. cauſam. lo. j. de iud. ¶ De 4 clara etiam prædicta † vt non procedant in vſucapione: quia illa bene operatur effectum ipſo iure. gl. in. l. rebus. in verſi. exceptio. & ibi Bal. in fi. C. de iure do. Per ipſam eñ acquiritꝰ directum dñium: ergo cõtra quẽ eſt decurſa nulla prorſus competit actio. Ex quo fortè idem inferri poteſt in caſibus in quibus per præſcriptionem acquiritur omnino directum dominium. quod dixi in rubrica §. eo. ¶ Dum dicit Abb. tutum præſcriptione repetere ſi ſoluit. poſt Bart. in. l. ſi. rem ra. hab. licet apud creditorem remanſerit obligatio naturalis: quia eſt inefficax. glo. ij. in. l. obligationum ſerè. §. placet. ff. de act. & obliga. Et eſt ſimile quod ponit Io. and. in regula poſſeſſor. xix. col. de regu. iur. in. vj. quòd præſcriptio tollit dominium directum quo ad effectum, non quo ad dotalem eradicationem. Adde Bald. in. l. cùm quis. viij. colum. verſi. quartũ

exemplum. C. de iur. & fac. igno. vbi inter alia dicit quòd obligatio naturalis eſt eliſa ſi præſcribens vult vti commodo præſcriptionis: ſecus ſi non vult vti. alleg. l. fideiuſſor. §. fi. ff. man. vbi dicitur de fideiuſſore ad tempus, quòd ſi finito tempore ſoluit, fidem impleuit. Conſidera: quia hoc modo ſi tutus præſcriptione hoc ſcit, & ſoluit, non videtur poſſe repetere: quia ſoluens ſcienter indebitum non repetit. l. quòd quis. ff. de condi. indebi. Meritò Abb. hîc poſt Bartol. loquitur vbi ſoluit ignoranter. ideſt ignorans ſe tutum præſcriptione. Et cum verbis Bartol. latè concordat Imol. in fin. ix. colum. verſic. Item aduertẽ. e. poſt Angel. in repe. l. j. C. de iud. ¶ Limita tamen per Bar 5 tol. in. l. ſi pœnæ. ff. de condi. inde. vbi dixit † quòd licet in contractibus lapſus temporis præfixi à iure non tollat naturalem. vt eſt dictum. Tamen fallit in criminalibus vbi lex inducit totalem abſolutionem. allegat. l. ſed ſi vnus. §. ſi autem. ff. de iniu. ¶ Limita etiam quod eſt dictum de remanentia obligationis naturalis. niſi ſtatutum ipſam tollat: puta fingendo eſſe ſatisfactum, vel promiſſum de non petendo propter lapſum temporis. Bald. & Angel. in. l. bene à zenone. C. de quadri. præſcri. Quod an poſsit facere ſtatutum: vide Bald. in. c. eccleſia. in fin. de conſtitu. in. c. ſi quis per triginta. peñ. colũ. ſi de feu. fue. contro. in diſpu. inci. ſtatuto cauetur. iij. colũ. in. l. j. §. ſi initium. ff. de poſtu. Bartol. in. l. iij. in fin. ff. quòd quiſq; iur. Angel. in repe. l. j. circa medium. C. de iudi. Bartol. in. l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſucap. Abb. in rubrica. §. eod. Et iſtis adde Bartol. in. l. ſi pupillus. ante fin. ff. de admi. tuto. vbi dicit quòd licet præſcribens ſit ſimilis ſoluenti. vt ibi: non tamen quo ad omnia. cùm præſcriptio tollat obligationem ciuilem tantùm: ſed ſolutio etiam naturalem. Sed æquiparatur ſoluenti quantùm ad hoc vt poſsit obijci ei contra quem præſcriptum eſt. quaſi facto ſuo ſim liberatus. Dicit etiam Bartol. in dicta. l. fin. ff. rem ra. habe. & ſequitur. Imol. hîc. quòd in præſcriptione conuentionali: puta quã do quis voluit ſolùm ad certum tempus obligari, tollitur naturalis & eliditur ciuilis. p. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pact. Idem dicunt in præſcriptione legali, quando actio erat temporalis de ſui natura: vt actio redhibitoria, vel quan- a ¶ Prorſus. De qua dictione vide do. Ale. in. l. Imperator. de iu. fit. & d. Soz. in cõſi xxj. inci. Viſis & diligenter lectis. ver. verũ. ꝑdicta not. circa fi. in. j. parte. char. xxxvij.
to minoris. per. l. Iulianus. in princip. & quod ibi nota. ff. de act. empt. Prædicta autem procedunt in actione perpetua de ſui natura. quæ hodiè tollitur per præſcriptionem triginta vel quadraginta anno. quia remanet naturalis. vt eſt dictum. Et iſta etiam ponit But. hîc. licet non alleget Bartol. ſentit hoc etiam Imo. quòd parui effectus eſt iſta remanentia obligationis naturalis, ex quo eſt ineffica: & ideò non induceret compenſationem: nec etiam 6 poſſet accedere fideiuſſor. vt hîc per eum. ¶ † Dum allegat Abb. Inno. in. c. j. de offic. vic. Pondera quòd in dicto cap. j. ille petebat vicariam. in qua petitione nulla ineptitudo narratur. Sed quia notorium erat ipſum habere perſonatum, reijcitur libellus. Ex quo infert Innocen. id quod refert hîc Abb. & quod dicit But. in. c. per tuas. de ſenten. excommu. quod notorium æquipollet expreſſo in tenore libelli. facit gloſſ. fin. in. l. qui cùm maior. §. ſi patris. ff. de ope. liber. dicens quòd iudex ſupplet pro reo vbi calumnia actoris eſt euidens. Idem dic quãdo exceptio eſt inepta notoriè, etiam ſi ineptitudo colligatur aliunde. Abb. in. c. cum inter. in fi. de conſue. Multas alias concor. deciſiones ad dictum Inn. vbi §. dixi. in. c. cum ordinem. xiiij. colum. verſi. ij. declaratio. de reſcrip. ponendo reſponſionem ad glo. quæ videtur obſtare in clem. appellanti. in verbo alias. de appel. ¶ Fortius obſt. text. in. c. debitores. de iureiu. Cui dupliciter reſpondet Cardi. ibi penul. colũ. Primò. quòd libellus non petebat ibi expreſsè vſuras: & erat iuratum ſuper vſuris non expreſsè, ſed in effectu. Et ſubdit nunquàm audiuiſti hoc. Tamen Bal. dicit idẽ in. c. i. ij. col. de iureiuran. Scdò ſoluit qꝺ ideò admittitur ibi libellus ſuper vſuris: qa ex parte iurantis nõ

eſt peccatum & cogitur ſoluere:ergo ibi eſt caſus mirabilis ſcdm eũ:in quo libellus continens expreſſam iniquitatem agẽtis nõ reijcitur incontinẽti:& hoc eſt propter facilitatẽ reine incurrat piuriũ. Qd perpetuò nota ſcdm eũ.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Solutio decimarum,an & quando tollatur conſuetudine,vel præſcriptione?*
2 *Tempus longum,cuius initij nõ exiſtit memoria,licet operetur idem quod priuilegium:fallit tamen quando paſſcribens eſt incapax.*
3 *Laicus,an poſſit præſcribere decimas ſpatio tanti temporis cuius initij non exiſtit memoria?*
4 *Laicus,an poſſit præſcribere decimas contra alium laicum,qui eſt de eis inueſtitus ante conci.lateranenſe?*
5 *Laici contendentes de decimis ante concilium habitis,poſſunt inter ſe tranſigere.*
6 *Papa,an poſſit per priuilegium concedere laico capacitatẽ ſpiritualium?*
7 *Laicus,an poſſit acquirere ius patronatus per præſcriptionẽ? Literæ apoſtolicæ nõ derogant patronis eccleſiæ laicis. poſtnu.7.per vnam colum.*
8 *Præſcribens vniuerſitatem bonorum,an præſcribat ius patronatus eis immixtum?*
9 *Conuerſi,an poſſint præſcribere iura ſpiritualia?*
10 *Poſſidens ciuiliter,an poſſit dici detinere?*
11 *Mentio vbi fit de poſſidente,an intelligatur de poſſidente naturaliter?*
12 *Teſtis ſi deponit de poſſeſſione:intelligitur loqui rudi modo de poſſeſſione facti?*
13 *Petens domum,& probans per teſtes ſe habitaſſe in ea,an dicatur præſumptiuè probaſſe poſſeſſionem?*
14 *Laici,an & quanto tẽpore poſſint præſcribere quod habeant candelas de cera in die purificationis gloriosæ virginis Mariæ?*
15 *Iudex ſecularis,an poſſit cognoſcere de cauſa decimarum.*
16 *Filiusfamilias poteſt agere pro decimis habitis ante concilium lateranen.non obſtante patria poteſtate.*

¶ CAP. VII.

a ¶ Quòd priuilegiũ. An & qñ vera præſcriptio tãti temporis cuius cõtrarium memoria nõ exiſtat: habeat vim priuilegij,vide pulchrè per.d.Sozi.in cõſi.cclx.ĩci.In cauſa namitẽſis,ver. omitto poſtremò ibi.nec obſt.in.ij. parte.char.clxiij.

CAuſam. ¶ Præmitte q̃ hĩc agitur de præſcriptione decimarum acquiſitiuè:hoc eſt an laicus poſsit acquirere decimas,ita vt ſoluantur ſibi,& non eccleſiæ. Si autem † quæritur.an poſſit ſpatio temporis acquirere libertatem à ſolutione decimarum conſuetudine,vel præſcriptione:iſtud eſt dubiũ valde magnũ.de quo nihil tãgitur hĩc.vide melius quàm alibi.Hoſtien.in ſumma.de deci.§.& vtrum præſcribi poſſit.verſi.vij.quæritur. But.& Imo.latè in .c. ſtatuimus. ad fi.de tranſ. But.in.c.parochianos.de deci.glo.ij.& Domi.in.c.ij.de deci.in.vj.Imo.& Abb.in rubri.de deci. Archid.in.c.maiores.xvj.qõ.vij.Bald.in conſi. conſtitutio epiſcopi.Raymundus in ſumma de deci.§.Item quæritur. Tho.pulchrè ſecunda ſecundæ.q.lxxxvij.arti.j.Io.de lig. in.c.à nobis.de deci.But.& Abb.in.c.in aliquibus.eo.tit. Pet.de ancha.conſi.cxcij.magnificè & illuſtris princeps ij.col.& licet multæ ſint varietates,maximè cum aliqui dicant valere conſuetudinem ſuper quota:ſed non ſuper tota:quod etiam diſplicet.Hoſtien.vbi.§.tamen ſoleo reſpondere ex verbis Nico.de oſmo in ſupplemento piſanellæ.in verbo.decimæ.lo.j.ver.quid de illis.vbi dicit ſe putare quòd in decimis quæ non ſunt de iure diuino,vt perſonales:conſuetudo excuſet. dummodo rationabilis. per.c.fi.de conſue. Sed in his quæ ſunt de iure diuino,vt prædiales.nulla conſuetudo excuſat. Adde quòd nec excuſat tolerantia Papæ.Pet.de ancha.d.conſi.Dixi in.c.j. vij.col.de treu.& pa.Clerici tamen habentes terras conſuetas ſoluere decimas,poſſunt præſcribere vt non ſoluant.glo.ſi.in fi.d.c.in aliquibus.& glo.in.c.quia cognouimus.x.q.iij.Domi.in.d.c.ij.§.ſi.per illum tex.in ver.ſpe
2 ciali.facit.c.de quarta.&.c.ad aures.§.eo. ¶ † Signa theoricam Ioan.mo.in.c.ij.de pri.in.vj.quòd licet ſpatium tãti temporis cuius initij &c.operetur idem quòd priuile-
a giumª.c.ſuper quibuſdam.de verbo.ſignifi. Tamen fallit quando præſcribens eſt incapax. Et ſequitur Abb.hĩc.& in.c.quanto.j.notabili.de conſue.&.§.c.proxi.& in.c.nouit.col.xij.de iud.But.in.c.peruenit.vj.col.de cenſi.Bal. in.l.omnes.in fi.C.de præſcrip.xxx.anno.Domi.in.c.catholica.xj.diſtin.& in dicto.c.ij.col.v.Abb.& Ana.in.c. ad hoc.de ſimo.Car.egregiè conſi.lviij. propoſita quæſtio.& Archid.Epiſcopus ſpalatẽ. conſi.xxvij. Mutius quidam.Et fortè eſt glo.de hoc non vſitata in.c.nobis.in verſi.iuriſditione.in fi.de iurepa.& in.c. quod ſicut. in verbo impedire.& ibi Abb.de elec.quæ tamen gl.loquũtur in conſuetudine.& dicit Car.conſi.lxxxix.capitulum ciuitatem ſe.q̃ licet eccleſia p̃ſcribat alienas decimas cũ titulo,vel ſolo tempore cuius initij &c.nõ tñ laicus.quia illud tempus nõ poteſt eũ facere capacẽ. ¶ Limita dupli-
3 citer. Primò. † niſi cum poſſeſsione tanti temporis cõcurrat fama priuilegij:quia ꝓpter difficultatem probãdi rẽ adeò antiquam ne pereat ius partis,præſumitur ꝓ priuilegio:& nõ dicas q̃ ſolum tempus hoc inducat:ſed p̃ſumptio priuilegij ꝓbata diuturnitate famæ.vt clarè ſentit Imo. poſt Bal.& Car.in.c.cũ apoſtolica.ix.col.verſi.nec obſtat prædictis.de his quæ ſi.à præla.& Car.hĩc.Do.in c.ij.§.ſanè.de deci.in.vj.& Car.in quadã ſua ſubſcriptione facta ad conſilium zilioli de cauitellis qđ incipit.cum lis & quæſtio.& eſt impreſſum poſt conſi.Pet.de ancha. Bene facit deciſio Io.an.in regula qui cõtra.in fi.ĩ mercu. vbi vult q̃ licet nullo ſpatio temporis poſsit induci vnio eccleſiarum.Hoſt.in.c.qñ.de vi.& ho.cleri.& in ſumma de ſup.neg.prælat.j.col. Tamen ſi probatur quòd eccleſiæ fuerunt diu poſſeſſæ vt vnitæ.eſt probata vnio præſumptiuè.allegat quæ dixi in.c.apoſtolica.& idẽ no. pulchrè.Oldr.conſi.ccxcvj.de iure domini Guillelmonij.& Cardi.in cle.j.in prin.xx.q.de ſup.ne.præ.Abb.in.c.cura. in prin.de iurepa.gl.in cle.j.in verb.ad menſam.de exceſ. præla.& Pe.de ancha.conſi.clvij.in.q.eccleſiæ.in fin.cum ſimilibus. ¶ Limita ſecundò prædicta & iſtam decretalem. † niſi ſint decimæ de quibus laicus eſt inueſtitus ante
4 concilium,de quo in gl.nam alius laicus poteſt eas contra ipſum præſcribere.quia cùm ille inueſtitus poſsit de eis paſciſci,pót etiam ius earum præſcriptione communi amittere. Ita ſentit Car.cõſi.cxlvj.incipiente.notũ ſit vniuerſis. Quod alibi nõ legi. Et videtur mirum quòd capacitas inducta in illo ſit in alium tranſmiſsibilis. contra.c. petiſti.vij.q.j.&.c.ſanè.de priuile. Niſi dicas q̃ ſpiritualitas annexa rei erat ante concilium apta cadere in laicum ex conceſsione epiſcopi. Ideò etiam poſt concilium retinet illam aptitudinem,non ſolùm ipſo primitus inueſtito,ſed etiam in alio.ar.l.pater filium.§.quindecim.de leg. iij.& ſic ſaluetur dictum Car. Cui etiam non obſt. quod no. Abb.in diſputatione quæ incipit. Augerio.ix.col.dicens quòd contra regem priuilegiatum ſuper collatione beneficiorum alius rex nõ poſſet præſcribere.per.d.c.petiſti.vij.qõ. j.vnde priuilegium faciens vnum capacem, facit illum ſolum.quia reſpondetur quòd conceſsio decimarum facta ante concilium non erat facta incapaci: ſuperuenit enim incapacitas ex diſpoſitione concilij. Facit etiam ad hæc quod notat Cardi.in.c. ij.de feu.dicens ſe conſuluiſſe quòd prohibitio dicti cõcilij nõ obſtat Epiſcopo volenti concedere laico feudum decimarum quòd erat in manibus laici:& nũc eſt ad ipſum reuerſum:quia nõ dicitur infeudare de nouo,ex quo feudũ eſt reuerſum ad eccleſiam.vt ibi. Et hoc ſentit gl.ij.in.c. prohibemus. de deci. Et ita communiter practicatur per Imo. in dicto c.ij.pe.col. licet Io.an.velit contrariũ in.d.c.prohibem⁹. Pro quo facit à ſpeciali.d.c.cũ apoſtolica.permittẽs feudum decimale

dum decimale poſſe cõcedi à laico eccleſiæ cum conſenſu Epi: quaſi ſecus ſi cõceditur alteri laico: & hoc verius & tutius.ſcdm Imol.cũ quo cõcordat Abb.in.d.c.prohibemus.in fi. Et in hac limitatione cõſidera.q̃ ſi decimæ ſunt ſimpliciter conceſſæ laico: & ſucceſſoribus ante concilium,procedet dictum Card.per rationem ſuã.ſed ſi eſſet cõceſſum feudũ decimarum laico & deſcẽdentibus ex eo vſq; ad certũ tẽpus.forte dictũ Car.non ꝓcederet.cũ eſſet eius ratio ex quo ille nõ poteſt hoc feudũ alienare. & ſic nec pati præſcriptionẽ quæ eſt ſpecies alienationis.l.alienationis.ff.de ver.ſigni. Et militat ratio quã in ſimili ponit Ab.in.d.c.prohibemus.videlicet q̃ eccl̃ia efficeretur deterioris cõditionis ꝓpter acquiſitionẽ noui feudatarij fortè diutius duraturi. Et circa prędicta,an & qñ id qđ eſt quæſibile priuilegio,ſit quęſibile præſcriptione vel conſuetudine:dixi poſt Abbatẽ in.c.accedẽtes ĵ.eo. Demũ ad prędictã limitationẽ facit quod notat Pet.de ancha.cõſi. xxxiij. In hac cauſa. Lud.in.iij.col.verſi.ſed tunc dices.vbi
5 vult q̃ licet in ſpiritualibus nõ tranſigatur.c.ſuper eo.de transla.licet cõponatur.c.niſi eſſent.de præb. † ¶ Tñ laici cõtendentes de decimis ante cõcilium habitis poſſunt inter ſe tranſigere. De quo etiã p Ana.in.c.poſt miſerabilẽ. in fi.de vſu. Et ſi hoc dictum eſt verũ.dubito de eo qđ dixit Car.conſi.xciij. Nobiles viri.pe.col.vbi ſingulariter dixit q̃ ſuper dictis decimis conceſsis laicis ante conciliũ non poteſt per laicos fieri compromiſſum in laicum.per cap.contingit.de arbi.& per id quod notat Rota de iud. ij.in nouis.& de deci.ij.in antiquis.dicens quòd minor poteſt eſſe in iudicio in hac materia ſine conſenſu patris per c.ſi annum.in verſi.deponentibus ex eiſdem.de iud.in.vj. vnde conſiderans hæc vltima verba per quæ patet huiuſmodi decimas non amittere dependentiam quam habẽt à ſpiritualibus:puto pro nunc rem eſſe dubiam:& facilè poſſe impugnari hanc ſecundam limitationem & conſilium Pe.de anch.proximè adductum.maximè propter authoritatem Rotæ & Car.in.d.conſi.xciiij.qui ſentiunt durare laicorum incapacitatem etiam in decimis ante conſilium conceſsis:& eatenus eos tolerari quatenus iuri communi vel ſpeciali habilitati ſunt.vnde nolunt quòd ſuper his compromittant.& ſic etiam volunt q̃ ſuper his poſſit minor eſſe in iudicio.propter quod videtur quòd etiã in præſcriptione duret inhabilitas in nõ priuilegiato. Cogita:quia moderni non laborauerunt in hoc nouo & ele-
6 ganti puncto. ¶ † Dum dicit Ab.priuilegium Papę poſſe concedere laico capacitatem ſpiritualium. Adde glo.in.c. imperium.x.diſtinct.&.xxv.qõ.vij.in ſum.in fi.Io.and.in Spec.de legato.§.nunc tractemus.verſi.ſed nunquid legatus.Inno.in.c.quòd ſicut.in gl.Epiſcoporum.de elec.But. poſt Ioan.an.in.c.nobis.pe.colum.de iure patro.Io.an.in Specu.de præben.§.pe. glo.in.c.laicis.xvj.q.vij.Bald.in.l. reſcripta.pe.col.C.de preci.impera.offe.Pe.de ancha. in clemen.per literas.de præben.But.in.c.maſſana.de elec. in.c.dilecto.circa ptin.de teſti.in.c.in noſtra. de reſcri.in c.quanto.de iud.c.prætereà.lo.j.de iure patro.Abb.in.c. dilectus.de offi.leg.Imo.in.c.quòd in dubijs.primo no.& vl.col.de renun.& in.c.ad ſupplicationem.iiij.no.eo.tit. & in clemen.j.ſuper verbo præſenti.de conceſ. præben. & in.c.dilectus.lo.iij.ij.col.de præben.& Abb.in rubrica.
7 de iud.iij.col.& Car.dicto conſil.cxcix. ¶ † Dum tangit Abb.quòd laicus non acquirit ius patronatus per præſcri
a ptionem.ª vide ſemper Archid.in.c.hortamur.lxxj.diſt. vbi poſt maximũ examen idẽ tenet. Et licet contra ipſum inſurgat vehementer Io.an.in regula quòd alicui.in mer. Tamen opi.Arch.defendit Ab.accutiſsimè in.d.diſputatione inci.Augerio.ix.col.ver.ex his ſequor.& in.c.querelam.iiij.colũ.de elect. Quia in exorbitantibus poteſtas ſpecialiter & limitatè conceſſa non extenditur.c.quo ad. de offi.deleg. Et quia de ſpectantibus ad clericos hoc ſolùm poſſunt laici quod de iure cauetur. Inno.in.c.quanto.de conſue.glo.xxiiij.quæſt.j.c.finali. Item quia laicus non patronus non eſt huius iuris capax. Et non poteſt illud ſine peccato detinere vel poſsidere:ergo nec præſcribere.per iſtum textum:& huic rationi dicit non videri reſponſum. Non dicas.competẽtia alicui petenti ex priuilegio ſunt præſcriptibilia.c.accedentibus.&.c.ſi de terra. de priuileg.infrà eo.c.veniens. quia illa loquuntur in conceſsis per priuilegium:quæ tamen ſunt poſſedibilia per præſcribentem. nos loquimur in non poſſedibilibus de iure communi per laicos. Aliàs ſequeretur quòd contra rem priuilegiatam ſuper collatione beneficiorum alius præſcribere poſſet:quod nemo concederet. Nec obſtat quòd ius patronatus tranſeat cum vniuerſitate.c,ex literis.de iure patronatus.ergo acquiritur aliter quàm fundatione. quia ſi non tranſiret ad hæredes,pauci vellent dotare eccleſias. Et dato quòd tranſeat ad extraneos; illud eſt a
iure acceſſorij.facit.c.ſuper eo.de præben.in.vj. ſecundùm Abbatem.qui idem repetit.j.volu.conſi.lv. caſus ſuper quo conſilium.ad finem.ſubdens quòd datò quòd opinio Ioan.and.eſſet vera,debet eſſe præſcriptio tanti temporis cuius initij &c. Nihilominus Abbas.ij.volu.conſil. lxxvj.plura ſunt examinanda. Sequitur opi. Io.and.dicens quòd quicquid diſputatiuè allegari poſſet, ſeruaretur in iudicando tanquam communior: maximè quando populus eſſet in poſſeſsione præſentandi ex aliqua conſuetudine. Puto ſuſtentabilem opi. Abb.in dicta diſputa. quando allegaretur ſola præſcriptio:ſed ſi allegatur titulus: & ad ipſum probandum inducitur tempus cuius initij &c. verior erit opi. Io.and. Non ex eo quia præſcribendo acquiratur:ſed quia ex tali tempore præſumitur titulus. Et ita decidit Fede.conſi.ccxxiiij. ſuper primo puncto. & Car.in cle.ij.in.v.q.de iure pat.niſi probaretur eccleſiam ab initio fuiſſe liberam. ſecundùm eum quod no. Neq; puto neceſſarium probare famam tituli. ſicut dictum eſt.§. in ſimili de inueſtito de decimis. ante conci. Quia cum in iſta materia laicus ſit capax per titulum ex fundatione acquiſitum,ſufficiet probare titulum præſumptiuè. ſed in caſu de quo loquuntur Doct.in dicto.c.cum apoſtolica.allegatio tanti temporis cuius initij &c. non poteſt probare duo:videlicet titulum:& quòd ille titulus præceſſerit concilium:ideò de illa præceſsione requiritur fama.vt expreſsè per Inno.ibi.bene facit pro his id quod dixi in.c.de quarta.ad fi.ver.fallit.ij.ſuprà eo.dicendo quòd licet ſeruitutes non habentes cauſam continuam non acquirantur præſcriptione communi,ſed ſolùm ſpatio temporis cuius initij &c. Tamen ſi quis ſe fundat non in præſcriptione ſed ex titulo aliquo allegato,& ad probationẽ tituli oſtendit ſe vſum dicta ſeruitute per longum tempus ſcilicet. x.an. hoc ſufficit ad probationem tituli. Facit etiam quod dictum eſt.§. de probatione vnionis. in verſi. limita dupliciter.& pulchrè ponit Signorellus de homodeis.conſil.cxxviij.in.q.ſeu quæſtionibus.iij.colũ. oſtendens quòd conceſsio principis de imponẽdis vectigalibus poteſt probari per impoſitiones continuatas ſpatio tanti temporis cuius initij non eſt memoria. Sed aduerte.quia oportet quòd allegans titulum,& probans ipſum ex præſumptione temporis,oſtendat quòd actus fuit per ipſum factus ex illo titulo,& ex illa cauſa quam nunc allegat. l. ad ꝓbationẽ.&.l.neq; natales. C.de ꝓba. ſecũdũ Sal.ĩ.l.ſi certis annis.ver.quęro dicit q̃ decẽnalis.& clari⁹ in vlt.q. C.de pac.& in.l.cũ de in rẽ verſo.in.j.&.iiij.q.ff.de vſu. vbi dicit hãc ꝓbationẽ eſſe difficilẽ. Et ideo ĩ ꝓpoſito debet iſte qui allegat titulũ patronat⁹ ꝓbare q̃ pñtauerit ex illo titulo.ſecũdũ Ale.cõſi.mihi.dlvij.viſis & põderatis narratis ĩ themate.& his q̃ copioſè ſcripta ſunt &c.& cõſ. cxiij.cũ ſup primo debito. De quo dubito:quia p̃dicti lo. quũtur qn ad ꝓbationẽ p̃ſumptiuã ti. allegaſ præſcriptio cõis.vnde gl.in.l.ſeruitutes ruſticorũ prędiorum.in verb. certam.in fine.ff.de ſerui.& prędicti loquuntur de præ-

¶ Per præſcriptionem. Adde do. Alex. de Imo. in conſi. lviij. iiij. parte. & in. conſi. præcedenti.

ſcriptione decem annorum. vt etiam per Alexā. in.d.l.ſi certis. in fi. & in cōſi. ccxlix. In cauſa & lite. ad finē. Sed in propoſito agitur de tēpore cuius initij &c. q̄d habet vim tituli, ex quo probat ipſum præſumptiuè. Vnde nō videtur neceſſe probare q̄ actus fuerint facti ſemper ex cauſa tituli: nam titulo allegato hoc p̄ſumitur. vt no. Abb. poſt alios in. c. peruenit. ij. col. ver. j. caſu. de cēſi. & do. i. c. quia cognouimus. ad fi. x. q. iij. & Pet. de anch. cōſi. mihi. xxv. dubitari ſolet. & inuſtu alij. Nec obſtat dictū doctorū in d. c. cùm apoſtolica. Quia (vt dixi ſuprà) tēpus longiſsimū probat in caſu illo titulū, ſed non probat titulū præceſsiſ ſe cōciliū. Ideò requiritur fama præceſsionis. Non nego quin cautum eſſet capitulare de fama tituli vel fundationis. Deinde probare p̄ſentationes dicto tēpore cōtinuatas, & eſſet .pbatū ius patronatus ſufficienter. Et aduerte: quia per p̄dicta videtur q̄ per literas Papæ nō derogatur patronis quī .pbant patronatū modo p̄dicto. Nam eodē mō retraherent laici à fundatione in caſu iſto. in quo præiudicatur patronis, quos non fecit patronos p̄ſcriptio ſed fundatio. & .pcederet opi. Imo. in. c. dilectus. de offi. leg. & ita firmat Alex. conſil. præallegato. Eſt verum q̄ tenendo opinionē Io. an. q̄ p̄ſcriptione acquiri poſſet ius patronatus, nō eſſet tūc neceſſaria eius mentio: qa derogando talibus patronis cæteri nō retrahuntur. Fed. cōſi. lxv. infraſcriptæ quæſtiones. Car. cōſi. lxxj. vacante ſecūdo dubio. Dixi oportunè in quæſtione mea de iure patronatus. in vl. col. vbi vide. Conſidera etiam circa prædicta. q̄ priuilegiū datum laicis ſuper iure patronat⁹, eſt in corpore iuris inſertum: ideò interpretandū vt ius cōmune. gl. in verbo de cætero circa medium in procemio cle. Domi. in. c. ignorantia. xxxvij. diſt. dixi in. c. cū ordinem. ad fin. de reſcri. Tamen eſt ius exorbitās: ergo nō extendendū. ¶ Oritur tamen dubitatio noua. † Vtrum præſcribens vniuerſitatem bonorū, p̄ſcribat etiā ius patronatus eis immixtū & videtur q̄ ſic. quia vbi non datur capacitas iuris patronatus titulo ſingulari: datur tamen titulo vniuerſali. c. ex literis. de iure patro. Vnde in venditione omnium bonorum tranſit tacitè ius patronatus. vt per Ioan. an. in. c. j. de iure patro. in. vj. Vnde eo modo quo eſt tacitè alienabile, eodem videtur per præſcriptionem tacitè amiſsibile: & poſſe alteri acquiri. Tamen hoc nō affirmo vniuerſaliter: quia obſtare videtur ratio Abb. in dicta diſputa. q̄ nō poteſt poſsideri de iure: ergo nec præſcribi. & quia iſte modus acquirendi patronatum, ſolo tēpore nō eſt à iure inuētus. ¶ Et ſi dicis ſicut vniuerſitas bonorum poſsidetur à p̄ſcribente; ita ſub ipſa generali poſſeſsione dicitur poſſideri ius patronatus. Reſpondetur quòd aſſumptum eſt dubium. Nam ius patronatus non acquiritur à laico cum vniuerſitate bonorum, niſi per titulum per quem ſine traditione omnia bona tranſeunt. Puta ex titulo vniuerſali per hæreditatem, vel bonorum poſſeſsionem: quia tunc quo ad dominium non eſſet neceſſe fieri traditionem ſingularium rerum. Sed vbi donatur vel venditur hæreditas, dominium cuiuslibet rei non tranſit in donatarium vel emptorem rerum ſingularium ſine traditione ſpeciali cuiuslibet rei: vt habetur in. l. traditionibus. C. de pactis. Vnde ſi dico. vendo tibi omnia bona mea: tunc vniuerſale reſoluitur in ſingulare. ac ſi dicerem: vendo tibi

a hoc & illud. ſed ius patronatus per ſe vendi non poteſt[a] c. cum ſeculum. cum ſimilibus. de iure patr. ergo nō tranſit: vt eleganter firmat Paul. de leaz. in diſputatione. patronus eccleſiæ ſancti Martini. x. col. & in repe. c. nobis. peñ. colū. de iure patro. dilatans dicta Innocen. & Hoſtien. in dicto. c. ex literis. & decidens q̄ mulier dans marito dotē, non dat ius patronatus quod eſt incluſum in dote: quia ibi non ſufficit titulus vniuerſalis abſq̄ traditione rerum ſingularium: non poteſt autem tradi ius patronatus ſingulariter. vt dixi. ergo &c. qd eſt aureum. maximè ad dictum Imo. in. c. fin. in fi. de conceſ. præben. quem retuli in. c. cùm olim. in fi. j. col. de maio. & obe. & ad multa alia. Modo in propoſito. ſi eſſet vera opi. Pau. diſtinguerem ſic. Aut prę ſcribens allegat titulum, per quem ſine traditione omnia tranſeunt: puta titulū hæreditatis: & ſub iſto præſcripſit. & tunc intelligatur præſcripſiſſe etiam ius patronatus: tamen hoc non affirmo: quia tenendo quòd laicus non poſsit particulariter acquirere ius patronat⁹ per præſcriptionem. non videtur q̄ etiam poſsit acquirere in vniuerſitate. quod verum eſt dicere, quia non poſſedit ius præſentādi: ergo non p̄ſcripſit. non enim poteſt mixtura aliarum rerum facere quòd illud quod eſt ab eo impoſsibile efficiatur poſsibile: & licet iſtud negari poſſet, propter text. in dicto. c. ex literis. tamē alia ratio videtur obſtare. quoniam dicunt legiſtæ quòd præſcriptio nunquam facit quē hæredem. vt not. glo. maior in. l. j. ff. pro hærede. vnde dicit Bal. in. l. j. vj. colum. verſi. iiij. reuoco. C. quando non pe. par. quòd etiam mille annorum poſſeſsio non facit verum hæredem illum qui non eſt. nec poſſet conuenire debitores hæreditarios, eo quòd prætenderet ſe factum hæredem præſcriptione. Sed etiam huic rationi reſponderi poteſt. quòd aliud eſt quærere an ille qui putat ſe hæredē, & ducitur opinione probabili tituli putatiui, poſsit ſub iſto titulo præſcribere: non dico hæreditatem tanquam ius vniuerſum: ſed ipſa bona & iura hæreditatis. & dicendum quòd ſic. per. l. pro hærede. ff. de peti. hær. & gloſſ. in d. rubri. ff. pro hære. & Bar. in. l. j. eo. titu. & ſub iſto caſu tranſire poſſet quod dixi: videlicet q̄ ſub ipſo titulo hæreditatis præſcribatur. Non dixi quòd ipſe titulus præſcribatur, & tunc procedat contrarium. aut allegat præſcribens titulum in quo requiritur traditio. & tunc cum per traditionem rerum ſingularium, & aſſignationem iurium non potuerit interuenire valida aſſignatio iuris patronatus, non præſcripſit ipſum. Aut vtitur præſcriptione longiſſima ſine allegatione tituli, & tunc ex quo non allegat titulum per quem trāſierit vniuerſitas bonorum ſine traditione, ſed ſolam poſſeſsionem, nō credo quòd præſcripſerit ius patronatus: quia ſola poſſeſsio non ſufficit. vt dixi ſ. poſt. Arch. & Abb. aut allegat tempus p̄ſcriptionis ad probandum præſumptiuè titulum*. & tunc ſi eſt tempus cuius initij &c. obtinebit. Aut eſt minus tempus* & tunc fortè ſecus. quia cum habeat contra ſe ius commune reſiſtens poſſeſsioni, quò ad ius patronatus non ſufficiet ſola poſſeſsio ſine titu. Et hæc procedunt tenendo ſingularem illam opinionem. Pau. de leaz. in dictis locis. Sed contrarium tenuit Ioan. Andreæ. in dicto. c. ex literis. de iure patro. in. ij. colum. & ibi Card. in. xj. quæſt. & etiam But. dicens quòd cauſa quare ius patronatus non tranſit per ſe eſt: quia non poteſt fieri contractus ſpecificus ſuper illo. quia ſic eſſet ſimonia: vel ſpecies ſimoniæ. quod ceſſat hīc. Imò comprehenditur ius patronatus quando contractus fit vniuerſaliter quò ad rem, & quo ad verba. Ideò tranſeunt talia iura: licet acquiſitio fiat per partes. Idem etiam tenet Card. in clemen. ij. vj. q. de iure patro. reſpondens ad rationem Pau. quòd hoc caſu poterat fieri traditio iuris patronatus: quia non fit ad mouendum nouum contractum, ſed ad conualidandum iam motum: ſufficiat ergo quòd ab initio fuit tranſlatum cum vniuerſitate. vt ſic ſpectemus initium ſecundùm eum. Et idem ſentit ibi Ab. ad finem. & ideò tenendo hanc communiorem opiñ. dicendum eſſet quòd qui præſcripſit vniuerſaliter etiam ex titulo in quo requiritur traditio, acquiſiuit ius patronatus illi vniuerſitati incluſum: tamen cogitabis ſuper hoc, & ſuper prædictis omnibus. quæ vtiliſsima ſunt, & alibi non declarata. ¶ † Dum dicit Abb. limitando iſtum text.

b quòd conuerſi poſſunt præſcribere iura ſpiritualia[b] propter glo. fi. in. c. ex eo. de elect. in. vj. Adde Ludo. in ſingulari. dclvj. Fuit à me quæſitum. & p alphabetū in verbo cōuerſi. vbi idē tenet. & q̄ tales cōuerſi præſcribāt vocem in

electione

electione. Intellige de cōuerſis eccleſię regularis. Nā conuerſi eccleſię ſecularis hoc nō præſcriberēt. ſecundùm eū. per. c. nouit. de his quæ fiūt à præla. vbi actus capitulares ſpectāt ſolū ad canonicos. & ita de conuerſis no. Inn. But. & Imo. in. c. ij. de inſtitu. & Abb. pulchrè in. c. cū olim. pe. col. de arbi. & aliquid per eum in. c. j. in fi. de .pcu. Et iſta reſtrictio de cōuerſis eccleſiæ ſecularis. procedit (vt dixi) in cōcernentibus vocē nō in alijs. Puta p̄ſcribēdo decimas: quia nō ſunt incapaces. & adde Do. in. c. mulier. xxiij. di. vbi latè ponit quando iſti dicātur puri laici: & q̄n eccleſiaſtici. De quo etiā per Arc. in. c. Abbas. xviij. q. ij. & Spe. in ti. de ſyndico. ſ. j. ver. quid de cōuerſis. & Imo. poſt Inn. in. c. cū. M. ferrariēſis. xix. col. de cōſti. & Ab. in. c. & ſi chriſtus. de iureiur. vbi bonus tex. in fi. iūcta ſuprāſcriptione. probās q̄ conuerſi non dicuntur de capitulo clericorum.

10 ¶ † Dum gl. hic notat per doc. q̄ poſſidēs ciuiliter poteſt

a dici detinere. Adde gl. in. l. iij. ſ. ex cōtrario[a]. ff. de acquirē. poſ. & in. l. j. ſ. j. in verb. maximè. e. ti. Vñ infert Imo. in. d. ſ. ex cōtrario. q̄ ſtatutū loquēs de detinēte rem, cōprehēdit etiā ciuiliter poſſidentē. attēto cōi vſu loquēdi. & licet Lud. ibi teneat cōtrariū: quia dicitur fictè tenere vt ibi in ver. videaris. Tamē cū Imo. tenet Alex. ibi propter gl. hīc: & dicit q̄ animus eſt quid facti. Bar. in. l. ſi quis. x. col. ff. p empto. nō mirū ſi pōt res animo detineri. Ad verbum vi dearis. reſpondet fatēdo q̄ fictè dicitur eſſe in fundo corporaliter iſte qui animo tantū poſſidet: nō tamē fingitur animo detinere fundū: quia imò animo verè detinet. Ad-

11 de etiā Bal. in. l. j. C. cōmunia de vſucap. † vb ponit quādo fit mentio de poſſidēte, an intelligatur de naturaliter tantū, vel de detinēte tantum. & per Lud. in. l. iij. ſ. ex pluribus. ff. de acqui. poſ. Imo. in. l. ſtipſo iſta. ſ. hoc quo q̄. de verb. ob. Bal. in. l. ſciendū. ſ. j. & ij. ff. qui ſatisda. cog. Bar. in. l. naturaliter. ſ. nihil commune. viij. col. ff. de acqui. poſ. ¶ Vera cōcluſio eſt. q̄ in dubio intelligitur de poſſeſſiōe iuris, nō facti. i. de naturali, vel ciuili. Nō aūt de nuda detētiōe. niſi rō ſubiectę materię aliud inducat. & adde Ang. in. l. pro hærede. in fi. ff. de peti. hære. vbi notat gl. fi. q̄ bonorum poſſeſſor ſumiturdupliciter. Primò. prout important hæc verba ius. Secundò. prout important factum. i. ſimplicem poſſeſſionem. Stante ergo ſtatuto q̄ bonorū poſſeſſores ſoluāt onera: intelligetur de vtroq̄. Et eſt rōnabile q̄ percipiens fructus teneatur ad onera. gl. in rub. C. ſi propter publi. penſi. Et faciunt pro hoc dicto ea quę poſui in. c. ex tenore. xj. col. ver. declara etiā oīa. ſ. cumulata de reſcrip. & ſi teſtator dicat lego poſſeſſionem meā: intelligitur de omni iure etiā dominij. But. in. c. cùm ad ſedem. j. col. de reſti. ſpo. per. l. interdum. ff. de ver. ſig. vbi in eo qui dicit lego poſſeſſionē, venit proprietas. vnde dicit Bart. in. l. cùm antiquitas. C. de vſu & habi. q̄ ſi dicit. lego habitationē: pōt intelligi de domo. Facit. l. Titia. ſ. Lucius ff. de leg. ij. Ibi. villā caſſam cum omnibus ſuis poſſeſſionibus. Aliquid Abb. in. c. qui cum fure. de furt. & in. c. cum aliquibus. per illum tex. ff. de re iud. ¶ Limita hæc nō pro

12 cedere in teſte. † quia ſi loquitur de poſſeſſione, intelligitur loqui ruditer prout eſt facti. i. de detentatiōe. Inn. in. c. cum cām. de teſtibus. Bar. in tractatu de teſte. v. col. ver. teſtis dixit aliquem poſſediſſe. Spec. in ti. de teſte. ſ. nunc tractandum. ver. hoc quo q̄. Glo. & omnes. in. d. l. ſtipulatio. ſ. hoc quo q̄. Sed aduerte: quia talis probatio per teſtes infert p̄ſumptionem veræ poſſeſſionis: quia in dubio detinens p̄ſumitur poſſidere. gl. fi. in. c. pontifices. vij. qō. j. & ibi expreſſius. Archi. & Domi. addētes quòd ſtādū eſt dicto illius qui dicit ſe nunquàm habuiſſe animū admittendi ciuilē: niſi cōtrarium probetur. & cum illa gl. cōcordat Inn. in. c. cum olim. lo. ij. in gl. in verbo. & malè. in fi. de priuile. Quē approbat Bal. in. l. j. ad fi. C. de ſer. fug. in repe. l. & ſi poſt tres. xvij. col. ver. ſed quid ſi quis. ff. ſi quis cau. & in ti. de pa. conſtā. in verbo. poſſeſſiōes. & in diſputatione accuſatus. pe. col. in. l. executorē. x. col. C. de exec. rei iud. Archi. & domi. in. c. audiuimus. iij. q. ij. Old. cōſi. cxcix. Pe. de anc. in regula ſine poſſeſſione. vij. col. lib. vj. But. in. c. cū ad ſedē. xx. col. de reſti. ſpo. & i. c. licet cauſam. xxix. col. de prob. Pau. de leaz. in. c. i literis. ij. col. de reſti. ſpo. Imo. in. c. cum tu. in fi. de teſti. Rota de re iudi. iiij. in nouis. Alexā. conſi. mihi. cxxxiij. Viſo proceſſu. j. col. niſi cōſtet q̄ alius poſſideat. ſecundùm prædictos. Et maximè Bal. in. d. ver. poſſeſſiones. & de his vide quæ ſunt ſignata in. l. quidam in ſuo. ff. de cōdi. inſt. in apoſtillis Alex. ¶ Et dicit Alex. conſil. ccxxiiij. Viſa facti. iij. col. ver. confirma-

13 tur. † q̄ detētator eſt in poſſeſſione: ſed non poſſidet. Ex quibus videtur poſſe inferri. q̄ ſi vnus petit reſtitutionē domus, & probat per teſtes ſe teſtetiſſe & habitaſſe in domo, dicetur p̄ſumptiuè probaſſe poſſeſſionē, licet poſſibile ſit q̄ ſtetit vt iquilinus, vel cuſtos. l. j. C. de repu. hære. Tamen in hoc cōtrarium vult Domi. in. c. ad decimas v. col. de reſti. ſpo. in. vj. & Ana. in. c. ſi cōſtiterit. ij. col. de accu. Et fortè nō bene. quia ſufficit probationē cōcludere p̄ſumptiuè p̄ſumptiōe iuris. l. omnes. ſ. Lucius. ff. de his quę in frau. credi. Latè Ludo. cōſi. xcj. Viſis ac percunctatis. ij. col. tex. cū gl. pe. in. c. propoſuit. de cleri. excommuni. mini. Phil. poſt Ab. in. c. ad hæc heli. iiij. col. de appel.

a ſicut teſtis dicēs ſcio quia ſum vicinus, probat p̄ſumpti

b uè: & tamē eſt ſufficiēs probatio. [b] omnes in. l. j. ff. ſi cer. pe. cum concordantijs. ¶ Et quāuis naturalis poſſeſſio non ſufficiat ad præſcribendū. glo. hīc & dixi. ſ. eo. in. c. vigilāti. & pulchrè Bal. in. d. ſ. ex cōtrario. tamē vno caſu ſufficit naturalis: videlicet in p̄ſcribente vſumfructū. Nam vſu fructuarius naturaliter poſſidet. l. naturaliter. ff. de acqui. poſ. Ita But. in. c. cùm nō liceat. vltima col. j. eo. & Abb. j. c. proximo. ij. col. poſt Barto. in. l. naturaliter. ff. de vſuca. Ciuilis autē ſine naturali ſufficit ad præſcribendū. Ita alle gatur glo. hīc. Et no. gl. maior in. l. ſi vt certo. ſ. ſi duobus vehiculum. & ibi Bal. ff. cōmodati. gl. ij. in. l. ij. C. de præ-

b ſcrip. xxx. annorum. Bar. poſt glo. in. d. l. iij. ſ. ex contrario. Dy. in regula ſine poſſeſſione. Ang. in repe. l. ſi quis vi. ſ. differentia. vj. colū. ff. de acqui. poſ. Bal. in. l. in traditionibus. iij. col. C. de pac. & in. l. cùm res. iij. colum. C. de proba. eſt tex. in. l. qui fundū. ff. pro empt. de materia per Archi. in. c. j. ſ. j. xiij. q. j. & Pe. de anch. i. c. j. vj. col. de præſcri.

14 in. vj. ¶ Dicit hīc Cardi. † q̄ per perſcriptionē. xl. annorum cùm titulo, vel tanti temporis cuius initij &c. ſine titulo poſſunt laici p̄ſcribere quòd in feſto purificatiōis habeāt candelas de cera noua, vel alba. Vel (ſicut in quibuſdam locis) q̄ in anniuerſario eccleſiæ, vel feſto reſurrectionis, habeant capriolum, vel agnum. Quia iſta nō ſunt ſpiritualia propriè: nec dicitur cōſuetudo eccleſiæ onerоſa. Nam iſta parū præiudicāt: imò laicos alliciunt ad eccleſias dotandas & honorandas. Et eſt conſiliū Fede. cōſ. clv. Quæſtio eſt an laici, maximè propter verba Arc. in. c. generali. ſuper verbo cōſuetudine. de elec. in. vj. Dixit tamē Ab. in. c. præterea. j. colum. de iure patro. ſe cōſuluiſſe populum habentem ius patronatus nō poſſe exigere à præſbytero certos cereos in recognitionem iuris patronatus: ex quo tempore fundationis hoc non fuit reſeruatum. quod limitarē. vt. ſ. videlicet niſi præſcripſiſſet. ¶ Vltimò dilatari poſſet materia huius decretalis ad vtiles qō-

15 nes, quas cū cæteri omittant, breuibus remiſſionibus contentus ero. ¶ † Facit enim ad quęſtionē. Vtrū ſecularis iudex cognoſcere poſſit de cā decimarū. de qua vide Fede. latè cōſi. ccxlv. domino Andreæ vicario epiſcopi. Volaterrani. Vbi tandē firmat q̄ nō. niſi ſit quęſtio facti tantum, & non iuris. Ita intelligens. c. poſtulaſti. de homi. ſubdens non eſſe magnum peccatum: tenere q̄ fauore eccleſiarum habeat eccleſia in hoc duos iudices. ar. c. cum non ſit. de fo. compe. & ſequitur Lud. in. l. Titia. ij. col. ff. ſol. matri. ¶ Facit etiā ad quæſtionē eleganté. vtrū quæſtio poſſeſſoria rei ſpiritualis dicaſ ſpiritualis. & quāuis iſte tex. adducaſ p̄ parte affirmatiua per Bart. in. c. literas. de iur. cal.

a ¶ Non poteſt. Ad de Bal. in. l. fin. de edi. di. adri. tol. in pe. col. & in. l. j. in fi. C. de bo. quæ libe.

b ¶ Spiritualia. Ad de. d. Abb. etiā in ſua diſputatione inci. Augerius: & do. Baliomus hīc ad fi.

a ¶ ſ. ex contrario Et ibidem vide do. Alexan. de imo. contra Lud.

b ¶ Probatio. Ad de Phili. etiam in c. cauſam. ſ. de teſt. in. ix. col. & quod ibi dixi in apoſtil.

Tamen Abb. ibi reſpondet in. iiij. colum. ver. non obſt. prædictis. dic vt ibi cum concordantijs. ¶ Facit etiam ad dubium nouum. de quo per Abb. ij. vol. conſil. lxxj. caſus talis eſt. quidam clericus. vbi latè conſuluit quòd licet eccleſia acquirens decimas in certis agris per præſcriptionem non dicatur preſcripſiſſe decimas in agris qui in eadem villa reducuntur de nouo ad culturam cap. cum contingat. de deci. Tñ præſcriptio decimarum in vna parte agri extendit ſe ad decimas eiuſdem fundi vel agri hodie ad culturam redacti in alia parte. inducit inter alia. c. cum in tua. de decimis. & eſt deciſio peregrina. Facit etiã ad materiam. de qua per Paul. de caſtr. conſil. cclxxxvij. In q. quæ vertitur. dum ponit de quodam Abbate qui non potuit præſcribere decimas. contra capitulum propter reſiſtentiam iuris communis, & carentiam tituli. ¶ † Facit etiam ad dictum Rotæ de iudi. ij. in nouis. & de deci. ij. in antiquis. vbi eleganter habetur quòd cap. ſi annum. de iudi. in vj. volens filiũfamilias poſſe agere in ſpiritualibus non obſtante patria poteſtate, habet locum in filiofamilias agente pro decimis habitis ante concilium latera nenſe. Et idem ſi habet fructus decimarum locatos ſibi ad modicum tempus. vt fieri poteſt per. cap. ij. de locato. & ibi latè Imo. ad fi. & in. d. c. cum apoſtolica. viij. colum. ver. extra glo. & gl. penul. in. c. quãuis. de decimis. Nã licet fructus non ſint quid ſpirituale: tamen ſunt dependentes à ſpiritualibus. & in dependentibus habet locum. d. cap. ſi annum. vt ibi. in verbo dependentibus. & vult Rota in dictis locis. quòd non obſtante iſto tex. laicus poteſt præſcribere fructus decimarum: licet non decimas. Item an & quando laici licitè retineant decimas: vide magiſtralẽ diſt. Garſię Hiſpani: relatam in ſupplemento Piſanellæ: in ver. decimę. lo. v. j. & ij. col.

a ¶ Interrumpi. Adde. d. Ale. de imo. in. l. iij. §. Nerua. & in. §. Labeo. ff. de acqui. poſ. vbi etiã ad hoc vide Bar. & Ang. in. l. ſeruitutes. ff. de ſeruit. & ibi Bald. & Bal. in. l. j. de confeſ. xxiij. col. & gl. ſ. l. j. C. de ãna. excepti. vbi vide Bar. & Bar. cepol. de ſerui. vrb. prẽd. c. xx.

17

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Bona fides quo ad vnum iuuat præſcribentem: licet mala ad ſit quo ad illum qui non eſt dominus. Tractat etiam hic de interruptione naturali præſcriptionis. vſque ibi. circa ciuiles interruptiones.*

2 *Præſcriptio ſtatutaria interrumpitur ſola citatione: æquiparando eam præſcriptioni. xxx. an. merè odioſæ. Hoc limita niſi ſtatutum imponeret per præſcriptionem ſilentium nõ petenti: quia ad eam non ſufficit citatio. nu. 3.*

4 *Præſcriptio currens contra eccleſiam, an interrumpatur per ſolam citationem?*

5 *Actus neceſſarius ad præſcriptionem ineptè factus nihil operatur.*

6 *Citatio quando interrumpit præſcriptionem, non eſt curandum de ineptitudine libelli.*

7 *Actus neceſſarius ad interrumpendam præſcriptionem licet ſit nullus: tamen ſi conſtituit poſſidentem in mala fide, interrumpit præſcriptionem.*

8 *Comparitio voluntaria facit valere citationem: & per conſequens interrumpit præſcriptionem.*

9 *Præſcriptio, an interrumpatur coram arbitratore?*

10 *Præſcriptio ſi fuerit interrupta: an ceſſantibus cauſis interruptionis poſſit iterum inchoari? Et diligenter diſcute hanc quæſtionẽ. vide Abbatem hic: quia vix poteris intelligere verba do. Feli. ſi non recurras ad do. Abb. in hoc loco.*

Litis conteſtatio ſola, an inducat malam fidem? poſt nu. 10. per vnam col. paulo plus.

11 *Productio libelli ſola, an interrumpat præſcriptionem in crimi nalibus?*

12 *Exceptio non interrumpit præſcriptionem.*

13 *Præſcriptio completa non poteſt interrumpi.*

14 *Præſcriptio interrumpitur per miſsionem in poſſeſsionem ex primo decreto: quæ poteſt ſola citatione interrumpi.*

Sequentes concluſiones vide per te. vſque ad capitulum ſequens.

¶ CAP. VIII.

Illud. ¶ Circa interruptionẽ naturalẽ adde Pe. de anc. in. c. j. pe. col. de præſcri. in. vj. vbi tenet idẽ qđ But. hîc: videlicet † q bona fides quo ad vnum iuuat præſcribentẽ, licet adſit mala quò ad illũ qui nõ eſt dñs. alle. p caſu. l. q balneũ. §. Titia. ff. qui po. in pig. ha. ſdẽ firmat Sal. ſ. l. cũ notiſsimi. §. imò. pe. col. C. de pſcri. xxx. an. allegando gl. in. l. ſicut. in verb. poſsidẽte. e. ti. & tex. in. l. Fulcinius. §. quid ſi aduerſus. ff. ex q. cau. in poſ. ea. Sed p Abbate hîc tenẽte contrariũ multũ facit rõ ſua. & tex. in. l. at q aliter. §. ſi quis dũ putat. ff. qđ vi aut clã. vbi ſi quis putat locũ tuũ eſſe qui me⁹ eſt: & celãdi tui nõ mei cã fecit vĩ, interdictũ mihi cõpetit. & ibi colligit Bar. q cõtra illũ videt clã fieri ad qđ negotiũ ſpectat in veritate: nõ ad qđ ſpectat in opi. Ita in ꝓpoſito mala fides relata ad non dñm, vĩ operari reſpectu dñi: q̃uis quò ad ipm adſit bona: tñ vtraq; opi. bene fundat. adde etiam Bal. in. l. ij. in fi. C. de rei vẽd. vbi dicit q ſicut alluuio auget poſſeſsionem: quia mutat figurã ſuperficiei: ita & multò magis ædificiũ. alle. l. j. in prĩ. ff. de acqui. poſ. ¶ Et ſubdit Bal. hîc. q inũdatio debet eſſe pluriũ dierũ, nõ monẽti. nã ſi recedit intra triduũ, nõ putat pſcriptionẽ interrũpi. a al's p̃dia eridano adiacẽtia rarò preſcriberenẽ: & ſubdit q ſicut p inundationẽ perdit poſſeſsio ſoli: ita ficcitate pditur poſſeſsio ſtagni & aquæ. alf. l. Attilicinius. ff. de ſerui. ruſt. p̃dio. & nõ putat q ꝓpter grandines vel niues immoderatas perdat poſſeſsio. alle. l. fiſtulas. §. fruméta. ff. de cõtrah. emp. & dicit q per vnũ actũ interrũpitur poſſeſsio. alle. gl. maiorẽ in fi. in. l. nemo. §. tẽporalis. ff. de reg. iur. poſtea ſubdit in. iij. colũ. q ſi eſt interrupta naturalis tñ, nõ impedit pſcriptio. per. l. ſi fundũ. ff. de fun. do. & q ſi ex duobus colonis vn⁹ eſt expulſus, tota poſſeſsio retineret per remanentẽ. p. l. p̃dia. ff. de acqui. poſſ. Et ſi colon⁹ qui erat abſens nõ eſt reuerſus ad fundũ ſuſpicãs ſe poſſe repelli, dũs perdit ciuilẽ. Quia licet poſſeſsio nõ ſit in ipſo, tñ ꝓ ipſum eſt in dño. & eſt colonus cã inſtralis, & organica: ergo deſtructo colono per vĩ, deſtruit dñi poſſeſsio. b Sed negligẽtia coloni nulla vi adhibita dñs nõ per b deret ciuilẽ: ſicut nec morte coloni. l. ſi de eo. §. ſi fortè. ff. de acqui. poſ. ſdm ipm. Adde etiã Bal. ſ. l. nec creditores. C. de pig. ac. vbi dixit. & gl. in verbo lõgi. q ſcietia rei alienæ etiã ſine mala fide impedit pſcriptionẽ. Et loquitur in creditore poſsidente pignus. nõ em poſsidet mala fide, cum habeat cauſam poſſidendi per traditionẽ debitoris: tñ ſcit rem alienam. & hoc dicit mẽti tenendũ. Dixit etiã Bal. in. l. j. j. col. C. per quas perſo. q ignorans ſe habere titulum licet habeat, nõ præſcribit: quia nõ dicitur habere bonã fidem. & hoc vbi titulus eſt neceſſarius. & ſequit ibi Sal. allegans prò caſu. l. poſſeſſio. §. & ſi poſſeſsio. ff. de acquir. poſ. vbi licet per procuratorẽ acquiraẽ poſſeſsio ignoranti: vſucapio tamen competit ſcienti. Dicũt etiam Bal. & Ang. in. l. ſi quis emptionis. ¶. de pſcri. xxx. ann. q ſi probatur quem habere ſcientiam rẽi alienæ, eoipſo ꝓbata eſt mala fides. & dicit Abb. in. c. ij. per illum text. de reb. eccle. non alie. quòd inuadens rem alterius ex titulo apertè inualido, dicetur eam rapere. Et dicit Sal. in. d. l. cũ notiſsimi. §. imò. ad fi. q ſi quis variauit: puta quia poſtquã habuit conſcientiam rei alienæ, plenius informatus depoſuit cõſcientiam rei alienæ, & reincipit habere bonam fidem, nõ interrũpitur præſcriptio per illã mẽdiam erroris conſcientiã. alleg. Inn. in. c. fi. j. eo. & dicit eſſe notandignum. & ſic declara quod dicit hîc Ab. in vlt. char. verſi. ſed quæro ad declarationem. dicetur latius in dicto. c. fi na. circa ciuiles interruptiones. primò dum dicit Abb.

2 † quòd præſcriptio ſtatutaria. x. ann. interrumpitur ſola citatione, æquiparãdo eam præſcriptioni. xxx. ann. merè odioſæ. Adde Ang. in. l. ij. §. ſi rẽ. ff. pro empto. & ſ. l. ſicut. C. de præſcri. xxx. an. ibidẽ tenet. Contrarium tenet Imo. hîc: quia non reperitur iure cautum q talis interruptio habeat locum in præſcriptione minori quàm tricẽnaria, Idem Imo. in. d. §. ſi rem. quia certum eſt q libertas ſeruitutis ruſticæ præſcribitur etiã ſine titulo & bona fide. x. annis merè in odium negligentis. l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſuca. notat Bar. in. l. hęc autem. ff. de ſeruit. vrb.

a præd. & tamen per miſſionem executoris[a] non interrumpitur. probatur in. l. ait prætor. §. fi. in verſi. ex ſupradictis. & ibi glo. ff. ex qui. cau. maio. ergo non eſt verum dicere q præſcriptio merè odioſa non tricẽnaria interrumpatur citatione. ¶ Primam partem tenet Alex. in. l. fi. in prin. ff. de eo per quem factum erit. Reſpondet ad. d. l. ait prætor. vt ibi per gl. in prima ſolutione: q ibi non fuerat facta miſſio executoris, vel q non intelligatur de præſcriptione libertatis à ſeruitute ruſtica ſed vrbana. in qua ſaltem requiritur bona fides. gl. in. l. fi. ff. quemadmo. ſer. amit. & no. in. d. l. hæc autem iura. Nam in vrbana non ſufficit te non vti: ſed opus eſt facto meo. vt ibi. & no. Ab. ſ. e. c. de quarta. in fi. Ideo debet bona fide fieri. & ſic talis præſcriptio libertatis non eſt merè in odium: meritò non ſufficit citatio. ¶ Adde Lu. conſi. xxxix. in præpoſita. q. vbi tenet comunem opi. propter dictum Bal. in. l. fi. C. de temp. in integ. reſt. pe. quia præſcriptio decennij inducta per ſtatutum loco præſcriptionis tricennariæ, habet eandem naturam quam illa cui ſubrogatur. Idem no. Pau. de ca. cõſi. cclxxxiiij. ij. col. & cõſi. cclxxxv. ante fi. Facit bonus tex. in. l. in contractibus. in fi. C. de non nume. pecu. per quem dicit ibi Bal. in fi. q ſtatuta abbreuiantia præſcriptionem legalem regulantur prout diſponunt leges quo ad legalem. & dicit ibi Sali. in vltimo notabili. q quicquid illa legalis habet impedire

3 vel reſcindere, impedit & iſta ſtatutaria. ¶ † Limita tamen egregiè quòd dictum eſt ſufficere citationem in interruptionem præſcriptiõis ſtatutariæ, niſi ſtatutum imponeret per præſcriptionem ſilentium non petenti quia ad eam interrumpendam non ſufficit citatio. qui enim citat, non petit: ſed vult petere. l. amplius non petitum. ff. rem ra. hab. ſecundùm Sali. in. l. fi. C. de præſcri. xxx. anno. contra Bar. in. l. cum notiſſimi. in prin. eo. ti. Poſtea ſubdit Sali. ſingulariter per verbum puto. q licet lit. conteſtatio perpetuet actionem quæ aliàs erat tricennaria vſq; ad. xl. an. vt ibi. Tamen non perpetuabit actionem in caſu dicti ſtatuti ad. xxx. an. quia lex non habet locum niſi in actione pro qua erat præſcriptio tricennaria. Sed vbi eſt minor. vt in redhibitoria, vel quantò minoris, perpetuat ſolùm ad. xxx. an. vt eſt glo. in ver. interrupta. in. d. l. cum notiſſimi. §. imò. quæ verba etiam notabis ad neceſſarium intellectum Ab. hîc in antepe. col. ver. & ſcias q de iure ciuili. dum alleg. d. l. fi. de qua meminit gl. pe. in. c. paſtoralis. in fi. de offi. ordi. & in. c. placuit præſcriptionum. in ver. xxx. xvj. q. iij. An autem de iure canonico fiat perpetuatio nedum ad. xxx. ſed ad mille an. i. in perpetuum, propter iniectum ſcrupulum malę fidei. dicetur infrà in ver. nouiſſimè. &

4 hæc not. ¶ † Deinde pondera bene dicta Ab. hîc. quia ſentit in ver. præterea dubitatur impugnando Bu. q ad interrumpendam præſcriptionem currentem contra eccleſiam non ſufficit citatio: ſed requiritur litis conteſt. per tex. in. c. placuit. §. poteſt. xvj. q. iij. vbi præſcriptio. xxx. an. ſine titulo* cum bona tamen fide æquiparatur præſcriptioni. x. vel. xx. anno. cum titulo & bona fide. & in iſta breui requiritur lit. conte. ergo & in illa: & ſic non ſufficiet citatio. In quibus verbis Ab. videtur firmare duo ſatis noua. ¶ Primò. q iura dicentia præſcriptionem. xxx. an. interrumpi. ſola citatione. habẽt locum in præſcriptione cùm mala fide. ad quam interrumpẽdam ſufficit diligentia interrumpentis per citationem[d]. Secus in præſcriptiõe tricennaria cum bona fide in qua non ſufficit citatio: propter fauorem qui datur bonæ fidei. ſicut in præſcriptione. x. vel. xxx. annorum, cui illa æquiparatur. ¶ Secũdò vult Ab. q præſcriptio cepta contra eccleſiam nõ interrumpitur per citationem: ſed requiritur lit. conteſta. quia cùm ibi requiratur bona fides, non eſt dicendum q ſit merè odio prælati negligẽtis inducta. Sed eſt etiã partim fauore præſcribentis. vnde opus eſt lit. cõteſtatione: quod alibi nõ legi ita clarè. Et communiter Doctores hîc in diſcurſu ſentiunt cõtrarium: dicentes præſcriptionem longiſſimi temporis interrumpi ſola citatione. Nam hoc limitabatur. niſi illa ſit cum bona fide. Et eſt limitatio maximi effectus: attento q hodie etiã in vtro q foro correcta ſunt iura de mala fide loquentia. vt in regula poſſeſſor. cum gl. in. vj. Et ſic citatio nũquàm ſufficiet. ¶ Cogitabam ſic dici poſſe q ſola bona fides ſine titulo non facit q præſcriptio lõgiſſima nõ dicatur merè odioſa: quia illud quod facit præſcriptionem mixtam requirit duas qualitates: videlicet bonã fidem. Itẽ & titulũ. vt hîc per Ab. & alios. Ergo mixtura non habet qualitates aptas alterare naturã præſcriptionis. & hoc multũ cõſonat. Sed obſtat tex. in. d. §. põt. per quẽ patet q ſola mixtura a bonæfidei facit præſcriptionẽ tricennariã eſſe mixtã: vel ſaltẽ ſimilẽ mixtæ. ergo idẽ in quadragenaria. Et ſic oportebit fateri q præſcriptio inducta cõtra eccleſiã nõ dicatur merè odioſa, ſed mixta: propter calorẽ bonæfidei. ad qđd Doctores in iſto titulo rarò aduertunt. & hæc

5 bene nota. ¶ † Dùm ſubdit Ab. q actus neceſſarius ad interruptionẽ ſi fiat ineptè, nihil operatur. vt hîc per eũ copioſè. & voluit allegare gl. in. c. ex tuarũ. in verbo putãtes. de purga. canoni. adde gloſſ. ſi in. c. cùm plures. de offi. delega. in. vj. cũ cõcor. quas dedi. in. c. gratũ. de offi. delega. ponendo quòd citatio inualida nõ per- b petuat iuriſditionẽ. b Facit gl. in. c. pe. in verbo legitimè. de foro cõpe. & in. c. bonæ. lo. ij. de elect. notat Bal. in. l. edita. xj. col. C. de edẽ. in re pe. padua. allegãdo. l. accuſaturus. ff. de adul. Et not. Ludo. copioſè. cõſi. ccccxij. & dicit Bal. in l. j. prope prin. C. ne ex deli. defun. q citatio & lit. cõteſt. ſi nulliter fiant, nihil operantur. allegat gl. de quibus hîc per Abb. & dicit Bal. in capi. j. iij. columna. de milite vaſal. qui cõtu. eſt. q proceſſus nullus nõ inducit interpellationẽ. fa c cit gl. in. l. iuſtè poſſidet. ff. de acqui. poſ. Dicẽs q decretũ iudicis inualidũ nũquã excuſat. & ſequitur Bal. in diſputatiõe. accuſatus. xxiij. co. & alij de quibus per Alex. in. d. l. iuſtè. vl. col. Cui adde Ab. in. c. cũ cauſa. ij. col. de of. dele. Ab. in c. decæterò. pe. colĵ. ti. proxi. Pau. cõſi. lxxxviij. ad fi. Lud. cõſi. cccxxx. ad fi. Facit gl. ſ. c. ex tenore c de reſcrip. cum cõcor. quas ibi latè cumula ui in. iiij. col. cũ. viij. ſeq. ¶ Dum dicitur ibi. q de reſcripto inualido nõ eſt neceſſaria mentio. d & dicit Bal. in auf. oẽs peregrini. C. cõia de ſucceſ. q ſtatutũ inualidum non excuſat à delicto. Quòd declara vt per Abb. in. c. cũ venerabilis. de conſue. poſt gl. ibi in verbo migraſſe adde etiã Bal. in. l. & poſt edictũ. ff. de iudi. vbi cõcordat cũ Abb. hîc. addẽs q ad interruptionẽ nõ requiritur peremptoriũ: ſed ſufficit vnica citatio dicit etiã Bal. in auf. offeratur. pe. col. C. de litis cõteſt. quòd proceſſus nullus ex defectu iuriſdictionis nõ interrũpit præſcriptionẽ. Idẽ ſi ex defectu perſonarũ, vt ſi citetur pupillus ſine au- e thoritate tutoris. Pulchrè etiã dicit Bal. in additionibus Spe. in ti. de citatione. ſe non legiſſe

d quòd citatio realis[d] interrũpat præſcriptionẽ. eſt verum q Ang. recedit à comuni opi. in. §. j. iij. col. in auf. de exhibẽ. reis. tamen ſequere ipſum per prædictatũ ꝓpter tex. in. l. fi pater. C. ne de ſta. defun. Nec vlla apparet ibi rõ ſpecialitatis in libertate. ¶ Verũtamẽ ſuper his notandæ ſunt quatuor declarationes. Prima eſt q licet citatio valuerit: tamẽ ſi fuit circũducta, nõ interrũpit præſcriptionẽ. Puta ſi pars faciẽs citari nõ cõparuit. & fuit citatio circũducta. iuxta. c. j. de do. & contu. in. vj. vel aliter. ita dicit

e Bal. in. l. fi. [e] poſt prin. ver. in eadem gl. ff. de eo per quem factum erit. & in. l. & poſt edictum. §. j. ad medium. ver. extra quæro. ff. de iud. & in l. j. in prin. ff. de in ius vo. Ex quo em nõ arctat

a ¶ Executoris. Ad de Spe. in ti. de executore. verſ. executoris. & Bart. cep. de ſer. vrba. prædic. c. xx. & Oldra. conſil. cclxxvj.

b ¶ Iuriſditionem. Adde Pau. de ca. in. l. j. §. j. de ſer. & in ſuo conſi. lxix.

c ¶ In. c. ex tenore. & ibidem vide quæ dixi in apoſ.

d ¶ Citatio realis. Vide omnino ad hoc. d. Alex. de imo. in. l. accuſaturus. de adulte.

e ¶ In. d. l. fi. & ibidem vide do. Alex. de imo. & adde eum in rub. ff. de in iusvo. vbi plenè. & in. l. quãuis. eo. ti. & per Frã. de capiliſt. d. l. j. de in iusvoc. alleg. in text. & Lapũ in. d. cle. ij. vt lite pen.

citatum, non interumpit. allegat Guil. de cu. in. l. ſicut. C. de ꝓſcrip. xxx. an. Quod dictum facit ad quæſtionem. de qua vidi dubitari in Rota. videlicet vtrum in caſu cle. ij. vt lit. pen. citatio circunducta inducat pendentiam litis: nam cum ſit inualida, ſeu non arctet citatum, non videtur inducere pendentiam, ſicut nec interruptionem. ¶ Non obſtat quòd ſola admiſsio tertij ad cauſam inducit pẽdentiam cum eo, etiam ſi nihil aliud faciat. vt per Egi. deci. dxlv. ſi pendent. quia admiſsio valuit: meritò inducit effectum ex ſola ſua creatione. Sic etiam non ob. dictum Bal. in. l. tutor. C. de inter. ma. poſt prin. vbi dixit quòd ad hoc vt bannitus non comparens in termino habeatur pro confeſſo, non eſt neceſse quòd accuſetur contumacia ſua, quia ſtatutum inducit ſtatim confeſsionem. & extollit hoc Ant. de Alexan. in. l. properandum. §. & ſi quidem. C. de iud. quia ſtatim quòd bannitus eſt citatus, citatio valida operatur effectum ſuum. & ſic cõfeſsionem abſq; accuſatione contumacię. Sed vbi actore non comparente citatio circunducitur, citatio non arctat. ſecundùm Guil. vbi ſuprà. & ſic erit reiteranda vt inualida: ergo non inducit pendentiam. ſicut etiam dicit. Abb. poſt Inno. in c. conſuluit. iiij. col. de off. deleg. quòd citatio circunducta videtur
6 ſublata. tñ cogita. ¶ Secunda declaratio. † eo caſu quo per citationem interumpitur ꝓſcriptio, non curatur an libellus fuerit malè formatus. Bar. in. l. accuſaturus. ff. de adul. ita intelligens gl. in auf. offeratur. C. de lit. conte. vbi etiam vide Bal. vlti. col. dicentem q̃ nullitas actus qui non eſt de ſubſtantia ad interruptionem ꝓſcriptionis, non impedit effectum interruptionis. quò ad actum qui eſt de ſubſtãtia. Et ſi diceres. data libelli ineptitudine ſnia erit ipſo iure nulla. c. cum dilecti. de empt. & vendi. vt ibi per Imol. ij. col. cũ concor. iam diu traditis. Reſpondetur quòd remanet effectus aliorum actorum, ſi aliàs ſunt valida ſicut dicimus quòd perempta inſtantia nõ pereunt actus iam conſummati citatione vel lit. conteſt. gl. in ver. iudicij. in. l. properandum. C. de iud. Bart. in. l. cum lite. & eſt. l. ij. poſt prin. ff. iudicatum ſol. & in. l. ij. in. iij. col. C. de eden. & in. l. ij. C. de fruct. & lit. expen. & omnes in. c. cauſam. lo. j. de teſti. & ibi poſui & limitabitur infrà. Generaliter autem de actu non neceſſatio tamen attentato & ineptè, quando noceat poſui multa noua
7 & pulchra in. c. cũ ordinẽ. ſo. j. de reſcr. ¶ Tertia declaratio. † licet actus neceſſarius ad interruptionem ſit nullus: tamen ſi conſtituit aduerſarium in mala fide. vt quia adeo informauit eum quòd effici poteſt malæ fidei, eſt inducta interruptio, non virtute actus iudicialis: ſed propter malã fidem ſuperuenientem. quę ꝑſumitur ex cõfecturis. Abb. hîc poſt But. reputans. hoc optimum. Et idem. Abb. poſt Butr. in. c. vt debitus. iij. colũ. de appel. & ita conſuluit Abb. j. vol. cõſ. cxiiij. Quidam habens duos filios. ad finem. & ſi diceretur q̃ denuntiatio facta mediante iudice non ſuo videtur extraiudicialis. per no. in. c. at ſi clerici. de iudi. & illa non cõſtituit in mala fide. l. ſi fundum. C. de rei ven. dixi. ſ. e. c. nihil. reſponde vt per Abb. hîc & latius in. d. c. vt debitus. vel dic contrarium procedit in denuntiatione merè extraiudiciali: ſecus vbi duo concurrũt: videlicet q̃ ſit in figura iudicij. Item talis q̃ inducat malã fidẽ. facit cle. cauſam. in fi. de ele. & qđ per ipſam no. Lud. conſil. cccc x. cũ cõcor. quas dedi in. c. cum cõtingat. vij. col. ver. ſexta cõcluſio. ¶ Quarta declara-
8 tio † per cõparitionem ſpontaneam validatur citatio inualida: & ſic operabitur interruptionẽ per tex. in. l. j. in prin. ff. de fer. cũ glo. q̃ incipit. no. tria. in fi. q̃ vult q̃ vbi vocatus cõparet ſponte, purgatur defect⁹ citatiõis. & dicit ibi Bal. in. ij. no. q̃ licet citatio non valeat, valet tñ comparitio: & qđ ex ea ſequitur: qđ dicit notãdũ. & pro hoc addit ibi Alex. de mente Bal. qa quãuis proceſſus rõne citationis nullę non poſsit ſuſtineri: tñ rõne cõparitionis & ꝓſentiæ debet poſſe ſuſtineri: cũ ſcđm cõem ſniam ſola pñtia ſufficiat abſq; citatiõe: vt ipſe cõcluſit. i. l. j. ff. de ĩ ius voc. & nr̃i doc. ponũt in. c. j. de iud. vñ dicit Bal. ĩ auf. ſi oẽs. C. ſi mi. ſe ab her. abſt. pe. col. q̃ ſtãte ſtatuto q̃ à die citatiõis vſq; ad certũ terminũ iudex debeat ſic facere: certè ſi nõ interuenit citatio, ſed ꝓſentia partis, illa operabitur idẽ q̃ citatio cũ debita expectatiõe citati. ſiſe no. Bal. in. l. j. pe. col. ver. vidi dubitari. C, vt quæ deſunt aduo. & illã gl. & Bal. in. d. l. j. ſe quutus eſt etiã Ale. cõſi. cclxiiij. Viſo ꝓceſſu. ij. col. Facit ad hęc cõſi. Cal. de iurepa. xj. vbi dicit q̃ inepta vocatio illorũ de vniuerſita te non nocet ſi ex ea ſe cõgregẽt nũero ſufficiẽti. qđ eſt aureũ. ¶ Ad dẽ elegãs dictũ Rot. de do. & cõtu. xj. ĩ nouis. Et egi. deci. cccl xiiij. qui per ſe. & deci. dxxxix. licet citatio. vbi dr̃ q̃ ineptè citat⁹ ſi dat ꝓcuratorẽ ad illã cãm, vr̃ ſciuiſſe de citatione: adeò q̃ ſufficit deinceps citare procuratorẽ etiã ad excõicationem audiendã. Sic dixit Bal. in addi. Spe. in ti. de reo. verſi. ꝑſumit quis citat⁹. q̃ libell⁹ etiã ineptus datus præſenti in iudicio & non citato, interũpit ꝓſcriptionẽ. Facit etiã cõcluſio Do. poſt Lap. in. c. quãuis. ij. col. de offi. le. in vj. vbi dicit q̃ licet cõiter dicat q̃ ſola citatio ꝓpetuat iuriſditionẽ. latè per oẽs in. c. licet. de offi. dele. Tñ fallit vbi partes vadũt amicabiliter ad iudicẽ cã euitãdi expẽſas, & ipſe ꝓcedit ſine citatione. quia talis actus ꝓpetuat iuriſditionẽ. Et iſta no. qa faciunt recentẽ
9 cumulũ rerum antea ſparſarũ. ¶ † Ad illud qđ corã arbitratore nõ fit interruptio. adde Ol. cõſi. clxxvj. factũ tale eſt. in vertice cuiuſdã mõtis. & Bu. in. c. quintauallis. xv. col. de iureiu. & in. c. ſuper qõnũ. in prin. in. v. col. de off. deleg. & Io. an. in Spe. de lit. cõte. §. effec-
10 tus. Limita vt hîc per Ab. ex dictis. ſ. in. iij. declaratiõe. ¶ † Nouiſſimè tenet hîc Abb. q̃ effectus interruptionis operatur quò ad tẽs ꝑteritũ: ſed nõ impedit inchoari in futurũ nouã ꝓſcriptionẽ. ſed ſecundũ perpetuationẽ tẽporũ inductã ex interruptiõe. iuxta. l. fi. C. de ꝓſcri. xxx. ann. quæ. l. nõ eſt correcta de iure cano. licet aliud dicãt But. & Imo. hîc. ſequẽtes gl. in. c. j. xvj. q. iij. & in regula ſine poſſeſsione. li. vj. Quas tñ gl. tutius eſt tenere ſcđm Ab. licet dicat contrariũ eſſe verius. vt hîc ſubtiliter p eũ. ¶ Diſtĩxit aĺs ſic. aut actor litẽ deſeruit aduerſa fortuna nõ impeditus. & tũc ꝓcedit opi. Ab. quia ꝓſcribens vr̃ poſſe nõ ab re arbitrari deſertorẽ iudicij vltro cepti, nõ fouere iuſtitiã. & ſic reijciet ſcrupulũ ex litis conte. iniectũ. aut actor deſeruit litẽ nõ ſpõte, ſed fortuna aduerſa impeditus. & tũc ſtent. d. gl. ꝓpter iniectã ſemel ſuſpicionẽ. & hæc diſtinctio ſapit æquitatẽ. Sed nũc cõſidero q̃ ſi haberenť iſti reſpectus, nõ ſolũ in. j. caſu fortunæ nõ aduerſantis poſſet ꝓſcriptio noua inchoari, imò cepta cõtinuareť, ꝓpter gl. aureã in. c. placuit. §. põt. in ver. interrupta. xvj. q. iij. quã approbat hîc Ab. ꝓpe. fi. & Lud. ĩ. l. ſi verò. §. de viro. xxxiiij. fal. ff. ſo. ma. dũ dicit q̃ litis cõteſta. ita demũ interrũpit, ſi fit eo aſo vt cã finiať: ſed caſu fortuito finiri nõ potuit. ergo ceſſante caſu fortuito non fit interruptio. ¶ Cæterũ. qa illa gl. nõ tenet. vt ſtatim dicã. Ideò omiſſa hac diſtinctione videbať mihi nũc trãſeundũ cũ. d. gl. q̃ effectus litis cõte. ſemel ab ea cõſummat⁹ ſemper duret cõtra poſſidentẽ, in quẽ eſt iniectus ſcrupulus cõſcientiæ ita aptus impedire inchoãdã ꝓſcriptionẽ, ſicut fuit apt⁹ rũpere ceptã. Et q̃ nõ ſit inſpiciendũ an ille deſtiterit caſu fortuito vel nõ. eſt gl. j. in. d. l. ſi. dicẽs quaſi oẽs doc. fuiſſe in hac opi. & ibi clarè Bar. dicẽs q̃ etiã ſi actor deſiſtat, & cõdemnetur in expẽſis reo abſoluto: tñ durat effectus interruptionis. idẽ Sal. ibi. dicẽs q̃ illud qđ ibi habeť de aduerſa fortuna, dr̃ ad maiorẽ euidentiã. Nã litis cõte. effectum ſuũ ꝓduxit, & cõſumauit circa perpetuationẽ actiõis. Ideò ex qua cã lis ſeu inſtãtia litis poſteà expiret nõ eſt curandũ. idẽ gl. & Bar. in l. ꝓperandũ. §. & ſi quidẽ. in verbo iudicij. C. de iudi. dicens q̃ perẽpta inſtãtia etiã culpa actoris nõ perit interruptio, & res remanet litigioſa. Pro hoc dictũ Bar. in. l. ij. C. de fruc. & lit. expẽ. & ita tenetur ſcđm Imo. in. c. plerunq; pe. col. de reſcri. ¶ Si diceres. ſumma æquitas vr̃ facere pro opi. gl. in. d. §. põt. Nã vt dicit hîc Abb. facilè erit voléti ꝓſcriptionem interrũpere conteſtari ſolũ litẽ. Rñdeo q̃ etiã facilè eſt citare tantũmodo. & tñ citatio aliq̃n ſufficit. vnde in effectu vr̃ dicendũ poſsidenti, q̃ ſi eſt bene armatus, vtatur contra deſiſtentẽ remedio. l. diffamari. C. de inge. ma. vt ſic ꝓnũtietur de iure ſuo, impoſito ſilentio illi de quo opinari põt q̃ ꝓpter ſpõtaneã deſiſtentiã ſenſerit iuriũ ſuorũ debilitatẽ. Non tñ dico q̃ iſta coniectura ſit ſufficiẽs ad leuandum ſcrupulũ iniectum poſſeſſori per iſtum actũ, qui ſolus ſcđm formã vtriuſq; iuris interrũpit preſcriptionem indiſtinctẽ. Vbi etiam cõſidero q̃ re vera ſola deſiſtẽtia nõ arguit diffidentiam iurium. ſed plerunq; litium execrationẽ. l. Itẽ ſi res. §. fi. ff. de alie. iud. mu. cau. fa. Dixi. ſ. eo. c. nihil. in prin. tum etiam. quia teſte imperatore in. d. l. fi. caſus fortuiti indicentes quẽ ad deſiſtendũ à lite ſunt innumerabiles. tẽporum enĩ, perſonarum, locorũ qualitas retrahũt plerũq; litigatores: quãuis iure armatos à cepta lite: cuius immortalitatẽ vel progreſſum inſperatũ prævidentes, ſufficere ſapienter putant ſi ſola liminis iudicialis propulſatione ſolenniter facta negligentiæ notã purgent. & poſsidentis cõſcientia maculata meliora demũ tempora expectẽt. Si enĩ (vt prædixi) non deberet iſta deſiſtentia ſpõtanea impedire nouam te-

lam præſcriptionis

lam præſcriptionis, tanquã videať præſumi de iure agẽtis. Profectò eadẽ rõne præſcriptio iã cepta nõ deberet interrumpi. Et iſta rõ hucuſq; inclinauit me contra opi. Abb. ¶ Nũc aũt occurit vrgẽs rõ pro opi. Ab. cõtra dictas glo. Totũ enĩ fundamentũ prædictorũ conſiſtit in ſcrupulo malæfidei iniecto ꝓpter litis cõte. Sed audacter nego con ſequẽtiã iſtã. videlicet facta eſt litis cõte. quãuis ſoleniter. Ergo iniecta eſt mala fides: cõtrariũ enĩ expreſſè ſenſit hîc Abb. poſt Bu. in. vj. col. ver. vnde clarius proſequẽdo. inquãtũ dicit q̃ litis cõteſtatio facta corã incõpetenti iudice nõ interrũpit: niſi cõſtituat aliter aduerſariũ in mala fide Id aũt ſit ſecũdùm ipm nõ ſola litis cõteſtatione ſed ali quid allegãdo &, ꝑbando p quod generetur mala fides. Et nõ curo q̃ loquanť in caſu incõpetentiæ iudicis. quia omnino ꝓſupponũt q̃ etiã ſi iudex ſit cõpetẽs, ſola litis cõte. nõ ſit apta inducere malã fidẽ. Et dicit hîc expreſſè Bu. in pe. char. ver. præſcriptiões verò quæ cauſanť. q̃ differẽtia eſt an lex requirat ĩterruptionẽ, an regrat malãfidẽ. volẽs apertè q̃ vbi ſufficit interruptio, non ſequatur ex ea ſola mala fides. ſentit idẽ Abb. poſt Bu. quãdo ſubdit cõteſtationẽ corã arbitratore factã nõ interrũpere præſcriptionem: niſi vltra hoc fiat actus inductiuus malęfidei. ergo ſola litis cont. hoc nõ operať. videmus etiã q̃ præſcri. tricenaria habẽs iã in ſe malã fidẽ interrũpitur de iure ciuili: ergo interruptio nõ eſt de ſui natura generatiua malæfidei. Et hoc eſt ratiõi cõſonũ. q̃ ſi ſunt tecũ litẽ conteſtatus, & aliud nõ ſit actũ, ꝑ hoc nõ ſit iducta mala fides. Cõcedo q̃ iducta eſt ĩterruptio & ꝑpetuatio. ſed finito tpe illi⁹ ꝑpetuatiõis, nihil videť obſtare, quĩ de iure canonico ĩchoari poſſit noua ꝑſcriptio cũ bona fide antea nõ maculata. ex quo. d. l. ſi. nõ eſt ſcđm canones correcta: quicqd dixerĩt di ętę gl. Verũtñ ſi opinio. earũ velles ſeq, prout hortať hîc Ab. limita eas: niſi moriať ille cõtra quẽ facta eſt cõteſtatio litis, & ſuccedat alius habẽs bonã fidẽ. quia licet de iure ciuili mala fides defuncti noceat ſucceſſori vniuerſali. l. cũ hæres. ff. de diuer. & tẽp. præſcrip. Tñ de æquitate canonica põt ab eo inchoari bonafides. ſecũdùm Imo. hîc. ꝓpter ſingulare dictũ Dy. in regula poſſeſſor. li. vj. de cuius veritate dixi ſequẽdo ipm ĩ. c. ſi diligẽti. v. colj. e. & iſta bene no. quia (ni fallor) nõ reperies declarata. ¶ Et ſciasvnũ caſum. in quo neq; citatio, neq; litis cõte. nec aliꝰ ꝓceſſus interrũpit. præſcriptionẽ. videlicet qñ iſtãtia eſt pempta, nõ lapſu tẽporis. ſed quia pars ĩ totũ renũtiauit cauſæ: puta trãſigẽdo. hoc ꝓbat gl. ſi. in. c. ſignificauerũt. de teſti. & ibi Ab. in. iij. col. ver. iij. no. reputãs tñ hoc durũ. Sed Are. ibi in vlti. col. firmiter tenet & extollit hoc per rõnẽ. quia actor renũtiãdo inſtãtiæ vr̃ quodãmõ pœnituiſſe interpellatiõis iã factæ: & fortè dubitare de iure ſuo. iõ nõ mirũ ſi actus habeť pro nõ facto. Et idẽ ſentit Bal. in. l. cũ mota. C. de trãſa. inducens gl. j. ibi, & glo. & Bar. in. l. j. in ver. omiſſa. C. de præſcrip. lon. tẽp. Et quia. ſ. feci mentionẽ de lege diffamari. poſſet quiſpiã ꝓponere dubiũ nouũ. quid ſi poſſidẽs alterius bona, intẽtauit cõtra eũ remediũ. d. l. & iteruenit, cõteſtatio litis ſola, vtrũ ꝑ ipſam ſit interrupta præſcriptio? videreť q̃ nõ. nõ enĩ vr̃ trahendũ ad eius præiudiciũ id quod ſpõte fecit permiſſiõe & fauore legis. ar. l. quod fauore. C. de legi. quã pulchrè ornaui in. c. dilectus lo. ij. vij. col. de teſcri. ¶ In cõtrariũ facit. quia à quocunq; pricipio cauſata fuerit cõteſtatio litis, ſatis eſt q̃ adimpleta eſt lex dicẽs litis cõte. interrũpere ꝑſcriptionẽ. Sed poſſet dici quòd ipſa litis cõte. ex parte poſſidentis habuit in ſe petitionẽ: quia petijt ꝓnuntiari rẽ eſſe ſuã. & ex parte diffamãtis habuit ſolã negationẽ. q̃ non vr̃ propriè actus inductus ad vulnerãdam præſcriptionẽ: ſed potiꝰ ad reſiſtendũ illi petitioni. neq; arguit ille actus vigilantia illius cõtra quẽ præſcribiť, cũ nõ vltro, ſed impulſus fecerit: niſi fortè cõſtaret q̃ ſi nõ fuiſſet vocatꝰ ꝑparabat ſe ad iſtud
11 iudiciũ inchoãdum. cogitabis. ¶ † Dũ ſubdit Abb. poſt Bar. in. d. l. naturaliter. q̃ ſola libelli productio interrũpit præſcriptionẽ in criminalibus. & idem Bar. in. l. mariti. §. quinquenniũ [a] . ff. de adul. per illũ tex. in ver. poſtulata. & ſentit Bal. in. l. j. C. qñ libel. prin. datus. adde Lud. tenentẽ contrariũ in. l. j. in prin. ff. de arbi. alle. Bal. & bñ. in. l. fi. in fi. prin. ff. de eo p quẽ factũ erit. & gl. in. l. ij. §. fi. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. & in. c. placita. xv. q. iiij. q gl. intelligũt. l. miles. §. ſexaginta. ff. de adul. q̃ ibi interuenerit citatio. vnde Bal. in. l. j. C. qui. admi. intelligit. d. §. ſexaginta. q̃ lebellus die feriata porrectus opereť tm̃ ſimplicẽ porrectionẽ nõ effectum ex libello aliàs reſultantem. ergo nec interruptionem. dicit tamen Lu. cogita. Sed addatis Ang. in. l. j. in prin. C. de iudi. & in. l. j. in princ. ff. de in ius voc. vbi hoc firmat. dicens q̃ poſitio inquiſitionis in actis, vel productio libelli non inducunt pendentiam litis. & ita dicit fuiſſe deciſum Peruſij in. q. arduiſſima. Similiter dicit Ange. in. l. qui vxori. ff. de adul. q̃ vbi ſtatutum requirit pendentiam proceſſus, nunquàm ſufficit mittere inquiſitionem in actis abſq; citatione. Et ita dicit fuiſſe conſultum & iudicatum Florẽtiæ. Hoc etiam firmat Ang. in. l. ſi quis poſt eà. ff. de iudi. & in. l. ſi maritus ſit in magiſtratu. in princ. ff. de adul. addens nũquàm dici proceſſum initiatum, nec iuriſditionem præoccupatam per ſolam dationem libelli accuſatorij abſq; citatione. & ita conſuluerunt do. Benedi. & d. Pet. de peru. quibus adde Bal. in. l. fi. §. illud. C. de tempo. app. vbi motus ex glo. ibi. dicit q̃ ſtante ſtatuto q̃ teſtamentum non inſinuatum poſſit inſinuari: niſi prius poſtulata ſit caſſatio. non diceturpoſtulata, nec exordium accepiſſe: niſi prius interuenerit citatio. quod tene cordi ſecundùm eum. & idem ipſe repetit in. l. j. in prin. C. de li. conte. ſentiens tamen valere conſuetudinem q̃ ſolùm à iudice poſtuletur. de quo per eundem in. l. ſi ea. in fi. C. qui accu. non poſſ. & in auf. habita. ante fi. C. ne fi. pro pa. & per Bar. in. l. in hac. C. de don. & q̃ ſola libelli oblatio non [a] ſit de proceſſu vide gl. & Bal. in. l. j. ff. de in ius vo. & copioſe Alex. in rub. C. eo. ti. Et q̃ non inducat pendẽtiam litis: tenet etiam Ang. in. l. denuntiaſſe. in prin. ff. de adul. & in l. libertus. ff. de in ius vo. & ad tex. in. d. §. quinquennium. in ver. poſtulata. in quo ſe fundat Bar. reſponde ſupplendo. ſcilicet per citationem ſecundùm prædictos. Saluaretur autem opi. Bar. quando verba legis vel ſtatuti non exigerent aliud quàm ſimplicem libelli porrectionem. ſecundùm Bal. in. l. j. C. quando libel. prin. datus. & ad intellectum. d. §. ſexaginta. dum loquitur de libello dato die feriata. multa dixi in. c. fi. iiij. col. de iudi. & iſta bene no. ¶ Vltimò de materia interruptionis potes te extẽdere ex dictis Doc. vbi. ſ. & Alberi. Bal. & Alex. in. l. fi. in prin. ff. de eo per quem factum erit. & Ab. j. vol. conſi. xcviij. Nitar in præſenti. xxvj. col. ver. xviij. qõ. vbi etiam ſequitur gl. impugnatas. ſ. in ver. nouiſſimè. dicentes præſcriptionem interruptam non poſſe amplius inchoari. Multa etiam ponit Archiepiſcopus florentinus in. ij. parte ſuæ ſum. fo. lxxj. ver. quot autem modis interrumpatur. & Ang. are. in. §. pœnales. in vlt. col. inſti. de actio. vbi ſuccinctè refert Bar. in. d. l. naturaliter. aliquid etiam per Pe. de anch. in. c. j. de præſcri. in. vj. & ibi etiam quando interruptio quò ad vnum operetur quò ad alios. Multa etiam & re vera bona poſuit Firmanus in repertorio. in ver. præſcriptio interrumpitur. tamen vt habeas aliqua fragmenta vltra iſtos præter ea quæ ſupra dicta ſunt. diſcurre breuiter xvj. conclu. ¶ Prima conclu. Si ſtat per reum quominus fiat conteſtatio litis, quia citatus ſubterfugit, habetur pro conteſtata quò ad interruptionẽ. & alios effectus. Bald. in. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis cau. per illum text. quem dicit non eſſe alibi. & ipſum etiam extollit Bald. ad hoc in dicta. l. fina. in prin. iij. col. ibi. vnum eſt tamen. de eo per quem fac. erit. dicens etiam quòd de hoc eſt gloſſ. ordi. in. l. conſtitutionibus. ff. de act. & oblig. idem etiam Bal. allegando dictum. §. ſi quis. in. l. ij. C. vbi in rem act. & in. l. more. C. de rei ven. & Cy. in. l. ſicut. C.

[a] ¶ §. quinquenniũ. & ibidem vide. d. Alex. de imo. ad. de Bal. in additio. ad Spe. i ti. de lib. cõfec. verſ. eſt fundamentum.

de præscri. xxx. an. & Io. fabri. in §. pœnales. insti. de actio. & ꝙ ficta litis cõte. prosit. vide Ludo. cõsi. clxxiiij. amplissime doctor. ij. col. & ecõuerso: si actor nõ comparuit, ꝓcessus ab eo inchoatꝰ per citationem nõ interrumpit præscriptionem. Guil. de cu. in. l. sicut. C. de præscrip. xxx. an. cuius dictum extollit Bal. in. l. post edictum. §. j. ver. extrà quæro. ff. de iud. in. d. l. fi. in prin. in. j. col. ff. de eo per quẽ fac. erit. & in. l. j. in prin. ff. de in ius voc. & dixi. s̃. in. j. declaratione. ¶ *Secunda conclu.* Si nuntius qui citauit non retulit, vel relatio non fuit redacta in actis, nõ dicit interrupta ꝓscriptio. Pe. de anch. singlr in cle. ij. vt lit. pẽ. propter dicta Doc. ibi. dum dicunt ꝙ citatio nõ inducit pendentiam litis: nisi nũtius retulerit. quod reputat bene notandum. Et hoc modo cõsidera ꝙ impetrans citationem committi non desinit adhuc esse negligens: nisi deducat actum ad perfectionem. & facit quod proximè dictum est de doctore non comparente. & quod dixi. s̃. in. j. declaratione. ¶ † *Tertia conclu.* Exceptio non interrũpit ꝓscriptionem.[a] glo. in ver. exceptiones. post prin. in. c. ij. de ordi. cog. & ibi vide Ab. pe. col. ver. quæro qualiter. Are. in. c. placuit. §. potest. xvj. q. iij. Bar. in. l. fi autem. §. fin. ff. de neg. gest. Bal. in. l. ij. in fi. C. de ædi. acti. Ang. in. l. cùm notissimi. in. §. imò. C. de ꝓscri. xxx. an. Ioã. an. in Spe. de ẽp. & vẽ. §. nunc dicendum. Limita. nisi actio proponatur ꝓ modum exceptionis: puta per viam compensationis.[b] Bald. in. d. §. imò. & Bar. pulchrè in. l. omnes actiones. ff. de reg. iur. ¶ *Quarta conclu.* Etiam per ynum testẽ, dummodo omni exceptione maiorem cum iuramento partis probatur factam fuisse interruptionem. Car. consil. cviij. petitur quædam sententia. ¶ † *Quinta conclu.* præscriptio completa non potest interrumpi. Ab. in. c. auditis. vlti. noj. eo. Car. consi. cxxxj. reperitur quoddam instrumentum. per tex. cum glo. in ver. post. in. c. cùm de beneficio. de præben. in. vj. facit glo. s̃. eo. in. c. vigilanti. cum cõcor. ¶ *Sexta conclusio.* † Per missionem in possessionem ex primo decreto interrumpitur præscriptio, quæ potest sola citatione interrumpi. Ludo. consilio. xxxviij. Secus si esset præscriptio, in qua non sufficit citatio. ita intellige Ludo. in suis singula. in verbo decretum. in fin. Dum dicit quod licet missus ex primo decreto habeatur pro misso si per reum impediatur. c. contingit. de do. & contu. nõ tamen quò ad interrumpendam præscriptionem. alleg. gloss. fin. ad fi. in regula sine possessione. in. vj. quam dicit esse singularem: & licet hoc dictum videatur verum intelligendo de præscriptione in qua non sufficit citatio. vt etiam sentit Barto. in. l. fin. circa medium. ibi. si verò agebatur. ff. ex quib. cau. ma. & Bald. in. l. consentaneum. viij. colum. versi. dictum Barto. est nouum. C. quomodo & quando iu. tamen gloss. in. d. regula fine possessione. non dicit hoc: sed vult aliud notabile. qđ dicta possessio quam quis fingitur habere quando fuit impeditus immitti ex primo decreto, non iuuat ad inchoandam præscriptionem. Et ita eam ponderat Lud. in singu. prędicto in meo libro impresso per numerum. cccc viij. incipien. lex quãuis &c. ¶ *Septima conclu.* Si possessor non habet domicilium: puta quia vagatur, non potest practicari. l. ij. C. de anna. exceptio. gloss. ij. reputata singularis in. l. cum hæreditas ex trebellia. ff. ad trebel. quam sequitur Bald. in. d. §. imò. & omnes. maximè Pau. in. d. l. cum hæreditas. dicentes quòd tunc habebit locum remedium illius. l. & quòd poterit conueniri coram quocunq; iudice tanquam vagabundus. iuxta. l. hæres absens. ff. de iudi. ¶ *Octaua conclu.* Si modicum tempus restabat ad præscribendum, potest etiam maior restitui aduersus interruptionem. alleg. Barto. in. l. qui fundum. §. qui bona. ff. pro empto. latè Ludo. in. l. possideri. §. Labeo. ff. de acquir. possess. intelligens hoc in præscriptione merè fauorabili. non in alia. vt ibi per eum. & per gloss. in. l. in vsucapione. ff. de diuer. & tempo. præscrip. ¶ *Nona conclu.* Ideò libelli correctio non interrumpit præscriptionem sicut citatio: quia maior est diligentia in missione executoris quã in libelli datione: quia plus participat de iudicio. nam inter litigantes est iudicium. l. inter litigantes. ff. de iudi. Et executoris missio participat factum partis & iudicis. & peruenit in notitiam aduersarij. quod non est in libelli datione: quia potest offerri soli iudici etiam absente aduersario. ita declarat Albe. post Iac. de are. in. l. ait prætor. §. fi. ff. ex quib. cau. ma. ¶ *Decima conclu.* † Interruptio facta contra principalem non nocet fideiussori ignoranti & non citato: quoniam contra actionem in ipsum competentem ipse præscribet: licet eadem præscriptio fuerit interrupta contra principalem per agnitionem debiti. Ange. consilio. xxxij. quidam Andreas thuræ de tuderto. quia ciuilis interruptio non egreditur terminos suos. licet secus in naturali. l. naturaliter. ff. de vsucap. & notant omnes hîc. & gloss. in terminis. in. l. cùm quis. §. si quis ꝓ reo. in gloss. iij. ff. de solu. & non est alibi. secundùm Barto. ibi respondentem latè ad. l. fin. C. de duo. re. quod ibi obligationes reorum sunt equales. sed hîc vna est accessoria. ex qua responsione infert interruptionem factam contra vnum ex executoribus operari contra alium. ¶ *Vndecima conclu.* Si recipio à te annuam mercedem pro eo qđ tibi faciendum concessi, nunquam præscribam vt non facias: licet eo iure nunquam vtaris. Alberi. solenniter in re pe. l. de quibus. lvij. col. ff. de legi. ponens latè quod si rex concesserit comiti pedagium. & de hoc recipiat ab eo annuam mercedem, non perdit comes ius pedagij per diuturnum non vsum: quia illa præstatio videtur interrumpere præscriptionem. ¶ *Duodecima conclu.* Non interrumpitur † præscriptio per sequestrum. Cardi. in cle. prima. xviij. quæstio. de sequest. possessio. & fruct. nisi actum sit inter partes[c] quod sequester possideat: & tunc non perduntur alia commoda ex possessione surgentia. vt releuatio ab onere probandi: & similia. vt per eum. & aliquid per Abb. in capitu. examinata. vij. colum. de iudic. dum ponit quando in sequestrum transeat possessio. ¶ *Decimatertia conclu.* † Receptio testium perituro-rum: facta iuxta formam. capitu. quoniam. in princi. vt lite non conte. non interrumpit præscriptionem. But. ibi in. vij. colum. ¶ *Decimaquarta conclu.* per iudicium in quo agens succubuit, non interrumpitur præscriptio. Pau. de cast. consilio. ccxcix. penul. colum. ¶ *Decimaquinta conclu.* per extraiudicialem protestationem non interrumpitur præscriptio. c. nihil.[d] s̃. eodem. & ibi dixi cum certis fallentijs. no. Butri. in capitu. auditis. iiij. colum. j. eo. & in capitu. super eod. de parochi. ¶ *Vltima conclu.* Simplex impertratio delegati non interrumpit præscriptionem. gloss. no. in authen. de exhi. reis. in princip. quã ibi valde no. Ange. & hoc intellige de interruptione ciuili. Naturalis autem non requirit figuram iudicij. & facilè inducitur: præsertim per ostensiones tituli aptas generare malam fidem. quod multis modis fieri potest. vt in locis. s̃. allegatis. vbi latius vide. & adde Oldr. consil. clxxvj. factũ tale est. ver. ad primã. vbi ponit an ꝓcessus factus coram arbitro vel arbitratore inducat interruptionem.

a ¶ Præscriptionẽ. Adde Bal. ĩ mar. versi. præscriptio, versi. j.

b ¶ Cõpensatiõis. Adde. d. Alex. de imo. in. l. accusatus. ff. de adulte. & Bald. in. d. l. fj. ad fi. C. de ędi. ac.

c ¶ Inter partes Adde Bar. in. l. interesse. ff. de acqrẽ. pos. & Bal. in. l. j. C. de. phi. seq. in. j. col. ver. tu autem istam materiam.

d ¶ Nihil. Et vide quæ dixi in apost.

SVMMARIVM.

1 *Agrimensor debet iurare: & ibi qualiter iurare debet.*
2 *Agrimensor si aliquem damnificat, contra quem agere debet damnificatus? Adde nu. 3. ad idem.*
4 *Agrimensor & iudex quo ordine procedere debent quando mittitur agrimensor ad mensurandum?*
5 *Confines qui & quando præscribi possunt vel non?*
6 *Confines episcopatuum si sunt incerti, quid fiendum est?*
7 *Confines si sint violati, vel aliter ibi maleficia cõmissa, quis iudex cognoscet de talibus maleficijs?*
8 *Ripa fluminis si est ita lata vt arari possit, non dicitur simpliciter ripa.*

¶ CAP. IX.

Via indicante. Circa materiam agrimẽsoris vltra ea quæ optimè ponit hîc Abb. adde † ꝙ debet iurare per. l. comparatiões. §. omnes autẽ. & ibi gl. & Bar. C. de fide instru. & l. hac edictali. §. illud. C. de secũ. nu. & ibi Bal. & Salic. & Ang. are. in §. quædam. ad fi. insti. de ac. post Bar. in. l. Theopõpus. ff. de dote præleg. Et iurat præsentibus partibus, vel legitimè citatis, & contumacibus. fortè enim opponet ei pars quòd est suspectus. secũdũ Are. in. d. §. quę dã. Et dicet partibꝰ quòd tali die & hora veniãt ad fundũ visuri mensurationem. allegat. l. aut qui aliter. & quod ibi Bart. ff. quod vi aut clam. & dicit Bal. hîc. ꝙ isti agrimensores iurant dicere veritatem non præcisè. sed secundũ iudicium suum. ne subeant ancepsperiurium. ar. l. j. ff. de vẽ. inspi. ibi. renuntiauerunt prægnantem videri. & idem Io. an. & Ab. post gl. ij. in. c. fraternitatis. de frigidis & malefi. dicentes ꝙ periti in arte iurãt solùm de credulitate. not. Bar. in procemio fforum. Bal. & Ni. in. d. l. j. Bal. & Sali. in d. l. comparationes Bu. Bal. Imo. & Ab. in. c. proposuisti. de proba. Ange. in auth. vt præponatur nomẽ imperatoris. in fi. & in. l. si vacantia. iij. col. C. de bo. vac. lib. x. Dicẽs idem in doctore præsentante scholarem examinandum. Si tamen isti habeant deponere super re de qua possunt habere notitiam non opinatam sed certam, debent iurare ita esse. Bar. in. d. l. Theopompus. Bal. in repe. l. ij. xxiiij. char. ff. de iureiur. & in prima const. fforum[a] iij. col. ver. circa sextum. & Lud. in. l. j. §. fi. ff. de verb. ob. & fortè videtur idem in agrimensore. & si isti assumuntur de communi partium consensu, non est opus vt iurent. Bart. in. d. l. Theopompus. quasi in medio. ibi contra prædicta. & sequitur But. in. c. veniens. lo. j. ij. col. de testi. Respondent ad tex. in. d. §. is illud. vel ꝙ ibi erat assumptus de mandato iudicis à partibus. vel quòd expresè actum erat vt iurarẽt Vnde dixit Bar. in. l. Lucius. in fi. ff. de fideiuss. ꝙ vbi fides alicuius est approbata ab vtraq; parte, non requiritur ꝙ dictum suum sit iuratum. de quo per Butr. in. c. finem. vlt. col. de do. & contu. Et vbi iudex motu proprio vellet se informare ad dictum periti, non oportet vt deferat iuramentum. Bal. in. c. si duo. de pace tenen. & in. d. prooe. fforum. vbi loquitur de consiliario assumpto à iudice. Idẽ dic in perito electo à ppło ad certum officium suæ peritiæ. quia si iurauit in prin. officij, non cogitur in singulis relationibus iurare. Nic. de neap. in. d. l. j. de ven. inspi. & Bal. in. d. §. is illud. ij. col. dixi de his ĩ. d. c. proposuisti. ¶ Et non est necessaria præsentia partis, quando isti referunt iudici. sicut dicitur de teste qui iurat parte citata, & deponit soli iudici. l. si quando. C. de testi. ita Bar. in. d. l. Theopompus. & Bal. in. d. §. is illud. quod dicit Are. in. d. §. quædam. esse perpetuò notandum. ¶ Et subdit practicam. ꝙ quando à iudice fiunt tales commissiones, faciat quòd partes sint præsentes. & ꝙ ille iuret. vt est dictum. & si opus est intricatum, debet bonus iudex oculis suis inspicere. & habito peritorum consilio iudicare secũdùm eum. & adde ꝙ mensuratio fit expensis communibus: etiam si vnus tantum contradixit. Salice. in. l. iij. C. fini. regundo. per. l. iij. §. j. ff. si mensf. fal. mo. dix. Forma autem libelli in pręposito ponitur per Floria. in. l. j. in prin. ff. fini. regun. vbi in effectu conqueritur Titius de vicino, vel simpliciter de cõfinium offuscatione. vnde petit vsq; ad tales terminos sibi adiudicari, & declarari illos esse confines. ¶ † Et ponit id de quo per Abb. hîc in. ij. q. videlicet contra quem agam quando sum damnificatus ab istis mensoribus. quia si factum est extra iudicium: & sine iudice: tunc aduersario meo existente soluendo, de eo quod ad ipsum peruenit mala ratione calculatoris nullam actionem habeo cõtra calculatorem nisi in subsidium aduersario non valente soluere. Secus si agrimensor vel calculator fecit malam vel dolosam relationem iudici. quia recta via ipse tenet[b] l. si duobus. §. idem Pomponius. & ibi glo. ff. si mensor fal. mo. di. quod bene no. Secundùm Flo. dicentem se ita vidisse in facto. Et contra illum qui mutat vel euellit terminos est pœna[c] quinquaginta aureorum. l. agraria. & ibi Bar. ff. de termi. amo. & etiam potest puniri in corpus arbitrio iudicis secundùm qualitatem personæ & delicti. l. ij. eo. titu. & l. j. C. de accu. & ibi latè Salic. ¶ Et ad primam qõnẽ Ab. hîc adde Bal. in. l. j. C. de suffra. vbi reassumit dicta Bar. in. d. l. j. ff. si mensf. fal. mo. di. ꝙ vbi datur honorarium non est propriè locatio. & per eundem in. l. j. §. sed scimus C. de lati. lib. tol. ¶ † Ad tertiam qõnem Ab. considera: ꝙ illa. l. qui grauatos. C. de censib. & censito. lib. xj. multum facit pro Bar. dum dicit ꝙ qui prætendunt se grauatos à perequatoribus onerum, debent conqueri intra annum. ¶ † Ad septimam. q. adde Bal. in. l. iij. C. fini. regũ. & Ab. in. c. ex literis. vj. col. ver. nunc quæro. de proba. vbi etiam dicunt ꝙ prima practica est certior: ideo laudabilior. §. curare. insti. de act. vnde primò mittat agrimensorem. qui ponat fines, postea pronuntiet eos sic in posterum mensuros. non autem prius pronuntiet eos mensuros vt ille ponet. & dicit Bal. in. c. cum causam. pe. col. de proba. ꝙ si fines sunt moti, iudex emendabit quod malè gestum est. ꝓ l. agrariã. ff. de termi. amo. & si nihil apparet, debet de nouo fines apponere iuxta consilium geometricum. alleg. l. iij. C. fini. regun. Et debet sequi quod verosimilius est, potius imitando vias publicas & regales in descriptionem finium iurisditionum, quàm paruas & vicinales: quæ sunt subiectæ mutationibus. & de his aliquid infrà. ¶ Ad vltimam. q. Abb. fortè melius est sequi Bar. verba in. l. quod nerua. pe. col. ff. depo. vbi dicit quòd aut peritus seruit gratis, & tenetur de culpa etiam leuissima. quia homines facilius ad eam labuntur. aut pecunia cepta. & tunc secus. quia homines magis cogitant: nec videtur quis se ingerere. ideo sibi non imputatur illud ꝙ videatur se asserere peritum. ¶ Attende circa gl. fi. & dic secũdùm Car. † hîc clarius cæteris. de mente glo. in. c. quicunq; xvj. q. iij. ꝙ fines prædiorum etiam ecclesiæ sunt præscriptibiles. quia ius nõ resistit. & sic potest intelligi iste tex. & ita summatur. Fines autem parochiarũ, diœcesum, prouinciarum, regnorum, & similes præscribi non possunt, si de eis constat, ꝓscribi possunt iure ꝓprietatis: nõ iure finiũ & sic limes manẽs limes nõ præscribit. imò quãcito ꝓscriptus est, definit esse limes. gl. in. d. c. quicũq; in fi. & cessat rõ confusionis. de qua hîc in gl. & si fines sunt turbati, ille qui incipit eos possidere vt solum proprium, incipit præscribere. Sed antè quàm sint turbati non: quia vter ꝙ vtitur finibus communibus ratione suæ partis. l. meritò. ff. pro soc. secundùm Car. hîc. Et licet aliàs. dixerim hîc. ꝙ iste locus præscriptus erit in posterum loco finium, & diuidet agros vel diœcesim. sed vbi erat olim communis, nunc est solius præscribentis. Tamen hoc non est dicendum. quia non est amplius ille locus loco finium, cum fines sint turbati, & per præscriptionem defierit esse limes. Sed vltra illum locum solum non erit meum. & sic erit dare notum limitem non consistentem in possessione communi vtriusq; partis, cum illud medium quòd datur inter extremitates vtriusq; parochiæ non sit possedibile. poterit autem instari coram iudice vt fines nouos ponat iudicio agrimensoris, & erunt communes. Considera tamen ꝙ si vera sunt verba gloss. in. d. c. quicunq; ꝙ limes manens limes nõ possit præscribi. videtur contrariari ei quod est dictum post Car. dũ dixit ꝙ etiã si constat quod est limes, potest præscribi iure proprietatis, non iure finium. Sed gloss. potest intelligi vt sentit hîc Abb. quòd vbi constat de limite, non potest præscribi quòd limes

a ¶ In prima consti. fforum. & ibi dem vide. d. Ale. de imol. in. §. omnem.

b ¶ Tenetur. Adde d. Alex. de imo. in. l. vbi exigitur de edẽ. & Bart. in l. quòd nerua. ff. depo. in pe. col. vbi ꝙ tenetur de culpa lata sicut dolo, non de leui vel leuissima.

c ¶ Est pœna. Sed quid. an si quis plures terminos simul euelleret, teneatur ad vnicã pœnã, vel ad plures: dic ꝙ ad vnicam tm̃. vt per. d. Alexã. de imola post ang. in. l. inficiãdo. §. infans. de fur.

vt limes extendatur de vno loco ad alium. Dictum autẽ Car. ſit diuerſum videlicet ꝙ etiam ſi conſtat illum locũ eſſe limitem, poſſum præſcribere ꝙ ſit meus. & tamen nõ deſinat eſſe limes. ſed bene deſinit eſſe locus communis. & hoc modo dictum Car. reformaret in alio dictam glo. dum dixit ꝙ ſtatim ꝙ eſt præſcriptus, dẽſinit eſſe limes. & ita procedere poſſet: quod aliàs hîc ſcripſi. vt ſuprà retuli. Sed certè videtur prima facie difficilis opi. Car. quòd ſi mihi conſtat iſtum locum eſſe limitem dicœceſis, ego poſſim poſſidere & præſcribere ipſum vt proprium. Nam cum error iuris non iuuet præſcribentem. vt dixi. ſ. eo. in c. de quarta. non videor poſſe præſcribere: cũ reſiſtat ius dicens limitem eſſe communem. l. adeo. §. fi. ff. de acqui. rerum do. Vnde cum de ſubſtantia limitis ſit quòd ſit communis, videtur vna contrarietas incõpaſsibilis in me credente iſtum locum eſſe limitem & eſſe prę ſcriptibilem iure proprio. Sed poteſt ſaluari duobus modis. Primò. ꝙ loc⁹ ſit limes. & hoc cõſtet ex libris antiquis. vel aliter. tn ex aliqua probabili cauſa mihi nõ cõſtet. & tũc pſcribã iu re ꝓprio. Secũdò ſaluari poteſt reſpectu vnius tertij prę ſcribentis contra Eꝑos illum locum vt proprium, neſcie do quòd ſit limes inter eos. Nam iſte acquireret vt proprium. & adhuc locus erit limes inter illos. & iuriſditio eorum erit cõis inter eos in illo limine. & iſta no. Et ſicut non præſcribuntur fines iure finiũ, ita cohęrentia finib⁹. gl. hîc per. d. c. ſuper eo. & intelligit ibi Abb. de omni prę ſcriptione etiam centenaria cũ titulo vel ſine, quia vbi materia eſt impræſcriptibilis, nulla cadit pſcriptio. & nõ intelligas de prædio ampliſsimo cohęrẽte confinibus. ſed erit arbitrio iudicis quantum ſpacium dicatur de cohęrẽ tijs. vt ibi per Io. an. & alios. Ea verò quę ſunt intra limites dicœceſis, vel parochiarum, bene præſcribi poſſunt. gl. hîc. per quã dicit Card. Eꝑm paduanũ poſſe præſcribere eccleſiam in dicœceſi vincentina. & facit capi. auditis ſ. & c. ad aures. ſ. e. ¶ † No. Ab. in. d. c. ſuper eo. loquẽs de Eꝑo Feſulano. qui in ciuitate Florentiæ præſcripſit quandam eccleſiam cum toto populo. Et iſta procedunt etiam in li mitibus dignitatum ſeculariũ: vt latius per Io. and. in. d. c. ſuper eo. vbi etiã ponit quòd limes eſt quædam longitudo vel latitudo diſtinguens ſpatium à ſpatio. & quandoq; lapis eſt pro limite. ſed in Epatibus, & ꝓuincijs aſsignant flumina, vel montes. ¶ Et dixit gl. in. c. fœlix. in ver. proprium. xvj. q. j. ꝙ ſi nõ poteſt probari vbi fuerint limites, ob. pręſcriptio. Cum iſtis concor. Ho. in ſum. de ꝓba. §. fi. quem etiam vide in rub. de relig. do. §. cui, ad fi. in verſi. qã autem dixi. vbi dicit quòd ſi termini Epiſcopatuum ſunt incerti, recurritur ad nouos terminos. vel ſcdm quoſdam ad terminos iuriſditionis ſecularis. quod vltimum ſigna. propter gl. no. in cle. ne romani. in verbo dicœceſis. de elec. quæ dixit quòd mutationes dominorum tẽporalium fa ctæ de ſuis territorijs non alterãt finem dicœceſum. ¶ Vn de inquit But. in. c. querimoniam. in fi. de iure patr. quòd ſi Imperator diuidit vnam prouinciam, per hoc non mu tatur ſtatus eccleſiarũ. Et no. quòd ſi de vna dicœceſi Papa facit duas, gratiæ expectatiuæ iam datæ ad eam, militant adhuc in vtraq; vt in extraua. Ioan. xxij. ſede apoſtolica. & ſi de vna communitate fiunt duæ, non diminuitur ſa larium aduocati iã conducti pro ea. & patrocinabitur ꝓ vtraq;. Do. in. c. quamuis. lo. j. de præben. in. vj. & idẽ dicerem in medico. eadem ratione. ¶ De maleficio autem commiſſo ſuper confinibus: quis iudex cognoſcat. [a] vide allegata plenè in libro maleficiorum. ſuper ver. necnõ ad denuntiationem. xxj. col. ver. quæro qñ maleficium. dixi in. c. fi. de fo. compe. ponendo poſt Abb. de ſtante in vno territorio, & fugittante in alio. vbi dicatur delinquere.

7 ¶ † Not. etiam quòd ripæ fluminis publici non veniunt menſurandæ quando eſt venditum prædium: niſi hoc ex preſsè dictum fuerit. Bar. in trac. qui incipit Tyberiadis x. col. ſicut etiam viæ publicæ cohęrentes limitibus non menſurantur. l. id quod. §. j. ff. de peri. & cõ. rei ven. Nam ꝑdictę ripę non venduntur. quia earum vſus communis eſt de iure gentium. l. riparum [b]. ff. de re. diui. Dicit tamen ꝙ foſſa q̃ eſt iter ripam & fundum noſtrum noſtra eſt. per. l. ij. §. ꝓtereà. & ibi no. ff. de aqua plu. arcen. vt latius per eum. Cũ quo cõcor. Bal. in rub. ff. de re. di. xij. col. & in. d. l. riparum. & quòd dicit Bart. ripas fluminis non eſſe mẽ ſurandas procedit quando in contractu fit mentio de ri pis excluſiuè. vel qñ ex verbis non apparet eas eſſe inclu ſas. ſed ſi eſſent incluſæ, & continerent aliquam vtilita tem. vt quando eſt ibi Salicetum bene menſurãtur. Bald. in rub. C. de contrahen. emp. in. iiij. q. ¶ Vnde dicit Bald. 8 in. d. rub. ff. de re. di. xj. colũ. † ꝙ ſi iuxta flumen eſt tanta terra q̃ arrari poſsit, non dicetur ſimpliciter ripa. & ita ſu per hoc latè conſuluit Alexã. conſil. mihi. cclxj. Ray. de ſa uiolis. Dicens quòd in venditione terræ arratoriæ venit quicquid eſt circa ripam. dummodo arari poſsit. & ſi in inſtrumento dicitur iuxta flumen. illa dictio iuxta. deno c tat propinquitatem [c] per vnum pedẽ, vel duos. alleg. Bar. poſt glo. in. l. quidam hiberus. ff. de ſer. rub. præd. & Ang. in. l. militis codicillis. ff. de teſt. mili. dixi aliqua de ripa in c. Rodulphus. xxvj. col. ver. & de ripa. de reſcri. Et viæ pu blicæ. flumina & littora nõ veniunt regulariter in vendi tione. d. l. riparum. cũ concor. pulchrè poſitis per Arch. in c. j. §. j. in gl. ſed quid dicens. xiij. q. j. vbi cõmemorat ſtio nem de qua dicit fuiſſe valde dubitatũ in diuiſiõe dicœce ſum ciuitatis Mutinę & Thegij. Nam reperiebatur ſcri ptum ſic. Teneat Thegium de domo dei vſq; Mazaliam. & in hos confines habeat ſuam dicœceſim. Dubitabatur vtrũ limes cedat limitato. & vtrũ dicta ꝓpoſitio de, inclu dat domũ Dei, vel excludat. & vtrũ ꝓpoſitio in, includat terminos, vel excludat. & vtrũ ꝓpoſitio vſq; ꝺcludat Mar zaliã, vel excludat. & licet malè appareat, qd iuris: tn vide tur ponere ꝓ regula ꝙ finis ſiue terminus nõ ſit de re limi tata: niſi aliud appareat. Ad qd etiã vide oĩno Bal. in. c. ſi gnificante. ad fi. de reſcri. Demũ qualiter ꝓbentur fines: d vide oẽs in. c. cum cãm. [d] de proba. & de mõ menſurandi diſtantiã ꝓ aerẽ tetigi in. c. olim. ſ. tit. ꝓxi. ¶ Vltimò ſciãt iuuenes quòd licet iuriſcõſultus in toto ti. ff. ſi menſ. fal. mo. dixe. nõ vtatur iſto verbo agrimeſſor, ſed agrimẽſor: tn non abuſiuè dicitur etiam agrimeſſor. vel à metior. i. menſuro vel melius à metor metaris. qd eſt metã ponere. inde caſtrametari & metari conuenit ꝓprie terrę metiri alijs rebus. vt habetur per vocabuliſtas. Demũ vide Old. cõſ. lxxxiij. an fratres. in fi. vbi dicit ꝙ limes ſumit⁹ largè & ſtrictè. & licet limites dicœceſum ſiue parochiarũ ſint im pſcriptibiles: ſecus in limitibus territoriorũ, vel agrorũ.

¶ alleg. no. in. c. * dilecto. de offi. archi. & eſt ratio. qa vt di cit Iun*. in. c. cũ cãm. de ꝓba. tẽporalia occupãti qñq; cõ cedũtur ſpũalia nũquã. vt no. xvj. q. iij. c. qcũq; ſcdm Ol.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Allegans impedimentum non excuſatur: niſi probet ſe adhibuiſſe diligentiam ad actum expediendum. Adde numer. de eadem materia.*
3 *Ius ſi redditur tempore peſtis, an præſcriptio dormiat?*
4 *Saluusconductus, an tollat impedimentum?*
5 *Impeditus facere aliquem actum: debet de hoc proteſtari.*
Quod limitat tribus modis. vt infrà per ordinem. 6. 7.
8 *Præſcriptio quando nõ currat, vel quando currat, & de ur reſtitutio.*
9 *Compenſatio fit ipſo iure in certo caſu.*

¶ CAP. X.

e [illegible]Xtranſmiſſa. [e] Tépore hoſti litatis nõ currit pſcriptio. ¶ † Perpetuò no. ꝙ allegãs im 1 pedimentũ non excuſatur probando im pedimẽtum: niſi probet ſe adhibuiſſe dili gentiã, & non potuiſſe actum expedire, ita dixit

ita dixit Inno. hîc quẽ ſequũtur oẽs. & gl. in. c. cupientes. §. quòd ſi per. xx. in verbo propoſita. de elec. in. vj. & Bart.
a pulchrè in. l. ij §. & quod diximus [a]. ff. ſi quis cau. dicens non ſufficere probare quod fuerit vis fluminis: niſi probe tur ꝙ eo tempore tu citatus receſſeras, & peruèneris ad flumen cauſa traſeundi. Pro quo dicit ibi Ange. eſſe text. meliorem de mundo in. l. qui commeatus. in prin. ff. de re mili. ibi dum tamen non tardius à loco ſe profectum præ bet quàm vt occurrere poſſit. quem tex. no. etiam Bar. in l. pręſes. C. de appel. Ad idẽ tex. in. l. quibus diebus. in prin. ff. de cond. & demon. ibi. nec per te ſtaret quominus eum ſubmoueres. ac ſi diceret ſecus ſi poteras remouere & nõ remouiſti. Vnde probat ꝙ nõ ſufficit probare diligentiã, niſi etiam probetur conatus ad repellendum impedimen tum. & illum tex. no. Bal. ibi & Lu. conſi. ccclij. iij. col. Cũ iſtis concor. But. in. c. cùm non liceat. vj. col ꝯ. eo. facit. l. ſed & ſi per prætorem. §. fi ferię. ff. ex qui. cau. maio. ibi. Si dies reſtituantur quibus actor agere voluit & interuentu feriarum impeditus eſt. vnde Ab. in. c. ſciſcitatus. ij. col. de reſcri. & in. c. plerumq; ad fi. eo. ti. extollens Inno. hîc. di cit quòd non ſufficit allegare impedimentum: niſi probe tur quòd fuit cauſa immediata quare non egit, probando diligentiam adhibitam. Adducit etiam not. in. c. j. & in. c. ad audientiam. de cleri. non reſi. vbi non ſufficit quòd ca nonicus de præſenti ſit infirmus vt habeat diſtributiones quotidianas: niſi appareat quòd infirmitas fuit cauſa non intereſſendi diuinis. probando qnòd ſanus conſueuerat intereſſe. quod no. ¶ Adde etiam tex. in. l. fi. §. illud. poſt medium. C. de tẽ. ap. in verbo ſummopere nixum. & di 4 xit Pau. de ca. conſi. clvj. j. col. quòd licet emphyteota nõ ſoluens canonem excuſetur ſi non poſſidet. Bal. in. l. ſolen nibus. in fi. C. de rei ven. tamen fallit ſi fuit negligens in petenda poſſeſſione pro prædicta. ¶ Vnde dicit Bald. in d. l. quibus diebus. quòd imputatur ei qui non acceſſit ad locum timore inimicorum, ſi omiſit petere ſecuritatem à iudice, per quam illi permitterent non offendere. juxta no. per Bart. in. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. preſi. & dixit in ru. de treu. & pac. quod intellige. quando dicta ſecuritas poteſt obtineri à iudice. ſecus ſi eſſet petenda ab alio. puta à duce belli. & in mittendo ad eum eſſet pericu lum in nuntio. vt per domi. meum de Are. conſi. xv j. præ ſupponitur in facto. ij. colum. ¶ Facit ad hæc regula de qua in. c. fin. de elec. vbi currit tempus impedito qui po tuit impedimentum remouere. & latè Lu. conſi. ccclij. & etiam conſil. lxxxiiij. inci. circa id quod quæritur. ad fi nem. vbi dixit quòd creditori conditionali currit tem pus quando erat in poteſtate ſua implere conditionem. alleg. Bald. & bene in. l. j. §. qui ſub conditione. ff. ſi quis omiſ. cau. te. quem etiam alleg. in. l. quãdiu. la. iij. ff. de ac quir. hære. & ibi Aret. in. ij. colũ. ¶ Pro tanto dixit Lu. pulchrè conſi. ix. inci. quòd pars &c. quòd non audiatur petens reductionem ad arbitrium boni viri poſt termi num datum à ſtatuto, licet dicat ſe fuiſſe impeditũ petere propter iuramentum de non petendo, cum in illo termi no potuerit petere abſolutionem à iuramento & redu ctionem. & allegat quædam ex prædictis. vt latius per eum. Pro quo facit dictum Bald. in. c. j. in fin. ſ. eo. vbi di b cit quòd præſcriptio currit excommunicato. [b] quamuis non potuerit agere, ſi potuit petere abſolutionem, & nõ curauit. ¶ Similiter dicit Ludo. conſi. cccxxxij. in prin. ꝙ nõ excuſat q dicit ſe nõ fuiſſe auſum petere cõfirmationẽ à ſuperiore ꝓpter metũ. quia debebat experiri & tẽtare an timendũ eſſet vel nõ. Sicut dicit Bal. in. d. l. ſed & ſi per pre toré. §. j. per illũ text. ꝙ nõ dicit ĩpeditus qui facilè potuit ĩpedimentũ remouere. Sic etiã Bar. in. l. penulti. ff. de adul te. dicit nõ excuſari occiſorẽ bãniti. qa nõ erat rite bãnit⁹: cũ debuerit ſueſtigare de iuſtitia dãni. Sicut ẽt dicit Imo. ĩ cle. ij. xiij. col. de ẽta. & quali. ꝙ nõ excuſat q potuit ſe fa 2 cere ordinari nõ obſtãte ĩpedimẽto. ¶ † Quę oſa & ſilia limita egregiæ niſi notoriũ eſſet ꝙ oĩs diligẽtia fuiſſet fru ſtratoria. vt j. dicetur poſt Pau. de ca. cõſi. cclxxxvj. Et vi de ipſum cõſi. ccxc. vbi etiam per prædicta dixit ꝙ præ ſcribitur actioni non ortæ quando actor poterat facere eam oriri. per. l. qui poteſt. ff. de re. iur. an autẽ oportet ꝓ teſtari. dicetur paulopoſt. & dicit Alex. conſi. ccciiij. Vi ſo proceſſu. ꝙ vbi appellans eſt impeditus: ita ꝙ non põt facere cõmitti cauſam appellationis, non ſufficit conatus vnus ꝙ adeundo ſuperiorem: niſi impedimentum perſe ueret. quo caſu eſt proteſtandum. & hoc narrandum in ꝓteſtatione. & ſolùm vltima mora nocet. vt ibi per eum. a §. & quod dixi mus. Et ibidẽ ad hoc vide oĩno. d. Alex. de imo.

3 ¶ † Ad illud de peſte, adde Bu. & Imo j. eo. in. c. cũ non li ceat. & But. in. c. cum dilecti. de do. & contu. vbi æquipa rat eam hoſtilitati. ampliat ſingulariter Ab. hîc. etiã ſi tũc reddebatur ius. Sed citatus horrebat fæuitiam peſtis. Cõ trarium in hoc tenet Rota de dolo & contu. xij. in nouis. & Imo. in. l. pe. §. ad crimẽ. xx. ff. de pub. iud. & ſentit gloſſ. in cle. quãdiu. in ver. aliàs. de appel. Concorda diſtinguen do vtrum peſtis eſſet à corruptione aeris, & complexio ci tati eſt facilè corruptibilis, tunc excuſatur. c. negotiatorẽ. ibi peſtem fuge. lxxxviij. diſtin. Aut eſt à contagione, vel complexio citati non facilè corruptibilis, & tunc nõ excu ſatur ſi redditur ius. Ab. latè in. d. c. cum dilecti. viij. colũ. ver. puto ꝙ ſi aeris &c. Cõſidera vnum. ꝙ ſi à peritis dici tur aerem eſſe corruptum, fortè ſemper excuſaretur cita tus. quia reſpectu cõplexionis non debet quis cõſidere, & exponere ſe periculo. nec facilè poteſt pars cognoſcere qñ ꝓpria cõplexio ſit apta reſiſtere malignitati aeris. & iſtud 4 experiri facilius ſuadetur quàm̃ practicetur. ¶ † Quòd autem eſt dictum de hoſtilitate. limitatur niſi quis poſſet ire ad locum in quo redditur ius, tranſeundo per hoſtes cum ſaluo conductu: quem pleriq; habuerunt in loco, & b ¶ Excõicato. Ad de Bal. in. l. j. in. ij. colum. C. de bo. ma. ver. op. dicit hîc. Et Panor. hîc in. iij. iiij. & v. col. eo vſi ſunt. ita Rota vbi. ſ. Et Imol. in. d. §. ad crimen. Q d etiam iutellige quando ſecuritas offertur ab eo qui fa cit citari ad locum non tutũ. vel quando veroſimile eſſet fortè ex conſuetudine concedendi tales ſecuritates ꝙ ſe curitas de facili obtineri poſſit. Sed vbi hoc non ꝓbatur, ſtandum eſt regulæ quàm dilatauit. in. c. accedens. lo. ij. vt lit. nõ cõteſt. ꝙ quis nõ tenetur accedere ad locum nõ tu tum. ſecundũ Are. d. cõſi. xvj. Et ita videt loqui Rota. vbi ſuprà. dicens quòd oportet probare ꝙ erat cõſuetum da ri & ſeruari ſaluum cõductum à ducibus belli. vt etiã di xi in. d. c. accedens. ver. ij. cõclu. Cum iſtis concordat latè Signorellus de homodeis conſi. xxiiij. inci. auno domini. Vbi excuſauit vaſallum, qui nõ renouauit inueſtituram vt promiſerat in primo contractu: qñ ꝓpter guerras non potuerat accedere, nec mittere ad abbatem: & fuit ꝓte ſtatus. Pulchra etiam ponit de his quidã ziliolus de cauil tellis in conſilio. cum lis &. q. xxx. col. ver. Item eſt haben da aduertentia. quòd eſt impreſſum poſt conſilia Pet. de ancha. vbi ponit ꝙ tempore hoſtilitatis dormit præſcri 5 ptio. ¶ † Dum ſubdit Ab. poſt Innocen. quòd iſti impedi ti debent proteſtari: vel vtile eſt quòd proteſtentur. addẽ tex. in. c. ſciſcitatus. de reſcri. ibi: dum tamẽ ſocijs. vbi Ab. idem tenet no. Alex. conſi. mihi. cxc. Inſpectis & pondera c ¶ §. fi quis ipſi. Et ibidẽ ad hoc vide Ludoui. & adde Pau. da ca. in cõſ. xxj. tis. ad fi. Facit glo. aurea. in. c. cupientes. §. ꝙ ſi per viginti. in verbo propoſita. dẽ ele. in. vj. Per quã dicit Imo. ſe ob tinuiſſe in vna cauſa appellationis. in qua appellans non poterat habere copiam iudicis: & permiſit labi tempus ſi ne proteſtatione. quia per illam negligentiam in nõ proteſtando ſuccubuit. & ſequitur ibi Do. & Alex. in. l. propa randum. §. ſinautem vtraq; ad fi. C. de iudi. & in. l. de pupil lo. §. ſi quis ipſi [c] prætori. v. col. ff. de opẽ. no. nun. ¶ Quin c imò amplius conſuluit Alex. cõſi. xix. Viſo proceſſu. quòd nõ dicit appellans feciſſe diligentiã, licet introduxerit ap pellationem ad ſuperiorem. & cùm nõ poſſet in primo ac ceſſu habere eiꝰ copiã, ꝓteſtatus fuit, & receſſit. Nã ſi iu dex poſteà redijt, debebat coram eo appellare. Qui enim nõ põt habere copiam iudicis hodie, habebit fortè cras.

alle. But. in. c. ex ratione. circa medium. de appel. Ange. in authen. ſed lis. C. de temp. appel. Bal. & Sali. in. l. fi. § illud. C. de temp. appel. per illum tex. in verbo. ſumma ope. & Ang. conſi. cxxxvj. quidam mattheus. & alia multa quæ vide. de quibus etiam per eum conſi. ccciiij. Viſo proceſſu. Vbi autem proteſtans propter metum iudicis videt quòd poſtea ceſſat timor, non tenetur amplius appellare. Bal. in. l. ij. C. de his qui per me. iu. non ap. Phil. in. c. fin. v. col. de appel. contra Imo. ibi. ¶ Ad hæc vltima vide etiã Are. in. l. j. §. dies. v. col. in fi. ff. quando ap. ſit. vbi etiam fir mat poſt Mat. mat. q̃ appellans coram honeſtis perſonis, propter defectum contingẽtem in perſona iudicis à quo, debet altera die requirere iudicem. ¶ Eſt verum q̃ domi ni mei de Rota tẽpore meo dixerũt contrarium in conſi lijs moti ex deciſione eorum in nouis. de ap. xxxviij. Item

a ¶ Impedimentũ. Adde Bar. in cõſ. in ci. Ex facto ꝓprio quòd ex cã. vbi etiã tenet q̃ qñ p iuramẽtum ꝓbãt. q̃ quis ſit caut⁹ vt nõ prius iuret quã ſibi à iu dice deferat. ad quod adde Bald. in addit. ad Spe. i ti. de ap. verſi. que 6 tpa. & ibi etiam Spe. in. §. breuiter. in ſumma. & adde tex. in. c. vltra tertiã. ſ. de teſti. & Ang. in. l. fi. C. de for. & Az. i ſum. de dila. & vi de Bal. in. l. ſcire oportet. §. fuſficit. ff. de excu. tu. vbi dicit impedi mẽtum ꝓbari ꝑ indicia & conie cturas: & non per iuramentũ: quòd tñ non tenet qñ agitur de leui prę iudicio.

ꝓtentata. & l. Item ſi appellet. quã ſequitur Nic. milus. in verbo appellatio. xij. col. ver. appellatio debet fieri. vbi clarè hoc non probatur. & ego qui cum eis tunc tranſiui in ſequenti audientia tenui contrarium per prædicta. qui bus tamẽ nõ omnes aſſenſerunt. Nec deciſiones proximè allegatæ faciunt cõtra prædicta. Solũ enim dicunt q̃ data abſentia iudicis poteſt proteſtari: non dicunt q̃ non opor teat reuerti quouſq̃ dici poſſit non inueniri. nec etiam ob. deci. Egi. ccclxxxj. ſi poſt ſententiã. quæ loquitur quãdo iudex ſe abſentat à loco iudicij. i. à tribunali tantùm. ſed à ciuitate: & tunc dicit q̃ appellans nõ tenetur eum ſe qui. ſed ſufficit proſequi coram iudice ad quem. ¶ †Limita tamẽ nouiſſimè tribus modis iſtud de proteſtatiõe. Et primò vt habeat locum qñ de impedimento aliter cõ ſtare non poteſt: vel cum agitur de cõſtituendo aduerſarium in mora: vel cum diligentia potuiſſet eſſe proficua. Sed qñ impedimentum fuit notorium, & diligentia nihil profuiſſet, vt quando ſemper fuit guerra notoria, & nun quã reddebatur ius. & nõ agitur de conſtituendo aduerſa rium in mora: ſed de excuſando ſe à negligentia peten-

metum iuſtum publicatio fiat in alio loco. dummodo eundem effectum notitiæ operetur, quem exigere vide tur forma à iure requiſita. & retuli in capitu. cùm dilecta. 7 xxxiiij. colum. verſi. limita. vij. de reſcrip. ¶ †Limita tertiò. dummodo impedimentum ſit ex facto iudicis. ſed ſi aliquis eſt impeditus ex propria perſona: puta infirmita te, vel carcere, non tenetur de neceſſitate proteſtari. Phi. in capitu. ex ratione. vij. colum. de appella. alleg. Petr. de anch. in dicto. §. quod ſi per. xx. & text. in dicto capitu. ex ratione. vbi de proteſtatione nihil dicitur. Ad idem. l. quæſitum. ff. de re iudi. & l. j. ff. ex quib. cau. maio. vnde Innocen. hîc dicit proteſtationem eſſe vtilem. non dixit neceſſariam. quod optimè firmat Imo. ponens triplex im pedimentum in capitu. fin. ij. colum. de appel. & vbi eſt impedimentum ex perſona impediti, non eſt opus prote ſtari. idem vbi eſt extrinſecum: vt propter temporum aduerſitatem. & dicit hæc eſſe dicta noua. & ſequitur ibi Phili. in. iiij. colum. dicens quòd vbi eſt impedimentum ex facto eius qui debet actum gerere, ſatis erit docere de diligentia & impedimento. ſed quod dixit Imo. de impe-

a dimento extrinſeco. reprehenditur per Alexan. in dicto §. ſi quis ipſi prætori. xij. colum. propter gloſſ. in. l. in omnibus cauſis. pro facto accipitur. ff. de regu. iur. quæ dicit quòd impeditus ab aduerſario debet proteſtari. & per no. per Ioan. andr. in dicto capitu. fin. dum dicit illam pro teſtationem eſſe neceſſariam, vbi metus infertur à lege, vel ſtatuto. & ſic extrinſecus. Bene fatetur quòd vbi im pedimentum eſt in perſona habentis actum facere, non eſt opus proteſtari. ex quibus verbis videtur res iſta intri cari. Sed poteſt teneri id quod vltimate ſcripſit idem Ale xan. in dicto §. & quod diximus. in lec. Paduana. videlicet quòd iſta proteſtatio ſolum requiritur ad oſtendendum quòd animus impediti erat perſicere actum ſi potuiſſet. Vnde ſi alio modo quàm per proteſtationem apparet ita fuiſſe animum ſuum, ſatis eſt. quia nihil refert quid fiat ex æquipollentibus. capitu. in his. de verbo. ſignifi. hoc mo do intelligo verba Phi. in dicto capitu. fin. iiij. colum. vbi dicit quod licet non requiratur proteſtatio in impedimẽ to caſus fortuiti: tamen ad euitandas opiniones, optima cautela eſt in omni caſu proteſtari de impedimento. & q̃ per eum non ſtetit, nec ſtat. & debet ꝓteſtatio fieri tem pore congruo, & publicè. & continere cauſam impedi menti: vt latius per eum. Non tamen omitto longam do ctrinam Cardi. conſilio. cliiij. incipien. redemptoris &c. in queſtio. quæ vertitur inter Andream. vbi dicit quòd quando tempus eſt vtile non ſolùm reſpectu initij: ſed re ſpectu curſus, non eſt opus quòd impeditus proteſtetur. exemplificat in anno. & die: qui dantur vaſallo ad renouã dam inueſtituram mortuo domino. iuxta. capitu. ptimo. quæ fuit prima cauſa bene. amit. in quo conſuluit non eſ ſe opus proteſtari, ſi non potuit habere copiam noui do mini. Aut tempus eſt continuum in princip. & in progreſ ſu. & tunc opus eſt proteſtari. & ſic intelligit. dicto capit. fin. de appella. Et multa alia iura de quibus per eum exten dentem hoc melius cæteris. tamen magis, conſonam præ dicta, licet de ipſis nõ inuenerim Modernos ſcribentes in aliquo loco. ideo tene mẽti. ¶ De modis aũt probãdi impedimẽtum[a] vide Bal. pulchrè in. l. j. C. de dila. cum cõcor. de quib⁹ ꝑ Alex. in. d. §. & qd̃ dixim⁹. & per Firma. in ver. impedimentum. & aliàs dicã. Vide etiã ad prędicta Bal. in l. fi. C. de adul. dũ ponit q̃ ſi ſtatutum dat terminũ. x. dierũ ad probãdum: & intra illud tẽp⁹ actor fecit quicquid po tuit, exeuſatur: dũmodo cõſtet de illo conatu. Et no. etiã q̃ ſi impedimẽtũ eſſet ex culpa impediti: tamen facit præ ſcriptionẽ dormire. ita conſuluit Ana. per. c. quia diuerſi tatem. de cõceſſio. præben. vt refert Alex. in. l. j. §. ſi quis au tem. ff. de itine. actuq̃ priua. in apoſtil. ¶ Nõ ob. q̃ culpa nõ debet eſſe ꝓficua. quia illud verum. quãdo fuit ad hoc ordinata: vt latè dixi poſt Ab. in ſimili in capi. cum inter.

circa. xij. colum. ſuprà titu. proxi. Facit etiam ad prædicta quod not. Bald. in. l. ſi quis in graui. § penulti. ff. ad ſyll. vbi dicit quòd ibi hæres ignorans teſtamenti tenorem non excuſatur, ex eo quia prohibetur ibi ex ſenatuſconſulto 8 aperire, ſi omnino aſs fuiſſet negligẽs aperiẽdo. ¶ †Inquã tum verò ponit Abb. hîc, an & quando præſcriptio non currat, vel quando currat, ſed detur reſtitutio. Dic vt per ipſum bene concludentem. & de materia ponunt omnes. ſed præcipuè Alb. de roſa. in. l. ſenatus. ij. col. ff. de off. pre ſi. Bal. plenè in. l. quoties. j. col. C. de preci. impe. offe. But. & Imo. ibi. eo. in. c. cum non liceat. Bar. in. d. l. j. § ſi quis aũt. Bal. in. l. j. xxj. opp. C. qui admi. Abb. in. c. quoniam. ij. col. & in. c. cum propter. de iure pat. Bal. & Ang. in. l. ſicut. ad fi. C. de præſcri. xxx. ann. ſentientes concluſionem Abb.

a hîc. q̃ impedito agere de iure non currit præſcriptio.[a] ꝑ l. j. ff. de diuer. & temp. præſcrip. ſed impedito agere de fa cto bene currit. l. Attilicinius. ff. de ſer. ruſt. prædio. niſi contrarium reperiatur aliquando iure expreſſum. Dixit etiam Bal. in. l. j. iiij. op. C. de bo. mater. q̃ ſi quis impedif rem in iudiciũ deducere, non currit præſcriptio. ſecus ſi non impedif. & dixit Bal. in. d. l. quoties. q̃ impedimentũ iuris ipſo facto ſubducitur de medio. & ponit Bal. in. l. in rebus. iiij. colũ. C. de iure do. q̃uo diuerſis modis dicitur quis non poſſe agere. & dixit Ange. in. d. l. ſenatus. quòd ſi iudex propter multitudinem agendorum non potuit me andire, currit præſcriptio. ſed datur reſtitutio. intelligẽ dummodo pars proteſtetur. per dicta. ſ. in verſi. limita tertiò. & dixit pulchrè Abb. conſi. cij. in. q. quæ vertitur. primo vo. q̃ ſi Papa mille annis contulit eccleſiam vt re ſeruatam, per hoc nõ eſt præſcriptum contra habentem ius confirmandi: quia non potuit agere. & de materia po nit etiam aliquid Abb. in. c. nihil. pe. col. ſ. e. & plenè conſi. cxvij. quidam Io. de ſenis. j. vol. & ibi conſuluit q̃ his ca ſibus quibus præſcriptio iuris communis non currit de iure communi contra impeditum agere: nõ curret etiã præſcriptio ſtatutaria. & no. quòd licet qñ impedimentũ iuris ſuperuenit agenti poſt ceptã præſcriptionem tem pus currat ipſo iure. ſed detur reſtitutio. vt voluit Bar. in d. l. ſenatus. tñ fallit qñ impedimentum iuris ſuperuenit actori ex poſtfacto, propter particulare beneficium reo conceſſum. vt quia eſt legatus. qui durante officio nõ po teſt conueniri: tunc nõ valéti contra eum agere nõ currit præſcriptio. per tex. in. l. ij. §. in omnibus. ff. de iudi. ſcãm Bal. in. d. l. quoties. C. de preci. impe. offe. ex quo intulit Are. conſi. cj. In cauſa georgij. q̃ ſi ſtatutum diſponat eũ qui eſt de dominis non poſſe conueniri, non curret præ ſcriptio illo tempore cõtra ſuum creditorem. Ad idem inducit Bal. in. l. j. in vlt. char. C. qui accu. non poſſ. Dum ponit quòd ſi ex forma ſtatuti iudex debet finire cauſam ſub pœna intra tempus. tamen ſi impedimentum ſubſit, pót & debet differre prolationẽ ſententiæ etiã vltra termi nũ. Et de ꝑdictis. an & qñ impedito non currat præſcri ptio. vide etiã omnino Bal. in. c. ne pro defectu. ij. col. de

9 ele. ¶ Et no. q̃ ſicut impedito non currit præſcriptio. ita nec illi qui ſi ageret repelleretur exceptione. †vnde ſi ha beo te mihi debitorẽ in. x. & ex poſt efficior debitor tuus in totidem, certè ſi non peto quod mihi debes, non præ ſcribis contra me quia non ſum negligens, ex quo deſino agere ſciens me poſſe repelli exceptione compenſationis. & iſte eſt vnus caſus, in quo ipſo iure fit compenſatio ad euitandam pœnam præſcriptionis impoſitam negligenti ſicut aſs ad euitandam pœnam fit compenſatio ipſo iure. hæ ponit Pet. de ancha. conſi. v. pro parte nobilis. vltra med. reputans hoc nouum & pulchrum. ¶ Vltimò conſi dera: quod Inno. hîc. in verbis relatis per Abb. in fi. vide tur ſibi contrarius. nam dicit quòd hoſtilitas debet eſſe tanta quòd non reddatur ius. Poſteà dicit quòd benefi cium huius. c. concurrit cum interruptione quę fit per cõ teſtationem litis. & quod tempore hoſtilitatis fieri po-

teſt. & ſic vult quòd poteſt agi. Soluit Car. hîc. licet dicat ſe dubitaſſe quãdiu fuit ſcholaris, q̃ poteſt eſſe q̃ poteſt agere quãtum ad litem conteſtandam qñ redditur ius, & tamen vlterius ageret non poſsit. quia probationes ſunt faciendæ per teſtes qui ſunt in loco hoſtili: vel quid ſimi le. & ſic hoſtilitas reſpectu vnius loci in quo redditur ius impediet volentem agere. tamen litis conteſt. poterit fieri in alio loco in quo redditur ius. Neq̃ ſunt iſta reme dia paria. nã interruptio pinguius eſt remedium. quia to tam præſcriptionem conquaſſat non ſic dormitio. quia ſolum ſuſpẽdit. ſed illa facilior eſt. quia in ea non eſt opus aliquid facere: & ſic habent ſe vt excedentia & exceſſa ſecundùm eum.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Collegium licitum à quibus conſtitui poteſt: & an ſit de eſſentia collegij quod habeat caput?*
2 *Prioratus dicitur conuentualis, ſi plures habitant ibi ſimul: licet non eligant.*
3 *Exemptio generalis, an excuſet à procuratione legatorum? Et ibi per diſcurſum qui teneantur procurare legatos.*
4 *Clauſula qualis eſſe debet vt poßit derogare priuilegijs quibuſcunque? nume. 5.*
6 *Quæſibilia priuilegio, ſunt quæſibilia per præſcriptionem. Ab hac regula excipiuntur caſus certi. Vt infrà ſequitur.*
7 *Portio vnius exempti accreſcit non exemptis.*
8 *Onus quando imponitur ſimpliciter quod vnus non ſoluit, cæteri ſoluunt: ſecus ſi apponitur cuilibet.*

a ¶ Præſcriptio. Vi de Bar. in. l. vn⁹. §. ſi fons. ff. de ſer. ruſti. prędi. & ad de Spe. in ti. de ap pel. §. reſtat. ver. ij. & in tit. de loca. §. ſextò. ver. xlj.

¶ CAP. XI.

b ¶ Monopolium. Adde text. in. l. j. & ibi docto. & ẽt in rub. C. de mo no. & adde q̃ ſecundũ Azo. dicit à monos. quod eſt vnũ. & pollis. ciuitas. q̃ſi vna negotiatio in ciuita te. vel quaſi vnus tñ in ciuitate. vel ſocietas vna ex pacto. & adde qđ eo mõ dr̃ binopo lium. à binopolis: & binopola. quaſi bino mõ facien da ẽptio. Sed vlte rius q̃ro an ſtatu ta inducendi mo nopolũ dicãt cõ tra diſpoſitionẽ iu ris cõis. vide do. Sozi. in cõſi. cc lxxij. inci. nõ ꝓſequendo. verſic. iiij. principaliter. ibi nã ſtatuta. cũ verſi. ſeq. in. ij. par te. char. clxxxiiij.

1 ACcedentes. Dum ponit Ab. ele ſtituere licitũ collegium: † & quòd de eſ ſentia collegij non eſt quòd habeat caput. Adde ad primum Innocen. in. c. delicta. de excel. præla. & ibi ordinatè. But. & omni no Do. in. c. cùm ab eccleſiarum. de offic. ordi. reaſſumẽ tes dicta Bart. in. l. fi. ff. de col. illi. & per Bald. in authen. habita. xviij. colum. C. ne fil. pro pa. in quibus locis plura inuenies bene ordinata. vltra quæ adde Do. in. c. parſimo nia. in. v. not. xlj. dif. & in. c. fi quis deſpicit. xlij. di. vbi po nit de fraternitatibus diſciplinatorum, dicens quòd ſunt plura collegia approbata: quia ſunt ad opus pium pro pauperibus nutriendis, vel virginibus maritandis. nec in digent alia approbatione ſuperioris. per illa iura. & dicit Hoſti. in ſumma. de ſyndico. §. quid ſocietas. ij. colũ. quòd omnia collegia facta pro iuſtitia dicũtur licita. & ibi de b clarat quid ſit monopolium[b]. eſt enim conuentio pluriũ mercatorum bono plublico obuians: puta de vendendo certo pretio tantum. De iſtis modis cognoſcendi licita collegia religionum ponit plenè Abb. j. not. conſil. xxxij. &. ciiij. dum loquitur de fratribus ſanctæ Mariæ de ſca la. Et nota quòd auditores Rote faciunt collegium. Ludouic. plenè conſil. ccccxxxvj. ij. colum. quia ſunt plu res quàm tres. & habent capſam communem, & the ſaurum communem, & alia ſigna liciti collegij. vt la tius per eum. dixit etiam Abb. in capitulo primo in fin. de elect. commune collegium pium eſt approba tum à iure. & loquitur de dictis fraternitatibus poſt Bartol. in. l. fina. & in. l. cum ſenatus. ad fin. ff. de reb. dub. Modos etiam cognoſcendi collegiatam eccleſiam po nit Abba. in capitulo nobis. ſecunda columna. de iure patro. & dicit Archi. in capitulo monaſterium. decima ſexta queſtione ſeptima. quòd non ſequitur hoc. ſtant ibi multi clerici. ergo eſt ibi collegiũ. Et adde quòd colle-

giũ leproſorũ dicit approbatũ. Ab.ĩ.c.ij.de ec.ędifi.p illũ tex.ĩ ver.cõgregati.& ſic approbat eorũ cõgregationẽ. & habẽt licitam materiam coueniendi in vnũ. ergo faciunt collegium approbatum. Idẽ dic de doctoribus. per.c. ex literis. de cõſti. Idem de ſcholaribus per.c. quia in cauſas. de ꝓcur. & ibi Doc. Idem de beginis. quę licet ſint ſeculares, tamen religioſe viuunt. ideò faciũt collegium approbatum. Rot. de iure pa. vij. in antiquis. de quo in cle. j. de regula. & per gl. in. l. pe. C. ad le. iul. repe. quæ ponit ꝙ reperitur collegium mulierũ laicarum approbatum. puta earum quæ ſunt deputatæ ad aliquod opus fiſco faciẽdum. & illa gl. non eſt alibi ſcẽm Ange. in. l. nulli. in fi. ff. qd cuiuſꝙ vni. no. Et ꝙ fraternitates ſeu conſortia faciant collegia approbata: pulchrè ponit Ab. j. vo. conſi. xxxij. inci. circa duo dubia. volẽs amplị ꝙ etiá dicanẽ collegia pia. & ꝙ de relictis eis factis non detrahitur trebellianica vel falcidia. & damnat illos qui ad probandũ ꝙ ſint loca pia. alleg. gl. in. c. ſi qui clericorũ. xj. q. j. & gl. & Archi. in. d. c. ſi quis deſpicit. Nam hoc non dicunt. ſed ꝙ ſunt collegia nõ reprobata. Ipſe verò all'. Spe. Bar. & alia de quibus per eũ.

a ¶ Caput. Adde. d. ale. de imo. poſt Bart. in. l. ſi. C. de colle. illi. & Bar. in d. l. nulli. & Bal. in l. j. §. quibus. in. ij. col. ff. quod cuiuſ ꝙ vni. nomi.

2 ¶ Dixit etiam Old. cõſi. cclxxxj. ꝙ priorat⁹ &c. † ꝙ ſi plures habitant collegialiter in prioratu, dicitur priorat⁹ cõuentualis: etiam ſi nõ eligant. quia fortè eſt prioratus manualis. Concordat Rota de præbend. xiij. in antiquiorib⁹. addens ꝙ eccleſia cathedralis & regularis in qua ſunt multi, præſumitur collegiata: licet ſecus in alijs eccleſijs ſecularibus inferioribus. alleg. Inno. in. c. poſtulaſti. de iure pa. & ita intellige Arch. in. d. c. monaſteriũ. & ſubdit Rota ꝙ iſtud non ſequif. ſtãt plures cũ priore in tali eccleſia, ergo prioratus eſt electiuus. Fortè enim ſpectat ad collationẽ alicuius. Vnde per illa verba nõ eſt facta mentio qualitatis electiuè. quod no. De iſtis ſignis cognoſcẽdi eccleſiam collegiatam ponit etiam Car. in cle. ij. in prin. in. iiij. q. de æta. & quali. puta ſigillũ cõe. c. ſignificauit. de appel. Tractatus cõis. c. tertio loco. de ꝓba. Arca. cõis. l. j. ff. quod cuiuſꝙ vni. no. dormitoriũ & refectoriũ cõe. Inn. in. d. c. poſtulaſti. non tñ oportet ꝙ oĩa iſta cõcurrant. ſcẽm eum remittẽtem ad ſeipſum in. d. c. dilecta. ¶ Ponit etiam de iſtis ſignis Alex. conſi. mihi. cccclvij. Viſis & ponderatis. j. col. addẽs notabiliter ꝙ eccleſia quę olim fuit collegiata actualiter, & hodie nõ habet collegium niſi habitu, adhuc dicitur collegiata. niſi authoritate ſuperioris collegium fuerit deſtructũ. alleg. inter alia ea quæ habenſ in. c. de multa. de præben. vbi multi tenent iſtum tex. habere locum in eccleſia curata habitu & nõ actu. tñ ſicut illud eſt valde dubiũ. vt aliqñ dicã. ita & iſtud de collegio. Scias etiá ꝙ licet mercatores faciãt collegium. tñ conſules mercatorũ nõ faciũt collegium. quia in eodẽ ſubiecto nõ poſſunt eſſe duo collegia, ſed ſunt pars collegij. Bal. pulchrè. in. c. fi. iiij. col. j. ti. pxi. Dicit etiá Bald. in. l. j. poſt prin. ff. quod cuiuſꝙ vni. no. ꝙ illi qui emũt lacus publicos, aut ſimilia, faciunt inter ſe licitũ collegium, ſi habent capſam communem & camerarium. & dixit Do. in. c. ſi quis extra. xxx. di. ꝙ pro relicita poteſt creari collegium ſine licentia ſuperioris. alleg. Inn. in. d. c. dilecta. & iſta ſeruient ad multa. maximè ad regulam cãcellariæ ponentem inter beneficia reſeruata eccleſias collegiatas. Non ignoro ꝙ de materia collegij multa poſſent allegari tranſplantando dicta Modernorum in repertorijs. in verbo collegium. & Maria. in. d. c. dilecta. Qui de collegio examinat ſolenniter vigintiduas qõnes. Sed iſta ſunt reducta ſolùm ad effectum cognoſcẽdi collegium. de quibus per prædictos non fit mẽtio. Quibus etiam adde dictum Abb. hîc. tanquàm bene notandum: dum vult ꝙ clerici ciuitatis vel caſtri poſſunt inter ſe facere collegium ſine epiſcopo: facto ſibi alio capite reſpectu collegij. & eſſe ſine capite. ¶ Ad quod vltimum dum allega. Innocen. in. c. cùm non ignores. de præben. dicentem non eſſe de eſſentia collegij quod habeat

a caput. a Adde omnino quæ opportunè ſcripſi in. c. ex literis. iiij. col. de conſtitu. vbi inuenies nouiter declaratum illud dictum Innocen. melius quàm per Doctores. in. d. c. cùm non ignores.

3 ¶ † Exemptio quamuis generalis nõ excuſat à procuratione legatorum, de qua hic glo. in cle. j. in verbo exemptione. de cenſi. bonus text. in. l. nemĩ. C. de ſac. ſanc. ecc. vbi exemptio conceſſa à quibuſcunꝙ oneribus, non prodeſt circa onera impoſita pro honerãdo itinere principis. iuncto. c. valde. xciiij. di. vbi legati honorantur prout mittẽs eos. Simile eſt quod ſcribit Ol. conſi. cxxix. In. q. &c. Dicens ꝙ locatis redditibus Archidiaconatus. non intelliguntur locata conſueta præſtari ꝙ iocundo aduentu. Archidiaconi. ar. l. Seio. § medico. ff. de annu. leg. vbi non veniunt rarò ſolita. tetigi in. c. ſedes. in prin. v. col. de reſcri. Et iſta procuratio debetur legatis etiam in tranſitu. glo. in. c. cùm inſtantia. in ver. requiſit⁹. de cenſi. per. c. ego. de iureiur. Non ſic in prælato acceden te ad eccleſiam inferiorem extra cauſam viſitationis. quia non procurabitur. gloſſ. fin. in. c. ſopitæ. de cenſi. Idem ſi accedit pro negotio proprio. glo. in. c. v iſitandi. xvij. q. ij. Imò prælato tranſeunti per vnam eccleſiam cauſa viſitandi aliam, non tenetur illa prima exhibere procurationem. Ioan. and. & But. in. d. c. ſopitæ. Niſi ex tempore deliberaret etiam illam viſitare. c. cùm ex officij ĵ. eo. ¶ Tenetur autem procurare legatos non ſolùm monaſteria non mendicantium. ſed etiam mendicantium. ſi habent bona in communi quamuis vel facto. Pe. de anch. pulchrè conſil. mihi. ciiij. contra fratres &c. præſertim per text. optimum in capi. recolentes. de ſtatu mona. vbi qui non ſeruant regulam, non poſſunt ſe ex ea tueri: cui conſilio ſubſcripſit ſe eleganter Butri. vt eſt in ſuis conſilijs. conſilio. xxxiij. incipien. vt ſuprà ſolenniter. addens maximè duas aureas gloſſ. quæ ſunt in cle. j. de deci. vbi diſpoſitio vniuerſalis de religioſis extenditur ad alios de quibus diſponens non cogitauit. ſi in ipſis eſt eadem ratio. etiam de facto. Facit gloſſ. in cle. fin. in verſi. proprium. de cenſi. dicens quod licet religioſus non poſſit habere proprium: tamen ſi ſecum defert aliqua vſui ſuo deputata, gaudet beneficio illius cle. no. Ab. in ſimili. in capitu. ſuſcepimus. de homici. per illum text. in verbo. veſtimentis proprijs. Bene facit dictum Rotæ de ele. vij. in antiquis. vbi reſeruatio de beneficijs. intelligitur etiam de his quæ quis de facto detinet. Sicut etiam Archidia. in capitu. ſi ſententia. de ſenten. excommuni. in ſexto. voluit quòd interdictis terris alicuius domini ſunt etiam interdictæ terræ quas de facto tenet. Pro his eſt bonus text. in authenti. de priuileg. archiepiſcopi. in conſtitutione incipiente. Armeniorum regionem. poſt med. ¶ Adde tamen quod diſpoſitio imponens pœnam religioſis. intelligitur de religioſis veris: non de habentibus qualitatem religionis non integræ. puta quia eorum religio eſt reprobata. quia neceſſe eſt ad incurrendam pœnam quod verificetur qualitas ei adiecta. vt eleganter per Cardi. poſt Lap. in clemen. prima. iij. colum. verſicu. tertiò quæro. de priuilegio. Pro quo facit. quia vbi verba legis adaptantur ad caſum occurrentem. ſed pœna non poteſt adaptari: ceſſat tunc diſpoſitio legis. gloſſ. trita in. l. mancipia. in verbo. vocandum. C. de ſeruitu. fugiti. quam ornaui modis inuſitatis. in capitu. nonnulli. in princip. in penul. char. verſi. amplia iſta. de reſcrip. Tamen illud dictum differt ab iſto. Ft iſta bene nota. ad ea quæ dixit Peti. de ancha. in dicto conſil. & ſimilia. cum quibus conueniunt quæ poſui in capitu. ex tenore. xj. colum. verſicu. declara etiam. de reſcrip.

4 ¶ † Cæterum ſuper his remiſſiuè commemoro arduam dubitationem nam priuilegia legatorum vel nuntiorum papæ ſæpe derogant priuilegijs. de quibus hîc in text. Quæritur. quando in priuilegio exemptionis eſt clauſula derogans priuilegijs non facientibus ꝓpriam & ſpecialẽ mẽtionẽ. Vtrũ ſufficiat ꝙ in priuilegio dicatur. non obſtãtib⁹ priuilegijs

uilegijs quibuſcunꝙ. etiam ſi eſſent talia, de quibus facienda eſſet mentio de verbo ad verbum. & tamen aliter non ſpecificentur. & in hoc Fede. dixit ꝙ ſic. conſi. xlvij. habita ſuper caſu prædicto collatione. quem ſequitur Io. de ana. conſi. lvj. his quæ in facto proponuntur. dicens hanc eſſe communem opi. de quo etiam per Imo. in. l. licitatio. §. earum. ff. de publicanis. & ſequitur Alex. conſi. ccclvj. nec arguẽdi ſum⁹. viij. col. ver. viij. fortificanf. ¶ Ad idẽ qđ no. Bal. poſt collectarium in. c. cùm dilecta. ad fi. de reſcri. dicens ꝙ vbi Papa vult ꝙ tenor obſtantium habeatur pro ſcripto de verbo ad verbum, nulla obſtantia officit reſcripto: quia contra libertatem plenitudinis poteſtatis papæ nihil ſtatui põt. nec in eo habet locũ diſpoſitio. l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis cau. ¶ Hanc partem firmat Alb. de roſa. in. l. j. C. quando impera. inter pupil. & viduam. & licet Cy. ibi dicat ſe obtinuiſſe in facto contrarium: tamen dicit Albe. ꝙ mentitur. & ꝙ eo aduocante, in contrarium fuit iudicatũ contra Cy. Nihilominus communis opi. eſt in contrarium. ꝙ non ſufficiunt dicta verba: ſed requiratur ſpecifica mentio. & ita tenent multi. quos ſi vidiſſet Ana. in. d. conſi. fortè non diciſſet illam eſſe opi. communem. Et hanc partem tenet Cal. de priui. conſi. xj. habet ordo ſanctæ claræ. vbi conſuluit pro monialibus ſancti Viti huius vrbis Piſanæ. quarum priuilegium dicit. ꝙ non intelligatur ei derogatum, niſi fiat mentio de cardinali protectore ſuo. & dixit ꝙ nulla clauſula illi derogat, niſi cardinalem nominet. Si dicis, nõ potuit priuilegians ligare ſucceſſorem. c. fi. de reſcri. in. vj. Sol. dicet tamen ſucceſſorem ſeruare diſpoſita per prędeceſſorem. c. j. &. ij. xxv. q. j. ergo nõ præſumitur tollere, niſi exprimat. & tũc præſumitur quãdo profert verba apta. Si dicis. ſufficiunt clauſulæ generales ad tollenda priuilegia. cle. dudum. ad fi. de ſepult. cũ multis alij. Sol. illud in reuocatione quæ fit per ius commune. non ſic vbi per aliud priuilegium. vt dixit Io. an. in. c. j. de exceſſi. præla. in. vj. Firmat etiã hanc partem do. Car. latiſſimè conſi. liij. dominus gregoris papa. & ſi diceres. poſſent eſſe perdita regiſtra curiæ. & ſic neſciretur qualẽ mentionem oporteret facere. reſpondet hoc eſſe de raro contingentibus. & quando contingeret, tunc ſufficeret clauſula non obſtante priuilegio ſub quacunꝙ verborum cõceſſo. ſecũdùm eum. qui idem tenet in cle. j. in. iij. oppo. de ſepul. Firmat etiam hanc partem Fede. plenè conſi. ccxxxiij. caſus talis eſt. monaſterium cuiuſdã ordinis. licet in fin. ſubdat ꝙ vario modo diuerſis temporibus fuit ſuper hoc iudicatum Romæ. Conſuluit etiam pro hac parte Lauren. de rodulphis. in fauorem cartuſiæ Piſanæ: vt refert Pau. de ca. idem conſulens conſi. cccxij. quoniam adiectione. idem Pau. melius cæteris omnibus conſi. liij. paſſus iſte dubitabilis videtur. Hãc partem firmat Car. conſi. cxxxvij. factum ſic ſe habet vacantibus &c. viij. col. & Abb. in. c. cum inſtantia. ij. col. de cenſi. & Cy. in. d. l. j. & Ludo. conſi. cccxxvij. iſtæ ſunt rationes. & conſil. ccccxxxvj. quòd indultum petri. & Mari. de ſenis in tractatu de viſitatione. folio. xx iij. verſi. ſed circa hoc quæro. & Alex. conſi. mihi. dciiij. Viſo puncto & accuratè penſato. v. col. ¶ † Soleo tamen opinionem contra

5 riam ſaluare in tribus caſibus. Primus eſt. quando fit reuocatio priuilegiorũ p viã legis. p id quod dixi. ſ. poſt Car. d. cõſi. xj. & in. c. nõnulli. in prin. in. x. col. ver. fallit autẽ. de reſcri. Secundus caſus eſt. qñ ſtylùs romanæ curiæ haberet ꝙ ſufficeret prædicta mentio implicita. & ita no. Bu. conſi. ij. Tertius caſus eſt. quando ſecundum priuilegium concederetur motu proprio. ſecundùm Lud. d. conſi. ccc xxvij. pe. col. Tetigi in. d. c. nonnulli. ix. co. ver. amplia ſecundò. Ft ad prædicta facit quod ibidem tetigi ver. amplia tertiò. ponendo de teſtamento habente clauſulam derogatoriam ad alia teſtamenta. ꝙ debet fieri mentio ſpecialiſſima de illa clauſula. vt in locis ibi allegatis: præſertim per Benedi. de peruſio conſi. xxxj. quædam domina magdalena. Scias etiam ꝙ legatus poteſt reuocare taxam factam à clero ſuper procurationibus ſibi præſtandis etiam confirmatam à prædeceſſore: dũmodo ex rationabili cauſa hoc faciat, attentis conſuetis & nouis facultatibus eccleſiarum. Car. de offi. leg.

6 conſi. vij. quæ omnia bene nota, tanquã nõ reducta alibi. ¶ † Quę

a ſibile priuilegio eſt quęſibile per preſcriptionem, vel conſuetudinem a. c. duo ſimul. de offi. ord. c. cum contingat. de foro cõpe. Car. poſt Lap. in cle. ij. pe. col. de relig. do. Abb. hîc in pe. notabi. Ol. conſi. clxxij. quia oẽs. in prin. & alij ĵ. allegãdi. Sup quo adaptaui certas intricationes ab alijs nõ adaptatas per quatuor fallentias. ¶ Fallit eñ primò vbi lex expreſſè dicit aliquid nõ poſſe acqri niſi priuilegio. gloſ. in. c. catholica. xj. diſt. Exẽplũ in. c. cõtra morẽ cẽteſima di. ꝙ Archiepꝰ vtaſ pallio archiepali extra miſſarũ ſolẽnia. ¶ Ex cipe ab hac fallẽtia tres caſus. in qb⁹ cõſuetudo ꝙ equipollet priuilegio in materia acquiſibili per priuilegiũ tm. Quos ſemp intellige data capacitate ꝓpter ſecũdam fallentiã. de quaĵ. ¶ Primus caſus eſt in cõſuetudine vniuerſali. gl. aurea in. d. c. catholica. & Bu. hîc. tamẽ Do. ibi in telligit illã gl. in his quę ſunt ad onus: vbi opus eſſet priuilegio ſi nõ eſſet conſuetudo puta reſpectu auſterioris vitę: idẽ ſi ſunt honoris. & talia quę ſine priuilegio aplico cõiter habenſ per alias eccleſias. ſecus in honorabilibus quæ ſolo & raro priuilegio habenſ: quia in illis nõ valet cõſuetudo quãuis vniuerſalis ſecũdùm ipm. & eſt gl. in ver. tueri. in. d. c. cõtra morem. Sed hęc verba Do. quẽ habeo corruptũ debẽt intelligi in cõſuetudine particulari: quia etiã in qſibilibus ſolo priuilegio valet quãdo eſt ad onus, vel quãdo eſt ad honorẽ, in materia quę cõiter habetur per alias eccleſias. ſed gñalis conſuetudo valet indubitãter etiã in his quæ cõiter nõ conceduntur ſine priuilegio: vt ꝙ eccĥia habeat canonicos cardinales. vel ꝙ aliquis vtaſ inſignijs epalibus. vt firmat ipſe Do. in. d. c. catholica. in fi. per gl. ibi: & per. d. c. cõtra morẽ. ibi poſtquã talia agere. Pro quo facit: quia ſcientia principis facit validã cõſuetudinẽ in materia quęſibili ſolo priuilegio. & princeps præſumitur ſcire generalẽ conſuetudinẽ. vt ſtatim dicet: ergo va a lida erit cõſuetudo generalis. Et ſic per hęc habes aliũ caſum vltra tres ſequẽtes. in quo cõſuetudo æquipollet priuilegio in materia quæſibili ſolo priuilegio. ¶ Huic primo caſui obſtant tria. Primò gl. in. c. à nobis. lo. j. de deci. vbi quis eximitur à decimis per priuilegiũ: & tamẽ conſuetudo quãuis vniuerſalis nõ eximeret. So. poteſt priuilegiũ eximere in parte, nõ in totũ. ita loquif dicta gl. & idẽ fortè põt cõſuetudo certi loci. vt p Ab. in. c. j. e. ti. Tetigi. ſ. eo. in. c. de quarta. in prĩ. & ſicut cõſuetudo gñalis nõ valeret: ita nec priuilegiũ, tãquã cõtra ius, diuinũ. ¶ Ob. ſtat ſcdò. qa ex priuilegio ſacerdos chriſmat. gl. in. c. peruenit. xcj. di. nõ tamẽ chriſmat ex aliqua cõſuetudine. c. quãto. de conſue. Sol. priuilegiũ vltra hoc quòd cõceditur, facit tũc capacem. hoc aũt tps nunquã facit. ſ. eo. c. cauſam. & ĵ. in. ij. fallentia. prope fi. ¶ Obuiat tertiò tex. in. c. ex tuarũ. de aut. & vſu pal. vbi non valet conſuetudo gñalis ꝙ Archiepꝰ vtaſ pallio extra prouinciam. ſo. nõ erat cõſuetudo generalis: ſed vnius prouinciæ tantum. videlicet Hiſpaniæ. & ꝙ differat cõſuetudo orbis & prouincię. vide But. in. c. ex parte. lo. j. de offi. deleg. & Bar. ĩ. l. ſi plurib⁹. de leg. ij. & ĩ. l. ſi dictũ. de leg. j. Vel cõſuetudo etiã vniuerſalis nõ ſuffi ceret ĩ iſtis honorabilib⁹, vel rarò cõceſſis, vt ĩducta ſciẽte illo q põt priuilegiare. Bu. & Ab. ĩ. d. c. catholica. Gl. pe. in prĩ. in. c. pe. de fil. ꝓſby. Old. conſi. cciiij. quia tota decani. iiij. col. Ex quo dici poſſet ꝙ etiam in caſu gloſſ. in. d. c. catholica. valeret conſuetudo particularis nota papę. ſed quia communiter non eſt nota. c. j. de conſtitu. in. vj. melius gloſſ. dixit de generali. quam Papa præſumitur ſcire. Bald. in. l. ij. in fin. C. quę ſit long. conſue. ¶ Tertius caſus eſt. vbi eſſet conſuetudo cuius initij &c.

a ¶ Vel conſuetudinem. Adde idẽ tenẽtem. d. Sozi. in cõſ. clxxxv. incip. Viſis inueſtituris. verſi. j. q di ſpoſitio illius tex tus. circa medi. in ij. parte. char. xxvij.

quia habet vim priuilegij: etiam in quæſibilibus ſolo priuilegio. c. ſuper quibuſdam. de ver. ſig. cũ cõcor. quas dixi in. c. ad trãſlationem. de offi. leg. & in. c. cauſam. ſ. eo. & in. c. cũ nobis. j. colj. eo. no. Do. in propoſito. ĩ. d. c. catholica. intellige ſanè. niſi lex expreſsè reſiſtat cuicunq; præſcriptioni. vt dicetur ſtatim in tertia fallentia.

¶ Fallit ſcđ̃ dicta regula in eo qui eſt incapax poſſeſſiõis. quia tps quãuis vetuſtiſſimũ nunquam efficit eũ capacem, quãuis priuilegium hoc efficere poſſet. Io. mo. & Io. an. in. c. ij. de præben. in. vj. Do. ibi. & in. d. c. catholica. allegans etiã gl. in. c. illud. xciij. di. Dixi ſatis. ſ. eo. in. c. cãm. Niſi cũ tẽpore eſſet fama priuilegij. vt ibi dixi.

¶ Fallit tertiò. vbi lex expreſsè reſiſtit præſcriptioni, vel conſuetudini. quia nulla valet. etiã cuj̃ initij nõ eſt memoria. Butj̃. e. c. cũ ex officij. iij. col. per illum tex. in verb. aliquo modo. idẽ Ab. ibi in. iij. notabi. per illũ tex. in verb. nõ meminerint. & Ab. poſt Io. an. in. c. cũ inſtãtia. iij. notabi. per illũ tex. de cẽſi. Et ita etiã facit tex. hic in verb. *longiſſimo*. ad idem gl. in verb. legitima. in cle. j. de cẽſi. dicens aliqua eſſe onera oĩno impſcriptibilia reſiſtẽte lege. exẽplificari põt in caſu huj̃ ſr̃æ. & in. c. ſi Eps. de pœ. & remiſ. in. vj. & in caſu gl. vlti. in cle. j. de priui. quæ eſt ſingularis ſcđm Car. ibi, in fi. Tñ declara eã in ſuis terminis. vt p Abb. ibi in fi. & p Rotã in iſto ti. deci. j. in antiquis. cũ his ꝓcedit gl. iij. in. c. j. de cle. egro. in. vj. dicens q̃ vbi expreſsè ius improbat cõſuetudinẽ, nõ põt aliqua introduci: vbi tñ priuilegium ſufficeret. de qua glo. dixi aliquid in. d. c. cũ nobis. j. colj. eo. reſtringeré hãc fallentiã dupl̃r.

¶ Primò. niſi ꝓbaret fama de priulegio. vt dixi. ſ. e. in. c. cãm. Secũdò. niſi Papa ſciret de cõſuetudine hoc caſu inducta. quia illa ſciẽtia æq̃pollet priuilegio. ſic puto apertè voluiſſe Butr. & Abb. hic. & no. firmiter Ab. j. vol. cõ ſi. xcv. quæ dã eccleſia nõ curata. ad fi. dicens poſt Bu. hîc iſtũ text. nõ ꝓcedere in præſcriptione inducta cũ ſciẽtia illius qui poteſt priuilegium cõcedere. Vult etiã ibi Abb. q̃ iſte tex. nõ habeat locũ in præſcriptione tanti tpis cuj̃ initij &c. nõ tñ perſiſtit in hoc p̃ dicta. Et iſtud de ſcientia principis perpetuò nota: quia multi dubitarẽt attenta gñalitate iſtius tex. & eſſent oĩno videnda q̃ reduxi in d. c. j. de treu. & pace. Poſt hæc reperi Abb. ij. vol. cõſi. xxvj. inci. In q. q̃ ad præſens vertitur. ad fi. ver. nec obſtãt illa iura. vbi apertiſsimè conſuluit cõtra iſtã tertiã fallẽtiam à ſe ipſo (vt vidiſtis) plerũq; firmatã. Et vult q̃ in caſu iſtius literæ valeat præſcriptio tanti tpis cuius initij &c. & iſte tex. in ver. *longiſſimo*. & in. d. c. cũ inſtantia. nõ intelliguñ de illa. Nã in illa pſumit cauſa legitima. & habet vim tituli. l. hoc iure. ſ. ducẽ? aq̃. ff. de aqua quoti. & æſti. d. c. ſuper q̃buſdã. & c. j. de pſcrip. ĩ. vj. Bar. in. l. cũ de in rem verſo. ff. de vſur. oẽs. in. c. puenit. de cẽſi. ſicut etiã ex pſcriptione prædicta põt acquiri cenſus nulla cã apparẽte. vt in dictis locis. Sed re vera potius eligeré opi. quã Ab. tenuit in lectura. p̃ ea q̃. ſ. adduxi. nã iura quæ ipſe alleg. in. d. cõſi. nõ dicunt q̃ materia q̃ nõ eſt pſcriptibilis efficiatur dicto ſpacio tpis pſcriptibilis. Sed dicũt q̃ vbi aliquid eſt p̃ſtitum dicto ſpacio, pſumit̃ præſtitum cũ cã. Item quia præſumitur titul⁹. & iſtud concedo. ſed nõ dicũt q̃ ꝓpter illud tps efficiat præſcriptibile id quod lex diſponit nõ poſſe præſcribi. vñ videm⁹ q̃ allegatio tẽporis cuius initij nõ eſt memoria. non inducit libertatẽ à dictis oneribus. vt eſt caſus in. d. c. cũ ex officij. in. ver. nõ meminerint.

¶ Sed diceres. pſumitur titulus ex dicto tpe: & nõ eſt neceſſariò aliter ꝓband⁹. d. c. j. de pſcri. in. vj. Cõcedo: ſed dico q̃ debet ipſe titul⁹ allegari. & in eo fieri fundamentũ. & ad ipſum pſumptiuè ꝓbãdũ: eſt ꝓbandum dictũ tps. vt in ſiſi dixi in. c. cauſam. ſ. e. in. q. de pſcribẽdo ius patronatus. & in. c. cũ ex officij. xj. col. ver. limita. iiij j. e. ſed nõ eſt dicendũ q̃ ipſum tps inducat pſcriptionẽ, & faciat pſcriptibilẽ materiã nõ pſcriptibilẽ. Aliâs ſequeretur q̃ liber homo, via publica: flumina & ſimilia poſſent pſcribi dicta præſcriptione tanti tẽporis cuius initij &c. quod expreſsè negat Bald. in. l. omnes. in fi. C. de præſcri. xxx. an. dicens q̃ licet derogando præſcriptioni, nõ intelligatur derogatũ illi cuj̃ initij &c. vt dixi. ſ. in rub. ad fi. ver. conſidera. ij. tñ fallit vbi lex afficit rem. dicens non poſſe poſſideri nec præſcribi. & loquor etiam data capacitate. nam vbi eſt capacitas, clarum eſt q̃ nulla præſcriptio inchoari poteſt. vt dixi in. d. c. cauſam. Cogitabitis vos: quia non eſt meum affirmare aliquid circa id in quo tantus doctor tantopere variauit. & adde omnino quæ dixi in. d. c. cum ex officij. verſi. limita. iiij.

¶ Fallit quartò & vltimò dicta regula, vbi conſuetudo rumperet neruum eccleſiaſticæ diſciplinæ. patet in. c. cum inter. de conſuetu. & tamen in caſu illo valeret priuilegiũ. c. vt priuilegia. de priuileg. & ita declarat ibi Io. an. & ſequitur Do. in. d. c. catholica. idẽ dicẽs in cõſuetudine onerosa eccleſijs per. c. j. de conſue. & tñ valeret priuilegium eiuſdẽ effectus. c. ſi ꝓpter. de reſcrip. in. vj. & d. c. ij. de pœni. & remiſ. in. vj. cũ gl. Demũ ſcias facilius perdi ius quæſitũ ex priuilegio quã quæſitũ ex cõſuetudine. Inn. in. c. accedẽtibus. ver. vnde ſic fortè. de priuileg. & hæc no. quæ etiã ſoleo tãgere in. c. cũ cõtingat. de foro cõpe. & ſcio q̃ alibi non reperies.

¶ Cæterũ limitauit Io. de ligna. hãc decretalẽ valde ſoléniter. dicẽs q̃ licet clerici nõ poſſint p̃ſcribere cõtra legatos diminuendo totã ſummã ꝓcurationis. Tamen aliqui clerici poſſunt præſcribere cõtra reſiduum cleri: ita vt ab ipſo tota illa ſumma ſoluatur: qđ dictũ impugnat Abb. hîc. & in. d. c. cũ inſtãtia. per illum text. & iſtũ. & dicit hîc ſe cõſuluiſſe. q̃ in alijs onerib⁹ p̃ſcriptibilibus poteſt practicari hæc limitatio Abbatis Car. hîc. qui refert hoc dictũ Io. de lig. & impugnat formaliter ꝓput Ab. Sed aduerte. quia Abb. cõſi. xcv. quædam eccleſia. j. vol. aliter conſuluit etiam in caſu huius decretalis. Quinimò magnificiẽdo principaliter authoritatẽ Io. de lig. hîc. dicit q̃ conſideratio ſua fuit ſubtilis. & licet iſte tex. aliquãtulũ reſiſtat: tñ firmiter eum ſequitur. volẽs q̃ in oneribus quæ nõ ſunt præſcriptibilia, vt eſt charitatiuũ ſubſidiũ; ꝓcuratio legatorũ: & ſcđm quoſdã, cathedraticũ: valet p̃ſcriptio nõ p̃iudicãs illis quibus iſta debentur, ſed aggrauãs reliquos de clero ad totã ſummã. Ab alijs verò onerib⁹ præſcriptibilibus, vt eſt quarta decimarũ, & mortuorũ, & ſimilia. de quibus ĩ. d. c. de quarta. & ſ. e. c. ad aures. p̃t eccleſia p̃ſcribere etiã alios non grauando. & hoc eſt clarũ: nec ad hoc aliquid noui affert opi. Io. de ligna. Sed ꝓfectò huic limitationi Io. de lig. reſiſtit p iſtũ tex. nõ aliquãtulum. vt dicit Abb. ſed vehemẽter. quãuis Ab. ſequatur etiam ipſam. dicto cõſi. xxvj. inci. In quæſtione quæ ad p̃ſens. ij. vo. vbi appellat eã ſingularẽ & notabilẽ. & de illo conſi. meminit Abb. in. c. dilectus. pe. col. ver. & no. hoc vltimũ. de offi. ordi.

¶ Cõſidera bene. q̃ vna eccleſia præſcribit cõtra aliam indiſtinctè. Item q̃ iſta præſcriptio aggrauatiua reſidui cleri nihil nocet lgatis, vel nũtijs: ideò dicere nõ potes q̃ iſtud ſit p̃ſcribere materiã impræſcriptibilẽ: cũ ipſa exhibitio ꝓcurationis ſuã integrã vim retineat. Et licet verba iſtius tex. vrgeãt cõtra Ioã. de lig. tñ mens ipſius literæ fortè nõ vrget: fundatur enim in vnica rõne: videlicet in honore debito apl̃icæ ſedi: qñ em̃ in lege nõ põt p̃ſumi niſi vna ratio, illa habenda eſt p̃ expreſſa. Bal. in. l. maximũ. C. de libe. p̃teri. cũ ſuis cõcor. Si ergo nõ ceſſat hæc rõ qñ alij clerici exhibuerũt totã ꝓcurationẽ, nõ videtur aliq̃d obſtare cur non poſſint alij nõ cõtribuẽtes acquirere libertatẽ, nõ dico cõtra legatos, ſed cõtra alios clericos.

¶ Dices tu. imò eſt alia rõ: videlicet quia qđ oĩbus iminet &c. Rñdeo q̃ illa nõ eſt rõ principalis impeditiua p̃ſcriptionis. Probo. quia alia onera ĩponunt etiã ꝓpter officiũ ſuperioris qđ imminet oĩb⁹. vt eſt q̃rta decimarũ, &c. ſi ſia. quæ ꝓpter offĩm danf̃ ſupiori: & tñ p̃ſcriptio põt efficere qđ nõ cõportenf̃ ab oĩbus. glo. in. d. cle. j. de cenſi. Ergo iſta rõ nõ cõcludit vniuerſalr impedimẽtũ p̃ſcriptionis. Suadet etiã hoc rõ naturalis: quia alij de clero ſoluẽdo integrã ſummã, videnf̃ ſoluiſſe quaſi vice ſua, & aliorũ ſubire on⁹, & nõ requirẽdo canonicos, vel alios voluiſſe ſibi aſſumere illud onus, fortè vt magis gratificenf̃ ſibi aut ipſos legatos, aut canonicos. Neq̃ obſtaret tex. in. d. c. cũ inſtãtia: quia licet dicat nullã p̃ſonã excuſari ab hac ꝓcuratione. intelligif̃ de excuſatiõe extinctiua, vel diminutiua ꝓcuratiõis. Tñ vt dixi in articulo p̃cedẽti excuſan d⁹ eſſet qui teneret quã partem vellet. cum ipſe Ab. authoritatem ſuam ad vtram q̃ partem vertere non erubuerit. Vna tamen ratio noua & ſubtilis videtur pugnare pro opinione quam ipſe tenet hîc poſt Cardi. quia clerici contribuentes ad totam ſummam, non videntur hodie ſibi præiudicare. & alios liberare. cum intelligant non acquiri aliquod ius per præſcriptionem alijs clericis. quaſi principaliter ad impediendam hanc præſcriptionem videant emanaſſe hanc decretalem & d. c. cum inſtantia. vnde ſcientes ius ſuum ſaluum eſſe, non videnf̃ ſibi præiudicare. l. ſicut. ſ. non videf̃. ff. quib. mo. pig. vel hypo. ſol. tamen cogitabis bene. Et Adde q̃ dato quod opinio Io. de lig. procederet: tamen illi cui debef̃ ꝓcuratio poteſt grauare omnes de clero etiam qui p̃ſcripſerũt cõtra alios de clero. ſaluo eis iure agẽdi cõtra illos vt per Lap. allega. iij. quem retuli in. c. cum ex officij. viij. col. ver.

col. ver. limita. ij j̃. e. vbi vide.

¶ Limitat etiã Ab. iſtũ text. ſingulariter. niſi eſſent canonici, vel alij clerici etiã regula res habẽtes certa bona vel reditus pro ſuis neceſſitatibus tantũ, reliquis bonis prælato remanẽtib⁹: quia nõ tenenf̃ ad hæc onera. & bene facit tex. cũ glo. in cle. j. de iure patro. ab eo allegatus. Tamen cõſidera q̃ in canonicis rarò practicatur iſta opinio. quando vltra præbendas diuiſas haberent bona etiã in communi. Nam tũc crederem q̃ de bonis eſſet præſtãda iſta procuratio: & nõ de ipſis prẽbendis: etiã ſi ſunt pingues: quia aliter dicẽdo videtur quilibet canonicus cõtribuere procurationi dupliciter. attento q̃ in diſtributionibus quæ extrahuntur de dicta mẽſa groſſa, detrahitur ſumma expoſita nomine capituli in dictis oneribus. & ſic illud quod aufertur ex dicta mẽſa, vi7 detur indirectè ablatũ ſingulis canonicis.

¶ † Vlteri⁹ inquãtum Ab. hîc melius quã alibi viderim, examinat quãdo vno exẽpto portio ſua accreſcat cæteris, vel detrahaf̃ de ſumma. Cõſidera q̃ in effectu tribus caſibus accreſcit alijs. ſecundũ ipſum. Primò. vbi aliquid debef̃ in vltima volũtate. ſecũdò quãdo exẽptio fit à pr̃icipe. Tertiò. quãdo ſtatutũ arctat omnes: & ex cauſa vnus eximitur ab inferiore à principe. Et conſidera vtrũ Abb. hîc videatur ſi bi contrarius in duobus. Dicẽdo primò. q̃ inferior à principe nõ dat exemptionẽ. Poſtea dicendo q̃ ſic. dũmodo ex cauſa: niſi dicas q̃ in hoc differat inferior à principe. vt princeps poſſit etiã ſine cauſa: non ſic inferior: ſed diſtinguatur in eo an exemptio poſſit pr̃ejudicare ipſi eximẽti tantũ: & poſſit etiã ſine cauſa: aut pr̃ejudicat vni tertio: vt poteſtati ſalariato: & tũc ſolũ cum cauſa. Subdit Abb. ſecũdò. q̃ etiã inferiores nõ habẽtes iura imperij poſſunt eximere vnũ ad ſui præiudicium: non ad pr̃ejudicium rei publicæ. Et ſtatim dicit q̃ ſi eximitur aliquis ob oneribus ab inferiore à principe, reliqui ciues tenentur ſoluere integrum ſalarium poteſtatis: & in hoc eſt alia contrarietas ſed clarificabitur infrà. Adde etiam Car. in cle. præſenti. vl. q. de cenſi. vbi extendẽs hanc materiam, concludit q̃ ſi aliquid debetur à pluribus ex cõtractu nõ; inſolidum, liberatio vnius nõ grauat alios: cùm non potuerit creditor illum liberare, niſi ad ſui præiudicium. Secus ſi ab vniuerſitate debetur aliquid ſuperiori. Si tamẽ multi eximerenf̃ ab eo: adeo q̃ alij nimis grauarentur, non tenet talis exẽptio ſecũdùm eũ. Quòd vltimum not. quia vult nõ oportere appellare. prout dixit hîc Ab. Et poſſet procedere in exemptione data ad inſtãtiam exempti. ſecus ſi motu proprio ſuperioris. vt hîc p Ab. Dixit etiam Bal. in. l. etiam. vlt. col. C. de execu. rei iud. q̃ ſi aliqui eximuntur ante obligationem contractam, reliqui tenentur ſoluere totum. Aut eximuntur poſt obligationem. & tunc ſecus. Quòd autem regulariter exẽptio principis operetur q̃ illa portio accreſcit ad onus aliorum. vide Bal. poſt Guil. de cunio in. l. ſi vnus. ſ. ſed ſi generaliter. ff. de pac. & Pe. de anc. conſil. mihi. x. videtur efficaciter & cõſi. ccxliij. ad prædicta. v. col. & conſi. ccccvj V. iſo inſtrumento ad fi. & Pau. de ca. conſi. cxxxij. notandum q̃ iſta imperialis conceſſio. ad fi. & Albe. in. ij. parte ſtatutorum. q. cxv.

¶ Collige tamen circa prædicta. ix. concluſiones. Prima concluſio eſt vt prædicta habeant locum quãdo agitur de materia oneris concernentis emolumentum alterius. prout eſt ſalarium poteſtatis, vel ſtipendium militum, & ſimilia. in quibus caſibus exceptio non debet nocere illis tertijs. ideo portio exempti accreſcit non exemptis. Sed vbi ageretur de emolumento applicando ipſi eximenti, tunc non accreſcit alijs, imò diminuitur ipſa ſumma conſueta dari eximenti. Guil. de cu. in. l. auus. ff. de pac. & ſequitur ibi Paul. de caſtro ad fin. dicens hanc opiñ. eſſe benigniorem. & ſe vidiſſe ſeruari in facto. Idem tenet Guil. in. l. ſi vnus. ſ. ſed ſi generaliter. ff. de pac. & ſequitur ibi Bald. & etiam Albe. in. ſ. Item ſi pactus. in fine. & Ludo. in. l. iiij. ff. de reiudic. & Petr. de ancha. in dicta clem. præſenti. & Specu. & Ioan. andræ. de cenſi. ſ. ij. verſi. quid ſi minus. & Io. an. in. c. ij. ad fi. ver. quid enim ſi locus. de immu. eccle. & Alex. conſi. mihi. cccxviij. In oc curréti caſu. pe. col. & Pau. de caſt. pulchrè in. d. l. ab omni bus. in prin. Reſpondet ad illum tex. vbi portio accreſcit alijs quod ibi teſtator poterat grauare alios à principio & ex poſtfacto ſine eorum iniuria. quia cõſequebãtur ab eo cõmodum hæreditatis. Sed in caſu propoſito grauantur alijs abſq; eo q̃ commodum recipiant ab aggrauãte. Ideò in præiudicium eorum non debuit eos eximere. & eandem diſtinctionem teneré, ſiue cõitas ſit obligata one ri ex ſtatuto, ſiue ex conſuetudine: quia ita ſentiũt expreſsè prædicti. licet Ab. hîc videaf̃ facere differentiam in hoc. ſi bene legaf̃. maximè in exemplis ſuis. Nec ob. dictum Io. an. ab eo allegatum. q̃ ſi forenſes ſolent eſſe exẽpti à muneribus, non poſſunt ad illa per ſtatutum obligari. quia p̃ hoc non infertur quòd liberatio conceſſa quibuſdã obligatis non augeat portionem aliorum debitam tertio, nõ autem liberanti. Hanc concluſionem intellige de immunitate conceſſa ab inferiore à papa. Si enim concedit à papa, vel imperatore, ſeruanda eſt indiſtinctè quæcũq; concernat onus de quo agit. Et ſi cæteri grauiter læduntur. dic, vt hîc p Abb. & j. dicetur. Ita declarat Io. an. in. d. c. ij. & ibi but. iij. col. & Abb. pulchrè. v. col. ver. quarta cõcluſio. licet intentio omnium prædictorum nõ ſit ita reſtricta. Sed ſimpliciter faciant interpretationem cõtra conce dentẽ q̃n res ipſum tangit. & per hanc cõcluſionem quieſcũt varietates quæ ſunt inter p̃dictos.

8 ¶ † Secunda concluſio. q̃n onus imponitur ſimpliciter q̃ vn⁹ nõ ſoluit, cæteri ſoluũt. ſecus ſi apponitur cuilibet. Barto. in. l. ij. C. de apochis publi. li. x. Idem Bal. in. c. ſecundo requiris. in fin. de appel. dicens q̃ exemptio vnius grauat alios², quando a eſt onus vniuerſitatis. ſecus ſi obligatio eſt diuiſa per capita. quia vnuſquiſq; onus ſuũ & non alterius portare debet. quod etiam ſentit hîc. Abb. dum in prin. huius materiæ loquitur de obligatis inſolidum. & ad prædicta vide etiam Alex. conſi. mihi. cclxxvij. In cauſa vertente inter. Iacobum. vj. col. & vide Henricum boich. in. c. paſtoralis. de priuile. vbi per illum tex. cum gl. j. in fi. dicit q̃ vniuerſitas cenſetur tanto minus habere ſoluere quanta eſt portio à qua vnus eſt exemptus: quia priuilegium debet intelligi ſine alterius læſione. alleg. Spec. de cenſi. ſ. nunc reſtat. ver. quid ſi vniuerſitas alicuius loci.

¶ Tertia concluſio. Si aliquibus clericis competit ex priuilegio vt non teneantur ad totam procurationem, putat Car. hîc q̃ ſi multi eximerentur, eſſet ſufficiens cauſa appellandi. & ita dicit ſe conſuluiſſe Florentiæ. Cùm enim priuilegium tendit ad noxam, debet reuocari. c. ſuggeſtum. de deci. & ita etiam Car. in. d. cle. præſenti. & Ab. hîc. Pro quibus facit. quia princeps non intendit in dubio nocere tertio. c. ſup eo. de offi. deleg. & poſui copioſe in. c. cauſam. xv. col. ver. interpretatio priuilegiorum. de reſcript. vbi multa inuenies de huiuſmodi interpretationibus.

¶ Quarta concluſio. Si grauãtur reliqui propter tales exemptiones appellari poteſt. niſi ſint conceſſæ motu proprio. Abb. hic. Pro quo vltimo vide optimè Oldr. conſilio. xxij. vbi dicit quod conceſſio facta à principe de exactione pedagij in loco grauato alio pedagio non tenet, ſi de illo non facit mentionem. niſi ſit conceſſa motu proprio. & ſequitur Bald. in procemio decretalium. verſi. rex pacificus. iij. colum. & Ioan. andr. tacito Oldra. in additio. Specul. de cauſa ꝓſeſſio. & proprie. ſ. quia verò. verſi. quid de colligentibus. Sicut etiam dicit Domi. poſt Lap. in. c. ſi. motu proprio. de præben. in. vj. quod ſi Papa ſcribit vt prouideatur alicui, vel recipiatur in eccleſia grauatã de alio recipiendo literæ non valent. niſi de illo fiat mentio. per capitu. mandatum. de reſcript. Saluo niſi ſcribat motu proprio. quia non poteſt opponi de ſurreptione capi. non poteſt. de præben. in. vj. Vnde dicit Bald. in. l. quod

a ¶ Alios. Ad hanc materiam vide Bar. & Ang. in. d. l. ab oĩbus. & adde Pau. de ca. in. l. ſi mihi & tibi. ſ. fi. de leg. j. & Bal. in addi. ad Spe. in d. tit. de cenſi. ver. damnum.

fauore.iij.col.C.de leg.q reſcriptum cõceſſum motu proprio nõ præſumit conceſſum ad importunitatẽ. ¶ Conſidera bñ q etiã vbi princeps imponit aliquid motu proprio,ſi ignorat de grauamine,nõ vr̃ q intendat grauare. cũ motu proprius nõ operetur vltra ꝓſumptã intẽtionẽ
a cõcedẽtis.Hoſti.in.c.cãm.[a] de teſti.lo.j.dixi in.c.ad aures. vij.col.de reſcrip.Sed dici poteſt qd tunc non appellatur. Sed fit querela ad principẽ melius informãdũ.vt per Domi.in.d.c.ſi motu. ¶ Quinta cõcluſio.Si princeps coegit de facto Eꝑm & clericũ ſoluere quædam onera,& clerus de facto cõpulſus ſoluit etiam porrectionẽ tangẽtẽ Eꝑm: nõ poteſt ab eo illam repetere cũ nõ ſit verſum in vtilitatẽ eccleſiæ.Ab.latè cõſil.vij.incip. Ieſu chriſti ſaluatoris circa primũ dubium.ij.vol. ¶ Sexta cõcluſio.qñ vnus de collegio grauatur ad aliorũ cõmodum,ipſe etiam partiri pat de commodo.pulchrè Bar.dans quatuor exempla in d.l.ab oĩbus.§.ſi titio.de lega.j. Vñ ſi à canonico nouo ꝓcipitur aliquid,debetur ei portio illius ſummæ:& ſequitur ibi Ang.per illum tex.vbi ſi hæres ſoluit vni hæredi, computat̃ pars illius.vnde ſi canonicus tenetur dare capitulo fructus primi anni,& diuidantur poſteà inter ſingulos,dabitur ſibi pro rata portio fructuũ.Simile eſt quod no.Io.an.in.c.cũ non deceat.de elect.in.vj.& ibi Do.in fi. q ſi populus tenetur emẽdare damnũ vni de populo,ille damnũ paſſus cõtribuet pro rata ad emendam.No.Spec. de cenſi.§.ij.ver.quid ſi damnum.& ibi latè Io.an.& Bald. in.l.j.per illũ text.ff.ad.l.rho.de iac.Bonus tex.in.l.nauis. §.cùm autem.eo.titu. ¶ Septima concluſio. Adminiſtrãtes negotia cleri,non poſſunt liberare vnum locũ pium, & alia grauare:quia non poſſunt remittere iura aliarũ eccleſiarũ ſine debitis ſolẽnitatibus: nec valet conſuetudo in contrariũ.vt no.Io.an.in.c.nulli.de reb.eccle.non alie. & eſt tex.cũ gl.in.c.cùm cauſa.j̃.titu.proxi.& poſito q fieret liberatio ſimplex,non extenditur ad futura onera.Iſta ponit Abb.ij.vol.cõſi.xxiiij.incip.In nomine &c. Super qõnis materia.cõſulẽs contra hoſpitale nouũ ſancti ſpiritus huius ciuitatis Piſanæ.q teneat̃ contribuere pro rata ad onera impoſita clero,per iſtum tex.cum ſuis concor. ¶ Octaua cõcluſio.Si hoĩes alicuius loci faciũt cõuentionem cũ aliquo nouo habitatore q nõ teneatur ad onera, iſtud nocet ſolùm eis,non ſuperiori.Ludo.conſi.cclij.alleg.glo.in.l.euacuatis.C.de decu.lib.x.Si tamen ſuperior loci cõſenſiſſet dictæ immunitati conuentionali,nõ poſſet cõmunitas grauari pro rata quæ illũ tangit. Ang.cõſi. ccxxvij.pũctus talis eſt.cõe & vniuerſitas.in fi.vbi etiam probat q valet dicta promiſsio hoĩm liberans nouũ incolam à collectis à ſuperiore imponẽdis. ¶ Nona & vltima cõcluſio.Nõ valent huiuſmodi immunitates.niſi habeãt clauſulã nõ obſtante,vel motu ꝓprio.Ioã.an.in.d.c.ij,& ibi ſolẽniter Ab.in.iij.col.ad quod omiſsis multis quæ allegari poſſent remitto ad ſucci.plenũ conſiliũ Alex.cj.Viſis inſtrumẽtis exẽptionis.Ex cuius dictis habes regulam. quòd populus principi ſubiectus non poteſt concedere priuilegiũ immunitatis:niſi eã concedat veniẽti de nouo ad habitãdũ ea conditione vt eximatur:quòd declara:vt hîc.vel niſi cõcedat̃ immunitas ad tẽpus:vel niſi cõcedat doctoribus,vel alicui ꝓpter benemerita.q probentur:& has quatuor fallẽtias ipſe latè proſequitur.loquẽs de cõitate Rodigij.Nã dato quod exemptiones nõ noceãt ſuperiori.vt in cõcluſione p̃cedẽti:tñ extra dictas fallẽtias nõ valẽt in præiudiciũ ppũi.Quòd autẽ eſt dictum de clauſula motu ꝓprio &c.nõ puto neceſſariũ in exemptione ſoli eximenti nocitura.vt expreſsè ſentiũt p̃dicti.quæ oĩa nota.tãquàm per oĩa nouiſsima. ¶ Vltimò dum tãgit Abb. poſt Hoſti.hîc.de expenſa conſecrationis.placet eius opi. q imponi poteſt charitatiuũ ſubſidium ſi prælatus eſt impotens:ſed procuratio non poteſt exigi.Pro quo optimè facit doctrina Vinc.in.c.cũ ab omni.de vi.& hone.cleri. & in.c.conquerente.de offi.ord.& Bu.& Abb.in.c.cũ ſit, de ſimo.vbi dicũt q procuratio nũquàm poteſt exigi.niſi in caſibus à iure expreſsis.Vnde dicit But.in.c.propoſuiſti.de conſecr.eccle.vel alta.quod vbi Epiſcopus reconciliat eccleſiam pollutã,nõ debet procurari:ſed faciat ſumptibus illius qui eccleſiam polluit.& ſi eſt impotens,ſeruetur cõſuetudo eccleſiæ.qua deficiente,parochiani con
b tribuant quibus nõ valẽtibus,gratis reconcilient[b] ſed in hoc tene Archid.in.c.eccleſijs.de conſe.diſt.j. vbi firmat quòd epiſcopus reconciliabit ſumptibus proprijs:cũ ad hoc habeat reditus.facit theorica Archi . in.c. cauendũ. x.q.iij.vbi dicit quòd qui aliquid tenetur facere, ſemper faciet ſuis expenſis:niſi in contrarium reperiatur expreſsum.Generaliter verò cuius expenſis fiat aliquis actus.tetigi diuerſimodè.in.c.j.vel.ij.de libel.obla.

a ¶In.c.cãm.Et ibi dem vide etiam Fe.& in ca.prudẽtiã.de mutu.peti.

b ¶Recõciliẽt. Add de.Car.i cle.j.de cele.miſ.i.xiij.& xiiij.q. & text.in authẽ.de mã.prii. §.ſi tibi.& text.j. qõ. ij. placuit.& Car.in.d.c.propoſuiſti.v.qõ. & in cle.j.§.j.de exceſ. præla.q.iiij.

SVMMARIVM.

1 *Membra non ſunt ſeparanda à capite.ideo exemptio non eſt faciliter concedenda.*
2 *Facies hominis dicitur vſque ad barbam incluſiuè.*
3 *Recedi an & quãdo poſsit à prælato criminoſo,tolerato tamen adde nume.4.& 5.*
6 *Prælatus ſi eſt depoſitꝰ.ſubditi nõ tenẽtur ei exhibere honorẽ.*
7 *Prælatus ſi non ſeruat canones.an poſſit ab eo recedi?*
8 *Excõmunicatus non denuntiatus:an & quãdo debeat euitari?*
9 *Prodigus & furioſus æquiparantur pupillo.*
10 *Præſcribere an quis poſſit:vt nõ habeat imperatorem pro ſuperiore? Adde nume.11.vbi arguit ad partẽ contrariam.*
12 *Crimen læſæ maieſtatis:an committatur contra quemlibet dominum ciuitatis?*
13 *Imperium fuit ante Papatum.*
14 *Papa nullum poteſt ita eximere per priuilegium:vt non ſit ſibi ſubiectus.*

¶ CAP. XII.

1 Vm nõ liceat. Subditus non præſcribit obedientiã contra prælatũ. Primò dũ tangit Ab.de capite. Adde Ludo,pulchrè conſi. xxxvij.vbi dixit per iſtũ tex.† q non eſt ſignãda petitio per quam petiſ à ſuperiore exẽptio.ita vt ſeparent̃ mẽbra à capite.puta vt tictores nõ ſint de collegio artis lanę.ſed faciũt collegiũ p ſe.niſi cõcurrat aliqua vrgens cã. ¶ Et dum dicit Abb.q caput eſt membrum honorabili[9] cæteris.Adde quæ ſcribit Bald. in.c.primo.§.ad hæc.de pa.iu.fir.vbi deducit excellẽtiam capitis ratione cerebri.& inter alia alleg.c.ſignificaſti.lo. ij.de homi.vbi vulnus capitis præſumitur mortale . Facit tex.in.l.ſi quis in metallũ.C.de pœnis.per quem dicit ibi Ange.nõ valere ſtatutum quòd ꝓ certo delicto aliqs bulletur in fronte.quia facies hoĩs non eſt dehoneſtãda. vt ibi.& ponit quantum duret facies. ¶ † De quo etiam
2 per Maria.in.c.qualiter.lo.ij.q.xj.arti.lvij.& ĩ.c.fi.in.viij. colum.de foro competen.& Moderni.in libr.maleficiorum.ſuper ver.in facie.& eſt fo.cxxij.& dicit facies[c] vſq ad barbam incluſiuè.& cõputata fronte,& per latera vſq ad aures excluſiuè cum maxillis.vt per eos.quod no.ad ſtatutum grauãs vulnus faciei. ¶ Et addo q percutiens in capite,non dicit̃ percutere in facie. Do.in.c. vni.v.col.de ſac.vnc.ꝓ illum tex.in ver.hæc vnguento.vbi ponuntur vt diuerſa.ergo dic q idem cõuerſo.quod eſt pulchrius. De quo etiã per Ana.in.c.cũ ex iniuncto.iiij.col. verſi.ex p̃dictis põt decidi.de hære. Vide multa iura de capite allegata per Alb.in dictionario.in ver.caput.& Cal.in repertorio de dictis bibliæ.in ver.caput.& alia per Firma.& Brixi.in eo.ver. ¶ Guſta bene dicta Ab. hîc.in.ij. notabili quotidie allegata.quod clerici inferiores debent reuerentiam capitulo ſicut epiſcopo.Et dum alleg . Innocen. in.c.dilecti.de maio.& obe.quòd dignitates ſunt cões inter Eꝑm & capitulũ. Adde quæ dixi poſt Dom.in.c.edoceri.in prin.de reſcri.& dum dicit Abb.ſecus in ſeculari

c ¶Facies. Adde do.Alex.de imo. in.l.cùm in diuerſis.de reli.& ſũp. fiu.

bus canonicis.confirma vt dixi.dictis Abb.hîc reſpondẽt pridie Florentiæ quòd capitulum eccleſiæ maioris debet præcedere prælatum eccleſiæ inferioris collegiatæ, etiam quando capitulum inuitatur,ad funus corporis. quod habet deferri per illius parochiam.quia Eꝑs p̃cedere t.ergo & capitulũ,per prædicta.& Eꝑs p̃cederet in loco exempto.qui tamen eſſet in ſua dicœceſi.quia ius reuerentię nunquam tollitur propter exemptionem.Bald.in l.fi.per illum tex. C.de bo.liber.dicens.q eccleſia exẽpta ſeu liberata tenetur nihilominus exhibere reuerentiam eꝑo:& ire ei obuiam proceſsionaliter more aliorum.& ita reſpondit Oldr.Archieꝑo Rauẽnatẽſi.ſecundùm eũ. Notat Angel.& Lud in.l.alia cauſa.§. eleganter.in.ij.not. ff.ſol.matri.& Lud.in.l.diuortio.§.ob donationes.ij.col. ff.eo.titu. Rota de reg.vij.deci.in antiquis.Bo.tex.in.c. cum venerabilis.de cenſi.& in.c.paſtoralis.de dona.cum gloſſ.in verſ.cathedraticum.Facit quod not.Abb.in.c.nimis.lo.ij.ad fi.ver aduerte.de exceſ.prela.& quod de verbo pleno iure dixi latẽj.eo.c.auditis.Valeret tamen fortè præſcripto quam probaret eccleſia inferior quòd p̃latus ipſius p̃cederet in ſua parochia.quia non eſt p̃ſcribere reuerentiam:ſed partem reuerentiæ.Et ſic reſpondere
3 tur ad iſtum text.Alia verò de materia præceſsionis plenè reduxi ĩ rub.de maio.& obed. ¶ † Ad illud qđ optimè tangit Abb.quando à prelato tollerato poſsit recedi.Ad de omnino Bu.in repe.c.veſtra.xj.col.ver.concludendo hãc materiam.de coha.cle.& mulie.quem reaſſumit Do. in.c.ſacerdotes.lo.j.ij.quæſtio.vij.concludens quòd licitè receditur à ꝑlato notoriè infecto crie inducẽte ipſo iure ſuſpẽſionę quò ad ſe & quò ad alios.alleg.d.c.veſtra.& ibi Inno.& lo.an.& Hoſti.in.c.per tuas.lo.ij.de ſimo.& in.c.j.de ſchiſmati. ¶ † Si verò crimen eſt occultum.tunc in ſacramentis neceſſarijs non debet euitari.Archi.in.d. c.ſacerdotes.& quæ illa ſint.habes gl.& doc.in.c.veniẽs. de tranſac.In ſacramentis autem non neceſſarijs ſi eſt ſcãdalum euitare,non eſt euitandus iſte occultus.nam propter hoc dominus communicauit Iudę.c.nõ prohibeat. de conſe.di.ij.ceſſante ſcandalo debet euitari:ex quo eſt ſuſpenſus quò ad ſe & alios.Et licet alij ignorent,tamen illa ignorantia non excuſat ſcientem.Cal.ſingulariter in
5 c.ad probandũm j̃.tit.proxi.& ibi dixi. ¶ † Si verò crimẽ non ſuſpendit ipſo iure,tamen eſt notorium & graue.nõ ſufficit vt leuetur obedientia prælato.Inno.in.c.ex tenore.de temp.ord.glo.in.d.c.ſacerdotes.Eſt verũ quòd Do. ibi poſt But.vbi.ſ.tenet contrarium,maximè ſi eſt incorrigibilis.quo caſu debet haberi ꝓ ethnico & publicauo. c.nouit.de iud.in prin.vt latius per eum.pro quo faciunt alleg.per Abb.hîc in.ij.caſu quem addit caſibus gloſſ.videlicet de peccato mortali notorio.Tamen in illo ipſe tenet contrarium propter gloſſ.hîc.& per regulam.c.nonne.viij.q.iiij.& alia de quibus per eum hîc.& in.c.ſciſcitatus.iij.col.de reſcript.Per quæ idem videtur in caſu dominici etiam in caſu incorrigibili. Nec ob.dicto.c.nouit.quia non loquitur in prælato.nam eius correctio nõ
a ſpectat ad ſubditos[a] .c.ſi.xxix.di.& ĩj.q.vij.c.nos ſi.§.Item cum balaam.cũ multis capitulis:& de materia ponit etiã Tho.ij.ij.q.xij.arti.ij.dicens recedi poſſe à prælato apoſtata.& per Io.de ana.in.c.per tuas.de ſimo.& ad hęc.vide Abb.in.c.ex parte.in prin.de accuſa.vbi vult q etiã pendente litè criminali contra.ꝑlatum accuſatores tenentur ei obedire:niſi p̃cipiat repugnãtia accuſationi.facit gl. in.c.ſæpe.in ver.manet.de appell.dicens valere ſententiã prælati etiam depoſiti,quando pendet appellatio ab ipſa depoſitione.& pro hoc,quia pendẽtia cauſæ criminalis li
4 cet impediat reum ne promoueatur cap.omnipotens.de accuſa. ¶ † Non tamen impedit ne excerceat iura beneficij quod poſsidet:vt ibi not. ¶ Quando autẽ prælatus eſt depoſitus,non tenentur ei ſubditi præſtare reuerentiam vel honorem.Angel.& Paul.de caſtr.in.l.ſed ſi hac.§.libe-

a Ad ſubditos.Adde de Cardi.poſt gl. in cle.ij.§.notaris. de hære.

b ¶c.ij.& ibi vide q dixi in apoſ.

ros.ff.de in ius voc.per illum tex.in ver.ſed ſi per pœnã. imò quãtum ad ſimplicem honorem & reuerẽtiam vide tur quòd monachus accuſans abbatem ſit exemptus.licet aliàs ei ſubſit,& obedire teneatur.per text.in.d.l.ſed ſi hac.ver.ſinautem liberi.in verbo.accuſauerũt.& in ver. nullus eis honor debetur.& dicit ibi An.eſſe optimum argumentum ad hoc.Tamen gloſſ.ibi intelligit.dummodo accuſationem ad finem produxerit.vel ille text.non eſt extendendus ad prælatum:cũ per.d.c.nõne.viij.q.iiij. tùm quia cùm reuerentia ſit magna pars ſuperioritatis, nõ eſt licitum eam denegare illi cui cętera iura debẽtur: licet dici poſſet poſsibile eſſe q de reuerẽtia & ſubiectione diuerſimode iudicetur.Nam videmus aliquem poſſe eſſe exẽplum à ſubiectione,qui tamen tenetur præſtare reuerẽtiã.Ang.& Ludo.Ro.in.l.alia.§.elegãter.ff.ſol.ma. Bal.in.d.l.ſed ſi hac.§.patronum.dixi.ſ.eo.c.accedẽtes.iij. col.ver.exemptio,quaſi ita ecõuerſo poſsit quis eſſe ſubiectus,& tñ à reuerentia liberatus.Sed tene quod dixi cõ
7 tra Ang.per prædicta. ¶ † Ad illud de plato nõ ſeruante canones.de quo hîc per Abb.poſt gloſ.in.d.c.ſacerdotes. adde Domi.ibi intelligentem eodem modo vt Abb.de non ſeruante ex contemptu.Nam ſi ex ſimplicitate vel ignorantia.ſecus eſt.Tamen illa gloſſ.communiter intelligitur de credente papam non potuiſſe condere canones.Sed hoc modo glo.dixiſſet iſtud ſuperfluo.cùm iam
a dixiſſet de hæretico:& iſte credens Papam non potuiſſe condere canones hæreticus eſt.c.nulli fas.xix.di. ¶ Ad qđ vide etiam Abb.in. c.ſciſcitatus.ij.colum.de reſcrip. & in.c.ego de iureiur.in.iij.col.& Card.in cle.j.q.ix.de æta. & quali.Quinimò tranſgrediens canonem ex contemptu poteſt deponi.Inn.poſt Pau.in.d.cle.j.in fi.facit glo. in ver.iubemus.in.c.generali.de elect.in.vj.ſecus ſi nõ ex contemptu. Per id quod pulchrè dixit Archi.poſt beatum Tho.in.c.quicunq; lxxxj.di.vbi dicit q tranſgrediẽs canonẽ ex concupiſcentia,vel ira,aut alia cauſa etiã non
b iuſta,nõ dicitur principaliter motus cauſa tranſgredien- di.ideo non punitur de cõtemptu.Et quod dixi de depoſitione.intellige dummodo fuerit monitus.Imo.poſt Io. de lig.in.c.j.in fi.de conſti.nec obſtat,q verba illius capituli ſint affirmatiua:ergo non eſt opus monitione.Inno. in.c.extirpandæ.de præben.quẽ dilatat Ale.in.l.ita ſtipulatus.v.col.ff.de ver.obl.Quia procedit vbi agitur de pœna mitiori imponẽda.ſecus vbi de graui.ſecundũ Imo.in d.c.j.ſub dubio tñ & per Ana.in.c.ꝑterea.iij.col.de apoſtatis.ſuper q̃bus inſtiti latius in.d.c.j.v.col.vbi vide aliquid per Do.in.c.ſi papa.pe.col.xl.di.in.c.huic ſedi.xvij. diſt.in.c.de libellis.in fi.xx.diſt.Pet.de anc.ĩ.d.c.j.xj.char. ver.ſed quęro vltra pœnã.Imo.ĩ.c.j.ad fi.de vita & hone. cleri.Ana.ĩ.c.j.j.col.de maledicis.& in.c.per tuas.lo.ij.ad fi.de ſimo.& Abb.in.c.ij.vj.col.de fo.compe.q loca pone ad glo.in.d.c.generali. ¶ Quomodo autem cognoſcatur cõtemptus.vide gl.tritã ĩ.c.Metropolitanũ. ij.q.vij.
b ad quã feci optimã apoſtillã.in.c.ij.[b] vlti.col.de maio.& obe.Ampliatis his quæ aliàs poſui hîc.& in.c.cùm quidã. de iureiur. ¶ De obedientia autem debita papæ.quando poſsit ab ea recedi.aliter dicendum eſt.per ea quæ allega
8 ui in.c.ſi quando.x.colum. de reſcript. ¶ † An autẽm & quando teneamur euitare excommunicatum non denũtiatum.vide ſemper quę reduxi in cap.Rodulphus.xlviij. colum.ver.limita quarto.de reſcrip.vbi ſunt noua ad intellectum gloſſ.in cle.j.in ver. publicè.de ſen . excom.& decreti conſilij Baſilienſis ibi allegati.per Abb. ¶ Demũ ad prædicta de membris à capite non diuidendis.applico memorabile dictum Bald.in titu.de pace conſtant.xix. colum.ſuper ver.inueſtituram recipientis.vbi colligit ex illo text.& dictis Odof.quòd ſi vacante regno ſubiecto Papæ ipſe concedat plures comitatus regni pluribus comitibus,illi videntur iurare fidelitatem papæ tanquã regi:& ideo quãprimum Papa prouidet poſteà de rege,

illi ſubijciuntur regi,& ſequuntur ipſum:ſicut membra ſequuntur caput ſuum,à quo diſcedere nephas eſt:ſecundùm eum.de quo exclamat Franc.pauinus in vltima ſua apoſtilla ad conſtitutionem Sixti quarti.quæ incipit.Vicariatum.poſitam poſt ſuum tractatum:de ſede vacante. Adde etiam predictis.quòd licet ſubditi non poſsint de iure expellere dominum tyrānum:tamen poſſunt ei denegare obedientiā.vt dixi,allegando Bal.in.c.cum à nobis. iiij.colum.ver.iij.declaratiõ.e. ¶ Inquātum Abb.melius ceteris examinat quando prohibita alienari ſint prohibita præſcribi[a].adde omnino Bald.in.l.j.viij.col.C.de ſer. fugi.vbi in pluribus concordat cum Abb.Sed dum Ab. tangit difficultatem illam.quare iſta prohibitio poſita in contractu non impedit præſcriptionem,licet impediat poſita in vltima voluntate. ¶ Dic melius quòd imò etiā prohibita per teſtatorē alienari:poſſunt præſcribi.Bart. & Rapha.in.l.filiuſa.§.diui.de leg.j.maximè per.l.qui hęredi.§.ſi pars.ff.de condi.& demõ.Pro quibus quicquid dicat ibi Imo.inducit Alexā.in.xiij.colum.hanc rationem. Nam res prohibita alienari ſine certa ſolennitate:ſi ſolennitate interueniente poteſt alienari:poteſt etiam præſcribi,Bar.in.l.fi.C.in quib.cau.in integ.reſtitu.nõ eſt neceſſ. Bald.in.d.l.j.C.de ſer.fugi.& Abb.hīc.quē tamen ipſe nõ alle.Sed res pohibita alienari à teſtatore.poteſt alienari conſenſu eorum quorum fauore eſt facta prohibitio.l.cũ pater.§ libertus.de lega.ij.l.nihil.§.j.ff.de lega.j.ergo debet poſſe præſcribi.Et intelligit ſcientibus illis contra quos præſcribitur.quia ſic tacitè conſentiunt.l.alienationis.ff.de ver.ſig.ſecus ſi ignorant.alleg.Bal.in.l.j.C.de reſti.in inte.& in auth.ad hęc.in.vij.col.C.de* vſuris.& in.l. ij.vlt.col.C.de* iure emphy.Et de materia per Ang.in.d.l. j.C.de præſcript.long.temp.& Imo.in.d.§.diui.& in.l.cũ lex.ff.de vſuca. ¶ Dum Abb.poſteà extendit iſtam gl.dũ loquitur de pupillo.ad furioſum & prodigum. Ad furioſum.propter gl.no.in.l.ij.C.de cur.fur.Ad prodigum. ꝓpter dictum Io.an.in Spec.in rubr.de præſcript.ij.colũ. ¶ † Adde Bar.in.l.Imperatores.ff.de re iudi.vbi dixit ꝙ prodigus[b] & furioſus [c]æquiparantur pupillo,per.l.Fulcinius.§.adeo.cum ſequen.ff.ex quib.cau.in poſ.ea.vbi contra iſtos non datur miſsio in poſſeſsionem.Nam eorum ſtatus à pupilli cõditione nõ multũ abhoret.Et ꝓ hoc extollit ibi Imo.glo.in.d.l.ij.in ver.ad agnatum.dicens per ipſam quòd omnia priuilegia minoribus conceſſa extenduntur ad alios qui curatoribus reguntur.ſ.furioſos.& prodigos.Bonus tex.in.l.qui neq; ibi.cuius alterius.ff.de reb.eorũ.& ibi Bal.approbat.d.gloſ.quam etiā ſequitur in.c.j.de benefi.fra.& in.d.l.fi.C.in quib cau.in inte.re. non eſt ne.& in.l.iubemus nulli.in prin.C.de ſacroſan. ecclę.& in.l.infantis.in.iij.q.C.qui admit.& Paul.de ca.in.l. tutor pupilli.ff.de iureiur.& Imol.in.l.ſi verò.§.de viro. iij.fallen.ff.ſo.ma.& Pe.de anch.conſi.v.pro parte nobilis.ad fin.allegãtes.gl.in.d.l.ij.q̃ re vera nõ dicit de omnibus qui curatore reguntur.ſed quòd priuilegia data minori competunt furioſis.vel mente capto.ſed Bald.ibi.& in dictis locis ſic eam extendit.& facit gl.in.c.paſtoralis. de iudi. ¶ Circa elegantem diſt.Cald.hīc quam Abb.refert.quomodo dicatur obedientia non præſcriptibilis. Adde Oldra.conſil.cclxiij.quia tota decani poteſtas.in prin.vbi ante Cald.ita formaliter diſtinxit.& per eundē conſi.ccxliiij.ad obiectus qui ſiunt.ij.colum:verſi.iij.opponebatur.& cõſi.clxxij.quia omnes ferè obiectus.& ibi ſolēniter inſiſtit.& pulchrè Rot.in iſto ti.j.deci.in nouis. ponens quòd non auditur volens dare articulos de acquiſitione exemptionis per præſcriptionem obedientię:niſi ponat quòd alius prælatus acquiſiuit in eo obediētiā. Et de dictis Ol.& doc.hūc facit etiam mentionem.Are.poſt Pau.de caſtr.in.l.is putat.j.col.ff.de acqui.hęre.vbi vide. ¶ † Cęterùm dum ſubdit Abb.cõtra Bar.neminem poſſe præſcribere vt non habeat imperatorem in ſuperiorē.

Voluiſſem inueniſſe modernum aliquem,qui ſuper hoc dubio ampliſsimo ſerioſè ſcripſiſſet.quia nõ patitur cuſus lectionis indaginē quam expoſcit rei difficultas.Vnde ſufficere put abo cõmemorare loca pro vtraq; opinione.omiſſa deciſione quæ indigere authoritate doctoris nõ gregorij.Ad partem affirmatiuam pro Barto.quòd præſcribi poſsit vt quis non recognoſcat imperatorem in ſuperiorem.vltra loca per Abb.aducta.vide Barto.in l.acta.§ de amplianda.ff.de re iud.& in.l.ij.ff.de iure fiſci. & in.l.proximè.ff.de his quę in teſta.delen.& in.l.quomi nus.ij.col.ff.de flumi.& in.l.alius.§ belliſsimè.ff.quod vi aut clam.& in.l.relegati.ff.de pœnis.& Abb.in.c.cum venisſent.iij.col.de iudi.& in.c.ij.vlt.col.de immu.eccle.& in.c.fi.in.j.no.de conſti.& in.c.cùm contingat.v.colum. de ſo.compe.& in.c.innouamus.per illum text.de cenſi. in.c.quod ad tranſlationem.in prin.ff.de offic.leg.& in.c. ſuper quibuſdam.de ver.ſign.& in conſilio vlt.incip.Placet mihi.j.vol.& in.c. cùm te.ix.col.verſi.ad ſeptimum. ti.proxi.& in conſilio.xcij.in.j.volu.quò ad primum dubium.vj.colum.Et ibi de ciuitate Florentiæ quæ ſecundùm ipſum omnia poteſt in ſuo territorio quæ Imperator in ſuo imperio[d]. Vnde ſua ſtatuta poſſunt dici ius ciuile iuxta no.in.l.fi.ff.de pœnis.& in.l.iiij.ff.de ver.obli, per hæc dixi Abb.in.c.nouit.x.colum.de iud.quòd non recognoſcentes ſuperiorem poſſunt cõueniri coram Papa à quo nulla præſcriptio eximit.no.Archi.in tractatu de hęreſi oppoſita Bonifacio.viij.incipien. Sanctiſsimo in Chriſto patri in.l.char.Dicens idem de rege Franciæ. ne ſit acephalus.Et idem Inn.in.c.per venerabilem.qui ſi lij ſint legi.& Phi.in.c.conſuluit.Io.iij.ij.notabili.de appel.Vnde conſuluit Car.conſi.lxxiiij.Titius nunc ſunt.q tales domini poſſunt tollere appellationē.De iſtis loquitur Io.an.in Spe.de appel.§.videndum.dicens ab eis non poſſe appellari ad imperatorē.De iſtis dicit Ludo.in repe.l.j.xiij.col.ver.tertio q̃ro.C.de hęre.inſti.quòd bāniti ab ipſis nõ ſunt capaces hæreditatis etiā ſcām iura ciuilia. De iſtis dicit Bal.in.l.exẽplo.ad ſi.C.de ꝓba.in ꝓœmio ff.orum.iij.col.in.l.precibus.xj.col.ver.xiij.op.C.de impu.& alijs ſubſt.in.l.ſancimus.ad fi.prin.C.de dona.in authen.hoc amplius.iij.col.ver.quæro an filij regis.C.de fideicõ.quòd in ſuis territorijs dicuntur imperatores.De iſtis dicit Ol.conſi.ccxxxj.vt eius de quo quæritur.poſt prin.quòd non improbabiliter dici poteſt habere locum in eis.text.in.l.pe.C.de do.inter virum.& vxorem.Ideo valebit donatio regis facta filio in poteſtate[e] ſecundùm eum quem ſequitur Bald. in.c.j.§.Item ſacramenta.v.colum.ver.queſtio fuit de facto in rege aragonum.de pact. iur.fir.& Ludo.in authen.ex teſta.C.de col.& ibi Phi.ij. col.dicentes.ꝙ licet.d.l.pe.loquatur in Imperatore:tñ habet locum in rege.& in quocunq; habente poteſtatē legis cõdendæ in terris ſuis,per rõnem dictæ.l.Et hoc dictum Oldr.reaſſumit Alex.in.l.quānquàm.C.de teſt.mili.& vide eundem in.l.centurio.viij.col.ff.de vulg.& pup.Vult etiam Old.vbi.ſ.ꝙ non eſt neceſſaria inſinuatio in donatione regia.& ſequitur Io.an.in Spec.de inſtru.ed.§.porrò.in vlt.addi.magna.& Imo.in repetitione.c.cum contingat.pe.char.de iureiur.& per Benedic.de plum.in.l.ſi arrogatus conſul.ff.de manu.vin.& quod not.Bald.in.l. ſancimus.in prin.ver.quidam dominus donauit.C.de dona.& Ludo.in.l.modeſtinus.ff.de dona.Et dicit optimè Cardi.poſt Paul.de leaza.in cle.præſenti.vij.q.de cenſi. quem poſſe præſcribere vt imperio non ſubſit:ſed non poſſe præſcribere:vt non ſubſit Papæ,propter extrauagā. te bonifacij.viij.vnam ſanctam.Ratio primi dicti:quia imperator iuriſditionem habet à populo & excercitu.c. legimus.xciij.diſt.hodie verò ab eccleſia.cui fidelitatem promittit.cle.vnica.de iureiur. ¶ Non obſt.iſte text.per quem Pet.de ancharano.in.d.cle.præſenti.tenet contrarium.quia ſoluit Cardi.ibi.quòd dictum Pauli procedit præſuppoſito ꝙ

a ¶ Præſcribi. An & qñ prohibita alienari poſsint p̃ſcribi,& non p̃nt. vide plenè per.d. Sozi.in cõſi.cclj. inci.qm̃ i p̃ti cõ ſultatiõe.ver. ſed præmiſſis nõ obſtātibus.in.ij.parte.char. cxlv. ſed nunquid alienatione,dic permiſſio.& preſcriptio. & idē econtra.& in gbus caſibus. vide eū no.in cõ. cclxvj.inci.In cā q̃ vertit. ver. ſed tñ his non obſtātibus.ibi.Itē pariōne.in.d.parte. charta.clxxvij.

b ¶ Prodig[a]. Tu dic verū ī cõtrahēdo: nõ aūt in deliq̃ēdo.vt p do.Alex. de imo.& Ioā.de por.in.l.is cui bonis.de ver. obl.& p Bar.in.l.ſi quis in tantā.C.vñ vi. in.iiij.colū. ver. q̃ro qd de ꝓdigo.

c ¶ Et furioſus.Ad de Bal.in l.ij.C.q admit.& in.c.j.ij. col.de bñfi.pa.in vſi.feu.& Bartol. cep.in.l.eũ q̃ veſtigal.vij. col. de verb. fig.Sed qd ſi ſtatutū dicat ꝙ in oibus currit p̃ſcriptio.an currat non valēū agere. vide do. Sozi. in cõſ.cxxj.ici.Viſa contingētia facti. circa prin.j.colū. charta. cxcj.in.j. parte.

d ¶ Impio. Adde Feli.in.c. q̃ in eccleſiarū.circa me dij.col.& qđ ibi dxi.in apoſtil.& qđ ꝓ Feli.etiā in c.poſtulaſti.in fi. iij.colum.de for. compe.

e ¶ Filio in prāte. Adde tenentem d.Soci. in cõſ.lxviij. incip. fruſtra plenitudini. ver. ſed præmiſſis.circa medium in. j. parte.char.cxv.

præſuppoſito quòd hodie iuriſditio Imperatoris pendeat à Papa.Idem Cardi.in cle.paſtoralis.§.vt illud.ij.oppo.de re iudi.Concordat cum iſtis Cyn.in.l.fi.C.de peti.hære. & in.fi.C.de dona.inter vir.& vxor.loquens de duce Venetorum.de quo etiam latè ſcribit Bal.in.l.decernimus. C.de ſac.ſan.eccle.loquens etiam de duce Ianuenſium.& facit gl.inſtit.de pat.pot.§.ius autem.quam ſequitur Bal. in.c.ij.de fratribus de nouo beneficio inueſtitis.& Spec. de appel.§.nunc tractemus in prin.Hanc partem firmat etiam Card.in.§.cum.p.iiij.colum.de fide inſtru.& Io.an. in Spec.de inſtru.ed.§.porrò.auditore.Hæc ſuſpicio.Lu. in rub.C.qui admit.& pulchrè Card.in.c.per venerabilem.ver.videbatur in.v. oppo.qui fil.ſint legi.dicēs quòd illa litera multum facit pro ſcribentibus.& quòd Rex q præſcribit habetur loco Imperatoris in regno ſuo.poteſt autem contingere quòd ſint plures Imperatores.cũ etiā ſit de cõſuetudine:vt duobus in diſcordia electis,vter q̃ adminiſtret imperium:vt eſt gloſ.ſingu.ſecundùm eum. in cle.prima.§.porrò.in verſ.reges romanos.de iureiur. Reſpondet ad iſtum text.quòd Imperator tolerando talem præſcriptionem cenſetur approbare. ¶ Demum dicit quòd ſuper hoc multū diſputari poteſt.Sed quicquid ſit de iuris ſubtilitate dicit ſufficere quòd ex communi obſeruantia ſic eſt receptum.facit.l.minimè.ff.de legi.& etiam ſi Imperator exigit obedientiam à prædictis regibus, & non præſtent,non peccant ſecundùm eum.Concordat optimè Bal.quem vide in.l.hoſtes.ff.de capti.ponens latius quam referat hīc Abb.de certis populis prætē dentibus ſe habere priuilegium libertatis ab imperatore. & quandammodo tenent præcario.& iſtud priuilegium poſſet Imperator reuocare ſecundùm eum.Tamen negat hīc Abb.quòd poſsit concedi tale priuilegium poſt Bal. in procemio feudorum:neq; eſt affirmandum quòd ſi poſſet concedi poſsit reuocari.per no.in.c.quę in eccleſiarū. de conſti.vbi ponitur de principe.qui nõ tollit ius tertij. Hanc opi.Car.ſequitur ſimpliciter præpoſitus.in.d.ver. videbatur.v.col.Sed latius ibi Alexan.de nouo ponderās illum tex.pro caſu.vbi dicitur quòd ex quo Rex Franciæ nõ recognoſcebat ſuperiorē,potuit ſine læſione alicuius ſubijcere ſe iuriſditioi Papę.Nā ſi p̃ſcriptio nõ valuiſſet, certè recognoſceret ſuperiorē. Nec placet ſibi expoſitio glo.ibi quæ intelligit quòd non recognoſcebat de facto. nam reſponſio Papæ debet intelligi vt reſpondeat de iure.glo.in.c.conſultationibus. de tempo.ordi. Nec Papa approbat ea quæ ſunt reprehenſibilia.c.omne quod.xxv. q.prima.non erit per hoc Rex acephalus:quia ſuberit Papę.qui eſt vnicus & ſupremus princeps.glo.in cle.ad noſtram.in ver.eccleſiæ.de hære.non tñ habebit Papa illam iriſditionem in regem quam habet in terris eccleſiæ:ſed erit eius immediatus:ſicut præeſt Imperatori.ſecundùm ipſum ſubdētem eſſe cogitandum:quia articulus eſt multum dubius.& tutius eſſet non recedere ab opi. contraria.ſi domini temporales,& ciuitates quæ præſcripſerūt poſſent induci ad recognoſcendum imperatorem in dominū ſcām eū.Deffendit etiam hanc partē ſoleniter Nico.de vbal.auditor applicus in tractatu de ſucceſ.ab inteſt.in.xij.char.ver.vltimus legitimādi modus.vbi ponit de rege Fracię[a] & de rege Hiſpaniæ poſt gl.in.c.Adrianus.lo.ij.lxiij.diſtin.de rege Angliæ.qui nõ recognoſcit imperatorem.per.c.cauſam.lo.ij.q.ſi. ſint leg.Tamen refert Pet.de peru.dicere quòd poſt illam decretalem recognouit regnum in feudum ab eccleſia.ſed dicit ipſe quòd hodie neminem recognoſcit.propter quod illud regnū multipliciter tribulatur.& tangit de regē Odo.illis diebꝰ expulſo per regem Hēricum.Hanc partem firmat etiam Ant.de roſellis.de are.in tracta.de legitimatiõe.in.xxxix. char.parua.ver.vlterius eſt videndū quid de regibus.vbi concludit quòd tales non recognoſcentes imperatorem ita poſſunt legitimare in ſuo territorio,ſi cut Imperator in terris imperij.Pro iſta parte vide etiam vnum verbum per Fran.are.in.l.v.in prin.in pe.col.de ver.obl.vbi ſequendo Ludo.in rub.C.qui admit.dicit quòd illi qui prę ſcribūt iuriſditionem,& merum & mixtum imperium: imò & aliqua ſpectantia ad ſolum principem.iuxta.d.c. ſuper quibuſdam.acquirunt hanc poteſtatem tanquam principes.& ſi eam excercent non recognoſcentes ſuperiorem,tenent locum principis.ideò eorum conſtitutio dicetur ius ciuile.quia exercent talia iure proprio quæſito per preſcriptionem.& licet libertas aduerſus ſuprema poteſtatem non poſsit præſcribi.Inno.in.c.bonę.lo.j.de poſtul. præla. dixi latè.in.c.cum nobis.j.colj̃.eo.quia tñ merum & mixtum imperium poſſunt præſcribi.apparet quòd qui non recognoſcunt ſuperiorem,p̃ſcribūt ipſum vt princeps.ideo dicuntur exercere hanc iuriſditionem iure proprio.ſecundùm predictos.Vide etiam.ad hāc partem concluſionem Alex.in.l.ciuitas.ad fi.ff.ſi cer.pet.dū examinat quando capitula contractuum geſtorum cum vna ciuitate habeant vim legis contra ipſius ciues. vide etiam Firma.in tractatu de gabellis.in prin.primę partis. vbi latè probat quòd tales domini poſsunt imponere ve ctigalia[b] in terris ſuis.vide etiā ſuper his Imo.poſt Aug. in.l.ſi quæram[a].in fi.ff.de teſt.& Nic.de neap.in.l.ſi duas. §.j.ad fi.ff.de excu.tu.& Bal.in prin.C.dum examinat de donatione facta per imperatorem eccleſię.& Bald.in.c.j. de pa.iur.fir.& in.l.ex hoc iure.ij.col.ver.iij.quæritur.ff. de iuſti.& iure.& in diſpu.ſua Apulus romanus.ij.parte. ver.ix.probatur.& in.c.j.iiij.col.ver.& propter iſtam rationem de iud.Et dicit Bald.in procemio.ff.iiij.col.ver. Item no.quòd hoc eſt,quòd à ſententia regię maieſtatis non appellatur.quia eius diffinitiua ſententia in regno ſuo habetur pro lege.Et vide Bal.in.l.j.§.j.ff.de offi.pfec. vrb.vbi dicit poſt quòd omnia regna ſunt ſub cæſare.excepto regno Francorum.poſteà vult in fi.quòd à regibus non appellatur.etiam ſi ſint ſubditi romano imperio.& ad hoc de appella.vide opportunè Philip.ī rub.de appel. iiij.col.& dicit.in.l.exemplo.ad fi.C.de proba.quòd rex in ſuo regno eſt imperator[c].idem Bald.in authen. hoc amplius.ij.colum.C.de fideicom.dicens quòd rex eſt lex animata in regno ſuo.& poteſt pluſquàm lex communis, vel conſuetudo.& dicit Old.conſi.lij.q̃ſtio talis eſt.ad fi. quòd à ſententia regis non appellatur.& quòd error ſuus non poteſt emendari.quia ſuperiorem non habet.Vide Bald.in.c.cum veniſſent.ij.col.de eo qui mit.in poſ.vbi dicit quòd rex in ſuo regno eſt monarcha.& totum continens.Cum iſtis vide Bald.in.l.ea lege.pe.col.ver.vij.q̃ritur.C.de condi.ob cau.& in.c.j.§.ſi in fi.de prohibi.feu. alie.per Fede.& in rubrica q̃ ſint regalia vide Pe.de anch. conſi.cccxxxv.pro maiori diligentia.vbi plura proſequitur in materia regnorum.& vnde regna habuerint exordium.Et dicit Ang.in.l.vnica.C.ne ſine iuſſu prin.quòd reges in regnis ſuis habent ius confiſcandi,& liberum arbitrium.& dicit Bald.in.c.ſignificatibus.in fi.de offi.deleg.quòd rex in regno ſuo in temporalibus eſt vicarius Dei.Et dicit Bar.in extrauag.ad reprimen.in ver.figura. in fi.quòd creditur aſſertioni ſolius regis.ſicut de Papa dicitur.in.c.cū à nobis.in fi.de teſti.& in.c.j.de proba.& not.Bald.in.d.c.cum à nobis.j.col.vbi etiam ponit quòd creditur duobus habentibus legationem imperialem.ſicut Cardinalibus.Tamen hoc non eſt affirmandum.quia diſpoſitio dictorum iurīū non habet locum in alio quam in Papa.vt per Bar.in.l.ambitioſa.in.viij.colum.ff.de decre.ab ordi.fa.& Card.in cle.paſtoralis.in prin.in.iiij.col. de re iudi.& Alex.conſi.cccſxxx.ponderatis narratis.in fi. & ſoleo ponere in.d.c.cum à nobis.poſt Card.in cõſilijs. Poſtremò pro iſta parte facit optimè terribile conſilium Oldr.lxix.conſueuit dubitari accuratè.firmat quòd non eſt de neceſsitate ſubeſſe imperatori.qui non fundat intētionem ſuam ſuper toto mundo,in cuius pacifica poſſeſ

a Franciç. Vide ad hoc And.de iſer. & Nico.de neap. in procę.feudorū. & Old.in conſil. lxix.j.in tex all.

b ¶ Vectigalia. Ad de Bart.in.l.ſi publican[a].§.i oibus. in.j.col.ff.de publicanis.& Bart. cepo.de ſer.ruſti. prędi.tit.de poteſtate.&i.l. eū qui vlti-colum.de verbo.ſigni.

c ¶ Imperator. Vide do. Alexā. de imo. in.l.ſi milii &titio.de ver.ob. & in.l. hoſtes. de captiui. & adde Bal.i.l. receptitia. in.j.col.C.de conſti.pecu.& Oldr. in cõſi.ccl.incipiẽ te.nos regin[a] &c. & adde.do.Sozi. in conſi.clxv.incipi.Viſis inueſtituris.verſ. quinimò plus.in.ij. parte. chart.xxvj.quòd Rex plus.iuris habe in regno. quā Imperator in imperio.

ſione nunquam fuit. & late probat regna eſſe à Deo. & ipſum alleg. Abb. in. c. fi. ad fi. j. diſt. Ipſum etiam tranſcribit ad literam, ſed non nominat Pet. de monte. in ſuo tractatu de poteſtate Papæ & imperatoris. in añpe. char.

11 ¶ † Contrariam partem quòd imò præſcribi non poſſit vt quis non ſubſit imperatori. firmat Abb. hîc. & in. d. c. per venerabilem. quaſi in fi. vbi ponit eadem verba: tũ quia nemo poteſt ſeipſum poſſidere: tum quia eſſet acephalus. Cui rationi reſponſum eſt. s̃. quòd iſti non ſunt acephali ex quo ſubſunt Papæ etiam in tẽporalibus. Sup qua reſponſione attende ſic. Aut tales dum p̃ſcripſerunt contra imperium obedierũt Papæ in tẽporalibus: & ipſe in eis exercuit gladium temporalem. & ꝓcedit opi. Bar. cum ſequacibus: quia apud Papam eſt in habitu poteſtas temporalis. dicta extrauaganti: vnam ſanctam. & per ſubiectionẽ iſtorum & eius acceptationẽ habitus reductus ad actum excludit imperatorem, quaſi contra ipſum Papa actiuè præſcripſerit. Aut dicit iſtos non eſſe acephalos: quia ſubſunt Papæ. Tamen re vera inter Papã & eos nõ interuenit exercitium & obedientia recognitionis temporalis: & tunc non videtur reſponſio tuta. Primò. quia Papa non habet in actu gladium temporalem. Notant omnes in. d. c. nouit. Ideo ex quo nullus reduxit habitũ, nõ videtur ſufficere quòd ſolum dicatur verbis ipſum eſſe monarcham. Secundò & fortius. ſequeretur quòd nunquàm haberet locum iſte tex. probo ſic. Nulli clerici poſſunt ita ſe eximere per præſcriptionẽ, quominus habeãt Papam pro ſuo ſupremo capite. Inno. in. c. bonæ. lo. ij. de poſtu. præla. Dixi j̃. in. c. cum nobis. Modò ſi ad hoc vt qs non dicatur acephalus ſufficeret ſecundùm Cardi. quòd non poſſet ſe eximere à Papa, ſequeretur ꝙ ſemper valeret omnis p̃ſcriptio libertatis contra eꝑm: quia præſcribens ſemper diceret. ſum ſubiectus Papæ, non tibi. & ſic iſte tex. nihil importaret. Et quando dicitur quòd poteſt præſcribi vt quis non ſubſit epiſcopo ſed Papæ. c. cum perſonæ. de priuile. in. vj. Puto intelligẽdum. dummodo tales ſint à Papa habiti & tractati vt ſubiecti immediatè. Sed ſola generalis præeminẽtia Papæ nõ redacta ad actus ordinario præiudicantes non ſufficit. Ex quibus opi. Ab. hec. erit vera. niſi recognoſcatur Papa verbo & opere eo modo quo dixi. & hoc forte ſenſit Ab. vnico verbo. in. c. quod ſedes. iij. col. ver. an autem iſta poſint. de offi. ordi. dum declarat. c. in Archiepatu. de rap. & hanc conſiderationem non inuenies in tuis ſchartafacijs. Vlterius pro iſta parte addo Imo. in. l. infamẽ. pe. col. ff. de pub. iud. vbi no. verba Bar. ibi dicentis ꝙ iſti non recognoſcentes non recognoſcũt de facto: & ſic potius videtur delinq̃re. Ideo nõ debẽt mæreri priuilegiũ ex delicto. Facit qđ de tyranno no. gl. in cle. j. de baptiſmo. Fateſ ꝙ tales in terris ſibi ſubiectis volũt ꝓ ſupremis prĩcipibus haberi: & eorũ ge

a ¶ In. l. imperium. Et ibidem ad materiã vide. d. Ale. de imol. & adde etiam quę habentur p Feli. in. c. j. de offi. or. in fi. & quod ibi dixi in apoſtil.

ſta ſeruari tanquàm ab imperatore facta: ſed illud fieri nõ poteſt ſecundùm eum latius. cui cõueniunt verba Sali. in l. quiſquis. ij. col. C. ad. l. iul. maieſt. vbi latè tenet quòd illa lex non habet locum in recognoſcente ſuperiorem. ſed bene habet locum in non recognoſcente. Nec eſt mirabile quòd plus defertur facienti de facto quàm obedienti: quia proditor obedientis imperatori, non dicitur prodere dominum, vel principem: ſed eius vicarium: & ſic vult Salic. ꝙ illud non recognoſcere ſit de facto. Et ad ipſum. adde omnino Paul. de caſt. in. l. iij, C. de epiſc. audi. vbi refert Bar. & Ang. fuiſſe in contraria opi. inter ſeipſos. Tñ ipſe dicit quòd quicquid ſit. etiã ciuitates recognoſcentes ſuperiorẽ puniunt crimen læſæ maieſtatis, quando per ſe-

12 ipſas ſe regunt. vt Perugia & Bononia. ¶ † Et dixit Brixi. in repertorio. in ver maieſtas. ꝙ nedũ aduerſus regẽ, ſed etiã aduerſus dñm ciuitatis committit crimẽ læſę maieſtatis. alle. d. l. iij. de quo etiã in li. maleficiorũ. in ver. che hai tradito. iiij. col. Hanc partem tenuit etiam Hoſti. in. d. c. per venerabilem. dicens quòd rex Franciæ, Angliæ, & Hiſpanię peccãt mortaliter nõ recognoſcendo imperatorem in dñm in temporalibus. & quòd non poſſunt p̃ſcribere niſi nomine romanæ eccleſię per notata hîc. Tamen quouſq; non exigitur ab eis talis recognitio: excuſantur. ſicut dicitur in decimis non petitis in. c. cum homines. & in. c. peruenit. & in. c. in aliquibus. de deci. Et hanc opi. Hoſti. ſequuntur Ioã. an. & But. in. d. c. per venerabilem. Hanc partem firmat etiã Domi. poſt Bu. in. c. j. iiij. colũ. de conſti. concludens quòd reges Franciæ, Hiſpaniæ, & ſi miles nõ pñt p̃ſcribere cõtra iperatorẽ. niſi fortè noſce Romanæ eccleſiæ. iuxta. c. cum ex officij j̃. e. & dicit ꝙ tales ligantur legibus, ſi non ſteterunt in libertate tanto tempore quòd imperator viſus ſit negligere poſſeſſionem ſubiectionis. tamen eo ipſo quòd longa eſt poſſeſsio, p̃ſumitur patientia. alleg. no. in. c. de monachis. de p̃ben. & quia per negligentiam tanti temporis cuius initij. &c. videtur tradidiſſe obliuioni poſſeſsionem. alle. Inn. in. c. ad qrelã de elec. & in. c. olim. lo. iij. de reſt. ſpo. ſed Imo. in. d. c. j. ix. col. firmat clarius hanc partem dicens non eſſe verum ꝙ ſi imperator non eſt in quaſi poſſeſsione, iſti efficiantur liberi: quia talis populus nõ poteſt dici poſſidere ſeipſum l. liber homo. ff. de acqui. re. do. Et per conſequens videt quòd ipſe Imperator retineat ius ſuum tãquam proprietarius, licet nõ habeat poſſeſsionem, vel quaſi: quam nec alius habet. Secus quando alius eſt in quaſi poſſeſsione iuriſditionis. vt per Inn. & But. in. c. in literis. de reſti. ſpol. ſcdm eum. quem etiam vide in. l. continuus. §. cum quis. in fin. ff. de verb. obli. vbi ꝓbat quòd nullus dominus, neq; vllus populus poteſt p̃tendere ſe adeo liberum quin ſubſit Papæ, vel imperatori. licet de facto multi aliter vſurpent, quorum potentiæ nec verbis nec facto reſiſti poteſt. Hanc partem firmat Ange. in. l. hæc autem. ad fin. ibi. reſtat videre. ff. de ſeruitu. vrba. p̃dio. vbi tractans an poſſit quis præſcribere libertatem cõtra principem, aut Papam. Coneludit quòd poteſt p̃ſcribi communicatiuè cũ principe. Nam tenendo vnam ciuitatem poteſt quis eam p̃ſcribere cum iuriſditione & imperio ſibi annexis. Secus ſi quis vellẽt p̃ſcribere imperium abdicatiuè à principe. & ſic libertatem contra principem. qui hoc non poteſt. eſt enim poteſtas principis à Deo ſaltem ꝓ confirmationem. in authẽ. quomodo oportet epos. in prin. & conceſſa à Deo non transferuntur vſui hominum. Inno. in. c. bone. de poſtu. pla. Vult dicere Ang. idem quod Abb. in. locis pro hac parte allegatis. ꝙ iura principis ſunt p̃ſcriptibilia. non autem ſuperioritas. ita vt non recognoſcatur. Et pondera But. dum vult quòd etiam in terris Papę poteſt quis p̃ſcribere communicatiuè. Hanc partem ditando firmat Iac. de belui. in §. iudicare. in authen. de defen. ciui. cuius diſputationem recitat ſolenniter Albe. plura

a etiam adducens. in. l. imperium[a]. xij. col. ver. multum etiã dubitatur. ff. de iuriſd. om. iud. cõcludens. ꝙ licet contentioſa iuriſditio poſsit p̃ſcribi contra imperium: non tamẽ merum & mixtum imperium. vide ibi ſemper. Et adde Pet. de anch. conſilio mihi. cxxxvj. clarior & breuior. vbi dicit ꝙ quicqđ ſit de Papa & imperatore: tñ cõtra pares, vel iferiores dños pót aliquis Comes vel Baro p̃ſcribere merum & mixtum imperium, maximè tanto tempore cuius initij memoria non extitit. Facit quod no. Abb. in. c. ſuper ſpecula. de priuil. colligens ex glo. ibi. ꝙ Francigenę ſubſunt imperio. Hanc partem firmat etiam Bart. in. l. j. §. denique. poſt prin. ff. de aqua. plu. arc. dicens. quòd nulla ciuitas Italiæ potuit præſcribere merum vel mixtũ imperium. quia in incorporalibus requiritur poſſeſsio ſciente aduerſario. vt ibi per eum. ſed Imperator iam diu non fuit in Italia. ergo &c. Vnde putat Bar. in. l. ſi publicanus. §. in omnibus. ff. de publicanis. quòd terrę Tucię non acquiſiuerunt ius exigendi vectigalia longiſſimo tempore. quia hoc non peruenit ad notitiam principis. & ſequit Abb. in. c. j. iiij. colũ. s̃. eo. Subdit Imol. in. d. §. denique. quòd etiam ſi

etiã ſi imperator ſciret & pateretur: tñ oportet ꝙ ipſe patiens poſsit ꝓhibere, & nõ prohibeat. aliàs nõ videtur dari patientia, ſi veriſimiliter prohibere non potuit. Hanc partem firmat etiam Nellus in lib. de bannitis. fo. lxxvj. in xv. q. dicens ꝙ fundamẽtũ Bar. in. d. l. infamẽ. eſt falſum. nam fundat ſe i p̃ſcriptione. & in iſtis nõ currit p̃ſcriptio. cũ ſint reſeruata prĩcipi. l. cõperit. C. de p̃ſcri. xxx. ãno. gl. in. c. j. de cleri. egro. in. vj. text. in. c. cũ nobis j̃. eo. & ibi hãc rõnem latius reaſſumpſi in primis col Tuti⁹ puto notari fortè de aliquali ſubſiſtentia, ſeu (vt diceret aliquis) obſcuritate, quam de audacia in iſto ampliabili paſſu. in quo (vt videtis) multi ſibijpſis ſunt contrarij. Pleriq; etiam non audent decidere. vnde ſimpliciter ſubiungo vndecim conſiderationes vltra prædictas. ¶ Primò conſidera quòd Bart. in locis s̃. allegatis. dum loquitur de iſtis. nõ ſemper ponit illud verbum de facto. quod etiam poſsit glo. in. d. c. per venerabilem. & negari poteſt quòd illud ſit de facto quãdo quis ita præſcribit quòd actualiter ſubſit Papæ. qui hodie eſt dominus orbis. gloſſ. ij. in. c. ij. de priuileg. in. vj. Pro qua vide omnino Barto. in extrauagãti. ad reprimẽ. in ver. totius orbis ad fi. vbi dicit quòd licet multa loca non recognoſcant imperatorem. hoc non eſt de facto. & probat latè fuiſſe quinq; imperia. & quintum orto Chriſto. quo tempote omnis alia monachia ceſſauit. Antea enim rectè dicebatur Imperator mundi dominus. l. deprecatio. ff. ad. l. rhodiam de iactu. hodie verò eſt vicarius Chriſti Papa. à quo Imperator inueſtitur. vt latius per eum à quo non puto diſcrepare Pe. de anchara. conſilio mihi. cccv. tres domini manifici. v. colum. dum probat hodie imperium eſſe à Deo. per. c. ſolitę. de maio. & obe. ibi. duo luminaria &c. qa à Deo eſt. id eſt p ipſum in petrum. & per petrum in imperatorem. ¶ Secundò cõſidera quòd etiam illi qui de facto non recognoſcunt ſuperiorem licitè exercent actus reſeruatos principi in ſignum ſpecialis priuilegij, mediante præſcriptione tanti temporis cuius initij &c. vt probat text. d. c. per venerabilem. verſi. videbatur. quem extollunt ibi Moder. allegantes ad idem. c. ſuper quibuſdam. de ver. ſigni. quod declara. vt dixi in. c. cùm nobis. j. colj̃. eo. ¶ Tertiò conſidera quòd ſi Imperator viſitat Italiam, ceſſat ratio Bart. in d. §. deniq; ſecundùm Maria. in. c. cum contingat. x. col. de fo. compe. & vltra ipſum aduerte. quia etiam ſi non viſitat, tamen præſumitur ſcire quòd multi potentatus nedũ italici, ſed per diuerſa loca mundi declinãt ab eius recognitione. & dum dicit Imo. in. d. §. deniq; dummodo poſſit prohibere &c. Poſſet dici quòd ſaltem poſſet proteſtari apud curiam romanam, & interrumpere has præſcriptiones. per no. s̃. eo. in. c. ex tranſmiſſa. Et certè ſi aliquis prætendit ſe omnino liberum, non videtur poſſe præſcribere propter malam fidem: cùm ſciat oportere vni ſubeſſe. & error iuris non prodeſt [a]. l. nunquàm. ff. de vſucap.

a ¶ Quartò conſidera quòd Rodulphus imperator cõceſſit Florentinis libertatem pretio ſex millium ducatorũ: & etiam Lucenſibus pretio. xij. millium ducatorum: & tunc iſti populi creauerunt priores adito vexillifero iuſtitiæ. quę venditio non diſplicuit Honorio Papæ quarto. cùm poteſtas eccleſiaſtica hîc ſecura eſſet ſecurior. ex quo amplius non licebit imperatori liberas ciuitates vexare: teſte Blon. viij. libr. ſecundæ decadis. fo. pe. & ſupplemento chronicarum. & Platina in vita honori. quod an potuerit Rodulphus facere tangam j̃. c. proxi. ij. col. ¶ Quintò conſidera. quòd ſingulo anno in die iouis ſancto omnes occupantes terras eccleſiæ romanæ excõmunicantur per Papam anathemate horrendo. vt in conſtõe Martini. v. inci. Ad perpetuam. obſeruata ſolenniter vſq; ad hæc tẽpora: & ipſam recitat Archi. flo. in. ij. parte iij. partis titu. xxv. & lxxvij. & per ipſam videntur interrumpi, imò impediri omnes præſcriptiones contra Romanam eccleſiã. Quid autem iuris habeant vicarij eccleſiæ in terris quas

a ¶ Nõ prodeſt. Adde quo ad hoc ẽt quę habentur per Phi. i. c. de quarta. s. eod. & quod ibi dixi in apoſtil.

b ¶ Originem. Vide Bald. in. l. fi. C. de quadri. præſcri. & Inno. in. c. licet. de for. compe.

c ¶ Fraternizãt. Ade. d. Alexan. in. j. conſtit. ff. vlt. col. vbi etiã vide Bar. & Bal. in. d. l. ſi.

13 no. Abb. in. c. graue. ad fi. de off. or. ¶ † Vndecimò & vltimò conſidera. quòd imperium fuit ante Papatum. vt p Ioã. an. in Spe. de iuri. om. iu. in prin. ſuper verb. maximè. Poteſt dici verum eſſe de imperio romanorum. non de iſto per Chriſtum renouato: vt per Bart. in. d. ver. totius orbis. & per Old. d. conſi. cxvj. Vnde autem habuerit imperium originem. [b] ſunt opiniones variæ. Alibi dicitur quòd à gladio. gloſſ. in. c. j. de pa. iura. fir. q̃ eſt ſing. ſecundùm Ang. in. d. l. deprecatio. & in diſpu. renouata guerra. poſt prin. alibi dicitur quòd à fortũa gl. in. l. digna vox. C. de legi. alibi dicitur ꝙ Papatus & imperium fraternizant[c]. & ambo ſunt à Deo. glo. in §. ſancimus. in authẽ. quomodo oportet epiſcopos. Concludit Albe. in l. cunctos populos. C. de ſum. tri. quòd imperium habuit quidem initium à violentia: tamẽ voluntate & permiſsione diuina. Et ſequitur Pet. de monte. in libr. de poteſtate Papæ & concilij. in tertia parte. de quo etiam per Cardi. in. c. venerabilem. vj. q. de ele. quem recitat Prepoſitus in c. cauſam. vlti. colum. qui fil. ſint legi. & ponit latè Anto. de roſellis in ſua monarchia. & latiſsimè Dantes Florentinus in ſua monarchia in. iij. libr. incipiẽ. Concluſit ora leonum. adde etiam p̃dictis duo q̃ poſui in fi. c. ſeq. videlicet vtrum ciuitas ſubiecta Papæ poſsit p̃ſcribere merũ imperiũ in ſingulo s ciues ſtãte iure Papę in vniuerſos. Et vtrum Cardinales teneantur iurare ad obedientiam Papę. Adde etiã de p̃ſcriptione meri imperij q̃ latiſsimè diſ-

putat & decidit Bal.in.l.j.ij.col.cum.viij.ſeq.C.de emá. lib.& latiſsimè. Alb.de roſa. in.l.imperium.x.colũ. ver. multum etiam dubitatur.ff.de iur.om.iu.vbi inuenies latiſsimum campum ad diſputãdum.& ibi remiſsiuè per Ale.v.colum.ver.& videtur iſti præſupponere.Item ad-
4 de† quòd licet Papa non poſsit quem ita priuilegiare vt nõ ſit ſibi ſubiectus.vt no.Io.an.in.c.cũ inſtantia.de cenſi. tamen Marianus in.c.recepimus.iij.colum.ver.eſt tamen aduertendum.de priui.intelligit hoc quantum ad ſpiritualia reſpectu clericorum & eccleſiarum:quia non poteſt quis eſſe acephalus.c.nulla.xc.di.& no.hîc.Sed ſecus quò ad temporalia.vñ bñ poſſet concedere laico ſibi ſubdito vt non poſsit rõne temporalitatis conueniri coram ſe,ſed coram tali iudice temporali.& eadem ratione putat imperatorẽ poſſe laico concedere vt ſolum coram ecclesiaſtico conueniri poſsit.Hanc tamen conceſsionem poſſet reuocare.niſi eſſet iurata ſecũdùm eum dicentem hæc eſſe nouiſsima.Et re vera credo quòd Ioan.an.aliter non ſenſerit.Nam poſt Vin.dicit formaliter iſta verba in d.c.cum inſtantia.ad fi.Nec credo quòd Papa poſſet priuilegiare aliquã religionem ne veniat ad eum,vel ne poſ ſit eum excommunicare.Nec extẽdo fimbrias ciſtercien. in eo quòd nituntur non permittendo monachos ad curiam venire.ita reſidet Ioan.an.& iſta not.de quibus poſſet fieri locupletiſsimus tractat⁹.& ab alijs nõ reducũtur,

a ¶c.quæ in eccleſiarum . Et ibidẽ vide.& hîc adde quæ dixi iu apo. de Papa Alexan. & de valentino eius filio.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Papa quando poſsit alienare bona eccleſiæ romanæ.*
2 *Papa poteſt inferre omnia feuda eccleſiarum.rationem ſubdit.*
3 *Canon ſi irritat alienationes de imobilibus eccleſiarum non ſolenniter factas: procedit etiã in alienatione facta per Papã.*
4 *Principes ſeculares an poſsit alienare terras ſuæ dominationis?*
5 *Princeps an poſsit cõcedere regaliã in præiudicium ſucceſſorũ?*
6 *Teſtis ſi dicat ſe aliter dixiſſe quàm notarius ſcripſerit,cui magis ſit credendum.nu.7.*
8 *Inueſtitus de iuriſditione ccerti loci:an lucretur pœnas pecuniarias?*
9 *Papa ſi inueſtiret aliquem de comitatu:dicendo quod talis comes reſignauit ſibi comitatum:non eſt ei in hoc credendũ. Adde ad idem nu.10.*
11 *Scripturæ archiui publici:vt plenè probent. requiritur quod archiuo publico præſit officialis publicus.*
12 *Scriptura archiui publici non probat extra territorium.*
13 *Scripturæ productæ ex archiuo non ſolùm creditur,ſed etiam productæ de domo officialis præfecti archiuo.*
14 *Scriptura archiui non ſolùm probat:ſed etiam exemplum ab ea ſumptum.*
15 *Scriptura quando eſt in loco publico ſub cuſtode publico.oẽs ſcripturæ ibi poſitæ ſunt authenticæ tunc illa etiam cenſetur authentica.*
16 *Liber capituli continens cenſuarios:& emphyteotas &c.non ptobat contra alios:ſed ſolùm contra ſeipſos.*
17 *Præſcriptio communis:an valeat contra eccleſiam exemptam, quatenus ſibi præiudicet?*
18 *Præſcribere an poſſum contra vaſallum tuum:ita vt efficiar vaſallus tuus:nedum te ſciente:ſed etiam ignorante?*
19 *Præſcriptio non currit contra dominum:ſi non indignit opera vaſalli:ſecus ſi indiguit &c.*
20 *Solutio eſt præſcriptibilis:excepta ſolutione quæ fit in ſignũ ſubiectionis:quando ſubiecto non eſt præſcriptibilis.*
21 *Dominium vtile ſolùm transfertur in contractu emphyteotico feudali ſub aliã nua pẽſione quæ alio nomine vocãtur canõ.*
22 *Præſcriptio cẽtenaria:an tantũ currat cõtra romanã eccleſiã? Et cõcludit quod ſic. Quã cõcluſionem ampliat quatuor modis poſteà limitat ſex modis.vt hîc pro ordinem.23.24.25. 26.27.28.*
29 *Ciuitas ſubiecta romanæ eccleſiæ,an poſsit præſcribere merũ imperium in ſingulos ciues?*

¶ CAP. XIII.

AD audientiam In feudo romanę eccleſię contra ipſam eccleſiam & vaſallum currit ſola preſcriptio cẽtum annorum. Vel ſic. In iuribus ad romanã eccleſiam ſpectantibus currit ſolùm centenaria præſcriptio. Ad illud de Papa alienante in laicum bona romanæ eccleſiæ.dicit Archi.in.c.non liceat.xij.qõ.ij.quòd non poteſt alienare ad malos vſus.Sed poteſt ĩuenire nouum caſum licitè alienationis.& non poteſt alienare cauſa locupletã di conſanguineos vt erigant palatia.ſecundùm eum.Quẽ commendat Bald.in.l.cum multa.ad finem.C.de bonis quæ liber.Addens† quòd benemeritis erga ſedem apoſto 1
licam poteſt dare caſtra in feudum.Sed loca pretioſa,vt ſunt magnæ ciuitates,non poteſt dare in feudum ſine cõ ſenſu cardinalium:qui ſunt capitulum vniuerſalis eccleſiæ.Imò dixi. Pet.de anch.cõſi.cccv. tres domini.pe.col. quòd oportet vt in alienatione ſit clauſula derogans.d. canoni.non liceat.alleg.l.quoties.&.l.reſcripta.C.de preci.impe.offe.Sed in hoc contrarium tenet Pau.de caſt.cõ ſi.cclxxx.inci.In facto præſenti.iij.col.intelligens dictum canonem de honeſtate.quia par in parem &c.c.innotuit. de elect.vel loquitur quando non ſubeſt cauſa rationabilis.& manifeſtè dilapidat:quia tunc poteſt ei in faciẽ reſiſti.ſicut Paulus Petro.c.Paulus.ij.q.vij.Nam Papa ſcandalizans eccleſiam non eſt tolerandus.Inno.in.c.quanto. de conſue.Quinimò dixit animosè Abb.in.c.cum veniſſent.iiij.col.de iudi.quòd ſi Papa in dando terras eccleſię ſuis attinentibus eſſet incorrigibilis,poſſet deponi:quia non poſſet eſſe quin ſcandalizaret eccleſiam.Ideo de hoc poſſet accuſari in concilio.iuxta glo.in.c.ſi Papa.xl.diſt. de qua memini in locis notatis in tabula mea ſuper titu. de cõſtitutionibus.in verbo cõcilium.& in verbo Papa. Subdit tñ Abb.ibi.quòd in dubio præſumitur cauſa per no.in.c.quæ in eccleſiarum.de conſti.Ideo.valet alienatio quam Papa qualitercunq; facit ſcđm eum.Quem puto poſsiſſe hoc verbum cauſa blandiendi Papæ.quoniam ipſe alibi vult quòd vbi ex facto Papæ ſcandalizatur eccleſia vniuerſalis,non præſumitur in eo cauſa:vt poſsi poſt ipſum in.d.c.quæ in eccleſiarum a.xl.colum.ver.limita quartò.Et de verbis Archi.in.d.c.non liceat.meminit etiam Ab.in.c.conſtitutis.in.iiij.colum.de reli.domi. & in.c.dudum.el.ij.xij.& pe.col.de elect.& conſi.xliij.videndũ eſt in effectu.iij.col.j.volu.Per hæc intellige Bal. in.c.j.in prĩ.qui feu.dare poſſunt.Dũ dicit† quòd Papa 2
poteſt infeudare omnia feuda eccleſiarum.quia eſt pater patrum.& cõcurrit cum omni prælato in poteſtate.Ideo poteſt infeudare ſicut illi.Et adde quòd licitè alienat loca de quibus nihil percipit.Bar.in.l.id quod apud hoſtes.ff. de leg.j.& in.l.liber homo.la.j.ff.de verb.ob.loquens de regno Hieruſalem conceſſo regi Carolo.Et iſtis adde Io. de lig.in.c.eps.in fi.de præben.vbi dicit dixiſſe in præſentia.Vrbani papæ.v.& cardinalium quòd Papa poteſt viuere de redditibus eccleſiæ:ſed non impũguare nepotes: & iſta fuit vna replicatio:nam dixerat prius ei Papa quòd faceret eum cardinalem ſi nõ eſſet coniugatus:& ipſe reſpondit q nollet eſſe cardinalis:quia non volebat bibere ſanguinem martyrũ.ſed ſudorẽ manuũ ſuarum:Papa rñderat quòd poterat viuere de redditibus eccleſiæ etiam habens patrimoniũ.allegans gl.Inñ.in.d.c.Eps.Sed certè de iſtis verbis & nutibus Papæ ſuper cardinalatu multi extollunt ſe inani iactantia.qm̃ eo facilius loquitur Papa de aliquo pyleando,quo magis videt eum aut indiſpoſitum,aut incapacem.Sed erga capaces & bene diſpoſitos dat verba generalia:& qñ moritur aliquis platus qui erat digniſsimus galero rubeo,ſtatim affirmat Papa cauſa incitandi alios ad virtutes:quòd conceperat eum omnino promouere,ſi

promouere,ſi acerba mors non preueniſſet. Et iſtis adde q lex canonica irritans alienationes de immobilibus eccleſiarum non ſoleniter factas.procedit in alienatione facta
3 per papã.Ita Egi.belle.cõſi.xij.† Primò quẽrit ſi caſtra.iij. col.ver.quo ad primum.vbi poſtea in.x.col.ver.iij. dubitatur.latè firmat q ſucceſſor papæ põt reuocare alienationes malè factas à prædeceſſore:nõ obſtãte q pdeceſſor voluerit etiã derogare dicto canoni nõ liceat.xij.q.ij. de cuius intellectu multa ſcribit.¶ † De alijs verò principibus
4 alienantibus:vide Bar.in.l.prohibere.§.ſi.ff. quod vi aut clam.Vbi dicit q ſi eorum alienationes tendunt in magnã diminutionem iurium principatus , non valent etiam iu ratæ.per.c.intellecto.de iureiur.ſecus ſi non in magnam. per.c.abbate.de re iudi.in.vj.vnde dicit Bal.in.d.c. intellecto.q iuriſditiones ſupremę ſunt ſacrũ ſacrorum . Ideo non ſunt in marſupio principis:nec poteſt vrbem habere vęnalem.Imò dixit Cardi.conſi. cxxxvij . ad quendam in carcere.ij.char.q Rex nõ poteſt diſponere de bonis regni ſine conſenſu maioris partis Baronum.alleg.Inn.in.d.c.in tellecto.Plus dixit Hoſt.in.c.dilecti.de maio.& obe.quòd
a inuitis ciuibus non poteſt Rex vnam ciuitatem vende re:a nec̃q dns caſtrũ:qa eorum intereſt nõ mutare dominõ:vt dicit Inn.in.c.auditiſj.eo.Dixi in.d.c.dilecti.Et iſta faciũt ad illam venditionẽ libertatis factam per Rodul.de qua dixi.ſ.c.,pxi.ĩ quarta cõſideratiõe.& q donatio principis parui præiudicij valeat.vide etiã Old.conſi.xciij. in ci.eleganter.in fi.¶ Et no.q legatus papę nõ poteſt infeudare loca ſuę ,puinciæ ſine ſpeciali cõmiſsione.Bar . conſi.cxcvj.ciuitati camerini.in primo dubio.& in.d.§.planè. Bald.in.c.j.in princi.de vaſal.qui contra cõſti.lotha.& in c.niſi.de offi.leg.& in.l.j.§.initio.ff.de offi.præfec. vrb. & in.l.nec quicquã.in princi.ff.de offi.proconſu . Ideo dixit Bald.in.c.j.ad fin.quę ſint regalia . q diſtrictus terrarum romanæ eccleſiæ non poteſt emi ab alio quã à Papa . adde etiam Bal.in rub.C.de contrahen.emp.in.iij. q . vbi dicit q ciuitas nõ recognoſcẽs ſuperiorem poteſt vendere plateas publicas.& q ſufficeret ſyndicus generalis datus ad
5 vendendum omnia bona cõmunis.¶ † Dixit etiam Bald. de pac.conſtan.in verbo obitioni.q princeps nec per con tractum:nec alio modo poteſt concedere regalia in præiudicium ſucceſſorum:quia ſicut non poteſt eorum iura ſubuertere:ita nec minuere.An autem iuriſditiones, pręeminentiæ,& honores ſicut ius pedagij & ſimilia poſsint pignorari.Dic q ſi conſiſtunt in oĩbus.vt iuriſditio quam habet quis in homines. non poteſt obligari niſi ex cauſa maxima Bart.in.l.ſi is qui.§.ſi.ff.de pig.per.l.j.C.de ope. li. & alia iura.Nec̃q poſſunt pignorari ea quæ non producũt commodum pecuniarium . Puta ius patronatus ſecundùm eum.per.c.cum Bartoldus j.ti.proxi.Dixit etiã Ab. primo volu.conſi.xlvj.quidam dominus Bar.q licet Epiſcopus habeat adminiſtrationem liberam,non tamen poteſt liberare debitores Epiſcopatus.Hoc ipſe limitat.j.volumine conſi.xxxij.in ciuitate.Meſſana.niſi renuntiaret iu ri nondum quęſito.& in fauorem loci pij.Vide etiã Alberi.in procœmio.ff.§.diſcipuli.iiij.col.cum ſe.vbi diſputando cõcludit valuiſſe donationẽ regis Aragonum factã filijs ſecũdæ vxoris in p̃iudiciũ primogeniti:qa nõ diminuebat regnum enormiter.ſicut etiam conſuluit Ana. conſil. lxxxj.viſo inſtrumento.q valuit donatio moderata facta per ducẽ Mediolani in terra Aſten.etiam poſito q in illa erat dux ſit vicarius imperij.¶ Dixit etiam Ol. conſil. ccxxvj.qdam Epiſcopus.iiij.col.q licet prelatus poſsit douare propter merita donatarij.c.ad hęc.&.c . relatum . de teſtamen.nõ tamẽ in magna quãtitate.& dicit Bal.in.l.prę ſes.vl.col.C.de tranſact.q præſes ciuitatis non poteſt cõponere de pœnis fiſcalibus:quia hoc non veniet in generali mandato.alleg.d.l.prohibere.§.fi.Facit.c.p tuas.cũ gl. j.de arbi.per quẽ tex.no.ibi Abb.in primo nõ.in repe . q procurator ex mãdato generali ad cauſam non poteſt cõ-

promittere.quia ſapit tranſactionem.quæ requirit ſpeciale mandatum.c.q ad agendum.de procu.in.vj.quę omnia
6 not.vt noua.¶ † Ad illud quod tangit Ab.de teſte negante ſe dixiſſe prout notarius ſcripſit. Adde Ludo.in.d.l.j.§.fi. vl.col.ff.de verb.ob. vbi ponit de interprete negante ſe dixiſſe prout notarius ſcripſit.& dicit credi notario : niſi authoritas interpretantis ſit valde maior.Item limitat niſi agatur de falſo:† quia accuſatus non cõdemnabitur pro
7 pter dictum ſolius notarij.nec econtrà.alle.Specu.in loco hîc allegato per Abb.de quo facit feſtum Card.in.c . ſicut lo.j.in fi.de teſti.& Imo.poſt Cal.in.c. cùm Io.x.col . ver. & ideo ſi teſtis examinatus.de fi.inſtr.¶ Limita niſi iudex aſtitiſſet examini:quia tunc ipſa examinatio ſcripta opera bitur etiam ad pœnam falſi,ex quo ſcriptura coadiuuatur etiam teſtimonio alterius quàm ſcribentis.iuxta.l . ſi quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.Ita Sali.pulchrè in.l.ſi quis de curio.C.de fal.Sequitur Flo.eo non alle.in.l.cum de ętate vl.col.ff.de proba.& alle.etiam.l.iij.ver.finge enim.ff. de carbo.edi.q in ciuili non ſtetur regulariter huic aſſertioni teſtis.& dicit Flo.videri caſum hîc . & quòd per hanc quęſtionem replebis Burſam.Et dixit Bald.in.c.literas.de prędum.eſſe ibi tex.optimum in ver . quãquã . quòd non crederent dicenti ſe dixiſſe aliter quàm notarius ſcripſerit.ad quod vide etiam Bu.Imo.& Abb.in.c.cum dilecti. de accu.& dicit ibi Ana.in.iij.colum.quòd ſi probatur aliter fuiſſe dictum per partes quã fuerit ſcriptum per notarium:vt quia partes dixerunt vnum quod ipſe omiſit: pręb
b ſumitur omiſſum per errorem.b non autem dolosè.quod etiã.no ad materiam Barto.in.l.ſi librarius. ff.de regu.iu. cum concor.ibi poſitis.& quod dictum eſt de falſo . tenẽt etiam Car.& Imo.in cle.j.ad fi.de hęre.& Ab.in . c . cum cauſam.ad fi.de teſt.& Ange.& Imo.in.l.j.§.ſi qs neget . ff. quemad.teſta.aper.& Alexan.conſi.lxx . viſo proceſſu in quiſitionis.iij.col.& pulchrè conſil. ccvj.viſis proceſsib⁹. & ibi ponit q ſi omnes teſtes dicunt ſe aliter dixiſſe quàm notarius ſcripſit.creditur eis c.alle.Ang.in.d.§.ſi quis neget.De quo etiam per Butri.in.c.quoniam. xiiij . colum. c
de proba.Pet.de anch.in.c.cum ab vno.in fi.de re iudi . in vj.& per iſtum text.dicit Alexan.conſil. ccxlvj . reuerende domine.quòd ſi dubitatur quam matricem ſcripſerit prius notarius:ſtatur iuramento ſuo.& dicit Alexan. conſil.cclj.eximie doctor.quòd ſtatur dicto notarij dicentis
8 ſe ab vno tantùm fuiſſe rogatum.non à duobus.¶ † Duę. j.gloſſ.faciunt ad quæſtio. vtrum inueſtitus de iuriſditio d
ne loci lucretur pœnas pecuniarias. Ad quod vide Bald. & Imol.in.l.fin.ff.ſoluto.matrimo.vbi dicunt quòd pœnæ confiſcationum quæ fiunt in caſtro dato viro in dotem , ſunt viri nec reſtituuntur . ſicut nec alij fructus. ¶ Dixit tamen Ange.in.l.ſi quis id quod.ff.de iuriſditio. omnium iudicum quòd emptores gabellarum non poſsunt ſibi imburſare pœnas fraudantium eas.Et idem ſentit Ange.in.l.at vbi.ff.de pet.hæredi. maximè vbi diſpoſitio imponens pœnam reſpicit fiſcum . Sed contrarium. qnòd imò emptio gabellarum includat has pœnas.tenet Bald.in.l.j.penul.colum.C.de fru.& lit.expen . & in.c.j. de cog.feu.& in rub.ff.de re.di.iij . colum.ver . ſed ponamus.& Ang.are.in.C . pœnales . quinta colum . insti . de actio.& Bald.& Sali.in.l.ſi quis ſine.C.de vectiga . & conper text.ibi.& in.l.iuterdum.§.diui quoq; fratres.ff.de publicanis.Sentit Barto.in.l . in prouinciali.§.ſi ego . ff. de oper.no.nun.No.Bald.in.l.j.in fi.C.ſi propter publi.pen ſi.& Ana.in.c.ij.xj.col.de male.& Ioan.and . in Specu . de locato.§.nunc aliqua.ver.xciij.Alex.in.d.l.ſi quis id quòd
9 licet prædicta omnia non adducat.¶ † Dum dicit Abb. miro modo ampliari cle.j.de proba.vt per iſtum text. habeat locum etiam inter laicos.Vide ipſum in contrarium ibi ad fi.vbi vult quòd ſi papa inueſtiret aliquem de comitatu,dicens quendam comitem reſignaſſe comitatu in manibus ſuis,non ſtaretur illis verbis.Idem latius Paul.de

a ¶ Vendere. Adde dominũ Alex. de imo.in.l.prohibere.§.plane . qd vi aut clã.& Paul. de ca.ĩ eõſ.l.xxvj. incip . Quia fruſtra.

b ¶ Per errorem . Adde ad hoc quę not.habentur per do.Sozi.in conſi. iij.inci.Circa præſentem conſultationem . verſi. & prædicta etiam . in.j.parte char.iij.

d ¶ Creditur eis.Vide ad hanc materiam . Bald.in.l.j. §.officio.ff.de ru. & ra.diſt.& Ang. in.l.ne in arbitris. C.de arb.vlti.col. & in addi.ad Spe. in ti.de teſt.ver.ſi iudex.& ibi etiã Spec.in.§.j. verſi. ſed pone.& dñm Ballio.hîc & adde Bar.in.d.l.j.in ti.ff. quę ad teſt. ap.& Pet.de ſu. in.l. in exercendis.C. de fi.iſtru. &.d.Ale.de imo. in conſilio.lxv.iij. parte.

ca.conſ.clvj.viſo & examinato.ad fi.quia.d.cle.j.eſt cõtra ius cõe. Ideo eſt intelligẽda ſolum inter clericos,prout vi detur loqui. Forti⁹ dicit ꝙ nec habet locũ cõtra clericos in bonis patrimonialibus.faciunt quæ reduxi in.c.quę in eccleſiarum.xx.col.verſi.tertia declaratio.de conſtit. Ad idem quòd no.Lud.in.l.ſciendum.xxij.col.ver. præterea aduertendum.ff.de ver.ob.Dicẽs ꝙ diſpõ.c.cùm à nobis. in fi.de teſtibus.ſolum habet locum in his in quibus Papa habet poteſtatẽ pleniſſimam attento ꝙ ipſe deus ſubiecit ſe legi diuinę.dicendo in ore duorum[a] &c.ij.q.iiij.ad fi. Ad hoc.c.deus oĩpotẽs.ij.q.j.vbi noluit punire peccata nota ſibi vt deo,niſi prius conuinceret reos vt iudex:& idem per eadem motiua tenet Ab.in.d.c. cum à nobis.ij. col.¶ Conſidera duos caſus.Primus eſt † quãdo Papa diſponit contra laicum nõ ſubiectũ ſibi tpaliter:& tunc procedãt proximè dicta:& ita loquitur Inn.in.c.inquiſitioni. de ſen.excõ.& eſt ratio:quia.d.cle.j.inducit priuilegiũ ſupremę ptãtis,qua non vtitur princeps erga ſubditum.cle. paſtoralis.ver.cęterũ.de re iud.¶ Secũd⁹ caſus eſt quãdo Papa diſponit cum laico ſubiecto ſibi tpaliter:& tunc videtur ꝙ etiam in materijs non ſpũalibus procedat.d.cle.j. Primo.quia hoc videmus in teſtimonio Papę.d.c.cum à nobis.in fi.iuncto ver.ſuper teſtamẽtis vel contractibus. Secundò per iſtum tex.in quo non apparet ꝙ iſte caſtellanus nõ eſſet ſubditus Papę tpaliter.Tertiò per.c.quicũq; xj.q.j.vbi princeps potuit hoc alteri concedere:ergo etiã in ipſo eſt.Quartò propter gl.in verbo promiſerat.in.c. ad apſtolicę.de re iu.in.vj.& in.c.j.in verbo ſtatuit.de renũ. eo.li.Ad illud quòd in ore duorum &c.Rñdetur ꝙ iudęi nõ recipiebant ipm pro ſummo põtifice. Ad.c.deus omnipotens.dic ꝙ potius probat ſententiam eſſe ferendam cauſa cognita.Per hoc pulchrè eſſet limitatum dictum Innoc.in.d.c. inquiſitioni. Tamen conſidera ꝙ aliud eſt quærere de teſtimonio Papę preſtito ſolenniter in cauſa laici:& tunc procedunt proximè dicta.per.d.c.cùm à nobis. Aliud eſt quærere de verbis narratiuis Papæ:& tunc
b fortè ei non creditur[b] plenè ad præiudicium laici etiam tpaliter ſibi ſubiecti. Tũ per id quod eſt dictum de clerico in patrimonialibus. Tũ quia diſpõ dictæ cle.j.eſt exorbitans:ideo nõ extendenda.vt per Abb.ibi.& Pau.de ca. in.d.conſ. Ad iſtum tex.reſpondetur hîc.ꝙ vltra narrationem Papæ de qua in priuilegio cõcurrebat liber cẽſualis & aſſertio teſtium. Reliqua ad.d.cle.j.Dixi poſt Are.in.d. c.cum à nobis.vbi addę ꝙ per cõſtões modernorum cõciliorum poſitas in libello de pragmatica.quę curia vult haberi pro apocrypho:eſt reuocata ſoleniter diſpoſitio. d.ele.per quam pectus põtificis eſt hodie effectũ magnæ compræhenſionis.¶ De fidæ ſcripturarum archiui publici.ad quam ſemper allegatur iſte tex.collige ex varijs locis.x.concluſiones vltra doc.hîc.¶ † Prima concluſio. ad hoc vt plenè probent requiritur primo ꝙ archiuo prę ſit officialis publicus.Secũdò ꝙ ſcriptura q̃ inde producit fuerit poſita inter authenticas. Tertio ꝙ ex conſuetudine faciat fidem. Ita Io.an.optimè de inſtrumentorum editione §.nunc dicendum.additione magna.ver.Quintum ſupplementum.Bal.in rub.C.de fi.inſtru.vlti.col.in.l.exemplo.j.col.C.de proba.& Imo.poſt Inn.i.c.j.de procu. Sed illud tertium de conſuetudine non videtur neceſſarium. nam vbi eſſet conſuetudo,illa ſufficeret ſine archiuo.c.cũ dilectus.de fi.inſtr. ſecundũ Areti.in.c.cum cauſam.j.de proba.Poſſet dici ꝙ.c.cũ dilectus.loquit quando conſuetudo validat ſimpliciter ſcripturam aliãs inualidam. præ dicti verò loquũtur quando conſuetudo non ſimpl⁹: ſed qualificatè approbat vnam ſpeciem ſcripturæ inualidæ concurrentibus duobus:videlicet loco archiui,& authoritate officialis.¶ † Secunda concluſio.dicta ſcriptura archiui non probat extra territorium.Io.an.in.d.verſ.quintum ſupplementum.Bal.in.d.l.exẽplo.& in.d.ru.de fide inſtr.But.in.c.j.ver.octau⁹ caſus.iũcto.ver.ſeq.de fi.inſt.

a ¶ In ore duorũ. Adde Feli.in.c.veniens.de teſtib.& quod ibi dixi in apoſt.

b ¶ Non creditur. An & qñ ſtandũ ſit verbis narratiuis Papæ. vide Philip.in.c.cùm à nobis.& quod ibi dixi in apoſt.

c ¶ Si qs in aliquo. Et ibidẽ ad hoc vide Pau.de caſt. & adde Bal.in.l. fi vnus.circa medi.C.de teſti.& Bart.in.d.authen. at ſi cõtractus.in ij.left.C. de fi.inſtru.in.j.colũ.in ver.ex hoc ſequitur aliud.

Flo.in.l.Celſius.poſt prin.ff.de proba.Alex.in.authentica. ſi quis in aliquo[c].iij.col.ver.vj.fallit.C. de eden.& conſ. mihi.cxxxviij.opportunè conſideratis.iiij.colum.niſi in ciuitate confederata. Bald.in.d.rub.C.de fi.inſtru. per.l. non dubito.ff.de capti.Et facit quòd not.ibi Barto.cum concor.quas dedi in.c.Rodulphus.xxij.colum.verſiculo comminatis. de reſcript.Non tamen quò ad faciendum quem puniri de delicto in terra confœderata. Bald.in.d. rub.licet generaliter delicta non probẽtur inſtrumentis vt poſui in.c.cùm in eccleſijs.de maio.& obe.poſt alios.
¶ Contra iſtam concluſionem tenet Are.in.d.c.cum cauſam.Primo per dicta Barto.in.l.j.C.de ſumma tri.vbi dicit quod ſi ex forma ſtatuti datur notario authoritas faciendi inſtrumentum.Illa ſcriptura notarij probat etiam extra territorium.Secundò per.d.l.Celſius.vbi probatio quæ fit ex talibus libris vel ſcripturis eſt potentior teſtibus:ergo à fortiori debet vbiq; valere vt probatio teſtiũ. Fatetur tamen quòd authoritas prædictorum vrgeret in practica:qui tamen nõ negant quin inter ſubditos etiam ratiõe ſolius cõtract⁹ probaret extra territoriũ.& eſt caſus in.l.ſi non ſpeciali.& in.l.fi.& quod ibi no.C.de t eſta.Sed dicta argumenta Aretini non vrgent ſecundũ Bellencinum.in.c.ij.x.col.de fi.inſtru.Quia doctrina Bar.in.d.l. j.C.de ſum.tri.non eſt ſimpliciter vera.patet ex his quæ ſcribunt Butr.Imo.& Abb.in.c.cum.P.tabellio.de fi.inſtru.Rota.de fi.inſtru.v.in nouis. Bal.in.d.l.j. in lectura. in pe.char.But.in.c.per venerabilem.pe.char. qui fil⁹.fint leg.cum multis concor.Item.d.l.Celſius.intelligitur de inſtrumentis publicis confectis manu notarij imperialis.q̃ habent fidem magis indubitatam.patet in.c.cùm Io.de fi. inſtru.ſecundũ eum concludentem.ꝙ licet dicta ſcriptura archiui faciat fidem inter ſubditos etiam extra territorium.Bal.in.d.l.exemplo.vlti.col.Non tamen inter non ſubditos,nec ratione contractus,neq; alia cauſa.niſi in ciuitatibus confœderatis.vt eſt dictum. ¶ Tertia concluſio † quòd non ſolum creditur ſcripturæ productæ ex archiuo.publico,ſed etiã productę de domo officialis præfecti archiui.ita tex.ſingu. hîc.& malè guſtatus: amplius probans quòd idem eſt ſi extrahitur de domo illius qui olim fuit præfectus archiui.licet hodie non ſit.Tamen cõſidera duo.primò ꝙ iſte text.non loquitur de omni ſcriptura.ſed de libro cenſuali ſolito cuſtodiri in archiuo. Secundò ꝙ loquitur in Cardinali.vñ extendere ipſum ad omnem perſonam quæ olim præfuiſſet archiuo.fortè nõ eſſet tutum.quia ſequeretur ꝙ non ſolum poſt depoſitũ officium paulò poſt ſcriptura probaret.ſed etiam omni tempore.cum iſte text.non dicat quòd de recenti finierit officium Camerarij.& pro ſpecialitate in cardinali facit.c.nobiliſſimus.xcvij.di.& dictum.Bal.in.l. exẽplo. in fi.C.de proba.cum ſi.¶ † Quarta concluſio . non ſolũ probat dicta ſcriptura archiui, ſed etiam exemplum ab eo ſumptum.Ange.in dicta authen.ſi quis in aliquo.dicens hoc ab alio non tactum.& ſequitur ibi Alexan.ver. præalleg. addens. Innocen. in dicto capitulo primo. de procura.qui alleg.iſtum text.Et idem ſentit Barto.in authen.at ſi contractus.poſt principium. C.de fid.inſtr. ſecundùm Alexan.quod fortè intelligitur de ſcriptura exemplata cum authoritate officialis,& citata parte . ſicut dicitur de exemplatione inſtrumenti publici:vt eſt text. in capitu.fin.de fid.inſtru.ſecundùm Bellencinum in dicto capitu.ij. ¶ † Quinta concluſio. quando ſcriptura eſt in loco publico cum cuſtode publico,& omnes ſcripturæ ibi repoſitæ ſunt authenticæ:tunc ſine dubio illa etiam cẽſetur authentica.text.hîc.& in d.auth.ad hæc.& ibi glo.Et notant oẽs allegati in.j.concluſione. Sed ſi aliqs liber vel ſcriptura repiꝛi loco vbi nõ oẽs ſcripturę ibi repoſitę reputaꝛ authẽticę ſed aliq̃ ſunt authẽticę:& aliq̃ nõ. Tũc illa mixtura nõ ꝓbat ꝙ qlibet nuda ſcriptura ibi repta dicaꝛ authẽtica. Ab.pulchrè in.d.c.cũ cãm.ij. Et ſeq

tur ibi

a ¶ Fidẽ.Adde Salĩ. ſing.in.d.l. exemplo.vbi etiam ad hoc vide Bald.& in.d.l.fi.C.ſi.cen. vel reli.& Flor.in l.cenſus.ff.de proba.& Ioan.an.in addi.ad Specu.in ti.de inſtr.edit.§. nunc dicendum. ĩ addi.magna.& Pe.de anch.in cõ ſi.xxj.inci.In chriſti nomine amẽ. circa primam dubitationem &c.

b ¶ Hieronymum. qui dicit in prologo heſter. ſcipm librum leuaſſe de archiuis hebręorũ.& de hoc ver. archiuis . vide ẽt in authen.ad hęc. C.de fid.inſt. & nõ. xxx.q.j.c.per uenit.

c ¶ Domini. An & quãdo currat ꝓ ſcriptio aduerſus vaſallum,ſiue emphyteotam eccleſię ſine ei⁹ vl' dñi prædiudicio . vide plenè d. Sozi. in cõſi.ccvj. inci.In cauſa quæ vertitur. verſi . ſed tenet his non obſtãtibus.in.ij. parte. charta clxxvij.

tra vaſallū ipſius. ¶ † Et inquantū Abb. & Imo. poſt Ioā. an. in addi. Spec. dicunt quòd ſi dominus non indiguit ſeruitio vaſalli nō conſiſtente in præſtatione annua, nō currit cōtra eum præſcriptio quæ liberet vaſallum: ſecus ſi eo vſus nōn eſt quando indiguit: & vaſallus fuit in bona fide. Adde Bald. in. c. ex parte adæ. iij. col. de teſtibus. vbi dicit quòd vaſallus qui lōgiſsimo tēpore nō ſeruiuit dño: quia non fuit opus, nullam libertatem præſcribit. & dicit eſſe caſum mirabilem in. c. ſancimus. de feudo ſine culpa non amit. in verbo. ſi non fuit neceſſe. & ad hoc propoſitum ſoleo hīc referre plura. q̄ poſtea latius poſui in. c. cū acceſsiſſent. xviij. col. ver. hanc regulā limita primò. de conſti. dic vt ibi. & conſidera. ꝙ etiam ſi occurrit caſus in quo dominus poterat vti opera vaſalli: tamen non fuit vſus, qa nō oportuit, cum auxiliū aliorū ſufficeret, adhuc habent locum prædicta. quia nulla deſidia poteſt imputari dño ſi non vocauit illum quo indiguit. Bart. in. l. cum ſimus. in prin. C. de agri. & cenſi. lib. xj. ¶ † Inquantum Abb. concludit ꝙ omnis ſolutio cenſus eſt ꝓſcriptibilis, excepta illa quæ fit in ſignum ſubiectionis, quando ſubiectio non eſt præſcriptibilis. Adde eundem in. c. cum contingat. v. col. de fo. compe. & in. c. ſignificauit. in fi. de cenſi. Aliquid per gl. ſecundam in. c. tua. lo. ij. de decimis. vbi firmat quod. l. comperit. C. de præſcriptiōe. xxx. anno. nō procedit in cenſu debito priuato. Idem firmat Sali. in. d. l. comperit. poſt principium. ſentit Abb. in. c. cum contingat. v. col. ver. vñ concludo. de fo. cōpe. aliquid per glo. ij. in. c. tua. ij. de deci. ſed in contrarium videtur prima facie fortis tex. in. c. conſtitutus. de reli. do. per. quem dicit ibi Io. an. ſuper verbo. xl. an. cenſum præſcribi non poſſe. & remittit ad Spec. tit. de loco. §. nunc aliqua. ver. xlj. & ver. xliij. Spec. tāgit de allegante præſcriptionem ſuper cano ne debito domino directo. Non autem in cenſu in quo præſupponitur dominium eſſe penes ſoluentem ipſum. Et ꝙ in ſolutione cenſus præſumeretur trāſiuiſſe dnium. firmat ibi Inn. in fi. dicere quòd illi fratres præſcripſerūt cum mala fide non eſt tutum. quia text. loquitur de legitima præſcriptione. dicere quòd iudicetur de cenſu debito eccleſiæ, ſicut de debito principis. cum eccleſia æquiparetur fiſco. eſt falſum teſte Abb. hīc & in. d. c. ſignificauit. ¶ Vera ſolutio eſt. quòd tex. in. d. c. cōſtitut⁹. loquitur in cenſu ſimpliciter debito & conſtituto loco ſubiectionis. Ideo ſicut ſubiectio ſimpliciter non præſcribitur. c. cum non liceat. ſ. eo. Ita cenſus illam repræſentans ſubrogatiuè. Vnde dicunt Io. an. Bu. & Abb. ibi. ad fi. quòd licet in petitione iurium epiſcopalium veniant iure cōmuni debita, non iure ſpeciali. c. conquerente de of. or. tamē veniunt etiam debita iure ſpeciali ſubrogata loco debitorum iure communi. Et ita intelligitur. d. c. conſtitutus. & conſidera quòd in illo tex. pars monaſterij ſolum videbatur initi allegatione præſcriptionis de non ſubiectione eccleſiæ quam petebat Epiſcopus. & non ſuper cenſu denariorum: imò allegando libertatem datam pro illo cenſu, non negat cenſum. nec circa illum videtur habuiſſe aliquam intentionē illum præſcribendi. prętereà nō dicit hīc abſolutè Ab. quòd cenſus debitus inferiori à prin pe ratione ſubiectionis ſit præſcriptibilis: licet dicat quòd cēſus & ſubiectio pariformiter regulātur. ita vt vbi ſubiectio pōt præſcribi: ita & cēſus in ſignū ſubiectionis debitus. & econtra. vbi ſubiectio non pōt præſcribi. ibi nec cēſus ob eā debitus. Et ita intelligatur qđ dicit Io. an in. d. c. cōſtitutus. & ille tex. ſuper quo nō audiui in ſcholis iſta conſiderari. Et dū Remittit Ab. ad Bar. in. l. j. ff. de publica. Pro differentia. inter penſionem, cenſum, & ſimilia. Adde Imo. latè in. c. ad audiētiā. j. col. de rebus ec. nō alie. vbi dicit ꝙ in cōtractu cenſuali inueſtiens transfert oē ius etiā directū: & annuatim recipiet cenſum. ¶ † Sed in cō tractu emphyteotico vel feudali, transfert ſolum vtile dominiū ſub annua penſione. quæ alibi appellat canō. alleg. gl. pe. in. c. cōſtitutus. de reli. do. quā multū no. Abb. ibi. & in. c. j. iij. col. de reſti. i integ. Dixit etiā Hoſt. de cā poſſ. & ꝓpriē. §. fi. in fi. ꝙ cēſus aliqn denotat ſubiectionē. c. oīs ara. de cēſibus. & c. cū veniſſent. de reſt. ſpo. aliqn exemptionē d. c. cōſtitutus. aliqn ꝓtectionem. c. recepimus. de priuil. & ſic per ſolutionē cēſus nō ſemper probat dnium. Facit gl. in. c. phibemus. in ver. cēſus. de cēſibus. & ibi dicit Ab. ꝙ cēſus qui ſoluit priuato, dr̄ ipropriè cēſus. Et dicit Bal. de pa. cōſtan. in ver. ꝓſoluere. ꝙ eſt dr̄ia inter fictū & ſeruitiū, ſicut inter pecuniā & cēſum. & ꝙ aliqn fict⁹ appellat cēſus. l. cēſualis. C. de dona. & dicit Bal. in authē. ei qui. xvj. col. C. de bo. aut. iud. poſ. ꝙ ſi hoēs peculiares alicui⁹ baronis ſoluūt ſibi ficta & cēſus. pōt fieri miſsio in poſſeſſionē illorū ſeruitiorū. & dicit gl. magna in rub. C. de anno. & tribu. lib. x. ꝙ annona eſt in ſpecieb⁹. tributū verò in auro & argēto. dictū à tribuo: & eſt ꝓpriè qđ daf princi. & dicit Bal. in. l. fi. j. col. C. ſine cēſu vel reli. ꝙ munera ordinaria nō dicunt ꝓpriè tributa. & dicit gl. in. d. c. tua. de decimis. ꝙ decimæ dicunt tributa impropriè. & dr̄iam inter tributū & vectigal[b] ponit gl. in. l. ij. §. fi qđ principi. in verbo tributorū. ff. de hære. vel ac. ven. dicēs ꝙ tributū imponit capiti: vectigal pdio. Et dicit Bal. in. c. j. in fi. de milite vaſallo q cōtumax eſt. ꝙ tributū debeī rōne ꝓprij ſoli: vectigal rōne publici. allegat ꝓ ſingulari gl. in. d. l. j. ff. de publica. & dicit Bal. in. l. ſacroſan. C. de ſac. ſan. ec. ꝙ capitatio dr̄ qñ ſoluit tm̄ ꝓ quolibet capite beſtiarū. Tributū autē de pdijs. vectigal ꝓpriè de his q̄ vehuntur. Et dicit gl. in rub. C. ſine cēſu vel reliqui. ꝙ cēſus imponit pro tpe futuro: reliquū verò pro ꝑterito. & de emphyteoſi, libello, & feudo. vide Bal. in ru. C. de iure emphy. & Doc. in. l. ſi finita. §. ſi de vectigali⁹. ff. de dā infec. Et dicit Inn. in. c. ꝑtereà. lo. ij. de trāſac. ꝙ ſolutio cēſus eſt ꝓpriè recognitio ſubiectionis. ¶ † Vltiō facias regulā. ꝙ cōtra Romanā ec cliam currit ꝓſcriptio cētenaria. & nō minor. vt hīc. & in auth. vt eccliа Romana. in prī. Vñ dicit Bal. in. l. ij. vij. col. ver. vj. q̄ro. C. de ſerui. & aqua. qđ Florētini ꝓſcripſerunt quædē oppida ſpatio centū an. bona fide contra Romanā eccleſiam. Et idē dicit Lap. de populo Tudertino, allegatione. lxxxv. ¶ Amplia primò etiā in imperio: quia gaudet priuilegio huius ꝓſcriptionis cētenariæ. Ange. in. l. ſicut in rem. C. de ꝓſcri. xxx. an. allegat gl. quæ incipit. differūt em̄. in §. vt aūt. in auth. de nō ali. & habet in. l. fi. C. de ſacroſan. eccle. ¶ Amplia ſcđò etiā in eccleſia Nouātulana. gl. in. d. auf. quas actiones. in gl. magna. poſt mediū. ¶ Amplia. iij. in pricipe nō recognoſcēte ſuperiorē. Ale. loquēs de duce Mutinæ. cōſ. lxxxiiij. in cā veriēte. iiij. col. ¶ Amplia. iiij. in eccleſijs quæ ſunt propriū patrimoniū Romanæ eccliæ: & de orto eiuſdē. vt ſunt oēs eccliæ Marchiæ & Ferrariæ. An. in. d. auth. vt eccl'ia romana. poſt principiū. ꝓpter gl. ibi in ver. petri. quā valde no. cōſidera ꝙ ali quæ eccliæ ſunt ſubiectæ Papæ iure exēptionis: & bona eorū ꝓſcribunt iure cōi. Bal. in. d. auth. quas actiones. vij. col. ver. nūc venio. C. de ſacroſan. ec. qa quò ad hūc effectū non dicuntur romanæ eccleſiæ. Aliquæ verò eccleſię ſunt de menſa Romanę eccl'ię, & ad eius proprietatē ſpectāt. & tūc ꝓcedat dictū Ang. per id qđ de eccleſia lateranēſi dicit hīc Ab. Aliquæ ſunt eccliæ in primonio beati petri, habētes ꝓprios ꝓlatos. & non credeē iſtas gaudere ꝓſcriptione cētenaria. quia nō videnī de primonio, licet ſint in primonio. ¶ Nec de iſtis vr̄ loq̄. d. gl. Et adde iſtis Arc. in. c. fi. xvj. q. iiij. dū loquit de eccl'ia lateranēſi. ex quo infert hīc Ab. v. co. & carī. eo. c. fi diligēti. ad fi. ꝙ dicūtur res romanæ eccliæ: illę quæ ſpectāt ad eccleſiam lateranē ſem: cuius Papa eſt Epūs. & idem dicit Bal. in. d. auth. quas actiones. dicēs ꝙ illa eccl'ia dicit eccleſia romana. & maior eccleſia vniuerſi orbis. alle. c. nemo. ꝙ eſt. c. fi. & ibi Arch. xvj. q. iij. Idē dicūt ꝑdicti de omnibus locis ſpectātibus ad patrimonium beati petri. & per iſtā ampliationem & per iſtū tex. habeo ꝙ requiritur præſcriptio cētenaria ad præ ſcribendū

a ¶ Exēptionē. Ade Bal. in. l. iij. vbi etiā per Ang. C. de natu. libe. & in l. data. xvj. col. C. qui ac. nō poſſ. & Bal. in marg. ver. cēſus. & d. Ale. de Imo. ſ. cō. xxxiiij. iiij. parte. & an & qñ arguat ſubiectionē. vide. d. So. in cōſi. lxxiiij. inci. In pūti cōſultatione. ver. iij. ꝓ bantur ibi, & hīc etiā declarat. in. j. parte. char. cxxviij.

b ¶ Vectigal. De qua differētia vide Arc. xxiij. q. vlti. c. ſi in mortē.

19 20 21 22

ſcribendum iura & bona vicariorum romanæ eccleſiæ, inquantum illa bona tenent ex titulo vicariatus, ſeu feudi. aut alr. quod multum importat: qa multos tāgit. ſicut regē Apuliæ, ducem Ferrariæ. Vrbini. & ſimiles qui ſunt inueſtiti de vtili dñio maioris partis patrimonij beati petri. & ita Alex. cōſi. prælegato. & intellige ſemper ſaluo eo ꝙ ſtatim dicetur in prima limitatione. ¶ † Limita prę dicta ſex modis. primò niſi ꝓſcriptio tangat ius romanæ eccliæ ſcdariò, nō principalr. gl. aurea hīc in ver. *principaliter*. Bal. in. d. auth. quas actiones. vij. col. ver. ij. quæro. di cēs ꝙ quantū ad bona eccliæ ſubiectæ Papæ nō dicuntur romanę eccleſię. alle. d. c. volum⁹. xxj. q. iiij. Vñ dicit Ang. in. l. j. pe. col. C. de anna. exce. ꝙ ſi Papa cōcedit vni iuriſdictionē cōpetētē in loco romanę eccliæ, licet reſpectu direcți dñij ille locus adhuc ſit romanę eccliæ: tamen poteſt ille perdere iuriſditionē præſcriptione cōi. Et intelligo qñ alius præſcribit ſolum vtile dnium recognoſcendo Papā dūm directi. Si em̄ præſcribere vellet directū, opus eſſet centenaria preſcriptione. per illū tex. cū gl. & per dicta ſuprà in vlt. ampliatiōe. ¶ † Limita ſcđò in caſu. c. ij. de præſcri. in. vj. & eſt caſus ſpalis ſcdm gl. ibi. in verſi. hoc caſu. De quo pulchrè meminit Abȳ. c. proxi. iij. col. ¶ † Limita tertiò. niſi ꝓſcriptio habeat annexam conſuetudinē. quia ſufficiunt xl. anni. c. fi. cū gl. mag. de cōſue. quia illa tollit ius Papę. cle. ne romani. de electi. & ita But. in repeio tit. d. c. fi. xxvj. col. & ibi do. in. iij. col. dicens ꝙ licet de iure ciuili decē anni inducāt cōſuetudinē cōtra ius: vt cōiter dicitur in. l. de quibus. ff. de legi. tū de iure canonico requirūtur. xl. quia cū Papa nō habeat iuriſditionē à populo, ſed à Deo. gl. in. c. j. de tranſla. epi. talis conſuetudo clericorū cōtra canones requirit præſcriptionem: licet aliās contra Papam requirāt centenaria. ſcdm eum. Ad quod vide etiā Bal. in. d. auth. quas actiones. vij. col. ver. contra queritur. ¶ † Limita quartò in vſucapione. in qua ſufficit triēniū etiā contra romanam eccleſiam. An. in. d. authen. vt eccleſia romana. circa medium. per. d. authen. quas actiones. & quia ius antiquum in hoc non corrigitur. facit quod latè ponit Abb. in. c. j. iij. col. de reſt. in integ. ponens quòd cōtra eccleſiam vſucapitur triennio. Sed cōtra hanc limitationem, ꝙ imò res mobiles romanæ eccliæ non poſſint vllo tēpore vſucapi. tenet Sali. in. l. vnica. circa mediū ver. ex his. C. de vſuca. tranſ. quia ſcdm ipſum eccleſia romana. habet fiſcum ſicut imperator. & in rebus mobilibus fiſci imperialis non currit præſcriptio. l. ij. C. cōmunia de vſu. §. res fiſci. inſt. de vſucapi. & fortè iſtud eſt verius. quicqd etiā dixerit Abb. in. c. cū dilecta. ij. col. de cōſir. vti. vel inuti. & ſi dices. ergo res mobilis epiſcopi nō poterit vſucapi, cum ipſe etiam habeat fiſcū. gl. in. c. quia diuerſitatē. de conceſ. præben. Negabo ꝙ ipſe habeat propriè fiſcum. vt nouiter deduxi in. c. irrefragabili. §. j. v. col. de offi. ord. & ſi pertinaciter teneres. ꝙ imò haberet fiſcum: tunc idē eſſet fatendū in eo. Sicut etiā de ciuitatibus quæ de facto habent fiſcum: quoniam eorum immobilia nō vſucapiuntur. glo. in. d. §. res fiſci. & in. d. l. ij. & ibi Sal. quæ not. vt no uiſsima. ¶ † Limita. v. in præſcriptione eorum quæ concernunt ſupremam poteſtatem Papæ. glo. iiij. in princ̄. c. proxi. & ibi dicetur. quid de his quæ ſunt reſeruata Papæ in ſignum ſpecialis priuilegij. In illis enim ſufficit tantum tempus cuius initij &c. vt ibi per Abb. j. & pe. col. Tamen aduerte. quia maius eſt tēpus illud de cuⁱ⁹ initij &c. quàm centum annorum. vnde centum anni nō dicuntur tātum tempus cuius initij &c. Carī. eo. c. fi diligēti. in fi. Patet ſecundùm eum: quia vbi eſt tantum tempus, nō requiritur titulus, etiā vbi ius cōmune eſt in contrarium. c. j. de præſcri. in. vj. Et tamen in præſcriptione cētenaria habēte cōtra ſe ius cōe requiritur tit. d. c. fi diligēti hoc modo habemus caſum in quo contra romanā eccleſiam requireret præſcriptio maior cētenaria. [a] qđ no. quia cōtrariū ſentit gl. iiij. ibi. vñ videturī. c., pxi. volens præſcriptionē cuius initij &c. eſſe minorem cētenaria. ¶ † Limita. vj. in poſſeſſionibus eccliæ ſancti petri: quia illæ nō gaudent præſcriptiōe cētenaria. Arc. i. c. nemo. xvj. q. iij. & do. in. c. ij. ad fi. prīcipij. de reb⁹ ec. nō alie. in. vj. Sed cōtrariū tenet Ab. in d. auth. quas actiones. quē ſequit Martinus de laude in dicto tractatu principū. §. xxxix. inci. patrimoniū beati petri. ¶ Demū no. tria. Prīò ꝙ ſi Imperator cōcederet alicui eccleſiæ priuilegiū ꝓſcriptionis cētenariæ: valet ſtati quo ad laicos: ſed nō cōtra alās eccleſias, quin poſsint præſcribere cōtra illum. xl. annis. niſi Papa cōfirmaſſet illud priuilegiū. Do. poſt Vgutionē. & Arch. i. c. quo iure. circa fi. viij. di. & in. c. j. iiij. col. x. di. ¶ † No. ſcđò ꝙ ciuitas ſubiecta eccleſiæ romanæ pōt ꝓſcribere merū imperium in ſingulos ciues: quia hoc nō eſt præſcribere cōtra obedientiā. Car. egregiè in eo. c. ſi diligenti. in fi. dicēs dnm ſuū qui fuit Richardus de ſaliceto ita cōſuluiſſe in ciuitate Perusina. Pro quo ipſe allegat. c. irrefragabili. in prī. de offi. ord. vbi capitulum præſcribit iuriſditionem cōtra Epm in ſingulos de capitulo. & ſicut tertius pōt ꝓſcribere locū ſubiectum Papæ. Ita ipſamet ciuitas vt vniuerſitas poteſt præſcribere iuriſditionē in ſingulos. Nā per hoc nō deſinit eſſe ſubiecta ſi ciuitas ipſa conueniret. ſcdm eum: quem etiā retuli in. d. c. irrefragabili. quæ verba pōdera vt intelligas Hoſt. in. c. ij. de purg. vul. quē ibi refert Io. an. ſuper ver. ſpoletanis. dicens quòd Spoletani, & plerīq populi de patrimonio romanæ eccleſiæ, nō bene & plenè recognoſcunt eccleſiam romanā: & ꝙ eligunt ſibi capitaneos & poteſtates ſpretis etiam ſententijs & cenſuris Papæ: & conātur pau latim præſcribere: ſed præſcriptio nō eſt valida ſecundū eos. & pro dicto Car. facit quod no. Ang. allegando Spe. in. l. ſed ſi hac. §. qui manumittit. ff. de in ius vo. vbi dicit. ꝙ per generale bannum acquiritur iuriſditio in vniuerſos: nō aūt ſpecialis ſingulos. Ex quo infert Martin⁹ de laude in tractatu de principibus. §. cv. incipi. princeps q cōtra qđ princeps qui contra ciuitatē obtinuit ſniam, videlicet iuriſditionēad eū ptinere, nō habet iuriſditionē cōtra ſingulos ciues qui ex iure ſingulari vel priuilegio ſe defendunt. alleg. etiam qđ no. Alb. in. l. princeps. ff. de legi. qui de hoc nihil dicit: & ſic vides ꝙ iuriſditio vniuerſorū, & iuriſditio ſingulorum nō procedūt à pari. Faciunt quę reduxi in c. eā te. ver. aliud ſingul. de reſcrip. ¶ No. tertiò ꝙ omnes debēt præſtare obedientiam Papæ exceptis præsbyteris & diaconibus cardinalibus: quia cum ſint pars corporis Papæ, nō præſtant obedientiam manualem. ſicut nec Papa eis: qa corpus eſt adeò vnitū, ꝙ Papa nō exigit ab ipſis fidelitatē, ſicut nec à ſeipſo. vt inter dantem & recipientē ſit differentia. & licet nō iurent vt cardinales: tamen bene præſtant obedientiā vt alij ſimplices ſacerdotes & præſbyteri. Ita ſcribit ſingulariter Hoſt. in. c. antiqua. de priui le. inferēs ꝙ canonici nō debent præſtare obedientiā ſuis epīs: niſi vbitalis eſſet cōſuetudo. ſic intelligit. c. cū clerici. de verb. ſig. & ſequitur Io. an. & But. in. d. c. antiqua. & ibi breuiter Ab. qđ bn̄ no. ¶ Demū ſcitote ꝙ eccleſia romana læſa ex cōtractu, pōt petere reſti. in integ. non ob. ꝙ habeat fiſcū. & non ob. ꝙ ſit ei verecundia irritare magnos contractus pontificis. & non obſtante etiam quòd immineat ex hoc periculum rebellionum. ita latè ponit Egi. belle. conſi. xij. Primò quęritur ſi caſtra recognita. ad finē.

a ¶ Centenaria. Sed quid ſi eccle. Romanæ alicui concedat dic ꝙ tunc præſcribitur tēpore longiſsimo. xxx. an. vt per do. So. in conſi. ccxl. incipi. In cauſa namī teñ. verſi. omitto poſtremò. circa princip. in. ij. par. char. clxiij.

28 29

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Tempora ſchiſmatum deducuntur de præſcriptione centenaria, quæ currit contra Romanam eccleſiam.*
2 *Suprema poteſtas Papæ licet ſit impræſcriptibilis: ſecus tamē in his quæ ſpectant ad eum ex quodam priuilegio.*
3 *Scientia aduerſarij an ſemper requiratur in corporalibus præſcribendis?*
4 *Præſcribi poteſt cōtra ſuprēmā poteſtatem Imperatoris. nu. 5.*
6 *Reſeruata principi an & quando comprehendantur in generali conceſsione?*
7 *Tēp⁹ cuⁱ⁹ initij nō extat memoria: eſt probatio iuris & de iure.*

8 *Præscriptio centenaria quibus modis probatur?*
9 *Pubes factus an possit testificari de visis in pupillari ætate? vide duas limtationes sequentes.nu.*10.11.
12 *Damnari quibus casibus potest quis post mortem?*
13 *Præscriptio an currat in pœnis spiritualibus?*
14 *Papa an præscribat contra inferiorem?*

¶ CAP. XIIII.

a ¶ Præscribi. Adde Flo.i.l.feruitutes. ff.de serui.ü.xvij. colũ.& Bal.in l.j. C.ne rei do.vel tẽ. & in l.ij.C.de serui.in.vj.q.Spe.in ti.de præscri.ver. illud addo.& vide Panormi.hic.

1 a

CVm nobis.¶ De cẽtenaria præscriptione quæ solũ currit contra romanã ecclesiam tempora schismatum deducuntur. Primò inquantũ Abb.hîc in prin.& pe.col.concludit post But.† q plenitudo potestatis supremæ datæ Papæ à Deo nõ potest ab aliquo præscribi a vllo tempore. allegãdo Inn. in.c.bonæ.lo.ij.post prin.de postu.præla. Adde quòd illud dictum pro celebri alle. Archi.in.c. volumus.xvj.q. iiij. Abb.in.c.omnis anima.& in.c.cum instantia.ad fi.de censi.& suprà.c.proxi.ad fi.& in.c.nouit.x.col.de iud. & in.c.fi.j.not.de consti.& in locis propè allegandis.& in.c. cũ contingat.v.col.de fo.cõpe. Lud.in.l.vsucapionẽ.la.ij. ff.de vsuca. Imo.in.c.quanto.j.col.de cõsue. Ang.in.l. sicut in rem. C.de præscri.xxx.ann. Pe.de anch.consi.mihi. cxxxv. clarior & breuior* Bal.in auth.quas actiones.vlti. col.ver.tu dic q supĩa iurisditio.* C.de sac.san.ecc. Imo. post Bu.in.c.j.viij.col.ver.fateť tñ.de consti. Bal.egregiè in repetitiõe.l.j.x.col.ver.quid ergo dicem⁹. C.de emã.li. But.in.c.cũ contigat.xj.col.ver.dic q̃dã.de fo.cõpe. Abb. in.c.j.ad fi.vt lit.pẽ. Are.in.l.is putat.j.col. ff.de acq.hær. Et Bal.pulchrè in.l.fi.post prĩ.ff.de iust.& iu. Do.in.c.sacrosan.ij.col.xxij.dist. Inferẽs q greci non possunt se defendere contra superioritatem romanæ ecclesiæ ratione cuiuscunq; temporis.& arguit sic. quælibet præscriptio requirit bonã fidem.c.fij.eo.cum si. Præeminentia romanæ ecclesiæ est à Deo & de iure diuino.c.j.xxij.dist. quilibet scit, vel scire debet ius diuinum. gl.in regula quæ cõtra.lib.vj.ergo allegans dictã præscriptionẽ est in mala fide:& sic non præscripsit. Et ideò dixit Abb.in.c.ex gestis. vlti.col.de cle.non re. quòd Cardinales non possunt præscribere q Papa teneatur eos requirere in arduis. quia esset præscribere contra supremam potestatem concessam sibi soli. Idem no. Pau.de ca.consi.cclxxx. In facto pñti. antepe.col.ver. Item non obstat. tetigi in rub.de cõst.iij.col. impugnando Ioan.mo.in.c.super eo.de hære.in.vj.super

2 his tamen pone tres declarationes.¶ † Prima declaratio. licet suprema potestas Papę sit impræscriptibilis. Secus tamen in spectantibus ad eum ex quodam priuilegio specialis progatiuæ: nõ in signũ supmæ ptãtis: quia talia præscribunt. Ab.hîc in duob⁹ locis. Bar.in.l.si publicanus.§.in oibus.de publi. Bal.ĩ.l.cũ ꝓponas.vl.col.§.de nautico feno. Spe.de cã possessiõis & ꝓprietatis.§ qa verò.ver.quid de colligẽtib⁹. Cy.in.l.j.C.noua vectigalia. Ang.in.l.fi.C. eo.ti. But.in.d.c.cũ cõtingat.& Ab.ibi ponẽs eadẽ q̃ hîc. quæ etiam repetit in.c.quò ad translationem.ij.col.de of fi.le.vbi bo.text.& idem Abb.in.c.quibusdam.j.colũ.de ver.sig.vbi tex.principalis ad hoc.quem etiam alleg. Are. firmans doctrinam prędictam Ab.hîc.in.l.more.iiij.col. ver.tu dic.ff.de acquiren.hære.vbi vide. ratio differentię est: quia pscribere. cõtra supremã ptãtem Papæ, esset prescribere contra Deũ: quasi pscribens nõ velit suum vicarium in superiorem. non sic in alijs iuribus. Intellige duobus concurrentibus. primò scientia Papæ. scdò spatio tanti temporis cuius initij &c. secundùm. Abb.in dictis locis & Are.in.d.l.more.& Bu.in.c.peruenit.de censi. quem allegat Nico.mil.in repertorio.in ver.prescriptio.§.lxij.incipi. præscribi autem an posit. Et istud primum de scientia Papæ firmat etiam Bart.in.d.§.in omnibus.& Bal.pulchrè in.c.j.in fi.ŝ.de consti. Quia sine tali scientia & patiẽtia non põt acquiri quasi possessio & præscriptio in istis

3 iuribus incorporalibus.l.ij.C.de serui.& aqua. Inno.in.d. c.bonæ.lo.ij.in.c.conquerente.de offi.ordi.in.c.ij.de resti.in integ.c.olim.lo.iij.& in.c.in literis.de rest.spo.& in c.cum dilectus.de ca.mon.& ita intelligatur.c.vnicum in prin.de cle.ægro.in.vj. videlicet quando quis præscriberet ignorante Papa. secus si sciret. quia tunc illud ius præscribi potest. quicquid dicat ibi gl.in ver.nõ obstante. rẽpbata p pdictos, licet eã sequať Ang.& in.d.l.sicut in rẽ. ¶ Sed aduerte bñ. qa illud de scĩa procedit. vbi qs acquirere dicta iura incorporalia pscriptiõe cõi. Secus si fundat se nõ in pscriptiõe, sed in vsu tãti tpis cui⁹ initij &c. qa ex illo inducitur cõsuetudo. quæ est loco cõstituti. & non est opus probare scientiã aduersarij. gl.ĕt in.l.hoc iure.§ ductus aquę.ff.de aqua quoti.& esti. quam ad hoc ponderat ibi Ang.& istud dicit menti tenendũ. Idem firmat. Bal.in c.j. quæ sint regalia. & Bu.in.d.c.peruenit.xxiiij.col.verb. per hoc apparet quid de pedagijs.& etiam in. xx.colum. ver.ex his apparet quòd dũ aliquis.& Imo.in.d.§.in omnibus. Lu.in.d.l.vectigalia.ff.de publica. Quia scdm Bu.in d.c.peruenit. vsus tanti temporis præsumitur iustus. vt probatur ex dictis Inn.in.d.c.ij.de restitu.in inte.& per dictum.c.super quibusdam. vbi vsus tanti temporis æquipollet cõcessioni & priuilegio. ergo &c. ¶ Prætereà scdm Imo.in.d.§.in omnibus. tex.in.d.c.super quibusdam. non requirit aliud quã tẽpus cuius initij &c. quia illud habet vim priuilegij. & recipit fomentum à lege.& nihil dicit de scientia principis. ad idem inducit. c.j. de præscript.in vj. vbi in præscriptione tãti temporis nõ est necesse probare titulum, etiã si præsumptio, vel ius commune sit cõtra præscribẽtem. & dixit Sali.in.l.vectigalia. C. noua vectigalia. quòd sufficit in talibus allegare aliquem titulum & ipsum probare ex spatio tãti temporis cuius initij. &c. per notata in.l.cum de in rem verso. ff. de vsu. etiam sine probatione alicuius scientiæ principis. secundùm eum. & idem notat Ang.in dicto.§.ductus aquæ. & Alex.consil. vj.& Martinus de laude in dicto tractatu principum.§. lxxxviij. incipiente. consuetudo populi. dicens quòd consuetudo populi tangens regalia principis nõ requirit eius scientiam, quando est tanti temporis cuius initij &c. per d.c.super quibusdam. Et ita dicit intelligendum esse Bar. in.d.§.in omnibus.& vult Martinus quòd vbi princeps scit, possint regalia præscribi præscriptione communi. Item vult quòd populus non recognoscens superiorem potest præscribere ea quæ tangunt regalia principis sine eius scientia. alleg. Barto.in.l.j.C.de bonis vacantibus.li.

3 x.¶ † Quę omnia no. etiam ad intellectum eius quod sæpe dicitur requiri scientiam aduersarij in incorporalibus præscribendis. Et tenendo ista, transiret secunda responsio quam dat hîc Abb.ad dictum.c.j.de cle.egro.in.vj.vt non intelligatur de præscriptione dicti temporis.& glos. ibi non procedit secundùm prædictos. Quibus etiam adde Ol.consi.clxxij. quia omnes.ij.colum.ver.ad tertium quòd dicitur. Et quòd in proposito requiratur tempus cuius initij &c. firmat etiam But. in.d.c.peruenit. xxiij. colum. versi. mihi videtur dicendum. & Ange. pulchrè in l.si quis me prohibet. ff. de iniur. quem recitat Ana.in.c. ij.vij.colum. de clerico vena. notat Ludo. in dicta.l. vectigalia. &.l.j.§.denicq.ff.de aqua plu.arcen.& Abb.in.c.per venerabilem.iij.colum. qui fi. sint legi. & Pau. de cast. consi.clxj. In causa quã magnificus.vij.co.& Car.consi.lxxxix. Capitulũ Ciuitatense. in princip. & Abb.in.c.ij.iiij. col. de immu.eccl. extollẽtes.d.c.super quibusdã. Et ex eo qđ dixi de tpe cuius initij. habes casum. in quo cõtra Papã nõ sufficit pscriptio cẽtenaria. quia illa est minor vt dixi.ŝ.c. proxi.ad fi.versi.limita.v. Inferior tamẽ qui acquisiuisset talia. præscribendo contra principem, posset ea perdere prescriptione cõi. Bar.in.d.l.si publicanus. Ab.in.c.innouamus.in fi.de cẽsi.& in.d.c.super quibusdã. Bal.in.d.c.j. quæ sint reg. Facit qđ dixi.ŝ.c.proxi.ad fi.ver.limita prio.

4 ¶ † Secunda declaratio. Contra supremam potestatem Imperatoris

a Imperatoris bene præscribi potest.[a] Car.in cle.pñti.vij. q.de censi. Et in cle.pastoralis.§.vt illud.secunda oppositione. de re iud. tenendo opinionem communem. de qua fatis habuimus. ŝ. eo.in.c.cum nõ liceat. ad fi.& dicit Bal. super prima rub.ff.veteris.pe.col.ver.sed contra videtur. q licet inferior non possit præscribere contra supremã potestatem: tamen Papa potest præscribere regalia cõtra Imperatorem: & quo ad supremam potestatẽ. allegat Inno.in.d.c.bonæ. ¶ Aduerte etiam. quia ea quę competũt Papæ ratione ordinis ẽpalis, non possunt vllo tempore per inferiorem præscribi. sicut nec ea quæ competũt ẽpis ratione ordinis. But.in.d.c.peruenit Abb.in.d.c.j.ad fin. ibi. Ista enim. vt lite pendente. Quia spatium dicti temporis non potest facere de incapace capacem. c. quanto.& ibi etiam Ab.de consue. Dixi.ŝ.eo.c.cãm. Et non differt ordo summi pontificis ab ordine aliorum ẽporum. gl.&

5 Doct.in proœmio sexti.in verbo. Epŝ † Et ideò sicut nõ põt præscribi id quod est ordinis contra Papã, ita nec contra Epos. Ab.in.d.c.j. sed vsus insigniorũ põtificaliũ bene potest præscribi per inferiorẽ ab eo. scdm ipsum.& Lu. in dicto singulari allegantes dictũ. c. super quibusdã. & dicit Bal.in.l.j.iij.col.ibi. Itẽ probať. C.de emancipa.libe. q si mille annis q̃ exerceret officiũ sacerdotis, nunquã efficeret sacerdos. Idẽ dicit in tabellionatu,& matrimonio. Facit quod habetur in regula.j.lib.vj. Presumuntur tñ tales qualitates inesse in illis quãdiu habiti sunt pro talibus. Inn.in.c.illud.de presump. Bal.in.l.si filius. C.de pe.here.

6 cũ cõcor. quæ multæ sunt.¶ † Tertia declaratio. licet reseruata principi sint acquisibilia modis prædictis: tñ non cõprehenduntur in gñali cõcessione facta magistratui tẽporali, qui nõ constituit dñs* prouinciæ, secus si cõstituatur dñs.* vt sunt Reges, Duces, & similes. quia p priuilegiũ inuestituræ habitũ ab imperatore, vel à Papa, quorũ efficiunť vicarij, acquirũt potestatẽ legitimãdi, restituendi famã, creandi notarios.& similia. Pau.de ca.cõsi.ccxxv. super primo dubio. ad fi.& Ang.cõsi.mihi.ccxiiij. In causa accusationis.iij.col. loquẽs de duce Mediola. idẽ Lu.lo quẽs de dño Fani.cõsi.lix.ij.col. extollens tex.in.c.quò ad. de offi.lega. Dixi satis in.c.quæ in ecclesiarum.xxxiij.col. versi. sed cogitabã. de constitu.¶ Demũ no. vnũ signũ ad cognoscendũ quæ sint de reseruatis principi. Nã qn sunt talia super quibus inferior põt statutũ cõdere, illa nõ sunt de reseruatis. quia sup illis inferiores nõ statuũt. Bar.in.l. omnes populi.iij.q.principali.ver. ꝑdicta vera qn sit statutum.ff.de iusti.& iure.& in.l.testamenti.ff.de testa. Bald. de pa.constã.in ver. scdm mores. per tex.ibi.& in.c.veniẽtes.de iureiu.& ideò sequitur q ius imponendi collectas nõ est de reseruatis. quia per statutũ disponi potest quòd forensibus imponatur collecta pro rebus quas habent in loco statuentium. Bart.in.l.j.C.de auro coronario. lib.x. Bal.in.l.j.vij.col.C.de sen. quæ pro eo quod interest. pfe.& ista via arguendi vtitur Alex.in proposito consilio mihi. ccix.viso & discusso. pcessu causæ.iiij.colũ. ¶ Scias etiã q præsumptio quæ oritur ex vsu tanti temporis cuius initij &c. est iuris & de iure: nec admittit probationẽ in cõtrariũ. & hoc stante ipsa præsumptione: admittitur tñ probatio in contrariũ q tantum tempus nõ sit decursum. Bu.pulchrè in.d.c.peruenit.x.char.ver.ad tertiã qua lis sit hæc præsumptio. Nõ omitto etiã q licet subditi nõ possint expellere dñm suum intolerabiliter eos opprimẽdo tẽ. Bal.in.l.ex hoc iure.ij.col.ff.de iusti.& iure: tamen interim non tenentur obedire ei. Bal.in prima rubrica digestorũ. ad fi.ver. quicquid sit. Et potest priuari ab imperatore, vel Papa. Alber.in.l.bene à zenone. C. de quadri. præscri. Imò licitũ est subditis,& meritorium interficere ipsum. vt voluit stupendè beatus Thomas in secundo sententiarũ. arti.pe. Sed cõtrariũ in hoc tenet Ang.de ancona. in tractatu de potestate ecclesia. q.liiij.ar.iij.versi. omnia aũt ista.& contra beatũ Thomam fuit decisum in cõcilio Constantiensi scdm Brixi.in repertorio.in versi.tyrãnus, quæ omnia not. tanquam hactenus malè gustata.

8 ¶ † Vlterius inquantũ Ab.post alios ponit multos modos probandi præscriptionem centenariã. Adde optimè Bal.in auth.quas actiones.vlt.col.C.de fa.san.ecc.vbi latè dicit q directa probatio cẽtum annorum difficilis est.

b sed sufficit probatio præsumptiua[b] per famam. quæ in factis antiquis plenè probat. alle. Inn.in.c.veniens.ad fin.de verb.sig. Et notant omnes in.c.veniens. lo.j. de testi.& ibi latè ad̃s dixi in quarta cõclusione. Et ratione difficilis probationis sufficit probatio præsumptiua. vt latius per Bal. inducentẽ ista ad Archi.in.c.fi plures.xvj.q.vij.vbi ponit de probatione iuris patronatus antiqui. quã reputat difficilem.& quòd præscriptio centenaria sit probabilis: vide etiam Abb.post Io.an.in.c.fi diligenti.ij.col.versi.oppo. contra fij.e.¶ Item inquantum Card.Imo.& Ab.hic tenent cõtra gl.hîc † q quis potest testificari de visis in pu-

9 c pillari ætate: dũmodo esset doli capax,* & lex non requirat certã ætatem in teste quando rogatur. Adde Io.an.me lius omnibus in addi.Spe.in ti.de testi.§.j.ver.fed nũquid factus pubes. additione incipiente. ad declarationem. Et Io.de fantu.in.c.testes.iij.q.ix.& Do.latè in.c.relatũ.xxxvij.dist. Pro hoc facit. quia potest quis testificari de re de qua non potuisset testificari tempore quo eã nouit.l.notionem.§.instrumentorum.ff.de verb.signi.& ibi Barto. de olim seruo, vel excommunicato. vel pupillo hodie nõ tali, quòd testificari potest. Simile in Papa, cui soli creditur de visis ante papatum, de quibus ei soli tunc credi nõ debuisset. gl.in.c.ad apostolicæ. de re iud.in.vj.& in.c.j. de renun.eo.li.dixi.ŝ.eo.in.c.ad audientiam.& in.c. cum

d nobis. de testib. Et creditur cœco de visis ante cœcitatẽ.[d] Spe.vbi suprà ver.sed nũquid cœcus.& Bar.& Doct.in.l. ad testium.§.j.ff.de testam.& gl.ord.& ibi Ange.in.§.finautem affuerit.in ver.& vidisse.in authen.de hære.& fal. cum prædictis concordat gl.loquens etiam de visis in infantia.in.c.placuit.de consec.di.iiij.& de visis in ætate pupillari not.gl.ij.in.c.cũ itaq.eadem di.& gl.iij.in.§.testes. in verbo impubes.insti.de testa.ordi.& ibi Ange.Areti. & Rapha.in.d.l.ad testiũ.§.j.dicens quòd testi non creditur de his quæ vidit in infantia vel ꝑpe.& sequitur Are. in dicto.§.testes.& facit text.in.c.ex parte.de corpore viti. cum gl.in ver.iudicium. Cum istis etiam concor. Abb.

c post Do.in.c.fi.de senten.excom. & Ia.zocchus in.c.fi.in vj.not. qui matrimo.accu.poss.& ibi latius Præpositus. ij.col. Quod autem est dictum de infantia. intellige si materia est talis quæ non cadit in sensum illius ętatis vel puritię. quia tunc distinguitur an in illa ætate esset verosimiliter doli capax. vt per gl.in.d.c.relatum. Secus si materia est quæ potuit facilè cadere in sensum etiam infantis: qa potest de ea testificari factus maior. Puta si ab homine trigintа annorum interrogetur de ætate illius qui erat coætaneus suus dum erat sex annorum, & erant socij in scholis: certè potest certificari quòd sit minor. xxv. annis. Secus si interrogaretur an ille coętaneus excessisset. xxix.

d annum, vt latius per Io.and.& Do.in dictis locis,¶ † Limita hæc dummodo testimonium requiratur ad probationem. tunc enim bene attenditur qualitas quæ inest testi tempore depositionis. secus si ad solennitatem, quia tunc inspicitur qualitas testis. in qua erat tempore rogationis.& ita loquitur text.in.d.§.testes.& Bartol.& Imo. post glo.in dicta.l.ad testium.§.j. dum loquitur de teste te

11 stamentario.¶ † Limita tamen hoc in testamento ad pias causas. quia ibi testes non adhibentur ad solennitatem: sed solum ad probationem veritatis, inspecto iure gentium.c.cum esses.&.c.relatum. de testa. ideò impubes poterit ibi esse testis. Ange. Are. in dicto.§.testes. dicens tamen esse cogitandum. Sed tu vide Bal.in terminis in repe.l.j.xxij.col.ver.de secunda.q.C.de sacrosan.eccle.& ibi subdit idẽ in testamento inter liberos. iuxta. l. hac consul.

¶ Poteſt. Vide ad hoc quæ dixi ĩ.c. placuit.ŝ. eod. in apoſt. in. ij. colũ.

¶ Præſumptiua. Adde Bal. ĩ addi. ad Spec. d. ti. de teſte. ver. ꝓſcriptio. & text. in authen. hęc cõſti. innouat cõſti. in prin. col. viij.

¶ Capax. Adde gl. in. l. iiij. §. lege iul. in ver. impubes. & ibi per do. Alex. de Imol. ff. de teſtu.

¶ Cœcitatẽ. Adde Phi. in. c. cum cauſam. ŝ. de teſt. & quod ibi dixi in apoſtil.

tiſsima §. ex imperfecto. C. de teſtam. & inducit l. ſi. C. ad ſyll. Generaliter autem quando attendatur in teſte tempus quo aliquid didicit, vel quo deponit: vide Bal. in tit. quot teſtes ſunt neceſſarij. & in c. ſuper eo. lo. j. de teſtib. Et in c. in nomine. j. col. eo. ti. & Ludo. in rub. ff. de arb. ix. col. & Imo. latè in d. l. ad teſtiū §. j. ¶ Item inquantū Abb. declarat optimè. c. ij. in fi. de præſcrip. in. vj. no. bene omnia. & primò dū vult quòd l. ij. C. de apoſta. ponēs de pre ſcriptione quinquennij. loquatur in bonis hæretici appli candis fiſco ſeculari. ſed dictum. c. ij. loquens de. xl. annis habeat locum in bonis delatis fiſco eccleſiæ. quicquid dicit Bart. in. d. l. ij. ¶ Conſidera primò quòd forte illa lex habet locum. vbi agitur per viam inquiſitionis. quia eſt odioſa. ſed. d. c. ij. loquatur quando per viam inquiſitionis. quia illa eſt fauorabilis. gl. ij. in. c. inquiſitionis. de hæ re. in. vj. Vel poſſet dici quòd illa lex nihil dicit de confiſcatione: ſed loquitur quo ad hoc vt mortuus damnetur
a de hæreſi: quia datur quinquennium. [a] & ita illam. l. intelligunt ibi Bar. & Sali. dicentes quòd illud quod ibi dicitur de apoſtatante à fide vt non poſsit damnari poſt quinquē nium à die mortis. habet locū in omni caſu quo quis poſ ſet accuſari poſt mortem. & eſt gl. dicens idem in crimine læſę maieſtatis. in. l. manicheos. ī verbo. & hoc debet ſubire. ibi fortè in omnibus prædictis. C. de hære. quam extollit Lud. in ſingulari in ver. accuſatus §. iij. & per numerum in ſingulari. ccccxxix. de crimine læſæ maieſtatis. Sed dictum. c. loquitur vbi non agitur de concernentibus dānationē memoriæ defuncti: ſed de ſola aduocatiõe bono rum ad fiſcum, præcedente iam damnatione hæretici facta quando viuebat. vel intra quinquennium poſt mortem. Tamen huic intellectui obſtant verba Io. an. ibi. dicentis quòd ante illam decre. quando q̄ de crimine quærebatur, & pronuntiabatur ſolum vt ad talia bona deueniri poſſet. Item obſtant verba illius tex. quæ præſupponunt hæreſim defuncti detectam tunc poſt completam præſcriptionem. xl. annorum. Item iſta eſſet declaratio ni
12 mis magna ad. c. ſi quis Epiſcopus. de hær. ¶ † Et ad omnes caſus. in quibus poteſt quis damnari poſt mortem. enu
b meratos per gl. [b] xxiiij. q. ij. in ſum. & in. l. ex iudiciorum. in verſi. ſecuta. ff. de accu. & in. l. j. in verſi. extinctum. C. ſi reus vel accu. mor. fue. & in §. per contrarium. in verbo. poſt mortem. inſt. de hære. quæ ab inteſt. defe. & Spec. in titu. de accu. §. j. ad fi. ver. Item quòd reus mortuus eſt. & Moder. in libr. maleficiorum. in verbo. qui iudex videns quòd inquiſiſti. xxij. col. ver. & prædicta procedunt. Et ſi quis vellet tenere quod dixi. illud eſſet verum vbi contra defunctum formaretur iudicium ad finē imponendi pœnam temporalem: puta confiſcationem. iuxta gl. no. in. d. ſumm. xxiiij. q. ij. circa medium: quo caſu eſſet diſtinguen dū vt ſuprà. Sed ſi inquireretur contra ipſum defunctum ſolùm vt excommunicaretur, forte nō curret ibi aliqua præſcriptio: quia (vt dicam paulò infrà) in pœnis ſpiritua libus imponendis non currit præſcriptio. & ita poſſet intelligi text. in. c. ſanè §. fi. xxiiij. q. ij. ponens ſimpliciter de multis excommunicatis poſt mortem propter hæreſim. Secundùm prædicta intellige tex. in. c. accuſatus. ad fi. ver. in eo vero caſu. de hære. in. vj. & ibi gl. in verbo. poſt mor tem. vbi etiam dicitur q̄ hæreticus poteſt poſt mortem declarari hęreticus per ſententiam. & certè de mente tex. glo. ibi videtur eſſe quòd contra hæreticum poſsit ferri ſententia, & confiſcatio vſq; ad. xl. annos per. d. c. ij. & tenendo hoc prædicta limitatio procederet in alijs crimini bus damnabilib⁹ per mortem: non in hæreſi. in qua ſunt multa alia ſpecialia. Tamen non poteſt dici quòd illa glo. repugnet apertè prædictis: quia dum loquitur de quadra ginta annis. videtur habere reſpectū ad vendicationē bo norum. ¶ Habes ergo ex his. intra quantum tempus poſ ſit quis damnari poſt mortem: & etiam intra quantum tē pus poſsit declarari confiſcata eſſe eius bona. In quo vlti
mo ſigna ſemper verba Abb. hîc. dum vult quòd de iure ciuili in crimine hęreſis, vel læſæ maieſtatis præſcribitur quinquennio contra confiſcationem non incorporatam fiſco ſeculari. & iſtud de crimine læſæ maieſtatis, tenet gl. in dicta. l. manichęos. quam etiam ſequi videtur hîc Abb. in vlti. col. ibi. idem dico in bonis ſibi delatis: quod not. cõ tra Auguſtinum de arimino in lib. maleficiorum. fo. cvj. in ver. falſario. x. col. ver. & bene aduertas. vbi voluit q̄ dicto. c. ij. & gloſſ. in dicto. c. accuſatus. procedant etiam in crimine læſæ maieſtatis: ſed æquiuocat: quia loquunt in hæreſi: & in pœna applicanda fiſco eccleſiæ. & hæc bene no. ¶ Cæterum. dum dicit Abb. quòd. d. c. ij. loquitur de portione applicanda fiſco Romanæ eccleſiæ. ſed. d. l. ij. loquitur in applicatione fienda fiſco ſeculari. Conſidera quòd iſta non ſunt neceſſaria: quia bona damnatorum de hęreſi hodie non applicantur fiſco ſeculari etiam princi pis non recognoſcentis ſuperiorem. vt in pluribus conſti tutionibus modernis. de quibus in bibliotheca Papæ in lib. qui dicitur tractatus inquiſitorum. c. xxiiij. Et latè per Fran. pauinium in conſi. quod allegaui in. c. irrefragabili. §. j. ij. col. de offi. ordi. prædictis etiam adde Bald. in. l. fin. ij. col. C. de ſacroſan. eccl. vbi dicit quòd executio condem nationis reſpectu eccleſiæ Romanæ durat centum annis: licet cognitio maleficij duret. xx. contra viuentem. l. querela. C. de fal. & ſic in hoc vult idem quod Abb. hîc. videlicet quòd dicto. c. ij. ponit caſum ſpecialem in hæreſi. & dicit ibi Pet. de anch. quòd licet accuſationes criminales tollantur. xx. annis vt dixi: tamen illud eſt quo ad pœnam imponendam: ſed ad declarandum impoſitam requirun tur. lx. anni. per illum tex. quem tamen puto intelligendū quò ad caſum illum. vt hîc per Ab. & dixi ſuprà. Et ad præ dicta de quinquennio. adde Ange. in. l. in cognitione. ff. ad ſyll. vbi dicit quòd ad confiſcationem datur quinquennium. per illum text. quem reputat mirabilem. & hoc intelligit ante accuſationem finitam cõtra homicidam: ſed poſt eam finitam, poteſt fiſcus agere contra hæredem ciuili actione petitione hæreditatis. l. j. C. de his qui. vt indig. & durat per. x. annos. l. Caius. ff. ad ſyl. ſecundum eum. de quo etiam ibi per Bald. & Lud. in. l. iij. C. quibus res iu di. non nocet. quos referunt Moder. in lib. maleficiorum. in verſi. & eius bona publicamus. xviij. col. ver. & ſic bene aduertas. & loquuntur de crimine iudicato contra viuen tem. Dixit etiam Domi. poſt Io. an. in. d. c. ij. quòd ſi non eſſet ille tex. non curreret illa præſcriptio: quia eccleſia non agit ante factam declarationem. Sed contrarium firmat hîc Abb. pulchrè. ex cuius verbis nota perpetuò. q̄ licet fiſcus non poſsit apprehendere bona ante declaratio nem pœnæ. tamen hæredes illius ipſo iure condemnati poſſunt bona fide pſcribere: quia cũ fiſcus poſsit agere vt feratur declaratoria, perdit ius per ſuam negligentiam. Nam ex hoc habes notabilē declarationem ad. c. cum ſecundū. de hære. in. vj. Itē ad gl. in. c. fraternitatis. xij. qō. ij. quia licet illa gl. dicat q̄ in foro conſcientiæ non ſoluitur pœna: tñ limitatur. niſi pœna ſit incurſa ipſo iure. vt dixi poſt Ab. in. c. j. xxij. col. ver. recipit tamen. de conſt. Vnde etiã tũc poterit hæres pſcribere cũ bona fide illud debitū pœnale. qđ bene no. Alias declarationes ad. d. c. cum ſecū dū. dum loquiſ de declaratoria. poſui nouiſsimè in. c. Rodulphus. xlj. col. ver. ſed declaratoria requirit. de reſcri. & hãc remiſsionē habeas familiarē. Illud etiã bene nota ex di cto Ab. hîc. q̄ ex capite ignorãtiæ nõ dareſ reſtitutio in
13 caſu. d. c. ij. qđ guſta. vt dixi. ſ. e. c. vigilanti. ¶ † Et ſcias q̄ in pœnis ſpiritualib⁹ nõ currit pſcriptio. gl. in. c. admonere. in ver. pſenti. in fi. xxxiij. q. ij. quã ſequit Bal. in. l. j. xxj. col. C. qui accu. nõ poſſ. No. Spe. de ſnĩæ prolatione §. qm. ver. & no. Ang. in. l. diuus. ff. de re iudic. Vnde dicit Ab. in c. licet. ad fi. de ꝓba. q̄ accuſatio criminũ impedientiũ exe cutionē ordinis poſt peractam pœnitentiã nullo tẽpore clauditur. Et idē vbi ſnĩa continet pctm̃ non remiſsibile

per partes.

a ¶ Quinqueniū. Nã poſt poterit dānari. Alex. in. l. fi. ff. ad. l. iul. maie. & tenet Angel. Are. in trac. maleſi. ver. traditore.

b ¶ Per gloſſ. Adde Bar. in. l. qui à latronibus. §. j. ff. de teſt. & An. in. l. fi. C. ad. l. iul. ma.

per partes. Et iſtis adde Bal. in. l. data opera. xxiij. col. ver. ſed de bannito. C. qui accu. nõ poſſ. vbi ponit quãto tpe pręſcribatur ſup declaratione nullitatis bãni. Et no. dicta Ab. hîc. quãto tpe pſcribatur cõtra imperialē fiſcũ. ¶ Et de materia cõfiſcationis vide loca allegata p Moder. in. d. libr. maleficiorũ. fo. ccvij. in verbo. & eorũ bona publica
14 mus. vbi multa inuenies quaſi per viam tractatus. ¶ † Ad vltimum de Papa pſcribente cõtra inferiorẽ. adde Abb. poſt But. in. d. c. bonæ. lo. ij. vij. col. de poſtu. pla. vbi ponũt q̄ Papa faciendo actus nõ de ptãte ordinaria, ſed de plenitudine ptãtis, non pſcribit: qa dñs nõ dr̃ pati, ex quo Papa fecit de plenitudine. cui reſiſti nõ põt. c. p principalē. xj. q. vlti. Vñ dixit Abb. j. vo. conſi. cij. In. q. quæ vertitur. q̄ ſi Papa mille annis cõtulit certã eccleſiã vt reſerua tã, nõ pſcribit cõtra ordinariam. Vide etiã Bal. in. l. fi. vlt. col. verſi. iij. quæro. C. de ſacroſan. eccle. vbi latè ſequitur pdicta poſt Archi. in. c. volumus. xvj. q. iiij. De quib⁹ etiã ponit Bal. in. l. ij. vij. col. ver. vj. quęro. C. de ſerui. & aqua. & in ſuis extractis Inn. in verbo Papa. in. j. q. Dũ ponit q̄ Imperator & alius priuatus pſcribũt iuriſditionē in terris eccleſiæ. Cætera de pſcriptione cõtra Romanã eccleſiam dixi. ſ. c. proximo. ad fi.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Prælatus inferior, an poſsit per præſcriptionem acquirere cõtra Epiſcopum ea quæ ſunt dignitatis epiſcopalis?*
2 *Iura quæ dicantur eſſe de lege iuriſditionis: vel de lege diœceſana?*
3 *Verba ſcientiæ an & quando poſſunt impropriari? & qualiter hoc dictum limitatur.*
4 *Eccleſiæ ſubiectæ pleno iure quæ dicantur? & quid ſignificet pleno iure. nu. 5. 6. & 7.*
8 *Inſtitutio authorizabilis: per quam ſit traditio curæ animarũ, an poſsit per inferiorem præſcribi?*
9 *Præſcribi an poſsit contra epiſcopũ priuatiue: non cumulatiue?*
10 *Præſcriptio non extenditur ad iura ſimilia.*
11 *Præſcripta authoritate ſeu poteſtate excõmunicandi: non venit poteſtas interdicendi, ſuſpendendi, aut abſoluendi.*
12 *Inſtituere qui poteſt de iure ſpeciali, non poteſt deſtituere.*
13 *Conferre qui poteſt beneficium de iure ſpeciali, non poteſt authorizare permutationi: vel renuntiationi.*
14 *Epiſcopus qui præſcribit poteſtatem viſitandi per ſeipſum, nõ poteſt viſitare per alium.*
15 *Conſuetudo præferens primogenitum, non extenditur ad filiũ primogeniti mortui ante patrem.*
16 *Conſuetudo de alienando vtile dominium eccleſiæ, non poteſt extendi ad alium modum, etiã vtilẽ eccleſiæ ex alia parte.*
17 *Præſcriptio ſuper iuriſditione non inducit ptãtem coercendi.*
18 *Ius ſpeciale vbi in vno connexo deſcendit ex cõceſſione illius cui præiudicatur, per extenſionem fit extenſio ad connexa parificata.*
19 *Præſcribens contra aliquem in certis actibus: ſolum in his acquirit ius: ſed in nullo alio exiſtente in poſſeſſione alioram actuum poſſeſsio vnius actus generat ius vniuerſale.*
20 *Actus iuriſditionalis vbi fuit axercitatus animo abdicandi iu riſditionẽ totalẽ ab vno exiſtente in quaſi poſſeſsione iuriſ ditionis, prædicta nõ procedũt.*
Acceſſoria inſeparabilia præſcribuntur cum principali.
21 *Ius introductum ex mera cõſuetudine per ſcientiam & patien tiã eorũ quorũ intereſt, extenditur ad ea quæ ſunt ſimilia.*
22 *Modi cognoſcendi quando aliquid competit ex conſuetudine vel præſcriptione, ponuntur.*
23 *Teſtes deponẽtes veriſimiliora: ſunt præferẽdi: cæteris paribꝰ.*
24 *Indefinita nõ æquipollet vniuerſali in depoſitionibus teſtium. quia eorum dicta debent neceſſario concludere.*
Legatum: ſi fiat canonicis, an intelligatur factum capitulo? poſt nu. 24. ver. Secunda reſponſio.
25 *Sententia lata contra ſubiectum, an noceat domino?*
26 *Superioritatis mutatio ita concernit ſubditos: ſicut dominum.*
27 *Dominus non habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio pro ſuis hominibus.*
28 *Accuſatio rei an teneat ſi ignoretur perſona quæ deliquit?*
29 *Actus an interpretatur vt non ſonet in delictum: quando ſumus in dubio? nu. 30.*
31 *Pœna mortis, an poſsit imponi ex præſumptione vrgentiſſima?*
32 *Delictum quando aliquid poteſt eſſe: vel nõ delictum: præſumitur in meliorem partem.*
33 *Tempus limitatum: vel certa aut limitata pars loci: vel qualitas ſi eſt fundamentum intentionis actoris, vel rei, neceſſe eſt quod illud tempus, vel illa qualitas probetur. aliàs ſuccumbit actor, vel reus.*

¶ CAP. XV.

AVditis. ¶ De pſcriptione ſubducitur tps quo vacauit eccleſia cõtra quã præſcribitur. Vel ſic. Prælat⁹ inferior pòt pſcribere in certis eccleſijs dicœceſis totũ ius epiſcopale. Subducitur tñ de pſcriptione tempus quo vacauit eccleſia cathedralis. h. d.
1 Et dum Abb. hîc colligit † prælatũ inferiorẽ poſſe per præſcriptionem acquirere competentia ep̃o ratione ep̃alis dignitatis. vide eundem notantem ad idem iſtum text. in. c. accedentibus. ad fi. de excęſ. præla. Et adde q̄ Abb. poteſt præſcribere facultatem vniẽdi & authorizandi permutationibus. Egidius latè cõſi. xxv. Vtrũ Ab. in. v. col. ¶ † Ad
2 illud de lege diœceſana. Vide plenè But. & Ab. in. c. dilectus. de offi. ord. vbi plenè declarant quæ ſint de lege iuriſ ditionis, & de lege diœceſana[a] per enumerationem caſuũ
a & reprobãt doctrinã gl. ibi. Sed Butr. cõſ. xix. quia hîc agi tur. reputat iſtum ordinem non bene determinabilem. & totam epiſcopalem poteſtatem reducit ad tres partes. vt etiam tetigi in. d. c. dilectus. in fi. & dum ſubdit Ab. quòd iſtud verbum lege diœceſana poſitum in libello, compre hendit etiam. l. iuriſditionis latè ſumpo vocabulo. ſecus
3 ſi profertur in ſentẽtia. & ita loquaf. d. c. dilectus. ¶ † Col lige ex hoc duo. Primò limitationem ad illud qđ dicitur:
b verba ſententię poſſe impropriari, [b] vt ſaluetur ab inepti tudine. gl. in. l. & puto. ff. fami. erci. quam Bal. facit ſingularem. in. c. licet. de tranſla. epi. & in. c. contingit. iiij. col. de dolo & cõtu. Lu. conſi. cxxvj. Cõſiderato. & conſi. cccxxviij. Præſens cõſultatio. ad fi. quia illud procedit vt ſen c tentia ſaluetur: non autem vt verba latius interpretentur ea ampliando. quia eſt ſtricti iuris. vt hîc per Abb. qđ bene nota. & vide Imo. in capi. qualiter. §. debet. iij. colum. ver. aduerte tamen. de accu. vbi dicit quòd verba ſententiæ debent impropriari ſi poſſunt, vt adaptentur iuri deducto in libello. allegat Spec. in titu. de reſtitutio. ſpolia. §. j. ver. & nota quòd quidam iudices. Idem repetit Imol. in dicto. §. debet. ſuper glo. pe. in fi. & ſequitur ibi Ana. in §. ad corrigendos. in notabilibus. Idem But. in. c. cùm ad ſedem. iij. colum. de reſti. ſpoli. Facit gl. fi. in. c. dudum. de decimis. allegata per Abb. in dicto §. debet. Secundò colli ge quòd verba libelli interpretantur latè etiam impropriando verba. Idem notat But. in. c. conſtitutus. iij. col. de religio. domi. & in. c. examinata. xxij. colum. de iudi. &
c Bart. in. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. Item ſi iuraueroc. ff. de iure iuran. Et hinc eſt quòd ſi libellans pro iuribus incorporalibus diceret ſe eſſe in vera poſſeſsione, ſuſtentatur libellus: impropriando verbum vera poſſeſsio pro quaſi poſſeſsione. Ab. in. c. cõqueſtus. ij. col. de fo. cõpe. & ibi dixit. Et hinc eſt q̄ ſi libellus dicit quòd Titius cõtraxit matrimonium per verba de pręſenti, ſaluatur libellus. & exponitur. i. per cõſenſum qui declaratur per verba de pſenti. Bal. in. l. recuſari. ff. de acquiren. hære. Et ſi libellans ꝓponit actionē vbi debuit intẽtare officium iudicis, ſuſtẽtat: quia largè dicitur actio. l. actionis. ff. de actio. & oblig. Io. and. in Spe. in rubri. de iuriſdi. om. iudi. Imol. in. c. ex literis. j. col. per illum tex. de pig. De quo per Bald. in. l. hi qui. C. de appel. in. l. gallus. §. j. ff. de libe. & poſthu. in. l. per diuerſas. C. manda. cum concor. Dixi in capi. j. j. colum. de

a ¶ Dioceſana. Add quod vide etiam Spe. in. d. ti. de of fi. ordi. §. iij.

b ¶ Impropriari. Adde. d. Alex. de Imol. in. l. j. §. ſi qs ita. de verb. oblig. & ī cõſi. lxxxvij. iiij. p. & Phi. i. c. ſi quis. circa mediũ. iij. col. §. de of. deleg. & qđ ibi dixi in apo.

c ¶ §. Item ſi iurauero. & ibidẽ ad hoc vide. d. Alexã. de Imo. & plenè in l. j. ff. ſi ager. vec. & adde Bal. in rubri. C. de iu. emphy. in fi. ī ver. ij. qro. & ī l. ij. C. de formul. & Pau. de caſ. ī l. j. C. de vſu. & in cõſi. ſuo incip. circa primum videtur dicendũ. in. ij. dubio. & do. Alexã. in conſil. lxxvij. iiij. parte.

offi.iud.Et ſi quis in libello petit pecuniam ſibi reddi.exponitur id eſt ſolui.Bal.in.c.cùm etiam.ij.nota.C.de rebus cre.Facit etiam quod dicetur in ſequenti articulo de domino directo dicente in libello rem ad ſe ſpectare pleno iure . & hinc etiam eſt quòd licet appellatione conſuetudinis intelligatur de præſcripta.glo.ij.& Doc.in.c. fi.de conſue.in.vj.& in.c. generali.in verbo antiqua . de elec.eo.lib. ¶ Tamen fallit in libello , vbi verba capiuntur largiſsimè,& impropriantur.quia intelligetur etiam de non præſcripta.But.in.c.cumana.ij.notabili.de elect. Dicens eſſe caſum in.c.querelam.eod.tit.Et ſi libellus appellantis dicat reclamo .exponitur:id eſt appello.Bal. in concluſionibus Spe.de app.vij.col.& ſi dicat appello ad Innocentium octauum exponitur.id eſt ad ſedem apoſtolicam.Domi.poſt Rotam in.c.gratioſæ.iiij.colum.de reſcri.in.vj.& ſi dicitur in libello.accuſo Titium de adulterio,poſteà probetur ſtuprum,ſuſtentatur libellus : quia nomen adulterij generale eſt.niſi verba eſſent ita coarta-
a ta quòd facerent mentionem de viro & vxore.Bal.in.l.ſi ea.C.de adul.& ſi libellus dicit.peto dotem mihi cõſignari.ſubintelligitur ad vtendum & fruẽdum pro oneribus matrimonij.quia lex ſupplet quod libello deeſt.Bal. in.l. vbi adhuc.j.colũ . C.de iu.do.Et ſi libellus in quo agitur reali dicit aduerſarium reſtituendum,ſuſtentatur.quia libellus poteſt ſeruari loquendo groſſo modo . nec nocet loquendi ſimplicitas.Bal.in.l.fin.ij.col.C.de compen . Et omnis libellus eſt tolerandus,ſi fieri poteſt.Bal.in.l.ij.iiij. col.C.qui accu.non poſſ.alle.Inno.in.d.c.examinata.Et licet ſit cautum in accuſatione falſi ponere verbum doloſè tamen ſuſtentatur libellus in quo non eſt:quia qui apponit aliqua,videtur apponere omnia ad id neceſſaria.vnde dolus intelligitur tacitè incluſus.Barto.Ange.& Sali.in.l. nec exemplum.C.de fal.& Ana.poſt Cardi.in.c.ad falſariorum.vij.col.de crimi.fal.alleg.etiam quædam ex prædictis,& ſi accuſo homicidam de culpa,ſeruatur libellus, & culpa includit dolum.Bal.in.l.pignus.viij.col.ver.ſed dubitatur.C.de pig.ac.Et ſi patronus laicus dicit in libello.peto eccleſiam meam,ſuſtentatur.exponendo.i.ius patronatus.quia largè poteſt dici ſua.Ab.in.c.pro illorum. primo.notabili.de præben.Pau.de caſt.in.l.monumenta. C.de lega.per illum tex.per quem dicit ibi Bal.quòd ſi patronus in teſtamento dicat.lego eccleſiam.exponitur . id eſt ius patronat⁹.p illũ tex.vbi legatũ de re ſpirituali exponit.i.de iure qđ in ea habet.Pulchrè Inn.de hoc patronatu in.c.cùm venerabilis.de religi.do.Licet hoc exemplum Bal.de legato.non ſit bonum.per . c.cũ ſecundum. &.c.ex literis.de iure patr.cũ ibi no.& ſi libellus eſt aptus
a ex vno capite:ex alio verò ineptus,ſuſtentatur ex apto[a] Hoſti.in.c.ad diſſoluendum.de deſpon.impu . per illum tex.& ſequuntur ibi omnes.& pulchrè Lud.conſi.ccxlv. ad primum quo dicitur.ad ſi.vbi vide.& conſ.cccxcij.circa primum.ad ſi.Bal.& Paul.de ca.in.l.ſi ſeruis.de lega.j. Vnde Dicit But.in.c.conquerente.vij.colum.verſ.no.bene iſta.de offi.ordi.quòd ſi in libello poſſunt contineri duo iura,inter quæ vnum eſt actori competẽs:aliud reo: non videtur deductum illud competens,vt libellus ſaluetur.Simile dixit Butrig.in.c.cùm ad ſedem.ij.colum . de reſt.ſpo.& de multiplici impropriatione verborum tolerabili ad iſtas ſaluationes ſcripſit copioſè Firma . in repe. in ver.verbũ.in prin.Cui adde ad prædicta omnino Do. in.c.ſi ciuitas.iiij.col.ver.vlt.per iſtum tex.de ſenten.excõmu.in.vj.Hæc & ſimilia vndiq; occurrentia intellige ſanè.niſi verba libelli eſſent omnino diſproportionata à probationibus factis per libellantem:vt quia egit ex loca
to,& probauit de commodato.vel dixit de dominio , & probauit de quaſi dominio id eſt emiſſe à non domino bona fide:quia libellus reijcitur.patet ex dictis Bartol.in l.ſi mater.§.eandem.ff.de excep.rei iud.Et But.in dicto.c. examinata.xx.col.cum duabus ſequen.de iudi.& Pet . de ancha.conſi.xxviij.per ſtatutum.Vnde libellus continens repugnantiam probationis , nullo modo ſaluari poteſt. Alexan.pulchrè & latè conſi.mihi.cxxvj.Viſo proceſſu. volens quòd ſi dixi me hæredem ab inteſtato,& probaui me hæredem ex teſtamento,non obtinebo.& ſic limitat dictum capi.ad diſſoluendum . cum ibi no.etiam ſi eſſet in libello clauſula.peto ſuper prædictis iuſtitiam miniſtra-
4 ri.& ita limitat celebratum dictum Cald.in.c.ij.de ordi. cog.Secus ſentit ſi eſſet ibi clauſula omni meliori modo &c.Et per illud conſilium honoraberis,contra volentes ſaluare omnem ineptitudinem libelli,cum rudi intelligẽtia eorum quæ ſuprà adduxi. ¶ †Item inquantum ponit Abb.quæ dicantur eccleſiæ ſubiectæ pleno iure . Adde Innocen . in capitu . paſtoralis.in fin.de priui . vbi dixit quòd iſta verba non important vt conuertant eccleſias in proprios vſus:ſed ſolum eccleſia ſubijcitur in temporalibus & ſpiritualibus.per quod vltimum verbum Abb . in c.querelam.in prin.de elect.& in.c.de monachis.in prin. de præben.exclamat contra Cardinales,& alios habentes eccleſias in commendam : quia debent eas tenere in priori ſtatu , non diminuto ſolito diuino cultu . & ex fructibus ſuper extantibus deductis expenſis ſuſtentari. & aliter facientes grauiter peccant:ſecundùm eum.& dixit Abb.poſt Inn.in gl.j.in.c.cùm inter.in.iij.col̃.c.proxi.quòd ſi dicitur ſubijcimus eccleſiam pleno iure.intelligitur:ſcilicet in ſpiritualibus & temporalibus.Et ibi dixit Innocen.quòd aſſerens & petens rem ad ſe pertinere pleno iure,dicitur intentare petitorium.Et ſequitur Albe . in dictionario . in verſi . plena . & ſubdit Abb.ibi in iiij.colum.in verſi.in tertio membro.quòd ſi Papa concedit alicui eccleſiam pleno iure,videtur conceſsiſſe omne ius Epiſcopale,nihil Epiſcopo reſeruato.inducit dictum Hoſtien . in cap.quoniam.de priui . vbi dicit quòd tunc eccleſia pertinet ad aliquem pleno iure , quando nullum ius exercet ibi Epiſcopus.Subdit tamen quòd eccleſia donataria non poterit conuertere in proprios vſus.vt eſt dictum.& dic vt ibi per eum.Dixit etiam But.conſi.xix.qa hîc agitſquòd iſta verba omnia,ſingula , & alia quęcũq. æquipollent iſtis pleno iure:quo caſu datur merum & mixtum imperium ſecundùm eum.Dixit etiam Cal.de dona.conſi.vj.quòd ſi Papa conceſsiſſet Epiſcopo Feſulano eccleſiam ſanctæ Mariæ in campo in ciuitate Florentiæ liberam & exemptam in perpetuum.Per hæc verba conceſsit omne ius epiſcopale.Dixit tamen Car.conſi.xlviij.
5 Reſponde pater & domine mi.† quòd non omnis habens eccleſiam pleno iure ſubiectam dicitur habere iuriſditionem quaſi epiſcopalem:niſi aliud dicatur.& reprobat gl. in verbo proprij.in clemen.j.de rebus eccle.non alienan. motam per tex.in.c.Abbates.de priui.in.vj.qui non probat:ideò conſului quòd talis non poteſt vnire : quia hoc eſt iuriſditionis epiſcopalis.Facit cle.ne in agro.§ ad hæc. de ſtatu.mo.licet aliqui in intellectu illius text.deficiant. vt ibi per Car.in prin.in.iiij.q.& ibi Imo.xiij.col.Tamen ad dictam glo.in ver.proprij.vide Abb.in.c.at ſi clerici.§. de adulterijs.x.col.ver.an autem in inferioribus de iud. Fed.conſi.xiiij.Monachus peruſinus.Inn.in.c.ij.in fin.de tranſ.epi.Abb.in.c.ſignificaſti.ij.colũ.de ſo.compe.& in c.j.ij.col.de voto.& in.c.ſicut vnire.ſecundo notabili.de exceſ.præla.& in.c.monachi.ij.col.& in.c.de monialibus. in fi.& in.c.contingit:el.ij.de ſenten.excommu.Bu.conſi. xix.quia hîc agitur.iij.colum.& in cap.cùm plantare . iij. colum.de priui.Abb.in.c.Ioannes.j.col.de teſta.Card.in clemen.j.pe.colum.de officio vic.quæ loca etiam dedi in d.§.de adulterijs.viij.col.Adde iſtis etiam Barto.in.l.j.C. de reuo.dona.vbi dixit quòd ille dicitur poſſidere pleno iure,qui fructus colligit ex re,diſponens de eis pro libito
6 voluntatis.¶ †Et dixit Bal.in.l.mater quæ defuncto . C. ad tertul.quòd verbum pleno iure . importat quantum ad proprietatem & vſumfructum.& dixit Bald.in.l. fœminæ.§

mine.§.illud.in fi.C.de ſecund.nup.q̃ plena proprietas eſt illa quæ habet in ſe proprietatem & vſumfructum,& ius alienandi.& dominium abſolutè dictum eſt plena ꝓprietas cum poteſtate alienandi.ſed Bald.in.l. voluntas.in fi. C.de fideicõmiſ.tangit vtrum res quàm non poſſum alienare dicatur mea pleno iure.& reſpõdet q̃ ſic.per.l.generaliter.ff.de fideicommiſ.lib.† quia poſſe alienare non,eſt
7 de diffinitione dominij.ſecundùm eum.& dixit Bald.in l.nec vſus.C.de ſacroſan.eccle.quòd verbum pleno iure.
a importat directam ſubſtitutionem.[a] De quo per Bart.in l.centurio.verſicu.iij.principaliter.ff.de vulga.& pupil. & ſi teſtator legat vel ſubſtituit pleno iure,non tamẽ videtur tollere trebellianicam,vel falcidiam.Ludoui.conſilio.lxxv.&.lxxix.in authen.ſimiliter.ad fin.C.ad legem falci.vbi etiam vide.& ille doctor quem ipſe dicit pronũtiaſſe pro ſua opinione & aliorum contra multos alios, fuit Pau.de caſt.vt ipſe ponit in authen.ſed cùm teſtator. poſt princi.C.ad.l.falcid.& refert Benedictus capra.conſil.lxxxiij.Cyprianus de ſulgineo.quia illa verba pleno iure.poſſunt aliud importare,videlicet reſpectu proprietatis & vſufructus,& reſpectu directi dominij:vt eſt dictum.ſecus ſi teſtator vtiꝰ verbis quæ non poſſunt aliud importare:vt ſi mandat integrè,vel ſine vlla diminutione ſolui ſecundũ eum.& q̃ pleno iure.non tollat detractionem trebellianicæ:vide etiam Old. conſil.ccxlviij.Præſuppoſita conſuetudine.in ver.ad.iiij. quæſtionem.Vide etiam ad prædicta text.in.l.ſeruos.in verbo. pleno iure.de lega.iij.vbi ſeruos ſuos accipimus,qui ſunt teſtatoris pleno iure.inter quos fructuarij non continentur.& vide tex.in.l.j.C.de nudo iure quiritum tollendo. vbi habes de verbo pleniſſimum dominium.quod rarò inuenies alibi ſecundùm Bal.ibi.& no.q̃ habens ſolùm directum dominium,dicitur habere plenum ius.gloſſ.in.l. Iulianus.§.idem Iulianus.lo.ij.ff.de rei ven. De qua facit ibi feſtum Ange.maximè ad ſaluationem libelli procuratoris regis,qui à barone petijt caſtrum quod tenebat in feudum.& dixit quòd pleno iure ſpectabat ad regem , & tamen ſpectabat iure vtilis dominij.& hoc dictum commemorat Marianus in rubrica de cauſa poſſeſſ.in.iij.char.
b Nec eſt mirabile q̃ dicatur plenum[b] id quod indiget adiectione.contra.c.ſi omnia.vj.q.j.Quia ibi verba ſunt dubia.& multipliciter intelligibilia.vnde pleno iure poſſidere dicitur,qui poſſidet vt dominus.l.j.in verbo.pleno
ℭ iure.C.de reuo.donatio.ſecundũ eũ latius. *Et dicit Bal.
| in.d.§.Idẽ iulianus.* allegãdo Bartolutiũ de Capua.quòd ſi iſta verba pleno iure proferantur abſolutè, important proprietatem & poſſeſſionem.ſecus ſi proferuntur reſpectiuè quia poſſunt verificari in directo dominio tantùm. Vnde valet libellus habentis directum dñiũ.ſi dicat rem pertinere ad ſe pleno iure:quia intelligitur plenum reſpectu illius.ſicut cùm dico vna eccleſia pertinet ad aliam pleno iure.Nam intelliguntur iſta verba ſecundũ ſubiectam materiam.Vnde exponitur.i.quantum ad ſpiritualia & tẽporalia,non iure proprietatis vel veri dñij. allega.c. cum inter.j.titu.proxi.c.querelam.de elec. & Innocen.in.d.c. paſtoralis.Dicunt etiam Ang.& Paul.de caſt.in.l.mater. C.ad tertu.q̃ pleno iure dicitur ad me pertinere id quod nulli ſubiacet reſtitutioni.Vide text.in.l.raptores.§.ſi autem.C.de epiſco.& cle.ibi.eccleſia plenam poſſeſſionem habeat.Et tñ vſufructus eſt mulieris raptæ. Vnde colligit ibi Bal.q̃ ꝓprietarius dicitur habere poſſeſſionẽ plenam quando alius habet vſumfructum:quia non habet ciuile nec naturalem,ſed nudam detentationem.Tamen il
c le tex.nõ loquitur de habente vſumfructum:ſed tantùm nudam commoditatem vſufructus.¶ Adde etiam gloſſ. in cle.j.in ver.omnimodam.de ſo.compe.quæ probat qđ vbi cum verbo iuriſditio iungitur verbum omnimodã.
c vel ſimile.importat iuriſditionem[c] vt genus.& eam not. Ab.in.c.quòd ſedes.ij.colum.de offi.ord.& ex ipſa infert Lud.in.l.ſi duo.ff.de acqui.poſ.& in.l.qui bona.§.qui damni.ff.de dam.infect.quòd verbum omnimodam aequipollet verbo pleniſſimam.& ex ipſa intulit Pe.de ancha.conſi.mihi.cccxvj.primum dubium non eſt nouum.q̃ Imperator nõ legitimat in terris eccleſiæ:qa in cle.j.de iureiur. ad ſi.iurat non exercere ibi iuriſditionem quãcunq;,ergo nec voluntariam.per dictam gloſſ.quàm allegat Butri.d. conſi.xix.& in.c.per venerabilem.§.rationib⁹.qui filij ſint legi.& iſta aliàs dedi in.c.conqueſtus.de fo. compe. Vltra quæ vide Ab.in diſputatione.Duo clericali. xxxiij.colũ. vbi latè ponit quid importet habere eccleſias pleno iure ſubiectas.De quo etiam per gloſſ.in verbo pleno iure.in clement.j.in prin.de exceſſ.præla.& ibi Cardin.in princip.in.vj.oppoſitione.Et Imo.in.iiij.colum.& Abb.in.c. quoniam.de priui.& adde Rotam de præben.xvij.in anti quis.vbi dicitur q̃ beneficium eccleſiaſticum dicitur plenum quando poſſidetur ab aliquo de iure.& adde Pe.de anch.in repe.c.ſi propter.xxxiij.col.ver.& quæro vlteri⁹. de reſcri.in.vj.vbi dixit q̃ ſubmittendo vnam eccleſiam aliquibus pleno iure,ſtatus eius non mutatur.& quòd fructus eius cenſentur conceſſi excepta congrua portione rectoris. ¶ Et adde Alex.conſi.mihi.cccxlviij . Viſo ſumario.vbi latè conſuluit quod iſta verba poſita in cõtractu:videlicet talia bona ſpectent & pertineant ad talem pleno iure,important q̃ proferens ea remittit ius hypothecæ ſibi cõpetens in dictis bonis:quia iura ponunt iſta tanquam diuerſa rem eſſe alicui hypothecatam,& ſpectare pleno iure.dicta.l.ſeruos.de leg.iij.Et quia verbũ pleno iure importat.i.ſine diminutione.Bal.in.l.precib⁹.vl. char.verſi.procedo vlterius.C.de impu.& ali.ſubſtit. Et quia verbum plenum,& verbum liberum, æquipollent. probatur in.l.fideicommiſſa.§.quãquam de lega.iij.& ibi ita exponunt Doc.& Bar.expreſsè in.l.alio.iij.colũ. ver. Item quæro dicit teſtator.ff.de ali.& cib.lega.Et illa bo-
b na non dicerentur liberè ſpectare & pertinere ad illum ſi eſſent hypothecata.l.ex ijs.C.de euicti.& alia inducit de quibus per eum.Et iſta adde ad Firma.in verbo. plenitudo.vbi quędam alia inuenies.& ad Brixienſem.in ver.plenum.& latius ipſis ſcripſit Alb.in dictionario.in ver.pleno iure.allegando plurima iura de ver.plenum,& pleniſſimum,& plenitudo.vide ipſum.¶ †Inquantum Ab.firmat hîc.& in.c.cum ex officij.v.no.j.eo. q̃ inſtitutio authorizabilis per quàm ſit traditio curæ animarũ poteſt q̃ inferiorem præſcribi.Ob.tex.in.c.cum ſatis.ibi prætextu
8 alicuius conſuetudinis.de offi.archi.& ita per illum tex. tenent ibi Hoſt.Io.an.& But.idem tenent ipſi in.c.cùm
c olim.j.eo.& eos ſequitur Nico.mil.in reper.in ver. præſcriptio.§.xj.reſpondentes ad dictum.c.cùm olim . quòd loquitur de inſtitutione nõ authorizabili.Idẽ tenet Hoſt. hîc.quem ſequitur hîc Ioan.an.v.col. ver.in gloſſ.iiij.Sed pro opi.Alb.hîc.quem ſequor.vide Imo.in.d.c.cùm olim ij.no.per illum text.& per text.in cle.j.de exceſ.præla.& quod notat ibi Pau.de elea.idem tenens.& idem firmat Ab.in.d.c.cùm olim.viij.not.dicens quòd reſpõſio Hoſt. ad illum tex.facit violentiam illi literæ ſimpliciter loquẽti.Ad idem vide Ab.plenè in.c.cùm contingat.xxv.colũ. de ſo.compe.& idem ipſe ſentit in.c.cùm non liceat in fi. ſ.eo.Idem tenet Car.in dicta cle.j.in prin.in.vj . oppoſitione.dicens verum eſſe quòd dicta inſtitutio nõ poteſt præſcribi iure proprio,ſed præſcribi poteſt vt quis exerceat eam tanquã vice epiſcopi.Et ad hoc ponderat illum text.ſicut.Pau.de ele.ibi.vbi patet quòd religioſi poſſunt habere eccleſiam ſubiectam pleno iure etiam curatã.quo caſu poſſunt inſtituere.& deſtituere.& hoc non poteſt eſſe niſi ex conſuetudine aut priuilegio.& ſic patet q̃ poſſunt illam quærere ex præſcriptione.Aliàs non diceretur eccleſia pleno iure ſubiecta.pro hoc etiam alleg . text.in cle.prima.de ſup.neg. præla.& iſta verba Pau . ſequitur etiam ibi Imo.in fin.contra Hoſtien.in.d.capi.cum ſatis.

a ¶ Exapto . Adde idẽ tenentẽ.d.Sozi.cõſi.cxlvj . inci.Viſo proceſſu. ver . confirmãtur ꝓdicta .circa medium.in.j . parte. char.ccxxix . quẽ ad hoc idẽ allegat in.c.dilecti filij. ſ.de iud.in apoſt.

a ¶ Subſtitutionẽ. Adde Pau.de ca. in conſil. cxlviij. aliàs.clij.incip.In cã quæ vertitur.

b ¶ Plenũ.Qũo aũt ponaẽ hoc verbũ plenũ.vide Paul. de caſt.in conſil. cxxxij.& in cõſi. cxlviij.

c ¶ Iuriſditionem. Adde Fili.in.c.de cauſis . ſ. præterea.de offi.delega. & quod ibi dixi i apoſt.& fili.etiã i c.graue.de off.or.

Faciunt quæ ſcribit Imo. in cle. ne in agro. §. ad hęc. de ſtamoñ. vbi ſentit doctrinam. quòd ea quæ non ſunt ordinis epiſcopalis: ſed iuriſditionis poſſunt p̃ſcribi per inferiorem. & exemplificat in vnione, intelligẽs de præſcriptione temporis cuius initij &c. per. c. j. de præſcri. in vj. Quod autem inſtitutio prædicta ſit iuriſditionis ep̃alis. firmat But. conſi. xix. quia hîc agitur. ad finẽ. in verbo. ad penultimorum quæſitorum. Hîc eſt quòd tranſit in capitulum ſede vacante. allegat notata in. c. cum olim. de ma. & obe. Et quod dictum eſt de vnione. firmat etiam Car. in cle. ij. in prin. in. vj. q. de rebus eccle. non alie. Hanc partem de inſtitutione p̃dicta. firmat etiã Car. in. d. §. ad hæc. in fi. & ſentit gloſ. j. in fi. in. d. c. cum ſatis. & dicit Io. an. in c. cum venerabilis. vl. col. de cenſi. q̃ licet Hoſt. in. d. c. cũ ſatis. tenuerit dictam conſtitutionem non poſſe præſcribi: tamen contrarium ſeruari videmus. Hanc partem firmat etiam Card. conſi. xlviij. Reuerende pater & dñe. in pe. dubio. dicens formaliter q̃ Abbas poteſt prę̃ſcribere in eccleſijs ſibi ſubiectis vt committat curam animarum. Imò etiã ſine p̃ſcriptione, ex quo eccleſię ei ſubiectę ſunt pleno iure, talẽ curam committit tanquã vicarius ep̃i. allegat. Inn. in. c. in lateranenſi. de p̃ben. & in. c. j. de reli. domi. & in. d. c. cum ſatis. vbi dicit quòd inferior ab ep̃o poteſt habere talem reſtitutionem ex priuilegio vel conſuetudine: & tunc facit tanquã vicarius epiſcopi. & hoc quo ad eccleſias, in quibus aliqui inſtituũtur perpetuò. ſed q̃n ad tempus, puta quia ſunt eccleſiæ de menſa. & Abb. inſtituit & deſtituit pro libito. tunc eſt indubitatũ. per notata in cle. frequens. in glo. in verbo ad menſam, & hoc quo ad præl. ſecundùm eum. In quibus verbis elicitur vna reſpõſio ad dictum. c. cùm ſatis. vt habeat locum in inferiore p̃ſcribente dictam inſtitutionem. ita vt eam velit exercere iure proprio. ſecus ſi vt faciat tanquã gerens vices epiſcopi. Et hanc reſponſionem ponit etiam Cardi. in. d. cle. freq̃s. & hîc reprobãdo Hoſt. hîc. & ſequẽdo Inn. i. d. c. cũ ſatis. & i. d. c. in lateranẽſi. & hîc. quę etiã allegat Car. tenẽs hanc partẽ cõſi. cxxxj. Reperitur quoddam inſtrumentum. ad fi. Hanc partem tenet etiam egregiè Domi. in. d. c. cum ſatis. ij. col. & allegat ad hoc vnum conſilium dñi Recuperij. de ſancto Miniato. qui ſecundũ eum fuit diſcipulus Io. an. & conſuluit q̃ tota Italia ſeruat hanc opinionem. dũmodo ſit p̃ſcriptio tãti temporis cuius initij &c. Et reſpondet ad illum text. q̃ loquitur de p̃ſcriptione minori. Secundò reſpondet ad illum text. q̃ in mandato generali epiſcopi non venit poteſtas exercendi curam authorizabilem. vnde virtute talis generalis mandati non poſſet illam q̃rere. Sed eoipſo q̃ epiſcopus videt & patit talem conſuetudinem, videtur dare licentiam. Sicut in caſu valde ſimili not. Arc. in. c. j. prope prin. xvj. q. j. vbi dicit q̃ monachus qui non habet curam animarum, non poteſt dare pœnitentiam alicui parochiano etiã cum licentia proprij ſacerdotis: hoc enim pendet ex cura animarũ. Et ideo nulli ſacerdoti hoc licet ſine licentia proprij epiſcopi. Illi tñ quorum monaſterium habet curam videtur excuſari. Nam Abbati ipſius monaſterij commiſſa eſt cura animarum, cuius conſenſu & licentia monachi licitè talia faciunt: & illi conſilio domini Recuperij ſubſcripſit ſe Io. andr. coroborando multipliciter. & maximè quia ſi plena exemptio cleri & populi poteſt haberi contra epiſcopum per præſcriptionem. c. ex parte. de priui. c. cũ perſonę. e. ti. in. vj. Non videtur ratio quòd iſta cerimonia aſſignationis curæ q̃ cõſiſtit in verbo, & eſt minima pars exemptionis, non poſſit præſcribi. allegat notata per ſe in. c. de monachis. ſuper gloſſ. ij. de præben. & in. c. per exẽptionem. ſuper verbo parochiani. de priuile. in. vj. & in c. veniens. ſuper verbo examinando de verbo. ſign. In quibus gloſſ. ſi qua his videntur contraria, intelliguntur omni vel ſaltem tali præſcriptione ceſſante. ſecundùm Io. an. quem recitat Domi. in dicto. c. cum ſatis. allegans ad idem Robertum de franzola. qui ſubſcribendo ſe cuidã conſi. adduxit dictam rationem Io. an. reſpondens etiam aliter ad. d. c. cum ſatis. videlicet quòd loquitur vbi in loco in quo eſt Archidiaconus, & curam archidiaconalem alius exercet. Nam ibi dicitur quòd nõ poteſt etiam obtẽtu conſuetudinis. Et ratio eſt: quia conſuetudo repugnat iuri. quo cauetur nullum ſine licẽtia epiſcopi poſſe deſeruire in cura per vicarium vel ſubſtitutũ. c. peruenit. xvj. q. j. c. cum ex eo. de elec. in. vj. Hæc igitur conſuetudo tãquam irrationabilis præſcribi non poteſt: ſed conceſſio curæ alienæ eccleſię bene poteſt pertinere ad inferiorem Epiſcopo. vt probant iura ſupra inducta ſecundùm eum. cũ quo reſidet Domi. ibi: & cõueniunt prædictis ea quæ poſui in. c. cum venerabilis. pe. char. s̃. tit. proxi. & prædicta non inueniẽs alibi ita clarè. ¶ † Dum ſubdit Abb. q̃ præſcribi poteſt contra epiſcopum priuatiuè, non cumulatiuè tantum. Adde Pe. de anch. in. c. per hoc. de hære. in vj. cum concor. quas ordinaui in. c. paſtoralis. in princi. de offi. ord. ponendo regulam quòd iuriſditio competẽs iure ſpeciali eſt accumulatiua ad aliã, & inferendo octo notabiles limitationes. dic vt ibi. Additis etiã prædictis. q̃ Abbas poteſt præſcribere facultatem authorizandi permutationibus. Item etiã vniendi. vt latè ponit Egi. belle. conſi. xxv. vtrum Ab. ij. col. Idem Car. latè in cle. ſi vna. in prin. in. vj. q. de reb. ec. non alie. ¶ Cæterum. pro ordinãda difficili & periculoſa materia extenſionis præſcriptionis. à nullo moderno integrè examinata: notabo regulam roboratã multis dictis. cũ quin̄q̃ declarationibus. ſubijciens omnia correctioni peritorum, qui ab inuẽtione rerum ſparſarum per me ſubleuati, quieto otio ſola ſpeculatione liberius vtentur. Eſt igitur regula † q̃ præſcriptio nõ extẽditur ad iura fiſ̃ia. [a] vt per gl. in regula odia. de reg. iur. in. vj. q̃ dicit q̃ p̃ſcribẽs viſitationẽ. nõ acquirit ꝓcurationẽ. Vñ dixit Inn. hîc. q̃ p̃ſcriptio ſup̃ vno iure nõ extẽdit ad aliud. & ſequit Bal. in. l. de quibus. xx. colũ. ff. de legi. Pulchrè ſcribit Bar. in. l. j. §. ſi quis hoc interdicto. ff. de iti. actu. q̃ priua. dicẽs q̃ in præſcribẽda iuriſditione ſi probatur quaſi poſſeſsio certi actus, in illo tãtum dicitur præſcriptum, nõ in alijs. de quo tñ. j. in. iij. declaratione. Et hîc † q̃ præſcripta poteſtate excõicandi, nõ venit poteſtas interdicendi, ſuſpendendi, vel abſoluendi. Abb. in. c. cum olim. pe. col. j. eo. & hoc vltimũ verbũ poteſt intelligi duobus modis. Primò. q̃ ille qui præſcripſit poſſe excõicare aliquos, nõ poſsit eos abſoluere, q̃n̄ ſunt excõmunicati ab alio. Scdò poteſt intelligi q̃ ille præſcribens ſimpliciter ex cõicationẽ, nõ poſsit abſoluere excõicatos à ſeipſo. & hoc modo habes caſum nouũ. in quo ab excõicatione lata ab homine alius homo abſoluit. cõtra regulam. c. paſtoralis. §. j. de offi. ordi. vbi adde hanc fallentiam ad illas ſex. quas ibi poſui. Sed fortè Abb. intellexit primo modo. quia præſcripta excõicatione fortè eſt præſcripta eius abſolutio. propter dicenda infrà in fi. iiij. declarationis. Dixit etiam Car. in cle. j. in prin. in. xiiij. col. q̃ præſcriptio eſt iuris ſtrictiſsimi, & nõ extenditur ad nõ poſſeſſa. alle. Inn. in. d. c. di lecto. Similiter videmus † q̃ qui põt de iure ſpeciali inſtituere, nõ poteſt deſtituere. vt eſt trita deciſio Hoſt. in. c. cũ ex iniuncto. de hære. quã extollunt ibi omnes Docto. & Domi. poſt Cal. in. c. dilectus. lo. j. in ver. an autem viſitator. de reſcri. & Ab. in. c. ea quæ. j. col. de ſta. mo. & in. c. accepta. quaſi in fi. de reſtitu. ſpo. Et ibi ex hoc dixi. quòd qui iure ſpeciali poteſt beneficium conferre, non poteſt priuare habentem illud: tum propter prædicta, tum quia iuriſditio volũtaria nõ includit contẽtioſam: & hoc dixit Domi. in. c. nemo. in fi. de ele. in. vj. quòd qui iure ſpeciali poteſt conferre, non poteſt commendare in titulum. Ex hoc etiam dixit Rota de renun. in. vj. in nouis. † quòd qui poteſt beneficium conferre de iure ſpeciali, non poteſt authorizare permutationi, vel renuntiationi. Not. Imol. in clemen. j. vlti. colum. de renun. & Nico. mil. in repertorio. pertorio. in ver. Eps §. ij. & Ab. in. d. c. cùm ex iniuncto. in fi. Fortius dixit Rota de renũ. deci. v. in antiquiorib⁹. q̃ habens iure ſpeciali inſtitutionem & etiam deſtitutionẽ, non tamen habet renuntiationis receptionem. & ſequit pulchrè Do. in. c. quod in dubijs. vltra medium. de renũ. quem vide. Sicut etiam dixit Rota de renun. j. in antiquis. quòd mandatum datum per epiſcopum vicario ſuper recipienda reſignatione, non dat poteſtatem conferendi beneficia reſignanda à permutantibus. Et ſequitur Ludo. cõ ſi. cccxxx. circa primum. iiij. colũ. ver. ij. quia ipſe. & hinc eſt etiam quòd qui præſcripſit ſuccedere vacante ſede: nõ ſuccedit ea quaſi vacante Domi. in. c. ſi Epiſcopus. ij. col. de ſup. ne. præla. in. vj. Si conuentus præſcripſit aſſiſtere abbati in collatione prioratus, per hoc non præſcripſit idem in deſtitutione à prioratu. Fede. conſil. cxxxiij. caſus talis eſt. quidam Abbas. in fin. Si Epiſcopus p̃ſcripſit vt ſolus poſſit punire. iuxta. c. iij. de conſue. in. vj. non dicitur præſcripſiſſe vt ſolus condat ſtatuta ſuper criminũ punitione. Abb. in. c. cùm conſuetudinis. ad fin. de cõſue. Præſcriptio decimarum inducta in omnibus prædijs parochiæ vno excepto, ad illud nõ extenditur. Inn. in. c. tua. de decimis. ſequitur Ab. in. c. cum contingat. eo. ti. & Archi. in. c. quicunq̃. xvj. q. j. Conſuetudo appellandi à ſeculari iudice, ad epiſcopum non extenditur, vt poſſit appellari ad Papam omiſſo medio. Ab. poſt Car. in. c. licet ex ſu ſcepto. in fi. de fo. compe. Conceſſio vel præſcriptio ſuper vno iure ex iuribus reſeruatis principi, non extenditur ad ſimilia. Ab. in. c. quòd tranſlationem. vlti. no. de offic.
14 leg. per illum tex. † Epiſcopus qui præſcripſit poteſtatem viſitandi per ſeipſum: non poteſt viſitare per alium. Pe. de anc. in. c. cùm ex officij. j. eo. dicens ita fuiſſe obtentum in cancellaria p̃pæ. de quo meminit Andræ. ſic. in. c. cùm contingat. lxx. col. de fo. compe. De quo tamen j. in. ij. de-
15 claratione. ¶ † Conſuetudo præferens primogenitum, non extenditur ad filium primogeniti mortui ante patrẽ. Io. and. in addi. Specu. ſuper ru. de feu. vl. col. de quo tamẽ per Abb. in. c. licet. de voto. & Old. cõſi. ccxxiiij. Iſtæ ſunt allegationes. Conſuetudo dandi emphyteoſim vno modo qui eſt contra ius, non extenditur ad ſimilem. Bartol. in authen. qui rem. in fin. C. de ſac. ſanc. eccle. Conſuetudo faciendi inſtallationem certo modo, vel in certo loco, extenditur ad alium modum, vel locum ſimilem. Innocẽ. in. c. in literis. vltra medium. in ver. credimus autem. de reſtit. ſpo. Præſcriptio completa contra accuſationem adulterij, non extenditur ad adulterium inceſtuoſum. l. vim paſſam. §. præſcriptione. ff. de adulte. Conſuetudo eſt pactum tacitum ciuium: ideò nou extenditur, ſicut nec pa-
a ctum[a] . l. ſi vnus. §. ante omnia. ff. dẽ pac. Ita Bald. in. c. j. ad fi. principij. de feudi cog. qui tamen in hoc variauit. vt j. in v. declaratione. Conſuetudo quòd feuda poſſint diuidi inter filios, non extenditur vt pater poſſit prælegare vni filiorum: licet prælegatum ſit quædam diuiſio. Ol. conſi. ccxxxvij. perlectis. & diligenter attentis. Conſuetudo introducta ſuper bonis mobilibus priorum decedentium, non extenditur ad bona priorum qui tranſferuntur. Ol. conſi. cclxxxiiij. In quodam monaſterio nobilis. volens p̃bare quòd ad eum ſpectat imponere pœnam mortis, dato q̃ probetur ſe præſcripſiſſe omnia ſpectantia ad iuriſditionem omnimodam: ſi tamen non probat aliquid de morte hominis, non obtinebit. Alb. de roſa. in. l. j. ad fi. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdi. Licet fratres minores præſcripſiſſent ſuper non ſolutione quartæ parochialis: non tamen dicuntur præſcripſiſſe ſuper quarta debita epiſcopo de quarta parochiali. etiam ſi fratres propter exemptionem non teneantur ad quartam epiſcopalem, & ſoluerunt ep̃o continuè quartam illius quartæ. Bald. plenè in. l. ſi quis ad declinandam. xiiij. col. C. de epiſ. & cle. Dixi s̃. e. in. c. de quarta. in prin. Si ex cõſuetudine eccleſiæ parochialis ſubeſt eccleſiæ matrici, à qua etiam parochiani habent certa commoda, non propterea tenentur contribuere in refectione plebis, ſi non apparet de hoc conſuetudo, vel præſcriptio: quia conſuetudo eſt onoroſa: & potius eſt præſcriptio: de cuius natura eſt quòd nõ extendatur. Pau. de caſt. in. l. cum de conſuetudine. in prin. ff. de legi. dicẽs ſe ita dixiſſe in facto. Præſcriptio ſeruitutis aquę non extenditur ad ſeruitutem viæ. & præſcriptio iuriſdictionis in cauſa appellationis non extenditur ad querelam ſimplicem: & præſcriptio iuriſditionis in ciuilibus non extenditur ad criminalia. Florianus de ſancto Petro. in. l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſerui. ven. Si Archidiaconus præſcripſit iuriſditionem in eccleſijs patronalibus: non videtur præſcripſiſſe contra patronos nõ præſentantes. Bal. diſputando in. l. j. pe. col. C. de eman. lib. quem omnino vide. Si Romæ eſt conſuetudo q̃ Oppidani conueniantur coram ſenatore, & non in palatio papæ, illa conſuetudo nõ extenditur ad alias perſonas. Pau. de ca. conſi. clxj. In cauſa quàm magnificus. xj. col. Conſuetudo ſup̃ actu conferendi eccleſiam in præiudicium, non trahitur ad præſentationem ſpectantem ad eccleſiam illam ratione iuris patronatus. But. poſt Io. an. in. c. ea noſcitur. de his quæ fi. à prę̃la. Non ob. ille tex. per quem ibi aliter dicũt Hoſt. & Imo. quia ſecundũ But. ibi. verbum collationibus eſt verbum ibi prolatum à Papa, largè ſumẽdo. & prout profertur à iure, eſt aptum cõprehendere etiam actum præſentandi. Conſuetudo circa certas perſonas non trahitur ad ſimiles. Pau. de ca. conſi. cccxxij. q̃n̄ adiectione. ad fi. de quo tñ per Bal. in. d. l. j. pe. co. C. de emãci. lib. Licet Epiſcopus ſit in poſſeſſione vel quaſi exigendi quartam, vel illam præſcripſerit cõtra eos qui nõ tenent ad quartam. Hęc tamen præſcriptio, vel poſſeſſio ad alia fiſ̃alia nõ poſſeſſa & nõ præſcripta, non extẽditur. Imo. in cõſi. inci. In qõne quæ vertitur inter reuerendum ep̃m ciuitatis Calij. De qua ipſe meminit in. c. officij. xvj. col. ver. & prędicta. de teſta. alle. no. hîc. ¶ Subdit fortius in. d. conſi. q̃ licet eſſet præſcriptum contra vnam fraternitatẽ reſpectu quarte de relictis particularibus: non cenſetur præſcriptum ius detrahendi quartam de relictis vniuerſalibus factis eidem fraternitati. per prædicta. Stylus quorundã religioſorũ vſitatus longo tpe cõtra indulta aplica, non extendit. Alex. copioſè cõſi. ccxlvij. perſpectis his quæ in themate ſupra-
16 ſcripto. iij. col. ¶ † Conſuetudo de alienando vtile dñiũ eccleſiæ certo modo, nõ poteſt extẽdi ad alium modum, etiam ex aliqua parte vtiliorem eccleſię. Cal. de feu. conſi. xj. Bar. in anthen. qui rẽ. in fi. C. de ſacroſan. eccle. Bald. in authen. ſi quas ruinas. eo. titu. & in. l. etiã. ff. ſo. ma. & in. l. ſi pupillorũ. §. fi. de rebus eo. & Alex. cõſi. ccclxxiij. Viſo
17 themate. j. co. ¶ † Præſcriptio[b] ſuper iuriſditione nõ in-
b ducit poteſtatem coercendi tex. in. c. cũ contingat. de fo. compe. & ibi clarè. d. Car. in. iiij. col. ver. oppono. tũc. licet aliàs videatur fruſtratoria iuriſditio ſine coercione. l. vlt. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ. c. ex literis. de offi. delega. Cui tamen obiectioni reſponde vt per Alexã. in. l. ij. poſt princip. ff. de iuriſ. om. iudi. & ille tex. in. d. c. cum contigat. nõ repitur alibi quòd ad hoc ſecũdũ Car. in. c. paſtoralis. in prin. de offi. delega. vt ibi refert Imo. in. v. notabili. & idem dicit ipſe poſt Car. in. c. ex literis. in primo nota. e. tit. Nec obſtat q̃ conſuetudo vel præſcriptio extenditur ad connexa. vt j. in. iiij. declaratione. & probatur in. l. ſi in aliena. §. j. ff. de vſuca. quia illi loquuntur in connexis. inſeparabilibus à principali, & ſine quibus principale nõ poſſet operari, ſed iuriſditio poteſt aliquid operari ſine coercione: quia ſecundũ Cardi. poſt Hoſtien. in dicto capitu. cùm contingat. ordinarius hoc exequeretur. l. à diuo. ff. de re iudi. ſicut exequitur ſententiam arbitri. l. iij. §. ait prætor. ff. de re iudic. & nota. in capitu. per tuas. in fin. de arbitri. & eadem not. Ab. in dicto. c. cũ contingat. vj. colum. verſicu. quædam ſunt meri & mixti imperij. Cum prædictis adde Io. an. in regula cõtra eũ. in ſolutione

a ¶ Adiura ſimilia. Adde idem tenẽtem. d. Sozi. in cõſi. clxxv. Inci. in cauſa ſancti Andręæ. verſi. p̃tereà etiam. circa prin. in. ij. parte. chart. cxcij.

a ¶ Nec pactũ. Adde idẽ tenentẽ. d. Sozi. ī cõſi. clxv. inci. Viſis ſueſtituris. ver. iiij. & vl. hæc circa. ſi. in. ij. part. char. xxvj.

b ¶ Præſcriptio. Adde quod propter hoc. d. Card. c. cũ cõtingat. de fo. cõpe. & ibi do. Ab. in. vj. colũ. & d. Card. & Imo. i. c. paſtoralis. de offi. dele. in prin. & do. Alex. de imo. i. l. ij. ff. de iu. om. iud. i. j. col. dicunt quod eſt dare iuriſditionem ſine modica coercione. & hoc q̃n̄ quis iuriſditionẽ p̃ſcripſiſſet: quia non intelligit præſcripſiſſe modicã coercionem in corpus.

quæſtionis.in mercu.vbi dicit ꝙ ſi eſt præſcriptum contra certum monaſterium vt monachi teneantur eligere ſibi abbatem de gremio alterius. Et ſi contingat ex eorũ negligentia deuolui electionem ad epiſcopum, ipſe non arctaꝫ illa præſcriptione cũ cõtra ipſum nõ ſit preſcriptũ, & nõ fuerit negligẽs. & contra nõ negligẽté nõ præſcribitur.c.j.de præſcrip.ex quo elicies per te pulchrã limitationem ad dictum Bal.in.l.ſi puella. C.ſi man.ita ali.fu.vt manu.Ab.in. c.cauſas.in pe.col.de elec.cũ ſuis concor.vt nõ procedat in forma orta ex via nõ extẽdibili. quod not.Si vnus ex patronis præſcripſit ꝙ ſolus præſentet in certis eccleſijs patronalibus,non poteſt ſolus preſentare in alijs etiam patronalibus,in quibus nunquã ſolus præſentauit. Lud.coſi.ccclxviij.Præſens cõſultatio.allegãs pulchrè ad hoc ſeptem notabilia dicta,nõ autem præcedẽtia,q̃ nõ puto te inuẽturum eſſe alibi aggregata. ¶ †Prima declaratio p̃dictorum eſt.ꝙ vbi ius ſpeciale in vno connexo deſcendit ex cõceſſione illius cui præiudicatur per extenſionem,fit extenſio ad cõnexa,vel parificata. Abb. Ana. & Marianus in d.c.cum ex iniuncto.ſecus vbi conceſſio illa & extenſio præiudicaret alteri.Ad hoc.c.cũ olim.de ver. ſig.Et ad primum.c.cum dilectus.de dona.adde Bar.in.d. l.j.§.ſi quis hoc interdictum.de itinere actuꝙ priuato.vbi dicit ꝙ ſi habens iuriſditionem ab eo qui habet ius concedendi, vtitur iuriſditione in vno actu, retinet eam in omnibus:& ſequitur Pau.de ca.in.l.imperium. poſt medium.ff.de iuriſdi.om.iu.& Ab.in.c.cũ olim.iij. col j. eo. inducẽs.l.iij.ff.de acqui.poſ.Eſt verum ꝙ Ab.in diſputatione.duo clericali ordine inſigniti.vlti.char.& in repe.c. ſi quis cõtra clericũ.pe.char.& in.c. cum contingat. xxv. col.de ſo.compe.voluit fortius ꝙ inſtitutio & deſtitutio veniant in omni priuilegio conceſſo ſuper inſtitutione. non æquiparando priuilegium præſcriptioni. niſi haberet dictionem taxatiuam:& hoc ratione connexitatis.Sed contrarium in hoc tenet Maria.in diſputatione incipiente.ſacroſancta.& in.d.c.cum ex iniuncto. miratus valde de Abb.Aut enim iſta ſunt connexa inſeparabilia:& tunc idem eſſet in præſcriptione.vt j. in.iiij.declaratione. Aut ſunt ſeparabilia,prout in veritate ſunt.per.c. cùm olim j. eo.&.c.conquerente.de offi.or.&.c.in Lateranenſi. cum materia.de præbẽ.& tunc ſi non veniet deſtitutio in alijs ſpecialibus modis acquirendi,non veniet etiam in priuilegio ſecundùm ipſum.Pro quo addo Car.poſt Pau. in cle.j.vij.q.de renun.vbi tandem firmat ꝙ quando per aliquem modum qui eſt præter ius commune competit inſtitutio,nunquàm venit deſtitutio, nec poteſtas acceptã di renuntiationem.Sed prædicta opi.Abb.procedet.quãdo extenſio priuilegij nocet ſolum priuilegianti.& tunc differt præſcriptio à priuilegio.cum præſcriptio ſit odioſior:& minus debet nocere negligenti. Priuilegium autem ampliatur contra concedentem.d.c.cum dilectus.& c.quia circa.& ibi Abb.in.iiij.nota.de priuileg.Dixi latè in.c.cauſam.xvij.colũ.verſi.tertia declaratio. de reſcrip. & ita ſeipſum videtur reſtringere Ab.in.d.c. cum ex iniuncto.ver.ij.collige. ¶ *Secunda* declaratio multùm reſtrictiua prædictorum.vbi alius eſt in poſſeſsione vel qua
19 ſi vniuerſalis iuriſditionis certi loci. ¶ †Præſcribens contra eum in certis actibus,ſolùm in his acquirit ius:ſed nullo alio exiſtente in poſſeſsione aliorum actuum:poſſeſsio vnius actus generat ius vniuerſale.Ita ſolenniter declarat Inno.in.d.c.dilecto.de offi.archi.per text.optimum in.c. j.de relig.domi.vbi etiam idem tenet Inno.& ſequitur latè Ab.ibi.& in.c.cum inter.v.colum. verſi.iiij. & vltimo caſuj.titu.proxi.& in.c.cum olim. iij. colum. verſi. vlti. ex his.infra eodem.& conſi.lv.quidam locabus campſor. vltima colum.& conſi.lxxxiij.Quanquàm in his dubijs. vj.colum.in.j.volumi.Inferens quòd res præſumitur ſpectare ad eum qui exercuit certos actus hoc denotantes:licet non omnes,quando nullus eſt in poſſeſsione aliorum.

Idem Rota de præſcrip.dec.ij.ad finem.in nouis.& Alex. pulchrè conſi.mihi.ccix.an forenſis.vij.col.allegando inter alia Io.an.hîc.Idem Abb.eleganter ſecundò volumine conſi.lxxj.caſus talis eſt.quidam clericus volens. quod qui præſcribit decimas in vna parte agri culti,ſolùm in illa ſi alia pars decimæ redigatur ad culturam,cenſetur præſcripſiſſe etiam in illa,ex quo alius non poſſedit decimas in ea.Hoc modo adaptari poſſunt multa quæ videntur prædicta turbare.verbi gratia.dictum Archi.in.c. reatina.lxiij.diſt.vbi dixit quòd ſtante cõſuetudine quòd mortuo prælato mors denuntietur Regi, vel Comiti, vel Archiepiſcopo:& tales ſint abſentes,ſufficiet denuntiare ſuis locumtenentibus.per.c.ex frequentibus.de iuſtitut. Et ſic præſcriptio operatur in æquipollenti. Et ſequitur Bald. in.c.venerabilis.de conſue.licet Ludo.in ſingulari. dcciiij.ex longeua & inueterata conſuetudine. ipſum reprobet rationibus friuolis.quibus opportunè reſpõdi in c.ex parte.iiij.col.ver.an autem abſente.de conſti.Intelligitur ergo iſtud in conſuetudine inducta alio non exiſtente in quaſi poſſeſſione contraria:& non reprobabit hoc per dictum Pet.de anc.in.d.c.cũ ex officij.Quia illa præſcriptio præiudicabit alteri poſſidenti:tamen contra ipſum tenet ibi Cardi.dicens quòd per hoc non limitatur natura præſcriptionis:quia non refert.ex quo fit per illũ ſuo nomine:vt in regula qui per alium.libro.vj.Pro quo optimè facit deciſio Pau.de ca.in.d.l.imperium.circa medium.ver.ſcias tamen.vbi dicit quòd ſi quis præſcripſit merum imperium per vnum modum:puta quia conſueuit decapitare delinquentes,poteſt mutare modũ,& ſuſpendere,vel aliter prout voluerit punire:quia iſta nõ eſt diuerſa ſubſtantia,ſed qualitas. probatur in.l.iij.§ ſi quis riuum.de riuis ſecundũ eum.Sic etiã tranſeat dictũ Abb. in.c.tranſlatio.in fi.de conſti.dicentis quòd conſuetudo poteſt extendi ex identitate rationis,quando non habet legem contrariam.Ita tranſeat etiam glo.in.l.de quibus. ff.de legi.extendeus conſuetudinem quæ excludit canoni cum regularem à feudo ad perſonam ſimilem.Et ibi Bal. trahit conſuetudinem de membro mutilato ad penitus inutile.Et ſtatutum de pœna ex oſculãtis, etiam vbi oculus remanet in ſuo concauo:& plura alia.Facit text.in.c. dilecti.de arbi.& ibi Abb.in.j.col.notans quòd conſuetudo faciens quem iudicem:facit etiam capacem compromiſſi.Sic etiam intellige Bal.in.l.ij.xiiij.col.ver.ſed nunquid qui fecit vnum actũ.C.de ſerui.& aqua.Facit quod notat Bal.in Spe.de iuriſdi.om.iud.§ fi.& Flo.in.l.ſi quis diuturno.ff.ſi ſer.ven.vbi dicunt quòd præſcribens iuriſditionẽ territorij puniendo ſubditos,poteſt punire etiã forenſes in territorio delinquentes,licet in eis nunquàm ſit vſus iuriſditione. Quædam etiam ex prædictis adaptari poſſunt ſub quarta & quinta declaratione. de quibus j. Intellige prædicta ſanè in his quæ de ſui natura debent ex toto alicui ſubeſſe.ſecus ſi eſt res quæ poteſt eſſe omnino nõ ſubiecta:quia tũc per vnum actum qui aliàs denotaret ſubiectionem,non inducitur ſubiectio. Fed. pulchrè cõſi.cxxx.factum tale eſt.quædam domus. Dicẽs quòd ſi Epiſcopus ſolitus eſt habere quartam ab hoſpitali non religioſo:per hoc non infertur ad omnia iura epiſcopalia:quia talis locus poteſt eſſe non ſubiectus:vt dixi. ſ. eo.in.c.de quarta.& ita reſtringit dictum.c.j.de reli.do. quod eſt aureum.& hoc conſilium voluit allegare Ab.in
20 d.c.j.& ipſum allegat in diſpu.incip.Duo clericali ordine inſigniti.in vlti.dubio. pe.col. ¶ †Tertia declaratio. vbi actus iuriſdictionalis fuit exercitatus animo abdicandi totalem iuriſditionem ab vno exiſtente in quaſi poſſeſſione iuriſditionis,prædicta non procedunt.vnde ſi aliquo exiſtente in poſſeſſione aliquorum hominum Titiꝰ exercuit iuriſditionem in vnum ex illis:tunc contiguitas totalis iuriſditionis reſidens in perſona illius contra quẽ intendit Titius præſcribere,acquiritur eo ſciente & patiente.

tiente.Secus ſi nullus eſſet in poſſeſſione,ſed vna communitas:quia tunc non poteſt diuelli ita facilè iuriſditio diſperſa per plures propter iuriſditionem in vno exercitatam.Ita ad literam ſcribit Inno.in.c.dilectus.ſuper verbo poſſeſſionum.in fin.de capi.mona. quem ſubtiliter reaſſumit ibi But.viij.col.Dicens hoc ſummè notandum.& ibi vide.& ſequitur Ludo.conſi.cccxviij.ad fin. & pulchrè Ab.in.d.diſp.duo clericali.vlti. col.& Bal.in.d.l.ij. C.de ſerui.& Pau.de ca.in.l.reſtituta.in prin.ff.ad trebel. volentes ꝙ illa ſpecies iuriſditionis acquiratur etiam priuatiuè. ¶ Cæterùm.quia contra hoc dictum Iunocen.inſurgit Cy.in.l.j.ad fin.C.de emanci.libe.Ideò varia ſcribuntur vt per Specu.de iuriſ.om.iud.ver.illud eſt notandum.& de præſcrip.verſi.ſed pone miles.Per Angel.in.l. iij.in prin.ff.de acqui.poſ.per Pau.in.d.l. imperium. per Bal.in diſpu.incipiente.Apulus. per Floria.in.d.l.ſi quis diuturuo.& in.l.vna eſt via.ff.de ſerui.vrba.prædi.ꝙ Pet. de ancha.ſuſtinentem Inno.in regula ſine poſſeſſione.lx-iiij.col.ver.reuertor ad primum.de reg.iur.in. vj.vbi eſt neceſſariò videndum.Et omnino per Butri.in.c. fin. pe. char.de cauſa poſſ.& proprie.vbi inter alia dicit ꝙ dictũ Bar.in.d.§.ſi quis hoc interdicto.de præſcriptione iuriſdi
a bet tionis uon extendenda.intelligitur quando iuriſditio ha ſpecies diuerſas.[a] Puta de criminali ad ciuilem,de contentioſa ad voluntariam:ſecus vbi ſunt eiuſdem ſpeciei. & multiplicat vtiliter in exemplis.maximè in canonico qui interfuit electioni,vel recepit domum canonicalem animo quærendi totalem poſſeſſionem canonicat9:quia iſtæ ſunt partes ſubiectiuę iuris canonicalis:nec quælibet pars facit per ſe diuerſam ſpeciem iuris canonicalis.Idem in præſbytero parochiano præſcribente decimas in vino:animo & intentione acquirendi decimas in totum:qa licet vinum & triticum differant in ſpecie, tamen reſpectu iuris decimalis ſunt de eodem genere. Idem in quaſi poſſeſſione eligendi.ex qua venit quaſi poſſeſſio poſtuládi:quia non poteſt eſſe quin poſtulatio participet de actibus neceſſarijs ad electionem,& quia hæ partes ſunt coequeuæ & ſubiectiuæ eiuſdem generis.* .ſ.prouiſionis.& ſic eſt dare contiguitatem quandam:vt ibi egregiè per eũ: ad quod etiam vide omnino Alex.in.d. conſil.mihi.ccix. viij.col.& dicit Bal.in repe.d.l.j.xiiij.col.ver.ij.videam9. C.de emanci.lib.ꝙ magiseſt conſiderãda cauſa quàm exercitium ipſius actus:nam per vnicum actum ſingularem (ſi tamen cauſa ſit vniuerſalis vtentis)acquiritur vniuerſalis poſſeſsio ex vna ꝑſona ad alias:& ideò per teſtes ſingulares probatur in ſingularibus vnum & idem vniuerſale:quia reſultat ex omnibus vnum quid commune.alle. Innocen.in.c.qualiter.lo.ij.de accu.& glo.in.l.ob carmẽ. §.fi.ff.de teſti.Et dicit Pe.de anch.in.d.regula ſine poſſeſſione.ꝙ Innocen.in.d.c.dilecto.capit iuriſditionem ꝑput ſumitur in genere includente ſub ſe merum & mixtum imperium & ſimplicem iuriſditionem.quòd patet ex verbis ſuis:dum retulit ſe ad intentionem intendentis acquirere vniuerſaliter iuriſditionem.Vnde quia acquiſitio generis infert acquiſitionem omnium ſpecierum ſub genere comprehenſarum.l.ſi chorus.ff.de lega.ij.l.ſi duo.ff.de admi.tuto.Videtur Innocen.bene loqui.Verum eſt quòd ſi aliquis intenderet acquirere certam ſpeciem iuriſditionis.puta cauſarum ciuilium:tunc de vna non infertur ad aliam.Et ita procedat ratio Cy.vbi.ſ.cũ quo tranſit Bal. ibidem ſecundũ Pe.de anch.in.d.regula.qui poſteà recedit ab Inn.in alio dicto.dum voluit in.d.c.dilect9.quod licet talis acquiſitio extendatur de vna re ad aliam.Tamen iuriſditio exercitata in vna perſona, non extenditur ad aliam.nam dicit Pet.de ancha.ſe non capere hanc differentiam:& latè eam impugnat.Cætera quò ad acquiſitionem iuriſditionis proſequere vt per ipſum.& per Butri. in dicto capitu.fin. ¶ Quarta declaratio.acceſſoria inſeparabilia præſcribuntur cum principali. Bald. in.l.eos.

per illum text. C.de vſu.No.Maria.in dicto capitu. cum ex iniuncto.allegat Old.conſilio. clxxxiij. dummodo talia eſſent inſeparabilia tempore inchoatæ præſcriptionis. ſecus ſi ex poſt.Nam tunc eſſet opus noua præſcriptione in illo acceſſorio.Ludo.in.l.ei à quo fundum.§.j. per illũ text.ff.de acqui.poſſeſ.Facit.capitu.cũm contingat.de deci.Et quia ante connexionem quis non poteſt ſe fundare ex ea.vt de ſe patet.Nam qualitas adiecta verbo, intelligi
b tur ſecundũ tempus verbi[b] .l.in delictis.§.ſi extraneus.ff. de nox.Pro iſta declaratione facit gloſſ.in capitu.quia inantcûm.de præben.vbi materia odioſa: ſcilicet diſpenſatio extenditur ad connexa inſeparabilia.Dixi planè in capitu.poſtulaſti.xxij.colũ.ver.limita.iij.de reſcrip. Dicas idem in eo quòd includitur tanquam pars ſub toto: quia præſcripto toto,præſcribitur & pars.Ab.in dicto capitu.dilecti.ij.colum.per illum text.de arbi.Idem dic in his
a quæ ſunt emergentia circa factum à conſuetudine deciſum.Barto.in repe.l.de quibus.iij.colum.ver.ratio prædictorum.ff.de legi.Idem dic vbi vna & eadem res efficeretur diuerſæ naturæ ſi præſcriptio non extenderetur:tũc enim extenditur.Car.in cle.j.in princi.xvj.colum. ver.p hæc ergo concludo.de ſup.neg. præla. vbi poſt arduam diſputationem decidit quòd ille cui ex præſcriptione cõpetit poteſtas inſtituendi ad præſentationẽ patroni,ſubtracto patrono adhuc inſtituet.Et erit vera inſtitutio:licet accidentia facti in aliquo ſint variata. Adducit inter alia Hoſtien.& Ioan.and.in capitu. cum in tua.de deci. vbi dicunt quòd qui præſcripſit ius decimandi in prædio in quo toto tempore præſcriptionis fuit decimatum triticum,ſi completa præſcriptione ſeminetur milium, de ipſo debetur decima:ne eadem res diuerſo modo cenſeatur.contra.l.eum qui ædes.ff.de vſucap.Ex qua ratione dixit etiam Abb.dicto conſil.lxxij.ij.vol. præſcriben-b tem ius decimandi in parte agri culta,præſcripſiſſe etiam in inculta:quia reſpectu totius fundi indiuiſi præſcripſit habitum & potentiam iuris decimandi.Bene facit deciſio Bald.in.l.imperium.in.j.commento. vj. colum. ver. circa vltimum.ff.de iuriſdi.om.iudi.vbi dixit quòd præſcripta poteſtate abſoluendi eſt præſcripta poteſtas condemnandi:quia ſunt eiuſdem ſpeciei:& præſcriptio extenditur ad ea quæ ſunt eiuſdem ſpeciei.quòd ſic probat:qa iuriſditio præſcribitur per actus:non tamen eſt dicendũ quòd præſcribantur ſolum actus vniformes geſti:ſed omnes eiuſdem ſpeciei quaſi poſſidentur & præſcribuntur. vt no.in.l.ob carmen.§.fi.ff.de teſti.& per Innocen.in dicto capitu.qualiter.lo.ij.ſecundùm eum.Ad quòd pondera glo.cum ſuis concor.in cle.j.in ver.contra eos.de hęre.De qua ſcripſi in capitu.non poteſt.j.colum j. titu.proxi.Facit quòd no.Abb.in capitu.cum veniſſent.iij.colũ. ver.notabis.tamen.de inſtitu.vbi vult quòd præſcriptio inſtitutionis extendit ſe ad cuſtodiam eccleſiæ vacantis, tanquam ad partem ſub toto.Ex quibus puto præſcribentem ius excommunicandi,poſſe abſoluere ab eadem excommunicatione.quia ſunt eiuſdem ſpeciei:capitu. verbum.de pœni.diſt.j.Non tamen poſſet abſoluere excommunicatos ab illo contra quem præſcripſit.cum iſta ſint ſeparata:& pro excommunicante facit eadem ratio dicti capitu.verbum.& ita intelligo Abb.in.c.cũm olim.ij.colum j. eod.& ſi aliter ſenſit,habeo dictum ſuum pro dubitabili.per prædicta.& per dictum Bal.in.d.l. imperium.
21 ¶ †Quinta & vltima declaratio.Ius introductum ex mera conſuetudine,per ſcientiam & patientiam eorum quorum intereſt extenditur ad ea quæ ſunt ſimilia,& eiuſdẽ rationis.Innocen.latè in.d.c.dilecto.& ibi clarè Butri.ad fi.quia conſuetudo ſe habet ad ius commune & vniuerſale.præſcriptio verò ad particulare priuatum:& cõſuetudo tanquam fauorabilis non eſt reſtringenda,ſed dilatanda:& quia in cõſuetudine nunquã exigitur titul9.vnde & ſi præſcriptio non extendatur ad noua monaſteria:cõſue

a ¶ Diuerſas: Ad quod vide q̃ not. hũr per.d.Sozi.i cõſi.cxj.ſci.abũde & ſubtiliter. ver.ſolũ ergo reſtat.cũ verſi. ſeq. in.j.parte.charta. clxxvij.

b ¶ Secundũ tẽpus verbi.Adde Feli. in.c. ad audiẽtiã. ſ.de reſcrip.i medio.vj.eo.&quod ibi dixi in apoſt.

tudo tñ extendit.c.cũ olim.de cõſue.Faciũt verba Car. in cle.j.de ſup.neg.præla.vbi dicit ꝙ cõſuetudo eſt plenioris interpretationis quã præſcriptio.& priuilegiũ adhuc plenioris.Nec poſſet aliquod ius eſſe magis reſtringibile quã præſcriptio ſecũdũ eũ.Faciat cõſilium Lud.ccxliij. quod incipit ad prædictorum.vbi dicit ꝙ ſi conſuetudo tribuit curiæ mercatorum poteſtatem exequendi lauda:cenſetur etiam tribuiſſe poteſtatem ſuper antecedenti:videlicet ſu per facultate pronũtiandi executionẽ eſſe fiendam. quod dictum pulchrè inſerui.in.c.ſuper literis. xlvij.col. verſi. an ſua ſit iuriſditio. de reſcrip.Et dicit latè Bar.cepola in tractatu ſeruitutis ruſticæ.fo .xliij.ver. ſed dubium eſt qualiter.ꝙ vſus paſcuorum acquiritur vniuerſitati alicuius villæ per ꝓſcriptionẽ,etiam ſi non oẽs hoĩes,ſed aliqui noĩe vniuerſitatis cõſueti ſunt paſcere in alienis paſcuis. ibi etiam dicit ꝙ licet proſcriptio dicat odioſa dũ quæritur,tamen poſtquã eſt quæſita,facilius ampliaſ. allegat.l. apparet.ff.de iti.actu ꝙ priua.& facit.l. cum ſcimus.C.de agri.& cen.li.xj.ſecundũm eum: quod verbũ nõ ponit aliquis alius in hac materia ex præallegatis.& ꝙ conſuetudo extendatur,nõ autẽ præſcriptio no.Egi.deci.dlxxxix.licet conſuetudo.& aliquid per eundem deci.dcxxvj.ſuppoſito tam de iure.Cõſidera ꝙ Bu.in.d.c.dilecto.ſubdit ꝙ alij
a non faciunt differentiã[a] inter præſcriptionẽ & conſuetudinem.& ita reſidet.Et re vera in propoſito noſtro eſt de mente multorum ex allegatis.ſ.ꝙ non differant.maximè Car.in.d.cle.j.vij.q.de renun.& Abb.in.d.c.quod tranſlationem.de offi.leg.& in.d.c.ea noſcitur.de his que fi.à præla.Tamen iſtam declarationem firmat Bal.in.l.de quibus xxiij.col.ver.reſtat videre de prorogatione conſuetudinis.ff.de legi.quia in conſuetudine conſideratur æquitas. ſed in præſcriptione vertitur rigor.& odium. Notat idẽ Bal.in.l.ſcimus.prope.fi.prin.C.de inoffi.teſta.vide eundem in.l.non dubium.iiij.col.ver.tu potes.C.de legibus. vbi dicit ꝙ licet conſuetudo & ſtatutum interdum extendantur:ſecus tamen in præſcriptione . Quia præſcriptio conſiſtit in actibus limitatis.& nõ egreditur formam illorum actuum.allegat Inn.in.d.c.dilecto.Et fortè procedit hæc declaratio in conſuetudine non præiudicante iuri alterius:dicta autem contraria loquantur in conſuetudine
22 præſcripta abdicando ius alterius. ¶ †Modos autem cognoſcendi quando aliquid cõpetat ex conſuetudine , vel præſcriptione:ponit glo.in.c.ſeruitium.xviij.q.ij. Hoſt. ſolenniter in ſumma.de conſue.§.ſi.ver.circa ſummã Cy. in.l.ij. viij.q.C.quæ ſit longa cõſuetudo.Bart.conſi.ccxxvij.Capitaneus matrimonij.Bal.in auſ.quas actiones.vij. col.ver.econtrà quæritur.C.de ſacroſan.eccl.in.l.ſi. xiij. col.ver.attẽde.C.de edic.diui Adri . tol.ſi.l.ſi qs ad declinãdã.viij.col.ver.modò venit.C.de epiſ.& cle.Ang.in.d. l.de qb⁹.xij.col.ver.iſta q̃ſtio pẽdet.Car.ĩ.d.cle.j.in prin. xiiij . col.de ſup.neg.ꝓla.Imo.latè poſt Bu.ĩ.c.ſi.xiiij . col. de cõſue.& in cle.j.pe.col.de exceſ.ꝓla.Domi.in.c.nõ eſt. prima oppoſitione.de conſuetudine.in.vj.Abb.in.c.cùm eccleſia.xv.col.ver.ego fateor.de cauſa poſ.& ꝓprie.Maria.in rub.de conſue.fo.v.Pau.de ca.in.l.cum de conſuetudine.ff.de legi.Dicens ꝙ ſuper hac differentia canoniſtæ dicunt infinita verba.Sed breuiter ſecundùm Bal.præſcriptio eſt rerũ,cõſuetudo morũ.Itẽ ꝓ præſcriptionẽ priuat⁹ acquirit:per cõſuetudiuẽ verò res publica acquirit ius quoddã,quo ſubditos regat.Canoniſtæ tamẽ interdũ ſumũt conſuetudiné pro præſcriptione.vnde ſi parochiani conſueuerũt reficere eccleſiam parochialem cum alijs, ipſi appellãt hanc conſuetudinem . Sed potius debet dici præſcriptio iuris:quia eccl'ia p̃ſcribit cõtra eos hoc ius ſeruitutis.iſto mõ loquit Inn.ĩ.d.c.dilecto.q̃n dicit ꝙ cõſuetudo eſt onoroſa.& nõ extẽdit ſcdm Pau.de ca.cui adde oĩ no Are.cõſi.xxiij.ad fi.vbi ponit ꝙ ad⁹ geſti à priuato poſſunt ĩducere cõſuetudiné.puta ſeſſio ĩ certo loco diu cõtinuata.p.l.vẽditor.§.cõſtat.ff.cõia p̃diorũ.vbi iſta appellat conſuetudo per iuriſconſultum.qui ſecundũ eũ non abutitur vocabulis,ſicut canoniſtæ.& mordet Rotam quæ eſt de conſuetudine.vj.in nouis.dum dixit quòd materia optionis præbendarum inducitur potius per præſcriptionem quàm per conſuetudinem.& ſequitur Domi.in.c.fi. in prin.in penul.colum.de conſue.in.vj.Et de hoc aliàs dixi in quadam mea breui repetitio.c.fin.de conſue.Poteſt ergo ex his cõcludi hanc vltimam declarationem eſſe veram:capiendo conſuetudinem propriè inquantum non eſt acquiſitiua iuris alieni,ſed ſolum communis derogatiua.quicquid ſenſerit Abb.in dictis locis:& in.d.c.tranſlato.& iſta omnia bene no. quia vtiliſſima ſunt.& nullibi
23 hoc modo examinata. ¶ †Inquantum poſtea guſtat hîc Abb.poſt alios ſingulare dictum Inno.hic quòd cæteris paribus ſtatur teſtibus dicentibus veriſimiliora iuxta.l. iij.&.l.ob carmẽ.§.ſi teſtes.ff.de teſtibus.& quod illa ſunt veriſimiliora , quæ magis conſonant iuri communi.Ad idem vide Innocen.in.c.licet.in glo.in verbo.quid ad rẽ. poſt princip.de probatio.in.c.in noſtra.in gl.ij . de teſti. Bal.in.l.ob carmẽ.iiij.colũ.ff.de teſti.in apoſtillis.Pet.de anc.in.c.j.iiij.colũ.de præſcrip.in.vj.propter gloſſ.fi.ibi. in fi.& conſi.cclxxxv.Iure ſcripto.Lud.in rub.ff. de arb. xij.col.ver.Item præferuntur.& in.l.j.§ fi.ff.de verb.obl. Bal.in rub.de cõtro,inueſti.Spec.de teſte.§.poſtquã . ver. quid ſi plures.Bu.in.c.quid per nouale.iiij.col.de ver.ſig. Ab.in.c.cum oporteat.ad fi.de accu . & in.c.quia veriſimile . de præſump.Pe.de anch.cõſi.clxxxix.tribus de cauſis.vl.col.& cõſi.ccliij.in.q.præſbyteri.in fi.& But.in.d. c.licet.xviij.col.ver.cæteris paribus.Bal.in.c.j . qui.mo. feu.amit.& quod ipſe no.in.l.quicunq;.ad fi.C.de ſer.fugi . dicens quòd alienum à veriſimili eſt quædã falſitatis imago.ſequitur pulchrè Alex.cõſil.mihi.clxix.In cauſa & lite.d.Bar.& quotidie allegatur.Et conſidera bene ꝙ hîc teſtes dicentes veriſimiliora ſtabant cõtra reum .Ex quo limita glo.tritam in.c.clerici.lxxxj.diſt.volentem ꝙ cæteris paribus:imò data aliquali diſparitate.præferantur teſtes rei:quia fallit vbi teſtes actoris dicunt veriſimiliora. Reliqua ad illã glo.dixi in.c.iij.de proba.& in.c.In noſtra.de teſti.& ibi latius poſui materiam præferendorum teſtium. Adde etiam iſtis Bal.in rub.C.de proba.vbi dixit ꝙ illi ſunt veriſſimi ſermones qui cõſonant rebus ſenſatis & veriſimilibus.Et dicit Bal.in.l.ſiue poſſidetis . ad fi.C.de proba.ꝙ veriſimilitudo maior tollit minorem: & hinc aliquando dicitur.Non eſt veriſimile ꝙ ſit veriſimile.l.ſi qui adulterij.C.de adul.& dicit Bal.in.l.fi.in . xx. oppo.C.de hære.inſti.nõ præſumi id quod non eſt veriſimile in genere.& dicũt Bal.& Ang.in.l.Lucius. in fin.ff. de his q uo.infa.ꝙ quando teſtes non deponunt veriſimile,poteſt iudex eis ex cauſa fidem non adhibere . Et dicit Bal.in.l.ea quidem.ij.col.C.de accu . ꝙ veriſimile eſt id quod verò videtur ſimile.l.miles.§.militem.ff.de adul.Dicitur autem non veriſimile.id quod eſt à vero diſſimile. l.ſi.ff.quod me.cau.Et ita in teſtibus firmat Bal.in . l. teſtium in vlt.col.ver.quæro dixi.C.de teſti.Et dicit Bald. in.l.ſcripturæ.ij.col.C.de fi.inſtru.ꝙ inſtrumẽta reddũtur multum ſuſpecta quando cõtinent licet poſſibile, nõ tamẽ veriſimile:& quando iudicis motus cum ipſo nõ cõcurrit:& ſubdit veriſimilitudiné in probationib⁹ multum debere attendi.l.cũ de ætate.ff.de proba.& dicit eſſe notanda verba Nico.mat. & dicit Bal.in.d.l. ſcripturæ. poſt glo.ꝙ vbi iudicis motus nõ concurrit cum inſtrumento,nõ debet illi iudex fidẽ adhibere.
24 ¶ †Guſta etiam quotidianum verbũ Inn.hic.vt hîc per Ab.in eadem materia: videlicet ꝙ in teſtibus indefinita non æquipollet vniuerſali.cum eorum dictum debeat de neceſſitate cõcludere.Vnde ſi dicunt aliquem exercuiſſe iura epiſcopalia,non probant ꝙ exercuerit oĩa:cum eorũ dictum verificari poſſit in aliquibus iuribus.de quo facit feſtũ Alex. cõſi.vij.ſup hac dubitatione.in fi.& cõſi.cx.viſis acutiſſimis.vbi

ã ¶ Dr̃iam.Vide ad hoc do.Alexã.de imo.in.l.more.ff. de iuriſdi. om.iu. in.iij.col.& Spe.ĩ ti.de cõſue.ĩ fi.& in tit. de p̃ſcri. in ver.ſed q̃ eſt dr̃ia & Bal.ĩ.c.j.q̃ ſint reg.ĩ.ij.col.ver.q̃dã nitunt ex p̃ſcriptiõe.& Oldr. in cõſi.ccxliij.

mis.vbi hoc etiã corroborat ex eo quòd dicimus.quòd vbi agitur de probando quid vniuerſum,indefinita non æquipollet vniuerſali.alleg . Old.& bene.cõſi.c.In executione.& Imo.poſt Pet.de anc. latè in.c. quanto.iij.col.de his quę fi.à præla.vbi dicunt ꝙ licet iſta verba.capitulum hoc fecit.importent omnes canonicos,vel maiorem partem:quia eſt nomen collectiuum:tamen ſecus ſi dicit in inſtrumento.canonici hoc fecerunt:quia potuit verificari in duobus tantùm.l.inter illam.ff.de verbo. ſigni.& ita æquiparando teſtes & inſtrumẽta.iuxta.c.peruenit.de teſtibus cog.dici poteſt ꝙ in probationibus indefinita nõ æquipollet vniuerſali.Ad quod etiam vide Bar.in.l.curiales.C.de præcuria.lib.x.Et hoc dictum Old.ſequitur etiã Ab.in.c.ij.de coniug.lepro.& ibi Moderni.& Alex. hoc extollens in.l.reſcriptum.in prin.ff.de pac.& conſi.ccix. Viſo & diſcuſſo.iij.col.& conſi.cccxxxviij.Super hac dubitatione.pro quo vide Specu.in titu.de ſyndico.§.j.ver. porrò ſi in inſtrumento.Tñ pridie vidi conſultum cõtrarium.& dictum quòd Specu.quem ſolùm allegabat conſulens,videt ſentire contrarium in.d.ti.de ſyndico.ver. venerabilis pater.Nam ponens formam mandati ſyndicatus dicit Ab.cum infraſcriptis monachis.Non dicit cum omnibus,vel maiori parte:& ꝓ hoc ſcribendo addidi id quod notat Domi.latè in.c.cum omnes.ij.notabili.de cõſti.vbi reprobat dictum Old.de quo.ſ. per illum text.in verbo.Trecenſes canonici. vbi iſtud verbum canonicis. poſſet verificari in duobus:& tamẽ ibi denotat totum capitulum,vel maiorem partem.Ad idem dicit eſſe text.in c.cum acceſſiſſent.& in.c.cùm.M.eo.tit.Idem firmat Domi.in.c.ſi canonici.in primo notabili.per illum tex.de of fi.ordinarij.& plenius in.c.ad decimas.in primo notabili. de reſti.ſpo.in.vj.per illum tex.Per quem apertè reprobat Specu.& Old.vbi ſ.allegans etiam poſt Lapũ ibi.c.cũ eccleſia vulterana.de elec.&.c.cum eccleſia.de cauſa poſ. & proprie.vbi appellatione canonicorũ comprehendit capitulum.Nihilominus ſi eſſem ſuper hoc iudicaturus, meditarer.propter authoritates præallegatas:quas quilibet magnificaret:& ad iſtos text.ſunt duæ reſponſiones. ¶ Prima.ꝙ loquantur vbi verbum canonici profertur à iure.quia præſumitur legiſlator vti verbis conſiſtentibus in iure.non autem in facto.cum ignoret perſonas canonicorum. ¶ Secunda rñſio:ꝙ loquuntur in actu qui nõ poteſt fieri à canonicis:niſi ita à capitulo.& ſic capitulariter vnde non ſine cauſa gloſſ.ij.in.d.c.ſi canonici.ſupplet ad textum.in verbo.canonici.& capitulũ. quaſi velit quòd verbum illud verificatur.& ita debet capi quando materia eſt omnino capitulariter expedienda. & hæc.ij. rñſio eſt Andr.ſic.in.c.requiſiſti.xl. col.de teſta . vbi voluit ꝙ ſi teſtator dicit.lego fundũ canonicis:non dicit legaſſe capitulo:ſed ſingularibus de capitulo.& ſic diuident inter ſe:& nõ applicabit mẽſæ capitulari.Quòd eſt aureum,& bene ſuſtentabile nolendo ſequi Specu.& Oldr.vbi.ſ.& de intellectu dictorum verborũ:ergo capitulo.vide oĩno latè per Imo.in.d.c.requiſiſti.xl.colum. ver.& ex prædictis.¶ Conſidera tũ quòd iſta reſponſio valde reſtringit: imò eneruat dictum Spe.& Oldr.quia vult quod appellatione canonicorum bene veniat capitulum,quando ſumus in materia expedienda neceſſariò capitulariter . Sed qñ eſt materia expedibilis per ſingulos:tunc habeat locũ opinio Spe.Sed re vera iſtud eſt contra ipſum Spe.& Oldra.loquentes in conſtitutione ſyndici:quæ abſq; dubio eſt actus capitularis.c.edoceri.de reſcrip.vnde prima rñſio videt tutior.& pro Spec.facit elegãs dictum Hoſtien. in ſumma.de reſcrip.§.quando. verſi. quid ſi Papa.quem ſequitur Butri.in dicto.c.cum oẽs.x.col.& ibi Imo.x.col. vbi ſingulariter dixit ꝙ ſi Papa mandat aliquid expediri per maiorem partem capituli,debent conſentire capitulariter:ſed ſi dicit quòd maior pars canonicorũ conſentiat.ſufficit ꝙ conſentiant ſingulariter extra capitulum:
a quia primo caſu verbum capitulum.refertur ad collegiũ. ſecundo caſu,ad ſingulares:& hoc dictum ſequitur etiam Domi.in.d.c.cùm omnes.vlti.col.Non videns quantum contrarietur ei quod ipſe dixit in primo notabili. Non ob.deciſioni Spec.& Old.id quod dixit Domi.in.c.vt circa.in fi.prin.de electio.in.vj.vbi dicit quòd quando inde finita profertur inter perſonas,aut in caſu odioſo , non æquippollet vniuerſali.Aut in caſu fauorabili, & æquipollet.[a] quia in caſu prædicto ſumus in materia indifferẽti:nec aperit ibi Domi.quid iuris in iſtis terminis, quando tractatur de probando aliquid geſtum:& per prædicta ſua nõ tollitur ratio Spe.Quod autem dictum eſt indefinitam non æquipollere vniuerſali in teſtibus . Limita.niſi illa indefinita poſſit declarari per relationẽ ad capitulum.vnde ſi in capitulo dicitur quòd talis poſſidet totam talem rẽ:& teſtis dicat ꝙ vidit eum poſſidere rem cõtentam in capitulo:vel dicat vera eſſe contenta in capitulo.probabit vniuerſaliter de poſſeſſione totius rei:vt declarat notanter Bar.in.l.Labeo.ff.de ſup.le. quem ſequit Bal.in repe.l.de quibus.vlti.col.ver.& ſecundũ Bar.in.l. labeo.ff.de legibus.& Are.in.l.ſerui.electione.§.j.in fi.de lega.j.& de hoc ſatis.Reliqua autem de materia indefinitæ,quando æquipolleat vniuerſali:[b] vide per Bar.magiſtraliter in.l.ſi pluribus.in prin.ff.de leg.ij.quem pulchrè reaſſumit Domi.in.c.vt circa.in prin.ij.col.de elec.in.vj. poſt glo.& alios Doctores ibi.& latè Pet.de anch.in rubrica.de reg.iur.in.vj.v.col.ver.hinc ſunt occaſiones.cũ
25 multis alijs concordantijs.¶ †Inquantum latè ponit Ab. poſt Innocen.& alios:an & quando ſententia contra ſubiectum ſuper ſubiectione noceat dño,& econtra . Adde latius Inno.Butri.Imo.& Abb.in.c.cùm ſuper.j.titu.proxi.Imo.in.l.à ſententia.xij.col.ff. de appel.Butri.Imo.& Abb.in.capi.inter quatuor.de maio.& obedi.Omitto. quia iſtos latè refert Alexan.in repe.l.ſæpe.lxxvj.colũ.ff. de re iudi.Et videtur communis cõcluſio.quòd in ꝓpriate non præiudicet:ſed in poſſeſſione præiudicet ſcien-
26 ti. ꝓpter generalitatem.d.c.cùm ſuper.¶ †Inquantũ dicunt Inno.& Ab.poſt alios hîc.ꝙ mutatio ſuperioritatis non minùs concernit ſubditos quàm dominum . Adde Abb.in.c.cùm deputati.ix.colũ.de iudi.& in.c. expoſuit. viij.colũ.de dila.& in.c.cùm dilectus.ij.col.de relig.domi.& in.c.cum ſuper.ix.colum.verſi.ij.pondero.de re iudi.&.j.volu.conſi.ix.in.q.quæ ad præſens vertitur. & in ij.vol.conſi.iij.Nitar in præſenti.x.q.principali.Bene fa
c cit dictum Hoſt.in.c.dilecti.de ma.& obe.vbi dixit quòd ſubditis inuitis non poteſt dominus ſubijcere caſtrum alteri.in quo ſoleo hîc latius inſiſtere per concordantes & limitationes.ſed quia plenius dixi in.d.c.dilecti.ver. hominibus inuitis.ideò omitto.Faciunt quæ dixi in.c.quæ in eccleſiarum.xxxv.col.verſi.ij.no.in hac materia.de cõſti.poſt Pet.de anchara.in regula peccatum.libro.vj.dum ponit vtrum capitula pacis facta inter principes valeant
27 quò ad ſubditos.¶ †Scias etiam quòd dominus non habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio pro dãnis ſuorum hominum:cùm non ſit ſuus procurator,nec ſua interſit.Nam ſi hoc poſſet ſuo iure,pari ratione poſſet paciſci de nõ petendo.& hoc eſſet abſonum quòd renuntiãdo auferret ius ſubditi ſui.Innocẽ.in.c.dilectis.in gloſſ.in verſicu.non appellat.in fin.de appella.quem ſequitur Rota de iudi.deci.xj.in nouis.& dicit Rota de iudi.prima. deciſi.in antiquis.quòd dominus non poteſt agere pro
c intereſſe ſubditorum niſi deducat ſuũ intereſſe. Et hinc eſt quòd pro iniuria vel moleſtia eis illata non poteſt agere, niſi ex illa impediatur vtilitas domini . Cardi.in clemẽ.prima.in princip.in.iij.quæſtio.de relig.& vene.ſan. Et per eundem in cle.prima,in princip.in.iiij . oppo.de exceſ.præla.per Domi.in capitu.authoritate.§.fin.de priuileg.in ſexto.per Innocen.in capitu.præſbyteri.de pœnis.per Bald.in capitu.primo.§.iniuria.de pa.iur.fir . per

[a] ¶ Et æquipollet. Adde Feli.in.c.fi. de treu.& pac.in fi.iij.col'.& quod ad materiam hãc dixi in apoſ.

[b] ¶ Vniuerſali. Vide etiam Feli.in c.cum inter.ſ.de excep.in.v . colũ. & in.c.fi.de treu. & pac. & quod ibi dixi in apoſt.

c ¶ Subditorũ. Add de.d. Alexan . de Imol.in.l.j.§. fin. ff.de iud.& Bald. in marga.ver.dominus.ver.fin . & Old.in conſilio. ccv.

Arch. in.c. in primis. in prin. ij. q. j. per Ab. in. c. postulasti. vij. col. de fo. compe. In reliquis transeo cũ dictis Ab. vsq; ad gl. in verbo illa. ex qua habes quando possit superior. agere nedum contra vsurpatorem subditorum suorum: sed etiam cõtra ipsos subditos. solum est aliquid scrupuli dum Ab. dicit vltimate q; subditus potest se alteri subijcere sine domini præiudicio, puta acceptando beneficiũ. nam respectu exempli quod dat Inn. de cõsilio. istud videt dubiũ. quia si prætendit subditus q; teneatur ire ad concilium, vel ad synodum, istud videtur concernere dominũ. & ideo videtur posse assistere. Adde etiam istis Egi. decis. dclxix. obedientia. vbi dicit q; quando possessio est vacãs sufficit ad eam apprehendendam obedientia vasallorum, vel subiditorũ recipientium dũm ad possessionẽ. Secus si alius est in possessione. quia ex facto alterius non perditur

a ¶ c. cum Io. Et ibi dem vide Phi. & quod ibi ad hoc dixi in apostil.

Item inquantum Ab. solenniter reassumit dicta Io. an. hîc volentis q; oportet probare idẽtitatẽ rei loquendo de illo q; pbauit equũ cõductũ naturaliter mortuũ: sed nõ ꝓbauit intersignia eq, & succubuit. Adde Bar. in l. stigmata. C. de fabricẽ. li. xj. vbi dicit q; mortuo hoïe cui⁹ facies ꝓpter deuastationẽ nõ cognoscit, põt per testes ꝓbari eũ fuisse, talẽ, ꝓpter signũ fortè i brachio. vel alibi. & adde q; pót peti rẽ exhiberi, vt verificẽt intersignia. l. cũ si exhibuissent. §. j. ff. de publica. Bar. & Bal. in. l. si criminis. C. ad exhibẽ. Bar. i tractatu de teste. ij. col. Adde ẽt tex. in. c. si iudex. ibi. iustũ est. de sen. excõ. in. vj. & tex. i. c. tua nos. ante fi. de homi. ibi. cultrum & sotulares in ipsius domo dimissos. Et tex. optimum in. c. cum ioannes ver. verũ. de fid. instru. & ibi dicit Car. in. iiij. col. se obtinuisse in quæstione difficillima. producto instro testamenti pars ad ipsum reprobandum produxit aliquos testes nominatos, prout nominabantur descripti in eo & dicebant se non interfuisse. & poterat esse q; multi alij vocarentur eisdẽ nominibus. Cõcludit necessarium esse probare q; isti essent illi ij dem qui erant descripti. alleg. istum tex. & subdit fortiùs q; oportet probare illos inductos vocari illis vocabulis, aliàs non staretur assertioni partis nihil inducentis, cùm potuisset mutare nomina quod & si non præsumatur: non tamen q; sic vocentur potest præsumi in facto tam arduo in præiudicium aduersarij in reprobatione instrumenti. & maximè testamenti. quod fit cum multa maturatione. de quibus verbis nunquàm sis oblitus. Adde etiam Barto. in l. j. C. si vnus ex plu. vbi dicit quòd volens defendere homicidam, quia occisus erat bannitus, debet probare quòd ille qui erat bannitus fuit ille qui fuit occisus. & quòd sic vocabatur & dicit se docuisse practicam. quòd si producitur instrumentum super quo iam fuit facta condemnatio, possunt ibi facere articulum quòd instrumentum de quo continet in scientia. & istud quod producitur sunt vnũ & idẽ Dixit etiã Rota de rescrip. j. deci. ĩ antiquiorib⁹. quòd comparens vigore rescripti in quo ipse nominatur cum certa qualitate, non auditur nisi probet se habere illam qualitatem. Ideo si rescriptum dicit contra Titium & quosdam alios quorum interest: & vnus compareat quasi sua interfit, debet facere fidem quòd sua interest. Facit dictum Inn. in. c. veniens. lo. ij. de testi. Et quod ipse notat in c. cum sit. de fo. compe. & vtrobiq; dixi. Idcirco Bar. in l. Diuus. post prin. ff. de custo. reo. & in. l. inter stipulantem §. j. ĩ fi. ff. de verb. obli. & in. l. demonstratio. ff. de condi. & demon. instruit iudicem quòd producto coram se banni⁹ faciat reperiri bannum. & in primis illum confiteri, vel aliter cõstare q; ipse est is de quo loquif bãnũ. quod latius reassumit Are. in §. quadrupli. iiij. col. insti. de actio. & in li. maleficiorum. fo. xxxvij. ¶ Limita ex dicto Bal. in cõsi. breui. incipiente. apparet de condemnatione petri. de quo meminit Alexã. in. d. l. Diuus. in apostillis. Dummodo constet alios esse eiusdem nominis. aliàs non præsumitur pluralitas. Cõsidera tũ vtrũ Car. in. d. c. cũ ioãnes. sentiat cõtrariũ. quia nõ dicit q; alij essent eiusdẽ noïs: sed q; potẽrãt esse. & sic sentit q; ẽt si nõ cõstet esse alios, adhuc debet verificari istum esse illũ. Posset dici q; procedat di ctũ suum in casu valde arduo vt in reprobatiõe testamenti. Posset ẽt saluari Bal. & limitari Car. in noïevalde singulari, & rato. iuxta no. in. d. l. j. ff. de lib. & post. & Bald. in. d. l. demõstratio. cũ concor. Adde etiam predictis Alex. cõsi. mihi. cxviij. In causa & lite vbi ex dicto Io. an. hîc de identitate equi impugnat quosdam testes deponẽtes de possessione. quia nõ specificant de qua loquerentur. vide eũdem consi. ibi sequenti. vbi ex hoc consuluit q; qui promisit cõ

a signare in certo loco petias pãni, quas alibi antea cõsignauerat: oportet q; probet in consignatione quam nunc facit illas esse easmet petias quas prius cõsignauerat. ¶ Nec ob. q; pluralitas nõ præsumitur nisi probetur. c. in pntia. versi. verum. & ibi Bu. de proba. c. cũ Io.[a] de fide instru. l. si in rem. & ibi notat Bar. ff. ne rei vẽdi. Bal. in. l. neq; natales. C. de proba. & in. l. conuenticulam. v. co. C. de epis. & cle. cum si. quia respondent verũ esse q; non præsumitur pluralitas actuũ. sed bene præsumitur pluralitas rerũ, propter dictũ Io. an. hîc. licet aliqñ ad saluãdos testes præsumatur pluralitas actuũ. c. cùm tu. de testi. & est speciale fauore euitandi periurij. vt ibi per Bu. & Ab. ad fi. ¶ Limita notabiliter prædicta ex glo. aurea & trita in c. per scripta. §. libellorũ. in verbo. Caio seio. ij. q. vlti. quæ allegatur. quòd tenet accusatio rei: licet ignoretur quæ sit illa persona qui delinquit. & eam facit in hoc singulare Imo. in. c. tuæ. ij. col. de procur. Sed dñi. post Io. de fantu. in. d. §. libellorum. vj. col. reprobat eam per illum tex. Nisi exprimeret: accusator tot circunstantias, q; persona accusati redderet certa: qa sufficit exprimere æquipollẽs sicut dicitur in sententia. c. in his. de verb. signi. & patet in. c. licet ex quadam. de testibus. Nec ob. c. ij. v. q. j. allegatũ per d. glo. quia loquitur in excomunicatione quæ potest ferri contra occultum. c. si sacerdos. de offi. ordi. Et pro hoc q; teneat processus contra delinquentem: licet ignoretur eius nomen, dũmodo constet de corpore: est glo. in. l. j. §. Item illud. ff. ad sylla. quam sequitur Aret. in. d. §. quadrupli. ij. col. Non ob. tex. in. l. licet gratis. §. possumus. ibi. Vt certi hoïs factũ arguamus. ff. nau. cau. sta. per quẽ dicit ibi Bal. & expressius Floria. q; nomẽ delinquentis est designãdum. Quia respondet Are. q; ille tex. lim;tatur. nisi probetur per testes q; ille captus: est ille qui maleficium cõmisit: licet testes ignorent eius nomẽ: quia fortè est ignotus, vel mutus verus, vel fictus. ¶ Item limitat. d. §. possumus: nisi accusatus non esset ibi pris: tamen habet in corpore nota bile signum: in quo errari nõ potest. quia poneret in bãno notato illo signo: & eo demum capto & verificato signo, constabit de homine. vt accuratius per ipsum ibi. ¶ Ita limita. d. §. possumus. & d. §. libellorum. nisi ageretur actione: quòd metus causa: ad recuperandam rem: & probaretur de violentia illata à pluribus, vel de nocte, quia licet noïa vim inferentium ignorentur, ob tinebit. Ange. & Floria. in. l. si cum exceptione. §. in hac. ff. quòd met. cau. lo

b quentes de recuperante equum sibi ablatum de nocte, vel à multitudine Modò considera. & nouissimè: quòd quicquid dicant prædicti, maximè Bal. in. d. §. possumus. gl. in. d. verbo. Caio seio: non loquitur quando non expri matur nomẽ personæ accusati. nã imò relata ad tex. vult quòd ibi bene exprimebatur nomen Mquiæ mulieris accusatæ de adulterio. ¶ De noïe aũt rei iniuriati, puta mariti, illa gl. nihil dicit. sed solum vult q; si nescitur persona cum qua mulier adulterium cõmisit, valet accusatio de persona ipsius mlieris. in quibus verbis solum sentit hoc: ad quod nullus eã allegat. videlicet q; ꝑsona q; non accusatur nec fuit offensa: sed per quã solũ qualificat delictũ. licet sit noïanda: vt ibi: tamen pót noïari p demõstrationẽ. & nõ noïatim, supplẽdo eã: vt. §. dixi post Domi. ibi. Sed nõ sentit q; valeat accusatio tacens nomẽ accusati incogniti. Nec; q; valeat accusatio tacẽs nomẽ offẽsi icogniti licet

imperitum

imperitum vulgus ad vtrũq; dictum eã alleget: & maximè ad hoc secũdùm. ad quod etiã eã alle. Ang. Are. & Flo. vbi §. & quasi omnes doc. statim allegandi. Tamẽ vtrũq; dictũ est verũ in se. de primo respectu accusati incogniti. patet

28 per prędicta. ¶ † Ad secundum de offenso incognito. vide Bal. Ang. & Flo. in. d. §. in hac. dicentes per dictam glos. fuisse condemnatum Florentiæ quendam potestatem: qa propter immoderata tormenta homo quidam in cognitus mortuus est in manibus suis. & sequitur Are. in. d. §. quadrupli. Pro quo vide Bal. in. l. solam. v. col. C. de testi. Et in. l. cùm fratrem. in princ. C. de his qui. vt indi. & in. l. Item metalla. §. si plures. ff. ad. l. aquil. & in addi. Spec. in ti. de accusatore. versi. sed nunquid procedit. vbi allegando dictam glo. dicit quòd sufficit probare corpus humanum fuisse occisum, licet nesciatur cuius sit, aut vnde venerit. Idem dic quando constat de furto. licet persona damnum passa sit incognita iudici & furi. Bald. alleg. dictam glos. in authenti. sed nouo iure pe. colum. C. de serui. fugitiui. Angel. in. l. j. §. occisorum. ff. ad sylla. & in. l. falsus. §. pe. ff. de furt. & in. l. prima. §. interdum. vbi. pulchrè loquitur. ff. si pars hæredi. peta. & Moderni. in libro maleficiorum. fol. ix. Idem dic in cõfessoa se occidisse quem non

a cognoscebat. Bald. in addi. Specu. in tit. de confes. Angel. in. l. vnica. ij. col. C. de confes. Bald. & Imo. in. l. quoties. §. si quis nomen. ff. de hære. insti. Et ibi etiam Ang. ponens de confesso se occidisse mercatores ignotos, & proiecisse in fluuium. in rapiente seruum alienum, licet ignoraret nomen domini. Bar. in. d. l. falsus. §. pe. Si tamen accusatio diceret fuisse occisum Titium Petri, & testes dicerent se vidisse occidi hominem, & nescirent nomẽ, reus est absoluẽdus. Bal. in. l. data opera. xix. col. ver. sed quid si testes. C. q accu. ita intelligens glo. in. d. verbo. Caio seio. Faciunt dicta. s. post. Ioan. andr. & alios hîc. ¶ Dic etiam quòd si non constat de occisione: quia nullus vidit occisum: licet vulgo dicatur aliquem fuisse occisum in tali loco, & infamia laboret contra aliquem, & non reperiretur testis qui vide rit occisum: non habent locum prædicta: quia non potest inquiri. Paul. de ca. in. d. §. si quis nomen. dicens quòd ipse cum oĩbus aduocatis Bononiæ defendit quẽdã in tali casu: licet iudex potestatis allegaret dictũ Bald. ibi. quod intelligit quãdo constat maleficium fuisse cõmissum. Per q̃ omnia ab alijs quòd viderim non reducta apostillabis glo. in. d. §. libellorũ. plenius quàm aliàs dixerim. in. c. ij. iiij. colũ. de libel. obla. ¶ Et inquantum incidenter dicunt hîc Ioan. andræ. & alij quòd si equus conductus moritur casu

b morte naturali, est damnum locatoris[b]. adde. l. fi. ff. commo. Et limita nisi perijsset culpa conductoris: vt si non caribus vel virga: sed ligno, vel claua percussisset. Barto. in l. j. C. de cursu publico. lib. xij. per illum text. in ver. non lignis, vel fustibus. & sequitur Ange. ibi: & Ioan. de ana. in c. significasti. lo. ij. xxj. colum. de homi. facit. c. significasti. lo. j. ibi calcaribus stimulauit. eod. titu. Sed de hac materia deteriorationis equi commodati quæ non cadit hîc, vide latè Imo. in. c. vnico. xj. colum. versi. sed iuxta prædicta potest qnæri. de commodato. Barto. & Paul. de castr. in. l. si vt certo. §. si de me petijsses. ff. commo. Et Spe. in titu. de locato. §. iam dicendum restat. per totum. & creditur instrumento delato per militem super morte equi in castris mortui. Bald. in rub. C. de fi. instru. iiij. q. Et de modo probandi mortem dixi satis in. c. quoniam. §. porrò. in fin. vt lit. non conteſt. Et dum Ab. post Ioan. andræ. docet vt alle gans præscriptionem non ponat precisè de tempore necessario. sed maiori. adde latè Barto. in. l. Celsus. ff. de vsuca. Bald. in. l. indicia. C. de rei ven. Ab. in. c. licet. de proba.

28 cum concor. ¶ † Inquantum Ab. eleganter ponit quando probatio ita interpretetur vt non sonet in delictum. post Bart. in. l. non solum. §. sed vt probari. ff. de ope. no. nũ. Ad de q̃ ibi latè ordinat Alex. quẽ recitat Ange. de arimino in addi. ad aret. de maleficijs. in versi. de anno præsenti.

viij. col. & est mihi fo. lxxiij. & licet ista sola remissio suf- a ficere posset: tamẽ vt aliquid addatur, & quædam clari⁹ deducantur. restringe duas cõclusiones: vnã in criminalibus, alteram in ciuilibus. ¶ Prima conclusio in criminalibus est †. q; debemus in dubio præsumere actum fuisse factum tempore vel loco licito, qñ exceptio reddit dubiã intentionẽ agentis: licet de necessitate non concludat. secundũ prædictos exẽplificantes latè & pulchrè. adde Ab. in. c. per tuas. de cõdi appo. & in. c. si in pntia. iiij. colũ. de proba. vbi de hoc exclamat ad limitationem regulæ dicẽtis. quòd exceptio debet cõcludere sicut probatio. c. pia. de excep. in. vj. cũ si. Sequitur etiã Sali. in. l. matrem. in fin. C. de pba. Pe. de anch. in. c. cõstitutus. de rescrip. Bal. in. l. precibus. vj. col. ver. & scias. C. de impu. & ali. subsitu. & in. l. j. ij. colum. ff. fol. ma. Et ad hęc faciunt quæ dicentur ¶ in secunda cõclusione. ¶ Obstant tria. Primò q; excipiẽs debet clarè probare. vt dixi. vnde Bal. motus hac ratiõe & quibusdã aliis reprobat Bar. in. d. l. matrem. Respõdet Lud. in. d. §. sed vt ꝓbari. q; illud fallit vbi agitur de condẽnando reũ criminaliter. quia tunc licet non clarè probet, reus debet absolui. per. l. ij. C. de peti. hæred. Sed ostendit Alex. vbi. §. q; illa lex nõ facit ꝓ Bar. tamen ipsum sequitur. quẽ dicit approbari à toto mũdo per rationes suas. & in delictis ꝓbationes dedent esse clarè. in fi. C. de proba. sed hîc negari nõ potest quin sit dubiũ an delictum sit cla b rè probatũ ergo sequi debet absolutio. l. si de interpretatione. ff. de pœnis. quia nemo ꝑsumitur delinquere. l. meritò. ff. pro socio. ¶ Ob. secundò dictũ Bar. in. l. Aurelius. §. idẽ quæsijt. ff. de lib. lega. cũ concor. ibi apostillatis. vbi ista confessio occidi me defendendo. inducit condemnationem non ꝓbata defensione. & tamen illa verba non sonant clarè delictum. ergo idem dicendum hîc. Respondet hîc Abb. quòd in casu illo cõfessio erat illa sola in q̃ volebat se fundare reus ad defensionem. & ista non releuat. quia propria confessio non prodest. c. j. §. j. xiij. q. j. & diui ditur illa confessio, cum sit præsumptio contra illum. gl. & Abb. in. c. cum venissent. de instit. dixi in capitu. cùm c venerabilis. iiij. colum. de excep. sed in casu Barto. ea quæ reddebant dubiam probationem actoris, erant testes, vel instrumenta. vnde istud contrarium parum vrget. Tamẽ condemnandus ex dicta confessione feci defendendo, nõ condemnabitur ad mortem. tum quia probationes non sunt clarissimæ. tum quia ex præsumptione etiam vehementi non condemnatur quis ad mortem. & hîc non cõstat de delicto, nisi ex confessione. & illa non est clara. Ita Abb. hîc. nec reperitur alibi hoc verbum. & apud practicos Modernos est in solenni cultu. cum quo transit Alex. vbi suprà remittens ad seipsum in. l. decem. ff. de verbo. obliga. vbi hoc non ponit. Et hoc dictum extollit Ange. in. d. lib. maleficiorum. fo, prælegato. & fol. clxxj. super verbo comparent &c. Et licet posset contra Abb. instari rationibus vrgentibus, & contra ipsum videatur decisio Bald. in. c. dudum. lo. ij. in fi. de elec. vbi etiam dicit quòd iudex non debet pati vt talis respõsio scribatur in actis. & notat etiam Lãfrancus in. c. quoniam contra. xv. char. versi. pro deci. huius quæstionis. de proba. post Bal. in. l. j. C. de confes. Tamen quia suadet honestas clericalis. vt ibi de vita hominis agitur. sequamur nos clerici opinionem beniniorem. ideo tacitus transeo. ¶ Cætera de intellectu dictæ respõsionis feci defendendo c. quando probet homicidium culpabile, si non probatur defensio: prosequere vt per Ana. latè in. c. significasti. lo. ij. de homi. & ibi a⁹ dixi. & latè per Modernos in. d. li. maleficiorum. & per dñm meum de Are. in. in. l. decem. versus fi. ff. de verb. ob. vbi ponit quòd onus probãdi quod fecit ad sui defensionem incumbit alleganti eam. Aliqua ipse ponit. in. l. j. §. si quis simpliciter. in. ij. colum. eo. titu. ponens vtrum qui dicit occidi me defendendo. dicatur respondere simpliciter. & vtrũ taliter respondens debeat incurrere pœnã sta-

a ¶ In cõfesso. Ad de Ang. etiam in l. prætor. ff. de in iu. & text. ij. q. viij. c. per scripta. §. libellorum. v. q. j. capi. ij. & Bald. etiã in adde. ad Specu. in titulo de sen. & domi. Dionysium de perusio in consi. inci. in nomine domini amen. ex triplici furto. &c.

b ¶ Locatoris. Ad de Bal. in. l. j. ad finem. C. cõmo. in versi. ex prædictis determinat. & Bar. in. l. si vt certo. §. nunc videndũ. in fi. & in §. sed interdũ. ff. eo. tit. & Odo. in cõsi. icipi. scholaris volens equitare.

c ¶ Defendẽdo. Vide ad materiã hãc oĩno. d. Ia. may. in l. vt vĩ. iiij. col. ff. de iusti. & iur. & d. Ale. de Imo. in l. cũ de ĩdebito. §. j. ff. de ꝓba. & in l. nõ solũ. §. sciendũ. de ope. no. nũ. & in. d. l. j. §. si qs simpliciter. ff. de ver. obl. in. ij. col. i versi. ex pdictis ĩfertur. cũ concor. ibidẽ per eum fignatis. vbi ẽt per Ang. & adde Sali. in. l. cũ qui duas. C. de adul. & Flo. in. l. si ex plagiis. §. tabernarius. ff. ad. l. aquil. & Panor. hîc. & Bar. in cõsi. incip. Pone quidã. Item adde quę ad hoc etiã p Phil. habentẽ in. c. pastoralis. s̃. de excep. & qđ ibi dixi in apost.

et eam seam tm post. aliũ gnę ꝑ ciatim ꝓbata ꝙ ꝓ ꝑsonam no 24

tuti punientis negantem. vide etiam multa de dicta resp̃ sione per Bartholomeum sozinũ in sua repeti. l. j. ij. char. ff. de vulga. & pupilla. vbi etiam extollit dictum Abb. hic Et vt sentit hic Abb. multum pendet eius dictum à veritate illius quæstionis quam dilatant Ab. & Aret. in. c. iij.
31 loco. de probatio. ¶ † Vtrum ex præsumptione vrgentissima possit imponi pœna mortis. Vnde videndum esset an contra taliter confitentem sit talis præsumptio. Et etiã considerandum quòd in casu prædicto non constat de delicto ex præsumptionibus: sed de qualitate delicti delictũ enim ipsum est probatum confessione. Qualitas verò: scilicet an dolo vel non, probatur præsumptione iuris. per quam omne delictum præsumitur cum dolo. l. j. C. de fica. c. j de præsump. & dum Abb. allegat. Inno. in. c. quia verisimile. de præsump. cum concor. illud non facit. quia loquitur quando non constat de delicto nisi præsumptiuè. hic autem constat verè per confessionem: & si diceremus ꝙ ob præsumptionem debet pæna mitigari. sequeretur ꝙ semper deberet mitigari: quia de dolo semper constat solùm per præsumptiones. quod esset absurdum. Cũ igitur constet de delicto per confessionem, non inspicitur an qualitas delicti probetur ex adiectione facta confessioni. sed an probetur iure communi. ¶ Obstat tertiò dictæ conclusioni: quia contra delinquentem est præsumptio. c. j. de præsumpq. uæ præsumptio fundat intentionem accusatoris, & trasfert onus probandi in aduersariũ: vt notatur in. l. siue possidetis. C. de proba. & ipse reus clarè non probauit. Aliàs sequeretur ꝙ cùm omne delictum possit esse cũ dolo & sine dolo: deberet in dubio p̃sumi sine dolo, etiam reo nihil probante. Respondet Alexã. vbi s. ꝙ præsumitur factum in casu licito. quãdo apparet probatum ex parte rei quòd interuenit causa que potuit facere actum licitum. vt patet in. d. l. meritò. & in casu Bart. & Abb. vbi reus probauerat de banno, & actor non probauit ꝙ ante bannum esset ille occisus: licet nec reus probauerit ꝙ post: sed vbicunq; potest reddere actum licitũ, non est probata nedum clarè: neq; dubiè procedit argumentum. Vnde infert Alexã. ꝙ si accusator probat Titiũ occidisse Seium: Titius verò probat ꝙ Seius eum insultauit cum armis, & non alius: satis dicitur probasse ꝙ occidit insultantem incontinenti post insultum. quãuis non sit specificè probatum quòd incontinenti: quia ipsa probatio potest hoc importare, ex quo de interuallo non est doctum. vnde Titius absoluetur. de quo facit festum Alexã. & sequitur Ange. vbi s. Et plura non dicunt: licet prædicta latius dilatent. ¶ † Sed limita dupliciter prædicta vltra omnes. Primò nisi illud quod est probatum sonet regulariter in malum: quia licet aliàs id quòd potest esse delictum & non delictum, præsumatur in partem mitiorem. vt per prædictos: tamen tunc præsumitur in malum propter communiorem interpretationem. Pet. de anch. in. c. cum dilecti. de accu. & ibi Ana. ij. col. ita præcisè limitantes Bar. vbi. s. per illum text. vbi confessio de simonia, dilapidatione, & naufragio. quæ regulariter sonant in delictum: licet aliquãdo possint esse non delictum, interpretantur in delictum. Considera quia fortè hoc nihil importat. attenta tertia oppositione. de qua. s. quia aut actus etiã de sui natura importat cõmuniter delictũ. vt homicidium: & etiam tunc interpretabitur in non delictum, quando probationes rei offuscant, & reddunt dubiam probationem actoris. Vbi autem actus de sui natura potest importare vtrumq; sine offuscatione facta à reo: etiã sine doctrina Bart. staremus regulæ. estote misericordes. cum concor. j. de reg. iu. nisi in casu quem statim subijcio. & vide Abb. in. d. c. estote. & gl. j. i. c. cùm ab omni. de vi. & ho. cle. Et per prædicta reprobatur id quod quasi per totum dixit gl. j. in. c. absit. xj. q. iij. allegata per Specu. de præsump. §. species. in prin. Nam ipsam reprehendit Ab. in. c. jn vlt. col. de cle. nõ resi. pro quo vide Ang. in §. iiij.

a ¶ Malũ. Sed qd si diceret, put dixit quidã all⁹ iudęus. qui dixit vel annosia dio. an tũc dicat malè dicere, seu blasphemare. vide. d. Sozi. in cõs. cij. inci. i p̃ncipio cõsultatiõe. circa p̃ri. cũ ver. seq. in j. parte. char. clxviij.

b ¶ Blasphemet. facit dictũ Ambrosij prout refert. d. Sozi. in cõsi. cij. incipiẽ i p̃ncipio cõsultatiõe. circa med. i. iij. col. in. j. parte char. cxlviij. quod quoties aliqd alicui attribuit quod ei nõ cõuenit, dicit blasphemia. & hinc est ꝙ iudęus
32 dicitur blasphemia xp̃i.

ver. not. contra mulieres. in auf. quomodo oportet episcopos. & quod scribit Bal. de scholari. in. l. ne q̃ natales. C. de proba. Et contra illam glo. est text. satis clarus in. c. in omnibus. lxxxj. distin. quem alleg. Moder. in lib. maleficiorum in verbo Che. hai adulterato. in. v. col. ver. tu autem in hac materia. allegãdo etiam Abb. in. c. quanto. iiij. colum. de præsump. vbi videtur moderari mentẽ dictæ gl. ¶ Limita secundò nisi interpretatio in deteriorem partẽ prodesset magis animæ: ita soleo inferre ex consilio Pet. de ancha. clxxix. prima facie. vbi per plura consuluit ꝙ si testator fuit cõfessus se fuisse vsurarium: & nõ dixit quãdo. Si de præterito tempore allegatur illum fuisse vsurarium, de facili creditur propter eius confessionem: quia talis interpretatio est vtilior animæ suę, propter maiorẽ satisfactionem. nec agetur de pœna corporali imponenda. vt per eum. facit gl. fin. in. c. consulti. de regula. dicens ꝙ in foro conscientię in dubio præsumitur irregularitas. ¶ Nota Inn. in. c. ad audientiam. de homi. Dixi de testi. in. c. cùm tu. Facit gl. in. c. constitutus. in ver. recompẽsationem. de reli. domi. & de tutiori præsumptione semper fienda in foro conscientię scribit glo. in. c. iuuenis. de spon. Inn. in. c. dilectis. in vlti gl. de appel. Ana. post Car. in c. tua nos. secundo respõso in fi. de homi. Abb. in. c. ij. xx iiij. col. ver. Item aduerte quia Inn. vult. de ordi. cogni. Bu. & Ab. in. c. illud. per illum tex. de cle. excõ. mini. tex. in c. ij. de obser. ie. Imo. in. c. nisi cum pridem. xvj. col. ver. nota scandalum vitandum. de renun Ana. in. c. consuluit. in fi. de vsu. Car. in cle. j. q. xv. in fi. de sepul. Pau. de leaza. in repe. c. si celebrat. vij. col. ver. hęc procedunt in sciente. de cle. excom. mi. Ana. in. d. c. ad audientiam. vlt. col. de homi. Ab. in. c. j. antepe. col. ver. nec obstat dictum Io. de lig. de homi. Aret. in. c. veniens. lo. j. vij. col. ver. veruntamen aduerte. de testi. Spe. de lega. §. iuxta. ver. generaliter autẽ. quę loca gusta vt non trita hactenus. & alibi extensius ea reuoluam. Idem dic si aliqua verba aliquo modo excusabilia capiantur in malam partem. vt puniantur potius ratione exempli: & vt cęteri terreantur. Ita transeat dictum Hosti. in summa. de iudę. §. & in quibus. ad fi. vbi dicit se condemnasse in quingentis solidis Regalium quendam iudęum, qui cum reddidisset computum coram eo iratus leuauit manus suas versus crucem, dicens. mallem esse suspensus sicut ille qui ibi pendet, quàm reddere amplius cõputum coram vobis. Nam licet excusaret se, dicendo ꝙ in telligebat de quodam latrone suspenso in furca, qui pendebat versus septentrionem sicut crucifixus: tamen dicit Hosti. ꝙ de malo verbo, & de malo homine, non debet
a presumi nisi malum. [a] & ideo vt etiam cęteri terreantur interpretatus fuit verba in malum. Et pondera ꝙ Hosti. puniuit iudęum solum. quia illa verba erant erga deum ludibriosa. Fx quo videtur ꝙ potuisset puniri Ang. iudę⁹ lucensis, quando proximis annis dixit ꝙ deus non posset facere ꝙ si nõ erat erratum in quodam computo, ꝙ esset erratum. quia licet verum sit ꝙ deus nõ potest contraria, quia non vult posse. c. fi paulus. xxxij. q. v. Tamen verba illa sapiebant vilipendium quoddam: sed fuit excusatus, quia statim se emendauit: dicens deum esse omnipotentem: & pro eo consuluit Alex. consi. mihi. ccclxxix. Viso
b processu: post quosdam alios Doctores huius studij. Pro quibus bene fecisset dictum Hosti. vbi. s. dum no. insolentiam iudęi obloquentis de christo: etiam si non blasphemet. [b] & ipsi fatebantur ꝙ illa verba si non fuissent emẽdata, non carebant vitio. Intellige hanc limitationẽ vt dixi. quando interpretatio prodest magis saluti defuncti: secus si induceret vnum effectum odiosum non pertinentem ad salutem. propter aurea verba Bal. in. c. in presentia. iiij. col. de prob. vbi dicit per illum tex. ꝙ si testator dixit se teneri ad restitutionẽ vsurarũ à multis publicè extortarũ: nõ sequit ꝙ fuerit manifestus vsurari? quia nõ dixit à se extortarũ, fortè tenebat vt heres. Idẽ si cõfessus est se à multis

multis extorsisse vsuras: & non dixit publicè. quia non debet subaudiri ad irritandum testamentum. iuxta. c. quamquã. de vsur. in. vj. quæ verba signa ad. q. Bart. in. l. fur est.
a ff. de furtis. qñ quis dicatur manifestus vsurarius. [a] de quo etiã per Ang. in disputatione Astensis miles. cum cõcor. Cum istis potest inseri consilium Alex. mihi. dcxj. quoniã abundè. vbi dixit ꝙ si dedi alicui consilium quod põt importare bonũ & malũ modũ faciendi, aliquid præsumit sensisse de bono modo. & statur meę interpretationi. al-
33 leg. Bal. in. l. j. x. col. C. de ser. fugi. ¶ † Secunda conclusio: vbi certum & limitatum t̃ps, seu certa & limitata pars loci, vel alia qualitas est fundamentũ intentionis siue actoris. siue rei, oportet ꝙ illud tempus & illa qualitas probe-
b ur. [b] al⁹ succumbit agens, vel excipiens. Bar. vbi. s. & Ab. hic. propter gl. maiorẽ in cle. fi. de rescrip. quę est optima: & per gl. pe. in. c. venerabilibus. de sen. excõ. in. vj. No. pulchrè Io. an. in. c. j. de homi. eo. li. dum dicit quod in casu illo oportet deducere delictum contra Christianum: & sequitur Bal. in. l. si quis non dicam. C. de epi. & cle. & faciũt quædã optima loca allegata per Alex. vbi. s. quibus adde Ang. in. l. in substitutione. ff. de vulg. & pupil. & in. l. ij. in v. col. C. de pe. hære. & in. l. j. §. fi. ff. de incẽ. rui. & nau. & in l. eum qui. §. publiciana. per illum tex. ff. de publiciana. & Floria. in. l. si dominus seruum. in fi. ff. ad. l. aquil. quæ loca extensè refert Bartholomeus cepola. in tractatu de seruitu. rust. prædi. fo. xliij. ad fi. Et adde quòd si excipiens contra electum probat eum venatorem, nõ obtinet: quia interpretatur quòd intendat venationi causa licitæ recreationis. Inno. in. c. dudum. lo. ij. super verbo electionis tempore. de elec. quod extollit ibi Abb. addens stupendum dictum Bar. in. l. j. ff. de duo. reis. vbi dixit quòd sufficit probare Titium cognouisse Bertam per vim: quia fortè fuit passus vim à Berta. quod tamen displicet Matthęo de matesil. not. cij. propter communem vsum loquendi. Adde etiam But. in. c. super his. de accu. vbi dixit quòd accusans religiosum, quia celebrauit in parochia aliena, non obtinebit: nisi addat quòd sine licentia. iuxta clem̃. j. de priuil. no. Lap. alleg. cxxvj. quidam in carceribus. Facit dictum Io. an. in. d. c. quamquam. super verbo receperunt. vbi dixit quòd in casu illo nõ sufficit probare quòd aliquis dederit publicè ad vsuram. nisi etiam probetur ꝙ receperit. Et simile est quod no. gl. in verbo absq; penuria. in. c. j. de statu mo. in. vj. ¶ Et dicit Pet. de anch. consi. mihi. cclxvj. de tituli criminum: quòd articulans fuisse electũ ad magistratum hominem nõ fidelem ecclesiæ romanæ contra formam statuti, non obtinet: licet probet iudęum fuisse electum, & dixit Alex. cõsi. ccccxvj. viso themate illustrissimi. j. col. quòd licẽtiatus vt possit ingredi ad moniales, si confitetur se ingressum: interpretatur de ingressu post
d licentiam. & non ante. & dicit Card. in repe. c, perpendimus. ad fi. de sen. excom. quòd probatio absolutionis non infert quem fuisse excommunicatum: quia fortè fuit ad cautelam. Et dicit Car. consi. xlvij. Agitur ex instrumento. quòd probans quẽ furiosum, non obtinet, nisi probet ꝙ tempore contractus. de quo tamen latè per Alexã. post alios. in. l. furiosum. C. qui test. fa. pos. Et dixit Ab. in. c. veniens. lo. ij. de sponsalibus. quòd probans sponsalia & copulam, non probat matrimonium: nisi probet quòd copula secuta est sponsalia. ¶ Et dixit Io. an. in additionibus Spe. super rubrica de filijs præsby. quòd probans Titium fuisse filium præsbyteri, non obtinet: quia fortè fuit genitus ante sacros ordines. Et dixit tex. in. l. miles. §. defuncto. ff. de adul. quòd qui probat matrem Titij sæpius adulteram, non per hoc probat filium illegitimum si ipsa cohabitabat marito, qui fortè eum genuit. Et si quis capitulat quòd electus fuit: & est publicus fornicator, non obtinebit: quia nõ dicit quòd tempore electionis fuerit. Potuit enim esse ante & post: nõ tunc. Old. consi. cclxxxvj. quod consonat. dixit tamen Rota. de proba. deci. ix. in antiquis. quòd sufficit probare electum fuisse excommunicatum ante electionẽ, licet nõ probetur præcisè ꝙ tẽpore electio
c nis: quia ex præterito p̃sumitur in præsens. [c] & quia non p̃sumitur absolutio, nisi ꝓbetur. allegat Inn. in. c. ꝓposuit. de cle. excom. mi. & ista vltima ratio ostendit diuersitatẽ inter excõicatum & fornicatorem. Facit etiam pro Oldr. cõsil. Ang. primũ. vbi probat quòd nõ sufficit ostendere cõtra testem quòd erat familiaris aduersarij, nisi ꝓbetur ꝙ erat talis tempore lati testimonij. Alia similia, sed non prędicta posui in. c. in presentia. de ꝓba. & ibi limitaui sex modis. & aliàs dixi in. c. super his. de accusa. & plura adhuc restant quæ aliàs dicentur cum fuerit hæc decre. satis dotata. ¶ Vltimò dum tangit Abb. post Io. an. si debes mihi x. annua: & cessò petere, an tu p̃scribas? dic vt per eos. quibus nihil addo. quoniam Alex. oportunè insistit. in. l. de pupillo. §. fi pluribus. in prin. ff. de ope. no. nũ. post But. in repe. c. peruenit. antepe. charta. de censi. & omnes. in. l. cũ notissimi. C. de præscrip. xxx. an. & approbat opinionẽ Bart. de qua hic per Abb. ostendens inter alia ꝙ. c. de quarta. s̃. eo. allegatum hic per Abb. non facit ad ꝓpositũ. quia ibi non q̃ritur de actione personali competente ex permissione annua. in qua ꝓprię loquitur text. in. d. l. cum notissimi. §. in his. in qua actione personali nõ cadit quasi possessio: sed loquitur tex. in. c. de quarta. in quodam iure personali debito ecclesię ẽpali, tanquàm personę fictæ, vt dicunt ibi doct. in quo iure cadit quasi possessio. c. ad aures. cum si. s̃. eo. & tale ius non erat collatum in diem. Vnde tunc non mirum si sufficit vna p̃scriptio. sicut videmus in iure vsus fructus. in quo sufficit vnica præscriptio. l. corruptionẽ. cum ibi no. C. de vsufruct. quamuis cõmoditas percipiendi ex vsufructu, vel alia seruitute sit iterabilis, & percipiatur singulis annis. & idem in iure exercendi iurisditionẽ, colligendi pedagia, & similia. vt per Bart. in. l. iusto. §. non mutat. ff. de vsuca. Nam talia iura in se non censentur annua, nec in diẽ collata. sicut aliud est dicere. promitto tibi singulis annis fructus huius fundi. aliud est dicere. cõcedo tibi vsumfructum huius fundi. quia hoc secundò casu habeo ius personale vsusfructus: secus in primo casu. in quo habeo tantum actionem ad fructus singulis annis. l. fundi trebatiani. in fi. & ibi Bart. ff. de vsufru. leg. secundũ Alex. vbi. s. Vnum tamen nouissimè considera quòd si ille qui excipit in causa ciuili est in possessione libertatis. & exceptio sua reddat dubiam intentionem actoris, standum est pro libertate. Secus si non esset in possessione libertatis: vel ageret. ita Bald. in. d. §. sed vt probari. & Abb. hic. Cogitabam an idem possemus dicere in causa relictorum ad pias causas. & videretur quòd sic: quia de causa libertatis
d potest argui ad cãm piã [d]. Bart. in. l. proximè. in fi. ff. de his quæ in te. delẽ. & sepissimè not. Ludo. in authen. similiter
c C. ad. l. fal. Sed hoc non esset dictum nouum, & valde importans. cum multa sint genera legatorum piorum. vt per Fir. in reperto. in ver. legatum pium. Ideo sit dictum hoc collationis, nõ decisionis gratia.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Tractatus duo habentur optimi de visitatione scilicet marini de senis: & francisci panini.*
2 *Clericus & miles quando æquiparentur?*
3 *Episcopi, an teneatur se procurare ex proprijs redditibus?*
4 *Episcopus si non visitat, non debetur ei procuratio.*
5 *Episcopus visitans, an possit pro prandio recipere pecuniam pro æstimatione prandij? Et an pro tali exactione pecuniaria vltra victualia valeat consuetudo cuius initij. &c. nu. 6.*
7 *Archiepiscopus in quibus casibus possit excõicare subditos sui suffraganei?*
8 *Consuetudo rationabilis tollit ius publicum, authoritatem, & vtilitatem: licet non interueniat consensus principis.*
9 *Præscriptio nulla currit contra procurationẽ. hæc regula limitatur: dũmodo loquamur respectu solutionis: secus aũt respe-*

a ¶ Vsurarius. Vide Ioã. de Imo. in cle. eos. in. v. colũ. in fin. de sepultu. & ibi gl. in versi. manifestos. & ad de Bald. in. l. vnica in. §. similiq; modo. ad fi. C. de lati. lib. tol. & adde. d. Ale. de Imo. in. l. ij. de furt. & Ang. in cõsi. inci. in causa p̃dicta.

b ¶ Probetur. Adde Phi. ci. cõsi. ccxiij. s̃. de proba. & qđ ibi dixi in apost.

c ¶ In pñs. Adde Phi. etiam in. c. cum in iure. s̃. de offi. deleg. & qđ ibi ad hoc dixi in apost.

d ¶ Ad cãm piam. Adde quæ per Phil. habentur ẽt ad hoc in. c. significauerunt. s̃. de iudic. & quod ibi dixi in apostil.

ctu modi procurandi.10.Item dummodo præſcriptio allegetur ad defraudandum viſitatorem:ſecus ſi ſolum ad damnificandum alium.nu.11.

12 *Præſcriptio currit contra viſitatorẽ:quando alius prælatus allegat ſe præſcripſiſſe poteſtatem viſitãdi ſubditum alterius.*

13 *Procuratio & viſitatio præſcribuntur tanto tempore cuius initij non extat memoria.*

14 *Præſcriptio currit contra procurationem debitam non ratione viſitationis,ſed ratione conſuetudinis,vel oneris adiecti in fundatione beneficij &c.*

15 *Præſcriptio currit contra viſitationem: quando viſitans vult viſitare de iure ſpeciali:ſecus ſi de iure communi.*

16 *Præſcriptio currit ſuper quota procurationis:licet non ſuper tota procuratione.*

17 *Procuratio remitti non poteſt:exceptis quatuor caſibus quos hic vide per ordinem.18.*

19 *Poteſtas ordinaria & delegata poſſunt in eadem perſona & cauſa ſimul concurrere:& exerceri.*

20 *Commiſſio principis quando ſolùm excitet iuriſditionem ordinariam:an verò alteret?21.*

22 *Poteſtas ordinaria & delegata ſi ſimul in vno cõcurrãt. ordinarius põt procedere ex delegata:omiſſa ordinaria.vide n.23.*

24 *Iudex ſi proceſſit ex poteſtate delegata:ſententia relegabitur ex authoritate delegata:& ſic appellabitur ad Papam.*

25 *Sententia lata per ordinarium,qui per errorem iudicat vt delegatus,eſt nulla. Quam concluſionem limitat quatuor modis. vt verſi.limita concluſionem.& nu.26.27.28.29.*

30 *Iudex ſi errat in ſenſu legis:vel priuilegij,vel indulgẽtiæ, vel huiuſmodi:actus tenet.*

31 *Iudex habens iuriſditionem ordinariam & delegatam:ſi procedit ſimpliciter:videtur procedere principaliter ex delegata.*

32 *Arbiter & arbitrator,ſi ſimpliciter pronunciat,an videatur pronuntiare ex vtraque poteſtate?*

33 *Delegatio ſi fiat inutiliter habenti iuriſditionem:an partibus ſcientibus valet proceſſus?*

34 *Sententia an poſſit approbari in vim pacti?*

35 *Superuenientia iuriſditionis in delegante,non validat delegationem antea ab eo factam.*

a ¶ Victu. Facit quod habeẽ p.d. Sozi.ĩ cõ.f.xxxvij. ineipi Ex his que ſuperius. in ver. circa ſecũdã.q.in j. parte. charta. lxiij.

36 *Collatio beneficij facta per ordinarium, valet intra menſem datum ex pectantibus,ſi ex pectans non acceptauit.*

37 *Epiſcopus ſi confert beneficium patronale vt deuolutum cum non ſit,non tenet collatio:etiam ſi poſtea deuoluatur.*

¶ CAP. XVI.

CVm ex officii, Procuratio q̃ debetur ordinario viſitanti præſcribi non poteſt. Aliter nõ põt ſubditus contra ſuperioté viſitationem aut procurationem rõne viſitationis debitam in ſeipſo præſcribere,quãuis alius in perſonã alterius p̃ſcribere poſſet vtrãq;.¶ † Præmitte q; de materia viſitationis hñr duo pleniſſimi tractatus: videlicet Maria.de ſenis & Frã.pauini. Deinde dũ Ab.not. iſtũ text.in ver. *non meminerint*. q; ſublata præſcriptione eſt ſublata illa cui? initij &c. Adde Io.an.in.c. cũ inſtãtia. de cẽſi. vbi idem tenet per illũ tex.in ver.longiſsimo.idẽ Ab. in.c.ſup eo.de parochijs.p illũ tex.intellige ſanè qñ lex facit materiã impræſcriptibilẽ prout hîc.& in dictis iurib?: ſecus vbi ſtatutũ vel pactũ tolleret p̃ſcriptionẽ in materia aliãs p̃ſcriptibili:qa nõ cenſet ſublata illa cuius initij &c. Bal.ĩ.l.j.C.ne rei do.vel tẽplo.cum cõcor.quas dixi.ſ.e.in rub.ĩ fi.Ita declarat Bal.in.l.oés.C.de p̃ſcrip.xxx.ann.retuli in.c.accedẽtes.verſi.fallit tertio.ſ.e.& de p̃ſcriptione viſitationis, aut ꝓcuratiõis dicẽt lati?ĵ.¶ † Inquantũ Ab. æquiparãdo clericũ militi.alle.gl.in.l.miles ita.la.j.ff.de reiud. Adde Io.an.ĩ regula ſine culpa.ix.col.ver.in cõtrariũ. de reg.iur.in.vj,vbi pulchrẽ oſtẽdit quo clerici cõueniũt militib? tripliciter.& Bar.ĩ.l.mulierẽ.ff.de his q.vt indig. & in.l.affectiõis.ff.de dona.& in.l.miles.§ militię.ff.de militeſta.vbi vtiť iſta æquiparatione.Vñ diſpoſitio.d.l.affectionis.irritãs donationẽ factã à milite cõcubinæ, ꝓcedit etiam in clerico.ſecundùm Bar.ibi.& Hoſt.& Io.an.in.c. de his.de ſepul.& Bar.Bal.& Sali.in.l.ij.C.de do. inter vi. & vxo.Et Ab.in.c.fi.eo.tit.Ad hæc glo.in.l.ſtipẽdia.C.de execu. rei iudi .extẽdens illã.l.ad clericos.vt nõ retineantur eis cõdẽnatis ſtipendia.De quo in Specu. de exec.ſententiæ.§.ſequiť.in fi.vbi limitat niſi alibi habeat bona.per l.commodis.vbi gloſſ.ff.de re iud.Et ideo Ange.in.l. non prohibentur.C.qui accu.nõ poſſ.extẽdit illã.l.ad clericos. niſi in caſu.c.ij.de homi.in.vj.Et hinc eſt ꝙ ſicut miles datus ad loci tutelã fortiť ibi domiciliũ.l. municipes.§. fi.ff. ad municip.ita clericꝰ deputatꝰ ad bñficiũ fortiť ibi domiciliũ Bar.ĩ.l.j.ff.ad municip.ꝓ.c.cũ nullꝰ.de tẽp.or.in.vj.dixi de reſcrip.c.dilectꝰ.lo.ij.Siſt Pet.de anc.ĩ rep.c.fi ꝓpter vj.col.de reſcrip.in.vj. Approbat gl.in.d.l.miles. ꝙ clericus non poteſt conueniri vltra q̃ facere poſsit.per text.in c.Odoardus.de ſolu.vbi etiã vide. Abb.in.iij.col.inducẽtem illum tex.& not.ibi Imo.poſt Pe.de anc.dicẽs hoc eſſe diligenter menti tenendum,no.Bar.Ange.& Imo.in.d. l.miles.& dicit Ab.conſi.xciiij.ij.vol.in.j.col.incip. In q̃ſtione hæredum.ꝙ ſicut res empta ex pecunia militis pertinet ad ipſum militẽ,licet ab alio empta ſit.l.ſi vt proponis.C.de rei vẽ.Ita res empta per alium de pecunia clerici. & allegat gl.& doc.in.d.l.miles.Eſt verũ ꝙ cõtra illã gl.tenet Matthęus notabili.lxij.incipiẽte. No.ꝙ clerici .ſpernẽs iſtam æquiparationẽ militis & clerici:præterquã in caſibus à iure expreſsis.Sed ſequere ipſam quã approbat Pe. de ancha.Imo.in.c. Odoardus.de ſol.& Alex.in.d.l.miles. conſideras ꝙ priuilegiũ de quo ibi.eſt datum ob publicã vtilitatẽ:ne milites diſtrahantur à militia.Ideo poteſt fieri extenſio ad clericos:ne diſtrahentur à diuinis.& allegat quod no.glo.in.l.illud.in.verbo.alia cauſa.& in.l.ſi.in verbo.captiuorum.C.de ſa.ſan.ec.& Bar.in.l.ſi conſtante. in ix.q.primæ partis.ff.ſo.ma.cũ concor.vbi fit extenſio iuris ſpecialis fundati in vtilitate publica ad caſum paris rationis.Et ad prędicta ſequere doctrinã Abb.in.c.j.de cle. ęgro.vbi dicit iſtam æquiparationem eſſe bonã.niſi quando ſpecialiter datur inſtantia.verbi gratia.reſpectu ignorantiæ iuris.Item reſpectu teſtandi.vbi differũt. Facit.l. qui cum vno.ff.de re mili.iuncto.c.præcepta. cum gloſſ. Iv.di.vbi Do.no.illam inſtantiam:ꝙ carens vno teſticulo non poteſt eſſe miles.ſecus tamen in clerico. Et iſtis adde Rotam de iureiur.deci.ij.in antiquis.quæ dicit ꝙ clericus non poteſt renuntiare beneficio cædendi bonis. Vide etiã Lud.conſi.cclxix.circa primum.xj.col.vbi ponit ꝙ eccleſia non tenetur ſoluere penſionem,ſi redditus hoc nõ patiuntur,& hæc no.tanquàm noua. ¶ † Dum Ab.latè inſiſtit in oſtendendo quòd ratio iſtius text.non ſit perſuaſiua.Et quòd Epiſcopi non tenentur ex proprijs redditibus ſeipſos procurare.Conſidera duo.Primò quòd ex ratione Ab.ſequi videtur quòd illud totum quod Epiſcopus reponit de proprijs redditibus eo tempore quo viſitando viuit cum familia alienis ſumptibus,non poteſt cõuertere ad proprios vſus:ſed pro neceſſitatibus eccleſiæ, vel pauperum.Si enim illa eſt ratio potiſsima teſte.Ab.videlicet quòd non debet capere redditus propriæ eccleſiæ, niſi quatenus expendit pro neceſſario victu,[a] & in viſitatione videtur alijs eccleſijs ſeruire:& ſic ab eis debet procurari.profectò videtur quòd non debet imburſare illud quod de ſuis redditibus non expendit durante viſitatione.Sed quia hoc diſpliceret prælatis.maximè conſcientiatis:ideo oportet latius diſcutere vtrum prelati faciant fructus ſuos.De quo propter materiæ profunditatem non facilè extricabilem,nihil tango.contentus principalibus remiſsionibus.vide Imo.poſt Car.& But.in.c.fi.in.j.colũ. de pec.cle.& ibi ampliſsimè per And.ſicu.in ſua repe.in quarta.colum.cum pluribus ſequentibus. vbi inuenies diſputatam materiam gloſſ.in.c.præſenti.§.porrò.in verbo reſeruare.

1 2 3 a

bo reſeruare.de offi.ordi.in.vj. An clericus dicatur vſurarius,vel vſufructuarius.[a] & pulchrè per Car.in cle.gratię. pe.col.de reſcrip.Et Abb.in repe.c.cùm eſſes.xix.col.de teſtam.& Cal.de pecu.cle.cõſi.ij.& pleroſq; alios.¶ † Cõfidera ſecundò quòd omnes rationes adductæ per Abb. inferunt quòd ſi Epiſcopus non viſitat,non debetur ſibi procuratio. Quod not. contra quoſdam prælatos credentes poſſe petere procurationẽ in pecunia,etiam ſi nõ viſitent.& contra eos vide Ab.in.c.procurationes.in ver. vlt.no.per illum tex.de cenſi.& Do.in.c.relata.poſt prin. x.q.j.& tex.in.c.ij.de cenſi.in.vj.ibi.procurationem ratione viſitationis debitam.& in.c.fœlicis.eo.titu.& lib.& in c.ſi Epiſcopus.de offi.ordi.eo.lib.¶ Ex quibus iuribus infert.Io.an.poſt Tho.de piperata in addi.Spe.de cenſi.vlt. colum.quòd cùm homines certi caſtri tenerenť marchioni Montiſferrati quolibet anno ad duas albergarias.& ipſe certis annis non iuiſſet ad illum locum,non poterat pro illo tempore petere exiſtimationem illarum albergariarum.Quia videtur actum inter partes quòd debeatur ſi marchio iuerit.& adducit etiã.c.cùm venerabilis. ibi. vel cùm ad eccleſiam ipſam acceſſerit.de cenſi.Et quia in poteſtate marchionis non eſt accipiendo aliud pro alio, non eundo ad caſtrum. Et hoc licet communi conſenſu fieri poſſet:nõ tamen licet vni altero inuito.l.ſi quis rem. ff.de arbi.adducit alias rationes.de quibus per eum.Si tamen prælati occupati viſitarent per alios.debetur illis ꝓcuratio.vt not.in.c.inter cætera.de offi. ordi.Sed ſolùm tanta quanta eſt neceſſaria illi per quẽ viſitat.vt dicto.c.ſi Epiſcopus.& ſi legatus de latere Papæ non viſitat:tamen debetur ſibi procuratio.Ab.poſt alios in dicto.c.procurationes.quia legatis vel nuntijs Papæ datur procuratio: non principaliter ratione viſitationis, ſed quia ſubeunt aliorum onera.c.accedentes.ſ.eodem.&.c.ego enim. de iureiurando.&.c.cùm inſtantia.de cenſi.niſi eſſet legatus natus,vel miſſus.quia etiam in talibus habent locum prędicta.Spec.de lega.§.ſupereſt.verſicu.aliud non eſt omittendum.per dictũ.c.procurationes.j.reſponſo.Et ſi procuratio non eſt debita de iure communi:ſed fortè ex one re appoſito in fundatione.iuxta capi.Eleutherius.xviij.q. ij.& gloſſ.in cle.j.ver.ſpeciali.de cenſi. Tunc ſi ille cui debetur non habet viſitationem,debetur ſibi:etiam ſi non viſitet.ſed ſi de iure habet iuriſditionem,illa procuratio non debetur,ſi nõ viſitat.Maria.in dicto tractatu.fo.xix. allegans Henricum boich.in dicto capitu.procurationes.

5 ¶ † An autem viſitans poſsit pro prandio recipere pecuniam pro æſtimatione latè ponit Do.in.d.c.relatum.concludens per.c.relatum.ibi.ſumma præfixa fuit.x.quæſtio. iij.& per capitu.fœlicis.vbi eſt caſus.de cenſi.in.vj.quòd à volente poteſt recipi:ſed non ab inuito,qui potius vult dare victualia.& ſi aliqui text.innuunt contrarium. loquuntur vel quando prælati volunt pecuniam & non viſitant.vel quando viſitatus non vult dare æſtimationem. Ita loquitur.c.j.§.procurationes.ibi in victualibus tantũ. de cenſi.in.vj.&.c.exigit.eo.titu.& lib.quod loquitur in Prælato volente pecuniam,& nolente viſitare.Idem etiã tenet Domi.in.d.c.relatum.& pactum vnius clerici circa pecuniam non ligat ſucceſſorem.Do.in.d.c.fœlicis. poſt prin.Quid autem de præſcriptione ſuper iſto modo procurãdi dicetur j.Quod autem dixit Epiſcopum viſitãtem non poſſe exigere nec recipere pecuniam vltra victualia.

6 d.c.ſi Epſ.&.d.c.exigit.vbi etiã grauiter punitur.¶ † Limita vt ſtupẽdè & nouiſsimè per Ab.conſ.vij.ij.vol.inci. Ieſu Chriſti ſalua.circa primũ.vij.col.verſi.expedito prio dubio:videlicet niſi ſup tali exactione pecuniaria vltra victualia extet cõſuetudo p̃ſcripta tanto tẽpore cuius initij &c.quia valetet iam qñ Epiſcopus viſitat p aliũ. Adducit multa quæ in voce dicã.Et præſertim quia tantũ tps facit p̃ſumi ꝙ illa pecunia ſoluatur ex aliqua licita cã antiquitus iuſtificata:cũ ſpõte tandiu fuerit ſoluta.vnde videtur fuiſſe impoſitum ab Epiſcopo antiquitus aliquod onus honeſtum.nec reperitur damnata dicta conſuetudo.ſecũdùm ipſum.inducit no.in.c.ſuper quibuſdam.de ver.ſig. & in.c.j.de præſcri.in.vj.cũ cõcor.ſæpe hoc ãno dictis: vt latius per eum.quem libenter ſequerer ſi hoc dixiſſet motu proprio in lectura,& non conſi.extorto fortè prece & precio ab archiepo Florentino.Conſidero enim qđ iſta eſt præſcriptio inſpecta pſona epi.vt dixi.ſ.c.,pximo.in quinta declaratione.& licet p̃ſcriptio tanti temporis cuius initij &c.præſumatur inducta ex cauſa vel titu.intelligerem hoc verum.quando ſumus in materia in qua lex generaliter aliquid prohibens reperitur aliquo caſu limitata.quia præſumendum eſt præſcriptionem vetuſtiſſimã eſſe inductam in caſu illo.Sed vbi non eſt in iure ſcriptus aliquis caſus,in quo actus à iure damnatus poſſit eſſe licitus:nõ video quomodo poſſit ſaluari præſcriptio imaginando caſum non poſsibilem. vnde cum lex prohibens quæſtuoſam viſitationem,non reperiatur aliquo caſu limitata,& ſemper execretur illud turpe lucrum:non videtur quòd ad ſaluationem præſcriptionis aliqua cauſa cogitari poſſit.Maximè quia vt dicit hîc Ab.in.iij.no.quãdo lex prohibet præſcriptionem, bona fides non poteſt prodeſſe præſcribenti.Nec eſt verum quòd in caſu de quo Abb.loquitur lex non reſiſtat conſuetudini.patet in c.j.§.procurationes.ibi.occaſione conſuetudinis.de cenſi. in.vj.licet aliud dicat Abb.in.d.conſi. Concedo bene qđ ſeruitium,vel aliqua ſubuentio pecuniaria poteſt deberi epo cõſuetudine,& cõſenſu clericorum.Sed põdero hîc coniunctã & ſimultaneam mixturam duórum actuum vnitorum: videlicet viſitationis & procurationis cum annexione quæſtus ſuperfluí. qui videtur preciſè inductus ob viſitationem:cum ceſſante viſitatione non petatur. Vnde eſt quædam qualificatio adiecta viſitationi cauſa replendi nedum ventrem,ſed burſam. Modò jura volunt quòd viſitans moueatur zelo ſeminandi ſpiritualia cõtentus ſimplici procuratione:cupiditas autem quæſtus videtur eſſe cauſa viſitationis,nõ animarum zelus.vnde cum nulla licita cauſa poſſit imaginari,iſta conſuetudo ſemper irrationabilis nõ potuit vllo tempore radicari, neq; præſumi rationabilis. aliàs ſequeretur quòd quantuncunq; lex diceret rem eſſe impræſcriptibilem,ſemper valeret præſcriptio cuius initij &c. quia præſumeretur cum titulo:& ſic poſſet præſcribi via publica,res ſacra,& ſimilia.contra Bal.in locis quæ allegaui in.c.accedentes. ver.fallit.iij.ſ.eo.& contra Abb.hîc.quẽ retuli.ſ.in prin. Nec aliquid operatur diuturnum ſilentium ſubditorum. per quod eſt inolita vetus corruptela,quando ille conſenſus non fuit ſpontaneus.raro enim videmus quòd clerici audeant reſiſtere petitionibus prælatorum.maximè quęſtuoſis.arc.c.viſis.xvj.q.ij. Vnde ille conſenſus eſt propter reuerentiam & ſimulatus.l.j.§.quæ onerandæ.ff.quarum re.ac.nõ da.Et tandiu durat metus,q̃diu durat tyrãnicũ regimẽ ſuperioris.c.j.qđme.cã.& ibi Ab.in.ij.no.& Bal. allegãdo illũ tex.in.l.j.circa fi.C.de cõdi.ob tur.cãm.cũ ſi. tñ ꝓpter authoritatẽ Ab.& qa pauci ſunt q libẽter offendãt aures ꝓlatorũ.opinio ſua fortè ſeruaretur in practica. & vide oĩno qđ dicetur j.ver.limita quartò.ibi ſi mõ dicoret.¶ † In quãtũ cõcludit Ab.ſup gl.j.ꝙ Archiepus põt excõicare denegãtes ei ꝓcurationẽ,etiã ſi ſunt ſubditi epi. Collige ex dictis ſuis.ꝙ oibus caſibus qbus Archiepus põt exercere iuriſditionẽ etiã volũtariã in ſubditos ſuffraganeo:in eiſdẽ põt excõicare,ſi impeditur illã exercere:niſi allegẽt aliquã iuſtã cãm denegationis:qa de ea cognoſcit epus:& hoc cõfirma ex regula.c.j.&.c.ꝓtereà.de offi.dele. cũ ornamẽtis:q̃ ad ipſam tradidi ĩ illo.c.ꝓtereà.vltra Ale. in.l.ij.j.col.ff.de iuriſ.om.iu.Bñ facit.c.ex frequẽtibus.de inſti.per quem tex.dicit ibi Inn.& exclamat Ab.in.iij.notabili.ꝙ ſicut Archiepus põt tollere prauã cõſuetudinẽ in diœceſi.ſuffraganei:ita excõicare nolentes ab ea deſiſtere:

a ¶ Vel vſufructuarius. Vide de hoc per.d.Sozi.in cõſi.xxxij.inci.Ex his quæ ſuperius. ver.circa.ij. q.circa fi.char.lxiij.ĩ.j. parte.qui propriè nõ eſt vſufructuarius:quia ſi eſſet vſufructuarius,ſacere oẽs fructus ſuos:& ad libitũ poſſet de eis diſponere: & ibi vide quid de præmiſſo.

tamẽ in eo quòd poteſt cõſuetudinẽ tollere. nihil eſt ſpãle. propter cõſuetudinis notorietatẽ. quę ſola dat ptãtem Archiepo. c. romana. §. notoria. de cenſi. in. vj. vt per Imo. in. d. c. ex frequentibus. iij. col. & hãc theoricã adde ad ea quę dixi in. c. paſtoralis ad fi. principij. de officio or. enumerando vltra alios quoſdam caſus circa ptãtẽ Archiepi in ſubditos ſuffraganeorum. Et poſſui aliã doctrinã. quòd ſicut Archiepus nõ ſpedit ſe de ſubditis ſuorũ ſuffraganeorum, niſi quantum à iure exprimitur: vt ibi. Ita neq; de ipſis ſuffraganeis. allegando ſolitariã deciſionẽ. Io. an. in. c. magnæ. ij. col. ſuper ver. aſtrictus. de voto. & in. c. nullus. de iure patro. Eſto memor. & ad prædicta pondera iſtum tex. dũ mãdat eṗo vt faciat has ſententias obſeruari: quia prout ſentit hĩc Imo. per hoc videtur quòd licet Archiepiſcopus poſſit excõmunicare in caſu prædicto: tamẽ nõ poteſt punire nõ obſeruãtes excõmunicationẽ. Bene facit vltra ipſum. c. poſtulaſti. de foro cõpe. vbi Epiſcopus qui poteſt priuare alienũ clericum rõne delicti in ſua diœceſi cõmiſſi, nõ exequitur ſententiã: ſed iudex ipſius delinquẽtis. ¶ Circa dicta Abba. ſuper præſcriptione procuratio-
8 nis †. Primò attende. dũ dicit incidenter hĩc. & in. d. cõſi. vij. ij. volu. viij. col. cõtra Inno. & Io. an. in. c. fin. de cenſi. in. vj. quòd imò cõſuetudo[a] rationabilis tollit ius publicum authoritate & vtilitate: licet nõ interueniat cõſenſus principis: tũ propter gl. in diſtinctẽ loquẽtes in. c. in iſtis. §. leges. iiij. di. & in. c. fruſtra. viij. di. tũ quia ſatis dicit Papa cõſentire per diſpoſitionẽ. c. fin. de cõſue. quia nihilominꝰ ſequẽda eſt opi. Inno. Pro qua addo Arch. idem tenentem in. c. relata. circa mediũ. x. q. j. Et Do. in. d. c. fi. vlti. col. de cenſi. in. vj. vbi dicit pro hoc haberi vnã declarationẽ ad gl. in. d. §. leges. dũ dixit cõſuetudinem poſſe induci cõtra ius ſine cõſenſu principis. Ad idẽ vide Do. xj. di. in ſum. in fi. vbi hoc valde no. quàmuis aliãs cõtra ius valeat cõſuetudo ſine cõſenſu principis. per. c. j. de cõſti. in. vj. vbi princeps dicit ſe ignorare conſuetudines: & tamen vult quòd valeãt cõtra ius. dũmodo ſint ratiõabiles. Ad idẽ vide Do. in. c. fi. v. col. ſ. de cõſue. vbi ſequitur hoc dictũ. dicẽsita de bere intelligi dictũ Io. an. in Specu. ſuper rubri. de feudis. vbi dixit nõ valere cõſuetudinẽ ſine cõſenſu principis expreſſo vel tacito quòd feuda imperialia diuidanſ: nec videtur q; ſufficiat cõſenſus principis ſcriptus in. d. c. fi. decõ ſuetudine. prout dicit hĩc Abb. quia ſequeretur quòd nun quàm requireret in cõſuetudine cõſenſus principis viuentis: quod eſt falſum. cùm ſæpe requiratur. Puta in cõſuetudine circa reſeruata principi in ſpeciale priuilegiũ. vt in præſcribẽdo poteſtatẽ creãdi notarios. Inno. in. c. cũ. P. tabellio. in fi. gl. magnæ de fi. inſtru. quem ſequitur Doc. in c. fi. de cõſue. dicẽs idẽ quando inducitur cõſuetudo cõtra legem prohibẽtem creari conſuetudinẽ cõtrariã. alle. Io. an. in Spe. de inſtru. edi. §. cõpendioſe. verſi. ſed nunquid. & idem in certis alijs caſibus. in quibus ad validitatem cõſuetudinis non ſufficit ille conſenſus inductus ſolũ ex diſpoſitione. d. c. fi. de quibus etiã per Do. in. d. ſumma. xj. diſt. & in. c. placuit. v. colũ. xxxij. di. & dixi in repe. d. c. fi. illud tamen exemplum in quo dixi paulò ante conſuetudinem inductam in reſeruatis principi requirere eius cõſenſum: non procedit ſecundùm multos. quos retuli in. c. cùm nobis. in prin. in prima declaratione. ſ. eo. & hęc bene not.
¶ † Cæterum. vt intelligas quid poſſit præſcriptio in materia procurationis facias regulam. quòd contra ipſam non currit præſcriptio. vt in iſto tex. & in. c. cum inſtantia. de cenſi. & in. c. accedentes. ſ. eo. & per Specu. de legato. §. ſuper. ver. illud quo q;. & Hoſt. in ſumma de cenſi. §. ex qua cauſa. & Car. & Imo. in cle. j. de cenſi, Quæ regula limitatur diuerſimodè per Marianum in. d. tractatu viſitationum. fol. xxiiij. ad quem ſufficeret remittere. Sed vt
10 plura dicantur vltra ipſum: reduxi materiam per ſeptem limitationes. ¶ † Limita primò. dumodo loquamur reſpectu ſolutionis. ſecus reſpectu modi procurandi. Puta quòd procuratio exhibeatur potius in pecunia quàm in victualibus. & econtrà. nam ſub hoc valet præſcriptio. Spe. & Io. an. in. d. ver. illud quo q;. poſt principium. & firmius But. hĩc. quaſi in fi. quẽ all. & in hoc non impugnat Abb. hĩc. & ſequitur etiam Imol. hĩc. & Maria. in. d. tracta tu. Pro quo bene facit quod in caſu valde ſimili conſuluit Car. conſi. cxlvj. Notum ſit vniuerſis. in fi. dicens q; licet ſit magnum dubium: vtrum valeat præſcriptio diminuẽs quotam decimarum: tamen valet conſuetudo alterans modum dandi eas. Puta q; decimæ non fiant in campis: ſed q; homines portent eas ad domum preſbyteri. Facit optimè gl. in cle. ij. ver. in verbo compoſitiones. de cenſi. dicens valere compoſitionem ſuper modo procurandi, vel numero procurandorum. de qua hĩc per Abba. vij.
11 col. ver. fateor. vt dicit gl. ¶ † Limita ſecundò. dummodo præſcriptio allegetur ad defraudandum viſitatorem. ſecus ſi ſolum ad damnificandum alium. Puta quòd reſiduum cleri ſoluat portionem quæ tangeret præſcriptionem. Io. de lig. in. c. accedentes. ſ. e. de quo ſatis ſcripſi ibi. & ſequitur Maria. vbi. ſ. dicens ſe non videre quare Abb. ibi velit contrarium. Nec ob. c. cum inſtantia. de cenſi. quia reſpondet q; effectualiter perſona non excuſetur, ex quo alius ſoluit pro eo. vt dixi plenè in. d. c. accedentes.
¶ Ibi vltra Maria. adde omnino elegantia verba Lapi. alleg. xxx. conſi. fuit. iij. col. ver. viij. an poſſit. vbi ſequendo conſilium Gregorij de benedictis de Florentia. firmat q; capellani eccleſiarum collegiatarum poſſunt præſcribere vt eorum prælatus ſoluat pro ipſis procurationem: quia hoc non eſt prohibitum. Dicit tamen hoc non nocere Epiſcopo quin ab illis capellanis poſſit exigere ſecundùm portionẽ eis contingentem. & habebunt ipſi poſteà actionem contra prælatum contra quem præſcripſerunt pro eo quod ſoluerunt epiſcopo. alleg. no. per Io. an. in. c. cum inſtantia. ſuper ver. generari. de cenſi. cum concor. ab eo alleg. vbi dixit poſt Vincen. q; ſi clerici paciſcuntur inter ſe quis eorum det procurationem, hoc non præiudicat Epiſcopo quin poſſit petere à quolibet per. l. inter debitorem. ff. de pac. ſed ille à quo exiget habebit actionẽ contra alios. l. epiſtola. ff. de pac. quod dictum perpetuò not. etiam ad materiam huius decretalis. quia ſæpe in clero fit talis compoſitio q; vna pars ſoluat medietatem, alia
12 aliam. ¶ † Limita tertiò. niſi præſcriptio viſitationis alle garetur ab alio prælato, qui diceret ſe præſcripſiſſe poteſtatem viſitandi ſubditum alterius: quia poteſt induci talis præſcriptio illius excluſiua. tex. eſt hic. in ver. *& ſi alius*. not. Hoſt. in. d. §. ex qua cauſa. Et poteſt iſta præſcriptio induci nedum à prælato extraneo: ſed etiam à prælato ſubdito ipſiꝰ epiſcopi. Ab. hĩc. in. v. no. per. c. ſ. proxi. quid autem ſi præſcripſit viſitationem viſitando perſonaliter? Dic vt per Pe. de anch. & Car. inuicem contrariantes. Et retuli. ſ. c. proxi. ver. ſecunda declaratio. & ad hanc limitationem vide Maria. in. d. trac. vij. char. ver. iiij. quæro. vbi dicit q; licet prælatus non poſſit euitare onus viſitandi alegando præſcriptionem vt per Hoſt. egregiè. in ſum. de offi. præſby. §. quod ſit eius officium. ver. quare autem. tamen ex negligentia proprij prælati alius prælatus poteſt acquirere poteſtatem viſitandi ex præſcriptione: ſicut & alia iuriſditio poteſt admitti & acquiri alteri per præſcriptionem. c. irrefragabili. §. exceſſus. de officio. ord. Crederem tamen quòd ſi viſitatio competeret inferiori præſcribenti, intelligeretur competere quandiu eſſet vigil in ea exercenda. ſed eo negligente poſſet ordinarius viſitare. per textu. in hoc ſingularem. in dicto. c. irrefragabili. & per ea quę ibi reduxi in princi. vbi vide. Et bene facit quod not. Card. in. c. cum venerabilis. de cenſi. & in clemen. ij. xij. qõ. de cenſi. vbi dicit quòd procuratio & viſitatio poteſt per Epiſcopum ex toto tranſferri in alium, tanquàm vicarium epiſcopi: quia per hoc non dicitur abdicata ab epiſcopo. tamẽ vult Ab. hĩc quòd etiam

a ¶ Cõſuetudo. Ad de tu: an cõſuetudo rõnabilis tollat iuspublicũ. & dic q; ſi princeps aut ſuperior hoc ſcit, & tolerat: tũc cõſuetudo tollit legẽ. facit gl. in. c. j. de treug. & pac. & ibi dicit Ant. de but. q; in tãi hoc verum eſt. q; alia præſcriptio a nõ eſt neceſſaria. & no. iſtud q; cõſuetudo ĩ aliquo caſu tollit legem ſine præſcriptione. ſi verò ſupior ignorat, & lex habet clauſulã de rogatoriã ad conſuetudinẽ: tũc nõ valet cõſuetudo de quo vide Ant. de but. in. c. fi. de cõſue. ſi verò lex nõ habet clauſulam derogatoriã, valet cõſuetudo cõtra legẽ: etiã ſi princeps ignorado. Ab. & Ale. in. c. fi. de cõſue. dũmõ aliãs ſit rõnabilis & præſcripta. addе & limita iſtud vltimum nõ habere locũ. qñ cõſuetudo rationabilis & ꝓſcripta eſt cõtra ius publicũ authoritate & vtilitate: quia iſto caſu requiritur cõſenſus principis. aliãs nõ valeret cõſuetudo cõtra legẽ. & hocmõ intelligas do. Ab. hĩc. in. iiij. col. & in. d. c. fi. de cõſue. & Fel. hĩc qui tranſit cum 9 opi. Inno.

etiam excludendo epiſcopũ põt alteri cõpetere. ¶ Limi-
13 ta quartò. † niſi allegaret præſcrip. tanti tẽporis cuius initij &c. Maria. in. d. tracta. fo. xxiiij. neminẽ allegans. ſed rõ
a nem. videlicet quia dictũ tempus habet vim priuilegij[a]. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æſti. cum cõ cor. quas ipſe ponit in. c. fi. antepe. col. de dila. poſt Lud. in l. ſciendum. ff. de ver. ob. Non ob. c. venerabili. ibi. procurationẽ hactenus nõ ſoluerũt. vbi ꝓcurationi nõ præſcribitur: q̃uis ſubditus nunq̃ fuerit viſitatus. quia rñdet tripliciter. Primò. q; dictio hactenus, nõ importat tps prædictũ, quod habet inſtar cõſtituti priuilegij. vel ſecundò q; procedit in eo qui allegat præſcriptionẽ. Secus ſi allegat priuilegium, ſeu exẽptionem ſuper tali procuratione. & ipſum probet per curſum tanti temporis. Nec obſtat q; in dicta præſcriptione nõ videtur neceſſarium allegare titulũ. d. §. ductus aquæ. & c. j. de præſcri. in. vj. quia illud procedit in actibus in quibus aliquid agitur poſitiuè. Secus quando præſcriptio allegaretur nullo dato actu poſitiuo: ſed ſola patientia aut negligentia interueniente: quia tũc neceſſaria eſt tituli allegatio. maximè quando res eſt grauis præiudicij. de quo per Bar. in. l. cum de in rẽ verſo. ff. de vſu. & in. l. ſi certis. C. de pac. ¶ Tertiò reſponderi poteſt q; c. venerabili. procedit, quando quis allegaret præſcriptionem prædictam ſolum circa procurationẽ: & per mitteret ſe viſitari: quia admiſſa viſitatione tenetur ſolue re procurationem ei annexam. per iſtum tex. ſecundũ ipſum. Addatis Abb. primo vol. conſ. xcv. Quædam eccleſia nõ curata. ad fi. & expreſſius. ij. vo. conſi. xxvj. in. q. quę ad præſens. ad fi. vbi in terminis iſtis apertè conſuluit q; in materia procurationis euitandæ valet præſcriptio dicti temporis. Sed contrarium tenui in. c. accedentes. ver. fallit. iij. ſ. e. per tex. apertiſſimũ hĩc. in verbo. *meminerint*. quem ponderant hĩc omnes Doc. idem tenentes. vt dixi. in prin. huius. c. & plura alia in terminis iſtis adduxi in. d. c. accedentes. Bene tenuit ibi. q; ſuper hoc valet priuilegium: & poteſt probari preſumptiuè. vt eſt dictum. & dicti temporis. vt eſt dictum paulò antè in ſecunda reſponſione ad. d. c. venerabili. Et tunc non ſaluatur per hoc iſta limitatio: quia non ſequitur q; id quod eſt impræſcriptibile, efficiatur ſpacio dicti temporis præſcriptibile. vnde ineptè libellaret qui allegaret præſcriptionem. ſed debet allegari titulus, & probari præſumptiuè. vt eſt dictum. & dixi. ſ. eo. in. c. cauſam. loquendo de præſcriptione iuris patronatus. & prædicta ſecunda ſolutio Mariani quę eſt verior cæteris, nõ ſaluat hãc limitationẽ. Imò reprobat. licet inſtruat circa modum practicãdi. Si modò diceret ſub tiliter quiſpiã. Caue. quia per hæc ſequitur q; in caſu ſup quo conſuluit Abb. conſi. vij. allegato & impugnato. ſ. in ver. quod autem dixi. & j. poſt prin. ſeptimæ limitationis quàmuis per ea dicta non ſit tutum alle. præſcriptionem tanti temporis cuius initij &c. tamen poteſt allegari ab epiſcopo priuilegium ſuper pecunia licitè exigibili vltra victualia in actu ꝓcurationis. & ſic obtinebit ꝓbando priuilegiũ per quaſi poſſeſſionẽ illi? iuris cõtinuatã tãto tpe Rñderetur primò. q; iſtud nõ eſt ſaluare dictũ Abb. in. d. cõſi. qui ſe fundat in præſcriptione. volẽs illũ quæſtũ poſſe dicto tẽpore præſcribi. ſecũdò dico q; nõ crederẽ etiam in caſu Abb. poſſe allegari titulũ priuilegij. & probari ex præſumptione dicti tẽporis: quia eſſet allegare priuilegiũ in materia in qua nõ eſt verifimile q; Papa aliquẽ priuilegiaret. licet em per priuilegiũ ſępe obtineãt Epi, maximè pauperes, q; aliqua ſubſidia exigãt à clero: tamẽ nõ eſt veri ſimile q; daretur priuilegiũ vt in actu viſitationis: quaſi loco mercedis exigatur pecunia vltra victualia. quia petere hoc à papa & cõcedere, ſapit impalliabilẽ & tyrannicã iniuſtitiam. vnde priuilegia quæ tantum deuiãt ab honeſta teʼ, præſumuntur falſa, vel ſubreptitia. vt latè dixi in. c. ij. x. colum. verſi. ſtylus curiæ. de reſcript. Et ſequeretur vnum quod eſſet in iure hæreticum. videlicet q; omnis corruptela quãuis peruerſa & ab oĩ iure damnata, vt iniqua ſemp ſuſtẽtari poſſet, ſi fuiſſet obſeruata diutiſsimè. qm̃ ſemp diceret iniquus vſurpator. habeo de hoc priuilegiũ, & perdidi. ſed probo ipſum p ſpaciũ dicti tpis. & ſic oĩs inueterata corruptela valeret. cõtra. c. quãto. &. c. fi. de cõſue. quo nihil abſurdius. Nõ eſt ſic in clericis allegãtibꝰ ſe exẽptos à viſitatione & à procuratione per priuilegiũ, quod p̃ſumptiuè ꝓbãt ex antiquiſsima libertate: qm̃ iſtud eſt quæſibile priuilegio. d. c. venerabili. cũ gl. iij. de cenſi. & põt eſſe rõnabile: puta in pauperibꝰ locis exẽptis, & ſimi libus, in quibus ex quo ꝓlati tãdiu abſtinuerũt à viſitatione, præſumuntur ab initio fuiſſe certiorati de priuilegio: quia aliàs ſpreuiſſent denegatiões ſubditorũ. ſed in caſu p̃cedẽti clerici q diu fuerũt exacti exactiõe tyrãnica nõ p̃ſumũtur ab initio ſciuiſſe de aliquo priuilegio: ſed acquieuiſſe timore reuerẽtiali: vt dixi. ſ. impugnãdo Abb. q; no.
14 vt nouiſsima. & aperientia viã nouam ad inducẽdã nauſeã multis tyrannis epiſcopis. ¶ † Limita. v. niſi alleget præſcriptio ſup aliqua ꝓcuratione debita non ratione viſitationis, ſed ratione cõſuetudinis, vel oneris adiecti in fundatione beneficij, vel ex priuilegio, ſeu cõpoſitione: iuxta c. cũ venerabilis. cũ ibi no. de cenſi. quia iſta eſt præſcripti bilis. vt no. Imo. poſt glo. & Guil. in cle. j. in vlti. col. de cẽſi. alleg. gl. fi. in. c. accedẽtes. ſ. eo. & Zenzelinũ. in cle. ij. de cẽſi. Idẽ Car. in. d. cle. j. q. xiij. Itẽ no. Abb. hic. ix. col. verſic. ego plus dico. dans theoricam q; ſola procuratio ratione viſitationis eſt priuilegiata vt non tollatur conſuetudine: ſecus in qualibet alia & fortè nimis largè loquiʼ: quoniam procuratio debita à legatis & nuntijs Papæ, non debeʼ ratione viſitationis: & tamẽ ſemp eſt impræſcriptibilis. d. c. accedẽtes. & c. cũ inſtãtia. de cẽſi. Rõ aũt huius limitationis eſt: quia in procuratione debita ex alia cauſa quã viſitationis, ceſſant rationes de quibus hĩc in text. videlicet annexionis ad viſitationem impræſcriptibilem: & pro hac limitatione habes etiam gloſſ. ij. in fin. in. d. c. venerabili.
15 de cenſi. ¶ † Limita. vj. dummodo viſitans velit viſitare de iure communi: ſecus ſi viſitaret de iure ſpeciali. vt Ab. vel alius prælatus inferior Epiſcopo: qui iure ſpeciali viſitaret. nam cõtra ipſum bene præſcribi poteſt procuratio. Imo. poſt Guil. in. d. cle. j. vlti. col. de cenſi. & ibi Cardi. q. xiij. & Maria. in. d. tract. dicens facere glo. in ver. legitima. in. d. cle. j. & idem putat in viſitatione competẽte præſcriptione, priuilegio, vel alio ſpeciali iure. tum quia facilius tollitur ius ſpeciale quam cõmune. l. eius militis. §. ſi militia miſſus. ff. de mili. teſt. cum ſi. tum quia res de facili reuertitur ad ſuam naturam. c. ab exordio. xxxv. di. Pro hoc facit. quia ſi quis exercet iure ſpeciali viſitationem ſine procuratione, non eſt præſcripta viſitatio. vt per gloſſ. in regula odia. de reg. iu. lib. vj. quam allegaui. ſ. c. proxi. in prin. materiæ extenſionis præſcriptionis: vnde iſta iura videntur eſſe ſeparabilia in perſona acquirente ea iure ſpeciali. ¶ Conſidera tamen duos caſus. Primus eſt. quando aliquis acquiſiuit ius viſitanti mediante præſcriptione. in qua nunquàm habuit procurationem. & tunc clarum eſt quòd non venit procuratio: vt per. d. glo. & viſita ti ſunt in quaſi poſſeſsione libertatis. non procurandi.
¶ *Secundus caſus eſt.* quando quis acquiſiuit ſimul viſitationem & procurationem: & certè iſto caſu videtur q; procuratio nõ perdat ꝑ præſcriptionẽ: qa etiã in iſto mõ acquirẽdi iure ſpãli cõcurrũt iudicio meo oĩs rõnes, q̃ dicunt procurationem eſſe impræſcriptibilem: videlicet qa qui ſeminat ſpiritualia & c. Itẽ annexio ipſi viſitationi: fateor q; contra ipſam viſitationem quo ad iſtum præſcribi poſſet per prædicta: ſed præſupponendo q; viſitatio & ꝓcuratio ei cõpetat, nõ videʼ poſſe qs bona fide p̃ſcribere cõtra ꝓcurationẽ, quã oĩa iura dicũt eſſe debita viſitãti. & loquuntur ſimpliciter de viſitante: nõ diſtinguẽdo an iure cõi, vel ſpãli. Nec eſt verũ q; p̃ſcriptio ſup ꝓcuratiõe reducat iſto caſu ad ius cõe, ex quo ille adhuc poteſt viſi-

a ¶ Priuilegij. Ad de Phili. in. c. cauſam. ſ. eo. & ibi vide quòd dixi in apoſtil.

tare. nam rediretur ad ius commune. id eſt ad ordinariũ, quãdo non ſolùm procuratio, ſed etiam ipſa viſitatio eſſet præſcripta cõtra iſtum viſitantẽ iure ſpeciali. ſed quãdiu ipſe viſitare poteſt, non video rõnem concludentẽ: cur magis procuratio poſſit contra eum præſcribi quàm contra alium iure communi viſitantẽ. tamen cogita. quia
16 communis opi. ſeruaretur in practica. ¶ † Limita ſeptimò & vltimò. niſi inducatur præſcriptio nõ ſuper procuratione tota, ſed ſuper quota: quia valet. Arch. in. c. fi. ſuper ver. iterare. de cẽſi. in. vj. Inn. Bu. & Imo. hîc. Lap. in dicta allegatione. xxx. iij. col. allegat Archi. qui hoc mihi nõ dicit in. c. regenda. x. q. j. Facit gl. j. in fi. in. c. quicunq; xvj. q. vij. quæ dicit ꝙ licet nõ currat præſcriptio ſuper cathedratico: tamen currit ſuper quota. ¶ Sed cõtra hanc limitationem videtur tenere Io. an. in. d. c. fi. quia viſitator videns ꝙ de ſuo tenetur aliquid impendere in ſe procurando, abſtinebit à viſitando. & ſic videtur inclinare Io. an. ꝙ conſuetudo non valeat. ſecundùm Domi. ibi. Ad idem allegat Spe. in ti. de cenſi. in fi. dum dicit ꝙ ſi multis vicibus ſolui epiſcopo minorem procurationem quã deberẽ: non poſſum nunc ei petenti denegare maiorem. Et licet non aperiat an loquatur in præſcribente: tamen Io. an. in. d. c. cum inſtantia. ſuper ver. maluerit. ſentit ꝙ Spe. loquatur in præſcriptione. Ad idem facit quod no. Imo. in cle. j. pe. col. ver. ſed an iſto iure. de iure pat. dicens ꝙ in cathedratico non currit præſcriptio: nedum ſuper toto: ſed nec ſuper quantitate. alle. Io. faſtoli. & Hugutionem. xiij. q. ij. in prin. Et ſi nõ vidiſſem ea quæ prope dicam: ſequerer hanc partem: propter vrgentes rõnes: quas latius cæteris addu
a cit hîc Abb. Pro quo allego gloſ. valde expreſſam in. c. relata. in gl. j. ad fi. ibi: ſiue partem ſoluerint, ſiue nihil. x. q. j. Et ſaluaretur maximè iſta opi. etiam ſi non eſſet facta cõſtitutio de qua infrà. quãdo præſcriptio diminueret quotam diminutione quæ non eſſet notabilis, nec veriſimiliter retardatiua viſitationis: ſicut dicitur ꝙ ſtatutũ non poteſt tollere legitimã debitam iure naturæ: tamen poteſt ipſam modificare. [a] latè Rota de conſue. j. in nouis. Io. an. poſt Dy. in regula. indultum. li. vj. Bar. in. l. Titio. §. Titio. ff. de condi. & demon. cum concor. infinitis. de quibus per Ale. ibi in apoſtil. & And. ſicu. in. c. Raynutius. xvij. char. cum ſex ſequentibus. de teſta. & Alex. in. l. quod de bonis. §. quarta. ff. ad leg. fal. & Maria. cõſi. mihi, lxxiij. Bartholomeus de ſacrato. ¶ Cæterum eſtote vos memores ꝙ Benedictus Papa. xij. in ſolenni conſtitutione. vas electionis Pau. latiſſimè taxauit quotã procurationis in omni genere eccleſiarum. & ipſam inſeruit & gloſſauit Franpauinus in dicto tractatu viſitationis. fol. xix. Et ibi etiam §. epiſcopi quoq;. expreſſiſſimè prohibetur ne vltra taxã de quo ibi aliquid recipiatur, etiam à volente prætextu cuiuſcunq; conſuetudinis: ſub pœna dupli. & nõ prodeſt remiſſio illius qui ſoluit. Ex quo textu adhuc apertius cõfunditur opi. Abb. de qua in. d. conſi. vij. ij. volu. De quo s. ver. quod autem dixi. ibi etiã dicitur ꝙ illa taxa ſeruetur in charitatiuo ſubſidio. & ſæpe audies illam conſtitutionẽ allegari. Dicitur etiam ibi in §. noſtræ tamen intentionis. ꝙ valet conſuetudo & cõuentio diminuẽs taxã. de qua ibi & illa cõſuetudo & conuentio debet ſeruari ſub eiſdem pœnis. & hoc modo habes ibi caſum in terminis: &(vt ita dixerim) ſniam diffinitiuã contra Abb. hîc. & ſequaces ꝓ iſta limitatione. quæ omnia no. vt valde neceſſaria, & à nemine ita tacta. ¶ Dum poſtea ex prædictis latè ponit hîc Abb. an procuratio poſſit per prælatũ remitti: vide Mari. in. d. trac. fol. xxvj. & ex dictis eorũ poteſt concludi. ꝙ re
17 mitti nõn poteſt exceptis quatuor caſibus. ¶ † Primus eſt quando non remittitur ex toto: ſed aliquo anno. ¶ Secundus caſus. quando fit remiſſio ſeu compoſitio ſuper modo procurandi. glo. notabilis in cle. ij. in verb. compoſitiones. de cenſi. & ibi latè Imo. in. j. col. Facit quod dixi. s. in. j. limitatione. & glo. in verbo legitima. in ce. j. de cenſi. & eſt caſus in dicta extrauaganti vas electionis noſtræ. Nec eſt opus limitare. vt hîc per Abb. videlicet dummodo iſte modus nõ eneruet procurationem: quia tunc non eſſet paciſci ſuper modo: ſed ſuper quota. valet autem pactum ſuper quota: vt in dicta extrauaganti: ſed poteſt dici ꝙ non valeret pactũ ſuper quota valde modica. & ita reſtringatur dicta extrauagans. Et vide Imo. poſt Guil. in. d. cle. j. in. iij. col. vbi etiam ponit ꝙ remiſſio poteſt excuſare à tanto, ſed non à toto. ¶ Tertius caſus eſt in ꝓcuratione: quæ non debetur iure communi: ſed ex alio iure ſpeciali: quia valet remiſſio, ſi per hoc res reuertiſ ad ſuãnatrã ſecundũ prædictos. Et facit quod dixi. s. i. vj. limitatiõe. & tex. optimus in. c. j. de pac. in. vj. quem videbis guſtatũ
18 in. c. veniens. in fi. ꝙ eo. ¶ Quartus caſus eſt † in remiſſione quam faciunt legati. gl. in verbo legitima. in. d. cle. j. de cenſi. & ibi latè Imo. poſt Guil. in. iiij. col. & Car. in. q. xij. Dicentes tamen ꝙ quò ad legatos non valeret compoſitio ſine authoritate Papæ tacita vel expreſſa. per. c. cum tẽpore. de arbi. & quia honor debitus legatis cõcernit Papam c. valde. xciiij. diſt. Dicit tamen Car. ꝙ licet non valeret remiſſio, tamen valeret compoſitio quò ad ipſum legatũ non quò ad futuros. alle. c. veniens. de tranſac. ¶ Et no. ꝙ propter remiſſionem ſeruitiorum nõ intelligitur remiſſa procuratio. tex. & ibi Doc. in. c. cum venerabilis. de cenſi. Et adde ꝙ ſi per cõpoſitionẽ vel ſniam eſſet taxata procuratio, & poſtea facultates eccleſie diminuãtur, debet etiã diminui procuratio. Pet. de anch. pulchrè conſi. mihi. ccxliij. Ad prædicta dubia. in fi. & ibi etiam in. v. col. poſt argumenta ad partes decidit dubiũ quod reputat pulchrũ: videlicet ꝙ ſi monaſteriũ ſitum hîc Piſis, ſubij ceref monaſterio ſito in diœceſi Lucenſi. nõ tenetur contribuere ad procurationem legatorum quæ veniunt ad monaſterium illud principale. quod no. ad multa ſimilia. ¶ Circa gl. Inn. hîc valde quotidianam & vtilem. inſiſtunt opportunè omnes Doc. hîc. & alibi. quorum dicta nõ cauſa elõgationis, ſed potius abbreuationis & ordinationis perſtrinxi breuiter per nouem concluſiones. ¶ Prima cõclu
19 ſio. † Poteſtas ordinaria & delegata poſſunt in eadem perſona & cauſa ſimul concurrere & exerceri. Inn. hîc. & ſequuntur omnes excepto But. ſequitur etiam Bal. in. l. j. ad fi. C. de fur. & Ang. in. l. ſi vacãtia. poſt medium. C. de bo. va. li. x. & Lud. in rub. ff. de arbi. x. char. ver. quid ſi vno tẽpore. & Imo. in. c. niſi eſſent. j. col. de præbẽ. & ibi eſt optimus tex. per quem no. Bal. in. c. ſi inter partes. de lege cor. ꝙ delegatus in quẽ eſt factũ cõpromiſſum, põt procedere ex vtraq; poteſtate. ¶ Aduerte diligẽter. quia vbi ptãs ordinaria per delegationẽ recipit aliquã alternationẽ, efficit iudex delegatus, & nõ eſt ordinarius quò ad illã cauſam,
20 propter gl. ſi. in. c. hi qui. de præbẽ. in. vj. ¶ † Quo autem cognoſcamus vtrũ cõmiſſio principis ſolũ excitet iuriſdictionem ordinariã. an verò alteret. ponunt oẽs in. c. licet. de offi. ordi. & ibi dixi plenè & ordinatè. & in illis caſibus in quibus fit alteratio, non credas procedere hanc cõcluſionem. ꝙ iudex poſſit velle procedere ex vtraq;, ſed ſolũ procedet ex delegata. quando autem ordinaria eſt ſolum excitata, procedit dicta cõcluſio. ita enim apertiſſimè volunt prædicti. Nam ſi eſſet delegata nõ excitãs, ſed alterans: ideo non procedit ex ordinaria: quia quò ad iſtam cauſam eſt ſuſpenſa. & ſi ex ea procederet, proceſſus eſſet nullus. ſecundùm prædictos. Vide ergo quanti ſit põderis cognoſcere an cõmiſſio faciat eũ delegatũ. an verò excitet ordinariã. quod etiã importat propter expirationẽ iuriſditionis re integra. iuxta. c. gratũ. & c. licet. de of. dele. Et propter ſportulas in delegato ſeculari, & propter appellationẽ, & ꝓpter practicã. c. fi. de re iudi. & ſimilium effectuũ: vt dixi in. d. c. licet. Vbi adde ꝙ ſi reſcriptũ dicat. talis cognoſcat & referat. nõ poterit cõdẽnare: ẽt ſi in ſupplicatiõe id fuiſſet petitũ. Et etiã ſi ex ptãte ordinaria poſſet cõdẽnare: quia per illa verba limitãtia ptãtem ordinariam eſt

riam eſt effectus delegatus. & non licet formam tranſgredi. Sali. ſingulariſſimè in auf. qui ſemel. ad ſi. C. qũo & quã do iudex. Important iſta ex alio capite: quia volunt prædicti excepto But. ꝙ licet ſimplex commiſſio exercitoria poteſtatis ordinariæ non conferat nouã delegatam diuerſam: tamen operatur ꝙ ordinarius habebit in eadem cauſa duplicem poteſtatem: videlicet ordinariam & delegatam. Sed illa delegata excitatoria differt ab alia purè delegata. quia in excitatoria nihil alteratur ordinaria. ſed quo dammodo geminatur. & ſunt duæ poteſtates noſe. vna tñ natuta. Vbi verò ordinaria alteraſ, eſt vna poteſtas tan tũ delegata, nouiter infuſa cũ offuſcatiõe ordinariæ alteratæ in aliã ſpẽm. Sed certè prima facie cuilibet magis ap-
21 plauderet opi. But. † licet non habeat in hoc conteſtem: propter quatuor rõnes, fortè non leues ab alijs non addu ctas. ¶ Primò per iura ſua vbi delegatio videtur reuocare ordinariam poteſtatem ſicut ſpecies derogat generi re
a gula. de regu. iu. libro. vj. & c. ij. de offi. lega. ¶ Secundò quia expreſſio eorum quę inſunt nihil operatur [a]. l. iij. ff. de leg. j. etiam in ordinario. Inn. in. c. prudentiam. de of. dele. pulchrè. Ab. in. c. cum dilecta. pe. col. de reſcri. & latè poſui in. c. cauſam. iiij. col. de re iudi. impugnãdo dictum Ottonis cardinalis. de quo per oẽs in. c. fi. de præbẽ. & probando ꝙ ſi in reſcripto dicitur cõdemno Titium ſi eſt debitor. per hoc cum inſit non datur forma. & ꝙ ſi delegatus iniuſtè excommunicat, ſententia non eſt nulla: tanquã cõtra formam mandati dicentis. iuſtitiam faciat. quia hoc omnino inerat. Sed in ordinario præſuponunt iſti ꝙ inerat illa, & eadem iuriſditio quam reſcriptum ſolum excitat. ergo ſi nihil operatur, non inducit nouam iuriſditionem. ¶ Tertiò. quia iuriſditio & dominium æquiparantur. l. qui furere [b]. ff. de ſta. ho. per quẽ text. dicit ibi
b Bal. & Alb. poſt antiquos. ꝙ ſicut tranſferens dominium in eum qui non eſt capax, non perdit ipſum. l. nec vtilem. ff. ex qui. cau. maio. Ita delegans incapaci, non perdit iuriſditionem. Sed in eadem perſona non poteſt geminari dominium eiuſdem rei eodem tempore. c. inter dilectos. de fi. iuſtr. ergo nec iuriſditio. & ſic delegatio non alterans ordinariã, videtur nouã iuriſditionẽ infundere. ¶ Quartò. quia commiſſio quę excitat ordinariã, non dat nouã commiſſionem: ergo prima non geminatur. ſed eſt vnica conſequentia clara. aſſumptum patet: quia illud non dicitur nouũ quod venit ex cã veteri. Bal. in. c. j. i fi. qui feu. da. poſ. gl. in. c. generali. i ver. de nouo. de ele. in. vj. & ibi Do. vij. col. & non dicitur nouum quod fuit. Do. in. c. j. ad fi. de exceſ. præla. in. vj. facit quod not. Ang. ſuper prin. ff. no ui. & quod plenè habetur in cle. ij. de teſti. declarando quę capitula dicãt noua dixi poſt alios. de teſti. c. fraternitatis. & quod habetur per omnes in. c. ij. de feu. vbi dicitur quòd feudum rei ſolitæ infeudari non dicitur nouum. Plura dixi in ſimili. in. c. cum acceſſiſſent. penul. colum. de conſti. nihilominus omiſſis iſtis & ſimilibus vndiq; occurrentibus. ſtandum eſt opi. communi à qua habentes iudicare nunquàm recedunt: propter argumenta ſcholaſtica. Et quod imò poteſtas delegata conformis per oĩa ordinariæ, & nõ noua poſſit concurrere & exerceri cũ ordinaria. eſt caſus in. d. c. ſignificauit. ibi. Noſtra & tua authoritate fretus. de cor. vi. & in. d. c. niſi eſſent. & in. c. pro hoc. de hære. in. vj. & eſt rõnabile ad hoc vt commiſſio Papæ aliquid operetur. Nec derogat ſpecies generi: quia repetit ipſum genus. Vnde dicit hîc Imo. ꝙ iura alleg. per But. loquuntur quando delegatio fit tertio. Nam tunc bene videtur ſpecies delegata exempta à generali poteſtate ordinarij: quia tendit ad detrahendum ſibi. ſed quando eidem ordinario fit delegatio. dicit Imo. ſe nõ videre quare non procedat ſententia Inn. quando nõ conſtat delegationem fieri. ſupple. i. non alterari poteſtatem ordinariã. Et vt ſcis, expreſſio eius quod ineſt aliquid operatur, quando expримitur alia via quam inſit. Hîc autem inerat per ius commune. & per reſcriptũ. & licet expreſſio relatiua eius quod ineſt nihil operetur. tamen ſecus in diſpoſitiua. Bal. in. c. cum ordinẽ. vj. col. ver. concludo ergo. de reſcri. per l. celſus. ff. de arbi. & ad æquiparationem driij & iuriſditionis vides per prædicta manifeſtam inſtãtiam. ſicut & alia multiplex dari poſſet. & licet iſta eõmiſſio non det nouã iuriſditionem. tñ addit nouam radicẽ veteri iuriſditioni cuius idemtitate nõ mutata, vbi erat vnicus fons, nunc ſunt duo. ſicut cõpromitti poteſt in eadem materia in delegatum. & procedet ex vtraq; poteſtate. d. c. niſi. & in. c. innotuit. de arbi. An tñ poſſit compromitti in ordinariũ. eſt qõ longa. de qua ad ſaturitatem per Ale. poſt Lud. in. l. j. §. & poſt operis. j. col. de ope. no. nun. & per alios ab eis allegatos. ¶ Ex iſta concluſione Inn. infert pulchrè Ab. in. c. quintauallis. pe. char. ver. ego aũt cum reuerẽtia. de iureiu. ꝙ quicquid dicat ibi Inn. licet electus in arbitrũ & arbitratorẽ poſſit eligere alteram viam. tamen non eligendo poteſt, & videtur procedere vtraq; authoritate. & poterit peti reductio ſi lædit inſpecta poteſtate arbitramen
a tali. alle. Inn. hîc. & tex. quem dicit ſingularem. in. d. c. niſi eſſent. vbi ſi in aliquem delegatũ compromittitur, ille poteſt ſimul & ſemel in eadem cauſa pronuntiare vt arbiter & delegatus. & ſi arbiter & arbitrator pronũtiando dicat ſe pronuntiare ex vtroq; capite. videtur voluiſſe iudicare vt arbitrator. Bal. & Ang. in. l. ſi ſeruus pluriũ. §. fi. ff. de le. j. Bal. in. l. nõ codicillum. C. de teſta. Sali. in. l. cũ antea. C. de arbi. Bal. in. l. j. C. eo. ti. Ang. in diſputatione. duo adinuicem. pe. col. dicens ita ſeruari. & Ale. conſi. xiij. iiij. col. niſi inſpectis actis aliud eliciatur. vt per Ale. in. d. l. ſi ſeruus. de quo etiam per Fede. conſi. cxv. ſuper eo quod quæritur & aliquid j. poſt prin. vj. concluſionis.

22 ¶ † *II. CONCLVSIO.* operaſ iſta geminatio eiuſdem iuriſditionis, ꝙ ſi ordinarius vult, poteſt procedere ex delegata omiſſa ordinaria vt hîc per Inn. & oẽs ſubdites ꝙ poteſt procedere ex vtraq; qõ bene not. ſecundùm Imo. in. d. c. niſi eſſent. j. col. & dicin hoc vltimo ſecus in delegato. in quem eſt factum compromiſſum. ſi eſſet caſus in quo poteſtas delegata nõ cõueniret cum arbitraria Ab. in. d. c. innotuit. ij. col. de arbi. ſecus dicẽs ſi eſſet artic-
23 ulus indiuiſibilis. & in quo dictæ ptãtes conuenirent. ita intelligit But. ibi. & tex. in. d. c. niſi eſſent. Sed hîc attende quia ſubdit Inn. quem alij ſequuntur hîc. † ꝙ iſte poteſt eligere in caſu prædicto. quòd in vna parte vtatur ordinaria: & in alia delegata poteſtate per. d. c. niſi. Non aperiunt vtrum electa vna via in procedendo, poſſit illa omiſſa redire ad aliam. videretur ꝙ ſic propter dictũ Bal. in. l. neq; natales. in fi. C. de proba. dicentis ꝙ executor mixtus qui cœpit procedere vt executor, poteſt procedere vt iudex. In contrarium videtur aperta mens Inn. hîc allegando. c. ſignificantibus. de off. dele. Et pro hoc facit: quia ſi aliquis eſt electus in arbitrum & arbitratorem, licet poſſit eligere ex qua ptãte velit procedere. tamen vna electa non poteſt ad aliã redire. vt ſentit Spe. de arb. §. fi. ver. ſed pone. ſicut quotidie. Bar. in. l. ſi dñium. ff. de fur. Bar. & Bal. in. l. iij. ff. de mili. teſt. Rot. de arbi. deci. ij. in antiquiorib⁹. Ab. in. d. c. quintauallis. antepe. col. ver. & hoc puto verũ. Ale. in. d. l. ſi ſeruus. §. fi. ad fi. Ludo. in rub. de arbi. xxj. col. & maximè hoc tenerẽ in iudice eccleſiaſtico propter variationem in clericis prohibitam. c. cùm autẽ. de iure patro. cle. j. de renun. Dixi in. c. ex parte decani. ver. dictam cle. j. de reſcri. Per quam rationem dixit pulchrè Imo. in propoſito. in. c. fi. xxv. co. ver. tu potes concludere. de præſumpt. quòd licet executor qui proceſſit iudicialiter in aliquo actu, non teneatur in alijs ita procedere, cũ ſint ſeparati. vt in ſimili. per gloſſ. in cle. ſæpe. ad fi. in verb. partibus. de verb. ſigni. & vltra ipſum no. Pe. de ancha. conſi. mihi. ccxx. Iſte dñs executor. in prin. tamen ſi expreſſè dixit ſe velle aſſumere partes iudicis ſuper ipſo negotio, debet poſteà illam viã ſine variatione ſequi. & ita reſtringit Bald. in

a ¶ Modificare. Ad cuius articuli deciſionẽ vide copioſiſſimè. & nota. pdo. Sozi. in cõſil. xxx. incipi. quãuis ex his. ver. circa primã. q. cum ver. ſeq. char. lvij. & in cõſi. cl. inci. & nos introducere. ver. ſuccedat alia. char. ccxxvj. & ver. ꝓterea legitima. cũ ver. ſeq. in. j. parte char. ccxxxj. & in cõſi. v. inci. Preſens conſultatio. in pri. in j. par. char. v. & in cõſi. cclxxxviij. i cip. circa primã ꝓbatur. circa medi. cũ ver. ſe. in. ij. parte. char. ccix.

a ¶ Nihil operatur. Adde Phi. in addi. ad principatũ opus Abba. in de cretũ in. c. ius gẽa le. j. dif. & in. c. cũ olim. s. de offi. dile. & quod ibi dixi in apoſtil.

b ¶ L. qui furere. Et ibidem ad hoc vide Bart. & adde Bal. in. l. ſi abdu cta. C. de fur. ij. colũ. & in. l. fi. C. de edi. di. adri. tol. ꝓ tex. in auf. vt nulli iudi. §. ſi quis verõ comprehenſorum.

d.l.neq. Et pro hoc vide in fi. Ab. in. d. c. quintauallis. ver. & hoc puto verum. Licet ergo in propsito electa vna via non possit rediri ad aliam. Tamen (vt dixi) vult hîc Inno. & alijs: & Spe. de iurisdi. om. iudi. §. j. versi. vlti. no. q. à principio potest declarare q in vna parte causę vtetur ordinaria, in alia delegata. & ita limita prædicta vt procedant. quãdo in eadẽ parte causæ variaret. secus si in diuersis partibus præcedente primò dicta electione. Nam licet largo modo causa dicatur habere vnicam continentiam. l. nulli. C. de iudi. tamen ipse processus habet partes separatas & differentes. d. c. nisi. & d. cle. sępe. in fin. & dum dicitur per Inn. & alios hîc. q nõ tenetur inuitus eligere ex qua potestate procedat. Adde in fi. Spe. de actore vniuersitatis. ver. sed pone. vbi dixit q factus syndicus actor, procurator, & negotiorum gestor, nõ tenetur eligere ex qua ptãte velit actum facere. sed intelligitur facere ea via quam exigit materia subiecta contenta in instrumento. sequitur Abb. in. c. petitio. in fi. de procur.

24 ¶ † *III. CONCLVSIO.* vbi ꝓcessit iudex ex vtraq; potestate, regulabitur ipsa sentẽtia & processus ex authoritate delegata. vnde appellabitur ad papam. Inno. & omnes hîc. & Pau. de ca. in. l. & si prætor. in prin. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. Facit quod no. beatus Tho. ij. ij. q. lix. arti. iij. dicens q si ordinarius electus in arbitrum procedat simul ex vtraq; iurisditione, poterit ab eo appellari: quia ptãs ordinaria videtur fuisse causa compromissi. & sic in appellando inspicitur potestas dignior. Vnde dixit Bart. in simili in l. j. §. quæsitum. ver. pone quæro. ff. de ap. q si clericus & laicus simul iudicant, appellabitur ad eccle siasticum. no. Pet. de anch. in. c. romana. in. xj. col. de app. in. vj. Ab. in dispu. Gandulfus. xxvj. col. Sicut à laudo clerici. petitur reductio coram ecclesiastico. Bar. in. l. precipimus. C. de appel. & quando clericus & laicus sunt executores testamenti, iudex eorum est Episcopus. & multa similia adduxi in. c. j. ẽ. eo. ornando latè. l. fi communem. ff. quẽ ad. ser. amit. & adde quod dicam infrà post prin. vj. conclusionis. & in secunda limitatione illius conclusionis.

a ¶ c. cum super. Et ibidem ad hoc vide. & hîc adde q̃ dixi in apost.

25 ¶ † *IIII. CONCLVSIO.* Sententia lata per ordinarium, qui per errorem iudicat vt delegatus cum nõ sit, est nulla. Hosti. Io. an. Bal. Car. Imo. & Ab. hîc. Adde Spe. idẽ tenentem de Sen. prola. § quoniã. ver. quid si dixit. & Bar. in. l. j. ver. tu dic secundũ Azo. C. qui ꝓ sua iurisdi. & Lud. multa allegantẽ. in. l. ij. in prin. ff. de ver. obli. & gl. aurea in. c. ex literis. in gl. fi. de offi. deleg. quam dicit ibi Abb. bene notandam. & eam extollit ibi Imo. pe. col. dicens ibi esse cum gl. contra Inn. hîc. Hanc cõclusionem firmat But. in repe. c. super literis. v. col. ver. cõcludit ergo. de rescrip. & in. c. P. & G. xiij. col. versi. ad tertium. de off. deleg. propter gl. pe. ibi. Et idem tenet Io. de lig. fortè elegantius cęteris in tractatu de censura ecclesiastica. in. vij. char. versi. consequenter quæritur. pone quòd quis excommunicat. quem posuit in. c. quęrẽti. de ver. sig. Inducit efficaciter ꝓ casu. c. cum super. de offi. dele. & . l. j. C. de iurisdi. om. iudi. & multa alia. Cum istis concor. etiam Lud. consi. cccl xiij. & proposito. ij. col. & Ale. consil. mihi. ccclxiij. Viso & opportunè. iij. col. Non ob. q defectus in causa efficienti non operatur quominus actus valeat vt valere põt. Bart. in. l. j. §. si quis ita. ff. de verb. ob. propter quod Lud. in. d. l. ij. dicit istud dubium esse satis arduum. & subsistit. quia secundùm Imo. post But. in. d. c. cum super. iiij. col. hîc est defectus etiam in causa formali. quo casu nec habet locũ illud si nõ valet quod ago vt ago &c. c. j. de despõ. ipu. li. vj. Sed habet locum illud quod potuit noluit & c. d. c. cum super. & . l. an inutilis. in prin. ff. de accep. Nec ob. q ordinarius non potest à se abdicare iurisditionem. l. legatus. ff. de offi. præsi. Quia rñdet Io. de lig. in. d. tracta. q põt abdicare exercitium. quia potest nõ procedere. inducit . l . sed & si in seruũ. cum. duabus. ll. sequen. ff. de arbi. ¶ Limita cõclusionem istam quadrupliciter. primò secũdùm Bal. hîc nisi iudex habeat duas iurisditiones ordinarias. & eligat in competentem respectu illius causa: quia valet sentẽtia ex competenti. Habet eñ iurisditionẽ annexã habitu . & sic nõ errat in eo quòd est fundamentũ iurisditionis: & quod eam defert. Et qui vult specię, vult etiam genus. Sed vbi procedit tanquã ex delegata, processus est nullus: nec aliquid patrocinatur iurisditio ordinaria, quæ intentata nõ est. delegata autem non est in rerũ natura. & sic est defectus fundameuti secundùm eum. & hoc no. propter eius authoritatem. Tamẽ ob. d. c. cùm super. & . c. ex parte astẽsis. de concess. præben. inducendo vt hîc per Car. & Abb.

¶ Secundò limitat Pau. de ca. in. d. l. & si prætor. in prin.

26 † dummodò ordinarius sciat delegationẽ esse nullam. secus si ignorabat. Sed contrarium tenet Ale. in. l. si per errorem. ad fi. ff. de iurisdi. om. iudi. per. l. quęro. ff. quod fal. tu. au. vbi tutor verè erat tutor, & ignorabat certè gesta

27 ab eo: nõ cẽsentur gesta à tutore. ¶ † Tertiò limita. nisi iudex procedat of meliori modo quo potest. Imo post Car. pulchrè in. d. c. ex literis. de of. dele. & Car. hîc. dicens q licet non valeat processus quando quis processit vt delegatus ab eo qui non habet iurisditionẽ, licet ipse habeat ordinariam ad hoc sufficientem. vt dicetur j. in. vij. conclusione. Tamẽ fallit qñ processit omni iure quo melius poterat: quia tunc venit iurisditio etiam ordinaria, que est prorogabilis. Bene faciũt quę soleo referre in. d. c. cum su

a per[a] . pe. col. ponendo sex notabiles effectus dictæ clausulæ omnino meliori modo. & tres casus quibus nihil operatur. & fortassis alibi nõ reperies. Et hanc limitationem sentit Rot. de iur. pat. noua, ad fi. ver. nec obstat. in antiqs.

28 ¶ Quartò limita † . dummodo cũ errore iuris concurrat etiã error partium: secus si ipsæ partes intendant vti iudice vt ordinario: & ita putent eum procedere. Ang. in. l. falsus. vlti. q. C. de fur. & in. d. l. si per errorem. ad fi. & ibi Ful. & Ange. in. l. ij. § j. ff. de iudi. per illum tex. in ver. proinde vbi error iudicantis non nocet: dũmodo partes bene senserint. & ita saluatur opi. quam primò dilatat, & non respuit Inn. hîc. ad quam ipm allegat Spe. de iurisdi. om. iudi. §. j. ver. vlt. no. & Bal. in. l. eum qui. in fi. ff. de iurisdi. om. iu. & Bal. ponens hãc limitationẽ in. d. l. falsus. viij. col. ver. ad primum redeo. & per eundem in. l. ij. in primis verbis. C. si à non compe. iudi. ¶ Cõsidera duo. Primò q licet isti allegent Inn. hîc ꝓ opinione contraria huic conclusioni. vi delicet q imò sntia teneat nõ obstãte dicto errore iudicis. tamen re vera Inn. videtur tenere cõem opi . q sententia non teneat. quia secundo loco refert ipsam: & cum ea resdet vnde videtur sequi vltimò relatam. Ita eñ erat mos suus secundùm Imo. in. l. ex diuerso. § fi. post prin. ff. so. ma. & Abb. in. c. at si clerici. in prin. in. vij. col. ver. si verò. confessio. de iudi. & Ana. in. c. continentia. ij. col. de cleri. percus. dicentem etiam idẽ in iurisconsulto varias opiniones referente. alleg. gl. in. l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad treb. & Bal. in. c. j. in princ. an apud iudicẽ vel curiã. & hæc dixeram in. c. ij. ad fi. pe. char. de rescri. licet ibi sit error. & desciat hoc. videlicet quòd istæ allegationes ad hoc tendunt. Dum autẽ dixi ibi q Inn. fuit subtilis nimium. Ad hoc allegaui Abb. in. c. ij. xxij. col. de or. cog. Et hanc quotã omisere impressores. ¶ Considera. ij. q ista limitatio nõ procedit nisi secundùm terminos. d. l. ij. de iudi. videlicet quãdo iurisditio vera non differt ab ea in qua cadit error nisi in specie. vt est prorogata. que est eadem in effectu cũ prima. vt no. in. c. P. & G. de of. dele. Et facit. l. sed si manente ff. de preca. vnde non est mirum si ibi non attenditur opinio: vel error iudicis. vt hîc per Butri. & Abb. dum respondet ad illam. l. Sed vbi esset iurisditio diuersa: prout delegata, sufficit error solius iudicis, citra errorem partiũ secũdùm Alexã. in. d. l. si per errorẽ, in fi. per. d. c. cũ super. Pro quo facit. nam vbi iudex verè habet iurisditionẽ, & credit se eam habere, & in ea se fundat: si tamen de ea non est certus, nihil agit. vt probabitur. ergo quanto fortius

dicemus

dicemus hîc processum nullum: vbi licet eam habeat, nõ tamẽ credit habere, nec vult ex ea procedere. quod autẽ ille defectus notitię iurisditionis noceat: firmat Bar. in. l. multum. ff. de condi. & demõ. quẽ & alia allegat hîc Ab. Pro quo vide plura, que aliãs dixi in. c. ecclesia. xiij. colũ. ver. x. ad hanc partem. de consti. & latius in . c. scisitatus. pe. char. versi. oportet notum esse. de rescri. vbi inueniẽs vtrum prędicta que loquuntur de iudice, qui credit se habere delegatam, & non habet, habeant locum in eo qui credit se eam habere, & verè habet, sed nondum ei innotescit. Nam regulariter eius processus non tenet vt ibi latè posui. ¶ Excipias nunc tres casus. Primus. vbi nõ ignoratur penitus iurisditio, sed ignoratur eius qualitas, vel modus. Puta an fit super has causas: an super has personas. Ang. in. d. l. ij. § fi iudex. dicens hoc esse subtile. & idẽ sentit ibi Bart. & But. in. d. c. P. & . G. xv. col. ver. requiritur tertiò. quos extollit Nico. milus in reperto. in ver. iudex. §. cxxvij. Iudex delegatus &c. & dicit Bald. hîc satis esse quòd iudex sciat principale, licet ignoret accessoria. per

29 d. l. ij. ¶ † Secundus casus est in beneficialibus. Nã in ipsis quis dicitur habere nedum iurisditionẽ, sed exercitiũ antè quã sciat. vnde sufficit q opi. habentis iudicare in beneficialibus, concordet cum veritate: licet ignoret se iudicem. vt not. Nico. milus vbi. ẽ. alleg. Rot. quã non reperi. tamen ad idem vide Egi. belle. deci. ccclix. condẽnatus per procuratorem. Et vide Rot. de prębẽ. deci. xxxv. in antiquis. quę dicit q valet prouisio executoris de beneficio verè vacante, licet ignoret vacationem: quia certus est de potestate: licet non de euentu. Ad hoc tamen de executore vide Rot. de consens. prębẽ. xxij. an acceptatio. &. xxvj. sciendum. in antiquis. ¶ Tertius casus est quando aliquo modo constaret de iurisditione propter probabile dubiũ Bal. in. d. l. falsus. viij. col. Lud. in. l. sed si de sua. ff. de acquihere. & ad hoc vide semper gl. Io. mo. quam sępe allegaui pro solitaria in extraua. Bonifacij. viij. rem nõ nouam. in gl. mag. post medium. vbi disputando firmat q si Papa deponit Episcopum in quo verè subest causa depositionis, sed est papæ ignota depositio, non valet. que oĩa no. vt nouia in isto passu. & ad materiam vide Egi. belle. conclusiõe lx. inci. processus. vbi dicit q processus factus per officialem Archiepiscopi, tanquã officialẽ legati, qui non potest procedere iure ordinario: sed bene iure legationis, nõ valet: nisi probetur officialẽ habere aliquã ex qualitatibus. c. statutũ. in prin. de rescri. in. vj. & subdit q in dubio presumitur ei comissa tota iurisditio. ad quod vide eundem de ci. lxxj. Archiepiscopus.

30 ¶ † *V. CONCLVSIO* incidens. Si iudex errat in sensu legis, vel priuilegij, vel indulgentiæ, vel huiusmodi, tenet actus. Inn. hîc & pulchrè gustat Abb. inferens q sntia malè fundata super aliqua lege, potest sustentari ex alia lege melius faciente. Ad quod vide quę dixi in. c. j. ver. limita. ij. de re iudic. & adde Lud. in singu. xlviij. & Maria. in. c. illa. in fi. de accu. vbi sequuntur Inno. hîc. dicentes q si iudex dicit, condemno te per talem legem, quę verè non facit ad sententiam. sntia tenet. vide Bal. in. l. ab eo. iij. col. C. quo & quando iud. vbi dicit q errans in subtilitatibus in ris non peccat. alleg. Inn. in. c. per tuas. lo. ij. ad fin. de simo. qui dicit non est peccatum malè intelligere canones. Et sequitur etiam Abb. in. c. capellanus. iij. colũ. de fer. & hîc. quod firma ex his que dixi in. d. c. j. vij. limitationẽ tit. ꝓxi. sustinendo sententiam latam cõtra ius obscurũ. & intellige quãdo est probabilis error: sed si esset supinus, tũc æquipararetur supinæ ignorantię iuris. & vbi illa non excusat, non excusaret iste rudis intellectus. licet prædicti absolutè loquantur.

31 ¶ † *VI. CONCLVSIO.* Habens iurisditionem ordinariam & delegatam, si procedit simpliciter, videtur procedere principaliter ex delegata. Ab. hîc post But. per l. iij. ff. de mili. test. vbi miles testãdo videtur in dubio elegisse viã efficaciorẽ. & procedit hoc absq; dubio: quando in sntia est clausula omni meliori modo &c. quæ consueuit apponi secundũ Imo. hîc. Adde Io. an. in. c. si postquàm super verbo ordinariã. de elec. in. vj. vbi tenet hanc cõclusionem per. d. l. iij. & sequitur ibi Domi. in prin. in. ij. col. addens no. hîc. Bene facit quod not. Io. an. in. c. fi. post prin. ibi. Itẽ quãdo concurrunt j. tit. proxi. dicens q si cõcurrũt ordinarius & delegatus papę in iudicãdo simul, & ferant sntias ordinarias, non seruabitur ille tex. in ea parte in qua loquitur de ordinario: sed in parte in qua loquitur de delegatis. & recurretur ad papã. & sic in eadem mixtura prę dominat potestas delegata. & sequitur ibi But. & plenius Abb. v. col. ver. ij. dubitat. & Pe. de anch. consi. mihi. ccxj. scripsit papa. j. col. & Bal. in. d. c. fi. j. col. addẽs q quãdo iudices sunt coniuncti, semper considerandus est ille qui in dignitate prędicellit. vt notãter traditur in. l. prędicipimus. C. de app. & facit. l. si cõem. ff. quẽad. ser. amit. & hoc habet locum in ordinario & delegato adiuncti is. Si aũt iudices habent ordinariam & delegatã. dicit ipse q nisi aliud appareat ex actis, præsumitur elegisse ordinariã. alleg. not. hîc & tex. in. d. l. iij. quæ allegationes probant cõtrarium. per prędicta. Dixit etiã Bal. in. d. l. iij. q quãdo id quod fit ex duplici ptãte non valet ex vna, valet ex alia. alle. Inn. hîc. Dixit etiã Lud. cõsi. cccxx. in fi. q si iudex facit actum quẽ non põt facere vt iudex: sed bñ vt priuatus, in dubio presumitur gessisse vt priuatus. per tex. in. l. j. §. Offidius. cum l. seq. & sequẽti. ff. ne quis eũ qui in ius voca. est vi eximat. Ad hęc quod not. Egi. deci. ccccxxiij. si monachus. vbi dicit q si monachus habẽs administrationẽ noĩat se talẽ, & agit actione que nõ põt cõpetere nisi administrationẽ habenti, cẽsetur ex illo noĩe agere: licet nõ exprimat. alf. Inn. hîc facerẽt not. per gl. & oẽs in. l. j. §. nũtiatio. in ver. alieno ff. de ope. no. nũ. ¶ Ad hoc etiã quod no. Spe. de lega. §. sequitur. ver. quid si Episcopus. quem sequitur Bal. in. c. ex parte. ij. post prin. de offi. dele. vbi dixit q si Episcopus est etiã comes, & causam ad eũ spectantẽ committit, dicendo ego Episcopus, valet cõmissio in specie, tanquã facta rõne comitatus. alle. d. l. iij. ff. de mili. test. & alia. Inducunt ista

32 ad. q. An † si arbiter & arbitrator simpliter pronũtiat, videatur pronũtiare ex vna ptãte, vel vtraq;. & communiter dicitur q si nõ exprimit, debent inspici acta. & in dubio. vel quãdo dixit q procedebat ex vtraq;. ¶ Sunt duę opi. Vna Bal. in. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de le. j. quòd videtur procedere vt arbitrator. quia hoc est equius, vt possit peti reductio. Alia opi. q vt arbiter. quia sntia erit efficacior ꝓ l. si societatẽ. § arbitrorũ. ff. pro soc. Et faciẽs actũ, videtur facere validiori mõ. d. l. iij. Et hãc opi. sequitur Bal. in. l. si miles. qui destinauerat. ff. de test. mili. & sequi videt Alex. in. d. §. fi. sed primã sequutus est cõsulendo. vt dixi. ẽ. in fi. ij. conclusionis. & eã sequerer. cũ dicat Ang. in dispu. duo adinuicẽ. ad fi. eam seruari in practica. & videtur cõis: vt ẽ. dixi. Nec ob. d. l. iij. quia ꝓcedit quãdo eligẽdo aliã viam actus remaneret inualidus. sed interpretãdo q vt arbitrator, actus nõ est inualidus: licet sit expugnabilior. verum quia mitior est interpretatio: ideo illa capiẽda. c. pœnę. de pę. di. j. & quia fauorabile & equũ est posse peti reductionem, vt extirpetur oĩs iniquitas. Vñ prefertur equitas rigori. secundũ Ang. ibi. ¶ Hãc conclusionem amplia dupliciter, & limita dupliciter. Amplia primò etiam si iudex expressit ordinariã potestatẽ. Abb. hîc. quia sępe exprimitur causa demonstrãdi personã. vt per ipsum. Ex quo not. q expressio dignitatis non facit quòd actus videatur emanere ex ipsa. sed aliunde, prout subiecta materia inducit. Facit quod no. Bal. in. c. j. ad finem. ver. sed duo magni domini. de inuestitura in maritum facta. & in. c. quoniã Ab. in prin. de offi. deleg. Et Pet. de ancha. in. c. si gratioſę. de rescriptis. in. vj. & Barto. in. l. qui liberis. § hęc verba. ff. de vulga. & pupil. vbi habes quòd compromissum factum in regem sub nomine dignitatis, non transit in successo-

rem.quia videtur contemplata hominis fides,non dignitas:ſicut etiam quando Florentini dixerũt domino Ottoni prętori Florentiæ ꝙ inquireret cum fama.& ſine fama illa prerogatiua non tranſiuit ad ſucceſſorem.quia reſpiciebat hominem,non magiſtratum.Bal.in.c.ſi.vlt.col.de offi.deleg.Propterea dicitur ꝙ commiſſio facta ſub nomine dignitatis,non tranſit ad ſucceſſorem:quãdo conietur̃ ſuadent fuiſſe expreſſam dignitatem cauſa demonſtrationis.Abb.in.d.c.quoniam[a] Ab.v.colũ. & in.c.j.iij. colum.quòd metus cauſa.& in.c.dilecti.ij.co.de foro cõpe.& in.c.aduerſus.vij.colum.de immu.eccle.& in.c.mãdata.ij.col.de præſumptio.¶ Amplia ſecundò. nedum ſi habet delegatam & ordinariam,ſed etiam ſi habet ſolam delegatam alterantem ſeu reuocantem ordinariam. vt hîc per Abb.contra Fede.conſi.cxxx.factum tale eſt.quædam domus.in fi.inducit Abb.d.l.iij.Per quam dixit Ab. generaliter in propoſito in dicto.c.niſi eſſent.j.col.quòd actus geſtus ab habente duplicem poteſtatem ſemper prę ſumitur geſtus ab ea poteſtate ſecundùm quam actus tolerari poteſt.Sed obſcurum videtur quod ſtatim ſubdit hîc Abb.dicens ꝙ ſi ille cuius ordinaria eſt reuocata citat, & non exprimit in citatione poteſtatem quam habet, non tenetur citatus comparere.alleg.Inn.in.c.ij.de dila. Quia ſi præſupponimus ꝙ iſte citans erat aliàs ordinarius,tunc apparet ꝙ citatus eſt omnino ſubditus.& eſt certus ꝙ coram ſuo ordinario tenetur in dubio comparere. Vnde dicit Inn.in.d.c.ij.prope prin.ꝙ quando citans eſt aliàs ordinarius,licet habeat poteſtatem ſpecialem,ex qua intendit citare,non excuſatur citatus ſi non comparet. licet nihil exprimatur de illa ſpeciali poteſtate.Et ideo i caſu iſto nõ video practicam ſuper hoc dicto Abb.de non comparendo niſi quando iſte citatus non eſt aliàs ſubditus citãti ex poteſtate ordinaria.Sed hoc modo non loquitur Abb.& tunc clarum eſt citationem nõ arctare.vt latè poſui in.c, cùm ordinem.x.col.ver.ad allegãdum.de reſcriptis. ¶ Limita primò niſi acta aliud innuant. Abb.hîc per id quod in ſimili no.Bar.ſi.l.vnica.C.qui pro ſua iurif.& forte iſta fuit mens Fede.d.conſi.cxxx.Confirma per ea quæ latè dixi in.c.pe.ſ.tit.proxi.ornando gl.in.c.ſi confirmationem. de elec.in.vj.quæ dixit ꝙ in dubio mens iudicantis declaratur ex actis.Multa etiã poſui in.c.inter cęteras.ij.col.de re iudi.Et vide in terminis Domi.in.c.à iudicibus.§.quòd de arbitris.in fi.ij.q.vj.vbi pulchrè dicit ꝙ ſi ille qui eſt iudex & arbiter pronuntiat,non exprimens qua authoritate vtatur,ſi ex pronuntiatione ipſa hoc elici poteſt,illi ſtãdum eſt.Vnde ſi pronuntiat aliquid quod ſit ſecundùm ius,præſumitur pronuntiaſſe vt iudex. ſi illud eſt contra ius,videtur pronuntiaſſe vt arbiter.per tex. quem extollit in.d.c.niſi eſſent.ſi autem non apparet hoc ex ſententia neꝙ aliter:tunc præſumitur pronuntiare vt iudex,nonvt arbiter.Ita dicit eſſe gl.ſi. in.d.§. quod de arbitris.& in.l. epiſcopale.C.de epiſ.audi.& ſentit Thomas in loco allegato.ſ.in.iij.concluſione.ſubdit Do. ꝙ ſi tamen iudex ordinarius vel delegatus non habet iuriſditionem ſupra litigantes:tunc ſi partes ad ipſum accedunt, videntur in dubio accedere tanquàm ad arbitrum,non tanquàm ad iudicem.alleg.Inn.& Hoſti.in.c.innotuit.de arbi. & not.iſta tria verba.de quibus etiam per Doctores in dictis locis. & inquantum in hac limitatione dicit Abb. ꝙ ſi ex actis apparet iudicem proceſſiſſe ex poteſtate ordinaria quæ eſt per reſcriptum reuocata,non valet proceſſus. Non dicas ꝙ imò deberet præſumi ꝙ tunc partes tacitè prorogaſſent ordinariam.vt in ſimili ſtatim ſubdit Abb.in alia quæſtione.Quia ibi præſumitur prorogatio in iuriſditione ordinaria non reuocata per reſcriptum omiſſo reſcripto. Sed in caſu iſto cùm ſit reuocata ordinaria à reſcripto valido,non præſumitur partes operari duos effectus ſcilicet renuntiare reſcripto valido, & prorogare. vnde quandiu reſcriptum ſtat in ſuis viribus non abolitis expreſſè per partes.non eſt poſſibile prorogare iuriſditionẽ quæ per reſcriptum eſt reuocata quò ad illam cauſam. ¶ Limita ſecundò.dummodo iudex habeat(vt dixi)ordinariam & delegatam pariter.Si enim haberet vnam tantum ex iſtis,videretur in dubio ſecundùm illam procedere.vnde ex mente Doctorum hîc.& in.c.licet.de offi.ord. Diſtingue clarius cæteris tres caſus. ¶ Primus eſt quãdo reſcriptum principis non committit ordinario ſpecialiter aliquam cauſam.ſed generaliter ſcribit,excitando ipſum ſuper concernentibus exercitium cauſarum. & tunc non confertur aliqua iuriſditio delegata.nec aliquid coaceruatur ordinariæ.ſed eſt ſimplex & mera excitatio ſtimulatiua.in qua nõ habet locum neꝙ prima, neꝙ ſecũda neꝙ tertia concluſio.de quibus.ſ.nec iſta ſexta. Vnde nõ poteſt eligere delegatam,quam per hoc non habet:nec appellatur ad ſcribentem.Ita eſt propriè caſus in.d.c.licet.in verbo.corrigat quæ videritcorrigenda.vbi ſecundùm Inno.hîc Epiſcopus non habebat niſi ordinariam in inquiſitione pro qua erat ibi ſcriptum generaliter ſuper omnibus criminibus omnium clericorum.Et ſicut dicit Bart. in.l.& quia.j.col.ibi declaro.ff.de iuriſdi.om.iudi.eſt potius quędam iuſſio quàm delegatio.¶ Secundus caſus eſt. quando ſpecialiter committitur ordinario vna cauſa excitando poteſtatem ordinariam.non tamen aliquid de nouo addendo,vel detrahendo.& tunc ordinarius habet ordinariam & delegatam.& eſt vnica iuriſditio dupliciter qualificata.in qua propter mixturam authoritatis delegãtis regulatur vt delegata,ſi procedat ſimpliciter.Sed ſi eligeret ordinariam,non regularetur vt delegata.& iſto modo procedit dictum Inn.hîc.& dictæ tres concluſiones,& iſta.¶ Tertius caſus eſt. quando committitur cauſa que ſpectabat ad ordinarium.ſed poteſtas ſua alteratur per aliquem ex illis modis quos dixi in.d.c.licet. & tunc non inſpicitur vllo modo ordinaria. Niſi fortè iuuando delegatam.vt dixit hîc Butri.iuxta.c. cùm contingat. de offic. deleg.Et idem quando committitur de nouo cauſa nõ ſpectans aliquo modo ad ordinarium.& hoc eſt indubitatũ. Et per hæc poteris practicare dicta Inn.hîc clarius declarata quàm per alios.¶ Et quia multipliciter probaui in.d.c. licet.ꝙ quando princeps committit aliquid ordinario alterando poteſtatem ordinariam.Tunc illa commiſſio facit eum delegatum.Adde ꝙ in contrarium videtur facere tex.in.c.cum aliquibus.de reſcri.in.vj. vbi fiebat commiſſio ordinario in actu quem ex ſe expedire non poterat videlicet in receptione prohibita à ſtatuto confirmato. Et tamen dicit ibi tex.ꝙ ſi in commiſſione non eſt verbũ. Authoritate noſtra:dicetur illa receptio fieri authoritate ordinaria.ergo commiſſio alterans iuriſditionem ordinariam non inducit delegatam. Vnde per illum tex.dicit dominus meus de Aretio.in.l.j.§.ſi quis ſimpliciter in. iij. col.ff.de verb.obli.ꝙ ſemper dubitauit de hoc.& ꝙ eſt cogitandum.quia ille tex.fortiſſimè vrget & tamen non eſt tutum recedere à cõmuni ſententia ſecũdùm eum.ſed tu dic cum Pſalmiſta.Illi trepidauerunt timore vbi non erat timor.Nam ille tex.nihil obſtat.quia Papa non dat ibi cõmiſſionẽ vt aliquid fiat.& ſicnõ emanat ab ipſo ibi iuriſditio,neꝙ modus exercendæ iuriſditionis.ſed ſolũ diſpenſatiué ſcribit remouendo obſtaculũ ſtatuti,vel iuramẽti.& ſcribit ꝙ eo non obſtante habeant canonici facultatem recipiendi Titium ſi volunt. Vnde remoto ex illis literis obſtaculo ſtatuti,vel iuramenti,ipſa ordinaria poteſtas per ſe operatur.vt pote ex illis literis ſoluta ab illo velamine impeditiuo.vbi autem ſuperior committit id quod ordinarius per ſe non poteſt,tunc procedit cõis opin. Et ꝙ in caſu.d.c.cum aliquibus.Papa nihil committat: patet aperte ex ipſo tex.per quem dicit ibi gl.in ver.facultatẽ.quod per illas literas non dicitur eccleſia grauari. Credidit autem dominus meus non bene perlecto illo tex. ꝙ ibi eſſet perceptum de recipiendo,per quod daretur nouapoteſtas recipiendi.

a ¶ In.d. c. qſſi.Et ibidem ad hoc vide etiam Phil.& Bal.in.l.cùm proponas.C. de fidei cõ.lib.& in.l.j.C. de hęre.inſti.xxvj.col.Bar.ſi.l.more.ſi fi.ff.de iuriſd. om.iu.& in.l.tale §. pactum. circa mediũ.ff. de pac. do.in deci. cccxxxix. fuit determinatũ &cĩ not.

ſtas recipiendi.& in hoc fuit deceptus:quoniam ſolum remouetur obſtaculum: quo remoto iuriſditio ordinaria operatur propria virtute.

33 ¶ † *VII. CONCLVSIO.* Si habenti aliàs iuriſditionem fit delegatio inutiliter. & partes hoc ſcientes litigãt coram illo,non tamen tanquàm corã delegato,valet proceſſus factus omni meliori modo.quia videtur prorogata ordinaria:niſi acta innuant quòd iudex voluit procedere vt delegatus. Ioan.andr. Butr. Abb. & Imo. hîc. poſt Bar.& alios in.l.j.ff.qui pro ſua iuriſdi.ita intelligẽtes gl. ibi.Adde Bal.in.l.eum qui.in.v.q.ff.de iuriſ.om. iudi. vbi idem tenet.Et adde gl.in.l.j.C.de pedaneis iudi.quæ dicit ꝙ cauſa indelegabilis delegari non põt etiam de conſenſu partium.Quæ etiã approbanem pñt ſententiã nullã.& no.Inn.in.c.prudentiã.ij.col.de offi.deleg.& illa gl.eſt ſingularis ſecundũ Bal.ibi.& Car. hîc qui pulchrius cæteris in hoc inſiſtens,intelligit illud eſſe verũ in his quę non dependent à poteſtate partiũ,vt in hoc exemplo qñ fertur ſententia à non iudice.qua priuatorũ cõſenſus &c.c.ſi diligenti.de fo.compe.Secus ſi pendet à poteſtate partiũ:vt ſunt probationes.poſſunt eẽ conſentire vt ex probationibus nullis feratur ſnia.Rota.de teſti.v.in antiquis. & de offic.delega.viij.in nouis.Inn.& oẽs in.cum cauſam.de teſti.& ibi dixi ad ſi.cũ duabus fallentijs. ¶ Et eſt ratio:quia poſſet etiã pars confiteri.Non ob.dictũ Inn. in. c. grauis. de depoſito.vbi dicit ꝙ ſi calumnioſè fertur ſententia pro aliquo qui hoc ſciuit.etiam ſi iudice & parte conſentientibus obſtat exceptio doli.& ſic non tenet ſnia efficaciter. Nam loquitur quando is cõtra quẽ fertur ſentẽtia eſt perſona quæ amodò potuiſſet expreſſè approbare falſas allegationes.puta prælatus in cauſa eccleſię.& ſentit Inn.ibi dicendo illud eſſe verũ,quando pars nõ poſſet renuntiare malitię vt etiam ibi latè per Imo.antepe.co. Aliàs dictum Inn.non eſſet verũ ſecundũ Car. hîc. Subdit ſtatim Car.

34 hîc.† ꝙ etiã in his quæ non dependent à poteſtate partis licet pars non poſſit approbare ſententiã nullã, vt eſt dictum.verũ eſt hoc approbãdo tanquã ſententiã. Tamen aliàs approbatio valere põt in vim pacti.l.ij.C.cõiavtriuſ. iudi.Ideo ſi ſnia eſt lata per falſas allegationes etiã contra abſentẽ:& ſciente eo qui obtinuit,& ſic nulla.l. ſi prętor. §.Marcellus.ff.de iudi.tamen ſi victus approbabit ſententiam,nõ auditur agẽs de nullitate propter exceptionẽ pacti per.d.l.ij.licet in quæſtiõe facti aliter tenuerint. & male ſecundũ eum.quia ſicut quis non audiſ contra ſuã cõfeſſionem.c.per inquiſitionẽ.de elec.ita nec cõtra pactũ. Et idem in terminis tenet Bal.in.l.eũ qui. iij. q.ff. de iuriſdi. om.iudi.& adde Abb.in.c.ſignificaſti.pe.col.de fo. cõpe. in ver.quãdoq; ſententia.vbi idẽ tenet declarans dictã.l.ij. dũmodo approbeſ ſententia poſtquã eſt lata.aliàs ſolus acceſſus ad iudicem oĩno incõpetentẽ nõ habet hãc vim pacti.& illã.l.ij.ornaui nouis deciſionibus.in.d.c.ſignificaſti iiij.col.dicturus latius in.c.jj̃.ti.proxi.vbi Abb. idẽ tenet. Cætera ad hanc concluſionẽ vide per ſcribẽtes.in.d.l.j.C. qui pro ſua iuriſdi.

35 ¶ † *VIII. CONCLVSIO.* Superuenientia iuriſditionis in delegãte nõ validat delegationẽ antea ab eo factam. Iac.Butr.& Bar.in.d.l.j.Io.an.& oẽs hîc per.l.ſi ã Titio.ff. de rei ven.& per no.p Inn.& Spec.in locis per Abb. allegatis.Limita vt habeat locũ. quãdo iuriſditio delegantis nõ erat radicata ante dictã ſuperuenientiã.tũc eĩ iuriſditio delegati caruit oĩ radice.ſed ſi iã erat radicata poteſtas delegãtis:puta quia erat electus,licet nondũ haberet exercitiũ:tũc delegatio ab ipſo facta videtur cõfirmari per ſuperueniẽtiã ĩtegręptãtis ſecundũ Io.an.& alios hîc. per.l. obſeruare.in fi.ff.de offi.procõ.& ita Bal.in.d.l.j. Licet exẽplũ de electo nõ procedat in dignitatib⁹ eccleſiaſticis. Abhîc in fi.per.c.auaritię.de electiõe.in.vj. ¶ Intellige hanc limitationẽ quò ad confirmandã delegationẽ.ſed nõ quò ad validitatẽ proceſſus.vt hîc per Abb.Pro quo vide etiã Bal.pulchrè.in.l.eũ q.iiij.q.ff.de iuriſd.om.iud.vbi dicit ꝙ ſi Titius cœpit cognoſcere de quadam cauſa,& tempore quo cœpit nõdum receperat literas delegationis,licet pẽdente proceſſu recipiat eas,per hoc nõ iuſtificatur proceſſus.alĩ.gl.in.l.inſtar.C.de iure fiſci.li.x.& Inn.in.d.c.prudẽtiam. Ampliat hoc etiã ſi habebat à principio iuriſditionẽ ſed literę nõ erant præſentatę.quia licet data præceſſerit proceſſum:tamẽ præſentatio ſequẽs nõ validat ꝓceſſum. latè Inno.& Hoſti.in.c.ex cõqueſtione.de reſti.ſpo.& Archi.& Io.an.ĩ.c.j.de procu.in.vj. Vnde ſis cautus. ꝙ facias ſemper apparere in actis qualiter reſcriptum fuit præſentatũ.& ad hunc effectũ fecit Spe.titulũ de reſcripti preſentatione.ſecundũ eũ.Pro quo poſſetis addere multa diſcurrendo quę poſui in.d.c.eccleſia.xiij.colũ.ver.x. ad hoc.de conſti.& in.c.cęterũ.xiiij.col.ver.valet proceſſus.& in.c. eã te.pe.col.ver.fallit quartò.& in.c.ſciſcitatus.pe. char. ver.limita hãc partẽ.de reſcri.In quibus locis ad diuerſos effectus cõprobaui ꝙ iuriſditio nõ cõpetit ante præſentationem[a] reſcripti,etiam ſi data præcedit proceſſum.imò etiã ſi iudex ſciat cauſam eſſe ſibi cõmiſſam. De quo etiã per Aretinum.conſi.xxxiij.verſi.& primò præmitte.An aũt ſicut iuriſditio nõ confert ante præſentationẽ:ita nec etiã auferaẽ eſt dubiũ maximũ.ſuper quo inſtiti opportunè.in.d.c.cęterũ.xv.col.ver.vt dicta regula.cũ tribꝰ chartis ibi ſequentibꝰ.& propter hęc iã ſatis vulgata nõ inſiſto aliter ſuper hac.viij.concluſione.Sed capio quod ex ea eliciit hîc Ab.nõ tã ptinẽter quã vtiliter:& fiet alia cõcluſio.

36 ¶ † *IX. ET VLTIMA* cõcluſio incidens.& quę eſt de apicibus iuris canonici. Valet collatio beneficij facta ꝑ ordinariũ intra mẽſem datũ expectantibꝰ, ſi expectãs nõ acceptauit.& valet collatio facta per ordinariũ de beneficio tanquã deuoluto.licet deuolutio ſequaẽ poſt collationem.Abb.hîc ſubtiliter dicẽs hęc alibi non eſſe diſcuſſa. Ratio primi dicti .eſt remotio obſtaculi nihil nouę poteſtatis cõferens.ſed ſolũ ordinariã ab impedito liberãs.Ratio ſecũdi eſt.quia teneẽ ordinarius illi eluſo.vnde ſecus ſi eum non eluſiſſet.niſi tacitè collationẽ approbet poſt deuolutionẽ.Addatis Rotã de conceſ. prębен. deci. xvij.in antiquis.vbi dicit ꝙ ſi primus in data nunquã acceptauit prouiſio facta ſecũdo intra mẽſem valet. Et idẽ de collatione epi Ad idẽ quod notat Abb.in diſputatione Augerio.xxvj.col.vbi concludit ꝙ collatio epi facta nõ reuocato patrono remanet valida,ſi patronus intra tẽpus nullũ preſentat.& cõcordat Rota de iurepatro. ix.in antiquis. Dixi in quadã qſtione mea de iure patronatus.ver.limitatur.x.Ad idem vide Pe.de anch.in.c.ſtatutũ.ad fi.de præben.in.vj.vbi reſpondet ad illud quod dicit de viribus decreti appoſiti in literis.Quod eſt verũ ꝙ decretũ appoſitũ in cõſtitutione facit ꝙ partes nõ pñt illi renũtiare.c. dilecto.cũ gl.de prębẽ.Dixi in pleriſq; locis reducis in tabula mea ſuper titulo de conſti.in verbo decretũ.Sed ſecus dicit in decreto appoſito in reſcripto cõceſſo prĩcipaliter ĩ fauorẽ alicui⁹.Vnde in propoſito vr̃ expectãs renũtiarevi ribus decreti ſecundũ eũ.Et iſtud dictũ eſt nouũ ad ea q̃ poſui in.c.cũ dilecta.xxiij.col.ver.ſed quicquid ſit. de reſcri.Et per ibi dicta:fortè nõ eſt diferẽtia inter decretũ cõſtitutionis & literarũ.p id quod no.Do.poſt Archi. in.c. cũ de bñficio.ij.col.ver.ſed pone Papa.de prębẽ.in.vj.& Bal.allegando Archi.ibi in.l.ſi ſolennibus.in fi.C. de ſi.in ſtru.& dixi in.d.c.cęterũ.pe.char.ver.obſtat huic limitationi.Adde etiã Rotã de renũ.xiiij.ĩ antiqs. vbi dicit ꝙ licet clericus patronus nõ poſſit accumulare in preſentãdo c.cũ aũt.de iurepatro.Tamẽ ſecũda p̃ſentatio facta ab eo defacto recõualeſcit ẽt eo inuito,ſi primus ab eo p̃ſentat⁹ cędit.& adde ꝙ ad hãc partẽ facit noua regŀa cancellariæ moderni papę do.Inn.viij.q̃ eſt pe.in regulis expectatiua rũ.determinãs ꝙ ſi min⁹ prerogatiuati acceptãt ante magis ꝓrogatiuatos:& poſtea magis ꝓrogatiuati nõ proſequãtur:vel non publicent acceptationes ſuas,tenent illorum

a ¶ Preſentationẽ. Vide Bal.de hoc in.l. falſus. C. de fur.in.ix.col.& in.l.nec quicquã.§. vbi decretum.ff. de of.pro cõſu.& Ie.& adde Ange. & Pet.de ſu.in.l. cũ furioſus. ff. de iudi.& Bald. in marg.ver. declaratus.verſi.viii.& verſic.ix.& d.de Ro.in decĩ.cccIvij, circa.iij. dubium.

acceptationes:nec dicuntur vacare bñficia ex persona illo rum nó prosequẽtium acceptationes.& per hãc regulã est sopita longa q̃stio doctorum in clemen.j.de concess.p̃ben. & Oldr.consi.cxxxvj.quòd ex productis.& Io.an.in Spec. in rub.de concess.p̃ben.cũ concor.¶ In contrarium respe ctu primi dicti Abb.hîc ꝙ dicta collatio facta intra mensem nó valeat.est longum cõsilium Card.cxvj.A.&.B.cle rici.& intitulatur collegio paduano vbi nouẽ plenis ratio nibus istud probatur.Ex quibus etiam destrui potest secũ dùm dictum Abb.hîc maximè quia collatio est actus legi timus,qui nõ potest esse in pendenti.neq; vagari in incer to.c.ij.de elect.in.vj.iuncta glo.vetsi.incerta.vbi etiã dicit Archi.post Io.mo.ꝙ ecclesia cũ sit sine macula,non pa titur diu vota sua eludi.Sed si intra mensem fiat collatio, incertũ est an valeat,cũ pendeat ex futuro euẽtu.ergo nul la.Prætereà vbi potestas per prius competit vni quã alte ri,ita ꝙ incertũ casum de vno deuoluitur ad reliquũ.Ad hoc vt secundus possit vti ptãte.oportet quòd tunc ei cõ stet actũ deuolutionis extare.c.fscisitatus.in ver.cõstite rit.de rescript.&.c.si cõtra vnũ.de off.deleg.ĩ.vj.Sed ptãs disponẽdi de bñficio vacãte nõ pertinet ad aliũ donec ex pectans deliberet.ergo collatio interim facta est nulla:quã uis posteà deliberet.Facit ad hanc rationem dictũ Bar.in l.multũ.ff.de cõdi.& demõ.cùm cõcor.allegatis.ĩ.in.iiij. limitatione quartæ conclusionis.Ad idẽ fortiter decisio omniũ in.c.iij.de prebẽ.in.vj.vbi dicitur nullã esse collationem ep̃i factã intra mẽsem.de quo ibi etiã si posteà deuoluatur.cũ Papa nõ conferat.Plus dicit ibi Io.an.ꝙ si aliquis impetrauit cũ clausula decreti.licet non vtatur:tñ si ante quàm appareat de non vsu,ordinarius contulit,collatio nõ tenet.quod dictum expressissimè decidit pro hac parte scdm Cardi.Et tu pondera ꝙ in casu dicti.c.statutũ. non cõsideratur vtrum ordinarius remaneat obligatus ꝓ uidere illi à se delusо.Et an videatur tacitè validari collatio post deuolutionem.Sed indistinctè loquuntur prædicti.quòd est etiã contra Ab.hîc in secundo dicto.vltra sta tim dicenda.Inducit etiam Car.text cum gloss.in.c.si tibi. de præben.in.vj.vbi intra terminum datum ad acceptandum beneficium adhuc dicitur vacare.tamen si alteri cõ feratur,non tenet collatio etiam illo posteà non acceptan te.Et dicit ibi gl.quòd nõ potest conferri sub conditione, si ille non acceptabit.Tandem dicit Cardin.[a] esse casum expressissimum in cle.vnica.de concess.præben.Nam cum ibi præmisserit text.quòd gratia conditionalis habens de cretum nõ operatur nisi conditione purificata.subdit se cus:quando in gratia appositus est mensis:quia tũc quò ad impediendũ collationẽ ordinarij gratia habet effectũ.etiã ante purificatam conditionem.nam surgit hoc ex vi de creti.ꝙ de sui natura suspendit in euentum verificatæ cõ ditionis.dixi in.d.c.cæterum.xxj.col.ver.collationis gra tia.Sed surgit ex speciali & noua dispositione illius.§.sec⁹. quæ fuit inducta ex ratione ibi posita in tex.videlicet vt mensis appositio aliquid operetur.nec est dicẽdum quòd loquitur quando primus posteà est vsus gratia.quia hoc est diuinare.& ibi gloss.j.in.d.§.secus.decidit in terminis: quòd licet primus non acceptet intra mensem,tamen col latio alteri interim facta non tenet.tanquàm facta con gruo tempore.& ibi clarius Paul.Pro hoc etiam:quia se queretur absurdum si teneret collatio quòd si primus ac ceptaret intra mensem,reuocaretur collatio iam facta.& sic ad tempus etiam exiguissimum habuisset alius benefi cium.cum tamen beneficium ecclesiasticum nõ possit cõ ferri ad tempus.c.præcepta.lv.di.gloss.fin.in.c.veniẽs.de fil.præsby.& gloss.in.c.si gratiosè.de rescript.in.vj.Hanc partem firmat etiam Card.in.d.§.secus.iiij.col.remittens ad dictum consi.& ibi etiam Pet.de anchara.amplissimè disputando in. xxix.col.cum.xij.seq. referens Gasparem. cal.idem obtinuisse disputando.& demum dicit non pos se responderi ad illum text.vbi spatium illius mensis ligat

a ¶ Car.quem vide ad hoc in .d. cle. vnica.ĩ.§.j. in.iiij. a co.q.vij.

manus cuiuscunq; alterius vt conferre non possit.Ad idẽ vide Rotam de prẽben.xxvj.in antiquis.& de concess.prẽ ben.xviij.&.xxxiiij.in eisdem.&de prẽben.xxiij.in anti qs. & Oldr.consil.ccciiij.infrascriptæ allegationes.iiij. colũ. ver.illud etiam mirabiliter.licet in consilio ibi sequenti quod incipit:licet allegationes.aliud dicatur. Cum istis etiam concor.Old.consi.cccvj.quamuis pater respondet. & consi.seq.incipi.quòd quando dies.vide Egi.dici.cccc lxviij.si primus.vbi dicit quòd licet collatio ordinarij facta intra mensem valeat,si expectans omnino silet.tamen secus vbi expectans acceptauit intra mensem:quia etiam si post mẽsem:purificat gratiam, & faciat sibi prouideri, non valet quod est actum ab ordinario intra mensem. & ibi etiam remittit se Egi.ad quẽdam loca.vbi dicit se plenè dixisse de hac materia.¶ Quid autem si Episcopus habet alternatiuã cũ clausula decreti.ꝙ possit cõferre in sex mensibus ãni,& vnus expectans acceptet intra mẽsem,& Eps negligat:dic ꝙ acceptatio expectantis non valet.pro pter clausulã decreti.q̃ est in alternatiua.& per rationes.ŝ. allegatas.imò durat ius alternatiuæ quò ad illud bñficium vsq; ad sex menses.de quibus in.c.ij.de concess.prẽben.& eis elapsis non põt illa negligentia Ep̃i trahi retro ad vali ditatem acceptationis factæ per expectantem nulliter.ꝓ pter regu.nõ firmatur.libr.vj.ita conclusum fuit pridie in Rota de causa Ep̃i Vulterani.licet ego dubitauerim.quia decretum alternatiuè non videbatur afficere beneficia cũ reuerentia Papæ,sicut decretũ expectãtis.sed non fui ex auditus,& acquieui.¶ Scias tamen quòd licet non valeat collatio ordinarij,etiam si expectans non acceptet:valet tamen collatio Papæ facta vt de reseruato. Rot.de præb. xxiij.in antiquioribus.& eo.titu.xxvj.in antiquis.& loqui tur de reseruatione facta tũc in ipsa vacatione.Nã si loq̃ remur de reseruato anteà,res est indubitata:quia gratiæ expectatiuæ non comprehendunt reseruata,vt in regula cancellariæ.ciij.Item statuit & ordinauit.& per Lud.cõ sil.cclx.In proposito casu.in prin.Et q̃ dicta sunt de colla tione facta ab ordinario intra dictũ mensem.habent etiã locum secundùm prędictos in collatione facta per execu torem secundi impetrantis intra mensem datum primo, licet primus non acceptauerit:vt per Card.in.d.consil.& dicit Pe.de anch.in.d.cle.j.quòd multi solennes doc.sub scripserunt se illi consilio.& ita iuducatum fuit in ecclesia Ferrariensi.¶ † Multa ex prædictis obstãt etiam secundò dicto Abb.hîc.de quo.ŝ.in hac conclusione.& in specie obstat etiam Rota de iur.pa.ix.ad fi.in antiquis.vbi in fi. subditur quòd si Episcopus confert beneficium patrona le vt deuolutum,cum non sit,non tenet collatio:etiam si posteà deuoluatur.¶ Considera etiam.quia facilius debe ret valere collatio cuius robur impediebatur à quodam obstaculo nunc amoto,quàm illa quæ nedum habebat obstaculum,sed impotentiã conferendi.vt hîc per Abb. & tamen non validatur illa quam simplex.obstaculũ im pediebat.vt patet per iam dicta.ergo multò minus valida bitur illa quæ non tenuit.Nec per hoc recedo ab eo quod est dictum de collatione valida facta per episcopum in tra tempus datum à iure patronis:quia negligentia patro norum non dicitur tollere obstaculum aliquod:nec de no uo validare collationem,quoniam erat valida.sed recla mãte patrono fuisset inualida,non propter se sed propter reclamationẽ.vt per Car.in cle.j.xv.col.v er.quib⁹ attẽtis habeo cõnem pro difficillima.de sup.neg.p̃la.& per Abb. plenè in.d.disputatione Augerio.& ideo lapso tẽpore ad p̃tandum nõ dicitur validari de nouo,sed remanere va lida:& amplius ex illo capite nõ expugnabilis.In primo au tem casu de quo per Abb.hîc collatio non erat valida,ꝓ pter obstaculum.In secundo non erat valida,propter im potentiam conferendi.& vtroq; casu tenerem per prædi cta contra Abb.Nec illa elusio est sufficiẽs ad faciẽdum ꝙ tacitus cõsensus Ep̃i habeat vim nouę collationis:quia vt vidisti.ŝ.

37

vidisti.ŝ.collatio debet esse pura.& non pendere à futuro euẽtu.qd esset sequẽdo Abb.¶ Præterea videtur mirũ dicere ꝙ in talibus titulus nullus ex cã noua cõualidaret sine aliqua collatione noua.qa secũdũ Domi.in.d.c.iij.de prẽben.in.vj.in bñficialibus nõ trahitur aliqd ad diẽ p̃sentẽ per fictionẽ:sed attẽditur principiũ.c.si eo tpe.de rescrip. in.vj.gl.& omnes in.c.dudũ.lo.j.de elec.dixi in.c.eam te. in vltima charta.versi.tp̃s datæ.de rescri.Benefacit quod not.Rota de rer.permu.j.in nouis.& Abb.in.c.cũ venera bilis.viij.col.ŝ.tit.proxi.& quod ibi dixi.vbi habes ꝙ si p̃ mutatio nõ tenuit,est opus ꝙ p̃mutãtibus restituant bẽ neficia ex nouo titulo:quia primus titulus suppressus non reuiuiscit.Nec est verũ dictum Bar.de contractu banni ti allegatũ hîc per Abb.qa impugnat latè per Lud.in rep. l.j.xij.col.C.de hære instit.propter verbum non potest.de quo in statuto.iuncta glo.in regula.j.lib.vj.& tex.in regu la nõ firmatur.eo.tit.& lib.& super istis sufficiet ista dilata bilis breuitas. quam(vt puto)alibi reductã non inuenies.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Patrimonium Romanæ ecclesiæ, quas prouincias seu terras contineat.*
2 *Dominus districtus, non est dominus bonorum intra limites existentium.*
3 *Actus factus contra iuramentum, quando valeat vel non. vide remissiuè.*
4 *Fides quando præsumatur bona vel mala.*
5 *Bona fides, vel mala fides, qualiter probatur?*
6 *Mala fides defuncti, an impediat præscriptionem hæredis volẽtis eam de nouo inchoare?*
7 *Mala fides tradentis nocet in præscriptione.x.vel.xx.annorũ.*
Præscriptio quæ habet contra se ius commune requirit titulũ. vt habetur in.c.i.de præscrip.lib.vi. Quod.c. ampliat duobus modis. & postea restrinxit nouem modis. vt hîc per ordinem. vsque ad nu.12. inclusiuè.
12 *Testes producti ad probandum memoriam non extare, qualiter impugnantur?*
13 *Bona patrimonialia clericorum, an æquiparantur quo ad priui legia bonis ecclesiarum?*

¶ CAP. XVII.

1 SI diligenti. Qui alieno nõie possidet non p̃scribit. nec etiã is qui proprio:nisi habeat bonã fidem & iustũ titulũ.¶ † Ad illud de patrimonio romanæ ecclesię.per id qd dicitur hîc de Sardinia.adde ꝙ Roma cũ territorio,& ducatu,& attinẽtijs maritimis,& montanis, est de patrimonio Romanæ eccle.c.tibi domìno.&.c.ego Lud.lxiij. di. & Ferraria,& marchia.gl.in authẽ.vt ecclesia Romana gaudeat priuilegio centũ an.& Bononia & Romãdiola.Spe.de rescri.prę sentatione.§.j.ver.Itẽ qd est obtẽtũ.& Sicilia.Abb.hîc. & in.c. veritatis.in prin.per illũ tex.de iureiu.¶ Cõsidera.qa idem videt de tota Italia.& p̃tinẽtijs occidẽtalib⁹.p.c. Cõstantinus.xcvj.di.Sed cõtrariũ innuit.d.c.tibi dño.Dũ di cit Imperator cui Italiã cõmisero faciã ꝙ erit adiutor bea ti Petri.Præterea donatio Cõstãtini exprimit aliqua loca in Italia.Ideo dici posset ꝙ fortè syluester non acceptauit donationẽ ita amplè,put Constãtinus donauit[a]. Hinc est a ꝙ licet dixerit de partib⁹ occidentalibus:tñ Imperator te nebat eas.aliter ista iura concordari nõ possent. secũdùm Imo hîc.& per istũ tex.dicit hîc Bal.ꝙ sicut ciuitas Eugu bina est de immediata iurisditione ecclesiæ & totus ducatus:ita etiã q̃libet eius castra: & villæ:qa cuius est caput, eius sunt mẽbra.alle.etiã no.in authẽ.q.mod.na.effi.sui.§. si q̃s igitur. Vide q̃ dixi in.c.solitę.in fi.de maio.& obe. Et inuenies vnde sit aucta potestas ecclesiæ in tẽporalibus.de quo latè per Piũ Papã in suo dialogo.folio.xxj. Reliqua loca subiecta ecclesię enumerant in processu q annuatim fit Romæ in cęna domini.vt in cõstitutiõe Martini quin ti.Excõicamus.posita per Archiep̃m in tractatu de censu ris.clxxvj.& cõtra terras ecclesiæ.quę paulatim adeo erigunt se ad talem libertatẽ ꝙ ecclesia est eis superior tantũ 2 nomine.Dixi in.c.cũ olim.in fi͡j.eo.& de his aliàs.¶ † Ad illud quod dicitur ꝙ dñs disstrictus non est dñs bonorum intra limites existẽtiũ.Abb.hîc adde gl.pe.in fi.i.l.Barba rius.ff.de offi.prẽto quę dicit ꝙ licet oĩa dicant esse prîci pis intelligitur quò ad protectionẽ.Facit gl.fi.in.c. ius mi litare.j.dist.Et ꝙ vasallus habeat vtile dñium, vt hîc per Abb.adde Ia.aluarotũ in.c.j.iij.col.de inuesti.de re ali.fac. vbi post multa idem firmat per.c.j.cum gl.de cõtro.inter vasallum & alium.& ibi etiã firmat Iac.quia ibi dicitur ꝙ vasallus habet legitimam personam standi in iudicio pro re feudali.non tamen præiudicat dño indirecto.vt ibi per eum.Signa limitationem Abb.hîc.ad iura dicentia confes sionem prẽlati nõ nocere ecclesię.vt non procedant in cõ fessione habente pro se existentiã iuris cõis.per istum tex. qué tamen alio modo intellexit Domi.in.c.de constanti nopolitana. ad fi.xxij.dist.sed non ita bene.reliquas fallen tias dicã in.c.fi.versus fi͡j.e.vbi Abb. plenius tangit in pe. col.licet aliàs dixerim hîc.¶ † Ad illud.devaliditate actus contra iuramentum cũ sit impertinens.ad hanc decretalẽ 3 pono solum vtiles remissiones.vide gl.in.c.fi.in ver.reuo catus.de procur.in.vj.Bar.in.l.cum precario.ff.de preca- a rio.Ange.in.l.& in perpetuũ.ff.de procu.& in.l.fi.chum. §.vsumfructum.ff.de solu.Lud.in.l.j.§.si stipulanti.xj.col. & in.l.stipulationes non diuiduntur.xlij. col.ff. de verb. ob.Abb.in.c.dilecto.iij.col.de prẽben.Pau.de cast.consi. liiij.glos.& Archi.in.c.vltima voluntas.xiij.q.ij.Alexã.in l.stipulatio hoc modo cõcepta.ij.col.ff.de verb.obl.And. sicu.in repe.rub.de reb.eccle.non alie.in.v.char.Bar.Bal. & Sali.in.l.duobus.§.Idem respondit.ff.pro socio. Bar.in l.si quis in prin.ff.de leg.iij.Iaco.but.& Bal.in aut.hoc in ter.C.de testa.Bal.in.l.j.ad fi.C.de sacrosan.eccle. Ang.in l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.& ibi omnino Catonem de pa pia in.iij.char.in repe.Abb.in dispũ.stante statuto.xxxj. col.Sali.super.j.rubrica.C.quasi.in fi.ibi.sed certè illa cle. Romani.de procur.viij.in antiquis.& de iureiuran.vj.in nouis.& plenè de iureiur.deci.j.in anquioribus.But.in re pe.c.cum.M.ferrariensis.ij.col.de consti. Abb.in.c. cùm ad monasterium.iij.colum.de statu mona. & in sermone habito per ipsum in concilio Basiliensi.inci. maximum opus,& humeris meis importabile.xxij.col.Lud.in.l.alia. §.eleganter.vij.colum.ff. solu.matri.Imo.in repe.c. cùm contingat.tij.&.xxxvij.char.de iureiur.aliquid dixi in.c.si diligenti.ix.fallentia.de fo.compe. Et diligentius in. c. ex parte decani.ix.col.ver.amplia.v.de rescrip.vbi tetigi in tellectum glo.in.d.c.fi.de procu.in.vj.de materia per Ale xan.in.l.duobus.§.fi.ff.de iureiuran.& per glo.ordinariam in.c.licet.in glo.fi.de iureiur.in.vj.Cuius intellectum dis cutit Imo.in.l.cum vir.pe.char.ff.de vsuca.& in.d.c. dile cto.x.colum.ver.sed contra istud vltimum.de præben.& in.c.cùm accessissent.in fin.de constitu.& Bal.in.d.l.duo bus.§.fin.& Iac.zocchus in.c.commissum,j.oppo.de spõ. & Ale.optimè consi.mihi.cccIxxx. vacante capella.dabit aliàs maior occasio ordinandi præmissa loca.cum quibus facilè fieret amplissima lectio.¶ Inquantum Abb. con cludit † quòd in incorporalibus in[b] dubio præsumi 4 tur bona fides. nisi appareat antiquior possessor.& tunc secunda possessio durata.xxx.annorum. purgat præsum ptionem malæ fidei. adde Innocen.in capitulo innotuit, post principium.de eo qui furtiuè ordi.suscep.Vbi etiam dixit quòd quasi possessio eligentium contra ius præsu mitur malæ fidei. Limitatur. nisi sit possessio longa. Imol.post Innocen.in.c.ij. vltima.olum.de restitu.in in teg.vbi etiam dixit post But.quòd lõga.patientia antiqui possessoris iustificat possessionẽ noui.& illa dicta Inno.in

¶ Donauit.ad quã materiã vide Bar. & Ale.in.j. cõstitutorũ.& Sali.plenè& no.in procę. C.in.v.col.&.do. Ale.in.l. legatus. ff.de of.præsi. & in.l.prohibere .§. planè.qd vi aut clam.& Lud.in.l. is qui hęres.ĩ prî. de acqui.hære.& Bal.in prælu.feu. xij.col.& Io.an.ĩ addi.ad Spec. in tit.de iurisd. om. iudi.§.j.in addi.vi disti duas opinio. versi.habeo con siderare Dyn.& Pau.de cast.in cõ sil.lxxxij.&p Car. plenè.in cle.roma ni.ver.porro.de iu reiur.

d.c.ij.reaſſumit etiã Archi.in.c.ſi virga.xxxiiij.q.ij.& dicit But.in.c.cùm eccleſia.x.col.de cau.poſ.& proprie.q in poſſeſsione contra ius exigitur titulus:aut longum tẽpus,[a] vt præſumatur bona fides,& dixit Butr.in.c.peruenit.xvj.col.de cenſi.quòd probato titulo præſumitur bona fides,[b] etiam cõtra antiquiorẽ poſſeſſorem.¶ Pro opinione communi.quòd etiam ſine titulo præſumatur bona fides,vbi nõ eſt antiquior poſſeſſor,nec ob.ius cõe.Addatis Dy.in regula,qui cõtra.lib.vj.Bar.in.l.ij.§.ſi à pupillo.in fi.ff.pro empto.& in.l.j.§.hoc interdicto.pe.co.ff.de iti.actu.q priua. Ange.in.l.eũ qui.§.publiciana.ff.de publicia.glo.& Are.in.§.ſi quis à nõ domino.inſti.de rer.diui. Are.in.§.ſed iſte.xj.col.inſti.de actio.cũ concor.ab eo allegatis.Pet.de anc.cõſi.mihi.cxxxiij.Viſa prædicta.Bartho.cepo.in tract.de ſerui.vrba.c.xx.in princip.Abb.in.c.grauis.ix.colum.de reſtitu.ſpo.Bart.in.l.quemadmodum.C. de agri.& cenſi.lib.xj.Old.conſi.ccxxiiij.Ad obiectus qui fiunt.iiij.colum.Alex.conſil.mihi.cccxl.Viſo.& diſcuſſo. iij.col.& conſi.cccliij.Viſo & oportunè.Vnde ſequitur q allegãs malam fidem contra iſtum,habet onus probandi. Contra cõem opi.quòd non præſumatur bona fides.vide Inn.& Bald.in.c.per tuas.de teſti.vbi dicunt quòd in dubio non præſumitur bonafides in præſcribente ſine titulo.Vnde dicit Inn.ibi.teſtes eſſe interrogandos de bona fide poſſidentis.Idem Imo.multum efficaciter in repetitione.c.fi.v.col.j.eo.per.l.fi.C.vnde vi.quia eoipſo quòd apparet rem eſſe alienã,& teneri à te ſine titulo,præſumeris in mala fide.Nec dicit illa.l.q finitis.xx.annis præſumatur retro pro bona fide:ſed dicit q poſſeſſor non moleſtatur;quia lex non curat malã fidem in præſcriptione longiſſima.vñ reprobat dictũ Bart.ibi exaltatum per Abb.hîc.

a ¶ Tps, Adde, d. Alex.de imo. i.l. ex diuerſo, de rei vendi.& Ang.i.l. pe.C. quibus nõ ob.lon.tem. præſcri.& Pau.de ca. in cõſi.ij.&Bal.in margari. titulus, ver.iij.

¶ Si diceres,Tu qui non poſſedisti,nõ potes cõtra me allegare de antiquiore poſſeſsione tertij.iuxta.l.ij.ff.de exce.rei.iudi.Reſpondet Imo.q imò poſſum:quia ex illa ſequitur excluſio totalis iuris acquiſiti.ſecundùm no.ibi.& in.l.cũ ſeruũ.C.de ſer.fug.Nam allegando & probãdo anteriorem poſſeſsionem,infertur alio non docto quòd tu es malæ fidei.d.l.fi.C.vnde vi.ſecundùm ipſum. Pro quo in iſta reſponſione vide etiam Abb.in.c.veniens.x.colũ. j.e.in alio puncto.¶ Si dicas,bona fides cõſiſtit in animo: & ſic in conſcientia,ergo ſtandũ aſſertioni.gloſſ.in.§.aliæ. inſtitu.de act.& in.c.ſignificaſti.lo.j.de homi.Reſpondet quòd illud fallit.vbi eſt præſumptio in oppoſitum.l.ſiue poſsidetis.C.de proba.Bart.in.l.inter omnes.§.rectè.ff.de fur.cũ ſi.& hîc eſt præſumptio.per.d.l.fi.Reprobat etiam dictum Innoc.in.d.c.ij.per.d.l.fi.& per alias rationes.quæ per ipſum ſunt videndę neceſſario,abſq ſuperflua tranſplantatione. Cuius opinio reputo ſuſtẽtabilem de rigore iuris in inchoãte p̃ſcriptionem.ſed in ſucceſſore fortè p̃cedit opinio cõis.maximè qñ allegatur poſſeſsio cuius initij &c.,ppter rõnes Ol.in.d.cõſi.& per.l.qui in alterius.ff. de reg.iur.Sed vbi ſucceſſor eſſet certus de nõ titulo auctoris,& de poſſeſsione alterius veſtutiori:procederet ad hoc iſta opi.Imol.Pro qua vide Ab.ij.vol.cõſi.iij.Nitarin pñti.xxiiij.col.ver.xvj.q. Vbi dicit q in facto arduo ſicut eſt occupatio vnius feudi dignitatis,mala fides p̃ſumẽ cõtinuata etiam in quoſcũq ſucceſsores.& vide Egi.belle. deci.cxxviij.ſi vnum.vbi dicit quòd valet collatio bñficij patronalis facta per executorẽ datũ ad collationem Epi,ſi Epũs vltimo loco contulit bona fide vt nõ patronale.Et in dubio præſumitur bona fides.maximè in ſucceſſore.Niſi publica vox & fama hanc præſumptionem elidant.ſecũ dum eum.¶ † Modos autem probandi bonã & malã fidẽ, inuenies in dictis locis;maximè per Ange.in.d.§.publicianã.vbi dicit quòd confeſsio probat malam fidem.Dixit etiam Bald.in.c.j.§.ſi duo.j.colum. de pa.tenen.quòd dicta teſtium etiam non in figura iudicij.inducunt bonam fidem.Et adde quòd qui non curauit videre mandatum procuratoris,præſumitur malæ fidei niſi à fide dignis fuiſſet ei aſſertum de mandato.Bar.in.l.qui fundum.§.fi.ff.p empto.&.l.fi.eo.tit.poſt glo.ibi dixit etiam Bal.in.l.ſolennibus.C.de rei vendi.quòd qui allegat priuilegiũ,& dixit ſe præſcripſiſſe,præſumit malæ fidei.per.c.ad decimas.de reſti.ſpo.in.vj. Fateť q ſi titul⁹ nõ eẽt vſq quaq ſufficiẽs, & eẽt error facti & nõ iuris,reciperet ſupplemẽtũ à p̃ſcriptione.In quo vide eũdem in.l.j.pe.char.verſi. Itẽ quærit. C.de fur.dixit etiã Bald.in.l.j.C.vbi cauſę ſtatus.quòd bona fides cauſari poteſt nedum ex iuſtis rationibus:ſed etiã ex iniuſtis & temerarijs.propter gloſſ.ibi quã valde not. Et dicit glo.parua in.l.j.C.de fi.inſtru.lib.x.q ex quo quis non contrahit cum ſolennitatibus requiſitis à iure ciuili vel municipali,præſumitur malę fidei.& ſegtur Lud.in d.l.fi.pe.col.ff.de vſuca.no.Bart.in.l.j.C.de prædi.cu.lib. x.Plures alios modos tã de bona quàm de mala fide ponit But.in.c.peruenit.xviij.col.ver.ij.dicit glo.de cẽſi.& dixit pulchrè Bal.in.l.quoties.C.de rei ven.ad fi.q qui procurauit habere titulũ,præſumitur malæ fidei.quando vocatus in iudicium.vel timens vocari,hoc procurauit.ita dixit dixiſſe Old.quem in hoc extollit.Et adde quòd vbi non eſt bona fides,neq mala,ſed ſimplex ignorantia,vt in hæreditate iacente,præſumitur potius bona fides.Bal.in l.vigilanti.ij.col.ſ.e.per text.ſingularem cum gl.parua.in l.pe.§.ſi ſtipulatus.ff.ſi cer.pe.Concludit etiam Bal. poſt multa.in.d.c.vigilanti.aureũ verbum.quòd ſi emi ab eo q habet titulum,& poſſedit longiſsimo tempore inconcuſſe:tamen eſt publica & generalis fama quòd illa res eſt eccleſiæ.per hoc non dicor habere malã fidem:quia fama ſpe à veritate diſcordat.& magis præſumitur pro titulo quàm pro ipſa,nec tenetur credere niſi quod credit bonꝰ vir.i.iudex.qui in facto alieno nõ debet credere niſi probationibus:ideo nec ex vno teſte debeo habere cõſcientiam læſam.& tandem ſubdit ita tenuiſſe magnum iuriſtam.Adde etiam glo.in.l.ſi dictum.§.ſi cum poſſet.ff. de euic.quę dicit q ex ſola ralatione tertij inducitur mala fides.intellige vbi nõ eſt titulus,per prędicta.& dixit Bald. in.l.j.C.de præſcri.lon.temp.q ex fuga præſumitur mala fides.& idem de coniecturis dixit Bal.in .l.j. C.de vſuca. tranſſor.Et no.q ſcientia rei alienæ etiam ſine mala fide impendit præſcriptionem.gl.no.& ibi Bald.exclamans in l.nec creditores.C.de pig.act.dixit etiã Bal.in.l.ſi tibi. C. de ſer.q vbi apparet de tempore actionis,nunquã præſumitur præſcriptum:niſi probetur.dixit etiã Bal.in.l.indicia.vlt.col.C.de rei ven.q per famã poteſt probari iuſtiſſima credulitas tituli,per quam inducitur bona fides. Poſui latius in.c.cum cõtingat.j.char.de reſcrip.dixit etiam Bar.in.l.ſi.in fi.ff.pro ſuo.q dictum ſerui,vel procuratoris mei,vel eius cui ſucceſſi,tribuit iuſtam cauſam erroris,per illum tex.quem dicit notabilem ad dicta per ſe in l.Celſus.ff.de vſuca.Dixit etiam Abb.ij,no.conſi.xix.j. col.q veriſimilis notitia teſtamenti facit hęredem præſumi malæ fidei poſſeſſorem ſicut erat teſtator. dixit etiam Bal.hîc.q præſumitur bona fides vbi cauſatur ex errore facti.ſecus ſi ex errore iuris.In quo de errore iuris vide latè in.d.c.de quarta.ſ.eo.Ponit etiam Bal.hîc.quando dubitans dicatur eſſe malę fidei.de quo per Doc.poſt gl.in c.fij.e.Reliqua vltra prędicta collige ex his quę dixi in.c. vigilanti.ſ.e.&.in.c.fij.e.& ex his quę ponit Bar.cepo.de ſer.vrb.c.xx.in.j.col.& Abb.latè.j.no.conſil.cij.In.q.quę vertitur.& ſeq.& dixit Bar.in.l.Celſus.ff.de vſuca.& Bal. in repe.l.j.iiij.colum.C.vnde vi.& Barto.in.l.fin.C.vnde vi.quòd ad oſtendendum tuam malam fidem non ſufficit quòd ego allegem alienam poſſeſſionem antiquiorem tuã.& ſequitur Alexan.conſi.mihi.cccxl. Viſo & diſcuſſo.ij.colum.Sed contrarium tenet Imol.in repe. capitul. finali. vj. columna verſi. ſed aduerte j. eodem quia competit mihi allegatio iuris tertij : quando ex illa ſequitur ex toto excluſio iuris tui, ſecundùm not.in .l.ij.ff. de exceptione rei iudica, & hanc partem ſequitur quidam in

b ¶ Bona fides, Adde.d.Ale.de imo, in conſi.lviij. iiij, parte.& Pau. de ca.in cõſi.cliij.& Iac.de aret.i.l.pe. C.de euic.& Bal. i.l.fi.C.de edi.di, adri. tollẽ. in.xv, opp.

a ¶ In .c.nihil. Et ibidem vide Bald.& in.l.eum qui.§.in hac.ff.de publicia.& ibi Ange. & Ange.in.l.ſi ego.§.partus.in fin.de publi.in qua materia dic q pro hærede.& Bal.in.d.c.nihil.tenet q in præſcriptione longiſſimi temporis:ſecus ſi lõgi.& in lõgiſſimo putat dictũ Dy.verũ.& do. Ant. de but.vt refert Imo.i.c.fi.j.e.in cõclu.ipſius do. Ant. ſentit idẽ in præſcriptione actionũ. vt habeť p Imol. ibi à folio. ccc.licet à fol.ccxciij. faciat dict.& velit quòd noceat hęredi nedum de iure ciuili:ſed canonico:ſed ibi loquit de p̃ſcriptione.x.vel.xx.an. & ſic rerũ corporaliũ: quia de iure ciuili mala fides non nocet in p̃ſcript. xxx.an. idẽ.d. Ant. ſentit hîc de p̃ſcriptiõe ſcilicet q noceat in p̃ſcriptione.x. vel.xx.an. ſed aduerte.quia fortiter facit in contrariũ .quia licet de iure ciuili cureť vitiũ malę fidei ęt ĩ defuncto, tñ cũ hoc ſit correctũ de iure canonico videť ſuccedere regula iuris.quòd hæres eſt ſucceſſor vitiorũ & culpæ defuncti. l.ij. C.de fru.& .lit.ex pen.&.l.cùm hæres.ff.de diuer.& tempo.præſcri.& licet illi tex.& ſimi.ponant caſus particulares, tñ rõ eſt gñalis,& generaliter operať. ad hoc facit quod inquit Bar.in.l.ij. ff.de lega.j.etiam vbi ſumus in materia correctoria. tñ Doc. ſentiunt cõtrariũ, faciẽdo diſtinctionẽ ĩter præſcriptionẽ lõgi tẽporis,&lõgiſſimi: talis eſt diſtinctio nõ eſſet bona: quia ſemp noceret hęredi in quacũq præſcriptione: ſed attenderemus ad dictã regulã.poſſet tñ dici q illa regula habet locũ in caſibus particularibus:quia regula gñalis eſt in oppoſitũ.quòd ex delictis defunctorũ nõ tenenť hæredes:niſi quatenus ad eos ex delicto puenit.C.ex deli. defun.cũ facit ęt in cõtrariũ:quia de iure canonico hęres teneť purgare animã defuncti &c.prout hîc Felin.& cũ ſimus in materia pia,debemus attẽdere ius canonicũ,nõ ciuile:in cã pia nõ valeret etiã ſtatutũ, vel lex in cõtrariũ &c.ſed dicas q licet ſit piũ q hęres ſic faciat:tñ non ſumus in cã pia de qua loquiť.l.j.C.de fac.ſanc.eccle.& ibi Doc.vt ibi colligiť p Bart.quia ibi loquiť qñ aliquid relinquiť religioni volũtariè:ſed in ꝓpoſito hæres de iure canonico teneť ad hoc ꝓ viribus hęreditarijs:ideo quia habet bona de functi:& ſic æquũ eſt q grauet animã eius de bonis quę fuerũt ſua.vt ęt per do.Sozi.in cõſi.lxij.inci.In præſenti cõſultatiõe.v.ij.obiciť.in.j. par.char. cvj.& quia p̃ſonalis obligatio trãſit in hęredẽ de æquitate canonica.& oĩa bona delinquẽtis ſunt tacitè obligata ꝓ ſatiſfactione.vide Bar.in.l.furti.C. de fur.aliàs ſequereť abſurdũ:quòd titulus ex delictis defuncti, & oĩa alia iura de hoc loquẽtia eſſent correcta,& nõ haberẽt locũ etiã in terris impeꝝ.quia eſſet pia cauſa:& ius canonicũ vult hæredẽ,etiã ſi nil ad eũ peruenit,teneri purgare animã defuncti.facit etiã cõtra.quia hęres qui non facit quod debet maximè rẽ piã,videť peccare.& ideo ius canonicũ ſtatuit ad hoc hęredes teneri.quia peccatũ,& iniquũ eſt q filiꝰ vel alius hæres nõ ex laqueet animã defuncti &c.& in materia peccati ſtamꝰ iuri canonico.&c.

ſi vera eſt opi.Imo.de qua.ſ.quòd in rebus corporalibus nõ præſumatur bona fides, certè minus præſumetur in iſtis incorporalibus : & ſic quod dicit Abb.nõ procederet.ſed fortè quod dicit But.quia variato ſucceſſore, & inducta obliuione primi ſtatus,propter rei antiquitatem oritur iudiciũ bonę fidei.p.l.qui in alteri⁹. ff.de regu.iur.Nõ ob.c.cũ eccleſia.de cau. poſ. vbi nõ fuit opus probare fidẽ in acquirẽda quadam ſeruitute.ſcilicet eligendi. quia fortè ibi aliqua ſuadebant quòd illis cõpeteret ius eligẽdi.vt fama,vel quid ſimile.ſecundũ Imol.poſt alios ibi:pen.col.vel licet ibi poſſeſſio ſit cõtra ius:& tñ præſumať bona fides.illud eſt.quia nõ poſſidebat ius eligẽdi ad excluſionẽ capituli. Illud eñ eſſet cõtra ius.vt per Inn.i.c.ij. de reſti. in inte.& Ab.hîc.ſed erat p̃ſcriptũ vt fieret electio ſimul ab extraneis & capſo.Põt etiã rñderi ex prima reſtrictione qj̃.dabitur ad.d.c.j. de præſcrip.in.vj.Cætera de præſcriptiõe incorporaliũ dixi poſt Car.& Abb.ĩ.c.de quarta.vl. char.ſ.e.poſt Bar.in.d.tracta.qui etiã in . xx. c. iij.col.reaſſumit quę tãgit hîc Ab.de præſcrip. libertatis Ad illud.q denũtiatio cõſtituit ĩ malafide.facit dictũ Bal.& Ang.in.l.in rẽ.§.tignũ. ff.de rei vẽ.vbi dicũt q proteſtatio facta laboratoribus agri,conſtituit eos in dolo & violentia.no.Imo.& Lud.in.l.de pupillo.§.ſi quis for tè.ff.de ope.no.nũ.Et ibi Ale.& Ang. in.l. j.ff. de eo per quẽ fac.erit:Et Moderni in li.maleſi. in verbo.Sempronium mandatorẽ.v.col.Vide quę dixi.ſ.eo.in.c.nihil.ponẽdo regulã cũ fallẽtijs.quãdo denũtiatio extraiudicialis cõſtituat in mala fide.Et dũ Ab.pulchrè inſtat cõtra Bar. in.l.ſed ſi leg.§.ſcire.ff.de peti.hęre.Adde quæ dixi.ſ.e.in.c.de quarta.in.iij.reſtrictione. ij .limitationis datę ad.l.nunquã.ff.de vſuca.& dũ Abb.refert Bar.in.l.ſi quis cũ ſciret.ff. pro emptore.Vide de materia Imo.i.c.cũ cõtigat.viij. char.de iureiu.& Imo.Lud.& Alex.in.l.ſi cum

6 dotẽ.§.j.ff.ſo.ma.cũ cõcor. ¶ † Contra opi. famoſam Dy.in regula poſſeſſor.li.vj. videlicet q imò mala fides defuncti impediat præſcriptionẽ hæredis volentis eã de nouo inchoare.

a tenent But.& Abb.hîc.& Ab.in. c. nihil. [a] iij. col.ſ.e.& Imo.in.c.ſi.iij.colj.e.dicẽs q iura allegata p Dy.loquunť in ſucceſſore q nõ cauſatius à defuncto vt prælat⁹.Idẽ But.in.c.cura.iiij. col.de iure pa.& Bal.in.l. Pomponius.§. cum

põt tñ reſpõderi q licet de iure canonico diſponẽti quòd hęres teneatur,& ſit peccatũ non facere id ad quod quis de iure teneť:tñ de iure ciuili ſecundũ quod hęres nõ teneť,nec cõmittit peccatũ. nec eſt verũ quòd ius canonicũ ſic ſtatuit. quia cõtrariũ faciẽdo qs peccat. ſed iõ quia erat æquũ quòd hęres faceret vſq ad vires hæreditarias, & quia obligatio deſcẽdit in hæredẽ de deiure canoni co. & bona ſunt obligata p ſatiſfactione.vt prędixi & p Bal. in dicta l.furti.aliàs ſequereťur quòd vbi cũq qs nõ faceret id ad quod teneť, peccaret. & ſeruare teneť ſem per ius canonicũ etiã ĩ terris impeꝝ.& ſic cũ ex pacto nudo agi poſſit quis teneatur & cõtra eũ de iure canonico:non aũt de iure ciuili ſequereť quòd ęt in terris Imperij quis poſſet agere ex pacto nudo. quod eſt contra doctrinã doctorũ Plus eſt aduertẽdũ ſi eſt ibi aliqđ ſtatutũ permittẽs p̃ſcriptionẽ: nec deponẽs.quòd hęres bonæfidei teneatur purgare animã defuncti: quia cũ tale ſtatutũ pręualeat iuri cõi canonico. & debeat intelligi quòd pręſcribat cũ effectu,maximè ſi ex verbis de effectuali præſcriptione colligiť,ſeruãda eſſet diſpoſitio ſtatuti.eſt etiã aduertendũ quòd ſi ſtatutũ abbreuiaret tẽpus legale,& ſic præſcriptionẽ.xxx.anno.reduceret ad.x.vel.xx.an.talis præſcriptio ſubrogata loco præſcriptionis.xxx.anno. ſuperet eandẽ naturã.vt per Bal.in.l.ſuperuacuã.C.de tẽpo. in integ.reſtitu.& in.l.in contractibus.in princi.C.de nõ nume.pecu.& ſic attenderem. originẽ dictę præſcriptionis &c.ſed mirandũ do. Ant.tenere quòd in præſcriptione actio.hæres bonæfidei præſcribat,cum teneatur de iure canoni⁹ eo purgare animã defuncti per præſcriptionẽ.xxx.ann.non propterea pugaret:niſi dicatur quod loquitur ibi ſecundum diſpoſitionem iuris ciuilis: vel ſi intellexit de iure canonico,voluit quod præſcribereť. ſed reſtitueret poſtea & teneret ad purgandẽ animã defuncti.& ad prędicta adde Ang. in repe.l.ſi certis annis.C.de pactis.& ibi de pacto nudo.an ex eo poſſit agi ĩ terris ſperij cõrã iudice eccl'aſtico.ad quod vide ęt Feli.ĩ.c.q ĩ eccl'iarũ.ſ. de cõſtitutio.ĩ fi.xx.col.& Ang.ĩ.l.ſequiť.§.hęres.devſucap.& ibi no.quod hęres malę fidei poſſeſſoris nõ poteſt vſucapionẽ incipere à ſeipſo.Be.va.

quis.ff.de acqui.poſ.& in auf.ad hæc. vij.colũ. ver.ſed quid dicemus de hęrede .C. de vſur.& Lud.conſi.cxlix.& conſi.ccj.ij.col.& Abb.conſi.xix.Quidam habens.ij.vol.Pau.de ca.in.l.iij. & in.l.ſequitur.§.hęres.ff.de vſuca.Mouentur. quia hęres tenetur exonerare animam defuncti c.ſi.de ſepul.vide Abb.conſi.iij . nitar in præſenti.xxiiij.col.ver.xiiij.q.ij.vol.vbi dixit ꝙ dictum Dy.procederet in terris eccleſiæ:non autem in terris imperij.vbi debet ſeruari ius ciuile.ex quo poteſt ſeruari ſine peccato. Sed contra Dy.indiſtinctè tenet Ale.cõſi.mihi.lxxxiij. In cauſa vertente inter cameram.col.ij.& in.l. Pomponius.in.§.j.xij. col.ff. de acqui. poſ. vbi ſemper vide.& conſi.mihi.ccccxlvij.Caſus eſt talis Callimachus.vij.col.ver.hoc præſupposito.& conſi.cxlvj.extat inſtrumẽtum.pe.col.& conſi.clxxxj.Viſis ſcripturis.ij.col.& ibi etiam habes quando malafides authoris noceat conuento in publiciana habenti bonam fidem . Et ibi etiam dicit quòd oportet quòd mala fides fuerit authoris immediati,non mediati. & ita dicit dixiſſe ſignanter Iac.de are.in.l.libertis.§. ſi quis ſciens.& in.l.qui ſciens.ff.de lib.cau.contra Dy.tenet etiam Alex.conſi.mihi.ccxxx. Viſo puncto.iij.col.ſed opinio Dy.indiſtinctè valet. quòd de æquitate canonica mala fides defuncti,& ſic vitium perſonale non trãſit in hæredem.& quòd poſſit à ſe inchoare nouam præſcriptionem cũ bona fide:tenet Bart.in.l. cum hęres.ff.de diuer.& tempo.præ.& in.l.vitia.ff. de acqui.poſ.& in.l.nihil.C.pro hęrede.& Imo. in.c.illud.ij.col.ſ.eo.& Pau.de ca.conſi.xlviij. In cauſa q uę vertitur.vlti.col.& conſi. cclxxxviij.Viſa ſupraſcripta narratione.vbi omnino vide.& conſilio.ccxc.Ego Pau.in fine. & idem Ange.l.ſi ego.§.partus.ff.de publiciana. dicens tamen quòd hoc procedit in terris eccleſię: non in terris imperij . Et hanc partem pro opinioni Dyn . tenet etiam Baldus in .l. eum qui.§. in hac .ff. de publicia. & Ange. in.l.j.C. de præſcrip.long.temp.& latè Maria.in rubri. de cauſa poſſeſ.& proprie.in.iij.tracta.arti.iiij. verſic.ſextò competit publiciana.& eſt fo.cxxviij.vlti.col.vbi probat ꝙ etiam in terris imperij.ſi hęres non vult vti adminiculo defuncti, præſcribit cum bona fide.non obſtante ꝙ probetur mala fides defuncti:quamuis Ang . in.d. §.partus.dicat opi.Dyn.procedere in terris eccleſię non in terris imperij.& pulchrè declarat Maria.intellectum .d .l. cùm hæres. & regulæ qui in ius.li.vj.Plura etiã cumulat Alex.in.d.l. cùm hæres.in apoſtil.& plenius.in.d.l.Pomponius.§.j.xij.col.cũ tribus ſeq.in lectura impreſſa.Et tenendo hanc partem poſſet dici quòd non debet impediri præſcriptio decurſa in hæredem.propter illam exonerationem animę de functi:quia præſcriptio habet vim ſolutionis. l.ſi pupillus.ff.de adminiſtra.tuto.ibi:tempore liberatus ſimilis eſt ei qui ſatiſſecit . Pauci tamen ſunt qui recedant à prima opinio. quia cõmunior eſt contra Dy . Sed vno caſu ſaluatur eius opinio ſecundùm Alex.in.d.l.Pomponiꝰ. videlicet in hęrede qui adiuit hæreditatem cũ beneficio inuentarij.quia non tenetur reſtituere illam quam bona fide præſcripſit : cum eam habeat ex alia cauſa quàm ex cauſa hęreditaria. Nec vult vti titu. defuncti. nec quò ad dominium:nec quò ad poſſeſſionem . Et alius caſus in quo ſaluari poſſet opinio Dyn.ſcilicet quando defunctus non fuiſſet in mala fide vera ſed præſumpta: puta cauſata ab errore iuris:quia illa non nocet hęredi . Pau.de caſtro.in .l. nunquam.ff. vſucap.allegat & extollit ad hoc gloſſ. in.l. tutor rerum. in gloſſ. mag.in ſi.ff.de admi.tutorum. ¶ Dum gl.in verbo.*bona fides*.alleg. authẽ.malę fidei.C.de præſcri.long.temp.quòd mala fides tradentis nocet in præſcriptione.x.vel. xx. anno . Limita illam authẽ. xij. modis.quos ponit Ang.de are.in.§ ſed iſte.xiiij.col. inſti. de act. de quibus etiam per Ale.in.d.l.Pomponius.§ cum quis. & ad illam limitationem.quòd non procedit in acquirente rem alteri hypothecatam.adde Oldra. conſi.xix. ¶ † Cæterum pro apoſtillando nouiter tex.in.c.j.de præſcri.in. vj . ampliabis primò duobus modis. deinde reſtringes nouem modis illum tex.inquantum requirit titulum in præſcriptione habẽte contra ſe ius commune . ¶ Amplia primò.etiam in rebus laicorum.Abb.hic & Pet.de anch. in regula ſine poſſeſſione.xvj.col.ver.ex prędictis apparet.de regu. iur.in vj.¶ Contrarium tenet Pau.de ca.in.d.l.ſeruitutes.iij.col.ff.de ſerui.Ne corrigatur.l.ſi quis diuturno.ff.ſi ſerui.ven . Et ideo vult ꝙ in præſcribenda ſeruitute in prędijs eccleſiæ requiritur titulus. per.d.c.j.Et ſequitur Bartho.cepo.de ſerui.vrba.c.xxvj.colum.Sed tene Abb.quia.d.c.j.intendit purgare malam fidem qua laborat errans in iure:ergo pręualet ille tex.iuri ciuili.iuxta gl.in regula poſſeſſor.lib.vj.Nec eſt verũ ꝙ.d.l.ſi quis diuturno.corrigatur in prędijs eccleſiæ.ſi vera erit prima reſtrictio quæ ſtatim dabitur ad.d.c. j.¶ Amplia ſecundò.d.c.j. etiam quando ius commune non facit pro agente,ſed ſolum contra poſſidentem.Io.an.in Spe.ſuper rub. de reſti.ſpo.& Abb.hic quicquid dicat glo.in.d.c.j.cum qua tranſit Imo.in.c.ſi.xj.colſ.e.ſentit Pau.de caſt.conſil.cclxxxvij.In cõ quæ vertitur.ver.ij.¶ Modò reſtringitur.d.c.j.nouem modis. primo. vt nõ procedat in his quę ſunt leuis prejudicij.Lud.i.l.ſequitur.§.ſi viam.ff.de vſuca.Imo.hic in pe.col.& in.d.c.ſi.xij.colſ.eo.& in.c.& cum eccleſia.ix.col.de cau.poſ.& proprie.per tex.ibi & in.l.ſi quisª diuturno.ff.ſi ſer.ven.vbi in præſcriptione ſeruitutis nihil dicitur de titulo . & tamen habet contra ſe ius commune . quo omnis res præſumitur libera.l.j.C.de ſerui.Inducit etiam glo.& Bar.in .l.pe. C.communi diui.Per quę infert Imo.quòd in præſcriptione ſerui tutis vię vel itineris non eſt opus titulo:quia parum nocet:ſecus in ſeruitute præiudiciali:puta vſufructus.Si diceres.ergo in præſcriptione paruę decimę non requireretur titulus.quod eſt abſurdum ſecundùm Bar.in.d.c.cùm eccleſia. Imo. ibi fatetur abſurdum. per d.l.ſi quis. Nec debet attendi hoc de parua decima : tanquam rarò contingibili.Eſt verum quòd tex.in.d.c.cum eccleſia. non facit ad propoſitum:quia licet præſupponat illos cappellanos potuiſſe præſcribere:tamen dicit præſcrptionem legitimam: ergo intelligatur de illa cuius initij &c.quæ ſufficit ſine titulo.etiam iure communi reſiſtente.d.c.j.vt per Abb.in.d.c.cum eccleſia.xiij.col.ver.quarta ſolutio.Tamen hanc reſponſionem firmat Pet.de anch.in.d. regula ſine poſſeſſione.& pro ipſa multum vrget .d .l. ſi quis diuturno. nec dicemus eam ex toto correctam.per.d.c.j.vbi ꝙ ſeruandam.vt in prima ampliatione.Magis vrget contra iſtam limitationem vna ratio Abb.in.d.c.cum eccleſia.xvj.col.videlicet quòd in caſu.d.c.j. exigitur titulus.propter præſumptam malam fidem.quæ ratio procedit etiam in rebus parui prejudicij.Niſi dicas ex verbis But.in.c. peruenit.x.col.de cenſi.quòd in talibus ex patientia habente annexam ſcientiam cadit quaſi coniectura donationis & liberalitatis. quæ ſubrogatur loco tituli . Et hęc not. quia non reperi declarata per alios.¶ Secunda reſtrictio ad.d.c.j.niſi poſſeſſio contra ius quę caret titulo,iuſtificetur ex patientia illius contra quem præſcribitur.Imo.poſt But.in.d.c.cum eccleſia.pe.col.per illum tex.alio modo intellectum.Nam ibi patientia canonicorum bene potuit operari communicationem iuris eligendi cum alijs licet non totalem traſlationem quę eradicaret ius capituli.per no.in.c.conſtitutis.de appella'. Vbi autem patientia vel confeſſio prælati non poteſt eccleſiæ præiudicare , requiritur in præſcriptione titulus. Exemplum in fructibus decimarum . quos non poteſt rector alteri donare capitulo.vulteranæ. xij. queſtione ſecunda . Sed dic quòd ſola patientia canonicorum ibi non ſufficiebat ad complendam præſcriptionem : quia ad tranſlationem totalem iuris eligendi non ſufficeret ſimplex patientia Canonicorum , vel expreſſa

a ¶ In.l.ſi quis.Vide ibidem Flo.& adde.d.Bal.in.c. de quarta.ſ.eodẽ.

concęſſio ſine ſolennitate: vt ibi per Abb . reprobantem hanc ſolutionem. Tamẽ propter authoritate prędicto rum,poſſet iſta limitatio procedere in alijs iuribus.quæ 8 per patientiam tacitam vel expreſſam alienari poſſent. & erit notabilis limitatio . ¶ † Tertia reſtrictio eſt.niſi ius queſitum ex tempore,contra ius commune,ſit inductum non per præſcriptionem , ſed conſuetudine: quia in ea non requiritur titulus.vt per Ioan.and. in.c.fi. de conſuetu.& dicitur induci conſuetudo,quando inducit à pluribus reſpectu vniuerſalis iuris:nõ in prejudicium ſingulorum.Ita dicit Abb.in.d.c.cùm eccleſia.xv. col. ver. ego fateor.& Do.poſt Arch.in.d.c.j.ij.col. de præſcri. in.vj. Quibus adde Ol.cõſi.cclxxxiiij. In quodã monaſterio.vbi dicit quod.d.c.j.loquiſ in præſcriptione quę inter priuatos procedit.& per quã præſcribenti querif ius , auferendo ei contra quẽ præſcriptio currit.ſecus vbi agitur de iure per quod tantũdem cõtra quẽcunq; queritur quantum ei.& hoc eſt propriũ cõſuetudinis per quã ius eſt queſitũ omnibus vniformiter.vt in exemplo de quo ibi.Et de differentijs inter conſuetudinẽ & præſcriptionẽ.vide Imol. in.c.ſi.xiiij.col.de cõſue.Do.poſt Io.an.in.c.iij.iij.col.de cõſue.in.vj.cum concor.quas dedi.in.c.auditis.ſ.eo.in.v. declaratione extenſionis præſcriptionis.¶ Quarta reſtrictio.ad.d.c.j.in eo quod.loquiſ de præſumptione.eſt.dũmodo præſumptio ſit vrgens.ſecus ſi leuis.vt hîc per Abdum loquitur de præſcribente ſeruitutem.vt dixi.ſ.in ma 9 teria bonęfidei.& idem no.But.in.d.c.peruenit.viij. col. & Pe.de anc.in.d.regula.ſine poſſeſſione.¶ † Quinta reſtrictio . dummodo ius commune reſiſtat in genere & in ſpecie:ſecus in genere tãtum.Bal.in.l.j.ad fi.C.de ſerui.& Pet.de anch.in.d.regula.ſine poſſeſſione.& dixi.ſ.in materia bonęfidei.¶ Sexta reſtrictio.niſi pſumptio ſit pro,præſcribente fortior quàm pro paſſo præſcriptionẽ.Do.poſt Io.an.in.d.c.j.ij.col. Exemplũ in Epiſcopo præſcribente iura epiſcopalia ſuę dioecęſis contra priuilegiatũ ſuper illis.per no.in.c.cùm dilecta.de confir.vtili vel inutili. Vbi dicitur ꝙ præſumitur pro Epo quòd iuſtè poſſideat.Facit quod ſubdit Do.in.d.c.j.pe.col.dicens ꝙ quando præſcribens habet pro ſe ius cõmune & præſcribit contra ſubditum priuilegiatũ,ius cõe habetur pro titulo . ¶ Septima reſtrictio.dũmodo quis velit præſcribere cõi ſpatio temporis.xxx.anno.ſed ſi per.xl.tunc licet reſiſtat ius cõmune tamen præſcribet nõ directè ipſum ius,ſed actionẽ que reſiſteret exercitio illius iuris.ita ſimpliciter ſcribit But. in d.c.peruenit.xj.col.ibi.hęc vera in tẽpore communi. per l.ſi.C.de fun.patrimo.li.x.ſed nõ puto illã.l. procedere extra caſum ſuũ:maximè reſpectu eccleſiarum cõtra quas requiruntur ſemper.xl.anni.vt ſcis. ¶ Octaua reſtrictio.vt dictum.c.j.procedat quãdo ius cõmune certum ius attribuit alicui perſonę.Nã vt cõtra ipſum præſcribatur opus eſt titulo.ſecus ſi per præſcriptionẽ creatur vnũ ius nulli alteri debitum:quia in ea non requiritur titulus , dato ꝙ etiam à principio ius cõe reſiſtat.Poſtquam enim eſt creatum iſtud ius à iure communi approbatũ,non requiritur titulus.Ita dixit Do.in.c.generali.vlti.col.de elec.in.vj.dicens hanc eſſe limitationem Pauli ibi magnam,& ſummè notandam ad.d.c.j.Dubito propter primã ampliationem de qua.ſ.vbi etiã reſpectu illius pro quo non facit ius cõe non inducitur præſcriptio ſine titulo ab habẽte contra ſe ius cõe:ergo licet nulli alij debeatur,ſatis eſt ꝙ reſiſtentia iuris cõis cauſat malã fidẽ:ideo tutius eſt tenere quòd pri- 10 us dixit ibi Pau.ſ.requiri titulum.¶ † Pro quo facit quod ſcribit Car.in cle.j.ſ.eadem.v.opp.de ſup. negli. præla .& ibi Imo.in.vj.col.vbi dicunt poſt Laudi.ꝙ ad inducendũ præſcriptionem ſuper impoſitione illarum penſionũ non ſufficit poſſeſſio ſine titulo.Præterea cogita ꝙ in caſu.d. c.generali.oĩa debentur ſucceſſori.ergo videtur præſcriptio inducta ſuper iure alteri debito.Dixit tamen Pet.de anch.conſi.clvij.In qõne eccleſię.ij.col.ꝙ licet quò ad præſcriptionem legitimam curæ in aliena parochia requiratur tempus cuius initij memoria non exiſtit.vt in.d.c.j.tamen quantum ad tertium vel duos extraneos pro quibus non facit ius cõmune,vni contra alterum ſufficit præſcriptio canonica.xl.annorum.Ita dicit ſubtiliter notari in.d. c.j.ad fi.glo.magnæ & per gl.in.c.ad decimas.de reſti.ſpo. & ex hoc infert Pe.de anch.ad caſum de quo ibi per eum. Et ſubdit ꝙ licet ad repellendum impetrantem ſufficiat monachis allegare adminiſtrationem regularem cõtinuatam.xl.annis.c.cùm de beneficio.de pręben.in.vj.nõ tamẽ ad prejudicãdum dioceſano.niſi cum titulo,vel ſpatio tãti temporis cuius initij non ſit memoria.& ita dicit ſe tenuiſſe poſt Lap.in.d.c.cùm de beneficio.in.iij.no.vbi etiã 11 idem tenet Do.verſus fi. ¶ † Nona & vltima reſtrictio eſt illa de qua in tex.in.d.c.j.videlicet in præſcriptione tãti temporis cuius initij &c.de cuius importantia ſępiſſime tetigi in hoc tit.maximè in .c. cum non liceat.& in.c. cum nobis.ſ.eo.tangendo de præſcriptione iurium ſuperioris.& ĩ.c.cauſam.ſ.e.Pulchrè ſcribit Spe.& Io.an.in ti. de cau.poſ.& proprie.§.quia verò.verſi.quid de colligentibus.& Abb.in.c.per venerabilem.iij.col.qui filij ſint legi.& Car.conſi.lxxxix.in prin.cum multis alijs. Et in propoſito dixit Rota de reb.eccl.non alie.deci.viij. & ſeq.in antiquis ꝙ qui allegat beneficium eſſe vnitũ alteri tanto tempore cuius initij &c.non eſt opus ꝙ doceat de titulo. Et dixit Car.conſi.lxxxix.capitulũ Ciuitatenſe.&cõſi.cix. monaſterium ſancti Iuliani.ad fi.ꝙ decimæ in aliena parochia præſcribuntur ſpacio dicti temporis non docto de titulo.& dicit Imo.poſt Card.in.c.inter dilectos.v. colũ. ver.nec poteſt præſcribi.de dona.ꝙ licet Epiſcopus non poſſit præſcribere ꝙ ſolus faciat contra cle.ij. de reb.eccle.non alie.vt ibi per gl.in ver.conſcientiæ.in fi.tamẽ poteſt præſcribere ſpatio dicti temporis.per.d.c.j. Sic etiam Pau.de ca.conſi.clxxxvij.In.q.quæ vertitur inter capitulũ conſuluit contra Abb.allegantem præſcriptionem decimarum ſine titulo,& non dictum tempus.Similiter Lud. conſi.clxvj.viſa diligenter.dixit ꝙ in præſcriptione longiſſimi temporis non requiritur titulus iure ciuili.niſi reſiſtat ius commune.& ſic facit pro prima ampliatione de qua.ſ.&dixit Ab.in.c.dilecti.iiij.col.de maio.& ope.ꝙ iuramentũ de quo ibi.non poteſt exigi authoritate præſcriptionis:niſi ſit temporis cuius initij.Vnde etiã dixit Bal. in.l.j.xij.col.ver.attende.C.de edic.diui adria.tol. ꝙ quãdo quis vult præſcribere iuriſditionem in alieno territorio,opus eſt titulo.per.c.ad decimas.de reſti.ſpo.in.vj.vel 12 ſpatio dicti temporis.per.d.c.j.¶ † Et eſto memor de practica cautè examinandi & impugnandi teſtes productos ad probandum memoriam non extare . vt eleganter per Butri.in.c.quid per nouale.vij.col.de verbo.ſignifi.& gl. fi.& Doc.in.d .c.j. Et acutiſſimè per Areti. in .c. licet ex quadam.j.colum.de teſti.vbi tandem firmat ꝙ teſtes debent non ſolum deponere de auditu : ſed etiam de fama. Vide etiam ad prædicta Baldum in.l.vis eius.in fine.C.de proba. & in .l.ij. ver. quæro nunquid.C. de ſen. vbi dixit quòd poſſeſſio à iure damnata non iuuat poſſeſſorem,niſi probet de priuilegio:vel titu.per.d.c.ad decimas. Dixit etiam mirabiliter Bal.in.l.ij.C.de præſcrip.long. tempo. quæ pro libertate.quòd ſtãte ſtatuto quòd poſſidens decennio poſtea conueniri non poſſit, ſufficit bonafides ſine titulo.quia ſtatutum nullum requirit titulum . ¶ Sed contrarium tenet Ludo. in.l. prętoris . ff. de dam. infec. Pro quo facit quòd præſcriptio iuris communis redacta in ſtatuto,regulatur vt illa iuris communis . Bald.in.l.in contractibus.in fi.principij.C.de non nume.pecu.& in c.ſi quis per tria.ad fi.ſi de feu-fue.contro. Dixi.ſ.eo. in.c.illud.Et ideo in præſcriptione ſtatutaria illis caſibus requireretur titulus in quibus requiritur de iure communi.& per hæc habes ſatis ornatum.d.c.j.Reliqua de materia tituli apti ad præſcribendum . vide per duas regulas

plenè limitatas quas dedi in.c.de quarta.s̄.e.vna eſt ꝙ titulus erroneus ſolū errore facti dat cām p̄ſcribendi. Alia eſt ꝙ titulus erroneus errore iuris nō dat cām p̄ſcribēdi.& ibi inuenies multa.& ex quibus cauſis poſſit induci titulus ſufficiens ad præſcribendū[a]. ¶ Quibus adde vnū non tritū. videlicet qui titulus lucratiuus habetur pro non titulo de iure canonico.& per cōſequēs nō dat cauſam p̄ſcribēdi. Ita infert do. meus de Are. in.l. apud iulianū.§. cōſtat. v. col. ff. de leg. j. Motus ex dicto Io. de imo. ibi. qui dū declarat tex. in.c. filiuſſa. de teſta. vult in effectu ꝙ ſi hęres tradit rem alienā legatā adhuc nō redēptam, ex traditione tranſfertur poſſeſſio in re illa titulo ex legato ex quo ſi legatarius erit in bonafide, curret p̄ſcriptio. vt in toto titulo pro legato. Sed hoc nō patitur æquitas canonica in his qui ſunt ſub ſua iuriſdītione. Imò vult ꝙ titulus lucratiuus habeatur pro nō titulo.& conſequēter res nō poterit præſcribi ſpatio longi tēporis. quod eſt ſingulare verbum limitans mirabiliter materiam huius.c.&.l. Celſus. ff. de vſuca. ſecundū Are. vbi.s̄. ¶ Conſidera bene ꝙ eo caſu quo in præſcriptione requiritur titulus, nō requiritur ad finem cognoſcendi de iure præſcribentis. patet ꝙ etiā ſi eſt inualidus & iniuſtus, prodeſt ad præſcribendū. vt di xi in.d.c.de quarta. Solū requiritur ad finē eliciēdi bonam fidem in preſcribente. qui cū propter reſiſtētiam iuris p̄ſumatur maleſidei. regula. qui cōtra.li. vj. ille titulus præſtat ſibi quoddam velamē cuius vmbra nutrit bonafides. vt etiā no. Abb. hīc. pe. col. ver. ego puto ꝙ ſic.& etiā paulò. s̄. Vnde nō occurrit mihi rō differentię quare titulus lucratiuus: puta, ex donatione vel legato, non poſſit ita iuuare & nutrire bonā fidem, ſicut titulus oneroſus ex permutatione vel emptione. Et ꝙ iſta non differant, pondera verba Barto. in.d.l. Celſus. j. col. ibi. putaui me emiſſe, putaui mihi donatū. tamē cogita. propter authoritatē p̄dictorum. Quoſdā etiam caſus in quibus in preſcriptiōe requiritur titulus: ponit Firma. in reper. in verb. titulus. poſt prin. ¶ † Vltimò dum dicūt latè Butri. & Abb. hīc bona patrimonialia clericorū non equiparari in priuilegijs bonis eccleſiarū. nihil addo. quia ſcripſi ſatis in.c. eccleſia. vj. col. de cōſti. vide ibi. Et dū tangiturhīc de preſcriptione cōtra Romanā eccleſiā. vide plures nouas limitationes datas in.c.ad audientiā.s̄.eo. in quibus modificat iſtud de centenaria.& ibi retuli aureū verbū Car. hīc de ciuitate Peruſina. quę potuit p̄ſcribere imperiū in ſingulos ciues ſtante ſuperioritate papę in vniuerſos.& quòd centum anni nō dicunt tēpus cuius initij &c. per iſtū tex. quia ſi ſic eſſet, nihil diceret hīc de titulo p.d.c.j.e.ti.i.vj.

a ¶ Ad p̄ſcribendum. Vide q̄ ad hoc dixi i.d.c.de quarta.s̄.e.i. viij. col. in apoſtil. & an p̄ſcriptio cū tit. putatiuo vel 13 errore iuſto iniuſto & iuſtiſſimo procedat, & q̄n & qualiter ad ſaturitatē. vide no. per. d. Sozi. in cō ſil. xlviij. incip. in primo p̄mis con ſultationis. ver. circa ſcdam dubi tationē. circa p̄i. in.j. parte. chaſta lxxxix.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Diœceſanus: vel ordinarius comprehendunt ſolum Epiſcopū.*
2 *Lex penultima. ff. de arbi. prohibens compromitti in aliquem ſuper re propria. non procedit in compromiſſo facto in p̄latum ſuper rebus eccleſiæ.*
3 *Exempti non diſponunt ad libitum de ſua exemptione propter ius papæ in ea mixtum.*
4 *Exemptus, an poſſit ſe ſubmittere ordinario vt eum abſoluat ab excommunicatione incurſa à ſententia canonis?*
5 *Reſcriptum poſtrem iudicatam, non valet: tacens ipſam ſnīam.*
6 *Compromittens intelligitur recedere à iure ſibi cōpetente: ſi cō promiſſum habet effectum. aliās non.*

¶ CAP. XVIII.

Vm olim, Ad illud quòd appellatione diœceſani intelligitur ſolum de Epiſcopo. Glo. ij. in cle. j. de vi. & hone. cle. & ibi Imo. in. iiij. col. Et glo. in cle. j. in verb. diœceſanus. de iurepa. & ibi Imo. ij. col. & Car. in. iiij. q. dicens eam ſingularem. & Abb. hīc. ¶ † Limita dupliciter. Primò niſi proferatur 1 in materia non concernente officiū vel dignitatem Epiſcopi: ſed potius iuriſditionem. quia intelligitur etiam de inferiore habente iuriſditionem quaſi epiſcopalem. Ab. poſt Io. an. in. c. Ioannes. ij. col. de teſta. ¶ Secundò limita in habente iuriſditionem quaſi epiſcopalem excluſo Epiſcopo iuxta gl. in verb. proprij. in cle. j. de reb. eccle. non alie. Ita Abb. in cle. j. de fo. compe. propter glo. ibi in ver. diœceſanis. Et adde quòd appellatione ordinarij in materia collationis venit alius non Epiſcopus. glo. in verb. ordinarium. in cle. j. vt lit. pen. & ibi Imo. in pe. colū. & dicit Federi. conſi. ccxcij. dn̄e mi. ꝙ appellatione ordinarij non venit capitulum vacante ſede. Ideo nō viſitabit. iuxta cle. attendentes. de ſta. mona. quę loquitur de ordinario. Alia dixi ſuper hoc in rub. de offi. ordi. ¶ † Dum dicit Abb. in 2 v. nota. ex mente expreſſa Ioā. an. hīc. licet non per iſtum tex. quòd. l. pe. ff. de arbi. prohibens compromitti in aliquem ſuper re propria. non procedit in compromiſſo facto in prælatum ſuper reb. eccleſię. Adde Butr. idem tenentē in.c.cum inter. §. j. j. colī. ti. proxi. & Floria. in.l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. in prin. ff. pro ſocio. Non obſtante quòd conſanguineus prælati poteſt recuſari in cauſa eccleſiæ. Butr. in.c. infinuante. in fi. de offi. deleg. ergo & prælatus. quia in arbitrum pars conſentit. non in iudicem. De prelato autē quomodo poſſit eſſe iudex pro eccleſia ſua dixi poſt alios. s̄. de iudi. in .c. cum veniſſent. Sed cogita, quòd in cauſa propria matrimoniali clerici fortè procederet. d. l. pe. tum ex ratiōe ſua, tum propter doctrinas doctorum. s̄.c. proxi. ¶ Dum dicit Abb. p̄ſcriptionem ſuper excommunicatione non trahi ad abſolutionem: declara vt dixi in.c. auditis. s̄.eo. in prin. materię extenſionis p̄ſcriptionis. & in fi. quartæ declaratiōis illius materiæ. Et dum ponunt hīc Abb. & Imo. de p̄ſcriptione inſtitutionis auctorizabilis. Adde quę latè dixi in.d.c. auditis. v. col. Et dum colligit hīc Abb. in ver. ex vltimo. dico ꝙ non valet priuilegium impetratum contra ius ſpeciale continens idem quod ius commune, licet tollatur ius commune. Adde quę latius dixi in.c.j. iiij. col. ver. valēt ſecundū priuilegium. de reſcrip. ¶ Et dum ibi in ver. limita. vj. & vlti. Dixi ꝙ hīc concurrebat ius ſpeciale ortum conuentione partium vltra ius commune & priuilegium. dic ꝙ dictum eſt verum in ſe per rationem Abb. Tamen reuera non loquitur Abb. illo modo. quia hīc non concurrebat cum iure communi niſi ius ſpeciale ex conuentione partium. Priuilegium. enim erat abolitum ex compromiſſo. vt hīc per Abb. ¶ † Dum Abb. hīc poſt gl. allegat. c. cum 3 tempore. de arbi. vbi eſt tex. ſolennis. ꝙ exempti non diſponunt ad libitum de ſua exemptione propter ius papæ in ea mixtum. & illum tex. no. Lud. conſi. cclxix. circa primum. v. colum. ver. tria autem. Adde tex. ſimilem in.c.j. ad fi. ibi. ius tamen non tam ſuum quàm noſtrum. de reſti. in integ. & in.c.cum olim. lo. ij. circa medium. de priui. ibi ius noſtrum & eccleſiæ Romanæ tuebatur, ne in nos monaſterij læſio redundaret. Et ideo Ioannes andræ. in regula. ſcienti. libro. vj. latiſſimè probat exemptos non poſſe ita renuntiare exemptioni quòd p̄iudicetur Papę. Tamē poteſt prælatus exemptus diſponere authoritate propria in materia tangente capellas ſibi ſubiectas. vt hīc in tex. cum glo. Bene facit quod not. Abb. in.c.cum dilectus pe. colum. de relig. do. dicens quòd ſi exemptus præſtat obedientiam ordinario, cum toto conuentu tranſfert quaſi poſſeſſionem ſubiectionis in ordinarium, quatenus nocet monaſterio. ſed in præiudiciū Papæ. & adde quòd ſi exempti perdidiſſent exemptionem quò ad ſe, propter p̄ſcriptionem ordinarij: tamē poſſent eam allegare adducendo ius Papæ. contra quod opus eſt annis centum. Abb. pulchrè in.c. ad audientiam. v. colum. ver. ex quo infertur quòd eccleſia inferior. s̄. eodem. Et vide omnino Abb. in.c.j. viij. colum. ver. quęro quid ſit ſenī. titulo. proxi. vbi latè ponit quādo valeat ſnīa cōtra priuilegiū exēpti nis. & q̄n nō valet ī p̄iudiciū papæ. Et dicit Imo. poſt Ioā. and. in

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Clauſula ſub pœna amiſſiōis gratiæ quid operat in literis papæ?*
2 *Impetrans, debet facere mentionem de prima conceſſione.*
3 *Præſcriptio, an poſſit augere priuilegium limitatum?*
4 *Impetratio ſola an ſufficiat ſine vſu facta pendente præſcriptione?*
5 *Factum ſolius prælati quando noceat eccleſiæ?*
6 *Libellus in interdicto vnde vi. qualiter formatur?*

¶ CAP. XIX.

Veniens. Dum Abb. ponit quid ſit comitatus. adde quæ vltra ipſum dixi in.c. Rodulphus. xxij. col. ver. comitatus. de reſcrip. ¶ No. iſtum tex. vltra 1 alios quòd † amittens gratiam papę meritò euitatur à ſuis ſubditis. vnde habes vnū effectum clauſulæ ſub pœna amiſſionis gratiæ. adde Butri. in.c. quod ſedes. iiij. not. de offic. ordi. vbi dixit quòd importat etiam priuationē omnis poteſtatis iuris. ¶ Quid ſi dicatur ſub pœna indignationis noſtrę? prout dicitur in cle. exiui. §. fi. de verb. ſig. & in multis bullis. in fi. ibi. indignationem Petri & Pauli &c. Bart. in tractatu qui ſint rebelles. in ver. indignationem noſtram dicit ſe non reperiſſe quid hoc im 4
a portet. Bal. verò in.c.j. §. porrò. [a] quę fuit prima cauſa beneſi. amit. dicit ꝙ talis poteſt priuari beneficio. ¶ Quid ſi dicatur maledictionē noſtram incurrat? vide Domi. latè poſt Ioan. an. in.c.j. §. pe. de cenſi. in vj. & Bald. pulchrè in proœmio decretalium. xij. colum. & ibi dicit quòd per b hoc non excommunicat, [b] ſicut nec benedictio abſoluit. clemen. vltima. de ſenten. excommu. Et ſi dicatur ſub interminatione maledictionis. vide Do. in.c.j. in prin. de ſepul. in. vj. vbi dicit quòd punit non obedientem in pecca to mortali. & ibi ponit de multiplici modo quo Papa præcipit. ¶ Quid autem ſi Papa dicat agatis gratias nomine noſtro talibus hominibus pro benemeritis erga nos? Dic quòd poſſunt effici exempti ab ordinario. Ang. in.l. Paulus. §. paulus. ff. de fideicom. lib. per illum text. aureum vbi ſi teſtator mandat agi gratias ſeruo ſuo benemerito, debet effici liber. & de his aliās. ¶ † Dum Abb. præ cæteris optimè guſtat iſtum tex. quòd impetrans debet facere 2 mentionem de priori cōceſſione limitata, vel alieni iuris aliquo modo conſeruatiua. adde Car. hīc qui per eadem verba extollit talem theoricam. videlicet quòd quando ius competens alicui conceditur alteri pro parte, & pro parte dimittitur ei qui primò habebat: ſi deinde concedi tur alteri iſtorum ex toto per aliquod ius ſpeciale, non valet conceſſio tacito de primo. per tex. hīc. & in.c. ex multi plici ī. de deci. & in.c.cum olim ī. tit. proxi. & in.c.ij. de fil. preſby. in. vj. ¶ Adde etiam Io. an. in addi. Spe. in rub. de teſta. in.j. additione. vbi no. iſtum tex. quòd de primo priuilegio proprio & moderato debet fieri mentio in ſecū- a ¶ §. porro. Vide eumbidem in.ij. col. ver. Item no. textum quòd delator.
do ſimplici vel puro. alī. ad idē. c. ij. §. j. de deci. in. vj. Et ió vult Io. an. in. d. additione. ꝙ ſi eſt ſtatutū in eccłia quòd Eps poſsit teſtari de reditibus vſq; ad. c. florenos: & ille Epiſcopus impetrauit à Papa quòd poſſet teſtari de reditibus eccleſiæ vſq; ad ſummam ducentorum florenorum. fuit determinatum quòd talis impetratio non obſtante taciturnitate dicti ſtatuti valeret. ſed dicit Io. and. quòd illa determinatio ſibi non placet. quia ſi Papa ſciuiſſet ſtatutum cum dicto moderamine, non ita de facili conceſſiſſet priuilegium contra dictam limitationem. vide etiam Io. and. in addi. Spec. in rubri. de cle. non reſi. in ſecunda colum. vbi dicit quòd ſi Titio fuit gratioſè cōceſſum per Papam vt per quinquennium reciperet fructus ſuæ præbendæ in abſentia: ſi pendente hoc primo b ¶ Excommunicat. ſed quid ſi dicat aliās te noueris excōicatum. an contineat ſententiā excōicationis. die quòd nō. ita Bal. in additi. ad Spec. in titu. de cita. in. iij. col. in fi. ver. clauſula alioquin.
quinquennio ipſe impetrauit ſecundam gratiam alterius quinquennij. iſta ſecunda gratia eſt ſubreptitia, ſi in ea non fit mentio de prima pendente vel finita. vt ibi not. per eum. facit quod no. Doct. poſt Ioan. and. in capitu. ij. in prima colum. de fil. præsby. in. vj. Et vltra ea quæ in hoc dixi. in capi. primo. v. colum. verſi. limita. ij. de reſcri. Guſta dictum Innocen. & text. hīc efficacius: videlicet quòd not. ibi procedunt in priuilegio emanante ad dero, gationem priuilegij alieni. quo caſu ſecundum ſpeciale, non tenetur regulariter facere mentionem de primo generali. exceptis caſibus quos ibi ordinaui. Dictum autem Inno. hīc loquitur in priuilegiato impetrante ſecundum priuilegium. quo caſu ſi ſecundum eſt diuerſum à primo, aut illi omnino conforme, aut quaſi illius executiuum: clarum eſt quòd non eſt neceſſaria eius mentio. hoc autē limitatur egregiē. niſi primum priuilegium haberet aliquam limitationem vel moderationem conformē iuri communi, aut conſeruantem ius alterius in parte. quia ſi fit impetratio ſecundi priuilegij ab eodem, non ſolùm eſt neceſſe facere mentionem primi, ſed etiam de illa moderatione in eo cōtenta. quia ſi princeps ſciret à ſe vel ab alio eādē materiā fuiſſe cōceſſam limitatè: nō ita facilè concederet eā indefinitè & ſine illa moderatiōe ſcdm Inn. hīc ꝑ iſtū tex. ¶ Et iſtud extollūt hīc oēs & Do. in .c. q̄n. xviij. diſt. & Pe. de anch. ī repe. c. ſi pp. xj. col. ver. ij. ꝑbat. de reſcri. in. vj. & Imo. in. d. c. j. ix. col. ver. Itē aduerte q̄ ſuperius. de reſcri. ¶ Et ꝑ meliori guſtu huī dicti. ſcias ꝑ ipm prīcipalr fuiſſe pridie cōſultū ī facto arduo. ꝙ ſi aliq; fuit legitimatus itavt ſuccedat patri in ea ꝑtiōe quā pater ei

relinquet & non aliter. quę potius est dispensatio. Lud. in l. qui superstitis. ff. de acqui. hære. Pau. de ca. & Alex. in l. adoptiuum. §. patronum. ff. de in ius vocan. & in l. pactũ. C. de colla. Ant. rosellus in tractatu legitimationis. fo. xxxix. ver. vlterius est videndum. Cepola cautela. clvij. quæ incip. cautela est quam sæpe dedi. & Alexan. consi. mihi. ccccxiiij. iuxta ea quæ aliàs cũ cõcor. istorum. Certè si postea impetratur legitimatio indefinita de totali successione non facta mentione primę legitimationis concessæ limitatè: nõ valet secunda impetratio. quia difficilius fuisset obtenta, si princeps intellexisset moderationem aliàs in casu illo adhibitam: per istud dictum Inn. cum quo milies honoraberis. Et hoc exemplum intelligerem. quando illa moderatio fuit apposita in prima limitatione motu proprio principis. Sed si ipse pater ita limitatè petijsset vt minus noceret venientibus ab intestato, dubitarem magis vtrum in secunda ligitimatione esset necessaria mentio primæ. & si fieret ab ipso filio illegitimo, crederé idé quod fuit conclusum. Sed si ipsemet pater impetraret secundo loco legitimationem puram, fortè non esset opus facere mẽtionem de moderatione à se olim inducta. quia etiam si esset nunc nota principi, non retraheret eum à cõcedendo, ex quo nõ processit ab eo illa moderatio, sed ab illo qui poterat eam non petere. & nunc per puram petitionem ei renuntiat. tamen cogita. Et dictum Inn. hîc & prædicta limita. nisi princeps concedens simpliciter materiam aliàs exceptuatam sciret aliunde de illa exceptuatione: vt puta quia semper solet opponi. quia tacere de ipsa in impetratione simplici nihil obest. Ita egregiè probat decisio Rotę. de rescrip. decisi. xxxiij. in nouis. quam etiã ad literam ponit Pgidi. dcxcviij. extra Rotam. vbi latè cõcluditur. Quòd cum gratia expectatiua de stilo curię semper exceptuet priuatam dignitatem post pontificalem: certè si expectans impetret seorsum talem dignitatem, non licens ꝙ in gratia est exceptuata, non malè impetrat. quia Papa scit de illa exceptuatione solita semper apponi. ideo eius commemoratio nihil ĩcognitũ releuasset. & hoc bene nota. & ad dictum Inn. §. notatum optimè seruit quod decidit Io. an. in addi. Spec. super rubri. de test. in prin. dicens ꝙ stante statuto confirmato, vel facto à papa in certa ecclesia ꝙ Episcopus possit testari vsq; ad summam centum marcharũ, & non vltra. *Si* Episcopus impetrat priuilegium à papa non facta mentione statuti ꝙ possit testari vsq; ad. cc. marchas, non valet priuilegium. quia si Papa sciuisset suum statutum limitatum, verisimile est ꝙ nõ venisset contra suam limitationem. per. c. ij. §. j. de dec. in vj. licet fuerit aliter pronuntiatum, & malè. secundùm eũ Conueniunt etiam verba Io. an. in addi. Spe. in rub. de cle. non resi. in. ij. q. dum allegando etiam no. hîc. &. d. c. ij. §. j. vult valere gratiam cõcessam clerico de recipiendis quinquennio fructibus in absentia: si tacet habuisse aliàs similem gratiam pendentem, vel finitam. ¶ † Ad gl. & doc. in verbo. *intentioni*. dum dicitur ꝙ ex sola impetratione etiã vsu non secuto renuntiatur præscriptioni. Colligit Car. quòd acquirens vnum titulum sufficiẽtem ad parandum dnium, intelligitur renuntiare titulo quem primò habebat. & hoc intelligit in titulis lucratiuis. Et in hoc facit istum tex. sing. secus in onerosis. in quibus procedunt contraria. Considera bene vtrum in casu. c. post electionem. de concess. præbẽ. titulus esset ex causis lucratiuis. Et de ista multiplicatione titulorum dixi satis in. c. in nostra. iij. col. ver. titulus multiplicatur. de rescri. & in proposito vide tex. in. c. cũ personæ. §. ꝙ si tales. de priui. in. vj. Vbi dicitur ꝙ habens cõtra se ius cõe, potest vti priuilegio & præscriptione post ipsum secuta. vt illo non sufficiente seruiat præscriptio ab illo causata. Et adde ꝙ præscriptio nõ põt tũc arguere priuilegiũ limitatũ. Io. an. &. Do. ibi. vnde Episcopus Fesulanus priuilegiatus de audiendis causis Florentię in sancta Maria in campo. non posset plus præ-

a ¶ Ecclesiæ. Vide etiam ad hoc quę dixi in. c. si diligẽti. §. eo. in prin. in apostil.

scribere: quia careret titulo & priuilegium inducit in eo malam fidem super non contentis in eo. Eacit gl. vlti. ℈. c. proxi. vbi propter arbitrium præsumitur mala fides. & adde Bal. in. l. j. pe. col. C. de fur. vbi dicit ꝙ præscriptio & priuilegium non sunt contraria: quia priuilegiũ potest esse causa præscriptionis. etiam si erretur in iure. quia authoritas superioris inducit bonam fidem secundùm eum. Intellige secundùm predicta. vbi priuilegium præcedit: quia si coincidit, vel sequitur, non potest dare titulum vbi est necessarius: cũ defuerit à principio vt hîc pulchrè per Car. & ita intellige etiã Bal. in. l. solẽnibus. in fi. C. de rei vẽ. & tene mẽti ꝙ his casib⁹ quib⁹ præscriptio cepta impeditur per priuilegiũ nouiter impetratũ, pòt adhuc incidi noua præscriptio sub vmbra priuilegij habentis fortè vitium latens: vt pulchrè hîc per Abb. post alios. ¶ † Dum dicit Abb. post. gl. pe. & alios. ꝙ ad inducendam malam fidem sufficit sola impetratio priuilegij facta pendente præscriptione, etiam si non vtatur. Collige istud generaliter ꝙ vbicunq; notatur actus impetrandi ad finem cognoscendi animum alicuius, non requiritur vsus, sed sufficit impetratio: quod nota ad multa: maximè ad ea que reduxi in c. ex tenore. j. col. de rescri. ponendo quando sola impetratio sine vsu puniatur. Et illa dicta procedunt. vbi lex punit impetrationem prosecutam ex eius vsu: ideo differũt à casu de quohîc. pro quo facit tex. in. l. si quis maior. i ver. vel supplicando principi. C. de transac. vbi sola supplicatio facit periurum illum qui iurauit non contrauenire. quasi ex ipsa constet de animo mutato. ¶ Dum alleg. Ab. dictum Inn. in. c. accedentibus. de priui. vbi dicit ꝙ vnus solus de collegio potest contradicere alijs volentibus tollere consuetas constitutiones vel priuilegia. adde Abb. in c. j. ix. col. de do. & contu. & in. c. dilecti. j. not. de fo. cõpe. &. c. pro illorum. de præbẽ. & in. c. cùm omnes. iiij. col. & in. c. cum accessissent. j. col. de consti. & Lud. in rub. de arbi. xvij. col. & consi. ccclij. v. col. & Inn. in. c. fi. de maio. & obe. Licet aliud dixerit Bal. in. l. fi. C. de auto. prestan. vt sa tis scripsi. in. d. c. cùm omnes. xvij. colum. versi. fallit. ij. ¶ † Dum dicit Abb. pulchrè & vtiliter quòd factum solius prælati nocet ecclesiæ vbi res redit ad ius commune. per text. hîc. & in. c. j. de pac. in. vj. Adde domi. meum de Are. in rubri. ff. de verb. obli. ij. colum. versi. v. adde. vbi pulchrè inducit ista iura ad validitatem donationis factæ per Constantinum Romanæ ecclesiæ. [a] tetigi in. c. solitæ. in fi. de maio. & obe. Dixit etiam Butrig. in capitulo. statuimus. prima colum. de transac. quòd vbi agitur de re cuperando iure deperdito quod competit ecclesiæ de iure communi, valet transactio prælati: etiam sine authoritate superioris. per. d. c. j. vbi est tex. sing. secundũ eũ & sequitur Do. in. d. c. statuimus. post prin. qa res de facili reuertitur &c. c. ab exordio. xxxv. dist. & qa acquisita de iure speciali, vt per priuilegiũ, facilius perdunt. cùm q̃lib⁹ per vnicũ actũ renũtietur priuilegio. c. cùm accessissent. de cõstitu. Facit etiã quod not. Domi. in. d. c. ab exordio. dicẽs ꝙ licet clericis ꝓmotis nõ possit superior indicere vitã asperiorẽ eis inuitis: tn̄ si per nouã reformationẽ reducuntur ad statum antiquũ, non poterunt cõtradicere. Dixi latius in. c. ad nostram. de appella. Plurima autem similia de reuersione in pristinum statum. reduxi aliàs in dicto cupitulo. cum accessissent. iiij. colum. ¶ Et considera quòd in casu. d. j. de pact. in. vj. pactum rectoris non factũ solẽniter. i. sine authoritate superioris valet: qa per ipsum res reuertitur ad ius cõmune, & ad pristinum statũ pro ecclesia in fauorẽ rectoris facientis pactũ. Sed in casu c. fi. eo. titu. & li. reuersio ad ius cõe non erat in fauorem illius qui non seruabat solennitatem aliàs necessariam: valet requisitionis consensus superioris: imò erat sibi præiudicialis. sed erat in vtilitatem illius ecclesiæ cum qua fiebat actus. & reponebatur quòd ad materiam subiectam ad pristinos terminos iuris communis. Vn-

de habeo

de habeo istud pro fortiori. ꝙ solus prælatus possit nocere ecclesiæ etiã enormiter in iure sibi quęsito, quãdo res redit ad ius cõmune in fauorẽ alterius ecclesiæ. & potest sustineri ex ratione prædicta: quia lex fauet dictæ reuersioni. etiam si sit causata ex facto alterius prælati. vt in dictis iuri. quod perpetuò no. ¶ † Vltimò tene menti dicta Inn. hîc que omissa reassumunt Doctores. Sed præ cæteris oibus Abb. circa modũ libellãdi in ĩterdicto vtipossi. maximè qñ cõuent⁹ ab actore p̃tẽdit se ab eo spoliatũ. Et de forma ꝓnũtiãdi qñ actor ꝓbat in interdicto retinẽdę. & re⁹ ꝓbat ĩ interdicto recuperãdæ. & qa sunt dicta cõsistentia in subtilitate iuris, sufficere puto ea declarasse in voce absq; alia additione. Tetigi aliqua in. c. licet causam. in. x. not. de proba. ponendo quatuor causas, ex quibus in hoc interdicto potest vnius parari victoria. & quid sit pro bandum in ipso. & posui in. xij. no. quot modis possit quis dici turbari in possessione. Multa etiam possent trahi ex allegatis per Alex. in. l. j. ff. vti possi. in apost. Et ex dictis Bal. in disputatione. accusatus de vi turbatiua. maximè circa formam pronuntiandi. & vide Rotam de resti. spo. ix. in antiquioribus. vbi dicitur ꝙ si Abb. pro certis iuribus episcopalibus probat in interdicto retinendæ: & episcopus probat in interdicto vnde vi. data paritate probatio num ferenda est sententia pro Episcopo in interdicto vn de vi. * et nõ ꝙ p abbate in interdicto vti possi. alle. Inn. hîc.

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio non procedit cum mala fide. nec de iure canonico: neque ciuili. Et an hoc locum habeat in actionibus personalibus: & in materijs in quibus non cadit possessio?*
2 *Actio vbi sui natura est data tẽporalis à lege in meram pœnã: vt duplum & quadruplum in actione furti: illa tollitur finito tempore. etiam sciente debitore.*
3 *Præscriptio valet ex parte debitoris scientis se esse debitorem dummodo careat culpa. veluti si non erat obligatus soluere. sine interpellatione.*
4 *Præscriptio valet scientis se debitorem: quando est debitor solùm ex sententia: quæ transiuit in rem iudicatam.*
5 *Præscribere potest sciens se debitorem contra actionem creditoris præscriptione statutaria abbreuiante præscriptionem iuris &c. hanc declarationem limitat. vtj. sequitur. nu. 6. & 7. & versi. limita tertiò.*
8 *Allegans præscriptionem: an teneatur allegare bonam fidem?*
9 *Dubitans, an dicatur possessor bonæ fidei?*
10 *Prælatus sciens rem alienam: qualiter debeat eam restituere?*
11 *Confessio prælati quando noceat ecclesiæ: vel non. Et ibi quid de confessione tutoris administratoris prælati super confessione solutionis. nu. 12. 13. 14.*

¶ CAP. XX.

1 QVoniam. Insistendo principaliter super illa magna dubitatione † vtrum iste tex. procedat in actionibus personalibus, & in materijs in quibus non cadit possessio: colligam plura non adducta per alios. Et primò aliquid pro opi. Hosti. & Bart. Secundò firmabo oppositum. Tertiò ad illam opi. communem ponam quatuor declarationes restrictiuas. Et in quarta occurret examinare valitudinem statuti abbreuiantis ex causa tempora legalia præscriptionum. discussa opi. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. ¶ Primò igitur pro opi. Hosti. & Bar. ꝙ iste tex. non procedat in actionibus personalibus: vide Maria. de senis consil. xxiiij. comes Duccius. in vlti. char. vbi refert se ita consuluisse cũ pluribus allegando Inn. in. c. cura. de iur. pa. in. c. quia plerique. de immu. eccle. in. c. cum ecclesia. de causa pos. Arch. in. c. placuit. ℈ pòt. xvj. q. iij. In. hîc. &. ℈. e. c. fi diligẽti. Bar. ĩ l. j. ff. de vsuca. in. l. fi. ff. quemad. ser. amit. in. l. hæc autem. ff. de ser. vrb. prdeio. in. l. ait prætor. §. is autem. ver. Itẽ ei. ff. ex qui. cau. ma. in. l. si is cui. §. Flauius. ff. de solu. in. l. legatui. ff. de libe. leg. & locis hîc per Ab. allegatis. & Bal. in dis-

putatione. Statuto' cauetur. & in. c. si quis per. xxx. si de feu. fue. contro. & in. l. nõ dubium. C. de leg. & Nellum in tractatu bannitorum. in. ij. parte secundi temporis. q. xij. & Abb. hîc. & hanc dicit esse communem opi. ¶ Pondera vtrum omnes isti concordent cum Bar. Mouetur Maria. rõne. quia prædicta præscriptio respicit odium negligentis. quo casu non consideratur bona vel mala fides. patet respectu plurimarum præscriptionum, quas non obstante mala fide canon approbat. vt in quadriennio. de quo in cle. j. de resti. in inte. & in redibitoria, & similibus. Ad istud respondeverbis Abb. hîc. in. vj. colũ. ibi. sed ego credo: videlicet ꝙ si subest dolus, vel aliud peccatum ex parte vnius, teneretur: & denuntiari potest. Pro hac parte inducitur etiam. c. quoniam. §. in alijs. vt lit. non contendic ꝙ ibi agitur de præiudicio paruo: quia purgata cõtumacia. & docto. de proprietate recuperatur possessio. Adducitur etiam. c. super quibusdam. de verbo. fig. dic ꝙ præsumitur ibi titulus. sicut. in. c. j. de præscrip. in. vj. Adducitur etiam. c. si hæredes de testa. dic ꝙ ibi agitur de paruo præiudicio. Adducitur etiam. c. quamquã. &. c. quàm sit. de elec. in. vj. dic illud esse fauore ecclesiarum: ne diu vacent. sicut in. c. ij. de consuet. præben. cum simili. Et quãuis vtraq; opinio sit sustentabilis: tantum contraria est communior: vt firmat Ang. latè in repe. l. j. vlt. colũ. C. de iudi. & in. l. sequitur. §. fi viam. ff. de vsuca. & Pe. de anch. consi. v. incipi. Pro parte. & consi. cxxxiij. Visa prædicta. & ibi dicit hanc opi. esse cõem. Idem tenet. d. Abb. consi. xlv. Domina orabilis. viij. col. dicens se ita publicè disputasse, & pluries consuluisse. & esse casum expressum in auf. vt ecclę. roma. post prin. col. ij. & est illa disputatio de qua j. in ver. ista bene staret. Idem Abb. in. c. cura. prope fi. de iure pa. & latissimè vltra omnes Lud. ro. in. d. §. si viam. & Imo. hîc. in. xvij. col. vsq; ad. xxxiiij. & quãuis aliquando dicat opi. Bar. tenendã pro constanti. tamẽ vltimatè impugnat eam funditus. Idem Bal. hîc qui reiectis certis rationibus primò factis per Bar. putat ꝙ ius ciuile possit tollere formulas actionum, non ipsam naturalem perpetuam hanc immortalem iustitiam in eius essentia. Et Papa respicit hîc solum bonum animarum: non autem rõnes quę vadũt per apices iuris secundùm eum. Idem Pet. de ancha. in. c. ij. de excep. in. vj. & ibi Domi. in. ij. col. & Alex. consi. mihi. cccxxv. Viso titulo qõnis. ad fi. dicens se sæpe ita cõsuluisse. & consi. ccccclvij. casus talis est Callimachus. vij. col. & consi. ccccclxxx. videtur prima facie dicendum dictos reos conuentos. & consi. cccxcviij. Viso processu causæ vertentis. j. col. volens ꝙ hæc opi. procedat etiam in foro seculari. ¶ Et inter alias rõnes pro ista parte duæ sunt efficacissimæ. Prima talis est. Debitor obligatus actione personali largo modo dicitur possidere. l. etiam. §. fi. ff. de pe. hęre. ibi. debitore quasi iuris possessore. Tunc sic iste tex. cõcernit animam: ergo licet correctorius extendetur ad quasi possessorem. Probatur consequentia. quia lex quãuis correctoria, etiam aliàs non extendibilis extẽditur ab identitate rõnis quando agitur de fauore animarum. Io. an. & omnes in. c. ex tenore. qui fi. fint legi. Bar. in aut. sacramenta. in. ij. col. C. fi aduer. ven. dixi in. c. translato. de consti. ¶ Secunda ratio: quia verbum *rei alienæ*. de quo hîc in tex. compræhendit etiam actiones. Barto. in. l. quintus. §. j. ff. de an. & argen. leg. & hanc rationem amplia per Imo. & Abb. hîc & Ludo. vbi. ℈. ¶ † Recipiat tamen ista com 2 munis opi. quatuor declarationes restrictiuas. & not. si veræ erunt omnes. Prima est quòd vbi actio sui natura est data temporalis à lege in meram pœnam vt duplum, vel quadruplum in actione furti, illa tollitur finito tempore: etiam sciente debitore. Abba. hîc in. v. colum. post Butrig. & hoc extollit Mate. qui etiam tenet communem opinionem. not. xxiiij. incipiente. not. quòd omnes, confirma ex his quæ latè dixi in capitu. primò. xx. colum. versic. tertius casus. de constitu. Circa gloss.

a ¶ Debitorẽ. Vide ad hoc oĩno. do. Sozi. ĩ cõsi. xxj. q. inci. Cupiẽdo primũ cõsultationis arti. in prin. vsq; ad ver. circa secũdã difficultatẽ. in ij. pre. char. lxxix.

b ¶ Qđ clericis. Vide ibidẽ oĩno Panor. cõcordãtẽ pductas opi. in. xiij. col. in versi.. Ideo dicit Io. andr.

c ¶ Statutaria. An & qñ pscriptio statutaria procedat. vide plenè p do. Sozi. cõsi. lx. incip. Ex actis gestis & actitatis. ℣. postremò. vnum nolo. ĩ pria parte. char. lxxx. & Pau. de ca. ĩ. hęc aũt. in prin. ff. de ser. vrba. pre. & in consil. cclxxxv. aliâs cclxxviij. incip. hęreditas. & adde q qñ statutum iducit pscriptionẽ cõtra nõ petẽtẽ sibi debitũ, nõ vẽdicat locũ qñ agẽs actiõe reali. ex qua nõ petit sibi debitũ, sed suũ. ĩstitu. de act. in prĩc. & ibi Bal. & ad hoc facit ibidẽ gl. Itẽ ad de si statuto ca eẽ put est A sisij. q si debitũ steterit p. x. an. nõ possit peti, nisi fuerit petitũ, & executio facta. cõtingit q j. decẽniũ fuit petitũ debitũ, &. puẽctũ ad missionẽ ex primo decreto. qriẽ an sit iterrupta pscriptio? dicit Bar. in. l. si q reipu. cã. ff. ex q. cau. maio. in vlti. col. qqñq; missio ex prio decreto fit cõtra aliquẽ q non defendit. & tũc nõ põt dici q videat petitũ per lit. cõtest. nec videat executio facta. q apparet: qa per hoc nulla pscriptio interrũpit. vt ibi in gl. & qñq; fit missio ex prio decreto. qa nõ soluit, cũ petitur executio ĩstrũ fcm formã statutorũ Italię. q vo lunt q ĩstrũ habeat executionẽ in. c. fraternitas. xij. q. ij. Secus vbi actio nõ est merè in penam: sed quia visum fuit legi sic cõuenire reipublicę. vt in actione de dolo & simili: quia si interuenit dolus ex parte alterius, tenet. vt hĩc pulchrè per Ab. ppter gl. fing. in. c. ad monere. xxxiij. q. ij. Ex qua dicit Ab. in. c. licet causam. xiij. &. xv. col. de proba. q vbi ius agendi fundatur super peccato nunquàm præscribitur. Et ex ea intulit Bal. in. l. j. xxij. col. C. qui accu. non poss. q in pœnis. spũalibus non curritpræscriptio. no. Spe. in ti. de sen. pla. §. fi. ver. & no. secũdùm canones. Cessante autem dolo bene currunt dictæ præscriptiões. vt in redibitoria, quauto minoris. & simi. vt per Host. quem Ab. hũc alle. ¶ † Secunda declaratio. Valet præscriptio ex parte debitoris scientis se esse debitorem[a]. dummodo careat culpa: puta si non erat obligatus soluere sine interpellatione. Abb. in. c. qund clericis[b] xiiij. col. de fo. compe. & in. c. ecclesia. xxvij. col. de consti. & hũc dic contrà. secundùm Imo. hũc in. xxiiij. col. quia ex quo iste sensit se debitorẽ, & vult acceptare cõmodũ liberationis ex tempore, nou videtur posse sine peccato: quia non est iustũ q talem exceptionem acquirat ex negligentia non petentis. Itẽ profuit sibi talis negligentia: quia interim vsus est pecunia debita: ideo indecens est q illa negligentia videatur germinasse hanc exceptionem. argu. l. cũ in fundo. §. si mulier. ff. de iure do. ad hoc tex. in auf. vt ecclesia romana. col. ij. qui loquens de volente præscribere actionem personalem, dicit eũ peccare ibi: maximè in his rebus. & ibi. vel quicquam debeatur. iuncta gl. que dicit. s. actione personali secundùm Imo. ¶ Pro quo considero aliud. Nam posita pro vera opi. Abb. hũc parum importat: quia statim subdit q iste volens scienter locupletari cum alieana iactura potest denuntiari in foro ecclesiæ. vt latè per eum hũc in. xj. col. ergo sequuntur duo. Primò. q est in eo peccatũ. cuius contrarium dixit Abb. expressè paulò antè ibi: concludo ergo. Secundò sequitur q habebit locum iste tex. resistẽs omni præscriptioni nutritiuæ peccati. Et ad istud de denuntiatione. vide pulchrè Pet. de anch. d. consi. v. ad fi. vbi postea infert. q si iste potest conueniri in foro ecclesiastico, multò magis poterit excludi exceptione malæfidei in foro ciuili: quia exceptiones descendentes ex æquitate canonica debet secularis iudex admittere. c. licet. de iureiur. in. vj. c. ij. de excep. eo. li. quæ oĩa signa. Et adde ea que scribit Bapti. de sancto seuerino in. l. oẽs populi. i. x. char. ff. de iusti. & iur. vbi sequitur per omnia & ordinatè dicta Abb. hũc. ¶ † Tertia declaratio. Valet prescriptio scientis se debitorem. qñ est debitor solùm ex sententia quæ transiuit in rem iudicatam. Bald. in c. si quis per triginta. si de feu. fue. contro. Ab. hũc. xiiij. co. & est clarũ in sententia iniusta. Sed idẽ si simpliciter producitur sententia: quia præsumptio quæ aliâs est pro ipsa recessit propter præscriptionem. nec potest iste denuntiri quia non probatur apertè peccatũ. satis est q potest esse iniqua. ergo non sumus certi de lucro cum aliena iactura. & acquieuisse sententiæ non induxit cõsensum naturalem. fortè victus execrabatur litem. Bart. in. l. Labeo. C. qũo & quãdo iud. dicetur post Abẽ. ti. proxi. quò ad cõsultationem. Fatetur hĩc Ab. q si probari posset iustitia sententiæ, non currit præscriptio. Considera bene quòd hęc non sunt sine periculo: quia donec appareat de iniustitia, forus ecclesiæ contentiosus præsumit pro sententia. Inn. in. c. quia plerique de immu. eccle. si præsumitur iusta præsumptione iuris & de iurẽ. ti. proxi. c. cum inter. ergo nõ oportet aliter probare iustitiã. Sed Ab. fatetur quòd vbi est iusta declaratio, ista non procedit. ergo nunquàm procedet, nisi doceatur de iniustitia. Præterea tutus authoritate rei iudicatæ licitè tenet in foro ecclesie & conscientię Inn. in. d. c. quia plerique. Sed contrariorũ eadẽ est natura. c. hospitiolũ. xxxij. di. Pulchrè Ale. & Are. ĩ rub. ff. de acqui. pos. Ergo impossibile est istũ licitè præscribere id quod scit alteri debitum, etiã iure poli. Nõ dicas sufficit quòd posset esse iniqua. Nam debitum ex contractu potest esse malè debitum: vt quia contractus fuit simulatus. tamen hoc non presumitur. nec potest præscribere contrahens. per prædicta. ergo idem in sententia. maximè quia in iudicijs quasi contrahit. l. iij. §. Idem scribit. ff. de pecu. Nõ ob. q ex sententia non inducitur naturalis obligatio: quia satis est q si est iusta, prebet victori iustum dñium: & impedit præscriptionem. ergo idem si de iniustitia non appareat. cum sit pro ea fortis presumptio vtriusq; iuris. & hęc quò ad forum contentiosum ecclesiæ: qui nititur probationibus. c. inquisitioni. de senten. excõ. Sed in foro conscientiæ bene procederet hæc declaratio: quando præscribens esset certus de iniustitia sententie: licet eam probare non possit. Cogita bene. quia nõ reperi tactum. ¶ † Quarta declaratio. Sciens se debitorem, potest præscribere libe rationem contra actionem creditoris præscriptione statutaria abbreuiante præscriptionem iuris. dummodo statutum præsumatur contractũ simulatum, vel fictitium ex lapsu dicti temporis & silentio creditoris. Bar. in. l. oẽs populi. x. col. ver. ecce alia dicit statutum. de iusti. & iure Ab. hĩc in. v. col. Pet. de anch. in repe. c. j. xvij. char. ver. Itẽ si statuto. de consti. Ang. in repe. l. j. C. de iudi. Ludo. in. d. l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuc. propter glo. singu. in. c. j. §. porrò. que fuit pri. cau. bene. amit. Sentit Bal. in dispu. statuto cauetur. vj. col. no. Pe. de ancha. in regula possessor. vl. char. ver. vij. quæro. de reg. iur. in. vj. dicens secus vbi non presumeretur simulatio, vel fraus: quia statutum non potest plus quã ipsa lex. alle. Io. an. in. c. ij. de excep. in. vj. si ista opi. Bar. in. d. l. omnes populi est vera. de quo j. dicetur ¶ † Limita eã tribus modis. Primo. vt procedat talis præscriptio in petente sibi rem debitam. secus si petit rem suã quia præscriptio statutaria[c] non obstabit. Lud. consi. ccj. pro decisione. in prin. Quia strictè quod meum est, nõ dicitur mihi debitũ. gl. ordinaria. insti. de actio. in prin. no. Bal. in. l. cùm necessitatem. C. de fideicõ. dicens q si testator legat liberationem oibus debitoribus suis, non intelligitur legata liberatio illius qui possidet res testatoris. per tex. sing. in. l. Aurelius. §. Mæuia testamento. ff. de libe. lega. Facit cle. auditor. in ver. debitum. de rescrip. dicens q aliud est beneficiũ esse mihi debitum, aliud esse meum. No. Lud. ro. cõsi. cxcv. In casu præmisso. & Ale. cõsi. cccx. circa primum dubiũ presuppono. vbi oĩno vide. & eundem consil. ccccxxviij. Et si celeberrime. ij. col. & in quadam sua plena apostilla. in. l. j. ĩ vlt. col. ff. si cer. pet. quã nõ credo impressam. Faciat in simili dictum Bal. in. l. si cùm dotem. §. si pater. in fi. ff. fo. mat. vbi dicit q si debitor Titij. in. x. dicat lego Titio. x. de bonis meis tantum: non intelligitur compensare illa. x. quia verbũ de bonis meis, in telligitur deducto ære alieno. & sic de eo quod alteri debeo. l. subsignatum. §. bona. ff. de verbo. sig. ¶ † Limita. ij. nisi debitum sit iuratum. quia non tollitur præscriptione statutaria. Bart. in. l. nã & postea. §. si is qui. ff. de iureiur. dicens q iuramẽtum perpetuat actionem ad. xl. annos. quia habet vim litis contestationis. à qua inducitur dicta perpetuatio. l. fi. C. de præscri. xxx. ann. ex quo habes cautelam vtilem contra præscriptionem statutariã secũdùm Ang. in. l. cum notissimi. §. imo & illud. C. de præscri. xxx. anno. Et iste est mirabilis effectus iuramenti secundùm Bart. in d. §. si is qui. quem referunt ibi alij. & Imo. in. l. naturaliter in prin. in. iiij. colũ. ff. de vsuca. ¶ Quid autem si statutum disponeret etiam super iuribus contractus iurati, carentis certa solennitate? non est præsentis materiæ. Vide Doc. in. c. cum contingat. de iureiu. cum pluribus concor. quas dedi in. c. ecclesia. de cõsti. ad fi. j. quęstionis. ¶ Limita. iij. dummodo statutum præsumat hanc simulationem ex aliqua iusta causa. aliàs non valet. Abbas. in dicto cap. quod clericis. penultima columna. Petrus de anchara. in dicta regula possessor. vltima char. dicẽs pulchrè. quòd cnotrahens qui scit nullã fictionẽ interuenisse in cõtractu, non

actu, nõ est tutus à pctõ. licet statutũ eam fingat. Ideo dixit Abb. in fi. ĩ disputatiõe. stante statuto in. xiiij. col. q statutũ præsumẽs simulationẽ ad irritãdũ iuramẽta minorũ, debet habere apparentem & verosimilem causam suspicã di simulationẽm: aliàs nõ apparente cã non valet. Est aũt iusta causa, si in loco illo ex frequenti hoĩm malitia consueuerũt tales simulatiões vsitari. Hoc mõ tollitur quòd dixit Ang. de are. in. l. nemo potest. in fi. de leg. j. dum dixit statutum nõ posse ista fingere ne fiat fraus legi: nam intelligitur, nisi appareat causa iusta fingendi. Ista bene stant volendo sequi opi. Bar. in. d. l. oẽs populi. Sed tene oppositum quòd imò statutum non possit inducere hanc præscriptionem cum mala fide. etiam præsumendo simulationem. Et istud latissimè supra omnes deducit But. post longum discursum in disputatione. Stante statuto municipali. in. iij. char. ver. ex quo cõcluditur. & rõnes suæ possunt ibi videri. Idẽ Bal. in authẽtica. ad hęc. in. vj. col. C. de vsu. quia authoritas statuti non potest eneruare rationem naturalem & ipsam veritatem, per quæcunq; verba loquatur: siue disponendo, siue fingendo. nam semper veritas prævalebit: ex qua causatur denuntiatio euangelica. allegat Inn. in. d. c. quia plerique. & dicit q fortè hoc tenet Bar. in extraua. ad repri. in verbo. per denuntiationem. Idem tenet Pau. de cast. consi. cclxxxv. Hæreditas dictę puellæ. & sequenti. & Ang. in. l. j. §. pueritiam. ff. de postulan. volens q grauatus ex isto statuto põt recurrere ad ecclesiã: propter malam fidem. Idem etiã Butr. in. c. peruenit. pe. char. ibi. audio q moder. de censi. & Imo. hĩc in. xxvij. col. & seq. & Bald. in. d. l. oẽs populi. & Ang. in. l. iij. ff. de vsufru. earum re. quæ vsu consu. & Alex. pulchrè. d. consil. ccccclxxx. etiam prima facie. iij. col. & d. consi. cccxxv. Viso titu. questionis. pe. colũ. ¶ Ruminatis tamen certis locis vulgo non vsitatis, soleo hĩc referre octo saluationes ad opi. Bart. pro ista declaratione. Quanuis quasi de qualibet sim dubius. Primam posuit Abb. in repe. c. ecclesia. xxvij. col. de consti. quando debitor non fuit in in culpa: & facit secunda declaratio de qua s̃. Sed sicut illa est falsa, ita & hæc saluatio. ¶ Secundam saluationem posuit Pau. de ca. in. l. si quis sub conditione in fi. ff. de condi. insti. & in. d. consi. Hæreditas dictæ puellæ. videlicet vt dictum statutum valeat quãdo debitor ignorabat se debitorem: puta hæres primi debitoris. per. c. qui in ius. de reg. iu. in vj. & hoc satis importat. Si enim post completam præscriptionem statutariã oriretur mala fides, dato q sit adhuc intra tpa præscriptionis iuris communis, erit tamen tutus: quia lex populi videtur posse abbreuiare ista tempora, sicut à lege communi fuerũt pro arbitrio limitata secundùm Io. an. in regula possessor. & ideo sicut mala fides oriens finita præscriptione iuris non nocet vt dixi. s̃. eo. in. c. vigilanti. ita nec finita ista statutaria illi subrogata. quod bene not. ¶ Tertiam saluationem ponit Bald. in disputatione. Statuto cauetur. & Pet. de ancha. eã summans in. d. regula possessor. vlti. char. in repe. c. j. xiiij. char. ver. Item si statuto cauetur quòd post. x. annos. de consti. & in c. ij. de excep. in. vj. & Imo. in. l. quibus diebus. §. dominus. ff. de condi. & demõ. videlicet quando creditor est persona legibus & hominibus odiosa. vt fænerator. ¶ Quartam ponit Bal. hĩc in. iiij. colum. videlicet quòd stat statutum generale quòd omnia statuta loquentia de præscriptiõe, habeant vim contractus & consensus vtriusq; partis. Nã vbi non potest esse mala fides: saluatur anima & voluntas ciuium, & bonum publicum conseruatur: & exclamat de hac cautela dicens fabricatam ab ingenio suo. Sed ipsam reprobat Andr. sicu. hĩc vnum in hac materia incidenter tangens in rubri. de constitu. vlti. char. quia ista cautela est in fraudem huius canonis cui statuentes non pnt indirectè resistere. c. fi. de immu. eccle. in. vj. ¶ Quintam ponit Bald. in. c. ecclesia. ad fi. de consti. vt opi. Barto. non procedat in statuto Episcopi: vel rectoris Marchiæ. & similium. quorum sententia non tollit obligationem naturalem: sed statutum populi valebit: quia potest eam eligere. Sed considera istum text. in verbo. *omni constitutioni*. ¶ Sextã ponit Bal. in. c. debitores. ad fi. de iureiur. qñ statutum incideret à præcedenti monitione: dicendo monemus omnes creditores & dños vt agant intra tantùm tempus: aliàs priuamus eos iure suo: tunc omnis obligatio esset sublata: nec exigitur bona fides debitoris, sed mora creditoris. Considera: quia vt dicit Bald. in. d. auth. ad hæc. nulla vis verborum potest tollere naturalem veritatem: & causaretur à statuto iniquum subsidium debitori malę fidei. ¶ Septimam ponit Bal. in. c. j. §. fi quis per triginta. si de feu. fue. contro. cum qua tranſit Ab. s̃. eo. in rub. in pe. col. qñ statutum diceret q lapso dicto tẽpore intelligatur creditor feciſſe pactum de non petendo: vel intelligatur liberasse debitorem acceptilatione: quia hoc casu non potest recurri ad ecclesiam. Dubito vt de præcedenti: quia re vera naturalis obligatio non potuit tolli: ideò succedit dictum Ange. in. d. § pueritiam. Vltimũ posuit Pau. de cast. in. l. hæc autem iura. prope prin. ff. de serui. vrb. prædio. qñ statutum dicit. q creditor non petens intra tempus cadat ab actione. & sic dirigit verba in ipsum actorem. sicut dicunt iura quòd qui nõ vtitur seruitute rustica, vel personali, per longũ tempus perdit eã. sed si statutum dicat q debitor præscribat contra creditorem non petẽtem. tũc quia dirigit verba in ipsum pre scribentem, si est malæ fidei, nunquam poterit præscribere. & ita secundùm eum loquatur conclusio canonista rum contra Bart. Sed ista saluatio videtur dubia: quia licet verba statuti respiciant creditorem, tñ nutriunt peccatum debitoris scientis se obligatum:[a] nec q conscientiã eius potuit statutum purgare. ¶ Demum circa prędicta adde omnino Pau. de cast. in. l. fi. §. j. in fi. ff. rem ra. ha. vbi concludit contra Ang. ibi post glo. q si debitor tutus prę scriptione. xxx. ann. quæ extinxerat actionem creditoris, soluerit per errorem iuris: potest repetere: cum sit sublata ciuilis, & elisa naturalis obligatio. sicut in alijs actionibus tpalibus. vt ibi per Bart. nam istud intelligitur in eo qui præscribit cum bona fide. quo casu exceptio præscriptionis non est odiosa secundũ eum. secus si esset malæ fidei. puta cum præscribit ex forma statutorum. quæ licet non valeant de iure, seruantur tñ de facto. Tũc eĩm nõ potest repetere: quia talis præscriptio est odiosa. & sic non inducit repetitionem soluti per errorem iuris. l. qui exceptionẽ. ff. de condi. inde. secundũ eum. quæ intellige. nisi in casu statuti debitor nesciret se debitorem, ppter secũdam saluationem. de qua. s̃. Et pondera bene istud verbũ Pau. q exceptio præscriptionis cũ bona fide nõ est odiosa: imò fauorabilis. sicut vsucapio. Iura aũtem ciuilia quę dicũt præscriptionẽ longissimã esse odiosam, cõsiderabant malam fidem: quæ cũ sit hodie sublata per istũ text. remanet pscriptio fauorabilis. quod no. accuratè. præsertim ad i d quòd tãgit Lud. ro. in rub. ff. de arb. j. col. volens qđ arbiter iudicaturus secũdũ æquitatẽ põt admittere præscriptionem cum bona fide. ¶ Dixit etiam Lud. cõsi. cij. ij. col. quod statutum Lucense quo cauetur debere stari iuramento debitoris iurantis se soluisse quando est lapsum decẽnium debet intelligi quando est dubium an soluerit. Secus si per eius confessionẽ: vel alio legitimo modo probetur eum nõ soluisse. quod not. ad dictum statutum. de cuius intellectu vide etiam aliquid per Bald. in addi. Spe. in titu. de app. & in §. Ius autem ciuile. in. vij. col. insti. de iur. na. gen. & ciui. per Io. an. in addi. Spe. in rubr. de cessio. act. per Io. de lig. in. c. cum dilectus. xx. col. de cõsue. per Bar. in. l. legaui. ff. de lib. lega. p Ange. in. l. ij. ff. de vsufru. earum re. quæ vsu cõsu. & Tãcre. de corne. in opere suo rub. xij. q. xxiiij. Ex quibus omnibus habes istũ passum examinatum melius quàm alibi viderim. & aliqua ad dictum statutum ponit Firma. à me postea visus in re paratã, sicut sentẽtia: tũc ,pcedit debiũ. qa executio cepta est, nõ aũt pfecta. Statutum autem requirit q sit perfecta, p huius argu. declaratione est videndũ qñ aliqd dicatur esse factũ ad cui? euidentiã sciẽdũ est q qđã sunt q lñit certã formã: vt domus q cõsistit ex solo, patietibus, & tecto. & tũc dicit pfecta. cũ hẽat debitã formã. qđã sunt quę nõ hñt certã formã limitatam. vt murus. Itẽ fouea, q magna siue pua, dicit fouea. in istis dicit factum eo ipso quod est aliqd ceptũ. nunc ad ,ppositũ executio non habet certã formã. qñ ,p eñ fit cãpiẽdo psonã, & detrudẽdo in carcerẽ. qñ ,p capiendo pecuniã & solutionẽ. qñq; vno mõ, qñ ,p alio: & ideo si est factũ aliqd de executione, verũ est dicere q est executio facta: ergo si est facta missio ex. ij. decreto. dicetur facta executio. & qd si statutũ disponat q post certum tps scriptura: vel instra nõ faciãt fidem: & q amplius nõ possit ,p tales scripturas & instra ,pbari debitũ an ,pcedat. & an virtutẽ talẽ ,p batiuã tollere possit? vide d. Sozi. ĩ cõsi. ccxxxj. inci. Cũ in pñti cõsultatione. versi. j. q post certũ tps cũ ver. seq. in. ij. parte. char. cxj.

a ¶ Se obligatum. An statutũ pmittẽs præscriptionẽ cũ sciẽtia rei alienæ ,pcedat: vide not. p. d. Sozi. in cõsi. cciij. inci. Capiẽdo primũ consultationis articulũ. in prin. cum ver. seq. in. ij. parte char. lxxxviij.

perto.in ver.ſtatutum.de iudi.vlt.char.ver.ſtatutū quòd
8 debitor.¶ †Itē inquantum Ab.concludit contra Bal.qđ
non oportet allegantem præſcriptionem allegare bonā
a fidem.[a] Collige ex verbis ſuis duas limitatiões ad.l.ſi adul
terium cum inceſtu.§.Idem Pollioni.ff.de adul.& glo.in
ver.alias.in cle.appellanti.de app.videlicet ꝙ nō oportet
allegare id quod eſt de ſolēnitate intrinſeca, vel id quod
à iure præſumitur.Cætera dixi in.c.cum ordinem.in vl
ti.char.de reſcrip.vbi poſui nouum cumulum multarum
declarationum ad dicta iura.Sed caue.nam tenēdo quòd
bona fides nō præſumaī in inchoante præſcriptionē per
l.fi.C.vnde vi.,put tenui.ſ.e.c.ſi diligenti.poſt Imo.hīc.
Vera eſſet opi.Bald.ꝙ oportet allegare bonam fidē.& ita
ſimpliciter firmat But.in.c.peruenit.xv.col.ibi. aduerte
tamen.de cenſi.dicens non ſufficere probare titulum nō
alleg.bona fide,quia licet titulus operetur in probādo bo
nam fidem,nō operatur in deducendo.& non ſufficeret
ſi non eſſet deducta.alleg.glo.in.d.cle.appellanti.& Bart.
in ſimili.in.l.cum quid.ff.ſi cer.pe.Idem no.Ange.in.l.eū
qui.§.fi.ff.de publicia.dicens caue.quia aliās ſuccūberes.
& ſequitur Ang.de are.in.§ ſed iſte.in.x.col.inſti.de act.&
Alex.conſi.ccxvij.In cauſa & lite vertente inter magnifi
cum.ad fi.addens etiam Ang.in.l.ſi ſuper longi.C.de præ
ſcrip.long.tēp.Idem Barth.cepo.nullum iſtorū allegans
in trac.de ſerui.vrb.xxxij.colū.per.d.§.Idem Pollioni.&
dicit ſe vidiſſe multos errare.Sed tenendo ꝙ bona fides
præſumatur.prout tenent multi alleg.in.d.c.ſi diligenti.
tunc opi.Abb.eſſet ſuſtentabilior.& procedit opinio il
lorum indubitanter in ſucceſſore inchoantis præſcriptio
nem.per regulam qui in ius.lib.vj.vnde diſtingui poſſet
vtrum loquamur in inchoante præſcriptionem.& debet
allegare bonam fidem.aut in ſucceſſore:& ſecus.Nec ob.
ratio Abb.quia bona fides non videtur ſolennitas intrin
ſeca præſcriptionis:adeo quod ſub verbo præſcriptio.in
cludaī neceſſariò bona fides.& authoritates allega. fortè
prædominarenī indiſtinctè opin.Abb.in practica.¶ Dū
ſubdit Abb.quòd reiecta à ſtatuto præſcriptione non eſt
reiecta longiſſima.adde quæ dixi.ſ.e.in rub.in fi.Et dum
ponit poſt alios hīc.quod conſtitutio iſta trahitur ad pre
terita tanquā declaratoria.adde quę dixi in.c.fin.ij. fallen
tia.de conſti.¶ Item dum probat efficaciter Abb.ꝙ mala
fides incidens & non durans,nedum rumpit tempus præ
cedens,ſed etiam impedit ſequēs.niſi ſaltem ſuperueniāt
legitima indicia cōtra But.hīc volentem ꝙ precedēs tps
non cōquaſſet in dubio.niſi appareat læſam cōſcientiā in
formatione legitima.Adde Bal.hīc in.v.col.,pbantē pri
mò multipliciter.ꝙ ſi vltima die oritur mala fides,vitiaī
tota præcedēs poſſeſſio ſicut dicitur in eo qui decedit in
extremo in peccato mortali.Facit.c. defleat.de regu.iur.
quia vltima conſuetudo inſpicitur.l.mella.§ j.ff.de ali.&
ciba.leg.& oē opus in fine canif,qñ verò extrema poſſeſ
ſionis ſunt bona,mediū verò infectū.Primò refert Bart.
in.l.naturaliter.de vſuca.& Inn.hīc.ꝙ extrema purgēt me
diū:quia purgata erronea cōſcientia medij tpis,ceſſat rō
huius.c.& ſit quædā recōciliatio.Poſtea innuit oppoſitū.
dicens ꝙ ſemel conſcius ſemper præſumit conſcius.arg.l.
magnam.C.de contrah.ſtip.& ſic eſt ,p Abb.pro quo vi
get illa rō,ꝙ conſcientia non fuit erronea:imò ſuper ve
ro.ſ.ꝙ res eſſet aliena.nā ſi nō fuiſſet aliena,nō erat opus
præſcriptione.¶ Cogitabā vltra alios ꝙ hic poſſum[o] ca
pere errorem dupliciter.Primò reſpectu ſubiecti. Sed
reſpectu notitiæ ipſius ſubiecti.Primo modo nō eſt du
bium ꝙ nō erat error:quia materia ſubiecta habet in ſe
veritatem:videlicet ꝙ res eſt alterius,hīc nō cadit error:
& de iſto errore non loquuntur Bal.Imo.& But. Secun
do modo reſpectu notitiæ ipſius ſubiecti,hīc pōt eſſe er
ror habendo notitiā per medium fallibile & inſufficiens
cui nemo credere debet.iſte credēs huic medio eſt in erro
re propter erroneum modum notitiæ:& de hoc loquun
tur prædicti.& ideò debet leuari à conſcientia. & habeī
perinde acſi ignoraſſet veritatem ex quo vtiī medio falli
biliter:ſed interim quòd ei credit eſt malę fidei:ideò illud
tempus non cōputatur.Dicebam ergo cōtra Abb. quòd
imò potuit & poterit præſcribere:quia ex quo veritas eſt
latens,debent ſequi initia bonæ fidei:etiam ſi ſint non ve
ra reſpectu ſubiecti.dūmodo ſint apta cauſare iuſtam cre
dulitatē.ad iſtū tex.ibi.*in nulla temporis parte*.Dico quod
cōiunctis extremis quibus fuit bonæ fidei:reſecato me
dio malæ fidei,fiet vnum tempus integrale bonæ fidei in
omni ſua parte:ſicut qñ tempus præſcriptionis aliquan
do ſtat in ſuſpenſo.c.nihil.&.c.ex tranſmiſſa.ſ.eo.quo ca
ſu illo tempore non currit bona vel mala fides:& poſteà
tempora priora coniunguntur cū poſterioribus.¶ Bene
fateor quòd vbi eſſet in errore primo modo ſumpto,in
diſtinctè ſtandū eſſet cum Bal.hīc.& procederent verba
But.& Abb.qui dicunt quòd vbi conſcientia eſt læſa ex
legitima informatione,& concurrenti veritate,ſi poſt
eā illa dimiſſa ſuperueniat noua informatio,erronea non
ſufficiet ad præſcribendum. ¶ Cognoſcet autē qualitas
informationis generantis bonam vel malam fidem ex iu
dicijs,in quibus eſt fundata in dubio fortè præſumeretur
informatio prima efficax in authore præſcriptionis per
l.fi.C.vnde vi.ſecus in ſucceſſore.per regulam qui in ius.
9 lib.vj.& hæc no.tanquā ſubtilia & noua.¶ † Ad illud de
eo qui dubitat.tene opi.gloſ.& cōem.vt per Abb.quòd
dubitatio incidens nō impedit præſcriptionem. & adde
glo.in.l.iij.§.genera.ff.de acqui.poſ.Imo.in.l.naturaliter.
ff.de vſuca.Hoſt.in ſum.de præſcri.rerum immobi.§ quę
exigantur.v.col.ver.quid ſi quis dubitat. Ange.in.l.ſi ſu
per longi.C.de p̄ſcri.long.tēpo.latè Lud.in.d.l.naturali
ter.& eſt opinio communis teſte Alexā.in.d.§.genera.&
ibi etiam Are.in.iij.col.qui pulchrè ſequiī dicta hīc. Ad
de Bal.in.c.ſi diligenti.ij.col.ſ.e.vbi dicit quòd conſcien
b tia dubia non generat malam fidem[b].¶ Facit dictū Bal.
in.c.ſi.iij.col.de conſue.vbi dicit quòd dubius in conſcię
tia non dicit facere contra conſcientiam:niſi poſt ei inno
tuerit veritas.ſic intelligit Inno.in.c.nouit.de iudi. facit
quod no.Abb.poſt But.in.c.breui.in fi.de iureiur.tenens
quod ſola dubitatio nō inducit conſcientiam erroneam.
quæ omnia declarant etiam.c.j.de hære. quòd dubium
oriens non interrumpat præcedentē præſcriptionem:te
net etiam hīc Imo.quia nemō tenetur in dubio ius ſuum
indiſcuſſum relinquere.l.illud.ff.de peti.hære. cum iſtis
concordat Abb.in.c.conſultationibus.ij.col.de iurepat.
10 allegando dictum.c.ſi virgo.¶ † Ad illud de prælato ſciē
te rem alienā. Adde ad materiam glo.in.c.j.xiiij.q.j.quæ
dicit quòd prælatus nō debet fouere cauſam eccleſiæ quę
eſt iniuſta.ſicut nec tutor.l.quoties.§.ſicut autē.ff.de ad
mi.tut.Facit.l.Idēꝙ.§ fideiuſſores.ff.man. vbi fideiuſſor
poteſt agnoſcere bonam fidē ſoluendo ſine litigio.Intelli
ge vt pulchrè habetur in.l.Quintus Mutius.in princi.ff.
man.Et adde glo.ſi.in.d.c.breui.quæ dicit quòd promit
tens defendere eccleſiam,non tenetur defendere contra
conſcientiam:etiam ſi iuraſſet.dūmodo ſit certus de iniu
ſtitia eccleſiæ.vt ibi per Abb.in fi.poſt alios.¶ Facit glo.
in.c.de forma.circa med.xxij.qō.v.dicens quòd vaſallus
non tenetur defendere dīm defenſiōe iniuſta.Dicit etiā
Abb.in.c.cùm pridem.ij.col. de pac.quòd prælatus ha
bens adminiſtrationem liberam,poteſt cædere liti.iuxta
c.per tuas.lo.ij.in fin.de ſimo.aliās non. De quo etiam
per Butri.in capitu.primo.iij.colum.de depoſito. & ibi
Imo.v.colum, ponentes quando poſſit remittere excep
tiones competentes eccleſiæ. Vide in terminis egregiè
Domi.in capitu.generalis.vlti.colum.liiij.di.vbi diſtin
guit latius quàm Ab.hīc.& in vno quod importat diſcor
dat ab eo.dicit enim quòd in bonis communibus ſi con
ſtat rem eſſe alterius,quamuis non notoriè, poteſt prę
latus volente capitulo rem reſtituere.Cuius contrarium
dicit hīc

dicit hīc Abb.volens cauſam alienationis fiendæ debere
eſſe notoriam.Sed tñderi poſſet ꝙ præſupponendo præ
latum ſcire rem eſſe alterius,non dicitur agi de alienatio
ne rei eccleſiaſticæ.& poſſibile eſt ꝙ prælatus & capitu
lum ſciant rem eſſe alienam.licet hoc non ſit notorium.
Et ideò cùm iſta non videatur alienatio, imò reſtitutio
rei alienæ,non videtur requiri notorietas cauſæ:dummo
do probari poſſit rem eſſe alteri⁹.Et iſta ratio vrget. Nec
videtur expediens illa practica,ꝙ intimetur domino rei
vt vendicet rem.quia eccleſia in illo iudicio ſuccumbet:
& grauabitur propter intricationem expenſarum:in qui
bus condemnabitur.& dixit gl.in.c.ij.in verb.ipſos.de te
ſti.in.vj.quòd prælatus rñdendo poſitionibus in iſta cau
ſa nō poteſt dicere.dico rem eſſe petētis ex parte mea.ſed
ex parte conuentus.dico eſſe eccleſiæ.Et iſta cōfeſſio non
nocebit eccleſiæ in bonis.c.omnibus.ſed bñ in diſcretis.
11 ſecundū Do.ibi in vlti.col.¶ †Generaliter autem quan
a do confeſſio prælati noceat eccleſiæ[a] diſtingue vt perfe
ctè per Abb. hīc.& plenius per Do.in.c.de conſtantino
politana.xxij.di.Et regulariter dicitur ꝙ non nocet.vt in
iuribus hīc allegatis per glo.hīc.& Doct.niſi ſit confeſſio
habens pro ſe aſſiſtentiam iuris cōis.Ab.in.c.ſi diligenti.
j.col.ſ.eo.Ita intelligas illum tex.Idem.vbi agitur de iure
acquirendo eccleſiæ.non de acquiſito.Do.in.d.c.de con
ſtantinopolitana.ita intelligens.d.c.ſi diligenti.Facit glo.
in regula delictum.libr.vj.& in.c.cōſuetudo.§ is autē.xvj.
q.vj.not.Imo.in.c.fraternitatem.de dona.idem in concer
nentibus dignitatē ipſius prælati.quia reſpectu vitæ ſuæ
confeſſio nocet.c.cùm veniſſent.& ibi Doc.de inſtit.Idē
ſi confitetur vt teſtis.quia præiudicat eccleſiæ ſaltem ſe
miplenè.glo.in.c.dudum.lo.ij.de elec.Idem ſi habuit mā
datum à capitulo ad confitendum.d.c.ij.de teſti.in.vj.&
d.c.de conſtantinopolitana.&.d.c.dudum.Idem ſi confi
tetur in cauſa bonorum diſcretorum à capitulo. Do.in
d.c.de conſtantinopolitana.per no.in.c.edoceri.de reſcri.
Sed competeret ſucceſſori reſtitutio in integrum. doct.
de læſione ſecundū eum.per.c.j.de reſti.in inte.in.vj.Idē
in confeſſione extraiudiciali liberatoria debitorum.Do.
latè in.d.c.de conſtantinopolitana.& But.& Imo.in.d.c.
j.de depoſito.Et quæ dicta ſunt de prælato habente con
uentum.intellige etiam in prælato carente conuentu.,p
pter glo.aureā in.c.potuit.in verbo expelli.poſt mediū
ibi.& ſi vnus ſit.de locato.de qua latè memini in.c.edoce
ri.ad fi.ver.etiam in alijs prælatis.de reſcri.Vbi adde om
nino Imo.in.c.j.v.col.de depo.&.Do.in.d.c.de conſtanti
nopolitana.qui eam ſequitur in propoſito noſtro. & ad
de quòd confeſſio ſolius prælati habentis conuentum nū
quam nocet in materia ardua.etiam in bonis diſcretis:qa
ſecundū Abb.hīc.& in.d.c.edoceri.iiij.col.in illis non po
teſt eſſe ſolus in iudicio in facto arduo:ergo nec cōfiteri.
& caue.dum Abb.dicit hīc.quòd aliās ſine mandato ad
mittitur prælatus ex iuris diſpoſitione. quia intelligit in
bonis non communibus.per no.in.d.c.edoceri.Adde etiā
Cal.in tit.de confeſſis.cōſi.v.vbi latè ponit de confeſſio
b ne prælati obligatoria.puta ſuper mutuo[b].& an probet
mutuum verſum in vtilitatem eccleſiæ. de quo latè per
Imol.in.c.quod quibuſdam.xij.col.ver.iuxta hoc quærit.
de fideiuſ.& Do.vbi.ſ.& Pau.de ca.conſi.j.& Ange.pul
chrè conſi.mihi.ccxlj.quia omne datum optimum.iiij.co
lū.& ibi dicit quod ſi ex confeſſione facta etiam per præ
latum & capitulum eccleſia eſt leſa,dabitur ei reſtitutio
aduerſus confeſſionem.Pro quo vide Abb.j.vol. conſil.
lxxxviij.do.Abb.monaſterij.& conſi.xlij.eo. volu.ſaluā
toris.pe.col.& Lud.cōſi.ccclxxxix.paucis agam. Reliqua
de iſta materia vide ſubtiliter per Egi.bel.deci.dcxcvj.cō
feſſio prælati.vbi videtur in effectu velle quòd confeſſio
prælati agentis præiudicat eccleſiæ,niſi eſſet materia de
bonis diſtinctis etiam quo ad adminiſtrationem,vel eſſet
materia ardua.quibus caſibus geſta tenent.ſed capitulum
poteſt inſtare vt irritētur agendo de contemptu.Item de
materia iſta vide per Abb.in capitu.fin. de cenſi.& in ca
pitu.fin.vij.colum.de confeſ.& ibi de confeſſione ficta
per Specu.de reſti.in inte.§.j.ver.ſed nunquid eccleſia.per
Domi.in capitu.ij.x.colum.de teſti.in.vj.per Abb.in ca
pitu.dilectus.per illum text.de cap.mo.per Imo.in.c.præ
12 tereà.lo.ij.per illum tex.de tranſac. ¶ †Cætera ad regu
lam delictum.lib.vj.vide per Abb.poſt alios in capitu.j.
de do.& contu.& de confeſſione tutoris vide Bald.in.l.in a
contractibus.§.j.C.de non nume.pecu.& Barto.in.l.cer
tum.§.ſed an ipſos.ff.de cōfeſ.& ibi Alex.in apoſtillis.† &
13 de confeſſione procuratoris ſcripſi opportunè. in.c.j.in
vlti.char.vt lite non conte.& adde quòd vno caſu nocet
domino confeſſio voluntaria procuratoris,vel admini
ſtratoris.videlicet quando concurrunt duo.primò.ꝙ cō
feſſio tendat ad liberandum alium,non ad obligandum
dominum.ſecundò.quando diſponit de eo quod conſi
ſtit in facto proprio confitentis.Ita tex.in.l.Lucius.§.tute
læ.ff.de admi.tu.per quem Pau.de caſt.d.cōcilio reijciens
rñionem Bar.ibi ad illum tex.infert ꝙ ſi prælatus in apo
diſa confitetur ſibi eſſe ſolutum à debitore eccleſiæ:talis
confeſſio præiudicat eccleſiæ.quòd multum no.Ant. de
Alex.in.l.ij.§.ꝙ obſeruari.iij.col.C.de iur.cal.ponēs plu
ra alia de confeſſione adminiſtratoris.& vult inter alia ꝙ
valeat confeſſio tutoris,etiam quando iudicium fuit in
choatum cùm dño auctore tutore contra Bar.in.d.l.cer
tum.§.ſed an ipſos.per rationem firmam.quòd vbi noce
ret ſententia,nocet confeſſio.& alia acta.Inno. in.c.cām.
de teſti.omnes in.l.ſæpe.de re iudi.cum concor. & adde b
prædictis ꝙ tempus quadriennij ad petendam reſtitutio
nem in inte.aduerſus dānoſam cōfeſſionem prælati, non
currit eccleſiæ eo viuente.Imo.poſt Car.in.c.quòd qbuſ
dām.xiiij.col.ver.vlterius iuxta prædicta.de fideiuſ.p.c.
ſi ſacerdotes.xvj.q.iij.quòd latè ornaui in.c.j.ad fi.ſ.eod.
¶ Demum dum Ab.ponit de ſignis bonæ & malæ fidei.
Adde quæ dixi.ſ.e.in.c.ſi diligenti. Reliqua ad hanc de
cre.proſequere vt hīc per Imo.in ſua magna repeti. Feli.

De ſententia & re iudicata Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Res iudicata,quando dicatur?*
2 *Sententia interlocutoria,qualiter diffinitur?*
3 *Sententia interlocutoria habens vim diffinitiuæ, qualiter cognoſcitur:& quā vim habet:& qualiter reguletur?nu.4.*
5 *Præceptum,an ſit interlocutoria:an verò diffinitiua?*
6 *Appellatio à præcepto habente vim diffinitiuæ, regulatur vt appellatio à diffinitiua.*
7 *Sententia ſi nominetur:de qua intelligatur in dubio?*
8 *Sententia ſuper exceptione eſt interlocutoria:hanc regulam limitat dupliciter.vt nu.9.&.10.*
11 *Sententia hoc modo concepta:pronunciamus appellationem deſertam,eſt interlocutoria.*
12 *Sententia taliter pronunciata reuocamus attentata lite pēdente,eſt interlocutoria,habens vim diffinitiuæ.*
13 *Sententia,pronunciamus taliter ſuper expenſis.eſt interlocutoria:& ſic reuocabilis. Niſi feratur ſimul cum diffinitiua: vel niſi expenſæ eſſent ſeorſum in iudicio petitæ.nu.14.*
15 *Sententia lata ſuper excommunicatione:eſt interlocutoria.*
16 *Sententia quòd cauſa ſit cōmittenda vel nō,eſt interlocutoria.*
17 *Sententia cōcernēs reſtitutionē in integrū,eſt interlocutoria.*
18 *Sententia quòd quis caueat;vel ſatiſdet,quando eſt diffinitiua: vel interlocutoria?*
19 *Sententia pronuntians indicia eſſe legitima:& reum eſſe torquendum,eſt interlocutoria.*
20 *Sententia aſſignans terminum ad probandum conſuetudinem: eſt interlocutoria.*
21 *Sententia confirmans electionem,eſt diffinitiua.*
22 *Sententia,quam actionem parit?*

¶ Eccleſiæ. Vide Paul.in.c.ſi.de cō feſ.in . iiij.colū.in prin.qd autē dicē dū in cōfeſſione. & Adde Bal.in.l. prima. C.eo.ti.in xv.col.in ver.mo dò ſequit videre. iuncto verſi.dico ergo quòd ſecun dus gradus.

¶ Super mutuo. Ad quod vide ad ſaturitatē do.So zi.in cōſi.xv. inci.Viſis prędictis publicis inſtru mentis . verſicu . j.ꝙ ſola cōfeſſio. & ver.nec eſt ve rū ꝙ in.j. parte. char.xxij.& cōſi. xxix.incip. Viſo quodā inſtrumē ro.verſi. ſecundū poſito ꝙ eſſet ,p bata. per totum in.d.parte. chart. xxxiij.

Sententia comparatur contractui.

¶ Inquantū Ab. præ cæteris inſiſtit hîc. qñ dicat res iudicata. Adde Bar. in rub. [a] C. eo. tit. vbi etiam dixit ꝙ ſnïa dicitur actus iudicandi. & iſta cùm eſt lata dicitur propriè res iudi. & dixit Bald. in l. j. C. eo. tit. † ꝙ qñ eſt appellatū non dicitur res iudi. Tetigit etiam Bar. in l. litigatorib⁹. C. de ap. repetens ea quæ dixit in l. j. ff. eo. tit. & ideo dicit Egi. deci. dclxxxv. res iudica. ꝙ licet non parens rei iudi. poſſet dici manifeſtè offendere. Tñ fallit vbi eſt appellatum. dixi in c. apoſtolicæ. vl. col. de exce. Et dicit Do. in. c. ei q. §. diffinitiua. ver. Item ſi ſnïa. in prin. ij. q. vj. quòd res iudi. dicitur. qñ lata eſt ſnïa, quæ nullo remedio appellationis vel ſupplicationis retractari poteſt. per. l. elegãter. ff. de condi. inde. & ſic patet quòd ante. x. dies ſimpliciter appellatur à ſentẽtia: poſteà verò dicitur res iudica. ſecundū ipſum. poſt Hug. & Archi. ibi. Sed ſequere Ab. & aduerte Lud. conſi. cccxxxiiij. circa princi. ij. colū. vbi dicit quod ſi reſcriptum mandat vt aliquis cogatur parere iudicato: non poteſt cogi ſi eſt appellatum. quia verbū iudicato requirit tranſitum in rem iudicatã. per. l. j. C. de execu. rei iudi. Et quia appellatio ſuſpendit iudicatum. l. j. ff. ad turpi. Tamen in contrarium faciunt dicta Ab. hîc. dū vult ꝙ ante lapſum decendij dicitur res iudicata reſpectu contentorum in ſnïa. Sed poſſet ex alio capite ſaluari opinio Lud. videlicet quia nõ eſt veroſimile principem velle derogare appellationi legitimè iuterpoſitæ. Ideò cenſetur capere iudicatum pro eo ꝙ ſit irreuocabiliter iudicatum: puta per lapſum decendij. Sic enim interpretanda ſunt reſcripta. c. cauſam. de reſcrip. cum ſimilibus. Et iſta faciunt ad dictum Bal. in addi. Specu. de ſententiæ prolatione. xix. col. de quo per Alexan. in l. j. in. ij. col. ff. de re iudi. cum ponit quod tps datum reo ad ſolueudū, non currit pendente appellatione. Et adde ꝙ ſentẽtia dicit à ſentio: quia iudex iudicãdo dicit id quod ſentit. l. ſicuti. §. ſed ſi queraf. ff. ſi ſer. vẽ. Et dicit glo. j. in fi. in. c. iudicet. iij. q. vij. ꝙ iudex tenet ſequi opi. ſuã: ſed non voluntatem. facit. l. j. §. j. ff. ad turpil. ibi. Non* eius voluntati mandatur: † ſed legis auctoritati reſeruatur. vñ dicitur in. l. eos. & in. l. à proconſulibus. & l. qm̃. C. de app. quòd ſententia iudicis eſt opinio, nõ voluntas. & ideò exclamat hîc And. ſicu. cõtra modernam practicam citatiõis. in qua quis citatur ad audiendam voluntatem iudicis: quia deberet dici ad audiendam opi. iudicis. ſed poſſet dici quòd licet verbum volũtas de ſui natura importet voluntatem legibus nõ regulatam. vt dixi poſt But. & Imo. in. c. j. xxx. col. de conſti. Tñ inſpecta mente loquentis, & ratione ſubiectæ materiæ, poteſt capi pro voluntate iure regulata: ſicut per verbum volumus promulgatur lex. glo. in verbo volumus. in cle. j. de rerum permu. & in cle. j. in eodem verbo. de of fi. vica. quas glo. facit ſingulares Car. in. c. ij. de iudi. & Ab. in. c. ex ratione. in principio. de app. & in euangelio dicitur. Omnia quecũq; vultis vt faciant vobis homines &c. qd exponitur. i. velle debetis per rationem, non per liberum appetitū. c. j. & ibi glo. j. diſt. & ibi pulchrè Domi. in. iij. col. ¶ De diffinitione autem ſententiæ dic vt hîc ꝑ ſummiſtas. & curioſè per And. ſicu. hîc omitto tanquã parui momenti. Vtilis eſt inueſtigatio iſta, per quæ ſigna cognoſcatur diffinitiua. ſnïa & interlocutoria. Nam de iure ciuili non appellatur regulariter ab interlocutoria [b] . l. ante ſnïæ. C. quorũ ap. c. ſup eo. lo. ij. de ap. ſecus de iure canonico. vt ibi: licet in curia romana, & ꝑ multa ſtatuta Italiæ ſeruef ius ciuile, non ꝑmittẽdo appellari ab interlocutorijs: niſi ſint tales quæ nequeant cum diffinitiua reparari, vel habeãt vim diffinitiuæ. Item in appellatione à diffinitiua, expreſſa vna cauſa poſſumus aliam proſequi. c. vt debitus j. tit. proxi. non ſic in interlocutoria. cle. appellanti. de appel. Itẽ iudex reuocare poteſt interlocutoriam. c. eũ ceſſantẽ j. ti. ꝓxi. nõ diffinitiuã. vt ibi. & l. quod iuſſit. ff. de re iudi. Reducã igit quædã hactenꝰ ſparſa ſuper iſtis modis cognoſcendi ſnïam non tranſcribẽdo alleg. ꝙ And. ſicu. hîc. cuius lectura ſuper hoc titulo hodie ad manus meas peruenit. ſed cum nõ ſunt ſcripta ordinariè, ſed collecta in ſcholis eo in voce legente, & nihil cõtineat dignũ relatione, nõ referã eum. Nec doleo eũ non habuiſſe ſup duobus titulis præcedentibus. quia nihil neceſſarij auxilij attuliſſet. rõne p̃dicta. ¶ † Circa diffinitionem interlocutoriæ. dum omnes allegãt gl. in cle. j. de ſeque. poſ. & fruc. Adde Ang. in l. ex ſtipulatione. C. de ſent. vbi dixit ꝙ oĩs vox iudicis faciens ad cauſam, eſt interlocutoria. alle. glo. quam dicit ſingularem in §. ad excludendas. in ver. litigio ſis. in authen. de litigioſis. & nõ eſt alibi talis modus loquẽdi ſecundũ eundem in rubrica. ff. de re iudi. & illam glo. ſequitur etiam Bal. in l. arbitro. iij. col. ff. qui ſatiſ. cog. & in l. poſt ſnïam. C. de ſen. & Do. poſt Imo. in l. ij. iij . colũ. de conſti. in. vj. & Car. in repeti. c. perpendimus. xxx. col. de ſen. excom. Adde gl. ſimilem. in. c. ei qui. §. diffinitiua. in gl. j. ij. q. vj. quæ dixit, qd omnis alia ꝓnuntiatio iudicis, excepta diffinitiua, dicitur interlocutoria. & illam extollit ibi Domi. & idẽ Do. ij. q. j. in ſumma. in. iiij. col . dicens eam approbatam à quodam Franciſco de aretio in tractu ſententiarum. & reprobat diffinitionem glo. in. d. cle. j. quòd interlocutoria dicatur illa quæ fertur inter principium & finem cauſæ. Nam citatio fit in principio cauſæ. c. gratum. de offi. deleg. & tñ eſt interlocutoria. gl. in. l. cũ cleris. in verbo ſnïarũ. C. de epi. & cle. quæ ſemper allegatur ſecundũ Bal. ibi. Et aliqñ citatio fit etiam poſt diffinitiuã, & aliqñ in executione. Innocẽ. in. c. veniens. lo. ij. de teſti. Ideò gl. in. d. §. diffinitiua magiſtralius locuta eſt ſecundũ eum. qui etiam eam ſequitur in. d. c. ij. de conſti. in. vj. Et dixit Pau. de ca. cõſi. xxv. ſuper primo dubio. iij. col. ꝙ interlocutoria propriè debet declarare aliquod dubiũ. Vnde facere aliquẽ capi, detineri, vel citari, nõ eſt ꝓpriè interloqui. ſecundũ eũ. quod no. ad ſtatuta facientia mẽtionem de interlocutorijs. ¶ Aliam etiam diffinitionem poſuit Arch. in. c. j. ſuper verbo interlocutoria. de app. in. vj. de qua per eum. Et vide Bar. in. l. Tertia. ij. col. ff. de accu. vbi appellat illam interlocutoriã, in qua nõ ſeruaf ſolẽnitas ti. C. de ſen. ex peri. reci. Dixit etiam Bar. in. l. ſi cũ exceptione §. hæc autẽ actio. ff. quod met. cauſa. ꝙ vbi dantur duæ ſnïæ ſimul, & ſecunda eſt executiua primæ: puta condẽno te ad reſtituendũ. deinde & ſi intra tps nõ reſtitues, cõdẽno te ad quadruplum. iſta ſecunda eſt interlocutoria. & dicit Bal. in. l. ſi quis iuſiurandum. C. de re. cre. ꝙ ſententia quæ diffinit vnum articulũ cauſæ põt quodãmodo appellari diffinitiua, ita dicit allegari gl. ibi. Idem gl. in l. gñaliter. in prin. eod. titu. per quam dicit ibi Bal. in fin. principij. ꝙ quelibet interlocutoria poteſt dici diffinitiua reſpectu ſui articuli. Et dixit Bal. in. l. ante ſententię. C. quo. app. non reci. in fi. ꝙ verba iudicis non poſſunt facere ꝙ interlocutoria ſit diffinitiua. No. idem Pe. de anc. latè conſi. mihi. cccxxxviij. Vicarius poteſtatis: & ſequenti. Etiam ſi iudex dicat per hanc noſtram diffinitiuã &c. Et facit qd dicam infrà tractando de præcepto. ¶ Demũ de multiplici genere ſentẽtiæ: vide Bal. in. l. cũ & minores. j. col. C. ſi aduer. rem iudi. & But. egregiè conſi. vj. incipien. Snïa lata. Et adde Imo. in. l. j. §. fi. vlti. col. ff. de ꝓto. ſtip. vbi accuratè colligit ex Bart. ibi. ꝙ qñ principaliter procedit ſuper aliquo articulo ꝓrrecta principaliter petitione ſuper eo, illa poteſt dici diffinitiua, licet aliãs eſſet interlocutoria, ſi per modũ incidentis deduceretur. Adde etiam Maria. in. c. qualiter. lo. j. vj. colũ. de accu. vbi ponit de multiplici interlocutoria. ¶ † Circa interlocutoriam habentem vim diffinitiuæ vide Do. ij. q. j. in ſum. iiij. col. vbi dicit qd eſt illa q̃ fertur ſine ſolẽnitatib⁹ requiſitis in diffinitiua. tamen illud idẽ iniũgit quòd iniungeret diffinitiua. alleg. Ioan. and. in. c. peruenit. lo. ij. de app. & dicit Ro. de re iudi. v. iij. in antiquis. quod poteſt appellari ante ſnïam ab interlocutoria quæ ſtatim eſt executioni mandanda, vel quæ ferè totam cauſam determinat. ſic loquitur glo. j. in fi. in. l. intra vtile. ff. de mino. per quam dicit Bal. in. l. j. vij. col. ver. denuo quæro. C. qñ ꝙuo. non eſt neceſſ. ꝙ interlocutoria quæ determinat totum negotiũ redigitur ad inſtar diffinitiuæ. & idem ſi decidit partẽ ſubſtantialem. ¶ † Dubiũ eſt quò ad effectus præmiſſos qualiter reguletur. & videf regulari vt diffinitiua ꝓpter notum Bal. in. l. minoribus. vlti. colũ. C. de his qui. vt indi. vbi vult ꝙ cle. appellanti. de app. non habeat locum in iſta: quæ licet nomine ſit interlocutoria, tñ vi & effectu redigitur ad inſtar diffinitiuæ: & ſequitur Car. conſi. lxxiiij. Titius nunc finit ver. ad quintum. Idem tenet Car. in d. cle. appellanti. q. ix. & in cle. fi. q. ij. eo. ti. & Bal. in. l. per hanc. iiij. colũ. ver. modò q̃ro. C. de temp. ap. & Phi. in. c. vt debitus. viij. col. ver. xiiij. quæriſ̃j. ti. proxi. & Rota vt lite pẽ. j. deci. in nouis. & ibi dicitur ꝙ reuocatoria attẽtatorum lite pẽ. eſt interlocutoria habens vim diffinitiuæ, in cuius appellatione nõ habet locũ. d. cle. appellanti. Idẽ dicitur ibi in arti. deſertionis & abſolutionis ab inſtantia iudicij, & ſimilibus. quia tales ſententiæ parant præiudicium nimis graue. & adde Fe. de ſe. conſi. cxcviij. caſus talis eſt lata fuit ſnïa, ad fi. vbi vult ꝙ reguletur vt diffiniti ua. Idem Ludo. in rub. de arbi. pe. chart. ver. aduerte quia idẽ videtur. & cõſi. xlj. in prin. & Ange. in. l. ſi fic. ff. de le. j. & in §. illud quo ꝙ. in authen. de hære. & fal. dicẽs ꝙ iſta nõ poteſt per iudicem reuocari. Pro quo eſt glo. aurea in c. fi. in ver. inanes. de elec. in. vj. no. Sali. in. l. poſt ſnïam. C. de ſent. & Bal. i. l. arbitro. iij. col. ff. qui ſatiſd. cog. & Abb. in. c. cum ceſſante. iij. colj. ti. proxi. & Alex. poſt Imo. in. l. quod iuſſit. ver. iiij. fallit. de re iudi. hoc intelligit Domi. in. d. c. fi. viij. colum. vbi ſnïa fertur ſuper articulo principaliter coram iudice deducto. quia finitum eſt iudicium. ſed vbi ſuperincidenter deducto, ſecus. ita, intelligit Ioã. in. d. c. cùm ceſſante. dum vult poſſe reuocari ſnïam ſuper peremptorio. quæ vtj. dicetur: habet vim diffinitiuæ. Sed ꝙ nõ ſemper reguletur vt diffinitiua, firmat Rota. vt lit. pẽ. j. in nouis. volens quòd reſpectu cõdemnationis expẽſarum in ea omiſſa poſſit iudicari etiam ex interuallo. ſicut de interlocutoria docet Inn. in. c. ſæpe j. tit. proxi. Sic etiam dicit Rota. de app. xj. in nouis. ꝙ interlocutoria habens vim diffinitiuæ reuocari poteſt. & ideo Imo. in. l. v. ad fi. principij. ff. de ver. ob. vult ꝙ ſtatutum dans formã interlocutoriæ habeat locũ etiã in iſta habente vim diffinitiuæ. ꝓpter verba Bar. in. l. Titia. ff. de accu. Quamuis But. aliter conſuluerit. cuiꝰ conſilio dicit Imo. ſe noluiſſe ſubſcribere. Eſt autem clarum ꝙ ſtatutum loquens de interlocutoria mera non cõprehendit iſtam [a] ſecundũ eũ poſt Ange. ibi: ex quibus res habet dubium. Vnde Are. in d. l. v. in prin. ver. circa quartum. licet prędicta nõ alleget. dicit articulum iſtum eſſe ſolẽnem. quem ratione breuitatis dicit ſe non diſcutere. ſed Alexã. ibi reprobat Imo. ꝓpter glo. in. d. ver. inanes. quam prius allegauit ibi. Iud. in qõ. de quaj. Et quia cũ ſit ſnïa mixta, regulari debet ab eo ſimplici quo ſit potentior. l. quæritur . ff. de ſtatu ho . & iſtud placet per prædicta. cum multi teneant hanc eſſe irreuocabilem ſicut diffinitiua. quod intellige præterquã in caſu Bar. in. l. quòd iuſſit. vl. col. ff. de re iudi. Quando iudex proceſſit ex officio nobili. vt dicam j. ponendo de natura ſecundi decreti. ſcias etiam quod diſpoſitio exorbitans à iure cõmuni loquẽs de diffinitiua, non habet locũ in habente vim diffinitiuæ. vt pulchrè dicit Egi. deci. liiij. In ſnïa lata. volens ꝙ cle. j. de ſeque. poſ. nõ habeat locum in interlocutoria iata ſuper reuocatione attentatorũ lite pendentæ, licet habeat vim diffinitiuæ. & iſtis addetiam Abj. titu. proxi. c. peruenit. lo. ij. iij. col. ibi latè tenet quod dicta interlocutoria habens vim diffinitiuæ quandoq; regulatur vt diffinitiua. quandoq; vt interlocutoria. vt in exemplis de quibus per eum, non declarantem quam naturam videatur cõmunis habere. & dicit ibi Phil. tacito Ab. ꝙ in ea nõ ſeruatur. d. cle. appellanti. Qd autem dictum eſt proximè: fallit vbi appellatur ab interlocutoria ſuper executione. quæ licet habeat vim diffinitiuæ: vt in ſeq. additione. tñ exigit obſeruantiam. d. cle. Bar. in. l. ab executione. ff. de ap. Lud. conſi. lxj. Abj. eo. c. quod ad conſultationem. vlti. col. & ibi latè inſtiti. colũ. xxiij. in verſi. oportet exprimere contra Ludo. qui mutauit opi. in. d. l. v. in prin. in. iiij. col. & adde ꝙ ſtatutum volens inſtrumentum habere vim diffinitiuæ ſententiæ intelligitur quò ad hoc vt poſſit incipi ab executione non ꝙ præcludat viam opponendi exceptiones peremptorias: licet verè diffinitiua hoc habeat: quia pars ante ſententiã habuit tempus producendi eas. vn de ſibi imputet. nõ ſic in obligato ex inſtrumento. Pau. de ca. in. l. ſi inſolidum. in fi. ff. de fideiuſ. propter dictum Inno. in fi. in. c. cũ olim. j. col. ibi quando autem tempus. de cau. poſ. de quo etiam in ſimili meminit Alex. in. l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit. ad fi. ff. de iureiuran. Iſtis etiam adde Ange. are. in. l. eius qui. v. col. ff. de app. reci. ponentem latè de modo regulandi interlocutoriã habentẽ vim diffinitiuæ. ¶ † Ad illud [b] de præcepto. vide latè Domi. ij. q. j. in ſum. vbi videtur concludere quod ſit interlocutoria habens vim diffinitiuæ: niſi feratur omiſſo omni iudiciario ordine. Sic intelligit gl. in. c. dudum. lo. ij. in ver. in iure. aliãs in* ver. reſponſionem de elec. & gl. fi. in. c. ex parte. lo. j. de ver. ſigni. & ſecunda. q. j. in ſumma. & c. j. Adde Rotam de iure iur. iiij. in antiquis. & de iureiur. j. in antiquioribus. quæ dicit quòd præceptum de quo in. l. ſi debitori. ff. de iudi. non requirit ſcripturam. Imò dicit Rota de re iudi. xv. in antiquis. & de confeſſis. iij. in antiquioribus. ꝙ ſi non præcedente libello iudex ferat diffinitiuam in confeſſum, valebit vt præceptum. habeo etiã Rotam in antiquis meis. ccccxxiij. vtrum præceptum. quam non reperio impreſſam. quæ dicit quod iura requirentia ſcripturam in ſententia, loquuntur in diffinitiua: & præceptum non eſt diffinitiua: ſed alia ſpecies diffinitionis cauſarum . & hoc qñ debitor confitetur iudicialiter. ſed ſi confitetur extra iudicium, non habet tale præceptum vim nec diffinitiuæ, nec interlocutoriæ. & ſubdit quod præceptum iudiciale de ſoluendo à quo non extitit appellatum: non impedit ingreſſum litis: vt res iudicata. Idem Rota de lit. conteſt. vij. in antiquis. & dicit Ang. in authen. de hære. & fal. §. ſi quis autem. quod dictum præceptum eſt interlocutoria. Poſteà in §. illud quo ꝙ. eo. tit. addit ꝓpter glo. ibi. ꝙ habet vim diffinitiuæ. & non reuocatur. & pro hoc quod habeat vim diffinitiuæ etiam latum in ſcriptis iudice ſedente pro tribunali. vide longum conſilium Ange. mihi cxxxj. Primò inquiramus quod ad literam ſequitur Lud. in. d. l. v. in prin. tacito Ang. Dixit etiam But. conſilio. vj. quod incipit. an ſententia lata. iij. colũ. quod ſententia præcepti eſt naturæ mixtæ. & ſpecies ſeparata ab interlocutoria & diffinitiua. Vnde dicit Barto. in. l. j. ff. de confeſ. quod vbi nõ datur libellus, non poteſt ſequi ſentẽtia. meritò præceptum de quo in. d. l. ſi debitori. non eſt ſententia: ſed potius ad executionem tendit. Propterea dixit Ang. in. l. certum. §. fi. ff. de confeſſis. per illum tex. in verbo quaſi iudicati. ꝙ ſi ex forma ſtatuti de ſententijs ſoluitur gabella, non ſoluentur de dicto præcepto. Facit gl. xj. q. iij. in ſumma. dicens ꝙ præceptum dicitur ſnïa impropriè. Fortius dixit Bar. in. l. non fateſ. iij. col. ff. de confeſ. ꝙ poſt iſtud ꝓceptũ doceri põt de cõfeſſione erronea. qđ non licet poſt ſnïam. c. fi. de cõfeſſis. Et licet Bal. teneat cõtrarium in. l. error. vj. col. C. de iur. & fac. igno. æquiparã do iſtud ꝓceptũ cõcluſioni in cã poſtquã non adducit error. Tñ Ang. are. ĩ. §. minꝰ. xxiij. col. inſti. de actio. ſuſtinet Bar. quia ꝓceptũ fit ex arrupto audita confeſſione quæ: tanquam improuiſa debet poſſe renocari. non ſic poſt cõcluſionem quã ꝓceſſit ſpatium ad deliberandum. Et ideò

a ¶ Bar. in rubr. Et ibi vide Sali. vbi etiã ponit quaſr & quibus reſpectibus res iudicata cõſiderari poſſit. & vide Pau. de ca. in conſi. xxxviij. incip. In caſu præſenti. &c.

b ¶ Ab interlocutoria. An & quando à ſnïa interlocutoria licitũ ſit appellare . vide copioſè & not. p do. Sozi. in conſi. xcvj. inci. Viſo ꝓceſſu. in prin. iiij. colum. in. j. parte. char. cliij. & per Bar. in. l. intra vtile. ff. de mino. i. ij. col. & quod not. But. in. l. iij. C. de excu. tuto. & ibi tex. & quod per Bal. etiam in. l. publicati. C. de teſta. ad fi. ij. col. & ad materiã iſtam adde. d. Sozinũ cõſi. cxcv. inci. circa primũ cõſultationis arti. ver. cõfirmãtur ꝑmiſſa. in ij. parte. char. lxx. vbi dicit ꝙ ſtatutũ diſponẽs ꝙ à ſententijs interlocutorijs nõ poſſit appellari: dicitur reſpicere modũ ꝓcedendi . ſecus verò eſt ſi à ſnïa diffinitiua : quia tũc dicitur reſpicere deciſoria, & non modum ꝓcedendi.

[a] Sali. vbi etiã ponit quaſr & quibus reſpectibus res iudicata cõſiderari poſſit. & vide Pau. de ca. in conſi. xxxviij. incip. In caſu præſenti. &c.

[b] ¶ Ab interlocutoria. An & quando à ſnïa interlocutoria licitũ ſit appellare . vide copioſè & not. p do. Sozi. in conſi. xcvj. inci. Viſo ꝓceſſu. in prin. iiij. colum. in. j. parte. char. cliij. & per Bar. in. l. intra vtile. ff. de mino. i. ij. col. & quod not. But. in. l. iij. C. de excu. tuto. & ibi tex. & quod per Bal. etiam in. l. publicati. C. de teſta. ad fi. ij. col. & ad materiã iſtam adde. d. Sozinũ cõſi. cxcv. inci. circa primũ cõſultationis arti. ver. cõfirmãtur ꝑmiſſa. in ij. parte. char. lxx. vbi dicit ꝙ ſtatutũ diſponẽs ꝙ à ſententijs interlocutorijs nõ poſſit appellari: dicitur reſpicere modũ ꝓcedendi . ſecus verò eſt ſi à ſnïa diffinitiua : quia tũc dicitur reſpicere deciſoria, & non modum ꝓcedendi.

[a] ¶ Iſtã. Vide Rapha. Pau. de caſt. & Ang. in. l. imperiũ. ff. de iuriſdi. iud. & ĩ cõſi. cxij. inci. q̃itur, vtrũ ſnïa, & Lud. in. l. j. in fi. de re iudi. & Bar. in. l. mino ribus. C. de his q. vt indi. & Spe. in ti. de ap. §. in quibus. ver. ſed nunquid.

[b] ¶ De præcepto, Vide etiam Phi. in ca. queręti. ſ. de of. dele. circa finẽ & quod ibi dixi in apo.

caue.nã iſta intelliguntur quando ante præceptum non emanauit diſcuſſio iudicialis. Nam ſi emanat, videtur regulari præceptum vt ſnïa habens vim diffinitiuæ tam reſpectu ſtatuti quã reuocationis erroris Bene faciũt verba Bal.in.l.hi qui.ij.col.C.de ap. vbi dicit ꝙ præceptũ factũ à iudice cũ cauſæ cognitione magis accedit diffinitiuæ quã interlocutoriæ. & pulchrè dicit Ang.in.d.l.ſi debitori.quòd vbi fit ſine præambulo iudiciali reuocari poteſt: ſecus ſi oblato libello: vt etiam per eum in.l.j.circa mediũ. C.ſi de momen.poſ. ſimiliter dixit Bal.in.l.ſi.§.neceſſitatem.v.col.propter glo.ibi. C.de bonis quæ lib. quòd ſi præceſſit libellus, iſtud præceptũ regulaꝛ vt ſnïa: & ex eo oritur actio in factum. Secus ſi nõ in figura iudicij. Dixit etiam Bal.in.l.ab executione.poſt prin. C.quo.ap.nõ reci. quòd vbi nullo comparente iudex dicit inſtrumentũ exequendũ, nihil pronũtiat: ſed ſi aliquo negante eſt interlocutoria: & reſpectu ſportularum non ſeruabiꝛ ſtatutũ de diffinitiua. † Vide etiam Abb.in.d.c.peruenit.lo.ij.ad fi. vbi ponit poſt Io.and. quod appellatio à præcepto habente vim diffinitiuæ regulatur vt appellatio à diffinitiua: & ꝙ nõ dicitur habere vim diffinitiuæ niſi feratur cũ cauſę cognitione allegat Bar.in.d.l.nõ fateꝛ. & gl.in.c.ex parte in xp̃o. de ver.ſig. & iſta not. vltra Are.in.d.l.v.in.iiij.col. ver. & quia.ſ̃. vbi declarat quare præceptum dicaꝛ interlocutoria. vt ipſe tenuit ibi in.ij.col.poſt Lud.ibi. & Ange.in.d.l.ſi debitori. quos dumtaxat allegat. Nam dicit ipſe. quando debitor confitetur non oblato libello in ſcriptis, nõ dicit adhuc actor petijſſe: ſed velle petere: vt ſatis patet ex.d.l.ſi debitori.in prin. quia non petijt vt debuit. Vñ quando iudex poſteã facit p̃ceptũ in debitorẽ confeſſum: ideò non dicitur ſnïa diffinitiua: quia illa ferꝛ vbi eſt forma iudicij, quæ conſtat ex iudice, actore, & reo. c. forus. de ver.ſig. quia ergo in caſu iſto aliquis non poteſt dici adhuc egiſſe: ideò iudicium nõ habet adhuc actorẽ: meritò nõ expectat ſnïam diffinitiuam. Et inde eſt, ꝙ quãdo iudex facit præceptum ſuper notorio, iſta eſt interlocutoria. l.idtus. cum ibi no. ff. de his qui no. infa. Et ſimiliter qñ iudex punit reum accuſatũ virtute cõfeſſionis: & libellus fuit ineptus. Bal.in.l.j.§.cũ vrbẽ. ff. de offic. p̃fec. vr. cũ iſtis etiã concor. Alex. cõſi. cxcj. Viſis actis. volens ꝙ præceptũ iudicis diffiniens negotium principale eſt diffinitiua: puta præceptũ ſuper executione inſtrumenti guarentigiati. & ibi etiam ꝓbat quod præceptũ de diſgõbrãdo,
7 habet vim diffinitiuæ. ¶ † Scias etiã quòd appellatione ſnïæ intelligiꝛ in dubio de diffinitiua, nõ de interlocutoria. Imo. in rub. ff. e.ti. ꝓpter copulã poſitã ibi. & in rubrica. C. de ſen. & inter. om. iudi. Et eſt gl.in.l.j.§.biduum. in ver. ſnïæ. ff. qñ ap. ſit. & glo. ſi.in.c.cũ olim. de teſti. Addit Alex. in.d. rub. bonũ tex. cũ gl. ſi.in.l. quod iuſſit. eo. tit. & in.c. venientes. ibi. poſt ſnïam. de iureiu. Vñ ſi de ſententijs debet ſolui gabella: vel ſi à ſentẽtijs ex ſtatuto non poteſt appellari, intelligitur de diffinitiuis. Bal. in addi. Spe. in rub. de ſent. ij. col. facit. l.ſi ex cã. §. nunc videamus. ff. de mino. & ibi Guil. Bal. & Albe. Et ideò dicit Bal.in.l.j.ad fi. C. ne lice. ter. prouo. quòd ſtatutũ quòd nõ valeat ſnïa ſine cõſilio ſapientis, intelligiꝛ de diffinitiua. & dicit Bar. in.l. dicere. ff. de arbi. quòd ſi ſtatutũ artat arbitrũ ad diffiniendã cauſam intra mẽſem, intelligiꝛ per ſnïam diffinitiuã. & ideò nõ ſufficeret abſoluere partes ab obſeruatione iudicij. Et ꝑ eundẽ in.l. generali. C. de decu. l.i.x. & Bald. in l. iuſiurandũ qđ ad pecuniam. §. fi. ff. de iureiur. & plura in ſimili. adducit Alex. d. cõſi. cxcj. Viſis actis. ij. col. Limitat hæc Alex. in.d. rubri. vt procedant ſtrictè ſumpto vocabulo. ſecus ſi largè. alle. gl. & Bal. in.l.j. in prin. ff. qđ quiſq; iur. & Bal. in Spe. vbi. ſ̃. Adde Pau. de ca. cõſi. xxiij. & in.d. rubrica, & gl. in ver. ſnïas. in cle.j. de re iud. Per quam infert ibi Abb. quod in materia fauorabili vel indifferenti appellatione ſententiæ venit etiam interlocutoria. no. Sa
lic. in.d.l.j. Sicut videmus quòd ſub rubrica de ſententijs ſequuntur iura loquentia etiam de interlocutorijs. Dixit etiam Car. in.c.vt debitus. quaſi in fin. de app. quod ſtatutũ prohibens appellare à ſnïa poteſtatis, intelligitur ſolũ de diffinitiua. ita dicit conſuluiſſe Bal. in ciuitate Piſtorij. Secus ſi ſtatutũ diceret quod à poteſtate nõ poſſit appellari. & ſunt verba Bal. in.l.j. in prin. ff. de offi. præfec. præto. vbi cõmemorat dictum cõſilium. & ſequitur Phi. poſt Ab. in.c. paſtoralis. in prin. in.vj. qõj. de appel. ¶ Cæterum hoc de ſtatuto intelligas duobus modis. Primo. ni ſi ratio dicti ſtatuti militaret etiam in interlocutoria. ſecundũ Benedi. de plumbino in.l. etiam. §. abſens. ff. de manu. vin. propter glo. in.d.cle.j. & ſequitur Alex. in.d.l.j. in
a prin.ad fi. ff. quòd quiſq; iuris. tetigi in.c. cauſam. [a] in fi. de reſcript. Sed contra Benedic. poſteà tenuit Alex. in.d. rubri. quia cum hoc ſtatutum ſit exorbitans. c. venientes. de iureiu. non debet extendi etiam ex idẽtitate rationis. l. Ius ſingulare. ff. de legi. cum ſi. Tamen pro Bene. vide Alexã. d. conſi. cxcj. Viſis actis. pe. col. quia cùm appellatione ſententiæ largo ſumpto vocabulo veniat interlocutoria, Gl. & Bal. in.d.l.j. in prin. ff. quod quiſq; iuris. poteſt fieri extenſio ex ratione ſcripta in ſtatuto ad caſum qui ſub larga ſignificatione comprehendiꝛ. vt tradit Imo. in. c. ſi varò. §. de viro. in. ij. fallentia. ff. ſol. ma. & eſt gl. in cle.j. in ver. eligatur. de ele. & in authen. minoris debitor. C. qui tu. dar. poſ. cũ multis alijs cõcor. & hoc fortè ſuſtentabilius. Intelige ſecundò. niſi in vna parte ſtatuti eſſet facta ſimpliꝛ mẽtio de ſnïa: & in alia parte de diffinitiua. quia tunc prima pars importat diffinitiuam & interlocutoriam. Nam per ſequentem expreſſionem denotatur ſtatutum primò ſenſiſſe largè de quibuſlibet ſententijs. ita probat tex. cũ glo. in.d. cle.j. in ver. ſnïam. de quo exclamat Alex. in.d. rubri. tollẽs ꝓ hoc fundamentũ Bñdicti de plumbino. Cũ prædictis concordat Ab. in.c. ſuper eo. el.ij. in noj. ti., pxi. per illũ tex. & Matheſila. in ſingulari. xciiij. no. quòd ſub hoc vocabulo ſnïa. & Imo. poſt Car. i.c. qđ ſicut. ij. col. de elec. dicentes quod appellatione ſnïæ intelligitur de diffinitiua: ſicut appellatione dominij intelligitur de directo. l.j. §. qui in perpetuum. ff. ſi ager vec. vel emphy. pe. Idẽ Car. cõſi. lxxxiiij. Titius nũc ſunt. in fi. ſecũdi dubij. per. d.c. venientes. & ſentit quòd ſtatutum ꝓhibẽs appellationẽ, intelligiꝛ. ſ.ã diffinitiua. Et adde qđ appellatione pronuntiationis venit interlocutoria. gl. iij. in.l.ij. C. vt lit. pen. quã ſolùm prædictis nõ adductis alle. hîc And. ſicu. Pro quo facit. l.j. ff. de re iudi. Ponderat etiam copulam &. poſitã in rub. C. de ſen. & interlocu. om. iu. & dicit attẽdendam eſſe ſubiectam materiã. No. etiam quòd vbi in cauſis nõ habet locũ reſtitutio, vel appellatio, intelligitur. ſ.ã diffinitiua. Bal. in.d.l.ſi ex cauſa. §. nunc videam[9]. quod reprobat Phi. in.c. interpoſita. §. ille deniq;. v. colj. tit. proxi. qa verbum in cauſis, reſpicit totam ipſam cauſam. Bar. in.l. ſolent. ff. de ali. & cib. leg. No. etiam quod vbi nulla abſurditas ſurgit, appellatione ſnïæ venit diffinitiua & interlocutoria. Abb. in.c. cãm matrimonij. de offi. dele. Et adde quòd vbi cum verbo ſentẽtijs iungiꝛ verbũ abſolutio. importat cenſuras glo. in ver. à ſententijs. in cle.j. de priui. & ibi Abb. Vide etiam Bal. ĩ.d.c.cũ olim. de teſti. vbi infert ex gl. an ſtatutum de executionibus ſententiarum habeat locum in executionibus præceptorum. Scias etiam quòd appellatione ſnïæ non venit ſententia arbitri. ſecundùm And. ſic. hîc. per. l. quid ergo. §. ex compromiſſo. ff. de inſa mi. Pro quo adde Ab. in.c.j.j.col. de arbitris. vbi ex hoc infert ad ſtatutũ de ſoluenda gabella ex ſententia. Et ideo Abb. in.c.cum dilectus. ij. no. eodem titu. probat non eſſe hanc propriè ſententiam: propter tres defectus. de quibus ibi per eum. vnde dicit etiam Ab. in.c. ex parte. iiij. no. eodem titu. quòd appellatur arbitrium, vel laudum: quia arbiter non habet iuriſditionem: ſed quandam notionem. l. ait ptætor. cum ibi no. ff. de arbit. Adde etiam quòd ſtatutum irritans ſententias, non habet locum in iſta Butri.

iſta, Butri. in capitu. ſuper quæſtionum. in princip. v. colum. verſi. not. ij. de offic. delega. Imo. ibi tenet contrarium. in. vj. colum. in caſibus in quibus ſnïa arbitri mæretur executionem. de quib[9] in.l. pe. C. de arb. Sed dicit And. ſic. in.d.c. ſuper quæſtionũ. xiij. col. ꝙ reſpectu partium ſententia eſt non quò ad tertios. ¶ Nec ob. dict[9]. §. ex compromiſſo. quia ſolum dicit ꝙ nõ infamat ſecundũ eum. & nõ bene: quia imò text. dicit non per omnia ſnïa eſt. & quãuis pro Imo. faciat dictum Bar. in.d. §. ex compromiſſo. dicẽtis ꝙ ſi ex forma ſtatuti ſententia mæretur executionem, dicetur tunc ſnïa, & infamat. Tñ in cõtrarium facit qđ latè & efficaciter firmat Ab. in c. irreuocabili. §. fi. vlti. col. de of. or. probãs ꝙ licet ſtatutũ daret executionem arbitrio non per hoc dat iuriſditionẽ arbitro, nec facit dictũ ſuum valere vt meram ſnïam. vt latius per eũ, probantem ꝙ eius ſnïa non infamat cõtra Bar. in.d. §. ex cõpromiſſo. & hoc modo procederet indiſtinctè dictũ Bu. in.d.c. ſuper quæſtionũ. dixi aliquid in.d.c. irrefragabili. ¶ Prædicta etiam limita in ſnïa arbitratorũ iuris, vel ſtatutorũ: quia ꝓpriè ſnïa eſt. Bal. in.l.j. iij. col. C. de pericu. & cõmo. rei vẽ. quia æquiparãt ordinarijs. Bar. in.l. ſi. C. de iudi. cũ cõcordãtijs, quas dixi in.c. fij. eod. Doctrinæ ſuprà poſitę ſeruiunt ad cognoſcendum naturam ſnïarũ. Tñ quia vtile eſt ſcire de pluribus particulariter, vt de ipſis rñdeatur per deciſiones indiuidualiter. Ideò vide Lud. in rub. ff. eo. tit. & Phi. in.c. cũ ceſſantej. tit. pxi. vbi inuenies de plurimis. Sed inſiſte circa tres vel quatuor, addendo eorũ dictis. Deinde pone quaſdẽ ab eis omiſſas. ¶ † Dũ
8 videtur ſnïam ſuper exceptionibus eſſe interlocutoriam, iuxta gl. magiſtrã. in cle. ſi. in gl. ij. de app. Adde Car. in dicto cõſi. lxxiij. ver. ad quintũ. Bal. in.l. ſtatutis. poſt mediũ. C. de ſen. ex peri. reci. & in l.j. ad fi. C. cõmina. vel epi. Car. i iſto ti. cõſi. vj. Pet. de anch. cõſi. mihi. ccccix. de viribus p̃dictæ ſnïæ. ibi. oĩno vide. ¶ Limita dupliciter. Primò vt procedat, quando pronuntiatur dicendo, admittimus, vel repellimus exceptionem: quia tunc eſt interlocutoria: cũ requiratur alia ſnïa. ¶ † Secus qñ principaliꝛ & directè nõ pronu
9 tiatur ſuper exceptione: ſed ſuper petitione actoris: puta dicendo cũ talis petierit decem, & probatum ſit ei ſolutum. ideò reum abſoluimus. hęc eſt diffinitiua. Do. in.c.j. pe. col. de lit. cõte. in. vj. Pro quo vide Car. in.d. cle. fi. ij. col. vbi dicit poſt Io. de ſancto Georgio. ꝙ ſi pronuntiaꝛ exceptionem obſtare, iſta habet vim diffiniti uæ. Et in hoc cautè locuta eſt gl. ibi. ſecundũ Ab. ibi. dicentẽ tñ nõ eſſe neceſſe ita pronũtiare: cũ ꝓnuntiandũ ſit ſuper principali. c.j. de or. cogni. Et ſubdit Car. ibi. ꝙ ſi pronũtiatur electum pati defectum, habet vim diffinitiuæ: quaſi dicat peremptoriam obſtare. & vide Areti. in.l.v. in prin. in. ij. col. ver. aliqñ fertur, nõ directò. ff. de verb. ob. vbi de iſtis nullũ allegãs ſequitur Imo. in.l. ſi finita. §. ſi forte. ff. de dã. infe. dicentem ꝙ qñ ferꝛ ſnïa nõ directò, neq; principaliꝛ ſuper negotio principali, ſed ꝑ indirectũ, ſicut qñ repellitur quis ab agendo ꝓpter exceptionẽ declaratoriã, quæ perimit negotium principale, vt exceptio ſolutionis, vel præſcriptionis. iſta eſt propriè interlocutoria, habens vim diffinitiuæ: quia iudex nõ ꝓnuntiat principaliter ſuper negotio deducto in iudicio, ſed ſuper proceſſu nõ faciẽdo ſup illo negotio. alle. Bar. in.l. Titia. ff. de acc. & Bal. pulchrè in.l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de cõdi. inde. & licet glo. maior prope fi. in.c.j. de lite cõte. in. vj. dicat ꝙ eſt diffinitiua, tñ verè eſt interlocutoria: ſed habẽs vim diffinitiuæ. Et eodẽ modo poteſt poni exẽplũ in ſecundò decreto, ꝓut ponit Imo. in.d. §. nõ autẽ. cum quo tranſit Are. vbi. ſ̃. ſed dictum glo. ſaluari poſſet, qñ non ꝓnuntiaꝛ principaliꝛ ſuper exceptione, ſed ſuper petitiõe, repellendo eam ꝓpter obſtaculum exceptionis. vt dixi. ſ̃. & facit
10 quod ſtatim dicetur. ¶ † Limita. ij. prædicta vt ꝓcedãt, quando iudice pronuntiãte ſuper exceptione, venit poſteà ferenda ſententia ſuper principali. ſed ſi de illa incidenti tantũmodo ꝓnuntiaꝛ, eſt diffinitiua. Fed. de ſe. cõſi. xcviij. caſus talis eſt, lata fuit ſnïa. Et ſequitur But. in.c. tuã. vj. col. de or. cog. & Nico. millus in ver. ſnïa. fo. clxiiij. ij. col. dicens eſſe ſingularem limitationem ad prædicta. Exemplum habes in.d. conſi. qñ oppoſita in ſeculari iudicio exceptione vſuraria, iudex eccleſiaſticus ſuper ea aditus pronũtiat obſtare eam. nã eſt diffinitiua: quia parit in perpetuum exceptionem rei iud. & diffinit totum negotium. ſecundũ eũ. Secus crederem qñ eccleſiaſticus pronuntiaret exceptionẽ nõ obſtare. quia tũc videtur interlocutoria, habens vim diffinitiuæ: quia diffinit illum arti
culum. tñ ipſa cauſa expectat aliã ſnïam ſuper debito deducto in foro ſeculari. Vide etiam Spe. de offi. iud. §. deſeruit. ver. quid ſi proponens. vbi dicit ꝙ ſi propoſita inepta actione coram delegato ipſe abſoluat reum ab inſtantia, propter ineptitudinem petitionis, nõ eſt delegatus functus officio ſuo: quia nõ diffinit negotiũ: vnde poterit inchoari, ꝓceſſus aptus. iuxta. c. examinata. in fi. de iudi. De prædictis ponit etiam aliqd Areti. in rub. ff. de acqui. poſſe. ij. col. Et ſi dicit pronũtiamus nõ poſſe tertiò appellari, eſt interlocutoria, habens vim diffinitiuæ. Bald. in ru. C. ne lic. ter. prouo. Sic intelligę. c. ſuaj. ti., pxi. in verb. interlocutus fuit. quod verbũ non eſt alibi ſcriptum ſecundũ Bal. ibi. habet tamen vim diffinitiuæ. ſecũdũ phil. ibi poſt Abb. in. iiij. not. Et refert Car. in cle. fi. ij. col. de appeł. Io. an. ſcripſiſſe Lap. ꝙ reſpectu negotij principalis eſt interlocutoria, ſed cùm permat cãm appellationis: eſt diffinitiua. & ſic intellige Rotam de app. xj. Item ſi à pronũtiatione. & . lix. Itẽ ſi à diffinitiua. in nouis. Et Pau. de leaza. in.c. finem. x. col. de dolo & contu. Et pulchrè Cal. in iſto ti. cõſi. vj. dicẽtem hanc cenſeri vt diffinitiuam de ſtylo curiæ. & ſi dicit, dicimus bñ iudicatũ & malè appellatum ab interlocutoria. Et ſit delegatus datus ſolũ ſuper illa interlocutoria, iſta eſt interlocutoria, habẽs vim diffinitiuæ, & nõ reuocabilis. Egi. bel. deci. xxiij. ſecundũ maiorẽ. & ſi dicit, caſſamus, ꝓceſſum, eſt interlocutoria. Bu. in.c. auditis. per illum tex. de procura. Sed Imo. ibi in. iij. col. dicit eam poſſe appellari diffinitiuã: ex quò diffinit articulum caſſationis. iuxta gloſſ. in.l. ſi quis iuſiurandum. C. de re. cre. Tamẽ verè eſt interlocutoria. quia nõ decidit negotium. ſecundũ eũ. Facit tex. in.c. ad diſſoluendũ. de deſpõ. impu. per quem notant ibi Doc. præſertim Ab. & Alex. de nouo. ꝙ ſnïa ſup inepto libello eſt interlocutoria. Intellige hoc. vbi incidenter agit de validitate proceſſus. Nam ſi principaliꝛ, eſſet diffinitiua, Bald. in l. ſi præſes. C. qũo & qñ iu. de quo etiã per eundẽ Bal. in.l.j. §. in initio. vj. col. ibi. & videt ꝙ qñ libellus. ff. de offi. præfec. vr. & in.l.j.ij. col. ff. de feri. & Lud. in.d. rub. &. d.l.j. ff. de re iudi. & Ang. in.d.l. ſi
11 præſes. ¶ † Et ſi dicitur. pronutiamus appellationem deſertam, eſt interlocutoria, habẽs vim diffinitiuæ. Bal. i locis alleg. ꝑ Phi. vbi. ſ̃. & Are. in.c. examinata. vlti. col. de iudi. Adde Rotam. de appel. xj. in nouis. vbi limitaꝛ hoc eſſe verũ reſpectu cle. appellanti. & obſeruationis temporũ, non autem reſpectu reuocationis. Sed Butr. in d.c. ſua. ad fi. vult ꝙ ſi plenè eſt cognitum de deſertione, nõ reuocatur à iudicãte. & ſic non regulatur vt interlocutoria. ſecus ſi incidẽter. vt ſi in cauſa executionis petitæ oppoſitũ fuit de deſertione. q̃ verba no. licet ipſe But. in.c. cũ ceſſante. pen. col. ver. ex his decidit. & in.c. ſæpe. xj. col. de appel. ſimpliciter ſequatur. Rotam Sic etiam intellige Rotam de appel. xxij. in antiquioribus. quæ dicit, ꝙ hæc eſt interlocutoria, & reuocabilis. & idem Egi. deci. ccccxxiiij. ſi iudex. Tamen Imo. in.d.c. ſua. vult ꝙ etiã qñ nõ fuit plenè diſcuſſum de deſertione, non ſit reuocabilis: dũmodo taliter ferat ꝙ valeat. ¶ Eſt & alia limitatio in hoc. videlicet ꝙ ſnïa ſuper deſertione appellationis à diffinitiua bñ habet vim diffinitiuæ. ſed ſecus quando ſuper appellatiõe ab interlocutoria, vel grauamine. Rota de re iudi. xxj. i nouis. ¶ Quia in prima nihil reſtat agẽdũ: ſed in ſcda adhuc reſtat cognitio cauſæ principalis. & ita dicũt fuiſſe obtentum. ſequitur Nicolaus millus in ver. in ſnïa. fo. clxxiiij. j. col. & idẽ Egi. deci. dciij. De ſnïa. & Rota de re iudi. xxij. in nouis. & ibi dicitur ꝙ iſta ſnïa lata parte abſente valet, quando erat appellatum ab interlocutoria. ſecus ſi à diffinitiua. quia tunc eſt interlocutoria habens vim diffinitiuæ. ideò pars citanda. Per hæc intellige Bal. in.l. cũ & minores. in fi. C. ſi aduer. rem iud. & in.l. eos. iij. col. C. de appel. dũ appellauit iſtã interlocutoriam. Sic intellige Rotã in antiqs meis. cxxxix. Itẽ no. quod ſnïa vbi appellãt hãc interlocutoriam: ſic etiã intellige Egi. belle. deci. dciij. vbi dicit quod in curia romana taxatur ſalarium pro iſta, ſicut ꝑ diffinitiua. vbi tñ clarè conſtat de deſertione, non eſt neceſſaria pronuntiatio. gl. in.l. eos. in ver. iuſtum C. de app. & ibi latè Bal. iij. col. & Pau. in.l. præſes. ff. de re iudic. &
12 Bal. in.l.ij. col. C. vt lit. pen. ¶ † Et ſi dicitur. reuocamus attentata lite, vel appellatione pẽdente: eſt interlocutoria, habens vim diffinitiuæ. Rota vt lit. pen. j. deci. in nouis. & Egi. deci. liiij. in ſnïa. & cxlviij. ſnïa. &. ccccxvij. cle. appellanti. & hoc reſpectu. d. cle. appellãti. de app. ſed non quò ad omnia. Ideò cõdẽnatio expenſarũ pòterit fieri ex interuallo etiã poſt. x. dies. iuxta dictũ Inn. de appel. c. ſæ

pe.ſecundū Rotā in dicta deci.j.ſequitur Nic. mil.in ver.ſnia.fol.clxj.in fi.& fo.ſequē.ij. col. & Egi.deci.dcij.ſ.allegata.Sed Rota de re iudi. viij.in antiquis.latiſſimè tenet hāc eſſe meram interlocutoriam,nec habere vim diffinitiuę,ex quò incipit competere iudicio cepto:& fertur ſup incidenti,vel emergēti.Nec ob.ꝙ decidat aliquod negotiū:quia hoc facit oīs interlocutoria.gl.j.in fi.in.l.intra vtile.ff.de minо.facit cō ſi.Pau.xxv.& idē Rota.de off.iud.j.in antiquis. & iſtis adde Egi. cclxxxvij.Itē ꝙ appellans vbi vult ꝙ ſnīa lata in reſtitutione totali in priuilegio litis pēdentię,eſt diffinitiua quò ad effectū
13 cle.appellāti.de appel.¶ † Et ſi dicitur, ꝓnūtiamus taliter ſup expēſis,eſt interlocutoria.& reuocabilis.Inn.in.c.ſacro.circa fi.ibi. reuocare. de ſen.exc.& in.c.fi.in fi.ꝙ me.cā.Inn.in.l.quod iuſſit.ff.de re iud.¶ Limita primò.niſi feratur ſimul cū diffinitiua:quia dicitur diffinitiua:cū ſit pars ei⁹.Ange.in.l.qui agnitis.ff.de excep.ꝓpter gl.ibi.& Ang.in.l.j.in fi.ff.de vſu.& Phi.in d.c.cū ceſſante. Adde Petr.de anch.conſi.mihi clxxviij.videſ prima facie.ij.col.Ange.in.l.Paulus.la.j.ff.de re iudi.Sal.ī.l.poſt ſniam.C.de ſenidē tenētem.¶ Limita.ij.niſi expenſæ fuiſſent ſeorſum principaſr in iudicio petitæ:quia erit diffinitiua,tanquā diffiniens totā illam litem.
14 Imo.in.d.l.Paul⁹.† Pro quo Alex.in.d.l.qđ iuſſit.alleg.gl.ij.ibi.Si aūt ponas.in.l.ij.ff.de appel. reci. Adde Ludo.plenè cōſi.ccclviij.In præſenti dubitatione.Nec ob.quod in iſta nō ſit neceſſarius ordo iuris:quia per hoc non deſinit eſſe diffinitiua.cle.ſæpe.in verb.diffinitiuā.de ver. ſig.Quod verbū no.contra Rotam.de off.iud. deci.prima.in antiquis.Dixit etiā Ludo. conſi. ibi præcedenti.ꝙ ſnīa ſup exceſſiua. taxatione expēſarum eſt diffinitiua.facit qđ no.Inn.in.l.j. ſ.fi.ff.de præt.ſtip.Itē de ſnīa qua quis dicit ſe incōpetentem,quod ſit interlocutoria,habens vim diffinitiuæ.vide Sal.in.l.pe.in fi.C.de pac.
15 ¶ † Plura nō addo ad tacta ꝑ Ludo.& Phil.vbi ſ.quia nihil adderē,niſi certas quotas: propter quas ſolas nō eſſet laudabilis trāſlatio doctorū ſuorū.Vnde ad ipſos remittens collige ſequentia per Ipſos,& alios nō adducta. excōmunicatio eſt interlocutoria.glo. Arc. Io.de fantu.& Do.ij.q.j.in ſumma.Gl.But.& Ab.in.d.c. ſacro.Ab.poſt Car.in.c.paſtoralis.ſ.verū.iiij.colum.ver.x.ſo.de app.Car.in.c.perpendim⁹.xiij. col.ver.ſro dixi quod excōicatio.de ſent.excō. gl.j.in.c.decernimus.iij.q.ix.gl.in.c.biduum.in verbo ſnīa.ij.q.vj.& Spe.hoc tit.ſ.ij . Ideò ſnīa interdicti eſt magis interlocutoria quā diffinitiua.Bal.in.l.j.circa medium.C.de poſtulā.Ad qđ vide eū in.l.fi.vj.q.C.de contrahen.emp. Et ideò in appellatione ab excōicatiōe requiritur expōſſio cauſæ.Arch.in.c.venerabilib⁹.de ſent. exc.in.vj.Ab.in.d.c.ſacro.Et excōicatio reuocari pōt qn̄cūq; etiā à delegato.Spe.de ſentē.ſ. qualiter.ver.quid ergo ſi ſententia.¶ Non ob. glo.in.l.j.in ver.addit.in fi.ff.de præto.ſtipu.& dictum Barto.in.l.apud Aufidiū. ff.de optio. le.cum concor.vbi dicitur quòd interlocutoria mandata executioni non poteſt inuitis partibus reuocari.& iſta trahit ſecū executionē.d. c.paſtoralis.in fi.ergo &c.Quia reſpondet Car. in.d.c.perpendimus.ꝙ.d.gl.loquit in interlocutoria concernēte commodū & intereſſe partis. Iſta autem eſt merè in poteſtate iudicis.Quia ſi abſoluit etiam parte nō citata,eo caſu quo de iure citanda erat:tenet abſolutio.Gl.i.c.excōmunicatos.xj.q.iij.Spec.de cōtu.ſ fi.ver. ſed pone excōicatus.& ſequēti.ſecundū eum ſubdentē qđ glo.in.d. l.ſeipſam limitat,niſi fieret reuocatio ex cā.& ita no.ibi Imo.eſt verū qđ Archi.in.c.fi.xviij.diſt.&.ij.q.j.in ſumma dicit excōicationē rectius appellari pœnā quā ſniam:quia potius punit quā cauſam ſiniat.Idem Spec.de ſen.ꝓla.in prin.Io.an.in.c.ij.de cōſti.in.vj.& ibi Pe.de ancha.iij.col.ver.oppono.ij.& Pe.de anch.in.c.j.j.colū.ver. quæro quæ eſt differentia.quòd metus cā.in.vj.Ab.in.c.prætereà. lo.ij.pe.colū.ver.nec obſtat.de appel.Et latè in rub.de ſen.excō.Et Io.and.in Spec.de ſent.prola.§.ſpecies.ver.differentia.Nihilomin⁹ rōnes eorū concludunt ꝙ non ſit diffinitiua.tamē poteſt dici interlocutoria,attenta doctrina gl.in.§.ad excludendas.in authen.de litig.præallega.ſecundū Imo.in.d.c.ij.qđ intellige.quando fertur ꝓ contumacia.quia talis vox iudicis iudicialis dicitur facere ad cām: ſed vbi extraiudicialiter fertur,procedit opi.prædictorum ſecundū.Do.ibi.iij.colum.inferentem ꝙ ſtatutum loquens de ſententia,non comprehendit iſtam.qđ credo ꝓcedere,etiā qn̄ ferē iudicialiter.quia ſtatutū intelligiſ de diffinitiua.vt.ſ.dixi.¶ Et ſi pronūtiatur circa primū decretū,eſt interlocutoria.gl.ij.q.j.in ſum.& in.l.meminerint.in verbo ſnīa.C.vnde.vi.& in.l.ꝓſenti.ſ.j.in verbo.ad modum.C.de his qui ad ec.cōſu.& gl.fi.poſt prin.in.c.cùm olim.de teſti.Et gl.fi.in.c.querelam.de ſimo.Et Spe.de primo decreto.in prin.& Ab.in.c.j.ix.col.ibi.quæ autem ſit ratio ꝓ.eod.ſed ſuper ſecundo decreto eſt diffinitiua,ſeu habens vim diffinitiuæ gl.
a in.l.j.[a] in ver.in poſſeſſionē.ff.de iuriſdi.om.iudi.quam ita cū prædictis adaptat Bal.ī.l.ij.in.x.q.ff.ſi ex noxa.cauſa aga.& ꝓ eū in.l.cū & minores.j.col.C.ſi aduer.rem iudi.& in.l.ij.x.colū.C.de epiſ.audi.& Imo.in.c.ſignificātibus.de offi.delega.& in.l.ſi finita.§.non autem.ff.de dam.infec.quia licet non feratur propriè ſuper deductis principaliter in petitione,tamen ex quò effectualiter perimit negotium principale,habet vim diffinitiuæ.vt etiam per Bal.in.l.per hanc.vlt.col.C.de temp.app.& in authen.qui ſemel.C. quomodo & quando iudex.Barto.in.l.ij.in.vj.q.ff.de app.recipi.Spe.& Ioannes andræ.in titu.de primo & ſecundo decreto.§.iuſta.ver.primo. & Pet.de anch.cōſi.mihi.cccxxxviij. Vicarius ptātis.Et copioſè firma.in repertorio.in ver.decretum ſecundum.Sed caue : quia licet habeat vim diffinitiuæ,tamen reuocari poteſt à proferente.Innocen.in.c.dilecto.vltra medium.de ver.ſig.& alij.de quibus per Alexan.in.d.l.quod iuſſit.in.iiij.fallentia.quia ad hanc ſententiam nō deuenitur officio iudicis mercennario deſeruiente actioni quo iudex fungitur officio ſuo.Sed implorato officio eius nobili. Barto. in.l.iubere cauere.ff.de iuriſditio.omni.iudi.& in.l.ſi finita.§ Iulianus.xj.colum.ff.de dam.infec.ergo interlocutoria per tale officiū emanans,quæcum̄q; ſit,reuocari poteſt Barto.in.d.l.quòd iuſſit. vlti.colum.per.l.quamuis.cum gloſſ.fin.ff.de rebus eorum.vbi datio tutoris,interpoſitio decreti:& ſimilia,quæ interponuntur officio iudicis nobili,reuocari poſſunt cauſa cognita.Quod ſigna ad limitationem gloſſ.in.d.c.fin.in ver.inanes.de elect.in.vj.Et adde iſtis Butri.conſi.vj.incipien.ſententia.¶ Et ſi pronuntiatur in cā ſummaria,non eſt merè diffinitiua:licet tex.in cle.ſæpe.de ver.ſig. appellet eam diffinitiuam.Ange.cōſ.mihi.cxij.quidam petijt.& in l.Imperium.ff.de iuriſd.om.iud.& ibi latè Alexan.tollens motiua Pau.de ca.ibi contrarium tenentis.quia vbi non ſeruatur ordo iuris,non eſt propriè diffinitiua.Barto.in.l.Titia.ff.de accu.Contrarium tenet Ange.in.l.qui reſtituere.ff.de rei ven.ſimpliciter extol lens gloſſ.ibi.quòd omnis ſententia finiēs negotium principale eſt
b diffinitiua.[b] & ſubdit.non curo an ſit ſummaria , quia diffinitiua eſt.Ad idem vide Ludo.conſi.ccclviij.& latius Imo.in.d.l.ſi finita. §.non autem.vbi concludit ꝙ ſnīa ſuper eo quod principaliter deducitur in iudicium eſt diffinitiua,licet feratur omiſſa ſolennitate iudiciorum.& ita tenet glo.in.§.omnem. in ver.inuocationem. circa medium.in authen.de litigio.inducit Imo.tex.in authen. qui ſemel.C.quomodo & qn̄ iudex.vbi fertur diffinitiua lite non conteſta.in contumaciam actoris.Facit capitu.quoniam.§.porrò.vt lite non conteſt.vbi fertur diffinitiua in certis caſibus lite non conteſt.& ita per illum text.firmat Areti.in.l.v.in princip.in.ij.col.ff. de verb.oblig.probans latè quod nō ſequitur lis non eſt cōteſtata, vel omiſſa eſt aliter ſolennitas iudiciorum.ergo ſententia non eſt diffinitiua

a ¶ In.l.j.Et ibidem vide omnino.d. Alexan.de imo. & ad de gloſ.in.l. preſenti.C.de his qui ad ecc.cōſug.

b ¶ Diffinitiua.Ad de.d. Alexan.de imo.in conſil.j.ij. parte.j.col.

diffinitiua . Sufficit enim quòd pronuntietur ſuper eo quod principaliter eſt deductum in iudicio.vt latius per eum limitantem,niſi illud negotium directè deciſum veniat acceſſorię ad negotium principale , puta executio. quia ſententia ſuper executione eſt mera interlocutoria: niſi in ea fiat condemnatio ob aliquod de nouo,fortè propter nouam contumaciam ſecundùm eum inſiſtentem principaliter ſuper hoc de executione.De quo etiam per Lu.conſi.xlj.in princ.& aliquid Philip.in.d.c.cum ceſſante.ver.xj.ſententia banni eſt interlocutoria.[a] Bald.authē.
a Item nulla.vlt.no.C.de epiſ.& cle.in.c.teſtimonium ſecūda colum.de teſti.in.l.j.ij.colum.C.quomodo & quando iudic.in.d.l.cum & minores.in.l . j .vltra medium . C.de poſtu.in.l.j.ver.tu dic.C. qui.ad liber . procla.non li.in.l. per hanc.vltima colī.C.de temp.app.in.c.domino gueran.iiij.colum.in titu.hîc fini.lex.Moderni in libro maleficiorum.ſuper ver.qui iudex videns.j.colum . Dicit tamen Abb.in.c.propoſuiſti.ad fi.de foro competen . quòd non eſt condemnatoria,nec abſolutoria:puto de ea dici poſſe,prout eſt dictum de excommunicatione.Et vide Sa li.in.l.ea quidem.xxxj.colum.paulò ante ver.nunc tranſea mus ad tertium.C.de accu.vbi dicit quod bannum non infamat:quia eſt interlocutio quædam,etiam ſi ſtatutum fingeret bannitum confeſſum: quia ficta confeſsio quando deſcendit ex contumacia,non infamat:cum non deſcē
16 dat immediatè ex cauſa famoſa:aliās ſecus.l.ſi tutor . C.de interdi.matrimo.cum ibi no.¶ † Sententia inducens purgationem eſt interlocutoria.Ioan.andr.in.c.quod ad.v.colum.j.eodem.& ibi Abb.Limita.vt ibi.& not.Lud . conſi. ccclvij.¶ Sententia quòd cauſa committenda eſt,vel nō, eſt interlocutoria.Pet.de ancha.conſi.mihi.cccxxviij . Iſta ſententia.ſentit tamen habere vim diffinitiuæ.¶ Sententia per quam imponitur ſilentium,
b [b] eſt diffinitiua.Bald. in l.præſes.in fi.C.de ſen.Idem de ſententia ſilentij in caſu.l. diffamari.C.de inge.manu.Ab.in.c.cum olim.vltima colum.de teſti.licet Bald.ibi ad fi.dicat quòd eſt interlocutoria.Et de hoc etiam paulò poſt.¶ Sententia abſoluens ab obſeruatione iudicij,eſt interlocutoria,habens vim diffinitiuæ.Rota de dolo & contu.iij. deci.in antiquis . Vide Pau.de caſt.in.l.de vnoquoq;.ff.de re iudi.Pet.de anch. in cle.fi.v.no.de app.Bald.in authen.qui ſemel.v . colum.C. quomodo & quando iu.Ab.in.c.ad diſſoluendum.primo no.de deſpon.impu.Barto.in.l. properandum.§.& ſiquidem.C.de iud.Bald.in.l.ij.v.q.C.de epi.au.Pe . de ancha. pulchrè conſi. mihi.xiij . viſo proceſſu.& ibi dixit quòd iſta magis accedit ad naturam diffinitiuæ quàm interlocutoriæ.alle.Barto.in.l.Titia.ff.de accu. Bald.in.l . peñ. C.ſi aduer.rem.iu.& in authen.hoc ſacramentum.C.de iur.calum.& in.l.ſi.C.ſi tu.vel cu.de quo etiam per Bald. in ſuo peculio.in verbo ſententia abſolutoria.Et Are.conſ.cxix. In præſenti conſultatione.& in.d.c.examinata.vltima.colum.de iudi.& ibi vult quòd ſententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij propter libellum malè conceptum: vel quia inſtantia eſt perempta , dicitur mera interlocutoria omni reſpectu:quia non perimit ius actionis quin poſsit iterum agi.inducit tex.& Barto.in.d.§.& ſi quidem.¶ Sententia imponens ſilentium accuſatori eſt interlocutoria, habens vim diffinitiuæ.Maria.de ſenis in.c. licet . pe . colum.de accu.Quia non expectat aliam poſt ſe:& in ea non
17 ſeruatur cle.appellanti.alle.Bald.in.d.l.præſes.in fi . C . de ſen.¶ † Sententia concernens reſtitutionem in inteſt . eſt interlocutoria.l.metū.la.ij.§.ſed quod prętor ait . ibi.Me aſsidente prętorem interlocutum.ff.de eo quod met.cau. ¶ Sententia ſuper appellatione interpoſita ab executione,eſt diffinitiua.Bald.in.l.ij.ij . colum . C.quando fiſ.vel priua.per text.in.§.ſuper hoc.in authen.vt nulli iudicum.
18 ¶ Sententia† quòd quis caueat,vel ſatiſdet,eſt diffinitiua, quando principaliter ad hoc fuit imploratum officium iudicis.ſecus ſi incidenter petita ſatiſdatio.Barto.in.l.j.§.fin. de prętо.ſtipu . Quod dictum facit ad multa ſecundùm Mathe.no.xxxiij.incip.Quod ſi quis principaliter.¶ Sententia quæ dicit præſentatum indignum,& eum repellit, non eſt diffinitiua:ſicut nec confirmatio,vel admiſsio facta non ſeruato ordine iudiciario.Inno.in.c . conſtitutus. in gloſſ.in verbo.ſed quare non potius.de appel.Old. cōſil.xviij.circa principium.ſed ſi ordine iudiciario præcedente,eſſet diffinitiua.ſecundùm Inn.ibidem.& Pe.de an- a
cha.in cle.j.xj.colum.de conceſ.preben.& Egi.belle. deci. Rotæ.cxxvij.vbi addit quòd omiſſa citatione partis eſſet nulla.& ponit Old.vbi.ſ.doctrinam quòd illa cenſetur diſfinitiua.cuius contraria non diffinit.alleg.Grati.in.c . cupientes.de elec.in.vj. ¶ Sententia ceſsionis bonorum eſt diffinitiua:vel habet vī diffinitiuæ.Egi.deci.cxcix.¶ Omnis ſententia tangens negotium principale,cenſetur interlocutoria quātùm ad.c.j.de app.in.vj.ſecus quātùm ad cle. appellanti.de appel.& alios effectus.Egi.deci.cxxxv.& ibi vult quòd ſententia ſuper reſtitutione ad appellandum habet vim diffinitiuæ.& vide ipſum deci . ccxvij . exceptio. vbi vult ſententiam reſtituentem ad proſequendam appellationem eſſe interlocutoriam.de quo per eundem deci.cccxxxv.ſententia lata.&.ccccxvij . clemen . appellanti.
19 ¶ † Ex ſententia habente vim diffinitiuæ tantum habet notarius quātū de diffinitiua.Egi.deci.dciij.de ſnīa.¶ Sentētia pronūtiās indicia eſſe legitima,& probata,& reū tot quēdū,eſt interlocutoria.Barto.in. l.ij.ff.de app.reci.Bal. in.l.ſi qs procuratorē.C.de app.& eſt interlocutoria mera.Are.conſi.xx.j.q.& cauſa bernabei. vbi etiam multūm egregiè docet terminos ad cognoſcendum interlocutoriam meram,& habentem vim diffinitiuæ.¶ Sententia re ſeruans parti exceptionem incompetentiæ,eſt interlocutoria mera.Are.latè conſi.cvj.In præſenti dubitatione.in primo dubio.ponens multa accommodata ad ſimilem. q.
20 ¶ † Aſsignatio termini ad probandam conſuetudinem eſt interlocutoria:quæ quo ad hoc tranſit in rem iudi.i.neceſsitatem parendi.ideo poſt terminum nō valet probatio:niſi ſit appellatum.Bald.in rub.ſ.de conſue.ij.colū.alleg.Arch.in.c.j.xiij.q.ij.vbi ita dicit de omni termino per emptorio partibus aſsignato.ſecundùm Bald.Tu vide Archi.qui non videtur ſic loqui.¶ Sententia ſuper idoneitate fideiuſſoris eſt interlocutoria.glo.in.l. arbitro.in prin. in ver.appellare.ibi.Licet ſit interlocutoria.ff.qui ſatiſ.cogan.& ibi Bald.& alij.& Lu.conſi.lxxij.circa princ.in fin.
21 ¶ † Confirmatio electionis eſt diffinitiua.Ioan.and.in. c. auaritię.de elec.in.vj.Phi.poſt Imo.& Ab.in. c . conſtitutis . lo.ij.v.col.de appel.domi.in.c.fi.viij.col.de elec.in.vj. intelligens quando ſit in contradictorio iudicio:aliās eſt interlocutoria.& tetigi.ſ.allegando Ol.conſil.xviij.Et cū iſtis concor.Egi.deci.cxxvij . ſententia lata.dicens ex hoc b
quòd in ea requiritur citatio.¶ Sententia mandans rem ſe queſtratam reſtitui . eſt interlocutoria. Lu.in.l.ſi finita.§. ſi quis autem.ff.de dam.infe.per tex.quem dicit ſingu . in l.fi.in ver.per ſuam interlocutoriā.ff. de bo.au.iud . poſſ. ¶ Sententia adiudicationis in ſolutum,habet vim diffinitiuæ.Bald.in.l.properandum.§.ſinautem reus.ad fin. C.de iudi.¶ Sententia dicens dotem non eſſe liquidam , eſt interlocutoria.Bald.in.l.pen.in princ.C.de ſen.Reliqua vide in locis primò alle.Et pro generali cognitione recurre ſemper ad conſi.Pe.de anc.mihi.ccccix.de iuribus. Ange. conſi.cxij.Quidam petijt.Butri.conſil.vj.Sententia.& ad conſilia Are.præallega.& ad repertorium Firma.in verſicu.interlocutoria.¶ † Subdit hîc Butriga.quòd ex ſententia diffinitiua oritur actio in factum : ſed ex interlocutoria ſolum exceptio . alleg.gloſſ.ſecunda in clemen. fina.de appella.Ipſam not . ibi ſolus Imol . tertia colum. Vtrum autem debeat dici quod ex ſententia oritur actio iudicati.vel in factum.Vide Imo.in.l . miles.§.iudicati . ff. de re iudica.Bald. & Salice.in . l.actori.C.de rebelli . credito.& dicitur quòd verbum iudicati eſt nomen cauſæ,

a ¶ Sententia banni eſt interlocutoria.Adde Bald. in.l.certa.ad fin. C.quādo prouo. non eſt ne.& in.l. j.ij.col.ver.ſed hic dubitatur . C. ne ex deli.defunc.& in.l.etiam. C. de fur.in.j.col . in fi. ī ver.tu dic ꝙ aut iudex . & in . l.j. vij.&.viij.colū.C. de hære . inſtitu. ver.vnde habet naturam . & ver. & per hoc patet ꝙ ſunt interlocutorię. & in addi. ad Specu.in ti.de ſent.ver . ſentētia banni.

b ¶ Silentium.Ad de etiam Bald.in addi.ad Specu.in ti.de ſen.ver. impoſitio.

non actionis. Et in propoſito vide Bal. & Lud. in l. j. § fi. ff. ſi quis ius di. nõ obtemp. ſequẽtes glo. in cle. fi. Item Rota de lit. conte. vj. in anti. Dicit tñ Bal. in d. § fi. qđ interlocutoria habẽs vim diffinitiuę parit actionẽ. Facit gl. & Bal. in l. fi. § neceſsitatem. C. de bo. quę lib. Idem dicit in interlocutoria mãdante aliquid dari, vel fieri: vt eſt cõdẽnatio expenſarum. Ita intellige Bald. in l. iij. § Idem ſcribit. vlti. col. ff. de pecu. in l. ſi poſtulauerit § ij. ff. de adul. in l. à diuo pio. vlti. q. ff. de re iudic. Ange. in l. vnica. pe. colum. C. de confeſ. ¶ † Spe. de execu. ſen. § breuiter. verſi. ſed cũ ex ſententia. & quod no. Bal. in l. ab executione in prin. C. quorum ap. non reci. & Archi. ij. q. j. c. j. & dicunt iſti quod ſententia æquiparatur cõtractui, & non vltimæ voluntati. & ita Bar. & Bal. in l. j. C. de ſenten. Bar. in l. prę ſes. eo. ti. cũ cõcor. de quibus per Alex. in l. impoſsibilis. ad fi. de verb. obli. dicẽtę q licet interdũ æquiparet vltimę voluntati. l. nõ eſt mirũ. C. de pig. ac. Illud eſt verũ, quando non reperitur diuerſitas inter cõtractus & vltimas voluntates. allegant p dicti tex. in l. ij. § Idem ſcribit. ff. de pec. volentes. q ſententia ſit ſtricti iuris, ſicut cõtractus. l. qcqd. de ver. ob. nõ ſicut vltima volũtas. c. cũ dilect⁹ de dona. Et dixit gl. reputata ſingularis in l. ij. § fi. in. in glo. magna. poſt prin. ff. de pto. ſtip. q in actu litis cõteſtationis. celebrat quaſi cõtractus. & dicit Ang. in d. § fi. q per illũ quaſi cõtractũ obligatur quis ad id quod petit in iudicio, ſi cõtigerit eum cõdẽnari. & iſte quaſi cõtractus cõſummatur in ſententia. Ita intelligo. d. § Idẽ ſcribit. vñ infert Imo. in d. § fi. q p actũ conteſtationis principaliter obligatur quis inſtantiæ. & p quandam conſequentiam ad id quod ſententiabitur. ſed per actum ſententiæ obligatur principaliter ad id quod in ſentẽtia eueniet. Et dicit Bar. in d. § Idẽ ſcribit. j. & vlti. col. quòd iſte contractus nõ obligat me inſtantię quę iam finita eſt prolatione ſententiæ. l. terminato. C. de fru. & li. expẽ. ſed quod teneor ſtare ei quod in ſententia continet. Hinc eſt quòd ex iſta ſententia oritur quædam actio iudicati, ſeu in factum: quod idem eſt. l. actori. C. de re. cre. Cogor enim obſeruare quod in ſententia continetur ex iſto quaſi cõtractu, ſicut in quocũq; vero cõtractu. ¶ Vltimò ponunt hîc Innocẽ. Bald. & Cardi. quomodo pronuntietur contra eum qui cecidit à poſſeſsione quod omitto. qa poſui poſt Ab. in c. pe. ad finem. de exceptio. & poſt Imo. in cap. proximo.

a ¶ L. nõ eſt mirũ. & ibidem etiã vide do. Alex. de Imo. & adde Io. de por. in. l. centeſimis. de verb. ob.

b ¶ Stricti iuris. Ad de gloſſ. in. l. Iulianus. verũ. ff. de condi. indebi. & tex. ĩ. l. fi. C. ſi plus vna ſẽ. & d. Soz. in conſi. cxxxiij. inci. Viſa petitiõe ver. prætereà dato. in. j. parte. char. ccvj.

c ¶ Eſt nulla. Adde do. Alex. de imo. in conſi. lxxxj. ij. parte.

SVMMARIVM.

1 *Sententia contra legem, an & quando ſit nulla?*
2 *Sententia contra legem municipalem, an ſit nulla?*
3 *Statutum extrauagans, quam vim habeat?*
3 *Sententia lata contra conſuetudinem: an ſit nulla? Adde numero 5.*
6 *Sententia arbitri contra legem lata: an ſit nulla?*
7 *Sententia contra ius lata eſt nulla: etiam ſi poſſet in aliquibus caſibus ſaluari. ponit exemplum.*
8 *Sententia contra ius eſt nulla: etiam ſi partes cõſentirent quod ſententia ferretur expreſſo iuris errore.*
9 *Sententia lata contra ius eſt nulla: dummodò error iuris ſit expreſſus in ſententia.*
10 *Sententia cum errore, an poſsit aliqualiter ſuſtentari?*
11 *Sententia contra ius lata non eſt nulla, quando iuris error concernit ſolùm vnum capitulum diuiſibile ab alio capitulo.*
12 *Sententia lata contra legem, vel decretalem extrauagantem non eſt nulla.*
Sententia lata contra regulas cancellariæ: an valeat? poſt nume. 12. ver. ſcias etiam.
13 *Sententia contra ius eſt nulla, ſi error appareat in verbis expreſsis ſententiæ: non autem ſi oculo mentis virtualiter elicitur ex verborum intellectu.*
14 *Sententia contra ius lata, non eſt nulla, quando error non facit ad cauſam: exemplum ponit: vel vbi eſt error expreſſus circa ius non clarum. nu. 15.*
16 *Falſa cauſa: etiam iuris errore non expreſſo, vitiat decretũ.*

17 *Sententia lata pro falſo procuratore poteſt ratificari: ſicut lata contra.*

¶ CAP. I.

Sententia. ¶ Amplia primò ſeptem modis regulam huius tex. deinde limita. xij. modis perſtrictis vtiliter multis hactẽus hîc inde diſperſis. ¶ † Amplia primò non ſolùm in ſententia cõtra ius commune. ſed etiam cõtra rationem legis loquentis in alijs terminis. Abb. hîc pulchrè poſt But. Adde But. in. c. cũ ſpeciali. vij. colum ĩ. titu. proximo. & in. c. ab ex excommunicato. v. col. de reſcrip. & in. c. per tuas. vij. colum. de ſenten. excom. licet Bal. in. l. ij. circa medium. C. quando prouo. nõ eſt neceſ. poſt. Cy. in. l. j. C. de le. aliter dicat: ſed eorum opi. procedit. vbi termini ſunt fauorabiliores, vel pares. & nõ exprimitur ratio in lege. & ſic intellige Innoc. in. d. c. cũm ſpeciali. & ibi Abb. iij. col. ver. & no. bene hoc dictum. Conuenit his optimè dictum Bald. in auth. quas actiones. iij. colum. C. de ſacroſan. eccle. vbi dicit quòd ratio generalis poſita in. l. noua. ita corrigit. l. antiquam, ac ſi diſpoſitio legis nouæ expreſsè corrigeret. & ſequitur Pe. de anch. in repe. c. j. ix. col. verſi. circa iſtam mentẽ. de conſtit. & dicit Do. in. c. vt litigantes. iij. col. de offi. ordi. in. vj. quòd ita requiruntur. xl. anni ad inducendam conſuetudinẽ contra rationem legis, ſicut cõtra legẽ. propter gl. ibi. in verbo ſtatuimus. quã ipſe extollit ad ampliationẽ. c. fi. de cõſue. & idem ſentit Domi. xj. di. in ſum. allegãdo. Pau. in cle. j. de elec. & hinc eſt q correcta ratione legis dicitur correcta lex Bar. poſt gl. in. l. j. ff. de leg. tu. latè Imo. in. c. poſt translationem. viij. col. de renun. vbi reſpõdet ad rationẽ Io. an. ibi aliter tenẽtis. videlicet q licet ceſſet ratio: remanet tamen authoritas. quia dicit ipſe q authoritas regulat ſcãm mentẽ diſponẽtis. & mens & ratio legis videnẽ eſſe idem. l. cũ mulier. ff. ſol. mat. vt ibi latius per eũ. Dixit etiã Ab. in. c. j. iiij. col. de iur. calum. q quando ratio exprimitur in. l. illa. reſtringit & ampliat eam: per ea quæ ipſe hîc allegat. & Imo. in. c. ij. vj. col. de conſt. Multa alia de viribus rõnis adduci poſſent: q aliàs poſui extenſẽ in. c. tua nos. de iureiur. quibus adde multa allegata moraliter per Maria. de ſenis cõſi. mihi. xcvj. tẽpore. Iubilæi. iiij. col. & plurima per andr. ſicu. in cle. j. in primis chartis.

2 de elec. ¶ † Amplia. ij. etiam ſi ſententia ſit contra legem municipalem. Ab. hîc poſt Bart. & Ang. in. l. cùm prolatis ff. de re iudi. Adde etiam Ang. are. in. l. j. in prin. ff. de app. Et ideò ſi iudex dicat. nos ſequẽtes ſtatuta ita pnuntiam⁹, & ſtatutũ nõ valeat, ſententia eſt ipſo iure nulla. Bal. j. e. c. cũ cauſa. circa medium. dicens eſſe tex. ibi meliorem de iure. Similiter ſtante ſtatuto quòd bãnitus nõ audiatur, vel

c ei non reddatur ius: ſententia p ipſo lata eſt nulla. ‘Io. an. in Spe. de ſen. prola. § iuxta. ver. Item nulla ratione litigatoris. cum quo trãſit. Bal. in diſputatione ſtatuto cauetur. & in. l. ſcire oportet. § conſequens. ff. de exc. tuto. & in. l. cùm lex. ff. de teſta. cum concordantijs plurimis datis per Alex. in. l. j. § ſublata. ff. ad tre. Limitat hæc ampliatio primò. prout limitabitur ſequens poſt Albe. de roſa. C. Secũdò. niſi eſſet ſtatutum extrauagans à volumiue ſtatutorũ Bar. & Ang. in. d. l. cùm prolatis. Bal. hîc. & in. l. ij. C. quando prouo. non eſt ne. Niſi eſſet reformatio extrauagans valdè nota. Ab. hîc. per id qđ de lege communi dicetur infrà in. ijij. limitatione. Adde Lud. conſi. dxij. vltima colũ. vbi dixit quòd ſtatutum extrauagans non allegatur. Facit gloſſ. & Barto. in. l. fin. C. de peti. bono. ſubla. libr. x. Et quod not. Bart. in. l. omnes populi. ad fi. de iuſti. & iur. vbi

3 dixit † quòd ſtatuta poſſunt produci coram iudice alterius loci: non coram iudice in quo viget ſtatutum. niſi ſint ſtatuta non publicè nota, vt reformationes nouæ non

nouæ non inſitę in ſtatutis. Meritò dixit Bal. in. c. in cauſis. poſt prin ĩ. eodem. quòd ſituatio in volumine ſtatutorum eſt de eſſentia ſtatutit: aliàs dicitur reformatio non adſtringens officiales ad eius obſeruãtiam. Ex quo dubito de eo quod dicit hîc Ab. quia ſi etiam ſit reformatio nota, non eſt propriè ſtatutum. quod etiam ſentit Ang. are. in. l. ſi expreſſim. iiij. col. ff. de appel. dicens valere ſententiam contra ſtatutum non incorporatum: quia debilius eſt. vt in ſimili dicitur in. c. cum ordinem. de reſcrip. Niſi intelligas dictum Abba. quando reformatione nota eſſent clauſulæ æquparátes eã ſtatutis, & mãdátes ſeruari. Cũiſtis concordãt Pau. de ca. & Alex. in. d. l. cũ prolatis. Bal. in. l. leges ſacratiſsimæ. ſecũda quæſtiõe. C. de legi. auth. habita. in fi. C. ne filiꝰ p patre. Vñ dixit Bar. in. l. ornamẽtorũ. ff. de auro & argen. leg. valere poſitionem de ſtatuto extrauaganti, licet non de inſerto. & quando ſit opus producere ſta-

a tutum⁹ ponit ſolenniter Car. cõſi. lxxiij. Titius non ſunt in tertio dubio. Fortius dicit Petr. de ancha. in cleri. j. de re. eccle. non alie. ſententiam latã contra ſtatutum antiquũ non vſitatum eſſe validam. pro quo facit glo. j. in fi. in. c. j. de treug. & pa. cum his quę ibi extenſè poſui in ver. lex nouа. Sed hoc dictũ reprobat Ang. are. in. l. j. in fi. prin. & in. l. ſi expreſſim. v. col. ff. de appel. quia multæ ſunt leges quæ nunquàm fuerunt in vſu. tamen ſi quis expreſſè cõtra eas iudicaret, credit ſententiam nullam, quia lata contra ius. Item quia per non vſum non tolluntur iura, ſed per contrarium vſum ſic vt per eundem in procemio inſti. § igitur. ſed vno caſu ſaluarem Pet. de anc. videlicet quãdo ſtatutum à principio nunquàm fuit receptum moribus vtentiũ. iuxta glo. in. d. c. j. & ibi dixi in quarta declaratione. tãgendo quòd licet ſimplici non vſu non tollatur lex tamen tollitur non vſu habente tacitos actus contrarios legi. Et tunc poſſet procedere dictum Pe. de anc. Aliàs autem procedat dicta impugnatio. Pro qua facit quod not. Io. an. ĩ. c. Ioannes. iiij. colum. de cle. coniu. dicens quòd ſi à mille annis citra nullus fuiſſet hermaphroditus per hoc leges de eo loquentes non perderent vigorem. dixi in. c. cum acceſ-

4 ſiſſent. de conſti. & ita propriè loquitur Bald. hîc. ¶ † Amplia tertiò. etiam ſi ſententia eſt lata contra conſuetudinẽ notoriam tam in populo quàm in iudicio. Bar. & Bald. in locis hîc per Abba. allegatis. facit dictum. Bald. in. l. ij. in fine. C. quæ ſit long. conſue. vbi dicit quòd conſuetudines multum vulgares princeps præſumitur ſcire. Sic limitat. c. j. de conſti. in. vj. Vnde dixit Bald. in rub. de conſue. reẽti feu. quod conſuetudines generales non licet ignorare: ſicut nec leges generales, & dixit Barto. in. l. cunctos. vj. colum. C. de ſum. tri. & fi. cath. & in. l. interdum. § licet. ff. de

b depoſi. q forenſis nõ excuſatur ab ignorantia ſtatutorũ b quæ communiter ſolent eſſe per omnes ciuitates. Bene facit quòd no. idem Bald. in. l. cum proponas. C. de nau. fœno. & dixit Bart. in extrauagan. ad repri. in ver. non obſtãte. ad fi. quòd dominus particularis alicuius loci præſumitur ſcire conſuetudinem illius loci. Similiter dicit Fed. in trac. de rerũ. permu. q. iiij. & Petr. de peruſio in tractatu eiuſdem materiæ. xvij. colum. & alij. quod Papa præſumitur ſcire reſeruationes beneficiorum à ſe factas, quando ſunt valde generales, & notoriæ in curia. Similiter dicit Egi. bel. dec. ix. quòd tacere ea quæ aliàs expreſsione indigent, non vitiat reſcriptum, quando ſunt valde notoria in curia. Et dixi in. c. ſuper literis. ver. iij. concluſio. de reſcri. Similiter dicit Rota de reſcri. xxxij. in nouis. ij. col. q

c lex noua Papæ videtur tollere conſuetudinem c illi contrariam, licet de ea nil dicat, quando erat conſuetudo generalis. Et iſta adde ad Are. in. l. ſi is ad quem. pe. char. ver. tertiò adde. ff. de acqui. hæ. vbi pro iſta ampliatione alle. ſimpliciter text. in. c. cum veniſſent. de eo qui mit. in poſ.

5 & Bald. in. l. j. C. quando prouo. non eſt ne. ¶ † Limitatur hæc ampliatio. niſi aſſet talis iudex qui probabiliter poſſet ignorare conſuetudines loci. Albe. in. ij. parte ſtatuto-

a ¶ Statutũ. Et qualiter ſit pducendum. vide etiam per Phi. in. c. contingit. de fi. inſtr. & qđ ibi dixi in apoſt.

b ¶ Statutorũ. Adde. d. Iaſ. may. in l. j. in. iij. cor. C. de ſum. tri. & fi. cath. vbi plenè. & Flo. in. l. Itẽ Mela. ff. ad l. aquil. & Bar. in tract. repſa. v. q. j. ar. Ang. are. in tract. maleſi. ver. armatus. & Ray. in cõſi. inci. ſecũda cõſuetudiuẽ Venetiarũ. & in cõſ. quidam de gualdo &c. & Pau. de ca. in cõſ. cxlviij. inci. Sup primo queſito. n. ij. col.

c ¶ Conſuetudinẽ. Sed nunquid conſuetudo tolli poſſit per Papã? dic q nõ ſolũ poſſit tolli, ſed etiã prohiberi ne de nouo inducatur. vt per d. Soz. in cõſ. xiij. præſens conſultatio eſt ſatis. verſi. non obſtat ſcãm principale. in. j. parte. char. xix.

Bal.poſt gl.in.c.primo.poſt prin.verſi.ſed cõtra ſtatim.de inueſti.in mari.fac.vbi dicit quòd illa iura quæ dicunt citatum debere ſtatim comparere vt ſummatim inquiratur de iuriſditione.l.ij.cũ concor.ff.ſi quis in ius voc.nõ ie.debent intelligi,quando quis citatur coram ordinario generali.ſed quando eſt ordinarius ſingularis,vel inter paucos ſicut eſt dominus feudi,vel curia domini,non tenetur citatus comparere:niſi verè ſit iuriſditio citãtis.Et hoc dictum non reperitur alibi ſecũdũ eum. quem ſequitur ibi Aluarotus in vlti.colum.ſimiliter dicit Old.cõſi.ccxxvj. ꝙ articuli.iij.col.quòd non ſufficit quòd cauſa ſubſit dũ à iure communi receditur:niſi exprimatur.alleg.Inn.in.d. c.præterea.& Hoſt.in.c.quod ad cõſultationem j̃.eo.No. etiam Lud.pulchrè conſilio.ccviij.hæc impetratio.ad fi. Facit tex.in.c.conſtitutis.de elec.per quem dicit ibi Abb. in.j.no.ꝙ vbi libellus petit aliquid contra regulas iuris.debet exprimere cauſam.& adducit etiam Inn.in.d.c.præterea.quẽ etiã ipſe ſequitur in.c.j.vlti.col.de cle.nõ reſi. ſubdens eleganter quod licet factum quod poteſt eſſe bonum & malum,præſumat in dubio bonum.c.eſtoteꝯ. de regu. iur.Tamen factum quod in ſe eſt malum, licet poſit habere aliquam excuſationem,præſumitur in dubio malũ. Et pro hoc verbo eſt tex.valde ſingularis in cap.cùm dilecti.de accu.Per quem Ana.ibi in.ij.col. poſt Pe.de anch. dicit ſingulariter limitari theoricam Barto.in.l. non ſolum.§.ſed vt probari.ff.de ope.no.nun.Ad hæc faciãt etiã verba.Bar.in.l.quoties.ff.ſi quis cau.vbi dicit quòd non dicitur illud eſſe dubium de quo eſt regula:licet ſint aliq caſus ſpeciales.niſi de caſibus ſpecialibus mentio fiat, per illum tex.& per ea quæ ipſe dixit in.l.ij.ff.ſi quis in ius voca.non. ie. vbi concordat cum Inno.in.d.c. præterea. Ex cuius dicto infert etiam Aret.in.l.in illa.vj.colum.de verbo.obliga.& in.c.ſignificauerunt.pen. colum.de teſti. ꝙ illa qualitas dicitur notoria,quæ prima facie de iure communi eſt talis:licet poſſit ſubeſſe cauſa propter quam rederetur falſa.alleg.c.ad decimas.de reſti.ſpo.in.vj.& Bart. in.d.l.ij.& pro hac ampliatione vide etiam glo.ſi.in ſi.in.l. ij.ff.de appel.recipi.quam allegat Alexan.in.l.ex diuerſo. §.ſi.iij.colum.ver.ſed in hoc vltimo.ff.ſoluto.ma.& in.l.iiij. §.ſi quis condemnatus.vlt.col.ff.de re iudi.& Matheſ.d. not.xx.diſpoſitio autem quæ regulariter eſt valida, licet certis caſibus poſsit eſſe inualida,ſuſtentatur: niſi doceatur de aliquo ex illis caſibus.Bu.eleganter poſt Imo.in ca. ſi.vltima colum.de libel.obla. dicens valere libellum qui concludit ſecundùm regulas iuris communis,licet aliquo caſu ſpecialiter extrinſecus conſiderato non procederet. ſic etiam dicit in citatione.in qua ſatis eſt quòd concludat quem communiter ſubiectum,licet aliquo modo non ſit ſubiectus.Et ſufficit ad hoc vt non artet, quòd non concludat communiter citatum eſſe ſubditum, licet poſſet aliquo caſu ſingulari eſſe ſubditus. Alleg.Inno.in dicto.c. præterea.Et ſufficit quòd aliquid ſit notorium ſecundùm regularem curſum.licet aliquo caſu accidentali excuſari poſsit ſecũdùm ipſum.cum quo concordat Imo.in.l.ad teſtium.§.j.in prin.ff.de teſta.allegans gl.in clemen.ſi. de reſcrip.& quod not.in.l. omnes.§.Lucius. ff. de his quæ in frau.credi.& Inn.in dicto.c.præterea.& Barto.in dicta.l.
8 ij.¶ †Amplia.vj.etiam ſi partes conſentirent ꝙ ferretur ſententia expreſſo errore iuris.quia adhuc eſſet nulla.Bal. in.l.j.C.de iuriſd.om.iud.& in.l.error.vlt.colum.C.de iure.& fact.igno.per.l.nemo poteſt.de leg.j.Sicut etiam partes non poſſunt conſentire ꝙ feratur ſententia lite non cõteſt.Spe.in ti.de ſen.prola.§.iuxta. ver. quid ſi de partium voluntate.Facit gloſſ.in.c.de cauſis.de officio. delega. cũ ſuis concor.& quod not.Abb.in.c.j.j.colum.de cõfir. vti. vel inuti.Nec ob.quòd contra regulam huius literæ eſt alia ſpecialis. quòd valeat ſententia lata ſecundùm partium conuentionem.l.ſi conuenerit.ff.de re iudic.vbi Rapha.propter hoc recedit à prædictis:quia reſpondet ibi Alex.in prin. ꝙ imò vbi ſunt duę regulæ.vna prohibitiua,alia permiſſiua,prædict prohibitua.l.iij.in prin.ff.de ſuſpe.tu.Si autem ſententia eſt nulla,an poſsit per partes validari in vim pactiꝰvide quę dixi in.c.ſignificaſti.de for.
9 compe.ornando.l.ij.C. communia vtri.iud. ¶ †Amplia vij.& vlt.etiam in ſententia Papæ quæ eſſet contra ius.ꝑ c.in cauſis j̃.eo.& ibi ſatis dixi.¶ Modò not.xj. limitationes.

¶ *LIMITA. I.* iſtum text.dummodò error iuris ſit
a expreſſus[a] in ſententia.glo.But.Car.& Imo.hîc.puta ſi iudex dicat electionem valere,quia ſuſpenſi potuerunt eligere.contra.c.cùm dilectus.de conſue.Secus ſi dixiſſet ſimpliciter electionem valere:quia ſententia eſt aliqua,& nõ contra ius commune expreſsè.ſed contra ius partis.c.cũ interj̃.eo.&.l.pe.ff.de iuſt.& iur.Facit.l.ſi expreſſim.ff.de appel.in ver.expreſsim.& in ver.ſpecialiter contra leges. & ibi Ange.areti.poſt Barto.& alios.& ita loquitur.l.ij. C.quando prouo.non eſt ne.& ibi Bal.faciunt verba Bar. in.l.is cui bonis.ver.quærit glo.de ver.ob.& gloſſ. in.d.§. ſtari.in verſi.iniqua.ibi.expreſsè.Ex quò enim non apparet expreſsè de errore iuris,præſumitur pro iudice. ſecus vbi ex expreſsione conſtat de eius motiuo erroneo.Intelige de errore quò ad merita cauſę.ſecꝰ ſi ſubeſſet error iuris in concernentibns aliam iuſtitiam,non merita cauſæ. qa ẽt errore non expreſſo ſententia eſt nulla.Ab.hîc in vltimis verbis,reputans hoc nouum.Conſidera ꝙ aliquando quærimus quot modis ſententia ſit nulla.& videndus eſt Spec.de ſen.prola.§.iuxta.in quibus modis non cogitatur de expreſsione erroris.ſed de effectibus irritantibus multipliciter ſententiam. Neꝙ dubitauerunt alij doc. ante Ab.quod ibi non eſt opus expreſsione.ſi enim ſentẽtia fertur vel in eccleſia,vel die feriata,vel ab excommunicatio,vel à muliere,nemo dubitat ꝙ in ſententia non eſt opus expreſsione erroris.Aliquando quærimus vtrũ inter cauſas nullitatis ſit iſta:videlicet quòd ſententia continet aliquid contra ius commune,Et tunc dicimus quòd ſi non exprimitur error,eſt aliqua:quia non eſt apertè læſum ius commune.Tamen etiam ſine vlla expreſsione aliquando eſt nulla,videlicet ceſſante præſumptione quę eſt pro iudice reſpectu meritorum cauſę.poteſt autem ceſſare vel propter notoriam iniuſtitiam ſententię,quæ ęquipollet nullitati.c.inter cæteras. & ibi dicetur j̃.eodem. Vel ſi iudex retulit ſe ad acta,quorum inſpectione oritur manifeſtus error.Ex quibus per te conſidera diſcurſum Ab.eſſe de indubitabili.Et declara hæc vt dixi in.d.c.inter cæteras.circa.ix.col.ver.ob.v.

10 ¶ †*LIMITA. II.* niſi cauſa expreſſa in ſententia cum errore iuris haberet ſecum aliam non erroneam:Inn.in.c. in præſentia.ad fin.de renun.& hoc dictum eſt incognitũ legiſtis.ſecundùm Imo.in.l.ſi plagijs.ff.de verbo. obliga. &.l.quod dicitur.la.ij.x.colum.eodem titul.& ſequuntur Bu.& Ab.hîc.& in.c.cum interj̃.eodem.& Abb.in.c.dilecto.de teſti.& in.c.cum dilectus.xxx.col.de or.cog.& Bu. in.c.exparte.ij.col.de conceſ.prębẽ,& in.c.per tuas. qui ſi.ſint legi.& ibi alij per illum tex.in ver.non tam ex decretali.& Lud.in.l.generaliter.vlt.colum.ff.de verbo. obligatio.& Imo.in.l.is ad quem.ff.de acqui.hære.Do.in.c. intã tum.xxj.di.& Pe.de anch.conſi.mihi.cclxxxiiij.de viribus ſententiæ.& Abb.in.c.ſicut.iiij.colum j̃.eodem.poſt Car. ibi.in vlt.col.& An.de are.in.§.ſed quia.inſti.de fideicom. liber.Quod procedit.etiam ſi cauſa non erronea ſit contra ius litigatoris:quia iàm ex ipſa conſtat animam iudicis non fundari totaliter in alia.Iſta autem non ſufficit ad nullitatem ſententiæ,& imputatur non appellanti dicto capi lo.cum inter.& ita Cardin.& Imo.in dicto capitulo in præſentia.& Abb.hîc.Et intellige.dummodò cauſa non erronea ſufficiat per ſe ad robur ſententiæ,vt hîc per Ab. reputantem hoc nouum.& pro Inno.vltra regulam vtile. cũ cõcor.li.vj.facit.l.j.ff.quod fal.tu.authẽ.Facit.c.p tuas.

de arb.Facit

a ¶ Expreſſus.Ad de Pau.de ca. in conſi. xvij. inci. In cauſa q̃ verti tur.in.v.colu.

de arb.Facit etiam.l.ſi quis ex argentarijs.§.j.ff.de edẽ.& ibi Ang.& Alex.Facit glo.in.l.& puto.ff.fami.erciſ.de qua dixi.ſ.ti. proxi. in c.auditis.Facit dictum Bal.in.c.j.qui.mo.feu.amit.& dictũ Bal.in l.Imperator.ff.de ſta.homi.& in.c.tertio loco.de proba.dũ dicit de inſtrumẽto valido,dato ꝙ vnus ex notarijs eſſet falſarius.facit optimè quod no.Bal.in authẽ.licet. in fi.C.de natu.libe.vbi dicit ꝙ valet exhæredatio exprimẽs plures cauſas,quarum vna eſt vera: reliquæ falſæ.Obſtat fortiter prędictis:quia ex quo expreſsè eſt vna cauſa cõtra ius ſcriptũ,ſentẽtia eſt ipſo iure nulla.vt hîc.nec videtur poſſe validari ex alia cã.per regulã non firmatur.de reg.iur. in vj.& quia plus deſtruit negatio quàm ponat affirmatio.gl.in.c. cũ dilectus.de conſue.Per quã rationẽ dominus Card.exiſtens ſchola ris,& etiã diu doctor:tenuit contra Inn.Sed reſpõdet in.d.c.in præſentia.& ſequitur ibi Imol.ꝙ aliqñ duæ cauſę nõ ſunt inductiuæ, ſeu non veniunt ad inducendũ,ſed tanquã declaratiuæ mentis. & ita hîc.vbi ſententia nõ fundat,nec ſumit robur à cauſis expreſsis: valeret enim etiã nulla exp̃ſſa.c.ſicutj̃.eo. Sed illæ cauſę detegunt motiuum animi iudicis:& attẽta cauſa idonea nõ inficitur ſnia ab alia:quia in ipſa non eſt fixũ motiuũ iudicis.vt latius per eum.Non ob.vltra ipſum.l.Pedius.§.j.ff.de arbit.vbi propter mixturam ſerui non tenuit ſnia liberi:quia ibi non erãt duo cõpromiſſa:ſed vnũ: ideo totum inficitur.gl.in dicta regula vtile.ſed hîc erãt duę cauſę. Si dicis.contrà.de.l.j.ff.quod falſo tutor.dic ꝙ ibi ſeparatim inter poſuerunt authoritatẽ,non ſimul.Si dicis.prævalet cã nocens.l. ſi quis in graui.§.fi.ff.ad ſylla.Solutio.hîc affectus cauſę quæ prodeſt eſt ſeparabilis ab alia nocente:ergo vincit.l.relegatorũ.§.fi.ff.de inter.& rele.Bar.in.l.ſi vir.ff.pro dona.Et ſi hoc diligẽter conſiderabis,non inuenies caſum in quo verificetur in ſnia illud dictum, ꝙ cauſa nocens prębualet.Q nia aut expreſſa eſt vna cauſa falſa & illa non prębualet alteri nõ expreſſę:ſed ſola vincit.Aut exprimunt duę quarũ vna nocet,& illa nũquã nocet.ratio.qa oportet ꝙ falſa cã ſit totaliter cã ſnię:ſed ex quo cũ illa exprimit vna alia,vel expreſsè,vel ob dictionem ꝑſertim,nũquã põt dici quod totaliter fundauerit ſe iudex in cauſa falſa:ſed & in illa,& in alijs:ergo non totaliter in illa,etiam ſi in illa principaliter,vt qñ dicit prębſertim.& videmꝰ eõ uerſo ꝙ cauſa nocens vincit,quãdo cauſa q̃ prodeſt concurrit cum ea,& in illa non eſt fundata totaliter mens diſponentis. Vnde ſi pater dicat, dono filio affectione ſanguinis & ob merita,etiã ſi merita probentur,non valet donatio: qa exp̃ſsio affectionis nocet. & oſtendit ꝙ nõ totaliter fundatur in meritis.vt per Pau.de ca. cõſi. ciij.do.Vbertus.iiij.col.ver.ij.videtur obſtare.vbi etiam eſt alia ratio:quia affectio,vt naturalis,prębualet.l.qui habet.ff.de tutelis. ſecundùm Alexã.in.l.ſi donatione.iij.colũ.C.de colla.Si diceres inſtrumentũ & teſtimoniũ rõne partis falſæ corrumpitur totũ. doc. in.l.ſi ex falſis.C.de trãſ.Inn.& oẽs in.c.fraternitatis.de hęre.Solu. illud eſt ratione periurij incurſi à notario,vel teſte per vnicam falſitatẽ:à quo periurio cętera inficiuntur.ſi diceres.rõne partis falſæ poteſt negari tota oppoſitio.gl.in verbo ſigillatim.in.c.ij.de teſti. in.vj.cũ ſuis concor.Sol.illud eſt qñ poſitio continet indiuidua. Bu.& Imo.in.c.dilecti.de maio.& obe.hîc autem cauſæ ſunt diuiduę.Ex quibus ſcias ſuſtinere Innoc.quẽ prędictis nõ adductis valde extollit Phi.in repe.c.dilecto.lxxix.col.ver.liij.quęritur.de appel.& Alex.in.l.qui Romę.§.duo fratres.lvj.col.ver.& quia dictũ. ff.de verb.obl.allegans pro ipſo.d.c.per tuas.Bene facit dictũ Iaco. Bu.in.l.ij.§.ignominię.ff.de infami.vbi dicit ꝙ ſi iudex in expreſsione erroris vtaf dictione præſertim,vel maximè,ſnia non eſt nulla: cũ non dicatur in illo errore totaliter fundata.De quo tamen dicetur poſt Abb.in.c.ſicut j̃.e.Adde etiã ꝙ ſi iudex ferat ſniam,fundando ſe ſuper aliqua lege quę non facit,ſententia nõ eſt nulla, ex quo aliter non expreſsit errorem cõtra ius,nec etiã eſt irritanda, ſi poteſt alia lege ſuſtineri.Ab.in.c.cũ ex officij.xiij.col.ver. non tñ.ſupra ti.prox.colligẽs hæc ex dicto.Imo.ibi.

11 ¶ †*LIMITA. III.* niſi error iuris expreſſus concernat ſolum vnũ capitulũ ſnię diuiſibile ab alio capitulo.Abb.hîc.& in.c.cũ inter.in fi.j.e.gl.& Bar.in locis ab eo allegatis.& Bal.in.l.j.ij.col.C.de errore calcu.& Pe.de anc.ſupra omnes in regula ea quæ. xvj. colũ. ver.querit gl.ſi iudex.de regu.iur.in.vj.& Lud.in.l.j.§.ſi ſtipulanti. xij.col.ver.vlterius inquantũ.ff.de verbo.obl.de quo pleniꝰ in.d.c. cùm inter poſt Abb.

12 ¶ †*LIMITA. IIII.* niſi ſit lata ſnia cõtra legem,vel decretalẽ extrauagãtẽ.Bu.Car.Imo.& Ab.hîc.quia in ipſa cadit probabilis ignorantia.& probatur in.d.l.cũ prolatis. ſecundũ vnũ intellectũ. quẽ ſequuntur Bar.Ang.& cæteri.& Bald.in.l.ij.C. quæ ſent.ſine ap.reſcin. & Bu.Car.& Imo.in.c.paſtoralis.de fid.inſtrumẽ. & Bu. in.c.p tuas.viij.col.de ſent.excõ.& in.c.ab excõicato.iiij.col.de reſcri.Do.in.c.intñ.pe.col.xxj.dict.& in pœmio ſexti.§.ſanè. Bart.in l.j.circa prin.C.qñ prouo.nõ eſt ne.Bar.& Bal.in.l.ij.C.eo.ti. Bal. in.c.primo quot teſtes ſint ne.Lud.conſil.cclx.Pro hoc facit: quia licet poſitioni iuris non reſpondeaꝫ.gl.& Bart.in.l.ornamẽtorũ.ff. de aur.& arg.leg.gl.in.l.nõ fatetur.ff.de cõfeſ.& in.c.ij.in ver.rationabili.de confeſ.in.vj.tũ poſitioni extrauagãti cogitur quis reſpõdere.Bar.in dicta.l.ornamẽtorũ.& in dicta.l.nõ fatef.in fine. Domi.xix.diſt.in ſum.in fi.& in procemio ſexti.§ ſanè.& in.d.c.ij. pen. colũ.Io.an.in Spec.depoſi.§.vij.ver.xij.But.in.c.ſępe.ij.col.de app. & in procemio decreta.§.ſanè.& ibi Imo.& ideo dicit Bar.in procemi.C.§.quibus.in fi.ꝙ ius nõ clauſum in corpore iuris nõ eſt ius gñale.alleg.§.quod ſi principi.inſti.de iur.natu.vnde dicit Do.in.c. j.v.col.de conſtitu.in.vj.ꝙ qñ extrauagãs nõ eſt no. nõ habet locũ ille tex.ſed debet ſtari cõſtitutioni corporatæ.Similiter dixit ſolus Alex.in authẽ.iubemus.poſt prin.C.de iud.ꝙ licet poſt terminum ad probandum poſsint allegari iura:vt ꝑ Bar.& Bal.ibi. non tamẽ poſſet allegari extrauagans:ſed eſt producenda & probanda in termino,ſicut & conſuetudo non notoria:nec illã habet iudex ſupplere.d.c.paſtoralis.& no.Bal.in.l.j.in fi.C.vt quę deſunt aduo.ſimiliter dicit Car.conſi.lxiij.omnis ãme charitatis in fi.ꝙ extrauagans debet in iudicio allegari,& ꝓbari,ſicut & ſtatuta q̃ allegãtur in alio foro.aliãs ſnia contra ipſam lata tenet.& loquit de vna extrauaganti Bñdicꝫ.xij.pfectè.q̃ dat formã alienationi rerum monachorũ nigrorum.dicit etiam Car.conſi.xlj.In facto pro veritate ꝙ ſnia excõicationis Epi fundata ſuper conſtitutione ſynodali antiqua,& incognita.dicit habere in ſe expreſſum errorẽ,tanquã habẽs fundamẽtũ manifeſtè intolerabile.iuxta.c.p tuas.de ſen.excom.dixit etiã Arch.xviij.di.in ſumma.ꝙ qſtio an extrauagans faciat ius, vel non:non eſt iuris,ſed facti:ideo ab allegãte eã probari debet. & dicit Bal.in procę.decretaliũ.ver.rex pacificus.ix.col.ver.ibi vagabanꝫ.ꝙ ſnia lata contra reformationes cõis quæ non ſunt in volumine ſtatutorũ non eſt nulla ipo iure.¶ Excipiuntur ab iſta limitatione duo caſus.Primus eſt.qñ pars petijſſet vt iudex dubitans de extrauagãte conſuleret ſuperiorem:quia ſi petitus hoc non fecit, ſnia eſt nulla.Bal.in.d.c.paſtoralis.in prin.ꝑ.l.verũ.§.ex facto.ff. de minori.ibi ad imperatorẽ ſeuerũ retulit:quia dubitabat.Cõtrariũ ſentiũt But.& Imo.ibi.dicẽtes hoc eſſe in facultate iudicis, non in neceſsitate.qđ amittit ibi Ab.qñ nulla notitia habetur de extrauaganti allegata:ſed vbi habeẽ aliqua,tũc ſi iudex omittit dictã conſultationẽ,videꝫ puniẽdus.ꝑ illũ tex.in ver.conſulat.qđ eſt impetratiuũ:non tñ ſnia eſt nulla tãquã lata ſolũ contra ius litigatoris: vt ibi ꝑ eũ.¶ Secũdus caſus eſt.qñ extrauagãs eſt nota.Abb.hîc. & i.d.c.paſtoralis.Bal.in.l.leges ſacratiſsimę.ij.q.C.de legi.Pe.de anc. in.c.j.xxxj.char.de conſti.But.in.d.c.ab excõicato.& in.d.§.ſanè.& Lud.conſi.cclx.& ideo ſi de ipſa ſit fides in iudicio, diceſ notoria. qđ multũ importat ꝓpter extrauagãtes hodie impreſſas. Intellige. niſi appareret qđ nũquã fuiſſent receptę moribꝰ vtẽtiũ ꝓpter glo. in.c.j.de treu.& pa.cũ ſuis concor.& procedũt iſta etiã in ſtatuto extrauagãti noto.Pau.& Alex.in.d.c.cũ prolatis: per id qđ dixi.ſ. de conſue.notoria:licet obſtet dictum Bal.in.c.in cauſis j̃.eo. allegatum.ſ.in ſecunda ampliatione.quod fortè procederet, quando eſſe conſuetudo in loco,quòd reformationes quæ quotidie fiunt de nouo,ſi tuentur in fine ſtatutorum,vt eſt in multis locis. Et dicit Bald. in. dicto ver.rex pacificus. quod ſi reformationes communis non inſertæ in volumine ſint præſentatæ per populum,vel eius cancellarium rectori ciuitatis, ſententia contra ipſas lata eſt nulla.& dicit Alexan. conſil.ccij. ponderatis his. quod ſi conſtitutiones eſſent editæ extra locum in quo eſt lata ſententia & non eſſent redactæ in volumine ſtatutorum,teneret ſententia contra eas lata.Secus ſi in eodem loco:quia facta in conſilio habentur pro notorijs in ciuitate:argu.eorum quæ nota. glo. in.l. ſi tutor.C.de peri.tuto.& per not.in.l.ea quidem.in materia notorij.C.de acc.alle.Bal.in.l.ij.in prĩ.C.qñ prouo.non eſt ne.Vult etiã

Alexan. quando ſtatutum dicit. talis non audiatur, ſententia eſt nulla, etiam ſi in ea non ſit expreſſus error. alleg. Bal. in diſpu. ſtatuto cauetur quòd fœnerator. in. iij. colum. & latius per Alexan. in. l. j. §. ſublata. ff. ad trebel. Et caue ad dictum Imo. in. d. c. paſtoralis. dum dicit extrauagantes. quę præceſſerunt ſextum: & cle. eſſe correctas. Nam ſi ſic eſt, erunt correctæ plures Benedic. ſexti Clementis quinti. & etiam Bonifacij. viij. Nam iſti præceſſerunt Ioan. xij. publicatorem clementinarum. Nec eſt verum quòd procœmium cle. dero get eis, prout procœmium ſexti. In quo de conditis ante Bonifaciũ placet dictum Imo. non in conditis poſt compilationem ſexti. vt ibi in procœmio. cum gloſſ. vltima. ¶ Scias etiam quòd ſententia contra partem reſecatam ex aliqua decretali valet. Ioan. andræ. in c. j. in fin. de purga. cano. Idem ſi feratur contra ſententiam principis quæ licet faciat ius. vt dicetur infrà eorum. c. in cauſis. tamen eſt ius extrauagans. Car. ſingulariter in. d. c. paſtoralis. dicens idem de deciſionibus Rotę. Sed caue, quia ſi dicta ſententia principis eſſet nota, videretur ſecus. per prædicta. Niſi dicas quòd pro Cardinal. facit quia ſententia non publicatur ſolenniter. & pro eo quod eſt dictum de deciſionibus Rotæ: facit. quia auditores non habent poteſtatem legis condendæ. Domini. in cap. duobus. xj. colum. de reſcript. in. vj. Idem dic de ſentẽtijs cõtra regulas cancellariæ apoſtolicæ. quia non ſunt conſtitutiones generales. Pe. de anch. conſi. mihi. ccxcij. efficacibus. in prin. Nec ligant gratias ſucceſſorum: niſi confirmentur. ſecundùm ipſum in. c. j. de conſtit. in. vj. idem Cardi. conſi. cj. Redemptoris &c. dico quòd acceptatio: quia ex quo nõ intimantur ſecundùm formam authen. vt factæ nouæ conſtitutiones: non faciunt ius, nec ligant ſaltem exiſtentes extra curiã. quod bene nota. & dixi aliquid in. c. ij. pe. colum. ver. ſoleo dubitare. de reſcriptis. & põdera regulã cancellariæ. xxvj. quæ incipit. Itẽ attendens. dum vult q ad hoc vt regula cãcellarię habeaſ pro authentica, debet eſſe extracta de cãcellaria cũ ſolẽnitate. de qua ibi. Ideo vide q ſnĩa lata ſecũdũ dictas regulas nõ valeat, niſi regula ſit habita cum dicta ſolennitate: & ſimiliter qd ſnĩa lata cõtra regulã nõ ſic ſolenniter extractã valeat. Si tñ aliàs fuit producta aliqua regula in vna alia cã, & ſic neceſſaria Titio hodie in alia cã, obtinet cõmiſſionem q adhibeaf fides illi regiſtro quo ad illã regulã: & ſic parcit impenſæ & circuitui. Et de prædictis vide etiã glo. Fran. paui. in pludio ſuo. ad gl. zenze. ſup extrauagantibus Ioannis. xij. & de ſtylo Rotæ eſt q ſi regula nõ eſt allegata, & producta in actis, valet ſentẽtia lata cõtra ipſam: imò nõ põt iudicari ſecũdũ regulas, niſi producantur; & iſta ſeruantur etiã in regulis habentibus clauſulam decreti. & ſunt aliquæ regulæ q̃ p̃ cãcellariã nõ danf petentibus: & ſic nõ poſſunt vti eis in iudicio. puta in regulis quę dant certã formã expeditiõi literarũ: niſi haberẽt clauſulã decreti: quia expeditio literarum cõcernit ſolũ officiales habentes expedire literas: & vbi producitur aliqua bulla nõ expedita in forma regulæ. petitur etiã remitti ad cãcellariã vt corrigaf: & ita fit. De ſnĩa verò cõtra epiſtolam principis: dic q eſt nulla, ſi illa eſt nota: qa habet vim legis. Ange. in. l. j. ff. de ferijs. Secº in epiſtola inferioris. ſecũdũ Alex. ibi. & cõſi. mihi. cccclxj. aliàs de facto cõſultus cõtra Ang. in. l. Itẽ veniũt §. certum. ff. de peti. hære. Niſi fortè eſſet princeps. qui in terris ſuis lẽ cõderet legitimè: qa nõ putarẽ epiſtolã ſuã differre ab epiſtola imperatoris. p ea q̃ dixi in. c. cũ nõ liceat. ſ. tit. pxi. & tetigi in rubrica de reſcri. j. col. Tñ etiã in epla Imperatoris ob. ratio prædicta de publicatione nõ ſoleni. niſi dicamus quòd in loco ad quẽ epiſtola tranſmittif, ſatis dicatur publicari. Scias etiã q Abb. in. d. c. paſtoralis. pungit prędictã limitationẽ: ex quo omnis cõſtitutio ligat ſtatim poſt duos menſes à die publicationis. Sed dic q ex quo nõ fuit recepta vſu, præſumiẽ correcta: vel argm procedit vbi conſtat de publicatione. vt ibi per But. & Imo. quę omnia no. tanquã non bene ab alijs declarata.

23 ¶ † *LIMITA. V.* dũmõ error appareat in verbis expſsis ſnĩæ. ſecº ſi oculo mẽtis virtualiter elicif ex intellectu verborũ: qa non ſufficit q eliciaf error p æqpollẽs. Inn. in. c. P. & G. ad fin. de offi. de leg. & oẽs hîc. Licet And. ficu. ibi. in. xx. col. multis in cõtrariũ addu ctis dicat q ſi caſus occurriſſet, cõſuluiſſet cõtra Inn. Sed tu ipm tene viſis q̃ ad ſaturitatẽ dixi in. c. trãſlatio. de cõſti. Quibº adde Do. in. c. qſquis. iiij. q. v. & in. c. ſolet. in notabilibus. de ſententia excõ. in. vj. & Bal. in. c. quod trãſlationẽ, de offi. leg. qui ſequũt Inn. ex cuius dicto infert Alex. cõſi. ccxxx. Perſpectis verbis. ad fi. qd ſnĩa cõdẽnans hæredes ex cã hęreditaria inſolidũ, nõ habet expreſſum errorẽ iuris, ſed elicitũ: cũ teneaf pro hæreditarijs portionibus: & ió non eſt ipſo iure nulla.

14 ¶ † *LIMITA. VI.* niſi error iuris non faciat ad cãm: vt ſi dicat, cõdẽno te. poſtea ſubdat nõ oportere diffinitiuã in ſcriptis ferri. But. poſt Inn. in. c. p tuas. vij. col. de ſent. exc. Adde in ſimili. l. quę extrinſecus. cũ ibi alle. ff. de verb. obl. Si diceres cõtrà. error iuris extra merita cauſæ etiam nõ expreſſus variat ſnĩam: vt. ſ. in prima limitatione: ergo fortius expſſus. So. illud p̃cedit in errore inficiente materiã: ſed iſte error eſt de impertinẽti. ſi tñ ipſam, & ſnĩa diffinitiua lata eſſet ſine ſcriptis: tunc in illa procederet argumentum.

15 ¶ † *LIMITA. VII.* niſi ſit expſſus error circa ius nõ clarũ. ſecũdũ oẽs hîc. & in. d. l. cũ prolatis. per illũ tex. & Do. in. d. c. intm̃. & Butri. in dicto. c. paſtoralis. in prin. & in ca. ab excõicato. v. colũ. de reſcrip. & in. c. cũ ſpeciali. vij. col. j. tit. proxi. & in. c. j. viij. col. de cõſtit. & Bar. in. l. j. pen. col. C. de emẽda. iuſtini. codi. & Abb. in. c. cũ Bertoldus. xiiij. col. ver. ſecũda lecj. e. Et ió dixit Bal. in. c. j. §. iudex. de pa. iur. fir. q opiniones excuſant iudicẽ ſecũdũ dubiorũ acerbitatẽ, & doctorũ qualitatẽ. Hinc eſt q excuſamur ab ignorãtia iuris obſcuri. Io. an. in. c. j. de poſtu. præla. in. vj. But. in ca. ij. iij. col. de cõſtit. in. c. paſtoralis. vl. col. de excep. in. c. fi. anpe. col. de cõfeſ. Imo. in cle. ſtatutũ. iij. col. de elec. Abb. in cle. j. ſuper gl. iij. de ſpon. Cardi. in cle. fin. iiij. q. de regu. in cle. j. xxv. q. de reb⁹ eccle. nõ alie. in cle. j. §. ſanè. iij. oppoſitione. de vſu. Meritò dixit Bal. in. l. Labeo. C. quo modo & qn̄ iudex. qd iudex errans in ſubtilitatibus iuris nõ peccat mortaliter. alle. Inn. qui hoc dicit in. c. p tuas. Io. ij. ij. col. de ſimo. Simile eſt qd ipſe dicit in. c. cũ ex officij. ſ. ti. proxi. & retuli. ſ. in fi. ij. limitationis. Pro tanto dixit Bal. in. l. fi. circa princip. ff. de iuſti. & iur. q non põt dici expreſſus error, vbi ſunt opiniones patrũ nrorũ. alleg. Bar. in. l. qui Romę. §. duo fratres. ff. de ver. ob. ideo Io. mo. in regula iuris ignorãtia. li. vj. dixit q error iuris nõ frequẽtati excuſabiliter tolleraf. & gl. trita. infti. de obli. q ex quaſi delic. naſc. excuſat errãtẽ vbi agiſ de apicib⁹ iuris. Sequit Bal. in. l. mãcipia. circa prin. C. de ſer. fug. Et Pe. de anch. in. c. j. pe. colum. de re iudi. in. vj. & hîc eſt q licet error iuris nõ profit in vſucapione. l. nũquã m. ff. de vſuca. Tñ error iuris dubij ita prodeſt prout error facti. c. cũ dilectus. de cõſuetu. quẽ tex. extollit ibi Imo. vij. col. & alij quos dixi in c. de quarta. ſ. ti. proxi. in. j. limitatiõe. ad. l. nũquã. & ideo dicit Spe. depoſiti. §. vij. ver. xiij. q admittiſ poſitio ſup iure dubitabili. & ſequif. But. in. c. ſæpe. iij. coj. ti. pxi. Vñ infert hîc pulchrè Ab. q ſententia ſequẽs vnã opinio. in materia in qua eſt magnus cõflictus, valet: ſi nõ apparet q̃ ſit opi. cõior. & illa nõ ſit apertè falſa. vt hîc p eũ. Cui facias additionẽ ex dictis in. c. j. cum fallentijs. de cõſti. vt etiam poſui de iudice ſequẽte opinio. præceptoris.

¶ *LIMITA. VIII.* niſi ſnĩa cõtra ius ſit fundata in cõſuetudine irrarionabili: quia hoc habet cauſare quãdã dubitatione probabilem. Ab. in. c. cũ cãm. iij. no. de electio. poſt Butr. & Io. de lig. ibi. & hoc ſequif Are. in. l. fi is ad quẽ. pe. charta. ver. quartò adde. ff. de acqui. hære. Facit gl. in. c. cũ venerabilis. in verbo migraſſe. de conſue. de qua exclamat ibi Ab. ij. col. & Lud. ſingulari. xx. & conſilio. xciij. & cõſi. cccclxvj. & Pet. de ancha. cõſi. mihi. xlvj. incip. conſuetudo. & cclxxij. iure ſcripto & cõſuetudine. & Ana. in. c. j. j. col. de tornea, cũ cõcor. quas ſoleo referre in. d. c. cũ venerabilis. intellige ſtãte dubio ſup validitate cõſuetudinis: quia ſi dubiũ in cã appellationis declaref, irritaref ſentẽtia. c. cũ cauſaj. eo. Si aũt trãſiuiſſet in rẽ iudica. non reuocaref ex declaratoria ſuper irrationabilitate cõſuetudinis. Io. an. in. c. fi. de cõſti. & ibi dixi i. ij. fallẽtia. ver. iij limita.

¶ *LIMITA. IX.* niſi eſſet lata cõtra legẽ nõ loquẽtẽ in terminis. ſed in ſimili. Ab. hîc. Bal. in. l. ij. C. qñ prouo. nõ eſt neceſ. But. in d. c. ab excõicato. v. col. &. in d. c. cũ ſpeciali. & ibi Ab. iij. col. & Are ti. in. d. l. fi is ad quẽ. dicẽs ſup his eſſe videndũ tex. in. l. iij. in princi. ff. de leg. tuto. intellige ſanè quãdo in illa lege nõ eſt expſſa rõ. nã ſi eſſet expreſſa, licet ſub alijs terminis, ſnĩa cõtra ipſam eſſet nulla. vt. ſ. in prima ampliatione. Cõſidera vtrũ ſit idẽ qn̄ in. l. nõ exprimãte rõnẽ põt reddi vnica tñ rõ recta & indubitata. & videf q illa æquipolleat rõni expreſſę. vt ſentit gl. in. l. quãuis. in gl. fi. ibi: nã ob quã aliã. C. de fideicõ. & eſt trita theorica Bal. in. l. maximũ. v. colũ. verſiculo. ſed iſta ratio. C. de libe. præte. quam extollit Abba. in c. fi. iij.

c. fi. iij. col. ibi Et plus ego puto. de reſcr. & in. c. cum inter vniuerſas. iij. col. de elect. & Pau. de ca. cõſil. ccclxvij. viſa quadã ſecuritate. & conſi. cccxxxiiij. primus caſus. ij. colũ. & pulchrè Imo. in. l. fi. v. col. ver. & nota diligenter. ff. de hæredi. inſtituẽ. & Sal. in. l. ſi ſerui. C. de noxa act. & Phi. in c. ſuggeſtũ. primo notabi. p illũ texj. tit. proxi. Sed oportet videre vtrum per omnia paria ſint rationẽ eſſe in. l. expreſſam: vel vnicã ſubintellectam. de quo aliàs. Et vide Bald. in. l. adigere. §. quãuis. ff. de iure pa. & in. l. omnes populi. ff. de iuſti. & iu. in. vj. q. principali. & in. l. nõ dubiũ. C. de legi. Et Imo. in. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſol. mat. cum concor.

¶ *LIMITA. X.* niſi feratur ſnĩa cõtra legẽ priuatam: vt contra priuilegiũ. Abb. hîc. viij. col. per. c. ſubortaj. e. & ibi dicetur. Et dixit Abb. in. c. conſiderauimus. ij. nota. de elec. quòd geſta cõtra priuilegiũ non ſunt ipſo iure nulla. Intellige. niſi ſententia cõcernat ius Papæ cõtentum in priuilegio exemptionis. vt hîc per Abb. per. c. cum tempore. de arbi. & dixi plenius in. c. cum olim. ſ. titulo. proxi.

16 ¶ *LIMITA. XI.* vel potius declara iſtum tex. vt nõ procedat in decreto: qa falſa cauſa etiam iuris errore non expreſſo vitiat eum ipſo iure. Abb. hîc. ix. col. copioſè poſt Bart. in. l. iuſtè poſidet. ff. de acqui. poſ. Nihil addo: quia Alexã. ſatis ponit in. d. l. iuſtè. per ſex ordinatas fallentias: & diſcutit verba Ab. hîc. vide etiã ibi Aret. Quãdo autẽ præſumatur pro decreto: dixi aliàs plenè in. c. quoniam cõtra. de proba.

¶ *LIMITA. XII.* niſi ſententia habens iuris errorẽ expreſſum feratur in iure in quo iudex habet arbitriũ diſcedendi, etiã ſi de cauſa non appareat. Areti. in. d. l. fi is ad quẽ. pe. char. ver. vj. adde. alle. Bar. in. l. relegatorum. §. ad tempus. ff. de interdi. & releg. & in. l. quod ad ſtatum. ff. de pœnis. & in. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not. infa. ¶ Dubito propter tria. Primò per id quod dixi in. c. ſicut. viij. colum. verſic. cæterum dum dixij. eo. vbi retuli quoſdã tenentes contra Barto. quod iudex narrãs pœnã iuris, debet exprimere cauſam. Secũdò per ea quæ poſui in. c. ſuper literis. xvij. colũ. ver. decima regula. de reſcrip. oſtendendo q actus qui non põt fieri niſi certis caſibus nõ valet, niſi exprimatur aliquis ex illis caſibus. Tertiò per id quod dixi. ſ. in. v. ampliatione. poſt Mathe. not. xx. Sed ad iſta poteſt reſpõderi ex his q̃ dixi in. d. ver. cęterũ. ſequẽdo

17 Bart. in dictis locis propter ſpecialẽ rõnẽ dicti ſui. ¶ † Circa ea q̃ pulchrè tangit hîc Abb. ſuper intellectu. l. iij §. falſus. ff. rem ra. hab. Adde que aliàs dixi in. c. cauſam. lo. j. de iudi. oſtẽdendo poſt Are. ibi. q ſnĩa lata p falſo procurato

a re ratificari põt[a], ſicut lata cõtrà. reprobando Salice. in. l. ſi tutor. C. in quibus cauſis. Poſtea poſui. xiij. caſus. in quibus non ratificantur geſta à falſo procuratore. & inſerui plura ad. d. §. falſus. Nũc ſubiungo quædam alia. vide Rotã de procu. x. in anti. quæ tenet opin. Sali. & adde Rotam de procura. vij. in antiquioribus. quæ dicit q non poſſum ego velle quod valeant geſta per procuratorẽ aduerſarij qui caruit mandato. & adde Car. in cle. j. q. xiij. de re iudi. vbi dicit quod appellans à ſententia nulla, non facit eam aliquam. ſecus ſi eſt annullanda. per. d. §. falſus. & dicit Ab. in. c. ſignificaſti. pe. col. de foro competen. quòd ſicut expreſsè non validatur ſententia nulla: vt ſententia. ita nec tacitè per appellationẽ. Et ideo dixit glo. j. in cle. licet. de ſen. excom. in. vj. quod deſerta appellatione adhuc dici poteſt de nullitate. contra glo. in. c. ſtatutis. ij. q. j. communiter dã natam. tamen Do. ibi in. ij. col. vno caſu ſaluat eam: videlicet in volente proſequi nullitatem: per viam appellationis coram iudice, qui adiri non poteſt, niſi per viam appellationis. propter capi. exhibita. de iud. vbi appellans à proceſſu nullo debet in proſecutione probare legitimas cauſas appellationis. Sed ſi vellet proſequi nullitatem coram iudice qui cognoſcere poteſt de ea vel adiri per viam querelæ, poteſt. ita gloſſ. in. d. c. licet. & adde Phi. in. c. dilecto. xiiij. colum. ver. viij quæritur. de app. dicentem quòd appellatio non firmat actum, vel factum iudicis nullũ poſt Bar. in. l. ſi expreſsim. ff. de appel. vbi eſt tex. in ver. vnde ſi quis. & ibi Barto. ver. quæro quando iſta duo. & Imo. in ix. colum. & Raph. in. iiij. no. Non ob. dictus. §. falſus. quia ibi non confirmatur factum iudicis: ſed geſtum à procuratore falſo. aliàs quomodo poſſet appellari ſi indiceretur confirmatio: idem Bald. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. q. xiij. ff. de pac. dicens q deſerta appellatione non perditur profequutio nullitatis. & ſequitur Car. conſi. lxxiij. Omnis à me charitatis. ii. dubio. & dicit Do. in. c. null⁹. ante fi. ix. q. ij. quod donec conſtat de falſitate mandati, tenet ſententia in perſona falſi procuratoris. deinde falſitate de tecta fi appellatur, ſententia efficitur aliqua, quæ poterat ex exceptione elidi. & dicit Bald. hîc. quòd contradictio nullitatis ratificat ſententiam: etiam appellãdo, vel ad bonum virum recurrendo. glo. in. l. j. C. de arbi. Niſi contradictio habeat implicitum conſenſum. Exemplum in. d. §. falſus. & iuxta hoc dicit Do. in. c. vt circa. §. alioquin. paulò ante fi. de elec. in. vj. non eſſe mirum ſi in caſu oneroſo tacendo quis conſentit in caſu. d. §. falſus. quia reſciſio eorum quæ geſta erant à procuratore non poterat fieri per appellationem domini: niſi ratificarentur. vnde dicit Bar. in. d. §. falſus. q qui appellat, habet ratam ſententiam: quia aliàs ſibi non competeret ius appellandi: niſi ſententia eſ- a
ſet aliqua: ſed confirmat ſententiam tanquàm ſic latam, non tanquàm bene latam: & idem dicit Bartol. in. l. j. §. j. in fi. ff. de fer. & in. l. arbitro. in fi. ff. qui ſatiſda. cog. de quibus tamen verbis trufatur Bald. in. l. ij. C. ſi ex fal. inſtru. dicens quòd imò approbat factum procuratoris, non factũ iudicantis. & dicit hîc But. vtile eſſe proteſtari quòd per appellationem non intendit recedere à beneficio nullitatis: & dixit Bald. in. l. eos. in prin. in vltima colum. C. de appella. quòd appellans. videtur fateri illum eſſe iudicem ſuum: tamen ſi non eſt non conualeſcit ſententia. & quòd appellatione non ratificetur ſententia omnino nulla. b eſt etiam gloſſ. in. c. fin. in ver. neceſſe. de re iudic. in. vj. & in cle. ſi appellationem. in gloſſ. fin. de app. in. l. j. in ver. infirmatur. ff. de fer. & in. l. ij. in gloſſ. j. C. ſi ex fal. inſtr. Reliqua ad. §. falſus. vide per Bald. in. l. j. C. de arbi. Barto. & Bald. in. l. poſthumo. C. de contra tab. Barto. & alios in. l. ſi tutor. C. in qui. cau. gloſſ. & Bald. in. l. ij. C. ſi ex fal. inſtrumen. Imo. in. l. nemo poteſt. ff. de leg. j. Rotam de procura. xxj. in antiquis. quę dicit quòd valet permutatio facta ab aſſerto procuratore domino eam ratificante. Et dicit abba. in. ij. volumine. cõſi. xviij. In cauſa &. q. colum. v. quòd ſi communitas ratificat laudum. videtur etiam habere falſum procuratorem pro vero. & ibi latè quòd acceptando b
inſtrumentum laudi ſcienter ſine proteſtatione, videtur ratificare laudum, etiam ſi interuenit falſus procurator. Et gueſta limitationem Abb. hîc ad. d. §. falſus. videlicet niſi ille non potuiſſet eſſe procurator propter inhabilitatem. quia iudicium funditus nullum non eſt ratificabile: vt hîc per eum. Et quando appellando ab actu nullo inducatur confirmatio illius actus: vide Phi. in. c. dilecto. in viij. queſtio. de appel. & per hæc iunctis his quæ dixi in. d. c. cauſa. apoſtillabis dictũ. §. falſus. vltra alios ibi. ¶ Poſtremò omitto duo quæ ponit hîc Ab. Primum. nunquid iudex malè pronuntians poſſit iterum pronuntiare. quia poſui in. cap. in literis. de offi. deleg. Secundum. de geſtis ab executore papali, non verificatis conditionibus reſcripti: quia de hoc ſatis dixi in cap. fin. de præſum. in. iij. concluſione principali allegando Abb. hîc. & alia.

¶ Pót. Vide ad hoc Io. de p. in. l. q proprio. §. procurator ff. de procu. & adde Pet. de ſu. in. l. licet. ff. de iud. & per glo. in. l. mater. §. hoc iure. de excepc. rei iudi vbi etiã vide Bal. Ang. & doc. in. l. j. C. quires iud. non no.

¶ Omnino nulla. Quid tamen operetur. vide Pau. de ca. in conſil. xv. & adde Ange. are. in. §. fi. inſtit. de inge. & d. Alex. de imo. ſ. in j. col.

SVMMARIVM.

1 *Æquitas non ſcripta, licet non præferatur rigori ſcripto: fallit tamen niſi pro æquitate non ſcripta concurrat præſumptio.*

2 *Æquitas & rigor, an ſint contraria?*

3 *Sententia lata in cauſa criminali, an poſſit mandari executioni ante decendium?*
4 *Bononia antea vocabatur theſſalonica.*
An hoc ſit verum dubito: quia ciuitas theſſalonica eſt in partibus græciæ: ad quã Paulus apoſtolus ſcripſit epiſtolam inſcriptã ad theſſalonicenſes fratres.
5 *Cauſæ deſiderantes celeritatem, qualiter cognoſcãtur?*
6 *Celeriter. verbum poſitum in commiſſione, non facit cauſam ſummariam.*

¶ CAP. II.

Vrgantium. Ad illud de diffinitione æquitatis & rigoris: de quo hîc per Ab. Adde remiſsiones datas per Alex. in. l. placuit. C. de iudi. & Abb. in. c. magnæ. de voto. & in. c. cũ ad monaſteriũ. in fi. de ſta. mona. & in. c. ſi clericus. ij. col. de fo. cõpe. Glo. in. c. paratus, xxiij. q. j. Bal. in. l. ſi defunctus. ad fi. C. de ſuis & legi. & ibi de duplici æquitate. & Moder. in reperto. ſuper dictis vẽrbis. Et adde Archi. in. c. in primis. in ver. reuocet. ij. q. j. vbi dicit q canonica æquitas ſcripta prẽfertur iuris rigori. Et qñ æquitas prẽferatur rigori: vide But. Imo. & Ab. plenè diſtinguẽtes in. c. fi. de tranſ.

3 Sed caue tripliciter. ¶ † Primò. q licet æquitas nõ ſcripta nõ prẽferatur rigori ſcripto. ſecũdũ eos: tamen fallit, niſi pro æquitate non ſcripta concurrat prẽſumptio. gl. pe. in c. ſuſcitata. de reſti. in inte. ſecũdũ Do. in. c. diſciplina. xlv. diſt. ¶ Secũdò caue. nã licet rigor ſcriptus non prẽferatur æquitati ſcriptæ ſecũdũ prædictos: tamen fallit in rigore poſito in. l. poſteriori. gloſſ. in ver. priuatum. ante fi. in. c. extirpãdę j. de prẽben. & ibi Imo. viij. col. & Alex. in. d. l. placuit. Dic cõtrà ſecũdũ Do. in. d. c. diſciplina: licet nõ aleget dictam gl. Nec obſt. quod. l. poſterior corrigat priorem. c. j. de cõſti. in. vj. quia verum eſt, vbi cõtrariat de directo poſteriori. † Sed rigor & æquitas non ſunt omnino cõtraria: qa æquitas temperat rigorem. ſecundùm eũ. Nec

2 eſt vera glo. in. d. ver. priuatum. vt ibi per Ab. in vlt. colũ. poſt alios. ¶ Tertiò aduerte: quia in arbitrarij vbi æquitas & rigor contradicunt, prẽfertur æquitas etiam non ſcripta. Imo. in. d. c. fi. iij. col. per authẽ. iuſiurandum quod prę ſtatur ab his. colla. ij. vbi iudices iurant ſeruare æquitatẽ: quia intelligitur in arbitrarijs. alleg. Inn. in. c. j. de conſtitu. vbi vide Bu. circa. viij. col. De cõpromiſſo autem vel reſcripto vt procedat de æquitate. vide Lu. in rub. ff. de arbi. j. col. cum concor. quas dedi in. c. j. ad fi. de cõſti. & in. c.

3 ex parte. lo. ij. de offi. lega. & hęc not. ¶ † Inquãtũ Abb. cõcludit q in criminalibus nõ ſit executioj. x. dies in caſibus in quibus reo non licet appellare. Adde Bald. in. l. fi. C. ſi à non cõpe. iudi. vbi etiam dat regulam. q petatur decendium, niſi in quatuor caſibus. Primò. vbi reus eſt confeſſus & plenè conuictus. Secũdò. vbi crimen eſt notorium. Tertiò. vbi cum ſola confeſsione ſunt indicia ita valida, quòd negari nõ põt. maximè ſi maleficium eſt valde atrox. Quartò, ſi ſubitam vltionem deſiderat. Pro hoc vltimo vide Cataldinum de viſo in trac. ſyndicatus. q. cxcvij. vbi dicit quòd licet ad ſædãdũ tumultũ populi nõ poſsit imponi pœna corporalis iniuſtè. l. decurionum. C. de pœnis. tamẽ ſi eſt impoſita per ſententiam, poteſt executio accelerari ex dicta cauſa. l. pe. quę incipit qui cędẽ. in fi. ff. de ſica. bene facit. l. filio. ff. de iniu. teſt. &. l. conſtitutiones. ff. ad muni. & ita dicit ſe vidiſſe ſeruari Florentiæ. not. Sali. in. d. l. decurionum. dicens verum eſſe, q vanæ voces populi non audiuntur. vt ibi reſpectu condemnationis vel abſolutionis iniuſtę: ſed ſecus reſpectu differendi executionem. & quòd regulariter ſit iniquum exequi ſententiã

a criminalem j. decendium. vide etiam Ab. in. c. quærenti. [a] in. ij. colum. de offi. leg. poſt Barto. in. l. qui vltimo. ff. de pœnis idem Imo. in. d. c. quærenti. intelligens gloſſ. pe. ibi.

a ¶ In. c. quærenti. Et ibidẽ vide etiã ad phi. in. ij. colũ. & quod ibi dixi in apoſt.

dum dicit ſtatim. ſcilicet poſt tranſitum in rem iudi. & idẽ Barto. in. l. non tantum. ff. de appel. quia ſi hoc eſt in ciuili bus, fortius erit in criminalibus. & idẽ Ang. ibi: & latè Sali. poſt Bal. & Ang. in. l. addictos. C. de epiſc. audi. quia vbi maius periculum &c. Et quia beneficium. d. l. non tãtum. vt tertius poſſet appellare, non debet verti in damnum rei vt ipſe non poſsit appellare: aliàs fruſtra darentur. x. dies etiam condemnato in criminalibus. per. d. l. addictos. in fi. ibi. ſi tempora ſuffragantur. Non obſt. d. l. non tãtum. ibi. ei qui ad ſupplicium ducitur prouocare permittitur: ergo potuit duci ante appellationem: quia reſpondet ibi Rapha. vt dicit Ange. are. quòd non intelligitur de ductione actuali: ſed ducitur. ſ. legaliter ex eo: quia damnatus eſt per ſententiam: & probat per ſimilia: de quibus per eum. cum iſtis concor. Raph. in. d. l. addictos. & eſt communis opi. à qua excipiuntur caſus. ſ. poſiti: licet contra communem teneat And. ſicu. in. d. ca. quęrenti. vij. col. quia reus communiter confitetur, & confeſſus non appellat. Sed dic quòd vbi hoc eſt, bene fallit regula. ſ. poſita. vt tenent prædicti. & maximè. Bal. pulchrè in. d. l. addictos. Et idem eſt vbi eſt notorius criminoſus. de quibus duobus vide omnino Bal. in. l. vnica. vij. col. C. ne ex delic. defun. Are. in. l. fi. §. iuſtus. x. col. ff. de appel. Bal. in. l. vnica. viij. colum. C. de confeſ. Abb. in. c. cum ſpeciali. §. porrò. vj. colj. tit. proxi. Gloſſ. in c. romana. §. quod ſi. in ver. mandetur. & ibi doc. de app. in vj. Abb. in. c. paſtoralis. ad fi. prinj. ti. proxi. Car. conſi. ciij. Raph. i. d. l. addictos. C. de appel. Bal. in. l. obſeruare. §. proficiſci. q. xij. ff. de offi. procon. Nellum in tracta. bannitorum. in. iiij. parte primi temporis. Bar. in. l. furti. §. j. ff. de in fa. Moder. in lib. maleficiorum. in ver. & ibi caput. xiij. col. illius ver. & prędicta etiam limitantur: niſi ſtatuta aliter prouideant, ſecundùm quaſi omnes prędictos. dum dicũt de conſuetudine non ſpectari decendium. Et ita intellige quod ſcribit Ana. in. d. l. non. tantum. de plurimis autem remedijs ad impediendam vel differendam executionem criminalem vide Barto. de verona in ſuis cautelis in. j. cau

4 tela. cum multis ſequentibus. ¶ Dum glo. & doc. allegant. c. cũ apud. ij. q. iij. † videt qd. ille caſus occurrit Bononię. quæ olim vocabatur Theſſalonica. ſecundùm Imol. hîc. ¶ Pro quo vide Arch. in. c. cõuenior. xxiij. q. viij. vbi dicit q Bononia prius vocata eſt ortus. poſtea Theſſalonica. de mũ Bononia. vt habeẽ ſecũdũ eũ in legẽda ſancti Petronij. & vide tex. in. l. ſi vindicari. C. de pœnis. Qui cõcordat cũ. d. c. cũ apud. & ibi dicit Bal. nõ ſtatĩ obtẽperãdũ reſcripto, quo princeps reſcribit aliquẽ puniendũ ſęuerius contra morẽ ſolitũ. Et eſt ſpeciale ſecũdũ Sali. ibi. ne fortè ex motu principis irati vel malè informati ſequaẽ preceps iniuſtitia. ¶ † Idẽ ad cognoſcendas cauſas quæ propriè de

5 ſui natura celeritatem exigunt. vide glo. in. c. fi. in verb. celeritatẽ. de elec. in. vj. & videtur eſſe in arbitrio iudicis q ſit talis. ſecũdũ Hoſt. & Io. an. in. c. ij. de or. cog. & Abb. in. c. j. de mu. pe. Facit glo. in verbo clerici. in. c. potuit. de loca. & in. c. quàm ſit. in verbo celeritate. de elect. in. vj. Dicentes in arbitrio iudicis eſſe quãdo aliquid dicatur fieri cum celeritate. facit gloſſ. in verbo. celeri. in. c. ſi quis. de. re. eccle. non alie. Et tene menti. quod nota Butri. in. c. ex inſinuatione. ad fij. ti. proxi. vbi dicit quòd licet ad finiendã appellationẽ nõ poſsit iudex à quo prẽfigere tempus appellanti. vt ibi: tamen fallit in cauſis exigentibus celeritatem. alleg. Arch. ij. q. vj. in ſummã dic contrà. Primò. quia etiã hoc caſu militat ratio dicti cap. ex inſinuatione. prohibens aſſignari terminum per quem habeãt accelerari greſſus ſuperioris. Secũdò qa Arch. hoc non dicit: ſed loquit de iudice ad quẽ. qui bene hoc poteſt. per. c. oblatę j. tit. prọxi. Et pulchrè reaſſumit Phi. eo. ti. c. perſonas. iiij. col. ver. viij. & vlti. Vnum autem importat notanter dictum Archi. q in talibus cauſis iudex ad quẽ nedũ poteſt: ſed debet terminum aſsignare. & ita omnes in. d. c. oblatæ. vt etiam

6 ibi per Phil. vij. colum. ¶ † Scias etiam quòd verbum celeriter. vel

leriter. vel ſimile, appoſitum in commiſſione cauſæ non facit eam ſummariam. Lud. in. l. j. §. j. iij. col. de ver. oblig. Quia aliàs omnes cauſæ eſſent ſummariæ. per iſtum text. qui non præſumitur voluiſſe hoc inducere. argu. c. eccleſia. lo. j. de elec. ſecundũ eũ cuius dictum verũ eſt, q dictio celeriter. ſtatim, incõtinenti, & ſimiles, non faciunt cauſam ſummariam. vt latius per Lud. ibi. Sed iſta inductio nõ vrget. quia ſecundũ Are. ibi ad fi. iſte tex. non loquitur de celeritate expediendi proceſſum: ſed de eo qđ pertinet ad iudicem. i. de celeritate in diffiniendo cauſam quod põt intelligi, quando plenè eſt cognitum, ſicut admonetur iudex in. l. properandum. §. ſinautem vtraq. C. de iudi. Et adde quòd ſuper rebus quæ breuiſſimo tẽpore corruptionem accipiunt, debet cauſa terminari in iudicio adeo celeri quod res nõ corrũpatur. Bart. in. l. ſi prius. x. q. ff. de ope. no. nun. inferens quod cauſa officij duorum menſium debet ita cito expediri qđ tẽpus nõ incipiat trãſire. & non dicas duplicatur tempus. iuxta. l. & ideò. ff. de verb. obli. quia illud fit in his quæ curſu tẽporis non pereunt. ſecus ſi pereunt. l. ſi vſuſſructus mihi in biennium. ff. de vſufr. leg. vbi lapſo biẽnio eſt alius vſuſſructus. ideò debetur æſtimatio. Ita hîc lapſo tempore. eſt aliud officiũ & ſi vnus annus pertranſiret, poſſet agi ad intereſſe tantùm. per illum tex. Ad hæc bo. tex. & ibi Bart. in. l. j. ff. de glan. legen. De ſententia autem lata præcipitãter ſine matura cognitione cauſæ, vtrum ſit nulla, vel irritanda, eſt

a quæſtio ampla: quam poſui in. c. eccleſia. [a] v. col. cum. xx. ſequentibus. de conſti.

SVMMARIVM.

1 *Concilium an poſſit abſoluere Epiſcopum?*
2 *Regula. qui non poteſt condemnare, non poteſt abſoluere: fallit duobus modis.*
3 *Iudicare qui non poteſt: poteſt tamen cognoſcere „dummodò non velit cognoſcere de facto maioris: & niſi ſit notorium &c.*
4 *Iura quæ loquuntur Epiſcopos fuiſſe damnatos ab inferioribus à Papa, loquuntur aut de iure antiquo: aut de mandato Papæ.*
5 *Depoſitio ſacerdotis requirit conſenſum omnium iudicum. Adde. nume. 6.*
7 *Capitulum poteſt deputare aliquem qui eius vice actum exp diat: in actibus in quibus requiritur præſentia, & conſenſus capituli.*
8 *Concorditer verbum, importat nemine diſcrepante.*
9 *Epiſcopi interuenientes in depoſitione ſacerdotis: an ſint iudices, vel ſolus Archiepiſcopus?*
10 *Epiſcoporum numerus, an requiratur in actuali degradatione ſacerdotis?*
11 *Epiſcopi, an debeant venire ſuis ſumptibus ad degradationem ſacerdotis?*

¶ CAP. III.

On poteſt. Ad illud de depoſitione epiſcopi, ĩ quo optimè ſcribit hîc Abb. adde But. in. c. j. x. colũ. ver. opp. v. quod cauſæ. de iudi. à quo Abb. omnia hîc poſita ſubtraxit. Et eorũ dictis adde primò. dum dicunt †. quòd cõ

1 cilium nõ abſoluit Epiſpicopũ. & vide Do. in. c. accuſat. iij. q. vj. & in. c. præceptis. in fin. xij. di. vbi idem tenet. alleg. glo. ij. in medio. in cle. cũ à repulſione. de appella. quæ dicit quòd condẽnatio & abſolutio procedunt à pari. Itẽ quia ſtandum eſt regulæ, quòd eius eſt abſoluere, cuius cõ

b demnare [b]. c. verbum. de pœni. diſt. j. & in terminis pondera text. in. c. multùm. ibi: nihil decernẽs. iij. qõne. vj. & in. c. diſcutere. ibi. Finire. eadem cauſa. &. q. & in. c. j. cum glo. j. v. q. iij. ibi. Iudicetur, vel condemnetur. & in. c. ſecũdum. in verſicu. Finis verò cauſæ ad Papam referat. ij. q.

2 vj. & ſic tene contra Archid. in. c. ſaluo. ix. q. iij. ¶ † Scias tamen q dicta regula, q qui non poteſt condemnare non abſoluit. Fallit dupliciter. Primò. quando ius dat vtrãq; poteſtatem vni, & ius nouum correctorium aufert ei po teſtatẽ condemnandi abſq; certa ſolennitate. quia poteſtas abſoluendi remanet incorrecta. glo. ſingu. in cle. j. in ver. contra eos. de hære. Et eam ſequitur ibi Car. reſpondendo motiuis Pe. de anch. ibi aliter tenentis. Et difficultatur iſte punctus, volendo inueſtigare vtrum regula iuris antiqui æquiparans duo, ſi corrigatur in vno, dicatur a correcta in alio. Et pro opi. quod non, facit vulgaris regula. q non mutatur, quare ſtare prohibetur. l. præcipimus. C. de app. tamen Aret. in rub. ff. de acqui. poſ. ij. col. reprehendit glo. & Car. vbi. ſ. per rationes de quibus per eum. b Pro quo facit: quia ſi datur poteſtas condemnandi, hoc eſt in fauorem actoris, ſi cenſet data ptãs abſoluendi, hoc eſt in fauorem rei. Sed iura etiam corectoria extenduntur de actore ad reũ. gloſſ. in cle. ſæpe. in ver. voluerit. de ver. ſig. latè Pet. de anch. in repe. c. j. xiij. q. ver. ſubijcio ſimilem qõnẽ. de conſtit. Ad idẽ tex. in. l. ſolent. ff. de offic. procon. qui loquitur in materia ſtricta. vt ibi. in ver. extraordinarium. Et tamen dicitur ibi, q ſi committat animaduerſio: & ſi condemnatio, non poterit ille abſoluere: quia nõ valuit commiſſio cõdẽnationis. ergo ibi manifeſtè patet, q ſi valuiſſet commiſſio animaduerſionis, potuiſſet abſoluere. & hanc inductionem habui à Bartholozi. Cui adde qđ Io. an. in certis additio. ad glo. clementi narum reprobat gl. in. d. cle. j. quia non minus periculũ eſt ibi in abſolutione quàm in condẽnatione. Tamen illam glo. ſequitur ibi Imo. iiij. colũ. alleg. no. per glo. in ſimili in l. hæres abſens. ff. de iudi. & in. c. j. ne cleri. vel mo. in. vj. & in. c. licet canon. de elec. eod. li. Poſſet dici dictã gl. nõ pce d dere, nõ ex eo quod iſta fallentia ſit falſa, ſed quia in abſolutione eſt ibi eadem rõ quæ in condẽnatione. vbi autem hoc nõ eſt, pcedat fallentia quã firmat Do. in. c. inferior. vlt. col. xxj. di. Fallit ſecundò. d. regula in habente ex priui legio poteſtatem abſoluendi: quia talis non poteſt ligare. Ioã. an. in. c. canonica. de ſen. excõ. vnde legatus qui abſoluit nõ ſubditos. c. pe. de offi. lega. non excõicat eos. per. c. ij. de ſen. excõ. in. vj. & prior ordinis hieroſolymitani põt ex priuilegio abſoluere gñalem, nõ tn excõicare. ſecundũ ipſum. & ita notat Domi. in. d. c. inferior. & Imo. in. c. cũ inferior. ij. col. de maio. & obe. & ibi poſui quædã alia circa prædicta. quæ vide ibi. ¶ Scdò inquantũ But. in. d. c. j. & Abb. hîc dicunt q ſicut cõcilium prouinciale non põt Epiſcopum deponere: ita non poteſt pronuntiare deponendũ eſſe. cõtra gl. i. c. frater noſter. xvj. q. j. & i. c. biduũ. ij. q. vj. Ad multa in contrarium pro dictis gl. quia Arch. in. c. ſaluo. ix. q. iij. concordat cũ eis. & Io. an. in. c. j. de offi. lega. dicens q legatus poteſt pronuntiare Epm deponendũ: licet non deponere. [c] Facit qđ no. loan. an. in. c. tranſmiſſa. de elec. & Bal. in. c. at ſi clerici. vlt. colũ. de iudi. Et Do. in. c. ij. j. col. de pœ. in. vj. dicentes q licet electus non poſſit deponere clericum. gl. in. d. c. tranſmiſſa. tn põt pnũtiare deponendũ. Ideò dixit Albe. in. iiij. parte ſtatutorũ. q. lxxiij. ſed pone ſtatuto. q officialis prohibit a ſtatuto aliquẽ bannire prope finem officij, vel abſoluere, põt tn pronuntiare bãniendũ, vel abſoluendũ eſſe: quia aliud eſt reſtituere: aliud reſtituẽdum dicere. l. ſi. C. vbi & apud quem. & ita Ia. de are. & Cy. in. l. j. C. ſi aduer. liber. ſecundũ eum. qui tn non firmat: ſed Barto. firmat in. l. ſolet. ad ſi. prin. ff. de offic. procon. Facit gl. in. l. cognitio. §. vt poſ ſeſſio. & ibi Bar. in ſi. ff. de off. eius cui man. eſt iuriſditio.

d vbi dicitur, [d] quod licet miſſio in poſſeſſionem nõ ſit delegabilis, tanquam mixti imperij: tamen cognitio an quis ſit mittendus vel non, eſt delegabilis. Et ideò firmat latè Imo. in. l. ſi quis filio. §. eius qui. ff. de iniuſto teſta. q officialis proximus fini officij, licet non poſſit condemnare: tamen poſſet condemnandum pronuntiare. alleg. glo. in. d. c. fin. & in. d. c. biduum: & ideo Imo. in. d. l. j. §. ij. iij. col. ff. de ver. obli. latè tenet quòd ſnĩa dicens. pronuntia-

a ¶ In. c. eccleſia. Vbi vide quæ dixi in apoſtil.

b ¶ Condemnare. Adde text. l. iiij. ff. de re iud. & ibi vide Ang. q dicit, & hoc niſi aliter expreſsè caueat. & vide Imo. in. c. penul. ſ. de ma. & obe. in. ij. fallẽ. & ibi ad. q. aliquas.

c ¶ Deponere. Epiſcoporũ depoſitio quibus liceat, vide Spe. in titu. de alleg. & diſputa. §. iiij. verſi. vel hoc vetus.

d ¶ Adde q inquãtũ dicitur. hic q realis miſſio in poſſeſſionem nõ poteſt delegari. tu dic q Paul. de ca. in. l. cognitio. §. j. ff. de offi. eius cui mand. eſt iur. dicit q ſemp dubitauit de hoc: ego teneo q ex quo poteſt delegari cognitio & pronuntiatio, q quis ſit mittẽdus in poſſeſſionem. vt per Bar. in. d. l. cognitio. & in. l. nec quicquã. §. vbi decretũ. ff. de offi. pcon. multò fortius debet poſſe delegari ipſa realis miſſio quæ expeditẽ pactum facti, & maximè in iſtis cauſis, in quibus modica cognitio ſufficit: & ipſa miſſio parvum incõmodũ affert.

mus talem condemnandum: non condemnat,[a] niſi addat. & ideò iubemus vt ſoluat. & idem tenẽt plures allegati ibi per Lud. & Alex. Quibus adde Bal. idem tenentẽ in l. nec quicquã. in fi. ff. de offi. procon. & in d. l. ſolent. & in c. j. ad fi. de offi. leg. & Ang. in l. fi. C. vbi & apud quẽ. vbi opponit & ſoluit de l. ꝓcurator. C. vbi cau. fiſca. cui etiã reſpondet ipſe in l. præſes. C. de ſen. & cũ iſtis concordãt Moder. in lib. maleficiorum. in verbo & ibi caput. xiij. illius verbi. ver. quęro ſi ſtatuto. Et ideò pulchrè dicit Car. in cle. fi. in prin. in. v. q. de pœ. & re. † q̃ qui non poteſt iudicare, poteſt cognoſcere: dummodo non velit cognoſcere de facto maioris: niſi ſit notorium non inficiabile, neq̃ examinatione indigens: quo caſu minor iudicialiter non cognoſcit: ſed tantùm declarat illud nó obſtare. Facit gl. ſingularis in. c. ſi Papa. in verbo. à nemine. in fi. xl. diſt. Ex qua colligit ibi Do. in. iiij. col. Epiſcopum poſſe declarare exemptos incurriſſe excõicationem in facto notorio, & facere eos euitari. Allegat etiam no. in. d. cle. fi. & bonam gl. in cle. j. in verbo. cecidiſſe. de ſequeſt. poſ. & fruc. per quam no. ibi Imo. ix. col. q̃ de facto commiſſo intra diœceſim, licet diœceſanus non poſſit pœnam imponere: poteſt tamen declarare ex iuris diſpoſitione incurſam eſſe quod credit procedere ſaltem quando factum eſt notorium. & ſequitur ibi Card. poſt alios in ver. octauò q̃ro, vlti. char. facit. l. hæredes palã. ver. ſed ſi notã. ff. de teſta. vbi declarans nõ dicitur de nouo facere. Et in terminis de declaratione contra exemptos. vide etiam Domi. in. c. Epiſcoporum. v. col. ver. quicquid dicat Lapus. de priuile. in. vj. quem recitat Maria. in. c. recepimus. xj. col. verſi. xx. ſecundũ Lapum. de priuile. & eſt tex. valde apertus in cle. j. poſt prin. de priuile. ibi, locorum ordinarij excõicatos faciant publicè nuntiari. Imò vult ibi Ab. ſingulariter in pe. col. ver. no. q̃ in caſu. q̃ ordinarius poteſt facere citare exemptũ ad hanc denuntiationem: quia iura volũt q̃ ad talem denuntiationem pars citetur. gloſ. in cle. ij. in verbo conſtiterit. de cenſi. & in cle. ij. in eodem verbo. de pœnis. dixi latè in. c. Rodulphus. vlti. char. ver. citati. de reſcrip. & conceſſo ſequenti, videtur conceſſum antecedẽs. c. prætereà. cum ſi. de offi. dele. Vel poterit ſibi conſtare per informationẽ extraiudicialem: de qua in. c. cũ contingat. de reſcrip. ſecundũ. eum. Qui licet in hoc verbo. videatur dubitare de primo dicto, fortè propter violationem exemptionis, quam dicta citatio videtur inducere: tamen conſidero quod talis citatio non eſt artatoria: ſed ſimilis illi qui habet clauſulam. ſi tua putas intereſſe: quæ non artat nolentem comparere. Et ideò poteſt fieri etiam non ſubdito: puta per iudicem laicum clerico. Bar. in l. teſtamenta. ij. col. C. de teſta. & ibi Pau. ij. col. dixi in c. eccleſia. ad fi. j. q. de conſti. Tamen non eſſet tutũm recedere ab opi. Bu. & Abb. hîc: quia licet iſta differant condemnare, vel condemnandum dicere. Tamen oportet q̃ habens ita iudicare, habeat poteſtatem decidendi. Hanc autem non habet concilium. & ita etiam Abb. in. c. ij. de accu. & pro hoc: quia dicti canones prohibent diffinitionem inferiori à Papa: & iſtud eſt diffinire, ſecundũ iſtos eſt verum q̃ quando conſilium doctoris dicit quem condemnandũ ſi iudex dicat, pronuntio vt in conſi.[b] dicitur condemnare. vt dixi in. c. cùm venerabilis. de excep. Sed illud non eſt ex eo: quia iſta verba dicimus condemnãdũ importent condemnationem: ſed quia iudex ſic iudicans per verbum præſentis temporis, & referens ſe ad conſilium, videtur condemnare. Sed cogitabis. vtrũ dicendo pronuntiamus Eꝑm deponendũ ſi Papæ placuerit, videatur cõſiliũ diffinire, quia cõditionalis nihil ponit in eſſe. & ſic ſequitur Archi. in. d. c. ſaluo. tamen ſi non eſt diffinire, videtur eſſe iudicare. Cogita etiã quid ſi illa verba cõſilij. dicimus deponendum, non eſſent prolata in forma ſententiæ: nec ſolenniter, ſed ſolum ſcripta in proceſſu ad Papam tranſmiſſo, potius cauſa inſtruendi pontificẽ quàm iudicandi. Nam dato quod hoc etiam fieri non poſſit, non poteſt impugnari, ita vt retractetur: propter illud verbum, cum non ſit actus iudicialiter factus, nec poſſit fieri quin de facto operetur inſtructionem. vnde fruſtra diſputabitur de validitate dictorum verborum, quæ nó exigunt validitatem: ſed meram operationem facti, quæ non poteſt haberi pro non facta. Tamen credo quod de iure valeant dicta verba: quia q̃ non pót iudicare, poteſt ſuperiorem inſtruere. c. conſtitutus. de appel. gl. iij. in ca. inquiſitores. de hære. in. vj. ſicut Doc. conſulentes, quod non poſſunt iudicare: poſſunt tamen dicere qualiter iudicandum conſulat. Et de prædicta materia vide etiam aliquid per Are. in. c. ij. de accu. in. ij. col. ver. ſed quærit. vbi concordat cum Ab. hîc per aliqua. ſ. nó adducta. † Et adde q̃ omnia iura in quibus reperitur Eꝑos fuiſſe q̃nq̃ dãnatos ab inferioribus à Papa, loquuntur aut de iure antiquo, aut de mandato Papæ. Domi. in. c. quorũdã. xxxiiij. diſt. & in. c. primates. ij. q. j. ita intelligens. c. extuæ. de cle. nõ reſi. Neq̃ legatus de latere poteſt Eꝑm deponere. glo. in. c. ſi quis autem. xciij. diſt. in. c. decreto. ij. q. vj. in. c. j. de offi. dele. & ibi Ab. ij. col. & Arch. in. c. cuius in agẽdo. iij. q. viij. & Do. in. d. c. primates. Nec etiam Patriarcha. Do. in. c. renouantes. xxij. diſt. glo. in. c. accuſatus. iij. q. vj. ad. c. quia ſuſpecti. ibi à ſuo Patriarcha. iij. q. v. rñdeť ꝓfuit ſpecialis commiſſio ſecundũ Archi. & Do. in. d. c. renouãtes. contra glo. ibi. Et ſcias quod iſta cã non eſt delegabilis. gl. maior in. c. inquiſitionis. de hære. in. vj. Quod not. ad materiam. c. in Archiepiſcopatu. de rapto. &. c. qã ſedes. de offi. ordi. vbi dixi. vide etiam Do. poſt Arc. in. c. illud. iij. col. xxiij. diſt. vbi dicit q̃ contra electum confirmatum tantùm ſufficit ille numerus Eꝑorum, qui ſufficit contra ſimplicem præſbyterum. per. c. ſi quis. &. c. fœlix. xv. qõ. vij. ſecundũ eos adducentes etiam. c. ij. de tranſla. epi. in ver. cũ verò. vbi ante conſecrationem eccleſia eius dicit adhuc quò ad quædam viduata. Faciunt quæ poſui in. c. eam te. de reſcrip. in princi. ponendo quid differat electꝰ à conſecrato. Tamen depoſitio vtriuſq̃ pertinet ad ſolũ Papam. d. c. ij. ver. ſi quid ergo. & vide Do. in. c. multis. ad finem. xvij. diſt. vbi dicit q̃ in cauſa criminali Eꝑi, debent omnes Eꝑi eſſe cõcordes nullo diſcrepante. contra gl. ibi: & reprobat gl. hîc. volentem q̃ illud nõ procedat, niſi qñ cognoſcitur ex delegatioe Papæ. † Quia idẽ aliâs. per iſtũ tex. in ver. *concors*. & ſubdit Do. q̃ in depoſitione ſacerdotis requiritur etiam cõſenſus omniũ iudicum. Cætera de hac materia depoſitionis Eꝑi, aut diſcuſſionis cauſæ criminalis in alicuius perſonam motæ: vide per Maria. in. d. c. ij. de accu. j. col. cum dnabus ſequẽ. vbi refert dicta per Abb. hîc. & aliquid addit. Et licet canones prohibentes in hac materia iudicare, comprehendãt etiam abſolutionẽ ſecundũ prædictos. Tñ in alia materia qui prohibetur cõdemnare vel punire, non ꝓhibetur abſoluere: vt probat tex. no. in. l. fi. C. vbi ſena. vel cla. dicẽs q̃ rectores prouinciarum poſſunt cognoſcere de crĩalibus cauſis illuſtriũ: cum hoc vt ſi videant tales abſoluendos, poſſunt abſolure: ſed ſi viderent illos condemnandos, nec poſſunt illos condemnare: nec punire: ſed debent referre cauſam principi. ex quo tex. intulit nonum verbum Mari. in. c. qualiter. lo. ij. q. v. arti. xiiij. de accu. q̃ licet vicarius Epiſcopi ex generali mandato non poſſit punire. c. ij. de offi. vi. in. vj. tamen ſicut poteſt inquirere ſecundũ Io. mo. Lap. & Do. ibi. contra Io. an. & cum eis eſt Rot. de offi. vi. viij. in antiquis. ita poteſt inquiſitum abſoluere abſq̃ alia relatioe ad ſuperiorem: & dicetur facta inquiſitio & abſolutio ex poteſtate ordinaria vicarij non impedita. per illum text. niſi reſpectu punitionis & correctionis. de quo nunquã ſis oblitus. quia eſt dictum peregrinum. ¶ Dum tangit Ab. † de depoſitione ſacerdotis. Adde. j. Domi. in capitu. ſecundo de pœnis. in. vj. vbi ſequitur dicta Ioan. and. de quibus per Abb. hîc. quòd numerꝰ Epiſcoporum de quo hîc in glo.

a ¶ Non condemnat. Adde Phili. 3 in. c. cum venerabilis. ſ. de except. in. xx. co. & quod ibi dixi in apoſt.

b ¶ Vt in cõſi. Adde Phil. in. c. ij. de offi. delega. in. iij. col. & quod ibi dixi in apoſtillis.

a

b

5

6

hîc in glo. nó requiritur in depoſitione actuali. quia eſſet ſuperfluus. Imò. qñ Eꝑs non intendit poſt verbalem imponere actualem, non eſt opus dicto numero. ſecundùm ipſum. & idem Abb. in. c. at ſi clerici. ſ. de adulterijs. xxiij. col. de iudi. Et habes vnum caſum in quo non requiritur dictus numerus. Alius eſt in depoſitione à ſolo beneficio. glo. xv. q. vij. in ſum. Alius eſt in depoſitione ab ordine ꝓpter hęreſim. c. j. de hære. in. vj. cõuocatis tñ Abbatibus, & alijs. de quibus ibi. Et etiam not. caſum in quo non Eꝑs deponit à ſolo Papa: videlicet in eo qui renuntiauit Eꝑatui. quem propter populi ſentẽtiam poſſidere nõ potuit. & hoc in memoriam priſtinæ dignitatis gl. fin. in. c. ſi qui Epiſcopi. xcij. diſt. ar. l. ſi. ff. de decu. vbi qui deſijt eſſe decurio, non torquetur, in memoriã præteriti officij. ¶ Soleo confirmare pluribus dictis. non vſitatis à modernis: quæ poſui in. c. quæ in eccleſiarum. de conſtit. aꝰpe. char. verſi. fallit quintò. Alius caſus eſt in clerico ordinato à Papa: quia ab inferiore non deponitur. Glo. & doct. in. c. filiũ. j. q. j. Inno. & alij in. c. cum in diſtribuendis. per illum tex. de tẽp. or. & in. c. per tuas. de ma. & obe. & ibi dixi. Secus ſi eſſet confirmatus tantũ à Papa. Abb. in. c. decætero. ad fij. e. Cętera de materia numeri Eꝑorum[a] requiſiti in depoſitione præſbyteri, vel in cauſa Epi profequere: vt ꝑ Imo. in. c. graue. viij. col. ver. circa. v. de ꝑben. ¶ † In actibus in quibus requiritur præſentia ſeu conſenſus capituli, poteſt capꝭm deputare aliquos de capitulo, qui eius nomine actum expediant. Abb. hîc poſt Arch. in. c. Eꝑs. xv. q. vij. In quo guſta primò incidenter illa verba Archi. qa dicit hoc fieri poſſe de licentia oĩm de capit. & ſic erit iſte vnus caſus in quo non ſufficit maior pars. Quem adde ad alios per me poſitos in. c. cum omnes. xx. col. de cõſti. Item pro iſta practica qua canonici ſemper vtuntur, facit deciſio Rotæ de conſtitu. j. in antiquis. & de conceſ. prebẽ. xij. in eiſdem. dicens q̃ collatio dicitur ſpectare ad capitulum quando ſpectat ad certos canonicos ipſum vice delegata repræſentantes. ¶ Pro hoc quod no. Ab. in. c. quia propter. ſ. pe. de elec. dicens quod extra caſum electionis poteſt quilibet canonicus committere alteri vices ſuas. dũmodò non extraneo. Obſtat glo. in cle. dudum. in ver. præſentari. de ſepul. quæ vult quòd ille dicit præſens qui adeſt ſenſibus corporis: & vbi exclamat Ab. colligens q̃ vbi requiritur preſentatio perſonarũ, debet fieri corporaliter. Et ex ea infert Abb. in. c. cum parati. de app. q̃ vbi requirit ſtatutum præſentiam propinquorum, non ſufficit q̃ mittant procuratorem. Ad quod multa pulchra alleg. ibi Phi. vlti. no. facit glo. ij. in. c. fi. de dila. & ibi Abb. v. co. repetens quod dixi de procuratore. Soleo ponere in. c. cauſam matrimonij. de offi. deleg. ergo non videtur q̃ vbi requiritur præſentia capituli, ſufficiat mittere ſubſtitutos. Dicebã aliâs quod vbi materia concernit induſtriã perſonæ, & perſonam verò ſimiliter bene informatam, quæ de actu fiendo vel non fiendo iudicare non poteſt, niſi aſſiſtens eius expeditioni & examini, tunc verbum præſentia. intelligatur de ꝓpria: ſic ꝓcedit quod eſt dictũ de præſentia propinquorum. Saluo. niſi procurator haberet ſpecificũ mandatũ ꝑ quod nihil à ſeipſo declararet: iuxta formam mandati per. c. pe. cum ibi notatis. de electi. in. vj. Maximè vbi abſens eſſet legitimè impeditus. iuxta dicta Ange. in. l. Pomponius. in princi. ff. de ꝓc. vbi dicit q̃ vbi exigitur præſentia perſonalis, non ſufficit mittere procuratorem etiam cum ſpeciali mandato, niſi ſubſiſtente impedimento perſonaliter comparendi. Ex quo infert Are. in. c. licet ex quadam. viij. no. de teſti. ita eſſe limitandam gloſſ. in capi. ſtatutum. in verbo per ſeipſos. de præbend. in. vj. Vbi autem non requiritur induſtria perſonæ. & ita poteſt informari de actu fiendo, ſubſtitutus ſicut principalis tunc habens interponere præſentiam ſuam, poteſt vices ſuas committere: & procedit dictum Abb. hîc pro quo facit. c. in cauſis. ſ. fi. de electi. vbi dicitur fieri de vnanimi conſenſu capituli quod fit ab illis in quos capitulum tranſtulit poteſtatem. Et adde quod canonicus debet committere vocem vni de capitulo, non extraneo: ne pateant extraneis ſecreta capituli. Ioan. and. in regula quòd alicui gratioſè. pe. col. de regu. iur. in. vj. & Ab. in capitu. conſtitutis. pe. colum. de appel. facit capitu. pe. de elec. in vj. Et no. quod quando requiritur conſenſus expreſſus, non ſufficit ſola præſentia. Do. in capitu. j. viij. col. de re. eccle. non alie. in. vj. Facit quod no. Abb. ij. volu. conſilio xl. factum in effectu ſic proponitur ſtatuto Senenſi & c. vbi in. iij. colum. videtur expreſsè velle quod ſtatutum requirens præſentiam propinquorum in contractu, dicitur requirere conſenſum. Et vbi requiritur præſentia alicuius, illa ſufficit, etiam cum ſilentio. Do. in capitu. fin. in princip. in. v. no. de conceſ. præben. in. vj. per illum tex. in verbo. in fratrum noſtrorum preſentia. Pro quo vide Innocen. in capitu. veſtra. de locato. cuius verba ornaui in. c. cum omnes. xxj. colum. ver. iuxta hoc poſuit. de conſtitu. Nunc autem attende diligentius: quia ſentit hîc Abb. q̃ iura dicentia Epiſcopum debere diffinire cauſas cum preſentia ſuorum clericorum, vel Epiſcoporum, important quòd debẽt requirere eorum conſenſum. Bald. verò in. l. nam ita diuus. poſt princip. ff. de adop. ſentit quod præſentia importet conſilium. Sed Arch. in capitu. Epiſcopꝰ nullius. xv. q. vij. videtur velle quod per iſta verba clerici fiant coniudices, & collegæ Epiſcopi: & ſic requiratur eorum conſenſus: idem ſentit gloſſ. eadem cauſa. qõ. vij. in ſumma. Sentit etiam Bald. in. l. cum hi. in princip. ff. de tranſacti. in libris quorundam non in meo. dicens q̃ quia in donatione requiritur inſinuatio ſuperioris, ideò debet eam admittere: & quod præſentia importet cõſilium ſentit gloſſ. in. l. ſi quis mihi bona. § fin. in verbo puto. ff. de acqui. hære. ſed neutra iſtarum opin. eſt vera. ſecundùm Are. ibi. quòd ſicut verbum conſcientia. non importat neq̃ conſilium neq̃ conſenſum. l. omnium. C. de teſta. & per ipſum in. d. l. ſi quis. ſ. iuſſum. ita nec pſentia: quia iſta verba videntur idem ſignificare: & etiam text. in. d. l. omnium. loquitur de actu qui fit in preſentia principis. & ita Barto. in. l. Modeſtinus. ff. de dona. dicens per. d. l. omniũ. ſufficere ad inſinuationem præſentiam iudicis, abſq̃ eo quod aliquid dicat. no. Bal. in. l. illud. iij. co. C. de ſacroſan. ecc. Operatur autem ſatis præſentia alicuius, puta iudicis vel propinquorum in contractu minoris: quia non patiẽtur doloſè aliquid fieri. Item ceſſabit metus. l. tranſactionẽ[b]. C. de tranſac. ſecundũ Are. in. d. ſ. fi. ¶ Sed re vera iſta non carent ſcrupulo. Primò propter authoritatem eorũ de quibus. ff. volentium quod verbum præſentia. importet conſenſum. ¶ Secundò. quia non videtur vera purificatio conſcientiæ & præſentiæ. Nã diſpoſitioni loquenti de conſcientia ſatiſfit eoipſo quòd actus intimatur: ſed per ſolam præſentiam ſine loquela, vel libertate contradicendi, non videtur ſatiſfieri poſitioni requirenti præſentiam, cum voluerit illum preſentem non vt ſimpliciter ſciret quid ageretur: ſed vt poſſet ſi vellet iuſta ratione contradicere. ¶ Tertiò. quia ſi conſcientia & præſentia æquippollerent, ſufficeret q̃ qui habet eſſe præſens actui mitteret procuratorem, cui actus notificaretur, tãquam repræſentanti mittentem, qui ſolum ſcire debet. q̃ eſſet contra prædicta. ¶ Quartò. quia non videtur quod propinqui præſentes cõtractui minoris, vel mulieris poſſent reſiſtere ne quid ꝑperam fiat. prout dicit iſte doctor. ſi enim eſt verum quod verbum præſentia. non requirit conſilium neq̃ conſenſum, reſpondebitur eis volentibus contradicere. ſufficit vos fuiſſe præſentes: non enim artamur exquirere à vobis aliud quam præſentiam. Concedo quod præſentia propinquorum poſſet operari quod traherent ipſi alios in opinionem ſuam diſſuaſiuam. ſed iſtud ſolum non videtur ſatiſfacere mẽti ſtatuti, quæ fuit quod eorum preſentia omnino integraret perſonam mi-

a ¶ Eꝑorũ. Per quot Eꝑos fiat depoſitio: & ꝑ quot degradatio, vide per Spe. in ti. de accu. ſ. ij. ver. Itẽ teminũ. & ſeq. vbi ẽt hẽs formã depõnis. & de hac materia depoſitionis quare fiat, & quõ, & à quib⁹: & de eius effectu, vide plenè per firma. á ſuo trac. de Eꝑo. iiij. lib. viij. parte.

b ¶ In l. tráſactionẽ. Et ibidẽ ad hoc vide Sali. hoc idẽ tenẽtẽ. alleg. etiã per Sozi. in cõſi. cclxiiij. inc. capio primũ cõſultationis. circa prin. vj. col. i. ſ. pte. char. clxvij. vbi hoc declarat: & limitat vt per Ang. i cõſi. cclxxx. ſci. repiẽ in quadã char. & ſunt cõſiliũ Petrũ ſinũ: vt patet ibi ex ſubſcriptione, qñ perſona q̃ infert meum, vero ſilt pót inferre ẽt pñtib⁹ amicis. vt in tyranno: & facit, quia fortior pſumptio tollit minꝰ fortẽ. l. duꝰ. ff. de in inte. reſti. & per. d. Sozi. in cõſi. xxj. inci. Viſis & diligẽter lectis. ver. prædictis no. ibi. Itẽ recede re. in. j. parte. char. xxxvij. & ad pdicta vide oĩno do. Frã. de are. in. d. l. trãſactionẽ. & ibi vide Bar. & Bal. i. l. Polla. ſ. j. col. ad fi. ver. ij. oppo. C. de his quib. vt indig. & Bar. in. l. frater à fratre. in xxij. colũ. in ver. iij. quęro. ff. de cõdi. inde. & in. l. fi. in prin. in. ij. nota. ff. quòd met. cauſa. & Bal. in. c. j. §. Itẽ ſactamẽta. iij. col. ver. iiij. quæro. de pace iur. fir.

noris:& iſte caſualis euentus non inducit ſemper integra tionem. Item concedo quod præſentia propinquorum facit ceſſare præſumptionem doli & metus. Sed non crederem illud procedere, quando præſentia caperetur pro nuda aſſiſtentia ſine facultate contradicendi: non enim re traheretur à dolo qui videret aſſiſtentes non poſſe ver bꝫs actum impedire: ſed intelligitur d.l. tranſactione. de præſentia valentium reſiſtere dolo & metui. ¶ Quintò adduci poteſt tex. in capi. ſi ꝓ debilitate: de offi. deleg. vbi tex. dicit quod delegatus poteſt ſubdelegare vices ſuas reſeruato ſibi conſilio: & ſubdit niſi cauſa ſit adeo grauis qđ requiratur eius præſentia. Ad hoc ergo vt iſta exceptio aliquid importet, videtur quod præſentia differat à conſilio, & importet conſenſum: & iſta inductio fortè ſuſtineretur, etiam ſi diceretur quod verbum præſentia. refertur ibi ad primum dictum: videlicet vt innuat quod vbi requiritur preſentia, non poteſt ſubdelegari: & ſic primo dixit tex. de commiſſione cum reſeruatione conſilij. dein de dicit quod non reſeruet conſilium. neq; conſenſum: ſed præſentialiter, ideſt perſonaliter expediat: prout exponit ibi Ioan. andr. Nam adhuc verum eſt dicere quòd diuerſificat præſentiã à conſilio. Si enim præſentia importaret cõſilium, certè fruſtra adderet ibi tex. caſum in quo opus ſit præſentia. Vnde quicquid dixerim. ſ. & in capit. cum omnes. penul. char. ver. v. declaratio. de conſti. Cogitabam nunc ex tempore non poſſe dari doctrinam certam: ſed inſpiciendam eſſe materiam ſubiectam per enumerationem diuerſorum caſuum, in quibus ſit mentio de præſentia. Aliquando enim agitur de præſentia alicuius, non vt ipſe iudicet: ſed vt de eo iudicetur an ſit idoneus, vel non: & tunc debet perſonaliter præſentari: nec ſufficeret præſentare per procuratorem, vel literas. ita ꝓ cedat gloſſ. in. d. cle. dudum. cum ſuis concor. Aliquando requiritur preſentia alicuius, non vt ipſe iudicet, vel iudicetur, ſeu conſulat: ſed ſolum vt actus ſolennizetur ipſius præſentia. vt eſt quando requiritur præſentia teſtium: & tunc non importat neq; conſilium neq; conſenſum: & ita procedat. l. coram. in fin. ff. de verbo. ſignifi. dicens quòd vbi requiritur aliquid fieri coram aliquo, ſufficit quod ſit præſens: & intelligat. nec habet exquiri eius voluntas: nec poteſt contradicere actui. Idem quando quis citatur vt ſit præſens ad ſententiam, vel ad videndum fieri actum in quo non habet conſulere neq; conſentire: & ita propriè loquitur Bald. in. d. l. nam ita diuus. non dicens quod præſentia importet conſilium: ſed dicit quòd quandoq; aliquis citatus ad præſentiam: & tũc ſufficit præſentia, etiã: ſi contradicat quandoq; ad conſilium: & tunc ſufficit audiuiſſe eius conſilium: nec artat ad ſequendum. per not. in capitu. ex parte. de conſtitu. & in. c. cùm olim. de arbi. & in. l. j. §. ſi plures. ff. de exerci. act. per Barto. quandoq; ad conſenſum: & tunc requiritur conſenſus: quandoq; vt opponat quicquid vult: & tunc auditur ſi iuſta cauſa opponit. ſecundùm eum: & ita etiam loquatur cle. cauſam. in princi. in ver. præſentia. de elec. vbi ſufficit appellationem interponi in præſentia electi, vel procuratoris ſui: Aliquando requiritur præſentia aliquorum, non vt per ipſam ſolennizetur actus: ſed vt eorum conſilio & cõſenſu reguletur, vel ab eis reſiſti poſſit illicito conatui: & tũc credo quòd ſi contradicunt iuſta ratione, actus in contrarium factus erit nullus. Nam ſi diſpoſitio requirens eorum præſentiam non loquitur de conſilio, videtur in dubio requirere conſenſum: vt eorum preſentia ſit efficacior: conſilium enim non artat: vt prædixi: & ſi iuſta opi. Are. poſſet eis dici: ſufficit vos eſſe præſentes: eſſet parui momenti ſolennitas ſtatuti requirẽs eorum præſentiã ad integrandam perſonam minoris, vel mulieris. Idem ſi intelligeretur de conſilio: quia licet conſilium poſſet operari: vt per Bar. in. d. §. ſi plures. tñ illa eſſet operatio contingens, & caſualis: ſed conſenſus operatur de neceſſitate: & ita loquitur Arch. in. d. c. Epiſcopus. & expreſſius Imo. in d. c. graue. vij. col. verſi. circa. iiij. de præben. Quia cum iura requirant quòd Archiepiſcopus faciat iſta cum conſilio: vel Epiſcop⁹ cum alijs Epiſcopis: intelligitur quòd habeat conſenſum: ſi enim requireretur conſilium tantùm: videretur ſolus habere expedire. vt in ſimili per Inno. in c. ſi Archiepiſcopus. de temp. ordi. & idem Ab. hîc in pe. q. Et quæ dixi in hoc vltimo caſu de præſentia, putarem procedere. vbi requiritur conſcientia alterius ad integrã dam perſonam ob ætatem, vel ſexum imbecillem: vel ad augendum iudicium habentis expedire aliquid. Fateor qđ ſi ille cuius præſentia vel conſcientia requiritur, in actu auditis audiendis taceat, cùm etiam potuiſſet liberè loqui & contradicere, dicetur actus valere: quia præſumitur tacuiſſe videns nihil reprehenſibiliter agi: & concedo non eſſe neceſſarium quod loquatur: ſed dico neceſſarium eſſe quod poſſit loqui ſi velit & actum impedire. Et ſi fortè iſta fuit mens Are. clarè locutus eſt: & prædicta ſint tacta non animo mordendi: ſed declarandi: nec alibi reperies.

a ¶ Diſcrepãte. Ad de do. Alexan. de imo. in conſi. cxx iiij. ſecũda. parte.

8 ¶ † Verbum concorditer. & ſimile importat nemine diſ-
a crepante.ª Ab. hîc copioſè, dicens ſe poſuiſſe noua contra gloſſ. & Cardi. hîc. Obſtant multa vltra ipſum, maximè tex. in. c. quàm ſit. in verbo. Concors fratrum ſententia. xviij. qõ. ij. & tamen ſufficit maior pars. Ad idem text. in c. cùm nobis olim. in verbo. concorditer. iũcto verbo appellationem. de ele. Ad idem. c. cùm olim j. eo. cum glo. in verbo. plena. vbi probatur fortius quòd factum à maiori parte dicitur factum in concordia plena. Ad idem gloſſ. in ca. vbi periculũ. §. idem quoq; in verbo. ſingulis. de ele. in. vj. Niſi dicatur concorditer à ſingulis. prout ibi. & idẽ Bal. hîc. dicens ꝙ verbum concorditer relatum ad collegium verificatur in parte maiori. ſecus ſi ad ſingulos. & ideò dicit Card. hîc. quòd approbatus à maiori parte doctorum, poteſt dici approbatus concorditer. & ſtatutum prohibens compromitti niſi omnes de familia concordi ter aſſentiant, verificatur aſſentiente maiori parte. Simili ter dicit Bald. in. c. licet. in prin. de elec. quòd factum à maiori parte, dicitur factum concorditer: niſi diſpoſitio requireret plenam concordiam. Nec ob. d. c. cum olim. quia vltra Bal. reſpondebitur j. Similiter dicit Bald. in. c. cùm inter canonicos. in princip. de elec. quod geſtum à maiori parte dicitur factum concorditer. loquendo de propria ſignificatione relata ad capitulum. & idem ſi referatur ad numerum. quia electio dicetur concors. Similiter dicit Bal. in. d. c. cùm olim j. eo. quod dicta verba in reſcriptis verificãr in maiori parte. ſed in ſtatuto requirũr omnes: quia reſcriptum interpretatur ſecundũ ius. ſtatutum autem ſtrictè. Similiter dicit Bal. in. c. ſi. pe. col. ver. vj. quæro. de præſumpti. quòd ſi in reſcripto eſt clauſula. Si concorditer à capitulo fuerit raceptus. requiritur omniũ cõſenſus. Secus ſi diceretur. ſi illi de canonica fuerint concordes. Quis refertur ad perſonas, non ad capitulũ: quod conſiſtit in maiori parte. Et prædicta ſunt indubitanter vera: ſaltem in duobus caſibus. ¶ Primus eſt. quando dicitur ab omnibus & ſingulis. & ita gloſſ. in. d. c. vbi periculum. ¶ Secundus eſt. quando materia tangit ſingulos vt ſingulos. quia requiritur omnium conſenſus per. l. Sabinus. ff. communi diui. Sed quãdo referũtur dicta verba ad collegium vt vniuerſos, res eſt magis dubia: per prædicta Tamen tenenda eſt ſimpliciter opi. Abb. per adducta ab eo. Cui adde Cardi. in cle. ne romani. de elec. in ver. eoipſo. vbi ad hoc extollit gloſſ. ibi. inferens ad ſtatuta & conſtitutiones ſynodales. Idem gloſſ. in. c. cupientes. in. §. ad hæc. in verbo concorden. de elec. in. vj. & ibi Do. ij. colũ. Idem Archi. latè in ca. dilectionis. lxxvj. diſtin. reſpondẽs ad iura dicentia electionem concorditer factam. quando à parte maiori: vt exponatur. i. canonicè. Idem Abb. in. c. in cauſis. iiij. colum. ver. poteſt etiam notari. de elect. & Domi. in capitu. multis. in fin. xvj. diſtin. licet erret allegando glo.

gando gloſſ. in. d. c. vbi periculum. quæ eſt pro parte contraria: dum ſe fundat in verbo ſingulis. & ſi nõ eſſet illud verbum: gloſſ. innuit quòd ſufficeret minor pars. Sed ad iura quæ allegat reſpondet Card. in verſic. eoipſo. & Do. in. d. §. ad hæc. quod ibi impropriè ſeu iuris fictione dicitur concorditer factum. Idem etiam Domi. in. c. v. colũ. ver. & primò videndum. de arbi. in. vj. vbi tamen etiam errauit allegando. d. gloſſ. Adde etiam text. in capitu. cùm in eccleſijs. ibi. Cumq; omnes. de maio. & obe. & ibi But. in. iij. no. & But. poſt Hoſtiẽ. in. c. cùm in veteri. pe. col. de elec. & Abb. in. c. in ſingulis. vlti. col. de ſta. mo. & Do. in capitu. cùm apoſtolica. vltra medium. lvj. di. Ludo. in. l. iiij. §. Cato. in fin. de verbo. obliga. vbi refert ſe obtinuiſſe in facto: quòd ſtatutum loquens de pace habenda concor diter, requirit omnium conſenſum. & ideò dicunt Petr.
a de anch. & Alexan. in. l. & ſuum. §. fin.ª ff. de pac. quod inſtrumentum dicens factum concorditer quando vnus diſ crepauit, eſt falſum. per prædicta. Cum quibus reuera eſt gloſſ. fin. in capitu. j. de maio. & obe. dum ponit vt diuerſa, concordem & maiorem partem: vt ibi per Imo. licet Butri. & Ab. ibi habeant eam pro conformi iſti: & ambas reprobent. cum iſtis concor. Bald. in conſilio ſchiſmatis poſito in rubrica. C. ſi quis aliquem teſt. prohi. xij. colum. ver. & eſt notandum quòd duplex eſt concordia. & Lud. in. l. illud. aliàs eſt. l. inter omnes. ff. qui ſatiſda. cog. & Alexan. conſi. mihi. cclxv. In cauſa & lite vertente inter Franciſchinam. j. colum. volens quod ſtante cõpromiſſo quòd arbitri concorditer pronuntient, oportet quòd nemo eorum diſcrepet. poſt Specu. in tit. de arbi. §. fin. verſi. quid ſi eſt actum in compromiſſo. Idem dicit de verbo pariter. capi. cùm in iure. de elec. & ibi Butri. in. iij. colum. Idem de ver. vnanimiter. c. j. & capit. ſi. de poſtu. præla. & vtrobiq; Butri. & Imo. in notabilibus. & Butri. in capitu. dilectus. circa prin. de tempo. ordi. & in. c. cum eccleſia. in fin. de cau. poſ. & propriè. & text. in. d. capi. ſi. in cauſis. in ver ſi. vnanimiter contulerunt. iuncta gloſſ. in verbo. vice omnium. & text. in capitu. ad aures. ibi. vnaniniter vno excepto. quod metus cauſa. & ibi Ab. & Imo. cum iſtis cõcord. Areti. in. l. pro hærede. in fin. ff. de acquiren. hæred. commemoratis quibuſdam ex prædictis circa verba Lu
11 do. in. d. §. Cato. in fin. & quod not. Barto. in. l. quicunq;, in fin. C. de omni agro deſer. libro. x. vbi dicit per illum text. cum gloſſ. quod ſi ſtatutum dicit quod aliquid debeat fieri cum conſenſu omnium: ſatis eſt quod fiat à maiori parte. alleg. etiam Abb. in capitu. j. de his quæ fiunt à ma. par. ca. vbi vult quòd etiam ſi dicatur quòd omnium conſenſu debeat aliquid fieri, ſufficiet maior pars. Sed Ab. in libro meo fortè incorrecto, non dicit hoc: nec fortè procederet per prædicta: quia re vera videntur paria requirere conſenſum omnium, vel concorden. & per tex. in regula quòd omnes tangit. libro ſexto. vbi verbum ab omnibus importat nemine diſcrepante. ¶ Limitata dupliciter hanc opin. communem. Primò niſi talia verba proferantur in diſpoſitione noua ſuper negotio vniuerſitatis, in quo aliàs ſufficiat maior pars quia ſi princeps ita diſponens per viam mandati dicat fiendam eſſe in plena concordia: exponitur ideſt à maiori parte. cùm nõ præſumatur velle iura immutare. vnde verba debent impropriari. Abb. in capitu. cum olim. in fin j. eodem per illum text. cum gloſſ. fin. quam valde extollit. ¶ Limita ſecundò ex dicto Specu. in titu. de ſyndi. §. primo. iiij. colum. ver. porrò. dum vult quòd ſi dicitur in inſtrumento Ab. cum omnibus monachis conſtituit ſyndicum. ſufficit verificari verba in omnibus qui erant præſentes: licet aliqui fuerint abſentes. Pro quo facit quod not. Butri. in proœ. decreta. §. rex pacificus. ver. ſanè ante fin. vbi dicit quod ſi teſtis dicat actum præſentibus omnibus de vicinia: valet dictum. licet aliqui eſſent abſentes: dummodo omnes præſentes interfuerint actui. An autem verba monachi vel canonici importent collegium vel ſingulares, dixi latè in capitu. auditis. in. viij. char: verſi. guſta etiam ſ. titu. proxi. Et iſta adde ad An. fic. hîc. qui in iſto paſſu ſimpliciter accumulat infinita iura vtentia hoc verbo cõcorditer, vnanimiter, & ſimi. & demum tranſit cum diſtinctione Bald. hîc prædictis non adductis. quæ (vt puto) non inuenies alibi. ¶ † Ad illud quòd iſti non ſunt iu-
9 dices: ſed habito eorum conſenſu ſolus Archiepiſcopus iudicat. Abb. hîc. & ſunt dicta Butri. in capitu. graue. de præben. Dic contra vt per Do. plenè. iij. quæſtio. viij. in ſum. & in. c. ij. ij. col. de pœnis. in ſexto. per plura. maximè per text. hîc in ver. *concors ſacerdotum ſententiã*. Reſpondet ad dictum capitu. ij. quòd intelligitur quod aſſiſtans vt iudices cùm per iura antiqua debeant aſſiſtere tanquã iudices. & idem not. Archi. xj. quæſtio. j. capitu. iudices. & facit. l. de qua re. ff. de iudi. & quod iſti debeãt aſſiſtere etiam proceſſui tenet Archi. in capitu. ſaluo. ix. quæſtio. iij. & in capitu. ſi autem. xv. queſtio. vij. dixit tamen Innocen. in dicto capitu. graue. ante medium. quod licet iſti debeant aſſiſtere in conteſtatione litis, & fortè in audiendis allegationibus: tamen non ſunt neceſſariò vocandi in re-
10 ceptione teſtium contra Epiſcopum. ¶ † Et dum dicit Ab. quod in actuali degradatione non requiritur numerus Epiſcoporum. vide Ioan. and. in. d. capitu. ij. ſuper ver
a ſi. numero. vbi de hoc multa dicit. ſubdens quod de conſuetudine Epiſcopi hodie audiunt cauſas cum ſuo clero etiam de criminibus grauibus. vt homicidio & ſimilibus: & etiam degradant actualiter non adiuncto ſibi numero Epiſcoporum. Pro qua conſuetudine alleg. capitu. iij. de conſuetu. in ſexto. & alia iura. Et ſequitur ibi Do. addens etiam capitu. fin. de celebrat. miſſa. vbi Epiſcopus ſine numero Epiſcoporum audit, & determinat cauſam, deponendo verbaliter facerdotem ab officio & beneficio: tamen Ab. in capitu. at ſi clerici. §. de adulterijs. xij. colum. de iudi. ſentit quod in degradatione verbali, quã ſecutura eſt actualis, ſint ſeruanda etiam hodie iura loquentia de numero Epiſcoporum per capitu. j. de hære. in ſexto. per locum à ſpeciali. Et ad. d. capitu. non eſt. poſſet dici quòd loquitur de aſſiſtentia cleri. non Epiſcoporum. neq; ibi agitur de degradatione. ¶ † Ad illud quòd iſti Epiſcopi veniant ſuis ſumptibus. Ab. hîc poſt Archi. Adde quæ poſtpoſui in capitu. fin. de libel. obla. tangendo plures quæſtiones cuius expenſis debeat fieri actus. Quibus adde pulchram theoricam. Archd. in capitu. cauendum. x. colum. x. quæſtio. iij. vbi dicit quod quoties quis tenetur aliquid facere, intelligitur ſemper quòd faciat ſuis expenſis. Et ideò dixit etiam Archi. in capitu. ſi fortè. lxv. diſtin. quòd Epiſcopi, de quibus ibi, venient & ſtabunt ſuis ſumptibus: quia propria eccleſia aſſignatur alicui pro omnibus his ad quæ tenetur ſi eſt potens. Sed ſi eſt impotens, fiet actus expenſis illius ad quem accedi-
a ¶ §. fi. ibidem. Vi de ad hoc Bald. & Ange. tur. Quàm limitationem no. Et idem dic vbi lex aliter diſponit de habente facere expenſas: prout eſt in procuratione Epiſcopi viſitantis. ¶ Ad vltimum quod capitulũ aſſiſtens Epiſcopo in hac materia: non dicitur habere ornariam iuriſditionem: vt ibi per Abb. tene menti quòd non dicitur collega vel coniudex ille qui ſolum habet cõſulere. Facit optimè ad dictum Bar. in. l. j. §. ſi plures. ff. de exercito. & Ab. & Imo. in. c. ex parte. de cõſtit. Pro quo vide Ro. de reſcrip. lxxiij. in antiquis. vbi dicit ꝙ actus nõ dicit ſpectare ad te & me cõiter: licet in eius expeditione habeã te cõſulere, Iõ collatio nõ dicit cõiter ſpectare ad Epm & capitulũ: licet Epi habeat cõſulere capitulũ. Dic idẽ ſi haberet requirere cõſenſum: quia non ſequitur ꝙ actus nõ dicatur ſpectare ad me ſolũ: licet habeã expedire cũ cõ ſenſu alterius. Secus ſi ſimul: vel pariter ad ambos ſpectaret. vt probat in cap. vnico. ne ſe. va. in. vj. Et declarat Joan. in. c. cum in illis. iiij. colũ. ibi. In contrarium ponderãda videtur. de præben. in. vj. & ibi Do. in §. fin. j. coluin. &

Rot.de præben.x.in antiquis.dixi in.c.eam te.versus finem.de rescrip.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Victor in causa potest post transitum in rem iudicatam petere sententiam confirmari.*
2 *Lata vna confirmatoria, an possit amplius dici de nullitate primæ?*
3 *Confirmatio sententiæ petitur à principe extraiudicialiter: quæ sumit vim à sua voluntate: nō sic in cōfirmatiōe inferioris.*

¶ CAPI. IIII.

a ¶ Sniç. Adde Bar. in l.j.in fi.j.colū. ver.q̄ro vtrū. C. q̄ñ. quo.nō est necess.& Io. papi.in summa.de app.à diffinitiua.ver.coram vobis.

AQuæ. De viribus confirmationis principis essēt dicendum in titu.de confirmatione vti.vel inuti. Aliqua posui in.c.ij.in pe.char.de rescript.in ver.leges insertæ. ¶ † Sed inquātum Ab. hic solenniter tractat ꝙ etiam post transitum in rem iudicatam potest victor petere à iudice confirmationem sententiæ.[a] Facit.l.iij.§.missum.cum gl.ff.de carbo.edic. vbi possidēs pōt petere se iterū mitti & confirmari in possessionem: per Bart.in.l.j.§.fi satisdatum.ff.quorum lega. Similiter dicit Inno.in.c.causam.lo.ij.qui fi.sint legi. quòd potest quis motu proprio instare vt iudex pronuntiet eū esse legitimum. Similiter dicit Bar.in.l.Aurelius.§.centū. ff.de libe.leg.ꝙ potest quis motu proprio petere vt iudex pronuntiet exceptionem sibi competere, & se liberatum esse, & imponi silentium ei qui creditor fuit. Plenè Bart. & omnes alij in.l.si contendat.ff.de fideiuſ.cum concor. latè extense per Alex.in.l.si finita.§.eleganter.ff.de dā.infec. Et potest hoc peti coram iudice proprio potentis: qa agit coram eo coram quo ageretur si ipse vt reus conueretur. Ab.latè in.c.si quis contra.ij.col.de fo.cōpe. & dicit Ang.in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de ope.no.nū. hoc esse valde vtile: quia habita triplici sniа conformi non poterit impediri executio[b] etiam opponendo de nullitate. per cle.j.de re iu. Non ob. istis ꝙ possessori non est prohibita actio.c.examinata.de iudi. nisi fortè inquietetur, vel infametur.l.diffamari.C.de inge.manu. Quia hoc est verum.de rei vendicatione, vel inquantum possidet. Sed habens ius in beneficio, & timens contradictorem, bene potest petere ne pronuntietur se fuisse canonicè institutum c.dilecto.de præben.in.vj.secundū But.& Imo plenè in c.j.de confir.vti.vel inuti.post alios ibi. Prodest autem plurimùm talis confirmatio: quia de nullitate sententiæ amplius dici non potest secundū prædictos post Inn. Quibus adde Rotam in antiquis meis.cxxxij. Item no. vbi sequūtur hoc dictum. idem Imo.in.c.super literis.xiiij.col. de rescrip. dicens ꝙ si coram secundo iudice fuit disputatum de processu facto per falsas literas: & ipse eum confirmet, si confirmās est competēs iudex, tenebit sniа. & post decendium remanebit validus primus processus: quia sententia confirmatoria clausit os volenti decæterò dicere falsitatem. alleg. etiam Inn.in.d.c.j.adde Ange.in.l.ij.vij. fallen.ff.si quis in ius voc.non ie.vbi etiam dicit ꝙ si coram competenti iudice objcitur de nullitate primæ snię: & hoc non obstante illa prima fuit cōfirmata: & illa transiit in rem iudicatam: tunc non est amplius quærendum de iurisditione primi iudicis. alleg. Inno. qui hoc vult in c.super literis.in verbo forsan. ibi: sed & si etiam post omnes sniās. de rescrip. Quem accurratè no. ibi But. in repe. in.xxvj.col.versi.& si dicatur. Intelligens sanè vbi vitium primæ sententiæ non concurrit in secunda. Imò in ea purgatur: quia scds erat competens, licet non primus. secus si pari morbo laborarent ambæ. per.c.cum causaj.eo.quod verbum seruit ad infrà dicenda. Et adde Ange.in.l.quidā consulebant. circa medium.ff.de re iudi. vbi replicat eadem. Et caue: vt intelligas verba istorum. Si enim primus pronuntiasset se competentem, & ab ista statim appellaretur: & secundus pronuntiasset malè appellatum: & ista transiret in rem iudi. non crederem quod prima reconuaiescat vbi primus erat datus per rescriptū falsum. & ideò competentia secundi iudicis non potest operari ꝙ primꝰ efficiatur competens. & sic secunda sententia laborat eo morbo. nec istam viam sequitur aliquis ex prædictis. Aliqñ verò primus dixit se competentem. deinde causam diffiniuit, & non poterat eius iurisditio prorogari. deinde appellatur, & sententia confirmatur per iudicem competentem. Tūc bene verum est quod nullitas primæ sententiæ ex capite incompetentiæ purgatur per secundam sententiam. Ita propriè loquuntur isti. quos gusta vt dixi in d.c. super literis. penul. char. ver. limita. iiij. Si tamen iurisditio primi iudicantis esset prorogabilis tacito consensu partium. iuxta no. in.d.c.j.de iudi. & in.l.ij.ff.de iudi. Bene dicerem ꝙ etiam in casu præcedenti prima sententia lata ineptè super competentia efficeretur valida per secundā confirmatoriam quæ tranſiret in rem iudi. Nam licet laboret eodem vitio quo prima. tamen vitium est per partem remissibile. quia sicut potuisset tacitè approbare primam. ita non appellando à secunda, videtur tacitè approbare ambas: sed si vitium primæ non est per partem remissibile, vt si habet expressum iuris errorem, tunc secunda confirmatoria cum laboret eodem vitio non validat primam vt latè per Imo.in.l.si expressim.x.col.ff.de app. & Phi.in.c.dilecto.q.xljj.ti.proxi. ¶ † Obstant p̄dicti duo. Nam dictum est ꝙ lata vna confirmatoria nō dicitur amplius de nullitate primæ. Contrà. Nam etiā si essent tres conformes, semper dici potest de nullitate causata ab incompetentia iudicis. glo. trita in cle.j.in fi.de seque. poss. & fruc. quicquid dicat glo.in cle.j.de re iudi. reprobata p Pet.de anc.& Ab.ibi.vt dixi in.c.pastoralis.de excep. qua re ergo non ita hìc lata solum vna conformi primæ. Sol. prædicta glo. loquitur vbi omnes sententiæ dicuntur latæ ab incompetenti. & tunc fatendum est ꝙ ꝓpter idēitatem morbi prædicta cessant. prout fatentur Bu.& Imo. in.d.c.j.de confir.vti. Sed si secundus iudex est competēs, & eius sententia transiuit in rem iudi. non impugnatur amplius prima. quia ex ea non tuetur se victor: sed ex secunda. à qua etiam si appellaret: non noceret ei incompetentia primi. sed aliquis alius defectus. scdm Ang.de aret. plenè in.d.l.si expressim.xxxvj.col.ver.quero an etiā acta. ¶ Ob scdò text.in.d.cle.j.de re iudi. vbi nō claudit via nullitatis donec latæ sint tres sententiæ conformes. prædicti aūt volunt ꝙ claudat ab vna. Solue licet nullus bene decaret, fatendo ꝙ ad impediendā executionem potest dici de nullitate etiam scdæ sententiæ, qñ in ea non est seruatus ordo iuris. vel laborat eodem vitio quo prima. & ita omnes in.d.c.j. Et est casus in.l.j.§.j.ff. quæ sen. sine ap. rescin. probās ꝙ nullitas primæ sniæ concurrens in scda facit ꝙ scda non purgat. sed auget defectū primæ. Inn. aūt loquit qñ vitiū inficiens primā, qualecūq; sit, non currit in scda. quia scda valida claudit viā nullitas contra primā. & ideò d.cle.j. requirit tres sniās conformes, vt excludat volentē dicere de nullitate ad impediendam executionē. Et loquitur qñ quælibet sniа germinat eandē nullitatē. Imò etiā post executionē snię poterit dici de tali nullitate qñcūq; vt per Bald.in.c.sepe.pe.colj.titu.proxi.& Sali.in.l.si prę ses quasi desertam. C.quo & qñ iudi.& Phili.in.d.c.dilecto.v.q.sed Inno. præsupponit secundam sententiam validam. & carentem vitio primæ. Meritò dicit Butri.in.d.c.j.ꝙ si prima habet errorem expressum, secunda censet habere eundem. & per hæc intelligis motiuum Ludo. cōfi.cccIxxviij.quò ad primum. quem nuper vidi. vbi videtur velle quod.d.cle.j. corrigat opi. Inno.in.d.c.j. quod nō est verum. Imò ponit casum valde diuersum. vt vides. Et prædicta remanent clara: respiciendo bene verba Butriga. & Imo.in.d.c.j.de confir.vti. dum bis dicunt dictum Innocen. non procedere vbi secunda sententia confirmatoria laborat eodem vitio quo prima. & est etiam text.in c.cum causaj. eodem. ibi. secundùm consuetudinem eandem sicut

b ¶ Executio. Vide per Ange.ct in.l. sed & si possessori.ff.de iureiurā.i me.j.col. sequens Inno.q dicit ꝙ si petit sniam cōfirmari, virtute eiusdē libelli poterit infirmari, & reus absolui. & ad qđ dicit Phi.alle. Ange.ꝙ habita triplici sniа conformi nō poterit impediri executio. adde text.in.c.j.de do. & contu.

dem sicut præfatus legatus fecerat promulgauit. & ibi no. Imo. & ad hoc in specie multa & solennia verba ponit Car.cōsi.lxxiij. Omnis à me charitatis. secundò dubio. Fuerat enī lata sniа à delegato virtute rescripti inualidi, ꝓpter tractū vltra vnā dietam. & fuit cōfirmata. Card. impugnans ambas sniās respondet ad dictū Inno. de quo. ñ. ꝙ loquitur in nullitate cui pars renuntiare potest. sed iuri ꝙ hibenti tractū vltra vnam dietam non potest renuntiari. c. statutū. in fin. de rescrip. in.vj. & est speciale in casu.§. in nullo. in eo. c. ergo acquiescendo secundæ sententiæ non plus pōt pars quàm si expressè approbasset tractū. vbi enī per consensum expressum pars renuntiare non potest, nunquā etiam poterit per tacitū. Inducit pulchrè theorica Bar. in.l.si fortè. ff. de castren. pecu. vbi dicit qđ licet aliàs verba narratiua probent inter cōtrahentes. l. optimā. C. de contrahen. & cōmis. stipu. Tn nō ꝓbant quò ad solennitatē: cui partes renuntiare nō possunt. & ad hoc etiā faciunt sex motiua: quæ dicit noua: concludens dictū Inno. non procedere, vbi nullitas primæ sententiæ nō est per partes remissibilis. & istud no. pro eo qđ dixi. ñ. de iurisdi. prorogabili, vel nō, & faciūt dicta Ab.ij.volu.cōsi.iij. Nitar in præsenti. xx. col. ver. venio ad secundū. dum impugnat certam sententiā confirmantem executionem notoriè nullam. ¶ Limita etiā mirabiliter Inno. vbi. ñ. dūmodò confirmatio quæ petitur post transitum in rem iud. petatur à principe. Sed ab inferiore peti nō pōt: nisi moueat principaliter ꝗstio victori: vel diffametur sup iure suo. Si enī aliàs est in pacifica possessione, nō potest petere confirmari sententiam. ita expē sè Inno. in.c.causam. lo.ij. post prin. ver. Itē no. ꝙ nō semper. qui filij sint legi. & ꝙ ibi videatur corrigere ea quæ dixit in.d.c.j. de confir. vti. patet: quia in.c.ij.eo. tit. reasſumens eandē materiā, dicit ꝙ plus sibi placent ea quæ dixi in.d.c. causam. & ita Abb. in.d.c.j. ad fi. limitat Inno. ibi. dummodò petatur confirmatio à principe. Tn memor eorum quæ dixit hìc: nō vi def firmare. Sed ne destruantur dicta Bar. & aliorum, de quibus. ñ. volentium ꝙ inferior à principe possit aditi pro cōfirmatione etiā post decendiū à possessore pacifico: posset dici ꝙ differat accessus ad principem ab accessu ad inferiorem duobꝰ modis. Primò. † qa
3 à principe petitur confirmatio extraiudicialiter, quæ sumit, vim à sua voluntate: non sic in confirmatione inferioris. vt per Innoc. in d.c.j. & Abb. hìc. Secunda differentia: quia etiā si confirmatio principis facta ex certa scientia laboraret eodē morbo quo confirmata, valet: non sic in confirmatione inferioris. hoc modo loquit gl. ix. q.ij.c.j. dicens solum principem posse cōfirmare sniam quæ est nulla: vt hìc per Abb. in fi. limitantē hoc pulchrè, nisi nullitas vel iniustitia habeat vitiū nō purgabile etiā à principe. puta defectū citationis. vt hìc per eū. pro quo facit dictū Host. in.c.j. de transac. dū dicit principē nō posse supplere defectū iuris naturalis. & est casus in cle. pastoralis. ad fi. ibi. Nec prædicta suppletio. de re iudi. Tn de defectu citationis qñ fit per principē purgabilis, dicēt latiusj. eo. c. cū olim. Et pro dicta differētia Abb. inter ea quæ sunt in plena potestate principis: & alia: vide Abb. sæpe vtentem eadē differētia in multis locis, quæ posui in.c.quæ in eccleſiarum. xxvj.col.ver. pro ista declaratione. de consti. & in.c. cùm inter. Per hæc intellige Bal. in.l. rescripta.iij.col. C. de preci. impe. offer. dum dicit ꝙ princeps pōt ratificare suiam nullam. Et adde Ang. in.l. licet. ad fi. ff. de iudi. vbi dicit ꝙ licet iudex competens nō possit ratificare sententiā latā ab incompetente. vt per Inno. in.c. prudentiam. iij.col. ibi. sed posset dubitari. de offi. delega. & Bal. in.d.l. licet. tamē expotestate absoluta pōt princeps talē sententiā confirmare: ita dicit esse casum in.l. adoptio non iure facta. ff. de adop. & in.c. hoc quippe. iij.q.vj. Et hoc dicit menti tenendū: quia legistæ non ponunt & loquitur Ange. prout Inno. videlicet de ratificatione importante nudam approbationem, non de ratificatione quæ fieret per sententiam confirmatoriam. nam de illa dicendum. vt. ñ. demū inquantùm Abb. hic gustat ex dicto Inno. in.d.c.j. de confirma. vti. ꝙ coram confirmatore non est opus probare de iustitia processus: sed causæ. adde Bald. in.c.proxi. post prin. vbi ex hoc colligit non esse necessariū, ꝙ coram executore probet sententiam fuisse latam seruato ordine iudiciorum. dummodò constet de iurisditione: quia executor debet præsumere omnia fuisse solenniter acta: quod est nota. dignum secundùm eum. Et prædicta tene. quicquid aliàs scripserim in capi. qualiter. lo.j.xvij.colum.versi. fallit quintò. de accu.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Executor mixtus, an habeat cognitionem exceptionum?*
2 *Et concludit quod sic. Quæ conclusio fallit. vt hìc per ordinem.3.*
4 *Executor merus, veluti nuntius missus ad possessionem tradendam, nullam exceptionem audit: exceptis quinque casibus. nu.5.6.7.*
8 *Executor merus Papæ, vel principis, non potest exequi cum violentia.*
9 *Executor, an habeat cognitionem per clausulam. A moto quolibet illicito detontore. Et quid de clausula vocatis vocandis? vide nu.10.*
11 *Executor merus, an habeat cognitionem falsitatis?*
12 *Remissoria ad partes nou debet concedi: quando petitur calumniosè. Et quæ sint signa quod petatur calumniosè.*
13 *Executio sententiæ an possit committi parti vincenti?*
14 *Victor in causa non debet authoritate propria capere possessionem: aliàs caderet à iure suo.15. Et ampliatur, etiam si ab alio non prohibeatur possessionem capere: dūmodò capiat authoritate propriæ: ibidē nu.16.*
17 *Inferior à Papa nō potest inquirere an Papa iustè vel iniustè processit.*
18 *Simoniæ, an possit committi cum Papa?*

¶ CAPI. V

1 DE cætero. De potestate executorum ad bñficia nō est dicendū: licet Inno. & Abb. ponant vnum verbum. dixi aliàs post ipsos & alios in quadam mea repeti. c. fi. de præsump. † Et de executore ad mediū factum extraiudiciale ponitur in.c.fin. de offi. deleg. Hìc aūt tractaf de executoribus ad lites: de qbus imitando vestigia doctorū hìc; pono duas conclusiones: cū fallētijs, & additio. ¶ Prima cōclu. † Executor mixtus. i. datus non cognito nec discusso prius negotio executiōis: fortè à statuto in auxilium iurisditionis habet cognitionē exceptionum: nō decisionem. c. dicenti. §. & si non cognitio. cum gl. xxv. qō. ij. gl. in. c. ei qui. §. sunt etiam quorū. in ver. ab executore. ij. qō. vj. tex. hìc. scdm intellectū Abb. & no. Do. in.c. sicut. ij. q.j. dicens ꝙ pōt se informare etiā non vt iudex de exceptione defect⁹ potestatis illius qui iudicauit. Alle.
3 Inno. hìc. ¶ † Fallit. j. in cōcernētib⁹ merita causæ, vel iustitiā sentē riæ: quia ꝓpter trāsitū in rem iud. postqua cōiter executioni, est tacitè renuntiatū istis. c. cū inter j. eo. Bar. in. l. à diuo pio. ff. de re iudi. & alij ibi. & hìc. Saluò, nisi sit executio crialis. Ab. hìc. An. i. d. l. à diuo pio in prin. & Ab. in. c. pastoralis. §. quia verò. de of. dele. vbi de hoc in specie dixi. Aduerte tn tribus modis. ¶ Primo. quia in exceptionibus peremptorijs, si sunt de illis q̄ possunt opponi post sniam, non ꝓcederet hæc fallentia. Et q̄ illæ sint dixi in. c. exceptiones. de exce. Nam qua rōne cognoscere pōt executor de impugnantibus sniam: puta de exceptione nullitatis: vt fatent oēs. eadē rōne & de istis: de quib⁹ si apparuerit eas obstare, remittet ad primū iudicem. l. pe. in fi. ff. de cōfes. aliàs exequef. l. j. C. de fal. ita Pe. de anc. in cle. j. de re iu. Et Ange. Imo. & Alexan. in dicta. l. à diuo. in princ. & Ang. in. l. seruo. §. cum prætor. ff. ad trebel. ad quod vide Imo. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. xviij. colum. ff. de ver. oblig. ¶ Aduerte secundò in hac fallentia: quia si victus non potuit habere copiam superioris coram quo ante commissam executionem opponeret ista: debebit tunc executor ipsum audire Ita dixit Imo. in. d. §. duo fratres. sic intelligens. d. l. pe. & text. hìc. Facit glo. in. l. nullus. C. de iudæ. & text. in. l. ait prætor. §. fi debitorem. ff. de his quæ in frau. cre. & est consideratio noua secundùm eum. Considera bene: quia loquendo de exceptionibus quæ possunt opponi post sententiam, istud dictum parum importaret quia sicut nullitatem, ita & istas audire potest. si autem sunt alterius naturæ: tunc videtur imputandum non appellanti, quiꝙ aduersus defectum superioris habebat remedium. c. fi. cum materia. de appella. ¶ Aduerte tertiò. nam vbi spectaret executio ad Papam fortè mortuo delegato qui tulit sententiam, cuius executionem posteà alteri commisit. tunc sicut in defectum superioris potest executor istas audire, vt est dictum. Ita & hoc casu propter difficilem recursum ad Papam. Imo. in. d. §. duo fratres. sic intelligens istum text. sed non firmat. quia facilè habetur copia vicecancellarij, qui sine licentia Papæ expedit literas de iustitia. vt dixi in rubrica de rescriptis. tamen loquendo de executore mixtò, videtur quòd exceptiones quæ possunt post sententiam admitti, possit ipse admittere, vt remittat ad superiorem. per istum text.

¶ Fallit ſecuudò dicta concluſio. niſi executor mixtus eſſet deputatus ad plures cauſas vniuer ſaliter exequẽdas quia talis poteſt exceptiones admittere,& ſuper eis iudicare. glo.in.d.§.quia verò.ſed malè ſecundũ Bal.ĩ.d.l.à diuo.in principio deputatus per ſtatutum ad executionẽ ſen tentiarum, non poteſt exceptionẽ admittere: niſi vt referat,vt ibi per eum. niſi in caſu ſequẽ tis fallẽtiæ. ¶ Fallit tertiò qđ dictũ eſt de deciſione vetita executori mixto. niſi executor ſit maior iudicante. iuxta.c.cum ab eccleſiarũ.de offi.or. Ita Spe.de execu.ſen.§.ij.ver.vt autẽ.& Domi.in.c.ſicut.ad fi.ij.q.j.& But.Ab.& Imo. hîc.quia ceſſat illa ratio,q minor vel pars non iudicat de facto paris,vel maioris. Idẽ Car.pulchrè in.c.olim.per illum tex.de excepti.& quic quid fortè ibi dixerim.in fi.dic q vbi eſſet par non ꝓcederet hæc fallentia ſecundũ prædictos per.c.innotuit.cũ ſi.de electio. ¶ Secunda concluſio.Executor ad lites merus.i.datus poſt liq datam materiam executionis,vt nuntius datus
a ad poſſeſſionem tradendam,nullam exceptionem audit[a].gl.hîc.tex.in.l.ſi vt proponis.& in
4 l.executorem.C.de execu.rei iudi.& notãt om nes prædicti.exceptis quinq caſibus. ¶ † Primus eſt. vbi allegatur nullitas notoria: quia
b ¶ In.c. in noſtra. Et ibidẽ ad hoc vide quod dixi in apoſtil. præualet ſententiæ etiam latæ ſuper executione.glo.ſing.in.d.c.& ſi non cognitio.quam ſequitur Imo.in cle.j.ix.col.ver.ſed nunquid. de re iu.dicens q executor merus non tenetur parere ſupiori viſa notoria nullitate ſententiæ.& ita tenet And.ſic.in.c.j.xlj.col.ver.venio nunc ad ſecundũ.de offi.or.vbi nihil alle.in terminis in ſimili autem multa infinita & bona.Sed vide in terminis Ludo.cõſi.lj.attentis his &c.vbi cõ ſuluit q licet aliâs iudex aditus ſuper executione ſententiæ debeat remittere exceptionem nullitatis ad eum qui ſententiam tulit.tamen ſi nullitas percipitur notoriè ex tenore ſniæ,põt ea ſpreta & nõ remiſſa denegare executionem. multa alle.quæ etiam poſuit in alio propoſito. conſi.xlij. ¶ Secundus caſus in exceptione excõicationis.glo.ſi.& ibi Do.in.d.c.ſicut.& tex.
5 in.c. pia.in fiu.de exceptio. in. vj. ¶ † Tertius caſus,in cauſa criminali: quja videns executor ſniam iniuſtam ſuperſedere poteſt:quia pericu lum non eſt irreparabile.Ab.hîc.propter gl.in c.non inferenda.xxiij.q.iij.dixi opportunè.in.c.
6 ſi qñ.de of.dele.¶ Quartus caſus.niſi induceret ad ſuperſedendum ex cauſa de nouo orta:quæ ſi iudicanti innoteſceret,reuocaret commiſſio nem executionis.Ab.hîc ſolenniter.per.l.ſi ho minem.ff.mã. confirma pluribus dictis.q̃ poſui in.c.j.vij. fallentia.de conſti.ornando:d.l.ſi
7 hominem.¶ † Quintus caſus eſt,in exceptione falſi reſcripti:vtj.dicetur poſt Ab. reliqua dic vt p Doc.in dictis locis.& per Lu.ſ.l.ſis ad quẽ ff.de acqui.hære.& Rotam de excep.iij.in nouis.& vtrum executor datus ex curia in partibus, vt publicet aliquem excommunicatum, habeat iuriſditionem.an verò nudum miniſterium.& an poſſit contra impedientes procede re.vide Ab.in.c.ex literis.ij. colum.de offi.deleg.& in.c.fin.§.fin.ante fin.eod. titu.poſt gloſ. & Doc.vtrobiq.Et iſtis adde Egi.deciſi.dccj.ſi
c ¶ In.c.exhibita. Et ibidem vide Feli.& quod ibi dixi in apoſti. & Phil.etiã in.c. ẽcudũ.de pręſum. executor.vbi dicit q licet executori ſit commiſ ſa executio contra Titium,quem literæ executoriales narrant fuiſſe ante & poſt ſententiam intruſum,& ipſe non verificatis narratis mo
5 nuerit Titium vtj.decendium dimittat poſſeſſionem,valet proceſ ſus:quia executor nõ habebat recipere partis cognitionem.& quia aſſignatio termini habebat tacitam conditionem.videlicet niſi ve niret intra terminum. ad allegandum cur non deberet parere.
8 ¶ Executor merus Papæ,vel principis:non exequitur cum violentia.Innocen.in.c. cum olim.lo.ij.ſuper verbo per portarium. de pri.& pulchrè Abb.hîc.quem ſequitur Alexan. in dicta l. à diuo pio.in princip.in.xij.colum.adde Ange.in.l.iij.quæ incipit. ſi quis miſſus.ff.ne vis fiat ei.& in.l.iuſtè poſſidet. ff.de acqui.poſſeſ.vbi ſequitur dictum Innocen.vbi.ſ.quem etiam ipſe allegat in.l.j.poſt medium.ff.ſi quis ius di.non ob.Inferens quod etiam delegatus nõ poteſt defendere ſuam iuriſditionem vi armata. & per illud dicit Ange.in.l.qui reſtituere.prope princip.ff.de rei vendi. quod executio manu militari congruit ſoli ordinario habenti merum impe
10 rium.non autem delegato etiam principis.& ita dicit ſe practicaſſe in perſona vnius Epiſcopi.Item Ange.in.l. ordo.C. de execu. rei iudi.allegando Innocen.in.d.verbo per portarium.pro quo eſt gl. in.d.l.iij.ver.ſed melius.ſecundùm Ludo.in.d.l.iuſtè.& quod dele gatus non moueat arma pro executione:notat Innocen.& alij in.c. ſignificaſti.de offi.deleg.Et quando legi illum text. ſuperioribus annis:videbatur mirum quod executor datus poſt latam ſententiã præſentibus partibus poſſit violenter exequi.vt pulchrè declarat hîc Ab.& tamen delegatus qui executionem committit hoc non poſſit.nunc verò dicas attentis prædictis,maximè verbis Ange.in d.l.qui reſtituere.q nec delegatus,nec eius executor mouet arma poſt ſententiam.ſed bene ordinarius,& eius executor lata ſententia.& ſic limitabitur dictum Inno.& Ab.vt non intelligatur in exe cutore delegati,qui ſi indiget armis,committit executionem ordi nario.& faciunt verba Innocen.in.c.cum noſtris poſt medium.& antè finem.ibi.ſi autem talia ſunt de conceſ.præbẽ.vbi dicit q com mittens executori violentiam,debet eſſe talis qui poſſit ſententiã
9 ſuam exequi. ¶ † Ad illud de clauſula.amoto quolibet illicito detentore.per quam executor habet cognitionem, ſi non præceſſit ſententia & cognitio.ſed ſi præceſſit,eſt merus.vt hîc p ab. Adde Spe.de ſen.excõ.§.ij.ver.qd ſi mãdat.vbi ſequif dictũ Inn.quãtũ ad hoc in.d.c.cũ olim.lo.ij.& ibi etiam But.vij.col.remittẽs ad hoſti. in iſto ti.§.quot ſunt eius ſpecies.ver.ſed nunquid eſt hoc ſimpliciter verũ.Et adde Lap.allegatione.xv.inci.Idẽm eſt dicere.vbi vult quod ſi in literis executorijs eſt dicta clauſula.amoto &c.non tollit ſurreptio gratioſarũ literarũ:adeò qđ dicaf facta mẽtio de colo rata poſſeſſione alterius.allegat Cal.in.c.j.cum noſtris.de conceſ. præbẽ.& hoc dictum Lapi referunt ibi But.&Imo.dixi in.c.in no
b ſtra[b] de reſcti.correlario.xxxvj.Et adde Bal.in Rubri.ſ.de offi.de le.penul.colum.vbi dicit quod dicta clauſula exigit obſeruantiam
10 ordinis iudiciarij:niſi in notorijs. ¶ † Quid de clauſula vocatis vocandis?dic quod facit executorem mixtum.vnde tenetur citare,& procedere iudicialiter. Car.conſil.lxiiij. dominus noſter Papa.& conſilio.xciiij.nobiles viri domini de Vinciguerra.& dicit q clauſula eſt tanti vigoris,quod etiam ſi adijciatur executori qui aliàs eſ ſet merus:facit quod tenetur aſſumere partes iudicis.ita dicit ſin
c gulariter probari in capitu.exhibita[c].de iudi.iuncta.gloſſ.iij.cum ibi notatis.Plus dicit Car.d.conſilio.xciiij. quod etiam ſi dicatur quod reſcriptum non fuiſſet impetratum, ſi fuiſſet certum quid expreſſum,tamen ex quo habet iudicialiter procedi. & iſtud poteſt opponi in proceſſu,non opponitur de ſurreptione.quia non eſt priuilegium,ſed reſcriptum.iuxta.c.primum in fi.de litis conteſt.in.vj.Pro hoc quod notat Specu.de inquiſi.§.j.ver.quid ſi in litera.Et ideò dicit Rota de reſcrip.xxx.deci.in nouis.& eodem.tit. xxvj.in antiquis.quod licet.capi.ſtatutum.in princip.de reſcrip.in ſexto.non habeat locum in executoribus meris,quibus nudum mi niſterium imponitur,vt per Rotam de reſcrip.xxix.in nouis.tamẽ fallit vbi eſt clauſula vocatis vocandis.quia facit executorem mixtum.per.d.c.exhibita.de iud.vbi vide Car.dicentem per illum tex. quod dicta clauſula facit executorem mixtum tam ad lites, quàm ad beneficia.Et ideò dicit Car.d.conſi.lxiiij.quod de eius ſententia diſponi vt de ſententia iudicis.quia appellatur,& ſeruatur ordo iudiciarius.vt latius per ipſum.Et cum iſtis concor.Ab.in.d.c. ex-
11 hibita vlti.colum.quæ ſigna & no. ¶ † Ad illud de exceptione falſi tatis:adde Do.in.c.ſicut.in pe.col.ij.q.j.vbi ſimpliciter tenet quod etiam merus

etiam merus executor poteſt de hoc cognoſcere.per tex. optimum in.c. ſuper eo.de crimi.fal.& ibi dicit Ana.poſt principium quòd executor merus admittit exceptionem nullitatis reſcripti.Idem Imo.poſt Hoſt.& alios iu. c. cũ contingat.vlt.colum.de reſcri. Dicit tamen ibidem in penul.colum.q vbi conſtat ſibi de poteſtate mandantis, ſaltem prima facie,& literæ apparent ſine vitio. extrinſe co,debet exequi:non ob.exce.falſitatis.nõ tamen allega. tex.in.d.c.ſuper eo.qui vel repugnat ei, vel limitatur vt ſolum procedat,qñ notoriè cõſtat de falſitate.& conſide ra quòd vbi allegatur falſitas,ita videtur audiendus re⁹, ſicut quando allegatur euidens nullitas de qua.ſ. in primo caſu ſecundæ concluſionis. ¶ Limita omnia prædicta.niſi videat executor opponi exceptionem per malitiam cauſa differendæ executionis:quia nõ tardabit executionem propter exceptiones prædictas.Ab.hîc.allegãdo theoricam Inn.ordinariam in.c.poſt electionem in fi. de conceſ.prẽben.quam etiam in propoſito extollit Ab. in.c.paſtoralis.§.quòd verò.& in.c. ex parte. lo. ſecundo de offi.deleg.& in.c.nullus.de præſump.& in.c. interpoſita.in prin.de appel.Et Pe.de an.conſi.mihi.cliij.ex narratis in facto.penul.colum.& Imo.poſt Butri.in. c. cùm contingat.vij.colum.de offi.deleg.Facit gl.in.l. qui cùm maior.§.ſi patris.ff.de ope.liber.dicens iudicem ex officio poſſe lacerare calumnioſum libellum.de qua facit feſtũ Imo.in.l.pen.§.ad crimẽ.ver.vj.fallit.ff.de publi.iudi.Vn de dixit Ana.poſt Pet.de anc.in.d.c.ſuper eo.q contra in ſtrumentum regiſtratum opponitur exceptio falſitatis cauſa differendæ ſolutionis,non admittitur.Bo.tex.in. l. ſatis apertè.C.de fal.& Inn.in c.fi.in fi.de libel.ob. Meritò dixit Bald.in.c.exceptionem.in prin.de excep.q differens calumnioſè producere inſtrumentũ,non debet poſt ea audiri ipſum producens,niſi refectis expenſis. quibus ſua tarditate vexauit aduerſarium.confirma: vt ibi dixi. & vide textum optimum in.c.ſuſcitatæ.de reſti.in integ. & ibi Abb.iñ.iij.no. ¶ Iſta dicta amplia,etiam ſi agaf de priuilegio irreparabili.Io.an.in Spe.de le.§.reſtat.ver. qđ ſi in ſtatuto.addi.inci.Old.in ſua diſputa.volens non admitti exceptionẽ aliquam contra executionem capitalẽ, ſi ob.præſumptio calumniæ.Contrarium ſentit Bal.in.l. j.pen.colum.C.qui accu.non poſſ.& fortè melius niſi vehementia calũnię,& periculum in mora aliud ſuadeant. quo caſu conſilium eſt vt probatio offeratur parata incõ tineti.& tunc Io.an.non ſe firmat,ſed hoc videtur firmare Andr.ſic.in.c.ſuper eo.pe.colum.de offi.dele. Facit.c. literas.verſi.propterea.de reſti.ſpo. ¶ Amplia etiam præ dicta vt procedant in iudicijs ſummarijs.Car.& Imo. in d.c.ſuper eo.& ibi dicit Ab. propter glo.pe.q iudex videns apertè calumniam,nõ debet curare hoc caſu de appellatione interpoſita à reiectione exceptionis. Amplia vlterius ex dicto Bald.in.l.j.ij.col.ver.poſſent tamen. C. quomõ?& qñ iu.vbi dicit q iſto caſu põt etiã iudex ex officio ſupplere ꝓ reo.viſa euidenti calumnia actoris.alleg. Innoc.in.c.j.de offi.vica.& ibi voluit Inn.ſufficere q appareat de calumnia notoriè,etiam aliter quàm ex forma petitionis.quod ſigna.& adde quo ad hæc q̃ dixi in.c. cũ ordinem.xiiij.colum.ver.ſecunda declaratio.de reſcrip. Ob.prædictis tex.in.c.licet.de probati.ibi.per excogitatam malitiam.vbi Papa admittit exceptiones,quãuis per malitiam propoſitas. Per quem text. Pet. de anc.ibi recedit ab Inno.in.d.c.poſt electionẽ.Solue dupliciter.Primò.quod non conſtabat ibi de calumnia:ſed aſſerebatur ab alijs ſecundùm And.ſic.in.c.ex parte.lo.ij.iij. colum. de offi.dele.Secundò reſpõde vltra ipſum ex verbis. Bal. in.l.non epiſtolis.pe.colum.C.de proba.vbi dicit q præſumpta calumnia rei nõ remouet ordinẽ à iure datum.al leg.d.c.licet.& vide Bald.in.c.cum adeo.in fi.de reſcrip.
a vbi dixit q iſta clauſula non obſtãtibus exceptionibus.[a] facit q ſuſpectus de calumnia nõ debet audiri:aliàs audi-
retur.facit.d.c.licet.in verbo.à iuris tramite.& ſic videt ſentire cõtrariũ de dicto tex.& illi acquieſcere.niſi qñ eſt appoſita clauſula.Sed magis placent prædicta.vel diſtinguatur vtrum præſumptio calumniæ ſit vehemens, vel non.&. d. c.licet. non intelligatur de non vehementi.
12 ¶ † Intulit etiam pulchrè Ludo.conſi.cclxxiij.ad fi.quòd non debet cõcedi remiſſoria ad partes, quando petitur calumnioſè.& ponit aliqua ſigna ad cognoſcendum calumniam.Et dixit eleganter Alexand.conſilio.lxv. quod etiam ad literam eſt.clxxxiij.ſuper contentis.iiij. colũ.q exceptio calumnioſa poteſt repelli etiam ſi eſt efficax & vera.ſed opponitur cauſa morandæ litis.& hoc etiam a in iudicio plenario dummodo tunc ſuſpicio ſit vehemens.ſed in iudicio ſummario ſufficit leuis.& ibi etiam ponit q pſumif cã in iudice repellẽte exceptionẽ.Inducit ad hoc dictũ ſcribẽtiũ ĩ.d.c.poſt electionẽ.& Pet.de anc. in.l.qſqs.C.de reſcin.vẽdi.quẽ nõ habeo.De pdictis etiã ponit do.in.c.eccleſia.iiij.col.de cõſti.dicẽs q ſi iudex re pulit exceptiões rõnabiles,motꝰ vehemẽti pſumptiõe,ca lũnię nõ ẽ ſnia iuſta.alle.Inn.ĩ.d.c.poſt electionẽ.de quo etiã meminit pulchrè Ana.in.c.ſuper eo.ij.col.de cri. fal. & Bũdictus de barzis in.l.qdã eſtimauerũt.in fi.ff.ſi cer. pe.& But.ĩ.c.cũ dilecti.vij.col.de ele.bo.tex.in.c.ſi fortè. de elec.in.vj.& in.c.ſolicitè.de reſti.ſpolia.& in.c. conſtitutus.de appel.& ibi Abb.ſuper gl.fi.& pulchrè Imol. in c.ſuper hoc.ix.col.de renun.& no.q ſi diceret ſtatutũ.iudicẽ debere cõcedere cõſiliũ ſapiẽtis petitũ à parte, etiã ſi viderit calumnioſè peti,tale ſtatutũ nõ valet:& debet iudex denegare conſiliũ calũnioſè petitũ.ita dicit Signorellus de homodeis cõſi.viij.ſtatuto Mediolanẽſi.quod not. ad multa. Voluiſſem q pdicti declaraſſent vtrum iudex non ſolũ poſſit,prout ipſi dicunt:ſed etiã deberet calumnioſam exceptionem rejicere:adeo quod appellare poſſit ſi nõ reijcit. Vide quæ dixi in.c.exceptionẽ.de excep. vbi nouiter hoc diſcuſſi.Demũ põt iudex eſſe cautus, vt faciat ſcribi in actis vnde elicuerit hãc pſumptionẽ calumniæ,ne in cauſa appellationis vel ſyndicatu redarguaf de tali reiectione.vt dicit Barto.in.l.Lucius.ff.de infami. & Bal.in.l.cum magiſtratibus.C.quãdo prouo.nõ eſt neceſ. & in.l.ſi.C.cõmina.vel epi.& Inn.& oẽs in.c.qñ.de proba.loquẽtes in ſimili de iudice,qui propter motũ animi ſui nõ fuit ſecutus dicta teſtiũ deponentiũ bonis verbis: b ſed nõ ſyncerè prolatis.iuxta.l.iij.ver.tu magis.ff.de teſti. Tñ vult Alex.in.d.cõſi.q in propoſito præſumit cã in iudice de quo dubito qñ calũnia percipitur ex cõiecturis ex
13 trĩſecis ab actis.& hæc ita pſtricta repone vt nona. ¶ † In quãtũ cõcludit poſtea Abb.hîc.q parti vincenti põt cõmitti executio.dũmodò non inueniat reſiſtentem. poſt Bar.in locis ab eo allegatis.Adde Ang.in.l.qui reſtituere. poſt prĩ.ff.de rei vẽ.vbi dicit q illa ſola executio põt cõmitti parti vĩcẽti:q nõ habet ſecũ ãnexã cõtrouerſiã. Idẽ Bar.ĩ.l.creditores.iiij.q.prĩcipali.ver.vos ſcitis q.C.de pignorib⁹.Idẽ Bal.ſ auf.ẽt oĩno[b].C.ne vxor ꝓ marito.dicẽs qđ parti cõmitti põt captura debitoris,nõ cũ vi.Si tñ ca- c piat ipſum cũ vulnere,nõ relaxabiť donec ſatiſfaciat.p. l. nõ eſt veriſimile.ff.quod metꝰ cã ſed ille puniet de vulne re ſecũdũ eũ:niſi debitor gladio ſe defenderit ne caperet. Bal.& Sali.in.l.ſi vt allegas.C.de fica.dicẽtes per illũ tex. q vbi licet capere debitorem fugiẽtem ſi debitor ſe gla
c dio vel telo defendat,impune occidiť[c].quia fit rõne rerũ q̃ aliter nõ pñt eſſe ſaluæ ſecũdũ eos.vnde dixit Sali.in.l. neminẽ.C.de exhibẽ.reis.quòd de licentia iudicis põt priuatus capere malefactorem,& ſi reſiſtẽtẽ vulnerat,nõ te neť.p.l.ſi ſeruus.C.de his q̃ ad eccle.cõfugiũt.Sed contra Abb.hîc & p̃dictos videt deci.Inn.in.c.cùm noſtris.de cõceſ.prẽben.parum poſt medium.ibi.ſi autẽ talia ſunt corporalia.vbi dicit quòd ſi victꝰ nõ vult recedere de beneficio,debet expelli p officiales iudicis,ſi talis ſit iudex qui poſſit ſniam exequi.vel dabiť victori poteſtas eũ expellẽ-

a ¶ Audit. Adde Phi.in.c. paſtoralis.in.§.quiaverò. de of.dele.in.j.colũ.circa medium.

b ¶ In.c. in noſtra. Et ibidẽ ad hoc vide quod dixi in apoſtil.

c ¶ In.c.exhibita. Et ibidem vide Feli.& quod ibi dixi in apoſti. & Phil.etiã in.c. ẽcudũ.de pręſum.

b ¶ Etiam omnino.Quẽ vide ibi. pe.colũ.

c ¶ Occiditur.Adde.d.Alex.in.l.fi rẽ.ff.de ſica.

¶ Nõ ob.Excep. hęc clauſula quo intelligaf.vide oĩ no.d.Alexan. de imo.in.l.planè.ff. de pe.hę.& ĩ.l.iij. §.ſi is. quod qſq; iur.& Bar.in.l.j.§. ſi.in.j.col.in fi.in ver.ſro qd ſi prin ceps.ff.à quibus ap.non licet.&.d. Alex.de imol. in conſil.lxxvj. iiij. parte.

a ¶ Inualidũ. Adde Feli. in c. cũ cã. ſ. de of. deleg. & qđ ibi dixi ĩ apoſ. Sed nũqd actor poſſit abſq; alia citatiõe ꝓpria authoritate poſſeſſionẽ ingredi, ſi iudex. in fnia dixiſſet. vide Bart. poſt gl. in l. ſi qs in tantã. C. vnde vi.

b ¶ Teneť. Adde Sali. ĩ. l. qſqs. C. ad l. iul. maie. q ſequẽ Bar. in. d. l. vtrũ. & ibi do. Ang. qđ eo rũ opi. ſimpliciter ſeruať ĩ practica. & Adde Lu. ĩ. l. j. §. occiſorũ. ad fin. ff. ad fyll. q dicit Bal. ſic cõſuluiſſe in ciuitate Floren tiæ. & adde Ang. ĩ. l. frater. ff. de paric. q dicit vidiſſe decapitari plures ciues q nõ reuela uerũt: tractatũ ci uitatis ſuę, & non fuerũt participes eius. & maſè. quia debuerũt relegari ſicut filij ꝓ ſciẽs, & nõ reuelãs mortẽ patris. & adde Bar to. in. l. ſi is q. la. ſſ. §. ſi tu Titiũ. ff. de fur. & ſic nota: q duo requĩť vt cõ ſcius tractatus pu niať q ſciuerit: & qđ tractať ſubſit, & verus ſit in rerũ uatura. (ſed qđ ſi dicať Titio, talis or dinat talẽ ꝓditionem: vel vult ĩtra re talis exitiť ĩ ci uitate cũ auxilio talis capitaneię & cętera. videť qđ p hoc nõ debeat di ci cõſcius tractať? alſo nõ probato. forte nõ eſt verũ qđ Titio dictum fuit. & forte non credidit Titius eſ ſe verũ, nec crede re forte tenebať. Il cet laudabiliter & tutius feciſſet ta le dictũ reuelare: tamen ſi nõ reue lauit, non videtur puniẽdus vt con ſcius tractať, mul ta eñ dicũtur, & multa noua audi-

14 di: & eritipſe miniſter iudicis. † & iſta verba ponderat Bald. tenens contra prædictos in diſputatione accuſatus de vi turbatiua. xviij. colum. ver. nunc incipit aliud dubium, quia iſte non infert tanquã aduerſarius, ſed tanquã quilibet officialis, armatus à iudice & à lege. Sicut in ſi. di cunt But. & Do. in. c. quæ in eccleſiarum. de cõſti. vbi di xi in primis chartis de priuato licitè occidẽte bannitum vice iudicis. Facit etiã. d. l. ſi ſeruũs. & l. ſi. C. quãdo liceat ſe ſine iudi. vin. Vnde qui poteſt aliquid facere, poteſt idẽ etiam aduerſario reſiſtere. vnde dicit Bald. in authen. ei qui. xv. col. ver. ſed pone quod imploraui. C. de bo. au. iu. poſ. quòd ſi iudex dat mihi licentiam intrandi poſſeſſionẽ, potero ſine publico nũtio ingredi. allegat glo. in. l. miles. §. iudicati. ff. de re iudi. per Bar. in. l. ſi finita. §. Iulianus vj. col. ver. quæro qualiter. ff. de dã. infec. Cum iſtis concordat Ludo. in. l. iuſtè poſſidet. ff. de acqui. poſ. allegãdo Inn. in. d. c. cum olim. lo. ij. in verbo per portarium. Tenẽ do hanc partem, non obſtat lex non eſt ſingulis. ff. de reg. iur. quia licet priuata authoritate non liceat vim inferre, tamẽ licet authoritate publica. l. ij. in fi. ff. quod metꝰ cau ſa. Ad. l. meminerint. ibi. ſine ſententia cuiuſlibet iudicis vtatur. C. vnde vi. dicquòd loquitur in ſententia lata ſu per principali, non in licentia lata de ingrediendo: quæ non eſt ſententia. Ad. l. ſi quis in tantam. eo. titu. dic quòd loquitur ante euentum iudicialis arbitrij. Pro iſtis fa ciunt quæ dicuntur in ſimili. actum citandi poſſe com mitti parti. Ange. in. l. vt perfectius. vlti. colum. C. de an na. exce. But. in. c. j. in. iiij. colũ. de iudi. & ibi dixi. Faciunt etiam dicta Bal. & Salic. in. d. l. ſi vt allegas. & dicit Bald. in. l. ij. C. ſi in cauſa iudi. indicẽ poſſe dare licẽtiam credi tori vt ſibimet capiat pignus in ſolutum. Et dicit Ange. in. d. l. miles. §. qui iudicati. poſſe committi victori vendi tionẽ bonorũ victi. q̃ oĩa intelligo. niſi executio faceret executorẽ mixtũ. puta in rebus non adiudicatis: quia nõ poteſt pars effici iudex. vt hîc ſignanter per Ab. ¶ Limi mita etiam prædicta. vt dicam paulò infrà. in ver. & dum allegaui. ¶ † Illud etiam ſcias quod victor non debet pro pria authoritate capere poſſeſſionem: aliàs caderet à iure ſuo. d. l. meminerint. c. eum qui. de præbẽ. in. vj. c. placuit. xvj. q. vj. Nec excuſat decretum iudicis inualidum[1]. Pe. de ancha. cõſi. mihi. cxxvij. ſatis mihi aduertenter. ad fin. per Barto. in l. iuſtè. ff. de acqui. poſ. cũ cõcor. quas dedi in c. cum cã. de officio delegati. poſt Alexan. in. d. l. iuſtè. Et procedunt hæc etiam in beneficialibus. per dicta iura. & pulchrè Inn. in. d. c. cùm noſtris. in glo. in verb. credimus tamen. poſt prin. ver. nos credimus. Idem in præbendis vbi dicit quòd non ſufficit ſententiam eſſe latam ſuper priuatione alicuius à beneficio: quo ad hoc vt liceat vi ctori illud occupare. & ſi occupauerit: perdat ius quod in eo habebat. ¶ † Amplia hoc etiam ſi ab alio non pro hibeatur poſſeſſionẽ capere: dummodo authoritate pro pria capiat. niſi conſentiret aduerſarius: ita Inno. ibidem. & ſequitur Ab. in. c. accepta. vlt. colum. de reſti. ſpo. Et per eundem in. c. verùm. x. colum. de foro competen. Sen tit Inn. in. c. in preſentia. in glo. no. ꝙ licet vnus. in fi. ibi. in præbendis, tamen ſecus. de proba. De quo meminit Bald. in. l. fi. ij. colum. C. de edic. di. adri. tol. Et vide Inno. in. d. ver. per portarium. vbi ponit de illo qui poſt ſenten tiam expellit poſſeſſorem authoritate propria. & ibi po nit. Butrig. in. x. colum. quid ſi expulſus agit poſſeſſorio, vtrum obſtet ſibi notorius defectus tituli cauſatus à ſen tentia cui ipſe acquieuit? Eſt etiam in materia bonus tex. in. c. paſtoralis. de priuilegijs. per quẽ dicit Arc. xvj. quę ſtio. ij. in ſumma. v. colum. quòd licet Abbates poſſint de putare religioſos in prioratibus ſuis: tamen poſſeſſio de bet capi authoritate ordinarij. De materia ponunt etiã Bartol. & Ludo. in. l. alia. §. eleganter. ff. ſoluto matrimo nio. La. allegatione. cxix. Innocen. in. c. cùm ex officij. ſecũ da colum. de teſta. Pet. de ancha. conſil. mihi. cccv. tres domini magnifici. vltima colum. Bald & Salice. in. d. l. meminerint. Et quare eſt quòd ille cui conceditur eccleſia in titulum, habet poſſeſſatem adminiſtrandi: & tamen ille cui conceditur in proprios vſus, non poteſt intrare poſſeſſionem inuito poſſeſſore. vide Abb. in. c. cum ve niſſent penultima colum. de reſtitu. ſpo. vbi reputat hoc nouum dubium. & dum allegaui Innocen. in. d. c. cùm no ſtris. Dic plenius, quòd aliquando alius poſſidet: & tunc non licet victori ingredi poſſeſſionẽ: etiam ſi ille nõ prohibeat. ſecus ſi conſentiat. ita propriè loquitur Innocen. aliquando nullus poſſidet, & iſte olim poſſedit, & tunc propria authoritate poteſt apprehendere poſſeſſionem. Ioannes andrę. Butriga. & Imo. in. capitulo ex parte. de arbitri. Aliquando uunc poſſidet, & non alius: ſed impe ditur naturaliter poſſidere, & poteſt ingredi rumpendo violenter omnia obſtantia ceſſante ſcandalo. Abb. latè & ſolenniter in. c. j. ad fin. de immuni. eccleſia. Petr. de an cha. in regula ſine poſſeſſione. xxv. colum. verſicul. tertio prodeſt in alio. de regul. iur. in. vj. pulchrè. Alexand. poſt Barto. in. l. j. §. nuntiatio. prima colum. ff. de operis. noui nuntia. Andræ. ſicu. in. c. verum. xvij. colum. de foro com petenti. Paul. de caſtro. egregiè conſilio. xxxiij. prius quã iura fierent Aliquando quis nunquàm poſſedit. & tunc poſt tranſitum in rem iudicatã. ſi abſque executore & ſi ne armis intrat poſſeſſionem beneficij vacuam, non pec cat multùm, nec incidit in pœnam. c. eum qui. de præ bend. in. vj. Rota de cauſa poſſeſſio. x. deciſio. vltima co lum. in nota. inducit verba Innocen. in. d. verſicu. per por tarium. etiam ſi penderet lis in petitorio. & ita dicit Ro ta fuiſſe obtentum. licet vnus auditor in hoc diſcrepauer rit: quem ſequitur ſolus Butriga. in. c. paſtoralis. x. colum. verſicu. ſed eſt dubium an ſit lata. de cauſa poſſeſſ. & propriè. Non ex eo quia incurratur pœna. d. c. eum qui. ſed quia per viam attentatorum illa apprehenſio reuocabit. Et caue quia text. in. d. c. eum qui. æquiparat occupantem vj. & ſe iniuſtè ſcienter intrudẽtem. Quis autem dicatur ſe intrudere dixi in. c. in noſtra. ij. correlario. de reſcript. & hæc not. quia non reperi alibi. ¶ Ad illud de pacto capiendi rem propria authoritate. de quo per Barto. in loco hîc allegato. per Abba. Adde quæ dixi poſt ipſum in c. verum. vltima colum. de foro competenti. & Bartol. & Alexandr. in. l. alia. §. eleganter. ff. ſoluto matrimonio.

17 ¶ † Ad vltimum de ſimo. quod etiam firmat & extollit Bald. hîc. Adde Butrigarium. in. c. ſuper eo. vlti. colum. de officio delegati. vbi dicit quòd inferior à Papa non poteſt inquirere an Papa iuſtè vel iniuſtè proceſſerit. vt ibi etiam per Imo. ſed bene poteſt quærere an prouiſus ab eo deliquerit, & punire. allegat Innocen. hîc de quo etiam per Butri. in. c. cùm inter. R. de electio. & in capitu lo. niſi. de præbendis. Et ad illã extrauagan. Bonifacij. ad de fortiores Martini quinti & Eugenij quarti. refirma tas in concilio Baſilienſi: vt in ſupplemento ſummæ piſanæ in verſicu. ſimonia. & licet multi perterreantur: & in ſeipſis ſcandalum patiantur, ex eo quod dictæ conſtitutiones cogunt ſcientem talia vt reuelet pōtifici. dicito quòd non intelligitur hoc de illis qui ſciunt de ſimonia, & probare non poſſunt. non enim ſtaret Papa ſoli aſſertioni eorum. & ideo tacere poſſunt. obligantur autem ad reuelandum illi qui ſciunt, & legitimè probare poſſunt. ita ſentio fuiſſe concluſum à quodam pœnitentiario papali. Pro quo facit quod ſcribit Bald. in conſi. quãquam allegata ſint multa relata per Ange. areti. in libro maleficiorum. in verbo. che hai tradito. in quinta colum. verſi. quòd crimen læſæ maieſtatis. vbi voluit quòd etiã ſi eſſet vera opi. Barto. in. l. vtrum in fi. ff. de pari. quòd ſciens crimen læſæ maieſtatis ab alio committendum, &

b nõ reuelãs, tenetur[b]: debet intelligi, dummõ ſciat, & ꝓ

18 bare poſſit. aliàs non per rationes ibi adductas. ¶ † Deſt monia verò commiſſa cum ipſo Papa: clarum eſt ꝙ in ſi moniacis: quia ꝓhibita ſua authoritas purgat vitium. gl. in. c. ex parte. lo. j. de off. deleg. & in. c. cùm pridem. in ver. pactioni. de pactis. in vtrobiq; ſcribentes. ſecus in pro hibitis. quia ſimoniaca. vt in ſacramentalibus. latè Archi. & Do. in. c. j. xij. diſt. cum concor. de quibus latè per Ana. in. c. j. de ſimo. quem ad literam tranſlatauit Andr. ſic. in. d. c. ex parte. lo. j. dixi aliquid ibi. & in. c. ad audiẽtiã lo. ij. vij. col. de reſcriptis. Sed fortius eſt quod dixit Abb. in. c. extirpandæ. §. qui verò. ad fi. de præben. in repeti. dũ dixit quòd vbi Papa non ligatur: ligatur tñ delinquẽs cũ eo. Cui ob. l. Idem Vlpianus. ff. de excuſ. tuto. ſed eſſent vi denda quæ dixi in. c. cùm inter. in prin. ff. de excep. vtrum certa ſcientia equipolleat clauſulæ non obſtante, vel ple nitudine poteſtatis. ¶ De promoto autem ad prioratum manualem, vel confirmato per Papam, vtrum poſſit per inferiorem amouere, prout aliàs exigit prioratus. vide Abb. in. c. ad audientiam. de confir. vti. vel inuti. Imo in c. vt ſuper. de rebus eccle. non alienan. cum concor. quas vtiliter dixi in. c. per tuas. iij. colum. & ſequẽ. de maio. & obe. Et ſi confertur per Papam beneficium monaſticum clerico ſeculari. vide doc. in. c. cum de beneficio. de præ ben. in. vj. quem tex. pulchrè ornaui in. c. in noſtra. vlti mo correlatio. de reſcript. vltra Ab. & Imo. in. c. poſſeſ ſiones. de rebus. eccle. non alienan.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Pignora prætoria, ſi capta ſint ante litem cõteſt. vel poſt ſen tentiam: quando debeant vendi?*
2 *Pignus conuentionale: & pignus prætorium, qualiter differũt?*
3 *Actio pignoratitia: & hypothecaria, in quibus differunt?*
4 *Nuntius, vel executor, an poſſit poſſeſſionem tradere oculo? adde. nu. 5. de eodem.*
5 *Poſſeſſio vnius rei ſi apprehenſa fuerit: an videantur æpprehenſæ aliæ eiuſdem materiæ?*

¶ CAP. VI.

1 Vm aliquibus. Inquãtũ Ab. latè ponit de pignore prætorio, & conuentionali. ad de Archid. in. c. Epiſcopi. §. ſed notãdum. iij. quæſtio. j. vbi dicit † quòd quando an te litem conte. capiuntur pignora propter contumaciã, eſt in arbitrio iudicis quo tempore vendantur: ſed quan do capiuntur poſt ſententiam. venduntur intra duos mẽ ſes. l. debitoribus. ff. de re iudica. Conuentionale autem quando vendi poſſit, remittit ad. l. ſi. §. j. C. de iure domi nij impe. & l. ſi conuenerit. ff. de pigno. ac. ponit etiam de hoc vltimo Ange. in. l. fin. C. de execu. rei iudi. & gloſſ. in. §. contra autem. inſti. quibus alie. licet vel non. & text. cum gloſſa in verbo tempore. in. l. cùm proponas. C. de bo. authen. iud. poſ. & de pignore iudiciali tangit etiam

2 gloſſ. in. l. ij. C. qui po. in pignora. hab. ¶ † Et dum ponit Abb. differentiam inter pignus prætorium, & conuen

a tionale. vide reliquas differentias per Pau. de caſtr. in. l. j.[a] ff. de pig. ac. vltra quem eſt etiam alia. quia habens pignus prætorium. i. miſſus in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandę, ſi turbatur, non poteſt agere interdicto vti poſſidetis. ꝙ l. ſi duo. §. creditores. ff. vti. poſſi. quia non poſſidet. Secùs in habente pignus conuentionale. l. ſciendum. §. creditor. ff. qui ſatiſda. cogan. Eſt & alia: quia habens prætorium pi gnus, tenetur de dolo & culpa lata: habens conuentiona le, tenetur de leui. tex. & glo. in. l. prætor ait. §. eſt præter ea. ff. de bo. authẽ. iudi. poſ. † Differentiam autem inter

b actionem pignoratitiam & hypothecariam[b], latè ponit Ange. de are. in. §. actionum. xlviij. colum. ver. quęro quo modò actio hypothecaria. iſti. de actio. & ſcias quod ob ligatus dare fideiuſſores, liberatur dando pignora. glo. in c. induciæ. el. ij. §. offeratur. in verbo fideiuſsione. iij. q. iij. & glo. ſi. in. l. j. ff. qui ſatiſdare cogan. & tex. in. l. promiſſor. §. fi. ff. de conſti. pec. Et dicitur pignus de rebus mobi libus. §. inter pignus. inſti. de ac. glo. in. c. nulli. de rebus ec cle. non ali. Inde dicit á pugno. l. plebs. § pignus. ff. de ver. ſig. & ideo dicit hîc eleganter Ab. ꝙ ſtatutum loquens de pignore, debet intelligi de illo quod tranſit in creditorẽ. non autem de hypotheca. & hoc quando ſtatutum pro uideret circa factum odioſum: quia tunc verba ſunt ſtri ctiſsimè intelligenda. vt ſcis. & licet Barto. non ponat hoc pro conſtanti in. l. ſi rem. §. propriè. ff. de pign. act. ta men Abb. hîc firmat. & latius Sali. ibi. ſed reperio allega tum Pau. de caſtr. ibi. in cõtrarium. qui in libro meo hoc non tangit. & etiam reperio allegatum in contrarium Io an. de monte ſperelo ibi: quia licet etymologia vocabuli ſit illa de qua in. d. §. pignus. & propriè pignus ſit ſuper mobilibus. §. Item ſeruiana. in verbo. pignus. & ibi gloſſ. inſti. de ac. tamen hoc repugnat diffinitioni & eſſentiæ pi gnoris. quæ eſt quòd contrahitur nuda conuentione. l. j. ff. de pignora. act. & iura promiſcuè vtuntur hoc vocabulo pignus. etiam in immobilibus. l. ſciendum. §. creditor. ff. qui ſatiſdare cogũ. & l. ſi dominum. C. de pigno. patet clarè in. d. §. Item ſeruiana. & ĩ. l. res hypothecæ. §. in ter pignus. ff. de pig. Et idem probat communis vſus lo quendi. Et ideo cum in ſtatutis fieri poſſit interpretatio à communi vſu loquendi. vt deduxi in prœmio gregoriano. Item cum ex identitate rationis poſſint extendi ad id quod largo modo venit ſub eodem vocabulo. gloſſ. in cle. j. de elec. in ver. eligatur. cum ſi. conſului vnà cũ quo dam excellenti doctore, quòd decretum conceſſum iu dæis vt poſſint mutuare ſuper pignoribus, operatur ꝙ poſſunt etiam mutuare ſuper rebus immobilibus. Et ad de quando dicitur. mutua mihi ſuper tali re: intelligitur quòd illa ſit pignorata ex illo mutuo. Barto. in. l. codicil lis. §. inſtituto. de le. ij. & in. l. fundus. ff. de an. leg. & idem ſi dicerem. mutua mihi. x. periculo libri mei. vt eſt caſus in. l. fi. C. quæ res pig. ob. poſ. Paria ergo ſunt dicere ſuper me, vel periculo meo. vt incidenter dixit Bar. in. l. Luciꝰ. ff. de fideiuſ. ſecundùm. Alexan. in. d. § inſtituto. in apoſt.

4 ¶ † Inquantum Abb. impugnat famoſum dictum Spe cu. & vult quod nuntius, vel executor poſſit tradere poſ ſeſſionem oculo. vt hîc per eum. adde quòd opi. Specu. ſe quitur Butrig. in. c. cum veniſſent. ad fin. ver. vnum omit to. de reſti. ſpo. Bald. & Paul. de caſtro. in. l. nõ eſt mirum. ff. de pign. act. Ange. in repeti. l. ſi quis. §. differentia. ff. de acqui. poſſeſ. Barto. & Ange. in. l. cùm vnus. §. fi. ff. de bo. authen. iudi. poſſ. Barto. in. l. j. in princ. in penul. colum. ver. ſed quid ſi executor. ff. de acqui. poſſeſ. & ibi Ludo. Alex. & Are. & And. ſic. in. c. ij. xxiiij. col. de conſue. & ibi etiam Abb. & Butriga. & Imo. hîc. Nico. mil. in repeto rio. in loco prope. allegando. & Alex. conſi. cxxxiiij. viſa facti narratione. j. colum. Vnde ab iſta parte non eſſet tu tum recedere. ¶ Non ob. motiua Abb. & primò. ad dictum Ioan. andræ. in. c. tranſmiſſam. de electio. reſpondẽt ꝓdicti. quod loquiť in Epiſcopo collatore, vel alio in feriore habente cuſtodiam eccleſię vacantis. iuxta gloſſ. in. c. cum vos. de officio. ordi. quia vtitur poteſtate pro- b pria: meritò eſt ſimilis tradenti rem propriam. Sed Specula. & ſequaces loquuntur in nuntio, qui non habet con ferendi poteſtatem. Aliter etiam reſpondet Alexan. in. d. l. j. de acqui. poſſeſ. vt ibi per eum. vbi etiam reſpondetur ad leges allegatas per Abb. quod ibi ponderatur non ſo lum aſpectus, ſed voluntas tradentis: qui cum poſſideat, poteſt poſſeſſionem quam habet in alium tranſferre per aſpectum. ſed nuntius poſſeſſionem illã nõ habet. & ita intellige verba gl. in cle. j. in ver. tacta. in princi. de hære. ¶ Tenẽdo igitur opi. Spe. No. in practica modũ accrędæ poſſeſſionis à nũtio vt nunti? actualiter eã tradat. Dicit tñ Rota de cau. poſ. j. deci. in anti. & de reſti. ſpo. viij. in an

mus, quę vt plurimum nõ ſunt vera: & etiã fortè talis exititius qui volebat intrare ci uitatem &c. poſi to quod hoc ſit verum, ſtetit in ſi nibus mere volũ tatis, non procedẽdo ad actũ exteriorem. & ſic nõ puniret &c. Ad ꝓdicta facit: qa ea dẽ pœna punien dus eſt conſcius qua committẽs, ſed ſi committens nõ apparet. & ſic nulla pœ in ferri in eũ pœna, ergo nec in eum qui dicitur cõſci?. bene. va.

a ¶ In. l. j. Et ibidẽ vide do. Alex. de imo. Ităq qualiter differat pignꝰ ꝓtorũ, & iudiciale. vide cũ plenè no. in. l. à diuo pio. §. in venditione. in añpenul. colũ. de re iudi.

¶ Et hypotheca riam. Vide etiam Spe. in ti. de pign. in verſi. quę autẽ differentiã. & ver ſic. qđ ſi iudex.

tiquioribus ,quòd ſufficit tangere anulum ianuæ eccleſiæ:etiam ſi penes aliũ eſſet cuſtodia eccleſiæ[a] ſecus ſi aliꝰ poſſideret. Et innuũt nõ ſufficere traditionẽ per aſpectũ. Idem Abb.j.vol.conſi.xcix.Illud in præſentiarum. & ibi pulchrè qualis debeat eſſe acceptatio vt dicatur fieri publicè,qñ ita dicatur fieri ꝑ regulas curiæ.& Adde Ludo. conſi.cccxxxvij.quo ad primum.ij. col, vbi latè probat ſufficere inueſtiturã factam ab habente conferre in præſentia rei. ¶ Limita opi.Spe.& ſequaciũ.duobus modis, vt per Are.in.d.l.j.ad fi.principij.de acqui.poſ.Et ſignillam limitationẽ.videlicet† vbi nuntius iuſto impedimẽto impeditus nõ põt inducere in poſſeſsionẽ:quia ſufficit verbalis traditio in cõpectu rei.& ita Bu.hîc in fi. & etiam Ab.dũ loquit de pignore prætorio,per.l.cùm vnꝰ. ¶.fi.per illũ tex.cum.l.ſe.quæ incipit quãuis. ff.de bo.auto.iu,poſ.vbi pignus prætorium in tali caſu acquiritur aſpectu.& illa lex quãuis.non habet cõcordãtẽ ſecũdùm Bar.ibi.& eã extollit Bald.in.l.iij.poſt prin.C,vt in poſ. lega.& in.l.ob maritorum.poſt prin.ver.ego dico. C. ne vxor ꝑ ma.dicens ꝙ vbi per vim tyrãni impeditur corporalis miſsio,ſufficit verbalis.& hoc caſu fallit.l.non eſt mirum.alleg.in gl.ſecundùm eum.Et hãc limitationẽ pulchriꝰ cęteris reaſſumit Ni.mi.in reptorio.i ver poſſeſſio. §.xciiij. incipiẽ,poſſeſsio tũc acquirit.allegãdo etiã Ang. in.d.l.cum vnus.& alia de quibus per eũ. differt autem diſpoſitio.d.l.quamnis.à diſpõne.c.contingit,de dolo. & cõtu.quia.l.quãuis.facit iſtum poſſeſſorẽ fictũ.tñ.c.contingit.facit ipſum verũ.vt ibi per Car.in.iij.op.& licet ꝑ d.l.quãuis.oporteret.tradere poſſeſsionẽ,ſaltem in cõſpectu rei per oculũ:tñ hodie ſecus.per.d.c.cõtingit, ſecundũ Bal.in.d.l.ob maritorũ.& licet ille qui nõ põt ingredi, habeatur promiſſo.intellige quo ad cõmodũ,nõ quo ad incõmodũ.per tex.no.cũ glo.in.l.ait prætor.§.fi.ff.ex qui, cau.ma. Faciunt no,per Bal.in.l.ſi Ruffinus,C.de te.mili, & But.in.d.c.fi.xx.col.de foro cõpe.cũ cõcor. Et cõſidera bene.quia de mẽte iſtorum eſt ꝙ illud quod dicitur de prętorio pignore.in.d.c.cõtingit.& in.d.l.quãuis,habeat locũ in omni apprehenſione poſſeſsionis. & volunt ꝙ habeatur pro accepta,quando in conſpectu rei traditur oculis,vel etiam extra conſpectum ab executore nõ audẽte,vel non valente ſe approximare ex iuſta cauſa,quod eſt valde quotidianum. Hoc modo ſaluabitur opi. Ab. hîc.licet non reſtringat ſe ad hoc.& cum eo concordat Ange. in.d.l.j.de acquir.poſ.& malè ſecũdum Moder.ibi.Et ad prædicta adde Pau.de ca.in.l.pleriq;.ff.de in ius voc.vbi dicit ꝙ exiſtens in domo ſi citatus ſit quando ex publico cõſpici põt,dicitur citatus in domo.& infert ꝙ ſi moniales exiſtẽtes intra gradus monaſterij, faciũt aliquẽ cõtractum de quo notarius exiſtens extra gradus ſit rogatus, poteſt notariꝰ ſcribere actũ in monaſterio,licet ſit extra. Et adde ꝙ aliquãdo iuramẽtũ de reſtituẽdo poteſt, largo modo dici cautio pignoratitia.gl. in verbo pignoribus. in.c.Epiſcopus in ſynodo.xxxv.q.vj.quæ tñ nõ eſt extendenda.per.l.ꝓtoriæ.la.iij.ff.de prætoꝝ.ſtipula. & .l. ſancimꝰ.cum ſi.C.de ver.ſig.¶ † Ad illud qñ apprehenſa poſſeſsione vnius rei videanꝫ apprehenſæ alię eiuſdem materiæ. Vide ſemper Pe.de anch.in regula ſine poſſeſsione. ix.char.de reg.iu.in.vj.& ibi quid ſi eſt apprehenſa poſſeſsio vnius iuris canonicalis:puta ſtalli tantum:an ſit apprehenſa aliorum iurium. Vide etiam doc.in.c.ij.de conſue. vbi ponuntur varij modi acquirendæ poſſeſsionis, maximè in beneficialibus. Et adde ꝙ is cui mandatur vt prouideat & in poſſeſsionem inducat:ſi ſolùm inducat in poſſeſsionem,ſatis dicitur prouidere. Rota de cõceſ. præbẽ. xv.in no. Et licet collectarius ibi teneat cõtrarium , dicẽs ꝙ verbalis prouiſio bene ſapit collationem,vel prouiſionem:actualis verò nõ,ſed ſolùm traditionem corporalis poſſeſsionis:tamen pro Rota facit deciſio ibi præcedẽs. vbi actus preſupponens acceptationem operatur acceptationem:ira actus præſupponens collationem operet eam. Facit.l.ad legatum.& .l.ad rem mobilem.ff. de procu.& ſecundũ Rotã cõtra. Collectarium conſuluit Lud. cõſi.cccxxxvij.quo ad primum,probans latè quod inueſtitura ſeu inductio in poſſeſsionem beneficij facta ab habente poteſtatem conferendi.habet vim collationis.& vltra Rotã allegat etiam Io.an. in addi.Spe. ſuper rubrica de inſti. ¶ Vltimò.dũ tãgit Ab.vtrum in executione requiratur libellus. Adde quę dixi poſt ipſum in.c.j.de libel li obla. ¶ Et ad illud.an per ſententiam perdatur dominium. vide quæ dixi in.e.cùm venerabilis.de excep. poſt Bar.& alios in.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.& iure.

a ¶ Eccleſiæ. Adde idem tenentem. d.Soci.in conſil. cxxxj.incip.In preſenti conſultatione.circa fi.iij. col, in.j.parte.char.cc ij.vbi etiam dicit ꝙ non obſtat qđ claues & cuſtodia eſſent penes aliũ,

quod citat rubatm. Ab. C. vbi nº 12. Goch. fm

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Allegans turpitudinem ſuam:an aliquo caſu audiri debeat?*
2 *Vitium ſententiæ ſi eſt remiſſibile per partes,tranſit in remiudicatam.exemplum ponit.*
3 *Sententia ſi eſt lata in fauorem matrimonij,tranſit in rem iudicatam.*
4 *Tranſitus.x.dierum,licet non faciat ſententiam latam in cauſa matrimonij eſſe retractabilem,impedit tamen deuolutionẽ appellationis:& ſic opus eſt adire ſuperiorem per modum querelæ.*
5 *Sententia lata in cauſa matrimonij licet non tranſeat in remiudicatam,non tamen poteſt tertiò appellari.*
6 *Sententia lata in cauſa matrimonij præſumitur iuſta poſt decendium:licet.poſſit reuocari edoctо de errore.*
7 *Docens de errore,licet ſemper audiatur in cauſa matrimoniali, matrimonium tamen contractum poſt decendium valet.& proles inde nata eſt legitima.*
8 *Sententia lata in cauſa matrimonij,tranſit in rẽ iudicatã reſpectu inſtãtiæ.ita vt ſit opus nouo proceſſu,& nouo iudicio.*
9 *Sententia ſeparationis tori,non tranſit in rem iudicatam.*
10 *Sententia in cauſa matrimonij,tranſit in rem iudicatam quo ad expenſas.nu.11.adde.nu.12.*
13 *Silentium victi nocet ſibi ſoli:ſed non purgat vitium ſententiæ reſpectu victoris.*
14 *Sententia lata in cauſa matrimoniali,licet nõ tranſeat in rẽ iudicatam reſpectu coniugum:tranſit tamen reſpectu tertij. numero.15.*
16 *Sententia non tranſit in rem iudicatam:in quacunque materia lata,in qua tranſitus induceret peccatum.*

¶ CAP. VII.

Lator. Inquãtùm Abb.poſt alios colligit hîc vnum caſum, in quo auditur allegans turpitudinem ſuã: videlicet vbi agitur de ſalute animæ. Adde Ab. in locis per eum allegatis.& iſte caſus cõprehẽdit ſub ſe multos ſecũdũ ipſumĩ.c.inter dilectos.de dona. ¶ † Not.gl.fi.in.c.conſtitutus.de tranſa.& in. c. ex tenore.in verbo.viuentem de teſti.& in.d.c.inter.in verbo.turpitudinẽ.& hîc.aliquid addidiĩ.in.iij.col.ver.& ad primã. ¶ Eſt etiã alius caſus in allegante turpitudinẽ ſuã in iudicio,in quo agit nomine alieno.gl.Bar.& expreſsiꝰ Bal.& Sali.in.l.iubemus.§ ſanè.lo.j.C,de ſacroſan. eccle. dicentes œconomum qui malè cõtraxit admitti ad vendicandum: quia non venit nomine ſuo.ſed eccleſię.ſecus dic in eo qui vellet impugnare actum geſtum à ſe turpiter nomine alieno:& nũc agat nomine proprio.Io. an.in Spe.de ſen.prola.§.quoniam.verſi.quid ſi procurator.vbi cõcludit ꝙ ſi procurator falſus,contra quẽ eſt lata ſententia,ſucceſsit dño,non poteſt dicere eam nullã ex iure dñi. quia ſicut nõ põt retractare factũ prædeceſſoris ex perſona ſua:ita nec ex perſona prædeceſſoris.& ſequitur Bu.in c.j.in fi.ſ̃.eodẽ. ¶ Eſt etiã alius caſus.videlicet vbi qs allegãt turpitudinẽ ſuã:nõ quidẽ fundãdo intẽtionẽ ſuã principaliter,ſed coadiuuãdo fundatã cõtra eum qui fuit particeps turpitudinis.l.de tutela.& hoc ibi nota . C . de in integ.reſti.

inte.reſti.mi.Intellige.quando ille particeps certat de lucro:& allegans turpitudinem certat de dãno euitando.aliàs ſecus.Bar.in.l.iuſiurandum quod ex cõuẽtione.§.ꝓcurator.pe.col.ff. de iureiu . vbi latè loquitur.inducens.l.viro atq; vxori.ff.ſol.mat.&.l. apud Celſum.§.Marcellus.ff.de doli excep.vbi allegãti turpitudinẽ cõtra participẽ ad finẽ lucri põt replicari de eodẽ crimine,& cõpẽſari . iuxta c.fi.de adul.dixi in.c.cum eccleſiaſticæ.de exce.Si aũt nõ per modũ replicationis,ſed principalis petitionis fundaret ſe actor ex dolo ſuo:tunc indiſtinctè repellitur:etiam ſi aduerſariꝰ fuiſſet particeps. d.l.de tutela.Et ꝑ iſtũ caſum dicit Bar.in.d.l.iuſiurandũ.ꝙ ſi mihi agenti vẽdicatione pro re mea opponis ꝙ fuit tibi à me vendita, poſſum replicare vẽditionẽ fuiſſe ſimulatã:cũ allegẽ turpitudinem meã coadiuuãdo intẽtionẽ meã,& cõtra te participẽ cõtrahentem de lucro,ego verò de dãno.Ad qđ vide etiã Io.an.in addi.Spe. in ti. de dona.ver.Item pone aliquis.additione quia nõ videtur.& Bal.in.l. cum ꝓfitearis.C.de reuo.do.& Bar.in.l.filios.C.de reuo . his quæ in frau.cre.Et inuenies nõ eſſe prohibitũ allegare ſimulationẽ propriæ venditionis, niſi de eius fraude cõſtet.qa tũc allegaſ ſolũ replicando.Et dicit Bal.in.l.poſt mortẽ.ad fi.ff. de adop.ꝙ licet allegãs turpitudinẽ ſuã agẽdo nõ poſsit venire cõtra ꝓpriũ factũ.d.l.cũ ꝓfitearis.tamẽ excipiẽdo põt p.l.fi.ff.de act.& obl.niſi alleget turpitudinẽ ſuã cõtra ſnĩam iudicis.quia tũc nullo mõ audiť,nec ãgẽdo, nec excipiẽdo.per.l.ſi ſeruus pluriũ.§.j.ff.de leg.j . Quædã alia ponit etiam Bal.in.d.l.poſt mortẽ.pro quo vide Imo.in.l.qui ſuperſtitis.iij.col.ver.j.caſu.ff.de acqui.hære.vbi in propoſito clarè firmat dictã differẽtiã inter ãgẽtẽ & excipiẽtẽ. ¶ Eſt etiã alius caſus.qñ turpitudo fuit prius detecta.Bar.plenè in.d.l.iuſiurãdũ.§.procurator. de quo facit feſtũ Lud.in.l.ſi ſtichus.iij.col.ff.de ver.obl.& Abb.in c.cũ ſuper.de cõceſ.præbẽ. Vnde licitũ eſt excõicato allegare excõicationẽ propriã:quia detecta eſt per ſnĩam excõicationis.Bal.in.c. intelleximꝰ.ij.col.de iudi.Et iſtum caſum admittit etiam Imo. in c.ad noſtrã.ad fi.de emp.& vẽ.& alij quos reduxi in.c.ſciſcitatus.[a] vij.col.ver.nõ ſe excuſat.de reſcri. ¶ Eſt etiã alius caſus.vbi turpitudo eſt talis ꝙ ex toto põt elidere ius actoris.Io.an.in.d.c.inter dilectos.qđ eſt ſingulare verbũ ſecundùm Ab.ibi adducẽtẽ ꝑ hoc:quia vbi exceptio elidit ius agẽdi,nõ debet iudex audire actorẽ, ex quo notoriè ſouet iniuſtitiã.Inn.in.c.j.de offi.vica.dixi in.c. cum ordinem.iiij.col.de reſcri.Nec dicatur quomõ poſsit iudex audire turpitudinẽ rei.quia reſpõdet Abb.ibi.& hîc.ꝙ iſtud eſt ſpeciale in facto notorio.Bene faciunt verba Bal.in.c.cũ.M.ferrariẽ.x. col.ver . capio gl.paruã.de cõſti.vbi vult poſſe allegari turpitudinẽ propriam, quando includit in ſe patentẽ nullitatẽ,vel impoſsibilitatem actus. ¶ Eſt etiã aliꝰ caſus in.l.quiſquis.C.ad.l.iul.maie.& aliꝰ.in.c.ſi quis papa.& ibi gl.lxix.di.& alius caſus.in.c.mulieri.de iureiu.& alius in authen.nouo iure.C.de pœna iudi.qui malè iud.& quilibet habet in ſe rõnẽ ſuæ ſpecialitatis.Demũ de materia diſtingue.vt latè per Bal.in repe.l.ij.xv.char.ver.ad ſolutionẽ iſtius . q . ff.de iureiu.vbi ponit an quis alleget turpitudinẽ ad prẽmiũ cõſequẽdũ.& an ad ſe excuſandũ,& an in modũ actionis.& an in modũ exceptionis. proſequere cũ eo.Et adde lõgã diſtinctionẽ Signorelli de homodeis.cõ cõſi.xiij.quidã Bartholomeus.vbi ponit an & qñ poſsit quis allegare turpitudinẽ ſui prędeceſſoris.& ibi inuenies filium poſſe impugnare teſtamẽtũ patris,allegãdo iꝑm fuiſſe manifeſtum vſurarium. iuxta.c.quãquã.de vſu.in.vj.& vide Rotã de teſta.v.in antiquis . q̃ latè vult ꝙ qui fecerũt aliquẽ haberi ꝑ ꝑdigo,& ei interdici bonorũ adminiſtrationẽ,& eũ ꝑ tali reputari,nõ audiuntur eo mortuo, cõtrariũ dicẽtes,& volentes teſtamẽtũ ſuũ eſſe validũ.& dicit Rota de reſcri.xj.in antiquis.ꝙ ad excuſandã ſecundã imperationẽ tacentem de prima,põt quis allegare in iudicio ſurreptionẽ primi ꝑ prij reſcripti cauſatam ex inaduertentia.ſecus in obreptione,q̃ eſt ex doloſa falſitate.& ideo nõ valet tunc ſecũda impetratio nõ obreptitia,ſi nõ facit mẽtionẽ de prima.& ad primã fallẽtiã de qua.ſ̃.vide gl.magnã in fi.in.c.ex pœnitẽtibus.l.di.quæ dicit ꝙ promouẽdꝰ ad ordines,& ille qui producitur in teſtem,põt dicere ſum inhabilis.& no.limitationẽ Alani & aliorum hîc.vt etiam fauore animæ non audiatur accuſando,ſed denũtiãdo.& iſta adde ad ea quæ aliàs dixi in.c.tertio loco.de præſum.& ad Firma.in repertorio in verbo allegationes.in ver.allegãs turpitudinẽ.vbi quædã allegat vltra ꝑdicta.& in dictis locis ſæpe etiã tangiť,qñ quis poſſit venire cõtra factũ propriũ.maximè ꝑ Bal.in.d.l.poſt mortem.& Imo.in.d.l.qui ſuperſtitis. & omnes in c.diuerſis.de clericis coniuga.& dicetur aliâs. ¶ Ad gloſſ.ſecunda hîc.adde quod inuitus , & renitens differunt . Innitus interdum dicitur, qui non contradicit expreſsè.Renitens,qui voce contradicit.gloſſ.in.c.j.lxxiiij.diſt.quam ſequitur Abb . in.c. veniens.lo.j . deſpon . Facit gloſſ.in.l.Item quia.ff.de pact.& quod in ſimili Butriga.Imo.& Abb.in.cap.j . [b] de officio. deleg.dicentes quòd minæ conſiſtunt in verbis:terrores in factis. ¶ † Materiam huius decretalis ſubtilem & vtilem reduxi per duodecim declarationes ex dictis doctorum hîc & alibi.quæ omnes reſtringunt regulam huius literæ excepta vltima.quę ipſam extendit . Prima declaratio Si vitium ſententiæ eſt per partes remiſsibile,tranſit in rem iudi.puta ſi ſententia dixit eſſe matrimonium,vbi ſunt ſolum ſponſalia.nam ſicut partes de nouo poſſent contrahere matrimonium, ita acquieſcendo ſententiæ videntur de nouo contrahere . Butriga. Imo.& Abb.hîc Adde Ab.poſt Butri.& alios in.c.iurauit.iiij.colum.de proba.& ſentit Ab. in.c.cum inhibitio.ad fi.de clandeſti . deſponſa.Et adduco optimè quod notat Abb . in.c.fi. iij.not.de frigi.& malefi.vbi colligit ſingulariter ex dicto Ioan.andrę.quòd ſententia lata ꝑ matrimonio contra allegantem impotentiam coeundi,tranſit in rem iudicatam:adeo quòd ſi nullam ſpeciem impotentiæ expreſsit,ſed generaliter libellauit,nõ poteſt poſtmodùm allegare frigiditatem. & ita ſententia in tali caſu tranſit in rem iudicatam : quod ipſe multum extollit ad limitationem huius text.Et eſt ratio:quia hoc caſu ceſſat periculum animæ . nã ſi non poteſt ſtare vt vxor,ſtabit vt ſoror.& ſic nullum peccatum imminet,ſed meritum . c.ſi tu abſtines.xxvij.q.j.Conſidera bene:quia ſi potens ad copulam eſſet perſona verоſimiliter ſuſpecta de incontinẽtia,iſtud haberet dubium. ideo tunc fortè dici poſſet ꝙ iudex ex officio inquiret, & prouidebit . vt in ſimili dicit hîc Abb.ad fin.pro qno opportunè adduco quod ipſe,notat poſt alios in.c.conſultationi . de frigi.& male.dicens quòd ſi vir duxit ſcienter vxorem non cognoſcibilem:licet non debeant ſeparari , tamen ſi Epiſcopus videt eum ſuſpectum de incontinentia,debet prouidere vt cõtrahat cum alia , & primam renebitur alere. Non enim eſt matrimonium verum cum ea. [b] Imò ſi propria authoritate contraheret . cum alia , teneret matrimonium ſecundùm doct. ibi.Et per iſta intelligis glo.in.c.loci.§.j. in ver. recuperanda.j.xxxv.quæſtio.ix. dũ dicit quòd in cauſa ſpirituali ſententia non præiudicat veritati.quia intelligitur de veritate quam conſenſus partium alterare non poteſt. ¶ † Secunda declaratio.Si ſententia eſt lata in fauorem matrimonij,tranſit in rem iudicatam. Ange.conſil . mihi . cccvj . In quæſtio propoſita. multum eleganter.ad fin.& Ludo. conſil . cccxvij.j.colum.& Hoſti.c.ex literis.de reſtitu.in integum.Gloſſ.& doct . hîc.pro quibus facit: quia cum iſta decre.emanauerit in fauorem matrimonij,non debet operari contrarium. l . qđ fauore. C.de legi.cum ſi.quæ nouiter reduxi.in c.dilectus.lo. ij . ver . octaua concluſio . de reſcrip. ¶ Ad idẽ qđ notat Io.an.in.c.ſeries.de te-

a ¶ Scifcitatus. Et ibi vide quæ dixi in apoſt. & adde Feli.etiam in.d.c. iij.loco.vbi pleniꝰ Item adde do.Iaſ. may.in.d.Iuſiurandũ.& vide de iudice q tulit ſententiam cõtra aliquẽ,& poſtea ẽ effectus eius hęres, an poſsit appellare,& dicere ſentẽtiã ſuam iniquã? glo.habes,quę de iure ciuili reputať ſingularis in.l.j.ff. de excep.rei vẽdite,& tra . adde tñ ꝙ licet ille q cõmiſit dolũ ,ꝑrium ad infringendam tranſactionẽ, poteſt tñ dicere geſtum . l.reſiſtẽte, non obſtante dolo ſuo.glo.eſt no. in l.à diuo pio. ff. de ri. nup . quam ad hoc reputat ſin.Bald. in l.j.C. plus va.quod agi. & in.l.non dubiũ. C. de.ll. & in.l.ſi ſucceſsione.C.de reuoc.his quæ in frau.cre.

b ¶ In.c.j. Et ibi dẽ ad hoc vide Feli. circa princi.

ſti. dicens ꝙ licet fauore matrimonij poſsint produci teſtes directò contrarij teſtibus publicatis: vt ibi ſecundùm vnum intellectum: tamen iſtud fallit. vbi atteſtationes primæ ſunt in fauorem matrimonij. quia cótra ipſum nó fiet noua ꝓductio. Hãc declarationem intelligo. niſi ille qui venit contra matrimonium neget ipſum poſſe eſſe matrimoniũ, allegãdo impedimentũ perpetuum: quia tunc propter imminens peccatum non differt ab illo qui aliàs ſtaret pro matrimonio. Cal. in. d. c. ſeries. & ibi But. & Abb. dicens hoc eſſe verisimũ. qa ita fauor eſt diſſoluere matrimoniũ cótractũ cótra legẽ dei, ſicut conſolidare legitimè contractum. allegat etiam Abb. glo. in. c. j. de conſang. & affi. & idem ipſe tenet latè in. c. iurauit. vlt. col. de proba. & Bu. in. d. c. ex literis. ante finem. per quẽ apparet dictum Io. an. in. d. c. ſeries. non multum importare. ¶ Conſidera ꝓ intellectu. ij. caſus. Primꝰ eſt, qñ agitur de gradu ꝓhibito ſola lege poſitiua canonica & hoc caſu non reperitur permiſſum producere teſtes poſt publicationem. & ſic lex canonica videtur in hoc diſpenſare. qa melius eſt &c. c. licet ex quadam. in fi. de teſti. Sed vbi allegatur impedimentũ legis diuinę, tunc Cal. bene loquitur. ita dicit Imo. in d. c. ſeries. iij. col. quod habeo pro ſtupendo: quia ſemper ſubeſt rõ peccati. nec cõſenſus partis etiã expreſſus operari põt in gradu ꝓhibito lege humana. Et ſequereſ ꝙ in tali caſu ſentẽtia trãſiret in rem iudi. quod Hoſti. habet pro abſurdo. in. c. cum dilectus. de elec. vt ibi ꝑ Ab. pen. col. & tex. in. d. c. licet. loquitur vbi ſumus in dubio. quia potius ꝓnũtiatur pro coniunctis lege diuina. per rationẽ: de qua ibi. ¶ Secundus caſus eſt. vbi teſtes publicati, vel ſententia, dicunt matrimonium eſſe de præſenti, & pars reclamat. dicendo. nõ cõſenſi de præſenti, nec conſentiã. quia ex quò tranſiuit decẽdũ, attenditur nouus conſenſus tacitus: vt per Abb. & Imo. in. d. c. iurauit. Sed caue. quia volens audiri poſt publicationẽ, dicet. hîc nõ eſt decurſum dicẽdium. Ideo elici nõ põt nouus tacitus conſenſus. vñ quãuis vitium atteſtationis ſit ꝑ partes purgabile: tñ non videt hîc coniectura purgationis. & ita deſtruereť dictũ Cal. & ſequaciũ dũ dicũt ꝙ vbi vitium eſt remiſsibile, obſtabat publicatio. & ita ſaluat Io. an. tamen non affirmo. ſed conſidero ꝙ pars habuit capitula ſuꝑ quibus erat fiẽda examinatio. & debuit omnes teſtes quos habebat producere añ publicationem. Poſtea verò ſubeſt timor ſubornationis. in quo ſe fundat. c. fraternitatis. de teſti. cuius regula nõ rũpitur in propoſito. niſi fauore matrimonij, & peccati euitãdi. quorũ nullum ſubeſt hîc. ſi nõ allegať aliud quã defectꝰ conſenſus. & ſic vbi obſtat tranſitus in rẽ iudicatã, obſtabit publicatio, iuxta doctrinã doc. in. d. c. fraternitatis. vbi de ꝑdictis in ſpẽ pulchrè loquiť Bu. pe. chart. ver. pẽdet hoc à qõne. vbi conſiderat. v. caſus. quos vide. ſed quod dixi nõ aperit. Ió guſta: quia quotidianũ. Et ſi diceres pars q̃ dicit impedimẽtũ ſubeſſe: & ió nõ eſſe ꝓcedẽdum ad matrimoniũ, ſi probat per teſtes ꝙ ſubeſt, non auditur alius ſpõſus, volens probare ꝙ nõ ſubeſt obſtãte ſibi publicatione teſtiũ: quia ꝑ nõ cõtrahere nõ incurrit peccatũ. vt dicũt oẽs poſt Cal. in. d. c. iurauit. Certè hoc videtur erroneũ: qm̃ ille qui recuſat matrimonium contrahere, ſi ꝓbationes ſunt falſæ remanet in peccato violationis fidei datæ de matrimonio contrahendo. ergo publicatio atteſtationum nõ debet ei prodeſſe. vt dicebat Hoſti. in. d. c. iurauit. R̃ndeo. ꝙ tãtùm conſiderať in hac materia cõſenſus partium præſtitus publicationi teſtium quantùm conſenſus præſtitus ſententiæ non appellando. Et ſicut nõ appellãdo videtur nouo cõſenſu cõſentire: ita conſentiendo publicationi. Vnde videnť in dicto caſu mutuo conſenſu diſcedere à ſpõſalibꝰ vt pñt. ꝑ. c. ij. de ſpõ. Et ille cõſenſus habet vim remiſsiõis vitij remiſsibilis. & timor ſubornationis teſtiũ repellit iſtũ volentẽ probare impedimentum non ſubeſſe. vt eſt caſus in terminis in. d. c. iurauit. Ex qua rñſione cogita. quid ſi iſto inuito vel ignorante eſſet facta teſtiũ publicatio. forte tũc audieť ceſſante dicto ꝑſumptõ
4 cõſenſu. Et ad hęc põdera dictũ But. in. d. c. fraternitatis. ¶ † Tertia declaratio. licet trãſitus. x. dierum non faciat hanc ſniam irretractabilẽ: vt hîc. tñ impedit deuolutionẽ appellationis. & opus eſt adire ſuperiorẽ per viã q̃relæ. Vnde Archiepiſcopus adiri nõ poterit. cũ nequeat adiri per viã q̃relę. Bu. Ab. & Imo. hîc. & Bu. in. c. tenor. ij. col. & ibi etiã Abb. penul. colj̃. e. propter gl. in ſimili in. c. ad repri mẽdã. in ver. ſuſpẽſa. de offi. or. vbi prædicti hoc etiã replicãt. maximè Imo. in. iij. col. & dicunt ꝙ licet ſniæ cẽſuræ nõ tranſeant in rem iudi. quo ad effectũ retractiuũ ꝑ abſolutionẽ. tñ trãſeũt quo ad effectũ deuolutiuũ. no. etiã But. in. c. ab excommunicato. de reſcriptis, j̃. allegando. & Imo. in. c. ex parte. iij. colum. de reſti. ſpo. & ibi Abb. v. col. ver. concludo breuiter. Facit. c. concertationi. de appel. in. vj. vbi tranſitus in rem iudi. tollit viam appellationis, nõ querelæ: qñ
5 de querela aliàs dici poteſt. ¶ † Quarta declaratio. licet non tranſeat hęc ſententia in rem iudi. tamen non poteſt tertiò appellari. gl. in. c. fraternitatis. in ver. fornicatio. in fi. de frig. Bu. Ab. & Imo. hîc. & But. in. c. tenor. pe. colj̃. eo. & Ab. in. d. c. ad reprimendam. iij. col. Contrarium tenet. But. vt refert Imò. in cle. j. circa prin. de re iud. Et But. in. d. c. fraternitatis. quia nullũ vinculum quamuis multiplicatum. poteſt firmare actum à quo ſurgit peccatum per partem nõ remiſsibile. ¶ Sed ſalua dictum gl. duplici via. ſecundùm Abb. in. d. c. fraternitati. Prima eſt. quòd bina confirmatio ſententię cauſat difficiliorem aditum ad reuidẽdam eam tertiò. iuxta theoricam Innõ. de qua in ſequenti declaratione". ¶ Secunda via: quia poſito ꝙ ceſſet tertia appellatio, non ceſſat via querelę, per quam prouidebitur
6 peccato. iuxta declarationẽ pręcedentem. Præterea nõ eſt excluſa via nullitatis, vel reſtitutionis in inte. vt dicetur in, vij. declaratione. & iſta dicta ſequitur latè Alex. de neuo. in. d. c. fraternitatis. vlt. char. vbi vide. ¶ † Quinta declaratio. poſt decendium præſumitur pro iuſtitia huius ſententię. licet docto de errore ſit reuocanda. tex. hîc. in ver. *conſtituerit*. & Do. poſt Archi. ij. q. vj. in ſum. ij. colũ. dicẽs ꝙ iſta ſnia nõ trãſit in rem iudi. quãtùm ad veritatem, ſed bene quãtũ ad iuſtitiã iudicis. Imò dicit ſoleniter Inn. in. c. tenor j̃. e. quòd non paſsim debet quis audiri poſt decendium, ſed iudex etiam ſine partis præſentia debeť præmittere ſummariã cognitionẽ. vtrum aliquid legetur aliqua iuſta, viriſimilis, & probabilis cã. aliàs dareť proceſſus in infinitũ, audiendo ſemp partem quandocũq; dicere vellet de errore. Et ſequitur hîc But. Ab. & Imo. qui ex hoc no. nõ poſſe dari doctrinã quoties debeat pars admitti. & de iſto documento Inno. facit feſtum Pau. de ca. conſi. ſtatim allegando. & Ab. in. d. c. cũ inhibitio. in fi. de clande. deſpon. & in. d. c. fraternitatis. pe. colum. de frig. & in. d. c. iurauit. vlt. colum. & in. c. ſignificauit. ij. colum. de teſti. & in. c. ex parte. v. col. de reſti. ſpo. & in. c. nouit. xij. col. de iudi. habens hoc pro maximo temperamento huius tex. & ſimilium. & adde Bal. in. c. j. iij. col. vt li. non conte. vbi dicit quòd non ſolũ poſt rem iu. nõ auditur petens reſtitutionẽ vxoris. Imò nõ auditur indifferenter. volendo ꝓbare errorem ſententię. ſed oportet quòd ſum mariè appareat quòd ex iuſta cauſa moueatur. alle. Inno. in. d. c. tenor. facit elegans cõfilium Sal. incipiẽs. In. q. veritatis in caſtro argentæ. quod allegaui in. c. cũ ſit romana. v. col. ibi. Limita. ij j̃. titul. proxi. vide etiam Butr. Imo. & Ab. in. d. c. tenor. vbi ſequuntur dicta Inn. ibi. ¶ † Sexta declaratio. quãuis docẽs de errore ſemper audiatur in hac materia. tñ matrimoniũ contractum poſt decendium valet & tenet. & proles inde ſubſecuta eſt legitima. Pau. de caſtro. conſi. cclxiiij. videtur dicẽdũ nõ valere ſecũdũ matrimoniũ. dicens quòd poſt legitimũ tps fingiť in rẽ iudi. tranſiuiſſe hãc ſniam. Aliàs nunquã mæreretur executionẽ. & ſic tale iudicium eſſet ludibrio. quod nõ eſt dicẽdũ. Et poſito quòd demũ cõſtaret de errore, & reintegrareť primum matrimoniũ. tñ ꝑles ſuſcepta ex ſecundo eſt legitima, propter bonã fidẽ coniugũ. c. ex tenore. cum gloſſ. qui filij ſint legis. & idẽ videť velle Pau. de ca. ſi fuit contractũ matrimoniũ pendente appellatione. De quo dubito: tũ quia videť cõtractum cũ mala fide, tũ ꝑ id quod pulchrè colligit Ab. in. d. c. tenor. iiij. col. ver. ex hoc poteſj̃. eo. vbi vult poſt Hoſtien. quòd licet in iſtis cauſis ſtandum ſit ſententię donec probeť cõtrariũ. vt hîc. in ver. *conſtiterit*. nõ tñ ſtatur intiñ vt liceat interim cõtrahere renouato litigio ſuper validitate prioris ſententiæ. & ſic litigiũ nouiter exortum faciť primam ſniam vacillare ſecũdũ eũ. ¶ Ex quo ſequiť quòd ſi prima ſentẽtia cõfirmeť, & cõtingat ſecũdũ matrimoniũ diſſolui, ꝑles nõ erit legitima: cũ cõſtet & matrimoniũ fuiſſe cõtractũ temerè, & nõ ꝓbabili errore. qđ no. cõtra Pau. de ca. ¶ † Septima declaratio. Reſpectu inſtantiæ iſta ſententia trãſit in rẽ iudicatã. ideo opus eſt nouo proceſſu, & nouo iudicio. But. Imo. & Abb. hîc. & Butriga. & Imo. in. c. conſanguineij̃. e. per. c. ex literis. de reſti. in integ. Adde Butri. & Imo. in. d. c. ex literis. vl. char. dicentes quòd ſi illa mulier voluiſſet inchoare nouam inſtantiam circa merita cauſæ, poterat per viam querelæ, vel nullitate. ſecũdùm Ho. in. c. ex parte. de reſti. ſpo. ſed ibi voluit reintegrari. ad inſtantiam. ideo opus fuit reſtitutione.

tutione. quæ tamen dari nõ debet: niſi aliquis color interueneriť. & quia non eſt magni prędiudicij, nõ fuit ibi neceſſaria plena probatio impedimenti: ſed ſufficit etiam minus plena ſecũdũ Imol. cũ quo concordat ibi Domi. in fi. & illum tex. notat etiã ibi Ab. pe. col. quẽ oĩno vide. & eadem repetit in. d. c. ex parte. j. col. & ibi aliquid Imo. in. iij. col. & eleganter But. in. c. ab excõmunicato. xij. colũ. ver. venio ad ſecundũ. de reſcri. tractans qua via reuocentur tales ſententiæ. & relatis varijs opinionibus cõcludit vtrã ꝙ practicam eſſe bonam. videlicet vel per viam nullitatis ex iudicio nouo, vel reſtitutionis in integrũ iuſtificata eiꝰ impetratione. Primam tamen reputat tutiorem: niſi ſecũda in aliquo plus iuuaret. puta in euitanda expenſa renouationis actorum. Sic intelligit Archi. ij. q. vj. in ſumma. & glo. xxxv. q. ix. in ſumma. & eum approbat & abbreuiat ibi Imo. vl. col. Pro quo vide etiam Bu. in. c. ad audientiam. lo. ij. in fi. de reſcri. vbi dicit viam nullitatis eſſe meliorẽ. & ſequitur ibi Domi. in fi. dicens ꝙ iſta ſunt dicta Ho. in. c. per tuas. de arbi. Idem etiam Imo. in. d. c. ad audientiam. in fi. ¶ Cæterùm quantùm ad viam reſtitutionis. nota diligẽter duo. Primò. ꝙ licet aliàs reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam quæ tranſiuit in rem iudicatam, non petatur niſi à principe. Ioan. an. in. d. c. ex literis. Tamen ſecus in iſtis quæ non tranſeunt in rem iudicatam. ita Dom. in c. venerabilibus. ſ. porrò. j. colum. de ſent. excõ. in. vj. ꝓ notata in. d. c. ad audientiam. ¶ No. ij. quòd vbi intẽtatur via reſtitutionis in integ non obſtat in hac materia tempus quadriẽnij. de quo in. c. j. de reſt. in inteſt. in. vj. Quia quotidie obſeruantia ſententię erroneæ infert nouum prędiudicium animę. Bu. in. d. c. ex parte. vj. colum. ver. ad vtrãq; opi. Sicut dicitur ꝙ exceptio dilatoria habens continuã cauſam grauaminis ſemper opponi poteſt. Bu. & Imo. in c. exceptionem. de excep. cum concor. quas plenè poſui in c. accedens. lo. ij. ad finem. vt lit. non conte.

9 ¶ † *VIII. DECLARATIO*. Sententia ſeparatio
a nis tori non tranſit in rem iudicatam. [a] Io. an. in. c. ex literis. de diuor. Contrarium tenet hîc Ab. latè reſpectu ſuccumbentis. licet non reſpectu victoris, qui alium reconciliare poteſt: non quia trãſit in rem iudicatã, ſed quia ei parcere poteſt. vt hîc per eum. Adde Car. in. d. c. ex literis. iiij. op. vbi ſimpliciter tenet opi. Io. an. ad notabilem extenſionem huius literæ. Idem Hoſt. in ſumma. de diuor. ſ. quot modis. vj. col. verſ. quintus ſi reconciliauit. Sed pro opin. Ab. vide But. in. c. de illa. ad fi. de diuor. vbi dicit poſt Ho. ꝙ ſi mulier non ſeparata appellauit reſpectu viri, ſententia tranſit in rem iudicatam, & amplius non audietur mulier & reſpectu ipſius mulieris. i. ad eius cõmodum nũquã tranſit quando eſt lata contra ipſam. Vnde ſi maritus vellet venire contra ſententiam, reconciliando eam ſibi, ipſa non poterit opponere de tranſitu in rem iudicatam. tũ quia ex reuerſione ad maritum nullum eſt peccatum: tum per. l. euidenter. ff. de exce. rei iudi. vbi dicitur iniquiſſimũ eſſe proficere exceptionem rei iudicatę ei contra quem iudicatum eſt. Et non eſt dicendum, vt ſentit hîc Ab. ꝙ iſta ſententia tranſeat in rem iudicatam reſpectu ſuccumbentis. Clarius tamen diceretur quòd non trãſit in fauorẽ ſuccumbentis, qui non poteſt illum tranſitum allegare, prout poteſt victor. ſed bene tranſit in odium ſuccumbentis. quia ſi non vult redire ad virum ſibi parcentem, non poterit allegare pro ſe tranſitum in rem iudi. & cogetur redire: vnde tenet ꝙ eius fauore non tranſiuit, ſed bene eius odio. inquantum excluderetur ſi vellet allegare iniuſtitiã ſententiæ poſt decendium. ¶ Hoc autem ꝙ ſolum fauore victoris tranſeat in rem iud. limita dupliciter. Primò. niſi immineat periculum fornicationis: quia cognito de errore ſeparationis, reintegrabuntur ex officio iudicis. Ab. hîc ſentiens in hoc ꝙ non ſubſiſtente periculo incontinentię nõ inquireretur de errore. imò etiã ſtãte periculo ſi error non ſubeſt nõ re integrabuntur. Si enim ſententia non eſt erronea, periculum peccati non imminet ex acquieſcentia partium, ſed ex euentu quodam ſecundario non conſiderabili, orto ex ſententia iuſtè prolata. ¶ Limita ſecundò. niſi poſt hanc ſententiam ſeparationis maritus committat adulterium: quia vxori volenti hoc caſu redire ad virum non ob. excep. rei iudi. quæ competebat viro. Hoſ. melius quàm alius. in. ſ. quot modis. vj. col. ver. quid ſi ſentẽtia. & not. Ab. in. c. ex literis. per illum tex. fing. de diuor. Et licet glo. & Inn. in. d. c. de illa. & glo. in. c. Apoſtolus. xxxij. q. vij. & Ab. in. c. fi. de adul. dicant quòd mulier non tãtat regreſſum iure actionis obſtante dicta ſententia, ſed officio iudi a cis: tamen communiter tenet quòd etiam per actionem. vt per Alex. de neuo. in. d. c. de illa. & Ana. poſt But. in. d. c. fi. iiij. col. de adul. quia ex ſecundo adulterio facta eſt cõpenſatio extinguens commodum ſententiæ. & quia multa ſunt pro muliere quę debent præualere rei iu. videlicet vinculum matrimonij, adulterium viri, periculum fornicationis, æquitas compenſationis. & facilis regreſſus ad priſtinum ſtatum. cui iura fauent. c. ab exordio. xxv. diſt. cum ſi. ¶ Sed caue: quia voluiſſem inuenire tactum. quid ſi iam iſta eſſet profeſſa: an iſta ceſſarent? & videretur ꝙ non. Primo. quia etiã viro nõ cõpetit recõciliatio adulteræ profeſſæ vt no. in authen. ſed hodie. C. de adul. & in dictis locis. Secundò propter votum caſtitatis. & licet in matrimonio dicatur caſtitas. c. nicena. cum ſi. xxx. di. non tamen eſt talis qualem exigit profeſsio. Tamen cogitabis. attento ꝙ vinculum matrimonij durat donec viuunt. *Si* autem non eſt profeſſa, procederet reconciliatio. quia ſola detruſio in monaſterio non facit monacham. gloſ. magna ad fi. in. c. gaudemus. de conuer. coniug. in. ſ. adulteram. in authen. vt nulli iudicum. in. c. fi quis ſacerdos. xxx. q. j. & in d. authẽ. ſed hodie. & hæc not. quia nõ reperi ſic declarata.

10 ¶ † *IX. DECLARATIO*. quantum ad expenſas iſta ſententia tranſit in rem iudi. quia etiam ſi docetur de errore ſententiæ à qua non fuit appellatum, non reſtituũtur expenſe, in quibus ſuccumbens fuit condemnatus. Io. and. in. c. cùm venerabilibus. ſ. porrò. ſuper verbo. querimoniam. de ſen. excom. in. vj. & ibi Domi. in. j. col. & Butri. Ab. & Imo. in. c. conſanguineij̃. eo. Et Ab. in. c. ad reprimendam. iij. col. de offi. ordi. Et licet iſti loquantur in ſententia excommunicationis. Tamen idem in iſta: cum parificentur reſpectu tranſitus in rem iud. vt dicetur in. d. c. cõ ſanguinei.

11 ¶ † *X. ET AVREA DECLARATIO*. In cauſa matrimonij ſpiritualis ſentẽtia tranſit in rẽ. iud. Tex. in. c. cũ dilecti. in. fi. de elec. gl. j. in fi. in. c. j. de concef. prębẽ. pulchrè Hoſti. in ſum. huius ti. ſ. quot ſunt eius ſpecies. v. col.
• ver. ſed nunquid eſt hoc ſimpliciter verum. Do. in. c. ordinarij. ſ. j. in fi. de offic. ordi. in. vj. Ab. in capit. cum Bertoldus. iij. col. ver. ex hac lectura habes j̃. eo. & in. c. conquerẽte. ij. col. de reſti. ſpo. 12 † ¶ Si diceretur cõtrà. ibi etiam imminet peccatum & periculum animarum, ergo procedere debet iſte tex. propter vltimam declarationem. de qua j̃. Reſponde vt per Abb. in. d. c. cum dilecti. pe. col. quòd reſpectu victi iſte tranſitus in rem iudi. nõ eſt peccati inductiuus. Sicut enim potuiſſet expreſsè deſiſtere à lite, vel renuntiare beneficio, ita etiam tacitè non appellando. ſed reſpectu victoris non prodeſt adeo iſte tranſitus quin ſuperior non poſſit inquirere de eiꝰ titulo, vtrũ iuſtificetur à ſnia, vel nõ. ſecundũ ipm. Bene facit in ſimili vulgatum dictũ Compoſt. in. c. mandatum. dereſcri. com memoratũ ſoleniter à multis. quos adaptaui in. c. j. iiij. co. de exce. dum dixit quod ſi reus confiteťur defectum iuris ſui in beneficio, non poteſt in illo iudicio priuari actore non probante. Imo abſoluetur ab illa inſtantia. ſed virtute illius confeſſionis poterit ſuperior per nouum iudiciũ eum priuare. Habes ergo reſtrictã hanc declarationem, videlicet reſpectu victoris: q licet ſit tutus erga victũ via ordinaria poſtquã non appellauit: nõ tñ eſt tutus reſpectu

ſuperioris. Ad quod vide optimè Inn. in c. ad aures. de reſcri. vbi dicit ꝙ nedũ ſuperiori competit dicta via inquirendi, ſed etiam victus, & quilibet extraneus poteſt venire cõtra victorem via denuntiationis euangelicæ, denuntiãdo eius peccatum propter intruſionem cauſarum ex iniuſta ſententia. Et hoc dictum Inn. reaſſumit eleganter Abb. in c. cum olim. v. col. ver. quartam lectu. ſentit Inn. de do. & contu. Imo. in c. cum nobis. ad fi. de elec. & But. in c. ad audientiam. lo. ij. in vlti. colum. de reſcrip. addens Inno. in c. ad petitionem. de accu. vbi dicit ꝙ tranſitus in rem iudicatam nunquã obſtat iudici volenti inquirere de titulo canonico. ¶ † No. etiam Rota. de re iudi. iiij. in fi. in antiquoribus. & Ab. in d. c. ad audientiam. iiij. colum. quia ſilentium victi nocet ſibi ſoli: ſed non purgat vitium ſententię reſpectu victoris. & ſequitur etiam ibi Imo. v. colũ. & do. ibi. & in c. j. iij. col. de lit. conteſt. in. vj. & Ab. in. d. c. cum Bertoldus. & in d. c. j. ad fi. de conceſ. præben. quia ſententia iniuſta ſolum declarauit ius non pertinere ad victum. victori autem nihil iuris contulit. ideo caret canonica inſtitutione: & ſic priuari poterit. Saluo: niſi ſuperiore patiẽte & ſciẽte de defectu, victor ſtetiſſet diu in beneficio: qa non poteſt amoueri ab eo: ſed bene ab alio: ſecũdùm But. in d. c. ad audientiam. per. c. diuerſis. de cleri. coniu. & c. ex ore. de his quæ fi. a ma. par. ca. ¶ † Not. Inno. in c. ex inſinuatione. de procu. & Archi. in c. ordinarij. de offi. ordi. in. vj. & Hoſt. in c. licet heli. de ſimo. Extende prædicta vt habeant locum nõ ſolum in ſententia declaratiua. puta inter duos de beneficio litigantes, ſed etiam in ſententia priuatiua. quia ſi priuat aliquem iniuſtè, victor non eſt tutus ſaltem in foro canonico: quando poſtea eſt conſcius fraudis. ar. c. fi. de iniur. ſecus ſi nõ eſt conſcius. quia tunc omnia prędicta ceſſant. eſt enim ius victi extinctum, perinde ac ſi renuntiaſſet, ex quo acquieuit ſententiæ, quæ ſimpliciter eum priuauit. Ita eleganter declarat Abb. in. d. c. j. de conceſ. præben. ¶ Conſiderabam aliàs ſuper hoc tria. Primò. ꝙ vbi victor non ſolum ex poſt. prout loquitur Ab. ſed etiam à principio fuit conſcius fraudis: ſimpliciter tamen non fuit fraudis auctor, nec particeps, nec inſtigator, non videtur ꝙ fraus iudicantis inficiat titulum ſuum habentem extrema neceſſaria ad iuſtum titulum: videlicet vacationem beneficij, & collationem factam perſonæ capaci ab habente poteſtatem: vbi autem fuit particeps fraudis, placebat mihi opi. Ab. Sed tamen tranſiri poteſt cum eius opi. ſiue quis fuerit ſimpliciter conſcius, ſiue particeps fraudis. quia ratio contra ipſum adducta militat in foro contentioſo: ſed ipſe loquitur in foro animæ, in quo ille qui ſcienter dedit cauſam, vel occaſionem iniuſtam dãni proximi, tenetur. per. d. c. fi. Et ideo ſi ex facto meo aliquis priuatur beneficio: fortè quia me inueſtigante agitatus eſt proceſſus criminalis cõtra eum, ſi ſum conſcius iniuſtitiæ à iudice cõmiſſę, non videor ſecurus quò ad deũ. Cæterum vbi nullo facto meo intercedente ſuperior per fraudem priuauit alium iniuſtè, & mihi contulit beneficium: dato ꝙ nũc ego ſcirem de iniuſta ſententia priuationis. tamen cùm tranſierit in rem iudi. & concurrant dicta extrema, putarem (vt dixi) me quantùm ad deum poſſe retinere beneficium. & multò magis quando notitia fraudis ſuperuenit ex poſt. Si enim per me non fuit data cauſa, neq; occaſio iniuſtitię alteri factæ. ſola mea ſcientia non videtur me ponere in peccato ex quo titulus meus eſt ex toto canonicꝰ. & ſi quod peccatum ſubeſt, crederem aboleri poſſe per pœnitentiam, abſq; dimiſſione beneficij. Veruntamen aduerte ad alium caſum: quia ſi non conferret beneficium mihi poſt ſententiam priuatiuam, quæ tranſiuit in rem iudicatam: ſed ſolum priuaretur primus, & declararetur collationẽ aliàs mihi factam fuiſſe validam, cũ re vera non ſit: per talem ſententiam non eſſem ego tutus, etiam in foro contentioſo. Non enim prodeſt mihi acqeſcẽtia illius priuati: quia ille nõ põt in me tranſferre titulũ. nec prodeſt dicta ſentẽtia: quia non dat ius, ſed declarat ius competere. l. ſicuti. §. ſed ſi quæratur. ff. ſi ſerui. vẽ. Vnde cum nullum ius competat mihi, ex quo collatio antea mihi facta fuit inualida: certè per ſolam ſententiam nõ acq ro canonicã inſtitutionem, ex quo ſententia fundatur in titulo inualido. c. cũ cãj. eo. Sed dictũ Abb. intelligitur vt dixi quãdo poſt priuationem iniuſtã, cui victus acquieuit, ſequitur vacatio beneficij, & ipſum ſic vacans mihi cõfert: quia tunc ius acquiro nõ à ſentẽtia, ſed à collatione: quæ oĩa guſta vt noua, & vtilia. ¶ Cõſiderabã. ij. ꝙ tacita renũtiatio nõ debet plus poſſe quã expreſſa: ſed expreſſa nõ ſemp valet, puta nõ facta in manibꝰ ſupioris habẽtis inſtituere. & deſtituere iuxta gl. ĩ cle. j. de renũ. cũ cõcor. ergo ſi iudicãs eſſet talis q nõ poſſet inſtituere & deſtituere, non videtur acquieſcentia victi habere vim renuntiationis tacitæ cũ expreſsè renuntiari non poſsit in eius manibus. Reſpondeꝙ renũtiatio põt valere ex parte renũtiãtis, etiam nõ facta in manibus ſuperioris: vt in c. admonet. & in. c. ꝙ in dubijs. de renũ. & ideo ad inducendũ vacationem beneficij ſufficit dicta renũtiatio, etiã tacita. & vbi ſententia eſt priuatiua, prę ſupponitur lata ab eo qui poſsit etiam bene ficium confirmare. ſi enim eſſet iudex datus ſup priuatione tantum. nõ poſſet aliquid iuris alteri cõferre. iuxta no. in cle. auditor. de reſcri. Cõſidera. iij. quod videtur mirum id quod ſequitur ex prædictis: videlicet ꝙ acquieſcẽtia & patientia victi non prodeſt victori in ſententia declaratiua: ſed bñ in priuatiua. Et tamen prima nihil videtur auferre victo: ſed ſecunda ſic. Reſponde ꝙ iudex declarans non confert mihi beneficium: ſed dicit ad me ſpectare. Vnde ſuper hac ſententia nõ poteſt fundari ti. meꝰ: ſed iudex priuans vltra priuationẽ poſtea mihi cõtulit. Et ideo ius meũ eſt infirmũ: nõ virtute ſentẽtiæ, ſed collationis. & indeclaratiua illa acquieſcentia victi nullum ius mihi cõtulit. c. olim. de reſcrip. Et iſtis ſalua Inn. qui ſæpe dixit ſentẽtiã in bñficialibꝰ nõ trãſire in rẽ iudi. vt p ipſum in d. c. cũ Bertoldꝰ. in d. c. cũ olim. & in d. c. ad aures. quẽ ſimpliciter reprobat Lud. in. l. admonendi. ix. col. ver. v. ff. de iureiurã. Nam intelligitur reſpectu ſuperioris ſecundũ prædictos, cum quibus cõcor. But. in c. conſtitutus. xij. col. ver. opp. iij. de reſcrip. & ibi Imo. in. xiij. col. & But. in. d. c. cùm Bertoldus. vj. col. Hoſti. in ver. ſed nũquid. & iſta adde ad Andrę. ſic. in. d. c. ad audientiam. xvj. col. vbi latè ſe inuoluit circa dictum Abb. in. d. c. j. Non tamẽ allegando ipſum, neq; aliquem ex prę allegatis. & ſubdit ꝙ prędicta non procedunt, quando ſententia lata contra aliquem ſuper beneficio, eſt aliàs ipſo iure nulla. puta habens expreſſum iuris errorem, vel aliud vitium nullitatis: quia tũc etiam reſpectu victi non tranſit in rem iudi. Et ita dicit limitanda prędicta & cum hoc tranſeo tanquàm notabili dicto. & hæc nota: quia quotidiana.

15 ¶ † *XI. DECLARATIO.* Licet reſpectu coniugum iſta ſententia non tranſeat in rem iud. tamen tranſit reſpectu tertij. Gof. in c. cum inhibitio. de clan. deſ. Quia a actio popularis[a] conſumitur vno agente. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiũr. Sed dic contrà ſecudùm Butri. Abb. & Moder. in. d. c. cum inhibitio. ratione peccati. ex quo ſigna limitationem ad. §. in popularibus. quam etiã alijs modis ornaui in. c. dilecti. v. col. de maio. & obe.

16 *XII. ET VLTIMA DECLARATIO.* Regula huius literæ habet locum in quacũq; materia, in qua tranſitus in rẽ iudic. induceret peccatum. omnes hîc poſt Hoſt. & eſt glo. fi. paulò poſt prin. in. c. inter monaſteriũ. eodem & pulchrè Hoſt. in iſto titu. §. quot ſunt eius ſpecies. v. col. ver. xij. Inno. j. eo. c. cũ Bertoldus. But. & Imo. ſ. eo. in Rubrica. & hinc eſt ꝙ ſnia lata virtute iuramenti delati parti. non tranſit hoc caſu in rem iu. ſecundùm But. in c. fi. ij. col. de iureiu. & ſequitur ibi Maria. poſt alios in repeti. in ſecunda char. ver. fallit primò. quia tale iuramentũ nõ põt habere vim tranſactionis, cũ in talibus materijs nõ poſsit fieri

a ¶ Actio popularis. De qua actione vide etiam q̃ per phi. habenẽ ĩ c. dilecti. iij. col. de maio. & ob. & qđ ibi dixi ĩ apoſt. & quod per Feli. in c. ex parte. de teſti. in. iij. colũ. & quod per Ang. in d. l. eũ qui. & nunqđ datur forenſi via. Ang. ibi in authen. de nup. §. ſi verò altera. ꝙ nõ. quia non eſt de populo.

poſſit fieri tranſactio irretractabilis. c. fi. de tranſact. & c. ſuper eo. de eo qui du. conſang. vxo. ſuę. Facit etiam gl. in ver. preſentia. in fi. in. c. admonere. xxxiij. q. ij. dicens ꝙ in pœnis ſpiritualibus: & vbi agitur de peccato, non currit vnquam præſcriptio. ſequitur Bal. in. l. j. xxv. col. C. qui ac cu. non poſſ. & But. & Ab. in. c. licet. de proba. & Ab. in. c. fi. vj. col. ſ. tit. proxi. vbi dixi. ¶ Scias etiam ꝙ exceptio cõtra perſonas teſtium poteſt opponi etiam poſt ſententiã lata in cauſa matrimoniali. [a] Ab. in. c. j. iij. col. ſ. de excep.

2 per no. hîc. ¶ † Vltimò vide circa. xv. alios caſus. in qui-

17 bus ſententia ſemper retractari poteſt docto de eius erro re: quos enumerat Lud. in. l. admonendi. ix. col. ff. de iureiu. Et Hoſti. ponit etiã alios. in. d. §. quot ſunt eius ſpecies. v. col. Et circa illum caſum pulchrũ de ſnia lata ad conſilium ſapientis, an poſſit retractari ad conſilium ſapientioris oſtẽdentis errorem primi. vide quæ ſoleo referre in. c. propoſuiſti. de proba. poſt But. & Are. ibi. per quę omnia habes hanc materiam melius quã alibi ordinatam. ¶ Scias etiam ad propoſitũ ſnĩarum quæ non ſunt cõſenſu partiũ approbabiles tex. aureũ in. l. ſi ſponſus. §. ſi vxor. el. ij. ff. de dona. inter vi. & vxo. vbi ſi maritus agit cõtra vxorẽ ad id quod ipſi marito verè debebatur, & mulier ad repellendũ maritũ oppoſuit aliquam exceptionẽ inefficacẽ. & tandẽ vir volens in effectu donare vxori, paſſus eſt ſe ſummouere exceptione: poteſt ſemper etiã abſq; appellatione retractari dicta ſententia, tãquã in fraudẽ legis lata. & ideo Bar. ibi dicit illũ tex. eſſe multũ notabilẽ, propter fraudes quæ quotidie fiunt. & ibi etiã dicit Bal. in. lectura Florentina teſte Alex. conſi. ccccxlvj. Viſo proceſſu. ꝙ ille tex. preſtat arg. ad reuocationẽ multarũ ſententiarum, vbicunq; per fraudem partium mediantibus talibus ſententijs deuenire tur ad prohibitum & illicitum. Vnde dicit etiã Bald. in. l. cum allegas. in prin. quartæ op. C. de vſu. ꝙ ſi debitor paſſus eſt ſe vinci per ſnĩam non oppoſita exceptione vſurarum, ſemper poterit dicta ſnĩa reſcindi. per tex. ſing. in ratione ſui in. d. §. ſi vxor. Idem Imo. in. l. ſtipulatio. iſta. §. alteri. antepe. col. ff. de ver. ob. & Alex. in. d. conſi. Facit. l. j. in fi. cum duabus legibus ſequentibus. ff. de his quæ in frau. credi.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Reus ſi aſſumit onus probandi: petens ſe declarari dominum: obtinere debet ſi probauerit: aliàs ſimpliciter abſolui actore non probante.*

Pronuntiare bene appellatum ſatis eſt: quando præceſſit abſolutoria, vt intelligatur reus condemnatus. poſt. nu. 1. verſi. Satis eſt pronuntiare. hæc regula fallit dupliciter. n. 2. & 3.

4 *Iudex à quo, an & quando poſſit procedere in cã, ſi appellatur ab interlocutoria: appellato amplius non vocato? nu. 5.*

6 *Appellatio eſt deſerta lapſo termino ad appellationem proſequendam. nu. 7.*

8 *Appellatio non defertur per aſſignationem termini.*

9 *Conſuetudo, an & quando poſſit augere & diminuere ſolenni tatem in alienatione rei eccleſiaſticæ? & quæ lex dicatur canonizata. nu. 9. & 11.*

10 *Eccleſia an acceptauit diſpoſitionem authẽticæ. hoc ius porrectum. C. de ſacroſan. eccle?*

12 *Conſuetudo non poteſt augere ſolennitatem in alienatione rei eccleſiaſticæ. hoc habetur pro regula: quorum regula fallit multipliciter. nu. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. & 24. vſquè ibi. Ad illud mirabile.*

25 *Emptor reſtituta re eccleſiæ malè alienatæ: an amittat pretium? & nu. 26. Quid autem in fructibus? nu. 27.*

28 *Emptor rei eccleſiaſticæ malè alienatæ: an perdat meliorationes quas fecit? nu. 29.*

30 *Eccleſia, an poſſit probare contractus factos ſuper alienatione rerum eccleſiaſticarum: ſi ſunt eidem vtiles?*

¶ *CAP. VIII.*

CVm cauſa. Ad illud quod conſuetudo laicorũ erat hîc mixta in vniuerſo populo, ideo ligabat clericos. adde quę dixi in. c. eccleſia. vij. q. 1 ver. opinio tamen Bar. de conſti. ¶ † Ad illud ꝙ ſi reus aſſumit onus probandi petens ſe declarari dominum, debet obtinere ſi probat, aliàs ſimpliciter abſolui actore non probante. vt hîc per Ab. addẽ Bart. in. l. circa. ff. de proba. vbi gl. maior in fi. hoc no. & ſubdit Bar. a ꝙ ad euitandas opiniones additur clauſula non ſe aſtringens. [b] & opi. illius gl. eſt vera, & cõis ſecundùm Flor. ibi ad fi. poſt Cy. in. l. actor. vl. q. C. de proba. quia reus habet duo iura. Vnũ ꝙ abſoluat actore nõ probãte. Aliud. ꝙ ipo pbãte, pnuntiet res ſua. licet ergo deficiat ſecũdo, nõ perdit primum. arg. l. ſi domus. ff. de ſer. vrb. predi. Item ius cõmune, vel preſumptio facit pro reo qui ſe aſtrinxit. ſecus ergo fortè ſi pro ſe haberet alterũ ex iſtis. ſecundum eum: quia tunc nocet ei qui ſe aſtrinxit. l. habebat. ff. de inſt. Et adde Bal. in. l. fruſtra. C. de proba. vbi dicit ꝙ etiã reo volenti põt aſſignari terminus ad probandũ, quãdo aſſignat actori. Notat Bal. in. l. ij. in prin. C. vt intra cer. tps. & Rota de iud. xx. in antiquis. & Bal. in. l. liber. C. de pet. hær. & b dicit Bal. in. l. j. poſt prin. C. ſi aduer. credi. ꝙ aſtringens ſe ad onus probationis nõ fundat intentionẽ actoris. allegat gl. in. d. l. circa. Pro qua facit etiã glo. in. c. ex inſinuatione. in verbo. probare. poſt prin. de procu. Adde etiam Bu. in c. ex conqueſtione. iij. col. cum tribus ſequẽ. de reſt. ſpo. vbi melius oĩbus reaſſumit poſt Hoſt. quo pro reo probãte poſſit ferri ſnĩa adiudicatoria. & licet ſe inuoluat. tamẽ opi. cõis eſt ſecũdùm Imo. ibi. quod petitio actoris poteſt dici cõis, vt ſi reus probet de iure ſuo poſſit ferri declaratoria ſuper eo, nõ precedẽte alia petitiõe ex parte rei. ſecũdùm Inn. & Io. de lig. admirãtes de Ho. ibi. qui cõtra equitatem inſudat in oppoſitum prẽter morẽ ſuũ, ſolitũ fauere æquitati. Si dicatur. quo, pnuntiabitur ſuper non petito? Dic negari non poſſe quin lis ſit cõteſtata ſuper dño rei per negationem partis: vt ibi latiſſimè per Abb. pe. chart. ſicut nõ eſt neceſſe ꝙ petatur executio: quia ſubintelligitur ſecũdùm But. ibi propter gl. j. in cle. auditor. de reſcri. Faciunt quę accumulat Ale. in rub. C. qui admit. in prin. & caue. quia iſta procedunt, qñ reus nedũ negat actorẽ dñm, ſed aſſerit dñm: ſecus ſi ſolũ negaret actorẽ dominum: quia etiã ſi poſtea reus probaret ſe dñm, non eſſet de claratoria ferẽda ſup dño ſuo. qa ſuper eo nõ ẽ lis cõteſtata: vt latè p Bu. ĩ. d. c. ex cõqueſtiõe. de quo tñ per alios ibi. Et cũ iſtis vide Lud. in. l. Poponius. §. ſi iuſſu. iiij. col. ver. ex prędictis. ff. de acqui. poſ. & quæ dixi in. c. examinata. ĩ prĩ. de iud. Cæterum ſi concurrunt in probãdo actor & reus, recipiuntur prius probationes actoris. Spe. de proba. §. j. ver. xj. Bal. & Floria. in. d. l. circa. Bal. in. l. exceptionem. ij. col. C. de proba. Bo. tex. ĩ. l. fi. C. de fal. Niſi. pbatio rei eſſet plena, & actor vellet probare iuramento. Do. in. c. ſtatutum. §. cùm verò. vj. col. verſ. ſed quid ſi ſimul. de reſcrip. in. vj. Vel niſi probationes rei eſſent in promptu. & probationes actoris exigerent tractum temporis. But. in. c. j. iiij. col. ver. Ioã. an. dicit. de ord. co. De quo articulo vide etiam per Inn. in. c. accepta. de re. ſpo. & Imo. poſt Ang. in l. ſi queramus. iiij. col. ff. de teſta. non profequor. quia alij non tangunt hîc. Cętera ad intellectum. l. circã. de proba. vide optimè per Imo. poſt But. in. c. j. vj. col. ver. & circa caſum quando reus aſſumpſit. vt eccl. bene. & dic vt ibi. & adde Rotam. de exce. ij. in antiquis. vbi dicitur quòd reus poteſt dari actori obiectus inferentes ei ius non competere. licet de iure rei non probent. ¶ Satis eſt pronuntiare bene appellatum, quando præceſſit abſolutoria, vt intelligatur reus condemnatus. Ab. hîc melius quàm alius in alio loco. Adde Car. in. c. ſignificauetunt. ij. col. de excep. Bal. & Sali. in. l. eos. C. de app. Imo. in. ex conſenſu. §. j. ff. de appel. & latius in. l. in ſumma. ff. de re. iud. & ibi Alexã. &

a ¶ Matrimoniali. Vide in. c. preſentium. ſ. de teſti. & ibi Abb.

b ¶ Non ſe aſtringẽs. De hac clauſula adde q̃ hñr per Phi. in. c. licet cãm. ſ. de proba. xxviij. col. & qđ ibi dixi in apoſt.

Ang. de are. latè. in l. ſi expreſſim. xl. col. verſ. quęro de for ma. ff. de appel. & ibi dicit non eſſe recedendum ab iſta cõ muni opi. Quicquid dixerit Bar. in l. j. §. libelli. vlti. col. ff. illo. eo. tit. & in l. cùm apud. ff. iudi. ſol. & latè Io. an. in Spe. de ſen. §. vt autẽ. ver. i iudice. & Bu. hîc ex his inferꝛ ꝙ ſiue iudex confirmet, ſiue infirmet primam ſententiam, ſufficit ꝙ ex ea tacitè ſequatur id quod primus iudex facere de beat. Adde Arc. in. c. ei qui appellat. §. fi. ij. q. vj. vbi dicit ꝙ in iudice appellationis, paria ſunt dicere pronuntio ſentẽ tiam iuſtam, vel dicere. condemno te ad pecuniam peti-
2 tam, ſi primus condemnauit. ¶ † Fallit primò. vbi verba non poſſunt ex toto ſatiſfacere parti, puta ſi reus probato dominio petierat rem declarari ſuam: quia ſi primus hoc omiſit, debet addi à ſecũdo iudice. ita ſing. hîc vt per Ab.
3 quem nota. ¶ † Secundò fallit. vbi prima ſententia indi-
get reformatione. vt hîc per eundem. pro quo vide tex. & Bart. in l. Titianus. ff. quod cum eo. & Bald. in. c. fratreni tatis. iiij. col. de teſtib. vbi ponit quomodo appellatio habet quatuor naturas. ſuſpendendi. emendandi. confirman di, & decernendi. Notant etiam But. & Imol. in. c. cum Io, de fide inſtr. & iſtum tex. alleg. etiam Abb. in. c. Raynutius iiij. col. de teſta. dicens ꝙ iudex appellationis non ſolùm poteſt pronuntiare bene, vel malè appallatum. ſed etiam de nouo condemnare, ſi iudex à quo omiſit condemnatio nem iuridicam. & iſtis adde Petr. de anc. in. c. pe. iiij. no. de appel. vbi dicit ꝙ ſi appellatus petit ſententiam confirmari, & iudex videt eam infirmandam, poteſt infirmare. & ſi appellans petit infirmari, poteſt eam ifirmare, licet hoc non ſit petitum. alleg. no. per Inn. in. c. cùm contingat. de offi. deleg. & in. c. oblatę. de appel. ¶ Obſtat iſtis dictio tã tum. poſita in. d. l. eos. Sol. fallit. vbi ex nouiter deductis
a cauſatus reformatio. Bal. ibi & But. in. d. c. Raynutius. vj. col. & Abb. hîc. vel dictio taxatiua non excludit [a] ea quæ ſunt de natura ſententię: vt per Lud. & Alex. in. l. j. in prĩ. ff. ſi quis ius dicen. non obten. allegantes tex. in cle. exiui. §. cum autem natura. de ver. ſig. ¶ † Et adde ꝙ ſi iudex ap-
4 pellationis non dicat bene, vel malè iudicatum, ſed ſimpliciter abſoluit, vel condemnat, valet eius ſententia. Sali. in. d. l. eos. ver. iuxta prędicta quero. per. l. creditor. §. j. ff. de ſolu. Item adde ꝙ iudex ſecundò inſtantiæ pronuncians ſuper nullitate primę inſtantiæ ex defectu ordinis, poteſt ſententiam ſimilem proferre, vel illam iuſtam pronuntia re. Egi. deci. ccxcv. In cauſa mea. & dixit idẽ Egi. de. ccccc-
5 lxxiij. concluſio ꝙ ſi auditor. † ꝙ ſi ſecundus iudex reperit pronuntiandum fuiſſe pro reo contra actorem, cuius con trarium fecerat primus iudex, nedum debebit pronuntia re bene appellatum: ſed etiam pronuntiare pro reo, licet petitionem primæ inſtantię non repetierit. Cætera dic vt per prędictos. ¶ Ad illas duas limitationes quas dicit Ab. ſe ponere ad. c. eum qui. de dolo & contu. in. vj. Conſidera: quia potius videtur vna limitatio tantum. videlicet niſi iudex prefixiſſet terminum appellanti: quia licet non videatur deferre appellatiõi, quam fortè putat friuolam. tamen pendente illo termino non procedet. alia videtur potius ampliatio. valet ꝙ ille tex, procedat, etiam ſi ſit pręfixus terminus & elapſus: quia procedi poteſt abſq; citatione. iuxta. d. c. eum qui. Ad primam adde Phi. in. c. perſonas. pe. colj. tit. j. vbi tenet ꝙ licet iudex per ſimplicem prefixionem termini non detulerit appellationi friuolę. tamen interim procedere non poteſt: per illum rext. cum gl. ſi. in fi. & per rationes Abb. hîc. ex cuius dicto extollit vnam limitationem ad tex. in. c. non ſolum. de appel. in. vj. dum dicitur ibi. ꝙ iudex à quo qui non detulit appellatio ni friuolę, poteſt procedere antequã ſibi inhibeatur: quia fallit. niſi aſſignaſſet dictum terminum. per prædicta. ¶ Fallit. l. appellatione. cum glo. C. de appel. vbi dicit Bal. ꝙ pendente dilatione iudicis ad audiendum reſponſum ſuum, an appellatio ſit admittenda, vel ad apoſtolos reci-
6 piendos interim, quieſcere debet offiũ iudicis. ¶ † Limi-

a ¶ Non excludit. Ad quod adde q̃ habentur per. d. Alex. de imo. cõ ſi. cvij. j. parte. & Pau. de ca. in con ſilio. ccxcvj.

ta ſecundò vltra Abb. d. c. eum qui. vt procedat durante proſecutione appellationis. ſed ſi appellans ſuccubuit, ſe-
7 cus. quia tunc curabitur, ſicut quando renuntiat appellationi. Bar. & An. in. l. qui Romæ. §. Seia propter glo. ibi. in ſimili. ff. de verb. ob. Dũmodò non ſuccubuiſſet propter deſertionem appellationis: quia etiam tunc citaretur. Imo ibi prope fi. & ſentit gl. in. d. c. perſonas. & Io. an. & Do. in d. c. eum qui. vnde cautela eſt ꝙ deferens renuntiet appellationi, Abb. in. c. directę. j. ti. j. Tamen in his caue. propter prope dicenda. in ver. & conſidera. ¶ Limita tertiò. d. c. eum qui. niſi appellatio eſſet probabilis, non friuola. glo. & Doc. ibi: & pulchrè. Car. in cle. j. in. iiij. opp. de dolo. & contu. per. c. ſi à iudice. de appel. in. vj. vbi iudex à quo ante diffinitiuam eſt validè appellatum, nõ procedit: & ideo tenet ibi Do. latè in. iij. col. ꝙ ſi iudex à quo reuocat tunc grauamen, requiritur noua citatio ad reliquũ proceſſum: niſi in citatione ad videndum reuocari grauamen addatur & ad procedendum. ¶ Limita quartò. niſi ſit talis interlo
8 cutoria quę ſit prẽiudicialis negotio principali: quia tunc interim non poteſt procedi. Bal. i. l. arbitro. iij. col. ibi. ſed hîc queritur. ff. qui ſatiſd. cog. dicens eſſe caſum in. l. intra vtile. ff. de mino. & facit. l. generaliter. §. iudex. C. de re. cre. ſed ad hoc vide Do. poſt alios in. d. c. eum qui. in fi. ¶ Et conſidera bene. quare magis videatur renuntiare appellationi ſuccumbẽs in ea quàm eam deſerens: nam etiam deſerens videtur ei renuntiare: cùm ille dicatur actui renuntiare, qui ipſum non expedit intra tempus intra quod ipſum facere tenetur. Dy. in regula ratihabitionem. li. vj. lo quens de illo qui permiſit labi tempus ad appellandum. No. Ang. in. l. bonorum. per illum tex. ff. rem ra. habe. & in diſputatione ſua nobilis. iiij. col. & Pau. de caſt. in. l. ſi ego. per illum tex. ff. de nego. ge. Et certè ſi Bar. in. d. §. Seia. fuiſ ſet interrogatus. quid de deſertore appellationis. dixiſſet idem ꝙ in ſuccumbente. Si ergo erit verum ꝙ deſerens nõ videatur renuntiare, erit etiam falſum ꝙ ſuccumbens videatur renuntiare: & ſic ſi erit verum ꝙ ſuccumbens renuntiat, fortius deſerens. ¶ Dum dicit Ab. † ꝙ lapſo termino ad appellationem proſequendam eſt deſerta appellatio. & ſeruari poteſt. d. c. eum qui. poſt Inn. in. c. ex ratione. de appel. Adde Phi. in. d. c. perſonas. ad fi. vbi facit feſtũ de hoc inferẽs ꝙ licet appellans qui expreſſè renunciauit appellationi, debeat citari à iudice à quo. gl. & Doct. in. d. c. eum qui. Tamen ſecus vbi renuntiatio reſultat ex ſua ne gligentia: puta in non proſequendo. Et ita Io. an. in. d. c. directę. & ibi Ab. & Phi. j. col. notantes ꝙ iudex à quo nõ tenetur decętero citare deſertorem appellationis. Secꝰ ſi renuntiaſſet appellationi etiam tacitè. puta comparendo coram primo. ſecundùm Doc. in. d. c. eum qui. Item ſecus ſi ſuccubuiſſet in appellatione non per deſertionem. vt di citur in. d. §. Seia. de quo tamen eſt cogitandũ. propter pre dicta. ¶ Ad illud † quòd per aſſignationem termini non defertur appellationi. gl. in. c. cum appellationibus in ver. remittenda. de appel. in. vj. Rota. de ap. xxxij. in nouis. & alij de quibꝰ per Phi. in. d. c. perſonas. viij. col. Adde quòd hoc eſt verum. quando appellatio interponitur non legitimè: ſecus ſi legitimè: quia tunc non poteſt pręfigi termi nus: niſi etiam deferatur appellationi. dato quod ipſa pręfixio non operetur delationem. dictum eſt ſingulare Inn. in. c. fi. de accu. & ibi latè Ang. poſt Bu. & Imo. antepe. col. Et ſequitur Rota. quam ſic intellige. de app. xvj. in anti-
qui. & Lud. in ſing. clxxj. Iudex à quo. dicens hoc dictum teneri pro euangelio in curia roma. Sequitur etiam Abb. in. c. cum ſit. j. colj. ti. j. & eſt tex. in. c. peruenit. lo. j. eo. tit. & ibi Ab. in notabilibus. & latè Phi. in. d. c. perſonas. vij. col. vbi videtur tenere aliter poſt Spe. Car. & Do. in locis ibi allegatis. Et dixit Fede. conſi. clxxj. in xpi & c. caſus talis eſt. quòd ſi in caſu dicti. c. eũ qui. appellans comparuit coram iudicę à quo appellauit, & in vno ſolo actu coram eo procedit, non fingitur amplius nolle comparere: ideo debet

debet ad alios citari. Ex quo conſuluit ꝙ quando aliquis ci tatus eſt generaliter ad omnes & ſingulos actus vſq; ad dif finitiuam ſententiã, ſi compareat ad aliquos actus, eſt ſatiſ factum illi citationi generali: quia verum eſt dicere illum ad cauſam compariſſe: nec poteſt de ipſo dici ꝙ proteſte
9 tur ſe nolle ad cauſam comparere. ¶ † Ad illud de conſue tudine diminuẽte ſolennitatem in alienatione rerum ecclęſiæ. Primò aduerte. dum Abb. poſt Bar. in auf. hoc ius porrectum. C. de ſa. ſan. ecc. appellat illam auf. canonizatã quia hoc eſt falſum. ſecundũ glo. in. c. j. in verbo tractatus. circa medium. de reb. eccle. non alie. in. vj. quia illa dicitur lex canonizata, quæ inſeritur in aliquo canone, non quæ inſeritur ſimpliciter à Gratiano. quod multum no. ibi Do mi. iiij. col. addens no. in. c. ij. de reſcrip. vbi idem dicunt Doc. poſt Io. an. & Pet. de anc. in repe. c. j. v. col. de conſti. & Abb. in. c. ſuper eo. lo. j. in fi. de teſta. & Car. in cle. j. vj. col. de ſeque. poſ. & fruc. ¶ Dum dicunt etiam prædicti.
10 ꝙ eccleſia non acceptauit diſpoſitionem dictæ auf. hoc ius porrectum. Adde Bu. idem tenentem in. c. Ioannes. iij. col. ver. op. iiij. de cleri. coniug. & pulchrius in. c. ea noſci tur. ij. col. de his quæ fi. à præla. & Abb. in. c. j. v. col. ver. ta men iſte caſus eſt ſatis dubius. de reſti. in integ. Et Fede. cõ ſi. ccxlix. do. Michaeli. & Ab. poſt Io. an. in. c. nulli. iij. col. de reb. ecc. non alie. & Domi. in. d. c. j. iij. col. de reb. eccl. non alie. in. vj. poſt gl. ibi. in verbo tractatus. circa mediũ. & Ab. j. vel. conſi. xlij. Videndum in effectu. v. col. Intelli ge quò ad decretum. ſubhaſtationem, & ſimilia, de quibus ibi. Sed quò ad cauſæ cognitionem ſolennem & diligentẽ adhibendam, non eſt refutata, d. auf. ſecundùm Lau. de ro dul. in rep. c. ſine exceptione. xxvij. col. xij. q. ij. & eſt vltra medium. x. q. ¶ Et poſſet exemplificari reſpectu examina tionis teſtium, qui referunt ſuper æſtimatione rei alienan dæ. nam debent eſſe iurati: vt in §. quod autem. in auf. de non alie. aut permu. à quo text. eſt extracta dicta auf. hoc ius. vt dicit gl. Codicis ſuper ipſa. & ſic reſpectu iuramen ti ſtabit ſolennitas illius authenticę quò ad forum eccle-
11 ſiæ. Quod ſigna: quia habui in facto. & vide Rotam de cõ ſue. prima in antiquis. quę pręſupponit valere conſuetu-
a dinem diminuentem ſolennitatem dictæ authenticæ. Li cet in prin. videatur loqui generaliter de ſolennitate iuris ¶ Cæterum inquantum prædicti ponunt pro regula. † ꝙ conſuetudo nõ poteſt diminuere ſolennitates requiſitas [a] à canone in alienatione rei eccleſiaſticæ per tex. cum glo. hîc & in. c. j. de conſue. & in. c. quæ in eccleſiarum. de con ſtit. Adde Ab. ponentem eadem in. c. nulli. de rebus eccle. non alie. Et idem notat ibi Imo. ij. colũ. & ideo Bald. in. d. auf. hoc ius. iiij. col. pulchrè reprobat conſuetudinem. ꝙ fiat alienatio pro leui cauſa, vel inducente formam præiu dicialem eccleſiæ. Et cum iſtis concodant alij j. allegandi. Nihilominus ad iſtam communem concluſionem reduxi xij. fallentias non collectas per Modernos. cũ quibus ſcri-
12 bentes tranſeunt. licet de multis ipſarum habeam ſcrupu lum. ¶ † Fallit primò. niſi eſt cõſuetudo tãti tẽporis cuiꝰ initij non eſſet memoria. Car. in cle. ij. in princ. in. iiij. col. ver. viij. quæro de reb. eccle. non alie. quia illud tẽpus tol lit reſiſtẽtiã iuris. c. j. de pręſcrip. ĩ. vj. & præſumit ꝙ in tẽpo re tã longo Papa de hoc ſciuerit. vel propter diligentiã ſuã vel per viam appellationis aditus, vel ex alijs varijs cauſis ſaluo niſi ius expreſſè reprobet conſuetudinem. ſecundũ eum. quia tunc non valeret etiam iſta. dato ꝙ lex non dice ret de quauis conſuetudine: vt per eundem Card. pulchrè in. d. cle. ij. ad fi. Conſidera bene. quia ſi iſte tex. intelligitur de conſuetudine alienandi ſine conſenſu capituli. tunc nõ valebit conſuetudo etiam cuius initij &c. quia eſt ex-
preſſè reprobata hîc. Patet conſequentia ex dictis verbis Cardi. Et ideo Imo. in. d. cle. ij. iiij. col. ſimpliciter tranſit cum gl. ibi. in ver. conſentiente. ꝙ prælatus nõ præſcribit poteſtatem alienandi ſine capitulo. per iſtum text. quãuis de opi. Card. nihil dicat. Poſſes ſaluare hanc fallentiam in alia ſolennitate. non autem in conſenſu capituli. & eſſet li mitatio magna, & ſi iſte intelligeretur de alia ſolennitate, procederet fallentia indiſtinctè: quia non eſſet hîc expreſſè damnata conſuetudo concernens ſolennitatem aliena-
13 tionis. Cogita. ¶ † Fallit ſecundò in conſuetudine dictan te ꝙ prælatus inferior ab Epiſcopo poſſit alienare ſine cõ ſenſu capituli. quia valet ſecundùm Cal. de conſue. conſi lio. vl. allegat Vgu. in. c. in venditionibus. xvij. q. iiij. Idem ſentit Inn. in. c. nulli. de rebus eccle. nõ alie. dum dicit fien-
dam alienationem in eccleſia inferiori ſecundùm conſue tudinem quæ ibi viget, dummodo non ſit aliãs grauis. ne ſit contra iſtum tex. Sed Hoſti. in. d. c. nulli. & in ſum. eod. ti §. iij. ver. in rebus. dicit hanc opi. expreſſè reprobari in c. j. de reb. ecc. non alie. in. vj. & ſequitur Arc. in. d. c. in vẽ ditionibus. Et quia tales conſuetudines poſſent eſſe onero
14 ſæ eccleſiæ. c. j. de conſue. & iſtud ſentit etiam Arc. in. c. ne mini. ſuper verbo. monaſterio. xvj. q. vij. dum remittit ſe ad dicta in. d. c. in venditionibus. ¶ † Fallit tertiò. niſi con ſuetudo diſponat circa infeudationem rei conſuetæ ifeu dari, & velit ꝙ prælatus ſolus poſſit eam facere: quia eſt va lida in bonis in quibus habet prelatus adminiſtrationem diuiſam à capitulo. Cal. in. d. conſi. ſubdens ꝙ lectura com
15 munior ad iſtum tex. eſt ꝙ intelligatur de conſuetudine di ctante ꝙ ſolus prælatus vendere poſſit. & licet gl. † aliter ſentiat in rubr. C. quę ſit longa conſue. tamen Bald. ibi eam reprobat. Et iſtam fallentiam firmat Bal. in. c. j. in prĩ. j. col. qui feu. da. poſ. & adde ꝙ etiam abſq; conſuetudine poteſt prælatus concedere infeudum rem eccleſiæ ſuæ conſuetam infeudari ſine ſolennitate. c. ſine exceptione. xij. q. ij. vt latè per Lud. conſi. lxx. per. c. ij. de feu. & c. j. de cle. qui inueſti. fecit. in vſi. feu. & alia de quibus per eum. Sunt tamen quędam limitationes nouæ, in quibus res cõ ſuetæ infeudari non poſſunt infeudari, ſi ſunt reuerſæ ad
16 eccleſiam. quas reſeruo ad locum pertinentiorem. ¶ † Fa lit quartò. niſi conſuetudo diſponat ꝙ res eccleſiaſtica poſ [a] ſit concedi in emphyteoſim, etiã pro hęredibus extraneis quia valet ſecundùm Pau. de ca. in. l. etiam. j. col. ibi hocve rum niſi in. d. eccleſia. ff. ſol. ma. Propter glo. j. in fi. in. l. diu turna. ff. de legi. & eſt alia ſimilis in. d. auf. hoc ius. in gl. fi. Et licet iſtę gl. non teneantur. Tamen tranſire poteſt dictum Pau. quia in caſu ſuo ſunt opiniones, inter quas ingreſſa cõſuetudo poteſt vnã ſuſtentare. c. cũ dilectus de co
17 ſue. ¶ † Fallit quintò niſi conſuetudo ẽpalis curiæ præ ſcripſiſſet certũ ordinẽ interponẽdi decretũ in alienatio ne. Bal. in. l. fi. §. neceſſitatem. vij. col. ver. tu conſidera. C. de bo. quæ. lib. Vnde dicit Bal. in. l. quæcunq; ij. col. e. tit. ꝙ decretum Epiſcopi ſuper alienatione, non ſeruata forma conſuetudinis, vel ſtatutorum eccleſiæ, præſumitur obreptitium, & à ſucceſſore rumpi poteſt. Conſidera. quia ſi loquitur Bal. de conſuetudine roborante, ſiue augente ius commune, res eſt clara. per id quod dicetur j. in xj. limitatione. Sed ſi loquitur de conſuetudine diminuen te ſolennitatem: & ſic onerosa eccleſijs, non procederet
18 fallentia. ¶ † Fallit. vj. niſi conſuetudo diſponeret non ſu per iure ſolennitatum: ſed ſuper forma, ſeu modo obſer uandi eas: quia valet: etiam ſi alteretur modus à iure tradi tus. Bal. in. d. auf. hoc ius. iiij. col. dicens valere conſuetudi nem ꝙ ſufficiant ſingulares conſenſus illorum de capitu lo cum expreſſione nominis ſingulorum Licet de iure de beant collegialiter conſentire: vt per gloſſ. ord. in. d. c. j. in verbo tractatus. Quod eſt dictum aureum. ſi eſt verum: & addendum ad ea quæ dixi in capitulo. cum omnes. de conſt. tranctando ꝙ conſenſus præſtitus non collegialiter non valet: & erit iſta alia declaratio vltra ſex ibi poſitas: quam tamen non affirmo: quia non videtur probabile ꝙ non ſit onerosa eccleſijs. cum illi conſenſus ſeparatim ex-
torti careant ſępe ea libertate & maturitate qua fundanꝫ inſimul vniti: ergo eccleſia facilè damnificaretur propter indiſcretam approbationem: vt etiam dixi in. c. eam te.

a ¶ Requiſitas. Ad cuius articuli de ciſionẽ. vide Pau. de ca. in. l. etiã. in princ. ff. ſol. mat. & in. d. auf. hoc ius. & ibi Bald. in iij. col. & Bald. in c. j. in prin. in fi. j. colũ. qui feu. da. poſ. & Panor. in c. cũ in officijs. de teſta. & Feder. de feſi. in ſuo conſil. xlv. ij. parte.

39 xvj. col. ver. hoc modo habes. de rescri. ¶ † Fallit. vij. nisi consuetudo disponeret in bonis ecclesiasticis, faciendo ali quid alienabile quod aliàs nó esset: puta ad hoc vt cognoscaf quando aliqua res sit cõsueta liuellari, vel emphiteoti cari. Operatur ergo virtus cõsuetudinis, quod facit eã alienabilem: iuxta. c. ij. de feu. dúmodo sit inducta spacio. xl. ann. Ita scribit Bal. in. l. de quibus. xviij. col. ver. quero er-
20 go quãtum tẽpus. ff. de legi. ¶ † Fallit. viij. nisi fiet per episcopũ aliqua alienatio vel cocessio pro congrua sustentatione vel reparatione alicuius ecclesiæ: quia valet cõsuetudo q̃ fiat non requisito capitulo. Butr. in. c. ea nascitur. ij. col. ver. sed quero an possit. de his quę fi. à prela. per tex. ibi. & in. c. ad apostolicę. de don. & in. c. bonę rei. & in. c. autem habet ecclesia. xij. q. ij. Nec ob. c. tua. de his q̃ fi. à prela. & c. pastoralis. de don. quia loquuntur de iure cõmuni. vel quãdo alienatio fit volũtarie in locum pium causa nó impellente: quia requiritur solẽnitas. Sed si fit subsistẽte legitima causa, & necessitate impellente, tunc valet cõsuetudo. Imò est opi. quorundã: q̃ etiam de iure valeat tunc alienatio sine solẽnitate: vt per But. in. d. c. ea noscitur: & tunc ista fallentia nihil noui afferret. Sed Imo. ibi in fi. videtur tandem velle indistictè q̃ vbi agitur de concedendo rẽi vnius ecclesiæ alteri, requiritur q̃ fiat cum consẽsu capituli. per tex. cum glo. in cle. fi vna. de reb. ecce. non alie. vbi
21 reprobatur queuis consuetudo contratia. ¶ † Fallit. ix. nisi cõsuetudo dettaheret solẽnitati quę esset leuis: puta q̃ canonici debeant consensum suum exprimere per subscriptionem: quia huic solennitati subscriptionis tanquam leui potest cõsuetudo derogare. Imol. singulariter in. c. j. vj. col. versi. si auiem esset res. de his quæ fi. à præ. l. j. § fi. ff. de ven. inspicię. Et posset multipliciter confirmari. Verbi gratia. ex eo quod dicitur valere inuentarium absq̃ signo crucis, cum sit solennitas leuis. vt per Bar. in. l. ij. § prius. ff. de vulg. & pup. cum concor. ibi sępe allegatis. Tn de ista fallentia multi dubitarẽt: propter talem rationem. Nam vbi cunq̃ lex dat solẽnitatem actui, & dicit q̃ aliter nó valeat: tunc omnis solẽnitas etiam leuis si omittatur, reddit actũ nullum. Lud. consi. ccccij. in. proposita consultatione. sed text. in. c. sine exceptione. xij. qó. ij. dicit quòd alienatio facta sine subscriptione sit irrita: ergo consuetudo tollens subscriptionem non potest actum sustentare. ¶ Obstaret etiam talis ratio. omisio leuis solennitatis datæ pro forma vitiat actum. Bald. Imo. & Paul. in. l. j. ff. de li. & posth. Dixi in. c. cum dilecta. versi. amplia. x. de rescrip. & vbi est clausula decreti, ibi est forma. Dixi ibidem. ver. quintum signum. post Bald. in. d. l. j. sed in. d. c. sine exceptione. est clausula decreti ibi: irrita sit alienatio. ergo &c. Cogitabis: nam huic secundæ rationi respondeti posset ex eo quod dicam in. xj. fallentia. Ad primam dici posset q̃ consuetudo tollere possit solenitatem leuem, etiam formalem. & pro hac fallentia facit quod no. Abba. j. volu. consi. lxxiij. In negotio. dicens valere consuetudinem non afferentem magnum præiudicium ecclesiæ: puta q̃ emphyteota per non solutionem canonis non cadit à iure suo. Licet contra hanc fallentiam expresè teneat Abb. in. c. nulli. ij. colũ. ver. & cum hac opinio. de reb. eccle. non alie.
22 & in. d. c. j. j. colũ. de his quæ fiunt à prela. ¶ † Fallit decimò. nisi esset dubitatio inter doctores vtrum certa solennitas esset de substantia in alienatione: quia tunc potest consuetudo facere quòd vna opin. præualeat. & illi standum est. iuxta. c. cùm dilectus. de consue. Ita dicit Imol. in d. c. j. de his quæ fiunt à prela. in. v ij. colum. versi. vnde videtur. quòd saltem consuetudo loquens de consuetudine, volente q̃ in alienatione rerum ecclesię inferioris non requiratur consensus capituli ecclesię cathedralis. Licet de hoc sit dubium inter doctores: vt ibi per eum. Et aliquid
23 dixi. ſ. in. ij. fallentia. ¶ † Fallit. xj. nisi consuetudo disponat super dictis solennitatibus, non eas diminuendo, sed potius eis adderido: quia valet cùm non sit damnosa ecclesijs. Ita dicit Sali. in. d. authen. hoc ius in princip. & in fin. & posset confirmari ex his quæ deduxi in. c. quòd super his. versiculo fallit septimò de maio. & odedientia. Probando latè q̃ Episcopus per suum statutum potest ad dere iuri canonico. Sed tenendo q̃ in. d. c. sine exceptione sit data forma: ista limitatio esset dubia: quia sicut nihil potest induci contra formam: ita nec præter, vel vltrà: vt dixi in dicto. c. cum dilecta. ver. amplia primò. nisi dicas illud ꝓcedere in forma data à mãdato hois' secus in forma data à lege, & alterata per consuetudinem rationabilem. quæ sicut potest ipsam legem tollere. c. fi. de consue. ita no uam solennitatem ei addere. Et hanc fallentiam firmant Ioan. and. & But. Imo. & Abb. in. c. nulli. de reb. eccle. non alie. & Abb. hic. Et facit quod ipse eleganter subdit hic. dicens: quòd licet solennitates dictæ authen. hoc ius. tanquã inductæ à secularibus non seruẽtur. Tamen posset induci consuetudo vt illa solennitas seruaretur. quod not. Et idẽ
24 sentit Laur. de rodulphis in dicto. c. sine exceptione. xxvij. col. ¶ † Fallit duodecimò, & vltimò. nisi consuetudo approbet alienationem factam non solenniter, quãdo pretium est versum in vtilitatem ecclesiæ. quia tũc valet vt sentit gl. ij. hîc ad finem. ibi *licet non probet pretium*. Sed eam reprobat Abb. quia non sufficit alienare in casu licito etiam nisi seruetur solennitas. vt hîc per eum. Pro quo vide omnino quæ dixi in. c. quæ in ecclesiarum. ij. notabili de consti. Et adde Bal. in. l. quæcunq̃. j. col. C. de. bo. quæ lib. Rotam de re. eccl. xj. in antiquis. quæ etiam ponit an vnio facta ex falsa causa, seruata tamen forma iuris valeat Et hæc omnia not. quia non reperi ita ordinata. ¶ † Ad
25 illud mirabile. quòd emptor restituta re ecclesiæ malè alienata amittit pretium. vt per Abb. hic in fi. per. l. iubemus. la. ij. § sanè. C. de sacrosan. ecclesijs. Adde multa noua & vtilia. Et primò tex. in. c. iubemus. § vniuersas. xvj. qó. iij. ibi. Nec pretium quidem iniquis comparatoribus reposcere liceat. & gloss. ibi. intelligit de emptore malæfidei. Et adde quòd etiam si pretium non est solutum, potest ecclesia agere ad pretium. Et quamuis contractus habeatur ꝓ infecto: tamen ex eo agere poterit: quia habetur pro infecto, quatenus respicit commodũ ecclesiæ: non aliàs. ideò datur ex eo actio. vt probatur in. § si quis. in authenti. de non alie. Ita Sal. post Iaco. but. in. d. § sanè. in. j. qó. contra quosdam putantes hoc inhonestum. Sed melius est dicere quod agatur ad pretium, non ex ipso contractu, sed cõditione ex ipso. § sanè. ne agens allegando contractũ quem prætendit nullum, videatur sibi cõtrarius. secundùm Bal. in. d. § sanè. & Imo. in. c. ad audientiam. versus. fi. de reb. eccle. non alie. Adde etiam text. in. c. hoc ius. in fi. ver. qui verò. x. q. ij. Vbi dicitur q̃ emptor habet actionem de pretio contra venditorem. quod intelligit ibi gloss. etiam in emptore malæfidei: non fauore emptoris, sed odio alienatoris. secundùm Arc. ibi. dixit tamen Car. quem vide in cle. j. in princi. in. xxv. q. de reb. eccle. non alie. quòd si emptor est malæfidei, pretium esset dandum pauperibus.
a tamen de æquitate restituitur emptori: [a] ne alius ditetur cum aliena iactura. Et dicit post glo. in. d. § sanè. quòd de æquitate canonica pretium restituitur emptori bonæfidei: vt quia erat persona excusabilis ab ignorantia iuris. Non ob. l. fi fundum. C. de euic. vbi emens malafide perdit pretium. Et iste est talis mercando contra iura. regula qui contra de reg. iu. lib. vj. quia secundùm glo. ij. in. c. vulteranæ. xij. q. ij. Illud est verum. quantùm ad vsucapioné, non quantum ad recuperationem pretij, de qua disponit ille tex. dicens sit emptoribus erga venditorem recursus. & illum tex. & tex. in. d. c. hoc ius. intellige de æquitate canonica. Quod autem dicit hic Abb. procedit de rigore iuris ciuilis. Et ita etiam Bal. in. l. fi fundus. ff. de re. eorum. vbi etiam no. illum tex. pro hac æquitate. Vbi si tutor vendit res pupilli sine decreto, non potest prædium cum fructibus vendicare, nisi pretio restituto, quod versum fuit in eius

a ¶ Emptori. Adde quam materiam vide. d. Alex. de Imo. in. l. si debitor. paulò post prin. ff. de his quę in fraud. cred. vbi etiam per Bar. & Bal. i. l. huiusmodi. § si ita. de le. j. & Cy. in. l. pe. de bon. dam. & Io. de imo. in. l. post contractum. ff. de dona. & Laur. de fano. in rubri. de reb. eccl. non alie. & Fir. in suo tractatu. de Episcopo. iij. libr.

in eius vtilitatem. Et quamuis videretur quòd fructus non extenuarent pretium isto casu: quia ex qualiquali contractu bona fide inito possessor lucratur eos: tamen illa litera dicit q̃ fructus sunt restituendi reddito pretio: non autem q̃ possessor lucretur. Et hoc tene secundum Bal. Et facit. l. patri pro filio § j. & l. intra vtile. § vendentibus. ff. de mino secũdũ eũ. ¶ † Cæterũ quod dictũ est de restituendo pretio emptori bonæfidei. intelligitur verum quando œconomus non est soluendo. Nam si est soluendo, agat emptor cõtra ipsum, & ecclesia retinebit pretium: ne delictum œconomi remaneat impunitum. Sali. in. d. § sanè. ij. q. & Pau. de cast. in authen. qui res. in fin. C. de sacrosanct. eccle. & pro eo quod est dictum empori [a] malefidei nó dari hoc casu aliquod remediũ ad pretium. vide Inno. in. c. si quis. in fin. gloss. magnæ. de re eccle. non alie. & ibi Calde. in. vj. oppo. & Imol. in. xj. colũ. & Abb. in fi. glo. fin. in. c. ad audientiam. e. tit. & ibi Inno. & glo. in. d. § sanè. & expresius in § qui iurauerit. in authen. de non alie. & sentit gloss. in. l. quemadodum. in glo. quæ incipit: reddit. & in glo. fin. C. de agri. & cen. lib. xj. & firmat Sali. in. d. authen. qui res. Ne emptor ex suo dolo lucretur & quia in pari causa patior est conditio possidẽtis. Sed contrarium tenet gl. in. d. § hoc ius porrectum. x. q. ij. & Cyn. & Bal in. d. authen. qui res. & Hosti. But. & Pet. de ancha. in. d. c. ad audientiam. Et dicit ibi Imol. in. iij. colũ. q̃ licet præcedens opi. præualeat in practica tanquam communior: tamen ista secunda est de iure verior, intelligendo q̃ emptor malæfidei repetat solum id quod dedit: nó autem possit petere aliud interesse. & ita loquitur. d. authẽ. qui res. & hoc secundum est speciale in odium malè alienantis: vt ipse & cæteri compescãtur à dilapidatione bonorum ecclesiæ. Et ita etiam alij emptores malæfidei, licet possint petere quod dederunt. non tamen interesse. l. fi § emptor. C. communia de leg. Si tamen alienator puniretur pœna. c. si quis pres byterorum: de reb. eccle. non alie. & c. apostolicos. cum glo. xij. q. ij. videretur eius delictum satis punitũ, & cessaret ista retio Imo. Sed vbi nó punitur. posset procedere. Tamẽ pro ipso indistinctè facit tex. in. d. § hoc ius. ad fi. & in. d. c. vulteranæ. quæ iura simpliciter dicunt dandum regressum emptori, non contra ecclesiã: sed contra alienantem. Præterea illi qui tenent posse agi ad pretium contra venditorẽ, non dicunt id esse ne delictum sit impunitum. est enim certè punitum. per iura prædicta. Sed dicunt hoc esse ad maiorem aggrauationem sui delicti, & aliorum terrorem. Si autem venditor non est soluendo, non agit emptor cõtra ecclesiam: quia illa malafides præsupponit q̃ dolo proprio se decꝛepit: & ideo sibi imputet: vt in regula damnum. lib. vj. sed contra venditorem permitteretur agere odio ipsius venditoris. Contra quem etiam facit: quia sicut dolus præponderat culpæ. l. Item si obstetrix. ff. ad. l. aquil. ita dolus maior præponderat minori. & hîc maior est dolus in prælato malè vendente, quàm in emptore malæfidei. Cum prælatus sit magis astrictus ad cõseruationem bonorum ecclesiæ: & ista est ratio glo. in. d. authen. qui res. Contra quam non est dicendum. vt dixit ibi Iac. But. q̃ prælatus habeat officium respectu ecclesiæ: non autem respectu emptionis: & sic iste dolus non est commissus vicissitudinarię, sed aduersus ecclesiam: quia per hoc nó restat quin propter maius officium plus sit obligatus ecclesiæ quàm sit emptor non habens aliquod officium, meritò videtur magis delinquere. secundùm Imo. latioribus verbis: considera bene q̃ etiam de iure videtur verior opin. communis per text. apertum in. d § vniuersas. quem Imo. non videtur vidisse in hac materia. & in eo fundat se principaliter Sali. in. d. authen. qui res. nisi dicas q̃ loquitur de volente repetere ab ipsa ecclesia: quia nullo casu potest, quando est emptor malæfidei. Tamen loquitur indistinctè sicut est text. in. d. l. iubemus. § sanè. in ver. fructum & pre-
26 tia amittat. Vel dici posset q̃ loquitur de iure ciuili: cùm sit lex imperialis: de qua in. l. vniuersas. C. ne rei dum. vel templo. Prædicti autem loquuntur de æquitate canonica. vt dicit Car. in. d. cle. j. & fundatur illa æquitas in regula locupletari. vj. lib. Sed. principalius in odium ipsius iniqui alienatoris quòd inspicitur etiam si pretiũ sit versum in vtilitatem ecclesiæ, & venditor non locupletetur cum aliena iactura. Secundùm hoc intellige Bart. in. d. authen. qui res. in fi. dum dicit se respondisse aliquibus hominibus q̃ ab ecclesia malè emerãt, sed bonafide, q̃ rẽ restituerent habito pretio. & non dicuntur malæfidei ex eo solo q̃ contraxerint contra iura. vt ibi per eum. Pro quo facit sua vulgata doctrina in. l. sed si lege. § scire. ff. de peti. hęre. vbi dixit q̃ quando ius non prohibet actum, sed ei non assistit, quando fit non solenniter: tunc non dicitur contrahens esse in malafide. quia non facit contra ius vetans. sed solùm caret iuris assistentia. Ideo Bald. in. d. authen. qui res. declarat q̃ emptor diuersis modis potest esse hoc casu bonæfidei. & tunc si venditor non est soluendo, tenebitur ecclesia, quatenus lucrata est. Dixi tamen Imo. in
a d. cle. j. iij. col. concordans cum prædictis q̃ in dubio præsumitur emptor malæfidei, & excusari posset, si fortè ob staret sibi ius obscurum vel. inusitatum. Quod verbum pondera accuratè: quia fortè inferri posset q̃ si malè emit sub vmbra consuetudinis diminuentis solennitatem canonis, licet sit regulariter inualida, ne q̃ validet contractum per ea quæ. ſ. dixi: tamen excusabit à pœna amissionis pretij. Facit glo. in ver. migrasse. in. c. cum venerabilis. de consue. de qua aliquid dixi in. c. j. in. viij. limitatione. ſ. e. Et istis adde Bald. in. l. fi. C. de vsucap. pro emp. vbi dicit q̃ ex illicito contractu tenetur ecclesia, quatenus facta est locupletior. quod debet intelligi in alio contractu quam alienationis. sed tenetur quantum ad emptorem bonæfidei. & quando alienans non est soluendo. Dixit etiam in hac materia Bald. in. l. fi prædium. C. de præmin. q̃ si prælatus & capitulum alienant pro soluenda decima papali sine decreto superioris, si volunt recuperare prædium, debent restituere pretium. & respõdet ad. d. § sanè. q̃ vẽditio ibi fuit facta in casu ꝓhibito. hîc in casu cõcesso: & non deficit nisi authoritas superioris. Vnde non est defectus causæ, sed solennitatis quòd bene no. ad limitationes prędictorum. & bene facit. c. ad nostram. de reb. ecclę. non alie. Dixit etiam Bald. in. l. fi. § emptor. in prin. b C. communia de leg. q̃ tex. in. d. § sanè. loquens de amissione pretij procedit odio emptoris. & est speciale. Aliàs cùm quando in alia materia ecclesia restituitur in integrum, debet restituere pretiũ. Et subdit q̃ stante statuto q̃ nullus forensis possit emere in territorio isto, si non dicit q̃ emptor perdat pretium, poterit retinere rem donec restituatur pretium. per. l. si non sortem. § si centum. ff. de condi. inde. secundùm eum. Quod vltimum de retentione no. bene etiã ad prędicta. & intellige. dummodò retinea
27 tur illa res que fuit empta, non alia. secundùm Pau. de ca. in. d. § si centum. ¶ † Respectu autem fructuum vide quę habuimus in. c. de quarta. de præscrip. & secundùm ea in proposito firmat Lau. de rodulphis. in. d. c. sine exceptione. q. pe. & Imo. post alios in. d. c. ad nostram. ad fi. vbi bonus tex. & vide gl. fi. ibi: sed quò ad fructus in. l. quæcunq̃ ff. de pulicia. Per quam dicit ibi Ang. in fi. No. diligenter q̃ emens bonafide rem alienari prohibitam, iusto errore
b facti facit fructus suos. [b] vnde non restituet eos consumptos ecclesiæ, vel pupillo. quod est menti tenendum, & quotidianum secundùm eum. & vide Lu. consi. ccccliij. in re præsenti. in. iij. dubio. vbi ponit doctrinam. q̃ licet aliquis titulus excuset à fructibus. Tamen si postea ille titulus reducitur ad non titulum, res ipsa cum fructibus restituitur. & dicit esse tex. ſin. in. l. filio. § contra tabulas. ff. de inoffi. test. & not. Ab. in. c. cum cã. ij. col. ver. sed dubiũ de offi. deleg. & vide Ange. in. l. sed & partus. in prin. ff.

a ¶ Emptori. Adde quod pulchrum est videre quãdo quis dicatur emptor malæfidei: ad hoc vt nullum remedium detur ei ad pretium recuperandum. & tu dic q̃ vbicũq; quis emit rẽ ecclesię sine solennitatibus iuris canonici, quod tũc pręsumit in malafide. d. Abb. in. c. si diligenti. de prescript.

b ¶ Fructus suos. Vide ad hoc quę habentur per. d. Sozi. in cõ. lxxix. in ci. Viso quodã instrumẽto. ver. iij. principaliter. circa fi. cũ ver. se. vsq̃ ad fi. cõsi. in. j. parte char. lvj. & in cõsi. xxij. inci. sequendo ordinẽ ver. iiij. ad prędicta. circa mediũ cũ ver. seq. in. d. parte. char. xl.

quod me cau. vbi dat doctrinã quòd titulus unll⁹ vel annullãdus excuſet à fructibus. Et in hac materia tenet concluſio Ab. hîc. videlicet ꝙ in iſto caſu error iuris non excuſet ſup fructibus. quia huic contractui illicitæ alienatiõis rei eccleſiaſticæ lex canonica expreſſe reſiſtit. ergo ſuccedit theorica Bart. in.d.l.ſed ſi lege.§. ſcire. ff.de peti.hære. cum concor. quas dedi. in. c.de quarta. circa. viij. col. ver. tertia reſtrictio. s̃.ti. proxi.& idem Butri.& Abb. in.d.c. ad noſtrã. de reb. eccle. non alie.& Cal. in.c.ſi quis pręſbyterorum. e.tit.& ibi Ab. in vlti. no. quia tex. ibi.& in.c. nõ liceat. xij.q.ij. indiſtinctè mandat rem reſtitui cum fructibus. dicit tamen Io. de imo. in.d.c.ad noſtram. ad fi. ꝙ poſſet ſuſtineri opi. Inno. ibi. excuſantis emptorẽ bonæfidei à fructibus in caſu iſto. per tex. in. l. in bonæfidei. ff. de acqui. re. do.& per id quod habetur in.d.§. ſcire. Tamen prædicta opin. communior eſt,& ſuſtentabilior. quia vt latè probat Lau. de rodulphis. in.d.c. ſine exceptione. ſatis eſt contractum eſſe nullum,ad hoc vt non acquirantur fructus.& ad dicta iura reſpondetur ex dicto Bar. in.d.§. ſcire.¶ Procederet fortè alia opi. vbi eſſet probabilis error facti: vt quia emptor iſta ratione motus putaſſet interueniſſe ſolennitatem, quæ re vera non interuenit. iuxta dictum Ang. in.d.l. quæcũq;.& ea quę dixi. in.d.c.de quarta. in.j. doctrina. quæ incipit iuſta credulitas iuridici titu.& in fine illius doctrinæ.¶ An autẽ clericꝰ dignus priuatione facit interim fructus ſuos. dixi ibidẽ circa. xiij. col. ver.
38 faciunt poſtremò.¶ † Sumptus autem quos fecit emptor circa rem meliorandam debentur ſibi. l. in fundo.& l. ſumptus. ff. de rei ven. Imol.& alij ĩ.c.j.de reſti. in integ. nõ attento quantum valeant nunc melioramẽta. ſed quantum pro eis eſt expenſum. d.l. in fundo. Ab. in.d.c.j. Et ſi expendit. xx.& non fecit rem meliorem niſi in. x. recuperat ſolũ illa. x. ſecundùm eum. ad quod vide eũdem in.c. quòd quibuſdam. pe. col. de fideiu.& in.c.ad noſtram. in.iij. no. de re. eccle. non alie. ſi tamẽ lucratus eſt tantum ex fructibus perceptis, ꝙ eſt ſatisfactum ſumptibus & laboribus, ſit cõpenſatio. d. c.ad noſtram. &. l. ſumptus ſecundùm eum. Et fortè iſto caſu non reſtituetur ei pretium etiam de æquitate, quãdo fuit emptor bonęfidei. quia ſi ex fructibus lucratus eſt pretium, ceſſat illa ratio ꝙ eccleſia non debet locupletari cum aliena iactura. Tamen non pono pro conſtanti ex quo dictum eſt ꝙ emptor bonęfidei facit ſuos ſuos. Si autem eſt emptor malęfidei, licet venditor teneatur ad pretium. per prędicta: fortè iſto caſu dandum eſſet illud pretium pauperibus. vt & ipſe puniatur,& emptor non locupletetur. iuxta opi. Car. in.d.cle. j.q.xxv. de reb. ecc. non alie. Et de iſta petitione expenſarum quas fecit cõdemnatus ſuper re euicta. vide eleganter. d. Maria. in rub. de cau. poſ.& propriet. in.ij. trac. arti. xiiij. ver. ſed vlteriꝰ circa prędicta. qui eſt fol. cxxj. vbi reaſſumit dicta doctorum in.d.l. in fundo.& Bal.& Pau. in. l. ſi quis ſciens. C. de rei ven. Quod autem dixi ſatisfaciendum emptori de melioratione: intellige. quando res fuit alienata cum debita ſolẽnitate: ſed fortè eccleſia ratione læſionis petijt reſtitutionem in integ. iuxta. c.j. de reſt. in integ. ſecus quãdo res fuit illicitè habita: quia ſicut emptor perdit tunc pretiũ: ita fortius melioramenta [a]. Spe. de emp.& ven. § nunc dicendum. ad fi. Imol. in.c.ij. in fi. de reb. eccle. non alie. Ab.
39 in.d.c.ad noſtram. ad fi.¶ Tamen. dicerem ꝙ emptori bonæfidei eſſent reſtituenda melioramenta, licet cõtractus fuiſſet illicitꝰ: ſicut de equitate canonica reſtituitur ei pretium per prędicta: ſecus in emptore malęfidei: quia etiã ſi ageret ad pretium cõtra vẽditorem, nihil petere poteſt vltra pretium quod petit ſolo odio venditoris.¶ Obſt. ei quod dixi de compenſatione fructuum & laboris cum fructibus glo. trita. in. l. emptor. ff. de rei ven. quam extollit ibi Bal.& multò plus Ange. qui dicit ꝙ licet vbi percipiuntur fructus iure poſſeſſionis tantum ab eo qui habet rem reſtituere, compenſentur fructus cum expenſis vtiliter factis, tamen ſi tenuit iure dominij etiam vtilis, non compenſat: ſed petit eas: adeo ꝙ emphyteota reſtituens rem finito tempore non compenſat expenſas cum fructibus ſecũdùm Bal. ibi.& ita intelligitur glo. in. l. ij. C. communia de le.& in.d.l. ſumptus.& Bal.& Imo. in. l. domos: ff. de. le. j. pulchrè Bal.& Imo. in. l. inſulam. § fructꝰ. ante fi. ff. ſol. mat.& Alex. cõſi. cxxiij. diſcuſsis citationibus. Cùm ergo in caſu noſtro iſte percœperit iure dominij, licet ex re ſubiecta reſtitutioni, non videtur teneri ad compenſandum, niſi dicas ꝙ glo. in.d. l. emptor. intellgitur de iure dominij inſti. vt ibi in emphyteota. Hîc dominiũ erat iniuſtũ: meritò dicitur percœpiſſe fructus iure ſolius poſſeſſionis: ergo compenſat. Et hæc videntur procedere in emptore bonęfidei: quia ſi eſt malæfidei, perdit expenſas, labores, fructus,& pretium. per prędicta.& per. d.§. nulli. vt etiam declarat Ab. in.d.c.ad noſtram. ad fin. licet reſpectu pretij tenenda ſint dicta. s̃.¶ Ex his tene menti limitationem ad.d.l. ſumptus. cum ſimili. vbi ſumptus facti in re melioranda compenſantur cum fructibus perceptis. nam illud eſt verum, quãdo res ipſa tempore fructuum perceptorum erat ſimpliciter aliena. Secus ſi erat illius qui fructus percipiebat. vt latius per Bal. Imo.& Alex. in.d.l. domos. vbi hoc intelligunt etiam ſi ille qui fructus percipiebat erat grauatus ſub cõditione rem ipſam reſtituere. per illum tex.¶ Et p̃dicta poſſent induci ad. q. de eo qui emit
30 rem dotalem nulliter à marito: vtrum in reſtitutione habeatur conſideratio pretij,& expenſarũ. de quo per Imo. in.c.cum contingat. de iureiur. cum cõcor. de quibus per Bal. nouellũ in trac. de iure dot. fol. lxxij. ad fi.¶ Demum dum ſubdit Abb.† ꝙ eccleſia poteſt approbare hos contractus, ſi ſunt ei vtiles. Adde etiam eundẽ Abb. in.c. edoceri. iiij. col. de reſcri.& in.c.cauſam. lo. j. vlt. col. de iud.& q̃ ibi dixi. Bal. hîc infert per iſtũ tex. quem extollit. ꝙ iſta ſententia. Nos tales ſequentes formam ſtatuti &c. eſt nulla, ſi ſtatutum non valet. Facit. l. qui teſtamẽto. ff. de excu. tut.& dicit ꝙ vbi prima ſententia ex certo vitio nõ valet nec ſecunda. Quod no. ad Inn. in.c.j. de cõſir. vti. vel inuti. ſecundùm Imo. hîc. quem allegaui in.c.ea quę. s̃. eo. Faciũt quæ poſui allegando etiam hoc dictum Bal. in.c.ij. ix. col. de reſcript. Subdit etiam Bal. ꝙ prelatus qui conſueuit bene adminiſtrare, pręſumitur conuertiſſe in vtilitatẽ eccleſiæ. alleg. Arc. in.d.§. hoc. ius.& dicit eſſe nota. dignũ. Subdit etiam ꝙ mendicantes capere poſſunt relictum rei immobilis vt vendant: quia dominium momentaneum nõ repugnat regulę: dummodò non fiat capitale in Bancho. quod ſigna ad gloſſ. in verbo dominium. in.c.j. de reli. do. in.vj. quam examinaui in. c. in pręſentia. in.vij. q. de proba. Vltimò ſi diceretur. non fuit hîc appellatum ab Epiſcopo Brixienſi. ergo ſententia debebat valere: vel ſi fuit appellatum, fuit tertia appellatio. ergo nulla. c. ſuaꝫ. titu. proxi. Reſpondet hîc ſolus Car. quòd ex tenore ſententię apparuit de eius iniquitate. patet ibi. iuxta veroñ.& ſic fuit error expreſſus: ergo ſententia nulla: vt dicetur̃. c. proxi. vel ſi fuit appellatum, non fuit tertia appellatio: quia prima fuit ab interlocutoria: alia à diffinitiua: vel eccleſia fuit audita p̃ reſtitutionem in integ. ſecundùm eum.

¶ Melioramenta. Vide ad hoc Pau. de ca. in cõſi. xvij. a vbi plenè. & not. in. l. intra. ff. de minori.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Sententia non vitiatur propter errorem qui elicitur ex actis: ideo tranſit in rem iudicatam.*
2 *Sententia ſi ſe expreſsè refert ad acta in quibus eſt error: perinde eſt ac ſi in ſententia exprimeretur.*
3 *Sententia ad hoc vt reddatur nulla per relationem ad acta, neceſſe eſt quod appareat iudicem per hoc errare in iure & in facto: ſecus ſi poteſt euitari error.*
4 *Sententia vt vitietur per relationem ad acta: oportet quod fiat per modum cauſæ, vel ſimile. ſecus ſi ſententia ſimpliciter renuntiet*

ter renuntiet acta propter aliud. Reſtant aliæ ſex declarationes hic per ordinem poſitæ: vſque ibi Secunda concluſio.

5 *Sententia lata ex cauſa notoriè falſa, eſt nulla.*
Hæc concluſio recipit quatuor declarationes. Prima. quod hæc concluſio eſt vera, quando cauſa allegata in ſententia eſt manifeſtè falſa: capiendo manifeſtum prout differt à notorio. nume. 6.
7 *Item niſi tale ſit notorium quod ex arbitrio iudicis poſſit offuſcari, vel infringi.*
8 *Sententia non dicitur notoriè iniuſta, licet ſit contra confeſsionem partis ſuper debito.*
9 *Sententia lata ex cauſa notoriè falſa, eſt nulla: dummodò iſtud notorium proponatur.*
10 *Sententia redditur nulla ex notoria iniuſtitia, etiam in ea non expreſſa.*
11 *Sententia redditur nulla ex notoria iniuſtitia, etiam ſi iſta notorietas ſuperueniat poſt ſententiam.*

¶ CAP. IX.

Nter cæteras. Tria magnę vtilitatis examinat hîc ſolenniter Abb. Primum eſt, quando vitietur ſententia propter eius errorẽ qui elicitur ex actis. Secũdùm, quãdo vitietur propter falſam cauſam. Tertium. quãdo vitietur propter notoriam eius iniuſtitiã. quæ reaſſume per tres cõcluſiones, cũ declarationibus opportunis. reformãdo quæ aliãs
1 dixi in. c. quoniã contra. de proba.¶ † Prima concluſio. Error qui elicitur ex actis, nõ reddit ſentẽtiã nullam. ideo tranſit in rem inducatam. Abb. hîc pulchrè poſt glo. Inn. & Bar. in locis ab eo alle. inducit. c. cũ Bertoldus ĵ. eo. Idẽ no. Pet. de anc. in regula ea quę. xviij. col. ver. quãdoq; nõ eſt error in calculo. de reg. iur. in. vj.& Bal. in. l. prolatã. j. col. C. de ſent.& Imo. in.d.c. quoniã cõtra. vij. co. ver. vbi autem quis vellet. quia poſsibile eſt ꝙ iudex fuerit motus ex confeſsione partis, licet illa non reperiatur ſcripta in actis, ſecundũ eum. Pro quo in hoc vide Bald. in. l. j. poſt prin. C. de ma. vin. Idem ſecundũ Imo. ſi reus fuit condẽnatus,& in actis apparet inſtrumentũ abſolutionis. Nam poſsibile eſt quòd iudex illi non adhibuit fidem,& pręſumitur pro ſententia,& imputatur non appellãti. Idem ſecundũ eum, ſi ex dictis teſtium cognoſcitur error ſententię abſolutoriæ. quia fortè non fuit viſum iudici ſequi eorũ dicta, propter trepidationẽ, vel aliud ſimile. iuxta. l. iij. ff. de teſti.& iſtud p̃ſumitur quando ſententia trãſiuit in rem iudicatam. ſecus in cauſa appellationis. vbi eſt ſuſpenſa virtus ſententiæ:& ſtatur dictis teſtium. niſi de eorum vacillatione loquantur acta. prout docet Inn. in.d.c. quoniam cõtra. Ita declarat Imo. in.d.c. in præſentia. vij. col. ver. ſed certè.& ver. ſeq. de renun. Cum iſtis etiã concordant latè Imo. Lu.& Ale. poſt Bal. in. l. ex diuerſo. § j. ff. ſol. ma.& eſt opi. cõmunis ſecundũ Imo. ibi quia error expreſſus inducit vitium formę, ſed tacitus inducit vitium materiæ. ideo primũ appellatur potẽtius. vt no. in.c. detrahe. j. q. j. Facit etiam dictum Inno. in.c.P.&. G. de offi. deleg. quod ornaui in.c. trãslato. de conſtit. Dum dixit quòd nõ ſufficit error velatus in ſententia. Pro hoc etiã facit: quia lex requirit quòd error exprimatur in ſententia ad hoc vt ſit nulla. vnde relatio ad aliud nõ videtur inducere expreſſionem: vt in ſimili per Ang. in. l. p̃tor. in prin. ff. de oper. no. nun. cum concor. de quibus ibi per Alex. declarãtibus cle. appellanti. in verb. nominãti. de appel. cũ concor. Bu. Ang.& Raph. in. l. j. § j. ff. quę ſen. ſine ap. reſcin. per. l. p̃ſes ff. de re iudi. vbi non ſufficit error velatus. Eſt verum ꝙ Io. de ana. in.d. § j. gratia collationis facit ſex motiua contra hanc communem opinio.& non ſoluit. Sed Ang. are. ibi reſpõdet omnibus.& inter cętera dicebat ſic error qui cognoſcitur inſpecto libello vitiat ſententiã: vt ĵ. in quarta declaratione. Sed ſentẽtia refertur etiam ad acta, in quibus petitio continetur. ergo. j. de errore actorum. Sol. ad libellum refertur neceſſariò, non ſic ad alia acta ſecundùm Barto. in. l. j. C. de error. calcu.& Ana. in. d. § j. Facit vltra eos. c. cauſam ĵ. eo.¶ Secundò obſtat glo. in. l. ſi quis ad exhibendum. ff. de excep. rei iudi.& in. c. ſi confirmationem. de elec. in. vj. cum concor. quas habuimus in. c. aduerſario. de exce. vbi ſi dubitatur de viribus ſententiæ vel de eius intellectu, recurritur ad acta,& de ea iudicatur ſicut in actis apparet: ergo ſi in eis eſt error, eſt etiam in ſententia. Sol. illud fit quò ad declarandam ſententiam, non quò ad inualidandam, vel validandam eam claram. ſecundùm Imol. in.d. l. ex diuerſo. Ad alia motiua facilè reſpondetur
2 vbi. s̃.¶ † Recipit tamen iſta cõcluſio nouem neceſſarias declarationes. Prima eſt iſta. Si ipſa ſententia refert ſe expreſſè ad acta in quibus eſt error, perinde eſt acſi in ſententia exprimeretur. Ab. hîc.& in.d.c. quoniam contra. xviij. col. verſi. ſed cõcordo. per. l. pe. C. de ſen. quæ ſine cer. quá profe. vbi ſufficit quòd ſententia referat ſe ad acta vt dicatur certa. Idem Inno. in.d.c. cum Bertoldus. ſuper ver. con ceſsimus.& ibi But. viij. col. ver. quintus caſus: ſic intelligens Rotam quam ibi alleg.& ſequuntur ibi Imo.& Abb. Idem Bal.& Sal. in.d. l. prolatam.& Bal. in.c. j. de lege con radi. dicens ꝙ ex quo iudex mẽtitur in fundamẽtis probationum ad quæ ſe refert, nõ eſt pro eo p̃ſumendum. idem But. multum pulchrè in repe. c. ab excõmunicato. vij. col. verſi. quando ꝙ fertur ſententia. de reſcri.& Imol. in. l. qui Romæ. § duo fratres. iiij. col. ibi. tu adde ꝙ dictum Innoc. ff. de ver. obli.& in.d. l. ex diuerſo. § j. ibi.& per hoc videtur.& in. l. ſi is apud quẽ. pe. colũ. ibi. ex prędictis. ff. de acqui. hære.& in.d.c. in præſentia. xj. col. poſt But. ibi. in. iij. col. Idem Lud. in.d. l. ex diuerſo.& Phil. in.c. dilecto. q. lij.& latius. q. lvĵ. tit. proxi.& Alexã. conſi. cxxiij. vij. colum.¶ Quòd autem paria ſint aliquid fieri expreſſẽ, vel per relationem certam, plurima adduci poſſent. verbi gratia. dictum Specu. de teſte. § qualiter ver. cæterùm vbi dicit ꝙ ſi [a] pars dicat credo prout in inſtrumento continetur, cenſetur confiteri contenta in eo. no. Bal. in.d. l. ij. § quòd obſeruari. in fi. C. de iura calũ. Et iudex dicens. pronũtio prout in conſilio. dicitur expreſſè condemnare, vel abſoluere.
a dixi poſt alios in. c. cum venerabilis. ad fi. de exce. Idem de teſte qui dicit. dico prout aliâs dixi [a] vt per Bu. in. c. cum in tua. ad fi. de teſti.& Bart. in. l. eos. ff. de falſis. Bene facit aliud quod poſui in.d.c. cum venerabilis. de ſententia quę refert ſe ad ſcripturam aliquam in actis productam. poſt glo.& Moder. in.d. l. ait prętor. Facit dictum Bal. s̃. c. proxi. defenſẽtia fundata in ſtatuto nullo quam ipſe dicit eſſe nullam: vt dicit Rota. de procura. xiiij. in antiquis. ꝙ valet inuentarium curatoris referens ſe ſimpliciter ad inuentariũ tutoris.& de ſimilibus dicetur aliâs.¶ Obſtat. huic declarationi quatuor. Primò, deciſio Inno. in.d.c. quoniã contra Solu. non firmat. quia opponit de.d.c. cum Bertoldus.& videtur ſtare contrario.¶ Ob. ſecundò. c. pe. de iureiur. vbi ſi iuro dicendo. promitto. x. per iuramentum quod aliâs tibi præſtiti, non obligor ad periurium: quia non eſt formalis expreſsio iuramenti, ſed commemoratiua. Sol. ibi in iuramẽto requiritur formalis expreſsio: ideo ſola mens non ſufficit. hîc non exigitur formalis verborũ expreſsio ad nullitatem ſententiæ, ſi patens eſt eius error in ſententia.& acta dicuntur ipſa ſententia, ex quo ad ea ſe refert. vt patet in.d. l. pe.& in.d. l. ait prætor. ita But. in d.c. ab excommunicato.¶ Obſtat tertiò quod eſt dictum de cle. appellanti. Sed reſponſio proxima ſatisfacit: quia ibi requiritur formalis expreſsio,& nominatim, non relatiuè. prout in ſimili Rota de appel. xxix. in antiquis: dicens quòd ſi aliquis fuit primò grauatus,& appellauit in ſcriptis. ſecũdò grauatus, iterum appellat: dicens. appello vt in ſcriptura primæ appellationis, quam produco,&

¶ Dixi. Vide per eum etiam in.c. ĵ. de offi. dele.& ibi dixi in apoſtil.

peto inſeri in actis: non dicitur appellatio facta in ſcriptis propter formalitatẽ ſcripturæ, quę requirit in qualitate & appellatiõe qđ no. ¶ Obſtant quartò authoritates tenentium ꝙ non ſufficiat relatio ad acta. vt Hoſtiẽ. in.d. c.quoniam. Bal.in.l.j.C.de iud.vidui.tol.& in.l.ij.in prin. C.de re iud.& in.l.prolatam.j.col.C.de ſenten.& in.l.j.C. de erro.calcu. Quia ſecundùm Bal.& Pau.de caſ.ibi aliud eſt ꝙ error exprimatur ſpecificè in ſententia: & non valet. aliud eſt quod exprimatur implicitè. quia tunc nõ eſt defectus formæ.& allegãt pro ſe Inn.in.d.c.cum Bertoldus. qui (vt dixi) tenet oppoſitum, ꝙ ſententia non valeat. & iſta per prædicta eſt opinio cõmunis: cuius obſtacula ſunt ſublata. Iſtorum autem opi. ſaluari poſſet in caſu qui colligitur ex declaratione ſequenti,& ex tertia & octaua declaratione. ¶ † Secunda declaratio. Ad hoc vt ſententia reddatur nulla per relationẽ ad acta, oportet ꝙ appareat iudicem per hoc erraſſe in iure & in facto. ſecus ſi poteſt euitari error. Exemplum primi: in ſententia condẽnatoria quæ dicit.quia. A.&.B. teſtes probant debitum, ideo condẽnamus. Nam ſi non probant, patet de errore. Exemplum ſecũdi, in abſolutoria: vt quia dixi.quia A.&.B. teſtes non probant debitum: ideo abſoluo: quia dato ꝙ videantur probare debitum: tamen in abſolutoria non eſt error: quoniã poſsibile eſt ꝙ ex aliqua eorum trepidatione iudex non adhibuit eis fidem, & propter tranſitum in rem iudicatam preſumitur pro eo. Etiam ſi vacillatio vel trepidatio non ſit ſcripta: ita declarat But. in.d.c.quoniã contra vlti.col.& Imo.in.d.l.ſi is [a] ad quem. pe.col.ibi.ex prędictis poteſt inferri.ff.de acqui.hęre.& ſequitur Alex. in.d.l.ex diuerſo.& in.d.l.j.C.de erro.cal. Adde pro ſecundo dicto tex.in.l.j.§.Item cùm cõtra ſacras.ibi.ꝙ ſi de iure probãte.ff.quę ſen.fiue app.re. Idem dicas.ſi iudex nõ retulit ſe ad acta:ſed dixit.quia per A. &.B. fuit probatum. Quia fortè ab eis informauit ſe aliter quàm appareat ex actis.iuxta.c.cùm Ioannes.de fide inſt.ita no.Abb.in.d.c. quoniam contra.xviij.col.ver.ſed attende: quia ipſe Inn. & Alex.conſi.mihi.cxliiij. Viſis dubitationibus.ij.col.Idẽ ſi diceret.quia reperimus Titium debere Seio.x.ideo eum ad ea condẽnamus.ita pulchrè Imo.in.c.cum in preſentia. antep.col.de renun.approbans etiam hanc ſecundam declarationẽ.Pro quo facit dictum Bald.in.l.j. in prin.C.de manu.vind.relatũ.ſ.in prin. Et quod no.Bal.in.l.ſi. xviij. col.verſi.tertiò conſidera.C.de edic.diui.adri.tollen.vbi etiã ſequif gloſ.l.quoties§. fi.ff.de proba. ¶ Obſtant duo huic ſecundò membro in quo dictum eſt valere abſolutoriam.Primò text.in.c.cùm ad ſedẽ. de reſt. ſpo.vbi ad cognoſcendam iuſtitiam vel iniuſtitiam ſententiæ inſpiciũtur acta: ſed in dicto exemplo inſpectis dictis teſtium patet de iniuſtitia: ergo &c. Sol. illud eſt verum quando eſt appellatũ:& ſic ſuſpenſa eſt authoritas & præſumptio ſententiæ: & non præſumitur pro iudice.niſi quatenus acta indicant. Secus vbi ſententia tranſiuit in rem iudicatam. quia cùm præſumatur tunc pro rectitudine & rectitudine ſententiæ.c.bonæ.de elec.& poſsibile ſit ꝙ ipſę atteſtationes non probent, tanquam ſuſpecto modo pronuntiate, præſumitur pro iudice quod iuſtè ſe mouerit. ſecundùm But.in.d.c.quoniam. ¶ Obſt.ſecundò. quia non videtur fienda differentia inter ſentẽtiam abſolutoriam,& condẽnatoriam. Nam qua ratiõe relatio ad acta nocet in condẽnatoria, eadem in abſolutorta, poſtquam ſe refert ad acta:nec præſumitur pro vacillatione, ſi nõ eſt ſcripta. iuxta doctrinam Inn.& aliorum.in.d.c. quoniam.& propter hoc iſta differentia reprobatur ex toto per Phil.in.c. dilecto.lxxxviij.col.ver.ſed aduerte.de appe. Sol. licet motiuum ſit vrgens, tamen propter authoritatem prædictorum non obtineretur in practica. & poteſt reſponderi ꝙ iſtud de non præſumenda vacillatione. procedit quando eſt appellatum,& ſic ſuſpenſa preſumptio ſententiæ. Vnde ſtatur in dubio dictis teſtium, prout ſonant. aliàs enim difficilẽ obtinere pars appellãs ab abſolutoria. ſed vbi ſententia tranſiuit in rem iudicatã, pſumitur iudicem ex cauſa: licet nõ ſcripta, ſpreuiſſe dicta teſtium. ita fatetur ipſemet Phil. vbi.ſ.q.lv. prope ſi. Pro quo vide omnino Imol. in.c.in præſentia.viij.col.de renun.& ſolenniter Ab.in.c. cauſam.pe.col.j.e. vbi idem tenent. & quando ſentẽtia eſt condẽnatoria.& dicit probatam eſſe ex actis ad quæ ſe refert, non poteſt pſumi pro ſentẽtia. ſecus ſi ſimpliciter nominat teſtes, quos dicat probaſſe, non dicens vt patet ex actis: quia potuit ſe informaſſe aliter ab eis: vt per Abb. in.d.c.quoniã. Sed quãdo in abſolutoria refert ſe ad acta, dicendo non eſt probatum: concedo ꝙ videtur error inſpecto cortice verborum teſtium, quæ probãt debitum: ſed poſt trãſitum in rem iudicatam præſumitur ꝙ illa teſtimonia tunc prolata habuerint aliquam maculam trepidationis, vel vacillationis. meritò verum eſt dicere tunc non fuiſſe probatum, loquẽdo etiam de his quę tunc fuerunt acta hoc eſt elicita præſumptiuè ex actu tunc geſto. & iſta nota & ſigna. ¶ † Tertia declaratio. Ad hoc vt relatio ad acta vitiet ſentẽtiam, oportet ꝙ fiat per modum cauſæ, vel ſimile: ſecus ſi ſentẽtia ſimpliciter enuntiet acta propter aliud ſcilicet vt iudex oſtendat ſe cognouiſſe de cauſa. puta quia dicit. Viſis actis, teſtibus, & inſtrumentis in cauſa productis. etiam ſi addat. & maximè teſtibus. ita Bal.in.l.ij.in prin.C.de re iud.& ſequitur Are.in.d.c.quo niam contra.& in.d.l.ſi is ad quem.dicens bene facere.cle. j.de proba.&. c. ſi Papa.de priuile.in.vj. ¶ Obſtat vltra eum dictum Spe.de ſen.prola.§.fi.ver.vij.no. quòd ſequitur Ab.in.c.licet cauſam.xj.col.ver.venio ad ſecũdùm.de proba.dum dixit ꝙ per falſos teſtes non reuocatur ſententia, niſi appareat iudicem ſecutum fuiſſe dicta eorũ, hoc autem cognoſcitur ſecundùm iſtos, ſi dixit iudex in ſentẽtia. Viſis atteſtationibus &c. Poſſet dici (licet non reperiãtactum) ꝙ illud procedit in cauſa appellationis. ſed ſi ſententia tranſiuit in rem iudicatam, talis enuntiatio non facit præſumi ꝙ ſit ſecutus dicta teſtiũ: vel fortè dictũ Spe. & Ab. non procedit. ſed oportet ꝙ per viam cauſæ iudex ſit ſecutus dicta falſorũ teſtium. pondera etiam nunquid Bal. in.d.l.ij. ſentiat quod eſt dictum, vel non. ¶ Quarta declaratio. Licet error qui elicitur ex actis non reddat ſententiam nullam, niſi iudex ad ea ſe retulerit modis prædictis: tamen fallit. vbi ſunt talia acta quæ de neceſsitate referri oportet ad ipſam ſententiam. vt eſt libellus, vel prima ſententia. Ab.hîc.& pulchrè Bald. in.l.ij.ad fi.C.de re iu. De quo meminit pulchrè Are.poſt Lud. in.l.ſi Titius. ad fin.ver.in vno tamen caſu.ff.de verb.ob.idem no. Angel.& Rapha.& Moder.in.l.j.§.j.ff.quæ ſenten.ſine appel. reſcin.& Imol. & Lud.in. d.l. ex diuerſo. & ibi omnes. de materia ſcribentes. In quo tamen no. tres reſtrictiones. ¶ Reſtringitur primò niſi libellus aliquo modo poſſet ſaluari: quia videretur intẽtata illa actio, per quam error non eſſet notorius. Bald.in.l.certa ratione. C. quando prouo.non eſt neceſ. per.l. quid ergo.§.pœna grauior. ſecundùm vnum intellectum. ff.de lris qui no.infa. Vnde ſi egi actione furti, petens furem condemnari pœna iuris: nec aliter declaraui libellum,& in proceſſu non probaui furẽ manifeſtum. tamen iudex condemnauit vt de manifeſto in quadruplum, malè fecit. quia ille qui non proſequitur qualitatem, videtur proſequi ſimplicitatem delicti. tamen libellus non fuit ineptus. vt ibi per eum. Pro quo facit. c. ad diſſoluendum. de deſpon. impu. per quod dicunt ibi But. Ab. & Moder. quòd ſi libellus continet duos modos agendi. quorum vnus eſt ineptus, ſuſtẽtatur ex apto. not. But. in.c.examinata.xvj.colum. de iudi. Bal.& Pau. de caſt.in.l.ſi ſeruus. §.ſi ſeruꝰ. de leg.j. Facit dictum Bar.in.l. habebat. ff. de inſtito. & in.l.ambitioſa. ff. de decret. ab orfa.& in diſputa.adunantia generalis: dum ponit ꝙ attenditur mandatum validum. Valebit ergo iſto caſu ſententia ſi non appelletur: nec nocebit libelli qualitas, ex quo eſt ab

a ¶ In.d.l.ſi is.& ibi dem ad hoc vide Ange.in authẽ. vt ſpon.lar.§.& hoc inſuper.in.iij.col. in ver.ibi.d.Inno. & adde Iacob. de are. in.d.l.j. C. de erro. cal. vbi etiã vide Bart. & Bal. & Imo.in.l.ſeruo. §.cum ꝓtor.ff. ad treb.& i.l. qui Romæ.§. duo fratres de verb. obli.& p Lanfrã.in.d.c.qm cõtra.alle.in text. xiij.col. & p Bal. in ſi. i.l.data. C.q accuſa. nõ poſ. & Ro.i deciſi.cccxl. Item fuit.& omnino do. Alex.in cõſil. cxxiij.j.parte.

3

4

eſt ab incongruitate ſaluabilis. ¶ Reſtringitur ſecundò, dummodò error eliciatur ex libello expreſſè: ſecus ſi tacitè. quia ſententia tenet Bal.in.d.l.ij.ad fi.C.de re iudi. pulchrè inducẽs ad hoc tex.in.l.poſthumus.§.ſi quis ex his. ff. de inoffi.teſt. vbi valet ſententia ſuper libello dato à ſpurio tacito ꝙ eſſet ſpuriꝰ, & prodeſt alijs, non ſibi. Sequitur Lud.in.d.l.ſi Titius. & idem repetit Bal.in.d.l.certa ratione. dicẽs ꝙ in.d.§. ſi quis ex his. libellus fuit tacitè ineptus: ideo valuit ſententia. ¶ Reſtringitur tertiò quod eſt dictum de ſententia confirmante. niſi confirmaret ſecũdus iudex primam ſententiam ex alia cauſa: quia tunc vitium primæ non noceret ſecundę. Phil.in.d.c.dilecto.q.lij.per l.Titianus.ff.quòd cum eo.de qua dixi.ſ.eo.in.c. cùm cauſa.de ſententia reformante primam. & iſtud etiam no.ad ſtatuta prohibentia dici de nullitate, quando ſunt duę ſententiæ conformes: quia per hoc habes ꝙ ſecunda non dicitur cõformis primæ, quãdo fundatur ĩ alia cauſa. ¶ Quinta declaratio. quando parti nõ obſtat allegatio erroris ex actis: quia erat in regula. de qua.ſ.& extra caſus ꝑdictos. ſi tamẽ nõ excepit de re iu. ſed aſſumpſit diſputationẽ motam ſup iniuſtitia ſentẽtiæ: de qua tandẽ ſufficiẽter dictũ fuit, retractabitur ſententia. Inn. in.c.cũ dilecta. in glo. in ver.maior.de reſcri.& in.c.cùm Bertoldus.ſup gl.in ver. cõceſsimus j.eo.& ſequũtur Bu.& Imo.i.d.c.cũ dilecta.& Imo.in.c.in preſentia.x.col.de renũ.& Ab.in.c.j.de cõfir. vti. vel inuti.& in.d.c.quoniã.xix.col.verſi. ſed dubiũ eſt. & in.c.cùm cõtingat.iij.col.de offi. deleg. & hîc. & j.eo.c. cauſam.& Phil.in.d.c.dilecto.& But. & Imo.in.d.c.quoniam. & alij quos allegaui in.c.inter monaſterium. x.col. ver.limita.j.&.xv.col.ver.limita.viij j.e. Pro quibus facit. quia etiam contra præſumptionem iuris & de iure valet probatio facta parte non opponente. Bar.in.l.inter ſtipulãtem.§.j.ff.de verb.obl.quem ibi no.Imo.contra Ang.& no.Lud.in.l.ſi duo.ff.de acqui. hære. ¶ Obſtant quatuor. Primò. quia non valet ſententia contra ſententiam quæ tranſiuit in rem iudicatã: vt no. in.d.c. inter monaſteriũ Sol.fallit, niſi appareat de notoria eius iniuſtitia. arg.c.ſolicitudinem j.de appel. ſicut videmus quòd victore confitente de iniuſtitia ſententiæ reuocatur nõ obſtante dicto tranſitu. Inn.in.c. quia plerique. paulò poſt prin. de immu. eccle. ſequitur Bu.in.c.is qui fidem.de ſpon.& in.c.quãto de preſum.& Ab.in.c.nouit.de iudi.& pleriq; alij. ita reſponderunt But.& Imo.in.d.c.quoniam.contra. ¶ Obſt. ſecundò. quia ſententia inducit notorium c.ſi.de cohabi. cler.& mulie. & non valet ſententia contra notorium vt dicetur in duabus ſequẽ. cõcluſionibus. Soluũt prædicti, quod verum eſt per ſententiam induci notorium ſcilicet præſumptionis: ſed tale notorium debet ſuccumbere notorio veræ probationis: vt in ſimili per gloſſ. fin. in.c.ex tranſmiſſa. qui fil.ſint legi. ſecundùm eos. bon.text. in.l.ſi qui adulterij. C.de adulte. ¶ Obſtat tertiò. gloſſ. in.l.ſi aduerſa. C.de tranſact.cum concor.vbi partes non renuntiant ſententiæ quæ tranſiuit in rem iudic. Sol. verum eſt tranſigendo: cum tranſactio debeat fieri de re dubia.l.j. ff.de tranſ. ſed bene poſſunt aliàs per pactum renuntiare l.iuriſgentium.§.ſi paciſcar.lo.j.& ibi Bald.ff.de pac.& in hoc latius inſteti in.d.c.inter monaſterium. ver. limita.j. ¶ Obſtat quartò. quia dato quod admiſſa eſſet diſputatio ſuper iuſtitia ſententiæ, & per inſpectionem actorum de ea liquidò conſtet: tamen ſi eſſemus in caſu in quo poſſet præſumi pro iudice: puta quòd non fuerit ſecutus dicta teſtium deponentium pro eo, quia trepidauerunt: vnde iudex eum condemnauit: videretur præſumendũ pro motu iudicis,& vacillatione quæ poſt trãſitum in rem iudicatam eſt præſumenda. vt dixi in ſecunda oppoſitione ſecundæ declarationis. Et generaliter videretur præſumẽdum aliquo alio ex modis dictis ibi: per quos apparet ſententiam poſſe plerumq; ſaluari, propter præſumptionem quæ eſt pro iudice, etiam ſi tenor actorum oſtendat contrarium. & hoc motiuum non fit per alios. Sol. ſi iudex cognoſcens de nullitate ſententiæ eſſet illemet qui iudicauit: iuxta no. in.c.ex literis. de offi. deleg. poſſet animum ſuum declarare. vt no. per Barto. in.l. ab executore. ver. quæro. ff. de appel. Bal. in.l.ſi vt proponis. C. de exec. rei iudi. & Abb. in.c. ſuper quæſtionum. in prin. in.iij. colum. de offi. deleg. Si autem eſſet alius iudex, videretur ꝙ ex quo pars tuta exceptione rei iudicatæ ſpõte de nouo litigat ſuper eadem materia, iſta noualis ita debent ſuſpẽdere præſumptionem ſententię, & authoritatẽ primi iudicis, ſicut ipſa appellatio. Et ideo ſicut in cauſa appellationis non præſumitur aliter prouidere quàm ſit ſcriptum. ita nec in iſta noua lite. Vel dic & melius. ꝙ non poteſt fieri fundamentum hoc caſu ſuper authoritate rei iudicatę, ex quo pars nõ opponit de ipſa: quia ſuper non allegatis à parte non poteſt fundari ſententia. l.ſi adulterium cum inceſtu.§. Idem Pollioni. cum ſimi. ff. de adul. & ita ſentiunt omnes prælegati. dum per regulam damnum. lib.vj. dicũt imputandũ iſti qui non allgat exceptionem rei iudicatæ. Puto etiam ꝙ non prodeſſet eam allegare poſt admiſſas probationes iniuſtitiæ. quia ſi ſubtiliter conſideras, non poteſt nunc dici ꝙ ſentẽtia trauſiuerit in rem iudicatam. quoniã error nunc patefactus propter inſpectionem actorum trahit ſuũ effectum annullatiũ retro. c. veritate. viij. diſ. & apparet quòd ſtãte hac nullitate quæ hactenus fuit, licet non demonſtrata, illa ſententia fuit nulla. & conſequenter non tranſiuit in rem iudicatã. & ſi iſtæ ſolutiones non placent, doce meliores. ¶ Sexta declaratio. Licet in ſententia nõ ſit error expreſſus, neq; relatiuus ad acta: tamen ſi notorię conſtat de eius errore, ſententia eſt nulla. Abb.hîc: quia notorietas æquipollet expreſsioni. vt per Innoc.in.c.j.de offic.vica. & dixi in.c. cùm ordinem.de reſcr.& dicetur j.in.iij.concluſio. Adde Bal.in.l.j.j.col.C.ne liceat tertiò prouoc. vbi dixit ꝙ licet lex vel ſtatutum prohibeat dici aliquando de nullitate, nõ intelligitur de nullitate notoria, ſeù euidenti [a]. Et dicit Ang.in.l.ſi pars.ff. de inoff.teſt. quòd nullitas conſtans ex actis dicitur euidẽs. Plurima adduci poſſent. ſed ſufficit notitia trium plenarum remiſsionum. Vide And. ſic.in.c.j. iij.col. de offi.ordi. deinde Phil. in.c.dilecto. q.lij. ad fi. de app. Demũ. Alexã. in.l.de pupillo.§. qui opus. pe.col.ff. de ope.no.nũ. dum tractat quòd cle.j. de re iudi. fallit in nullitate reſultante ex actis. poſt Oldra. conſil. cvj. & Bald. & Saly. in.d.l.j. C. ne liceat tertiò prouoc. & dixit Pet. de ancha. conſi. mihi. ccvij. de iure communi &c. quod ſtatutũ reijciẽs exceptionem nullitatis, nunquam reijcit illã quæ conſtat iudici ex actis: ſoleo quædam alia referre in.c. ex parte. lo.ij. de offic. deleg. Intellige. quando nullitas verè eſt notoria: non quando de ea reuocari poſſet dubium. quia multa dicuntur notoria quæ non ſunt. c. conſuluit lo.j.j. tit. proxi. ſecũdùm Bal. in.l. data opera. vl. col. C. qui accuſare non poſſ. Item fortè poteſt reſtringi hęc declaratio. niſi ille error notorius poſsit ſaluari, præſumendo iudicem motum aliqua iuſta ratione extrinſeca ab actis. vt quia à teſtibus aliter quàm ex iudiciali examine fuit informatus. vel quia teſtibus vacillãtibus fidem non adhibuit, quia ſi pars contra quam allegatur iſta notoria iniuſtitia replicat de dicta præſumptione, & poſsibile ſit adaptare talem præſumptionẽ, ſuſtinebitur ſentẽtia quę tranſiuit in rem iudicatã, non obſtãte dicta notorietate. Quid autẽ ſi nõ allegaſ nullitas, ſed manifeſta iniuſtitia? Dicẽ in.iij. cõcluſione. ¶ Septima declaratio. Indubitãter ſentẽtia eſt nulla quãdo retulit ſe ad ꝓbationes à iure reprobatas. puta ſi dixit iudex: quia Titius ĩ duello ſuccubuit, eũ cõdẽnamus. c.ij. de purg. vul. quẽ tex. extollũt Bal.& Sal. in.l. liberorũ. C. de teſti. dicẽtes non eſſe neceſſariã appellationẽ. Idẽ Bu. poſt Io. an. in.d.c. quoniã cõtra. vlti. col. ¶ Octaua declaratio. In ſentẽtia excõicationis, nõ ſufficit ꝙ per relationẽ ad acta cõſtet euidenter de erroe, vt ſit nulla. ſed re-

a ¶ Seu euidẽti. Ad materiã hanc adde q hñtur p Ludo.& pIo. de imo. in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no. nun. p Io. de imo. & p Ang. aret. in. l. ſi expreſſim. de appel. & glo. in. l. j. §. pe. de tabu. exhi. & Bartol. in. l. ij. de app. reci. & in. l. j. ſi de momẽ. poſ. & quę per Feli. i. c. ſedes. de reſcrip. & quod ibi dixi ĩ apoſtil.

quiritur ꝙ error ſit expreſſus in forma ipſius ſententiæ. ita Aret. nouiſsimè in.d.c.quoniã. per text.in.c. per tuas. de ſen.excom.vbi ad cauſandam nullitatẽ ex errore requiruntur ſecundùm eum duo. Primò. ꝙ ſit expreſſus error in forma excõmunicationis. Secundò ꝙ patenter. Vnde ſi ſufficeret per relationem ad acta, ſatis erat dicere patẽter. non enim dicitur expreſſum in forma, quod eſt per relationem ad aliud. & illud verbum in forma. eſſet ſuperfluũ ſecundùm eum. Conſidera duo. Primò. ꝙ aliqui libri non habent illud verbum in forma. ſed dicunt in ſententia. & tunc dicetur error exprimi patenter in ſententia, quando ipſa referret ſe ad acta. Secũdò conſidera ꝙ aliud eſt dicere ꝙ ſit formaliter, vel nominatim aliquid expreſſum: ꝓut dicitur in cle. appellãti. Aliud eſt dicere quòd ſit in forma expreſſum. Nam primò modo non ſufficeret per relationem. In ſecundò fortè ſecus. quia doct. allegati in.j. declaratione expreſſè dicunt ꝙ habetur error pro expreſſo in ſententia, quando ipſa refert ſe ad acta probantia errorẽ. & ſic dicitur error in forma. id eſt in figura & text⁹ ipſius ſententię, cum ſe expreſſè referat. d.l.pe. C. de ſen. quę ſine certa quam profe. &. d.l. ait prætor. ibi: quaſi quantitatem nominauerit. tamen cogita. ¶ Nona & vltima declaratio Licet error ſit expreſſus in ſententia ſecũdùm legis diſpoſitionem: tamen ſi materia eſt talis in qua iudici competit arbitrium, ex cauſa præſumitur non erraſſe, & ꝙ ex cauſa non exceſſerit legis terminos, ne ſententia ſit nulla. ſecundùm Are. in.d.c.quoniã. & in.d.l.ſi is ad quem. per tex. & quod ibi Bar. in.l. relegatorum. §. ad tempus. ff. de interdi. & rele. Sic ampliatur dictũ Inn. in.c. ad petitionẽ. de accu. quem ſequitur Ab. in.c. quòd ad conſultationem. ix. col. ver. quis autem habet probarẽ. j. e. dum dicit ꝙ in arbitrarijs præſumitur pro iniuſtitia ſententiæ ad tollendum remedium iniquitatis, quòd eſt appellatio. nam etiam reſpectu remedij nullitatis præſumitur pro ſententia in iſtis arbitrarijs. Idem Pet. de ancha. in.c.ij. in fi. de iura. cal. in.vj. & in repe. c.j.v. char. ſ. de conſti. & Inn. in.c. qualiter. lo. ij. pe. col. de accu. & Ab. in.c.j.iiij. col. de dil. Et Inn. in.c. inno tuit. quaſi in medio. de eo qui fur. ordi. ſuſce. Et vide Bal. in.l. & ſi ſequerior. pe. col. in fi. v. q. C. de his qui no. infa. vbi videtur intelligere tex. in. d. §. ad tẽpus. in alteratione pœnę, quæ facta in ſententia tenet, etiam vbi fieri non deberet: quamuis aliter illum tex. intelligat Bal. in.l. non dubiũ xj. col. ver. reuertor ad contraria. C. de leg. volens. quòd in d. §. ad tempus. ſuſtentantur ſententię ante illam legem latæ, non ferendæ. propter. d.l. non dubium. An autẽ iudex vtens arbitrio ſibi à lege conceſſo ex cauſa, teneatur cauſam exprimere. dicam in.c. ſicut. viij. co. ver. dum docẽ. eo. Demum quãdo agitur de ſuſtentanda ſententia propter relationem ad acta, vt non videatur incerta. vide omnes. in.l. ait pretor. §. j. ff. de re iudi. & Angel. are. in. §. curare. ij. col. inſti. de actio. & hæc quantũ ad primam concluſionẽ collectam ex dictis Ab hîc. quibus etiam adde Imol. in.d.c. in præſentia. vl. char. ¶ † Secundà concluſio. ſententia lata ex cauſa notoriè falſa, eſt nulla [a]. Abb. hîc poſt But. & Imo. latè loquentes. Idem But. in.c. ab excõmunicato. viij. col. ver. quando ꝙ dicebam. de reſcrip. vbi hoc intelligit procedere. ſiue ſit cauſa falſa in potentia & actu: ſine actu tantum. quia ad vitiãdum quod agitur, paria ſunt aliquid exprimi ex tenore, vel apparere notoriè. Inn. in.c.j. de off. vica. & in.c. examinata. de iud. in addi. & in.c. cũ noſtris. de conceſ. preben. in addi. & in. c. fraternitatis. de frigi. & ibi But. copioſè replicat idem in.iij. colũ. & in.c. per tuas. viij. col. de ſen. excom. dixi in.c. cum ordinẽ. xiiij. col. ver. ſecunda declaratio. de reſcrip. & aliquid in.c. ad aures. de præſcri. no. Ab. in.c. cum ad quorundã. de exceſ. præla. & in.c. Odoardus. iij. col. de ſolu. dicens poſt Butri. idem in ſententia excõmunicationis, quam notoria iniuſtitia reddit nullam. & licet tex. in.d.c. per tuas. exemplificet nullitatem quando eſt expreſſus error in ſententia, vel quãdo fuit lata poſt appellationẽ: tamen vbi eſt notoria iniuſtitia, ibi nulla eſt præſumptio pro ſententia: ideo non apparet ratio quare eccleſia velit aliquẽ iniuſtè ligare apud deum. & idem no. Ab. in.d.c. per tuas. & But. in.c. in Ferrarien. pe. char. ver. & no. hoc dictum. de conſti. & Cardi. poſt Pau. de leaza. in cle. paſtoralis. ver. rurſus. de re iudi. dicens ſententiam latam contra notorium actus cõtinui, vel tranſeuntis, eſſe nullam: quia quod falſum eſt nihil eſt. & ſufficit quomodocunq; conſtet. l. tutor. ff. de tut. & cu. da. ab his. Poſtea videtur hoc limitare ſequẽdo. Paul. quẽ nõ ſequitur ibi But. per omnia. vt refert ibi Imo. in.xviij. col. Et pro hac opi. communi inducitur. c. ſolicitudinem. ad fiꝯ. tit. proxi. vbi mãdatum etiam ſub pœna excom. notorię iniuſtum, vel indiſcretũ, non aſtringit eum cui mãdatur, nec tenetur obedire, & ſuperior declarat eum non ligatũ. Ad idem. d. cle. paſtoralis. ad fi. ibi dici ne ergo meruit ſententia. & eſt tex. hîc in ver. *nec eis ſtari*. ſecundùm lectu. communem: & faciunt quæ dicentur in concluſione ſeq. multùm huic conformi. ¶ Obſtant ſex contraria. Primò. tex. in.l. palam §. quę in adulterio. ff. de rit. nu. vbi mulier deprehenſa in adulterio, & abſoluta perperam, eſt infamis: quia lex notat factum, non autem ſententia. & ſic ſi ſententia fuiſſet nulla, allegaſſet ibi tex. rationẽ ex nullitate ſententæ. & ita tenet Bald. per illum tex. ſecũdùm aliquos in.l.j. C. ne fil. pro pa. Sol. non aperit tex. ꝙ eſſet notoriè deprehenſa. ideo vt concordentur iura poteſt intelligi ꝙ manifeſtè fuit deprehenſa: & concluſio iſta non procedit in ſententia lata contra manifeſtum: vtꝯ in.j. declaratione. ¶ Obſtat ſecundò tex. in.l. nam & poſtea. §. ſed ſi dãnetur. ff. de iureiurã. vbi valet ſententia contra iuramentum. quod tamen facit rem notoriam ſine dubio. Sol. non conſtabat iudici de iuramento ſecũdùm But. in.d.c. ab excommunicato. x. col. ver. ex his dico. vbi ſubdit ꝙ ſi eſſet lata cõtra iuramentum de quo iudici conſtaret, & non reuocaretur in dubium, eſſet nulla, tanquam contra notorium: ſed in.d. §. non conſtabat iudici liquidò. quod verbum dicit ibi Alexã. ſe non legiſſe alibi. addens ꝙ iuramẽtum, confeſsio, & ſimilia inducunt notoriũ, quando cõtra eum nõ opponitur, ſeu aliàs nõ impugnãtur. vt per Hoſt. Io. an. & But. in. c. cum ſpeciali. §. porrò ꝯ. ti. proxi. & facit glo. fi. in. c. ex parte. lo. j. de ver. fig. ſecundùm eum. Obſtat tertiò. l. ciues. C. de app. per quam Bal. ibi: & hîc diſcrepat à communi opin. Sol. loquitur in manifeſto. vtꝯ dicetur. ¶ Obſtat quartò. c. ſi quando. de offi. deleg. ibi: certum eſt vbi videtur probari quod valet mandatum iudicis notoriè iniuſtum. & ita Bal. ibi per illum tex. reſpõdet ibi. Ab. ꝙ poterat eſſe certum ipſi ordinario: non tamen delegato. Obſt. quintò talis ratio nihil plus habet notorium quã ius: & tamen ſententia contra ius valet: niſi exprima tur error. dixi in.c.j. in. j. limitatione. ſ. e. ergo fortius valet, iſta contra notorium. ſoluit But. in.d.c. ab excommunicato. ꝙ iſtud procedit, quãdo conſideratur ſolũ ius: ſed hîc non pronũtiatur ſuper iure: ſed ſuper facto. in quo ſi notoriũ eſt vitiũ, ceſſat ꝓſumptio iuſtitiæ in iudice. l. pe. ff. de iuſt. & iu. ſi autẽ diſputaretur ſup iure, an ius eſſet vel non, ſententia lata ꝙ ius non eſſet vbi eſt, eſſet nulla: quia ſi eſt cõtra legẽ, notorium eſt de eius errore. Ex quibus verbis obſcurius ab eis prolatis, collige intellectũ ad primã limitationẽ datam in.d.c.j. nam habes ꝙ licet non exprimatur error iuris: ſi tamẽ notoriũ eſt de errore cõtra ius, ſententia eſt nulla: operabitur autẽ illa limitatio ꝙ ſententia lata contra ius cõmune non expreſſè nec notoriè, ſed virtualiter: puta contra id quod exigerẽt de iure merita cauſæ, non eſt ipſo iure nulla. Et pro iſta declaratione pondera etiam verba Ab. hîc. dum expedito ſecũdò intellectu ad tex. intelligit ipſum in omni iniqtate, ſiue reſpectu erroris cõcernentis partẽ, ſiue ius ſcriptum. Ad idem verba Ab. in.d.c.j. dum dicit ꝙ vbi iudex iudicat cõtra ius commune, ſiue expreſſo iuris errore, ſiue nõ. ſententia eſt ipſo iure nulla

a ¶ Eſt nulla. Adde Fe. in.c. qm̃ cõtra ſ. de ꝓbat. in. xij. col. & quod ibi dixi in apo. adde tu & dic clariꝰ, ꝙ ſententia lata ex falſa cá expreſſè eſt nulla. Bar. in.l. qui teſtõ. ff. de excuſ. tut. in. §. Itẽ quęro in. ij. col. in ver. Itẽ ex iſto tex. & ibi Bal. & Ang. adde & intellige iſtud. dũmõ ſimpl͛r ſit cauſa inſerta iſen ſ tentia. ſecus ſi per a dictionẽ ĩplicatiuã maximè. vel ꝑſertim: quia tũc cũ ꝓſumatur ſententia lata ex alia cã, valebit ipa ſententia. d. Ab. in.c. ſicut. de re iud. in iiij. co. in ver. ij. debet limitari.

iure nulla. Dictum autem cõmune intelligitur de errore iuris concernente merita cauſæ. vt latius per eum. ¶ Obſtant ſextò ea quę obſtare videbũtur ſequenti cõcluſione. ſolue vt ibi. Habes igitur ex his concluſionem ampliatam dupliciter. Primò, etiam in notorio trãſeuntis. Secundò. etiam in ſententia excommunicationis. Ad quod etiam vide latè Do. poſt Io. and. in.c. romana. §. vniuerſitatem. ij. col. de ſen. excom. in. vj. & Ab. in.c. cum apoſtolus. ij. col. de cenſi. Ex quibus cogitat circa cautelam Cepolæ. clxij. quod ibi dixi. quę incipit ego dixi. dum dicit valere præceptum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ de obſeruando iuramento de non reuocando teſtamento: nunquid habeat illud præceptum notoriam iniquitatem, vel inualiditatem, ſicut iſtud iuramentum. iuxta no. in.l. ſtipulatio hoc modo cõcepta. in prin. de verb. ob. & in.l. ſi quis in prin. ff. de leg. iij. cum ſi. ¶ † Recipit iſta concluſio qua tuor neceſſarias declarationes. Prima eſt. vt non procedat quando cauſa allegata in ſentẽtia eſt manifeſtè falſa, capiẽdo manifeſtum prout differt à notorio. But. Ab. & Imo. hîc. & Ang. in.l. cues. C. de appel. Facit dictum Bal. in.l. ſi. iiij. col. ver. vel dic ꝙ aut eſt exceſſus dubius. C. cõmunia de leg. Idem Phi. in.c. dilecto. lxxxvj. & xc. col. de appella. Quia manifeſta indigent probatione: ſed non notoria. Et in iſto tex. verbum *manifeſtã* capitur impropriè pro notoria. licet iſti non dicãt. Et ita fit ſæpe: vt per glo. in.c. de manifeſta. ij. q. j. ſed propriè differunt. c. veſtra. & c. tua. de coha. cle. & mulie. manifeſtum differt ab occulto. & probari poteſt, non tamen eſt publicum. notorium verò eſt publicum nulla via celabile. latè But. in.d.c. veſtra. xxj. col. ver. nunc venio ad deffinitionẽ manifeſti. ¶ † Secunda declaratio. Niſi tale ſit notoriũ quod ex arbitrio iudicis poſsit offuſcari, vel ifringi Ab. latè i.c. inter mon aſteriũ. xiij. co. ver. ego ſimpliciter ſequorꝯ. eo. vt in ſententia lata contra ſententiam, vel priuilegium, & ſimilia. quę & ſi inducant notorium, eſt tamen eorum probatio offuſcabilis. vt ibi latius dicetur: & fuit doctrina Bu. in.d.c. ab excommunicato. x. co. ver. idem dicerem ſi ſententia: quia lex dat poteſtatem exiſtimandi quantãvim habeãt probationes etiam notorię. Facit dictum Inn. in.c. mulieri. per illum text. de iureiu. & tex. in.c. cõſanguineiꝯ. e. vbi poteſt ferri ſententia reprobans confeſsionem partis, quę tamen facit notorium. c. fi. de coha. cle. & mulie. vt etiam in ſequenti declaratione. ¶ † Tertia declaratio. Non dicitur ſententia notoriè iniuſta, licet ſit contra confeſsionem partis ſuper debito. Imol. contra Bu. in.d.c. in præſentia. ante pe. col. quia poſt trãſitum in rem iudi. ſufficit poſſe errorẽ aliquo modo euitari. vt dixi in.ij. declaratione primæ concluſionis. Potuit autem confeſsio fuiſſe erronea, vel inconſulta, vel facta à non habente poteſtatem. ſaluo niſi confeſsio emanaret poſt ſententiam. quia tunc redderet nullam ſententiam antea latam. ita intelligatur Inn. in.c. quia pleriq; de immu. eccle. cum ſuis concor. ſecundùm eum. quod videtur difficile. niſi dicas ꝙ debilior eſt confeſsio ante ſententiã, propter velamẽ tranſitus in rem iudica. qui nõ operatur reſpectu confeſsionis ſequẽtis. Et hanc declarationem ponit etiam But. in.d.c. ab excommunicato. x. col. dicens ꝙ ſi fertur ſententia contra iuramentũ, non valet. niſi reuocetur in dubium de viribus iuramẽti. Et ibi etiam paulò antè dicit quòd valet ſententia contra confeſsionem, quando eſt dubium de probatione ipſius confeſsionis. ſecus ſi contra ipſam nihil obijci poſsit. ¶ † Quarta declaratio. dũmodo iſtud notorium proponatur. Car. in.d. cle. paſtoralis. §. rurſus. in fi. iij. q. propter glo. in ver. alias. in cle. appellanti. de appel. cum cõcor. quas ad ipſam poſui in. c. cum ordinem. xiij. col. ver. ad glo. in cle. appellanti. de reſcrip. & ſic intellige Bu. in.c. veſtra. vlti. char. ver. per hoc dicebã. de coha. cle. & mulie. Et hoc videtur reſtringendũ: niſi notorium pateat ex actis. quia nõ eſt opus tunc ipſum allegare. vt per Bu. ibi. & Alex. in.l.j. iij. col. C. vt quæ deſunt aduo. quãdo autem falſa cauſa non notoria vitiet ſententiam [a]. vide latius per Inn. i.d.c. in præſentia. & in.l. ſi is ad quem. ff. de acqui. her. & ibi Ale. & Are. & Inn. in.l. qui Romę. §. duo fratres. ff. de ver. obli. & ibi Alex. xl. col. ver. & per ꝑdicta. dixi aliquid in.c. ſicutꝯ. eo. & hęc quò ad ſecũdam concluſionẽ ex dictis Abb. hîc. ¶ † Tertia concluſio. Notoria iniuſtitia ſententię etiam in ea non expreſſa reddit eam inualidam. latè & vtiliter Abb. hîc. & Lud. in.l. ad monendi. x. col. ver. x. ff. de iureiur. & Imo. in.c. in præſentia. ix. col. de renun. & in cle. ſi appellationẽ. in fi. de appel. & Abb. in.c. cum inter. x. colꝯ. eo. & in.d.c. cum apoſtolus. de cenſi. & in.c.ij. ad fi. de purga. vulg. & in.c.j. iiij. col. ſ. e. & pulchrè. in.c. ſuborta. in fi. j. e. & Imo. in.c. cùm dilecta. vlt. col. de reſcri. & in.c. quoniã contra. viij. col. de proba. & ibi Ab. xvij. col. & Bal. in.l.j. ver. quęro vtrũ abſq; appellatione. C. ſen. reſcin. non poſ. & Paul. de caſ. in.l. ſeruo iniuito. §. cum prætor. ff. ad treb. & omnes allegati in præcedenti concluſione. vnde inquit Cardi. conſi. lxj. dum reuerendus ꝙ manifeſta iniquitas idẽ operatur ꝙ nullitas. allegat Inn. in.c. cum Bertoldus. ſuper ver. conceſsimus. j. e. & dicit hoc eſſe no. dignũ. ipſum etiam alle. Cardi. poſt Ioã. de ligna. in cle. j. §. fina. ij. col. de foro cõpe. dicens vix poſſe eſſe ſententiã notoriè iniuſtam, quin ſit etiam nulla. facit tex. in.l. ſi pars. ff. de inoffi. teſta. vbi dicitur ꝙ ſtatur ſententiæ latæ pro teſtamento, quando iudices contradicentes aduicem in iudicando ſunt pares numero, niſi ſit euidenter iniqua. & de hoc exclamat ibi Ang. in prin. dicens ita limitari omnes leges dicentes ſtandum vni ſententię, quando ſunt iudices contradicẽtes pari numero. iuxta. c. fiꝯ. eo. quia intelligitur, niſi illa ſit euidẽter iniqua. & dicit iniquitatem eſſe euidentem, quando conſtat ex actis. Nam per ea eſt legitimè notorium iudici. ſecundũ Inn. in.c. ex ratione. de app. & dicit Bu. in.c. ſuam. in vlt. no. de pœnis. ꝙ ſententia quæ continet apertã iniquitatẽ non tranſit in rem iud. ¶ † Amplia etiam ſi iſta notorietas ſuperueniat poſt ſententiã. Inn. in.c.ij. de purga. vul. dicentes per illum tex. ꝙ ſpeciale eſt vt propter caritatem ſuperueniẽtis caſus recedatur à ſententia. Vnde dicit Bart. in.l. diui fratres. ff. de pœnis. ꝙ poſt ſententiam doceri poteſt de innocẽtia condẽnati. dicetur poſt Ab. in.c. cõſanguinei. in fiꝯ. e. Ad hæc bo. tex. in.l. inde Neratius. ff. ad.l. aquil. vbi confeſſus occidiſſe Titium, auditur probaturus eum viuũ. Ad idem tex. in.l. ſi qui adulterij. C. de adulter. vbi probatur ſecũdùm Bal. ſentẽtiam latam ex ꝑſumptione iuris & de iure retractari ex notorio ꝑſumptio. quòd poſtea ſequitur. Vnde in quit Bal. in.l. ſi quis teſtibus. in fi. C. de teſti. ꝙ per euidentiam facti admittitur probatio poſt teſtium publicationem. & refert Spec. atteſtãtem corpus fuiſſe exhumatum. & ſequitur Lud. in.l. ſi verò. §. de viro. xxxij. fal. ff. ſol. mat. & idem Sal. nullum allegans in.d.l. ſi quis teſtibus. pe. col. dicens ſe vidiſſe exhumati defunctum vt inſpiceretur an fuiſſet percuſſus lancea, vel lapide. Cum iſtis adde Innoc. in.c. quia pleriq; de immu. eccle. vbi dicit quòd retractatur ſententia quam victor confeſſus eſt iniuſtam. & ſequuntur multi de quibus aliàs. Adde etiam quod dicetur ꝯ. c. proxi. ad fin. in verſi. ad vltimum. Obſtat huic concluſioni tale argumentum. Magis notoria reſultat iniuſtitia, quando ſententia condemnatoria eſt lata nullis probationibus factis, quàm quãdo aliquibus hincinde factis: ſed in primo caſu non eſt nulla, & tranſit in rem iudicatam ſi non appellatur: ergo fortius in ſecundò caſu. maior eſt nota conſequentiam non negabis. minor probatur quinq; modis. Primo authoritate. Barto. & Bald. in.l. prolatam. C. de ſent. & But. in.c. eccleſia. de conſti. & Bald. ibi & in.l.j. pe. col. C. ſi aduer. rem iudi. Secundò. quia media cauſe, & ſic probatiões nõ ſunt de ordine ſubſtãtiali. licet de iuſtitia cùm ſatis ſit ꝙ ſententia ſit lata prãte & citata parte: vt dicaꝰ cauſa cognita. l. i cauſę. §. cauſa cognita. ff. de mino. Tertiò per. c. interpoſita. in prin. de app el. vbi etiã

a ¶ Sententiã. Adde Angel. & Nic. de neapo. in.l. q teſtamento. §. Itẽ quæro. in.j. co. in lectu. Bar. ff. de excu. uto. & Bal. in authẽ. non licet. paulò poſt prin. C. de lib. prẽte. vide tamen Bar. in.l. iuſtè poſſidet. ff. de acqui. poſ.

repulsio probationum paratarum non reddit sententiam nullam. Quartò, quia imputatur non appellanti. l.ij. C. si sæpius in inte. resti. postu. Quintò, quia ad reparandum omissas probationes non datur remedium nullitatis, sed appellationis. iusta illud non deductum deducam. c. cum Io. de fide instr. & ita per hæc valde laborioſe extenſa firmat nouissimè Phi. in. c. dilectę. q. lv. ad fi. non visis authoritatibus in conclusione adductis. neq; earum rationibus per quas tutum non puto recedere ab opi. cõmuni. ¶ Ad primum dic in cõtrarium esse glo. ordinariam. & ibi Car. & Imo. in. d. c. ecclesia. & glo. Are. & Do. in. c. primates. ij. q. j. & glo. in. d. l. prolatam. ¶ Ad secũdum respõdet Imo. in. d. c. ecclesia. q; text. in. d. § causa. non debet intelligi, q; illud solum sufficiat cum per alia iura probationes requirantur. d. c. primates. & c. nos in quenquam. ij. q. j. ¶ Ad tertium de. c. interpoſita. dic q; illa respõsio est interlocutoria, quæ transit in rem iudicatam iure ita disponente cùm esset saluum ius impugnãdi diffinitiuã secuturam, Eadem responsio dari posset ad. l. argentarius. § cum autẽ. ff. de eden. ¶ Ad quartum dic q; si procederet argumentum sequeretur q; sententia esset valida & irreuocabilis, etiam in limitationibus quas postea firmat Phil. vbi. s. & doc. in. d. c. ecclesia. in quibus tamen sententia est nulla. vi delicet quando est lata causa non cognita, & breuissimo tempore, quia deberet imputari non appellanti. Sequeretur etiam q; vbi sententia referretur ad acta denotãtia errorem, deberet valere, imputãdo non appellãti quæ omnia & similia nemo concederet. Sed. d. l. ij. dicens appellare debas si tibi sententia displicuit: loquitur vbi iure non est cautũ q; sententia sit nulla. sed in proposito habemus tex. allegatos in præcedenti cõclusione. & in ista maximè text. in. d. cle. pastoralis. & hîc & in. d. c. cum ad quorundam de exce. præla. & in. c. suã. de pœnis. & ibi But. in vlt. no. & in l. si pars. ff. de inoffi. test. & ibi Ang. quæ iura probant sententiam vitiari propter notoriam eius iniustitiam. Ergo pars quę scit ius dicendi de nullitate causę sibi saluum, nõ præiudicat sibi non appellãdo. l. sicut. § nõ videtur. ff. quimo. pig. vel hypo. solui. Per quam rationem reprobatur quoddam dictum Lapi. alle. lxxxviij. dum dicit q; sententia lata præsente parte & postea non appellante valet. & probat enuntiata in ea nam imò silentium non nocet ei qui scit ius suum saluum esse vt tenet ipsemet Phi. in. d. q. lxv. antepe. col. & vltra eum Rapha. & Ange. are. in. l. fi. ff. quando appel. sit. & Lud. in. l. sciendũ. xxv. col. ff. de verb. obl. ¶ Ad quintum dic illud verum esse: quãdo est appellatum. sed etiam in causa nullitatis nemo negat probationes fieri posse. Ex quibus potes animaduertere: quot absurda sequerentur recedendo ab istis duabus conclusionibus tot modis roboratis. Tamen relinquo cogitandum propter magnam vehementiã qua vtitur Phil. in hac sua noua & periculosa opinione. Cæterum de sententia lata sine causę cognitione an sit nulla, vel irritanda, dixi satis latè in. d. c. ecclesia[a]. Et dum Ab. tangit remisiuè coram quo, & quo ordine sit deducenda nullitas: vide latius per Phil. s. & istas tres conclusiones bene not. quia non reperi ita bene ordinatas per alios.

a ¶ In. d. ca. ecclesia. Et ibi vide q̃ dixi in aposti.

b ¶ Præsumitur. Vide Bal. in ti. de pace iu. fir. §. ad hoc viij. col. in verſic. not. q; qui dicit in vſi. feu.

c ¶ Nisi probetur. Adde Bar. in. l. is põt. ff. de acqrẽ. hær. in. viij. col. in versi. nunc videamus. & glo. in. l. j. circa finẽ. vbi per Bal. & Ang. & in l. optimã. C. de cõtrahen. & cõmit. sti. in vlti. colũ. in ver. no. glo.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Sententia in dubio præsumitur lata contra absentem: etiam postquam transiuit in rem iudicatam. & uu. 2.*

3 *Inuestitura in dubio præsumitur facta in præsentem ponit autem hîc.*

¶ CAP. X.

1 TEnor. Omissis multis quę additione non indigent. No. principaliter id quod concluditur per Ab. hîc. & in consil. suo. xciij. inci. cõtra sententiam. in primo volu. † videlicet q; in dubio sentẽtia præsumitur lata in absentem, etiam postquam trãsiuit in rem iudicatam post Spec. Fed. & alios per eum allegatos. Adde Bal. in authen. si quis in aliquo. iij. col. versi. sed ponamus. & pe. col. versi. sed hîc quæritur. C. de eden. vbi idem firmat dicens q; citatio nunquam præsumitur[b]. & remittit ad seipsum post Gui. in. l. j. ff. de in ius vocã. Idem Bal. in addi. Spe. de appel. xv. col. & Ab. in. c. ad reprimendum. in fi. de offi. ordi. Bene facit glo. in verbo vocatos. in c. quod sicut. de elec. dicens q; nemo præsumitur vocatus nisi appareat. Et ibi no. Abba. in. iiij. col. quia vocatio est solennitas extrinseca. quæ non præsumitur. l. quęcunq; §. fi. ff. de publiciana. ¶ † Nihilominus opi. contraria videtur tutior propter doctrinã Io. de imo. in. c. in præsentia. x. colũ. ver. do. Ant. scit de renun. & in. c. cum in iure. pe. char. de offi. deleg. & Lug. in. l. sciendum. xxv. col. ver. ego istam opi. ff. de ver. obl. & Ab. in. c. quoniã contra. xxiiij. col. de proba. dum dicunt q; post transitum in rem iudicatam, siue de recenti, siue de lõginquo, præsumitur lata sententia rectè, & rite. per. c. cum inter j. e. & c. bonæ. lo. j. de elec. qui tex. propriè loquitur de citatiõe. non fundans se in notorio. sed ĩ authoritate iudiciaria. & vult q; in dubio præsumatur pro citatione. & ita in terminis firmat Ang. in. d. l. sciendum. & in. l. de vno quo q;. ff. de re iudic. Non ob. glo. in. d. c. quòd sicut. quia loquitur in actibus extraiudicialibus. & idem esset in iudicialibus ante transitum in rem iudicatam. vt ibi per Inn. iij. col. ¶ Ad rationes Ab. quas etiam ipse rẽplicat in. d. consi. dic q; si condẽnatus probat se fuisse absentem, reuocabitur sententia, tanquam sit detecta eius nullitas. Et si diceretur q; pro sententia est præsumptio iuris & de iure, in qua non fit probatio. dic illud procedere respectu rectitudinis. id est iustę sententiæ sed respectu rectitudinis. i. ordinis non seruati secus est. vt pulchrè dicit Inn. in. d. c. in præsentia. in ver. an autem præsumptio surgens. Bene facit. c. cum dilecti. de emp. & ven. & quod ibi Inno. post Pe. de anc. in. ij. col. dicens de libelli ineptitudine posse quandoq; opponi. Sal uabitur opinio Ab. duobus casibus. Primo. appellatione pendente. quia tunc non præsumũtur pro rititudine glo. fi. & doc. in. d. c. quoniã cõtra. & Alex. in. d. l. de vnoquoq; contra Bar. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de appel. licet non alleget Abb. hîc. Secundo saluabitur in actibus extraiudicialibus. glo. in. d. c. quod sicut. Et cum istis adde Bald. in. c. j. de mili. vasal. qui. contu. est. & ista no. ¶ † Ad illud de inuestitura vtrũ in dubio p̃sumatur facta ĩ præsentẽ. de quo hîc per Ab. post Io. an. in Spe. de empt. & vend. § nunc autem formã dic pro breui doctrina generaliter q; in dubio non præsumitur præsentia, nisi probetur[c]. Bar. in. l. ij. C. de statu. & ima. per illum tex. in ver. probet accessisse præsentiam. per quem instruit iudicem vt notari faciat qualiter tali die sedit. vnde dixit Bar. in. l. Theopompus. prope fi. ff. de dote præleg. q; si dicitur in actis. testis iuratus &c. non præsumitur præsentia partis. & sequitur Ab. in. c. tuis ad fin. de testi. Vnde refert elegãter Paul. de cast. in. l. illud. ante fi. ver. vlti. allegatur. C. de sacrosan. eccle. fuisse in facto consultum q; si in instrumento dicatur: Titius donat Seio. nõ præsumit præsentia Seij. & sic donatio nulla propter glo. ibi. quia postquã non constabat de præsentia, præsumitur fuisse absens. & cum istud consistat in facto, facta non præsumuntur. l. quæcunq; in fi. ff. de publi. Et per cõsequẽs potuit fieri donatio non interueniẽte nuntio, vel epistola: quę requiruntur vbicunq; contractus agitur inter absentes. glo. sing. in. l. consensu. secundùm eum. ff. de act. & obli. Respondet ad glo. in. l. j. C. de contrah. stip. q; loquitur quando instrumentum facit mentionẽ de actu, qui non potest fieri nisi inter præsentes. vt si notarius dicat q; Titius fuit stipulatus. nisi enim etiã fuissent partes p̃sentes, notari⁹ diceret falsum. l. j. in prin. ff. de ver. obli. sed donatio põt fieri absenti interueniẽte nuntio, vel epistola. l. absenti. cũ si. ff. de dona. ¶ Fallit priò nisi verborũ proprietas importaret p̃sentiã. In. an. in. d. addi. & Ab. hîc. adde Oldra.

adde Ol. consi. ccxvij. super eo. quod quæritur. vbi dicitur q; inuestitura fit à pnte presenti. per. c. cũ olim. eo. iuncto. c. ex ore. de his quę fi. à maio. par. ca. & c. j. quid sit inuesti. nõ enim dat titulum, sed aliud à titulo. ideo verbum inuestiuit importat presentiam. licet aliàs presentia probari debeat. d. l. quęcunq; § fi. alleg. Inn. in. c. ij. de consue. vbi etiã Car. sequit dictũ consiliũ Ol. Et bene facit sequẽs fallentia & istã fallentiã firmat etiã Bal. in rubri. C. de cõtrahẽ. emp. xviij. q. ¶ Fallit secundò. vbi presentia est de solennitate intrinseca. Ang. & Imo. in. l. his verbis. ff. de duo. reis. dicẽtes q; si verbũ promisit. est positum in scriptura, præsumitur etiam presentia stipulatoris, ex quo promissio est facta per stipulationem. iuxta gl. in. l. j. C. de vsuris. & dicit Ang. in. l. optimam. C. de contrahen. & commit. stipu. q; in stipulatione de qua notarius rogatur non est de necessitate dicere in præsentia. & ibi fuit dictum ad cautelam secundum Bal. in. l. Titia. § Idem respondeo. ff. de verb. obli. Et hanc fallentiam tenet etiam Pau. in. d. l. illud. ¶ Fallit tertiò vbi est actus in quo communiter consueuit interuenire presentia. Ita expressè Io. an. in. d. add. & Old. in. d. consil. Ex quo intulit Are. in. c. j. iiij. col. s. de iudi. q; solennitas intrinseca quę solet interuenire, præsumitur interuenisse. vnde infert citationem in dubio præsumi commissam petente parte. quia solet cõmuniter peti. & adde Imo. latè post Bart. & Ange. in. d. § idem respondeo. vbi dicit q; scriptura quæ consueuit fieri inter præsentes, vt appodissa præsumitur in dubio confecta inter præsentes. secus in scriptura quæ solet fieri inter absentes. vt in epistola quę forte diceret confiteor me tibi debere centum ex causa depositi. Nisi diceret quæ deposuisti penes me, dũ essemus præsentes. Vide tamen quæ dixi in. c. sicut. pe. col. versi. fallit. vij. eod. vbi discedo à prædictis. ¶ Eallit quartò & vltimò quando præsumptione iuris omnia præsumũtur rite acta sicut sententia quę transiuit in rem iudicatam: quia præsumitur lata præsentibus partibus. vt. s. tenendo contra Ab. Et illud incidenter pondera. dum Abb. hîc respondendo ad dictum Io. an. dicit q; vbi iura exigunt scripturã, actus non scriptus non præsumitur. adde Inn. q; de hoc fecit doctrinã in. c. super his. ad fin. ibi. sed quid dices si excipiatur de accu. quam extollit Abb. in. c. bonę. lo. j. ix. col. de elec. & in. c. quoniam. xiij. col. de proba. & in. c. j. j. col. de lit. cõteſt. & ibi dixi. & Lud. in. l. sciendum. in fin. de verb. oblig. Sed videtur limitanda. nisi postquam sententia transiuit in rem iudic. & tunc præsumitur scripturam interuenisse. non tamen præsumptione iuris & de iure per prędicta. Et vide Abb. in. c. sicut vlt. col. ibi. vel tertiò j. eo. vbi dicit q; scriptura requiritur in sententia, non ad fi. illam probandi sed ad fi. illam recitandi, vt cum moderatione feratur.

a ¶ Demum dum tangit Abb. an præsens sit citandus.[a] adde quæ dixi in. c. j. de iudi. & hęc omnia nota. quia non reperi declarata vt cupiebam.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Confessio coniugum, quando operatur in causa matrimoniali? Sententiæ censuræ an transeant in rem iudicatam?*

2 *Et ponit regulam quòd non, propter periculum animæ.*

Quæ regula fallit quatuor modis. vt hîc per ordinem. 3. 4. 5.

6 *Sententia corporis afflictiua, transit in rem iudicatam. sed ex gratia principis potest reuocari.*

7 *Iudex videns sententiam iniustam in criminibus: an debeat eã exequi? nu. 8.*

9 *Sententia lata in criminalibus, etiam post decendium potest reuocari absque consultatione principis in certis casibus. primus, quando sententia fuit lata ex præsumptione: & superueuit alia præsumptio fortior. Item quando constat de notoria iniquitate sententiæ. nu. 10. Item in sententia lata ex probatione, quæ licet de iure non teneat: est tamen valida priuilegio statuti: vel consuetudinis. nu. 11.*

¶ CAP. XI.

1 COnsanguinei. Dum tãgit Ab. quando † confessio coniungum operatur in causa matrimoniali. Adde notata per omnes in. c. super eo de eo qui cog. consang. vxo. suæ. & Archi. in. c. si duo. xxxv. q. vj. Ludoui. consi. ccccvj. glo. & doc. in. c. ij. de despõ. impu. Ia. zoc. in. c. j. & ij. in. iij. q. de clãde. despon. Abb. in. c. duo pueri. & ibi glos. in verbo dicat. eoti. & inuenies certas limitationes ad. d. c. super eo. & vnam ponit Abb. hîc. ¶ Inquantùm tangunt hîc omnes: † vtrũ

2 b sententiæ censuræ transeant in rem iudi.[b] ordina eorum dicta. dicendo quòd regulariter non transeunt: propter periculum animæ. ¶ † Fallit primò respectu interesse priuati: puta expẽsarum, & huiusmodi. Hosti. & alij hîc. Domi. post Ioan. an. in. c. venerabilibus. § porrò. de sentẽ. excom. lib. vj. nisi esset lata censura per viam præcepti absq; causę cognitione. glo. fi. in. c. ex parte. lo. ij. de verbo. sig. & Abb. hîc. & Bu. optimè in. c. ab excõmunicato. xij. col. de rescri.

3 ¶ Fallit secũdò respectu appellationis: quia post decendiũ intentari non potest: sed vtendum est via querelę. gl. in. c. ad reprimendam. de offi. ordi. Abb. hîc. & ibi inferens ad Archiepiscopum, qui adiri non poterit per viam querelę. sed alius. nisi oriatur nouum grauamen vt denegatio absolutionis petitæ post decendium. Abb. hîc. ¶ Fallit tertiò.

4 respectu præsumptionis: † quia pro eis præsumitur post decendium. But. in. c. in presentia. antepe. col. ver. hæc oĩa procedunt de renun. & in. d. c. ab excommunicato, & dixi in. fi. s. eo. c. lator. Secus si est appellatum. vt per But. in dictis locis. & consi. suo. xxiiij. quæstio hęc est dubia. antepe. col. Item secus respectu monitionis: quia non præsumitur etiam si non appellatur. Abb. s. c. proxi. col. pe. post But. in c. quoniam. de proba. Nisi sit lata in presentem: quia præ-

5 sumitur monitus. Abb. hîc singulariter. ¶ † Fallit quartò. quòd ad instantiam: quia illa expirat. Archi. ij. q. vj. in summa. But. in. d. c. ab excommunicato. ij. col. Et de materia per eundem in. c. cum contingat. ad fi. de rescrip. vbi dicit q; excommunicatio non est perpetua. sed contumacia purgata tolli potest. facit doctrina eiusdem in. d. c. ab excommunicato. vbi dicit q; sententia habens causam temporalem non transit in rem iudicatam: quia aliàs esset perpetua & est tex. in. c. ex literis. de const. Vnde in casu. l. fi. ff. de pœnis. non transit sententiam in rem iudica. secundùm eum.

6 & cum istis iunge quæ dicta sunt in. c. lator. s. eodem. ¶ † Ad vltimum quod tangit Ab. de sententia corporis afflictiua: quòd transit in rem iudicatam. sed ex gratia prĩcipis reuocari potest. per. l. diui. fratres. ff. de pœnis. quam etiã ad hæc allegãt Ab. Maria. Ana. & Are. ĩ. c. de his de accusa. & Abb. consi. lxxiiij. j. vol. In contentione quæ vertitur. vlti. col. Adde quæ dixi in. c. inter cęteras. in ampliatione tertiæ conclusionis. s. eodem & Abb. in. c. ij. in fin. de purg. vulga. vbi allegat pro singulari. d. l. diui. Bonus text. in. d. c. ij. & ibi Inno. per quem dicit Bal. in. l. j. ad fin. C. de cõfes. † quòd per nouã notitiã innocentię rei etiã confessi, & etiã cõdẽnati, debet supersedere executioni. Ideo dicit

7 Baldus in. l. addictos. prope fi. C. de episcopa. audiẽ. quòd executor debet tunc omni modo quo potest differre executionem corporalem, per. l. j. § fi. ff. de quæstio. Vbi etiam Barto. dicit quòd debet rescribi principi, vel populo habenti iura principis, per illum textũ. Aliàs autem executio non differtur, etiam si reus proximus morti dicat se velle reuelare tractatum contra statum. Imol. in. l. is qui reus. xxxix. columna. versiculo. Item aduerte quia dictus Ricardus. ff. de public. iudic. Et † quòd iudex videns sententiam iniustam non debeat eam exequi. tenent Angelus & Imol. in. l. à diuo pio. antepenultima columna. ff. de re iudicata. Et si princeps consultus rescribit sententiam

a ¶ Sit citandus. Adquam materiãvide. d. Alexan. de imo. in. l. j. de in ius voc. vbi videetiam per Ludo. & Ang. & Ang. in. l. j. §. hæc stipulatio. ff. si cui plusquam per. l. fal. & Lanfrã. in. c. quoniam contrà. s. de proba. in ver. citationes. & Bald. in addi. ad Spec. in tit. de reo. in-ij. co. ver. præsumitur quis citatus. & Bal. in. c. j. vij. col. de mili. vasal. qui contu. est & an præsumatur citatus. vide. d. Alex. in. l. furioso. vbi etiam per Bar. ff. de re iudi. & d. Alex. in. l. de vno quoq; in ver. an autem præsens. ff. de re iudic. cum concor. ibi per eum datis.

b ¶ In rem iudi. Vide hîc Panor. in iij. col. in ver. quęro quid de sentẽtijs. iuncto princ. vlt. colum. ibi. & hoc est.

oino exequẽdã, obediendũ eſt. Bar. in. d. l. à diuo. §. ſententiam romæ dicta. ij. col, But. & Imo. in. d. c. j. de offi. ordi. Quomodo autem conſulet iudex conſcientię videns exe cutionem omnino iniuſtam: dixi aliàs in. c. paſtoralis §. quia verò. de offic. deleg. dando remedia theologorum. maximè Gerardi de odone in. ij. ethicorum: vbi vult inter alia ꝙ potius cędat officio quàm exequatur. Et ſi diceret. ꝙ imò reus condẽnatus in cauſa criminali ſemper poteſt audiri docturus de innocentia: & ſic etiam poſt ſententiã quandocunq; per. l. vnius. §. fin. ibi quamuis defenſionem quocunq; tempore reo poſtulante negari non oportet. ff. de quæſtioni. de quo text. contra prędicta opponit. & non ſoluit Ana. in dicto. c. de his. ad fi. Reſponde quòd intelligitur de quocunq; tempore. ſ. ante ſententiam. ¶ Eſt enim ſpeciale in criminalibus ꝙ etiam poſt concluſionẽ in cauſa audiuntur probationes de innocentia. Bar. ibi. & in. l. j. §. fi. ff. de quæſtio. & in. d. l. diui. & ſequitur Rota deciſi. xxx. fuit dubitatum. in no. in fi. in quadam addi. nõ impreſſa. in titu. de ſeque. poſ. concluſione. j. vbi eſt illa deciſio. & idem Abb. in. c. cùm dilectus. in prin. in. ij. col. de fi. inſtru. & in. c. ſub certa. pe. col. de re iud. & Bal. in. l. j. iiij. col. ver. quartò quęritur. ff. de condi. indebi. & Moder. in li. maleficiorum. in verb. comparuerunt dicti inquiſiti & negauerunt. xj. col. ver. quæro an poſt publica. & Lud. in l. j. in. iij. col. ff. de arbi. & in. l. admonendi. v. col. ff. de iure iur. & conſi. clxxv. Iſtæ ſunt reſponſiones. in prin. quæ loca poſui in. d. c. cum dilectus. Et ſi diceretur. ꝙ in cauſa criminali non debet tranſire ſentẽtia in rem iudicatam: quia cùm nemo ſit dominus membrorum ſuorum. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. ex acquieſcentia condemnati nõ poteſt induci præiudicium corporale. Reſpondet Ab. in. d. c. de his. in prin. ꝙ contrarium procedit. quando quis non inuitus vult exponere corpus ſuum: ſed non appellans præſumitur tacitè confiteri. l. furti. ff. de his qui not. infa. ſicut etiam ex vera confeſſione occiditur. l. qui ſententiam. C. de pœnis. & corrigit Ab. in hoc ſuam veterem opi. quam vno caſu ſaluat ibi Ana. in fi. videlicet quãdo abſens eſſet condemnatus pœna capitali, alle. Tancre. de corneto in ſua compendioſa rubri. viij. q. x. Er hîc conſidera ꝙ notorietas ſuperueniens non reddit ita ſententiam nullam ſicut apparens tempore ſententiæ ſed reſcribitur principi. & hoc in criminalibus. In ciuilib⁹ fortè ſecus. per id quod in confeſſione dicit Inno. in. c. quia plerique. de immu. ecc. cum his que dixi in. c. inter cæteras. in ampliatione tertiæ concluſionis. ſ. e. Sunt tamen tres caſus in quibus ſecundũ Are. in. d. c. de his. retractari poteſt ſententia lata in cauſa criminali poſt decẽdiũ abſq; prĩcipis cõſultatiõe, vel gratia. ¶ Prim⁹. † qñ ſnia fuit lata ex ꝓſumptione: & ſuperue
9 nit alia præſumptio fortior. per tex. ſingularem in. l. ſi qui adulterij. C. de adul. quem tex. notant ibi Bal. Ang. & Sal. & Pet. de ancha. in regula. ſemel. in fi. vj. q. de re. iur. in. vj. & Lud. in. l. admonendi. circa prin. ff. de iureiur. & Alexã. poſt Lud. in. l. ſi ab hoſtibus. in prin. in. iiij. col. ff. ſol. ma. & Are. in pulchro articulo. in. c. propoſuiſti. pe. col. de prob.
10 ¶ Secundus caſus eſt † quando conſtat de notoria iniquitate ſententię. puta ſi condemnatur Titius vt occiſor hominis, quem conſtat nunc viuere. alle. tex. in. c. ij. de purg. vulga. & in. l. inde Neratius. ff. ad. l. aquil. & quod per illũ tex. no. Barto. in. l. abſentem. vlt. col. ff. de pœnis. No. Bal. in. l. vnica. ix. col. ver. ſed quid dices. C. de confeſ. dixi in. d. c. inter cæteras. in ampliatione. iij. concluſionis. ſ. e. Tamẽ etiam iſto caſu tutius eſt ſuperiorem conſulere. Sali. in. l. j. vj. col. C. qui accu. non poſſ. & Imo. in. d. l. is qui reus. ante
11 pe. char. per. d. l. j. ¶ Tertius caſus eſt † in ſententia lata ex probatione. quæ licet de iure non teneat, eſt tamen valida priuilegio ſtatuti vel conſuetudinis. puta ꝙ contumax habeatur pro confeſſo. ſententia enim lata ex probatione priuilegiata non tranſit in rem iudi. alleg. Inn. in. c. tua. de coha. cle. & mulie. quem ſequitur. Ang. in. l. j. in fi. C. ſenten. reſcin. nõ poſ. cum concor. de quibus per Are. in. d. c. propoſuiſti. vbi aliàs poſui. & no. Alex. poſt Lud. in. d. l. admonendi. in princ. & Abb. in. d. c. ij. de pur. vulg. ¶ Demum ſcians ꝙ per ea que dicta ſunt. ſ. ſententias cenſuræ non trãſire in rẽ iudi. ſi ſert Ab. latè ĩ repe. c. per tuas. xlij. col. de arbi. quòd ſuper cenſuris non poteſt fieri compromiſſum: quia earũ iuſtitia vel validitas nõ depẽdet à partium conſenſu. quod no.

a ¶ Diuinorum. Ad quam materiam adde Card. in cle. ñ. §. ſ. de ęta. & quali.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Habens duas qualitates in eccleſia: quarum quælibet ſeorſum mæretur vocem de per ſe: & portionem, habebit iſta duplicata. Limita. nu. 2.*
3 *Canonicus habens cappellas ſi celebrat: an habeat diſtributiones? Habens duas voces, an poſſit eas dare duobus?*
4 *Habens dignitatem: vel perſonatum in eccleſia, non habet vocem in capitulo: niſi aliud ſuadeat conſuetudo.*
5 *Papa ſi veuit contra geſta à ſe, an in dubio præſumatur circuuentus? Et de hac circunuentione tractat vſque ad nume. 6.*
6 *Citatio non eſt neceſſaria in conceſſionibus principum: ſed bene poſtea in proceſſu ad vlteriora.*
7 *Licet non oporteat aliquam vocari: ius tamen alteri quæſitum non tollitur per diſpenſationem alteri conceſſam.*
8 *Princeps quando concedit reſcriptum in præiudicium alterius neceſſe eſt quòd appareat ipſum voluiſſe vti plenitudine poteſtatis. Et ſi is cuius intereſt eſt præſens in curia, debet citari. nu. 9. Ab hac tamen declaratione excipiuntur tres caſus. vt nu. 10: & duo ſequentes.*
11 *Abſens non eſt citandus. cui certum eſt defenſionem non competere.*
12 *Proceſſus Papæ etiam contra ſubditum, etiam de plenitudine poteſtatis non valet contra non citatum.*
13 *Papa & Imperator poſſunt citationem omittere in his caſibus in quibus alij iudices eam omittere poſſunt.*
14 *Sententia in criminalibus licet non poſſit ferri in abſentem in debitis grauioribus: fallit tamen in Papa & Imperatore.*
15 *Materia vbi talis eſt: quòd princeps poteſt in ea præiudicare alicui inuito: & conſtat quòd vult præiudicare: omiſſio citationis non vitiat actum eius*
16 *Legitimatio an fieri poſſit in præiudicium eorum quibus eſt ius quæſitum in ſpe. etiam ipſis non requiſitis?*
17 *Papa ſi diſpenſat cum aliquo, vt non obſtante defectu natalium poſſit ſuccedere in bonis temporalibus: quæ clauſula debeat apponi in reſcripto?*

¶ CAP. XII.

CVm olim. Tractantur hîc plures paſſus valde vtiles & quotidiani: & procedendo per viam additionum quantò breuius poſſibile. eſt. Primò inquantùm Abb. concludit poſt mul-
1 ta † quòd habens duas qualitates in eccleſia, quarum quælibet ſeorſum mæretur vocem de per ſe, & portionem, habebit iſta duplicata. adde Car. conſi. iiij. caſus talis. Decanus eccleſiæ. vbi ad literam ponit conſilium Bal. arguẽtis ſolenniter ad partes. & illi ſubſcribit ſe Cardi. Mouetur maximè per tex. in §. qui Marcho. hîc allegatum per Abb. reſpondentes latè ad illud de alimentis. quod diſtributiones non ſunt merè alimenta. ſed potius quędam recompenſatio ſolicitudinis diuinorum officiorum. & licet tex. in. c. decæterò. de cle. non reſi. appellet ipſas victualia. tamen ſunt ſimpliciter alimenta. ſed refert ſe ad ſpeciales conſuetudines: à quibus ſic appallantur. patet in. c. vnico. de cleri. non reſi. in. vj. in ver. nuncupantur. ſed de iure cen
a ſentur diſtributiones, ſeu potius acceſſiones ad ius canoniæ. alleg. c. dilectus. lo. j. in fi. de præben. dũmodo concurrat cã accidẽtalis: videlicet intereſſentia diuinorũ[a] ſecũdũ eũ repetẽtem

eum repetentem eadem hîc pro maiori parte. quę dicit diſputando fuiſſe obtenta in ſimilibus terminis. & de dicto conſilio facit mentionem Bal. hîc dicens noluiſſe recedere à lo. an. hîc. quem appellat fontem iuris canonici. Exquibus coſuluit Lud. conſi. xxvj. incip. Viſo facto. ꝙ qui fuit garſonus apothecæ, ſi effectus tabellio plura inſtrumenta confecit pro apotheca, habebit ſalarium vtriuſq; apothecæ. ſicut etiam quando labor minuitur, debet minui ſalarium. l. ſeio amico. in princ. de annu. leg. adde bo. text. in. §. illud. in auf. vt iud. ſine quoquo ſuffra. fi. vbi ſi duo officia vniuntur, debentur duo ſalaria habenti vtrunq; etiam tã quàm vnum. De quo vide Lud. in. l. ij. in princi. ver. quid ſi in eadem. ff. de verb. obli. vbi ad idem allegat Bald. in. l. binos. C. de aduo. diuer. iudi. & in. l. qui duobus. de condi. & demon. & in. l. ſi adſcribatum. C. de appel. & in. c. j. de cõ trouer. inueſti. quæ ſunt bona loca pro opi. Io. an. hîc. quã etiam ſequitur Lu. in. l. in pluriũ. ff. de acqui. hære. & dixit Bal. in. l. iij. C. communia de le. ꝙ ſi pater legat filio libros legum, ſi in legibus profecerit. Si verò profecerit in medicina, libros medicinę, proficiendo in vtraq; habebit omnes libros. de quo etiam per Lud. & Are. in. d. l. in plurium. Vbi etiam Are. tranſit cum dictis Lud. addens quædam di cta Bal. quę etiam ipſe allegat in. c. ex literis. de proba. Ideo dicit Lap. alleg. xcix. commune Florentiæ. ꝙ habẽs duo officia, quorum cuilibet competit indultum licẽtiandi vnũ ſuper delatione armorum, poterit licentiare duos. & Dixit Butr. poſt Doc. in. c. nuper de cenſi. ꝙ Archidiaconus cui debetur procuratio ſi viſitat vtvicarius, habebit dupli cem procurationem. de quo tamen ĩ. Et cũ iſtis concordat Bal. in. l. ſi conſul. in fine. ff. de adoptio dicens ꝙ qui gerit vices plurium officialium, mæretur ſalarium cuiuſlibet. Bene facit elegans deciſio Nico. de vrbe veteri. quam latè recitat & ſequitur Alberi. in prima parte ſtatutorum. q. cxlij. quæ incipit. Nico. vbi dicit ꝙ ſi electio Proconſulis debet fieri per collegiũ ſapientũ, & per collegiũ conſulũ, &vnus ſit de vtro q; collegio, habebit duas voces cũ certa limitatione de qua per eum. quem ſemper vide. ¶ Limi
2 ta hæc. niſi cognoſci poſſet † ꝙ perſona repręſentans duos ſeruiat ſolùm reſpectu vnius qualitatis repræſentantæ. Fe de. conſi. ccxx. Quæſitum eſt. in fi. loquens de canonico habente cappellam, qui dum in ea celebrat, non percipit diſtributiones illa hora currentes canonicis: quia conſtat ꝙ celebrat vt capellanus. Ideo crederem ꝙ ſi in caſu Bu. in. d. c. cum nuper. appareret ꝙ Archidiaconus viſitaret ſolùm vt vicarius, non haberet duplicem procurationem. & hãc limitationem notat etiam Ab. hîc. Ex quo puto idem eſſe quando habens dignitatem celebrat miſſam maiorem aliquo die ſolennis feſti, in quo non ſolet aliquis canonicus celebrare, ſed ſolum habens dignitatam. Nam tunc cognoſcitur ex qua qualitate id facit. Ideo illa hora non participabit de diſtributionibus tanquàm canonicus. quod nota: quia poſſes de hoc interrogari. ¶ Sed contra prædicta. ꝙ imò indiſtinctè ſeruiens choro debeat in diſtributionibus haberi pro vno tantum, licet habeat duas qualitates, obſtant tria. Primò authoritas Bu. hîc. & ratio ſua: videlicet quia eccleſia non poteſt dici habere ſeruitiũ niſi vnius etiam ſi ipſe fungatur vice plurium Reſponde vt per Ab. ¶ Obſtat. ij. quia diſtribntiones dantur pro intereſſentia diuinorum. in qua cultus diuinus eſt honorabilior, non maioris numeri: ſed qui eſt vice plurium nõ decorat chorum vt facerent plures. ergo &c. So. patet ex verbis Io. de Imo. hîc quia cognoſci non poteſt quem magis repræſentet. Ideo cum non ſit imaginabilis ratio ex qua debebatur diſtributio, debetur ex vtraq; . l. generaliter. ff. de fideiuſſo. ¶ Ob. tertiò tex. in. c. fęlicis. §. adijcientes. de cẽſi. in. vj. vbi ſi prælatus expedit vna die duas viſitationes, quarum quelibet ſi fuiſſet ſeparatim facta, ſoluiſſet procurationẽ duorum dierum, non poteſt petere pluſquam vno die. ergo vnicus actus, expediẽs laborem duorum actuum, non præmiatur dupliciter. & ita in propoſito. & per illum tex. impugnat communem opinionem Nico. milus in ſuo repertorio in ver. diſtributiones. folio. xlv. ij. col. & hoc reſpectu diſtributionum. ſed reſpectu vocum bene ſequitur opi. communem in eodem repertorio in ver. voces. poſt But. hîc dicerem ad §. adijcientes. ꝙ illa procuratio datur loco alimentorum. vt apertè ſentit Abb. in. c. cum ex officij. iij. col. ſ. ti. proximo. Ideo ſicut Bal. & Cardi. reſpõdẽt ad §. baſilicæ. in dictis conſi. ita reſpondeatur. ad §. adijciẽtes. ¶ Ex quo credo indiſtinctè ꝙ Arch. viſitãs vt Archidiaconus & vicarius, nõ habebit duplicatã procurationẽ. quicquid dicat But. in. d. c. cum nuper. Vnde tenendo opinionem communem ſequuntur plura. puta ſi in funeralibus debetur cera, vel quid ſimile, pro qualibet qualitatum exiſtentium in vna perſona duplicabuntur. & ita vidi obſeruari. ¶ Dum dicit Abb. † ꝙ ille qui habet duas voces
3 non poteſt eas dare duobus. per. c. pe. de elec. in. vj. vide eũ dem in. c. conſtitutis. lo. iij. de appel. vbi aſſignat etiam illam rationem de dictamine conſcientiæ. & idem Lud. in ſingulari. lxxviij. ſcholaris &c. & in. l. ij. in prin. in. vj. colũ. a ff. de verb. ob. & hinc eſt ꝙ procurator plurium patronorum non poteſt plures præſentare. Lap. alleg. xxij. an ſufficiat. & delegatus habens vices collegæ non poteſt vnam ſententiam proferre nomine proprio: aliam nomine collegæ. Ab. poſt Vin. in. c. quamuis. de offi. deleg. Intellige il lud de voce. niſi eam delegans: committeret de certo eligẽ
4 do. vt in dictis locis. ¶ Ad illud † ꝙ habens dignitatem vel perſonatum in eccleſia. non habet vocem in capitulo: niſi aliud habeat conſuetudo. vt hîc per Abb. quod ſigna. Adde Do. in. c. fi. iiij. col. de prębẽ. in. vj. vbi etiam latè ponit ꝙ literæ ad capitulum nõ comprehendunt Archipreſbyterum: Præpoſitum, Decanum, & ſimiles. ideo ſtylus curiæ exprimit eos. c. ex parte decani. ibi. Decanus. & capitulum. de reſcriptis. & ibi But. Imol. & Ab. in. c. bonæ. lo. primo. ibi. prępoſito & capitulo de poſtul. prælato. & . c. cũ inter. ibi Decanus & capitulum. de elec. no. Ab. quem vide in. c. dilecti. j. no. de maio. & obe. per illum tex. & in. c. auditis. ij. col. de ele. quia ſoli canonici faciunt vnum corpus cũ Epiſcopo. vnde de iure congregatiõ capituli ſpectat ad canonicum antiquiorem[a] receptione. Inn. in. c. j. de maio. & obe. & ibi dixi. & de his latius poſui in proœmio decre. xix. col. ver. tertiò fallit in prælato ponẽdo etiã quãdo ap- b pellatione capituli veniat Archipreſbyter. & ſimiles.
5 ¶ † Ad illud de circunuentione Papæ quę in dubio prę- ſũmitur quando venit contra geſta per ſe. vt pulchrè per Ab. poſt alios. per iſtum tex. Adde Pe. de peru. in tractatu de rerũ permu. quarta parte. q. iij. vbi firmat ꝙ permutatio facta in manibus Papæ de beneficijs reſeruatis, eſt nulla non facta mentione reſeruationis, ſi erat particularis vel ſecreta. quia de ipſa non præſumitur Papa recordatus. per iſtum tex. Secus ſi eſſet reſeruatio generalis & notoria. Pro quo vide Rotam de reſcript. xxxij. in nouis quæ dicit ꝙ valet impetratio tacens de reſeruatione generali. & de hoc vtrũ ſit ſemper neceſſaria mentio reſeruationis in collatione Papę: vide eleganter Do. in repeti. c. poſtulaſti. xvj. col. verſi. & ex hac materia reſcriptorum. ſupra. de reſcri. vbi nouo modo adaptat iſtum tex. cum cęteris deciſionibus Rotæ. tetigi aliquid in. c. in noſtra. in. v. & vj. correlatio. de reſcrip. ¶ Et adde quòd valet collatio legati de beneficio reſeruato non facta mentione de reſeruatione, quando non diu antè ipſe conferens fecerat reſeruationẽ. cũ ex facto proprio & recenti non præſumatur ignoran- b tia[b] nec obliuio. c. ab excommunicato. de reſcri. & . c. cũ illorum. de ſententia excommunica. Ita dicit Viladiego auditor Rotę in tractatu de legato. folio. xvj. j. colum. verſi. & hanc partem ego crederem. & per iſtum textum dicit Baldus hîc quòd conceſſio regis Franciæ contra ſuam pronuntiationem eſt nulla: quia præſumitur circunuentus, quod dicit nota. dignũ. & dicit. Car. conſi. cxxxvij. Fa-

a ¶ Antiquiorem. Vide per Phi. in c. cum omnes. ſ. de conſtitu. in xxij. col. in prin.

b ¶ Ignorantia. Ad de idem tenentẽ. d. Sozi. in conſil. cclx. inci. In cauſa namitẽſis. ver. & ad probationẽ in. ij. parte. char. clviij.

ctum sic se habet vacantibus &c. pe. char. ꝙ iste tex. in hoc est valde singula. & valet ad multa. Ideo infert ꝙ gratia secunda nunquam præsumit præiudicare primæ alteri concessæ. & dicit ꝙ est summa vilificatio dignitatis apostolicæ & status ecclesiastici, ꝙ ex nulla causa fiant mutationes in beneficijs ecclesiasticis. c. querimoniam. de iurepatro. Nam inconstantia reprobatur, potissimũ in personis ecclesiasticis. clemen. j. de renun. Hinc est ꝙ alio non apparẽte semper præsumit potius in principe circunuentio quã variatio. per istũ tex. ¶ Idem repetit Card. consi. cxlj. Pũctus &c. sanctissimus dñs noster. Hinc est secundũ eũ ꝙ re scriptum contrarium primo, nõ nocet gestis iam legitimè vigore primi. c. ex tua. de fili. presby. c. audita. de resti. ꝙo. dixi in. c. cæterùm. de rescri. Pro tanto dixit Inno. in. c. innotuit. de elect. ꝙ si post electionem canonicorum Papa eligit alium de plenitudine, cassare debet suam electionẽ. aliàs esset valde absonũ ꝙ electio canonicorũ cassaretur. ar. c. si postquam. de elec. in. vj. Facit consiliũ Card. cxlvij. dñs Papa vbi latè cõsuluit ꝙ si Papa reuocat oẽs suas concessiones, nõ itelligit de initis à se per viã contractus. dixi aliàs ī. c. j. in prin. de ꝓba. & dicit Egi belle. decisio. Rotę. dcxliij. si Papa puidet: ꝙ puisio papè cũ ista clã. videlicet si p̃decessor noster de bñficio isto nõ disposuit. nõ habebit effectũ: etiã si prędecessor solũm signasset supplicationẽ pro alio nisi illa supplicatio per factũ primi interpretantis redacta sit ad nõ causam. & facit etiam conclusio Rotę de concess. prębẽ. iiij. in antiquioribus. signata supplicatione. Et dicit Car. in ti. de rescrip. consi. vij. ꝙ si Papa scribit pro beneficio à se reseruato nõ facta mentione reseruationis, præsumitur circuuentus. & intantũ putauit Hosti. exe crandam veritatem in clericis. vt dixerit in. c. continebaf. de his quę fiunt à præla. sine consensu capituli. dispositionem. l. quoties. C. de rei ven. non procedere in clericis de quo exclamat Ludo. consi. lxx. iij. col. & Imo. in. d. cle. j. de renun. Tamen in puncto iurisnõ sustentaretur nisi in duobus casib⁹ vt dixi ī. c. ecclia. ad fi. primæ. q. de cõsti. Et ex his intulit Bal. in. c. j. de notis feudorum, cõtra Celestinum Papam. qui de mane faciebat gratiam, & in sero reuocabat. Ideo Bal. in. l. j. iiij. col. C. de lati. lib. tol. vituperat elusionẽ cardinaliũ. qui dixerunt se eligisse simulatè Vrbanũ Papã sextum. Pro tanto dixit vtiliter Rota de prębẽ. xxxij. pe. col. in antiquis. ꝙ actus principis debẽt esse stabiles, & perpetuò mansuri. vt in ca. decet. de regu. iur. in . vj. Adeo ꝙ etiam si verba secundæ gratiæ viderentur reuocatoria primæ: tamen si de mente Papæ non apparet clarè, nunquam præsumitur reuocatio. & dicit Rota de concess. præben. xxix. in antiquis. ꝙ Episcopus qui mandauit ꝙ vni conferretur beneficium, non potest variare: etiam re integra. & dixit Rota de præben. j. in antiquis. & de concess. prębẽ. xxvij. in eisdem. ꝙ si Episcopus intuitu gratiæ concessæ sibi à Papa nominauerit vnũ in beneficio, nõ potest etiam re integra variare. Facit. c. cum aũt. de iurepatro. & quod no. Cardi. in. d. clemen. vnica. de renun. j. col. cum concor. quas dedi in. c. ex parte decani. versi. & ob elusionẽ. de rescriptis. & adduci põt iste tex. cum prędictis, ad id quod facit quotidie Papa. declarando qualis fuerit sua intentio in aliqua concessione. Nam si illa declaratio non consonat verbis declaratis, habendus est pontifex pro cricunuento: cum tollat ius quęsitum. Dicit enim Pau. de ca. in. l. hæredes palam. § sed si quid. in. iiij. col. ff. de testa. cuius verbis sẽpe vsus sum inter dominos in hoc non dissentientes. ꝙ si verba declarata habent aliquod dubium in iure: tunc Papa ea declarans attestãdo de sua intentione, non tollit ius quęsitum. sed secus si nullum habent dubium in iure. Facit quod scribit Pet. de anch. consi. cccxcix. Præmitto pro clariori decisione: in fi. dum impugnat huiusmodi declarationem Papæ. de quo memini inter multa alia in. c. si quando. versi. superfederi igitur. de rescrip. Pulchrè Paul. de ca. cõsi. clvj. Viso & examinato. iiij. col. probãs nõ stari declarationi Papæ super asserta declaratione Papę. Imò. dixit elegantissime Egi. bel. decisio. dcccxiiij. etiam extra Rotam. vj. col. ver. fexta ratio. ꝙ declaratio Papæ iniqua est ipso iure nulla. & ibi latè ostendit ꝙ est attribuenda circunuentioni, vel importunitati, aut errori. & loquitur de quadam declaratione Bonifacij noni in præiudicium filij nati ex primogenito regis Caroli. in fauorem patrui. & ibi multa inuenies ad impugnandas huiusmodi declarationes. contra quas quotidie etiam emanant commissiones. ꝙ quatenus tollant ius quæsitum reijciantur. & in primis inspicienda est voluntas Papæ. Nam si de illa constat, non sumus in dubio. & cessant prędicta. maximè in beneficialibus. & per istum tex. dixit latè Abb. secundo volu. consi. xx. casus in effectu sic proponitur. ciuitas Flo. &c. ꝙ noua dispositio semper est interpretanda vt primã non mutet, si fieri potest: ne contrarietas notetur in disponente. Vnde consuluit ꝙ stante ordinatio generali Florentinorum de oneribus per Aretinos soluendi. si super induc tur pro certo tempore noua extraordinaria prestatio: & postea prorogentur soliti redditus montis Florentiæ ad quatuor annos, non censetur prorogatum illud onus super inductum, quod iam peregit cursum sui temporis: ne videatur varietas in istis ordinationibus. quod not. ad multa. Et dixit Lud. consi. ccxcviij. circa præmissa. ꝙ si rex Aragoniæ donauit primò rem vni. deinde successor suus donet eandem simpliciter alteri, præsumitur circunuentus. & secunda donatio non valet. ita dicit videri casum expressum hîc. Pro quo inducit alios tex. de quibus pereũ volentem ꝙ hoc casu non habeat locum. d. l. bene à zenone. C. de quadru præ. Et ista repone. quia noua sunt, & val de inseruient. ¶ Amplia ista tripliciter. Primò. vt ista præsumptio circunuentionis potius quàm variationis fit præsumptio iuris & de iure, nõ admittens probationẽ in cõtrarium. Inn. & omnes hîc. intelligentes in actibus per interuallum gestis, non de proximo. Et ita puto istos sentire. ¶ Amplia secundò. etiam si princeps disponat proprio motu. Ab. hîc pulchrè. Adde Imo. in. c. mandatum. pe. col. de rescrip. vbi dicit ꝙ hñs secundas literas cũ clausula motu proprio. non præfertur habenti primas: nisi de illis faciat mentionem. De quo etiam per Bu. in. c. cæterę. vlti. colum. de rescrip. Et dicit Imo. in. c. constitutus. x. col. eo. ti. ꝙ etiam statuta inferiorum non tolluntur per dispositionem principis habentẽ clausulam motu proprio quod etiam latè ponit Pe. de ancha. consi. xvj. Dominus noster Papa. & consi. cccl. Visis prędicto puncto &c. Et Rota de præben. in nouis. Et dicit Abb. in. c. quia circa. de cõsang. & affi. se tenuisse semper ꝙ si in dispensatione vel gratia motu proprio concessa exprimitur falsa causa, non tenet. de quo scripsi satis in. c. ad aures. [a] vij. col. ver. v. cõclusio. de rescri. ¶ Amplia tertiò istum tex. vt procedat nedum in istis beneficialibus quæ sunt odiosa: sed etiam in sentẽtijs interlocutorijs. Abb. hîc post Barto. pulchrè in. l. quod iussit. ff. de re iudi. De quo etiã eleganter meminit Abb. j. vol. consi. xlj. In qõne quæ vertitur. post principiũ. Ob. Rota de testi. v. in nouis. dicens ꝙ auditor qui admittit probationes post conclusionem in causa præsumitur reuocare primam conclusionem: nisi probetur ꝙ eã ignorauerit quod non præsumitur etiam in successore. propter regis ſtrum ante positum processui. Idem Card. consi. cxviij. ad fi. & in cle. ij. ij. col. in fi. de testi. Bar. & Sali. in. l. post sententiam. C. de sen. But. & Imo. in. c. auditis. in fi. de procur. Abb. in. c. quoniam. xiij. col. de proba. Bar. in. l. cũ procurator. § fi. vlt. col. de ope. no. nun. Imo. in. c. cum cessante. in fi. de appel. & Bal. in. l. peremptorias. ij. col. C. sen. rescin. non pos. Sol. duplex. primò. ꝙ imò non valent probationes admisse post conclusionem in causa: nisi conclusio expressè reuocetur. Pau. de ca. in. l. admonendi. x. col. versi. ex his Bar. colligit. ff. de iureiuran. Secunda solutio. ꝙ Doctores superius allegati loquantur quando actus contrarius

a ¶ In. c. ad aures. Adde Phi. etiam in. c. cãm quæ. §. de testi. & quod ibi dixi in apost. & per Phi. ī. c. prudentiã. §. de mu. peti. & in. c. accedens. §. de præscri.

cõtrarij⁹ fit ex interuallo: sed isti loquunt qñ cõclusio, vel alia interlocutoria fuit facta de proximo, vel contra actũ p̃cedentẽ. quia tũc in faciente actum contrariũ nõ præsumit obliuio prioris actus ꝓximi, vel notorij permanentis. ¶ Per hoc nota casum. in quo agendorũ multitudo operaf excusationẽ iustam. videlicet respectu principis, vel iudicis, qui variat à prima intentione firmata. Facit text. in authen. de tabellio. circa medium. collati. iiij. vbi multitudo agẽdorum excusat notariũ recusantẽ conficere instrumentum. Sic etiã Bar. in. l. j. ff. fur. aduersus nau. cau. fta. post prin. dicit excusari hospitẽ denegantẽ hospitium, propter multitudinem iam receptorũ. & Bal. in. l. ita ꝙ. ad fi. in procemio fforũ. excusat iudicẽ iudicantẽ de nocte pereunte instãtia, ꝓpter multitudinẽ agẽdorũ. Et idem Bal. in authen. hodie. ij. col. C. de appel. & Lud. in. l. si verò. §. de viro. xlv. fallentia. ff. solu. ma. & ideò glo. in ver. restituerent. in. l. senatusconsulto. ff. de offi. præsi. reputat iustã causam restituẽdi partẽ in integrũ. qñ instantia perijt, propter multitudinẽ agendorũ. & sentit gl. j. ibi. Stetit p̃ iudices. in. c. tum ex literis. de resti. in inte. No. Lud. in rubrica. de arbi. iij. col. dummodo pars insteterit. vt p̃ Bar. in. l. Titia. § vsuras. de le. ij. & in. l. mora. ff. de vsu. Dixit etiã Do. in. c. perlectis. ad fi. xxv. dist. ꝙ sacerdos curatus valde opp̃ssus multitudine curatorũ põt assumere sacerdotẽ coadiutorẽ, etiã sine licentia superioris. dũmodo ad modicũ tp̃s, vt p̃ Io. an. in. c. ois. de pœ. & remiss. & in. c. cũ ex eo. de elec. in. vj. Est tamen aliqñ differẽtia inter impedimẽtum aliãs legitimũ, & inter multitudinẽ occupationũ. vñ licet cã meri imperij possit ab impedito subdelegari: nõ tamẽ occupato. vt latissimè per Alex. post Ful. & Lu. in. l. j. ff. de offi. eius cui. mã. est iurisdi. in. xj. charta parua. & per Abba. in. c. quòd sedes. de offi. ordi. cum concor. & de his etiã p̃ Lud. in. d. rubrica. de arbi. iiij. colũ. quæ tene menti. ¶ Non oportet regulariter in impetratione literarũ citare aliquem. glos. Cal. Abb. & alij hîc. quia scdm Bald. hic iste non est actus iudicij contradictorij: sed quædã donatio: sicut in collatiõe nemo citaf. allegat no. ī. c. licet eps. de p̃bẽ. in. vj. Vñ dicit Bal.
4 in. l. ij. C. de tempo. ap. † ꝙ citatio partis non est de essentia in concessionibus principũ. sed be ne posteà in ꝓcessu ad vlteriora. licet Bar. ibi requirat citationẽ vbi pars multũ lædif. Similiter dicit Bal. in. l. nã ita diu⁹. j. col. ff. de adop. ꝙ vbi priuilegiũ conceditur, nõ est de more nec de iure ꝙ aliqui⁹ citetur: quia est donũ superioris. alle. l. libertus. ff. de in ius vocã. & c. eũ qui. de præben. in. vj. Idẽ latè Bal. in rubri. §. de rescrip. j. col. quẽ oĩno vide. Et dicit Bal. in. l. fi. quib⁹ res
a cedit nullo citato. [a] Idem Bal. in. l. fi. ad fi. ver. extra oppo. C. de fruc. & li. expen. quia actus priuilegiãdi est supremæ ptãtis. quã alterius præsentis contradictio nõ impediret. Meritò dixit Inno. in. c. Albericus. quasi in fi. de testibus. ꝙ dispẽsatiões & priuilegia cõcedũtur nemine vocato. De quo dicto meminit Archi. in. c. contra morem post principiũ. cẽtesima di. & Bu. in. c. debitores. vlti. col. de iureiurã. & Imo. in. c. cũ dilecta. vlt. col. de confir. vtili vel inutili. & Nicolaus milus in repertorio. fo. xxiij. ver. citatio nõ requirit. & Domi.
b in. c. veniens [b] ij. col. de fil. præsby. colligẽs accuratè ex verbis Inno. ibi. ꝙ in dispensatione nõ requirit citatio aduersarij. & firmat Inn. in. c. nisi cũ pridẽ. ad fi. super verbo indulgeri. de renũ. Dicẽs nõ vocari illos quorũ interest in dispensatione. Et sequitur latè Imo. ibi. xix. col. & Abb. hîc. & cõsi. lxxxvj. Illud in summa quærit. pe. colũ. j. volu. & Do. in. c fi quis præsbyter. ad finem quinquagesima di. & Lud. cõsi. cclxix. Circa primũ. xj. col. ver. & hui⁹ est ratio. dicẽs illã doctrinã Inno. esse no. ꝙ cũ princeps ex plenitudine ptãtis, seu ex certa scientia, facit alteri gratiã, nõ est necesse ad eius validitatẽ vocari illos quibus ex ea præiudicium afferri potest: Quæ tñ recipiũt
7 tres declarationes. ¶ Prima declaratio est † . ꝙ licet nõ oporteat aliquẽ vocari, tñ ius alteri iam quæsitũ nõ tollitur per dispensationẽ alteri cõcessam. Abb. post Ioã. de lignano. & Butri. in. c. at si clerici. §. de adulterijs. xj. col. de iudi. & But. latè in. c. dudum. lo. j. pe. colũ. de ele. Dixi opportunè in. c. cæterũ. vij. col. ver. secunda restrictio. de rescri. Idẽ qñ alteri est ius quæsitũ habitu & actu. vt dicẽ j in alia
8 cõclusi. ne. ver. primũ exemplũ. ¶ Secũda declaratio. Oportet † ꝙ appareat principẽ vti plenitudine potestatis, quando concedit rescriptum, vel gratiam in præiudicium alterius non vocati glos. & Barto. in. l. nam ita diuus. ff. de adop. quia in dubio nõ præsumitur velle nocere tertio, etiã in iure qđ ille habet in spe tñ. l. ij. in verbo. non facile. ff. de natali. rest. Dixi in. c. causam. de rescrip. ponendo de interpretatione priuilegiorũ. Et ibi etiam ad fi. posui qñ per clausulam si non est alteri ius quæsitum. remaneat saluũ ius ad rem, & qñ nõ. & si apparet de certa scientia, satis dicitur vsus princeps plenitudine potestatis. vt plenè habuistis in. c. cũ inter. de except. & idem dic in casibus in quibus iura requiruut vocationem partis ad validitatem concessionis. secundũ Abb. hîc. & vbi concessio fuit nulla pro a
9 pter omissam vocationẽ vocãdorũ, nõ recõualescit eorum consensu. gl. hîc. ix. in ver. *donationis*. & Abba. super ea. ¶ Tertia declaratio. † Si is cuius interest est p̃s in curia, citandus est. gl. in ver. læderent. in. d. l. nam ita diuus. quam dicit ibi Barto. bene notãdam esse. Et sequit Nico. milus vbi ſ. Idem gl. in authẽ. offerat. in ver bo petijt. C. de lit. cõtest. & ibi Bart. iij. col. & gl. j. in. l. obseruandũ. ff. de iudi. dicens ita esse de stylo romanæ curiæ. & sequunt ibi Bar. Ange. & Bal. qui addit glo. in ver. nolle. in cle. constitutionem. de elec. & Inno. in. c. significãte. in gl. in verbo. inhibitio. de appel. Et dicit But. in. c. ex parte decani. iij. col. ibi. Tertius est. de rescriptis. ꝙ regulariter valet rescriptum ꝓpter consensum aduersarij: nisi in tribus casibus. quorũ tertius est in rescripto emanante in derogationẽ iuris partis p̃ntis in curia. Et dicunt Butri. b
Imo. & Domi. c cæterũ. pe. col. de rescriptis. ꝙ si in impetratiõe nõ vocaf is qui est in curia qñ literæ possunt ei præiudicare, nõ valent. alleg. Io. an. hîc. Idẽ Imo. in. c. cũ dilecta. iij. col. eo. tit. & Abb. in. d. c. cæterum. ad fi. sed dicit sufficere citationem edicto generali. in quo dicit cõtra Host. hîc. qui nõ vult sufficere citationẽ in audientia: sed debet fieri ad hospitiũ. & fortè melius. & cũ istis cõcordat Spe. de rescripti ꝓsen. § fi. ver. Itẽ ꝙ ad rescripti. & soleniter Paul. de ca. cõsi. lj. quia exceptiones. dicẽs ꝙ postquã Inno. hoc tenet, nõ est amplius de hoc dubitãdũ: cũ fuerit pater veritatis. Vide etiã q̃ scribit Fe de. consi. cviij. punctus quæstionis talis est. in fi. Ab. ista tñ declaratione excipe tres casus. ¶ Pri c
10 mus est. qñ † cõfessio Papæ esset interpretatiua, declarans simpliciter vim verborum. Inn. in. c. olim. de verbo. signi. Pau. latè in. d. cõsi. Secus dicẽtes si esset interpretatio corrigẽs, modificãs, vel augẽs. & dicit Bu. in. d. c. olim. ꝙ qñ Papa iudicialiter aditur super interpretatione suorum
c priuilegiorũ, citãdus est ille cui⁹ interest. ¶ Secundus casus est quando stylus curiæ aliter se haberet. puta de non vocando etiam præsentẽ, vel de vocando certo modo: quia illi stat secundùm Doct. hîc. per. c. quam graui. de crimi. fal. Demum adde prædictis quod commissio de procedendo sola facti veritate inspecta obtenta parte obsente: valet, etiam nõ facta mentione de partis absentia, si fuit citata ad omnes actus. potuit enim hoc præuidere. Egi. decisio.
11 dxxv. conclusio. quod commissio. ¶ † Non est citandus necessariò absens, cui certum est defensionem non competere. glos. hîc. & copiosè Ab. post alios. & idem no. Ab. in. c. ex insinuatione. quasi in fin. de appel. & in. c. j. ij. colũm.

¶ Nullo citato. Nũqd aũt in prĩcipis ptãte fit priuilegia cõcedere nemine citato. vide per. d. Sozi. in cõsi. cclj. inci. qñ in p̃ti cõsultationeve. r. scda rõ est. cũ ver. seq. ī. ij. parte. chx. cliiij.

¶ In. c. veniens. Et ibidẽ ad hoc vide Io. an. & B̃ñ. caprã hîc. & adde do. Alex. de Imo. in. l. de vnoquoq; ff. de re iud. in. iij. co. in ver. Itẽ fallit in ꝓcessu. & in. l. gallus. in. §. & quid si tñ. in ver. qd aũt in alijs cõcessioni busfiue gratijs. ff. de libe. & posth. cũ concor. ibi per eum signatis.

¶ Cui⁹ interest. Ad quã materiã vide d. Iaso. may. in. l. quoties. ī prio no. C. de p̃ci. ĩpe. off. & d. Alexan. de imo. in. l. de vnoquoq; ff. de re iu. in. iiij. col. ver. Itẽ fallit ī ꝓcessu. cũ alijs cõcor. ibi per eũ datis. & in. l. ij. C. de tẽpo. ap. in apost. Bar. ī apost. inci. in versi. not. ij. cũ alijs concor. ibidẽ p eũ signatis. vbi limitat. nisi Papa concederet de plenitudie ptãtis. & ibi ẽt ad hoc vide Bart. in j. col. in. ij. no.

de cau. poſ. & proprie. & in c. j. vlti. col. de iureiur. & in c. ad noſtrã. lo. iij. in. ij. col. e. titu. & in c. j. verſus fi. de oper. no. nũ. & in c. bonę. lo. j. iiij. col. de elec. & in c. cauſam quæ. vbi bo. tex. de reſcri. & in c. veſtra. vlt. col. de coha. cle. & mu. Præterquã in excõicatione q̃ contra aliquẽ notorium nõ ferẽ abſq; monitione. Ab. in. c. cũ fit. ꝓpe fi. de app. quia fertur vt medicina quærẽs correctionem. Quod intellige. niſi ferreẽ declaratoria excõicationis à iure incurſæ: quia nõ eſt opus citatione. c. reprehenſibilis. & ibi Ab. & Moder. in. ij. col. de appel. c. peruenit. lo. j. & ibi Ab. ij. col. eo. ti. Secus vbi nõ eſt notoriè & inexcuſabiliter incurſa. Sic procedit glo. in cle. præſenti. in verbo. cõſtiterit. de cenſi. & in cle. ij. in eodẽ verb. de pœnis. Et qđ eleganter ſcribit Are. cõſi. clxv. ix. co. ver. venio ad tertiũ. vbi vide.

¶ Cõfirmantur prædicta p id qđ ſcribit Rota de reſtit. ſpo. xvij. in antiqs. & eo. ti. iiij. in antiquioribus. & vt lit. pen. v. ad fi. in antiqs. vbi dicit ꝙ executor dans poſſeſſionem brẽficij victori, non habet vocare poſſeſſorem, qui mortuo collitigãte victoris obtinuit lite pendente brẽficiũ ab ordinario contra. c. ij. vt lit. pẽ. in. vj. quia clauſula decreti. de qua ibi, inducit notoriã nullitatẽ poſſeſſionis. ſicut etiam Lu. conſt. cccclxxxiij. Saluatoris &c. dubitaſ primò. ad fi. latè ꝓbat ꝙ poſſeſſor brẽficij intruſus notorię & inexcuſabiliter poteſt ſpoliari nõ vocatus. alle. In. & Hoſt. in. c. accepta. de reſti. ſpo. & in c. ordinarij. de offi. ordi. in. vj. & intelligit. c. licet. de præben. in. vj. qñ põt eſſe dubiũ de iure poſſidẽtis. alle. Lapũ in. c. fi. de elec. in. vj. vbi dicit ꝙ nõ citaſ electus de cui⁹ iure nõ conſtat notorię. & eadẽ tangit Lu. conſi. ccccxcix. Omnipotẽs &c. in præmiſſa conſultatione. vlt. col. ſicut etiam Lap. alle. cxxvij. vlt. col. dicit ꝙ in caſu. c. j. de homi. in. vj. poteſt brẽficium conferri poſſeſſore nõ citato. per il lũ tex. cũ glo. in verbo liberè. quod verbum exponit Hoſtiẽ. i. ſine cõtradictione. ergo ſi nõ poterat cõtradicere nõ erat citandus. per prædicta, & infrà dicenda. Notat glo. in. c. cõmiſſa. in verbo iuſto. in fi. de elec. in. vj. ſicut etiam dicit Cal. de iureiurã. conſi. vij. ꝙ creditor qui nõ potuiſſet impedire abſolutionem à iuramẽto factam ſuo debitori non põt opponere ꝙ nõ fuit citatus. ſicut etiam Pau. de caſtr. conſilio. ccxiiij. Circa primum. penul. colum. vult quod poteſt quis habilitari ad docendum contra arbitramẽtum de enormi læſione abſq; citatione partis: quia etiam ſi fuiſſet præſens, non potuiſſet contradicere, neq; tollere beneficium alteri ante à iure conceſſum. ſicut etiam Imol. poſt Car. in. c. quod in dubijs. iij. col. de renun. dicit ꝙ beneficium poteſt conferri non vocato illo qui ei renuntiauit etiam in manibus non ſuperioris. Sicut etiã dicit Ab. in. c. accepta. ij. co. de reſti. ſpo. ꝙ qui notoriè declaratus eſt priuaᵗ⁹, poteſt ſpoliari beneficio non citatus. alleg. iſtum tex. & quæ ipſe dicit hîc. & in. c. veſtra. vlti. col. de coha. cle. & mu. Idem Bar. in. l. fi. vj. col. ibi. ego puto ſic dicendum. C. de edic. di. adri. tol. ſicut etiam dicit Rot. quòd me. cau. ij. in nouis. ꝙ violentus non põt cõtradicere iuramento. de quo in. c. fi. quod me cau. Ideo in eius delatione non eſt opus eum citare. Latè Iaſon in repeti. l. ſi quando. v. col. C. vnde vi. ſicut etiam dicit Do. in. c. ſua. ad fin. de of. vi. ꝙ iudex poteſt pronuntiare ſuper nullitate proceſſus etiam parte non vocata, quando notoria eſt nullitas ex defectu incompetentiæ iudicis. propter gl. ſi. ibi. que eſt bene notanda ſecundùm eum. & idem no. Ab. in. c. cauſam. j. col. de reſcrip. in prima ſaluatione ad dictum Ab. antiqui ibi. ſicut etiam Alex. conſi. cxxx. quidam nicolaus. conſuluit valere exheredationem patris declarantis filium eſſe dignum exheredatione dato ꝙ eũm aliter vocauerit. quia ſicut inuitum poteſt ex iuſta cauſa exhæredare, ita non vocatum. ſicut etiam dixit Lud. conſ. ccclxix. Quod in actu quem princeps poteſt facere aliquo inuito non eſt opus eum citare. ſicut etiam dicit Lu. conſi. ccxij. quò ad primum. ꝙ ſi res emphyteotica cecidit in commiſſum, licitum eſt Abbati cõcedere eam in emphyteoſim alteri non vocato primo emphyteota quia in actu extraiudiciali non eſt neceſſaria preſentia illius qui vocatus & præſens actui contradicere non poſſet. per. l. ſi eum ſeruũ. §. ſi quis ſeruum. ff. de fideicõmiſ. li. &. l. recuſare in prin. ad trebel. Sicut etiã dicit Bu. in. c. veniẽs. lo. j. ij. col. ver. ſecº aũt. de teſti. poſt Bar. in. l. Theopõpus. ff. de dote præleg. De quo dixi in. c. ij. ix. limitatione. de teſti. vbi Ab. aliter ſentit. ſicut etiã dicit Bal. i. l. fi. §. ſinautem dubius. iij. col. ver. quæro. C. de iure delibe. ꝙ in cõfectione inuentarij quæ fit per hæredẽ nõ eſt opus citare creditores, quia eſt actus ſolius hæredis. & ſi poteſt fieri eis inuitis, ergo etiã eis non reqſitis. facit. l. qui poteſt inuitus. ff. de regu. iu. ſicut etiã dicit Abb. in. c. qa clerici. poſt prin. de iurepa. qđ ſi quis notoriè tenet eccleſiã iuiuſtè, poteſt abſq; alia citatione ſpoliari ab ordinario. ſicut de facto ſe intruſit. Facit gl. in. l. ſi minor. ff. de euic. & qđ no. Inno. in. c. q̃relã. de elect. cũ concor. ¶ Hæc & his ſimilia ornabis inſup per tria notanda dicta. Et primò no. ꝙ in iſtis caſib⁹ citatio nõ eſt de iure naturali. ió ſtatutũ diſponere põt ꝙ tũc qs nõ citeᵗ. Lud. in repe. l. j. xv. col. ibi. Itẽ aduertẽdũ. C. de hære. inſti. Pro quo vide Bal. in. l. executorẽ xix. col. ver. nec ob. ꝙ defenſiõis facultas. C. de exec. rei iudi. vbi dicit ꝙ citatio nõ eſt de iure naturali principaliꝫ ꝓpter ſe, ſed ꝓpter defenſionẽ. l. ij. §. ſi ad idẽ. ff. de re mili. Non aũt debet fieri citatio cùm quis deprehenditur in delicto facie ad faciẽ. l. in crimine. & in. l. capite. quinto. ff. dẽ adul. ſic intellige Bal. in. l. præſbyteri. la. j. iij. colũ. ibi. ſecundò quæro. C. de epiſ. & cle. dũ dicit ꝙ licet iudici ſit notoriũ, non ꝓcedit ad condẽnationẽ, niſi citet: quia intelligitur de notorio in quo cadere poſſit paliatio vel excuſatio. ¶ No. ſecundò ampliãdo prædicta. ꝙ ẽt ſi iudici nõ cõſtat de notorio: tñ ſi verè aliqd eſt notoriũ, & ita credat iudex, valet ꝓceſſus cõtra nõ citatum. Inn. in. c. tua. ad fi. de cohabi. cle. & mulie. & ſequit Abb. hîc. Dubito ꝓpter doctrinã Bar. in. l. multũ. ff. de cõdi. & demõ. & in. l. hæc aũt. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. & etiã p illũ tex. ĩ ver. cõſtare, liqueréq; ptori. cũ concor. quas dedi in. c. eccleſia. xiij. col. ver. x. ad hãc partẽ de cõſti. & pulchrè p. Are. poſt Lu. in. l. ſed & ſi de ſua. iiij. col. ff. de acqui. hære. & magis in ſpecie ꝓpter gl. Io. mo. in extrauagã. rẽ non nouã. in gl. mag. vbi latè ꝓbat ꝙ ſi Papa deponit p̃latum reuera dignũ depoſitiõe, nõ tñ cõſtitit Papæ de caſu depoſitiõis, nõ valet depoſitio. Tetigi in. c. ſciſcitat⁹. ad fin. de reſcrip. Vel ſi iſtud dictũ eſt tenẽdũ, maximè ob authoritatẽ Inn. p̃ſtat, ꝓfecto limitationẽ aureã ad dictas deciſiões cũ ſuis cõcor. vt nõ habeat locũ in qualitate notoria, licet iudici nõ ſit notoria in expeditiõe actus: dũmõ credat eã notoriã. qđ eſſet perpetuò no. ¶ No. iij. ꝙ vbi actus validè geſtus

contra ꝺnon citatũ poſſet aliquo modo afferre præiudiciũ iniuſtũ, debet ei ſaltẽ notificari actº Bal. ſing. i. l. eos. §. apoſtolos. iij. co. ver. & ideò conſului. C. de appel. Et ſequitur ibi Salic. dicens ꝙ licet ex forma cõpromiſſi arbiter poſſet ꝓgare tp̃s compromiſſi abſente parte, debet tñ ei notificare prorogationẽ. ar. gl. no. i. l. ij. C. de decu. lib. x. & ſequiſ pulchrè Alex. cõſi. ª mihi. xxxiiij. Viſo themate. ad fi. Lud. in repe. rub. de arb. vij. col. &. l. primæ. xxiij. col. C. de hære. inſti. No. Bal. in. l. j. iiij. col. ver. & ideò hñs ptãtẽ. C. de ſen. ex peri. reci. Vñ Bar. in. l. Labeo. ff. de iureiur. do cet practicã: per illũ tex. ꝙ qñ dilatio cõſtituiᵗ abſenti, notificeᵗ ei nuntio, vel literis. & hoc ſufficit. & à tpe notificationis incipiet currere dilatio. Facit dictũ Spe. de arbitro. §. excipiẽ. ad fi. vbi dicit ꝙ ſi dictũ eſt in cõpromiſſo ꝙ arbiter poſſit ferre ſnĩam partibº abſentibº, nõ eſt autẽ ẽt additũ & nõ citatis, ſi ꝓnũtiat eis abſentibº & nõ citatis, ſnĩa eſt nulla. per. l. diem proferre. § ſi quis. ff. de arbi. & ibi hoc ſentit glo. in verbo promaᵗ. & ſequitur Imo. in. c. cũ dilectus. de arbi. & Alex. in. l. ſi quis arbitratu. ᵇ. viij. col. verſi. iij. limita. de ver. ob. Facit elegãs deciſio Rotæ de dolo & contu. xiij. in nouis. quæ dicit qđ abſenti cõtra quem aliàs poteſt procedi in cauſa brẽficiali, debet intimari reſcriptũ, ſi neutri vel noua prouiſio obtenta per partẽ lite pẽden. quæ oĩa repone vtilia, & hacten⁹ errantia. ¶ Vbi aũt certũ non eſt ꝙ in facto notorio nõ cõpetat defenſio abſenti, ſemper citandus eſt Abb. hîc. & in locis. ſ. allegatis. & eleganter ſecundò volu. conſi. lxviij. Quãquã ſuper vacatione ad fi. per tex. in ꝓpoſito principalẽ in. d. c. licet Epſ. de præbẽ. in. vj. Per quẽ dixit Pe. de anch. conſil. mihi cclxix. ad declarationẽ. in fi. ꝙ etiã detẽtator iniuſtus non expellitur à beneficio abſq; citatiõe. Per illũ tex. dixit Cal. de dila. conſi. iiij. qđ hñs ſe informare de intruſione Titij ſummariè & totaliter de plano, debet eũ citare, ſi poſteà, debet eũ priuare. ſecº ſi habet referre ſupiori, à quo poſteà citabiᵗ. ad qđ vide omnino Rotam. ccccl xxvij. ſi executor. in nouis. quæ non eſt impreſſa inter rubricatas. ¶ Per illũ tex. dixit Abb. in. d. conſilio liniitandũ eſſe dictũ Bar. in §. qđ de frumẽtaria. ꝓ eũ hîc allegato. niſi ille cõtra quẽ producit liber rationũ poſſet contra ipm opponere. puta quãdo non fuit ſcriptº manu ſua. ¶ Per illũ text. dicit Car. cõſi. lxxvj. Do. abb. in primo dubio. ꝙ vaſallus nõ petens inueſtituraᵗ tpe debito, nõ priuatur nõ vocatº. ¶ Per illũ tex. dicit Cardi. conſi. lxxvij. Reuerẽde pr̃. ꝙ iudex qui expulit poſſeſſorẽ eo non citato, cũ eſſet intrulus, debet reuocare traditionẽ poſſeſſionis. ¶ Per illũ tex. dicit elegãter Car. conſ. cxxxij. & archipreſbyter. ad finẽ. ꝙ in collatione brẽficij de iure vacãtis non eſt opus vocare poſſeſſorẽ: quia conferrẽs vtendo iure ſuo nemini iniuriã facit. c. eccleſia. de electio. nec ꝓ collationẽ, cũ fiat extraiudicialiter, fit præiudicium poſſeſſori ſed cùm deuenitur ad aliquid qđ poteſt generare præiudiciũ de iure vel de facto. ſurgit regula. ꝙ oportet partẽ citare. puta ſi eſt faciẽda declaratio ꝙ Titiº fit priuatº, vel danda peſſeſſio per eũ tenta. vt ibi ꝓ eum. ¶ Per illũ tex. dixit Rota de reſt. ſpo. v. in antiquioribus. ꝙ qui perdidit titulũ ſed non poſſeſſionẽ, nõ eſt ſine ordine iuris ſpoliandus. ¶ Per illum text. dixit Lud. cõſi. lxxix. ad finem. ꝙ nõ valet miſſio in poſſeſſionẽ, facta etiã cõtra poſſidentem de facto ſi non fuit citatusᶜ. ¶ Per illũ tex. dixit Bal. in. l. ſi maritus. la. j. C. de dona. inter virũ & vxorem. ꝙ licet clericº ſit ipſo iure priuatº, nõ expelliſ ſine cauſæ cognitione & citatione. & ſequiſ ibi Ang. & Ana. poſt Car. in. c. ij. j. col. de ſimo. Addens Bald. in. l. ſi deſerta. C. ſi propter publicas penſi. ¶ Per illũ text. dicit Io. an. in Spec. de poſ. & peti. §. fi. in addi. magna. ꝙ ſi Papa mandat excutori vt ſi ei cõſtiterit Titiũ tenere duo brẽficia curata contra extrauagantem execrabilis. cõferat alteri, nõ poteſt conferre Titio non vocato. ¶ Per illum tex. dixit Alex. conſi. mihi. ccxxiij. Viſa facti narratione. in prin. ꝙ nõ licet capere poſſeſſionem propria authoritate

a

b

c

non vocato poſſeſſore. ſed bene licitum eſt ſolitum cõtinuare, & apprehendere de facto poſſeſſore non vocato & ibi etiam in. iiij. col. probat ꝙ nulla interpretatio ſtatuti plenè loquentis tollit citationem poſſidentis. ¶ Per illum tex. oſtendit latè Alex. conſi. cxlvij. In cauſa & lite. qđ poſſeſſor etiam iniuſtus citandus eſt, qñ non prꝺceſſit cauſæ cognitio. nec ſufficit citatio ꝓ edictum, vbi ſcit vel ſciri poteſt de poſſeſſore, vel cui⁹ interſit. vt per Domi. i. c. fi. in fi. de elec. in. vj. alle. plura alia loca. ad quæ vt folium non occupet, ſufficiat ipſum allegaſſe. ¶ Per illum tex. infertur ad dictum Areti. in. l. in illa. vij. colũ. ver. & ex illo tex. de ver. ob. vbi dicit quod qñ iudex procedit ſuper notorio excuſabili, debet procedere cauſa cognita: & ſic parte citata. alle. etiam tex. in. l. quia autẽ. § non ſimpliciter. ff. ſi quis omiſ. cau. te. vbi licet eſſet notorium ꝙ omittẽs hæreditatẽ ex teſtõ, teneᵗ ad legata. Cognitio tn cauſæ ideò requiritur, quia erat notoriũ excuſabile in aliquibus caſibus. & debet ſecundũ eũ ille tex. addi ad ea quæ ipſe latè dixit conſi. clxv. xj. col. proximè allegãdo. Quæ omnia bene no. & (vt. ſ. dixi) in materia excõicationis aliter procedit: quia etiam in facto notorio debet p̃cedere monitio. oportet enim quod ſemper contemptus præcedat excõicationẽ hominis. xj. q. iij. c. Epi. cum glo. & ita declarat Abb. in d. c. cùm ſit. prope fiñ. ti. proxi. ¶ Et aduerte. quia licet debeat pars citari quando eſt declaranda excõicatio à iure: hoc non fit vt ſe emendet de actu geſto, ſed fortè vt oſtendat an inciderit in pœnam vel non. & ita loquitur gloſſ. in. d. cle. præſenti. de cenſi. Et dixi ſatis in. c. Rodulphus. in pe. char. verſi. citetur etiam pars. de reſcri. Si tamen eſſet notorium aliquem incidiſſe in excõicationẽ, non eſt citãdus in declaratoria. vt dixi ibidem. ver. intellige ſecundò. poſt Ab. in. c. reprehenſibilis. primo notabili. per illum tex. de app. Dummodò nedum factum ſit notorium, ſed etiam ſit notoriè inexcuſabile. poſt Car. in. c. graue. de præben. & ibi Imo. in. vij. colũ. ver. primus intellectus. & ibi etiam dicunt ſingulariter ꝙ declaratoria facta parte non citata qñ eſt citanda, non tenet licet aliàs cenſura etiam
12 iniuſta liget. vt ſcis. ¶ † Proceſſus Papæ etiam contra ſubditum etiam de plenitudine poteſtatis non valet contra non citatum. Abb. latè & ſolenniter hîc. & in. c. j. ij. colũ. de cauſa poſſeſ. & proprie. per. text. in cle. paſtoralis. ad finem. de re iudi. & in. l. fin. C. de legibus. & ibi gloſſ. ij. & Bald. Adde Bald. in procemio feudorum. xij. colum. vbi poſtquam dixit quod Papa de plenitudine poteſtatis poteſt procedere parte non citata: ſubdit ar. contra in dicta cle. paſtoralis. Et ita conſuluit ſolenniter Areti. conſilio clxv. Sicut Ioan. dicit. xij. colum. ver. circa ſecundùm cum quo plures graues doctores conſuluerunt in fauorem domini Florentini: tunc cenſuris aggrauati per Sixtum Papam quartum. & vltra alleg. per eos quæ non repeto, adde primò gloſſ. amplam Ioan. monachi in extrauaganti Bonifacij octaui. rem non nouã. in gloſſ. fin. vbi arguendo latiſſimè ad vtramq; partem, cõcludit ꝙ citatio eſt de
d iure naturali. ª Et quod Papa procedere nõ poteſt ea omiſſa etiam in notorijs. quòd vltimum intellige. niſi ſit notorium inexcuſabile. per prædicta. Secundùm quæ crederẽ intelligendam deciſio. Egi. bel. xlij. denuntiatio. vbi dicit quod denuntiatio Papæ non requirit partis vocationem. per tex. optimum in. c. venerabilem. ibi: Abſente altera partium. iuncto ver. exercuit autem denuntiatoris officium. de ele. Quem text. dicit ad hoc fuiſſe allegatum per Gregorium. xj. indutum habitu pontificali in capella. erga aduocatum ſici circa ſuppoſitionem interdicti, quam de teris Florentinorum tunc fecerat Gregorius ex culpis notorijs. Et quia dicta gloſſ. Ioan. monachi eſt impreſſa: ideò eam non refero. Pulchrè notat idem Old. conſil. lj. iiij. colum. & Ludo. conſil. ecclxix. ij. colum. Abb. poſt Guiliel. de cuneo in. l. de quibus. penul. colum. ver. Item quæritur conſuetudo eſt in Britania. ff. de legi. & Ange.

a ¶ Alex. cõſi. Qđ conſiliũ eſt eiuſdem numeri. in. j. parte.

b ¶ In. l. ſi qs arbitratu. Et ibidẽ vide Barto. & adde Pe. de ſu. in. l. j. ff. de arbit. & vide Cy. in. l. fin. C. de cõtrahend. empt. & Do. Alexã. de imo. ẽt i. l. j. in. v. col. ver. qro extra gl. ff. de lega. ij. & Bal. in. d. l. fi. ĩ. iij. qõ. & in addi. ad Spe. in ti. de arbi. ver. an valeat lau dũ. & Läfr. ĩ ti. de arbi. vij. pte. xiij. q. & xxxv. q. ij. in v. parte. x. q. & ad de Bar. in. l. ſi ſocietatẽ. §. arbitrorum. ĩ. v. col. ff. ꝓ ſo. & Spe. in ti. de arbi. §. differt ver. Item arbiter.

c ¶ Citaᵗ⁹. Sed qđ ĩ reuocatione. pone iudex miſit quẽ de facto vult eũ reuocare: an ĩ reuocãdo opº ſit partẽ citare? dic qđ ſic. vt p. d. So. in cõſi. xxxvij. ſci. Ex his q̃ ſuperiº. ver. quãtũ eſſi. circa fin. in. j. parte. char. lxv.

d ¶ Naturali. Adde Phi. in. c. q̃ ĩ ecclesiarũ. ſ. de conſtit. in. xxiij. col. circa medium & qđ ibi dixi ſ apo.

in.l.princeps post princ.ff.de legi.Pau.de ca.in.l.fi.C.de legi.& Imo.hîc.& etiam sentit But.& firmat Abbas in.c.in causis.j.colum̃.eo.& in.c.cũ inter.R.iij.col.de elec.& in c.causam.j.col.de rescrip.& Maria.de senis in rubri.de dila.arti.vij.in prin.& Lud.in sing.dcxviij.tu scis quod nedum iudex.& Alex.in.l.de vnoquoq̃.pe.col.ff.de re iudi. Et ideò dixit Imo.post But.in cle.j.iiij.colũ.vt lite pen.& in cle.j.antepe.col.de iureiur.& in dicta cle.pastoralis.v. col.quod nõ potuit Papa declarare quandam domum priuatam pauperum Florentiæ esse hospitale publicum non vocata parte.Similiter dixit Car.consi.lxxxv.Venerabilis vir.ꝙ sententia inferioris lata fine citatione non validaf cõfirmatione apostolica,etiam cum clausula supplentes. per dictam cle.pastoralis.Vnde dixit Bal.i.l.rescripta.iiij. col.C.si contra ius vel vti.publi.ꝙ coram principe considerandf oĩa quæ sunt de iure gentiũ.Et dicit Io.an.in Spe. de sen.prola.§.iuxta.ver.est etiam nulla,additione incipiẽte.Albertus galeoti.quòd Imperator iure ordinario non põt ꝓcedere contra nõ citatũ:sed bene de plenitudine potestatis.Quòd vltimum intellige iuxta declarationes. de quibus̃.Et ad hoc bonus tex.in.c.nos in quẽquã.ij. q.j.& in.c.j.de causa pos.& proprie.& in.c.inter quatuor.ibi:iuris nãq̃ rõ.de maio.&obe.& text.in.c.indicas.iij.q.ix.Per quẽ dicit Lud.in sing.dccxix.an Papa ꝙ Papa vel Imperator non potest facere ꝙ dicto vnius partis credaf contra aliam partem.Tetigi in.c.cõstitutus.xiiij.col.de rescriptis & subdit Lud.in sequẽti no.ꝙ non potest facere vt adhibeatur fides transcripto,vel exemplato nõ solẽni.p.c.j.de fi.instru.Cum istis cõcor.etiam Lud.in.l.fi quis arbitratu. iiij.col.ver.viij.communẽ.de verb.ob.reprobans Bal.qui aliter dixit in.l.ij.in prin.qũo & q̃n iudex.& in.l.nec causas.C.de appel.alleg.gl.in.l.anẽpe.ff.ex qui.cau.ma.quæ nõ loquif in sententia,sed in priuilegio.in quo est secus.vt dicẽt in.iij.declaratione.& dictum est.s̃.in ver.nõ est citandus.Adde etiam istis Egi.belle.deci. dccxxiiij.etiam extra Rotã.j.col.vbi dicit ꝙ q̃n Bonifacius nonus ad instantiã regis Caroli facit certam declarationem in præiudicium nepotis regis super iure primogenituræ,vt nõ excluderet patruũ,debuit vocare ipsum nepotem.Sed caue.quia licet respõsio Bal.in.d.l.nec causas.ad cle.pastoralis.sit cõtra illum tex.tn̄ posset aliter rn̄deri.qđ ideò omissio citationis vitiauit illum ꝓcessum:quia nõ constitit expresse quod Imperator voluerit illum supplere.cum fuerit solũ vsus clausula supplentes.[a] quæ nõ sufficit quò ad defectus naturales.Hosti.& alij in.c.j.de transac.Arc.& Do.in.c.cœnomanensem.lvj.di.Tetigi in.c.ij.pe.char.in princi.de rescrip.secus si aliter apparuisset Imperatorẽ voluisse oĩno omittere citationẽ.secundũ Bellenciũ in.c.j.de fi.instru. tenẽtem contra cõem o pi.sed ista responsio est de directo cõtra tex.in.d.cle.pastoralis.ver.cæterum.quia nõ solũ vult ꝙ princeps ibi nõ purgauit vitium citationis. sed ꝙ etiam si voluisset,purgare nõ potuisset.dũ dicit defensio quæ à iure peruenit naturali adimi nõ valuisset.Et subdit,nõ licuit Imperatori tollere quæ iuris naturalis existũt.quæ verba nõ respiciunt solũ voluntatem principis. vt dicit hæc respõsio:sed imò potestatẽ eam negando. & hæc no.Per quæ corrige quæ aliâs dixi in.c.quæ in ecclesiarum.xlj.colũ.ver.limita sextò.de consti. Recipiunt tamen ista tres declarationes. ¶ Prima est† .qđ in casibus in quibus alij iudices possunt citationem omittere,in eisdem potest Papa vel Imperator.qui autem sint isti casus vide per Alex.in.l.de vnoquoq̃.ff.de re iud.& Mariaũ de se.ponentem triginta tres in rubrica.de dilati.fo.xxiiij. sub quibus comprehenduntur multa.maximè istæ tres cũ concor.s̃.dictis.vbi constat absenti defensionem non cõpetere.sed in sequentibus declarationibus ponitur aliqđ speciale in principe. ¶ Secunda declarario.† Licet snĩa in criminalibus pro delictis grauioribus non possit ferri in absentem.l.reos.C.de aceu.l.absentem.cum materia.ff.de pœn.Tn̄ fallit in Papa & Imperatore.Ang.in.d.l.reos.dicens ita feciſſe Bonifacium Papam contra car.Colonenſes.quos depoſuit.in.c.j.de ſchiſma.in.vj.Non tamen poſſet ferre ſententiam contra omnino non citatum,vel cõtra citatum ad locum notorie non tutum. Ang.in.l.ſi accuſatoribus.C.de accu.& plenè Moder.in lib.maleficiorum.in ver.qui iudex commiſit.quod eſt fo.clxxxv.Et ad iſtam declarationem vide quæ nõ inſuauiter ſcribit.Pius papa ſua epſa.v.quam fecit contra Deiotarum à ſe depoſitum ab eccleſia Maguntina ſine citatione.maxime in antepe.cha.vbi multis exemplis efficaciter excuſat ſuum ꝓ ceſſum.¶ Tertia declaratio.† Vbi materia eſt talis quòd in ea poteſt princeps præiudicare alicui inuito & conſtat quod vult præiudicare,defectus citationis nõ vitiat eius actum.Abb.in.d.c.inter quatuor.j.col.& Lud.egregiè cõſi.cclxix.& ratio ſumitur.xj.colum.& Ab.hîc.loquendo de beneficialib⁹.& hac differentia vtitur ſæpe Abb.vt collegi in.c.cum inter.iiij.colum.de except.ponendo an princeps poſſit tollere recuſationem ſuſpecti iudicis.Ratio ſumitur ex regula qui poteſt inuitis.ff.de regu.iur.& l.iij.§.j.aliâs eſt.l.illud.ff.de fidei.liber.ibi.cum & inuitis vtiq̃ & abſentibus.qua ratione multum extenſa cõſuluit celebrè Alex.conſi.mihi.ij.quòd etiam reaſſumitur conſi.ccxxviij.incipiente. Viſis codicillis.x.colum.quod ſi apparet principem adeo diſpoſitum fuiſſe ad aliquid omnino faciendum,quòd etiam præſentes potuiſſent eius voluntatem impedire,de quibus ſatis cogitauit.certè valebit actus eis non citatis in tali materia.Circa quàm pone quatuor pulchra exempla.¶ Primum exemplum.† In legitimatione.quæ de plenitudine poteſtatis fieri poteſt à principe etiam in præiudicium eorum quibus eſt ius queſitum in ſpe.etiam ipſis non requiſitis.vt per Alex.plenè in.d.conſi. Viſis codicillis. & firmant Barto.& alij poſt eum in loco hîc alle.per Abb.per tex.in.l.ij.in verſic.non facilè.ff.de nata.reſti.qui non negat potentiam,ſed facilitatem.Adde Butr.idem tenentem in.c.per venerabilem. xxj.colum.ver.ſecundò requiritur.& ver.ſequen. qui fil. ſint legi.& Bal.in.l.nam ita diuus.in prin.ff.de adop.& in l.ij.x.col.ver.& ideò licet imperator.C.de ſerui. & aqua. & ibi dicit ſecus in inferiore à principe habeante priuilegium legitimandi.Ad quod vltimum vide omnino Alex. conſi.clxvij.conſideratis.viij.col.& conſi.xciiij.Titius ſolutus.v.col.ver.Item ſexrò confirmo.Cum iſtis concor. Abb.hîc.& conſi.lxxxv.j.volu.præſens dubium.pe.colũ. Pau.de ca.ſolenniter ccnſi.ccxxj.& conſi.ccxxv.ſuper primo dubio.iij.colum.volens ibi quod etiam ſine cauſa hoc poſſit princeps.& probat idem penulti.colum.ꝙ ſi appareat expreſsè principem voluiſſe talibus præiudicare,fruſtra allegatur omiſſio citationis.cum iſtis etiam concordat Nico.de vbaldis in tractatu ſucce.ab inte.fo.xviij.ver ſi.requiritur ſecũdò principaliter.& Io.an.in Spe.in rub. de ſucceſ.ab inteſt.& An.de roſellis doctor ſubtilis in tractatu legitimatiõis.folio paruo.xlviij.verſi.modò videamus de cauſa formali.Dummodò illi quorum intereſt nõ ſolùm ſint nominati,ſed expreſsè ſit dictũ ꝙ princeps intendit eis præiudicare.ita intelligit ipſe glo.in.d.l.anẽpe.ff. ex qui.cau.maio.Cum iſtis concordat Cal.in ti.qui fil.ſint leg.conſ.v.& Maria.de ſenis plenè in.d.rubrica de dilationibus.fo.xxvij.ver.xxx.in legitimatione.Si tamen ab alijs ante legitimationem eſſet iam hæreditas adita & apprehẽſa,tunc maius eſt dubium:quia non ſolùm diſponit tunc princeps de iure introducto à iure ciuili, prout eſt ſimplex ius adeundi.ſed etiam de dominio iam quæſito iure gentium.vt latius per Pau.de ca.in.l.gallus.§.& quid ſi tn̄ ff.de libe.& poſt.& Pau.& Alex.in.l.cum hæredes.ff.de acqui.poſ.& Alex.in.d.conſi. Viſis codicillis.& eleganter Florianum de ſancto petro in diſputatiõe incipiẽte.Bart. quidã.xij.char.Tetigi in.c.quæ in eccleſiarũ.de conſti.examinando q̃n princeps poſſit alicui auferre dn̄ium.& dicit princeps vti

princeps vti plenitudine ptãtis,ſi apponit clauſula ex certa ſcientia
a vt dixi ĩ.c.cũ inter.[a] de excep.& dicit certa ſciẽtia q̃n elicit ex narratis.vt dixi ibidẽ poſt Rotã de reſcrip.xxvij.in nouis.& ad hoc expliũ legitimationis ſeruit cõmodiſſimè cõſi.Alex.mihi.lxij.Nobilis vir filioni⁹. qđ eſt etiã.cccxxxv.& in iſto caſu q̃n hæreditas nedũ eſt
b delata ſed adita.tenet Aret.in.d.l.gallus.§.& quid ſi tm̃.[b] vlt.col.ff. de lib.& poſthu.quod in legitimatione requiraf citatio. quicquid ſenſerit Abb.hîc.& Bal.in.d.l.nã ita diuus.& in.l.fi.C.quibus res iudi.non no.& gl.in.l.is qui reipublicæ.ff.ex qui cau.maio.Mouetur ex doctrina Bar.ĩ.l.ij.C.de tẽp.ap.vbi dicit ꝙ vbicũq̃ res de ſui natura exigit cauſæ cognitionẽ,vel infert graue ꝓiudiciũ,princeps il lud nõ poteſt facere ſine partis requiſitiõe.ꝓ hoc:quia ſi princeps nõ poteſt diſpẽſare niſi ex cã poſt aditã hæreditatẽ.vt dictũ eſt.neceſſe eſt dicere ꝙ requiraf partis citatio:quia principi nõ põt liq̃re vtrũ ſubſit iuſta cã vel non parte nõ citata.l.pe.C.ſi ꝙ vim vel alio modo.vnde dicit Bar.in extrauaganti ad reprimẽdũ in ver.ſummariè. ꝙ ſemper cognitio dicif ſummaria reſpectu probationis q̃n fit parte abſente.Cũ ergo fundamẽtum ſuæ poteſtatis ſit ſubſtantia cauſæ legitimæ ergo vt ex cauſa legitima poſſit auferre ius quiſitũ,debet ſibi liq̃re de cauſa.aliâs non poterit diſpẽſare.l.hæc aũt.§.rectè defendi.& ibi Bar.ff.ex qui.cau.in poſ.ea.& ꝓ eundẽ in.l.multũ.ff. de condi.& demõ.Nec reſpõdent prædicti ſufficienter ad.l.nã ita diuus.vbi videt ꝓbari cõtrarium.ꝙ requirif citatio in cõfirmatione adoptionis inutilis,quam princeps facit de gr̃a.intelligif aũt illa lex,q̃n poſt mortẽ adoptãtis cõfirmatur adoptio ꝓ ipſum adoptatũ in ꝓiudiciũ iuris quæſiti.Nec valet rn̄ſio data ꝓ Bu.in.d.c.ꝓ venerabilẽ.ꝙ ibi loquatur in acquiſitione iuris noui.ſed legitimatio reſtituit ad ius qđ olim cõpetebat.quia ex dictis per Aret.ibidẽ.iſta rn̄ſio fuit reprobata.Rn̄det etiam ad dicta Inn.in.d.c.niſi cũ pridẽ. quia ibi loquif in gr̃a quæſita in prẽiudiciũ iuris poſitiui.quod põt princeps tollere,ſine aliqua cã.cõcludit ergo Aret.ꝙ opi.Doc.ꝓcedit,q̃n princeps vellet legitimare hæreditate delata,ſed nõ adita.
17 ¶ Scias tn̄ & eſto memor,† ꝙ ſi diſpenſaf cũ aliquo per Papam,vt nõ obſtante defectu natalĩ poſſit ſuccedere in bonis tpalib⁹,debet ſemp apponi illa clauſula.videlicet dũmodò nõ præiudicet illis ad quos ſucceſſio bonorũ pertinere debebat.Iſta eſt regula cancellariæ apl̃icæ.xlviij.incipi.Itẽ noluit ꝙ in diſpenſationib⁹. Quam intellige.q̃n pater deceſſit inteſtatus:ſecus ſi condito teſtõ,& inſtituto legitimato cũ hac clauſula,vel ſine.quia tũc legitimatio excludit venientes ab inteſtato,ex quo teſtator ſic voluit.vt eleganter declarat Pau.de caſtr.cõſi.ccxx. Viſa quadã diſpenſatione.in fi.Quẽ ſoleniter reaſſumit bn̄dict⁹ capra cõſi.clvij.fuit diſpẽſatũ ꝓ Papam Martinũ.ad fi.& Alex.cõſi.mihi.cxcij. Viſo themate ſuprà ſcripto. vbi meli⁹ oĩbus declarat dictã regulã.volens in effectu duo.Primò ꝙ nõ ꝓcedat,vbi pater inſtituit legitimatũ.vt dixi.Secundò.vt intelligaf de venientibus ab inteſtato:qui ſunt de deſcendentibus ex corpore teſtatoris,quib⁹ dicta legitimatio non nocet:ſecus in collateralibus,& alijs:quia præiudicaf eis etiam ab inteſta.Et de dicta regula meminit etiam Pe.de anc.cõſi.mihi.clviij.pro fratrib⁹ defuncti.ad fi.Et quæ dicta ſunt de legitimatione principis,intellige. vbi princeps vtif plenitudine poteſtatis,derogãdo expſsè iuri alio rũ.ſed vbi nõ cõcurrũt iſta,nõ valet legitimatio quò ad ꝓiudicium eorũ quib⁹ eſt ius quæſitũ:niſi de ipſo fiat mentio,etiã dato quòd legitimatio valere poſſet eo nõ citato.vt cõcludũt multi.quos alle. Alex.d.cõſi.xciij. Titius ſolutus ex ſoluta filios habuit.ad fi.dicens ſemp ꝙ cõſuetudo ſecuta eſt hãc cõcluſionẽ.quã approbat vt veriſimã.Circa quã vide etiã latiſſimè Præpoſitum in.d.c.per venerabilem.§.qđ aũt.xxiij.col.Et prædicta no.quia aggregabunt circa te quæſtuoſas clientulorũ cateruas.¶ Secundũ exẽplũ eſt. Vbi Papa diſponit in bn̄ficialib⁹. But.poſt Hoſti.in.c.ſicut vnire.in fi.de exceſ.ꝓla.per illũ tex.vbi Papa reuocat vnionẽ factam ab Archiepo eo non vocato,qui fortè ſpeciali priuilegio potuiſſet factũ ſuum defendere.Ad quod vide quæ dixi in.d.c.quę in eccleſiarũ.xxvj.co. ver.recipit hoc ſecundũ mẽbrũ.Verùm quia ibi cõcluſum fuit qđ ſine cauſa nõ poteſt Papa deponere vnum Epm̃.reprobata gloſ.in c.per principalẽ.ix.q.iij.Ideò quãtũm ad hoc reſtringe iſtud exemplũ:quia ſi Epm̃ inuitum deponere nõ põt pro libito voluntatis, multominus nõ citatum.Et hîc adde Lud.conſi.cccl xix.j.colũ.vbi latè ꝓbat ꝙ de plenitudine poteſtatis poteſt Papa imponere ꝓpe
tuam penſionem eccleſiæ non vocato rectore: ſed de poteſtate ordinaria non.¶ Tertium exẽplum.In confeſſione priuilegiorum & gratiarum vt dixi.s̃.in ver. non oportet regulariter. *Sed ſcias quòd in iſtis nunquam præſumit tolli ius alterius.c.ſuper eo.cum ſi.de offi.delega.Et ſemper eſt ſaluum ius opponendi de præiudicio alterius.vt opportunè deduxi in.c.cauſam.* a *xv.col.ver.interpretatio priuilegiorum.de reſcri.vnde nõ mirum ſi nõ eſt neceſſaria citatio Vbi autem apparet ꝙ vult ꝓiudicare,& eſt ma-* b *teria in materia in qua poteſt, non opponitur defectus citationis,vt cõcedendo priuilegium exemptionis,caſus Epiſcopalis,gratias expẽctiuas,derogationem patronorum,clauſulã appellatione remota.& cætera huiuſmodi.Quorum ratio eſt.quia talia competunt de iure poſitiuo.cui Papa non ſubeſt.c.propoſuit.de conceſ.præben.Vnde etiam ſi ſubreptio non fuiſſet notoria,potuiſſet hîc iſtũ abſentẽ condemnare.per ꝓdicta.de quo habes glo.expſſam in.c. ſua.in glo.fi.de offi.vicarij. & in.c.ad audientiam.lo.ij.in glo.magna poſt prin.de reſcri.alle gantes ſimpliciter iſtum tex.ꝙ ſuper ſubreptitia impetratione põt pronuntiari parte abſente.& nõ fundat ſe in notorietate,ſed in ſubreptione de qua conſtet.¶ Quartum exẽplũ. qn̄ nõ citato competebat talis defenſio quã princeps tollere poterat.quod quando ſic,dixi poſt Ab.in.c.dilecti.viij.colũ.ver.nũquã obliuiſcaris.de exceptioni.Puta in defenſione.quæ proprie non excludit crimẽ.vt exceptio lenocinij. l.qm̃ Alexãdrum.& ibi Bal.C.de adul.Pulchrè Bald.in.l.j.§.offidius.iij.col.ibi.ſed contra hæc oppo.ff.ne quis eũ qui in ius voc.Sic intellige Bal.in.l.iij.§.ſi is pro quo.ver.& ſic no.ꝙ princeps.ff.quòd quiſq̃ iuris.dũ dixit ſimpliciter ꝙ in cauſa criminali non poteſt princeps tollere*
c *defenſionem:ſed bene in ciuili: 'quia ex dictis ſuis alibi debet intelligi de defenſione non naturali.& adde Cal.de re iudi.conſi.vj.vbi ꝓbat qđ ſtatutum tollens exceptionẽ nullitatis nunquàm tollit nullitatẽ ortam ex defectu citationis.& eſt conſilium Petr.de anc.mihi.ccxiiij.ex verbis ꝓdictæ ſententiæ.& de ſtatuto diſponente ſuper citatione ponit aliquid Ana.in.c. quã pernicioſum.j.col.de vſu.Et copioſius Alex.in l.ſi ſic.iiij.col.de lega.j.ponẽs poſt Ang.& Imo. de ſtatuto permittente capturam non citati vir tute inſtrumenti guarentigiati. Demum non ignores quòd Bald.in.l.executorem.xvij.colũ. ver.modò facto quendam volatum.C. de execu.rei iudi.ponit diſputationem acerrimã.vtrũ per.d.cle.paſtoralis.fuerit iuſtè caſſata ſnĩa Imperialis.& concludit ꝙ ſic.& per hæc habes materiã melius ordinatam quam alibi inuenerim.*
¶ Vltimò no.dictum Hoſti.hîc. quòd contra detinentes res romanæ eccleſiæ poteſt ferri ſententia ſine citatione,prout fecit Vrbanus contra Spoletanos.qui de facto occupauerant certam terram.& ſequuntur omnes hîc.& Bal.in proœmio feudorum.xij.colum.& Ludo.in.d. ſingulari.dclxxviij.& in.d.l.j. C.de hære.inſtitu.& Maria.in.d.rubric.de dilationibus.folio xxviij.Simile dicit Archi.in.c.quæ Lotharius. prope fin.ij.qõ.j.Epiſcopũ poſſe declarare ſtatutum laicorum eſſe contra libertatem eccleſię nullo citato.& ſequitur ibi Do. & alios quos dixi in.c.eccleſiæ.qõ.xix.de conſtitu.Et de iſtis

¶ C.cũ inter. Et ibi vide q̃ dixi in apoſt.

b ¶ §.& qđ ſi tm̃. Et ibi ad hoc vide.d.Ale.de imo. in.vlt.co.ĩ ver.circa.iiij.verò qõnẽ cũ aliis cõcor.ibi p eos datis.vbi et per Bal.in vlt.co. in ver.iiij.& vlti. q.& Bar.ibi diſtiguentẽ in pe.col. ad fi.in ver. indu co ad.q.ſolẽnẽ.& Anto.roſ.in trac. legiti.ij.li.i cã formali.& Iac.buttri. in ſuo cõſi.incip. Quidã noĩe ogniben.& cætera.

c ¶ In ciuili. Ad qđ vide oĩno.d. So.ĩ cõſi.clxiij. incip. Viſa bulla boni facij.ver. primus eſt q̃n.cũ ſex.ver. ſe.& verſic.ij. ex parte partis.in.ij. parte.cha.xxv.& cõſi.cclvj.ici. ĩ cã q̃ vertitur.ver.nũ quid ĩdultũ.cum ver.ſe.ibi,ſeqt materia.in.d. parte. char.clxxvij.

Spoletanis loquit etiã Io.an. post Hostiẽ.in.c.ij.sup verbo spoletanos. de pur.vul. dicens ꝙ hodie spreta ecclesia & sententijs suis eligũt potestates & capitaneos: tñ præscriptione nõ iuuãt. Quod no. contra multas terras eccle. quæ paulatim erigũt se faltẽ effectu in omnimodam libertatem. licet verbis tñ honorent apostolicam sedẽ. qd facit ad ea q̃ dixi in.c.cũ nõ liceat. & in.c.si diligenti. s̃. de præscrip. & p extrauagan. Eugenij. iiij. tales occupantes sunt excõicati excõicatione papali. vt refert frater franciscus de platea. in tractatu excõicationũ. in verbo excõicato. lo.j.§.xviij. & Archiep̃s floren. in tertia parte summæ. tit. de censuris. c. lxxxvj. dũ rememorat processum annalem, quem in die iouis sancto fecit Martin⁹ quintus: & successores annuatim reuocãt eodem die contra certos delinquentes. inter quos enumerant̃ isti. ¶ Demum dum tangit hic Abb. de isto qui multiplicat titulum beneficialem ad cautelam. Adde quæ dixi eo etiam cõmemorato in.c. in nostra. iij. col. ver. titul⁹ multiplicat. de rescrip. & cõsidera ꝙ dicta cautela non videt necessaria, nec possibilis vbi prius quis habuerit collationẽ à Papa. nam cum ipse possit omnes ordinarios præuenire. c.ij. de præbẽ. in.vj. nõ potest cadere dubium, an sua collatio si est prior valeat. nisi forte commisisset aliquã surreptionem in impetratione. vt quia tacuisset aliquã prærogatiuam concessam ordinario super collationibus, cum derogatione collationum Papæ ei non derogantium. vel aliud simile. & dum no. Abb. istum tex. quòd obtinens collationem inferioris, videtur in dubio eludere collationi quam prius habuit Papa. Adde Egi. deci. cccxcix. cõclusio. quod licet. vbi ad idem notat istũ tex. licet ex verbis suis nesciuerim aliquid succi in hoc elicere.

SVMMARIVM.

1 *Victor in causa, an possit denuntiari in foro ecclesiæ ratione peccati, postquàm sententia transiuit in rem iudicatam? nu. 2.*
3 *Concessiones Episcoporũ de ecclesijs, vel hospitalibus, & quãdo operentur abdicationem omnium iurium?*
4 *Episcopus an possit vnam ecclesiam in totum à se eximere: seruatis seruandis?*
5 *Sententia quando pro parte valeat: & pro parte non?*
6 *Sententia debet ferri super toto quod petitur: aliàs non valet. fallit quãdo petita erant plura capitula diuisa.*
7 *Quando autem dicantur plura capitula: vel vnum?*
8 *Sententia tenet super parte: quando stante petitione certæ summæ vna eius pars sit petita ex vna causa: reliqua ex alia. Item nisi pendente lite periret instantia pro parte. nu. 9. Item nisi libellus fuisset oblatus contra plures. Nam à quolibet videtur petita pars. & c. nu. 10.*
11 *Sunt aliæ fallentiæ ab hac regula. vt. nu. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.*
Tot enim ac tanta inculcare non est de natura summarij. Reperies autem has fallentias in repertorio maiori huius excellentissimi operis per ordinem situatas.

¶ *CAPI. XIII.*

CVm inter. Pro intellectu text. ibi. *etiam si contrà ius litigatoris.* vide quæ scribit Abb. hic. & facit qd post eum dixi in rubrica proximè se. ad fi. ostendendo ꝙ omittens appellare potest agere cõtra iudicem. p quod patet eum nõ cõsensisse sniæ: quod etiam innuit dictũ Inno. in.c. quia pleriq; ꝙ. paulò post principium. de immu. eccle. dũ dixit victũ posse instare cõtra victorem qui confessus est sniam esse iniustã, vt retractetur: dato ꝙ trãsiuerit in rem iudi. quòd nõ posset, si nõ appellãdo visus fuisset ius suum remittere. & idem probat ex oibus casibus, quibus licitum est victo instare contra sniam: quorũ aliquos posui in.c. inter cæteras. s̃. eo. & de hoc. vtrum sniа iniusta trãsiens in rem iudicatam obliget naturaliter. dixi etiam aliqua in d.c. quòd ad consultationem. iij. col. versi. sniа iniustã. eo. & adde tex. in.l. scire. §. consequens. ff. de excu. tuto. quem dicit ibi Nico. de nea. esse singularem, sicut aliquis de mundo. ꝙ fauore ætatis minoris nõ valet sniа contra ius litigatoris errore nõ expresso. & addit gl. in.l.fi. C. si ex fal. alle. & in.l.ij. C. si ex falsis instr. quas declara vt pulchrè p Bal. in.c. cũ venerabilis. vlti. col. de excep. An autẽ sniа sola faciat de non domino dominum. dixi latè in.d.c. cum venerabilis. post Doc. in.l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. & plura signa ad cognoscendũ ꝙ quis acqescat sniæ ponit Alex. consil. mihi. cclxxvij. In cã & lite vertẽte inter Iacobũ. ¶ Inquãtũ præ cęteris ponit hic soleniter Ab. qñ concessiones factæ de ecclesijs operẽtur exceptionem vel non. Adde quæ dixi in.c. auditis. de præscrip. vbi latè inuenies quando aliquid dicatur competere pleno iure. ¶ Et dum dicit Abb. Pꝙ cõcessio Epi qualiscũq; nõ abdicat à se oĩa. maximè reuerentialia. Adde Rotã de regula. vij. in anti. q̃ dicit ꝙ Episcopus eximendo ecclesiam, videtur nihilominus retulisse visitationẽ, & p curationẽ. & adde Bal. in.l. fi. ad fi. C. de bo. liber. vbi per illũ tex. dicit Old. dixisse Archi. Epo Rauenatẽ. ꝙ monasteriũ exemptum per episcopum à iurisditione episcopali, nõ est exemptum à iure reuerentiæ. & ideò si clerici tenent̃ ire processionaliter obuiã Epo, isti etiam tenebuntur. & notat ibi Aug. & dicit Ang. in.l. sed si hac. §. patronum. in fi. p illũ tex. ff. de in ius vo. & Ang. & Ludo. in.l. alia. §. eleganter. ff. solu. matri. per illũ tex. quòd exemptio facta p Epm de clerico, non eximit eum à reuerentia. Facit dictũ Cy. in.l. necho nore. C. de epis. & cle. vbi dixit quod ius reuerentiale de quo in.l. ad personas. ff. de iureiur. non potest pacto remitti. dixi in.c. si qui testiũ. de testi. Et adde Archi. in.c. visis. xvj. q. ij. vbi dicit ꝙ si Epus donat ecclesiam suam non seruatis solẽnitatib⁹: videlicet cõsensu episcopi. & causa legitima, successor reuocabit. ¶ Stat difficultas vtrũ † Episcopus seruatis seruandis possit vnam ecclesiam à se eximere in totum. in quo Abb. hic. & in.c. cum olim. lo.ij. iiij. no. de priui. & in.c. cum venerabilis. de censi. expresè dicit ꝙ non. & in.d.c. cũ venerabilis. reducit solùm tres casus. in quibus hoc ius totaliter admittit: videlicet vbi Episcopus concessit, & Papa confirmauit. Itẽ vbi fuit lata sententia, & non appellatum. vt hic. Item ratione præscriptionis. Faciat etiam glo. in.c. quicũq; lo.j. xvj. q. vij. quæ dicit ꝙ cathedraticũ nõ potest remitti, ad idem consilium Federici. ccxlvij. Casus talis est. quidam Epus. vbi probat ꝙ Epus nõ potuit tempore constructionis hospitalis authoritate sua fundati, consentire ꝙ esset ex toto exẽptum à sua iurisditione. & hãc conclusionẽ firmat etiam Maria. in.c. recepimus. v. col. ver. vlterius quæro. de priuile. & glo. in.c. constitutus. in ver. à quocũq;. & ibi Doc. de reli. do mi. gl. pe. & ibi Doc. in.c. pastoralis. de dona. Fed. consi. cxcj. qstio. talis est an Diœcesanus. Cal. de re. ec. non ali. consi. xij. allegãs Io. an. in.c. cum venerabilis. de censi. in contrarium est glosꝫ. xxv. quęstio. ij. in sum. Idem Old. consi. clxxij. quia omnes ferè obiectus. iij. colũ. & consi. cclxiiij. ad obiectus. ij. col. & Cal. de rebus ec. non ali. consi. v. Nõ ob. qd sic possent omnes ecclesias eximere: quia illud tunc ꝓhibeꝫ. Pro ista parte vide Bu. & Imo. in.c. cũ inter. ad fi. de cõsue

Pro ha

Pro hac parte facit. quia per præscriptionẽ amittere pót oẽ ius epale. c. auditis. de rescrip. ergo & expresè concedere. secundũ Cal. in. d. consi. ad quod respõdetur dando instantiam: quia bona ecclesiarum sine solẽnitate non alienanf & tñ præscriptione amittunf. vt scis: quia primũ esset cũ mala fide, nõ secundũ. Item adducitur iste text. vbi virtute sentẽtiæ possunt ista amitti: ergo fortius vigore confessionis expresè factæ. ad quod diceretur ꝙ si sniа hic fundasset se in donatione inualida, fuisset nulla ꝓpter expressum errorem, sed præsumitur ꝙ aliunde sumpserit causam. non aũt ex sola acquiescentia victi, quæ abdicet totum ius. Et tenendo hanc partem, posset dici ad consil. Fed. ꝙ ibi nõ interuenit consensus capituli. vt ipse ponderat. & iura pro prima adducta solũ probant, ꝙ in generali exemptione non includuntur quædam iura & ꝙ Eps generaliter eximens non censetur in totũ eximere. Tñ quia pars prima videtur communior. ideò tenẽda. ꝙ Eps non possit in totum à se ecclesiam eximere. saluo nisi concederet exemptionem omnimodã in ista creatione ecclesiæ: quia tunc cùm non sit quæsitum adhuc Epatui ius superioritatis in ecclesia fundanda, fortè potest eam in totum eximere. per id quod habetur in.c. fraternitatẽ. de dona. & per p glo. in regula delictũ. li. vj. & in.c. ex his. xvj. q. vj. cum si. vbi habeꝫ ꝙ prælatus ꝓiudicare pót ecclesiæ in quærendis: licet non in quæsitis. tñ cogita. Adde etiã istis And. sicu. in.c. pastoralis. de dona. vbi dicit se consuluisse ꝙ clerici ecclesiæ collegiatæ qui añ exemptionẽ Papalem accedebant ad assẽciãdum Epm, tenent̃ ad idem post exẽptionem: quia durat ius reuerentiale. quod non placet. qa tex. in.d.c. cũ venerabilis. de censi. & Bal. in.d.l. si. loquunt̃ in exemptione facta ab ordinatio: sed vbi concedit pleno iure à Papa. vult Ab. hic & ibi. ꝙ ea oĩa quæ aliãs per concessionem Epi nõ transeunt, cẽsent̃ trãsire, ergo & ius reuerentiale. Adde etiã in materia Lapũ. allegatione. xliij. inci. quæritur de tribus. vbi concludit ꝙ Eps ex cã legitima pót priuilegiare locũ deputatũ ad hospitale pauperũ in ꝓiudiciũ ecclesiæ parochialis, si modicũ est. & vide oĩno Car. consi. xj. quędã societas. vbi latissimè & efficaciter consuluit pro hospitali sanctæ Mariæ de cepo. Pistorij. ꝙ qñ construit oratorium merè seculare, nõ in aliqua figura ecclesiæ, valet pactum fundatorũ qđ nullo modò subsit Epo. Vide etiã in materia quod no. gl. in cle. quia cõtingit. in verbo sedis apl̃icæ. de reli. domi. & ibi Ab. in. ij. col. & Imo. in cle. j. pe. co. ver. sed an charitatiuum. de iure patro. ¶ De concessione Archiepi. dic vt per Ab. hic. & adde Pe. de perusio in tractatu de vnione bñficiorñ. xxij. col. ver. expedito de vnione. vbi dicit quod Archiep̃s nõ pót vnire bñficia spectãtia ad collationẽ suffraganei. Item dicit ꝙ vacante ecclesia cathedrali nõ pót eã alteri vnire, etiam cũ consensu capituli ecclesię vacantis. post Archi. in.c. & tpis qualitas. xvj. q. vij. Cõtra Goff. in.c. cũ iferior. de maior. & ob. Nisi cũ licentia Papæ hoc faceret. prout fuit ibi. Et adde Bu. in.c. ad extirpandas. de fil. præs by. vbi vult ꝙ Archiep̃s nõ dispẽsat cũ subditis suffraganeorũ super natalibus, & hmõi. quia nõ est iure cautũ. Faciũt quæ dixi in.c. pastoralis. in prin. de of. or. De concessione autẽ Papæ dixi in.c. auditis. de præscrip. declarãdo verba In. in c. pastoralis. de priuile. posui etiam ibi id de quo hic Ab. videlicet qñ possessio aliquorũ iurium inducat præscriptionẽ in illis tm̃, vel in vniuerso. Ad istud de subscriptione. adde primò quæ soleo dicere in.c. qm̃. de ꝓb. ꝓbando ꝙ virtus attributa scripturæ confectæ ab aliquo, & militat in subscripta ab eo. sed hîc agit de subscriptione p substitutum facta. in quo incidenter nota nõ reputari vitiũ in homine constituto in dignitate si nesciat scribere. ita est de mẽte gl. & Doc. hîc. in verbo. *vice*. Fallit illud quod scribit Seneca in prin. secundi libri de clementia. extollẽs multis laudibus verbum Neronis. quæ instanter rogatus vt scriberet quos latrones, & qualiter puniri vellet, exclamans nõdit vellẽ nescire literas. ¶ † Deinde collige ꝙ scriptura facta vel subscripta me mandãte videt âme fieri. Adde Do. in.c. si pro te. in prin. de rescri. in.vj. vbi dicit ꝙ stante statuto ꝙ quis non admittaf ad excipiendum cõtra suam scripturam, in qua fortè continet ꝓmissio pecuniæ, habet locũ si scriptura nõ esset confecta manu ꝓpria ipsius, sed alterius eo mandante. Dubito ꝓpter text. in. l. diuus. §. scribere. ff. de fal. qui loquitur de eo qui non subscripsit, sed solũ mandauit ꝙ alius ꝓ eo scriberet, & dicit videri eũ scripsisse: qđ verbũ denotat fictionem, & improprietatem. l.j. §. deiecisse. ff. de vi & vi ar. & statutum regulariter non habet locum in casu ficto. Io. an. in regula pro possessore. li. vj. Bar. in. l. iij. §. hæc verba. ff. de neg. gest. cũ si. ergo &c. sed pendet veritas huiꝰ puncti ab alio magno articulo. videlicet vtrũ statutum loquens in faciente, habeat locũ in mãdãte fieri. De quo latè p Abb. in. e. mulieres. de sen. exc. & Lu. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuc. & Ange. Imo. & Are. in. l. si seruus quis. §. prætor. ff. de acqui. hære. cũ concor. coaceruatis p Alex. in. l. j. in princ. in iij. col. versi. ego non puto. de verbo. ob. Cuius conclusio facit ꝓ dicto Do. vbi. s̃. pro quo etiam facit: quia vbi tex. æquiparat per oĩa casum verũ, & casum fictũ, dispositio statuti loquẽs in vno, trahiť ad alium[a] .c. cũ dilectus. iuncto. c. ad audientiam. de cle. nõ resi. & no. Do. in. c. j. ij. col. de biga. in. vj. & in ꝓposito lex æquiparat subscribentem per se, vel p alium. d. § scribere ergo &c. Subdit hîc Butri. post Hosti. ꝙ licet sibi ipsi ascribens incidat in pœnam falsi. l. iij. C. de his qui sibi ascribũt. tñ ascribẽs ꝓ ecclesia sua nõ dicit̃ ꝓpriè sibi ascribere. quia bona ecclesiæ non sunt prælati. c. iij. cũ si. de do. sicut prelatꝰ testificari pót in causa bonorum ecclesiæ. c. insup. & c. cũ nuntius. de testi. & etiam indicare. vt legit̃ & no. in. c. cũ venissent. de iud. Reliqua autem ad dictum titulũ de his qui sibi ascribunt. vide per Doc. ibi. & latè per Moder. in libro maleficiorũ. in verbo falsario. xvij. col. ver. qui sibi in testõ. ¶ Ad illud de subscriptione canonicorum. signa verbũ Ab. hîc. ꝙ nõ requirit̃ subscriptio, nisi secundũ materiam subiectam. Adde doctrinam Imo. in. c. j. dè his quæ fi. à præla. vbi dicit ꝙ in actibus epi̇ non requiritur subscriptio. c. canonicorũ. nisi in casibus à iure expressis. Et sequunt̃ ibi But. & Ab. & Archi. in. c. fine exceptione. xij. q. ij. Qñ autem in confirmationibus requirat subscriptio capituli. vide Domi. in. c. fi. iij. col. de elec. in. vj. & gl. & Doc. in. c. qua fronte. de appel. ¶ † De sententia quando pro parte valeat, & qñ non melius quã alibi ponunt ibi Ioan. and. Butri. Abb. & Imo. ex quorum dictis pluribus de nouo insertis collegi regulam cum. xiiij. fallentijs. Est enim regula. quod sententia ferri debet super toto eo quod petitur. aliàs nõ valet[b] l. in hoc iudicio. ff. fa. ercis. l. etiam. ff. de mino. & l. j. cum materia. C. si aduer. rem iud. & hoc præsupponunt prædicti hîc. ¶ † Fallit primò. quando petita erant plura capitula diuisa: quia cùm videantur totidem petitiones, possunt ferri plures sententiæ: & iudicando in vno capitulo non videtur in alijs absoluere, nec condemnare. ita prædicti hîc. rationibus & iuribus per eos adductis. ¶ Idẽ Bal. in. l. ij. iij. colũ. C. de iudi. dicens possibile esse ꝙ etiam si pronũtiat de oĩbus, valeat super vno capitulo, & nõ super alio. Idem etiam Pe. de an. in regula ea quæ. xvij. colũ. ver. sed ego ex dictis dñi mei. de reg. iur. in. vj. & dicit Bal. in. l. quę dã mulier. ff. fami. erc. illam. l. esse sing. & auream. ꝙ super vno cap. pót valere sententia: super alio nulla esse. Idẽ Bal. in. d. l. in hoc iudicio. dicens ꝙ in eodem capitulo vel cõnexo nõ pót ꝓ parte valere, & ꝓ parte nõ: secus in separatis. p. d. l. quædã. & l. Cornelia pia. ff. de iure pa. & l. etiam. §. j. ff. de mino. & de hoc qñ sup toto ꝓnũtiatur. tangit etiam Abb. hîc. in fi. dicit aũt † vnum capi. qñ vno cõstructu & vna essentia plura consistunt. diuersa autem, qñ recipiunt separationẽ ex diuersitate factorum. Bal. in. d. l. ij. de re iu. ¶ Et dicit Bar. in. l. Aurelius. §. Item quæ sunt. ff. de li. le.

[a] ¶ Ad aliũ. Adde Feli. in. c. Rodulphus. s̃. de rescri. in prin. x. col. & qđ ibi dixi in apostis.

[b] ¶ Nõ valet. Adde d. Alex. de imo. ĩ l. apud Celsum. p illũ text. do doli except. & Io. de por. ĩ. l. stipulatio nũ. la. j. §. j. de ver. ob. & bene. caprã hîc. & latè per Pa nor. in. vj. colũ. in ver. extra gl. ꝙro cũ multis cõcor. per eum datis.

ꝙ vnũ factũ cũ qualitatib⁹ dicitur vnũ cap. vt promiſi cẽtum ſub conditione. Et dicuntur plura capitula connexa, qñ dico, ꝓmitto centũ: appoſito incontinẽti pacto quòd vadas Romã: diuerſa autem ſunt, qñ diuerſis tpibus duo facta ꝓmittunt. gl. in. l. ſi quidẽ. C. de exce. Idẽ ſi incõtinẽti ſunt plura facta, quorũ vnũ venit ad alterius determinationẽ, ſed quodlibet per ſe. l. etiã. ff. de min. Idem Bal. in. l. ampliorẽ. añ fi. C. de app. dicẽs illa dici cõiuncta, q̃ ex cõſequẽtia factorũ ſeparationẽ non recipiũt. De quo etiam ꝑ Bal. in. l. eos §. j. C. de appel. & Bar. & Bal. in. l. per hanc. C. de tẽp. ap. & dicit Bar. in. l. iij §. filius. in princi. ff. de lib. & poſth. ꝙ dicit vnum capi, qñ circa idem adeo diſponit, ꝙ ille diſpoſitiones poſſunt circa illud ſimul concurrere: ſed qñ nõ ſimul, ſed vna in defectũ alteri⁹, vt inſtitutio & ſubſtitutio, tũc dicunt diuerſa capta. Et de his etiã ponit Pe. de an. cõſi. mihi. cciiij. iudex. j. de iure iudicaturus. ante pe. col. & ſeq. vbi firmat hanc fallentiam: & fuit cõſiliũ col legij Paduani dictatũ per Car. vt in ſuo cõſi. xxxj. punctus qõnis eſt. Titius debitor. Et dicũt hũc But. & Imo. ꝙ non dicunt aliqua connexa ex hoc ſolo ꝙ ſub vno gñali iure cõprehendi poſſunt, ſed qñ aliter cõnexitatẽ habẽt: quia nõ poteſt bene diſcerni rõ vnius ſine alio: & habetur in. l. eũ actũ. ff. de neg. geg. Et iſtam fallentiam tenet etiam glo. in. c. cum tpe. de arbi. & ibi trãſeunt Doc. remittentes ad gl. quæ idem dicit in dicta regula ea quæ. & idem no gloſ. iiij. in. c. placet. de cõuer. cõiug. Et Nic. mil. in repertorio fo. clxv. ver. ſnia ſi fertur. & Bal. in. c. inter cæteras. vlti. q. ſ. eo. dicens ꝙ ſi deducta eſt ſtipulatio de decẽ, & iudicatũ eſt de viginti, ſententia eſt nulla: quia ſup vno capto non poteſt valere, & nõ valere: ſic rõne adiuncti impoſſibilis in nihilo valeret: ſecus ſi ſunt capitula aduerſa & ſeparata. l. quædã mulier. præal. Idem Bal. hũc. quia nõ intelligitur ꝓnũtiare de toto qui pronũtiat de parte: ideò iudicando ſup parte vnius ca. nihil agit: & latè declarat qũo iudex nõ poteſt facere diuiſionẽ vnius capi. Et adde Bart. in. l. etiã. §. j. in fi. ff. de min. nã dicit ibi tex. ꝙ ſi per reſtitutionẽ vnũ capitulũ ſnĩæ reſcindit, cætera firma remanẽt, ſi nõ ſunt illi connexa. Secus dixit Bar. ſi diſtincta. quia tot videntur ſnĩæ: quot capitula. [a] & quæ dicant cõnexa, & q̃ ſeparata ponit ibi glo. clara, Et idem latius ponit ibi Bald. & adde iſtis Archi. i. c. ei qui appellat. ver. qñ ꝙ. ij. q. vj. vbi dicit qđ ſi actore petente cẽtũ reus fuit condẽnat⁹ in quinquaginta, & abſolut⁹ in quinquaginta, reus poſteà appellauit nõ actor, poterit actor corã ſecundò iudice petere integra cẽtum. per. l. amplioré. C. de app. dummodò illa centum debeant ex eadem cauſa: ſecus ſi ex diuerſis nõ cõnexis. p. d. l. etiã. §. j. Et idẽ Bar. brix. q. lxxvij. petebat quidã. & iſta differentia inter capta cõnexa & ſeparata, habet locũ nõ ſolùm vbi iudicatur ſuper parte, vel tacitè ſup toto. modis prędictis. ſed etiã qñ ſimul ſuper toto, & defectus anullatiuus concernit partem: quia diſtinguitur inter diuidua & indiuidua. Abb. hũc ad fi. & in. c. j. v. col. ſ. eo. vbi dixi in iij. limitatione. & ibi de iudice deputato ad certã ſummã, qui pronũtiauit in maiori. Reſtringe dupliciter hãc primã fallentiã. Primò, niſi ſit actũ ꝙ habens iudicare iudicet ſup oĩbus capitulis But. & Ab. hũc. An autẽ in dubio videat hoc actum. & remittit Imo. ad Bart. in. l. qd tñ. ff. de arbitr. vbi dixit ꝙ ſi plura capitula deducunt ab eadem parte contra aliã, nõ vr actum vt ſimul expediantur. niſi hoc expreſsè dicatur, vel ſint connexa: ſecus quando per viam reconuentionis eſſent ab alia parte propoſita & expreſſa in compromiſſo. c. j. & ij. de mu. pe. De quo p Bar. latius in. l. de rebus. ff. de arb. Secundò reſtringe attentè. niſi ex verbis narratiuis ſententiæ appareret iudicem ſentire quod actor non foueat ius in parte petitorum. quia ſi in alia parte ſimpliciter condemnat, videtur in parte omiſſa abſoluere: etiam ſi expreſsè non dicat: dato quòd ſint capitula diuerſa. & hoc modo ſolebat iſtum tex. intelligere do. meus de Aret. Ferrariæ legens: & placet iſte intellectus: quia per ipſum ceſſant varietates quæ ſuper intellectu huius tex. ſunt inter Cardi. Imo. & Abb. hũc. Nec placet intellectus Ab. poſt Pe. & Abb. antiquum hũc. qđ in alijs Papa expreſsè abſoluerit. quia eſt diuinare: & pro intellectu. Are. optimè facit. quia licet vnus iudex qui condemnat in parte, non videatur in reliquo abſoluere. l. qd tamen. in princip. ff. de arbi. poteſt tamen valere ſententia ex tacita abſolutione. quæ colligitur ex mente iudicis per acta, vel per ipſam ſentẽtiam, vt eſt text. quem ibi no. Bar. in. l. ſi plures. in princip. ff. de fideiuſ. vbi dicitur ſecũdùm Bar. quod ſi petita eſt vna ſumma, & contra vnam partem illius ſummæ eſt oppoſita exceptio: iudex condẽdemnando ſimpliciter in alia parte, videtur tacitè in alia abſoluere, propter exceptionem quæ fuit oppoſita. Ex quo infert nouiſſimè Are. in. l. j. §. ſi ſtipulanti. ij. &. iij. col. ff. de ver. obli. quod licet vbi vnus iudex pronuntiat pro parte ſuper vno ca. non videatur abſoluere in alia parte: & ſic nulliter iudicet. l. j. C. ſi aduer rem iud. in. l. apud Cel ſum. §. Item quæritur. ff. de doli exce. &. d. l. quid tamen. in prin. ff. de arb. ¶ Certè illud eſt verum in vno ſolo iudice pronuntiante ſuper vno capi. ſecus ſi ſunt plures iudices: & vnus pronuntiat ſimpliciter ſuper minori ſumma: alij, ſuper maiori: quia pronuntiatio iſta facta ſuper minori ſumma contradicit condemnatoriæ aliorum: & ideò vt contradictio valeat eo modò quo fieri poteſt videtur cõtinere iſta contradictio tacitam abſolutionẽ: & valet ſententia. cùm in ſumma minori nõn ſit dare medium validum inter condemnationem & abſolutionem: quia hoc ipſo quod non contradico tibi condemnanti, videor taciteè abſoluere à minori quantitate. ſ. Et eſt aurea limitatio ad dicta iura. & ad hanc materiam. Per quã reſoluitur clarè perplexitas quam Lu. reputauit inextricabilem in. d. ſ. ſi ſtipulanti. ij. col. dum dicit ſe non videre quomodò ſtare poſſit diſpoſitio legis diem proferre. §. ſi plures. ff. de arbi. & c. j. eo. ti. in. vj. ¶ Quia dicit ipſe. aut arbiter condemnat in quantitate minori, abſoluens expreſsè in maiori: & tunc cùm ſua ſententia ſit contraria alijs, erit nulla. c. fi. in fij. eo. Aut vis ꝙ in reſiduo non abſoluat: & tunc ſnĩa ſimiliter erit nulla: quia lata in parte petiti abſq; expreſſa adiectione abſolutionis à reſiduo. contra dicta iura: vnde relinquit cogitandum. Sed eſt dicendum vt eſt dictum ſecũdũ Areti. qui de iſta ſubtilitate miratur vt etiam aliquid tetigi in fi. huius capitu. ponendo ꝙ iſte non eſt contrari⁹ alijs in ſumma minori. ¶ † Fallit ſecundò dicta regula: ni ſi ſtante petitione certæ ſummæ vna eius pars ſit petita ex vna cauſa: reliqua ex alia: quia tenet ſnĩa ſuper parte. Ab. poſt Io. an. hũc. Tum quia ex diuerſitate cauſæ ſunt diuerſa capitula. c. Abbate. de ſen. & re iud. in. vj. Tũ etiam quia ceſſat rõ. quod cognoſcendo de alia parte habeat refricari in dubium de prima iudicata. ſecundũ eum. ¶ Conſidera tamen ꝙ iſtud comprehendebaſ ſub prima fallentia: qa ſi dicunt capitula diuerſa, quando habent diuerſitatẽ facti, vt ibi dixi. non erat iſto caſu vnicũ capitulũ, licet vna ſumma ex diuerſis cauſis. ¶ † Fallit. iij. niſi pendente lite peritet inſtantia pro parte, quia tunc ſufficit ſimpliciter pronuntiare ſuper alia Bar. & Bald. in. l. j. C. ſi aduerem iud. But. & Abb. hũc. & Nico. mil. vbi ſupra p. l. ſi cõſtate. §. fin. ff. ſolu. matri. Per quam infert Barto. ibi. & in d. l. j. & Butri. & Ab. hũc. quòd ſi conuentus rei vendicatione pro certo fundo, reperitur illum poſſidere pro dimidia tantùm, in illa tantùm condemnabitur. quia ſuper alia non tenebat iudicium. l. fin. ff. de rei ven. in quo vltimò contrarium tenet hũc Imo. multis verbis: quia in. d. §. fin. pendente iudicio ſuper parte dominij omnino deſijt ius competere. ſed in caſu Barto. licet reus deſierit poſſidere, non tñ deſijt agẽs eſſe domin⁹: & ideò debuit declarari dominus totius fundi, & abſolui reus ab alia parte expreſſa cauſa: quia non poſſidet. Proderit autem victori ex ſentẽtia ſi vnquam reus de nouo poſſideret. c. aduerſario. ſ. de exce.

[a] ¶ Quot capitula. Adde do. Alexã. de imo. in. l. ſcire. de ver. obli. & Pau. de ca. in. l. fideic. §. ſi legatũ. ad tre. & glo. in. c. ij. de ordi. cog.

ſ. de exce. idẽ Imo. Rap. Lud. & Alex. in. d. §. fi. qa etiam contra non poſſidentem procedit iudicium rei vendicationis: & operaſ ſnĩa ſi vllo tempore res perueniat ad abſolutum: vt etiã per Bart. in. l. ſi q ſe obtulit. ff. de rei vẽ. & Bal. in. l. cogi. vlti. colum. C. de pet. hæredi. & in rub. ff. de rei ven. & in. l. licet minimam. ff. de peti. hære. dixi in d. c. aduerſario. ¶ † Fallit. iiij. niſi libellus fuiſſet oblatus contra plures: quia à quolibet videtur petita pars: & pronuntiando cõtra vnũ non videtur pronũtiatum cõtra alios: vt hĩc latè per Ab. adde Barto. in. l. de vnoquoq; in prin. ff. de re iud. vbi dicit quòd regula præ dicta procedit inter eaſdem perſonas: ſecus ſi inter diuerſas, vel diuerſis iudicijs. Vnde ſi plures accuſantur vna accuſatione vel inquiſitione, poſſet iudicari cõtra vnum: ſaluo proceſſu cõtra reliquos. ꝑ tex. ibi: & in. l. non idcirco. ff. de iud. vbi idem tenet Bar. & Ang. dicentes nõ eſſe differendam ſnĩam inter ꝑſentes propter cõtumaces. & idẽ Pau. ibi allegans no. per Bar. in. l. iij. ff. de duo. reis. & dicit ꝙ cã nõ dicitur expediri per partes: ſed in totum quãtùm ad illos circa quos expeditur: & idem eſſet ſecundùm eũ, ſi contra vnum pronuntiaretur ſuper diuerſis tñ rebus. ar. l. etiam. cum ibi no. ff. de mino. & quòd no. in. c. cũ inter. de electi. & per Inn. in. c. cũ veniſſent. de inſti. Et pulchrè dicit Bar. in. d. l. nõ idcirco. quòd ſtãte ſtatuto ꝙ ſi accuſatus eſt cõtumax expediatur proceſſus intra menſem: ſi non eſt contumax, intra duos. ſi ex pluribus accuſatis vnus eſt contumax: alius non: expedietur cauſa reſpectu præſentis intra duos menſes, reſpectu abſentis intra vnum. Similiter dixit Bald. in authen. ſi omnes. ad fin. ver. vlti. quęro. C. ſi mi. ſe ab hære. abſti. quòd ſi eſt facta reſti. in integ. quibuſdam nõ citatis legitimè: quibuſdã. verò preſentibus: valet quò ad præſentes: quò ad alios non per. d. l. etiam. §. j. nec eſt nouũ ꝙ reſpectu vnius perſonæ valeat res iud. non reſpectu alterius. l. j. & per totum. quib⁹ res iud. non nocet. &. l. Lucius. ff. de infa. ſecũdũ eũ. Pro quo vide etiã Bar. in authẽ. ſed cũ teſtator. añ fi. ibi ſed qro ecce. C. ad. l. fal. vbi dicit quòd inuẽtarium cõfectũ oĩbus nõ vocatis nõ eſt nullũ reſpectu ꝑſentiũ ꝑ. d. l. nõ idcirco. de qua ẽt fit mentio in libro maleficiorum. in ver. dictum Sempronium. in xxx. libris. in vij. colum. ver. & vt videtis. Similiter dixit Bartol. in l. ſtipulationum aliæ. §. fi. ff. de verbo. obli. quòd ſi vnus ex cohæredibus venit ad defendẽdum in iudicio, alij non: iudicium erit diuiduum: & vnus poteſt defendere. per. d. l. de vno. &. d. l. non idcirco. Sed regula prædicta loquitur qñ agitur contra vnũ: ſecus ſi cõtra plures. ſecundũ eum. Et iſtis adde Abb. in. c. paſtoralis. §. quoniam. in fi. de reſcri. vbi dicit poſt doct. quòd iudex deputatus ſuper pluribus cauſis, poteſt primò diffinire vuam: poſtea aliam: quia niſi pronuntiet ſuper omnibus, non poteſt dici functus officio ſuo. inducit ad idẽ. l. quid tñ. ff. de arbit. vbi arbiter põt ꝑ partes pronuntiare, ſi negotia ſunt ſeparata: niſi ſit dictum quòd pronuntiet ſimul ſuper omnibus: & eſt glo. iij. in. c. cũ. I. &. Aj. eo. ¶ Fallit. v. † niſi iudicans in materia vnius capituli addat dictionem taxatiuam. puta condẽno ad quinquaginta: quia in reſiduo videtur abſoluere. & cõſequẽter ſuper toto pronũtiare. Bar. in. d. l. j. & But. & Abb. hĩc. & Nico. milus vbi. ſ. in ver. ſententia condemnatoria. faciunt notata per Barto. in. l. j. in. j. colum. ff. ſi quis ius di. non obtempe. cum ſimi. & iſtud eſt vtile & clarum ad hanc materiam. ¶ Fallit ſextò. † vbi partes libellarunt in materia vniuerſali vel generali, tamen proſecutæ ſunt certas ſpecies duntaxat: quia ſententia ſuper illis valet: nec ſuper alijs videtur abſoluiſſe, vel condemnaſſe. Abb. hĩc per. l. licet. C. de iud. & per notata in. c. j. de tranſac. idem ſi fuerunt partes omnia proſecutæ: ſed genus erat reſolubile in certas & diuerſas ſpecies. vt hĩc per eum: dicentem ſecus quando ſpecies non ſunt reſolubiles: quia tunc non videtur de reliquis diſponere. vt hĩc per eũ. ¶ Sed vnum conſidera. dum dicit quòd ſi iudex condemnat ſuper quinque iure reliquorum cum verè deberentur decem, videtur in alijs abſoluere. ſecũdũ eũ. Hoc enim eſt clarum qñ certa ſumma nõ fuit petita: videtur enim iudex dicere iſta tantum eſſe debita. ſed ſi eſſent petita decem ex cauſa adminiſtrationis. Barto. ſentit in dicta l. j. quòd condemnando in quinq; videatur abſoluere in alijs de quo dubito per prædicta. & quia vbi non eſt dictio taxatiua ita demum videtur abſoluere, ſi quantitas non fuit petita in ſpecie. Secus ſi expreſsè petita ſecundùm Nico. in. d. ver. ſententia condemnatoria. Et ad hanc fallentiam vide omnino Car. conſi. lxxiiij. Titius nunc ſunt. ver. ad nouum. vbi allegando Innocen. hũc & alia ponit ꝙ dato ꝙ petat vna & eadẽ ſumma: tñ ſi ſuper parte illius fuit pronuntiatum, nõ ob. in reſiduo exceptio rei iudi. & pro reſponſione ad dictam cõſiderationem vide quæ dicam in noua fallentia. ¶ Fallit. vij. † in ſententia iudicis appellationis. quia põt pronuntiare ſuper parte capituli: & in reliquo ſententia prima remanet valida. Hoſti. in. c. placet. de conuer. coniu. Bu. & Imo. hĩc. qa in alia parte remanet ſnĩa in principali: & ſic ambabus cõiũctis apparet ꝓnũtiatũ ſuper toto. Idem putat But. eadẽ rõne in iudicio nullitatis, vel reſtitutionis, quæ dareſ aduerſus ſnĩam iam latã. Et adde Rotã de app. xxij. in antiquis. quæ dicit ꝙ iudex appellationis infirmans ſnĩam in vno articulo, videtur in alijs confirmare. facit. l. tribunus. §. fin. ff. de teſta milit & ibi Bal. dicit ꝙ ſi reformatores ſtatutorum caſſant aliqua ſtatuta, videt alia cõfirmare. poſui alia ſimilia in. c. nõne. de præſum. & ſi diceres. quare eſt ergo ꝙ etiam prima ſententia cõdẽnãs in vno, non videtur abſoluere in alio attento tex. in. d. c. nonne. Solu. ibi præceſſit interrogatio de duobus, quorum vnius admiſſio negat aliud: ſed hæc non ſolum eſt petitio actoris, ſed negatio rei: vnde non apparet cui ſe conformet ſententia in parte tacita: præterea illa abſolutio quã tu velles ſubintelligi, non eſt lata in ſcriptis: ergo nulla. vt ſcis: licet huic rõni aliquãdo dici poſſet, ꝙ ſatis dicatur ſcripta, quando naſcitur virtute verborum ſcriptorum: vt in pluribus iſtis fallẽtijs. ¶ Fallit. viij. † qñ ſnĩa fertur ſuper toto petito: nõ tamen ſuper qualitatibus petitis quia valet. Bar. poſt gl. in. l. j. C. ſi plu. vna ſen. condẽ. ſunt. puta ſi eſt petitum condemnari plures inſolidũ: & ꝙ vnius ſolutio ſufficiat: iudex autẽ ſimpliciter condemnet. quia intelligentur illi cõdẽnati per partes equales, nõ inſolidùm & dicitur ꝓnũtiaſſe ſuper toto, quãuis omiſerit illam qualitatem inſolidùm. Eſt verum ꝙ Spe. de ſen §. ſpecies. videtur velle dictam ſententiam nõ valere, tãquã nõ cõformẽ libello: tamen dicit Sal. in. d. l. j. in. ij. oppo. ꝙ imò ſnĩa eſt conformis libello in perſonis re, cauſa, & actione. vt eſt neceſſe: & quòd pronuntiat de toto. quia agens volebat, & de centum iudex pronuntiat: ſed diuiſiuè inter conuentos qđ ſufficit. per illam. l. & ſequentem ſecundũ eũ. ¶ Fallit nonò † ꝙ ſententia eſt ſuper toto principali: ſed ſuper acceſſorijs in parte. Bald. in. l. pe. C. de ſen. quæ ſine cer. quam profe. Exemplum dicit Barto. in. l. ait prætor. §. j. ff. de iudi. ꝙ ſi dixit iudex. cõdẽno ſi eſt ꝓbatũ: & ſit ꝓbatũ ꝑ parte, nõ valet ſnĩa. ¶ Fallit ſecũdũ Bal. in. d. l. pe. in acceſſorijs. puta in expẽſis. quia valet ſnĩa pro parte. l. fi. ibi. Minus quã oportuit. C. qñ ꝓuo. nõ eſt neceſſ. & ſequit ibi Sal. Dic cõtrà ſecũdũ Imo in. d. §. j. Rñdet ad. d. l. fin. quatuor modis. Sed maximè ꝙ dum iudex cõdẽnauit in minus, debet intelligi ꝙ abſoluebat in alia parte in qua nõ erat probatũ. vel taxauit illas expenſas minus quã in veritate fuiſſent factæ. iuxta. l. j. C. ſi aduer. rẽ iu. vbi valet ſnĩa ĩ minori ſumma quã eſſet petitũ: & videtur iudex ita taxaſſe ſummã ex certa cã petita. Et iſtas rñſiones ſequit Alex. in. d. §. j. Cui adde Ange. de are. in. §. curare. in. vj. col. inſti. de actio. Et cõſidera iſta verba: qa pñt declarare id qđ dixi dubitando. ſ. in. vj. fallẽtia: ꝙ ideo valeat ſnĩa de certa ſumma nihil dicens de reliqua quia petebaſ ibi certa ſumma. dicẽdo ꝙ debebatur fortè ex adminiſtratione: vnde iudex dicens ex adminiſtratione minus deberi, videtur taxare ſummã: & reijcere id quod in plus petebaſ iniuſtè: ſed vbi probaſ de certa ſumma nominatim debita ex cõtractu, vel legato, & non petitur taxatio, tũc habet locũ motiuum ibi factũ. vt nũc mihi occurrit. ¶ Fallit. x. qñ iudex omittit cõdẽnare in acceſſorijs. Bar. in. l. terminato. C. de fru. & lit. expẽ. Loquens de expẽſis de quib⁹ iudex omittere põt, ſi fortè de illis non cognouit. Concordat Bal. hĩc. dicens quòd in acceſſorijs non vitiatur expreſſum propter omiſſum: & exemplificat in expenſis. per. l. Paul⁹. la. j. ff. de re iu. Idem Bal. in. d. l. j. C. ſi aduer. rẽ iudi. Et Pet. de anchara. in. d. regula ea quæ. xviij. colum. dicens quòd omiſsio qualitatis, vel alicuius acceſſorij non vitiat ſententiam ſuper principali. alleg. l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxali. act. & l. iiij. C. depoſi. & differt hæc à præcedenti: quia ibi pronuntiatur de expenſis pro parte, hĩc omnino omittuntur. ¶ † Fallit. xj. vbi in vna ſumma petita liquet de parte debiti per confeſsionem rei: quia ſuper illa parte poteſt fieri præceptũ, & ſuper reſiduo cã vẽtilabif. Pet. de anc. in dicta regula ea quæ. per tex. in. l. quidam æſtimauerunt. ff. ſi certum peta. & ita intellige Ab. hĩc ¶ † Fallit. xij. quando de conſenſu partium iudicatur ſuper parte tantum. Bart. in. l. ſi conuenerit. ff. de re iudi. per illum tex. cum gloſſ. in. ij. ſolutione. quod

alibi non reperitur ſecundùm Imo. ibi. Et intel
ligendo q̃ eſſent plures petitiones diuerſarum
rerum, iſtud eſſet clarum. propter quartã fal-
lentiam. Sed intellige de vnica ſumma. in qua li
cet regulariter debeat iudicari ſuper toto, ta-
men fallit. niſi partium conuentione iudicetur
ſup̃ parte. Ad rónem Rapha. cõtrariũ tenentis
ibi: qa pacto omitti nõ poſſunt ſubſtãtialia iudi
cij. gl. in. c. de cauſis. de offi. dele. & in. c. fi. in ver
ſi. illuſtrium. de reg. iur. in. vj. & in. c. ſtatutis. ij.
q. j. reſpõdet Alexã. ibidẽ. q̃ illud eſt verũ in ſo-
lẽnitatib⁹ iudiciorũ, cõcernẽtib⁹ etiã intereſſe
iudicis: vt eſt libellus à quo inſtruit. Alia verò
cõcernẽtia fauorem partium poſſunt earum
cõſenſu tolli. Bar. in authẽ. offeratur. C. de lit.
18 conteſt. Et iſtud. q̃ iudicet ſuper toto eſt hmõi.
¶ † Fallit. xiij. quando iudex condemnat ſuper
vna parte reum, qui oppoſuit ſuper alia parte
exceptionem peremptoriam. Nam videt eã ad
mittere vt verã & cõpetẽtẽ, & tacitè ſup̃ illa eũ
abſoluere. Bar. in. l. ſi plures. in fi. principij. ff. de
fideiuſ. per illum tex. cum gl. in verſi. reſtituen-
dam. in fi. & retuli. ſ. in fin. primæ fallentiæ. Et
de hoc exclamat Pau. de ca. ibi circa mediũ, ver
ſic. cõtra iſtam gl. dicẽs ex illa gl. menti tenenda
limitari ſingulariter totam hanc materiam. Sed
Imo. ibi in fi. principij. & fortè verius, impu-
gnat hãc fallẽtiã. dicẽsposſe dici quòd fortè nõ
procedat: quia verba ſnĩæ ſunt ſtrictè intelligẽ
da: & nõ inferunt: niſi quatenus verba ſonant:
vt notatur in. l. Iulianus. ff. de cõdi. inde. Reſpõ
det ad. d. l. ſi plures. q̃ ideo ibi nõ fuit neceſſaria
cõdẽnatio, vel abſolutio in reſiduo: quia reus
ab illo fuit ipſo iure liberatus poſt exceptionẽ
diuiſionis oppoſitã & admiſſam in proceſſu. Se
cus autem vbi durat primitiua actio. quod te-
neméti ſecũdũ eũ. ¶ † Fallit. xiiij. & vltimò. in
arbitro. cuius ſentẽtia lata ſuper parte valet: li-
cet nõ abſoluat in reliquo. Io. an. hîc. ĩ ver. quar
ita opi. & Pe. de anch. in. d. regula ea q̃. & idem
videtur probari in. l. diem proferre. §. ſi plures.
ff. de arbi. ex quo tex. exiuit. c. j. de arbi. in. vj. ſi
enim diceremus q̃ ille qui cõdemnat ibi in mi-
nori ſumma, videret in reſiduo abſoluere, ſen-
tentia eſſet cõtraria illis qui cõdemnarũt in ma
maiori ſumma. Vnde dicit Bal. in. l. j. circa prin
ci. C. de ſen. q̃ ſine cer. quãti. profe. q̃ ſi iudex vel
arbiter qui cõdẽnauit in maiori ſumma abſol-
uit in reſiduo, nõ habet locũ. d. c. j. quia videt
cõtradicere alijs. ergo ſnĩanulla per. c. fi. in fi. j. e.
Sed cõtra hanc fallentiã tenet Lud. & Imo. in
d. §. ſi ſtipulanti. per tex. in. l. inter pares. in fi. ff.
de re iudi. & in. l. quid tñ. ff. de arbi. vbi ſi arbi-
ter non pronũtiat ſuper toto, ſentẽtia eius eſt
nulla: ſed eſt alia difficultas. quia ſi nõ abſoluit,
videtur ex alio capite non valere ſentẽtiã: quia
ſuper vno capitulo p̃ parte pronuntiat: & pro
parte nõ: ergo ſententia nulla. Et no. Bal. in. l. ij.
ij. col. ver. caue tibi. C. de re iudic. Vnde ſicut di
xi in fi. primę fallẽtiæ. deci. cccc. §. ſi plures. &. d.
c. j. videtur difficilis: adeo q̃ Lu. in. d. §. ſi ſtipulã
ti. ij. col. dicit eſſe multùm cogitandum. Sed de
ipſo miratur ibi Are. oſtendẽs q̃ etiam ſi non
abſoluat expreſsè in reſiduo, nõ eſt ſnĩa nulla.
cũ tacitè videat abſoluere cõtradicẽdo alijs. &
hoc modo eſt dare aureum caſum in hac mate
ria. in quo iudicãs de minori ſumma tacitè ab-
ſoluit in reſiduo, quãdo ſua ſentẽtia eſt cõtradi
ctoria ſententiæ aliorum coniudicum vel ar-
bitrorum quaſi apertè dicat ſe ab eis recedere in reſiduo. quod be-
ne no. Et cum hoc tranſeo per ea quæ dixi in. d. j. fallentia. Conſide-
ra tamen diligenter. q̃ per hoc nõ videtur totaliter ſublatũ ar. Bal.
& Lu. vbi. ſ. quia licet ille ſol⁹ arbiter qui cõdẽnat in minori ſumma
nõ ſit cõtrarius alijs quo ad illã, tñ inquãtũ eſt dictũ q̃ videt abſol-
uere in reſiduo, in illo eſt cõtrari⁹ alijs cõdemnãtibus: & ſic iſte eſt
ſolus in abſoluẽdo. in quo reſultat duplex abſurdum. Primũ. q̃ ſua
ſnĩa contraria alijs valeat cõtra. d. c. fin. Secũdũ. q̃ plures voces ſuc-
cumbunt vni in iſta tacita abſolutoria contra. d. §. ſi plures. vbi p̃ua-
let regulariter maior pars: & propter hanc conſiderationem vltra
Bal. & Lud. reperio Abl. de roſ. in. d §. ſi plures. j. colum. firmantem
poſt Ia. de raué. quia ſi arbiter condemnatus in minori ſumma ex-
preſsè abſoluit in reſiduo, valet tũc ſnĩa duorum, & nõ ſua: quia cũ
ſint cõtrarij illi, prẽualet pluriũ ſnĩa: & ſnĩa illius non poteſt p̃ parte
valere, & p̃ parte nõ: vñ p̃pter authoritatẽ Io. Albe. Bal. & Lud.
a multũ difficultaret iſta res in practica. Sed non eſt opinio ſuſtenta-
bilis: quia ſeq̃ret quòd nũq̃ haberet locũ dict⁹. §. ſi plures. ª neq;
d. c. j. tenẽdo (put tenere oportet) q̃ etiam ſi ille ſolus expreſsè non
abſoluit, tñ tacitè abſoluit: ne videatur iudicare pro parte, & p̃ par
te nõ. Et ĩõ id qd̃ p̃dicti volũt in abſolutione expreſsa, haberet locũ
etiã in tacita. cũ non ſit dare diuerſitatẽ rõnis. ¶ Ad ar. in cõtrariũ
põt rñderi. quòd ex quo alij inter ſe variabãt, & videt quòd vox cõ
dẽnãtis in ſumma minori debet p̃ualere, tãq̃ cõcors oĩb⁹, videtur
ſtatim conſentire illi cui mõ cogũtur adhęrere. & p̃ cõſequẽs appro
bãt tacitã illius abſolutionẽ, recedẽdo ab eorũ cõdẽnatione, & con
formãdo ſe iuri cõi approbãti illius ſnĩam: non habito reſpectu q̃d
inferat aliorũ ſnĩa in reſiduo. Præterea ſtatim q̃ conſtat illos eſſe cõ
cordes in ſumma minori, dicũtur functi officio ſuo: adeo quòd q̃cq̃
ampli⁹ ex mẽte eorũ elici poſſet, vltra id non habetur in conſide
ratione: tãq̃ emanãs ab his qui eodem inſtãti habẽtur in reſiduo
ac ſi non iudicaſſent. Vel dic vt poſtea ſubdit Are. in. d. §. ſi ſtipulãti.
in fi. iij. col. quòd ex quo illi qui cõdẽnãt in parte & nõ in toto con-
tradicũt in alia parte cõdẽnanti in toto: vt cõtradictio valeat eo mõ
quo fieri põt, videtur cõtinere iſta cõtradictio tacitã abſolutionẽ:
& ideo ſicut ſufficit quòd plures cõueniãt in ſumma minori * in cõ
demnãdo, ita ſufficiat quòd conueniãt in ſumma minori * tacitè ab
ſoluẽdo. Vñ ſi vnus condẽnat in. xv. alius in. x. alius in. v. iſti duo qui
nõ condẽnãt in. xv. cõcordãt tacitè in abſoluẽdo, ſaltẽ in q̃nq̃ q̃ ſũt
ſupra. x. Nec iſte qui condẽnat in. x. eſt concors reſpectu abſolutiõis
in aliquo cũ illo qui condẽnauit in. xv. cũ ille in nullo abſoluat. Poſt
quàm prędicta ſcripſi contuli cũ domino Bartholomeo ſozi. oim
noſtrum acutiſsimo: q̃ poſtea ad me tranſmiſit alias reſponſiones
ad argumenta. negãdo quòd diſcordia arbitrorũ reddat ſententiam
nullã abſolutè: intelligit enim de diſcordia in omnib⁹. ſed ſi ĩ aliquo
concordãt, valet ſnĩa licet in aliquo diſcordẽt: per tex. in. d. §. ſi plu-
res. ibi. quia in hãc ſnĩam oẽs cõſenſerũt: & tñ ſciebat iuriſcõſultus
quòd erãt diſcordes in reſiduo: & de hoc non curauit. Secũdò põt
dici ſecũdũ eũ: quòd qui cõdẽnat in maiori ſumma abſoluẽdo in re
liquo, cenſetur condemnare etiam in abſoluendo in reliquo p. d. §. ſi
plures. in ver. in hãc ſnĩam oẽs cõueniũt. vbi dicit Bal. quòd minor
ſumma ineſt nõ ſolũ p̃ viã cõtinẽtiæ, ſed ẽt p̃ viã cõſenſus. Quod nõ
eſt aliud dicere. niſi quòd nõ ſolũ dicit cõdẽnare ĩ minori: quia cõti-
neẽ in maiori: ſed ẽt quia cõſenſit ĩ minori: in qua oẽs cõſentiũt ab-
ſoluẽdo in maiori. Pro hocrõ. qa ſi ille q̃ in minori cõdẽnauit, abſol
uit tacitè in reliquo, & alij dicũt cõſentire in cõdẽnatiõe minoris:
ergo ceſſet cõſentire in abſolutione. arguẽdo à correlatiuis. Quę ver
ba adiuuãt rñſionẽ quã. ſ. dedi: videlicet quòd vidẽtes illi duo p̃uale
re ſnĩam tertij p̃ſumunt iuris diſpoſitione cõcurrere in eãdẽ ſnĩam
cũ ſuis qualitatibus: & ſic etiã in abſolutione: cũ eã in iſta ſnĩa ſint
duę qualitates: vna q̃ nocet. ſ. diſcordia: altera q̃ p̃deſt. ſ. cõcordia: de
bet p̃ualere illa q̃ p̃deſt. cũ ſit fauorabilior tẽdẽs ad finẽ litiũ. & ſic
ad bonũ publicũ. l. properãdũ. in princi. C. de iud. ĩõ p̃ferẽda. l. ſi pu
pillus. & ibi Bar. ff. ad. l. fal. Tñ etiã qa fauetur abſolutioni. l. Arria-
nus. ff. de ac. & ob. Licet aliãs vbi duæ qualitates ſunt æquè potẽtes,
attẽdat illa q̃ nocet. Bar. in. l. cum vir. ff. p̃ donato. & hæc not. quia
ſunt ſubtilia & noua. Demũ ad hãc materiã adde Inno. in. c. cum in
ter. R. de elec. vbi dixit q̃ ſi peto cẽtũ, & nõ probo: tu verò confi-
teris de quinquaginta, nõ obtinebo de illis: niſi renuntiem de reſi-
duo. ita ipſum alleg. Ludo. in. d. l. quidam æſtimauerunt. & ibi vide
Alex. in

a ¶ §. ſi plures. Vi-
de ibidem Ol. &
Bar. contra gl. ibi
ad hoc. & Pet. de
ſu. & Ang. in con
ſil. inci. punct⁹ ta-
lis eſt. arbi. ele.

19

Alex. in. j. col. Quid aũt de eo q̃ petijt quinquaginta, & prohabuit
de cẽtũ? vide ſcribentes latè in. l. ſcire debemus. ff. de ver. ob. De ma
teria etiam per Arch. in. c. ſi quos. xij. q. ij. vbi refert varias opi. quã-
do videatur ſentẽtia in vna parte diſponere ſuper alia parte. & cõ-
memorat Inn. in. d. c. cũ inter. R. de materia etiam per Fede. conſil.
cxxviij. & . cclxix. vbi ponit de ſnĩa in qua eſt expreſſus error calculi:
an teneat pro ea parte in qua nõ eſt erratum. ¶ Vltimò ad iſtũ text.
de ſententia lata cõtra ius litigatoris: & quid de ſententia delegati
vel arbitri. vide quæ dicã in. c. ſeq. ver. quando in commiſsione.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Teſtis perſona licet approbetur à partibus: dicto tamen eius opponi po-
teſt, niſi ſpecialiter eſſet dictum: quòd ſtaretur eius dicto.*
2 *Partes eligentes conſultorem, an poſsint appellare à ſententia lata ex
eius conſilio? Adde nu. 3.*
4 *Præter. & contra. æqui parantur: vbi aliquid datum eſt pro forma.*
5 *Actus contiguus mandato non dicitur contra, nec præter. Et iunge conſe
quenter de eadem materia. nu. 6.*
7 *Attentare an quis poſsit non contigua: ſi ſint conformia comprehenſis in
mandato?*
8 *Commiſsio hominis ſi contineat id quod de iure communi ineſt, ſi à iure nõ
datur pro forma, non inducit ex commiſsione nouam formam.
Fieri an dicatur de iure: quod fit ordine iuris ſeruato contra ius litigato-
ris? vide nu. 8.*
9 *Papa ſi mandat iuſtitiam fieri: an intelligatur quòd iuris eſt?*
10 *Prorogatio temporis debet fieri ante tempus finitum.*

¶ CAP. XIIII.

1 CAuſam quæ Ad illud de iudice approba
to p̃ partes quę tñ pręab eo
appellare. Collige hinc intellectũ ad gl. in. §. & licet,
in authen. de teſti. colla. vij. quã latè ornaui. in. c. cũ
inter. de excep. dũ dixi†. q̃ licet perſona teſtis appro
bet à partibus, tñ dicto eius opponi põt. p̃ ea quæ hîc habẽt in ſimi-
li. Intellige. niſi ſpãliter eſſet dictũ de ſtando teſtimonio ſuo. p̃ text.
in. l. Theopõpus. & qd̃ ibi Bar. ff. de dote p̃leg. Et idẽ in iudice cuius
dicto vel ſnĩę p̃mitteret partes ſtare p̃ cõpromiſſum. iuxta. l. diẽ p̃-
ferre §. ſtari. ff. de arb. Et no. limitationẽ Ab. hîc ad tex. in. l. epiſcopa
le. C. de epi. audi. videlicet q̃ nõ habet locũ in clericis prorogãtib⁹
iuriſditionem alterius epi. & hoc nullus ibi ponit. Adde tñ q̃ à ſnĩa
epi, cuius iuriſditionem p̃rogaret laicus, appellari põt ſemel: vt eſt
tex. & gl. in authẽ. ſi qs litigãtiũ. C. de epi. aud. ſed non bis prout ab
2 alijs. iuxta. c. ſua. de app. cũ ſimi. ¶ † Nõ p̃hibent partes q̃ elegerũt
cõſultorẽ appellare à ſnĩa ex cõſilio lata. Ab. hîc poſt. Bar. Adde Bar
to. in. l. j. §. qſitũ. ff. de appel. & in. l. ſi cõuenerit. ff. de re iud. Et ibi am
plia hoc etiã ſi ſnĩa teraẽ ſecũdũ cõſiliũ latũ, vel ferẽdũ: qa poſsibile
eſt qd̃ cõſenſerint. vt tũc deſ ſnĩa. & etiã bñ detur: ſed nunc ſperat
pars obtinere ex nouis p̃bationib⁹. iuxta. l. p̃ hãc. C. de tẽpo. appel.
Cõſidera q̃ iſta ratio ceſſat in interlocutoria ad quã impugnãdã vi-
detur de nouo adducere cle. appellanti. de app. Vnde dicerẽ q̃ ſi cõ-
ſiliũ latũ nõ erat aptũ, habẽt locũ p̃dicta. Sed ſi aptũ fuiſſet & partibus notũ qñ ei ſe ſubmiſerũt, tũc in interlocutoria ſec⁹. per id qd̃ di
cetur p̃pe limitãdo p̃dicta. Cũ iſtis cõcordat Bal. in. l. ex illo. C. de
appel. & But. & Abb. in. c. intimaſti. de appel. Nõ obſtat tex. in. l. ge-
neraliter. §. j. C. de re. cred. qa loq̃t vbi pars cõſenſerit ſtaret iuramẽ-
to partis. & p̃cedit in caſu ſuo. Vñ dicit ibi Bal. q̃ p̃curãs actum fie
ri ſic, nunquã appellat: ſec⁹ ſi procurauit actũ, ſed non ſic. aliãs ſeq̃-
ret q̃ petẽs ſnĩam ferri núquã appellaret. Limita cõmunẽ opi. niſi
partes p̃miſiſſent ſtare cõſilio ſapiẽtis qualecũq̃ eſſet. Bal. in. l. tale
pactũ. §. qui p̃uocauit. x. col. ver. Itẽ ex p̃dictis. ff. de pac. p̃pter gloſ.
3 ibi. ¶ † De eo qui promiſit ſtare ſnię quæcũq̃ eſſet: ª & qa nõ põt
a declinare cõſiliũ qui cõſenſit in qualitate cõſilij. allegat dictã. l. gene
raliter. §. j. Crederẽ tñ q̃ vbi ſequeret enormis læſio, fortè ſecus. ſi-
cut clauſula appellatione remota nõ operaf, vbi eſt iniuſtitia noto-
ria. gl. in. c. ex coquæſtione. de reſtit. ſpo. tex. in. c. inter cæteras. ſ. eo.
b qa enormis læſio arguit dolũ ᵇ. l. qui ſupſtitis. & ibi doct. C. de dolo:
facit dictũ Barto. in. l. fi. ff. de præto. ſtip. cũ his quæ habentur in. c.
quintau allis. de iureiu. vbi habet q̃ nulla plenitudo verborũ tollit reductionẽ ad arbitriũ bo
ni viri data læſione enormi: vt pler & Ang. in dif
4 pu. inci. duo adinuicẽ litigãtes. ¶ † AEqparan
tur præter. & contra. vbi aliquid datum eſt pro
forma. gl. in. c. ſi cui. de elect. in. vj. Ab. hîc & in
c. piſanis. xiiij. colũ. per illum tex. de reſtit. ſpol.
& Abb. in. c. ſuper quæſtionũ. §. verũ. j. colũ. in
prin. ij. col. de offi. deleg. propter gl. in cle. ne ro
mani. in verbo tolli. de elec. & Io. and. in. c. fi. de
offi. archiepi. vbi Epſ ſtatuit p̃ter canones: licet
non contra. Idem no. Domini. in. d. c. ſicut. alle-
gando Io. and. hîc. qui ita concordat hanc gloſ.
cum illa. quam facit ſingularem etiã Cardi. in
cle. j. in prin. in. vj. q. iij. col. illius quæſtionis. de
ſup. neg. præla. Dixi latius in. c. cũ dilecta. xviij.
5 colum. ver. amplia primò. de reſcri. ¶ † Actus
cõtiguus mãdato, nõ dicit contra nec, præter.
Hoſti. hîc. quẽ oẽs ſimpliciter ſequũt. Adde gl.
ordinariã in. c. licet ergo. in gl. in. viij. q. j. q̃ di-
cit q̃ ſufficit fieri id qd̃ eſt vicinũ mãdato: licet
ipſum nõ ſit mãdatũ. & inter alia alle. bo. tex. in
l. iam tñ. §. in hac. lo. ij. ibi iuxta mãdatum: & ſi
mandatũ non fuerit. ff. iud. ſol. Idem gl. ij. ad fi. a
in. c. nullus. xlj. diſt. & ideo mãdatarius ad eligẽ
dum põt poſtulare. glo. fin. in. c. innocẽs. xxij. q.
iiij. p. c. in cauſis. de elec. & quia faciẽs id quod
nõ multũ differt à mãdato, nõ dicitur fines mã
dati excedere. Sic etiã dixit Ro. de proba. xxij.
in anti. & de teſti. iij. in antiquioribus. q̃ iudex
datus ad recipiẽdum teſtes põt recipere cõfeſ-
ſionem, & dicetur confeſsio iudicialis: qa hoc
eſt iuxta mãdatum, licet non ſit mãdatum. d. §.
in hac. Sed etiã Ro. de arb. j. in anti. dixit q̃ iu-
dex datus ad cognoſcẽdũ de cõpromiſſo ad fi.
vt obſeruet, poteſt in obediẽtẽ cõdẽnare ad pœ
uã cõpromiſſi. Facit. c. præterea. de offi. de leg.
cũ his quæ ibi cõſueui referre. ¶ Vbi in mãda- b
to ſubintelliguntur ea ſine quibus mandatum
expediri non poteſt, etiam ſi de ipſis nihil dicaf
in mãdato. Sic etiã dixit In. in. c. ex parte. prope
prin. de arbitris. q̃ arbiter põt in ſua ſnĩa cõdẽ-
nare contumacẽ in expẽſis. Itẽ iudicare de fru-
ctibus, & de terminis ſolutionis: qa iſta contig
gua ſunt cõpromiſſo, licet in eo non expreſſa.
Et ſequit Abb. in. c. cũ dilectus. v. col. de arbi.
propter gl. fi. ibi. & But. in. c. quintaullis. de iu
reiur. & c. niſi eſſent. de p̃bẽ. & in. c. cõſtitutus.
de reli. domi. Sic etiã dixit Bar. in. c. cũ aquiliana. ff. de trãſac. q̃ arbiter põt cogere partẽ vt fa
ciat quietationẽ ſpecialẽ p̃ rata in qua abſoluit
alium. Sic etiã dicit Bal. in. l. fi. §. ſed & ſi qs. iiij.
co. C. cõia de legat. q̃ arbiter põt iubere vt vna
pars det aliq d alteri noĩe tranſactionis: qa per-
tinet ad eandẽ materiã. cũ cõpromiſſum ſit qdã
c trãſactio. ᶜ d. l. cũ aquiliana. Sic etiã tex. in. c. pe. c
de reſtitu. in inte. vult arbitrũ poſſe cognoſce-
re incidẽter de reſti. in inte. Et eſt rõ. qa nõ eſt
extra cõpromiſſum, ſed ipſi negotio inhęret. ſe
cũdũ Ang. i. l. ſi vacãtia. xxviij. col. ver. Idẽ vi-
deo. C. de bo. vac. li. x. Et qa rõne incidẽtiæ. am
pliaf iuriſditio, vt latè p̃bat Ab. ĩ. d. c. pe. iij. no.
Sic etiã videm⁹ in teſte, q̃ nõ debet rndere ſup
nõ petitis. Bar. i. l. ſi duo patrõi. §. Idẽ Iulian⁹. ff.
6 de iureiu. tradit in. c. de teſtib⁹. de teſti. ¶ † Tñ
poteſt aliquid addere circa contigua petitio.
vnde poſtquàm dixit vera eſſe omnia, poteſt
addere quod poſtea interfuit, quãdo fuit factũ
pactũ de nõ petẽdo: qa licet de pacto facto ſcõ-

¶ Eſſet. Adde. d. Alex. de Imo. in. l. ſi cõuenerit. ff. de re iud. in vlti. col. in ver. Itẽ inquãtũ Bar. vbi etiã vi de Ang. & Imol. ad hoc & etiã Bal. & Bal. i. f. ex illo. in fi. C. de appel. & adde Bar. in. l. j. §. qſitũ. in fi. ff. de app. & Ang. in. d. §. q prouocauit. in repe. in me. x. col.

¶ Dolum. Adde Pel. in. c. paſtoralis. §. qa verò. ſ. de offi. dele. & quod ibi dixi in aposti.

¶ Trãſactio. Adde docto. in auth. ſi verò. C. de iudi. & nũq̃d habeat vim trãſactionis. vide Bar. in. l. elegãter. in prin. ff. de cõdi. indebi. & oĩ no per Pau. de ca. in cõſi. lxviij.

tinēti nō dicat. tamen deponit de eo de quo ſaltem tacitè eſt interrogatus. Bal. in. l. peremptorias. ad fi. ver. quęro actor. C. ſen. reſcin. non poſ. alleg. Inno. in. c. paſtoralis. de excep. Quem etiam ſequitur Ange. in. l. ij. ff. de iurif. om. iud. dicens q̄ teſtis intelligitur iuraſſe dicere veritatem ſuper contiguis & connexis: ſine quibus de principali conſtare non poſſet. Sic etiā in arbitro dicū Bal. & Sali. in. l. neq̄. in fi. C. de cōpēſa. q̄ ſi ex forma cōpromiſſi habet cognoſcere de fructibus, poteſt etiam cognoſcere de expēſis: qa eſt factum cōnexū, & inſeparabile. Non em̄ dicuntur fructus quo ad iuris intellectum, niſi deductis ſumptibus. l. fructus. cum ſi. ff. ſol. mat. ſecundùm eos. dicentes idem ſi eſt compromiſſum de redditibus. ſicut etiam in procuratore dixit Imo. poſt Bu. in. c. nōnulli. §. j. j. col. de reſcrip. q̄ ſi eſt datus ad cauſam pendētē, pōt impetrare reſcripta opportuna in illa proſecutione cauſæ puta ſup̄ examinatione teſtium, vel ſimili actu: & ita rōne incidētię poteſt ea q̄ aliās exigunt ſpeciale mandatum prout eſt impetrare reſcriptum. vt ibi. Sic etiam dicit Spe. de reſcrip. præ. §. rōne impetrātis. poſt prin. q̄ habens mādatū ad proſequēdā appellationē, pōt iudicē impetrare: quia impetrando proſequitur eam. Sic etiā dicit Pau. de ca. conſi. xxvj. viſo pūcto. j. col. qđ procurator ad cām pōt omnia depēdētia. incidentia, & cōnexa, etiā quæ exigunt ſpeciale mandatum. vt petitio reſtitutionis in integr. alleg. Inno. in. c. ſuſcitata. de reſti. in inte. & ibi eſt bonus tex. cum gl. in verbo poſtulauit. & ibi doctores maximè Ab. in. ij. col. Sic etiā dicit Rota de procu. ij. in antiquioribus. q̄ procurator datus ad audiendam ſententiam dūtaxat poteſt appellare: quia hoc eſt vicinum mandato: operatur autem dictio dūtaxat. q̄ nō pōt appellationem proſequi. Et ita dicitur ibi fuiſſe iudicarū. Quia mandās nō videtur in dubio feciſſe limitationem ad impugnandam ſuam iuſtitiam. Sic etiam dicunt Bu. & Inno. in. c. cùm inferior. de ma. & obe. q̄ ſi mandatur iudici vt aliquem capiat & condemnet: certe pōt eū abſoluere ſi mæretur: quia hoc eſt contiguum mandato: niſi eſſet executor merus. Sic etiā dicit tex. in. l. ſi cùm tibi. C. de iud. q̄ ſententia generalis parit exceptionem in non ꝓſecutis. ſi tñ ſunt de appendentijs ꝓſecutorū. & eſt tex. valde ſingularis ſecūdū Bar. ibi. Sic dicit tex. in l. ſi duo patroni §. ſi quis iurauerit. ff. de iureiu. q̄ iurauit alium vē didiſſe. pōt agere ex empto: vt cætera præſtētur, res tradatur, & de euictione caueatur. & ita iuramētum operatur in appēdentijs. Sic etiā dicit gl. in. c. quia intātū. de præbē. q̄ diſpenſatio quāuis ſit ſtricti iuris, extēdit ad cōnexa. Dixi ordinatè in. c. poſtulaſti. xxiij. colū. ver. limita. iij. de reſcri. Sic etiā dicit Rota de offi. delega. iiij. in antiquis. q̄ creditur literis executoris, dicētibus partem acceptaſſe beneficiū: quia licet acceptatio nō ſit de facto cōmiſſa executori: tamē eſt illi valde vicina, ſic etiam dicunt Bal. & Ange. in. l. ſi quis prohibuerit. ff. de publicia. q̄ habens mādatū de vendendo, poteſt etiā rē vēditā tradere. Sic etiā dicit Ab. in. c. cum olim. lo. j. ij. col. de offic. deleg. q̄ ꝓcurator datus ad vendēdū, poteſt vēdere, & dñium trāſferre habita fide de pretio. aliter nō interueniēte pecunia. exceptis tribus caſibus. quos ibi retuli poſt legiſtas in. l. à diuo pio. §. ſed ſi emptor. ff. de re iud. ſic etiam dicit Bal. hīc q̄ delegat⁹ poteſt cognoſcere ſuper appēdētijs, licet nō ſuper extraneis. Idem Bal. in. l. fi. j. colū. C. de fideic. liber. dicens q̄ in mādato iuriſditionis licet ſit ſtrictum, veniunt conſequētia ad petita. alleg. dictū ſolēne Inno. in. c. Epi. de rebus eccle. nō alie. dū dixit q̄ delegatus dat⁹ vt reducat ad proprietatē malè alienata, pōt cognoſcere de poſſeſsione. de quo ſcripſi no uiter & latè in rub. de reſcri. in. iiij. colū. Sic etiā dicit Ang. in. l. bñ à zenone. ij. col. C. de quadri. præſcri. q̄ licet ꝓcurator nō poſsit obligare dominū ad pœnā. l. ſi procurator. ff. de cōdi. inde. tñ ſi actus ei commiſſus exigit neceſſariò appoſitionē pœnæ, pōt eam apponere. Et no. Ab. in. c. ij. de p̄ca. & Alexā. in. l. iij. §. ſi procurator. ff. quod quiſq̄ iuris. Declara vt dixi in. c. j. xj. colū. ver. ij. declaratio. vt lit. nō cōte. Quæ aūt dicātur de natura mādati, & dependentia, & connexa, & in eo incluſa: vide elegāter Ol. cōſi. cxxvj. natura cuiuſcūq̄ mādati, & prędicta bene not. ¶ † Cæterū ſi materia nō eſt cōtigua, vel cōnexa his q̄ ſunt cōprehēſa in mādato, imò habens partes ſeparatas, nō poteſt mādatarⁱ⁹ datus ad vnā per ſe expedibilem aliam attentare, licet ſit illi conformis, vel apta ex ea conſcendere. Per id qđ no. Rota de renun. j. in antiquis dicens quòd vicarius epiſcopi qui ex ſpeciali mādato poteſt recipere reſignationes beneficiorum, nō poteſt reſignata conferre. vnde intulit latè Lud. conſi. cccxxx. iiij. colum. quòd habens expedire præparantia actum, non poteſt ip̄m actum expedire: ideo mandatarius Papę ſuper admittenda poſtulatione certi epiſcopi, & facienda abſolutione de vinculo quo tenebatur, non pōt ipſum trāſferre ad eccleſiā ad quam eſt poſtulatus. Si militer dixit Lu. cōſi. cccclxj. Quod mandatarius populi Senenſis ad impetrandum à rege Apulię extractionem frumenti, nō potuit ipſum emere. Sic etiam Maria. de ſenis conſi. mihi. lij. do. Ang. maurocenus. dicit q̄ procurator habens mandatum ad obligāndam cōmunitatem, nō poteſt obligare ſingulos de cōitate: neq̄ poteſt adimplere ſomam mandati etiam per equipollens. alleg. inter alia Bal. in. l. ſi inſtitorem. ff. ſi cer. pet. Modos autem cognoſcēdi formā poſui in. c. * cum dilecta. x. col. ver. primū ſignū. de reſcrip. & aliquid infrà. & ex his quæ dixi ibi in. xxxij. col. * ver. limita ſecundò, videtur quòd in cōtiguis illa poſint attentari q̄ ſunt in verbis formę datæ, dummodò ſint talia ſine qbus. vt etiam dixi. ſ. cōmiſsio non poſſet adimpleri: ſecus ſi poſſet adimpleri: qa nec vltra nec citra formam: nec per ei æquipollens poteſt forma alterari. vt dixi in. d. c. cum dilecto. in prima ampliatione: ſed ſi commiſſio hominis nō haberet verba ſapientia formā: tūc p̄dicta procederent indubitanter. alias aūt quędam ex ipſis poſſent deduci in diſputatione. Quid aūt ſi prīcipale poſsit adimpleri ſine cōdigno, ſed non ita commodè: vide domi. in. c. ſolet. in prin. pe. col. de ſent. excō. in. vj. & quod dixi in. c. præterea. de offi. delega. ¶ † Qñ in commiſsione hominis exprimitur id quod à iure communi ineſt, ſi à iure nō datur pro forma, non inducit ex cōmiſsione nouā formā. Ab hīc pulchrè propter aureum dictum Inn. in. c. prudētiam. ij. col. de offi. deleg. Adde Bal. in. l. præſcriptione. iiij. col. ver. venio igitur ad primum. C. ſi contra ius vel vti. pub. vbi hoc cōfirmat quatuor modis: maximè quia ſi iſta eſſet conditio, ſequeretur quòd ſententia iniuſta lata à delegato eſſet ſem per ipſo iure nulla: quia i mādato ſuo ſemper cōtinet quòd iuſtitiā faciat: qđ eſt falſiſimū: quia debet appellare ſecūdū eū. In quo aduerte. qm̄ Hoſt. in. c. fi. de præbē. refert Ottonē cardinalem portuēſem dixiſſe quòd licet ſententia ordinarij iniuſta. i. cōtra ius litigatoris tranſeat in rem iu. ſ. c. proxi. Nō tñ ſentētia delegati: qa iudicat contra formā mādati de faciēda iuſtitia, etiā ſi excōicet: & hoc dictū ſequitur ibi Hoſ. & ita conſuluit Io. de ligna. Lud. de pilu. Gaſpar. Calde. & Lap. de caſtil. vt ibi refert Cardi. Flo. & de hoc dicto Ottonis meminit Arch. & Io. de fantu. i. c. j. xj. q. iij. & Domi. poſt Lap. i. c. venerabilis. §. j. ij. col. de ſen. exc. in. vj. & in. c. j. v. col. de off. deleg. in. vj. & Oldra. conſi. lxxxj. quòd ꝓceſſus. in prin. & cōſi. xciiij. Magiſter. iij. col. & Lap. alleg. cxv. quidā expoſuit. Ex quo intulit alibi Rota q̄ ſnīa excōicationis lata à delegato non premiſſa monitiōe, eſt nulla. vt retuli in. c. cū ſit romana. ix. col. ver. fallit. j. j. titul. proxi. Amplius ex hoc intulit And. ſic. in. c. in literis. vij. colum. de officio. delega. q̄ delegatus qui tulit ſententiā diffinitiuam iniuſtam poteſt eam reuocare: qa ſecūdū eos ibi. qñ p̄nūtiat contra formam mādati, non eſt functⁱ⁹ officio ſuo. per. l. quid tñ. ff. de arb. & ideo cùm iudicando iniuſtè ſemper iudicet contra formā mādati. propter dictum præfati Ottonis: meritò poterit ſemp eam reuocare. quod euertit opi. omnium doct. ibi. qui cōtrarium tenēt ſecūdū eū. ¶ Sed caue. quia dictū Ottonis eſt falſum. cōſequēter iſta inepta illatio patet ex dictis Card. & But. in. d. c. fi. de p̄ben. quos latè reaſſumit. & ſequitur ibi Imo. pe. col. reprobādo ipſum maximè ꝓpter dictū Inn. in. d. c. prudētiā. & p alia. de quibꝰ per eos. & idē Ab. ibi Pro quibꝰ eſt deci. Bal. in. d. l. fi. aliās præſcriptione. Et opi. Inno. in. d. c. prudētiā. extollit etiā Bal. in. l. nō dubiū. viij. col. ver. iuxta hoc q̄ro. C. de legibꝰ. & in. l. in bonæ fidei. pe. col. C. de re. cre. & Bu. in. c. q̄ntauallis. pe. colū. de iureiu. & ibi Ab. in añpe. col. & Abb. in. c. illud. in fi. de cle. excōmi. & in. c. cū dilecta. vij. col. de reſcrip. & ibi Domi. in pe. colum. & Abb. in. c. fin. pe. col. de præſum. & Bal. in. l. fi. ad fi. ff. de iuſti. & iu. Et pulchrè Alex. cōſi. mihi. cxliij. viſis dubitationibus. j. colū. & eſt tex. optimus in. c. cū ad ſedē. de reſtit. ſpo. & ibi Butriga. & Abb. in notabilibus. vbi clauſula ſine debito. non videtur dare certam formam: ſed eſt quędam iuriſditionis infuſio: vnde ſnīa ibi lata non ſeruato ſine debito non eſt nulla. Similis tex. in. c. ex inſinuatione. in ver. ratione preuia. & ibi Butriga. & Imo. de reſcript. Facit dictum Inn. & aliorum in. c. fi. de præſumpti. vbi dixit quòd clauſula. ſi eſt idoneus. poſita in literis executorijs, non facit cōditionē, ſed monitionem. Quia ſubintelligitur ipſo iure. vnde ſi exprimatur, non dat formam.

dat formā. Ideo collatio facta nō idoneo nō eſt ipſo iure nulla. Et ibi etiā notat Ab. in pe. col. fortificādo ex dicto Inn. in. d. c. prudētiā. Ad quod vide etiā Bal. in. l. neq̄ natales. vl. col. C. de prob. & oīno Rotā de cōceſ. prēb. xvij. Item fuit dubitatū. in nouis. vbi argumētatiuè in hoc variaui. maximè in ver. ad quod primi rñderunt. ¶ Obſtat fortiter ſolēne dictū Bar. in. l. dię. ꝓferre. §. ſtari. ff. de arbi. de quo hīc per Ab. Vbi dixit q̄ ſi fuit dictū in cōpromiſſo q̄ arbiter poſſet cognoſcere de iure & de facto: ſnīare aūt debeat de iure: certè ſi dixit ſnīam contra ius litigatoris, nō valet: quia exceſsit formā cōpromiſſi. contra. l. nō diſtinguemus. §. de officio. ff. de arb. Et de hoc Bar. exclamat. Cum ergo de iure ineſſet q̄ arbiter nō ꝓnuntiet iniuſtè. d. §. ſtari. cū gl. patet q̄ expreſsio eius qđ inerat inducit formā. Si em̄ fuiſſet ſimpliciter cōpromiſſum. & iudicaſſet iniuſtè. i. contra ius partis valuiſſet ſnīa. d. §. ſtari. Solu. duplex. prima. quòd dictū Bar. ſit falſum. per prędicta. vt firmat Bu. in. d. c. quintauallis. vl. col. poſt Fran. de albergotis in. d. l. ſi quis arbitratu. ff. de verb. ob. Idē. Pau. de ca. in. l. ſi ſocietatē. §. arbitrorū[a]. ff. pro ſocio. & Raph. ful.
a in. d. §. ſtari. & in. l. j. C. de arbi. & Butri. in. d. c. ex inſinuatione. & Bal. in. c. conſanguinei. ſ. eo. quia exprimit quod ineſt. & ſic non dat formā. l. iij. de leg. j. & in arbitro ineſt q̄ de iure ꝓnūtiet. procederet tamē dictū Bar. in arbitratore. cuius poteſtas per dicta verba alteratur. cum poſſet procedere vt bonus vir, inſpecta æquitate naturali. Sed Bar. loquit in arbitro. addens quod dicta verba faciūt arbitrium. Secūda ſo. tenēdo q̄ p̄dicta habeāt locū qñ exp̄ſſa inerāt de iuſtitia, & ſapiūt inſtructionē cauſæ: tūc non inducūt formā nouā, ſed potius eſt quædā cōmemoratio vel admonitio: ſecus quādo ea q̄ exprimunt cōcernūt modū procedēdi: quia tūc limitantur prædicta: & inducitur noua forma. & ita intelligas Barto. in. d. §. ſtari. Quem ſic adaptat Abb. in. d. c. quintauallis. xl. col. ver. per hæc etiā pōt ſolui. & in. d. c. cū dilecta. pe. col. per illū text. optimū vbi licet iſte ordo vt prius cognoſcatur de ſpoliatiōe quā de proprietate, nō ſit ſubſtātificus. vñ ſi puertiſ, & nō ponaſ, valet proceſſus. l. j. C. de app. gl. in ſumm. ij. q. j. Tñ ſi talis ordo apponitur in reſcripto, videt inducere nouā formā hominis. & ita ſaluaſ Inno. & Bar. quāuis And. ſic. in. d. c. cū dilecta. xxv. col. impugnet Bar. per rōnes facilè ſolubiles. nō adducēs infrà dicēda. Opinionē Bart. in. d. §. ſtari. ſequiſ Ludo. in Rubrica. ff. de arbi. vij. col. Imo. in. c. quintauallis. xiiij. col. & in. d. c. ex inſinuatione. ij. colū. & in. c. fi. iiij. col. de empt. & ven. licet nō firmiter. & Florianus de ſancto petro. in repe. d. § arbitrorum. & ibi Sali. & Ab. in. d. c. ex inſinuatione. & Raphael in. d. l. j. C. de arbi.
b dicēs q̄ in ſcholis tenuit cōtra Bar. quia expreſsio eorum q̄ tacitè inſunt nihil operaſ[b]. l. nō rectè. C. de fideiuſſ. Finaliter dicit q̄ obtinere in practica contra Bar. eſſet difficile attento etiā q̄ Ang. cū ſequiſ in. d. l. j. & dic q̄ in arbitro nō eſt de neceſsitate q̄ pronūtiet ſecūdū ius partis. ergo expreſsio ſit aliter quā inſit. & ſic includit formam ſecundū p̄dictos. & ſequēdo opi. Bar. cū ſolutione ſupradicta. no. tria obſtacula ad dictū Bar. ſubiuncti tribus notis cōſiderationibus ipſum ſaluantibus. Contra Bart. arguitur primò ſic. Iſta verba de iure. intelliguntur. ſ. communi & poſitiuo. ergo nihil operantur. quia exprimunt quod ineſt. gl. in. d. §. ſtari. ꝓbaſ maior. quia verba intelliguntur in ſignificatu potētiori. l. j. §. q̄ i perpetuū. ff. finager vecti. vel emphy. pe. c. ſi quē. de ſen. exc. & appellatione iuris venit ius cōmune §. ſed naturalia. inſti. de iur. nat. Secū dò arguitur ſic. partes in dubio videntur facere diſpoſitionem ſecundùm ius commune. l. ſi duo. ff. de acqui. hære. Facit dictum Bar. in. l. iuriſiurandi. §. ſi liberi. ff. de bo. li ber. cum ſuis cōcor. ergo videſ in cōpromiſſo retuliſſe ſe ad ius cōmune. Tertiò arguiſ ſic. verba interpretanſ in oī materia vt minus lædāt ius cōe quàm fieri poſsit. l. ſi ſerui veſtri. C. de nox. c. cum dilectꝰ. de cōſue. & intelligēdo de iure communi. valebit ſententia arbitri cōtra ius litigatoris: aliās corrigeretur. d. §. ſtari. per iſtud cōpromiſſum: ergo intelligatur de iure communi. ¶ Cōſidera tria pro ſo
8 lutione horū & ſimiliū. Primò † q̄ iſtud verbum de iure. importat in propoſito idem quòd iuſtè. c. ius generale. j. diſt. c. forus. §. iudex. de ver. ſig. & ſentētia contra ius litigatoris ſeruato ordine iuris iuſta eſt. c. Epiſcopus. & c. ſe. xj. q. iij. iuncta gl. & Archi. Facit tex. cum glo. & ibi Ang. in §. exhæredatos. in authen. de hære. & fal. colla. j. vbi iuſtè fit quod iuris ordine fit. vnde etiam ſententia de iure lata poteſt reſcindi appellatione & reſtitutione. l. ſi cauſa cognita. ff. de tranſac. & dicit Bal. in. l. pe. ff. de iuſt. & iur. q̄ ſi eſt cōpromiſſum in Titium de iuſtitia & iure & veritate, non debet recedere à iure communi, vel municipali. quibus inhęrens iuſtitiam facit. Et dicit Bald. in. c. cùm veniſſent. de teſti. quòd ſi Papa mandat iuſtitiam fieri, in telligitur quod iuris eſt. de quo per eundē in. c. in nomine domini. de teſt. & in. l. nemo. C. de ſen. Bonus tex. in. l. ſi
9 creditoris. C. de fideiuſ. vbi † verbum de iure. ponitur p̄ ſolennitate iuris. Facit. c. cùm ſuper. in fi. de offic. dele. & glo. in. c. ſicut. ij. q. j. exponens iuſtè. ideſt ſecundū ordiné
a iuris. Ideo dicitur in. l. pe. ff. de iuſti. & iu. quòd dicitur ius reddi etiā ſi decernatur cōtra partem. Notat gl. in. c. j. per illum tex. xxiij. q. ij. & Io. an. in rub. de reg. iur. in. vj. dicēs quòd ſola obſeruātia iuris facit ſententiam appellari iuſtam non obſtante grauamine, reſpectu iuſtitię litigatoris. Ideo dicit Bald. in. c. conſanguinei ſupra. eod. quòd arbiter in caſu iſto dicitur iudicare de iure, licet contra ius litigatoris. per. d. l. pe. Quā etiā ad hoc allegat Pau. de caſt. in. d. §. arbitrorum. ¶ Cōſidera ſecundò. Quod non reddendo ius parti non dicit ſeruari iuſtitia. volens vnicuiq̄ ius ſuum tribui. l. j. ff. de iuſt. & iur. & ideo dicit. l. j. ff. de appel. inuentam eſſe appellationem propter iniuſtitiā factam partibus. Eſt ergo duplex iuſtitia. Vna reſpectu ſolēnitatis, & appellatur iuſtitia fori. Bal. in. d. l. pe. & in. d. c. conſanguinei. & in. d. c. in noſe. & gl. & Ang. in. d. §. exhæredatos? Alia verò eſt ſimplex tribuens vnicuiq̄ ius ſuū. vnde etiam ſeruato ordine iuris, ſi pars iniqua lædatur, non eſt ſeruata iſta. ¶ Conſidera tertiò. Quod cum partes dixerint in cōpromiſſo quòd de iure pronuntiaretur. i. de iuſtitia. & duplex ſit iuſtitia: videnſ in dubio intellexiſſe de iuſtitia reſpectu ipſorum litigātiū: & hoc probo quatuor medijs. ¶ Primò. quia nemo preſumitur vti verbis ſuperfluis. l. ſi quando. cum ſi. de lega. j. Et iſta ſuperfluerent, intelligendo de ordine iudiciario propter. l. j. C. de iudi. & l. rem non nouam. C. de iudi. Ideo intelligatur vt eſt dictum. ne careant myſterio. ¶ Secundò. quia verba debent intelligi ſecundùm qualitatem perſonarū de quibus agitur. l. plenum. §. equitij. ff. de vſu & habita. Dixi in. c. cauſam. pen. char. ver. quinta declaratio. de reſcrip. Facit quod not. gloſſ. & doct. in. l. ſtipulatio iſta. §. hæc quoque. de verbo. obliga. & Bald. in rubric. de. no. oper. nun. faciendo differentiam an verba proferantur ab idiotis, vel à peritis. Facit dictum Barto. in. l. ſi quando. in prin. C. de inofficio. teſta. & in. l. ſi nondum. C. de fur. dum dicit interpretanda ſtatuta ſecundùm qualitatem ſtatuentium: & quod ipſe not. in. l. ſi auia. C. de ſuceſ. edict. & gloſſ. in rubrica. de regu. iur. in vj. in fin. ergo videntur partes voluiſſe prouidere iuribus proprijs: non autem ſuperfluè excitare ius commune eis inſeruiēs. ¶ Tertiò. quia cum dixerit de iure, videntur etiam cogitaſſe de omni ſpecie iuris, tam conſtitutionis quàm partium. l. & an eandem. §. exceptiones. ff. de excep. rei iudica. Et ita decidit Bald. in terminis in rubrica. de regu. iur. in ſexto in apoſtillis. Et Bald. in ſimili in. l, illa inſtitutio. ff. de hæredi. inſti. ¶ Quartò. per text. in. c. cauſam quæ. de reſcript. vbi ſententia lata in prætudicium partis, dicitur non iure lata. ergo cōtra formam compromiſſi. ex quibus remanet vera opi. Bartol. quæ oīa tene

a ¶ §. Arbitrorū. Et ibidem vide. d. Alexan. de Imo.

b ¶ Nihil operaſ. Adde Phil. in. c. ius generale. j. d iſ. & in. c. cū olim. de offi. delega. & qđ ibi dixim apoſt.

10 mẽti. quia nouiſsima ſunt, & te. faciẽt digito monſtrari:
¶ † Vltimò vltra oẽs pondera bene glo. maiorẽ hîc. ibi. *& poſt tempus requiſitus.* quia probat ꝙ licet in prorogatiõe tp̃is oporteat nõ eſſe finitũ tp̃s. Bar. & Ang. in. l. iiij. in prin. ff. de dã. iuſec. Imo. in. c. fi. ij. col. de præca. Ang. cõſi. ccxxix. Et ſufficiat momẽtũ tp̃is. Bal. in. c. de cauſis. de off. delega. Tn̄ cõſenſus iudicis q̃ in hac ꝓrogatione neceſſari? eſt. l. ij. §. ſed ſi iudex. ff. de iudi. põt pſtari poſt terminũ. per hãc gl. ſolitariã. Nec mirũ: qa iſte cõſenſus venit p viã cõſenſuspuri. d. §. ſed ſi iudex. ergo põt ſequi. c. cũ vos. de his q̃ fi. à præla. plenè Inn. & alij in. c. cũ cõſuetudinis. de cõſue. Itẽ ſufficeret ſilẽtiũ iudicis ſciẽtis de ꝓrogatione * Imo. in. c. p. &. g. xxij. col. ver. no. extra gl. ꝙ in prorogatione [c] de offi. deleg. per. c. cũm olim. lo. j. eo. tit.

a ¶ In. c. cũ contingat. Vbi vide qđ dixi ad hoc in apoſtil.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Sententia conditionalis. an & quando valeat?*
2 *Et ponit hic duos caſus. in quibus conditio indiſtinctè vitiat ſententiam.*
3 *Iudex ſi iuſſerit comparere tali die: & impoſsibile ſit illa die comparere: an debeat taliter iuſſus altare die cõparere? numero. 4.*
5 *Appellans recipiens termiuum, licet videatur renũtiare appellationi interpoſitæ: nõ tamen interponendæ. hæc regula limitatur. dũmodò recipiat terminum ad mandatum iudicis. ſecus ſi ſponte petatur, quia tunc petens renuntiat appellationi etiam interponendæ. nu. 6.*
7 *Itẽ niſi ille qui ſimpliciter recipit terminũ vt obediat, habeat ex tali receptione expedire actũ executiuum condẽnationis.*
8 *Tempus quadrimeſtre datum condẽnatis, an poſsit prorogari?*
9 *Dilatio ſi cui detur: an teneatur is ſatisfacere de ſoluendo in termino?*
10 *Debitor condemnatus ſi habeat bona ſufficientia, an poſsit capi in perſona? nu. 11.*
12 *Tempus quadrimeſtre non datur in certis caſibus.*
13 *Appellari poteſt à pronuntiatione iudicis de exequẽdo, licet non ab executione.*
14 *Aduocati cauti nũquã petunt pronuntiari ſuper executione inſtrumenti: ne appelletur à pronuntiatione.*
15 *Appellari poteſt ab executione: ſi lata ſit aliqua ſententia, ſuper qua petitur executio. Et dũmodò iſta pronuntiatio contineat ſolũ illud grauamẽ: quod cõtinebat prima. nu. 16.*
Item ſi pronũtiatio de exequẽdo fieret intra tempus intra quod poterat appellari à prima ſententia: quia tunc ſicut poterat appellari à prima: ita ſecunda. nu. 17.
18 *Cauſa an ſit inſerenda in appellatione ab executione exceſsiua? numero. 19.*
20 *Appellans à diffinitiua, an debeat exprimere cauſam: vbi eſt clauſula appellatione remota?*
Tertius appellans. pro ſuo intereſſe: quid exprimere debeat. poſt nume. 20.
Cauſa an ſit exprimenda in appellatione ab interlocutoria habẽte vim diffinitiuæ? poſt nu. 20.
21 *Appellari vt poſsit ab executione nomine alterius, quale mã datum ſufficit?*
22 *Tempus decendij datum ad appellãdum, non currit citato ad audiendam ſententiã: & contumaci: niſi aliter fuerit ei ſententia intimata. Et adde duos caſus hic ſequentes, ad hanc concluſionem pertinentes. nu. 23. & 24.*
25 *Appellaſſe probaye non ſufficit: niſi probetur appellatũ fuiſſe intra decendium.*
Appellaſſe Titium à grauamine ſibi illato à decem diebus citra, nõ intelligitur appellare intra decẽdiũ. poſt. nu. 25. ver. Tertia concluſio.
26 *Appellãs die decimo: debet inſerere horam.*
27 *Executio ſi ſit intra decẽdiũ licet fieri non deberet, ſi poſtea non appellatur, remanet valida.*
Appellãs ſi dicat ſe appellaſſe intra decem dies: an de hoc ſtetur ſuo iuramento? poſt nu. 26. ver. Sexta concluſio.
Appellatus dicens non appellatum tempore debito: dicat negõ appellatum intra decem dies. ver. Septima concluſio.
28 *Contumax verus auditur appellans intra decem dies ſecũdum verã obſeruatiã Rotæ. poſt nu. 26. verſi. Octaua concluſio.*
29 *Appellari poteſt etiã poſt decem dies à grauamine ſucceſsiuo, & quotidie nouiter offendente.*
30 *Statutũ ſi dicat quòd ad proſequendam appellationem currãt xl. dies poſt decendium ad appellandũ: & ſi quis appellet prima die: tunc ille terminus incipit currere.*
31 *Iudicium quando agitatũ eſt cõtra dominũ: vel contra procuratorẽ, qñãdo incipiat currere tempus ad appellandum?*
32 *Decendium datum ad appellãdum vt currat: quot requiriturẽ Appellatum ſi eſt à diffinitiua, nõ præiudicat interlocutoriæ latæ ſimul cũ ea. poſt nu. 32. verſi. Tertiadecima concluſio.*
34 *Appellandi tempus à laudo vt currat, requiritur quòd ſit authenticè intimatum.*

¶ *CAP.* *XV.*

Quòd ad cõſultationẽ.

1 Inquãtũ Abb. poſt alios ſeq̃ dicta Bar. i. l. j. §. biduũ. ff. † qñ appel. ſit an & qñ valeat ſnĩa cõditiõalis. Adde Io. de fan. & Domidẽ tenẽtes in. c. biduũ. ij. q. vj. & vide quæ dixi in. c. cũ cõtingat. [a] de offi. deleg. de iudice dicẽte. admitto ſi & inquãtũ: & de multis ſimilibus quæ fiunt ſub conditione. ſicut acceptacio beneficij, collatio, & ſimilia: de quibus latè ibi poſui. ſtat hîc difficultas. ſi iudex dicat cõdẽno te ſi actor probabit: quia Barto. poſt gl. in. l. cùm iudex. C. de ſent. dicit iſtam ſententiam eſſe nullam: quia conditio nõ eſt ſtatim verificabilis: & idem ſentit ibi Bal. & Imo. in. l. q Romæ. §. Augerius. de verb. obl. & Pau. de caſt. cõſi. xv. & in l. continus. in prin. ff. de verb. obl. ſubdẽs ꝙ bene valeret iſta ſententia. abſoluo te ſi iuraueris. quia iſta conditio eſt incõtinẽti adimplebilis: & reprehẽdit quendã aduocatũ, cui diſplicebat iſta interptatio: videlicet incõtinẽti. i. añ q̃ diuertatur ad actũ extraneos: & volebat ꝙ imò ſufficit ad implere intra decẽ dies: ſed malè loquebatur. & equocabat: qa ſecũdũ Pau. aliud eſt dicere incontinẽti: aliud ĩtra paucos dies. Tn̄ tenendũ eſt valere dictã ſnĩam. cõdẽno ſi actor probabit. ſecũdũ Bal. in. l. j. v. char. C. q accu. nõ poſ. vbi vult valere iſtã ſentẽtiã qñ iudex aſtringit ad ꝑcisè ꝓnũtiãdũ: & tp̃s labit, nec liquet de cã: vñ valet ẽt hęc ſnĩa. cõdẽno te ſaluo ꝙ ſi apparuerit de falſis inſtris: ſit ꝓ nõ lata. & interim nõ fit executio. qa eſt cõditio intrinſeca. alle. gl. ij. in fi. i. c. tãta. lxxvj. di. & cũ hoc videt trãſire. Are. in. d. l. cõtinuus. in fi. prin. Sil'r dicit Bar. in. l. peremptorias. iiij. col. ver. q̃ro iudex tulit. C. ſen. reſcin. nõ poſſe. ꝙ valet iſta ſnĩa. cõdẽno te in viginti, reſeruata exceptione ſolutionis vel pacti: qbus ꝓbatis, ex nunc te abſoluo: qđ fieri põt ex cã puta rõne labẽtis tp̃is. & qñcũq̃ fit ꝓbatio, intelligitur facta añ ſnĩam: qa cõditio fingit retro. not. in. c. ꝓterea. de app. ſed ſine cã fieri non poteſt ſecũdũ eũ. ad qđ vide eũdẽ in. l. nõ dubiũ. in. v. oppo. C. de legi. & in. l. ſi de meis. §. fi. ff. de arb. & Imo. poſt Ang. i. l. iudex poſteaquã. ĩ vlt. charta. ff. de re iudi. & pulchrè Ang. in. l. nõ quẽadmodũ. ff. de iudi. vbi ĩter mr̃a cõcludit ꝙ iſta ſnĩa valet, qñ cõditio appoſita eſt in ptãte eius pro quo ferf: vt abſoluo ſi iuraueris. & ſi nõ eſt in ptãte, põt impleri ex interuallo. & reprobat Bar. in. d. l. cũ iudex. allegãs Spe. in duobus locis. & ſeq̃ Ale. i. d. §. Augeri⁹. vl. co. & i. l. à diuo pio. §. in vẽditione. x. col. ff. de re iud. & dicit Bal. i. l. ij. ij. colũ. C. vt litpẽ. ꝙ ſi appellãs nõ potuit habere copiã ſnĩę, põt ſecũdus iudex dicere. ſi qua ſnĩa apparet in dicta forma, eam infirmo. & eſt cõditio intrinſeca ſniæ, & ſine qua actus ꝓnũtiationis nõ põt explicari alle. Imo. & bn̄ in. c. G. ꝓpetu⁹. de fi. inſtrumen. & ibi aliãs dixi latius. Pro iſtis eſt ratio. quia iſta ſententia. cõdemno in eo quod probabitur. non eſt cõtra ius commune. ſed litigatoris: qui actore non probãte debebat abſolui. c. vnico. vt eccle. benefi. Ideo eo nõ appellãte tranſit in rẽ iud. Si tamen poſt ſententiam ſtatim. i. ante actus extraneos fieret ꝓbatio, ſententia efficere tur valida. ita Pau. de caſt. in. d. l. cõtinuus. per id quod de iuramento habetur in. l. generaliter. poſt prin. C. de re. cre di. Et idem eſſet etiam qñ ſine cauſa ferretur ſentẽtia ſub cõditione ſi probaueris. ſi probationes per inſtrumentũ, vel teſtes fiãt ſtatim antèquã diuertat ad alios actus. ſecũdùm Alex. in. d. §. Augerius. dices tu. iſta ſententia eſt lata ſine ꝓbationibus: ergo nulla. dixi in. c. præterea. ℟. eo. Reſponde ꝙ illud eſt verum in ſnĩa quæ purè firmat pedem: ſed iſta eſt cõditionalis cõditione appetente pro bationes: nec dicitur incerta: cum per eas verificari poſſit. l. ait prętor. §. j. ff. de re iud. & ſatis dicitur iudicatum cum cauſæ cognitione, ſi proceſſum eſt partibus præſentibus, vel citatis. l. in cauſæ. §. cauſa cognita. ff. de min. & quãdo iudex cognouit nondũ eſſe ꝓbatũ noluit purè cõdẽnare. Et adde ꝙ quando actor habet intentionem fundatam de iure: & reus dicit ſe habere probationes in partibus remotis. poteſt. reus condemnari ſub ĩconditione ſi non probabit exceptiones ſuas. Abb. in. c. in noſtra. quinta colũ. ver. ꝙ hîc recipiebatur. dẽ ſepul. per illum tex. quem facit ſingularem. & ſentit ꝙ ab iſta ſentẽtia nõ poſsit actor appellare. Et ſi diceres eſt contra ius litigatoris, cui reus nõ probãs debebat ſimpliciter condemnari: ergo ab ea tanquàm iniuſta poteſt appellari. reſpondetur ꝙ valuit dicta reſeruatio propter iuſtam cauſam. ſicut in caſu Bal. de iudice aſtricto à tempore. Ex quo diligenter no. quòd illud quod eſt dictum de appellatione permiſſa. non procedit vbi fertur ſententia ſub cõditione ex cã iuſta. Et intellige rem. dummodo cã exprimat in ſententia. per id quod no. Ab. in. c. proxi. iij. col. ver. quartus caſus. dicens iudicem recedentem à regulis iuris debere exprimere cauſam in ſententia. Adde etiam quòd valet ſtatutum Lucẽſe. ꝙ ſententia nõ poſsit ferri ſub cõditione implenda de futuro.

2 Pau. de ca. d. cõſi. xv. in prin. ¶ † Sunt tn̄ duo caſus. in quibus conditio indiſtinctè vitiat ſententiã Primus in conditione falſa. Ange. de are. in. d. c. biduum. per tex. cũ glo. in l. qui teſtamento. ff. de excu. tut. qui eſt incognitus legiſtis

a ſecundũ Ang. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. [3] de verb. ob. Tamẽ hoc voluit glo. in. d. l. qui' teſtamẽto. & ſentit Bald. in. l. j. antepe. col. ver. Item dubitatur. C. qui admit. ¶ Secundus caſus eſt qñ conditio eſt impoſsibilis. Imo. in. l. j. xiiij. colũ. ver. ſi verò adijciatur. ff. de condi. inſti. quia cũ lex vltra diſpẽſet tolerãdo ſententiam quando conditio eſt poſsibilis. d. c. biduũ. ſequitur quòd vbi eſt impoſsibilis ſumus in regula iuris. quod geſta contra legem ſunt nulla. l. nõ dubiũ. C. de legibus. Facit. l. ſi. ff. quæ ſen. ſine appel. re. & quia per ſententiam quaſi contrahitur. l. iij. §. Idẽ ſcribit. ff. de pecu. & impoſsibilitas vitiat cõtractum. l. nõ ſolũ. ff. de act. & obli. Et diſpoſitio facta de cõtractu trahitur ad quaſi contractum. l. apud Iulianum. in fi. ff. ex quib. cau. in poſ. ea. ¶ Obſtãt duo. Primò text. in. d. l. j. ff. de cõdi. inſt. vbi conditio impoſsibilis in vltimis voluntatibus nõ vitiat. ſed vitiatur & reijcitur. & ſententia æquiparat vltimę volũtati. l. nõ eſt mirum. ff. de pig. act. & huic rõni acquieſcit Lud. in. l. impoſsibilis. de ver. ob. Sed tndet ibi

b Alex. ꝙ imò ſententia æquiparatur potius cõtractui. per d. §. Idem ſcribit. Vnde videmus ꝙ ſnĩa eſt ſtricti iuris [b] . l. j. & ibi doct. C. ſi plu. vna ſen. & ſic in ſnĩa fit ſtricta interpretatio: ſed in vltimis voluntatibus fit larga. c. cùm dilectus. de dona. ¶ Ob. ij. tex. in. c. cũ dilecti. verſus fi. de do.

3 & cõtu. † vbi ſi iudex mãdat vt cõpareas tali die: & hoc fit impoſsibile, nõ vitiat ꝓceptũ: imò teneris alia die cõparere. Et huic obiectiõi acqieſcit etiã Lu. in. d. l. ipoſsibilis. tndet Imo. i. d. l. j. ꝙ ille tex. loq̃ vbi (accidẽtaliter ſupuenit ĩpoſsibilitas: puta circa anguſtiã tp̃is, vel viarũ diſcrimina: non autem circa cõditionem. At hîc loquimur vbi à principio impoſsibilitas inerat. Neque eſt vera opinio vulgi. ꝙ ibi citatus fuerit pro die feriata prout incaute dixit Ang. in. l. ij. ff. ſi quis cautio. Quia imò fuit data dilatio vſq; ad talẽ diem feriatam. Quæ dictio vſq̃. includit ne ſequatur abſurdũ ſecũdũ Imo. & ꝙ excludat not. Bal. in. l. à calligato. C. de nup. & plenè Bar. in. l. patronus §. Sẽ-

c pronio [c] . de le. iij. & ita etiam declarat Bal. in. l. dies feſtos. C. de fer. & ideo ſi iudex vel arbiter ꝓciperet aliquid fieri i certã diem, & appareat tũc de impoſsibilitate, nõ tenetur iuſſus facere poſt diem. quaſi fuerint duo ꝓcepta

a ſecundùm Imo. in. d. l. j. per notata in. c. ꝓterea. de dila. & in. d. l. ij. ſi quis in ius voc. vbi citatus pro die feriata nõ artatur pro illa die, nec vllo modo: ſecus ſi ſuperuenit impoſsibilitas per illud. c. cũ dilecti. & iſta verba ſequit Alex. nõ tn̄ alleg. Imo. in. d. §. in vẽditione. & acutius inſiſtit Are ti. in. d. l. impoſsibilis. in. ij. colũ. diſcutiẽs vtrũ citatio ad terminũ impoſsibilẽ de iure & de facto reſoluat̃ in duo præcepta. ideſt quòd ſi die dicta compareri non põt, intelligatur aſtrictus comparere qũcito poterit. Et conſidera ꝙ ſi verum eſſet illud quod ipſe videtur firmare, licet non clarè: profectò obſtaculũ. d. c. cum dilecti. non eſſet ſolutũ in propoſito noſtro. & reuera ille tex. non probat b ꝙ prima pars ꝓcepti eſſet impoſsibilis tp̃e præcepti. Itẽ clarũ eſt ꝙ citatio, ꝑ die ĩ qua de iure vel de facto cõpareri nõ põt, eſt inualida. Inn. in. d. c. ꝓterea. omnes in. d. l. ij. Ideo non videtur artare ad cõparendũ qũcito compare c ri poterit: qa tũc eſſet valida. Et qñ aliq dicũt ꝙ citatio ad diem feriatum valet, & importat ꝙ cõpareat die ſequẽti: & ſic duo præcepta: iſta ratio eſt nimis groſſa ſecundùm

4 Bal. in. l. ij. in prin. circa medium. ver. ij. modo. ff. de hære. inſtitu. quia † ſi ratione diei inſertæ in citatione citatio reprobat̃ vt inutilis: ergo non cõtinet duo ꝓcepta ſecũdũ eum. Tamen plura eſſent in hoc dicẽda, ſi locus iſte pateretur: quia multi volunt quod imò dicta citatio operetur ꝙ die ſequenti. vt no. glo. in regula nemo poteſt. la. j. in ver. obligari. in fin. de regu. iur. in. vj. & Butrig. in. c. bonę. lo. ij. ij. colum. de elec. & Inn. Ioan. an. & But. cõmuniter in. c. ij. de feri. alij aũt de quibus. ſ. aliãs tenent contrarium. & fortè melius. per prædicta. Vnde non ſine cauſa communiter in citationibus apponitur clauſula. & ſi illa dies eſſet feriata, compareas die ſequenti. Sed quicquid ſit, etiam tenendo quòd abſq̃ dicta clauſula artet pro die ſequenti: reſponderi poſſet ad propoſitum. ꝙ illud qđ eſt dictum de ſententia habente conditionem impoſsibilem procedit in ſententia: ſed in citatione ſecus. per prædicta: nec citatio dicitur propriè ſententia. cùm nihil diffiniat. vt dixi in rubrica. ſ. eodem. ¶ Seruit etiam ad hanc materiam conſi. Pe. de anch. mihi. cciij. iudex. i. de iure iudicaturus. vj. colum. vbi latè firmat quòd omnis cõditio quę cadit in contractu, cadit etiam in laudo arbitratoris: eſt enim quidam contractus, non ſententia. c. quintauallis. de iureiu. vbi quinquies appellatur mandatum: poteſt autem contractus fieri ſub qualibet forma, & ſub conditione tam reſolutiua quã ſuſpẽſiua. §. emptio. inſti. de cõtrahen. empt. Vnde valuit arbitramentum ſub conditione reſolutiua: puta ſi quis intra menſem dixerit ſe grauatum fiat compromiſſum in arbitros nouos. vt ibi & in conſi. præcedenti. Et adde quòd ſententia. qui furtum fecerit ſit excommunicatus: ſi fertur ab homine, eſt conditionalis: ſecus ſi à ſtatuto. Bald. in. c. quo ad tranſlationem. vltima colum. de officio. lega. Et iſta ſententia hominis. excommunico te ſi furtum feceris non trahitur retro quãtum ad vinculum: quia eſt poteſtatiua. l. potior. & l. qui balneum. ff. qui po. in pigno. ha. poſt factum ſumit effectum. cauſam tamen formalem ſumit tempore pronuntiationis: & quantu m ad hoc ſpectamus principium tanquàm fundamentum. alleg. no. in. c. præterea ℟ requiſiſti. de app. Tu verò de hoc an & quando dies cõditionis extãtis

¶ §. duo fratres. Et ibidẽ ad hoc vide. d. Alexan. de Imo. ſ. ix. char. & in. d. c. biduum.

¶ Stricti iuris. Ad de Phil. ſ. in ru. e. ti. & quod ibi dixi in apoſtil.

¶ §. Sempronio. Et ibidẽ ad hoc poſt Bartol. vide omnino do. Ale. de Imo. cum concor. ibi per eũ datis. & i. l. ex facto. §. Itẽ q̃ro. in. ij. colũ. ff. de vulga. & pu. & in. l. j. §. nũtiatio. in. xij. colũ. in verſi. q̃rit etiã Io. de imo. ff. de ope. no. nũ. & Bal. in. d. l. ex facto. & adde Ray. in. l. fiiuſſa. §. j. & ibi vide gl. in verſiculo vſq̃. de le. j. & gemi. in. c. ſtatutũ. de preb. in. iiij. colũ. in ver. inducit etiã lib. vj. & Are. in. ca. ſi gratioſe. de reſcri. in. vj. & glo. in ver. vſq̃. de ord. ab epi. & Oldra. in ſuo conſil. xlix. nec. confueuit dubitari. & d. Sozi. in cõſi. inci. d. Fracisc⁹ ſyndicus. ver. quare aſſumo. cũ ver. ſeq. in. j. par. char. xlvij. & Ang. in. l. q certarũ. ff. de ver. obl. ad fi.

trahatur ad diē ſententiæ. diſtingue vt per Imo. poſt Gui. in cle. paſtoralis. ix. colū. ver. quærit hîc Guil. de re iudi. & &ibi Card. in princ. iij. colū. ver. quæro. circa hoc. Et iſta ſententia condēno re ad dandum ſicut vel ſecundū ꝙ cōſueuerunt tui anteceſſores. non eſt conditionalis. Bald. in l. eum qui. §. Iulianui. ff. de conſti. pecu. Et valet iſta ſententia. pronuntio inter vos diuortium: donec viro iuſto accuſatori placuerit. Inno. in. c. de illa de diuor. & ibi extol lit Car. & Alex. de neuo. Et valet iſta ſententia Abſoluo te à iuramento, ita vt nō intelligaris abſolutus, ſi nō probaueris cōtractum vſurariū. Bal. in. c. j. iiij. col. de iureiu. alle. l. prætor. §. controuerſia. ff. de dam. infec. &. l. vulgo. ff. de admi. tu. Et de ſentētia ſi actor probauerit ponit remiſsiuē Lu. in. l. admonēdi. ix. col. ff. de iureiur. & de conditione reſolutiua qñ vitiet: vide late Alexan. poſt alios in. l. Iudex. pe. col. ff. de re iudi. poſt Bart. ibi. quem vltra Alex extollit Ab. in propoſito in. c. in literis. ante mediū. ver. & intantū hoc eſt verū. de offi. dele. & de ſentētia. Cō demno vel abſoluo prout quis ex actis venit condēnandus vel abſoluendus. dixi in. c. cum venerabilis. de excep. Et ſcias quod Ange. de are. in. d. c. biduū. iiij. col. conatur inducere illum tex. contra alios. ꝙ nō valet ſententia ſub conditione extrinſeca. [a] Et ad materiam non ob. regula actus legitimi. de reg. iur. in. vj. quia loquitur in actibus in quibūs reperitur hoc expreſſum in iure. ꝙ non poſsint eſſe conditionales. Extra illos alij poſſunt eſſe. vt ibi traditur. & dixi in. d. c. cum cōtingat. poſt Car. in repe. c. perpendimus. ad fi. de ſen. excom. & adde tex. in. l. & ſi conditionalis, ff. de aut. tu. Bald. in. l. j. antepe. col. C. qui admit. Bart. in. l. cum propter. ff. de leg. præſtā. Imo. in. l. prætor. in prin. ff. de dā. infec. qui ponunt de decreto conditionali. Demum de differentia inter excommunicationem cō ditionalē, & alias ſententias conditionales. Et qūo in illa non trahitur cōditio retro, in alijs ſic. vide latè Phil. in. d. c. prēterea. iij. col. de appel. ¶ Sententia iniuſta [b] trāſiens in rem iudicatam non obligat victum naturaliter. Abb. hîc poſt Bart. in. l. ab eo. C. quomodo & quando iu. Quia etiam qui potuit appellare fortè acquieuit nō ſponte: ſed lites execrans. iuxta. l. Item ſi res. in fi. ff. de alie. iudi. mu. cau. fact. per quē tex. dixit Ab. in ſimili in. c. ſi quis contra. in. xvj. colū. de fo. cōpe. ꝙ per cōmiſsionē factam à iudice recuſato nō videtur pronuntiare ſe ſuſpectum. & ſequif dictū Bar. in. d. l. ab eo. Simile eſt quod dixit Inn. in. c. accedentibus poſt prin. de priui. cum iſtis concor. Bal. hîc per iſtum tex. in verbo. *per interpretationem*. quod ſignificat fictionem. & ſic non conſentit verè: & eſt conſenſus non appellādi, non autem ſoluendi, vel promittendi. Idē Bal. in. d. l. ab eo. poſt prin. quia hîc deficit cōſenſus: cùm non præſtetur ſimul. quia victor ſtatim conſentit, victus autē poſt decendium. ¶ Conſidera ꝙ etiam poſt decendium victor cōſentit. & verū eſt dicere etiam tunc ambos conſentire: niſi intelligas Bal. ꝙ non conſentiūt ſimul. i. facie ad faciem. Idem etiam Bal. in. l. eos. §. ne temerè. in fi. C. de appel. dicens quòd ne ꝙ abſolutoria ne ꝙ condemnatoria producit naturalem obligationem: quia deficiūt principia productiua naturalitatis. Idem Bald. in. l. ex hoc iure. pe. colum. ff. de iuſt. & iur. dicens quòd ſi ſententia funda tur ſuper opinione ſeu pſumptione boni & æqui: tamen veritas eſt in contrarium, nō oritur obligatio naturalis. ſecus ſi verè ſuper bono & æquo. vt latius per eum. Cum iſtis concor. Bar. in. l. j. pe. colum. ff. de condi. inde. & in. l. cum quis. antepe. col. C. de iu. & fac. igno. dicens ex ſententia condemnatoria oriri ſolam obligationem ciuilem cui lex dat auxiliū & fomentū: quòd cōtra eā nulla orif exceptio. & ideo Ab. in. c. fi. xij. col. ver. ſed circa prædicta. §. ti tu. proxi. firmat quòd victus per ſentētiā iniuſtā quæ trāſiuit in rē iudicatā, præſcribit etiā cōtra victorem nō petētem intra. xxx. annos. Sed quòd imò inducatur obligatio naturalis, firmat Barto. in. l. Iulianus verum debitorē.

xj. col. ver. quid ergo dicēdum. ff. de cōdi. inde. non ex cōſenſu: qui quātū ad hoc nihil operat in ſentētia. vt ibi per eum paulò antè. in ver. mihi neutra iſtarum. Sed quia ſententia inducit naturalē obligationem ex æquitate iuriſgē tium, q̄ eſt vt maioribus iudicātib⁹ pareamus. c. ij. de maio. & obe. cum ſi. Sed iſta verba Barto. intelliguntur de quadam naturali lata, ſed vera, oriens ex cōſenſu nō ineſt in ſententia. cum iudicium reddatur in inuitum. ita Imo. iu. l. j. ij. col. ff. de fideiuſ. & eſt naturalis ficta, qñ potuit appellari: ſed vbi non potuit, nulla eſt naturalis ſecundū eum: vel ſecūdū Sal. in. d. l. Iulianus. naturalis nō oritur ex conſenſu accommodato prolationi ſententiæ. neq; ex eā tate iuris: ſed ex eo: quia prouocās ad iudiciū & prouocatus videntur cōſentire vt cā iudicialiter agitanda terminetur per ſnīam: ex quo mutuo conſenſu reſultat quidam quaſi contractus naturalem inducēs. ar. l. iij. §. Idem ſcribit. ff. de peculio. Conſidera. quia cōſenſerūt in iudicem vt iudicaret, nō vt ſic iudicaret. vt in ſimili fuit dictum in c. pcedēti. & ideo de cōſenſu victi non apparet clara reite ratio. ¶ Præterea iſtud nō infert quòd ſententia inducat naturalē. ſed ipſe quaſi contractus. Ideo indiſtinctē tene cōmunē opi. quia ſicut abſolutoria iniuſta nō tollit naturalem. d. l. Iulianus. ita condēnatoria iniuſta eā non inducit. ex quo ſequuntur magni effect⁹, præcipuē reſpectu cō ſcientiæ. vt traditur in. c. quia plerīq; de immun. ecc. vbi verò ſnīa eſt iuſta, ꝓſupponitur naturalē ineſſe ex ipſa materia cauſante ſententiam. Ideo ſententia eam non germinet. dixit tamē Lu. in repe. l. j. in fi. ff. de cōdi. inde. quòd ſi partes exp̄ſsè approbarent ſententiam, bene oriretur naturalis vera. aliàs tranſit cum communi. Et hęc nota. quia clarius nō inuenies. Et adde q̄ dixi in. c. cū inter. in prin. §. eod. ¶ † Propter difficultatē huius tex. in ver. *taliter*. & in ver. *& quæ ab initio*. redditur dubiū Inn. hîc ſatis tritū ad limitationem. l. ad ſolutionem. C. de re iud. dum dixit quod recipiēs terminū licet videatur renuntiare appellationi interpoſitæ, nō tñ interponēdæ. & quāuis Butri. & Ab. hîc in ſua diſtinctione ſentiāt oppoſitū: tamē Ab. ſuper gl. in verbo. *artari*. ſentit cū Inn. dūmodò cōdēnatus hūc terminū nō petierit, ſed ſimpliciter receperit nō cōtradicēs: & hoc dictum Inno. ſequitur etiam Imo. in. l. iiij. §. ſi quis condēnatus. ff. de re iudi. & Butr. Ab. Imo. & Domi. in. c. gratum. de of. dele. & Lu. in Rubri. de arbi. xxviij. col. ver. ſubſequēter quæro. & Flo. in. d. l. ad ſolutionē. Et idem no. Hoſt. in. c. ſignificauerūt. de teſti. quem ſequitur ibi Ab. in fi. poſt Io. an. & alios. & dicit ibi Car. verſus fin. quod hoc eſt nota. dignū. Eſt verum ꝙ An. de are. in. l. cū ex cauſa. ij. col. ff. de app. reprobat Inn. hîc ſecutus gl. in. d. l. ad ſolutionem. Quia nō poteſt dari ratio differētiæ: nec plus debet poſſe operari tempus datum ad appellandum quā ipſa appellatio: imò à pari iudicantur. gloſſ. in. l. j. in prin. ff. nil no. appel. interpo. & in. l. furt. ff. de infa. Vnde ſicut per actū contrariū renūtiat ipſi appellatiōi interpoſitæ. d. c. gratum. ita tempori dato ad appellādū. tñ ſequere Inno. cuius opi. eſt cōmunis. vt etiā per Phili. in. c. dilecto. x. col. de appel. ¶ † Limita primò dūmodo (vt dixi) recipiat terminus ad mādatū iudicis. ſecus ſi ſponte petat: quia tunc renuntiat petens etiā appellationi interponendę ſecundū p̄dictos. Et idem no. Abb. in. c. ſolicitudinem. ad fi. de appel. Et domi. in. c. fi. §. j. de appel. in. vj. vbi tamē conſuluit quòd etiā recipiēs ſimpliciter terminū, ꝓteſtet ꝙ ſit ſaluū ius appellādi, ſuper quo vult deliberare. & hāc limitationē tenēt etiam Doc. ſtatim allegandi. ¶ Limita ſecundò & fortiter. † niſi ille q̄ ſimpliciter recipit terminum vt obediat, habeat ex tali receptione expedire actū executiuum condemnationis. puta ad ſoluēdū id in quo eſt condēnatus: quia renuntiat appellationi etiam futurę. ita Domi. in. d. c. gratum. & Butriga. & Abb. hîc. & Rot. poſt Io. de ligna. de renū. ij. in nouis. Et Abb. in. d. c. ſolicitudinem. & Nic. mil. in repertorio. fo. iiij. in fi. Cōtrariū tenet hîc

¶ Extrinſeca. Ad de Pau. de ca. in conſi. xv. inci. pro clariori examinatione.

¶ Sentētia iniuſta. Adde tu quod Inno. i. c. qa plericq. de immu. ecc. dixit ꝙ ſentētia iniqua nō obligat in foro conſciētię. & idē dixit Ioan. an. in. c. quod ſicut. de ele. Flor. in. l. cū putarē. ff. ſa. erc. in prin. Bal. in authen. ad hęc. C. de vſu. in pe. colū. in ver. ita dubitatur. adde etiā do. Ab. in. c. j. de conceſ. prēbē. in. ñ. col. in ver. ñ. caſu. vbi dicit ꝙ ſi ſententia eſt declaratoria, vt puta quia ſententia eſt lata pro vno, & adiudicatū eſt ei bñficiū: ſed iniuſtē: ſi is ꝙ quo lata eſt ſnīa habet notitiā iniuſtitię: non poteſt ſalua cōſciētia illud beneficiū retinere. quāuis talis ſententia tranſiuerit in rem iudica.

tenet hîc Imo. per iſtū tex. in ver. *taliter*. vbi præſupponitur ꝙ añ. x. dies iſte potuiſſet appellare: & tñ acceptauerat terminū ad ſe purgandum. qđ ꝓpriē reſpiciebat executionē ſnīæ. Eſt verum ꝙ iſta inductio poſſet euitari. vt hîc per Ab. in. v. col. dū dat intellectum ad iſtū tex. ꝙ fuerit vuica ſnīa. & qđ imò Papa in iſto ver. non ſentiat iſtū potuiſſe appellare. Tñ opi. Imo. ſequif diligēter Are. in. d. c. ſignificauerūt. iij. col. probās nō imputari huic acceptāti terminū. ſecus ſi petijſſet. inducit inter alia. c. ſubortaj. eo. & ibi Doc. Vbi qui iudicat inter duos ſup re pertinenti ad ipſum, nō ꝑiudicat ſibi: quia hoc facit ex neceſſitate officij. ita iſte coact⁹ parere iudici quouſq; appellabit, nō videf iuri ſuo renūtiare, ſed velle interim deliberare appellādū ſit an non. Facit dictū Bart. in. l. j. §. hoc interdictū. ff. ꝙ vi aut clam vbi dicit ꝙ ſi ex forma ſtatuti cōtra inſtrm nulla poteſt opponi exceptio, pōt ſoluens poſteà repetere p cōditionē inde biti: quia nō videf renuntiaſſe iuri ſuo, ex quo cogebaf præciſē ſoluere: & ꝓbatur in. c. debitores. de iureiu. Facit. c. ab arbitris. cū ſi. de off. dele. vbi ſuccurrif facięti actū ex neceſſitate. Nō ob. iſte tex. ibi. *ab initio ſponte*. vbi acceptatio termini dicif act⁹ ſpōtaneus: ergo debet operari idē qđ operaf teminus à parte petit⁹: quia rīdet. Are. dupſr. Primo ꝙ in iſta acceptatione ſunt duo. Vnū ipſa acceptatio termini. Aliud acceptatio breuioris termini. Primū fuit neceſſariū ex quo lata fuit ſnīa. Sdm non erat neceſſariū: quia poterat dicere pars, termin⁹ eſt nimis breuis. c. j. de dila. Et ió ſolū illo reſpectu termin⁹ dicif ſponte receptus. Sdō reſpondet ꝙ licet dicaf receptus ſponte aliquo reſpectu, quia pars appellādo poterat euitare hāc aſſignationē termini: tamē nō dicitur ita ſpōtaneus actus, ſicut ſi pars peteret vltro terminū à iudice. quia hoc vltimo caſu actus eſt ſpontaneus abſolutè. In primo eſt neceſſarius, inſpecto ſtatu p̄ſenti, antèquā quis appellet: ſed ſpontane⁹, ꝓpter facultatē appellandi, quā habuit ille priuſquā aſſignaret termin⁹, & priuſquā acceptaret. Nō eſt ergo diſtinguēdum inter actū executiuū ſnīæ & aliū actum: ſed vtrum quis petat terminū vel recipiat: & ſic ad mādatum iudicis: an ſponte ſcdm ipm. Sed certè negari nō pōt qui iſte tex. ibi. *& quæ ab initio*. & ibi. *non audietur appellans*. fortiter vrgeat cōtra Inno. & ſequaces. ꝙ imò recipiens ſponte terminū in actu executiuo grauaminis, videaf renūtiare appellationi interponēdæ: tanquam faciēs actum ſpontaneum, & ita importantem cōſenſum vltroneū, ſicut ſi petijſſet terminū: & in illo qui petijt nō habet locū dictū Inno. vt in prima limitatione. ergo nec in iſto. Nō dicas prout ali q. š. allegati. ꝙ verbū ſponte. denotet iſtū condemnatum petijſſe hūc breuio ré terminū: quia iſta ſtāt ſimul. ꝙ aliud ſit petere: & aliud datū reci pere ſponte. & tñ receptio interpretaref ſpontanea, attento p̄ſenti ſtatu. nā eo ipſo ꝙ verbis acceptat, ſemp videf ſponte acceptare, vñ nō ſine cauſa. ꝓpter iſtū tex. multū ſe intricat Imo. hîc, neq; dicas qđ tex. non negat quin potuerit appellare intra decem dies à ſentētia lata ſecundò loco in ciuili: ſed ꝙ nō potuit appellare à breuitate t̄poris ſponte recepti: quia ꝙ hoc nō ſaluares Inn. & ſequaces, volentes ſimpliciter ꝙ acceptās terminū adhuc poſſit appellare. Sed vide reſtur dicendū ꝙ aliud ſit recipere abſq; cōditione ſub ſolo ſilentio. & ita loquaf ver. *taliter*. aliud ſponte. & ſic loquaf ver. *& quæ ab initio*. & hoc mō limitabit Inn. nō ſolùm in petente terminū vt. š. in j. limitatione. ſed etiā in acceptāte nō ſimpliciter, ſed ſponte. i. voluntariè & approbatiuè. quo caſu videtur renūtiare appellationi interponendæ. & ſaluabitur iſta. ij. limitatio. vt habeat locū in eo qui expreſsè approbat aſſignationē termini, quāuis nō petiti. ſed impugnationes factæ ad ipſam procedāt, qñ ſimpliciter aſſignaf ei ter minus, cui nō contradicit. & ad iſtū tex. in prin. in ver. *xx. dies vel amplius ſine contradictione recipiens*. iuncto ver. *taliter*. vbi innuif ꝙ iſte recipiens terminū poterat appellare poſt receptionem intra decendium. rñ. def vt hîc ꝙ Ab. in ver. ſi verò intelligimus. poſt Butr. hîc. dādo ītellectū ꝙ iſte tex. ponat vnam tñ fuiſſe ſnīam. & ꝙ imò non voluit tex. dicere ꝙ poſſet intra decendium appellare. ſed ponderauit lapſum decendij, ad faciliorem excluſionē appellatiōis. vel dato ꝙ in primo caſu huj⁹ decre. potuiſſet appellare non obſtante receptione termini. dicemus qđ fuerūt duæ ſnīæ. & in prima nō interuenit acceptatio termini ſpontanea & approbatiua. ſed ſimplex abſq; cōtradictione, vt pareret iudici. Cōſidera etiam quod Inn. loquif qñ fuit lata ſuīa. & poſteà ad eius executionē aſſignaf termin⁹. & dicit ꝙ ſi pars ipſum non petierat, poteſt appellare à ſnīa. Sed in ver. *& quæ ab initio*. nō fuit talis caſus. ſed dicif quod ſponte acceptādo breuem terminum, non auditur appellans. & ſic non quæritur ibi an à ſnīa poſſit appellare. ſed an ab ipſa aſſignatione termini. & dicitur quod nō. ex quo ſponte acceptauit. Nec eſt mirum: qa nō tenebaf ipſum acceptare adeo breuē. vt. c. j. de dila. & ideò ipſa acceptatio meritò debet operari approbationem & renuntiationē appellationis quò ad illum terminum. Sed nō dicitur ibi quod non poſſit appellari à ſnīa, quæ eū cōdēnauit in ciuili. vt etiā ponderat hîc Imo. multa ſuper iſtis inculcās. ¶ Datur alia limitatio vltra prę dictam limitationē ad tex. in. d. l. ad ſolutionē. videlicet in appellāte ab excōicatione, & eam obſeruāte. quia nō renūtiat appellationi. Debuitlem obſeruare, cū nō ſit ſuſpenſa per appellationē. But. poſt Imo. in. c. olim. lo. iij. ij. col. de reſt. ſpo. Maximè ſi ꝓteſtetur ſe appellationi non renūtiare. & quia timet an excōicatio teneat, eam in dubio obſeruat. & idem Imo. ibi in no. & ibi. excōcatus nullum actum facit: ſed tolerat ſimpliciter excōicationē, ꝓteſtatio non eſt de eſſentia. ſecus vbi facit actum poſitiuū obediendo: vt ibi ꝑ Ab. in. iij. col. ¶ Limita etiā tex. in. d. l. ad ſolutionem. Dummò dilatio fuerit petita ex certa ſcientia. ſecus ſi per erroē. Bal. & Sal. ibi p. l. ſed & ſi quis §. fi. cū ibi notatis. ff. ſi quis cau. & ad illam. l. adde etiā no. dictū Rota de reſti. ſpo. xij. in antiquioribus. vbi dicit quod ſi ſpoliat⁹ dat terminū ſpoliatori ad reſtituendum fructus rei reſtitutæ, poteſt ſpoliator agere poſteà petitorio: licet dicat ſpoliatus. nō ſum plenè reſtitutus. Mouetur per. d. l. ad ſolutionē. quia dādo terminum, videtur renuntiare illi exceptioni. Adde etiam ad legē ad ſolutionē. quod etiam ſi non dñs, ſed eius procurator petit dilationem, cenſetur renūtiatum appellationi in prædiucium dñi. ſcdm Egi. deci. cxxxvij. ꝓcurator. de comparēte autē corā iudice ad quē, an & qñ videatur renuntiare appellationi interpoſitæ. dixi ꝑ plures fallentias in, c. gratū. de offi. dele. & in. cū veniſſet. de teſti. & per hæc poteris apoſtillare apoſtillantes. d. l. ad ſolutionē. ¶ † Quadrimeſtre de quo hîc. poteſt ꝓgari etiā ſine cā: licet nō arctari ſine cā, & grauatus ex hoc pōt appellare. Ab. hîc. adde Ang. in. l. debitoribus. ff. de re iudi. & Iac. de bel. in §. j. in authē. de exhib. re. colla. v. Facit glo. in. c. quæreti. de offi. dele. in verbo quadrimeſtre. ibi. aliās nō debet arctari à cōtrario ſenſu dic cōtrā ſcdm Paū. de ca. & Alex. in. l. iiij. §. ſi quis condemnatus. ff. de re iud. quia prorogatio & coarctatio æquiparantur in ꝓpoſito. l. ij. ff. eo. ti. Pro hoc. quia vbi diſponitur contra regulas iuris in caſu fallentiæ, debet exprimi cā illi⁹ fallentiæ. l. ij. in fi. cū gl. & ibi Bar. ff. de in ius vo. vnde glo. in. d. §. ſi quis. intelligitur, vbi iudex in prorogatione expreſſit cauſam, quæ quāuis nō ſit iuſta, tenet prorogatio: ſi non appellatur. ita Alex. ibi dicens non poſſe aliter ſaluari Ab. hîc. ¶ † Habens iſtud quadrimeſtre, & omnem aliam dilationem legis cauſa miſerationis, tenetur ſatiſdare de ſoluēdo in termino. Ab. hîc eleganter. Et ſequitur ſimpliciter Frā. de are. in. l. ita ſtipulatus. xxxvij. colum. ver. & attende de ver. ob. adde text. in. l. ſi conſtante. §. quoties. ff. ſol. mat. & limita ſecundùm Ang. & Imo. ibi. & Imo. in. l. ij. in princip. eo. titu. hoc eſſe verum in dilatione conceſſa à lege cauſa miſerationis ad ſoluēdum. Secus in alia dilatione quæ ineſt obligationi: vel ex conuentione, vel natura contractus. quæ quomodò differant latè ponit Barto. in. d. l. ita ſtipulatus. pe. char. ibi. quid dicemus. de ver. oblig. Nam in illis ſatiſdatur cauſa cognita. ſ. ſuperueniēte iuſta cauſa ſuſpicionis. aliās non. l. in omnibus. ff. de iudi. iuncta. l. ſi creditores. ff. de priuile. credi. & licet Alexan. in. d. §. quoties. in lectura antiqua. reprobet hanc limitationem: tamen in additionibus nouis ſequitur eam reſpondens dupliciter iuribus antea allegatis. quæ in voce referam. Primò ex doctrina Bald. in. l. vniuerſa. C. de præciſ. impe. offer. vbi dixit quod habens à lege dilationem non debet cauere vel ſatiſdare. niſi in caſibus à iure expreſſis. & iſti erunt in illis iuribus. Secundò reſpondetur quod aut volens vti legatione legali eſt ſuſpectus. & cauſa cognita præſtet cautionem cum fideiuſſore. d. l. in omnibus. aut non eſt ſuſpectus: & ſufficit ſimplex cautio nuda ſecundùm Cyn. in. l. j. ad fin. C. vt in poſſeſ. leg. Et probatur in. l. diuortio. §. interdum. in princi. ff. ſolu. matri. Et generaliter quando habens dilationem teneatur ſatiſdare. vide latè Bald. in. d. l. vniuerſa. & omnino Ange. in. d. l. in omnib⁹. & dicit Bald. in. l. ſi debitori, ff. de iudi. quod ideò dicitur illa dilatio miſerationis cauſa. quia nō venit ſecundùm naturam contractus ſed ſolo fauore ipſius rei.

Et quod dicit ibi Bar. de captura. est verū scdm Bal. ibi. ꝙ potest interim capi rōne satisdatiōis, nō rōne debiti: iō prius debet cōstitui in mora sup ipsa satisdatione nisi: esset suspect⁹ de fuga. Et adde ꝙ si creditori pōt esse cōsultū aliter q̄ per cautionē, nō cogit debitor cauere. Ange. in d. l. in oībus. Et ibi ꝙ nō subsistente causa petendæ cautionis in dilatione data nō ex cā miserationis nō est cautio præstāda. Et præstari debet cautio de soluēdo adueniēte diē. vel si non habet fideiussorē sub hypotheca bonorū. ita Ange. in. l. j. aliās fi. ff. qui satisd. cog. Et dicit Bal. in l. fi. C. de execu. rei iudi. ꝙ si in casu. d. l. si debitor[a] nō potest debitor statim soluere, faciat creditorē securū datis fideiussoribus. quos tñ offerre non tenet, nisi iubēte iudice: qui fortè videṡ eum locupletē hoc nō præcipiet. Si aūt est suspect⁹ de fuga, det fideiussorē, aut subeat carcerē. scdm eū. & circa dictos decē dies dandos debitori cōfesso. vide oīno Firma. in repertorio. in verbo debitor soluēs. in. v. colū. ver. debitor cōfessus. Et qd no. Are. in. d. l. ita stipulatus. ponēs ꝙ si iudex videt cōfessum posse tūc soluere, nō debet ei assignare terminum. alleg. gl. & Bal. ibi. & Bald. & Moder. in. d. §. quoties. Vtrum aūt quadrimestre de quo hīc, faciat ꝙ interim nō currat annus. de quō in authē. hoc amplius. C. de fideiuss. vide Bal. ibi in. ij. col. ver. sed ego q̄ro. ¶ † Nō deuenit ad captūrā habētis sufficiētia bona. Glo. trita in. l. iij. §. tutores. ff. de suspec. tu. Ab. hīc limitādo materiā. Illā gl. sequuntur Bar. & Bal. ibi. & in. l. j. C. qui bo. ce. pos. & Bar. & Ang. in. l. nemo carcerem. C. de exac. trib. lib. xj. prēter, quā in casu illius legis. Illā gl. sequitur etiā Bal. in. l. etiā. in. vj. col. ver. sed nunquid Abbatissa. & in. l. ordo. vl. co. C. de exe. rei iudi. & in. l. j. in fin. C. de iudi. & fac. igno. & in. l. fin. ff. de in ius vo. & Ang. in. l. debitoribus. per rationē illius tex. ff. de re iudi. & Bal. in add. Spec. in ti. de execu. sen. in prin. & Imo. in. c. Odoardus. in. v. col. ver. & aduerte quatenus dictū est. de sol. & Pau. de ca. in. l. iiij. ad fi. §. j. ff. de re iud. † Licet subdat ꝙ per statuta ꝓuidetur qd etiam habēs bona possit capi. nisi eis cedat. vt etiā dicit Abb. hīc. & in. c. lator. in prin. de pig. Illā gl. approbat etiā Alex. cōsi. mihi. ccxcix. circa primum dubium. in fi. & pulchrè Lud. cōsil. ccxlj. spectabiles dñi. iiij. col. ver. dicit aūt secundò. & rñdet ad. l. j. C. qui bo. cæ. pos. dicētem condēnatos nisi bonis cesserint detrudēdos in carcerē. quia supplet ex sniā dictæ gl. f. facta prius bonorū excussione. & ita etiā rñdet ad gl. in authē. de fideiuss. §. qd aūt. ver. sed hæc quidē. in ver. cēdere. colla. j. ad hæc vide etiam Bal. in. l. cōsentaneū. vj. col. ver. quæro vnà cum Butr. C. quō & qñ iud. dixit tñ Imo. in. l. à diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iu. qd de iure fororū vel codicis esset falsa. gl. in. d. §. tutores. ꝓ. d. l. j. cū gl. C. qui bo. cē. pos. vbi habens bona subijt carcerē, nisi eis cædat. sed saluat illā glo. de iure nouo ꝓ text. in §. qd aūt. in authē. de fideiu. vbi creditor cogit recipere in solutū bona quæ sunt de meliorib⁹ bonis debitoris. sed Sali. in. l. cū & filijfami. C. qui bo. cē. pos. indistinctè reprobat dictam gl. ꝓ illū tex. Est verū ꝙ ad illū tex. & ad. d. l. j. rñdebat Alex. in. d. §. in vēditione. ꝙ ibi nō habebat bona sufficientia. sed quia hoc est diuinare. iō Alex. ibi in add. nouis. in. vj. col. reprobat illam gl. Pro qua nihil facit tex. in. d. §. quod aūt. quia loquitur quando debitor sua sponte volebat satisfacere, offerendo bona. nos in eo qui recusat, vel est contumax soluere. qui etiam habens bona carcerari potest. & idem firmat Ang. de are. insti. de ac. §. fi. iij. col. addens ꝙ iura alleg. per dictam glo. loquuntur qñ quis ꝓ crimine esset criminaliter puniēdus. quia tūc si nō pōt soluere luat in corpus[b] l. j. in fi. ff. de pœnis. non autem iutendit dicere id ad quod allegatur secundùm eum. Et in criminalibus non astringitur corpus ante excussionem bonorum: quia esset actus irreparabilis reddens superfluā excussionem: non sic in simplici carceratione in ciuilibus, per quam citius refrenatur contumacia debitoris. & idē sentit Barto. in. l. cum in eo. ff. ad. l. iul. pecu. dixit tamen Alexā. vbi §. quod periculosum esset in practica recedere ab opinio. glo. in. d. §. tutores. ¶ Si fiat arctatio huius quadrimestris sine causa, supplet̄ur à lege, omnes. hīc. adde Bald. in. l. fi. ij. colum. C. de execu. rei iu. vbi dicit quod si iudex assignauit. v. dies in casu. d. l. si debitori. cū de consuetudine approbata debuisset assignare decem, lex supplex alios quinq̄. Similiter dicit Bald. in. l. si ea. in fin. C. qui accusa. non possū. quòd si per statutum debent dari octo dies bānito prius, quā habeatur pro confesso, & iudex per errorem assignet sex, statutum supplet quod solùm post octo dies habebitur pro bannito. & sequitur Pe. de anc. in repetitione. c. j. xj. char. in ver. Item quero statuto cauetur quod reus. de constitu. Certos† autē casus in quibus nō datur hec quadrimestre: enumerat Alex. in. d. l. debitoribus. ff. de re iud. dic vt ibi. quia nihil adderem. Soleo referre in. c. quærenti. de offi. deleg. & ad illum casum de sententia lata in iudicio criminali. vt ibi non detur quadrimestre. confirma. vt per Areti. qui in hoc copiosē insistit in. l. ita stipulatus. xxviij. colum. ver. sed nunc restat declarare. de ver. obligo. Item ad illum casum vtrū obligato ad speciem detur hoc quadrimestre. vide Barto. quod fic. in. l. j. in fi. C. de execu. rei iud. & latè insistit Are. quem videre potes in. l. continuus. §. illud. v. col. ver. adde secundò inquantum. de ver. ob. & ibi subiūgit an hoc tps detur condēnato ab arbitro. post gl. & Bar. in. l. si cū dies §. si intra. ff. de arbi. & ibi etiam latè impugnat dicta Barto. in. l. quoniam nonnulli. in princip. C. de appel. vbi dixit nō dari hoc tps desertori appellationis. & ipsum etiam impugnat Alex. contra Ludo. cū sequentē in. l. j. §. si quis ita. iij. col. de ver. ob. & Alex. in. d. l. de bitoribus. in lectura impressa. & cōtra Bal. tenet Sal. in. l. ij. C. de tēpo. ap. quia deserta appellatione perinde est ac si non; fuisset appellatum. l. fi. §. illud. C. de appel. Nec ob. d. l. quoniam. in verbo mox. C. de appel. quia loquitur in debitoribus fiscalibus. in quibus procedere potest hæc limitatio. vt ibi dicit Sali. & videtur facere. l. ij. C. de execu. rei iud. ibi: vel si prouocatio porrecta fuit à die confirmationis sniæ. vbi datur quadrimestre post confirmatam suiam. ergo pariter post desertionem q̄ cōfirmat sniam. ¶ Remedia aduersus excessiuam executionem prosequere vt ꝑ Ab. hīc. post Bart. & alios reassumptis certis punctis difficilioribus. Et primò dum dicit Ab. quod transgressio ordinis posita in. d. l. à diuo. §. in venditione. non est nulla, sed debet appellari. Adde pro hoc Butri. post Ioan. in. c. quoniam. §. fi. j. col. ver. quid si hīc ordo. vt lite nō conte. & Bal. in authen. sed hodie. ij. colū. C. de act. & obli. vbi dicit quod si est erratum in discussione, tenet processus. nisi appellet. alleg. Bart. in. d. §. in venditione. & dicit Bal. in. l. j. C. si ven. pig. agatur. ꝙ si nūtius retulit esse tantū in bonis debitoris, & erat plus: iste error discussionis non vitiat. Dic contra[c] scdm Imol. in. d. §. in venditione. ꝓ illum tex. iuncta. l. non dubium. C. de legi. Pro quo facit. quia scdm Alexan. ibi nō est verū ꝙ ordo illius §. respiciat fauorē partis condēnatæ. Vtili⁹ em̄ esset sibi executionem pri⁹ fieri in noibus debitorum, quàm in bonis mobilibus. l. magis puto. §. ne passim. ibi: quere. ff. de rebus eorum. & videtur potius. d. §. posuisse formā. ergo cōmissio executionis tanquā habens in se exp̄ssum errorem iuris est nulla. [d] sicut de citatione dicit glo. in. c. veniens. de accu. & Innocen. in. c. prætereà. de dil. cum concor. Et vltra eum adduco. quia text. in. d. §. in venditione. ibi. ꝙ si nulla. loquitur conditionaliter. ergo dat formam. Bal. in authen. matri & auiæ. ij. col. C. qñ mu. tute. off. fungi potest. dicens ꝙ conditio q̄ apponit̄ per. l. nunquā dicit cōtinere solēnitatē leuē. Imò oportet quod conditio existat. Facit dictū Bal. in. l. comparationes. iij. op. C. de fide instru. vbi dicit ꝙ omnis forma tradita à lege, debet in dubio cēseri subst̄ātialis de essentia act⁹. & eius omissio vitiat ipso iure. & hæc probant idem esse in nuntio

transgrediente

a ¶ L. si debitori. Et ibidē vide ad hoc oīno. d. Alexā. de imol. vbi plenè.

b ¶ In corp⁹. Adde Ang. in. l. si qs id qd. ff. de iud. om. iu. p illum tex. & ibi vide Lud. pōt. & gl. in. l. si vnus. §. si seru⁹. ff. de in iu. & Alex. in. d. l. fi. de in ius voc. & in. d. l. si qs id qd.

c ¶ Dic cōtra. Adde tu & dic quod Imo. in. d. §. in vēditione. nō firmat pedes: imò dicit ꝙ tanta est authoritas Bar. & Ioān. quod fortè in practica seruaret opi. eorum.

d ¶ Est nulla. Adde d. Sozi. in consil. clviij. inc. Visis ꝓcessu, sentētijs, & cōsilijs. ver. secunda tō est quia. in ij. parte. char. xiij.

trāsgrediente ordinē. Aduerte tñ dū dicit Alex. paulò añ. ꝙ ordo. d. §. in vēditione. nō respicit fauorē condēnati. quia hoc nō habet locū inquantū dicit ibi. ꝙ in bonis mobilibus debet seruari ordo, vt prius capiatur quod minus nocet debitori. vt ibi ꝑ glo. nam per hoc videtur ꝙ ille ordo sit inductus in fauorem debitoris. vt expresè firmat hīc Ab. antepe. col. ver. Item dicit ibi gl. & si tu diceres. quod imò totus ille ordo est in fauorem debitoris. & ꝙ ita sentit Ab. in verbis præcedentibus ibi. & sic cū verset vtilitas partis &c. Certè istud est redarguere Ab. de errore ꝑ d. l. magis puto. & ideò intelligas illa ver. ipsius in creditore petente executionē. nam dicit Ab. ꝙ si iudex præposteraret ordinem executionis incipiendo à noibus, grauaret partem. s. victricē: nō victā. patet dum dicit illū ordinem inuentū, vt citius fiat executio. & sic fauore actoris. qui etiam ab inordinata & excessiua executione appellare potest. licet in alijs membris huius materiæ. Abb. loquat̄ de
13 appellatione victi. cōtra quē fit executio. ¶ † A pronuntiatione iudicis de exequēdo potest appellari: licet nō ab executione. Ab. hīc. & gl. j. in. l. ab executore. ff. de appel.
a & glo. j. in. l. ab executione.[a] C. quorum app. nō reci. quas. gl. sequitur Barto. in. l. si cū exceptione §. hæc autē. ꝑpe fi. ff. quod me. cau. & Io. de ana. consi. xxvj. In causa nobiliū. Non ob. ꝙ de iure ciuili nō appellat̄ ab interlocutoria. l. ante sniam. C. quorū appel. non reci. quia ista est interlocutoria habens vim diffinitiuæ cū non expectet aliā post. ideò regulatur vt diffinitiua. vt dixi. s. in ru. iij. col. vnde Lud. in. l. v. iiij. col. de ver. obli. & cōsil. xlj. in prin. dicit ꝙ snīa de exequēdo instrō dicit interlocutoria, habens vim diffinitiuæ. Idcirco dicit Ang. consi. mihi. cxij. quidam pe-
14 tijt. † ꝙ cauti aduocati nūquā petūt ꝓnūtiari super executione instrumenti, ne appelletur à pronuntiatione: sed petūt realiter exequi. Cum istis concor. Sali. in. d. l. ab executione. quia reo possunt competere nouæ defensiones. & etiam antiquæ. quæ possunt aliqñ post snīam opponi. iuxta. l. j. cum ibi no. C. de iur. & fac. ign. Dūmō taliter ꝓnūtians sit iudex. secus si merus executor. cuius snīa nulla est: quia cognitionē nō habet. vt dixi. s. eo. in. c. decæterò. idem sentit Bal. in. d. l. ab executione. ver. oppono ab executore non appellat̄ qñ est merus: quia non habet de aliquo cognoscere. secus si erat mixtus. In contrariū qd imò à dicta pronūtiatione nō appellet̄: est decisio Spe. & Ioān. in ti. de execu. sen. §. pe. ver. sed secundū eum cū quer̄. quia dare[t] ꝓcessus in infinitū. & quia snīa de exequendo est pars executionis. ergo ab ea appellari nō potest. Idem Cy. in. d. l. ab executione. quia est potius quædā declaratio snīæ. Idem Rapha. cuma. in. d. l. ab executore, dicens hīc ex se tñ illud speciale. qd est inductum per illā l. & ꝑ. d. l. ab executione. videlicet vt à snīa executionis appellari non
b possit, cū aliās semꝑ ab executione possit appellari. Idem Bart.[b] post Odof. in. d. l. ab executore. & ita consuluit Maria. de senis consi. xlviij. In ciuitate Lucana. ꝑ ea quæ pro ista parte adducta sunt. licet de adductis in contrarium nihil dicat. Adde vltra ipsum glo. in terminis in. d. l. si cū exceptione §. hæc autem actio, in verbo datam. ad fi. ibi: quia cū sit executio ꝑsonæ nō debet appellari. Pro qua adducit ibi Ang. rōnē. quia qua rōne regulariter nō appellat̄ ab executione. videlicet qa nō plus grauat quàm snīa in principali. eadem nec ab ista. Idem Ioan. an. solenniter in addi. Spe. tit. de ap. §. in quibus. ver. v. Facit qd no. Bal. in Spe. de sen. ver. an ꝓnūtiatio. dicens ꝙ ꝓnūtiatio de exequendo est executio: licet nō mera. Hanc partē tenet etiam Flo. in d. l. ab executione. Et dicit Bal. in. d. §. hæc autē ꝙ qñ duæ snīæ sic se habent, ꝙ secunda est executio primæ, si nō potest appellari à prima: nec à scda. Non ob. ratio Sali. de qua s. ꝙ possent cōpetere nouæ exceptiones. quia rñdet Ang. de are. tenēs hanc partem post Ang. & Imo. in. d. l. ab executore. ꝙ illud non negatur. ꝙ in ipsa executione oppone re nō possit exceptiones quæ possint opponi in executione: sed tñ non poterit appellare. iuxta. l. à diuo pio. §. in vēditione. & §. si super rebus. ff. de re iu. & dicit Ang. are. se vidisse hanc partē sæpius seruari in practica. Pro qua etiā consuluit Alex. consi. mihi. ccxxxvj. Visis ꝓcessibus. ij. col.
15 dicens hanc esse cōem opi. ¶ † Limita primò. dūmodò super eo super quo petitur executio, lata sit aliqua sententia: secus si nulla. puta in instrumentis publicis: super quorū executione pronuntiatur. quia appellari potest. Sal. in. d.
16 l. ab executione. & Ludo. in. d. l. v. de ver. obli. ¶ † Limita[a] secundò. dummodò ista pronuntiatio contineat solùm illud grauamen quod continebat prima. vel quod ex ipsa erat inferendum. secus vbi ex ista inferretur grauamen nouum puta taxatio excedens modum. quia poterit appellari ab ipsa pronuntiatione Ang. pulchrè in. d. §. hæc autem actio. dicens ita practicari de mente Inn. in. c. super eo. de do. & contu. vult dicere ꝙ me. cau. dum ad fi. ponit ibi de iniusta taxatione. & ideò si succumbis semel, bis, & ter super eodem, si sententia tertia infert grauamen nouum nō illatum per primam vel secundam, potest à tertia appellari. nec dicetur tertia appellatio respectu illius additi grauaminis. & ita dicit se feciss̄e iudicari in facto. & hanc limitationem sentit etiam Spe. in. d. ver. sed secundū eū. & Ioan. an. in. d. ver. & Ab. hīc in ver. perperam. & iniustè.
17 ¶ † Limita tertiò, nisi pronuntiatio de exequendo fieret intra tempus, intra quod poterat appellari à prima sententia. quia tunc sicut potest appellari à prima, ita à secunda. Ang. in. d. l. ab executore. & ibi Imo. & clari⁹ Ang. de are, ar. glo. in. d. §. hæc autem. & ita possunt saluari glo. primo allegatæ secundū eos. Quibus adde ꝙ istud videt̄ implica
b re contradictionem. quia si sententia de exequēdo est executio. vt dictum est. non debet fieri intra decēdium. l. furti §. j. ff. de infami. ita pungit. Bal. in. d. §. hæc autem. An autem in casu istarum limitationum drbeat appellans exprimere causam? dicetur paulò post. ver. oportet exprimere.
¶ Dum tractat Ab. ad quem appellabitur. signa illud verbum ꝙ eo casu quo per modum appellationis non posset conqueri de iniqua executione: tamen potest quandoq̄ implorari officiū ipsius iudicis exequētis. quia hoc extollit. Ang. de are. in. d. l. ab executore. antepe. col. dicens hoc esse regulare. ꝙ quoties deficit aliquod remedium ordinarium: vt est appellatio. l. j. in prin. ff. de appel. æquū est subueniri agenti, & implorari potest officium iudicis miseri corditer. glo. in rub. ff. de interro. act. & per eundem Ange. insti. de acti. in prin. & §. prætereà. ꝙ officium subueniret contra iniquitatem. l. planè. & l. fi. & vtrobiq̄ Barto. Bal. & Ang. ff. de peti. hære. cum suis cōcor. & seruiet ista practica qñ ipse iudex exequitur. vt in dictis locis. An autem possit appellari à iudice dictum officium denegan-
18 te. dixi latè in. c. exceptionem. de exce. ¶ † Oportet exprimere causam in appellatione ab executiōe excessiua. Ab. hīc post But. quia est interlocutoria: vel habens vim interlocutoriæ. alle. Bar. in. d. l. ab executore. & no. Bal. in. d. l. ab executione. & debet nominatim exprimi causa grauaminis, non in genere. vt posteà subdit Ab. hīc ad fi. sed cōtrà. imò est interlocutoria, habēs vim diffinitiuæ. Ang. latè in. l. v. in prin. de ver. ob. ergo nō videtur necessaria expressio causæ. Bal. in. l. minoribus. C. de his quib. vt indig. Card. in cle. appellanti. in fi. de appel. cum concor. quia regulatur vt diffinitiua. vt dixi. s. in rub. iij. col. Lud. cōsil. xlj. fatetur contrarium. sed dicit fallere in ista. quæ licet habeat vim diffinitiuæ: tamen requirit expressionem causæ, & modi excessus. Pro hoc facit quod no. R. o. de appel. xlv. in nouis. dicens quod de excessu executionis in dubio non præsumitur, nisi doceatur. Et quod iudex dat̄ super cognitione excessus non statim inhibet. Pro hoc etiam facit. quia est præsumptio contra appellantem, propter authoritatem rei iudi. vnde etiam si esset proprie diffinitiua, isto casu debet exprimi causa in appellatione. c. cum speciali. §. porrò & ibi noj. titu. proxi. & no. in. c. romana. §.

a ¶ In. l. ab executione. Et ibidem ad hoc vide. d. Alex. de imo. & adde Bal. in mar. in ver. appellatio. ver. xxxv. & Panor. hīc in ix. col. cū. iij. se. & Paul. de ca. in cōsi. xxv. & in cōsi. cccxxv.

b ¶ Adde & dic ꝙ Bar. in. d. l. ab executione. in pri. tenet ꝙ à ꝓnūtiatione quā facit index de exequendo pōt appellari & à ꝓnūtiatione de exequendo, si in facto nō appellatur.

si autem. de appel. in. vj. vbi est glo. reassumpta per Phili. in. d. §. porrò. v. col. ver. ex prædictis no. quod licet. cũ istis cõcordat. Ab. in. c. cùm sup. j. col. j. eo. per illum tex. in sifi. vbi qñ tertius appellat pro suo interesse, debet exprimere causam. quia est materia in qua regulariter non appellaf. vt no. Bar. in. l. si a sñia. ff. de app. ad idem quod no. Ab. in c. iij. ad fij. ti. proxi. dicens idem de appellãte à correctione excessiua. Et ista ratio corroborabitur etiam paulò infrà. in versi. nihilominus. & hanc partem tenet etiam Ioã. de ana. d. cõsi. xxvj. In causa nobilium. in princi. firmans q eo casu quo potest appellari à commissione executionis, debet exprimi causa. Idem Pau. de ca. consi. xxv. in princi. &
19 latius consi. cccxxv. ¶ Ad primum ñdetur. j. col. † Contrariam partem: q imò in ista appellatione ab excessiua executione non fit opus exprimere causam. firmat latè Lud. in quodam suo consi. inci. omnipotentis &c. posito in suis singularibus impressis secundũ ordinem alphabeti. in ver. appellatio. & in. l. v. iij. col. de ver. ob. vbi dicit se ita obtinuisse, & fuisse bis confirmatum in Rot. Primo. quia interlocutoria habẽs vim diffinitiuæ. qualis est ista, regulatur vt diffinitiua. vt etiam dixi. ŝ. in rub. iij. col. sed in appellatione à diffinitiua non exprimitur causa. l. scio. ff. de appel. ergo nec ista. Secundò. quia ideò non in interlocutoria requiritur expressio causæ. vt iudex fortè grauans visa appellationis causa possit grauamen reuocare. hoc autem cessat in interlocutoria habente vim diffinitiuæ. quia ab eo reuocari non potest. sicut nec diffinitiua. glo. in. c. fi. in ver. inanes. de elec. in. vj. omnes in. c. cum cessante. de appel. ergo in ista nõ est opus exprimere causam. Tertiò. quia ista habens vim diffinitiuæ potest iustificari ex alijs causis. alle. Ro. vt ibi per eum. & not. Car. in. d. cle. appellanti. in fi. Neq; valet consequentia. quod ab executione non appellatur. nisi ex causa. ergo causa debet exprimi. Datur instantia. quia vbi in rescripto est clausula appellatione remota. non potest appellari. [a] nisi ex causa à iure expressa. c. pastoralis. de appel. & tamen non dicitur ibi quod dicta causa debeat exprimi. vnde statur regulæ. d. l. scio. secundũ eum. & non reperio aliquem modernum resoluentem ista. Pro quibus facit. quia præceptum Episcopi factum clerico vt resideat in beneficio, habet vim sententiæ diffinitiuæ. Ab. anti. & omnes alij in. c. peruenit. lo. ij. de appel. & interlocutoria habens vim diffinitiuæ regulatur vt diffinitiua: vt dixi. tunc potest argui sic. à præcepto de residendo regulariter non appellatur. c. relatum. & c. conquerente. de cler. nõ resi. & tamen qñ appellatur à tali præcepto, fortè ex aliqua iusta causa. non est opus ipsam in appellatione exprimere. secundũ prædictos. in. d. c. peruenit. ergo in appellatione à diffinitiua, vel quasi, non est opus exprimere causam. licet appelletur in casibus specialiter concessis. ¶ Nihilominus primam opi. puto ve-
20 riorem. † Et in primis caue. qñ Lu. dixit q vbi est clausula appellatione remota. appellans à diffinitiua non habet exprimere causam. quia licet cum ista ratione tanquã vera, transeat Are. in. d. l. v. in prin. in. iiij. col. ver. ex dictis tamen eius. dicens illud esse vt abbreuientur lites, non propter præsumptionem quæ sit contra appellantem: tamen dicta ratio Lud. est falsa. nam primò exploratum est q appellans à diffinitiua habet exprimere causam qũ in illa materia regulariter prohibita est appellatio à lege, vel ab homine: vt no. Inno. in. c. pastoralis. ij. col. ver. sed dices cum cognitio. de offi. dele. facit tex. in. c. romana. §. finautem. & ibi hoc tenet glo. in verbo mandetur. de appel. in. vj. & ibi Pe. de anc. in. v. col. & Phil. in. c. pastoralis. in prin. in. vj. colũ. ver. ix. operatur. de appel. facit doctrina Ab. & Phi. in. c. consuluit. Io. j. de appel. vbi dicunt quod in casu quo ius prohibet appellationem. nunquã tenetur iudex deferre appellationi: nisi legitima causa in ea exprimatur. Idem not. Phi. in. d. c. iij. in fi. de app. & dicunt Bald. & Sali. in auth. hodie. C. de appel. quod tertius appellãs pro suo interesse non tantùm debet exprimere causas. sed eas iustificare. saltem semiplenè antequam ad vlteriora procedaf. allego gloss. in. l. ij. in verbo iudicio. cum gloss. seq. ff. de appel. reci. & est text. & ibi Ange. & Raph. in. l. j. ff. de appel. reci. no. Ange. de areti. in. l. à sententia. in princip. ff. de appel. alleg. Bald. in. l. fin. circa medium. C. de edi. di. adri. tol. vbi dixit quod quoties aliquis vult admitti in quocũq; iudicio pro suo interesse, debet saltem semiplenè docere de eo. facit etiã cõsi. Lud. cccxiiij. in proposita. in fi. vbi dicit formaliter quod quando appellatur in casibus à iure prohibitis, & aliquando specialiter permissis, necessaria est expressio causæ. alle. Inno. in. d. c. pastoralis. & ideò consuluit quod in appellatione à notorio debet exprimi causa. cùm regulariter in eo sit prohibita appellatio. c. cũ speciali. §. porrò. de appel. in. vj. & cum istis concordant etiam alij. de quibus aliàs. Non ab. ar. factum in contrariũ de præcepto de residendo. quia concedo præsuppositum & maiorem argumenti. sed negatur minor. Nam quicquid dixerit Ab. anti. in. d. c. peruenit. dicendum est quod in appellatione à sententia interlocutoria habẽte vim diffinitiuæ est exprimenda causa. sicut si appellaretur ab interlocutoria mera. & quantum ad hoc non regulatur vt diffinitiua, quando per ipsam non finitur iurisditio iudicis: nam exprimendo causam posset esse quod iudex ea visa reuocaret sententiam. vt potest in interlocutoria. per c. cum cessante. de appel. & iurisditio non finitur per præceptum de residendo. ideò cum sit reuocabile, non regulatur quò ad hoc vt appellatio à diffinitiua. prout declarat apertè Ab. in. d. c. peruenit. pe. colũ. ver. sed si est talis interlocutoria. subdens quod vbi esset interlocutoria habens vim diffinitiuæ, per quàm finiretur iurisditio, tunc non est necessaria expressio causæ, ex quo non potest reuocari. c. significantibus. de offi. dele. Et appellans potest consequi iustitiam coram iudice ad quem. & in proposito nostro sententia de exequendo non facit finire iurisditionem iudicis. ergo necessaria est expressio causæ. an autem sit verum quod dicit Ab. de interlocutoria finiente iurisditionem tangam infrà. Neq; dicit tex. in. d. c. peruenit. q ille appellans à præcepto de residendo nõ expressit causam. sed videbatur appellasse causa frustratorię dilationis. vnde possibile est quod expresserit causam in se iustam. sed tamen per calumniam, & causa frustrandi, & differendi iudicium. vt dicit Inno. in simili. in. c. post electionem in fi. de concess. præben. de eo qui repellitur ab exceptione. quæ de se est iusta: sed per malitiam eam opponit. Non dicas quod illa erat intra annum prosequendæ appellationis. vnde non poterat dici habere animum differendi: quoniam imò per hoc non cessat præsumptio malitiæ. probatur. quia perseuerabat in nõ residendo. vt expressè dicitur in fi. quo casu clericus non residens semper præsumitur in malitia: vt expressè dicit Inno. in. c. fi. post prin. de eo qui mit. in pos. cum cõcor à me datis in. c. dilectus. lo. ij. in. vij. cõclu. de rescri. & ita dicit Io. an. i. d. c. peruenit. super ver. videatur. q illud verbum videat exponitur. s. tibi, vel asseris. & sic nõ affirmat Papa q sic videret sibi. & postea subdit q põt etiam exponi videat. i. præsumat donec appellationẽ iustificet. secũdũ Host. qui intelligit q ille expsit causam probabilẽ. puta q ibi nõ poterat securè morari. p. c. ad supplicationẽ. de renũ. Ecce ergo q secundũ istos fuit expressa causa: & sic illud de frustratione & dilatione. quod dicit ibi in tex. non infert causam probabilẽ non fuisse expressam. sed infert eam fuisse calũnioseꝫ expressam. quicqd dicat ibi Abb. cũ quo transit Aret. in. l. illa. vij. col. ver. tu autem aduerte: de ver. ob. Requirit autem ista expressio causæ. non ad subsistentiam appellationis: sed quò ad hoc vt sciatur vtrũ iudex habeat deferre, vel nõ. Bal. in addi. Spe. de appel. iij. char. ver. appellans à diffinitiua. Cum enim videat iudex appellationem interponi cõtra formã rescripti, vel iuris ꝯmunis, debet in

[a] ¶ Appellari. Ad de Lud. pon. in sing. ver. appellatione remota &c.

debet in dubio pſumere eam nõ esse admittendã: cum nõ videat eã interponi in casu spãliter premisso. ideo eã vt friuolã reijciet. per c. cũ appellationibus friuolis. de app. in. vj. faciũt quę dixi in. c. sup lris. xvij. col. ver. x. regla. de rescri. pbãdo latè q vbi qs exercet actũ regulariter vetitũ, sed certis casibus pmissum, debet exprimere se esse in vno ex casibus pmissis. Ad idem quod dixiꝫ. c. proxi. vij. col. ver. dum doctores. ponẽdo q iudex qui recedit ex causa à pœna iuris cõmunis, debet illã causam exprimere. & est in ꝓpositio expreſsio causæ magnæ importãtię vt hic per Ab. in tota vlti. col. quia si non exprimitur, nõ ſuspenditur executio. Item expreſsio denotat modũ excessus. Et ex his videtis esse iustificatã opi. Inn. in. d. c. pastoralis. & Ab. hîc cum concor. Quicquid dixerit Lud. in. d. l. v. de ver. obl. & est ſublata etiam alia ratio ſua. dum dicebat fruſtra requiri expreſſionẽ causæ cum aliàs exprimatur vt iudex poſſit ſentẽtiam reuocare. quod habet locum in interlocuroria. c. cum ceſſantẽ. ti. pxi. Nõ aũt in diffinitiua. l. quod iuſſit. ff. de re iud. neq; in habente vim diffinitiuę. glo. in. c. fi. in verbo inanes. de elec. in. vj. Item quia etiãm ſi nulla causa ſubſit ex actis iam factis poteſt in appellatione à diffinitiua aliqua causa de nouo deduci. Quę rationes inferentes non eſſe neceſſariã expreſſionẽ causæ in appellatione à diffinitiua. videbãtur ſecundũ Lud. habere locũ etiam in illa in qua eſt ſpãliter permiſſa appellatio à diffinitiua contra regulas iuris. Nam ꝓ prędicta apparet q licet iſtę rationes inferãt expreſsionẽ cauſę nõ eſſe de ſubſtantia appellationis: tamen alia ratio infert q iudex non debet appellationẽ admittere. niſi cauſa exprimatur in dicto caſu, ꝓpter preſumptionẽ friuolę appellationis: quæ prima facie militat cõtra appellationẽ interpoſitã in materia. in qua regulariter nõ appellaf. Item poteſt eſſe alia ratio propter quam neceſſariò debet exprimi cauſa: videlicet vt iudex poſſit ꝓnuntiationẽ reuocare. ex quo illa interlocutoria eſt irreuocabilis, licet habeat vim diffinitiuæ. quia glo. in. d. c. fi. in verbo inanes. nõ habet locum in interlocutoria. per quam nõ finitur iuriſditio. vt dixi. ŝ. poſt Ab. in. d. c. peruenit. & iſta eſt talis. fortè etiã poſſet attẽtari. q vbi appellaf ex cauſa cõtra regulas iuris, cauſa ſit exprimenda: etiam ſi appelletur ab interlocutoria: per quam finitur iuriſditio. Quicquid dixerit Ab. in. d. c. peruenit. tum quia multi. ŝ. allegati firmãt indiſtinctè. q in oĩ appellatione etiã à diffinitiua exprimi cauſa. qñ appellatur contra regulas iuris. tum etiã per rationẽ ꝓximè dictam. videlicet vt iudex videat an debeat deferre appellationi, cũ habeat pro ſe regulã prohibentẽ ne deferat. ex quo eſt materia in qua regulariter nõ appellaf cogitabis. & iſta omnia bene no. vltra Are. in. d. l. v. vbi ſimpliciter firmat. q in appellatione ab executione debet exprimi cauſa. ſed nõ mouef ratione ꝓdicta. quia appellatio ſit cõtra regulas iuris, vel habeat ꝓſumptionẽ cõtra ſe. ſed alia ratiõe ſpatiſſima, videlicet quia vt ipſe ibi latè tenuit poſt Imo. in. l. ſi finita. §. non autẽ. ff. de dam. in fec. ſentẽtia ſuper executione eſt merè interlocutoria, & nõ habet vim diffinitiuę. de quo etiam dixi. ŝ. eod. in rub. iiij. col. tractãdo de ꝓcepto. qua opinione retenta, ꝓcederet ſua opi. abſq; diſcuſſione ꝓdictorũ. quę vt etiã ipſe tenet. volẽs q vbi appellaf in caſu ſpecialiter pmiſſo, exprimẽda eſt cauſa. allegat ea quę primò allegauit ibi Lud. & iſta repone. quia nouiſſima ſunt. & de honore lucrãdo. Reliqua circa appellationẽ ab executione ꝓſequere: vt in locis prę allegatis. quibus adde q nulla eſt cauſa in mũdo, in qua non poſſit appellari ab exceſſu modi. Bal. in. c. licet. verſus fi. de offi. offi. or. & ideo dixit Bal. in. l. iij. §. fi excutor. ff. de neg. geſ. q à collectore principis excedẽte modũ appellari poteſt. ¶ Scias etiam q vbi appellatur ab executiõe exceſſiua, nõ poteſt appellari ab eodẽ exceſſu. niſi ſemel. Ang. de are. in. d. l. ab executore. iij. col. alleg. Nic. de mata. in l. j. C. de iur. & fac. igno. motũ ꝓ. d. l. ab executione. C. quorũ appel. non reci. ibi reddenda ei parti pro qua ſocer cognitor iudicauerit. ergo vlterius nõ appellabitur. & hoc alibi nõ reperi. & eſt notabile, propter authoritatẽ iſtorũ. licet dicta verba intelligi poſſint de ſe-
21 cundò & tertio iudice. ¶ † No. inſuper ꝓpetuò. q ad hoc vt nomine alterius poſſit appellari ab executione, nõ ſufficit mãdatũ ad lites & cauſas. iuxta Bar. in. l. qui bona. §. ſi quis. ff. de dam. infe. Et etiã ſi mandatũ dicat q poſſit appellari ab omni ſnia diffinitiua, vel interlocutoria. iuxta Bar. & alios in. l. inuitus. C. de procu. Sed requiritur mandatũ ſpecificũ & indiuidũ ad appellandũ ab executione. quia appellãs & ſuccũbens in excutione cadit in pœnam. l. librarũ argẽti. d. l. ab executione. in fi. ergo poſſibile eſt a q talis procurator appellãs ab executione poſſit facere cadere dominum in pœnam ſi ſuccũbat. per cõſequẽs opus eſt ſpeciali mandato. l. ſi procurator. & ibi Bar. ff. de condi. inde. ita dicit Ange. de are. in. d. l. ab executore. iiij. col. dicẽs hoc in practica perpetuo menti tenendum. Et illo anno obtinuiſſe in facto. alleg. Ang. con ſil. inci. pronuntiata eſt tenuta vigore inſtrumenti: non dicit numerum: nec adhuc reperi. Confirma per multa. quæ reduxi in. c. j. x. col. ver. circa ſecundùm vt lit. non conteſt. probando q mandatum procuratorium nunquã operatur id ex quo poſsit dominus cadere in delictum vel pœnam limitando certis modis vt ibi dixi. & iſtis adde omnino Do. in. c. pia. §. fi. poſt princi. de excep. in quinto. vbi dicit q procurator datus ad iudicia, non dicitur habere manda
a tum ad impediendum executionem: quia ſecundùm Lapum ibi iudicium dicitur vſq; ad prolationem ſententiæ [a]. quod dixit not. & ſe habuiſſe in facto. & ſi vidiſſet proximè dicta, magis etiam exultaſſet. Adde etiam prædictis, quòd ſex dies qui datur executorialibus computantur à die ſciẽtiæ. & appellatio intra ſex dies interpoſita, ſi eſt legitima, ſuſpendit executoriales. Fgi. deci. clx. ſi à tempore. ¶ † Poſtremò
22 circa curſum & naturam huius decendij. dati ad appellandum, collige vltra Doctores hîc. xiiij. conclu. hincinde ſparſas. ¶ Prima concluſio. Citato ad audiendam ſententiam & contumaci non currit hoc tempus, niſi aliter fuerit ſententia intimata. Angel. in. l. j. C. de tempor. appel. & in. l. j. §. biduum. ff. quãdo ap. ſit. & in. l. à ſententia. ff. de ap. reci. & Ang. are. in. l. ex conſenſu. §. fi. vj. col. ver. in eadem glo. ibi ad quem ff. de appel. & plenius in. l. j. §. fi. ff. qñ. ap. ſit potuit eñ credere iudicem prorogaſſe terminum iuxta. c. conſuluit. de offi. deleg. Prætereà non ſufficit ſcire ſniam latã. niſi ſciat eã ſic latã. i. eꝰ
23 tenorem. gl. in ver. ſciuerit. in. c. cõcertationi. de app. in. vj. quã etiã allegaboꝫ. ¶ † Conſidera duos caſus. Primus eſt in citato ad domũ. & in iſto procedere poſſunt prædicta, propter dictũ Rotæ de appel. xliiij. in antiquis. vbi dicitur q citato ad domũ ad audiendam ſententiã currit hoc decendiũ à die ſniæ. & dicit Rota de do. & cõtu. xvj. i nouis. q citatꝰ edicto, vel ad domũ vel in loco beneficij, dicitur fictus contumax. iſtũ caſum intellige, niſi vltra citationem ſnia eſſet intimata ad dicta loca. quia tunc decendium currit ab hora intimationis. ita dicit Bal. faciẽs de hoc feſtum in. l. ſcire oportet. §. j. ad fin. ff. de excu. tu. & Ange. in authen. hodie. C. de appel.
24 ¶ † Secundus caſus eſt. quando quis eſt citatus perſonaliter. & in dubio dicitur verus contumax. & excluditur ab appellando. l. ex conſenſu. §. fi. ff. de appella. & non habẽt locum dicta Ange. vbi ŝ. ſecundũ Phi. eleganter in. c. bonæ. xij. colum. ver. viij. de appel. j. titu. proxi. pro quo vide Raph. cu. Mattheum. & Ana. in. d. l. j. §. fin. ff. quando app. ſit. & ita dictum Ange. in locis prælleg. procedit in citato ad domum, vel ad eccleſiam, vel per edicta. non autem in citato perſonaliter. Sed dices tu. contrà. omnis citatus
b perſonaliter præſumitur verus contumax [b]. d. l. ex conſenſu. §. fin. gloſſ. ordi. in cle. j. de do. & contu. & vtrobiq; Doc. ſed verus cõtumax nõ appellat. vt in dictis locis. ergo iſte ſecundus ca

¶ Sñię. Adde Bal. in mar. ver. iudiciũ. & in addi. ad Spe. i ti. de iud. §. j.

¶ Verꝰ cõtumax. Quis aũt dicaf, verus vel fictus contumax, & an ſit amplꝰ citãdus, vel appellare poſſit. vide Bal. i. l. diuus. ff. de in integ. reſt. Bar. i. l. ſi. e. ti. poſt mediũ. iij. col. vbi dicit ſecundũ gl. q verꝰ cõtumax dicitur. qui inuentus dixit ſe nolle venire apertè. & ad illũ vna cita tio ſufficit. etiã ſi non fuerit dictũ pẽpto riè. Imò etiã plus. ſi nõ eſſet citatꝰ, ſi tũ dixiſſet ſe nũq; vẽturum coram iudice illo: non deberet vlteriꝰ citari. ſicut dicũt canoniſtæ de eo qui recedit appellãs ab ali qua interlocutoria: ſicꝰ cõtumax dicif. qui inuẽtus nhil dixit. vel dixit ſe venturũ, & poſteà nõ vẽit. vt dicit gl. licet alibi gl. dicat cõtrarũ. Bar. aũt circa hoc dicit q ad declarationẽ iſtius veritatis, videf dicendũ q ille cõtumax nõ põt appellare, q ꝓ cõtumaciam nõ venit. & intelligit de cõtumacia eiꝰ q potuit venire & nõ venit. vñ illũ appellat verum cõtumacem, q potuit venire in termino pẽptorio, & nõ venit. & iõ ipſe Bar. dicit ſic, put hîc fili. Quidã eſt verꝰ cõtumax apparẽter, & exiſtenter. qdã verꝰ cõtumax apparẽter, & nõ exiſtẽter. qdã ficꝰ cõtumax apparenter, & verus exiſtẽter. qdã eſt ficꝰ cõtumax apparẽter & exiſtenter. Circa primũ dicit q verꝰ cõtumax apparenter & exiſtenter eſt, qui iuentus dixit ſe nolle venire, vel fuit inuẽtꝰ, & dixit ſe venturũ: vel nihil dixit, iſpoſteà nõ venit abſq; aliqua cã. vñ remanet q ſolũ fuit in cõtumacia & con

tẽpꝰ iudicis & iste nõ audiẽt appellãs. qdã est ver⁹ cõtumax apparẽt. sed nõ existẽter. vt puta inuẽꝰ dixit se nolle venire, tñ postea mutauit ꝓpositũ, & volebat venire: sed fuit ꝑpedit⁹ dolo aduersarij: vel ex aliquo casu absq; culpa sua. & iste si vult appellare, nõ audiet à iudice à quo appellãt. nec admittitur ei⁹ appellatio: qa est ver⁹ cõtumax apparẽter. tñ cora iudice appellonis ad quẽ est appellatũ hic, ꝓbabit ꝙ rei veritate nõ ẽ ver⁹ cõtumax, ꝓbando cãm impedimẽti: & tũc procedet sup appellatione sua, sicut si esset admissa. Idẽ de eo q fuit inuentus, & dixit se vẽturũ, vel nihil dixit. nam si nõ venit, est verus cõtumax apparenter. & eius appellatio non recipiet. si tamẽ corã iudice appellationis, ꝓbabit ꝙ nõ est verus cõtumax existenter procedetur super appellatiõe. vt. s. dictũ est. vbicũq; aũt dixi verũ contumacẽ nõ audiri appellantẽ intellige, nisi venerit iudice sedẽte pro tribunali: nã tunc ex illo actu presumit. quod nõ fuerit verẽ cõtumax & audiet appellãs. vt. l. diuus. ff. de in integrũ restitutio. Quidã est fictus cõtumax apparenter & verus existẽter: vt in eo qui nõ fuit inuentus, tamen citatio puenit ad eius notitiã. & tñ posset, venire & non venit. tunc iste ius appellatio recipiet à iudice à quo, quia sibi liquet ipsum esse verũ cõtumacem: sed si parscõtra quã est interposita appellatio corã iudice appellationis hoc ꝓbabit. si ipsum sciuit se, & contẽptisse venire. nõ ꝓcedetur super eius appellatione: est tñ aduertendũ ex eo quod dictũ est. qñ per cõtumaciam venit: quia si esset aliqua causa, propter quam venire nolebat: vt puta timebat iudicẽ ne faceret eũ approbare sniam, quia sic erat consuetus aliis facere: vel quia erat rusticus, qui timebat ire sine aduocato: & simi-

fus non adducitur pertinenter. quia præsupponit istum non posse appellare, nec intra decendium, nec post. & de hoc non quærebatur. Sol. si est verus contumax apparenter & existenter: puta quia citatus personaliter contempsit iudicem. & nulla iusta causa detentus non comparuit: tunc procedit arg. sed si prætendit se non potuisse comparere, & sic non fuisse contumacem existẽter, potest appellare. sed debet appellare ꝛ. x. dies à die sententiæ. ita declarant Bart. & alij in. d. §. fi. & Car. pulchrè in. d. cle. j. pe. colũ. posset etiam dici quod qui non fuit contumax in processu. sed solũ ad sententiam, non dicitur manifestus contumax. secundùm Raph. Fulg. in. l. properandum. §. sinautem reus. C. de iud. & Raph. cu. in. d. §. fi. Sed quia contrarium tenet Ang. are. in. d. §. fi. ij. colum. & acutius Alex. in. l. sæpe. xliiij. colum. ver. inquit tamen Rapha. ff. de re iu. ideò præcedens solutio est melior. Ad quam etiam iunge quæ dicam ꝛ. in. viij. concluvide etiam Phil. in. c. Nicolao. pe. col. de appel. vbi ponit pulchra dicta circa cursum istius decendij. Et vide eundem in. c. fi. pe. co. eo. tit. vbi ponit bonas allegationes de modo intimandi sententiam. Et ad hanc primam conclu. vide latius Ang. de are. in. d. l. j. §. fi. vbi etiam rñdet ad rationes allegatas per Ange. probans ꝙ non excusat crudelitas prorogati termini. quia cum fiat de gratia. d. c. consuluit. non habetur in consideratione. Inn. in. c. pasto. in prin. de causa pos. & pro. l. apud Iul. §. cõstat. de le. j. cũ fi. Et quia est de raro contingẽtibus. l. nã ad ea. ff. de legi. Nec excusat ignorantia tenoris sniæ: cũ sit supina, vel affectata: ex quo potuit scire, & noluit. c. eos. cum glo. de temporibus ordinandorum. in vj. vt per eum latius. ¶ † Secunda conclu. Non sufficit probare appellasse. nisi probet appellatum fuisse intra decendium. Phi. in. c. j. iiij. col. ꝛ. tit. proxi. nihil allegans. adde Rotam expresse idem tenentem de app. xxx. in nouis. Item quò ad reuocationem &c. & Pau. de leaz. in repe. c. tertio loco. ij. col. de proba. vbi alle. Cõpo. dicẽtem se ita obtinuisse. in. c. cũ dilecti. de elect. & ibi hoc refert etiam But. in fi. Idem Rot. de cõcess. præbẽ. nona in antiquis: inferens ꝙ nõ sufficit probare acceptasse beneficium. nisi etiã probetur ꝙ intra mensem. iuxta cle. j. de cõcess. pbẽ. adde etiam Do. in. c. romana. §. si verò. ij. colũ. de appel. in. vj. vbi ad idem alle. Spe. Idem no. solus Are. in. c. significauerũt. iiij. not. de testi. per illum tex. in verbo si vobis constiterit. vbi pro solennitate extrinseca actus gesti à parte in iudicio nõ præsumitur. Idem Bal. expresse in. authen. hodie. in prin. C. de appel. dicens ꝙ probatio huius negatiuæ. tu nõ appellasti intra decẽdium. non incũbit appellato. Ad idem vide etiã Rotam de cõcess. præbẽ. iij. in nouis. & est verũ ꝙ Cepola in sua cautela. lxxxix. qñ lata. in fi. aliter sentit. malè allegans Bal. in. d. authẽ. hodie. allegat etiã simpliciter Ludo. in. l. sciendũ. ff. de ver. obli. & si voluit allegare in. xxix. colũ. ver. Itẽ quid si constat appellatũ. ibi Lu. nõ decidit. sed remittit ad Bal. in. d. authẽ. hodie. & ad tex. in. d. §. si verò. de hoc etiam ꝓ Egi. belle. deci. de-

lia quęcũq; essent, q̃ possent eum excusare à contẽptu iudicis. putarẽ ipm debere audiri appellantẽ: quia cessat vera cõtumacia. Quidã est fictus contumax apparẽter & existẽter. vt citat⁹ ad domũ, ad quẽ citatio nõ puenit in notitiã. & iste sine dubio audiet appellãs: sed qd si tota causa agitata esset per ꝓcuratorẽ, & ad audiẽdã sniam fuit citatus dñs, qui dixit se nolle ire, vel nihil dixit: an dicatur ver⁹ cõtumax? dic quòd nõ qa nõ tenetur ire: pòt tñ, si vult. Quid autẽ si aliqs in primis citatioibus fuit inuẽtus. i vltima citatione non fuit inuẽtus, an dicẽt verus cõtumax? dic ꝙ si quidem fuit inuẽt⁹ in primis citatioib⁹ antè q̃ puenireturad edictũ perẽptorium, tunc ex illis nõ erat verus contumax. vnde si in tertia nõ fuit inuẽtus, nõ dicã eũ verũ cõtumacẽ. sed si fuerit inuẽtus in citatiõe perẽptoria: & postea in alia citatiõe q̃ ex benignitate ꝓponitur: nõ fuerit inuẽtus, tunc repurari debet verus cõtumax: qa ꝑ sequentem citationẽ nõ purgat contumacia ꝓcedẽs. sed fit ad omnẽ malitiã superãdam. & de materia etiã vide ꝓ Ang. i. l. & post edictũ. §. fin. ff. de iudi. & ibi etiã de eo q appellauit ab interlocutoria. qa videt ꝓtestari se ampli⁹ nonventurũ. Quæri etiã ibi Ang. ad fi. quid si cõtumax verè appellauit. & de facto fuit admissus an obtinebit in cã si sniã fuit iniustè & cõcludit. ꝙ sic contrarium tenet Bal. in. d. §. fin. qa nõ tenuit appellatio. & vide etiã ꝓ Ang. in. l. j. C. quorũ ap. nõ recip. & ĩ. l. j. §. libelli. in. fi. col. ff. de appel. & adde Bal. in. l. ij. C. si pen. ap. mors in terue. vbi ꝙ si per statutũ assignat⁹ terminus ad morã purgandã, ver⁹ cõtumax. j. illũ terminũ pòt appellare. ex quo infert ꝙ ver⁹ contumax in prima citatiõe q̃ est iteratò citandus: pòt appellare. Idẽ fi est expectat⁹ de benigni-

rauit diem latæ sententiæ. Rota. de app. lxviij. in antiquis. Statur tñ iuramento dicentis se prosecutum appellationẽ intra. x. dies. Rota. de præben. xxxiij. in antiquis. sed ibi concurrebant plures circũstãtiæ iuuantes. de quibus ibi. Idem modicum præiudiciũ aduersarij. ¶ Septima conclu. Appellatus dicens nõ appellatum tpe debito dicat. nego appellatũ intra. x. dies. Nõ dicat appellasti post. x. qa potuisset fortè appellasse & añ & post. iuxta. c. cũ tu. de test. ita docet Io. an. ĩ. d. c. romana. §. si verò. de app. in. vj. quẽ sequit Do. ibi. & Bal. ĩ. d. aut. hodie. in prĩ. & latè Cepola. d. cautela. lxxxix. qñ lata ĩ fi.

28 ¶ † Octaua cõclu. scdm obseruatiã Rotę ẽt ver⁹ cõtumax audiẽt appellãs intra. x. dies. sed quãtũ ad ipm cõputãt à die sniæ: nõ à die scię. Rot. ꝑalle. de do. & cõtu. xvj. in nouis. quã refert Car. in. d. cle. j. de do. & cõtu. vlt. col. ver. curia romana. dicẽs ꝙ dicta deci. debet intelligi ꝙ appellãs audiẽt prĩa facie. quia recipiẽt appellatio ꝑ iudicẽ ad quẽ: tñ in effectu nõ audiẽt. quia cõstito ꝙ fuerit verus cõtumax, rejicit appellatio. vt ibi ꝑ gl. in ver. ex his. Si aũt Ro. vellet ꝙ audiret in effectu: tunc repugnaret omnibus iuribus dicentibus contumacem non audiri appellantẽ, quæ nõ fundant sup euidẽtia cõtumaciæ. sed sup veritate scdm eũ. q̃ verba iudicio meo destruũt dictam decisionẽ. de cui⁹ expõsita intẽtione fuit. ꝙ obseruãtia Rotæ corrigat dicta iura. inquãtũ admittit appellationẽ veri cõtumacis. loquit enim Ro. nõ in euidẽti tñ. sed in vero cõtumace. & sic vero apparẽter & existẽter. & nõ excusabili ꝑ impedimentũ. & vult ꝙ admittat. & habet in se ille stylus æquitatẽ maximã. Voluerũt enim Iurisc̃onsulti ꝙ dicta iura odio soli⁹ cõtumaciæ tollerẽt facultatẽ appellãdi. q̃ pœna vr̃ logẽ maior quàm culpa cõtumaciæ. & hinc emanauit dicta obseruãtia curiæ. tñ cogita. Modos aũt cognoscẽdi verũ & fictũ cõtumacẽ: ponit gl. ordi. in. d. c. cle. j. & ibi Car. in vlt. char. & latè Sal. in. l. properandũ. §. sinauũt reus. iij. col. C. de iud. & ibi Alex. ꝑ. xiij. cõ

29 clusiones. ¶ † Nona cõclusio. A sniа inferẽte grauamẽ succcssiuũ, & quotidie nouiter offendẽs, pòt appellari etiã hodie licet iãdiu fit elapsum decẽdiũ. dũmõ appelleẽ à grauamine hodierno, nõ à prætẽritis. Itẽ dũmodò condẽnatus nõ fecerit antea actũ denotãtẽ sniam videri iustã. Pau. de ca. consi. xxv. iij. col. Phili. plenè in. c. ex parte. ad fi. de app. Dixi diligẽti⁹ in. c. accedẽs. lo. ij. vij. col. ver. x. & vlt. cõclu.

30 vt lit. non conte. ¶ † Decima conclusio. Si statutũ dicit ꝙ ad prosequendã appallationẽ currãt. lx. dies post decendiũ ad appellãdum, & quis appellet prima die: tunc incipiet currere ille terminus. Paul. de ca. in. l. si quis hæres. la. ij. ad fi. ff. de acqui. hære. dicẽs se ita consuluisse Florentiæ. per illũ tex. cõtra quosdã pòderãtes verbũ statuti. dum dicit post. x. dies. sed ipe rñdet ꝙ habuit respectũ ad casum in quo quis vltima die decendij appellat. vt cõiter fieri cõsueuit aliãs frustratiuũ esset expectare tm̃. pro hoc facit. quia finita cã termini expirat termin⁹. l. à filia. §. alũno. ff. ad treb. & ibi dicit Bar. ꝙ si dãtur tres dies ad rñendũ: & rñeatur pridiẽ finiũf dilatio. notat Bar. in. l. ij. in. fi. ff. de re iudi. & Bal. in auf. si oẽs. iij. col. ver. Itẽ licet citatus. C. si mi. se ab hære. absti. & in. l. fi. viij. col. ver. iiij. quæro. ff. de fer. ita limitantes. l. siue pars. C. de dila. Facit quod no. Ab. in. c. potuit. ij. no.

31 de loca. & in. c. cũ cõtingat. de offi. dele. cũ multis si. ¶ † Vndecima cõclu. Quãdo iudiciũ fuit agitatũ cõtra dñm: tũc tps ad appellandũ currit à tpe sciẽtiæ ipsi⁹ dñi: sed qñ fuit agitatũ cõtra ꝓcuratorẽ: tũc nõ requiritur sciẽtia dñi, sed sufficit sciẽtia ꝓcuratori. Ab. post Inn. in. c. j. ix. col. ver. Itẽ ad hũc articulũ vt lit. nõ cõte. Et vide oĩno quę ibi recitaui. declarãdo qñ cõtumacia ꝓcuratoris in nõ appellãdo non ceat dño. ¶ † Duodecima cõclu. Ad hoc vt decẽdiũ de quo hîc curat requirunt duo. Primò ꝙ victus sciat sniam latã. l. j. §. fi. ff. qñ ap.

32 b fit. Secũdò ꝙ sciat cõtra se, vel ad suũ præiudiciũ esse latã. ᵇ gl. in. c. cõcertationi. in ver. sciuerit. de appel. in sexto. Innocen. in dicto. capitu. j. ita dicit Ludoui. cõsilio. cccxliij. fi. & illã gl. no. etiã Ang. are. in. d. c. fi. iij. col. ver. addẽdũ tñ fing. & eã accuratè gustauit Alex. cõsi. mihi. cxiiij. Titius habẽs vxorẽ. ad fi. dicẽs eã reputari valde no. quod ad hoc vt quis dicatur habere scĩam alicui⁹ rei oportet nedũ ipsam scire: sed eius qualitates. & ideo dicit ibi Do. in. v. col. ꝙ statu tũ puniens scientẽ aliquẽ receptare bãnitũ & nõ reuelãtẽ, debet intelligi, qñ ꝓbatur nedũ ꝙ sciuit Titiũ fuisse receptatũ: sed ꝙ erat bãnitus. & ideo sis cautus, non capitulando scientiam ruditer: sed qualitatem scientiæ. vt etiã per And. sic. in. c. cũ vigesimum. ij. col. de of fi. deleg. Et puto dixisse in. c. à nobis. de exce. Et ad prædicta. qñ incipiat currere hoc decẽdiũ. vide etiã Phi. in. c. ex rõne. j. col. j. ti. proxi.

tate in illo spacio cõparitionis permissæ potest appellare. Itẽ adde ꝙ monitio iudicis reddit quem verum contumacem, vt non audiatur appellans. Bar. in. l. ij. C. quomodò & quando iudex.

a ¶ In momentũ. Ad quam materiã vide quę habẽtur per do. Alex. de imo. in. l. huiusmodi. vbi Ang. de verb. obli. & Ang. in. l. j. ff. si quis cau. & d. Alexã. de imol. in cõ fil. lxxv. ij. parte.

33 ¶ † Tertiadecima conclusio. Si est appellatum à diffinitiua, non præiudicat interlocutoria b lata simul cum ea. Inno. hîc in glos. ij. de quo exultat Bald. in. l. generaliter. § j. verſic. fin. C. de reb. cre. inferens ꝙ nõ obstante cle. appellãti. de appel. ille qui appellauit à diffinitiua potest instare super grauamine præcedẽti, licet ab ipso directò nõ appellauerit. ad quod vide etiã Bar. in. l. arbitro. pe. col. ff. qui satisda. cog. vbi dicit ꝙ si grauamẽ interlocutoriæ est deuolutum in appellatione à diffinitiua, admittunt nouæ allegatiões & nouæ ꝓbationes. vnde sumas cautelam. quod si non est periculum transitus in rem iudi. differas vsq; ad appellationẽ à diffinitiua sub qua includet remissio interlocutoria. & sequitur Are. in. c. cõstitutus. in. v. no. de testi. ¶ † Decimaquarta & vltima cõclu. Laudum debet esse authenticè intimatũ, ad hoc vt currat tẽpus appellandi ab ipso Alexã. copiosè cõsi. ccxxxvj. Visis processibus. pe. col. Et de materia intimationis validè ponunt omnes in cle. causam. de ele. & posui plura in. c. cũ contingat. ix. col. ver. vij. cõclu. de rescri. Tamen laudũ nõ transit in rem iud. spatio. x. dierum. latè Bart. in l. societatẽ. §. arbitrorum. ff. prosocio. Bal. in. l. fi. versi. quæro vsq; ad quãtum tempus. C. de contrahẽ. emp. Bal. & Ang. in. l. sicut. C. de præscri. xxx. an. & est opi. cõis teste Alex. in. d. consil. Et tempus petendæ reductionis ad arbitriũ boni viri durat. xxx. annis. scdm ꝑdictos. dũmodò intra annum pars sit cõquesta de laudo: etiã extraiudicialiter. vt per Lãfrã. in trac. de arbitro. vij. parte. cũ concor. de quibus etiã in repertorio Firmani. in ver. reductio. j. col. vide etiã ipsum in ver. terminus ad appellãdũ. vbi aliqua ponit de isto decendio. de quo etiam, posset formari pulchra. q. quã habuit de facto Pau. de ca. Bononiæ. & etiam ponit in. l. filius. ff. de ver. oblig. & ibi subtiliter instãt Alex. & Aret. Adde etiam prædictis. ꝙ si procurator cãm prosequẽs intra tps nõ appellat, nõ audiẽ domin⁹ post tps appellãs. nisi per viã restitutionis. Egi. ccxcij. Item ꝙ si procurator. Item adde ꝙ citatus à iure potest appellare intra. x. dies à tpe scientiæ: puta in casu. c. j. de elect. in. vj. scdm Egi. deci. ccclxxj. citatus. Itã adde ꝙ si ambæ partes fatentur sniam latã, & appellatũ esse: nec dicat appellatus nõ esse appellatum intra. x. dies: iudex nõ debet hoc discutere: maximè si venit sniæ confirmanda. fecus si appellatus nõ fatetur appellatũ. Egi. ccccv. conclu. quod si autbo.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Agi pòt possessorio pro iuribus merè personalibus.*
2 *Scriptura vbi est de substantia probationis: tamen actus probari potest per duos testes probando casum amissionis scripturæ.*
3 *Instrumentum si constat esse amissum per dicta testium: non concurrit beneficium summariæ cognitionis. Adde nu. 4. continuando de eodem.*
5 *Testis illiteratus, an probet super cõtentis in instrumento ipso instrumento amisso?*
6 *Testes deponentes de nocte: an & qualiter reprobari possint?*
7 *Testes quos requiruntur ad probationẽ solutionis*

ſe certiorādū. nā vbi qs habet aliquod impedimētū, à quo ſibi etiā per aliū conſuli poſſit, nō faciat curri tēpus. Bar. in l. quibus diebus. in prin. de condi. & demonſt. Itē non eſt opus q certioretur per inſtrumētū productū quando nuntiatio emanat à iudice. l. fin. ff. de lega. & multę dēnūtiatiōes in cauſa fiunt ex parte iudicis per nūtiū & tunc nō requīritur q producaē ſcriptura actus geſti cuius notificatio fit pſente bono viro eſt credē dū p gl. in l. Titio fundus. ff. de condi. & demō. & ibi Bar. ſed iudex eſt bonus vir. l. cōtinuus. §. cū ita. de verb. ob. & l. l. vir bonus. iudic. fol. adde ad primam partē quæſiti. q ſi citatio ad audiēdam ſententiā fuſficeret, ſequereē q regula data, qđ ignoranti nō currit tēpus appellā di raro, vel nunq̄ haberet locū: qa ſentētia à qua fit neceſſe appellari vt qa tenet. nō poteſt ferri niſi parte citata. l. ab eo. C. qūo & qñ iud. l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. aut ergo fuit verus cōtumax & nō audiē appellās: aut pſumptus & tūc ſic. & ſemp curreit ſibi tēpus, vel qa pſumeē ſciens vel eqparaē ſciēti, cū ſe non celebrauerit, & paria ſunt ſcire, vel ſcire debere. l. qđ' te. ff. ſi cer. pet. & an ſufficiat notificari ad domum. vide phi. i. c. bone. ſ. de appel. l. iij. charta. & Roā deci. cccl xiiij. Itē cū iura. & Ang. in. d. l. j. ff. qñ ap. dit. vbi etiā vide quę ad hoc glo. Be. va.

a ¶ Si qs in aliquo. Et ad hoc ibidem vide. lo. Fran. de [illegible] in fin.

canonis? vide poſt nu. 6. ver. Et idem dicit.

7 *Inſtrumentum ſi ſit mihi ſubtractum per aduerſarium, non eſt opus quòd teſtes deponant de tenore inſtrumenti.*

8 *Inſtrumentum quibus modis probatur amiſſum?*

9 *Inſtrumenti amiſſio debet probari per probationes legitimas, ſicut amiſſio cuiuſlibet alterius rei.*

10 *Teſtes deponentes de tenore ſententiæ perditæ pro bant: ſi dicant quod legere audiuerunt. etiam ſi non dicant quod viderint.*

11 *Iudex ſicut non tenetur exprimere cauſam: ita nec doctor faciens iudici conſilium ab eo petitum: ſe cuſ ſi à parte.*

12 *Iudex licet non teneatur exprimere cauſam in ſententia, tamen debet pronuntiare ex animo non facto. i. caſu.*

13 *Iudex debet exprimere cauſam in ſententia, in certis caſibus hîc partim remiſsiuè: partim in præſentiarum enumeratis. 14. 15. 16.*

17 *Iudex an debet exprimere cauſam: quando non condemnat victum in expenſis?*

18 *Iudex alterans pœnas, an debeat exprimere cauſam in ſententia? poſt nu. 17.*

18 *Iudex ſi omittit exprimere cauſam in ſententia in caſibus ſupradictis, an ſententia reddatur nulla?*

19 *Iudex ſi exprimat cauſam falſam in ſententia: non redditur propter hoc ſnia falſa: niſi per appellationē reſcindat alio remedio. Fallit ſi ferat ſnia ſub conditione falſa. nu. 20. Alia fallēcia ſequit.*

21 *Iudex ſi ferat ſententiam expreſſa cauſa: quæ eſt contraius ſcriptum: vitiat ipſam ſententiam. Item ſi cauſa eſt notoriè falſa, vel iniuſta. nu. 22. Item quando ſententia eſt lata per falſas allegationes faſti: falſo inductas contra abſentes. &c. nu. 23. Alias duas fallentias vide per te. nu. 24. 25.*

26 *Solennitas extrinſeca non præſumitur. Hoc datur pro regula. Fallit niſi in inſtrumento fiat mentio enuntiatiuè de ſolennitate extrinſeca, quæ potuit interuenire tempore confectionis inſtrumēti. nu. 27. Item Fallit quando defectus ſolennitatis extrinſecæ non fuit allegatus. 28.*

Item fallit propter temporis diuturnitatē, propter quam præſumuntur ſolennitatē extrinſecā præceſſiſſe. 29. demū adde octo no. aduertētias. nu. 30.

31 *Poſſeſſio diutina eccleſiæ quid operetur cum declaratione cuiuſdam regulæ cancellariæ?*

32 *Sententia longo tempore lata: an præſumatur lata ex mandato delegatorio: de quo aliter non apparet?*

33 *Et quid in ſententia arbitrium præſumatur quod ante ipſam præceſſerit compromiſſum?*

34 *Solennitas extrinſeca præſumitur in actu modici præiudicij facto à viro prouido. Idem in actu quando fuit facta expenſa: quæ præſumitur in dubio factus ab eo cuius intereſt. nu. 35.*

36 *Solennitas extrinſeca quæ ſolet fieri præ: vel vt plurimùm interuenire præſumitur interuenisſe.*

37 *Solennitas intrinſeca regulariter præſumitur. Fallit hæc regula quadrupliciter. primò. quādo lex vult quod ipſa ſolennitas probetur, non enim ſufficit loco probationis allegare præſumptionem ſolennitatis. 38.*

Item fallit vbi ius præcipit interuenire ſcripturam: videtur enim velle quod per eam probetur ſolēnitas. 39.

Item quando actus probatur per teſtes: nam niſi expreſsè dicant de ſolennitate intrinſeca, non præſumitur. 40. Item fallit quando non agitur de ſolennitate intrinſeca formali: ſed intrinſeca materiali. ſicut eſt prætiū: quia illud nō præſumit. 41.

CAPI. XV

1 SIcut. † Pro iuribus merè perſonalibus poteſt agi poſſeſſorio. Ab. hîc faciens iſtum text ſing. Eadem ponit in. c. querelam. ij. col. de elec. vide Io. an. in. c. peruenit. de cenſi. vbi dicit q in iſtis proteſtationibus annuis nō eſt dare corporalem poſſeſſionem. ſequendo opi. legiſtarū. Rndet ad. d. c. querelā. qđ loquitur de præſtatiōe annua. quæ fiebat rōne rei. quia ibi cēſus ſoluebāt pro eccleſia: nō p obligatiōe perſonali. ſed dicit Do. in. c. nullus. ij. q. ij. q hîc videt caſus in cōtrariū. vbi agit poſſeſſorio p obligatiōe perſonali annuatim ſoluēda. Proſequere materiā: vt per But. ample in repetitione dicti. c. peruenit. xxxj. col. ver. & venio ad tertium principale. & qūo ſaluef libellus vtēs verbis poſſeſſio in actionibus, vel iuribus incorporalibus. dixi poſt Ab. in. c. conqueſtus. de foro cōpe. ¶ Motor litis deciſæ nō auditur. tex. hîc. & in. c. j. de lit. conteſt. in. vj. & in. l. fratris. C. de trāſac. & ibi dicūt Bal. & Sali. q ſi ex forma ſtatuti oīs cā propinquorū debet cōpromitti altero eorum pētente: nō habet locum vbi opponitur. exceptio litis finitæ: ſeu impediens ingreſſum litis. quod extollit ibi Alex. dicēs ſe obtinuiſſe in facto. & addit Lud. cōſi. inci. In facto p̄poſito. viſo puncto. & licet nō dicat. eſt. ccccciiij. & idē notat Pe. de anc. conſi. mihi. clxxix. Pro clariori intelligētia. ver. iij. principaliter. & Pau. conſi. lxv. vbi idē dicit de exceptione trāſactionis. Scias tn q aliqn ſtatuta volunt q in talib⁹ cōpromiſſis oēs exceptiones reſeruenē cū negotio principali. & ita eſt ſenis. De alijs impediētibus ingreſſum litis dixi in. c.

2 exceptionē. de exce. ¶ † Vbi ſcriptura eſt de ſubſtātia probationis, tamen actus probari poteſt per duos teſtes, p̄bando caſum amiſſionis ſcripturæ. tex. & Doct. hîc. & dicit Bar. in. l. j. pe. col. ff. ſi cer. pe. q qn teſtes deponūt in hac materia, nō probāt factū: ſed p̄bant inſtrumentū. & inſtrumētū ſic probatū probat factū. & ſubdit q ſi teſtis interrogatus ſi ſempronius fecit tale inſtrm tali anno & tali mēſe, dicit q ſic. interrogatus de cā ſcientiæ, dicit q vidit ſcripturam manu eius factā: & p illā de hoc recordatur, probat optimē. Simili ter dicit Bal. in. c. j. poſt prin. quid ſit inueſtitura. q p̄dito inſtrō inueſtituræ ſufficiūt teſtes qui ei interfuerūt, deponētes de ſubſtātia negotij, & amiſſione. & dicit Ab. in. c. Albericus. iij. col. de teſti. &

3 † qn ſcriptura fuit p̄dita, nec extāt teſtes qui interfuerūt actui, ſed illi qui viderunt aliqn ſcripturam, non ſufficit q iſti deponant de eius viſu. cum facilè non potuerint comprehendere an eſſet falſa. hinc eſt q ſolus tabellio non exemplat ſcripturam. c. fin. de fide inſtru. ſed oportet q p̄beē perditio ſcripturæ: ſaltem præſumptiuę. & quod teſtes ſint adeo periti quod facilè decipi non potuerint. argu. tex. in hac materia principalem. in. c. cum olim. lo. j. de priui. no. Alex. conſi. mihi. cccxxxvj. Viſo teſtō do. Fran. taloni. ij. colum. & ita Barto. pulchrè in. l. ſicut iniquum. C. de fi. inſtru. dicens. ſufficere ſi teſtes qualeſcunq̄ probant amiſſionem inſtrumenti, tenorem eius, & veritatem contentorum in eo: ſed ſi probatur ſolus tenor, non tenoris veritas, oritur probatio ſemiplena: niſi teſtes deponentes de ſolo tenore eſſent homines valde experti, vt inſignes aduocati, vel notabiles tabelliones. quod vltimū extollit Ange. in. l. ij. §. diuus. in fi. ff. de iure fiſ. vbi etiā Bar. idē replicauit. & idē Bar. in

a authen. ſi quis in aliquo a. ij. col. C. de edē. & Abb. in. d. c. cum olim. lo. j. vlt. col. & ibi Mari. & Imo. ī. c. j. ī fi. de fide inſtr. & Bal. pulchrè in. d. l. ſicut iniquū. dicēs nō mirū ſi deponentes de ſolo tenore non probāt veritatē cōtētorū: quia videmus q inſtrumentū faciēs mentionē de alio inſtrumēto, nō probat ipſum. d. authē. ſi quis ī aliquo. Nō dicas ergo etiā ſi teſtes dicerēt de cōtētis in inſtrumēto p̄dito, nō deberēt probare cōtēta: quia iſti ſoleniter deponūt. & idē, qn ita p̄ſumiē propter eorū experiētiā male fallibilē, ſicut etiā inſtrumentū ſoleniter rememoras aliud ipſum probat. vt no. ī. d. auth. ſi quis. & in. d. c. fi. de fi. inſtr. ita rndet Sali. in. d. l. ſicut iniquū. Fx cuius verbis declaraē qđ eſt dictū de probatiōe veritatis. quia ſi teſtes dicunt q circūſpectis à ſe partib⁹ inſtrumēti nullā maculā in eo p̄ceperūt, probata eſt eius fides & veritas. ſecundū ipſum: etiā ſi eſſent teſtes. cōmunes. Cū iſtis adde Bar. in. l. j. §. ſufficit. ff. de ſecū. ta. vbi dicit q appellatio in ſcriptis interpoſita ſi eſt p̄dita poteſt probari teſtib⁹. per tex. ibi: & in. l. teſtiū. in fi. C. de teſti. & dicit Bal. in. l. iſti quidē §. j. ff. qđ me. cau. q cū quādā mulier haberet inſtrm dotale qđ p̄erierat incēdio, rndit ī facto oportere vt p̄baret nō ſolū incēdio ipſum amiſſe

amiſiſſe. ſed etiā qūtitatē dotis per teſtes deponētes de tenore iſtrumēti. Et dicit Bal. in. l. ſi veritas. j. col. C. de fideicō. qđ ſi inſtrumētū eſt raſum, poteſt per viuā vocē teſtiū corroborari. dic quo p eundē in. l. fi. iij. col. ver. ſed quid ſi ſcriptura. C. eo. ti. & dicit Abb. in. c. ij. p̄pe fi. de p̄ba. q ſi ſtatutū vel conſuetudo req̄rit debitū p̄bari per ſcripturā: ſi inſtrumētū fuit cōfectū & p̄ditū, pōt p̄bari per teſtes. alle. no. in. d. l. teſtiū. notant de his Bal. & Sali. in. l. j. C. de fi. inſtru. Et qūis iſti teſtes non ſint perſonæ magnæ authoritatis & peritiæ, ſi deponunt de amiſſione & tenore inſtrumēti, & non de veritate, probāt ſolū ſemiplenē. ſecundū oēs p̄dictos poſt gl. in. d. l. ſicut iniquū. Bart. in. d. authē. ſi qs in aliquo. & in. l. ij. §. diuus. in fi. ff. de iure fi. & Bal. in. l. ſi de poſſeſſione. C. de proba. & in. d. l. ſicut. & Pau. in. l. noſtrā. vlt. col. C. de teſta. & Ang. in. d. l. teſtiū. in prin. C. de teſti. & in. d. l. ſicut. & Are. poſt Abb. in. c. Albericus. vlt. col. de teſti. & Alexan. ī. l. ij. vl. col. C. de bo. poſ. ſecūdū tab. Qūis Sali. in. d. l. ſicut. dicat q imò faciūt plenā p̄bationē. dū tn dicāt q inſtrm in nulla fui parte erat vitioſum. Rndet ad rōnē gl. ibi. q teſtes parificant inſtrumentis ſolēnitatē debitā habētibus, ſed inſtrm faciēs de alio mētionē probat plenē illius tenorē, ſi habet debitā ſolennitatē. quia ſit ſolenniter inſinuatū. d. authē. ſi quis in aliquo. & c. ſi. de fi. inſtru. ergo &c. Quæ ratio tolli poteſt. quia teſtes æquiparanē inſtrō habenti ſolennitatem. eſt verū de ſolennitate requiſita ad hoc vt inſtrumentū dicatur de ſe validū. de quibus ſolennitatibus traditur in. c. fi. de fi. inſtr. Sed nō habent teſtes aliā ſolennitatem extrinſecam, q̄ requiritur ad hoc vt inſtrumētū faciens mentionē de alio, p̄bet eius tenorem. & dicit Ang. in. d. auhen. ſi qs in aliquo. vlt. colū. q qn dicti teſtes probāt perditionē, & tenorem inſtrumēti, & nulla alia ſubſunt adminicula. talis p̄batio facit ſemiplenā probationē. vt eſt dictum. Sed ſi adſunt alia adminicula, tūc omnia ſimul iuncta faciunt plenā fidem. & dicit iſtum eſſe verum intellectum. d. c. cum olim. lo. j. vbi vltra teſtes concurrebat aſſertio cardinalis deponentis de eodem tenore priuilegij. Item apparebat. q Celeſtinus admiſerat Abbatē tanquā nō ligatum ad oſculum pacis. & iſtud præbebat aliud adminiculum. & iſte intellectus eſt nouus, & peregrin⁹ ad. d. c. cùm olim ſecundùm Alex. in. d. authē. ſi quis in aliquo. pe. col. Adde etiā Bald. in. c. j. quot teſtes ſint neceſſarij ad proban. inueſti. vlti. colum. q ſi ſententia fuit lata in ſcriptis. tamen perdita ſcriptura caſu fortuito, poteſt probari eius tenor & amiſio per teſtes. l. quoniam. C. de hæreti. ſicut & in priuilegijs: dummō teſtes ſint legitimi & ſolennes. p d. c. cum olim. vbi etiam hoc no. Abb. in. ver. concludendo. & cum Bal. tranſit ibi Ia. de alua. remittens ad Spec. de inſtr. edi. §. reſtat. ver. illud quoq;. & in tit. de cri. fal. in fi. & in ti. de locato. §. nunc aliqua. ver. cxxxix. Sic etiā dicit Bal. in. l. geſta. iij. col. ver. quæro nūqd acta. C. de re iudi. q acta iudicij. quæ requirūt ſcripturam, non poſſunt probari teſtibus: niſi ab initio interueniſſet ſcriptura, & eſſet perdita. Sic etiam dicit Bal. in. l. emancipatione. in prin. C. de fide. inſtru. q ſi ſcriptura actorum eſt perdita. poteſt probari teſtibus. ſecus ſi nunquām fuerant ſcripta. latè Barto. in cōſi. quia vertitur in dubiū an acta. Sic etiam dicit Spe. de legatis. §. ſupereſt. ver. quid ſi legationis literę. q non ſufficit probare amiſſionem literarum legationis. ſed debet probari earum tenor & ſynceritas. Dicunt etiam Arch. & Do. in. c. ij. liiij. diſt. q ſi ſeruꝰ perdidit chartam libertatis, poteſt probare eius tenorē & amiſionem teſtib⁹, niſi in caſu. l. ſi de poſſeſſione. C. de proba vbi requiritur minor probatio. vt j. in quarta declaratione. Dixit etiā pulchrè Barto. in tractatu de teſte. v. col. ver. teſtis dixit aliqua vera eſſe. q ſi ſcriptura continens dicta teſtium eſt perdita, & extant qui dicunt ſe vidiſſe aliquos teſtes idoneos iurare in cauſa, & ſolenniter examinari, tunc iſtorum teſtimonio ſtandum erit per no. in. l. curēt. ff. de teſtibus. Et dicit Egi. bel. deci. dcxj. licet capella. q dicens ſe amiſiſſe priuilegium, debet prius probare amiſionem. & idem dicit Egi. deci. dcxlv. non obſtantibus. q eo ca ſuquo quis tenetur docere de titulo ſui actoris, ſi titul⁹ eſt amiſſus, ſufficit probare per teſtes deponētes ſe vidiſſe literas de titulo actoris. Secus ſi ageret de probādo titulo proprio: cùm quis teneatur ipſum bene cuſtodire. vt ibi p eum. Super quibus omnibus & ſimilibus collegi octo declarationes ali bi non reductas. ¶ Prima declara

3 tio. † Quamuis vltimate ita profit probatio prædicta, ſicut prodeſt inſtrumentum. tamen differunt in modo cognoſcendi. quia vbi conſtat de inſtrumento ſolùm ex dicto teſtium, non concurret be-

neficium ſummariæ cognitionis, & celeris expeditionis datum inſtrumento à lege, vel à ſtatuto. Barto. in. l. j. in prin. & clarius in fi. ff. de his quæ in teſta. delen. volens q ſi perditum eſt inſtrumentum guarentigiæ, licet debitum poſsit peti per modum libelli, non tamen poteſt peti executio inſtrumenti ex forma ſtatuti. & ideo in propoſito inſtrumentum probatum per teſtes de amiſsione deponentes non habet executionem ita paratam ſicut haberet inſtrumētum. quia requiritur libellus. ſecundùm Pau. de caſtr. in. d. l. j. ad fin. verſi. hîc ſunt duæ gloſſ. & in. l. noſtram. ad finem. C. de teſta. Pro quo vide etiam Bartol. in. l. iij. penul. colum. ver. prædicta intelligo vera. C. de pigno. dum dicit quòd ſi extat inſtrumentum de ingrediendo poſſeſsionem authoritate propria, & eſt ſtatutum in loco quòd iudex viſo inſtrumento ſtatim exequatur ſine libello. certè ſi de tali conuentione probatur per teſtes modis prædictis, opus erit libello, & litis conteſtatione: ſine qua certum eſt non poſſe teſtes recipi. c. quoniā. vt lit. non cōteſt. & authen. ſi quis in aliquo. cum gl. C. de teſti. ſecundùm eum. pro quo vide Bald. in. l. ſi. ij. colum. C. de fideicom. vbi dicit quòd ſi ſcriptura eſt maculata per infectionem, aliàs ſolennis, poteſt confirmari viua voce teſtium. & erit probatio mixta ex viua voce & inſtrumento. allegat. l. iubemus. ver. ſed non niſi. C. de proba. & operabitur hoc in feudo. & etiam in contractu emphyteotico. Secus dicit in ſummarijs. quę requirunt idoneam figuram inſtrumenti. de quo etiam per Bald. in. l. j. j. colum. C. vt in poſſeſſ. leg. vbi dicit quòd cognitio ſummaria requirit ſcripturam nullam habentem in ſe maculam occultam. Et idem dicit vbicunque ſtatutum diceret. viſo inſtrumento ſic fiat. nam debet eſſe ſine macula viſibili. Bene facit dictum Angel. in. l. penultima. C. depoſi. vbi dicit quòd licet inſtrumentum depoſiti habeat executionem paratam, per illum text. in verbo ilico. & ibi Bartol. Tamē ſi de depoſito non conſtat per publicam ſcripturam, ſed per teſtes, opus eſt eos examinare lite conteſtata. & ſequitur Matheſi. no. vj. attribuens hoc Rogerio de Peruſio. Pro tanto dixit Barto. in. l. ſi. vj. colum. ver. procedo vlterius. C. de edict. di. adri. tollen. Quòd ſi teſtamentum non eſt redactum in ſcriptis, ceſſat beneficium illius legis: quia non adeſt illud notorium †, quod ſit iudici ex inſpectione ſcripturæ. de quo loquitur illa. l. Et eſt neceſſe quòd priuatim teſtes examinentur, & publicentur. iuxta. l. publicati. C. de teſta. & cum illa ſcriptura publicata practicabitur illa lex. & vide Alexand. in. d. l. fin. xij. colum. ver. in eadem gloſſ. in fi. vbi concordat cum prædictis. inferens contra Ange. ibi quòd ſi de debito non eſt factum inſtrumentum, & poſtea creditor probet per teſtes debitum. & quòd norarius fecerit præceptum guarentigiæ, certè ſi de dicto iſtorum teſtium fiat ſcriptura, non habebit vim quam ex forma ſtatuti debuiſſet habere inſtrumentum confectum tempore contractus. quia nō potuerunt teſtes examinari lite non conteſta. niſi eſſemus in caſu in quo teſtes recipi poſſent lite non conteſt. quia tunc valebit dicta examinatio. & ei attributa intelligetur virtus quam haberet inſtrumentum ſuper inde confectum. Et ita procederet tunc dictum no. Ange. ibi ſecundùm eum. dicentem hoc menti tenendum. & ideo cùm quidam feciſſet liquidari ſententiam incertam examinatis teſtibus lite non conteſt. vt docet Barto. in. l. ij. C. de ſenten. quæ ſine cer. quan. profe. fuit conſultum quòd poterat iuſtificare capturam factam de debitore per ſcripturam dictarum atteſtationum: dato quòd ſtatutum diſponeret quòd captura liquidaretur per inſtrumentum. Adde etiam iſtis Bald. in. l. generali. ad fi. C. de ſacroſanct. eccle. vbi dicit quod vltima voluntas ſcripta in hoc ſolùm differt à non ſcripta, quòd in executione ſcriptæ procedit vt ſuper notorio, in alia nō. Facit dictū Bar. in. l. j. in fi. principij. ff. de his quæ in te. de len. præalle. vbi dicit q tacita ſtipulatio de dote reddenda nō habet

5 executionem quam habet ſcripta. & hæc bn no. ¶ † Secunda declaratio Teſtis illiteratus dicēs q vidit inſtrumētum in quo cōtinebaē refutatio, vel qđ ſimile: nō probat. quia ex impoſsibilitate cōuincitur. Ang. in authē. de tabel. iij. col. propter glo. ibi. Pro quo facit famoſum dictum Ol. relatū per Bal. in. c. j. §. porrò. quæ fu. pri. cauſa bn. amitt. de teſtibus qui dixerūt ſe vidiſſe ad lumen lunæ de nocte, cū facta cōputatione dierū lunæ hoc fuerit impoſsibile. vñ reprobati fuerunt vt falſi rōne naturali. no. Bald. in. l. ſi cum exceptione. §. in hac. propter glo. ibi. ff. quod me. cau. & in. l. Aret uſa. ff. de ſtat. ho. & Ange. pulchrè in. d. §. in hac. propter gl. ibi. & conſi. cxcj. viſis

proceſsibus. ij.colum.& Ang.de are. qué oīno vide in §.quadrupli.j.col.inſti.de act.& in li.ma leficiotū.in ver.cōparēt dicti inquiſiti in termi no.vlt.col.& Bal.in.l.j.ff.de his q̄ ſunt ſui vel alie.iur.& in.l.non ignorat.C.qui acc.non poſ. & Ang.in.l.j.§.interdum.ff.ſi pars hære.pe.& Barth.cep.cautela.cclxxxix.Si aliquis fuit accuſatus quòd de nocte.Nellus in tracta.teſtium. xl.colum.Et eadem ratione fuit reprobatus teſtis q deponebat cōtra Alcibiadē athenienſem. dicēs ſe vidiſſe lumē lunæ.vt refert Plutarch⁹ in eius vita.Si diceretur ſufficit quòd teſtis dicat ſuper his q̄ę dependent ab actu corporeo, abſq; eo quod reddat rationem viſus, poſtquā non fuit interrogatus.Inno.in.c.cūm cauſam. de teſtibus.Bar.in.l.j.ff.ſi cer.pet.& in.l.qui teſtamēto.§.fi.ff.de teſta.& Ange.in.l.cūm hi.§.vlti.ff.de tranſac.vnde ſi teſtis dicat ſe vidiſſe de nocte,videtur ſufficere ſi non fuit interrogatus de cauſa ſciētiæ.Reſponde q̄ hoc eſt verū. niſi dictū teſtis habeat p̄ſumptionē cōtra ſe ex ſui ſerie.q̄ & ſi nō ſit neceſſe reddere rōnē: tñ ita debet explicari vt p̄ſumptiuè nō contineat falſitatē.vñ dicit Bar.in tract.teſtium.iiij.char. q̄ teſtis deponens de idētitate corporis non deponit ſufficiēter,ſi dicit ſe vidiſſe,& non dicit videſſe faciē.quia per imaginem res cognoſcit. l.ſtigmata.C.de fabricē.li.xj.& ibi Bar.ponit. Potuit em̄ videre à parte poſteriori.& ideo videndo de nocte nō cōcluditur cognitio: licet teſtis alleget lumē,vel ignē.vt ſentit ibi Barto. & ideo vidit reprobatos teſtes, q̄ dixerunt ſe audiuiſſe de nocte cōtrahi mr̄imoniū: & non dixerūt q̄ cognoſcebāt infallibiliter voces contrahētiū.Eſt verū q̄ teſtis non tenetur dicere q̄ vidit de nocte: q̄ ibi erat lumē,ſi non fuit interrogatus.tñ vel debuiſſet hoc p̄bari p̄ alios teſtes.ſecūdū Bal.in.d.l.Aretuſa.vel ſaltē idem teſtis debet p̄ſumptiuè iuſtificare dictū ſuū. q̄ vidit,& bñ recognouit illū.ſecūdū Bar. vbi.s. Itē inficiari nō p̄t quin talibus teſtibus ſit fides diminuēda ſecūdū Ang.i.d.cōſi.viſis p̄ceſsib⁹.

a ¶ De nocte. Adde do. Alex. de imo. in.l. aut facta. §. tēpus. ff. de pœnis. & Ang. in. d. §. in hac.s. in tex. allega. referentē Oldra. defendiſſe quēdā capitaliter detentū in vrbe romana. & Ang. etiā. in. l. j. §. interdum. ff. ſi pars hære. pet. & d. Paris de bono. in conſi. inci. Ingritur contra. Io. an. & Spe. in tit. de noto. cri. §. iam de notorio. veri. ij.

6 ¶ † Et cōtra teſtes dicētes ſe vidiſſe de nocte.[a]

a vide etiā Bal. in. l. j. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. & in. l. ſi nō ſpāli. j. col. C. de teſta. & Old. cōſil. cxvij. vniuerſis præſentes. & Bart. in. l. nō mi norē. in fi. C. de trāſac. & dicit Bal. in. d. l. ſi non ſpāli. caueāt teſtes deponentes de actu nocturno, vt non dicāt ſe fuiſſe p̄ſentes. q̄ p̄ſentia inducit viſum. & adde q̄ Ol. & ſequaces loquūf. q̄n dicebāt teſtes ſe vidiſſe de nocte, & p̄batū fuiſſe q̄ luna erat adeo parua q̄ nō reddebat lucē. Sed ſi nō diceret ſe vidiſſe: ſed audiuiſſe, & habuiſſe notas, voces contrahētiū: tūc eſſet recurrēdū ad gl. ordinariā in. l. in ſumma. §. Itē Labeo. ff. de aqua plu. arcē. de qua p̄ Ab. in. c. cum cām. vj. col. de teſti. & in. c. ij. de cōſue. & ibi per Imo. cū cōcor. vide etiā Alex. cōſi. cccl vij. viſis & oportunè. quod eſt etiā quinquageſimū. iiij. col. vbi ponit q̄ in geſtis de nocte q̄n ciuiſr agitur, ſufficit p̄batio per cōiecturas. ¶ Tertia declaratio. vbi materia inſtrumenti perditi eſt p̄babilis teſtibus, nō oportet vt iſti dicāt de amiſſione, nec de tenore inſtrumenti: dūmō de materia ſufficiēter loquāt. Abb. in. d. c. cū olim. iij. colū. ¶ Limita. niſi pars haberet pauciores teſtes quā aliās opporteat de iure, vel ſtatuto. q̄ tunc melius eſt probare cū illis caſum & tenorem inſtrumēti. vñ ſi ſtatutum dicat quòd debi

tum vltra centum libras probetur per quatuor teſtes, aut inſtrumento: tunc tenor & amiſsio poterit p̄bari duob⁹ teſtibus: q̄ ſi de tenore nō diceret, nō p̄baret. Sali. in. d. l. ſicut iniquū. & in. l. j. per illū tex. C. de fi. inſt. & ibi poſt Bal. ponit caſus in quib⁹ inſtrm̄ eſt de natura debiti. puta pacto, lege, vel ſtatuto. & adde Bal. in. l. teſtiū. ij. col. C. de teſti. vbi dicit per illū tex. q̄ materia req̄rēs plurimos teſtes redacta in inſtr̄o, p̄t p̄bari duob⁹ de amiſsione & tenore loquētibus, ſi ſunt viri experti. vt. s. & exēplificāt in teſtō amiſſo. Ad quod exēplū vide tex. in. l. j. §. ſi qs in duob⁹. ver. ſed ſi vnū. ff. de ſecū. tab. de quo facit feſtū Lud. i. l. ſciēdū. pe. col. ver. attēde tñ de ver. obl. poſt Bar. in ru. C. de fi. inſtr. ix. col. ver. ij. q̄rſ ſi iſta originalis. & ibi dicit q̄ nō ſtat ſcripturę ſumptæ ex originali. q̄n originale nō p̄bat caſu fortuito perditū: & ſcriptura eſt de ei⁹ ſubſtantia. de quo latè p̄ Lud. cōſi. clxxiiij. Ampliſsime doctor. ad fi. & Pau. de ca. cōſi. ccxxviij. dubitat primò. ad fi. Et q̄ requirēs inſtrm̄ cū certo numero teſtiū poſsit probari duob⁹ teſtib⁹ deponētib⁹ de tenore & amiſsione inſtrumēti: firmat Sali. in. d. l. teſtium. ij. col. p̄ illū tex. loquēs de probatione teſtamēti cōditi corā. vij. teſtibus. & Alex. in. d. l. ij. vlti. col. C. de bo. poſſeſ. ſecū. tabu. & Maria. in. d. c. cū olim. lo. j. iiij. col. verſi. aduerte tñ ſingulariter. ſubdens pulchrè in ſequēti col. q̄ illud quod eſt dictum in hac declaratione, non oportere quòd in probanda materia probabili ſolis teſtibus, teſtes deponant de tenore inſtrumenti perditi. debet reſtringi, niſi eſſet aliquod inſtrumentum defenſionis indigens innouatione. quia cūm in poteſtate rei nō ſit agere, nec ſit caſus in quo poſsit fieri examinatio teſtium ad perpetuam rei memoriam: vtile erit q̄ petatūr fieri innouatio inſtrumēti, quæ facilius concedetur probando per teſtes de ejus veritate ſeruatis etiam his quæ ſuper innouatione ponuntur in. d. c. cū olim. Adde tamen diligenter circa prædicta. quòd aliquando contractus exigit ſcripturam, aut ex diſpoſitione hominis, aut legis. & tunc ſi ſcriptura eſt p̄dita, debet probari per quinq̄ teſtes. iuxta. d. l. teſtiū. vbi Salic. in. iij. colum. ver. oppono. vj. latè hoc declarat. ſecut⁹ Ric. & Sali. qui conſuluit quòd cum de debito conſtaret per ſcripturam confectam in actu exigente neceſſario ſcripturam, ſolutio illius debiti erit probanda. v. teſtibus. per illum tex. ¶ Et idem dicit in probatione ſolutionis canonis emphyteotici. cū ad ipſum requiratur ſcriptura. Et hoc vltimū ipſe etiam replicat in. l. ij. ix. col. in fi. viij. q. C. de iure emphi. & dicit tene cordi. quia doct. nō tāgunt. Sed certè aliud eſt velle probare per teſtes ipſum contractum emphyteoticum: & tunc hoc dictum eſt verum. quòd requirantur quinq̄ teſtes. Aliud eſt velle probare ſolutionem canonis. & tunc cum iſtud ſit probare quid compaſsibile cum inſtrumento contractus, non autem contrarium videtur poſſe probari per duos teſtes. & ideo Bald. in. d. l. teſtium. j. colum. reprobat. d. opi. Ric. & opi. Bald. accuratè reaſumit laſ. in. d. l. ij. xc. colum. ver. in eadem glo. ibi per teſtes. vbi vide. ¶ Quarta declaratio. † Non eſt opus quòd teſtes dicant de tenore, quando conſtat aduerſarium ſubtraxiſſe mihi inſtrumē tum. Barto. in. d. §. diuus. per. l. ſi de poſſeſsiōe. & ibi Cy. & alij. C. de proba. & ſtabitur iuramento meo de tenore. per. l. ſi quando. C. vnde vi. Ang. no. in. d. authen. ſi quis in aliquo. & ita intellige Bald. in d. l. ſi de poſſeſsione. & licet Barto. in. d. l. ſicut iniquum. dicat quòd iſto caſu non eſt opus probare de tenore: tamen verba ſua debent intelligi de probatione per teſtes: ne ſequatur quòd ſi nullo modo probare oporteat, probatio eſſet incerta. Et iſtud de iuramento tenet etiam Sali. in. d. l. ſi de poſſeſsione. & Ange. in. d. authen. ſi quis in aliquo. vlti. colum. Licet ipſe dubitauerit in. d. l. ſi de poſſeſsione. in fin. per text. in. l. quidam tabularum. ff. de fur. cui reſpondetur ex dictis ſuis in. d. authen. ſi quis in aliquo. Hoc autem de iuramento intellige contra furem verum. ſed ſecus contra fictum, vel præſumptum. prout in caſu dicti §. diuus. quando fauore fiſci præſumitur inſtrumentum ſubtractum ab eo cuius intererat. quia oportebit probare de tenore aliter quàm per iuramentum. Alexan. poſt Ange. in dicta authenti. ſi quis in aliquo. penulti. colum. Quia dicta. l. ſi quando. non habet locum in furto præſumpto. Bald. in. l. argentarius. §. cùm autem. per illum text. ff. de edend. Dum limitat iura dicentia contra doloſum probari per iuramentum, vt procedant in dolo in committendo: ſecus in omittendo. de quo omnino per Augel. Imol. & Alexander. poſt Bartol. in. l. ſi prius. penul. colum. ff. de oper. no. nuntia. Et ad prædicta. q̄ odio ſubtrahentis

ſubtrahētis probationē aduerſarij, ipſe aduerſarius releuetur quo ad plenam probationē: facit ordinaria deciſio Io. an. in. c. accœpimus. vltra medium. ver. quid ſi pater. de fide inſtru. vbi dicit poſt Hoſti. q̄ ſi patenter & violēter in præſentia iudicis aliquis lacerauit literam aduerſarij, vt illis diebus dicit fuiſſe factum Rhegij: debet iudex punire talē acriter & extraordinariè. arg. l. licitatio. §. qd illicitè. ff. de p̄ublica. & experiri debet violenter iudicis authoritatē eliſam. arg. c. peruenit. lo. j. cum. ſuis cōcor. de teſti. cog. ¶ Et ex hoc refert Car. in. d. c. accœpimus. ſe dixiſſe in q̄ō. facti q̄ reus qui lacerauit libellū actoris in p̄ſentia iudicis. debet puniri ex officio iudicis, qui videtur eſſe contemptus. Ex qua ratione refert etiam ſe dixiſſe in alia quæſtio. q̄ Epiſcopus qui eſt præſens quādo quis doctoraſ, vel eius vicarius, ſi alius quàm qui ſolet vult exigere iuramētum à doctorādo, poteſt, & debet Eps ex officio eum repellere. & de iſto lacerāte probationē aduerſarij: vide etiam Bal. & Sal. in. l. j. C. de fide inſtru. vbi dicūt q̄ ſtandum eſt iuramēto aduerſarij de cōtētis in inſtrumento lacerato. per. d. l. ſi de poſſeſsione. & ibi etiā hoc dicit Bald. & vide eundē in. l. qui accuſare. circa mediū. C. de eden. & Spe. de teſt. §. ſatis vtiliter. ad fi. vbi dicūt q̄ ſtatur iuramēto partis q̄ę perdidit probationē dolo aduerſarij. & exēplificat Bal. in. d. l. qui accuſare. de eo qui delevit inſtrumētum. Facit gl. in. c. cūm cauſam. in verſi. compellens. de teſti. dicēs teſtem haberi pro producto contra eū qui præſtat cauſam ne producatur. & ibi Abb. in vlti. charta. & alij in. d. c. peruenit. lo primo. Et de ſubtrahēte inſtrumentum aduerſario. vide Bal. & Salice. in. l. eum q. C. de fal. & de occultāte dixi poſt Bal. in. c. peruenit. lo primo. de teſti. cogen. De lacerāte aūt proprium inſtrumentum quando redarguebatur de falſo. vide Pet. de anch. cōſil. clxxij. circa primum. vbi conſuluit eū teneri de falſo: quia nō potuit pœnitere in p̄ciudiciū aduerſarij. cui ex productione erat q̄ſitum ius redarguēdi de falſo. & p̄ cōſequēs omittendi q̄ ille caderet à cauſa: & loquitur de eo qui dicebat fabricaſſe. In eo aūt q̄ ſimpliciter vtereſ vide tur diſtinguere. An poſt proteſtationē aduerſarij adhuc dixerit ſe velle vti: & tūc idē quod in præcedēti caſu: aut ſtatim lacerauit, & excuſatur: quia p̄t pœnitere. Et dicit Abb. in. d. c. accœpimus. quòd de talibus inſtrumētis laceratis coram iudice, ita iudicatur acſi plenè probaſſent: ſicut etiam dicitur de ſubtrahēte aduerſario facultatem probandi, q̄ perdit cauſam. vt latè per omnes in. d. c. peruenit lo. j. vbi ſoleo ponere. & per Cy. & Pau. de ca. ſi gnanter in. l. prouidendum. C. de poſt. & quædam alia etiā

a ſuper his poſui in. d. c. accœpimus[a]. Si tñ citra dolum, ſed fortè per iram aliquis laceraret proprij inſtrumētū, non prohiberetur ius ſuum declarare per teſtes. Bal. in. d. l. j. in fi. C. de fide inſtru. Nō tamē ei deferetur iuramentum in ſupplementum: quia culpa ſua offuſcauit probationem. ſecundū eū no. Item lacerans voluntariè inſtrumētum ad commodū debitoris, videſ eum liberare: vt dicunt oēs in l. Labeo. ff. de pac. & ad iſtud de lacerante proprij inſtrumētum. vide omnino Maria. in. d. c. cūm olim. lo. j. penul. col. ver. Itē aduerte. de priuile. vbi dicit q̄ ſi proprio dolo & fraude aliquis amiſit inſtrumētū, præſumendū eſt contra ipſum q̄ in inſtrumēto eſſet aliquod vitium falſitatis latens: ſed potuiſſet apparere facta diligenti inueſtigatione. & non audiretur iſte allegans amiſsionem: quia allegat propriū dolum. & conſuluit Maria. aduerſario, vt ſtatim audita voluntaria perditione. alleget voluntariam liberationem. argu. l. primę & ſecundæ. ff. pro derelicto. & ſuper iſtis latius inſiſtit: dicens ea eſſe nouiſsima. licet nō al-

8 leget dictum conſilium Pe. de ancha. ¶ † Quinta declaratio. Vnus modus probandi perditionem eſt. quando diligentia facta authoritate ſuperioris ſcriptura non. inueni tur. Barto. in. l. is poteſt. penultima colum. ibi: ſed opi. eſt ff. de acquir. hære. per. l. iij. §. Nerua. ff. de acquir. poſ. Hoc intelligit Are. in. c. ſi. iij. no. de proba. quantum ad faciendum præſumi aliquid eſſe perditum in fauorem eius pe nes quem res non erat. Sed ſi ille penes quē olim res fuit, velit probare amiſſam: puta notarius ne edat inſtrumentum parti, vel mercator ne edat libros. Tunc iſta diligens perquiſitio non ſufficeret. quia potuit rem malitioſè occultaſſe: vel probari debet cauſa veriſimilis amiſsionis. al. leg. Barto. & bene. l. ſi quis ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. Conſidera in tota hac materia. quia omnes doct., videntur loqui de teſtibus qui non interfuerunt confeſsioni inſtrumēti perditi: ſed ſi ipſi qui interfuerunt examinantur, videtur quòd ſufficiat, etiam ſi non habeat tantam peritiam quantam requirunt doct. in teſtibus extrinſecis ab inſtrumento Nam iſti dicentes ſe nedum vidiſſe inſtrumentum, imò fuiſſe rogatos, ſatis clarè atteſtantur de veritate inſtrumenti: nec eorum dictis poſſunt opponere partes, quæ eos approbauerunt in rogatione. gloſſ. in. §. & licet. in authen. de teſti. colum. vij. de qua dixi in. c. cum inter. de excep. & ita videtur ſenſiſſe Abb. in. d. c. Alber-

a icus. ibi. Nec extant teſtes qui interfuerunt: quomodo autem probabitur quòd iſti interfuerunt? credo quòd iuramento eorum: ſicut etiam ſtatur iuramento aliorum teſtium dicentium ſe vidiſſe inſtrumentum. ¶ † Sexta declaratio. Amiſsio inſtrumenti debet probari per probationes legitimas. ſicut etiam amiſsio cuiuſlibet alterius rei. Barto. & omnes in. d. l. ſi quis ex argentarij. §. fi. ¶ Fallit primò: vbi agitur de modico præiudicio. Bald. in. l. fi. in fi. C. de edē. & in. l. diſſolutæ. C. de condi. ex leg. dicens quòd ſi creditor habet reddere inſtrumentum debitori ſoluēti quod nō habet: ſufficit inſtrumentum de amiſsione. vt per gloſſ. & Barto. in. l. huiuſmodi. §. ſi ita. de leg. j. etiam ſi ſtatutum arctet ad hanc redditionem inſtrumēti: quia ſi creditor iuret ſe amiſiſſe, ſufficit ſi liberet per ac

b ceptilationem: Barto. in. d. §. ſi ita. & ita intellige Bald. in rubri. C. de fid. inſtrumē. xj. colū. ver. quæro vtrum ſi in inſtrumētum. & dixit Barto. in. l. fi. ff. de bo. authen. iudi. poſſ. quòd vbi petens à notario q̄ reficiat inſtrumentum allegat amiſsionem, ſufficit probare eam iuramento. & poteſt refici ſemel tantum: probando autem caſum plenè poteſt fieri copia quoties opus fuerit. Modos autē probā di caſum vide ſolenniter p̄ Alexan. in. d. l. ſi quis. §. fi. aliās penulti. Cui adde Pe. de peru. in tractatu ſocietatis. parte viij. q. xiij. ver. quæro quidam ſocius. & Ludo. in. l. quoties. v. colum. ff. qui ſatisd. cog. & dixit mirabiliter Cepolla ſua cautela. cxcvj. regula eſt &c. quòd ſi aduerſarius dicat ſe velle reprobare inſtrumētum vt falſum: tunc dicēs ſe eum amiſiſſe non auditur, volēs probare amiſsionē iuramēto. Ita dixit conſuluiſſe Io. de prato. & aliter nō probat hoc. Fortè conſiderauit q̄ agaſ de magno p̄iudicio, propter intereſſe publicum. Tamē contra dictum conſilium habeo decisionē Barto. & Bal. in. l. publicari[b]. C. de teſta. vbi dicunt q̄ licet in caſu illius. l. probatio amiſsionis regulariter non ſit neceſſaria, & ſufficiat oſtēdere publicatum: vt ibi tenēt Salice. Rapha. & Ludo. Tamē hoc non procedit. ſi aduerſarius vellet redarguere de falſo ipſam ſcripturā publicam. Nam nō adhibetur tunc fides ſi nō oſtēdatur originale. niſi probetur caſu deperditum. & dictus caſus perditionis probabitur per iuramētum. allegant bo. gloſ. in ſimili. in clemē. j. in ver. compellendo. de vſu. & eſt no. ampliatio. ad. l. fi. C. de fide inſtrumēto. ſecū dùm Phi. corneum in. l. publicati. ¶ Fallit ſecundò hæc ſexta declaratio. quando quis tenetur ad exhibēdum inſtrumentum officio iudicis tantum. ita loquitur. l. fi. C. de fide inſtrumento. & ibi expreſsè Cy. in. ij. oppo. Aliquid etiam Bald. ibi. in fi. & Alex. copioſè in. d. §. ſi ita. Quando autem quis poſsit inſtare vt inſtrumentum perditum reficiatur: vide Bartol. in lege ſi quis ex argentarijs. §. penulti. ff. de edend. & Bartol. in. l. ij. C. de diſcu. libro decimo. Et de hac probatione amiſsionis inſtru-

a ¶ D. c. accœpimus. Et vide q̄ ad materiam in apoſti. dixi.

b ¶ In. l. publicati. Et ibidem vide ad hoc Paul. de ca. & Ang. in. d. l. ij. §. diuus. ſæpius in tex. alleg. ff. de iure fiſc. vbi omnino per do. Alex. de imo. in vl. col. ver. vlt. no. dictū, & adde Spe. in. ti tu. de proba. in §. videndum. ver. Itē qualiter probetur inſtrumentum. & in titu. de inſtrumēti. §. poſt quā. verſ. ſi ergo. & ſeq. & in §. reſtat. ver. illud quoq; & ver. vt autē, vbi plenè. & in titu. de excep. §. ſi. circa fi. & in titu. de pig. ī prin. ver. ſed qualiter. & ver. ſequē. & Bal. in marg. in ver. amiſsio.

menti vide etiam aliquid per Alex. in l. veluti. §. hæc vox. ff. de eden. & in l. huiusmodi. §. cum ita. vl. colum. ff. de lega. primò. Areti. in dicto. c. Albericus. vltima colum de testi. & Archi. & do. in. c. ij. liiij. distin. & glo. ij. in. c. nobilissimus. xcvij. distin. & Spec. de lega. §. supereſt. verſi. quid ſi delegationes. & verſi. ſequen. & Bal. in. c. j. §. j. quid ſit in ue. & Domi. in. c. eos. §. j. prope fi. de ſentẽ. excommu. in vj. Spec. de cri. fal. in fi. & Flo. in. l. in lege aquilia. ſi deletum. ff. ad. l. aquiliam. Qui duo ponunt de modo probandi tenorem inſtrumenti quem tertius mihi deleuit. & vide Fede. cõſi. cxiij. Titius conſtituit. vbi dicit ꝙ ſi notarius fatetur ſe confeciſſe inſtrumentum: tamen dicit ſe perdidiſſe imbreuiaturam, non credetur iuramento ſuo.

a ¶ Sententialiter promulgata. Ad de Ang. in. l. quecunq; §. fin. ff. de publiciana vbi etiam ad hoc vide Bal. & in. l. fideicommiſſa. §. j. de lega. iij. & in. l. ſi is q. ff. de teſta. & in. l. j. C. de fi. inſtru. & iu. haf. fiſc. li. x. in vlti. char.

¶ Septima declaratio. Quando inſtrumentum nõ eſt perditum, & materia exigit ſcripturã, non poteſt per teſtes probari eius tenor. Item quando eſt perditum, non ſufficit ꝙ teſtes dicant ſe credere ꝙ ſit perditũ. iſta ponit Card. di. conſi. xxvij. In cauſa & quæſtione excellentiſsimi &c.

1 ¶ † Octaua & vltima declaratio. Teſtes deponentes de tenore ſententiæ perditæ probant, ſi dicãt ꝙ legi audiuerunt, etiam ſi non dicant quòd viderunt. Bald. in. l. geſta. penulti. colum. verſi. qualiter debeant. C. de re iudi. quia propter publicam authoritatem legentis præſumitur ita ſcriptum prout lectum. & ita fuit fortè mens Inno. hîc ſe cundùm eum. Dic etiã quòd præſumitur ſcripta, licet teſtes non dicant. Ab. hîc pulchrè extollens iſtum tex. pro quo vide text. idem probãtem in. c. Albericus. de teſti. licet aliter ſentiat Bal. in. l. j. C. de ſen. ex peri. recip. Et adde Rotam de re iudica. xix. in nouis. vbi dicitur ꝙ ſententia amiſſa poteſt probari per teſtes deponentes de amiſſione ex tenore qui tenor difficilè probatur. Ideo ſi tunc eſſemus in cauſa appellationis, eſſet ſeruanda cautela Innoc. in. c. G. perpetuus. de fide inſtrumen. quòd iudex dicat. cõfirmamus. vel infirmamus ſententiam: ſi qua nunquam apparuerit talis tenoris. Nec ſequitur. aliquid debet fieri in ſcriptis: ergo nõ poteſt probari teſtibus. patet in appellatione. quæ debet fieri in ſcriptis. c. j. de appel. j. vj. tamen de ipſa poteſt fieri fides per vnum teſtem. vt per Rotam: quę ſentit in verbo præſertim. ꝙ etiam ſententia nõ amiſſa, quę tamen fuit ſcripta, poteſt probari teſtibus. Nam vult Rota quòd ſcriptura non ſit de ſubſtantia probationis ſententię. & ita etiam apertè firmat Abb. hîc in vltima. colum. ver. vel tertiò. dicens ꝙ ſcriptura requiritur in ſententia: non ad finem illam probandi. ſed ad finem tũc illam recitandi: vt cum moderatione magna feratur. vide etiam Bal. in. l. fi. ad fi. C. de edẽ. vbi dicit quòd ſi allegans amiſsione inſtrumenti eſt perſona honeſta, & allegat veriſimilia vt incendium domus, ſtatur eius iuramento. iuxta gloſſ. in. d. cle. j. in verbo compellendos. de vſu. Credit tamen Bald. quòd iudex mandauit iſti quòd nunquàm vtatur tali inſtrumento quod aſſerit ſe perdidiſſe. alleg. Inno. in. d. c. G. perpetuus. Sed Bald. in. l. hi qui ad ciuilia. iij. colum. C. de appel. dicit. quod hoc præceptum fieri debet illi q nõ vult iurare, neq; exhibere. ſecꝰ ſi iurat ſe nõ habere inſtrm. Et ita ꝓcedũt. vbiagit de ſnia q̃ non apparet vbi autẽ apparet qn præſumat lata ſoleniter vel non. vide Specu. de ſen. prola. §. iuſta. ver. Item non valet. vbi dici quòd ſi eſt formata in prima perſona, præſumitur lata ſolenniter. ſecus ſi in tertia. ¶ Limita. niſi notarius diceret in inſtrumento ſententię ꝙ fuit ſententialiter promulgata.

2 Barto. in. l. ſciendum. in fi. de verb. obliga. & plenius in. l. ſtatutis. C. de ſen. ex peri. reci. & alij de quibus per Alex. in. d. l. ſciendum. Cui adde Bal. in. c. cũm in iure. in fi. de off. dele. vbi dicit ſe neſcire ꝙ hoc verbum ſententialiter. ſonet aliter quàm animi motum. & ſic non præſumitur quòd iudex ſederit. & ideo non valet ſententia ſecundùm eum. Tamen ſequere Barto. per text. hîc. & in. c. cum inter. ſ. eo. vbi præſumitur ſolennitas per omnia. & dicit Bald. hîc. ꝙ hoc verbum ſententialiter. includit quòd ſententia fuit lata & lecta ſolenniter: & promulgata diffinitiuè. quod dicit eſſe no. dignum. Et ad dicta paulò antè incidenter. quando acta iudicij requirant ſcripturam. vide omnes in. c. quoniam contra. per illum text. de proba. doc. in. l. emancipatione. C. de fide inſtrument. Bald. in. l. litigatoribus. C. de appel. Ange. in. l. ſinautem. in prin. ff. de rei vend. & in. l. ſi prætor. §. Marcellus. ff. de iud. & in. l. teſtium. C. de teſt. & in. §. neceſſitatem. in authen. vt iud. ſine quoquo ſuffra. fiant. Et Pau. de caſt. cõſi. ij. cum cõcor. & communiter de actis dicitur idem quod de ſententia dictũ eſt in hac octaua declaratione.

b ¶ Regulariter nõ eſt neceſſe exprimere cauſam in ſentẽtia. b tex. ordinarius hîc. etiãin ſentẽtia interlocutoria. ſecũdũ Hoſti. & alios hîc. licet aliâs differat interlocutoria à diffinitiua reſpectu cauſę exprimẽdæ ab appellatione. c. vt debitus. de appel. cle. appellanti. e. ti. Regulare eſt. quia poſſet iudex falſam cauſam exprimere: vel cõtra ius commune. & ſic ſentẽtia nulla. vt in ſeq. addi. & ita latè Pe. de anc. cõſil. mihi. cciiij. Iudex. i. de iure. iiij. colum. quæ regula recipit. iiij. declarationes.

11 ¶ † Prima declaratio: ſicut iudex nõ tenetur exprimere cãm: ita nec doctor faciens iudici conſilium ab eo petitum: ſecus ſi à parte. Ioan. and. Card. Bu. & Inn. hîc. dicentes ita cõiter obſeruari. licet Spec. in locis quæ ipſe alleg. dicat idem de omni conſilio reddito in loco vbi eſt copia peritorum. Et vide Pe. de anc. conſi. mihi. ccviij. ego Ang. vbi ſequiſt Io. an. hîc. & dixit But. in c. veſtra. vij. col. de coha. cle. & mulie. ꝙ ſi cõſilium habet exire ciuitatẽ, ſunt indiſtinctè ponendæ allegationes: aliâs non valet. Sed Abb. hîc in fi. reprobat hãc declaratio nẽ bona ratione quã cõfirma vt dixi in. c. ſi pro debilitate. de offi. deleg. ꝓbãdo ꝙ iudex non tenetur ſequi cõſilium

12 ſapientis iniuſtum. ¶ † Secunda declaratio Licet iudex non teneatur exprimere cauſam in ſententia: tamen debet pronuntiare ex animo. non fato. i. caſu. Car. hîc. in fi. per tex. in. l. dicere. ff. de arbi. vbi dicitur. Dicere autem ſentẽtiam exiſtimamus eum qui ea mente quid pronuntiat. vt ſecundùm id diſcedere partes à tota controuerſia velit. & non eſt alibi ille text. ſecundùm Ray. vt dicit Car

13 di. ¶ † Tertia declaratio. Exprimi debet cauſa in caſibus ſex poſitis per Specu. de ſen. prola. §. qualiter. ad fi. ver. verũm quẽ referunt & ſequuntur Ioan. and. Butri. & Abb. hîc. & Do. in. c. intantum. ij. col. xxj. di. & Imo. in cle. ſepe. xxxvj. col. de ver. ſign. & Bald. in. l. præſes. C. de ſen. & hîc. Adde. vij. caſum: quando iudex vltra ſuum intentum poſſet partibus præiudicare. glo. fi. in fi. in. c. ſi confirmationẽ. de elect. in. vj. quam ita no. Do. ibi in fi. & in. d. c. intantùm, addẽs tex. in. c. ſuper eo. lo. ij. de ele. & in. c. j. de poſt. præla. quæ iura loquuntur de caſſatione electionis. per quam reſpectu futuri temporis poſſet aliquando præiudicari, & aliquando non. Item no. Do. in. c. Cænomanen ſem. pe. no. per illum tex. lvj. di. & in. c. præsbyteri. ij. not. xxiiij. di. & Abb. j. vol. conſi. vij. quæſitum fuit à me. Cogita tamen. quia ſi in caſu. d. c. ſuper eo. non exprimeretur cã. certè intelligeret de minori: videlicet ꝙ nõ vitio perſonę: ſed electionis caſſata fuiſſet electio. p. l. iij. §. hæc emꝑ.

14 de ſuſpe. tu. allegatã ꝑ Abb. hîc. ¶ † Octauus caſus eſt. qn̄ ferſ ſnia vigore cõtumaciæ. Bal. in. l. pe. pe. col. C. de cõſti. pe. & in authẽ. q̃ ſemel. pe. col. C. quo & qn̄ iud. & i. l. pe. C. de fideic. liber. Sed cõſidera ꝙ cõdẽnat⁹ in abſentia ꝑſumitur cõdẽnatus ꝓpter cõtumaciã. l. ſi iõ. ff. de euic. Ideo nõ videt cã neceſſaria. & qn̄ acta ꝓbarẽt de iniuſtitia abſentis, ꝑſumeret cõdẽnatus propter malã cãm. gl. aurea. in. l. ij. in verbo abſens. C. qui. res iu. nõ noc. dixi plenè in. c. cũ Bertoldus. vij. col. ver. daſ etiã doctrinaꝫ eo. & ita ſentit

15 Bald. hîc. allegando gloſſ. in. d. l. ij. ¶ † Nonus caſus eſt in cauſa criminali. Bald. hîc. per. l. præſes. ff. de pœnis. de quo latè per Moder. in lib. maleſi. fo. ccc. iij. col. vbi allegatur Albericus de roſate dicens ita quotidie ſeruari. in. l. pro-

16 perandum. §. illo proculdubio. C. de iudi. ¶ † Decimus caſus eſt. caſus eſt qn̄ iudex pronũtiat exceptionẽ recuſationis quãuis in ſe legitimã: tn nõ eſſe admittẽdã: tanquã notoriè falſam: qa debet exprimere hoc: videlicet ꝙ eſt notoriè falſa. Lap. alleg. prima poſt prin. & ſequiſt Phi. in. c. cũ ſpãli. in prin. in. x. colꝫ. tit. ꝓxi. ¶ Vndecimus caſus põt colligi ex dictis Bal. in. l. qd ergo. §. pœna grauior. ix. col. ver. iſtorũ opiniones. ff. de his q no. infa. vbi ꝑmiſsis quibuſda bñ facientibus ad hãc materiã: ſubdit ꝙ vbi iudex vtitur arbitrio in caſu ſibi cõceſſo, ſi ex actis nõ apparet cauſa iuſtificãs arbitriũ ſuum: facit litẽ ſuã: ideo tutius eſt vt tũc in ſnia cãm exprimat. vt ibi ꝑ eũ. Et ſi dicerẽs. qn̄o potuit moueri ex his q̃ habẽtur, & nõ apparẽt in actis. vi de dicta. ſ. eo. in. c. inter cæteras. Dum doctores ponunt quartũ caſum. qn̄ iudex recedit ex cã à iure. Per iſtũ caſum dixit Bald. in. l. Lucius. iij. no. ff. de infa. ꝙ in diffinitiua ꝑ modũ cauſæ iudex inſerere debet. qd nõ adhibet fidẽ teſti: qa erat vilis: vel ꝙa vacillauerat. Facit dictũ Inn. in. c. qn̄ cõtra. de proba. & ibi dixi in. v. cõclusione. Per iſtum caſum dixit Ang. in. l. vtiq; in fi. ff. de rei vendi. ꝙ qn̄ ferſ ſentẽtia cõtra intẽtionẽ actoris, vel rei fundatã, cã eſt ſi erẽda: aliâs ſentẽtia eſt iniuſta. Per iſtũ caſum dixit Ang. in. §. illo ꝓculdubio. hîc al legato in gl. ꝙ ſi quis petit à iudice quartã productionẽ teſtiũ, & ſine cauſa denegat eã, eſt iniuſta cauſa appellandi. Per iſtum tex. dixit.

17 Sali. ibidẽ ꝙ vbi iudex auget vel minuit ꝓcnã à iure taxatam, debet exprimere cauſam. de quo ꝫ. verſic. cæterùm. † Per iſtum caſum dicit Io. an. in. c. fi. de dolo & contuma. ꝙ vbi victus non condemnaſ in expenſis, debet exprimi cauſa cur non condemnatur. & ſequunt alij ibi. & Bald. in authen. generaliter. quinta colum. C. de epi. & cleri. & Spe. in titu. de expen. §. poſtremò. circa principium. & Bald. in l. preſes. C. quomodo & quando iu. & in authen. poſt iuſiurandum. C. de iudi. per tex. in. §. oportet. in authen. de iudi. qui tamẽ hoc non probat. vt dicetur pauloꝫ. Confirmantur iſta: quia quando ſentẽtia habet in ſe expreſſum errorem iuris inſpecta regula iuris communis, nõ valet: licet ad illam regulam ſint caſus ſpeciales. in quibus valere poſſet. glo. fi. in fi. in. l. ij. ff. de appel. reci. quam pro no. alleg. Alexan. in. l. ex diuerſo. §. fi. iij. colum. verſi. ſed in hoc vltimo. ff. ſol. matri. & in. l. iiij. §. ſi quis condemnatus. vltima colum. ff. de re iudic. & Mattheus Matheſi. not. xx. inci. nota ꝙ ſententia. Facit quod notat Ludo. conſi. ccccl xxxiij. pen. colũ. dicens ꝙ vbi ex aliqua cauſa licet recedere à iure communi, nõ ſufficit ꝙ adſit illa cauſa: niſi exprimatur. Inducit. Inno. in. c. ꝓterea. de dila. poſt principium. Cõcordãt alij quos adduxi. in. c. ſuper literis. xvij. colũ. ver. x. regula. de reſcriptis. & facit quod plenè dixi in. c. j. in. v. ampliatione. & in. xij. limitatione. ſ. eo. & in his quatuor locis inuenies diuerſa & vtilia vltra Aret. in. l. in illa. vij. colum. de verb. obli. vbi eleganter poſuit regulam, ꝙ inualiditas actus dicitur notoria: quando regulariter actus ille eſt prohibitus, licet certis caſibus permittatur. exemplificat in citatione. propter dictum Inn. in. d. c. præterea. cum concor. poſtea limitat dupliciter. ¶ Primò in appellatione. quia licet interponatur ſuper actu notoriè illicito, nõ eſt fruſtratoria ſi actus poteſt eſſe aliquando licitus. per tex. in. c. peruenit. lo. ij. de app. ſed tu de hoc dic vt dixi in. c. præcedenti. in ver. oportet. aperiendo intellectum illi⁹ tex. qui hoc non probat. ¶ Limita ſecundò. niſi id quod eſt regulari ter illicitum fiat à perſona multum honeſta. quia ꝓſumitur factũ aliquo ex caſibus permiſsis. per tex. ſingularem. in. c. niſi eſſent. & quod ibi no. Abb. de præbẽ. facerent ad hoc multa quę in ſimili iam dudum poſui in. c. ſuper his. ad fi. de accu. oſtendendo quòd ꝓpter magnam viri integritatem licitè receditur à regulis iuris. Cæterùm dum dixi ꝙ iudex alterans pœnas iuris communis debet exprimere cauſam alterationis. Attende diligentius. qa dicit Sali. in dicto §. illo proculdubio. quòd hoc non eſt neceſſarium ad ipſius ſententiæ eſſentiam ſeu validitatem: ſed quo ad exonerationem ipſius iudicis, vel ſententiæ ſuppletionem. Nam ſi ſine cauſa iudex hoc facit, lex ſupplet. vt not. ſecũdùm eum in. d. §. pœna grauior. & facit. l. iiij. §. ſi quis condemnatus. ff. de re iudi. vbi ſi ſine cauſa iudex abbreuiat quadrimeſtre, lex ſupplet. Et iſtud etiam firmat Barto. in. l. relegatorum. §. ad tempus. in fi. ff. de interdi. & releg. & in. l. qui ad ſtatum. ff. de pœnis. & latius. in. d. §. pœna grauior. ij. col. ver. Item ſimiliter. dicens quòd expreſsio cauſę ibi non eſt de eſſentia: quia cum iudex habeat poteſtatem augendi & minuendi pœnam ex cauſa. vt ibi tradiſt. ſentẽtia ſic ſimpliciter lata expreſſum iuris errorem cõtinere nõ poteſt. & idẽ firmat ibi Albe. poſt Ray. in. xij. colum. verſi. Item q-

ro. dicens ſufficere quòd in caſu illo cauſa cõſtet ex actis, vel ſit notoria: licet non exprimatur in ſententia. allegat. l. hæc ſententia. C. de ſen. quę ſine cer. quantita. profe. & ita nũc traanſeo. Quicquid fortè aliâs ſcripſerim. in. d. c. j. xij. limitatione. ſ. eo. Si tamẽ pars poſſet probare nullam cauſam potuiſſe ſubeſſe, appellet ab illa alteratione. ſicut dicitur in fi. ꝙ licet in principe preſumatur cauſa: tamen probari poteſt contrariũ. dixi in. c. quę in eccleſiarum. xliij. colum. verſ. ex quibus redditur dubia. de conſti. & ſi diceres. quare eſt ꝙ in citatione facta cõtra regulas iuris, ſicut præſumitur cauſa licita, ꝑ quã recedi poſsit à regulis iuris. ita præſumitur in alteratione pœnæ. iuxta dictum Inn. in dicto. c. præterea? Reſpondetur ꝙ ex quo in ſententia pœnali iudex alterat pœnam, ipſe actus alterationis cũ nõ poſsit fieri niſi ex cauſa. habet in ſe implicitã cauſam. & pro ea præſumitur. Non ſic in citatione. quę cum fiat ſimpliciter, & ſine expreſsione caſus permiſsi: præſumitur eſſe contra regulas iuris. ideo non arctat. Præterea alteratio pœnarum legalium eſt commiſſa arbitrio iudicis. & in dubio præſumitur iudicem bene arbitratũ. Innoc. in. c. innotuit. circa mediũ glo. magnę. de eo qui fur. or. ſu. & in. c. fi. ad fi. de fer. & Pe. de anc. in. c. ij. de iura. cal. in. vj. cum concor. meritò nõ requiritur tũc expreſsio cauſę: prout requiritur in alijs geſtis à iudice. in quibus nõ eſt à lege conſideratũ arbitrium ſuum. ſed mera obſeruãtia iuris diſpenſantis ſuper regulis ex aliqua cauſa per iudicẽ expreſsim approbãda. Dum etiã doc. ponũt caſum in iudice appellationis. intellige ſanè ſecũdùm Car. hîc quãdo prima ſentẽtia firmatur ex nouis actis. ſecus ſi prima cõfirmaretur, vel ex primis actis infirmaretur: quia ceſſat rõ honoris. de qua per eos ſi bene cõſideres. Item dum ponunt de ſentẽtia abſolutoria. vide quæ dixi poſt Abb. And. ſicu. & Are. in. c. examinata. de iudic.

18 ¶ † Quarta declaratio. Omiſsio cauſæ non reddit ſententiam nullam in dictis caſibus. Abb. latius cæteris hîc. & primo volumine cõſilio. vij. & in. d. c. examinata. quarta colum. & Barto. & Angel. in. dicto. §. ignominiæ. hîc allegata. in gloſſ. & Imol. hîc. & in. l. qui Romæ. §. duo fratres. ſeptima colum. de verborum obliga. & Sali. pulchrè in. dicto. §. illo proculdubio. ver. quæro tertiò. & ibi Alexand. & Ange. de are. in. §. ſed quia. prima. colum. infti. de fideicom. hęre. & gloſſ. optima in. l. j. in verſi. mentionẽ. in fi. ſi mẽ. fal. mo. dixe. facit. c. j. de ſen. excommu. in. vj. vbi requiritur expreſsio cauſæ: quæ ſi nõ interuenerit, ſentẽtia tenet: nec eſt ſpecialitas in illo: ſed in alio ſecundo. ꝙ ſi iudex ipſam non exprimat, nõ preſumit ꝑ ſententia: & iudex punitur. vt ibidẽ. & ita procedunt dicta Ab. hîc in. ij. colũ. Conſidera omnia iura alleg. in dictis caſibus exceptuatis. Nam quædam narrant cauſam fuiſſe expreſſam in illis & tranſibit in dubio hæc declaratio. quędam verò videntur diſponere & decidere quòd cauſa debet exprimi. ſicut in. d. §. illo. & in. §. oportet. & vbi iura. d. §. aliter loquunt: dubitabã olim quo ſententia nõ exprimẽs cauſam poſsit valere. ¶ Primò. per tex. in. l. nõ dubiũ. C. de legi. vbi geſta cõtra legem ſunt nulla. etiam ſi non dicat lex ꝙ cõtra factum ſit nullũ.

¶ Secundò. quia nõ ſequit. ſententia nõ eſt cõtra ius cõmune expſa: ergo valet. vt per Ab. in. c. j. iij. colum. ſ. eo. dũm poſt Specul. ponit multos caſus. in quibus propter non ſeruatos legum ordines ſententia eſt nulla. ergo qua ratione iudicare die feriata, vel viua voce, ideo reddit ſententiam nullam: quia contra fit legi: eadem ratione conuenire legi de expreſsione cauſæ diſponenti, videtur reddere ſententiam nullam. ¶ Tertiò. per id quod notat Ioan. andr. in. c. finem litibus. iij. colum. addi. & hos ſequitur Hoſti. de do. & contu. vbi dicit ꝙ in abſolutione ab expẽſis, ſi cauſa non exprimitur, abſolutio eſt nulla. per tex. in. d. §. oportet. & ſequitur Butrig. in. d. c. examinata. iij. colum. ver. Item quòd in abſolutione. Eſt verum ꝙ Ab. in. d. c. finẽ. tenens cõtrariũ reſpondet optimè ad. d. §. oportet. quod bene requirit expreſsionem abſolutionis: ſed non expreſsionem cauſæ abſolutionis: ſed tũc cogitabam quòd in caſu. d. §. illo procul dubio. & in alijs. vbi ſimpliciter diſponeretur de cauſa, non cadit hæc reſponſio. ¶ Quartò. quia poſsibile eſt quòd ex non expreſsione cauſæ reddatur ſententia incerta. ergo nulla. §. curare. cum ſi. inſti. de actio. & quando iſtud occurreret, adhuc rex eſſet magis dubia. ¶ Quintò & vltimò, quia doc. ponentes dictos caſus vtuntur verbo debet, ſentientes hanc expreſsionem neceſſariam, propter gloſſ. in ver. debet. in cle. attendentes. de ſtatu mona. & per Bar. in. l. creditores. cum cõcor. C. de pig. Nõ tñ ſuaderem vt recederetis ab

b ¶ In ſentẽtia. Ad de no. in. l. Iulian⁹. ff. de cõditio. indebi. & ibi ad hoc vide. d. Alexand. de imo. & Ang. in. l. q teſtõ. §. Itẽ q̃ro. vbi etiã ꝑ Bar. in ij. colũ. in prin. in ver. Item ex iſto tex. ff. de excu. tu. & Ni. de nea. & Paul. hîc. in Prin. plenius in vlti. colũ. Alex. poſt Barto. in. l. ſi is ad quẽ ff. de acqui. hære. & in. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de infa. & in. l. qui Romę. §. duo fratres. ff. de verb. obl. vbi etiam ad hoc vide Imol. & Ange.

opi. cõmuni nõ habẽte cõtradictorẽ: & in dubio prẽſumit ſniam eſſe fundatã ſuper cauſa minori. per. l. iij. §. hęc enim. ff. de ſuſpe. tuto. & vbi hoc nõ põt eſſe, inſpiciẽtur acta. iuxta gloſ. fi. in d. c. fi cõfirmationẽ. quam plenè ornaui in. c. pe. §. de exce. Itẽ poteſt appellari. vt per Ang. in. d. l. vtiq;. præterea poſtquã eſt reſponſum ad. d. §. oportet. non video aliũ tex. diſponentem de ex preſsione cauſæ excepto tex. in. d. §. illo. in quo non ſunt verba expreſsè iubentia. & dato quòd ibi & in alijs iuribus eſſent verba iubentia taliter fieri: adhuc dici poteſt ꝙ aliter factum non eſt nullũ. & ad. d. l. nõ dubiũ. dico ꝙ loqſqñ lex ꝓhibet actũ fieri: vel prohibet fieri aliter quã dixerit: qa tũc cõtra factũ vel aliter factũ nõ valet: vt ibi. & in. l. cũ lex. ff. de fideiuſ. Secus quando lex nõ loquit ꝓhibitiuè: ſed mandat actum certo modo fieri valet actus: licet modꝰ ille nõ fuerit ſeruatus. niſi lex procedat vltrà annullando quod ſit in contrarium Sal. in. l. ſtatutis. j. colum. C. de ſen. ex peri. reci. per illum tex. iuncta. l. ij. eo. tit. Nam lex. ij. dixerat ſimpliciter quòd ſententia debet ferri in ſcriptis: poſtea lex ſtatutis. addit quòd aliter lata nõ teneat: & ſic inuuit ꝙ tenuiſſet añ illã legẽ ſecũdũ ipm: & hãc rñſionẽ habuit domeſticã. Alex. in cõſuldo ad multa propoſita. Adde ẽt ad ad materiã. ꝙ ſi iudex poſt latã ſniam ex interuallo addit cãm in ſnia: iſta addi. nõ facit nouã ſniam. & ſufficit appellaſſe á ſnia adeo ꝙ nõ eſt opus appellare ab iſta adiectione. Lud. cõſi. xlv. & prædicta oĩa gualta. qa nõ cõſueuerunt deduci in hac materia. de qua etiam aliqua ponit Firma. in repertorio. in ver. ſnia cũ cauſa. ¶ † Falſa cã expreſſa in ſentẽtia regulariter nõ vitiat ipſam. niſi per appellationẽ, vel alio remedio reſcindaſ. ita ſentit glo. fi. in. l. ſi is ad quẽ. ff. de acq. hær. & ibi latè Imo. & idem Imo. poſt Ange. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. xiij. colum. ver. & propter prædicta. de verbo. oblig. Dicitur autem falſa cauſa. qãdo remotum eſt à veritate vt funditus falſum, vel ſimulatum. Bald. in. l. j. iij. col. C. de condi. inde. vbi aliud ponit in materia. ¶ † Fallit primò. qñ fertur ſnia ſub cõditione falſa. Ang. & Imo. in d. §. duo fratres. per tex. in. l. qui teſtamẽto. ff. de excu. tu. & allegat Inn. in. c. in præſentia. de renũ. Limitantes per hoc iura dicentia valere ſententiã ſub cõditione. vt retuli. ſ. c. proximo. in prin. ¶ Fallit ſecũdò ſcdm eoſdẽ. ſi lata eſt ſnia cõtra minorẽ i cã excuſatiõis à munere tutelæ vel curæ. l. ij. C. ſi ex fal. alle. & ſic ſi eſſet lata in alia cã, nõ differret minor à maiore. quod reputat Imo. notãdũ. Idẽ Sali. in. d. l. ij. eſſet furtè rõ ſpecialitatis ſecũdũ eũ. qa minores in dicta cã excuſationis ſunt tãquã carentes adminiſtratore. & ſic indefenſi: quod nõ eſt in alijs cauſis. & ꝙ ille ſit caſus ſpãlis firmat Alex. in. d. §. duo fratres. iiij. col. Cõtrarium ꝙ imò fauore minoris ætatis ſnia lata ex falſa cã in diſtinctè ſit nulla. firmat Nico. de nea. in. l. ſcire oportet §. conſequens. ff. de excu. tu. dicẽs ibi eſſe tex. ſing. ſicut aliquis de mundo. ꝙ fauore minoris ætatis ſentẽtia cõtra ius litigatoris eſt nulla. Idem Bal. in c. cũ venerabilis. vltima colum. de excep. dicens ꝙ ſnia lata contra minorẽ, vel eccleſiã ex falſis inſtrumẽtis, eſt nulla. per. d. l. ij. Idẽ But. in. c. licet cauſam. x. co. ver. fallit in minore. & ibi Ab. xij. col. ver. venio ad ſecũdam. de ꝓba. AEqpa rans in hoc eccleſiã & minorẽ. Idẽ facit in hoc indiſtinctè Imo. in. c. j. vlt. col. de depoſito. & Lud. in. d. l. ſi is ad quẽ. allegans pro iſta æquiparatione gl. in. l. ſi præſes quaſi deſertam. C. quomodo & quando iu. Idẽ Alex. in. d. l. ſi is. ij. col. Si enim eſſet lata ſententia in cauſa valde præiudiciali contra minorem, abſurdum eſſet dicere quòd iſto caſu valeret: & quòd in cauſa excuſationis tutoris eſſet nulla. Nam & iura etiam exorbitantia extenduntur ad caſum ſimilem. vt per Barto. in. l. ſi conſtante. in. ix. q. ff. ſolu. matri. Et iſtam partem ſentit etiã Bart. poſt glo. in. l. diuus. ff. de re iudi. & videtur opi. communis. licet diſputatiuè ſit bona reſponſio Sal. ad d. l. ij. & eadem reſponſio ſeruiret ad d. § cõſequẽs. ¶ † Fallit tertiò. vbi cauſa falſa expreſſa eſt contra ius ſcriptum. Ita loquitur Ioan. andræ. hîc. & ita intellige Ab. hîc & Bald. in authen. non licet. poſt prĩci. C. de lib. præte. dum faciunt regulam. quæ videtur cõtraria ꝓdictæ. ſed loquuntur in cauſa contra ius. Et hanc fallentiam' reſtringe illis modis quibus fuit reſtricta regula. c. j. ſ. eodem. Reſtringe etiã niſi in expreſsione cauſæ falſę in iure, eſſet dictio maximè. [b] vel ſimilis. quia non videtur tunc iudex fundari totaliter in cauſa expreſſa. Iac. Bu. in. l. ij. §. ignominiæ. ff. de his qui no. infa. Bene facit dictũ Inn. in. c. in præſentia. de prob. quod ornaui in. d. c. j. in. j. fallentia. dũ dixit ꝙ falſa cã nõ vitiat ſniam, qñ eſt ſecũ iuncta vna nõ falſa. Facit gl. in. l. pe. C. ſi ex fal. inſtru. Et hoc dictum Iac. ſequitur etiam Card. in. d. c. in præſentia. & in. c. tum ex literis. de reſti. in integrum. & ibi Abb. in. iij. colum. & Abb. hîc melius quã alius. & Imo. poſt But. in d. c. in preſentia. xv. col. & in. c. ab excommunicato. penul. col. de reſcrip. & Domi. in. c. venerabilibus. §. fi. de ſen. excõ. in. vj. & in. c. intã tùm. ad fi. xxj. di. & quãuis Butriga. Imo. & Domi. in dictis locis & gloſſ. in. d. l. ſi is ad quem. intelligant dictum Iaco. dummodò appareat ex actis de alia cauſa idonea. Tamen Abb. hîc. & in. c. ex parte abſentis. in fin. de conceſſ. prębend. & in. d. c. tum ex literis. & Alexand. in. d. §. duo fratres. ſequuntur ſimpliciter Iaco. per plures rationes. Non obſtat. quòd ex actis aliud non appareat: quia potuit iudex applicuiſſe animum etiam ad cauſam in actis non reductam. Bald. in. l. j. poſt princi. C. de ma. vin. Dixi. ſuprà eod. in. c. inter cętera. in ſecunda declaratione. vnde ſatis eſt ꝙ animus iudicis nõ traxit motum ſuum totaliter ex dicta cauſa nominata cum dictione præſertim. vel ſimili. ¶ † Fallit quartò. quando cauſa falſa eſt notoriè falſa & iniuſta. quia ęquipollet nullitati. per text. iu. d. c. inter cæteras. & ibi habuimus in tertia concluſione. ¶ † Fallit quintò ſecundùm. Ange. in. d. §. duo fratres. qñ ſententia eſt lata per falſas allegationes facti falſò inductas contra abſentes. quas iudex ſecutus fuit. per text. in. l. ſi prætor. §. Marcellus. ff. de iu. Secus ſi contra preſentem eſſet lata à contrario illius tex. quia tunc eſſet iniqua Et bene poſſet peti reſcindi per in integrum reſtitutio. ſi per falſas allegationes vel falſa inſtrumenta lata fuiſſet. l. fin. C. ſi ex fal. inſtrumen. Cætera ad intellectum. dicti. §. Marcellus. quem ſæpe allegauit Innocẽ. vide latiſsimè per Ange. Imolam & Alexandrum. in dicto. § duo fratres. quibus adde Ro. de re. iudica. xiiij. & xxv. in antiquis. vbi dicitur quòd in caſu. d. §. Marcellus. ſententia eſt ipſo iure nulla. & adde Moder. in lib. maleficiorum. folio. ccij. j. colum. vbi oſtenditur ꝙ bannitus propter contumaciam poteſt ſi eſt captus, allegare ꝙ fuit bannitus falſis allegationibus. Et adde Cardina. in. c. cum ex officij. vltima colum. de preſcrip. vbi dixit ſe obtinuiſſe quòd in caſu dicti §. Marcellus. non auditur ille qui ſcienter approbauit ſententiam. per tex. in. l. ij. C. communia vtriuſq; iu. quem latiſsimè apoſtillaui. in. c. ſignificaſti. de fo. compe. & dixit Bald. in. c. de cętero. ſ. eo. ꝙ ſi in caſu. d. §. Marcellus. ſententia fuiſſet lata contra præſentem, neceſſaria eſt reſtitutio in integrũ. Idem not. Bald. in. c. cum venerabilis. vltima colum. de excep. dicens ꝙ ſi abſens erat ſolenniter citatus, & tenebatur comparere, neceſſaria erat reſtitu. in integrum. quia pro preſenti debet haberi. authen. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi oportet. ſecus ſi erat talis abſens, qui non tenebatur comparere. Et adde Math. no. xix. vbi pulchrè intelligit. dicto. § Marcellus. quando aliquid falſum eſt allegatum à parte contra abſentem. ſecus ſi nihil eſt allegatum, ſed præſens tacuit etiam dolo aliquam exceptionem vtilem abſenti. ita dicit notanter ſentire Bartol. in. l. j. ſecunda colum. C. de ſatiſda. & Innocen. in. c. præterea. in fi. de dila. & Ioan. an. in. c. ſi duobus. de appel. quia melius eſt tacere, quàm minus diligenter loqui. glo. in ver. de nouo. in fi. in cle. cõſtitutionẽ. de elec. quod autẽ dicit tacẽtem verum æquiparari dicenti falſum. c. j. de cri. fal.

intelligitur

a ¶ Nõ vitiat. Adde Paul. de caſt. in. l. fi. ff. quod cum eo. & Ioã. de por. in. l. is cui. de verb. obliga.

b ¶ Maximè. Adde. d. Alexand. de imo in. l. impoſsibilis. ff. de ver. ob.

intelligitur in teſte tantũ. vt hîc per doc. & per gl. in. c. ne quis arbitretur. xxij. q. ij. & Butri. in. c. j. j. not. de proba. p illum tex. quãuis in iſto dicto Mathe. aliter ſentiat Butri. in. c. cum Bertoldus j. eo. & Abb. in. d. c. ſi duobus. & per eundem in. d. c. cũ Bertoldus. xxv. col. ver. iij. lec. ¶ † Fallit ſextò. quando falſitas reſpicit iuſtitiam. ſecus ſi reſpicit ordinem ſubſtantialem iudiciorum: puta quia ſententia dixit litem eſſe conteſt. & propterea cõdẽnauit. & tñ nõ erat cõteſtata. Bal. in. d. l. ſi is ad quem. ſed certè. vt dicit ibi Inn. iſto caſu ſententia redditur nulla: non ratione falſæ allegationis, vel cauſæ: ſed ratione defectus ordinis ſubſtantialis. iuxta glo. ij. q. j. in ſum. & in. c. de cauſis. de offi. deleg. & in. l. prolatam. C. de ſen. cũ ſimi. ¶ † Fallit ſeptimò & vltimò qñ ſententia eſt lata ex falſa cauſa per relationem ad acta, oſtẽdẽtia notoriè errorem ſniæ. per ea quę dicta ſunt. in. d. c. inter cæteras. in ſecũda declaratione. vbi vide. demũ ſcias poſſe teſtibus probari quæ fuerit intentio iudicantis. Ang. in. l. ſi prætor. §. Marcellus. in fi. propter glo. ibi. ff. de iudi. De pluribus autem materijs. quando vitientur ex falſa cauſa: & quando non, ſcripſi latè iamdudum in. c. ſuper his. de fide inſtru. ¶ † Extrinſeca ſolẽnitas non preſumit[a] . l. quæcunq;. §. fi. ff. de publiciana. Et ibi dicit Ang. ꝙ in dubio nõ præſumitur cõſenſus capituli. alle. Inno. in. c. ea noſcitur. de his quæ fiunt à pręla. de quo per Lud. in. l. ſciendum. xij. col. verſi. tertia cõcluſio. de verb. obli. Et ex iſta regula infertur ad plura multum importantia. de quibus ibi latiſsimè per eum. & eſt adeo vera dicta regula, ꝙ licet aliãs probatis extremis præſumant media[b] . gl. ij. in. c. quia ſunt culpæ. xxviij. diſt. Glo. fi. in. c. die reſurrectionis. de conſecra. diſt. v. gloſſ. ij. in. c. accedens. de cõuer. coniug. glo. in. c. volumus. xvj. q. iiij. cum concor. Tamẽ illud nõ procedit, vbi agitur de probanda ſolẽnitate extrinſeca. quæ in medio interuenerit. ſecundũ Lud. in. d. l. ſciendũ. xx. col. ver. ix. quid ſi conſtat. dum impugnat deci. Rotæ de iure patro. vlti. not. & vult ꝙ ſi conſtat clericũ p Eꝑm inſtitutum: & tamen nõ cõſtat ꝙ præceſſerit ſolẽnitas preſentationis, niſi ꝑ literas epiſcopi hoc narrantis: illa non preſumitur præceſsiſſe: etiam ſi de extremo vacationis conſtet. Tamẽ illam deci. ſeruant hodie domini. niſi quando agitur de prędicio alterius. puta expectantis. Et quãuis Imo. in. c. officij. xvj. col. ver. iuxta prædicta poteſt quæri. de teſt. dicat ꝙ iſta regula fallit. quando extant plura indicia & coniecturæ pro ſolẽnitate extrinſeca: tamen ſpecialius enumerando coniecturas quas reperio ſcriptas collegi hîc aliãs. vij. fallentias ad. d. regulã. & quatuor ad aliam regulã affirmati uam: dicentem ꝙ ſolennitas intrinſeca. Præſumitur: & reducuntur multa vltra Lud. & Alexand. in. d. l. ſciendum.

27 ¶ † Fallit primò dicta regula. niſi in inſtrumento fiat mẽtio enumeratiuè de ſolennitate extrinſeca. quę potuit interuenire tempore confecti inſtrumenti. gloſſ. ordinaria in. l. j. C. de fi. inſtru. & iure ha. fiſca. lib. x. Inn. in. c. quoniã contra. de proba. But. & Inno. in. c. in præſentia. penul. colum. de renũ. Ang. in. l. Imperatores. ff. de priuile. credito. Bu. in. c. Albericus. in. vj. col. de teſti. & Abb. hîc dãdo exẽplum. Adde aliud exẽplũ ex no. dicto Card. in. d. c. Alberi cus. ij. col. vbi dicit ꝙ ſi inſtrumentum loquens de ordinibus clerici epiſcopi Bononiẽn. dicat eum ordinatum per non Bononienſem, & dicat hoc fuiſſe de licentia & mandato epiſcopi probatur ex inſtrumento illa licẽtia ſic enũtiata: quia potuit tunc interuenire in actu ordinum: ita dicit ſe obtinuiſſe defendendo Florentiæ in cauſa arduiſſima quendam captum pro maleficio: qui defendebat ſe pro clerico: & ſequitur ibi Abba. in lectura parmenſi: vt latius ibi recitaui. & repetam aliquid j. in. iij. fallentia. & intellige hanc fallentiam etiam in ſolennitate cui partes renũtiare non poſſent: vt hoc exemplo. ¶ Cardi. iuncto tex. in. c. ij. ix. q. ij. quia ex quo potuit tunc interuenire, preſumitur notarius de ea rogatus. Et hinc etiam videmꝰ ꝙ ſi in inſtrumento alienationis dicitur eam fuiſſe factã cum conſenſu capituli, præſumitur quòd interuenerit[c] poſtquàm exprimitur: quia potuit tunc interuenisse. Cardi. Butriga. & Abb. in. d. c. ea noſcitur. de his quę fiunt à pręla. propter glo. in. d. l. j. No. areti. in. l. qui in aliena. §. j. iiij. colum. ff. de acqui. hære. Facit quod notat Rota de re ſti. ſpo. xviij. in nouis. dicens. quòd ſi in inſtrumento dicitur Titius ſponte renuntiauit beneficio: non præſumitur metum interueniſſe, prout aliàs preſumeretur. iuxta c. ſuper hoc. de renun. & ſequitur Butriga. in. c. ſolicitè. iiij. colum. de reſti. ſpo. Faciunt aurea verba Bal. in proœmio feu. vlti. char. ver. quid ergo ſi prælatus. cum toto. c. & facit quod in ſimili no. Imo. in. l. in eo. quę eſt. l. ij. ad fi. ff. de teſta. firmans contra Bald. ibi quòd ſi notarius in teſtamento dicat. talis teſtator ſanus mente, licet ęger corpore: ex hoc probatur illum fuiſſe ſanę mentis. Et iſta no. contra Bellencinum in. d. c. ea noſcitur. vltima. char. vbi tenuit contra Butriga. & alios. quòd licet in inſtrumento dicatur prælatus cum capitulo conſenſit. per hoc non præſumitur capitulum conſenſiſſe. Inducit verba. Barto. in. d. l. ſciendum. dicentis ſecundũ eũ ꝙ enũtiatũ cui partes renuutiare non poſſunt, non probatur tunc interueniſſe. ſed certè Barto. non vult hoc: ſed imò vult quòd ſolennitas quæ poteſt interuenire tempore contractus, præſumitur interueniſſe ſi enuntiatur. & eſt gloſſ. ordinaria. in. d. l. j. cum concor. Illud autem de ſolennitate renũtiabili procedit indiſtinctè quando fuiſſet poſsibile eam interueniſſe tempore renuntiationis. vt dicetur paulò poſt. ver. ſi autem ſolennitas. Non ob. dictum Ange. in. d. l. quæcunq;. §. interdum. ff. de publiciana. dum dicit quòd geſta per prælatum non præſumuntur geſta cum conſenſu capituli. quia fallit niſi hoc exprimatur per prædicta. nec ob. dictum Do. in. c. j. j. colum. de reb. eccle. non alie. in. vj. vbi dicit quòd ſi in inſtrumento alienationis narratur vtilitatem vel neceſsitatem eccleſiæ ſubeſſe, non probatur per hoc vtilitas vel neceſsitas: niſi aliter conſtet. qa reſpondeo quòd iſtud eſt tale de quo non potuit conſtare notario tempore confecti inſtrumenti ſolum ſuper alienatione. ſecus in conſenſu capituli, qui potuit eodem contextu interuenire. Allegat etiam. d. docto. pro hac parte Imo. in. d. l. in eo. qui re vera. latè & apertè dicit contrarium eius quod ipſe refert: vt. ſ. retuli. ideo facit contra ipſum. Nam vult Imo. quòd illa verba ſanus mente probent teſtatorem ſanum mente. Vnde caueatis à recitationibus illorum qui non viderunt in fonte ea quæ allegant. quia facerent vos cum eis ſæpe erubeſcere. Et re vera cuilibet inſpicienti tex. in. d. c. ea noſcitur. videri deberet ibi eſſe caſum apertum quòd conſenſus capituli præſumitur interueniſſe. & ne obſtet directò tex. in. d. l. quæcunq;. §. fi. intelligendus eſt. quando hoc exprimitur in inſtrumento. Quia ex quo potuit interuenire, tunc præſumitur interueniſſe. Eſt verũ quòd Imo. ibi latè poſt Butri. in. vj. colum. & etiam Lud. in. d. l. ſciendum. xiij. colũ. multa effundunt ad intellectum. d. c. ea noſcitur. tandem exponentes verba tex. dum dicit. Intelligi debet. nõ ꝙ præſumatur conſenſus interueniſſe: ſed quòd de iure debet interuenire. Sed nõ reſpondent, neq; aduertũt ad verbũ ſi cõſtiterit. per qđ tex. exꝑſsè diſponit ꝙ dicẽs cõſenſum nõ interueniſſe, hoc probet. & non arguo à cõtrario ſenſu. ſed ex verbis diſpoſitiuis tex. vnde fortaſsis diſputãdo obtineret facilè (vt puto) ꝙ oẽ mẽbrum prolixę diſtinctionis. But. & Imo. ibi in quo aliqñ dicit cõſenſum capituli enũtiatũ nõ ꝑſumi: ſit exꝑſsè cõtra illum tex. in ver. ſi conſtiterit. ab eis nõ põderato. & vide Egi. deciſi. dccv. ſi apparet. vbi dicit ꝙ præſumit conſenſus capituli: maxiè qñ enũtiatiuè exprimitur in actu epiſcopi, & diu durauit. & hoc quo ad inducendã preſcriptionem: nõ quo ad alienationẽ. Et ad hoc vide etiã Are. quo ad ꝑſens careo. l. l. q. in aliena. §. j. iiij. col. ff. de acqui. hęredi. vbi ſequitur

a ¶ Nõ ꝑſumit. Vide ad hæc q̃ habẽtur etiã per Feli. ĩ c. j. vt lit. nõ cõte. & quod ibi dixi ĩ apoſtil. & per eũdẽ Feli. in. c. illud. de ꝑſump. & Spe. in ti. de ꝓba. §. j. verſi. ſequitur. & §. iij. verſi. iij. per inſtrumenta.

b ¶ Media. Adde Feli. in. c. inter dilectos. de fide inſtru. & quod ibi dixi in apoſt.

c ¶ Quod interuenerit. Sed nunqd tunc ꝑſumaꝰ ex cã iuſta? Vide. d. Sozi. in cõſi. xv. ici. viſis ꝑdictis publicis inſtrumentis. in verſi. tractatus. circa pri. in. j. parte. char. xxiiij.

But. in. d. c. ea noſcit. ſi rectè memor ſim. Si autem eſt ſolẽnitas extrinſeca. quam nõ fuit poſsibile interuenisse tempore confecti inſtrumẽti: tunc inter alias perſonas nõ ꝓbat. authen. ſi quis in aliquo. C. de edẽ. inter contrahentes aũt probat. dummodò enũtiata ſint taliaquibus poterant partes renũtiare. l. optimã. C. de cõmit. ſtipu. ſecus ſi nõ poterat renũtiare: quia nõ ꝓſumunt niſi aliter ꝓbent ex quo nõ potuerunt tũc interuenire. Vnde tractat⁹

a nõ ꝓeſumitur[a]: licet exprimatur in inſtrumẽto alienationis. quia iſtud, & ſimilia nõ ſunt in poteſtate partium Bar. in. d. authẽ. ſi quis in aliquo. prope. fi. & in. d. l. ſciẽdũ. But. Imo. & Ab. hîc. & But. in. d. c. qm̃ cõtra xxxj. colũ. Et ideo latè cõſuluit Ale. cõſi. mihi. ccccj. breuiter in caſu præmiſſo. iij. colũ. q̃ verba narratiua poſita in inſtrumento alienationis rei eccleſiaſticæ, videlicet habito ſæpe & ſæpius colloquio, & cõcluſione, & deliberatiõe ſuper. infraſcriptis, nõ probant tractatum. & hinc eſt etiã q̃ ſi ali quis donat alicui pro meritis, & eſt perſona cui etiã ſine illis donare poterat, ſi inſtrumentum dicit de meritis probat. ſecus ſi merita de neceſsitate requirebantur. Bar. in. l. ſi forte. ꝓ illũ tex. ff. de caſt. pe. Old. cõſi. ccxxvj. qdã Eps. iiij. col. etiã ſi ſuper meritis eſſet iuratũ. vt per Ale. egregiè. in. l. ſi donatione. C. de colla. contra Bal. ibi, Et dicit ibi Lud. nõ reperiri alibi deciſionem Ang. ibi. q̃ ſi interconiuges eſt facta donatio: & vt ex tũc valeat, eſt appoſita clauſula de meritis, talis donatio nõ cõfirmabitur morte, ſi non probatur de meritis: quia quod potuit noluit &c. c. cum ſuper, de offi. dele. & ideo cautius eſt tacere illam clauſulam, quando merita probari nõ poſſunt; quia tũc cõfirmabitur donatio morte. c. fi. de do. inter vi. & vxo. quod extollit quidam Frãciſ. de crema. notabili. cxxxvij. inci. donatio ſimpliciter. Sed cõtrariũ firmant Raph, Ale. & Pau. in. d. l. ſi donatione. Quia ex quo donans poteſt reuocare & non reuocat, cenſetur morte donare per fictionem. non autem præſumitur: vnde reſultat ficta voluntas: contra quã non admittitur probatio in contrariũ, vt latius per eos. Prædictam theoricam extollit etiã Per. de anch. cõſi. mihi. cccxxvj. viſa facti narratione. iij. col. & Car. conſi. lxxiij. Omnis à me charitatis. ad fi. ſecundi dubij. dicens q̃ verba narratiua quæ aliãs ſufficiunt ad probandam ſolẽnitatem inter partes. d. l. optimam. non probant quo ad ſolẽnitatẽ: cui partes renũtiare poterant per doctrinam Bar. in. d. l. ſi fortè. Per quam conſuluit Paul. conſi. lxxxix. q̃ ſi inſtrumentũ interpoſitionis decreti dicat iudicẽ adhibuiſſe cauſæ cognitionẽ, nõ præſumitur: quia eſt ſolẽnitas quæ debuit ꝑcedere illã rogationem: & quę per iudicem omitti nõ potuiſſe: ideo exigebat aliud inſtrumẽtum per ſe: vt ibi copiosè per eum. & etiam per Lu. in. d. l. ſciendũ. xiiij. col. ver. vj. cõcluſio. & Io. an. in ad di. Spe. Spe. ſuper rub. de reb. eccl. nõ alie. & dictam theoricã reaſſumit etiã pulchrè Alex. cõſi. mihi. cj. viſis inſtrumentis. viij. col. Intellige. niſi agatur de prejudicio modico: quia tũc creditur de enũciatis. ſicut de principali. quãuis enunciata nõ poſsint omitti. Ab. limitando prędicta in. c. fi. ſ. de proba. per illũ tex. vbi cõfeſsio partis probat lit. cõteſt. ꝑeſsiſſe. quã tñ omittere nõ poſſent. vt dixi heri. ver. fallit. vj. Quia illud eſt modici vel nullius prejudicij. cũ de nouo poſsint litẽ cõteſtari, ſi nõ erat conteſtata, vt per eũ. quẽ ſequitur ibi Are. Pro quo adduco optimè qđ no. Egid. belle. deci. Rotæ. ccccccclxxxiiij. quãquam. de app. vbi dicit q̃ ſi appellatus cõfitetur debito tempore, & informa fuiſſe appellatũ, nocet ſibi illa confeſsio: licet illę ſolennitates non pẽdeãt ab eius poteſtate. facit etiã dicta fallẽtia de quã. ꝑpe. Similiter dicit Egi. deciſi. ccccccclxxj. licet ſubditus. q̃ ſi qs cõfitetur ſe eſſe ſubiectum capitulo, nocet ſibi iſta confeſsio: quando negaret ſe ſubiectum. nõ tñ nocet ſuo ſuperiori: & in dictis duobus locis dicit Egi. ita limitandũ eſſe Bar. in. d. l. ſi fortè. videlicet vt nõ ꝓcedãt eius dicta in confitente aliquid per verba enũciatiua ad ſui præiudiciũ. ¶ † Fallit ſecũdò dicta regula, qñ defectus ſolẽnitatis extrinſecæ nõ fuit allegatus. quia ſemper preſumitur: ita ſingulariter Cõpo. in. c. cum dilectus, de cõſue. per. d. c. ea noſcit. & hoc extollũt Ludo. & Alex. in. d. l. ſciẽdũ. & Imo. poſt alios ī. d. c. cũ dilect⁹. viij. col. & in. d. c. in ꝑſentia. vl. col. & Matth. no. xiij. & Butri. & Imo. hîc. & ſentit Rota de offi. ord. v. in antiquis, Et ſequitur etiã Imo. in. d. c. officij. vlt. char. ver. ſed aduerte. & in. d. c. ea noſcitur. v. col. licet ibi dicat hoc eſſe parui effectus, ex quo nõ præſumit quando negaſ. ſed ſolũ quando

b nõ negatur. ¶ † Fallit tertiò propter temporis diuturnitatem propter quam ꝑſumitur ſolennitatem extrinſecam preceſsiſſe. Ange. in. d. l. ſciendũ. dicens eſſe text. ſingu. in. l. ſi filius. C. de peti. hære. & ibi hoc no. doct. & Bar, Ang. & Imo. & Lud. in. l. qui in aliena. ff. de acquir, hære, per illũ tex. in ver. q̃ ſi non adierit. & Hoſti. Io. an. & Ab. in. d. c. Albericus. Et ideo dicunt Hoſti. Card. But. Imo. & Abb. in. c. illud. de ꝑſum. q̃ clericus præſumitur rectè inſtitutus, c qñ diuturno tempore tenuit eccleſiam vt rector: quia ſuperiores viſitãtes ſæpe eccleſias: præſumuntur vidiſſe titulum ſuum: nec ſubditi toleraſſent intruſum tanto tempore. Vt etiã not. Butri. & Imo. in. c. ex inſinuatione. de procu. & Domi. in. c. ordinarij. ſ. j. iij. col. de offi. ordi. in. vj. Pe. de anch. in regula. j. viij. col. de reg. iur. in. vj. & Ana. poſt Abb. in. c. licet heli. xiiij. colum. de ſimo. & Imo. in. c. ex frequentibus. vltra medium. de inſti, & Do. poſt Ioan. and. in. c. ſi iudex laicus. ſ. fin. ij. colum. de ſenten. exc. in. vj. & Bald. in. l. ſiue poſsidetis. j. colum. C. de proba. & Bald. & Ange. in. d. l. qui in aliena. & Bal. in. l. ſi filius. per illum text. C. de petitio. hęredita. & in. l. etiam. C. de app. & Rota de cau. poſ. ix. in antiquis. ¶ Multa etiam ſimilia dicta poſuit And. ſicu. in. c. requiſiſti. xlviij. colum. ver. ſed pulchra eſt & quotidiana dubitatio. de teſta. & copioſè Firma. in reperto. in verbo diu. & Pede ancha. conſi. xxxix. viſa petitione producta. poſt mediũ ver. Item ex temporis diuturnitate. & conſi. clxj. In. q. eccleſiæ. in fi. & conſil. ccccxxj. Quidam ſer antonius. vltima colum. & conſi. lxviij. Contra donationem. iij. colum. Hanc fallẽtiam firmat etiam Imo. in. d. c. ea noſcitur. v. colum. ver. ſi autem ſumus in actu. & Ludo. in. d. l. ſciẽdum. xij. colum. ver. iij. concluſio. & conſi. cclij. pro deciſione. ver. quò ad tertium. vbi dicit quòd ſi eſt conceſſa iamdiu alicui immunitas ab oneribus, præſumitur quòd interuenerit ſolennis conſenſus ciuium. per. d. c. ea noſcitur. Facit plena deciſio Bald. in. l. penul. C. communi diui. vbi firmat poſt gloſſ. quòd ſi fratres decennio poſſederunt bona pro diuiſo æquis portionibus, præſumitur quòd fuerit facta inter eos diuiſio. & declara vt per eum ibi. & in. l. in. licet. C. de iudi. deli. & in conſi. quędam puella. & Bart. in conſilio. Mulier quædam habens amplum patrimonium. & Ange. in. l. fin. ff. pro dote. & Bald. in. l. j. vltima colum. C. de fideicom. Simile eſt quod ſcribit Arch. in. c. nemo. de conſecra. diſ. j. dicens quòd quando dubium eſt vtrum in fundatione eccleſiæ interuenerit epiſcopalis authoritas, certè præſumendum eſt quòd ſic: quando longo tempore locus pro eccleſia cultus fuit. & ſequitur Fede. conſi. cxxx. Factum tale eſt. quædam domus. & Ludo. in. d. l. ſciendum. xv. colum. & latè Petr. de peruſio in ſua quarta epiſcopali. c. iiij. fo. x. ver. ij. inciden ter quæritur. tetigi in. c. de quarta. de præſcript. loquendo de hoſpitali. Simile eſt quod ſcribit latè Alex. conſi. incip. ſuper primo dubio quęrif: probãs latè q̃ in preſumpto iamdiu facto præſumif ſolẽnitatem interueniſſe. & q̃ in ſcriptura antiquiſsima præſumif ꝑ tabellionatu notarij qui eã cõfecit. Simile eſt etiã qđ no. Fe. conſi. xxxvij. Caſus talis eſt. Quidã noie dim⁹. ad ſi. vbi dicit q̃ ꝑſumitur profeſsionẽ vxorati fuiſſe factã cũ omni ſolẽnitate iuris, tam ex parte vxoris cõtinentiã ꝑmittentis, quàm ex parte ipſius: qñ lõgo tpe pacificè ſteterit vt verus profeſsus. Simile

a ¶ Nõ præſumif. An aũt tractatus ꝑſumẽt. vide plenè: & no. p. d. Soci. in conſi. xv. inci. viſis ꝑdictis ꝑublicis inſtrumẽtis. ver. nec obſtat ſi replicaretur. in. j. parte. char. xxij. & verſi. ſed hîc aduertẽdũ. cũ oibus ver. ſeq. char. xxiiij. & chart. xxv. & in cõſ. xxix. ĩci. viſo quodã inſtrumẽto. ver. iij. principaliter. ibi primũ in. d. parte, char. lvj.

b ¶ Negatur. Adde Lud. in. l. ſi qs mihi bona. ſ. iuſſum. in. fi. ff. de acqui. her. & Spe. ĩ ti. de ꝓba. ſ. iij. ver. ſi. iij. per inſtrumẽta.

c ¶ Inſtitutus. Add idẽ adde quod de probato habet ꝑ d. Sozi. in cõſili. incip. pulchra & ſubtilis eſt ꝑſens cõſultatio. ver. ad hãc obiectionẽ. in ij. parte. charta. ij. vbi dicit q̃ ſi platus duxerit in poſſeſsione platu re. ꝑſumif legitiè fuiſſe inſtitutus.

ſus. Simile etiam notat Alex. conſi. cccix. Viſa facti narratione. in fi. q̃ quando tranſiuit longum tempus, preſumitur pro ſolennitate conceſsionis rei empheoticæ. & ita dicit expreſſè notare Bu. in. d. c. ea noſcitur. Simile etiam no. Car. in cle. j. in. ix. q. de ele. dicens q̃ ſi conſtat de vnione, preſumif omnia ſoleniter eſſe acta. licet nõ exprimat de longo vel breui tempore. Conuenit etiã dictum Inno. in. c. ſuper his. iij. col. de accu. dum dixit illum ꝑſumi ſubdiaconũ, quòd longo tẽpore ſubdiaconatũ exercuit. & ſequitur Abb. hîc & Rota prędallegata. de cau. poſ. ix. col. in antiquis. & Butr. in. c. inter quatuor. de cleri. pe. & in. c. j. iiij. col. de eo qui furti ord. ſuſce. & in. c. peruenit. de emp. & ven. & tangit Bal. in. c. dudũ. lo. j. vlti. col. dè elec. Hoſt. & Cardi. in. c. ij. de cleri. percuſ. Faciant demũ dicta Bal. in repe. l. cum de in rem verſo. ff. de vſu. & Bar. in. l. litibꝰ. ij. col. C. de agri. & cenſi. li. x. & in. l. iij. ſ. ex cõtrario. ff. de acqui. poſ. & Bald. in. l. j. iiij. colũ. C. de fideic. & in. l. j. ij. col. ff. de re. diui. & Ang. in. l. malè agitur. C. de preſcr. xxx. anno. & in. l. prętor. ſ. ij. ff. de eden. & Spe. de locato. ſ. nũc aliqua. ver. xiij. & tex. in. c. j. de conſue. re. feu. & in. c. j. qualiter olim feu. ali. poſ. in quibus locis plenè inuenies quòd is qui longo tẽpore tenuit rem vt vaſallus, vel vt emphyteota: ꝑſumitur ab initio fuiſſe inueſtitus legitimo titulo: quãuis ipſum nõ oſtendat. plura alia habentur per Moder. in locis prælallega. & prope allegandis. maximè in. vij.

30 aduertẽtia. ¶ † Cæterum ne prędicta ruditer intelligantur more imperiti vulgi. nõ ſunt ſuper his omittẽdę. viij. notabiles aduertentię: quarũ aliquas dudum poſui in. d. c. illud de præſump. Et primò aduerte. q̃ longum tẽpus in propoſito dicitur decenniũ. Bu. & Imol. in. d. c. illud propter glo. in. d. l. ſi filius. Et idem Bal. in. d. l. qui in aliena. Ea cit quòd no. Inno. in. c. ij. in glo. in ver. per monachos. de reſti. in integ. imò dicebat Ana. in. d. c. licet heli. q̃ in præſumendo titulũ beneficij trienniũ dicitur longũ tempus. per cle. j. de ſequeſtra poſſ. & fru. vbi minus tẽpus dicitur recens. facit vulgata regula cancellariæ apoſtolicę. xxxiij. Item ſtatuit. prohibens moleſtari triennalẽ poſſeſſorẽ beneficij. de qua paulò ꝑ. dicam. Facit tamen Ana. vnam nouam differentiã. dicens q̃ vbi eſt trienniũ, requiritur ſaltẽ iuramentum de titulo. ſecus vbi eſt decenniũ. Sed tamen vtroq; caſu requiritur iuramentũ. vt per Pe. de anc. in. d. regula. j. lib. vj. Generaliter autẽ q̃ dicatur longũ tempus. dixi in. c. plerumq; de reſcrip. ¶ Secũdò aduerte. quia prę dicta procedũt. quãdo ex diuturnitate tẽporis agit princi paliter ad acquirendũ: ſecus quãdo tractatur de preſumẽda ſolennitate principaliter ad excluſionem alterius: quia tunc requiruntur. xxx. anni. per tex. in. c. peruenit. de emp. & ven. quem ad hoc ibi extollit Imo. in. v. col. & Ale. conſilio mihi. ccccj. Viſo inſtrumẽto locatiouis factę. iij. co. Nec ob. q̃ in caſu. d. l. qui in aliena. & d. l. ſi filius. agebatur de prejudicio partis. quia erat modicũ. Bart. in. d. diſpu. Mulier habens. Item in caſu. l. ſi filius. pater dicebat ſe iuſſiſſe. ſecundùm Sa. ibi. & ibidem Alexã. conſil. ccccl xxxv. Ponderatis. pe. col. pro quo vide omnino. Bart. in diſpu. inci. Mulier habens magnũ patrimonium. in tota vlt. col. dum firmat q̃ vbi agitur de magno prædiudicio, ex patientia longi temporis nunquam preſumitur titulus. & intel ligit. d. l. ſi filius. & d. l. qui in aliena. ver. quid ſi non adierit vbi agitur de modico prejudicio. Nihilominus dũ iſtud dictum Imo. fuiſſet allega. inter nos in Rota: dixi q̃ poterat euitari hoc modo. Nam impoſſibile videtur q̃ ex tex.

a in. d. c. peruenit. quencunq; intellectum capiamus, elicitur quod eſt dictum de. xxx. annis. Nam Papa referendo ibi illud tẽpus, narrat factum. & ſi vellemus inſpicere illud tpe, non eſſent niſi. xxvij. anni. non autẽ. xxx. cũ duo primi nõ computentur. propter text. in auf. ſiue à me. C. ad velleia. vbi etiam expreſſè nõ poteſt mulier conſentire alienationi fundi dotalis ꝑ. bienniũ. & ſicut verus conſenſus habetur ibi pro non ſcripto: ita tacitus debet haberi quo ad illos duos annos pro nõ interpoſito. Tamen cogita. quia eſt fantaſia noua. ¶ Tertiò aduerte. quia quamuis præſumatur pro illo qui diu eccleſiam poſſedit: ſi tamen probaret de intruſiõe, vel vitioſo ingreſſu, remoueri poterit. Hoſt. & Ab. in. d. c. illud. Do. poſt Cal. & Lap. in. d. c. ordinarij. per tex. in. c. dilecto. de præben. per quem dicit ibi Abb. poſt alios in. ij. col. q̃ licet prælatus qui diu toleravit ſubditum in beneficio ſuo, non poſſit eum compellere ad oſtendendum titulũ: tamen poteſt in ſe aſſumere onus probandi defectũ tituli per illũ tex. & idem no. Ab.

31 in. d. c. licet heli. ¶ † Et ita putaui aliãs intelligi debere dictam regulam cancellarię. videlicet vt triẽniũ excuſet ſolum non docentẽ de titulo: ſed non impediat volentem probare intruſionem. & quis dicatur intruſus poſui in ea. in noſtra. ij. correlario. de reſcri. tamen fuit iudicatum in Rota q̃ illa regula ſolum defendit poſsidentem pacificè triennio à poſſeſsione: & non à proprietate. ſicut in ſimili dicit Ab. in. c. cõtingit. de dolo. & cõtu. propter glo. ſing. ibi. Quia poſſeſsio decennalis defendit poſſeſſorẽ beneficij: excludẽdo alium: ſed non dat poſsidenti titulũ: & illa regula habuit ortum à cõſtitutione facta in concilio Conſtantien. quę fuit approbata in cõcilio Baſilien. vt habes in decretis illius concilij. decreto. viij. inci. quicunq; non violentus. & ideo debet poſſeſſor triẽnalis probare titulum: ſed in poſſeſſorio nihil habet probare: neq; aliquid poteſt probari cõtra eum. quod bene no. & aliquid dicetur paulò poſt. in ver. quintò aduerte. Et ſi probaret collationem dici factam in tali loco in quo ſemp regiſtrantur omnes collationes: & oſtenderetur illam de qua agitur nõ eſſe regiſtratam in curia papali. fortè ille remouẽdus eſſet quamuis diu poſſediſſet. ¶ Quartò aduerte. quia ſi eſſet beneficium quod probaretur longo tempore nunquam fuiſſe viſitatũ à ſuperiore, fortè capto ab infidelibus, vel aliter negligente, & eſſet ſine cura, non procederet fortè dictum, doc. de quo. ſ. quia ceſſat ratio: per quam ipſi fãciunt differentiam inter prophana & beneficialia: ſcilicet viſitatio ſuperioris: & tolerantia ſubditorum. & remanerent aliquæ rationes Inn. in. d. c. illud. qui in hoc cum aliis non clarè concordat. & ita ſentit ibi Ab. quando conſiderat q̃ hodie prælati ſunt multum negligentes in viſitãdo. ¶ Quintò aduerte. quia iſta non habent locum in eo qui tenet plura beneficia incomparabilia: quia ſemper poteſt ſuperior petere vt oſtẽdat diſpenſationem. Abb. & Ana. in. d. c. licet heli. quia text. in. d. c. ordinarij. loquitur indiſtinctè, non limitãdo ſe ad tẽpus recens, vel antiquũ. Sed re vera etiam iſto caſu militat ratio. per quam Doct. ꝑſumunt titulum etiã in habente vnicũ beneficiũ. Nihilominus Rota ſeruat circa dictam regulam aliud quam. ſ. dixe a rim. quoniam ſi quis habet titulum coloratum & pacificam triennalem poſſeſsionem, non auditur agens contra eum: neq; in poſſeſſorio, neq; in petitorio, neq; per commiſsiones de iuſtitia vnquàm derogatur regulæ. Si tamẽ eſt beneficium reſeruatum reſeruatione clauſa in corpore iuris, vel ille nullũ habeat titulum, tunc ipſamet regula ſe limitat. Neq; tollitur ordinarijs facultas inquirendi, & admonendi intruſos. i. non habẽtes bonum titulum, quocunq; tẽpore velint: vt expreſſè dicit in. d. decreto. Baſiliẽ ſi: ſępe etiã Papa per bullã derogat dictę regulę: licet per commiſsiones nunquã. quia ſi illa via aperiret, ſtatim regula eſſet deſtructa. ¶ Sextò aduerte. quia ſolẽnitas mãda

a ti non ꝑſumif ex diuturnitate alicuius tẽporis [a]. Bal. in. l. j. ij. col. ver. ſed pone q̃ aliquis. C. de re. ali. non alie. & ibi Sali. tacito Bal. & idem Bal. in. l. ij. ibi: vſq; ad mille annos C. ſi ex fal. inſtr. Et ſequif Alexã. in. d. l. ſciendũ. v. col. & in d. l. qui in aliena. v. col. & d. cõſi. ccccl xxxv. Ponderatis his pe. col. addẽs quod no. Bar. ĩ. l. qui fundũ. in fi. ff. pro emp. vbi dicit q̃ qui emit ab aliquo tanquã à procuratore alterius, ꝑſumitur ſemp malæ fidei: niſi appareat de mandato illius. ſaluo niſi ille aſſerens ſe procuratorem, vel alius

a ¶ Temporis. Adde. d. Alexan. de imo. in conſil. j. iiij. parte.

mediator affirmans hoc, fuisset persona valde fidedigna: & idem no. Bal. in. d. l. j. C. de re. ali. non alie. Et faciũt plura quę iamdudũ dixi in simili in. c. super his. de accusa. hoc autem dictum Bal. de mãdato licet vulgatum: limito no uiter duobus modis. Primò. vt non procedat in mandato vicarij Episcopi: quod pręsumitur: si non negetur. Rota de offi. or. v. in antiquis. & si negetur, sufficit probare nominationẽ & reputationem cõmunem iuxta. l. Barbarius ff. de offi. prętо. secũdùm Rot. Quod vltimum nõ credo in alijs mandatis priuatorũ. cùm nõ habeant ordinariam: nec ibi versetur publica vtilitas. quæ duo requiruntur in casu. d. l. Barbarius. secundùm oẽs ibi: facit no. dictũ Inn. in. c. cùm dilectus. de cõsue. quod apostillaui nouis authoritatibus. in. c. Rodulphus. in fin. de rescript. vbi dicitur ꝙ in his quæ gerũtur iure priuato nõ est differẽtia inter publicum & occultum: nec habet locum. d. l. Barbarius. Limita secundò hoc dictũ Bal. nisi is qui dicit se fecisse nomine alieno fecisset actum, per quẽ nemo pręsumit facere sine cõmissione. Vt quia soluisset pensionẽ. Nam pręsumitur ad id habuisse mandatũ: cum nemo pręsumatur lactare suum [a] vulg. l. cùm de indebito. ff. de probatio.

32 Rota de cau. pos. iij. i antiquis. facit. v. fallẽtia statí sequẽs. ¶ † Si autem quæritur vtrum sententia iam longo tẽpore lata à delegato pręsumatur lata ex mandato delegatorio, de quo aliter nõ apparet. vide Inn. & alios in. c. cùm in iure. de offi. deleg. & practicã quæ vulgo dicitur Papiẽn. in verbo sententia. ver. visaq; litis cõtest. vbi latè concludit ꝙ sic. ne sequatur absurditas maxima: ꝙ in multis sententijs delegatorum iam diu latis dici posset eas nõ esse validas. ex quo non cõstat de cõmissione delegati: & ibi inuenies ꝙ si sententia delegati est lata etiam de recenti præsente parte, præsumit pro mãdato delegationis. & idẽ no. Bal. in. l. gesta. C. de re iud. quã sequitur Ludo. post Ang. in. d. l. sciẽdum. vj. col. ver. in delegato autem. de verb. ob. Et ad hæc facit: quia etiam in delegato habet locum. l. Barbarius. de offi. prętо. vt dixi post Doc. in. c. dilecta. iiij. colũ. de rescrip. ¶ † Maius dubium est in sententia arbitri antiqua. vtrum præsumatur ꝙ ad ipsam præcesserit cõpromissum. quia in arbitro videtur tota sua ptãs cõsistere in compromisso. Tamen crederem in ipso idem esse quod in delegatione: & ita firmat Bal. in consi. In christi nomine amen. quia ex priuilegio. prout allegat Firma. in reperto. in ver sicu. cõpromissum. in prin. licet in arbitro, & etiam in delegato aliter dixisse feratur Io. perusi. in. l. fi per errorem. ff. de iurisdi. om. iu. & in auf. si quis in aliquo. C. de edẽ. Pro quo licet faciat quod dictum est de mandato. vt non præsumatur ex diuturnitate temporis. Tamen fortè nõ procedit vbi reperitur factus actus, pro quo præsumitur ꝙ sit rite & rectè factus. quia si de ipso cõstat, pręsumitur ꝙ precesserint solennitates necessariæ ad præparatoria & fundamenta ipsius actus. videlicet mandatum, cõpromissum, & similia. Sicut etiam dicitur ꝙ præsumitur pro iustitia laudi. & pro rectitudine: maximè in facto antiquo. vt latè per Cal. de arbi. consi. v. & But. consi. xxiiij. Quæstio hæc dubia. & aliàs dixi extensè. in. c. quoniã cõtra. de proba. ¶ Septimò & vltimò declara prędicta. dũmodò nõ appareat scriptura, ex qua possit deprehẽdi defectus. quia in facto antiquo tunc bene pśumitur solennitas extrinseca. sed si instrumenta vel acta producta sunt, & ex eorum inspectione apparet defectus solennitatis, non præ

b sumitur pro ipsa, [b] etiam in facto antiquo. propter euidẽtiam facti non solẽnis. Pau. de cast. egregiè consi. xlviij. In causa. quę vertitur. v. col. alle. no. per. Inn. in. c. proposuisti de proba. & sequitur incidenter Alexã. consil. ccclxxxv. Ponderatis. ad quod vide etiam Are. in. c. quoniã contra ad fi. ver. & quia superius. de proba. Sed cõtrariũ expressè sentit Pet. de ancha. cõsi. mihi. cxxx. ex cõsilijs. volens ꝙ licet instrumentũ transactionis nihil dicat de cõsensu capituli. tamen ille consensus pręsumitur, si trãsactio fuit obseruata diutuno tempore. & idem firmat elegantẽ Alex. consi. lxxix. Circa primũ de quo quęritur. v j. co. volens ꝙ solennitas, tractatus: & consensus capituli, præsumitur: etiam si in inuestitura nihil de hoc dicatur, quãdo trãsiuit longum tẽpus. inducit aliqua ex dictis. s. & text. in. d. c. ea nascitur. secũdùm vnum intellectũ. & glo. & Imo. in. d. c. peruenit. & idem firmat Alex. consil. mihi. ccccix. Visa facti narratione. in fi. & hoc puto sustentabilius quia nõ videtur absurdum ꝙ diuturna obseruantia, & sciẽtia, & pacientia eorum cum quibus res est gesta, faciat pśumi ꝙ si à primordio actus fuisset munus solenne, non fuisset tolleratus, sed impugnatus ab habentibus notitiã defectus solennitatis. ¶ Bene fateor: quòd si consensus habuisset requiri à principio à tali persona, cum qua non fuit secuta diuturna obseruãtia actus, nec; aliqua cõtinuata eius notitia, nõ esset inducta pśumptio ꝙ illa persona consensisset. quia cessat dicta ratio. & ita elegãtissimè decidit. Alex. consi. cccl xxiij. Viso themate suprascripto. ad finem. dicẽs ꝙ si Eps iurauit nõ alienare incõsulto Romano põtifice, & reperiatur facta alienatio, quę de licentia papę nihil ex primit. certè ex diuturnitate temporis nõ pręsumitur dicta solennitas. cum nõ constet verè vel præsumptiuè Papam habuisse scientiam dicti cõtractus secundùm ipsum. Et de hac deci. nunquam obliuiscaris. prębuit enim mihi opem in consulendo Lucę contra quandã alienationẽ factã à capitulo lucẽ. subiecto imediatè sedi apostolicæ. nã in ipsa nihil dicebatur de cõsensu superioris: & licet multi dicerent ipsam pśumi propter tẽporis diuturnitatem: tamen cõtrarium respondi: quia cùm eorum superior sit Papa, non pręsumitur de eius licentia: ex quo notitiam nõ habuit dicto tẽpore, per quã pręsumi possit eum à principio requisitum tolerasse alienationem. per. d. consi. Alex. cui non reperi contestem. Et ex eo habes octauam declarationem ad prędicta. pro quo vide etiã Alexã. consil. milii. ccccj. Viso instrumẽto locationis. ij. col. vbi etiã ponit quòd quando non interuenit scientia, vel patientia illius cuius authoritas requirebatur, tunc diuturnitas temporis non facit pśumi actum solennem. alleg. Bald. in. l. ij. C. de legi. hęre. Ludo. in. d. l. sciendum. & est de mente Rapha. in. d. l. qui in aliena. in prin. secũdùm eũ. ¶ Propterea dubito de quodã dicto Are. cõsi. xxxvj. in prin. vbi voluit ꝙ si apparet testamentũ antiquũ vnius cardinalis, pśumitur testatus de licentia papæ. & idem consuluit Alex. pro eodem cardinali. qui fuit Ricardus de senis vnus ex cõpilatoribus sexti: & incipit consi. Alex. Super primo dubio quo quęritur: an dictus do. Ricar. nisi dicas ꝙ si testamentum fuit cõfectum in curia, & sit notoriũ, pręsumit scientia papæ. & per cõsequẽs prąmbula licentia. Bene etiã fateor quod quãdo apparet instrumentũ quãuis antiquissimum. & solennitas in eo expressa, est expressa non debito modo & ineptè: adeo ꝙ actus à principio nõ tenuit: certè tunc pdicta cessant. quia sumus certi ꝙ actus caruit solennitate. & nõ potest pśumi quod solennitas fuerit perfectè adhibita. cùm ipsa scriptura cãtet eius inepitudinem. & re vera ita videtur loqui Pau. de cast. d. consil. xlviij. & ita etiam fuit de mente Bar. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de appel. & in. l. j. ff. si tutor vel cura. & But. in. c. quoniam contra. vlti. char. ver. ad tertium. an & qualiter. de proba. & ibi Ab. xiiij. col. ver. prædicta procedunt. & ibidem pulchrè. Are. prope fi. & But. in. c. in præsentia. vij. colũ. ver. an autem ex pruductione. de renun. & ibi Imol. ix. colum. ver. an autem pręsumptio. cum concor. in quibus dicitur quòd si apparent acta, & in eis deficit litis cõtest. vel alius actus substantialis, non præsumitur pro sententia. Nihilominus nullus istorum loquitur de facto antiquo. prout loquimur nos. Tamen constat quod dixi. & sentit Fede. consil. cxlij. domino Ioanni. quasi in medio. & Pet. de ancha. consil. lxxij. Visis omnibus. vers. in contrarium allegatur. licet isti etiam non loquant in facto antiquo. prout voluissem ad probandum id quod dixi. dicta aũt. s. secundùm Alexan. procedunt quando apparet instrumentum in quo non est aliquid ineptum: sed in eo non dicitur de solennitate: & tunc in facto antiquo præsumitur: secus si solennitas enuntiatur. & nõ fuit integrè descripta: quia tũc diuturnitas temporis nõ facit præsumi pro eius solennitate per proximè adducta. Si autem de solennitate esset consuetum fieri speciale instrumentũ: & de ipso actu aliud instrm, & appareret instrumentum quãuis antiquũ non autẽ instrumẽtum de solennitate, adhuc putarẽ præsumi pro solennitate. per ea que. s. allegata sunt & exemplificari potest in eo quod proximè dicebam de licentia papæ præambula ad testũ alicuius prælati. Cõsidera demum alium casum: videlicet quãdo apparet aliquis processus cum solennitatibus, sed vna solennitas deficit, non quia fit malè scripta, vel ineptè gesta: sed fortèquia in multis folijs aliqua per vetustatem perempta, vel lacerata deficiunt in processu: in quibus verisimile est inspecto ordine actorum ꝙ continebatur illa solennitas. Nã licet cõstet de processu. & dicamus eã deficere: & sic per prędicta non præsumi interuenisse. quod constare videtur non in teruenisse: tamẽ ex quo in loco in quo continuatiuè cõtinebatur dicta solennitas: apparet citra dolũ partis euanuisse folia illã solennitatẽ verisimiliter continentia, præsumendum puto pro ipsa. Deniq; pro latiori extẽsione prædictorum videbis omnino Maria. de se. in. c. fi. xxxviij. co. ver. secundus effectus est de dilatio. vbi latè ponit de effectibus longinquitatis temporis. & impugnat dicta Bal. in d. l. ij. c. de legi. hære. & per eadem media tolli posset opi. Car. conformis Bal. in. d. c. Albericus. licet aliàs conatus fuerim ibi dare certã concordiam. & examinat etiam Maria. vtrum diuturnitas temporis inducat præsumptionẽ

a donationis. [a] reassumendo gl. & Lu. in. l. quæ dotis. ff. soma. & cõmemorat plura consilia à se edita in hac materia ad quã etiã cõueniunt multa in ti. prędecenti. maximè in c. causam. dum ibi habuimus vtrum ex diuturnitate temporis præsumatur vnio. & an præsumatur fundatio vel donatio ecclesiæ in his qui diu præsentauerunt. facit etiã

34 c. super quibusdam. de ver. sig. & ista non negligas. que nõ puto te alibi inuenturum. ¶ † Fallit quartò dicta regula in actu modici præiudicij facto à viro prouido. quia præsumuntur pro solennitate extrinseca. Ab. in. d. c. Albericus. in lectura parmensi. per dictum Inno. in. c. j. de cleripegri. vbi dicit ꝙ si ordinans ad sacerdotium fuit notabilis vir. præsumitur ꝙ viderit literas diaconatus, & aliorũ ordinum. & ideo sufficit ostendere literas suas de sacerdotio per quas aliæ præsumuntur. quod dictũ sequitur etiã Ab. in. c. nisi essent. per illum tex. de præbẽ. & in. c. fraternitati. de cleri. non resi. & in. c. fraternitatis. in fi. de testi. Ideo dicit ipse. in. d. c. Albericus. ꝙ in casu illo arduo quẽ ponit ibi Car. & retuli. s. in. j. fallentia. etiam si illa licentia non potuisset interuenire. tamẽ illo casu præsumi debuisset, si Eps Bonon. nõ erat malæ famæ, cum ageretur de re modici prędicij. similiter infert Ab. in. c. j. vlt. char. ver. an autẽ si appareat. de iud. ꝙ vbi agitur de præiudicio modico, & nuntius est aliàs bonæ famę præsumit ꝙ citauerit de commissione iudicis: etiam si hoc nõ appareat. Quinimò etiam si agitur de materia non leui, videtur præsumendum pro solennitate extrinseca: quando est enuntiatiua in instrumento confecto ab Eõ cum iuramento & consensu canonicorum: qui sunt nobiles viri. & singulariter dixit Bal. in proæ. feu. vlti. char. ver. tertia diuisio. Sed vt puto, in pũcto iuris nõ sustineret. quia nimis eneruaret dictũ Bar. in. l. si fortè. ff. de castrẽ. pecul. ibi alle. per eũ. &

35 totã hãc materiã. ¶ † Fallit quintò in actu qui fuit cum expensa: quia in dubio præsumit factus ab eo cuius interest. licet hoc sit quid extrinsecũ. Bar. in. l. cũ seru[9]. de. ver. ob. Bal. in. l. id quod pauperib[9]. in fi. C. de epi. & cler. Imo. in. c. vnico. ij. col. vt eccl. benefi. cũ cõcor. datis per Alex. in. d. l. cũ seruus. & Bar. cepol. de serui. vrba. char. xl, ad fi. Quibus soleo addere quod no. Ab. j. volu. consi. lv. quidã Iacobus. dicens ꝙ si appareat ecclesiam esse dotatã, & non constat à quo: præsumitur dotata ab eo quem testator de hoc grauauerat. & ita pro patrono habendus est. Simile not. Abb. in. c. cùm virum. per illũ tex. de regula. Facit optimè decisio Rotæ de cau. pos. iij. in antiquis. allegata. s. in ver. vj. aduerte. dum dicit præsumi mandatum de soluendo. Ad idem gl. nõ vsitata ad hoc. in. c. ex parte decani. in ver. mandatũ. de rescri. dicens rescriptũ præsumi impetratum ab eo qui de hoc habuit mandatum. Facit quod not.

b Bar. in. l. j. [b] in fi. prin. ff. de hær. insti. ꝙ si notarius in instro dicat scripsi rogatus: & non dicat à quibus, intelligit. s. à partibus, vel à testatore. Et ex ista fallentia intulit Are. in c. j. iiij. col. ver. tu autem. de iud. ꝙ citatio in dubio præsumitur facta ad instantiam partis. quia fit cum expensa partis. l. ij. C. de spor. Inducit etiam Bar. & Bal. in. l. fi seruus. §. qui margaritarum. de le. j. & de materia aliquid in li. male

36 ficiorum. fo. xxxvj. iij. col. ¶ † Fallit. vj. in solennitate extrinseca. quę cõiter & vt plurimũ solet interuenire. quia præsumitur interuenisse. Io. an. in Spe. de emp. & ven. § j. ver. nunc formam. & Oldra. consil. ccxvij. super eo quod quęritur. & Ab. in. c. tenor. ad fi. s. eo. & ibi tetigi. in verb. fallit. iij. dum dicitur in dictis locis quod cum inuestitura soleat cõiter fieri præsenti: ideo præsumitur eius præsentia. Vnde intulit Are. in. d. c. j. de iudi. ꝙ in dubio præsumitur iudicem commisisse citationem. Facit. l. fi. & quod ibi Bal. C. de fideicõ. & quod no. Bar. in. l. si prius. § j. ff. de aqua plu. ar. & ibi longa apostilla Alex. vbi habet ꝙ nota

c rius præsumitur in dubio rogatus de clausulis cõsuetis. [c] Sed certè si ista fallentia esset vera, tota ista materia reduceret ad nihilum. quia in omni actu semper argueretur sic solet hoc casu interuenire solennitas extrinseca. ergo præsumitur interuenisse. quæ consequẽtia esset contra tex. in d. l. quæcunq; ꝙ. vbi nõ præsumit authoritas tutoris. & tamen solet interuenire in omni alienatione pupilli. vnde dictum Are. in. d. c. j. probatur potius per alias ratiões ab eo adductas, quàm per predicta. nec ob. dictum Io. an. & Old. vbi. s. quia non dicunt ipsi ꝙ hoc verbum inuestiuit includat præsentiam: ex eo quia cõiter solet inuestitura fieri in præsentẽ: sed mouentur ex eo quia sicut verbũ promisit. est aptum importare stipulationem. & ideo ipsam im-

c portat. Bar. in. d. l. sciendũ. & Ab. hîc. ita verbũ inuestiuit. [c] quod sonat præsentiã inuestiti, importat ipsam præsumptiuè. imò dicunt quod importat ipsam necessariò. sicut verbum stipulatus. importat interrogationem & responsionem. d. l. sciendum. ¶ Fallit. vij. & vl. in libello. in quo non est necesse allegare solennitates extrinsecas. vnde si dicat minorem vendidisse: non est ineptus. licet de authoritate tutoris, vel curatoris nõ exprimat. Ma. no. xij. post Bar. in. l. j. in prin. ff. de eden. & Inn. in. c. fi. de libel. obl. vbi dixi. Dic tamen ꝙ pro solennitate extrinseca actus gestus in iudicio à parte non pręsumitur, nisi probetur. tex. in. c. significauerunt. de testi. ibi. Si vobis cõstiterit monachos chartam dilatonem cum solennitate petijsse. quę extollit ibi Are. ad hanc materiam. Non sic in actibus gestis à iudice. per. l. ab ea parte. in fi. ff. de prob. quæ est sing. secundũ Bu. in. c. quod sicut. vl. char. de ele. est tex. hîc. sed de hoc re

d spectu actuum iudicialium: vide omnes in. c. quoniã contra. de prob. & est passus per se examinandus, & ista not. quantum ad primam regulam Ab. de præsump. solennitatis extrinsecæ. Dic modò aliquid de intrinseca. ¶ † Intrin

37 d seca solennitas regulariter præsumitur [d]. tex. cum glo. in d. l. sciendum. omnes hîc post glo. & dicitur intrinseca. vt hîc per Doc. quibus adde Car. in. d. c. Albericus. ij. colum. vbi dicit ꝙ si notarius dicit scripturam suam publicam, vel authenticam, præsumitur rogatus. quia talis scriptura non fit per non rogatum. & sic illa verba important aptitudine solennitatem intrinsecam. secus si diceret. scripsi.

a ¶ Suum. Addẽ idẽ tenentẽ. d. Sozi. in consi. xxj. inci. Visis & diligenter lectis. ver. prędictis not. ibi. Itẽ recedere. in. j. parte. char. xxxvij.

b ¶ Non præsumit pro ipsa. Facit qđ habet ꝙ. d. Sozi. in cõsil. cxxxvij. inci. multũ elegãter & subtiliter. versi. sed contra hãc conclusionẽ. circa fi. in. j. parte char. ccviij. quẽ ibi vide.

a ¶ Donationis. Ade ad hoc do. Sozi. in cõs. ccxxj. in cip. Visis mihi. versi. ij. tuam vbi. in. ij. parte. chart. ccxiij. ꝙ vbi præsumptio alia quã donationis sumi possit, illa nõ videtur sumẽda.

b ¶ In. d. l. j. Et ibidẽ vide Bal. & adde. d. Alex. de imol. in. l. stipulatio ista. §. si quis ita. de verbo. ob.

c ¶ Consuetis. Ade Fe. in. c. ex litteris. de fi. instru. & quod ibi dixi in apostil.

d ¶ Pręsumitur. Ade hic remissio. quas posui. in. c. j. §. vt li. nõ cõtesta.

38 niſi addat rogatus, vel niſi addat publicè ſcripſi. ¶ † Fallit primò ſecundùm Bu. Imo. & Ab. hîc qñ lex vult q ipſa ſolennitas probet. quia non ſuffit loco probationis allegare preſumptionẽ ſolẽnitatis. alleg. Inn. & Io. an. vt hîc per eos. & Bu. in d. c. quod ſicut. per tex. in c. ſacro. de ſen. excõ. & in c. primo. eo. ti. in vj. ¶ † Fallit. ij. vbi ius precipit

39 interuenire ſcripturã. quia videt velle q per eã probetur ſolennitas. Ab. hîc poſt Ioã. an. & alios. Adde quæ dixi in c. tenor. ad fi. s̃. e. Circa dictũ Inno. in. c. ſuper his. de accu. Ad iſtũ tex. reſpondẽt Docto. multipliciter. Signa reſpõſionẽ Ab. tertiam. qua pulchrè reſtringit hæc fallentia dũ modò ſcriptura requiratur ad finẽ probandi actum. ſecus ſi ratione maioris maturitatis. vt in ſnîa. quia tunc probata ſententia præſumitur eius ſcriptura. Bene facit deciſi. Rotę de re iudi. xix. in nouis. vbi dicitur q ſnîa etiã nõ amiſſa põt probari teſtibus. licet ad ſui eſſentiã requirat ſcripturã. Et ſi diceres. qũo agit in iſtis duabus fallentijs de ſolennitate intrinſeca? Rñde q intelligitur de illa quæ inclũditur non de neceſſitate verbi, ſed aptitudine. quia verbũ excõicauit. poteſt importare q ſolenniter. & tamen non

a ¶ Emptio. Sed nũ quid tũc dicaſ, p bata preſcriptioꝫ Vide oĩno. d. Sozi. in cõſi. clxxj. inci. Diu, pfectõ anceps. verſ. confirmo hoc in. ij. parte. char. xcl.

40 præſumitur. per predicta. ¶ † Fallit. iij. quãdo actus probatur per teſtes. quia niſi expreſſè dicãt de ſolennitate intrinſeca, nõ præſumit. ſed regula procedit ſolũ vbi actus probatur inſtrumento. in quo præſumitur ſolennitas intrinſeca. ita gl. Bar. & oẽs. in l. j. C. de vſu. & gl. in. § ſi ſcriptum. inſt. de inuti. ſtip. & Bal. in l. j. C. de fi. inſtr. lib. x. & But. Ab. & Imo. hîc. Intellige quãdo teſtis deponit perverba iuris. puta Titium ſtipulatũ eſſe, vel fideiuſſiſſe. quia de ponendo in his quæ ſunt propriè iuris nõ probat. niſi etiã non interrogatus aſſignaſſet rationẽ dicti. & ſic ſolẽnitatem. quia aliàs videret iudicare, nõ teſtificari. vt per Bar. in d. l. ſciendũ. & in l. ſolã. C. de teſti. & Inn. in. c. cãm. de teſti. Secus ſi teſtis nõ vtatur verbo iuris: ſed facti puta dicẽdo promiſit. quia tũc nõ teneret reddere rationẽ non interrogatus. gl. in. d. l. ſolã. ita Lud. plenè in dicta l. ſciendũ. dicens hoc caſu nõ poſſe reddi rationẽ diuerſitatis inter teſtes & inſtrumẽta. Et ſubdit q etiã quãdo teſtis deponit perverba iuris. ſi interrogatur, vel motu propriò aſſignat

a rationẽ, indubitanter probat. ſed ſi interrogatus eã non aſſignat, non probat. ita intelligit. d. l. j. C. de vſu. Sed Ale. in d. l. ſciendũ. in lectu. impreſſa recedit à Lu. quẽ prius approbauerat. dicens cũ Ab. hîc q teſtis deponens per verbum promiſit. nõ probat ſtipulationem: ſiue interrogat⁹ fuerit de eã, ſiue nõ. reſpõdet ad iſtũ tex. in ver. *ſentẽtiauit*. vt per Ab. & dicit q iudicãdo & cõſulendo ita teneretur.

b ¶ Cauſam. Adde dñm Alexan. de imo. in l. j. §. fi. ff. de appella.

41 ¶ Eallit. iiij. & vlti. † qñ non agitur de ſolennitate intrinſeca formali, ſed intrinſeca materiali vt eſt pretiũ: quia illud non præſumit. Cy. in l. j. C. de cõtrahen. & cõmitten. ſtipu. Bar. & oẽs in d. l. ſciendũ. & per tex. in §. pretiũ. inſtitu. de empt. & ven. & ita But. Ab. & Imo. hîc. & Alex. cõſi. mihi. clxx. Viſo & præhabito. ij. col. & conſi. xviij. Viſo proceſſu cauſæ vertẽtis. ij. col. & ibi dicit q inſtrumentũ venditionis prælati nõ probat pretiũ interueniſſe: niſi de eo limitatè loquat: etiã ſi dicat de tractatu emptionis, & numeratione pretij. alleg. in terminis Iac. Raph. & Rayne rium in d. l. j. & Rapha. cu. in d. l. ſciendũ. & Paulũ caſt. in l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit. aliàs. §. Marcellus. ff. de iureiurã. Intellige. qñ principaliter litigatur de pretio. aſ ſecus. Exemplũ. ſi volo probare. q præſcripſi poſſidendo longo tẽpore rem cũ titulo. & probo q rem emi à Titio per teſtes, dicẽtes nõ recordari de pretio, hoc nõ nocet,

a quin dicatur probata emptio[a]. Bal. in. l. j. quaſi in med. C. de reb. ali. non alie. quia emptio cõſiſtere põt in quocũq; pretio. l. ſi vſufructus. ff. de iure do. & ſequuntur Rapha. & Alex. in. d. l. ſciendũ. addẽtes do. Bar. in. d. §. Marcellus. Bal. poſt Cy. in. l. ſi præſidi. in fi. C. de dona. ante nup. dum ponũt de teſtibus. qui, pducti ad, pbandũ q cauſa nõ interuenit in cõtractu. iuxta. c. ſi cautio. de fi. inſtru. dicũt ſe neſcire quis cõtractus fuit celebratus: neq; qbus verbis: ſed quod bene recordantur q nulla cauſa fuit expreſſa. qa probant ex quo tangunt ſubſtantiã quæſtionis: licet non cætera. Et ad hoc de pretio. quãdo debeat nominari in, pbationibus. vide etiam Alex. poſt Fulg. & alios in. d. §. Marcellus. & adde Lu. conſi. xcj. Viſis ac percunctatis. iiij. col. vbi multùm no. dicta Bal. in. l. j. C. de reb. alie. non alie. q valet teſtimoniũ teſtium deponentiũ de venditione: licet de pretio nõ dicãt. quod tñ limita vt ibi per Bal. Demum vide Bal. in materia in. l. & in epiſtola. i fi. C. de fideiuſ. vbi diffinit ſolẽnitatẽ: videlicet q eſt quid præcipuum quòd requirit vltra cõſenſum. Item q adijcitur formę iuriſgentium. de quo etiam tetigi in. d. c. cũ dilecta. de reſcrip. ponendo ſigna cognoſcendi formã. An aũt & quando omiſſio ſolennitatis vitiat actum. ſcripſi pulchrè & latè in. c. quoniã. in prin. vt lit. nõ cõteſt. firmando Bar. in. l. vniuerſa. C. de preci. impe. offe. reliqua dic in propoſito. vt tamplisſimè per Lud. inferentem ad plures. q. in. d. l. ſciẽdum.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Exprimenda an & quando ſit cauſa in appellatione?*
2 *Appellare tertius poteſt pro condemnato in criminalibus.*
3 *Quæ concluſio ampliatur ſex modis: vt hîc per ordinem. limitatur dupliciter. vt nu. 4. 5.*
6 *Victoria tertij appellãtis pro ſuo intereſſe prodeſt victo. hæc regula fallit octo modis: vt hîc per ordinem. nu. 7. 8. 9. 10.*
11 *Tertius quoties prætendere potest intereſſe, potest appellare à ſententia lata contra alium: hanc concluſionem proſequere vſque ibi. Sententia contra ſubiectum.*
12 *Sententia contra ſubiectum ſuper ſubiectione: an & quando noceat domino? Et an dicta ſententia noceat ſcienti quantum ad poſſeſſionem? quia de proprietate cõmunis est opi. quòd non. nume. 12.*
13 *Sententia nocet poſſidenti beneficium: & ſcienti litem inter alios ſuper ipſo moueri.*
14 *Tertius admittitur pro republica: nec ſibi potest dici tua non interest: ſicut in re priuatorum.*
15 *Tertius quando admittitur pro ſuo intereſſe: admittitur ſemper in eo ſtatu in quo erat iudicium: quando ventilabatur contra eum conuentum.*
16 *Tertius ſi probat ſemiplenè de ſuo intereſſe, ſufficit vt admittatur?*
17 *Cõcluſum ſi ſit ĩ cã̃ iter duos: tertius verò pro ſuo intereſſe dedit cõtra eos obiectus efficaces: qui fuerũt remiſſi ad partes: pẽdẽtia huius remiſſionis nõ retardat ſententiã inter illos duos.*
18 *Tertius potest ſe opponere pro ſuo intereſſe executiõi: etiam post tres ſententias.*

¶ CAP. XVII.

b VM ſuper. Oportet exprimere cauſam [b] in appellatione à diffinitiua quàm tertius interpoſuit pro ſuo intereſſe: † licet regulariter in appellatione à diffinitiua non exprimatur cauſa. l. ſcio. ff. de app. Ab. hîc poſt Bar. in. l. à ſnîa. ff. de appel. & de hoc aliàs dixerã hîc in hoc prin. & in fi. Sed pridie cõpetentius poſui in. c. quod ad conſultationẽ. verſus fi. verſi. oportet exprimere cauſam s̃. eo. Et in ſpecie pro iſto dicto eſt gl. in. l. ij. in verbo iudicio. cũ gl. ſeq. ff. de appel. reci. quã alleg. Bal. & Sali. in auf. hodie. C. de appel. Dicentes q appellans pro ſuo intereſſe nõ tñ debet exprimere cauſas, ſed eas iuſtificare, ſaltẽ ſemiplenè antèquã advlteriora procedatur. & no. Ang. & Rapha. in. l. j. ff. de appel. reci. per illũ tex. & Ang. de are. in. l. à ſententia. ff. de appel. allegans et iam Bal. in. l. fi. circa mediũ. C. de edi. diui. adri. tol. vbi dicit q quoties aliquis vult admitti in quocunq; iudicio pro ſuo intereſſe, debet ſaltẽ ſemiplene do cere de eo. & iſte articulus preiudicialis prius eſt examinã dus Bal.

dus. Bal. in. l. ſi quæramus. ff. de teſta. & q ſufficiat probatio ſemiplena tenuit Inn. in. c. veniens. lo. ij. de teſt. cuius dictum ſcdm Car. ibi

2 eſt ſignandum cum centũ manibus. vide, quæ ibi dixi. ¶ † Tertius

a appellare poteſt pro reo condemnato in criminalibus. l. nõ tantũ[a] ff. de appel. & Abb. hîc. quia nemo eſt dñs membrorũ ſuorũ. l. liber homo. ff. ad. l. aqui. quam rationẽ ſoleo multis dictis corroborare.

3 in. c. paſtoralis. §. quia verò. de offi. deleg. ¶ † Amplia primò hoc dictum etiã reo inuito. Bar. & omnes in. d. l. nõ tãtum. Io. an. in. c. fi. de ſo. compe. in. vj. ¶ Amplia. ij. & ſi appellãs ſit clericus. Spe. de aduo. §. j. ver. in cauſa aũt criminali conſuluit tñ vt abſtineat clericus à talibus. per no. in. c. ſententiam ſanguinis. nec cleri. vel mona. & ſequitur Ang. in. d. l. non tantũ. Sed ſecundũ Imo. ibi & bene nullum ſubeſt periculum cum petat pœnã nõ imponi, & reos ſanguinis defendit eccleſia. c. reos. xxiiij. q. v. & p hoc eſt gl. peñ. in. l. addictos. C. de epi. audi. quam ibi corroborat Alber. de roſ. ¶ Amplia. iij. vt nedũ liceat hoc caſu tertio caſu appellare: ſed etiã appellationẽ pſequi ſine alio mãdato. Imol. in. d. l. nõ tantũ. per illum tex. vbi nõ eſt opus mandato. Nec ob. q factum ſuum poſſet preiudicare reo. vt dicit Bal. tenens cõtrariũ in. d. l. addictos. quia ſecundùm Imo. factum appellantis nõ habentis mandatũ non nocet dãnato. ſed probationes, ſine quibus de delicto damnari nõ poſſet. l. abſentẽ. ff. de pœnis. Eſt verum quòd gl. in. d. l. addictos. ſentit quòd hoc caſu appellãs non proſequatur. tamen opinio Imo. videtur verior. propter periculũ executionis irretractabilis. quod ita ſubeſſe poſſet reo non proſequente, ſicut reo non appellante. Ad quod etiam vide Bal. in. l. ij. §. j. col. iij. ver. ex qua gl. ff. ſi ex nox. cau. agatur. vbi vult q tertius admittitur ad reuocandũ cõfeſſionem factã à reo. & ad probandũ contrarium. & ad appellandũ: ſi eſt opus. ſecundùm hoc intellige Bal. in l. furti. §. j. ff. de his qui. no. infa. vbi dicit q licet in cã capitali appellatio poſſit interponi p aliũ: tñ, pſecutio debet fieri perſonaliter per ipm reũ. quia ĩtelligerẽ reo volẽte, pſequi: aliàs tertiꝰ poſſet, pſequi per ꝑdicta. ¶ Amplia quartò, ẽt ſi agat de abſciſſione mẽbri: nõ de morte. ita probãt verba Bal. in duobꝰ locis, pximè allegatis. dũ dicit q lex nõ tm, pcedit in oĩ cã capitali. ex quo cogita. qd ſi ĩminet ſolũ infamia q̃ dicit capitalis. l. licet. ff. de ver. ſig. ¶ Amplia quintò. ẽt ſi ageret de morte ciuili. vt de deportatiõe. Bar. i. l. ſtich⁹. ff. de pecu. lega. Bal. i. l. fi. C. de neg. geſt. ¶ Amplia. vj. & vl. ẽt ſi reus renũtiauerit appellatiõi p ſe, vel ab alio interponẽdæ. tex. ĩ. d. l. nõ tm. Bal. in. l. fi. §.

4 fi. C. de tẽpo. app. ¶ Limita dupliciter. ¶ † Primò ĩ caſib⁹ reus ĩ criminali nõ poteſt appellare. qa tũc multòminꝰ appellabit terius pro eo. Et iſtos caſus ponit But. & Abb. i. c. cũ ſpeciali. de app. & glo. & Doc. ĩ. c. romana. §. finaũt. de app. ĩ. vj. puta ĩ criminoſo notorio. vt

5 ẽt p Ab. in. c. ij. añ fi. s̃. e. ¶ Limita ſcdò. † in caſib⁹ in qbus reꝰ renũ

b tiaret[b] defenſionib⁹. & renũtiatio valeret. qd eſt in noue caſib⁹ quos aliàs dixi in. c. cũ veniſſent. de teſti. Et p inſtructiõe in practica huius renuntiationis vide Ang. in. l. pactum inter hæredem. in pe. col. ff. de pac. & de hoc copioſè Moder. in libro maleſi. f. clxxviij. j. col. ĩ

6 ver. qui iudex ſtatuit. in fi. illius verbi. ¶ † Victoria tertij appellantis pro ſuo intereſſe prodeſt victo. l. j. & ij. C. ſi vnꝰ ex plu. c. vna ſententiaj̃. tit. proxi. & hoc pro regulari ponit hîc Abb. poſt Bar. in. d. l. à ſnîa. ¶ Fallit breuiter octo modis. Primo, ſi victus approbauit ſnîam ſcdm prædictos. & eſt glo. in. l. iij. §. primo. ff. de appel. Secundò ſi omnes appellauerũt. & vnus ſuccubuit & alter obtinuit. quia victoria obtinentis non prodeſt ſuccũbenti. qui electa via propriæ

7 appellationis videtur renuntiaſſe dictæ regulæ. ¶ † Tertiò vbi cauſæ ſunt diſtinctè adeo q non eſt eadẽ deciſionis cauſa. l. ſi qui ſeparatim. §. fi. ver. cæterum. ff. de app. Bal. in. d. l. j. ¶ Quartò quando ſunt diuerſæ ſnîæ. d. l. ſi qui ſeparatim. in prin. niſi eſſet idem titulus probationis in qua omnes cõueniunt puta ſi ex vno & eodẽ libro ratio nũ oẽs condẽnati ſunt. d. l. ſi qui. ver. ſed cũ aduerſus. & ibi declarat

8 Ang. de are. poſt alios. ¶ † Quintò in cã criminali. quia licet ſit priuilegiata quò ad quid. d. l. nõ tantũ. nõ tñ quò ad hoc. vnde ſi plures ſunt condemnati ex eadem cã, appellatio vnius nõ proderit alteri. Bald. in rub. C. ſi vnus ex pluri. per. l. minoribus. C. de his qui. vt indig. Contrarium tenet Rapha. & Angel. Aret. in dicta. l. ſi qui §. fi. reſpondentes ad. l. minoribus. quòd ibi non eſt eadem, ſed diuerſa cauſa defenſionis. quia vnus defendebat ſe quia non fecerat: alius

9 quia non mandauerat. ¶ † Sextò vbi alius fuit confeſſus. quia cum per confeſsionem inducatur notorium, non prodeſt ei victoria alterius. Raph. & Ang. are. in. d. §. fi. ¶ Septimò. qñ ille qui non appellauit ignorauit ſocium appellaſſe: & lapſi ſunt. x. dies ipſo ſciente quia non videtur poſſe gaudere illa appellatione. quã ignorat interponi. vt no. gl. in. l. iij. §. j. ff. de app. & Bart. in. d. l. ſi qui §. fi. intellige in re diuidua. ſecus in indiuidua: quia aliud euenire nõ poteſt quin ſententia proſit alteri. Sali. in. d. l. j. C. ſi vnus ex plu. ar. l. loci corpus. §. ſi fundus. ff. fi ſerui. ven. vbi ſi fundus eſt cõis, victoria vni⁹

10 prodeſt alijs iure indiuiduitatis. ¶ † Octauò & a vltimò qñ appellatio erat nulla: tamen de facto obtinuit appellans per imperitiam iudicis: quia ſententia non prodeſt alij. Bal. in. l. j. prope fi. C. ſi vnus ex plu. per. l. debitor §. fin. ff. ad trebel.

11 ¶ † Quoties tertius prætẽdere poteſt intereſſe, appellare poteſt à ſnîa contra alium lata. Abb. poſt alios hîc. Adde qd ipſe ponit hîc in. j. q. extra glo. dicens q iſte tertius debet appellare eomodo & tempore quibus ipſe victus. Vnde nõ appellabit tertiò ſi ſciuit cauſam agi in prima vel ſecunda inſtantia: ſed ſi ignoraſſet, põt tertiò prouocare. Idem Bar. Imo. & Ang. de are. in d. l. à ſnîa. vbi Ang. docet cautelam. q talis iuret q nuper, & maximè à x. diebus citra habuit notitiam dictæ ſententiæ: à qua cùm poſſit aliquo modo lædi, appellat. Ex quibus collige. q titulus ne liceat tertiò prouo. & tex. in. c. ſuaj. titu. proxi. non procedunt in tertio. Idem Car. hîc ĩ fi. Et licet reſpectu tertij ſit prima appellatio: tñ in ipſa cauſa eſt tertia. Cætera ad titulum ne liceat tertiò prouo. vide per plures cõcluſiões. d. Phili. in. c. directæ j. ti. proxi. Pro his facit dictũ Car. in cle. j. iij. col. verſi. iiij. quæro. de re iudi. vbi dicit q illa cle. non procedit in tertio appellante, p ſuo intereſſe: imò impedit executionem trium ſententiarũ. no. Ro. de re iudi. iij. in antiquioribus. ſicut etiã dicit Rota de proba. xiiij. in nouis. q ſi executioni trium ſententiarũ opponit ſe tertius, dicens ſe poſſediſſe ante litẽ cẽptam: onus probandi contrarium incumbit victori. Et de materia per Rotam de re iud. vij. & x. in antiquis. Pro iſtis facit gl. trita in. l. credi

b ¶ Reus renuntiaret. Adde tu q ſi reus inuentus eſt in flagrãti crimine, q tunc põt renunciare dilationibus & defenſionibꝰ. imò. ſibi nulla debet dari dilatio, vel defenſio. vt eſt glo. j. l. iſtus fuſtiũ. ff. de infa. & vide Bal. de hoc in. l. vt vim. ff. de iuſti. & iur. adde aliũ caſum in quo reus poteſt renũtiare de defenſionibꝰ. & hoc quãdo reus dicit ſe nõ habere defenſionem. ita habes gl. fing. ã. l. j. ff. de fur. & Bal. eã no. ad hoc i. l. ſeruũ quoq;. §. publice. ff. de procu.

c ¶ In. d. l. à ſnîa. Et ibidẽ ad hoc vide do. Alex. de imo.

tem ꝙ adhærens nō eſt perſona de per ſe: ſed adminiculū. alle. gl. in c. j. in ver. opponitur. in fi. de elec. in. vj. ¶ Iſta oportet dupliciter reſtringere. Primò. niſi iſte tertius impugnet aliq̄d: tāquā geſtum poſt appellationē: quia nō ſufficit ꝙ ꝑbet ſua intereſſe: ſed oportet ꝙ appellatio interponaꝫ intra decendiū, ꝓpter Rotā de ſen. excō. v. in nouis. dū loquitur in petēte abſolutionē ad cautelā ab excōicatione cō tra ſe lata poſt appellationē alteri⁹. Et iſta reſtrictio parū differt à ſequēti. nō eīm dicit ꝙ habeat ꝙbare ſolū appellatū fuiſſe ante excommunicationem: ſed oportet ꝙ adheſerit intra tempora ad appellandum: & rationē ſtatim videbis. ¶ Secundā reſtrictio. Quod procedant iſta quando ſumus in caſu in quo appellatio ꝓdeſſet iſti tertio quò ad plenā victoriā: quia pōt venire & aſſiſtere appellāti: etiam ſi veniat poſt tempora ad appellādū: qa verū eſt dicere quò ad ipſum actum eſſe factum in tempore: ſicut in ſimili dicit Bar. in. l. j. C. qui admit. ꝙ quādo actus qui debet fieri intra certū tp̄s valet in perſonā eius qui egit noīe ꝓprio, tunc alius poteſt ratificare extra tēpus: nec habet locū. l. bonorū. ff. rē ra. ha. Et ita ꝓcedat dictum cōſilium Old. & quod ponit hīc Ab. antepe. col. ver. ꝙro nunquid. Sed vbi appellatio interpoſita à principali nō eſſet apta ꝓdeſſe ipſi tertio: tūc ſi tertius vult ꝓſequi appellationē ab alio interpoſitam, non poteſt poſt lapſum tempus ad appellandū. gl. ſing. in. c. vt circa. §. aliòquin. in verb. adhęrētes. in fi. de ele. in. vj. & ibi Do. poſt alios. & Bal. in. d. auf. hodie. vlt. q. Et illā gl. ita declarat Aret. in. c. veniēs. lo. ij. iiij. col. de teſti. Subdens ꝙ vbi victoria poſſet ꝓdeſſe iſti tertio quò ad aliqualē p̄ſumptionē: tūc ſi vult ꝓſequi poſt tempus ad fi. cōſequēdi il lam p̄ſumptionē pōt: non vt ſibi plenè ꝓfit. per prædicta. de quibus etiā ꝑ Ang. are. in. d. l. à ſententia. vbi ponit de tertio volente exſe ꝓſequi pro intereſſe ſuo. ¶ Habes vnā limitationē ad. l. is à quo. ff. de rei vē. ex gl. iij. in fi. hīc. quā ſequunt doc. & Imo. in. d. l. à ſentētia. vj. col. videlicet ꝙ cautio de conſeruando indēnem reum ab vno vincente, ſi fortè alius litem proſequens eandem rem vinceret, non habet locum quando alius non litigauit ante ſententiam: ſed venit ad impediendam executionem: vel aliter dicturus de iure ſuo. ¶ Limita ſecundò. d. l. is à quo. vt non procedat in re que non eſt diuiſibilis abſq̄ periculo peccati. vt eſt vxor de qua duo litigant: quia non tradicitur vxor primo vincenti: ſed differtur executio donec de iure alterius apparuerit. Imo. in. c. cum inhibitio. de clan. deſpon. aliàs ſuper rub. de ſpon. duo. & ſequuntur ibi ſcribentes. ſecus in prębendis. & alijs poſſeſſionibus. quia adiudicantur primo probanti: præſtita cautione. de qua in. d. l. is à quo. ſecundùm Imol. & prædictos. & ſequitur Bal. in. l. lator. circa fi. §. e. & Bal. & Ang. in. l. pe. ff. de pet. hære. & Archi. in. c. ſi monachus. in fi. xvj. q. j. & Ia. zochus in. c. fi. pe; col. de ſpon. Ale. conſi. xvij. requiſitus in cauſa. ad fi. inferens ꝙ. d. l. is à quo. non habet locum, quando tractaretur de præiudicio irreparabili: quia tunc ſuſpenditur executio. ¶ Limita. iij. d. l. is à quo. dummodo petitores nihil inter ſe litigent: ſed ſolum contra tertiū poſſeſſorē: ſi enim vnus petitor infringit competitorem, objiciendo ſe ſibi: non habet locum. d. l. is à quo. Inn. in. c. veniens. lo. ij. in gl. non in verb. ſententiam. ver. vel potes dicere. de teſti. quam ſequit Bal. in. c. j. §. fi duo. ij. col. de pa. te. & in. d. l. pe. de pe. hære. ¶ Limita. iiij. d. l. is à quo. Dummodo res quę petitur non ſit vacās: ſed ab alio poſſeſſa: ſi enim eſt vacans, non ſit executio vllo modo ſtante contradictione tertij: qui ꝓbat ſua intereſſe. ita clarè Inn. in. d. c. veniēs. de quo meminit Bald. in. d. l. pe. & in. l. fin. iiij. col. C. de edic. di. adri. tol. Quia vbi res vacans tranſfertur in alium, deterioratur conditio petentis. Leuius enim petitur res vacans quàm poſſeſſa: ſed vbi de vno poſſidente tranſfertur in alium poſſeſſio. non poteſt dici quātùm ad poſſeſſionem deteriorata conditio petentis. Item vbi res eſt vacans, non eſt qui recipiat dictam cautionem de ſeruando indemnem. ¶ Limita. v. d. l. is à quo. dum vult ꝙ pro eodem facto teneatur quis pluribus rīdere. niſi ius inquietandi deferatur ordine ſucceſſiuo: quia tunc conuentus tenetur primo tantum rīdere ſecundùm Ang. ibi. per tex. in. l. pater filium. ff. de inof. teſt. vbi cōtra teſtm̄ inofficioſum prior eſt cauſa liberorum: poſtea parentum: & ordo rī pendi imitatur ordinem ſuccedendi ab inteſtato. ¶ Sextò guſta. d. l. is à quo. ex verbis Inn. in. c. cum. M. ferra. ad fi. de conſti. dum dicit ꝙ ſi duo impetrauerunt primam vacaturam, & ambo cum capitulo contendebant: ſi capitulum prebuit vtri prębēdam, poterit alius conqueri de capitulo, cur non exigit cautionē de qua in. d. l. is à quo

& ibi hoc refert Ang. & in. d. l. pe. circa me. ¶ Conſidera duo. Primò. vtrum iſtud dictum, & illud quod dixi in. ij. limitatione repugnet quartæ limitationi. Sentirent Imol. ꝙ etiam prębenda vacans poſſit adiudicari primo probāti. ¶ Conſidera ſecundò. dum vult Inn. in hoc dicto ꝙ pars poſſit conqueri de iudice dictam cautionē non exigente: & quod plus eſt, etiam ſi ab eo cuius intereſt petita non fuerit: quaſi lex aſtringit iudicem ad præmittendum hanc cautionem. ſed fortè Inn. ſentit ꝙ pars cōqueratur nō fuiſſe exactā cautionem quam petierat. Demum adde, ꝙ per. d. l. is à quo. dixit Inn. in c. ſanè. lo. ij. de of. dele. ꝙ debitor cui alius denuntiat ne creditori ſoluat, non poteſt inſtare vt remittatur denuntiatio. quia poteſt eſſe ſecurus petendo ſibi caueri. iuxta formam. d. l. is à quo. & idem no. Ang. Imo. & Ale. in. l. hæres. ff. ad treb. Illam. l. is à quo. alle. etiam In no. in. c. inter quatuor. circa medium. de maio. & obe. & vide Tho. faſtoli dubio. xxxix. vbi dicit Rotam concluſiſſe ꝙ reconueniens alium de re ſuper qua alibi pendet lis, debet cauere: iuxta formam. d. l. is à quo. quam apoſtillabis per prędicta alio non reducta. quem
12 viderim. ¶ † Snīa cōtra ſubiectū ſup ſubiectiōe q̄trāſiuit in rē iud. non nocet dño etiam ſcienti: neq̄ in proprietate neq̄ in poſſeſſione. niſi ipſe non poſſideret: & tūc nocet ſolum in hoc: ꝙ facilius obtinuiſſet in poſſeſſorio, ſi nemo poſſideret. Ab. hīc latè & ſoleniter Adde eundem. j. vol. conſil. lxxxvij. In. q. quæ ad præſens vertitur. in vlti. char. vbi eadem omnia poſuit ad literam: conſulens contra cōi tatem Heſi. in fauorem quorundam nobilium: qui ſciuerunt ſnīam ferri ſuper ſubiectione caſtri Beluederis. Idem no. Ab. in. c. auditis. de præſcri. & ij. vol. conſi. iij. nitar in præſenti. xviij. colū. Et dicit Imo. in. c. quāuis j. e. ꝙ eſt opi. ſuſtentabilis. ſed ꝙ contraria ſeruaret in practica: & iſtam contrariam firmat ipſe Imo. in. l. ſæpe. ff. de re iudi. dicens ꝙ ſcienti ſit præiudicium non ſolum in poſſeſſione: ſed etiam in proprietate. per illum tex. cum gl. in ver. interueniēte. Rīdet ad iſtum tex. ꝙ Eps Ouetenſis ignorauit cām agi. Aliter dicunt Imo. & Ange. de are. in. l. à ſententia. vj. col. ff. de appel. videlicet ꝙ ſcienti nocet quò ad poſſeſſionem: non quò ad proprietatem. niſi aſtiterit in iudicio cām coadiuuans. quia nocet invtroq̄. Idem But. hīc. dicens quò ad poſſeſſionē præiudicari ſcienti: & intelligit iſtū tex. quando ſententia eſt lata epō Oueten. prętendente ſubiectionē. Nam quo ad præiudicium quaſi poſſeſſionis ſnīa mittitur executio niniſi appellet. Idem Imo. hīc. & But. & Imo. in. c. inter quatuor. de ma. & obed. ¶ Stat difficultas an dicta ſententia præiudicet ſcienti quantum ad poſſeſſionem: quia de proprietate cōis eſt opi. ꝙ non. In poſſeſſione verò cōis eſt opi. ꝙ ſic. per illum tex. quem intellectū Car. & Ab. nimium reſtringunt ſecundū Ale. in. d. l. ſæpe. lxxv. col. ver. ex predictis etiam infertur. videlicet ꝙ ille text. intelligatur q̄n Epiſcopus Oueten. nō poſſidebat. tīn non rīdet rationibus Ab. hīc & in. d. conſi. ij. vol. maximè dum inducit iſtum tex. in fi. & quia prę iudicium poſſeſſionis non eſt modicum. vt clarè per eum. Quod autem dño ignoranti nō præiudicetur etiā quò ad poſſeſſionem. vide latè Alex. in. d. l. ſæpe. xxxvij. col. ver. ſed dubium eſt an fiat: quia videtur hoc de mente iudicis. vt etiam per But. in. c. quoniam. §. ꝙ ſi ſuper. vt lit. non conte. Bar. & Bal. in. l. ij. C. vbi in rem actio. Bar. Bal. & Ang. in. l. officium. ff. de rei ven. Bar. conſi. xcj. In. q. vertente. Bal. in. l. ob maritorum. ad fi. C. ne vxor pro mari. Ang. in. l. à diuo pio. §. fi poſt. ff. de re iudi. & in. l. qui vniuerſas. ff. de acquir. poſ. Imo. & Lud. in. l. peregrè. §. quibus. eo. tit. But. in. c. quamuis j. eo. Imo. in. d. l. à ſenrentia. xiij. col. dicentes ſnīam latā contra colonū non prędicare dño ignoranti in poſſeſſione. Quando autem dīs non fuit citatus, nec ſciuit cauſam agi, tunc ſnīa lata contra ſubiectū nullo mō ſi
13 bi præiudicat: vt etiam firmat Ab. poſt Inn. in. d. c. inter quatuor. ad fi. allegando iſtum tex. ¶ † Et adde ꝙ poſſidenti beneficium, & ſcīti litem inter alios ſuper ipſo agi, nocet ſententia quò ad poſſeſſionem. Egi. deci. dccxij. ſecundùm dños. licet aliqui dīi contrà, propter generalitatem. l. ſæpe. eo. ti. in ver. nullum præiudicium. & ibi latè diſcutit Egi. intellectum huius. c. ¶ Et ſententia lata inter duos contendentes tertium ſibi eſſe ſubiectum, non nocet illi tertio ſcīēti & patienti. Bal. in. l. ij. C. de lib. cau. quia non poterat prohibere quin illi duo contenderent. & inducit etiam tex. ibi. niſi ille tertius interuenerit in lite. vel fuerit citatus ſecundùm eum. & no. Inno. in c. auditis. in prin. §. ti. proxi. Sed ꝙ imò ſola ſcientia nocet illi ſubiecto: firmat Bu. in. c. quamuis. iij. char. ver. tertius caſus principalis j.

eo. per. c. olim. lo. j. & lo. iij. de reſti. ſpo. quæ opi. eſt vera in tertio prætendente ſe liberum: quia defenſio primo loco ſpectabat ad eum. Ideò imputatur ei ſcienti cur nō pro hibuerit illos contendere. l. principaliter. la. ij. C. de li. cau. Sed prior opi. procedit in tertio prætēdente ſe ſubiectū alterius ſed non illius qui obtinuit: tunc enim ſententia non nocet ei ſcienti: quia nō magis ſpectabat ad eum defenſio quam ad illum qui ligauit: ſed pariter. vt per Abb. hīc & Imo. in. d. c. auditis. Si autem pronuntiaretur contra reum: quòd caſtrum domicilij ſui non eſt de territorio illius quem ipſe dixerat eſſe dominū ſed alterius: iſta ſententia non nocet domino illius caſtri in proprietate, vel quaſi poſſeſſione. Innoc. in. c. ſuper literis. in verb. forſan. de reſcrip. Bart. in. l. præſcriptione. C. ſi contra ius vel vti. pub. quia dominus illius loci vtitur quo ad alia ſua quaſi poſſeſſione qua per dictam ſententiam nō priuatur, ſed potius in ea turbatur: non enim perditur poſſeſsio ſine animo. l. licet. C. de acqui. poſ. & ideo quò ad alia vtitur poſſeſſione ſua meritò nihil iuris perdit. l. is q̄ vſumfructum. ff. qui. mo. vſufr. amit. Inno. in. d. c. olim. lo. iij. & in. c. dilecto. in gl. mag. de offi. archi. cum ſimi. Et iſtis adde omnino Abb. ij. vo. conſi. iij. inci. nitar in præſenti cauſa. xvj. col. vbi latè ponit quando ſententia lata contra dominum noceat ſubdito: & ſubtiliter declarat iſtū text. ¶ Ad qōnes Abb. hīc extra glo. reſpectu duarū primarum ſatis dictum eſt. s̄. Sed circa tertium venientem ad cauſam pro intereſſe: adde omnino Ange. in. l. ſi ſuſpecta. ff. de inof. teſt. vbi dicit ſe in hoc melius loqui quàm alibi ſcribatur in iure: & tamē mirum quòd nō nominet Bar. i. l. ſi perluſorio. ff. de app. & ponit Ang. illas duas prasticas Inno. hīc in libellando vel ſententiando de iuribus iſtius tertij: & etiā de teſtium publicatione: an ei noceat. de quo per Abb. & ibi dixi in. c. cōſtitutus. de teſt. & ſubdit ſignanter quòd vbi processus cui quis aſsiſtit eſt ineptus, nunquam poteſt eum reducere ad aptitudinem: & ipſum proſequi. per tex. in cle. conſtitutionem. ibi aliꝰ
14 ſuperueniens. de ele. vbi etiā latè Car. in. j. col. & Petr. de Anch. ¶ † Non ſolùm pro intereſſe proprio, ſed etiam reipublicæ admittitur tertius. nec ei dici poteſt tua non intereſt prout meritò dici poſſet in concernentibus vti
a litatem priuatorum: nō publicam. Bar. in. l. vbi pactū. a pe. col. ibi. & ideò iam de facto dixi. C. de tranſac. cū quo trāſeūt ibi An. Sali. Fulg. & Paul. & Bal. i. l. decuriōes. C. de inſa. contra Ia. bu. ibi. & confirma vt per Alex. in. d. l. vbi pactum. Cui adde Ab. & Maria. de ſenis in. c. illa prę poſitorum. de acc. vbi ſequuntur Bar. Pro quo vide etiā Car. in. c. exceptionem. vij. q. de excep. vbi tenens contra Arch. in. c. pia. de exce. in. vj. firmat. ꝙ tertius cuius priua tim non intereſt. opponere poteſt excommunicationē actori in iudicio: quia ex quo iudex ex officio hoc poteſt vt ibi. ſequitur ꝙ eſt publicum intereſſe: ergo quilibet admittitur. & puto dictum verum. per prędicta: quicquid ſcribat Imo. poſt Bu. in. c. nonnulli. §. j. de reſcri. vt dixi in d. c. exceptionem. ad fi. Faciāt quæ dixi in. c. dilecti. ver. quilibet de populo. de ma. & obe. Dixit etiam notanter Ang. in. l. fœminæ. ff. de regu. iu. ꝙ licet ille cuius non intereſt nō audiatur vt tertius. l. poſthumus. § fi quis ex his. ff. de inof. teſt. tamen fallit vbi comparēt in fauorem pupilli. quo caſu admittitur etiam fœmina. cōtra regulam illius tex. allegat tex. quem dicit non legiſſe alibi in. l. ij.
b C. de ne. ge. & no. Ange. & Imo. in. d. l. ſi perluſorio. b & Ang. in. l. ille à quo. §. fi de teſtamento. ff. ad trebel. & Bar. in. l. Titia. in fi. ff. ſo. ma. vbi aliquid per Pau. de ca. ante fi. intelligentem. d. l. ij. aliter. & ibi etiam ponit aliqua in materia poſt Bar. i. d. l. ſi perluſorio. de eo qui ignorauit cauſam agitari. ꝙ ſi ſua potiſſimum intereſt, poteſt amouere primò agentem à iudicio. Dixit etiam not. Bald. in auf. nunc ſi hæres. C. de litig. ꝙ tertius cuius intereſt cū quo non eſt formatum iudicium, ſi ad eum principaliter non

pertinet negotium, non poteſt iudicium ab alio ceptum in ſe ſuſcipere: poteſt tamen inſtruere: producēdo teſtes & inſtrumenta. alleg. gl. in. d. l. ſi ſuſpecta. Et dicit ſe vidiſſe in facto. ꝙ ſi offenſus qui non vult accuſare, nec vult ſe inſcribere: tamē vult inſtruere iudicem pro ſuo intereſſe. poteſt per illum text. Nam intereſt ſua ꝙ maleficiū puniatur: ſed alius veniens tanquam quilibet de populo non audiretur: tanquam prœuentus ab inquiſitione. & dicit Bal. in. d. l. ſi ſupecta. fuiſſe iudicatum ꝙ ſi iniuriatus vult aſſiſtere proceſſui inquiſitiōis, poteſt capitula adde
15 re: non tamen formabuntur in ſua perſona, ſed iudicis: vt a ibi per eum: ſubdentem ꝙ iſte veniens ex tranſuerſo non eſt citandus q̄n contra eius perſonam dirigitur petitio. alleg. l. j. §. denūtiari i. ff. de vē. inſpi. & qā ipſe dixit in. l. de ætate. ff. de mino. dicunt etiam Ang. & Imol. in. l. ab executore §. alio. ff. de appel. ꝙ tertius ꝓ ſuo ītereſſe pōt appellare: i. & ſnīa ferenda ꝓ eo proderit ei qui tacitè ſniam confirmauit ſecundùm Ang. ibi & malè ſecūdū Imo. qa ſicut non prodeſſet victo qui expreſsè confirmaſſet: ita nec q̄n tacitè. allegat Bart. in. d. l. à ſententia. & ſequitur ibi Ang. are. dicit etiā Bal. in. l. principaliter. la. ij. per illū tex. C. de libe. cau. quòd cauſa dicitur magis pertinere ad illum cuius magis intereſt: ſecundario autem ad illum ad quem pertinet per quendam conſequentiam. ¶ Et no. ꝙ tertius qui non appellauit, poteſt ſe opponere appellantibus: dicendo quòd neuter poteſt eſſe in iudicio eo iniuito. puta ſi duo filij in poteſtate patris conſtituti litigāt inuicem. vel duo monachi ſine authoritate Abbatis. Bal. in. l. j. in vlt. q. C. ſi vnus ex plu. app. dicens eſſe caſum notabilem in. d. l. Titia. ¶ † No. etiam quòd q̄n tertius cōparet pro ſuo intereſſe, ſemper admittitur in eo ſtatu in quo erat iudicium q̄n ventilabatur contra reum conuētum. Ange. de are. in. d. l. ſi perluſorio. iij. col. per tex. quē extollit in. c. ſin. vt lit. pē. in. vj. Et intantum patet aditus tertiò. quòd licet ſtatutum Paduæ arctet prætorē ad exequendam ſententiam latam Venetijs: tn̄ audietur tertius pro intereſſe ſuæ poſſeſsionis. Car. in ſuis notis cauſarū. no. clxxxiij. ¶ Amplius dixit notanter Bald. in. l. j. ij. col. C. commu. de leg. ꝙ ſi ſtatutum vult vt procedatur ſummariè in cauſis vertentibus ſuper inſtrumento guarenti giato intelligitur inter eos inter quos eſt confectum inſtrumētum nō reſpectu tertij qui ſuccedit in bonis, etiā ſi contra eū ageretur hypothecaria. qa confeſsio priuilegiata poſita in inſtrumēto nō ſequtur fundū: ſeu eius poſſeſſorē. qā dictum valde extollit Alex. in. l. j §. ſi hæres. in prin. ff. ad trebel. Et ex iſto dicto infert Maria. de ſenis. cō ſil. mihi. cciij. Comes ducius. ꝙ ſtatutū Florētiæ ꝙ libri mercatorum ſint publica documenta, & mandentur exe cutioni tanquā ex inſtrumento guarentigiæ in bonis de bitorū: nō intelligitur in bonis à tertio poſſeſsis. Et ita dicit ſe cū pluribus cōſuluiſſe. Ad qā vide Benedictū de barzijs de aretio in tractatu guarentigiæ. xxxij. colū. ver. deſcēde nūc ad. ix. Bal. & Ange. in. l. ij. C. ſi aduer. cre. Bal. in. l. hac edictali. C. de ſecun. nup. in. l. ſi pro te. C. de iure do. in. l. ij. C. de inof. doti. Bar. in repe. l. iij. iiij. q. C. de pig. Butr. in. c. quia. v. de iudi. Ange. & Imo. in. d. §. ſi hæres.
16 ¶ † Ad hoc vt tertius dicatur meritò audiendus tanquā ſua interſit, ſufficit ꝙ de iure ſuo doceat apparenter. ſed excipiatur vel replicetur de nullitate ipſiꝰ iuris. vnde ſufficit probare ſe electum: licet ſtatim dicatur electionem non canonicam. Inn. in. c. veniens. lo. ij. ſuper ver. intentionem. de teſti. Ex quo dicto dicit ibi Car. ꝙ cum quidā b fratres venirent vt tertij. & probarent in primo cōgreſſu de quadam vnione, debuerunt audiri: licet ſtatim diceretur inualida. & ita dicit ſe obtinuiſſe Florentiæ clau dendo per iſtud dictum ora allegantium: quod dicit eſſe ſignandum cum centum manibus: & latius hoc ponit cō ſi. vij. In cauſa fratrum omnium ſanctorum. Facit no. dictum Bar. in. l. j. §. quod ſi ſit aliqua. ff. de præto. ſti. & in

¶ Bart. in. l. vbi pactū. Adde tu qd Bar. in. d. l. vbi pactum. in pe. co. C. de tranſac. in ver. ſtatuto cauet. dicit ꝙ tertius pōt defendere reū accuſatum de homicidio qui interfecerat bānitum. qa hic vertitur vtilitas publica occidere bannitū. adde & diligēter no. ꝙ Bart. in loco ꝓallega, tenet qd ſtatutū ciuitatis qd diſponit ꝙ bānitus poſsit ſpune occidi. cōtinet publicam vtilitatem. & idem tenet Bar. in. l. ij. C. qn̄ lice. ſi. iudi. ſe vīdi. & Bal. & Bar. in. l. omnes. populi. ff. de iuſti. & iu. in. ij. q. iij. q. prin. Bal. in. l. gracch⁹. C. de adul. & do. Ab. in. c. fi. de cō ſu. adde etiā ꝙ ex ſtrina Bar. in. d. l. vbi pactū poteſt dari optima cautela. videlicet ꝙ ſi ex forma ſtatuti in cauſis criminalibus quis non debet audiri, niſi compareat perſonaliter quod potest cōparere tertius: & implorare officium iudicis vt ex officio recipiat informationem ſuper innocētiā accuſari ita Ang. in. l. quos ꝓ hibet. ff. de poſt. & in. l. filiuſa. §. veterani. ff. de ꝓcu. Lu. ro. in con. ſuo. ccxiij. incip. venerabilis dīs.

¶ Si pluſorio. Et ibidem in. §. j. ad hoc vide do. Ale. de imol. & in. l. à diuo pio. §. ſi ſup ff. de re iudi.

l.ſi quis ex his.ff.de lib.agno.vbi datur pro regula ꝙ quoties iudicium ſummarium parat præiudicium reparabile in alio iudicio,ibi non requiritur plena probatio. per l.in.l.aquil. ſi deletum.ff.ad.l.aquil. & l.iij.§. cauſa.ff. de libe.cau.& licet Bal.in.d.l.in lege aql. videatur dubitare de doctrina Bar.per tex.in.d.c.veniens. vbi ille probauit per teſtes,& inſtra.ª tamẽ poteſt dici ꝙ ille text.narrãs de illa probatione plenè facta non arctat ad ita faciẽdum. Et de hoc etiam per Bar.in extrauag.ad reprimen. in ver. ſummariè.& in.l.nam & poſtea.§.ſi minor.ff.de iureiu. & dictum Inno.in.d.c.veniens.ſequitur etiam Bald.ibi.aſſignans rationem:quia probatio præambula eſt ſummaria & præparatoria:non deciſiua.Intellige tamen ſecundùm ipſum,ꝙ licet electio non probetur in ſubſtantia quò ad eſſe iuris:tamẽ debethabere figurã eſſe.per.l.ſi quis legatũ ff.de fal.vbi quis aſcribit falſò legatum.tenetur etiã ſi teſtamentum rumpatur. dummodò teſtamentum habeat certitudinẽ:licet non ſit ſolenne.& iſta dixi in.d.c.veniẽs. Quibus adde Rotam de reſcri.j.in antiquioribus. vbi dicitur ꝙ comparens ex clauſula reſcriptꝰ quorum intereſt. debet in primis ſummariè docere ꝙ ſua interſit. dicit etiã Rot.de iud.x.in antiquis.ꝙ intereſſe debet probari in primis,ſaltem ſummariè.Et dicit eleganter An.in.l.adoptio. ver.denuo videtis.ff.de adop.ꝙ aliud eſt velle admitti ad contradicendum:& tunc ſufficit ꝙ contradicentis interſit. Aliud eſt velle obtinere ſuper contradictione:& tunc non ſufficit ꝙ interſit, niſi probet rõnem ſuæ contradictionis:ne incurrat intereſſe.Idem Ab.hûc ad fi. ver. hoc mihi placet.dixit etiam Egi.belle.deci.xxxviij.eccleſia,& minor.ꝙ quando eccleſia,vel minor petit reſtitutionem in integ.aduerſus læſionem:ſufficit docere ſummariè de læſione in limine ipſius reſtitutionis obtinendæ:attento ꝙ poſt eam obtẽtam habet doceri plenè de læſione.Idẽ dicit cùm petitur reſtitutio ad appellãdum à diffinitiua:vel cõtra lapſum fatalium ad appellationem proſequendam: tunc enim dicendum eſt in aliquo de iuſtitia volentis reſtitui.que poſtea ſeriouſius diſcutietur: & docebitur in ipſo exordio reſtitutionis etiam de negotio principali:quia aliter læſio non eſſet vera, ex quo non habenti ius in principali negotio non intereſt appellare: facit etiam ad iſta quod not. Rota. de probatio.vj. Item ſi quis dicatin nouis.vbi dicitur quòd ſufficit agentem poſſeſſorio recuperandæ dare articulum de colorato titulo:licet non concludat:dummodo probationes ſuper eo concludãt. & ſequitur Bu.in.c.in literis.in.vj.col.de reſti.ſpo.ſicut etiam dixit Egi.belle.deci.l.ſi petens. ꝙ petens ſe reſtitui ad poſſeſſionem beneficij,ſi deducit collationemvicarij,ſatis colorat titulum:licet non probet ꝙ mandatum vicarij extẽdat ſe ad collationes.Dixit etiã Cal.de re iudi.conſi.ix.ꝙ ſi tertius ſciuit de proceſſu facto inter alios, & de ſententia ſuper bñficio lata,nõ põtopponere ſe executiõi ſed iputet ſibi curſciens prius non comparuit.inducit Ioã.an.hûc & alia.Vbi par eſt intereſſe litigantis,& tertij, nõ poteſt tertius litigantem remouere:ſed ſolum aſſiſtere.d.l.principaliter.la.ij.Fallit vbi litigans eſſet ſuſpectus.Innoc.& But. hûc per.l.ab executore.§.alio.ff.de app. Contrarium tenet Imol.hûc.& in.d.l.à ſententia.quia tex.in.d.§.alio.loquitur quando ad tertium primo loco ſpectat defenſio,vt in emptore reſpectu venditoris.Item non dicitur ibi ꝙ poſſit ſuſpectum remouere:ſed ꝙ poteſt litem proſequi ſicut ſi ipſe appell aſſet. ¶ Item reprobat Inn.dum vult ꝙ ille ad quẽ ſecundo loco ſpectat defenſio,poteſt remouere litigantẽ ad quem primo loco ſpectat defenſio,ſi eſt ſuſpectus.quia tex.in.§.alio.hoc non probat.& cum eo tranſit Alex.in.d. l.ſæpe.fo.vlti.Reliqua de iſto tertio volente per ſe tantũ, vel pariter,proſequi litem.proſequere vt per Imo.& Ange.de are.in.d.l.à ſententia.v.&.vj.col.& ibi etiam ꝙ principali inuito poteſt tertius proſequi per.d.l.principaliter. in fi.& ibi etiam latè quando huic tertio obſtet publica-

17 tio teſtium. ¶ † Sciatis etiam ꝙ ſi eſt cõcluſum inter duos in cauſa,& tertius pro ſuo intereſſe dedit contra eos efficaces obiectus,qui fuerunt remiſſi ad partes, certè pendẽtia huius remiſſionis non retardabit ſententiam inter illos duos.Rot.de iud.iiij.in antiquioribus.alleg.Inn.hîc.& d.l.is à quo.& alia.dixit etiam Rot.de procu.vlt.in nouis. ꝙ quando venit iſte tertius,debet reſpectu ipſius renouare mandatum in procuratore. An autem ſit renouandus proceſſus non firmant.Sed collector innuit ꝙ non per.c. fi.vt lit.pen.in.vj.ſcias etiam quod executio ſententiæ fit contra illum contra quem eſt lata abſq; cauſæ cognitione non ſic contra tertium,cũ quo nouum iudicium inchoabitur:niſi ipſe conſentiret proceſſui.Rota de re iu. vlt. in nouis. & ibi vtrum excommunicatus audiatur vt tertius pro ſuo intereſſe de quo dixi poſt Bald.in.c.cum inter.de excep.Item not.ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ nullus tertius opponat ſe executioni:ſed ſaluum ſit ei ius ſuum. ¶ Tamen tertius cuius præiudicium eſſet irreparabile,vel malè reparabile, facta executione poteſt ei ſe opponere. Vnde tertius habens obligata nomina quorundam debitorum Titij,poteſt ſe opponere executioni contra eos imminenti.etiam ſi contra principalem nondum eſſet facta executio.Alex. pulchrè conſi.mihi.xvij.Requiſitus in cauſa vertente.vbi ſunt multa ad propoſitũ:& oſtendit paria eſſe ꝙ præiudicium non ſit reparabile,vel non ex toto ita facilè reparabile.iuxta verba Bald.in.l.j.C.de in inte. reſti.poſtu. dum appellat carcerem præiudicium irretractabile:& tamen carceratus poteſt excarcerari,& agere actiõe iniuriarum: per quam conſequitur etiam damnum & iniuriam,ſi fuit iniuſtè carceratus.l.pe.C.qui bo.cæ.poſ. Sed tñ ille actus dicitur eſſe non ex toto retractabilis propter incommodum & aliqualem infamię notam:adeo ꝙ poſſet tale grauamen allegari ad impediendam executionem in omni caſu quo grauamen penitus irreparabile poſſet allegari:puta in caſu cle.j.de re iudi.vt ibi per Car.in.iij.q.faciũt quę latè deduxi in.c.eccleſia.lxiij.col.ver.cõfirmari poteſt.de conſti.oſtendendo ꝙ difficultas magna plerunq; æquiparatur impoſſibilitati. ¶ Scias etiã quòd tertio venienti ad cauſam pro ſuo intereſſe non ob. poſſeſſorium pendens inter alios,quo minus poſsit petitorium etiam ab eis ſuſpenſum ſuſcitari.Rot.de cauſa poſ.iij.in nouis.quod etiã no.ad cle.j.de cau.poſ.Facit elegans deciſio Rotæ de cau. poſ.vj.in antiquis. dicens ꝙ ſtante ſuſpenſione petitorij inter duos coram vno iudice,poteſt illud intẽtari coram

18 alio cum alio collitigante. ¶ † Item not. ꝙ ſi executioni trium ſententiarum opponat ſe tertius,dicens ſe poſſediſſe ante litem ceptam,impediet executionem: & onus probandi contrarium incumbet victori.Rot.de proba.ix.in nouis.Facit id quod tandem firmat Car.in cle.j.in.x.q. de re iudi.volens poſt Zenze.& lap.ꝙ illa cle.non habet locum in tertio opponente ſe executioni trium ſententiarum.no.Ro.de re iudi.iij.in antiquioribus.licet variet in ti.de re iudi.vij.aliâs.x.in antiquis.Inſuper no.ꝙ attenta per tertium lite pendente non reuocantur ſummariè: ſed ordine iuris ſeruato:niſi vna cum tertio fiat illa innouatio etiam per partem.quia tunc quod aliâs ordinariè reuocaretur,nũc reuocabitur ſummariè:ac ſi per ſolam partem fuiſſet attentatum Tho.faſtoli dubio Rotæ.xix.vnũ dubium & pleniſſimè Rota.vt lit.pen.iiij. in antiquis. Et ex prædictis (ſi bene perſpicis) habes in iſto calce perſtrictas nouo cumulo.xxxvj.aureas concluſiones circa tertiũ comparentem pro ſuo interreſſe per quas in cõtingentia facti videri poteris doctor non congregarius. De tertio autem volẽte impedire executionem vide doctrina Car. in cle.j.iiij.col.ver.generaliter autem. de re iudic. Scripti aliâs ſatis in.c.veniens lo.ij.de teſti.vbi eſſent addenda alia qua:de quibus poſteà ſcripſit Ale.in.l.à diuo.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi in addi.nouis.Et prędictis adde ꝙ tertio venienti ad cauſam pro ſuo intereſſe debet dari copia atteſtationi

ª ¶ Et inſtrumenta. Vide Imo. idem tenentem in. d.c. veniens.

teſtationum etiam publicarum.Egi.cclviij.tertio. Et no. ꝙ acta habita in cauſa beneficiali per appellationem deuolutã cõtra principalẽ,faciũt fidẽ cõtra illos quorũ ĩtereſt, qui ſciuerũtagi:etiã ſi ſint tales,quorũ ĩtereſſe lõge poſt appellationem inccepit: quia potuerunt venire ad cauſam ſtatim cum ſciuerunt vt hîc ſecundùm.Egi.deci. ccccxxxvij.acta habita.Item no.ꝙ reuocatur impetratio facta lib.pen.ſi alius obtinuit ſe admitti ad cauſam priuationis: & fuerit admiſſus vt tertius:licet plus nõ fecerit, nec docuerit de intereſſe ſuo:quia ita inducit pendentia ſola admiſsio,ſicut ſola citatio legitimè executa.Egi.xlv.ſi pendẽte.Item no.ꝙ ſi tertius contra quem producũtur literæ executoriales in vim clauſulæ & quoſcunq; intruſos.& in trudendos.dicit ſe poſſediſſe ante motam litem,vt verificet commiſsionem ſuperinde obtentam,non tenetur ipſe hoc probare.Sed ille qui dicit eum poſſediſſe poſt ceptam litem.Egi.deci.dccix.ſuppoſito.& ſubdit deci.ſequenti.ꝙ probando ꝙ reus durante lite,& tempore ſententiæ pro poſſeſſore habebatur publicè & notoriè: eoipſo exonerat ſe approbatione negatiuę ꝙ Titius non poſſederit ante ſententias.cùm non ſit poſsibile duos inſolidum poſsidere.Item no.ꝙ executioni fiendę contra victum non obſtãt feriæ:ſecus ſi cõtratertiũ poſſeſſoré dicẽte ſe neſciuiſſe cãm agi. quia de hoc cõſtare debet cum cauſæ cognitione pleniore quàm contra victum:tamen tacito conſenſu partium actus valebit.Egi.deci.dccxiij.ſi ſentẽtia.& vult ibideci.præcedenti.ꝙ ſententia lata ſuper bñficio inter duos nocet tertio ſcienti quò ad poſſeſsionem:licet in fi.dicat ꝙ ipſe & quidam alij volebant melius cogitare:tamen tẽpore meo Rota receſsit ab illa deci.Egi.propter tex.in.d. l.ſæpe.& fuit talis occurrentia facti. Titius qui poſsidebat appallauit pro intereſſe ſuo à ſententia lata inter duos:deſeruit appellationẽ victor obtinuit commiſsionem vt conſtito de re iudi.decerneret executoriales:voluerũt domini ꝙ non poſſent decerni contra illum tertium:quia ſicut ſibi non nocebat ſententia:ita nec ille tranſitus in rem iudi.Concurrebat etiam aliud.ꝙ ipſe nõ docuerat de ſuo intereſſe:& ſic non expreſſerat,nec deduxerat cauſam in ſua appellatione prout iſto caſu debet.vt.ſ.dixi in prin.& ſic appellatio erat pro nõ appellatione.Item ſcias ꝙ qñ in tertia inſtantia tertius obtinet addmitti in eo ſtatu in quo eſt cauſa,tũc illa ſententia eſt tertia etiam quò ad ipſum: licet in duabus primis nõ comparuerit:& ideo debet ipſe appellare ab illa tertia:& ſi non appellat,tranſit etiam quò ad eum in rem iud.ex quo ſciuit cauſam ſe tangentem agi tari,imò etiam immiſcuit ſe liti.Et cum quidam tertius proſecutus fuiſſet coram eodem iudice ad aliam ſentẽtiã, & reportaſſet contra ſe,oportuit ꝙ per vnam commiſsio validaret illum proceſſum propter appellationem mihi commiſsam ſecundùm communem opi.dominorũ meorum coauditorum:& iſtud rectè colligunt ex dictis Oldr. conſi.cclv. Contra prouiſionẽ. vbi vult quòd ſi non eſt appellatum à tertio qui venit ad cauſam à ſentẽtia lata cõtra alium,illa tranſit in rem iudi.ita contra ipſum, ſicut contra principalem:cùm ſciuerit cauſam agi, & fecerit ſe partem Felinus auditor.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Præſentatus,nondum tamen admiſſus:quod ius habet?*
2 *Electus quale ius acquirit ex ſua electione?*
3 *Eligentes ſi diſſentiant eo tempore quo electus acceptat,non præiudicãt electo.*
4 *Beneficium electiuum quod dicatur?*
Oldradus doctor fuit magnæ authoritatis.poſt.nu.4.
5 *Poſtulatus quale ius acquirit ex poſtulatione?*
6 *Collatio quale ius conferat?*
7 *Electio & præſentatio,qualiter differant?*
8 *Inſtitutio facta ſpreto patrono eſt nulla.Quæ regula limitatur tribus modis.primo,niſi patronus conſentiat ex poſtfacto. nu.9.Hæc limitatio non habet locum.ſi Epiſcopus contulit iure deuoluto,putans patronum negligẽtem,vel priuatum: cum non eſſet.nu.10.*
11 *Inſtitutio facta ſpreto petrono,non vitiatur,quando Epiſcopus contulit ipſi patrono:vel niſi fiat collatio patrono præſente & tacente.nu.12.*
13 *Epiſcopus ſi proponat edictum quãdo vult conferre beneficiũ, vocans illos quorum intereſt, an ſi intra illud tempus patronus non comparet,perdat ius contradicẽdi,ac videatur conſentire:licet quadrimeſtre non ſit elapſum?*
14 *Inſtitutio facta non vocato patrono,non vitiatur:ſi poſt collationem factam ſit lapſum tempus præſentandi.*
15 *Permutatio facta non vocato patrono:ſi Epiſcopus ei auctorizet:valet.*
Inſtitutio facta non vocato patrono,tenet:quando patronus ſi vocatus eſſet,non poſſet præſentare quem vellet.poſt.nu. 15.verſi.limita ſextò.
16 *Index à quo,an poſsit præfigere tempus appellanti,etiam ſi nõ detulerit appellationi?*
17 *Articulus non iuriſditionalis ab inferiore à principe,an poſsit ſubdelegari?*
18 *Examinatio teſtium,an poſsit ſubdelegari?*
19 *Condemnatus ſi ſe probat in abſentia condemnatum,reſtituitur:vel dicitur nulliter condemnatus,docto de legitima abſentia.*
20 *Sententia lata contra abſentem,præſumitur lata magis võne cõtumaciæ:quàm quòd iniuſtã fouerit cauſam.Hæc regula limitatur quinque modis.primo,vt habeat locũ,quãdo tractatur an ſua præiudicet alteri quã cõdẽnato &c.vide.nu. 21.vel niſi lex,vel ſtatutũ nõ cõſideret veritatem:vel iuſtitiã ſuæ:ſed ſolũ actũ ipſius ſuæ:quia tunc ſua lata etiam contra abſentem contumacem nocet tertio.nu.22.*
Item niſi condemnatus in abſentia fuiſſet prius præſens in tota cauſa:& ſolùm in actu ſententiæ abſens.nu.23.
Item niſi probationes eſſent liquidæ:quia tunc condemnatus in abſentia dicitur condẽnatus propter malã cãm.vide.nu.24.
Item niſi quis fuiſſet abſens ex cauſa iuſta & probabili.nã tũc ſententia lata contra eum non præſumitur lata propter contumaciam:ſed propter malam cauſam.poſt.nu.24.per vnam col.verſi.limita qintò.
25 *Perceptio penſionis,an & quando indicat acquiſitionẽ poſſeſſionis,vel dominium:vel ſubiectionem?Et quid de ſolutione cenſus,an arguat ſubiectionem?26.*
27 *Solutio brauiorum cereorum,an arguat ſubiectionem?*
28 *Solutio cenſus eccleſiæ pro certa re tãquam emphyteotica,an faciat præſumi eam eſſe talem?*
29 *Solutio annua vt obliget in futurum,requirit certam cauſam.*
30 *Sequeſter,an poſsit præſentare?*

CAP. XVI.

Vm Bertoldus. Quale ius habeat præſentatus nondum admiſſus: ponit Ab.hîc melius quàm alius in iure.neq; ponit in.c. paſtoralis.de iur. pa.prout hîc dicit. ¶ Adde

1 Egi.bel.conclu.Rotæ.clxvij.per illa verba.vbi dicit † ꝙ illa verba ſi non eſt alterius quæſitum. non intelliguntur de iure ad rem quæſito ex acceptatione:quia ita obtinuit palatij apoſtolici vſurpatio ſeu obſeruatio.& ita ſeruatur Papa ſciente, & tacitè approbante : ſecus de iure ad rem alio modo quæſito.videlicet electione, aut præſentatiõe patroni clerici, vel laici, item Rota de præben. xvj.in nouis.quia in expectante qui acceptauit adhuc durant gra, & ſpes ꝓxima:ſed ĩ electo vel pntato oĩa euaneſcerẽs ſi nõ obtineret:& hac rõne inclinat⁹ collector Rotæ conſenſit alijs.ĩducẽs ẽt gl.in verb.ĩcerta.in cle.j. de ꝓbẽ. de eo q in bñficio eſt monocularis:& de his dixi latiꝰ ĩ.c.cãm.ad fi.de reſcri.Et adde Ol.cõſi.cclxxxij.ĩ fi.vbi in ſiſi vtiſ eadẽ rõne:& cõſidera ꝙ ſi bñficiũ ẽ iuris pr̃onat⁹ laicorũ, nõ eſt ne

ceſſaria hæc inueſtigatio: quia etiam ſi non pñtaſſent, litteræ papæ non nocẽt eis: vt latè probaui in quadam .q. mea de literis apoſtolicis derogantibus patronis. in prin. Procedunt aũt iſta vel in patronatu eccleſiaſtico, vel vbi laicali per papam derogaretur. ¶ † Quale aũt ius acquiratur electo eſt glo. ordi. in c. quanto. lxiij. dif. dicens ꝙ acquiritur ius prælaturæ, & ius adminiſtrandi, ſed nõ exercitium prælaturæ, vel adminiſtrationis[a]: & per cõfirmationem nihil noui iuris acquiritur: ſed tantum exercitiũ. Ad quod vide omnino. Io. an. in addi. Spe. de act. & peti. §. ſuper actionibus ver. pe. & ita intellige tex. in. c. ſuper his de accu. per. quem dicunt ibi But. & Imo. in no. ꝙ per ſolam electionem acquiritur ius in re: non ad rem. nam vide tur ꝙ ſaltem habitu acquiritur ius in re. per. d. gloſſ. quam etiam ſequitur Ab. in. c. ij. & in. c. nobis. ij. col. de iure patro. & in. c. ſacroſancta. de elec. & in. c. authoritate. de inſti. & in. c. tranſmiſſam. iij. col. ver. ego pro concordantia. de elec. & ibi But. vj. col. verſi. aduerte tamen. allegãs etiã Archi. in. c. in nomine. xxiij. di. & in. c. expedit. xij. q. j. & in c. ſi quis. vij. q. j. & no. Ab. in. c. noſti. in prin. de elec. & vide Do. in. c. de Syracuſanæ. ad fi. xxviij. d. ſt. vbi declarans gl. & Archi. ibi dicit ꝙ ante confirmationem nullum ius quæritur electo, quantum ad exercitium adminiſtrandi in ſpiritualibus vel temporalibus: quia iſtud exercitium queritur in cõfirmatione: & ita puto ſenſiſſe gl. alibi: quia allegat. c. noſti. de ele. & ſic non eſſet falſa. prout dixerat Archi. ibi. & vide Domi. in. c. quàm ſit. § j. per illum text. de elec. in. vj. vbi dicit ꝙ electio nondum acceptata confert ius ad rem. adeo ꝙ de illa debet fieri mentio ab eo qui impetrat talem eccleſiam. ¶ † Pro quo facit. quia etiam ſi tempore quo electus acceptat eligentes diſſentirent: eorũ diſſenſus ſibi non nocet: nec tollit ius electi. per. c. publicato. de elec. ita Ab. in. c. cum inter canonicos. vlt. no. de ele. ergo ſola electio contulit electo aliquod ius ante acceptationem. vnde nĩdi in facto non valere impetrationẽ factã poſt alterius electionẽ: quamuis acceptatio ſecuta fuerit illam impetrationem. Dixit etiam But. poſt Ioã. an. in. c. in noſtra. vlti. col. ver. no. hoc dictum. de reſcri. ꝙ per electionem & acceptationem eius ante confirmationem nõ dicitur ius quæſitum in re: ſicut nec per receptionem in canonicum. & caue. quia attento ꝙ electus nõ habet exercitium, licet habeat habitum ad exercitium: non videtur vere poſſe dici habere ius in re: nec videtur ſolus habitus operari ꝙ habeat ius in re, attento etiam quod beneficiũ dicitur vacare vſq; ad confirmationem. ſecundùm glo. in cle. j. in ver. collato. ibi. vſq; ad confirmationem. vt in lit. pen. & ibi Ab. & ita per illam gl. tanquam ſing. firmat Rota de ele. vlt. in nouis vbi vide. & eam alleg. etiam Do. in c. ſi electio. iij. col. de elect. in. vj. dicens per eam ꝙ beneficium non dicitur eſſe clerici per ſolam electionem. Hinc videmus ꝙ electus poteſt renuntiare electioni ſine authoritate ſuperioris in manibus eligentium. gl. in. c. ij. ĩ verb. renuntiauit. de reſt. in integ. quam no. ibi omnes. & Rot. proxi. alle. & no. gl. in. d. c. ſi electio. in ver. renuntiat. & ibi latè Domi. poſt alios. & gl. in. c. ij. in ver. confirmatus. de tranſla epi. & in. c. cum inter. in ver. coniugale. de elec. & But. in. d. c. in noſtra. vlti. col. & ibi Imo. viij. colum. & But. in. c. cùm noſtris. iiij. col. de conceſ. præben. no. Inn. in. c. ex inſinuatione. de ſimo. & ibi Ana. in prin. per illum tex. & Imo. in. c. quod ĩ dubijs. vj. col. de renũ. & dicit Ol. conſi. cxlvj. Factum eſt. de conſue. poſt medium ꝙ confirmatio nihil noui iuris addit ad electionem: ſed ſolum adniſtrationis exercitium concedit. & ſequitur Io. an. reaſſu mens illud conſilium in Spe. de act. & pe. §. ſuper petitionibus. ad fi. vbi videbis etiam ꝙ † inſtallatio poteſt habere vim confirmationis, & dicetur beneficium electiuum: ſed ſi capitulum eligit etiam ſolenniter, & non ſequitur poſt illam electionem, neq; confirmatio neq; inſtallatio illi æquipollens, dicit beneficium collatiuum nõ electiuũ nam illa electio importans tacitè & ſimultaneè confirmationem, dicitur prouiſio. gl. iij. in. c. j. de elec. in. vj. gl. j. in c. in ſynodo. lxiij. di. & in. c. cum inter canonicos. in ver. confirmauit. de elec. Ab. in. c. cãm. ij. q. & in. c. noſti. in prĩ. & in. c. cum in cunctis. §. cum verò. ij. col. de ele. & in. d. c. ſuper his. ij. no. Rota. de elec. vlt. in fin. in no. Egi. deciſio. ccxxv. In cauſa domini Petri. dixi in. c. eam te. iij. col. ver. Idem in omni electo. de reſcr. Ex quib⁹ clarifica id in quo ſubſtiti. in. c. in noſtra. xxxj. correlario. de reſcrip. quia nõ eſt verum ꝙ Old. conſil. cxlvj. factum tale eſt de conſuetu. etiam velit ꝙ vbi non eſt confirmatio, poſſit eſſe electio propriè. Sed dicit ꝙ ſi eſt ibi inſtallatio. etiã quæ fiat à Præpoſito, vel alio non vt capitulari, dicitur electiuum & hoc non conſideraui in. d. correllario. vnde cum propoſuiſſem in Rota In quadam cã Vuarmacenſis cantoriæ: an eſſent concludentes dignitatem electiuam articuli dati ꝙ capitulum eligit, & Prepoſitus inſtallat cantorem: cõcluſerunt domini ꝙ ſic. propter dictum Old. & Io. an. vbi ſ. Ad hęc. facit tex. in. d. c. ſuper his. de accu. dum dicit ꝙ ante confirmationem quis repellitur à iure quærendo. & exponit ibi Are. ſ. quærendo per exercitium. quod acquiritur in confirmatione: tamen ille tex. in multis verbis ꝓbat ꝙ electus non dicitur promotus, nec habere ius in re. vnde quod dicit Rota vbi ſ. videtur tutius & probabili⁹. Et ad idem videtur Are. in. d. c. ſuper his. ij. no. &. v. colũ. verſi. & quia. ſ. vbi late concor. cum prædictis. allegans etiam gloſſ. in. d. clemen. j. vt lit. penden. Et dicunt Innocẽ. & Hoſtienſ. in. c. ex parte. de arbi. quod electi non petunt prælaturam ab electoribus quia eã non habẽt. nec eã dare poſſunt plenè. Imò ipſam prælaturã recipiũt à cõfirmatore. qui eis confert plenitudinem ſui officij: licet ius petendi habeat ortum ab electione. Et de materia prędicta vide etiam Do. poſt Archi. in. d. c. in nomine domini. vij. col. xxiij. diſt. Bar. in. l. abſenti. ff. de dona. gl. & Bal. in. l. ad reſoluendum. C. de prædi. mi. Ana. in. d. c. ſuper his ij. col. Ab. in diſp. Gandulphus. xvij. col. Do. in. c. ſi confirmationem. &. c. ſi cui. de ele. in. vj. gl. & Bal. in. l. priuatorũ C. de iuriſdi. om. iudi. Arc. ĩ. c. expedit. xij. q. j. Ab. ĩ. c. poſt quàm. de elec. Pet. de ancha. in cle. j. v. no. de iureiur. gl. ij. in. c. ſicut. iiij. diſt. Iac. de bel. copioſè in. § ad hoc prohibemus. in auſ. de colla. gl. & Ab. in cle. auditor. in ver. debitũ de reſcri. Rotam de conceſ. præben. xxvij. in anti. & de præben. in nouis. Bald. in. l. fi. C. de iuriſ. om. iudi. Barto: in. l. penul. ff. de mili. teſt. Bald. in autheti. habita. xviij. colum. C. ne fi. pro pa. & ibi de rectore ſtudij electo tantum de quo etiam per Abb. in. d. diſp. Latè etiam de his in lec. attributa à quibuſdam Barto. in authen. conſti. quę de dignis in prin. vbi etiam ponit quale ius tribuat electio quæ non indiget confirmatione. Et de materia per eundem. j. volu. conſi. xlvij. Nic. ponentẽ de ciue effecto cœco poſt imbuſſulationem. Facit etiam ad hęc extraua. le. iiij. ad cõpeſcendas. ibi. dũ vacarent ex collatiõe fuit ius acquiſitũ.

¶ † Quale autem ius acquiratur ex poſtulatione. vide me ius quàm alibi per Domi. in repe. c. poſtulaſti. ad fi. de reſcri. † Et quale ius cõferat collatio. vide Do. poſt Io. an. & alios in. c. pe. circa fi. &. c. ſi tibi abſenti. in prin. de pręben. in. vj. & in. c. fi. §. fi. de conceſ. præbẽ. in. vj. vbi dicit quòd collatio ante acceptationem tribuit ius ad beneficium. ſed poſt acceptationem tribuit ius in beneficio. ¶ † Et aduerte: quia licet electio & præſentatio differant. vt eſt dictum. & no. Abb. in. c. authoritate. de inſti. tamen præſentatio quam facit clericus ratione ſuæ eccleſiæ habentis patronum habet vim electionis. ſecus in præſentatione laici, vel clerici patroni ex patrimonio. Innocen. in. c. cum autem. de iure patro. Ex quo ſequuntur maximè duo effectus. ¶ Primus quem ponit Cardina. poſt Paul. in clemen. prima in. j. oppoſitio. de ſupp. neg. præla. quòd licet præſentatio non cẽſeatur diſpoſitio de beneficio, ſed via prę ambula ad diſpoſitionem tantum hoc eſt verum in præſentatione ſententione laici ſecus ſi fit per clericum: qa habet vim electionis. tñ licet præſentãs nõ poſſit variare. c. cum autẽ. de iu. pa. præſentatus nõ habet ius in beneficio: ſed tñ ius petendi ſe admitti. [a] Alius eſt effectus. ꝙ patronus iure eccleſię nõ põt præſentare alternatiuè. propter. c. ij. de ele. in. vj. ſecus in laicis patronis, vel clericis ex patrimonio. gloſſ. antepe. in cle. ij. de iure pa. & Domi. in. d. c. ij. j. colum. & ibi etiam pro dicto Inno. in. d. c. cum aũt. alleg. glo. ij. in. c. dilectus. de offi. dele. Alias plures differentias inter patronum clericũ & laicũ ponit Hoſt. in ſum. de iu. pa. §. in quib⁹. ¶ † Inſtitutio facta ſpreto patrono eſt nulla. c. decernimus. xvj. q. vij. Ab. híc amplíãdo. etiã ſi inſtituẽs putabat illum quem ſpreuit nõ eſſe patronũ per tex. aureum híc. Et iſta nullitas eſt de rigore iuris: licet de equitate eſſet ſecus, cũ ius patroni ſit ex gratia. c. ij. de iu. patro. Ita Ab. in. c. illud. in prin. eo. ti. Et hãc regulã firmat Io. an. in. c. licet. de off. vi. in. vj. & Imo. Hoſti. & Io. an. in. c. ex inſinuatione de iure pa. & Fede. in trac. de permu. benefi. c. iij. & Egi. bel. deci. Rotæ. clxiij. collatio facta. & Inn. híc. & alij de quibus ĵ. Et quãuis tex. in. d. c. decernimus. dicat. ir ritam nouerint. Tñ docẽt allegandi exponũt. ſ. patrono agẽte de cõtẽptu: vt euitent regulam nõ firmaſ. de re. iu. in. vj. Attento ꝙ certis caſibus infrà dicendis validaſ dicta inſtitutio ſolo tpe. vñ fateor ꝙ qui pertinaciter ihęreret dictis verbis irritã &c. nõ cogeref cęde re authoritatibus doctorum. à quibus tñ non eſt in practica diſcedẽdũ. Et ad regulã nõ firmaſ: põt etiã colligi rñſio ex vltimis verbis quartę limitationis ſeq. Poteſt etiam dici ꝙ verbũ ſpretis. de quo in d. c. decernimus. non eſt verificatum per ſolam collationẽ factã nõ vocato patrono. cũ adhuc pendeat tempus intra quod conſentire vel diſſentire põt. Facit. l. ſicut. §. nõ videtur. ff. q. mo. pi. vel hyp. ſo. Et ſi collatio facta non vocato patrono eſſet ipſo iure nulla, cõſen ſus eius nõ poſſet ſequi. vt per Car. poſt Pau. in cle. j. §. verum. in fin. de hære. & tamen ſeq poteſt. vt ſtatim dicetur. Et cum in Rota fuiſſet incidenter tactum de hoc maior pars dominorum viſa eſt tenere cum prædictis. Licet vnus ex dominis magnæ authoritatis dixerit ſe ſemper tenuiſſe & tenere contrarium per. d. c. decernimus. in verbo irrita ſit: per quem dicebat ꝙ ſtatim dicta inſtõ eſt irrita, etiã ſi patronus non agat de contemptu. Et inhęrebat dictis Egidij dicta deciſio. clxiij. & Imo. & Ab. híc. & Ab. in. c. illud. de iure patro.

¶ † Limita predicta ſex modis. Primo niſi patronus conſentiat ex poſtfacto. Ho. latè de iure patrono. §. fi. ver. quid ſi eccleſia. Hoſt. & Io. an. in. c. per veſtras. de iure pa. Lap. in additio. ad Fe. in. d. trac. q. xxx. Car. conſi. lxiij. In eccleſia Bellunenſi. in. iij. dubio. Et ſentit Lu. conſi. allegando in. v. limitatione. quia iſtud quod exigitur ex parte patroni, potiuſ ſapit conſenſum quàm authoritatem. ſufficit autem ꝙ conſenſus adſit in actu. & etiam poſt. c. conſuetudinis. & ibi Inn. de conſuetu. c. cum vos. & ibi omnes. de his quæ fi. à præla. cum ſi. Et in hoc aduerte tribus modis. ¶ Primo. ꝙ accedente iſto conſenſu valet inſtõ vt ex nunc: non vt ex tunc per. l. fundum. ff. de ſer. ru. præ. vbi nouiſſima conceſſio confirmat prędecentes vt ex nunc. &

10 ita Ab. in diſpu. Augerio. xxiiij. col. ¶ Secundò aduerte. † quia ſi Epiſcopus contulit iure deuoluto, putans patronum negligentem, vel priuatum, cum non eſſet: non habet locum hæc limitatio. Rota de iu. pa. ix. in antiquis. per tex. in. c. ex parte aſteñ. de conceſ. præben. & quod ibi Hoſti. ſuper verbo conſilij. & facit. c. cum ſuper. de of. deleg. quod potuit noluit &c. Nec ſequens patroni ratificatio, vel conſenſus tacitus, aut expreſſus poteſt validare: quia non fuit vt ex illo iure, nec ex illa poteſtate epiſcopi: ad cuius vigorem requiretur conſenſus patroni: imò erat facta iure deuoluto. & quaſi in negligentiam patroni: vnde cadit ratificatio in eo qui non fuit in aliqua conſideratione: nec eius nomine aliquid factum eſt. Non ſic in collatione facta ſimpliciter in qua videtur in eſſe tacita conditio, ſi patrono placuerit: & talis præſumitur mens conferentis: quaſi elegerit viam meliorem, non autem impugnabilem. arg. l. iij. ff. de mili. teſt. vt latius per Rotam. ¶ Tertiò aduerte. Quia non ſolum verbis ſed etiam factis diceretur conſentire: quando eſſent actus tacitè approbatiui inſtõnis. Car. in cle. j. in prin. xv. col. ver. ſed poſt longam cogitationem. de ſup. neg. pręla. arg. c. ex ore. de his quę fi. à me. par. capi. Facit. l. Paulus reſpondit. ff. rem ra. ha. Idem ſecundùm eũ. ſi intra tempus iuris patronus non præſentat: cum ſublata ſit poteſtas agendi de contemptu, durans ſolum durante tempore ad præſentandum: quo elapſo potius dicitur ſeipſum contempſiſſe quàm fuiſſe contemptus ſecundùm eum. Solum autẽ ſilentium ante lapſum temporis non ſufficeret ſecundùm eum. cũ materia ſit oneris. Ad quod vide etiam Ab. in. d. diſpu. Augerio. & hoc bene guſta. vt etiam dixi in. q. de literis apoſtolicis præiudicantibus patronis. in ver. limitatur. x. & dicam ſtatim. ver. limita. iiij. ¶ † Limita. ij. 11 Niſi Epiſcopus conferat ipſi patrono. Io. an. & alij. c. per veſtras. de iu. pa. Facit quod ipẽ notat in regula qui tacet. in fin. in mercu. & ſequitur Ab. in. c. nõne. iiij. col. de præſump. facit quod no. Ang. & Imo. in. l. j. §. quæſitum. ff. ad treb. cũ concor. de quibus ibi per Ale. ponentem de patre qui ſe obligat in contractu filij, vt per hoc videatur illi conſentire. poſt Bar. in. l. cum pater. §. libertus. de leg. ij. cum ſi. Sicut etiam dicitur in fi. quòd ſi Epiſcopus confert beneficium de voluntate clerici in eo intitulati, videtur illi renuntiare, & Epiſcopus acceptare renuntiationem. Fede. conſi. lxij. verius videtur. iij. col. & in tracta. de permu. benefi. q. xxvij. & Rota de rerum permu. vj. ij. colum. verſi. tum etiam in no. allegantes Ioan. an. in. c. ex ore. de his quæ fi. à præla. vbi etiam dixit quòd prælatus confe rendo beneficium renuntiatum ſine ſua authoritate, tacitè approbat renuntiationem. & ſequitur But. in. c. admonet. j. colũ. & in. c. quòd in dubijs. ij. colum. de renun. Sicut etiam dicitur quòd qui patitur ſe præſentari intelligitur conſentire præſentationi. Card. in. c. fin. j. q. de iu. pa. per cle. j. §. ſecus. de conceſ. præben. Facit etiam quod no. Abb. in. c. ſicut noſtris. in fi. de iureiu. cum multis alijs. ¶ † Limita. iij. niſi 12 fiat collatio patrono præſente, & tacente. Ab. in. d. diſpu. Augerio. quia non dicitur ſpretus & agitur de re concupiſcibili: videlicet quòd celeriter prouideatur eccleſiæ. vt per eum: & ſentit expreſſe Rot. de iu. pa. vlt. in fi. in nouis, dicens quòd ex quo patronus ſe non opponit collationi factæ eo non vocato, videtur conſentire. Sed in contrarium facit quod no. Car. in. d. clemen. j. quem retuli. ſ. in fi. primæ limita. Et licet Barto. loquatur in collatione facta patrono nõ vocato, & poſtea ſciẽte & tacente Abb. verò loquatur in collatione facta præſente patrono. qui videtur eſſe minus ſpretus quã ille qui non fuit præſens. tamen deciſiones iſtę Car. & Abb. ſunt omnino contrariæ. inquantum Car. reputat materiam eſſe oneris. & ſic ſilentium non haberi pro conſenſu. Abb. autem non reſpiciens contemptum, vel non contemptum, ex præſentia: ſimpliciter dicit eam non eſſe oneris: ſed concupiſcibilem. & plus placet dictum Cardi. quòd ſit oneris. & quòd ſiue patronus fuerit præſens, ſiue abſens, eius taciturnitas non noceat ſibi. Cùm enim ſciat ius ſuum contradicendi vſq; ad fin. iiij. menſium eſſe ſaluum, non videtur iuri ſuo renuntiare. l. ſicut. §. non videtur. ff. quib. mod. pig. vel hy. ſol. Videtur etiam patronus tacuiſſe ex quadam reuerentia erga ſuperiorem. vnde ſilentium non nocet. l. penul. ff. de fur. cum concor. quas dedit in capitulo. nonne. ad fin. verſi. iiij. regula. de præſum. allegando etiam Archi. & Domi. in. c. de eo. l. diſtin. Bene faterer ꝙ ſi patronus nõ eſſet caſualiter prẽſens collationi: ſed imò vocatus principaliter vt aliquẽ prẽſentaret, & poſtea nullũ pntãdo taceret dũ Eps cõfert, videref conſentire. ꝑ dictũ Inn. in

a ¶ Vel adminiſtrationis. Adde idẽ tenentẽdo. Sozi. in cõſi. ccxiij. ici. cũ pñti conſultatiõe. ver. ſiſ̃ videmus. in. ij. parte. chart. lxxxvij. & ibi ét dicit. ꝙ illi qui ẽr poſt titulũ adminiſtrationis accederent, niſi priꝰ per ſuperiorẽ eius decernaſ ob tẽpta cõfirmatione, ipſo iure priuantur.

a ¶ Admitti. Vide ad hoc Spe. in ti. ne ſe. vacã. in. iij. forma libelli. & adde quod not. Ab. in. c. nobis. in iiij. not. de in. pa.

c.veſtra.de locato.& ibi Abb.in fi.cõcor.quas dedi.in.c.cum omnes.x.col.ver.iuxta hæc poſuit Inn.de conſti.Et ita intelligo aurea verba Ab.in.c.continebatur.ad fi.ver.ego dicerem.de his quæ fi.à præla.dum latè firmat valere collationẽ beneficij factam à prælato præſente & tacente capitulo:nam præſupponit ipſe quòd capitulum teneretur in illo actu loqui:& quòd ad id fuerit congregatũ vnde tacendo conſentit:quia qui tenetur loqui & tacet,habetur ꝓ conſentiente:etiam ad ſui præiudiciũ.l. de ætate.§. qui tacuit.ff.de interro.act.&.c.ij.de cõfeſ.in.vj.no.Inn.i.c.j.de his quę fi.à ma.par. ca.Patronus autem exiſtens coram Eꝑo tempore vacationis eccleſiæ non eſt obligatus loqui:cum ad hoc non venerit coram eo:ideo non præſumitur conſentire.Item procederet iſta limitatio.ſi patro
nus permitteret labi tempus quod non opponeret.vt dixi in.d.j.li-
13 mitatione.& loquitur Rota in loco ꝓal.¶ † Quid autem ſi ordinarius feciſſet apponi edictum,vocans illosquorum intereſt,nec certa ꝑntatio confirmetur:vtrum ſi intra illud tempus patronus non comparet,perdat ius contradicẽdi,& videatur cõſentire, licet qua drimeſtre nõ ſit elapſum? Videtur ꝙ non quia cũ à iure ſit ei datum beneficium.iiij.menſiũ,non debet ei auferri regula iudultum. cum concor.li.vj.ſicut etiam dicitur ꝙ dilationes legales datæ ſine iudicis myſterio,non poſſunt per iudicem abbreuiari.vt per gl. in.d. regula indultum.Sed in contrarium facit quod no.Io.an.in.d.c.con tinebatur.quaſi in fi.quem ſequuntur ibi But.Imo. & Ab. dum dixit ꝙ canonicus contemptus, ſeu non vocatus in electione,nõ poteſt agere de contemptu lapſo edicto appoſito ſuper confirmatione.ſaluo eo quod habetur iu.c.cum in tua.qui ma.accu.poſ.Ex quo dicto intulit etiam Io.an in.c.ij.ad fi.verſi.Idem ſi ad alteriu.de of fi.vica.in.vj.& tranſit ibi Do.in.iiij.col.ꝙ ſi facta vna præſentione opponitur edictum cum tempore:& intra illud tempus patronus non opponat:videtur conſentire illi præſentationi:& amplius non audietur.¶ Conſiderabam duos caſus in iſto puncto nouo & quotidiano.Aliquando emquæritur:vtrum patronus permittens ſcien ter labi tp̃s edicti videatur pro tunc aſſentire præſentationi ab alio factæ.& dicerẽ ꝙ ſic.per proximè dicta:& quia iuſſus loqui ſi tacet, videtur conſentire vt.ſ.dixi.& non dicitur tunc iudex abbreuiare tempus datum à lege ſed facere actum permiſſum ad eliciendum in patrono tacitã renũtiationẽ ipſius temporis legalis cui ſicut expreſ ſẽ ita & tacitè renuntiare poteſt.& ita propriè loquitur Io.an.in.d. c.ij. Aliquando verò quæritur.quid ſi patronus cõparet intra tempus edicti,& opponit ne preſentio alterius confirmet ex eo quia prætẽ dit ꝙ ad ipſum ſpectet præſentare,vel ſimul,vel ſingulariter: & tamen nunc non præſentat alium:nec etiam vult præſentare intra tẽ pus edicti:ſed vult vti beneficio temporis legalis vſq; ad finem qua drimeſtris.Et iſte eſt caſus non declaratus ab aliquo quem viderim. In quo credo ipſum non teneri præſentare intra tp̃s edicti per.d.re gulam indultum.li.v.& etiam optima ratione:quia licet habet tem pora præfixa à lege etiã ſine myſterio hominis póſſint ex cauſa per iudicem abbreuiari:vt latè firmat Bar.in.l.ij.ff.de re iudi. cum ſuis concor. Tamen vbi incurritur aliqua pœna lapſo termino legis,nõ poteſt iudex ipſum abbreuiare.gl.no.iuncto tex.in.c.j.in verſi.tertiam vocationem.de mi.vaſ.qui contu.eſt.Facit gl.in cle.j. in verſi. iij.de vi.& hone.cleric.Dixi ſatis in.c.cum ſit romana.iiij.col. ver. limita.iiij.ti.proxi.Sed in propoſito lapſis quatuor menſibus patronus amittit pro illa vice ius præſentandi:ergo iſtud tempus inductiuum pœnę non poteſt per ordinarium abbreuiari. Non ob. dictum Io.an.in.d.c.continebatur.quia ad agendum de contemptu non eſt præfixum à lege tempus.vt dicit Ab.in. d.c. continebatur. Vnde credo ꝙ canonicus non comparens intra tempus edicti, non poteſt dicere volo agere de iniuria poſt edictum:quia non habet tẽ pus à lege indultum ad agendũ de contemptu : & iſta no. tanquam
14 nouiſſima.ſecundùm quæ conſului.¶ † Limita.iiij.niſi poſt collationem factam non vocato patrono lapſum ſit tempus præſentandi.Ab.in.d.diſpu.Car.in.d.cle.j.de ſup.neg.præla.quia cũm Eꝑs nõ poſſit recedere à prima collatione.c.diuerſis. de cle. coniu. tenetur ilam ratam habere & vt ex nunc:ex quo collatio ad ipſum deuoluta eſt.Superuenit enim negligentia patroni,quæirreuocabiliter cõualidat id quod erat eo inſtante irritabile , vel iritum : non autem eſt ſolum ipſum tempus ꝙ hoc operet:& ſic nõ ob.regula nõ firmatur.li.vj.quæ procedit quãdo ad firmitatẽ actus nulli allegat ſolũ tẽ
pns:ſecus ſi allegatur alius effectus etiam oneris ex tempore. vt eſt
15 hîc negligentia.ſecundũ gl.ibi.¶ † Limita.v.in permutatione:quia ſi Eꝑs ei auctorizat patrono nõ vocato,valet.Rot.latè de rerũ per mu.v.in nouis.reſpondens ad tex.in.d.c.decernimus.ꝙ loquitur in collatione voluntaria : ſed iſta eſt neceſſaria per tex.in cle.vnica.de re.permu.Si.tamen patronus cum cauſa contradiceret, irritabitur ſecundùm Rot.poſt Fede.in trac.permu.benefi.qõ.xxx.& ibi Lap. in addi.& ſequitur Ab.in.d.diſpu.Augerio.xviij.col. & Imo. in. c. fi.x.col.ver.iij.quærif.de rerũ permu.Nõ dicas idem eſſe in alia collatione.per prædicta : quia alia eſt nulla ipſo iure : & reconualeſcit ex approbatione tacita.iſta valet mero iure non indigens reconualeſcentia · vt in ſimili dicitur quòd emphyteota non ſoluens canonem eſt priuatus ipſo iure.dũ tamen dominus declaret eum velle ha bere pro priuato:& illa non eſt ſententia priuatiua.vt not.in.c.potuit.de loca.& latè Ale.cõſi.cclxx.circa proceſſum cauſæ.ad fi. Eſt tamen ſuper hoc aliqua varietas.quoniam Egi.belle. conclu. Rota. cclxxvij.In caſu cõcluſionis.& cõcluſio.clxxxj.in eo quod tenuit.vi detur firmare ꝙ imò nõ differat collatio ſimplex à collatiõe facta in permutatione:tamen vult ꝙ ſi patronus non opponit permutatio ni iuſtam cauſam contradictionis:& permutato ſiat ex cã vtili eccleſiæ:non attenditur eius contradictio.Sed Car.in. d. cle.j .in.iiij. q.de re.permu.& Do.latè in.c.vnico.ad fi.eo.ti.in.vj.poſt Lap.con cludit valere permutationem ſi patroni non contradicunt:& idem in permutatione facta in curia.tenet Lap.alle.xcvj. beneficia vacan tia.ad fi.de hoc etiam per Ab.in.c.cum dilectus.circa mediũ.de iur. pa.& per Lud.conſi.ccclvj.in fi.& ibi vult ꝙ ſufficit cõſenſus patro ni ſequens.& propter authoritatẽ Rotæ.& Fed.tenereẽ iſta limita tio in practica:licet ex prædictis poſſet multiplicari in verbis.& ma ximè etiam ex conſi.Cal.de re.permu.ij.vbi in fi.tenet dictã permu tationem eſſe nullã.de quo etiã per Lap.in addi.vlti.ad dictũ tracta. Fede.¶ Limita.vj.& vlti.quando patronus etiã ſi vocaret non poſ ſet præſentare quẽ vellet.quia tenet inſtitutio eo non vocato.Egi. belle.deci.lxxxvij.inferẽs hoc ſubtiliter ex precedenti limitatiõe;ꝙ quo facere poſſet Rota de præbẽ.ij.in nouis.cocludens poſt multa ꝙ licet beneficiũ patronale laicorũ per promotionẽ habẽtis ipſum ſtatim vacet:tñ diſpenſatio apoſtolica immediatè cõceſſa poſt pro motionem de eo retinendo in poſterũ cũ dignitate valet:licet de iu re patronorũ nihil dicat:quibus illa quaſi prorogatio nõ affert pręiudiciũ conſiderabile:ideo contradicere nõ potuiſſent; tamẽ in cõtrarium eſt lõga deci.Egi.cclij.ſuppoſito facto.pro quo aliqualiter inſtiti in.d.q.de iur.pa.ver.limitatur.v.vbi vide . ¶ Conſidera etiã ꝙ tenendo cõem opi.de qua in pręce.limitatione.videlicet ꝙ patro nus contemptus in permutatione poſſit eam infringere: iſta limita tio non poterit exemplificari in collatione facta per viam permuta tionis.cũ ſaltẽ ſit irritabilis ope exceptionis.ſed exemplificabiturge neraliter in caſibus in quibus patronus perdidiſſet illa vice poteſta tem quẽcunq; ꝑntandi.puta quia præſentauit ſcienter indignũ.iuxta no.in.c.cum vos de of.or.vel ex alia cauſa tunc priuatus eſſet:& has limitationes valde vtiles bñ no.qa nõ repies alibi.Demũ vtrũ ſit requiſ? cõſenſus patroni qñ agit de alterãdo ſtatu eccleſiæ,puta de erigendo eã in cathedralẽ,vel vniẽdo alteri:& ſi.tetigi in.c.cũ ac-
16 ceſſiſſent.xij.col.verſ.ꝓ iſto dicto Cal.de conſti.¶ † Dũ Abb.alle ga.Inn.in.c.fi.de accu.& pulchrè eũ refert.Adde Lud.roma.in ſing. clxxj.Iudex à quo.vbi dicit ꝙ illud dictũ Inn.teneẽ in cõſiſtorio papæ vt ſacrũ euangeliũ:videlicet quòd ſi iudex nõ detulit appellatio ni,nõ pót ꝑfigere terminũ appellãti.ſed eſt tex.in.c.pue nit.Io.j. de app.& ibi Abb.in not.ſequit etiã Ab.in.c.cũ ſit.j.col.eo.ti . latius ꝙ Imo.& Ana.in.d.c.fi.aliq Rota.de app.xvj.in antiqs.& Car.in cle. j.xxvij.q.de app.& Domi.in.c.cũ appellationib? friuolis.de appel. in.vj.& ꝑ Phi.in.c.pſonas.viij.col.ver.ſed dubitaf.de appel.In qui bus locis cõiter reprobaf dictũ Inn.& teneẽ quòd pót nõ deferens præfigere terminum:Sed cõſiderat melius quòd Abb.hîc nõ allegat Inn.in.d.c.fi.ad hoc:ſed ad aliud:videlicet quòd iudex ſuper aliquo articulo remittẽs ei? inſtructionẽ ad ſuperiorẽ, poteſt partib? prefigere terminũ:intra quẽ ſe pñtent corã ſuperiore:ne ſine termi no cauſa remaneat.etiam ſi in commiſsione inſtructionis nihil fue rit ei dictum de aſsiguando termino in remiſsione: & eſt verum ꝙ Inn.vult hoc ibi in prin.ne cauſa ſit ſine termino . Et ex illo dicto Innoc.fuit dictum in conſilijs Rotę dum eſſem de proximo ad illũ ordinẽ

ordinẽ cingendus,prout retulit mihi vnus ex dñis.Quod cùm quidã executor mixtus remiſsiſſet quendã intruſum ad papã cũ aſſignatiõe termini,& aduerſarius inſtaret ſuper expeditione in Rota,& dubitaref an illa remiſsio deuolueret:fuit dictũ ꝙ ſic.& licet aliqui dicerent ꝙ Inn.loquit quãdo certus articulus eſt cõmiſſus:tamẽ text.hîc cũ gl.in ver. *remiſsiſſent*.probat ꝙ etiã iudex datus ad cauſam pót remittere cũ aſſignatione termini:& deuoluit cauſa etiã citra appellationẽ.Faciat ad hæc quod no.Arch.in.c. cũ appellationibus.ſuper ver.träſſuſa.ibi.hoc eſt no.dignũ.de app.in.vj.dicẽs ꝙ etiã vbi appellatio nõ valet,tñ ſi iudex cauſam remittit ad ſuperiorẽ cũ cõſenſu appellati, deuoluit cauſa ad ſuperiorẽ:& ſequitur latè Rot.de app. xlv.à grauamine.in anti.Facit gl.in cle.cauſam.in ver.deuoluta.de ele.j.in no.& Tho.faſtoli.dubio.xiij.Itẽ dubitatur.volẽtes ꝙ ſi appellatus cõſentit,appellatio non legitimè intimata deuoluit.& ꝓ dicto Inn.&.d.c.ſi.eſt etiã tex. in.c.dudũ.el.j.de ele.quẽ ꝓ hoc no.ibi Abb.in.ij. no.addẽs hoc ꝓcedere etiã ſi in literis cõmiſsionis hæc poteſtas ſpãliter non fuerit attributa.Venit emꝫ hæc poteſtas acceſ foriè ad cõmiſsionẽ ſibi factã.ſicut in cle.j.de reſcri.& in c.cum appellationibus.de appel.in.vj.vbi ſit cõdemnatio expẽſarũ poſt abdicatã iuriſditionẽ i principali.Et cũ iſtũ punctũ præpoſuiſſem in Rota,noluerunt domini ꝙ decernerẽ ꝓceſſum ꝓ cõtradictas.quia qñ iudex in partibus aſſignauit dictum terminũ,non erat præſens vtraq; pars: ſed ꝓcurator vnius & nõ cõſtabat ꝙ principalis ſciret de aſſignatione termini:& ideo decreui citationem.¶ Multa & optima ponũt hîc ſcribẽtes ad limitationẽ.c.cũ cauſam.de appel.&.l.à iudice.C.de iud.ponẽdo duos caſus.in quibus delegatus inferioris à principe ſubdelegat . Circa quẽ aliud nõ addo.quia ſatis dixi in.c.ſuper quæſtionũ.§.ſi verò.de offi.dele.collectis ad dicta iura.vij.limitationib?.
17 Multa ponit Phi.in.d.c.cũ cauſam.& Alex.i.d.l.à iudice. Verũtamen ad illã limitationẽ † .ꝙ ſubdelegari pót articu lus nõ iuriſditionalis.Adde Imo.in cle.j.antepe.co.de of. dele.vbi dicit hãc eſſe opi.cõem canoniſtarũ,quaſi videat mera executio:ſicut & actus citationis.licet fortè opi.cõtraria ſit de iure verior ſecundũ eũ:quia cui prohibeẽ genus,prohibeẽ & ſpecies.l.j.cũ ibi no.ff.de ſuis & legi.Sed dici poſſet nõ eſſe hîc parem rationẽ in vtroq;,per id qđ dictum eſt.Et hanc opi.cõem latè firmat ipſe Imo.in.c.ſuper quæſtionũ.§.nos aũt.de offi.deleg.inducendo illũ tex. vt hîc per Abb.Item Sali.poſt Guil.in.d.l.à iudice.& ibi Ale.referens Abb.hîc.& Bal.in.l.ſolent.ff.de iuriſdi.om. iudi.cõtra Bar.ibi.Idẽ Rota de offi.dele.iij.&.xiiij.in nouis.& dixi in.d.c.ſuper qõnum.in prin.tollẽdo certas rationes.And.ſic.ibi cõtrariũ tenẽtis.¶ Ad aliam limitationẽ de delegato legati,ꝙ poſſit ſubdelegare.dixi ſatis in.d. §.ſi verò.Eſt verũ ꝙ aliqui reſtringũt hoc ſolũ in delegato Cardinalis legati.iſte enim equiparatur Proconſuli.c. ij.de offi.deleg.in.vj.non alij.ſecundùm glo.ibi.Et ſic iſte tex.nõ faceret:& ita videtur velle Phi.in.d.c.cũ cauſam. vj.co.tamẽ tex.in.d.c.ij.in illa equiparatione loquitur indiſtinctè ſecũdũ Abb.hîc.qđ verbum no.¶ Ad illud etiã ꝙ delegatus papæ pót ſubdelegare cũ poteſtate ſubdelegandi:qñ reſeruat ſibi aliq.d.Abb.hîc.limitãdo gl.in ver. träſſert,in.d.c.ſup qõnum.§.porrò.dicẽs hoc ab alio nõ tactum.Caue.quia Alex.in.d.l.à iudice.pen.col.& in.l.more.viij.col.ff.de iuriſdi.om.iudi.& Phi.in.d.c.cũ cauſam. tenẽt indiſtinctè.d.gl.cõtra Abb.hîc róne euitãdæ infinitatis.iuxta.c.ij.de reſcri.in.vj.Tamen huic rationi fortè reſponderi poſſet, ꝙ ex quo radicalis iuriſditio remanet in delegato,& ſuus ſubdelegatus dicitur ſubdelegare nomine delegati,videtur ille ſubdelegatus ſubdelegati eſſe potius ſubdelegat? delegati.ſicut in ſimili dicitur de ſubdelegato delegati ordinarij.per gl.in.c.is cui.de offi.dele. cũ cõcor.in.vj.Nec dabiť ꝓceſſus in infinitũ:quia cũ ſubdelegatus delegati ſemel ſubdelegabit,non egredieť pote
18 ſtas delegati primi vltra iſtũ nũc ſecũdò delegatũ.¶ † De ſubdelegatiõe aũt examinatiõis teſtiũ:dic vt in cle.j.de of. dele.& optimè loquiť Abb.hîc. dixi aliàs poſt ipſum i.c. cũ cãm.de teſt.Vnũ cõſidera in dictis ſuis hîc.ꝙ prima facie mirũ videtur ꝙ habẽs ſcribere atteſtationes nõ poſſit aliũ ſubſtituere:ꝓpter electã induſtriã perſonæ:& tamen habẽs examinare poſsit ſubſtituere.Nam etiã in examinatore dixit Ab.pauloante electam eſſe induſtriã ꝑſonę.Potes ſic ſaluare.ꝙ delegatus principis ita poteſt examen teſtiũ cõmittere ſicut totã cauſam.d.cle.vnica.deputat? verò ab inferiore nõ pót ſimpliciter,propter dictam induſtriam electam :ſed tunc demum quando committit nudam receptionẽ expedita per ſeipſum præambula cognitione cauſæ reſpectu examinationis.& adde iſtis Rotam de officio.delega.viij.in nouis.vbi dicitur quòd ſubdelegatus ad examinationem teſtium non ſubdelegat: vnde ſi auditor palatij apoſtolici commiſit in partibus examinationem duobus ſine clauſula quòd ſi nõ omnes &c.& vn? commiſit collegæ,non valuit actus:& dicit Collector ꝙ libenter ſaluaſſet illud examen propter expenſas in eo factas.attento etiam conſenſu partium, per quem atteſtationes nullæ poſſunt validari.Inn.in.d.c.cum cauſam.ſed non potuit.quia illud non procedit vbi iudex fuit incom
19 petens:ꝙ autem iſte fuerit incompetens probat Rota latè. ¶ *Semper* allegatur iſte tex.† quòd probans ſe in abſentia condemnatum,reſtituitur.vel dicitur nulliter con a demnatus,docto de legitimitate abſentiæ:& ad hoc tenduntocto lecturæ reductæ hîc per Abb.In quo reſecatis multis quæ dici poſſent vide in primis gloſſ. magiſtram. & ibi ſolenniter Bart.in.l.ſi.in gloſſ.ſi.ff.de reſti.in integ. gl.ſimi.in .c. biduũ.verſi.ſi aduerſus.in ver.audiatur.ij.q. vj.quæ ponuntur quæ dicatur abſentia digna reſtitutione,vel excuſatiõe.& quomodo cõtra quãlibet ex quinq; ibi poſitis ſuccuratur : & dum dicitur quòd ibi abſentia eſt probabilis & neceſſaria,vt cã militiæ ſi abſens fuit legitimè defenſus,reſtituitur ad appellandum.d.l.ſi.non legitimè autem defenſus reſtituitur in totum & dicitur hermodicium.vt ibi per glo.& Doc. ¶ Not. in hoc quatuor.primò ꝙ idẽ eſt in quolibet abſente cauſa reipulicæ alterius ciuitatis quàm romanæ.ita Barto.in.d.l. ſi. per.l. ſed ſi per prętorem.§.ſi.ibi certis quoq;.ff.ex quibus cauma.¶ No.ſecundò quid importet reſtitui ad appellandũ, vel ad totam cauſam:quia primo caſu ſeruabit.cle.ij.de teſti . nam reſtitutus non producet teſtes ſuper eiſdem capitulis,vel contrarijs:quoniam appellatio reſtituit ad ſtatum in quo erat ante litis conteſt.non poſt .l. ita demum. C.de de procu.Sed ſecundò caſu omnia poteſt. ¶ No.iij. quòd ptãtes vel vicarij caſtrorũ,& terrarũ,& alij officia lesdicunf abeſſe cauſa reipu.Bu.in reperto.iuris ciuilis.in ver.abſens. allegat Odo. in .l. qui abſentem.ff . de procu. ¶ Not.iiij.quòd delegatus dicitur abeſſe ex cauſa neceſſaria.gloſſ.iij.in.c.quia frater.vij.q.j.& gloſſ.in.c.quid ergo.xj.qõ.iij.De ſuccurrendo alijs cauſis abſentiæ:dic vt
20 per Bar.vbi.ſ.& Imo.poſt Innocen.in.c. querelam. ad fi. de procu . ¶ † Datur etiam doctrina quotidiana . quòd ſententia lata contra abſentem præſumitur lata magis ratione contumaciæ quãm ex eo quòd iniuſtam cauſam habuerit.per tex.no.in.l.ſi ideo.ff.de euic.vbi ſi fuit pronuntiatum contra emptorem contumacem,, non habet locũ euictio contra venditorem. quia potius propter abſentiam videtur condemnatus , quàm propter malam cauſam.Ad idem text.in.l.Papinianus.§. meminiſſe a & in.l. qui repudiantis.ad finẽ.ff.de inofficio.teſtimen.quæ iura ita etiam allegat Cardina. in cleme . j.iiij. columna. de re iudi . Et circa hanc doctrinam collige primò vtiles corroborationes.deinde quin ꝙ limitationes. & habebis telam fructuoſam nullis modernorum laboribus contextã:& in primis vide Bart.conſi.clxxiiij.Ser Ioã.de caſ. duráti.& in.d.l.ſi ideo.vbi dicit ꝙ notarius cõdẽnatus de

a ¶ §. meminiſſe.& ibidẽ vide.d. Alexãde imo.& adde eum in . I. ſi quis.§.ſi quis . ff. de adul.& glo.ĩ.l. ij.C.de cõtra . iudic.tut.vbi etiam vide Bal.& in.l.j. per illũ tex.in.iij. no. C. de perĩ.& cõmo. rei vendi.

a

falſo in abſentia,pōt adhuc cōficere inſtrumentū:quia potius præſumitur condēnatus propter contumaciā,quàm propter crimen falſi. Facit quod ipſi no.in.l. infamem.ff. de publi.iudi. Per iſtā doc.dixit Bar.in.l.fi.ad.fi.C.de fi.inſtru.ꝙ ſi notarius eſt condemnatus de falſo ex contumacia vigore ſtatuti,iſtud non nocet producenti inſtrumentum ab eo confectum poſt ſententiam. Ad quod vide etiā Bal.in.l.in exercendis.pe.col.C.de fi.inſtru. Si autem non eſſet condemnatus in abſentia. vtrum ſententia noceret producenti inſtrumentum.eſt maius dubium.de quo per Iac.but.& Ange.in.l.Lucius.ff.de inſa.& Butr. in.c.quāuisj̄.eo.cum concor. Per iſtam doctrinam dixit Albe.in.j. parte ſtatutorum,q.lij.quæ incipit. Sed adhuc quæro.ꝙ ſtatutum volens patrem teneri pro filio.& cauponem vel nautā pro famulo intelligitur de cōdemnato propter cōtumaciam. Et idem in ſtatuto ꝙ cōmunitas teneatur emē dare damna & robarias. quoniā intelligitur dūmodò de eis verè conſtet,non ex contumacia. vnde conſuluit Lud. conſi. cliij. in fi. patrem non teneri pro condemnatione filij per contumaciam de crimine damnati. quod etiam latius declarat Alex.in.l.ſi finita.§.ſi devectigalib⁹. vlt.char. ff.de dam.infec. ſic etiam dixit gl.& Bar.in.l.ab executore .§.j.ff.de app.ꝙ ſi emptor condemnatus eſt vt contumax, non poteſt venditor appellare:quia ſecundùm Ange. de are,ibi ſententia non nocet veditori per.d.l.ſi ideo. Sic etiā dixit Bar.in.l.illicitas.§ fi.ff.de offi.præſi.ꝙ de iure bānitus non debet haberi pro confeſſo:quia bannum imponitur propter contumaciam,non propter delictum: ſic etiam Pau.de ca.conſi.cxcvj.ſuper hoc puncto interrogatus &c.latiſſimè probat ꝙ condemnatus in abſentia propter ſtatutum volens haberi bannitum pro confeſſo.non eſt infamis,neꝙ inhabilis ad ea ad quæ eſſet inhabilis cōdemnatus verè de delicto. Et multa allegat. Quibus adde Bal.in.c.nullus.de præſump. vbi dicit ꝙ tale ſtatutum eſt contra ius commune:ideo reſtringendum.propter dictū Inn.ibi dicentis ꝙ de iure contumax non habetur pro cōfeſſo.quod Bal. valde extollit.& plura de reſtrictione dicti ſtatuti ſunt accumulata copioſe in lib. maleficiorum. fo.clxiij.per Modernos. Sic etiam dixit Bal.in.l.tranſigere.v.col.ver.ix.oppono.C.de tranſac.ꝙ ſtatutum loquēs de homicidio.intelligitur de eo de quo verè conſtat:non autem de ficto:puta de quo per contumaciam quis fuit cōdemnatus:& ſequitur Pet.de anch.in repe.c.j.verſi. quæro circa hoc ſtatuto cauetur ꝙ de omnibus.de conſti. Sic etiam dixit Bar.in.l.ſi ſuperatus.ff.de pig.ꝙ ſententia contra debitorem contumacem, non prēiudicat creditori etiam ſcienti:quia præſumitur lata propter contumaciā potius quàm quia bonam cauſam non habuerit. Sic etiam dicit Bal.in.l.reos.vij.co.C.de accu.non poſſe fieri execu tionem contra patrem in peculio,propter ſententiam latam contra filium contumacem.de quo latius per Alex. poſt Bar.in.d.§.fi.de vectigalibus.contra Lud.in.l.ſi filio fami.la.ij.xv.col.ff.ſo.ma. Sic etiam dixit Abb.in.c. proxi.vlti.col.ꝙ ſententia principis lata ob contumaciam,nō facit ius quō ad alios:quia non videtur lata ex eo ꝙ abſens foueat cauſam iniuſtam,ſed ob contumaciam:vt no.glo. ij.in.l.fi.C.de legi.alleg.d.l.ſi ideo.& Bart.in.d.l.ſi repudiantis.ſic etiam dixit Bart. in.l. cum filiuſſami.in fi.principij.de verb.oblig.ꝙ vbi ſententia contra vnum præiudicat alteri.fallit quando eſt lata contra contumacem:nō habita diſtinctione.vtrum alius ſciuerit,vel ignorauerit. per.l.præſes.C.de pig. Sic etiam But. conſi. xxiiij. Quæſtio hæc.in.vj.colum.dixit quòd pro ſententia lata in abſentē nihil præſumit.niſi quatenus appareat ex actis. alle. Guil.in.l.ij.ff.de in ius vocā. Cal.de proba.c.quoniam. & Fede.conſi.lxv. Vnde Barto.in.l.omne delictum.ff.de remili.& Bal.i.l.fi.C.de cri.ſtelli.&in.l.ita demum.ad fi.C. de procura.& in.l.j.vltima.colum.verſicu. Item an condemnatus.C.de confeſ.volunt quòd bannitus pro cotumacia non ſit propriè bannitus pro delicto. de quo latius per ſcribentes.in capitulo.ex literis.de conſtitu. Sed
21 limitantur iſta,& ſimilia.v.modis. Primo † vt habeant locum.quando tractatur an ſententia præiudicet alteri quàm condemnato: & ita lequatur.d.l.ſi ideò.cum concor. Sed cum quæritur de præiudicio ipſorum condemnatorū,talis allegatio non procedit.quia imputent ſibi:& quò ad eos debet reputari pro iuſta p.l.herēnius.§. Caia. ff.de euic. Ita Pau.conſil.cccxxiij.ſi dicta ſentētia,in fi.Cōſidera ꝙ iſta limitatio deſtrueret multa ex prædictis.vide licet dictum Bar.de notario condemnato:& dictum Barto.in.d.l.illicitas.& Bar.in.d.l.tranſigere.& ſimilia.in quibus etiam in fauorem condemnati fit iſta præſumptio qđ potius ob contumaciam Poſſet habere locum limitatio quādo concurreret aliqua de quibus in limitationibus ſe quē.ſed tūc diceres ꝙ etiam quò ad alios ſententia operaretur:ideò mens Pau.fortè fuit conſiderare validitatem
22 ſentētiæ quò ad ipſam punitionem cōtumaciæ.quia quò ad hoc valet.& nocet condēnato:puta reſpectu bāni,vel ſimilis pœnæ reſpicientis contumaciā. Cogitabis. ¶ † Limita.ij.niſi lex vel ſtatutum nō conſideret veritatē vel iuſtitiam ſententiæ,ſed ſolùm actum ipſius ſententiæ: quia tunc ſententia lata etiam contra abſentem contumacem nocet tertio eo caſu quo noceret lata in præſentē. ¶ Exēplum primi. Vbi ſtatutum dicit.ſi filius commiſerit delictum,pater teneatur pro eius condemnatione:nam propter verbum commiſerit,non ſufficiet ſententiam latam contra contumacem. Exemplum ſecundi.ſi ſtatutum ſimpliciter dicat ꝙ pater teneatur pro condemnatione filij. nam tunc ſententia contra filium contumacem afficit patrem:quia ſtatutū ponderat tātū actū cōdemnationis.iuxta.l.palam.§.quæ in adulterio.ff.de ri.nup.&.l.& ſicōdēnatus.ff.de noxa.ita declarat Bar.in diſputatione Peruſinæ ciuitatis.vij.colum.& in.l.cum filiuſſa.in prin.de ver. ob.& Bal.in.l.j.in.vj.q.C.ne fi.,ꝙ pa.& in addi.Spe.de appel.xv.col.& Bal.& Ang.in.d.l.qui repudientis.in fin.& Ang.in.l.ij.§.fi.ff.ſi ex noxa.cau.aga.dicens ita fuiſſe de facto iudicatū Florentiæ.& Lu.in.d.l.ſi filiofami.la.ij.xviij. col.ver.v.dubitatur.ff.ſo.ma.& Sali.in.d.l.ſi filius. C.ne fi.pro pa.& ſic limitatur dictum Barto. & aliorum in.d. .§.ſi de vectigalibus. Cōtrarium tenet Imo.in.d.l.cū filiuſſa.in prin.in.iij. colum. & Ana. in .c.ij. x. colum.de deli. pue.quia ex quo iſtud ſtatutum exorbitat à iure cōi.vt plenè ꝑ Lud.in.d.l.ſi filiofa.non videtur comprehēdere iſtū caſum.Inducunt pro ſingulari gloſſ.ſi.inſti.de noxa. vbi pater qui aliās poteſt conueniri de peculio pro condemnatione filij,nou conuenitur vbi filius eſt condemnatus ex contumacia.vnde ſtatutum eſt interpretandum vt non lædat ius commune quā poſſit.c.cum dilectus.de cōſue.ſed ad hoc reſpondet Alex.tenens communem in.d.l. cum filiuſſa.ꝙ cum ſtatutum non loquatur ſub conditione ſi filius maleficium commiſerit, ſed ſimpliciter: ideò
a æquiparat patrem fideiuſſori iudicatum ſolui.[a] qui tenetur ſoluere,ſiue principalis condemnatus ſit præſens,ſiue abſens.l.j.ff.iu.ſol.cum concor.de quibus per Barto.in dictis locis.ergo fit interpretario ſecundū ius commune, non contra.ſecundū eum. Conſidera pro opi.Imo. quod iſtā æquiparationē negat Bal.in.l.filiꝰ.poſt prin.ff.de his q ſunt ſui vel ali.iu.quia fideiuſſor ſpōte ſe aſtrinxit.pater autē incidit in obligationē inuitus.iō faciēti actū ex neceſſitate magis ſubuenit.l.ſi.in rōne ſui.ff.rem pu.ſal.fo.c.ab arbitris.de of.dele.in.vj. Itē quia pater citādus eſt ad defenſionē faciēdā.nec ſufficit eum ſcire.niſi citet,vel cōſentiat.vt ibi per eum. Adde etiā Bal.in.l.j.§ ſi procurator.in fi.ff.ſi quis ius di.non obtē.vbi dicit fuiſſe conſultum per Iaco.butr. Pau. de leaza.& Ray.de for.quòd condemnatio facta cōtra filiū contumacē nō noceat patri.etiam qn ſtatutū reſpicit condēnationē.p tex.ibi.& eſt caſus expreſſior ſcđm eū in.l.ſi perluſorio.in fi.& ibi Bar.ff.de appel.

& iſta

a ¶ Iudicatū ſolui. Ad quod adde ꝙ per Feli. hīr in.c. ius gñale.j.diſt.& quod ibi dixi in apoſt.

23 & iſta opi.eſt valde æqua: ſed contraria eſt cōmunior. ¶ † Limita iij.niſi condēnatus in abſentia fuiſſet priùs præſens in tota cauſa. & ſolum in actu ſententiæ abſens: quia per hoc ſententia non minus operabitur quā ſi fuiſſe pñs in ea. Bar.in.d.l.ſi ſuperatꝰ. Ab.in.c.pe. v.col.ver.illud aūt quod dictū j.eo &.ij.vō.conſi.xlv. Caſus in effectu talis eſt poſt prin.& Bald.in.l.ij.iiij.colum. verſi. modo capio. C.quibus res iudi.non noc. Bene facit.d.l.ſi perluſorio.§.fi.in ratione ſui ibi. Nec quoquam nomine eius reſpondentem. quaſi ſecus ſi pro eo reſponſum fuiſſet. Ad idē.l.ſi ſeruus pluriū.§.j.de lega.j. quæ iura innuūt ꝙ licet cōtradictor ſit cōtumax ad ſententiā: tn ſi prius totam cauſam defendit,illa cōtumacia nō eſt cauſa verōſimilis,propter quā contra eum pronūtietur.quia ex actitatis iudicādum eſt.c. quoniam contra.de proba.cùm ſi. Et ideo dicit Sali.in.l.j.in fi.C.de peri.& con.rei.ven.ꝙ ſi emptor omnia egit vſq; ad finē ferendæ ſententiæ,licet citatus ad audiendā ſententiā non venerit,non per hoc prohibeꝫ agere de euictione.vnde.d.l.ſi ideo.debet intelligi de ante riori abſentia emptoris.per quā defenſio cauſę videt omiſſa. aliter dicere eſſet irrationabile ſecundū eum. Et idē ipſe no.in.l. emptor. pe.col.ver.quęro de ratiōe.C.de euic.& ita intelligāt tex. in.c.fin.in ver.cōtumaciter abſuit tēpore ſentētię promulgatę j̄.de emp.& vē. Qui tex.pōt ſuppleri & in tota cauſa: vel ſine ſuppletione. pōt etiā intelligi in cōtumace vero qui non poteſt appellare. Et vera contumacia induci pōt etiā ſolo tēpore ſentētię proferendę vt dicēt in fi. ſequētis limitationis. Cum iſtis cōcordat plenè Ale.in.l.ſępe.xlj.co. ver.circa ſecundū requiſitū.ff.de re iudi. Eſt verū ꝙ Ab.in.c.proxi. vl.col.ſentit cōtra hanc limitationē.pſupponens litem cōteſtātā.& de cauſa cognitū.& ꝙ citatus abſuit ſolū à ſnia:& vult ꝙ habeat locū.d.l.ſi ideo. Idem Bar.in.l.qui repudiantis.ff.de inoffi. teſta. dicēs quòd ipſa acta nocebant tertio.poſtquā in eis pars fuit præſens:licet non ſnīa:& cū eo trāſiuit lmo.in.c.pe.vij.co.ver.in ea.gloſſ. ibi ignorantis j̄.e.tñ nō eſt recedendū ab iſta limitatione.per iura prædicta.& propter ſequeutē limitationē.in qua etiam alleganī tenentes
24 iſtam. ¶ † Limita.iiij.niſi probationes fuiſſent liquidæ:quia tūc cō demnatus in abſentia,dicitur cōdēnatus propter malā cām: & ſnīa nocet ſibi,& alijs quibus aliās noceret. Ana.latè in.c. fraternitatis. ix.col.de hære.per tex.cū gl.valde ſingulari in.l.ij. in verbo abſens. C.de contrario iud.tute.vbi Bal.dicit haberi limitationē ad oīa iura:que dicūt ꝙ condēnatus in abſentia recuperat iura perdita.vt hīc cū ſimi. Allegat etiā Bal.in.c.j.ſi de feu.vaſal.fu.interpe.vbi extollit d.gl.inferēs ꝙ non habet locū.d.l.ſi ideo.quādo apparet emptorem condēnatū fuiſſe propterveritatē probatā,nō propter contumaciā, & ſequiſ ibi Ia.de aluaro.in.iij.col. dicens ꝙ animus iudicis poterit etiam cognoſci ex verbis in ſententia inſertis. alleg. gloſſ.in verbo probatum.in.l.ſi prętor.ff.de iudi. Et ita etiam limitauit.d.l.ſi ideo. Pau.de leaza.in.c.ſi.vlt.col.ver.quid ſi fuit præſens.de emp.& vendi.allegando glo.in.d.l.ij. Per quam dixit etiam Bal.in.l.ingenuum. ij.col.ver.hīc tamen eſt notandum.ff.de ſtatu ho.quòd ſi quis ſolicitè defendit ſe in principio,& medio cauſæ: & tandem vides ſe malam cauſam fouere,non comparuit in ſententia: tamen defendiſſe videtur: quia ſua comparitio non potuiſſet, nec debuiſſet trahere iudicem in opin.contrariam. Illam glo.allegat etiam Bal. in.c.ſicut. ij.colum.ſ.e.& in.l.ij.pe.col.ver.pone accuſaui. C.quibus res iu.nō no.quem refert Abb.ad literam in.c.pe.xiiij.colū.ver. xij j̄.eo. & in d.conſil.ij.volu.xlv. Tamē pro dicta glo.eſt etiam alia in.d.l.ſi ideo. in verbo habuit. & fortè vna alia: licet non vſitata. ad hoc in authen. qui ſemel.in verbo, quòd locum.in fi,ibi: ſi eſt liquidum. C. quomodo & quando iud. Imò videtur text.in.l.diui fratres.§.j.ibi: & euidentes probationes ſuggerant.ff. de libe.cau. per quem dicit ibi Ray.de forli. quòd quando ſententia fertur cum magna cauſæ cognitione pro ingenuitate in contumaciam creditoris: talis ſententia omnibus præiudicat. Faciat ad hoc dictum Ia.bu.in.l.ab hoſtibus.§.ſed quòd ſimpliciter.ff. ex quib.cau.ma. dum dixit quòd licet probationes factæ in iudicio ſummario non operentur in plenario.l.ſi iudex.cum ibi nota.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur. Tamen fallit. vbi probationes in ſummario fuiſſent plenariæ, quia
a operatur etiam in plenario[a] de quo ſatis dixi in.c.cauſam.el.j.de teſti. Eaciat etiam quod ſcribit Fulg.in.l.emptorem.in prin.ff.de act. empt.vbi dicit quòd ratio propter quam non poteſt agere emptor contra venditorem quando denuntiationem omiſit: eſt ex eo.quia præſumitur emptorē amiſiſſe cauſam potius, quia non erat inſtructus,quàm ob aliam rationem.per dicta.l.ſi ideo. Ex quo infert quod vbi notoriè conſtat de veritate & iuſtitia euincentis,non requiritur quòd præceſſerit dicta denuntiatio. Et ſequitur Alexā.conſi.mihi.ccccxxxj. Fortificatur prædicta concluſio. & plenius in.l.non ſolum.§ morte.vltima columna. de noui operis nuntia. alleg. etiam Innocen. in capi.fina.ad fi.de empt.& vendi. Et idem tenet Alexan.poſt Raph.in.l.ſi domus.§ de euictione.in fine.de leg.j.& Abb.v.vo.conſi. cxlix. In quæſt.quæ vertitur.j.col.ver.præterea & ſecūdo.& bene facit quod no.Ang.& Imo.in.l.decem.de verbo. obliga. dum dicunt non poſſe allegari à fideiuſſore exceptionem omiſſæ excuſionis,quando conſtat principalem nō eſſe ſoluendo,& no.alij.de quibus hīc per Alexan, in.iiij.col. Faciunt etiam quæ latè habuimus in capi.cum olim.circa.vj.col.ver.non eſt citandus neceſſariò ſ.e.& ad materiam vide Ange. in.l.ſi cum exceptione.§ hæc autem actio.in fi. ff.quod met.cau. Vbi dicit propter gloſſ. ibi quòd ſi ex forma cōſtitutionis bannitus habeꝫ pro confeſſo,niſi compareat ante ſententiam: ſicut dicebat conſtitutio domini Sabinenſis hi ſpani.quòd ſi ante primam ſententiam quis nō comparuerit in cauſa appellationis, habetur pro confeſſo:licet compareat poſt. & ideo vt vincat oportet quòd conſtet de ſua innocentia liquidè,ex quo habetur pro confeſſo:& licet in contrarium faciat gloſſ.in.l.j.in prin.ff.de act. emp.tamen primum fuit obſeruatum.& pro illa obſeruantia facit quod habetur. in.l.ij.§ ſed quia veremur. C.de iura.calum.ſecūdùm eum.
¶ Reſtringitur ſubtiliter hæc limitatio ex dictis Bald.in.d.l.ſi ideo.in reportatis antiquis. & in.d.l.ij.C.de contrario iud.tu. vt habeat locum.quando iſte contumax cōtra quem de iniuſtitia conſtat ex actis,eſt contumax præſumptiuè:quia non haberetur reſpectus ad contumaciam:ſed ad liquiditatem actorum:& ſic ſententia contra eum lata non nocet alijs,nec habet locum.d.l.ſi ideo.ſed ſi ſua contumacia fuiſſet vera.iuxta.l.ex conſenſu.§.fi.ff.de appel. tūc quia illa contumacia repellit eum ab appellādo vt ibi:& in.l.Herennius.in fi.ff.de euic.non poteſt ipſe recuperare aliquid ab alio ratione illiꝰ condēnationis.& ſic nocebit alteri illa ſentētia: quia vetus contumax ſibi imputet:cur præcluſerit ſibi viā appellādi.& ſequiſ Alex.in.l.ſępe. xiiij.col.ff.de re iudi.firmans etiā ꝙ verus contumax ſolū in diffinitiua,licet non fuerit contumax in proceſſu,perdit beneficiū appellādi. poſt Bal.in.d.locis.& in.l.eos.in prin.C.de app. cōtra Fulgo.in.d.l.ſi ideo.& in.l. properandū. .§.finantem reus.C.de iudi. ¶ Limita.v.&.vl.ni ſi quis fuiſſet abſens ex cauſa iuſta & probabili.[b] quia tunc ſententia lata cōtra eū nō preſumitur lata propter contumaciam: ſed propter malam cauſam. Bal.in.d.l.ij.pe.col. C.qui. res iu.non no.alle.gl.quę huc vult.in.d.l.ij. in ver. abſis.C.de cōtrario iud.tu. Cōſidera ꝙ ſi cā abſentię fuit nota iudici:ſnīa eſt nulla.l.quęſitū.ff.de re iudi.ſi autem incognita, eſt annullanda. vt ibi.& in.c.querelam.de procu.& hīc. Sed dicas ꝙ gl.in.d.l.ij. loquit in cōdēnato acquieſcente ſententiæ: quam impugnare poterat, ſi cauſa abſentiæ fuerat iudici incognita. & ita acquie

a ¶ Plenario. Faciāt et ꝙ habentꝰ per d.Sozi.icōſi.cclv.incip. In cā illorum de mazighis ver.ſi.nec obſtare.in.j.par. char. cliij.& ver.iij. principali.cū ver.ſeq. char.cliij. ꝙ ſententia lata i iudicio ſummario nō prēiudicat i ordinario intelligequādo non fuit plenè cognitū: ſeus ſi eſſet plenè cognitū:quia tūc praiudicat in ordinario.

b ¶ Et ꝓbabili. Quę aūt dicaē abſentia iuſta & ꝓbabilis. vide oīno Bal.in marg.ver. ſnīa.vlt.col.& gl. magiſtra. in ver. appellare.in.l.ſi. ff.de reſti.in inte. vbi etiā per Bar. in.l.j.col.ſi. &.iij. & Bal.in.l.ab eo. in vlt.col.C. qūo & quando iud.

uit in casu.d.l.ij.vt ibi in ver.acquieuisti. Meritò non potest tertius dicere fuisti condẽnatus ex cõtumacia,quia non fuit cõtumax. Demum vide Lu.cõsi.cccxxix.pñs cõsultatio.iij. col. vbi videtur velle q̃quãdo est casus in quo nõ potest ex actis induci certioratio in iudice de non iure absentis, tunc sententia cõtra absentẽ nunquã dicitur lata ad malã causam.& loquit in cã beneficiali, vt ibi per eũ.& p̃dicta omnia repone diligenter.quia per aliũ non reducunt. De modis autẽ probãdi causas absentiæ, & impedimenti.tene conclusionem. Ab.hîc.& adde Bar.& alios in.l.ij.§. quod diximus. ff.si quis cau.cũ
25 concor.de quibus ibi p Alex.& per Phi.in.c.ex rationẽ j̃.ti.pxi.& dicetur aliãs. ¶ † Perceptio pensionis inducit acquisitionẽ possessionis:si soluens posidebat, vel si soluit de volũtate posidẽtis. Ita declarat Imo.in.c.cùm venissent.vl.col.de rest.spo.per.l. quãuis.§.j.cũ ibi no.ff.de acquir.posse.vbi etiã dicitur idem quãdo non apparet alius posidens. Si diceres q̃ sine cõrpore non acquirit̃ possessio.l.j. ff.de acqui.poss. Rñdet Ab.in.d.c.cùm venissent.iiij.col.q̃ hîc fingitur corpus interuenisse.nam ille actus corporalis quo antiquus possessor possessionẽ acquisiuit, fingitur per solutionẽ pensionis.quæ est loco illius.Imò dicit Bal.in.d.c.cum venissent. pe.col. q̃ probat̃ possessio ex dicta perceptione,nedum inter soluentem & dñm, sed etiam inter omnes.& probatur dñium hoc casu per famã:sed si census soluitur alij quàm dño,non probat̃ possessio: nisi inter dantẽ & recipientẽ.& sic magis p̃sumit̃ pro dño.quia cõsonat ei ratio possidendi secundùm eum.Quinimò dicit Bal. concordãs cum p̃dictis in.c.inter dilectos.viij.col.de fi.instr.q̃ vbi nullus fuit in possessiõe redditurum longa & pacifica perceptio pẽsionis probat p̃sumptiuè dominium.alle.no.in.l.pe.in fi.de condi.insti.Dicas etiam q̃ contra ipsum soluentẽ mercedẽ vel pensionem semper probatur possessio recipiẽtis:quia ipse nõ potest refricare quæstionẽ.l.si quis cõductionis.C.loca.secũdùm Ange.& Alex.in.d.l.quãuis.§.j. Nec est mirum quod solutio pensionis nõ priuet tertiũ possessione. iuxta glo. in.c. bonæ.in ver.procuratorẽ.de appel.Quia secũdùm Inn.& Cardi.ibi aliquãdo ecclesia pleno iure spectat ad monasteriũ : & tamẽ soluit
26 Epõ cathedraticũ,& census antiquos.c.pastoralis.de dona.Pro hoc cle.j.de censi. ¶ † Meritò dicit Ab.in.c.ij.in fi.de censi. quod solutio census quã facit vna ecclesia alteri,nõ facit p̃sumi eam illi subiectã:quia est signũ æquiuocũ quod aliquãdo soluit̃ in signũ percept̃e libertatis.c.cõstitutus.de reli.domi. Quicqd dixerit Bal.in.l.solent ij.col.ff.de offi.procon. quem etiam latius impugnat Abb.in.c.fi.j. col.& sequẽ.de cau.pos.& proprie.vbi omnino vide bonas doctrinas.an & quãdo ipsę solutiões arguãt subiectionẽ.& aliquid p eum in.c.receepimus.j.col.de priui. & per But.in repe. d.c.fi.xv.co.ver. nunc aũt restat descendere.Ab.in.c.quãto.de censi.& primo vol.cõ sil.ciij.in causa quæ vertit̃.& Do.in.c.si Papa.§.& est idẽ. in pinc. de
27 priui.in.vj.& Host.But.Io.an.& Abb.in.c.quoniã.de priui.& Cal. de priui.cõsi.v. ¶ † Vnde traditiones brauiorũ,vel cereorũ, aut huiusmodi,quas faciũt aliquę terrę in certis festiuitatibus, nõ arguũt determinatã superioritatẽ terrarũ:quibus ea tradũt. nisi aliæ circũstantiæ aliud suadeãt:quia talis p̃statio est vaga,& æquiuoca:arguẽs potius quandã protectionẽ,vel recõmendationẽ quam totalem subiectionem secundũ Bu.in.d.c.fi.ver. nunc secũdo loquẽte de moribus Ethruriæ.Et hoc procedit dato q̃ p̃statio census cõcurrat cũ receptiõe in protectionẽ. Nam p ista duo simul iuncta nõ probatur concessio exẽptionis. vt est tex. quẽ ibi not.oẽs.in.d.c.reccepimus. Et ista de brauio & cereo ponit etiã Bal.idẽ tenens cõsil. lxxv.vt refert Maria.de se.loquẽs de cõmunitate Aretij erga Florẽtinos.cõsi. lv.vt quæsitorum.iij. col.& Pe.de anch. post Pau.de leaza.in cle.ne Romani.§.sanæ.xj.col.de ele.& ibi Cardi.ad fi.vj.q.vbi referũt hæc fuisse de facto Bononiæ.Faciũt loca tractãtia de terris recõmendatis: quorũ potiora cõmemoraui in.c.Rodulphus.xxij.col.ver.comitatus.de rescri.Et q̃ p̃statio census non arguit regulariter subiectionem.vide etiã Fede. consi.cxxx. Factum tale est quædã domus. & Abb.in.c.j.de reli.do.& in sua disputa.Duo clericali ordine insigniti.vl.col. Adde etiam istis Bal.in.l.Pomponius.ff.qui.mo.v̄ suffr. amit.vbi dicit esse expressum q̃ receptio pẽsionis probat possessionem.& subdit q̃ non soluere pensionẽ non inducit priuationẽ possessionis : nam si induceret nõ posset expelli non soluẽs propria authoritate dñi.quia esset possessio interuersa. quod tamẽ est falsum. alle.Specu.de loc.§.nunc aliqua.ver. xliiij. & illam.l.pomponius.inducit etiã Bal.in.l.ad probationem.ij.col.C.locati.q̃ perceptio pẽsionis repr̃sentat naturalẽ actum possessionis. & dicit ibi Bart.q̃ si colonus laborauit lõgo tẽpore fundũ vt meum,ex hoc probat̃ possessio:& per cõsequens p̃scriptio.p illum tex.Et dixit Bar.in.l.litibꝰ C.de agri.& cen. li.x. q̃ si decẽ annis rñdisti mihi de pẽsione tanquã inquilinꝰ,vel tanquã colonus, ex hac p̃ceptione probo te colonũ, vel inquilinũ meum.p illum tex.in ver.lõginqua & inueterata redituum susceptio.qui est ad hoc optimus tex. secundũ Bar. in.l.qui vniuersas.§.per colonũ.ff.de acquir. possessio. dicẽtem solutionem mercedis probare possessionem:si alius non possidet.Quod vltimũ ponit etiam Bar.in.d.l.quamuis.la.j.§.j.co.ti.& dicit Bar.in.d.l.litibus.q̃ si finito tempore coloniæ coloni persistunt in ea,debent tãtum soluere quantum consueuerunt.argumento.l. quęritur.§. qui impleto.ff.locati. Facit dictum Bal.in .l. etiam.in fi . C. de iure dꝯ. Idem de hæredibus remanentibus in colonia sine reuocatione pactorum:quia partes omnes debent seruare conditiones quæ fuerũt cum antecessoribus. Ange.in.l.cum satis. C. de agri. & censi.lib.xj. Quod dicit bene notandum.& sequitur Ana.in.c.ij.pe.co.de iudę.
28 ¶ † Adde etiam istis Bal.in.l.prima. in.v.colũ.ver. pone q̃ aliquis soluit censum.C.de fideiuss.vbi dicit q̃ si aliquis soluit censum ecclesiæ pro quadam re tãquam emphyteotica, p̃sumitur talis. siue ecclesia agat,siue contrarietur soluenti.allegãdo fortè rem esse emphyteoticam.alle.d.l.litibus.& no.latè Lud. consi. cxxvij. posito q̃ dominium.ij.col.Intellige si ecclesia agit possessorio.secus si petitorio.nisi decem annis percepisset canonem.secundùm Pau.de cast.in l.sicuti.§.sed si quæritur.ff.si ser. vendi. ad fi. ver.& per prædicta.q̃ autem diuturna solutio canonis probet pro ecclesia dominium directum.vide Spec.de loca.§.nunc aliqua.ver.cxlij.quem alle.&sequitur Abb.j.vol.consi.lxxv.cues quidam Senenses.Idem no.Ange.in l.qui in aliena.§.j.ff.de acqui.hęre.& hoc dicit se habuisse pluries de facto.Et sequitur ibi Imo.in.ij.no.& no.Bar.in.l.litibus.C. de agri. & censi.li.xj.& Bal.in.l.j.iiij.col.ver.pone aliquis soluit censum.C. de fideiuss.& copiosè Firma.in repertorio.in ver.emphyteota præsumitur.in primo & secundo versi.ponens etiam quod emphyteota præsumitur renouatus,qui per.xl.annos soluit canonem:& posse dit rem,licet instrumentum non habeat.alle.Spec.in.d.ver.cxlij.& in eodem loco.ver.lxiiij.Et si est facta locatio non expressa quantitate pensionis,intelligitur pro ea quantitate,de qua postea fuit solutum.Bal.in.l.si certis annis.iiij.col.ver.& ista sunt multum notabilia.C.de pac.de quo facit festum. Alex.cõs.cvij.in causa & lite vertente inter Antonium.De his etiam tetigi in.c.ad audientiam.in.x. conclu.ſ.ti. proxi.tangẽdo de fide librorũ censualium. Et adde q̃ p
exactionem & impositionẽ collectarũ deprehẽditur terram soluentem esse de iurisditione ciuitatis cui soluit,p tex.in.§. si quis ex qua libet. in authen. qui. mo.nat.effic.sui. colla.vij.& in.l.iij.& ibi hoc no.Bal.C.de na.libe.& Bal.in.l.data opera.xj.col.ver. sup̃ scitu cadit testimoniũ. C.qui accu. non possꝰ.vbi declarans qualiter habeat deponere testis vt probet vnũ locum esse de iurisditione. inter alia dicit q̃ est bona ratio.si testis dicat quia vidit hoĩes illius loci soluere collectas.Et dicit Bal.in.d.l.si certis annis.q̃ si emphyteota perdit instrumentũ emphyteoticũ. qualis apparet solutio, talis p̃sumitur p̃cessisse concessio.dixit etiã Bal.in. l.censualis.C.de dona.q̃ si rem propriã recognosco ab ecclesia cẽsualẽ, statim efficitur censualis.per tex.ibi.& in.l.si functiones.e.titu. Idem pulchrè Bar. in.l. si aliquã.iij.col.ver. quidã nobilis.ff. de acquir.possꝰ. Nisi talis recognosceret tanquã prius fuisset ecclesiæ.& nõ fuisset:quia non perdit dominiũ.& cum eo concordant ibi alij. & Imol.in.c. si cautio nona col.de fide instru.& Bal.in addi.Spec.in titu.de loca.vij.col.versi.an aliquis soluens.& in.d.l.ad probationem.vlti.col.& Ange.in.§.emphyteosi.in authen.de non alie.colla.ij.& Bald. post Bart. in.l.cùm falsa.C.de iur.& fac.igno. Adde etiã istis Bal.in.l.indicia.post prin. ver.secundùm exemplum.C.de rei ven.vbi dicit q̃ si soluit tibi pensionem pro aliquo fundo.est indicium q̃ ipsum à te habeã. & quod
29 tua sit proprietas p.d.l.litibus. quod dicit esse notabile. ¶ † Demũ scias q̃ vbi annua solutio est nuda.i.non respectu certæ causæ, p̃sumitur causa donationis : ideo non obligat in futurum.Bart. in.l. cùm de in rem verso. ad fi.ff.de vsu. Ponẽs de rustico soluẽte omni anno certos capones.secus si respectu certæ causę : vt si pro laborerio quod tenet. vt ibi per eum. & Bald.in.l.fin. C.ne de ſta.defunct.

¶ Vltimò

¶ Vltimò habes ex gl.hîc vnam limitationem ad.c.ex literis.de iure patro.videlicet vt non ꝓcedat.quãdo vniuersitas bonorũ trãsit in eum qui habet restituere fructꝰ,vel eos cõputare.vt est creditor pignoris.Adde Rofre.beneuẽtanum latè idẽ probãtem in suis libel lis iuris canonici in ti.de iure pa.§.coră vobis. ver.sed tu opponis. Et idem Abb.in.d.c.ex literis.ij.col.Et adde Pau.de ca.cõsi.lv. Venerabilis vir.vbi dicit q̃ dictũ.c.ex literis.procedit in contractu:in quo transit vtile dñium.vt in emphyteosi,& similibus.aliàs nó. Vn de nõ transit in conductorẽ seu arrendatorẽ bñficij habẽtis ius præsentandi:vt latè per eũ.Et dixit Abb.in.c.querimoniam.ver.& per hoc aliàs dixi.de iu.pa.qđ patronꝰ nihil habẽs in bonis,non pọ̃t cõcedere creditoribus ius patronatus.quia non recipit æstimationẽ. & dixit Imo.in.c.fi.in fi.de concess.præben.per istũ tex.q̃ in maritum respicientem vniuersitatẽ bonorum in dotẽ non transit ius
30 patro.ei annexum,cũ non sit fructus cõpensabilis debiti:nec præstans auxiliũ oneribus matrimonij.Quicquid dixerit Rot.hoc nõ considerans de iure patro.x.in nouis.& facit quod dixit Ab.post Host.& But.in.c.examinata.viij.col.ver.sed quia suprà visum.de iudi.q̃ ille penes quẽ est factũ sequestrum nõ pọ̃t p̃sentare:quia fructus colligit noĩe alieno.sicut hîc dicit̃ de creditore pignoris.& istũ fructũ p̃ntationis factũ non posset restituere.quãu is Inn.ibi cõtrarium teneat.quem sequitur Rot.de elec.iiij.in antiquis.Sed caue. quia istud de creditore rectè est fundatum in isto text. Non autem videtur probari hîc dictum Imo.in dicto.capi.fi.quia maritus lucratur fructus perceptos & consumptos.vnde cùm non habeat eos restituere,frustra fit æquiparatio de ipso ad prædictos qui habent fructus restituere.& cum allegassem in Rota opin.Imo.nõ fui auditus. & pro opi.Rotæ adducebatur: quia text.in.c. ex literis. solũ considerat qđ cũ vniuersitate trãsit ius præsentãdi.& sicut ad possessorẽ transeũt alij fructꝰ rei possessæ.ita p̃ntatio.tñ quia But. & Ab.i.d.c.fi.tenẽt etiã cõtra Rotã.nõ fuit ꝓ tũc aliter cõclusum. Ad illud aũt de sequestro.ego qui habui causam in Rota de consensu aliorum pronuntiaui valere præsentionẽ factã à sequestro. Primò ꝓpter authoritatẽ Inn.& Rotæ vbi.ſ.Scdò ob authoritatem Car.& Pau.in cle.j.in fi.x.no.de seque.pos.& fru.qui dicũt q̃ cùm sequester habeat administrationẽ,& pcipiat fructꝰ,potest p̃tare. Tertiò per id qđ dicit Io.an.in Spe.in rub.de seque.fruc.in fi.vbi dicit negari nõ posse quin sequester habeat aliquale titulũ.ex quibus vides q̃ differt ab habẽte pignus.qui nec titulũ, nec administrationẽ habet. Quartò p id qđ no.Egi.deci.dccj.si possessor.ad fi.ibi.Ne diutina vocatio.vbi vult q̃ patronꝰ cui mota est lis sup̃ castro habẽ te ius p̃ntandi,pọ̃t pendẽte lite p̃tare:cũ iste fit fructꝰ,qui cõseruari non pọ̃t pendente lite.Quintò.quia idẽ tenet And.fic.in.d.c.exa minata.xxvj.col.ver.tu põdera.motus solũ quia est fauor ecclesiæ. & quia nõ præsentare esset dissipare fructꝰ sequestri.cũ nõ possit restitui ipsi vincẽti illa p̃ntatio quæ tũc decursa est:rñdet ad istũ tex.
31 q̃ hîc semp est dñs qui pọ̃t p̃tare.† Sed in sequestro neutra partiũ pọ̃t p̃tare.ꝓpter dubiũ litis.& ista sunt verba Io.de imo.ibi.in ij.col.ver.& adde.vbi dicit q̃ fortè opi.Inn.potest sustineri.Est verum q̃ duo de dñis dubitarũt.propter tex.in cle.j.in fi.prin.de seq̃. possꝰ.& fru.vbi sequester habet restituere fructꝰ vincẽti.& sic etiam iste posset expectare finẽ tp̃is dati à iure ad p̃sentandũ: & si lis non eẽt tũc finita p̃tare,sed antea nõ est & aliter faciẽdo,tollit vero patrono fructũ pro illa vice:quia fortè voluisset aliũ in sua ecclesia. & nõ præsentatũ à sequestro.Sed tenendo authoritates ꝑallegatas:à quibꝰ non est recedendũ.fuit rñsum q̃ hoc non procedit : maximè in sequestro bñficij:quia sicut administrat sacramẽta:& sic etiã confert bñficia.iuxta.c.is cui.de elec.in.vj.Ita eligit & præsentat. vt p Car.i.d.cle.j.reliqua ad.d.c.ex literis.dicẽda sunt ibi.dixi aliquid in c.quantò.de iudi.& in.c.causam.pe.char.ver.oritur tamen dubitatio noua.ſ.ti.proxi.vbi in quadam addi.non data in scholis tenui. q̃ ius patronatus transit cũ vniuersitate:etiam in qua requirit̃ particularis rerum traditio.contra Pau.de leaza.in locis ibi not. ¶ De nũ tene menti limitationẽ Abb.hîc.in fi.ad tex.in.c. super qõnũ.§. porrò.de offi.dele.quod licet à subdelegato delegati Papæ qui nõ subdelegauit in toto,debeat appellari ad delegatũ,non ad Papam. vt ibi:& in.c.si delegatus.eo.titu.in.vj.tamen secus in subdelegato delegati legati.per tex.hîc.& hæc posui.in.d.§.porrò.inter alias septem limitationes datas ad illum tex.

¶ SVMMARIVM.

1 *Processus Papæ vitiatur propter omissionem ordinis.*
2 *Papa potest pronuntiare super non petitis.*
5 *Sententia principis facit ius genetale. Fallit hæc regula quando sententia Papæ est contra ius commune:& extra corpus iuris.nu.4.*
Itẽ fallit si fertur sentẽtia partibus absentibus,& causa nõ cognita.nu.5.
Item fallit in sententia interlocutoria.nu.6.
Item fallit vbi tenor sententiæ non patitur extensionem:quia est gratiosa,vel localis.nume.7.
Item fallit in principe inferiore à Papa,vel Imperatore.nume.8.
9 *Pacta quæ fiunt in contractibus,an possint allegari pro statutis & legibus contra ciues?*

¶ CAPI. XIX.

1 IN cauſis. ¶ † Omissio ordinis iudiciarij inducti merè à iure positiuo, nõ vitiat ꝓcessum,nec snĩam Papæ:secus in inducto à iure naturali.Abb.hîc in.j.& vlti.q.& alij quos allegat ad vltimum vide quæ dixi in.c.cum olim. ver. processus Papæ.ſ.eo.ponendo de processu Papæ contra non citatum.Sed ad primum faciunt generaliter multa quæ dixi in.c. j.in iiij.limitatione.de consti.ostendendo plenitudinem potestatis Papæ supra ius positiuum:sed in specie quò ad concernantia ordinẽ iudiciarium.Multa pulchra & peregrina accumulauit Paris de puteo in tractatu syndicatus.fo.xviij . ver.& inquantùm.ſ.rangitur. Quibus adde Ange.in.l.princeps.ff.de legib.vbi dicit quòd in sententia principis non requiritur ordo iuris.allegat Innocen.hîc. & tex.in.l.j.in verbo de plano interlocutus est.ff.de constitu.princip. & habet secundùm eum princeps potestatem duplicem . videlicet ordinatam,& absolutam.Ordinata est sub lege quantum ad obseruantiam,licet non quò ad vinculum.Absoluta non est sub lege nec quò ad obseruantiam,nec quò ad vinculum.& loquitur de iure positiuo.nam iure diuino omnino subest.c.sunt quidam.xxv.q.j.Adde etiam Innocen.in.c.j.de lit.conte.vbi dicit se credere quòd coram Papa sufficiunt partium narrationes absq̃ vlla petitione.quia eius præsentia supplet omnes solẽnitates.l.omnium.C.de testa.Similiter dicit Hosti.in.c.ad petitionem.de accu. quod multa expediuntur in curia romana per viam prouisionis.quod dicit sibi placere:quando iuris subtilitas perniciosa obuiat veritati. dummodò non subuertatur ius alterius,nec veritas confundatur.licet erga Papam non sit locus querelæ in hoc mundo.secundũ eum.Et dicit ibi Io.an.super verbo &j̃.q̃ inuitis & expresè contradicentibus partibus recipit Papa ex officio nouas probationes post conclusionem iu causa.Imo.sententiam & negotium examinat.& dicit Io.and.in c.cùm inter.super verbo irritanda.de consue.quòd dum Compostellanus conquereretur coram Papa,qui in sua sententia reproba uerat certam consuetudinem allegatam per comitem Britaniæ:qa de ea non fuerat actum.respondit ei Papa quòd talia allegaret coram inferioribus,non coram se.& inferunt ibi Butri.Ab.& Imo.
2 † quòd potest Papa pronuntiare super non petito.& idẽ no.in.c.inter dilectos.j.col.de except.præla.& Imo.in.c.ex tenore.in fi.de rescrip.Bal.in.l.eos.in prin.C.de appel.& in.l.bonorum. C. qui admi. & in.c.cum ecclesia.iiij.col.de cau.pos.& proprie.& dicit But.in.c. vestra.xxxvj.col.de coha.cle.& mu.quod Papa potest supplere in facto:quãuis non petitus à parte.No.etiam Imo.post Hostiẽ.in.c. cum omnes.vij.colum.de consti.est bo.tex.in. c.cum venissent.ad fi.de insti.per quem dicit Lud.in singu.cccclxvij.Nunquid iudex.q̃ Papa potest restituere in integrum non petentes.no.Imo.post alios ibi in.x.col.ver.quartus intellectus.Dixi in.c.j.in ver.fallit.ij.de li. conte.& dicit Bald.pulchrè in.c.ij.ij.col.per illum tex.de confes.q̃ in accusatione quæ fit coram papa nõ est necessaria expressio loci, vel temporis.de qua in.l.libellorum.ff.de accu.Ad idem quod no. Ab.in.c.tam literis.ij.col.ver.oppono contra hoc.de testi.vbi dicit post Host.& Io.and.q̃ Papa punit crimen vndecunq̃ clarescat: etiam si ad hoc non fuit actum.licet secus in inferioribus.c.ij.in fi. de or.cog.&.c.j.de exce. Ad idem quod no.Pe.de anc.& Imo.in.c. ex ore.de his quæ fin.à maio.par.ca.dicentes quod Papa abbreuiat dilationes iuris sine causa.alij inferiores non:vt no.in.c.cum sit.de appel.Similiter dixit Hostien.in.c.in nostra.de sepul. quod valet sententia Papæ super re dubia:& potest admittere probatiões post.

ſententiam. quòd multum no. Ab. ibi in. iiij. colum. Similiter dicit Ab. in. c. cùm olim. pe. col. ſ. eod. qđ princeps ex plenitudine poteſtatis poteſt habere ratũ proceſſum iniuſtum vel nullũ ex defectu ordinis nõ ſeruati. dũmodò aliàs cauſa ſit inſtructa quò ad ipſius merita. Similiter dixit gl. ij. in. c. inſtitutionis. xxv. quæſtione. ij. & in. c. fi. in ver. illuſtrium. poſt prin. de re iudi. in vj. & Spec. de ſenten. §. iuxta. ver. nõ valet ſententia Papæ lata viua voce. Similiter dicit Lud. in in. l. ſi quis arbitratu. iij. col. de ver. obli. ꝙ valet ꝓceſſus ventilatus coram papa ſine cerimonijs iuris. alle. Inno. in. c. j. de lit. conte. allegatũ per Ab. hîc. in prin. prope fi. Similiter pulchrè ſcribit Bal. in propoſito in. l. ij. C. de legi. qđ coram principe nõ poteſt omitti ventilatio veritatis. Sed bn̄ modus vẽtilandi à iure inductus. eſt eñ requiſitio veritatis, de iure gentiũ. vt ibi ꝑ eũ. Similiter dicit Bar. in. l. j. C. vt q̃ deſunt aduo. ꝙ princeps poteſt iudicare ſcđm conſcientiam omiſſis actitatis. nõ ſic inferiores. de quo dixi poſt alios in. c. paſtoralis. §. quia verò. de offi. deleg. Et pro hoc vide Inno. in. c. cùm inter. R. ſup verbo coegit initum. de elec. vbi dicit qđ Papa coegit illũ propter mala quæ ſciebat de ipſo. q̃ ꝓbari non poterãt. quòd eo caſu uõ licuiſſet alteri quã Papæ. Similiter dicit Bal. in. l. Emilius. ff. de mino. ꝙ princeps iudicat ſecundũ veritatẽ: & nõ vadit ꝑ ambages. alle. tex. in. d. c. ad petitionẽ. Similiter dixit Inn. ſ. c. ꝓxi. ad fi. ꝙ Papa poteſt recipere appellationẽ ad ſe interpoſitam minus legitimã de plenitudine ptãtis. & refert ibi Ab. in vlt. col. ver. tertiò. Similiter dicit Bal. in. c. j. de forma fideli. ꝙ principes nõ arctantur ad obſeruantiã iudiciarij ordinis. alle. Inn. hîc. quẽ etiã ille alle. in. c. j. ſi de inueſti. lis oria. Similiter dixit Nic. mil. in ſuo reper. fo. cxiiij. ver. Papa in cauſis. ꝙ ſi apparet ſnĩa cõtra aliquẽ quem Papa dicit citatũ, præſumit̃ citatus. alle. Bal. in l. j. ff. de offi. præſe. præto. licet in libro meo nõ reperiã. Similiter dicit Inn. in. c. ſignificantib⁹. de offi. dele. ꝙ ſol⁹ Papa habet poteſtatẽ mandãdi. facias ſic. alij verò debẽt dicere. facias iuſtitiã. ſequit̃ Bal. in. c. j. ſi de inue. inter do. & vaſ. lis oria. Idem Bal. in rubri. ſ. de offi. dele. dicens ꝙ nõ valet mandatum vt ſic feratur ſententia: quia in pronuntiando requiritur arbitriũ liberum. etiam ſi tale mãdatum emanaret de cõſenſu partium. alle. no. in. l. j. C. de iuriſ. om. iu. licet partes poſſint in ferẽda ſnĩa concordare. l. ſi cõuenerit. ff. de re iudi. de quo tñ vide latius Hoſtiẽ. & alios in. c. ſi pro debilitate. de offi. deleg. qui tenẽt contra Inn. ibi. delegatũ poſſe ſubdelegare cũ adiectione formæ ſeruandæ in ſnĩa ꝑ ſubdelegatũ. & dicit Abb. poſt Hoſt. in. c. querelã. de elec. ꝙ Papa non poteſt recuſari vt ſuſpectus, & dicit Bald. in. l. j. ij. colũ. C. quõ & qñ iu. ꝙ ſuperior põt cogere inferiorẽ habentẽ ab ipſo iuriſditionem ad pronuntiand: ſed nõ ſic ad pronuntiandũ. alle. l. j. ff. de cõſti. prin. Eacit c. Raynutius. ver. cum aũt corã. G. diacono. de teſta. & dicit Abb. poſt Hoſti. in. c. querelã. de elec. ꝙ Papa non poteſt recuſari vt ſuſpectus.

¶ Obſtat primò prædictis iſte tex. ſed rñde vt per Abb. hîc in fi. Ob. ij. quia Papa omittens ordinẽ iuris, vtitur plenitudine ptãtis. c. ꝓpoſuit. de conceſ. præbẽ. & nõ videt ea vti: niſi exprimat. Inn. in. c. innotuit. de elec. facit cle. fin. de ſen. excõ. So. illud ꝓcedit vbi actus põt valere vel in totum, vel pro parte, de iure communi. quia in dubio princeps diſponens ſuper eo non, videtur velle alterare ius cõmune. Inno. in. c. dudum. in fi. de deci. Secus vbi actus Papæ in totum peccat quò ad formam iuris: adeo quòd ſi nõ præſumeretur vti plenitudine poteſtatis, actus corrueret: quia tunc præſumitur ea vti. Pau. pulchrè conſi. clvij. & in. l. quãquã. C. de mili. teſta. & Ale. in. l. centurio

3 xij. col. ff. de vul. & pu. ¶ † Regulariter ſententia principis facit ius

a generale. tex. hîc. & in. l. j. ff. de cõſti. prin. & in. l. fi.[a] C. de legi. Hinc ſequitur ꝙ ſententia lata contra ſententiam principis eſt ipſo iure nulla: ſicut lata contra legem. Imo. in. l. apud Iulianum. §. vtrum. ff. ad treb. Sed caue. quia contrarium firmat Car. in. c. paſtoralis. de fi. inſtru. quia videtur dicta ſententia quædam extrauagans. & iſtud fortè verius. exceptis duobus caſibus. Primus. quãdo ſententia principis eſſet in iure inſerta. per no. hîc. Secundus quando eſſet valde no. per id quod de extrauaganti dicit in. d. c. paſtoralis. & in. l. cũ ꝓlatis. ff. de re iudi. dixi in. c. j. iiij. limi. ſ. eo. Operabitur autem hoc dictum Car. iſtud nouum in materia. quod ſententia contra ſententiã principis extrauagantem, & non notam in loco, non erit nulla. qđ bene not. Et non ſolũ ſententia principis: ſed etiam contractus eius habet vim legis. Bal. in. l. j. in prin. ff. de cõſti. prin. per. l. pe. C. de do. inter vi. & vxo. Intellige quod habet vim legis quò ad obſeruãtiã: non tñ eſt lex vniuerſalis. vt per Bar. in. l. pe. quæ incipit. Cæſar. ff. de publi. Imò iſte contractus eſt potentior lege intenſiuè: ſiue quia ligat ſucceſſorem. c. j. de proba. quod nõ facit lex. c. fi. in fi. de reſcri. in. vj. & c. innotuit. de ele. cum ſi. ſed ſecus extenſiuè: quia lex ligat omnes, non contractus. Et quod rñſio facta per Papam ad interpretationem alicuius conſtitutionis faciat ius generale: vide Lud. cõſi. cclx. & adde iſtis Alb. de roſ. in. l. j. de conſti. prin. vbi refert Ia. but. dicentem ꝙ aduocati romanæ curiæ quando deficiunt eis iura dicunt. ego ſic vidi interloqui Papam in ſimili cauſa. Et idem dicit ſieri in curia regis Franciæ dicendo ſic. interlocutus eſt rex. Ipſe tamẽ dicit poſt Ia. ꝙ interlocutoria Papæ, vel regis, vel principis, non fa

4 ciat ius generale. niſi ſit reducta in corpore iuris. de quoj. ¶ † Fallit primò dicta regula. vbi ſententia papæ eſt cõtra ius commune, & extra corp⁹ iuris. Ita tex. & oẽs Doc. hîc. & Arch. Do. i. c. de quib⁹. xx. di. & Bal. in. l. iij. in fin. C. de legi. per. c. eccleſia. lo. j. de elect. vbi

5 nõ præſumitur corrigere iura. ¶ † Fallit ſecundò. ſi fertur ſententia partibus abſentibus, & cauſa non cognita ſecundũ prædictos. per l. fi. C. de legi. in verbo cognitionaliter à cõtrario ſenſu. Facit quod dixi in. c. cum olim. ſ. eo. ſaluo niſi abſens fuiſſet contumax in actu ſententiæ: quia tunc ſi fuit præſens in tota cauſa, & de ea fuit cognitum, ſententia facit ius. vt per Bar. in. l. ſi ſuperatus. ff. de pig. Dixi ſ. c. proxi. ad fi. ver. limita tertiò. contra Abb. hîc. qui vult ꝙ ſufficiat abſentia ſolũ tempore ſententiæ, vt dicatur lata propter contumaciam. & malè. vt ibi. dixi poſt Alex. in. l. ſæpe. xliij. col. de reiu di. concludentem ꝙ contumax in toto proceſſu, ſed non in ſententia, non dicitur verus contumax. Ex quo ſequitur ꝙ ſententia lata contra eum non dicitur lata ratione contumaciæ, contra Abb. hîc. qui vult ꝙ illa ſententia dicatur contra abſentem ex contumacia, quæ eſt lata contra illum qui non interfuit ſententiæ: licet interfuerit toto proceſſui. Et malè dicit. quia tex. in. l. qui repudiantis. in quo ſe fundat, non habet locum quando fuit cognitum de cauſa præſente parte, licet abſente tempore ſententiæ. Aliàs quilibet abſentaret ſe ſemper tempore ſententiæ: vt non diceretur condemnatus propter contumaciam. & nunquã haberet locum gloſ. in. d. l. ij.

6 C. de contrario iudi. tu. ¶ † Fallit. iij. in ſententia interlocutoria. gl. hîc per tex. in. l. iij. C. de legi. exceptis duobus caſibus. Primus. quando eſt lata partibus præſentibus, & cauſa cognita. Hoſt. & omnes hîc. de quibus facit feſtum Ale. in. d. l. apud Iulianum. §. vtrum. ff. ad treb. dicens eſſe limitationem nouam ad. d. l. iij. ¶ Secundus caſus eſt in interlocutoria clauſa in corpore iuris ſecũdùm omnes hîc. & Do. in. d. c. de quibus. bo. text. in. l. j. ff. de conſti. prin. & ibi Albe. de roſ. & etiam Bar. in prin. allegando. §. ſed quòd prætor. hîc allegatũ in glo. bo. tex. in. l. regula. §. fi. ff. de iur. & fac. igno. ibi. & licet municipij mentio in hac epiſtola fiat: tamẽ & in qualibet perſona id obſeruabitur. Facit text. in. l. ſiue contra. in princi. ff. de libe. agno. ibi. placet enim eius rei iudicem ius facere. & text. cum gloſ. in ver. for mam in. c. licet. xvj. q. iij. per quem dicitur idẽ de reſcripto Papę dãte certã formã diffinitioni cauſæ. Nã ſi demũ emergat aliud ſimile negotium,

a ¶ L. ſi. Et ibi ad hoc vide Bart. & adde do. Alex. de Imo. ſ. l. ciuitas. ff. ſi cer. pet. & qđ ad materiã habeẽ ꝑ gl. ſ. l. j. ff. de fer. vbi etiã per Ang. & do. Alexã. vide tñ Ang. in. l. Item veniunt. §. cęterũ. ff. de peti. hęre. & adde Bar. in. l. metũ. §. ſed qđ prętor. ff. quod met. cauſa.

negotiũ eandem formam in ipſo decidendo ſeruabit. Archid. & Do. in. c. ignorantia. xxxviij. diſtin. quos retuli in rubri. de reſcrip. in prin. ¶ Et huic fallentiæ adde tex. in l. verbũ. C. de inſa. per quem iuncta. l. interlocutio. eo. tit. dicit ibi Pau. de ca. ꝙ licet Papa dixerit ſemel Old. Simile prędicator. vt refert Bal. eũ dixiſſe. tamen per hoc Old. nõ fuit infamis: quia illud verbũ fuit vna interlocutoria, nõ continens aliquã condẽnationem. dicit tñ Pau. de ca. in. l. fi. in fi. C. de aduo. diuer. iudi. ꝙ Old. mortu⁹ eſt ex dolore & triſtitia incurſę prędicationis. ¶ † Fallit quartò.

7 vbi tenor ſententiæ non patitur extenſionẽ: puta quia eſt gratioſa, vel localis: aut diſpenſatiua ſecundũ omnes prædictos. per tex. hîc. in fi. & in. l. non plures. C. de ſa. ſan. ecc.

8 facit. c. j. in fi. de preſby. in. vj. cũ ſi. ¶ † Fallit. v. & vlti. in principe inferiore à Papa, vel Imperatore: quia reſcribendo, ſententiando, vel epiſtolam tranſmittendo, non cõdit legem: etiam ſi aliàs habeat poteſtatẽ legis cõdendæ. Ang. in. l. j. iij. col. ff. de fer. propter gl. ibi quæ incipit. Imò dero gat. Ideo ſi ſententia talium eſt iuri cõtraria, poſſet reſcindi tanquã iniqua: quod dicit menti tenendũ. & ſequit̃ ibi Ale. loquens de epiſtola ducis venetorũ in. l. Item veniũt. §. cæterũ. ff. de peti. hære. De quo memini in. d. rub. de reſcri. in prin. & in. c. j. iiij. limitatione. ſ. e. ¶ Ex hac fallentia ſequitur correlarium, ꝙ ſententiæ aliorum iudicum non faciũt ius. & eſt tex. in. l. nemo. C. de ſen. & no. omnes prędicti. quibus adde Archid. & Domi. in. d. c. de quibus. vbi hoc limitant. Niſi ſententiæ talium fuiſſent tanto tempore obſeruatæ quod tranſiuiſſent in conſuetudinem. per c. cùm veniſſent. de eo qui mit. in poſ. & per text. optimũ in. l. Iam perpetuò ſimiliter Imperator. ff. de legi. ibi. conſuetudinẽ aut rerũ debere iudicatarũ authoritatẽ vim legis obtinere. Pro hoc adde Bar. in. l. de quib⁹. vlti. col. ver. quæro quid ſi iudex. ff. de legi. in lectura. vbi dicit quod ſi iudex pluries iudicauit cõtra legem, & prætermiſit decẽniũ inducitur cõſuetudo. per. l. cũ de cõſuetudine. e. ti. & licet contra canones requiranf. xl. anni. c. fi. cum gl. de cõſue. tñ contra. ll. ſufficit decenniũ. Bar. in. d. l. de quibus. in. x. col. ver. iij. videamus de tpe. in repeti. Non ob. ꝙ ſententia ſit nulla. & ꝓcedat ab errore. quia ex ea nõ inducitur cõſuetudo tanquã ex ſnĩa, ſed tanquam ex actu oñdente tacitũ conſenſum populi. qui facit ꝙ res inter alios acta operaf quò ad omnes, approbantes. Bart. in. d. ver. quero quid ſi iudex. & idem Bal. in. l. nemo. C. de ſen. quia conſenſus populi præſumitur tacitè ex diuturnitate tẽporis, & actuũ nõ reuocatorum ſoliditate. alle. no. in. l. nemo. §. tpalis. ff. de regu. iuris. Concludens conſuetudinem naſci etiam ex interlocutorijs iudicũ, vel cõſilijs prudentũ virorũ. Et ad de ad materiã ꝙ nõ eſt opus exẽplis, vbi ius diſponit quid agẽdũ. gl. in. c. qui de mẽſa. xxxvij. di. in. d. c. de qbus. & ibi doc. Et adde ꝙ in petitorio ad probandũ titulũ nõ ſufficit oſtẽdere ſnĩam ꝓbatã in palatio cõtra alios. quia non iudicant exẽplis: ſed in poſſeſſorio ſufficeret ad colorãdũ. Egideci. dlxxviij. ſpoliatus. & de his qñ exẽplis ſit iudicãdũ.[a] & de ſentẽtia principis qñ faciat ius. vide etiã Io. de fan. in c. hę quippe. iij. q. vj. vbi refert dicta Io. an. hîc. ſed Do. ibi

9 omittit remittẽs ad dicta ꝑ ſe in. c. de quib⁹. xx. di. ¶ † Vltimò quæri poſſet vtrũ pacta q̃ fiũt in cõtractib⁹ poſſint allegari, ꝓ ſtatutis, & legib⁹ cõtra ciues. De qua. q. vide ad faturitatẽ ꝑ Ale. in. l. ciuitas. vl. char. ff. ſi cer. pe. vbi recitatis dictis oĩm cõcludit ꝙ ſic, in ciuitate nõ recognoſcente ſupiorẽ. ſec⁹ ĩ alijs. Et hoc mõ materia remanet magis clara quã ꝑ alios ſcribẽtes hîc, vel alibi. Felin⁹ auditor Rotę.

SVMMARIVM.

1 *Electus in Abbatem non dicitur Abbas ante benedictionem. adde nume. 2. vbi tractat de iſta benedictione.*

3 *Clauſula ſaluo iure poſita in libellis, ſententijs, & commiſſionibus. quid importet? Item clauſula ſtatutis in ſuo robore manentibus? ibidem.*

4 *Actus qui fuit per quos quis videtur conſentire in iudicem. Et ponit concluſionem quod proponens exceptionem dilatoriã, videtur in iudicem conſentire. ideo non poteſt iudicem recuſare. quæ regula recipit. xi. declarationes. vt infrà ſequitur.*

5 *Exceptiones dilatoriæ, & recuſatio, ſi ſimul proponentur non habet locum communis opi. ſcilicet proponendo exceptiones dilatorias quod videatur quis in iudicem conſentire. vt in concluſione dictum eſt.*

6 *Exceptiones dilatoriæ præcedentes recuſationem: quando ſunt declaratoriæ concernentes iuriſditionem iudicis: veluti in competentia: & ſimiles. non impediunt recuſationem poſteà proponendam.*

7 *Diſputans ſuper dilatorijs, prouocatus ab aduerſario eas opponente, præiudicat iuri recuſandi.*

8 *Excipiens cum proteſtatione, quòd non intendit conſentire in iudicem: niſi quatenus poſtulat ordo iuris non præiudicat ſibi in iure recuſandi.*

9 *Dans ſideiuſſorẽ de iudicio ſiſti, non dicitur in iudicẽ cõſentire.*

10 *Conſentiens tacitè in iudicem, licet perdat declinatoriam iudicis: non tamen perdit alias declinatorias iudicij.*

11 *Exceptio recuſationis ſi concernit defectum naturæ: puta quia iudex eſt mutus: ſurdus furioſus, vel inſans, poteſt opponi etiam poſt litem conteſtatam ſequitur nona declaratio: quæ non ſignatur per numerum.*

12 *Exceptio recuſationis poteſt opponi poſt litem conteſtatam: quando iudex inquirit in caſu prohibito: nam talia exceptio reddit iudicium vetro nullum.*

13 *Petens copiam libelli, non conſentit in iudicem.*

14 *Non deducłum per malitiam in cauſa principali, non poteſt deduci in cauſa appellationis.* a ¶ Iudicandum. vide Phi. in. c. de præſum.

35 *Sententia lata contra primam ſententiam quæ tranſuerat in rẽ iudicatam, non valet. etiam in diuerſa inſtantia.*

16 *Iſta concluſio limitatur ſex decim limitationibus, vt infrà ſequitur: videlicet niſi pars quæ eſt tuta exceptione rei iudicatæ non opponat eam: nam ſecunda ſententia illi contraria valebit. & ſi de prima fuit cognitum euaneſcit.*

Item dummodò ſententia contra res iudicatas prius, habeat in ſe expreſſam mentionem primæ ſententiæ: puta condemnamus, vel abſoluimus non obſtante prima ſententia. quia tũc ſecunda bene eſt nulla. nu. 17.

Item niſi rei iudicatæ opponeretur in vim dilatoriæ ante litẽ conteſtatam. nu. 18.

Item niſi eſſent dati duo libelli contradictorij: puta vnus petijt ſententiam, vel electionem confirmari: alius petijt infirmari: licet enim ſuper vtroque fiat inſtantia: valebunt ſententiæ latæ ſuper eiſdem. nu. 19.

Item dummodò prima ſententia fuerit abſolutoria: & ſecunda condemnatoria & c. nu. 20.

Item niſi prima ſententia eſſet nulla: quia valebit ſecunda illi contraria: nu. 21.

Item niſi per reſcriptum principis iudex reuocet primam ſententiam quia poteſt. nu. 22.

Item niſi de viribus primæ ſententiæ fuerit cognitum parte nõ opponente exceptionem rei iudicatæ: quia valeret reuocatio primæ: etiam facta ab eodem iudice: nu. 23.

Item dummodò ſecunda ſententia ſit lata cum eodem. ſecus ſi cum diuerſis perſonis: ad quas ſe non extendunt vires primæ ſententiæ. nu. 24.

Item niſi ſit ſententia lata in notorijs: nam valet contra primã. etiam ſi nullus fuerit oblatus libellus. nu. 25.

Item niſi Papa ex certa ſcientia committat cauſam, ſciens ſententiam fore latam. quia videtur mandare quòd reuideatur & ſi res exigit, quod etiam retractetur. nu. 26.

Item niſi ſecunda ſententia eſſet lata in iudicio plenario: & prima in iudicio ſemiplenario: nam valet ſecunda. nu. 27. Itẽ niſi prima ſententia fuiſſet interlocutoria: nam valet ſecũda contraria ab eodem lata. nu. 28.

Item niſi in prima ſententia fuiſſet factũ fides ſemiplene: nam valet ſecunda: ac ſi de prima nihil fuiſſet dictum. nu. 29.

Item niſi ſecunda ſententia condemnatoria eſſet compoſsibilis cum prima abſolutoria.nu.30.& ibi ponitur exemplum.

Item niſi prima ſententia nondum eſſet executa:& tranſiuerint.xxx.anni.quia ſi ſecunda eſt lata ex nouo libello, & noua inſtantia valet licet illi contraria.nu.31.

32 *Sententia lata ſi tranſiuit in rem iudicatam ſi partes compromittant de eadem materia:& ſententia ab arbitrio confirmetur euaneſcit virtus ſententiæ & quaſi per nouationem tranſfunditur in ſententiam arbitralem.*

33 *Teſtamentum ſecundum eiuſdem tenoris quando tollat primũ validum.*

CAPI. XX.

¶ Nter monaſteriũ. Qualis & quãta mentio ſit facienda de primis literis,& ſtatu cauſæ ad hoc vt reuocentur:vel cauſa abdicet ab ordinario.tradit in.c.cæterũ de reſcri.vbi plenè poſui.& cum iſto no.tex. cõcordat.c. ex literis.de offi.dele.&.c.ij.de do.& cõtu.&.c. ſuper eo. de coha.cle.& mu.cum cõcor.de quibus in.d.c.cæterum.

1 † electus in Abbatem nõ dicit Abbas ante benedictionẽ, ſed electus:ſicut conſecratio dat nomen Epõ.qui prius dicit electus. Hoſt.hîc.per tex.& videt ſequi Archi.in.c.alie nationes.ſup glo.j.xij.q.ij. Contrariũ tenẽt hîc Io.an.Bu. & Car.p.c.j.de ſup.neg.præla.&.c.meminim⁹ de accu.& cle.attendentes.§.ſtatuimus.de ſta.mona.vbi electus, appellatur Ab.adde Old.cõſi.xiiij.cum quærit.ij.col.vbi dicit ꝙ ſtylus cancellariæ eſt prouiſum,vel electũ confirma tum vocare Abbatem nõ ſic in Epõ.qui dicitur electus. c.noſtri.cum ſimi.de ele.& dixi latè in.c.eam te.in princ. de reſcrip.& ſubdit Old.ꝙ bñficia electi in Epiſcopũ vacãt poſt conſecrationem.c.cùm in cunctis.de elec.ſed beneficia Abbatis vacãt poſt promotionem:quia electꝰ Epõs añ cõſecrationẽ repelli põt,ne fiat Epõs.nõ tñ Abbas,ſi eſt

2 cõfirmatus. ¶ † De iſta benedictione Abbatũ vide Arch. in.c.qm̃.lxix di.vbi dicit qđ in ea nõ eſt character,ſed quę dam ſolẽnitas orationum.in qua præcedit examinatio.al legat gl.& Hoſt.in.c.venerabilẽ. de elec.niſi Abbatibus Ciſtercienſibus.& dicit Archi.in.d.c.alienationes. quod etiã qui nõ eſt præſbyter benedicit in Abbatẽ,licet de iu re fieri non deberet.& dicit Io.an.in.c.j.de ſup.neg.prẽla. ꝙ Abbas licet non benedictus habet ordinem.& ꝙ Papa poſſet priuilegiare quẽlibet ſacerdotẽ,vt benediceret ab batẽ.quia illa benedictio nõ eſt ordinis.patet in Cardinalibus prẽſbyteris:qui licet ſupra ſacerdotalẽ ordinẽ nullam bñdictionẽ habeant,vtunt̃ tñ Epãlib⁹ inſignijs,conferũt minores ordines,& ſoleniter bñdicũt.& dicit Io.an. in.c.cũ contingat.de æta.& quali.ꝙ iſtud dubium egeret declaratione:videlicet vtrũ ſicut cõſecratio eccleſiæ põt fieri qualibet die.c.ij.de cõſec.ecc.vel alta.i.vj.ita iſta bñdictio abbatũ.& tuti⁹ putat ꝙ non:quia hæc ipoſitio manus eſt maior quã ordinatoria exorciſtatus:patet.quia illa ex iſta depẽdet.d.c.cũ contingat.Sed illa dependẽs nõ debet dari niſi dieb⁹ dñicis,& feſtiuis.c.j.&.iij.de tẽp.ordi. in.vj.ergo nec iſta.quæ eſt principalis.& dicit Arch.in.c. man⁹.j.q.j.qđ ipoſitio man⁹ q̃ fit p abbates.& abbatiſſas, eſt qđã ſolẽnis oratio ſiue bñdictio & dicit bñdictoria.& eſt quaſi ſacramẽtum.cũ nõ repetit:ad inſtar bñdictionis nuptiarũ.c.j.&.ij.de ſecũ.nup.licet de facto fuerit ſeruatũ contrariũ in curia.& iſtis adde Car.in.d.cle.attẽdentes §.ſtatuim⁹.de ſta.mo.in.v.q.cum ſequẽtibus.Et ibi Imol. viij.col.vbi poſt gl.ordinariã ibi & Pau.plura dicũt.maximè qđ valet cõſuetudo de omittenda hac benedictione. & ꝙ an eã põt Abbas vti baculo.& iſta adde ad Abb.hîc ad fi.quẽ re vera in adunatione prædictorũ nondũ reuideraſ.Sed inquantũ tenet ꝙ electus põt appellari Abbas ante benedictionem:& dicit tenere Hoſtien.hîc.Dicas ꝙ imò Hoſt.tenet expreſsè cõtrariũ.vt.ſ.retuli.Multa etiam de hac bñdictione ponit dñs meus de Are.in.c.meminim⁹.in

a ¶ Ia.c.fi.Vide ẽt per Phil.in.c. ex parte.de reſcri. in ver.copula.in.iiij. col.& qđ ibi dixi in apoſt.& p Phi. ẽt in.d.c.inter dilectos.in gl.in ver. addendi. & in.c. paſtoralis.de exc.

j.&.ij.col.de acc.& ibi an iſta bñdictio imprimat characterem:& an ſit reiterabilis.& quale ius conferat.maximè in abbatiſſam.¶ † Clauſula ſaluo iure,eſt vtilis:qñ timeſ 3 ne alicui in poſterũ præiudicet ex facto iuſto.etiam qñ re vera nõ præiudicaẽ.oẽs hîc per iſtũ no.tex.in fi.adde Rot. de re iud.viij.in nouis.vbi dicit qđ iſta nõ eſt niſi quædam ꝓteſtatio.quæ tñ nõ facit ꝙ haberi debeat reſpectus,vel diſponi circa ius alteri⁹.vñ ſi dñs feudi committit vt quis audiat cauſam vaſallorũ ſaluo iure ipſius dñi,ille non poteſt aliquid adiudicare dño,cuius nomine nihil in illa cauſa fuit petitũ.Similiter dicit Spe.de loca.§.nũc aliqua.verſi.lxxiiij.qđ ſi in vẽditione dicitur ſaluo iure eccleſiæ cui⁹ eſt ꝓprietas,& à qua debes te reuocare:certè ꝓ hoc non probaẽ aliquod ius eccleſiæ:niſi cõſtaret illum ita pepigiſſe gerendo negotiũ eccleſiæ:quia tunc teneẽ cædere eccleſiæ habẽti hoc ratũ actione ex vẽdito cõtra emptorẽ. per actionẽ nego.geſt.Similiter dicit Alex.valde egregiè.con ſi.mihi.clvj.Viſo & conſiderato.iij.col.ꝙ ſi in vẽditione dicit ſaluo iure eccleſiæ:ꝓ hoc nõ inducit in emptore ſcię tia ſuper iure eccleſiæ:adeo ꝙ incurrat pœnam nõ petendo nouã inueſtituram:etiam ſi poſtea annuatim aliquid ſoluat eccleſiæ.fortè eñ erat res cẽſualis:in qua directũ dñium nõ eſt penes eccleſiã.non autem emphyteotica.vt ibi vtiliter per eum.Similiter dicit Abb.in.c.ij. ad fin.de feu.ꝙ emphyteota eccleſiæ vel vaſallus alienans rẽ eccleſiæ,nõ excuſaẽ:licet in alienatione dicat ſaluo iure eccleſiæ,vel dñij.De quo tñ ſunt varietates.vt poſui in.c.quæ in eccleſiarũ.ad fi.de cõſti.& aliquid ponit quidam ſaſo. m ay.in.l.iij.xcij.col.C.de iur.emphy.¶ Adde etiam iſtis Bal.& Ang.in.l.fi.C.de tempo.ap.vbi dicũt ꝙ iſta verba cæteris ſtatutis in ſuo robore duraturis.nõ dant eis nouũ robur.& idẽ pulchrè Ang.in.l.oẽs.per illũ tex.C.de præſcri.xxx.aun.dicẽs.ꝙ iſta clauſula ſaluo iure.nihil iuris cõfert:ſed ſubintelligiẽ ſi qđ habet.ſiue in cõtractib⁹,vel in ſententijs,aut alijs diſpoſitionib⁹.Et infert ad refutationes quorũdã reſeruãtium ſibi aliqua:q̃ volũt in ſuo robore durare.quia intelligitur ſi qđ habent.bonus text.in.l.ſi in vẽditione.in fi.ff.cõia prædio.vbi tex.dicit ꝙ ſi vendidi ædes quas emptori dixi debere ſeruitutẽ Titio,putans me obligatũ Titio ad illam ſeruitutẽ ſibi conſtituendam. Certè ſi ad nullam ſeruitutẽ ei conſtituendã obligabar, nõ potero agere contra emptorẽ:vt ſeruitus Titio conſtituaẽ.& de illo tex.cũ materia facit efficax fundamentum in qõne facti Ale.cõſi.mihi.xxviij.quod eſt etiã.clxxiij.Viſis & accuratè põderatis.iij.col.allegans etiã tex.& Bart. in.l.ſi quis legauerit.de leg.j.¶ Et iſta intellige ſanè:niſi in diſpoſitione habẽte verba prædicta eſſent etiã alia verba verè importãtia nouũ robur.vt ſubtiliter probatur in.c. pia.de exce.in.vj.in verbo ſuo robore duraturis.Nam illa verba ſola.non darent geſtis ab excõicato in iudicio maius robur quàm prius haberẽt,& prius nullũ habebãt:ſed ex fi.illius tex.patet ꝙ ſnĩa & alia tenuerũt añ oppoſitam excõicationem.& etiã poſt.Adde etiã Abb.in.c.cũ contingat.iiij.col.de of.delega.vbi ponit de iudice qui dicit parti.præcipio vt rñdeas poſitionib⁹.ſaluo iure tuo.Item de clauſula libelli ſaluo iure addẽdi & minuẽdi.vide Doc. in.l.edita.C.de edẽ.& in.c.inter dilectos.de fi.inſtru. dixi

a in.c.fi.[a] de libel.obla.Itẽ de clauſula poſita in ſnĩa ſaluo eo qđ̃.dicam.vide gl.ordinariã in.l.Item Labeo.ff.fa.erc.& Bar.& alios in.l.iudex poſteà quã.ff.de re iud.& ibi Alex. vlti.col.& latè Moder.in lib.malefi.fo.dxxxix.& adde ꝙ dictio ſaluo.eſt præcedentium modificatiua.vt per gl.in d.l.Item Labeo.quã alle.Ang.conſi.cclxxxix.inter cætera &c.iij.colũ.addens qđ tanta eſt virtus modificationis ex dictione ſaluo.ꝙ vbi non inuenit quid modificet,orationem præcedentem extinguit:& in nugationem reſoluit. alle.glo.in.l.ſi quis filio.§.j.de leg.j.¶ Quid autem ſi diſpoſitio Papæ dicat.ſalua diſpoſitione concilij? Dic quòd eſt quædã proteſtatio importans ꝙ ꝓ hoc nõ fiat præiudiciũ

concedenti

cõcedẽti,vel ſucceſſori:quin in caſu ſimili poſſit aliter diſponere.& quin ipſe concedẽs poſſit aliter de eodem facto diſponere:ſi adhuc ſibi videbit diſponendum.ſcđm Do. poſt Vgo.& Arch.in.c.de ſyracuſanæ.poſt princi.xxviij. dist.ſic intelligẽtes illũ text.vtentem dictis verbis.Demũ multa iura vtentia hoc verbo ſaluo iure.ponit And.ſicu. in.c.Raynald⁹.xxxvij.charta.de teſta.& ante ipſum Alb. in ſuo dictionario.in ver.ſaluo.Sed magis inſeruient vo-

4 bis præmiſſa nõ repta à me per aliquẽ cumulata. ¶ † Proponẽs in iudicio exceptionẽ dilatoriam,videt in iudicem conſentire.ideò excludit ſeipſum ab exceptione recuſa-

a tionis.[a] quæ debet præcedere alias.Inn.Bal.Cal.& ſoleñi ter Abb.hîc.rõnibus & iuribus de quibus per eos.& vt habeas iſtam quotidianã cõcluſionẽ longe clarius & opulẽtius inſtructam quã per aliquẽ ſcribentẽ,quem viderim Primò corroborãdo eam.Secundò contra ipſam inſtãdo fortiter.Tertiò ea retẽta tanquã cõmuni.notabo ad eius intellectũ.xj.pulchras declarationes. ¶ Primò igitur ad hãc concluſionẽ adde Bar.in.l.ſi cõuenerit.ff.de iuriſ.om. iudi.vbi cõcludit ꝙ dupliciter cõſentit quis in iudicẽ.vel cõteſtando litẽ,vel proponendo alias exceptiones dilatorias.alle.Inn.hîc.& ſequit ibi Bal.dicens ꝙ per quẽcunq; actũ cõſentiat quis in iudicẽ,videtur renuntiare priuilegio declinatorio fori.alleg.Inn.hîc.& Bart.in.l.quidã.ff. de re iudi.Idẽ Bal.in.l.ij.in.iij.col.ver.extra gl.quæro.ff.ſi quis in ius vo.nõ ie.Tractans primò eleganter qñ exceptio declinatoria fori debeat præcedere:& ſubdit ꝙ exceptio ſuſpecti iudicis non põt opponi:qñ perſona iudicis per aliquem actum eſt à parte approbata.& vide Bald. in.l.ſi.C.de iudi.vbi tenet cõmunem poſt Inn.hîc.& quod exceptio ſuſpicionis præſupponit iuriſditionem exiſtere. ſed elidibilẽ.nec videt cõſentire qui eã ꝓponit.quia actus neceſſarius nõ inducit cõſenſum in ipſum iudicẽ.l.nõ videſ.la.ij.ff.de iud.Et licet regulariter debeant legitimari tres perſonæ.actor,iudex,& reus:tñ primus actus debet ſemp eſſe legitimatio iudicis,& prius in eũ opponi ſecundũ eum.Adde etiã Bar.in.d.l.nõ videtur.vbi latè firmat hãc partẽ p tex.hîc.& in.l.ſi.C.de excep.quia ſtatim cùm quis opponit exceptionẽ,videt velle ꝙ ſuper ea pronuntieẽ.& ſic cõſentit in iudicẽ.& dicit ibi Bal.ꝙ inter exceptiones declinatorias quæ reſpiciũt iudicem:ordo eſt vt primò proponaẽ quod attinet ad iuriſditionẽ.Scdò ſuſpicio.& dicit Ang.in.l.ſed & ſi ſuſceperit.j.col.ff.de iudi.ꝙ recuſatio iudicis debet præmitti ante alias dilatorias.& adde Bar.in.l.elegãter.§.ſi quis poſt.ff.de cõdi.inde.vbi dicit ꝙ exceptio impediens ꝓceſſum ne inchoeẽ,debet opponi in exordio litis.pulchrè loquiẽ Hoſtien.in ſum.in ti. de recuſa.§.quãdo.poſt prin.tenẽs opi.cõmunem.& ꝙ.xx. dies de quibus in.d.authen.offeraẽ.nihil operantur vbi ta citè quis cõſentit in iudicẽ.vt ibi per eũ.ponentem certã perplexitatẽ de illo cui cõpetit recuſatio cõtra iudicẽ, & excõicatio contra aduerſariũ. Nam delegatus habet cognoſcere de excõicatione.c. prudentiã.§.ſexta.de of.dele. arbitri,verò de recuſatione,eo.ti.c.ſuſpicionis.& tñ delegatus cognoſcere non poteſt de excõicatione pendente cauſa recuſationis.nec cauſa recuſationis expediri poteſt: quia non communicatur aduerſario excommunicato.c. ſacris.quod me.cau.Tandem videtur velle ꝙ excommunicatus defendens ſuum reſcriptum videatur reus: ergo ad iudicium habilis.c.cum inter.de excep.cũ ſimi.& adde Hoſt.in ſum.de excep.§.& quando.ver.in declinatorijs. vſq; in fi.vbi inter alia reprobat opi.Io.de qua hîc in glo. quia licet iudex pronuntiet pro parte:tamen adhuc poſſet recuſari. ſicut quando contra eum. & vbi docet quod in primis opponatur incompetentia,ſi competit ip ſius exceptio:qua deficiente,opponatur contra reſcriptũ. Et ſubdit ꝙ ſi aliquis pronuntiauit ad inſtantiam actoris, non poteſt amplius ab eo recuſari:quia tacitè conſenſit in eum. Prædictam opi.tenet etiam glo.j.in prin.in.c.exceptionem.de excep.& in.d.authen.offeratur. & Barto.in a l.fin.in.iij.colum.ff.de fer.& Bald.in.d.c.exceptionem.vl ti.colum.& Specu.in titu.de recu.§.ſi autem.& in titu.de excep.§.viſo.ver.porrò.cum ſequẽ.& eſt communis opi. De qua etiam aliquid per And.ſicu.in trac.de cardina.fo. liij.ver.quid autem ſi quis opponat. Contrariam partem quòd vſq; ad litis conteſtationem poſſit recuſatio proponi,etiam ab eo qui prius oppoſuit dilatorias:tenent hîc Io.an.Butri.& Imol.licet dicant primam opi.eſſe ſequendam ante factum.Et hanc partem tenent Doc.allegati hîc per Abb.in.v.oppo.quia conteſtatio litis eſt termin⁹ omnium dilatoriarum.Ad quod prædicti reſpondent hoc eſſe verum.niſi prius tacitè quis renuntiet dilatorijs.prout præſumitur iſtum feciſſe.Item adducit ꝓ hac parte.quia prorogatio iuriſditionis licet fiat per actum anteriorem litis conteſtationi,tamen locus eſt pœnitentiæ ante litis conteſtationem.l.ſi conuenerit.cum ibi no.ff.de iuriſdiom.iu.Ad hoc reſpondetur quòd ſecus eſt in declinatoria competente contra perſonam iudicis:quia ei renuntiatur reuocabiliter per actum anteriorem litis conteſtationi.c. j.de iud.vt hîc per Abb.Item pro hac parte adducitur.qa recuſatio dicitur opponi in initio iudicij:quouſq; eſt lis conteſtata.So.etiam per citationem dicitur inchoari iudicium.vt plenè per Doc.in rub.C.de in ius vo.vel illud proceſſit.niſi tacitè renuntietur facultati opponendi.vt in caſu noſtro.Item adducit Imo.tex.in.c.ſuper literis.de reſcri.vbi ſi ille qui conſentit vt iudex iudicet ſuper exceptione,non approbat eum ſuper negotio principali.Sol. illa erat exceptio declinatoria,tangens incompetentiam iudicis.& de iſta non loquimur.vt j.in.ij.declaratiõe.Prętereà lex cogebat illum vt reſpectu incompetẽtiæ ſubijceretur iudici de ea iudicaturo.ex quibus obſtantia cõmuni opi.videntur euitabilia.& hanc partem ſequitur etiam Imo.in.d.l.quidam conſulebant. Vna ratio videtur magis pugnare contra opi.communem.quã nemo inducit:quia profecto conſequentia iſta videtur falſa:conſenſi vt iudicares ſuper dilatorijs à me propoſitis.ergo conſenſi vt iudicares ſuper principali.quia ex ſeparatis non infertur.c. ij.cum ſi.de tranſla.epi. Eſt autem ſeparatum negotium principale ab iſtis dilatorijs tanquam maximum à magno ergo conſenſus non eſt ampliandus:quia poſſum paruiſacere odium erga me tuum in dilatorijs:quod magnifacio in principali.& fortè in iſtis volui experiri animum tuum erga me.& ideò conſenſus fuit limitatus. non effuſus.iuxta gloſſ.quæ optimè ſeruit.in cle. ſæpe.in fin.in verbo partibus.de verbo.ſignifi.Per quam tacitus conſenſus in vna tela iudicij auditus reſpectu certorum actuum non operatur quò ad reliquos etiam pares.& eã extollit Pau. de caſtr.conſi.xxv.& Lud.conſilio.cxxxiij.& alij quos dixi in.c.accedens.lo.ij.penul.colum.ver.ſaluandæſt vt li. non conteſt.Fortius hîc.vbi alius actus ſequens iu iudicio non eſt par iſti cui tacitè conſenſi:ſed longe maioris importantiæ.Et ſi iſta noua ratio fortè aliquem inclinaret,poſſet etiam ſe tueri ab his quæ allegantur pro opi.cõmuni.Et primò ad iſtum text.reſpondetur.quòd imò facit contra communem.in verbo.*ante litis ingreſsum*.Nam

b litis conteſtatio propriè dat ingreſſum iudicio[b] ſecundũ Imo.hîc.per.c.ſuper quæſtionum.§.j.de offic.delega.& text.in.§.ad excludendas.in authenti.de liti.colum.ix.Si diceres vt hîc per Ab.paria ſunt tacitè approbare iudicem in incidenti:& approbare in principali.patet.quia allegatus ſuſpectus non cognoſcit de ſuſpicione,quæ eſt incidens capi.ſuſpicionis.de offi.deleg.ergo incidens parificatur principali:& ſic acceptans iudicem ſuper incidenti,acceptat & tacitè ſuper principali. Negatur audaćter conſequentia.per text.in dicto.c.ſuper literis.Et ad hanc rationem eſt clara reſponſio:quoniam ſi poſſet cognoſcere de ſuſpicione,haberet in manu gladium equalis periculi,ſicut ſi cognoſceret de principali:quia poſſet perperam

¶ Recuſatiõis. Ad de Bal.ĩ ſua mar. ver. exceptio. v. x.& q̃ hñr ꝓ Tã. in ſumma ĩtit. de iuriſ.q.xij.& Lu. põ.in fing.ver.exce.ver.iij.adde qđ cõtrarium tenuit ful.in.l.ſi cõuenerit.ff.de iuriſ.om. iu.vbi dicit ꝙ termin⁹ opponendi declinatorias, eſt ꝑfix⁹ vſq; ad litẽ cõteſtatã:& dicit ẽt ꝙ opponit dilatorias ĩ ꝑſonam actoris, opponit ad iſtũ finẽ & effectũ,vt talis iudex ꝓcedere nõ poſſit:& ſic inducta ad iſtũ effectũ nõ debẽt operari cõtraria.videlicet ꝙ itelligaẽ cõſenſiſſe in iudicẽ.iſtam opin.fulg. tenet Imo.ĩ.l.qđã conſulebat. ff.de reiud.ĩ.xix.col.adde tñ ꝙ ſi vis tenere cõem opi.quã tenuit Inn.d.car. Bal.& Ab.hîc.limita.eã nõ hñe locũ in procuratore conſtituto ad rſpẽdũ coram iudice in cõpetẽtia:ga ẽt ſi procurator dicat ꝙ vult litigare coram illo: põt tñ dñs vſq; ad litẽ conte. declinare. Anto.de bu. in.c.j.de iud. & vide ibi Imo.

b ¶ Iudicio. Adde Spe.in ti.de cita. §.fi.ver.& no. & in ti.de lit.conte. in prin.Bal.in ad di.ad Spe.in ti.de ſen.ver. litis conteſtatio.

iudicare ſe non ſuſpectum. & ſic eſſet firmata ſua iuriſditio in toto negotio. non ſic in propoſito: quia etiam ſi timerem ſuccumbere coram eo ſuper iſtis dilatorijs: non ſequitur timor negotij principalis: de quo non cogitatur. Ad. c. j. de iud. reſpondetur. q̃ ille conſenſus tacitus vel expreſſus concernebat approbationem iudicis ſuper toto negotio. Sed hîc concernit ſolum ſuper præambulis. & quodammodò ſuper primis congreſſibus leuis armaturę. Eadem reſponſio tollit. c. inſinuante. de offi. dele. Et etiam tollit argumentum de impetratione, quæ ſola leuat facultatem eum recuſandi: quia animus impetrantis circunſpicit totum negotium. ſed in propoſito ſolum præludia. Hæc tamen intelligantur dicta non affirmatiuè: ſed collationis gratia: quia (vt ſcitis) non conſueui recedere ab opi. communi. quæ in propoſito preſupponit in effectu quòd iſte tacitus conſenſus videatur denotare ſinceritatem animi & voluntatis bonæ inter partem & iudicem acceptatum in iſtis præludijs. Et facit vrgenter iſte tex. in verbo. *ſubeundo iudicium renuntiaſſe videtur.* vnde ſequendo opi. communem collegi ſuper ea. xj. declarationes. ¶ † Prima declaratio. Si ſimul proponantur dilatoriæ exceptiones, & recuſatio: non habet locum communis opi. etiam ſi vltimò loco ſcribaſ recuſatio in ſchedula exceptionũ. Bal. hîc. quia nunquam intelliguntur prepoſteræ. ſed ſubintelligitur q̃ ſeruetur ordo iuris. alleg. Bar. in. d. l. quidã. & intellige etiam ſine proteſtatione. prout intelligunt ſtatim allegandi. licet Bal. contrà. Et iſtam declarationem firmat Ang. in. d. l. ſed & ſi ſuſceperit. j. col. ff. de iud. Quia licet recuſatio ſit vltima in ſcriptura, tamen intelligitur prima in intentione proponentis. alleg. l. ij. § pe. ff. de vul. & pup. Idem Bal. in procemio. C. in vlti. col. dicens q̃ ſi in eodem libello ponuntur exceptiones non ſuo ordine: tamen per intellectum reducuntur ad ſuum ordinem per rationem ſui ordinis. alle. Barto. in. d. l. quidam. & infert q̃ ſi libell⁹ concludit aliquem cogendum & condemnandũ: exponiſ vt prius condemnet, & poſt cogatur. De quo vltimo dixi poſt Ab. in. c. j. de lit. conte. & dicit Ang. in. § j. in. j. colum. ver. per hoc dicebam. in authen. de exhi. re. qd licet recuſatio debeat eſſe prima: tamen ſi ſcribitur in fine aliarũ exceptionum, ſubintelligitur in aio eſſe prima. Idem Bal. in l. exceptionẽ. iij. col. C. de proba. dicẽs quod verus modus eſt vt ꝓponanſ exceptiones gradatim. & illa præmittatur quæ ordinet alias: non q̃ ordinaſ ab eis: tñ ſi proponantur ſimul, reputat verum dictum Bart. Secus ſi ex interuallo. Multum enim refert in habentibus inter ſe naturã cõtradictionis, vtrũ aliquid fiat incõtinẽti, an ex interuallo. alle. no. in. c. fi. de iur. calũ. in. vj. Quæ verba reſtringunt hãc declarationem. quã etiam ponit Bal. in. d. l. fi. C. de iudi. & And. ficu. in. d. trac. de cardinalibus. fo. anꝑe. ver. quid autem ſi quis opponat. allegando Sali. in. l. cum ſpeciali. C. de re iud. ¶ † Secũda declaratio. Qñ exceptiones præcedẽtes recuſationem ſunt declinatoriæ concernentes iuriſditionem iudicis. vt incompetentia, & ſimiles, non impediunt recuſationem poſteà proponendam. Io. an. Bu. & Ab hîc. quia dilatoriæ vt cõtra perſonã actoris, vel cõtra libellũ, tendũt ad iudiciũ differendũ: non cõtra iudicẽ. Imò ꝑſupponunt eum, iudicẽ, ſed declinatoria ſemper declinat & oſtendit animum excipientis diſpoſitum ad diſſentiendũ: & ad receſſum ſecundũ eos. Et ideò dicit Bal. in. l. non vi detur. la. ij. ff. de iudi. qd propoſitio incõpetẽtiæ nihil nocet recuſationi allegãdæ: quia neganti iuriſditionem non poteſt imputari tacitus conſenſus. licet dicat cautius eſſe proteſtari. vt dicef in. iiij. declaratione. & dicit Bal. in. d. l. fi. C. de iudi. quod cõſenſus partis vt declaretur incõpetentia à iudice declinato, non inducit conſenſum in eum vt iudicem: quia hoc facit reus neceſſitaꝫ. ergo nihil nocet. d. l. nõ videf. la. ij. Quinimò dicit Bal. in. d. l. exceptionem. qd nõ ſolũ iſta exceptio. tu nõ es iudex. ꝓcedit exceptionẽ ſuſpicionis: ſed etiam iſta. tu non es procurator. quia niſi ſit procurator, non poſſet compromitti in arbitros ſup recuſatione. Dices tu. ergo erat approbata perſona iudicis pronuntiantis ſuper iuriſditione, & ſuper falſitate procuratoris. Reſpondet Bal. hoc eſſe falſum. quia iſtud fuit factum ex ordine neceſſitatis opponendarum exceptionũ & neceſſitas non habet in ſe includere approbationem perſonæ. l. ij. § ſed ſi agant. ff. de iud. Ex his dicit Spec. in. d. ver. porrò. quod licet magiſtri dicant ſuſpicionem præmittendam: tamen ipſe dicit ponendum eſſe prius gladiũ ad radicem. ſ. iuriſditionem iudicis. & ſequitur ibi Io. an. remittens ad no. hîc. & ideò dixit Ricar. de ſancto miniato. vt refert Bal. in. d. l. fi. C. de iudi. quod exceptio incompetentiæ preſupponit nullam iuriſditionem ſubeſſe: ideò non conſentit. & idem Ang. in. d. l. ſed & ſi ſuſceperit. alle. Archi. in. c. nullus. iiij. q. iiij. vbi dicit prius de iuriſditione iudicis excipiendum, quam de mandatis procuratorũ.

¶ †† Tertia declaratio. Diſputans ſuper dilatorijs, prouocatus ab aduerſario eas opponente, non præiudicat iuri recuſandi. Abb. hîc in. vj. op. & in relatione Innoc. Quia aliàs daretur aduerſario via præcludendi remedium recuſationis, innouando controuerſiam ſuper quolibet primo congreſſu rei. ad hoc vt eo diffinito obijceretur reo tacitus conſenſus in iudicem. ¶ Conſidera bene duos caſus. Primus. quando recuſatio propoſita eſt, & ea pendente reſpondetur aduerſario excipienti: & tunc ratione prouocationis huic non imputatur. Secundus caſus eſt. quando nondum propoſita recuſatione fortè reus petebat copiam reſcripti, vel libelli: vt prius deliberaret quàm recuſaret. & tunc reſpondendo actori excipienti non videtur iudicem approbare: nec eum vult recuſare. cum nondum deliberauerit: nec viderit quid ei ſuadeat natura negotij. Sed ſi iam inſtructus eſſet, & contentionẽ aſſumeret etiã prouocatus, dubitarem de hac declaratione: quia licet ſit prouocatus, tamen competit ei recuſatio. quàm omittens videtur reijcere ac ſi ipſe exciperet. Cogita. ¶ † Quarta declaratio. Excipiens cum proteſtatione quod non intendit conſentire in iudicem, niſi quatenus poſtulat ordo iuris, non præiudicat ſibi in iure recuſandi. Bald. poſt alios hîc. quia expreſſa proteſtatio tollit conſenſum tacitũ. Idẽ Bal. in. d. l. fi. C. de iudi. poſt Spe. in tit. de aduo. § ſequitur. ver. Itẽ ſecundũ Vbertum. Et idem Bal. in. d. l. non videt. la. ij. oportet autẽ neceſſariò addere dicta verba. niſi quatenus & cætera. aliàs eſſet fatuus aliter proteſtans. Innoc. in. c. cumana. ver. fi. de ele. & ſequuntur multi quos ordinaui in. c. cum. M. ferra. xlj. col. ver. quinta cõcluſio. de cõſti. tamen Pau. de caſt. ibi non allegatus in. d. l. non videf. latè affirmat q̃ ſi non eſſet authoritas Inno. valeret dicta proteſtatio ſine illa adiectione: quia mens proteſtantis re vera eſt, ita demum declinare iuriſditionem ſi ille non eſt iudex. aliàs non. vt ibi latius. ¶ † Quinta declaratio. Dando fideiuſſorem de iudicio iſti, non dicitur in iudicem cõſentire. Bar. in. d. l. ſi conuenerit. ff. de iuriſ. om. iu. quia in ea ſubintelligitur. niſi ex iuſta cauſa iudex recuſaretur. d. authẽ. offeraf. vbi poſt ſatiſdationẽ daf tps ad deliberãdũ. Idẽ Ang. in. d. l. ſed & ſi ſuſceperit. in not. dicens qd actus factus ex neceſſitate, qualis eſt iſte, & datio ſportulatum nõ infert cõſenſum in iudicẽ. Idẽ Bald. in. d. authẽ. offeraf. in prin. in. ij. no. quia ſatiſdatio eſt neceſſaria. per illum text. Idẽ Bal. in. c. j. j. col. ſ. de iudi. & in. l. ij. in prin. ſ. iij. col. ff. ſi quis in ius vo. non ie. & in. l. ij. C. de bo. authẽ. iu. poſ. vbi idẽ dicit in eo qui ſatiſdat de parendo mandatis iudicis: quia nõ renũtiat priuilegio fori. & ſubintelligif conditio. ſi de iure tenetur. Sed Inno. hîc videtur eleganter hoc intelligere. qñ qs ſatiſdat iuſſus à iudice. quaſi ſecus ſi ſponte. & ita firmat Imo. in. d. l. quidam conſulebant. ita reſtringens prædicta. dũmõ iſte ſciret ſe non teneri litigare ibi. quia non videtur cadere alia cõiectura niſi quod conſenſerit. l. ſi cum aureum. ff. de ſolu. ſecus ſi erraret[a] in iure. putans ſe teneri. qui error in dubio non præſumitur: niſi in perſonis

a ¶ Erraret. Adde Petr. de ſu. in. d. l. ij. ff. de iu. & gl. in cle. j. de prohi. ſe. poſ. & fru.

in perſonis quas iuris ignorãtia excuſat ſecundũ eũ. & ſequitur ibi Alex. in vlt. col. Et ideò cũ quidã ruſticus nõ ſuppoſit⁹ capitaneo Piſano præſtitiſſet ſatiſdationem de parẽdo mandato ipſius. rñdi in facto qd adhuc poterat allegare incõpetentiã capitanei: quãuis ſponte ſatiſdediſſet: quia putabat ſe ſubditũ. & excuſabaf ignorantia iuris. l. fi. ff. de iur. & fac. igno. & ita fuit obtentũ. ¶ Limita hæc indiſtinctè in eo qui ſatiſdat vt reuocet tenutã, quã paſſus eſt expri mo decreto. iuxta. c. qñ. vt li. nõ cõte. quia odio ſuæ cõtumaciæ inductũ eſt vt nõ poſſit vlterius forũ declinare. Ang. in. l. eũ q in poſ ſeſſionẽ. ff. de pri. cre. ꝓ text. in. l. de die. ff. qui ſatiſd. cog. & in. l. ſi finita. § Item videam⁹. cũ gl. ff. de dã. infec. vbi idẽ tenẽt Ang. & Io. de
10 imo. ¶ † Sexta declaratio. Poſito qd ꝑ tacitum cõſenſum quis perdat declinatoriã iudicis, non tñ perdit alias declinatorias iudicij. Bal. in. c. exceptionẽ. vlt. col. ſ. de excep. niſi procedat ad actum, qui nõ cõpatif ſe cũ aliqua declinatoria. ꝓ tex. fing. in. d. l. ſed & ſi ſuſceperit. per quẽ dicit ibi Bar. ſecundũ eũ. q̃ qui cõſentit in iudicẽ, prorogando eius iuriſditionẽ, nõ ꝑ ſimplicẽ prorogationẽ: ſed faciendo aliũ actum coram eo, non poteſt etiã an litẽ cõte. ꝓnitere. quod eſt no. dignũ ſecundũ Bal. Ad qd vide Ale. in. d. l. ſi cõuenerit. & ſoleo ponere in. c. j. de iudi. ¶ Septima declaratio. Intantũ debet ſuſpicio prẽmitti, qd etiã ante preſentatũ reſcriptũ delegatorum põt delegat⁹ recuſari coram papa, vel alio dante delegatũ. Do. in. c. Iudex
11 vlt. col. de offi. dele. in. vj. alleg. Fede. cõſi. xij. ¶ † Octaua declaratio. Si exceptio recuſationis cõcernit defectum naturæ, quia fortè iudex eſt mutus, furioſus, vel infans, poteſt hoc opponi etiã poſt li. cõte. Arch. Io. de fan. & Do. iij. q. vij. in ſum. Bar. in. d. l. quidam cõſulebant. Ang. in. l. cũ prætor. ff. de iudi. Lud. in rubri. de arbit. vij. col. Inno. in. c. ſciſcitatus. de reſcrip. Dixi in. c. exceptionem in. vij. limitatione. ſ. de excep. ¶ Nona declaratio. Cõſtituens procurato rẽ ad reſpondendũ coram iudice, vel ad diſputandũ ſuper exceptionibus, non videf in iudicẽ conſentire. But. in. c. j. xv. col. ver. not. j. gl. de iudi. per tex. in. c. fi. de dila. Sed contrariũ tenet Imo. in. d. c. j. quia non eſt dare rõnem diuerſitatis inter reſpondentẽ per ſe, vel
12 ꝑ procuratorẽ. Nõ ob. tex. in. d. c. fi. quia dñs nõ cõſtituit ibi procura toꝛẽ ſimplr, ſed cũ clauſula ſaluis exceptionibus ſuis. ¶ † Decima declaratio. Qñ iudex inquirit in caſu prohibito, põt hoc opponi cõtra ꝓceſſum: etiã poſt lit. cõte. quia iſta exceptio reddit iudiciũ retro nullũ. Ia. but. & Bal. in. l. licet. C. de procu. & dicit Bal. qd licet dicto caſu iudex eſſet cõpetẽs: tñ modus ꝓcedendi erat incõpetẽs: iõ iudiciũ nullũ. de quo ipſe facit feſtũ. Et idẽ no. Bal. in. l. ij. ff. ſi qs in ius vo. nõ ie. dicẽs q̃ exceptio q̃ infert iuriſditionẽ fundit⁹ nulla, põt qñcũq; opponi. quia cũ litis cõteſt. nõ valuerit, dicimur ſemp eſſe in principio iudicij: qd multũ no. Ale. in. l. j. § ſublata. ij. col. ff. ad trebel. Ad qd etiã vide Bal. in. l. fi. C. de exce. & in. l. j. iij. col. ver. vlti. no. C. ſi à nõ cõpe. iu. Facit regula nõ ꝓſtat de reg. iu. li. vj. cũ cõ cor. quas ad eã poſui in. c. tenore. ver. regula nõ præſtat. de reſcrip.
13 ¶ †† Vndecima & vltima declaratio. Petẽs copiã libelli, nõ cõſentit in iudicẽ nõ videf. la. ij. ff. de iudi. quia ſcdm Bar. ibi. ex hoc nõ concludit q̃ iudex aliquid faciat: ſed vult deliberare. & ſi ſup hac petitione diſputat prouocat⁹ ab actore, nihil ſibi nocet. vt. ſ. in. iij. declaratione. Demũ qñ ꝓpoſteratio aliarum exceptionũ vitiet proceſſum. vide Bald. Ang. & Imo. in. l. ſi quæramus. ff. de teſta. & oẽs ſcribẽtes in. c exhibita. ꝑ illũ tex. de iud. vbi aliãs poſui. & iſtũ paſ-
14 ſum nõ reperies ita clarè ordinatũ alibi. ¶ † Nõ deductũ per malitiã in cã principali, nõ põt deduci in cã appellationis. gl. fi. hîc. quã ſequuntur Hoſt. Io. an. Butr. & Ab. & idem gl. magna circa mediũ. in. c. ad audiẽtiam. lo. ñ. de reſcri. & ibi Bu. & Domi. in. iij. col. allegantes etiã iſtã gl. & idem Ab. poſt But. in. c. exceptionem. vj. colũ. ver. Item ſcias. ſ. de exce. & in. c. j. iij. col. ver. aduerte tñ. e. ti. & Lu. in. l. admonendi. vij. col. ff. de iureiu. & facit glo. vlt. in. c. paſtoralis. de exce. ad idẽ quod no. Imol. in. c. ſuper his. in fin. de accu. vbi dicit poſt Inn. Bu. & Car. ibi. q̃ qui malitioſè differt opponere crimẽ ele cto poſt cõfirmationẽ, qñ imminet ſola cõſecratio, repellẽdus eſt. vt habef ꝑ Fed. cõſi. cij. Nobilis quidã. & cõſi. xxiij. Titius elect⁹. & Abb. in. c. qd ſicut. pe. char. ver. extra gloſſ. de elec. & in. c. cũ dilecti. iij. col. e. ti. Sec⁹ dic ſi ex quadam negligẽtia vel ſimplicitate eſſet omiſſum. Fed. cõſi. cclxxxvij. Petrus rector eccleſiæ. pe. & vlt. colũ. Imo. poſt But. in. c. quintauallis. xv. col. ver. circa ſextũ. de iureiu. & ſentit Ab. hîc poſt Iuno. in. x. col. ver. quartã op. ibi aut ſciẽter, ſed non doloſè. Itẽ ſecus in prælato omittẽte etiam doloſè. ſcdm eoſdem. Sentientes non eſſe verã glo. in regula delictum. de re iur. in. vj. quæ dixit delictum prælati nocere eccleſiæ in iudicia libus. quod etiam firmat Ab. poſt glo. in. c. cùm venerabilis. de excep. vbi dixi. Sed contra gloſ. tenet Imol. hîc. & in. d. c. quintauallis. & in. d. c. ad audientiam. quia regula illa non deductum deducam in cauſa appellationis. l. per hanc. C. de temp. app. c. cùm Ioannes. de fi. inſtr. loquif ſimpliciter. neq; per talia iura reſtringitur ad hunc caſum: & pœna amiſſionis cauſæ non cor a ¶ In. l. j. & ibidem oino ad hoc vide d. Iaſ. may. cũ con cor. ibi per eũ ſignatis. & d. ale. de imo. in. d. l. nã & poſteà. vbi p eũ latè. & adde Pe. de ſu. i. d. l. j. & Ange. are. ponentem longã diſtinctionẽ in. §. poſteriore. inſti. q. mo. te. infir. & d. Io. puteũ in. l. ſi diuerſa. C. de. trãſ. ponẽtẽ ſex limitationes. in quib⁹ ſnia contra ſniam valet. de quibus vide Panor hîc. in. vij. col. ver. & ſic habes. adde tu & dic quod magis cõis opi. gl. & Doc. é in. l. j. C. qñ. quo. non eſt ne. & hîc in tex. iſto & ſ. c. paſtoralis. de reſcrip. contra Bar.
15 responderet delicto ſed excederet. condemnatio autem expenſarum de qua in. d. c. exceptionem. ſatis videtur punire iſtam malitioſam tarditatem. Licet cum iſta glo. concordat glo. j. & ibi Do. in. c. ei qui appellat. § diffinitiua. verſic. Item ſi ſententia lata. ij. q. vj. Tamen hanc opi. Imo. puto veriorem. & eam corroboraui opportunè in. d. c. ad audientiam. xviij. col. verſic. omiſſum in principali. ¶ † Regulariter ſententia contra primam ſententiam quæ tranſiuerat in rem iud. non valet. etiam in diuerſa inſtãtia.
a Ioan. and. Bal. But. & Imo. hîc. per tex. principa liter in hac materia. in. l. j. a C. quando prouoc. non eſt ne. & in. d. § Item ſi ſnia lata. & idẽ Bald. & Sali. in. d. l. j. quãuis in ſententia lata in diuerſa inſtantia contrarium teneat Bart. in. d. l. j. & in. l. duobus. ff. de excep. rei iudi. & Car. & Abb. hîc. quorum rationibus reſpondebitur in fi. huius articuli. Et hanc opi. cõtra eos firmant Ful. & Pau. de caſ. in. l. nam & poſteà. § ſi dãnetur. ff. de iureiu. quia ſi tex. in. d. l. j. non intelligeretur in diuerſa inſtãtia, nõ debuiſſet fundari in hoc: videlicet quia eſt lata ſecunda ſnia contra res priusiudicatas. Item facit text. in. l. ſi vt proponis. C. de execu. rei iudi. qui etiam loquitur qñ iudex exequens ex nouo proceſſu tulit ſniam contra primam: & tamen nulla eſt ſecunda. Et ita firmat Butri. in repe. c. cum. M. ferra. xlvj. colum. ver. not. hoc dictum. Compoſt. de conſtit. Dummodò iudici vt iudici conſtet de prima ſententia. quia tunc ſecunda eſt lata contra notorium iuris. ergo nulla. c. inter cæteras. ſ. eo. c. ſolicitudinem. ad fi. de appel. & alle. Inno. in pleriſq; locis. & ſequitur Imo. in. d. c. cum. M. xxxix. col. & Nic. mil. in reper. in ver. ſnia. fo. clxvj. in prin. Idem Domi. epilogando latè Butri. hîc in. d. § diffinitiua. verſicu. Item ſi ſentẽtia. & Bu. conſil. xxvij. Viſis punctis & quæſitis. Dicens q̃ quicquid dicat Barto. communis ſnia eſt contra ipſum. quòd ſi iudici conſtitit de prima ſententia non ſuſpenſa per appellationẽ, & ea poſt habita pronuntiauit, ſecunda non tenet. quaſi lata contra notorium iuris. c. fin. de coha. cle. & mu. iuncto. d. c. inter cæteras. & idem Nic. mil. in. d. loco. & hanc communem opi. tenent omnes j allegandi. Et ampliatur iſta opi. communis. etiam ſi erat compromiſſum. de re iudicata Bald. in. l. ſi diuerſa. ad fin. C. de tranſa. Niſi opponatur clauſula non obſtante prima ſententia: quia illa clauſula habet vim renuntiationis ſententiæ in caſu ſubſecuti laudi, ſed in caſum quo non laudaretur illa clauſula, nihil operaf. vt ibi per eum. quod vltimum ſigna. Et idem ſentit Cardi. in. c. cum olim. poſt princi. de præſcri. & pulchrè no. Fulg. in. d. l. j. & Alexan. conſi. mihi. xxij. Viſo inſtrumento ſyndicatus. j. colum. & huic ampliationi adde Bal. in. l. iuriſgẽ

tium.§.ſi paciſcar.lo.j.ff.de pac.vbi dicit qđ p cõpromiſſum poteſt renuntiari ſniæ condẽnatoriæ p illum tex.abſolutoriæ nõ propter gl.in.d.l.ſi diuerſa.& p eundẽ in.l.eleganter.in prin.ff.de cõdi.inde. in lectura antiqua:& qđ nõ valeat cõpromiſſum qñ renuntiat ſniæ q̃ trãſiuit in rẽ iudi.vide Lud.cõſi.ccclxix.v.co.ver.j.qa.& pulchrè Pau.de ca.& Alex.in.d.l.ſi cã cognita.C.de trãſa.Et in hac materia ſcias ꝙ ſunt multi caſus.in quib⁹ ſnia nõ trãſit in rẽ iud.vel ſi trãſit, põt reuocari.de quib⁹ abunde per Lud.in.l.admonẽdi.ix.col.ff. de iureiu.& inter eos tangit materia nr̃a.qñ valeat ſcda ſnia cõtra primam.De qua & ſi multi ſcribãt,potiſſimè Salic.in.d.l.j.& plenius oĩbus Io.de imo.hîc.tñ pro clara intelligentia materiæ:quæ difficilis eſt,collige ad dictam regulam.xvj.limitationes ſucci plenas,& 16 hactenus ab aliquo non ordinatas.¶ † Limita primò.niſi pars quę eſt tuta exceptione rei iudicatæ non opponat ipſam:quia ſecunda ſententia illi cõtraria valebit.& ſi de prima fuit cognitũ,euaneſcit.Ita tex.hîc ſcdm vnũ intellectũ.Licet hîc de prima non fuerit cognitũ:& ſuper hoc eſt peregrina deciſio Lud.in.l.ſtipulatio iſta. §.j.ff.de verb.obli.per tex.in.l.ſi.C.de tempo.ap.vbi valet conuentio partiũ de nõ obſeruando aliquod fatale.i.nullius tpis lapſum. propter qđ ſnia tranſeat in rẽ iudicatã.Vñ ſicut pñt tollere virtutẽ decendij operantis tranſitum in rẽ iudicatã.Ita conſentire quòd de eius iniuſtitia cognoſcat.Pro hoc etiam adducit:quia tranſit⁹ in rẽ iudicatam induxit pro prima ſnia notoriũ præſumptionis.c.bonæ.de ele.Sed probationes de eius iniuſtitia inducũt notorium certitudinis.maximè propter concluſionem in cã.iuxta gl.in.c.ſignifi cauerunt.in verbo liquere.de teſti.ergo iſta præſumptio maior tollit minorem.quæ rõ videt mihi fragilis:quia etiam añ primã ſniam interuenit concluſio in cauſa.ergo præſumptio eſt par,nõ maior. Rñdet ad tex.in cle.ſi appellationem deſertam.de ap.ꝙ licet appellãs & appellatus proſequentes appellationem deſertam non impediant tranſitum in rem iudi.tñ nõ negat ibi ꝙ iudex poſſit primam ſniam retractare,conſtito de eius iniuſtitia.Rñdet ad.l.j.C. qñ .puo.non eſt ne.& non bñ.quia incidit in errorem Bart.dãnatum in hac materia.Sed põt rũderi.qđ loquit vbi pars oppoſuit de prima ſnia:vt ſe tueret impediẽdo ingreſſum litis.ſecus ſi tolerauit diſcuſſionẽ ſuper prima ſnia.vt etiam dicit in.viij.limitatione ſatis conformi iſti.& reprobat glo.in.l.ſi diuerſa.C.de trãſac.q̃ voluit quòd partes nõ poſſunt renuntiare ſniæ quę tranſiuit in rem iudicatam. Sed certè glo.in.d.l.ſi diuerſa.ſaluari põt.nec ꝙ contrariat prędictis. quoniam Bar.in.l.acta.ff.de re iudi.intelligit eam,qñ partes volũt recedere à ſnia ſimplici conſenſu.ſecus ſi reducũt eam ad nouationem.iuxta.l.iiij.§.ſi ex conuentione.ff.de re iudi.vel ſecundũ Imol. in.d.l.acta.illa gl.loquitur.quando partes volunt facere quod contra primam feratur ſnia oĩno valida. quia nõ poſſunt.per.d.l.ij.C. qñ .puo.non eſt ne.Sed de intellectu dictæ gl.plenius oĩbus ſcribit Bal.hîc.concludens poſt varia motiua.ꝙ de conſenſu partium prima ſnia reducibilis ad priſtinum ſtatum poſſit reformari per poſteriorem,ſed non valeret conſenſus partium,ꝙ contrario imperio ab eodem iudice iudicetur.vnde oportet ꝙ interueniat iudicii retro ſimile,& ſolẽne.vt hîc per eum.Et iſta adde ad Ale.in.d.l.ſi diuerſa.C.de tranſac.qui videtur intelligere dictam glo.quando partes conſentirent in eadem inſtantia.& tunc eſſet indubitãter vera. & ita eum intelligit Imol.in.l.qđ iuſſit.ff.de re iudi.ſecundũ eum. Pro quo vide Bal.in.c.præſentata.ijij.col.ver.ſed nũquid ſi ſemel. de teſti.vbi dicit ꝙ qui ſemel totam cauſam diffiniuit , non poteſt iterum eam diffinire,& ſe corrigere:etiam de partium conſenſu per.d.glo.quã dicit nõ eſſe alibi.& eam ſequitur etiam Bal.in.l.j. in fi.C.ſen.reſcin.nõ poſ.dicens iudicem nõ poſſe propriam ſententiã reuocare,etiã rogantibus partibus.& de ipſa etiã pulchrè memi nit Bald.in.l.poſt rem.in primo commento añ fi.ff.de tranſact.& Ludo.cõſi.clxxiiij.in fi.& de ipſa fiet etiam mentio j.in.v.limitatione.Et pro p̃dictis vide Pau.de coſtr.in.d.l.nam & poſteà.§.ſi dãnet. vbi dicit ꝙ regula prædicta habet locum,dũmodò opponatur exceptio rei iudi.ſed ſi fuit omiſſa,valet proceſſus nouus ſuper prima materia.Et idem Imo.in.c.fraternitatis.in gl.in ver.no.ſniam. de frigi.ſubdãs idẽ eſſe vbi notorię apparet de iniuſtitia primæ ſententiæ.de quo dixi latè.ſ.eo.in.c.inter cæteras,& iſtam declarationem firmat etiam Nic.mil.vbi.ſ.allegãdo Inno.& But.hîc.& Bar. & Bal.in.d.l.j. ¶ Sed aduerte diligenter.dum cõmuniter dicitur.ꝙ valet ſecunda ſententia contra primam:cuius exceptio nõ fuit allegata ignoranter,ſiue ſciẽter vt per Bal.& Sali.in.d.l.j.& gl.& alios hîc.quia imò Ioan.an.limitat hoc.niſi allegatio primæ ſniæ fuiſſet omiſſa ignoranter.& hoc placet Imo.hîc.quando fuit ignorantia probabilis.ſecus ſi talis.de qua meritò poſſet imputari ignorãti.& hoc no.Et ſi diceretur.qũo poterit iſta peręptoria probabili ignorantia omiſſa opponi poſt ſententiã?contra regulam.l.peremptorias.C.ſen.reſcin.non poſ.Reſpondet hîc ſolus Imol.illud procedere in alia peremptoria:ſed fallit in iſta deſcendẽte ex prima ſnia.vt poſſit opponi poſt ſecundam ſniam vt ſit finis litium.& eſt conſideratio noua ſcdm eũ.Pro quo vide oĩno Bal.in.l.poſt ſniam.in.ij. col.C.de ſen.vbi dicit quòd tribus de cauſis hæc exceptio opponi poteſt poſt ſniam.Primò.quia reddit eam nullam.Scdò.quia prima non erat executa.Tertio.& hoc eſt ſubtile ſcdm eũ.quia añ ſniam nõ competebat iſta exceptio quãtũ ad iſtũ effectum,vt ſnia ſecundò lata eſſet nulla.& ſic cũ incipiat cõpetere poſt ſniam,tũc opponi poteſt.l.filius.ff.quòd cum eo.ſicut exceptio exceſſiuæ executionis oriens in ipſa executione opponitur poſt ſniam.c.qđ ad conſultationem.ſ.eo.& vbi doloſè omittitur iſta exceptio.valet ſcda ſnia contra primã.glo.hîc.quam pro nota.approbat Ab.in prin.huius arti.& pulchrè de his ponit Pau.de ca.in.l.j.in fi.princ.ff.q̃ ſen.fine ap.reſcin.dicens ꝙ regula.ſ.poſita habet locum in tribus caſibus. Primus eſt quando pars pro qua fuit lata prima ſnia ipſam ignorauit.Secundus.quando ſciuit & tacuit.non tamen propter dolum, ſed bona fide.Tertiꝰ.qñ ſciuit,allegauit & approbauit:& nihil palterã partẽ fuit replicatũ.Si verò ſciuit,& doloſe tacuit:vel allegauit,& nõ .pbauit.& fuit replicatũ.Ex his oĩb⁹ caſib⁹ valeret ſnia ſecũda cõtra primã.ita debet intelligi tex.hîc.q vñ cõtrariari.d.l.j.C. qñ .puo.nõ eſt ne.ſcdm eũ.quę ſequit Ang.de are.ibi.& in.§ poſteriore.ij.col.mſti.q.mo.teſ.infir.Pro quo vide ẽt But.in c.ab excõicato.x.col.ver.hæc oĩa vera.De reſcri.vbi dicit ꝙ qñ ſnia eſt lata à iudice certificato de ſnia.& nihil de validitate ſniæ in dubiũ .pbabiliter reuocato.nõ valet ſcda.& dicit eſſe nõ cauillãdo tex.in.l.j.& ij. ff.q̃ ſen.ſine ap. reſcin.& alle.ẽt Arch.ĩ.c.ifames.§ ſi cõtra patrẽ.iij. q.vij.vbi expreſsè dicit ſcdm eũ.ꝙ nõ valet ſnia iudicis contra ſniam quã ipe tulit vt arbiter ex antiqs actis.& ponit Pau.de eleaza.in.c. paſtoralis.de re iud.& ibi eſt caſus ſcdm eũ.& refert Do.in.d.§.ſi cõtra patrẽ.Adde etiã iſtis Bal.in.d.l.ſi diuerſa.vbi ampliat regulã noſtrã.ẽt ſi ptes cõſentirẽt, ꝑpter gl.ibi.quã extollit,rñdet ad.l.ij. C. cõia vtriuſq; iudi.vbi valet pactũ approbatiuũ ſniæ nullæ:quia nõ roborat ſniam vt ſniam,ſed vt pactũ,rñdet ẽt ad no.in.d.l. duob⁹. ff.de excep.rei.iudi.vbi iuri q̃ſito ex ſnia renũtiari põt.quia verũ eſt qđ põt renũtiari priæ ſniæ,ſed nõ põt ſimplr conſentire in ſcdam ſniam.qa cũ ſit nulla,cõſenſus ei acceſſori⁹ eſt null⁹.Et ibi etiã ponit de ſcdo arbitramẽto cõtrario primo.De quo etiã p .Sali.in.d.l. j.v.col.C.qñ .puo.nõ eſt ne.& Imo.in.l.ꝙ iuſſit.vl.col.ff.de re iudi. Et ad intellectũ.d.l.ij.C.cõia vtriuſq; iudi.multa dixi in.c.ſignifica ſtẽ.de fo.cõpe.adde etiã iſtis Bal.Ang.& Sali.in.l.admonẽdi.ff.de iureiu.Et ibi ẽt Lud.in.j.col.vbi tenẽt cõtra Bar.ibi.ꝙ à ſnia q̃ trãſiuit in rẽ iudi.põt recedi p inſtrã noua celebrata de cõſenſu ptiũ.tñ det ad gl.in.d.l.ſi diuerſa.vt.ſ.dictũ eſt.qđ ibi ſcda ſnia nõ tollit primã.qa ſecunda erat lata ſine inſtãtia.& firmat Lu.ꝙ p viã ſimplicis cõuẽtionis factæ inter ptes põt recedi à ſnia.licet nõ poſſet recedi p viã trãſactiõnis.qñ nõ fit ſup re dubia.l.ſi cã cognita.C.de trãſa. & dicit Imo.in.d.l.acta.ff.de re iudi.cõtra Bar.ibi.ꝙ licet p viã ſnię & trãſactionis ptes nõ poſſint renũtiare ſniæ.tñ pñt p viã cõuẽtionis & renũtiatiõis.Facit.l.minor.xxv.an.cui fideicommiſſum.ff.de mino.vbi ptes p earũ cõſenſum de nouo poſt ſniam adiectũ poſſũt recedere à ſnia.& facere inſtrm illi contrariũ:& ab ea recedere.Et cum iſtis concor.Maria.de ſe.in repe.c.ſi.in.iij.char.ver.vlterius iuxta prædicta quæro.de iureiu.Et latè baptiſta in repe.d.l.admonendi.xiij.colum.diſcutiens accuratè poſt dñm ſuum.vtrum gloſſ.ibi ſenſerit id quod voluit Bar.in hoc puncto.Vide etiam ibi latè Ale. in.v.col.vbi latè tranſit cum prædictis.conatus etiã oſtẽdere quod mens Bar.non fuerit in errore.vt alij dicunt.¶ Si diceres hoc modo cõtra prædicta.vbi pars patitur quod diſputet de prima ſnia an ſit iuſta vel non,poteſt reuocari p ſecundã.vt latè dicit j.in.viij.limitatione:quare ergò nõ poteſt ſimplr conſentire vt oĩno valeat ſecũda ſnia nõ præmiſſa diſcuſſione de viribus primæ? So.prio caſu exilia

ſu ex illa diſcuſſione habita ſuper prima ſentẽtia euaneſcit eius præſumptio & notorietas.meritò valet ſecunda nõ impedita obſtaculo primæ eneruatæ.nõ ſic in ſecundò caſu:quia nõ præmiſſa illa diſputatione,ſcda eſt nulla.tanquã lata cõtra notoriũ,nulla ,pbabili diſcuſſione impugnatũ.Si nulla eſt.ergo per partem nõ approbabilis:niſi approbet vt pactum.iuxta.d.l.ij.Cæterum ſi iudici nihil conſtat de prima ſententia,valeret ſcda contra primam.Butr. latè in repe.c.ſuper literis.xxix.colũ.ver.aduerte tñ.de reſcri.& in c.cum dilecta.vj.col.ver.nec ob.qđ ſcribit Bar.e.ti.& in.c.ab excõicato.ix.col.ver.per hoc dixi & dico.e.ti.vbi tandem concludit qđ ſi ſentẽtia lata ſit contra ſniam,quæ nullo remedio reſciſſiuo poterat reuocari,ſit nulla.tanquã lata contra notoriũ.Dũ tñ conſtet qđ iudex fuerit certificatus de ſnia.& nihil de validitate primæ ſniæ probabiliter fuerit reuocatum in dubium ſecus ſi nõ fuit certioratus:vel fuit probabiliter reuocatum in dubiũ de validitate primæ ſnię.vt ibi per eũ.& per eundem in.c.paſtoralis.in prin.vj.col.verplus dico.de reſcri.& ibi Imo.in pe.char.ver.ſed tu potes clarè dicere.& Ale.conſil. mihi.xxxiij. Viſo themate.in fin.Si autem nihil ſciuit iudex de prima ſentẽtia,& etiã pars probabiliter ipſam ignorauit,audieẽ nũc,vt impugnet hãc ſcdam mediãte prima.vt firma ui paulò antè in ver.ſed aduerte.An autem iſta limitatio prima habeat locum . nedum quando prima ſnia fuit abſolutoria,ſed etiam ſi fuit cõdemnatoria.dicẽt j.in.v.limitatione.& hanc primam limitationẽ firmat etiam Sali.in.d.l.j.C.quando ,puo.nõ eſt ne.dicens imputandum reo qui non oppoſuit de prima ſentẽtia . alle.tex.hîc
17 & ſequitur Ang.de are.in.d.§.poſteriore.ij.co.¶ Limita.ij.dictam regulam.dummõ ſnia contrares prius iudicatas habeat in ſe expreſſam mentionem primæ ſniæ.puta condemnamus:vel abſoluimus. nõ obſtante prima ſnia:quia tũc ſcda bene eſt nulla.d.l.j.C.qñ .puo. nõ eſt ne.Sed ſi hoc nõ expreſsit ſcds iudex,tamen ſciuit de prima, & tacitè reiecit,põt appellari à ſua ſnia.ſed nõ eſt nulla.Bal.in repe. l.ij.in.vj.char.ver.aduertatis ſic.ff.de iureiu.Conſidera bene ꝙ aut dicit iudex primã ſniam nullam:& tũc clarũ eſt ꝙ eius ſnia valet:licet appellari nõ poſsit à parte ptẽdẽte primã nõ eſſe nullã:qa huic ſcdæ nõ ob.trãſit⁹ priæ in rẽ iudi.qa fuit trãſit⁹ apparẽs.nõ exiſtẽs. Aut iudex ſecũd⁹ ſimplr ,pnũtiauit cõtra primã:& tunc dubito de hoc dicto Bal.qa nõ vr̃ neceſſariũ ad nullitatẽ ſniæ ꝙ exprimat primã.ſufficit eñ ꝙ cõtra ſecũdã alleget notoriũ.vt dixi in.c.inter cæteras.ſ.e.Faciat dictũ Inno.in.c.j.de offi.vica.cũ cõcor. quas dedi in.c.cũ ordiné.xiiij.col.ver.ſecũda declaratio.de reſcrip. Et ſubdit Bal.nõ eſſe verũ intellectũ Bar.ad.l.j.& ꝙ ab oĩbus rephendit.Vñ dicit tenẽdũ eſſe firmiter ꝙ ſecũda ſnia lata cõtra illum quæ tranſiuit in rẽ iudi.& de qua conſtat parti & iudici,eſt nulla : etiam lata de partium voluntate.niſi prius renuntietur ſniæ , vt ibi per eum. quem vide.& contra.Bart.pulchrè etiam ſcribit Are.cõſi.lxxiij. in prin.ver.tertiò hoc demonſtrat.Et dicit Pau.de caſtro.in.d.l.j . in prin.C.qñ prouo.non eſt ne.ꝙ ille tex.fortè non eſt alibi.in eo qđ vult ſniam diffinitiuam latã cõtra aliam ſententiã validã,& q̃ trãſiuit in rem iudi.eſſe ipſo iure nullam . nec eſſe opus appellatione.
18 ¶ † Limita tertiò dictam regulam,niſi rei iudicatæ opponeretur in vi dilatoriæ añ li.cõte.Pau.de ca.& Ale.ĩ.d.l.nã & poſteà.§.ſi dãnet.ff.de iureiu.dũmõ iudex de ea cognouerit.iuxta ea q̃ dicã in.c. .pxi.iiij.col.ver.limita p̃dicta. quia ſi poſtea procedit ad vlteriora videt dictã exceptionẽ tacitè reijcere.p.c.ex parte.lo.iij.de appel.& valet ſnia poſteà lata cõtra primã.ita dicũt ſentire Io.an.hîc.Secꝰ ſi iudex noluit audire ,pponẽtem dictã exceptionẽ.vel ſi admiſit,nõ examinauit:qa videt ,pceſſiſſe in contẽptũ legis volẽtis tales exceptiones ,pceſſum impedire.& nõ debet eſſe in poteſtate iudicis talia facere.l.j.ibi.neq; eñ prętoris factũ.ff.de fer.not.Bal.in.l.j.xxij. col.verſi.ſuper.vj.C.qui accu.nõ poſſ.& Pau.de ca.in ſimili in.l.ſi. in prin.in.ij.col.ver.ego dixi ſic.ff.ſi cer.pe.Et ideò nõ valebit tũc ſententia ſcda:tanquã lata à iudice ſciẽte de prima per partis allegationẽ nõ debito modo reiectã.Cæterũ,vbi iſta exceptio nõ opponitur ad proceſſum.iuxta.c.j.de lit.conte.in.vj.ſed in vim perẽpto riæ:& ea non obſtante lata eſt alia cõtraria.tunc ſimiliter eſt nulla. per tex.in.d.l.j.quẽ ſcdm Pau.malè intellexit Ia.But.& Bar.intelligendo ſolum in eadem inſtantia:quia hoc modo illa lex nullum haberet dubium.Conſidera hãc limitationẽ:quia eſt magni effectus: & intelligo quòd vbi iudex cauſa nõ cognita procedit ad vlterio-
ra,ille actus nõ nocet opponẽti exceptionẽ rei iudi.ſed vbi cauſa cognita procedit,tunc poſſet appellari ab illa tacita reiectione. vt in fi.per Imo.hîc.quẽ referã in.vj.limitatione.& ꝙ imputet nõ appellanti, qñ exceptio rei iudicatæ examinata tacitè reijcitur añ lit.cõte. Vide Are.in.d.cõſi.lxxiiij.iij.col.ver.aliqñ iudex.& ibi etiã sentit hãc limitationẽ.& ponit de practica opponẽdi hãc exceptionẽ invim dilatorię ante litẽ cõte.vt ali qđ referã in.xiiij.limitatione.& gñaliter de iudice reijciẽte exceptionẽ p̃ ,pceſſum ad vlteriora, di-
19 ceſ latius in.c. ,pxi.¶ † Limita.iiij.niſi ẽnt dati duo libelli cõtradictorij:puta vnus petijt ſniam,vel electionẽ confirmari:alius petijt infirmari.licet eñ ſup vtroq; fiat inſtãtia,valebũt ſnię latæ ſuper eiſdẽ:qđ ne cõtingat debẽt iudices tales libellos nõ admittere. Pau. de ca.in.d.§.ſi dãnet.alleg.But.quẽ appellat virũ ſubtiliſsimũ in.c. cùm cõtingat.x.colũ.ver.not.iſtud dictum Inno.de offi. dele. poſt Inno.ibi.Et iſta dicta Inno.& Butriga.alleg.etiam Ang.Are.in.d.§. poſteriore.ij.col.& in.d.l.j.ad fi.prin.ff.q̃ ſent.ſine ap.re. poſt Pau. de caſt.ibi.& Pau.de caſt.in.d.l.j.iij.colum.C . quando prouo.non eſt ne.dicens quòd ſi peto pronũtiari rem quam poſsides eſſe meã: tu verò petis pronũtiari eſſe tuam:iſto caſu ſi feruntur ſentẽtiæ cõtrariæ,valẽt.Sed iſta dicta reprobat Ale.in.d.§.ſi damnetur . quia ſi non eſt vera opi.Bar.in aliis caſibus:ergo nec in iſto.quo eſt eadem ratio:& refert But.in cõtrariũ in.c.ab excommunicato.ix. colum. ver.per hoc dixi & dico.de reſcrip.ꝙ ex quo his eſt finita per ſententiam,partes non poſſunt à re iud.recedere.per.l.acta,ff.de re iudic. & glo.& Bar.in.d.l.ſi diuerſa.& ideo nõ poteſt dari libellus contrarius primo,ſuper quo eſt iudicatũ.& dicit ſe pro hoc reperiſſe poſt ea Bal.in.l.ingenuũ.ff.de ſta.ho.vbi dixit ꝙ ſententia non poteſt terminare qõnẽ quæ eſſentialiter non eſt.alle.etiam pro hoc Inn.in . c. ij.de reſcrip.tamen Bal.in lib.meo nõ videtur de hoc tãgere.¶ Cõſidera tria.Primò.ꝙ quando debeant admitti libelli contrarij opportunè ſcribit Phi.in.c.dilecto.xxxvj.colver.xviij.quęritur j. tit. proxi.& dicit Bal.in.l.ſi iudex.añ fi.ff.de his qui ſunt ſui.vel alie. iu. ꝙ ſi actor petit vnũ,reus nõ poteſt petere cõtrariũ.niſi excipiendo. Vñ libell⁹ actoris ꝑdit libellũ rei,ne cõtrariæ ſniæ proferant.intellige,niſi eſſet caſus in quo etiam reus poſſet agere:quia fortè poſ ſidet:vt p Bal.pulchrè in.l.tale pactũ.§.q .puocauit.xv.q.ff. de pac. ¶ Cõſidera ſecũdò.ꝙ poſito ꝙ libelli cõtrarij admitterent , nõ videtur de neceſsitate inferri ꝙ ſnię ſint ſemper futuræ contrariæ . ſi enim ,pnũtiauero electionẽ cõfirmandã,& ſic mihi cõſtet.pronuntiabo ſuper alio libello eã nõ infirmandam:ergo conformiter. Niſi dicas iſtos reſpicere non quid fieri debeat:ſed quid euenire poſſet. Vel ꝙ in examine ſecũdi libelli fortè iudex mutabit ſniam.¶ Cõſidera tertiò.ꝙ ſi erant diuerſæ inſtantiæ,impugnatio Alex.non procedit.qa nõ voluit Pau.limitare Bar.ſed ſaluare vno caſu:videlicet qñ ſunt libelli contrarij.Sed ſi fuit eadem inſtãtia,adhuc impugnatio Alex.eſt inepta.qa reſpectu eiuſdẽ inſtãtiæ Bar.nõ errauit.Et licet But.in.d.c.ab excõicato.x.col.videaf intelligere ꝙ ſit eadẽ inſtãtia ſuper diuerſis libellis.tñ Imo.in.d.c.cũ cõtingat.xiij.col . intelligit in diuerſis inſtãtijs.& verè ſic loquitur Inn.& etiã ipſe But . ibi & tũc clara eſt impugnatio Alex.nõ dico dicẽdo ꝙ Bar.malè limi-
20 tet hoc caſu ſed ꝙ eius opi.malè ſaluetur hoc caſu.¶ † Limita.v. & eſt limitatio maxima,dũmõ prima ſentẽtia fuerit abſolutoria,& ſe cũda cõdẽnatoria.ſed ſi prima fuit cõdemnatoria,ſecunda abſolutoria:tunc ſecunda valet.etiam ſi iudici liquebat de prima ſententia.Bal.in.d.l.poſt ſniam.ij.colũ . & imputet ſibi actor,qui denuo egit.& nõ eſt ſecutus ſniam:cum ei tacitè renuntiaſſe vel nouaſſe videaf.d.l.minor.xxv.an.cui fideicõmiſſum.ff.de minor.ſecũdũ eum dicẽtem ꝙ hæc eſt ipſa veritas.idẽ Imo hîc allegando doct.in.d.l.j. & dicit ꝙ hæc eſt cõis opi.Pro qua alleg.gloſſ.in.l.duobus.ff.de ex ce,rei iudi.& quia actor agendo iterum primeua actione,vt potuit per.d.l.duobus.videtur quodammodò renuntiare victoriæ nõ petẽdo executionẽ.Et ad hoc Bald.in.d.l.j.j.colum.alle. tres rationes communes.Prima.propter.l.fauorabiliores.ff.de regu.iur. Secunda.quia actor eſt in culpa.Tertia.qa videtur renũtiaſſe victoriæ , q̃ renũtiatio tenet per.d.l.minor.licet fortè reus nõ poſsit renũtiare exceptioni rei iudi.vt per glo.in.d.l.ſi diuerſa.Idem clarè Sali . poſt Guil.& Iaco.Butr.in.d.l.j.ij.colum.in.vj.opp.& in.iij.colum . ver. primo caſu.per.d.l.duobus.& Ang.are.in.d.§.poſteriore.j . colum. & Pau.de caſt.in.d.l.j.iij.colum,dicens illam.l . procedere . quando

prima erat lata pro reo. ſecunda pro actore. Secꝰ ſi ecouerſo prima ꝓ actore. ſcda ꝓ reo. ¶ Eſt verum ꝙ Io. an. hîc videtur in hac materia æquiparare cõdenatoriã & abſolutoriã. & de vtra q̃ dicit ꝙ nõ tenet cõtraria ſnĩa. etiã in diuerſa inſtãtia. ſi prima nõ fuit allegata: dũmodò fuerit ſciẽter & doloſe omiſſa. qa partes nõ poſſunt facere ꝙ ferat ſnĩa cõtra primã: q̃ erat aliqua, & tranſiuerat in rẽ iudi. ꝓpter gl. in. d. l. ſi diuerſa. Et idẽ Abb. hîc poſt Inn. in. iiij. op. ibi. & prædicta. Tñ Imol. hîc tenet hãc limitationẽ tãquã cõem. reſpõdẽs ad gl. illã prout paulo antè rñſum eſt ꝑ Bal. ¶ Cõſidera. tria. Priõ. ꝙ doc. ſ. allegati in prima limitatione, & allegãti in. viij. limitatio. ſimpliciter volũt ꝙ de cõſenſu illius pro quo eſt lata ſnĩa, poſſit reuideri ipſa ſnĩa, & cã cognita valeat ſcda illi cõtraria. & nõ diſtinguũt inter abſolutoriã & cõdẽnatoriã. ¶ Cõſidera. ij. qd ſi prima fuit cõdẽnatoria: & nõ victor: ſed cõdẽnatus tẽtat renouare litẽ, fortè per remediũ. l. diffamari. C. de ing. manu. vel petẽdo rẽ quã ſemel cõdẽnatus reſtituit. Nã nũc cõtingere poſſet ꝙ abſq; facto actoris ferre tur ſcda ſnĩa abſolutoria cõtraria primæ. ergo nulla. ceſſante rõne ꝑdicta de actore qui nõ petijt executionẽ. Sed tñ etiã tũc videtur ꝙ actore nõ opponẽte cõtra reũ de prima ſnĩa, & cõſentiẽte vt de ea cognoſcereꝫ, valebit ſcda. ꝓ ꝑdicta. ¶ Cõſidera. iij. ꝙ poſito ꝙ iſta limitatio eſſet vera, nõ addit nouã limitationẽ in hac materia. Imò intelligendo ipſam in victore primæ ſnĩæ ſpõte iterũ litigãte, non continet aliud q̃ prima, & octaua limitatio. excepto ꝙ illas limitat vt non habeat locũ in abſolutoria: q̃ etiã volẽte reo nõ poteſt reuideri. Sed fortè in hoc iſti ſentiũt aliud: videlicet qd ſi q̃rimus vtrum reus in exordio ſecũdæ litis poſuit ſtatim renũtiare ſnĩæ abſolutoriæ q̃ trãſiuit in rem iud. ad fi. vt valeat ſecunda ſnĩa illius reuocatoria. & hoc non poſsit. quia cũ ſecũda ſit lata nõ cognito de prima, & nõ eſſet præſumptio & notorietas orta ꝓ prima, ob trãſitum in rẽ iud. videtur ſecũdus iudex iniuſtè cõdẽnare illũ qui ſemel abſolutus fuit, & nõ conſtitit de iniuſtitia abſolutoria: quia primus proceſſus non fuit vẽtilatus: ideo cõſenſus partis non põt talẽ ſecundã ſnĩam validare. vt. ſ. dictũ eſt ſæpius. Sed ſi ipſe reus conſentit vt cognoſcaꝫ de iniuſtitia primæ ſentẽtiæ abſolutoriæ, & iudex hoc cognoſcẽs eã reuocet vt iniuſtã, ꝓfectò crederem qd ſecunda valeret. tũ ꝓpter dicenda in octaua limitatione. quæ ad hoc multum vrgent. tũ quia omnis ꝓſumptio quę erat ꝓ prima ſnĩa, eſt ſublata: nõ propter illum cõſenſum rei abſolutę: ſed propter effectum ſecutũ ex licẽtia illius cõſenſus videlicet propter pateſactã iniuſtitiã ſnĩę ex tolerata ipſius reuiſione. Mõ nõ eſt ſic ꝓ oĩa in ſuĩa cõdẽnatoria. qa ſi actor ei renũtiat, vel ſciẽter eã omittit, valebit ꝓceſſus: & ſnĩa cõtra eã. Et hæc ſit differẽtia inter cõdẽnatoriã & abſolutoriã. quã vĩ expreſsè ponere Bal. in. d. l. j. & in. d. l. iuriſgentium. §. ſi paciſcar. lo. j. ff. de pact. vbi dixit ꝙ in compromiſſo põt apponi clauſula nõ obſt. ſnĩa cõdẽnatoria. ſed nõ clauſula nõ obſt. ſnĩa abſolutoria. qa plus fauet reuocatorię cõdẽnatorię quã reuocatorię abſolutorię ꝓ rõnes ꝑdictas. vñ vult actorẽ poſſe renũtiare cõdẽnatorię ꝺiſtincte: nõ aũt reũ poſſe renũtiare abſolutoriæ. Cogita bñ. qa iſte punctus
21 ꝓ doc. nõ enucleaſ. ¶ † Limita. vj. niſi prima ſnĩa eſſet nulla. quia valebit ſecũda illi cõtraria. Bal. in. d. l. poſt ſnĩam. C. de ſen. ꝓ tex. in. l. ſi. C. de ſen. q̃ ſine cer. quãti. profe. qui ad hoc eſt ſin. ſecũdũ Bal. & Ange. ibi. etiã ſi ſecũda fuit lata nõ ꝓnũtiato ſup nullitate primæ. ſecũ dũ Pau. de ca. in. d. l. j. C. qñ ꝓuo. nõ eſt ne. Iñ delegato tñ qui vellet ꝓnũtiare primã à ſe latã. q̃ nulla eſſet. ſecus eſt per. c. in literis. de offi. dele. Et in hoc vide bonas remiſsiones in repertorio Firmani. in ver. ſnĩæ plures. in verſi. ſnĩa contra ſnĩam nullã. & dicam deo duce anno ſequẽti in. d. c. in literis. Hãc limitationẽ firmat etiã do. in. d. §. diffinitiua. & Inn. hîc. dicẽs ꝙ ſi fuit allegata nullitas primæ ſnĩæ, & ſup hoc eã cognita ferat ſecũda, videt tacitè ꝓnũtiare primã nullã: maximè qñ aliquid eſſet allegatũ ex quo veriſimiliter poſſet ꝓſumi de nullitate. ſi aũt pars videt hãc ſecũdã iniquã. & imò primã validã, appellet ab hac ſecũda: aliàs ſibi imputet ſecũdũ eũ. & ꝓ hac limitatioe faciũt q̃ reduxi i. c. ex tenore. ver. regĺa nõ ꝓtãt. de reſcriptis. ¶ Cõſidera diligẽter. vtrũ ex his poſſet elici vna cautela aptiſsima ad eneruãdũ hanc materiã. videlicet vt victꝰ ſemp opponat de nullitate primæ ſnĩæ: quia nõ vĩ ꝙ victor poſsit cõtradicere examini nullitatis, q̃ incidit in vim trãſitꝰ i rẽ iud. & hoc examine poſſet deduci fortè iniuſtitia: qua ꝓbata, licet nõ eẽt ꝓbata nullitas, poterit reuocari ſnĩa iuxta octauã limitationẽ. de quaꝫ ꝑ quã ſatis eſt ꝙ veritas ſup meritis cãæ de nouo illuceſcat ꝑ partiũ diſputationẽ quacũq; via inchoata. Et ſi diceres. imò nõ põt ſeq alia ſnĩa diuerſa ab eo qd eſt deductũ. vñ iudex nullitatis nõ ꝓnũtiat de iniuſtitia ꝑ regulã. l. vt fundus. ff. cõmu. diu. certè iſtud nõ eſſet tutũ: quia multi tenent qd iudex ſup nullitate põt cognoſcere de ſua ſnĩa: ſicut ſi eẽt appellatũ. vt no. Bar. dicẽs nũquã ſe dixiſſe ſimile ĩ. l. ſi vt proponis. la. j. C. qũo & qñ iud. & in. l. ſi exꝑſſim. de appel. Abb. in. c. cũ Ioãnes. ad fi. de ſi. inſt. latè. Phi. in. c. dilecto. xviij. col. & ſequiť. de appel. Latius Alex. in. l. Iudex. pe. col. ff. de re iudi. Licet aliter ſentiat Ang. in d. l. ſi expreſsim. Et iõ cogita ſup dicta cautela. quã nõ pono ꝓ cõſtã ti. Tum etiã: qa licet ꝑdicti dicãt iudicẽ nullitatis poſſe reformare primã ſnĩam: tñ nõ exprimũt an poſsit dicere eã iniuſtã. Et ſequereť in ꝓpoſito qđ qui vellet infringere primã ſnĩam, fingeret velle docere de nullitate, & poſtea doceret de iniuſtitia: vt ſic de ea ꝓnũtia reť, & irritareť prima ſnĩa. hoc aũt abhorret à mẽte oĩm de hac materia ſcribẽtiũ. Sed dicas reiecto oĩ ſcrupulo. ꝙ iudex ꝓ viã nullitatis debet examinare articulũ nullitatis: & inuito victore nõ põt de iniuſtitia cognoſcere. Bar. in. l. cũ q̃rebaſ. poſt mediũ. ff. de re iud. Et ſi reus de hoc excipit, proceſſus erit nullus. argumẽto. c. exhibita. de iudi. & not. Bal. ĩ. l. tale pactũ. §. q ꝓuocauit. q. xij. ad fi. ff. de pac. Sed ſi victor nõ excipit, & ꝓmittat cognoſci de iniuſtitia, tũc poteri iudex nullitatis reuocare primã ſnĩam ſecũdũ Imo. ĩ. d. l. ſi expreſsim xxv. col. & Phi. in. d. c. dilecto. xix. col. ver. vlterius aduerte. ꝑ ea quę dicẽť in. viij. limitatione: quicquid heri ſcripſerim paulo an. ¶ Limita. vij. † niſi ꝑ reſcriptũ principis iudex reuocet primã ſnĩam, qa põt ſecũdũ Ang. ĩ. d. l. j. C. qñ ꝓuo. nõ eſt ne. ꝑ tex. in. l. j. §. fi. ff. de qſt. ¶ Scias tñ ꝙ oportet vt priuilegiũ vel reſcriptũ derogans ſnĩæ fit valde clauſatũ: adeo ꝙ oſtẽdat principẽ oĩo voluiſſe derogare ſnĩæ: vt pulchris authoritatibus probaui in. c. ſup literis. xv. col. ver. vij. regĺa. & xviij. co. ver. & ad ſextã. de reſcri. Facit etiã. xj. limitatio. de quaꝫ. ¶ † Limita. viij. & diligẽter. niſi de viribus primæ ſnĩæ fuerit cognitũ parte nõ opponẽte exceptionẽ rei iud. qa valeret reuocatio primę: etiã facta ab eodẽ iudice. Inn. in. c. cũ dilecta. in gl. in verbo. & furtiuè. añ fi. de reſcri. & ſequiť Lud. in. l. admonẽdi. ver. nonò fallit. ff. de iureiu. & cõſi. clxxiiij. ad fi. & in. l. ſi duo. ff. de acqui. here. & Phi. pulchrè in. d. c. dilecto. ix. col. verſi. vlterius aduerte. Are. cõſi. lxxiij. ij. col. ver. præterea, ex quo Ioãnes. loquẽs de quodã q oppoſuit exceptionẽ rei iudi. poſtquã iã fuerat paſſus diſputari de eiꝰ iniuſtitia. & no. ẽt Egi. Bel. deci. Rotę. lxxxiiij. executoria ꝑpetrata. & Imo. ĩ cle. appellationẽ. ĩ. vj. col. verſi. ſed diceres. de appel. & Maria. de ſe. in. c. qualiter. lo. j. xxviij. col. ver. x. fallit. de accu. & Bal. in l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. ꝓſi. & Ab. in. c. inter cęteras. iiij. col. ſ. e. & ibi dixi in. v. col. verſi. quinta declaratio. No. expreſsè Inno. in. c. cũ Bertoldus. in gl. nõ poſt diffinitiuã. ſ. e. & ibi Abb. xv. col. verſi. vj. lectura. cõfirmãs vt per eũ. Propterea dicit Bal. in. l. j. in. ij. colũ. verſi. q̃rò quid in cõpromiſſo. C. qñ ꝓuo. nõ eſt ne. ꝙ licet in gñali cõpromiſſo arbitratoris nõ veniat refutatio deciſorũ per rẽ iudi. à iudice: quia ſup ſnĩa liquida nõ põt trãſigi: tñ ſi de volũtate partiũ iterũ de nouo cognoſcat, bñ valet ſnĩa cõtra ſnĩam. ꝓ. l. duobꝰ. ff. de exce. rei iudi. Et ſi de volũtate vnius partis tm̃ valeret cõtra illã. vt eſt ibi tex. no. ſecũdũ eũ. Et idẽ pulchrè no. Pau. de ca. in. l. poſt rem verſus ſi. ibi ego dico. ff. de trãſac. & eſt pulchrũ verbũ ad id qđ ſolet dici. nõ poſſe quẽ ex ſtatuto cogi ad cõpromittẽdũ, qñ cõpetit exceptio rei iudi. Bal. & Sal. ĩ. l. ſi fratris. C. de trãſa. quos ibi extollit Alex. in ſi. dicẽs nũquã exeat mẽtẽ tuã: quia de facto obtinui. & idẽ vltra eũ no. Ang. cõſi. ccxviij. viſa narratioe. ij. col. Et Lud. cõſi. diiij. Oĩ potẽtis in caſu ꝓpoſitæ cõſultationis. Et plenè Lu. in ſing. in verbo ſtatutũ. ver. no. vnũ pulchrũ. & Pe. de anc. cõſ. clxxxiij. Pro clariori. & Pau. de ca. cõſi. lxv. Cõſideratis oĩbus. ad fi. vbi idẽ ſi extat inſtrm iuratũ, qđ ſequiť Alex. cõſi. clxxix. viſo & opportunè diſcuſſo. x. col. vñ dixit Bal. in. d. l. pe. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ꝙ quicquid obſtat ingreſſui litis: obſtat ingreſſui cõpromiſſi. Nã hæc & ſimilia limitãt. niſi tutꝰ re iud. patiať cõpromiſſum ꝓcedere. Cõcordat cũ iſtis Bu. latè in. d. c. cũ dilecta. iiij. col. & ſeq. & latius in. c. qñ cõtra. vlti. col. de ꝓba. Nec ob. ſecũdũ eũ ibi. ꝙ pria ſnĩa inducit notoriũ ſi cut ſcda: quia prima habet notorium ꝓſumptiõis. ſcda habet notorium ꝓbatiõis. qđ eſt potentiꝰ: & extinguit ꝓſumptionẽ iuris & de iure. q̃ erat pro prima. Cum iſtis etiam cõcor. Imo. hîc. & do. in. d. §. diffinitiua. inducentes aureũ dictum Inno. in. c. quia pleriq; de immu. eccle. de quo ĵ. in ver. demũ põdera. Ad idẽ vide But. in. c. ſuper literis. xxv. col. ver. v. quia licet. de reſcrip. vbi dicit ꝙ ſi fuit reuocatũ in dubiũ de prima ſnĩa. valet ſecũda cõtra primã. alle. l. ij. ff. q̃ ſen. ſine ap. reſcin. & notata hîc. qa ſi eſt dubiũ de prima, ceſſat notorietas iuris: q̃ aliàs eſt pro ea vt per eũ ibi paulo infrà. ver. quintum. Et ſcias ꝙ But. ibidẽ in. xviij. col. ver. dicit Inn. approbet cõem opi. de qua. ſ. in regula. Quicqd in hoc dicat Bar. cũ quo videť cõcordare Inn. ibi. qui in hac materia nõ fuit firmus ſecũdũ But. in. d. c. ab excõicato. ix. col. ver. per hoc dixi & dico. de reſcri. Cum iſtis etiã concor. Bu. d. cõſi. xxvij. allegãdo etiã Inn. in. c. fraternitatis. de frigi. Et idẽ Ab. pulchrè. j. vol. cõſi. ij. in fi. & pulchrius cõſi. xc. In. q. q̃ ad præſens. iij. col. vbi latiſsimè loquiť. Per hãc limitationẽ infert elegãter Bal. in. l. certi cõdictio. §. qñ. ff. ſi cer. pe. ꝙ quãuis ex forma ſtatuti nihil poſsit ꝓbari per teſtes cõtra inſtrumẽtũ: tñ ꝓbatio facta teſtibus, & admiſſa valet. qđ multũ no. Alex. ibi: in. iiij. col. & in. l. Seius & Augerius. in fi. ff. ad. l. fal. & Are. in. l. ſi duo. vj. col. verſi. & ad materiã. ff. de acqui. hære. ¶ Similiter dicũt Bal. & Sali. in. l. ſi. C. de nõ nu. pec. ꝙ licet quis iuraſſet pecuniã ſibi in veritate fuiſſe numeratã. tñ ſi poſtea fuit admiſſus ad ꝓbãdũ veritatẽ eſſe ĩ cõtrariũ. & ita ꝓbauerit: ꝓbatiões releuabũt nõ obſtãte iuro. Quia cũ periuriũ ſit iã detectũ, nõ imputať allegatio turpitudinis. l. aliàs cũ ibi no. ff. de iureiur. dixi in. c. ſciſcitaťꝰ. vij. col. ver. nõ ſe excuſat. de reſcrip. & in c. lator. in prin. ſ. e. & iſtud dictũ Bal. & Sal. ſequiť etiã Alex. cõſi. mihi. ccxxx. viſo pũcto. vj. col. ver. ad vnũ tamẽ. vide eundẽ conſi. ccxxxvj. viſis ꝓceſsibus. ad fi. vbi firmat hãc limitationem. Similiter infert Ale. cõſi. cccliij. viſo & opportunè. ꝙ valẽt ꝓbationes admiſſę ſup exceptiõe impediẽte litis ingreſſum. licet pars debuiſſet offerre ſe incontinenti ꝓbaturã. l. nã & poſtea. in prin. ff. de iureiu. cũ ſi. Similiter infert Alex. cõſi. ccxviij. In cauſa & lite vertente corã reuerẽdo. vlt. col. ver. deniq; rñdeo. ꝙ ſi in caſu cle. j. de re iudi. victor eſt paſſus ꝙ per victũ probareť nullitas ad impediẽdũ executionẽ ſnĩæ, debet ꝓnũtiari ſuper ipſa nullitate: & impedietur executio. ¶ Similiter inferť ꝙ licet cõtra præſumptionẽ iuris & de iure non admittať ꝓbatio admiſſa: tñ tenet Bar. in. l. ſtipulanté. §. j. ff. de ver, ob. ꝙ reputat ſummè notãdũ Imo. ibi. in. j. col. Et no. But. in. c. is q fidem. de ſpõ. Et Ab. ĩ. c. cũ cõtingat. ij. col. de offi. dele. ꝓpter gl. in verbo nihilominus. Per quã dicit colligi theoricã no. & menti tenẽdã. Ex qua infert ꝙ valet diſcuſsio facta de exceptione tẽpore non debito parte opponẽte. puta dilatoria poſt litis cõteſtationẽ oppoſita Similiter inferť ꝙ licet cõtra agẽte poſſeſſorio recuperãdæ nõ admittať allegãs dñium ad impediẽdam reſtitutionem poſſeſsionis. Item cũ quis. de reſt. ſpo. tñ ſi exceptio dñij fuit oppoſita, & ꝓbata, & ſic actor fuit paſſus eã ꝓbari, & ſuper ea cognoſci, erit ſup dominio & petitorio pronuntiadũ: & impedieť reſtitutio poſſeſsionis. Bar. in. l. ſi quis ad ſe. C. ad. l. iul. de vi. & in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquiren. poſ. cum ſuis cõcor. Similiter infert egregiè Sali. in. l. ſi. in lectura antiqua. ff. de ferijs. prout refert Alex. in. l. admonẽdi. iiij. col. ver. iij. no. de iureiur. ꝙ ille cui eſt data ſecunda dilatio, qa non potuit facere examinare duos teſtes in prima, quãuis fecerit quicquid potuerit, certè licet in ſecunda dilatione non poſsit producere alios teſtes. per. l. ſi ita ſtipulatꝰ eſſem abs te. de verbo. obl. vbi Pau. de ca. reputat hoc ſingulare. nihilominus ſi fuit admiſſus ad alias probationes, valebũt, argumẽto. l. cõmiſſoriæ. C. de pac. inter emp. & ven. ¶ Demum pondera accuratè. ꝙ iſta limitatio habet locũ etiã in illo iudice qui tulit ſententiã. vt ſentiũt prædicti. & firmiter Alex. in. d. l. iudex poſtea quã. iij. colum. ver. quintò fallit. & ver. vj. fallit. de re iudi. vbi primò dicit ꝙ rubrica illius. l. ꝓhibentis iudicẽ ne reuocet ꝓpriã diffinitiuam. nõ habet locum qn victor cõfitetur eã iniuſtã. vt voluit ſingulariter Inno. in. d. c. ple riq; ibi. nã etiã ſi ſciret. quẽ vltra Alexã. ſequitur Bald. in. l. j. circa fi. C. ſen. reſcin. nõ poſ. & in authẽ. ad hæc. viij. col. C. de vſu. & Bal. & ſmo. in. l. ſi qs inſtituatur hæres. ff. de hære. inſti. & Imol. in. l. nemo põt. de leg. j. & in. c. in præſentia. ix. col. de renũ. & in. c. cũ dilecta. vlt. col. de reſcrip. in. d. cle. ſi appellationẽ. & Bu. in. c. is q fidẽ. de ſpon. & in. c. quãtò. de preſum. & Lud. in. l. ſtipulatio iſta. §. j. iiij. colũ. de ver. obl. & Abb. * in. c. j. iij. col. de conceſ. præbẽ. & Domi. in d. c. in pũcia. iiij. colũ. & Abbas. * in. c. cũ inter. ij. col. ſ. e. o. & Marianus in. d. c. qualiter. & Lud. poſt Bal. in. l. ſi cõſtãte. §. quoties. pe. col. ſo. ma. & Pe. de anc. in regula poſſeſſor. xij. col. de regu. iur. in. vj. & Imo. hîc & Do. in. d. §. diffiniua. & Abb. in. d. c. is qui fidem. & Cepola cautela. xxiij. & Abb. in c. cùm Bertoldus. xvj. colum. ſ. eodem. & in. c. ij. ver. Item intellige. de purga. vul. & in. c. ſuborta. ad finĵ. eodem. & in diſputatione. ſtãte ſtatuto. xiij. col. quas quotas apoſt illabis ad tuum Inn. tanquã hactenus non vulgata. Subdit Alexã. in. d. l. Iudex. ꝙ vbi ſunt admiſſæ probatiões cõtra ſententiam quæ trãſiuit in rẽ iud. & pars admiſit eas, põt iudex non obſtante illa lege retractare propriam ſententiam. alleg. Inno. in. d. c. cùm dilecta. & in. d. c. cùm Bertoldus & in. d. c. fraternitatis. Videtur enim tunc pars q̃ obtinuit tacitè renuntiare ſententiæ quod facere põt. l. iuriſgẽtiũ. §. ſi paciſcar. ff. de pac. & ꝑ Alexã. & alios in. l. acta. ff. de re iudi. & dixi. ſ. in prima limitatione. Et idẽ tenet Maria. in. d. c. qualiter dicens hoc perpetuò notandum. Et ſi dicerես. iſtud eſt de directo contra gloſſ. in. d. l. ſi diuerſa. C. de tranſac. intellectam & ſaluatam cõmuniter ab omnibus. in eodẽ iudice qui tulit ſnĩam: de quo dictũ eſt in prima limitatione. qđ etiã partibus volentibus nõ põt ferre ſnĩam cõtrariam: Profectò hoc motium vrgeret, nec cõfideratur per prædictos. & ſi reſponderetur ꝙ illa gloſſ. non procedit quando pars quæ obtinuit primã ſnĩam expreſſè illi renũtiat: certè nõ eſſet ſolutio bona: quia iſti nõ dicunt ꝙ pars in primis renuntiet ſententiæ: ſed dicũt quòd intrat ſponte diſputationem eius coram eodem a iudice, vel alio: fortè ſperans eã confirmari. Et ideo pro nunc diceré. vel ꝙ illa glo. ſit falſa: vt firmat Lu. in. d. l. ſtipulatio iſta. Vel intelligatur quando pars vult renuntiare indiſtinctè ſententię primæ. & ꝙ nõ cognito de eius validitate vel iuſtitia ferat ſnĩa cõtraria. nam hoc nõ põt ſed ſi nõ renũtiat ſententiæ. ſed exceptioni rei iud. quatenus poſsit impedire litis ingreſſum. & vult ꝙ iterũ diſcutiat: hoc fieri poſſet coram eodem iudice renouata alia inſtãtia. & procedẽt prædicta. q̃ cũ ſint firmata per tot illuſtres viros, nihil in hoc diſcrepãtes: nõ ſũt argumẽtis ſcholaſticis pertinatiori garrulitate ſubijciẽda. ¶ Tẽpera tñ hãc octauã limitationẽ tribus modis. Primo. vt eſt dictũ. quando pars tuta exceptione rei iud. cõſentit vt prima ſnĩa reuidea tur. ſed ſi ea inuita iudex audiuit impugnantem eã, proceſſus non valet: vel ſaltẽ eſt iuſta cauſa appellandi à tali ſententia. Poterit etiã appellari ab admiſsione probationũ facta per iudicẽ, ꝑ hoc tex. in. c. fi. de app. in. vj. vbi ex quo iudex non admiſit peremptoriã, põt appellari à diffinitiua. & ſic retractabitur prima ſententia: tanquã iniuſtè lata. & ita dicit Imo. hîc fuiſſe allegatũ de facto Bononiæ. Adde Bal. in. d. l. certi cõdictio ĵ. §. qñ. in fi. vbi dicit quòd ſi pars proteſtať ne fiat probatio, qñ ſtatutum prohibeat, nõ valebit. proceſſus cõtra ꝓteſtationẽ factus. & ideo dicit ibi in propoſito Alex. in. ij. col. ſis cautus. vt protefteris qđ ꝓbatio nõ admittatur. Et idẽ dñs meus de Aret. in. c. qñ. xvj. col. ver. ſed tñ aduerte. de ꝓba. firmãs quòd etiã ſi pars aliter nõ appellet: ſi tñ cõtradicit, aut proteſtať, probatio videtur nulliter recipi. dũmodò iſte faciat fidem de prima ſnĩa. alleg. Bal. in. d. §. qñ. Et ſic nõ vĩ opus appellatioe. licet aliud dicat Imo. hîc. & hoc bñ no. Fortè tñ eſt neceſſaria appellatio ꝑ ea q̃ multũ in ſimili ſcribit eleganter idem Are. in. l. naturaliter. §. nihil cõmunẽ a in

¶ §. nihil cõe. Ad quod vide etiam Bar. contra Bald. in. l. ordinarij. C. de rei vẽd. ad fi.

vij.colum.ver.& quia.ſ.poſita.ff.de acqui.poſſ. vbi concludit ꝙ ſi opponitur exceptio dñij agenti poſſeſſorio:& actor replicat cõtra excipiẽtem,vel cõtradicit admiſsioni articulorum:& tñ hoc nõ ob ſtãte iudex proceſsit ad vlteriora,valet proceſſus:ſi pars non appellat:quia videt actor ſuo priuilegio tacitè renũtiare.Item iudex procedẽs non obſtãte ipſius replicatione,videtur tacitè eã reijcere.& huic reiectioni videt actor non appellãdo acquieſcere.& ita dicit ſe habere apoſtillã de manu Garſiæ hiſpani ſolennis aduocati ferrarien.quã videtur Are.habere pro multum ſingulari ad intellectũ Bar.in.l.ſi duo patroni.§.idem Iulianus in vlti.colum.ff.de iureiur. & Domi.in.c.j.in fi.de accu.in vj.poſt Ioan.and.ibi.¶ Tempera ſe cundò hanc limitationem.dũmodò in reuocatione diffinitiuæ pre
29 cedat plena cognitio cum reuocatione libelli.& lit.conte.quia talia etiam cõſenſu partium omitti nequeunt.ita Bal.in.d.l. fideiuſſor. & But.in.d.c.cùm dilecta.& Ludoui.in.d.l.ſtipulatio iſta.§.j. dum reſpondet ad.l.j.C.qñ prouo.nõ eſt ne.Si eñ iſta nõ interuenirent, obſtarẽt rõnes quæ dicunt ꝙ in eadẽ inſtãtia non poteſt ferri ſentẽ tia cõtraria.cùm ſit iudex functus officio.¶ Tẽpera tertiò.dũmõ iudex corã quo fit hæc noua diſputatio,ſit aditus per viam aptã ad faciendũ eum idoneũ cognitorẽ.aliàs nõ patet ex dicto Bal.in.l. & poſt edictũ.in fi.ff.de iudi.vbi dicit ꝙ ſi verus cõtumax fuit admiſ ſus à iudice & ab aduerſario ad appellandũ,& probet de iniquitate ſententiæ,nõ eſt in caſu victoriæ:quia appel.fuit nulla ipſo iure.Vñ eſt deuoluta iuriſditio ad iudicẽ ad quẽ:& ſic eſt incõpetẽs.alleg.in
24 no.ſ.eo.in.c.cũ Bertold⁹.& in.c.ij.de reſti.ſpo.& in.l.ij.C.cõi vtri. iudi.¶ † Limita nonò.dũmodò ſecunda ſnia ſit lata cum eodem ſe cus ſi cũ diuerſis perſonis,ad quas ſe nõ extendunt vires primæ ſen tentiæ.quia ſecunda valet.Inno.in.c.cauſam.q fi.ſint leg.quẽ ſeq tur But.ibi.iij.colum.ver.nec ob.ꝙ ſnia.& Pau.de ca.in.d.l.j.iij.co lum.Intellige.niſi prima ſnia inducta eſſet in conſuetudinem.quia tunc faceret ius quo ad omnes,vt dixi.ſ.eo.in.c.in cauſis.poſt Bar. in.l.de quibus ff.de legi.Et pro hac limitatione faciunt no.in.c. pe. j.eo.& in.l.ſæpe.ff.eo.Vide etiã Sal.in.d.l.j.Ange.de Are. in.d.§.po ſteriore.vbi dicunt ꝙ quando vna ex ſentẽtijs condemnatorijs eſt pro vno,& alia pro alio,& quælibet ex diuerſa cauſa:licet reſpectu generis poſsit dici eadẽ,vtrãq; tamen valet in ſeipſa.quia non ſunt directò cõtrarię.licet illa pferaſ quæ eſt lata pro illo qui põtiora iu
25 ra habet.ita dicũt eſſe tex.in.d.l.duobus.de excep.rei iudi.¶ † Li mita.x.niſi ſententia ſit lata in notorijs:quia valet cõtra primã.etiã ſi nullus fuerit oblat⁹ libellus.Arch.in.d.§.diffinitiua.ver.Itẽ ſi ſen tentia.ij.q.vj.alle.Hoſt.ſ.eo.in.c.cũ olim.Sed hoc non dicit ſecũdũ Domi.in.d.§.diffinitiua.qui tñ ſequitur Arc.nam ſi notoriè cõſtat de iniuſtitia primę ſententiæ:valet ſecũda cõtra primã.alleg.c.ij.de purg.vulg.Facit no.verbũ Inn.in.c.cũ Bertold⁹.ſ.eo.dũ dixit notoriã iniuſtitiã nõ æquipollere nullitati:& ſecũda ſentẽtia cõtra primã nullã valet:vt in.vj.limitatione.ergo &c.No.Inn.in.d.c.fraternitatis.de frigi.in gl.no.ſententiã.& in.d.c.pleri ꝙ.cũ concor.ad eũ datis.ſ.in.iiij.limitatione.bñ faciũt multa q̃ de notario poſui in.c.
26 cũ olim.ſ.eo.¶ † Limita.xj.niſi Papa ex certa ſcientia committãt cãm,ſciẽs ſniam fore latã.quia videt mãdare ꝙ reuideaſ.& ſi reſ exi git,ꝙ etiã retractetur.ar.c.paſtoralis.§.præterea.de off.deleg.& per iſtum tex.ſecundũ Archi.& domi.in.d.§.diffinitiua.alle.Gof.in.c. cùm ex literis.de reſti.in integ.Si aũt Papa nõ facit mẽtionẽ de ſentẽtia,nũquã valet cõmiſsio ei cõtraria.vt remiſsiuè tetigi in.vij.li
27 mitatione.¶ † Limita.xij.niſi ſentẽtia ſecunda eſſet lata in iudicio plenario.& prima in iudicio ſemiplenario,quia ſecũda valet.Inn.in c.cũ dilect⁹.de ordi.cogni.quẽ ſequit But.in.c.aduerſario.prope fi. de exce.Et Imo.in.c.fi.ver.Itẽ eſt ſciẽdũ,eo.ti.Exemplum.ſuccubui excipiẽdo de ſpoliatione:obtinui in interdicto vti poſsidetis.agis cõtra me in petitorio;excipio de ſpolio.cũ nõdũ ſit facta executio in poſſeſſorio:in quo obtinui:replicas de re iud.in ſpolio ꝓ viã exceptionis.Nõ obſt.qa ſnia ſuper exceptiõe nõ abſtulit mihi ius agẽ di.& prima fuit in ſummario.ſecũda in plenario.& valet, licet cõtraria ſecundùm eos.Pro quibus facit quod dixi in.ix. limitatione iuncta.l.pe.cũ gl.ff.de his q̃ ſunt ſui vel alie.iur. & per Bart.in.l. qui Romæ.§.duo fratres.in.v.oppo.de ver.obli.cũ cõcor.vbi ſententia
28 in ſummario nõ operaẽ in plenario iudicio.¶ † Limita.xiij.niſi prima ſnia fuiſſet interlocutoria:quia valet ſecũda contraria ab eodẽ lata.c.cũ ceſſante.j.ti.proxi.Oportet tñ ꝙ appareat ſecũdam latam animo reuocãdi primã.aliàs præſumitur circũuentio, vel obliuio, Bar.in.l.quod iuſsit.vl.col.ff.de re iudi.Ab.in.c.cùm olim.vij.colũ.ſ.eo.& ibi dixi.Et qñ duæ interlocutoriæ ſunt conformes, nec apparet an ſecũda ſit lata ad remotionẽ primæ,ſi prima traxit ſecũ executionem,tenet.& non ſecunda.aliàs tenet vtrãq;.Barto.& alij in.l.cùm ꝓcurator.de oper.no.nũ.Ang.in.d.l.j.ij.colũ.C.quãdo ꝓ uo.nõ eſt ne.inferẽs valere duas diffinitiuas conformes in diuerſa
29 inſtantia.de quo latiuſ.in ornamẽtis huius materiæ.¶ † Limita. xiiij.niſi in prima ſententia fuiſſet facta fides ſemiplenè.quia valet ſecũda.ac ſi de prima nil fuiſſet dictũ.Bal.in.d.l.j.in fi.C.qñ prouo. nõ eſt ne.ꝓ tex.ibi.quẽ dicit vnicũ.in verſi.promptã habetis.ꝑ quẽ requirit prompta & clara ꝓbatio.& hoc dictũ ſequitur Phi.in.c. dilecto.q.xlj.de app.Pro quo vide etiam Baldꝰ.c.prox.vbi dicit nõ haberi in cõſideratione ea q̃ perfunctorię extra iudiciũ ꝑſentãtur. per illũ tex.& ſuper hac limitatione eſt principaliter fundatũ cõſi. Are.nõ tñ hęc allegãtis.cõſi.lxxiij.iij.col.ver.verũ quia alij.Vbi ẽt vult ꝙ proponens exceptionẽ rei iudicatę in vim declinatoriæ ad proceſſum,debet eũ ꝓbare ſtatim,vel offerre ſe paratũ ꝓbare incõ tinẽti.Aliàs iudex procedere põt ad vlteriora reſeruata dicta exceptione proponẽda poſt litem cõte.in vim peremptorię vt ꝙ Bart. in.l.ſi.ff.ꝙ ſuo.& in.l.cũ ꝙrebaſ.ff.iud.ſolui.cum cõcor.vult etiam ibi fortius Are.ꝙ non ꝓdeſt perſeuerare in exceptione rei iudicaræ poſt lit.conteſt.vel poſt actũ qui in cauſa ſummaria habeat vim litis cõte.ſi cõtinuè allegaſ.in vim declinatorię,ꝙa ꝓ illũ actũ eſt ex cluſa declinatoria.& ió ꝓ illũ modũ nõ põt iterũ ꝓponi:ſed debet
30 proponi etiã in vim peremptorię aliàs ſuccũbet.& habebiſ pro nõ al legãte iꝑam:qđ no.ſubtiliter.¶ † Limita.xv.niſi ſecũda ſnia cõdẽ natoria eſſet cõpaſsibilis cũ prima abſolutoria.puta reus abſolut⁹ fuit me agente rei vẽdicatione,alio tpe ,pnũtiatũ eſt rẽ eſſe meã.vñ qa poſsibile eſt ꝙ ſuccedẽte tpe fuerit effecta mea,valet ſecũda.ad ſaluãdũ cõtrarietatẽ nõ incongruè ſaluabilẽ.iuxta.c.cùm tu.deteſti.
Io.an.& But.hîc & Cy.Bar.& Pau.de ca.in.l.j.* C.qñ prouo.nõ eſt ne.Niſi ex certa cã diximus in primo iudicio rẽ eſſe meam & eadẽ causa vſus fuiſſem in ſecũdo iudicio,quia ceſſat dicta ſaluatio.& ꝓ cedit gl.in.d.l.prima.quę indiſtinctè reprobat hãc ſaluationẽ.Eſt ve rũ ꝙ Bal.& Sal.ibi ſequunt illã glo.qa ſi titius fuit abſolutus:quia res nõ erat mea,ſed ſua,vel alterius:non præſumitur dominum re ceſsiſſe ab illo alio nõ apparẽte.l.ſiue poſsidetis.C.de proba.Sed rñ det hîc plenè Imo.ꝙ ꝑſumptio q̃ eſt ꝓ ſecũda ſnia,debet ꝓpõderare dictæ ꝑſumptioni.ex quo inducit euitatio contrarietatis.ꝑ.d.c.cũ
31 tu.¶ † Limita.xvj.& vltimò:niſi prima ſnia nõdum eſſet executa, & tráſierint.xxx.anni:qa ſi ſecunda eſt lata ex nouo libello,& no ua inſtãtia,valet:licet illi cõtraria.Bal.in.rub.ſ.de ꝓſcrip.vlt.col.qa actio ex prima ſnia cõſumpta eſt tpe.ar.l.ſi qs poſtea quã.ff.de fide iuſ.Et offiñ iudicis ꝓſcribiſ.xxx.an.Inn.in.c.fi.de excep.dicẽs quod poſt annos.xxx.nõ petiſ executio ſniæ.qđ eſt no.dignũ.ſecũdũ Bal. ibi.Si aũt ſecũda ſnia eſſet lata ex veteri inſtãtia nõ renouato libel lo, eſt ipſo iure nulla:quia per ſniam primã fuit ſopita inſtãtia ſecũ dũ Bal.in.d.rub.¶ Supereſt vt rñdeaſ rõnib⁹ quas cõtra cõem ad ducit hîc Ab.pro Bar.Ad illã ꝙ videt iudex reijcere excep.rei iudi. iuxta.c.ex parte.Io.iij.de appel.Rñdeꝙ illud ꝓcedere poſſet qñ fuit oppoſita añ litis cõte.vt.ſ.in.iij.limitatione.Secus vbi opponitur peremptorię:qa lex nõ vult ꝙ ex quo pars oppoſuit peremptorię, & conſtat de prima ſententia,& eam probauit,nec tolerauit de ea diſputari:& poſsit iudex ea inuita reijcere dictam exceptionẽ:propter rigorem iudiciorum.d.l.j.& dixi in primo temperamẽto octa uæ limitationis.Ad illam:quòd valet ſententia contra priuilegiũ.j. c.proxi.ergo contra notorium.Sol.negatur conſequentia:quia priuilegiũ,inſtrumenta,& ſimilia nõ faciũt notoriũ qñ impugnant. Hoſt.& But.in.c.cum ſpeciali.§.porrò.j.ti.proxi.Nec eſt credibi le quòd in.c.ſequenti.Papa iudicaſſet cõtra priuilegium,ſi nõ fuiſ ſet oſtenſum & impugnatum.¶ Ad illam quòd valet ſententia con tra iuramẽtum.d.§.ſi damnetur.So.non conſtabat ibi iudici de iura mento.But.in.c.ab excommunicato.x.colũ.ver.ex his dico.de re ſcriptis.Sed ſi iudici conſtaret de viribus iuramẽti,nõ valeret ſnia: tanquã cõtra notorium.ſecundũ eũ:quod verbũ dicit Alexã.in.d.§. ſi damnet.in fi.ſe nõ legiſſe alibi.& ibi etiã Alexan.in.iij.col.rñdet ſolũ vni ex fundamẽtis Ab.hîc.videlicet ad iſtũ tex.in ver.ea *poſt habita contrarium ſtatuiſſent*.ſecũdũ itellectum ſecũdo loco poſitũ hîc in glo.

hîc in glo.qui innuit ꝙ iudices validè ꝓnuntiaſſent contra primã: ſi eis oſtẽſa fuiſſet:quia ſecũdũ cõmunem intellectũ.prima ſnia hîc erat nulla.vt hîc.per glo.in ver. *non obſtat*.meritò valuiſſet ſecunda.per ea quę dixi in ſexta limitatione.Ad illam quod acta faciunt notorium.& tamen valet ſnia cõtra acta.Solu.quando re vera con ſtat ꝙ ſententia non põt ſaluari niſi ex actis:& ꝙ tunc eſt contra ipſa acta,non valet.vt fuit concluſum in.d.c.inter cæteras.Sed hîc eſt cõtra ſententiam liquidã.& vndecunq; traxerit iudex motũ animi ſui,ſatis eſt ꝙ iudicauerit contra notoriũ.de quo cõſtat.& ad tenẽ dam cõmunẽ opi. inclinatur totus mundus naturali ratione:quia ſecundũ opi.Bar.& Abb.lites efficerentur immortales:nec aliquid prodeſſet exceptio rei iudi.¶ † Demũ colligendo quædam orna
32 menta ad hanc materiã.ſcias primò ꝙ ſi poſt ſententiam quæ tranſ iuit in rem iud.partes compromittant de eadem materia:& ſenten tia ab arbitro confirmetur,euaneſcit virtus ſententiæ,& quaſi ꝑ nouationẽ tráſfundit in ſententiã arbitramẽtalẽ.Vnde ſi compro miſſum nõ tenuit,fortè quia factũ per exceptos in preiudicium Pa pæ,vel alio modo,euaneſcit tunc ſentẽtia arbitri:& per conſequẽs prima in illã tranſfuſa.licet non euanuiſſet ſi non fuiſſet cõpromiſ ſum.ita ponit ſubtiliter Lud.conſi.cccIxix.v.colum.Scias etiam regulam quæ habetur in.l.ſi cã cognita.C.de tranſac.ꝙ non poteſt tranſigi ſuper re iudi.valida & indubitata.quod latè declarant ibi doc.& maximè Alex.& Ant.de Alexan.& vltra ipſos Lud.conſi. clv.Vide etiã Phili.in.d.c.dilecto.de appel.q.xlj.vbi firmat opi.cõ munẽ contra Bar.in.d.l.j.Et not.ꝙ quando ſunt latæ duæ ſenten tiæ cõformes,nõ habẽt locũ ꝑdicta,quia valẽt ambæ:licet ſecunda ſit lata poſtquã prima tranſiuit in rem iudi.ſi latæ ſunt virtute di uerſorũ proceſſuum,vt eſt glo.ordi.in.d.l.j.C.quando prouoc.nõ eſt ne.Et licet plures doc.vt Ia.de are.& Iac.but.reprobẽt eã quia ſup eodẽ,nõ poſſunt eſſe duæ ſententiæ diffinitiuæ:quarum quęli bet valeat,& pariat effectum.ſicut nõ poteſt quis decedere cũ duo bus teſtamentis validis.quia vltimum ſemper derogat priori.ita tenet glo.magna in.l.ſi cum exceptione.§.hæc autem actio.ff.quod me.cauſa.& in.l.qui reſtituere.ff.de rei ven.tamen Rap.in.d.l.j.di cit illam gl.eſſe ſuſtinẽdã inuitis dentibus doctorum eam reprobã tium.Quia ſi primò egi,& fuiſti abſolutus:poſtea iterum egi,& tu produxiſti ſententiam abſolutoriam:neceſſe habemus dicere ꝙ eo dem modo debes abſolui.ſi enim diceremus contrarium,diaboli cum eſſet.& ſic duæ erunt diffinitiuæ cõformes ſuper eodem.quic
33 quid alij dicant.& ſequitur Pau.de ca.in.d.l.j.¶ † Tu verò ad illud de teſtamento.quãdo ſecũdũ eiuſdẽ tenoris tollat primum validũ. vide ſubtiliter & latè Ang.de are.in.§.poſteriore.inſt.qui.mo.teſt. infir.vl.colum.& ibi de hoc eſt glo.quã etiã reaſſumit Lud.dicens eam nõ eſſe ruminatam.conſi.cccxxxv.quo ad primum.v.colum. Et ad ſaluationem glo.in.d.l.j.ꝙ valeat vtrãq; ſententia cõformis. vide Bald.in.d.l.j.& ibi plenius omnibus Sali.in.iiij.colũ.ver.quæ ro igitur modo.vbi dando exemplum quod dedit Raph.reſpondet ad rationẽ antiquorũ.vt latius per eum.Subdit etiam Sal.poſt Bar. ibi.in.iiij.col.ꝙ ſi duæ ſententiæ contrariæ reperiãtur latæ eadem die,nec appareat quæ prior,vel poſterior,nec ex verbis colligi poſ ſit:neutra valet.ad inſtar duorum teſtamentorum.de quibus nota tur.in.l.edicto.C.de edic.diui adr.tol.Secus dicunt ſi ſimiles eſſent. ¶ No.etiam quòd ſi ſtatutum aliquem condemnat ipſo iure,& iu dex abſoluat illum poſtquam eſt condemnatus,non valet abſoluto ria:tanquã ſententia contraria primę.Salic.pulchrè.in.d.l.j.v.colũ. dicens ibidem ſtante ſtatuto Ferrarien.ꝙ victus in maleficijs ſem per debeat cõdemnari in expenſis:& nihilominus habeatur pro cõ demnato.Certè ſi poteſtas victum abſoluit ab expenſis,non valet abſolutio.imò poteſt eam reuocare,& condemnare illum in expẽ ſis.ita dicit fuiſſe concluſum.Ferrarię poſt varias allegationes.cùm poteſtas viſo ſtatuto ſtatim reuocaſſet abſolutoriam quam tunc tulerat. Et ex his habes expeditum iſtum paſſum clarius quàm alibi in iure.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Procurator,an comprehendatur appellatione partis?*
2 *Exceptio compenſationis poteſt opponi in executione.& poſt ſententiã.*
3 *Sententia ſuper principali videtur reijcere exceptiones non compaſsibi-*
les cum ea &c.Adde nu.4.
Pronuntiandum quando ſit ſuper incidentibus? poſt nu.4.ver. Et an & quando pronuntiandum ſit.
Iudex an videatur pronuntiaſſe ſuper exceptione per proceſſum ad vlteriora? poſt nu.4.ver.Ad idem.
5 *Iudex per proceſſum ad vlteriora videtur tacitè reijcere exceptionẽ: dummodo de illa exceptione quæ tacitè reijcitur fuerit cognitum.*
6 *Item niſi contra delegatum ſit oppoſita exceptio defectus iuriſditionis.*
7 *Item niſi exceptio non fuiſſet oppoſita.*
8 *Item dummodò ad illum actum importantem tacitam pronuntiationem pars ſit citata.*
9 *Item niſi lex ſpecialiter diſponeret quòd diſpoſita ſimpliciter exceptione iudex non procederet.Exemplum ponit.*
10 *Inſtrumentum ſolutionis ſi fuerit perditum:& poſtea inuentum: in quibus caſibus ſuccurritur reperienti inſtrumentum?*
11 *Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam non reuocatur propter inſtrumenta de nouo reperta.hæc eſt regula.*
12 *Quæ ampliatur quatuor modis.vt hîc per ordinem.ver.Amplia primò. & nu.13.14.*
15 *Item fallit hæc regula.Niſi ille qui habuit nouiter inſtrumentum, probet ſe fuiſſe impeditum vti illo ante ſententiam.*
16 *Item fallit in ſententia lata contra rẽpublicam.quia poteſt retractari propter inſtrumenta de nouo reperta.*
17 *Item fallit in ſententia lata contra pupillum.*
Item in ſententia lata contra prodigum,vel furioſum.ver.Fallit quarto.
18 *Itẽ fallit quando ſententia fuit lata per probationem ſemiplenam, iuncto iuramento partis:quia repertis inſtrumentis de nouo prius diligenter quæſitis retractabitur.*
19 *Adde duas alias fallentias:& ſic ſunt ſeptem infrà.ver.Fallit ſexto.*

¶ CAP. XXI.

Sborta. Tenet ſententia lata contra priuilegiũ oſtenſum, vel non oſtenſum: ſi ab ea nõ fuerit appellatũ,vel ſupplicatum.hoc dicit.
1 † Et notabis ꝑ.c.cũ dilect⁹.de cã poſ.ꝙ ſicut pars ſu ſpẽſo petitorio primit⁹ inchoato cũ poſſeſſorio põt proſequi poſſeſſoriũ:ita iudex cui prius conſtat de poſſeſſorio,po teſt ſuper illo ſtatim ,pnũtiare dilata qõne ſup ,pprietate.& ita In no.& alij hîc quod ſeruit ad materiã cle.vnicę.de cã poſ.& ,pprie tatis Itẽ per iſtũ tex.in verbo *procuratoribus*.& in verbo *per confeſ ſionẽ partis*.dicit Nic.mil.in reperto.in verbo pars.ꝙ appellatione partis intelligiſ & cõprehẽdiſ ,pcurator.Sed hoc tu intellige prĩò in ſibi cõmiſsis tãtũ.ſecũdò ex interpretatiuo intellectu nõ ,pprio: ſecũdũ Cal.de ver.ſig.cõſi.xij.ꝑ tex.in.l.ſi ꝑ aliũ.in prin.ff.ne qs eũ q̃ in ius voc.Et vide Egi.deci.clv.ſi principalis.vbi dicit ꝙ pnte ,pcuratore q recipit onus,pars cẽſet preſens.lõ ſi principalis & ,pcura tor venerunt ad cauſam,non ſufficit quo ad effectum citandi per audientiam contradictarum relatio de receſſu principalis à curia. Et fuit concluſum in Rota quòd aut ea quæ gerit procurator poſ ſunt geri virtute ſui mandati.& tunc ſemper dicẽtur geſta à parte: aliàs non.& ſic inſpicitur ſubiecta materia.patet in.c.cordi.in prin. de appel.in.vj.iuncto eodem text.in verbo partium conſenſu.& ad idem.c.quàmuis.de electid.in.vj.cum ſi.Vnde cum Papa cõmiſiſ ſet cauſam cũ clauſula quòd procederetur ſummariè.& non appel laretur,dummodò accederet partium conſenſus:Tenuimus con corditer quòd procurator non potuiſſet conſentire quòd non ap pellaretur:quia hoc nõ eſt in mãdato.Sed quo ad omittendum or dinem iudiciarium in ſolennitatibus per partem remiſsilibus bene poteſt idem procurator quòd pars.& dicetur geſtum à parte id qđ ipſe geret.Secus in non remiſsibilibus per partem.de quibus in.c. de cauſis.de officio.delega.cum concor.Et in hoc inſpiciendæ ſunt prægnantiæ mandati.¶ † Exceptio compenſationis poteſt op poni in executione,& poſt ſententiam.Abb.poſt alios hîc ſuper gloſſ.pe.Adde gloſſ.fi.in.c.cum Ioannes.de fid.inſtru.Quæ ſentit quod huic exceptioni non obſtat tranſitus in rẽ iudicatã.Et impe dire põt executionẽ ſniæ:quia cui datur actio,multò fortius exce ptio.l.inuitus.§.cui damus.ff.de regu.iur.Pro iſtis eſt tex.in.l.ij.C. de compenſa.vbi conuentus actione iudicati, poteſt obijcere
2

a cõpẽſationẽ[1]. Quia ſecũdũ Bal. & Sal. ibi q cõpẽ ſat, videſ exeq. cũ cõpẽſatio ſit q̃dã ſolu. l. ſi debi tor. ibi. Nec eñ ĩtereſt ſi ſoluerit an cõpẽſauerit ff. q poti. ĩ pig. habe. & ĩ. l. ſi peculiũ. § j. ff. de ſta. lib. Et ibi benedict⁹ de plũbino. Et cũ iſta gl. cõ cor. Bal. in. l. peremptorias. ij. col. C. ſen. reſcin. non poſ. allegando. l. ſi cum militi. § . cum intra. ff. de compen. Quam etiam ad hoc allegat Bal. in. l. per hanc. viij. colum. ver. ſed mirum eſt. C. de tempo. app. & in. l. iij. poſt prin. C. de compen. & Sal. in. l. ſi. iiij. q. C. de compen. Et Ange. conſi. cxxx. Quidam nomine Nico. in prin. No. Lu. cõſi. lxxvj. In cauſa nobilis viri. iij. colũ. vn de inquit Bal. in. l. filium. vij. colum. ver. eſt & alia ratio. C. fami. erciſ. ꝙ ſatis reſtituit qui cõ penſat. ideo dicit Bald. in. l. ſi. in. v. colũ. ver. vj. & vltimò. C. de eden. quod obijciens compen ſationem non dicitur propriè excipere. Et de his pulchrè loquitur Pau. de ca. conſi. lxiiij. col. Nãnes. & Gorus. Et hinc eſt ꝙ etiam quãdo ſta tutum prohibet opponi contra inſtrumentũ communem exceptionem nõ intelligitur de cõ penſatione. Ang. d. conſi. cxxx. niſi ſtatutũ requi reret aliquo caſu veram ſolutionem. Bald. in. d. l. iij. in fi. C. de cõpẽ. & vide omnino Alex. conſi. cliij. viſo themate anteſcripto. pe. colũ. vbi probat ꝙ prohibitus quãuis exceptionem oppo neret, poteſt compenſare: quia non excipit: etiam ſi iuraſſet non excipere: & etiam ſi ſtatutum cõcederet ſolum exceptionem ſolutionis. alle. plura quæ nõ expedit hĩc tranſplãtare. Ad de etiam Imo. in. d. c. cùm Ioannes. vj. colũ. vbi dicit ſe prędie iudicaſſe in facto, ꝙ compenſatio poſſit opponi in excommunicatione ſentẽ tiæ. alle. But. in. c. bonafides. de depoſito. ¶ Et dicit ſe etiã dixiſſe partẽ aſtringi poſſe ad reſpõ dendum poſitionibus factis ſuper compenſa tione impeditiua executiõis: quia ſi poteſt pro bare, poteſt & poſitionẽ facere. per not. i. c. j. de confeſ. in. vj. & ſi poſitio negetur, debet intra breue tempus probari: quia requirentia altio rem indaginem non admittuntur in executio ne ſententiæ. l. is à quo. & ibi Bart. ff. vt in poſ. lega. & quia cùm non poſſit de facili liquidari non admittitur compenſatio. l. vl. C. de compẽ ſatio. & ſuper his aduerte tripliciter. Primò. ꝙ licet compenſatio poſſit opponi poſt rem iudi catam, non tamen poteſt opponi pendente iu dicio appellationis: quia non arguit in iuſtitiã ſententiæ. prout facere debet tota tela appella tionis. Bald. in. d. l. per hanc. verſi. ſed mirum ad uerte. ij. quia prædicta procedunt. quando poſt ſententiam opponitur in executione compen ſatio de debito liquidato[b]. Sed ſi non eſſet li quidatum, debet liquidari intra tempus quod habet condemnatus ad ſoluendum. & ſi nullũ haberet fortè ex ſtatuto mandate fieri ſta tim executionem, tũc nullum tempus dabitur ad liquidandum. Barto. in. l. aufertur. § . qui com penſationem. ff. de iure fi. quẽ ſequuntur Butr. Pet. de anc. Imo. & Ab. in. d. c. ij. de depo. & Io. fabri. in § . in bonæfidei. ver. ſed quid ſi compen ſatio opponatur. inſti. de actio. tamen contrarium renet Bald. in. d. l. iij. poſt princi. C. de cõpenſa. & Aret. in. d. § . in bonæfidei. iij. colum. Ideo vide Alex. qui in tribus continuatis conſi lijs accuratè inſtat pro Barto. conſil. dlxxiiij.[c] quæritur vtrum ſit commiſſa. cum duobus ſe. Et in effectu vult quòd ſit verum quod tẽpus ſit arbitrariũ ſed ꝙ iudex debet arbitrari tempus ſecundũ opi. Barto. in. d. § . qui compenſationem. tu verò cogita quomodò iſtud ſit arbitrari, ſi cogitur certum tempus ſemper præfigere vel non præ figere, prout lex, vel ſtatutum loquetur. Aduerte iij quia compenſa tio non poteſt opponi in executione ſententiæ latæ ſuper interdi cto recuperandæ. glo. magna circa medium in. c. fi. de or. cog. quam alle. ſimpliciter pro ſingulari Firma in reperto. in verbo compenſa tio & Lud. ro. in. l. rei iudicatæ. § . j. ij. colum. ff. ſoluto. matr. & cum ea etiam tranſeunt ſimpliciter Io. an. Abb. & Maria. in. d. c. fin. Sed But. & Imo. ibi intelligunt illam gloſſ. quando reconuentio non de ſcendit ex cauſa pariter priuilegiata cum ſpoliatione, & eſt de ſpe cie ad quantitatem. ſed vbi deſcẽderet ex cauſa pariter priuilegiata, & fieret de quantitate ad quantitatem, admitteretur etiam tunc cõ penſatio ſecundùm eos. Et idem no. Bal. ibi ad fi. dicens bene admit titur illo caſu compenſatio quo ad perſonales præſtationes damnorum & intereſſe. per. l. ſi ambo. ff. de compenſa. ¶ † Sententia ſu per principali videtur reijcere exceptiones non compaſsibiles cum ea. ſed ſi non ſunt compaſsibiles, remanent in ſuo robore, vt com penſatio, & alia quæ poſſunt adduci poſt ſententiam. de quibus teti gi in. c. exceptionem. de exceptionem. de excep. Ab. hĩc. dicens ita ſo lenniter limitari multa: maximè iſtum tex. & c. præcedens. vbi ſen tentia videtur tacitè reijcere exceptiones. Adde clarius Pau. de ca. in. l. quod in diem. ff. de compẽ. vbi dicit de mente Barto. ꝙ ſi illud deductũ fuit excipiendo, quod etiam poterat deduci agendo, ſine excipiens ſuccumbat, poteſt in alio iudicio agere. niſi fuerit pronũ tiatum ſuper exceptione ex cauſa quę actionem tangat. puta com penſationem non obſtare. † quia debitum per eum deductum non erat verum. Hoc enim tollit etiam modum agendi. quia veniret cõ tra ſententiam. ita tex. ibi. & Barto. in. l. ſinautem. § . fi. ff. de nego. ge. Secus ſi exceptio reijceretur ex cauſa non tangente actionem. vt qa dixit non obſtare cõpenſationem: quia debitum non erat liquidũ. Poteſt enim denuo ſuper eo agere melius liquidando, & noua liqui datio non repugnabit ſententiæ. Vbi autem in iudicio deductum eſt id quod deduci nõ poteſt, niſi excipiendo: vt ſolutio, pactum de non petendo, & ſimilia qualitercunq; quis ſuccumbat, etiam ſi ſu p exceptiõe expreſsè nõ ꝓnũtiet, nõ poterit in alio iudicio deduci. l. peremptorias. & ibi Cy. C. ſen. reſcin. non poſſ. Similiter vbi id de quo pronuntiat in principali nõ põt eſſe verũ: niſi eſſet falſum illud quod fuit in exceptiõe deductũ: tũc videtur tacitè pronũtiatũ ſup exceptione. l. j. & . ij. cũ ibi no. C. de or. cog. ſecundũ eũ. ꝓpter gl. in. l. pe. ff. de his qui ſunt ſui. vel alie. iur. qñ aũt deciſa incidenter poſſint iterũ ordinari & deduci. vide pulchrè Abb. j. vo. cõſi. lj. Circa quæ ſtionẽ vertẽtem. Et ſoleniter Bu. in. c. aduerſario. de excep. & alios quos ibi allegaũ. & Pau. in. d. l. ꝙ in diẽ. ¶ Et an & qñ ſit ꝓnũtiãdũ ſup incidentibus vel emergẽtibus. vide Archi. in. c. inducię. lo. ij. § . ſpatiũ. in fi. iij. q. iij. In. in. c. cũ inter. R. de elec. Hoſt. in ſumma. de or di. cog. § . j. j. col. verſi. ſed an de incidẽti. Bar. poſt gl. magnã ĩ. l. de qua re. in prin. ff. de iudi. & in. l. ait prætor. in fi. prin. ff. de mino. & in. l. in trà vtilẽ. poſt mediũ. eo. tit. & in. l. ij § . ſi publico. ff. de adulterijs. Et oẽs in. c. j. de ordi. cog. Habes ex his & ex tex. hĩc in verbo. *intelligitur reprobaſſe*. ꝙ iudex procedẽdo ad vlteriora, videtur ꝓnuntiaſſe ſuper exceptiõe quæ ſi nõ eſſet tacitè reiecta, nõ valeret proceſſus. ¶ Ad idẽ tex. in. c. ex parte. Io. ij. de app. quem appellat ibi Car. ſingu lariſſimũ. & infert ꝙ ſi iudex ꝓcedit vlterius ad actum qui ſequitur ſeu infertur ex præcedẽti, intelligit præcedentẽ approbaſſe. & ideo ſi poſtquã iudex iuſſit vt reſpõderetur poſitionib⁹: & nõ fuit reſpõ ſum, pronũtiet in principali tanquam cõtra cõfeſſum: ſufficit, etiã præſuppoſito & nõ habeat ꝙ cõfeſſo ipſo iurẽ ſecũdũ eũ qd ꝓpetuo not. ad. c. ij. de confeſ. in. vj. Similiter dicit Car. in. c. vt debitus. ad fi. de appel. ꝙ ſi iudex ad quẽ eſt appellatũ ab interlocutoria ꝓcedit ad vlteriora ĩ principali tacitè ꝓnũtiat malè iudicatũ. licet gl. ibi dicat oportere ꝓnũtiare ſup ea. Adde etiã dñm meũ de aretio in. c. ex pte adę. vlti. col. de teſti. vbi dicit ꝙ ex quo iudex oppoſita exceptiõe cõ tra teſtes ꝓceſſit ad vlteriora. i. ad actũ incõpatibilẽ ipſi exceptioni, qui eſt receptio teſtiũ, videtur ipſam reijcere. caſum dicit eſſe no. in c. cũ ſuper. cum gl. iij. de offi. deleg. & ibi dicit Ab. in. iij. co. ꝙ ex hoc ſolo põt excipiens appellare. qa pinde eſt ac ſi ſup exce. expreſſe iterlo cut⁹ fuiſſet. alleg. d. c. ex parte j. ti. ꝓxi. & Bar. in. l. à ꝓcedẽte. C. de di la. Idẽ Rota. de exce. xij. in antiquis. dicẽs ꝙ ꝓcedendo ad vlteriora, perinde eſt ac ſi ſuper exceptionibus pronũtiaret. vide etiam Aret. in. l. naturaliter. § . nihil cõe. vij. col. verſi. & quia. ff. de acquir. poſ. vbi concludit ꝙ ſi reus opponit cõtra agẽtẽ poſſeſſorio ꝙ ipſe reus eſt domin⁹: & actor replicat contra ipſum, vel cõtradicit admiſsioni articulorũ: & tñ hoc nõ obſtante iudex ad vlteriora procedit, vide tur reij cere replicationẽ actoris. & idẽ do. poſt Io. mo. & Io. an. in. c. j. in fi. de accu. in. vj. dixit etiã Bal. in. l. j. vl. col. C. de ordi. iud. ꝙ ſi iu dex procedit omiſſa pronuntiatione ſuper legitimatione perſonarũ, videſ ipſo facto pronuntiare ſup exceptionibus impedientibus proceſſum. per. d. c. ex parte. lo. ij. & ſic omiſsio ordinis in emergen tib⁹ nõ reddit iudiciũ retro nullũ. qd aũt in icidẽtib⁹? diſtingue vt per eũ. & per eũdẽ in. l. ſi iudex. ff. de his q ſunt ſui vel ali. iuris. vbi videtur reaſſumere. Bar. in. l. qui Romæ. § . duo fratres. in. v. opp. de verb. obli. Et in fi. dicit ꝙ ſi iudex non reprobauit id quod fuit inci dẽter deductũ, & eſt incidẽs ꝙ põt moueri ſeorſum à principali. Nõ ob. res iudicata: qa de incidẽti nõ videtur iudicatũ. per. l. iij. § . contra riũ. ff. de contra. iudi. tu. aut incidẽs nõ põt per ſe moueri: & tũc vi deſ quæſtio incidẽs totaliter eſſe ſopita vna cum principali. per tex. in. l. ſi aũt. § . fi. ff. de ne. ge. quẽ valde extollit. Et cõueniũt hæc verba cum dictis Pau. de ca. in. d. l. quod in diem. § . j. ff. de cõpẽ. & aliam dif ferentiam in propoſito inter modũ reijciendi emergẽtes exceptio nes, & incidẽtes dicã. j. in. ij. limitatiõe. Et cũ iſtis cõcordat Imo. quẽ vide in. l. ſi quæramus. ff. de teſta. & Bar. in. d. l. ſi autem. § . j. & in. d. l. à procedente. C. de dila. & ibi dicit ꝙ quãdo eſt examinata exceptio, & iudex procedit ad vlteriora, ꝓceſſus nõ eſt nullus, nec annullan dus: quia tacitè ꝓnuntiat ipſam nõ obſtare. & ſic pronuntiando dif finitiuè, tacitè pronuntiat ſup incidenti quod reſpicit merita cauſę, cùm ita pronuntiando in cauſa tacitè pronũtiat ſuper emergen ti quod reſpicit proceſſum. Vnde de iure canonico poſſet reuocari iſte proceſſus, ſecundum eum, ſi iudex grauauit partem. & non ap pellatur ex eo, quia tacitè ſit pronuntiatum. ſed quia ſic tacitè pro nuntiando grauauit partem, ſi exceptio erat legitima. & quod poſ ſit appellari etiam de iure ciuili ſentit Bartol. in. l. eo qui. in princ. C. de appel. quia tale grauamen vexationis & fatigationis non eſt reparabile cum appellatione à diffinitiua. Facit tex. in. l. arbitro. ff. q fatiſ. cog. per quẽ dixit Spe. in ti. de teſte. § . j. verſi. recepta aũt. ꝙ ſi iu dex admittit teſtẽ q nõ debet admitti, appellari poteſt: etiam de iu re ciuili. & ſequitur Ang. in. d. l. arbitro. ante fin. & ibi Bal. in. iij. co lũ. dicẽs hoc dictũ eſſe oĩno notãdum. & ſequitur etiãſ Phi. in. d. c. ex parte. ij. col. dicens iſtud eſſe grauamẽ conſiſtẽs in faciẽdo quod nõ minus operatur quã grauamẽ in dicendo. per. c. cum dilecti. cũ glo. eo. tit. & iſtud de fatigatione ponit etiam Bald. in. l. ij. in. v. q. C. de epi. audi. dicens poſſe appellari de iure ciuili à iudice pronuntiã te eſſe procedendum. non obſtante exceptione libelli inepti. & no. pulchrè Are. cõſi. cvj. ij. col. quæ dicta conſonãt. qñ poſt dictã tacitã interlocutoriã pars habet fatigari in procedendo. quia etiam ſi in iuſtè fatigẽt, non põt illa fatigatio per diffinitiuam reparari. Sed ſi eſſet interlocatoria expreſſa, vel tacita, quæ non produceret aliam fatigationem poſt ſe imò poſt illam ſecutura eſſet diffinitiua, fortè non poſſet appellari de iure ciuili. cùm ceſſet illa ratio fatigationis. Exemplũ. quando appellaretur ab electione æſtimatorum, quos iu dex tacitè reijciens exceptiones elegit ad æſtimandum. nam cũ poſt eorum relationem habeat ſequi ſnĩa adiudicationis in ſolutũ vt per Spe. de. ij. decreto. § . nũc dicamus. verſi. his peractis. nõ videtur poſ ſe à dicta læſione appellari. Ex quo omnis læſio per ipſam oriens re parabilis eſt cum appellatione à diffinitiua. & ita conſului his dieb⁹ piſtorij cõſil. deciſiuo. Et iſtis adde ꝙ ſi iudex non reijcit exceptio nẽ tacitè, ſed ſuperſedet: fortè vt laniet excipiẽtem, poteſt appellari poſt trinã interpellationem Ab. in. d. c. ex parte. lo. ij. per. c. j. de ſup. neg. pla. Et ſi diceret. nõ admitto exceptionẽ: pinde ẽ ac ſi dicat. reij cio. Bal. in. l. j. ad fi. C. de neg. geſt. & vbi opponit cõtra ſecũdũ reſcri ptũ ꝙ nõ facit mẽtionẽ de primo, nõ ſufficit excipere, ſed ab expreſ ſa vel tacita reiectiõe ꝓ ꝓceſſum ad vlteriora debet appellari: aliãs trãſit iſte ꝓceſſus in rẽ iu. vt magis cõiter firmat in. c. caterũ. de præ ſcri. ſecũdũ anti. & Bu. Imo. & Car. ibi. licet Io. de lig. Ab. & An. ſic. ibi aliter velit, & nõ bñ vt ibi poſui ĩ xj. co. ver. ſicverò limita cõem. ¶ Limita tñ pdicta octo modis alibi nõ reductis. Prĩo. dũmõ de illa exceptiõe q tacitè reijcit fuerit cognitũ. Bar. in. d. l. à ꝓcedẽte. & in. d. § . duo fratres. & in. l. nã & poſtea. § . ſi minor. ff. de iureiu. & An. cõſi. cxcvij. in ciuitate Lucana. ij. col. & Lu. cõſ. ccxlj. Spectabiles dñi iiij. colum. & cõſ. ccxx. circa primũ. v. col. & Pau. de ca. in. d. l. nã & poſtea. § . ſi dãnef. & in. l. fi. in prin. ff. ſi cer. pe. dicẽs ꝙ ꝓceſſus videf factus in cõtẽptũ legis dicẽtis tales exceptiones debere admitti. l. j. § . j. ibi. neq; em prætoris factũ. ff. de ferijs. Facit. d. l. ſi aũt. § . fi. in ver. poſt examinationẽ. Idẽ Bal. in. l. nõ eo min⁹. C. de ꝓcu. docẽs ꝙ in ca ſu illi⁹. l. excipiaſ de illegitimitate ꝑſonæ minoris: quia ſi poſt exce ptionẽ iudex ꝓcedit: ꝓceſſus erit nullus. nã qñ de exceptiõe nõ fuit cogitatum, non videtur reiecta ꝑ ꝓceſſum ad vlteriora. Sed in con trariũ ꝙ etiam ſi nõ cognouit, ſufficiat iudicem ſimpliciter ꝓceſiſ ſe ad vlteriora. tenet But. in. c. ij. de iura calum. Bal. in. l. pactũ cura toris. C. de pac. Bu. & Imo. in. d. c. ſuper literis. de reſcriptis. Bal. in. l. j. circa fi. C. de ord. iud. Et are. in. d. c. ex parte. A. vlt. col. & Phil. in. d. c. ex parte. de appel. ꝑ illũ tex. in verſi. neglecta. dummodò nõ pro ceſſerit ad vlteriora incontinenti: ſed ſaltẽ in tanta diſtantia tempo ris ꝙ potuerit exceptionẽ vidiſſe. iuxta. c. cũ ex literis de reſt. in inte. aliãs ſecus per dictũ Bar. in. l. platã. C. de ſen. cũ concor. quas dedi la tè. in. c. eccleſia de cõſti. Eſt tñ vtile ſemper appellare: quia eo ipſo ꝙ aliquid fuit ꝓductũ in actis, præſumitur à iudice viſum ſcẽm eum. & ad hanc primã limitationẽ ſeruit qđ diceturꝭ in vltima limitatio ne. & cũ iſtis concor. Are. in. l. naturaliter. § . nihil cõe. vij. col. ver. & iſta concluſio. ff. de acqui. poſ. ¶ † Limita. ij. niſi ſimul & ſemel ꝓce dat iudex ſuper dilatorijs. & ſuper principali. nã propter cõtrarieta tẽ eiuſdem inſtantiæ proceſſus redditur nullus. ꝑ tex. in. c. exhibita. de iud. & ibi dixi poſt Moder. reprobantes Abb. ibi cũ qb⁹ cõcor. Imo. poſt Ang. in. d. l. ſi qram⁹. & in. d. c. exhibita qñ aũt poſsit ꝓnũ tiari ꝓcedẽdũ ad vlteriora reſeruatis exceptiõib⁹: plenè ponit Ale. poſt Imol. & alios in. l. ille à quo. § . j. ff. ad tre. Dixi poſt alios in. c. cũ contingat. de offi. deleg. Et dicit Imo. in. c. j. in fi. de or. cog. ꝙ in pro poſito differt exceptio incidẽs ab emergẽti: qa ſup icidẽti. i. q̃ nõ re ſpicit proceſſum ſed materiã & victoriã cauſæ: ſufficit ꝙ ſurgat taci ta, ꝓnũtiatio ſup ſniæ ꝓ plationẽ ſup principali: ſed in emergenti. i. q̃ opponit ad ꝓceſſum vt eũ impediat, hoc non ſufficit. imò reddere tur ſnĩa nulla ꝑ. d. c. exhibita. Iõ oportet ꝙ per aliũ actũ añ ſniam ſur gat tacita ꝓnũtiatio ſup emergenti. & dicit hũc eſſe verũ intellectũ hui⁹ materiæ. ad qđ vide eũdẽ in. d. l. ſi quæramus. ¶ Limita. iij. ex di cto Bal. in. l. nõ diſtinguem⁹. § . cũ qdã. ff. de arb. vbi dicit ꝑ illũ text. ꝙ inimicitia orta inter arbitrũ & partẽ, facit ꝙ pars põt ꝓteſtari ne arbitret. tñ ſi ꝓteſtatione ſpreta arbiter ꝓnũtiet cõtra inimicũ etiã nullo alio ꝓbato de iniqtate laudi, ob. exceptio. qa ius ꝑſumit eſſe iniquũ. qđ eſt no. & mẽti tenẽdũ ſecũdũ eũ. Eſt ergo caſus in quo ꝓ ceſſus ad vlteriora nõ ob. in emergẽtib⁹. vel daĕ exceptio. ¶ † Limi ta. iiij. niſi cõtra delegatũ ſit oppoſita exceptio defect⁹ iuriſditionis. & iſta nõ reijcit ꝑ ꝓceſſum ad vlteriora. ſed requirit ꝓnũtiatio expreſſa. gl. in ver. proceſſus. in fi. in. c. diſpẽdia. de reſcri. in. vj. & in. c. ij. in verbo quotũ. e. ti. & lib. quas glo. ſequit But. in. c. ſuper literis. xxiij. colum. ver. ſed aduerte tu diceres. de reſcri. Et domi. ſuper di ctis gloſſ. & Imo. in. l. ſi quæramus. iiij. colum. verſ. tertiò fallit. ff. de teſtamen. & Lu. in ſing. ccclij. dicit Papa. idem Bal. in. l. j. pe. col. ver. prẽterea ponit ꝙ qõ. C. de ord. iudi. & Ab. in. c. paſtoralis. vj. col. ver ſi. iuxta ꝓdicta. de exce. & originaliter fuit dictum Inn. i. c. ij. de dila. & ibi per alios maximè Imo. in. ij. col. dicentẽ eſſe valde vtilẽ pronũ tiationẽ expreſſam ſuper cõpetentia. Pulchrè no. idẽ. Do. in. c. Ro dulphus. in fi. de reſcrip. dicẽs gl. magnã ibi. ad fi. etiã perpetuo men ti tenendã. ꝙ vbi iudex caret funditus iuriſditione, nõ videt valida re iudicium per proceſſum ad vlteriora. & ſic licet proceſſus ad vl teriora habeat vim interlocutorię, vt videatur repellere exceptio nem oppoſitam. vt etiam no. glo. ij. in prin. in cle. fi. de app. Non tñ iſta talis tacita pronuntiatio habet vim vt pronuntiet ſe iudicẽ cõ petentẽ. & ad idẽ alle. gl. prælegatas: ſecus dicens ſi pronuntiaret ſe expreſſè iudicẽ cõpetentẽ: quia tũc licet funditus careret iuriſditio ne, valeret proceſſus. alle. Inn. in. d. c. ij. de dila. & quod ipſe dixit in c. ſuper literis. de reſcri. & facit quod dicã in fi. vij. limitatiõis. Quid autẽ ſi eſt dat⁹ delegat⁹ ꝑ reſcriptũ falſũ: an etiã ep̃xiſſe poſſit pronũ tiare ſe competentẽ? vide quæ latè dixi in. d. c. ſuper literis. xxx. col. ver. fallit nonò. Eſt verũ ꝙ cõtra iſtã limitationẽ eſt deciſio But. in c. paſtoralis. j. colum. de exce. & in. c. ſi duobus. vj. colum. de appel. & Pe. de ancha. cõſi. mihi. cclxv. in primo dubio. iij. col. & Ang. conſi. mihi. cxcvij. in ciuitate lucana. ij. col. allegando gl. in. l. ij. § . ſi dubitet

a ¶ Cõpẽſationem. Sed quid qñ debi tum ſit in diẽ ex vna parte: & ex alia purũ: an tunc cadat cõpẽſatio? dic ꝙ nõ. vt p do. Sozi. in conſi. xc iij. incip. circa pri mum. ver. præter ea illa. circa prin. char. clx. in. j. parte. & vide eum ad materiã in conſil. x. incipiẽ. q̃uis q̃ ſtiones ſupradi ctę. ver. & ſic ex pdictis. circa prin ci. l. d. parte. chart. xiiij. vbi dicit ꝙ cõpẽſatio inducit exceptionẽ: & lex oppoſita exce ptionem compẽ ſat.

b ¶ Liquidato. Vi dẽ do. Sozi. in cõ ſil. xxiiij. inci. vi ſis diligenter & maturè. verſ. acce dat ad hæc regu la. in prima parte. char. xlvj.

c ¶ Cõſilio dlxxiiij. Quod conſilium in nouiter impreſ ſis eſt cõſ. lxxiiij. iiij. parte.

6 † Limi ta. iiij. niſi cõtra delegatũ ſit oppoſita exceptio defect⁹ iuriſditionis. & iſta nõ reijcit ꝑ ꝓceſſum ad vlteriora. ſed requirit ꝓnũtiatio expreſſa. gl. in ver. proceſſus. in fi. in. c. diſpẽdia. de reſcri. in. vj. & in. c. ij. in verbo quotũ. e. ti. & lib. quas glo. ſequit But. in. c. ſuper literis. xxiij. colum. ver. ſed aduerte tu diceres. de reſcri. Et domi. ſuper di ctis gloſſ. & Imo. in. l. ſi quæramus. iiij. colum. verſ. tertiò fallit. ff. de teſtamen. & Lu. in ſing. ccclij. dicit Papa. idem Bal. in. l. j. pe. col. ver. prẽterea ponit ꝙ qõ. C. de ord. iudi. & Ab. in. c. paſtoralis. vj. col. ver ſi. iuxta ꝓdicta. de exce. & originaliter fuit dictum Inn. i. c. ij. de dila. & ibi per alios maximè Imo. in. ij. col. dicentẽ eſſe valde vtilẽ pronũ tiationẽ expreſſam ſuper cõpetentia. Pulchrè no. idẽ. Do. in. c. Ro dulphus. in fi. de reſcrip. dicẽs gl. magnã ibi. ad fi. etiã perpetuo men ti tenendã. ꝙ vbi iudex caret funditus iuriſditione, nõ videt valida re iudicium per proceſſum ad vlteriora. & ſic licet proceſſus ad vl teriora habeat vim interlocutorię, vt videatur repellere exceptio nem oppoſitam. vt etiam no. glo. ij. in prin. in cle. fi. de app. Non tñ iſta talis tacita pronuntiatio habet vim vt pronuntiet ſe iudicẽ cõ petentẽ. & ad idẽ alle. gl. prælegatas: ſecus dicens ſi pronuntiaret ſe expreſſè iudicẽ cõpetentẽ: quia tũc licet funditus careret iuriſditio ne, valeret proceſſus. alle. Inn. in. d. c. ij. de dila. & quod ipſe dixit in c. ſuper literis. de reſcri. & facit quod dicã in fi. vij. limitatiõis. Quid autẽ ſi eſt dat⁹ delegat⁹ ꝑ reſcriptũ falſũ: an etiã ep̃xiſſe poſſit pronũ tiare ſe competentẽ? vide quæ latè dixi in. d. c. ſuper literis. xxx. col. ver. fallit nonò. Eſt verũ ꝙ cõtra iſtã limitationẽ eſt deciſio But. in c. paſtoralis. j. colum. de exce. & in. c. ſi duobus. vj. colum. de appel. & Pe. de ancha. cõſi. mihi. cclxv. in primo dubio. iij. col. & Ang. conſi. mihi. cxcvij. in ciuitate lucana. ij. col. allegando gl. in. l. ij. § . ſi dubitet

in ver.tueri.ff.de iudi.ſentiũt communiter doc.in.c.cæterum.de reſcri.quos allegaui.ſ.ante primam limitationem immediatè. Nihilo nus prima opi.eſt tutior.iſta autem ſaluari poteſt in quatuor caſib⁹. in quibus non erit opus expreſſa pronuntiatione ſuper competentia.¶ Primus caſus eſt.quando defectus iuriſditionis non eſt in his quæ ſunt delatiua iuriſditionis.vt reſcriptum principis. & ſimilia: in quibus requiritur expreſſa pronuntiatio. Sed eſt defectus in his quæ ſunt prorogatiua ſeu adminiſtratiua iuriſditionis: quia tunc bene ſufficit proceſſus ad vlteriora. Bald.in.l.ij.ij.colum.ver. modò quæritur ſi prætermiſſa. C.de or.cog.per c.j.de iudi. vbi tenuit excommunicatio, licet excommunicatores allegati incompetentes non pronũtiauerit ſe iudices: quia agebatur de his quę prorogabãt vel iuuabant iuriſditionem.& facit ſequens caſus.¶ Secundus caſus eſt.quando iuriſditio non erat funditus nulla, ſed elidibilis exceptione.quia bene ſufficit tacita pronuntiatio. Butriga.in.d.c.ſuper literis.xxiij.colum.& in.d.c.ij.vij.colũ.de dila.& Do.in.c.j.colũ.ver.tamẽ cõcludit.d.Ant.tria verba.de reſcrip.in.vj.& Ang.in.l.ij.vij.col.ff.ſi quis in jus vo.nõ ier.¶ Tertius caſus eſt.quando ſaltem iudex ꝓnũtiauit procedẽdũ vlterius obiectis nõ obſtantib⁹. licet de cõpetẽtia expreſsè non dixerit.quia hoc ſufficit. But.in.d.c.ſuper literis.dicẽs ſe ita dixiſſe ſuper quodam ſtatuto peruſino,& ſequitur ibi Imo.xiij.colũ.& in cle.ſi appellationem.viij.colum.de appel. & Ang.d.conſi.cxcvij.¶ Quartus caſus eſt quando parte pñte & opponente de defectu iuriſditionis iudex proceſsit ad vlteriora: quia firmatur iuriſditio ſua in futurum. Butri.in.d.c.ij.de dila.ſecus vbi parte abſente:& non opponente.& in hoc vide omnino Ang.in.d.l.ij.in.vj.col.vbi refert ſe vidiſſe magnos doctores erraſſe in intelle ctu Inno.in.d.c.ij. Aliquando enim pars comparet,& opponit iuriſditioni: tunc non eſt neceſſe ſup ea pronũtiari, ſed bn cognoſci, & nõ cognoſcẽdo proceſſus eſſet nullus p illũ text. Deinde ꝓcedẽdo ad vlteriora tacitè pronuntiat ſe competẽtẽ. alle.gl.in.d.§ ſi dubi tatur. aliquando pars nõ comparet,& citatus non ſub eſt citanti: ni ſi vera ſit cauſa in citatione expreſſa,& tunc bene opus eſt ꝙ illo nõ comparente pronuntiet expreſsè ſuã eſſe iuriſdtionem. poſtea cauſam finiat. Ita loquitur Inno.& gl.ij.in.d.cle.ſi.de appel. ſecundũ eũ. & ita ſentit Ang.cõſi.mihi.ccxiij. In cauſa accuſatiõis.iiij.co. reputans ignorantes illos qui credũt requiri expreſſam pronuntiationẽ competentiæ poſt oppoſitam declinatoriam. licet tacita pronuntiatio non ſufficiat, qñ declinatoria non fuit oppoſita, vel appoſita,& nõ diſcuſſa. vt latius per eum.¶ Limita.v.dictam regulam. niſi exceptio nõ fuiſſet oppoſita. Bal.in.l.licet.in prin.ij.no.C.de procu. ga iudex cui nihil cõſtat: nihil mandare poteſt. Inno.in.c.ſolet.in fi.deſen.exc. Bal.in.l.qui accuſare.iij.col. C.de eden.ſentit Ang.cõſi.proximè allegato.¶ † Limita.vj.dummodò ad illum actum importantem tacitam pronuntiationem pars ſit citata.ſecundũ.d. meum de Are.in.c.ij.vlti.colum.ver.nõ.ob.ratio domini Abb.de teſti.vbi tenet contra Ab.ibi.ꝙ poſtquã cognitũ eſt an articuli ſint admittẽdi in ipſa admiſsione, per quã tacitè reijciuntur obiecta contra articulos, debet pars citari.& ita intelligit ꝙ in caſu.d.c.ex parte.de appel. ad illum actũ vlteriorem pars fuerit citata, ſi hoc requirit natura actus. vel etiam ſi aliàs nõ debet citari ad talem actum, debebit nũc citari. ex quo ille actus: habet vim interlocutoriæ. Et ſecundùm eũ difficilè inuenies actum importãtẽ tacitã pronuntiationem ſup articulo ꝓcedẽti: qui de ſui natura non ſit ꝓiudicialis,& requirat citationẽ partis.¶ † Limita.vij. niſi lex ſpecialiter diſponeret ꝙ propoſita ſimpliciter exceptione iudex non procederet. Exemplum in ca ſu.l.j.C.ſi quacũq; præ.po.& ibi Bal.in.ij.colum. vbi ilico iuriſditio tranſfunditur in alium ꝓpoſita recuſatione illius criminoſi. Itẽ facit tex.in.c.ludex.de offi.deleg.in.vj. inducẽdo vt per. Domi. ibi.& ꝓ Alex.in.l.quia poterat.v.col.ff.ad treb.vbi electis arbitris ſup recuſatione delegati, ſi delegatus procedit in principali, proceſ ſus eſt nullus: etiam ſi non appelletur. Facit elegãs dictum But.in.d.c.ſuper literis.xxiij.col.ver.ſed aduerte tu diceres. vbi dicit ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ inſtrm de quo nõ fuerit ſoluta gabella mãdet executioni.& ſi cõtigerit aliter fieri, proceſſus ipſo iure ſit nullus. Accidit ꝙ oppoſitum fuit gabellã nõ eſſe ſolutã,& iudex ad vlteriora ꝓceſsit. refert ſe dixiſſe ꝙ ꝓceſſus erat null⁹: quia ꝓ proceſſum ad vlteriora nõ videtur illam exceptionem reiecisse. Si enim non tenet principalis proceſſus. nec etiã hoc quod eſt acceſſoriũ. alleg. Lap.in.c.j.de reſcri.in.vj. Et ex hoc dicto Bu. intulit.d. Alex. cõſi.dlxv. Conſideratis his de quibus in themate anteſcripto. ſi eſt ſtatutum in loco, ꝙ ſi reus nõ præſtiterit certã ſatiſdationẽ quæ petita fuerit:& ſi ceſſatũ ſit in ea præſtanda: quicquid agitatum fuerit noĩe nõ pręſtãtis dictã ſatiſdationẽ, ſit ipſo iure nullũ. certè ſi fuit proceſſum in cã ad publicationẽ teſtiũ,& alia, nihil valet proceſſus. nec per ꝓceſſum ad vlteriora videtur receſſum ab illa petitione.& hoc facit ad id quod aliãs vidi cõſultũ: videlicet quòd vbi ꝓſupponẽdo tacitã ꝓnũtiatiõnẽ cauſaretur præpoſterus ordo eiuſdem cauſę ad ſeipſam.& ſic nõ valeret proceſſus: iuxta ea q̃ dixi.ſ.in.ij.limitatiõe. tũc ꝓ ꝓceſſum ad vlteriora nõ videtur pronũtiatum ſuper exceptionibus. Exẽplũ. qñ ſtatutũ diceret qđ exceptiones intelligañ reſeruatæ in tempus ferendæ diffinitiuæ:& ſi appellaret ab illo proceſſu, tãquã à tacita interlocutoria reijciente exceptiones, appellatio nõ teneret: qa nõ cenſetur tacitè ꝓnuutiãtũ ſuper exceptionib⁹. imò cẽſentur reſeruatæ iuxta formã ſtatuti. nõ enim ꝑſumit iudex eligere viã per quã proceſſus corruat. ar.l.iij.ff.de mil.teſt. cũ ſi.& ita cõſuluit qdam ad vocatus Florẽtinus. licet nõ ꝑ ꝑdicta. q̃ ſatiſſacere poſſent. inquãtũ probant ꝙ proceſſus ad vlteriora non validat proceſſum qui eſt nullus propter exceptionẽ irritatiuã antea adductã. Secũda erit cõcluſio ex ꝑdictis. ꝙ proceſſus ad vlteriora nõ reddit proceſſum nullum. nec videt ſuper exceptione ꝓnũtiatũ: quãdo eſt talis exceptio q̃ ſi inculcatur, ꝓpoſterat ordinẽ,& reddit proceſſum nullũ.¶ Limita. viij.& vltimò. niſi exceptio eſſet compaſsibilis cũ actu tacitè vel expreſsè pronuntiationis. propter gloſſ. hîc. cũ his q̃.ſ. dixi poſt Pau.de caſt.in.d.l.quod in diẽ.§.j.ff.de compen. Tamẽ iſtud non eſt propriè imitari materiam: quia aut loquimur in exceptione incidenti. i. cõcernẽte merita cauſæ.& tunc per ſolam diffinitiuam cẽſetur reiecta: ſi prius expreſsè non reijcitur. ita loquitur Pau. tractãs de compenſatione. Aut loquimur in emergenti. & tunc videtur impoſsibile quòd proceſſus ad vlteriora ſit cõpaſsibilis cum illa: ex quo illa dicit ꝓceſſum nõ inchoãdum, vel nõ proſequẽdũ. Demũ adde prędictis Bar.in.l.ait prætor.§.permittit.verſi. quid ſi iudex. ff.de mino. vbi dicit valere iudicium, licet ſuper exceptione emergẽti non diſcuſſa nõ fuerit ꝓnũtiatũ, ſed vltra ꝓceſſum. quæ verba ſeruiunt ad primã limitationem de qua.ſ. Aliquid etiã de materia per Barto.in.d.l.ſi queramus.j.col.& Imo.in.l.qdam conſulebant. pe.col.ff.de re iudi. Quid aũt ſi tacitè vel expreſsè ꝓnuntiaſ ſuper grauamine quod eſt reparabile cũ diffinitiua. vtrum ſufficiat appellare à diffinitiua? vide tex.ord.in.c.ſi.de appella.in vj.de quo mentionem faciã poſt Ab.in.c.proxi.ij.colũ.ver.dũ paulò poſt.& hęc
10 oĩa no. qa alibi nõ reperies clarius.¶ † Reperiẽti inſtrm ſolutionis in caſu de quo hîc per doct. ſuccurritur in quatuor caſibus. aliãs nõ ꝓpter regulã huius tex.&.l.j.C.de cond.inde.&.l.ſi fideiuſſo.§. in omnib⁹.ff.mãda. Primus eſt.qñ victor fuit in dolo. quia ſuccurritur victo per actionẽ de dolo: vel cõditionem ſine cã ſi ſoluit. vel per exceptionem ſi nõ ſoluit,& conef nõ ſoluere. gl.in.l. Imperatores.ff.de re iudi.&in.d.§.in omnibus.¶ Secundus caſus eſt. vbi victus nunquàm habuit ſcientiam ſolutionis. ſicut nec victor: quia ſucceſsit in ius alterius.& tũc reſtituit in integrum victus ex clauſu la generali ſi qua mihi &c. iuxta glo.in.l.cum filiuſſa.§ in hac.de ver bo.oblig.cum concor.bo.tex.in.l.ſi mater.& ibi glo.& doc.ff.de exceptio.rei iudi.¶ Tertius caſus eſt vbi probatur inſtrumentũ fuiſſe deperditum, vel ſubtractum poſtea repertũ: quia etiã tũc reſtituitur ex clauſula generali. Spe.ī ti.de execu.ſen.§.fi.ver.illud.¶ Quartus caſus. vbi notorietate facti conſtaret ſententiam eſſe iniuſtam. Ab.hîc ſolennius cęteris. Et non crederem quòd ſola noua inuentio inſtrumenti ſolutionis antea occulti induceret notorietatem facti: quia licet ſit notorium ipſum inſtrumentum: nõ tñ eſt notoriũ quòd nõ ſit nouũ & fortè falſò fabricatũ. Sed vbi ꝓbaret nedũ noua inuentio, ſed eius amiſsio ꝑ teſtes deponentes his modis quos dixi in.c.ſicut.ſ.eo.tũc bñ diceretur notorietas facti. Et conſidera quòd iſto caſu vult Ab. quòd poſsit directè veniri contra ſniam.& tamen regula iſtius tex.&.d.l. Imperatores. ſimpliciter loquuntur. Dicas quòd ipſa notorietas facti contraria de directo ſententiæ, facit ipſam non eſſe ſententiam:& ſic non habet locum iſte tex. qui intelligit de ſententia valida. Facit.l.iiij.§. condemnatum. ff.de re iudi.& quod notat Barto.in.l.non putauit.§.non quęuis per illum tex.ff.de contra ta.& in.l.j.§.& parui.ff.quod vi aut clam. dicit tamẽ Bart.in

a Bar.in.l.Iul.[a] verum debitorẽ.vj.colũ.ver.oppono in primo iudicio.ff.de condi.inde. propter gl.j.ibi in verbo. vel dic ꝙ eodem. ꝙ poteſt repeti pecunia ſoluta primo loco ante iudicium de cuius ſolutione patet ex inſtrumẽto non uiter reperto. quia in ſecũda ſolutione facta poſt ſniam cenſet prima ſolutio redire ad non cãm, poſtquã actor nõ acquieuit primæ ſolutioni. Ideò repetitur per condictionem ſine cauſa. bonus tex. in.l. eleganter.§. ſi poſt trãſactionẽ.ff.de cõdi.ind. nec põt victor ad ſuum cõmodũ allegare ſniam quã obtinuit eſſe iniuſtã. l.ſi ſeruus pluriũ.§.j. ibi nec enim improbè.ff.de le.j. Conſequẽter videt fateri primã ſolutionẽ nõ liberaſſe debitorẽ: tãquã nõ rectè factã. & ſic illa quãtitas ſine cã eſt apud eũ.& cũ hac deciſione cõcor. Bal.in.l.j.vl.col.C.qñ ꝓuo.nõ eſt ne.& in.l.ſub ſpecie. C.de trãſac.& ibi Pau.de ca.& Pau.& Alex.in.d.l.Imperatores.& Pau.in.d.§ ſi quis poſt.& in.d.l.Iulian⁹.& in l.ſi ſine.§.j.ff.rem ra.ha.& ſentit Specu.in.d.ver.illud.& ſi non fuit adhuc ſoluta pecunia poſt ſententiã, poterit reperto dicto inſtrũ opponi exceptio cõpenſationis de quã titate primò ſoluta. Bal.in.d.l.ſub ſpecie. Eſt verũ ꝙ Imo. in.d.l. Imperatores. diſcrepat à prædictis de quibus cum poſt electionem oppoſuiſſet ei Ang.de aretio. vult Imo. euadere oppoſitionẽ factã die ſequẽti certa apoſtilla. ſed eſt truffa. vt refert ipſe Ang.in.l.ſi.pe.col.& ſeq.ff.à qui. app.nõ licet. vbi gloriaſ ſe obtinuiſſe in facto ſecũdũ opi. Bar.in.d.l.Iulian⁹. Et oſtendit totã vim cõſiſtere in practi cãdo. vt pecunia ſoluta nõ petatur condictione indebiti.
b quia illa ceſſat. cũ ſponte & ſciẽter ſoluit.l.j.&[b] ibi Bart. ff.de cõdi.inde. Sed repetat cõdictione ſine cauſa. vt dictũ eſt. quia cã per quã primò ſolueram ipſa centũ, redacta eſt ad nõ cãm. nã ipſa ſolui: vt in perpetuũ cõſequẽter libera tionẽ.& ꝙ amplius virtute dicti inſtrumenti nõ poſſem inquietari.& tñ nõ ſum id cõſecutus in effectu: quia tu virtute dicti crediti & dicti inſtrumenti iterũ egiſti contra me,& obtinuiſti ſententiã,& ſcdam ſolutionẽ,& exactionem, vñ prima ſolutio redacta eſt ad non cauſam,& ſine aliqua cauſa. quia me nõ liberauit. Iõ prima centũ poſſum petere cõdictione ſine cauſa. tanquam penes te ſine cauſa exiſtẽtia. l.ſi fullo.ff.de cõdi.ſine cã. Nec dicaſ ꝙ virtus dicti inſtrumenti crediti adhuc viget.& põt opponi exceptio dolo facis petere &c. quia hoc nõ eſt verũ. nã imò virtus dicti inſtrumẽti fuit totaliter trauſſuſa in iudicio: qñ obtinuiſti ſentẽtiã cõtra me:& ego ꝑ illo inſtrumẽto & ſentẽtia ſolui, igiẽ dictũ inſtrm fuit cõſecutũ ſuũ effectũ. vnde nõ põt aliũ effectũ operari citra primã ſolutionẽ. qa ſcdm hoc virtute dicti inſtrumẽti bis idẽ peteret. quod ab horreret lex.l.bona fides.ff.de reg.iu.ſcdm An.& Pau.de ca.vbi.ſ.& de materia aliquid etiã ꝑ Imo.in.c. exceptionẽ.pe.col.de excep.& Bald.in.l.argẽtarius.§.cũ aũt.ꝑ illũ tex.ff.de edẽ.& Ang.in.l.iij.§. Itẽ ſi ipſe.ff.ſi cui pluſquam ꝑ.l.fal.& in.d.l.ſi ſine.& Cy.& Ray.in.l.qui teſtõ.ff.de ex cu.tuto.& hoc modo habes tutam practicã ad ſuccurrẽdũ repetenti inſtrm de nouo. vt non repetat ſolutũ vigore ſentẽtiæ. ſed primã ſolutionẽ: non vt indebitẽ: ſed tanquã ſine cã factã. quæ bñ no. Et adde Pau.de ca.in.d.l.ſi ſul lo.ff.de cõdi.ſine cã. vbi cõcordat cũ prædictis. de quibus
11 etiam per Alex.conſi.cccix. Viſo themate.pe.col.¶ † Propter inſtrumẽta de nouo repta nõ reuocaſ ſnia q̃ trãſiuit in rem iudicatam. tex.hîc.& in.l. Imperatores.ff.de re iudi.cũ cõcor.de quib⁹ hîc in gl.ſi.pro cuius regulæ intelligentia collige diligẽter primò quatuor ampliationes Deinde ſeptẽ fallẽtias.¶ Amplia primò vt procedat. etiã in cauſa criminali. vbi propter detectam innocentiam rei nõ reuocatur ſnia. Ab.hîc.& in.c.cõſanguinei.in fi.ſ.e.& Lu. in ſing.clxxxv. Nunquid laudum. in fi. Niſi bñficio ſolius principis. vt.l.diui.ff.de qõ. per quem tex. Bar. ibi declarat hanc regulam vt non procedat. quando contra ſententiã in cauſa criminali intentaſ beneficium reſtitutionis in in teg. à principe propter iura de nouo reperta vel detecta.

12 ¶ † Amplia.ij. etiam in inſtrõ teſtamenti nouiter reperti. glo.no.in.l.iij.§. Item ſi ipſe. in verbo euicerit. ff.ſi cui pluſ quã per.l.falc. quam ibi multum not. Ang. licet aliud ſit in tranſactione. quia retractatur prętextu teſtamenti nouiter reperti. l.de his.ff.de tranſac. licet non prætextu alteri⁹ inſtrumenti. l.ſub prætextu. C.de tranſac. ſecundũ Alexã. in.d.l. imperatores. in prin. Addatis Lu. in ſing. cxciiij. incipiente. tu legis. l. admonendi. vbi per plures rationes tenet contra hanc ampliationem: ſecutus glo. in.l.j.§. ratio. ff. quemad. teſt. ap. quæ dixit ꝙ ſicut iuramentum retracta tur prætextu teſtamenti nouiter reperti. l. fi. C. de re cred. ita & retractatur ſententia.& iſtud eſt fauore vltimæ voluntatis, vt habeat ſuum exitum ſecundũ eũ. Et quia non eſt dare rationem diuerſitatis inter tranſactionem,& ſententiam. Igitur ſicut propter teſtamentum nouiter reper tum reuocatur tranſactio. d.l.de his. ſic & ſnia. Et etiam quia iuramentnm & ſnia æquiparantur. l. nam & poſteà. §. ſi is.&.l. qui iuraſſe.§. fi. cum. l. ſeq. ff. de iureiu. Vñ ſicut fauore teſtamenti nouiter reperti reuocatur iuramentũ. d.l. fi. C. de re. cred. ita & ſententia. quæ rationes videntur
13 ſufficientes.¶ † Amplia. iij. etiam in ſententia arbitri. qa non retractatur ſententia ipſius: quãdo eſt electus ſine pœna. ſicut nec ſnia iudicis. Inn. in.c. cùm olim. ſ. de præſcrip. & ibi Bal. in fi. Et adde hîc ꝙ tranſactio non retractatur propter inſtrumẽta de nouo reperta. vt eſt tex. no. in. l. Lucius.§. fi. ff. ad trebel. quem no. glo. ij. poſt prin. in. c. pe. de
14 emp.& vendi.& Abb. in.c.j. in princip. de tranſa.¶ † Amplia. iiij. etiam in eccleſia. Ab. hîc in vlti. no. per iſtum tex. Et idem Abb. ſ. c. proxi. viij. col. dicens per illum text. in ver. aliò quin. poſt Io. an. ꝙ hoc caſu eccleſia non æquiparatur reipublicæ. Vnde opus eſt vt petat reſtitutionem in integ. patet in. c. ſuſcitata. ſ. de reſt. in integ. vbi hoc etiam ſentit Io. an. poſt Gof. ſuper glo. fi.& etiam Butri. quicqd ſenſerit gl. fi. ſ. c. ꝓxi.& in. d. l. Imperatores. quas vtrobiq; ſequit Imo. per. l. fi. C. de ſac. ſanc. ecc. Importat autẽ ſuccurrere via reſtitutionis in integ.& nõ via ꝓpugnatiua ſententiæ. quia poſt quadriennium à die notæ læſionis non auditur petẽs reſtitutionem. c. j. de reſti. in integ. in. vj.& cle. vnica. eo. ti. Et iſtis adde Fede. conſi. cclxxxvj. Petrus
b rector eccleſiæ. in. iiij. col. verſi. in ſecunda qõne arguit:¶ L.j.& ibi. Vide ad hoc. d. Ale. de Imo.& adde Spe. in ti. de obli.& ſolu.§. cæterũ. in. iij. col. ver. ſed & ſi de bitũ.& in ti. de fi deiuſſ. prin. verſ. quid ſi fideiuſſor &in ti. de appel. §. reſtat. in. iij. col. ver.& no.& aliqd ꝑ Bar. in. l. cũ pater. §. Meuio. ī. ij. col. ī fi. ver. ij. no. ff. de leg. ij.& oĩno ad materiã ad de etiã q̃ habenẽ ꝑ Ale. in. l. in his. §. mulier. ff. ſolu. ma. ꝙ illũ textũ.
15 primò dicta regula. Niſi ille qui nouiter habuit inſtrm, ꝑbet ſe fuiſſe impeditum vti illo añ ſniam:& tpe ſniæ Bar. in. l. j. poſt medium. C. de ſen. aduer. fiſ. latis. lib. x. dicẽs ꝙ tunc reſtituiſ priuat⁹ etiam poſt ſniam intra quadriennium ex clauſula gñali. alle. Inn. in. c. vltra tertiã. de teſtib⁹. Habet ergo priuatus hoc allegare: videlicet qđ nõ habuit facultatẽ ꝓducẽdi in primo iudicio. quãuis adhibuerit oẽm conatum. quòd in fiſco non eſt neceſſe. dicta. l. imperatores. ſecundùm eum. Tamen Inno. in ſpecie hoc non dixit. ſed ſenſit in ſimili.& no. Ang. in. d. l. Imperatores. Bene facit quòd no. But.& Imo. in. c. tum ex literis. in. iij. no. per illum tex. de teſti. vbi dicunt ꝙ quando non ſtetit per partem volentem probare, quia fuit iniuſtè repulſa, admittitur eius probatio etiam poſt concluſionem. Intellige illud. dũmodò repulſa fuerit ſub prætextu impedimenti iuris. quod ſaltem prima facie potuit pars credere eſſe iuſtũ. vt ibi. vbi pars fuit impedita à iudice propter appellationem aduerſarij. ſecus ſi iudex ſimpliciter iniuſtè eam repulit. quia debuit appellare. vt ibi per Are. Ex his docet Specu. de execu. ſen. §. fi. ver. illud. ꝙ cautus ſit litigator dubitans de ſententia contra ſe, vt alleget ſe non poſſe producere inſtrumẽta de iuribus ſuis, vel quia perdita ſunt,

a ¶ In.l. Iulianus Et ibidem vide cino d., Alex. de Imo. & adde Ang. ſingu. in. l. debitor. §. ea q̃. ff. ad treb. & Bald. in. l. cũ qs. v. q. C. de iuris & facti. ignor.

vel non potest ea habere. Et ista reassumit optimè Pau. de ca. consi. eccxxj. In causa quæ vertit Parmæ. dicens istum audiri rõne instrumenti. si probare non potuit allegans Inn. & Bar. vbi. s. ostẽdens latè subesse diuersa iuris reme dia contra rigorem iuris. de quo hîc. & ad hanc restitutio nem concedendã etiam ei qui soluit virtute snię si posteà reperit instrumenta de nouo reperta. vidē etiam Alex. cõ
16 si. cccix. Viso themate. pe. col. ¶ † Fallit. ij. in snia lata con tra rempublicam: quia potest retractari propter instrumẽta de nouo reperta. vt est gl. s. c. proxi. in gl. magna post prin. & tex. in. d. l. Imperatores. Quid autem de ecclesia?
17 dictum est in quarta ampliatione. ¶ † Fallit. iij. in snia lata contra pupillum. gl. in. d. l. imperatores. quam approbant ibi scribẽtes. ¶ Fallit. iiij. in sentẽtia lata contra prodigum, vel furiosum. Bar. in. d. l. Imperatores. per leg. Fulcinius. §. adeo. cum se. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Pro quo alle. Imo. glo. quàm dicit singularem in l. ij. C. de cura. furi. q̃ dicit quòd priuilegia concessa minoribus, extendunt ad omnes illos qui per curatores reguntur: videlicet prodigos, & furiosos. quam glos. sequunt multi. de quibus per Alexan. in. d. l. Imperatores. xij. col. cui quædam addidi in
18 c. cùm non liceat. iij. col. de præscri. ¶ † Fallit. v. in casu. l. admonendi. ff. de iureiur. videlicet quando sententia fuit lata per probationem semiplenam, iuncto iuramẽto partis: quia repertis de nouo instrumentis prius diligenter q̃sitis retractabitur. Modum autem retractationis latè ponũt ibi scribentes. & ibi limitatur ista fallentia. nisi sit iuramentum delatum odio violenti. iuxta. c. fi. quod me. cã. & l. fi quando. C. vnde vi. quia non retractatur sententia lata vigore illius iuramenti propter instrumenta de nouo reperta. & ita Bar. ibi in. ij. col. & But. in. l. fi. ad fi. de iureiu. quia illud iuramentũ non tantũ præstatur in defectum probationum, quantum in odium violenti. imò nõ retractatur snia lata vigore illius iuramenti, etiã per alias quascunq; probationes de nouo repertas. secundũ Butri. in. d. c. fi. & pro hoc facit: quia etiã ante snĩam non potest aduersarius probare cõtrarium eius qd iurauit dãnum pas sus in casu. d. l. fi q̃. Inn. in. c. ij. de ord. cogni. & Imo. & Lu do. in. l. qui bona. §. qui damni. ff. de dã. infec. Tñ in hoc cõ trarium firmat But. in. d. c. ij. & ibi clarius Ab. in. xxvj. col. ver. ad scdm de incertitudine. & ipse Inn. in. d. c. fi. circa fi. quod me. cã. per. c. continebatur. de despon. impu. iũcto. c. proposuisti. de proba. Nec est admittendum dictũ Bar. in. d. l. admonendi.[a] quia Lud. ibi. in. xiij. col. ver. & pro tãto puto q̃ tantus doctor. reprobat dictum Bar. per quin q̃ rationes: ostendentes nõ esse standũ iuramento partis aliquo casu, q̃n contrarium clarè probatur. Et pro hoc: q̃ contra iuramentũ in casu. d. c. fi. admittatur probatio plena. vide ibi Inn. But. Imo. & Ab. quia nõ est licitum aduersus delinquentem se vindicare per viam delicti vel periu rij: l. fi quis ad se fundũ. C. ad. l. iuliam de vi. cum similib⁹. ¶ Fallit. vj. q̃n instrumenta celebrantur de nouo per partes ad irritandũ sententiam: quia tunc propterea potest re uocari. vt cõmuniter concludũt Do. in. d. l. admonẽdi. & tetigi. s. c. proxi. in. j. limitatione ad fi. & pulchrè examinat Baptista de sancto seuerino in. d. l. admonendi. in. iij.
19 col. ¶ † Fallit. vij. & vltimò. in snia interlocutoria. quia' il la retractatur indistinctè ppter instra de nouo repta. Ita dicit Fir. in suo repertorio: ver. snia retractat. ij. col. & allegat Raphaelem cumanum & Alex. in. d. l. Imperatores. quos non vidi dicere hoc: tñ est consonũ per notata in. c. cũ cessante. j. ti. proxi. & per id q̃ dixi. s. in. xiij. limitatione alterius materiæ. ¶ Vltimò ad istum tex. vide Abb. in c. fi. pe. col. de iuramẽ. calũ: vbi ostendit q̃ si producto instrumento iudicatur contra illud, præsumitur reprobari. Idem in exceptione falsi. & idem in exceptione fictæ cõfessionis. propter non iuratum de calumnia. secus in exceptione compensationis. vt ibi per eum. & de hoc vltimo dixi. s. ¶ No. etiam ex dictis Ioan. and. & aliorum hîc duas limitationes ad tex. in. l. sæpe. ff. de re iud. nam in quãtùm dicitur ibi q̃ sententia inter alios lata nocet tertio qui scĩ uit causam agitari, vt intelligatur quando vltra scientiam litis scit etiam ius sibi cõpetere in materia illa, aliàs non præiudicat ei[b] snia. Alia limitatio est. vt non habeat locũ
b dicta lex: quando sententia fertur ab eo qui prætendit ius aliquod in materia de qua partes litigant: quia licet ipse iudex sciat materiam ad se spectare: tñ iudicando de iuribus partium, nihil sibi præiudicat: quia ex quo habet offi cium publicum & necessarium, non imputatur. ei cùm te neatur iudicare super eo quod cognouit. l. de qua re. ff. de iudi. Et facit tex. in. l. aduersus. §. fi. ff. de inoffi. test. cũ concor. ibi allegatis in gl. secus si agitaret quis cãm seipsum tã gentem. & haberet officium voluntarium. vt aduocatus, vel creditor: quia nocet sibi snia etiam in iuribus suis secundũ prædictos hîc. tutius, tñ est iudici q̃ ius suum sem per excipiat: prout fecit hîc Papa secundũ Ioan. an. sentiẽ tem q̃ habens officium voluntarium non excusaret pte stando. quia non cogitur officiũ exercere. & iõ ptestatio cõtraria facto euitabili nõ pdesset. c. cũ. M. de cõsti. cũ si.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Sententia lata omissa publicatione testium: non est ipso iure nulla: quia publicatio non est de substantia.*
2 *Quæ regula illustratur tribus declarationibus. primò. Omissio publicationis testium: licet nõ reddat sententiã nullam: põt tamen appellari ab ipsa omissione: si publicatio fuit petita.*
3 *Item vbi processus est taliter ordinatus. quòd etiam iudici non est publicatus: puta quia commisit examen testium extra prouinciam: & attestationibus ab eo nondum visis tulit sententiam: est nulla.*
4 *Item attestationes non publicatæ non præiudicant alijs: in quibus aliàs præiudicarent: neque probant in alio iudicio.*
5 *Reuocantur in appellatione extraiudiciali solum ea quæ sunt gesta contra appellationem: in appellatione vero iudiciali reuocantur omnia: cùm sint gesta per habentem iurisditionẽ omnino suspensam.*
6 *Appellatum si non fuit à grauamine tangente negotium principale: potest reuocari in appellatione à diffinitiua.*
7 *Iudex ex officio debet repellere testes inhabiles.*
8 *Socius criminis testificans, an faciat aliqualem præsumptionẽ?*
9 *Libellus an sit formandus in persona monachi: vel monasterij?*
10 *Religiosus an teneatur pro obligatione contracta in seculo?*
11 *Religiosus in quibus casibus possit procurator constituì? vide remissiuè.*
12 *Religiosus non põt aduocare: licet monasterium sit inops*
13 *Episcopus an põt petere à monasterijs aliud quã iure sit cautũ?*

¶ *CAP. XXII.*

CVm I. & A. Dum allegat Ab. in v. no. q̃ visitator datus vt corrigat põt remouere perpetuò. Adde eundem in. c. dilectus. lo. j. de rescri. Vide quæ ibi addidi in. ij. col. & inuenies q̃ visitator simpliciter datus nõ potest deponere prælatum: nisi in sua commissione expresse dicatur de correctione. ¶ † Sententia lata omissa publicatione testium nõ est ipso iure nulla,[c] quia publicatio non est de substantia. Inno. hîc. quod alibi non reperitur secundũ Bal. hîc. & sequitur hîc But. & elegater Ab. & idem Ab. in. c. cum dilectus. in tertio no. de fi. instru. post Bar. in. l. prolatam[d]. C. de sen. contra gl. ibi. Et dicit Imo. in. l. diuus. iij. col. ff. de re iud. q̃ sæpissime vidit de hoc dubitari in practica. & vltra istos videt esse gl. hîc in verbo. *ostensis*. ibi. *ex hac causa tenuit appellatio*. & licet gl. trita in. c. fin. in verbo iudicis. de hære. in. vj. dicat valere dictam sententiam, vbi non fuit petita publicatio: tamẽ idem est si fuit petita & denegata: licet à denegatione potuerit appellari. Ita voluit Innocẽ. hîc. quem extollit Imo. in. d. l. diuus. & dicit Bal. in. c. j. si de inuestitu. inter do. & vasal. lis ori. quòd publicatio testiũ omissa non reddit iudicium retro nullum: quia etiam sine vllis testibus vllis testibus snia est aliqua. maximè absolutoria. & est de stylo romanæ curiæ differre publicationẽ testiũ vsq; ad tertiam snĩam, ad hoc vt nõ generet præiudicium in testibus producẽdis in cã appellationis scdm eũ. & iõ dicebã aliàs vni appellanti, cui acta erant decreta p apostolis, vt in defendendis actis caueret ne inducerẽt verisimilis notitia attestationũ, q̃ non fuerãt publicatæ in principali. Nã impediret postea producere testes in appellatione: & iõ instru xi vt acciperet pcessum in facculo sigillato sigillo iudicis cũ literis attestantibus de secretis attestationibus fideli cautela transmissis. Et ista practica colligitur ex tex. in. c. cùm olim. lo. ij. de offi. deleg. & ita docet Abb. post Hostiẽ. in. c. cõstitutus. lo. j. in. ij. no. de testibus. ibi est tex. no. scdm omnes. q̃ si pars habuit penes se attestationes, præsumit eas perunctata. Facit lex. nõ est ferẽdus. ff. de trãsa. Intellige. q̃n nõ erant sigillatæ. vt est dictum. & facit lex. j. §. sic ista. ff. depositi. Et quod no. Bar. ibi & Imol. & alij in. c. fi. quod metus cã. & dicit Domi. in. d. cap. fina. §. pe. in fi. de hære. in. vj. lllam gl. esse bene notandã ad hoc q̃ licet omittat publicatio testiũ parte non contradicẽte, valet processus. Sed dic idẽ in cõtradicente. per prędicta. Pro quibus est ratio noua & subtilis secundũ domi. meũ de Areti. in ca. causam. lo. j. in prin. de testi. Quia iudex procedendo ad actũ incompatibilẽ publicationi videt tacitè interloqui publicationẽ non esse fiẽdam. c. ex parte. lo. ij. de app. Dictũ est in. c. præcedenti. Sed actus snĩæ diffinitiuæ est incompatibilis publicationi. patet ex notatis in dicta. l. prolatã. ergo iudex ferẽdo diffinitiuam: quinimò citando partem ad audiendũ snĩam, videtur tacitè pronũtiare publicationem nõ esse fiendã. Et quia sua snia transit in rem iudi. c. cũ dilecti. in fi. de ele. In effectu videt declarasse q̃ ftãdũ sit probationibus non publicatis: quia illa interlocutoria valet. & facit ius inter partes. ex quo error nõ est expressus in ea. Tenẽdo q̃ publicatio pcessus nõ sit ordo substantialis. & dictũ Inn. hîc sequit Rota de re iud. in antiquis. & pulchrè ponit Pe. de anc. cõsi. xlviij. omissio publicationis. quia ista snia nõ dicit lata contra ordinem iuris. sed cõtra ius litigatoris. alleg. Doc. in. d. l. prolatã. Nec istud nõ publicare attestationes est auferre defensionẽ parti. quia licet iudex repellat exceptiones, & iura quæ faciunt defensionẽ: nõ q̃ hoc snia est ipso iure nulla. alleg. istũ tex. & c. pcedẽs & negat q̃ ista sit spẽs defensionis. quia si esset propriè defensio: nõ posset tolli per ius cõe. per not. in cle. pastoralis. de re iudica. & tñ aliqñ tollit. d. c. fi. de hære. in. vj. & stylus curiæ quæ hoc seruat facit ius. c. quàm graui. de cri. fal. scdm eum. Pro quo ad istud de defensione vide oĩno. dicta in. c. dilectæ. de exce. Et inuenies qũo etiã defensio nõ dicit semp de iure naturali. Et p ista verba Pe. de anch. tollit motiuũ Bar. quẽ ipse nõ alle. in extraua. ad repri. in ver. figura. in. j. col. dũ dicit q̃ etiã in causis sum marijs debet fieri publicatio attestationũ. aliàs auferet defensio pti. qd repugnat iuri naturali scdm eũ. quẽ sequit Pe. de anch. in cle. sæpe. xix. col. ver. sed an requirat. de verb. sig. Põt etiã saluari dictũ Bar. ex verbis primæ declarationis. de quã. & cũ istis cõcor. Ange. ficul. in. d. c. cũ olim. vij. col. de offi. deleg. allegãdo solũ gl. in. c. fi. & Bar. Bal. & Sali. in. d. l. prolatã. Adde etiã Bal. in. c. cãm. lo. j. ij. co. de testi. vbi dicit q̃ attestationes sunt notæ iudici. l. nullum. C. de testi. quia intrauerũt eius secretũ. ideò põt ex ipsis attestationibus formare snĩam. nec ppterea dicit attestationes publicare. & snia valet. dicit aũt facta publicatio. q̃n partes pñt eas publicè legere. & super eis disputare. ar. l. de his. ff. de trãsac. scdm eũ. dixit etiã Bald. in authẽ. sed & si quis ab aliquo. in fi. C. de testi. q̃ in his q̃ post snĩam pñt probari, pñt etiã recipi testes: quia hoc totũ est de ordine, & de appẽdicijs litis primò cõtest. Facit qd dicit Imo. in. c. cũ Io. in. v. co. de fide instru. relatus. s. c. pxi. ij. col. & cũ istis cõcor. Imo. in. d. cle. sæpe. xix. col. sup qbus no. tres declarationes. ¶ † Prima declaratio. Omissio publicationis testiũ licet nõ reddat snĩam nullam: tñ ab ipsa remissione põt appellari, si publicatio fuit petita. grauaẽ em pars perdens ex hoc viã impugnãdi dicta testiũ. ita sentit gl. in. d. c. fi. de hære. in. vj. Hoc modò loquunt iura q̃ dicũt publicationẽ esse fiendã. c. quasr. lo. ij. §. debet. de accu. d. c. fi. gl. in. l. ij. in ver. actorũ. C. vt lis. pẽ. & in. c. qm frequẽter. in prin. in ver. intimet. vt lite. nõ conte. & ita clarè Abb. hîc. dicẽdo post Inn. q̃ debet peti publicatio: & à denegatione appellari. Et ita intellige verba Bal. & Ang. in. l. gesta. C. de re iudi. & dicit hîc Imo. q̃ licet in practica viderit aliàs dubitari an publicatio petita sit de substãtia. & videret q̃ sic, ppter glo. in fisi in. c. vxor fœlicis. xvij. q. iiij. & in. d. c. fi. de hære. in. vj. Nihilominꝰ fuit obtentũ: q̃ licet iudex malè faciat denegãdo publicationẽ petitã: tñ tenet pcessus. & opꝰ est appellatione. qd no. qa Rota aũt sentit in loco pallegato. dicẽs q̃ vbi à pte fuit petita publicatio: & nõ cõcessa, vitiat pcessus. Adde tñ q̃ in cã pphana post cõclusionẽ in cã nõ est reuocãda cõclusio occasione publicãdarũ attestationũ: qa debuit peti añ cõclusionẽ. nec post cõclusionẽ est assignãdus terminus ad dicẽdũ cõtra attestationes. qa pclusa est via attestationibꝰ p conclusionẽ etiã si in cõclusione iudex retinuit sibi facultatẽ eã reuocandi nisi aliud sibi videat. scdm Egid. deci. dlij. In cã pphana. Scias etiã de stylo Rotę esse q̃ omissio publicatiõis testiũ petitæ reddat pcessum nullũ. licet Inn. hîc & alij de quibus. s. aliter firmẽt. Habet etiã Rota stylũ q̃ petita publicatiõe testiũ assignat petẽti terminũ ad dicẽdũ cõtra attestatiões. & si qd sit illo termino pẽdẽte. nullũ
3 est. ¶ † Scda declaratio. Vbi pcessus est taliter ordinatꝰ q̃ etiã iudici nõ est publicatꝰ, puta qa cõmisit examẽ testiũ extra puinciã: & attestationibꝰ ab eo nondũ visis tulit snĩam: est nulla. Ang. ĩ. l. platã. C. de sen. Pro quo facit. quia tũc cessat rõ Doc. tenẽtiũ opi. cõem. videlicet quia iudici saltẽ sit facta publicatio. Tñ ista declara- a ¶ Fidem. Adde Inn. in. c. alberic⁹. in. j. col. mag. ĩ gl. fua. in ver. fi. publicam. de testi.
4 tio pẽdet ab alio maiori dubio. videlicet vtrũ sit nulla, vel annullãda snia lata nõ visis actis p batorijs. de quo p oẽs in. c. eccl'ia. de cõsti. & ibi latè dixi. ¶ † Tertia declaratio. Attestatiões nõ publicatę nõ piudicãt alijs, in casibꝰ in quibus aliàs piudicarẽt: neq; pbãt in alio iudicio. Bar. in. l. gesta. C. de re iud. & ĩ. l. solã. C. de testi. post gl. ibi. Cy. in. l. pperãdũ. in fi. C. de iudi. Bal. in. l. ij. pe. col. C. de edẽ. & in. l. fi. circa prin. C. de testi. & in. c. j. §. in causis. de pace cõstã. & ĩ. d. l. platã. & Sali. post Bal. q̃ limitat in. d. l. gesta. & Bu. in. c. fraternitatis. añpe. co. de testi. Probãt tñ in alio iudicio: qñ scda instãtia cẽt succedanea primæ. s. instãtia causæ appellatiõis, vel alteriꝰ iudicis subrogati. qa cẽset idẽ iudex cũ priò. Bal. in. d. l. gesta. & in. d. §. in causis. & l. ij. vij. colũ. C. de edẽ. Abb. in. c. cãm. lo. j. de testi. Idẽ in testibꝰ examĩatis ad ppetuã rei memoriã: quia etiã nõ publicati faciũt fidẽ.[a] Bar. in authẽ. fi qs in aliquo post gl. ibi. C. de edẽ. Spe. ĩ ti. de teste. §. nũc tractemus. ver. alios aũt. quẽ sequit But. in. c. fignificauit. ij. col. de testibꝰ. An aũt in alia instãtia possit alius iudex publicare dicta testiũ alibi nõ publicata. ẽ qstio lõga & difficilis. De qua di xi post Arch. in. c. cãm. lo. j. in. iij. fallentia scdæ regulæ. de testi. post Alex. in. d. l. ij. pe. char. ver. sexta conclusio. Et est cõis opi. q̃ fieri possit. Ió tollit motiuũ Sal. & Floriani in. d. l. platã. qui in pposito nostro sequunt gl. ibi. moti. quia ex attestatiõibꝰ nõ publicatis nõ posset fieri pbatio in alia instãtia. nã imò fieri põt. p pdicta. Et ad vnũ vltimò aduerte. dũ in principio huiꝰ articuli Abb. hîc reprehẽdit istã gl. in verbo. *ostensis*. & dicit q̃ malè dicit. dicẽdo q̃ licet ista effet iusta cã appellãdi: videlicet quia attestatiões nõ fuerũt publicatę: tñ Papa de hoc nõ curauit. qa de ea nõ cõstitit. Subdit Abb. q̃ hęc rnsio nõ est bona. quia ẽt de cõspiratiõe nõ cõstitit: & tñ mã dat de ea ĩquiri. Tu dic q̃ gl. nõ loquit malè: sed Abb. qui fortè hñs librũ corruptũ non vidit q̃ imò gl. dicit q̃ cõstitit Papæ de alijs: sed nõ de cõspiratiõe. Et ex his clarius habes istũ passum

a ¶ In. l. admonẽdi. Et ibidẽ vide domi. Iaſ. may. ĩ sua aurea repeti. ĩ pe. char. in ver. vlti. cũ multis cõcor. ibi p eũ signatis. qui sequẽdo But. in. d. c. fi. in vl. col. in. vj. qõ. tenet cõtra Bart. put hic habes per Fel.

b ¶ Nõ præiudicat ei. Que aũt sint ne cessaria vt snĩa inter alios lata piudicet? vide plenè. & no. per do. Sozi. in. consi. xviij. inci. psequendo ordinẽ. ver. & sic ex prædictis. eũ ver. seq. in. j. par. char. xxxj. & adde eũ in cõsi. clviij. inc. Visis pro a cessu & sententijs. ver. tertius & vlti mus. ibi. q̃nimo. ĩ ij. parte. char. xiij. vbi plenè an & qñ snĩa primi & secundi decreti ip iudicet tertio scilẽ ti vel citato.

c ¶ Nulla. Vide Lãſi. in. c. q̃m cõ tra. in verb. snĩa. ver. q̃ro vlterius nunqd snĩa. & in cle. sæpe. de ver. signi.

d ¶ In. l. prolatã. & ibidẽ oĩo vide. d. ale. de Imo. ĩ addi. & adde. d. Mat. mathe. in no. suis. nota. xxxix.

quã p Modernos ĩ li. maleſi. fo. clxxxiiij. & Bellẽzi. in c. cũ dilect⁹. de fi. inſtr. Alex. in. d. l. diu⁹.
& And. ſicu. ĩ. c. cũ olim. ¶ † In appellatiõe extraiudiciali ſolũ reuocant ea q̃ ſunt cõtra appellationẽ. ſec⁹ in iudiciali. vbi reuocãt oia. cũ ſint geſta p hñtem iuriſditionẽ oĩno ſuſpẽſam. Ab. egregiè hîc. adde Phi. in. c. bonę. xv. col. ver. xiij. dubitaf j. ti. ,pxi. vbi iſta opportunè dilatat. & aliqd Rota vt lite pendente. iij. in addi. nouis.
¶ † Dũ paulò poſt ſubdit Ab. q ſi à grauamine tãgẽte negotiũ principale nõ fuit appellatũ, põt reuocari ĩ appellatiõe à diffinitiua. p tex. aureũ in. c. fi. de app. in. vj. adde Phi. ſoleter ĩ. c. cũ ceſſante. xix. col j. ti. ,pxi. vbi latè oſtẽdit, hoc eẽ magnæ & multiplicis ĩportãtię. Dixi aliquid in. c. ſignificauerũt. iij. col. de exce. & aliquid p Imo. in. c. p̃ce. ad fi. & guſta Abb. dũ diligenter ,pbat qd ẽt ſi in prĩa cã fuit oppoſitũ cõtra teſtes, põt diſcuti exceptio in cã appellatiõis: tãquã ſit exceptio tãgẽs p obliquũ negotiũ prĩcipale. de quo vltimò. ſ. q tãgat negotiũ principale. dixi poſt alios in. c. ex parte. A. de teſtib⁹. & in. c. j. ij. col.
7 de exce. poſt Doc. ibi. ¶ † Colligi p̃t quatuor notãda ex varijs ſolutionib⁹ datis ad contrariũ formatũ in gl. fi. Prĩò. q iudex ex offo debet repellere teſtes indignos. vt hîc p Ab. poſt gl. j. in c. q̃rẽdũ. ij. q. vij. q tñ loquit ĩ accuſatore. de quo lati⁹ dixi in. c. nulli. de acc. poſt Doc. ibi. Sed de teſte adde gl. & Bal. in. l. j. §. ſi p̃ſes. in verbo noĩbus. ff. de magiſtra. cõue. Bal. & Ang. in. l. quos ,phibet. ff. de poſtulã. Imo. Bu. & Ab. in. c. intimauit. de teſti. Lud. in rub. de arbi. x. col. Bal. in l. in arenã. C. de inoffi. teſta. Inn. in. c. inq̃ſitiõis. in gl. ex hoc loco. de accu. Abb. in. c. dilecti. vj. col. de excep. Are. in. l. ſi Titi⁹. in fi. de verb. ob. Lud. in. l. j. j. col. ff. de offo aſſeſ. Alexã. in. l. iiij. §. hoc aũt. vj. col. ver. inquãtũ. Bar. de dã. infec. & latè And. ſicu. in repe. c. teſtimoniũ. ĩ. ij. char. de teſti. Sed caue, ,ppter dicta Sali. quę ipſe nõ alle. in. l. ſi quis teſtib⁹. vj. col. ver. ego puto. C. de teſti. vbi tenet iudicẽ ex offo nõ poſſe repellere teſtẽ inhabilẽ. ne tex. ibi. & in. c. p̃ntiã. de teſt. loquẽtes de ,ptestatione. ſint ludibrio. Et qd inhabiles nõ admittant, nõ eſt inuentũ ad authoritatẽ prætori: ſed ,ppter fidẽ ſuſpectã. & ſibi imputet qui de inhabilitate nõ exceperit cũ potuit & debuit. ſecus vbi nõ potuit. quia habet locũ officium iudicis. l. planè. ff. de pet. hære. & tenẽdo hæc dicta Sali. ãputaret lõgus diſcurſus Modernorũ in. d. c. teſtimoniũ. & qd dixi ĩ. d. c. intimauit. diſtinguẽdo poſt But. & Imo. in. c. cũ dilectus. de cõſue. vtrũ inhabilitas ſit inducta fauore partis: an odio teſtis. Et re vera eſt cõſonũ q vbi tex. repellit teſtẽ odio ipſius teſtis, nõ ſit in ptãte partis ip̃m expreſsè vel tacitè approbare. ar. l. quos. ,phibet. ff. de poſtu. Tñ dic vt lati⁹ in dictis locis. ¶ Scdò nota q nedũ repellũt inimici à teſtimonio: ſed ẽt illi q ſine apparenti odio mẽtis habẽt, vel hr̃e p̃ſumunt cauſas inimicitię Inn. hîc. q̃ ſequunt cæteri. adde Bald. in. l. p̃ſcriptionẽ. xv. col. verſi. vj. quęrit. C. ſi cõtra ius vel vti. publi. vbi dicit qd nõ ſolũ repellit qui eſt inimicus apertus: ſed etiã qui ſolũ habet cãm inimicãdi. alle. Inn. hîc. quẽ etiã ſequit Lud. ro. in rub. de arbi. ij. col. ver. Quis aũt dicat inimicus. inferẽs nõ ſolũ dici eũ inimicũ qui manifeſtus eſt: ſed qui inimicitiã occultè gerit in corde ſeu gerere p̃ſumit. Tñ Inn. nõ loquit ſic. ſed de illo qui etiã ſine odio mẽtis habet, vel hr̃e p̃ſumit

a ¶ xcix. Quod cõſilium eſt in. iiij. parte. & adde eũ in. l. iij. ff. de teſti.

causam inimicitiæ. Et ipſum alle. Pe. de anch. in. c. ſtatutũ. § cũ verò in. v. no. de reſcrip. in. vj. Sali. in authẽ. ſi teſtis. antepe. col. C. de teſti. & Alex. conſi. xcix. a In cã inquiſitionis. j. col. Vnde inquit Bald. in. d. authẽ. ſi teſtis. iij. col. q non ſolũ à teſtimonio repellitur inimicus: ſed etiã ſuſpectus de inimicitia capitali. alle. Inn. in. c. cũ. P. de accu. facit quod not. Inn. in. c. inquiſitionis. in glo. in ver. ex hoc loco. de accu. & text. in. l. iij. in prin. ibi ſuſpicióe careat. & in. l. ob carmẽ. §. fi. in eodẽ verſi. ff. de teſti. & qd no. Inn. in. d. c. cùm. P. in fi. dicens quod ſola ſuſpicio capitalis inimicitiæ repellit. & ſequitur Bald. in dicta authen. ſi teſtis penul. colum. ¶ Conſidera q vbi ageretur de repellendo prælatum iſtum contra canonicos: iſta præſumptio inimicitiæ deberet bene operari. quia cenſetur irritatus ab iſtis licet iuſtè motis. ſed quando ipſi conſpirant pro bono eccleſiæ, & ſine odio mentis, nõ capio quõ præſumatur habere cauſas inimicitiæ, per quas repelli poſſint: niſi dicas q ex quo ipſe Abb. eſt prouocat⁹ contra eos, ipſi etiam cenſentur vel præſumuntur odire odientẽ, quod tamẽ non placet. Sed bene eſt notandum q nullo ſigno odij apparente ſatis eſt ſubeſſe odij cauſas. Eſt em̃ viri callidiſſimi iniurias diſſimulare: vt dicit gl. ij. in. d. l. j. ff. de dolo. ¶ No. iij. quòd conſpiratio aliquando poteſt eſſe bona. Inno. hîc. tñ in dubio præſumitur mala. Inno. in. c. j. parum poſt prin. de ſchiſma. dixi in. c. exhibita. b poſt Abb. de iudi. ¶ No. iiij. quod vbi agitur ad pœnitentiam non requiruntur probationes ita dilucidæ, nec ſolennitas. c. qualiter. lo. ij. §. debet. de accu. de quo latius per Imo. in cle. ne in agro. xxxij. colum. de ſta. mo. & Abb. in rep. c. ſi quis contra. xxxj. colũ. de foro compe. & in. c. cùm contingat. xvj. col. eo. titu. Et circa præ dicta vide omnino Oldra. conſi. cclxviij. licet quantùm ad clauſtrales &c. vbi dicit q in generali inquiſitione quæ mandatur fieri in capitæ & in membris, admittuntur conſpiratores. & dicit eſſe caſum hîc in fi. ſed prælato contra quem conſpirauerunt non nocebunt. alleg. Inno. & Hoſtien. hîc. & ibi etiam ponit quod quantùm ad Abbatem non differt inquiſitio quæ fit generaliter in capite & in membris, ab illa quæ fit ſpecialiter contra aliquem. alleg. tex. hîc. & in. c. cum olim. de accuſatio. ¶ † Demum inquantùm circa præmiſſa ſentit hîc gl. & ſequuntur Doct. q ſocius criminis qui nõ deberet admitti ad teſtificandum, admiſſus tamen facit aliqualem præſumptionem. Adde idem eſſe in quolibet alio criminoſo. Bart. in. l. maritus. ff. de quæſtionibus. Inno. in. c. cũ dilecti. circa medium. de accu. Ange. in. l. fi. C. de teſta. Pe. de anch. in. c. mediatores. de teſti. in. vj. Bu. in. c. fi. nona colũ. de iureiuran. Bal. in. l. ſeruus. C. de teſti. Cæterùm cùm iſtud recipiat multiplices impugnationes, & etiam reſtrictiones, vt dudum ſcripſi in. d. c. cùm dilecti. Ideò pro nunc tranſeo. hoc addito q iſtud dictum eſt etiam limitandum vltra ibi deducta. ſecundũ qd limitat egregiè Are. in. c. teſtimonium. v. col. ver. tu autem per hoc. de teſti. Aliter etiam limitat Aret. in. c. ſicut. iij. colum. ver. ſed contra iſtam ſolu. eod. titu. Aliter etiam limitat Abb. in. c. j. in. j. no. & plenius in vlti. colum. de confeſ. Aliter etiam Bal. in. c. literas. vltima colum. de præſump. vide etiam Areti. in. c. ex parte adæ. vj. colum. verſicu. tu autem in iſta materia. de teſti. Aliter Alber. maleta in tracta. teſtium. fo. xxvij. ver. ſed dubitatur. & habetur apoſtilla plena & not. in. d. l. maritus. vbi vide. ¶ Vbi religioſus poteſt ſuo nomine agere, ibi poteſt procuratorem conſtituere. doctrina Innocen. hîc ordinaria. & ſequuntur omnes. & collegit hîc Bald. caſum. in quo religioſus poteſt intereſſe in iudicio ſuo & alieno nomine. Et ſi diceretur in actionibus popularib⁹ qui poteſt proprio nomine agere, non poteſt conſtitui procurator. l. licet in popularibus. ff. de procura. Reſpondet Bald. hîc quòd non ſumus in actione populari. & dicit Bald. in. l. filiuſſa. ff. de procura. quòd filiuſſamilias beneficiatus poteſt circa beneficium procuratorem conſtituere. allegat Innocen. hîc. & text. in. c. fin. de iudi. in vj. in verbo per te, vel per procuratorem tuum. vbi dicit Pet. de anch. non eſſe meliorem text. in iure. pro Innocen. hîc. notat etiam Barto. in. l. ſeruos ad cuſtodiam. ff. de ali. & cib. le. quòd vbi ſeruus, vel frater minor poteſt eſſe in iudicio: poteſt etiam procuratorem dare. Idem de excommunicato dicit Innocen. in. c. intelleximus. de iudi. Idem Innocen. de reſcrip. in. c. edoceri. quòd vbi ſolus prælatus poteſt agere. poteſt ſolus procuratorem dare. & cum iſtis concordat Bart. in. l. ex præterito. §. abſens. ff. de manu. vin. & in. l. neq; tutores. ibi. venio ad ſecundam. C. de procura. & in. l. j. circa medium. ff.

b ¶ In. c. exhibita. Et ibi vide Panor. & adde Ioã. an. in. c. iij. de verbo ſigni. & in. c. fi. de teſti. cogen.

dium. ff. de procu. & in. l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. obli. allegando gl. in. l. ij. ff. qui pet. tu. & dicit Ludo. in. d. l. ſi ex legati cã. ij. col. de hoc eſſe tex. egregiũ in. l. ſeruũ. in principio. ff. de procu. No. Spec. de procura. §. ratione quo q. verſi. Item q conſtitutus. & Lap. alleg. xlix. ad fi. incip. an prælatus. & do. Ant. in. d. c. edoceri. vlti. colum. & in. c. ex parte. iiij. colũ. ibi. venio &c. de reſti. ſpolia. per illum tex. in verbo. ipſa minor. & in verbo. per procuratores. facit
1 l. diuus. §. curatores. ff. qui pet. tu. ibi. Minores ſi quidem affuerint per ſeipſos. ſi autem abfuerit aliquis eorum pe tet per procuratorem. & cum iſtis concordat Rota de p curato. ij. in antiquis. & Abb. in capitulo cùm dilecta. in primo not. de reſcript. Ideò Card. conſilio. xlvij. L. monialis. dixit monialem excommunicatam poſſe dare procuratorẽ ad petendam licentiam. de qua in. c. licet. de regu. quia eſt præambulum profeſſionis p emiſſæ excommunicato. c. cùm illorum. de ſenten. excom. ¶ Declara dupliciter. Primò vt per Rotam de procura. xxxiij. in antiquis. dum dicũt q cõiuncta perſona licet poſſit venire ad iudicium pro defenſione cõiunctæ. l. exigendi. C. de procu. tamen cõiuncta perſona abſente nõ poteſt procuratorem cõſtituere: etiã cauendo de rato. Ecce ergo caſum. in quo qui poteſt agere, non poteſt procuratorem dare. Videnſ ergo prædicta ,pcedere in eo qui põt agere pro ſe. ſecus ſi pro alio: & iure ſpeciali. ne duo ſpecialia concurrant. l. j. C. de do. promiſ. ¶ Secundò declara. quia non omnis qui poteſt procuratorem conſtituere, poteſt procurator cõſtitui. patet in excõmunicato. per. d. c. intelleximus. iũcto c. poſt ceſſionem. de præben. & ibi Abb. pe. col. caſus autem in quibus monachus poteſt agere nomine proprio, vel eccleſiæ ponunt Inno. But. & Imo. de reſcrip. iu. c. cũ dilecta. & ibi dixi aliquid glo. in verbo conſtituere. in cle.
9 religioſus. de procu. quæ concor. cum prædictis. ¶ † De libello vel ſententia formanda in perſonam monachi vel monaſterij pulchrè Abb. hîc. Dic vt per Bar. Bal. & Sali. in authen. caſſa. C. de epi. & cle. & adde Abb. in. c. veniẽs. j. col. de conuer. coniu. vbi dicit propter gloſſ. pe. ibi. q ſi religioſus conuenitur ex eo quod egit ante ingreſſum: poteſt nihilominus monaſterium eum defendere: & ſuſcipere iudicium. & etiam illo inuito proponere omnes exceptiones ſibi competentes. & ſic non tantùm bona tranſeunt in monaſterium. ſed ius omne reale & perſonale ſibi competens. & dicit q vbi negatur validitas ingreſſus, poteſt ſemper fundari iudicium in perſona ipſius religioſi. & dat duas practicas. Vna. q fit in iudicio de ſupioris conſenſu. Alia. q monaſterium aſſumat defenſionem. & hæc ſibi placet. Vide eundem in. c. dudum. in. j. no. eod. titu. q vbi ingreſſus reuocatur in dubium, concipitur libellus,
10 & ſententia in perſonam monachi. ¶ † Pro obligatione contracta. in ſeculo tenetur religioſus, vel ſoluendo, vel ſatiſfaciendo cum honeſto opere. Abb. hîc. poſt Inno. in rub. de obli. ad ratioci. Adde glo. in verbo. ad præmiſſa. in. c. vt officium. §. ad conſcribendas. de hære. in. vj. quæ dicit quod notarius factus monachus complet in monaſterio rogationes ſuas inchoatas in ſeculo a & eam ſequitur Bal. in. l. ij. in fi. C. de ſentẽ. & interlo. & in. l. ij. ij. co. C. de teſti. & . l. nec patronus. C. de oper. lib. & Ana. poſt Bu. in. c. fraternitatis. x. col. de hære. Vide bonam glo. in. c. pręterea. lj. di. q qui iurauit mihi ſcribere librum, vel aliud honeſtum opus facere, tenetur poſt ingreſſum monaſterij illud perficere: dum tñ à diuinis nõ retrahatur. & ſequtur Arc. ibi. poſt Bar. bri. in. q. ptãs quędã. & Spec. de ſta. mo. §. j. ver. xxviij. & pulchrè Lud. in. l. ſtipulationes non diuiduntur. xlij. col. de ver. ob. & dicit Do. in. d. c. pręterea. q ſi iurans aliquid facere, non fuerit liberatus à creditore, tenetur expedire in religione. niſi eſſet actus incompaſſibilis religioni. vt exercere præturam: quia tunc licet ſit conſilium vt prius adimpleat: tñ ſi ingreditur monaſterium, liberatur. licet peccet ſi fecit in fraudem. Et colligit ex illa gl. monaſteriũ nõ teneri ad debita prius per nouitiũ cõtracta: niſi tpe ingreſſus vel poſteà puenerit ad monaſteriũ de bonis ingredientis. & ex eo qd ibi dicit poſſe ſa tiſſieri de lucro honeſti artificij: colligũt limitationẽ ad c. ſtatutũ. cũ ſi. xviij. q. j. vbi dicit q quicquid acquirit monachus &c. quia fallit. qñ tenet ad aliqua debita cõtra ingreſſum cõtracta. & adde gl. xj. q. j. c. dẽ perſona. q ſi monach⁹ deliquit in ſeculo, actio dirigit cõtra ipſum. nõ cõtra eccleſiã. ſecus dicit ibi Archi. in actione ciuili. Et idem Spe. in ti. de reo. ver. ſed an monach⁹. & dicit Inn. in. c. cũ olim. lo. ij. in gl. & malè. de priui. q pro crimine monachi b eccleſia nõ cõuenit. & tali caſu põt ipſe ,pcuratorẽ cõſtituere. alle. Inn. in. d. c. cũ dilecta. põt tñ Ab. ei aſſiſtere. Spe cu. in. d. ver. ſed an monachus. Et ſi agat ciuiliter de cõmiſſis añ ingreſſum, ſatiſſiet de bonis datis monaſterio. ſi aũt criminaliter, putat cõtrariũ. cùm in ipſo ingreſſu cria ſint excincta. in authẽ. de mona. in prin. Nedũ quò ad deũ: ſed ẽt quò ad eccleſiã. ſcdm Io. an. ibi. Et iſtis adde Bal. in. c. cãm. lo. j. ad fi. de iud. q Abb. põt ratificare iudicũ agitatũ cũ monacho. Nec ob. l. fi. §. neceſſitatẽ. C. de bo. quæ lib. vbi pater nõ ratificat geſta p filiũ. cũ ſint ipſo iure nulla: quia ibi filius non gerebat noĩe patris. ſed monachus agit tanquã procurator abbatis, vel monaſterij. ¶ † Caſus in qui- 11
b bus religioſus põt ,pcurator cõſtitui. b plenè ponit Inno. hîc. quẽ oẽs referunt. Adde Archi. in. c. null⁹. lo. ij. ij. q. vij. vbi ſequitur Inn. hîc. volens q vbi eſt vtilitas monaſterij, põt ,pcurator eſſe de mãdato Epi: ſed nõ ſine mãdato Epi, vel Abbatis. & ſequit ibi Domi. & vide eũdẽ in. c. quãuis. in pe. col. de ,pcu. in. vj. q nouitius põt eſſe ,pcurator: & illud no. q etiã pro amico monaſterij etiã ſubſiſtẽte vtilita te occulta monaſterij põt cõſtitui monach⁹ ,pcurator. Inno. & omnes hîc. & ſequitur Rota de procu. ij. in anti. & Lud. in fing. cclxxxiij. Monach⁹ nõ põt. & But. in. c. puenit. in. j. no. qui fi. ſint legi. & ibi Moder. & Bu. in. c. cũ. M. in. xvj. col. ibi. Itẽ ſupplet. de cõſti. & in. c. ex reſcript. in. ij. col. de iureiur. & Imo. in cle. & ſi principalis. in. xij. col. de b reſcrip. & But. in. c. j. in vl. col. de ſyndico. referẽs quaſi to tũ. Inn. hîc. & ibi aliquid Imo. Ob. dictum Io. an. in regula
12 † argumentũ de reg. iu. in. vj. vbi tandẽ firmat monachum aptũ lucrari multa aduocãdo, nõ poſſe aduocare etiã data paupertate monaſterij: quia vtilitas lucri eſt ſcdaria. intelligit. c. ij. de poſtulã. de vtilitate principal⁹. & ſequit But. in. d. c. ij. in fi. de poſtu. & ibi. Imo. in. ij. col. poſt Ioã. an. in fi. Poteſt dici illud eſſe in tali monacho: quia ſi attenderet lucrũ eius, nũquã ,pcederet regula. d. c. ij. & diceret ſemp agi de vtilitate monaſterij. non ſic in ,pcuratore. cuius lucrũ eſt debili⁹: vel dic ſcdm Abb. in. d. c. ij. dictum Ioã. an. eſſe honeſtius & ſecurius: tamẽ credit q pro amico monaſterij poſſet religioſus eſſe aduocat⁹ ſuperiore hoc impetrãte, propter dictũ Inn. hîc. Et ſcias q Abb. põt eſſe ,pcurator alteri⁹ ſine vll⁹ licẽtia. c. ſopitæ j. de cẽſi. & ibi Ab. in ij. no. poſt Hoſt. dicẽs eſſe bonã gl. xvj. q. j. in. c. de præſentium. & ideo glo. j. in cle. religioſus. de proc. dicit illũ tex. nõ ,pcedere in prælato. in quo obtinuit Cardi. in facto. q ſuperiores fratrũ prædicatorum & minorũ dicant prælati. & ideò eorũ mãdata infringi nequeãt. tanquã carentia ſuperiorũ licẽtia, vt ibi per eũ. q. xiij. & expreſſius in cle. j. x. q. de elec. ,pter gl. primam ibi. in ver. prælatum. Et eſt gl. in verſi. non habentur. in cle. dudum. § ſtatuimus. de ſepul. vbi Car. idem repetit. Pro quo facit. c. quorũdam. in ver. ſolius prælaturæ. de elec. in. vj. & eſt gl. expreſſa in. c. null⁹. in gl. j. de elec. in. vj. Pro qua dicit ibi Do. q tales dicuntur habere dignitatem. & poſſunt eis delegari cauſæ. iuxta. c. ſtatutũ. in prin. de reſcrip. in. vj. quod eſt valde no. ſi eſt verum. Et adde Pe. de ancha. conſi. mihi. lij. quidam prælat⁹. q de licẽtia prælati nõ põt monachus exercere ,pcurationẽ pro alio monaſterio: quia præberet hoc materiam vagãdi cõtra. c. ij. de poſtu. & . d. cle. religioſus: qđ reputo noũ. Et limitarẽ. niſi daret licentiam vt eſſet procurator ,p

b ¶ In ſeculo. Adde do. Alex. de Imo. ſ. l. ſtor. §. is ẽt. ff. de edẽ. & Bar. ſ. l. ius. de iſti. & iur. Bal. in additio ad Spe. in tit. de ſta. mo. ver. monachus. vbi ẽt vide Spe. ver. xxvij. & adde Bar. in. l. j. §. ſi penes. ff. de ta. exhi. & Pañ. in c. ſicut. ne cle. vel mo. ĩ. iij. col. ĩ ver. q̃ro. quid ſi clericus. & Laſ. ĩ trac. de arb. vj. pte ĩ ſi.

b ¶ Cõſtitui. Vide Pau. hîc in vlti. colũ. in ver. quò ad ſecundum.

Epiſcopo.ꝓ id qđ dicit Abb.poſt Ioā.an.in.d.c.ſopitæ.in ij.no.qué vide.& facit glo.in.c.cùm paſtoralis.ij.q.vij.de quaĩ.dicetur.& de materia prędicta tágit etiam aliquid Are.in.c.cauſam.lo.j.in fi.ij.colũ.de iudi.& Ab.in.c.j.in prin.de poſtu.ꝑla.& Ab.poſt Hoſt.in.c.ſolitæ.ij.no.de cenſi.Eſt etiã clerico ſeculari prohibitũ officiũ procuratoris.c.ij.ne cle.vel mo.Intellige generaliter.nã vnũ negotiũ clerici vel laici procurare vel adminiſtrare non ꝓhibentur.Inno.in.c.j.in fi.de obli.ad ratioci.& ſequif Fede.conſilio.cclxx.incipiente quòd clericus.dicens quòd in curia eccleſiaſtica clericus poteſt eſſe procurator laici.[a]

a ¶ Laici. Adde Fili.in.c.ij.de iud.& qđ ibi dixi ĩ apoſtillis.

alleg.c.per venerabilem.in primis verbis.qui fi.ſint legi. vbi etiam hoc dictum Inno.ſequunt Butri.Abb.& Moder.& Arch.in.c.puenit.in prin.lxxxvj.diſtin.& fortè ita intelligitur.quod no.Archi.in.c. Cyprianus.ſuper verb. tutorem.in fi.xxj.q.iij.dũ dicit pronũtiatũ fuiſſe in curia per.d.Sabinenſem.& curiam ita tenere ꝙ clericus poteſt eſſe procurator laici.vt intelligaĩ.ſi in vna cauſa tantũ.ꝓpter dictũ Inn.de quo.ſ.qđ etiam extollit Lud.in ſingulari.cclxxxij.tu ſcis ꝙ heri.vbi ita limitat.l.placet.cũ ſi.C.de epiſ.& cleric.Et adde Inn.in.c.ſed nec.ne cler.vel mo.vbi idem vult.exponendo.ſ.generaliter . Facit.c.cùm eſſent. de ſimo.ibi.ſi quoddam negotium eiuſdẽ.quẽ tex.ꝙ Inn. not.ibi Abb.Ana.& Maria.Idẽ.d.Abb.de procu.c.in noſtra.j.colũ.dicẽs hoc eſſe no.per authoritatem Inn.¶ Cõſidera duo.Primò.ꝙ cõtra Inn.videtur tex.in.c.ſi.de poſtu.dũ loquitur indiſtinctè.& ideò Collectari⁹ reprobat Inn.in.c.j.eo.ti.& in.c.dilecto.de arbi.& dicit do.Abb.in d.c.ij.in vlti.col.hoc eſſe verius.tamẽ dictũ Inno.æquius. Ex quo verbo nota.ꝙ ꝑdicta ꝓcedũt etiã in clerico patrocinante in vna cauſa laica tm̃.¶ Secũdò conſidera.ꝙ aliq intelligũt ꝙ expedita vna cauſa tm̃ ſit ſatisfactũ dicto Inno.& aliã non poſſit aſſumere.arg.l.boues.§.hoc ſermõe. ff.de ver.ſig.qđ nõ puto verũ.nec de mẽte Inn.& ꝑdictorum.quia loquunt de gñali ꝓcuratione ꝓhibita quæ reſtringitur admittẽdo vnicã.& intelligit de vnica ſucceſſiuè.& ſatis dicit hr̃e vnicam:licet ſæpe habeat vnicã.Bene facit Rota de offi.dele.ix.in nouis qđ licet regula curiæ dicat ꝙ collector vnicũ tm̃ ſubcollectorem faciat:nõ tollit qn̄ poſt illũ poſſit aliũ ſubſtituere:& poſt ſcđm tertiũ:& ſucceſſiuè.ſed voluit ꝓhibere ne duos ſimul ſubſtituat. qđ no.ad multa.Qn̄ aũt ex vnico actu aſſumat quis nomẽ vide doctrinã Bar.in.l.legatis.§.ſi ex officio.de leg.iij.per gl.in.l.j.§.licet.in verbo ad omnes.ff.de tribu.per Alexã. poſt Pau.de ca.in.l.Impator.in.ij.col.ff.ad trebel.cũ concor.de qbus per Ana.in.c.j.in prima col.de cle.percuſ.Et adde ꝙ mulier religioſa nõ poteſt eſſe procuratrix. ſicut nec laica, iuxta.l.fœminæ.ff.de reg.iur.niſi de licentia papæ.ꝓut fuit.in.c.cũ dilecta.de cõſtr.vti.vel inuti.ſecũdũ Car.in.d.cle.religioſus.in.j.oppoſitione.¶ Dũ Inn.limitat.c.non dicatis.xij.q.j.in ver.literas nõ accipiat.ſ.ꝓ vtilitate propria.ſecus ſi monaſterij.Caue.quia Archi.ibi refert Inn.hîc.poſteà dicit argu.cõtra.xvj.q.j.c.qui verè.& c.monachi.lo.ij.& ita reſidet.dubitãs(vt puto)de dicto Inn.hîc.quia illa iura volũt ꝙ etiã ꝓ vtilitate monaſterij nõ debet monach⁹ attẽtãre aliqd extrinſecũ à cõtẽplatione niſi abbate imperãte.& hoc fortè veri⁹.p.d.c.nõ dicatis.Nec ceſſat vtilitas monaſterij,ſi literas ſibi ꝑſentatas exhibet ſuperiori aperiẽdas.ſi tm̃ gereret officiũ concernẽs curã tpalium,fortè ꝓcederet dictũ Inn.¶ † Vltiò.dũ Abb.alle.gl.in.c.cũ paſtoris.ij.q.vij.caue.quia Arch.ibi. reprobat eã ꝓ regulam.c.quia cognouim⁹.cũ glo.ibi.x.q. iij.vbi Eps̃ nõ plus põt petere à monaſterijs vel monachis quã iure ſit cautũ.Sed fortè illa glo.procederet in caſu illius capituli:videlicet vbi Eps̃ vellet monachũ in ſuũ cubiculariũ.ſec⁹ ſi vellet eũ ꝑficere ad aliud ſcđm eũ. & ita etiam illam glo.intelligit Ludo.ſing.dxvj.an Eps̃.& Ab. in.d.c.ſopitæ.& Do.poſt Lapũ in.d.c.ſi religioſus.in fin. prin.de elec.in.vj.Et dicit Bal.in rub.de maio.& obe.qđ

b ¶ Infamat. Adde gl.in.l.certi cõditio.ff.ſi cer.pe. & gl.ĩ.l.j.ff.de infami.vbi etiã ad hoc vide Bar.idẽ tenẽtẽ ptout hîc fit.ſecus aũt dic ſi ſit condẽnatus actione furti.vt ꝓ Bar.in.l.athletas. §.fi.ff.de infa.

Eps̃ nõ poteſt facere religioſum ſuum camerarium inuito ſuo ſuperiore:quia rõne profeſſionis plus ſubditur monachus illi.alle.Gof.in ſumma illius titu.Ex quo infert ꝙ nõ poſſet eſſe executor teſtamenti ſi Abbas ꝓhibet.licet Epiſcopus permittat.Et iſta intellige.niſi monach⁹ eligeretur in Papã:quia ſine licentia abbatis põt acceptare ſecũdũ Car.poſt Pe.de ancha.in cle.fi.in.ij.q.de elec.ꝑ.c. licet.5.de elec.vbi cõtra electũ à duabus partibus cardinalium nihil poteſt opponi præter hæreſim: neq; attendit ꝙ monachus fingatur mortu⁹:quia prævalet hîc veritas & purus conſenſus.& ſic reprobat glo.fin.in.c.quàm ſit. xviij. q.ij.& ſeq̃ etiã Car.ibi gl.in.c.cũ paſtoris.ij.q.vij.

❧ SVMMARIVM.

1 *Condemnatus actione iniuriarum efficitur infamis: & poteſt reſtitui per Papam.*
2 *Condemnari dubitans in actione famoſa,litiget per procuratorem:& euitabit infamiam.*
3 *Pœna in actione iniuriarum eſt arbitraria.*
4 *Condemnari dubitans in actione famoſa,ſoluat antèquã condẽnetur:quia non poterit condemnari.*
5 *Et quid ſi non ſoluat:ſed paciſcitur:vel tranſigit cum aduerſario?*
6 *Statutum ſi dicat quod nulla poſſit ferri ſententia:niſi facto depoſito de quantitate pœnæ apud fiſcum:tunc talis deponẽs non euitat infamiam.*
7 *Condemnari dubitans ſi ſoluat ante condemnationem,euitabit condemnationem:intellige dummodo ſoluat ante concluſionem factam in cauſa.ſecus ſi poſt.nu.8.*
9 *Actio iniuriarum datur pro modico.*
10 *Princeps non tollit infamiam:licet poſſit tollere eius effectum: quia effectus infamiæ eſt de iure poſitiuo.*
11 *Collegium cardinalium an poſſit reſtituere famæ?*
12 *Epiſcopus nõ põt reſtituere famæ:tamẽ diſpẽſando cũ clerico infami venit in conſequentiam abolitio infamiæ.*
13 *Reſtituere contra infamiã nullus inferior à principe põt.ſallit in infamia irrogata per ſtatutum alicuius populi.nu.14.*
15 *Fallit in eo qui non recognoſcit ſuperiorem.*
16 *Æſtimatio iniuriæ qualiter fiat?nu.17.*
18 *Libellus in actione iniuriarum,an debeat continere quòd animo iniuriandi quis iniuriam intulerit?*

¶ CAPI. XXII.

1 Vm te,† Damnatus actione iniuriarũ infamis eſt: & reſtitui põt per Papam. hoc dicit.vbi agit ciuiliter,damnatus de crimine infamãte efficit infamis.gl.j.hîc.& in.c.multi.& in verbo ſeculari.ij.q.j.& Abb.hîc.reprobãdo gl.in ver.anno.ſuo. in.c.at ſi clerici.de iudi.& ibi tenet idem in.xiij.col.licet illam glo.ſequatur Ludoui.conſi.cxcj.Spectabilis domine.& Rota de iniur.ij.in anti.Sed cum iſta concor.Domi. in.d.c.multi.in.iiij.col.& Bal.in.l.ſi tutor. C.de interdicto matri.& Ana.in.c. qualiter.lo.ij.§.ad corrigendos.in iiij.colum.de accu.poſt Inno.ibi.dicentem ꝙ infamia aliquando irrogatur ex ciuilibus actionibus.Conſiderat tamen Ana.ꝙ ſi aliquis reperitur cõdẽnatus ad reſtitutionẽ rei furto ſubtractæ,poteſt dici quòd non ſit infamis: qa poteſt intelligi ꝙ fuit actum condictione furtiua.quæ nõ
b infamat[b] .l.ceſſat.ff.de actio.& obli.& ita dicit ſe de facto conſuluiſſe Venetijs.qđ no.eſt tamẽ grauata eius opi.glo. in.d.l.ceſſat.Dubitans.† cõdẽnari in actione famoſa,litiget per procuratorẽ:& euitabit infamiam.glo.hîc.& pulchrè Abb.& eſt cõſilium mirabile ſcđm Bar.& Bald.in.§. ſi quis.allegato in glo.Ampliantes etiam ſi à principio dominus ſit litem conte.dummodò tempore condemnationis interuenerit procurator.vt etiam per gloſſ.ibi.¶ Et ratio prædictorum eſt.primò.quia dominus non eſt condemnatus verè,ſed fictè.vnde ficta condemnatio non infamat.quod dicit ibi Bal.eſſe no.¶ Secundò.quia oportet quòd obligatio deſcendat à procuratore in dominũ. debet enim

debet enim primò fundari in perſonam procuratoris:ſed infamia non fundatur in perſona procuratoris.ergo non poteſt per eius medium tranſire in dominum.& dicit ibi Ang.non eſſe meliorem tex.in iure pro dicta cautela. tñ non euitatur infamia facti ſecundùm eum poſt gl.ibi per l.ij.ff.de obſequijs.¶ Limita hæc.dummodò agatur ciuiliter.ſecus ſi criminaliter,etiam actione iniuriarum.quia ibi non conſtituitur procurator.niſi conſtituens ſit perſona illuſtris.Ab.hîc pulchrè.Pro quo vide Bal.in.l.nihil poſt medium.C.de procura.vbi formaliter eodem modo limitat.d.§.ſi quis.quia in criminali condemnatur dominus verbis in eum directis.alleg.l.ſi. C.de iniur.& idẽ tenuit.in.d.§.ſi quis.Ratio huius limitationis eſt.† quia
2 in actione iniuriarum criminalis pœna eſt arbitraria[a].§. in ſumma.inſti.de iniur.etiam mortis.vt ibi in gloſſ.quã examinaui.de conſti.c.ex literis.alleg.l.ſi. C.de iniur.& idẽ cùm pœna corporalis non ſit exequibilis in procuratorem.l.ſeruum.§. publicè.ff.de procu.c.veniens.de accu.meritò repellitur procurator.ex quo no.procuratorem non admitti vbi pœna eſt arbitraria.Idem Bald.in.l.eos.§.ſuper his.ver.extra no.C.de appel.& in.d.l.ſi.C.de iniur.Si diceres.quomodò ergo illuſtris poteſt per procuratorem reſpondere ſi conueniatur criminaliter actione iniuriarum.d.l.ſi. Reſpondet Sali.in.l.reos.ix.col.ver.non ob.igitur quod no.Bar.C.de accu.hoc ideo eſſe.quia ſine conſcięntia principis non poteſt illuſtris corporaliter puniri.l.iij. C.vbi ſena.vel clariſſi.vt latius per eum.Aliam cautelam dant Ab.& Imo.hîc.& Ab.in.c.at ſi clerici.in prin.in.xiiij.col.
4 de iudi.† Dubitans condemnari per ſententiam infamatoriam,ſoluat antèquã condemnetur. quia non poterit condemnari:& ſic non efficietur infamis per ſententiã: ſed abſoluetur ab obſeruatione iudicij.l.ſi reus paratus. ff.de procu.& ibi Bar.& dicit Bar.in.l.infamẽ. ad fin.ff. de pub.iudi.aliud eſt confiteri:& aliud ſoluere:quia quis confitetur vt habeatur pro dãnato:vel vt dãnetur.meritò cum ſit dãnatus,efficitur infamis edicto prætoris.Sed ſi vult ſoluere,tunc non confitetur ad dictos effectus:ſed vt euadat iudicium per ſolutionem.ideo non eſt infamis edicto prætoris:ſed videtur magis abſolutus. Abſoluet enim ab inſtãtia iudicij.§.fi.inſti.de perpe.& tempo.acti. ſecundũ eum.Et vbi non eſt perſona cui poſſit offerri, debet proteſtari ſe paratum ſoluere:& cum mandato iudicis debet deponere & confignare.& tutum eſt ꝙ prœce dat proclamã.vt ſciatur vtrum ille reperiatur:ſi fortè eſſet forẽſis vel abſens.Barto.& Bald.in.d.l.ſi reus.nec ſufficit ſola oblatio in iſto caſu:quia tex.facit mentionẽ de depoſitione & cõſignatione.Bal.ibi.in.ij.col.& in.l.inuicem.C.de compen.Et ſi ſtatutum vult ꝙ fur condemnet in quadruplum,& vltra:hoc eſt de conſuetudine ꝙ officio iudicis ſuſtigitur.ſi ante condemnationem ſoluit,nõ ſuſtigabitur:quia ſublato principali per ſolutionem tollitur officium iudicis.per.l.iiij.C.depo.ſecundũ Bald.in
5 d.l.ſi reus.¶ † Quid autem ſi non ſoluerit,ſed tranſigeret,vel paſciſceretur cum aduerſario.vide Bal.poſt Bar. latiſſimè in.l.tranſigere.pe.col.C.de tranſac.& adde iſtis Bar.in.l.iuſiurandum quod ad pecunias.§.fi.ff.de iureiur. ꝙ ſoluens debet abſolui ab obſeruatione iudicij.& hoc eſt ꝙ dicitur omnia iudicia eſſe abſolutoria.§.fi. inſtit. de perpe.& temp.acti.Et conſuluit vt in omnibus actionibus famoſis quis ſoluat.quia paratus ſoluere,non cogitur reſpondere actori vel inquiſitioni.per.d.l.ſi reus. & docet officialem vt in ſyndicatu ſoluat ante ſententiam, qua videt ſe ſoluturum omnino,& euitabit effectum ſententiæ.Et infert ad ſtatutum inhabilitans ad officia officialem ſemel in ſyndicatu condemnatum.Ideo Bal.in.l.eos. in.j.colum.C.de execu.rei iudi.dicit præceptum in confeſſum non infamare:quia non dicitur confeſſus in iudicio.ſed cauſa euitandi iudicium.ſecus ſi pertinaciter reſiſteret negando.quia condemnatus efficitur infamis.tùm quia deliquit.tum quia temerè litigauit.Si autem nõ poteſt ſoluere faciat creditorem ſecurum datis fideiuſſoribus.propterea Io.de ana.in.c.per tuas.lo.j.in.iij.colũ.de ſimo.docet poſt Butri.ibi ꝙ dubitans de ſententia infamatoria cædat liti:quia non efficietur infamis.& ita fuit factum ibi.Et illum tex.allegat Bald.in.l.poſtquam liti.in v.col.C.de pac.ver.iiij.quæro.Dicens ꝙ cędens liti,videtur fateri ſe ius non habere.facit.c.ij.de reſtit.in integ.& ibi Bu.in no.&.c.dudum.lo.ij.de elec.& ibi pulchrè Bu. in pe.col.ibi no.conſilium.dicens ꝙ qui timet de ſententia,renuntiet iuri & liti.& infert ad ſententiam quæ eſſet ſigillatiua famæ,vt reus facta concluſione in cauſa,& viſis allegationibus ſi videat ſe ſuccumbere,cædat liti, ea non expectata,& euitabit infamiam.& ibi ſequitur Ab. in.xj.colum.dicens vadas ilico poſt citationem:& offeras debitum.Similiter dicit Ange.in.l.infamẽ.ff.de publ. iudi.plerũq; inſtruxiſſe poteſtates in ſyndicatu,vt nõ patiantur ſe condemnari.ſed prius ſoluant,& euitabunt infamiam.& ſequitur ibi Imo.in princi.& idem Ange.in.l. ictus fuſtium.prope finem.ff.de infamibus.& Ange.in.l. fi.ff.ſi cer.pe.Amplia iſta.etiam in actione famoſa criminali:in qua veniebat pœna pecuniaria.ſecundũ Bal.in.d. l.ſi reus.quãquam ipſe aliter dixerit in addi.Specu.in ti.de confeſ.& in.l.ea quæ.in fi. C.de condi.inde.vbi dolet ſe plerunq; aſſenſiſſe aſſeſſoribus.vt ſequatur Bar.etiam in criminalibus.Et dicit quod iſte ſoluens nec negat,nec cõfitetur:ideo non vtitur beneficio cõfeſſionis,nec pœna.
a Quando autem ſoluens euitet iudicium,etiam vbi non agitur de infamia.vide Bar.in.l.interdum.§.fi.ff.de verb. ob.& quando electio mali depoſitarij ſit in culpa & facto depoſito,cuius ſit periculum.vide Bar.in.l.ſi ſoluturus. ff.de ſolu.Et ſi tu diceres.nonne iſte ſoluens videtur confiteri:ſicut de tranſigente dicitur in.l. quoniam.ff.de his qui not.infa.ergo deberet condemnari vt confeſſus.Solutio.in caſu prædicto iſte ſoluens non confitetur ad finem vt condemnetur,ſed vt ſoluatur.vt dicit Ang.in.d.l.ict⁹ fuſtium.in fi.ff.de infamibus.& dicit Bald.in.d.l.ea quæ. quòd iſte ſoluens nec negat,nec confitetur . Præterea dicit Bald.in.d.l.quoniam.ad fin.verſic.de iure.credo ꝙ.l. ſi reus paratus.loquitur in confeſſione quæ oritur ex ſolutione debiti.ex qua confeſſione non oritur obligatio: ſed liberatio.vnde merito actus liberatorius nõ infamat. ſed.l.quoniam.loquitur in confeſſione ad obligandũ. Et ſi diceres.mirum eſt ꝙ vera confeſſio non infamat in cauſa criminali:ſed ſolum ſententia.vt per Bart.in.d.l.infamẽ. ad fi.& Abb.in.c.at ſi clerici.in prin.xiiij.colũ.de iudi.& tamen ficta confeſſio oriens ex tranſactione in criminali inducit infamiam iuris.Solutio.in caſu.l. quoniam.ficta confeſſio æquippollet ſententiæ.quia per edictum prætoris in.l.j.eo.ti.requirit ꝙ ſuper crimine infamante aliquis ſit condemnatus,vel pactus.& in hoc ſecundo membro loquitur.l.quoniam.quæ nõ debet extendi ad alium caſum.adeo ꝙ in criminali dicatur aliâs ꝙ ficta confeſſio infamet.vt expreſsè declarat Bal.ibi.in.ij.col.ver.nũc quero de tertio.in fi.illius qõnis.& hîc eſt ꝙ etiam ſi accuſat⁹ de furto reſtituit rem,nõ eſt infamis.licet videatur fateri furtum:quia non concurrunt in eo verba edicti:ſcilicet quod ſit condẽnatus,vel pactus.vt expreſsè dicit gl.in.d. l.quoniam.& ibi Bal.& Ange.licet ſecundũ Ange.ibi.& Inno.in.c.per inquiſitionem.de elec.talis reſtituens incurrat infamiã facti.& per talem reſtitutionẽ probetur eum commiſiſſe furtum.l.locum.verſicu.ſi.quis dolo.ff.de tabu.exhiben.Caue etiã.quia non eſt abſolutè verũ qđ confeſſus in criminali nõ incurrat infamiam.vt ſingulariter ꝑ Card.in.d.c.at ſi clerici.ad fi.prin.& ibi ſequif latiſſimè
6 And.ſicu.in.xlj.col.¶ † Limita prædicta quatuor modis. Primo.niſi ſtatutũ diceret quod nulla poſſit ferri ſnia,niſi facto depoſito de quantitate pœnæ apud fiſcũ:quia tũc talis deponens nõ euitat infamiam . Ang.in.d.l.ſi reus.&

a ¶ Pœna ẽ arbitraria . Adde tu: & dic quòd illa glo. eſt ſingularis: qa vult qđ pœna arbitraria extẽdat⁹ vſq; ad mortem. ſi extẽdit⁹ vſq; ad mortem . multò plus poterit iudex in arbitrarijs cõfiſcare bona iurantis:vel etiã in alio caſu . vide Bal.in.c.initia. in prin.in titu.de pac.iura. firman.

7 ita eſt ſtatutum Peruſij ſecūdū eum. ¶ †Limita.ij.dūmodo iſte ſoluat ante cōclusionem in cauſa.ſecus ſi poſt.ita cōſuluit Būdictus de barzis de Aretio.per.l.qui pœnæ. ff.de manumiſ.titulo generali.vbi dicitur nō tenere libertates datas ab eo qui lege corne.dānatus eſſet.vel cū in futurum proſpiceret vt dānaret.Facit dictū Butri.de cenſi. in.c.cūm olim.xiiij.co.verſi.v.caſu.quòd ad hoc vt impugnās inſtrumētum poſſit ex eo ſe fundare, debet deſiſtere ab impugnatione ante ſententiam.l.pen.§.meminiſſe.ff.de inoffi.teſta.l.alia.C.de his qui.vt indig.Conſuluit tamē poſt Barto.quòd deſiſtat ante concluſionem in cauſa.argumento.c.auditis.de procura.& ſic actus cædendi debet præcedere cōclusionē.& ſic quòd ſi ſequatur non prodeſt.Contrarium tenet expreſsè But.in terminis.in d.c.dudum.pro quo facit talis rō:quia volēs cædere liti, vel euitare infamiam ſoluēdo,nō prius debet ad hoc deuenire quā certus ſit de ſnia cōtraria:quia licet hæc fiant vt euitetur maius malum:tn̄ ſunt onerosa.& talia ad quę nō deuenīt.niſi ab homine iam deſperante de victoria: hæc autē certitudo malè haberi poteſt ante cōclusionē in cauſa:quia vſq; ad ipſam pōt ex aliqua qualitate proceſſus oriri via euadendi ſniam.pōt etiam ille qui eſt innocens malè pr.baſſe innocentiam:& ideò facta cōclusione conſuleſ ei à perito vt cædat.Vnde videtur tutius maximè in re dubia expectare vltimum euentū iudicialis diſcuſſionis.de quo euentu conſtabit facta cōclusione.Non ob.d. l.qui pœnæ:quia nō dicit vtrū eſſet cōclusum vel nō.ſed paria eſſe quem condēnatū,vel certum de condēnatione futura,vt videatur alienare in fraudem.iuxta.l.poſt contractum.& quod ibi Barto.ff.de dona.Sed in propoſito nihil refert q reus certus ſit de futura cōdēnatione: imò tunc iſtud remedium promptius currit ad dictum Butri. in.c.cū olim.de cenſi.dic quod pertinacia impugnationis durās vſq; ad cōclusionē,inducit quæſitum eſſe ius aduerſario:vt eius inſtrumētū nō proſit impugnanti.& ideo cū iſta cōclusio excludat actus alteri præiudiciales, repellit iſte ab hac ſæra & tarda deſiſtentia.iuxta.c.ab eo.de elect. in.vj.non ſic in propoſito vbi ſolutio poſt concluſionem nō alterat ius aduerſarij.Eſt verū qđ ſæpiſſimè æquiparātur iſta.eſſe concluſum,vel iudicatū.vt aliàs poſui.de fid. inſtru.in.c.cū dilectus.ſed ſecus.vbi nō eſt ratio oīno diuerſa.qualis eſt hīc.vbi ſola ſnia infamat.nō aūt cōclusio. & ideo ante ſniam nunquā dicitur ſolutio fieri intempeſtiuè.imò cautius eſt eam differre.in quo puncto tanquā nouo non deſinas per hæc cogitare. ¶ †Limita.iij.dummodò oblatio ſolutionis quæ fieret an̄ lit.cōte. fiat corā ordinario.ſecus ſi coram delegato.quia ipſe nō poteſt ab ſoluere ab obſeruatione iudicij ante lit.cōte.Bal.in.l.con ſentaneū.in.vj.col.ibi.vnum ſcias.C.quomodo & quādo iudex.Et dicit eſſe tex.ſing.in.d.l.ſi reus.qui ante.lit.con te.nō eſt dīs litis.ſecus in ordinario.vt ibi per glo.in ver. præſes.Quem etiam ſequitur Bal.in.l.inuicem.C.de cōpen.& in.l.ſancimus.in.ix.qō.C.de iudi.dicēs q delegat⁹ nō habet officium in principali ante lit.cōte.ſed bene habet in emergenti.vt in expenſis quæ veniunt ex cōtumacia.ſed nō poſſet decidere negotiū principale eo caſu quo poſſet ordinarius.ſicut in caſu.d.l.ſi reus.in abſolutoria ab obſeruatione iudicij habente vim diffinitiuæ.d.§.fin. inſti.de perpe.& tēp.act.& ſicut volens ſoluere,non cogitur cōteſtari litē à principio.ita nec poſt litem conteſt. cogitur ad vlteriora ꝓcedere.hoc vult notabiliter.d.l.ſi reus.in fi.ſecundū Ang.ibi.per quē tex.Bart.ibi videtur nō tenere hanc limitationē.quæ tn̄ tranſiret propter authoritatem glo.ibi.& Bal.vbi.ſ. ¶ Limita.iiij.qn̄ ſolutio parata adeo plenè ſatiſfacit actori,q eius non intereſt ſententiam ferri.ſecus ſi ſua in aliquo intereſt.Ange.in.d.l.ſi reus.per.l.vt tiq;.ff.de rei vendi.vbi etiam mortuo homine de quo agitur neceſſaria eſt ſententia propter fructus & partus,& ſtipulationem de euictione.Dicit etiam ibi Ang.q; ſi actor in præparando hoc iudicio.vel conducendo aduocato expendiſſet.ad hoc non tenetur iſte reus paratus ſoluere.niſi prius fuiſſet monitus vt ſolueret.iuxta l.quidam Iberus.ff.de ſer.ruſt.prædio.& eſt dictum Guil. decunio tritum.in.l.edita.C. de eden. de quo etiam per Ang.in.d.l.quidam Iberus.& credo dixiſſe poſt Bal.in.c. j.de iudi.& poſt Abb.in.c.ij.de accu. ¶ Dum dicit gloſſ. a ij.calorem iracundie inconſultum carere vitio[a] :intelligit ſignāter Imo.hīc vbi actus retractari poteſt ſine præiudicio aduerſarij.Exēplum in.l.diuortium.ff. de diuor. poſita.de pœni.diſtinc.j.c.diuortium.& in caſu.c.ſi quis iratus.alleg.in glo.ſecus ſi non poteſt ſine prejudicio aduerſarij.vt in actione iniuriarum.quæ competit etiam p iniuria illata ex repentino calore iracundiæ. quæ præſumitur animo injuriandi:& ideo ſi poſſet reuocari,nō eſſet reuocatum præiudicium iniuriati.l.ſi nō conuicij.C. de iniu.& fuit doctrina Sal.ibi.quā no.ad.l.quicquid calore.ff.de regu.iur.de qua ſcripſi ſatis latè de iureiuran.c.ſicut.lo.j.Et dicit Do.in.d.c.ſi quis iratus.q conuicium illatum per iram punitur pro iniuria ſimplici.non pro delicto vel calūnia:quia nec reus dicitur vt ibi.& vide eundem in.c.ſi quā.§.notandū.ij.q.iij.vbi pulchrè declarat.d. l.quicquid.ſi enim iracundia excuſaret crimina:rarò eſſet locus pœnis.Vnde dicit Bal.in.d.l.ſi non conuicij.quòd ea quæ non ſortiuntur effectum iuris.vt repudium. non firmantur quando ſunt geſta calore iracundiæ.quia non procedunt ex animo:ſed potius ex animi alteratione.dl. diuortium.in his autem quæ ſortiuntur effectum.vt maleficia.non diſtinguitur quo animo facta fuerint:ideo nō remanent impunita.vt ibi & in.l.quoniam multa.C.ad.l. iuliam.de vi.Licet quandoq; magnitudo iuſti doloris aleuiet pœnam furētis:iuxta.l.ſi adulterium cum inceſtu. §.Imperatores.ff.de adulte.ad quod vide quæ dixi poſt Abb.de excep.c.dilecti.de eo qui prouocatus dixit iniuriā. ¶ †Pro modica iniuria datur actio iniuriarum.quæ 9 infamat.ita omnes communiter hīc.cōtra gloſ.& Specu. vt ibi per Abb.Eſt verum quod Bald.& Salice.in.d.l.decuriones.C.ex qui.cau.infa.irroge.videntur tenere quod actio iniuriarum non infamet.niſi ſit atrox iniuria. idem Ang.in.l.infamē.ff.de publi.iudi.dicens ita tenere omnes docto.licet Imo.aliter eum referat.Idem Ange.de are.in b maleficijs.fo.xciij. [b] Nihilominus tene communem.quā ſequitur Imo.in.d.l.infamē.& Auguſtin⁹ de arimi.in addi.maleficiorum.fo.prædicto.& fol.cxcj.in vlti. colū.& And.ſicu.in.c.at ſi clerici.in princ.in.xxxix.col.de iudi.& Bald.hīc.dicens quod etiam pro furto vnius anſeris infameretur.quia veriſimile eſt quòd maiora faceret ſi poſſet.& quia eſſet in dolo.& vbi dolus,ibi facinus.l. ſeruus non in omnibus.ff.de actio.& oblig.& dicit quod leuiſſimæ culpæ ſunt peccatum veniale:non mortale.vt hīc & quod iniuria verbalis poteſt eſſe ita grauis quod mereret pœnam corporalem.inſtitu.de iniur.§.pœna.& ſi iniuria eſt leuis,poteſt condemnatus de facili reſtitui.ſecus ſi grauis:quia damnatos de crimine enormi rarò cōſueuit princeps reſtituere ad famam.l.j.§.de qua re.ff.de poſtulando. vbi text.multùm ſingu.ſecundùm eum.Et pro opi. communi facit à ſpeciali text.in.§.ſeruis.inſtitu.de iniur. vbi ad hoc vt dominus agat tanquam iniuriatus ex iniuria illata ſeruo,debet iniuria eſſe atrox.vt ſi quis ſeruum ver 10 beraverit. ¶ †Circa reſtitutionem famæ. Adde primò dum Abb.præmittit de infamia facti gloſſ.fin.in princi. in capi.ex tuarum.de purga.cano.quod ſolius dei eſt illā tollere.& ſequitur Bald. plura ponens in.l.Caſſius.in.v. colum.ff.de ſenatoribus. dicens quod princeps non tollit eam,ſed eius effectum.quia effectus infamiæ ſunt de iure poſitiuo.ad quod vide text.cum gloſſ.ij.in capitu. illi qui.ſexta quæſtio.j.& in capitu.primo.xv.quæſtio.v. & ibi aliquid Archidi.vbi per præſtationē canonicæ purgationis tollitur effect⁹ infamiæ facti.qa talis admittitur

ad legitimos

a ¶Vitio. Adde Balī add.ad Spe. in ti.de acc.in.ij. char.& ibi Speī verſi.qđ ſit te vocaui.& in ti.de pſum.ver.ſi.ſed pone.& vide.d. ale. de Imo.ī.l. ſi.vbi etiā p Bar.ad.l.iuli.repetun.

b ¶Fo.xciij. Vide eū ibi in ver.verba iniurioſa.adde do.alex.de Imo. in.l.diuus.ff.de in iur.

ad legitimos actus. quia aliàs repelleretur in regula infamibus. & præſtita hac purgatione denuntiantur iſti eſſe bonæ famæ.vt ibi &.c.omnibus.ij.q.v.&.d.c.ex tuarum.Et dicit Archi.in.d.c.j. q in famia facti conſiſtit in facto tantum: & impedit promouendum: ſed promotum non deijcit.& facto aboletur:ſicut facto oritur.& eſt priuatio æſtimationis.quam qui negligit,crudelis dicitur.xij.q. j.c.nolo.& vide Archi.ij.q.vij.c.teſtes.vbi elegantiſſimè deſcribit vnde oriatur hæc infamia facti,quos producit effectus,& qualiter aboleatur.& vide doc.in.c.teſtimoniū.de teſti.vbi ponunt quādo repellat à teſtimonio.& ibi aliās dixi.Eſt etiam alia infamia canonica,quæ irrogatur ex quolibet mortali peccato.vj.q.j.c.omnis.lo.j. & iſta tollit per pœnitentiā.vj.q.j.c.illi qui.& not.gl.eadē cā.ij.q.c. omnis. Similiter infamia contracta ex ſententia excōicationis tollitur per abſolutionē.iiij.q.j.c.j.glo.in.d.c.omnis.& in.d.c. illi qui Papa reſtituit famæ clericos,& laicos ei ſubditos:alios non.Inn. & omnes hīc.& Archi.& Domi.in.c.Euphemium.§.hinc colligitur. ij.q.iij.& Tho.ij.ij.q.lxviij.arti.vltimo.in fi. ¶ Fallit primò.vbi in diget iſto infamato ad clericatū.quo ordinato ſublata eſt infamia. Inno.& omnes hīc.& Archi.& Domi.in.d.§ hinc colligitur.& Archi.in.c.ſi quis cum militibus.vj.q.j.& ibi Domi. in fi. inducentes. c.per venerabilem qui filij ſint legi.vt hīc per Ab.Fallit.ij.vbi reſtituit laicum non recognoſcētē ſuperiorem in temporalibus. Arch. poſt Lau.in.d.c.ſi quis.ſuper gl.& Doc.in.d.§.hinc colligitur. Argu.d.c.per venerabilem §.rationibus.Eſt verum quòd Ioannes antiquus indiſtinctè dicit omnem laicum reſtitui poſſe per Papam: quia ſi poteſt ciuilem iudicem deponere.xv.q.vj.c. alius. ergo eius ſententiam,& ſequelam poteſt remouere.Et licet Archi.referat,& non ſoluat in.d.§.hinc colligitur.tamen ſolui poteſt quòd quādiu princeps ſecularis eſt princeps.non vult Papa talia ſibi vſurpare.c. cauſam.lo.j.qui ſi.ſint legi.attentari etiam poſſet quòd ſi vti vellet plenitudine poteſtatiſ: iſtud poſſet. propter habitum iuriſditionis temporalis qui eſt in eo.de iudi.c.nouit.& vtitur eo in laicis ſibi ſubiectis.de appel.c.ſi duobus.in fi.ſed non vult eo vti in nō ſub 11 iectis.& hoc de poteſtate ordinaria.patet ex.d.c. per venerabilem. a & latius hoc probari poſſet licet à nullo cōſideretur. ¶ †Collegiū cardinaliū pōt reſtituere famæ.[a] Inn.Io.an.& cōiter alij hīc.& Bar. & Ang.in.l.j.§.de qua re.ff.de poſt.equiparādo ipm ſenatui. per.c. cōſtātinus. xcvij.diſt.vñ dicit Imo.i.l.ſi qramus,quaſi in fi.ff. de teſta.q tn̄ pōt collegiū cardinaliū quātū ſenat⁹.per.d.c.cōſtātinus.al leg.Inn.hīc.& idē in ꝓpoſito tenet Archi.in.c.eccleſia habet ſenatū.in princi.xj.q.j.& Bal.ſuper Inn.in verbo collegiū.q.ij. & Lud. ro.cōſi.ccccxcviij.In caſu quo querīt.in.j.colū.& Imo poſt.Bar.& Ang.in.l.infamē.in.v.col.ff.de pub.iudi.dicēs hoc ſingulariter notādū.ad quod pauci aduertūt.fortè quia nō fuit practicatū ſecundū eū.Nō obſt.gl.magiſtra.in.c.j.de ſchiſmaticis.in.vj.dicēs dictū collegiū nō poſſe attēdere niſi electionē papę vacāte ſede:vel ꝓuidere alicui emergentię reſpiciēti ſtatū eccliē: vt rebelliōi alicui⁹ terræ: quia ꝓcedit ſecundū Imo.qn̄ vellēt illud tractare ex eo.quia ſucceſſerūt in ptātem papalē:& ſic iure deuoluto. ſec⁹ qn̄ ex ꝓpria ptāte vellēt aliqd tractare.& idē ipſe dicit in cle.ij.in.v.col.verſi.iij.qro. de elec.dicens q illa clemētina nō tollit cardinalibus exercitiū eorum quæ ſibi competunt vi ſuæ propriæ poteſtatis.& idem Card. ibi in §.irritum.in.j.qō.etiam vacante ſede. Quamuis in hoc vltimo ipſe aliter ſentit hīc.dum reſpondet ad dictam clemen.ij.quòd procedit vacante ſede.& pro dicta æquiparatiōe huius collegij & ſenatus vide Archi.& Domi.in.c.ſacroſancta.ſuper verbo.cardo. xxij.diſt.vbi dicūt q facer ille ſenat⁹ cardinaliū accepit nomē à cardine:& q etiā Papa cōnumerat ſe inter cardinales: ſicut Imperator inter ſenatores.l.ius ſenatorū.ibi.ei⁹ ordinis in quo noſipſos numeram⁹.C.de digni.li.xij.Cōtraria ſnia ꝓbabilior eſt.qđ cet⁹ cardinaliū nō reſtituat famę.vt efficaciter ꝓbat Abb.hīc poſt Io.de ligna. in.d.cle.ij.Et dū Abb.tollit dictā æquiparationē ſenat⁹. Adde Oldra.cōſi.lxiij.vbi dicit q qn̄ Cōſtātinus donauit Syluestro,nō erant cardinales:qa de ipſis non fecit mētionē.qđ verbū tollit fundamentū Inno.de.c.cōſtātinus.Nec aliud probat.d.c.eccleſia.qa licet Archi.& Io.de fantu.ibi intelligāt illa verba.habemus ſenatum centū præſbyterorum.de collegio cardinalium:tamen alij intelligunt de præſbyteris cuiuſlibet eccleſię etiam inferioris à romana:vt ipſi referunt.& ſequi videtur Ioā.de ana.in. c.ad liberandam.viij.colum. de iudēis pro quo pondera quòd Hieronym⁹ in.d.c.eccleſia.in princip.dicit quòd eccleſia ha b bet ſenatum[b] .c.præſbyterorum. ſine quorum conſilio nihil monachis agere licet. & non eſt veriſimile quod arctet monachos ad conſulendos cardinales propter difficultatem. & quaſi impoſsibilitatem,cum cardinales ſint cum Papa in vno loco.Monachi verò quaſi per totum orbē:propter quod finis illius.c.videtur intelli a gi eodem modo de alijs præſbyteris:maximè. quia licet propriè dicatur ſenatus in curia romana ſecūdū Domi.in.c.ſenatus.ij. diſtinctio. tamē etiam præſbyteri poſſunt dici ſenatores. xxj.diſtinc.c.j.Dicitur enim ſenator à ſeno. qđ eſt ſenſus.lxxxiiij.diſtin.c.vlti.lxxxvj. diſti. c.ſi quid verò.ibi.eccleſiæ tuæ ſenioribus. c. licet heli.de ſimo.&.c.qualiter.lo.ij.de accuſati. vbi ſeniores eccleſię intelliguntur canonici. Præterea non omnes cardinales ſunt præſbyteri.vt ꝓ gloſſ.in cle.ij.de ætate & quali.ergo ſi.c.eccle ſia intelligeretur de cardinalibus,non appellaſſet eos præsbyteros. Preterea videntur conſiliarij papæ.c.fundamēta.§.decet.de elect.in. vj. dixi in rubrica de conſtitutionibus. & de talibus non reperitur quòd reſtituant. Item dicitur quòd recognoſcentes ſuperiorem nō reſtituunt.vt hīc per omnes: & ipſi recognoſcunt papam:ergo &c.& ſi haberent iura ſenatus,poſſent legem condere.ſicut & ſenatus.l.non ambigitur.ff.de legi.quod tamen eſt falſum.Butr. & Imo.de conſti.c.tranſlato.in fi.licet Arch.nō ſolitus allegari,dicat contrarium poſt Laurentium in cap.vt conſtituęretur. in fine. l. diſtinct. hodie tamen correcta eſt.d.l.non ambigitur.gloſſ.ibi.per.l.ſi.in ver.ſolus.C.de legi bus.etiam vacante imperio.Imo.in.d.c.tranſlato.per.c.licet ex ſuſcepto.de foro competen. Ad vnum caue.dū Oldra.& Ana.ibi.ſ. dicunt tempore Syluestri non fuiſſet cardinales. ob. enim dictum Archi.in.c.vbi periculū.in princi.ſuper ver.cardinales.de elec.in.vj. vbi dicit quòd Papa Marcellus conſtituit. xv. cardina- b les.& tamē Syluester fuit poſt.vt patet ex chronicis.niſi dicas quòd in actu illius donationis non erat cardinales:licet poſtea quando Syluester fecit ſynodum generalem eſſent ſecunda.q. iiij.c.præſul.& iſtam partem limita. niſi fortè cardinales tanto tempore reſtituiſſent famæ ſciente & patiente papa,cuius initij memoria non exiſtat:quia hoc vi haberet priuilegij.c.ſu per quibuſdam.§.præterea.de verbo. ſigni. ita dicit And.ſicu.in.d.cle.ij.§.irritum.in.viij. colum.quod mihi non placet:quia nulla preſcriptio valet contra iſtam reſeruatam principi. in ſignum ſupremæ poteſtatis.Inno.de poſtu.prę la.c.bonæ.lo.ij.dixi ſatis plenè.de offic. lega. c. quo ad tranſlationem.& dixi.tit.proxi. c. cum nobis.& iſtud eſt huiuſmodi.ſicut ex hoc dicit Abb.in.c.ij.in vltima.colum.de clericis non reſiden.& Paū.conſi.cclxxx.In facto preſenti.antepe.colum.quòd cardinales non poſſunt præſcribere vt Papa nihil poſsit ſine eorum conſilio.Nihilominus negari non poteſt quin pro opi.communi vrgeat illa æquiparatio ſenatus. quā probat.d.c.cōſtantin⁹.iuncto eo qđ dixi.q tpe cōſtātini erat cardinalat⁹ & iūcto ver.reuerēdiſsim⁹. & licet dicat clericis:tn̄ appellatiōe clericorū veniūt cardinales.vt ī.c.cōcilia.§.hīc ēt.ibi de clericis verò.xvij.di.&ibi Do.& nō ap

¶Famę. Adde Bald.in mar ver. collegiū.verſ.j. & in ver.Papa.ver. xxiiij.& Angelū de imola.in cōſil. ſuo incip.Reuerē diſsimus in chriſto paret.

¶Senatum. Adde tex.in.c.eccleſia.xvj.q.j.& doc. in.c.fundamenta. de ele.in ſexto

paret ratio quare imperator non potuerit dare cardinalibus iura ſenatus. quia videmus validas eſſe leges inductas in merum priuilegium clericorum ſecundū oēs. de cōſti. c. eccleſia. Facit. c. ſi in adiutoriū. x. diſt. ſicut Imperator dedit priuilegiū Epiſcopis. xj. q. j. c. qui cunq;. & eccleſiæ romanæ priuilegiū præſcriptionis centenariæ. in authē. vt eccleſia romana &c. colū. ij. maximè quia ipſe Sylueſter & cardinales acceptauerunt dictā prærogatiuā ſimul cū tota donatione. Neq; probat do. Abb. q; cardinales non ſint ea vſi. Neq; amittit non vtendo, qñ caſus ea vtēdi nō occurrit. vt p Ioā. an. in ſimili. de cleri. cōiug. c. Ioānes. in. iiij. col. nec mirū ſi nequeūt legē cōdere. qa nec etiā ſenatus pōt, vt dixi. Credetē tñ q; cū hodie Papa extinxerit iura ſenatus. c. fundamēta. de elec. in. vj. & no. Abb. hīc loquens de ſenatu. videt etiā extincta iſta prærogatiua ſenatoria in cardinali-
12 bus. ¶ † Eps non reſtituit famæ. oēs hīc: tñ diſpenſando cum clerico infami venit in conſequentiam abolitio infamię. Abb. hīc. & in c. at ſi clerici. §. de adulterijs. in. x. col. de iudi. & Abb. Ana. & Maria. in. c. ex diligenti. in fi. de ſimo. Pro q̄bus vr̄ glo. in. c. j. verſic. vtrunque. xliij. diſtin. & glo. penul. in. c. hi qui. xv. queſtione. viij. & gloſſ. in. c. domino ſancto. l. diſtin. & in. d. §. hinc colligitur. & ibi dicunt Io. de fantu. & do. q; vbi nō poteſt tollere pœnā ſicut in maioribus adulterio. ibi nō reſtituit famæ. ſed vbi tollere pōt, ſublata cā tollit effectus. Dicebāt antiqui q; ſuper criminalibus infamātibus nūquā diſpenſat: quia nō pōt infamia ab eo tolli. vñ dicit hīc Imo. tene qđ vis. Sed ipſe Imo. in. d. l. infamē. in. v. colū. firmat prędicta per tex. in d. §. de adulterijs. ideo vult clericum poſſe reſtitui famæ p cōſequētiā deſcēdētē ex actu principali diſpēſationis permiſſæ. & extollit glo. in §. hinc colligitur. Pro qua facit ſecundùm. d. meū. de Are. in §. de adulterijs in vlt. char. quia cui cōcedit antecedens, concedit & conſequēs: quod ſine illo eſſe nō pōt. glo. vij. q. j. c. ſi qs in clero. & in c. quia intūm. de præbē. ſed impoſsibile eſt clericū depoſitū reſtitui ad executionē ordinis durāte infamia: quia illa eam impedit. ergo videtur conceſſa poteſtas diſpenſandi ſuper infamia. ¶ Conſidera duo. Primò q; Eps ordinando ſcienter iſtum nō videtur diſpenſare maximè quātū ad ſucceſſores: ſed ſolū quātū ad ſe. vt per Inno. in. c. diuerſis. de cle. cōiug. & hoc. qñ ordinat nō prēmiſſa aliquali cognitione. ſecus ſi præmittit cauſę cognitionē. vt eleganter per do. in. d. c. j. xliij. diſt. poſt Butri. de filijs preſby. c. veniens. latè omnes in. l. quidā. ff. de re iudi. dixi aliquid de teſti. cogē. c. p̄terea. & aliquid de reſcrip. c. eā te. Et ideo cùm Eps Adriēſis pridie ordinaſſet quēdam de ſacrilegio cōdēnatum etiā ſciēter: nō tamē præmiſſa cauſę cognitione, fuit dubitatū vtrū videret reſtitutus famæ. & videbat q; nō: quia deficiebat prēambulū diſpenſationis. ſaltē tacitè. ¶ Conſidero ſecūdò. qūo duo ſpecialia poſsint ſimul cōcurrere cōtra. l. j. C. de dotis promiſſ. videlicet ipſa diſpenſatio: quæ eſt de iure ſpeciali ſecundū oēs. in. d. §. de adulterijs. & abolitio infamiæ poſt ſententiā. propter quod videtur diſpenſandum eſſe ante ſententiam. Reſponde q; vbi vnum ſpeciale deſcendit ab alio, non procedit argumentū. domi. in. c. non omnes. ij. q. vij. Bal. in. d. l. j. loquens de fictione principali & ſecūdaria. dixi de conſti. c. cū. M. & iſtis adde Io. an. in. d. c. ex diligenti. ſup gl. pe. vbi dicit q; infamia canonica quā cauſat peccatū mortale. vj. qō. j. c. oīs. tollit p pœnitētiā. an p̄niam aūt tollit p ſuperiorē. poſtea nō eſt infamia: ſed infamatio. & dicit Bal. in. d. c. at ſi clerici. in. vij. col. q; ideo Eps nō reſtituit famę: qa infamia eſt inflicta à maiori authoritate. ſ. legis vel Imperatoris. Et adde quod quilibet ſacerdos poteſt tollere infamiam: quatenus eſt ſequela peccati. ſecūdū domi. i. d. §. hinc colligitur. p. c. teſtimoniū. de teſti. vbi abſolutio à peccato mortali habilitat teſtē prius inhabilem. Et adde q; ſi Eps de mādato papæ ſimpliciter diſpenſat, ſemp videt aboli ta infamia: etiā in crimine ab epiſcopo non diſpēſabili. hoc pōt importare gl. in. d. c. hi qui. vbi aūt pōt remanere infamia poſt ſublatā pœnā iuris, habebit locū. dictū Bar. in. l. qd ergo. §. pœna grauior. in penul. col. ff. de infamibus. dicētis q; qñ iudex alterat pœnā poſt ſententiā ex permiſsione legis, nō videt diſpēſatū cū infamia quā tollit ſolus princeps poſt latā ſententiā. & hęc no. Circa alias poteſtates inferiorum. communiter dicit nulli competere hoc ius reſtituē
13 di. ¶ † Fallit primò in infamia irrogata à ſtatuto alicuius populi. Abb. hic poſt Bar. Idē Bar. in. l. acta. §. de ampliāda. ff. de re iudic. & mo. in. d. l. infamē. & Bar. in. l. fi. C. de ſentē. paſ. & Alex. conſi. mihi.
14 cclv. Repetitus vt dicā. ¶ † Fallit ſecūdò in caſu Bal. in. c. cū. P. in vl
ti. col. de fide inſt. vbi dicit cōſuetudine vel lege municipali infamiā aboleri nō poſſe: p̄terquā ad honores municipales. vel niſi ciuitas habeat ex priuilegio iura imperij. allegat gl. quā dicit ordinariā. in §. nulla. in verbo iuriſditionē. in fin. in authē. de defenſo. ciuitatum. Pulchrè no. idē Bal. in. l. generalis. C. de ſenten. paſ. dicēs quod cancellatio banni facta per populū non reſtituit famæ: tñ reſtituit honores illius municipij: qa quo ad illos debet haberi pro reſtituto. Nec ob. q; infamis excluditur ab illis: qa illud eſt de iure poſitiuo: cui per ſtatutū derogari pōt. l. vt gradatim. ff. de mune. & honori. ſe cūdū eū. & per eundē in. l. cùm mulier. penulti. col. ff. ſo. matr. Facit l. cācellauerat. & quod ibi Bar. & docto. ff. de his q̄ in teſta. delē. Ad quod vide oīno Bal. in ca. j. §. iniuria. in princi. de pa. iura. fir. vbi dicit quod populus nō pōt reſtituere famę p viam indulgētiæ: ſed ex eo q; ſit cōdēnatus iniuſtè: bñ pōt reſtituere in ītegrū. d. l. j. §. de qua re. & hoc verū. qñ magiſtrat⁹ illius populi habet authoritatē à populo ex cōſuetudine vel priuilegio. ſecus ſi à principe illū magiſtra tū confirmante: quia tūc populus nō pōt reſtituere in integrū. cum ab ipſo populo nō videat emanare cōdēnatio, ſed ab ipſo principe per interpoſitā perſonā magiſtratus municipalis. vnde factū à maiori poteſtate nō pōt infringi à minore. ¶ † Fallit. iij. vbi datur po-
15 teſtas q̄ nō recognoſcit ſuperiorem. But. Ab. & Imo. hīc. pro quorū intelligentia vide oīno quæ ſatis plenè poſui in. c. cū nō liceat. in vlti. char. de præſcript. & ibi dictis adde Nico. mil. in repertorio fo. cxxxix. in medio. & oīno Alex. in repe. l. centurio. in. viij. colū. ff. de vulga. & pupil. & Imo. in. l. continuus. §. cū quis. in fi. ff. de verb. obl. vbi tenet idē quod in. l. infamē. quē retuli in. d. c. cū nō liceat. Et adde tex. in. c. dño guerrā. in tit. hīc finit lex. in verb. vel à rege reſtitutis per quē diſputādo dixit Frāciſc⁹ de piſis q; rex pōt infamē reſtituere: ſed poteſt intelligi de nō recognoſcēte ſuperiorē. & etiā ſcias ad dicta vbi. §. quòd occupantes terras eccleſiæ ſunt excommunicati ipſo facto ex proceſſu annali curiæ. & ſpecialiter Eugenij quarti. ita dicit Frāciſcus de platea in verbo. excōicato. lo. j. in. § quarto. & retuli in. c. cū olim. ad fi. §. eodē. Ad vnum breuiter caue. nam fuit cōcluſum vi argumentorū in. d. c. cū nō liceat. neminē poſſe ita eximi à recognitione ſuperioris, quin recognoſcat papam in ſuperiorē. etiā in temporalibus. quod ſi ita eſt. difficilè ſubſtineretur quòd iſtis cōpetere poſſet reſtitutiò famæ. & ſimilia. Cogita. & adde qđ vicarij imperij nō poſſunt iſta. qa in generali commiſsione nō veniunt. Bal. in. l. ij. in penul. col. C. de pedaneis iudi. & Pe. de anch. cōſilio mihi. cccxxvij. viſis diligēter actis. ¶ Limita. niſi in priuilegio vicariatus eſſent verba hoc importātia. vt per Paul. de caſtro. in cō lio quod allegaui in. c. quæ in eccleſiarum. verſicul. iiij. declaratio. quòd inferior à principe &c. de conſti. ¶ Demum ſcias quòd iſta reſtitutio peti poteſt per procuratorem. Speculą. de reſtitu. in integrum. §. ſi quis autem. verſicu. quid de ea. Et ſcias quòd ſolutio ſequens non tollit infamiam: imò per ſatiſfactionem delictum magis apparet. Bald. in. l. emancipationem. in fin. C. de fide inſtrumen. alleg. l. locum. §. ſi quis dolo. in verbo facinus magis manifeſtauit. ff. de tabul. exhibend. Ex his habes materiam clarius quàm per alios. De reſtitutione autem Imperatoris dicit nouiter Abb. hīc eam operari etiam capacitatem iurium ſpiritualium. Adde gloſſ. fin. in. c. j. x. diſtin. quæ idem tenet. Sed Archidia. ibi intelligit etiam in infamia incurſa ex crimine deſcendente à crimine alieno. ſicut in c. ſi quis cum militibus. vj. q. j. quia ſi Imperator iſtum reſtituit, eccleſia recipit eum ſtatim ad ordines: cum non deliquerit. ſecus in his qui ob crimen proprium effecti ſunt infames: quia in primo caſu ſublato impedimento legis ciuilis effectus eſt habilis. ſed in legitimatione & infamia criminis proprij ſec⁹: quia repellitur ab vtroque iure. vnde ſublato per Imperatorem impedimento iuris ciuilis, durat impedimentum canonis ab eo non remouibile quo ad effectus fori canonici. quod bene no. ſecundùm Do. & ita etiam tenet ipſe in. d. §. hinc colligitur. Et ſic iſti volunt quòd infamis de iure ciuili, eſt infamis de iure canonico. de quo eſt text. in. c. omnes. & in. c. infames. vj. q. j. hoc modo non procederet opi. Abb. volentis effectum infamiæ ſatis dici per omnia ſublatum, qñ eā ſuſtulit is à quo introducta fuit. & ad iſtorum contrarietatē nullus aduertit. in qua oporteret bñ aduertere. vtrum ſicut canon habet pro infamibus quos lex infamat: ita pro reſtitutis quos legis miniſter reſtituit. & videretur quòd ſic. iuxta. l. vltimam. C. de ſen. paſsis.

ex qua
ex qua infert ibi Sal. illud philoſophicū. q; ſicut ſe habet propoſitū in ppoſito: ita oppoſitū in oppoſito. ſed in cō trarium facit: quia lex canonizata nō tollit per reuocatio nē legis factam à ſeculari. vt per Inn. de iudi. c. nouit. ſup verb. Theodoſius. & propter authoritatē Archid. illud fortè preualeret. in quo cogitabis. Inquātū do. Abb. extra gloſſ. ponit optimè de eo qui prouocatus dixit iniuriam. adde eundē in. c. dilecti. in vlti. colū. de excep. & ibi
16 dixi opportunè de hoc. ¶ † Et inquātùm ponit de forma libelli & ęſtimationis iniuriæ. Adde Ange. cōſi. mihi. xciij. ſup pūcto primo dico agi poſſe. vbi optimè ponit. & q; iuratur reſpectu dāni: nō reſpectu lucri. vbi vide. Et dicit Ange. de are. in maleficijs. fo. xxix. q; in practicando ſemper fecit apponi certā ſummā cū iuramēto. & poſteà ſubdit in libello plus & minus, vt videbiſ iudici, & ei⁹ officio & taxationi. Et dum dicit Abb. q; qñ iudex habet æſtimare iniuriā, non eſt opus in libello exprimere quantitatem: ſed debet cōcludere hoc modo, ſcilicet inquantū iudici æquum videbitur. poſt Barto. in. l. iniuriarum. ab eo allegata. Adde Bal. in. l. ij. C. de ſen. quæ ſine cer. quantitate. profe. & ibi etiam per Sali. Adde etiam Rotā in nouis. de iniur. j. q; iudex cōſideratis primò oībus qualitatibus quæ poſſunt augere vel minuere æſtimationem in-
a iuriæ, taxabit ſuo iudiciali arbitrio a certam quantitatē: non vt in illa condemnet, ſed vt intra illam, ſeu in illa: & non vltra pars per ſuum iuramentū huiuſmodi taxationem declaret. ita intelligiſ quod habetur in. l. ſi vnus. §. ſeruus meus. ff. de iniur. poſt huiuſmodi taxationē pars in ipſa quantitate ſeu ſumma taxata condemnabiſ, ſeu infrà eā. & ita intelligitur. l. iniuriarū æſtimationē. ff. de iniur. & gl. de offi. ordi. c. ſi canonici. in. vj. vbi Do. hoc refert. in §. j. in fi. ſed eſt alia deciſio Rotæ plenior de iniurijs. vlti. in nouis. declarans etiam materiā. l. ſancimus. C. de iudi. aliquid etiā Rota de iniur. iiij. in nouis. ¶ † Dixit etiā
17 Pet. de Anch. in. d. c. ſi canonici. in hac æſtimatione nedū conſiderari iniuriam damnum paſsi: ſed etiam lucrum iniuriantis. alleg. l. j. §. qui ſepulchrum. ff. de ſepul. vio. & ſi ſimpliciter præſtaretur iuramentū non referēdo ſe ad dā num, vel ad lucrū, non vitiaretur actus. ita Sali. in. l. atrocem. in vlti. col. C. de iniur. & attendiſ tps illatæ iniuriæ: non hodiernū ſecundū eum. per. d. l. iniuriarū. & ſi iniurians non eſt ſoluendo, pōt in executione implorari offi cium iudicis vt eū caſtiget in corpus. vt latius per eū. Di cit etiam Hoſt. in. c. grauis. de reſti. ſpol. q; ſuper actione iniuriarū vix poſſunt obtineri literę in curia romana. de quo vide ibi do. Abb. in. j. col. quia ſi laici poſſunt agere: fortius clerici, cū in eis lædat Chriſtus. cuius legatiōe fungūtur. ij. q. vij. in. c. accuſatio. in fi. tñ ſtādū eſt ſtylo curię ſecundū eum. Pro quo vide Rotā de reſcrip. xiij. in antiquis. q; vicecancellarius nō dat literas cōtra verbaliter tñ iniuriantes. ſpropter not. hīc in gl. ij. & in. c. dudum. ſuper verb. calore. de cōuer. coniu. ſecus ſi realiter. & ideo dicit Rota de iniur. ij. in antiquis. q; auditores ſacri palatij cōmuniter nō cognoſcūt de iniurijs: quę dicūtur eſſe illatę alicui: niſi expreſsè fiat mentio in cōmiſsione. Papæ: quæ tñ hodie vix interpretari pōt, imò non ſufficeret narrare in ſupplicatione de iniurijs. niſi vicecancellarius poneret de manu ſua in ſignatura de iniurijs. & hoc propter infamiam quę incurritur ſi agatur criminaliter. ſecus ſi ciuiliter. quod vltimū non ex abrupto affirmandū, per ea quæ in princip. huius. c. dicta ſunt. Quādo autem libellatur in
18 hac materia, non eſt de neceſsitate † q; addatur verbū animo iniuriandi. Ang. in. l. ſi non conuicij. C. de iniur. quod intellige in verbis quę de ſui natura erant iniurioſa. aliàs non ſecundū Ange. aret. in maleficijs. fo. xc. pro quo vide Sali. in. d. l. ſi non conuicij. in. j. oppo. Facit quod no. Bar. & Bal. in. l. nec exemplū. C. de fal. q; accuſans de falſo, nō tenetur dicere dolo commiſſum eſſe. & idē in furto: homicidio: & ſimilibus ſecūdū Ang. in. l. ſi vacātia. C. de bo-
vacā. & Bal. in. l. j. C. de cōſef. & in. l. pignus. in. viij. col. C. de pignora. actio. & in. l. dolum. C. de dolo. & omne verbū iniurioſum præſumitur animo iniuriandi dictū. ſecū dùm Bal. in. d. l. ſi non conuicij. Dicitur autē verbū iniurioſum, qñ ſiue in genere, ſiue in ſpecie impropriat delictum ab aliquo commiſſum. Bal. & alij in. l. ij. in princip. ff. de libe. & poſth. Bar. in. l. turpia. de leg. j. & in. l. his verbis. §. j. ff. de hære. inſti. & dixit Bar. cōſi. cviij. In. q. verte te inter dominā. N. &. S. q; ſi aliquod verbū prolatū in ali
a quem poteſt ſanare iniuriam, q; verba illius inquiſitionis ſunt capiēda in partē mitiorem. arg. l. interpretatione. ff. de pœnis. & ibi dicit q; verba iniurioſa dicuntur ea quæ proferuntur in aliū cōtra bonos mores ciuitatis. per. l. Itē apud cōuiciū. ff. de iniur. & ponit qñ plura verba iniuriоſa ſimul prolata dicātur vnica iniuria: an plures. Ad quod vide quæ ipſe ponit in. l. ſi gemina arbor. ff. arbo. furtim cæſ. & in. l. nunquā plura. ff. de priua. delic. vbi etiam ſeipſum remittit ad alia loca. in quibus poſuit ſimilia. & dicit Bal. in. c. veniēs. per illū tex. in fi. de iureiu. q; ex verbis iniurialibus cōtrahiſ inimicitia grauis. ¶ Vltimò dū ponit Ab. de iniuriāte qui verum dicit. & extensè refert Io. an. in additio. Spe. ad quem ſufficiebat remittere abſq; tali tranſplantatione. Adde Lud. ro. cōſi. xcvj. vbi omnia dicta Io. an. ſibi vſurpauit in hoc paſſu. ſed alleg. Oldra. conſil. liij. cōſueuit dubitari. & eſt verū q; Io. an. multa ab eo habuit: licet eū in propoſito taceat. de quo etiā meminit Pe. de anch. cōſi. mihi. cccxxij. ſuper primo dubio ſubtiliter. vbi etiā inuenies de illo qui in iudicio objcit falſa crimina: quia puniſ grauius quā ſi extra iudiciū: & de eo qui objcit teſti. & nō probat. dixi in. c. dilecti. ad fi. de excep. & in propoſito videſ regula, q; veritas conuicij non eximit ab actiōe iniuriarū. l. iij. C. firectōr prouincię. ibi etiā ſi veræ ſint voces &c. quā cū alijs allegāt prædicti. ¶ Fallit primò vbi dicitur verum ex cauſa, puta correctionis. ¶ Fallit ſecūdò. ſi dicitur. vt à proximis auferaſ nocumētum corporale, puta tu es leproſus. ¶ Fallit tertiò, vt auferatur nocumentū ſpirituale. ne fortè ordinetur. ¶ Fallit quartò. vbi dicitur verū in iudicio. Ratio iſtorū caſuū eſt: quia hæc ratio datur cōtra illū qui animū iniuriādi habuit. l. ſi non cōuicij. C. de iniur. ſecus ſi nō cauſa iniuriandi: quod cognoſcit ex cōiecturis prædictis: & aliquid per Ab. in. c. ſi. ad fi. de iniur. Cętera ad materiam iniuriarum inuenies in titulis de iniurijs. & latè Hoſti. eo. titu.

b Nullū. Adde Panor. hīc. in. ij. colū. verſi. venio. nunc ad glo. cū concor. per cū ſignatis. & quę per Feli. etiā habentur in. c. Rodulphus. §. de reſcri. in ver. ſed declaratoria. in fi. & quod ibi dixi in apoſt.

¶ Arbitrio. An aūt iniuriarū æſtimatio fieri debeat mediāte iuramento partis: an arbitrio iudicis. vide copioſè no. & ad ſaturitatem do. Soz. in cōſ. cxlvj. incip. viſo proceſſu. ver. circa quartā & vltimā. q. cū ij. ver. ſeq. in. j. parte. char. cccxx. & ibi. quid ſi nulla fuerit facta probatio. & qd ad iudicem partineat.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus an poſsit facere teſtamentum?*
2 *Vtilitas publica ſi ſuadet quòd valeant geſta iure priuato per occulte inhabilem: an valeant?*
3 *Excōicatus occultè ſi aliquid agat ratione officij publici, tenet regulariter. limita duobus modis. vt nu. 7. 8.*
4 *Teſtes producti in principali ad probandum excōicationem cōtra iudicem, ſi non dixerunt publicā: poſſunt produci in appellatione vt dicant publicam. nu. 5.*
6 *Excōicatus per literas executoriales emanantes à Rotā, an habeatur excommunicatus ante declarationem?*

¶ CAP. XXIIII.

AD probandum. Reuocaſ ſententia defectū iuriſditiōis: vt quia vnus ex iudicibus publicè excōicatus erat: vel propter ordinē non ſeruatū. & de principali iterū cognoſcit. h. d. Et per iſtū tex. iuncto. c. j. eo. ti. in. vj. dicit Bal. poſt Pe. in. l. ſi procuratorē. in. iiij. col. ver. reſpondet pe. ff. de ꝓcu. q; defectus iudicis magis reddit proceſſum nullum quā defectus partis: quia excōicatio in iudice reddit proceſſum nullū b. vt hīc: ſecus in excōicatiōe quę eſt in parte. d. c. j. & vide Rotā. de ſenten. excom. vij. in anti-

quis. quòd executor excommunicatus poteſt prouidere de beneficio. Contrarium ſentit Abb. poſt Ioan. an. in. c. fraternitatis. in antepe. colum. de teſti. dum exemplificat de eo qui opponit excõmunicationem contra collationem executoris. Vide quod dico paulò poſt. & eſto memor eorum quę ſcribit ibi do. Abb. penulti. colum. poſt Ioan. and. dum dicit quòd iudex in caſu huius. c. non debet admittere capitulum. in quo opponitur quod iudex qui iudicauit erat excõmunicatus. niſi dicat publicè: quia licet iſta qualitas publicationis ſit de neceſſitate in practi cãdo iſto tex. nõ tñ ſubintelligitur: niſi exprimaf. & quid ſi, iudex erat excõmunicntus tempore datę, & abſolutus tempore receptionis. Vide Abb. in. c. dilectus. ij. iiij. col. de prębẽ. & Imo. v. col. & opiniones prenotatas de executore concordarem ſic. vt Rota loquatur in executore ad cõpellendũ. qui (vt ibi dicitur) nihil cõfert ex ſe. Sed Ioã. an. loquaf in executore ad prouidendũ. qui cõfert ius. Et vide Bal. in. c. cõtingit. ix. col. ibi tu dic. de dolo & cõtu. vbi dicit ꝙ ſi iudex eſt publicè excõicatus: tunc qa nõ eſt capax iuriſditionis, prout eſt aptus ius dicere, ipſo iure non tenet decretum eius etiã de iure ciuili. alleg. pro ſingu. glo. in. l. j. C. de iur. & fac. igno. & ſi ſunt tres iudices dati cum clauſula ꝙ ſi nõ omnes. & iudicent vnà cũ tertio excommunicato. valet ſententia ꝓpter virtutem illius eccleſiæ cui hæſiſſe videntur Bal. poſt Inn. in. c. illa. in fi. de elect. ¶ † De geſtis per excõicatũ occultũ: qñ valeãt. pfectè ponunt hîc But. Imo. & Abb. poſt Cal. quorũ ordine nõ mutato adde circa qdam. Et primò ad illud de teſtamento. vide Bal. in. l. fi. in. j. col. C. ſi à nõ cõpe. iudi. vbi dicit ꝙ excõicatus propter hæreſim nõ põt teſtari, niſi appellaſſet à ſententia. In quo vltimo verbo caue. quia in cã hæreſis nõ appellatur. c. vt inquiſitionis. de hære. in. vj. dixi poſt Ana. in. c. ad abolendã. in vlt. col. de hęre. & ꝙ regulariter valeat teſtamentũ excõicati etiã non occulti. vide Bu. in diſputatione Bononien. qdã vſurarius. & Federi. conſi. lxxiiij. vetus querela. Pet. de anch. in. c. pia. pe. colũ. de excep. in. vj. & aliquid ꝓ eũ in regula nemo põt. in vij. q. de regu. iur. in. vj. Imo. in. c. filius. j. col. de teſta. Car. in cle. j. in. iiij. col. ver. viij. quęro. de excep. Latiſsimè Domi. in. c. decernimus. [a] in. iij. col. ibi allegato per Ab. & dicit Bal. in. c. intelleximus. in. ij. col. de iudi. ꝙ ſi Papa dedit monacho licẽtiã teſtandi: nõ poteſt teſtari ſi eſt excõicatus. ne in eodem ſubiecto ſint duo ſpecialia. & dicit Bal. in. l. j. in. iij. col. C. de ſecũ. nup. ꝙ excommunicatus ex cauſa quæ facit quem inteſtabilẽ nõ teſtaf. vt hęreticus. aliàs ſecus. ¶ Limita. dũmodò ſit excommunicatus occultè. ſecus ſi publicè. Bal. in. d. l. j. de ſecũ. nup. propter gloſſ. quæ incipit. ſed malè. in fi. in. l. cum lege. ff. de teſta. & idẽ Pau. de ca. in. d. l. cũ lege in prin. vbi dicit Bart. ita conſuluiſſe: idẽ Bal. in. l. ij. in. ij. col. C. de ſen. & ſentit Bal. in. l. iij. C. ſi penden. app. mors inter. dicens ꝙ ſolenniter anathematizatus nõ teſtatur. Sed de hac limitatione dubito. tum qa doc. prędicti cõiter tenẽt idem in publico. tũ ꝓpter doctrinã Inno. de qua in ſequẽti additione. Secundò inquãtũ doc. pfati hîc dicũt ꝙ differẽtia q̃ fit inter publicum & occultũ: ſolũ ꝓcedit in geſtis iure officij publici. ſecus in geſtis iure priuato. & eſt theorica Inno. aurea in. c. cùm dilectus ſcirca medi. de conſue. adde do. Abb. in. c. intelleximus. in vlti. col. de iudi. & in. c. conſulti. in vlti. col. de procu. & in. c. veritatis. ad fi. de dolo & cõtu. & in. c. cõſultationib⁹. in vlti. col. de iure patro. & in. c. paſtoralis. §. verũ. in. v. col. de appel. & in. c. ſi verè. añ fi. de ſen. excõ. & in. c. exceptionẽ. in antepe. col. de excep. & in. c. cumana. quaſi in fi. de elec. vbi extollit hãc doctrinã. quã etiã ſenſit Cardi. in cle. j. ad fi. de regu. ¶ † Sup qua no. tres intelligẽtias. Intellige primò. niſi publica vtilitas ſuaderet ꝙ valerent geſta iure priuato per occultè inhabilem. vt fortè ſenſit Barto. in. l. Barbarius. ad fi. ff. de offi. præto. in lectura: nõ in repetitione. & probari poteſt ſic. ꝙ teſtis non habet officium de publico. Inno. in. c. nihil eſt. ad fin. de elec. & tamen ſi eius infamia eſt occulta, valet teſtimonium: licet poſtea detegatur. glo. valde famoſa. in. d. l. cũ lege. d. e qua meminit Bal. in. l. ij. in. j. col. C. de ſen. & in. l. j. in. iij. col. C. de ſecũdis nup. & in. l. ij. ĩ. iiij. C. de teſta. & in. l. Caſsius. ff. de ſenato. & ĩ. c. ſup eo. lo. j. de teſtib. & d. meꝰ de Are. ĩ. c. cũ nõ ab hoſe. in. x. char. de iudi. Sed caue dupliciter. Primò. qa gl. eſt vera de infamia iuris. ſed infamia facti nõ poteſt eſſe occulta. quia non eſt aliud quã vitæ ſordes, & vtilitas diuulgata. & ideo crimen occultum non infamat infamia fecti. niſi poſtquã eſt publicè detectum. ita Bal. in. c. teſtimonium. in. ij. colũ. de teſti. Secundò caue. quia dicit Imo. in. d. l. cum lege. in fi. ꝙ dũmodo de infamia ſiat fides iudici, ſiue ſit occulta, ſiue nõ: teſtis repellitur: ſecus in teſtimonio extraiudiciali. in quo ſatis eſt ꝙ quis communi opi. ſit bonę famę. ita procedit gloſſ. ibi valde notabilis. & fortè ſingularis ſecundũ eum. hoc modo iſta declaratio procederet. quando infamia teſtis iudicialis eſſet adeo occulta quòd etiam de cauſa iudici non conſtaret. ¶ Intellige. ij. ꝙ differentia inter publicum & occultum procedit in officio publico authoritate & vtilitate. ſecus ſi publico. authoritate: & priuato vtilitate. vt in procuratore, tutore, & ſimilibus. in quibus occulta inhabilitas ita vitiat ſicut alia geſta iure merè priuato. ſecundũ Abb. in. c. poſt ceſsionem. in vlti. col. ibi ex his ſingulariter. de proba. & pro hac intelligẽtia facit. l. j. C. de teſta. & quod ibi per ſcribentes. ¶ Tertiò intellige quòd vno caſu idẽ dicitur de geſtis iure priuato per occultè inhabilẽ. ſicut de geſtis iure officij publici. videlicet vbi quis eſt condẽnatus de delicto irrogante infamiam, & appellauit, & appellationem deſeruit: quia licet infamia trahatur retro. l. furti. §. j. ff. de his qui no. infa. tñ actus geſti medio tempore pendente appellatione valent. nec tractantur. ſiue geſſerit iure officij priuati. vt eſt eligere, teſtificari, & ſimilia: ſiue iure officij publici. vt ſententia. ita probat gloſſ. in verb. rata manet. ad fi. ibi. remanſit in officio ſuo. in. c. ſępe. de app. quã guſta & extolle. vt ibi per Philip. in. xxj. colum. ver. ij. patet. ¶ † Cæterum. quantum ad geſta ratione publici officij regula eſt. quòd tenent: ſi gerens eſt occultè ex excommunicatus. ita tex. hîc à contrario. quę omnes notant. & ideo dicit Barto. in. l. j. C. de teſta. quòd nõ ſufficit capitulare[b] hoc modo. talis iudex erat excommunicatus tempore ſententiæ ſed oportet dicere quòd tũc ꝓis ſic habebaf & reputabaf. aliàs poſitio vel capitulũ eſt impertinẽs. ſufficit aũt probare quòd tũc reputabatur pro tali: nec expedit probare de tempore anteriori, vel poſteriori. & debet dici quòd ita reputabatur ab omnibus ſcientibus & cognoſcentibus. nec oportet dicere à toto populo. ſecundũ eum. Et pro primo dicto facit qd not. Ang. cõſi. j. Tamen vide Modernos ſcribentes in. d. l. j. qui non videntur ſequi Barto. ibi in eo quod dixit de communi reputatione. ¶ Dixi aliquid de reſcrip. c. cum ordinem. ad fi. ver. quinta declaratio. ¶ † Et no. quòd ſi teſtes producti in principali ad probandum excommunicationem contra iudicem, non dixerunt publicam: poſſunt produci in appellatione qui dicant publicam. Bu. de teſti. c. fraternitatis. ix. col. ibi exprædis poteſt decedi. ꝙ licet articulus deberet intelligi de publica. propter materiam ſubiectam. tamen intelligitur prout ruditer ponitur ſecundùm eum. per. c. in præſentia. de proba. vbi illa verba minor annis non interpretantur ſecũdùm materiã ſubiectã. & adde Bal. in. l. j. in. v. col. C. de iur. & fac. igno. quòd ſententia publicè excommunicati eſt nulla. & hoc poteſt opponi etiam in iudicio ſeculari. quod ſequitur Ana. de homi. c. poſtulaſti. Idem dicit Bald. in decreto & in interpoſitione authoritatis etiam tutoris. & in confectione inſtrumenti. ſecus in actionibus extraiudicialibus. vt in contractibus proprio nomine celebrãdis. & idẽ Pe. de ancha. ĩ. c. pia. in penul. col. de excep. in. vj. Cõſidera dũ Bal. vult idẽ in tutore. & ſentit ſecus ſi eſſet occultè excõicatus: qa imò videtur idem ſi occultè. per id quod de procuratore, & officio authoritate priuato dictũ eſt. §. ¶ † Adde etiam multa q̃ ponit Butri. in. c. ſciſcitatis. in vlt. col. de reſcrip. & ibi Imo. in. vj. col. vbi inter alia dicũt ꝙ ſi partes ignorabãt excõicationẽ, alij non: nõ procedit qd eſt dictũ. quia requirif cõis, & non particularis error. ſecus ecõtrà. ſi partes ſciebãt: alij nõ. vt etiã paulo infrà. ver. limita prìò. & ſi non erat excõicat⁹, ſed reputabaf: valet ſententia. Bal. in. l. ij. C. de ſen. alleg. gl. in. d. l. cũ lege. Idẽ ſi erat excõicatus minori excõmunicatiõe. Domi. in. d. c. ſi is cui. ad fi. de offi. deleg. ĩ. vj. Idẽ ſi poſt ſententiã probaf excõicatio iudicis: qa nõ reuocaf ſententia: niſi probetur ꝙ fuit denũtiat⁹. Inno. in. c. exceptionẽ. in prin. de excep. Idem ſi erat excõicatus tpe datæ reſcripti: & abſolut⁹ tpe receptiõis: quia reſcriptum valet. glo. in verb. receperũt. in. c. dilectus. lo. ij. de pręb. Niſi tpe datæ excõicatio fuiſſet notoria, vel impetrans eã ſciuiſſet, licet nõ alij. ſecũdũ Io. an. & alios hîc. Ex quibus habes modũ limitãdi hũc tex. ¶ † Et adde ꝙ collatio beneficij facta p Eꝑm excõicatum p lras executoriales à Rota emanãtes, valet: ſi nõdũ erat declaratus. Ita fuit iudicatũ tempore meo in Rota. Nã licet executoriales excõicent: vt extunc. & etiã mãdent denũtiari excõicatũ: tñ in oĩbus intelligitur cõditio ſi nõ paruerit. ꝙ aũt nõ paruerit ſine iuſta cã nõ prius cõſtat quã fuerit lata declaratoria. Ad quã Rota pręmittit quatuor citationes. monẽtes eũ vt doceat cur non paruerit. quo nõ cõpareẽte eũ declarat incurriſſe cẽſuras, ac ſi apertè dicat eũ priꝰ nõ habẽdũ pro excõicato, imò ꝓ tolerato. Ideo licet geſta ante per ipm iure priuato non valeãt. vt acceptatio beneficij cõtractus electio, & huiuſmodi. tamen valent geſta iure publici officij. in quib⁹ ante declarationẽ excuſatur cõmunis opinio, non habens eum pro excommunicato. Nec declaratio excõmunicationis trahitur retro in pręiudiciũ geſtorũ authoritate publica. ſicut in excõicatis à iure non prius dicuntur eorum geſta nulla quã ipſa geſta fuerint poſt declaratoriam excommunicationis incurſæ vt latè dixi in. c. Rodulphus. xlij. colum. verſi. ſed declaratoria. de reſcrip. Imò etiam ſi ille cui confertur beneficium ſciret eum excommunicatum ob nõ paritionem executorialium: adhuc collatio valeret. propter conſtitutionem concilij Conſtantienſ. de qua dicam in ſequenti colũ. Et in hoc conuenerunt omnes domini mei de Rota. fundantes ſe principaliter in dicto ſtylo declarandi excommunicatum: quem pariſicant declarationi quæ fit excommunicatis à iure. vt ſicut illi nõ habentur pro excommunicatis ante declarationẽ: ita nec iſti. Quod perpetuò no. ¶ † Limita primò regulam prædictam de geſtis ex officio publico: vt non procedat in excommunicatione: quæ prolata ab occultè excommunicato non ligat. gloſſ. xxiiij. q. j. in ſumma. But. hîc. & Pau. in. c. ſi celebrat. in vlt. colum de cleri. excom. mi. vbi poſtea dicit ꝙ omnia alia poteſt iſte occultè excõmunicat⁹. ſicut ordinare, & ſiſa. ratio limitationis eſt: quia cum ſit extra eccleſiam, nõ poteſt alium eijcere. xxiiij. q. j. c. audiuimus. allegat gl. & Hoſt. in. c. ſi. de ordi. ab epiſcopo qui renũ. eꝑatui. Idẽ But. ibi. & Do. in. d. c. ſi is cui. in. fi. & Butr. & Imo. in. d. c. ſciſcitatus. & Pe. de anch. in. d. c. pia. in. v. col. & Tho. in. iiij. di. xviij. q. ij. arti. ij. Cõtrarium tenet do. Abb. in. c. ab excommunicato. ij. col. de reſcrip. & hîc. & do. Anto. poſt Inno. in. c. ſi verè. in. iiij. col. de ſen. excom. & Lap. allegatione. lxxxix. duo plati. in. viij. col. quia dignitas hoc facit. & non perſona. Item quia excommunicatio eſt iuriſditionis: & ea quę fiunt à iudice occultè excommunicatio, tenent. vt hîc. & idem Ab. in. c. veritatis. in antepe. col. de dolo. & contu. Et pro hac parte facit: quia ſententia excõicationis facilius penetrat quã alię. Vnde etiam iniuſta nõ ſuſpenditur per appellationẽ. de appel. c. paſtoralis. & tamen alię non ſunt nullę latæ ab occulto. vt hîc. & nõ debet eſſe deterioris cõditionis excõicatio quã alię ſententiæ. Idẽ videtur in abſolutiõe propter regulam. c. venerabilibus. §. vbi autẽ. de ſenten. excõ. in. vj. maximè quia data nullitate abſolutionis videretur abſolutus decep⁹ iniuſtè. cõtra glo. in verb. deceptæ. in. c. dudum. lo. ij. de elect. & in cle. dudũ. in verb. audituræ. de ſepul. cum concor. Itẽ dũ dicit Abb. ꝙ cõferf executio characteris ab ordinato per occultè excõicatũ. vi de omnino eundẽ in. d. c. veritatis. ad finẽ. ꝙ virtus characteris inuiſibiliter eſt à deo. vnde collator vngit exterius. deus interius. cùm ergo culpa non ſit in ſuſcipiente, debet conſequi ipſius executionẽ ſine alia diſpenſatione. cùm parum valeret habitus ſine actu. Idem latè Hoſti. Abb. & Ana. in. c. j. de ſchiſma. & Archi. & Do. ix. q. j. in ſumma. ¶ † Limita. ij. niſi is cuius fauore iudex occultè excommunicatus geſſit actum, ſciuerit tunc excommunicatum: quia ſi actus deſcendit iure officij publici, irritabitur odio iſtius excommunicãtis cum excõmunicato. neꝙ eius ſcientiam excuſat aliorum error. Cal. & omnes ſingulariſsimè. Et idem Cal. paulo. ſ. in alio loco. dũ dicit ꝙ geſta per procuratorem occultè excommunicatũ ſunt nulla. quando conſtituens ſciebat eum excommunicatum. & ſequitur hoc dictum Ab. in. c. ſi duobus. penul. colum j. titul. proxi. & Idem no. Ab. poſt. Cal. in. c. poſt ceſſionem. in pe. colum. verſicu. idem ſi erat occultum. de prob. & Cal. in diſputatione excõmunicatus qui cõmuni opi. vlti. colum. Et iſta eſt limitatio elegans. ad. l. barbari⁹. ff. de offi. præto. ſecũdũ Ludo. ſingulari. ccccl xiiij. incip. lex Barbarius. & Nico. mil. in ver. error communis. & Imo. in. c. dilectus. lo. ij. in. v. col. de præbend. & ibi do. Ab. in. iiij. colum. & Do. in. c. ſacerdotes. ij. q. vij. poſt But. in. c. veſtra. de coha. cler. & mu, Abb. poſt Butri. in. c. ſciſcitatus. pe. colum. de reſcri. per eundem Abb. in. c. dilectus. lo. ij. iij. colum. de præben. faciũt quod ſcribunt Rapha. & Alex. in. l. j. §. ſi qs ita. ff. de verb. obl. vbi dicunt ꝙ vbi in contractibus partes ſciũt cõtractũ nõ valere nũquã valet eo mõ quo valere põt. ſi non valet vt agitur per. l. an inutilis. in prin. ff. de acceptila. qa tunc videntur partes voluiſſe facere actum nugatorium. ar. l. non ſolùm. ff. de actio. & ob. Et ex iſto dicto Cal. infert Brixi. in reperto rio. in ver. error. §. communis error. quod ſi aliqua ciuitas communi opi. credit habere priuilegium ſtudij, tamen non habet, & iſtud ego ſcio eo. quòd fecerim me doctorari ibi: non prodeſt mihi communis error. quod dicit no. quia facit ad multa. Facit etiam quod no. Car. in cle. j. in. viij. colum. ver. vnde pro pleniori. de renun. dicens quòd ſi reuocatio procuratoris fuit occulta, & huius occultationis fuit particeps aduerſarius. valent geſta ab illo procuratore in prædiudicium illius aduerſarij. Cogitabam rationem huius fallẽtiæ: videlicet odium culpę communicantis ſcienter cum excommunicato occulto. quæ ratio hodie fortè ceſſat. propter ordinationem Martini quinti. inſuper ad euitandum. & concilij Baſilienſis. quam deſiderauit gloſſ. in cle. grauis. de ſen. excom. & eam ponit ibi Ab. & pulchrè Archiepiſcopus Florentinus in tractatu de cenſuris. c. lxxxiij. & Frater Nico. de Auſmo in ſupplemento ſummæ piſanę. in ver. clericus. el. iij. in fi. & dixi de reſcri. c. Rodulphus. xlviij. colum. ver. limito quartò. videlicet quòd excommunicatum non denuntiatum non tenemur euitare. niſi ſit notorius. Et ideo quò ad communicantem cum eo quem ſcit excommunicatum quod tamen alij ignorant. fortè nõ habet locum iſtud famoſum dictum Cal. ſed procedit in alijs caſibus. & erit (vt dixi) maxima limitatio ad. d. l. Barbarius. Et ſi diceres. quamuis iſte nondum denuntiatus non ſit neceſſariò euitandus. tamen eſt ita inhabilis ad alios actus ſicut excommunicati. quia dicta conſtitutio non intendit ſuffragari excõmunicatis in aliquo. ſed ſolùm ſuccurrere conſcientijs timoratis: vt in ea dicit. & notẽt. Archiepiſcopus. & frater Nic. vbi. ſ. ergo in iudice excommunicato nihil prodeſt dicta conſtitutio. Solutiõ. dictũ Cal. eſt fundatum in odio ſcientis de excommunicatione iudicis, & eũ non euitantis. hoc autẽ odium eſt ſublatum per dictam cõſtitutionẽ. volentẽ licitè cõmunicari cum non publicato nõ notorio. ergo eſt etiã limitatũ dictũ Cal. Adde etiam iſtis Albe. in repetitione. d. l. Barbarius. viij. col. ver. Item quia ſuprà dixi. vbi idem tenet Cal. hîc. ex quo dicit fuiſſe concluſum ꝙ ſi primogenitus eſt doctus, & ſcit non valere conſuetudinem præferentem primogenitũ omnibus fratribus, non eſt tutus quo ad deum. & ita dicit reſpondiſſe multos theologos præceptori Iac. de aren. ¶ Vtrum in caſu huius ca. cum gloſſ. fi. erit reiteranda conteſtatio litis. Adde Barto. in. l. cùm quærebatur. ff. de re iud. ꝙ ſi vitium pariter concernit ſententiam & conteſtationem, illa reiterabitur. alias nõ. de quo etiam per Bar. in. l. ſi vt proponis. C. quomodo & quando iud. & in. l. ſi expreſſim. ff. de appel. & Spec. & Io. an. de ſen. prola. §. iuſta. verſicu. ſed quid ſi cauſa. & Butri. in. c. in literis. de offic. dele. & ibi Imo. in vltima colum. vbi dicunt quod ſi defectus eſt in conteſtatione litis, & non in probationibus poſtea factis oportet non ſolùm litis conteſtationem validam facere, ſed omnia ſecuta. cùm ſint indiuidua ab ipſa litis conteſtatione antequàm fieri non potuerunt: vt litis non conteſta. per totum. ¶ Demum circa dictionem

a ¶ In. c. decernim⁹. Et ibi vide gloſſ. & adde Ange. & Pet. & doc. in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ad trebe. & Ioã. fabri. inſti. de teſt. ordi. §. teſtes. & Bar. in conſ. in cipiẽ. exſis. & Pet. peru. in conſi. ſuo inci. Viſo. teſtamento &c. & Bal. in ſua marg. verſ. excõmunicatus. verſ. xxxj.

b ¶ Nõ ſufficit capitulare. Adde tu & no. formã excipiẽdi cõtra pſonã teſtis, vel iudicis. & adde ꝙ idẽ tenet Bar. in. l. ad teſtiũ. & in. l. cũ lege. ff. de teſta. ſed cõtrariũ tenuerũt Bal. Fulg. Pau. de ca. & Ro. in. l. j. C. de teſtibus. adde Imo. Rapha. & Pau. de ca. in. d. l. ad teſtium.

a ¶ Quamuis. Ad materiã hui⁹ tex. vide do. Alex. de imo. & Oldr. poſt Bar. in. l. cũ filiuſſa. in prin. de ver. obl. & in cõſi. ſuo clv. ij. parte.

b ¶ Dicta teſtium ſunt recepta. Adde tu nũq̃d teſtes recepti inter alias perſonas ſi ſunt mortui faciãt ſemiplenã ꝓbationem quo ad alias tertias Bar. ĩ. l. admonẽdi. ff. de iureiur. in. iiij. q. ſingulariter tenet q̃d teſtes recepti iter alias perſonas q̃n ſunt mortui. ita q̃ re examinari non pñt, faciũt ſemiplenã ꝓbationẽ quo ad alias tertias. & not. qa eſt noua limitatio ad regulam res inter alios acta. e. tit. C. res iter alios acta. & l. ſæpe. in prin. ff. de re iudi. adde q̃ idẽ tenet Ang. ĩ. l. ij. C. de edẽ. Anto. de bu. do. Abb. & Imo. in. c. fi. de iureiurã. Alex. in repe. d. l. ſepe. in xxxvij. col. excla mat iſtud dictum Barto. & dicit q̃d eſt de pane lucrã do. tñ putat q̃ nõ ſit ſine dubio: qa tex. in. l. à ſnĩa. ff. de appel. per quẽ mouet Bar. nihil ꝓbat de ſemiplena ꝓbatione. cũ appellatio cuilibet permittat. ẽt ratione leuis prę iudicij, imò ſolius miſericordię. l. notũ. ff. de app. adde quod iſtud dictũ Bar. reprobat Frã. de are. in cõſ. ſuo. clxiiij. incipien. ſi cut ſanct⁹ Io. ſcripſit ĩ apocalypſi. in. iij. colũ. & plenius ĩ. c. cãm q̃. de teſti. alleg. aliqua quæ nihil faciũt cõtra Bar. cũ non loquat⁹ ĩ terminis, in q̃b⁹ Bar. faciũt fundamẽtũ: videlicet q̃n teſtes ſũt mortui. inter cętera ponderat tex. q̃ cõtra eũ multũ ſtringit. in. c. inter dilectos in. §. porrò. de fid. inſtr. vbi

interim. dic communiter haberi iterum. vnde ceſſat difficultas. Materiam autem. l. Barbari⁹. ff. de offi. prẽto. proſequere vt ibi per Barto. & Bal. eam repetẽtes. & ibi Ang. meminit de pluribus dictis Innocẽ. hîc quo ad eam. Vltimò vide Bart. in. l. centeſimis. §. fi. in fi. ff. de ver. ob. vbi dixit q̃d iudex excommunicatus poteſt reuocare confinia: quia non eſt actus iudiciarius. ex quo finitur morte iudicis. vt ibi per eũ. Contrarium tenet Bal. in. l. fi. in. vj. q. C. de contrahen. emp. quia iſta reuocatio conſiſtit in iuriſditione quę non eſt apud excõmunicatum quo ad exercitium. vt hîc. quia cõmunis opinio eſt in contrarium, q̃ imò confinia non finiuntur morte iudicis. vt per Bal. in. d. l. fi. & Ange. & Imo. in. d. §. fi. per plures rationes. Adde etiam Rotam de ſent. exc. vij. in antiquis. q̃ executor excommunicatus poteſt prouidere acceptanti. maximẽ ſi ille cui fit prouiſio ignorat eum excommunicatum: quia non inſpicitur perſona quę prouidet: ſed cui acquiritur prouiſio. Et ad de Andr. ſic. in. c. ab excommunicato. in. xiiij. col. de præſcrip. vbi plurimis modis conatur euertere opi. communem. tenendo q̃ ſentẽtia occulti excommunicati non valet: ſed poſtea deficit in reſponſionẽ ad. l. Barbarius. vt facilè poteris intueri.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Dicta teſtium ſi ſunt recepta inter alias perſonas: faciunt fidem quo ad alios reſpectu ſemiplenæ probationis. ſicut ſententia.*

2 *Iudicium agitatum ſuper iure meo per conſanguineum meum, non necet mihi: quia licet admittatur pro coniuncto, tamen non eſt procurator.*

Res inter alios iudicata alteri non nocet. niſi ille ad quem ſpectabat primo loco defenſio, permiſit eum agere: & potuit prohibere, & non prohibuit. Limitatur hæc fallentia. dummodò quis patiatur alium agere proprio nomine: ſecus ſi patiatur iudicem ex officio ſuo inquirere: vel aliquid facere: vide poſt nu. 2. ver. primum caſum.

3 *Item ſi ille tertius ignoraret illud ius ſibi competere: licet ſciat eum agere.*

4 *Item dummodò iſta ſcientia interuenerit tempore proceſſus. ſecus ſi eſſet lata ſententia. Nam ſciẽtia talis non præiudicabit: quãuis non appellet.*

5 *Item dummodò quis experiatur in iudicio nomine proprio tertio ſciente &c.*

6 *Item niſi quis ſciat cauſam ad ſe ſpectantem agitari inter alios: & hoc ipſe ſciat: vt iudex illius cauſæ. Adde limitationem ſextam. verſi. limita ſexto. Deinde declarat regulam: ſcilicet res inter alios actas. tribus declarationibus: vt infrà per ordinem: vſque ibi: de ſententia lata cõtra actorem.*

7 *Sententia lata contra auctorem, puta venditorem: vel vxorem, an noceat ſucceſſori emptori: vel marito? Adde nu. 8. de eodem.*

9 *Sententia lata ſuper legitimitate: an alij noceat?*

10 *Sententia declaratoria, ſuper ſtatu perſonæ: an & quando faciat ius quo ad omnes? Adde nu. 11.*

S *Sententia lata contra eligentem: an noceat electo. poſt. nu. 11. ver. Item videtur.*

12 *Sententia lata abſolutoria in fauorem mãdatarij: an proſit mãdãti? Adde de eodem nu. 13.*

14 *Confeſſio in iudicio: ſiue voluntaria: ſicut contẽtio ſit, non nocet alteri.*

15 *Pati non dicitur: qui in aliqua materia proteſtatur.*

16 *Sententia ſi fertur ſuper re prohibita alienari, nocet ei in quem ex fideicommiſſo res tranſferri debebat: etiam non citato.*

¶ CAP. XV.

a QVamuis. [2] Rex iter alios iudicata alijs nõ nocet. Fallit niſi ille ad quẽ ſpectabat primo loco defenſio, permiſit eũ agere. & potuit prohibere, & nõ prohibuit. ¶ Materia eſt ampliſſima. & extenſa mirabiliter, & ſolenniſsimè per Alex. de imo. in repeti. l. ſæpe. ff. e. ti. propter qd̃ ſua plenitudine contentus breuior ergo. tactis ſolùm quibuſdã neceſſarijs quo ad dicta Abb. colligendo additiones pro maiori parte ex dicta repe. quibuſdam aliquãdo additis. Circa ter

1 tiam queſtionẽ Ab. † q̃ regula iſta nõ procedit reſpectu præſumptionis: dicit Bart. in. l. admonendi. in. xiiij. ibi. Quæro qd ſi dicta teſtiũ. ff.

b de iureiu. Quod ſi dicta teſtium ſunt recepta[b] inter alias perſonas, faciunt fidem quò ad alios reſpectu ſemiplenę probationis. ſicut ſententia. l. à ſententia. ff. de appel. Et intelligit hoc Bart.

de actibus. ſi teſtes ipſi nunc examinari *non poſſunt. aliàs imputetur ei qui eos de nouo nõ facit examinari. *& ſequuntur But. & Abb. in c

c. fi. de iureiur. & firmat But. hîc in. iiij. colum. dicens iſtam ſententiam operari quò ad alios probationem ſemiplenam. & dicit Alexand. in. d. l. ſæpe. xl. col. Tene mẽti obſecro. qa eſt de pane lucrãdo. Poſtea pũgit ſic. Nã. l. à ſnĩa. ĩ qua ſe fundat Bar. nõ ꝓbat q̃ afferat ſnĩa ꝑiudiciũ quo ad ſemipleuã ꝓbationẽ. ſed ſolũ q̃ rõne ꝑiudicij põt appellari. Mõ certũ eſt q̃ ꝑmittit̃ appellari etiã rõne leuis ꝑiudicij. de app. ti. ꝑx. vel

c ita reſidet. Adde Bal. in. l. ſi duo patroni. ‘ ĩ prĩ. ff. de iureiu. q̃ qualiſqualis præſumptio operatur duos effectus. Primò. q̃ vbi ſit par & equalis ꝓbatio, ꝑualet habẽs iſtã adiũctã. c. licet cauſam. de ꝓba. ꝑut euenit notãter ſecũdũ Bal. in aliquali ꝑſumptiõe q̃ orit̃ ex ſnĩa inter alios lata. Scds effect⁹ ſecũdũ Guil. de cugno. & Bal. eſt vt ob hãc qualẽquã ꝑſumptionẽ iudex faueat ĩ delatiõe iuramẽti. & hoc dictũ extollit Alberi. maleta. ĩ tractatu de teſte. in. xxvij. char. ver. ſed dubitaſ. Pro quo vide etiã Ang. ĩ. l. ij. ĩ fi. C. de edẽ. vbi allegãdo. d. l. ſi duo. dicit q̃ ſnĩa lata inter alias ꝑſonas, facit qualequale ꝑiudicium quò ad ſemiplenã ꝓbationẽ ĩter alias ꝑſonas. & hęc no. ¶ Ad quartã qõnẽ Ab. q̃ regŀa poſita hîc in ſnĩa. ꝓcedit in alijs actis. Adde Bar. in. l. ſi ſuperatus. in fi. ff. de pig. & ĩ. l. ij. ff. iudi. ſolui. &

in. l. ij. ff. vi bo. rap. But. & Ab. in. c. at ſi clerici. in prin. de iudi. Bar. Ang. & Imo. ĩ. d. l. ſepe. Bar. ĩ. l. ſi mẽ. §. fi. ff. de excep. rei iu. & ĩ. l. ſi pluſorio. §. fi. ff. de appel. Bal. in. l. ſi qs à ſe. in fi. C. ad. l. iuliã. de vi. & ĩ. l. ij. C. q. res iudi. nõ nocet. & q̃ dixi in. c. inter dilectos. de fi. inſtr. & de cõfeſsione

2 diceſ infrà. ¶ † Ad quintã rõnẽ Ab. q̃ iudiciũ agitatũ ſup iure meo ꝑ conſanguineum meum nõ nocet mihi. quia licet admittaſ. ꝓ cõiuncto: nõ tñ eſt vt ꝓcurator. l. iij. ff. iu. ſol. Adde tex. in. l. nec filius. C. ſi cert. pe. vbi geſta per cõiunctũ nũq̃ nocẽt. niſi ſequaſ ratibabitio. & iõ dicit Imo. ĩ. c. ex parte decani. in. iij. col. de reſcr. q̃ oportet

dicit̃ q̃ atteſtationes inter alios recepte alijs ꝑiudiciũ nõ generẽt. & tñ ſecũdũ eũ cũ il le proceſſus eſſet de longinquo, ve riſimiliter teſtes erant mortui. ſed certè ille textus. nõ probat neceſſariò cõtra Bart. q̃ quãuis proceſſus eſſet de lõgin quo, nõ per hoc ꝑſumit̃ q̃ teſtes eſſẽt mortui. imò ꝑſumũtur viuere vſq; ad. c. ãnos. l. ſi. C. de ſac. ſan. ecc. & l. ſi vſufruct. ff. de vſu. ſu. ſe. declarat Bar. & docto. ĩ. l. ſi q dẽ. C. ſo. ma. & ĩ. l. ij. §. ſi dubiteſ. ff. quẽ admo. teſt. aperi, tñ iſtis non obſtãtib⁹ ego teneo opiñ. Barto. à qua nõ recederẽ: nec cõſulẽdo, nec iudicando.

¶ In lege ſi duo patroni. & ibidẽ vide hoc idẽ declarãtẽ. d. Iaſ. may. & adde eum in. l. is apud quẽ. C. de eden. in vj. col. & Laſſr. in. c. q̃n cõtra. ſ. de proba. in. d. l. is apud quẽ. in pe. col. ver. venio ad ſecundã partẽ. & ibi latiſsimè. in vj. col. cũ ſeq. per do. Alex. de imo. & ibi ẽt ad fi. vide quod no. habetur per do. Frã. de are. & do. meũ Sozi. in. ij. col. ibi no. q̃ acta ꝓbatoria. q extollit dictum Bal. & Ang. ibi. cõcludẽtiũ q̃d acta ꝓbatoria faciũt ꝓeſumptionem quò ad perſonas habẽtes ius cõne xũ cũ illa q̃ in iudicio interuenit. & ita approbat loq iura allegata per docto. ſed quò ad perſonã cõiunctã non faciũt ꝓeſumptionem: vt ibi per eos.

oportet cõiunctũ cauere de rato. aliàs nõ valet quod agit. ¶ Primum caſum exceptuatũ in text. à regula limita vltra alios quinq̃ modis Primo dummodo quis patiatur alium nomine proprio agere. ſecus ſi patiatur iudicẽ ex officio ſuo inquirere: vel aliquid facere. quia tũc nõ dicitur cõſentire nec factũ iudici præiudiciale prę iudicabit patiẽti. Inno. in. c. ad petitionẽ. ſuper ver. nec reclamãte. de accu. per illũ tex. ſecundũ vnum intellectũ. Et idẽ dicit Bal. in. l. ſi ſuperatus. in quibuſdã lecturis. ff. de pig. & Arc. in. c. tãtis daniel. lxxxj. diſt. dicens ſec⁹ quãdo nominatim, vel per edictũ generale vocantur illi quos res tangit. alleg. Inn. & Hoſt. hîc. erit ergo differentia vtrũ ſimpliciter ſciant iudicem agere, an verò ſint nominatim, vel edicto vocati. Facit dictũ Inno. in. c. veſtra. de locato. cũ cõcor.

3 ¶ † Limita ſcdò dummodo tertius ſciret alium agere de iure ad ipſum tertiũ ſpectãte. ac etiã ſciret illud ius ſibi tertio cõpetere. ſecus ſi ſolũ ſciret aliũ agere: & ignoraret ius ſibi cõpetere. Inn. ſ. e. c. ſuborta. quẽ extollit ibi But. & Ab. ĩ. iij. col. ĩ ver. Inn. dicit & Abb. hîc ĩ vij. co. adducẽs ꝓ hoc. qa ignorãs nõ videt iuri ſuo renũciare. l. mater. ff. de inof. teſ. xxxviij. diſ. c. placuit. cũ ſi. Facit dictũ Bar. i. l. j. §. ff. de iti. actu q̃ pri. cũ cõcor. quas dedi. de reſcrip. c. vigiláti. in prĩ. maxiè. ĩ verſ. limita. v. allegãdo Pet. de ꝑu. ĩ ſua quarta canonica

¶ † Limita. iij. dummodo iſta ſcia ĩteruenirẽt tpe ꝓceſſus. ſecus ſi

4 eſſet lata ſententia quia talis ſcientia nõ ꝓiudicabit quãuis nõ appellet. Bal. in. l. ij. C. de fi. inſt. ab. l. ſi rẽ. §. quolibet. cum ibi not. ff. de euic. Idẽ Inno. ſ. eo. c. cũ ſuper. ĩ gl. magna. & ibi But. xij. col. per. d. l. ſepe. quę loquiſ in eo qui ſcit aliũ agere, vel experiri. Sed iſtud de clarat Imo. in. l. à ſententia. in prin. ff. de appel. dũmodo tertius ſciat ſnĩam latã: & nõ eẽ appellatũ ꝓ ſuccũbẽtẽ. Sed ſi pẽderet appellatio quã ꝓ ſeq̃reſ appellãs, tũc ſcia, & patiẽtia ꝑiudicaret: qa pariter habet locũ ratio. l. ſepe. & huiꝰ literę. ¶ † Limita iiij. dũmõ quis ex

5 periatur in iudicio proprio nomine tertio ſciente. ſecus ſi aliquis experiretur nomine meo in iudicio quia talis patiẽtia mihi nõ præiudicat. Bart. in. d. l. ſepe. in. ij. q. Sed quia Imol. & multi alij. in. c. ex parte. decani. de reſcri. aliter tenẽt, ideo dic vt ibi forte dicetur anno ſequẽti. ¶ † Limita. v. Niſi quis ſciat cauſam ad ſe ſpectãtẽ agi-

6 tari inter alios. Et hoc ipſe ſciat vt iudex illius cauſę. quia cũ cogaſ eam diffinire neceſsitate officij, illa ſcientia nõ nocet ſibi. licet cautela ſit q̃ proteſtef. habẽti aũt ſcientiã ex officio voluntario: puta vt aduocatus, vel procurator bene noceret. Iſta ponit Io. an. in. d. c. ſuborta. & ſequuntur ibi omnes. vt ibi retuli. in fi. ¶ Limita vj. dũ modo iſte ſciẽs aliũ agere prohibeat ante litẽ cõteſtatã. iuxta. l. pluribus. cũ ibi no. &. l. poſt litẽ. ff. de procura. &. c. ij. de procur. in. vj. poſtea autẽ à lite eum remouere nõ poteſt. quia aſtrict⁹ eſt inſtantię. bene poterit aſsiſtere ne cõcludatur. iuxta. l. ſi ſuſpecta. ff. de inof. teſta. Si autem ſciuiſſet ſolũ poſt litẽ cõteſtatã. tunc non poteſt eũ remouere: ſed ſolum proteſtari ne iuri ſuo ꝑiudicetur. ita Bart. in. d. l. ſepe. in. viij. q. & ſequitur Bu. hîc in fi. Sed q̃ imò etiã ſi ſciuit poſt litẽ cõteſtatã, poſsit prohibere ne agat. no. Bar. in. l. ſi perlu ſorio. §. j. in fine. ff. de appel. quia ea quę facta ſunt non debent ſibi emptori ignoráti nocere. & ideo illa litis conteſtatio non debet ſibi preſtare impedimentum. & ſequitur Imola in. d. l. ſi pluſorio. & in. l. ab executore. §. j. eodem titulo. & Paulus in. l. Titia. ſolut. mar. Abb. ſ. eod. c. cum ſuper. poſt But. ibi. in. j. ij. &. iij. q. & meli⁹. Quam opinionem declara tripliciter. ¶ Primò. vt ſciens poſt litem conteſtatam poſsit tunc prohibere ad fi. ne ſententia ſibi emptori prę iu dicet. ſed non poteſt prohibere ad finẽ quominus actor poſsit procedere cõtra eum contra quem fuit lis cõteſtata. & quominus fiat executio. ita Imo. in. d. l. ſepe de mente Inno. ſ. eod. c. cũm ſuper. in gl. magna. ver. & ſi queras. & ver. ſequen. ¶ Secunda declaratio. illud quod eſt dictum poſt litem cõteſtatam non poſſe remoueri vẽditorem. procedit. niſi vẽditor eſſet reus conuentus, & cõſentiret. ſecundùm Imo. in. l. à ſententia. in. vj. col. ff. de appel. argu. l. poſt litem. &. l. ſi ſuſpectus. ff. de inoffi. teſta. per quas leges dicit idẽ ſi per uenit iuſta cauſa ſuſpicionis: ſed hoc intelligit Alexan. in. d. l. ſepe. dummodo aduerſarius venditoris cõſentiat. aliàs eo inuito non poteſt remoueri venditor, quominus aduerſarius poſsit ad ſententiã & executionem contra ipſum venditorẽ procedere. per. tex. quem dicit valde no. in. l. ſi mãdato meo. §. j. ibi. aut ſi nolit creditor. ff. mã. & plenè no. ꝑ Bar. in. l. ſolutionẽ. ff. de ſolu. & in. l. liberto. §. fi. ff. de negotijs geſtis reſpondet ad legẽ poſt litem. quòd loquitur quãdo

quis erat in iudicio procuratorio noſtre meo. & ſic tũ perſonã meã repreſentabat. ſed in propoſito vẽditor erat nomine ſuo in iudicio.

¶ Tertia declaratio. Vbi vẽditor nõ eſt agens, ſed reus, procedunt prędicta. qa per litis cõteſtationẽ aſtringitur inſtantiæ. adeo q̃ ab ea diſcedere non poteſt. bonus tex. in. l. is qui ſe obtulit. ff. de rei vẽ. & habet locum prima declaratio: ſed ſecus ſi venditor agebat. & antequã lis eſſet conteſtata, erat aſtrictus inſtantiæ per ſolam productionẽ libelli factam parte citata. authe. qui ſemel. ibi: & ſi lis cepta nõ ſit. C. qũo & q̃n iud. Ideo tũc remoueri nõ poterit à iudicio etiã ante litem conteſtatã, quominus reus cõuẽtus a vẽditore poſsit ꝓſequi cãm cõtra vẽditorẽ agẽtem, & quo ad præiudicium vẽditoris. ita Alex. in. d. l. ſæpe. miratus de Bar. & doc. ponderátibus ita ab ſolutè in hoc articulo conteſtationem litis. Adde etiam ad hũc primũ caſum. q̃ vbi pariter ſpectat defenſio ad litigantem & tertium, nõ habet locũ dicta ꝓhibitio Inn. Bu. & aliorũ. ſ. eo. c. cũ ſuper. & Imo. in. d. l. à ſentẽtia. Et adde quòd per proteſtationẽ ſatis apparet de contraria voluntate illius ad quẽ primo loco ſpectat defenſio. Abb. hîc in. iiij. col. & latius in pe. col. vbi dicetur. Dum tãgitur de ſententia cõtra creditorẽ ſuper pignore. q̃n noceat domino pignoráti. Adde dũ dicit Abb. quòd nõ nocet ſi fertur ex cõtumacia. nã de hoc ſatis eſt dictũ. ſ. eo. in. c. cũ Bartoldus. poſtea inquãtũ dicit quod ſi creditor ſuccubuit, qa nõ probauit de dñio debitoris. iuxta. l. ante omnia. ff. de proba. nõ ꝓiudicat debitori. cũ nũc ad aliũ finẽ agatur. per. l. vẽdicãtem. cũ ſeq. ff. de euic. Cõtrariũ tenet ſolus Alex. in. d. l. ſæpe. xl. col. quia licet agatur ad diuerſum finem in vno iudicio quã in alio: hoc nõ impedit quod ſnĩa lata in vno iudicio nõ poſsit parere exceptionẽ rei iudicatę in alio. dummodo ſit eadem cauſa agendi in vtroq;. Bart. in. l. ij. §. j. ibi. venio ad lecturã Placẽtini. & melius ibi. quæro vtrum probationes factæ. ff. vi bo. rapt. vbi reprehendit ſeipſum. in. d. l. ſepe. quo ad illam rationem. quãdo agit ad diuerſum finẽ. Nam videmus quod ſententia in ciuili ꝓiudicat in criminali: licet tendant ad diuerſos effectus. l. præſes. & ibi glo. C. ad. l. flauiam. de plagiarijs. Reſpondet Alex. ad. d. l. vendicatem. quod ibi non ſolum agebatur in ſecundo iudicio ad diuerſum finem. quia in ſecundo ad duplã, vel ad pretium. in primo de retinenda re: non autem de pretio ratione euictionis, quæ nondum ſecuta erat: ſed etiam concurrebat aliud ibi. quia prima ſententia nõ impugnabatur in ſecundo iudicio per emptorem. quia nõ dicebat iudicẽ malè iudicaſſe. neq̃ rem repetebat. ergo ſi ſola prima ratio. ſ. varietas finis haberet locũ: & non ſcda, vt quis veniret contra primã ſentẽtiam. tunc obſtaret exceptio rei iudicatę. d. l. preſes. ita hîc quia debitor non venit cõtra ſententiã latam cõtra creditorem. ſecundùm eum. Quãdo aũt ſententia cõtra debitorẽ noceat creditori: cõmuniter dicitur q̃ ꝓiudicat creditori patienti. etiã ſi creditor acquiſiuerat ius hypothecæ ante ſnĩam. d. l. ſæpe. nã ſi añ acq̃ſitũ ius hypothecæ fuiſſet lata ſnĩa cõtra debitorẽ: nocet indiſtinctè creditori. ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit. Limita hæc. q̃n ſnĩa eſt lata cõtra debitorẽ cõuentũ rei vẽdicatione: ſi aũt cõtra debitorẽ agentẽ, tũc ſentit Bar. in. d. l. ſæpe. q̃ ꝑiudicat creditori ſciẽti. quod intelligit ibi Imo. ſub dubio forte. q̃n ſnĩa cõtra debitorẽ agentẽ lata eſt ex eo. qa reus probauit ſe dñm. ſec⁹ ſi ex eo. qa actor nõ ꝓbauit. & idẽ firmãt Bu. & Imo. hîc. & ſequit Alex. in. d. l. ſæpe. in. vlix. col. ſub dẽs iſta communiter teneri. quicquid ſcribat Bal. in. l. ſi ſiue. ad fi. C.

7 ad velleia. ¶ † De ſnĩa lata cõtra authorem, puta venditorem, vel vxorem: quãdo noceat ſucceſſori, emptori, vel marito: concludit Ab. contra Bar. q̃ regulariter nõ nocet. niſi egiſſet nomine ſucceſſoris eo ſciente & patiẽte. vel niſi ſcientibus ſucceſſorib⁹ pronuntiatũ ſit auctores nõ habuiſſe ius. Circa primũ dictum oporteret videre veritatem opi. Inn. de reſcript. c. ex parte decani. vbi voluit quòd ſi patior alium agere vt procuratorem meum, videor ei dare mandatum. ſed talis examinatio nimiũ occuparet. poteris videre. Alexan. in. d. l. ſepe. in. iiij. col. vbi hoc diſcutit pluſquã perfectè. reprobando Inno. poſtea ſaluando in. x. caſibus. Sed opin. Abb. hîc tenuit Ang. in. d. l. ſepe. ſ. q̃ ſentẽtia prę iudicet ſucceſſori ſcienti. quia ſi vera eſſet opinio. Bar. nunquã haberetur locũ. l. ſepe. ſ. quod ſcienti nunquã prę iudicaret ſentẽtia. quia propter malum finẽ iudicij fingeremus ſcientem à principio contradixiſſe. & ſic nõ prę iudicaret ſententia. que ſolũ prę iudicat ſciẽtibus & patiẽtibus. q rõ nõ vrget qa ſecũdũ Ale. ibi illa lex vẽdicat ſibi locũ. q̃n agẽs deducit cauſam

in iudicio nomine proprio. & ad eum ſpectat ſecũdariò. vñ talis nomine proprio bene dicitur ſequẽs vt ibi in tex. Sed nos loquimur quãdo agens egit noĩe meo. quo caſu nõ dicit agẽs eſſe ſequẽs iſpecto modo agẽdi. ſed reputatur eadẽ pſona cũ meipſo cuius noĩe agit. cũ inſpiciatur ſemper perſona cuius nomine agitur. nõ aũt ipſe agens noĩe alieno. vt. l. tutorẽ. i pri. ff. de his q. vel idig. Itẽ cũ opi. d. Abb. cõcordat Imo. ſub dubio in. d. l. ſepe. ꝓpter rationẽ illius tex. quę eſt vbi quis ſcit, & põt prohibere, & non prohibet vr cõſentire. & hoc dicit verũ. maximè. in venditore, vel alio agẽte, à quò cauſam habeo. per illam l. indiſtinctẽ loquentem. quę opi. ſaluari poteſt in caſibus. in quib⁹ ſaluatur dictum Inno. vbi. ſ. ¶ † Contra aũt: an ſententia lata[a] cõtra maritũ cõſtante matrimonio no ceat vxori volẽti agere ſoluto matrimonio. vi de Guil. de cug. Bar. & Bal. in. l. de die[b]. §. quidã. ff. qui ſatisda. cog. vbi cõcludit ꝙ ſic. ſi mulier ſciuit, & non aliter. vt latiſsimè refert Alex. in d. l. ſepe. lxiiij. col. & facit tex. in. d. §. quidã cum gl. in verb. rem ſuam: vbi cauſa fundi dotalis in tentata per maritũ dicitur eſſe cauſa mulieris. & ad eius vtilitatem ſpectare. Item quia maritus in fundo dotali eſt plus quã procurator. cũ ſit dominus. l. doce ancillã. C. de rei ven. ergo ſicut ſententia lata cõtra procuratorẽ nocet dño. l. ſi mater. §. hoc iure. ff. de excep. rei iudi. ita ſor ti⁹ iſta. niſi interceſsiſſet colluſio, vel culpa mariti. vt latius per prędictos. Inquantũ circa primum caſum gl. dicit. Ab. pulchrè. limitat. l. benè à zenone. C. de quadri. pręſcri. Adde alias limitationes. quas cũ iſta poſui in. c. quę in eccleſiarũ. ver. ſecundũ membrum. de cõſti. ¶ † De ſententia lata ſuper legitimitate: adde Imo. in. d. l. ſepe. vbi cõcludit poſt Cyn. in. l. ingenuum. ff. de ſta. Ho. ꝙ ſi eſt queſtio ſuper legitimitate cũ illo cuius principaliter intereſt: puta cũ patre, pręiudicat ſententia etiã quò ad alios. ‹ ſecus ſi cũ eo cui⁹ principaliter nõ intererat. vñ ſi mortuo patre pronuncief filia legitima ad agẽdum cõtra virũ poſſeſſorẽ partis hęreditatis: nõ prę iudicat hęc ſnia poſſeſſori alteri⁹ partis: ſi poſteà cõtra eũ agat. Idẽ Bald. & Sali. in. l. ij. C. qui res iudi. nõ no. & eſt de mẽte But. in. c. cauſam qui ſi. ſint legi. vbi in. q. legitimitatis & filiatiõis iuter quas certè videtur eadẽ ratio. dicit ꝙ ſi eſt lata ſententia cũ eo cuius principaliter intereſt, pręiudicat omnibus alijs prętendentibus in cõ ſequẽtiã intereſſe. l. j. in fi. ff. de li. agno. Puto tñ ꝙ nõ pręiudicabit alijs de cognatione qui eque principaliter poſſunt quò ad alios effectus cõtendere de filiatione, vel legitimatione. Facit glo. in verbo aſsiſtat. in. c. dilecto. de prębend. Niſi ſecundũ eũ vellent contendere circa actus publicos. vt quia tractaſ an tanquã ſpurij ſint repellendi à decurionatu in caſibus in quib⁹ repelluntſ. l. generaliter. §. ſpurios. ff. de decu. quia tunc ſententia obſtaret. quia pater, vel alius cũ quo de legitimitate fuerat pri⁹ pronũciatũ, potuit hoc ius deducere in iudicio etiam quò ad act⁹ publicos. ſecũdũ eũ cũ quo cõcordãt. But. & Imo. hîc. addentes ꝙ ſi agitur ad priuatũ commodum, puta ad hęreditatẽ ab inteſtato, & opponitur agẽti quod nõ eſt legitimus: certè non nocebit quò ad alium. puta cohęredẽ illius qui primo ſuccubuit. & ita intelligunt Inno. in. d. c. cauſam. qđ diſplicet Alex. in. d. l. ſępe. xxxij. col. quia etiam ſi agatur ad intereſſe priuatum, dummodò cauſa agatur per illum cuius principaliter intereſt, ſententia nocet prętendẽtibus intereſſe in cõſequentiã. d. l. j. in fi. & l. ij. & . iij. in prin. ff. de libe. agno. quę iura licet loquãtur in cauſa filiationis: tamẽ ex identitate rationis extenduntur ad cauſam legitimatiõis. & ita etiã Abb. hîc & prędicta procedũt in ſententia lata ſuper patria poteſtate ſecũ dũ Abb. hîc. Pro quo etiã facit. l. j. §. pe. ĩ fi. & ibi hoc no. Ang. ff. de li. exhi. & no. Bal. in. l. ingenuũ. ff. de ſta. ho. & Bal. & Sal. in. l. ij. C. qui res iudi. nõ no. Et hoc intellige quãdo ille qui venit tanquã is cuius principaliter intereſt, obtinuit agendo. ita loquitur. l. j. §. ſi quis. ex his. ff. de libe. agno. ſecus ſi agens ſuccubuiſſet. quia tunc non habet locũ ille §. cũm non ſit ęquum qđ alteri qui nõ fuit in iudicio noceat ſentẽtia: quando ille qui egit nõ erat verus cõtradictor ſecundum Inno. & ſo. an. in. c. noſtra. de procur. ¶ † De ſententia declaratoria ſuper ſtatu perſonæ quando faciat ius quò ad omnes. dic ꝙ aliquando fertur cõtra ſtatutũ fauorabile per ſonę: vt quia petens ſe declarari libertum, pronũtiat⁹ eſt ſeru⁹ Titij. & iſta nocet victo quò ad omnes vt non poſsit dicere ſe liberũ: non tamen nocebit alteri cõtra Titium agenti & aſſerenti illum eſſe ſeruũ ipſius agẽtis. gl. no. in. l. cognitio. §. j. in ver. ne variẽ. ff. de libe. cau. & facit qđ no. Inno. de procu. c. in noſtra. Aliquando fertur ſententia ſuper ſtatu fauorabili. puta qđ quis ſit ingenuus. & facit ius quò ad omnes. d. l. ingenuum intellige vbi eſt queſtio ſeruitutis & ingenuitatis. & pronuntiatur pro ingenuitate. ſecus ſi erat queſtio de libertinitate: ad ingenuitatem. quia licet pronuncietur pro ingenuitate: nõ facit ius quò ad omnes. Inn. in. d. c. cauſam. gl. in. l. j. ff. de lib. cau. quę eſt ſing. ſecundũ Imo. in. d. l. ſepe. Idem gl. in. l. colluſionẽ. in gl. ij. ff. de collu. deteg. & in. l. duobus. in vna ſo. ff. de libe. cau. Sed dicit Imol. hîc. & in. d. l. ſepe. qđ iſta videtur nimis magna reſtrictio ad. d. l. ingenuum. eo pręſertim quia tex. ibi dicit quamuis libertinus. & ſic innuit quòd erat queſtio de libertinitate ad ĩgenuitatẽ. Idẽ But. in d. c. cauſam. & Bene. de plumbino. in. l. j. ff. ſi liber. inge. eſſe dicatur. cuius diſtinctionẽ refert Alex. in. d. l. ſæpe. xxvj. col. vbi de hoc latius. ¶ Ad quartum caſum quẽ colligit Ab. ex glo. in. l. papinianus. §. meminiſſe. ff. de inoff. teſt. dic qđ. non eſt propriè fallentia. quia regula eſt quòd ſententia ſuper eo pro quo eſt lata, non prodeſt: nec nocet alteri. ſed in. d. §. ſententia lata ſup validitate teſtamẽti ẽt pro deſt fiſco. nõ quò ad illud ſuper quo vertebatur lis: ſed quò ad legatũ relictũ impugnãti teſtamentũ. & culpa impugnãtis eſt illa quæ prodeſt fiſco ſecundũ Imol. in. d. l. ſæpe. vel dic & notabilius. qđ ſententia inter alios lata bene prodeſt alijs: & fidẽ facit quò ad præparandã viã alteri ad agendũ. l. j. C. vbi cauſæ fiſ. & ibi hoc no. Bal. in l. fi. vbi ſnia lata cõtra occiſores præpareat viã vt agi poſsit ad cõfiſcationem bonorũ cõtra hęredẽ negligentẽ vindicare mortẽ occiſi vt. l. neceſſarios. §. nõ alios. ff. ad ſyl. gl. & doc. in. l. in cognitiõe. e. tit. & iſtud eſt gnaliter verũ. qđ ſnia lata iter alios facit fidẽ iter alios ꝑparatorijs. alterius iudicij. Bal. in. l. ſi qs homicidij. C. de accu. in. l. j. in fi. C. de aduo. di. iudi. in. l. ij. in. vj. col. C. de eden. in. l. ſi vteris. in v. notabili. C. de fide inſtru. & in. l. ingenuũ. in fin. ff. de ſta. ho. circa qđ vide Bar. & alios in. l. decẽ. in. j. col. ff. de ver. ob. Bal. in. l. j. circa pe. col. C. ne filius pro patre. Bartol. in. l. cùm filiuſſami. in princip. de verborum obligatione & qđ not. Bart. in. l. præuaricationis. ff. de præuarica. ¶ † Ad. vij. caſum videtur dicendum qđ ſententia ſu ꝑ delicto qđ de neceſsitate cõmittitur à pluribus, ſi eſt cõdẽnatoria cõtra vnũ, nocet alteri. & abſolutoria pro vno prodeſt alteri. & ita Cald. & Car. in c. dilect⁹. lo. ij. de ſimo. p. l. denũtiaſſe. §. qrif ff. de adul. Idẽ ſenſit gloſ. in. l. ij. qui res iudi nõ no, allegando. d. l. denuntiaſſe. Quinimo vr dicendũ ꝙ etiã ratiõe connexitatis delicti condemnatoria lata contra vnum, noceret alteri, per id quod habetur in. d. c. dilectus. & in. c. ad petitionem. & ibi gloſſ. in verb. conſequentiam. de acc. & gloſſ. j. in. c. ordinatos. lix. diſtin. & in. c. pe. de purgatio. cano. & in. c. hoc quippe. iij. q. vj. in quibus locis ſententia qua pronuntiatur contra recipientem aliquid ſimoniaci, prę iudicat danti, vel ecõtrà. & ſententia declaras quẽ iniuſtè priuatum beneficio, nocet ei qui faerat ſubrogatus. & ſententia lata cõtra ordinatum, videtur lata contra ordinantem quòd malè ordinauerit. Tamen communiter tenetur quòd nec abſolutoria pro vno prodeſt alteri: nec condemnatoria nocet. per. l. adulter. §. ſi eo. & fi. ff. de adult. vbi abſolutoria lata pro addulterio, nõ prodeſt mulieri adulteræ: ſi

a ¶ Sententia lata contra maritum. Adde ꝙ iſtã opi. Bartol. tenet Cy. Bal. in. l. doce. ancillã. C. de rei vendi. & Imol. poſt Ray. in. l. Titio. §. fin. ff. de condi. & demõ. in vlt. not. & not. iſta, quia ex hoc poſſet dari cautela ad alienandũ fundũ dotalẽ cõſtante matrimonio. de quo vide ibi Guil. Ange. Ful. & do. Alexand.

b ¶ L. de die. Et ibi dem. in. §. qui mulierẽ. vide do. Alexan. de imo. in. j. col. in fi. ver. & ex hoc videtur. & ad de eũ in. l. qcũq. de bo. dã. & Cy. & Bal. ĩ. d. l. doce.

c ¶ Ad alios. Adde Bald. in mar. ſua ver. ſent. v r. xix.

d ¶. §. queritur. Vide ibi ad hoc Bar. ĩ ver. vl. habes. & poſt eũ. do. Alex. de imol. & adde ad materiã q̃ habentur ẽt p er Pe de ſu. in. l. ſi duo. ff. de arbit. & per Bart. in. l. ex duobus. ĩ. v. colo. ĩ ver. q̃to quarto. ff. de duob⁹ re. & ĩ. l. Iulianus. iij. col. ĩ fin. in ver. iſta opi. nõ tangit. ff. de cõdi. inde. & oĩno Ange. in. l. ſi is qui. la, ñ §. ſi tu Titiũ. ff. de fur. & Bal. in. l. pe. §. fina. ff. nau. cau. ſta. & bonũ tex. in. l. nam & ſi parentibus. §. fin. ff. de inoffi. teſta.

8 á

9

10

11

d

teræ: ſi nupta nõ erat. ſecus ſi eratnupta. d. §. q̃rit. & ſic eſt ſpãle fauore mrimonij. vt ibi. & ĩ. c. ſignificaſti. & ibi no. de adul. & in. c. interrogatũ. ij. q. v. q̃uis tale defectũ ſit cõnexum quò ad vtrumq̃. Ad idẽ. l. ij. C. de fi. inſtr. Non ob. d. c. dilectus. cum concor. ſ. allegatis: quia licet gl. in dictis locis varient: tamen communiter tenetur, ꝙ ſnia contra vnũ in dictis caſibus noceat alteri in cõſequẽtiã. ſi cõtra vtrũq̃ fuit proceſſum, & cognitum. aliàs aũt non noceat quo ad plenũ prædiudicium: ſed quo ad aliqualem præſumptionem. ita gl. in. d. c. dilectus. in verb. dãtes. & in. d. c. ordinatos. & in. d. c. interrogatũ. & Inn. hîc in vlt. col. Et adde ꝙ licet cõdemnatoria vel abſolutoria in criminalibus nõ faciat ius quò ad aliũ, præterquã in caſu. d. §. quæritur. tñ prodeſt quò ad hoc vt alius accuſare iterum nõ poſsit, ſecũdũ quod habetur in. l. ſi cui. §. hiſdem. de accuſ. & in. c. de hiſ. de accuſ. Item operatur condemnatoria, vt poſsit condemnatus repelli tanquã infamis. & ſic quò ad conſequentiam ipſius ſententiæ prodeſt oĩbus. c. teſtimoniũ. & ibi gl. de teſti. xxiiij. q. j. c. ſubdiaconus. Inn. ſ. eo. c. cùm ſuper. in fi. Fede. conſi. xxiij. Titius electus. facit. l. nõ poteſt. ff. de furtis. cum ſimilib. Saluatur etiam iſte caſus, quando in materia connexa fertur ſentẽtia ſuper iure illius à quo cauſam habeo: vt ſi pronuntietur ordinantẽ non habuiſſe ius ordinandi: quia præiudicat mihi ſcienti & patienti agi de iure quod ab ipſo habeo: vt hîc pulchrè per Abba. per tex. hîc. & in. d. l. ſæpe. dum dicitur de ſnia lata contra auctorem meũ. ¶ Idem videt de ſnia lata contra eligentẽ ſuper poteſtate eligendi: quia præiudicabit electo. glo. in d. c. hoc quippe. & in. c. cupientes §. cæterũ. in ver. nullum præiudicium. de elec. in. vj. Innoc. in. c. dudum. lo. ij. ſuper verb. partibus. de elect. & hîc Bal. & Sali. in. l. ij. C. qui res iudi. non noc. Secus ſi infirmaretur electio propter defectum ipſius electi, puta propter crimen: quia tunc electo ſciẽti bene præiudicat: vt perdat ius ex illa electione tamẽ ſibi non præiudicabit quò ad hoc vt efficiatur inelligibilis quò ad aliàs electiones: propter magnitudinẽ præiudicij. iuxta. c. ſuper eo. de elec. ita Inno. in. c. dudũ. & in. c. ſtatuimus. in vlt. gl. de elec. in. vj. Dixit etiã Ang. in. d. l. ſepe. ꝙ ſnia lata cõtra electũ ex eo: quia eligentes nõ habuerũt poteſtatem eligẽdi, præiudicat eligentibus ſcientibus, ſicut dicitur ibi in debitore, creditore, liberto, & patrono. Idem Bal. in. l. ſi fine. in fi. C. ad velleia. Secus dicens ſi pronuntietur contra electũ ex eo. quia perſona electi nõ fuit capax: vel quia dicatur ꝙ renuntiauit electioni, vel quid ſimile. ¶ Nã tunc non præiudicat eligentibus. [a] quia non eſt tractatum de iure eorum. ¶ Idẽ per oĩa dicendum in ſnia lata contra præſentantem. an præiudicet præſentato ſecundũ Imo. & Ab. hîc. Ft adde Pet. de ancha. conſi. xvij. pro ſolutione in primo dubio: quia ſententia contra patrem ſuper matrimonio contracto per filiã non nocet filiæ. per. l. j. & fi. C. qui. res iudi. nõ noc. Et ꝙ in cã duorum omnino connexa non operatur quò ad aliũ qui nũquam fuit in iudicio. per. c. dilecto. & fi. de præben. &. l. denuntaſſe. §. quæritur. ff. de adul. Adde etiam omnino Modernos. in lib. maleficiorum. fol. penul. vbi ponunt regulam, ꝙ ſnia pro vno appellante prodeſt conſortibus cũ eo condemnatis qui non appellauerant. ¶ Fallit in quinq̃ caſibus, de quibus ibi. Vide etiam ibidem fo. ccj. diſcuſſa copioſè dicta Barto. in. d. l. denuntiaſſe. §. fi. de ſententia lata contra aliquem: quia produxit falſos teſtes, an noceat teſtibus. & de ſimilibus. ¶ † De quibus etiam per Alexand. in. d. l. ſæpe. in. xx. col. vbi inuenies de ſententia abſolutoria in fauorem mandatarij, an profit mandanti. & econtrà. Et an ſententia contra occidentem noceat ei contra quem poſtea proceditur de auxilio. Et an ſententia contra aduocatum de corruptela noceat corrumpenti. In quibus quæſtionibus communiter concluditur negatiuè. Et adde domi. Abb. in. c. conſtitutus. lo. j. vlti. notabi. de teſtib. quòd agitata cum conferente vel eligente profunt vel nocent ei cui facta eſt collatio, licet ſit diſputatum ſuper iure eligendi, vel conferendi. Sed ille tex. loquitur qñ prouiſus, vel electus non tacet, ſed inſtat pro iure ſuo defendendo tunc enim debent illa agitata ſibi nocere. Si autem tacet, vel patitur, pendet ex prædictis ſecundùm eũ. Et de ſententia ſuper defectu matrimonij: an noceat filijs. vide Alexand. in. d. l. ſæpe. in. xxxiij. col. vbi reincidit in effectu in opinionem Abb. hîc eo non allegato: impugnans quædam verba Bal. in. l. fi. allegata per Ab. ¶ † Cõfidera in iſtis connexis illam rationem qua vtitur Ab. in q. duorum fratrum qui cõtraxerunt matrimõnium cum duabus ſororibus vterinis. videlicet ꝙ alter poteſt teſtes reprobare. & ꝙ fortè in prima cauſa fuit colluſum. vel ſecundus eſt diligentior primo: quia profectò ſi quis pertinaciter figeret ſe in hac ratiõe, deſtrueretur multa ex prædictis: maximè illud membrũ de ſnia ſuper iure iam tranſlato: vt noceat ei in quẽ trãslatũ eſt. Ideo in illa. q. duorum fratrũ tenendæ ſunt aliæ rationes: omiſſa iſta, quæ ſi haberetur in cõſideratione, videretur cõtra legẽ ſæpe. dũ loquit de creditore & debitore. & cõtra ea quæ dicta ſunt de emptore & venditore, in quibus poſſet fieri eadẽ conſideratio poſsibilis reprobationis teſtiũ, vel colluſionis, vel diligentiæ maioris. Cogita: quia nullus aduertit. Vbi ſententia alteri pręiudicat, nõ tñ tranſactio, compoſitio, vel cõpromiſſum. Inno. in. c. auditis. tit. præcedenti. Abb. ibi in. viij. col. & hîc poſt But. in. ij. col. dicentẽ idem in pacto & iuramento. Idẽ etiam Pau. de eleaza. in cle. j. de reſcrip. & Matth. mateſ. notabili. xxvj. Facit dictum Inn. de elec. c. dudũ. lo. ij. in verb. partibus. ꝙ cõpromiſſum auctoris non nocet ſucceſſori ſcienti. etiam in caſibus quibus noceret ſnia. alleg. c. cũ inter canonicos. de elec. ¶ Limita primò in caſu. l. controuerſiæ. ff. de trãſac. vbi tranſactio facta in cauſa querelæ inter hæredẽ legitimũ & hæredẽ. ſcripti, præiudicat legatarijs: quò ad hoc vt teneãtur cõuenire victorẽ pro rata in tranſactione deducta: quia eo modo præiudicaſſet ſnia. l. Papinianus. §. ſi ex cauſa. ff. de inoffi. teſt. l. cũ duobus. C. eo. tit. & l. cũ filius. in prin. ff. de leg. ij. Limita. ij. in caſu. c. primi, de controuerſia inter vaſallũ & aliũ de beneficio. vbi quò ad ius feudi poteſt vaſallus cũ litigãte tranſigere, & præiudicat domino: vt teneatur obtinentẽ ex cauſa tranſactionis habere in vaſallum. Idẽ in emphyteota & ſuperficiario, ſecundũ Bal. ibi. Et idem in cõpromiſſo in caſu poſito in. d. c. j. cũ compromiſſum ſit tranſactio, ĩuribus vulgaribus. & ſic videt ibi deciſum ꝙ vaſallus ſine conſenſu dñi põt de feudo cõpromittere. de quo dubitauit Spec. de arbi. §. poteſt. verſi. ſed nunquid vaſallus. & Hoſt. in ſumma de arbit. § de qua re. ver. ſed nunquid vaſallus. & Lud. in. l. j. §. & poſt operis. ff. de oper. no. nun. Cogitabã limitare tertiò in cõpromiſſo neceſſario facto ex forma ſtatuti: quia ſententia inde ſequens multum eſt conformis ſententię iudicũ. iuxta Bar. in. l. fi. C. de iudi. & Pet. de anch. in. c. ab arbitris. de offi. de leg. in. vj. cũ concor. de quibus dicetur. in. c. finj. eod. Sed non affirmo: propter dictum Bal. in. l. j. C. de pericu. & cõmo. rei vend, vbi dicit: ſit cautus emptor: qui ex forma ſtatuti cõpulſus fuit ad cõpromittendũ. Nam ad hoc vt poſſit habere regreſſum contra venditorem, debet facere eũ citari antè, quã cõpromittat: vt ſic intelligat venditor in quem compromittat: aliàs non poſsit aliquo modo habere regreſſum. ¶ † Confeſsio in iudicio ſiue volũtaria, ſiue contentioſa, nõ nocet alteri. [b] Io. an. in Spe. hîc allegato per Abb. & prius per But. ſubdentem ꝙ facit qualequale prædiudicium. Sed quòd imò plenè pręiudicet firmat Alexan. in. d. l. ſæpe. antepe. colum. Primò: quia cui nocet ſententia, nocerent acta. vt hîc per Abb. & dictum eſt. ſ. per c. inter dilectos. de fid. inſtru. cum concor. de quibus per Alexan. in. l. is apud quem. C. de eden. Secundò: quia confeſsio aduocati prædicat principali præſenti, & nõ contradicenti. l. j. C. de erro. aduo. de cenſib. c. olim. de appel.

a ¶ Eligẽtibus. Ad de Pe. de ſu. ĩ. l. j. C. qui. res in. non nocet.

b ¶ Alteri. Addedo. Alex. de Imo. in. l. ij. ff. iudi. ſolui. vbi etiam ad hoc vide Bar. in. iij. col. ver. & idẽ dico de confeſsione. vij. colũ.

c.cũ causam.& ibi plenè.Tertiò:qa hoc casu habet locũ il la.l.sæpe.versi.cur autem.& hoc verius secundũ eum.qui paulo infrà idẽ putat in iuramento litis decisiuo:per eiusdem rationes.cũ sit necessariũ iurare vel referre.l.manifestæ.ff.de iureiu.& cogita vtrũ hęc operẽtur:circa quęstionem quam subdit Ab.de confessione partis quò ad legitimam filij.¶ † Satis dicit nõ pati qui in hac materia protestatur.Bar.in.d.l.sæpe.in.v.&.viij.q.& ibi Ang.& Imo.& Spe.de actio.& per.§ sequitur.ver.sed nũquid is qui tm.& Butr.& Imo.hîc.aliàs sequeretur quòd venditore agente rei ven.sciẽte emptore arctaretur inuitus emptor suscipere iudiciũ & agere.cõtra.l.j.C.vt nemo inui.& ista est veritas.secundũ Alex.in.d.l.sæpe.xc.col.licet Pau. ibi reputet hanc vnam nugationem.& intelligat illũ dici prohibere,qui in iudicio assistit.Limita nisi sit casus in quo sñia de sui natura faciat ius quõ ad omnes: quia sñia faciet ius nõ inspecta patientia,vel ignorãtia: vt in causa ingenuitatis. Abb.singulariter hîc.facit.l.si superatus.in prin.ff. de pig. ¶ Et sufficit extraiudicialis protestatio.Ang.in.d.l.sæpe. per quã sicut euitatur dãnum:ita excluditur vtilitas:si qua imminebat.alleg.l.at si quis.§.pleriq;.ff. de relig. pro hoc: quia consensus præstandus actui iudiciali põt præstari extra iudiciũ.Bart.in.l.fi.§.necessitatẽ. C.de bo.quæ lib.in.l. filiusfa.in fi.ff.de don.in.l.fi.ff.de acqui.hær.Ang.in.l.si cũ dotẽ.§.si patri.propter glo.ibi.ff.sol. mat.Bal.in auc.cassa. C.de epis.& cler.Obstant no.in.l.vnica.C.de satisd.in.l.si procuratorem.cũ gl.fi.ff.de procu.in.c.mandato.ŝ.de procur.in.c.ex parte decani.de rescri.vbi qñ de mãdatocõstat iudici,debet sibi vel aduersario constare de reuocatione. Respondet Imol.in.d.l.sæpe.illud ideo est,quia ibi facta erat fides in iudicio de mandato.ideo debet iudici vel aduersario cõstare de reuocatione.secus vbi non esset facta fides iudici de mandato.gl.not.in.c.ij.de procu.in.vj.quæ verba secundùm Alexã.inferunt,quod idem esset in casu isto,qñ cõstaret iudici de tacito consensu tertij scientis & patientis.vt tunc talis protestatio vel prohibitio debeat notificari aduersario, vel iudici. Ad quod vide plenius Bartol.in.l.non solùm §.morte. ff.de nouis oper.nuncia. in.ij.qõ.dum tractat de protestatione declaratoria animi. & Bartol.in.l.qui in aliena.§.fina.ff.de acquirend.hære .in quibus locis videtur velle ꝙ si aduersario constabat de tali scientia & patientia,debet etiã sibi contraria protestatio denuntiari.dum alleg.l.si mandassem.ff.manda. quando ille cuius interest est certus, ipse citandus est. non autẽ sufficit edictum.secus quando de ipso nescitur pro certo. Abb.hîc egregiè.Adde quæ dixi in.c.ij. de constit. & aliquid in.c.exhibita.de iudic. vbi scientia & patientia alterius facit sententiam contra alium latam præiudicare tertio.intelligitur etiam si tertius citatus non fuerit. Innocen.hîc.& in capitu.inter quatuor.de maio.& obedien.& in capitul.in nostra.de procurat.Imol. & Paul .de castro. in.d.l.sæpe.Bald.in.l.ij.C.communi diuidũ.in.l.si vteris. C.de fide instrumen.Imol.in.l.decem.de verborum obligationibus.& in.l.si perlusorio.§.j.ff.de appellation.quicquid dixit Angel.ibi:contra quem induxit Alexand. in.d. l.sæpe.nona columna illum text. indistinctè loquentem. & gloss.in.l.de vnoquoque.in principio.in versicul.quos causa.ff.de re iudicata.& Bald.in.l.qui duobus.§.qui iurauit.ff.de iureiurando. vbi dixit quòd sententia lata contra principalem nocebit fideiussori iudicatum solui: etiã non citato: [a] quia iudicium non agitur cum eo.& quia illi quibus per indirectum fit præiudicium ex natura causæ non sunt citandi,nisi postquàm comparuisset in iudicio fideiussor,vel consimilis,& contradixisset,constituendo se aduersarium. tunc enim non noceret id quod fieret eo non citato. alleg. in argumen dicta .l.si perlusorio. in principio.& de hoc incidenter tacto de fideiussore,vide singulariter Angelum. in.l. in cognitione. ff. ad sylla.¶ † Si fertur sñia super re prohibita alienari: nocet ei,in quẽ ex fideicõmisso res transferri debebat etiã nõ citato.Ang.& Imo.in.l.filiusfami.de leg.j. contra Bar. ibi. quia nõ reperitur quòd debeat citari nisi is qui ius habet in re [b] tempore iudicij.nõ autẽ is qui ex postfacto ob aliqualem casum ius habere potest. vel qui in cõsequentiam non aũt principaliter lędi potest.bo.tex.in.l.si patroni.§.j. ff.ad trebel.vbi in sententia contra institutũ non est necesse citari substitutum:vel fideicõmissarium.no.Bar.in.l.in diem.ff.de aqua plu.arcẽ.& ideo dicit Bald.in.l.nec quicquam.§. vbi decretum.x.col.ff.de offi.procõ.& leg.ꝙ futuri aduersarij qui nunc causæ interesse non habent,non sunt citandi:nec in publicatione priuilegiorũ,nec in exẽplatione.alle.l.j.§.pe.ff.de vẽ.inspi.quã ad hoc ipse ſæpe al leg.no.Do.in.c.quamuis.de pact.in.vj.propter gl.ibi.Dicit tñ Ale.in.d.l.filiussa.quod nõ obstat quod agãt de præiudicio magno illius ad quem finaliter spectat fideicommissum.quia poterit appellare pro suo interesse: quando sententia erit sibi notificata, nec curret sibi tempus ad appellandum antè,quã sit certificatus de tenore sententię. l.j.C.de tempo.ap.c.concertationi.cũ gl.no.de app.in.vj. Ex istis non videtur procedere quod dixit And. de iser.in c.si vasallus.si de feu.fue.contro.inter dominũ & agna.dũ dixit ꝙ si feudũ antiquum erat apud vnum de agnatione, cũ quo litigabatur super re illa feudali,& lata fuit sententia contra eũ,talis sententia nõ præiudicabit alijs sequentibus agnatis:ad quos deficiẽte primo agnato transire debebat feudũ,nisi illi sequentes agnati fuerint citati,vel sciuerint causam agitari cũ illo agnato.per.d.l.sæpe.¶ Reliqua ad hãc materiã inuenies per Alexã.in.d.repetitione.l. sæpe.vbi etiam sunt quasi omnia prædicta.Et vltra eũ vide quod no.Pet.de anc.cõsi.xxxvj.prima facie.ꝙ pronuntiatio iudicis super legitimatione procuratoris nocet domino:qñ apparet de aliqua probatione, vel productione mandati ante sententiã.aliàs nõ.sic intelligit Cy.in.l.licet. in.iiij.q.C.de procu.Et adde Bal.in.c.quãto.de iudi.ꝙ si lata est sñia contra vnũ ex patronis,& alius obtinuit, accrescit ei totũ ius patronatus.quia ius quasi spirituale nõ potest diuidi.& sic non põt esse ſemipatronus. Et adde Rotam de iudi.xj.in antiquis.ꝙ vbi aliquibus cõpetũt diuersæ actiones:si vnus permittit alium agere,non prejudicatur alteri,nisi fuerit citatus.alleg.Inno.ŝ.eo.c.cũ super. &.l.si pariter.ff.de libe.cau.Et adde Bart. in.l .ex duobus. in.iij.q.ff.de duo.reis.vbi habes vtrũ sñia pro vno ex reis debendi prosit alijs.& ecõtrà.& ibi plura alia.Et adde Rotam de re iudi.iiij.in antiquioribus.quòd absolutoria lata prò beneficio nõ prodest successori,etiam si ab eo victus non appellauit.& ideo qui in causa beneficiali succubuit, non quia non probauit,ſed ex alia causa, quod in dubio presumitur,licet acquieuerit,poterit succesſorem in dicto beneficio molestare dicta ſententia non obstante.Et adde Rot.de procu.xxxiiij.in nouis.ꝙ si fui procurator pro aliquo,& obtinui modò in causa appellationis.videor de non iure suo & de iure meo contra ipsum quod prius nescivi, possum voluere tela,& instare contra id quod primò pro eo defendi.& illa sñia me sciente imò affectante & procurante lata nõ nocet mihi de iure meo tũc ignoranti :tamẽ Collectarius contrà.& vide Egi.deci.dccxij.secundũ dominos.vbi dicit ꝙ possidẽti beneficiũ,& scienti interalios super ipso agi,nocet ſententia quò ad possessionem,licet aliqui contrà .propter generalitatem. d.l.sæpe. in ver.nullum prejudicium.& de ſententia lata cõtra presentatum,an noceat patrono.vide Do.in.c.hæc quippe. iij.col.iij.q.vj. Vltimò scias,ꝙ ſententia nulla validata per rescriptum Papæ nunquã nocet tertio. Alexand .pulchrè consi.cccxlviij.Domini redemptoris. in causa quæ vertitur inter agentes &c.per.c.super eo.de officio.delega & alia.quod perpetuò not.propter commissiones Papæ ſanantes sæpe nullitates ſententiarum. Nescio tamen quid dicerent domini si hoc occurreret in Rota.& fortè inspicerent

a ¶ Citato. Adde gl.in.c.j. in ver.ꝑ grauaſ.de iniu.& dam. da.in.vj. & Cy.in.l. fin.C. de vsu. rei iudi. & Bar.in.l.j.in.j. co. in versic. quæro vtrum ſententia lata.ff.iud.ſolui.

b ¶ In re. Adde. pone quod res sit ꝑ hibita alienari ꝑ testatorẽ, an ex ea possit cõstitui dos, vel donatio ꝓpter nuptias i ꝓiudiciũ illius in quẽ ex fideicommissores trãsferri debet.Bar. in.l.si iussa.ff.de lega. j.in.v. col. in ver. ꝙ vtrũ, tenet ꝙ sic. vide Pau. de ca.i cõsi.suo.xiij. Spe. i ti.de ẽp.& ven.§.iij. ver. qd si ergo.adde qd si esset,ꝓhibita alienatio rei ꝑ cõtractũ, an possit illa res dari i dotẽ? vide gl.& Bal. in.l. nulla. in fi.C. de iure do.

cerent bene ex quo capite causetur illa nullitas.

SVMMARIVM.

1 *Iudices ordinarij si sunt discordes in deliberanda futura ſententia: possunt eligere tertium. Adde duas declarationes. numero.2.& 3.*
4 *Index ordinarius: & adiunctus ei per principem si ferunt contrarias ſententias recurritur ad ſuperiorem: ſicut si essent ambo delegati.*
5 *Sententia pro causa liberali si est euidenter iniqua,non valet. Adde nu.6.*
7 *Sententiæ ordinariorũ quando sunt contrariæ: quia teſtes sunt contrarij nominibus,non habet locum hoc capitulum.*
8 *Relatio vna si sit commiſſa duobus: & referatur diuerſa,creditur digniori.*
9 *Conſultores electi à iudice si diſcordant.est in optione iudicis quem ſequatur.*
10 *Iudices tres: si vnus condemnat: alius abſoluit à petitis: alius abſoluit ab inſtantia: prævalet ſententia illius,qui abſoluit ab inſtantia.*
11 *Sententia arbitrorum iuris magis ſapiunt naturam poteſtatis delegatæ: quã compromiſſoriæ. Et an ab iſtis appellari poſſit: vel non ibidem nu.12.*

¶ *CAP. XXVI.*

DVobus. Hoc dicit. Si duo ordinarij pronuntiant contraria: tenet ſententia pro reo. Fallit in quatuor casibus hîc contentis & ſimilibus. ſi verò delegati diſcordant, delegans est adeundus. [b] ſi ſunt arbitri,neutra tenet. [b] Primò inquantũ do. Abba. alleg.dictum Hoſtiẽ.in.c.ſi vir.de cognatio .ſpirituali.ꝙ opi.vnius ſolius non erronea prævalet opi .communi. ſi illa eſt pro matrimonio. Adde Imo.in.l.j.in.vj.col. ff.ſol. mat.vbi idem tenet.dixi ſatis in.c.j.in.x.fallentia.de conſtitu.Et vide quæ dixi in.c.j.in prin.vt lit.nõ conteſt.vbi poſui.xxiiij.fauores cauſæ matrimonialis. Cæterũ quod hîc dicitur de matrimonio.limita vt habeat locũ, quãdo agiſ de impedimẽto inducto à canonibus. quia in dubio melius eſt adhærere matrimonio quã ſtatutis canonũ .c. licet ex quadã.in fi.de teſti.ſecus vbi ceſſaret iſta ratio.puta ſi allegaretur impedimentum gradus iuris diuini .quia tunc ſiue pronũtietur pro matrimonio ,ſiue contra,ſem per agitur de obſeruantia ſolius iuris diuini.& ideo ceſſante tunc fauore matrimonij,ſtandum eſt cõmuni regulæ.ꝙ data paritate probationũ pronuntietur pro reo. & illa valeat.ita Abb.in.d.c.licet.in.ij.col. dicens hanc eſſe ſingularem limitationem ad iſtum text.Contrariũ tenet ibi do.meus de Aret.in pen.not.per.c.videtur.in fin. qui matri.accu.poſ.in ver.propter fauoré ipſi? matrimonij, & coniugij prærogatiuam.quæ verba indicant ꝙ fauemus matrimonio duplici reſpectu. Primò propter periculum animæ.Secundò quia ipſum matrimoniũ eſt cauſa fauorabilis,& oritur iſte fauor propter bonum publicum.ſicut dicit tex.in.l.j.ff.ſol.matri.Cùm igitur ex parte matrimonij ſit fauor duplex:ex parte autem probãtis impedimentũ de iure diuino ſit vnus fauor duntaxat: ſequitur ꝙ fauor matrimonij vincet.adducit etiam. c. tuã nos.de conſangui.& affini.vbi dicitur ꝙ conſanguinitas eſt probanda diſtinctè.propter fauorem matrimonij.vn de apparet ꝙ vbi agitur de gradu prohibito à iure diuino: fauorabilius eſt matrimonium quàm probatio impedimenti,quæ reſtringitur propter fauorem ipſius matrimonij.ſecundùm eum. Conſidera bene. Primo ꝙ in dictis iuribus non dicitur apertè quòd ageretur de probatione graduum iuris diuini.nec videtur hoc de mente illorum iurium.attento ꝙ gradus iuris diuini ſunt calculationis adeo facilis,ꝙ eorum probatio nõ eſt multum difficilis.iuxta glo.in ver.diſpenſare.in.c.literas.de reſti.ſpo.

1 ¶ † Principium huius.c.recipit vndecim declarationes. Prima declaratio.Si ordinarij ſunt diſcordes in deliberãda futura ſentẽtia,poſſunt eligere tertium.Bar.in.l.offerendis.C.de appel.ſi tamen proferrent ſententias contrarias,erit locus huic decretali.&.l.inter pares.ff.de re iudi.

2 ſecundũ eum.¶ † Secũda declaratio.Vbi talis eſt cauſa in qua non apparet quis ſit actor & quis ſit reus.iuxta.c.tertium.cum gl.de proba.etiam ſi ſint ſententiæ ordinariorum non habet locum iſte tex.ſed vtrãq; dependet à ſuperiore.Bar.Ange.& alij.in.l.duo iudices.ff.de re iudi.Bal. hîc in vlt.col.extollens pro hoc gl.in.d.l.duo.& ſic intellige.quod no.Bal.in.c.inter dilectos.verſus fi.de fi.inſtru.

3 ¶ † Tertia declaratio.Si poteſtas & ſuus aſſeſſor habens ordinariam ex forma ſtatuti ferunt ſententias cõtrarias: prævalet ſententia poteſtatis:quia licet ſint ambo ordinarij,tamen vnus eſt minor:quia ab eo remoueri poteſt. a l.iudicium ſoluitur.ff.de iudic.Prodeſt tamen ſententia aſſeſſoris:quia nõ facit litem ſuam.C.de appel. quoniam

4 iudices.ita Bal.hîc.¶ † Quarta declaratio.Si ordinarius & delegatus ei per principem adiunctus ferant ſentẽtias contrarias:recurritur ad ſuperiorem,ſicut ſi eſſent ambo delegati.Ioan.an.Bal.& cæteri hîc.Bar.Imol.& Paul. de caſtr.in.l.duo iudices.ff.de re iudic.Do. in.c. per hoc. de hæreti.in.vj. Archiid.in.c.ſi quis Epiſcopus accuſatus. ad fin.ij.qõ.vj.quia delegatus vtitur iuriſditione delegã tis.& maior eſt quolibet ordinario.l.minor autem magiſtratus.ff.de minori. & quando iudices ſunt coniuncti, ſemper debet conſiderari ille qui in poteſtate præcellit. per.l. precipimus.§.vlti.C. de appel. &.l.ſi communem. ff.quemadmodum ſerui.amit.& ſi iudices habebant ordinariam & delegatam,præſumũtur elegiſſe ordinariã.niſi contrarium probetur.Bal.hîc per notata in titu . præcedenti.c.cùm ex officij.& procedit iſta declaratio.etiam ſi ordinarius procedat cum delegato ſui collegæ.Abb .hîc contra Ioan.an.But.& Imo.& cum Abb.cõcordat Imol. in.d.l.duo iudices.contra Ang.ibi.vt latè etiam per Ale. ibi in additio.nouis.¶ † Quinta declaratio . Si ſententia

5 lata pro cauſa liberali,vel ſimili , eſſet euidenter iniqua: non valet.text.not.in.l.ſi pars.ff.de inoffi .teſta. qui licet loquatur in teſtamento,extenditur tamen ad omnem fauorabilem caſum.vt ibi per Angel. exclamantem de hoc ad limitationem huius.c.cum ſuis concor .Et hanc extenſionem facit etiam gloſſ.& Ange.in.l .cũ magiſtratus. C. quando prouoc.non eſt ne.& dicitur iniquitas euidens,

a ¶ Tenet. Limita & declara hãc materiã vt ꝑ Bal. in.l.ij. C.de re iudi. poſt mediũ primę col. & adde que hũr ꝑ Ang.in.l.j.ꝟ.ſi ſtipulãti.de ver. ob. ſed qd de ſentẽtijs arbitratorũ cõtrarijs:dic idẽ. vt per Bal.in.c.j. de ſueſt. i ma.facẽ. iiij. col. i ver.ſed hîc ab extrà dubitatur.

quando conſtat ex actis. ſecundùm Ang. in d. l. ſi pars. allegat Inn. de appel. c. ex inſinuatione. vide dicta. ℟. e. c. inter cæteras. Et pro hac declaratione quæ multum limitat iſtũ tex. facit etiam declaratio. vij. de quaſ. & intelligo ꝙ ſi nõ
6 valet iſta iniqua, valet alia contraria. ¶ † Sexta declaratio Caſus fauorabiles hîc expreſſi extenduntᷣ ad ſimiles. Vinc. & omnes hîc. & exemplificat in ſimili Spe. de teſte. §. poſtquam de teſtibus. ver. ſed quid ſi tot. vt pro legitimatione pro pupillo, vidua, orphano, fiſco, & eccleſia. & idem in omni alia cauſa ſine perſona fauorabili. alle. l. j. C. quando impera. & idem Io. an. in ſimili de teſti. c. in noſtra. Facit theorica Bar. in. l. ſi conſtante. in. viij. q. primæ partis. ff. ſol. ma. & gl. in. l. illud. C. de ſacroſan. eccle. ꝙ in fauorabilibus ſit extenſio ex identitate rationis. Sed caue. quia exemplum de fiſco. non eſt bonum. propter. l. non puto. ff. de iure fiſci. per quam dicit in ſpecie Mateſ. notabili. lxxij. incip. Vnam regulã mirabilem. quòd in dubijs ſemper iudicandum eſt contra fiſcum potius quàm pro eo. & intelligit ipſe. ſiue ſit dubium de iure. propter opiniones contrarias ſiue ſit dubiũ in ꝓbationibus. vt quia fiſcus, & reus probauerunt contraria: ſiue ſit dubium in caſu huiꝰ literæ. ꝙ duo ordinarij tulerint ſententias contrarias. & dicit Bar. in. d. l. non puto. ꝙ ſi fiſcus producat contra priuatum inſtrumentum: & priuatus oſtendat aliud eodem die confectum non apparẽte prioritate, præſumitur pro priuato. ꝙ prius contraxerit. Sed de intellectu. d. l. non puto. & iſtius dicti. vide quæ dixi. in. c. poſtoralis. in prin. de reſcri. ¶ † Septima declaratio. Quando ſententiæ ordinariorum ſunt contrariæ. quia teſtes ſunt contrarij. non habet locum iſte tex. ſed illa preualet quæ melioribus teſtibus mouetur. ſita Bald. hîc per. c. licet cauſam. de proba. Nam cùm hoc ſit in teſtibus. ergo & in iudicibus. qui fundant ſe in teſtimonijs. & qualis eſt cauſa, talis inſurgit effectus. nec attendimus fauorem & odium hîc. ſed iuſtitiam probationis. quia iuſtus & iniuſtus non ſunt pares. allegat ſuprà eodem capitul. ſuborta. §. iudicibus. facit quinta declaratio de qua. ℟. & hîc iunge quod dicit Baldus paulo antè per vnam col. quòd teſtibus pari numero diſcordantibus ſemper præualet pars bengnior. dicit eſſe tex. notabilem in. l. lege iulia. ff. de manumiſſionibus. & ſic teſtes æquiparantur iudicibus ordinarijs. non delegatis. quod dicit notabile. & de hoc vltimo latius habetur de teſtibus
8 c. in noſtra. ¶ Octaua declaratio. Si duobus eſt commiſſa vna relatio. & referunt contraria: creditur digniori, ſed ſi ſunt oĩno pares: dic idem. vt proximè dictũ eſt in teſtibus quia iſti referendarij debent referre ſicut teſtes veritatem quàm ex actis percipiunt. Bal. hîc. ar. l. nec cauſas. C. de appel. & qui nõ refert ex fide, falſarius eſt. l. diuus. ff. de cuſto. reo. & l. ij. C. de ſpor. que verba not. ad intellectum eius quod ſcribit Bal. in. l. data opera. in. xiiij. col. C. qui accu. non poſſ. vbi dicit teſtem deponentem de peritia artis nõ excuſari à falſo teſtimonio. de quo ipſe aliter loquitur. in c. ꝓpoſuiſti. de ꝓba. & ibi dixit ĩ tertia cõcluſiõe. ¶ Nona declaratio. Sententiæ auditorũ palatij apoſtolici, dicũtur ſententiæ delegatorum: quia licet in cognoſcendo habeãt ordinariam, tamen in iudicando habent delegatam. Spec. pulchrè. de of. ordi. §. j. ver. ſed quid de auditoribus. Facit interlocutoria quam tulit Bonifacius. viij. relata per Archi. xj. q. j. c. experiẽtiæ. & gl. in cle. auditor. de reſcrip. Vn de dicit Rota de offi. dele. xiij. in nouis. ꝙ eorum poteſtas cenſetur quaſi ordinaria. & ſic intellige Domi. in. c. ſtatum. §. notarium. de reſcri. in. vj. vbi excuſat auditores Rotæ. cum participent ſalaria cum notarijs. quod non liceret delegatis. de vita & hone. clerico. capitulo. cum ab omni. de hoc etiam per Bartolum in. l. præcipimus. §. j. C. de appella. & Bald. in. l. fin. C. vbi ſenato. vel clariſſimi. & glo. in verbo iudicio. in fi. c. j. de re iudi. in. vj. ſic intellige Domi. in. c. j. in. viij. col. de reſcrip. in. vj. dum dicit commiſsiones quę fiunt iſtis dici potius diſtributiões cognitionum cùm habeant ordinariam. quia verum eſt in cognoſcendo. vt etiam aliàs dicetur. ex quibus ſequitur
9 ꝙ in eis ſeruabiſ ſecunda pars huius. c. non prima. ¶ † Decima declaratio. Si conſultores à iudice electi ſunt diſcordes: eſt in electione iudicis quem ſequatur. Bartol. in. d. l. duo iudices. per. l. in venditione. §. fi. ff. de bo. authen. iudi. poſ. & Bal. hîc. dummodò conſultores ſint pares. quia ſi eſſent impares, tenetur ſequi maiorem partem. Io. an. in regula. nullus. in mercurialibus. ar. l. quod maior. ff. ad muni cip. cum ſimilibus. & ſequitur Bald. in. l. j. in. vj. q. de offic. conſ. & hoc quando iudex fortè ex forma ſtatuti tenetur ſequi conſilium ſapientis. quia ſi ad hoc nõ arctaretur poſſet ſequi conſilium etiã minoris partis. Ange. in. l. ad principẽ. ff. de appel. & in. l. maiorem. in fi. ff. de pac. Bald. in. d. l. j. allegat Inno. in. c. nec Epiſcopi. de tempo. ordi. de quo etiã latius per Ang. aret. poſt Imo. in. d. l. ad principem. Et ſi iudex diceret, pronuntio vt conſultum eſt: & ſunt duo conſilia contraria: ſententia eſt nulla. Barto. in. d. l. duo. in
10 fi. ¶ † Vndecima & vltima declaratio. Si ex tribus iudicibus vnus condemnat: alius abſoluit à petitis: alius abſoluit ab inſtantia. prætermittit ſententia illius qui abſoluit ab inſtantia quia in illa ſaltẽ tacitè duo ex his concordant. Barto. in. l. inter pares. ff. de re iudi. pro quo facit. c. j. de arbi. in vj. & l. diem proferre. §. ſi plures. ff. de arbit. & vbi non poſſet inter eos dari concordia, ſaltem duorum, prætermittit ſententia magis fauens reo. Bart. in. d. l. inter. & iſtas declarationes diligenter no. tanquã clarificates materiam melius quã per alios. Etiam in delegatis ad vniuerſitatem cauſarum militat ſecunda pars huius literę. Ab. pulchrè hîc. & in. c. cauſam matrimonij. de offi. deleg. contra Io. an. hic & Bar. vt per eum. Tene opi. Io. an. & Bar. propter multi plicem cõformitatem quę eſt inter iſtos, & ordinarios. vt ſolenniter ponit Phi. ti. proxi. c. cùm cauſam. & dixi in. d. c. cauſam matrimonij. ideo non repeto. & fuit reſponſum ad. c. vt officium. ſecũdum And. ſic. ibi. & Alex. in. l. ſi vni. §. de iudi. quòd quateuus loquitur de procedendo ſeparatim. non ponit ſpeciale: ſed ius commune. quicquid dicat ibi glo. & adde in materia. quod ſi duo delegati ordine ſucceſſiuo impetrati ferant contrarias ſententias: pendet earum validitas ab euentu ſententiæ ferendæ ſuper reuocatione literarum. & illius proceſſus valet: cuius literæ pronuntiabuntur validiores. Inno. de reſcri. c. cæterùm. in gl.
11 magna ad fi. ¶ † Sententiæ arbitrorum iuris magis ſapiũt naturam poteſtatis delegatę quàm compromiſſariæ. ideo in ipſis ſeruabitur ſecunda pars huius literæ. Abb. egregiè hîc. vt in ca. ſuſpicionis. penul. colum. de offi. dele. vbi de hoc non dixi. Adde Barto. in. l. fi. C. de iud. vbi dicit ſemilies dixiſſe quòd iſti ſunt ſimiles de legatis. & hoc eſſet vti le propter differentias quæ ſunt inter arbitros & iudices delegatos. & ſequitur ibi Bald. & Salice. & Bald. in. c. cum
12 vigeſimum. de offi. dele. † Vnde dicit Bald. in. l. j. §. interdum. in fi. ff. à quibus appel. non licet. quòd ab iſtis electis
a ex præcepto legis, vel ſtatuti, poteſt appellari[a]. & idem Bald. in. l. pe. in fi. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. & in. l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbi. Et hinc eſt quòd diſpoſitio. l. cũ. l. ff. de arbi. volẽs minorẽ viginti annis nõ poſſe eſſe arbitrũ nõ habet locũ in iſtis. Bal. i. c. cũ vigeſimũ. de off. deleg. ¶ Sed quòd imò ab iſtis appellari nõ poſsit: firmat Barto. in. l. j. C. de nouo codice compo. quem ſequitur Butri. de iureiu. c. quintauallis. xvj. colum. ver. xx. v. differentia. quem etiam alleg. & ſequitur Do. in. c. ab arbitris prope. fi. de offi. deleg. in. vj. Sed iſta opinio poteſt intelligi. quando ſtatutum non iubet principaliter compromitti: ſed vbipœna. qa tũc videt velle quòd metu pœnæ pareat arg. l. j. C. de arbi. iuncta. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſur. & quod no. in. l. ſi vno. in priu. ff. locati. ita Imo. in. l. ſi pe. col. ff. ſol. mat. & in. d. c. quintauallis. in. ix. char. ver. ſed fortè poteſt dici Alia autem tenenda eſt prima opi. Pro qua vide omnino do. Ab. in. c. cùm dilectus. in. x. col. ibi. & per hoc decidi poteſt

pro gera ueſo huiꝰ lite. Abb. Bal. Rn. Gbr. ueſolu. cio. nº 9.

a ¶ Appellari. Adde Paul. de caſ. in l. â diuo pio. ĩ prĩci. ff. de re iudi. & do. Alex. de imo. ĩ. l. arbitrio. ff. qui ſatiſ. cog. in pe. col. verſi. inde. qd autem in ſnĩa. cũ concor. ibidem p eũ ſignatis. & Lã fra. inſtã de arbi. viij. xiiij. q. & Ale. & Moderni. in. l. ex cõſenſu. in prĩci. ff. de appell.

cidi poteſt quæſtio. de arbit. vbi facta mentione contrarietatis Bar. tenet indiſtinctè ꝙ ab arbitris ſtatutarijs appellari poſſit. & credit quòd ex tali ſententia detur actio. cum teneamus iſtos habere iuriſditionem ordinariam, vel delegatam. Idem Bar. in. l. j. §. interdum. in fi. ff. à quibus appel. non licet, & Bal. in. l. pe. in fi. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. & in. l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbi. & quando appellatur ab iſtis, ſi ſunt aſſumpti loco delegati principis, appellatur ad principem. ſi verò loco ſubdelegati, appellatur ad proximum ſubdelegantem. Bal. in. d. l. fi. C. de iudic. ad quod vide omnino Andrę. ſic. in. c. ſi quis contra clericum. in. xxx. col. de fo. compe. & ibi aliquid di
a xi. & ꝙ iſti æquiparentur iudicibus.[a] ſentiunt prędicti ex preſſè. & etiam Angel. in. l. ſi vacantia. in. xxviij. col. C. de bo. vacan. li. x. dicens quòd arbiter non poteſt punire teſtem coram ſe delinquentem. [b] quia iuriſditione caret niſi ſit electus ex forma ſtatuti. quia talis habet iuriſditionẽ, cum illa detur à lege. l. j. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdi. licet dicat non vidiſſe ſeruari hoc. Similiter dixit do. Ab. in. c. cum olim. quaſi. in fi. de præſcri. ꝙ illud quòd ſoluta pœna licet recedere à laudo. c. per tuas. de arbit. non procedit in iſtis. quia æquiparantur iudicibus. quorum ſententiæ præciſè eſt parendum. Similiter Bal. in. l. vænales. C. quando prouoca. non eſt neceſ. æquiparat iſtos iudicibus in caſu illius. l. Similiter Petr. de anc. in cap. ab arbitris. de offi. deleg. in. vj. & in. d. c. ſuſpiciõis. dicit ꝙ iſta eſt quædam ſpecies de per ſe: magis participans de natura iudicum quàm arbitrorum. Vnde infert ſignanter ꝙ in eis non habet locũ. l. ſi dictum. §. ſi compromiſero. ff. de euic. quod etiam tenet Bal. in. d. §. ſi compromiſero. Et idẽ Bal. pulchrè in. l. Imperatores. ff. de traſactio. dummodò citatus fuerit venditor ſecundũ eũ ibi. & in. l. j. C. de pericu. & commo. rei ven. quem allegaui. ℟. c. proxi. & ſentit Bal. in. d. l. ſi. C. de iudic. Et iſtis adde Bal. in. d. l. j. C. de pericu. & cõmo. rei vẽ. vbi dicit ꝙ ſnię iſtorũ ſunt ſnię. qa ſubrogãtur loco iudicũ. & tamẽ dixit Bal. in. l. j. in. iij. col. C. quã do prouoca. non eſt ne. ꝙ ſnia arbitri voluntarij nõ dicitur ꝓpriè ſnia. puto dixiſſe in rubrica. ℟. eodẽ. Similiter dicit
c Bald. in. l. quid ergo. §. ex compromiſſo. [c] in fi. ff. de his q no. infa. ꝙ ſnia arbitrorum qui eliguntur ex forma ſtatuti infamat. niſi procedant extra ordinem, & de facto, vel tanq̃ arbitratores. quia ad infamandum requiritur ꝙ ſit proceſſum iuris ordine. quæ verba nota ad prædictorum limitationem. & ad hoc dictum Bald. vide omnino Abb. in. c. irrefragabili. §. fi. in vltima colum. de offi. ordina. Similiter dixit Abb. in. c. j. in penulti. co. & in fi. de mu. petitio. poſt alios. quos alle. quòd licet coram arbitro voluntario non fiat reconuentio. c. cum dilectus. de arbi. tamen fit coram iſtis quando non ſunt dati ad certum articulũ. & idem Abb. in. d. c. cum dilectus. in. iij. colum. Aliquid difficultatis eſt vtrum æquiparentur delegatis vel ordinarijs. in quo Bald. in. l. fin. C. de iudicijs. in. vij. not. dicit quòd iſti magis habent vicem delegatorum. Idem Ange. in. l. apetiſſimi. C. de iudi. per illum text. & Bartol. & Bal. & Sali. in. d. l. fin. C. de iud. Eſt verum quòd And. ſic. in. d. c. ſuſpicionis. in. xv. colum. ſecutus. Inno. & But. ibi. tenet iſtos æquiparari ordinarijs motus debiliter non data reſponſione ad ſituationẽ dicti. c. ab arbitris. iuxta pondera tionem factam hîc per Abbatem. quem non allegat. Et adde Petr. de Anchara. conſilio mihi. cclxiiij. Pro declaratione primi dubij. vbi dicit quòd ſi ſtatutum cogit compromittere in amicos communes. iſti non ſunt iudices: ſed arbitratores propter latiſsimam poteſtatem quam dabat eis ſtatutum. qua ceſſante ſentit quòd ſint iudices. Quæ omnia limita notanter. dummodo conſtet ex compromiſſo, vl̃ ex actis, quòd emanauerat electio arbitrorũ ex præcepto iudicis, vel neceſsitate ſtatuti. aliàs ſecus. & ideo cautela eſt quòd facias ſcribi interueniſſe compulſionẽ. Sali. in. d. l. fi. C. de iudi. Non obſt. licet ipſe non dicat. l. nouiſsimè. ibi. quid enim ſi compulſus aut metu ne compelleretur. ff. quòd falſo tuto. auctore. & quod ibi Bal. & qđ no. Bar. ĩ. l. creditor. circa fi. ff. de ſol. & Io. an. de iurepatr. c. ꝓterea. cũ cõcor. in quib⁹ habet paria eſſe quẽ fuiſſe compulſum, vel ſciuiſſe ſe potuiſſe compelli. quia poſſunt illã intelligi in his quæ de ſui natura non ſolent fieri niſi à coacto. ſecus in compromiſſo. quod etiam à nõ coacto fieri ſolet. Et iſtis adde Bar. in. l. Item ſi vnus. §. Itẽ ſi plures. ff. de arbi. vbi dicit ꝙ maior pars arbitrorum iuris poteſt pronuntiare altera parte irrequiſita & abſente. [d] licet in aliis ſecus de iure ciuili indiſtinctè: ſed de iu
d re canonico ſi maior pars eſt preſens, poterit ſententiare requiſita minori. c. ij. de arbi. in. vj. & iſta omnia non inuenies alibi ordinata. licet multa de prædictis ſoleant à vulgo inculcatè & ruditer referri. Vltimò ad dicta in rubrica adde ꝙ tunc propriè dicitur iudicatum. quando appellari non poteſt. gl. in ver. innouata. in. c. non ſolùm. de app. in. vj. & eſt notabilis ad ſtatuta ſecundùm Do. ibi in fi. principij. Felinus ſandęus.

a ¶ Iudicibus. Adde idem tenẽtem. d. Sozi. ĩ conſi. xxvij. inci. Ex his q̃ ĩ facto. verſiij. poteſt. in . j . parte. char. liij.

b ¶ Delinquentẽ. Adde Spe. in tit. de teſte. §. j. verſi. quid de arbitro. & per doc. in. l. ſi. & in. l. nullum. C. de teſti.

De appellationibus. Rubrica.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Appellatio an extinguat: vel ſuſpendat pronuntiatum? Ad de limitationem. nu. 2.*
3 *Princeps an poſsit tollere formalitatem: vel ſubſtantiam appellationis?*
4 *Iudex appellationum vbi non eſt: ad quem appelletur?*
5 *Appellans an & quando poteſt agere contra iudicem?*

¶ Circa diffinitionem appellationis. adde. d. Abb. in. c. ſi. in. j. no. de ſequeſ. poſ. & fruc. vbi dicit ꝙ omnis appellatio eſt prouocatio. ſed non econtrà. quia prouocatio priè ſit ante litis ingreſſum à grauamine ĵ. eo. c. cùm ſcit. §. ſi verò. quod dicit notandum ad ſtatuta. Et dum Ab. dicit non valere conſuetudinem vt appelletur de pari ad parem, vel minorem. Limita. niſi faciat illũ parẽ maiorem. Ioan. de ligna. in. c. ij. de conſue. in. vj. Pro quo alleg. ibi Domi. Ioan. andr. in. c. romana. de appel. in. vj. & facit. c. à collatione. de appel. in. vj. vbi appellatur ad cum qui inſpecto actu videtur par iudicanti: ſed eo per ſe conſidera to eſt maior. Facit. l. apud eum. ff. de manumiſ. & idem. d. Abb. in. c. fin. in. j. col. de dila. dicens valere conſuetudinẽ de appellando ad parem, reputando eum maiorem. ſecus in conſuetudine de appellando ad maiorem. propter eius irrationabilitatem. in quo cogita. quia eadem irrationabilitas videtur in pari. per ca. innotuit. cum ſimilibus. de elec. & ideo inter iſta non videtur differentia. & pro prædictis facit quod in ſimili dicunt Inno. Io. and. & alij. in. c. cùm ad monaſterium. de ſta. mo. de diſpenſatione papæ ſuper matrimonio per monachum contrahendo. quòd non valet eo exiſtente monacho. ſecus ſi faciat de mona
e cho non monachum. [e] & ſic euitatur ille tex. in fi. & cum iſtis concordant Arch. & Domi. xxj. di. c. inferior. dicentes non valere conſuetudinem contra naturam appellationis. Et pro differentia inter ſubſtantialia & accidentalia: vide Abb. primo volu. conſil. lxxij. in. ij. colum. ꝙ non valeret conſuetudo ꝙ emphyteota non teneretur ad vllam penſionem. quia ſine ea non conſiſtit locatio. l. ſi merces. ff. locati. & ſic eſſet contra ſubſtantialia. ſed bene valeret ꝙ ex ceſſatione ſolutionis canonis non poſſet expelli ſicut etiam valeret pactum. gl. & Bar. in. l. ij. C. de iure emphy. & ſic contra accidentalia. Illa enim dicuntur ſubſtantialia. ſine quibus actus conſiſtere non poteſt. §. pretium. inſti. de emp. & vendi. no. Bar. in. l. prolatam. C. de ſenten. & ita etiam declarat Salice. poſt Bart. in. d. l. ij. in. vij. col. Facit ad hæc. l. cum precario. ff. de preca. cũ concor. quas dedi. in. c. cum. M. de conſti. valet etiam conſuetudo ꝙ ap

c ¶ §. ex compromiſſo. Et ibi ad hoc vide Bartol. & adde Specu. in ti. de ar. ver. Itẽ eius ſnĩa. & in ti. de inſtr. edi. §. reſtat videre. verſi. ſed pone. & Feli. etiam in. c. irrefragabili. §. fi. de offi. ordi.

d ¶ Et abſente. Sed quid de ſtatuto diſponente quod arbitri poſsint ſeparatim pronuntiare, & altero abſente & irrequiſito contra diſpoſitionem. d. l. Item ſi vnus. §. fin. cũ. l. ſe. alle. hîc in tex. & . c. ij. de arbi. li. vj. quomodo & qualiter intelligitur, vt minus corrigatius commune vide no. per. d. Sozi. in conſ. liij. incip. Abunde & ſubtiliter. verſ. ter tius autem. circa fi. cum ver. ſeq. in j. parte. char. cxx.

e ¶ Non monachũ. Adde Feli. in. c. ſi quando. ℟. de reſcrip. & quod ibi dixi in apoſti. in ij. col.

a ¶ Suſpẽdit. Adde q̃ hñr per .d. Frã. de are. ĩ.l. ſi cã. C. de trãſac. remittẽ tẽ ſe ad plẽ no. ĩ.l. furt. ĩ pri. ff. de his q no. iſa. vbi ẽt ſuſpẽſionẽ q̃ reſultat ex appellatione ſert notãda li a mitatio ad illud quod dicit tex. ĩ.l. Herẽnius. §. gaia. ff. de euic. vbi hñ q̃ pſumit̃ p̃ ſnia nã. d. illud notãdũ eſt vtrũ. qñ eſt ſuſpẽſa appellatio nẽ. dicit. ita notare gl. ĩ.l.j. C. ſi aduer. cre. & ibi dicit ẽt. eſt ſciẽdũq; eũdẽ effectũ operaṫ quỏ ad ſuſpẽdẽdũ vĩ ſnĩę tp̃s. x. dierũ datũ ad appellãdũ, q̃ operaṫ qñ appellatio eſt interpoſita per hoſes. ita q̃ ſicut nõ licet aliq̃ ĩno nare appellatiõe pẽdẽte, ita nõ licet, ĩ illos .x. dies datos ad appellã. alle. tex. ĩ aut. hodie. C. de ap. eſto q̃ appellatio nõ fuerit ĩterpoſita. vt refert no. dicere gl. ĩ .l. ex iudiciorũ. ff. de accu. & ad p̃dicta ĩ tex. adde. d. Alex. de imo. ĩ. d. l. j. §. fi. ff. ad turp. alle. ĩtex. & Bal. ĩ addi. ad Spe. ĩ tit. de app. ĩ verſ. q̃ differẽtia. & ibi Spe. ĩ. §. nũc vĩ. ĩ pri. & ĩ ver. licet. & ĩ. §. reſtat. ĩ fi. & ad ſaturitatẽ plenẽ & no. vide do. Sozi. ĩ cõſ. lxx vj. ĩcip. Viſa facti cõtingẽtia. verſ. ſed hisnõ obſtãtibus circa mediũ. p̃ria parte. char. cxxx. & d. Ale. in cõſ. xxxv. iiij. parte. & an extiguat vel ſuſpẽdat, vide latẽ ẽt per Ang. ĩ repe. l. tale pactũ. §. q̃ puocauit. de pact. in. vij. colũ. Et no. qa eſt magni effectº. an ĩ terim qs ſit ĩfamis, ĩteſtabilis, vel ĩhabilis ad teſtimoniũ. & ſi. & q̃ nõ ſuſpẽdit, nec extinguit ſniam excõicatiõis, ſuſpẽſiõis, vel ĩterdicti, pelletur ad illum ſuperiorem. ad quem de iuris rigore appellari non debet ĩ. e. c. ſi duobus. in fin. ¶ † Ad ſecundam quæſtionem Ab. dum tangit vtrum appellatio ſuſpendat vel extinguat pronũtiatum. Adde. d. Ab. in. c. fi. de ſeque. poſſ. & fruct. vbi ſi reus poſſeſſor appellat à ſententia: licitẽ ſequeſtrantur fructus. ſi timetur de diſſipatione. nõ ſic in cauſa principali. & hoc propter præſumptionem quæ eſt pro ſententia ſecundùm Io. an. ibi. Ex quo no. ibi Ab. q̃ appellatio non extinguit ſed ſuſpẽdit[a] nec etiam ſuſpẽdit quỏ ad omnes effectus. Facit. l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inof. teſtamen. vbi nepos qui dixit teſtamentũ inofficioſum, & obtinuit, alimentatur pendente appellatione victi. & adde And. ſic. in. c. paſtoralis. §. preterea. de offi. deleg. vbi conatus eſt ſubtiliter loqui. firmando indiſtinctẽ quod ſuſpendat. propter. d. tex. vtentes hoc verbo ſuſpendere. propter quos dicit non abſurdẽ exponi poſſe l. j. ff. ad turp. in verbo extinguit. i. ſuſpendit. latè etiam reſpondet ad. l. furti. §. j. ff. de his qui no. infa. & ad. l. ſciendũ. §. ſi fundum. ff. qui ſatiſda. cog. & ad. l. ſi quis exhæreda to. §. hi autem omnes. ff. de iniuſto teſtõ. & vide Ol. conſi. lxxxix. Epiſcopus inuocat. vbi dicit q̃ ſecundùm canones ſuſpendit. per. c. venientes. de iureiu. ſecũdùm leges extinguit. per. d. l. j. ad turpil. & q̃ ſimpliciter extinguat multũ probat Ang. in. l. furti. in prin. ff. de infamibus. niſi agatur de ligamine animæ. quia neq̃ extinguit, neq̃ ſuſpendit. ideo ſi appellatur à ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, aut abſolutionis ab eis, appellatio nõ extinguit, neq̃ ſuſpendit. allegat Inn. in. c. ab excommunicato. in. ij. col. de reſcrip. & in. c. paſtoralis. de app. & reprobat gl. in. l. fi. C. ſi à non competenti iud. dum dixit q̃ appellatio excommunicationis extinguit pronuntiatum. & male. vt ibi etiam per eum. Et adde iſtud de ſententijs cenſure. vide etiam Nicolaum milum in repertorio. in verbo appellatio. §. j. & ibi etiam dicit q̃ appellatio non ſuſpendit confirmationem extra iudicium factam. & conſequenter nec alia extraiudicialia. allegat Bu. in. c. conſtitutus. el iij. penul. col. ibi. vel dic q̃ confirmatio. de appel. & iſtud nota contra Bal. & Sali. in. d. l. fi. C. ſi à non compe. iud. vbi latè approbantes gl. firmant q̃ licet excommunicatio trahat ſecum executionem: non ſequitur q̃ eius effectus poſt appel. interpoſitam non extinguatur. & contra ipſos etiã tenet Pau. de ca. in. d. l. fi. dicens ſeruandam eſſe opi. canoniſtarum. quicquid dicat gl. ibi. quia dixit contra tex. in. d. c. paſtoralis. ſecundùm eum. Dixit tamen Bal. in. l. ſi cauſa cognita. C. de tranſac. quỏd aliqua quæ ſunt in cauſa appellationis poſſunt reſtirmari, & confirmari, & prorſus tolli. & in his appellatio ſuſpendit pronuntiatum. non q̃ interim non reſcindat: ſed quia non reſcindit præciſè. cũ re maneant reliquiæ in fieri. Quædam ſunt quę in cauſa appellationis non veniunt reſcindenda. & iſta non ſuſpendũtur per appellationem. vt litis cõteſtatio, teſtiũ receptio, & ſimilia. l. ita demum. C. de procu. & cle. ij. de teſtibus. Quædam ſunt quæ nullo modo pertinent ad iudicem appellationis: ſed vniuntur ſtatim q̃ eſt appellatum. & tunc quỏ ad iſta appellatio extinguit pronuntiatum. l. cũ apud ff. iud. ſol. vbi illa fideiuſſio euaneſcit. Quædam tranſferũtur ad iudicem appellationis cum poteſtate mutandi. & iſta dicunt ſuſpendi quæ pendent ex euentu. Quædam ſine poteſtate mutandi. & iſta non ſuſpenduntur. quia non pendent ex euentu. Quædam non poſſunt pendere. vt tra hentia ſecũ executionem. & iſta non reſcinduntur. vt ibi per eum. Et dicit Bar. in. d. l. ita demum. q̃ appellatio reſcindit iudicatum. & reducit ad eum ſtatutum in quo erat pars ante litem conteſtatam. per illum tex. per quem dicit ibi Bal. in. iij. col. q̃ licet appellatio ſuſpendat pronunciatum, & ea quæ ordinantur ad ipſum: non tamen ſuſpendit litis conteſtationem: nec ea quæ ordinantur ad eam. per illum tex. quem notant Io. mo. & Io. an. in. c. vlt. de appel. in. vj. & iſtis adde Bal. & Sali. ĩ. l. ij. C. de vſuris rei. iud. & Bal. in addi. Spe. de ſentẽ. prola. xix. co. vbi dicit q̃ ſi ſtatutum diſponit vt condemnato in cẽtum amputetur manus, ſi infra menſem non ſoluit: Titius condemnatus ſtatim appellauit. deinde infra tres vel quatuor menſes fuit cõfirmata prima ſententia per iudicem appellationis, adhuc poterit ſoluere. nec dicitur lapſus menſis à die primę condemnationis. quia interim dum pendet appellatio, ſententia habetur pro non lata. d. l. ij. niſi appellatio eſſet manifeſtè fruſtratoria. gl. no. ibi per. l. tutor. in prin. ff. de vſu. & ſequitur Alex. ponens alia quædam in iſto paſſu. conſ. mihi. lxx. Vlſo themate ſupraſcripto. & his quæ copioſè &c. Et dicit Bal. in. l. iij. j. col. C. ne ex delicto defunctorũ. q̃ appellatio non omnino extinguit pronũtiatum. ſed remanent reliquiæ ſententiæ iã latæ. allegat. l. chirographis. §. fi. ff. de admi. tut. Et dicit Bal. in. c. j. §. ad hæc. de pace iuramento firmanda. q̃ reſpectu partium appellatio extinguit: reſpectu pronuntiantis ſuſpendit. quia licet interim claudat os iudicis à quo: tamen poteſt redire ad eum executio. Bal. verò. in. c. j §. furti. in titu. quo tempore miles. tenet indiſtinctè q̃ ſuſpendit. & non extinguit. & q̃ tria ſunt quæ habent iudicium ſuſpendere. appellatio, recuſatio, & relatio. Sed raphael. Fulg. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. dicit q̃ inſpecta veritate appellatio extinguit. ſed inſpecta fictione & potentia legis ſuſpendit. & adde Bal. in rubrica. C. de appel. vbi dicit q̃ conſiderato præſenti ſtatu reſcindit pronuntiatum. nam ſtatim ſentẽtia perdit vires. l. j. in fi. ff. ad turpil. ſecus inſpecto futuro euentu. cum ſententia poſſit confirmari. Item appellatio poteſt & debet eſſe in pendenti. & hoc vocatur ſuſpendi, non in totum obrumpi. vnde ille qui appellat interim eſt ſtatus integri. l. furti. §. j. ff. de his qui no. infa. pendente autem tempore ad appellandum eſt mera ſuſpenſio. & interim dicitur quoddam ſilere. tamen eſt ſententia. d. §. j. ſecundùm eum. Et pro hac diſtinctione communi. vt inſpiciatur tempus preſens & futurum vide But. & Imo in. c. venientes de iureiur. & ibi aliquid Ab. in fi. & Imo. in. l. j. ff. de re iudi. & Pet. de aucha. in cap. ſi à iudice. in. ij. co. de appella. in. vj. & Bal. in. d. §. qui prouocauit. in repetitione in primis col. vbi ad propoſitum deduxit plura argumenta. quæ vide. Sed in decidendo clarior videtur eſſe ſtylus Ang. ibi. in. viij. col. cum tribus ſequentibus. dum dicit quỏd pendente tempore appellandi non ſuſpenditur in aliquo effectus quem ſecum trahat ſententia ipſo iure. ſed ſolum reſpectu actuum executiuorum. in quibus requiritur factum hominis. Pendente autem appellatione conſiderato præſenti ſtatu ſententia extinguitur quỏ ad omnes effectus. quos ſecum trahit ſententia abſq̃ facto hominis. vnde condemnatus poteſt teſtari & teſtificari. nec ſententia confirmatoria reddit nullos illos actus. Appellatione autem terminata, vel lapſu fatalium, vel renuntiatione, non extinguitur pronuntiatum. & apparet eũ fuiſſe ſuſpenſum. Si autem eſt deciſum per ſententiam infirmantem: extinguitur pronuntiatum. & idem ſi per ſententiam confirmantem eo caſu quo agi non poteſt. niſi & ſecunda ſententia confirmetur. ¶ † Limita iſta non procedere in ſpiritualibus. in quibus ligatur anima: quæ per appellationem non ſuſpenduntur. nec extinguuntur alleg. Io. an. de ſenten. excom. c. is cui. li. vj. & iſtum modum loquendi habuit Ang. à Bar. in. l. furti. §. j. ff. de infamibus. quem vide. Appellatio autem ab interlocutoria quę poſt ſe diffinitiuam expectat, non extinguit, nec ſuſpendit pronuntiatum antequam iudici à quo ſit canonicè inhibitũ ne procedat per. c. non ſolum. de appel. lib. vj. ſecundùm Angelum in dicto. §. qui prouocauit. ad quem in hoc ſemper recurre. non ſequendo dicta ſua. in dicta lege. furti. ¶ † Circa tertiam queſtionem domini. Abbatis. de poteſtate principis intollenda formalitate, & etiam ſubſtantia

a ſtantia appellationis.[a] Primò caue. quia eapiendo ſimpliciter verba ſua, ſequeretur q̃ omnis actus principis contra ius naturale valeret. quia ſemper præſumeretur cauſa ideo quomodò hoc intelligatur dixi opportunè in. c. quę in eccleſiarũ. de conſt. poſt ſcribentes. Præterea illa conſideratio. quòd hîc agatur de tolleda defenſione. nõ procedit: loquitur enim clementina paſtoralis. de defenſione. q̃ propriè eſt iuris naturalis. vt dixi in. c. dilecti. de exce. vbi vide. & in propoſito no. Domi. in. c. non ſolũ. in princi. de appel. in. vj. & Philipp. eo. c. paſtoralis. in prin. in. xiij. col. & ad propoſitũ multùm faciunt quæ dixi in. c. cùm inter de excep. probando q̃o princeps poteſt cõmittere recuſatio ne remota. quibus inſpectis de facili reſpondebis rationibus And. ſic. in. c. j. in. iij. col. de reſcrip. vbi eleuauit opi. nouam contra prędicta. cum quibus concordat do. Abb. ibi. & in. c. ſuper quæſtionum. in. j. col. de offi. dele. Et pro opi. cõmuni multũ vrget. quia lex tollit tertiã appellatio-

b nem.[b] & in multis caſibus iuris tollitur appellatio. ergo idem poteſt cõditor legis. Si diceres. q̃ tollẽdo appellationem tertiam potius tollitur appellationis abuſio. reſpondetur q̃ ſicut princeps, vel lex confidens de iuſtitia trium ſententiarum conformiũ, tollit appellationẽ. ita poteſt in vna confidere. & ideo Bar. in. l. omnes populi in. xij. colũ. ff. de iuſt. & iur. volens quòd ſtatutum non poſsit appellationẽ tollere. nõ fundat ſe quia fit defenſio: ſed quia tangeretur ius ſuperioris. in quo etiam ſe fundat tex. in. c. veniẽtes. de iureiur. & ibi ordinatè tractatur. quãdo inferiores poſſunt appellationem tollere. de quo etiã per Ioã. an. in. c fi. de appel. in. vj. & Abbẽ. eo. c. paſtoralis. in prin. in. j. col. & in. d. c. j. de reſcript. vbi aliquid dixi. Nec eſt verũ q̃ clauſula appellatione remota. indiſtinctè tollat auxilium querelę vel appellationis. imò recipit moderatas interpre

4 tationes. de quibus latè ĩ. eo. c. paſtoralis. ¶ † Ad quartam quæſtionem do. Abb. adde quæ dixi. ſ. tit. prox. c. cũ cauſa. & de fide inſtru. c. cùm Ioãnes. ¶ Ad quintam. in qua ponit ad quẽ appelletur, vbi non eſt iudex appellationum. in qua nihil addit hîc. d. Phil. Primò caue in verbis Bart. in. l. vbi abſunt. allegat. per Abb. dum dicit q̃ vacante papatu remanet iuriſditio apud collegiũ Cardinaliũ. Si enim ſentit q̃ ad papã appellari poſsit. dicit contra caſum in cle. ne romani. §. irritũ. de elec. vbi nihil de iuriſditione papali exercere poſſunt vacante ſede. & in hoc differt illud collegium ab alijs. vt ibi per gl. in prin. in verbo non conſonã. ¶ Deinde inquantũ dicit Abb. q̃ in defectũ appellatiõis poteſt appellari ad decuriones poſt Bar. in. d. l. vbi. Adde Bar. in. l. ij. ff. ad municipales. vbi dicit q̃ vacãte iudice appellationis: debet interponi appellatio ad priores ciuitatis. tãquã in hoc dominos. per. d. l. vbi abſunt &. l. j. §. ſi qs in appel. ff. de appel. & dicit Bar. in. l. ambitioſa. in. ij. colũ. ibi. Item quæro hîc dicitur. de decretis ab ordine faciẽdis. quòd præſes ciuitatis reſcindit decreta ambitioſa. vel ſi non eſt præſes, poterunt reſcindi per conſilium maius ciuitatis. per. d. l. vbi. per quã dicit Bal. in authen. habita. in xiiij. colũ. ibi. ſed dubitatur quis eſt iudex. C. ne fil. pro pa. q̃ vbi non habemus alium iudicem appellationis, appella bitur ad antianos, ſeu priores ciuitatis. Et dicit Bart. in. l. nulli. ver. tutius eſt. ff. quòd cuiuſq̃ vniuer. nomine. q̃ in his quæ ſunt iuriſditionis, quando non eſt rector aliquis, itur ad priores, ſed in his quæ pertinent ad adminiſtratio nem bonorum ciuitatis, cura eſt priorum. non autem rectoris ciuitatis, vel vniuerſitatis. Ad quod etiã vide Bart. in. l. j §. ſolent. ff. quando appel. ſit. & ibi latè Angel. de are. ponentes quando à decreto ordinis. puta priorum, poſſit appellari ad rectorem ciuitatis. Et adde Bald. in. l. ij. C. quando fiſcus vel priuatus. vbi pro prædictis extollit tex. in. §. & hoc peruenit. verſi. omnem verò. in verbo. primatibus. in authẽ. vt nulli iudicum. ex quibus etiam videtur quòd ſi in ciuitate non eſt iudex ſecularis, recurratur ad prædictos non autem ad eccleſiaſticum. quicquid dixerit Innocen. in. c. ſignificantibus. de offici. delega. de quo miratur ibi Andr. ſicu. in. vij. colum. Cum iſtis iunge Angel. in repeti. l. ſi vacantia. in. x. colum. ibi. Oppono ad id quod dixit. C. de bon. vacan. lib. x. vbi dicit quòd ſi iudex certæ portæ habet auctorizare inſinuationibus, & contingat officium eius vacare: alius auctorizabit. per. d. l. vbi abſunt. Per quam infert ad alia ſimilia quæ poſui in. c. quoniam contra. in. ij. queſti. de proba. & ibi dictis adde Ange. in. §. quòd autem. in authen. de nõ alie. Et adde iſtis Bal. in. c. j. §. ad hæc. in. v. colũ. ibi Pone capitaneus Peruſinus. de pa. iur. fir. vbi intelligit. d. l. vbi abſunt. de prioribus qui habent iuriſditionem vniuerſalem. Deinde ſubdit aliqua. in quibus profectò videtur contrariari dictis Angel. in. d. l. ſi vacantia. Sed caue propter dicta Bar. in. l. j. in. xix. q. ff. de offi. conſul. vbi relato Bar. in. d. l. vbi abſunt. refert Guil. de cu. dicere quòd conſules noſtri temporis ſunt ſi-

a miles decurionibus in iuriſditione. & quòd in ſubſidium ſolũ intromittunt ſe de mixto imperio. poſtea refert Inno. dicere quod exercitium iuriſditionis nõ eſt penes vniuerſitates, vel populos: multominꝰ apud decuriones. & licet non dicat. ſunt verba Innocen. in. c. cùm acceſsiſſent. parum poſt principium. de conſtitu. quæ procedunt ſecũdum Bald. in vniuerſitatibus iuriſditionem non habentibus: ſed in in habentibus iuriſditionem vera eſt opi. Bart. & ſequacium. Tales autem ſunt ciuitates inſignes ex conſuetudine, vel priuilegio. vt in pace conſtantiæ: vel alia pactione: ſi fieret hodie. tales em̃ priores, vel antiani ſunt tanquam pontifices, vel reguli in terris ſuis. vt ibi per eum. Meritò dixit Ludo. roma. in rubri. de arbi. xv. colum. ibi. Sed pone quod pars. velit q̃ opi. Barto. in. l. vbi abſunt. eſt intelligenda. dummodò ciuitas habeat merum & mixtũ imperium: aliàs non Hoc modo eſt intelligendus. Bald. b in. c. j. in. ij. colum. ſi de inueſt. inter do. & vaſal. lis oria. dũ relato Barto. videtur poſtea ſimpliciter reſidere cum Innocẽ. vbi. ſ. cuius verba in vniuerſitate eccleſiaſtica nullo modo procedunt. per. c. olim. & c. his quæ. de ma. & obe. no. Bu. in. c. cum omnes. xj. colum, verſi. intantum. de cõſtitu. inferens quòd non eſt tanta communio inter alias vniuerſitates, & eorum capita: ſicut inter capitulum, & prælatum. ſaluo. niſi loqueremur de vniuerſitate eccleſiaca collegij eccleſiæ inferioris ab epiſcopo. in quo dici poteſt quod vacante ſede conuentus non ſuccedit. ſicut ſuccedit capitulum vacante ſede epiſcopali: vt attentaui. in. c. his q̃. de maio. & obed. cõtra Ab. ibi: & ita poſſet intelligi. Innoc. in. d. c. cùm acceſsiſſent. vt etiam ſentit Cardi. conſil. xxxiij. poſt princi. Et ex prædictis põt poni ad practica noua opi. Lu. roma. conſi. ccccj. ad fi. vbi dicit q̃ deficiẽte eo ad quẽ ſolet deuolui cã appellationũ eſt appellandũ ad ꝓximũ ſuperiorem illius loci. non autem ad priores ciuitatis. per. c. ſi is cui. & c. ſi à ſubdelegato. de offic. delega. in vj. vbi dato impedimento iuris vel facti in iudice ad quẽ erat appellandum, deuoluitur appellatio ad proximum ſuperiorem. & ita Barto. in. l. j. §. ſi quis in appel. in. ij. colũ. ibi. Quæro quid ſi proximus. ff. de appel. Non ob. d. l. vbi abſunt. quæ loquitur de decurionibus. quorum olim cùm vſus aderat, poteſtas erat prouidere ſingulis neceſſarijs ciuitati. vt prouidet concilium generale illius terræ. gloſſ. in. l. nulli. ff. quòd cuiuſq̃ vniuer. nomi. & in alijs locis per eum allega. & probatur in. l. pupillus. §. decuriones. ff. de verb. ſigni. Priores autem quibus hodie ciuitates vtuntur non ſunt tales. habent enim poteſtatem limitatam. quam eis non licet tranſgredi: ſic etiam reſpondet ad. d. §. ſi quis. Nec ob. §. & hoc peruenit. in authen. vt nulli iudi, quia dat coniunctim poteſtatem exercendi negligentias iudicum nedum primatibus ciuitatum: ſed etiam earum Epiſcopis ſolũ circa ea quæ ſunt voluntariæ iuriſditionis. Concilium autem generale ciuitatis dicetur competens ſuperior. ſecundùm eum. ¶ Dum dicit domi. Abb. quòd à principe non recognoſcente ſuperiorem in temporalibus

adde Bald. in. d. l. furti. in. iij. col. ad fi. vbi dicit idem quod Ang. & Fili. ẽt ĩ. d. c. paſtoralis. §. preterea. de offi. delega. ĩ tex.

¶ Appellationis. Adde Fil. in ca. j. §. de reſcript. in prin. & quod ibi dixi in apoſtil.

¶ Appellationẽ. Adde & vide quę no. hñtur per do. Soz. ĩ cõſi. clviij. incip. Viſis, proceſſu, ſententijs, & cõſilijs. ver. circa primam difficultatẽ cũ. iiij. verſi. ſeq. ĩ ij. parte. char. xxj.

a non appellatur[a] etiam ad papam: nisi esset iniustitia notoria. Adde quæ dixi in.c.nouit.de iudi. & in .c. cùm non liceat.de ꝓscri. Ab.in.c.si duobus ſ.eo.& inuenies ꝙ imò in distincte appellari potest ad eum.quia nullo iure possunt isti ita eximi, quin ei subsint etiã in temporalibus: ne sint acephali.vt in locis quæ allegaui in.d.c.cùm non liceat. licet Phi.hîc quædam adducat pro Ab.non allegando eum in.d.c.si duobus. ¶ Circa sextam q̃nem.d.Ab.dum.pulchrè concludit ꝙ à clerico rectore scholarium appellatur ad laicũ.nisi scholaris reus sit clericus. Addit Phil.hoc verum.nisi statutum vel consuetudo loci aliter disponat.alle.Imo.in.d.§.si quis in appel.& refert Bar. magis extensè quàm Ab.in.d.§.si quis,inferens ꝙ etiam si Episcopus, vel clericus cognosceret de causa,vt delegatus principis, vel iudicis secularis: appellaretur ad iudicem seculare.alleg. gl.ff.xxiij.q.viij.c.ſepe. Adde.d. Abb.in disputa. Gandulphus.xxij.colũ.ibi. ¶ Quarto & vltimo casu.vbi reassumpsit ista magno stylo:reputans istum punctum non tactũ ab aliquo:quia videretur ꝙ cùm rector præsit collegio seculari:licet scholaris sit clericus, deberet appellari ad laicũ per.c.romana.§.debet.de appel.in.vj. cum concor.de quibus statim.vbi clericatus existens in iudice iudicante de materia laicali non habet regulare appellationem : sed ipsa materia subiecta. Contrarium decidit:quia ibi qualitas clericatus nõ cõcurrit necessariò ad validitatem ſniæ: neq; iurisditione exercenda. Sed hîc sumus in casu prorsus diuerso.in quo qualitas clericatus propter clericum scholarem concurrit in rectore necessariò.& ideo in regulanda appellatione qualitas clericatus necessariò præualet qualitati rectoratus.tanquam dignior.iuxta gloſſ.in simili in.c.vnico.de iure pa.in.vj.& quod no.Bar.in.l.præcipimus.§.eodem.C.de app.dicens ꝙ in causa quantũuis profana,si clericus &laicus sunt obligati in causa indiuidua, conueniuntur ambo coram ecclesiastico.Et plura alia adducit in simili.de quibus per eum concludentẽ:secus vbi scholaris qui conuenitur est laicus:quia tunc à sententia rectoris clerici bene appellatur ad superiorem laicum.Illud ergo bene not.ꝙ vbi qualitas clericatus non cõcurrit necessario.à clerico iudicante appellantur ad superiorem laicum.Ab.in dictis locis per.d.§.debet.Idem Inn.in.c.solite.super ver.in tẽporalibus.de maio.& obe.& do.Abb.in c.verũ.in.iiij.&.viij.col.& in.c.si diligẽti.in.xv.col. de fo. compe.simile dixit Bar.in.l.si quando.C. de app. ꝙ si rex iudicat vt dux,vel comes:appellatur ad superiorem in ducatu,vel comitatu:non inspecta dignitate regia.per text. ibi.& in.d.§.debet & sequitur Rom.in.l.ij.in prin.in.viij. col.ff.de ver.obl.bo.tex.cum materia.in.c.à collatione.de appel.in.vj.Et exemplifica ex verbis Bar.in.l.si cõuenerit §.si nuda.ff.de pig.ac.dum loquitur de rege Franciæ. qui propter adeptum comitatum Tholosæ erat rex & comes Similiter exemplifica vbi Episcopus inuestitus à Rege infeudasset alteri.quia si de hoc est quæstio coram ipso, appellatur ad regem.Do.in.d.§.debet.in fi. Et ista intellige. nisi bona temporalia,quorum occasione clericus iudicat: data essent ecclesiæ liberè.& non in feudum.Ana.in.c. ij. in.iiij.col.de delic.pue.propter gl.j.& fi. ibi. quam etiam alleg.Do.in.d.§.debet.& idem Bart.in.d.§.si quis in app. Et in dubio videntur dicta pleno iure. ita innuit Abb.in c.veniens.in.ij.nota.de accu.Et quando ita dantur,non posset consuetudine induci quòd appellaretur ad laicum. Ioannes Andreas in Specul.de iurisdi.om.iu.§.quæ autẽ. in addi vidisti duas in fin.Ex his vides quòd qualitas clericatus non semper attenditur.Meritò dixit dominus Ab. in.c.auditis.in.iij.colum.de elect.quòd Episcopus scholaris non præcedit rectorem studij.[b] quia non est ibi vt Episcopus.Et idem in alijs collegijs.vbi sunt habentes dignitates non iure dignitatis,sed iure collegij. ¶ Dixit etiam Bar.in.d.§.si quis.in appel.ꝙ si clericus & laicus insimul pronuntiant,appellabitur de tota causa ad ecclesiasticũ.ne cõtinentia eius diuidat.l.nulli.C.de iudi. & segq; Car.in.c.sup q̃nũ.§.si verò duo.de of. deleg. Pet.de anc. in.c.romana.in.xj.colum.de appel.in.vj.domi.Abb.in.d. dispu.Gandulphus.xxij.col.vnde dicit Bal.& Sal.in.l.prę cipimus.in fi.C.de app.quòd si compromittitur in clericum & laicum arbitratores pro reductione ad arbitrium boni viri,adeundus est Episcopus.sed Pet.de ancha.in regula ea quæ.in.xxij.colum.ibi. Sed incidenter quæro. & est sub.j.q.de reg.iu.in. vj. dicit se non videre rationem quare magis diuersi iudices conueniant in cognitione dictæ causę principalis,quàm in ventilatione causæ appellationis.Resultat enim inconuenientia quędam scilicet quòd iudex ecclesiasticus adeundus super tali appellatione cognoscat de sententia secularis:cuius nõ est superior, & pro hoc facit dictum Barto.in.l.Iurisperitos.§.cũ oriũdus.ff.de excu.tu. quòd in venditione prędij quod alibi habet pupillus auctorizabit iudex domicilij:& etiam iudex prędij.& ꝙ Inn.in simili.de priui.c.pastoralis.cum simi.Si tamen non esset possibilis iste concursus & conuocatio duorum iudicum in appellatione, seruabitur opi. Bar.secundùm eum.subdentem quòd quò ad clericũ seruabunt leges in decidẽdo & procedendo. quibus discrepantibus putat prævalere canones & statuta synodalia. Sed caue.quia ista intelligo,vbi in clerico iudicante cum laico qualitas clericatus necessariò concurrit ad exercitiũ iurisditionis.sed vbi hoc non esset:nihil repugnat clerica tui quòd adeatur superior laicus.per prædicta.de quibus isti(vt puto)non cogitauerunt. Bnenfacit dictum Bald. in aut.si quis litigantium.in vlti.no.C.de epi.& cle.quòd iudices seculares possint Episcopis causas delegare.per illum tex.& à sententia Episcopi appellabitur ad delegantem:quia tunc sua iurisditio non est episcopalis sed,secularis.Et de materia vide etiam Pet.de ancha.in.c.si duo ex tribus.de offi.deleg.in.vj.& in.c.cum dilectus.de consue. &quod no.Bal.in proæ.decre.viij.co.ibi.sed ecce rector. vbi dicit quod delegatus rectoris scholarium laici licet sit clericus,non cognoscit de causa clericorum.Quid autem si clericus est subrogatus iudici laico:an possit cognoscere de spirituali incidentiædixi in.c.cùm sit.de fo.compe.& est quæstio noua.in qua expòst feci certam additionem. & hæc no. ¶ † Circa septimam & vltimam.q. Abb. adde Barto.solenniter in disputa.Iudex per imperitiã.vbi plura in proposito ponens,concludit quòd siue pendeat appellatio,siue appellans in ea succubuerit,siue obtinuerit, semper potest appellãs agere contra iudicem: licet hoc vltimo casu non habeatur ratio totalis interesse quæ habebatur in prin.sed solùm sumptuum & expensarum , quæ sunt factæ in causa appellationis.quibus dedit causam sententia iniusta.& inducit.l.j.in princ.cum gl.ff.de app.vbi dicitur quod licet quis habeat beneficium appellandi: nihilominus iudex facit litem suam.Pro hoc glo.in ver.auctorem.in.l.si per imprudentiam.ff.de euic.vbi licet non appellare noceat emptori in actione moueda cõtra vẽditorẽ.tñ cõpetit ei actio contra iudicẽ, adeo qđ iudex non potest ei obijcere cur nõ appellauit.Et si diceres nõ appellando visus est approbare sententiam.l.j.C.de app.respõdet Bar.fatendo ꝙ videtur sententiã approbare:tãquam sic latam.non tanquã bene latã.sicut dicitur in.l.iij.§.falsus.ff.rem ra.hab.Et pro prædictis est etiã gl.in ver.noui iuris.ibi.Tu dic cõtrà in.l.j.§.j.ff.quòd quisq; iur.dicés ꝙ qui non appellauit,potest agere contra iudicem.quia forte ex iusta causa non potuit appellare.Addunt ibi omnes doc.idem si potuit appellare,& nõ appellauit:quia nõ appellando est in culpa:sed præsupponitur quod iudex iniustè iudicans fuerit in dolo.l.ij.ff.quod quisq; iur.ergo dolus debet præponderare culpæ.l.Item si obstetrix § fin.ff. ad.l.aquiliam.& ideo potest in syndicatu agi contra iudicem.Innȝ.e.c.sæpe.in fin.glo.magnæ.quod reputat mirabile Ang.in.d.l.j.Idem Innocen.Io.an.& But.in.c.sacro. de sen.excõ.Pe.de anch.in.c.j.in fi.de re iud.in.vj.Abb.in d.c.sæpe.in.viij.col.& ibi Imo.xij.col.latius Imo.in.c.fin. de emp.& vẽ.bonus tex.& ibi Bar.in.l.Itẽ si res.ff.de aliena.iudi.mu.causa fac.vbi cõiectura quod quis execratus fuerit lites,tollit alias cõiecturas consensus.& ideo dicit Ang.in.l.si filiusfamilias.ff.de iudi.ꝙ si pars appellauit,& non est prosecuta,vel appellauit semel,& bis,& semper succubuit:potest in syndicatu recurrere contra iudicem primum.alleg.Inno.in dictis locis.& ita dixit se dixisse in l.mancipia.C.de ser.fug.& in.l.j.&.ij. C. de pœ.iudi. qui malè iud.vide eundum idem tenentem in.l.fi.§.illud.C .de temp.app.&.l.sancimus.C.de iudi.& in.d.l. si per imprudentiam.& in.l.iiij.§.fi.ff. de dam. infecto. & consil. suo mihi.clxxxv.incip.sed nunc videndum restat.ad fin.& ibi dicit quòd deserta appellatione potest appellans conqueri de primo iudice. Alleg.Inno.ibi.ſ.& multò fortius vbi nó potest appellare.& cum istis cõcordat Bal.in.l.fi.in.ij. col.C.de pœ.iudi.qui malè iudi.& in.l.obseruare.§.proficisci.in.viij.col.ver.xx.quæro.ff.de offi. ꝓconsul.licet ibi dicat iudicem teneri solùm ad sumptus litis,fortè intellexit quando appellans obtinuit.Et vide eundem in.c.j.§.iudices.de pa.iu.fir.in.iij.col.ibi.Quæro nũquid ille.vbi ꝓ prædictis adduxit plura.maximè quia diuersæ sunt res: & diuersa causa agendi.Nec vlla lex dicit ꝙ qui non potest appellare,non possit de iudice conqueri:nec ꝙ videtur appellans cõsentire quòd ad iudicem:licet quòd ad partem fic. & quia non videtur confiteri ꝙ sententia sit iusta:alleg.l. cum interdictæ.C.arbi.tute.Et adde.ꝙ etiam si essent plures sententiæ conformes,procedunt prædicta. Ang.in.d. l.iiij.§.fi.&.d.l.sancimus.& vbi debet stari sententiæ alicuius siue æquæ,siue iniquæ.tamen contra iniquè iudicantem potest agi de dolo.l.si propter iudicium.§.plane.cum glo.ff.si men.fal.mo:dix.per Bal.in.l.cum duobus.§.fin.ff. pro socio.¶ Limita prædicta,nisi victus approbaret sententiam approbatione vera. Ab.in.c.pastoralis.§.quia verò.[a] in.iij.col.de offi.dele.Quinimò renuntiando appellationi,videtur verè approbare.secundùm Bart.in.d.dispensatione.& in.l.si minoris.ff.de excu.tu.post medium. & Bal.in.d.§.iudices.Quia secundùm eum videtur fateri malam causam habere.per.l.iij.C.de fid.instru.vbi producens instrumentum.& videns aduersarium velle illud impugnare,si dicit se nolle eo vti:videtur fateri ipsum non esse verũ.Et ideo iudicans liberatur in syndicatu,secus dicit Bal. in renũtiatiõe tacita.& istud dicit notãdũ esse.qđ ꝓpter desertionẽ appellatiõis purgat iniustitia ꝓnũtiatio nis factæ inter partes & iudicem.Contrariũ sentit Bal. in l.j.§.finautem.C.de temp.appel.dicendo quòd licet valeat pactum de non appellando,vel renuntiando appellationi non tamen prodest iudici quin faciat litẽ suam.idem Bal. in.c.sæpe.in.iij.colȝ.eo.dicens quòd qui expresse renuntiauit appellationi,habet saluum remedium iam ortum contra iudicem de imperitia.idem Bal.in peculio Inno.versi. appellans.& Sal.in fin.§.finautem.vel in.§.illud.C.de tẽp. app.& Ange.in.l.j.ff.de appel.& sentit Pet.de anchȝ.eo.c. sæpe.& Ang.d.consi.clxxxv.pe. col. dum dicit aliud esse promittere non contrauenire sententiæ:aliud promittere non conqueri de iudice. Ad.d.l. iij. respondetur quòd ibi est manifesta coniectura quòd ille reputet instrumentum falsum. Sed hîc est coniectura potentior:scilicet execrationis litium. Et istud fortè verius.licet primũ teneat Alex.in.d.l.iiij.§.fi. ¶ Vltimò vide beatum Thomam secunda secundæ.q.lxix.arti.iij.vbi concludit quòd appellare cum confidentia iustæ causę non est peccatum.Nec obstat. c. omnis anima.de censi. vbi non declinatur potestas* superioris. quia verùm est donec seruet ordinem superioritatis. Nec obstat. * c.à iudicibus.ij. quæst. vj. quia potestas arbitrorum pendet à voluntante partium. Ideo imputatur eligentibus eos:non sic in potestate ordinaria:

z ¶Non appellaſ. Sed nũquid à sententia delegati à principe superiorem non recognoscente: concedente sibi licentiam ſuſandi super his à quorum sententijs, appellare nõ potest?vide no.& prolixè per.d.Sozi.in cõſi.cxxxv. inci.circa primũ consultationis articulum.in prĩ.& ex quibus videt inferri. cum ver. seq.vſq; ad versi, circa ſcdam difficultatẽ.in.ij. parte.chart.lxx. sed nũquid à ſnia subrogati loco alterius iudicis à cui? ſnia quis non poterat appellare? vide ibidem per eum in ver. confirmatur ista reſponſio.cum ver. sequen.& quod à ſnia principis nõ possit appellari.limita verum. niſi quãdo princeps fert sententiam ex relatione alteri?. & ita est in papa. vt per eundẽ Soibi in ver.poſtremò posito.

b ¶Studij . Adde Fel.etiã.ſ.in ꝓœ. decre.in ver.gregorius.circa prin.

secus in appellante causa differendæ cauſę.quia peccat.vt latius per eum.Demum scias quòd in omni causa potest appellari.nisi contrarium sit de iure cautum . Angel. in.l. qui restituere. in fin. ff. de rei vendi.propter gloſſ.ibi. Quam pro tali doctrina forsan non reperies alibi ita clarã secundùm eum.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Gesta post appellationem extraiudicialem vt irritẽtur,oportet quòd sint gesta post,& contra:secus si post:& nõ contra.*

2 *Causa inserta in appellatiõe extraiudiciali debet esse vera:nec sufficit appellantem obtulisse eius probationem:& non fuisse auditum.quod aliàs in iudiciali solùm sufficit.*

3 *Appellatio extraiudicialis:si non est ex causa probabili:uõ fit reuocatio attentatorum post eam:quando appellans habet ius commune contra se.*

4 *Curia nõ dat literas remiſſorias ad partes pro probandis dilatorijs:sed bene pro probandis peremptorijs.*

5 *Prohibitus adducere ſolos teſtes:poteſt adducere,& producere inſtrumenta cum teſtibus.*

6 *Querimonia eſt ante litem conteſt.quæſtio verò post.*

¶ Cap. I.

1 Dilecti filii Primò iquã tum Ab. dicit post Host. & alios † quòd ad hoc vt irritentur gesta post appellationem extraiudicialẽ, oportet quòd sint gesta post & contra.secus si post , & non contra. Addè pulchrè Abb. ſ. ti.proxi.c.cùm.I.&. A. in. vj. colum.& latè Philȝ.eo.c.bonæ.xv.colum.ibi.xiij.dubitatur. Non sic in iudiciali.quia omnia gestà à iudice à quo irritantur. Illa enim ſuspendit eius iurisditionẽ reſpectu omnium concernentium materiã:& etiam per Ab . post alios.in.c.cùm nobis olim.de elec.Item dum dicit Abb. quòd grauatus extraiudiciliter potest instare pro reuocatione aliter quàm appellando.per.c . concertationi . ij. reſponſo.eo.titu.in.vj.addè Inno.in.c.cùm olim.circa medium.de cau.poſ.& Arch.in.c.biduum.ij.q . vj . ¶ Circa intellectum.Ab.id istum text . Considera primo vtrum sit differentia inter primum & tertium.cum in vtroq; velit in effectu quod ex causa iusta apellabatur à grauamine extraiudiciali imminente ex collatione quam volebat facere is qui negabatur posse conferre.est verum quòd in primo intellectu negabatur potestas ordinaria conferendi.in secundo autem negabatur potestas accidentalis. scilicet iure deuoluto.Sed non restat quin ambo intellectus tendant ad idem . De quo etiam aliquid considerabitur infrà prope:ante ver.considera secundò. ¶ † Dum dicit ſignanter Ab.ꝙ in appellatione extraiudiciali oporcausam in ea expreſſam esse veram.[b] Nec ſufficit appellatem obtulisse eius probationem, & non fuisse auditum. quod aliàs in iudiciali ſolum ſufficitȝ.eo.c. interpoſita. in prin. Adde Inn.in.c.venerabili.in fi.j.colum.ibi.Sed respondeo quòd nunquàm.de cenſi.& in.c.cum inter canonicos.in fi.de elec.& in.c.quia propter.eo.titu.& in.c . ad diſſoluendum.de deſpon.impu.& Specula.de app.§.nouiſſimè.circa medi.ver.illud quoq; certum est. Ab.infrà eo. c.interpoſita. in. ij.colum.& ibi Imo.quinta colum.& in c.conſtitutus.vij.colum.infrà eod.& Abb.& Imo.in.d.c. cum inter.inferentes ꝙ si appellatur à capitulo ꝙ aliquis non eligat:quis criminoſus:& fuit oblata ꝓbatio incon-

¶ §.ſqui verò. Et ibidem ad materiam vide que habentur per Feli. & quod ibi dixi in apoſtil.

b ¶Verã. Adde.d. Alex.de Imo.ĩ.l. fi.ff.de appel.re.

tinenti,& non admiſſa,iſta ſola non admiſsio non iuſtificat appellationem.niſi doceatur cauſam eſſe veram.Similiter Imo.poſt Butr.ꝛ̃.eo.c.dilecto:in.ij.colũ.ꝙ ſi appelletur ab executore,qui procedit vt merus executor, & appelletur pro eo,quia non admittit rationabilem exceptionem,& offertur probatio incontinenti: hoc non iuſtificat appellationem. quia procedendo vt executor merus non tenebatur exceptiones admittere.vt fuit dictum tit. proxi.c.decætero.Quorum ratio eſt.quia quando nõ proceditur in iudicio,ſiue appelletur à parte,ſiue à iudice,pcedente vt pars,non tenetur pars appellata recipere probationes appellantis.Sed quando appellatur à iudice iudicialiter procedente,ſola oblatio probationis iuſtificat appellationem.Intellige quo ad hoc vt cauſam deuoluat:& reuocentur attentata:non ad totalem victoriam:quæ exigit veritatem cauſæ in appellatione expreſsè.& eoipſo ꝙ iudex non vult,vel recuſat recipere probationes incontinenti oblatas,quarum receptio ad eum ſpectat:ſtatim de tegit iniquitatem ſuã.Et iſta tene. quicquid ſenſerit Rot. de appel.xliij.in not.¶ Dum dicit Abb.† ꝙ ſi appellatio
3 extraiudicialis non eſt ex cauſa probabili,non fit reuocatio attentatorum poſt eam: quando appellans habet ius commune contra ſe.& alleg.Rotam quę eſt hodie de appella.xxxv.in nouis: Adde Imo.in.d.c.venerabi.vbi idem ſentit.& quòd no.Inn.in.c.ſolet.de ſentẽ.excõmu.in.vj.ꝙ allegans ſe exemptum à iuriſditione Epiſcopi, & petens abſolui ad cautelam ab excommunicatione per Epiſcopũ contra ſe lata,non auditur:niſi doceat in primis de exemptione.& licet Ioan.and.ibi non ſequatur.tamen ipſum ſequitur Rot.vbi.ſ̃.& de ſenten.excom.in.vj.in not.dicens omnes dominos tenuiſſe cum Inno. Idem Rota de ſentẽ. excom.prima deciſiua in anti.¶ Limitã.niſi eſſet dubium de quaſi poſſeſsione ſuperioritatis epiſcopalis.Rot.de ſenten.excommu.v.in anti.Adde etiam Bu.& Imo.in.c.j.de his quæ fi.à ma.par.ca.vbi dicunt per illum tex.ꝙ quando præſumptio iuris reſiſtit appellanti,nõ ſufficit ad iuſtificandum appellationem exceptionẽ obijcere:& eius probationem offerre.Facit glo.in ver.ſententiæ.in.c.ſuſcitata.de reſti.in integ.Et eſt limitatio ad dictum.c.interpoſita.vltra illas.xvj.quas ibi ponit Phi.& vt prædicta clarius adhuc intelligas,conſidera duo. ¶ Primo.ꝙ.d. Abb.in.j. opp.vult quòd in appellatiõe extraiudiciali oportet cãm in ea expreſſam eſſe veram,vt reuocẽtur attentata. patet, dum dicit,niſi probetur veritas appellatiõis.poſtea in tertio intellectu dicit quòd collationes factę ab Archiepiſcopo erant reuocandæ:etiam ſi verè erant ad eum deuolutę, quia ad effectum deuoluendi cauſam ſufficit ꝙ appellatio extraiudialis ſit interpoſita ex cauſa probabili & verisimili:ergo vult ꝙ non oportet cauſam eſſe verã. quia ſi eſſet vera,eius contrarium non eſſet verum.ſcilicet quòd Archiepiſcopus poſſet conferre.& tamen vult ꝙ etiam ſi verè poſſet conferre,appellatio facit collationẽ nullã. abſq; hoc ꝙ habeat in ſe cauſam veram Ad iſtud ſic reſpondet. ꝙ quantùm ad effectum non dico vincendi in cauſa principali,ſed obtinendi reuocationem attentatorum,ſufficit in appellatione extraiudiciali deduxiſſe cauſam grauaminis probabilem:etiam ſi de ſe non recederet actum,nullũ vel irritandum:quia virtute huius appellationis & remedij attentatorum veniunt reuocanda geſta.per.c.cum nobis olim.de elec.& ꝛ̃.eo.c.ad audientiam.aliàs ſi ſecus diceretur,nihil operaretur appellatio.quod eſſet contra dicta iura,vt dicit Imo ꝛ̃.eo.c.bonę.viij.col.& ibi Phil. xix. col. ver. tertia concluſio. Nam ſi appellatio extraiudicialis operatur effectum ſuſpenſiuum & deuolutiuum,vt per ipſum ibi.q.xij.& ſeq.ergo neceſſariò operabitur reuocationem attentatorum.Et quando Ab.dicit ꝙ cauſa appellationis extraiudicialis debet eſſe vera,per hoc non ſequitur ꝙ debeat eſſe talis quæ reddat actum iudicis nullũ vel irritandum.per quòd conſtet datam fuiſſe cauſam grauaminis.Hoc modo primus intellectus Abb.re vera differt à tertio.Nam in primo appellatio fundabat in cauſa reddente actum nullum,vel irritandum:ſcilicet negando poteſtatem volentis conferre,cui poterat reſisti nedum appellando intra decendium:ſed etiam ex poſt:dicendo de nullitate.c.concertationi.eo.tit.in.vj.Sed in tertio intellectu præſupponitur ꝙ verè Archieſcopus poſſet conferre iure deuoluto:tamen appellans ex cauſa veriſimili & probali volebat inferre quòd non habebat ius conferendi: & quamuis in veritate iſte conatus eſſet vanus: quia imò poterat Archiepiſcopus conferre:tamen fundabatur appellatio in aliqua probabili & veriſimili cauſa apta ſaltem ad iuſtificandum appellationẽ.& ſic apta operari effectum deuolutiuum conſequenter reuocationem attentatorum.¶ Conſidera ſecundo dum dicit Abb. poſt Rotã vbi.ſ̃.quòd vbi appellans extraiudicialiter habet contra ſe ius commune,oportet ꝙ cauſa appellationis doceatur vera:quia videtur idem in omni appellatione extraiudiciali per prædicta:ſed dic iſtam eſſe vnam ex multis differentijs inter appellationem iudicialem & extraiudicialem, quia in iudiciali,requiritur quòd proceſſerit grauamen ex cauſa vera & legitima ꝛ̃.eod.c.vt debitus:ſed in extraiudiciali quę interponitur à futuro grauamine,ſufficit ꝙ ſit fundata in cauſa quę tempore appellationis ſit veriſimilis:licet non vera.c.bonæ ꝛ̃.eo.& ibi gl.in verbo veriſimilibus.& Phil.x.col.ver.quarta.puta ſi quis audiuit ꝙ factus fuerat ſermo de actu fiendo in eius damnum,& appellet licet nondum grauatus.Modò hoc vltimũ fallit. vbi actus de quo quis timet eſt cõformis iuri cõi:puta viſitare ſubditos qa timẽs grauari fortè quia eſt exẽpt⁹ nõ ſufficit quòd in appellatione alleget cãm à principio veroſimilẽ:ſed debet allegare veram.ita loquitur Ro.& Ab.hîc.quibus etiã adde quod no.Phil.in eo.c.cõſuluit.in.ij.colum.ibi.quid autem.& per hoc habes rem clarã magis quam per alios.
4 ¶ † Pro probandis dilatorijs non dat curia literas remiſsorias ad partes:ſed bene pro peremptorijs.Hoſti.& omnes hîc.ſubdentes quòd de mente.c.primi.de elec.in.vj. &.c.j.de app.eo.lib.eſt quòd etiam pro peremptorijs debeat quis venire inſtructus:ſed reſpectu appellationis prohãdæ reprobat hîc Phil. differentiam doctorum.an ſcilicet opponatur ante litem conteſtatem vel poſt.quia per capitu. romana.§. ſi verò.de appellatio in.vj. in primis debet de appellatione conſtare: ergo de hoc non dicetur poſt.¶ Conſidera quid ſi appellatus poſt litem conteſtatam: dicat hoc in vim peremptoriæ: quia volunt Docto.hoc dici poſſe:tamen etiam tunc non videtur danda remiſsio.quia cum appelleturin ſcriptis.c.j.eodem titulo. in.vj.Et ad probationem eorum quæ ſcribi poſſunt & differri,non dantur remiſsoriæ.ergo &c. & ita Rota.de teſti.xvj.in nouis.ꝙ nũquam datur dilatio extra curiam ad probandum aliquid per inſtrumenta: ſed imputatur non deferẽti ſecum ea.ſecus in teſtibus.pro quibus datur dilatio etiam ei qui eſt obligatus comparere cum omnibus iuribus & monumentis ſuis.gloſſ.in capit. cupientes.§ ad hæc.de ele.in.vj.niſi teſtes eſſent examinati,& publicati. & ſequit Do.in.§.ad hęc.† &data dilatiõe ad teſtes producẽdos poſſunt etiã produci inſtrumẽta. Ro.vt.ſ̃. pro qua bene facit.c.ſeries.de teſti.vbi ſecundũ vuũ intellectũ prohibitus adducere ſolos teſtes,põt adducere & producere inſtrumenta cũ teſtibus..& dicit Ro.de probat. v. in no. ꝙ ſi inſtrumẽtis opponit ſigna vel ſigilla nõ eſſe authentica ꝓ eorũ verificatione quæ indiget teſtibus dabit remiſsoria:& ibi etiam dicit Ro.quòd ꝓ dilatorijs exceptionibus,& alijs præambulis; vel incidentibus,ſeu emergẽtibus,non dat curia remiſsorias. alleg.Ioan.and.hîc.& adde Ro.de teſtib.xv. in nouis.quòd ſi in prima inſtantia fuit data remiſsoria,non datur in ſecunda:licet dantur noui articuli.quod alibi limitat Roma.niſi pars fuiſſet negligens,& ex benignitate daretur:maximè in cauſa briſsicia-

a ¶ Differẽtijs. De quibus vide. Soꝛzi.ꝛ̃ cõſi.xlv. inc. Viſa appellatiõe. verſ.circa hãc dubitationẽ.cũ ver. ſequẽ.in.j. parte. char.lxxxvj.

li.ita Rot.de teſt.xix.in no.& adde Egi.bel.deci.dxxij.& dcxxv.ꝙ ſi data remiſsoria pro teſtibus teſtes depoſuerũt contra producentem,dato ꝙ rite non fuerunt examinati, non poteſt peti alia remiſsio vt reexaminentur:quia præſumitur ꝙ idem dicerent ſicut antè.quod bene not. quia aliàs examinatio non rite facta non habetur in conſideratione cle.ij.cum gl.in ver.rite.de teſti.& dixi ſatis plenè in c.fraternitatis.ſ̃.de teſti.¶ Vltimò dum dicit Ab. de ver. querimoniam.Adde gl.Bar.& Bal.in.l.iij.C.ſi.reg.& Ab.
6 in.c.quia indicante.in pe.col.de reſcri.† ꝙ querimonia eſt ante litem conteſta.quæſtio poſt.De multis ſimilibus verbis ad intellectum Barto.in.l.amplius.ff.rem ra.ha.ponit And.ſic.in.c.in noſtra.in.x.col.de reſcri.&.c.ij.vj.colũ.de mutu.peti.& dicemus alibi vbi melius cadet.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Appellatio generalis:reſpectu iudicum ſcilicet appello ad iudicem competentem:an valeat?*
2 *Appellatio alternatiua,an valeat?*
3 *Appellatio non valet:appello ad talem.& ad talem.nominando duo tribunalia.propter incertitudinem.Hæc regula ampliatur tribus modis.Et limitatur tribus modis:vt infrà per ordinem.*
5 *Actus certi poſſunt alternatiuè fieri,vide remiſsiuè.*

¶ CAP. II.

NTer cætera. Depœna temerè vel calũnioſè appellantis pulchrè Ab.hîc. cum quo tranſit Phil. Adde gl.ij.in.c.ſi quis præpoſtera.l. di.quæ dicit ꝙ iſte offendit iudicem: & ei iniuriam facit.& hæc eſt ratio quare eſt ei ſuſpectus qui ab eo appellauit ꝛ̃.e.c.ad hæc.& ſequitur Dõmi.in. d.c. ſi quis.dicens in hoc vltimo eam optimam.Imò dixit gl. ſi. in.l.ſi.C.quando prouoca.non eſt neceſ.ꝙ iudex poteſt agere actione iniuriarũ.quando appellatio eſt ſuperuacua. & non impugnatur per Doc.illa gl.cum qua videntur cõcordare Ioan.an.& Domi.in .c. cum appellationibus. de appel.in.vj.de pœna autem non proſequentis appellationem latiſſimè Hoſti.in hoc ti.§. & quæ pœna.per totum. ¶ Dum tangit Ab.quando contrauentio canonis cauſet mortale peccatum.vide eundem in.c.quoniam contra.in j.col.de proba.& quod dixi ibi.& in.c.j.de conſti.ante fallentias.¶ Dum tãgit cui magis obediat monachus.Epõ. an Abbati,allegãdo gl.de qua per cũ:vide ipm in.c.cæterũ.iij.co.de iudic.& in.c.cum contingat.in.x.col.de ſo.cõpet.Inn.in.c.quanto.de offi.ord.& dicit Archi.xj.q.iij.c. qui reſiſtit.quod in his quę ſpectant ad officia abbatis,magis obediet abbati.Sed in his quę verſantur in figura iudicij.magis epiſcopo.quod latius declarat Card.poſt Matt. in cle.ne in agro.§.quia verò.viij.q.de ſta.mo.dicẽs ꝙ præponet epiſcopum in cura animarum ab eo ſuſcepta: in decimarum & primitiarum ratione reddenda:in cauſis ordine iuris tractandis:ſed abbatem præponet in fractione voti.in abſtinentia.vel ſilentio tenendo.vel ſeruando: vt la-
1 tius per eum.¶ † Appellatio generalis reſpectu iudicum puta appello ad iudicem competẽtẽ. valet de iure ciuili. non de iure canonico. Ab.hîc.pulchrè.niſi appellaretur à ſubdelegato delegati papæ.quia certum eſt quis ſit ſuperior.vt hîc per eum:cum quo tranſit ſimpliciter Phi.adde Bal.in.l.apertiſſimi.circa med.C.de iud.vbi ſimpliciter tenet ꝙ hæc valeat.propter gl.in.l.cùm proponas.C.de bo. auf.iu.poſ.& alle.rationem quæ infert idem de iure canonico.videlicet ꝙ in dubio videtur appellans voluiſſe appellare gradatim.quoniam ordo iuris in generali ſermone videtur inſertus.l.gallus.cum ibi no.ff.de lib.& poſth. &.l.talem.in prin.ff.de hære.inſti.Idem Bal.Ang.&Sali.

ce.in.d.l.cùm proponas.propter gl.ibi quam etiam reputant no.An.& Imo.in.l.qui Romæ.§. Seia.ff.de verb.ob. Imò dixit Bal.in.d.l.cùm proponas.ꝙ iſte modus appellãdi eſt vtilis & neceſſarius.quando propter aliquam incertitudinem iuris vel facti neſcit pars ad quem appellandũ ſit.& ꝙ de iure canonico debeat dici.idem probat Imo.in l.j.§.ſi quis.ff.de appel.quia de iure communi etiam canonico debet appellari ad ſuperiorẽ proximum ꝛ̃. eo.c.dilecti.Fallit ſpecialiter in papa,& legato.vt in iuribus.de quibus hîc per Ab.Modò ſic eſt ꝙ vbi quis poteſt vti via iuris communis,& via iuris ſpecialis:non videtur in dubio vti via iuris ſpecialis.alleg.l.quamquam.&.l.in teſtamento.la.j.C.de teſt.mili. ergo videtur applicaſſe animum ad ſuperiorem proximum. Pro hoc.quia in dubio debet fieri interpretatio vt actus potius valeat &c.de verbo ſigni. c.abbate.ſed tollitur ratio Ab.cum quo concordat Paulus de ca.in.d.§.Seia.ſed ambos reprobat ibi Alex.Pro quo vide Bar.brix.qõ.venerabili.l.incipiente. Eſto quod aliquis ſimpliciter.vbi tãdẽ firmat ꝙ ſi qs dicat ſimpliciter. appello:& non dicat ad quẽ.intelligitur ad proximũ ſuperiorem:& non ad Papam.ſequitur Arc.in.c.anteriorum. ver.illo videlicet.ij.q.vj. ¶ Item ſi dixit appello ad maiorem.quia intelligitur de proximo.& immediato.Spe.hoc lib.§.nunc tractemus.in prin.iuncto ver.quid ſi quis.&Io. an ꝛ̃.eo.c.vt debitus.licet Ab.ibi in fi.dicat per iſtam generalitatem induci obſcuritatem.& non bene.per prędicta. Propter quę dicit Ang.are.in.d.§.ſi quis.in fi.not.eſſe differentiam inter leges & canones in propoſito. Imò ipſe Ang.ibi parum poſt prin. dicit eſſe conſilium ſalubre.ꝙ appellans non nominet ſuperiorem: ſed dicat appello ad competentem.& ſunt verba Bal.d.l.cũ proponas. & hæc no.& adde Ol.conſi.cccxiiij.tenor.q.quaſi in fi. vbi indiſtinctè tenet non valere dictam appellationem. & ſi eſſet ſolum vnus iudex ad quem appellare poterat: quia fortè voluit iſte appellare ad minorem.& ſic errare. Sed poſſet reſponderi ꝙ in dubio præſumitur velle vti via iuris communis.per prædicta.cum quibus concor. Do.latè loquẽs poſt Ioã.de fan.in.c.anteriorum.ver.illo videlicet.ij.q.vj. limitando prout limitabitur ſequens qõ. Si tamen declarat intra.x.dies.de quo iudice ſenſerit: ſufficit. ſecundùm eum. Cum quo concordant alij.de quibus per Alex. conſi.mihi.cccxxiij. Viſo proceſſu cauſæ vertentis inter Andrę.j.col.& conſi.xxxvij. Viſo toto proceſſu.vbi vide.& conſi.ccxlij. Viſo proceſſu.in prin.& adde quòd ſi antiani.Boñ.committunt cauſam vicario poteſtatis,de qua iure orddinario cognoſcere non poterat:non valet appellatio ab eo interpoſita.quæ non exprimit an appellet ad ſuperiorem delegantem,vel ad ordinarium. Cal. de appel.
2 conſ.viij.† De appellatione autem alternatiua vult in effectu Ab.quod duobus caſibus valeat.aliter non.Primus. quando nulla incertido cadere poteſt.quia expreſſis duobus iudicibus ſcitur ꝙ in vno tantum verificari debet. Secundus caſus.quando iuſta cauſa excuſat in diſcernendo quis ſit competens.Adde ꝙ opi.contraria eſt communis. videlicet ꝙ appellatio alternatiua valeat etiam extra iſtos
a caſus.vt latè probat Ang.in.l. cùm proponas [a] .j.colum. C.de bo.authen.iu.poſ.& ibi.Bal.in fi.dicens vtile eſſe & tenendum menti. quòd poſt alternatiuam addantur illa verba.& ad quemlibet iudicem competentem. Et hanc partem tenet etiam Bald.in.l.iij.vltima.colum. C .de appel.loquens de appellatione interpoſita ab epiſcopo ad archiepiſcopum,vel papam.Idem Ange.de aret.dicta.l.j.§.ſi quis.in fi.licet in hoc vltimo exemplo aliter ſentiat.& pro hac parte eſt Rota, hoc titu. xxxiij. in nouis. quia cum appellans incipiet proſequi, ſtatim eligit vnum ex illis duobus: & citatio poſtea ſubſequens certificat aduerſarium.& hoc modo tolluntur rationes in oppoſitum. adductæ, & ſequi videtur Butrigarius infrà eodem. capitulo ſi duobus, poſt principium.& per Petrum de

a ¶ In.l. cùm ppoñas. Et ibidẽ vide Pet.de ſu.

ancha.in.c.romana.x.col.e.ti.in.vj.& dixit Tho.fa.dubio Rotæ.xvj.q̃ in dubio expreſſis duob⁹ iudicibus intelligit de maio.arg.l.Caius.ff.ſo.mat.Sed veri⁹ eſt dicere q̃ attẽdatur euẽtus proſecutionis.¶ Declara dupliciter hãc cõmunem opi.Primò dummodò appellatio non ſit recepta à iudice,vel à parte approbata,& aſsignatus terminus ad eam proſequendam:quia quando iſta facta eſſent:talis appellatio non procederet:ita ſolus Do.in.c.ſi quis iudicẽ. ·§·poſt datam.ij.q.vj.Quia iſta aſsignatio termini.aſtringit ambas partes.j.eo.c.ſæpe.cum glo.in verbo.abſentẽ.& ibi Ab.iij. col.Ideo fruſtra diceremus q̃ appellatus expectaret certificari.quia amplius non citabitur:ergo intereſt ſua ſcire coram quo debeat comparere:& ſic concludunt rationes Io.an.in glo.ordi.alle.per Ab.& in mer.ſal uo.niſi intrat decem dies declararet appellans de quo ſenſerit ſecundùm Do.in.d.verſi.illo videlicet Conſidera q̃d vitium iſtius incertitudinis reſpicit fauorem appellati.vñ q̃n ab eo erit appellatio approbata videt remiſſum vitiũ: & ideo debere ei imputari.& habebit expectare corã quo incipiet appellãs proſequi.& ſic fortè iſta limitatio nõ ꝓcedit.Cõtra quã vide Alex.d. cõſi.cccvij.vbi dicit nõ eſſe curandũ iſtã differentiã:an iudex à quo detulerit huic appellatiõi,& terminũ præfixerit,vel nõ.¶ Secũdò declara ex dictis Archi.ĩ.d.§.poſt datã.qui eſt ſub.c.ſi quis.ij.q.vj. vbi videtur tandem firmare q̃ non valeat iſta appellatio. appello ad legatum & ad Papam propter eius impoſſibilitatem,& incertitudinem:quamuis referat Spec.in oppoſitum.ſcdm quẽ refert fuiſſe obtẽtas literas bullatas.& idẽ ſimpliciter Arch.in.d.ver.illo.videlicet Ang.de are.in.d. ·§·ſi quis.in fi.dicens quòd etiam in appellatione copulatiua ſemper intelligitur de ſuperiore immediato.Sed fortè opi.Arch.verior & ſubdit ipſe in.d.verſi.illo.q̃ ſi appellet ur ſimpliciter ad maiorem quam debuerit:talis error appellanti non nocet:& remittitur ad competentem.per.l. Imperatores.ff.eo.Si vero appelletur ad minorem: tunc nocet.quod bene no.quia alibi non reperio.& de dicta copulatiua tetigit Ioan.an.in addi.Spe.vt per Do.in.d.verſ. illo & iſtis adde Ludo.conſi.cccix.q̃ ſtante probabili dubio an conſilium acceptabit appellationem:valet iſta appellatio.appello ad concilium.& ſi noluit acceptare,appello ad papã.Adde etiam q̃ ſi appellatio ab interlocutoria fundatur alternatiuè in duabus cauſis:quarum vna eſt iniuſta:non inficit appellationem,ſi alia eſt iniuſta.text.in c.dilecto.de teſti.cũ glo.in ver.ſuperſedere.quam ita not. ibi Imo.poſt But.Inſuper circa prædicta collige ex certis
a conſiliis[a] Alex.vnã regulã cũ.iij.amplia.tribus limitationibus.Eſt enim ita regula† q̃ non valet iſta appellatio ap-
3 pello ad talem & ad talem nominando duo tribunalia.ꝓpter incertitudinem:Et idem ſi appellatur alternatiuè.& hoc ipſe ponit conſil.mihi.ccciiij.Viſo proceſſu cauſarũ. ¶ Amplia primò etiam ſi iudex à quo principaliter deto lerit,& appellanti terminum præfixerit.Alexan.conſi.cccvij.Viſo toto proceſſu.¶ Amplia ſecundò.etiam ſi dicat appello ad iudicem competentem.Alex.conſil.cxxj.Viſo proceſſu cauſæ vertentis inter andream.¶ Amplia tertiò etiam ſi appelletur ab eccleſiaſtico & ſeculari ſimul pronuntiantibus.licet ſi à ſolo ſeculari ſecus.vt ibidẽ.¶ Limita primò.de iure ciuili. ſecundũ quod cũ debeat appellari gradatim,intelligitur de primo.nõ ſic ſecundũ canones vbi põt appellari ad papã.vel ad legatũ omiſſo medio. vt ſcis.¶ † Limita ſecundò.etiã de iure canonico. vbi intra decendiũ declarat appellãs ad quẽ vellet appellationẽ deducere.¶ Limita tertiò.vbi appellansappellauit ad duos. & ad vnũ tantum potuit & debuit appellare. quod de illo intelligitur.& ſingula probanť per media inducta latè in dictis conſilijs.& ſic poſſent etiam ordinari prẽcedentia. vbi de iſtis eſt facta aliquãdo mentio.vt vidiſti.Adde etiã prędictis.q̃ appellatio interpoſita ab epiſcopo ad archiepiſcopũ,vel ad papã recipitur in palatio. etiã ſi appellans non elegerit proſequi apud papã intra tps appellationis. Egi.deci.ccclxxx.appellatio interpoſita.poſt Spe.de app. in.ij.parte.§.nunc tractemus.ver.ſed & verbo.¶ † Cæterum de quibuſdã aliis actibus.quãdo põt alternatiuè fieri collige ſolùm remiſſiones alibi nõ collectas. verbi gratia. de libello vide Ab.in.c.cõſtitutus.in.vj.col.de reſt. in integ.poſt Inn.& oẽs ibi.gl.magnã in.c.abbate.de re iudi.in vj.Bu.in.c.dilecto.de teſti.Ab.in.c.ex parte.in.j.&.ij.co. de foro competen.& in.c.fi.iij.col.de frig.Imo.in.l.gallus ·§·ſi eius.ff.de liber.& poſthu.But.in.c.cùm cõtingat. iiij. col.de fo.compe.& ibi Ab.in fi.But.in.c.duo.de offi. ordi.Spec.de obli.& ſolutio·§·j.verſ.ſed quid ſi libellus.Archi.in.c.offerať.iij.q.iij.Romanũ.in.l.ij·§·Item ſi in facto. in.v.col.de ver.obl.& in.l.ſtipulationes non diuiduntur. in antepe.& vlti.col.de verb.obli.Bar.in.l. & an eandem. ·§·actione.ff.de excep.rei iudi.& And.fic.in.c.Raynaldus. in.lvj.col.de teſt. & Alexã.in.l.vbi autem.·§· qui illud.ff. de verb.obli.& alios ab iſtis allegatos.Et communiter tenetur quòd propter probabile dubium valeat dictus libellus.niſi in poteſtate actoris eſſet facere libellum certum. vt per Ang.& Imol.in.d.§.ſi eius.vnde ſi narrat cõtra ſuũ emphyteotã quòd alienauit eo non requiſito, vel intra triennium canonem non ſoluit,quare petit eum priuari, non valet libellus.de quo latius per Alex.vbi.ſ. de articulo alternatiuo.Spec.de teſte·§·nunc videdum.vlti.col.ver ſi.Itẽ articuli.quod nõ valet.niſi vbi eſſet probabilis ignorantia.vt de facto alieno.alleg.Inn.de præſcri.c.auditis.& in.c.ex parte.S.de reſcrip.De prẽcepto ſuperioris,alterna tiuo. But.de reſcri.c.conſtitu.iij.col.q̃ valet.puta recipiẽtis talem incanonicum,vel ſoluatis centum.facit quod de pœnis alternatiuis not.Io.an.de fo.compe.c.cum. C. laicus.lib.vj.& gl.de vita & hone.cler.c.á crapula.de iudæ.c. ſicut.vbi dixi.& latius dixi in.c.inter cæteras.de reſcript. De exceptione alternatiua dicit Imo.poſt Butr.in.d.c.ex parte.S.in.iij.col.quòd valet quando vtraq̃ eius pars concludit.bonus tex.de proba.c.tertio loco.in verbo adulterium vel furtiuum.& ibi doct.& aliquid Abb.in.c.ex parte B.ij.col.de foro compe.& ponunt etiam iſti de depoſitione alternatiua.De collatione beneficij alternatiua.puta ille vel ille habeat eccleſiã.dicit Arc.vij.q.j.c. poſtoralis. vel quod ſtat copulatiuè. & quod vterq̃ habebit.& vno nolente alteri creſcit.allegat Vincentiũ.de fil.preſbyter.c.propoſuit.& loquitur in collatione papę. & ſequitur Domi.ibi circa medium.non crederem procedere in inferiore: qui non diſponit contra ius quo prohibentur duo in eadem eccleſia intitulati.vij.q̃.j.c. ſicut. & quaſi per totum.De elec.habes.c.ij.de cle.in. vj. quòd non valet.ſecus in præſentatione.gloſ.fin.in cle. plures. de iure patro.Domi.d.c.ij.in.ij.oppo.Lapus allagatione.lxvij. Fede.clxxxix.Fallit in præſentatione clerici patroni iure eccleſiæ.quia habet vim electionis.Innocen.de iure pa.c. cùm autem. De delegatione alternatiua. vide Butr. poſt Ioannẽ andrę. de reſcri.c.ex tenore.quòd valet.per. c.cũ plures. de offi.deleg.in.vj.cum ſimilibus.De citatione di
b cit Imò.quòd valet[b] in cle.cauſam.iij.colum.ibi ad ſecundum.de elec.vt ſi iuſſit iudex citare ad domum,vel perſo
c naliter:ſed relatio debet eſſe certa.De compromiſſo[c] alternatiuo dicit text.in.l.Item ſi vnus.§.Idem pompo.ff. de arb.quòd valet.& is cogitur ſententiam dicere in quem
d litigatores conſenſerint.De ſententia[d] vide Butr. in.c. cùm cauſa.in.iij.colum.de emptio.& ven.quòd valet.per text.ibi.& in.c.cùm dilecti.eodem titulo facit.c. cùm inter. ſuprà titulo proximo. ibi dimitteret eccleſiam, vel obedientiam repromitteret.quem Baldus ibi reputat mirabilẽ.& poſtea ponderat quòd papa reducit illam alternatiuam in ſimplicem ſententiam quod poteſt facere iudex appellationis.& eſt menti tenendum ſecundùm eum & adde gloſſ. penultima. de clerico excommunicato. capitulo latores. quod non valet iſta ſententia. ſuſpendo te ab

a Cõſilijs. Quorũ conſil.vnum eſt nume.cj.& aliud nume.clxiij.in.ij. parte.& aliud.cclxxxij. eadẽ parte.

b ¶ Quòd valet.Ad de Bal.ĩ mar.ver. citatio.verſic.finſed nunquid valeat.ſi dicat corã taliaut tali iudicẽ dic quod non. Rot.in deci.cxiij. citatus.in not.

c ¶ De compromiſſo. Adde gloſſ.in l. Idem pomponius & ibi doc.ff. de arbit.

d ¶ De ſententia. Adde.d. Alex.de imo.ĩ.l.vbi autẽ. in.§.qui illud. de verb.obli.& Bar. in.l.j.C.de fur.& Spe.in ti.de offi. oĩ.iud.§.de ſerui. ver.in ſententiæ. quoq̃ probatiõe. & do.Alexan.de imo.in conſ.lxxxvij.quarta parte. 4

te ab officio vel beneficio.& non abſtinens non incurrit irregularitatem.licet tutũ ſit abſtinere ab vtroq̃: vt ibi per Ab. poſt alios. De actibus autem conditionaliter factis.dixi remiſſiuè.de of.dele. c.cùm contingat.& hæc no.pro alleuiatione laboris noſtri & aliorum qui per plateas vagantur.& iſtis occultè à vobis per tertiam perſonam petitis lectiones aperta fronte decantant.non quaſi noſtris,ſed ſuis plumis ornatas.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus debet ſeruare humilitatem:cum ſuis præſbyteris.*
2 *Epiſcopus ſimplex cum ſuis ſacerdotibus poteſt ſtatuere ne quis ordinetur:niſi proprijs bonis renuntiet:& caſtitatem promittat.*
3 *Vita auſterior non poteſt indici clericis non profeſſis: ſed bene profeſſis. nu.4. Hæc regula limitatur tripliciter:vt hic per ordinem.5.6.*
7 *Appellari an poſſit à correctione?*

CAP. XIII.

1 AD noſtram, † Eſto memor dum eris Eps de his quę ſcribit.d. Abb.hîc circa humilitatem ab epiſcopo cum ſacerdotibus ſeruãdam. Adde tex.in.c.quorundã.lxxiiij.diſt.vbi inquit Grego.tales erga ſubditos eſſe debemus,qua les nos ſi ſubiecti fuiſſemus,noſtros vellemus eſſe prępoſitos.Multa moralia ad propoſitum ponit An.ſicu.in proœ.cle.xj.co.maximè de humilitate papæ.Dum ponit Ab.vtiliter.quando religioſis vel clericis ſecularibus poſſit indici durior vel ſtrictior vita, poſt gl.in regula quod omnes. Adde primò quò ad clericos ſeculares gl. in ver.in poſterum.in cle.ij.de æta.& qua.q̃ clericis iam intitulatis abſurdum eſt indicere aſperiorem vitam:ſed poſteris bene indi
2 ci poteſt.intellige de aſperitate quæ mutat ſtatum perſonæ.ſecus de concernente accidentalia vitæ.vt hîc per Abb.† Et adde glo.in ver.durum.in.c.ante triennium.xxxj.diſt.& ibi Do.& dicit Arch. in.c.certè.per illum tex.xij.q.j.q̃ ſimplex Eps de conſenſu ſuorum clericorum poteſt ſtatuere ne quis ordinetur.niſi proprijs bonis renuntiet:& caſtitatem promittat.& tunc ſunt ipſi clerici qui auferunt ſibi licentiam à poſteris.non Eps.Papa verò propter plenitudinem ptãtis poteſt hæc & ſimilia ſtatuere.non reſpectu promotorum,ſed promouendorum.& dicit Do.poſt Hug.in.c.de his.in fi. xxviij.diſt.q̃ clericus in minoribus tm̃,nec à papa,nec ab alio prohiberi poteſt matrimonium contrahere.& dicit gl.in ver.prohibitum.in.c.multorum.xxvij.q.ij.q̃ clerici non poſſunt compelli abſtinere ab vxoribus iam legitimè adeptis. Meritò reprehenditur Bar.brixi.in addi.quam fecit in.c.propoſuiſti.ſuper ver.non facien do.lxxxij.di.dum dixit q̃ etiam promotis poſſet Papa continentiã indicere.& iſtis adde Inn.in.c.cũ omnes.in ſua.j.gl.in fi.de conſti. vbi dicit q̃ Eps non põt indicere nouã vitã canonicis põtibus vel futuris eis inuitis.innouando inductiua ſcandali:puta q̃ carnes nõ comedant,vel non induantur niſi de nigro.& adde gl.fi.in.c.geſta.
3 lxxiiij.di.ſuper qua concludit Archi.† q̃ clericis non profeſſis nõ poteſt indici vita auſterior.ſecus in profeſſis.de quo infrà.¶ Limita hæc duobus modis.Primo.niſi clerici alicuius eccleſiæ non alte rando primam regulam,vellent ſpõte obligare ſe ad arctioré quia poſſunt etiam reſpectu ſucceſſorum. ſecus ſi vellent dare nouam formam viuendi,mutato priſtino & vſitato ſtylo.ita.d.Abb. poſt Hoſt.in.c.cùm dilectus.in.ij.col.quod me.cau.tamen dubitat Ab. q̃ ſine authoritate ſuperioris nõ põt ſucceſſores obligare.vnde glo. j.ibi:nõ ſine cã dixit perſonaliter quod autẽ dictũ eſt de conſenſu oĩum eſt verũ.quando voluit indicere ſtatũ auſteriorem nunquã vſitatũ.ſecus ſi velit renouare antiquum:quia tunc ſtatur maiori parti.Imo.in.d.c.cùm dilectus.corrigendo Hoſti.ibi alleg.Inno.& bene de regu.c.ſuper eo.Et cõſidera q̃ cõſenſus epiſcopi in mutatione religioſorũ nõ videtur neceſſarius. propter regulam.c. hoc tantum.&.c.nullã.xviij.q.ij.¶ Limita.ij.niſi agatur de imponẽdo ſtatu duriori olim ĩducto,& obſeruato lege antiquiſſima:quia inuitis clericis etiam promotis indici poteſt.ita Do.in.c.ab exordio. xxxv.diſt.in.j.col.Pro quo faciũt multa quæ dixi in.c.cum omnes. de cõſti.de facili regreſſu rei ad naturã priſtinam.Sed cõſideca bñ. vtrum loquať de auſteritate mutante ſtatum perſonæ, vt quando nõ poſſunt nubere qui nũc poterãt.licet olim nõ potuiſſent.& tũc ſi lex antiqua fuiſſet canonicæ abolita.iuxta.c.ſi.de conſue.vel nun quàm recepta.iuxta.c.deniq̃.§.hæc & ſi legibus.iiij.di.& gl. in.c.j. de treu.& pa.videntur excuſati qui tempore ſuo hũc ſtatũ inuenerunt.ſi autẽ loquitur de auſteritate reſpectu accidentaliũ: videtur q̃ etiam nõ renouando antiquũ ſtatũ poſſit ſuperior maximè Papa inuitos reformare.Et adde q̃ vbi quis fecit actũ ſpõte, licet poſteà per ſuperiorẽ cõpellať ad obſeruãdã neceſſariã qualitatẽ actus, non dicitur inuitus actum expedire.Do.in.c.j.in fi.xxviij.di.per illum tex.cũ gl.& dicit Arch.in.c.placuit.xxxij.di.q̃ volentibus clericis coniugatis põt ſtatuere Epiſcopus ſuper eorũ cõtinentia. & li gabũtur ſucceſſores.& ita corrigit glo.ibi.Nec puto ſufficere conſenſum maioris partis.per.c.nicena.xxxj.di.vbi ſolus Panutius reſiſtit ſimili legi in concilio propoſitæ.licet eſſet nuptiarum inexpertus & hoc quò ad clericos ſeculares.† Quãtùm verò ad religioſos.cõiter dicit indiſtinctè q̃ eis etiã inuitis põt induci aſperior vita.vt hîc per Ab.& idẽ no.Archi.poſt gl.ĩ fi.ĩ.c.geſta. lxxiij. di.& i c.qui iuſtus.§.Idem eſt qñ cõtra æquitatẽ.xj.q.iij.volens q̃ etiã Ab. hoc poſſit.remittẽdo ſe ad dicta in.d.c.geſta.& dicit Bu. in.c.cùm cãm.in.j.col.de elec.per illũ tex.q̃ monachi nõ excuſanť ob regulã collapſam,ſi eam nõ ſeruent.vñ ſecũdùm eũ multi monachi hodie vadunt ad domum diaboli.per illum tex.ibi.Profiteanť & ſeruent. per quẽ dicit q̃ ſi expellerenť hodie intrãtes monaſteria collapſa,remanerent oĩa vacua.Et pro iſto dicto vide Hoſt.in ſumma.de voto.§.vtrũ & per quẽ.iij.col.vbi dicit quod qui ingreſſus eſt monaſterium vitæ collapſæ cogitur perſeuerare.dato q̃ præter eius ſpẽ reformeť.dummõ eſſet adeo peritus quod pręſumať ſciuiſſe qualiter vim debeat.vel ſi lecta regula cõſenſit in eam.vel tacuit.ſecus ſi expreſſè dixit velle viuere prout tũc viuebať.quia hoc caſu licet re dire nequeat ad ſeculum,poteſt tamen laxioré religionẽ ingredi.& hæc videtur placere Spec.de ſta.mo.§.j.ver.lxij.ſed Io.an.& Do.in c.j.§.qui verò.de reg.iu.in.vj.† limitant.niſi eſſet impotens ad tolerandum renouatũ rigorem.quia cum eo diſpenſabitur ſuper trãſitu ad minoré vitã.¶ † Limita etiã ſingulariter. niſi tanto tempore cuius initij &c.aliqua accidentalia nõ fuiſſent ibi obſeruata ſtante religione in tribus ſubſtãtialibus.quia nõ videnť peccare illi qui ſunt ingreſſi ante reformationẽ,ſi nolũt ſubijci nouis reformationibus.põt enim cogitare iſtũ veterẽ ſtylũ habuiſſe ortum ex aliqua iuſta cauſa.ita Ab.de regularibus.c.ſuper eo.dicẽs.Car.fic cõſuluiť ſe quò ad eſum carnium.& ſe dicturum de ſta.mo.c.cũ ad monaſterium.vbi non ponit.¶ Cõſidera bene duo.Primò.qũo ſtabit iſtud dictum cum opi.communi.de qua.ſ.ſi enim ſecundùm eã poteſt religioſis etiam inuitis indici auſteritas omnino noua,& ei ſubijciuntur:quantò magis poterit antiqua renouari,etiã iamdiu non vſitata.¶ Secundò conſidera æquiſſimam rõnem Old.conſi.xcvj. Nun quid monacha vbi firmat q̃ moniali inuite non poteſt indici clauſura de nouo etiã per papã.quia fuſtra eſſet datus annº. de quo in.c. ad apoſtolicã.de regula.qui videť dari vt vidẽs ſtatũ regulæ ſciat ſe ita eã ſeruaturũ,prout eã prægueſtat.& nõ aliter. Vñ ſi mutať,fruſtra pręceſſit illa guſtatio.& videť decipi.& nõ dicas dolus eſt bonº vt in.c.dudũ.cũ gl.de cõuer.coniug.Quia licet ipſe nõ dicat, loquitur de dolo qui nõ caderet in prudentẽ ſecus ſi caderet.xx.q.iij.c.cõ ſtituit.pulchrè Inn.quod met.cau.cùm dilecti.& huic opi.Ol. non inuenio rñdentem.Eſt verũ q̃ gl.aurea in.c.j.in verbo pręſentes.de ſta.regu.ĩ.vj.negat q̃ clauſura facit vitã ſtrictioré. quia nõ adijcit niſi modũ habitandi quod not.ibi accuratè Do.ad cartuſiẽſes. Secundò dicit illa gl.q̃ iſtæ alterationes vitæ conſuetæ ſunt prohibitæ in clericis ſecularibº.nõ in regularibº.qui carẽt nolle.& ſic trãſeunt ibi Doc.Et re vera ſi ita eſt:adhuc magis impugnabitur opi. Ab.in.d.c.ſuper eo.Sed obſ.d.ratio Old.pro cuius euaſione cogita ſi dici poteſt q̃ nõ datur principaliter annus, vt experiatur in ſpecie mores illius religionis:ſed propriã arctitudinẽ ſuijpſius ad religionem in gñe.vnde ſtatim q̃ vnã profeſſus eſt,ſubiecit ſe oĩi alterationi & diſpoſitioni ſuperioris.nec dicitur receptus qui cogitare poterat hmõi euẽtus attẽtis ſtatutis religionũ. q quotidie mutanť. Et ſi iſtã reſpõſionẽ nõ acceptas.habebis reſpõdere ad.d.c.j. de ſta. reg.in.vj.& nõ placet rñſio gl.q̃ clauſura nõ ĩducat arctitudinẽ.qa hoc negãt expti.¶ Cogita ẽt vtrũ dicta Ab.ĩ.d.c.ſup eo.,pcedãt in inferiore à papa:ſed ipe Papa nedũ poterit collapſũ reformare,ſed ẽt auſteriorẽ vitã diſponere.,put reſpectu religioſorũ idiſtinctè firmat gl.ĩ.d.regula.q̃ oẽs.& Ab.hîc.Et iſta quotidie habebis rumina re.Nec videť opi.Ol.& Ab.de facili ĩpugnãda.qa tenẽdo cõtrariũ

generantur plures apoſtaſiæ conſideranda arctitudine regulę nō attēditur quō viui debeat: ſed quomodo viuit. Ab.hīc. Adde Car. conſil. xxx. Quidā frater And.vbi dicit ꝙ nō attendit inſtitutio: ſed obſeruātia. alleg. beatū Tho. ſecunda ſecūdæ. q. pe. Ioā. an. de reg. c. ſanè. & tex. in. c. licet. de regularibus. in verbo. vitā ducere arctiorem. & in. c. quia inſulis. ibi dura eſt. e. tit. Facit. ꝙ det in verbo. regulæ inſeruiuunt laxiori. e. tit. Sed caue. quia reſpectu capaciatis bonorum videtur attendēda originalis natura regulæ nō accidētalis. Pe. de ancha. conſi. mihi. cccxvij. incip. Præmittēda ſunt quędam. & Cal. de regu. cōſi. xvij. dicēs ꝙ ad hoc vt aliqui dicātur medicantes, oportet ꝙ ex ipſa inſtitutione regulę prohibeanſ propriū habere. & ita fuit per papā declaratū ſecundū eū. cuius oppoſitū forte ſenſit hīc Ab. loquēdo de fratribus prædicatoribus. de quo conſueui dicere poſt alios in. c. in præſentia. de proba. vbi melius cadit. Et iſtis adde ꝙ maior pars cōgregatiōis religioſorum in capitulo generali pōt modificari cōſtitutiones ordinis etiā cōfirmatas à papa: ita vt cōtrauenientes cōſtitutionibus nō peccent mortaliter, niſi qn̄ ex cōtemptu ſecundū Ab. ij. vol. cō ſi. xxv. ſaluatoris Ieſu. in fi. Et adde ꝙ nō excuſatur tanquā tranſiens ad religionē ſtrictiorē ille qui tranſit ad ſtrictiorē inſtitutionē, nō ſtrictiorē obſeruantiā. Do. in. c. ne cui. poſt prin. xiij. di. alle. Io. an. in. c. ſanè. de regu. & prædicta oīa no. vt nouiſſima. & ab alijs inculta. ¶ † Circa appellationē a correctiōe[a], adde Pe. de anch. conſi. mihi. ccccij. Ponderata diligenter. in. iij. col. vbi etiam vult ꝙ clericus ſecularis ab ea nō appellet. niſi modum excedat. & no. bene ꝙ in hac appellatione vel impetratione ſuper appellatione oportet exprimere cauſam correctionis & exceſſus. Inn. & alij hīc. quibus obſtat opi Lud. in. l. v. in. iij. col. de verb. obl. vbi negat hāc cōſequentiā. videlicet non licet appellare niſi tali caſu: ergo appellās tenetur illum caſum deducere. inducit. c. paſtoralis ſ̄. eo. inferens appellantē ab executione non teneri exprimere cauſam. Sed caue: quia licet cum eo tranſierim in c. quòd ad cōſultationem. ſ̄. ti. prox. tamen in. c. cūm ſuper. in prin. & in fi. ab eo diſcrepaui. per ea quæ ponit Phi. poſt alios ſ̄. e. c. paſtoralis. vj. col. ver. ix. operatur. per quem tollitur motiuū Lud. & conſequētia ab eo negata eſt veriſſima. quā firmāt alij allegati in. d. c. cūm ſuper. in fi. quibus adde Inn. & Ab. hīc bene loquentes. Et quibus elicies certas limitationes ad. l. j. cum ſeq. ff. de appel. in quibus appellans à diffinitiua habet exprimere cauſam. de quo latius ſ̄. eo. c. vt debitus.

a ¶ Correctiōe. Adde Bal. ī marga. ī ver. appellatio. verſ. xl ij. & in Spe. I ti. de app. §. in quibus.

b ¶ Nō appellat. Vide q̄ dixi ī apoſ. ī c. quod ad cōſultationē. ſ̄. de re iudi. ī. xiiij. col. & ēr Fel. ibi ad hoc.

¶ *CAP. IIII.*

PErſonas. ¶ Poteſt appellans ſuæ appellationi breuiorē terminū ſtatuere quàm ius ſtatuat. & iudex poteſt etiam dictum terminum abbreuiare ſi ſibi videtur. h. d. Circa varios modos quibus iudex à quo poteſt aſsignare terminum appellanti, collige plura vtilia ex dictis Abb. & Phil. hīc. & aliorum vltra eos. Et in primis not. effectum talium terminorum: † quia eorū 1
lapſus inducit deſertionē appellationis. vnde Cepo. ſua caut. lxxiiij. colligit ex iſtis. vij. cautelas illaqueādi appellantē. ponendo modos dandi terminos. de quibus per Doc. hīc. & ſ̄. eo. c. ex inſinuatione. & ideo dixit Matt. no. xxij. ꝙ iudex cautus pōt dicere petēti apoſtolos ſum occupatus, venias die vltima termini tali hora: quia ſi ante vel poſt compareat: non excuſabitur: & remanebit deſerta appellatio. per text. cum glo. in cle. ij. de appel. Amplia, etiam ſi iſte pendente illo termino iterum appellaret: quia prima appellatione deſerta non iuuabitur ex ſecūda. vt eſt ſolennis deciſio Rot. hoc tit. xxiiij. in antiquioribus: quia non proſequendo in termino eſt quęſitum ius appellato: quod per ſecundam appellationem non tollitur. c. ab eo. de ele. in. vj. Sed omnes iſtæ cautelæ limitantur, dūmodò iudex à quo detulerit appellationi: aliās autē ſi nō detuliſſet, ſed incœpiſſet procedere poſt appellationem interpoſitā, non poſſet aliquem horum terminorum aſsignare. Inn. in. c. vlti. de accu. Rota hoc ti. xvij. in antiquis. Spec. de remiſsionibus §. videndum. verſi. verū. Cepo. vbi ſ̄. Roma. ſing. lxxj. Iudex à quo. dicēs hoc teneri Romæ pro euāgelio. Abb ſ̄. c. proxi. in prin. & ſ̄. eo. c. peruenit. loc. j. per illum text. vbi qn̄ in princi. Papa mandat appellationem recipiendam: mandat etiam terminum præfigi. in fine autem vbi dicit appellationem non recipiendam: nihil dicit de termino. Dic contra ſecundū Ioan. an. Lap. & Domi. in. c. cūm appel. eod. tit. in. vj. Cardi. in cle. j. q. xxvj. eo. tit. Ana. poſt Imo. in. d. c. vlt. pe. col. Phi. hīc. Specu. in. iiij. parte hoc tit. §. ſequitur videre in forma incipiē. Reuerendo vel ſanctiſſimo per tex. hīc. & in. c. proxi. vbi indiſtinctè permittit iudici à quo aſsignatio horū terminorū. Ad idem. c. fi. in princ. & in ſecundo reſponſo. de appel. in. vj. vbi tex. loquitur quādo appellatio non fuit admiſſa per iudicem. & ſubiūgitur de aſsignatione termini ad. c. peruenit. licet iſti non reſpondeant. poteſt dici ꝙ non negat quin potuiſſet terminum aſsignare. Sed conſideraui ꝙ regulariter appellans fruſtra, cuius appellationi nō defertur, nō videtur indigere termino. quaſi non paratus ad proſecutionem. & vide Bal. in. l. preſes. in. j. colū. C. de appel. ꝙ poteſt iudex à quo aſsignare terminū petenti apoſtolos: intra quem præſentet ſecum eis corā iudice ad quem: quod in iure ciuili non eſt alibi ſecundū eum: & debet dare congruū ſpatium tēporis: aliās appellatio non intelligeretur deſerta. Et ſi dicitur. compareas ad recipiendos apoſtolos intra terminū iuris: qui eſt. xx. dierum. eo. ti. c. ab eo. li. vj. ſatis eſt cōparere in quacūq; parte termini iuris. ſecus ſi dicit, cōpareas in termino, quia debet cōparere in fine termini. gl. in verſi ſ̄. dictū. in cle. ij. eo. ti. quā valde extollit hīc Phil. pro quo vide theoricā Bar. in. l. qui añ Cal. ad fi. ff. de ver. ob. cū cōcor. de qbus ibi ꝑ Alex. Tñ nō valeret iſte terminus, videlicet ad cō ſequēdū & redeundū cū literis ſuperioris ſ̄. eo. c. inſinuatiōe. vlt. col. qa eſſet dare legē ſuperiori. contra illū tex. operaſ tñ reſpectu perſecutionis ſecundùm eū. Eſt etiam quædam cautela, quæ poſſet auferre viā appellandi, quòd iudex per ſeipſum moneat partē ad audiendā ſententiam: quia illa monitio habet vim peremptorij, & conſtituit monitum in vera contumacia. l. ij. C. quomodo & qn̄ iud. glo. de offic. delega. c. conſuluit. & verus contumax non appellat[b]. l. ex conſenſu §. fi. ff. de appel. gloſ. plena in clem. fi. ante. de dolo & cōtu. & ita docet Ang. in. d. l. ij. ¶ Circa terminum ad proſequendum appellationem. dic quòd ſufficit iter arripere alio non facto, vt ſatiſfiat termino. Abb. ſ̄. titu. proxi. c. cūm cauſa. per illum text. Spec. de appel. §. nunc breuiter. verſi. quid ſi pars. Et iſta inchoatio perſecutionis etiam alio modo facta, etiam vltima die termini non porrecto alio libello iudici ad quem, ſatisfacit termino. Rota hoc titul. xxv. in nouis. & xx. in antiquioribus. & xij. in nouis. licet Ioan. and. in. d. verſicu. quid ſi pars. dicat ꝙ imò debet ſe præſentare, & porrigere libellum. ſeu ſupplicationem, ad hoc vt iſte terminus aliquid plus importet quàm terminus ad iter arripiendum. & iſta opinio. eſt verior de iure licet propter authoritates prima præualeret in practica

b

SVMMARIVM.

1 *Lapſus termini aſſignati ad proſequendam appellationem inducit deſertionem appellationis.*
2 *Iudex poteſt aſſignare terminum ad faciendum fidem de proſecutione appellationis.*
3 *Habens terminum ad ſe præſentandum coram aliquo: qualiter vel vbi debet ſe præſentare?*
4 *Terminis pendentibus manus iudicis à quo ſunt ligatæ.*
5 *Diligentia appellati in impetrando iudicē: an prosit appellanti?*

practica. ſecundū Imo ſ̄. eo. c. ex inſinuatione. & malè ſecundū Phi. hīc per. d. c. cū cauſa. ¶ Limita niſi terminus ad proſequēdū aſsignetur in curia, ſeu in loco in quo eſt iudex ad quē, quia non ſufficit ad eum iter arripuiſſe. quod eſſet leue, & non dignū termino: ſed debet libellus porrigi, vel ſe præſentare vicecancellario, vel protestari in cancellaria. Rot. præalle. xxv. & xx. de appel. xlvij. in antiquis. Abb. hīc. & But. & Imol ſ̄. eo. c. ex inſinuatione. ſaluo niſi audientia Rotæ eſſet Romæ, & Papa cū cancellaria extra vt Anarniæ. qa etiā tunc ſufficeret arreptio itineris ad papā, vel cācellariam. Rota hoc tit. vlti. in nouis. & Egi. conclu. dccxix. ſi Papa iſtum terminum ad proſequēdum, poteſt iudex qui eū ſemel aſsignauit prorogare, etiā ſi partis appellatæ interſit non prorogare. Rota eo. ti. xiij. in antiquioribus. tamen non firmat. ſed dicit ꝙ in caſu illo non erat pars appellata: quia iudex proceſsit ex officio. Et re vera vbi eſſet appellatus, nō videtur poſſe fieri hæc prorogatio. & eſt gl. in ver. peremptoriæ ſ̄. e. c. ſæpe. quā ibi extollit Abb. in. v. col. in ver. no. bene iſtā gl. eſt verū ꝙ Phil. ibi. in. xv. col. & hīc nō viſa Rota. vbi ſ̄. tenet oppoſitum: quia ante lapſum termini nō videtur quæſitum ius appellato. ideo ſicut poteſt à principio ſtatui: ita ante finē prorogari. & pro ipſo vide Car. in cle. j. in. ix. q. de vi. & ho. cle. facit gl. in cle. quā uis. in ver. videtur. de appel. quę dicit ꝙ iudex pōt prorogare termi num à ſe datum pro apoſtolis recipiendis. & per ea firmat Do. in propoſitio. idē in termino dato ad proſequendā appellationē in. c. cū appellationibus. in fi. de appel. in. vj. Conſidera ꝙ appellato ſaltē hoc ius quæſitū eſt. quod futurus lapſus termini operabiſ deſertionē. Neq; eſt abſonū tale ius haberi in cōſideratione vt probāt quæ deduxi in. c. fi. in. iiij. ampliatione. de conſti. tenēdo poſt Imol. ibi in xvj. col. ꝙ hæredibus mulieris innuptæ dicit quęſitū ius ſuper reſtitutiōe dotis ipſa moriente ſine liberis. quod ius nō extinguiſ ex ſuperueniētia ſtatuti. quo maritus lucraſ dotē: dato ꝙ vxor moriatur poſt ſtatutū. Ecce ergo ꝙ ante tps dicit quæſitū ius. facit. c. ſi tibi. de præbē. in. vj. & quod no. Bar. in. l. cū ſtipulatus ſim mihi à proculo. ver. Itē facit arbiter ſtatuit. ff. de ver. obli. tñ cogita. quia poſſet dici ꝙ nō dicatur hīc quæſitum ius ante finitū terminū ex quo in facultate iudicis eſt ipſum prorogare. c. cōſuluit. de of. dele. Aliās eñ nū quā poſſet peremptoriū prorogare. qa diceret pars quęſitū eſſe ſibi ius ex cōtumacia inducta lapſu termini. nō eſt ſic in caſu Io. de imo. in. d. c. fi. vī tñ ꝙ prorogatio debeat fieri ante finitū terminū. per. l. ſed ſi manēte. ff. de precar. non aūt poſt. tñ videtur ꝙ vbi terminus eſt elapſus, pōt eum circūducere. vt declarat Abb. poſt alios in. d. c. conſuluit. in. iij. colū. Et iſtud ex poteſtate tradita ſibi à lege ibi. per quā vī non poſſe dici eſſe quæſitū ius parti donec iudex declarauit an velit prorogare ante, vel circunducere poſtq; eſt elapſum tps. & poterit in propoſito facere nouā aſsignationē termini: licet Card. in cle. j. velit ꝙ prorogatio fiat ante lapſum terminum. Multa bona ponit collector Rotæ in addi. hoc tit. xxv. in nouis. præſertim ꝙ licet nō proſequi appellationē. operet deſertionē. vt hīc: tamen fallit primò vbi procurator decepit appellantē in nō proſequendo. Secūdò. vbi appellās fuit impeditus. de quo in defectū probationis ſtabitur ſuo iuramento: & pro hoc vltimo vide Rot. de præbē. xxxiij. in antiquis. ꝙ cōcurrentibus iuſtis circūſtantijs: poteſt iudex deferre iuramentū procuratori dicenti ſe in proſecutione feciſſe diligentiam. & ſtabiť ei. Et ꝙ ſufficiat habentē proſequi iter arripere. vide Rota. de appel. xvij. & xx. in antiquiorib⁹. per. d. c. cū cām. & ibi etiā dicit ꝙ ſi cā eſt tractanda in curia: nō ſufficit proteſtari in porta patij: vel corā auditore contradictarum. imò debet fieri in cancellaria. vbi dātur iudices qui dank in curia. & vide Ro. de appel. xxxviij. in antiquis. ꝙ arripiens iter dicit facere diligentiā. & proſequi. & dicit Tho. faſtoli. dubio Rotæ. xxxvij. eo. die fuit dubitatū per. d. Frā. de amelia & c. ꝙ qui appellauit & ſtetit vſq; ad finē anni: & tūc ſolū impetrauit cōmiſsionē & poſtea nō introduxit cām intra annū, dicitur appellationē deſeruiſſe. niſi paupertas eū excuſet. cogita: quia ſi arreptio itineris ſola inducit proſecutionem: fortius impetratio. velut ſecūdus actus vt firmat hīc Ab. ſ̄. ij. termino. ¶ † Circa quartū terminū: de quo ꝑ Abb. ſ̄. ꝙ fiat fides de preſentatiōe. adde Lud. ro. in ſing. clxvij. incip. hoc neſciūt legiſtæ. vbi exclamat de hoc, quod non facta hac fide in termino poteſt iudex à quo ſnīam exequi: non quia appellatio ſit deſerta: ſi re vera fuit eam proſecutus: ſed quia iuſtè cogitare poterat eā deſertam: ideo executio nō reuocabiť reme

2

dio attentatorū. alleg. But. ſ̄. eo. c. ex inſinuatione. & hoc dicit ſcribendū aureis literis. Idē Fed. conſi. xxviij. pūctus qōnis. ibi. poſſet tñ dici. & Cepo. vbi ſ̄. & Nico. mil. in repe. fo. iiij. ver. appellās in patribus. & Rot. hoc tit. xxxviij. in nouis. dicens ꝙ ſi poſtea obtinuerit appellans, caſſabitur executio. Ad quod etiā vide Rotā de appella. xij. in nouis. Et ſi iudex in aſsignatione termini adieciſſet ꝙ aliās nō facta fide habebit appellationē pro deſerta, tunc nō poterit appellans qui non fecit fidē amplius proſequi. ita dicit Collector in addi. hoc titu. xxv. in nouis. dic cōtra. quia nō licet iudici à quo aſsignare terminos niſi tendētes ad faciliorem exitū *appellationis. ſed ꝙ fiat hæc notificatio non tēdit ad faciliorē exitum *meritò nō permittitur vti iſta comminatiōe ſecundū Imo. in cle. j. in. iij. col. eo. tit. & ibi pulchrè Car. poſt Pet. de anch. q. xxiij. Eſt tñ tutū facere hāc fidē ne inuoluat ſe in opinionibus ſecundū eū. Circa terminū ad ſe præſentandū dixit Fed. conſi. cviij. punctus qōnis. ꝙ ſufficit ſe præſentare corā auditore contra dictarū. quia habet ordinariā. gl. j. in cle. auditor. de reſcrip. ¶ † Limita niſi eſſet cauſa in qua ſine ſpeciali cō miſsione nō poſſet manū apponere. But. & Imo ſ̄. eod. c. ex inſinuatione. vnde habēs præſentare ſe cōſpectui apoſtolico, nō ſufficit ſe præſentare corā cathedra papali: ſed coram præſentia ipſius Papæ, quam habere nō valēs, proteſtetur. ſecundū Io. an. in. c. quis. de offi. ord. in. vj. ideo dixit Rot. hoc tit. xlij. in nouis, ꝙ ſi appellatur ad Papam, vel eius officiales: nō poteſt auditor cameræ ſe intromittere ſine cōmiſsione ſpeciali: quia omnes cauſæ appellationū ad apoſtolicam ſedē interpoſitæ ſolēt tractari & cōmitti in palatio apoſtolico per. d. vicecancellariū. & ſicut camerarius de iſtis nō cognoſcit. ita nec eius auditor. ſecundū Rot. ibi. & in. d. cōclu. xvij. & xx. in antiquioribus. ¶ Sola delatio appellationis nō abdicat iuriſditionē à iudice à quo. quin poſsit hos terminos aſsignare. Rot. hoc tit. xl. in nouis. xxiij. in antiquioribus. gl. in verſi. diſtrictius. in. c. ij. de matri. cōtra. contra interdi. eccle. probaſ in. c. j. §. poſt hæc. & ibi Io. an. eo. tit. in. vj. & in cle. j. in fi. eod. tit. etiā ſi aſsignentur ex interuallo. d. §. poſt hæc. in illa dictione poſt acta cōprehendere interuallū. iuxta. l. ij. in verſ. poſtea. C. de cuſto. reo. Idē Car. in. d. cle. j. q. xxviij. vbi botex. in ver. termini præfixionis ſubſecuti. † Pendentibus iſtis terminis ligatæ ſunt manus iudicis à quo: etiā ſi appellationi non detulit. Abb. in. c. cūm cauſa. pe. col. de re iud. habent eñ vim dilationum. ideo eis pendentibus conquieſcit officiū iudicis ſ̄. eo. c. ſignificante. gl. in verſi. poſt dilationē in cle. fæpe. de ver. ſign. Hoc modo guſta ſingularē limitationē ad ca. non ſolū. de app. in. vj. vt hīc per Phil. & dixi in. d. c. cū cauſa. ꝙ ſiue aſsignet terminus ad rēdendū vtrum appellatio ſit admittēda vel nō: vel ad apoſtolos recipiēdos, vel ad arripiendū iter, oīs huiuſmodi dilatio facit interim quieſcere officiū iudicis. Bald. in. l. appellatione. in vlt. col. C. de app. per illū tex. Et ſi iudex diceret. do tibi terminum. x. dierū ad recipiendos apoſtolos, vel ad audiendū rñſum. & poſtea qñcunq;, iſta adiectio qñcunq; in telligitur. ſ. ſi decendiū prorogauero. Bal. in. c. mandatū. in fi. de reſcrip. & ſequitur Phil. hīc ponens etiā plura ex prædictis: ſed vltra eū no. etiā aliqua. Ante finitū terminū ad proſequendū nō pōt procedi in cā: nec aliquis actus exerceri. Rot. eo. tit. xviij. in antiquis. & pars appellata non pōt ꝓſequi appellationē. niſi conſtet de appellatione. & videatur appellatio. Rota ibidem & in antiquis. eodem titu. xj. xxj. & lxxiiij. Non ſufficit ꝙ habens terminum ad veniēdum pro apoſtolis impetrauerit interim cauſam committi. & huiuſmodi diligentia inanis eſt: quia pendente hoc termino nihil debuit innouari. & ſi eos non petit, non reputatur adhuc appellans. ergo ſuper non ente. nihil fieri potuit. cum apoſtoli ſint pars appellationis. c. j. & c. ab eo. de appel. in. vj. ita Ro. de app. xlj. in nouis. de quo vide Do. aliter tenentē in. d. c. ab eo. §. fi. in. ij. col. ¶ † Diligētia appellati in ſpetrādo iudicē prodeſt appellāti. cuius reſpectu appellatio eſſet deſerta ex lapſu taliū terminorū. etiā ſi cōmiſsionē impugnaſſet, dū modò ab impugnatione deſtiterit. Rot. hoc ti. xlv. in antiquis. Egi. belle. cōclu. ccclvij. ¶ Limita. niſi appellatꝰ reſiſtat, & nō velit ꝙ cā vlteriꝰ ꝓcedat viſa deſertione. quia tūc non pōt appellās ꝓtegi ſub prędicta diligētia: ſaluo. niſi doceat de ſpedimēto. Ab. hīc. eleganter colligēs ex his limitationē ad cle. ſicut appellationē. de appel. videlicet. niſi añ deſertionē vnꝰ ſpetrauerit. Si appellatꝰ facit cōmitti cām & cās quas mouet, ſeu mouere intēdit cōtra appellantē ſup certo beneficio cū poteſtate citādi etiam extra curiam: & de appellatione ni-

3

4

5

hil dicat demũ virtute earũdem literarũ docto de appellatione aduersarij põt ꝓcedi per audiẽtiam contra appellãtẽ. Rot. de relcri. vlt. in nouis. de offic. delẽ. xj. in eisdem. Quicquid ꝓdest habenti terminũ iuris, vt restituatur aduersus eum lapsum. prodest etiam habenti hũc terminum hominis: vnde si habẽs ꝓsequi nõ reperit in officio habẽtem signare supplicationes, excusabitur Egi. bel. conclu. dcxxviij. ¶ Appellatus põt sibi arctare terminũ iuris infra quẽ appellans cogitur ire ad se defendendũ contra comissionẽ appellati. Egi. bel. cõclu. dccxxviij. si in cã prophana probando pertinaciter non iudicari ad imparia appellatum & appellãtẽ. in quo subsisto. ¶ Primõ quia in risioe ad secũdũ ar. fatetur ꝙ ista arctatio. appellati nõ tollit tẽpus appellanti. ¶ † Secundõ quia cõtra ipsum insurgit efficaciter. Ro. de app. xxxij. in nouis. & Abhĩc & fatuus esset appellatus vt tali arctatione arctante solum ipsum, & nõ aduersariũ. Nõ ob. regula non licet actori: quia illud verum. vbi per omnia est equalitas nõ ita hĩc. vbi arctatio permissa à iure soli appellãti verisimiliter est grata appellato. nõ ecõtrà. vt latius per eos. Terminus ad ꝓsequẽdam app. à lege, vel ab homine currit à die quo appellans potuit facere cãm committi. ad qd teneẽt ipse. aliãs nõ valens obtinere cõmissionẽ, ꝓtestet. gl. Ang. & Sali. in authen. sed & lis. C. de tempo. ap. Alexã. consil. ccciiij. Viso processu demũ ad istũ tex. in sui ratione. adde Abb. in. c. ij. in fin. de eo qui mit. in pos. ꝙ nõ valet statutũ laicorũ ꝙ qui obtinuit inhibitationem ad ecclesiasticũ, debeat se expediuisse coram eo j. xxx. dies. qd non põt arctare ecclesiasticũ iudicẽ. vt hĩc. Et adde qd creditur notario attestanti in instrumento appellationis ꝙ appellatus intimauit illũ terminũ appellã ti. Egi. conclu. dccxxix. si in causa probata. prẽal legata. Multa de istis terminis ponit Oldr. consil. lx. incip. est tẽpus. & dicit Ro. de appel. lxj. in antiquis. ꝙ appellãs põt ꝑuenire terminũ sibi data tum impetrando auditorem in curia. nõ extra. Et hæc n o. quæ cũ difficultate simul reduxi. & sæpe inseruiẽt. Aliqua etiã posui bene seruiẽtia ad materiã in. c. ex pte. s. de rescri. Feli. auditor.

¶ Causa. Adde Pe. de su. in auth. si tamẽ. C. de tẽp. ap. & Paul. de ca. ĩ. d. l. ij. ff. de re iu. & Bal. contra in marg. ver. dilatio. ver. v. & Läf. i. c. qm̃ cõtra. s. de ꝓba. ver. sentẽtias. in matetia appellationis versi. quero nũquid tps. ad de ꝙ pro opi. d. Ab. habes Bar. in l. ij. ff. de re iudi. ĩ ij. col. in ver. fallit sed contrariũ tenuit gl. ĩ auth. of feratur. C. de lit. cõte. Bal. in auth. iubemus. C. de iudi. & Ang. in auf. hodie. C. de app. vbi reprobãt opi. Barto. in. d. l. ij. & idẽ tenet Pau. de ca. in. d. l. ij. & Bal. in marga. sua in ver. dilatio taxata. Et istã sequor: quia mihi videt magis æqua.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio legalis an mutari possit per iudicem? Et ponit conclusionem quòd omnis dilatio mutari potest per iudicem ex causa.*

2 *Dummodo prorogatio fiat causa euitandi magni præiudicij: aliàs fieri non potest.*
Item nisi per abbreuiationem dilationis iudex se intromitteret de iurisditione superioris. nu. 3.

4 *Terminus decem dierum datus ad appellandum, an prorogari possit?*

5 *Dilatio data à lege in criminalibus: an possit arctari à iudice?*
Dilatio data lapso termino legis: an possit mutari à iudice? vide post nume. 5. versic. limita quartò. Sequentes limitationes vide. nu. 6. 7. 8. 9.

10 *Appellatio extraiudicialis si sit deserta, nõ fit præiudicium appellanti quominus alio iure possit ius suum prosequi.*

11 *Causa est exprimenda in appellatione extraiudiciali interposita à iudice.*

12 *Citatio verbalis non potest fieri per partem absque commissione iudicis.*

13 *Monitio seu citatio in festo notorio, an præcedere debeat excõmunicationẽ? Et an in hac monitione sufficiat citatio ad domum? 14. Adde. nu. 15. de eodem.*

16 *Monitione quando non est opus?*

17 *Iudex si dicat excõmunico te monitiõe non præmissa: an sententia sit nulla.*

18 *Monitio requiritur in suspensione: & interdicto.*

19 *Monitio an sufficiat vna pro omnibus?*

20 *Contumacia si appareat alicuius partis: potest excommunicari post vnicã monitionem.*

12 *Citatio potest omitti. vbi periculum est in mora: puta ad comprehendendum delinquentes cum armis.*

22 *Monitio facta nisi tali die hoc satisfeceris, quid importat?*

¶ CAP. V.

Vm sit romana. Circa glosſ. magnam omisso discursu opinionum. de quibus latissimè per Marianum qui nullam elegit in. c. ij. de dila. in. xiij. colũ. cum quatuor seq. & per Imo. Ro. & Alex. in. l. ij. ff. de re iud. sequere opi. Barto. ibi. videlicet † ꝙ omnis dilatio legalis mutari põt per iudicem ex causa. & hoc per rõnes. de quibus per eũ. quem referunt Bu. & Ab. hĩc. & Bu. in. d. c. ij. & Ang. in. d. l. ij. & Do. in. c. de causis ij. col. de offic. dele. & probatur ista opi. in. d. l. ij. iuncto. c. ꝙ ad consultationem. s. ti. proxi. & text. s. c. proxi. & in. l. fi. C. de dila. ibi: nisi rerum vrgentissima ratio. & in. c. induciæ. lo. ij. § spatium. iij. qõ. iij. in ver. rerum vrgentissima & necessaria causa. & est gl. inver. vigiti. in § sancimus. in auf. de exhi. reis. siue talis dilatio fit data à lege cũ ministerio iudicis. siue non secundùm istos. quicquid senserit gl. approbata à multis in regula indultum. li. vj. contrà quam multos casus inducit Bart. Nec est bonum rñsum dicere prout dicit Imo. in d. l. ij. & hĩc. ꝙ hĩc fieri potest: quia in illis casibus à lege conceditur. Nam illa iurà non loquuntur dispositiuè: sed narratiuè & tacitè innuunt iudicẽ habere circa hoc potestatẽ. secundùm Ab. hĩc. ¶ † Limita primò. dúmodo prorogatio fiat causa euitandi magni prẽiudicij. aliàs fieri non potest. etiam cum causa. gl. in ver. octo dierum ibi. Sed primum verius. cum non pareat in. c. pia. de excep. in. vj. per quam dicit ibi Do. no. ꝙ vbi ius statuit certam dilationem, in actu parui prẽiudicij, non potest iudex etiam ex causa illam ampliare. licet Arch. quẽ ipse nõ alle. in. c. testes. in. ij. co. ij. q. vij. dicat ꝙ in casu c. pia. potest fieri prorogatio termini. allegando Inno. ibi. & gl. Bernardi. in. c. solet. § j. de sen. exc. in. vj. ¶ † Limita. ij. nisi per abbreuiationem dilationis intromitteret se iudex de iurisditione superioris. vt quia vellet arctare tps finiendę appellationis. vel similia. quia nõ potest. Ang. in. d. l. ij. Abb. hĩc. per. c. ex insinuatione j. eo. per quem rex. dicunt Bar. Ang. & Imo. in. d. l. ij. ꝙ si coram seculari opponitur exceptio cognoscenda coram ecclesiastico, non potest secularis statuere terminum intrà quem ille debeat se expediuisse coram ecclestico. Idem Bal. in. l. quoties. C. de iud. facit elegãs dictum Car. in. c. ij. de eo qui mit. in pos. & ibi Ab. in fi. quod non valet statutum ꝙ q obtinuit inhibitionẽ ab ecclesiastico. debeat se expediuisse in certa termino. Potest tamen iudex secularis statuere excipienti terminum, infra quem debeat se præsentasse vna cum processu coram ecclesiastico. Bar. in. l. preses. C. de appel. per tex. ibi. & s. c. proxi. Idem Pau. in. l. Titia. in fi. ff. so. ma. Ang. & Imo. d. l. ij. & si ille fuerit negligens, poterit iudex primus procedere. Alex. in. l. de die § iubetur. ff. qui satisd. cog. Dicit etiam vtiliter Alex. in. d. l. Titia. in. iij. col. ꝙ secularis iudex coram quo opponuntur exceptiones remittendæ ad ecclesiasticum, potest opponenti statuere terminum ad producendum coram eo qui vult probare in curia ecclesiastica vt sic videat an releuent: & si non releuant, procedat ad vlteriora. alle. consi. Sali. incip. In quæstione vertente castro agente. vbi ita refert se vidisse consultum per Io. Cal. & Io. de lig. de quo nunquam sis oblitus. facit dictum Inn. s. ti. proxi. c. tenor. cum concor. quas dedi. s. eo. ti. c. lator. in. v. declaratione. dixit etiam Bald. in. d. l. de die § iubetur. in lec. antiqua. & ibi Pe. de anch. qd si remissus ad curiã ẽpalem sup aliquo incidẽti est in mora, põt iudex primæ causæ procedere ad vltˢ riora. Pro qb⁹ facit scdm Alex. ibi, qa morosus, & cõtumax nõ põt allegare pẽdentiã litis: vt ꝓbat Bar. in. l. vbi ceptum. ff. de iudi. & l. quãuis. ff. de dam. infec. & in. l. sepul. ff. de sepul. vio. & dixi in. c. ex te nore. ad fi. de rescri. ¶ † Et quãuis terminus finiẽdę appellatiõis prorogari nõ possit, ꝓ hãc limitationẽ, vt firmat Ab. post alios sup ista gl. in fi. tñ tps. x. dierũ datũ ad appellãdũ, ꝓrogari põt ex aliqua cã vtilitatis publicæ: vel scãdali euitandi. ita singulariter Abb. hĩc. cõtra istã glo. nec potest reddi rõ diuersitatis inter istud tps. & tẽpus ad prosequẽdũ. & sequitur Alex. in. d. l. ij. per. l. petendæ. in fi. C. de tẽp. in integ. rest. pe. vbi tps quadriennij ad finiendã cãm restõnis in ĩteg. potest ex cã prorogari. quicquid dixerit Pau. de ca. in. d. l. ij. volẽs dictũ decẽdiũ nõ posse prorogari. Vnũ est qd sæpius considerandum. Nã lex ita imponit annum ad finiendã, sicut ad prosequendã appellationẽ. cle. sicut. eo. ti. & dicit finiuisse q reportauit sniam. aliàs nõ: ẽt si cõclusisset in cã. Rota. e. ti. xxv. i antiqs. & prio in antioribus. Et si appellãs vsus est debita diligẽtia in petẽdo sniam ferri, & nõ fuit lata, nõ ꝑputat ei. nec est deserta appellatio. vt i dictis locis. modò. difficile est videre. quare est hoc ꝙ iudex nõ põt arctare partem ad finiendum. considerando ꝙ ista verba non arctant superiorem. sicut etiam lex vtens istis verbis nõ arctat iudicem ad quẽ. sed exponuntur ad finiendum. i. ad faciendum quãtùm est in appellante. vt procuret eam finiri. Si diceres. istud est arctare superiorem: negatur. quia hoc esset verum, quando appellatio omnino haberetur pro deserta. ea intra annum nõ finita: sed nõ est sic. imò oportet ꝙ sterit per partem quominus finiretur: secus si per eam non stetit, ergo videt posse astringi. vt quãtùm in se est faciat oẽm conatũ vt appellatio finiat. Sed pro solutione huius noui scripuli nõ est opus laborare: quia text: cui stari oportet j. eo. c. ex insinuatione. expresè disponit nõ posse hunc terminũ assignari. dum dicit Abb. ꝙ etiam per statutum põt elongari & minui decendium datũ ad appellãdũ. ꝑpter gl. singularem. in. l. præscriptiõe. in gl. iij. ibi: dicebat enim. C. si contra ius vel vti. pu. & hoc extollit ad limitationem. c. veniẽtes. de iureiu. adde Bal. in. d. l. præscriptione. in. viij. col. ibi. ex prædictis apparet. vbi dicit rarò hoc inuenies: ꝙ tps appellandi possit à statuto prorogari. & illam glo. sequitur etiam Roma. in rubri. de arbit. xx. col. ibi. xiij. ex eadem causa inductum est. & Ange. in authen. qui semel. in. iij. col. C. qũo & qñ iu. & in authẽ. hodie. C. de app. Facit gl. fi. in fi. in. c. dilectus. de procu. quæ sentit ꝙ valet consuetudo ponens in arbitrio iudicis tempus ad appellandum. tamen illa gl. posset intelligi aliter. referẽdo verbum illas. in ea positum ad inducias quæ dantur condemnatis: non ad istas. quæ dãtur ad appellandum. Sed caue. quia glo. in. d. l. præscriptione: loquitur de elongatione decendij. non de abbreuiatione. in qua dicit Bald. in. c. veniens in pe. col. ver. sed quid si statutum. de iureiu. ꝙ eo casu quo non valet statutum tollens appellationem: non valet etiam abbreuians tps appellandi. secus qn̄ potest tollere appellationem: puta disponẽdo de appellatione non interponenda ad principem: sed ad iudicem terræ datum ab ipsis statuentibus. & idem sentit Bal. in. l. programma. in fi. C. comminationes vel epist. Præterea in ista materia videt requiri causa. vt omnes præsupponũt: sed in mutatione statuti videtur difficile probare ꝙ subsit causa. attento ꝙ causa istius mutationis est variabilis ex circunstantijs. quæ non semper occurrunt. quia non suadet semper contingentia facti mutationem vna vice sicut in alia. ideo non videtur ꝙ fieri possit statutum ex causa militante semper & vniformiter. Nisi dicas quòd in statuto non requiritur causa cùm sit ius ciuile nouum. quod tollit antiquum. l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. & ita sentit Ang. de are. in maleficijs ĩpresis. fo. clij. in. ij. col. ¶ † Limita tertiò quòd dictum est de arctatione: vt non procedat in criminalibus. Cyn. in. l. j. C. de requi. reis. & hoc propter magnitudinem prædicij. ar. l. fi. eo. titu. Contrarium tenet Spe. multa allegans de citatione § nunc de temporum. in fin. & Innoc. in. c. ad petitionem. de accu vt ibi per Ana. in fin. & Bald. in l. ij. C. vt intra cert. tempus. & in. d. l. j. & Moder. in maleficijs. vbi s. quia in criminalibus proceditur ad instar ciuilium. l. absentẽ. ff. de pœnis. posset prima opi. procedere in casu seq. limitationis. ¶ Limita. iiij. nisi pœna ipsonatur lapso termino legis. quia videtur data illa dilatio pro forma. ideo debet ad vnguem seruari. glo. no. iuncto tex. in. c. j. in vers. tertiam vocationem. de mili. vas. qui contu. est. facit gl. in cle. j. in ver. tertio. de vita & ho. cle. & quod no. Io. an. in Spe. super rub. de cle. non resi. dicendo quòd non sufficeret vna citatio pro omnibus. quando ad indicendam pœnam lex requirit trinã. no. Bal. in. l. non sunt liberi. ff. de sta. ho. & Bu. de cle. nõ resi. e. ex tuæ. facit quod no. Bald. in. l. si cũ dotem. in prin. in. iiij. col. ff. so. ma. Et hinc est si statutũ vult vt contumax ponatur in banno, in quo assignetur ei terminus octo dierum, quo elapso si non compa ruerit habeatur pro confesso, iste terminus non potest à iudice ab breuiari. Bald. pulchrè iu. l. de die. in prin. in. iiij. col. ver. ex prædictis videtur. ff. qui satisd. cog. & in authen. qui semel. in. vj. col. ver. quæro an hæc spatia. C. qũo & qñ iud. & in. l. j. C. de requi. reis. & in l. si ea. in pe. col. C. qui accu. non poss. & in authẽ. iubemus. prope fi. C. de iudi. & Ludo. in. d. l. ij. ff. de re iudi. ¶ † Limita. v. in Papa, vel principe qui etiam sine causa omnem dilationem abbreuiare possunt. text. in. c. ex ore. de his quæ fi. à ma. par. ca. & ibi Pe. de anc. & Imo. Bene faciunt quæ dixi in. c. in causis. s. ti. proxi. ¶ † Limita. vj. dũmodò iudex nõ tollat in totũ dilationem legalem. quia hoc non potest. glo. ma. ad fi. in. l. qd iusserit. ff. de re iud. Spe. de cita. § nũc de tẽporum. ver. fi. ¶ † Limita. vij. nisi lex: vel statutum concederet alicui tempus ad aliquid faciendum: & illo nõ faciente transferat potestatem faciendi actum in alium: quia tunc iudex non posset talem terminum prorogare in præiudicium alterius. ita Zenze. in extraua. Io. xxij. in verbo. x. dies. & sequitur Do. in. c. de his. in. iij. colũ. xxviij. di. Bene facit quod dixi in. c. præcedenti. allegando glo. in. c. sæpe. in verbo peremptoriæ j. eo. quòd in ꝓiudicium appellari non potest prorogari terminus semel abbreuiatus. licet aliqui contrà. vt ibi dixi. ¶ † Limita. viij. dúmodò iudex exprimat causam propter quam moderat dilationem. Inno. in. c. ad petitionem. de accu. parum ante fi. dicens ꝙ prudenter faciet iudex si in moderatione prædictarum dilationum inferat causam moderationis. Et qd plus est super hoc interloquatur. s. ꝙ iusta est causa moderationis. vt latius per eum: ex cuius dictis infert tria. d. Abb. in. c. j. in. iiij. col. de dilatio. ¶ Primò. ꝙ semper est vtile exprimere & interloqui super causa moderationis. si tñ nõ exprimitur, satis est cãm verè subesse. ¶ Secundò. ꝙ in dilationib⁹ à iure expresis nõ ꝓsumit iusta cã moderationis. in arbitrarijs præsumitur causa. nisi probetur cõtrariũ. ¶ Tertiò. ꝙ cũ hodie de stylo non seruentur dilationes iuris: sed in arbitrio iudicis præfigantur: appellans habet probare iniustitiam moderationis. Et adde do. Abb. clarius in. c. qd ad consultationem in. viij. col. s. de re iud. ꝙ si fine causa moderatur dilationem iuris dandam cum ministerio iudicis: opus est appellare. etiam si fine causæ cognitione iudex terminũ abbreuiet. quia cum in illis interueniat iudicis ministerium, præsumitur pro eo. aut moderatur dilationem datam à iure sine iudicis ministerio. vt quadrimestre. Et tunc satis est cõtradicere, seu nõ sponte recipere. quia lex ĩmediatè supplet. l. iiij. § fi quis condẽnatus. ff. de re iudi. Et hoc qñ arctauit sine causæ cognitione. si autẽ causa cognita, licet malè fuerit arbitratus. opus est appellatione quia sniа tũc nõ est cõtra ius cõe sed cõtra ius litigatoris. vt ibi latius per eum. De quo per Spe. de citatione. § viso. ver. j. vbi etiã dixit ab iniusta moderatione appellari posse. Et dixit Bal. in. l. j. in fi. C. qũo & qñ iudex. qd ita requiritur causa in alteranda, sicut iu danda dilatione. De quo latè per Maria. in. d. c. ij. in. xxj. col. post Lud. in. d. l. ij. & Bar. ad reprimendum in verbo per edictũ. in. ij. col. bona glo. in § fi verò etiam quidã. in verbo solent. in authẽ. de exhi. reis. colla. v. Et qñ induciæ sunt citatoriæ ad iudiciũ. dantur sine causæ cognitione. Spe. de dilatio. § videndũ. vl. col. Bal. in. l. consentaneum. iij. col. C. qũo & qñ iudex. & in ru. C. de in ius vocan. An autem procedat simpliciter dictum Abb. ꝙ ab arbitrio iudicis possit appellari. non aggredior. vide. s. omnes Alexã. in l. j. ad fi. ff. de le. ij. Cætera dic vt in locis primò allegatis. Vbi etiam inuenies quæ sunt iustæ causæ harum moderationum. quarum ponit Maria. xiij. in. d. c. ij. xix. col. De materia etiam inuenies aliquid vidẽdo Arch. & Domi. xxviij. di. c. de his gl. in. l. fi. ca. C. qui accu. nõ poss. Butr. in. c. vltra tertiam. xj. col. ver. quæro an dilatio ad ꝓbandũ. de test. Arch. in inducie. lo. ij. § spaciũ. circa prin. iij. q. iij. Bal. in authẽ. iubemus. vlti. col. C. de iud. Arch. in. c. præsenti. circa prin. v. q. ij. Bal. in authẽ. ei qui. circa fi. C. de temp. ap. glo. in verbo. xxx. in authẽ. qui semel. C. qũo & qñ iudex. & ibi Bal. in. iiij. col & Bal. in l. consentaneum. in. iij. col. C. qũo & qñ iudex. An. in. l. j. in fin. C. ne liceat tertiò prouo. & in authẽ. hodie. C. de appel. & in § omnem. in pe. colũ. ibi. sed tunc incidenter quæro. in authen. de litigio. colla. viij. gl. ij. in. l. eos. C. de execu. rei iud. Card. in. d. c. j. in. ix. q. de vita & honesta. cle. ¶ Volunt hĩc Do. Abb. & Imo. ꝙ text. in ver. *si vero.* non intelligatur de appellatione iudiciali. & exponunt. *ante ingressum litis*: id est ante citationem. à qua incipit iudicium. § fin. insti. de pœna temere litigantium. licet initium soleat dici quã-

do ſit litis cõteſt. c. ſuper queſtionum. §. j. de offi. dele. ſi loqueretur de appellatione iudiciali. debuiſſet litera dicere prout in verbo *ſi autem*. ꝙ cogeret ſtare iudicio à quo appellauit. vt latius per eos. Cõſidera tria. primò obſcuritatem tex. in verbo. *ad quem*. nã tenendo illã literã: eſſet de indubitabili. & confunderent pximè dicta. ideo Io. an. dicit ꝙ ali⁹ tex. dicit. *à quo*: & tũc intelligitur poſt lapſum termini iuris, vel hoïs. ſed attẽtis verbis precedẽtibus, quę loquuntur de effectu iſtius deſertionis: videtur melior litera *à quo*. ſecundũ Cardi. hîc. & ita præſupponũt doc. in ſummario. ¶ † Secundò cõſidera. dum Ab. & Imo. hîc volunt de mente Inn. ꝙ deſerta appellatione extraiudiciali non ſit præiudiciũ appellãti, quò minus alio iure poſſit ius ſuũ pſequi. putã querelando per. c. concertationi. in fin. de appel. in. vj. Nam contrarium firmat hîc Phi. valde vtiliter: quia ex quo iſte elegit viam appellationis, & ſuccubuit: cum ſit deſerta appellatio per lapſum termini iuris: vel hominis, non videtur ꝙ amplius poſſit poſtea deducere illud grauamẽ per viã querelæ. cle. ſicut. de app. Fingitur enim conſenſiſſe patiendo labi termini iuris, vel hominis. l. Labeo. C. qũo & quando iudex. Et vbi daꝫ expreſſus vel tacitus cõſenſus grauaminis, amittit via querelæ. tex. cũ glo. pe. in. d. c. cõcertationi. & imputet ſibi qui vnã viam elegit: & in ea ſuccubuit. c. ſi fortè. &. c. vt circa. de ele. in. vj. Facit. l. qũòd in heredem. §. eligere. ff. de trib. &. c. ab eo. de ele. in. vj. Antequã aũt appellet, habet optionem appellãdi & querelandi. Et perdita prima via lapſu decendij, cõpetit ſecunda. ita propriè loquitur. d. c. concertationi. Si autem primam elegit, & eã deſeruit: caret ſecunda. per prædicta, quę ad illum tex. reputo noua. licet ipſe dicat eſſe cõgitãdũ. ¶ Tertiò cõſidera. ꝙ pro iſta declaratione (quã reputo notabilẽ) faciũt verba Do. in. c. ei qui. §. funt etiã quorum. ver. nõ eñ. in. ij. col. ibi. nec video ij. q. vj. & in. d. c. concertationi. in vlti. col. vbi diſputat vtrum contumax in non proſequẽdo appellationẽ poſſit iterũ appellare ſi aliq̃d ſubeſt de tẽpore decẽ dierũ. refert Inn. ꝙ nõ j. e. c. ſolicitudinẽ. quia per talẽ renũtiationẽ vr approbare illud grauamẽ. & ne leges fiãt ludibrio. Sed Cal. in diſputatione à diffinitiua. intelligit hoc re nõ exiſtente integra: puta ſi iudex poſt deferẽtionẽ & ante appellationẽ ſecundã proceſſerat. ſecus re integra. quia debet eſſe ſaluũ ius iſtius volentis appellare cùm remaneat ſibi reſiduum termini à iure indulti. Sed Do. in dictis locis tenet cũ Inn. ſimpliciter: quia ex tacita renuntiatione grauaminis abſq; aliquo iudicis proceſſu eſt queſitum ius parti. vnde debet remanere valido actus à quo fuerat appellatũ. vt dicit tex. hîc. & in. c. præcedenti. nec debet dari regreſſus ad ius cui renũtiauit. vt. vij. q. j. c. quàm periculoſum. ex quibus verbis videt in propoſito pro Phi. cõtra Abb. ꝙ etiam tacita renũtiatio grauaminis oriẽs ex deſertione inducat excluſionem querelę. Sed conſidera. quia pro opi. Abb. facit. Nam deſerens appellationem extraiudicialem, ſciebat ſibi eſſe ſaluam viam querelæ, & ius ſuũ durare: vnde in dubio non videtur illi renũtiare. l. ſicut. §. non videtur. ff. qui. mo. pig. vel hyp. ſolui. Sed in caſu Domi. ideo non appellat in re ſiduo decẽdij: quia iura de deſertione loquẽtia eſſent ibi ludibrio. Non ſic in caſu Abb. in quo

a ¶ In. l. ſi. & ibidẽ ad hoc vide. d. Alex. de Imo.

b ¶ Bonæ, Et ibi vide ad hoc Panor. in. vij. col. in verſo na differentia.

etiam poſt ſpretam viam appellationis lex dat ſibi quærelam. ſicut etiam in ſimili non ſemper deſertio operatur totale ſilentium: puta quando adhuc competit via nullitatis poſt deſertionem. c. licet. cum gl. de ſen. excõ. in. vj. cum ſimilibus. Cogita. quia punctus non eſt tritus. ¶ † Exprimenda eſt cauſa in appellatione extraiudiciali interpoſita à iudice. c. j. eo. tit. in. vj. ſecus in interpoſita à parte. niſi quando habet vim aſtationis. prout in caſu. c. j. iuncto. c. vt circa. de elec. in. vj. Item quantũ ad effectum obtinendi retractationẽ attentatorũ. vt hîc per Abb. Adde eundem in. c. conſuluit. lo. ij. infra eo. vbi indiſtinctè tenet ꝙ quantũ ad expreſſionẽ cauſæ nihil differat appellatio extra iudicialis à iudiciali. per. d. c. cordi. hoc ti. in. vj. Alleg. Bar. in. l. fi. [a] poſt mediũ. in ver. & aduertendũ quòd in tali. ff. de app. reci. & in. l. eius qui. e. ti. ſed ibi de hoc nõ ponit. Et hãc partem contra Abb. ſequitur Phi. in. d. c. cõſuluit. & j. eod. c. bonæ. [b] in ix. col. ver. ij. quia in appel. dicens quod ſolum differt in hoc: quia in iudiciali requiritur quod exprimatur grauamen de preſenti, ſeu de præterito: ſed in extraiudiciali poteſt appellari à futuro grauamine. & ſic non expreſſo grauamine. Vnde poteſt appellari ne aliquis me grauet ſuper tali poſſeſſione. & requiritur expreſsio cauſæ. ſaltem in genere: aliàs appellatio non valeret. puta ſi dicit. appello. qa me grauas. Imo j. e. c. conſtitutis. vj. col. & iſtud communiter tenet per ipſum allegantem etiam Spe. Adde gl. j. in. c. j. de poſtu. præla. & gl. in verbo ex rationabili. in. c. vt debitus j. eo. & gl. fi. in. c. cũ causam j. eo. & Inn. in. c. ad aures. de tempo. ordi. & glo. in. c. conſiderauimus. de elect. vbi tenetur quòd etiam in appellatione extraiudiciali interpoſita ab actu partis requiritur cauſa. & ſequitur Do. in c. j. in prin. in. v. col. e. ti. in. vj. p illũ tex. indiſtinctè loquentem. Nec obſtat quod ibi dicitur de apoſtolis. quia oportebat de ipſis dicere, propter appellationes iudiciales. vnde ad illas illud refertur. nõ ad extraiudiciales. quando enim iura diſponunt de diuerſis caſibus, & poſtea diſponũt certum quid quod non adaptatur omnibus diſpoſitis: referri debet ſolum ad id cui adaptatur. c. indemnitatibus. in fi. de elec. in. vj. ¶ † Citatio verbalis non poteſt fieri per partem abſq; commiſsione iudicis. gl. no. hîc. quam præ cæteris guſtat do. Abb. Et per ipſam dixit Ab. in. c. j. in. xxij. col. de iudi. ꝙ etiã in caſu fugæ non põt creditor authoritate propria citare verbaliter. ad effectũ præueniendi iuriſditionẽ. Nec ob. ꝙ in caſu fugæ permittat citatio realis. i. captura. l. ait prætor. §. ſi debitorẽ. ff. de his q̃ in frau. cre. quia illa eſt puri facti. ſed iſta eſt iũris. ideo debet legitimè fieri. allegat gl. hîc. & Inn. in. c. dilecti. de maio. & obe. Adde gl. in. c. fin. in verbo. inanes. de elec. in. vj. ꝙ citatio eſt officium iudicis: nõ partis. & dicit Ab. in. c. propoſuiſti. in. iij. notabili. de fo. cõp. quod licet ſugiẽs poſsit citari per partem realiter, nõ tamen verbaliter. An autẽ actus citandi poſſit cõmitti parti. Bar. ꝙ ſic. in. l. iuſtè poſsidet. ff. de acqui. poſ. per Spe. de citatione. §. ſequit. ver. quando q̃. & in tit. de actione & petitione. §. ſuper petitionibus. ver. Item videtur. p Bar. in extrauagãti ad reprimendũ. in verbo per literas. per Ang. in. l. vt perfectius. in vlt. co. C. de annali excep. per Bal. & Sal. in. l. ſi vt proponis. la. ij. C. quomodo & quando iudex. per But. & Abb. in. c. j. ſ. de iudi. vbi puto dixiſſe. ¶ Circa glo. fi. concludit Ab. quòd etiã in facto notorio monitio debet præcedere excõmunicationẽ. & pulchrè probat. adde eũdem primo vo. cõſi. xxxiij. Iudex à ſede apoſtolica. in vlt. col. vbi idẽ dicit. & loquitur de citato ad locum notoriè non tutum, ꝙ habeꝫ pro nõ citato. Et adde Do. in. c. j. in. iij. col. de offi. dele. in. vj. vbi dicit ꝙ hoc caſu ſufficit ſaltem vnica monitio licet aliàs debeat eſſe trina. c. ſacro. de ſen. excõ. allegat notata hîc. Et idẽ ſentit hîc Ab. ſuſtinendo primã lecturã gl. & ita tenui poſt modernos in. c. j. ſ. de iudi. quod ſi in facto notorio nulla præceſſit monitio, vel citatio, requiritur poſtea vna ad ferendã excommunicationẽ: ſed ſi vna præceſſit, etiam ad finem vt ſolũ compareret, illa ſufficit. d. c. j. ſ. de iudi. & ibi p Ab. in. xx. col. ver. oppono cõtra tex. in alijs autem ſentẽtijs nõ cẽſuræ ſi cõſtat abſenti nullum ius competere, nõ eſt opus citatione. Abb. hîc. & dixi opportunè in. c. cum olim. ſ. tit. j. Et iſtis quod diceꝫ infra. in. xiiij. no. in fi. & vt circa hãc monitionẽ habeas aliqua noua. ad. c. ſacro. quæ ibi non ponunt no.

12 xiij. notabilia dicta. ¶ † Primò ꝙ in hac monitiõe nõ ſufficit citatio ad domum: ſed debet eſſe perſonalis. Inn. ſingulariter in. c. fi. parum ante mediũ. de eo qui mit. in poſ. cau. rei ſer. Sequitur Rota de ſen. exc. xiij. in antiquis. i fi. & de ſen. exc. vij. in nouis. Quod primò limita:

limita. niſi agaꝫ de reintrudẽdo in eãdẽ excõicationẽ malè abſolutũ. quia ſufficit citatio per audientiam. licet perſonaliter nõ apprehendaꝫ. ita Rota. vij. præalleg. Et ibi dicitur ſtylũ curiæ eſſe. ꝙ ſemel citata parte legitimè ad cãm procedit in eius contumaciã per audientiam etiam ad excõicationem. puta, quia nõ rndit libello: vel litis cõteſtationi: præmiſſis tñ trib⁹ citationib⁹. ¶ † Secũdò limita. niſi appareat ꝙ iſta citatio malè executa induxerit nihilominus notitiã citato. quia fortè miſit procuratorẽ: quia tũc inepta executio non nocet. Rota de dolo & cõtu. xj. in nouis. p regulã eũ qui certus eſt. de reg. iu. li. vj. Et eſt limitatio ſolẽnis ad hoc dictũ Inn. Et ſcdm iſta intellige Imo. poſt Bu. in. c. ab excõicato. in. v. col. de reſcrip. dũ ſimpliciter dicũt ꝙ malè abſolut⁹ re excõicandus debet moneri de nouo. quia nõ requiritur monitio perſonalis. ſicut in prima excõicatione. qđ no. ¶ Secũdò no. ꝙ omiſſio huius monitionis non reddit excõicationẽ nullã. ſed iniuſtã. gl. & Do. ij. q. j. in ſumma. Imo. in. d. c. ab excõicato. xiij. col. & in. c. fi. in. viij. col. de reſcri. & Rota de ſententia. excom. viij. in antiquis. Bu. & Abb. in. d. c. ſacro. & Abb. in. d. c. illud. in. iij. col. poſt Inn. ibi. de cleri. excõ. mini. Rota de appel. lj. ſi cõmittaꝫ. ver. ſed pone. in nouis. glj. eo. c. reꝑhẽſibilis. & in. c. romana. §. ſed nec. de ſen. exc. in. vj. But. & Imo. in. c. fi. de præbẽ. Fallit primò. quando fertur à delegato. quia ex quo eſt iniuſta: eſt nulla. Nimilus in repertorio. fol. xxvj. alleg. Rotã. cccxlj. quæ eſt de re iudic. xxvj. in nouis. ¶ Cõſidera duo. Primò. ꝙ Rota non videtur dicere hoc: ſed Rota de ſen. excom. viij. & xxij. bñ dicit hoc. quòd in delegato nõ tenet ſententia iſta ſine monitione: ſed Collector Rotæ in d. xxij. & in. e. ti. iij. in antiquioribus. ſimpliciter ſubdit contrariũ. credo. ¶ Secũdò conſidera vtrũ iſtud dictũ traxerit originem à dicto Ottonis cardinalis approbato p Hoſt. & plures alios in. c. fi. de præb. dũ dixit ꝙ oĩs ſnĩa delegati iniuſta eſt nulla. tanquã cõtra formã reſcripti. q̃ eſt ꝙ iuſtitiã faciat. Sed vt dixi in. c. cauſam. de re iu. illud dictũ cõiter non tenet: ideo nõ eſt in ꝓpoſito differentia inter delegatum & ordinariũ. & ita expreſsè firmat Imo. in. d. c. fi. allegãdo etiã Inn. in. c. illud. de cle. exc. mino. qui vult excõicationem latã à delegato ſine monitione nõ eſſe nullã. & ſublata hac differentia inter ordinarium & delegatum non procedit dictum Ottonis vbi ſ. quæ dixit ſententiam delegati iniuſtam eſſe nullam. & cum Inno. in. d. c. illud. cum concor. Domi. poſt eum in. c. romana. §. ſed nec. de ſent. excom. in. vj. & ſic intellige doct. allegantes ſæpe. c. fi. de præbẽ. quòd excommunicatio contra intentionem delegantis eſt nulla. nã intelligitur quando data eſt forma. vt per Do. in. d. §. ſed nec. & ita intellige ipſum poſt hos in. c. j. iij. alleg. de offic. deleg. & in. c. venerabilibus. §. j. iij. colum. de ſentẽ. excom. in. vj. ¶ Fallit. ij. in excommunicatione lata per ordinarium cõtra priuilegiũ Papæ. Inn. in. c. cùm ad quorundam. de excef. præla. in gl. fin. de quo ibi per gl. But. & Abb. ſentientes idem in delegato. Fallit tertiò. vbi fertur excommunicatio pro eo ꝙ quis excommunicato participat. c. ſtatuimus. & c. cõſtitutionẽ. de ſen. excõ. in. vj. ¶ † Tertiò nota ꝙ vbi quis non excõicat vt iudex, ſed vt pars, defendendo bona ſibi ablata, vel auferẽda: & vtendo iſto gladio ſpirituali nõ eſt opus monitione. Inn. Io. an. & Do. in. c. dilecto. ſuper ver. defendere. de ſentẽ. excõ. in. vj. alleg. Inno. in. c. venerabili. in. iij. co. ibi. nec obſunt huic opinioni. de cenſibus. & ſequitur La. alleg. lxxiij. prælatus regularis in prin. dicẽs. ꝙ vbi excommunicatio fertur ad offenſam, non eſt neceſſaria monitio. alleg. Io. an. & Inn. vbi ſ. Idem Nic. milus vbi ſ. & Bu. in. d. c. venerabili. in. vj. col. ¶ Cõſidera duo. Primò. quæ poteſt eſſe ratio huius opinionis. Secundò. ꝙ Inno. in. d. c. venerabili. in quo iſti ſe fundant: ſubdit immeditatè. monitio tamen ſemper vi

17 deꝫ neceſſaria. & ſic recedit à primo dicto. ¶ † Quartò no. ꝙ ſi iudex dicit excõico te monitione non præmiſſa, quia illa non requiritur: talis ſententia eſt nulla. quia continet expreſſum iuris errorem. iuxta. c. per tuas. de ſen. exc. But. de reſcri. c. ab excommunicato. cõtrariũ tenet ibi Imo. in. xij. colũ. ver. Item etiã aduerte. quia ad validitatem excommunicationis nõ requiritur neceſſariò monitio. & ſic nõ continet errorẽ expreſſum. ſecũdũ opi. But. ſequitur ibi An. ſic in antepe. col. quia. c. ſacro. requirit monitionẽ. ergo dicendo ꝙ

18 nõ requirit dicit cõtra caſum expreſſum. ¶ † Quintò no. ꝙ in ſuſpenſione & interdicto requiritur monitio [a] . c. j. &. c. ſtatutum. de ſent. excommu. in. vj. dummodò ſerantur propter contumaciam. ſecus ſi in pœnam. Innocen. in. c. j. de excef. præla. quod optimè guſtat

a

Abbj. e. c. reprehenſibilis. in. j. col. vbi omnino. vide. Et adde ꝙ vbi in pœnã qs ſuſpenditur: appellatio ſuſpẽdit ſuſpenſionẽ: quia non põt tũc dici medicina. Abbj. eo. c. ſæpe. vij. colũ. Secus quando ob contumaciã. c. is cui. in fi. de ſen. excommu. in. vj. Et Ab. etiam de hoc in. c. ad hoc. Io. iiij j. eod. ſingulariter æquiparando interdictum, ſuſpenſionem, & excommunicationem multis modis. de quibus vide ibi per eum latè.

19 ¶ † Sextò not. quod non ſufficit vna monitio pro omnibus. propter glo. in cle. j. in ver. ij. de vi. & ho. cle. Videtur tamen ſufficere vna pro omnibus. eodem modo de quo per gl. in. c. conſtitutionem. in ver. vna pro omnibus. de ſentẽ. excom. in. vj. ſ. cum interuallo dierum. quia dicit ibi Do. poſt Io. an. ꝙ illa practica de qua ibi. habet locum etiam in alijs excommunicationi a

20 bus. ¶ † Septimò no. ꝙ vbi apparet de cõtumacia alicuius partis, poteſt excommunicari poſt vnicam monitionem. Do. poſt Hoſt. in. c. j. in iij. col. de offi. deleg. in. vj. ¶ Cõſidera ꝙ nemo præſumitur velle præiudicare iuri ſuo. l. cùm de indebito. ff. de proba. Ideo non obediẽs primæ monitioni non eſt præſumendus omnino pertinax: ſed fortè velle expectare monitiones quas de iure ſcit futuras. Vnde veritas huius limitationis deferenda eſt ad maius examen: vide licet de illo qui in prima citatione dixit. Nolo venire: an ſit amplius citandus? [b] De quo per Inn. & omnes in. c. ad petitionem. de acc. & opportunè per Alex. in. l. contumacia in. ij. col. ff. de re iud. ¶ Octauò no. ꝙ ſolennitates. c. ſacro. requirunꝫ in re inductione malè abſoluti. Rota de ſen. excommu. vij. in nouis. niſi reſpectu citationis perſonalis. vt. ſ. Et hoc adde ad Do. in. c. j. quòd me. cau. in. vj. vbi dicit. caueat iudex reuocãs abſolutionem malè factam: quia cum videatur de nouo excommunicationem inferre, quæ erat ſublata per abſolutionem: incideret in pœnam. c. ſacro. niſi in reuocatione ſeruaret ſolennia de quibus ibi alle. Ioã. an. in. c. eos. de ſenten. excommu. in. vj. & ita dicit ſe pridie conſuluiſſe. & credo dixiſſe in. c. ex parte de offic. ordi. Pondera glo. penult. in verbo reducas. in. c. tuarum. de priui. & Rotã. de appel. lxij. in antiquis, ſi aliquis iudex. ¶ Nonò not. quòd monitio epiſcopi facta in ſynodo habet vim trinæ monitionis. Rota de dolo & contuma. vltima: in nouis. Ex qua infert Franciſcus patauinus modernus & honoratiſſimus auditor Rotæ in additionibus quas facit ad ſuas gloſſ. extrauagantium. fo. vlt. earum. j. col. ſe conſuluiſſe Ferrarię quòd monitio generalis facta in ſynodo contra executores teſtamentorum negligentes exequi intra annum, deuoluit executionem ad Epiſcopum abſque alia ſpeciali monitione. quod plenè examinat Ioan. and. in. c. Ioannes. de teſtamen. Et ideo dixit Fede. conſilio cix. inci. quod non fecit reſidẽtiam. aſs quomodo magis. quod obligati facere reſidentiam monitione facta in ſynodo: poſſunt priuari ab alia monitione. tanquam ter moniti. facit dictum Abba. in capitulo finali. in ſecũda columna. de vita & hone. clerico. quòd vbi ſtatutum epiſcopi imponit pœnam excommunicationis, non requiritur alia monitio. Et hæc eſt vna de differentijs inter ſententiam & ſtatutum. vt no. in. c. romana. §. caueant de ſen. exc. in. vj. ſecũ dũ eum. ¶ Decimò no. ꝙ excõicãd⁹ debet pſo

a ¶ Monitio. Adde Spe. in ti. de reſte. §. xiij. ver. qualiter. & in titu. de. j. & ij. decret. §. iij. verſic. qd ſi reus.

b ¶ Citandus. Ad qđ vide oĩno quę p Feli. hîr in. c. cõſuluit. de offi. dele. circa medium. iiij. co. & quod ibi dixi in apoſtillis.

naliter moneri: niſi in fraudem ſe abſentet: vel impediat quominus moneat. Rota de dolo & cõtu. xj. Item ſi de ſpeciali. in nouis. Dixit tamen Rota. eo. titu. xvj. Item cum iura clamitent. in nouis: quòd ſufficit quem citari per edictum in audientia contradictarum: ſecꝰ in alio loco. & ſequitur Nico. mil. in repertorio. fo. xxvj. Dic contrà. tum quia Rota non videtur loqui in excommunicatione. tum quia Rota de feriis prima in nouis. expreſsè firmat ꝙ etiam in audientia contradictarum non fertur excommunicatio in abſentem. niſi præcedat legitima & ꝑſonalis citatio. ¶ Vndecimò no. ꝙ hæres excommunicati de quo excõicando iterũ agitur ex eadem cauſa, debet iteratò moneri. Rota de ſen. excõ. xiij. in antiquis: quia cũ feratꝰ ex cõtumacia, non poteſt allegari cõtra hæredem. qui in ius alterius ſuccedit. l. qui in alteriꝰ. ff. de regu. iur. ¶ Duodecimò no. ꝙ monitio iſta in dubio non præſumitꝰ. niſi excõicatꝰ fuiſſet præſens. & non appellauerit intra decendium. Abb. in. c. conſanguinei.

21 ad fi. s̃. ti. proxi. ¶ † Decimotertiò. no. ꝙ vbi periculum eſt in mora, omitti poteſt eitatio. puta ad compeſcendum actualiter delinquentes cum armis. Do. poſt Hoſt. in. c. j. in. iij. col. de offi. deleg. iuvj. Facit glo. in verbo temerarius. quaſi in fi. in. c. j. de ſen. excom. in vj. ꝙ vbi eſt periculum in mora, poſſunt omitti neceſſaria, de quibus ibi. Si fortè non habentur requiſita ad ſcribendum. Iſtud autẽ de armis limita. niſi appareat indubitanter quod excõicationem nõ timebũt. attenta eorũ rabie. Hoſti. in. c. conſtitutionẽ. de ſent. excõ. in. vj. & ibi Io. an. cũ cõcor. quas ſoleo dicere in. c. ab excõicato. de reſcri. probando qd̃ medicina cẽſuræ non eſt in vanum ꝓjcieda: & proiecta reuocari debet etiam à non petente. abſoluendo

22 ipſum in deterius labentem. ¶ † Decimoquartò no. ꝙ vbi excõicatio fertur pro futuris culpis parte volente: puta niſi in termino ſatiſfeceris. non requiritur alia monitio. quia dies interpellat. Lap. alle. lxxiij. prælatꝰ regularis. in princip. allegat Io. an. in. c. j. &. ij. de offic. deleg. & ibi Imo. in. v. col. Nec puto ꝙ illi allegatiõi Lapi ſit alia cõtraria ibidem. xiij. vbi dicit prælatũ regularem excõicantem ſine monitione incurrere pœnas. c. ſacro. quia nõ loquitur q̃n excõicat ꝓ culpis futuris. in quibus non eſt neceſſaria monitio: quia tempus monet. vt etiam dicit Arch. xij. q. ij. indignè. vbi etiam ponit de eo qd̃ dixi in primo notabili de notorio. dicens ꝙ in notorio ſufficit vnica monitio. licet honeſtũ ſit ꝙ aliq̃n ſit trina. Et iſta omnia not. tanquã multũ cõferentia: & antea nõ reducta ab aliquo etiã moderniſſimo. vt patere poterit diſcurrenti nouiſſimos ſcribentium, & apoſtillantium labores. ¶ Poſtremò limita ſingulariter tex. hîc. & in. c. præcedenti. dum dicit lapſum termini operari deſertionem. vt non habeat locum in beneficialibus. Pet. de anc. poſt Lap. in cle. j. de appel. quod intelligunt Car. & Imo. ibi quando parte inuita ſtatuitur iſte terminus. ſecus ſi ea conſentiente: de quo exclamat hîc Phi. ¶ Conſidera ratione iſtorum. videlicet ꝙ iſta abbreuiatio tangit ius ſuperioris: ergo nõ debet fieri parte inuita. quia videt ꝙ idẽ ſit in cauſa non beneficiali. Prætereà ſi tangit ius ſuperioris, nõ ſufficeret partis conſenſus. ſicut nec ſufficit in caſu. c. ex inſinuatione. j. eo. facit. c. cum tpe. de arbi. & ideo cogita modum guſtandi hoc dictum. & poſito quod eſſet verũ, non firmes ſimpliciter in omni cauſa beneficiali. quia nimium importaret in foro canonico. Sed procedit ſolum in cauſis electionum cathedralium. de quibus loquuntur iura per prædictos allegata.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

2 *Appellatio an eoipſo quod interpoſita eſt præbeat cauſam recuſandi iudicem vt ſuſpectum? Et an oporteat probare quòd iudex grauauerit animo? nume. 2.*

3 *Appellatio ab vno articulo, an ſuſpendat totam cauſam?*

4 *Iudex à quo an poſſit allegari ſuſpectus: appellatione deſerta?*

5 *Iudex primus ſi ſuccedit iudici ad quem eſt appellatum: debet cauſam alteri delegare. Et ſi vult cognoſcere poteſt recuſari. nume. 6.*

¶ *CAP. VI.*

AD hæc. el primo. Circa diuerſas lecturas quæ dant ad iſtum tex. conſidera verba Ab. in ſecunda lectura. quando dicit ꝙ intelligendo iſtum tex. in delegato. dictio maximè. exponitur pro tantũ: quia profectò exponendo ſic probaret oppoſitum. ¶ Secundò pondera quin tam lecturam. ꝙ finita appellatione non habet locum iſta recuſatio. quod nullus guſtat. Et eſt declaratio ad iſtum tex. ſatis conſona. ne ſequatur abſurdum quòd iſte poſſit ſemper iudicem recuſare. Tamen cogitabis. quia ſemel grauatus, videtur ſemper iuſtè formidare: iterum grauari. quantuncũq̃ cauſa appellationis peregerit curſum ſuum. dummodò ex ea conſtiterit de grauamine. Communis lectura eſt † . quod ſola appellatio non ſufficiat: ſed grauaminis probatio inducat iuſtam recuſationem de iure canonico. De iure autem ciuili idem in delegato. ſed in ordinario dabitur adiunctus. vt ibi per Abb. poſt Io. & alios. Sed ſolus Imo. attentat quòd eoipſo quòd quis appellat. hoc ſolum dat iuſtam cauſam recuſandi iudicem à quo: quia videtur iuris ꝓſumptione fieri aliqualis iniuria. iuxta glo. in. l. fi. C. q̃n ꝙuo. nõ eſt ne. Nec eſt verũ ꝙ ex hoc aperiaſ cuilibet materia declinandi iudicẽ: quia nõ eſt veriſimile ꝙ q̃ appellet ſine cã: quia aliàs cõdẽnareꝫ in expẽſis j. e. c. vt debitus. Nec hodie admitteretꝫ eius appellatio. vt ibi. vnde pẽdente dubio an iuſtè appellauerit, videtur habere iudicem probabiliter ſuſpectum: & meritò dubitare ne velit vlciſci iniuriam ſpreti iudicij: vbi autẽ appellatio eſſet manifeſtè fruſtratoria: illa non admittitur. nec ius patitur ex illa fieri iniuriam iudici. l. omnem honorem. C. quando prouoc. non eſt ne. ſecundũ eum. Quem ſaluat Phi. ſolum vno caſu. videlicet q̃n iudex cõſueuit ſe vlciſci cõtra appellantes. iuxta. c. ſi iuſtꝰ j. eo. & Bart. in. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prętori. ff. de ope. nouũti. aliàs aũt tenet cõmunẽ lecturã. quia ex appellatioe nõ dicit inferri aliqua iniuria iudici à quo. l. & in maioribꝰ. C. de app. ¶ Cõſidera ꝙ ꝓ intellectu Imo. facit rõ æquiſſima: quia ſi opus eſt ꝓbare ad iuſtitiã recuſationis ꝙ ſententia grauauerit: oportebit grauare appellantẽ longa difficultate. in oſtendẽdo de iniuſtitia ſnĩæ. quòd fortè requiret altiorem indaginem. attenta intricatione ſubiectæ materiæ. Prætereà poſito ꝙ ſola appellatio nõ inferat veram iniuriam. vt dixi in. c. ij. s̃. eo. niſi ſit temeraria: tamẽ in conſiderando animum iudicis à quo prouocatur, ſufficit cõiectura veriſimilis indignationis. iuxta no. per Inn. in. c. cum. l. &. A. s̃. ti. proximo. Prætereà tex. hîc & j. eo. c. propoſuit. nõ videntur aliud exigere quã ſolam

2 appellationẽ. † Tamen cõis intellectus præualeret in practica. Et tenendo ipſum nõ oportet ꝓbare quòd iudex grauauerit animo. dummõ grauamẽ probetur. Abb. hîc contra Butr. & pro hoc adducit Imo. quia iſta probatio animi infecti eſſet valde difficilis. cũ cõſiſtat in animo: & probatur ex coniecturis. l. Fulcinius. §. quid ſi. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. & addit Phi. quòd oportet ſaltẽ allegare iſtã præſumptionem iuris de malo animo. aliàs iſta præſumptio non prodeſſet. per. l. ſi adulterium. §. Idem Pollioni. ff. de adulte. & gloſſ. in cle. appellanti. in ver. aliàs. de appel. ¶ Conſidera duo. primò ꝙ licet de malo animo iudicantis iniuſtè non ſit neceſſaria probatio quia præſumitur. tamen ſi ex cõiecturis appareret iudicem grauaſſe non ex mente. non haberet locum iſte tex. reſpectu recuſationis. Ita eſt de mente omnium. & expreſsè firmat Ab. quia ſuſpicio non fundatur ſuper grauamine. ſed ſuper malo animo grauantis. quòd bñ no. ¶ Secundo conſidera quòd allegare hanc præſumptionem mali animi nõ videt de neceſſitate: quia habet probari ex actis: vel ex ſnĩa. Modò regula. d. §. Idem Pollioni. nõ eſt neceſſaria in ꝓſumptione: & elicitur ex actis. vel ex ſnĩa. vt dicit formaliter Butr. in. c. veſtra. in vlt. char. ver. per hoc dicebam. de cohabi. cle. & mu. & in c. peruenit. in vl. col. de emp. & vẽ. & Imo. poſt Bu. in. d. cle. appellati. & Collector Rotæ de appel. ij. in nouis. & Alex. in. l. j. ver. limita tñ ꝓdicta. C. vt quæ deſunt aduo. Vnde dicit Rota de libel. obla. ij. in nouis. ꝙ ſufficit ſi ex libello, vel exceptionibus colligitur notorium abſq̃ alia allegatione. † Prætereà vbi præſumptio reſultat à iure: prout in caſu iſto: non videtur neceſſarium eam allegare. Ab. in. c. cùm inter. ad fi. de conſue. ¶ Et inquãtũ probatur hîc ꝙ appellatio in vna cauſa non ſuſpendit iuriſditionem in alijs: dic ſecundo appellatur ſuper vno articulo cauſæ: quia bene ſuſpenditur iuriſditio in tota cauſa. Vnde dicit Rota in iſto tit. xxxj. in nouis. quòd ſi appellatur ab excommunicatione, ſeu ipſius reintruſione ob contumaciam in nolendo rñdere libello: & iudex ad quem inhibeat. ſi iudex à quo procedat in principali poſt inhibitionem, omnia reuocabuntur per. c. romana. §. ſi verò. &. cap. non ſolùm. de appel. in. vj. Non ob. ꝙ excommunicatio, vel reintruſio videatur nouus articulus: quia ex quo eſt lata vigore negotij principalis, appel. ſuſpendit totum. ſecus ſi cauſæ eſſent diuerſæ. vt hîc. de materia latius habeſ. j.

4 habetur j. eo. c. ſuper eo. lo. j. ¶ † Deſerta appellatione poteſt adhuc allegari ſuſpectus iudex à quo. Butri. & Ab. hîc. cõtra antiquos. ex hoc limita Rotã de app. xxix. in nouis. Item ſi auditor. vbi dicit qd̃ iudici à quo qui detulit, & terminum ꝓfixit, poteſt delegari. cã deſertionis. cum ſit alius articulus à cauſa principali. vnde etiam deſerta appellatione poteſt primus iudex exequi. s̃. eo. c. perſonas. &. c. cum ſit. nam poterit iſte allegari ſuſpectus. ſecundũ Philip. hîc. in vj. col. quod bene no. Facit glo. in verbo omnibus. in. c. diſpendia. de reſcrip. in. vj. quod ſi delegatus ſemel grauauit: & fuit appellatũ: poteſt poſteà in omnibus alijs cauſis allegari ſuſpectus. facit glo. in

5 verbo. ſententiam. in. c. ſi quis præpoſtera. l. di. ¶ † Per iſtum text. infertur ad glo. j. reprobatam in. c. querelam. de elec. quod ſi primꝰ iudex ſuccedit iudici ad quem eſt appellatum: debet cauſam alteri delegare. concor. glo. fi. in. c. à collatione. de appel. in. vj. & Specu. in iſto ti. §. nunc tractemus. ad fin. ver. illud autem. & glo. & Bart. in. l. eos. C. de appel. licet Bal. ibi in j. col. dicat hanc delegationem fieri de honeſtate. ſecutus glo. fi. in. l. filius. ff. de inoffi. teſt. Adde gloſ. ij. in. c. infames. §. Item ſi contra patrem. iij. q. vij. quæ firmat primam

6 opin. & ibi dicit Do. † ꝙ ſi vult cognoſcere poteſt recuſari. allegat glo. fi. in. d. c. à collatione. & ſi princeps committeret tali appellationem, non valet reſcriptum. niſi faciat mentionẽ de iure per. l. quoties. C. de preci. impera. offe. ſecundũ eum. allegat Butri. in. d. c. que relam. vbi etiam vide Abb. in. iij. colum. Et cum iſtis concordat Romanus in. l. ij. in. xiiij. colum. ver. xx. ff. de ver. obli. Ex quibus nota ꝙ ſuſpectus in cognoſcendo in principali, non eſt ſuſpectus in cõmittendo alteri. ſecundũ Abb. in. c. ſi quis contra clericum. in. xj. colum. de fo. compe. Et adde quòd ſi delegatus nulliter iudicauit: non poteſt iterum cauſa ei delegari. gl. fi. in. l. j. C. de ſen. ex pericu. recitan. & ibi Bald. in. j. colum. facit quod no. Imo. in. l. ſi expreſſim. in xvij. colum. ff. de appel. Et iſta limita. niſi aduerſus ſententiam illius à quo appellari non poteſt, ſupplicaretur ſuperiori: quia in cognoſcendo de ſupplicatione non eſt inhabilis. glo. j. & Barto. in authẽ. quæ ſupplicatio. C. de preci. impera. offe. Et ſolus princeps poteſt committere appellationem iudici à quo ex certa ſcientia. glo. fingularis in. l. eos. C. de appel. Secus ſi inferior ita committeret. quia ꝓceſſus illius etiam nullo opponente eſſet nullus. per text. ibi. quem Bal. extollit. Nec dicas ꝙ cauſa committi poteſt etiam notoriæ ſuſpecto. & eſt ſaluum ius recuſandi. glo. in. c. ad hæc. in verbo elegerint. in fi. de elec. ſicut dicitur maximè per Inn. in. c. cum veniſſent. de iudi. quia Eps poteſt eſſe iudex in cauſa propria ſalua recuſatione: quia tex. in. d. l. eos. prohibet penitus hanc cognitionem. In alijs verò caſibus & iudicibus notoriè ſuſpectis procederet quod eſt dictum. Si tamen appellatio eſſet friuola, poſſet etiam inferior à principe eam committere iudici à quo. glo. ſingularis. in. c. cum appellationibus. iu verbo refutari. de appel. in. vj. & ibi Do. in. § fin. in. vj. col. Pro quo facit communis lectura ad iſtum text. volens quod q non grauauit: non poteſt recuſari in alijs cauſis. ergo neq̃ in eadem Sed caue. quia tenendo æquam opi. Imol. hîc de incurſa indignatione iudicis à quo. præſertim in appellatione friuola. vt dixi. s̃. eod. c. ij. fortè eſſet locus recuſationi. Fateor quòd erit ſpeciale hoc caſu. vt valeat commiſſio facta de appellatione iudici à quo. quæ alàs nõ valeret. quando non eſſet friuola. per dictam. l. eos. Et hæc bñ nota.

✣ *SVMMARIVM.* ✣

1 *Appellatio non interponitur ad papam à iudice ſeculari non ſubiecto eccleſiæ. Limitat. niſi ferens ſententiam ſit dominus. non recognoſcens ſuperiorem. nu. 2. Et adde quatuor caſus. in quibus aditur Papa: & etiam à iudice ſeculari. vt numero. 3. 4. 5. 6.*

7 *Iudex vbi nullam habet iuriſditionem, proceſſus eſt nullus. Limita. niſi iudex pronuntiaſſet ſe competentem: & ab hac pronuntiatione non fuiſſet appellatum. nu. 8. Vel niſi pars litigaſſet ſcienter coram ordinario non ſuo: & nihil oppoſuit de incompetentia. nu. 9.*

Item limitat quò ad proceſſum contumaciæ punitium. quia ſi iudex ignorat defectum iuriſditionis: valet proceſſus. nu. 10.

11 *Proceſſus iudicis habentis iuriſditionem elidibilem non tenet. etiam ſi nõ excipiatur.*

12 *Limita. niſi iudex ignoraſſet quòd ſua iuriſditio poterat elidi. &c. Hanc autem limitationem reſtringit tripliciter. Niſi. exceptio per quam iuriſditio elidi poteſt, eſſet notoria. nam proceſſus non valet. nume. 13. Item niſi pars præſens tacuiſſet per dolum de exceptione competen-*

te abſenti. quia non tenebit proceſſus ad vtilitatem præſentis. nu. 14. Item niſi ignorantia iudicis eſſet aliter inexcuſabilis. nu. 15.

¶ *CAP. VII.*

SI duobus Primò inquantùm tangit do. Abquando canones præualeant legibus in terris eccleſiæ. vide quæ ſcripſi ſatis plenè in c. eccleſia. in. j. q. de conſtitu. & ibi etiam inuenies in vltimò notabili. quando laici non ſubiecti eccleſiæ

1 poſſint ſtatuere cõtra canones. Et quid de ſubiectis. ¶ † Deinde ꝓ iſtum textũ facias notabilem regulã. qd̃ à poteſtate ſeculari nõ ſub-

2 iecta eccleſiæ non appellatur ad papã. ¶ † Limita. niſi ferens ſententiã ſit dñs. nõ recognoſcens ſuperiorẽ. quia poteſt appellari ad Papã. Abb. hîc. & in. c. cũ Io. in. vj. col. de fi. inſtrumẽto. Hoſti. But. & alij ibi. propter Inn. in. c. licet ex ſuſcepto. de fo. cõpe. & iſta limitat glo. in. c. quoniam. x. diſt. quæ videtur velle cõtrariũ. Idẽ Abb. in. c. j. in. j. col. de probatio. & in. c. expoſita. prima col. de arbi. Bene facit dictum Bal. in. c. imperialem. §. fi. in. j. col. de prohi. feu. alie. per Federi. qd̃ ſi dominus feudi non recognoſcit ſuperiorẽ, ꝓt eſt rex Franciæ. & pares curiæ eĩ nimis fauent. Papa cognoſcet, ꝓpter defectũ iuſtitiæ. Sed caue. quia do. Phi. in rub. s̃. eo. in. iiij. col. videtur ſequi gl. in. d. c. q̃n indiſtinctè. & vltra allegata per eũ eſt ſolẽnis de ciſio do. Cardi. in. c. nouit. in. iiij. colũ. de iudi. vbi ſolus dixit ꝙ iſta materia ſemper pendebit: videlicet vtrum iuriſditio imperialis ſit ſubordinata eccleſiæ. tamen præſuppoſita opin. quòd fic. non tamen propterea poterit de Imperatore appellari ad Papam: quia nõ eſt talis ſubordinatio quæ faciat papam cenſeri ſuperiorem quò ad actuale exercitium: ſed tantùm in habitu. niſi in caſibus à iure expreſſis. vt vacante imperio. d. c. licet. & ſecundùm hunc modum iuriſditio imperialis etiam procedit à deo. quia fuit de voluntate dei vt exerceatur per Imperatorem: & hoc modo procedunt iura dicentia ꝙ Papa non impedit ſe de temporali iuriſditione. niſi in certis caſibus. c. venerabilem. cum ſi. de elec. & allegat gloſſ. in dicto. c. quoniam. & tenendo hoc non procederet iſta limitatio in Imperatore: ſed in alijs principibus inferioribus. tamen etiam in illis quando non recognoſcunt ſuperiorem: eſt idem quòd in Imperatore ſecundùm Abb. s̃. eod. in rubri. in. iiij. colum. & ideò non puto tutũ

3 affirmare hanc limitationem. ¶ † Tamen videtur ſaluari in quatuor caſibus. Primus eſt. quando iniuſtitia eſſet notoria. quia poſſet Papa adiri. ita Abb. in. d. rub. in. iiij. colum. arg. notatorum per

4 Innocen. s̃. titu. proxi. c. cum te. & in. d. c. licet. ¶ † Secundus caſus. quando ſumus in grauibus & dubijs articulis. ita Ab. hîc. & ſentit in. d. c. expoſita. per. c. per venerabilem. §. rationibus. qui fil. ſint le-

5 gi. ¶ † Tertius caſus. quando conſuetudo dicitaret quòd inter laicos indiſtinctè appellaretur ad Papam. per text. apertum hîc non guſtatum per Docto. Bene facit. c. cum contingat. de fo. compe. vbi conſuetudo dat iuriſditionem non habenti. tuncò magis habenti. ſaltem in habitu. Facit. c. romana. §. debet. de appel. in. vj. & quod in ſimili Specu. de appel. §. nunc tractemus. circa fi. ver. illud autem hodie certum eſt. ¶ † Quartus caſus. quando eſſemus in cauſis in quibus procederetur de æquitate. vt in cauſis mercatorum. l. fideiuſſor. §. quædam. & ibi Barto. ff. man. & in alijs cauſis vbi proceditur de æquitate: tunc indiſtinctè etiam inter laicos poterit appellari ad Papam. per iſtum text. in ver. *ſecundum iuris rigorem.* à contrario ſenſu. Quod tamen relinquo ſub dubio. quia nemo conſideratꝰ hîc. & fuit ponderatio Barto. Bellen. in capitu. cùm Ioan. de fide inſtru. Et pro omnibus iſtis caſibus facit. quia iura fauent vt res reuertatur ad ſuam naturam. capitu. ab exordio. xxxv. diſtin. Et habitus facilè reducitur ad actum capitu. paſtoralis. de reſcript. Ide ò cum Papa habeat habitum iuriſditionis temporalis. vt in extrauaganti Bonifacij octaui. Vnam ſanctam. meritò facilis debet eſſe via hãrum appellationum. præſertim cum nemo ita eximi poſſit à ſuperioritatibus, quin ſaltem recognoſcat Papam. etiam in temporalibus. vt ſatis probaui in capitu. cum non liceat. de præſcript. Et iſtos caſus limita ſic: vt videlicet Papa poſſit cognoſcere de iuſtitia harum ſententiarum: non tamen iſtos punire pœnis: quas fortè exigeret eorum iniquitates in iudicando. gloſſ. magna prope fin. in capi. & ſi neceſſe. de dona. inter vtrum & vxo-

rē. quā ibi exaltat do. Abb. licet dicat posse instari. Et pro intellectu p̄dictorum vide scribentes in c. nouit. de iud. & quæ ibi reduxi. Et istis adde ꝙ qñ iudex laicus infert iniustitiā clerico litigāti corā eo, potest clericꝰ per viā querelæ adire Papam: vel appellare extraiudicialiter secūdū do. Ab. in. c. fi. de iudici. in. iiij. col. ver. sed cōtra hoc opponitur &c. per istū textum. ¶ Licet regulariter citatus teneatur comparere allegaturus priuilegiū suū. c. veniēs. de accusa. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. cū ibi allegatis. Tamen fallit. vbi est notoriū iudicem nō habere iurisditionē in illa causa. gl. hîc. in verbo. *nisi cognouerit*. approbata ab oībus. & in. c. si Eps. iij. qō. ij. Notat Inno. in. c. venerabili. in. iij. col. de censi.

a ¶ Prudentiā. Et ibidē vide Feli. in iij. col. & in. c. cū ordinem. s̄. de rescri. & i. c. olim. s̄. de exce. & quod ibi dixi in apost. & in. d. c. cum ordinem.

Bu. in. c. prudentiā. [a] in prin. iij. co. ver. iij. ꝙ vbi iudex. de offi. dele. Roffre. bñuentanꝰ in libellis iuris ciuilis. in rubrica si qs vocat ad iudicē, & ipse nō vadat. circa prin. gl. in. c. bonæ. lo prio. de elec. Hosti. de contumacia. §. qualiter deprehendatur. in. iij. colum. quando ꝙ ratione iudicis. Innoc. in extrauaganti præsenti. quæ hodie incipit. Statutū. vlti. col. de rescriptis. in. vj. Abbas in. c. si diligēti. in pen. col. de fo. cōpe. Bar. in l. iij. per illū tex. ff. de re iudi. Old. cōsi. lxxxviij. An Epiſcopus. quasi in fi. Ab. post Inno. in. c. ij. in. vij. col. de dilatio. Bald. in. l. generaliter. ij. colū. C. de epi. & cleri. gl. in. c. cōuenior. in ver. cō grueret. xxiij. q. viij. In quibꝰ locis sæpe exēplifi cat in clerico citato à laico. De quo etiā plenè Io. an. in regula scienti. Et But. in. c. super literis. xxv. col. ibi. & per hoc patet qđ si corā iudice. de rescri. Et idē vbi iudex est talis ꝙ citatus etiā volēs nō posset eū facere iudicem: quia non valet processus nec in principali, nec contumacię punitiuus. gl. in. l. j. C. vbi de crimi. agi oportet. & in. c. clericū nullꝰ. xj. q. j. & in. c. significasti. de fo. cōpe. Specu. de citatione. §. j. ver. sed pone ꝙ iudex. & in. §. pe. in fi. & dixit But. in. c. fi. in vlti. col. de libelli obla. ꝙ ad hoc vt citatio non arctet citatum: sufficit ꝙ nō concludat ipsum cōiter esse subiectū. licet aliquo casu concludere posset. allegat Inn. in. c. prætereà. de dilatio. Cō formantur ista ex gl. no. in. c. placita. xv. q. iiij. ꝙ citatio notoriè iniusta nō astringit citatum. Et ideo dicit Car. post Lapum in cle. ij. in. v. colū. vt lite penden. ꝙ citatio quæ potest elidi notoria exceptione, nō inducit pēdentiā litis. Meritò dixit Inn. in. c. ex parte. lo. j. in fi. glo. magnæ. de verb. sig. ꝙ citatus ad synodum si est notorię exemptus, nō tenetur comparere. De quo per Ab. in. c. cū ordinē. in vlt. col. de rescriptis. Et dixit Io. an. in Spe. de sententijs. §. iusta. ver. Item nota. ꝙ citatus vt veniat ad respondendum bānito, nō tenet cōparere. ſtāte ſtatuto ꝙ bānito non reddatur ius. Quinimò dixit Arch. in. c. nō ita. circa fi. ij. q. vj. & Bal. in. l. ciues. C. de app. ꝙ appellans à grauamine notorio, non tenetur exprimere causam grauaminis. quod tamen nō procedit secundū Car. in cle. appellanti. in. v. q. propter glo. ibi de app. ¶ Considera tria. Primò. ꝙ aliquando iudex habet iurisditionem. tamen scit eam elidibilem: vt ratione subreptionis, vel suspicionis iudicis. tunc valet processus tam in principali. quàm contumaciæ punitiuꝰ. gloſſ. in ver. competente. in clementi. ij. vt lite penden. & Imo. hîc in. j. colum. & in fi. & dicetur j. in secundò membro do. Abb. ¶ Secundò considera. ꝙ vbi citatio regulariter non arctatoria exprimit vnum casum concludentem citatum teneri ad comparendum, tenetur comparere. Host. de foro compe. §. ex præmissis. ver. liquet et iam. ibi. dico si apponat cām feudalē. dicens clericū citatū à laico cum expressione materiæ feudalis teneri ad comparendū. Et idem Butr. in. d. c. ij. de dila. Idē dic si esset dubium an sit clericus. gl. in. d. c. conuenior. ¶ Tertiò considera. ꝙ iste est casus in quo non oportet notorium allegare. Et ratio est: quia sicut absens nō tenet venire cā cōparēdi: ita nec cā ipsum proponendi. & ita limitatur gl. in verbo alias. in. d. cle. appellāti. secundū Abbatē ibi. & in. c. ex parte. de appella. & in. c. accedēs. vt lite non contesta. Et cū prædictis concordat do. Abb. & Ana. in. c. veniens. de accusa.

7 ¶ † Circa quatuor mēbra distincta hîc p Ab. de impugnatione processus facti contra absentē. Collige in effectu ex primo. quòd vbi iudex nullā habebat iurisditionē, processus est nullus. Ita text. hîc. cum concordantijs. de quibꝰ per Abb. ¶ In quo nota. ꝙ si citatus fuit cōtumax. nunquā videt per cōtumaciā prorogata iurisditio. l. si qui ex consensu. in verbo abſuisse. & ibi Bal. C. de epi. aud. Inn. in c. innotuit. de eo qui furti. ordi. su. Et ideo licet cōtra cōtumacem procederit ad secundū decretum, vel ad diffinitiuam, in casibus in quibus lite nō cōtestata procedi poterat ad diffinitiuā, nō facit præiudicium cōtumaci, quin possint omnia retractari. docto de incōpetentia. secundùm ipsum. & Bar. in. l. iij. ff. de iudi. Et Bal. in. l. gesta. in vlt. colū. C. de re iudi. & Inno. in. c. ij. de dila. Et onus probandi incompetentiā incumbit cōtumaci. Ang. in. l. ij. ad fi. ff. si quis in ius vo. nō ierit & Bal. in. l. licet. in pe. col. C. de procu. propter gloſ. ibi. in simili. in verbo inueniatur. Et quādo iudex qui procedebat nullo modo erat iudex: ꝓcedunt p̄dicta. vt si prætor vnius territorij citat hominē alterius territorij repertum in territorio citantis. tunc em eo ipso ꝙ ibi reperif, tenet bene cōparere tanquā sit dubiū an sit de sua iurisditione. licet si esset citatus extra territoriū, non teneretur aliquo modo cōparere. p prædicta. ¶ † Limita hæc nisi

8 pronuntiasset se competentem. & ab hac pronuntiatione non fuisset appellatum: quia decætero non poterit dici de incompetentia. Butri. & Ab. hîc. post Inno. in. c. ij. de dila. & in. c. super literis. in gl. in ver. & si pronuntiauerit. de rescri. & in. c. pastoralis. in gloſ. magna ibi. *Sed nos dicimus*. de rescri. Barto. in. l. ij. ff. si quis in ius vocā. non ierit. Licet enim ab ista sententia possit appellari. gloſſ. in authen. habita. C. ne filius pro pa. traditur in. c. significantibus. de offic. delega. tamen si non appellatur. transit in rem iudicatam. vt ibi. & valet processus in causa principali: dato ꝙ aliās non fuisset competens. & dato ꝙ ille qui est contumax non videatur aliās prorogare iurisditionem: nec in iudicem consentire: vt s̄. dixi. Et ideo valde vtile est secundùm Imol. hîc quod iudex semper pronuntiet se competentem. Circa quod non insisto: quia opportunè declarui in. c. suborta. s̄. titu. proxi. Et per ibi dicta ſupple ad ea quæ ponit hîc Phili. Et istis adde omnino quæ dixi in capitu. super literis. in. ix. fallentia. ver. ij. limita. de rescrip. Intellige hanc limitationem dummodò sit processum à iudice, cuius iurisditio possit per partē approbari tacitè vel expressè: quia tunc prodest dicta pronuntiatio super competentia. *Sed* si pars etiam volens non posset approbare iudicem: processus est nullus. etiam si iudex ignorauerit de exceptione parti competente: vt per Barto. in. l. non videtur la. prima. ff. de iudic. & Bald. in. l. si quis ex aliena. in prima. colum. eodem titu. dum loquuntur de processu iudicis laici contra clericum. licet de processu contumaciæ punitiuo fortè aliud sit quando iudex ignorabat de clericatu. vt per Barto. in dicto loco. *Sed* contrarium firmat Philip. hîc in. x. colum. dicens quod etiam si iudex ignorabat citatum esse clericum, non valet processus contumaciæ punitiuus. licet de Barto. nihil dicat: contra quem etiam videtur sentire Bald. in dicta. l. si quis ex aliena. & dominus Abb. post Butri. & Ioan. andr. in capitu. si diligenti. vlti. allega. ibi. quæro an valeat processus. de foro competenti. licet clarè non exprimant punctum quando iudex probabiliter ignorabat cùm clericum. *Sed* tamen hoc sentiunt. dum ponderant quod omnis processus reperitur factus ab incapace. & ab eo in quem pars est expressè prohibita consentire: consensu etiam expresso. multò minus tacito. scilicet per contumaciam. Et ita firmat Specul. de citatione. § primo ad fin. versicu. sed pone quòd iudex secularis. & Bar. solenniter in. l. generaliter. in. j. colum. ibi. Per

hoc soluitur

hoc soluitur ista quæstio. C. de epiſc. & cle. & Barto. cōsil. ccxxv. Clericus non sub nomine clericali. Et per istud de

9 clerico tempera duas limitationes sequentes. ¶ † Limita secundò istud membrum. nisi pars litigasset scienter coram ordinario non suo. & nihil oppoſuit de incompetentia: quia valet processus. & videtur iurisditio prorogata. Butr. in. d. c. ij. de dilatio. in. xj. col. per. l. j. ff. de iudi. secus si coram delegato secundū eum ibi. in. viij. & xij. col. per l. priuatorum. C. de iurisditio. omnium iudi. & ita Phili.

10 hîc. ¶ † Tertiò limita quò ad processum contumaciæ punitiuum. quia si iudex ignorat defectum iurisditionis, valet processus. tex. hîc. & Ab. Secus si alter eorum sciret. & quando pars scit, non valet. quatenus ei prodest. vt missio in possessionem. Abb. hîc allegans etiam in simili elegans dictum Cardi. in. c. ad probandum. s̄. titu. proxi. quod ibi declaraui. Et intellige sanè. nisi pronuntiasset se competē tem. per prædicta. Item nisi esset iurisditio prorogabilis. vt. s̄. proximè. Et adaptatur ista fallentia ad istum text. intelligendo quòd iudex inferior careret ipso iure iurisditione. *Sed* quando intelligeremus opus esse exceptione:

11 tunc dic vt in sequenti membro. ¶ † Circa secundùm mē brum do. Abb. videtur esse conclusio. quòd processus iudicis habentis iurisditionem elidibilem non tenet. etiam si non excipiatur. per istum text. intelligendo ꝙ iurisditio iudicis minoris non esset ipso iure nulla. de quo sunt opiniones. & firmat Abb. quòd nō esset ipso iure nulla: quia tam Papa quàm inferior est competens in appellatione. Et ex quo Papa non aduocat ad se causam, valet processus coram vtro ꝙ. nisi excipiatur. Contrarium tenet hîc Phi. quia per appellationem ad Papam causa erat deoluta: quia ex ordine literæ apparet quòd primo fuit ad eum appellatum. ideo secunda appellatio fuit superuacua. cui lex non defert: nec deuoluit causam. l. ampliorē. C. de appel. l. fi. C. quando prouo. non est ne. Quia si causa primò fuit deoluta per primam appellationē: non potuit postea deolui per secundam. Et si diceres. quomodo ergo tenuit excommunicatio lata à carente iurisditione. contra c. per tuas. de sent. excō? Solutio erat competens in cognoscendo hoc solo. s. an sua esset iurisditio. c. super literis. de rescriptis. Ideo potuit contumacem punire pœna excommunicationis. quæ imponi potest pro qualibet contumacia. per tex. hîc. Facit in simili cle. j. de rescri. vbi potest cō demnare in expensis. Ita Phi. hîc. Pro qua responsione vi de Ab. in terminis in. c. si diligenti. in vlt. col. ibi. & p hoc

12 no. de fo. cōpe. ¶ † Limita conclusionem. nisi iudex ignorasset quòd sua iurisditio poterat elidi: quia valet processus. etiam si pars sciebat exceptionem absenti competere. tex. notabilis hîc. & glo. in. c. j. in verbo absentia. de elec. in. vj. & ibi Inno. Et hoc ratione fundamenti iurisditionis. quæ mero iure competebat. vnde valebat sententia etiam in principali negotio. vt hîc. & in. l. si fortè. ff. de officio præsi. Et quòd in simili no. glo. in. l. si putas. C. de pe ti. hæredi. Notat Inn. in. c. ij. de dila. in gl. magna. in vl. co. Io. an. in regula scienti. Bal. in. l. si qui ex cōsensu. C. de epi. audi. But. in. c. cùm super. post Innoc. ibi. de offic. delega. Imo. in. l. quidam consulebant. pen. col. ff. de re iudi. Car. consi. x. Iaco. executor. glo. optima in cle. ij. in verbo com

13 petente. vt lit. penden. & ibi Car. & Imo. & Pau. & Alex. in. l. ij. ff. si quis in ius voca. non ierit. Quinimò videt fortius. qđ etiam si iudex scit de exceptione, per quàm potest pars elidere eius iurisditionem: tamen valet processus si non excipitur. Et ita est de mente prædictorum. maximè glo. in. d. cle. ij. & ibi Car. in. iij. q. & Imo. in. j. colū. & Abb. & etiam Imo. in. c. cum ordinem. in vlti. colū. de rescriptis. & Phil. hîc. & tenui. s̄. versi. considera tria. post Imo. hîc. Est verum ꝙ do. Abb. hîc in isto secundò membro expressè vult contrarium. quando iudex scit per istū tex. in verbo. nisi. *iudex cognouerit*. cui oportet respondere vt. s̄. per Phil. quòd iurisditio secūdi erat ipso iure nul

la. ne destruatur glo. in. d. cle. ij. cum alijs præallegatis. vt

13 etiam dixi in. d. c. cùm ordinem. ¶ † Hanc limitationem restringe tribus modis. Primò. nisi exceptio per quam iurisditio elidi potest, esset notoria: quia processus non valet. Hosti. Ioā. Cald. & do. An. in. c. cùm ordinem. de rescriptis. loquentes de sententia lata contra priuilegium in corpore iuris clausum. quia videtur notorium. Est verū ꝙ Imo. ibi in vlt. col. licet intricatè, videtur velle ꝙ etiam in casu notoriæ exceptionis valeat sententia: quia noto-

a rium debet allegari. [a] glo. in verbo aliàs. in cle. appellanti. de appel. *Sed* prior opinio verior videtur. per id quod dixi in tertia consideratione præcedentis membri. Et optimè facit iste tex. vbi sola scientia iudicis de dicta exceptio ne inficit processum factum in absentem. Ad quod etiam

14 vide quæ dixi in. d. c. cùm ordinē. ¶ † Secundò restringe. nisi pars præsens tacuisset per dolum de exceptione competente absenti. quia non tenebit processus ad cōmodum præsentis. Innocen. in. c. fi. de accu. Et est notabilis limitatio ad istum tex. quam extollunt Bu. & Ab. hîc. & Bu. s̄. titu. proximo. c. cùm bertoldus. Vbi autem pars præsens tacet sine dolo: valet processus. tex. no. hîc. per quem Inno. & omnes limitant. l. si prætor. §. Marcellus. ff. de iudi. hoc modo. ꝙ licet sententia lata contra absentem per falsas al

a ¶ Allegari. Adde In. in. c. ꝓterea. de dila. vbi sing. & Imo. & Phi. in. c. ex prte de app. & Bar. ff. l. j. de exce

b legationes præsentis non valeat [b]. vt ibi. tamē secus si præsens solùm tacuit. per text. hîc & sequitur Mattheus mate. notabili. xix. & retuli. s̄. ti. proxi. c. ficut. ver. fallit quintò. vbi posui quædam ad. d. §. Marcellus. vltra Ange. Imo. & Alex. latissimè loquētes. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. oblig. Et pro ista restrictione facit. quia iste cō mittit falsum tacendo verum: sicut exprimendo falsum. c. j. de cri. falsi. Sed caue: quia Imo. hîc & Imo. & Ana. in. d. c. fi. tenent oppositum: quia non tenetur quis allegare ius aduersarij. c. j. de proba. l. nimis graue. C. de testibus. Vnde nō sine cā Inn. in. d. c. fi. relata opinione contraria subsistit. Et pro ista parte insurgit Roma. latè in. l. si is ad quē. ff. de acqui. hære. Per notata per Bald. in. l. vnica. ij. col. C. de satisdādo. ver. Item arguitur contra glo. vbi dicit ꝙ. §. Marcellus. non habet locum. quando pars sciebat ius alte

b ¶ Nō valeat. Adde Sozi. in cons. xviij. inc. ꝓsequēdo ordinē. ver. & hîc etiā. circa me diū. i. j. parte. charta. xxix.

rius, & tacuit. Item loquitur in allegante falsum: non in b omittente. Et primus dolus maior est quā secundꝰ. allegat notata per glo. in. l. si mora. ff. solu. matri. & in. l. diuus. ff. ad sylla. Saluat opinionem Inno. in vsurario. qui tenetur edere contra se iura partis aduersæ. cle. j. de vsu. nō tamen affirmat. Pro hac parte multum facit iste tex. simpliciter loquens. maximè quia difficilè esset cognoscere quando dolo taceret, vel nō. Nō obstat. c. j. de cri. falsi. quia habet locum in teste. gl. in. c. ne quis arbitretur. in verbo iocositatis. xxij. q. ij. facit glo. in cle. constitutionem. in verbo de nouo. in fi. de ele. Vnde dicit But. in. d. c. j. in. iij. notabili. de prob. ꝙ tacere veritatem ad quam propalandam quis non tenetur in foro contentioso, non est peccatum. & p cedit ista opinio etiam in vsurario. quia dicta cle. j. intelligitur aduersario petente. ꝙ aūt vsurarius debeat offerre non petenti: non est iure cautum. sufficit ꝙ petenti non fiat mora. glo. in. c. cupientes. §. si verò. in verbo. contemplerint. de ele. in. vj. & hanc partem sequitur Phi. hîc col.

35 xv. ¶ † Tertiò restringe. nisi ignorantia iudicis esset aliter inexcusabilis. puta quia in casu nostro esset interposita appellatio in materia de qua non posset appellari ad inferiorem à Papa. vt in causis sibi reseruatis. de quibus j. eodem. c. vt debitus. ita Hostien. & alij hîc. Et idem dici posset de omni simili inexcusabilitate: puta quia esset ignorantia affectata. fuxta gloſſ. in capitu. eos. de tempo. ordi. in sexto. vel supina. vt in facto proprio. iuxta capit. ab excommunicato. de rescriptis. & capitu. cùm illorum. de senten. excommunica. *Sed* aduerte. quia ista restrictio procederet in defectu iurisditionis causante funditus nullitatem iurisditionis. quia si est notus iudici ꝓcessus, est nullus. vt per Cardi. in dicta clemen. ij. in. iij. quæstio.

a ¶Si q teſtiū. Et ibidē vide Feli.in c.nihil.in fi.de p̄ſcri.& qđ ibi dixi in apoſtil.

b ¶Nō prorogari. Adde Ioā.an.in addi.ad Spe.ī tit. de app.§.nūc breuiter.ver.licet autē.ī fi.addit.mag. & Doc.ī.l. propeādū.in prī.C. de iudi.& ibi ad hoc vide glo.

c ¶Dicenti ſnīam nullā. Adde tuqđ Cy.&bal.& Pau. de ca.in.d.l.cōtra maiores.C. de in offi.teſt. dicūt q̄ ſi lata eſt ſnīa,& dico eā nullā: q̄ donec proſequor eām nullitatis,interim nō currunt tpa in cā appellationis:& iō ſi ſuccūbo:poſſū poſt ea.ī.decē dies appellare: & hoc ſi habui iuſtā credulitatē ſup nullitate. Idem tenet Cy.Ray.& Bal.ī l.q teſtō.in prī.ff. de excuſ.tut.Rapha.ecu.ī cōſi.ſuo clxij.inci.pponit qđ Ale.iudex.ad de qđ Bal in.d.l. q teſtō. intelligit iſtud.qñ cā nullitatis ſnīę fuit agitata ſeorſum ab appellatione: ſecus ſi ſimul.

d ¶Impeditus. De hac materia vide pulchrē per Ol. in ſuo cōſi.lx.& ī cōſi.clviij.& Pau. de ca.ī cōſi.xxj. & in cō.xxvij.& qđ voluit Roma. in cōſ.ccxx.& ad de Ang.in conſ. ccxxiiij.vbi dicit q̄ ſi per horā fuerit impeditus, qa fortē iudex ſedere debebat latus ſnīam;ꝓpter tale impedimētū ineuitabile eſt neceſſe intrare ſecū dū annum.

vt lite pendēte. Sed vbi eſſet notitia exceptionis,per quā iuriſditio pōteſt elidi:iſta ſola notitia non redderet proceſſum nullum.per ea quæ dixi.§.in principio huius limitationis.Et ſecundum hæc puto intelligendum dictum ſingulare Lapi in.c.j.de reſcriptis.in.vj.vt dixi in.c.ſuper literis.in.ix.fallē.ver.ij.limita de reſcrip.Et ſuper prædictis aliquid notat Are.in.l.ſi Titius.vlti.col.ver.receden do.de ver.obli. Alia membra domi.Ab.non indigent additione.Et dū vltimò tangit quando victor & victus appellent:vide quæ dixi in.c.ſignificaueruut.de exceptio.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Paupertas an ſit iuſta cā dandi ſecundum fatale:id eſt ſecundum annum ad proſequendam appellationem?*
2 *Fatalia iuris:vel ſtatuti poſſunt ſuſpendi:nō prorogari.*
3 *Inſtantia appellationis quòd poſſit ſuſpendi qualiter intelligatur?*
4 *Tempus quod vel quale computatur in proſequutione appellationis?adde nu.5.*
5 *Tempus ad proſequendam appellationem:an reſtituatur prorata impedimenti:an verò totus annus indiſtinctè? ad hanc concluſionem adde duas limitationes.nu.7.8.*
6 *Executio non debet fieri parte non citata:quando appellatio eſt deſerta. Hanc concluſionem limitat tripliciter. vt hic per ordinem videre licet.*

¶CAP. VIII.

EX ratione. In iſta vltima lectione præſentis anni oīno poſſet expediri materia huius.c.quā Abb. dicit famoſam.Solùm tango ſex additiōes ad principaliora dicta Ab.¶ † Et primò. dum dicit quòd paupertas eſt iuſta cauſa dandi ſecundū annum. Adde Bal.in.c.ſi qui teſtium[a] in fi.de teſtibus. Et dicit Bal.in.l.ij.§ ſi quis in iudicio.ff.ſi quis cautionibus. qđ Gulli.de cunio liberauit quendam à pœna furcarum. qui propter paupertatem non fuerat appellationem proſecutus.Idem Bal.in.l.acceptam.in vlti.col.C.de vſuris. Imò dixit Car.poſt Inno.in.c.ſignificantibus. de officio delega.quòd inopia excuſat non appellantem .per.l.ſi ꝓcuratorē.§.ſi ignorātes.ff.man.Et intelligit quod excuſat non appellantem in ſcriptis.ſecundùm Cy.in.l.inuitus.in vij.q.C.de procu.Et dicit Bal.in.c.iij.de reſcri.quòd paupertas excuſat non proteſtantem.& de non proſequente ob paupertatem eſt tex.in authen.de his qui .ingrediunt ad appellandū.ver.alijs verò.¶ † Secundò.dū firmat Ab. quod fatalia iuris,vel ſtatuti poſſunt ſuſpendi:non prorogari.[b] Adde Lu.in.l.ij.ff.de re iudica.& Bal.in.l.centurio. quaſi in fi.ff.de vulg.& pupil.vbi idē tenet.& Matheū matheſilanū.no.xxv.& Cy.in auth.ei qui.C.de temp . appell. Dic contra.quia ita efficitur lis immortalis ſuſpendēdo: ſicut prorogando.nec minus parcitur expenſis compromittendo quām litigādo.ita Archi.in.c.anteriorum.ver. ad hæc.ij.q.vj.& Bal.in extrauagan.de pace conſtantiæ. in verbo in cauſis.& Imo.in.l.Seius.ff.ad.l.falci.& Bar.in l.ſi.per illum tex.C.de temp.appel.vbi valet pactū quòd nullum fatale currat.& dicit.legum aſperitatem volum⁹ hoc caſu pacto litigantium mitigari.& ibi dicit Bald.videri caſum non cauillando.q̄ tempus exercendæ appellationis poteſt pacto augeri & minui.Et idem Bal.in.d.authen.ei qui.per.l.qđ ſi nolit.§.ſi quid ita.ff.de ædil.edi.vbi pacto prorogantur.lx.dies dati ad redhibendum.& ſic dilatio merè fauorabilis.¶ † Tertiò.dum dicitur inſtantiā appellationis poſſe ſuſpendi. Intellige dummodò procurator habeat ad hoc ſpeciale mandatum Calde.de appellatio.conſi.iiij.in fi.Et dic ſecus in decēdio dato ad apellandū.quia non poteſt prorogari.Pau.in clementina quā diu.de appel.& ibi Imo.in.j.col.& Car.in.v.q.& Rota de dilatio.ij.in nouis.But.de probatio.c.licet.xj.col.Pau.de ca.in.l.ij.circa fi.ff.de re iudicata.Ang.in authē.hodie.C. de app.Quia nō poſſunt partes facere q̄ iuriſditio deuoluat ad nō habētem iuriſditionem.Bal.in.d.authē.ei qui.

4 ¶ † Quartò.dum dicunt But.& Abb.q̄ tēpus cōſumptū in reuocādis attētatis lite pendente nō cōputaſ in iſto anno.Rota.eo.tit.xiiij.in nouis.&.lxxiij.in antiquis:quia licet appellās poſſit proſequi ſimul negotiū principale,& cauſam attētatorū:tamen ad hoc non arctatur:niſi velit quia indultū eſt ſibi à iure q̄ ante omnia reuocentur attē
5 tata eo.tit.c.nōſolū.lib.vj.¶ † Limitant.niſi in cauſa attētatorum ſuccubuiſſet:quia ipſemet ſibi impedimentum præſtitiſſe videt.& ſequit But.& Abb.hīc. Tu hanc limitationem intellige.niſi ſuccūbēs litigaſſet probabili ratione motus.vt ſtatim dicetur. Adde Bal.in authē.ei qui.C. de tempo.appel.vbi dicit quòd tempus conſumptum in diſputando ſup ineptitudine libelli appellationi nō cōputaſ.bonus tex.in.l.cōtra maiores.C.de inoffi.teſtamē.per
c quem dicit ibi Bal.q̄ dicenti ſententiam nullam[c] non curit tempus appellandi.De quo per Bar.in.l.ſi expreſſim. verſi.circa tertiū.ff.de appellatio.& in.l.j.C. quādo prouo.nō eſt ne.& in.l.qui teſtamento.ad ſi.ff.de excuſa.tut. Ad idē gl.in.c.cupientes.§.quod ſi. in verbo videtur.de clec.in.vj.per quā dicit ibi Domi.q̄ pendēte termino ad probandum,ſi occupatur tempus in diſputando vtrū ꝓbatio debeat admitti:illud non computatur. Similiter dixit Bald.in.d.l.qui teſtamēto. quod pendente quæſtione ſup nullitate excuſationis à tutela nō currit tempus proponendæ excuſationis.Et de iſtis pulchrē Bar.in.l.ij.§.nō ſolū.ff.ad tertu.quem in propoſito inducit Pau.de ca.cōſi.xxj.In cauſa deſertionis.in antepe.colū.Iſta limita.niſi duo obſtarēt:videlicet q̄ in illa diſputatione ſuccubuiſſet & q̄ appareret eū non probabili ratiōe motum.puta qa cōdemnatus fuiſſet in expenſis.ſecus ſi abſolutus.Bart.in d.l.non ſolū.& Bal.in.d.l.contra maiores.Ad quod vide eundem in.l.j.C.de iura.calū.& in.l.eos.ver.pone ſtatuto.
6 C.de vſur.& in.l.ſolennibus.ad fi.C.de rei ven.¶ † Quintò.dū intricatē ponunt omnes vtrum reſtituatur tempus pro rata impedimenti.an vero detur totus annus indiſtinctè. Adde gl.ſi.in.c.ſi electio.de elec.in.vj.quæ dicit quod cùm ſecundus annus detur ipſo iure,non cum miniſterio iudicis:dabitur integer.etiā ei qui vno die tantū fuit impeditus[d] in alijs autem caſibus vbi poſt lapſum temporis
d ſuccurritur impedito cū miniſterio iudicis:puta reſtituendo in īteg.tm̄ reſtituitur quantūm amiſit.cle.vnica.in fi. de reſti.in integ. Et hanc doctrinā reaſſumit Pau. conſil. xxix. Viſa appellatione.Quod conſilium habeo in pœnā. ſed non in impreſſis.& poſteà ſubdit Ang.conſuluiſſe Venetijs.q̄ ſi in fine anni aduerſarius fecit cauſam committi,dabitur ſecundus annus integer. Et cum iſtis vide Rotam de appellatio.lvij.in antiquis.& omnino Ludo.in.l.ſi
7 ita ſtipulatus eſſem.aliās eſt in.l.& ideo hæſitaſ.ff.de verbo.oblig.¶ † Limita primo.niſi agatur de dando tertio anno.quia conceditur beneficio reſtitutionis in integ.& ideo eatenus reſtituitur,quatenus durauit impedimentū. ſecundum Arch.& Do.ij.quæſtio.vj.in ſumma.ad finem
8 dicentes ita eſſe ſanè intelligendum iſtum text.¶ † Limita ſecundo.dummodo impedimentum quamuis breue, fuerit cauſa deſtruendi omnem diligentiam. ſed vbi eo non obſtante potuiſſet appellas ſe intra annum expedire:non fiet ei aliqua reſtitutio temporis. Et eſt appellatio deſerta.nec̄ requiritur diligentia exactiſſima: ſed cō petens,& in cauſis communiter conſueta. non habet ergo imputare illi impedimento:ſed propriæ negligentiæ. ita Ange.elegantiſſimē plura adducens etiam de mente Docto.hīc conſilio.mihi.cccvj.incipien.In quæſtio.poſita multum eleganter. Ad quod vide omnino Bald.
9 in.d.auth.ei qui.in pe.co.¶ † Sextò & vltiò. dū dicūt Inn. & alij qđ nō debet fieri executio parte nō citata.qñ dicī appellationem

a appellationē eſſe deſertam .[a] Adde Car.in cle.ſicut.in.ij.q.eo . titu. vbi dicit q̄ iudex non debet ſtare dicto appellati.Idem Barto.in.l. j.in fi.ff.nil noua.appellatio interpo,per.l.ſi contra.C.de app . vbi etiam hoc firmat Bal.& eſt tex.in.l.ij.in fi.C.de tēpo.ap . quē dicit ibi Bal.eſſe meliorē de iure.Et ideò dicit Bal.in.l.eos.in.iij.col.C. de ap.qđ ſolus lapſus fataliū nō concludit de neceſſitate deſertionē & cū iſtis cōcordat Ang.in.l.j.ff.de iudi.In alijs verò executionib⁹ vtrū pars citetur?cōiter tenetur q̄ ſi habet fieri executio in rebus adiudicatis,non requirit citatio.Bart.in extrauaganti ad reprimē dum.in verbo.executionem .Bal.in.l.ordo.C.de execu.rei iudic.& in.l.j.C.de iuris & fac.igno,in.l.tale pactum.§.qui prouocauit.in.x. q.ff.de pactis.Imo.in.l.ab executione.in princip . ff.de app.& in.l.ſi filio.la.ij.& ibi aliquid Bald.ff.ſol.ma.& But.& Abb.hīc. & Ana. conſi.xxvj.In cauſa nobilium.ij.col.¶ † Limita primò.niſi agatur
10 de execūtione ſententiæ à qua eſſet appellatum.vt iam dixi . ¶ Limita ſecundò. Niſi executio ſit fienda contra ſucceſſorem condemnati.Inn.in.c.quia.V.de iudi.quem allegat Ange.in.l.j.ff.de iudi.& in.l.oratione.ff.de ferijs.& in.l.iij.§.ſi ex cōuētione.ff.de re iud.& Bald.in.d.§.qui prouocauit.& Imo.in.l.ſi intra.ff.de iudicijs.¶ Limita tertiò.niſi executio ſit fienda à ſucceſſore illius qui iudicauit. quia coram eo requiritur citatio Bald.in dicta.l.ordo.& in.d.§.qui prouocauit & Ange.in.d.l.j.Reliqua pro dilatione iſtius paſſus vide per Philip.hīc .penul.char.Cuius dictis adde etiam quod ſcribit Bald.in.c.fi.in fi.de feudo ſine culpa non amittendo.Car.conſi.mihi.cxliiij.Inn.in.c.fi.de translatione epi.Bald.& Abb.ſ.titu.proxi. c.de cætero.ad fin.Barto.in.l . meminerint.in.iij.colū.C.vnde vi. Ludo.in.l.j.in.xxvij.col. C.de hære.inſtit.Alex.in.l.à diuo pio.§.in venditione.ff.de re iud.Rota de teſtibus.xvij.in antiquis . ¶ Poſtremò de materia huius decretalis vide lucubratam repetitionem Philippi hīc.cum quo etiam poteris ſtudere ſequentes decretales. Et vide Card.conſi.lxxxviij.A ſententia . vbi magiſtraliter diſcutit quæ ſint tempora appellationis exercendæ . Et quæ ſint fatalia. Secundò.quando detur biennium:& quæ ſint iuſtæ cauſæ.& quid de paupertate.ibi multa bona.Sufficiant hæc pro præſenti anno. in quo multa diximus.

¶ Felini Sandei ferrariēſis iuris interpretis clariſſimi ſacriq̄ patij apoſtolici cauſarum auditoris bene meriti commentaria in de excep.præſcript.re iudi.parteq̄ appellationū finiunt.

¶ Excellentiſſimi iuris vtriſq̄ Monarchæ domini Felini Sandæi ferrarienſis Lectura ſuper titu.de de ſponſalibus feliciter incipit.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Statutum excludens filiam maritatam à ſucceſſione patris.non extenditur ad filiam deſponſatam per verba de futuro.*
2 *Vxor ſi ingrediatur monaſterium:vir non habebit lucrum.*
3 *Vxor ſi ducta fuerit ad domum vt viro coniungeretur:ante autem conſummationem deceſſit:tunc vir lucrabitur partem dotis debitam à ſtatuto.*
4 *Priuilegia dotis quot ſunt?nu.5.6.7.vſque ad vigeſimum quartum priuilegium.*

VIa materiæ huius quarti libri nō ſunt profundæ:nec de ſua natura dilatabiles.ideo nō eſt propoſiti mei inſiſtere circa multa: ſed vt ſatisfaciam deſiderio quorundam,reducere conabor breuiter in ſcriptis aliquas ſententias doc.addēdo etiam multa valde vtiliter quaſi in quolibet titulo . & quātùm ad iſtā rubricā tractant hīc Ioan . and . & do. Ia.zochus:quid ſint ſponſalia.& matrimonium.& vnde dicant. & quomodò,& qua ætate cōtrahantur.& de multis quę veniūt hoc anno tangenda.& habetur latè per Ioannē An. in quadā ſummula ad iſtum librum. quam ponit ſuper iſta rub.tetigit etiam gl. magiſtra . & ibi Arc.xxvij.q.j.&.q.ij.in ſumma. & Ray . in ſumma de matrimonio in titulo de ſponſalib⁹. §.poſtquā.per totum illum.§.& Hoſt . in ſumma huius ti.§.j.per totū.& habetur latè in ſumma cōfeſſorum.lib.iiij.titu.ij.q.j . & in quarto ſententiarū diſtin.xxvj.& ſequenti habetur in tex.& ibi doct.maximè per beatum Tho.& Richardum de media villa.& latè in ſumma Piſana.in verbo ſponſalia. & in verbo matrimonium.el.j.& per eximium commētatorem do. Archiepiſcopum Florentinum in tertia parte ſuæ ſummæ tit.xiiij.c.xvj.quod incipit. *Sciendum* quòd matrimonium.in.l.ciuili.in quibus
a locis prædicta optimè declarantur.quāuis docto.hīc non videant iſtos vidiſſe.& de prędictis erit facienda mentio in plurimis locis iſtius libri.quia eorum authoritas non eſt parui momenti in pertinentib⁹ ad regimen animarum. Et quando de ipſis apud nos copia non habetur.pœnam plerunq̄ ſententias eorum extenſas.& non remiſsiuè pro meliori vtilitate noſtra. Et ī quātū dicūt q̄ ſpōſalia dicūtur à ſpondeo p.l.j.&.ij.ff.de ſpōſa.& no.d.Car.poſt Pau. in cle.ij.ī.xxvj.q.de iudi.Ex hoc inferūt hīc do. Ant.& do.Car.q̄ poſt perfectum matrimoniū non dicitur ſponſus,nec ſponſa:ſed maritus,& vxor.cū ſit adimpleta promiſsio.videtur quòd ſtatutum loquens de ſponſis.nō extendatur ad maritum & vxorem. quia verba ſtatutorum ſunt propriè intelligenda.c.in noſtra.& ibi Innō.de iniurijs.l.iij.§.hæc verba.& ibi Bartol. ff.de neg.geſt.& recipiunt intellectum à regulis iuris communis.c.cùm dilectus . de conſuetu.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxa. ſecundùm quod iſta differunt. videlicet ſponſus & maritus. l.j. in fi.&.l.ſolet.§.fi.ff.de infamibus.l.ſi quis officio.ff.de ritu nupt.l.Item apud.§.ſponſus.ff. de adul.cum alijs de quibus.j.Et per hoc dicit ſingulariter do.Abbas hīc.† quod ſtatutum exclu
1 dens filiam maritatam à ſucceſsione patris.non extenditur ad filiam deſponſatam per verba de futuro:quod no.¶ Et tu adde tex.optimum in l.ij.§.fin.ibi.licet nullum matrimonium ſit iūcta glo.j.ff.de priui.creditorū.& Pe.de anc.idē tenentem in repetitione capituli primi in quarta charta.ver.Item ex prędicta differentia . de conſtitu.& latè notat do.Abb.in.c.j.in.ij.colū. de cleri.coniuga.bene facit quod no.do.Anto. & Io.de ana.in.c.j.j.de adul.vbi dicūt q̄ corrumpens ſponſam alterius de futuro incurrit pœnā.de qua ibi:quia non dicitur corrūpiſſe nuptam.ſed ſi corrumpit ſponſam de præſenti, punitur de adulterio.& non pœna illius text. iuxta.l.ſi vxor.ff.de adulte . Limita tamen hæc dicta vt procedant.quoties tractatur de odio: quia in materia ſtricta appellatione vxoris venit ſpōſa de futuro.ſec⁹ vbi tractatur de fauore.ſecundùm do.Ab.in.c.ex publico.in.ij . col. de conuer.coniuga.per tex.in.l.non ſine . C.de bonis quæ liberis.quem dicit ſemper eſſe notan.& idem voluit hīc do.Abb.& in.c.iij.loco in pen.colum.ſ.de præſumptio.¶ Item aduerte circa diffinitionem ſponſaliorum.quia verbum deſponſatio poteſt congruere matrimo-

a ¶Deſertam. Adde Feli.in.c.ex parte.ſ.de reſcri.in . v. colum.& quod ibi dixi in apoſtil.

nio de præſenti. & poteſt dici deſpõſatio. i. promiſsio reſpectu traditionis futuræ. non autem reſpectu contractus, & eſſentiæ matrimonij: quia propriè ſponſus eſt futurus maritus. ita declarat domi. Abb. in. c. veniens. el. ij. j. eo. & idē latius in. c. pen. in primo notabili j. eo. & in. c. acceſsit. in primo notaj. titu. primo. quod reputo vtile ad ſaluandum libellum, vel reſcriptum. in quo matrimonium de præſenti appellatur ſponſalia: quia largè ſumendo non eſt incongrua nominatio. facit quod ſcribit Inn. in. c. cum venerabilis. in. j. glo. de relig. domibus. & quod latius dicetur in. c. ad diſſoluendum. j. de deſponſa. impuberum. ¶ Ex prędictis infertur opportunè ad q. quotidianam. & valde not. State ſtatuto quod mortua vxore ſine filijs maritus lucretur aliquam partem dotis: vtrum mortua ſpõſa de præſenti non traducta ad domum habebit maritus partem dotis? & videtur quod ſic: quia ſi verū eſt quòd vbi ceſſat promiſsio de contrahendo non dicantur propriè ſponſi. ſed imò coniuges: ex quo matrimonium dicitur habere perfectum vinculum. ergo dicetur mortua vxor non autem ſponſa. ne reſiſtat ætymologia vocabuli. facit quod notat Barto. in. l. cùm pater. ff. de leg. ij. vbi dicit q̃ appellatione vxoris venit ſponſa de præſenti. non ex interpretatione. Licet ex propria ſignificatione. facit gloſſ. in verbo electorum. in. c. j. de tranſlatio. epi. & glo. iij. in. c. canonica j. de ſen. excom. facit text. in. l. cui fuerit. ff. de conditioni. & demonſtrationi. vbi ſi legatur aliquid Titio ſi contraxerit matrimonium cum Berta: debetur ſibi legatum eoipſo quòd contraxit per verba de præſenti: licet matrimonium non conſummauerit. ad idem glo. in. c. diſcretionem j. de eo qui. cog. conſang. vxor. ſu. & quod ibi dicetur. vbi adulterium committitur cum ſponſa de præſenti. facit gl. j. in. l. eum qui duas. C. de adulte. & glo. in §. patitur. in verbo per vxorem. inſt. de iniur. facit tex. in. l. lex iulia. ff. de fundo dota. vbi ſpõſus prohibetur alienare. ſicut maritus. & facit glo. in. l. ea quæ. la ſecũda. ff. ad munici. quæ dixit quòd ſponſa de præſenti efficitur ciuis loci in quo maritus habet domicilium ſicut vxor. iuxta. l. fi. e. tit. facit text. in. l. pen. ff. de dona. inter virum & vxorem. vbi ſicut maritus prohibetur donare vxori: ita ſponſæ nondum traductæ. & hanc partem licet non per prędicta: tenet Bart. in. l. nihil intereſt. ff. rerum amo. per illum tex. vbi dicitur quò ad illum titulum non refert an mulier tradꝛa fuerit, vel non. & quòd iſta dicatur nupta, & ille maritus tenent glo. & Barto. in. d. l. cui fuerit. Et multa iura canonica appellãt matrimoniũ vinculũ q̃ eſt inter ſpõſos de p̃ſenti patet in c. fij. de ſponſa. duo. in. c. ſufficiat. in. c. cũ renuntiatur. cum multis ſimili. ibi ſequen. xxvij. q. ij. facit optimè tex. cum ibi allegatis. per gloſſ. in. l. nuptias. ff. de de regulis iuris. Et hanc partem tenet etiam Bald. in. l. deo nobis. in. iiij. colum. verſi. ſed iuxta hoc pone. C. de epiſcop. & clericis. per illum textum optimè facientem. dum probat quod id quod maritus habet lucrari per mortem vxoris, lucratur etiam ſi ingrediatur monaſterium. & ſic ſi carnalis copula non præceſſit. & dicit ibi eſſe caſum quòd ad lucrandum dotem non requiritur copula. Item tenet domi. Matth. de mathei. in. c. ſi verò. el primo de ſenten. excõmuni. pro iſta parte. facit etiam quod not. Barto. in conſilio incipiente. quęritur an ſtatuto. & conſilio incipiente, ſtatuto cauetur. & in. l. iubemus. §. ſanè. C. de ſacroſan. eccle. & Bald. in. l. fina. C. de do. promiſ. & Angel. conſilio clxxviij. quòd incipit ſtatuto ciuitatis Camerini cauetur. & Paul. de caſt. in. l. ſed hoc ita. ff. de re iud. & in. l. ſi donaturus. ff. de condi. ob cauſam. vbi dicunt quòd ſtatutum de lucranda dote habet locum in dote nondum reddita, ſed promiſſa. ¶ Item pro hac parte adduci poſſent verba Bald. in. l. prima in ſecunda quæſtio. C. vnde vir & vxor. vbi quærit: an illa lex volens quòd deficientibus coniunctis vir & vxor vocentur ab inteſtato habeat locum in ſponſa. & concludit: quòd ſic per dictam. l. deo nobis. & dictam. l. nihil intereſt. Secus dicit in ea quæ eſt merè ſponſa. puta de futuro. & in hanc partem videtur declinare Bald. in cap. capellanus. in fi. de ferijs. dum dicit ſe reſpondiſſe quod ſtatutum conferens lucrum marito mortua vxore in matrimonio copulato. non habet locum in nondum traducta. quia fruſtra ſecundùm eũ ponderaretur copula. & ſic ſentit ſecus eſſe vbi ſtatutum non ita ſe declararet. ¶ Quibus videtur concludendum in quęſtione iſta. quòd maritus lucretur partẽ dotis debitam à ſtatuto: ſi ſponſa de præſenti moritur ſine filijs. propter rationes & authoritates prænotatas. contrariam partem tenet Bald. in. l. non ſine. C. de bonis quæ libe. in prin. dicens quòd ſtante dicto ſtatuto non habebit locum mortua ſponſa: quia ille ablatiuus p̃mortua vxore facit conditionẽ ſi vxor ſit præmortua: ſed iſta non eſt vxor. ergo conditio deficit. alle gat. l. an in partem. ff. quòd falſ. tuto. autho. Idem ſentit apartè Bal. in authen. dos data. in. ij. colum. C. de donatio. ante nup. vbi dicit eſſe optimum argu. quòd ſicut mulier nihil lucratur ſi non ſuſtinet onus dotis datæ. ita vir nihil lucrari debet: ſi onera matrimonij nõ ſuſtinet. l. ab hoſtibus. § ſi vir. ff. ſolu. matrimoñ. ſi verò loquamur in lucro ſtatutorum, ſiue in lucro pacti. idem tenet Pet. de ancha. in repeti. c. j. in. xlvij. char. ver. quæro de quæſtione quæ mihi occurrit de facto. de conſti. dicens quòd ſtatutum quod loquitur de nupta. non intelligitur de deſponſata tantum. & ibi dicit ſe vnà cum do. Anto. conſuluiſſe. videlicet ſtante ſtatuto quòd filia nupta ſiue maritata veniat ad ſucceſsionem. filia deſponſata non excludetur. quia non dicitur nupta. & allegat etiam Bal. in. d. l. non ſine. Idem tenet do. Abb. in quodam ſuo conſilio incipiente. facti contingentia. per multa. maximè per. c. ex publico. de conuer. coniuga. vbi eſt melior text. de iure. quòd appellatione matrimonij & coniugum. intelligitur de matrimonio conſummato. & tale matrimonium dicitur eſſe magis firmum. ergo in materia odioſa, qualis eſt iſta: vbi conſanguinei ſponſæ ſine cauſa perdunt partem dotis. debemus intelligere verba in potentiori ſignificato. iuxta. c. ſi quem. cum ſimilij. de ſenten. excommu. Idem tenet do. Abb. per multa verba. in. c. iij. loco. in quarta col. & ſeq. s̃. de pręſum. & in. d. c. ex publico. Idem tenet Salic. loquens multum ſubtiliter in. l. cum te. j. ij. iij. iiij. v. & vj. colum. C. de dona. ante nupt. mouetur maximè: quia verba ſtatuti ſumi debent in proprio & potentiori ſignificato. vt dictum eſt in. l. j. §. quæ in perpetuum. ff. ſi ager vecti. vel emphi. pe. ¶ Et matrimonium de præſenti non dicit matrimonium quòad ꝓpriũ ſignificatũ. vt eſt gloſ. quãuis ipſe nõ dicat, in. d. c. ex publico. & bon⁹ tex. in c. cùm initiatur. & ibi gloſſ. xxvij. quæſtione. ij. & in. c. inſtitutum. §. iuxta. hanc. ver. vnde Ambroſius. ea. cauſa & quæſtione. & dicit Theologos tenere quòd in beata Virgine deſponſata à Ioſeph fuit perfectum matrimonium quò ad ſanctificationem. ſed non quantum ad ſignificationem: de quo vide tu textum in. c. decreta. §. cùm ergo. xxvij. quęſtione. ij. Et ſubdit do. Sali. pro hoc. quia ceſſat ratio ſtatuti. quæ fuit ad ſuccurrendum expenſis factis per maritum: quã dicit expreſſam eſſe in ſtatuto Ferrarienſi. Et inſtat alijs rationib⁹. vt ibi per eum. Idem tenet Sal. latè in quodam conſilio incipiente Iaco. promiſit Stephano. Idem tenet Pet. de Anc. in conſilio. ſuo. xvij. quod incipit. In chriſti nomine &c. pro ſolutione dubiorum in hoc tertio ponderandum. & ibi tenet quod ſtatutum puniens cõ trahentem matrimonium in certo caſu. intelligitur de matrimonio conſummato. nam ante dicuntur ſponſalia. ſecundùm commu nem vſum loquendi. ¶ Et ideo ſtatutum loquens de vxore. non habet locum in ſponſa. cùm tractamus de odio. ſecus ſi de fauore. allegat Cy. in dicta. l. non ſine. melius allegaſſet pro dicto ſuo in terminis gloſſ. in cle. j. in verbo contrahere. de conſan. & affi. de qua fit mentio. in. c. cùm inhibitio. de clande. deſpon. & hanc partem etiã tenet Pe. de anch. in. c. j. in penultima colum. ſeu fi. de ſponſa. libro ſexto. per textum in dicto. c. ex publico. Idem tenet dom. Abb. in. c. ſi inter j. eodem. maximè per communẽ vſum loquendi. per quem ſponſa de pręſenti non appellatur vxor. Idem dicit per illum text. in capit. ij. j. de ſponſa duo. Idem etiam tenet Iaco. zo. in arbore affinitatis. in penulti. chart. & hîc. quamuis prædicta non adducat. mouetur: quia tale ſtatutum duplici reſpectu venit reſtringendum. tũ quia eſt cõtra ius: tum quia eſt pœnale. c. ſtatutum. de elec. in ſexto. & in regula odia. de reg. iu. eodem libro. Vnde quamuis dicatur q̃ ſponſa de pręſenti ſit vera vxor. hoc intellgit largo modo, & in materia fauorabili: ſecus in materia ſtricta: bene facit ſecundùm eum inſtitu. de nuptijs. §. ſed ſi vxor. in fine. vbi ſponſa patris mei nõ cognita, nõ dicitur mihi nouerca. & ſponſa filij mei nõ cognita, nõ dicitur mihi nurus. ex quibus apparere poteſt hanc ſecundam partem eſſe magis communem. Et cum iſta tranſeo. quia vbi verba ſtatuti non ad adaptantur ad caſum occurrentem, ceſſat ipſius diſpoſitio. in. cap. indentitatibus. ad finem. de elect. in. vj. c. fina. in fin. & ibi domi. Anto. de ſtatu monachorum. l. iiij. §. prætor. ff. de dam. infec. & ibi Bartol. cum concor. Sed verba ſtatutorum in materia iſta cõiter

iſta communiter requirunt quòd mulier deceſſerat in matrimonio. ergo non verificantur in ea quę decedit ante traductionem. qa non dicitur deceſſiſſe in matrimonio. propter dictionem in. quæ denotat intrinſecitatem & perfectionem actus. l. j. §. deinde. ff. ne quid in flumi. publi. vbi factum in ripa: non dicitur factum in flumine. ¶ Vnde dicit Bald. in rubrica. ff. ſolutorio. matrimo. in prima colum. quòd inſultans in porticu. non punitur pœna ſtatuti punientis inſultatem in domo. propter dictionem in. denotantem intrinſecitatem. & allegat Cy. in. in. l. meminiſſe. ff. de offi. proconſul. & lega. notat Bald. in. l. gallus. §. ille caſus. in vltima col. ff. de libe. & poſthu. cum concordan. & eſt gloſſ. vnica charitas. in §. hæc quæ de charitate. in verbo. de pœniten. diſtin. ij. Et facit ratio: quia qualitas adiecta verbo. intelligitur ſecundùm tempus verbi cui adijcitur. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. act. ergo ſi ſtatutum diceret de vxore mortua in matrimonio. requiritur quòd tempus mortis ſit in matrimonio: & tamen non ſic eſt. qa non eſt mortua in matrimonio. propriè ſumendo. ſcilicet conſummato. per. d. cap. ex publico. & eſt opti. tex. in. l. ſi qua mihi vxor. §. j. ff. de ritu nup. Et ad al legata in contrarium patet ex prædictis reſponſio: quàmuis enim multa iura appellent matrimonium. vbi interuenit ſimplex deſponſatio de præſenti. tamen intelliguntur ſecundùm principium matrimonij. facit optima gloſſ. ij. relata ad tex. in. c. j. de cog. ſpirituali. vj. ¶ Præterea quando materia ſubiecta repugnat, nunquam iura loquentia de vxore. procedunt in ſponſa de pręſenti. ita probat gl. approbata per doctores ibi. in cle. prima. de conſang. & affini. facit quod not. Bart. ibi. contra gloſſ. in. l. ij. §. fin. ff. de priui. credito. volens quòd. l. aſſiduis. C. qui potio. in pig. habeãtur. nõ habet locũ in ſpõſa de præſenti. per. d. l. aſſiduis. facit quod habetur in tex. & gloſ. & ibi per Ange. in. l. ſolet. §. quæ virum. ff. de infami. vbi pœna appoſita contrahenti matrimonium tempore luctus: ſecundùm leges non extenditur ad contrahentem ſponſalia de præſenti. facit optimè glo. in clem. ij. in verbo matrmonijs. de iudicijs. ¶ Ad ad quòd notat Bar. in. d. l. cùm pater põt dici. imò ex propria ſignificatione ſponſa non dicitur vxor: ſed ex interpretatione: & hoc ſatis probatur in. c. conſultationi. de frigi. & maleficia. & in. c. debitam. s̃. de bi ga. & in ca. ſi quis deſponſatam. in verbo tuæ. xxvij. q. ij. Vnde ſtatutum debet in proprio ſignificato verificari iuxta illud quòd elegan ter ſcribit dominus Abbas in. c. ſi quis contra. de foro competen. in iij. colum. dicens quòd ſtatutum loquens de executoribus. non habet locum in delegatis. & econuerſo. quãuis largo modo conueniãt patet ex text. & gloſſ. in. c. ſi ſuper gratia. de officio delegati. in ſexto. ¶ † Et adducit no. dictum Bar. in. l. cùm quidam. ff. delega. ij. & ideo dixit pulchrè Pet. de ancha. conſil. cclxviij. incipiente. In chriſti nomine prò & contra rationes. quòd licet largo modo monachus dicatur mortuus: tamen lucrum delatũ marito ex morte vxoris non debebitur ipſa in monaſterio profeſſa: quia ſtatutum intelligi debet de mortuo propriè: & conatur reſpondere ad. l. deo nobis. aſſignando rationem inter pactum & ſtatutum. tamen verba pactorum interpretantur contra paſciſcentem. l. veteribus. cum ſimilibus. ff. de pactis. facit etiã quod notat Dominicus per groſſam ibi. in. c. vnico. in. iij. colum. de biga. lib. ſexto. Dicens quòd pœna appoſita bigamo. non procedit in bigamo largo modo ſumpto: puta interpretatiuo. quod declara ex dictis doctorum in. c. cum nuper s̃. de bigamis. ſimiliter dixit Bar. in. l. j. ff. de fonte. quòd ſtatutũ puniens portantem perlas. intelligitur ſi portat veras. non autem contrafactas. quæ non ſunt propriè perlę. ¶ Vnde dixit Ange. conſilio cxcv. quòd ſtatutum puniens contumacem. intelligitur de contumace vero, & non ficto. pro tanto dixit dominus Cardi. in. c. is. qui fidem j. eo. tit. quòd ſtatutum puniens contrahentem ſponſalia de præſenti certa die, non pnnit ſponſum de futuro cognoſcentẽ ſpõ ſam illa die. licet enim quo ad effectum dicatur contrahere matrimonium de præſenti. per textum ibi: tamen ſtatutum intelligitur propriè de ſponſalibus. quære & effectu intelliguntur de præſenti. & in eis nõ expedit hîc niſi ſi ſit re. Vlterius ad tex. in dicta. l. deo nobis. reſpõdet Sali. in. d. l. cũ te. dicens ſileãt allegãtes illam. l. quòd ibi nihil ſtatuitur ſuper lucro de nouo cõferẽdo. ſed determinatur an debitũ ex facto ſub cõditione mortis, extendatur ad mortem ciuilẽ. & dicit quòd ſic. vnde innuit quòd ſi ſimpliciter in alio caſu ſpõſa efficiatur monacha. ſtante dicto ſtatuto nihil lucrabitur: quia in

2

3

4

5

caſu mortis nihil habuiſſet p prædicta. vel reſpõde vt per dominũ Abba. in. c. ex publico. de conuer. coniug. quòd quæſtio noſtra loquitur vbi lucrum defertur marito. non propter affectum cõiugalem, qui extinguit: ſed ratiõe ſumptus adhibiti mihi ducẽdo mulierem ad domum: ſed illud lucrum eſſet par vtriq; : vt quia propter affectum coniugalem. tunc procedit illa lex: quam Bald. nimis latè intellexit ſecundùm ipſum. Ad illud, quòd ſtatutum de dote data habeat locum in dote promiſſa: dicas q̃ loquuntur in dote nõ data conſtante matrimonio. ſed non dicunt quòd ſi non ſit data ante conſummatum matrimonium, habeat locum ſtatutum: quia hoc falſum eſt. vt in terminis no. Sali. in. l. ſi conſtante. ver. ſed ſi econtrario. C. de dona. ante nup. dicens quòd ſtatutum de quo. s̃. intelligitur de dote data. non autem promiſſa: vt ibi per eum. ¶ † Ad alia cõtraria inducendo reſponſionem ex prædictis. & retenta hac parte pro veriori. Limita eam ſingulariter. niſi mulier ducta eſſet ad domum vt viro coniungeretur, ſed ante coniunctionem deceſsit: quia tunc vir lucrabitur partem dotis debitam à ſtatuto. quia pro coniuncta & copulata habetur, quæ de proximo copulanda erat. arg. l. pe. ff. de mili. teſt. & inſti. de dona. §. fi. & quia ceſſat potiſsimè ratio tenentium hanc partem. ita voluit multum ſolenniter Sal. in d. l. cum te. in fi. quod bene no. & iſta ſufficiant in iſta quæſtiõe. quę non inuenies per alium ita (vt puto) accumulata per aliquem. ¶ Vlterius inquantum omnes doc. hîc excepto do. Abb. tractant de debito coniugali. proſequere vt per eos: tangentes multa vtilia. maximè in confeſſoribus: ſed adde in multis ea quæ no. beatus Tho. & Rich. in. iiij. ſententiarum. di. xxxij. per totum. & quod habetur latè in ſumma Piſana. in ver. debitum coniugale. per totum. & per Ray. in ſumma hui⁹ titu. §. pone quòd vir. & vide de multis per do. Iaco. in. c. ij. j. de coniug. lepro. Et quando ſit peccatum: & quando non. vide gloſſ. in. c. vnũ orariũ. §. criminis. vbi bonus textus. xxv. diſt. & gloſſ. j. in. c. quicquid inter ſe. xxxij. q. ij. & text. cum gloſſ. magna in. c. vir cum propria. xxxiij. q. iiij. text. in. c. propoſito. & ibi gl. in verbo ꝓtiores. xxvij. q. j. & tex. op. in. c. omne ita q̃. in verbo non peterat. xxvij. q. ij. & text. in. c. origo. xxxij. q. iiij. & in. c. connubia. & ibi gloſſ. xxxij. q. ij. & in. c. nerui. ad fin. & ibi glo. in verbo maiorem. xiij. diſt. & melius quàm alibi in dicta ſumma Piſana. in verbo debitum. maximè in his quæ ibi ſupplet frater Nicolaus. qui videtur tenere quando redditur debitum cauſa prolis, vel reddendi debiti, non ſit peccatum. aliàs ſemper peccatur. ſaltem venialiter: & iſta eſt veritas. ſecũdũ eũ. Et conſiderato quòd ſola intentio iudicat in talibus ad mortale: per illud Matthei quæſtio. v. Qui viderit mulierem. circa. c. nec ſolo. & c. ſeq. xxxij. q. v. dicit quòd rectè ſibi inueſtigandi apparebat facilius eſſe religioſo inter regulariter viuentes omnimodam caſtitatem ſemper ſeruare, quàm coniugibus in vſu matrimoniali à mortali ſe cuſtodire: quia ignis accenſus ſolet ardere: quodcun q̃ lignum apponatur: & mens cupidine accenſa non ſolet aſpicere qualitatem perſonæ. c. j. s̃. de cohabi. cle. & mulie. oportet igitur ſecundùm eum. vt talibus inuolutus ſit valde diſcretus & timoratus: vt ibi latius per eum ſtrictius & maturius loquentẽm quàm alij loquantur. ¶ † Poſtremò vt iſta rubrica reddatur vtilior. collige quædam priuilegia cauſæ matrimonialis ad inſtar legiſtarum in. l. j. ff. ſoluto. matri. vbi enumerantur multa priuilegia dotis de quib⁹ dicitur in rubrica de dona. inter virum & vxo. ſed ex iſtis alibi non adunatis apparet excellentia vinculi matrimonialis. cum propter ipſum multa inducant. ¶ Primò. videmus q̃ in cauſa matrimoniali proceditur ſummariè. cle. diſpẽdioſam. de iudi. quod amplia: vt ibi per glo. in ver. matrimonij. ¶ Secundò ſententia lata in cauſa matrimoniali nõ tranſit in rẽ iudicatã. c. lator. & c. cõſanguinei. de re iudi. & declarabit in. c. fraternitatis j. de frigi. & maleficijs. ¶ Tertiò. poſt concluſum in cauſa licitũ eſt in cauſa matrimoniali, & etiam publicatis atteſtationibus. text. eſt quem ad hoc ponderat domi. Abb. in. c. ſicut ex literis. & ibi dicit j. eo. ¶ † Quartò. in cauſa matrimoniali non ſufficiunt teſtes aliàs idonei: ſed requirunt teſtes omni exceptione maiores. text. eſt & ibi Doct. in. c. literis. s̃. de teſti. & habetur in. c. j. & ibi dicetur j. de conſan. & affi. ¶ Quintò. in cauſa matrimoniali cõuẽtus. non poteſt opponere ſe ſpoliatum fuiſſe alia re priuata. ita not. Specu. in titu. de petiti. & poſſeſ. §. j. ver. quid ſi ago. & Hoſtien. in ſum. in titu. de reſtitu. ſpo. §. quando. verſi. quid ſi vir. & Inno. in. c. cùm dilectus. s̃. de ordi. cog.

facit text.in.c.j.in fi.de reſti.ſpo.in.vj.qui per prædictos ad hunc caſum extenditur.¶ Sextò.q̃ cauſa matrimonialis non poteſt expediri per viam compromiſsi.c.cauſam.in fi.de reſti.in integ.& fortè
6 dicetur in.c.tuæ.j.eo.¶ † Septimò.geſta per procuratorem reuocatum in contractum matrimonij non valent:ſi ignorauerit reuocationem.c.fi.de proc.in.vj.vbi tex.ſingularis:licet aliâs dubitetur de hoc.per no.in.l.eius qui in prouincia.ff.ſi cer.pe.& per glo.ord. in cle.j.de renun.per Barto.in.l.vnica.cum concor.C.de ſatiſda. & de hoc habebitur latè in.c.veniens.j.de cognat.ſpiri.¶ Octauò . in cauſa matrimoniali iura canonica ſemper præualent legibus . etiã in terris imperij.tex.eſt & ibi clarius.& ibi notant Arch.& Do. in c.Euphemium.§.hinc colligitur.in fi.ij.q.iij. vbi tamen non repugnãt.ſimul poſſunt adduci etiam leges.c.vbi non eſt.& ibi do. Abbas.j.titu.j.facit.c.j.de nouũ ope.nun.c.ſi in adiutorium . cum ſimi.
¶ Nonò.in cauſa matrimoniali ſingularis opi.vnius authẽtici doc. præualet communi opinioni:quæ eſſet contra matrimonium . dictum fuit ſingu.Hoſt.in.c.ſi vir.j.de cogna.ſpiri.licet aliâs preferatur communis opi.vt notant doct.in.c.j.de cõſti.& dicetur de hoc
7 in.c.ex literis.el.j.j.ti.j.& in.d.c.ſi vir.¶ † Decimò.in cauſa matrimoniali poteſt procedi die feriata.ſecundùm gloſſ.xv.q.iiij.in ſumma.& Hoſt.in ſumma de ferijs.§.quid i eis.ver.& generaliter. quod intellige tamen.niſi ſint feriæ introductę in honorem dei : vt per Spe.in tit.de ferijs.§.ij.ver.quid de cauſis matrimonij.& glo.in cle. ſæpe.de verb.ſig.in ver.ob.necantes.& Ioan.and.in.c.fi.ſ.de ferijs.
8 ¶ † Vndecimò.licet confeſsio facta per principalem perſonam excerta ſcientia non reuocetur.niſi de contrario notoriè conſtet:puta ſi confiteor me occidiſſe Sempronium:quem notoriè conſtat viuere.vt per Cyn.Barto.& Bald.in.l.error.C.de iur.& fac.igno.per doc.in.c.fi.de confeſ.& per Specu.in tit.de confeſ.§.fi.verſi.cæterũ. & ibi Ioan.and.tamen in cauſa matrimoniali in qua agitur de periculo animarum:licitum eſt venire contra propriam confeſsionem etiam iuratam.quando quis vult probare q̃ illa confeſsio ſit in periculum animæ ſuæ.ita conſuluit Pet.de anc.conſi.ſuo.ccviij.incipiente:Ego Angelus &c.dicens ad hoc eſſe caſum ad literã in.d.c. lator.de re iudi.& in.c.cõſanguinei.vbi pars quæ procurauit à principio vſq̃ ad fi.iudicij ſententiam diuortij expreſsis iuramentis, & alijs ad cauſam neceſſarijs,auditur poſt ſententiam:contraueniens etiam recta via.ſecundùm communem opi.licet Ala. dubitauerit. vt ibi in glo.j.& hoc dicit procedere nedum quando ſententia eſt lata contra matrimonium:ſed etiam quando eſt lata pro ſtante impedimento perpetuo in contrarium.quod cautè ſenſit gloſſ. fi. in d.c.lator.& expreſsit Io.cal.in.c.ſeries.ſecundùm ipſum.ſ. de teſti.
¶ Duodecimò. matrimonium contractum per excommunicatũ valet:licet de alijs actibus multoties dubitetur.vt per Inn. & alios in.c.veritatis.de dolo & contu.& in.c.pia.de excep.in.vj.de hoc eſt text.ſingularis in.c.ſignificaſti.& ibi doct. poſt Ioan. andræ.de eo
9 qui duxit in matrimo quã pol.&c. ¶ † Decimotertiò.licet ſecundæ literæ non facientes mentionem de proceſſu prius facto non valeant:vt eſt text.in.c.ſuper eo.de cohabi.cle.& mulie.quem multùm ponderat Barto.in.l.fi.C.ſi contra ius vel vtili.publi.& in.l. eã quam.C.de fideicõmiſ.& Ang.conſi.cc.& bonus text.& ibi do.Anto.& do.Abb.in.c.inter monaſteriũ.de re iudi.& in.c.ex literis . ſ. de officio delega.& in.c.ex literis.de dolo & contu.& vtrobiq̃ do. Ab.& in.c.inter dilectos.de fide inſtru.tamen reſcriptum in cauſa matrimoniali impetratum non facta mẽtione de proceſſu,vel ſententia,valet.ita voluit Lap.allegat.ſua quæ incipit.duo prælati . in iiij.colum.q̃ eſt allegatio.lxxxix.& alleg.Io.an.in.c.tenor.ſ.de re iudi.& aſſignat rationem.quia ex quo talis ſententia nõ trãſit in rem iudi.etiam ſi hoc tacuiſſet,literas habuiſſet: quod eſt bene notandum.¶ Quartodecimò.ſententia lata in cauſa matrimoniali poteſt probari per teſtes.c.Albericus.& ibi glo.& Inno.ſ.de teſti. regulariter contrà:quia debet probari per ſcripturam.c.fi.de re iud.in.vj.
10 cum concor.¶ † Quintodecimò.cognitio cauſarum matrimonialium de ſtylo curiæ ro.competit ſolis epiſcopis.adeo q̃ reſcriptum impetratum in talibus ad inferiores ſubreptitium præſumitur . ita ſingulariter no.Spe.in ti.de reſcrip.præſen.§.ratione autem formę. ver.nunc ad inſtru.de quo dicitur poſt do.Ab.in.c.j.de conſan.&
11 affi.¶ † Sextodicimò.nedum vbi agitur de matrimonio:ſed etiam vbi agitur de conſequutiuis matrimonij,poſſunt laici recurrere ad eccleſiam.ita no.do.Abb.in.c.gemma.per illum texr.j.eodem. facit quod ipſe not.in.c.ex literis.el.ij.& in.c.non eſt.j.eod.dicens per illos tex.q̃ in cauſa matrimoniali iudex eccleſiaſticus eſt competens: & vbi nullo modo diſputatur de vinculo matrimonij . facit quod de cauſa dotis traditur in.c.prudentiam.ſ.de dolo & contu.& in.c. de prudentia.j.de dona.inter vi.& vxo.vide elegantem glo.ad hoc in cle.ij.in verbo matrimonijs.de iudi.& quod dicetur in.c.nõ eſt. j.eo.¶ Septimodecimò.licet alias non debeat cogi reus ad iurãdũ, quando actor deficit in probatione,& non eſt pro eo p̃ſumptio:vt in.c.fi.de iureiu.tamen in cauſa matrimoniali defertur iuramentũ deficiente actore.caſus eſt de hoc in.c . continebatur.j.de deſponſa. impube.& ibi docto.¶ Octauodecimò . licet aliãs ex pacto nudo oriatur actio de iure canonico.c.j.c.qualiter.ſ.de pac.tamen in matrimonio non poteſt qs præcisè compelli ex nuda promiſsione. ita
12 dominus Abb.no.in.c.requiſiuit.in fi. per illum tex.j.titul.j. quod declara vt ibi dicetur.¶ † Nonodecimò.licet regulariter fama cũ vno teſte plenè probet vt no.glo.in.c.j.ſ.de appel.dominus Anto. & do.Abb.in.c.veniens.de teſti.ſi tamen quis probat matrimoniũ per teſtes,& ex aduerſo probetur matrimonium clãdeſtinum per vnum teſtẽ de veritate,& alium de fama,obtinebit primus.ita voluit ſingulariter Vin.antiquus doctor in.c.ij.de clan.deſpon.quod dicit ibi.d.Iac.eſſe ſing.& ſpeciale in cauſa matrimonij . ¶ Vigeſimò.licet aliàs actio popularis conſumatur vno agente.l.eum quis in popularibus.ff.de iureiuran.tamen ſi vnus de populo opponit contra matrimoniũ contrahentes deducto iuſto impedimento, & ſuccubuerit:audietur alius.ita do.Ant.dixit in . c.cùm inhibitioj. de clande.deſpon.& ſequitur ibi do.Abbas reprobando Goff.¶ Vigeſimoprimò.licet venditio facta cum traditione rei confundat primam venditionem.in qua non interuenit traditio.l.quoties.C. de rei vendi.no.Hoſti.& alij in.c.continebatur.de his quæ fi.à præla.tamen ſi puella conſentiens promittatur vni per verba de præſenti,& alteri ſecundo promittatur,& etiam tradatur:valet primꝰ
13 contractus.c.fi.j.de ſpon.duorum.¶ † Vigeſimoſecundò.licet aliàs pluribus agentibus agentibus ad eandem rem adiudicetur res primo legitimè probanti,cum cautione præſtita reo de defendendo ipſum,ſi alter petitor obtinuerit.l.is à quo.&.l.ſeq.ff.de rej ven.tamen in cauſa matrimoniali non adiudicabitur vxor primo probãti.propter periculum animæ.dictum eſt ſingu.Inno.in rubricaj.de ſpon.duorum.¶ Vigeſimotertiò.licet aliàs in contractibus condi tio impoſsibilis vitiet,& non vitietur.§.impoſsibilis.inſti.de inuti. ſtipula.l.impoſsibilis.de ver.ob.tamen in matrimonio vitiatur:& non vitiat.quando eſt contra ſubſtantiam matrimonij. c.ſi. & ibi
14 doctoj.de condit.appo.¶ † Vigeſimoquartò & vltimò. licet aliàs tacens videatur conſentire proteſtationi alterius cum quo conuenit ſuper eo cui accidit proteſtatio,niſi contradicat.vt notat Inn. in.c.cumana.cum concor.ſ.de electꝰ.tamen ſi alter ex contrahentibus ſponſalia tacet proteſtationi oneroſæ, habetur pro contradicente.ita ſingulariter voluit Inno.in.c.finj.de condit.appo. dicens hoc eſſe fauore matrimonij:& hæc ſufficiant ad laudem huius ſacramenti.¶ Tu autem proſequere cæteras laudes per alium ſtylũ. vt eleganter traditur per Archiepiſcopum florentinum in tertia parte ſuæ ſummæ.in quodam ſermone qui incipit:Vxor tua ſicut vitis abundans.Sequitur.c.de Francia.quod eſt.c.primum.

❧ SVMMARIVM. ❧

1 *Laici an poſsint intereſſe concilio? circa prin.*
2 *Matrimonium non vitiatur per omiſsionem conſuetudinis patriæ.*
3 *Apponere in inſtrumento pacta non conſueta,inducit præſumptionem contractus vſurarij.*
4 *Conſtitutio concilij editur ſub nomine concilij:& non papæ tatum.*
5 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare contra diſpoſitionem concilij.*
6 *Exiſtentes in concilio nihil poſsunt diſponere ſine authoritate papæ.*
7 *Papa an ſit præferendus in ordine ſcripturæ:an concilium?*
8 *Pronomen ſuus ſua ſuum non ſemper denotat dominium.*
9 *Statuta an & quando poſsint operari circa matrimonia contrahenda? Ponit concluſionem.quòd ſtatutum laicorum diſponens circa matrimonia nihil operatur . Quam concluſionem . declarat multis modis: ſed vt procedat etiam quo ad hæreditates temporales.quæ materia eſt eccleſiæ.*

eccleſiæ.10.
1[1] *Leges ciuiles prohibentes matrimonium inter tutorẽ & pupillam &c. an ſint ſeruandæ in foro canonico?*
12 *Leges exigentes inſtrumenta matrimonialia interuenire in contractu matrimonij ad legitimationem prolis:an ſint ſeruẽdæ de iure canonico?*
13 *Statutum diſponens non ſolum circa vinculum matrimonij: ſed etiam circa aliquam ſolemnitatem,indicendo pœnam &c. non valet.*
14 *Hæc regula fallit.niſi imponeret pœnam:non odio contrahentis matrimonium: ſed fauore filiorum.*
15 *Item niſi ſtatutum imponat pœnam lucri ceſſantis,veluti quia tollit lucrum à ſeipſo.val à lege datum. Adde alias fallẽtias.16.17.19.20.21.22.*
18 *Lex ciuilis an ligat in foro conſcientiæ?*
23 *Statuta diuerſa diuerſorum locorum quæ debeant obſeruari?*
24 *Statutum vigens in terra martti,ſeruabitur poſt contractum matrimonium.*
25 *Iſta concluſio non procedit inter ſponſos. Hæc eſt prima limitatio huius concluſionis. Item non procedit in dote putatiua.25.*
26 *Item niſi ipſa vxor duceret maritum ad domum ſuam:& ipſa non iret ad domum viri ſui. Reſtant quatuor aliæ limitationes.27.28.29.30.*
31 *Maritus ſi mutat domicilium poſt contractum matrimonium:attendi debet conſuetudo loci quo ad reſtitutionem,in quo contractus eſt perfectus.*
32 *Domicilij ſi fit mentio:quomodo intelligatur?*

¶ CAP. I.

DE Francia. Matrimonium conſenſu contrahitur.licet conſuetudo patriæ non ſeruetur.h.d.primò ponit caſum . Secundò ibi diffinit. & ponit deciſionem . ¶ No.primò ſecundùm do.Iaco.de zo.quòd ratione matrimonij laici efficiuntur de de iudicio eccleſiæ ſiue ſint nobiles: vt hîc. ſiue reges.c.non eſt infrà eodem . & cap. per venerabilem j. qui fil.
1 ſint legi.¶ † Sed vtilius per iſtum text.inferri poteſt. q̃ laicus poteſt intereſſe in concilio generali pro petenda iuſtitia.ita ponderat do.Abb.in diſputatione ſua quæ incipit Epiſcopus & quidam rector.in tertio dubio principali.cui? dicta reaſumit do.Pet.de mõte non nominato in quadam ſua monarchia.quæ incipit. Sæpenumero inter doctiſsimos.in.xviij.col.quamuis(vt mihi videtur)iſte tex.non probet hoc de neceſsitate:tamen puto dictum eorum eſſe verum in ſe.¶ Sed de hoc tamen quando laici admittantur , & qñ non.proſequere vt ibi latiſsimè per eos.& per Imo.in.c.veſtra.ſ.de locato.& in.c.fi.de offi.deleg.& per gl.in.c.Adrianus.el.j.in verbo inuitantur.lxj.diſt.per Inn.latiſsimè in.c.graue. ſ . de præben . per Do.in.c.decernimus.per illum tex.xviij.diſt per Arch.in quẽdam xcvj.diſt.per glo.Io.an.& do.Anto.in.c.fi.ſ.de his quæ fi.à præla. & cõmuniter tenetur q̃ his caſibus quibus laici admittuntur ad cõcilium,non habent vocem deciſuã. ¶ Secundò no.ſecundùm do. Abb.iuncta glo.j.&.ij.q̃ appellatione legis comprehenditur conſuetudo:nam conſuetudo eſt quẽdam lex.l.de quibus.ff.de legi . & c.conſuetudo.j.di. Adde glo.in ver.iuris.in.l.præſcriptione.C.ſi cõtra ius vel vtili.publi.per quam refert ibi Pau.de ca.q̃ habens aliquid expedire de iure,poteſt illud expedire ſecundùm conſuetudinem.facit tex.in.l.ij.C.quemad.teſt.ape.ibi.ſecundũ.leges moreſq̃ locorum.¶ Facit ſingulariter dictum Bal.in.l.conſtitutionis.C.de bo.quæ lib.vbi dicit q̃ ſi patre dante dotem maritus promittit in omnem caſum reſtituendæ dotis . de iure communi aduenientę caſu,videlicet mortua vxore,remanentibus filijs , ſeruabitur opinio Martini ſeruata de conſuetudine in.l.dos à patre.C.ſol.ma . licet in contrarium ſit rigor iuris,& ſubtilitas.vt latè per Barto.in.l. illam.C.de collatio.& in.l.poſt dotẽ.ff.ſol.mat.& dicit Bald.q̃ hoc forſan videbitur nouum.vt ibi per eum.¶ Ad idẽ facit quod not. Bald.latè in.l.vnica.in.xviij.colum.C.de conſeſſ.maximè dum dicit in ver.¶ Quintò dico.q̃ ſi in inquiſitione dicitur aliquem deliquiſſe contra formam iuris,non erit inepta inquiſitio,ſi illud eſt vetitum.l.municipali ciuili:puta in prohibitione extrahendi bladum.¶ Vnde dicit Bal.in extrauag.de pa.cõſtan.in verbo mos romanorum.in.ix.col.q̃ conſuetudo in loco poteſt appellari ius cõmune.¶ Et optimè adduci poſſunt no.elegantèr per Lud.ro.in.l. poſt dotẽ.in.xxxiij.col.ff.ſol.ma.vbi refert ſe pluries conſuluiſſe q̃ ſi eſt cõpromiſsum in arbitrum vt pronuntiet de iure:poterit pronuntiare ſecũdũ ſtatuta.in quo tamẽ ipſe fuit varius:& ideo de hoc & de prædictis dic vt latè per eum in rubrica.ff. de arbi.in repe.in vij.col.& vide tex.ſingula.coniuncta gloſ.in.c.j.ſ.vt lit.penden.& do.Abb . in proœmio clemen. & eundem latiſsimè in rubri.ſ . de conſuetu.per Baſ.in.l.illa inſtitutio.ff.de hære.inſti.per do . Anto. in.c.quintauallis.ad fi.de iureiur.per Io.an.in addi.Spec.in ti.de arbit.§.excipitur . in additio.incipiente Guido de ſuza.& per Ange. in diſpu.incip.duo adinuicem litigantes.Et videntur prædicta limitanda fortè.niſi rario ſubiectæ materiæ inducat præſumptionẽ q̃ loquens potius cogitauerit de ipſo iure communi . per id quod no.Bald.in.l.quicunq̃.C.de ſeruis fugiti.volens q̃ ſi teſtator inſtituit filias in eo quod eas tangit de iure:intelligatur de iure communi.¶ Similiter dixit Bald.in.l.ſed ſi quis.§.quæſitum.ff.ſi quis cautio.quòd renuntians beneficio iuris:non intelligatur renuntiaſſe beneficio ſtatuti:& adduci poteſt notabile dictum Bal.in.l. rerum quidem.ad fi.ff.rerum amotarũ.vbi voluit procedere talem libellum:peto adueſarium condemnari ſecundũ formam iuris & ſtatutorum.quod exponitur.id eſt ſecundum ſtatuta approbata à iure. per tex.ibi.ſecundũ lectũra Dy.& in.c.cũ veniſſent.ibi. ſecundùm ius &c.ſ.de eo qui mittitur in poſſeſsio.vel importabit ſecundum ius cõmune:ſi illud actori viſum fuerit.arg.l.ſi quis intentione ambigua.ff.de iudi.ſecundùm ipſum.pro quo vltimo vide Inno.in . c. certificari.poſt glo.magnã poſt principium.ſ.de ſepul . vbi dixit q̃ fundans libellum ſuper conſuetudine:poteſt deducere ius commune:quod dictum pro multum notabili refert & ſequitur Bald.in.l. præſcriptione in.xj.col.verſi.Item ſunt alia exempla . C . ſi contra ius vel vtilitatem publicam.vbi ſemper recurras pro intelligentia omnium prædictorum.Quibus etiam addere potes quod no. Bal. in.l.ij.in.iij.colum.C.de nupt.& in.l.ij.C.de probatio.& in.l.obſeruare.§.proficiſci.in.xxij.q.ff.de officio proconſu.& lega.& in.l.gallus.in.§.ſi eius.ff.de liber.& poſth.& in.l.eos.C.de app.& in.l.edita. in.xvj.col.C.de edendo.& in.l.j.C.de ſeruitu.& aqua.& in.l . vinũ. ff.ſi cert.peta.& Innocẽ.in.c.dilecto.de officio Archidia.& domi. Antonius.& dñs Abbas in dicto.c.cùm veniſſent.& dicit Bald . in ti.de pace conſtan.in verbo ſententiæ quo q̃.quòd ſi cauſa committitur decidenda ſecũdùm leges & conſuetudinem terrarum potius erit decidenda ſecundùm bonam conſuetudinem, quã ſecundùm leges.quę omnia tene bene menti.¶ Tertiò.no. † q̃ omiſsio
2 conſuetudinis patrię non vitiat matrimonium : quod eſt ſpeciale in hoc.quia deficit poteſtas in inducentibus conſuetudinem ratione ſubiecti.ſecundũ docto.quib⁹ adde quod in alijs cauſis omiſsio ſolẽnitatis ex ſola conſuetudine introducta reddit actum nullum. vt eſt glo.valde ſingularis in authen.vt præpo.nomẽ imperatoris. §.ſi qua verò.in verbo auctore deo.quã ſoleniter allegat do . Abb. in proœmio decre.in duodecima col.nec.mirum.quia conſuetudo poteſt facere ſolennitatẽ neceſsariam in inſtrumento.quæ aliàs nõ eſſet neceſsaria.ſecundũ Io.andr.latè in ti.de inſtr.edit.§ cõpendioſè.ver.ſed nunquid.& ideo dixit gloſſ.no.& ibi Barto . in.l . generali. C . de tabua . libro.x.quòd inſtrumentum non habens clauſulas quæ de conſuetudine terrræ ſolent apponi , præſumitur
3 fictitium.¶ † Vnde dicit Bal.in.c.j.in principio.de feu.dato in vicem legis cõmiſsoriæ.q̃ apponere in inſtrumento pacta non cõſueta inducit præſumptionem contractus vſurarij:quod pulchrà oſtẽdit Petr.de anchara.in conſi.ix.incipiente.plurimæ coniecturæ.& in conſil.cclvij.incipiente. Ex ordine contractuum quos baptam. ¶ Quapropter dicit.Bar.in proœmio digeſtorum in prima colũ.q̃ in inſtrumento debet apponi ſignũ notarij,quia introduxit conſuetudo.aliàs deficit vnum ſubſtantiale.& allegat glo.in dicta.l.generali.Idem dixit Bar.in.l.ad teſtium.§.ſi quis.ff.de teſtamen.¶ Et in hoc quas vires habeat cõſuetudo in ſinualidandis vel infrigẽdis cõtractib⁹,gratijs,reſcriptis , teſtamẽtis,& alijs diſpoſitiõibus , nõ inſiſto:ſed collige per te multa ex his quæ ſcribit Ioan.and.in regula qui facit.in mercurialibus.lib.vj.& Innocen.& Io.and. in rubrica.ſ.de conſuetudi.& domi. Antonius & domi . Abbas in.c.ij.de proba.& Imo.in.c.nulli.de rebus eccleſiæ non alienan . & Bald.in l.liberti libertæque.in.xij.columna.verſicu.ſed quid ſi eſſet. C . de oper.liber.& in.l.j.in.iij.queſtione.C.pro ſocio.& in.l . huiuſmo-

di.in principio.de lega.j.& in.l.fina.vbi optimus text.C.de fideiuſ ſoribus.& in.l.etiam.& in.l.ordo.C.de executio.rei iudi.& in rubri.C.de his quæ in frau.credi.in vlt.colũ.& in rubri.C.de fide inſtru. in.xvij.colum.verſ.ſed tertiò quæritur.& dominus Antoni⁹. Imo.& domi.Abbas per illum textum in capit.cum.M.ibi.vel eſſe debuerit.ſ.de conſti.& dominus Abbas in.c.quo ad translationẽ. per illum textum.ſ.de officio lega.& Ioannes and.multùm ſingula riter in additio.Specu.in titu.de inſtru.edit.§. inſtrumentum.verſ. quid ſi à contrahentibus.& Barto.in.l.ſi prius.§.j.ff.de aqua pluuia. arcenda.& in.l.nemo eſt qui neſciat.ff.de duob.reis.&.in.l.vt iuriſ iurandi.§.ſi liberi.verſi.ſed an iſto caſu.ff.de oper.liberto . & Bald. in rubrica. C.de exercitoria.ad finem.in rubrica.C.de conſt.pecu. in penul.col.& Barto.in.l.ſi pignore.§.fin.per illum textum.in ver. vſu.ff.de pign.actio.& in.l.ſi procurator.in principio.ff.de iure fiſci.& in.l.ſi.in principio.ff.de his quæ in frau.cre.& Ange.in.l.bene à zenone.C.de quadrien.præſcrip.& Bal.in.l.ſi duo.per illũ tex. ff. de acquirenda heredi.& in.l.precibus.in.xvij.colum.C.de impu be.&ali.ſubſti.& Roma.in.l.ſi inſulam.in.ij.colum.ff.de verborũ obliga.& Innocen.in.c.olim.de verbo.ſignifi.& dominus Abb.in c.in præſentia.in.xij . columna.de proba.& do.Barto.in.l. fin.ff.de tab.exhib.& Bald.& Sali.in.l.exemplo.C.de proba.& Roma.in.l. ſtipulatio iſta.§.in ſtipulationibus.ff.de verbo.obliga.& do. Abb. in.c.cùm venerabilis.ſuper gloſſ.ij.de conſuetu.& Arch.in.c. gene rali.de elec.in.vj.& Pe.de anch.conſi.xlvj . incipiẽte.cõſuetudo.& Bart.in.l.de die.ad fi.princip.ff.qui ſatiſ.cogan.& gloſſ.in.l.ſi quis ſub conditione.ff.de condi.inſtitu. & Barto. in.l.illa inſtitutio.ff. de hæredi.inſtituendis.¶ Quarto not.ibi *ſancta ſynodus*.ſecundùm do.Abb.quòd conſtitutio vel diffinitio concilij editur ſub nomi
4 ne concilij,& non papæ tantum.facit cap.Oſius.ſ.de elec.& in.c.j. cum ſimili.ſ.de pac.¶ † Quandocunq; tamen editur ſub nomine papæ cùm concilio.c.ſacro licet.ibi. ſacro approbante concilio.ſ. de elec.&.c.aduerſus.in ſubſcriptione.cum ſimili.ſ.de elect. ¶ Sed mirum videri poteſt , quia omnis conſtitutio facta in concilio,nõ attribuitur ipſi papæ qui eſt ſupra concilium.c.ſignificaſti.de elec. c.cuncta per mundum.ix.quæſtione.iij. & à quo concilium ſumit omne robur.capi.nec licet.&.c.multis.xvij.diſtin.¶ Vnde denomi natio deberet ſumi à confirmante.non à condente.per id quod no. Bal.in.l.ex placito.in.iij.col.C.de rerum permuta.dicens q; ſtatuta *Spoletana* confirmata per papam dicuntur ſtatuta papalia.nõ *Spo*letana.facit.c.ſi cùm.de præbend . in.vj. Actus enim confirmatus à papa ex certa ſcientia , dicitur actus ſedis apoſtolicæ.per textum. opti.in.c.ſi apoſtolicæ.de præbend.in.vj . & in.l.j.ante medium. C.de veteri iure enuclean.facit gloſſ.inſtitu.de tutel.§.fina.vbi tutor datus à patre filio emancipato , ſi confirmatur à prætore:dicitur datiuus,non teſtamentarius.facit text.in.l.ſi certarum.§.fina. ff.de teſta.mili.vbi confirmatio codicillorum pro teſtamento quã facit teſtator tempore quo deſijt eſſe miles,non facit quòd codicil li dicantur militares:& ſic notatur qualitas exiſtens in confirmante,& ab illa ſit denominatio.no.pulchrè Petr.de ancha.in.c.preſen ti.de officio delegati.in.vj.in ſecunda colum.facit quod not. gloſſ. in.c.j.in verbo.fratribus.de renuntia.in ſexto.& in.c.j.in verbo.fratribus.de offi.legati.in.vj.quæ probant quòd concurrente duplici cauſa actus denominatur à digniori:& ad hoc optimè facit.qa act⁹ confirmatus à papa mutat omniũ ſui naturam. Vnde dicit Arch.in c.ſi monachus.xvj.quæſtione.j.q; prioratus monialis qui aliàs remoueri poteſt ad nutum Abbatis.c.cùm ad monaſterium.§. tales. de ſtatu monacho.ſi tamen confirmetur ex certa ſcientia à papa:efficitur perpetuus.vt plenè habetur in text. & gloſſ.in.c. examinata.& in.c.porrecta.ſ.de cõfirma.vtili vel inutil.& latiſsimè p̃ Pau. de eleaza.in diſputa.ſua q̃ incipit religioſo papa contulit.Ex cuj⁹ di ctis poſſent hęc latiꝰ extẽdi.& facit optimè gl.ſi.in.c.ex frequẽtibꝰ
6 ſ.de inſti.volẽs excõicationẽ latã ab inferiore,& cõfirmatã à papa, cenſeri papalẽ quo ad ſolutionẽ quod tamẽ declara vt p̃ *Spec*.& ibi Ioan.andr.qui eum reprehendit in tit.de ſentẽtijs.§.vt ante.in.viij. colum.an quid ſi papa confirmat.facit etiam quod no.Inno.ĩ.c.j.ſ. de confir.vtĩ.in verſi. dicimus talem petitionem &c.& domini de Rota in antiquis.deci.cxxxiiij.incip.Item nota quòd ſententia nulla.& quod voluit glo.multum ſingu.ix.quæſt.ij.in ſumma circa me dium.¶ Et ideo domi.Abb.motus fortè per prædicta.quamuis ea non adducat ĩ.c.j.ſ.de pactis.& in.c.cõſenſus.in.j.col.ſ.de rebus ecclẽ.nõ alie.& hîc tradidit no.doctrinam.dicens q; cũ materia.l.originatur à papa licet concilium approbet:tamen lex eſt edenda nomine papę,à quo ſumpſit vigorem & originem: & ſine quo ſolus poſſet.legem condere.vt no.glo.j.in cap.ad apoſtolicę.de reiud. in vj.& in dicto cap.cuncta.& Inn.in.c.ij.de cleri.non reſi.Aut materia.l.originatur à concilio:& tunc nomine concilij lex eſt edenda. nam in concilio eſt Papa vt caput.c.cum venientibus.j.q.vij.& ma ioris roboris eſt cõſtitutio totius eccleſię quàm ſolius papæ tantũ. vt in.c.cum dilecta.de electio.& facit quod notat Are . in ſumma.
5 xviij.di.ſecundum ipſum.¶ † Ex quo colligi poteſt vnum quod eſt perpetuò notandum.q; prohibitus diſpenſare contra conſtitutiones concilij,prout Epiſcopus ſecundùm glo.in verbo ætate.in dicto.c.cùm dilecta.& ibi per do.Abb.in.v.colum.& per glo.in.c. q; quis.in verb.fiat.de elec.& per domi.Abb.ibi.& in.c.ſignificaſti. in ſecunda colum.eo.tit.& in.c.at ſi clerici.§.de adulterijs.ſ.de iudi.cũ concordã.vel legatus.per.c.dilectus.vel primo.de præben. iuncto. c.ij.de conceſ.præben.non poterit diſpenſare contra conſtitutiones quę videntur editę principaliter à concilio:& confirmatæ à pa pa.vt ſunt habentes verba de quibus hîc.vel ſimilia.vel in quarum ſuprаſcriptione dicitur ex concilio.ſecus in conſtitutionibus editis à papa approbante concilio: quales ſunt habentes in ſuprаſcriptione nomen papę.& iſtud confirmari poteſt hoc modo.quia ceſſat ratio maturitatis & ponderis:maximè q̃ in ſe habere præſumun tur conſtitutiones originatę à concilio propter concurſum multa rum opinionum in idem.iuxta.l.iij.C.de fideicom.&.c. de quibus. xx.diſtin.&.c.prudẽtiam.cum ibi alleg.ſ. de officio delegati. quia vnicuiq; datur libertas contradicendi propoſitis per vnum de con cilio.iuxta ca.nicena.xxxj.diſt.ſed in propoſitis p̃ papam in preſen
3 tia concilij non videtur affuiſſe tanta maturitas:tum propter ieue rentiam eius cui cæteri pro parte aſſiſtunt.iuxta.c.j.in verbo humani moris.eſt.xvj.quæſtione.ij.& quod notant.Inn.& Bald.in.c. ſuper his.de maio.& obe.tum quia data diſcrepantia inter papam & alios prælatos eius ſententia.vbi de fide non agitur.ſecundũ glo. in.c.nõ iſtis.quarta diſt.& in.c.quodcunq; in glo.j.xxiiij.quæſtione prima.& in.c.ſicut.xv.diſtin.& in.c.ex multis.in verbo ex principa li.j.quæſtione.iij.cum concordan.& iſtud tene mẽti:quia ſi eſt verum:non poſſet eſſe vtilis:& à nemine tangitur.¶ Sed in contrariũ fortè faciunt quędam iura.in quibus prohibetur diſpenſatio epicopo.quia ſunt concilij:& tamen non apparet q̃ principaliter denominentur à concilio.probatur in clemen.ne romani.iuncta ſuprаſcriptione.de electio.&.c.vbi periculum.de elect.in ſexto. Ad idem glo.in verbo eligantur.ibi puto quod à papa.in cle.prima. de electio.per quam dicit ibi dominus Abbas quòd Epiſcopus non di ſpenſat contra concilium:& tamen in ſubſcriptione videtur edita conſtitutio illa à papa approbante concilio.& ideo iſtæ glo.quibus de facili inuenirentur aliæ ſimiles,nõ permittunt me firmare quod ſuprà retuli.Sed doctrina do.Abbatis in locis præallegatis importabit ſolùm differentias inter conſtitutiones diuerſimodè editas. ¶ Fateor tamen q; ex magna cauſa poſſet Epiſcopus diſpenſare cõtra conſtitutionem concilij.iuxta nota per Bald.in.l.omnes populi.ff.de iuſt.& iur.& do.Ab.in.c.at ſi clerici.§ de adulterijs.in.vij.co lum.de iud.& in ſimili adduci poſſet tex.vulgatus in.l.ſi hominem. ff.manda.& quod per illum text.infert glo.in.c. tempora . xxvj . q. vij.& Bald.in.l.& ſi ſeuerior.in.ij.colũ.C.de infami.& in ru.C.qui admit.cum ſimi.& in terminis de conſtitutionibus concilij notant expreſsè domini de Rota in nouis.deciſio.ccliij.incip.Idem in religio profeſſo.vbi ita dicunt ſeruari.& allegãt maximè.c . expoſuiſti.de pręben.& iſto caſu requiritur maior cauſa ad diſpenſandum contra conſtitutionem concilij principaliter,quàm contra conſti
6 tutionem papæ editam in concilio.¶ † Et adde prædictis quod no tat Tho.in tractatu contra impugnantes religionem. quem refert & ſequitur do.Car.ſancti ſixti in tractatu ſuo de poteſtate papæ.q. lvj.vbi dicit q; exiſtentes in concilio non poſſunt aliquid ſtatuere ſine authoritate papæ:& ſic ponderatu verbum authoritate . quia de ſui natura eſt præcedere actum.l.obligari.§ tutor.ff.de autho.tu to.habetur per Inno.in.c.cùm conſuetudinis.ſ.de conſue.& Bart. in.l.ſi quis mihi bona.§ iuſſum.ff.de acqui.here.& in.l.ſi tertius. ff.
7 de aqua plu.arcen.cum ſimi.¶ † Vtrum autem in ordine ſcripturę debeat

debeat præferri concilium,an Papa.reperio ſolùm tactum per Barbrixi.in ſuo repertorio.in ver.Papa.vbi dicit ſe vidiſſe in hoc multum diſceptari in concilio Baſiliẽ . & allegat iura prò & contrà. videlicet.de conſec.diſtin.ij.in.c.in quibus.&.c. Ego berengarius. &.xij.q.j.c.dilectiſsimus.&.xcvij.diſtin.in.c.victor.& non decidit ſed iſtud pendet(vt mihi videtur)ab illa profunda difficultate & ſuperioritate papæ ad concilium:quàm non intro.ſed vide latius quam alibi per Petrum de monte in ſua monarchia. in.xxx.colum. ver. his ita expeditis aggrediendum eſt illud mare magnum &c. & eſt gloſſ.multum ſolennis in.c. ſi papa.xl.diſtin.¶ Et vtrũm geſte in concilio debeant dici geſta in concilio generali . & an ſit exprimendus locus in quo celebratur concilijũ? vide do.Cardi.dicentem quòd non.in prologo cle.in.iij.colum.cui adde gloſſ.omnino in.c.vbi periculum.de elec.in.vj.¶ Et vnum nota.quòd iſta verba ſacro approbante concilio.non probant conſtitionem fuiſſe editam in concilio.ſed quòd fuerit expoſt approbata à concilio.ita dicunt ſingulariter Ioan.mo.& Ioan.andr.in.d.c.vbi periculum.& refert ibi Domi.in vltimis verbis.quod not. ¶ Quintò nota ſecun
8 dum do.Anto.Iaco.† quod pronomen ſuus.a. um.nõ ſemper denotat dominium.de quo dicvt per Domi.in. c .ij.per illum text. de verbo.ſignific. in.vj.& in.c.j.in.iij.colum.de ſumma trini.eod. lib.per gloſſ.in verbo regij.in.c.j.de poſtul.prælato.& per glo.j.in c.pro illorum.de præben.per Imol.poſt domi.Cardi.in.c.abbatem ſ.de reſcri.in.iij.colum.vide text.in.l.j.in prin.iuncto.§.Idem Pomponius.ff.nau.caupo.ſtabu.& gloſſ.Archi.&.Domi. ibi in . c. quo iure.in verbo mea eſt.viij.diſtin.& Bart.in.l.j.§.vtile.ff.de fund.inſtru.& in.l.qntus.& in.l.cum teſtamento.ff.de auro & argẽto lega. & Cardi.in cle.vnica.in.xxviij.q.ibi.oppono. idem.de homici . & per Cald.in titu.de præben.in conſil.xxij.quod incipit.an ſi Papa. ¶ Sextò no.ex fi.literę quòd maritus poteſt compelli per eccleſiam vt redeat ad vxorem.& pondera quod non dicit per cenſuram . ſed purè redire cogatur.¶ Ex quo inferri poteſt not.ſecundũ do.Abbatem quod maritus vel vxor contumax ſine cauſa poſſunt præciſè compelli vt in vnum redeant.nam cùm iſta obligatio deſcendat ex lege diuina & humana poteſt quis præciſè compelli ad factum: nec ſufficit præſtare intereſſe.iuxta not.per Barto.& alios in.l.ſtipulationes non diuiduntur.ff.de verb.obli.& in hoc adde omnino do. Abb.in.c.literas.ad fin.de reſtitu.ſpol.vbi refert domi.Card . conſoluiſſe.quod ſi alter cõiunx.nõ pòt induci vt redeat ad alterũ.pòt iudex eccleſiaſticus implorare brachium ſeculare vt cõpellaſ de facto redire.& aſſignat in effectu rationem.de qua ſuprà.& ſi contra rium diceremus . de facili ſolueretur matrimonium:quia mulier, vel vir.pateretur excommunicationem potius quàm redire. ¶ Et exequutio ſententię poteſt etiam fieri manu militari.l.qui reſtituere.ff.de rei vendi.c.j.& ibi Innoc.& Doc.ſ.de offi.ordi. rñdet ad.l. plerĩq;.ff.de in ius vocã.& ad.l.nemo.de domo.ff.de regu.iur.quod loquũtur in ciuili cauſa.& vbi poteſt quis per procuratorem comparere,vel ſatiſfacere:ſed hîc non poteſt ſatiſſacere per alium.ergo &c.quæ verba nota diligẽter ad aliàs limitationes q̃ danſ ad.l.plerique.Aduerte.quia prædicta omnia intelliguntur.quando alia remedia non ſufficiunt.Vnde dixit eleganter domi. Oldra. conſilio ſuo.xcix.incipiente.Epiſcopus inuocat &c. quòd nunquam debet iudex eccleſiaſticus inuocare auxilium brachij ſecularis : niſi cùm per ſe non poteſt actum exequi:quia omnia iura de hoc loquentia ſemp dicũt.ſi opus vel ſi neceſſe fuerit:quod nota.& idem dicas de excommunicatione:quia nunquam eſt deueniendum ad eam . niſi præcedat,culpa,mora,vel offenſa,vel alia inſtãtia . ſecundũ Petrũ de ancha.conſi.ſuo.xvj.Vnde do.Anro.in.c.ij.de teſti.cogẽ.vbi ex clamat contra practicos moderni temporis.qui incontinenti incipiunt ab excommunicatione:& ab executione:& ſequitur eum Iode ana.in.c.j.in.viij. colj.de ſagitta.allegant omnes text.in.c.romana.§.caueant.de ſentent.excommuni.libro ſexto. ¶ Nota ſeptimò quòd dixi in ſummario.quòd matrimonium conſenſu contrahitur:& vide text.opti.in.c.ſufficiat.xxvij.q.ij. & per illum textum dicit domi.Abb.in.c.cùm locum.in ſecundo notj̃.eodem.quòd ad ſubſtantiam vinculi matrimonialis aliæ ſolennitates non requirun tur.præter conſenſum.quoniam de natura huius verbi ſufficit. eſt vt aliquid non requiratur aliud ad actus perfectionem . ſecundum gloſſam bene notandam in.c.ſtatutum.in prin.in verſic. cano
9 nicis.quaſi in fin.de reſcrip.in ſextò.& per illum textum dicit do. Abb.in.c.commiſſumj̃.eo.quod ſolus conſenſus validat matrimonium contractum per conſtitutum in articulo mortis.licet deſinat omnis ſpes prolis.facit quod not.domi.Abb.in capi.cùm apoſtolicam j̃.eod.vbi dicit quod concurſus mandacij non impedit matrimonium ſubſiſtens ex conſenſu.per illum textum.facit capi.cùm apudj̃.eod.& vide do.Abb.in.c.tua nos.in fij̃.e.facit quod ipſe no. in.c.conſultationi.in primo notabilij̃.eo.& in.c.fi.de ſponſa duo. & in.c.fi.de coniug.lepro.& quod no.do.Iac.in rub.de cláde.deſpõ ſa.in fi.primæ col.¶ Nota vltimò què cõpelli ad ſententiam.quod qualiter intelligatur erit dicendum in.c. ad audientiamj̃. eodem. ¶ Tractant hîc ſolenniter omnes Doctores . primò quid operari
10 pnt̃ſtatuta vel conſuetudines laicorũ circa matrimonia cõtrahẽda. ¶ † Secundò quid ſi maritus & vxor ſint diuerſarum terrarum.cuius terræ ſtatuta vel conſuetudines ſeruari debeant.¶ Et quantum ad primum omiſsis multis quæ à remotis trahi poſſent;colligę ordinatè dicta ipſorum pluribus additis:& pone regulam negatiuam videlicet† q; ſtatutum laicorum diſponens circa ſubſtantiam matri monij inhibendo vel impediendo matrimonium,vbi eccleſia non improbat,nec impedit,non valet.quia diſponit in materia ſpectan te ad eccleſiam.caſus eſt hîc ſecundùm do.Anto.domi.Abb.& do. Iaco.quibus adde.Ange.conſi.ccviij.incipiente.Titius exiſtens.vbi tenet non valere ſtatutum vt contrahens certa forma omiſſa punia tur.adde etiam do.Abb.latiſsimè in.c.eccleſia.in lectura.& in repetitio.ſ.de conſti.& Bald . in.l.ij.in prin.C . de inſti . ſubſti.& reſti. ſub conditio.factis.& in.c.ex parte.ſ.de conſuetu.& ibi dixit non valere ſtatutum irritans matrimonium contractum in furore carnalis concupiſcentiæ ſine inſtrumento dotali.& dicit quod de hoc ponit Arch.eleganter in.c.ofius.lxj. di. Recipit autem iſta regula qnaſdam notabiles declarationes.& prima ſit ſecundũ domi. Ant. vt procedat etiam quo ad hæreditates temporales.quia materia eſt eccleſiæ.patet in.c.tuam.ſ.de ordi.cogni.& in cap.per venerabilẽj̃.
11 qui fil.ſint legi.¶ Secunda declaratio eſt ſecundùm do.Anto.& do minum Ab.† vt procedat etiam quo ad leges ciuiles prohibentes matrimonium inter tutorem & pupillam,& rectorem prouinciæ & prouincialem,& inter ſimiles perſonas:quia tales leges non procedunt ſecundùm nos quicquid dixerit Cy.in.l.ſi.C.de matri. contrac.inter pu.& vi.Idem tenet Fede.conſi.cccxl.dicens generaliter q; ſtatuta laicorum circa matrimonium nullius ſint momenti.cum matrimonium ſit de foro eccleſiaſtico.& allegat notata in.c. tuam. de ordi.cognitio.& per Bart.in.l.Titia.ff.ſo.matri.& doc.poſt Io. and.in.c.fin.de ſecun.nup.idem tenet domi.Abb.latè in conſi . xij. incipiente.caſus talis eſt.& ad illud de tutore.& alijs.adde glo.idem tenentem in. c.j.xxx.q.tertia.licet aliter ſenſerit glo. quæ loquitur arguendo jn.c.conſtitutam.vij.q.prima. Adde etiam Bald.idem tenentem in.§. fin.inſtitu.de excu.tuto.& Sali.in.d.l.ſi. C.de interdic. matrimo.& do.Anto.in dicto.c.per venerabilem.in ſeptima colũ. & do.Ioan.de imo.in.l.filius à patre.§ ſi quis eo tempore.ff.de libe. & poſthu.& Roma.in rubrica.ff.ſolu.matrimo.in.ij.colum.& Archi.& Domi.in.c.Euphemium.§.hinc colligitur.ij.q.iij.& do.Anto.Gaſ.Calde.& do.Ab.in.c.finj̃.de ſecun.nup.& do. Abb.in dicto conſi.xij.& in dicto ca.eccleſia.Illud autem quod ſingulariter voluit Sali.in.d.l.fin.videlicet non eſſe correctas leges ſtatuentes ſuper nullitatem matrimonij ratione præſumpti terroris contracti:vt in.l.j.cum ſeq.C.ſi quacun. prædi.pote . vbi etiam illud repetit.poteſt procedere quando apparet ex aliqua rationabili coniectura de metu:ſed ex eo ſimpliciter quòd preſes prouinciæ contrahat matrimonium cum ſubdita,nõ videtur induci efficax p̃ſumptio metus.attento quòd lex ciuilis fundata ſuper præſumptiõe nõ extendit vires ad forum conſcientiæ.in quo matrimonium ſortitur vires & robur.c.tuaj̃.e.& prędualet rei veritas non geſtorum apparentia.c.inquiſitionij̃.de ſenten.excom.& eſt notabilis doctrina Bal.in.l.cùm quis.in.x.colum.ver.poſt hoc ſcitis.C.de iur.& fact. igno.cum alijs de quibus dicetur.in.c.is qui fidem j̃.eo.& ad iſtam declarationem adde quæ dicentur in.c.fij̃.de ſecun. nup.adde Hoſtien.do.Anto.& do.Abb.in.c.ij̃.de deſpon.impu.vbi dicunt correctas eſſe leges.per quas permittitur patri exhæredare filiam nu
12 bentem ſine eius conſenſu.quòd declara vt ibi. ¶ † Tertiò declara vt procedat dicta regula.etiam quo ad leges quæ exigunt inſtru

menta dotalia interuenire in matrimonio non contracto ob legiti
mationem prolis:vt.l.iij.cum ſi.C.de na.libe.quia non ſunt de ne-
ceſsitate ſubſtantialia matrimonij.ſecundùm do.Anto.hîc.& in.c.
13 tantaꝫ.qui ſi.ſint legi.& Ange.latè in.d.conſi.& erit latius dicendũ
in.d.c.tanta.¶ † Quarta declaratio.vt non valeat ad ſtatutum di-
ſponens non ſolum circa vinculum matrimonij:ſed circa aliquem
ſolennitatem indicendo pœnam:& ſic inferendo damnum: puta ſi
imponeret pœnam perſonis contrahentibus matrimonium ſine
conſenſu patris.quia non valet.ita diſputando concludit Io. an.in
c.ſtatutum.el.j.de hęreti.in.vj.quamuis referat obtentum fuiſſe cõ
trarium in publica diſputa.Bononiæ:& mouetur in effectu.quia li
cet ſit fundatum tale ſtatutum in bono pub.pro vitandis ſcandalis.
& habeat in ſe optimam rationem:negari tamen non poteſt ꝙ iſte
metus pœnæ impediat matrimonium contrahi directè. ergo non
debet valere.ſicut dicitur in ſimili in.d.c.ſtatutum.& facit.c.gẽma.
j.eo.vbi ne impediatur libertas matrimonij prohibetur in eo pœ-
na.& iſtud dictum tenet Pet.de anc.& Do.in.d.c.ſtatutum. & do.
Ant.do.Abb.& do.Iac.hîc.aſſignantes latè diuerſas rationes. q̃ in
idem reincidũt.& adde Ang.idem tenentem in.d.conſil. xxviij. &
do.Ab.in.d.conſi.xij.& idem tenet Iaco.but.reuocans quod olim
tenuerat in.l.j.ff.de conſti.prin.Idem Fed.conſi.xxxv.& do. Anto.
latè conſi.xl.quod incipit.viſa forma contractus. datis & viſis ſta-
tutis &c.dicens inter alia ꝙ cum contractus matrimonij reguletur
iure populi:non poteſt prohiberi.lege ciuili.per text.hîc.&.c.tuã.
de ordi.cog.Idem dicit ſe putare in contractu dotis.quæ auferetur
omittenti formam ſtatuti.quia cum matrimonium de difficili con-
trahatur ſine dote,& obligatione reſtitutionis dotis:ſtatuta inquã
tum obuiarent fructui dotis,tollerent liberam facultatem matri-
monij contrahendi:& per hoc conſuluit ꝙ ſtatutum Mutinæ pro-
hibens obligationem dotis cum Bononiẽſibus.non valet:vt quia
impediat realem obligationem bonorum pro reſtitutione dotis:
aut dationem inſolidum.quia directè tollit facultatẽ exigendi do-
tem.vt ibi latius per eum.adde etiam Pet.de anch.conſi.xvij. quod
incipit.Chriſti &c.pro ſolutione dubitorum. in. j.&.ij.colũ. vbi
latiſsimè cõſuluit ſecũdũ opi.Io.an.in.d.c.ſtatutũ. Idem ipſe tenet
in repe.c.j.in.viij. char.ver.ex p̃dictis patet qualiter ſe habeãt leges.
ſ.de cõſti.& do.Abb.in.d.c.eccleſia.ver.ſextus caſus.& eſt ver.ũ.tñ
Bal.tenuit cõtrariũ in rub.ſ.de conſtit.in.v.col. dicẽs ꝙ in his quæ
ſunt de ſubſtantia matrimonij non poſſent aliquid ſtatuere laici,
ſed bene poſſunt ſtatuere circa qualitates.vnde ſi reipublicæ inter-
eſt ne fiat ſcandalum in populo: tenet adiectio pœnæ. ſicut tenet
lex:ne malis moribus ciuitas informetur.l.j.C.de ſecun.nup. quam
ſecundùm ipſum non ſeruant canoniſtæ.& dicit ſe videre ꝙ homi-
cidium eſt contra naturam:& tamen per accidens eſt permiſſum.
xxiij.q.v.per totum.Itaꝙ plerũꝙ magis cõſideraꝫ accidens quã na-
tura:quia accidentia obnubilem cauſam contingunt.l.j.§ beſtias.ff.
de poſt.& omnia iſta accidentia vocantur in iure qualitates. & ſe-
cundùm quoſdam adiectiones.ſecundùm ipſum.quod etiam tenet
in.c.clerici.in.ij.colum.ſ.de iudi.dicens ꝙ in hoc nõ matrimoniũ,
ſed qualitas matrimonij.ſcilicet clandeſtinitatis & corruptionis.&
allegat.l.iij.§.ſi emancipatus.ff.de bo.poſſ.contra tabu.ſecus ſi tan-
geret ſubſtantiam matrimonij:quia tũc ſecundùm ipſum procedit
dictum lo.an.in.d.c.ſtatutum.Idem voluit Bald.in.c.tenor. in fin.
ſ.de re iudi.dicens ꝙ in matrimonijs poteſt apponi pœna per ſtatu
tum ciuitatis.præterquã quo ad impediendum ſubſtantiam matri-
monij.allegat Arch.in.c.vbi neceſſe.xxx.q.ij.Idem tenuit Bal.in.l.
omnem.circa fi.ff.ad tertul.dicẽs ſe credere quod determinatio Io-
an.and.in.c.ſtatutum.non ſit vera:quia contrahere contra aut ſine
conſenſu patris:eſt contra bonos mores omnium:maximè pruden
tium.& inducit odium capitale.per.d.§.ſi emancipatus. vbi habeꝫ
ꝙ inducit cauſam exhæredationis.& ideo valet ſtatutum.non quia
veniat cõtra ſubſtantiam matrimonij:hoc enim non poteſt facere
niſi Papa.ſed ꝙ puniat malos mores in repub.facinora ſeminantes
ſic.ſecundùm ipſum.Idem tenet Gaſ.& Cal.latè in.c. ij.j.de clande.
deſpon.dicens ſe vidiſſe ita conſultum. & idem tenent Lap. Abb.
& Ioan.de ſancto Geor.in.d.c.ſtatutum. & pro iſta parte vltima
docto.plura non parum vrgentia adduci poſſent in ſimili, præ-
ſertim elegans conſil.Bald.quod incipit.ſub protectione & dño
ſereniſſimi principis quod eſt inter conſilia Pe.de auc.conſi.xj.&
adduci poſſet quòd no.Roma.in.l.ſtipulatio hoc modo concepta.
in.vj.col.ff.de ver.ob.& quod no.Bal.in.c.at ſi clerici.in.ij.co.ſ.de
iudi.&.c.quæ in eccleſiarũ.de cõſti.dum allegat gl.in.l. ſi ita quis.§.
ea lege.ff.de ver.ob.& facit qd̃ no.Bar.in.l.reſcriptio.§.j. ff.de mu.
& hono.& in conſi.ſuo quod incipit.ſi aliqua.& quòd latè cõſuluit
Pe.de anc.conſi.ccxcviij.quod incipit.habet ſtatutũ communis Pi
ſtorij:& eſt prohibitus ſtatuere in aliqua materia ꝓpter defectum
poteſtatis,poteſt in illa ſtatuere fortificando ius commune,cũ ad-
iectione pœnæ.iuxta gl.ſing.in cle.ne romani.in verb.tolli.de elec.
notant.do.Car.& Imo.in.c.ex tuæ.cum ſi.de cle.non reſi.ergo ſo-
lennitatem paterni cõſenſus approbatam in hoc caſu à iure cano-
nico.c.aliter.xxx.q.v.&.c.honorantur.xxxij.q.ij.licitũ erit confir-
mare cum adiectione pœnæ:ſed nihilominus veriorem puto opi.
Io.an.in.d.c.ſtatutum.quæſt cõmuniter approbata.vt ſuprà dixi:
quia cum per canones concedatur filijs vel filiabus libera poteſtas
nubendi:non poteſt illa metu pœnę coarctari.Iſtud em̃ ſoli Papæ
poteſt competere.cui datum eſt diſtinguere & limitare prohibita
vel conceſſa de iure diuino.ſecundũ doc.in.c.fi.de conſue.& Io.an.
& omnes in.c.quæ in eccleſiarum.de conſtitu.ſed iſta facultas libe-
rè cõtrahendi matrimoniũ cõceſſa à deo nõ eſt reſtringibilis aliquo
colore per poteſtatem ſecularem.hinc eſt ꝙ leges cõtra ſecũdò nu-
bentes editæ,ſunt omnino ſublatæ:vt in.c.fi.de ſecũ.nup.& non vi
detur probabile ꝙ is poſsit ſtatuere ſub acceſſorio,qui non poteſt
ſuper principali:quia ſic indirectè impediretur ipſum principale
ad alterius forũ pertinens.contra.c.fin.de immu.eccl.in.vj.& regu
la cum quid li.vj.& dato defectu poteſtatis in ſtatuente,nihil ope-
rari poteſt rationabilitas,vel aperta iuſtitia ſtatuti.c.eccleſia.de cõ-
ſti.facit.c.ſeries.in fi.ſ.de teſti.& metu pœnæ non poteſt auferri li-
bertas contrahendi matrimonium.l.Titio centum.§.j.ff.de condi.
& demon.& actus coactus timore ſoluendi ſtatuti,dicitur factus ti
more pœnæ,ſecundùm Bal.in.l.falſus.ad fi.C.de fur.& Bar.in.l.cre
ditor.ff.de ſol.& Bal.in.d.l.omnẽ.in fi.vbi dicit ꝙ metus ſtatuti di-
citꝫ eſſe terribilis.& ex iſtis breuiter apparet reſponſio ad cõtraria.
& ad rationem glo.in ver.tolli.in.d.cle.ne romani.dic ꝙ procedit.
vbi ſtatuens diſponit circa materiã ad ſe pertinentem,& eius ſtatu
tum:non obuians alijs regulis iuris:quod non eſt hîc per iſtum tex.
& per.c.gemmaꝫ.eo.et ita credo tenendum.licet per prædicta.&ꝙ
dicenda paſſus ſit dubitabilis.de quo vltra prædicta vide quòd no.
And.de iſer.in.c.j.§.j.qui.mod.feu.amit.& in.c.imperialem.de pro
hi.feu.alie.per Fede.& Ang.in.l.fi.C.de interdict.matri.& in.l.con
ſulta.C.de teſt.¶ Recipit autem prædicta regula primo modo de-
14 clarata quaſdam fallentias valde notabiles.¶ † Et primò fallit.niſi
ſtatutum imponeret pœnam:non odio contrahentis matrimoniũ:
ſed fauore filiorum.ita tenet hîc do.Anto.& refert ſimpliciter do.
Iac.ponentem exemplum in iſto caſu de.l.hac edictali.C.de ſecun.
nup.vbi reſeruatur certa portio filijs primi matrimonij: ſi pater
tranſit ad ſecunda vota.quia non eſt hæc pœna odio cõtractus,ſed
fauore filiorum.& idem voluit Bal.in.l.j.ff.de conſtit.prin.& in.l.
Paulus.ff.de ſtatu homi.ſecundùm ipſos.de quibus miror ꝙ in dic-
tis locis Bar.hoc non poſuit.Sed adde Pe.de anch.idem tenentem
in repe.c.primi.in.viij.char.ver.quædam verò leges.de conſtit.&
Io.de fan.& Do.in.c.ſi quem pœnituerit.§.notãdum.ij.q.iij.& fuit
elegans dictũ Inn.in.c.fi.de ſecund.nup.& ibi dixit non eſſe ſubla-
tas pœnas impoſitas illi qui contra proprium iuramentum nubit
recepta tutela filij in credita ratione.l.omnem.ff.ad text.in.§.ſi au-
tem tutela.& quod ſcribit do.Car.in.c.gemma.in.x.qj̃.eod.vbi di-
cit valere teſtamentum in quo pater inſtituit filiam hæredem ſi
nupſerit mercatori. & ſi alteri nupſerit,dat ſolum certa legata.
¶ Aliud eſt enim eligendi matrimonij metu pœnæ libertatem au-
ferri.aliud ad matrimonium certa lege inuitari.l. Titio centum.§.
Titio.el.j.ff.de condi.& demon.& ad iſtud facit conformitas inter
vltimam voluntatem & ſtatutum.quæ in multis æquiparantur.ſe-
cũdũ Bal.in.l.j.C.de his qui.vt indig.&in ti.de pace conſtan.in ver
bo.in criminalibus.& in.l.& ſi poſt tres.in.viij.colũ.ff. ſi quis cau.
& iſtud dictũ domi.Car.optimè confirmat ſequentem fallentiam
& conſiderato fauore in quo principaliter ſe fundat ſtatutum,non
poſſet dici pœnale.Quoties enim actus ſuper quo diſponit conſti-
tutio ex vna parte eſt fauorabilis:& ex altera odioſus,ad conſideꝝ
dum naturam in conſtitutio.an debeat iudicari fauorabilis:an ve-
rò odioſus,

rò odioſus,attenditur id ſuper quo principaliter cõſtitutio inten-
dit prouidere:vt no.glo.penul.in fin.& ibi clarè Domi.in.c.ſciant
cuncti.de elec.in.vj.& no.Bar.in.l.qui excep.in prin.per illum tex.
ff.de condi.indebi.& domi.Ab.poſt Io.an.in.c.j.in.iij.col.ſuprà lo
ca.& Bal.in.l.illud.in.ij.colum.C.de ſacroſanctis eccl.& in.l.fin.C.
de in ius vocan.& in.l.fi.vbi ſubtiliter loquitur.C.de inter. matri.
& in.l.ab executione.C.quorum appella.non re.& Barto.in.l.ſed ſi
hac.in.§.fi.ff.de in ius vocan.cum alijs cõcordan.& eſt text.clarior
in iure in.c.ij.poſt principium.ibi.cùm non ſit dicendum.de deci-
mis.in.vj.& cum iſta fallentia tranſeo,pro nunc.per prædicta:licet
dominus Abb.aliter teneat in dicto.c.eccleſia.verſi.Sextus caſus.&
in dicto.c.fi.de ſecundis nup.vbi latius inſiſtam.¶ † Secundò fallit
15 prædicta regula.niſi ſtatutum imponat pœnam lucri ceſſantis.pu
ta quia tollit lucrum à ſeipſo,vel à lege datum.ita dicit hîc ſimplici
ter do.Ant.& allegat glo.in ver.certo ꝙ caſu in.c.cum ſecundùm.
de hæreti.in ſexto.& ſequitur hîc do.Iaco.ponens extrà ſi ſtatutũ
confert certam partem bonorum patris nubenti cum cõſenſu pa-
tris,& priuat dote nubentem ſine ipſo:quia non agitur de pœna.
ideſt de diminutiõe patrimonij.ſed de lucro ceſſante:& lex poteſt
illum priuare eo quod confert.quaſi ſub conditione conferat:ſi nu
pſerit patre conſentiente:ſed iſtud intellige rectius.quòd priuet ea
parte quam confert:non autem dote.quia iſtud eſt tenere contra ea
quæ dixi.ſ.quia aduertenter dictum puta. Et adde ꝙ cum glo.in di
cto.c.cum ſecundùm.concor.ibi Archi.& Io.and.& eam ponde-
rat ibi Do.notans in propoſito.quia leges diſponentes vt aliqui nõ
contrahant matrimonium.ligant contrahentes in terris imperij:
quando pœna cõſiſtit non in damno inferendo,ſed in his q̃ erant ſi-
bi conceſſa à lege ſi abſtinerent à contractu.quia lex ciuilis dat bo-
na raptoris mulieri raptæ.l.vnica verſi.ſi autem ingenuũ.C.de rap.
virg.& ſi mulier contraxerit matrimoniũ cum raptore:perdit iſta
bona per authoritatem.C.de rap.mulie.in fi.vnde cùm de iure ca-
nonico valeat tale matrimonium:dicit glo.ibi.tamen habebit lo-
cum pœna:quia quaſi confert illud ſub conditione.ſi non contra-
xerit:& cum illa glo.concor.Sali.poſt argumenta ad partes.licet de
ipſa non meminerit in.d.l.vnica.in ver.& tunc iuſurgit dubium.
in.vj.colum.quia bona erant delata mulieri ex titulo lucratiuo,&
à lege,& iure ſpeciali.cum fiſco deberent applicari.in authentica.
de non alie.§.ſed nemo.& ideo ad regularem naturam reducitur.l.
ſi vnus.§.pactus.ff.de pactis. ¶ Et quia collata erant ſub conditiõe:
nec matrimonium punitur ſecundũ eum.ſed effrenata libido. &
idem tenet do.Ioan.de ana.in.c.cùm cauſa.in.v.colj̃.de rap.& iſtud
puto verius.quãuis glo.voluerit expreſsè contrarium in.c.de puel-
lis.in verbo nullatenus.xxxvj.q.ij.quam ſequitur do.Abb.hîc.& in
d.c.cum cauſa.& in.d.c.eccleſia.in.vij.col.ver.Quintº caſus.de cõ-
ſti.& Fede.conſi.ſuo.xxxv.& moueor etiam per id quod no.Bald.
in.l.de quibus.in.x.colum.ver.vj. quæritur. ff.de legi.vbi dicit ꝙ
qui non impedit puellam,tamen facit iniuriam:vnde infert ꝙ ſta-
tuentes poſſunt à principio diſponere:ꝙ ſua ſtatuta priuilegiatiua
non comprehẽdant clericos.& per hoc etiam adduco:quia ex quo
in propoſito correcta eſt ratio legis,vel ipſa lex prohibens matri-
monium inter raptorem & raptam.fruſtra vocatur eius commo-
dum in contributione lucri quòd ipſa cõferebat.iuxta regulam ex
eo.de reg.iur.lib.vj.& latè per Bart.in.l.poſt legatum.ff.de his qui
bus vt indig.cum concordantijs.Præterea correcta ratione legis,
videtur correcta tota lex.ſecũdũ gl.in.l.j.in prĩ.in verbo puidẽtia.
& ibi Bar.ff.de legi.tuto.& probatur in.c.miramur.ſ.de ſeruis nõ
ordi.iuncto.c.à multis.de æta.& quali.vbi Papa in dicto.c. mira-
mur.videtur declaratiuè procedere & affirmare ꝙ eoipſo ꝙ corre
cta eſt ratio canonis,debet intelligi correcta ipſiº diſpoſitio.quod
per plura tenet Sali.in authen.ingreſſi.in.ij.colum.C.de ſac.ſan.ec.
& Imo.in.l.ſi verò.§.de viro.circa ſecundùm articulum. ff.ſoluto
matri.& reſpondet ad gl.in.l.tam his.§.j.ff.de donatio.cau.mor.ſi
ergo per iura noſtra eſt correcta omnis ratio.d.l.vnicæ.non video
quomodò lucrum vel damnum de quo ibi.poſſit haberi apud nos
in conſideratione:& ita tolluntur motiua do.Abb.in dictis locis.
16 qui in iſta materia iudicio meo nimis ſe reſtrinxit.¶ † Tertiò fallit
prædicta regula.niſi ſtatutum diſponeret circa dotem:& ſic circa
accidentalia matrimonij.ſecundùm Inno.hîc.per verbum fortè,
quem ſequuntur indiſtinctè omnes Doc.hîc. dicentes ita ſeruari.
allegant.no.in ca.Raynutius.ſ.de teſta.& idem tenet Bal.in rubri.
ſ.de conſtitu.in.v.colum.in quo etiam videndum eſt quando cauſa dotis dicatur eccleſiaſtica,vel temporalis.de quo per omnes poſt
Barto.in.l.Titia.ff.ſolu.matri.& per Docto.in.c.de prudentiaꝫ.de
dona.inter virum & vxo.& ibi dicetur.¶ † Quartò fallit.niſi ſtatu
17 tum diſponeret circa aliquam laudabilem ſolennitatem adhiben-
dam in contractu matrimonij:quia tunc valet.ſaltem quò ad hoc
vt omittentes illam incurrant peccatum mortale.ſecundùm Inno.
hîc.quem ſequuntur Hoſti.Io.an.Io.de lig.& do.Ant.qui per hoc
volunt † quod ex lege municipali poſſit effici peccatum.quòd aliàs
18 non eſſet peccatum:nec mirum,quia lex.laicorum facta ab haben-
te poteſtatem:ſi eſt iuſta,nec repugnat legi diuinæ vel canonicæ:li
gat in foro conſcientiæ.vt ſingulariter ſenſit gloſſ.prima ibi.iure
poli.in.c.quæ in eccleſiarum.Et ibi Bal.ſ.de conſti.& expreſsè no.
beatus Thomas ſecunda ſecundæ quæſtione.xcv.articulo quarto.
& refert Io.an.in.c.ij.de ver.ſig.in.vj.no.latè Pet.de anc.in repeti.
regulæ poſſeſſor.in.viij.col.cũ ſequentibus.de reg.iur.in.vj.& ele
gantiſſimè Ioã.cal.in diſputatione quæ incipit.Bonorienſi ſtatuto
cauetur.in vlti.colum.& Inno.in.c.plerunꝙ.ante fi.ſ.de immu.ec
cle.Et conſuetudo facit peccatum quod aliàs nõ eſt.& quando ecõ
uerſo.vt probatur in.c.fi.de ferijs.&in.c.illa.xij.di.& in.c.ſuper eo.
de cogna.ſpiri.facit.c.qui reſiſtit.xj.q.iij.&.c.ij.de maio.& obedi.
quicquid in contrarium dixerit Roma.non habita notitia prædi-
ctorum.in.l.is cui bonis.in.viij.colum.ff.de ver.obl.ſed iſtam fallẽ
tiam intellige procedere tribus concurrentibus.Primò ſecundùm
Gaſ.cal.hîc & in rubrij̃.de clande.deſpon.quando eſt talis conſue-
tudo per quam eccleſia certificatur de contractu matrimonij.iu-
xta.c.aliter.xxx.q.v.Et ſine tali conſuetudine dubitaretur de ſcan-
dalo:quia eccleſia relinqueretur incerta de ipſo contractu,ſecus ſi
eſſet conſuetudo parui momenti.quia eius omiſſio non induceret
mortale.facit.c.re vera.de conſecra.diſtin.ij. &.c.quotidianis. de
pœnis.diſt.j.&.c.ex diligentiꝫ.de ſimo.& in.l.j.ff. de ven.inſpi. &
quod no.Bar.in.l.ij.ff.de vulg.& pupilla.& in.l.fi.C.de iure delibe.
de omiſſione crucis in inuentario.¶ Secundò intellige.dummodò
ſolennitas requiſita à ſtatuto non habeat concurſum pœnæ:vel ſit
impeditiua libertatis:quia tunc deficiente poteſtate ſtatuentis nõ
valeret ſtatutum:quod ſecus eſſet in conſuetudine.in qua interue-
uit conſenſus populi & cleri.in qua rectè intuenti loquitur Inno.
hîc.& ita dicit do.Ab.hîc.cuius dicta(vt mihi videtur)non impu-
gnant ex toto communem ſententiam Doc.¶ Et pro hac differen
tia inter ſtatutum & conſuetudinem quò ad propoſitũ facit opti-
mè qd̃ no.do.Abb.in.c.cũ.M.de cõſti.in.x.co.reprobãdo do.Ant.
ibi.& in.c.ſicut pro certo:& in.c.Iacobus.j̃.de ſimo.vbi dicit valere
conſuetudinem ꝙ exigatur aliquid temporale ab eo qui de nouo
recipitur in canonicum:vt illud conuertatur in publicam vtilita-
tem:vel in fabricam eccleſiæ:ſecus ſi vigore ſtatuti.per tex.valde
ſingularem in.c.ex multis.ad.fi.prima quæſtione.iij.quia ſtatutum
nõ habet principium volũtarium:ſed neceſſarium quò ad exactio
nem.& paria ſunt petere expreſsè,vel cum edictione ſtatuti.vt no.
Bart.licet ipſe non dicat,in.l.ſi creditor.ff.de ſolutio.& dixi ſuprà
in fi.quartæ declarationis:ſed conſuetudo habet principium vo-
luntarium:nam voluntariæ potuerunt aliqui dare certum quid ap
plicandum vtilitati eccleſiæ.& ex iſtis per ſpatium temporis indu-
citur laudabilis conſuetudo.ad cuius obſeruantiam poteſt quis cõ
91 pelli.per tex.aureum in.c.ad apoſtolicam j̃.de ſimo. ¶ † Tertiò in-
tellige iſtam fallentiam,dummodò illa ſolennitas omittatur ex con
temptu:aliàs enim ceſſante ſcandalo non eſſet peccare mortaliter:
quia iſta ſunt potius cõſilij quàm p̃cepti.ita dicit gl.ſingularis in.c.
noſtrates.xxx.queſtio.v.Et ibi Archi.& ſequitur do.Car.& do.Ia-
co.hîc.qui infert hoc eſſe no.ad limitationem gloſſ.in.c.ad aures.
de ætate & qualita.quæ dixit ꝙ lex conſilij obligat ad mortale.quia
procedit in omittente ex contemptu.aliàs non.& eſt bona glo.in.c.
quis autem.x.diſt.quod no.Et adde ad hoc vltimum ea quæ haben-
tur in rub.de clande.deſpon.ſed ad iſtam declaratio.adde omnino
Inno.in repeti.c.cũ contingat.in.xvij.char.ſ.de iureiuran.vbi mul
tùm ſolenniter diſputando concludit quòd contraueniens,legi ſe-
culari ciuili vel municipali quantuncũꝙ iuſtę, nunquam incurrit
mortale.niſi hoc faciat ex contemptu.vel lex ipſa ſtatuat in materia
cuius tranſgreſsio aliàs inducit peccatum.& inter cætera ponderat

c.qui reſiſtit.xj.q.iij.in ver.q̃ro Imperator.qđ dictū nũquam tradas obliuioni,quia eſt notabiliſſima limitatio ad dictū beati Tho.cum concor.de quibus dixi.s̃.licet ipſe lmo.nõ faciat mentionẽ.& ſubdit hanc eſſe ſuam declarationem nouam,per alios nõ tactam.quãdo autẽ lex conſilij obliget ad mortale.dic vt per gl.in cle.j.in ver. hortamur.de teſti.& in.c.Matheus.de ſimo.p Arch.& Do.in.c.teſtamentum.vj.diſt.& Domi.in.c.ſponſus.per illum tex.xxiiij.diſt. & in.c.vnum orarium.§.criminis.xxv. diſt.& latè in.c.generali.in pen.colum.de elec.in.vj.per Inno.domi.Ant.& lmo.in.c.dilectus. el.ij.de præben.p domi.Abb.in.c.j.de conſti.per lmo.in.c.nam cõ cupiſcentiam.eo.ti.p Bar.in.l.cùm pater.§.Iulianus.de lega.iij.per do.Abb.in.c.j.de vita & honeſta.cleri.& in.c.ad noſtram.in.iij.co. de reg.& in.c.ſi quis venerit.de maio.& obedi.& in.c.cùm contingat.in.vij.col.de iureiurã.per Archid.in.c.rogo.xj. quæſtio.iij.& in.c.quiſquis.xiiij.q.j.per.Io.de ana.in.d.c.Matheus.per do.Anto. in.d.c.ad aures.¶ Quintò fallit prædicta regula.niſi pœna appoſita in ſtatuto cõtrahenti matrimoniũ eſſet parui impedimenti quò ad libertatem:puta quia puniret in centũ.contrahentem matrimonium de præſenti:& ita ſingulariter & expreſsè voluit do.Card.in c.his qui fidem j̃.eo.& refert ſimp̃r do.Iaco.ibi.in.iiij.col.pro quibus nõ incongruè adduci poteſt qđ no.Bar.in.l.inficiãdo.§.fi.ff.de furt.dum dicit valere ſtatutum puniens eum qui ad nuptias ſuas in uitaret vltra.xij.puellas,non enim poteſt impugnari.quaſi ſtatuat ſuper materia ſpirituali:quia hoc non detrahet vinculo matrimonij.nec ſolennitati:ſed immoderatis pauperum impenſis:bñ fateor q̃ non valeret ſtatutum q̃ ſpõſa dum bñdicitur nõ donet vltra certam ſummam ſacerdoti.& induco quod no.Lud.Roma.in ſingulari.cccl.xiij.qđ incipit.reuerendus dominus.vbi refert ſe conſuluiſſe ad inſtantiã cuiuſdam Cardinalis,q̃ non valet ſtatutum laicorũ q̃ pro exequijs fiendis nõ poſſit niſi tantũ expendi:quia iſtud concernit burſas clericorum.& allegauit tex.ſing.ſecũdũ eũ in.c.ſi.ibi.ſed
20 etiam de mortuarijs.s̃.de reb.ecc.non alie.¶ † Sextò fallit prædicta regula.niſi ſtatutum reſtringeret libertatem contrahendi matrimonium:exceptuando ſolum certum genus perſonarum.ita ſolenniter declarat Bar.in.l.edicimus.C.de murilegulis.li.xj.dicẽs valere ſtatutum q̃ inter homines diuerſarum ciuitatum non cõtrahatur matrimonium ſub certa pœna.dummodò poſſint honeſtè nubere inter homines ſuę ſectæ.& ſequitur ſimp̃r Ang.ibi.Idem tenet Bal.in.l.j.§.ius naturale.ff.de iuſti.& iur.dicens quòd ſi tale ſtatutum eſt factum ex cauſa:valet quò ad pœnam.Idem tenet Barto. in conſi.incipiente.lator præſentis ſchedulæ.& do. Cardi.& Gaſ. Cal.in.d.c.gemmaj̃.eo.& ſequit ibi do.Iac.in.iij.q.quod maximè p̃cedit ſecundũ ipſos:qñ obuiaretur ſcandalo imminẽti:puta ex matrimonio cõtracto cũ duabus partib9.inter quorũ capita vigeret odium capitale.Idẽ etiã firmat Ludo.roma.in rub.ff.ſolu.matri.in vij.col.dicẽs ſe mirari de quibuſdã tenẽtibus oppoſitum:mouetur per.c.ſuper eo.de cogna.ſpiritua.iũcto.c.j.eod.tit.vbi conſuetudo poteſt operari quòd ſit matrimonium inter eos inter quos non poteſt eſſe de iure.nec obſtat ſecundũ eũ quòd aufertur libertas cõtrahendi matrimonium:quia hoc eſt falſum ſecundũ eũ,ſi poteſt cum alijs honeſtè cõtrahere:& p̃ hoc optimè facit qđ voluit Bal.in.l.ſi mater.C.de ſuis & legit.vbi præſupponit valere ſtatutũ Mediolani.quòd mulier nupta extra territoriũ Mediolani non ſuccedat in bonis patris in territorio mediolanen̄.Ad idẽ facit quod ſolus voluit do.Iac.in.c.cùm locum.in.v.colj̃.eo.dicens non poſſe dici meticuloſum matrimonium quando quis contrahere cogitur cum certo genere perſonarum:ſed contra prædictos videtur tenere Bal.in.l.noſtri.C.de nup.inquantum formata iſta quæſtio ſubmittit ſe deciſioni Io.an.in.d.c.ſtatutum.& pro hac parte facit qđ not. Bald.in.l.omnes populi.in.viij.colum.verſicu.ſed nunquid ſtatutum.ff.de iuſti.& iure.& fortiter faciunt ea quæ dixi ſuprà in quarta declaratione.ex quibus non reputo tutum affirmare iſtam fallentiam:nec puto procedere dictum do.Iacob.in dicto.c.cum locum.vt ibi tangan.& ad.c.ſuper eo.allegatum per Roma. collige reſponſum ex dictis do. Abba.hîc. dum facit differentiam inter ſtatutum & conſuetudinem. & retuli ſuprà in quarta fallentia.
21 ¶ † Septimò fallit prædicta regula.niſi ſtatutum imponeret pœnam amiſſionis dotis nubenti viro indigno ſiue conſenſu patris: quia cum iſtud ſit valde conſonum iuri communi.iuxta gl.in.c.de raptoribus. xxxvj.q̃.prima.& text.in.d.l.iij.§.ſi emancipatus.ff.de
22 contra tabu.ibi.vt dedecori ſit tam ipſi quam patri.† ita expreſsè tenet Pe.de ancha.in dicto conſi.xvij.& Bald.in.d.c.ſtatutum.in certis apoſtillis quas fecit ad ſextum.¶ Vltimò fallit prædicta regula. niſi ſtatutum non requireret conſenſum patris:ſed ſimpliciter cõſilium.quia illud non tenetur puella ſeq.& ad euitandam pœnam facilè petet conſilium.iuxta notata per Bar.in.l.j.§.ſi plures.in.iiij.colum.ff.de exercito.& per canoniſtas in.c.cum in veteri.s̃.de elec.ita dicit Bald.in.d.c.ſtatutum.ſed licet omnia iſta habeant in ſe optimum colorem iuſtitiæ.tamen non affirmo.quia repugnant in effectu rationibus de quibus ſuprà.& per hæc habes primam quæſtio. Doct.expeditam clarius quàm alibi.cum adiectionibus opportunis.& ad ea quæ dixi ſuprà in quarta declaratione adde do.Card.in c.gemmaj̃.eo.tit.& ibi do.Iaco.in.iiij.q.vbi ſequuntur opi.Io.and. in dicto.c.ſtatutum.Et ad ea quæ dixi in prima declaratione adde omnino Bald.idem tenentem in.l.& ſi contra.C.de nup.quaſi in fi.
¶ Quando autem valeat conſuetudo in talibus. dicendum erit in c.ſuper eo.de cogna.ſpiri.& quando ſtatutum poſit inhabilitare perſonas aliãs habiles.tradunt omnes Docto.in.c. quod dilectioj̃.
23 de conſangui.& affi.& ibi dicetur.¶ † Circa ſecundùm principalẽ articulum.videlicet quando p̃ſuppoſita validitate alicuius ſtatuti.vel conſuetudinis,contrahentes matrimonium ſunt diuerſorum locorum habentium diuerſas conſuetudines,vel ſtatuta, quæ debeant obſeruari.quia materia eſt admodum vulgaris,& trita colligebreuiter tres concluſiones.ex quibus complectentur caſus magis dubitabiles.Prima concluſio ſit hæc.quò ad ſolutionem adhibendam in ipſo contractu matrimonij attendi debet locus contractus. ita concludit hîc Ioan.an.poſt antiquos.quem referunt & ſequũtur omnes ſcribentes hîc. mouentur potiſſimè per tex. in.l.ſi fundus. ff.de euict.vbi quò ad ſolennitatem contractus attenditur conſuetudo loci in quo contractus principiatur.facit lex prima.§.in honorarijs.ff.de varijs & extraordi.cogni.Idem tenet Bart.in.l. cunctos populos.in.v.col.ver.& primò quæro.C.de ſum.trini.& fi.catho. dicens ſe intelligere locum contractus,non in quem collata eſt ſolutio vel traditio:ſed in quo celebratus eſt contractus:& loquitur in quolibet contractu.& idem tenet Angel.quem omnino vide in d.l.ſi fundus.& Bal.in.c.j.§.ſi.ante ſi.de inueſti.de re aliena facta.in vſi.feu.& ad iſtam concluſionem adduco optimè Ioannem Cald.in quadam diſputatione.quę incipit.Statuto ciuitatis cauetur &c.in iiij.ar.primæ partis.& in ſol.qo.vbi cõcludit q̃ circa concernentia præparatoria officij clericus aſtringitur ſtatuto laicorum,quando litigant coram ſeculari.& concor.do.Ant.& do.Ab.in.c.quòd clericis.de for.compe.& ibi dicit do.Abb.magis in p̃poſito.in.xj.col. q̃ non valet contractus factus inter clericum & laicum:non ſeruata conſuetudine adhibente ſolennitatem contractui, qui non poteſt pro parte valere,& pro parte non.l.Labeo.ff.de ver.ſig.c.quod in dubijs.s.de renun.ideo cum ipſe laicus ſubditus non poſsit contrahere etiam cum non ſubdito ſcripta lege ſui ſuperioris.imò peccaret.c.ij.de maio.& obedi.l.nemo poteſt.de legã.j.c.requiſiſti.de teſta.c.qui reſiſtit.xj.qo.iij.& nulla fuit contracta obligatio.cui lex reſiſtat,& inhabilitat conſenſum ſuum.vt traditur in.l.cum lex.ff. de fideiuſ.per Bart.& ita nõ poſſet valere contractus ex vna parte, & ex alia nõ.Ita in propoſito ſeruabit maritus cõſuetudinẽ loci: & ſolennitatem loci in quo contrahit cum maliere.cum ipſa ad hoc teneatur:& faciunt notata per lmo.in repeti.c.cũ contingat.in.xxxiij.char.s̃.de iureiu.per Pe.de anc.in regula ea quę.in.xvij.q. de reg. iur.in.vj.per do.de Rota deciſ.cccvij.quæ incipit.obligatus eſt lacus.per lmo.poſt do.Anto.in.xiiij.col.de conſtit.& ad iſtam quæſtionem facit quod no.do.Ant.do.Cardi.in cle. paſtoralis.§ deniq̃.in.ij.q.de re iudic.vbi dicitur quòd ſi per delictum imponitur certa pœna per conſtitu.epiſcopalem in loco in quo eſt beneficiatus, ſeruabitur conſtitutio loci delicti.per.c.illa.xij.diſtin.& d.l.ſi fundus.quia contractus & delicta æquiparantur ſcdm eum.& Oldr.cõ ſi.xliij.qui loquitur in his terminis.facit etiam quod no.do.Ab.in c.cùm contingat.in.iij.colum.de fo.compe.& Ioan.de ana.in.c.j.in viij.col.de rapto.& do.Car.in.cle.j.§.eidem.in.vij.quæſtio.cũ duabus ſeq.de foro competen.cum alijs concordan.facit.quod nõ.Bal. in ti.de pace conſtantiæ.in verſi.ſi qua controuerſia. vbi dicit q̃ ſi Papa conceſsit Tuſco feudum cuiuſdam caſtri Alemaniæ:videtur conceſ

conceſsiſſe ſecundùm conſuetudinem Alemaniæ nõ Tuſciæ.¶ Sed aduerte,qa iſta cõcluſio eſt dupliciter limitãda.Primò vt p̃cedat. qñ vir cõtrahat.in alio loco p̃ſonaliter.ſecꝰ ſi per nuntium,vel epiſtolã.iuxta.c.ſi.de procu.in.vj.quia tũc in tali contractu ſeruabitur conſuetudo viri.qui eſt caput mulieris.c.hæc imago.xxxiij.q.v.ſecundũ do.Ant.& do.Iaco.hîc.p ea q̃ dicam in ſequẽti cõcluſione. qđ no.ſed contra hoc multùm.facit qđ not.Bal.in.l.multũ.in pen. col.C.ſi qs al.vel ſibi.vbi dixit q̃ ſi ego exiſtens Ferrariæ.per nuntiũ,vel epiſtolam vendo tibi exiſtenti Bononiæ:cõtractꝰ dicitur celebratus Bononiæ.p tex.& quod ibi Bar.in.l.ſi vt p̃poniſ.ff.de fideiuſ.facit quod no.Bal.in.l.nõ ideo minus.in.x.colũ.C.de accu.& in.l.nullũ.C.de teſti.cũ ſi.niſi fortè dicas qđ quãuis cõtractus dicatur celebratus in loco ad quẽ ſcribitur,vel mittit:tunc ceſſat cauſa propter quam debet aliãs ſeruari cõſuetudo loci cõtractus.videlicet ratio ſcandali.vt ſtatim dicet.quod ceſſat in abſente.ſed certè p̃ cederet in ſcribente ſimpliciter.ſed ſecus videretur in deſpõſante per nuntiũ.maximè qui nõ ſimp̃r informaret ſe de animo perſonę contrahentis:ſed etiã deſponſaret:quia tũc non video ſufficientem rationẽ differẽtiæ inter primũ caſum & iſtũ.cum ſi.per.c.mulieres. cum ſimilibus j̃.de ſen.excõ.¶ Secundò limita hanc concluſionem vt procedat.quãtũ ad hoc vt omiſſio dictæ ſolennitatis inducat ad mortale.non autem q̃ ſit de tali eſſentia q̃ annullet cõtractũ.vt dixi in p̃cedẽti articulo.ver.iiij.fallit.quia de rigore iuris omiſſio talis ſolẽnitatis non releuat.vt hîc.Et p̃ hoc infero q̃ etiam ſi vter q̃ cõtrahentiũ matrimoniũ eſſet aduena,viator,vel forenſis:debeant tamẽ ſeruare cõſuetudinem loci in quo cõtrahũt.licet ſtatutũ,vel cõſuetudo diſponẽs ſuper dictis ſolẽnitatibus nõ liget eos.c.ij.de conſti.in.vj.l.fi.C.de iuriſ.om.iudi.& ita tenẽt ſimpliciter hîc omnes ſcribẽtes.per.d.c.illa.xij.di.vbi bonus tex.in fi.cum glo.in verſi.veneris.& in.c.quæ cõtra.viij.di.& in.c.quiſquis.xl.di.& hoc ſua det ratio euitandi ſcãdali.ſecundũ eos.quibus adde quod no.Guil. de monte lauduno in cle.dignũ.de celeb.miſ.& ſequitur ibi domi. Car.in.v.q.vbi dicit q̃ peccaret vnus de Catalonia comedens die ſabbati in ſtudio tholoſano.licet nõ peccaret exiſtens domi ſuæ.p̃pter cõſuetudinem quæ valere poteſt.c.quia dies.de cõſe.di.v.allegant tex.in.d.c.illa. Item pro confirmatione huius conſuetudinis adde qđ no.Inn.in.c.ſi.ante ſi.de ferijs.vbi dicit q̃ in ſtatuendis terminis nõ attẽditur cõſuetudo patriæ litigantium:ſed loci in quo litigatur.ad idem tex.in.l.iij.in fi.ff.de teſti.vbi in vocandis teſtibus non attenditur conſuetudo loci vnde vocantur:ſed ad quem.bene facit quod no.Bal.in.l.vniuerſa.in fi.C.de præci.imper.offe.& in.l. j.in quarta & quinta quæſtione.C.de contrahen.emptio. vbi dicit qđ forenſes contrahentes in loco de re alibi ſita,debent ſoluere gabellã in loco in quo cõtrahunt.de quo p̃ eundem in.l.j.C.de actio. empto.& in.l.magis puto.§.illud.ff.de re.eo.& idẽ tenet.d.Abb.in c.ſi.in.xx.col.de fo.compe.& domi.Iaco.hîc.nihil allegãs.adde etiã quod no.domi.Abb.in.c.dilecti.in quarto nota.s̃.de foro competen.vbi dicit q̃ quantùm ad facultatem ſubijcendi contrahentem ſtatutis,attenditur locus geſti contractus:nõ autẽ implementi,vel executionis ipſius cõtractus.alleg.d.l.ſi fundus.& adde omnino do. Abb.in.d.c.ſi.in.xx.col.s̃.de fo.cõpe.vbi cõcordat latè cũ prædictis maximè in ver.ſed pro declaratione materiæ. oſtendẽs differentiã quæ eſt quò ad facultatẽ cõueniendi:& quò ad effectũ ſubijciendi ſtatutis:nã in primo attendit locꝰ vbi cõtractus fortitur effectũ:nõ autẽ vbi verba proferunt̃ in ſcdõ.de quo etiã per Bal.in.l.receptitia.in.iiij.col.C.de conſti.pec.& in.§.ius autẽ ciuile.inſti.de iure natu.gen.& ci.& in.l.j.C.ne fil.p̃ patre.& Albe.in ſecunda parte ſtatutorũ.q.ix.quæ incipit.ſed quid ſit Veronẽſis.facit qđ no.Inno.in rub.s̃.de cõſue.vbi etiã no.q̃ ſtatuta ligant forenſes etiã quò ad cõtractus,per.d.l.ſi fundus.quia ſi cõtrahẽdo quis ſubijcitur iuriſdictioni iudi.c.ſi.de fo.cõpe.ergo & ſtatutis.& hoc latè reaſſumit Ioã. de imo.poſt alios in.v.col.in.c.ij.de cõſti.& Io.an.in addi.Spec.in tit.de cõſti.§.pone ergo.in additio.q̃ incipit.Guido de ſuza.& in ti. de emp.& venditio.§.ſi.in prima additio.p Do.& Pe.de anch.in.c. j.de cõſtit.lib.vj.per Albe.in.j.parte ſtatutorũ.q.xv.cum alijs con-
24 cordan.¶ † Secunda concluſio principalis eſt iſta.Quò ad ſolennitatem obſeruandam poſt conſummatum contractum matrimonij,non attenditur locus cõtractus:ſed locꝰ executionis,& implementi ipſius contractus.& ita ſeruabit ſtatutum,vel cõſuetudo vi gens in terra mariti.ita concludunt hîc oẽs Doct.poſt dñm Anto. quia cùm vxor ſequatur domicilium mariti.l.Lutius.§.idem reſpõdit.el primo.& ibi Bar.ff.ad munici.attenta deſtinatione.cum matrimoniũ videtur contractum in domicilio mariti.facit.l.ſi contraxiſſe.ff.de actio.& obliga.& iſtud confirmant optimè ea q̃ ſcribit do.Abb.in.c.quòd clericis.in.viij.col.de foro.cõpe.vbi vide.& per hanc concluſionẽ infert hîc do.Anto.valde notabiliter:& ſequunt̃ cæteri.q̃ ſi ſtatutũ,vel cõſuetudo patriæ mariti habeat q̃ maritus ſuperuiuẽs debeat lucrari dimidiã partẽ dotis:ſeruabitur illa cõſuetudo:vel iſtud ſtatutũ:licet in loco vbi fuerit cõtractũ matrimonium ſit aliud ſtatutum,vel alia cõſuetudo.& alleg.text.optimum ſecundũ cõmunẽ lectura Doc.in.l.exigere.ff.de iudi.qđ eſt ſpeciale in dote.qñ maritus videt cõtrahere cum vxore.tanquã diſceſſurus vt vxorem ſecũ traducat:& ſic tacitè videtur actũ q̃ ibi dos reſtituatur:& ſic ille eſt locus contract9.per tex.in.l.quæro.ff.de ſol.& in.d.l.cõtraxiſſe.ſed in alijs cõtractibus attenditur locus cõtractus. l.hæres abſens.§.j.&.l.oẽm.in prin.ff.de iud.& facit qđ dixi ſuprà in p̃cedenti cõcluſione.& ad iſtud dictũ do.Ant.& aliorum adde in terminis Arch.idẽ tenentẽ.& refert ibi Do.in.c.illa.xij.diſt.& Bar. in.l.cunctos populos.in.vj.col.C.de ſum.tri.& fi.ca.& Bar.& Pau. de ca.in.d.l.exigere.& Bal.in repet.d.l.cunctos populos.in.ix.char. ver.quintò quæritur.& in.ix.char.ver.ſed quid dices ſtatutum eſt &c.& do Abb.poſt do.Ant.in.xxj.col.in.c.ſi.de fo.cõpe.& Bald.in locis de quib9 ſtatim dicet limitãdo.& adde qđ no.Bart.in.l.j.ff.de bo.auto.iu.poſ.& in.d.l.quæro.& Bal.in.l.hæres abſens.§.ſi quis tutelã.ff.de iudi.poſt glo.& Iac.but.ibi.& qđ no.gl.in.l.ij.ff.de eo.qđ cer.lo.& Cy.in.l.j.C.vbi de poſ.agi.opor.& lo.an.in.c.romana.§. cõtrahentes.de fo.cõpe.in.vj.& do.Abb.in.c.dilecti.de fo.compe. vbi in dictis locis dicitur q̃ non poteſt quis conueniri in loco celebrati contractus:quando ſolutio alibi deſtinatur.¶ Et iſtam cõcluſionẽ do.Anto.circa exactionem dotis limita primò non p̃cedere inter ſponſos.ita ſingulariter voluit Bal.in authen.omnes peregrini.in.ij.colum.verſi.Item no.q̃ quando princeps.C.communia de ſucceſ.dicens q̃ ſi ſtatutũ diſponit de lucris inter ſponſum & ſponſam:ſi aliter illorum moritur nondum celebrato matrimonio attẽditur locꝰ cõtractus:qđ bene no.Et adduci poteſt ratio:quia nõ eſt effecta de domicilio viri.per tex.in.l.ea quæ.la.ij.ff.ad munici.ideo ceſſat ratio prædictæ cõcluſionis.Sed an iſta limitatio procedat in ſponſa de præſenti nondũ traducta ad domũ viri eſſet cogitandũ quia Bal.indiſtinctè loquit.¶ Sed in contrarium facere videt glo. in.d.l.ea quæ.volens q̃ ſponſa de præſenti dicat effecta de domici-
25 lio viri.¶ † Secundò limita concluſionem do.Ant.non procedere in dotæ putatiua:puta quando ſoluitur matrimoniũ ratione impedimenti legitimi.ita ſingulariter voluit Bal.in.c.iurauit.in.ij.colũ. de p̃batio.pro quo facit.quia dos putatiua non habet priuilegia dotis veræ.vt notant do.Ant.& do.Abb.ibi in.c.j.& ibi dicẽt̃.de dona.inter virũ & vxo.& pro iſto dicto videt mihi gl.in terminis in.d.l.exigere.in verb.reditura.& etiam facit.quia talis non forti-
26 tur domicilium.l.de iure.§.fi.ff.ad munici.¶ † Tertiò limitã.niſi ipſa vxor duceret maritum ad domum ſuã:& ipſa nõ iret ad domum mariti.ita dixit ſolẽniter Bal.in.l.ſi.in.ij.col.ver.modò ego quæro quare actor.C.ſi à nõ cõpeten.iud.ita dicens debere intelligi notata per Ioan.and.hic.qđ dictum videtur intelligendum. dummodò appareat q̃ maritus intentat ibi perpetuò velle habitare.per no.p Docto.in.l.lex cornelia.§.j.ff.de iniur.facit quod no.glo.in.l.ij.C.
27 de incolis.libr.x.facit text.in. l.nihil.ff. de captiuis. ¶ † Quartò limita. niſi extraneus ſtipulatus ſit dotem ſibi reddi.ita dicit Bald.in rubric.C.de priuileg.do.in.ij. colum. verſicu. ſed ſtatim
28 quæro.quia ſecundũ ipſum tunc ceſſat ſequela fori &c.¶ † Quintò limitari poteſt.niſi maritus haberet etiam domicilium in loco contractus,in quo aliquando cum vxore vitam duceret:quia tũc in exactione & retentione dotis poterit vti beneficio ſtatuti loci contractus.ita colligi poteſt ex dictis Bald.in.d.l.hæres abſens.ff.de iudi.inquantum per illum text.ad fi.cum glo.limitat not.in.d.l.quæro.vt videlicet quis poſsit conueniri nedum in loco in quo deſtinatur ſolutio:ſed etiam in loco cõtractus:ſi ibi habet domicilium.Et iſtud eſt pulchrum.ſi poſſet ſuſtineri.& procederet maximè quando vtilitas eſſet marito vti cõſuetudine loci contractus.& faciunt nota.Per Bart.in ſimili in.l.iij.§.ſi emancipatus.ff.de contra tab.&

29 per Bald. in l. si Ruffinus. C. de testa. mil. cum concor. ¶ † Sextò limita. nisi interueniret error: quia mulier ignoraret statutum quod erat ibi. & iuris cõis fiducia simpliciter cõtraxit. ita voluit Bal. in c. j. §. fi. post medium. in ti. de inuesti. de re aliena facta. dicens ꝙ tunc poterit ipsa in dissolutione matrimonij vti ꝓpria cõsuetudine. ar. l. regula. ff. de iur. & facti ignorã. & l. cũ de indebi. ff. de ꝓba. & istã limitationẽ adapta in casu suo: fatetur tñ ibi. Bal. ꝙ alij simpliter tenent con-
30 trariũ. ¶ † Septimò & vltimò limita. nisi in cõtractu matrimonij actũ esset ex pacto ꝙ dos restitueretur secundũ cõsuetudinem loci contractus: quia illi pacto stabitur. ar. l. si quis in conscribendo. cũ materia. C. de pac. ita dicũt hîc do. Ant. & do. Ia. ponẽtes hãc solam
31 limitationẽ in ista cõclusione: & de p̃dictis nõ meminerũt. ¶ † Tertia cõclusio principalis est ista. Si post contractum matrimoniũ maritus mutat domicilium: attenditur in restitutione dotis loci consuetudo, in quo fuit cõtractus perfectus & destinatus. non autẽ cõsuetudo domicilij, in quo dissoluit matrimonium. ita eleganter tenent do. Ant. Gaspar. Cald. & do. Abb. & latioribus verbis declarat do. Iaco. Mouenſ maximè per tex. in l. si vxor. ff. de iudi. & clarè sentit ibi Bar. dum dicit secus si alibi: & ita etiam tenent Ange. & Pau. de ca. ibi. quoniam attẽdi debet locus in quo orta fuit obligatio: & nõ vbi recepit purificationem. secundũ prædictos: ꝓ quibus optimè adduco qđ scribit Inn. in c. statuimus. ver. Itẽ nota ꝙ priuilegiũ huius cõstitutionis. de maiori. & obedi. inquantùm vult ꝙ ius quæsitum clericis ordinatis ante illã constitutionem: etiam ad præbendas post ipsam vacaturas, nõ intelligitur sublatum, quãtuncũq; sit declarata ibi irrationabilitas causæ conferentis eis illam prærogatiuam: & dato ꝙ adhuc nõ sit sortita effectum. Ex quo dicto infert Imo. multum singulariter in c. fi. in. xvj. col. s̃. de constitutio. Pone inquit statutum confert dimidiã partem dotis marito mortua vxore sine liberis: vtrũ vxorati tpe editi statuti, quorum vxores ex post moriunt, lucrabant dimidiã dotis vigore mortis nunc euenientis? & refert Bar. tenentem ꝙ sic. in. l. omnes populi. in. xiiij. colũ. ver. quartò casu. ff. de iusti. & iur. quia mors dat ius exigendi. ergo &c. & ita dicit cõmuniter tenere legistas: tñ ipse determinat cõtra Bar. quia ex contractu dotis fuit quæsitum ius hæredibus mulieris super restitutione dotis soluto matrimonio. & ideo statutum superueniens nõ debet in dubio tollere ius alteri quæsitũ. seu obligationem alteri quæsitam: licet adhuc nõ habuerit effectum. propter dictum Inno. in. d. c. statuimus. & hoc dicit esse menti tenendum: & optimè facit ad propositum si rectè consideretur, arguendo de loco ad tempus. iuxta. l. vinum. ff. si cer. peta. & ideo cum esset statutum in collegio artistarum quòd primò receptus præcederet alios etiam graduatos: & posteà esset factum statutum quòd primò ordinati præcederent, & quidam qui tempore primi statuti non curauerant recipi, vellent nunc præcedere vigore secundi statuti graduatos post se, quamuis prius receptos, consului quòd nõ possent: quia ius quæsitum primis non est extinctum ex superuenientia statuti, etiam in emolumentis nondum perceptis. & inter cætera adduxi dictum Innocen. & Ioan. de imo. in locis præalleg. Facit etiam quod not do. Abb. in. c. veniens. in vlti. colum. ibi. quod non videtur verum. s̃. de cõuer. coniug. Facit etiam text. in. l. ij. ff. de manumissio. & in. l. generaliter. in fi. ff. de ritu nup. & in. c. fin. de conuer. coniug. & optimè facit quod no. Pe. de anch. consi. cviij. incipien. In Christi &c. visis & diligenter ruminatis &c. ¶ Quintò hoc probat. quamuis in fine videatur sequi Barto. in dicta. l. omnes populi. vide etiam quod ipse no. consilio. xxxij. ad fin. Et vltra prædicta circa istum articulum pondera tex. in. l. fi. C. vnde lib. & quod ibi Bal. & quod no. Bald. in. l. si matre. C. de suis & legi. & Ludo. roma. in. l. hæres per seruum. ff. de acqui. hæredit. & Bald. in. l. j. C. de execut. rei iudic. ¶ Vltimò pro complemento eorum quæ notant hîc Doct. videndum esset quomodò dicatur mulier alibi nupta mutare domicilium sed ne sequentibus decretalibus dos debita subtrahatur. non insisto: sed dic vt magistraliter per Barto. in. l. Imperatores. in §. Idem rescripserunt. ff. de muneri. & hono. per Bald. & Ange. in. l. cùm quædam puella. ff. de iurisditio. omni. iud. per Paul. de castr. in. l. rei iudi. §. fin. ff. solu. matrimo. per do. Anto. in. c. ex parte. B. de foro competen. per Do. in capi. is qui. per illum text. op. de sepult. in sexto. cum concordan. Sed vnum nota perpetuò. quòd quamuis statutum prohibens forensem acquirere bona in loco. non comprehendat mulierem nuptam extra locum originis. secundùm Barto. no. in. d. §. Idem rescripserunt. quia non definit esse ciuis: tamen hoc non procedit. quando statutum loqueretur de ciue non simpliciter: sed vteretur verbis denotãtibus actua litatem facti. puta si requireret quod volens acquirere sit ciuis subiectus oneribus, & factionibus in populo occurrentibus: quia tunc dicta mulier nupta extra locum non comprehendetur. & erit inhabilis vigore statuti: ita consuluit multum solenniter do. Car. in quodam consi. suo. quod incipit. Titius ciuis Eeltrensis &c. & aliâs incipit. redemptoris nostri &c. puto filias prædictas &c. ¶ Item nota
32 † quod vbicunq; facta est mentio de domicilio. intelligitur de domicilio ratione habitationis: non autem ratione originis. secundũ glo. in. c. statutum. §. cùm verò in verb. vnam dietam. ad fi. de rescri. in. vj. quam pro singulari ponderat ibi Domi. & domi. Anto. in cõ si. xxv. quod incipit. Viso puncto, & quæsitis prædictis. propè finem Pro quibus optimè facit text. & quod ibi notat Bart. in. l. quæ conditio. §. fina. ff. de conditio. & demonstra. & facit quod notat gl. singularis iu clemen. j. in ver. subditus. in fine de foro compe. ponderando prout ponderat etiam domi. Abb. ibi. & in. c. proposuisti. in. j. no. s̃. de foro compe. in quibus aliter non me extendo: quia nõ est materia huius decretalis.

✍ ✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Monitio debet præcedere compulsionem.*
2 *Declaratoria incursionis pœnæ semper requiritur in incursione pœnarum.*
3 *Pars est vocanda ad declaratoriam incursionis pœnarum: hæc regula limitatur quatuor modis. vt hîc per ordinem ponitur. vt. nu. 4. 5. 6.*
7 *Committens delictum pro quo quis est excommunicatus ipso iure: an possit se excusare quòd non præcesserit declaratoria?*
8 *Moneas, & modis omnibus inducas, an per talia verba detur potestas cõpellendi?*
9 *Argumentum à simili regulariter habet locum.*
Quæ regula limitatur octo modis. vt hîc per ordinem. nu. 10. 11. 12. 13.
14 *Sententia contra sponsalia de futuro: an transeat in rem iudicatam?*
15 *Protestatio fidei, & iuramentum, procedunt à pari.*
16 *Sponsi an possint sine peccato dissoluere sponsalia: etiam iurata?*
17 *Papa potest dispensare super quolibet iuramento per viam commutationis: dispensationis: vel totalis relaxationis: Hæc conclusio declaratur tribus modis. vt nume. 18. 19. 20. Et limitatur tribus modis. vt hîc per ordinem. vsque ibi. Secunda conclusio.*
21 *Iuramentum quando non est manifestè licitum & vtile: sed dubium est an sit licitum: vel illicitum, profuturum, vel nociuum vel simpliciter, aut aliquo casu: Episcopus potest dispensare vel absoluere à iuramẽto. Hæc conclusio declaratur tribus modis: nu. 22. & 23. & limitatur duobus modis: vt hîc per ordinem. nume. 24. 25. Adde nu. 26. 27.*
28 *Iudex secularis cuiuscunque præeminentiæ si non est regulariter competens quando tractatur de materia iuramenti non potest relaxare, vel iudicare de vinculo iuramenti: Hanc conclusionem limitat multis modis. vt hîc per ordinem.*
29 *Iudex vterque ecclesiasticus & secularis, possunt iudicare de vinculo iuramenti: quando agitur in foro contentioso ad pœnam transgredientis iuramentum licitum.*
30 *Item si iudex secularis vellet declarare aliquem incurrisse periurium. cuius quo de hoc non esset dubium.*
31 *Item nisi iudex secularis vellet cognoscere de nullitate absolutionis à iuramento factæ per ecclesiasticum.*
32 *Statutum, vel lex, an possit annullare iuramentum?*
33 *Iuramentum quod dirigitur ad Deum: non principaliter contemplatione Dei: sed ad sumendam obligationem cõtractam cum homine, potest ab ipso homine remitti. nu. 34.*
35 *Periurus est qui contra proprium iuramentum venit authoritate propria. hanc cõclusionem declarat quatuor modis. & limitat dupliciter. vt nu. 36. 37.*

CAP. II.

RÆterea. Soluuntur sponsalia de futuro, si sponsi se adinuicem absoluunt. hoc dicit. Primò iubet moneri. Secundò diffinit ibi. si autem. ¶ Plura notant hîc Doct. sed principaliter nota secundum dominum Antonium & Abbatem quòd contractus

quòd contractus dicitur omnino purus, & sine omni conditione: ex quo nõ fuit expressa certa cõditio: licet subsint multæ tacitæ cõditiones. de quibus in. c. quemadmodũ. de iureiurando. Conditio ergo subintellecta nõ facit obligationem. l. conditiones extrinsecꝰ. ff. de cõditioni. & demõstrationi. Hoc limita. nisi exprimeretur illa tacita condition: quia tunc facit actum conditionalem. secundùm Domi. in. c. j. in fine. de sponsali. in sexto. qui ad hoc ponderat singulariter glo. fi. ibi. de qua fiet mentio in. c. ad audiẽtiam j̃. eodẽ. Et de materia vide quod notat Bal. & Imo. in. l. qui filiabꝰ. §. fin. de leg. j. & Imo. in. l. miles. §. j. de lega. ij. & domi. Anto. & domi. Ab. in. d. c. quemadmodum. ¶ Secundò nota secundũ Gaspar. Cald. & domi. Iaco. † ꝙ ante compulsionẽ præcedere debet monitio. quod indistinctè procedit tam in criminalibus quã inciuilibus. c. indignè. xij. q. ij. & c. sacro. de sent. excommunni. hoc limitant non procedere in pœnis impositis ipso iure: quia sine monitione incurrũtur. Sed in declaratoria incursionis bene requiritur monitio. iuxta. c. licet. de præbend. in sexto. & voluit glo. in clemen. fi. in verbo constituerit. de censi. & in cle. multorũ. in eisdem verbis. de pœnis. secundũ ipsos. Quibus adde Bald. in. c. j. §. j. quibus modis feud. amit. vbi dicit quòd quando aliquis cadit ipso iure à rebus suis: nõ est ferenda sententia super amissione bonorum: sed super declaratione. per legem facultas. cum alijs de quibus ibi. C. de iure fisci. lib. x. & dicit quod siue iudex dicat. priuamus: vel declaramꝰ te priuatum: idem est sensus. per. l. j. §. calumniatoribus. ff. ad turpil. Adde etiam Domi. latè post Archi. & Io. an. in. c. pro humani. §. fi. in. v. col. de homi. in sexto vbi post multa singulariter concludit † quod omnia iura canonica
2 quæ dicunt ipso iure. vel ipso facto aliquem puniri confiscatione bonorum, vel quacunq; alia pœna, non requirunt aliud quàm declarationem iudicis de commisso crimine: quia statim est locus pœnis: etiam si in sententia non exprimatur: sed ante talem declaratoriam pœna non sortitur effectum. per text. ibi. & in. c. cùm secundùm. de hæreti. in. vj. & in. c. si quẽ pœnituerit. §. notandum. versic. nam facti quidem quæstio. ij. q. iij. vt ibi latius per eum. & idẽ not. Bal. in authen. hoc amplius. C. de fideicom. & in. c. j. de feudo sine cul. non amit. in authen. qui semel. in. j. col. C. quomodo & quando iudex. & Domi. in. c. ij. ad finem. de confes. in. vj. per Bar. in. l. eius qui delatorem. in princi. & in. l. Imperator. ff. de iure fisci. per Bar. in. l. vnica. in. viij. col. C. de confes. & in. l. j. C. ne ex delic. defuncto. & in. c. j. §. si vasallus. in ti. si de feud. fuerit controuer. & allegant maximè text. in. c. cùm secundùm. de hæreti. in. vj. & pulchrè scribit Specu. in ti. de loca. §. nũc aliqua. versi. xlvij. adducens multa exẽpla. in quibus aliquid est commissum vel incursum ipso facto. & tamẽ requiritur declaratoria. aliâs pœna stat in suspẽso. ¶ Et adde quod notat domi. Ab. in. c. qualiter. in fin. s̃. de iud. & in. c. verùm. in vlti. colum. de foro compe. & in. c. peruenit. de appellatio. & quod dictum est requiri declaratoriam: limita vno modo. vt per Domi. in c. vbi periculũ. de electione. in. vj. per illum tex. in. §. præterea. & alio modo. vt per do. Abb. in. c. cùm non ab homine. in. xij. colum. de iudi. & Bal. in. l. iubemus. ij. §. j. C. de sacrosanc. eccle. & alio modo. vt per Domi. in. c. fœlicis. in prin. in. iij. colum. de pœnis. in. vj. post Imo. & Bar. in. l. quod iussit. ff. de re iudi. & alio modo. vt per Lap. alleg. cxxvij. & Io. an. in Specu. in titu. de appellatio. in fi. quæ omnia diligenter no. ad intellectũ dicti. c. cùm secundùm. ¶ Item inquan-
3 tũ hîc Doct. † dicunt partem esse vocãdam ad talem declaratoriam. Limita primò. nisi esset suspicio fugæ: quia tunc non citabitur. ita singulariter notat do. Abb. in. d. c. cum nõ ab homine. in. xij. col. ꝓ quo facit. quia vbicunq; excluderetur punitio criminis: cõmittitur citatio. secundũ Bal. in. l. cunctos populos. in lectu. C. de summa. tri. & in. l. consentaneum. in. vij. colum. C. quomodò & quando iudex. & Sali. in. l. absentem. C. de accusatio. per Bal. in. l. ij. C. vbi qs decurio. & Pet. de anchara. consi. clxxviij. incipiente. in auxilium veritatis. & Roma. in. l. de pupillo. §. si quis riuos. ff. de cperis noui nuntia. maximè per. l. ait prætor. §. si debitorẽ. ff. de his quæ in frau-
4 credit. & dicetur in. c. prætereà j̃. eodem. ¶ Secundò limita. † nisi excessus esset notorius per euidentiam facti: quia tunc poterit euitari vt denũtietur. & nõ erit necessaria citatio: ita concludit domi. Abb. latè in. c. peruenit j̃. de appellatio. ¶ Si tamen esset dubium, propter aliquam qualitatem non notoriam, an factam de se notorium mæretur pœnam: tunc requireretur citatio. secundũ domi. Card. in dicta clemen. præsenti. in q̃. ix. & faciunt nota. per Doct. in. c. ad nostram. s̃. de iureiuran. & in. c. tua. de cohabitatio. cleri. &
5 mulie. ¶ † Tertiò limita nõ procedere in casibus in quibus non requiritur declaratoria: de quibus in locis proximè allegatis: quia tũc erit pœna incursa, dato quòd nõ sit declaratum, nec pars citata fuerit: vt patet maximè ex notatis per Domi. in. d. c. fœlicis. in princip.
6 & in. iij. colum. ¶ Quartò limita † . nisi datus esset terminus ad se defendendum: quia eo elapso poterit exequi pœnam: non præcedẽte alia declaratoria. ita notat Domi. in. c. ordinarij. §. quòd si forte. per illum tex. de offi. ordin. in. vj. Demum circa prædicta aduerte ad duo non omittenda. Primò. quòd licet non possit appellari à pœna iuris. c. quia nos. de appella. tamen à tali declaratoria potest appellari. secundũ glossam in. c. cupientes. §. quod si per viginti. de electione. in sexto. in verb. priuatos. quam approbat domin. Abb. in dicto c. peruenit. & in. c. fina. in. vij. colum. de iura. calum. & Ancha. cõsi. ccxxxv. & ratio est: quia hoc casu per appellationem suspenditur effectus pœnæ legis. cum dependeat ab ipsa declaratione. quæ suspensa est per appellationem. qua pendente nihil innouat. c. tuam. s̃. de ordi. cogni. & c. causam. ij. j̃. qui filij sint legiti. ¶ Et ideo dixit notãter Domi. post Lapum in. c. is cui. §. fanè. in. j. colũ. de senten. excommu. in sexto. ꝙ licet sententia per quam quis excommunicatur non suspendatur per appellationem. c. pastoralis. de appellatio. quia tũc constat de excommunicatione. quę ligat etiam si sit iniusta. c. sacro. de senten. excommu. tamen quando declaratur quę incurrisse excõmunicationem latam ab homine, vel à iure: & sic est dubium factũ propter qđ incurrisse dicitur excommunicationẽ, poterit appellari. Et non debet appellans euitari in extraiudicialibus, vel in iudicialibus. nisi finito termino perfectionis & probationis: & idem notat Lap. in cleméti. j. de sequestra. pos. & fruc. & sequitur ibi Card. in vl. char. versi. vj. quæro. faciens mentionẽ de gloss. in dicto. §. quòd si per viginti. & hoc est singulare, & vtile in practica. secundũ eum. Item & secundò adde prædictis omnino Roma. in. l. is cui bonis. in. vj. colum. de verbo. obliga. vbi dicit quòd quando iudex pronuntiat excommunicatum eum qui antea. lege disponente excommunicatus erat, non requiritur citatio. per text. quem multũ singularem facit in. c. reprehensibilis. de appellatio. per quem dicit colligi singulare doctrinã. ꝙ sententia iudicis emanans sup eo sup quo emanauit sententia iuris, non requirit ad sui validitatem citationem partis: quod dicit esse tenendum cordi. ad limitationem. l. de vnoquoq; p. cum materia. ff. de re iudi. ¶ Sed re vera istud dictum sustineri non potest: quia in casu clementi. j. de pœnis. vbi gloss. hic allegata per Doc. requirit citationem, erat lata à iure sententia: & tamẽ requiritur declaratoria, vel citatio: & ideo si istud esset verũ: non procederent prædicta. in quibus discurrendo exempla Doct. præsupponitur excommunicatus, vel sententiam fuisse latam ipso iure: & tamen in declaratoria requiritur citatio. Et ad. c. reprehensibilis. dic quòd aliud est non requiri monitionem ad excommunicandum aliquem de qua in. c. sacro. de senten. excommuni. Et ista non requiritur in excõmunicato prius à iure. vt clarè dicit ibi tex. & aliud est quem citare ad audiendum declaratoriam, vel etiam ad excommunicandum denuo excommunicatum à iure: & ita requiritur per prædicta iura. ¶ Et ex prædictis non inferas † ꝙ committens delictum pro quo ipso iure est excommunicatus, possit se excusare: quasi non præcesserit declaratio, quando factum non est notorium: quia imò erit excommunicatus. cum talis sententia de iure trahat secum executionem. vt. c. pastoralis. de appel. Donec fuerit declaratum, resultabit effectus notabilis. quòd non erit euitandus in diuinis, & in communione, nec in alijs tanquam excommunicatus. etiam à scientibus cum excommunicatum. vt no. Anch. consil. clxxxv. ver. secundò moueor. dicens ꝙ quantũcunq; aliquis sit excommunicatus à canone, non debet euitari in publico. nisi lata fuerit sententia declaratoria super hoc parte citata, & etiam cognita. alle. glo. in. d. c. præsenti. & licet ipse nõ dicat, est hodie quædam ex trauagans Martini quinti. edita in concilio Constantiẽ. & fuit confirmata in concilio Basilien si: antèquã scissuram facerent. ꝙ excommunicati etiam notorij non sunt de necessitate euitandi ante publicationem, vel denuntiationem: nisi essent excommunicati pro percussione psonæ ecclesiasticæ: & esset notoriũ. & refert do. Ab. in clemen. ij. de senten. excõmu. occasio. glo. in ver. suppositis. & la

tius do. Archiep̃s. Florenti. in ſumma de cenſuris. Et prædictis adde quòd vbi agitur de depoſitione clerici propter crimen cõmiſſum: non requiritur monitio. ſecundũ gl. ſingularẽ in c. indignè. xij. q. ij. quæ omnia nota. quia ſunt vtilia. & non inuenies per aliquem ita bene declarata. ¶ Tertiò nota ſecundũ domi. Anto. & domi. Abb.
8 iuncta gl. † qđ per iſta verba moneas. & modis omnibus inducas. nõ datur poteſtas compellendi. licet Federi. dubitauerit conſi. ccliij. & ſequen. ſecundũ domi. Abb. hîc. Sed aduerte: quia contrarium tenet Specula. in titu. de reſcrip. præſen. §. ratione autem formæ. ad finem. verſi. Item quòd ſi Papa roget. dicens. quòd ſi datur executor contra religioſos, vt recipiant aliquẽ qui eos ad hoc inducat: talis executor habet cohertionẽ. licet non dicatur qđ per cenſuram eccleſiaſticam compellat: & refert quoſdã dicentes ita tenuiſſe. refert Arch. vtens eodẽ exemplo in c. quiſquis. in fine. ij. qõ. vj. ita dicens fuiſſe pronuntiatum in eccleſia Caſtellana de mandato Inn. Papę. Ad idem facit. c. j. de teſta. vbi per verbũ hortamur. datur iuriſdictio. Vnde dicit gl. in clemen. j. in verbo hortamur. de teſtib. cp huic verbo hortamur. & ſimilibus prolatis à Papa. eſt neceſſariò parendum. & idem dicit gl. in. c. rogo. xj. q. iij. Idem tenet Io. de deo in ſuis quæſtion: bus. q. vj. quia ſi eſſet ex ſimplici cõmiſſione facta per Papã de aliquo exequendo, poſſet quis cõpellere. cũ eſſet neceſſarium quòd ad effectũ mandati. per. c. præterea. de offi. deleg. & dicit quòd contrarium tenens eſt pecus. Idem tenet Archidi. in. c. ſi pauper. de præben. lib. vj. quia aliàs inutile eſſet reſcriptum. quando ordinarius valet prouidere contra voluntatem executoris: & ſic voluntati Papæ non obediretur. cõtra. c. in memoriam. xix. diſtin. & quia verbũ ducas de per ſe importare videtur coactionẽ. fortius verbũ inducas. ne inducta ad argumentũ operentur diminutionẽ. l. legata inutiliter. de leg. j. Sed pro opi. Doc. hîc faciunt multa iura. in quibus verbum moneas. & inducas. nõ important cõpulſionem: quia poſteà addit quòd cõpellat: & ſic ſi illud verbum inducas. importaret compulſionẽ: fruſtra poſteà exprimeretur cp compelleretur: & hoc probat tex. hîc. & in. c. præterea. & in. c. cùm in tuaj. eo. & in. c. cùm ſcimus. de regula. & in. c. excõicamus. §. moneant. de hæreti. in c. inſinuante. qui cleri. vel mona. & in. c. tantò. de excel. præla. & in c. j. de teſti. cogen. & ibi do. Abb. in. c. j. de coniug. lepro. & in. c. diſcretionẽ. ver. quod ſit. & in. c. veniens. el. ij. in fi. & in. c. ſequẽ. in fin. de eo qui cogno. conſan. vxo. ſuæ. & in. c. placet. de cõue. coniu. & in. c. fraternitatis. de fri. & male. & in. c. tua. de ſimo. & expreſsè not. glo. ſi. in. c. cum noſtris. de conceſ. præb. Et probatur etiam in. c. ſi vir. de cogna. ſpiri. & in. c. ad noſtrã. el. j. de iureiur. & in. c. tua. el. ij. eo. titu. & in. c. ex ſpeciali. de iudæis. & in. c. de hoc. de ſimo. Et hãc partẽ teneo. quia ad iſta iura nõ poteſt congruè reſpõderi. & ita firmant Io. an. Io. de lig. & Domi. in. d. c. ſi pauper. & domi. Cardi. in cle. j. in. xj. q. de offi. deleg. Per hoc infertur quòd dictum Specu. & Archi. de iure non procedit. Et ad. c. j. de teſti. reſpondet domi. Cardi. in loco ꝓallegato: quod ibi poſita fuerunt alia verba inferentia iuriſditionem. vt patet ibi ex textu: & ſic debet intelligi ille tex. qui per alios nunquam fuit ita declaratus. ſecundũ eum. Non obſt. etiã ſecundũ ipſum, cp talis poteſtas videatur fruſtratoria. quia imò eſt cum ſuo effectu. ſicut cum aliãs mandatur aliquid fieri cõſilio alicuius: debet requiri conſilium eius: & non expedit illud ſequi. c. cum in veteri. de elect. c. cùm olim. de arbi. nec propterea mandatum eſt fruſtratorium: licet enim non teneaſ mandatarius ſequi conſilium: fortaſſis tamen ſequetur: vt not. Barto. in. l. j. §. ſi plures. in. vj. colũ. in verſi. quartò quæro. ff. de exerci. dicens quòd iſta nõ dicitur leuis ſolennitas: per quã debet peti conſilium alicuius: quia ſecũdũ. Old. poteſt cauſaliter effici non leuis: quia conſultus poteſt trahere alios in ſuam ſententiam. iuxta no. in. c. ij. de arbi. in. vj. vnde commiſſio ſolennitatis quæ poteſt eſſe nõ leuis, vitiat actum ſecundũ ipſum cum quo concor. Io. an. in Spe. in tit. de requiſi. cõſilij. §. j. ver. & no. do. Abb. in. c. ad apoſtolicã. in fi. de regu. & in. c. j. per illum text. de capel. mona. & in. c. fi. in. ij. col. de eccle. ædifi. & Bal. in. l. j. C. ne licet. iij. prouoca. & Io. an. in Spe. in ti. de inſtru. edi. in. §. nũc aliqua. in additione inci. laco. de ha. & Io. an. in regula nullus ex conſilio. de reg. iu. in. vj. & in. c. nõ eſt. de cõſue. eo. lib: cũ cõcor. vnde in propoſito ſatis erit quod iſta facultas monẽdi, & inducẽdi, operari põt effectũ mandantis: ſi ille qui debet moneri & induci flecti poſſit verbis & prudentia executoris. & dicit do. Car. vbi. ſ. cp prædictis eſt conſue
tudo antiqua Romanæ curiæ quæ ſolebat pro beneficiandis dare monitorias. deinde præceptorias. ¶ Tertiò executorias. c. mãdatũ. cũ concor. de reſcri. ergo monitio, vel inductio nõ operatur cohertionem. niſi aliter exprimaſ. ¶ † Quartò no. ibi. *ad inſtar*. qđ validum eſt arg. à ſimili. facit. c. ſi qn̄. de reſcrip. ſecundũ do. Ant. & do.
9 Iac. adde tex. in. c. dudum. ver. ad inſtar. de præben. in. vj. & §. rectè verſi. & huic eſt ſimile. inſti. manda. & in. c. in cauſis. de re iudi. & in c. ij. de tranſla. epi. cum ſi. Et dicas quod iſtud eſt regulariter verũ. ſed limitaſ primò. niſi tractaret de extendenda aliqua conſtitutione ad præterita: quia non extendiſ per arg. à ſi. ſecundũ Bald. in. c. j. ad fi. in ti. an mari. ſuc. vxo. in feu. alleg. Io. an. in. c. deteſtanda. de cõſeſ. in. vj. ¶ † Secundò limitaſ. niſi ſtatutũ aliquid diceret qđ verba
10 ſtatutorũ intelligaſ ad literã prout iacent: quia tunc nõ extendeſ ad caſum ſi. ſecundũ Bal. in. l. ij. in pe. col. C. de patribus qui filios diſtra. ¶ Tertiò limitaſ. niſi ſtatutũ læderet in aliqua parte ius naturale: quia non extendetur per locũ à ſi. ſecundũ Bal. in. c. j. in tit. an agna. vel cogna. ſuc. in feu. ¶ † Quartò limitaſ. niſi ſtatutũ, vel lex
11 non haberet in ſe expreſſam, vel tacitam rõnem: ſed ſola voluntas ſtatuentium eſſet, ꝓ rõne iuxta. l. proſpexit. ff. qui & à quib. gl. in. l. j. §. pueritiã. in ver. prætor ratus eſt. ff. de poſtu. quia tunc nõ trahere tur per locũ à ſimili ſecundũ Bal. in. l. iij. in fi. ij. colum. C. de iu. do. ¶ Quintò limita. niſi detur diſſimilitudo etiã parua: quia nõ procedit hoc argumentũ. ſecundũ do. Ant. in. c. ſi. in. xliiij. col. de conſue. ¶ † Sextò limita. niſi ſtatutum imponeret pœnam habito reſpectu
12 ad priuilegiũ alicuius: quia tunc nulla põt fieri extẽſio. ſecundũ gl. in §. Item mixta. inſti. de act. ſecundũ Bal. in. c. j § porrò. quæ fuit prima cauſa beneſi. amit. & dicit ibi nõ eſſe dare meliorem tex. illo qđ in ſtatutis pœnalibus procedit per argumentũ à ſi. ¶ Septimò limita. niſi lex eſſet odioſa: quia tũc per ipſam inferꝝ ad caſum ſimilem odioſum. ſecundũ Bald. in. l. ſi. C. de interdi. matri. ¶ † Octauò li-
13 mita. niſi eſſemus in materia priuationis: quia nõ procedit per argumẽtũ à ſimili. cũ illa nõ ſponaſ. niſi lex expreſsè dicat iuxta glo. in c. ſi, de iu. pa. cũ cõcor. ita no. Bal. in authen. ex teſtõ. C. de ſecũ. nup. Reliqua de iſto articulo (ne longior fiam) proſequere ex his q̃ not. Arch. & Do. in. c. relatũ. xxvij. di. & Do. xliij. di. in ſum. & Bald. in addi. Spe. in ti. de diſpu. & alleg. & in. l. ſi quis non dicam. in. j. col. C. de epi. & cle. & in. l. iij. C. de inſti. & ſubſti. & Bar. in. l. gallus. § & qđ ſi tantũ. ff. de lib. & poſthu. per gl. in. c. de quib⁹. xx. di. & in. c. cõſuetudo. j. di. & Arch. & Do. in. c. multi. ij. qõ. j. & Ancha. in. c. j. in. xv. col. de conſti. & Doc. maximè Imo. & Abb. in. c. trãſlato. eo. titu. & Bal. in. l. leges vt generales. C. de legib. & in. l. j. circa fi. C. vt quæ deſunt aduo. & in. l. ſi quis ſeruo. poſt gl. C. de fur. &c. ¶ Quintò not. quod dictũ in ſummario. cp à ſponſalibus de futuro etiã fidei interpoſitione vallatis poſſunt ſponſi ſe adinuicem abſoluere. & rationẽ deducit clarè Richar. in. iiij. di. xxviij. q. j. arti. j. quia per cõſenſum de futuro vir & mulier promittũt ſe aſſumere in matrimoniũ. & cõtractus matrimonij eſt adimpletio illius ꝓmiſſionis: vinculum autẽ per promiſſionẽ nõ eſt promiſſionis implctio: quia illud vinculũ eſt obligatio ad implendum promiſſum: obligatio autẽ ad ali quid implendũ non eſt ipſa adimpletio. Vinculũ ergo contractum per cõſenſum expreſſum per verba de futuro, ꝓ ſe matrimonium efficere non poteſt. Et ſi argueret ſic: omne vinculũ inter virum & mulierẽ fortius eſt ſponſalibus matrimonium. ſed per ſimplicem promiſſionem cõtrahunt ſponſalia: cũ ergo ꝓmiſſio iuramento firmata efficiat fortius vinculũ quàm promiſſio ſimplex: talis ꝓmiſſio efficit matrimoniũ. Reſpõdet cp firmatio ꝓmiſſionis per iuramentum nõ mutat genus vinculi: ſed illud genus fortificat: vñ interſponſalia quædam ſunt alijs fortiora: & cũ hac ſnia eſt bea. Tho. in. iiij. di. xxvij. q. ij. arti. iij. circa fi. ¶ Et quid addat iuramentum in ſponſa. vide. d. Ia. poſt Io. cal. in. c. ex parte. primoj. e. & dicẽ in. c. re quiſiuitj. eo. & rõ prædictorũ eſt: quia matrimoniũ initiatũ habet tacitas cõditiones. de quibus hîc in gl. fi. quibus nõ exiſtẽtib⁹ diſſoluif. c. ſuper eo. & c. per tuas. de condi. appo. Talis eñ ſpes contrahendi nõdũ vinculo cõjugij radicata de facili remittitur: inſtit. de re. diui. §. ſi Titius alienã. vnde legitur & no. in. c. ij. & in. c. cũ ſcẽm. & in. c. Titius. de præben. quod ordinato ad minores tantùm non tenetur Epiſcopus prouidere: quia non eſt taliter ligatus, quin poſſit ad libitum recedens illudere clericatui. Et per iſtum text. infert
14 hîc ſimpliciter domi. Anto. † cp ſententia contra ſponſalia de futuro tranſit

ro trãſit in rem iudi. quia ſi partes poſſunt conſentire diſſolutioni ſponſaliorũ, eorũ cõſenſus ſiue acquietus facit ſententiam trãſire in rem iudi. videlicet quòd eius vitium non ſit per partes remiſſibile. quod bene not. Et hoc dictũ ſequitur do. Iac. hîc. & do. Abb. in. c. iurauit. per illum tex. de proba. Ex quo habes notare. cp non idẽ iudicaſ de annexis, vel de præparatorijs. quod de principali: qn̄ ſubeſt rõ diuerſa. facit qđ de correlatiuis not. Bart. in. l. multũ. ff. de condi. & demõ. & in. l. fi. de accep. & do. Abb. in. c. j. cũ ſi. de loca. Vltimò no. qđ iuramentũ præſtitũ ad commodum hominis põt remitti ab homine: ad cuius inſtantiã fuit præſtitum. ad idẽ facit. c. j. de iureiu. & c. ſignificauit. de cenſi. & dicamj. in. iiij. cõcluſione. ¶ In gl. j. ibi. *ſi iuraſſent*. vult ergo glo. reſtringere tex. qn̄ in ſponſalibus interuenit fidei præſtatio: & nõ iuramentũ: ſed contrariũ ſentit glo. pe. hîc. quẽ ſequuntur Gaſpar. Cal. & do. Abb. & do. Ia. quia reſpectu coactionis fiendæ per eccleſiã, non eſt differẽtia inter iuramentũ, & fidei præſtationẽ. c. peruenit. de fideiuſ. & no. Arch. in. c. iuraméti. p illũ tex. xxij. q. v. & pro clariori intelligẽtia huius materiæ: quæ vtilis eſt. videlicet de æquiparatione promiſſionis iuratæ, vel fidei in-
15 terpoſitione vallatæ. collige dicta Doc. hîc plurib⁹ additis. ¶ † Et pone etiã regulam affirmatiuã. cp à pari procedũt præſtatio fidei, & iuramentũ per. c. ad aures. quòd met. cau. & d. c. puenit. cum glo. ſi. Ex qua regula inferꝝ primò. cp nolens obſeruare laudum arbitri, in quem media fidei interpoſitione cõpromiſſum erat, periurus eſt, & per cõſequens infamis p. l. ſi quis maior. C. de tranſac. ita no. Specu. poſt Arch. in ti. de arbi. §. ſequitur. in. viij. col. ver. ſed pone com promiſſum. & Io. an. & do. Ant. in. c. cùm tempore. ſ. de arbit. ¶ Secundò infertur cp periur⁹ eſt violator fidei: ſicut iuramenti. ita no. Arch. xxj. q. j. in ſum. & Inn. in. c. & ſi Chriſtus. circa mediũ. de iureiuran. & do. Ant. in. c. tuis. de teſti. ¶ Tertiò inferꝝ cp refert an dicatur ad ſancta dei euãgelia, vel promitto ſub fide mea. ita dicit Arc. in. c. j. de ſepul. in. vj. & refert Io. an. & Do. ibi circa mediũ prin. Limita tñ prædictã regulã. vt nõ procedat quòd ad paritatẽ pœnæ: qa fortius puniet violator iurameuti quàm fidei. ſecundũ gl. quam approbant Doct. maximè do. Ant. & do. Abb. in. c. clericus. in verſic. promiſit. in fi. de iureiur. & ſenſit glo. & ibi clarè Archi. in. d. c. iuramenti. Et ex hac limitatione infertur primò cp nunquã habet locũ pœna periurij. niſi qn̄ frangiſ ꝓmiſſio iurata expreſſo verbo iuro. vt fiat reſtrictio in pœnalib⁹. ita no. hîc do. Car. dicens cp hoc probabiliter teneri põt. per tex. in. c. dilectus. de tẽp. or. & ſequitur do. Iaco. hîc. dicens illum eſſe bonũ tex. ¶ Secundò infertur not. qđ cõtraueniens fidei promiſſę: non priuaſ beneficio. licet ſecus in veniẽte cõtra iuramentũ. iuxta. c. querelã. de iureiu. c. puenit. de fide iuſ. & gl. j. in. c. ij. de reſcri. ita tenent hîc Gaſpar. Cal. do. Car. & do. Iac. quia magis contẽnit iurans per euangelia. p. l. iij. C. ſi minor ſe maio. dixerit ſecundũ eos. ¶ Quibus adde Rota idẽ tenentem in anti. deci. clij. & in nouis. concluſione. lxxxv. quæ incipit. vtrũ violator. & ibi ꝛident ad. d. c. peruenit. quod loquiſ copulatiuè in violãte fidẽ & iuramẽtũ: ſecus ſi ſolam fidem. Et ad hoc adducũt etiã. c. illud. in ver. fidem & ſacramentum. de exceſ. præla. Et adducũt etiã. quia iura loquentia de iſta materia priuationis, loquunf de periuro: qui propriè dicif veniens cõtra iuramentũ & alle. Arch. idem tenentẽ in. d. c. iuramenti. Idem tenet do. Ant. in. c. querelã. de iureiu. & do. Car. in. c. ad aures. qđ me. cau. & Do. quem vide in. c. ſi. in pe. colum. de iureiur. in. vj. & Ana. in. c. querelãj. ne præla. vic. ſu. quia nõ deponitur clericus. niſi pro crimine à iure expreſſo. iuxta gl. xv. q. viij. in ſum. & in. c. Apoſtolus. lxxxj. diſt. & in. c. ſi. de iure patro. Et poſito cp iſta pars eſſet vera. limita. niſi loqueretur de ſuſpenſione: quia bene poterit ſuſpendi. ſecundũ Do. in. d. c. ſi. de iureiu. in. vj. qui ita dicit intelligi debere tex. in. d. c. peruenit. in fi. Sed aduerte: quia contrariũ quòd imò hoc caſu clericus ſit deponẽdus. tenet gl. j. Hoſtiẽ. & do. Abb. in. d. c. querelam. & gl. j. & Ab. in. c. conſtitutiſj. de tranſactio. & Io. an. & Arch. in. c. j. de ſepul. li. vj. & Hoſtien. & Io. and. & do. Ab. latè in. c. querelam. de iureiur. & do. Ab. in. c. ad aures. quòd me. cau. & hanc partẽ credo veriorem in pũcto iuris: maximè: quia vt inquit do. Abb. in dictis locis. omnis fidei præſtatio eſt iuramẽtũ. Et rectè intuenti non minus videf iurare qui promittit p fidem chriſti, quàm qui per euãgelia. nec eſt verũ cp ad incurrendum periuriũ requiraſ neceſſariò cp in iuramẽto interueniat tactus ſcripturæ p. c. & ſi Chriſtus. de iureiu. & cui cõpetit diffinitio, cõpetit diffinitũ. c. cõſuetudo. j. diſtin. c. ſi. xxiij. q. iij. & xv. q. j. cum ſi. ſed iurare eſt aliquid deo teſte firmare. ſecundũ gl. xxij. q. j. in ſumma. vnde ſatis deo teſtevtiſ, q vtiſ eius fide. Itẽ periuriũ eſt tranſgreſſio ficti iuramanti. xxij. q. j. quaſi per totũ. & ita diffinit Cald. in diſputatione ſua. Duo litigãtes. in. j. col. ſed iſte tranſgrediſ licitũ iuramentũ: ergo eſt periurus. & nõ eſt ſtricta interpretatio. imò impropria. Et ad hoc facit. c. tua. de iureiur. vbi clericꝰ priuaſ bñficio pro periurio putatiuo. i. pro eo qđ variari nõ poteſt ſecundũ vulgi opi. licet in veritate nõ ſit periuriũ: fortius ergo debet priuari. qn̄ venit contra præſtationẽ fidei. Vnde infert. d. Abb. in. d. c. querelã. cp non videf debita minor pœna violatori fidei quàm iuramẽti. & ex hoc nõ videf ꝓcedere opi. Imo. in. d. c. cùm tẽpore. reprobantis Spe. in loco præalleg. nec videf ꝓcedere dictũ. d. Car. hîc. qđ non probat de neceſſitate. in. d. c. cũ dilectus. Et ꝓ intellectu prædictorũ aduerte ad duas conſiderationes. prima. qđ in ſponſalibus aliqn̄ interuenit ſimplex ꝓmiſſio. vt in. c. pe. ibi: promiſſio tñ eo. aliquãdo fidei interpoſitio. vt hîc: aliqn̄ iuramentũ. vt in. c. ad audiẽtiã: & in. c. ſicut. j. e. Et ſic fidei interpoſitio nõ æquipollet ſimplici ꝓmiſſioni: aliàs oía ſponſalia dicerentur fide firmata: & per conſequens iurata: tama iſta duo æquiparanf per prædicta. p tex. quẽ notat ibi Imo. in. c. ex literis. in princ. de cõſti. ¶ Nec ob. text. in. d. c. pe. ibi. fidei violatiõe prima. &c. Et tamẽ erat ſimplex promiſſio: quia omnis pactio quãtuncũq̃ ſimplex poteſt appellari fides: vnde veniẽs cõtra ꝓmiſſionẽ, dicitur largo modo venire cõtra fidẽ præſtitã: ſic capitur in l. j. ff. de conſti. pecu. & tex. in terminis quẽ ibi no. do. Ab. in. c. jj. de ſpon. duorũ. & appellatur promiſſio fides: ad inſtar religionis fidei: quia ſicut ibi credimus qđ nõ videmus: ita in promiſſione credo te facturũ, licet nõ videam. ſecundũ eum. ¶ Secuudò per prædicta cõfidera cp licet ipſe deus, cuius reſpectu iſta adminicula fortificãt ſpõſalia, non faciat differẽtiam inter promiſſionem, & iuramentũ. vt in. c. iuraméti. xxij. q. v. tñ quò ad effectum & cohertionẽ eccleſiæ eſt magna differentia inter hæc. Et ideo dicit gloſ. in. d. c. iuraméti. qđ ratione iuraméti aliquid ſolid. ius ſubſiſtit. & plus operatur ſacramentũ quàm ſimplex ꝓmiſſio. facit. c. notificam⁹. xxv. q. vj. lmò dicit. d. Abb. in procemio decreta. in. viij. col. cp. c. iuramenti. debet intelligi ſolùm quando ſimplex loquela cõtinet perfidiã, ſeu mẽdaciũ. vt quia venit ad decipiendũ, & ad fallẽdũ. ſed vbi iſta ceſſant, tunc ſimplex loquela nõ ita obligat. vt per eum ibi. & in. c. p tuas. in
16 pe. col. de arbit. ¶ In gl. fi. in fi. Ex hac gl. † Colligunf duæ lecturæ ad iſtũ tex. vna vt ꝓcedat de iure cõi. vt ſine aliquo peccato poſſint ſponſi pari cõſenſu diſſoluere ſpõſalia etiã iurata: alia qđ ꝓce dat ex permiſſione cõparatiua: quia ſine peccato ſponſi hoc facere nõ poſſint: ſed eccleſia tolerat: ne deterius cõtingat. & iſta fuit opi. Hug. dicentis qđ Papa hîc locutꝰ fuit potius magiſtraliter quã papaliter. & refert glo. in. c. vnico. xxx. q. ij. & in. c. j. xxxj. q. iij. Sed primã opi. tenet Spe. in ti. de leg. §. nunc oſtendendũ. ver. hoc quoq̃. dicens cp procedit de mero iure: & hanc ſequuntur hîc omnes Docto. cp ſpõſalia de iure diuino non habent in ſe aliud vinculum quàm aliç ſimplices promiſſiones in rebus prophanis. Et ſicut illis ſolo conſenſu renũtiaf. l. nihil. ff. de reg. iur. l. ab emptione. ff. de pac. ita & iſtis. per iſtũ tex. per quẽ do. Ant. in. c. jj. de reg. iur. exẽplificat illũ text. ſi em procederet ex tolerãtia: nõ fuiſſet cogrua ſimilitudo ſocietatis. in qua mero iure remittiſ iuramentũ. Sed quoniam attenta opi. vulgarium, videnſ iſti offendere vinculum iuraméti: & vt abſtineatur non à malo, ſed à quadã ſpecie mali: iuxta. c. cũ ab omni. de vita & ho. cle. ideo mandatur hîc. & in iuribus alleg. in gloſſ. iij. vt modis omnibus inducatur: aliãs autem diſſimulat eccleſia hanc ſeparationẽ. & eſt tolerantia nõ ꝓmittẽs. iuxta gl. in. c. inter operaj. eo. & text. in. c. cùm iamdudũ. de præben. ſed approbans. iuxta no. per do. An-
17 to. & Abb. poſt glo. in. c. quia circa. de conſang. & affi. ¶ † Extra gl. tractant hîc diffuſè omnes Doc. per iſtũ text. cui cõpetit relaxatio iuramenti. reaſſumentes dicta Specu. in titu. de leg. §. nunc oſtendẽdum. ver. hoc quoq̃. & poteſt latè informari ex dictis eorũ: & aliorum quos allegant. Sed vt omnia effectualiter cõprehendãtur, collige quinq̃ cõcluſiones plenas & ordinatas. cum declarationibus. opportunis. & in prima tangetur de relaxatione quæ fit per Papã. In ſecunda. de ea quæ fit per Epiſcopum. In tertia. de ea quæ fit per Iudicem ſecularem. In quarta. de ea quam facit pars parti. In quinta. de ea quam facit quis ſibijpſi. Ad primum ergo ſit hæc conclu-

ſio, ꝙ ſuper quolibet iuramento poteſt Papa diſpẽſare per viam cõ
mutationis, diſpenſationis, vel totalis relaxationis. ita concludit
Spe. in ti. ſ. alleg. in. d. ver. nũc oſtẽdendũ. ver. xxiiij. & Tho. in. ij. ij.
q. lxxxix. arti. xj. in reſponſione ad tertium argu. & do. Cardi. ſancti
Sixti in tract. ſuo de ptãte Papæ. q. xxxviij. & Archiep̃s Florentin⁹
in eo. trac. ver. xiij. & gl. magiſtra. in fi. & ibi Archi. expreſsẽ in. c. au
thoritatẽ. xv. q. vj. & glo. in. c. quantò. in ver. abſolui. in ver. vbi ve
rò. ponderando eam à contrario in ver. nõ ſubeſt cauſa. de iureiur.
& ibi do. Anto. Imol. & Abb. & do. Car. in cle. j. ante finem. de iure
iur. & per Arch. poſt gl. in. c. Florentinum. lxxxv. diſt. & in. c. qui ſa
cramẽto. xxij. q. v. per Do. in. c. lector. xxxiiij. diſt. per Inn & d. Car.
in. c. venerabilẽ. de elec. per Do. latè in. c. ij. de renuncia. in. vj. & la-
tè in ſumma Piſana. in ver. iuramẽtum. cl. j. § pe. & diffuſiſſimè per
Aſteſanum. lib. j. ti. xviij. arti. xj. & in alijs de quibus ſ̃. ¶ Probatur
iſta cõcluſio per plura: maximè quia in omni iuramẽto eſt excepta
voluntas ſuperioris. c. venientes. de iureiu. & quia in his quæ ſunt
de iure diuino poteſt ex magna cauſa Papa ſe intromittere ſecun-
dum Inno. in. c. fi. de conſue. & glo. & Arc. in. c. ſunt quidam. xxvj. q.
31 ij. ¶ Et eſt aduertendum † ꝙ prædicta cõcluſio declaratur tribus
modis. primò, vt ꝓcedat nedum in cõmutatione: ſed etiã in totali
relaxatione iuramẽti liciti. & erit efficax quò ad deum, & quò ad ec
cleſiam. vt ſine peccato poſſit cõtrauenire iuramẽto. qd̃ eſt bene põ
derandũ: quia ex nota. in locis prædictis pleriq; ſcribentes de hoc
dubitauerunt. ſed hoc cõmuniter tenetur per rationes de quibus. ſ̃.
19 ¶ † Secunda declaratio † vt procedat. etiam ſi quis iuraſſet non pe
tere relaxationem à Papa: ita colligi poteſt ex his quæ ſimpliciter
ſcribit Rich. in. iij. ſenten. di. xxxviij. arti. iij. vbi diſputando conclu
dit quòd votũ de non petendo à papa diſpenſationẽ, in aliquo non
valet: quia nullũ votum in præiudiciũ dñi Papæ eſt obligatorium.
ſed iſtud votũ eſt tale. Quãdoq; enim expedit ꝙ dñs Papa diſpenſet
in votis. & eſt diſpẽſatio quãdoq; honorificatiua eccleſiæ: obligare
autẽ ſe ad non petendũ, & non inclinandũ animũ dño Papæ, ad fa
ciendũ ꝙ honorificũ & expediendũ eccleſię, eſſet in præiudiciũ rei
quæ debeẽ eidẽ: ergo votũ de nũquã petendo ab eo diſpẽſationem
nõ eſt obligatoriũ. Prætereà votũ de non petẽdo illud qd̃ eſſet vtile
animæ vouẽtis, nõ eſt obligatoriũ. Sed qd̃ ꝙ eſt vtile animæ illius
qui vouit, vt diſpẽſetur in illo voto: quia qd̃ ꝙ votũ eſt illi, q vouit
nimis graue ad obſeruandum: ita ꝙ probabiliter timet trãſgreſſio-
nis periculũ: ergo votũ de nũquã petẽdo à dño Papa diſpẽſationẽ
in aliquo voto, nõ eſt vltra obligatoriũ. In caſu tñ in quo eſſet vti-
lius animæ vouẽtis talem diſpenſationẽ non petere quàm petere,
obligatus eſſet ad nõ petendũ: quia ſi aliquis vouẽt aliquid qđ non
in vno caſu poteſt vtile eſſe ad ſalutẽ illius qui vouit, & in aliquo
caſu inutile, obligatur ad obſeruationẽ voti, in illo caſu quo poteſt
eſſe vtile ad ſalutẽ: quãuis nõ in illo quod eſt ad ſalutem inutile: ni-
ſi fuerit intentio vouẽtis ꝙ ſi nõ obligat in omni caſu, qđ obligetur
in nullo. vt ibi latius per eũ. cuius dictũ bene no. Et infertur per eaſ
dem rationes idẽ eſſe in propoſito: quia inter vinculũ voti & iura-
menti nõ datur differẽtia, vt declarat idẽ Richar. in. iiij. di. xxxviij.
20 q. v. artic. ij. ¶ Tertia declaratio † vt ꝓcedat etiã ſi vellet abſoluere
ſeipſum. Ita dixit Pet. de ancha. in. c. venerabilem. in fi. de electio. di
cens quòd ſuperior nõ habens ſuperiorẽ, poteſt cũ ſeipſo diſpenſa-
re ſup iuramento nedũ illicito: ſed etiã ſi poſſet ſeruari ſine interi-
tu ſalutis æternæ: ſed eſſet pernicioſum exemplũ. Et licet Imo. non
faciens mentionẽ de hoc dicto teneat contrarium in. c. j. de cõſti. in
v. col. poſt do. Anto. ibi per. c. fi. cum cõcor. de inſti. tñ puto dictũ
do. Pe. procedere, quia iſtud quod inter dantẽ & recipientẽ debet
eſſe diſtinctio, non eſt inductũ de iure diuino: ſed de iure poſitiuo
quo Papa nõ ligatur. c. ꝓpoſuiſti. de conſeſ. præben. ¶ Nec obſt. ꝙ
videatur habere in ſe rationẽ naturalẽ: quia per hoc eſt de iure na
turali. iuxta glo. in. l. j. in prin. ff. de pac. Et poſito ꝙ non deberet ex
quadã recta ratione ſeipſum abſoluere iuxta id quod de ſuo confeſ
ſore ſcribit. glo. in. c. ſanè. el. j. de offi. deleg. & ideò do. Abb. in. d. c.
j. in. iiij. col. cautius loquens dicit ſimpliciter ꝙ non põt ſeipſum ſi-
ne cauſa abſoluere. per not. in. d. c. quanto. & ſtatim dicitur. ¶ Ad-
uerte inſuper quia iſta cõcluſio recipit tres notabiles limitationes.
¶ Primò limita dũ Papa moueatur ex cauſa rationabili. ita loquũ
tur & ſeipſos intelligunt omnes doc. ſ̃. alleg. aliàs autẽ talis diſputa
rio licet poſſit in foro contentioſo: in quo prælati nõ habent diſpu
tare de geſtis per Papã vt in §. qui autẽ. xvij. q. iiij. tñ quo ad ipſum
Deum non eſt alicuius momenti ipſa relaxatio. ita ſingulariter vo
luit Inno. in iſtis terminis in. c. cũ inter. P. de renun. & ſequitur do.
Anto. & Abb. in. d. c. quãto. & do. Ant. hũc. & do. Anto. & Imo. in
d. c. cùm inter. P. & Imo. in. c. j. in. v. & xiij. col. de conſti. & do. Ab.
quem oño vide in diſputa. ſtante ſtatuto. in. xxxvj. col. facit gl. ſin-
gularis & vulgata in. c. non eſt. in verb. adimplere. ſ̃. de voto. ¶ Et
idem dic de omni diſpenſatione Papę emanãte ſuper materia pro-
hibita de iure diuino, vel ex ratione ab ipſo elicita: vt no. Inn. in. c.
cùm ad monaſterium. in gl. iiij. de ſtatu monacho. & do. Abb. in. c.
j. ſignificaſti de elec. & in. c. quæ in eccleſiarum. in. iiij. col. ſ̃. de con
ſtitutioni. & in repetitio. c. extirpandæ. § quia vero. in. xxx. colũ. de
præben. & in diſpu. Epiſcopus & quidam rector. in. xvj. & Inno. in
c. cũ iam dudũ. in vlti. col. de præben. & Io. de ligna. do. Anto. Imo.
& do. Abb. in. c. multa. de præben. & do. Anto. & do. Abb. in. c. cũ
eccleſiaſticæ. de exce. & Io. de ligna. in cle. gratiæ. de reſcrip. & Spe.
in titu. de legatis. § nunc oſtendendum. verſi. xxiij. & Pet. de anch.
in repeti. c. j. in. ix. col. verſi. ex his ſequitur. de conſti. in. c. ſi propter
tua debita. in. ij. & iij. oppo. de reſcrip. in. vj. & in regula poſſeſſor.
in. v. q. principali. lib. vj. & Archidi. in. c. quæ ad perpetuã. xxv. q. ij.
& Spe. in tit. de lega. § nunc breuiter circa finem. verſi. enim. & Inn.
in. c. dudum. el. ij. in glo. incip. tertiò intellige. de electioni. & Ioan.
an. in regula actus legitimi. lib. vj. & do. Abb. in. c. conſti. in. iiij. col.
de relig. do. & Ioan. de ana. in. c. j. de ſimo. & domi. Abb. in. c. per ve
nerabilem. in. iij. notabili. qui filij ſint legiti. & Bald. in. l. liberos. C.
de colla. & Richar. in. iiij. q. xxxviij. dicens quod diſpenſatio ſine ra
tionabili cauſa eſt diſſipatio. bonus text. in. § fi. poſt medium. & an-
te finem. xxv. q. j. & in. c. ſententiam. in fi. xxv. q. ix. & in. c. manet. in
ver. æquitate. xxiiij. q. j. ¶ Secundò limita prædictã concluſionem:
dũmodo obligatio ſuper qua eſt iuratum, ſit per Papam diſſolubi
lis: vt ſi quis iurauit ingredi religionem, poterit abſoluere eum Pa
pa: quia etiam ſi eſſet religioſus, poſſet cum eo diſpenſare ſecundũ
Innoc. in. d. c. cùm ad monaſterium. ¶ Sed aduerte quòd ſi obliga-
tio non per Papam diſſolubilis ſicut in caſu. c. j. de iureiuran. tunc
non abſoluit, ſed alius cuius intereſt: puta homo ſi eſt homini præ-
ſtitum. d. c. j. niſi conſtet quòd ſit illicitum. vt dicit Inno. in. c. debi-
tores. de iureiuran. iſta ſunt verba domi. Car. in clemen. j. ad fin. in
xvj. q. de iureiur. pro quo optimè facit. c. ſignificauit. in fi. de cenſi.
vbi nõ ſimplr abſoluit qs à iuramẽto parti præſtito: ſed mãdatur
partẽ cõpelli vt relaxet: poſſet tñ Papa hoc remittere ex cã ſcãm. d.
Abb. in. d. c. quãto. & Archi. in. d. c. authoritatẽ. & Spec. ī ti. de leg.
§ nũc oſtẽdendũ. ver. hoc quoq; Cõſiderandũ tñ, qa ſcãm hoc nõ
erit differentia inter iſtũ caſum & alios per id qđ. ſ̃. pximè dixi: niſi
dicaſ ꝙ maior cã requiraſ in caſu iſto quã in alijs. ¶ Limita tertiò,
dũmodò in diſpẽſatione fiat expreſſe mentio de iuramẽto. Si enim ipſe
diſpẽſaret, vt non obſtãte aliquo ſtatuto quis eſſet habilis ad certũ
actũ: ſi tale ſtatutũ eſt iuratũ, nihil operabiſ diſpenſatio. ad hoc eſt
glo. ſingu. in. c. cùm nõ deceat. in verſi. effectu. de electio. in. vj. quia
ſublato ſtatuto durat ſaltẽ obligatio naturalis orta ex iuramento,
vigore cuius inrans tenetur ad obſeruãtiã iuramenti. Et illam glo.
allegant pro multum ſingulari do. Abba. & Imol. in. c. j. de his quæ
fiunt à maio. parte. & etiam ſequitur Domi. poſt alios in. d. c. cùm
decedat. & Ludo. roma. in ſingulari ſuo. viij. dicens ad idem facere
quod voluit gloſ. in cle. dudum. in § nos & enim. in ver. pacta. de ſe
pul. quòd qui dicit diſpoſitio ſeu cõſtitutio tollens pacta, nõ intelli
gitur tollere pacta confirmata. Et hãc limitationẽ nullo modo tra-
das obliuioni: & hoc quantũ ad primam cõcluſionẽ. quibus iunge
quæ diffuſius traduntur in præallegatis locis &c. ¶ Secunda con-
cluſio principalis quãtum ad relaxationẽ pertinẽtem Epiſcopo eſt
21 talis, † quòd qñ iuramentũ non eſt manifeſtè licitũ & vtile: ſed du
biũ eſt, an ſit licitum, an illicitũ, profuturũ, vel nociuũ, vel ſimpli-
citer: aut aliquo caſu Epiſcopus põt diſpenſare, vel abſoluere à iura-
mẽto. Iſta concluſio probatur per tex. in. c. cõſtit. de teſti. & in. c.
ſi vero. j. & in. c. verũ. & c. cũ quidã. § ij. de iureiu. & ī. c. ſignificauit.
cũ ſimili. de cenſi. Et hãc concluſionẽ ponũt doc. in præallegatis lo
cis. & præcipuè Specu. in dicto ver. xxiiij. & Thom. in. ij. q. & arti-
cu. præallegatis. ¶ Recipit autem iſta concluſio tres declarationes.
22 Prima † vt procedat, quando iuramentum poſſet ſeruari ſine inte-
ritu ſalutis ęternę: ſed contineret turpitudinẽ ex parte recipientis
iuramentum.

iuramentũ: quia tunc non eſt neceſſe vt iurans adimpleat prius iu-
ramentum, vel faciat compelli recipientem ad relaxationẽ. ſed po-
teſt directè petere abſolutionem. ita dixit Inno. multum ſingulari-
ter in. c. ad aures. ſ̃. quod met. cau. & hoc valde not. do. Abb. & Imo.
ibi. & Lu. de rodu. in tract. de vſuris. q. ccxxv. dicentes tamen de mẽ
te ipſius Inn. & clarius Io. an. ibi. ꝙ in caſu. c. debitores. melius eſt nõ
abſoluere. cũ ſibi competat poſteà remedium repetitionis cõditio.
23 ex canone. d. c. debitores. ¶ Secunda declaratio. † vt procedat etiã
in iuramento quod ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis ęternæ: ſed
eſt pernicioſum exemplo: quia poteſt, & debet per Epiſcopũ relaxa
ri. ita ſingulariter not. Ancha. in. c. venerabilẽ. ad fi. de electi. Tertia
declaratio: quia etiam in iuramento licito poteſt epiſcopus diſpen-
ſare per viam permutationis, nõ totalis relaxationis. ſcãm Specu. in
dicto verſi. xxiiij. & Tho. in loco vbi ſ̃. & ſequitur do. Iaco. hĩc. &
notant do. Ant. & do. Abb. in. d. c. debitores. p id quod in ſimili di-
citur in. c. j. ſ̃. de voto. ¶ Modò limitaſ iſta cõcluſio duobus modis.
24 primo. † niſi eſſet probabile dubiũ, an eſſet concedenda abſolutio,
vel non: quia tunc illam nõ põt cõcedere inferior à papa. etiã lega-
tus. ita eſt de mẽte Inn. in. c. venerabilẽ. in gl. incip. tali modo. de elec-
tio. & do. Ant. in. c. j. in ver. nec obſtat. in vlt. col. de voto. Idem Io.
de ana. in. c. & ſi queſtiões. in. iij. coĩ. de ſimo. & expreſsè notat Imo.
in. c. cùm contingat. in. xxix. col. ver. & nota diligẽter. de iureiur. al-
legans ad id Raymũ. in ſum. de diſpẽſa. no. & hoc multũ eſt notãdũ
ſecundũ ipſum. & bene: quia cùm in pleriſq; caſibus ſit expreſſa cõ-
trarietas inter doc. an ſit danda abſolutio. idem non poterit ordina
rius etiã concedere. Sed vbi probabiliter apparet debere dari abſo-
lutionẽ à iuramento: vt ſi eſt præſtitũ per metũ, vel per dolum: tũc
Epiſcopus poſſet abſoluere: vt no. in. d. c. ad aures. & in. d. c. debito-
res. ſecundũ Imo. in. d. c. cùm cõtingat. Reperio tamen (licet ipſe nõ
dicat) quod Spec. tenet contrarium in tit. de lega. §. nunc oſtenden-
dum. ver. xxiiij. in fi. ante ver. hoc quoq;. vbi dicit ꝙ etiam Epiſco-
pus poſſet interpretari an iuramẽtum ſit licitum, vel non. & an ſit
cõcedẽda abſolutio, vel non. allegat. c. ſignificante. de pign. vbi hoc
probatur. & iſtam opi. Spec. ſequitur & multùm notat domi. Abb.
in. c. cùm veniſſent. in. iij. col. de iudi. & in diſputatio. Stante ſtatuto
in. xix. col. & in. d. c. venerabilem. in. viij. colum. & do. Ab. in. c. quã-
tò. in pen̄. col. de iureiur. & ſentit expreſsè Domi. in. c. fi. in vlt. col.
ver. ſi tñ vertatur. de foro compe. in. vj. & ideò in hoc maturius eſ-
ſet cogitandum. ¶ Sed non putarem dictum iſtorum poſſe tutè ſu
ſtineri. propter text. nimis clarè loquentem in. d. c. venerabilem. ad
fi. ibi. vtrum verò. & reſponſiones Spe. nõ ſatisfaciunt. Quod enim
ſit ſpeciale in cauſis arduis. eſſet concludere ꝙ iſtud vinculum iura-
menti nõ concernit immediatè animas. quod eſt abſurdũ. & in tali-
bus non eſt differentia inter ardua, & non ardua. Quod autẽ loqua-
tur eo caſu quo Papa põt dare facultatem ſine aliqua cõmutatione,
nõ conſonat: qa iſtud eſt deſtruere text. indiſtinctè loquentem qui
non ponderat, an iuramentũ ſit commutabile vel non ſed potestã-
tem interpretãdi iuramentũ dubiũ, quam Papa dicit ad ſe ſpectare.
¶ Fateor tamẽ quod ille tex. debet intelligi, qñ eſt maximum du-
bium: aliàs non ¶ Et in hoc puncto valde quotidiano non eſt fir-
manda ſententia propter diſcrepantiam talium doctorum. & iſta
ſecunda pars videtur communior, ſed prima eſt tutior. Et fortè
per prędicta videretur, quòd ſaltem legatus poſſet interpretari iu-
25 ramentum. quod nota. ¶ Secundò limita † dummodo in relaxatio
ne à iuramẽto citet pars, cui aliquid eſt iuratũ: aliàs relaxatio nõ va
let. ita cõcludit Io. and. in Spec. ſup rub. de iureiurã. & ita conſuluit
latè Pet. de ancha. conſi. cxciiij. incip. prædictis. ſubtiliter ponderãs
ſolùm dictum Inno. in. c. debitores. ¶ Et iſtud procedit, nedũ quã-
do agitur de graui præiudicio aduerſarij, ſi obligatus ex cõtractu
habilitatur: ſed etiã ſi de modico. puta ſi quis per iuramentum non
poterat adhuc agere: & relaxetur iuramẽtum, vt ante tempus agat.
ita conſuluit Pe. de anch. cõſ. ccclxxv. inci. retẽto ordine dubiorũ.
vbi poſuit plura vtilia circa iſtam abſolutionem fiendam ab Epi-
26 ſcopo. ¶ Sed quantum † ad hoc vltimum contrarium voluit Olr.
conſi. cxx. incip. ad duplicem finem. & recitat Ioan. an. in dicta rub.
eo non nominato: ideò dic vt in dictis locis. & per domi. Abb. in. c.
j. de iureiur. vbi generaliter traditur de iſta abſolutione facienda
27 per epiſcopũ. ¶ † Et adde no. per Bald. in. c. j. de prob. & per Lau. in
trac. de vſu. q. cxxv. per Albe. de roſ. in rub. C. de vſuris. & Io. Cald.
in tit. de ferijs. conſi. j. & per Imo. in cle. diſpendioſam. de iudi. ¶ Et
quãtum ad hãc primã concluſionẽ aliter non me extendo. ſed ſuffi-
ciant prędicta, quæ vtilia ſunt. & in raris locis collecta. ¶ Tertia
28 concluſio de relaxatione iudicis ſecularis ſit hæc. † Iudex ſecularis
cuiuſcunque præeminentię ſi non eſt regulariter competens, quan
do tractatur de materia iuramenti, non poteſt relaxare: vel iudica-
re. de vinculo iuramenti, cùm ſit ſpecialis iſta cõcluſio. probatur ex
not. in. d. c. venerabilem. & per gl. ſi. ibi peritrij. in. c. cùm ſit. de fo.
compe. & in. c. prędicandum. xxij. q. j. & per Hoſti. in. c. tuam. ſuper
glo. fin. de ordine cogni. & do Ab. in. c. ſignificante. in. j. no. de pign.
¶ Sed hanc concluſionem limita primò. niſi ageretur vel excipere
tur in foro contentioſo de ipſo iuramento. non diſputando de eius
vinculo, an ſit licitum vel ne: ſed de eius obſeruantia: quia tunc
põt eſſe iudex ſecularis: vel eccleſiaſticꝰ. de ſeculari eſt tex. in. c. licet.
de iureiur. in. vj. ibi quãuis ei cõſtet legitimè. & in fi. vbi non impe
diuntur pronũciare. imò coguntur. ¶ Et ideo p illũ tex. infert. no.
do. Ab. ī. c. ex literis. ſcdo in. iiij. notį. eo. qđ etiã iudex ſecularis põt
adiri, vt cõpellat ſpõſam ad cõtrahendũ matrimoniũ. qñ nõ vertiſ
dubium de validitate ſponſaliorum: ſed ſolum petitur vt alius ad-
impleat promiſſionem etiam iuratam. ꝙ no. Et de eccleſiaſtico eſt
tex. in. d. c. fi. de foro compe. in. vj. & eſt ratio ſecundùm Io. an. ibi
quia periurium reſpicit directè reuerẽtiam Dei, quæ eſt chriſtianę
religioni contraria. Et per hęc dixit Io. de imo. in. c. cùm contingat.
in. x. char. ver. circa ſecundam ſpeciem. de iureiuran. quòd datur ele
ctio actori, coram quo conueniat reum ad obſeruantiam iuramen
ti: quod dicit bene & diligenter notandum: quia cum quotidie ap-
ponatur iuramentum in contractu. Licebit etiam laico conuenire
reum & laicum, etiam in terris imperij coram eccleſiaſtico iudice.
vnde infert. d. Ab. in. c. cùm veniſſent. in. viij. col. de inſti. ꝙ ex hoc
ſumenda eſt bona cautela, vt in quolibet contractu facias præſtari
iuramentum: quia accumulat forum foro. per. d. c. cùm. C. laicus.
& ita illum tex. ponderat etiam Bal. in. l. j. in fi. C. de reb credit. & vi
de eundem in. c. imperialem. § fi. in. ij. col. de prohi. feu. alie. Et hanc
limitationem ponit Io. an. & do. in. c. fi. de iureiurando. in. vj. & do.
Abb. in. c. cùm ſit. in. xij. col. Subdens valde ſingulariter, quòd iſta
concluſio procedit, etiam quando iuramentum non produceret
actionem, vel obligationem de iure ciuili. vt in caſibus no. p Bar.
in. l. ſi qs ,p eo. ff. de fideiuſ. & per doc. in. d. c. cùm. veniſſent. qa tũc
nedũ poterit agi corã eccleſiaſtico, qui ex ſola naturali obligatio
ne eum cõpellat p no. in. c. j. de pac. & fortius ſi eſt iuratũ ſed etiam
corã ſeculari. nęc obſtabit rigor iuris ciuilis de quo in. d. l. ſi qs pro
eo. qa reſpõdet do. Ab. notãter quia attento ꝙ ius ciuile in cõcer-
nentib⁹ animã ſequiſt diſpoſitionẽ canonicã, & nõ attẽdit lex, ſed
canõ: vt habetur in. c. fi. de præſcri. & per glo. in regula poſſeſſor. li
bro. vj. ſatis poteſt dici iudicẽ ſecularẽ teneri ad hoc. & poſſet p iu-
dicẽ eccleſiaſticũ ad hoc cõpelli. ar. d. c. licet. Fatetur tñ ꝙ hoc di-
ctum de facto nõ reciperet, ſed deberet recipi ſecũdũ eũ. Cui ad-
de. Do. idẽ expreſſe ſentientẽ p. d. c. licet. in. d. c. fi. de for. cõp. lib. vj.
29 ¶ Secundò limita hanc concluſionẽ, † niſi agatur in foro cõtẽtioſo
ad pœnã tranſgredientis iuramentum licitum: quia vterq; poteſt
eſſe iudex. De eccleſiaſtico patet in. c. nouit. de iu. De ſeculari in. c.
Rex debet ibi p viros nõ ſyncerè viuere. xxiij. q. v. & ita no. do. Ab.
poſt do. Ant. d. c. cùm ſit. de fo. cõpe. ¶ Tertiò limita, niſi agatur ad
cõpellendũ recipientẽ turpę iuramentum, vt illud relaxet. iuxta. c.
j. de iureiur. quia hanc compulſionem poterit facere iudex ſecula-
ris ita no. Fede. conſi. clxvj. & multum commendat Ludo. in ſing.
ccccvviij. & aſſignat rationem: quia iudex ſecularis eſt competens
ad obſeruantiam iuramenti. d. l. licet mulieres. ergo eadem ratione
poteſt cõpellere ad abſoluẽdũ. Et per hãc rationẽ quã dicit optimã
refert ſe determinaſſe in facto ita: licet multi diuerſo modo con-
fuluerint: & tenere cõtrarium eſt maxima ignorantia ſecũdũ eum.
30 ¶ Quartò limita † niſi iudex ſecularis vellet declarare quem incur
riſſe periurium, caſu quo de hoc non eſſet dubium. ita not. Rot. in
ſing. ſuo. ccccxxx. dicens ſe ita reſpondiſſe coram magnis dominis
ciuitatis Senarum: licet quidam beſtioli de hoc dubitarent. mouẽt
quia lex ſecularis punit periuriũ. l. j. ff. ad turpil. ergo & iudex po
teſt hoc declarare. Et quia leges puniunt periurium. l. ſi quis ma-
ior. C. de tranſactio. per gloſſ. in. l. ictus fuſtium. ff. de infami. & ad-
ducit not. per do. Anto. in. d. c. cùm ſit. quẽ retuli in ſecũda limita.

31 ¶ Quintò limita†. nisi iudex secularis vellet cognoscere de nullita te absolutionis à iuramento factæ p ecclesiasticũ:ita consuluit mul tũ solẽniter Pe.de anc.consi.cclxxv.inci.retento ordine dubiorũ. in.iiij.col.motus per plura.maximè per no.per Io.an.in.c.cùm in iu re.de offi.dele.& in.c.j.de offi.or.vbi traditur ꝙ iudex secularis nõ tenetur exequi præceptũ iudicis ecclesiastici,si scit,vel suspicetur de eius iniustitia.& probatur per locũ à speciali in.c.vt inquisitioni.§. prohibemus.de hære.in.vj.& probat optimè quod no.Bar.in.l.di uus.§.j.post prin.ff.de custo.reo.nõ in exẽplo.sed in ratiõe sui dicti. Et quod in specie no.do.Abb.in.d.c.j.de offi.or.vbi vide.Respon det do.Pet.ad.c.fi.de excep.in.vj.vbi iudex secularis,debet exequi sententiã iudicis ecclesiastici.nam hoc est verum secũdũ eũ vbi eui denter nõ apparet nulla,vel iniqua,quã responsionẽ no.diligẽtissi mè.¶ Vltimò pro intelligentia huius tertiæ conclusionis nota quę dã verba Bal.in.l.j.in fin.j.col.ver.modò solet dubitari.C.de oper. lib.vbi dicit quod quando est interpositũ iuramẽtũ super cõtractu simulato cognoscere de nullitate huius iuramenti,& relaxare:non est propriè relaxatio:sed declarationẽ tenere.licet ad episcopũ per tineat.secundũ iura canonica:sed secũdũ iura ciuilia pertinet ad iu dicẽ causæ quia nõ habet super iuramẽto disponere,sed declarare.l. emptione.C.plus valere quod agitur &c.l.fi.C.de nõ nu.pecu.Et di cit se nescire.quia canonistæ reuocent hoc ad suũ imperiũ.in.c.fin. de fo.compe.in.vj.licet ipsi persuadeant sibimet quod causa sit spi ritualis:sed hoc non est verũ quia iuramentũ quod nõ habet cõsen sum non habet spiritum.& iudex secularis potest cognoscere super cõsensu:ergo nõ est necessaria consequẽtia super iuramẽto. Sed di cit quòd dominus suus Cano.dicit quòd in dubijs specialibus etiã recognoscit.& quicquid est dubiũ.trahũt ad suũ molendinũ.& de facto communiter ecclesiæ defertur.& est pars mitior secundũ eũ. ¶ Et adde eũdẽ in.l.nec patronus.ad fi.C.de ope.lib.vbi dicit ꝙ qñ lex præsumit simulationẽ in cõtractu:nec est necessaria probatio hominis,iuramẽtũ nihil operaf.nec est necesse adire episcopũ pro
32 eius relaxatione,per iura de quibus ibi per eum.¶ † Item etiã circa hanc conclusionẽ posset annecti illa profunda & difficilis mate ria.an statutũ,vel lex possit annullare iuramẽta:& quia indiget lon go examine:prosequere per te discurrendo no.per Bar.in.l.omnes populi.in.iij.q.principali.ff. de iusti.& iu.& p Bal.in.l.pactũ quod dotali.in.v.&.xj.q.C.de colla.& in.d.l.nec patronus.& in.l.non dubiũ.in.xiiij.opp.C.de legibus.per Bal.& Sali.in auth.sacramẽta.C. si aduersus vendi.per Fede.cõsi.cclxxij.inci.factũ tale est statuto.p Pe.de anch.in repe.regulæ ea quę.in.iij.q̃.prin.de reg.iur.in.vj.& in consi.cccxxvj.incip.Visis facti narratione copijs.in.iij.&.ix.col. & in repet.c.j.in.xxiij.char.ver.quid dices in materia iuramenti.de consti.& in regula accessoriũ.in.xiiij.colũ.& in regula possessor.in pen.char.lib.vj.& Cal.in ti.de consti.cõsi.xix.& Bal.in.§ furiosi.in vlti.col.insti.de cura furiosi.& in.l.ij.C.de indi.vidui.tol.& in.l.j. C.de do.ante nup.& in.l.fi.C.de nõ nu.pecu.& in.l.ij.in.ix.q.C.de rescin.vend.& in.c.ad nostrã.el.ij.de iureiur.& in.c.j.§. Item sacra menta.de pace iur.fir.& in.l.si quis inquilinos §.fi.ff.de leg.j.& in.l. omnes populi.in.viij.co.& in rub.ff.de iusti.& iure.& in.l.j.C.si ad uer.dona.& in repe.l.ij.in.xx.char.ver.super quinta.q.ff.de iureiu. & Lud.ro.cõsi.xij.&.d.Abb.in dispu.quæ incipit.stante statuto.& Pau.de ca.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.& Bar.in.l.ij.C.ne fideiuss. do.den.& Io.an.in Spec.in ti.de sen.pro.§.vt autẽ.versi.hoc aũt no tandũ.& do.Ant.& do.Abb.latè in.c.cũ cõtingat.in vlti.col.de iu reiu.& ibi diffusissimè Imo.in.xvj.char.nũc restat videre:& cõmuniter solet teneri eius distinctio.quã post multa ponit in.xxij.char. ver.quid igitur tenendum in hac varietate:& ideo dic vt ibi:cuius dicta difficilè infringi possent in practica.& habebis verum intelle ctũ ad illã gl.vulgatã.in.l.adigere.§.quãuis.ff.de iure patro.¶ Quar
33 ta conclusio† multùm nota.iuramentũ quod dirigitur ad deum, non principaliter contẽplatione dei:sed ad firmãdã obligationẽ cõ tractã cum homine,potest ab ipso homine remitti,vel relaxari ista conclusio probaf ex isto tex.iũctis his quæ dixi super gl.j.¶ Ad idẽ tex.in.c.j.de iureiurando.& in.c.ij.de renuncia.& in.c.significauit. in fi.de censi.& hoc latè notat Spec.in titu.de lega.§.nunc ostenden dum.versi.hoc quoq̃.sub ver.xxiiij.quem latè referũt hîc Io.an.do mi.Anto.do.Iac.et aliquid do.Abb.et ista dicta Spec.refert ad lite ram Guil.de monte lauduno.in cle.j.de vsur.nõ facta mentiõe Spe.
de quo etiam de impertinentia reprehendit eum dom.Car.ibi.xiij. q.et tãgit ibi in.iiij.col.Et p̃ista cõclusione addo tex.in.l.fin.ff.qui et à quibus.manu.libe.non fiunt.ibi:nisi id patron9 remittat.quem ad hoc ponderat Bal.in auth.quod ei.C.de nuptijs.et habef latè in summa Pisana.in ver.iuramentum.ij.vbi fit breuis mentio de omnibus dictis Spe.Et ex ista conclusione infert do.Car.post Matthęũ in cle.j.ver.nos itaq̃.in.xiiij.q.de iureiurando.ꝙ Papa posset remit tere sacramentũ sibi præstitum ab Imperatore.Item infert in sequẽ ti.q.ꝙ iurans soluere certam quantitatem pecuniæ vsq̃ ad certum tempus,si creditor concesit maiorẽ dilationẽ,est absolutus à iura mento.& alle.Mathę.ibi.et Raynal.in summa.de iureiur.§.Item po ne.qui mouetur per istũ tex.quod no.diligenter.quia non dicit sim pliciter ꝙ nõ soluendo in termino euitet periuriũ:sed quod est to taliter absolut9 à iuramẽto:et hoc dictũ cõfirmo tripliciter.primo modo.quia iuramentũ extendi debet quantòminus fieri potest.p̃p ter periculũ periurij.c.cũ clerici.de verbo.signi.nec trahif ad in cogitata.c.ij.de renun.c.veniens.de iureiur.et.l.fi.C.de nõ nu.pecu.
34 ¶ Secundò adduco † ꝙ dicif in fideiussore.qui si interuenit in obli gatione pro certo tempore prorogato,illo tẽpore nõ censetur pro rogata eius obligatio.vt no.latè Io.an.in Spe.in ti.de fideiuss.§.j.ver. illud aũt.no.d.Abb.in.c.constitutus.in fi.de fideiusso.et do.Cardi. in cle.j.in.iij.char.versi.viij.quæro.de iureiurando.cum cõcor.bo nus tex.in.l.si cũ Hermes.C.loca.ita hîc iuramentum interueniens quasi loco fideiussionis,nõ extẽdef ad hãc obligationẽ p̃rogatam. Tertiò adduco tex.in.c.clericus.de iureiur.vbi qui iurat seruare sta tuta,nõ tenef ad futura.nisi sup illis de nouo iuret:fic & hîc iurãs soluere in certo termino,non intelligif iurasse in alio termino.nisi reiteref iuramẽtũ:sed tũ in hoc puncto valde dubito.quia reperio Bal.tenentem expresse contrariũ in.c.venerabilẽ.in antepe.col.de elec.vbi post argumenta concludit ꝙ prorogans terminum in quo quis iurauerat,videtur prorogare cum eisdem qualitatibus.& sic cum iuramento.prout est de natura prorogationis.secundum qd singulariter not.gl.fi.in.c.hi qui.de præben.in.vj.Et pro hac parte (quam puto veriorem)est elegans decisio Inno.in.c.præterea requi sisti.super gl.in ver.medio tẽpore.de app.vbi dicit ꝙ si est præcep tum Titio sub pœna excõicationis vtj.x.dies soluat Sempronio. si Sempronius proroget terminum:non incidit in pœnam excõica tio.qa nõ est cõtumax:& si adueniente termino prorogato nõ sol uit,incidit in excõicationem.arg.l.sed si manente.ff.de preca.& qa terminus videtur prorogatus cũ suis accessorijs.& cũ ista decisiõe, quę est pũctualiter contra do.Car.trãseunt ibi Hosti.Io.an.& alij & adduco in terminis qd no.Bar.in.l.j §.& post operis.circa mediũ de ope.no.nũ.vbi dixi qd in sententia excõicationis,& in iuramento præstito de soluendo in termino,si pars prorogat simpliciter ter minũ,videtur prorogasse cũ appẽditijs præcedẽtibus:scilicet excõi catione vel iuramẽto.& alleg.Inno.in.d.c.præterea.facit text.in.l. Labeo.aſs incipit.si arbiter.§.j.ff.de arbi.Ad idẽ facit qd no.Bal.in l.j.in.j.q.C.de his q̃ pœ.no.vbi dicit qd si testator iusuit constru ica pellã intra annũ à die mortis sub certa pœna.& Fps p̃rogauit istũ terminum simpliciter.ꝙ lapso termino hęres incidit in pœnam:qa nõ dr̃ aliqd impropriari.licet dies proroget:& ideò pœna prorogaf.sed nõ absolutè.alle.Inn.in.d.c.p̃tereà.in quo vide etiã qd not. Bal.in.l.acceptã.C.de vsuca.Bene facit qd no.Lap.in cle.statutũ.de elec.et refert ibi do.Car.in.iiij.col.vbi dixit ꝙ si alicui statuto fit ali qua additio,idẽ iure intelligif repetitũ in additio.qđ erat in statuto quò ad pœnã,& quò ad alia.et hoc dicit p̃bari ex gl.ibi f ver.cõsue tudine.qđ dicit do.Car.ibi sing.notãdũ esse.et assignat rõnẽ,quia id qđ venit p modũ addẽdi fit pars illi9 cui additf.l.sed si manẽte.ff.de preca.vbi opti.tex.Idẽ dicimus secũdũ eũ in iurisditione p̃rogata: quia habet naturã primæ secũdũ notata in.c.p.et.g.de offi.delega. qđ facit ad multa secũdũ ipm.¶ Et ad hoc ꝙ tps prorogatũ censeaf eiusdẽ naturæ cũ primo.vide tex.in.l.cũ stipulat9 sum mihi à pculo.ff.de ver.obli.et glo.in.c.fi.de preca.et Bald.in.c.fi.in.viij.col.de consue.& in.c.de causis.in.v.col.de offi.dele.& in.c.j.in fin.de iudi. & in.l.si cum dies.in prin.ff.de arbi.& in.c.j.§.fi.in tit.an ille qui in terficit fratrem domini sui.& in.l.si à te.C.de pactis.inter empt.& ven.& in.l.Emilius.vbi bona gl.ff.de minori.& in.l.si constante.C. de do.ante nupt.& in.l.Titius.ff.de excu.tuto.& in.l.obseruare.§. proficisci,in.xix.q.ff.de offi.procon.& lega.& in.l.non dubium.in

iij.oppo.C.de legi.& in.l.quod dicitur.§.miles.ff.de testa.mili.& in l meminisse.ad finem.ff.de offi.procon.& le.& Bart.in.l.iiij.& in l.episcopale.C.de episc.audien.& Ange.in.d.§.miles.& Barto.in.l.j. §.hi quibus.ff.de leg.iij.& do.de Rota in nouis.conclusione.cccxxv.quæ incipit.Item supposito facto.in fi.Et per prædicta videtur concludendum quòd opi.do.Car.in.d.cle.j.non procedat.Nõ obstat.quod vltra eum adduxi de stricta interpretatione iuramenti: quia respondet Hostien.in.d.c.præterea.quòd in dubio tenenda est ista pars:tanquam tutior.per no.in.c.ad audientiam.de homi.& j.c.proxi.Non obst.quod de fideiussore dicebatur.quia respondet idem Hostien.notanter quòd ista conclusio.quod terminus videa tur prorogatus cum suis accessorijs.intelligitur de accessorijs quæ ex partium potestate pendent.sicut est iuramentum,& pignora p̃ pria,& pœna promissa.secus de his quæ non pendent ab his,sed ab alijs,sicut sunt fideiussores dati,& res alienæ obligatæ.illæ enim nũquam prorogantur.nisi idem fideiussores & domini pignorum iterum de nouo consentiant.secundùm ipsum per lege Labeo.§.pe nulti.& fina.ff.de arbi.&.l.Item quæritur.§.qui impleto.ff.loca.& d.l.si cum hermes.&.l.illud.ff.quòd me.cau.&.l.si mandato titij.§. Paulus.ff.man.&.l.fi.C.de dona.Istud autem quod dictum est de fi deiussore.declara vt per domi.Abb.in.d.c.constitutus.& per Archi.in.c.te quidem.xj.q.j.& per Bald.in.l.tam mandatori.in.iiij. col.C.de non numera.pecu.& in.d.l.si cum hermes.per Barto.in.l. Paulus.la.ij.§.Lucius.ff.de admi.tut.cum concor.Ad tex.in.c.clericus.respondeꝝ vt per Bald.in.d.c. venerabilem.quòd illa non fuit prorogatio,aut simplex extẽsio:sed noua repetitio,vel replicatio. Illud autem certum est quod per prorogationem factam ante finitum terminum euitatur periurium:quod probatur hîc.& not.expresse Barto.in.l.cum stipulatus sim mihi à proculo.ff.de verbo. obliga.quia periurium est legalis pœna:ergo non erat commissa an te diem.l.insulam.C.e.Vlterius ad hanc conclusionem adde Tho. in.ij.ij.q.lxxix.arti.ix.in responsione ad secundum argumentum. vbi dicit quòd homo potest alteri promittere sub iuramento aliquid dupliciter.vno modo quasi pertinens ad vtilitatem ipsius:puta si sub iuramento promittat se seruiturum ei:vel ei pecuniam da turum:& à tali promissione potest absoluere ille cui promissio facta est.intelligitur enim iam sibi soluisse promissum.Alio modo si quis promisit pertinens principaliter deo quod etiam sit ad vtilitatem aliorum,puta si iurat se intraturum religionem.vel aliquod opus pietatis facturum:& tunc ille cui promittitur non potest absoluere promittentem,quia promissio non est facta ei principaliter.vt ibi per eum.Item per istam conclusionem infertur ad vnum notabile:quia solet dici communiter ꝙ si quis dicturus cõtractum simulatum vel vsurarium petit absolutionem à iuramento coram episcopo,& absolutus est,ꝙ de simulatione vsuræ,vel alia simili ha bebit necesse agere coram dicto episcopo.secundũ illud approbatũ dictum Bal.quod ipse dicit esse bene no.in.I.ordinarij.C.de rei vẽ. per illum text.vbi qui est iudex causæ præparantis,est iudex causæ præparatæ:sed hoc dictum singulariter limitat Pau.de ca.cõsi.lvij. quod inci.In christi nomine.Visis & ponderatis omnibus de quibus.s.nisi per partes esset remissum & relaxatum iuramentum ipsi petenti absolutionẽ quod fieri potest.vt.s.dictum est.quia cũ iuramentum non sit amplius iuramentũ.absolutio iudicis non cadit in eo.& esset potius absolutio facti quàm iuris.vnde non extenderet iurisditionem eius.alle.in ar.id quod no.in.l.si pater.C.ne de statu defun.& in.c.cum plures.de offi.dele.in.vj.quod bene no.& vlterius aduerte.quia ista conclusio declaratur vno modo:& limitatur alio modo.¶ Primò.declaraf vt procedat etiam in relaxatione taci ta.i.per actum tacitum præsumptiuè.ita probat no.verbum Bald. in.l.fi.in.iij.col.C.de pac.vbi dicit ꝙ si pater instituit hæredem fi liam:quę dum tradebatur nuptui iurauit non habere regressum ad bona patris:poterit petere quod sibi debetur ex testamento.Quod confirmat Roma.in.l.stipulatio hoc modo concepta in.xj.colũ.ff. de ver.ob.quia pater ex hoc videtur sibi iuramentum remittere. nec dicas secundùm eum non esse in potestate patris:sed papæ,vel episcopi,remittere iuramentum.quia priuatus in cuius fauorẽ aliquid est iuratum,potest parti aliquid remittere,& remittendo tol lere incursum periurij aliàs imminentem ex contrauentiõe.& alle. istum tex.& ista est vna ex limitationibus quæ solent dari ad.c.quã-
uis.de pac.lib.vj.& idem propriè per hanc rationem tenet do.Car. in.c.ij.de renun.ponderando ad hoc illum tex.Idem tenet Nico.de neapo.in.l.cum posthumus.ff.de li.& posth.& Bal.in.l.pactũ quod dotale.C.de pac.conuen.& Inn.in.l.qui superstitis.ff.de acqui.hæ re.& Sali.in.l.pactum.C.de pac.Et pro ista declatione adduco opti mè quod singulariter scribit domi.Abb.in.c.j.in.xj.colũ.verficul. omnia prædicta vera.de his quæ fi.à maio.par.cap.vbi dicit quòd quando statutum collegij concernit solum vtilitatem priuatam ipsorum de collegio:tunc omni distinctione omissa eoipso quòd vniuersitas vel collegium liberat venire contra statutum,viden tur remittere iuramentum.quod possunt.per istum tex.vnde tunc non incurrit periurium.non ex sublatione statuti ex tacita absolu tione & remissione iuramenti vnde non negabis secundùm eum ꝙ si duo iurarunt contrahere matrimonium,& de communi concor dia postea quilibet contrahit cum alio,illo instanti videntur absol uere:sic in proposito quòd sit præsumendum quòd velint se absol uere facit.quia cùm possint verosimiliter quod velint,ne aliàs in currant delictum periurij.quod dictum nunquam exeat mentem tuam.& idem videt sentire dominus Ant.hîc in fi.Ex quo dicto ha bes etiam no.declarationem ad istum tex.vt sufficiat tacita remis sio iuramenti in sponsalibus per contractum matrimonij cum alia. Quando autem illud sit quòd statuentes possint tollere statutum iuratum.dicam remisiuè in seq.conclu. Item ex hoc dicto domi. Ant.fortè attentari posset quòd scholaris non obediens rectori nõ sit periurus,quando in præcepto non dicitur sub pœna periurij: qa ex quo est consuetudo inueterata ꝙ in certis præceptis apponaf illa comminatio,& non in alijs:videtur tacitè ipse rector in alijs ca sibus remittere iuramentũ:vt aliquid operetur expressio.Quando autem exprimitur sub pœna periurij.vtrũ non obediens sine cã in currat periuriũ ipso iure.do.Ab.& lmo.in.c.ex transmissa de fo.cõ pet.dicunt simpliciter ꝙ non.sed do.Fran.de are.simpliciter tenet ibi contrarium.quia cum pœna periurij incurratur ipso iure per có trauentionem.c.cùm qnidam.de iureiu.dicit se non videre quomo do ille qui nõ paret,nõ dicaf ipso iure incurrisse delictũ.l.iij.§ si ad dicẽ.ff.de re mi.Nec ob.no.in.c.j.de sagitta.& in.c.j.de loca.cũ si. qa licet ipse non tangat:illa procedunt,vbi cõminatio põt habere aliũ effectum quàm tales sententiæ.sed hîc propter præcedens iuramen tum contrauentio statim causat periurium,quod no.quia non in uenies alibi ita bene declaratum.Modò limitatur ista,iiij.conclu. nisi ille qui iurauit iam incurrisset periurium:quia tunc remissio partis nihil operatur.ita notanter voluit Bal.in auf.quod ei.in fi.C. de nup.ar.l.nemo potest.deleg.j.& ita no.do.Ant.& do.Abb.in.d. c.preterea.de appel.pro quibus singulariter facit quod no.Fede.cõ fi.clxj.dicens quòd ita demum potest peti absolutio à iuramẽto ab episcopo.si non est lapsum tempus:aliàs post incursum periurium non auditur tanquam periurus quod est valde vtile.& sequuntur scribentes:maximè do.Ab.in.c.j.in.iij.col.de iureiu.& Lau.de ro dul.in tractatu de vsu.q.cxxij.& Imo.in.d.c.debitores.cũ concor. Demum ad intellectum huius conclusionis respondent includen dum quando iuramentum dicatur principaliter concernere deum. secundariò partẽ.dic perfectè p doc.hîc post Spe.in loco præalleg.
35 quos nõ refero vt per eos.¶ Quinta & vltima conclusio† sit hæc. Cõtra propriũ iuramentũ non põt quis authoritatè p̃pria venire. aliàs est periurus.c.prædicãdũ.xxij.q.ij.&.c.peruenit.de fideiuss.& c.& si christ9.de iureiur.&.c.cũ dilectus.de temp.or.eum multis si. Posset autem hæc cõclusio multipliciter declarari.Et declara primò vt procedat.etiã si iuramentũ esset præstitũ prædẽte metu q turbasset constantẽ virum:quia non est ipso iure nullum.sed requi ritur absolutio.ita probaf in.c.verũ.de iureiur.& ibi no.Inn.& alij post gl.in ver.absoluerũt.& no.Archi.in.c.qui sacramento.xxij.q. iiij.& Tho.in.ij.ij.q.lxxxix.ar.vij.& Spe.dicto ver.xxiiij.Archi.in c.authoritatẽ.xv.q.vj.& Inn.in.c.si verò.de iureiu.Regulariter ge sta per metũ valent.licet causa cognita rescindanf.vt.ff.&.C.quod met.cau.per totũ.& no.in.c.Abbate.quòd met.cau.& ita no.Anc. in consi.cccly.incip.retẽto ordine.in.j.col.Sunt tamẽ tres casus.in quib9 tale iuramentũ est ipso iure nullũ.Primò qñ interponitur su per facto aliàs inualido de iure ad roborandum ipsum.iuxta.c.quã uis.de pac.in.vj.&.c.cũ cõtingat.in.j.col.de iureiu,ita no.do.Ab. post Vinc.in.d.c.cũ cõtingat.in.ij.col.qđ est valde notãdũ secundũ

a ¶ Rubricam. Ad de Alex. & ibi vi de per ſcribentes in.l.j.ff.ſi certum pe. & adde quòd etiam rubricę ſta tutorum poſſunt allegari ad deciſionem cauſarũ ſicut tex. ita Ange. are. in prœ. in ſti. & probatur in gl. in.l.j.ff. quod quiſq; iur. & dicit Alex. in conſ. cxc. in.j. col. ver. v. quia ſtatutum. in.ij. vol. repetito in conſi. cix. in. iij. vo. & ad materiã quando rubricæ poſſunt allegari pro tex. & ex ipſis poſit ſumi ar gu. vide p nouiſ. inſtit. de actio. in prin. co. iij. tex & ibi de rubricis notariorũ. & in.l. admonendi. ff. de iureiur. & de ſcri ptore qui promi ſit ſcribere librũ. an teneatur ſcri bere rubricas? Ad de Ang. in auth. de inceſt. nup. in prin. Bal. in.l. fin. ff. de hære. inſtit. & ad id quod ru brica imperfecta argumẽtatiuè al legari poſſit ad declarationẽ tex. adde Alex. in cõ ſil. xiij. in. iij. col. verſi. fol. & eſt vi dendũ. in. iij. vol. Et de rubricis de creti. ꝙ non ſint auth. adde Felin. in. c. ij. col. xx. ver. rubri. de reſcri. & in rubri. extrà vt lit. non conteſt.

eũ. quem vide. Et adde omnino eũdem in. c. ij. in. ij. coĵ. de eo qui duxit in matrimonium & c. probatur in auth. ſacramenta puberum. C. ſi ad uer. ven. & in. d. c. quãuis. in ver. nec dolo. quic quid ſenſerit Arch. ibi. & Bal. in. c. peruenit. de iureiur. ¶ Secundus caſus eſt. quando eſſet co actio præciſa. ita dicunt glo. Io. and. do. Ant. & do. Abb. in. d. c. verum. ¶ Tertius eſt in caſibus in quibus metus annullat ipſo iure. nam in eiſ dem iuramentum erit nullum. ita ſenſit Anch. in. d. conſi. quod declara vt ibi per eum. dum al leg. e. ij. de hæreti. in. vj. ¶ Secundò declara hãc conclusionem. vt procedat etiam ſi per dolum præſtitum eſſet iuratum. quia requireretur abſolutio. ita apertè no. Imo. in. d. c. venerabilem. in fi. quod eſt bene not. & ita vidi obtineri in facto. Tertiò declara. vt procedat etiam in te merario iuramento, vel etiam in pernicioſo. ſe cundùm Inno. quem iequuntur alij in. d. c. ve nerabilem. de elec. ¶ Quartò declara. vt proce dat in iuramento pluribus notato. quod eſt illici tum ex cauſa occulta. quia propter aliorum ſcã dalum non poteſt authoritate propria contra uenire. ita habetur in ſumma Piſana. in ver. iu ramentum. el. ij. & ſ. ij. in fin. & facit optimè. c. commiſſum ĵ. eo. ¶ Modò hanc concluſionẽ limita primò † niſi immineret neceſsitas. & nõ poſſet haberi ſuperior. à quo peteretur abſolu tio: quia tunc etiam contra iuramentum licи tum licet venire propria authoritate. ita ſing. dixit Inn. in. d. c. venerabilem. in fi. gl. ſuper ver. venerit. quem referũt & ſequuntur ibi omnes doc. & do. Abb. in. c. quantò. in. vj. col. de iure iu. & Bal. dicens hoc eſſe notandum in. l. nõ du bium. in antepe. col. C. de legi. & ſentit Roma. in ſing. cccccix. inci. Tu ſai. Et pro hoc facit qđ latè no. do. Abb. in. c. ſi. in. ij. col. de eccle. ædifi. ꝙ prælatus qui iurauit non alienare inconſulto Ro. põ. poteſt alienare. ſi imminet ſumma neceſsitas alienandi, & tantam celeritatem requirat ꝙ non poſsit conſuli ſuperior: & adducit plura. de quibus ibi. maximè tex. in. l. tutor qui repertorium. ff. de admi. tut. vbi in caſu neceſſi tatis poteſt tutor inuentario non confecto adminiſtrare bona pupilli: quod aliàs ceſſante ne ceſsitate facere non poteſt. Facit quod not. do. Ant. in. c. inter quatuor. in fin. de cleri. non reſi. vbi dicit ꝙ licet clericus non poſsit ſe abſentare à reſidentia eccleſiæ ſuæ ſine licentia ſui præ lati. vt in. c. relatum. in fi. de cle. non reſi. tamen ſi eſt ita arctatus quòd non poteſt petere licen tiam, licitè ſe abſentauit. ¶ Facit quod not. Tho. in. ij. ij. q. lxxxviij. articu. ij. ad fi. &. q. cxl vij. ar. iij. ante medium. vbi dicit quòd ratione inſtantis periculi licitum eſt tranſgredi ieiu nium. ſi ſuperior aditi nõ poteſt. ¶ Facit quod no. Arch. in. c. Abbatibus. xij. q. ij. vbi dicit ꝙ li cet inferior eccleſia non poſsit alienare bona ſine authoritate epiſcopi. vt no. glo. in. c. in ven ditionibus. xvij. q. iiij. & habetur in. c. j. de reb: eccle. non alie. li. vj. tamen ſi adeſt maxima ne ceſsitas, hoc fieri poterit. facit quod no. Archi. in. c. placuit. xij. q. ij. vbi dicit ꝙ in alienatione rerum eccleſiaſticarum requiritur conſenſus capituli: tamen ſi adſit tanta neceſsitas ꝙ cõſen ſus capituli expectari non poſſit, licitè aliena bit eo inconſulto. facit quod not. do. Cardi. in cle. prima ad fin. de offi. or. vbi dicit quòd licet ordinarij nullo modo poſſint punire exceptos cle. j. de exceſſ. præla. propter eorum priuilegia. quorum tenor at tenditur. c. porrò. & c. recepimus. de priui. tamen ſi occurreret caſus in quo eſſet difficilis & periculoſus acceſſus ad papam, poterit eos ordinarius punire. ¶ Facit quod no. Inn. in. c. olim. el. j. ante fi. de reſti. ſpo. vbi dicit ꝙ licet nemo debeat inuadere rem ſuã autho ritate propria. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. tamen ſi non habet co piam ſuperioris, nec ſperet habere, & imminet cõmoditas: poteſt illam, vel illi æquiualentem ceſſante ſcandalo furtiuè ſubtrahere. & eſt glo. ſingu. in. c. ius gentium. in gl. j. in fi. j. diſt. quem ſequitur Bal. in. l. j. C. vbi quis de curiali. Facit tex. in. l. ait prætor. §. ſi debito rem. ff. de his quæ in frau. cre. & quod no. gl. in. l. nullus. C. de iudæ. 37 & latius dicetur aliàs. ¶ Secundò limita hanc concluſionem. † niſi ſubeſſet aliqua magna vtilitas ſpecialis. ita dicit Inn. in. d. c. venerabilem. puta quia agitur de re multum vtili ad ſalutem animæ: quia licitũ eſt tranſgredi iuramentũ. quod ſeruari non põt ſine interitu ſalutis eternæ: quod vltimum non placet hîc Hoſti. quia ꝓpter vti litatem non eſt periurium committendum. nõ enim debet admitti malũ propter bonũ quod inde eſt. vt in. c. nõ magno. ne cle. vel mo. ſed Do. Car. ſequitur Inno. quia magna vtilitas comparatur neceſ ſitati. vt no. Inn. in. c. cum omnes de conſti. & ſequitur ibi do. Abb. quando imminet talis vtilitas, pro qua ſuperior ipſum verſimiliter ſi potuiſſet adiri, abſoluiſſet. argu. d. l. tutor qui repertoriũ. & ꝓ hoc optimè facit gl. in ver. vtilitas. in. c. & ſi Chriſtus de iureiuran. Item circa iſtam concluſionem eſſet videndũ quando ſtatuẽtes poſ ſint tollere ſtatutum iuratũ. de quo dic vt elegãtiſſimè per do. Car. poſt Pau. & Io. de lig. in cle. j. in. ij. char. de reg. verſi. Tertiò quæro. per Io. an. & Do. in. c. vnico. in. ix. col. de re. permu. lib. vj. per Imol. poſt. d. Ant. in. c. conſtitutus. in. viij. col. de reſcri. per Ancha. in rep. c. j. in. xxxv. char. ver. quæro vlterius. de conſti. & Io. and. d. Abb. & Imo. in. c. dilecto. de prẽben. per gl. & doc. in. c. in his. xj. diſt. per do. Abb. in. c. cùm ad monaſterium. in. iij. col. de ſta. reg. cum cõcor. Et in hac concluſione plura etiam adduci poſſent: ſed in ipſa & præce dentibus contentus fui rememorare hæc pauca per alios non addu cta: & perpetuò notanda. Reliqua proſequere vt in locis prœall. per ſingulas concluſiones. & hæc ſufficiant pro præſenti commento.
¶ Finit lectura domini Felini ſandæi ferrarien. fontis iuris canoni ci vberrimi. ſuper titu. de ſponſalibus.

¶ Felini Sandæi Ferrarien. Lectura peregrina: & optimè digeſta. Super ti. de accuſationibus: cum alijs titulis ſequentibus nouiter in lucem edita. & quamplurimum neceſſaria.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Rubricæ an ſint authenticæ: ita vt poſſint allegari?*
2 *Scriptor obligatus ad ſcribendum librum: an teneatur ſcribere rubricas?*
3 *Accuſatio quid ſit?*
4 *Inquiſitio qualiter diffinitur?*
5 *Accuſator an teneatur inſerere in libello quòd accuſatus ſcienter commiſit delictum?*

¶ Suprà vidimus de accuſationibus ciuilibus, hoc eſt de cauſis in quib⁹ nõ miſcent crimina, nec dicta. modò quia reſtabat videre de ipſis actionibus criminalibus: competenti ordine iſta rub. annecti tur. poſſumus etiã aliter continuare quod intendens Papa in ſequẽ tibus tit. de criminibus tractare: ideo rationabile fuit præmittere iſtum titulum de accuſationibus. & iſta continuatio ſit potius ad abundantiorem cautelam: quia iſtæ rubricæ librorum non continuantur de neceſsitate ad præcedentia. vt glo. in rub. ff. de cõdi. fur.
1 ¶ † Vtrũ aũt rubricæ ſint authẽticæ: ita ꝙ poſſint allegari tanquã tex. vel ſcriptor qui ſcribit librum, teneatur ſcribere rubricas? do. Ant. & do. Abb. nihil tangunt. do. Io. de ana. dicit ꝙ poſſumus alle
a gare rubricam[a] tanquã tex. qñ habẽt oration em perfectam. alle. gl. de pœ. di. j. in. c. hæc verba. gl. no. in prœmio ſexti. in ver. titulis hæc de omnibus rubricis voluminum tam ciuilium quã canonicorum. niſi rubricæ decreti. quæ nõ ſunt authenticæ. vt eſt gl. no. iij. q. ix. c. chartæ. & quod Gratian⁹ nõ habuerit authoritatẽ condẽdi leges te net Io. an. in ti. de diſpu. & allegationib⁹. §. fi. ¶ Et ad prædicta infe
2 runt ꝙ † ſcriptor obligat⁹ ad ſcribendũ librũ. tenetur etiã ſcribere rubricas.

rubricas. vt in glo. in ver. debitis titulis. in prœ. vj. Et in quantũ dixi vtrum rubricæ ſint authenticæ. Adde Do. in c. quis neſciat. ix. diſt. ¶ Inquantùm dixit vtrum rubricæ poſſint allegari tanquam tex. Adde gl. ij. in. c. volumus. in titulo qui in verbo certo. de reſcript. libr. vj. in. c. ſi ſuper gratia. in verſicu. conſeruatores. de offic. delega. in ſexto. ¶ Et not. ꝙ poſſumus põderare rubricas ad quatuor eſſe ctus. Primò. quando habet orationem perfectam, poteſt allegari tanquã tex. Secũdò poſſumus allegare rubricam, quãdo talis actus eſt exceptuatus ſub tali rubrica. vt in. c. j. de offi. deleg. in. vj. ibi. in ver. conſeruatores. Item ex or dine rubricæ poſſumus ſumere argumentũ Io. an. in. c. ij. de mut. peti. ¶ Item vtrum ſcriptor teneatur ſcribere ru bricas? vide Ang. in. l. non idcirco. ff. de iudi. hoc limita ve rum. niſi conſuetudo haberet contrariũ. Ange. in. l. ſtipu
3 lationes cõmodiſsimè. de verbo. obli. ¶ Quæro † quid ſit accuſatio. & quid denunciatio. & quid inquiſitio. ¶ Et ac cuſatio eſt delatio alicuius criminis ad vindictam publicã in iudicio legitima interueniente deſcriptione. Ita com muniter doc. hîc. Denunciatio eſt ius deferendi criminis alicuius hominis doli capacis ad pœnitentiam vel correctionem legitima monitione præcedente. ¶ † Inquiſitio
4 eſt alicuius criminis manifeſti ex bono & æquo à iudice cõpetenti canonicè facta inueſtigatio. De materia primæ partis habetur in decre. ij. q. vij. & ix. per totũ. iij. q. iiij. v. & vj. per totum. De ſecunda parte. ſ. inquiſitionis. in ca. j. in. c. ſemper. & in. c. deus omnipotens. ij. q. j. De tertia par te. ſ. denunciationis. ij. q. j. c. ſi peccauerit. & c. ſi quis. & c. quapropter. eadem cauſa & quæſtione. ¶ Vtrum inquiſi tio ſit remedium ordinarium, vel extraordinariũ. tracta tur plenè per dominum Abb. in rub. de iudi. tene ꝙ de iu re ciuili inquiſitio eſt remedium extraordinarium: de iu re canonico eſt remedium ordinarium. ¶ † Vtrum in ac
5 cuſatione accuſans teneatur inſerere iſtud verbum ꝙ ac cuſatus ſcienter fecit. Bal. in. l. ij. in. xviij. col. C. qui acc. nõ poſ. dicit quòd ſic. & aliàs non valeat accuſatio. allegat gl. in. l. ex maleficijs. in. §. longè minus. in verbo ignorãs. ff. de act. & obliga. Limita. niſi actus oſtenderit ſcientiam. dato quod accuſator non exprimat ſcientiam. puta. P. vulnera uit Titium. iſtud vulnus oſtendit ſcientiam. aliàs ſi actus ille non oſtendat ſcientiam, militat deciſio Bal. ¶ Vtrum accuſatio ſit de præcepto. & arguitur quòd non ſit præce ptum. probatur. quia nullus accuſatur. vt latè beat⁹ Tho. ſecunda ſecundæ. q. lxviij. articulo primo. Quod accuſa tio ſit licita. vide tex. in. c. ſi quis. xxx. lxxviij. diſt. Ad idem. iij. q. v. c. de accuſationibus. ¶ No. vlt. quòd ſi iudex videt ꝙ aliquis accuſat alium veniendo ad iudicem non appeti tu ordinario nec ad bonum publicum: debet eum repelle re. Inn. in. c. dudum. el. ij. de electione. Secundò no. ꝙ de nuncians crimen alicuius ſine cauſa, peccat. Inno. in. c. du dum. el. ij. de elec. & Inn. in. c. ſolicitudinem. de app. ſuper verbo notorio. Et per hoc do tibi tex. ſingulare in. c. Epi
a ſcopus. §. ſi ergo. xj. q. iij. ver. ex animo. vide Arch. ij. q. vij. in. c. quærendum. vbi dicit illud idem quod dicit Innoc. in. c. dudum. ¶ Sed quid[a] econuerſo ſi iudex non recipit accuſationem bene formatam, facit litem ſuam. Bald. in l. mancipia. C. de ſeruis fugiti. allegat. l. argentarius. ff. de edendo.

De accuſationibus. Rubr.

✠ SVMM. ARIVM. ✠

1 *Iudex nedum debet inquirere de illegitimitate accuſantis: ſed etiam ex officio eum repellere.*
2 *Exceptio de illegitimitate perſonæ accuſatoris eſt proponenda ante litem conteſtatam: hoc limitatur vt hic.*
3 *Infamis, pupillus, inimicus, an poſſint accuſare? vide nu. 4. 5.*
6 *Pauper quis dicatur?*
7 *Legitimatio perſonæ etiam requiritur in cauſis ſummarijs. in quibus procedatur ſine ſtrepitu iudiciorum.*
8 *Criminoſus in quibus caſibus admittatur contra reum accuſandum.*

¶ CAP. I.

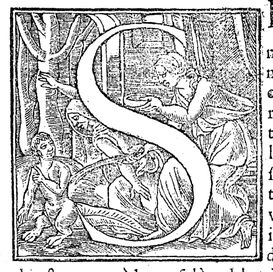

I legiti mus. Ad petitionem illegitimi accuſatoris non eſt reus ad iudicium trahendus. ¶ † De legitimatione per
1 b ſonæ videbimus etiam inquirendo. vide gloſ. in capi. j. in verbo abſentia. de electione in. vj. vbi eſt text. quòd non ſolùm debet inquiri de illegiti mitate perſonæ: verum etiam iudex ex officio habet eum repellere. vide textum. per illam gloſſam. in capi. in notuit. de electione. vide Hoſtien. in. c. quòd ſicut. de electione. vbi dicit quòd eſt verum quòd primò de perſonis eſt inquirendum, quando quis comparet no mine alieno. ſecus dicit ipſe quando quis comparet no mine proprio. ſed in contrarium eſt text. hîc. Sed nonne dicemus quòd de perſonis primò eſt inquirendum? Re ſpondeo quòd eſt verum principaliter. non autem ſe cundariò & incidenter. vt per Barto. in conſilio ſecundo. quod incipit. In prima quæſtione. pro quo eſt gloſſ. fi na. in capi. quia. de pact. in ſexta. Not. quòd exceptio ille gitimitatis eſt dilatoria. eodem modo de exceptione tua non intereſt. & debet proponi ante litem conteſta tam. aliàs eſt præcluſa via proponendi. limita quando exceptio iſta eſſet de iure naturali, gentium, & ciuili. quia tunc potero opponere etiam poſt lit. conteſt. dato quòd primò ſciuerim. Iſtud fuit dictum domi. Barto. in rubri. C. qui accuſa. non poſſ. in quarta columna. & alle
2 gat Inn. in. c. ſciſcitatus. de reſcript. in. vj. ¶ † Not. vnam limitationem ad iſtud quod dicitur. ꝙ primò de legiti matione perſonarum eſt inquirendum. & quod ſi talis exceptio non fuerit oppoſita ante litem conteſtatam, non poterit amplius opponere. eſt verum quando tale crimen opponendum erat in rerum natura à principio: ſecus ſi poſt litem conteſta. euenit. quia tunc tale crimen non habet impedire quod principaliter eſt legitimè fa ctum. Bartol. in. l. Neratius. ff. de fideiuſſori. & allegat text. in lege is qui reus. de publicis indicijs. in fine. in prima regula factum. de regul. iur. in ſexto. contra dictum Barto. facit lex. hos accuſare. §. hoc beneficio in gloſſ. j. ff. de accuſatio. & dictum Specu. vbi ante omnia Spe cul. in titul. de accuſatore. enumerat omnes exceptio nes quæ poſſent opponi contra accuſatorem. ij. q. j. c.
b prohibentur. & inquantùm dicit quòd criminoſus[b] non poteſt alium accuſare. Sed contrà. nemo ſine crimine viuit. Reſpondeo ſecundùm. do. Anto. quia verum eſt de iure canonico, & aliud de iure ciuili. quia de iure ciui li niſi ſit condemnatus per ſententiam, non poteſt repelli: ſecus de iure canonico. quia criminoſus qui poteſt con uinci, repellitur etiã ab omni crimine in quo perſeuerat. in. c. quærendum. in. c. alieni. ij. q. vij. & dicit do. Abb. eſſe verũ. quãdo quis proſequitur & accuſat ad vindictã publi cam. ſecus qn ſuã & ſuorum iniuriam proſequitur. in. d. c. quærendum. & in. c. alieni. ij. q. vij. Sed dicas quod aliqua.

a ¶ Sed quid ſi ecõ uerſ. Adde. ad idẽ eſt ſi nõ inquirit ad denũciationẽ officialis ad hoc miſſi. quia facit li tẽ ſuã. ita Bal. in Liubemus. C. de proba. ar. l. j. §. ſanè. ff. de offi. præ ſe. vbis.

6 ¶ Criminoſus. Ad de ꝙ criminoſus & alij inhabiles ad accuſandũ ad mittunt⁹ qñ ſuam vel ſuorũ iniuriã proſequũtur. l. hî qñ. ff. de accuſa. & in. c. oĩbus. iij. q. v. Itẽ admittũt⁹ in crimine læſæ maieſtatis. ſimo. mæ. & in crimine hæreſis. de primo eſt text. in. l. fi. C. ad. l. iul. maieſt. de. ij. in capitu. licet heli. de ſi mo. de tertio. in. l. manichæos. C. de hære. Item in cri mine fraudati cẽ ſus, fraudatæ annonę, & dilapida tionis eccleſiæ. d. c. licet heli. de re. eccl. non alie. c. ſi quis presbytero rum. & ff. de acc. l. ex iudiciorũ. In telligę tamen ꝙ inimicus capita lis aliquo modo admittitur tñ in dictis caſibus. c. per tuas. extra de ſimo. Et adde in caſibus in qui bus infamis. & a lij non admittun tur ad accuſandũ ſi non accuſaret tenet accuſatio: niſi opponaĩ. ita Bar. in. l. j. §. accuſatione. ff. ad turpil. de quo p Bal. in rub. C. qui acc. non poſ. in. iij. co. & per Bart. in. l. ſi maritus. §. preſcri ptiones. ff. de accuſ. cum. l. abſen tem. ff. de pœnis. per Roma. in. l. ij. §. occiſorũ. ff. ad ſyllan. & Bal. in. l. ſi eum. in prin. ff. ſi quis eau.

ſunt crimina quæ ipſo iure infamant. vt in gloſ. antepe. ff. de his qui notãtur infamia. & iſti repellũtur ab accuſatione. & non requiritur aliqua ſentẽtia. ex hoc de iure ciuili.

3 ¶ †Vtrum infamis infamia facti repellatur ab accuſatione? tenuit Spe. quod ſic. in tit. de accuſatore. in. iiij. col. in ver. quid de his Io. an. in. c. omnipotẽs j̃. e. Maria. hîc. & d. Abb. concludunt q̃ infamis infamia iuris repellitur: infamis infamia facti non repellitur de iure ciuili: de iure canonico attenditur qualitas delicti. ¶ †Vtrũ inimicus repellatur ab accuſatione de iure ciuili? non reperitur iure cautum: de iure canonico ſi ſunt graues inimicitiæ, repellitur. in. c. meminimus. & c. cùm oporteat j̃. e. ti. ¶ †Vtrũ pupillus poſsit accuſare? dicit q̃ nõ. ij. q. j. c. phibetur niſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequatur. in. l. clarum. C. de authoritate præſtanda. in. l. ij. C. qui accuſare non poſſunt. & tunc tutor accuſabit pro pupillo. Sed do. Abb. hîc tenuit ſingulariter quod qui eſt in. xiiij. anno poteſt accuſare. licet do. Marianus conatus fuerit infringere iſtã opinionẽ ſupradictam. & de iſta materia vide Ludouic. rom. in. l. de pupillo. in princ. ff. de no. ope. nun. per Sali. in. l. ij. C. de accu. per Ang. in. l. ij. ff. eo. & per Io. an. in additio. ad Spe. in dicto titulo. de accuſatore. ver. quid de pubere. iiij. col. ¶ †Quis dicatur pauper: plenè vide gl. in auth. præterea. C. vnde vir & vxor. in gl. in. l. ſi verò §. ij. ff. qui ſatiſdare cog. Imo. & do. Abb. in. c. Odoardus. de ſolutio. gl. in l. illicitas. in §. ne tenuis. ff. de offic. præſi. gl. in. l. ſed & ſi ſu ſceperit §. j. ff. de iudi. gl. in. c. in primis. in ver. de paupere. ij. q. j. vnde dicit. gl. illa q̃ cauſa pauperis ante omnia eſt ex pedienda. ¶ In gl. ſi. No. duo ex gl. primò q̃ reus abſoluif data illegitimitate accuſatoris. Quid ſi accuſatus non opponit de illegitimitate accuſatoris, nec iudex repellit eũ ex officio, vtrum proceſſus valet? communis determinatio doc. hæc eſt. quòd valet proceſſus. per tex. in. c pia. de except. in. vj. ¶ †No. quòd intantũ requiritur in iudicio, legitimatio perſonæ quòd etiam in cauſis ſummarijs. in quibus proceditur ſine ſtrepitu, requirif iſta legitimatio perſonarũ. Bal. in. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhi. & Bar. in. l. ij. in fi. C. de edict. diui. adr. tol. ¶ †No. modò quatuor limitationes ad iſtum tex. in quibus admittitur criminoſus contra reum. & primò fallit. niſi iudex vellet quòd accuſator criminoſus etiam inuitus proſequeretur cauſam ad finẽ vt cognoſceret calumniam eius. gl. in. c. quidam. in verſi. poterit. v. q. j. Et not. quòd licet admittatur libellus accuſatoris. non tamen dicitur infamis, donec deprehendatur calumnia eius per inſpectionem libelli. iij. quæſtio. iiij. c. j. & c. conſanguineorum. iij. q. v. c. conſtituimus. ij. q. iij. c. j. Secundò limita. niſi eſſemus in aliquo delicto in quo ſtatutum dat poteſtatem p̃cedendi de iure & de facto. quia poteſtas tũc audiet etiam criminoſum accuſatorem. fuit dictum do. Bal. in. l. vbi pactum. in fi. C. de tranſac. per gl. ibi. ¶ Limita. iij. niſi reus tractus in iudicium immediatè confiteretur delictum. quia tunc iudex poterit eum puni re: do. Innoc. in. c. qualiter & quando. el. ij j̃. eo. & Bar. in. l. ſi maritus. Ja. ij. ff. ad. l. iul. de adulteris. & in. l. ſi confeſſus. ff. de cuſto. reo. Ratio eſt. quia confeſsio non requirit niſi condemnationem. in. c. j. & ij. de accuſa. in. vj. & intellige quando confeſſus eſt non præcedente indicio vllo. Ang. conſi. clxxv iij. cum conſi. ccxcv iij. allega. tex. in. l. fin. ff. de queſtioni, idem Bal. in. l. imperator. ff. de ſtatu hominum. Vltima limitatio eſt. quia fatigabitur reus ſaltem in hoc vt cogatur venire ad allegandum exceptionem ſuam, & ſe purgando. licet non fatigetur in principali quæſtione. vt in glo. hîc. & in. c. veniens j̃. eo.

a ¶ Vtrum vnus ſolus. Vide do. Maria. ſozi. in. c. j. de libelli oblati. arti. 4 f viij. verſi. circa ſecundum mẽbrũ.

b ¶ Quid ſi denunciet. Adde quod hãc opinionẽ tenet dominus Bonifacius de vitalinis in tract. maleſici. in tit. de denũcia. & notifi. colũ. ij. ver. ſed quid ordinatum eſt.

c ¶ Si eſt vna. Adde q̃d iſta mõitio ſufficit cõtra exigẽtes collectas à clericis, vt reddãt vel deſiſtant. ita Car. in conſi. xij. col. ij. ver. ſed diſcurramus. & ad- 8 de q̃ ad verificandã diſpoſitionem negatiuã, ſiue in verbis, ſiue in effectu, neceſſe ẽ monitionẽ p̃mitti. ita In. & Io. an. in c. extirpandæ. §. qui verò de præben. & refert & ſequitur Cardi. in conſi. lv. col. ij. in prin. & permutatur dictũ Inno. in. d. c. extirpãdę vide Fran. aret. in cõſi. cl. co. iiij. per totũ. & not. quod quãdo agitur de priuatione iuris iam quæſiti. ſem per requirif monitio. ita Bald. in aut. hoc amplius. C. de fideic. & ſequitur Aret. in. d. cõſi. cl. colum. v. ver. prætereà.

tionem ſi poſtea præmonuit?

3 *Monitio quotuplex debet eſſe? Et quòd monitio habet multos effectus. nu. 4.*

¶ CAP. II.

SI quis Epiſcopus. Qui nõ præmonuit, repellitur à denunciãdo. hoc dicit ſecundùm verum intellectũ. ¶ Nota prius ibi: *accuſatoribus.* poſſe plures vnum accuſare. vt in. l. ſi plures. ff. de accuſa. & de hoc vide gl. in. c. ac cuſatoribus. & ibi Arch. ij. q. j. & gloſſ. & domi. Ab. in. c. j. j̃. de colluſione dete. Innocen. in. c. olim. ſuper verbo idoneos j̃. eodem. Barto. plenè in. d. l. ſi plures. & Archid. in. c. epiphanium. quinta. q. vj. & vnum nota. quod id quod dicitur in accuſatore. habet locũ in denunciatore. quid autem econuerſo. ¶ †Nota ſecundò. ibi. *conuentus.* ſecundùm do. Abb. quòd iſtud verbum cõuentus. denotat etiã conuentionem extra iudicium. l. ſi conuenerit. ff. de iuriſ. om. iudi. ¶ Vtrum vnus ſolus poſsit plures accuſare: vide Bar. in. l. nihil intereſt. in princ. ff. de adulteriis. & gloſ. notabilis in. c. prohibentur. ij. q. j. in verſi. queſtum. & gl. in. c. maximianus. in verſi. libelli. lxxxj. diſtin. & plenè Bal. & Bar. in. l. qui rationibus. C. qui accuſare nõ poſſunt. Cõcluſio aut vnius accuſat plures de vno delicto. & poſſunt: aut volo accuſare plures de diuerſis delictis. & tunc

2 accuſabo duos. faciendo duos libellos. ¶ †No. iij. q̃ denũciator qui non præmonuit, poteſt proſequi denunciationem: ſi poſteà præmoneat. ſed dic cõtrà per. d. Marianum q̃ opus eſt noua denunciatione. Vltimò no. quòd primates non poſsint cognoſcere de crie Fpi: dicas quòd licet primates non poſsint deponere, tamen poſſunt denuntia re ipſum eſſe deponendum. & remittere pronunciationẽ ad Papam. vt gl. in. c. biduum §. ſi quem. in ver. annotauerit. ij. q. vj. Sed quando inferior à Papa poſsit cognoſcere de crimine Epiſcopi. vide per. d. Abb. in. c. non poteſt. de re iudi. ¶ In glo. j. & ij. iſte intellectus gl. approbatur per Doct. omnes. & exponetur accuſationes. id eſt denunciationes. vide Spe. in ti. de inquiſitione §. j. verſi. ſed quæritur qualiter debet fieri iſta monitio. Sed nota vnum per iſtum text. eſt ſtatutum in ciuitate quòd quicunq; accuſauerit ludentem ad talem ludum, lucretur dimidiam partem pœnæ. quid ſi denunciet? vide Ioan. andræ. in addi. Spec. in tit. de denuncia. §. j. in additione totum fuit Rofr. vbi tenet quòd ſtatutum præmians accuſatorem. habebit locum in denunciatore per iſtum textum qui exponit accuſatus ideſt denunciatus allegat caſum in terminis. in. l. eum qui §. primo. ff. de iure patronatus. vbi lex quòd denuncians dato nomine. perinde eſt ac ſi accuſaret. ¶ †Circa gloſſ. in verbo. *monitio.* dubitatur quotuplex debet eſſe monitio. & Docto. dicunt. quòd debet eſſe trina. vt hîc & in capitu. nouit. de iudic. & hoc ſpeciale eſt in denunciatione euangelica. ſed regulariter ſufficit ſi eſt

c vna. gloſſ. in capitu. ſi Epiſcopus. xviij. diſtinct. alia in clementina prima in verbo requiſierit. de hæreticis quamuis aliàs in iudicialibus requirantur tres. vt in capit. conſuluit. de officio delegati. intellige quòd monitio in iudicio idem eſt quòd citatio. Limita caſum ſuprà dictum. niſi lex expreſſè diceret quòd requiratur trina monitio. vt in. c. j. de ſupplen. negli. præla. Vide domi. Ant. in. c. tuanos. de teſta. per glo. & Imo. ibi in. c. cùm cauſam. ſuprà de offic. delegati. glo. in. c. cupientes §. quod ſi per. xx. in ver. propoſita. de ele. glo. fina. in clemen. j. de decimis. Inno. in c. cùm nobis olim. de electione. & do. Anto. & Imo. in. c. ex literis. de conſtitu. per Ludo. roma. in. l. de pupillo §. ſi quis ipſi prætori. ff. de no. ope. nun. ¶ No. vlterius q̃ etiam in accuſatione requirif monitio. qñ lex dicit q̃ in aliquo caſu requirat q̃ cõſtet de incorrigibilitate. vt in. c. cum non

cum nõ ab homine, de iudicijs. ¶ Quid in ciuilibus. vtrũ requiratur monitio? dicas q̃ ex quadam vrbanitate & nobilitate requiritur. non autem de neceſsitate. vt in. l. quidam. Iberus. ff. de ſerui. ruſt. prædio. ¶ Sed no. q̃ ſi mones: iſta monitio habet mirabilẽ effectum, quia ſi non mones, & comparet in iudicio: non condemnatur in expenſis. Di

a cas quòd comparens[2] in. ij. &. iij. citatione debet condemnari in expenſis factis propter primam in qua fuit contumax. vt in. c. querelam. de procu. in ver. rationabili. ibi gl. & gl. ma. in. c. honoratus. lxxiij. diſt. & in. c. quoniam contra. in ver. dilationes &c. de proba. in. c. de illicita. xxiij. q. j. no. gl. j. in fi. in. c. j. de dolo. & cõtu. in. vj. Spe. in tit. de expenſis §. j. ver. ſed quando præſtandũ. Bart. in. l. contumacia. ff. de re iud. & in. l. ante calendas. ff. de ver. obli. Limita niſi in vna citatione eſſent factæ tres citationes cum interuallo. quia ſi tunc comparet in tertia, non ſoluet primas expenſas. Io. and. in addi. Spe. in ti. de citatione §. viſo. ver. quid ſi tres. & ipſum ſequitur Iaco. de aret. & Imo. in. d. c. querelam. & in. d. l. contumacia. Secundò dicas q̃ ſi cõparet quis in prima citatione, non condemnabitur in expenſis: ſi comparet & confitetur. ita tenet Bal. in auth. contra qui propriam. in fi. C. de non nume. pe. Limita. niſi comparens & confitens fuiſſet monitus. do. An. in. c. j. in. xiiij. col. de libelli obl. & Ang. in. l. debitores. C. de pig. actione. Bal. in. l. omnes. C. de epi. & cle. Secundò fallit, niſi obligatio eſſet in diem. quia ſi comparet, & cõfiteatur, lapſo die condemnabitur in expenſis. quia dies habetur loco citationis, aliàs monitionis. c. potuit. de loca. l. traiectitiæ. ff. de conſtituta pecu. adde do. Abb. in. c. licet heli. in. v. col. j̃. de ſimo. & iſtud habet locum in prælatis eccleſiæ: quãdo volunt aliquem moleſtare. quia ex vrbanitate tenentur primò monere. Bal. in rub. ſ. de iud. in. ij. colum. Not. vlterius q̃ vbicunq; agitur de depoſitione clerici, non requiritur monitio. xij. queſtio. ij. in. c. indignè. & no. q̃ vbi cunq; aliquis crimen.

¶ SVMMARIVM.

1 *Religioſi de monaſterio audiuntur ad accuſandum abbatem: quia eorum intereſt vt habeant bonum prælatum.*

2 *Culpa & reatus qualiter differant?*

3 *Sententia vt valeat oportet quòd ſe referat ad probationẽ deductam in actis.*

4 *Sententia quam tulit iudex fundando ſe ſuper aliqua decretali quam malè intellexit: valet.*

¶ CAP. III.

CRIlla præpoſitorum. Criminatio prælati debet diſcuti cum his quorum intereſt. h. d. ¶ No. primò ibi. *de monaſterio.* † q̃ illi de monaſterio audiuntur ad ac

1 cuſandum prælatum. quia eorum intereſt habere bonum prælatum. eodem modo conuerſi laici poterũt accuſare. vt eſt glo. ſing. in. c. ex eo. de electio. libro ſexto. pro hoc facit quod no. glo. in. l. cùm hæredes §. fi. ff. de acqui. poſ. pro hoc etiam tex. in. c. & ſi Chriſtus de iureiurã. iuncta præſcriptione conſi. vbi appellatione capituli veniunt etiam conuerſi. & ita do. Abb. in primo notabili. ibi. Ex quo ego infero quòd etiam famuli & ſerui qui ſunt in monaſterio poterũt accuſare. quia eadem eſt ratio. quia eorum intereſt. & arguo. facilius remouentur religioſi quã clerici ſeculares. c. qualiter & quando. infra eodem. ſed contra prælatum admittuntur parochiani. quia eorum intereſt. vt hîc in gl. ergo &c. ¶ Not. vlterius ibi *ad culpam* & *reatum.* iuncta glo. † q̃ culpa & reatus ponuntur tanquã diuerſa. ſed

2 dicas q̃ culpa ponitur pro delicto ſine culpa. puta de negligentia: reatus verò importat delictum cum dolo. & q̃

b negligentia[b] ſit delictum: facit gl. in. c. ſi quis Abb. xviij. quæſtione. ij. vbi propter ſolam negligentiam poteſt prælatus priuari. de hoc tamen vide glo. in. c. ea quæ. de offic. archi. & in. c. dictum. lxxxj. diſtin. in. c. vnum. § criminis. in verſi. neglexerit. xxv. diſt. glo. fi. in. c. ſæpe. xij. q. ij. glo. in. c. contrarijs. infrà. de reg. iur. bene facit gl. in. c. excommuni a camus. c. moneantur j̃. de hæreticis. quod iudex negligens facere iuſtitiam, facit litem ſuam. eſt dictum Bal. in. l. properandum. C. de iudicijs. quòd iudex qui nõ expediuit cauſam in termino conſtituto, condemnabitur parti pro intereſſe. Sed intellige hoc non eſſe verum, ſi non fuit petitus iudex. glo. no. in. c. fi. de reſcriptis. contra iſta prædicta eſt tex. in. c. ea quæ. ver. quid ſi. Abb. ſ. de ſtatu mona. Item tex. in. c. petiſti. vij. q. j. Diſtingue aut cũ negligẽtia cõcurrit illud delictũ: quia eſt requiſitus: & fuit negligẽs. & tunc nõ deponitur. ſed datur coadiutor: aliquando negligentia in prælato eſt magna. adeo q̃ res labuntur. & iſto caſu procedit tex. in cap. ſæpe. xij. quæſtione ſecunda. ita diſtinxit Dominicus in. c. grandi. de ſupplen. negli. præla. in quarta col. ¶ De reatu verò dicas quòd reatus interdum importat peccatum. gl. in. c. teſtamentum. vj. diſtin. aliquando capitur pro defectu. vt eſt tex. cum gl. in. c. innotuit. de electione. No. q̃ accuſatio prælati eſt formãda, & poſtea diſcutienda inter eos quorum intereſt. Sed no. Abb. hîc q̃ fauore reipublicæ admitteretur tertius etiam in cauſa criminali in defenſione. ſed fuit dictum Bar. in. l. vbi pactum in pen. col. C. de tranſac. & ſic habes limitationem ad text. in. c. non ſolent. ij. q. vj. vbi non audiuntur niſi hi quorũ intereſt. ideo Bal. in. l. decuriones. C. de infamibus. & in. c. j̃. §. iniuria. de pace iura. fir. & in. l. j. in. ij. col. C. quomodo & quando iudex. Idem eſt in accuſatione. Bal. in. l. edita. in xiiij. col. C. de edẽ. Item fauore pupilli auditur is cuius nõ interſit. Bar. in. l. ij. C. de neg. ge. ¶ Item dicas q̃ in aliqua materia: vbi dicitur citentur hi quorum intereſt. Intellige principaliter non ſecundariò. ita voluit Dominicus in c. quãuis. de pact. in. vj. per gl. ibi fi. Sed eſt caſus notabilis in. l. j. §. denunciari. ff. de ven. inſp. Et illum tex. appellat ſingularem Bar. in rub. C. de ſucceſſorio edicto. in. ij. col. ſed intelligitur q̃ nõ obſtante iſta citatione poterunt comparere hi quorum ſecundario loco intereſt. Lud. Rom. in. l. peregrè §. quibus. ff. de acquiren. poſſeſ. allegat. Inno. in. c. humilis, de maiorita. & obedientia. ¶ Not. quòd de materia cuiuſcunq; iudicij ad hoc vt bene concludatur. requiritur quòd contineat vel condemnationem, vel abſolutionem. ¶ In glo. j. ibi. *patroni &c.* Not. ſecundòm docto. quòd ad denunciandum de iure prælati admittuntur patroni & parochiani eccleſiæ. vide gloſ. in. c. venerabili. de officio delega. Et glo. in. c. maximianus. lxxxj. diſtin. & gl. in ver. aliqui. in. c. vt circa. de ele. in. vj. & ibi latiſsimè Domi. in. iiij. col. & gl. in. c. ex parte adæ. & ibi omnes doctores. de teſti. vide etiam glo. finalem in. c. filijs. xvj. q. vij. & ibi Archidia. in gloſſ. fina. in princip. ibi. aliàs non tenet. Not. iſtam gloſſ. vt dixi in vltimo notabili. & declara illud quod dicit gloſſ. per æquipollens. Et adde Baldum in l. iiij. C. de ſententijs. quòd ſatis eſt quòd iudex dicat, declaro iſtum teneri tali in decem. quia ſatis per æquipol c lens condemnat. ¶ In eadem. gloſſ. ibi. *in aliqua parte*

3 *actorum.* Not. bene iſtam gloſſ. † quòd ad hoc vt ſententia valeat, requiritur q̃ referat ſe ad p̃bationẽ in actis de ductam. Adde Inno. in. c. ij. in fi. ſ. de libel. obla. idem Spe. cu. in titu. de ſententiæ prolatione §. qualiter. verſic. quid ſi iudex. & ibi Io. an. in addi. idem Bart. & Bald. in. l. j. C. ſi aduerſus libertatem. Adde tu gloſſ. in. l. quid tamen §. Papi. ff. de arbi. & in. l. ait prætor. §. ſi iudex. & ibi Bartol. ff. de re iud. idem do. Abb. in. c. cùm venerabilis. in. viij. colum. ſ. de excep. & do. Ant. in. c. conſtitutus. in. iiij. colũ. de

c reli. do. quibus nõ obſtãtibus teneas contrarium & quod

a ¶ Dicas quod cõparens. Adde & de materia vide per do. Alex. ã. in d. l. contumacia. ff. de re iudi.

b ¶ Et q̃ negligẽtia. Adde q̃ ille q̃ tenet̃ adminiſtrare bona alicuius, ſi vtil̃ in adminiſtrãdo negligentia: talis negligentia dicitur peccatum mortale. gl. eſt in. c. ea quæ. de offi. archid. & no. Hoſtien. in. c. in ter cætera de off. ordi. & dicit do. Maria. ſoci. in cõſi. ij. co. iij. in prin. & adde q̃ negligẽs dicitur quaſi non eligens. ſecũdum Iſid. & beatum Tho. ſecũda ſecundæ. q. lix. & qualiter deteg atur negligẽtia vide Car. in cõſi. lv.

c ¶ Teneas contrariũ. Adde q̃ hãc opi. tenet Alexã. in. d. §. ſi iudex & tenet Fel. ſ. d. c. cũ venerabilis. de excce. col. j. iij. verſi. adde.

imò ſententia valeat. dato q referat ſe ad ſcripturam quæ non fuit producta in actis. caſus eſt in. c. cū venerabilis. de excep. in fi. & ibi Inn. ſuper verbo authentica. in terminis. adde tex. in. d. l. ait prætor. §. j. de re iud. Bal. in terminis. in l. iij. in verſi. quid ſi iudex ſe retulit. C. de ſen. quæ ſine certa quantitate. profe. Et de hoc dicit eſſe tex. in. l. ait prætor §. j. de re iud. & hanc partem credo veriorem. per hoc tamen non tollitur defenſio condemnato, quin poſſit probare, & appellare q illa ſcriptura ad quam ſententia ſe refert ſit inualida. Et quod iſta ſentētia ſit valida facit text.
4 in. l. argentarius in. §. cùm autem. ff. de edend. ¶ † Vltimò notat. d. Maria. q iudex qui tulit ſententiam fundando ſe ſuper aliqua decretali quæ hoc non dicit, & eam malè intellexit, valet. Inn. in. c. cùm officij. quaſi in fi. ſ̄. de præſcri. adde Ludo. roma. in ſuis ſingularibus. xlviij. Sequitur. c. omnipotens.

a ¶ Pendēte. Adde & pone q reus nō ſit recuſatus, ſed ei inſligaē cri men per modum exceptionis, an talis exceptio cri minis obſtabit ei 1 adeo q non pote rit promoueri? vi 2 de Inno. in. c. accedens. j. eod. & Bar. in. l. qui cum 4 vno. §. reus. ff. de mu. & hon.

✣ SVMMARIVM. ✣

Accuſatio, vel denuntiatio quando pendet: nō debet fieri pro motio de accuſato: vel denuntiato.
Diffamatus apud homines viles: nō impeditur promoueri pendente accuſatione: ſicut apud homines graues. nu. 3.
Et an promotio facta contra iſtum tex. ſit ipſo iure nulla?

¶ CAPI. IIII.

Mnipotens Is de quo crimina denunciantur pro
1 moueri non debet. h. d. ¶ † Not. primò q
a pendente a accuſatione, vel denuntiatione, vel inquiſitione non debet fieri promotio aliqua de ipſo. in. l. qui delibertate. ff. de liberali cauſa. & in. l. qui ſtatus. ff. de re milita. & in. l. qui cum vno. & l. reus delatus. ff. de mune. & honori. & in. l. j. C. de accuſa. Not. ij. quòd ex pendentia accuſationis grauatur opinio accuſati: licet ergo talis pendentia grauet opinio. eſt verū in acquirendis, non autem in acquiſitis gloſſ. notabilis in verſicu. manet. in. c. ſæpe. de appella. & ita Petrus de anch. & Ioan. de imo. No. vlterius ibi. *requiri*. id eſt ad citationem diſcuti. quantum ad proceſſum. facit. iij. q. vj. in. c. diſcutere. in rub. C. de defenſoribus. lib. x. Vltimò no. quod eſt dictum in ſummario: idem dicas in teſte. in. c. fi. ſ̄. de teſti. Inquantùm doc. dicunt q pendentia cauſæ criminalis non impedit adminiſtrationem. Limita niſi accuſatus eſſet ſuſpectus de dilapidatione. text. in. c. vltij̄. eodem. & ibi dicam. Item adde text. & gloſſ. in. l. qui à latronibus. §. j. ff. de teſtamen. & dicit ibi Imo. quòd licet appellatio ſuſpendat infamiam ortam ex ſententia: non tamen ſuſpendit infamiam, ortam ex accuſatione. vt eſt tex. & ibi Bartol. in lege poſt contractum. in penult. columna. ff. de dona. Item aduerte quinque effectus qui reſultant ex pendētia litis in. c. præſenti. ff. de officio lega. in ſexto. in ver. attentari. ¶ Item adde Bald. in capi. finali. de teſti. quòd notarius qui incipit inſtrumentum, poteſt illud perficere pē dente accuſatione. facit gloſ. in ſimili in. c. vt officium. de hære. in ſexto. ¶ Item vide. domi. Abb. in. c. ſuper eod. in vj. colum. ſ̄. de electio. & adde vltimò & tene menti perpetuò & vltra doctores iſtum text. habere locum. quando perſona accuſata erat infamata apud bonos & graues homines. ſecus ſi eſſet infamata apud perſonas viles. quia
2 tunc pendente accuſatione poterit promoueri. ¶ † Ita determinat Hoſt. in. c. meminimuſ̄. eo. & omnes ſcribentes ibi referunt. & dolent omnes doctores non poſuiſſe hāc limitationem hīc. & iſtam limitationē notauit Ludouicus ro. in ſingu. cccxlvij. quod incipit. accuſatus de crimine. ¶ Itē limita ſecūdò. dūmodò accuſatio teneat. & facta ſit à legitimo ī. d. c. meminimꝰ j. e. Tertiò. niſi eēt accuſatum vnum collegiū. quia tūc pendente lite vnus ex his poterit ꝓmoueri. Arch. lxxxj. di. in. c. tātis daniel. allegat Vincentium in. c. per inquiſitionē. ſ̄. de electione. De materia vide gl. penul. circa medium in. c. cùm dilectus. de or
3 di. cog. & d. Ab. ibi. in. xxiiij. col. ¶ † Et amplia iſtum tex. vt habeat locum. etiam ſi ſequatur ſententia ſuper innocentia promoti pendente cauſa criminali: quia requiritur noua electio glo. notabilis in. c. tantis daniel. lxxxj. diſt. & iſtam tenet Bar. brix. in ſuis quæſtionibus. q. clv. quę incipit. eſt quòd aliquis. Idem tenent Io. an. Imo. & do. Anto. Limita. niſi appareret accuſatorem per calumniam accuſaſſe. ita limitat Goff. hīc. & allegat tex. in. l. qui de libertate. ff. de lib. cau. Item ad materiam iſtius tex. vide duo conſilia Calde. in titu. de præbendis. conſi. xx. & in iſto titu. conſilio. iiij. vbi dicit q beneficium ademptum vigore literarum quas impetrauit ille contra quem inquirebatur, non valet: quid autem ſi talis eſſet promotus, & poſteà repertus fuit innocens, vtrum debeat iterum promoueri, vel valeat prima promotio. Doct. tenent q talis collatio
4 non ſit nulla ipſo iure. ſed venit irritanda. ¶ Nunquid aūt promotio facta de quo hīc contra iſtum tex. ſit ipſo iure nulla? videtur quòd ſic. per id quod dictum eſt ſuprà: quia non conualeſcit apparente innocentia. Item quia geſtū contra legem eſt nullum. x. diſt. c. vides contrarium tenet Calderic. in dictis conſilijs. propter regulam quæ habet. q collatio beneficij facta criminoſo non eſt ſtatim nulla. allegat Inno. in. c. cùm noſtris. de conceſſione præbendæ. & in. c. inter dilectos. de exceſ. præla. & notat Ioā. de imo. in. c. cùm contingat. in. xliiij. charta. de iureiur. & Domi. in. c. quo iure. viij. diſt. in quo tamen poteris cogitare. qa Docto. hīc non tangunt. vtrum autem poſſit eligi pendē te lite inhabilitatis? Inno. poſuit in. c. accuſatus. de ſimonia. d. Abb. hīc non affirmatur iſta dicta. Quid autem ſi dicit collatori quòd ſit infamatus de crimine, vtrum debeat ei credi? dic quòd non: per no. per Inno. in. c. ad diſſolendum. de deſponſa. impuberum. in materia iſtius text. vide Inno. in. c. j. de obligatis ad ratiocinia.

b ¶ De iſta materia. Adde tu & vide Pau. de caſt. in conſil. cccc xxxj. in ātiquis. ſcdm vlt. impreſſionē incipi. Quia ſcio qđ ſuper iſto pū cto. in. j. ij̄. & . iij̄. colū. & ibi plenè qn̄ dn̄s teneaē de delicto famuli, vel ſubditi. Et de officiali per do. Panormitanum neap. in tracta. ſyndica. in verſi. familiaris.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Societas mala facit aliquem ſuſpectum.*
2 *Accuſatus ſi non poteſt repellere accuſatorem in odium ſui, an iudex poſſit repellere ex officio ſuo?*

¶ CAP. V.

Vlli. Non poteſt Epiſcopus excipere de crimine cōtra accuſatorem, quem ante aecuſationem neglexit à ſua familia ſeparare. Not. primò præſumēdum eſſe contra retinentem familiares crimi-
1 noſos: quia † ex ſocijs cognoſcit vita hominis. Adde vnū dictum notabile per. d. Card. in clemen. ne in agro. in. iiij. notabili de ſtatu mona. vbi dixit q ſi Eps vel Abbas habet aliquos criminoſos, qui cōmiſerint aliqđ crimen, ſeu delictum, tenentur de delicto. & nō poſſunt allegare ignorantiam. & iſtud dictum voluit Io. de ana. in rubrij̄. de clerico vena. in. iij. col. & ad iſtud ꝓpoſitū allego aliud notabile dictum. q delictum nuper commiſſum per viſitatem eccleſias imputaē domino. quia debuit mittere idoneos viſitatores. per Dominicum in. c. ſi Eps. de offi. ordi. lib.
b vj. in. j. col. De iſta materia[b] dicas vt habetur per Io. an. & & do. Abb. in. c. conſtitutus. ſ̄. de teſti. d. Ant. in. c. cū cauſam el. j. in. xxj. col. e. ti. per Oldr. conſi. xcij. per do. de Rota deciſione. cclxvj. In ordine nouiſſimo. vide glo. fi. lxvj. diſt. gl. mag. in. c. ad ſedem. de reſti. ſpol. & ibi latè do. Ant. in. v. col. per gl. in ver. miniſtros in. c. generali. de electione. li. vj. & do. Barto. in. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. ff. de noui ope. nuncia. tex. gl. & Bart. in. l. j. §. familię. ff. de publicanis

publicanis. per totū titulū. ff. ſi fami. fur. feciſſe dicatur. qui oēs concludunt an & quando dominus teneatur de delicto famuli, & intellige iſtū tex. & omnia præallegata quādo dominus eſt in culpa. quia ſcit, vel ſcire potuit delictū perpetraturū. & probatur ex tex. in. l. j. §. j. ff. ſi fa mi. furtū feciſſe dicatur. ¶ Secūdò no. q excuſatur Epi ſcopus ſi ante accuſationē expulerat eū. ita notāt doct.
3 hīc. vtrū aūt iſte tex. qui loquitur de Epiſcopo, extēdaē ad alios prælatos puta Archiepiſcopos, Cardinales, Abbates, & cæteros? & videtur q non: quia eſt ſpeciale in iſto caſu. Ergo in cōtrariū eſt regula in §. loca. in. c. præſenti. de præbē. in. vj. & exceptio firmat regulā. in. c. j. de cōiug. lepro. Et vltra doc. extēde iſtū tex. vt habeat locū nedū in Epiſcopis, ſed etiā in omnibus alijs prælatis. primò, quia iſta cōſtitutio tēdit in fauorē animarū. ergo ex tendēda. Io. an. in. c. ex tenore. qui filij ſint legitimi. non ob. iſte text. q loquatur in Epiſcopo. quia dicit de Epiſcopo. quaſi plures ſint Epiſcopi quā alij prælati etiā ꝓpter maiorē frequētiā ponit de epiſcopo. modò habeo q cōſtitutio loquēs de vno caſu frequētato, habeat locū in alio nō ita frequētato. glo. notabilis. in cle. j. de reſcriptis. ¶ Vltimò not. q vbi aliquis eſt approbatus ad vnū officiū: cēſetur approbatus ad aliud illi ſimile. vide Inn. in. c. cū venerabilis. de exceptio. quaſi in fin. & illud dictū ſequitur. d. Ant. in. c. præſentiū. de teſti. vide text. in. c. accepimus. de ætate & qualitate. vī dicit alibi Bar. in. l. ij. in. viij. col. C. de edicto diui adri. tol. q ſi ego citaui aliquē, ſi cōparet, nō poſſum amplius opponere contra ipſum q nō ſit idoneus. Bal. in. l. cū mulier. in vl. col.
2 ff. ſol. mat. ¶ † No. ex gl. j. Quòd ſi accuſatus in odiū ſui nō pōt repellere accuſatorē. hoc tamē poterit iudex ex officio: quia pōt repellere accuſatorē illegitimū: nō ſolū qn̄ reus eſt negligēs: ſed etiā quādo nō poſſet excipere.[a] Adde gl. in. c. alieni. & in. c. quærendū. ij. q. vij. Et ꝓ iſta glo. adduco notabile dictū Inn. in. c. intimauit. ſ̄. de teſt. vbi voluit q iudex pōt ex officio repellere teſtē nō idoneū. quod dictū approbat Lu. ro. in rubrica de arbitris. in. x. col. & do. Ant. in. c. bonæ. el. j. in. vij. colū. de poſtu. præla. & in. c. cū dilectus. in. x. col. de cōſue. Itē adde Archi. in. c. cum paſtoris. ij. q. vij. vbi tenet gl. hīc. & addit vnum notabile etiā ſi accuſatus vellet illū admitti. hoc eſt inuito accuſato. Idē Arch. in. c. teſtes. §. ecce oſtēſum. ij. q. vij. Adde Bar. in. l. filiusfamiliās. §. veteranos. ff. de ꝓcu. vbi approbat gl. in. c. j. de iud. in. vj. in verbo crimina li. quā. d. Abb. alle. q etiā ſi ipſe iudex repelleret accuſatorem, etiā ſi accuſatio eſſet abolita, pōt iudex, ſi volue rit proſequi iudiciū. ita notanter dicit Bar. in. l. libellorū. §. fi. ver. Item quæro iudex. ff. de accu. & pro tanto dixit alibi Bar. in. l. ij. C. de delato. li. x. q iudex pōt manda re alteri vt proſequatur accuſationē circa pœnā taliōis & ſubdit Bar. idē in omni caſu, vbi publica vtilitas procuratur. vide eūdē Bar. in. l. ſi maritus. l. j. §. ij. ff. de adult.
b & iſta ſunt quantū ad iſtā gl. ¶ Itē inquantū[b]. d. Abb. alle. Bar. in. l. inter omnes §. rectè. ff. de fur. de eo qui dicit fui cōtētus de furto. proſequere vt per Bar. in. l. trāſige re. in. iij. col. C. de trāſac. in. l. j. in princi. ff. de iniurijs. & Bal. omnino in. l. falſus. in tertia opp. C. de furtis. Et per Ange. in. l. qui iure familiaritatis. ff. de acqui. poſ. & per Bal. in. l. j. in vlt. col. C. cōmunia de leg. & omnino Sali. in. l. ſi non conuicij. C. de iniurijs. Cōis opi. eſt q iſtud cōſiſtat in arbitrio iudicis, q attēdat qualitatē ipſius ac cuſatoris. Itē inquantū. d. Abb. allegat Bar. in. l. non ſolū §. fi. ff. de iniurijs. q non reddatur ius non ſoluēti colle-
c ctas[c]. Adde latiſsimè Ang. in repetitiōe. l. ſi vacantia. in penul. charta. C. de bo. vacan. li. x. per Sal. in. l. ea quidem C. de accu. per Bal. in. c. j. in prin. in tit. hīc incipiunt cōſtitutiones regni. in vſibus feudorum. & in. l. j. in vlti. q. C. ſi à non compe. iud. per Bal. in. l. ſi mulier. in fi. ff. ſol. matri. & latiſsimè per do. Maria. in repetitione. c. qualiter. el. jij̄. eo. q. vij. articulo. viij. ¶ In gl. ij. in. c. ſi quis ex familiaribus. vbi habetur q familiaris non pōt dominū accuſare. reſpondent doct. q illud habet locū in familiaribus, qui â teneris annis cōtinuè fuerunt nutriti in domo. ¶ In ea. gl. ibi: *de crimine excepto*. dictum
3 eſt in ſe verū. Et ideo tene vltimā ſolutionē. ¶ † Extra a glo. limita iſtū tex. primò, niſi accuſator eſſet familiaris nutritus in domo. quia tūc poterit repelli reſpectu criminis. ita dixit Imo. hīc: & do. Abb. in fi. Secundò limita iſtum tex. niſi familiares accuſantes epiſcopū eſſent laici. quia tūc repellerentur propter crimen. ita. d. Abb. & d. Io. And. ¶ Limita tertiò. dūmodò illi tales familiares ſint cubiculares epiſcopi illius. aliās poſſēt accuſare. Ludo. ro. in. l. cū mulier. in. xxiij. colū. ff. fol. mat. & d. Abb. in. c. dilecti. in. iiij. col. ſ̄. de excep. qui declarant iſtū textū per tex. in. c. cum paſtoris. ij. q. vij, in verb. cubiculo pontificali. & allegāt dictū Inn. qui ita intelligit ſolū in cubicularijs. ſecus in alijs. ¶ Quartò limita, niſi familiares eſſent excōicati: quia tūc poterūt repelli ab accuſando. i. ab accuſatione reſpectu excōicationis. ita Io. And. hīc motus per tex. in. c. â nobis. ſ̄. de excep. d. Maria. hīc quærit de ratione. & dicit primò propter periculū cōmunicationis cū excōicato. Secunda ratio eſt: quia talis approbatio nō erat in volūtate approbātis. facit. ſ̄. c. in notuiſti. de electione. & gl. fin. in. l. j. C. vbi de crimine agi oporteat. q cōſentiens in iudicem, cuius iuriſdictio nullo modo poterit prorogari adhuc de nouo pōt de incōpetentia opponere. Vltimò limita niſi prælatus ex ciperet ſolū de familiaritate. quia tūc obtinebit ꝓ text. in. §. ſi quis ex familiaribus. allegato in gl. quia tex. loquitur quādo fundat ſe in crimine. ita eā dicūt Io. de ana. & d. Maria. Solū enim prouidet iſte tex. quādo Epiſcopus nota accuſatione familiarē remouit: & per hoc facit tex. in. l. fi. C. de delatoribus. lib. x. niſi familiaris accuſans dominum eſſet proditor. vnde inquit Archi. in. c. nulli epiſcoporum. iij. q. v. q debes intelligere hūc text. quòd Epiſcopus non pōt ita de facili repellere iſtum familiarem ſicut ſi prius licentiaſſet. Facit etiam gl. j. & fi. hīc, dum loquuntur de offi. iud. Ex quo infero q iudex peccaret ſi non impartiretur tale officium: & ita ſinguliariter voluit gl. fi. in. c. j. de conſti. in. vj. licet ſi iudex nō impartiretur, non poſſet appellari, vt notanter voluit Spe. in ti. de offi. iud. §. impedit. ver. quid ſi iudex non repellit. quem ſequitur Bar. in. l. nec quicquā. §. vbi decretū. ff. de offi. procōſul. Pet. de anc. in. c. pia. in. iij. col. de excep. in. vj. d. Abb. in cle. auditor. de reſcrip. in. vj. & d. Ant. in. c. ſuper hoc, in. iij. col. de renū. & per hanc limitationem ſi vera eſt, multum reſtringitur iſte text. quia dabitur cautela q prælatus accuſatus nihil dicat de crimine: ſed opponat ſolùm de familiaritate. omnes iſtas exceptiones intellige ſanè niſi eſſemus in criminibus exceptis in quibus etiam filius poteſt accuſare patrem, vt dicemus plenè in. c. tanta. de ſimonia.

a ¶ Excipere. Ad de q hoc videtur intelligendū, niſi accuſatus eſſet ab ſens. & ſic contra cōtumacem procederet. quia tunc ſi poſſet iudex excipe, neq; repel lere perſonam illegitimam, iuxta no. per Bar. in. l. inter quos. §. alieno ver. quærūt doc. ff. de dam. infe. & de materia vide plenè per Feli. in d. c. intimauit. de teſti. col. fi. ver. vl terius dicit. hic Inno. & adde de ꝓ curatore inhabili q index repellit eū ex officio. vt per Bartol. & ibi Ale. in. l. filiusfa. §. veterani. ff. de procu. & q̄ iudex repellat teſtē ex officio, quādo vi det ipſum inhabilē. Adde gl. in. §. fancimus. in aut. de teſti. & vide gl. & Bal. in. l. j. §. ſi preſes. ff. de magi. cōue. vbi q̄ iudex debet inquirere de conditiōe teſtis. & plenè ꝓ d. paridē neapoli. in tract. de ſyn. in verſ. iudex. col. j. ver. pone iudex.

b ¶ Itē inquātum. Adde Alexā. de Imo. in cō ſil. xxx. iiij. col. iiij. ver. ꝓ batur. in ſecundo volu. qui etiā ſequitur opi. Bart. in. d. §. rectè.

c ¶ Collectas. De materia adde tu & vide plenè per d. Nellum de ſancto Ge. in tra. bā nitorū. in. iij. parte ſecundi tempo ris. qō. j. &. ij. & iiij. & quo intelligatur ſtatutū, qđ denegat audiētiā vide per Alex. de imo. in cō ſ. xxx. vij. col. j. & per totum in ſecundo vol. & in cō. xxx viij. col. iij. verſi. poſtremo. in. iij. vol.

ad emendationem vei familiaris. Nam tunc abſolutoria non impedit agere criminaliter.

9 *Item ſi quis ſit abſolutus per viam inquiſitionis. Hæc limitatio fallit duobus modis. vt hic. & nu. 10.*

11 *Item niſi probaretur de colluſione, vel præuaricatione.*

12 *Item niſi nouus accuſator compareret pro intereſſe ſuo proprio, & allegaret ignorantiam delicti. probatur autẽ ignorantia per iuramentum.*

13 *Punitus in foro eccleſiaſtico vel abſolutus: poterit iterum puniri, & abſolui in foro ſeculari.*

4 *Remittens omnem iniuriam in foro conſcientiæ: nihilominus poterit agere ad emendati onem damni in foro contentioſo.*

¶ CAP. VI.

DE his. Abſolutus de certo crimine amplius accuſari nõ poteſt. hoc dicit. No. primò † q̃ ſententia lata in cã criminali trãſit in rem iudicatã quo ad tertium. Sicut de cã ciuili habetur in. c. quod ad cõſultationem. de re iudica. fortiter dubitatur nũquid tranſeat in rem iudicatã quo ad condẽnatũ: ſed arguitur prout arguit Abb. hîc. tamen concludit q̃ ſic. quòd tranſit in rẽ iudicatã. facit lex vnica. C. de confeſsis. vbi propter ſuã confeſsionẽ condemnatur. pro iſto dicto domi. Abb. in. l. pe. §. fi. in verbo. quocũq; tempore. ff. de quæſtio. coniũcta gl. in. c. romana. §. finaũt aliquis. in verbo mãdatur. de appella. in. vj. & ibi eſt glo. in terminis q̃ condẽnatus de crimine punitur, niſi appellet infra. x. dies. Et no. q̃ licet reus nõ appellauerit infra. x. dies, poterit tertius pro ipſo appellare. Bart. in. l. non tantũ. ff. de appel. Bal. in. l. addictos. C. de epiſcopali audientia. & ibi pleniſsimè extra gl. colligendo dictũ omniũ Doctorũ. ¶ Limita iſtũ tex. pluribus modis. & primò † niſi ſententia abſolutoria etiã lata ab obſeruatiõe iudicij propter ineptitudinem proceſſus. l. libellorũ §. quod ſi libelli. ff. de accuſa. & gl. notabilis in. c. prohibẽtur. in verbo publica abolitione. ij. q. j. Ita enim tenet Ioã. de imo. do. Anto. & Abb. adde *Spe.* idẽ tenentẽ in ti. de abolitione §. j. verſi. porrò. *Sed* hanc limitationẽ intellige dũmodò alius accuſet. nõ primus accuſator. quia cum excuſatio requiratur inimici. l. ij. & ibi. Bar. ff. ad Turpil. & inimicꝰ de iure canonico repellitur. cũ proximo. ergo &c. ſecundũ domi. Maria. hîc & bene. qui fatetur ſecus eſſe de iure ciuili. ſecũdum quod inimicus nõ prohibetur. ¶ Secũdò limita principaliter. † niſi per viam trãſactionis reus eſſet abſolutus. quia licet nõ poſsit accuſari ab ipſo accuſatore, tamẽ alius poterit eum accuſare ex nouo proceſſu. ita no. Bar. in. l. ſi maritus §. ſi negauerit. ff. de adulte. & Docto. oẽs hîc. hoc eſt verũ quãdo ipſa trãſactio tenuit: quod quãdo poſsit eſſe, vide gl. in capitu. j. de col. dete. & ſecunda q. iij. c. præuaricator. *Sed* ſi trãſactio non tenuiſſet: quia fuiſſet facta ante litẽ conteſtatam, tunc ipſe idẽ poterit accuſare. l. iij. §. ſi his. ff. de ſepul. viola. Fallit in adultero. l. miles. § ſocer. ff. de adul. imputatur enim ſibi quaſi lenociniũ. & ſuccedit. l. ſi vxor. §. ſi. e. ti. Item fallit. niſi iuſſus fuiſſet filere. per. l. diffamari. C. de inge. manu. vel niſi iuraſſet nõ accuſare. per. c. veniens j. eo. *Si* aũt poſt lit. conteſt. trãſegit, omnino repellitur quod fuit nullum: ſed nõ propter factum: ſed propter ſuſpicionẽ, vel infamiã, & pœnam Turpilliani. in quã incidit. ita cõcludũt Doct. quibus adde Bal. & Sal. plenè in. l. trãſigere. C. de tranſact. & domi. Pet. de Anch. & Ioan. de ana. in. c. j. de colluſione dete. ¶ Tertiò limita † niſi quis fuiſſet abſolutus à crimine deducto per viam exceptionis: quia tũc tale crimen non punitur pœna naturali ipſius delicti in c. j. de excep. in. c. cum dilectus. §. fin. de ordine cogni. ita concludunt hîc domi. Abb. & Ioã. de imo. intelligentes hoc niſi opponeretur tale crimẽ, de quo veniret impo-

a ¶ Sed hanc limitationem. Adde q̃ hanc limitatiõem in diſtinctè tenet Henric. bo. in pe. col. ver. ſi fuit abſolutus. ad materiam huius text. vide Are. in cõſi. 2 lviij. col. v. ver. venio igitur. & ibi an abſolutus à delegato apoſtolico, poſsit poſteà per iudicem ſecularem inquiri. a

nenda pœna ordinaria. quod quando ſit, vide latiſsimè d. Abb. poſt alios in. d. c. cum dilectus. in. xvj. col. & glo. pen. in. c. j. de excep. & hîc adde Hoſt. & do. Ant. in. c. cũ dilectus. de pur. cano. ¶ † Quartò limita, niſi quis fuiſſet abſolutus à crimine diſcuſſo per viam denũtiationis quia cauſa illa nõ tendat ad pœnam, ſed ad emendationẽ c. ij. ſ. eo. habet enim locum ratio. de qua in præcedẽtibus fallentijs. ſecundũ Doc. hîc. limitãtes hoc eſſe verũ niſi taliter denuntiatus plenè ſatisfeciſſet de delicto. puta quando iudex vigore denunciationis proceſsiſſet ad proceſſum ordinarium. Idem voluit vltra eos Salic. in l. ea quidem. C. de accu. & do. Abb. latè in c. innotuit. in pe. char. de iud. plenè Bar. in extrauagan. ad reprimen. 6 in ver. per denunciationem. ¶ † Quintò limita iſtum tex. niſi quis eſſet abſolutus in foro pœnitentiæ. Idẽ tenet gl. hîc. in fi. quã ſequuntur oẽs. adde. vj. q. j. c. qui crimen. ibi gl. in. c. admonere. in gl. ij. xxiij. q. ij. & gl. j. in. c. ij j. de ſchiſmaticis. & c. pe. in verb. quibus. de pœniten. diſtin. j. & in. c. gaudemus. in verbo dicere. de diuort. in c. fi. in. j. notabilij. de purg. cano. Fallit iſta limitatio. niſi pœnitentia fuiſſet publica. ita Hoſt. in. c. tuæ. de procu. & do. Ant. & Imo. hîc. p quibus facit gl. hîc ibi. occultè. Contrarium tenent do. Abb. & do. Maria. quia cùm effectus pœnitentiæ publicæ & pœnæ temporalis ſint diuerſi, vnus non confunditur ab alio. l. & an eadem. ff. de excep. rei iudica. & ita allegant Hoſtien. in ſumma huius tituli. §. effectus. cùm etiam pœna debeat correſpondere delicto. & iſta talis non ſatisfaciat reipublicæ. vt dicit tex. in. d. c. admonere. ¶ † Secũdò fallit iſta limitatio 7 niſi crimen fuiſſet cõmiſſum ante baptiſmũ. ſecũdũ gl. pe. in. c. quod aũt. xxix. q. j. no. gl. iij. in. c. quoniam. xliij. diſt. & gl. ij. in. c. fine pœnitentia. de conſe. diſtin. iiij. facit gl. in. c. ij. eadẽ diſtinctione. & ita notant hîc Gaſpar. Calde. domi. Anto. & Imol. latius & Archi. l. diſtin. in ſumma. facit gl. in. c. ſi quis viduam. eadem diſt. contrà te net Inno. Hoſti. & do. Abb. in. c. gaudemus. de. diuor. per tex. ibi. in fi. quia baptiſmus operatur remiſsionẽ ſolùm reſpectu Dei. Idem do. Ab. & do. Maria. hîc per rationes ſuas. *Sed* reſpondet Imo. ad. c. gaudemus. qui melius diſtinguit q̃ habet locum in iure parti læſę acquiſito ex ſuo proprio intereſſe. ſicut in debito pecuniario: & hoc modo limitabitur iſta concluſio communis gl. & ita teneo. Fallit tertiò vltra omnes docto. niſi abſoluatur. & abſolutio facta in pœnitentia operetur per omnia eundem effectum quem abſolutio iudicialis. & ideò ſi ſtatutum imponit pœnam blaſphemãti Deum. & per aliud ſtatutum remittitur pœna habẽti pacem ab offenſo. ſi talis blaſphemãs egit pœnitẽtiam, & per hoc habuerit pacem à Deo: & ſic ab offenſo, repelletur per omnia accuſator, vt ſingulariter voluit Barto. in conſilio ſuo quod incipit: Miniſter fratrum de pœnitentia. quem ſequitur Io. de Ana. in. c. ij. in. xiiij. colj. de male. & de materia abſoluti in pœnitentia. vide etiam latè per Dom. in. c. j. circa medi. xxv. diſtin. & in. c. deinde. in fi. xxvj. diſtin. & in. c. factum. l. diſtin. per Abb. in. c. accuſaſtij. eo. per Petr. de Ancha. latiſsimè in regula peccati venia. in. vj. in. j. oppoſitione. per do. Maria. in repeti. c. qualiter. el. ij j. eod. q. j. arti. xiiij. & econtrà, an pœna fori contentioſi tollat pœnam ſpiritualem, vide tex. notabilem in. c. quid ergo. xxj. q. v. & domi. 8 Abb. & Io. de ana. in. c. ſuper eoj. de rato. ¶ † Sextò limita quando actum fuit de crimine ciuiliter ad emendationem rei familiaris. quia tunc abſolutoria regulariter non impedit agere criminaliter. l. j. quando ciui. actio criminali præiudicet. Fallit iſta limitatio. niſi vtraque pœna tenderet ad vindictam. l. quod ſenatus. & in. l. prætor edixit. § j. ff. de adulte. & ita pulchrè not. Bald. in. l. edita. in repetitione Perufina. in. xxij. colum. C. de eden. Secundò intellige. dummodò pronuntiatum ſit illum abſoluendũ eſſe reum: quia non fuit probatum ſecus enim ſi ex eo quia

quia nõ fuiſſet cõmiſſum delictum. quia tũc ab eodẽ ac cuſari non poſſet. l. ſi quis cũ totum. ff. de excep. rei iudi. ſed à tertio bene accuſari põt. vt in. l. qui de crimine. cũ ſua glo. C. qui accu. non poſ. ita Bar. latè in. l. ij. ff. vi bo. rap. de quovide Ang. in. l. ex morte. C. ad. l. Aquil. Quid ſi ſimpliciter fuit lata abſolutoria: an videatur lata: quia non delictũ: vel quia non probatũ. cõiter tenetur quia non probatũ. ita Bart. in. d. l. ij. & in. l. qui Romæ §. duo fratres. ff. de ver. obli. Bart. & Imol. in. l. ex duobus. ff. de duo. reis. & do. Ant. Imo. & Maria. hîc. Contrariũ tenet Ang. in. d. l. ex duobus. cuius opinionẽ poſſumus intelligere, quãdo ex actis apparet maleficium non fuiſſe cõmiſſum prout expreſsè declarant Bar. & Ang. in. d. l. ex morte. quia verba ſententiæ generalia ſemper debent limitari ex actis. gl. ſi. ibi. ſed quid in dubio. in. c. ſi confirmatione. de elec. in. vj. gl. & Bar. in. l. ſi quis ad exhibendum. ff. de except. rei iudica. & Bal. in. c. cũ ſuper. ad finde cauſa poſ. & proprie. cum concord. ¶ † Septimò a limita. in abſoluto per viam inquiſitiõis: quia poterit iterum accuſari: quia pœna impoſita per viam inquiſitionis non eſt naturalis. c. inquiſitionisj. eo. Fallit primò de iure ciuili. ſecundũ quod imponitur eadem pœna. per Bar. in. l. ij. §. ſi publico. ff. de adul. Ita no. do. Ant. Imo. & 10 Abb. hîc. ¶ † Secũdò fallit. vbi eſſet abſolutus à criminibus, de quibus inquirendo põt imponi pœna ordinaria, quæ habẽtur in. d. c. inquiſitionis. in princip. ſecundum prædictos. Tertiò intellige. dũmodò ſit abſolutus quia non probat. ſecus ſi ex eo. quia non deliquit. per ea quæ. ſ. dixi. Et extende iſtam concluſionem, vt etiã poſſit denuntiari ad pœnitentiam. Inn. in. c. cum dilectus. de purga. cano. & licet. d. Abb. dubitet de iſta fallentia per. l. prętor edixit §. j. ff. de iniur. quia etiam iſta tendũt ad vindictam publicam. tamen reſpondet Imo. q̃ exclu 11 detur per inquiſitionẽ promouens: non tertius. ¶ † Octa b uò limita b iſtum tex. niſi probaretur de colluſione, vel præuaricatione. Ita gl. hîc. & probatur concluſio ex ſignis. de quibus per Bar. in. l. iij. §. præuaricatorem. ff. ad Turpil. Quando ſe ſalutant, vel accuſatus non indignatur. quod vltimũ limitat Marianus. niſi accuſator eſſet 12 integra perſona. ¶ † Nonò limita iſtum tex. niſi nouus accuſator compareret pro intereſſe proprio: & allegaret ignorantiam delicti. & probatur ignorantia per iuramentum. c. nulli. de elect. in. vj. cum hoc conſiſtat in animo. vt dicam in. c. ſignificaſti. el. ij j. de homi. vel per abſentiam à loco valde remoto. c. fin. qui ma. accu. poſſ. Accuſatus aũt probabit ſcientiam. quia erat publica fama accuſationis: vel quia huic comparenti miſſa fuit copia accuſationis. l. non eſt ferendus. C. de tranſa. & fallit niſi nouæ accuſatiõi adijceretur noua qualitas. puta fuiſti accuſatus actione iniuriarũ. ego addo omnibus aduantis. & cum ſanguinis effuſione. pro quo eſt actio. l. Iuliç. de vi publi. aliã pœnam impo. l. iij. C. ad leg. iul. de vi pub. Ita tenet Bar. latè. in. l. denũtiaſſe. ff. de adul. limitat Maria. dummodò iſta accuſatio fiat ab alio. non à primo. propter preſumptam calumniam. Et hîc adde Bar. in. l. ſenatus. C. de acc. ¶ Decimò limita. niſi ſecuta eſſet abſolutio propter vnam qualitatem. quã non probans nunc detraho. l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxa. act. ita Bar. latiſsimè in. l. qui vxori. §. quid tamen. ff. de adul. 13 ¶ † Vndecimò limita c. quando quis fuit abſolutus, vel c punitus in foro eccleſiaſtico. quia poterit iterum puniri: vel abſolui in foro ſeculari. ſecundum Bal. in. l. placet C. de ſac. ſanc. eccle. dicentem q̃ pœna ſpiritualis nõ tollit temporalem. nec econuerſo. Idem Bal. in. l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſco. & cle. Pet. de ancha. in regula ea quæ. in. xxvij. col. ver. nonò quærit. dicens Bal. ita conſuluiſſe: quãuis Bal. non decidat in. l. j. C. de ſumma tri. Ad. c. fi. de excep. lib. vj. Reſponde q̃ loquitur in ſententia lata in cauſa ciuili. nõ in criminali. vide latiſsimè do. Abb. in. c. tuæ. in pen. col. de procura. vbi pro iſta concluſione allegat text. in. c. felicis. de pœnis. libr. vj. Idem no. do. Abb. in. c. de cauſis. in pen. col de offi. delega. do. Abb. & Imo. in. c. j. de offi. ordi. Pet. de ancha. Cardi. & Ana. in. c. ij j. de adul. & Io. de ana. in. c. qualiter. el. ij. §. ad corrigendos. in. viij. coj. eo. Bar. in. l. nemo martyres. C. de ſac. ſanc. eccle. do. Abb. in. c. cũ ſit. in. ij. no. de foro cõpetẽ. ¶ Vltimò limita. & dependent à quinta limitatio 14 ne. † niſi quis remiſiſſet omnem iniuriam in foro conſcientiæ: quia per hoc non ſequitur quin in foro contẽtioſo poſsit agere ad emendationem damni. glo. in. c. ſi quis contriſtatus. ix. diſt. Bar. in. l. ſi tibi decem. §. querelam. ff. de pac. in. l. non ſolũ. ff. de injur. do. Ant. & Imo. 15 hîc allegant magiſtrum ſententiarum † in. iiij. diſt. xxx. d adde Bal. in. l. ſi domus d. ff. de ſer. vrb. prædio. & in. c. j. §. iniuria. de pac. iur. fir. facit dictum Bal. in. d. l. ſi domus. dum dicit q̃ ſi ego remitto tibi inuaſiones, & deuaſtationes rerum mearũ, non tamen videor remittere damna. quia licet remiſerim iniuriam & violentiam, non tamen dãnum quod eſt de per ſe. vnde talia verba debent ſtrictè interpretari contra fundantem ſe in eis. in. c. in præſentia. de proba. Contra tamen iſtam tenet Io. An. a in Spe. de inſtr. edi. §. nunc verò aliqua. in addi. quæ incipit. pro hoc no. videtur. & Bal. in. l. ij. ff. ad Sylla. quorũ dictum procedit. niſi remittens appoſuiſſet verbũ plenam remiſsionem. quia tunc non eſt vera iſta limitatio ita Bal. in. d. §. iniuria. & Roma. in. d. l. ij. ad Sylla. pro eo facit quod no. do. Car. in. c. quia diligentia. ſ. de elect. q̃ licet princeps reſtituat aliquem, bannitum ad gratiam: non intelligitur reſtituiſſe eum ad bona iam in alium tranſlata. hoc eſt verum. niſi faceret plenam reſtitutionem. Amplia. etiam ſi reus fuit abſolutus: quia aufugit ad eccleſiam. gl. no. in. c. reum. xvij. q. iiij. & illam gl. ſequuntur do. Abb. & d. Maria. Intellige hoc ſanè in deli- b ctis. in quibus eccleſia permittit gaudere immunitate. vt per Doct. in. c. inter alia. de immu. eccle. Secũdò ampliа iſtum tex. vt habeat locum, etiam quando eſt præſcriptum contra crimen. fuit ſingulare dictum Bal. in. l. genero. ff. de his qui no. infa. contra hoc tamen opponitur de. l. properandum. in fi. princi. C. de iud. vbi videtur: Vltimò nota. quòd per iſtum tex. dixit Lud. roma. in conſi. xviij. quem videas per te.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitia quomodo probatur? probatur enim vno modo per continuatam cohabitationem. Et intelligitur continuata, habitatio per longum tempus: non per duos menſes tantùm. numero. 2.*

3 *Inimicus præſumitur ille quem tenui in vinculis incarceratum iniuſtè.*

4 *Inimicus ſi mihi eſt ex vna familia, præſumentur omnes illius familiæ eſſe mihi inimici vſque ad quartum gradum Iuſtitia, vel iniuſtitia attenditur. nu. 5.*

6 *Inimicus dicitur ille qui habet cauſam inimicitiæ: licet diſſimuler eſſe inimicus.*

7 *Inimicus meus dicitur: qui eſt amicus inimici mei.*

¶ CAP. VII.

REpellantur. Cohabitantes inimici ab accuſatione repellũtur. h. d. non diuidi- 1 tur. ¶ † Nota primò vnũ modũ probandi inimicitiã. videlicet ex frequenti habitatione quã tu habes cũ inimicis meis. & ratio. quia quemadmodũ ex frequẽti habitatione præſumitur amicus: eodẽ modo præſumitur ex frequenti habitatione contra illũ qui continuè habitat cũ inimicis meis. vide no. gl. in. c. inimicus. xciij. di. Et ad de gl. lxiij. diſt. vbi ſi habitas cũ meo inimico nõ me ſalutans, præſumẽris meus inimicus. Intellige quando ſum cõſuetus ſalutare. Adde primò q̃ intantũ eſt verum q̃

¶ Septimò. Ad hanc limitationẽ vide Io. an. in addi. Spe. in ti. de inquiſitione. §. nũc videndũ. in addi. quæ incip. vlti. ea ſcripſi. & Fran. areti. in ſuo conſi. lviij. col. vij. verſi. prætereà. & col. pe. ver. venio. nũc ad tertium.

¶ Viij. limita. Ad hãc limitationem & ſequentẽ vide Fran. are. in conſi. lviij. co. pe. ver. venio ad tertium. & do. Ant. de imo. in conſi. xj. col. v. ver. circa quintum. & vide Henri. bohic in col. pe. in fi.

¶ Xj. limita. Circa hoc vide tu Fran. areti. in cõſil. lviij. §. allegato.

¶ Adde Bal. in. l. ſi domus. Adde tu & vide Alex. de imo. in conſi. xx. in. j. & ij. col. in. v. vo. & de materia vide etiam p Sign. de homodeis. in conſilio lxxv. inci. In qõ. vertenti. col. iiij. ver. Item nõ ob.

ex frequenti cohabitatione præſumitur amicitia, ꝙ illud quod dicitur ex nimia familiaritate naſcatur contẽptus. eſt verũ inter fatuos, non aũt inter prudentes. glo. de hoc eſt notabilis. lxxvj. diſt. in. c. quando. ¶ † Et intellige de cohabitatione continuata per longum tẽpus. nõ autem per duos menſes: vt in. l. licet. §. in factis. ff. nautæ caupo. ſtabu. bene facit dictum Bal. in. l. ea quæ. in fi. C. quomodo & qñ iu. adde do. Abb. in. c. cùm ſuper. in ij. col. de offi. dele. Et ex prædictis habes vnã limitationem. videlicet hoc eſſe verũ in eo qui nunc habitat. non in eo, qui olim habitauit. vt in. l. j. §. Idẽ. ff. de quæſtio. & ibi Bar. loquens in famulo, quem ſequitur Bal. in. l. ij. C. de teſti. ¶ Not. ij. ex iſto tex. ꝙ inimicus repellitur ab ac ſando. in. c. meminimus. & in. c. veniens j. eod. ¶ Vltimò not. vnum caſum ſeu modum probandi inimicitiam: vi delicet ꝙ talis cõuerſatur cum inimico meo. adde Bar. in. l. liberti. C. de in of. teſta. ſubdens ꝙ ex hoc ſolo dominus poterit priuare vaſallum feudo. vide Bal. in. l. j. C. ſi quacũq; præditus poteſtate. ꝙ eſt maxima præſumptio ꝙ aliquis ſit inimicus de eo qui libẽter me offenderet ſi poſſet. & alleg. Bal. gl. auream in. l. athletæ. §. dat remiſſionem. ff. de excuſ. tut. ſed vide gloſ. in. c. cùm ſuper. de offi. deleg. ¶ Not j. ꝙ affectio amicitiæ inducit hominẽ ad blaſphemias. Inquantũ do. Ab. dicit ꝙ requiritur inimicitia capitalis. vide Bal. in. d. l. athletæ. §. dat remiſſionem. ꝙ vbicunq; aliquis dicit de inimicitia, intelligimus de inimicitia capitali. Limita, niſi eſſet materia in qua ſola ſuſpicio ſufficeret. vide Spec. in tit. de legato. §. ſupereſt. verſic. Item ſi inimicus. ad idem gl. in ver. inimicum. in. c. quãuis. de procur. in. vj. & ibi Domi. in. iiij. col. ad cognoſcendum quæ dicatur inimicitia capitalis, & quę non, iudicis arbitrio relinquitur. ita tenẽt omnes Doc. & reſident. & gl. iij. q. ij. c. ij. quomodo cognoſcũtur iſtę inimicitiæ capitales. vide do. Ant. & do. Abb. in. c. accedens. vt lite non conteſt. ¶ † Adde ꝙ ſi tenui[a] te incarceratum in vinculis iniuſtẽ: præſumẽris inimicus. Bald. in l. ſi ſeruus. C. fa. ercif. & in. l. non ignorat. in fin. C. ad exhibẽ. Idẽ dicas ſi dediſti operam vt interficeres: quia tũc dicitur inimicitia capitalis. ita tenet Barto. in. l. iij. §. fi. in fi. ff. de adi. lega. Idem dicas vbicunq; iniuria eſſet atrox. quod qñ fit, vide Spe. in tit. de lega. §. nunc dicamus. ver. quæ autem atrox. ita voluit Barto. in. d. l. iij. de adi. lega. ¶ † Itẽ adde ꝙ ſi ego contraxi inimicitiam cum vno[b] de vna familia: præſumitur ꝙ omnes de familia ſua ſint mihi inimici vſq; ad quartum gradum incluſiuè: vt voluit Bal. in. c. j. §. ſi vaſallus. el. j. in tit. ſi de feu. fue. contro. cætera dicam in. c. cùm oporteat j. eo. tit. ¶ † Primò inquãtum ipſe non dixit ꝙ attenditur iuſtitia vel iniuſtitia. Adde gloſſ. in. c. cùm ſuper. de offi. deleg. & in. c. veniẽs. el. ij. de ſponſa. & ibi do. Ant. adde glo. in. c. ſtatutum. §. cùm verò. in verbo non autem. ibi, relegatus. de reſcri. in. vj. Idẽ Bar. in. l. ij. §. ſi quis. ff. ſi quis cau. vide. d. Ab. in c, decætero. in. j. notabi. de ſenten. excom. vide gl. in. c. de pudicitia. xxxij. q. v. & do. Anto. in. c. meminimus. in. iij. notabi j. eod, Sed aduerte: quia licet dans cauſam metui poſſit allegare metum. l. nec timor. ff. quod met. cau. Fallit, niſi eſſet metus iuris. per tex. ſingulariẽ. l. ſi mulier. ff. quod met. cauſ. quem tex. allegat Abb. in. c. Abbas. in. v. col. quod met. cau. ita no. gl. in. c. ad eius. in gl. magna. v. diſt. Item inquantũ. d. Abb. ponit de eo qui in fraudem percuſſit teſtẽ. Adde Io. an. in tit. de arbi. §. finitur. verſi. Itẽ ſi capitales. Idẽ tenet Bar. & Bal. in. l ſed & ſi quis. §. illud. ſi quis cau. do. Floria. in. l. iij. ff. de teſti. Rom. in. l. facere. in. j. not. ſol. mat. bene facit quod not. Io. an. in. c. fi. S̃. de teſti. vbi dixit ꝙ ſi ego percuſſi vnũ: & poſteà poſſim recuſare eũ tanquã inimicum: ſi poteſt hoc apparere, nihilominus talis percuſſus adducetur in teſtẽ cõtra ipſum. Et adde quid ſi non apparet de fraude: præcederet tamen indicium: ſed ſi in quacunq; parte poterit diſcerni: poterit ſemper opponere. Bald. in auf. ſi teſtis. C. de teſti. ¶ Vltimò not. † ꝙ non ſolùm dicitur inimicus qui eſt mihi inimicus capitalis, ſed etiam ille, qui habet cauſam inimicitiæ: licet oſtendat contrariũ. Inn. ſingulariter in. c. cum l. & A. de re iud. & de quo dicto Bal. facit feſtum in. c. ſi grauis. de confir. vti. vel inuti. Lud. Rom. in rub. de arbi. in. xj. col. Pet. de anch. in. c. ſtatutum. §. cũ verò. in. v. not. de reſcrip. in. vj. Addo vt ego repellam aliquem inimicũ, non eſt neceſſe ꝙ omnes circũſtantiæ exprimãtur. Archi. & Io. an. in. c. præſentiũ. de teſti. per tex. in. l. iij §. lex Iulia. ff. de teſti. & Inno. in. c. fi. de quæſtio. & canoni. bene facit quod no. Inn. in. c. j. de ord. cogni. vbi dicit ꝙ valet libellus generalis: ſi non fuit oppoſitũ: dũmodò per proceſſum declaretur. ¶ † Vltimò in materia huius decre. vide gl. in. l. j. §. cùm patronus. in verſi. cum inimicis. ff. de oſſi. præfec. vrb. vbi gl. voluit ꝙ amicus inimici mei eſt meus inimicus. tex. & Bar. in. l. ſciendum §. ſi accuſa. ff. de legi. Adde notabile dictũ Bal. in. l. j. C. de epiſc. & cleri. vbi dicit quòd offendens cohabitatem cum aliquo, dicitur fregiſſe pacem. ¶ Vltimò tangit hîc Inn. quomodo poteſt comprehendi ꝙ ſit remiſſa iniuria. quem ſequitur Gul. de cu. in. l. ſi tibi decem. §. quædã. ff. de pac. Contrariũ voluit Bal. in tit. de pace iura. firmã. ſed primũ puto verũ. ¶ Item adde quòd pro ſalutatione præſumitur remiſſa iniuria. ita notãter no. Hoſt. in. c. olim j. de iniur. Limita ſecundũ. d. Ant. & do. Abb. niſi iniuriatus recepiſſet iniuriam ad animũ, & lis fuerit iam conteſtata. & vide omnino Bal. in. l. in ipſius. C. fa. erciſ. in. l. filio quę pater. ff. de libe. & poſth. & in. c. j. in. §. iniuria. in. ij. col. in tit. de pa. iur. fir. in quibus iuribus voluit Bal. ꝙ per ſalutationẽ præſumatur quis remiſiſſe iniuriam. ¶ Itẽ per oſculum pacis remittitur in iuria. gl. de conſe. diſt. ix. in. c. pacem. in verbo probauerint. Idẽ per tactũ manus. Ang. in. l. j. ff. de pact. propter gl. ibi. in ver. pactũ. ibi à percuſsione. palmarũ. Vos videatis gl. ſi. in. c. j. de ſponſa. duorum. ꝙ per tactum manuum præſumitur dilectio. gl. in. c. fundamenta. in verbo dextra. de elec. in. vj. facit illud. Vergilij. Et iſta dicta intellige quantũ ad æſtimationẽ iniuriæ, non autẽ quantum ad repellendũ quem ab accuſatione, propter dictũ Inn. in. c. cùm. I. & A. de re iudi.

a ¶ Adde ꝙ ſi tenui. & tu adde ꝙ contra talẽ detinẽtem competit de tento actio iniuriarũ. vt per Ale. in conſi. xvij. col. iij. ver. nam etiam Bal. in. j. volu.

b ¶ Cum vno. Ade & vide Ange. in conſi. ccxlviij. inc. In ſplẽdidiſſima ciuitate Florẽtiæ. & idem tenet Alex. de imol. in conſi. xxiiij. co. v. ver. nõ obſtat. in ij. vo. & vide. j. & in. c. cum. p. manconella.

c ¶ Vltimò nota. Adde ꝙ etiã ille dicitur meus inimic[o], q mihi ignoranti ea fecerit, ex quibus fi ſcirẽ inter nos orta eſſet inimicitia. ita Barto. in. l. j. ver. quæro quid de ignorãte. ff. de his qui. vt indi. Item adde ꝙ odium præſumitur in eũ qui aliquem cõdẽnauit. ita Andr. de iſer. in. j. cõſti. de raptu virgi. & etiã ille, qui teſtificatur cõtra aliquem in cã criminali dicitur inimicus ei[9] Bar. in. l. poſt legatum. §. is verò. ff. de his qui. vt indi. Itẽ fideiuſſor qui fideiubet pro accuſatore in cauſa criminali. Bal. in. c. j. §. porrò. q̃ fuit prima cã bene fic. amit. Item & aduocatus. glo. in l. ſi pecuniã. ff. de cõdi. ob cau. & etiam adde ꝙ habentes cõtra aliquem cauſas odij: etiam ſi odiũ habere nõ probentur, dicuntur eius inimici. ſecundũ Inno. in c. cum. I. & A. de re iudi. & Bal. in l. reſcripta. C. ſi cõtra iusvel vti. publi.

1 *Pœna minor imponitur in foro pœnitentiali: quàm in foro iudiciali.*
2 *Aduocatus calumnioſus qua pœna puniatur.*
3 *Mater non poteſt accuſare filium: niſi ex cauſa: videlicet ſi filius cogitaſſet inferre iniuriam matri.*
4 *Imperator iudicat ſecundum leges.*
5 *Pœnitentiarius papæ an poſſit mutare pœnam canonis.*

¶ CAP. VIII.

1 ACcuſati. Imponitur pœnitentia calũnioſo accuſatori. Not. j. ꝙ in foro pœnitẽtiali imponit minor pœna, quã in foro iudiciali: vt in ſummario. Ratio: qa in terminis iſtis ſi eſt iudex in foro cõtentioſo, eadẽ pœna punief. tex. in. l. lex Iul. §. fi. ff. ad. l. Iuliã repet. quẽ tex. Bal. dicit eſſe mirabilẽ in rubri. C. ad. l. Iul. repe. & in. l. j. C. ne ex delic. defun. adde tex. in. l. j. in prin. ff. ad. l. cornel. de ſica. & illũ tex. no. Bal. in. c. j. diſt. de pace iura. fir. Sed adde tex. ꝙ ſi aliquis fuit cã mortis alicuius, punit pœna mortis: vt in. c. hæc imago. verſ. in alijs. xxxiij. q. vj. adde d. Abb. in. c. ſicut. S̃. de teſt. vbi tenet an & qñ teſtis teneẽ de falſitate. Itẽ tex. in. c. qui nõ probaue ri. ij. q. j. vbi tex. qui nõ probauit, debeat puniri ea pœna qua veniret puniendus accuſatus. Oia iſta ſunt vera, qñ quis non ſolũ falsò iurat: ſed etiã falsò probat. Sed ſi aliquis narrat falſum, & nõ probat: non debet puniri pœna mortis. Bal. in. l. quicũq; ad fi. C. de ſer. fugit. Sed dicã in. c.

2 in. c. calũniã j. de calũnia. Qua verò † pœna puniatur aduocatus fouens iniuſtam cauſam: & propter ſuam aſtutiã facit perdere cauſam aduerſario. vide do. Ant. in. c. ad aures. de æta. & qualita. & in. c. cũ olim. ver. quartò queritur j. de pœnis. & in. c. tua nos j. de homicidio. ¶ In glo. in ver. pro pace. dic latius ſecundũ omnes Doct. ꝙ verbũ ibi pro pace importabit hoc ꝙ accuſans aliquem verè criminoſum, gerens in animo potius vindictã pro priam quã iuſtitiam publicã: punietur. vt hîc. pro quibus facit text. in. c. Epiſcopus. §. ſi ergo. ver. examino. xj. q. iij. & quod no. Inn. in. c. ſolicitudinẽ. in ver. notorium de appellatio. & dixi S̃. in rubri. ¶ Quid aũt ſi accuſatio eſt ex malo animo, & etiam falſa? dic quòd iſtis attentis poterit pœnitentiarius imponere maiorẽ pœnam quã hîc exprimatur. ¶ In gl. in ver. carmina aliãs carina. expone clarius in. c. j. de ſpõſa duorũ j. eodẽ verbo carina. Vtrum frater poſsit accuſare fratrẽ. de hoc vide tex. in l. ſi magnũ. C. qui accuſare non poſ. Idẽ dicas de ſorore. Limita niſi ſuã, vel ſuorũ proſequatur iniuriã. ita tenet tex. in. d. l. ſi magnum. Secũdò in crimine læſæ maieſtatis. in. l. pe. C. qui accuſare nõ poſ. Tertiò in crimine hæreſis in. c. literas. S̃. de præſumpt. & ibi oẽs Doctores. & ita plenè per Spe. in ti. de accuſatore. ver. Item ꝙ eſt frater. cum ſequen. ¶ † Circa matrẽ dicas ꝙ mater non poteſt accuſare filiũ niſi filius cogitaſſet inferre iniuriã matri. l. propter inſidias. C. qui accuſare nõ poſſ. & ibi doc. & adde tex. in. l. hi tamen. §. liberi. ff. de accuſa. & adde gl. ꝙ ſi pater accuſat filiũ de crimine læſæ maieſtatis, princeps debet ei parcere. tex. eſt ſingularis in. l. milites agrũ §. deſertorẽ. ff. de re militari. ¶ † Et dicit Sal. in. d. l. propter inſidias. ꝙ ita cõſuluit Forliuij. & ꝙ ita fuit obtentum. & ita Pau. de ca. refert ibi, ꝙ cũ fuiſſet ſibi dictum ꝙ in Alemania quidã accuſauit filiũ de tali crimine, Imperatori retulit ſibi caſum ꝙ debuerat ei parci. & fuit hoc delatũ Imperatori. qui viſa lege ei pepercit. & miſit eum in exiliũ per certũ tempus. ¶ Quid aũt ſi pœnitentiarius papæ vellet mutare hanc pœnitẽtiã, an poſſit. videtur quòd nõ: quia inferior nõ tollit legẽ ſuperioris. c. inferior. de maio. & obed. & c. ſuper his. eo. ti. ¶ Item ꝙ pœnitentiã iniunctã à papa inferior nõ poſsit mutare: videtur tex. in. l. latorẽ. xxxiij. q. ij. ¶ † Contrariũ dicas ꝙ ſi delinquẽs hîc reputaret ſe impotentẽ ad hoc, poterit minui iſta pœna. Gl. not. in. c. menſuram. de pœni. diſt. j. & gl. magna in. c. de his. l. diſt. eſt verũ ꝙ quotidie dicitur, ꝙ pœnitentiæ ſunt arbitrariæ. & tẽpora pœnitudinis. xxvj. q. vij. Sed ꝙ pœnitentiã præcisè impoſitã à canone poſsit ſacerdos minuere ex cã, eſt text. ſingularis in. c. quẽ pœnitet. de pœni. di. ibi* ipſi enim ſacerdotes plus iam poſſunt proficere, plus confitentibus*. per domi. Abb. in cap. at ſi clerici. in. vij. colum. S̃. de iudi. ad cõtraria reſpondeo, ꝙ ex cauſa hoc fieri põt: quia corpora hominũ defecerũt. in. c. fraternitas. xxxiiij. diſt. Ad. c. latorẽ. dic ꝙ nihilominus inferior à papa põt minuere pœnã impoſitã à papa, ita eſt gl. in. c. tẽpora. xxvj. q. vij. omnia iſta limita dũmodò pœnitentia mutetur in quãtitate: non aũt in qualitate. Et ideò pro crimine publico nõ poſſet imponere pœnitẽtiã ſecretã. ita tenet. do. Ant. in. c. j. de pœni. & remiſ. Are. in. c. ſed illud. xlv. diſt.

¶ CAP. IX.

RVidentia. In crimine notorio nõ requiritur accuſatio. ¶ No. primò caſum in quo iudex ex officio procedit: quia ceſſante cauſa &c. ſed ex quo crimen eſt notoriũ, ceſſat cã propter quã aliãs requirebatur in accuſatione. hoc intelligit domi. Abb. in notorio facti permanentis, non aũt in facto notorio tranſeuntis. vt in. c. ij. in ver. manifeſtũ. de verb. ſigni. & iſtũ tex. infero ad duo dicta, vt dicit Bal. in. l. j. in. ij. col. C. vt quæ deſunt aduo. ꝙ ſi iudex interloquitur cicatricẽ remanſurã. ſi hoc eſt notoriũ: valet ſententia. etiã ſi medici ſecũdũ formã ſtatutorum hoc non retulerint. ¶ Secundò infero ad notabile dictũ Bal. in. l. cõtra negantẽ, in fi. C. ad. l. Aqui. ꝙ iudex ratione notorij põt declarare damnũ nõ eſſe datũ etiã ſi de hoc nõ habuerit aliud iramentũ ab accuſato. iſtud voluit Azo in ſumma. C. ad. l. Aquiliã. hoc dictũ alle. Bal. in. l. j. C. ſi aduerſus libertatẽ. in. l. pe. in fi. C. de periculo tutorũ. & in rub. C. de proba. in. ij. col. ¶ In gl. j. in fi. quotuplex ſit notorium. & in quo differat manifeſtũ & notorium. dic vt habetur per dominũ Ant. in repeti. c. veſtra. de coh. cleri. & mulie. in j. & ij. char. ¶ In gl. fi. in prin. vide gl. ſimilẽ in. c. ad noſtram. el. iij. de iureiur. & gl. notabilẽ in. c. porrò. S̃. de duor. & glo. ibi. Arch. ij. q. j. c. manifeſta. Et aduerte. quia propter hoc in notorio requiritur ſententia. Infero notabiliter ꝙ ſi fideiuſſor cõuentus in iudicio dicat principalem nõ fuiſſe excuſſum, & replicetur principalẽ eſſe notorie impotentẽ: tamẽ fideiuſſor grauari nõ poterit. niſi ſuper hoc feratur ſententia. Ita voluit pulchrè Ioan. de Imo. in. l. decẽ. in. iiij. col. ff. de ver. obli. Et ita etiã ſentit do. Abb. in. c. porro. in. j. notabili. S̃. de diuor. ¶ No. glo. hîc fi. ibi. *aliquo proponente*. hoc eſt verũ. quãdo eſt notorium iudici: aliãs ſecus. quia nõ requiritur aliqua probatio: ſed bene propoſitio. ¶ In ea. gl. ibi. *quæ in iudicio*. no. a gl. ꝙ acta in iudicio[a] faciunt notoriũ. vide Inn. in. c. ex inſinuatione. de appel. idem tenentẽ. ipſum allegat do. Anto. in. c. olim j. de ver. ſigni. Io. de Imo. in. c. ex tenore j. de reſcri. & plenè per Roma. in. l. is cui bonis. in. iij. colũ. de ver. ob. ¶ Vltimò no. ꝙ licet in notorio requiratur ſententia[b], vt prædixi: tamen poteſt talis ſententia ferri nõ ſeruata aliqua ſolennitate. de quibus in alijs ſententijs. ita hîc Ioã. An. allegat gl. in authen. vt iudices ſine quoquo ſuffragio fiant. Adde Bal. idem tenentem in. l. presbyteri. C. de epi. & cle.

a ¶ Acta in iudicio. Adde ꝙ etiã confeſsio facit notoriũ. vt per Alex. in. l. abſentẽ. Bar. ff. de pœnis. & p. Car. conſi. cx.

b ¶ Sententia. Adde ꝙ licet requiratur ſententia: tamẽ non requiritur ꝙ feratur in ſcriptis vt per Hen. bo. in c. ad audiẽtiã. col. fin. de iureiu. quę ita intelli. notata per Io. And. in. c. ex parte. el. primo. j. de verbo. ſigni.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus eſt communis ſacerdos populi.*
2 *Clericus an poſſit accuſare clericum, vel laicus laicum?*
3 *Forenſis an accuſare poſſit.*
4 *Creditur plus paucis affirmantibus: quàm multis negantibus.*

¶ CAP. X.

CVm. p. Mãconella. Laici vel inimici clericos accuſare nõ pñt. h. d. Diuidit in tres partes. In prima repulſio* quia accuſatur laicus. ſecũdò repellit aliũ. quia inimicus. tertiò repugnationẽ includit*. ¶ Nota primò ꝙ laicus nõ admittitur ad accuſandũ clericũ. ¶ Secundò nota ꝙ volens teſtificari cõtra aliquẽ in cauſa criminali, præſumitur mentiri ex odio. ex quo infertur ꝙ ſit inimicitia capitalis. ¶ Tertiò nota & tene menti, ꝙ ex accuſatione facta cõtra aliquem nedũ præſumitur orta inimicitia inter accuſantem & accuſatũ, ſed etiã contra fratem accuſati. Ex quo infert do. Abb. ꝙ inimicitia contracta cum vno de familia, præſumitur cõtracta cum omnibus de domo. Adde primò Bal. in. c. §. vaſallus. in. j. ſi de feudo fuerit cõtrouerſia. vbi dicit ꝙ inimicitia cõtracta cum vno extenditur vſq; ad quartũ gradũ. ¶ Item ad propoſitum de fratre alleg. Bal. in. c. j. §. ſimiliter. in tit. quibus modis feudũ amittatur. vbi dicit ꝙ etiã omnes illi dicũtur inimici, pro quibus offenſus poſſet agere actione in iuriarũ. de quibus in. l. j. cum ſequentibus. ff. de iniurijs, Bal. in. l. j. C. ſi quacunq; præditus põt. vbi dicit quantũ ad fratrẽ. aut conſideramus caſus in quibus attẽditur affectus animi, puta inimicitia iniqua: & tunc extẽditur nõ ſolũ ad fratrẽ: ſed etiã ad oẽs de domo. ſecus ſi cõſideramus pœnã cõuentionalẽ. quia tunc nõ extenditur ad alios de domo. & allegat Bar. in. l. ſi ſtipulatus. in. §. Chry

a ¶ De familia. Adde. S̃. in. c. repellã. in addi. in. c. cum vno.

ſogonus.ff.de ver.ob.adde Io.an.in mercu.in regula fru ſtra.vbi dicit ꝙ ſi tu feceris pactū de non offendēdo: ꝙ ſi offendo te ex eo ꝙ offendiſti fratrem meū:nō ſum ex cuſatus à pœna cōuentionali.Limita niſi eſſet facta pax hoc modo:promitto de nō te offendēdo:nec aliquos de tuis.Io.an.in rub.de treug.& pace.& Ang.in.l.iiij.§.Ca to.in fi.de ver.obl.& adde tex.de fratre.in.c.j.in ti.de il lo qui interfecit fratrē. ¶ No.etiā ꝙ ſublata accuſatiōe propter indignitatē accuſatoris:tamen pōt ſecundò ac cuſare niſi ex cauſa iſta ſecunda annulletur.vt probatur hīc. ¶ Vltimò no.ꝙ inimici adeò repellūtur de iure ca-
nonico:ꝙ etiā nō admittuntur in criminibus exceptua
tis. ¶ Vltimò no.ꝙ licet ſit ſublata accuſatio, tamē ſi re
manet infamia:inducitur purgatio.vt in gl.hīc. ¶ In gl.
a j.pro intellectu gl. cōſidera primò [a] ꝙ aliquando laicus vult accuſare clericum.diſtingue:aut vult accuſare cri-
minaliter ex crimine vel ciuiliter ex crimine: ſi vult lai-
cus accuſare criminaliter,& nō pōt. etiam ſi eſſet patro
nus laicus.&.ij.q.vij.in ſumma.ratio eſt ibi in tex.Fallit
primò niſi laicus accuſans ſuam vel ſuorum iniuriā pro
ſequatur.d.c.decętero. de teſtibus. Fallit ſecūdò niſi ſit
crimen exceptū.& hoc intellige. dummodò bono zelo
moueātur,& pro iuſtitia,& ſint bonæ opinionis & fa-
mæ.nam ſi ex inimicitia:nunquā audirētur.ita tex.nota
bilis hīc,ſi tamē eſſent viles,& malæ cōditionis & famæ
nō tamen inimici,admitterētur ſolū ad accuſandū cleri
cum vilem,& infamatū.aliās nō.ita tenet gl.hīc. & in.c.
tanta.Secūdò intellige.dūmodò ipſi accuſantes poſſint
aſcendere ad illū ordinē in quo eſt accuſatus.ij.q.vij.in
c.ipſi apoſtoli.in fi.quia tūc non poſſent, ſi nō eſſent in
tali dignitate.de quo multū miratur.d.Mar.quia coniu
gatus,rurales,& multi alij inhabilitarētur.Nec eſt dicē
dum ꝙ per mortē vxoris,vel aliter, poſſint effici incā
paces ad ordines.quia ex hoc ipſo ſequeretur quòd oēs
eſſent habiles.cū quilibet irregularis poſſit effici regula
ris. ¶ Aut agitur ciuiliter ex crimine.& eſt maximū du
bium.& tūc dicas ꝙ ſic in caſibus proximè notatis.aliās
aūt dicit.d.Abb.dicendū:vt notatur in.c.ex parte.de te
ſtibus.aliās aūt concludit.aut laicus opponit ſe electiōi:
& tractatur de promotione: & tunc auditur patronus
laicus excipiendo:gl.in ver.alij.in.c.circa.de elect.in.vj.
& Abb.in.c.quòd Dei timore.de ſtatu monach.per In-
no.in.c.ſuper hiſ.eo.& ibi poſuit vnū ſingulare dictū.
quòd ſi princeps haberet Epiſcopū ſuſpectum de prodi
tione,admitteretur:quia ſua intereſt. & etiā ſi princeps
non ſuſpectus eſſet:admitteretur. Laici verò omnes nō
poſſunt cōtra Epiſcopū admitti cū † Epiſcopus dicatur
parochialis ſacerdos totius populi.Secūdus caſus. quan
do prælato iam inſtituto opponitur de dilapidatione:
tunc quilibet laicus pōt opponere.Doc. in.c.ſi quis pre
sbyter.de reb.eccle.non alie.& etiā quādo non ſunt pa-
rochiani.Hoſt.in.c.dilecti.de maio.& obed.Idem Arc.
in.c.non liceat.xij.q.ij.& Imo.in clemen.j.in.iiij.col.de
reſcriptis,d. Ant.in.c.edoceri.in fi.ſ̄.eo.ti.Tertius caſus
quādo agitur vt clericus deponatur ab adminiſtratiōe.
& cōis opinio eſt,vt patroni & parochiani poſſint accu
ſare:licet melius ſit vt procedāt per viā denuntiationis.
Ita tenet do. Abb.in.c. ex parte Adæ.de teſtibus.vbi o-
mnino vide Fran.de regio. vbi ſubdit,ꝙ ſi loquimur in
denūtiatione,quilibet de populo admittetur. vide Spe
cu.in ti.de accuſa.in.vij.col.ver.Item ꝙ eſt laicus. & la-
tè Arch.ij.q.vij.in ſumma. ¶ Quartus caſus eſt.vtrum
clericus poſſit accuſare laicum.Inno. variat hīc. primò
dicit ꝙ nunquam admittitur clericus contra laicum.vt
xj.qō.iij.c.clericus nullus.quia nec teſtari poteſt in cri-
mine contra laicum.xj.q.j.c.teſtamentum.dicens quòd
aut accuſatio tendit ad vindictam publicam:& clericus
non poteſt accuſare laicum ad publicam vindictam:ra-
tio eſt,vt habetur.ij.q.vij.c.ſacerdotes.ꝙ non conuenit
clericis talibus ſe immiſcere.Si verò accuſatio tendit ad
proprium intereſſe:licitè clericus ſiue imponatur pœ
na ſanguinis,vel non:poteſt accuſare.dummodò prote
ſtetur ſecundū formam.c.ij.de homi.in.vj. conſiliū ta-
men eſt ꝙ clericus vtatur verbo conqueror,non aūt ac
cuſo.ita Io.in.d.c.ij.de homi.dicit tamen do. Maria. li-
cet non dicat cōqueror,ſed accuſo,tamen non incurrit
irregularitatē.de materia.c.ij.dicam in.c. poſtulaſti. de
homi. ¶ † Modò vtrum clericus clericum poſſit accu
ſare:in hoc dicas ꝙ non poteſt indiſtinctè,ſi eſt bonæ fa
mę:& ſi accuſatus eſſet ſuperior.vt in.c.ex parte veniēs.
&.c.licet.infrà eo.ſi verò ſit malæ famæ,admittitur ſo-
lū quo ad clericos infamatos.ita tenet.d.Abb. allegat.ſ̄.
de cōfeſ.c.fi.xv.q.iij. ¶ Quæro quid de laico accuſante
aliū laicū,nūquid poſſit ſi crimē de quo tractaſ eſt crimē publicū, ſtrictè vel ſtrictiſsimè quilibet de populo
poteſt accuſare.tex.eſt in.l.j.ff.de publ.iud.Si aūt eſt cri
men priuatū:tunc auditur ſolū ille cuius intereſt quan-
tum ad pœnā corporalem.ſed quantum ad pœnam pe-
cuniariā applicandam fiſco admittuntur omnes de po-
pulo.Glo.in rub.de pop.actio.Quando aūt imponitur
pœna pecuniaria à lege,vtrū illa pœna ſit fiſco vel parti
applicanda.In dubio diſtingue.vt per Bar. in.l.agraria.
de termino amoto.per Abb.in rubri.ſ̄.de iudi. in fine.
3 ¶ † Nunquid forenſis poſſit accuſare per accuſatiōem
& per actionem popularem.Refert Ang.ꝙ nō:in.l.j.ff.
de publi.iud. Diſtingue ſecūdū Imo.in.l.j.ff.de pub.iu.
ꝙ aut ipſius forenſis intereſt. & procedit opi. ꝙ ſic: aut
non intereſt,tunc ſecus. Limita niſi eſſet delictū ratio-
ne ſtatuti,non legis. ¶ In gl.fi.ibi: *ſuo iuramento.* No.gl.
quam Doct.approbant. Et idem tenet Hoſt.in.c.ix.In-
no.de purgatione canonica. ¶ In eadem gl.in fi. Not.ꝙ
clericus poteſt purgare innocētiam ſuam per laicos bo
nos.ad idem gl.fin.in.c.cùm in iuuentute.ſ̄.de purgatio-
ne canonica.& vltra Doc.vide per Spe.in ti.de inquiſi-
tione.§.j.verſi. ſed nunquid per eas.vbi vult ꝙ clericus
etiam per perſonas domeſticas poteſt ſe purgare. & ad
hunc finē allegat do.Abb.vnā gl.in.c.clerici. lxxxj.diſt.
quę dicit ꝙ ſi ego clericus ſum accuſatus de fornicatiōe
ꝙ ſi ꝑ clerico accuſato criminaliter ſunt duo laici & ꝑ
aduerſaria parte ſunt duo clerici:præfert dictū laicorū
cæteris paribꝰ.Ex qua gl.collige duo.Primò ꝙ licet lai
cus nō audiatur cōtra clericū in cauſa criminali:tñ audi
4 tur ꝑ clerico. ¶ † Secūdò ꝙ regulariter [b] plus creditur
b paucis affirmantibus,quā multis negantibus.Idē tenet
Inno.in.c.ſuper hoc.de renunciatio.tamen fallit in cri-
minalibus.Ita voluit gl.illa quam gl.ponderat Lud. ro.
in.l.j.& in.l.in illa.ff.de ver.obl.no.illam gl.Bal.in.l.da-
ta opera.in.xx.col.C.qui accuſa.non poſ.& dicit hoc eſ
ſe verum in cauſa criminali.Tertiò probat gl. illa. quia
licet cæteris paribus præponantur digniores. c. in no-
ſtra.de teſti.& ibi doct.& per gl.ſingularem.lxviij.diſt.
Fallit.niſi illi minus digni ſtarent pro reo.adde.d.Abb.
in.c.bonæ.el.primo.in.viij.col.ſ̄.de elect.in.c.ex literis.
in fi.de proba.& in.c.in noſtra.de teſt. & do.Car.conſi.
xxvij.vbi allegat glo.pro ſingulari.in.d.c.clerici.& tene
menti perpetuò.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ miniſtrantur depoſito.*
2 *Monachi an alios præter abbatem accuſare poſſint.*
3 *Monachus an poſſit ſe obligare ſuper expenſis neceſſarijs.*
Et de quibus expenſis etiam intelligatur ſ̄ad.nu.4.

¶ CAP. XI.

EX parte Monachi abbatē pro
prium accuſare poſ-
ſunt:aliās nō.& ipſis accuſantibus de-
bentur expenſæ à monaſterio.hoc di
cit.No.primò ꝙ ratio ſubiectionis &
obedientiæ non impedit officium ac
cuſa.

a ¶ Primò, Adde tu & de materia vide plenè per eū dem Feli.in.c. de cætero. de teſti. per Hēric.boich ibidem.

b ¶ Secundò ꝙ regulariter. Adde Bar.in.l. diē proferre. §. ſi plures. ff. de arbit.& ibi Alex.in apoſt.& eundē Alex. con 1
ſil.cx. col.iij.ver. nec obſt.in.j.vol. & Fran.are.in cō ſil.lxxj. colū. iij. ver. ſecundò con-
uincitur. & per Car.in conſi.x.in fi. & vide eundē Fel.ī.c.in noſtra. col.ij.ver. præferuntur.de teſti.

cuſa.quia intelligitur eſſe obligatus in licitis & honeſtis.
& ad hoc facit tex.in.l.quid ergo.§.quid hæres. ff. de le-
ga.j.vbi hæres interficiens hominem legatum meren-
tem nō tenetur:& qui aliquid facit lege permittente nō
peccat.xxiiij.q.iij.c.qui peccat. Secūdò no.ꝙ monachus
dicitur procurare vtilitatem monaſte.accuſando abba-
tem. Vlterius nota ꝙ monachus non pōt alium accuſa-
re.Ratio.quia dicitur mortuus in mūdo. vt hīc in gl.ij.
& non dicitur habere liberum arbitrium.vt in.c.ſi reli-
a gioſus.de elect.in.vj. ¶ Item no.ꝙ vbi veritas [a] aliter ha
beri nō pōt,admittitur accuſator. qui aliās accuſare nō
poteſt.pro hoc facit tex.in.c.tertio loco.de probatio.in
c.dilecto.in fin.ſ̄.de teſti.& glo.in.c.inter canonicos.de
elect. ¶ In gl.j.ibi: *ſed pro eo.* dicit quod nō eſt cōtra vo
tum profeſſionis nec fidelitatis:quia imò detegēdo de-
lictum prælati meretur.v.q.j.c.j.& per totum.ltē not.
ꝙ non requiritur ꝙ monachus petat licentiam abbati.
Facit quod no.Bal.in.l.viduæ.C.de nup.Pone ꝙ ſit ſta-
tutū in ciuitate ꝙ minor non poſſit alienare ſine cōſen-
ſu propinquorū:ſi dubitatur ꝙ conſenſus talis ſit corru
ptus,non tenetur petere conſenſum.d.Ant.in.c.nouit.
de his quæ fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli. ¶ In
eadem gl.ibi: *obedire.* non intelligas ꝙ monachus pendē
te lite nō teneatur obedire abbati quo ad alia.vt eſt tex.
xxx.q.ij.nonne. ¶ No.ibi etiā gl.ꝙ Abb.etiā tenetur ha
bere expenſas vt ſe defendat. & ſic no.ꝙ totum litigiū
explicabitur ſumptibus totius monaſterij:& no.ꝙ quia
etiam intereſt monaſterij & nonachorum ne mutetur
Abb.ſi bonus eſt. Ex quo collige vltra doctores ꝙ attē-
ditur præiudicium ſubditorum.vide Inn. in.c. auditis.
iij.col.de præſcri. Idem Inn.in.c.expoſuit.in.j. gl. de di-
la.& domi. Abb.in.c.cum deputati.in.viij.diſt. de iudi,
& in.c.cum dilecti.in.ij.colū.de religio. domi. propter
hoc dixit alibi Hoſtien.quòd habens certam terram, ſi
vult ſubmittere eam alicui,ſubditi ex cauſa poſſunt cō-
tradicere.ita ſingulariter voluit Hoſti. in. c. dilecti. de
ma.& obed.& ibi do.Abb. multum notat. hīc allegans
tex.in.c.imperialem §.prætereà.de prohi.feu.alie.in vſi
bus feu. ¶ No.vlterius ſecundū Hoſt.in.c.quātò.de iu-
reiur.ꝙ dominus inuitis ſubditis non pōt facere pacem
de dānis ſibi illatis.Et Dom.in.c.authoritate.de priui-
leg.in.vj.& in hoc inſiſtit Bal.in.l.quicunq; in vlti. col.
verſi.deinde no. C.de ſeruis fugiti. Et ad prædicta vide
1 Inn.in.c.dilecti.ſ̄.de appe.in gl.no.appellationē. ¶ † Itē
no.quòd depoſito miniſtrātur expēſæ.in.c.ſuadet.l. di.
in gl.fi.vide gl.& ibi domi.Abb.in.c. paſtoralis.§. verū, 4
de app.Et gl.in.c.quoniā multos.xj.q.iij.in.c.in eos ſ̄.de
hære.& in.c.contumaces.l.diſt.& in.c.j.xxx.diſt.& in.c.
præter hoc.xxxij.diſt.in.c.j.xxx.diſt.In quibus locis ha-
betur ꝙ depoſito prouidendum eſt ne egeat.hoc intelli d
ge in depoſitione verbali. ſecus in depoſitione actuali.
quia eccleſia amplius non curat de ipſo.vt in.c.degrada
tio.de pœnis.Ita not.Io.in.c.ad ſupplicatiōem.ſuper gl.
ij.ſ̄.de renū. Et pro hoc facit. quia depoſitus verbaliter
retinet priuilegium fori.Spec.de compe.iudi.adi.§.j.in
prin.Et tenetur viuere clericaliter.iuxta gl.in.c.dudum
2 lxxx.diſtin. ¶ In gl.ibi. † ſed contrarium videtur.dicas
ſecundum Doct.præcipuè Io.An.& d.Abb.hīc. ꝙ aut
vult denuntiare iudicialiter,& non poteſt,niſi propriū
Abb.vt hīc.aut vult denūtiare extraiudicialiter. & po-
teſt non obſtante.c.placuit.quia ibi eſt quādo exijt pro
vero terreno.quando autem vult accuſare abbatem, di
cas ꝙ debet primò petere veniam, & poſteà licentiam.
Archi.ij.q.vij.c.cum paſtoris.ſecundum Doc. hīc ſi au
tem vult accuſare alium,dicas ſi eſt cubicularius epiſco
pi.& poteſt accuſare.Inno.in.c.ſ̄. proximè:aut accuſare
alium,& non poteſt.ſaluo niſi ſit intereſſe monaſterij.
&habet licētiam Abb.Vtrum autem requiratur.quòd
b ipſe monachus petat veniam abbati,Archi. [b] vt.ſ̄.dixi.
tenet ꝙ ſic.Contrarium hīc.d.Ant.& Abb. mihi vide- a
tur ꝙ rationabile ſit ꝙ petat veniam & licentiam.& vi-
de Ioan.And.in addi.Spe.in tit.de inquiſi.§.vlti.in prin.
Idem tenet Rofre.in ſuis libellis.in ti. de ſtatu mona. in
verſi.ſed quoniam.Et ad hoc facit.l.generaliter.ff.de in
ius voc.coniuncto.c. ſi quorundam. de elec.in.vj. adde
Arch.iij.qō.j.in ſumma.qui tenet illud quod dixi de cu
biculario. ¶ In eadem gl.ibi pro alienis debitis. non po
teſt monachus obligare res monaſterij pro alienis debi
tis.Et adde ꝙ nec etiam poſſet obligare res ad vſum ſi-
bi conceſſas.per.l.primam.§.j.ff.quæ res pig. obli. poſſ.
c Nunquid autem poſſit facere eleemoſynam [c].vide gl.in
verſi.conuertendum.in cle.ij.de vita & ho.cle. ¶ In ea.
3 gl.in fi.doct.tenent contrarium † ꝙ etiam ſi Abb. non
conceſſit licentiam,poſſit monachus obligare ſe ſuper
expēſis neceſſarijs.dicas aut eſt abſens cum licētia Abb.
& tūc obligat monaſterium ad omnia ſine quibus com-
modè non poſſet ſibi ſubueniri per abbatem.& hīc.per
tex.in ſimili.in.l.ſed & Iulianus.§.ſed quod dicitur.ff.ad
Mace. vbi tex. ꝙ pater obligatur ad expēſas neceſſarias
factas per filium exiſtentem in ſtudio. ſi autem eſſet ſi-
ne licentia abſens,ſed aliqui amici feciſſent ſibi expēſas
pro ſtudio:tunc non poſſet obligare monaſterium ad
expenſas. Et dicas ꝙ ſemper ſi eſt ſine licentia abbatis in
ſtudio,nunquā poteſt obligare monaſterium. ¶ Primò
quòd monachus pro expēſis neceſſarijs factis in ſtudio
obligat monaſterium.adde gl.in.c.non dicatis.xij.qō.j. b
& ibi Archi.ad idem gl.in.l.ſi longius.§.j. ff.de iudi.Idē
tenet Arch.in.c.cum paſtoris.ij.q.vij.dicens attenden-
dum quod ſolitum eſt expendi in ſtudio.adde Arch. &
Io.An.in.c.ij.ne cle.vel mo.in.vj. vbi dicunt ꝙ ſi mona
chus fuit infirmus tenetur monaſterium ſoluere illas ex
penſas. vide Cal.in conſil.j.in titu. de abſolutio.Quòd c
ſucceſſor monachi qui de licentia abbatis ſtetit Romæ
tenetur ſoluere debita.Item ſi faceret ſe doctorem,po-
teſt obligare monaſterium ad expenſas neceſſarias,non
ſumptuoſas.vide Ioan.And.& do.Abb.in.c. quia non-
nullis.de mag.Arch.in.c.monachus.xvj. q. prima &.d.
Abb.in.c.de multa.in.ij.col.de præben.& ideo infertur
quòd etiam ad impenſam doctoratus poteſt monaſte-
rium obligare.Ioan.And.Cal.in titu.de magi.conſil. ij.
& Io.in regula.cum quid.de reg.iu.in.vj.& Pet. de An.
conſil.vltimo. ¶ Vltimò ſcias quod hodie eſt extrauā-
gans Benedi.xij.quæ incipit perfectè.in qua taxatur in-
quantum monachus poſſit obligare monaſterium exi-
ſtens in ſtudio. ¶ † In gl.fi.Intellige non ſolùm de expē-
ſis victus:ſed etiam de expenſis neceſſarijs ad litem pro 4
ſequendam. An & quando generaliter monaſterium te
neatur facere expenſas monacho litiganti? dicas ꝙ aut li
tigat pro electione ſua. [d] & in hoc dicas ꝙ aut fuit in di d
gnitate monaſterij electus.& monaſterīū obligatur ad
expenſas.aut fuit electus ad dignitatem extra monaſte-
rium:& tunc monaſterium non obligatur.vt in.c. cupi
entes.in.§.ſi verò de elect.in.vj.Si autem accuſauit abba
tem.Et habet aliquod peculium. & monaſterium non
obligatur. ¶ Et de materia iſtius decretalis vide etiam
Spe.in titu.de inquiſi.§.vlti.per totum. & latiſsimè Ar- d
chi.in.c.accuſatus.iij.qō.ij. Et ibi ponit vnum dictum
quando prælatus accuſatus de aliquo crimine,vt poſſit
ſe ſuſtentare in lite,poteſt alienare bona mobilia. & al-
leg.Vin.in.c.fij.eo.& vide Archi.in.c.ſi quis ex his.ij.q.
vij. ¶ Adde,ꝙ iſte tex.habet locum in vxore,cui pendē
te lite miniſtrabuntur expenſæ.ita notanter voluit Ho
ſtien.in ſumma huius.§.quis poſſit. ver. quis contingit.
Item no.quòd monachus non poteſt agere contra ab-
batem pro alimentis præteritis.ita notanter voluit Ro
ta in deci.ccxciij.quæ incipit. Itē quod monachus. Imo.
in.c.dilecta.de reſcri. Limitat Io.de ana. niſi Abbas acce
piſſet per mutuum alimēta.alleg.Bal.in.l.libertis quos,

a ¶ Vbi veritas. Ad de idē & in teſti-
bus.vt per Alex.
in conſi.lxiiij.co.
ij.ver.reſtat.& co
lū.ſeq.in.j.vo. &
ibi qūo hoc intel
ligatur. & per eū
dem in conſi. cliij.
col.iiij.verſi. non
ob.& col. v. circa
prin.in.v. vol. &
aliquid per eun-
dē in conſi. xcix.
in fi.iiij.col. cū ſe
quē.in eo.vol. ad
quæ faciunt no.
per Are.in conſi.
lxj.col.j.inquan-
tū dicit de dome
ſtico:& quādo in
habilis vel īfamis
admittatur ad te-
ſtimoniū, quādo
veritas aliter habe
ri nō pōt. vide la-
tè.d.Pari.de nea-
po.in tracta.ſyn-
di.in ver.teſtis.§.
qui ſemel. col. ij.
ver.in cōtrarium.
¶ Arch. Adde ꝙ
hanc eādem opi.
tenet Henri. bo.
quam limitat
nō habere locum
in denuntiatione
euangelica. Item
quando denūtiat
ipſum abbatē pa
pæ.iuxta.c. quia
propter.ij.q.vij.
¶ Facere eleemo
ſynam. Adde tu
ꝙ ſi eſt in ſtudio,
vel in itinere, de
licentia abbatis:
ꝙ poterit facere
etiā abb.prohibē
te.ita Hēri. bo.in
c.ad aures.co.j.de
tempo.ordi. & al
leg. Ray.in ſum-
ma.& be. tho.Itē
poteſt facere elee
moſynā quando
haberet libr ā ad
miniſtration ē.Itē
quando videret
hominem perire
fame, etiā abbate
cōtradicente.vt ꝑ
præfatum docto
rem latè in.d. ca.
ad aures.
¶ Pro electione
ſua. Adde ꝙ non
ſolū pro dignita-
te cōſequēda mo
naſterium obliga
tur ad expēſas,vt
hīc,ſed etiam pro
ea manumitten-
da. & factæ à præ
lato repetuntur
poſteà ꝑ eius hæ
redes à monaſte-
rio.vt do. Maria.
Sozi.in cōſi. xxx-
ix.col.ij.in prin.

& adde quòd diſtinctionem quã ponit hic Fel. illã primò poſuit Hẽri. boich. in colũ. pe. in fi.

§ j. ff. de ali. lega. ¶ Item in materia huius decretalis etiã vide. d. de Rota. deci. cccxxxiij. in ordine nouiſsimo. ꝙ monachus qui ad inſtantiam regis defendebat abbatem captum ab epiſcopo, poteſt petere expenſas factas. & al leg. Inn. in. c. j. s̃. ti. proxi. Vltimò no. & vide ꝙ vbicunq; quis petit expenſas pro annis præteritis, ſi vixit ſumptibus ſuis: non repetet illos ſumptus. ita Bal. in. l. de alimẽ tis[a]. C. de tranſac. & ideo infert. d. Pau. de ca. in. l. diuortio. in prin. ff. ſol. ma. ꝙ vidua quæ ex teſtamento mariti debebat alimentari, ſi non petijt per certum tempus: non poteſt amplius petere. Hoc fallit, niſi alimẽta deberentur iure actionis. ita caſus in. d. l. de alimentis. Nunquid Abbas teneatur alimẽtare monachum contra quẽ inquirit dicas ꝙ ſic. vt per do. Abb. in. c. cùm contingat. in. xvj. col. s̃. de foro compe.

a ¶ In. l. de alimentis. Adde tu Ioã. de ana. in conſil. Iiij. in ci. Viſis & ponderatis,

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia in dubio videtur conceſſa in perpetuum: non autem ad tempus.*
2 *Ebrietas non eſt ſufficiens cauſa depoſitionis clerici.*
3 *Pernoctatio facta ex culpa ſine digeſtione: an ſit ſufficiens cauſa priuationis?*
4 *Commendatarius non poteſt intentare interdictum reintegrandæ poſſeſſionis. Adde nu. 5.*
6 *Reſtitutio in quo caſu non competit ſpoliato beneficio?*

¶ CAP. XII.

SI conſtiterit. Si eccleſia cõceditur in cõmendam: põt ad libitum concedentis reuocari: ſecus ſi in titulũ niſi probaretur ipſum clericum pernoctaſſe, & celebraſſe non facta digeſtione ex culpa ſua. h. d. Diuiditur in duas partes. Secunda ibi. Cæterum. No. primò † ꝙ in dubio eccleſia præſumitur conceſſa in perpetuum: non aũt ad tempus. & ſi quis diceret contrarium: incumbit onus probandi ei. & de hoc nun quid eccleſia poſsit conferri ad tempus. dicas ꝙ non regulariter. niſi Epiſcopus daret in commendam. vt in. c. nemo de inceps. de ele. in. vj. Fallit in papa. qui poteſt da re beneficia ad tẽpus: vt in. c. ſi gratiosè. de reſcrip. in. vj. in verbo ro. pon. Ad idem gl. in. c. paſtoralis. vij. q. j. gl. in. c. j. in verbo perpetui. de capel. mon. li. vj. d. Card. in ſuo conſi. lviij. quod incipit: propoſita qõ. ¶ No. ij. † ꝙ ſola ebrietas non eſt ſufficens cauſa depoſitionis. imò ebrietas ſi eſt rara, eſt peccatum veniale. vt in. c. vnum orarium. s̃. criminis. xxv. diſt. in. gloſ. in. l. j. s̃. caueat. ff. de acti. quod eſt mortale. Et no. ꝙ excepta celebratione poteſt induci per cõſuetudinem ꝙ aliquis fiat non ieiunè. ita tenet gl. in. c. decreuit. xxij. q. v. & ita tenet gl. fi. & ibi d. Ant. in. c. j. s̃. de teſti. & iſtis adde tex. notabilem in. c. non oportet. & in ca. nulli. xliij. diſtin. vbi eſt tex. ꝙ clericus frequentans tabernam, & monitus non definit, deponatur. & eodem modo ſi faceret ſe cuſtodem tabernæ. vt in cle. j. de vi. & hone. cle. Et no. ꝙ ad hoc vt tex. habeat locũ, requiritur ꝙ concurrant iſta de quibus in tex. ſua culpa. ¶ No. iij. † vnũ delictum dignũ priuatione, videlicet pernoctationem factam ex culpa ſine digeſtione. dicas tamen dato ꝙ non eſſet ieiunus, conficit tamen corpus chriſti. vt eſt gl. in. c. liquido. de conſe. di. ij. & vide bonam gl. in. c. ex parte. de celebra. miſ. & qua re celebratur in mane, & non poſt prandium? vide gl. in c. quòd à patribus. l. xxv. diſt. Not. † ꝙ commendatario non datur interdictum reintegrandæ[b] vti poſsidetis. ratio eſt illius gl. in. c. ad decimas. de reſti. ſpo. in. vj. No. ꝙ cõfeſsio coacta nõ nocet. ſed quid ſi eſſet facta per metũ & epiſcopus coegiſſet eũ ad iurandũ. dicit enim Pet. de anc. ꝙ nõ: quia hic tex. intelligit de coactione illegitima. Io. de ana. etiã quærit hîc quid importat verbũ ſi conſtiterit. alle. Bal. in. l. in bonæfidei. in. v. col. in ver. expedita eſt tertia pars. C. de re. credit. vbi dicit † ꝙ ſi illud quod ponitur ſub verbo cõſtiterit. eſt poſitum ſub certa conditione: vt hîc: & tunc oportet vt verificetur per probationes veras. & alle. tex. vt in. l. Lucius. ff. de cond. & demõ. vbi eſt tex. ꝙ vbicunq; aliquid probatur ſub conditione, debet probari plenè, & per veras probationes. ſecus aũt ſi non eſſet per viam conuentionis, ſed per viam monitionis: & iſtud cõprehendetur ex mente reſcribentis. de iſta clauſula vide Bal. in. l. ſi tibi conſtiterit. & eundem Bal. in. l. nõ dubium. in. viij. col. ver. iuxta hæc quæro. C. de legi. & in. l. neq; natales. in pe. col. C. de proba. & in. l. ſi. C. de teſti. & no. ſecundũ. d. Abb. ꝙ iſta clauſula ſi tibi cõſtiterit. intelligitur citata parte. ita tenet. d. Abb. in. c. conquerente. de reſti. ſpo. in. iij. col. Et aliàs proceſſus eſſet nullus. tanquã contra formã iuris. iuxta. c. cum dilecta. de reſcri. iſtud etiam voluit do. Abb. in. c. ſacro. in. ij. col j. de ſent. excom. nunquid iſta clauſula. ſi tibi cõ ſtiterit. faciat executorem merum vel mixtum? & dicas ꝙ facit mixtum. quod tene menti. & ita elegãter tenuit Pet. de Anch. in ſuo cõſi. clxxxij. incipi. efficientibus. in iiij. col. De alijs clauſulis faciẽtibus merũ & mixtum, vide Inn. in. c. fi. de præſum. & oẽs Doc. in cle. j. de offi. dele. & no. ꝙ illud dicitur conſtare, quod conſtat ex probationibus & indicijs: vt eſt tex. in. c. non ſolũ. de reg. iu. in vj. Idem ſi conſtat per inſtrumentũ publicum. ita etiam tenet. d. Ant. per illum tex. in. c. cum contingat. s̃. de reſcri. vide tex. in. l. ſi quis locuples. in fi. ff. de manu. vindi. plenè in. l. licet imperator. ff. de leg. j. ¶ † In gl. j. in fi. nec mirum ſi iſte ſpoliatus non reſtituitur ante omnia non obſtante obiectu criminis. iuxta. c. Item cum quis. de reſti. ſpo. quia obſtabat ſibi notorius defectus citationis. vnde ſuccedit id qđ habetur in. c. decimas. de reſt. ſpo. in vj. ꝙ acta faciunt notoriũ. c. olim j. de verbo. fig. dixi. s̃. eo. Ex quo habes ſecundũ Abb. notabilem limitatiõem ad. d. c. Item cũ quis. de qua materia vltra ea quæ notãt Doc. & hîc. Et ibi. quãdo petẽti beneficium quo eſt ſpoliatus obſtat notorius effectus tituli. vide latiſsimè per d. Abb. in ſua diſputat. quę incipit: Titius clericus. in tertio dubio. & per do. de Rot. conclu. xxiiij. & xvj. in ordine nouiſsimo. & deci. ccxxxij. in nouis. quæ inci. accuſatus. vbi diſputãdo concludunt in crimine de quo quis nõ eſt priuatus ipſo iure: ſed puniẽdus, ſeu priuatus per ſentẽtiã: ſentẽtia ſuper eo lata nõ facit beneficiũ vacare. & alle. Inn. & bene in. c. qualiter. el. ij. in fi. pe. col. ibi non tamen credimus j. eo. quãuis Inn. aliter ſenſerit in. c. inter dilectos. in prin j. de excef. præla. vbi dicit ꝙ iſta exceptio. condẽnatus es de crimine inducente priuationem ſi probatur, inducit priuationem ipſo iure. quẽ ipſi reprobant. per ea quæ etiã ipſe no. in. c. cũ noſtris. in prin. s̃. de conſef. præben. ¶ In gl. ij. Intellige iſtam gl. de beneficio ſimpliciter cõmendato. quia tunc poteſt quãdo cunq; auferri. Secus ſi eſſet ad tẽpus: quia tũc requritur cauſæ cognitio. per. c. nemo. de ele. li. vj. & vide gl. in. c. q plures. xxiij. q. j. ¶ In gl. in ver. epiſcopũ ibi. præſente ad uerſario. dicas ꝙ illud habet locũ in cõfeſsione facta ad priuatam vtilitatem in qua bene requiritur præſentia partis: ſecus in iſta quæ eſt ad commodum publicum.

SVMMARIVM.

1 *Electa confirmata nondum benedicta: an dicatur abbatiſſa.*
2 *Abbas, an contineatur appellatione electi.*
3 *Abbatiſſa benèdicta, an poſsit iterum benedici.*
4 *Corrupta, vel illegitimata, an poſsit eligi in abbatiſſam.*
5 *Abbatiſſa dicitur habere dignitatem. Adde nu. 6.*
7 *Homagium habet ſpeciem ſeruitutis: & hoc verbum quid ſignificet.*
8 *Citatio ad diem feſtum valet: & qualiter intelligitur.*

Procurator

9 *Procurator licet non admittatur in cauſa criminali ad diſputandum ſuper ipſo crimine: admittitur tamen ad opponẽdũ exceptionem contra ipſum accuſatorem: vel contra iudicem.*
10 *Procurator in actione populari vbi non venit pœna corporalis admittitur ex parte rei: non autem ex parte actoris. Hæc concluſio limitatur vt hîc.*
11 *Procurator admittitur, vbi agitur de crimine ciuiliter.*
12 *Tertius pro ſuo intereſſe poſſet defendere accuſatum: vbi agitur de crimine criminaliter.*
13 *Procurator admittitur in cauſa criminali vbi propter impedimentum per ſe principalis non poteſt comparere. Exemplũ ponit.*
14 *Procurator admittitur ad proponẽdum exceptionem non conuenientem crimen.*
15 *Procurator non admittitur, vbi exceptio non tendit ad defenſionem criminis: vel agitur ad totam cauſam pro crimine publico. quæcunque ſit pœna: dummodò non ſit pecuniaria.*
16 *Procurator in cauſa criminali poteſt conſtitui ad vnum articulum, vt ad videndum iurare teſtes.*
17 *Procurator admittitur, quando cauſa criminalis incidit cum ciuili.*
18 *Procurator admittitur ſi quis ſit accuſatus de vulnere: & dubium eſt an ſit mortale, vel non.*
19 *Procurator admittitur, vbi agitur principaliter ad effectum ciuilem. licet poſsit reſultare effectus criminalis.*
20 *Benedictio in abbate non eſt de ſubſtantia.*

¶ CAP. XIII.

MEminimus. Qui ſemel contra aliquem teſtimoniũ tulit in cã criminali, vel inimicus eſt: ab accuſando & excipiẽdo repellitur. ¶ No. primò ſecundũ Doct. ibi. *abbatiſſæ.* † ꝙ electa confirmata, nondũ benedicta, appellatur abbatiſſa. idẽ dicũt Do. in abbate. & allegãt tex. in. c. j. s̃. de ſup. negli. præla. ſecus in epiſcopo. & idẽ de archiepiſcopo: quia nõ dicitur epiſcopus niſi fuerit cõſecratus. vt in. c. noſti. de elec. c. tua, de his quæ fiunt à præla. c. cũ. p. s̃. eo. Et no. ꝙ valeret cõ ſuetudo ꝙ abbatiſſa non cõſecraretur in cle. attendẽtes. de ſta. regu. Adde dum loquitur de epiſcopo: ꝙ appellatione epiſcoporũ non venit electus. adde glo. j. de relig. domi. in. c. j. & in cle. j. in ver. quæuis. de pœnis. vnde dicit Bal. in. l. ſi nondũ. C. de fur. ꝙ ciuitas interficiens electum, non incurrit talẽ pœnam quã faceret ſi occideret epiſcopũ: & quã incurrat quis interficiẽdo epiſcopũ vide gl. xxv. q. j. in. c. ita nos. & dicit Inn. in. c. fi. de re iud. ꝙ ille tex. nõ habet locũ in electo. Limita iſtam concluſionem, niſi eſſemus in materia, quæ per omnia militaret etiã in electo. ita tenet gl. notabilis in verbo Epiſcopos. in cle. de foro cõpe. ad idem gl. in cle. & ſi principalis. in verbo. epiſcopi de reſcrip. & d. Car. in cle. dignũ. in. iij. q. de celebra. miſ. in. ij. q. reprobando gl. ibi & Domi. in c. cũ ex eo. in. ij. col. de elect. in. vj. vbi poſuit etiam hanc doctrinã. & ideo dixerunt do. de Rota conclu. ccccxv. in ordine nouiſsimo. ꝙ mortuo epiſcopo cui aliquid erat commiſſum ſub nomine dignitatis, cognitio illius cauſæ tranſit ad electum: quia materia eſt iuriſdictionalis. & ea quę ſunt iuriſdictionis competũt electo. c. trãſmiſſa. de ele. imò dixit fortius gl. in. c. verũ. de foro compe. gl. ij. ꝙ adeò eſt verum iſtud ꝙ in materia iuriſdictionali venit electus, ꝙ ſi in cõmiſsione eſſet verbum cõſecrationis, nõ excluderet electum. Limita † niſi Papa viua voce eligeret vnũ: quia tunc ſine conſecratione dicetur epiſcopus. ita tenet. d. Abb. in. c. tua. de his quæ fiunt à pre. ni fallor. Quid aũt in abbate: nunquid veniat appellatione electi? vide tex. in. c. inter monaſterium. in fi. de re iud. qui tex. eſt contra Doc. ꝙ imò dicitur Abb. electus. & Arch. arguit pro & contrà. & non decidit. xij. q. ij. c. alienationes. Sed vide conſilium. d. Old. conſi. xxiiij. quod incipit. quæritur an beneficium promoti. qui dicit de ſtylo curiæ eſſe etiam vocare abbates electos. ¶ Not. vlterius ꝙ excipitur contra petentem benedictionem. ex quo infertur ꝙ benedictio nõ eſt puri facti: ſed cõfert quid iuris. ¶ No. vlterius ꝙ confirmatus per papam non poteſt benedici per inferiorem ſine licẽtia ipſius ſuperioris. plenè per Inn. in. c. cũ in diſtribuendis. de temp. ordi. & in. c. filium. j. q. j. & ibi gl. & Arch. & in c. per tuas. de maio. & obe. Vltimò no. ꝙ abbatiſſa bene dicitur. & de iſta benedictione vide gl. in cle. attendẽtes. in §. ſtatuimus. in verbo benedici. de reg. ¶ Extra gl. quã do propter teſtimoniũ quis repellitur. dixi in. c. cum. p. s̃. eo. nõ ob. quod dicit hîc Pet. de Anch. tenens indiſtinctè ꝙ ex omni teſtimonio oriatur inimicitia: quia non eſt verum: & ipſe dicit ꝙ Doctores concludũt caſum il licitum. vt intelligatur in teſte, qui vltro ſe offert: quia huic non adhibetur fides. per Bar. in. l. poſt legatũ. §. his verò. ff. de his quib. vt indig. quia Doct. intelligunt etiã in eo qui reducitur apertè. & ita intelligũt. c. cum. p. s̃. eo. in ver. adductis. adde Spec. in tit. de teſte. in. xiiij. col. ver. Item ꝙ in aliqua alia. vbi Spe. firmat ꝙ propter teſtimoniũ nunquã teſtis iterum repellatur tanquã inimicus. Ad iura quæ allegantur in contrariũ, reſpõdet duobus modis. quia loquũtur in teſte. qui vult teſtificari in cauſa publicatis atteſtatiõibus. vel in eo qui tulit malũ teſtimonium, vel falſum: ſed in hoc tene cõmunem opinionem: quia iſta ſol. diuinat ad. l. produci. ff. de teſti. Vlterius circa benedictionem abbatiſſæ: no. ꝙ habens benedicere de mandato papæ, tenetur admittere exceptiones: quia nõ eſt merus executor. adde Inn. in. c. venerabilem. in. j. gl. s̃. de elec. vbi dixit ꝙ ſemper in benedictiõe abbatis requiritur examinatio, propter manuũ impoſitionẽ. ¶ † Dubitat hîc Inn. vtrũ benedicta abbatiſſa poſſit iterũ benedici? gl. in. d. cle. attẽdẽtes. in verbo benedici. de ſta. re. dubitat. ſed Car. ibi. in. iiij. q. refert quoſdã dicentes ꝙ poſsit reiterari. quaſi nõ imprimat characterem. & iſtud teneo per ea quæ dixi. s̃. ¶ De conſecrato in epiſcopũ, clarum eſt, ꝙ nunquã conſecratio iteratur. per gl. notabilẽ in verbo firmitatis. in. c. prouida. de ele. in. vj. & in cle. in pleriſq; in verbo. ad qđ. de ele. de quo vide latiſsimè per Imo. & Abb. in. c. quanta. s̃. de conſu. in. ij. colũ. & aliàs dixi poſt Doc. in. c. ad diſſoluendũ. de deſpon. imp. ¶ † Quæro nunquid illegitima, vel corrupta poſsit eligi in abbatiſſam. dico ꝙ patiens defectum in natalibus non põt eſſe abbatiſſa. gl. in. c. indẽnitatibus. §. ſanè. in verbo canonica. de elect. in. vj. Itẽ ꝙ fit virgo: vt no. gl. ibi. & in cle. attẽdẽtes. in verb. rationabilis. de ſta. regu. Nunquid verò Epiſcopus poſsit diſpenſare cũ tali illegitima corrupta. Arch ꝙ ſic in. c. quàm ſit. xviij. q. ij. & in. c. indemnitatibus. prælle. contrarium tenet. do. Car. in. d. cle. attendentes. §. ſtatuimus. in. xj. q. quia cũ iſtud ſit ſecundum ius: non datur facultas epiſcopo diſpenſandi. quia Epiſcopus non poteſt diſpenſare cõtra ius.[a] ¶ Vlterius quæro † vtrum abbatiſſa dicatur habere dignitatem. dicas ꝙ ſic. caſus eſt in. l. generali. C. de ſacroſan. eccle. & ibi glo. & Bal. nos habemus tex. in. c. indemnitatibus. §. verum. de elect. in. vj. in verſi. dignitate. & ibi Do. in. ij. notabi. de abbatibus clarum eſt. per tex. in. c. vt apoſtolicæ. de priuileg. in. vj. verſi. ex propria authoritate. & in cle. & ſi principalis. de reſcrip. & ibi Car. in. j. q̃. vide tex. & ibi Do. in. c. fin. de offi. delega. in. vj.

a ¶ Contra ius. ꝙ Epiſcopus nõ diſpenſet cõtra ius. Adde Car. in conſil. cxxx.

¶ † Facit tex. in authentica habita. C. ne fil. pro patre. vide vnum tex. notabilem in. c. ſi quis deinceps. xxj. q. vij. vbi eſt tex. ꝙ poſt epiſcopũ & Abb. oẽs dignitates ſunt inferiores. ex quo infertur ꝙ Abb. poſt epiſcopũ debet præcedere inferiores. ſed tu adde Bal. in. c. paſtoralis. de offi. dele. & tex. in. c. ſtatutum. de reſcrip. Limita dictum Bald. niſi eſſemus in actibus in quibus canonici & alij repreſentant eccleſiã cathedralem. puta in proceſſione;

quia tũc canonici præferentur.ita Do.in.c.quãuis. per illum tex.de præbẽ.No.ꝙ largè dicitur intruſus omnis habẽs titulũ vitioſum:ſtrictè intruſus carẽs omni titulo.idem adde Do.in.c. propter. xix.diſt.vbi dicit ꝙ habens beneficium adeptũ per permutationẽ: quod erat reſeruatum papæ dicitur intruſus:quia permutatio nõ tollit reſeruationẽ ſecundum Doc.in.c.j.de rerum per
7 mutatio.in.vj.c.veniẽs j̃.eo.ti.¶ †Nõ.iij.ibi:homagiũ. ꝙ homagiũ eſt ſpecies ſeruitutis.de iſto verbo vide gl. in.c.fij̃.de reg.iur.& in cle.paſtoralis.in ver.habet ligius de re iudi.& Spe.in ti.de feudis.§.ij.in prin.vbi traditur iſta differentia.quia dicitur homo ligius: quaſi ligatus. inquantũ do.Abb.dicit ꝙ temporalia ſimpliciter eccleſiæ collata cenſentur pleno iure trãſferri: niſi dẽtur iure feudi.allegando notata in.c.ſolitæ.de maio.&obe.ad de gl.j.& ſi.in.c.ijj̃.de deli.pue.& ibi do.Abb.in ſi. & an amici.in.iiij.col.vbi ponunt iſtam doctrinã. ꝙ ſi abbas vel prælatus fert ſententiam in temporalibus: appellatur ad ſuperiorem eccleſiaſticum. niſi retineat illa iure feudi.Idem Bar.in.l.j §.ſi quis in appellatione.ff.de app. bene facit vna glo.ſingularis.xxiij.q.viij.c.ſæpe. in ver. ſupplicij.& ſi Epiſcopus iudicat vt delegatus principis appellatur ad principẽ.& vide tex.ſing.in.c.romana.in §.debet.de appella.in.vj.cum gl.in verbo ſpeciali. & illum tex.ponderant Doct.ſed vide Io.An. ſemper in ad di.Spe.de iuriſdi.omniũ iudi.§.quæ aũt.in additione indiſtinc.dicas.in fi.vbi dicit ꝙ ſemper in oſsibus donãtis temporalia eccleſię remanet aliqualis ſuperioritas in habitu.quia ſi valet conſtitutio vt ad ipſum appelletur:vt in.d.§.debet. ergo denotatur aliqualis ſupioritas, aliãs conſuetudo per ſe non poteſt facere eum ſuperiorẽ.per c.ij.de conſue li.vj.& ſic intellige.d.Abb.hîc.& eſt valde pulchrum.Item aduerte in hoc.quia imò videtur remanere apparens ſuperioritas.per tex.in.c. ſi in mortẽ. §.ecce.& in.c.conuenior.xxiij.q.viij.& in.c. ſi quæ cauſæ.§.cũ ergo.xj.q.j.vbi de prædijs donatis eccleſiæ ſoluitur tributum Imperatori.& tributũ denotat ſubiectionem.vt in.c.omnis.ſ̃.de cenſi.ergo &c. ſed reſponde ſecundum Abb.in.c.j.in.iij.col.de cẽſibus. quòd illud eſt ſpeciale in prædijs tributarijs Imperatori.cætera dicvt per Docto.in.d.c.ſolitæ.de maio.& obedien.¶ No.ibi
8 *ad feſtum reſurrectionis*. ꝙ †valet citatio[a] ad diem feriatã contra tex.in.l.omnes dies.C.de ferijs.& in.c.ſi.ſ̃.de ferijs.ſed dicas ſecundum Abb.quod intelligitur ad feſtũ id eſt circa feſtum.ſed tu vide gl.notabilẽ in regula nemo.in ſi.de reg.iur.in.vj.& adde tex.ſimilem in.c.cũ dilecti.de dolo & contuma.extra glo.in verbo feſtiuis. in cle.j.de fo.compe.& in.c.placita.xv. q.iiij. & ibi Arch. & tex.in cle.j.circa fi.de iudi.vbi fit citatio diebus ſolẽnibus.ſed tu vide Spe.in ti.de citatione.§.j.ver. Itẽ excipitur quod ad diẽ feriatã.vbi alle.iſtum tex. & exponit ad.i.vel intellige de die ſequenti per.d.Ant.in. c. expoſuit.in.vj.col.de dila.& in.c.cũ dilecti.in.j.col. de do.& cõtu.p gl.in.c.cupientes.§.ꝙ ſi per.xx.in ver.cõparet.de
11 ele.in.vj.& vide notabile dictũ Bar.in.l.ex quacũq;.ff. ſi quis in ius voc.nõ ierit.vbi dicit ꝙ ſi citatus debeat cõparere in certo die in quo qs de iure nõ tenetur cõpare re:excuſabiẽ nõ cõparẽs etiã ſi citaſſet ad ea quę poſſent expediri illo die:niſi cãm expreſsiſſet.alle.Inn.in.c.præterea.de dila.Limita niſi iudex eſſet vir valde diſcretus, & optimæ reputatiõis:quia ſi tũc citet aliquẽ in aliquo die,in quo nõ tenetur cõparere: nõ excuſabitur nõ cõparens.ita tenet.d.Abb.in.c.niſi eſſent.in primo not.ſ̃. de præbẽ.¶ No.vlterius in ver.perẽptoriè.ꝙ in cã criminali põt quis citari.hoc intelligit.d.Ant. quãdo fit citatio de longinquo.ita etiã intelligit tex.in.c.conſuluit. in.v.col.de off.dele.adde Arc.v.q.j.c.j.vbi tenet hoc,ꝙ in criminali põt fieri citatio perẽptoria. & ipſum ſeqt Bar.in.l.cõſentaneum.in fi.j.colũ.C.qũo & quãdo iud.

aliâs aũt citatus prima vice peréptoriè poteſt appellare ſecundũ Hoſt.in.c.cũ ex literis.ſ̃.de teſti.in integ. & per Bal.in.c.j.de milite vaſallo qui cõtu.eſt.de quo per doc. in.l.peréptoriũ.ff.de iud.& in.d.c.cõſuluit.& Inno.in.c ad petitionẽ j̃.eo.& ibi dicã.& vnum not.pro nũc,quòd vbicũq; requiritur trina citatio ad imponẽdum pœnã, b nunquã poteſt imponi vna pro oibus:[b] glo.not.in cle.j. de vi.& ho.cle.in verb. trina. dixi plenè in. c. ſacroj̃.de ſen.ex cõ.¶ No.ibi. *viarum diſcrimina*. ꝙ diſcrimen viarũ non excuſat citatũ.Intellige de diſcrimine leui:quia non excuſatur puta propter luctus:ſecus ſi eſſent diſcrimina grauia:puta quia eſſent guerræ : vel quia citans haberet inimicitias capitales in loco.vt in.c.accedẽs.el.ij.ſ̃. vt lite nõ cõt.Sed vide.d.de Rota.cõclu.ccciij.quæ incip.Itẽ licet guerræ.in ordine mouiſsimo.vbi dicũt quòd citatus[c] nõ põt ſe excuſare propter guerras: ſi probaſ̃ exadueꝛſo,ſi quòd petijſſet ſaluũ cõductũ habuiſſet vel potuiſſetaliũde deuiare.Rñdẽt ad text.in.c. accedẽs.vt lite nõ cõte.quòd ille tex.habet locũ quãdo ipſe haberet ire in locũ vbi eſſent inimici guerrę.¶ Not.ibi:*ſchiſmatis*.ꝙ executio debiti officij nõ excuſat cõtumacẽ quando põt per alium cõparere:vt hîc;per.c.aqua. de cõſecra. eccle. vel alta.Nec etiã baptizatio excuſabit ipſum: quia citatio â rege vel põtifice debet eos poſtponere. ¶ Not. ibi
9 *excuſaret*.tex.ſing.ſecũdũ Abba. †ꝙ licet procurator in cauſa criminali nõ admittatur ad diſputandũ ſuper ipſo crimine:tamen admittiť ad opponẽdã exceptionẽ cõtra ipſum accuſatorẽ,vel cõtra indicẽ.de quo latius in materia.¶ Vltimò no.ibi.*ſub debito*.ꝙ obligatus ſtare iuramẽto alicuius:incurrit periuriũ cõtradicẽdo præcepto ſuo licito :etiã ſi ſuper illo præcisè non iurauit. & hîc licitè fuit impoſitũ ſilentiũ:quia calũniatus fuit.l.ſi cui.§.Ibidem.ff.de accu.vide bonã glo.in.c.cupientes §.ſi verò.in c.peruenit.de elec.in.vj.& gl.in ver.querelæ.in cle.conſtitutionem. §.inſuper.de elec.& tex.& ibi Bal.in.l. quos prohibet.ff.de poſtulã.¶ In gl.j.in fi.de iſta materia vide ſemper per Barto.& etiam ibi latius Imo.in.l.pe.§.ad crimen.ff.de pub.iud.per Bal.& Pet.de Anch.in.l. ſeruum quoq;.§.publicè.ff.de procu.latiſsimè per Archi.in.c.in criminali.v.q.iij. poſteà diffuſè vltra omnes doctores
10 per*do.Mar.hîc.Et conſyderando caſus magis principales per*ordinẽ Abb.nota nouem concluſiones.† Prima cõcluſio.In actiõe populari vbi nõ venit pœna corporalis; ꝓcurator admittitur ex parte rei, ſecus ex parte actoris.l.licet.&ibi Bar.ff.de ꝓcur.rõ quia intereſt cõſtituti ſicut conſtituẽtis.¶ Limita primò niſi quis agat pro priuato intereſſe.l.pe.vbi caſus.ff.ne quid in loco pub.l.ſi cui.ff.de verb.ſig.¶ Limita ſecundò, niſi lis eſſet conte. quia cùm agens ſit dominus litis.vt.d.l.ſi cui.meritò poteſt procuratorem conſtituere.facit.l.neq; tutores.C.de procu.& adde Inn.in.c.dudũ.el.ij.in gl.no.illos.de elect. vbi dicit,ꝙ quando in actione populari admittitur procurator ante lit.conte.dicitur potius anomala,quàm po
11 pularis.¶ †Secunda conclu.Vbi agitur de crimine ciuili ter,admittitur procurator.quia tunc ceſſant omnes rationes,de quibus ſecundũ doct.vbi.ſ̃.per.c.tuæ.de proc. &j̃.c.prox.in fi.Ex quo infero,ꝙ vbi per ſtatutum pœna aliâs corporalis efficitur pecuniaria:admittetur procurator.ita no.Salic.in.l.eos.in vlt.char.ver.viij.quæro.C.de accu.Bal.in.d.§.publicè.& Imo.in.d.c.tuæ.Et no.ꝙ cauſa criminalis ciuiliter intentata,non eſt propriè crimina lis.vnde delegatus datus ad cauſam criminalem non cognoſcit de tali ſecundum deciſiones Rotæ conclu. ccxxviij.inci.Item no.ꝙ vbi agitur.in antiquis.& deci.cxj.incip.an iudex appellationis,in nouiſsi.vbi tenent concluſionem iſtam.& Ludouicus Roma.in.l.ij. in princip.in xvij.col.de verbo.oblig.& Albe.in.ij.parte ſtatutorum.
12 q.cxxv. ¶ Tertia concluſio † eſt vbi agitur de crimine criminaliter:tertius pro intereſſe ſuo põt defendere accuſatum

a ¶ Quòd valet citatio. Adde Ale. in conſi.xj.col.ij. circa med. in. v. vol.& per Hẽri. bo.in.c. conqueſtus.de ferijs.col. ij.ver. ſuper eo.c.

b ¶ Vna pro omnibus. Adde quòd idem eſt ſi ex forma ſtatuti añ bannum requiratur bina citatio:quia tunc vna pro oĩbus fieri nõ potest.vt per.d. Maria.Sozi.in conſi. xxiiij. colũ. viij. ver.& eſt aduertendũ.& in cõſil. xxxxiij.col.iij. dũ dicunt.

c ¶ Quòd citatur. Adde quòd etiã nõ excuſatus: qñ poſſet liberè mittere procuratorẽ vel excuſatorem a vt per Henri.bo. in.c.ex parte. el j.ſ̃.de appel.

cuſatũ.l.ſi ſeruus.ff.de pu.iu.notant omnes in locis, vbi ſ̃.ex quo infertur quòd ſi factor alicuius eſt condemnatus ad mortẽ:põt dominus differre & inſtare vt executio differatur,donec rationes reddiderit ſecundũ Cyn. in.l.j.C.de bo.damna.& eſt gl.in terminis apud nos. xj. quæſtione.iiij.c.cũ apud.no.Bar.& Imo.in.l.ſi. in prin. ff.de publicanis.& eſt caſus in.l.j.prælegata. C. de bodã.Et ex hac cõcluſione nota diligenter cautelã.vt filio
a accuſato de crimine cõpareat pater[a] ad defenſionẽ pro intereſſe ſuo.& idẽ dicas in abbate pro monacho. & do
13 mino pro ſeruo.& ſic in alijs.¶ Quarta concluſio † eſt. vbi propter impedimẽtũ principalis per ſe comparere nõ poteſt:admittetur procurator:puta quando vniuer
b ſitas[b] accuſatur,vel monialis,quæ nullo modo exire poteſt.c.vnico.de ſtatu mo.in.vj.ſecundũ Doc. vbi.ſ̃.adde Bar.in.l.cancellatores.C.de re mil.lib.xij.Arch.xj.q. j.in ſumma.& in.c.in criminalibus.v.q.vij. adde Bal. in ſimili in,l.reos.ad fin.C.de accu.vbi dicit,ꝙ ſi accuſatur memoria defuncti:poteſt interuenire procurator. vt in caſu de quo per gl.ſing.in.c,ſanè.el.ij.xxiiij.q.ij. & in caſu.l.ſi. C.de bonis eorũ qui mor.ſibi conſci. ¶ Quin-
14 ta conclu.† Ad proponendam exceptionẽ non concernentem crimen admittitur procurator.ita tex. notabi. hîc.ſecundũ Abb.adde do.de Rota cõclu.cccij.quæ incipit:Itẽ ꝙ procurator cõſtitutus in ordine nouiſsimo, vbi dicũt, ꝙ procurator cõſtitutus ad defendendũ,poteſt allegare accuſationes.& de hoc dicũt eſſe caſum notabilem hîc.& allegant.c.expotuit.ſ̃.de dila.pro quibus facit. quia licet mandatum ſtrictè interpretetur.l. diligenter.ff.man.tamen extenditur ad connexa.Inno.in.c. cùm contingat.de reſcrip.& ibi glo.notabilis in.c. licet. in gl.j.viij.q.j.Idem ſi exceptio concernat delictum:ſed ſit notoria.l.qui cum maior.§ fin.ff.de bo. libe. ¶ Sexta
15 conclu.† eſt vbi exceptio tendit ad defenſionem criminis, vel agatur ad totam cauſam pro crimine publico, quæcunq; ſit pœna dummodò non ſit pecuniaria,procurator non admittitur.& probatur hoc in iſto tex.melius,quã alibi.licet Doct.non ponderent. vbi agebatur
c de pœna quæ poteſt imponi abſenti.[c] per.c.veritatis.de dolo & contu.& tamen non admittitur procurator ad defendendum:ratio concluſionis,& regulę,quia procurator tenetur legitimare perſonam ſuam per ſatiſdationem.l.qui proprio. ff. de procur. & lex non vult ꝙ ipſe puniatur pro alio.quia pœna debet tenere ſuos authores.c.quæſiuit.de his quę fiunt à maio.parte ca.vnde nõ poteſt quis obligare ſe pro alio in cauſa criminali.gl. eſt ſingula.xxiij.q.v.c.cum homo. ſecundũ Bal.in.c. ex reſcripto.in.iij.col.de iureiu.in.l.neq; C.ne fil. pro pa.licet dixerit aliter in.c.cõtingit.el.primò.de ſent.excom. non eſt enim ſatisfactum reipublicæ ſi procurator punietur. ¶ Item cum quælibet pœna corporalis excedat omnem pecuniariã.l.in ſeruorum. ff. de pœnis.lex vult vt accuſatus non cõmittat ſe defenſioni alterius.quia diligentius cauſam,ſuã aget.& ad text.in.l.ſeruum quoq;. §.publicè.dic ꝙ loquitur in executore ſecundum Abb. ¶ Septima cõcluſio eſt. Vbi reus eſt in vinculis:põt procurator ipſum defendere.ſecundũ Doc.vbi.ſ̃.adde do. de Rota idem tenentes concluſione.ccxxxvj. inci. Item licet in cauſa criminali.& ibi dicunt ꝙ quilibet ſine mãdato audiretur.& Bal.in.l.minimè.C.de appel. Contrarium tenẽt do.Car.& Abb.hîc.quia nõ ceſſat illa ratio, ꝙ præſumatur cauſam diligentius agere. quam ponderat tex.in.l.pe.an per aliũ cauſæ appel.ff. ſed pro veritate dic vt latiſsimè per.d.Mar.hîc.col.iij.¶ Octaua conclu. Vbi excuſator proponit exceptiones neceſſarias.i. quæ probatæ neceſſariò reũ excuſant:quia admittitur: ſecus in voluntarijs.in quibus ſine mandato poſſet mẽtiri.ſecundum Inn.hîc.poterit tamen allegare innocentiam rei,per tex.notabilem in.d.§. publicè. in verbo in-
nocentiam.¶ Vltima conclu.Iudiciũ agitatum per procur.in caſu quo comparere non poterit: non tenet etiã ſi non fuit oppoſitum. Bart. in.d.§.ad crimen.do.Abb. hîc.& Bal.& Petr.de ancha.in.d.§. publicè. per rationes ſuas.Contrarium tenent.d.de Rota conclu.cxlvj.incip. Item ſi citatus.in ordine nouiſsimo.vide etiam gl.Imo, & Domi.in.c.j.in verbo in criminali.de iudi.in.vj.glo, in.l.quãuis.C.de adulter. quam pro ſingulari in hoc alleg.Bald.in.c.ex conqueſtione.de teſti.ſpo. Inno. tenet Bal.dicens eſſe communem in.d.l.ita demum.C.de procu.Idem tenet ipſe in.l.reos.in.v.col.ver. quæro quid ſi a
ipſe no.de accuſa.& hanc puto veriorem ad tex.in.§. ad crimen. in verbo. fruſtra.reſpondent iſti tenentes contra Bar.& Abb.quia fruſtra. ſcilicet ſi exceptum fuerit quod ſatis probatur in.c.quia fruſtra.iũctis dictis Doc. j̃.de vſur.& vltra alios bene facit.c.pia. de excep. in. vj.
16 ¶ Vlterius præter has cõcluſiones no. † ꝙ procurator in cauſa criminali poteſt conſtitui ad vnum articulum puta ad videndum iurare teſtes.d.Ant.poſt Inn.in.c. ex parte.Adæ.in.xv.col.ver.venio ad ſecũdum. ſ̃. de teſti. Item ad iurandum de calumnia. Item in materia vide Pet.de anch.conſi.cclxvij.adde quòd eſt.cclxxij.incipien.Plenè & ſubtiliter.vbi aſsignat multas rationes,qua re procurator non admittitur in cauſa criminali.& ſubdit,quòd ſi abſens cõdemnatus in pœna pecuniaria in caſu in quo poterit condemnari corporaliter propter arbitrium datum iudici:ſi poſteà comparet per procuratorem,iudex vigore arbitrij poſſet de nouo eum cõdemnare corporaliter,vbi latius per eum.¶ Item adde
17 in materia† ꝙ quando cauſa criminalis incidit cum ciuili:admittitur procurator.ita no.Do.in.c.ex antiquis in.ij.col.ver.no.j.liij.di.Item in materia vide.d. de Roto.conclu.ccccj.quæ incip.Item ſi committitur auditori.in ordine nouiſsimo.vbi dicunt quòd ſi tractatur de priuatione beneficij,admittitur procurator: quia non dicitur criminalis per tex.in.c.ſuper his.in fi.infrà eo.& ibi dicam.allegant principaliter Inn.¶ Item vide Bart.
18 in.l.prætor.in prin.ff.de dam infec.vbi dicit† ꝙ ſi quis fuit accuſatus de vulnere, & dubium eſt an vulnus ſit mortale,vel non:& ſic an veniat imponenda pœna capitalis,vel non:admittetur procurator ad defenſam.cũ hoc quòd ſi apparuerit vulnus eſſe mortale, habeatur proceſſus pro nullo.& idem Bal.in.l.eleganter.§.pe.per illum tex. ff.de edẽ.Item adde ꝙ in cauſa notorij admittitur procurator.Bal.in.l.ij.C.vt nemo priua.Item adde ꝙ vbi quis accuſatur pro pluribus criminibus,in quibus eſt vnũ capitale:admittetur procurator ad alia crimina:excepto criminali.ita dicit Bart. ſe conſuluiſſe in facto in.l.ſi quis apud.§.ſi tamen plures.ff. iud.ſol. Item vide Bart.in.l.pe.C.de quæſtio.vbi docet cautelam repellẽdi procuratorem eo caſu quo admitteretur. videlicet ꝙ dicas te habere indicia quòd principalis eſt melius informatus.¶ Item adde Inno.in.c.dilecto.de teſti. cog.vbi ponit illud quod dicit.ſ̃. quòd in vno articulo d
admittitur procurator in medio cauſę.Item adde in rubrica.C.de iure fiſci.li.x.vbi dicit,ꝙ ad hoc vt quis eximatur de banno,admittuntur cognati,& affines. ¶ Itẽ
d adde ꝙ vbi pœna corporalis imponitur alternatiue[d] cũ pecuniaria:vel ſubrogatiuè: non admittetur procurator.ſecundum Bar.in.l.fi.C.de iniur.& idem ſi pecuniaria efficeretur corporalis per inficiationẽ. ¶ Item adde ꝙ denuntians crimen alicuius vt puniatur,põt hoc facere per procuratorẽ.Ita per multa concludit domi. Maria.in repeti.c.qualiter.el.ijj̃.eo.q.vj.articu.xviij. ¶ Itẽ adde Spe.in tit.de procu.§.ratione igitur ſui.in.viij.col, vbi latiſsimè ponit de hac materia. dicens inter alia,ꝙ vbi ſtatutum imponit pœnam corporalem in caſu quo de iure imponitur pecuniaria:non admittitur procur,
19 ¶ Vltimò adde† quòd vbi principaliter agitur ad effe-

¶ Pater. Adde Cæpo. in conſil. xlvj.col. ij. quinimò ſi iudex patrem nõ admittit facit litem ſuã. vt per eund.Cępo. in conſil.lv.colũ. iij.& adde eundẽ Cępo. cõſ.xlviij. in principi.& cõſil.lvj.

b ¶ Vniuerſitas accuſatur. Adde ꝙ quãdo vniuerſitas accuſat,vel accuſatur , admittitur procurator. Bart. in.l.ij. ff.de q.circa fi.

c ¶ Abſenti. Adde in hac materia, ꝙ ſi ſtatutum diſponit ꝙ ſi accuſand[a] de crimine capitali fuerit citatus,& non cõparuit , ꝙ tũc habeatur pro cõuicto,& cõfeſſo; iſto caſu tunc ꝓcurator admittitur: ſecundũ Bar. Cęp.in cõſi.xlvj. in.j.col.& conſi. xlix. conſi.l.& cõſi.liij.ſed aduerte. quia in hoc cõtrarium tenet Bar.in in.l.pe.§.ad crimẽ ff.de pub.iudi.& in extraua.ad reprimen.in ver. legitimè.& no.per Alex. de imo. latè in conſil. ſuo cxvj.in.j.& ij.colũ.in.ij.volu.

¶ Alternatiuè. Adde Pe.de anc. in cõſi.cclxxij.in ci.plenè & ſubtiliter.

Tertia Feli. Sandæi ſuper Decretalibus.

ctum ciuilẽ: licet poſsit reſultare criminalis effectus per cõſequentiã: admittitur procurator. vt in cã ſuſpecti tu toris. l. nõ ſolũ. §. fi. alle. in gl. iuncta. l. pe. §. pe. ff. de ſuſpe. tut. ita no. Imo. in. d §. ad crimen. in. iiij. char. dicens hoc nõ eſſe ab alio tactum. & refert Io. de ana. in. ij. co. Vltimò limita iſtã materiã vt hîc per. d. Mari. qui ponit. xxx viij. fallen. licet Ang. & Imo. ponant ſolũ. ix. Vltimò no. in materia cõſi. Ol. xiiij. ex quo collige pulchras concluſiones. Prima, licet beneficia electi in epiſcopũ nõ vacẽt ante conſecrationẽ. c. cũ in cunctis §. inferiora. de elect. ſecus in Abbate nõdũ bñdicto: quia ſtatim vacãt. Secũ da cõclu. Contra electũ in epiſcopũ excipitur ne ſit epi ſcopus ante cõſecrationẽ. contra abbatem electũ excipi
1 tur ne benedicatur. non ꝙ non ſit Abb. Tertia conclu.
20 Benedictio † in abbate nõ eſt de ſubſtantia. probatur: quia valet cõſuetudo quòd omittatur. d. cle. attendẽtes §. ſtatuimus. & de his quæ ſunt contra naturã actus non valet cõſuetudo. gl. in. c. nõ putam⁹. de cõſu. in. vj. Quar ta concluſio. Archiepiſcopo & Arch. excipitur ne ordi nentur. nõ ꝙ per electionem confirmatam non habeãt dignitatem. Inn. in. c. de multa. de præben.

SVMMARIVM.

1 *Accuſator ſi non comparet, iudex non debet ſtatim licentiare & abſoluere reum. Niſi ipſe accuſans licentiaſſet reum vt iudex procederet ſine eius præſentia.*
2 *Accuſator quando impunè poſsit deſiſtere ab accuſatione.*
3 *Inquiſitio criminum licet non concedatur niſi infamia præcedente: ſi tamen aliquis denuntiatur à perſona fide digna: ſuperior verò ignorat de infamia, vel fama, poteſt inquiſitionem committere non ſuper crimine: ſed ſuper fama.*

¶ CAP. XIIII.

a ¶ Sequor. de hoc vide per Alex. in rub. C. de eden.

Licet in beato. Dicens ſe ac cuſaturũ ali quẽ coram iudice, ante inſcriptionẽ po teſt ſine pœna deſiſtere, & nõ accuſa re: ſed ei deſiſtenti perpetuũ ſilẽtium imponitur. No. j. ꝙ licet accuſatio ſit faciẽda perſonaliter, nõ per literas. vt in. c. per ſcripta. ij. q. viij. nihilominus põt fieri denũtiatio criminis per lite ras: imò põt etiam reus citari ad inſtantiã nuntij citãtis: vt per Inn. hîc. ſed opponit Abb. hîc. de. l. ij. C. de requiren. reis. vbi dicitur ꝙ reus nõ eſt vocãdus ad iudicium niſi primò accuſator ſe inſcripſerit, vt apparet hîc. d. Abb. reſpondet ꝙ in curia romana erat iſta cõſuetudo. & ꝙ illa lex procedit de iure. No. vlterius ibi periurio. ꝙ in eodẽ libello põt quis inſerere plura delicta. ſecũdũ do. Pet. de anc. de quo vide Bar. in. l. libellorum. §. fi. ff. de accuſ. & ibi plenè per eũ. & per Bald. in. l. ordinarij. in fi. C. de rei vendi. Not. vlterius ꝙ in cã criminali reus cita tur. or qualiter debeat fieri iſta citatio. vide Bal. in. l. in ter accuſatorẽ. ff. de publi. iudi. iuxta notata in cle. cauſam. de iudi. ¶ Nota ꝙ in citatione quæ fit in cauſa cri minali nõ expedit ponere tenorẽ accuſationis. vt hîc ex preſsè. & per iſtũ tex. ita dicit Bart. in. l. accuſatore. ff. de
2 publi. iu. do. Abb. oppo. de tex. v. q. ij. c. ſi primates. vbi dicit ꝙ quãdo quis citatur, debet inſeri copia accuſatio nis: ad hoc vt veniat inſtructus. gloſ. in ver. potuit. in. c. prætereà. de dila. cuius contrarium hîc dicitur. Diſtingue prout Abb. hîc. vide ipſum. Sed dicas breuiter ꝙ requi ratur copia. ita tenet gl. in. c. indicas. iij. q. ix. & in. c. ſi epi ſcopus. in gl. mag. iij. q. ij. & ita notant Hoſt. & do. Ant. in. c. paſtoralis. §. quoniã. ſ. de reſcrip. & ibi Imol. in. iiij. col. do. Car. in cle. ij. in. v. q. vt lite pendẽ. per illum text. in ſimili tenet etiã hîc Io. de ana. ꝙ requiritur talis inſer tio in libello. Contrarium ꝙ non requiratur tenet Bar. in auf. offeratur. in fi. primæ col. C. de lit. conteſt. dicẽs hîc eſſe caſum. idem Bart. in extrauag. ad reprimẽ. in verbo de dicto crimine. & d. Anto. in. d. c. prætereà. de dila. in viij. chart. & ibi d. Abb. in. v. colũ. diſtinguens vt hîc. & iſtam partem per multa tenet Sal. in. l. ij. C. de exhiben. reis. dicens eſſe caſum hîc: tenet etiam Sali. in. l. abſentẽ. in. iij. col. ver. tertiò quæro. C. de accuſa. & iſtam partẽ
a ſequor. pro hoc facit. d. cle. ij. vt lite pendẽte. prout vi demus in ciuilibus: niſi in caſu cle. ij. vt lite penden. ſed eſt caſus ibi ſpecialis. nõ ob. c. ſi primates. quia ſecũdũ. d. Ant. in. d. c. prætereà. habet locũ quantũ ad excludendũ quem ab inducijs deliberatorijs. & ita habebit locũ gl. iij. q. ij. in ſumma. ſed ſi non exprimitur, habebit induci as deliberatorias. & procedet gl. ¶ No. vlterius † ꝙ accu
1 ſatore non comparente iudex non debet ſtatim licẽtiare, & abſoluere reũ. Limita. niſi ipſe accuſans licẽtiaſſet reum, vt iudex procederet ſine eius præſentia. ita tenet Bar. in. l. iiij. C. de accu. dicens ꝙ ita tenent omnes. iſtud eſt verum in criminalibus. quid in ciuilibus? vide Bal. in c. j. in. v. col. ſ. de iud. vbi Bar. dicit, ꝙ eſt conſiderãdum vtrum actor ſit impeditus. Bal. in. c. cum dilecti. in vlti. col. ſ. de do. & cont. de hoc eſt gl. in. c. ſi. eo. tit. & ibi do. Abb. in. iiij. col. & latè Pet. de anch. in repe. c. finem litibus. in. vj. col. de dolo & cõtu. Quid ſi in ea hora non cõ paret nec reus, nec actor, vtrum debeat cõpenſari contumacia cum contumacia? dicas ꝙ reus non poteſt dici contumax. ita Inn. in. c. calumniam. ſ. de pœn. & dicit ibi Inn. ꝙ iſtud habet locum etiam ſi iudex nõ ſediſſet pro tribunali. Et de hoc vide notabile conſilium Pet. de an cha. in ſuo cõſi. xcv. quod incipit. In quæſtione quæ ver titur. vide do. Car. conſi. lxxij. quod incip. Titius iã ſunt decem & nouem anni. & gl. in. c. j. in verbo venienti. de dolo & contu. in. ij. col. Limita nisi eſſemus in materia, in qua iudex poſſet procedere altera parte abſente. pu ta in electione in. c. cupientes. §. quòd ſi per. xx. in verſi. opponentes. de ele. in. vj. de qua materia tetigit Bart. in l. qui ante calendas. de ver. ob. ¶ No. ꝙ deſiſtens ab accu ſatione ante inſcriptionem non admittitur amplius ad accuſandum eãdem perſonam de eodem crimine: ſed di cit do. Abb. quòd non ſolùm qui deſiſtit ab accuſatio ne: ſed etiam ille qui habuit animum accuſandi, ſed deſi ſtit. dic ꝙ Bar. idem tenet in. l. miles. §. ſocer. ff. de adult. ¶ No. vltimò quòd ſi proba perſona accuſat, non indu citur inquiſitio famæ. & hoc, quia dictum notabilis per ſonæ inducit iuſtam cauſam credendi. ¶ In glo. j. ibi. *reſpondeo*. dicebat hîc Hoſti. ꝙ ideò requirũtur iſti teſtes eò quia non accuſauerunt, ſed denũtiauerunt. ſed vide melius hîc per Abb. ¶ No. quomodo aſsignatur termi nus in cauſa criminali. vide latiſsimè per Specu. in ti. de accuſa. §. v. tractatum eſt. & ibi in ea gl. ibi. & licet abſen ti. No. ꝙ minor non reſtituitur ad opponendum crimẽ alicuius. Idem in eccleſia. ita notanter Compo. in. c. qđ ſicut. ſ. de elect. & plenè Specu. in tit. de reſtitu. in integ. & ibi do. Abb. in. v. col. facit gl. in cle. non poteſt. in ver. grauiora. de procurato. Vlterius ibi. *propter nuntium*. in gloſſ. in verbo. inſcriptionis. ¶ Quando impunè liceat deſiſtere ab accuſatione. vide Bart. in. l. quæſitum. ff. ad
2 Turp. ¶ † Et dicas ꝙ aliquãdo quis vult deſiſtere poſt lit. conteſta, & non poteſt. vt. l. ſenatus. ff. ad Turpil. aliquando poſt datum libellum, & citationem factam in diem, & non poteſt. per. l. abſentem. ff. de pœnis. aliquã do ante oblatum libellum: & tunc licet. ita tex. hic. & in l. miles. §. ſocer. ff. de adult. & dicit hîc Pet. de anc. quòd iſte tex. eſt ponendus in vlti. diſtin. Bart. an. & qñ liceat deſiſtere impunè. vide latiſsimè Io. an. in addi. Spe. in ti. de accuſatore. ver. v. tractandũ. per Bal. in. l. j. in. xj. q. C. qui accu. nõ poſ. & per Ange. in rub. C. de in ius voc. la tiſsimè per. d. Maria. hîc. ¶ In gl. vltima no. ſingulariter
3 ſecundũ Pet. de anc. † ꝙ licet inquiſitio criminum non cõcedatur niſi præcedẽte infamia. c. qualiter. lo. ij. eo. tamen

tamẽ ſi quis denũtiatur à perſona fide digna: & ſuperior ignorat de infamia, vel fama, poteſt committere inquiſitionẽ nõ ſuper crimine, ſed ſuper fama. ¶ Adde in ma teria huius tex. ꝙ citatus etiã peremptoriè per prædeceſ
a ſorem debet iterũ citari à ſucceſſore. a vide Inn. in. c. du dum. el. j. in pe. gl. ſ. de elect. Bal. põderat iſta verba Inn. in. l. cõſentaneũ. in. viij. col. C. qũo & quãdo iudex. Are. in. c. de illicita. xxiiij. q. ij. & d. Ant. in. d. c. dudum. el. j. in vlti. col. & hoc de citatione actiua. Not. ſingulare dictũ Inn. in. c. quia. cl. ij. de iudi. ꝙ ſententia lata cõtra defun ctum non poteſt exequi cõtra ſucceſſorẽ. niſi primò ci tetur. & adde dños de Rota concluſione. xxxviij. quę in cipit vtrum decreta. in nouiſ. & ibi dicunt ꝙ qñ citatio rei. ij. loco impetrãtis pręuenit citationẽ actoris primò impetrãtis, ſecũdus impetrãs cognoſcet: & nõ primus. ¶ Item de citatiõe iſta paſsiua. adde Bald. in. l. per diuer ſas. in. vij. col. C. mãda. vbi dicit ꝙ ſtatutum permittens capi debitorẽ præmiſſa citatione, nõ habet locũ in hęre
b de debitoris. b Itẽ adde Aret. in. c. dudũ. xviij. q. ij. vbi di cit ꝙ data cõtumacia defuncti poſt omne peremptoriũ adhuc citabit ſucceſſor. Adde do. de Rot. cccxlj. di. quæ incipit: Itẽ no. ꝙ ex proceſſu opp. & vide notabile dictũ Ange. in auf, de hære. & falci. § ſi quis aũt non obedjens. collatione prima. ¶ Oppo. cõtra iſtũ text. cũ non eſſent niſi duo canonici Romæ: & tñ Papa imponit ſilentium oĩbus. Sol. ꝙ ſolũ iſtis imponitur ſilentiũ. Secũdò ꝙ iſti erãt conſortes eiuſdem litis. vt in gl. in. c. cũ. M. de cõſti. & notatur in. c. cũ inter. de offic. deleg. Sol. ꝙ ex quo alij
4 canonici qui erãt in ciuitate nõ cõparebant: nec ſcribe bant, ſatis cõſtitit Papę de intẽtione eorũ. ¶ † Opponit vlterius cõtra tex. inquantũ Papa cõmittit inquiſitionẽ opponit: quia vbi accuſator deſiſtit ab accuſatione, ceſ ſat officiũ iudicis. Bar. in. l. ſi maritus. § ſi legauerit. ff. de adul. rñdebat Ab. ꝙ aliud eſt committere inquiſitionẽ famæ. & aliud eſt cõmittere inquiſitionẽ criminis. Et di cit bene per iſtũ tex. limitabiſ dictũ Bar. quia licet iudex nõ poſsit inquirere virtute illius accuſationis nõ exiſtẽ te infamia: tñ poterit inquirere ſuper infamia. Et pro pter hoc reddit iſte tex. ſingularis. ¶ Vlterius opponit. dũ dicitur ꝙ Papa mãdat ſilentiũ imponi. Sed cõtrà. per tex. in. l. iij. §. ſi his. ff. de ſepulchro violato. vbi eſt text. ꝙ qui agit de ſepulchro violato, põt deſiſtere: ſed tamẽ po terit iterũ accuſare: cuius cõtrarijũ hîc dicit. Io. de an. di cit cogita. dicas ꝙ illa lex in. §. ſi his. habet locum qñ non fuit interrogatus à iudice. ſed hîc fuerat interrogatus à iudice. ¶ Secũdò ſolue. ꝙ hîc ſit ſpeciale in eo qui dicit Papæ interroganti eũ ſe nolle accuſare. Et adduco dictũ Bal. in. l. falſus. C. de fur. ꝙ geſta per falſum procuratorẽ coram Papa non poſſunt ratificari: licet in alijs iudici bus, ſecus. l. iij. §. falſus. ff, rem ratam habe.

SVMMARIVM.

1 *Crimen commiſſum ante electionẽ: an poſsit opponi contra confirmatum & conſecratum?*
2 *Intruſus in epiſcopatu vel alio beneficio, debet deponi. Et quot modis dicitur intruſus? nu. 3.*
4 *Citatus ſi non ſit de iuriſdictione citantis, & de hoc conſtat: tenetur comparere.*
5 *Clericus citatus coram iudice ſeculari, an teneatur cõparere?*

¶ CAP. XV.

Veniens. Qui iurauit aliquẽ nõ accuſare, ab eius accu ſatione repellitur: vel aliter. ſecũdum do. Abb. ad profequendũ accuſationẽ criminalem non admittitur procura tor: licet poſsit allegare cauſas abſen tiæ, ſeu alias exceptiones crimẽ non concernentes. h. d.

¶ Not. j. ibi: *filius ſacerdotis*. † ꝙ contra confirmatum & conſecratum poteſt opponi crimẽ commiſſum ante ele ctionem. Ex quo infert. d. Pet. de anc. ꝙ generalis inquiſi
d titio de qua habetur in. c. ſi. de ele. li. vj. nõ tollit quominus non poſsit poſteà opponi de crimine. In hoc diſtin gue vt per Ab. in. c. quod ſicut. in. viij. col. de elec. iuxta c. fin. qui matri. accuſa. poſſunt. vbi quis rationabiliter poſſet allegare ignorantiã edicti. Quærit Io. de an. quid ſi fuit oppoſitũ de crimine coram confirmatore, & cõfir mans proceſsit? dicas ꝙ ſi tale fuit crimen cũ quo confir a mans põt diſpenſare per aliũ actũ, videtur ſtatim diſpẽ ſare. Bal. in. l. Imperialis. § ſi miles. C. de nupt. Et intellige de filio ſacerdotis nato poſt ſacros ordines, vel ſacerdo tium. ita hîc Io. an. & dicit ſe eſſe filiũ ſacerdotis, nõ in ſa cerdotio genitũ: ſed dicit hîc. d. Mar. Not. ꝙ Io. an. non exprimit an fuerit legitimus, an ne. Et no. quid operent iſta verba Ioã. an. Vnde infertur quòd articulãs in iudi cio talẽ eſſe filium ſacerdotis, nõ obtinebit, niſi probet ꝙ tempore geniturępater eſſet in ſacris. ita tenet Io. an. in addi. ad Spe. in rub. de fil. presby. & d. Ant. & Imol. in
c c. inter cætera. ſ. de reſcri. circa dictũ Bal. c in. d. l. impe rialis. dicam plenè in. c. ij. de ſchiſma. vide gloſſ. in. c. j. de b ætate & quali. in. c. ſi ſeruus. liiij. diſt. & no. vnũ dictum, quòd & ſi propter defectum natalium quis dicatur inca pax beneficiorũ, ſi ſit filius presbyteri, ꝙ habilitatus per Papã ad omnẽ dignitatẽ non obſtante defectu natalium non habebit beneficiũ. dictum eſt notabile Inn. in. c. dile ctus. el. iij. de præbẽ. & imò ſi dixiſſet eẽ palem, non habe bit archiepiſcopalẽ. pro quo vltimo alleg. text. in. c. nos conſuetudinẽ. xij. diſt. & iſtud dictum tene mẽti. ad re ſtringendas habilitationes. ¶ Not. ij. in verſicu. *intruſus*.
2 ꝙ † intruſus in epiſcopatu, vel alio beneficio, debet de
d poni. ita Docto. hîc. quot modis d dicatur quis intruſus. quinꝙ modis dicitur. Primò ſi nõ habet aliquẽ colorẽ ſuæ intentionis. c. eũ qui. de præben. in. vj. c. ad aures. de exceſ. præla. Secundò oĩs qui habet beneficium ſine au c thoritate ſuperioris. Inn. notabiliter in. c. nihil eſt. in verſ. admiſerunt. de elec. glo. in verb. metuebãt. in fi. in. c. bo næ. el. j. ſ. de electio. & in. c. ij. in fin. & c. cũm pridem. §. propter. de renuntia. in gl. j. Tertiò qui depoſitus rema net in beneficio, dicitur intruſus. Inn. in. c. qualiter. el. ij. in fi. iiij. col. ij. eo. Quartò electus adminiſtrãs ante cõfir mationem. c. ij. & ibi do. Abb. in. j. col. ſ. de reſti. in inte. & c. auaritiæ. de elect. in. vj. Quintò qui cõmittit crimẽ dignũ depoſitione. glo. ij. in. c. cũ ſuper. de cauſa poſſeſ
3 ſionis & proprieta. Vltimò, † ille qui habet beneficium ablatum alteri iniuſtè. c. tantaj. de excel. prælato. & ibi. do. Anto. in fi. j. colum. Septimò dicitur eſſe intruſus ſe cundum Ioan. an. in. c. dudum. el. ij. de electio. adeò ꝙ li teræ ſuper beneficio non valent, ſi quis tacet ſe intraſſe poſſeſsionem etiã authoritate principis. ita notanter. d. Abb. in. c. ad aures. de reſcri. & in. c. cũm ianduđ. in. ij. col. de præben. in. c. prætereà. in vltimo notabili. de iu repa. in. c. per venerabilẽ. qui filij ſint legiti. Pet. de anc. & do. Cardi. in clem. per literas. in fin. de præbẽ. & ideò ſis cautus, vt de hoc facias mẽtionem. Et adde quòd in trans poſſeſsionem beneficij non leuatis bullis perdit omne ius: non obſtante ſignatura vt in regula cancella riæ. xxxviij. Adde Cald. in titu. de verbor. ſigni. conſil. xiij. in. c. cauſam quę. el. ij. in gl. magna. qui filij ſint legi. in gloſſ. in verbo. de præiudicio. in. c. veritatis. de dolo d & contu. ¶ In glo. in verbo. *ſilentium*. ibi: *quemadmodum*. de hoc Docto. remittunt ad ibi notata. ¶ In eadem gl. ibi, *dixit ſe nolle accuſare*. Diſtingue ſecundum Abbat. quòd aut quis deſiſtit ab accuſatione propoſita, aut ad proponendũ. Primo caſu dic vt diximus ſuprà. c. proxi. Secundo caſu, aut erat materia in qua licitè poterat trã ſigere: vt in actione iniuriarum, & alijs delictis pri uatis: & amplius non auditur. vt in. §. ſi negauerit. al-

a ¶ A ſucceſſore. Adde tu ꝙ intelligitur verũ in alio prætercquã in papa citante: qua eo mortuo citatus te netur ire vel mittere Romam: vt no. Io. and. in cle. ne romani. §. vlt. in ver. ex quacũq. & dicit Henr. bohîc.

b ¶ Debitoris. Ad uertæ. quia cõtra hoc videtur face re quod dicunt Bar. Ang. & Ale. in. l. poſtulare. ff. ad Treb. vbi ſtatutum permittẽs capi debitorẽ, ha bet locũ in hæreę de ipſius debito ris. & idem tenet Alex. in conſilio ſuo. xviij. col. pe. circa fi. in. v. volu.

c ¶ Circa dictum Bal. Adde ꝙ pro hoc dicto facit qđ dicit Are. in cõſi. Iviij. colũ. iiij. ver. non obſt. tertium & ver. ſeq. vbi ꝙ ſi Papa cõmittit faceidoti, vel reli gioſo, cauſam capitalem: & vbi in geratur pœna ſan guinis, dicitur cũ eo diſpenſare: & ſic poſſet de cauſa cognoſcere, & in ea procedere: ex quo videtur ſi bi ex certa ſcien tia cõmittere cau ſam. allegat gl. & Do. in. c. ſtatutũ. de reſcri. in. vj. vi de tamen ad pro poſitũ Car. in cõ ſil. xcvj. colũ. j. & Hẽri. bo. in. c. ve niens. de fil. pre, sby.

d ¶ Quot modis. Adde & vide la tius per eundem Fel. in. c. in noſtra, col. vij. ver. ſecun dum corollariũ, & in colũ. ſeq. de reſcri.

legato in gl. aut licitè non trâſigebat: & tunc iterum au dietur ceſſante calũnia. l. iij. §. ſi his. ff. de ſepul. viola. niſi ſit ab alio præuentus, nõ tenetur cõparere. de quibus vl tra doct. vide aliâ gl. in c. ſi Eps. ij. q. ij. & in. c. de cauſis. §. j. in ver. venite. de off. deleg. & in. c. romana. §. cùm au tem. in verbo. citent. de appella. in. vj. & ibi Domi. per gl. in. c. ſi duobus. de appel. per Inno. in. c. præterea. de di latio. per Imo. poſt do. Ant. in. c. paſtoralis. in. viij. colũ. de reſcrip. per Bal. in. c. j. de inueſti. in mari facta. in vſi bus feudorum. & ibi dicit quòd lex ſi quis ex aliena. alle gata in glo. quòd quis compareat ad allegandũ priuile gium ſuum. habet locum quãdo quis citatur corã vno iudice generaliter ordinario. ſecus ſi in ſingulari. puta in præſentia dñi feudi. de hoc dicit eſſe gl. ſing. ibi. ¶ In
4 ea. gl. ibi nõ eſt de ſua iuriſdictione. Not. quòd vbi con ſtat citatum nõ eſſe de iuriſdictione, nõ tenet cõparere idẽ gl. in. d. c. ſi Eps. & Inn. in. c. venerabilis. in. iij. col. de cenſib. do. Ant. in. c. prudentiam. in prin. in. iij. col. de of fic. deleg. & Hoſt. in ſumma. in ti. de contu. §. qualiter de prehendatur. ver. qnq; ratione iudicis. & do. Anto. in. c. ſi. in vlt. col. de libelli oblatione. & ibi dicit quòd ſuffi cit quod citatio cõcludat citantẽ nõ eſſe generaliter de iuriſdictione citãtis, licet certæ cauſæ eſſe poſſent, niſi ille caſus exprimatur. allegat Inn. in. c. præterea. de dila.
a Limita hoc. vt dixi in notabilibus. allegando Abb. in. c. niſi eſſent. [a] de præbẽ. & vide Inno. in. c. præſenti. in vlt. col. de reſcrip. in. vj. quod hodie incipit ſtatutũ. vbi di cit quòd ſi conſtat notoriè citatũ non eſſe ſubditũ, non tenetur citatus cõparere. etiã ad allegandũ priuilegium ſuum. facit tex. cũ glo. in cle. paſtoralis. §. Piſana. & §. no toria. de re iud. & glo. in. c. ſuper his. ver. forſan. s. de re ſcrip. & adde q; etiã ſi citatur quis ex cauſa propter quã eſſet præſens & nõ audiret allegare, excuſatur ſi nõ cõ paret: puta ſi clericus citatur ad ſynodũ. in qua tractari debet de dãdo fauorẽ principi. ita ſingulariter tenet Inno. in. c. quod ſuper his. in fin. s. de maioritate & obedi. Et illud dictũ fingu. notat Bal. ibi. Item in materia vide gl. in. c. placita. xv. q. iiij. quæ dicit q; citatio notoriè nul la non adſtringit citatũ. & in ſimili vide Inn. in. c. ex par te. el. j. in fi. glo. magn̄. de verb. ſigni. q; citatus ad ſynodũ ſi eſt notoriè exẽptus: nõ tenetur cõparere. Facit quod no. Io. in addi. Spe. in tit. de ſenten. §. iuſta. ver. Item nul la. vbi dicit quòd citatus vt veniat ad rñdendum banni to. ſi eſt ſtatutũ in ciuitate q; bannito non reddatur ius non tenetur cõparere. Arch. in. c. nõ ita. circa fi. ij. q. vj. & refert Bal. in. l. ciues. C. de appel. vbi dicit q; appellãs â grauamine notorio, nõ tenet exprimere cauſam gra minis. facit quod notant Doct. in cle. j. vt lite pen. quòd citatio notoriè nulla nõ inducit lit. pendentiã. Ad glo. in cle. appellãti. in ver. alias de appel. ſecundũ quam vi deretur quòd in prædictis caſibus deberet ſaltẽ noto rium allegari. Rñdet do. Abb. in. c. accedens el. j. vt lite non conte. & in. d. cle. appellãti. & in. c. ex parte. in fi. de appel. q; habet locũ in eo qui eſt præſens in iudicio. ſe cus in abſente per prędicta. quia ſi non tenetur venire:
b ergo nec proponere. Vltimò [b] prædicta faciũt ad quæ
5 ſtionem. † Vtrũ clericus citatus corã iudice teneatur cõ parere allegaturus priuilegiũ ſuum. in quo vide Io. an. in regula ſcienti. de reg. iur. in. vj. in mercu. vbi dicitur quòd nõ: quia nullo modo poteſt reſtringi. idem tenet Barto. in. l. iij. de iudic. per illum text. Old. conſil. incip. an Epiſcopus. quaſi in fi. do. Anto. in. c. ſuper his literis. in. xxv. colum. & glo. in. c. nullus Epiſcopus. xj. q̃. j. Spe cu. de citatione. §. j. in fi. verſicu. ſed pone iudex. Bald. in l. generaliter. in. ij. colum. C. de epiſco. & cleri. in. l. ciues. in prin. C. de appel. & glo. in verbo. congrueret. in. c. cõ uenior. xxij. q. viij. licet contrarium dixerit Hoſti. in ti. de for. cõpe. §. in quibus. verſic. liquet. & etiam Arch. in d. c. clericum nullus. & in. c. frequẽs. circa fi. liij. di. Sed prima pars eſt communis. quã limita. niſi in citatiõe ex primeretur talis cauſa ex qua concluderetur laicũ eſſe iudicem clerici. puta quia conueniret eum ratione feu di. & do. An. in. d. c. præterea. in. vij. col.

a ¶ In. c. niſi eſſent de prẽben. Adde q; hanc limitatio nem ſequũtur no tiſ. in. l. ij. ff. ſi qs in ius voc. nõ ie rit. & vide de hac materia per Hen ri. bo. in. c. j. de iu dic.

b ¶ Vltimò faciũt. Adde de hoc & vi de per eundẽ Fe li. in. c. ſi duobus, col. j. ver. licet re gulariter. de ap pella. vbi plene p eum. d. Alexã. in conſi. cj. col. ij. cir ca medium. in. v. vol. & per Hẽri. bo. in. d. c. j. de iu.

c ¶ Electus habet ius ad rem non in re. adde Car. in cõ ſi. xxx. col. v.

SVMMARIVM.

1 *Electio quantum vel quid iuris conferat?*
2 *Cauſa dicitur criminalis ciuiliter intentata: quando agitur de crimine per viã exceptionis & ideo interuenit procurator.*
3 *Inſcriptio in quibus caſibus non requiritur?*
4 *Inſcribere & ſubſcribere an differant, vel non?*
5 *Mortuus quando poſſit accuſari?*
6 *Criminoſus an poſſit excipere contra electum?*
7 *Appellari poteſt à iudice lædente: vel à iudice habente poteſta tem iudicandi ſecundum arbitrium.*
8 *Hæc regula limitatur ſeptem modis. Niſi iudex haberet arbi trium liberum: quia tunc iudici videtur data tanta poteſtas quòd ab eius arbitrio non poteſt appellari.*
9 *Item niſi actus deciſus iudicis arbitrio, non eſſet præiudicialis.*
10 *Item niſi iudex pronuntiaret ſuper executione eorum quæ ſpe ctant ad eius officium de iure communi &c.*
11 *Item niſi lex aliquid committeret conſcientiæ iudicis. Nam à dicto ſuo tunc non appellatur.*
12 *Item niſi lex permitteret iudici facultatem diſpenſandi.*
13 *Item niſi lex poneret aliquid in poteſtate iudicis.*
14 *Forma electionis ſolum oppugnatur ab illis qui habent eligere & confirmare pro intereſſe proprio.*
15 *Parochianus admittitur ad defenſionem ſuæ eccleſiæ.*
16 *Negatiua quando, & qualiter debet probari.*
17 *Exceptio quæ neceſſariò non infert delictum, non obſtat electo & non ſufficit quòd prima facie ſonet in delictum, ſed opor tet quòd non poſſit aliud importare.*
19 *Exceptio tua non intereſt. debet opponi ante litem conteſtatam.*
19 *Relenatur quis ab onere oſtendendi literas.*

¶ CAP. XI.

SVperhis. Denũtiator crimi nis non ſe inſcribit ſed accuſator inſcribit quia tendit ad pœnam. excipiẽs ſe inſcribit, ſi per ex ceptionem dejiciatur ab obtento: & tunc ad extraordinariam pœnã ſe in ſcribit. & procu. interuenire poteſt. h. d. ¶ Not. primò ibi. *quãdo.* finẽ accuſationis: denuntiationis, & exceptio nis. nam accuſatio tendit ad pœnam ciuilem delicti. ſ. ad depoſitionem. quãdo q; ante traditionem curiæ ſecula ris. vt in. c. cũ non ab homine. de iudi. Finis verò denun tiatiõis eſt: vt quis corrigatur. & hoc habet locum: ſiue ſit denuntiatio canonica, ſiue euangelica. de quo plenè in. c. nouit. de iudi. finis verò exceptionis eſt: vt repellat ab obtinendo: nõ aũt ab obtento. niſi illud obtentũ ha beret cõnexitatẽ iuris obtenti. No. vlterius ibi. opponi tur. quòd ante confirmationẽ non dicitur quis adeptus beneficium: ſed agit de obtinendo. poſt cõfirmationem verò dicitur quis obtinuiſſe licet adhuc reſtet conſecra tio. vnde electio. & confirmatio habẽt vim collationis: & ratio: quia collatio confert plerũq; plenum ius. c. ſi ti bi abſenti. de præben. in. vj. dummodò ſit acceptata. &
c per prædicta infert. d. Abb. quòd electus [c] habet ius ad rẽ. non in re. & allegat gl. in. c. quantò. lxiij. diſt. in. l. priuatorũ. C. de iuriſ. omniũ iud. & ita reſidet. & ita. d. Io. de ana. & dominus Ma. adde gl. in. c. prouiſiõem. de ele. in. vj. quæ dicit q; prouiſio quæ fit per ſuperiorem, ha bet incluſam in ſe electionem, & confirmationẽ. & per illam gl. dicit Io. de ana. in. c. accedens. in. j. colj. e. quod opponens ſe tali prouiſioni, non opponet ſe per viam exceptiõis: ſed per viã accuſatiõis. qa ius eſt obtẽtũ. & p illã gl. dicit Io. de imo. in. c. cũ. M. in. xxvj. col. de conſti. quod

quòd canonicus cui eſt facta collatio canonicat⁹ habet plenũ ius: & in voce, & in alijs abſq; alia inſtallatione. ¶ Itẽ vide gl. ij. in. c. vt circa. de elect. in. vj. quæ notabi liter vult, quòd quãdo poteſtas eligẽdi & cõferẽdi: aliâs confirmandi ſpectat ad vnũ, puta ex iure deuoluto: põt expedire vnico actu. Ex quo infert Paulus ibi quẽ ſeq tur Dominicus. quòd expectãs beneficium pertinẽs ad collationẽ epiſcopi poterit petere beneficiũ electiuum deuolutũ ad epiſcopũ. ſecundũ illã gl. cõſuluit Car. cõſ. xliij. incipiẽte: In eccleſia Belitanẽſi. vbi per illã gl. dicit q; adeptus dignitatẽ electiuã titulo permutatiõis habet omnia iura acſi fuiſſet electus: vt ibi per eũ. Limita præ dicta, dũmodò duæ poteſtates cõſiſterẽt in ſuperiori iu re ꝓprio. & ita notat Io. an. in. c. ne pro defectu. de elec. vnde dicũt do. de Rota cõclufi. lv. q; ſi per negligẽtiam patronorũ collatio deuoluit ad epiſcopũ: poterit vno cõtextu prouidere. ſecus aũt ſi iure diuerſo: puta quia ef fectus eſt cõpromiſſarius habẽs confirmare. ita enim te net gl. notabilis in. c. cũ inter canonicos. in verbo cõfir mauit. de electio. ita tenet. d. Abb. in. c. cauſam quæ. de electio. in. ij. colũ. s. de electione. Ex quo infertur q; pri mò eliget, poſteà faciet edictũ. de quo in. c. vlt. de elect. in. vj. ad quod nõ tenetur in caſibus præmiſſis. quod di ligenter no. & ita expreſsè notatur in dicto. c. vt circa. in prin. & iſtis adde gl. primã in. c. in ſynodo. & ibi Ar
1 chi. lxiij. diſt. ¶ Et inquãtũ tangũt Docto. † quantũ iu
a ris conferat electio. vide per Bar. in. l. abſenti [a]. ff. de do na. Pet. de anch. in cle. j. in. x. notabili. de iureiurã. Arch. in. c. expedit. xij. q. ij. & gl. in. c. ſicut. & in. c. ſi confirma tionẽ. & in. c. ſi cui. de electio. in. vj. & Inn. in. c. dilectus. de offi. delega. & ibi quid de collatione. do. Anto. in. c. à nobis. in. ij. col. de iurepatro. & Imol. in. c. cauſam quæ. in fi. de reſcrip. & gl. in ver. debitũ. in cle. auditor. de re ſcriptis. & ibi Abb. & do. Abb. in diſputatione ſua quæ incipit: Gandulphus. in. xvij. col. gl. & Bal. in. l. ſi ad reſol uendum. C. de prædijs mino. & Bal. in. l. j. C. de iuriſdi ctio. ominum iud. & gl. in. c. dilectiſsimi. viij. q. ij. Ioan. And. in. c. publicato. in. xj. q. ſ. de electione. & per Bal. in ru. C. de cõdictio. ob tur. cauſam. Cõiter dicitur q; ele ctio cõfert debitum iuris & adminiſtrationis: ſed defi cit exercitiũ quod acquiritur per confirmationẽ. per. c. trãſmiſſa. s. de electione. & gl. in. c. quãtò. lxiij. di. ¶ No ta vlterius iſtũ tex. ibi ordinãd⁹. No. q; petẽs ordinẽ ſeu confirmationẽ, dicitur petere aliquid iuris. ſi enim eſſet aliquid facti ad ipſum ius obtentũ, nõ repelleretur per viam exceptionis: ſed per viã accuſationis. No. vlterius
b q; opponẽs crimina contra electũ, non tenetur ſe inſcri bere. & dicit Inn. q; cõtra eligendũ [b] põt excipi de crimi ne etiam occulto. dũmodò probari poſſit. allegat. c. ſu per eo. de ele. Item contra electũ non confirmatum: & eriã contra confirmatũ: ne ordinetur. & contra ordina tũ: ne cõſecretur. & contra cõſecratũ, ne adipiſcatur poſ ſeſſionẽ. Sed in hoc vltimo confidera per illud quod eſt
c ſupradictũ. quia tũc potius per viã accuſatiõis. & dicit Inn. q; etiã in nullo iſtorũ caſuũ trãſibit deſiſtẽs ſiue de ficiẽs ſine pœna. ſecundũ Inn. hîc. & hoc no. Io. de imo. & ſubdit hîc Hoſt. q; opponẽs ſe electioni, & omnibus prædictis actibus, ſi defecerit: punietur ſecundum formã capituli primi. de electione. in. vj. quod etiã no. Io. de imo. No. vlterius ibi. ab obtinẽdo. q; facilius quis re pellitur ab obtinẽdo quàm ab obtento & ſic fortius eſt ius in re quã ad rem. Facit ad hoc notabile dictũ Inn. in c. quòd in dubijs. s. de renũtia. vbi dicit q; ille tex. nõ ha bet locũ in beneficio obtinendo. Idem tenet Cal. in tit. de renuntia. cõſi. v. & Car. poſt Matt. in cle. j. in. vj. de re nuntia. & domi. de Rota concluſione. cclviij. quæ incipit: Item ſi aliquis confectatus. in ordine nouiſsimo. Fa cit etiam gl. notabilis in. c. ſi. xvj. q. vj. quæ dicit q; præla tus poteſt præiudicare eccleſiæ in obtinendo: non aũt in obtento. idem tenet Inn. in. c. fraternitatem. de dona. & Bald. in. l. bonorum. C. qui admitti. & in. c. potuit. de locato. vbi dicit q; prælatus recipiens penſionem ab eo quem poterat priuare propter non ſolutum canonem, præiudicat eccleſiæ, vt amplius eũ expellere nõ poſſit. Et idẽ Federicus conſi. ix. Card. in. c. tua. de his quæ ſi. à præl. & Bar. in. l. pupillorũ. C. de repu. hære. Item facit notabile dictum Abba. in. c. ne hæres. in. vj. col. de præ ſcrip. vbi dicit q; priuilegium contra priuilegium alte rius tollit illud, ſi ius nondũ erat quæſitum: ſed quæren dum. Facit fing. dictum Io. de imo. in. l. j. in. lxxxiiij. col. ff. de condi. inſti. vbi dicit q; licet Epiſcopus, vel alius ci tra papam nõ poſſit alterare relicta ad pium vſum. cle. quia contingit. in prin. de reli. do. tamen Epiſcopus vo luntatem teſtatoris nondũ executam poteſt alterare. ſe cus in iam executa. quia facilius tolluntur ſienda quã fa cta: vt in. l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. & in. c. quemadmodũ. de iureiurã. facit etiam quod notat Domi. in. c. quãuis. de pactis. in. vj. vbi dicit quòd laici non poſſunt diſponere per ſtatutum ſuper iuramẽ to præſtito. ſecus ſuper præſtãdo. facit quod notat Bal. in conſi. inci. ſub protectione. & dñio. quod eſt inter cõ filia Pet. de anc. cõſi. xj. vbi dicit q; quãuis laici nõ poſ ſint ſtatuere ſuper iure quæſito eccleſiæ: tamẽ ſtatuere poſſunt ex cã ſup iure quærẽdo. ¶ Not. vlterius ex iſto tex. notabili q; crimẽ obiectũ & probatũ poſt cõfirma a. tionẽ repellit ab obtinẽdo. Et dicit ab obtinẽdo. Intelli ge ab electione & confirmatione. ſecus ab alijs. & iſtud eſt propter cõnexitatẽ. quia ſi nõ põt ſequi cõſecratio: & ſic perfici matrimonium ſpirituale, non ſubſiſtunt
2 prædecentia. ſ. electio & cõfirmatio. ¶ Vltimò no. † q; quãdo de crimine agitur per viã exceptiõis: dicitur eſſe cã criminalis ciuiliter intẽtata. & ideo interuenit pro curator. & ex hoc inferunt doc. q; ſi agitur ad priuatio nẽ beneficij: tamẽ nõ dicitur cã criminaliter eſſe intẽta ta. & ita tenet Fed. cõſi. xxiiij. vbi cõſuluit, q; ſi agitur, ad priuationẽ beneficij: non dicatur eſſe cã criminalis. Ad de. d. de Rota cõclufione. cccxcij. quæ incipit. Itẽ ſi cõmitti tur. & dixi. s. c. proxi. Et aſsignatur ratio. quia vbi non imponitur pœna naturalis delicti: nõ videtur agi crimi naliter. & allegat do. Abb. text. valde ſing. in. c. per tuas. el grande. circa finẽ ibi: cum agereturꝫ. de ſimo. vbi ex preſsè hoc habetur: ſed iſta limitantur per do. Ant. hîc niſi ſtatutũ epiſcopi pro certo delicto imponeret pri uationẽ beneficij. quia cũ illa ſit naturalis pœna delicti dicetur cã totaliter criminalis: & ſequitur domi. Abb. licet aliud ſenſerit Fed. in. d. cõſi. Contrarium tenẽt hîc Io. de imo. & ſo. de an. dicẽs q; in tali priuatione benefi cij nõ ſeruabitur ſolẽnitas requiſita in cauſis criminali bus. vnde Eps nõ cõuocabit vicinos ſuos. iuxta. c. felix. &. c. ſi aũt. xv. q. vij. ſed nihilominus negari non põt, vt c
mihi videtur quin ceſſent rõnes Doc. Inquantũ ponde c rat, q; pro delicto non imponitur pœna ordinaria. [c] qa imò talis per ſtatuta eſt ordinaria. ergo &c. Et vt intel ligas dictũ. c. q; tuas. vide do. Abb. in rub. de iud. in pen. col. quia imò videtur q; ex quo pœna nõ applicat parti, dicat eſſe cã omnino criminalis, per Doc. in. d. rubrica. ad quod rñde omiſſa diſtinctiõe dñi Abb. ibi. q; ex quo pœna iſta non applicatur nec fiſco, nec parti, eſt tertia ſpecies pœnæ: vñ ſicut dicit in. c. tuæ. de procurato. q; agẽdo ad ſeparationẽ tori dicitur agi de crimine ciuili ter. & tñ illa pœna nõ applicatur parti: nec etiã fiſco. ita dicendũ hîc. q; ex quo de nullo participat, potius inter pretatur ciuilis quã criminalis. Tum propter regul. in pœnis. tũ propter fauorẽ iudiciorũ. quia procurator in terueniet. vt hîc in fin. ita pulchrè declarat Imol. in. d. c. tuæ. ¶ In gl. ſi. latius dominus Fraciſcus eo nõ nomina to in rub. de iudi. in fi. & prædictis adde tex. no. in. c. Itẽ cũ quis. de reſti. ſpo. vbi videtur tex. quòd etiam vbi a-

b ¶ Eligendũ. Ad uerte, quia Card. in conſi. cxlv. col. ij. in princi. tenet quòd electus te netur probare de eius idẽitate. ſed intellige vt ꝓbe tur p Henri. bo. in. cinnotuit, col. j. in fin. de eo qui furti. ordi. fuſce. q; aut opponitur ante electionẽ cõ firmatam: & elec to incũbit pro batio. aut poſt cõ firmationem: & tunc obijciẽs pro bat. vt ibi latè per eum.

c ¶ Pœna ordina ria. Adde q; pœ na extraordina ria dicitur pœna & propriè etiã in materia ſtatuti. ita Bar. in. l. ſi qua pœna. ff. de verb. ſign. & Fran. are. in conſi. lviij. col. vj. ver. ſed perſo na.

gitur de intereſſe partis, diſputãdo de crimine, cã dicatur criminalis. quia ſpoliator opponebat crimen: ne cogeretur reſtituere. & dicitur agere criminaliter. ſed reſpõde, licet aliquis nõ tangat negãdo ꝙ ageret ſolùm pro ſuo intereſſe. quia imò agebat criminaliter accuſando. ꝓbatur ex ipſo tex. quia ſi ageret ſolũ pro ſuo intereſſe, nõ fuiſſet repulſus, eò qa inimicus. iiij. q. v. c. omnibus. c. decæter ò. s. de teſti. glo. & ibi dixi in. c. cũ. p. s. eo.

¶ In glo. j. ibi: *quærtum modum.* nõ inferatis tex. eſſe defectiuũ. quaſi omittatur quartus modus. Primò. quia hîc agebatur quot modis opponeretur. & in inquiſitiõe nõ eſt qui opponat. ¶ Itẽ quærebatur qñ eſſet neceſſaria in ſcriptio. & hoc dubiũ nõ cadit in inquiſitiõe. quia nõ eſt
3 qui poſsit ſe inſcribere. In gl. ij. in prin. ¶ No. † caſus in quibus nõ requritur inſcriptio. ſimilis gl. ij. q. viij. in ſumma. per gl. & Bal. in. l. qui crimẽ. C. qui accuſare nõ poſſ. per gl. in. l. ij. s. de calũ. & in auf. vt liceat matri & auiæ. §. criminis. & in. l. quãuis. el. ij. de adulterijs. & aliqd ꝓ gl. in. c. tuæ. s. de ꝓcura. adde aliũ caſum in accuſatore falſæ monetæ in. l. j. C. de falſa moneta. Itẽ vbi tutor, vel cura tor accuſat. in. l. ij. C. qui accuſare nõ poſſ. Itẽ vbi hæres accuſat poſt mortẽ teſtatoris. l. tutor. ff. de his quib. vt indig. Itẽ, quãdo mulier accuſat. ſecundũ quoſdã per. c. de crimine. xv. q. iij. ſed contrariũ tenẽt do. Abb. Imol. & Ana. quia hoc nõ reperitur ſcriptũ. ¶ In ea. gl. ibi *inſcribere eſt.* cõiter dicitur † ꝙ inſcribere & ſubſcribere nõ differũt. ſecũdũ do. Mari. hîc poſt Bal. in. l. qui de crimine. C. de accuſa. dicitur etiã inſcriptio tota forma accuſa. cõſiſtens in tribus. de quibus in. l. libellorũ. ff. de accu. canonizata. ij. q. viij. c. ꝓſcripta. §. libellorũ. vtrũ aũt inſcriptio ſit de ſubſtãtia. gl. tenet ꝙ ſic in. c. nullus. §. inſcriptio. iiij. q. iij. & Io. hîc. ¶ Cõtrariũ tenet gl. in. l. ij. C. de fide inſt. & in. l. in cauſis. C. de accu. dicẽtes ꝙ ſubintelligitur etiã ſi nõ exprimatur. & hãc dicit Bart. eſſe cõem opi. in. l. ſi. cui. ff. de accu. vbi videt caſus expreſſus quẽ allegat hîc Abb. ij. q. iij. c. qui nõ probauerit. diſtinguit tñ hîc. d. Mar. ꝙ aut qs opponit libello. & iudiciũ nõ procedet. ſic loquũtur iura requirẽtia inſcriptionẽ. ſi pars nõ opponit, ꝓcedet iudiciũ. tñ ille punietur. ſic intellige iura dicẽtia quæ ſubintelligitur. & in materia vide gl. ſing. xxiiij. q. ij. in. c. ſanè. el. ij. in ver. demonſtrato. quæ dicit ꝙ accuſans matrimoniũ, & nõ probans patiet pœnã quã paſſus fuiſſet ille ſi viueret. & illã gl. ſequitur Do. in. c. filij. in. iij. col. de hær. in. vj. & Bal. multũ ſingulariter eã notat in. l. qui crimẽ. in. j. col. C. qui accu. non poſſunt. & Ioã. de an. in. c. ſi quis Epſ̃j. de hære. & Io. de An. & d. Mar. hîc. † Qñ aũt poſsit mo tu[9] [a]accuſari: vide. c. quorũdã. xxiij. di. & in §. per contrariũ. inſt. de hær. quæ ab inteſtato defe. & xxiiij. q. ij. in ſumma. Itẽ in materia vide Ang. in auf. qũo oportet epiſcopos. § fi. vbi dicit ꝙ accuſans aliquẽ de offenſiõe facta principaliter in Deũ, nõ ſe inſcribit. ꝓ tex. ibi. ¶ Vltimò no. ꝙ valet cõ ſuetudo per quã pœna talionis eſt abolita. ita dicit Spe. in ti. de libellorũ cõceptiõe. § fi. in prin. & gl. An. & Sali. in. l. q crimẽ. in ver. pugnata. C. qui accu. nõ poſ. Et dicit ibi An⁊. ꝙ receſsit ab aula[b]. idẽ Sal. in auf. ſed nouo iure C. de aduſ. per illũ tex. ſed vide tu elegãter Io. An. in addi. Spe. & Spe. in ti. de accuſa. § viſo. ad finẽ. ver. Itẽ ꝙ nõ rectè. in addi. quę incipit dicebat Vbertus. vbi reddit rationẽ multiplicẽ ſuper hac cõſuetudine. dicẽs, ꝙ ꝓpter antiquũ rigorẽ multi retrahebãtur ab accuſando. & ita crimina remanebãt impunita. vide. S. Tho. ij. ij. q. lxviij. art. vlt. vbi plenè ponit de iſta pœna taliõis. & inter alia dicit ꝙ nũquã accuſator nõ probãs debet puniri. niſi appareat ꝙ nullo animo accuſauerit. Itẽ no. vltra prędicta cautelã ad hoc vt accuſans, & nõ probãs nõ poſsit puniri: videlicet ꝙ in libello dicat ꝙ de crimine commiſſo ſit publica vox & fama. quia ſi ꝓbabit hoc dato ꝙ non probet delictũ, non punietur. ita Bar. in. l. cum quidã. §. qđ dicitur. el. j. ff. de acqui. hęre. & in. l. ij. C. ſi ſeruus vel libertus ad decurio. aſpira. li. x. facit quod ipſe no. in. l. fi. ff. de hære. iuſt. vbi dicit ꝓ illũ tex. ꝙ publica vox & fama dãt iuſtã cauſam credẽdi. qualiter aũt probetur vox & fama publica. dic vt per Bar. in. l. de minore. §. tormẽta. ff. de quæſtio. dicãj. eo. c. qualiter. el. ij. Itẽ in materia[c] vide Old. cõſi. xlvj. quod incipit: videſ ꝙ Eps deficiẽs in accuſatiõe clerici, debet puniri pœna talionis: ac ſi ipſe clericus defeciſſet in accuſatiõe epi. Et no. ſecũdũ dictũ hîc ꝙ vbi accuſator non põt eadẽ propria pœna puniri quã fuiſſet paſſus accuſatus, punietur tñ ſecũdũ Spe. de Io. an. vbi. s. Monachus deficiẽs in accuſatiõe abbatis, in habilitabitur vt nõ poſsit eſſe Abbas. ¶ Gl. in ver. *accuſatione.* in fi. Per iſtã gl. videtur ꝙ † criminoſus poſsit excipere cõtra electũ. ſed intellige hoc eſſe verũ. dũmodò
6 d excipiat ꝓ intereſſe ſuo [d]. puta, quia eſt ſubditus electo incidẽter. No. ꝙ repellẽs prælatũ per viã exceptionis, ſi eſt ſubditus, dicaſ proſeq intereſſe ſuũ. aliãs aũt ſi opponit ſe ꝓ bono publico, nõ audiẽ criminoſus: quia eſt excipiẽs volũtarius: nõ neceſſarius, & vñ cõcernere viã accuſationis ſecundũ Arc. in. c. illud. xxiij. di. quẽ ſequũtur hîc Docto. oẽs cõtra Inn. hîc. ſed cogita. quia. d. c. illud. probat ꝙ imò ſi ſit criminoſus, nõ debet admitti. cũ dicatur ibi ꝙ perſonæ prius debẽt diſcuti. dic ſecũdũ Inn. vide ſing. ꝙ electus in prælatũ ſi eſt ſuſpectus dño tẽporali, licitè poteſt repelli. & ſequũtur hîc oẽs Doc. Adde Hoſt. idẽ tenentẽ in ſumma in titu. de elec. §. quis poſſet eligere. ver. laicus aũt, nec de cõſuetudine. Idẽ Io. de an. in. c. nobis. de iure patro. & do. Ab. ſ. c. j. in. iiij. co. in ver. ſed aduerte. de elec. & in. c. cũ terra. in. ij. col. eo. ti. & Do mi. in. c. in nouo. prope fi. xxj. di. & in. c. vt circa. §. j. v. colũ. de elec. lib. vj. vbi omnino vide. & ibi dicit ꝙ quotidie princeps hoc practicat. ſed tu vide gl. ſingula. quę ſatis hoc ſenſit in. c. j. lxij. di. ibi. Itẽ quia laicus. plus voluit Old. conſi. cj. quod incipit, quia in cuiuſlibet. ꝙ vaſallus alicuius eccleſiæ põt ſe opponere contra electum propter iuramẽtum fidelitatis. de quo in. c. j. de forma fidelitatis. Et non eſt mirũ hoc dictum Inn. quia multoties principes communicant ſecreta cum epiſcopis loci. gl. in. c. repreſaliæ. xxiij. q. viij. in. c. cum parati. de appel. Facit. c. per venerabilem. qui filij, ſint legiti. Et ſubdit hîc d. Mari. ſe allegaſſe hoc dictum contra quoſdã qui fuerunt valde admirati ꝙ perſona carẽs vitio propter qua litatem domus ſuæ deberet repelli. ¶ In gl. in verbo. nõ deijcit. No. ꝙ crimen probatum per viam exceptionis impedit electionẽ alterius dignitatis. quod intellige, qñ per hoc eſt grauata eius opinio. per. c. ſuper eo. de elect. & ibi de materia vide per Doct. ¶ In ea. gl. in fi. non obſtat. c. fi. de purga. cano. vbi cõuictus nõ ſe purgat, quia intelligitur de cõuicto via ordinaria: ſecus ſi extraordinaria. prout erat hîc ſecundũ Io. an. & alios Doc. quos vide per te. ¶ In gl. in ver. arbitriũ. ibi, põt appellari. no ta † ꝙ in cõmiſsis arbitrio iudicis, ſi partem lædit, vel
7 grauat, poteſt appellari. & vt habeas ordinatè dicta doctorũ hîc, & alias multas addi. facias regulã, ꝙ appellari põt à iudice lædente: vt hîc. ideo quia licet videatur habere arbitriũ, & poſſe facere vt vult: tamẽ intelligitur de arbitrio boni viri. & ideo nõ põt partem lædere. iuxta gl. fi. in. c. ij. de cor. vitia. & probatur ratiõe. dilationes ſunt arbitrariæ. l. j. C. de dila. & à iudice grauante in dilatiõibus põt appellari. c. j. & ibi gl. de dila. ergo &c. & ad hãc regulã allegãt doc. gl. & Bar. in. l. ſi qua pœna. ff. de ver. ſig. adde gl. in terminis in. c. romana. §. ꝙ ſi obijciat. in ver. minus legitima. de appel. li. vj. Idẽ tenet Inn. in. c. cùm ſpeciali. in glo. incipiente iſte recuſans. de app. vbi dicit ꝙ ſi iudex arbitratur, vtrum cauſa ſuſpicionis ſit legitima vel non, põt appellari. Et cum iſta gl. hîc cõcordat latè Ioan. An. in addi. Spe. in titu. de citatione. §. ſequitur. ver. ſed nunquid credetur. & do. Ant. in. c. de cauſis. de offi. dele. in. c. ꝓpoſuit. in fi. de app. in. c. j. in vlti. col. de cõſtitu. & in. c. cùm parati. in pe. col. de appell. & per iſtã gl. ita etiam pulchrè concludit Roma. in. l. admonendi. in pen. char. ver. quid ſi iudex. ff. de iureiur. ꝙ põt appellari. & allegat etiã gl. ſi. in. l. qui reſtituere. ff. de rei ven. dicentẽ ꝙ qui dicit certo caſu nõ poſſe appellari, probet. & habet locũ iſta gl. etiã in cõmiſsis diſcretioni iudicis. ita ſentit Do. in. c. vt cõmiſſi. §. j. de hæreti. in. vj. & d. Ant. in. d. c. j. in vlt. col. de cõſt. & amplia notabiliter iſtã regulã, etiã ſi iudex arbitretur ſuper notorio. quia licet in notorijs non appelletur. c. cum ſit. & in. c. propoſuit. de appel. cum ſi. illud verũ, quãdo pœna notorij eſt certa in iure. ſecus ſi cõmiſſa iudicis arbitrio. ita Arch. in. c. quia ſuſpecti. in. q. v. quẽ ſequitur. d. Abb. in. c. cũ veniſſent. in v. col. de iud. in. c. j. j. de male. in. c. dilectus j. de pœnis. Io. And. in. c. cũ ſpeciali. de appel. d. Ant. in. c. propoſuit. e. tit. in. c. veſtra. de cohab. clericorũ & mulie. viij. col. & Dom. in. c. j. in pe. col. de offi. de leg. in. vj. in. c. ordinarij. de offi. or. e. li. in. c. iudex ab apoſtolica. in pe. col. de off. deleg. eo. lib. ſed aduerte. quia iſta regula limitari poteſt pluribus modis non adunatis per aliquem. & ide limita. ¶ Pri
9 mò † niſi iudex haberet arbitriũ liberũ. & videtur tũc data ſibi tan
a ta poteſtas[a] ꝙ ab eius arbitrio nõ põt appellari ſecundũ Inn. in. c. fi. quaſi de ferijs. quẽ ita intelligit Do. & bene. in. c. j. in. iij. col. de iura. calumn. in. vj. & Imo. in. l. ij. ff. de publi. iud. & domin. Abbas & Ioann. de ana. hîc & idem tenet Hoſtien. in capitu. qualiter. de iud. Pro quibus bene facit dictum Bald. in. l. vbi pactum. in fin. C. de
b tranſact. ¶ Secũdò limita[b] iſtã regulã. † niſi actus deciſus arbitrio iudicis nõ eſſet præiudicialis. ita notabiliter vult Inn. in. c. paſtoralis. in. gl. quæ incipit, neutri. de reſcriptis. eſt verũ ꝙ in terminis in quibus loquitur Inn. de iudicibus ſibi adinuicẽ deficiẽtibus, repro batur ibi per Hoſt. Imo. & Abb. ſed dicendũ eſt hoc dictũ eſſe verũ in rõne ſui. & idẽ exp̃ſsè tenet Bal. in. c. j. in prin. in vj. co. ti. quo tẽpore miles. in vſibus feudorũ. & in. c. j. de milite vaſallo qui contumax eſt. dicẽs ꝙ qñ pars læderet arbitrãdo nõ appellabit. licet ſe cus vbi procederet nõ arbitrando per. c. j. de app. ¶ Tertiò limita
10 iſtã regulã, niſi iudex pronũtiaret ſuper executionẽ eorũ q̃ ſpectãt ad eius officiũ de iure cõi. quia etiã ſi arbitrãdo pronuntiaret, non appellabitur. ſicut eſt in viſitatione prouinciæ quæ fit per Archiepiſcopũ. gl. eſt notabilis in. c. j. in verb. diffinitione. de cẽſi. in. vj.
11 Quartò limita, † niſi lex aliquid cõmitteret cõſciẽtiæ iudicis. quia
c à dicto ſuo [c]tũc nõ appellaſ. gl. in. c. ſtatutũ. §. inſuper. in verbo relinquatur. de reſcri. in. v. nõ tñ excludit pars à facultate appellãdi, adeò ꝙ ſi iudex appellationis nõ deferat, ſuperior ad quẽ nõ poſsit emẽdare, ſi de iniuſtitia cognoſcat: intellige gl. in verbo onerarius. in cle. j. de iurepatro. ſecundũ d. Abb. ſed quia illæ duæ gl. debent alio modo concordari, ideo vide quod dicã plenius in. c. ſignifica-
12 ſti. el. j. de homici. ¶ Quintò limita iſtã regulã †, niſi lex permitteret iudici facultatẽ diſpẽſandi: quia nõ appellabitur: ſi nolit diſpẽſare. ſecundũ Bal. in. l. qcũ ꝙ. in. vj. col. C. de ſer. fugi, vnde ſi ſtatutũ imponit pœnã manus: & iudex videt ꝙ propter amputationẽ eſt periculũ mortis, & vult diſpẽſare: nõ poterit appellari. ſecundum
13 Bal. ibi. ¶ Sextò limita iſtã gl. † niſi lex poneret aliquid in poteſta te iudicis: quia ſi illa nõ vult, nõ appellabitur. quia non tenetur ea vti. l. nũquid. ff. de iudic. vnde ſi nõ interponit officiũ ſuũ vbi põt: nõ poterit appellari ſecũdũ Spe. in ti. de offi. iu. §. impedit. verſi. qd ſi iudex. & Io. And. in. c. exceptionẽ, in fi. de excep. & in regula infamibus. in mercurialibus. & do. Abb. in. cle. ſæpe. ſuper gl. in ver. valeat. de ver. ſig. & d. Abb. in. c. prudentiã. §. ſexta. in fi. de of. delegat. & do. Ant. c. ſuper quæſtionũ. §. ſi verò. in. iiij. co. eo. ti. Sed aduerte: quia iſta limitatio fallit. ¶ Primò qñ loquitur affirmatiuè. puta quia poterat facere, & fecit: poteſt appellari. ſed habet locum quãdo negatiuè. quia ſi non fecit: non appellatur. ita notat Imol. poſt Hoſtienſem, in capit. paſtoralis. in princip. in. xij. columna. de reſcript. ¶ Secundò fallit, niſi pars petijſſet officium iudicis. quia ſi denegat, poteſt appellari. ita intelligunt aliqui gloſſ. fina. in capitu. primo. de confeſſ. libro ſexto. & ita expreſsè tenet Bartolus in. l. j. in antepen. colum. ff. de iuriſdictione omnium iudicum. dicens ꝙ ſi iudex denegat officium miſericorditer imploratum: poteſt ab eo appellari: ſed credo quòd docto. præallegati ſentiant expreſsè contrarium: etiam in caſu iſto. & fortè melius per rationes ſuas: quæ adaptantur etiam ad hunc caſum. ¶ Tertiò fallit quantum

a ¶ Mortuus. Vide de hoc in. l. ex nudiciorũ. ff. de accuſa.

b ¶ Ab aula. Adde Ang. are. in tract. malefi. in ver. nec non ad querelam.

c ¶ Itẽ in materia. Adde tu & vide omnino Ioan. de ana. in conſil. lix.

d ¶ Intereſſe ſuo. Adde tu & vide Oldr. in conſi. cj. conſi. clxxxxij. & conſ. clxxxiij. & intellige, niſi eẽt inimicus, vt per Hẽri. bohic. ꝓ. iij. col. qui allegat Inno. & Io. an. in. c. meminimus. s. e. & idem dicũt de conſpiratore, ꝙ & ipſe repellitur ab excipiendo.

a ¶ Poteſtas. Adde quòd etiã tunc poterit iniuſtè iudicare. l. cũ quidã. ff. dele. ij. dũmodò dolus abſit. l. creditor. §. iuſtus. ff. mã. ita Bar. in. l. ſi ſic. ff. de le. j. & adde quòd licet à tali libero arbitrio iudicis ſic dato nõ poſsit reclamari: tamẽ iudex per hoc in opere faciẽte virtutẽ talis liberi arbitrij in illo opere vnũ pro alio grauat. ita Ang. in auth. de mã. prin. §. ſi quis autẽ. nec etiã vigore talis liberi arbitrij põt facere expedire to tũ proceſſum in vna die: ſecũdũ Cy. & Bal. in prin. cõſti. C. §. itaq. ſed ipſum debet expedire in tẽpore ſtatuto. Bal. in. l. j. §. ait prætor. ff. de iure deli. & in. l. j. de teſta. mili. & vide per Moder. in l. ſi. co. pe. C. vnde cog.

b ¶ Secũdò limita. Adde ꝙ hãc limitationẽ tenet etiã do. de ſancto Gemi. in. c. ij. de iura. calũn. in. vij. & refert & ſequitur Ale. in conſi. cvij. col. ij. ver. quãdo cõmittitur. in. iij. col.

c ¶ A dicto ſuo. Adde ꝙ põt eſſe rõ: quia quãdo aliquid cõmittitur conſciẽtiæ alicuius, tũc nõ recedit à perſona. vt not. Bar. in. l. ij. §. tãctenſi. ff. de arbit. & refert & ſequitur Aret. in conſi. xxvj. cõſi, iij. circa prin. ſed aduerte. qa contra iſtã fal. videſ facere. quia iſtud verbũ conſcientia, importat arbitriũ boni viri: nõ liberã voluntatẽ. ita no. Bal. in. l. fi. ad fin. C. de iur. dot. impe. & in. l. nulli. col. iij. C. de epi. & cler. ſed qñ aliquid cõmittit alicui vt bono viro: ab eo appellãt. vt. s. per iſtũ in regula ꝓ ipſum poſita: põt tñ hęc limitatio altero de duobus modis ſalvari: videlicet ꝙ aut ꝓ talem declarationẽ inferẽ magnũ ꝓiudiciũ. aut puũ. ſi paruũ, ꝓcedat limitatio. puta in. c. ſtatutũ. §. aſſeſſorẽ. hîc allegato. ſi verò inferẽ magnũ præiudiciũ, poterit appellari. cle. j. de iure patr. & ꝓcedat dictũ Bal. s. allegatũ in cõtrariũ. Vel intellige, ꝙ nõ poterit appellari: poterit tamẽ per viã querelæ, vel ſupplicationis ꝓ ſuperiorẽ prouideri. per no. per glo. ſing. in. d. cle. j. & per Bal. in. l. ij. C. de exc. rei iu. & dicit Alex. de Imol. in cõſi. lxxx. col. iij. ver. & per prædicta. in. v. col.

d ¶ Voluit Inn. Adde ꝙ cõtrariã opi. tenet Ale. de Imo. in. d. l. j. ff. delega. ij. col. pe. ſed aduerte: quia op. Bar. & Inn. tenet Car. cõſi. cxvj. in primo du

bio.in conſi.cxxxxix. quod fuit domini Bart. de ſali. in fi.& in cõſ.cxl. & vide Lanfr. de brixia. in tractatu de arbi.qõ.xxij.& adde,ꝙ hãc ſecundam opi. ſ. quòd poſsit appellari, tenet etiã. d. Ale. in cõſi.ſuo.cv.per totum in.iij.vo.

a ¶Arbitrio tuo. Vide latè p Ale. in.d.l.j.ff.de lega. ij.& adde eũdem Alex.in conſi.vij. colũ.iij. in fi.in.j. vol. vbi quòd iſta verba important idẽ quodiure tuo.

b ¶ Quod not. Bar. Adde de hoc vide latiſsimè per eũdem Fel .in. d.ca. cũ inter. de exce. col.vj. ver.quotidie allegatur. vbi ponit tres limitationes. ad dictum Inn.& Bart. vide Ale.in.d.l. cũ mulier.col.ij.verſ.nõ omittẽs. qui ſegtur dictũ Inn. in d.c.cùm inter.

c ¶ Fundat in negatiua. Vide latè p Ale.& Moder.in d.l. in illa, & adde quod dicit Alex. in cõſi.xxxix. in j. volumine. vbi ꝙ ille q dicit quẽ nõ deceſsiſſe ſine filijs, debet hoc probare. & aduerte.quia conſi.Pet. de Anch.hîc allegatum eſt numeꝝ.dciiij.

el.j.vt lit.pen.cũ ſi. quia per rationẽ de qua.s. nõ dicitur præcisè ſubrogatus. Et patet, quia corã arbitratore non offeratur libellus ſecũdũ omnes.in.d.cap. quintauallis.&tunc ſecus corã tali iudice. ſcdm Cy.in.l.j.in.iiij.q.C.de cõtrahẽ.emp. Et ad alias rationes reſpõde, vt per d. Ant.in.d.c. quintauallis.& per hoc infertur ꝙ diſtin. d.Abb.hîc nõ eſt neceſſaria. ¶ Itẽ in iſta materia vide quod no.Inn.in.c.innotuit j. de eo qui fur.or.ſuſcep.vbi dicit,ꝙ licet in actibus iudicialibus nõ ſemper præſumatur, niſi probetur:vt in. c. quoniã cõtra.in materia de proba. & per Bart.& alios in.l.ſciẽdũ.ff.de ver.obl. & pl̃mo.in c.in præſentia. de renun.tñ in his quæ ſunt cõmiſſa arbitrio iudicis,eſt maior præſumptio:adeò quòd ſemper præſumatur rite facta: niſi cõtrariũ probetur. ſecundũ ipſum, quem multum ſequitur Pet.de Anch.in repet.c.j. de conſti.& Bal.in.l.ij.in.vij.char.in repe.ff.de iureiur. ¶ Itẽ de materia vide per.d.Abb.in.c. cũ autẽ.s.de iurepa.in.ij.col. Et adde quòd verbũ arbitrio[a] importat arbitriũ boni viri.eſt gl. in c.tria.verſi. iudicauerit.xxxvj.q.ij.& vnũ ſcias quòd multa ſunt verba, de quibus dubitatur quid importent in commiſsionibus & arbitramentis. puta ſecundum voluntatem tuam, ſecundum deſcretionem.cum multis ſimilibus, de quibus nõ eſt hîc locus:ſed vide latè per Lu. Ro.in repe.rubricæ.ff. de arbi. per totam repetitionem per omnes do.in.c.j. de conſti. per d. Abb.in.c.dilecti.de iudi. ¶ Extra gl. poſitã poſuit Inn. quædam notabilia. & vt habeas dicta ſua & aliorum hîc alibi ordinatè, collige infra ſcripturas concluſiones. ¶ † Prima concluſio. 14
Ad apponendũ cõtra formã electionis admittuntur ſolũ habẽtes eligere vel cõfirmare proprio intereſſe,alij non ſecundum Inn.hîc, quẽ alij ſequũtur. Limita,niſi opponẽs contra formã veniret pro defenſione eccleſiæ: quia tunc quilibet de eccleſia, & laicus ſubdit[9] audiet. ita tenet Do.in.c.vt circa.s.j.in.v.col.de ele. in.vj. allegat dictũ Hoſt.in.c.cũ Bertol.de re iud.vbi dicit,ꝙ quilibet de eccleſia & etiã parochianus admittitur pro defenſione eccleſiæ. licet non veniat ad iudicium pro defenſione iuris ſui particularis. allegat notata in.c.ſi quis presbyterorũ.de ele. & ita poteſt procedere opi. Inn. & Archid.in.c.j.eccle.ẽdi.in.vj. & Io.in.d.c.vt 15
circa.quẽ tenẽ cõtra Inn.hîc. ¶ † Secunda concluſio. Ad opponendũ cõtra perſonã electi auditur ille, cuius intereſt, & non alius: puta parochianus,& ſimiles:alij laici non. Ita tenet do. Abb.hîc cõtra Inn. qa hæc exceptio habet vim cuiuſdã accuſationis.vt dictũ fuit ſuper glo. in ver.*accuſatione*.ſecus ſi eſt clericus.quia indiſtincte admittetur.vt hîc per dom.Abb.Io.de ana. & d.Mari.quia cuiuſlibet clerici intereſt. vt latè per eos.Vtrũ autẽ laico opponẽti obſtet crimẽ.dixi.s.ꝙ ſic.ſecus glo.in ver. *accuſatione*. ſed nunc teneo cõtrariũ. Primò per text.in.c. ille. xxiij.di. quem no. Secundò, quia talis excipiens venit voluntariè.& ſic exceptio habet vim accuſationis.vt inquit Inn.in.c.ſuper eo.de elect. & talis repellitur. c.j.s.e. Tertiò, quia aliud eſt agere pro priuato & pro proprio intereſſe : aliud pro communi. & hæc differentia ponitur per gloſſam. in verſi.ꝯmune.in cle.conſtitutionẽ.§.ſanè. & ibi Card.iij.q.de elect. & ita nõ obſt.c.omnibus.iiij.q.v.quia loquitur de prio intereſſe.vnde inferk nõ ꝓcedere quod dixi.s. poſt Inn.& do. Abb.ꝙ tunc agaſ pro intereſſe proprio,quia ſecũdũ hoc parochianus criminoſos poſſet accuſare.& hãc partem tenet Dom.in.d.c. vt circa.& ſentit gl.in.c.exhibita.ver.excõmunicationẽ.de iu.& ibi Abb.in.iij.col.ver.cõcludo. Et tenendo hãc partẽ limita.j. niſi talis criminoſus veniret pro intereſſe priuato,per dictũ.c.omnibus. ita tenet Do.in.d.c.vt circa.niſi eſſet excõicatus.per.c.pia.de exce. in.vj.& in.c.intelleximus.de iudi.dũ dicit de proprio intereſſe,nõ intelligas devniuerſali,puta ſi opponẽs præcederet eccleſiã ſibi delatam. ſecundum Inno. hîc.ſequitur Arch.in. c.ſi.iij.q.x. & Card. poſt Lapum in.d.§.ſanè.qõ.iiij. ¶ Secũdò limita,niſi pro intereſſe cõi opponeret nõ exſe,nec proprio motu:ſed ſpãliter ſtimulatus puta vocatus ꝓ iudicẽ ad iudiciũ ab inſtãtiã electi. quia nõ obſtabit ei crimẽ.ita dixit gl.in.d.c.exhibita.& ibi d.Abb.& Do.in.d.c. vt circa.ꝓ hoc allego gl.in.§.licet.in ver.ſupplicijs.in auf.de teſt.q̃ dicit quòd teſti rogato per vtrãq; partẽ nõ põt opponi inhabilitas p̃remiſsibilis.quã gl.allegat Bar.pro ſingulari in.c.ij.de teſt.& parentes.C.de teſt.& ita etiam tenet Bal. in.l.ad teſtiũ.in gl.j.ff.de in.l.teſta.& Bal.in.l.ſi quis teſtibus.in vlt.col.C.de teſti.vbi declarat Inn.in.c.ex literis.de tranſac.facit quod notat Bar.[b] in.l.cũ mulier.in.ij.col.ff.ſoluto mat.vbi dicit ꝙ quãdo cito te reũ vt compareas:ſemper facio te reum habilẽ. & ſentit Bal.in. l.ij. de edic. diui Adri.tol.in.viij.col.facit qđ no.Inn. in.c.cum inter.de excep.poſt prin.vbi dicit ꝙ excõmunicatus qñ eſt reus neceſſarius,dicit legitima perſona ſua. ¶ Modò aduerte dupliciter: quia iſtud eſt primò intelligendum:niſi quis eſſet citatus ſi ſua putauerit intereſſe.quia tunc ad hoc vt audiatur, oportet ꝙ probet ſua intereſſe. Ita ſingulariter voluit Bal.in.l.edicto.in.xiiij.col.ver. quintò quæritur.C. de edic.diui Adri. toll. de quo exclamat Paul.de Ca.ibi.& Roma. in.l.j.in.vj.col.ff.de arbi.ſecundò intellige,niſi faciens citare ignoraret defectũ propter quẽ citatus poteſt repelli. quia tunc nõ habebũt locũ prædicta.ita ſuadet ratio licet aliquis tangat.& probatur in.c.nulli.de ele.in.vj.& in.c.paſtoralis.de except.& probatur ignorãtia per iuramentũ.vt per gl.in.c.propoſuiſti.lxxxij.dist.vt 16
in regula præſumit.de re.iu.in.vj. ¶ † Tertia cõcluſio.quãuis pars negatiua nõ coarctata loco & tempore nec habẽs implicitã affirmatiuã nõ grauet negãtem onere probãdi. vt in.d.c.bonæ.el.j.de
c elec.tũ ſi quis ſe fundat in negatiua[c] principaliter,opponendo crimen cogit eã probare:aliãs ſuccũbit.ita ſingulariter voluit Innoc. hîc.dicẽs ꝙ ſi volẽs periuriũ opponere cõtra electũ ꝓbet ipſum iuraſſe ꝙ ſolueret in termino:& ꝙ terminus eſt elapſus,nõ obtinebit.quia oportet ꝓbare quòd nõ ſoluit in termino. Et quia iſta negatiua eſt fundamẽtũ intẽtionis ipſius opponentis:ſecus dicit eſſe in creditore.quia ſi probaret promiſsionẽ iuratã,& lapſum termini,oporteret ꝙ debitor probaret ſe ſoluiſſe,vt hîc per eũ. quẽ ſequuntur.d.Ant.& Imo.hîc.& no.Bar.multũ dictũ Inn.in.l.in illa. ff.de verb.oblig.Idẽ Inn.in.c.proponit.ad fi.de clerico excõ.& ibi d.Abb.& Do.in.c.j.per illũ tex.de cõſeſ.in.vj.& latè Cal.in diſputa.quę inci.C.petit fructus.& Lap.alle.lxxxix.quę incipit duo prę 15
lati.in fi.& alleg.xciiij.quæ incipit mulier in cõfeſsione.in.ij.colũ. & Rota deciſione.clxix.inci. Itẽ ſi præſentatus.in nouiſsi. & deciſione.ccccxv.inc.Item extra rotã.R Bal.in repe.l.ij.antepe.charta.ff.de iureiu.& ex hoc infert Pe.de Anc.cõſi.ccxlx.inci.ſuper primo quæſito.ꝙ vidua petẽs alimẽta extra domũ : quia dicit ſe non poſſe habitare cũ hęredibus,quo caſu per teſtamentũ ſibi debenf: debet ante omnia probare iſtã negatiuã. quia eſt fundamentũ intentionis ſuæ.& allegat Inn.hîc.Practicã aũt & modũ probãdi negatiuã plenè declarat Bar.in.l.in illa.& in exẽ.Inno.Allegãs periurium,implorabit officiũ iudicis:vt videãtur libri illius creditoris & examinẽtur nũtij.vt ibi per eũ.Cæterũ,quia in hoc pũcto multa dici poſſent, remitto me ad notata diffuſiſsimè vltra oẽs p Luro.in.d.l.in illa.cuius dicta ad literam ponit hîc. d.Maria. licet de ipſo nihil dicat.& generaliter de modo probandi negatiuã per. d. Ant.& do.Abb.in.c.bonæ.el.j.de elect.cũ ibi allegatis per eos.Et ex prędictis ſubdit eleganter do.Anto.hîc ꝙ accuſans religioſum quia miniſtrauit ſacramẽta in parochia ſacerdotis,non obtinebit. quia oportebat addere.& non habuit licentiã presbyteri, quo caſu non habet locum cle.j.de priui.allegat ibi Lapũ & nõ dicit vbi. 17
tu vide ipſum alle.cxxvj.quę inci.quędã in carceribus. ¶ † Quarta con

ta cõcluſio inferk ex præcedẽti. Exceptio quæ neceſſariò nõ infert delictũ, non obſtat electo. & ſic non ſufficit ꝙ prima facie ſonet in delictũ: ſed oportet ꝙ nõ poſsit aliudimportare.Inn.&ibi do. hic.ar. in.c.in p̃ſentia.de ꝓba. Adde notabile dictũ.el.ij.ſuper ver.ipſo.de ele.vbi dicit ꝙ ſi excipiẽs cõtra electũ probat eũ eſſe venatorẽ, nõ obtinebit. quia interpretabitur ꝙ hoc faciat licitè cauſa recreationis.iuxta not. in.c.j.de cleri. vena. & ſi ꝓbet eũ iraſcibilẽ,interpretabit ꝙ ex iuſta cauſa iraſcatur. quod multũ notat.d.Ant.ibi & do.Abb.in antepe.col.ibi.non admittẽtes diſtinctionẽ Imo. q dicit hoc ꝓcedere in excipiẽte,nõ in accuſante.quia imò vtroq; caſu ꝓbatio debet de neceſsitate cõcludere.allegat.d. Abb.notabile dictum Bar.in.l.j.ff.de duobus reis.vbi dicit ſing.ꝙ ſi quis faciat articulũ ꝙ Titius cognouit Bertã ꝓ vim:nõ obtinebit:quia nõ cõcludit. põt emi eſſe ꝙ fuit vis paſsiua, & non actiua. Et allegat notabile dictũ Cy.in.l.ij.C.de ꝓb. vbi dicit ꝙ ſi ſit articulus ꝙ percuſsiſti cũ effuſione ſanguinis,& nõ probatur de effuſiõe, nõ obtinebit. allegat etiã Bart.in.l.nõ ſolum §.ſed vt probari.ff.de ope. nouinũ.& quia iſta ſunt valde vtilia,collige quædã ex allega. in cõcluſione præcedẽti.facit ſingulare dictũ Io. de Gui. in.c.ij.de vſuris.in.vj.vbi dicit ꝙ ſi volẽs practicare illud capitulũ facit articulũ ꝙ qs mutuauit ad vſurã : & probat,nõ obtinebit.quia oportebat probare ꝙ etiã recepit ad vſurã.per illũ tex.in ver.receperunt.facit gl.ſing.in.c. j.in ver.abſq; pecunia. de vſuris.in.vj. quæ dicit ꝙ volẽs practicare illud capitulũ, ſi probat ꝙ moniales nõ poſſunt cõmodè viuere,vel venire,nõ obtinebit:quia poteſt eſſe ꝙ non cõmodè , ſed tñ abſq; penuria:facit quod voluit Pe.de Anch.conſi.ccxvj.[a] inci.de titulis crimi.vbi
a 18 cõſuluit ꝙ articulans quẽ fuiſſe electũ nõ fidelẽ Romanæ eccleſiæ cõtra formã ſtatuti Florẽtini : & probãs iudæũ fuiſſe electũ:nõ obtinebit. quia talis nõ dicitur eſſe infidelis Romanæ eccleſiæ.facit quod notat Ioã. And.in c.j.de homi.in.vj.vbi dicit quòd ſi volẽs probare aliquẽ incurriſſe pœnã illius.c.probet de mãdato ſuo fuiſſe occiſum hominẽ,nõ obtinebit:quia oportebat dicere chriſtianũ.per illũ tex.Facit quod notat Ray. de forliuio in l.ſi nõ ſunt.§.penul.ff.de auro & argento lega.vbi dicit ꝙ ſi ſit proceſſus ꝙ talis percuſsit talẽ cũ lapillo , ſiue lapide,& aliter nõ declaretur. irritabitur proceſſus.quia eſt lapis aptus ad lędendũ & nõ lædendũ.per gl.in rub.C.de
b erro.calcu.facit quod not.Pe.de Anc.cõſi.xlviij. [b] quod incipit:pro clariori. vbi dicit quod volẽs probare homicidiũ,& probans quẽ fuiſſe bãnitũ tanquã homicidã,nõ obtinebit.[c] quia potuit eſſe bãnitus propter cõtumaciã. & ſubdit aliud notabile,ꝙ delatio armorũ nõ probat inimicitiã.facit dictũ.d.Car.in repet.c.perpẽdimus.ad fi.de ſent.exc.vbi dixit ꝙ ſi volẽs probare quẽ excõicatũ,probat ꝙ fecit ſe abſolui:non obtinebit.quia potuit petijſſe abſolutionẽ ad cautelã.facit quod not. Car.in. cõſi.xvij. quod incipit : agitur ex inſtrumento debiti.vbi dicit ꝙ volẽs reſcindere cõtractum, ſi probat cõtrahẽtem fuiſſe furioſum,nõ obtinebit: quia poteſt eſſe ꝙ in actu cõtractus nõ fuiſſet furioſus.facit quod no. d.Ab.in.c.veniẽs. el.ij.de deſpon.imp. vbi dicit ꝙ ſi volẽs ꝓbare matrimoniũ,probat ſpõſalia & copulã : nõ obtinebit.quia poteſt eſſe ꝙ copula præceſsit ſpõſalia.Facit quod notat Ioann. Andr.in rub.de filijs presbyterorũ.in addi.Specu.vbi dicit:quia volẽs probare quẽ fuiſſe filiũ ſacerdotis,ſi propatrem ſuum fuiſſe ſacerdotẽ:non obtinebit:quia poteſt eſſe quòd filius fuerit natus ante ſacerdotium. facit text. ſingularis in.l.miles.§.defuncto.ff.de adul.vbi volẽs probare quem eſſe ſpurium,ſi probat matrem ſuam tempore ſuæ generationis commiſiſſe adulterium: non obtinebit:quia poteſt eſſe quòd concepit ex maritò, non ex adultero.facit quod no.Paul.de Caſt. in.l.ſi tertius. in fin.

de aqua plu.arcen.vbi dicit quòd ſi volens reſcindere cõtractum minoris,vel mulieris,quia proximi non conſenſerunt,& probet,non obtinebit.quia poteſt eſſe quòd illi proximi erant inhabiles puta infames,vel furioſi.facit quod not.Bart.ibi. idẽ dicit quòd accuſans homines alicuius villæ,quia non ceperunt malefactorem ſecundum ſtatutum:ſi hoc probat , non obtinebit. quia oportebat probare quòd eſſent habiles ad accipiendum eum. quia fortè nemo erat ibi, niſi ſolùm mulieres,& pueri,vel infirmi,&ſimiles.facit quod not. Ioannes Andræas in cap. auditis. de præſcript. vbi dicit quòd ſi conductor vnius equi vult probare equum fuiſſe mortuũ naturaliter,& probat per teſtes,nõ obtinebit:quia oportebat etiã probare quòd equus quẽ probauit mortuũ , erat ille quẽ cõduxerat.Idem dicit in eo,qui vult probare aliquem vendidiſſe Infortiatũ,quia nõ ſufficit probare vnũ fuiſſe vẽ a ¶ cclxvj. Adde ꝙ eſt nume. cclxxj.
ditum:niſi probẽt quòd fuerit illud de quo quæritur.Facit dictũ Bal.inl.vnica. in.iiij. col.C.de cõſel.vbi dixit ꝙ ſi miles ſe excuſat de homicidio:qa dicat ſe feciſſe ad defenſionẽ,& probet : nõ obtinebit. quia potuit eſſe quòd defenſio nõ fuit neceſſaria. ideo debuit dicere ad defenſionẽ neceſſariã.p.c.ſignificaſti.el.j. de homici.vbi vide. Et hęc his inferk vnũ,ꝙ volens ꝓbare quẽ dediſſe venenũ: nõ audiet,qa dixit venenũ malũ. Nã omnis medicina est venenũ.l.q venenũ.ff. de ver. ſig.ſicut eſt duplex dolus: ſ.bonus & malus:vt.l.j.ff. de dolo. Vnum tamẽ aduerte: quia cõmunis vſus loquẽdi multum excuſaret tales probatiões.ita ſingulariter determinat dominus Matthæus in ſuis notabilibus.notabili.cij.licet prædicta non addu cat.& impugnat dictũ Bart.in.d.l.j.ff. de duobus reis. & b ¶ xlviij. Adde ꝙ eſt numero. lij.
18 iſta adde ad.c.in præſentia.de ꝓba. ¶ † Quinta cõcluſio. exceptio tua nõ intereſt. debet opponi ante lit. conteſt. & nõ poſt.ita Inn.hîc.quaſi fit declaratoria.& allegat.l.ſi. §.final.inſtit.de excep. & hoc dictum ſequitur Cardinalis tanquam notabile conſil. vij. quod incipit : In cauſa fratrum. & do. Abb.in.c.j.in prin.& Bal. in repeti.l. ij. viij.charta.ff.de iureiuran.& Pe. de Anch. & Io.de Ana. in. viij. colum. & aliàs Imol. & Ro.in. l. ille à quo, §.ſi de teſtamento.ff.ad Trebellia.& Bart. in.l. poſthumus.§.C. quis ex his.ff.de inoffi.teſta.& in.l.mater.ff. eo tit.& Pe. de Anchar.in cle.conſtitutionem.de elect. dom.Abbas in.c.ex parte Adæ.propter gl.j.ibi:de teſt.Contrariũ tenent do.Anto.d.Car.& Imo.hîc & Bal.& Ang. in.d.§.ſi quis ex his.quia ſecundum eos &bene,quoties probatur tua non intereſſe,deficit in effectu actio : & ideò iſta exceptio, tua non intereſt. tanquam perimens actionem, æquiparabitur peremptoriæ. ergo ſemper poterit opponi.l.peremptorias.C.ſentẽtiam reſcindi nõ poſſe. & tenendo hanc partẽ limita eſſe verã. vbi quis cõparet pro intereſſe proprio. ſecus ſi publico. quia per lit.conte. perſona habilitatur.ita ſaluat etiam opi.cõtrariam do.Ant. hîc.& cum ipſo tranſit ſimpliciter Imo.hîc. Secundò limita, niſi quis vellet opponere exceptionẽ,tua non intereſt.ad impediendũ litis ingreſſum.quia poteſt.ita no. etiã Bal.in.d.l.ij.in viij.char.ff.de iureiuran.& Bart.in.l. ſi pupilli.§.videamus.per illũ text.ff.de neg. geſt.& in.l.ſi vnus.§.ante omnia.ff.de pac.& in.l. Papinia.§.ſi quis impubes.ff.de inoff. teſt. & in.d.l.mater. & Angel.in.d.§. ſi quis impubes. ¶ Sexta & vltima concluſio eſt. Quando excipitur cõtra electũ quòd non eſt ſubdiaconus. vel ꝙ fuit ordinat[9] ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſorijs: incumbit electo onus probandi ſe fuiſſe ordinatum , & ſe canonicè fuiſſe dimiſſum à ſuo &piſcopo. cũ in his caſibus iura dicant literas neceſſarias.ij.q. prima .capitul. legum.de elect.per totum. ita ad literam dicit Innocentius hîc, limitans ſingulariter hæc. vbi tanta eſſet præſumptio pro ordinato quòd transferret alius onus probandi. puta ſi multo tempore in ordine ſubdiaconatus

ſeruiuiſſet: vel certũ eſſet quòd bene à ſuo epiſcopo dimiſſus eſſet. ita dicit ipſe. cũ quo tranſeunt omnes ſcribẽtes ſimpliciter hîc. Tu verò hoc vltimũ diligenter no. q habẽs probare ſe ordinatum, releuatur ab onere probandi ex diuturnitate tẽporis. & idem tenẽt Inno. & Hoſt. in c. innotuit. de eo qui fur. ordi. ſuſce. & ibi do. Ant. in. iij. colũ. & idẽ dicunt ibi. ſi ordinatus eſt valde bonæ famæ: quia tunc nõ ꝓſumitur ſine literis ordinatus. & vide do. Ant. idẽ tenẽtẽ in. c. j. in. j. colũ. de cleri. peregri. vbi dicit quòd non ſufficit quòd ordinatus ſit in ſacerdotio: niſi habeat literas de quolibet ordine præcedenti. & hoc limitat ſingulariter. niſi ordinator fuiſſet tantæ diſcretionis quòd veroſimiliter non ordinaſſet ad ſacerdotium, niſi vidiſſet literas diaconatus: quia tunc non peterentur
19 literæ, neq; de diaconatu, neq; de alijs. ¶ † Ex quibus omnibus elicio duo. ex quibus releuatur quis ab onere oſtendẽdi literas. Primũ eſt diuturnitas temporis. Secundum eſt integritas ordinãtis & ordinati. Et ita dicit Ludouico. in. l. in illa. in. xij. col. de verb. obl. ſecundum dominos de Rota. & etiã. d. Abb. in. c. fraternitatis. de cleri. nõ reſi. ſed ad primũ multa & quidem ſingularia adduci poſſent. & præcipuè vulgatum dictum Inn. in. c. illud. de præſump. ſed quia illud plenè reaſſumã poſt omnes ſcribentes in. c. licet heli. de ſimonia. ideo hîc omitto. ſed ad ſecundum adduco Archi. in. c. Lugdunẽſis. ix. q̃. ij. vbi ſequitur dictum Inno. in. cle. j. de cleri. peregri. & ſubdit not. quòd vtrunque copulatiuè requiritur. ſ. integritas ordinantis, & diuturnitas tẽporis. ſed tamẽ hoc nõ videtur de mente Inn. in. d. c. innotuit. Adde etiam in ſimili quod not. do. Abb. in. c. j. in vlt. char. de iudi. vbi dicit ꝙ licet aliàs facta citatione per nuntium non præſumatur de cõmiſſione: niſi appareat. vt per Barto. in. l. ſciendũ. de verb. obl. Fallit, niſi nuntius ſit bonę famæ. allegat Inn. in d. c. j. facit quod not. Bal. in extrauag. de pace Conſtan. in verbo ibi ſacramentũ. vbi dicit. quòd licet dubitet an valeat dictũ teſtis, quando notarius dixit quòd idem dicit per omnia ſicut alij. vt per doc. in. c. nihil. de verb. ſig. tamen fallit, niſi teſtis ſit optimæ famæ. facit quod not. do. Abb. in. c. niſi eſſent. in princ. de præben. vbi dicit per illum tex. quòd quãuis citatio quæ prima fr̃ote habet iuſtitiam in ſe: quæ habet aliquo caſu iuſtificari, non tamen iuſtificetur ſecundum Innocen. in cap. ij. de dila. Fallit. ſi iudex eſſet vir valde notabilis, & cicunſpectus, & honeſtus, & allegat dictũ Inn. in. d. c. j. facit gl. notabilis in. c. ad hæc. in verb. Archidiaconi. de offi. Archidia. quæ dicit quòd imputatur epiſcopo ſi Archidiaconus examinauit indignũ, niſi examinator eſſet perſona valde digna. adeò ꝙ excuſaretur Eps ſi ei credidit, allegat. c. ſignificante. de pigno. & ibi bonus tex. facit quod no. Spe. in tit. de teſt. §. j. ver. ſed pone etiã ecce iudex. vbi dicit, ꝙ ſi teſtis dicat ſe aliter dixiſſe quàm notarius ſcripſerit: creditur notario niſi teſtis eſſet perſona multũ notabilis. ſequitur d. Abb. in. c. ad audientiam. in quinto notabili. de præſcrip. facit quod notat Bart. in. l. quicũq. C. de fundis patrimonialibus. li. xj. vbi dicit quòd poteſtas ante introitũ ſui officij tenetur ſatiſdare cũ fideiuſſoribus. Fallit. niſi ſit perſona valde idonea. quia tunc ſtatur ſoli cautioni cũ hypotheca bonorũ. Facit quod no. Bar. in. l. ſciendũ. C. quorũ appel. nõ recip. vbi dicit ꝙ ſi ſtatutũ dicit: ſatiſdet ſecũdũ qualitatẽ p̃ſonæ. ſi eſt honeſtę vitæ & p̃batæ fidei, ſufficit ſola cautio. facit gl. ſing. in. l. j. §. his autẽ. in gl. j. ff. de ripa munienda. quæ dicit quòd cautio pro ſatiſdatione habetur: ſi perſona ſit honeſta: & probatæ vitæ. ad hoc facit notabile Bal. in. c. decernimus. in iij. col. de iudi. vbi dicit ꝙ œconomatus eccleſiæ non debet committi coniunctæ perſonæ prælati: propter ſuſpicionẽ rationis nõ exigendæ. allegat Arch. xcij. diſt. c. decẽter. Fallit. niſi eſſet honeſta perſona & probatæ fidei. allegat gl. in. d. §. his autẽ. Facit quod no. ſpe. in ti. de iudice delegato. §. ſupereſt. circa ij. co. vbi dicit ꝙ licet quis nõ debeat eſſe iudex in ſua cauſa, nec familiariũ ſuorũ. l. qui iuriſdictiõi. ff. de iuriſ. om. iu. Fallit. niſi perſona iudicis eſſet talis qualitatis quod omnis ſuſpicio vero ſimiliter ceſſaret. puta eſſet monachus Ciſterciẽſis. facit tex. fing. in. c. ſtatuimus. §. his omnibus. lxj. diſt. vbi propter ſupremã ſanctitatẽ ſimplex laicus poteſt eligi in epiſcopũ. Facit gl. not. in. q. v. in ſumma. quæ dicit quòd conſanguineus poteſt teſtificari pro alio cõſanguineo, quãdo eſt perſona valde notabilis. Facit dictũ Dom. Ant. in. c. poſtremò. de appel. vbi dicit quòd licet iudex qui eſt conſanguineus vnius partis poſsit ex hoc recuſari, vt ibi, fallit. niſi iudex eſſet ſanctæ vitæ. facit ſingulare[a] dictũ Inn. in. c. finẽ. de do. & contu. quod ſequuntur ibi alij doctores. vbi dicit quòd ſi ſuccumbens in cauſa eſt perſona religioſa, & valde catholica: non condẽnatur in expenſis. etiã ſi non appareat de iuſta cauſa litigandi: quia præſumitur ꝙ bono zelo mouerit litẽ. facit elegans gl. in. c. de p̃ſentiũ. in gl. j. xvj. q. j. qui dicit, ꝙ ſi monachi moueãt aliquã cauſam: ſemper præſumitur ꝙ bono zelo cauſam moueãt. idẽ glo. ſi. in. c. expedit. xij. q̃. j. eſt tex. aureus in. c. ij. de oper. no. nun. ibi. nõ feciſſet, nec cognoſceret &c. facit quod no. Spe. in ti. de requiſitione cõſilij. §. j. ver. Itẽ ſacros iurare. vbi dicit ꝙ cõſultor debet iurare de iuſtitia adminiſtrãda, niſi ſit perſona valde notabilis. puta clericus. facit quod notat ſingulariter Car. in cle. j. de priui. in. xxxviij. q. vbi dicit quòd pœna illius clementinæ nõ procedit in religioſo qui celebrauit bona fide ignorãs ſpœnam illius clementinæ: ſi erat homo ſanctæ vitæ. & ita dicit ſe conſuluiſſe. facit quod no. Pet. de Ancha. conſi. cxviij. in. fi. vbi dicit quòd conſilium notabilis doctoris excuſat ſuccumbentem in cauſa: vt non condẽnetur in expẽſis. idẽ tenet Car. in cle. ij. in. v. co: ver. quartò ġro de magiſtris. & in cle. ſi vna. in. vlt. co. de reb. eccl. non alie. & in cle. ne Romani. in primo notabili. de elect. & d. Abb. in. c. calumniã. de pœnis. & d. Ant. cõſi. v. dicas tamẽ ꝙ nõ ſufficit excellentia doctoris, niſi cõcurrat integritas conſcientiæ. ita voluit ſolus Raph. Fulg. in l. iuris ignorãtia. C. qui admitti. p. l. quod ſi nolit. §. ſi mãcipiũ. ff. de ædili. edic. facit etiã tex. in. c. ſacro. ibi. laudabi liſsopi. de ſentẽ. excom. & in. c. innotuit. de elec. & in. c. illud. de cleri. excõ. mi. & in. c. niſi ſpecialis. de offic. lega. & in. c. literas. de p̃ſumptio. & in. c. fraternitatis. xxxiiij. diſtin. & in. c. ſuꝑ eo. de teſti. & in. c. de multa. de pręb. & in c. cũm tua. de ſpõſa. facit gl. in. l. Titio fundus. ff. de cõdi. & demõ. quæ dicit ꝙ dictũ vnius legalis perſonæ præbet cauſam iuſtã credẽdi. ſequit Angel. in. l. j. ff. de eo per quẽ fac. erit. & Bal. in. l. indicia. cũ concordan. C. de rei vendi. & ad hanc concluſionem in prin. Adde Bar. in. c. dudum. el. j. vlt. colũ. de elect.

a ¶ Facit ſingulare. Adde quod etiã vltra prædicta facit quod dicit d. Abb. in. c. j. ſ. eo. nam licet pauper nõ admittatur ad accuſandũ: tamen eſſet pauper fidelis & bonæ famæ, admitteretur. Itẽ facit qđ dicit Bal. in. l. ſciendũ. de vſufru. allegando Inn. in. c. in literis. de teſt. ꝙ familiaris bonæ famæ recipitur in teſtem pro domino. licet regulariter contra vt per docto. in. l. etiã. C. de teſti. & in. c. veniens. §. de teſti. & etiã adde tex. in. §. fi. inſtit. de ſuſpec. tuto. & in. l. ſuſpectũ. & ibi Bar. ff. de ſuſp. tut. de paupere legali qui poteſt eſſe tutor. & vide omnino not. verbum Barto. in. d. l. ſuſpectum.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Inquiſitio habet ordinẽ ſuum: nec mirum, quia etiam notoria habẽt ſuũ ordinẽ. Et an & quãdo peruerſio vel omiſsio ordinis, vitiet proceſſum iudicis, vel ſententiã. vide. nu. 2. & nu. 4.*
3 *Peruerſio ordinis in libello, an vitiet libellum?*
5 *Executor meus licet non teneatur citare: ſi tamen citat: non per hoc efficitur mixtus. & ibi reditur ratio.*
6 *Sententia interlocutoria poteſt regulariter reuocari. hæc regula fallit multipliciter: vt hîc ſequitur: videlicet niſi interlocutoria haberet vim diffinitiuæ. nam de illa iudicatur prout de diffinitiua. nu. 7.*
8 *Sententia lata ſata ſuper exceptione peremptoria eſt interlocutoria: quæ habet vim diffinitiuæ.*
9 *Sententia interlocutoria non reuocatur: quando per eam eſt finita iuriſdictio iudicis: puta quia pronuntianit ſe incompetentem: vel non eſſe procedendum ad vlteriora. Sed hæc fallentia limitatur quatuor modis vt ſequitur. nu. 10. 11.*
12 *Sententia interlocutoria non reuocatur: quando ab ipſa fuit bis appellatum, & ſemper fuit confirmata. Sed hæc fallentia limitatur. vt nu. 13.*

Sententia

14 *Sententia interlocutoria non reuocatur: quãdo iudex detuliſſet appellationi ab interlocutoria. quia tũc tota iuriſdict. ipſius eſt translata in ſuperiorem.*
15 *Itẽ fallit in interlocutoria, quæ eſt mãdata executioni: quia talis non poteſt reuocari ſine conſenſu partium.*
16 *Item fallit in interlocutoria: quæ fuit per iudicem confirmata. quia talis reuocari non poteſt.*
17 *Itẽ fallit in interlocutoria: per quam index interpretatur verba ambigua ſuæ ſententiæ: quia illam reuocare non poteſt.*
18 *Itẽ fallit quãdo poſt interlocutoriã factæ ſunt expẽſæ per partẽ. quia non poteſt iudex eam reuocare non refectis expenſis.*
19 *Itẽ fallit in interlocutoria, per quã de voluntate partiũ eſt ſtatuta dilatio. vel aliud pronuntiatum: quia ſine conſenſu partium non poteſt reuocari. nu. 19. Adde nu. 20.*
21 *Sententia interlocutoria expenſarum lata prætextu iuramenti iudicialis non poteſt reuocari per iudicem.*
22 *Sententia interlocutoria, per quam iudex conceſſit abolitionem criminis de quo pendebat accuſatio, non reuocatur.*
23 *Iudex nõ põt reuocare ſententiã diffinitiuã contrario imperio. hæc regula fallit reſpectu declarationis, vel interpretationis: quia index põt declarare, ſeu interpretari ſententiã diffinitiuam. etiã poſt ſententiã. vt ibidẽ. ver. Fallit primò iſta regula. hæc tamẽ fallentia limitatur. vt ver. Sed aduerte. & nu. 25. 26.*
24 *Artic. primus põt declarari poſt terminũ datũ ad declarãdum.*
26 *Succeſſor iudicantis non poteſt declarare ſententiam prædeceſſoris ſui. Adde nu. 27.*
28 *Iudex non poteſt interpretari mentem libelli vel teſtium: quia hoc eſſet interpetari factum alienum.*
29 *Princeps poteſt interpretari ſententias ſuas, & priuilegia.*
30 *Iudex poteſt interpretari & corrigere incontinenti ſententiam diffinitiuam antè quàm habeatur pro abſoluta, & perfecta. hæc fallentia limitatur numero. 31. 32.*
32 *Iudex poteſt corrigere ſententiã diffinitiuã ſi pars pro qua lata eſt confiteatur eam iniuſtam: vel in totum: vel in parte.*
33 *Iudex poteſt ſententiam retractare: ſi contra ſententiam quæ tranſiuit in rem iudicatam admiſſæ ſint probationes in contrarium parte non opponente.*
34 *Iudex põt reuocare ſententiã ſuã: quãdo nõ pronũtiauit ſuper negotio principali, ſed ſuper inſtantia: vt quia ab ſoluit partes ab obſeruatione iudicij ratione ineptæ petitionis. &c.*
35 *Iudex põt reuocare ſententiã, vbicũque iudicis officio nobili pro reſtitutione in integrum aduerſus ſententiam imploranda, adiretur iudex qui ſententiam tulit. nam tunc ipſemet iudex poſſet retractare ſententiam.*
36 *Princeps poteſt reuocare ſententiam ſuam.*
37 *Sententia nulla poteſt reuocari per ordinarium regulariter. hæc autem regula fallit in delegato: quia non poteſt reuocare talem ſententiam nullam. nu. 38.*
39 *Delegatus in certis caſib. poteſt retractare ſententiam nullam. quos hic vide. num. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. qui ſunt hîc per ordinem poſiti.*

¶ CAP. XVII.

QValiter & quãdo Inquiſitores generales ſi nõ debitũ inquiſitionis ſeruarint ordinẽ: prudẽter & cautè corrigere debẽt. hoc primò. Secũdò ponitur forma iuramẽti quod inquiſitores exigunt. Not. primò † ꝙ inquiſitio habet ordinẽ ſuum: nec mirũ. quia etiã notoria habẽt ſuũ ordinẽ. c. ad noſtrã. el. ij. de iureiur. Ex quo inferũt Pe. de Anc. & Io. de ana. hîc ꝙ eius puerſio reddit iudiciũ retro nullũ: ſicut qñ omittit ordo ſubſtãtialis. hoc voluit exp̃ſsè Inn. in. c. veſtra. de cohabi. cleri. & mu. de quo etiã per Bar. in. l. ij §. ſi publico. ff. de adul. & doc. in. c. qualiter. el. ij j̃. e. ſcđm eos. adde Pe. de Anc. cõſi. clxiiij. inci. viſis diligẽter oĩbus de quib⁹ ſuprà. vbi dicit ꝙ ſicut omiſsio ordinis iudiciarij in cauſis ordinarijs reddit proceſſum nullũ. l. prolatã. C. de ſententijs. ita omiſsio ordinis qualiſqualis in extraordinarijs. ita dicit tenere Inn. ſubtiliter in. d. c. veſtra in gl. incip. puta quia mulier. poſt med. & ante finẽ. & ipſum etiã ſequitur Bal. in. l. ius alimẽtorũ. ff. vbi pupil. educari debeat. Et Pe. de Anc. in. c. j. de offi. delega. in. vj. ¶ † Sed de hac materia[a] an & quando peruerſio vel omiſsio ordinis vitiet proceſſum iudicis, vel ſententiã. vide per gl. ord. ij. q. j. in ſumma. & ibi Arc. Do. & alios per Bal. & Sal. in. d. l. prolatã. per Pe. de Anc. in. c. fi. in vlt. col. de re iud. in. vj. per do. Maria. in. c. j. in. fi. de accuſ. in. vj. per Imo. in. c. ab excõicato. in. iij. col. de reſcript. per d. Abb. in. c. exhibita. in vj. col. de iud. ꝑ Pet. de Anc. cõſi. clxxxviij. in cle. in auxiliũ veritatis. circa fi. per Domi. in. c. venerabili. in. j. colũ. de off. dele. per Imo. poſt Compoſt. in. c. cæterum. in. iiij. col. ver. nec obſtat. de reſcrip. per do. Abb. poſt do. Ant. & Cal. in. c. cũ dilectus. in. v. vol. de cauſa poſ. & proprie. per Spe. in ti. de cauſa poſſ. & proprie. §. j. ver. quid ſi primò. per Bal. in. l. j. in. j. col. C. de appel. per Inno. in. c. prudentiam. in gl. quæ incipit ſuperueniens. de off. deleg. per Bal. in. l. præſcriptione. in. iiij. col. C. ſi contra ius vel vtili. publi. & in. l. nõ dubium. in. viij. col. C. de legi. & in. l. in bonæ fidei. in pen. col. de iureiu. & per. d. Abb. in. c. illud in fi. de cleri. excõ. mini. & in. c. fi. in pe. col. de præſum. & in. cũ ad ſedẽ. in quarto notabili. de reſti. ſpol. & in. c. cũm dilecta. in. vij. col. de reſcript. & in. c. Piſanis. in. iiij. co. de reſti. ſpo. & per Bar. in. l. diẽ, ꝑferre. §. ſi tari. ff. de arbi. per Roma. in repe. rub. ff. de arbi. in. vij. col. per Imol. in. c. ex inſinuatione. in. ij. col. de reſcri. per Arch. & Ioan. de fantu. xj. q. iij. in ſumma. per Imo. latè poſt alios. in. c. fi. in pe. col. de præben. in quibus locis plenè habes an & quando ſententia lata nõ ſeruato vel peruerſo ordine, vel forma legis, vel hominis, ſit nulla, vel irritãda, & quando non: & ibi de hoc ad ſaturitatẽ videas. ¶ † Quid autẽ in libello. an peruerſio ordinis vitiet? puta ſi peto te cõpelli, cogi, & cõdenari ad centũ: an ꝓcedat libellus: quia primò debui petere te cõdenari. & poſteà executionẽ fieri? dic vt per Bar. in. l. j. C. de execu. rei iud. & in. l. quidã. ff. de penalegata. & in. l. ſi cùm nulla. de re iud. & in. l. ij. §. prius. ff. de vulg. & pupil. & ibi Bal. Ang. & Imo. per Bal. in. §. quibus in proœ. C. & in. l. conuẽticula. in pe. col. C. de epiſco. & eleri. & in. l. edita. in. xxxij. co. C. de edẽ. per Ang. in. l. Gallus. §. j. ff. de liber. & poſth. & in. l. nec enim. ff. de ſolutio. per d. Abb. poſt d. Ant. in. c. examinata. de iud. ꝑ d. Abb. latè in. c. j. in. xliiij. colum. de lit. conteſta. verſi. & hæc faciunt ad quæſtionem. & per eum in. c. olim. de cenſi. ſed magis communis[a] opin. eſt quòd teneat libellus. per. l. ſi quis intentione ambigua. cũ ſimi. ff. de iud. ¶ No. ſecundò ex textu. & ex dictis. §. ſecundum Pet. de Anch. quòd ſi ordo inquiſitionis peruertitur, puta quia prius de crimine, & poſteà de infamia inquiratur, proceſſus non tecet. tamen ſi iſte ordo in totum omittitur, puta quia omiſſo proceſſu infamiæ proceſſum fuerit ſuper crimine, proceſſus tenet. c. ij. eo. ti. in. vj. & ſic magis delinquit qui ineptè & turbato ordine ꝓcedit, quàm ille qui omittit. ſicut alibi dicit gl. in. cle. conſtitutione. in ver. de nouo. de ele. ꝙ melius eſt tacere quã imperfectè loq. ¶ Sed in contrariũ facit quod habetur in. l. j. in principio. C. de rei vxo. actio. & quod no. in. l. qui teſtamẽto. ff. de teſta. vbi dicitur ꝙ paria ſunt ſiue aliquid omittatur, ſiue imꝑfiliter agatur. hoc eſſe illud dicitur ꝙ nõ vitiat omiſſum, nõ vitiat inutiliter actũ. Et ideo dicit hîc Pet. de Anch. cogita. ſed reſpõdet Ioã. de Ana. multipliciter. ſed tamen melior eſt reſpõſio, quòd ideo valet proceſſus: quãdo ordo peruertitur vel omittitur nõ opponẽte inquiſito: qa inquiſitus videtur tacitè renũtiare exceptioni quæ ratio ceſſat hîc. vbi inquiſitus opponit. & ideo ſoluit gl. ſi. licet ipſe nõ dicat in dicto. c. ij. ego enim cõſidero ꝙ quanuis iſta reſpõſio adaptet ad iſtũ tex. nõ tamẽ ad dictũ. c. ij. tamẽ punctus quẽ iſti attingũt, videt alijs difficilior: videlicet quòd ordo omiſſus nõ vitiat, ſi attẽtaꝝ & ineptè ſer

a ¶ Sed de hac materia vide allegata per iſtũ videtu ꝑ Hẽri. bo. in. c. cũ dilecta. de reſcri. & ibi quid de peruerſione ordinis in iudicijs. & quid in reſcriptis, & quid in vltimis voluntatibus. & quia peruerſio ordinis vitiet iudicium. per Car. in cõſil. lxxj. & per do. Aret. in conſi. lix. colũ. vj. ver. ſtat regula. & in cõſi. lxxj. col. j. circa fi. & per do. Signo. de homo. in cõſi. clvj. inci. in caſu pœnali. col. j. & ibi quòd in notorijs ordo eſt ſeruandus. & aliquid per Ale. de Imol. in conſil. lxij. col. pe. & fi. in. v. vol.
¶ Sed magis cõis. Adde ꝙ pro hoc facit quod no. Andre. de Bu. in. c. conſtitutus. de relig. do. vbi quòd procedit libellus in quo peto mihi etiã rẽ reſtitui, licet primò debereet peti reſciſsiocõtractus & refert. & ſequitur Ale. in conſil. clxxxij. colũ. fin. verſi. quo autẽ ad ſecundũ. ficit etiã quod dicit Bart. in l. ſi quis filiũ. §. ff. de acquir. hære. & in. l. paterfami. in fi. ff. de vul. & pu. vbi ſi in libello dicit me eſſe hęredẽ talis, licet nõ dicã ꝙ per mediã perſonam ſim hæres: procedit libellus. refert & ſequitur Are. in cõſi. cxxxvij. col. ij, ver. ad ſecundũ. & adde ꝙ doctrinã An. de But. in. d. c. cõſtitutus. de relig. do. ſequitur etiam. d. Bar. Sozi. præceptor meus. in cõſi. clx. co. pen. ver. ij. concludo. Pro qua facit. quia ſatis eſt quòd libellus virtualiter cõcludat ſecundum Bar. & Bal. in. l. edita. C. de edend. & Bar. in. l. dãi infecti. §. Sabini. ff. de dãno infe. ex qua ratione infero tibi, quòd ita debet intelligi quod no. Ioã. And. in addi.

Spe. in ti. de inquiſitione. ita præfatus ꝓceptor meꝰ in cõſi. ſuo. clxxxviij. colũ. fi. ver. confirmatur.

uetur, vitiet actũ. & videt ꝙ nõ. primò per text. ſingu. in c. bonæ. el. j. de elec. vbi ſi iudex ſeruauit ordinẽ iuris ex abũdanti: licet in aliqua deliquerit ſeu defecerit cõtra ordinẽ: tamẽ ex hoc defectu nõ debet vitiari totus proceſſus. Secũdò ad idẽ quod no. d. Abb. ibi in. vj. col. vbi dicit per illũ tex. ꝙ ſi in cauſa eſt oblatus libellus ineptus, non habet irritari ſeu vitiari, ſi erat talis cauſa in qua de neceſſitate nõ exigebatur libellus. [a] allegat notata in. l. vinum. ff. ſi cert. peta. tu etiam vide Bal. & Ang. idem ibi tenentes. ¶ Tertiò ad idẽ quod no Pet. de Anch. in ſuo conſil. ccxxj. quod incipit: [b] iſte dominus executor. vbi in. j. co. dicit ꝙ licet merus executor nõ teneaꝫ citare. vt per do. poſt gl. in cle. j. de of. deleg. & Inno. in. c. dudũ. de ꝓſump. tamen ſi citat: non per hoc efficitur mixtus. quia iſte error eſt ex abũdãti ad iuſtificãdum executionem. quod bene not. alleg. Domini. in. c. bonæ. de elect. in. vj. Quartò ad idẽ quod notat Spe. in tit. de primo decreto. §. ſequitur in. ij. col. ſed quid ſi apponatur. vbi dicit ꝙ licet in immiſſione quæ ſit ex primo decreto, quæ ſit in reali, non debeat dici cauſa rei ſeruandæ, vel cauſa cuſtodiæ, cũ miſſus poſſideat: ſi tamen apponatur, non valet ea, quæ opponitur, licet ex ſuperabundanti. allegat. l. quæ extrinſecus. ff. de verborum obligationibus. ¶ Quintò ad idem quod notat Ioann. Andr. in Spec. in ti. de actione & peti. §. ſequitur. verſi. hoc quoque. & Bart. in. l. j. ff. de eden. & Inno. in. c. examinata. de iudi. vbi dicunt ꝙ ſi peto fundũ cum ad me pertinet iure dominij, & propono actionem ex locato, probato dominio debeo obtinere: quia ſi non expreſſiſſem nomen actionis, proceſſiſſet iudiciũ. ergo idem ſi expreſsè & ineptè propoſui. allegant. l. j. C. de rei vxo. actio. ſufficit enim ꝙ cauſa ſit apta, & intentio operata: licet actio ſit inepta. ¶ Sextò ad idẽ quod notatur per Bar. in extrauaganti ad reprimendũ. in ver. figura. & in. l. ſi ſint. in. ij. col. C. ad Trebel. vbi dicit idem quod notat do. Abb. in. d. c. dudum. de libello inepto in ſummarijs. per. d. l. j. C. de rei vxo. actio. & ibi eſt bonus tex. dicẽs quòd in dote competit actio ex ſtipulatu: & fingitur ſtipulatio interceſsiſſe ſi omittatur: ſi tamen interponitur inutiliter, non vitiat. & dicit ibi tex. ſi omiſſa non vitiat: multò minꝰ inualidè interpoſita. ¶ Septimò facit tex. no tab. in. l. iiij. ff. de teſt. mili. vbi ſi miles voluit teſtari ſecũdũ ius cõe: ad qd nõ tenebaꝫ, & peccet in ſolẽnitate: tñ teſtm valet. ¶ Octauò facit qd no. Spe. in ti. de arbitris. §. fi. ver. quid ſi cõpromiſſum. & d. Anto. in. c. quintauallis. in xviij. col. de iureiu. & Bald. in. d. l. iij. vbi dicit ꝙ ſi aſſumptus vt arbiter & arbitrator procedit primò vt arbiter, & poſteà vt arbitrator, proceſſus tenet: qa poterat procedere prout ſibi videbatur: & ita peruertere ordinem. aliàs non neceſſariũ nõ vitiat actũ. ¶ Nonò ad idẽ quod no. Bar. in. d. l. demõſtratio falſa. in. vij. q. ff. de cõdi. & demon. vbi dicit ꝙ ſi volens demonſtrare fundũ adiecerit plura ſigna, quàm oporteret, & in illis abundantius erraverit, non vitiabitur libellus. per. l. ſi. §. ff. ſi. de dote præle. & d. l. j. C. de rei vxo. actio. & ſequitur do. Maria in repe. c. qualiter. el. ijj. eo. q. xj. articulo. xxj. addens notata in. d. l. vinũ. ff. ſi cer. pe. ¶ Sed cõtra prædicta facit primò notabile dictũ Inn. in. c. ſi. de procur. vbi dicit ꝙ ſi in actu in quo de neceſsitate non requirebatur authoritas ſuperioris fuerit poſtulata à non habente poteſtatẽ illã interponẽdi, nõ valet actus. ſequitur ibi do. Abb. in. iiij. col. ver. nunc deſcendo. Secũdò ad idem quod not. do. Ant. in. c. cũ ordinationẽ. de reſcrip. & ſequitur ibi Inn. in. j. co. vbi dicit ꝙ licet in impetratiõe reſcripti cõtra religioſos nõ requiratur mentio de eorũ ordine: vt probatur ibi per locũ à ſpeciali: tamen ſi fortè exprimatur, & in illo erretur: impetratio non valet. allegat nota. in. c. Rodulphus. de reſcriptis. ¶ Sed ad idẽ facit quod incidẽter no. Bart. in. l. edita. in. j. char. C. de edẽ. vbi dicit ꝙ licet expreſsio cauſæ non ſit de ſubſtãtia libelli: parte de hoc nõ opponẽte. vt l. ſi. C. de anna. except. tamẽ ſi cauſa expreſſa in libello eſt inepta: reddit libellum ineptum, abſq; eo ꝙ pars oppo nat. vt ſi dico: peto decem: quia rex eſt in Francia. per gl. in. l. ij. §. circa. ff. de doli except. & illud quod dixi. §. inver. v. ad idem. habet locum vbi actio eſt inepta. ſecus ſi cauſa. Et hoc dictum ſequitur d. Anto. in. c. dilecti. de iudi. & Bal. in. l. edita. in repe. Paduana. in. xvij. colũ. notat etiam Bar. in. l. j. in prin. ver veniamus ad cauſam. poſt gl. ibi. ff. de eden. Nam expreſsio operatur quòd conſtat de calumnia libellantis. ſecus ſi nihil expreſsiſſet. Quartò ad idem facit. quòd licet iudex non teneatur exprimere cauſam in ſententia. c. ficut. de re iudic. tamen ſi exprimit, & falſam exprimat: vel contra ius: ſententia nõ tenet. l. ſi prætor. §. Marcellus. ff. de iud. & ibi Angel. c. j. de re iudi. per Imo. poſt Inn. in. c. in præſentia. de renũ. per Do. in. c. certum. xxj. diſt. cum concor. ver. ad idem. quia licet nomen actionis omiſſum non vitiet libellum de iure canonico: c. dilecti. de iudi. tñ ſi exprimat actio ineptа, nec exprimat alia cã, libellus eſt reijciẽdus. vt in. c. examinata. e. ti. ¶ Sextò ad idẽ text. cũ ibi allegatis in gl. in. l. expſſa. ff. de re. iur. vbi dicit expſſa nocẽt: nõ expſſa nõ nocẽt. Exqbus remanet iſta qõ non parũ dubitabilis. Sed poſſet ita diſtingui. ꝙ aut ordo vel ſolemnitas concernit per omnia fauorẽ partis: & tũc attendatur an pars opponat per iſtũ tex. & d. c. ij. eo. tit. in. vj. aut ordo eſt generaliter datus à lege. Et vltra hoc lex aliquãdo habet actũ pro perfecto: ſiue ille ordo ſeruetur, ſiue nõ. quia nõ præſumptiuè ſed certitudinaliter eſt cõſũta de eo quod geritur, nõ obſtante ſolẽnitate, ſiue omiſſa, ſiue bene, ſiue malè ſeruata. & tũc quia nõ nitit præſumptioni, ſed figit pedẽ. dato ꝙ in aliquo abũdãti eret, nõ vitiabit actus. ita ꝓcedit. d. l. j. C. de rei vxo. ac. cũ aliis primo loco adductis. aut lex diſponit nõ curãdo deſolẽnitate: quia ꝓſumit abſq; illa actũ re ctè fieri. Et tunc ſi erratur in attentando ex abũdãti illã ſolennitatẽ: actus nõ valet. quia ꝓſumptio legis tollit, ex quo per talẽ peruerſionẽ apparet de mordinata mẽte gerentis. & ita procedũt ſecũdo loco adducta. bñ facit qđ ſolet dici præſumptionẽ iuris & de iure tolli per confeſſionẽ: vt p Inn. in. c. qa plerique. de immu. eccle. & p Bart. poſt gl. in auth. ſed iam neceſſe. C. de dona. ante nupt. cũ concor. & iſta bñ no. ſuper quibus tñ cogita. quia nõ reperi ab aliis tracta. ¶ No. tertiò ꝙ iudex, & quælibet honeſta ꝑſona debet corrigere errorem ſuũ: & cautius, quã poteſt. quia ſi in aliquo errauerit: nõ debet ſponte fateri errorẽ ſuũ, ne vileſcat eius authoritas. nec debet errorẽ ſuũ velle defendere, ſeu in eo perſeuerare. & allegãt hìc doc. tex. in. c. magnæ. xxij. q. iiij. Et hoc inducit. d. Ab. cõtra illos qui volẽtes ſuſtinere errorẽ ſuũ incidũt in multa incõuenientia: quia tales appellantur pertinaces: & nõ ſapiẽtes. ¶ Adde tex. & do. Ant. hûc. & Imol. in notabilibus. in. c. ab excõicato. de reſcrip. vbi dicitur melius eſſe ꝙ quis ſeipſum corrigat, quã expectet ab alio corrigi. facit tex. in. c. ad aures j. de ſimo. Et probaꝫ idẽ quia correctio eſt opus charitatis. vt latè habetur ꝑ beatũ Thomã ſecunda ſecundæ. q. xxxiij. art. j. & prima charitas incipere debet à ſeipſo. c. j. de ſupplẽ. negli. prelato. c. ſi nõ licet. xxxij. q. v. l. præſes. C. de ſeruitu. & aqua. ergo &c. Facit quod habeꝫ in primo libro tuſculanarũ. in prin. dũ dicit magis pudẽdũ ſi in ſnia falſa permaneres, quã ſi teipſum corrigeres. Facit. c. cũ ceſſante. de appel. ibi: ſanè vſus cõſilio. facit quod latè ponit Auguſtinus in libro retractionũ ſuarũ per totũ. & quod habetur in. c. quodã loco. xxvj. q. iiij. faciunt allegata per gl. iij. hûc. & Spec. in tit. de excep. §. viſo. in. viij. col. ver. vt autẽ in reuocãdis. per gl. pe. in dicto cap. exeant. per Arc. qui allegat multa & plura. xxxv. qõ. ix. c. loci. §. his ita. Et adde, ꝙ vbi quis errauit cum alio: poteſt prudenter ſe exonerare, & onerare ſocium maximè propter honorem dignitatis. ita text. vide ſingularis in. c. iij. de authoritate & vſu pal. facit illud:

hæc fuit

b ¶ Ccxxj. Addetu ꝙ eſt. ccxxxiiij.

a ¶ Nõ exigebatur libellus. Adde ꝙ vbi nõ requiritur libellus, nec inquiſitio, quod inptitudo, non vitiat. Bar. in extrauagã, ad reprimẽ. in ver ſi. ſine figura. gl. no. in. l. vinum. & & ibi. Mod. ff. ſi cer. peta. & dom. meus do. Bar. Sozi. in. d. cõſi. clxxxviij. colũ. fi. ver. prærerea.

hæc fuit ſocia quam dediſti mihi. Quis autem dicatur pertinax. vide per gloſſ. in clem. j. in ver. pertinaciter. de ſum. tri. & fid. cath. Et ibi Car. in pe. char. ver. iiij. quæro. per Arc. & o. in. c. j. lj. diſt. per Pet. de Anc. & Car. in. cle. j. §. ſi. circa principiũ de vſuris. & per Bar to. in. l. iij. §. tutores. ff. de admi. tuto. Et quis dicatur pertinax in malo, ſtatur arbitrio iudicis ſecundũ Io. And. in. c. ſi diligẽti. de ſo. cõpe. Et iſta faciũt ad ſtatuta. in quibus puniũtur recuſantes pertinaciter reſpondere poſitionibus. ¶ Vltimò collige alia notabilia ex tex. vt hîc. per doc. quos non refero: quia nihil eſt addendũ. ¶ In gl. j. in ſi. Circa materiã glo. & huius decretalis examinant hîc omnes ſcribẽtes, an & quando iudex poſſit reuocare ſuã ſententiã. & quia materia eſt multùm vtilis, licet trita: proſequar omnia quæ tanguntur hîc & alibi per doc. quã magis ordinatè & poſsibilẽ erit. Erit ergo inſiſtendũ circa duo: & primò circa reuocationẽ interlocutoriæ. Secundò circa reuocationẽ diffinitiuæ. & in vtroq; per reuocationẽ cũ fallẽtijs valde clarè deductis erũt reſtricta dicta omniũ doct. melius quã alibi. ¶ Venio igitur ad primũ. in quo prẽmiſſo † quid ſit interlocutoria. & quotuplex. vt per Roma. in rub. ff. de re iudi. cũ ibi allegatis. & hic per do. Maria. facias regulã affir matiuã. quòd quęlibet interlocutoria põt reuocari: ſiue cõcernat proceſſum, ſiue emergẽtẽ, ſiue incidentẽ qõnẽ. per. l. quod iuſit. ff. de re iudi. & c. cũ ceſſante. de appell. & l. diẽ proferre. in prin. ff. de arbi. Facit. c. fi. de app. lib. vj. no. Inn. in. c. quod ad cõſultationẽ. de re iudi. ſiue cõtineat dare, ſiue nõ: ſecundũ Pe. & Cy. in. l. pe. C. ſententiã reſcindi nõ poſſe. & Bal. in. l. ſi debitori. ff. de iudi. vbi dicit ꝙ præceptũ de ſoluẽdo quod facit iudex in cõfeſſum, ſi ſit lis cõte. & lata ſentẽtia interlocutoria: cõtrario imperio reuocari põt. l. j. in fi. ff. de præto. ſtip. ratio huius regulæ eſt in ꝓptu. quia cũ per ipſam interlocutoriã iudex nõ ſit functus officio ſuo. c. ſignificantibus. & c. quærẽti de officio dele. nõ eſt mirũ ſi iudex põt illã reuocare. Et etiã habet locũ iſta regula: ſiue loquamur in delegato, ſiue in ordinario. vt in iuribus ſtatim allegatis. & hoc etiam tenet Bal. in. d. l. quod iuſsit. pro quo facit. qa etiã arbiter põt interlocutoriã reuocare. vt in dicta. l. diẽ proferre. & l. dicere. ff. eo ti. de arb.

7 Fallit primò † iſta regula in interlocutoria quæ habet vim diffinitiuæ. quoniam de illa iudicatur prout de diffi. ita no. do. Maria. hîc allegando Bar. in. d. l. quod iuſsit. Adde primò quæ dicatur interlocutoria habens vim diffinitiuæ. latè declarat domin. Abb. in cap. peruenit. el. ij. in. iij. colum. de appella. & Bal. in. l. j. C. quando prouo. non eſt ne. & domin. Ant. in rub. de re iudi. & Bald. in. l. nõ fatetur. ff. de cõfeſſ. & eſt illa quæ non totam cauſam, ſed vnam partem ſubſtantialem diffinit. quia nõ imponit finem toti cauſæ. nec eſt pura interlocutoria: quia non expectat aliam ſententiam poſt ſe: vt ſi pronuntietur ſuper ineptitudine libelli, ſuper incompetentia iuriſdictionis, & ſimilibus. Adde ſecundò in terminis pro hac fallentia Bal. in. l. arbitrio. ff. qui ſatiſda. cogant. & Sali. in. l. poſt ſententiam. C. de ſenten. & dom. Abb. poſt dom. Ant. in. c. cum ceſſante. in. iiij. col. de appel. & in. d. c. peruenit. in. iij. col. & do. Abb. in rubrica de re iudi. & Imo. & Ro. in. d. l. quod iuſsit. licet aliter velint domini de Rota deciſione. lxxxiij. quæ incipit: Itẽ ſi à pronũtiatio

8 ne. in nouis. ¶ Adde tertiò † quod elegãter ſcribit Car. cõſi. lxxiij. quod incipit: Titius nunc ſunt. xix. anni. in ver. ad quintũ. vbi dicit

a ꝙ ſentẽtia lata ſuper exceptione peremptoria, [a] eſt interlocutoria, habẽs vim diffini. iuxta gl. ij. in fi. in cle. fi. de app. & ideò nõ eſt locus cle. appellãti. de appe. & ſic vult ꝙ iſta nõ reguleꝫ vt interlocutoria. adde etiã Rotã deciſione. xxxij. in nouis quę incipit: Itẽ ſi à ſentẽtia. vbi dicit ꝙ ſentẽtia lata ſuper attẽtatis poſt appellationẽ eſt interlocutoria habens vim diffinitiuæ & ideo non eſt locus clemẽtinæ appellãti. & eſt cõmunis ſentẽtia, quòd interlocutoria habens vim diffinitiuæ reguletur prout diffinitiua: vt expreſsè firmat Bal. in. l. hac edictali. in. vj. col. ver. quæſtio ſtat ſup hoc. C. de ſecũdis nupt. & in. l. minoribus. in. ij. co. ver. attende iſtud eſt verũ. de his, quib. vt indig. & in. l. per hãc. in. xiiij. col. ver. modò quæro. C. de tẽpo. app. & d. Abb. in. c. ſi. in. vj. col. ver. dic tamẽ quòd in omnibus. de iudi. & in. c. tua nobis. in tertio notabili. de appel. & Federicus cõſilio clxxxviij. incipiente; caſus talis eſt lata ſententia fuit. & Car. in cle. appellanti. in. viij. q. de de appel. & in cle. ſi. in fi. ij. q. eo. titul. & Lu. ro. in repeti. rubricæ. ff. de arbi. in pen. charta. ver. aduerte quia videtur. & Ang. in. l. ſi ſit. ff. de legi. j. Et Roma. latè in. l. ij. in prin.

in. xviij. colũ. ver. vlt. quid ſi in ſententia. ff. de verbo. oblig. & eſt gloſſ. ſi. quam not. in. c. ſi. in ver. inanes. de elect. lib. vj. & illa gl. firmat hanc fallentiam: ſcilicet quòd talis interlocutoria nõ poſsit reuocari; ſicut nec diffinitiua. Sed aduerte quia iſta fallentia limitatur duobus modis, Primo. niſi iudex ꝓceſsiſſet officio iudicis nobili: puta ad interpoſitionem decreti ſuper alienatione rerum immobilium. tale enim decretum poteſt ex cauſa reuocari: licet habeat vim diffinitiuæ: vt l. quanuis. ff. de rebus eorum. l. ſi præſes. C. de prædijs minorum. Facit quod notatur in. c. ij. de pur. vul. & in authen. ei qui. C. de bo. auth. iud. poſſi. Secundò procedit fallentia. quando talis interlocutoria eſt lata officio a iudicis mercenario: quia cum per talem interlocutoriã vim habentem diffinitiuæ iudex ſit functus officio ſuo: nõ poteſt illã reuocare. c. ſignificãtibus. de officio deleg. ita ſimpliciter dicit hîc. do. Maria. nihil allegans. adde Bart. idẽ tenentem in. d. l. quòd iuſsit. in fine. & pro explo do. Maria. Adde in terminis Inn. in. c. dilecto. in glo. magna. ver. imò plus poſſet dici. de verbo. ſigni. vbi dicit quòd quandocunque cõſtaret ſecundũ decretum eſſe injuſtè interpoſitum, ſemper poſſet per eũdem iudicẽ reuocari: & tamen ſentẽtia ſecundi decreti eſt interlocutoria, habẽs vim diffinitiuæ. vt no. Bar. in. l. ſi finita. §. ſi fortè. ff. de dam. infec. & expreſsius Bal. in. l. ij. ff. ſi ex noxali cauſa agatur. & ſic intelligitur gl. in. l. j. in gloſſ. antepe. ff. de iuriſdi. omnium iud. Item adde Ludouicum ro. in ſingulari. dcvj. quod incipit: ſecũdum decretum. vbi allegat dictũ Inno. in. d. c. dilecto. pro ſingulari. & idem dicit tenuiſſe Bar. in. l. nõ videtur. la. prima. ff. de iud. & idẽ tenet Spe. in ti. de ſecũdo decreto. §. nũc dicamus. ver. illud. & in tit. de primo decreto. §. iã de effectu. ver. ſed quid ſi iudex. & Io. And. in. c. cõſultationibus. de officio delegati. & d. Ant. in rubrica de re iud. & quòd ad ipſum deueniatur officio iudicis nobili, declarat Bar. in. l. iubere cauere. ff. de iuriſ. omni. iud. & in. l. ſi finita. §. Iulianus. in. xj. col. ff. de dã. infec. ¶ Secũdò limita iſtam primam fallentiã vt habeat locũ, quando interlocutoria habens vim diſſinitiuæ profertur ſuper principali deducto coram iudice: quia ſententia lata ſuper eo non poteſt retractari: quia per eam finitum eſt iudicium. arg. c. ſignificantibus de offi. delegatus autem eſt ſi talis ſententia habens vim diffinitiuæ non profertur ſuper principali deducto: ſed ſuper incidenti: quia tunc licet illa dicatur habere vim diffinitiuę quo ad illũ articulũ: nõ tamẽ habet vim diffinitiuæ quo ad totã cauſam: & ideo iudex poterit illã reuocare. ita ſingulariter determinat Do. in. d. c. ſi. in. viij. col. de elect. lib. vj. dicens quòd ita eſt intelligenda gl. ibi. & quòd ita ſentit Ioã. And. in. d. c. peruenit. de appel. Et hanc limitationem credo ſentire Pet. de Anch. licet liber meus ſit corruptus, conſil. cccij. quod incipit: vicarius poteſtatis Bononiæ. & ita declarat prædictam fallentiã.

9 ¶ Fallit ſecũdò prædicta regula, vbi per interlocutoriam finita eſſet iuriſdictio iudicis. puta quia pronuntiaſſet ſe in incompetentem, vel non eſſe procedendum ad vlteriora: vel ſi abſoluat conuẽtum ab obſeruatione iudicij. [b] ita

b eſt text. no. in. d. c. ſignificantibus. de offi. deleg. vbi pronuntiatio incompetentiæ iuriſdictio-

a ¶ Peremptoria, Ad. de ꝙ idẽ tenet Are. in cõſi. xx. col. j. circa fi. & in. colum. ñ.

b ¶ Ab obſeruatione iudicij. Adde ꝙ imò talis ſententia ab obſeruatione iudicij. dicitur interlocutoria. ita Are. in conſil. xx. col. ij. in fi. conſil. cxj. co. ij. ver. circa ſecundũ. & latius in cõſil. cxix. per totum. & ita vidi cõſultũ in ciuitate Piſarũ per do. meũ. d. Frã. papi. inci. eius conſiliũ. in cã ad me tranſmiſſi. & an ſententia lata ſuper cõpetẽtia iudicis dicatur interlocutoria mera, vel habens vim diffinitiuæ. vide per Fran. are. in. d. cõſi. cx. vj. col. ij. j. de ver. circa ſecũdum. & col. ſeq. & ſe.

nis tollit omnẽ facultatẽ amplius attẽtandi. Ad idẽ tex. bonus in c. iudex ab apostolica §.j. in fi. eo. ti. lib. vj. Ita notat hîc do. Maria. ad de do. Abb. in. c. cũ cessante. in. iij. col. de app. & Imol. & Roma. in d. l. quod iusſit. vbi idẽ tenẽt. & idẽ tenet Bal. in. l. pe. ad fi. C. de pac. & do. Ant. Imo. & do. Abb. in. d. c. significãtibus. Et pro hoc optimè facit quia talis ſententia nõ eſt plena interlocutoria: ſed habẽs vim diffinitiuæ. hinc eſt ꝙ ab ipſa põt appellari de iure ciuili. ſecũ dũ gl. in auth. habita. C. ne fil. pro patre. quã facit ſingu. do. Maria. hîc. & d. Abb. in. c. ſuper eo. el. ij. de app. in. vj. col. & Imo. in. c. ſignificãte. in. j. col. de reſcrip. & Bal. in. c. j. in. ij. col. de iud. & do. Abb. in. c. examinata. in fi. eo. tit. & in c. fi diligẽti. in. x. col. de fo. cõpe. & in prælegato. c. significãtibus. ¶ Sed iſtam fallentiã limita primò eſſe verã in iudice delegato: ſecus autẽ in iudice ordinario. ſecũdũ Bal. in. l. ij. in. j. opp. per illũ text. C. quomodo & quando iudex. Et idẽ ſentit in. d. l. pe. ad fi. C. de pac. Notat Paul. de Caſt. eo non allegato in. l. iudex poſteã quã. ff. de re iudi. & in. l. j. in fi. ff. ſi quis ius dicẽti nõ obtẽpe. Sed cõtrariũ tenet hîc do. Maria. quia etiã in ordinario habet locũ ratio. c. ſignificantibus. quia expirat officiũ judicis in illa cauſa. etiã nõ ob. d. l. ſi præſes. quia prima ſententia fuit nulla. in. iiij. C. de accu. plenè; not. in. l. ſi vt proponis. la. j. C. qũo & qñ iudex. ſecũdũ ipſum. & fuit impugnatio Romani licet ipſe non dicat. in ſingulari. cxxxj. inci. iudex ꝓnũtiat. vbi tñ ſubdit tenẽdũ eſſe mẽti dictũ Bal. qa maxima eſt eius authoritas. ¶ † Secũdò limita hãc fallẽtiã nõ procedere. ivbi eſſet appellatũ ab illa interlocutoria: etiã per quã expirat officiũ iudicis: quia poteſt reuocari ſi ſit ab ea appellatũ. quia cũ per appellationẽ ſit ſuſpẽſa ſeu extincta ſententia prima. l. ſi cauſa. C. de trãſac. l. j. §. fi. ff. ad Turpil. fingif de præſenti nõ lata. ideò poteſtas iudicis manet integra. & ſuccedit diſpoſitio. c. cũ ceſſante. de appel. ita elegãter limitãt domini de Rota in nouis. deci. lxxj. quæ incipit: Itẽ ſi auditor. & plenius deci. lxxxiij. quæ incipit: Itẽ ſi à pronũtiatione. ſequũtur do. Ant. & do. Abb. in c. peruenit. el. j. de app. & in. d. c. cũ ceſſante. mouẽtur inter alia per tex. in. c. dilectus. el. ij. de præbẽ. vbi ſecũdũ cõmunẽ intellectũ hoc probatur: & ideo dicũt ibi. d. Ant. & d. Abb. poſt eũ in penultimo notabili. ꝙ ſi à iudice pronũtiãte ſe nõ eſſe iudicẽ, appellatur: non extinguitur ſua iuriſdictio. per illũ tex. ergo in propoſito ceſſat ratio dictæ fallẽtię. Et hoc multũ notat Roma. in dicto eius ſingulari. cxxxj. ¶ † Tertiò limita hãc fallentiã ꝓcedere, ſi iudex pronũtiauit ſe incõpetentẽ ſuper principali negotio. ſecus ſi per aliquo dependẽte à principali. vt in. c. dilectus. el iij. de præbẽ. quẽ tex. ita intellexit Sali. vt refert ibi Pau. de Ca. in. l. poſt ſententiã. C. de ſententijs. pro quibus optimè facit quod no. in. c. fi. in. viij. col. de ele. in. vj. quẽ. ſ. retuli in ſecũda limitatione primæ fallẽtiæ. Ita tamen pẽdet ab intellectu dicti. c. dilectus. ſcilicet vtrũ illa reuocatio fuerit vigore ſecũdi mãdati an nõ. de quo me remitto ad notata ibi: ita mẽ authoritatẽ prædictorũ diligẽter no. ¶ Quartò limita hãc fallẽtiã eſſe verã, quãdo iudex qui pronũtiat ſe nõ eſſe iudicẽ, eſt datus principaliter in cauſa: ſecus ſi acceſſoriè, vt eſt executor. quia ſi pronũtiaret ſe nõ eſſe executorẽ, nõ per hoc finiretur iuriſdictio ſua: & talẽ ſententiã poſſet reuocare. ita ſingulariter not. Do. poſt Paũ. in. c. fi. ſuper cuncta. in pe. col. de offi. dele. in. vj. ver ſed quid ſi executor. quia ex quo durat principalis gratia cui iſte datur acceſſoriè per illũ text. nõ potuit eius pronũtiatio auferre ius partis. & ita intellexit tex. in. d. c. cũ dilectus. el. iij. bene facit glo. mag. in fi. in c. fi ſoli. de cõceſ. præbẽ. in. vj. & hãc limitationẽ no. plura ex ea elici poſſunt. ¶ † Fallit. iij. ꝓdicta regu. niſi ab interlocutoria fuiſſet bis appellatũ: & ſemp fuiſſet cõfirmata: quia nõ poterit amplius per iudicẽ reuocari. iſta eſt gl. ſing. in cle. fi. de appel. ver. ſuper ea. in fi. no. Bar. in. l. à diuo Pio. ff. de re iudi. & d. Abb. in. d. c. cũ ceſſante. & do. Maria. hîc. adde. d. Car. in. d. cle. fi. in. iij. oppoſit. vbi poſt Paulũ approbat illam glo. & facit eã ſing. aſſignãdo rationẽ. quia ſi reuocaretur, videret in cõſequentiã cõcedi audiẽtia appellãti ſuper eo quod prohibet tex. ibi. aſſignat do. Abb. aliã rationẽ in. d. c. cũ ceſſante. quia reuocatio haberet in ſe, notoriam iniuſtitiã: quæ redderet ſententiã nullã: vt in. c. inter cæteras. Et ibi per d. Abb. de re iudi. Adde etiã. d. Ant. in. c. fraternitatis. in pe. col. ſ. de frigi. & malefi. vbi ſequit gl. in. d. cle. fi. & dicit eã notãdã. Et facit quod ſingulariter voluit gl. in. d. c. fraternitatis. in ver. fornicatio. in fi. quę vult ſecundũ vnũ intellectũ, ꝙ licet ſentẽtia in cauſa matrimoniali nõ trãſeat in rẽ iudicatã. c. lator. & c. cõſanguinei. de re iudi. tñ ſecus eſt ſi fuit bis cõfirmata. & quãuis. d. Ant. & d. Iac. & ibi Imo. in cle. j. circa prin. de re iudi. nõ ſequãtur gl. quaſi ſemper militet rõ. c. lator. tñ eã ſequif. d. Ant. met. in. c. tenor. in pe. co. de re iudi. & d. Abb. in. c. ad reprimendã. in col. iij. de of. ordi. & in. d. c. fraternitatis. ver. vltimò põderabis. & ſalua vt ibi per ipſum. ¶ † Sed hãc fallẽtia limita primò niſi eſſet deſerta appellatio: quia tũc cum eſſet præſumptio magnæ diſcuſsionis, in qua iſti ſe fundant, ceſſat iſta fallẽtia ſecũdũ do. Maria. hîc: cui adde, licet nihil alleget. d. Cardi. idẽ tenentẽ in cle. fi. in. v. q. de appel. poſt gl. Secũdò limita, niſi tertius qui ignoraſſet dictã cauſam agi per eũ qui appellauit, nouiter compareret, & appellaret: quia vigore talis appellationis liceret iudici interlocutoriã reuocare: etiã quæ bis fuerit cõfirmata ſi ille docuerit de ſuo intereſſe ſecũdũ do. Maria. hîc qui allegat not. in c. cũ ſuper. de re iudi. & quod no. Bar. in. l. à ſententia. ff. de appella. & dicit cogita: quia eſt noua cõſideratio. & ita reſidet. Adde tu do mi. Car. in cle. j. in. iiij. q. de re iudi. vbi poſt alios cõiter concludit ꝙ licet ter ſuccũbens per tres ſnĩas cõformes nõ opponat de nulli tate vt ibi tamẽ fallit in tertio, qui audietur pro ſuo intereſſe per rationes de quibus ibi. & ita firmari poteſt in ꝓpoſito. Adde etiã notata per Bar. & alios in. l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. vbi plenè declarat quãdo audiatur tertius cõparẽs pro intereſſe ſuo. de quo per Bar. & Bald. in. l. j. ff. de petitio. hæred. & in. l. ita tamẽ. §. quoties. ff. ad Treb. per Bart. in. l. cõſentaneũ. C. quomodo & quando iu. & in. l. ij. in. j. colũ. ff. ſi ex noxa. cauſa agatur. ¶ Fallit etiã quod elegãter no. Ang. in. l. quidam cõſulebãt. in fi. ff. de re iudi. vbi dicit ꝙ licet exceptio declinatoria ſit omiſſa à partibus litigantibus: tamẽ poterit opponi per tertiũ quãdocũq; in iudicio venientẽ. & ita dicit decidere Inn. in. c. capitulũ. de reſcript. facit etiã quod notat Lapus allegatione. lxj. quæ incipit: viſis literis vbi dicit ꝙ licet habẽs poteſtatẽ procedẽdi ſecundũ liberũ velle, non teneatur ſeruare ſolennitatẽ iuris poſitiui quo ad partes: teneturtñ obſeruare quo ad tertiũ cõparẽtẽ. quod multũ no. d. Ant. & Imol. in. c. j. pen. col. de cõſtit. facit etiã quod not. do. Ant. in capitul. cũ ſuper. in. xix. col. ver. ſecundus quãdo nõ appellatur. de re iudi. vbi dicit ꝙ licet appellari debeat ij. x. dies. vt in authẽ. hodie. C. de app. in. c. anteriorũ. ij. q. vj. tamẽ tertius cõparẽs pro ſuo intereſſe poſt ſententiam poteſt appellare. etiã, poſt x. dies. facit quod no. gloſſ. ſingularis in. l. creditor. in princip. ff. manda. quæ dicit quòd titulus nil nouari appellatione interpoſita. non habet locum in tertio comparente pro intereſſe ſuo. & etiam facit ſingulare dictum An gel. in. l. per hanc. in. vij. colum. C. de tempo. appell. & Bal. & Imo. in. l. ſi quis filio. §. hi aũt omnes. ff. de iniu. irrito ꝙ teſtamẽto. facit c. Romana. §. in aliũ. de appel. in. vj. ¶ Limita tamen. niſi ille tertius vellet aliquid innuere prætextu proceſſus facti in cauſa principali. quia tunc non poſſet: vt per Imo. in. l. qui à latronibus. §. j. in pe. colum. ff. de teſta. Facit etiam quod not. Car. in. c. ad petitionem. j. eo. & ibi Ioan. de ana. vbi dicit quòd diſpoſitio gloſſ. in clemẽ. j. in ver. pro infectis. de immunita. eccle. nõ habet locum in iure tertio quæſito. facit etiam text. in. c. quanuis. de reſcript. in. vj. cũ ſuis ſimilibus. facit quod notat Inno. in clem. j. de excep. & Bal. in l. ij. colum. ver. ſed quid dices. C. de execu. rei iu. vbi dicunt quòd licet inſtrumentum guarentigiatum habeat executionem paratam: nõ tamen habebit quo ad tertium comparantem. Facit quod notat Bald. in l. ſi. in fi. C. de except. & Ang. in. l. ſi quis libertatem. per illum tex. ff. de petitione hæreditatis. vbi dicunt quòd tertius comparens pro ſuo intereſſe poteſt opponere exceptiones dilatorias poſt litem conteſta. Facit quod no. Bart. in. l. j. circa fi. ff. à quibus appellare nõ licet. vbi dicit quòd ſublata appellatione in reſcripto à partibus obtẽto, nõ intelligitur ſublata quo ad tertiũ. & eſt de hoc text. ſingularis in. c. ſuper eo. ibi nõ tamẽ. de offi. deleg. quod reputat notabile do. Ant. in. c. vt debitus. de app. facit etiam quod notat Imo. & do. Abb. in. c. fi. de fi. inſtr. vbi dicunt quòd licet ſcriptura priuata non requirat diem. vt in. l. cum tabernam. §. idẽ queſijt. ff. de pig. non tamen habet locum, quando agitur de præiudicio tertij. facit. c. cũ teneatur. & quod ibi notat do. Abb. de appel. vbi habetur ꝙ licet appellatio ſuſpendat pronuntiatũ. c. venientes. de iureiur. nõ tamen ſuſpendit reſpectu tertij. facit quod notat Innocen. in. c. ex literis. de offi. delega. vbi dicit quòd ſi ſecundæ literæ

teræ producuntur in iudicio, & nõ opponitur de primis literis, ꝙ iudiciũ valet & tenet, quo ad ipſos litigãtes: ſed quo ad tertiũ ſecus. facit tex. ſingularis in. c. cõſtitutus. de teſtib. vbi licet poſt publicatas atteſtationes non poſſint produci alij teſtes: tamen tertius poteſt producere alios teſtes pro intereſſe ſuo: licet non partes. Facit quod not. Bal. in auf. ſi quis in aliquo. C. de eden. & ſequitur Pet. de Anc. in cle. j. de proba. vbi dicit, ꝙ ſi iudex ex ſententia condẽnauerit Titiũ procuratorem Sempronij, ꝙ inter litigãtes probatur Titium eſſe procuratorẽ Sempronij: ſed nõ quo ad tertiũ. facit quod dicit Bal. ꝙ per inſtrumentũ dotis probatur præſumptiuè matrimoniũ quo ad ipſos litigantes: non quo ad tertiũ. Facit, quod no. Bal. in. l. Põponius. per illũ text. ff. ex quib. cau. vſuſfr. amit. vbi dicitur, ꝙ per perceptionẽ fructuũ & penſionis nõ probatur poſſeſsio quo ad tertiũ. facit, quod no. Bal. in. l. & ſi ſeuerior. C. de infami. vbi dicit, ꝙ terti⁹ poteſt opponere exceptionẽ non numeratæ pecuniæ. facit elegans cõſilium Pe. de anc. cclxv. quod incipit: in primo dubio. vbi conſuluit, ꝙ ſtante ſtatuto vt ſuper bonis fallentiũ mercatorũ adiudicatis creditorib⁹ nullo modo audiũtur creditores poſt quatuor menſes: tamẽ audiet tertius offerẽs ſe probare ꝙ bona adiudicata non erant fallentis. & ita dicit ſe obtinuiſſe Florẽtiæ. Facit quod no. Car. in ſuis notis cauſarũ centeſima octuageſimatertia. vbi dicit, ꝙ ſtante ſtatuto Paduæ, ꝙ poteſtas teneatur exequi ſententiã latam per curiã Venetorũ omni exceptione remota: nõ tamen mãdabitur ſententiæ executioni cõtra tertiũ poſſeſſorem. faciunt notata per Bar. in. l. ſi ſuperatus. ff. de pig. per gl. & Bar. in. l. qui repudiãtis. §. fi. ff. de inof. teſt. per Bar. in. l. ſi perluſorio. §. fi. ff. de app. per Bal. in. l. ij. C. quibus res iudi. nõ nocet. per Inn. & d. Abb. in. c. pe. de re iud. per Bal. in rub. C. res inter alios acta. per Imo. & omnes. in. l. ſępe. ff. de re iud. cum ſi. ¶ † Fallit quartò prædicta regula. niſi iudex detuliſſet appellationi ab interlocutoria: quia tunc tota eius iuriſdictio tranſlata eſt in ſuperiorẽ. c. cũ appellationibus. de app. in. vj. vbi etiam de conſenſu partiũ nõ poſſet cauſa redire ad primum iudicẽ. niſi iudex ad quem remitteret. ſecũdũ do. Maria. hîc allegat Imo. & do. Abb. in. c. interpoſita. §. ille denig. de appel. & hanc fallentiam tenet etiã loã. An. in. d. c. cũ appellationibus. & ibi Do. in §. j. in. j. col. & ratio eſt ꝓpter abdicatã iuriſdictionẽ à iudice à quo. & idẽ ſi iudex inhibuit iudici à quo. per eandẽ rationẽ, vt in. c. regula. §. ſi vero. de app. in. vj. & idẽ ſi cauſa fuiſſet cõmiſſa per ſuperiorẽ. per eandẽ rationem. c. paſtoralis. §. ſi verò. de off. dele. & ita declarat Spe. ti. de exceptionib⁹. §. viſo. ver. ſed nunquid iudex. cũ ver. ſeq. & idẽ ſi apoſtolos petitos tradere recuſauit per eandẽ rationẽ. per. c. vt ſuper. de app. in. vj. & iſta procedunt etiam ſi iudex appellationis nullam adhuc inhibitionem fecerit: vt per Spe. vbi. ſ. omnino vide. ¶ † Fallit. v. prædicta regula in interlocutoria quæ eſſet executioni mãdata: quia talis non poteſt reuocari ſine conſenſu partium. gl. eſt no. in. l. j. §. fi. in verſi. addi. in fi. ff. de præt. ſtip. & ibi ſequuntur omnes doc. ¶ Idẽ tenet Ray. & Imo. in. l. j. eo. ti. & ꝓ Bart. in. d. l. quod iuſsit. & Bal. in. l. elegãter. §. ſi quis poſt. ff. de cõdi. inde. & in. l. arbitro. ff. qui ſatiſ. cog. & d. Car. in cle. fi. in. iij. opp. de app. vbi facit ſingularẽ dictã gl. & ꝓcedit etiã ſi ſit talis interlocutoria cõcernẽs cõmodũ & intereſſe partis. ſed quãdo non concernit partis intereſſe, nulla ſubeſt ratio quare partiũ cõſenſus requiratur; & maximè ꝓcedit hoc in ſnĩa excõicationis: quæ cũ ſit merè in iudicis poteſtate, ſi iudex abſoluit etiã parte nõ citata eo caſu quo de iure citãda fuit, tenet abſolutio: vt ſoleniter declarat Car. in rep. c. perpẽdimus. in. xxxiij. col. ver. quæro dixi, ꝙ excõicatio. de ſen. excõ. quia etiã ſi præſens pars foret, nõ poſſet impedire abſolutionẽ. vt no. Inn. in. c. prudẽtiã. de off. dele. & ꝓ hoc facit, qđ no. gl. xj. q. iij. c. excõicatos. & Spe. ti. de cõtumacia. §. fi. ver. ſed pone excõicat⁹. & ver. ſeq. quod declara: vt per. d. Car. ibi, cõcludẽtem, ꝙ excõicatio reuocari põt quãdocunq; etiã à delegato, allegat Spe. ti. de ſententijs. §. qualiter. ver. quid ergo ſi ſnĩa. qđ dicit notabile & ſingulare. & tamẽ talis ſnĩa trahit ſecum executionẽ. c. paſtoralis. in fi. de app. & ita dicit ibi. d. Car. in. d. c. perpẽdimus. intelligẽdã eſſe gl. in. d. l. j. ¶ Secundò limita hãc fallentiã niſi iudex ex cauſa vellet reuocare talẽ ſnĩam etiã trahentẽ ſecũ talẽ executionẽ. ita ſeipſam limitat gl. in. d. l. j. quod etiam no. Car. in. d. c. perpẽdimus. ¶ Tertiò limita. dũmodò talis interlocutoria executioni mãdata fuerit valida. ſecus ſi nulla. quia licet ſit executa, poterit ſine alia cauſæ cognitiõe quatenus de facto ꝓceſſum eſt, de facto reuocari. ita elegãter dicit Bal. in. l. poſt ſnĩam. in fi. C. de ſententijs. allegat gl. fing. ſecundũ eũ in. l. minor. ff. de euictio. & idẽ no. Bal. in. l. arbitro. ff. q ſatiſd. cog. & hoc pro certo eſt bene notãdũ, ꝙ actus factus nul liter & de facto, poſsit de facto reuocari & retractari. & ſemper allegatur gl. in. d. l. minor. in princ. in ver. Seium. dum dicit. & eſt argumentum & eſt additio per quam gl. dicit Bal. in. l. ij. in. xj. col. in. iiij. q. C. de ſeruituti. ꝙ præceptum factum abſq; ordine iudiciario, poteſt abſq; citatione & etiam cauſæ cognitione reuocari. per illam glo. dixit Pet. de Anch. conſi. clxxxiiij. incip. viſis conſilijs famoſorum, ꝙ iudex laicus qui de facto iudicauit in cauſa clerici, poteſt ſententiam de facto reuocare. & idem dicit de ſuperiore. Per illam glo. dicit Ol. conſi. xij. incipiente quæſtio. j. ꝙ tenuta data die feriato poteſt die feriato reuocari. [a] & hoc eſt quod vult illa glo. dicit Bal. in. l. j. in fi. C. de prohi. ſequeſtra. poſſeſſ. illam glo. dicit Bal. in. l. ſi pacto quo pœnam. C. de pact. ꝙ miſsio in poſſeſsionem ſeu executio facta de facto parte non citata, debet eadem facilitate, & de facto parte non citata reuocari. Pro illa gloſſ. facit textus ſingularis in. l. j. §. hoc edictum. ff. ſi mulier ventris nomine. vbi text. dicit. ſicut facilis fuit prætor circa bonorum poſſeſsionem dandam mulieri ventris nomine: ita calumnia eius impunita nõ relinquetur. & ad hoc illum textum ponderat Bald. in. l. ob meritorum. C. ne vxor pro marito. & in. l. ordo. C. de execu. rei iud. & in rubrica. C. de ſucceſ. edic. & in. c. ij. & in. c. ſuper literis. & c. ab excommunicato. de reſcriptis. & in. c. cõquerente. de reſtit. ſpol. Et illam gloſſ. in. d. l. minor. facit ſingularem Bal. in. l. ab executore. C. quorum appella. nõ reci. & in. l. fi. C. de ferijs. & in. l. fi. in. ij. col. Et. C. de edi. di ui Adri. tol. & in repeti. l. tale pactum. §. qui prouocauit. in. x. q. ff. de pactis. & in rubrica. C. de reſcin. vend. & do. Anto. in. c. cum ceſſante. de appel. Pro illa gloſſ. facit dictum Innocen. in capit. querelam. in. ij. colũ. de elect. vbi dicit, ꝙ ſi epiſcopus, vel alius iudex proceſsiſſet ſine ordine iudiciario, vel ex impetu: & ſit notorium, poterit reuocare poſſeſsionem poſſeſſore nõ vocato. ¶ Per illam gl. conſuluit eleganter Cal. in. ti. de dilationibus. cõſi. primo: ꝙ captus nomine citati eſt relaxandus. & dicit, ꝙ facta de facto, debent de facto reuocari. allegat no. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de ope. nouinuntia. Per illam glo. dicit Pet. de anc. cõſi. vj. inci. viſo themate. ad fi. ꝙ bannum latum de facto, debet de facto reuocari. Per illã gl. dicit Pet. de anc. cõſi. xviij. inci. dominus noſter. in fi. ꝙ executor qui de facto poſuit quẽ in poſſeſsionẽ beneficij, debet eũ de facto reuocare. per illã gl. infertur illud, quod dicit dominus Abb. elegãter in. c. quia clerici. in vltimò notabili. de iurepat. vbi dicit, ꝙ ea quæ fiũt per partes de facto extra iudiciũ, poſſunt per iudicẽ de facto extra iudicium retractari. per tex. ibi. & ſubdit ſingulariter, ꝙ ſi quis notoriè tenet eccleſiã iniuſtè: nõ eſt neceſſariũ, ꝙ Epiſcop⁹ eũ vocet in iudiciũ. Sed poteſt eũ ſpoliare de facto, ſicut de facto ſe ingeſsit. & iſtud ineternum no. Per quod habes magnã declarationem ad glo. in. c. licet epiſcopus, in ver. vo-

a ¶ Feriato reuocari. Adde ad hoc Alexãd. de Imo. & doc. in. l. j. §. nuntiatio. co. vj. ff. de no. opnũ. & in. l. ſi pacto quo pœnam. C. de pac. & in. l. minor. ff. de euic. in addi. ad Bar. Lu. ro. con ſi. ccxx. & Per. de anc. conſi. xciij. & Maria. ſozi. in con ſi. xxxij. colũ. penul. ver. quantum enim.

eato. de præben. in ſexto. quæ vult, ꝙ etiã iniuſtus detentor nõ remouetur iuris ordine nõ ſeruato. & reaſſumũt doctores in pleriſq; locis. de quibus aliquid dixi in. c. j. de ſimonia. quia illa procedunt, dummodò non ſit notoria detentio. puta ſi quis, ꝓpria authoritate omni colore ceſſante ſe ingeſsit. vel niſi per ordinariũ fuiſſet de facto antè vſus. Et hoc nota. & cogita: quia multi allegantes illã gl. fortè aliter ſentiũt. Item propter gl. in. d. l. minor dicit pulchrè Pet. de anch. conſilio. cclxiij. incipiente: ex verbis dictæ ſententiæ. in fi. ꝙ excuſantur Veneti: quorũ ſententiæ nõ tranſeũt in rem iudicatã: quia cùm multoties iudicent de facto, volunt poſſe quãdocunq; de facto reuocare. Sed vnũ diligenter no. ꝙ dum. ſ. dictum eſt ꝙ in reuocatione actus facti parte non citata nõ requiritur citatio partis, pro qua factum fuit. debet limitari niſi actũ factũ parte non citata facturus fuiſſet iudex, etiã parte præſente, & cõtradicente. puta quãdo iudex tibi nõ citato feciſſet præceptum ad inſtantiam Titij, ꝙ non procederes in opere per te inchoato: eò quia iudex videbat paratã eſſe rixam, & arma eſſe accepta. vnde propter hoc ita præcepit cauſa vitandi ſcandali. iuxta. l. æquiſsimũ. in prin. cum ibi no. ff. de vſufru. nã tale præceptũ non debet reuocare parte non citata: ad cuius inſtantiã fecit: quia tibi inuito potuiſſet illud præcipere per. d. l. æquiſsimum. ergo tibi abſenti & ignoranti præcipere potuit. l. qui poteſt inuitis. ff. de reg. iur. ita dixit ſoleniter Ioannes And. in addi. Spe. ti. de ſententiæ prolatiõe. §. ſpecies. in addi. quæ incipit: habeo de præcepto &c. & idem tenent Ang. & Imo. in. l. de vnoquoq; ff. de re iud. & do. An. & do. Abb. in. d. c. cum ceſſante. Et ſuper hac quinta fallentia poſſet inſtari ex dictis Imo. & Raphaelis in. d. l. quod iuſsit. Sed quæ prædixi cõmuniter tenentur. Et cõſidera: quia omnia iſta optimè faciunt ad materiam huius decretalis dum tractãt de reuocatiõe erroris: & potuiſſet poni etiã in notabilibus.

21 ¶ Per quod limitatur. Adde, ꝙ hãc limitationẽ ponit do. Alex. de imo. in conſi. cj, col. j. in v. volu.

b ¶ Et primò. Adde ꝙ imò poterit cõfirmari. & confirmatur à iudice appellationis: quãdo à tali cõfirmatiõe nõ fuit appellatũ: vt ſentit Alexã. in d. conſi. cx. colũ. j, in. v. volu.

16 ¶ †Fallit ſextò prædicta regula in interlocutoria quæ fuit per iudicem confirmata: quia talis reuocari non poteſt ſecundũ. d. Maria. hic, allegat Io. And. in Spe. titu. de ſententiæ prolatione. §. vt autẽ. col. viij. ver. quid ſi Papa. & Goff. in ſua ſumma. de confir. vti. vel inuti. & Ange. in l. Paulus. la. prima. ff. de re iud. Non obſtat. ꝙ ſtatutum factum ab inferioribus poſsit ab eiſdẽ reuocari: licet ſit cõfirmatum: vt per gl. ſ. gl. fi. in. c. ex frequentibus. de inſtit. ꝙ ſtatutum etiã ſine confirmatione intelligitur approbatũ, vt. l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur. & ſic illa confirmatio videtur fieri ad cautelã: nec debet plus operari, quàm alia quæ fit per legem mortuã. quæ ratio ceſſat in ſententia, ſecundũ Imol. in. l. Paulus. de dona. & do. Maria. hîc. Addẽ elegans dictũ Inn. in. c. j. poſt mediũ. de confir. vti. vel inuti. vbi dixit ꝙ quando ſententia eſt confirmata per ſuperiorẽ: nullus poteſt dicere eam nullam. neq; eo prætextu ꝙ is qui tulit ſententiã nõ erat iudex: neq; pro alio: quia ſi ille qui confirmat eſt iudex: ſententia quã fert ſuper confirmatione prioris ſententiæ tranſit in rem iudicatã: & dat robur primæ ſentẽtiæ, vt decæterò contra eã non poſsit opponi per. c. j. de tranſac. prodeſt etiã actori. quia nullus inferior confirmatore de ea cognoſcere poteſt, ita ad literam dicit Inn. ibi. per quod cõfirmatur iſta fallentia: quaſi confirmatio faciat eam dici nouã ſententiã. quod dictũ eſt ſingulare multũ. per quod limitatur[a] doctrina gl. in clemẽ. j. in verbo nõ obſtãte. de ſeque. poſ. quæ voluit, ꝙ exceptio defectus iuriſdictiõis ſemper poſsit opponi ſi remoueatur omnis exceptio. & eam faciunt ſingulare omnes ſcribentes ibi. & eã dicebat Bal. ſcriben dã fore literis aureis. prout refert ibi Pet. de Ancha. facit in ver. non obſtante. in. c. indemnitatibus. de elect. in. vj. & in. c. paſtoralis. §. quia verò. ver. ſciſcitatus. de offi. dele. & in. c. quorundã. in ver. diſcordia. de elec. lib. vj. latè per Roma. in. l. iiij. §. qui opus. ff. de ope. noui nũ. cum cõcor. Nam ex dicto Imo. de quo. ſ. illa limitantur. niſi ſentẽtia eſſet per ſuperiorem confirmata: quia etiã de incõpetentia primi iudicis dici non poterit. quod multũ no. Rota deciſio. cxxxij. inci. Item no. ꝙ vbi ſentẽtia in antiquis. & do. Ant. in. c. ſuper literis. in pen. col. de reſcri. & ibi Imo. in. xiiij. col. & do. Abb. in. c. ij. in. viij. colum. de dila. facit quod no. Bal. in. l. reſcripta. in. iij. col. de preci. Impera. offeren. vbi dicit, ꝙ Papa poteſt ratificare ſententiã nullã. facit quod no. Innocen. in. c. cum dilectus. in gl. quæ incipit: cõfirmatio electionis. de electio. vbi dicit, quòd confirmatio electionis facta ex certa ſcientia, tenet: ſi electio eſt nulla. facit quod no. Bart. in. l. conſtat. ff. de appel. vbi dicit, ꝙ electio in qua nõ eſt ſeruata debita ſolẽnitas, efficitur valida propter ſuperioris confirmationem ex certa ſcientia. no. latè Pet. de Anch. in repeti. regulæ primæ. in. vij. q. de reg. iur. in. vj. Et optimus tex. in. c. finj. de fortile. per do. Abb. in. c. cum ſuper. in. j. colũ. de cauſa poſſ. per Specu. tit. de leg. §. nunc de epiſcoporum. ver. quid ſi electus in epiſcopum. per Domi. latè in. c. ſi quis presbyter. l. diſt. per Cal. in titu. de elec. conſi. j. per Inn. in. c. niſi cum pridem. in. xx. col. de renun. per doc. in ſimili in. l. le gata inutiliter. in prin. ff. de leg. j. ¶ Item ad prædicta facit: quia confirmatio validans inualidum, facit illud nominari à confirmante. facit gl. ſi. in. §. ſi. inſti. de tutelis. vbi ſi tutor datus à patre in teſtamento confirmatur à prætore. dicitur datiuus: non teſtamentarius. facit. c. ex parte. & c. cum acceſsiſſent. de conſti. facit elegans dictũ. d. Ant. in c. quoties. per illum tex. de pactis. & ſequitur ibi Imo. vbi dicunt ꝙ ſi Papa aliquid confirmauit ex certa ſcientia animo ſupplendi: non poteſt amplius de re ipſa diſputari, opponendo primo actui non confirmato. Facit quod not. do. Ant. & Imo. in. c. veniens. de tranſac. vbi per illũ text. dicunt, ꝙ inferior non poteſt cognoſcere de re cõfirmata. Facit, quod latè no. Pau. de Leaza. in diſputatione incipiente religioſo Papa contulit: vbi dicit, ꝙ monachus confirmatus à Papa implorata manuali ſibi collatio. per monachum, non dicitur obedientiarius Abbatis ſed Papæ. no. Inn. & do. Ant. in. c. cum inter. ſuper gl. j. de elec. & Fede. in tractatu permutationis beneficiorum. q. vj. do. Card. in clemen. j. §. ad præmiſſa. in prima opp. de ſupplẽ. negli. præla. & domi. Ant. & Imo. in. c. per tuas. de maio. & obe. & Bal. in. c. illud. eo. tit. & in. c. decæterò. de re iudi. cum concor. de quibus aliàs dixi in. c. cum ad monaſterium. §. tales. de ſta. mo. ¶ Sed aduerte non inſtãdo aliter in iſtis: quia circa iſtã fallentiã & prædicta occurrũt quædam limitationes nouæ. Et primò[b] limita. dummodò talis confirmatio ſententiæ ſit facta à principe. ſecus ſi ab inferiore* quia tunc* non poteſt inferior aditi vt cõfirmet: ſed ſol[b] princeps. ita probatur ex dictis Inn. in. c. cauſam. el. ij. qui fil. ſint legi. & pulchrè no. do. Abb. in. d. c. j. circa fi. de confir. vtili. vel inuti. ibi per eum. pro quo facit glo ſingu. ix. q. ij. in ſumma. circa medium. quæ dicit, ꝙ ſolu. princeps poteſt ſententiã quæ eſt nulla confirmare. vnde dicit Bal. in. l. reſcripta. in. iij. co, C. de preci. Impera. offe. ꝙ Papa ratificat ſententiam nullã. & ideò dicit Lu. ro. in l. ſi quis cum aliter. ij. col. ff. de ver. ob. ꝙ confirmatio inferioris à principe interueniens ſuper contractu iure gẽtium nihil operatur: licet quando interuenit illa confirmario principis ex certa ſcientia nihil amplius aduerſus contractũ dici poſsit. ar. c. j. de tranſac. cũ ibi no. Allegat Inn. in. c. iij. de confir. vti. vel inuti. Sic ergo intelligas dictum Inn. de confirmatione facta per inferiorem à principe. aliàs etiam ſequeretur abſurditas per ea, quæ poſt doctores dixi. ſ. in tertia principali fallentia. dum ponderaui binam confirmationem iudicis ad quem: & alterius maioris ad impediendam reuocationem interlocutorię. Quis autem dicatur princeps in hoc propoſito omitto: ſed remitto ad glo. in verſi. regum. ibi tyrannos. in cle. j. de baptiſ. & ad ea quæ aliàs dixi plenè in. c. omnis anima. de cenſi. & in capit. per venerabilem. qui filij ſint legiti.

¶ Secũdò limita dictũ Inn. & hãc fallentiã ſingulariter, niſi nullitas quæ opponitur contra ſniam eſſet talis cui pars renuntiare nõ poſſet: quia cõfirmatio ſubſequẽs nõ impedit dici de nullitate. ita cõſuluit Card. cõſil. lxxxiij. inci. omnis à me charitatis &c. in ſecundo dubio. per rationes de quibus per eũ: quod tamẽ puto procedere in confirmatione facta per inferiorem à principe. ſed vbi princeps cõfirmaſſet, ſecus credo: quia nõ attenderetur partiũ conſenſus. ¶ Sed ex iſto dicto habes aliam limitationẽ ad tertiam fallentiã. de qua. ſ. vt etiam poſt binam ſniam, vel poſt tranſitum vnius confirmatoriæ in rem iudicatam, poſsit dici de nullitate, cui partes renuntiare non poſſunt. de quo facies mentionẽ in margine. adde gl. j. in. l. ſi expreſsim. ff. de appel. & ibi Bar. in prin. in. ij. oppo. vbi habes ꝙ ſi à ſententia nulla de facto appellatũ eſt, & iudex ad quem cõfirmauit ſententiã: adhuc poteſt agi de nullitate. quod etiam tenet Spe. ti. de ſentẽtię prolatione. §. iuxta. ver. quid ſi à ſententia. cũ alijs de quibus per Car. ibi. & hoc not. ¶ Tertiò limita hanc materiam vt procedat in ſententia in cuius cõfirmatione ſuperior non aduertit ad primam ſniam: ſed ſolũ ad deducta per quæ deuenit ad cõfirmationẽ, vel infirmationẽ. quia ſuficit ipſum confirmantem habuiſſe plenã cauſæ cognitionem[a]: vnde incõpetentia primi iudicis non nocet: ſecus vbi princeps confirmaſſet priuilegia falſa: quia talis cõfirmatio quãuis facta ex certa ſcientia, & quibuſcũq; clauſulis, & verbis generalibus, non extenditur ad ea: qa ſemper aduertit ad tenorẽ priuilegij. vt in. c. pe. de confir. vti. vel inuti. ideo cũ reperiatur carere omni primordio veritatis: dicendũ eſt per talem confirmationẽ illud non validari. ita elegãter no. do. Abb. in. c. interdũ. circa viij. col. ver. iiij. oppono. de fide inſtr. ex cuius dictis deueniri poteſt ad optimã intelligentiã prędictorũ. Quarto limita hãc fallentiã ibi, niſi in cõfirmatione facta per
b principẽ concurrerẽt actus validi & inualidi[b]: quia tũc confirmatio referꝛ in dubio ad actum validũ: & ſic potius cõfirmetur validum quã validet nullum. ita Inn. & eſt dictũ aureũ in. c. dudũ. in fi. de deci. & ſequitur ibi. d. An. dicens, ꝙ hoc dictũ de facili nõ inuenies alibi. & de ipſo meminit Bald. in. l. bonorũ. C. qui admit. dicens, ꝙ quando factũ ſuperioris poteſt interpretari ad ius com d mune: nunquam præſumitur diſpenſatũ: nec inutile cõfirmatũ. allegat Io. An. in. d. c. dudũ. vnde infert Bald. in c. j. §. Itẽ ſacramẽta. in vlt. col. de pace iur. fir. vbi dicit, ꝙ licet rex poſsit donare filio ſuo in poteſtate propter authoritatẽ regiã. arg. l. penul. C. de do. inter vir. & vxo. tamẽ dicit, ꝙ ſi rex vult, ꝙ donatio valeat, debet exprimere ſe facere authoritate regia. ¶ Quintò aduerte. quia inquantũ. d. Maria. hîc poſt Imo. in. d. l. Paulus: vt prædixi dicũt, ꝙ ſtatutũ confirmatum põt per inferiorẽ tolli. videtur poſſe inſtari. per id quod eleganter notat Bal. in l. ex placito. in. iij. col. C. de rerũ permu. vbi dixit, ꝙ ſta
} ta Spoletana * confirmata per Papã non dicũtur ſtatuta Spoletana* ſed Papalia. facit gl. ſing. in cle. dudũ. in verſi. pacta. de ſepultu. quæ dixit, ꝙ diſputatio tollẽs pacta, nõ intelligitur tollere pacta cõfirmata. no. Ro. in ſing. viij. ¶ Et reſponderi poſſet ad gl. in. d. c. ex frequẽtibus. quia ſecundũ do. Ant. & d. Abb. ibi: in fi. loquitur in excõicatiõe lata per ſtatutum inferioris cõfirmatũ à Papa: quia poteſt tolli per inferiorem, quod eſt ex eo, ne ſit fortior excõicatio talis ſtatuti quàm canonis: cuius excõicatiõnẽ inferior tollit, niſi reſeruetur. c. nuper. de ſentẽ. excõ. nihilominus de hoc arg. vide Bar. Bal. Sali. & Pau. de ca. in. l. teſtamẽta. C. de teſt. per Bal. & Sal. in. l. ſi vt ꝓponis. C. de nup. per Bal. in §. quibus. in prima conſtitutiõe. C. per Sali. in. l. fi. C. de iuriſdi. om. iu. per Pet. de anc. in. c. in quibus. de reſcrip. in. vj. per Imo. poſt Bald. & Ang. in. l. ex facto. in prin. circa. ij. col. ff. de vulg. & pup. per Imol. & d. Abb. in. c. dilecto. vbi bonus tex. de præben. per quẽ tex. communiter tenetur per argumentum à contrario, ꝙ imò poſsit reuocari. quicquid dixerit Bald. in. rub. de a conſti. in. iiij. col. Fallit in duobus caſibus. Primò, niſi cõfirmatio ſit facta in fauorem alterius quàm ſtatuentis, ſecundum do. Abb. in. c. cum acceſsiſſent. de conſtitu. & Lapum allegatione. lxxxvj. in. iij. col. ¶ Secundò, niſi ſit clauſula decreti. per tex. cum glo. in ver. clauſula in. d. c. dilecto. & no. Imo. in. d. l. ex facto. & ſic intellige quod dicit Bald. in. d. l. ex placito. quia operari poteſt. confirma alios effectus. iuxta illud, quod no. glo. in. d. cle. dudum. & iſta no. quia nõ inuenies alibi. & aliàs in loco pertinenti dicam plenius. ¶ †Fallit ſeptimò prædicta regula 17 in interlocutoria, per quam iudex interpretatur verba ambigua ſuæ ſententiæ: quia illam non reuocabit. ita di- b cit Ang. in. l. quod iuſsit. ff. de re iudi. Mouetur per glo. magnã in. l. quicquid aſtringendæ. ff. de ver. ob. quæ ſem per allegatur, ꝙ interpretatio fieri nõ poteſt niſi ſemel. Et iſtud etiam tenet Bal. in. l. ij. C. de ſent. ex pericu. reci. per. d. gl. Item tenet Imo. in. l. ab executore. in prin. ff. de appel. & in. l. inter ſtipulantem. §. fi. in fi. ff. de ver. ob. Sed contrariam partem in hoc expreſsè tenet Ange. in. d. l. quicquid. dicens illam gl. procedere. niſi quando deſtructio voluntatis ſpectaret ad interpretantẽ. Exemplum in teſtatore: in cuius poteſtate voluntas ambulatoria eſt vſq; ad mortẽ. l. iiij. ff. de adimẽ. lega. nã interpretabitur teſtator quoties volet. allegat. l. hæredes palam. §. quod ſi ff. de teſt. Ex quo infert idẽ eſſe in iudice interloquente: quia quoties volet poterit ſententiam interlocutoriam interpretari quouſq; habet poteſtatem reuocandi eam. iuxta. d. l. quod iuſsit. & hanc partem tenet etiam Inn. in d. l. quod iuſsit. & iſta pars reputatur verior. propter di
c ctam rationem Ang. ſed prima[c] opi. procedit in interpretatione ſententiæ diffinitiuæ: quia diffinitiuam non poteſt reuocare: vt dicam latè j. in ſeq. articulo. ideò ſemel tantùm poteſt interpretari. propter gl. in. d. l. quicquid. & hoc tamen intellige & declara, ſecundum quod not. Bar. in. d. l. qd iuſsit. verſi. quæro an iudex poſsit plures. Et prædictis adde Bart. in. l. fi quis intentione ambigua. ff. de iud. & in. l. de die. in prin. ff. qui ſatiſ. cog. vbi alleg. pro ſingulari glo. in. d. l. quicquid. Et per illam glo. dicit Bart. ibi: ꝙ teſtis[d] qui habet declarare: & quæ ipſe nouit er, non poteſt variare: niſi ſe corrigere vellet incontinenti antè, quàm eius dictum haberetur pro perfecto. de quo per glo. & doc. in. c. præterea. de teſt. cog. cum cõcor. de quibus alleg. & ad gl. in. d. l. quicquid. adde Bal. in auf. habita. in. xiij. col. verſic. tertiò quæro. C. ne fil. pro patre. vbi dicit ꝙ data poteſtate variandi in certa materia non licebit variare niſi ſemel: per. l. ſi quis iuſiurandum. C. de rebus credi. quam. l. etiam ad hoc allegat Bal. in. l. poſt legatum. in prin. in. iiij. col. ff. de his, quibus vt indig. de qua materia vide per Imo. poſt Dy. in. l. pater. §. fi. ff. de condi. & demon. per Bal. in. l. j. in vlti. col. C. de teſti. per Bal. & Imo. in. l. ſi cùm dotem. §. eo autem tempore. ff. ſo. ma. per Pe. de anc. latè conſi. ccxx. quod incipit: Frãciſcus antiquus parochianus ſancti Romani. per Bar. in. l. de rebus. in prin. ff. rerum amo. per Iaco. de belui. in. l. in cauſæ. in prin. ff. de procu. per Ioan. And. in regula mutare. de reg. iur. in. vj. in mercurialibus. ¶ †Fal- 18 lit octauò. niſi poſt interlocutoriam factæ eſſent expenſæ per partem: quia non poteſt iudex eam reuocare expenſis non refectis. ita vult Innocẽ. in. d. c. cum ceſſante. in gloſ. ſua. ſuper verſicu. interloquendo. ad fi. & ſentit glo. dum dicit re integra. Et quamuis Hoſt. & Io. an. ibi teneant contrarium: quia reuocando non facit ad iniuriam partis: ſed potius ad cauſæ expeditionem breuiorem. dicto capit. cum ceſſante. in fi. nihilominus iudicio meo Innocen. habuit optimum intellectum: quia dicit hoc modo, quòd ſi appellans feciſſet aliquas expenſas: non poteſt iudex interlocutoriam à quà eſt appella-

a ¶ Cauſæ cognitionẽ. Adde, ꝙ tũc cõfirmatio dicitur facta ex certa ſcientia. ita Alexan. de imo. in cõſi. j. col. viij. in fi. & co. ſeq. in quinto volu. & Frã. ar. in cõſ. xv. co. v. in prin. & ibi pro tũc actus nullus ſic cõfirmatus valet.

b ¶ Et inualidi. Adde, ꝙ ꝓ hoc facit: quia confirmatio facta de actu inualido ipſum actum non validat. ita Pau. de ca. in cõſi. ccxxx. co. ij. verſi. tertiò principaliter. & Car. in cõſi. xxxiiij. in fine niſi fiat à ſcięte fecũdũ Pau. de ca. ſi dicto cõſi. ccxxx. & eſt in nouiſſ. ſecundũ nouiſſ. impreſsio. & adde ꝙ dictum Inn. & Anto. in. d. c. dudũ. refert & ſequitur Alex. de imo. in cõſi. xxxix. col. iij. iiij. volu. verſi. nõ obſtat ꝙ quintò. & hoc intelligendũ videt, niſi confirmatio fuiſſet facta ex certa ſcientia: per ea quæ dicunt dom. Alex. in. d. conſi. j. §. in alia additiõe ad legato. & Areti. in d. conſi. xx. ga tũc cẽſeꝛ noua conceſſio. vt per Alex. in conſi. xxx. col. iij. ver. tũ cõtrariũ. & adde an cõfirmatio ſimpliciter facta, dicatur facta ex certa ſcientia in conſi. viij. ii. & iij. & in. d. co. ij. an potius ad actũ inualidum quàm ad validum.

c ¶ Sed prima opi. Adde ꝙ hanc diſtinctionẽ poſuit primò Alex. in. d. l. quicquid aſtringendæ. col. iij. ver ex quo infertur.

d ¶ Quòd teſtis. Adde Alex. de imo, in conſi. lxx. colũ. ij. ver. primò eñ. in. j, vol.

tũ reuocare,niſi refecerit expenſas:quia eis nõ reſtitutis non plenè remouet grauamina.allegat.l.ſi pecuniam.ff. de cõdi.ob cauſam.nã ſentit Inn.ꝙ non debeat appellans deſiſtere à ꝓſecutione appellatiõis:niſi ſentiat grauamen ex toto reuocari .quod conſiſtit in expenſis ob interlocutoriam factis:vnde rationabile eſt ꝙ iudex qui errauit eas prius refundat,quàm ꝓpter reuocationẽ videat appellatio euaneſcere.& ita ita coſyderãdo,hoc dictum eſt nouũ &valde ſingulare in iſta materia.& ꝓ hoc alle.in ſimili elegans dictũ Bal.in.l.iura.C.de omni agro deſerto. li.x.vbi dicit,ꝙ pars volens reuocare erroꝛẽ,iuxta.c.ſi.de cõfeſ.&.l.error.cũ ſi.C.de iur.& fac.igno.nõ põt reuocare niſi refectis prius expenſis aduerſario:quas fortè fecit ad ꝓbandũ erroꝛẽ cõfitẽtis:qđ diligẽter no.Et adduci poteſt no.Bal.in.l.generaliter-§.his de præſentibus.in.ij.coꝛ.no.tex.C.de rebus credi.vbi dicit,ꝙ ſi quis vincit in vno,debẽt ſibi ſtatim refici expẽſæ ratiõe victoriæ:& nõ expectabitur ſentẽtia diffinitiua.& ita dicit ſentire gl.ibi. quod etiã bene no.Et alle.Spe.tit.de libel.conceptione.§. nũc dicamus.ver.ſed & ſi.& in ti.de expẽſis.§.ſi ante.ver. xxx.vbi dicit,ꝙ ſi quis oppoſuit libello:& obtinuit quod probauit:põt petere expẽſas propter id factas antè,quàm aduerſarius emẽdet libellũ.& iſta ſunt vtilia.ex quib⁹ ſue currit litigatoribus in expẽſis fatigatis:vt nõ coganꝫ deſiſtere à lite ex defectu pecuniarũ. ¶ †Fallit.ix.in interlocutoria,per quã de volũtate partiũ eſt ſtatuta dilatio:vel aliud pronuntiatũ.quoniã ſine cõſenſu partiũ nõ poterit reuocari.ita Bal.in.l.dicere.§.ſi.ff.de arb.allegat in argumẽtũ no.per gl.in.l.j.§.ſi.in gl.j.ff.de præt.ſtip.de qua dixi.ſ.ver.Fallit.v.& idẽ no.Bal.in additio.Spe.ti.de ſentẽtia.in.ij.co.ver.tu allegas caſum .in.c.ſignificante.de app. quod intellige,niſi ex cauſa.vt ibi.per gl.in ver.præuenire dominũ.& eſt de mẽte Bal.in.l.j.ad ſi.C.ſentẽtiã re.nõ poſ.& circa hãc fallentiã fortè potes attentare,ꝙ ſi ꝓ interlocutoriã eſſet aſsignata dilatio vni parti,& iudex ſine cauſa ad inſtantiã illius partis vellet talẽ interlocutoriam reuocare:nõ poſsit.niſi alia pars cõſenſiſſet:& ſic illud qđ dictũ eſt de conſenſu vtriuſꝫ partis,habebit locũ:etiã ſi actus fuerit factus ad vnius inſtantiã: quia nõ reuocabit ad præiudicium alterius ſine cauſa.quod eſt notandũ: & adduci poſſet notabile verbũ Spe.ti.de dilatio.§.videdũ. verſi.quid ſi reus petit dilationẽ ad probandũ:videt ꝙ actor omnes dilatiões habuit,& nihil ꝓbauit.vnde timẽs, ꝙ actor nõ ꝓbet nũc ſuã intentionẽ:propter dilationem datã reo,quæ ꝓdeſt etiã ſibi ex beneficio dictæ.l.petẽdæ. quæ eſt ſinguluris.C.de tẽpo.in integ.reſt.vult renũtiare beneficio huius dilationis ſibi cõceſſæ nõ poterit:in præiudiciũ actoris:cui iã quæſitũ eſt ius beneficio dictæ.l.petẽdæ.allegat Spe.l.ſi poſt mortem.§ ſi.ff.de bo.poſ. cõtra tab.&.l.poſthumus.§ ſi quis ex his.ff.de inof.teſt. &.l. cũ autẽ § ſi.ff.de ædil. edic.& iſtud dictũ ſequitur Bal.in.l. poſtquã liti.in vl.col.ver.viij.quęro.C.de pact.& Bal.in d.l.petẽdæ.diſputando in vlt.co.& in.l.amiciſsimos.§.Lucius.ff.de excu.tut.Pro cuius dicti veritate vide Bal.in.l. ſi arrogator.in ſi.ff.de adop.& Ang.in.l.iij.in prin.ff.qđ gſcꝫ iur.& Bal.in.l.pridẽ.in apoſtillis.ff.de ferijs.& Bar. in.l.ſi iudex circunuento.ff.de minori.& in.l.ſi poſt mortẽ.§.ſi.ff.de bo.poſ.cõtra tab,quia ſicut expreſſa renũtiatio facta per partẽ nõ præiudicat alteri parti in hoc caſu: ita videtur,ꝙ reuocatoria ſine cauſa ſurgens ex tali renũtiatione nõ noceret parti aduerſæ:& iſtud dictũ ꝓcederet potius de æquitate,quàm de rigore. ¶ †Fallit.x.ſecũdũ aliquos per ea quę habentur in.c.ſi.de app.in.vj.videlicet ab interlocutoria eſt appellatũ:& fortius ſi eſt appellatũ,& cõfirmata ipſa interlocutoria:& eſt talis interlocutoria,quæ nõ præiudicet negotio principali: nec cum eo eſt connexa,nec reddit iudicium retro nullum:nã eo caſu talis interlocutoria videtur perfectè tranſiſſe in rẽ iudi.cum de ipſa amplius non poſsit cognoſci in appellatione à diffinitiua:ideo videtur, ꝙ non poſsit reuocari. ¶ Sed contrarium tenet Io.And.in.d.c.cùm ceſſante. & do.Maria.hîc,quibus addeInn.idẽ tenentẽ in.c. ſacro. in gl.quæ incipit:numeratis aliquis.de ſen.excõ.propter generalitatẽ.d.c.cũ ceſſante.& facit quod no.Inn.in.c.quod ad cõſultationẽ.de re iud.vbi tenet,ꝙ licet interlocutoria tranſeat in rẽ iudi.quo ad partẽ:non tamẽ tranſit quo ad iudicẽ.de quo dic.vt per do.Abb.& Inn.in.d.c.cũ ceſſante.& Do.in.d.c.fin.de appel.in.vj.&.d. Maria.hîc.& Imo.in.d.l.quod iuſsit. ¶ †Fallit.xj.in interlocutoria expenſarũ[a] lata prætextu iuramẽti iudicialis. iuxta.l. ſancimus.cũ auf.ſed hodie.C.de iud.quia reuocari nõ poteſt. Sed Ang.in.d.l.quod iuſsit.allegat no.per Inn.in.c.ſacro. de ſen.exc.Sed vt dicit Imo.in.d.l.quod iuſsit.Inn.in.d.c. ſacro.& expreſsius in.c.ſi.in fi.quod me.cau.tenet cõtrariũ.& melius per regulã:quod iuſsit.quod ſequit.d.Maria.hîc,cõtra Ang.licet Imo.nihil dicat.& cũ Inn.tranſit Io.An.& do.An.in.d.c.ſi.& bene:quãuis Imo ibi.& in.l. qui bona.§.qui dãni.ff.de dã.infect.aliter loquat.[22] ¶ †Fallit.xij.&vltimò in interlocutoria:per quã iudex cõceſsit abolitionẽ ſu p crimine de quo pẽdebat accuſatio.qm̃ reuocari nõ põt:niſi per principẽ.l.j.C.de abolit.ita dixit Bal.in.l.j.in.xvj.col.C.qui accuſ.nõ poſſ.reliqua ad intelectũ hui⁹ materiæ proſequere vt ꝓ doc.in.d.c.cũ ceſſante.& in.d.l.qđ iuſsit.quos aliter non refero.quia nihil eſt addẽdũ qbuſdã alijs limitatiõib⁹ ſuis:de qua materia ponit etiã Bal.in.l.nec quicquã.§.vbi decretũ.ff.de off.proconſu.& le.& in.l.ſi.C.de ſenten.ex breui.reci.per Bal.& Sal.in.l.poſt ſentẽtiã.C.de ſen.& interlocu.om. iudi. per Bal.in.l.j.C.de ſen.reſcin.nõ poſ.& in.l.elegãter.§. ſi quis poſt.in penul.col.ff.de cõdi.indebi.per Pet.de Anc.in.c. ſi à iudice.de app.lib.vj.de quo per Bald.in.l.ſi.in penul. col.de ferijs.per do.Car.in.ij.de procu.per Bal.in.l.peremptorias.in.ij.col.C.ſen.reſcin.non poſ.Et vtrũ in reuocatione debeat pars citari,vide per Bal.ibi:&in.l.ſi pacto quo pœnã.C.de pac.cum alijs concordan.& per hæc remanet expeditus prim⁹ principalis articulus tactus hîc [23] per doc.de reuocatiõe interlocutoriæ. ¶ †Secũdus principalis articulus eſt,quid in ſentẽtia diffinitiua. ¶ Inhoc latè inſiſtunt omnes doct.& ex dictis ſuis Bal.& aliorum in.l.iudex poſteà,quàm.ff.de re iudi.facias regulam negatiuam,ꝙ iudex ſententiam diffinitiuã nõ poteſt cõtrario imperio reuocare.per tex.in.d.l.iudex poſteà, quàm. Et ratio eſt.quia iudex poſt ſententiã diffinitiuam ſiue bene ſiue malè ſtatim finita eſt iuriſdictio.ſiue loquamur in ordinario,ſiue in delegato,propter generalitatẽ.d.l.iudex. facit.l.Paulus.la.j.eod.titu.coniuncta.d.l.iudex. ¶ Fallit primò iſta regula reſpectu declarationis ſeu interpretationis:quia poteſt iudex declarare ſeu interpretari ſententiam diffinitiuã.etiam poſt ſententiã.ſecundũ Gal.d. Card.d.Anto.Imo.do. Abb.Io.de Ana.& do.Maria. hîc adde glo.plenã in.c.loci.§.his ita.xxxv.q.ix.& latè Bar.in l.ab executore.in prin.in.ij.col.ff.de appel.& per gloſ.in l.cùm quærebatur.ff.de re iud.& per doc.in locis de quibusj.& pro iſta fallẽtia facit optimè tex.in.l.hæredes palam.§.ſi quid poſt.in fi.ff.de teſta. dum dicit nihil enim nunc dat,ſed datum ſignificat.vnde ibi Bar.poſt glo. infert quòd iudex poteſt declarare ſententiam ſuam:& infert ibi Bar.no.ꝙ quando iudex repetit teſtes:vt dictum obſcurum declarent, nõ requiritur nouũ iuramentum. no.& idem tenet Bal.in aut.ſed hodie per illum tex.C.de iura.calum.& in.l.ſi.de teſti.& limita vt per eum .& per [24] gloſſ.ſin.in.l.per hanc.C.de temp.appel. ¶ †Adde etiam hîc Oldra.conſi.cxvij.quod incipit:ante omnia conſiderandum.vbi dicit,ꝙ poſt terminum datum ad articulandum poteſt declarari ꝓtimus articulus.facit text. not.in procemio.vj.in fine.princip. ibi; nunc antiquorum declaratione,nũc verò nouorũ editione: vbi probat aliud eſſe de nouo edere:aliud antiquum declarare.& illũ tex.

dicit

a ¶ Expẽſarũ.Adde Alex.in.d.l. quod iuſsit.co.iiij. verſi. his præſuppoſitis. & ibi has limitationes:quas ponit hic Feli.

dicit ibi Do.eſſe optimum.& probat ꝙ poſt dilationem datã ad conficiendum articulos poſſunt antiqui declarari.facit tex.in.c.j.in primis verbis.de præb.in.vj.per quẽ dicit ibi Do.quòd innouans rem antiquam:non dicitur nouam facere.de quo dicã latius in.c.iudæi.el.j. infrà de iudæ.facit quod no.d.Maria.in repe.c.qualiterj̃.eo.q.xj. arti.lxxvij.vbi dicit ꝙ ea quæ habentur in.c.ſi.de cõfeſ. circa reuocatiõẽ confeſsionis non requirũtur in declarante confeſsionẽ obſcura:quia declarans nihil innouat. per.d.l.hæredes palam.facit quod no.Car.in cle. conſtitutionẽ.§.j.in fi.j.q.de elec.vbi dicit ꝙ licet omittens debitas circunſtãtias in cõpoſitione criminis vel defectus, non poſsit amplius eas opponere per illum tex.tamẽ nõ prohibetur verbum ambiguũ declarare per.d.l.hæredes palã.facit quod no.Bal.in.l.edita.in repe. paduana.C. de eden.in.iij.col.vbi dicit,ꝙ ea quę veniunt ad declarationẽ,nõ continent emendationẽ.allegat.c.cũ dilectij̃.eo.& tex.in.l.Põpeius.§.ſi.ff.de rei vẽ.facit quod no.Bal.ibidẽ. in.xv.col.ver.x.oppono.vbi dicit ꝙ prohibitus emenda re vel diminuere:poteſt declarare.facit quod no.Bal.in rub.C.de re.permu.in fi.vbi dicit ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ de quolibet cõtractu ſoluatur gabella:ſi de cõtractu ſoluta fuerit primò gabella,poſteà feratur laudũ,per quod declarat cõtractus,non debet ſolui gabella:licet ſecꝰ in alio laudo.allegat.l.ſi.ff.de ſtip.ſeruo.Facit quod no.Ro.latè poſt Ang.in.l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ff.de ver.ob.& Ang. & Pau.de ca.in.l.ſcire debemus.in prin.eo.tit.vbi ponũt ꝙ declarans libellum,nihil dicitur apponere,addere,vel minuere.facit elegans dictũ Io.An.in.c.nouit.de off.leg. vbi dicit ꝙ licet ordinari⁹ nõ poſsit excõmunicare quãdo eſt extra diœceſim iuxta no.in.c.vt animarũ.de cõſti. lib.vj.& in.l.ſi.ff.de iur.om.iud.tamen põt declarare an ille ſit excõicatus vel nõ quẽ excõicauerat in diœceſi.per d.l.hæredes palam.facit quod pulchrè no.Bal.in procemio.C.§.quibus.ver.v.no.vbi dicit,ꝙ licet ſtatutarij nõ poſsint detrahere,vel corrigere,vel addere ad antiqua ſtatuta ex generali cõmiſsione vt per Bar.ibi & in.l. ambitioſa.ff.de decre.ab or.fa.tamẽ poſſunt declarare abſq; ſpeciali cõmiſsione.per.d.l.hæredes palã.& dicit hoc eſſe dictũ ſuũ cõera Bar.ibi:facit quod no.Do.in.c.ſi quis vi duã.xxxiiij.diſt.& Bal.in.l.j.§.huius ſtudij.ff.de iu.& iur. vbi dicunt illud qđ.ſ.dixit Do.in procemio.vj.ꝙ ſi fuit datus terminus ad articulandũ & facti fuerũt articuli generales in termino:declarari poteſt primus articulus.facit quod pulchrè no.Ant.& Imo.in.c.ſuper quæſtionũ. in prin.de of.deleg.vbi ſing.dicũt ſi eſt data poteſtas ſtatutarijs declarandi,& interpretandi ſtatuta: nõ poterũt ſupplere,corrigere,vel emẽdare.allegãt Gul.de cu.in.l.j. a §.ius ciuile.ff.de iuſti.& iur.Facit[a] quod no.do.Abb. in d.c.ſuper quæſtionũ.vbi dicit per illã tex.ꝙ aliud eſt exponere,vel ſupplere,aliud derogare,vel corrigere,quod dicit notabile ad multa,vt ibi per eũ.Et ad prædicta adduci poteſt ſolẽne dictũ Inn.in.c.cùm ſpeciali.in gl.inciſte recuſans.in fi.de app.vbi dicit,ꝙ licet inferioribus iudicibus nõ liceat neq; condere,neq; interpretari iura.c. inter aliaj̃.de ſen.excõ.ſed hoc ſit ſolius principis.l.fin.C. de legi.tamẽ dicit te fateri ꝙ in cauſis quas corã ſe habẽt inferiores iudices bene poſſunt quantũ ad ius litigatoris ſuper iuribus & interrogationibus interpretari.quod dictũ pro ſingulari allegat do.Abb.in.c.cũ veniſſent.in. ij. col.de iudi.& in.c.j.in.j.no.de iur. calum,& in.c.capellanus.in.j.col.de fer.& in.c.inter alia.de immu.ecc.& in.c. j.de cõſti.& ibi Imo.in.xij.col.& idẽ Imo. in.c. veniẽs.in vj.col.de renun.& Pe.de Anch.in repe.c.j.in.vj.char.de conſti. ¶ Sed aduerte ꝙ iſta fallentia limitatur quibuſdã modis.& primò,vt habeat locũ in maioribus magiſtratibus habentibus merũ imperiũ:ſecus in alijs:quamuis ordinarijs.ita dicit Bar.in.l.ab executore.in prin.ver.venio ad ſecundã partẽ.ff.de app.& do.Anto.&.d. Abb.hîc ita reſtrigentes dictã hanc fallentiã,vel facultatẽ interpretãdi.Sed cõtrariũ tenẽt Ioã.de ana.& do.Maria.hîc,videlicet,ꝙ quilibet ordinarius etiã non habens merũ imperiũ poſsit ſuã ſniam interpretari per tex.in.d.l.ab executore. iũcta.l.ſi.ff.de of.proc. Cæſa.quia eadem ratio militat in vtroq; ſecundũ eos & bene.quibus adde Bal.idẽ tenentẽ [25] in.d.l.hac lege.in pe.col.C.de ſen.ex breui.reci. ¶ †Secũ dò limita no. hãc fallentiã dũmodò declarãdo ſeu interpretando ſit congrua verbi & orationis expoſitio: ſecus ſi vim verborũ diſtraheret,vel offenderet.no. Bal.in.d. l.ab executore.etiã ſequuntur oẽs ſcribentes hîc, quibus adde Bal.in.d.l.hac lege.vbi dicit,ꝙ nõ debet aliquid addere in ſubſtantia variando:ſed ſolũ exponere verbũ ambiguũ.allegat.c.cũ dilecti.infrà eo.Facit quod no.Dy.in regula cũ ſint iura.lib.vj.vbi dicit,ꝙ interpretatio debet eſſe veriſimilis:non diſſona.glo.in.l.ſi vt proponis.C.de execu.rei iud.quę dicit ꝙ iudex poteſt interpretari ſuam ſentẽtiã.dũmodò interpretatio ſit laudabilis.quia in melius,quod no.etiã Bal.in propoſito in.l.ea quæ.C.cõminationes vel epiſtolas.vbi dicit ꝙ iudex nõ põt interpretari verba inhibentia præciſam & determinatã ſignificanem.allegat.l.ille* aut ille*.§.cùm in verbis.ff.de lega.iij. ¶ Facit optimè quod no.Bal.in.d.l.edita.in.iiij.colũ.vbi dicit ꝙ poſt lit.cõte.nõ licet taliter interpretari libellum ꝙ tranſeat de nullo in aliquid:& ibi dat exẽpla multa.facit elegans dictũ Bal.in.l.ſi mater.§.& eadẽ.ff.de exce. rei iudi.vbi dicit ꝙ licet ſoleat dici ꝙ verba libelli poſſunt interpretari latè etiã impropriãdo vt ſaluetur.vt no.idẽ Bal.in.l.j.ff.de act.& obl.& in.l.j.C.de vſufru.& in.l.ſcire debemus.in fine principij de ver.obl.& do. Ant.in.c. a literæ.de dila.& in.c.cõſtitutus.in.iij.col.de relig.do. cũ concor.tamen hoc eſt verum:niſi interpretatio alicuius verbi eſſet valde diſportionabilis à ſua natura. & refert do.Ant.in.c.examinata.in.xxij.col.de iud.& pulchrè no. Pet.de Anc.conſi.xxviij.quod incipit,per ſtatutũ.Et ſecundũ prædicta credo intelligendã eſſe glo.in.l.& puto. ff.fami.erc.quæ dicit quòd verba ſententiæ impropriantur,vt ſententia ſaluetur.& eam facit ſingularem Bal.in c.contingit.& do.& contu.&.c.licet.de tranſla. epiſco. & Roma.in.l.j.§.ſi quis ita.in.iiij.col.de ver.obl.quia intelligitur de impropriatione nõ trãſmutãte naturã verbi & eodẽ modo per ipſam gl.intelligi põt hæc ſecũda limitatio,vt ſatis dicaẽ cõſona interpretatio.& quæ certo modo videt impropriare verba ſententię.quod nõ audeo exprimere:quia null⁹ exprimit.& adduci põt tex.no.in.c eũ dilectus.de cõſuet. ꝑ quẽ dicit ibi.d.Abb.in.ij.co.ſingulariter ꝓbari:ꝙ licet verba ſtatuti ſtrictè interpretanꝺ. c.in noſtra.cũ ſi.de iniur.tñ ad euitandũ abſurdũ, vel iuriũ correctionẽ,poſſunt exponi largiſsimè & ſtrictiſsimè.& in propoſito adduci poſſent ea quæ ſolẽt dicit de intellectu ſtatuti in quo ſtrictè prohibẽt ne ſtatuta recipiãt aliquã interpretationẽ.quia nõ intelligit ita ſimpliciter prout iacet ſecũdũ Bal.in aut.ſi qua mulier.C.de ſac, ſan.ecc.& in.l.maximũ vitiũ.ver.Itẽ facit ad quæſtionẽ, C.de lib.præt.& in.l.iubem⁹.§.ſi.C.ad Treb.& in.l.nõ dubiũ.in.iiij.col.C.de legi.in.l.oẽs populi.in. xiij.col.ff. de iuſt.& iur.& in.l.ij.C.de exe.rei iud.& Ang.in.l.ſi ita ſcripſtũ.ff.de li.& poſt.& Pe.de anc.in.c.canonũ.ad ſi.de confeſſi.& Imo.in.l.Cęſar.ff.de publicanis.& Bal.in.l.ij.in.iij. colũ.C,de partibus qui filios diſtra.& in.l.ij.§ his ſolis.ff. de orig.iur.& Roma.in ſingu.ccccxxvij.incip. communis.& Bal.in.l.ij.C.de condi.inſer.& Card.conſi. lxxiiij. incipien,Titius.verſic.ad.vij.& Petr. de Ancha.conſil. [26] ccccxiij.incipi.viſo puncto.in vlti.col. ¶ †Tertiò vltra doctores limita iſtam fallentiam,niſi eſſet ſucceſſor iudicantis:qui vellet declarare ſniam prædeceſſoris: quia nõ poſſet.ita dixit Bal.no.in.d.l.hac lege.in pe.col.per.l.Põpeius.§ ſi.ff.de rei vẽ. ¶ Nõ ob.ꝙ videatur vn⁹ magiſtratus.iuxta.l.proponebatur.ff.de iudic.quia reſpõdet ipſe

¶ Facit,Itẽ addeꝙ facit quod no.Ioã. poſt gloſſ.in.c.ex parte.vltimo . de ver.ſig.vbi officiales electi ad cõdendum ſtatuta , finito eorũ officio poterũt illa interpretari.Itẽ facit quod dicit Bal.in.l.ne in arbitris.C.de arbi. ad ſi.vbi quod arbiter poteſt laudũ ſuum interpretari. de quo per Spe.in ti.de arb.§.ſi.verſ. ſed nunquid . per Arch.xj.q̃.j.c.ſicut.§.ex his.& qđ iudex declaret ſuã ſentẽtiã ambiguã, adde Alex.de im. in conſi.iij.col.iiij. ver.ſup alio,quàm ſuo.in.j.volu.& in conſi. ccvj.col.iij. in fi.in.ij.vol.

nõ ibi.ſed in dicta.l.edita.in.xiij.col.ver.x.oppono. ꝙ ea quæ ſunt animi,non tranſeunt ad ſucceſſorẽ. allegat dictũ.§.fi.& dicit hoc eſſe notatu dignũ.& hanc limitationem tenet etiã Bal.Ang.& Imo.in.l.ex facto.in princ.ff. de vulg.& pup.dicẽtes ꝙ ſucceſſor in officio non poteſt declarare ambiguam ſententiã prædeceſſoris.idẽ Bal.in l.ſi vt proponis.C.de execu.rei iudi.& idẽ Bart.expreſsè in.l.inter ſtipulantem.§.j.ff.de ver.ob.propter glo.ibi in verſi.actoris.quæ vult multũ notabiliter ꝙ poteſtas declarandi nõ trãſit ad hæredẽ.cũ qua concordat Inn.in.c. fi.de ſucceſſo.ibi:ab inteſt.& Bal.in.l.gerit.in.iij.co.ff.de acqui.hæred.& in.l.ſi quis intentione ambigua.ff.de iud. & in.l.naturaliter.§.j.in.ix.col.ff.de acqui.poſ.& gl.in.d. l.Pompeius. §.fi.¶ † Sed aduerte diligẽter ꝙ iſta limitatio procedit in interpretatione,vel declaratione: quæ fit ex mera voluntate:vt ſi iudex condemnauit in amputatione manus,poteſt interpretari ꝙ ſenſerit de dextra,vel ſiniſtra.vnde pendet voluntas eius:ideò nõ trãſit ad ſucceſſorem.ſicut nec ad hæredem:& ideò interpretationi ſtaretur legis,ꝙ intelligitur de manu minus potenti.l.ſi preſes.cũ ſimi.ff.de pœnis.Si verò loquimur de declaratione vel interpretatione quæ eſt fienda ex veriſimilibus coniecturis & actis: tunc talis interpretatio cuiꝙ iudici cõmittitur.l.volũtatis.& ibi no.C.de fideic.& l.in obſcuris.ff.de reg.iur.& no.in.l.ſi ſeruus §.fi.de leg.j.& iſta talis tranſibit in ſucceſſorẽ iudicatis obſcurè.ita ſingu.no. Imo.in.d.l.ab executore.in prin.ff.de app.& ita intelligi debet opinio quã ibi ponit Bart.& in.l.terminato.C.de fruc.& lit.expen.& Bal.in.l.fi.C.de legi.& ita intelligas iſtũ punctũ.qui ex hoc bene declaratur:& ita etiam intelligendo quod no.Bal.& Ang.in.l.ex facto.in prin.ff.de vulg. & pup.vbi dicunt,ꝙ ſucceſſores non poſſunt interpretari ſtatuta cõdita ab alijs antianis.de quo etiã per do.Abb. in.c.ex parte.el.iij.de ver.ſig.& in.c.cum olim.in.iij.col. de arb.dixi aliqd in.c.p tuas.el.j.in prin.de ſimo.¶ Quarto limita hãc fallentiam, dummodò ſemel tãtùm iudex ſit interpretatus ſuam ſententiam:ſecus ſi vellet pluries interpretari:quia non poſſet.ita in terminis no.Bal.in.d. l.hac lege.ad fi.C.de ſen.ex peri.rec.allegat gl.in.d.l.quicquid aſtringendæ.de ver.obl.& in hoc adde quod dixi.ſ. in proximo articulo verſi.Fallit.vij.Et circa hanc fallentiam vltra prædicta nota quædã.Primò ꝙ à nulla interpretatione poteſt appellari.ita dicit Bal.in.l.quicunq; in vj.col.C.de ſeruis fugiti.pro hoc facit in ſimili gl.in.c.cupientes.§.quod ſi per.xx.in ver.ſi natos.de elec.in.vj. volens ꝙ iudice declarante pœnã legis eſſe in cauſam appellari poſſit:licet ab ipſa pœna legis non appelletur.c.quia nos.de app.ſequitur do.Abb.in.c.fi.in.vj.col.de iur. calum.& in.c.conſuluit.el.j.de app.& in cle.præſenti.de cẽ ſi.& in.c.peruenit.de app.& Pe.de anch.conſi.cxxxv.ad finẽ.& Io.de ana.in.c.ſuper his.ſ.eo.& in.c.prohibeas.in ij.col.de magi.Car.in cle.j.in vlti.char.ver.xj.quæro. de ſeq.poſſeſ.¶ † Secundò limita vel no.ꝙ iudex nõ poteſt interpretari mentem libelli,vel teſtium.quia eſſet interpretari factum alienum.ita no.Bal.in.d.l.ea quæ.C. com minationes vel epiſtolas.per gl.in d.l.Põpeius.§.fi.¶ Tertiò no.[a] ꝙ arbiter poteſt iudicium ſuum interpretari:vt per Bal.in.l.in arbitris.ad fi.C.de arbi.per Arch.xj.q.iij. *c.non debet*.§.ex his.per Spe.ti.de ar.§.j.per docto.in.c. quintauallis.de iureiur.¶ † Quartò not.ꝙ princeps poteſt interpretari ſententias ſuas,& priuilegia[b].c.cũ veniſſet.de iud.quod amplia & declara,vt per doct. ibi.& per Bal.magiſtraliter in.l.hi qui ad ciuilia.C.de app.& Inno. latè in.c.olim.in gl.magna.de ver.ſig.per Pe.de Anch.in cle.ne romani.ver.ij.no.de elec.per Lu.ro.in.l.j.in .viij. col.ff.ſi cer.pe.per Bald.eleganter in.l.omni nouatione. in fi.C.de ſacroſan.ecc.per Bar.in.l.neq; leges.ff.de legibus.per gl.& doc.in.c.ordinarij.in verbo exiſtimare .de off.ord:lib.vj.per gl.vl.in.c.fi.de conſti.per Bal.in.l.cum nouo.in fi.C.de legi.¶ Et de materia huius fallentiæ vide etiã in terminis per do.Abb.in.c.ex parte.in fi.de ver. ſig.& Bald.in.l.error.in vlti.colũ.C.de iur.& fact. igno.

¶ † Fallit ſecundò [c] prædicta regula,niſi iudex ferens ſententiam diffinitiuam corrigeret eam incontinenti ante, quàm habeatur pro abſoluta & perfecta.puta ſi dicat:cõdẽno Titium: nunc abſoluo.ita eſt gl.ſing.in.c. prædicator eccleſiæ,Paulus in ver.imò no.xj.q.j.dicẽs ꝙ vltimo verbo ſtandum eſt.& illam gl.allegat Bal.licet nõ expreſsè in.l.non dubium.in.ix.ver.ſed iuxta hoc pone.C.de legi.dicens ita tenere gloſſam decreti.& ideò infert hãc cõcluſionẽ,quòd ſi ſententia eſſet contra formam ſtatuti, & ipſe reducit ad ſtatutũ:quòd talis ſententia valet.quod declara vt ibi per eum.¶ Itã vide Bal.in.l.j.in.x.col. ver. iuxta prædicta quæritur.C.de furtis.vbi quærit nunquid valet ſententia quæ continet contraria.& dicit ꝙ aut cõtinet contraria implicitè:quia dicit:cõdemnamus & abſoluimus.& non valet ſententia:quia in nullo eſt conſenſus.Aut correctiuè,vt quia dicit: condemnamus imò abſoluimus.vel econtrà.& tunc valet ſententia. quia ſtandum eſt vltimo verbo.per.l.Stichus imò Pamphilus. ff. de manu.teſta.& ita dicit tenere glo.decreti.& idem dicit in libello.quia dictio imò,eſt dictio electiua ſecundũ eum.¶ Adde etiam Pet.de anch.conſi.cciiij.[d] quod incipit Iudex.ideſt de iure iudicaturus.in.vj.col.vbi latè conſulit.partes:promiſerũt ſtare laudo:& ſtatutum indiſtincte prouidet ꝙ laudo pareatur. modò arbitratores per laudum declarauerunt Titium nõ teneri Sempronio ſecundum petita:ſubiungentes ꝙ Sempronius infra menſem poſsit dicere ſe grauatum.& ſi dixerit,iterum dictæ partes compromittere teneantur:an valeat iſta reſeruatio vt laudum ſit precisè ſeruandũ prout iacet.& concludit ſeruari debere vel valere ,per multa.Et inter alia allegat gl.in dicto.c.prædicatorum tanquam ſingularem: dicens ꝙ eam ſequitur Arch.ibi:idem etiã conſuluit in eodẽ facto Car.latè conſi.ſuo.xxxj.inci.pũctus quæſtionis eſt,Titius debitor &c. Et bene facit ad prædictam gloſſ. no.in.l.Item Labeo.§.j.ff.famil.erc.quæ reputatur fingu. & incipit:& finit.quia non dixit ſaluo quodj̃.dicam.quæ dicit quòd valet talis ſententia:cõdemno vel adiudico ſaluo eo quòdj̃.dicam.quod no.Pet.de Anch.conſi.proximè allegato.& per Bal.pulchrè in.l.terminato.in.ij.col. vbi omnino vide in verſi.modò quæro,vtrum iudex.C. de fruc.& lit.expẽ.& illa fallẽ.fundatur in reg.quæ habet ꝙ ea quæ incontinenti fiunt,videntur ineſſe : vt.l.lecta. verſi.dicebam.ff.ſi cert.pet.& dicit glo. ſing. approbata in.c.fi.ver.iuſta cauſa.de iureiu.li.vj.ꝙ reſpondens poſitionibus excuſatur à periurio ſi variat in reſponſione ſe corripiẽdo,dummodò incontinenti.& ipſam valde no. Doc.ibi & Roma.in.l.ſi verò.§.de viro.in.xxxj.fallentia. ff.ſol.ma.& ita declaratur opi.Spe.tit.de poſitionibus.§. vl.ver.quid ſi ponat.facit gl.ſing.in.c.miſericordẽ.xxxij. q.j.quæ dicit,ꝙ confeſsio vel reſponſio partis poteſt incõtinenti reuocari ſine vitio cõtrarietatis.etiã nõ doct. de errore.facit gl.j.in.c.ſcriptum.de elec.per quam dicit ibi do.Abb.in.v.col.no.ſingulariter iſtam gl.iuncto tex. ꝙ cõfeſsio procuratoris poteſt incontinẽti reuocari per dominum:aliter de errore confeſsionis nõ docto.vt ibi: per eum.facit elegãs dictũ Bal.in.l.ea quæ.in pe.co. ver. x.quæritur. C.de condi.indebi.vbi dicit,ꝙ ſi negans ſtatim poſt negationem confitetur: euitat pœnam ſtatuti punientis negãtem.allegat no.in.c.vlti.de iur.calum.lib. vj.facit quod not.gloſſ.in §.tutor.in verſi.poſt tempus. inſti.de author.tut.quæ dicit ꝙ authoritas tutoris quæ debet præcedere actum,ſi incontinenti poſt actũ ſequatur,actus tenet no.glo.& Bar.in.l.obligari.§.tutor.ff.de autho.tut.facit quod no.gl.ſing.in.l.Pomponius.§.rati. ff.de proc.quæ dicit quòd poſt lit.conte.poteſt opponi exceptio dilatoria dũmodò incontinẽti:licet aliàs ſecus.

Idem

a ¶ Tertiò nota.Ade de Alexan.in.l.ab executore in add. ad Bart.ff. de app. in addi.inci.veniamus.& Hẽri. bo. in.c.cũ olim. de arbit.vbi hoc intelligit verũ incõtinenti, ſecꝰ ſi ex interuallo.

b ¶ Et priuilegia. Adde Alex.in cõſi.ccvj.co.iij.in fi. in ſecundo vol.

c ¶ Fallit ſecundò. de materia huius fallẽtię vide plenè per Alex.in.d.l.iudex.& eundem in conſi.xc.per totũ in.j.vol.

d ¶ cciiij. Adde tu ꝙ eſt ccviij.& eſt cõſiliũ collegij Paduani.& vide precedens conſilium quod eſt.d.Pet.de anc.& aduerte. qa Pe.de anc.in.d.cõſi.& collegium in conſi.allegato cõcludit contrarium eius quod hic allegatur per Fel. vt pte videre potes.& ita ipſum intelligit.d.Bart.Sozi.in conſi.cxxiiij. col. ij.ver.tertiò.in primo vol.& in cõſi. cclxxxj.col. v. in fi.in.ij.volu.

idẽ no.Inn.in.c.paſtoralis.de excep.& Imo.in.l.ij.§.prius. ff.de vul.& pu.licet Bal.& Ang.in.d.§.rati.nõ ſequanꝰ illã gl.cũ cõtra ipſam gl.nihilominus allegãt & eã pro ſingulari alleg.Imo.in.l.ex cõſenſu.§.eũ qui.ff.de appel.in.xxv. col.vbi refert ꝙ Ia.Bu.& Bar.in.d.§.rati.trãſeunt ſimpliciter cũ illa gl.refert etiã ꝙ Bal.& Ang.tenent cõtrariũ. & nihil firmant.Facit etiã ad prædicta quod no.Bald.in l.tale pactũ.§.qui prouocauit.in.ij.col.ver.in contrariũ. ff.de pac.& gl.in ver.monaſteriũ.in.c.ſuſcitata.de reſtit. in inte.& ibi.d.Abb.in.c.tũ ex literis.in.viij.col.eo.tit.& in.c.pe.in.ij.col.eo.tit.& in.c.ſtuduiſti.in.ij.col.de offic. leg.& in.c.ſuper eo.in fi.de offi.deleg.quòd dicitur peti incidẽter,quod petitur incõtinẽti poſt ſententiam.quod multũ importat.vt in dictis locis.& per dominos de Rota deci.xciij.in nouis.quæ incipit:an lata ſententia. facit etiã gl.in ver.paſci.in prin.in.c.qui ad agendũ.de procu. lib.vj.Et hanc fallentiã tenet etiã Ang.& Imo.in.l. actorũ.& in.d.l.iudex poſteà,quàm.ff.de re iud.& per.d.Maria.hîc .licet prædicta nõ alleget.¶ † Sed hãc fallẽtiã limita vno modo.videlicet dummodo verba correctiua vel emẽdatiua,vel ſuppletiua proferanꝰ in cõtextu eiuſdem oratiõis:verè,vel interpretatiuè.ſecus in orationibus omnino ſeparatis.ita propriè declarat Bal.in prima cõſtitutiõe.C.§.quib⁹.in.iij.co.ver.deinde no.dicẽs ꝙ vltimo verbo ſentẽtiæ ſtandũ eſt.ita dicit tenere gl.decreti.Non ob.ſi diceret ꝙ primũ verbũ trahit ſecũ effectũ ſuũ.ergo iudex functus eſt officio ſuo.quia dicit ipſe illud eſt verũ in diuerſis orationibus per ſe ſtãtibus ſecus ſi in eodẽ cõtextu.allegat.l.j.C.de reſcin.vẽd.¶ Sed in hoc eſt aduertẽdũ ſecũdũ Imo.clarè in.d.l.iudex poſteà,quàm.quia correctio præcedẽs diffinitiuã perfectã valet ſemper.etiã in diuerſis & ſeparatis orationibus:dũmodo ſentẽtia nõ ſit habita ,p perfecta & abſoluta.quia ante nõ cẽſet prolata ſentẽtia per.d.l.lecta.ver.dicebã.ff.ſi cer.peta.&.l. in bonæfidei.C.de pac.& facit ad hoc quod no.Io.An.in ,ppoſito in.c.ij.de pur.& vulg.imò plus dicebat Iac.de are.vt refert Gul.de cu.in.l.qui arbiter.ff.de arb.ꝙ etiã poſt ſententiã habitã pro perfecta iudex incõtinenti põt ſe corrigere.ar.eorũ, quæ de teſte dicunꝰ:qui poſt atteſtationẽ põt incõtinẽti ſe corrigere.c.prætereà.de teſt.cog.no.gl. magnã & ibi Ang.in.§.illud.in auf.de teſt.& Bar.in.l.eos. in prin.ff.de fal.cũ ſimi.& notat expreſsè Spe.ti.de arbitro.§.fi.ver.licet aũt.¶ Sed hoc vltimũ reprehẽdit Imol. in.d.l.iudex poſteà,quàm.Gul.de cu.in.d.l.q arbiter. ꝙa iudex recitata ſentẽtia incõtinẽti definit eſſe iudex. præter,quàm in acceſſorijs:in quib⁹ eſt ſpeciale.l.Paul⁹.la.j. ff.de re iudi.vnde cũ incõtinẽti ſit quæſitum ius parti:nõ põt per iudicẽ auferri.ar.l.hmõi.§.q; Stichũ.de leg.j.&.l. ſtatuliberũ.de leg.ij.&.l.apud Aufidiũ.ff.de off.le.¶ Nõ ob.illud de teſte:quia nõ eſt bonũ ſimile ſecundũ Imo.ꝙa teſtis deponit verbũ ſuũ verbotenus:licet reducaꝰ in ſcripturã.nec in eius depoſitiõe requiriꝰ tãta ſolẽnitas,ſicut in ſentẽtiæ ,platione:ideò põt facilius teſtis ſe corrigere. nã iudex cũ magna deliberatiõe & ſolẽnitate debet ,pcedere.l.ij.& fi.C.de ſen.ex breui.reci.& ita etiam teneo & adduco in terminis ſoléne dictũ Pe.de anc.cõſi.clxxviij.[a] quod incipit:videꝰ prima facie primã ſniam abſolutoriã. vbi cõſuluit erat ſtatutũ ꝙ accuſator ſi defecerit in probãdo:cõdẽnetur in expenſis,& intelligãꝰ defeciſſe eoipſo ꝙ reus fuit de crimine abſolutꝰ;& ſi iudex talẽ condẽnationẽ remiſerit:intelligãꝰ nihilominus condẽnatus: hoc præſuppoſito iudex abſoluit accuſatũ ab accuſatione ,& accuſatorẽ ab expẽſis:& cũ de prædicto ſtatuto fieret ſibi mẽtio ꝑ accuſatũ ſtatim antequã ad alia diuerteret,cõdẽnauit in expẽſis ipſum accuſatorẽ. Quærebaꝰ an valeret abſolutio vel condẽnatio.& in hoc elegãti dubio conſuluit,ꝙ valet abſolutio per multas rõnes:per quas iũctis dictis Io.de imo.de quib⁹.ſ.reſultat iſta cõcluſio.ꝙ correctio,vel reuocatio ſentẽtiæ diffinitiuæ tenet:ſiue in eadẽ oratiõe,ſiue in diuerſis:dũmodo ſentẽtia nõ ſit adhuc habita ,p perfecta.ſecus ſi iã actus ſentẽtiãdi ſit perfect⁹; qa nõ diceꝰ amplius incõtinẽti:& hãc cõcluſionẽ bene no.,p qua facit qđ no.Io.an.in additio.Spe.ti.de ſnĩa.§.ſpecies. ver.quid ſi iudex.vbi dicit ꝙ iudex põt cõdẽnare ad ſoluẽ dũ:niſi quis ,pbauerit ſe ſoluiſſe intra certũ tẽpus. per.c. cũ veniſſent.ver.nõ igiꝰ.de inſti. per no.& per gl.fi.in fi. in.c.ex parte.de ver.ſig.& etiã qa pœnæ & clauſulæ quæ apponunꝰ in eodẽ cõtextu orationis,ſiue ponanꝰ in principio,ſiue in medio,ſiue in fi.videtur ineſſe diſpoſitioni: ſicut ſi eſſent poſitæ in prin.l.ſi teſtamentũ.C.de inſtitu. & ſubſt.ſub cõdi.fac.& dicta.l.lecta.Et ex prędictis infero ad id quod notat Bar.in.l.moris.§.iſte ferè,verſi.vltˢ rius oppono.ff.de pœnis.vbi per illũ tex. infert ad iudices qui ferũt ſentẽtias hoc modo:cõdẽnatiões ,pferimus ſecundũ formã ſtatuti:& eatenus quatenus eſſent vltra, vel cõtra formã ſtatuti,caſſamus & annullamus:nã talis ſententia valet.[b] & dicit ꝙ hoc facere poteſt per illũ tex. & ita dicit ibi Bar.ſe poſſuiſſe in.d.l. iudex poſteà,quàm. & idẽ tenet in.l.j.in.iiij.col.ff.ad Turpil.& cũ iſto dicto trãſit pulchrè.d.Mari.hîc dicẽs ſibi videri(quicquid alij dixerint)ꝙ ſi ſentẽtia nõ fuit habita ,p abſoluta,vel perfecta:iudex poſſit illam mutare,& corrigere, & reſoluere dũmodo clauſulis hoc inducẽtibus aliud nõ obſiſtat:puta incertitudo:dicit enim ſe videre ꝙ valet talis ſentẽtia: abſoluo à petitis:ſaluo iure iterũ agendi:& maximè quãdo appareret,ꝙ iudex ex aliqua cauſa ad hoc moueretur. ¶ Et ad.l.iudex poſteà,quàm.reſpondet,ꝙ loquiꝰ quãdo iudex vult aliquid addere poſt ſnĩam habitã pro perfecta & abſoluta.& iſta dicit eſſe notãda:quia quotidiana ſunt. Adde notabile dictũ Bald.in auf.interdicimus.ad fi.C.de epiſ.& cle.vbi dicit Eps cõdẽnauit quẽ diffinitiuè ad perpetuũ carcerẽ:reſeruata ſibi poteſtate minuẽdi pœnam ſuo arbitrio:quæritur an valeat talis reſeruatio?& refert Gul.de cu.arguere prò & cõtrà,& finaliter tenere ꝙ iſta reſeruatio valeat.ar.l.ſi quis in prin.teſtameñti.§.miles. ff. de leg.iij.&.l.ſi quis exhæredatus.§.ſi quis.ff.de iniuſto te ſtamento.poſteà ſubdit.ego dico ꝙ contra naturã pœnæ declaratæ in ſentẽtia nõ põt fieri reſeruatio:quia eſſet implicatio cõtrariorũ.argumẽto notatorũ in.l.per ſuũ.ff. de vſu.& habita.Si autẽ reſeruatio non eſt contra naturã pœnæ:quia pœna eſt arbitraria,vel quia reſeruatio tẽdit ad aliquid declarandũ,vel puniendũ iam pronuntiatum, vel non,ſuper ſubſtantialibus:ſed ſuper quibuſdã accidẽtalibus:tunc dicit ſe putare,ꝙ reſeruatio valeat.per not. per Gul.ibi:& per gl.in.d.l.Itẽ Labeo.§.j.ff.famil.erc.qđ bene no.ſecundũ eũ. Adde etiã ꝙ in hoc vltimo de ſentẽtia in qua dicitur ſi eſſet contra ſtatuta volo eã reformari &c. Eſt aliqualis cõcertatio inter doctores.& ideò vide quod ſcribit Bal.in.l.& ſi ſeuerior.in penul.col.ver.quæritur. C.de infami.& in.l.ſi quis filio exhæredato.in fi.ff. de iniu.irritoꝰ ꝙ teſt.& in.l.non dubiũ.in.vj,co.C.de legi. & Sal.latè in.l.ea quidem.in.iij.co.C.de accuſ.& Bal.in.l. terminato.in.j.col.C.de fruc.& lit.expen.& in.l.certa.in fi.C.quando prouo.non eſt ne.& in.l.quid ergo.§. pœna grauior.in.x.col.ff.de his qui no.infa.& Ange.& Imo.latè in.d.l.iudex poſteà,quàm.& do.Maria.poſt eos hîc.& Bal.in addi.Spe.ti.de ſententijs.in.xv.co.& Iac.de Bu.in diſputatiõe inci.In chriſti nomine,cauetur lege municipali ꝙ qui aliquẽ &c.& Ang.cõſi.xxvij.& cõiter tenetur quod prędixi. & in his locis habemus intellectũ gl.in.d.l. Itẽ Labeo.§.j.¶ Secundò limita hãc fallentiã,niſi ſentẽtia in eadẽ oratione cõtineret contrarium effectũ.quia non valet ſecundum gl.xj.q.iij.*c.non ſolùm §.* cum ergo.cũ qua concordat in.d.authen.interdicimus.& doct. vbi.ſ. quamuis eam non allegent.¶ Item,quando aliquid dicatur incontinenti fieri.vide per Bart.in.l.j.§. cum ergo.ff. de vi & vi ar.cum alijs concordantijs.¶ † Sed in propoſito quando dicatur incontinenti ,collige ex prædictis.

a

b ¶ Sententia valet. de hoc vide per.d. Alex.in.d.l.iudex poſteà quàm.& ꝑ Ange.are.in tract. male.in gl. in ver. ſaluo & reſeruato. & aliquid ꝑ Alex. in conſi.xc.col.ij. ver.& idẽ.in.j.vo. repetito in conſil. ccxx. in.iij.vol. ſ. allegaris per Car. in cõſi.xxxix.co. iij.in prin.

¶ clxxviij. Adde tu iſtum numerꝰ clxxxij.

a ¶ Confiteat. Adde q̃ tũc etiã poterit retractari p denun tiationem euãgeli cã, vt per Alex. in consi. lxxxiij. col. ij. circa prin. i quin to vol. & de materia huius fallentiæ vide etiã p Fel. i. c. inter cæteras. col. iiij. ver. quinta declar. ŝ. de re iud. Panor. in cõsi. xc. inci. In quæstiõe quę ad præsens vertit. in. iiij. col. in. j. vol. nouiss. in repet. l. admonendi. ff. de iureiu. & vide eundẽ Feli. in. c. quoniã cõtra. col. xvj. ver. fallit quintò. ŝ. de proba.

b ¶ Quartò fallit. de hac fallentia vide etiã per eũdẽ Feli. in. c. inter cæteras. col. iiij. ver. quinta declaratio. ŝ. alleg. de re iudic. & in. c. cum inter. j. eo. & plenè de hoc etiã per repetẽtes in. l. admonẽdi. ff. de iureiu. & maximè d. Iaſ. co. xx. verſi. & ex prædictis.

c ¶ Sn̄ia diffinitiua. de hac vide plenè per eũdẽ Fel. in. c. cum inter. ŝ. de re iudi. vbi ponit regulã cũ ſexdecim limitationibus. & quãdo ſentẽtia lata cõtra ſententiã quæ tranſiuit in rẽ iudicatam teneat, adde Alex. in conſil. xxxiij. colũ. ij, ver. circa ſecundũ. cũ ver. ſeq. in primo vol. & per eũdem in conſi. xcv. colũ. ij. in ſecundo volu.

¶ Tertiò fallit prædicta regula, niſi is p̃ quo eſt lata ſententia conſiteatur[a] eã iniuſtã: vel in totũ, vel in partẽ. nã tũc poteſt rectè corrigi per iudicẽ. ita ſing. Inn. in. c. quia pleriq̃. de immu. eccle. circa medium primæ colum. per tex. in. c. ij. de pur. vulg. & ita no. do. Maria. hîc. adde do. Ant. & do. Abb. in. c. is qui fidẽ. de ſpõ. vbi idẽ tenẽt. allegando Inn. in. d. c. pleriq̃. & hoc dictum ſequitur etiã do. Abb. in. c. nouit. in. xij. colũ. de iudi. & in. d. c. ij. de purg. vulg. & in. c. fraternitatis. in. ij. col. de frigi. & in. c. j. de cõceſ. præb. & in. c. cùm inter. in. ij. co. de re iud. & in. c. fi. de ſucceſ. ab inteſta. & in. c. quantò. de præſum. & in diſput. ſua. Stante ſtatuto. in. xvij. co. & in. c. per tuas. in vlti. col. de ſenten. excom. & Pet. de Anch. in repeti. regulæ poſſeſſor. in. vij. colũ. de regu. iur. lib. vj. & do. An. in. c. ab excõmunicato. in. xij. col. de reg. iur. lib. vj. & do. Ant. in. c. ab excommunicato. *in. viij. col. de reſcrip. & in. c. cùm dilecta. eo. ti. & ibi *Imo. in vlti. col. & do. An. & Imo. in. c. in præſentia. de renun. in. ij. co. & do. An. in. c. quoniã cõtra. in. xxix. col. de prob. & Imo. latè in clemẽ. ſi appellationẽ. in. v. col. de appel. & Bal. in. l. j. in ſi. commenti. C. ſententiã re. non poſ. & in aut. ad hæc. in. viij. col. C. de vſuris. & Bal. & Imo. in. l. ſi quis inſtituatur. ff. de hæredi. inſtit. & Imo. in. l. nemo poteſt. de leg. j. & Lu. Ro. in. l. ſtipulatio iſta. ŝ. j. in. iiij. col. ff. de verb. ob. & in. l. ſi conſtante. ŝ. quoties, in penul. colũ. poſt Bald. ibi. ff. ſolu. matri. & d. An. & d. Abb. in. d. c. quia pleriq̃. Et probat rõne. quia licet ſit magna præſumptio pro ſententia: vt in. c. in præſentia. de renun. & c. ſicut. de re iud. & l. Herennius. ŝ. Caia. ff. de euic. etiã pendẽte tẽpore ad appellandũ. l. ꝓpter veneni. ŝ. fi. & ibi Bar. ff. ad Sille. tamen ſecus eſt propter confeſſionẽ eius, cui fauet dicta præſumptio. vt no. Cy. & Bar. in auf. ſed iam neceſſe. C de dona. ante nup. & gl. in corpore vnde ſumitur illa authentic. ſed iam neceſſe. quam ſequitur Pe. de anc. in. c. fi. de confeſsis. in. vj. & do. Abb. in. c. cùm contingat. de off. dele. & Pe. de Anc. in. c. in præſentia. in prin. de proba. & do. Abb. in. c. nouit. de iud. notat gl. & Bal. in. l. in contractibus. in verſi. nullo modo. C. de non nume. pecu. vnde dicit ſingulariter Bal. in. l. filiũ quẽ habentem. in antepe. col. ver. & quid ſi de inuentario fecit mentionem. C. fami. erc. q̃ ſi legatarij confitentur hæreditatem à prin. non fuiſſe ſoluendo: poterit hæres non conficiens inuentarium ſe ſubleuare vt nõ teneatur vltra vires hæreditarias: quamuis lex præſumat eum ſubtraxiſſe, vel occultaſſe, propter non confectionem. l. ſi. C. de iure deli. quia talis præſumptio tollitur per confeſsionem legatarij. quod diligenter no. ¶ Sed aduerte q̃ iſta fallentia limitatur & declaratur ſic. primò q̃ verum ſit talem ſententiam retractari poſſe, & exceptionem nõ mereri, inquantum eſſet lata in fauorem eius. ita confeſsi inquantum autem eſſet lata in ſui præiudicium: tunc per ſuam confeſsionem per quam detegitur iniuſtitia ſententię nõ retractatur ſentẽtia: ideò executionẽ haberet. & pro hoc eſt caſus notabilis in. l. ſi ſeruus pluriũ. ŝ. j. de leg. j. per quẽ tex. ita declarat hanc materiã Lu. ro. in repe. l. admonẽdi. in. x. col. ver. viij. ſi poſt quam. ff. de iureiu. pro quo etiam eſt gl. in. l. ſtipulatio iſta. ŝ. j. in ver. ſucceſſores. ibi: ſed vbi rem alienam. ff. de ver. ob. quam etiam ad hoc ponderat Ro. ibi. in. iiij. col. & idem no. Bar. in eadem. l. ŝ. ſi quis fortè. & Bal. in. l. poſt mortem. ff. de adop. Secundò declara hanc fallentiam procedere, quando ius præſumit in fauorem alicuius: tunc enim ille cõfitendo contrariũ tollit præſumptionẽ iuris: ſecus vbi non agitur de fauore alicuius: ſed de fauore vinculi: cui quis renuntiare non poteſt: puta ſi ſponſa per verba de futuro confiteretur copulam fuiſſe ſecutã nõ maritali affectu: nam tunc præſumptio quæ eſt pro matrimonio, non tollitur per confeſsionem coniugum: quia illa præſumptio eſt fauore matrimonij. ita probatur in. c. ſuper eo, de eo, qui cogno. conſangui. vxo. ſuæ. & ita no. do. Abb. poſt alios in. c. is qui fidẽ. in. j. col. de ſpon. dicens ita eſſe declarandã gl. in dicta auf. ſed

33 iã neceſſe. & Inn. in. d. c. pleriq̃. de immu. eccl. ¶ † Quartò fallit[b] prædicta regula, niſi contra ſententiã quæ trãſiuit in rem iudi. admiſſæ eſſent probationes in contrariũ, parte non opponente: quia idem iudex ordinarius poterit ſententiã retractare. ita vult Inn. no. in. c. cùm dilecta. de reſcrip. in gl. quæ incipit: & furtiuè. ante ſi. dicẽs quòd ſi contra aliquem petentem reuocationẽ ſententiæ: quia iniuſta ſit, reſponſum ſit ab aduerſario eã nõ reuocandã: & poſteà probatum fuerit eam reuocandã: reuocabitur. quia ex quo iudex cognouit, pronuntiare debet. l. de qua re. ff. de iudi. & iudicare ſecũdũ allegata & probata. l. illicitas. ŝ. veritas. ff. de officio præſi. ſed ex allegatis apparet eã reuocandã: ergo reuocabitur: & hoc dictum notat val de Roma. in. d. l. admonendi. in. x. col. verſi. nonò fallit. ff. iureiu. & Imo. latè poſt. d. Ant. in. d. c. cùm dilecta. in vlt. col. ¶ Idem etiam formaliter tenet Inn. in. c. cùm Bertol dus. in gl. quæ incipit: non põt diffinitiuam. de re iud. refert ibi do. Abb. in vlti. char. ver. ſexta lectura. dicẽs hoc eſſe notandum. & confirmat per dictum Inn. in. d. c. quia pleriq̃. & idẽ tenẽt doc. in locis de quibus paulò. ſ. & iſta fallentia confirmatur ſic: quia pars quæ ſententiam obtinuit, videtur tacitè conſentire ad reuocationem ſententiæ. quod poteſt. l. iuſgentium. ŝ. ſi paciſcar. el primo. ff. de pac. & no. Bal. ibi. & in. l. eleganter. in prin. ff. de condi. indebi. & in. l. poſt rem. ff. de trãſac. & Imo. in. l. quod iuſsit. & in. l. acta. in prin. poſt glo. ibi. ff. de re iudic. & Bal. in. l. ſcire. C. vt in poſ. lega. ¶ Sed poteſt opponi contra prædicta: quia ſententia diffinitiua[c] lata contra primã diffinitiuã quæ tranſiuit in rẽ iud. non valet. l. j. C. quãdo ꝓuo. nõ eſt ne. etiã ſi fuit lata de conſenſu partium: vt eſt gl. in l. ſi diuerſa. in gl. ſi. C. de trãſac. quã ad hoc reputant ſing. Bal. ibi. & Imo. in. d. l. quod iuſsit. & ad idẽ gl. in clemẽ. ſi appellationem. in verſi. deferen. de app. ¶ Sed ad hoc reſpõdet Bal. in. d. l. ſi diuerſa. q̃ illa gl. nõ dicit partium cõſenſu à ſententia recedi non poſſe: ſed q̃ partes facere non poſſunt q̃ contra ſententiam quæ tranſiuit in rem iudi. feratur alia ſententia per. d. l. j. C. quãdo prouo. nõ eſt neceſſe. vnde poteſt quis de partiũ conſenſu ferre ſententiã ſecundam, quando præceſsit prima, quæ in rẽ iudi. trãſiuit. nã cũ ſecunda ſententia ſit nulla: conſenſus eius acceſſorius eſt nullus. & cum iſta reſponſione Bal. tranſeũt cõmuniter omnes. ¶ Sed dubito, q̃ dictũ Inn. de quo. ŝ. nõ deſtruat gl. in. d. l. ſi diuerſa. quia ſentit indiſtinctè, q̃ ſententia contra ſententiam valet: ſi pars permiſit deduci in dubium de iniuſtitia primæ ſententiæ nõ opponẽdo. & re vera dũ in hoc cogitarẽ, reperi Roma. latè Imo. firmã tẽ in. l. ſtipulatio iſta. ŝ. j. in. iiij. co. ff. de verb. ob. vbi dicit, q̃ ſi de facto renouatur lis ſuper eo, in quo aliàs fuit ſententiatum, & non appellatũ: & pars nõ opponit de trãſitu in rem iudi. valebit ſecunda ſententia. allegat Inn. in. d. c. cum dilecta. & in. c. fraternitatis. de frigi. vbi expreſsè hoc repetit Inn. in gl. ſuper verb. nouimus. dicens valere ſententiam contra; primam quę trãſiuit in rem iud. quãdo non fuit exceptũ per. d. c. cùm dilecta. & hoc dictũ videtur referre Bal. licet Roma. non dicat in. l. vnica. ad ſi. C. de confeſ. & in. l. ſi quis teſtibus. & in. l. libertorum. C. de teſt. & Imo. in. c. in præſentia. in. ix. col. de renũ. & do. Abb. in. c. cum inter. in. ij. col. de re iud. & in ca. cũ apoſtolicæ. in vlti. col. de cenſi. & pro hoc allegat etiã Ro. tex. in c. inter monaſterium. de re iudi. dicens ibi eſſe caſum expreſſum. nam ibi in diuerſa inſtantia fuit lata ſentẽtia ſecũda cõtra primã: quæ iam tranſiuerat in rẽ iudi. & tamẽ Papa dicit ſecundã eſſe validã: quia imputatur parti, ſi de prima iam lata non oppoſuit: ita eſt in caſu noſtro patiẽti de eius iniuſtitia cognoſci. & eſt verũ quòd de hoc eſt caſus, quẽ ita propriè ſummãt doc. videlicet quòd tenet ſnia diffinitiua lata cõtra primã: ſi de prima nõ fuit exceptũ. & latè firmat. d. Abb. ibi: poſt alios in vlt. col. de quo

eſt

eſt mirandũ, quòd nõ faciat mentionem. de quo in. d. l. ſi diuerſa. adducit Ro. etiam quia non eſt dubiũ quòd ſententia notoriè iniqua ſemper eſt retractabilis. c. inter cæteras. de re iudi. ſed per probationes in diuerſa inſtantia factas ex quo eſt concluſum in cauſa: reſultat notorium. vt no. gl. ſing. in. c. ſignificauerũt. in ver. liquere. de teſti. & ſi conuincitur de iniquitate primæ ſententiæ, appareret notoriè per has probationes. ergo &c. ¶ Præterea ſententia ꝓpter tranſitũ in rem iudi. inducit notoriũ præſumptionis, eò quia præſumitur iuſtè fore lata. c. bonæ. c. in præſentia. de renun. & cum ad ſedem. de reſt. ſpo. Sed probationes de eius iniuſtitia poſtquã concluſum eſt in cauſa, inducunt notoriũ certitudinis, ergo hoc tanquã maius debet tollere notorium præſumptionis, ſicut dicimus quòd præſumptio maior infringit minorem. l. ſiue poſidetis. C. de proba. c. mulieri. cũ ibi no. de iureiurã. Non obſtat clemẽtina ſi appellationem deſertam. de teſti. quia quãuis dicat q̃ licet appellans & appellatus poſt appellationẽ deſertã illã proſequãtur, nihilominus nõ ſtat quominus ſententia tranſeat in rem iudi. Non tamẽ dicit q̃ ſi cõſtat euidenter de iniuſtitia illius ſententiæ

36 primæ, non poſsit iudex illã retractare. & per hanc partem de iure ciuili dicit ibi Roma. caſum non diuinando ad literam eſſe. in l. ſi. ad fi. C. de temp. app. dũ dicit ſi partes velint q̃ ex lapſu. x. dierũ ſeu deſertione appellationis non cenſeat ſententia tranſijſſe in rẽ iud. & poſſunt facere quòd error iniuſtitię cognoſcatur. ad hoc. l. ſi cõuenerit. ff. de re iudi. Non obſtat. l. j. C. quando prouo. non eſt ne. quia prædicta ponunt caſum in quo fallit prædicta lex. Et de intellectu illius. l. & prædictorum, quando valeat ſententia cõtra ſententiã, vltra prædicta vide do. Ant. & d. Abb. in. d. c. inter monaſterium. & Bal. & Sali. in. d. l. j. & Imo. poſt Inno. in. c. cum. M. in xxxix. col. de conſti. & in. c. ſuper literis. in pe. colũ. de reſcri. & omnino do. Fran. aret. poſt alios. in. c. quoniã cõtra. in antepe. char. de proba. Pau. de ca. conſi. ccxxj. & omnino Bal. in repe. legis. ij. in v. & in. vij. char. ff. de iureiur. & Bal. in. l. poſt ſententiã. C. de ſentẽtijs. & Roma. in. d. l. admonendi. in. iij. char. ff. de iureiu. Et hanc fallentiam limita primò, niſi pars quæ obtinuit primo loco ſentẽtiam pro ſe, proteſtetur. ita dicit do. Fran. in. d. c. quoniã cõtra. vbi vide. adducit notabile dictũ Bal. in. l. certi cõdictio. ŝ. quoniã. in fi. ff. ſi certũ peta. vbi dicit q̃ ſi ex forma ſtatuti cõtra inſtrumentum cõfeſsionatũ nõ debet admitti probatio per teſtes, tamẽ ſi producuntur teſtes parte præſente, & tacente: valet probatio. ſecus ſi ꝓteſtetur. quod bene no. Secundò limita. dũmodò reuocatio diffinitiuæ fiat cũ plena cauſæ cognitione, miſsione libelli, & litis cõteſtatione, quia talia cõſenſu partiũ etiã expreſſo tolli nequeũt. iuxta gl. in. c. de cauſis. de offi. dele. & per Bar. in authentica offerat. C. de lit. conteſt. cũ ſi. ita declarat Bal. in. d. l. ſi diuerſa. & do. Ant. in. d. c. cũ dilecta. & Romanus. in. d. l. ſtip. iſta. dum reſpondet ad. l. j. C. quando prouo. Eſt verũ q̃ doctores allegati in hac fallẽtia nõ exprimunt an poſsit reuocari per eũ qui tulit, an verò per alium Ro. in. d. l. ſtip. iſta. in fi. huius articuli: dicit q̃ per aliũ, & qñ ita intelligeretur, nõ eſſet cõgruè poſita iſta fallentia. ſed do. Maria. hîc ponens eam & ſimpliciter allegans Inn. in. c. cũ dilecta. & alij etiã etiã reputant prædicta procedere in eo qui iudicauit. & bene faciunt quæ dixi. ŝ. in præcedenti fallentia. ideò tranſeo ſic pro nunc

34 reſeruans tamẽ hoc maturiori ſtudio. ¶ † Quintò fallit, vbi iudex pronuntiaſſet non ſuper negotio principali, ſed ſuper inſtãtia, vt quia abſoluit partes ab obſeruatione iudicij rõne ineptæ petitionis, vel inſtantiæ peremptæ in cauſa principali, quia tũc non expirat officium iudicis; ſuper negotio principali, etiam ſi eſſet iudex delegatus. vt no. voluit Spe. ti. de off. iudicis. ŝ. deferuit. ver. quid ſi opponens. & no. do. Abb. latè poſt Io. an. & do. Ant. in. c. examinata. in vlt. col. de iudi. & notat Bal. ſub dubio fortè, in. l. j. in. ij. colũ. C. ſi à non cõpe. iudice, & firmat Inn. in. c. conſuluit. in princ. ff. de offi. deleg. & do. Car. poſt Pau. in cle. j. in. x. q. ver. generaliter autẽ. de re iud. & Ang. Imo. & Pau. de ca. in. d. l. iudex. ¶ Nã iuriſdictio delegata nõ perit peremptа inſtantia. vt colligitur ex gl. in. c. j. de iudi. Itẽ quia talis ſententia dicitur interlocutoria. vt no. gl. & ibi

35 Bar. in. l. Titia cum concor. ff. de accu. ¶ † Sextò fallit prædicta regula, vbicunq̃ iudicis officio nobili pro reſtitutione in integ. aduerſus ſententiã imploranda adiretur iudex, qui ſententiã tulit; nã ipſemet retractare poterit ſententiã. l. in cauſæ. ŝ. fi. ff. de mino. no. gl. in. l. j. C. ſenten. reſcin. non poſ. & hoc modo intelligitur. l. diuus. ff. de in integ. reſti. ¶ Et ex hac fallentia reſultat id quod dicimus iudicẽ qui iudicãdo mulctã imponit, poſſe mulctam remittere. l. illicitas. ŝ. fi. ff. de offi. præſi. nam ratio eſt, quia talis mulcta imponitur officio iudicis nobili. vt. l. j. in prin. ff. ſi quis ius dicẽti nõ obtẽpera. inducendo vt ibi per Bar. in verſi. quæro quo iure. ſecõ in pœna videmus. quæ quidẽ imponitur per viam accuſationis. l. reſcripto. ŝ. ſi quis accuſatorem. ff. de mu. & ho. nam tunc officium iudicis mercenarii eſt deſeruiens actioni intentatæ, ideo expirat lata ſentẽtia ſup pœna. ¶ Vnde iudex pœnã impoſitã remittere non põt etiã pauperi. l. j. in fi. ff. de pœnis. cum cõcor. ibi allegatis, & iſta fuerũt de mente Bar. & aliorum. in. d. l. iudex. ¶ Ex quibus etiã infertur. vbicunq̃ diffinitiua ſentẽtia lata eſt ſup eo pro quo eſt imploratũ iudicis officiũ, nõ põt ſemper eodẽ officio iudicis nobili reuocari. quod quidẽ firmauit expreſsè Bar. in. l. j. ŝ. fi. ff. de præto. ſtip. per. l. pe. eo. tit. & ſenſit Bar. in. l. quod iuſsit. ff. de re iudi. per. l. quãuis cũ gl. ff. de rebus eorũ. & dixi in articulo præcedẽti. ¶ † Septimò fallit prædicta regula in principe, ſecũdũ do. Abb. & alios hîc, quia princeps ſolutus eſt legib⁹. c. propoſuit. de cõceſ. præbẽ. l. princeps. ff. de legi. & pro hoc facit ſecũdũ do. Maria. hîc q̃ oĩa iura reg⁹ẽtia aliquã ſolẽnitatẽ vel formã circa proceſſum, vel ſentẽtiã, degenerãt in ſnia principis. vt in. c. noſtra. de ſepul. & in. ŝ. ſed quod principi. inſtitu. de iure naturali. Quod limitat, dũmodò ex cã velit retractare. aliàs incideretur in illud dubiũ: vtrũ poſsit princeps priuare aliquẽ iure iam quæſito. de quo ꝓ doct. in c. quæ in eccleſiarũ. de cõſti. & in. l. quoties. C. de preci. impera. offe. & in. l. j. & ibi Bal. eo. tit. dicit tamẽ q̃ in dubio in principe præſumunt oĩa ritè facta ſecũdũ doct. vbi ŝ. & hoc dicit, ꝑcedere, qñ ſentẽtia tranſiuit in rẽ iudi. ſecus ſi non tranſiſſet, qa poſſet indiſtinctè reuocari ſecũdũ eũ. cui aliud nõ addo. ſed vide quæ dicã in. c.

37 ad petitionẽ ꝑ. e. vbi cõfirmabũtur hæc per plura. ¶ † Octauò fallit in ſententia nulla. quia illã põt ordinarius reuocare regulariter ſecundũ gl. in. d. l. iudex. quod qualiter intelligatur, vide Imol. ibi Bar. & Ang. in. l. ſi exp̃ſim. ff. de app. & Inn. in. c. decæterò. de re iudi. & in. c. dilecto. de app. Bart. Bal. & Saly. in. l. ſi vt ꝓponis. C. quomodo & qñ iud. & Bal. & Sali. in. l. iiij. C. de acc. & An. in. l. j. C. qñ prouo. nõ eſt ne. & do. Ant. & Imo. in. c. i literis. de off. dele. & do. Car. poſt ſcribentes. in cle. j. in. x. q. ver. generaliter autẽ. de re iud. & Bal. in. l. ſi aduerſus. C. ſi aduer. rem iudi. & in. l. poſt ſentẽtiã. C.

38 de ſentẽtijs. ¶ † Sed hãc vltimã limita nõ procedere in delegato. quia talis ferè ſentẽtiã nullã dicit functus officio ſuo nec põt de negotio principali vlterius cognoſcere. ita no. gl. Bar. & oẽs in. d. l. iudex poſteà quã. per. l. ſi vt proponis. C. qũo & qñ iudex & c. in literis. de off. deleg. ſaluo, quã reſpectu executiõis, vt ibi: & hanc limitationẽ ponũt hîc oẽs doctores. ¶ † Scias tn̄ quoſdã caſus in q-

39 bus delegatus põt reuocare ſnĩam nullam. Primus eſt in delegato principis. quia habet inſtar ordinarij, iuxta. l. à iudice. C. de iud. ita voluit Ang. in. d. l. iudex. pro quo facit, quia delegatus à principe in cauſa ſibi cõmiſſa maior eſt ipſo ordinario. c. ſanè. de off. delega. ſed ipſe ordinarius põt iterũ pronuntiare, vt in locis. ŝ. allegatis. ergo fortius ipſe delegatus principis. faciũt no. per gl. Bar. in alios in. l. à diuo pio. in prin. ff. de re iud. vbi dicũt q̃ delegatus principis põt exequi ſuã ſentẽtiã de iure ciuili. licet ſecus in delegato inferioris à principe. vt ibi per eos. ¶ Sed aduerte, quia hoc dictũ Ang. nõ eſt ſine dubitatione, & cõtrariũ expreſsè tenet Bal. in. l. ſi vt ꝓponis. la. j. in. ij. cn. C. qũo & qñ iud. & Io. de Imo. licet eũ nõ alleget in. d. l. iudex. dicẽs hoc nõ reperiri clarè expreſſum in iure, vñ videtur q̃ remaneat ſub regula. d. l. iudex. Non ob. q̃ delegatus ſit maior ordinario: quia dicit Bal. in. d. l. ſi vt proponis. eſt maior, ſed

40 non firmior. alleg. Archi. j. q. iij. c. ſi epiſcop⁹. ¶ † Secũdus caſus eſt in delegato ad vniuerſitatẽ cauſarũ, quia ſi nulliter pronũtiet, æquiparatur ordinario: ita ſignãter voluit gl. j. hîc. ibi, erãt generales. &c. Et ipſam ad hoc põderãt. d. Ant. Imo. & d. Abb. & cæteri ſcribẽtes. quibus adde Bal. idem tenẽtem in. l. ſi vt proponis. C. qũo & qñ iud. quia ſecũdũ eũ remanet ſibi adhuc vniuerſalis iuriſdictio cauſarũ in loco. & pro iſta fallentia bene facit gl. pe. in. c. cũ cauſam. de app. quæ dicit q̃ delegatus ad vniuerſitatẽ cauſarũ videtur quaſi ordinarius, & ibi dicit do. Abb. in. iij. co. ꝓ illã gl. dari ſingularem limitationem ad iura dicentia delegatum inferioris à

principe nõ poſſe ſubdelegare,nõ eũ procedit in delegato ad vniuerſitatẽ cauſarũ.& ponit exẽplũ oficialis foraneo epi,qui cõſtituitur in certa parte diœcefis,nã ille habet delegatã,nõ ordinariã. vt no.gl.in cle.ij.in verſi.foraneo.de reſcri.& in.c.Romana.in verſi.generaliter.de app.in.vj.facit etiã qd no.Spe.ti.de of.or.§ fi.vbi æquiparat ordinariũ & delegatũ ad vniuerſitatem cauſarum. Idẽ facit Pet.de anc.in.c.licet vndiq; .de of.dele.¶ Facit quod no.An. in.l.qui procuratorẽ.ff.de procu.vbi dicit quòd ſi cauſæ cognitio cõmittitur delegato ad vniuerſitatem cauſarum poterit decidere cauſam vt ordinarius.facit quod no.Ang.in.d.l.ij.ff.ſi quis in ius vo.non ie.vbi dicit ꝙ ſi delegatus ad vniuerſitatẽ cauſarũ pronũtiet ſẽnõ iudicẽ,põt illam ſnĩam reuocare.ſicut põt ordinari⁹.facit gl.in.d.l.Pomponius.aliãs incipit ſi vni.ff.de re iud.quæ æquiparat in illo caſu delegatũ ad vniuerſitatẽ cauſarũ,& ordinarium. idẽ facit gl.j.in.l.ſi.C.de iud.Bal.in.l.à iudice.C.eo.tit. Bal.in.l. ſi.C.de autho.præſtã.& Bar.in repe.l.j.§.ſi plures.iij.col.ff.de exercito.& Car.in.c.prudentiam.de off.deleg.& Io.de ana.in.c.archiepiſcopum.j.col.de rapto.& do.Abb.in.c.ſi quis cõtra clericũ.in.xx. col.de ſo.cõpe.& in.c.cũ Bertol.in.x.colũ.de re iudi.& Imo.in. c. ſeruus citatus.in vlt.col.de reſcri.& Ang.loquens in terminis noſtris.in.l.iudex.ff.de re iudi.& Guli.de cu.in.l.Barbarius.ff.de off. præto.& Ange.in.l.ij.C.de ſentẽtijs & interlocu.om.iud.& iſtud eſt tenendũ,licet aliter ſenſerit Imol.in.d.l.ſi vni.& in.l.iudex. cu-
41 ius rõ tollitur ex notatis in locis ſupradictis.¶ † Tertius caſus.in delegato ad vnã cauſam tantũ,qui tulit ſententia cõtra formã mãdati delegatorij,qa nõ dicitur functus officio ſuo.Sicut dicimus in arbitro.l.quid tamẽ.in prin.ff.de arbit.ita no.do.Ant.& domi. Abb.Imo.& alij hĩc,quibus adde Bal.idẽ tenẽtem in.l.arbiter.ff. de arbi.& Imo.in.d.l.iudex.& Pau.de ca.in.l.cũ quærebatur.ff.de re iudi.& Car.in cle.j.in.x.q.de re iud.& Sali.in.l.ſi vt proponis. C.qũo & qñ iud.& Iac.but.Cy.& Saly.in.l.ſi accuſatoribus.C. de
42 accu.& Cy.Iac.but.& Bal.in.d.l.ſi vt proponis.¶ † Sed tamẽ aduerte,quia cõtrariũ tenet hĩc Io.Cal.& Pet.de anc in.d. clem.j.& Imo.in.c.in literis.de offi.deleg.& dicũt ꝙ hoc reperit ſolũ expreſſum in arbitro in.d.l.quid tamen.& pro iſta parte facit vrgens rõ quia ſequeretur quòd quoties delegatus ferret ſententiam iniuſtam,ſemper poſſet eã reuocare, propter illud famoſum dictum dñi Ottonis Car.Portuẽſis,qui dicebat ꝙ licet ſententia ordinarij iniuſta.i.cõtra ius litigatoris,nõ ſit ipſo iure nulla,ſed poſſit ab ea appellari.c.cũ inter.cũ ſimi.de re iud.tamẽ ſentẽtia iudicis delegati iniuſta eſt ipſo iure nulla-quia ſecũdũ eũ eſt cõtra formã mãdati omne iniuſtũ prohibentis.& ideo ipſo iure vitiat̃ per.c.cũ dilecta.de reſcri.modò ſi ita eſt,tenẽdo quod dictũ eſt , ſequeret ꝙ poterit ſemper iterũ pronuntiare.quia erit cõtra formã mandati quod eſt inconueniẽs.& hoc dictũ dñi Ottonis approbat Hoſt.in c.ſi.de præben.& ita fuit conſultũ per Io.de lig.Lau.de pinu. Gaſ. Cal.& Lapũ de caſtellatione prout refert Car.in.d.c.fin.& de hoc
43 dicto meminit etiã Arch.& Io.de ſantu.in.c.xj.q.iij.¶ † Sed tamẽ hoc nõ obſtãte nõ puto recedẽdũ à cõmuni opi.quia ſtatutũ in arbitro videt ſeruari debere in delegato. ar.l.j.& l.nõ diſtinguem⁹. .§.de officio,ff.de arbi.iuncto.c.cũ olim Abb.de offi.dele.æquiparantur eñ arbiter & delegatus.l.à diuo pio.in prin.ff.de re iud.& in vtroq; videt eſſe eadẽ rõ.& pro hoc facit quod no.Iac.de aret. & alij doct.in.l.ſerui electione.in prin.ff.de leg.j.vbi dicũt ꝙ ſi ille cui cõpetebat ius eligendi,fecit ſemel electionẽ nullã, põt iterũ eligere,qñ nullatenus reſultat reſpectu defectus formæ mandati nõ obſeruati.& no.Bar.latè in.l.ij.§.j.de optione lega.& Do.poſt Io.an.in.c.ſi cõpromiſſarius.§.fi.de elec.in.vj.& Bal.in.l.poſt aditã.C.de impu.& alijs ſubſti.vbi allegat Inn.in.c.in literis.de off.de leg.& in.c.j.de re iud.& idẽ Bal.allegãdo Inn.vbi.ſ.in.l.quod qs. ad fi.C.de procura.facit gl.in.c.ſi electio.in ver.regũ.de ele.in.vj. facit quod no.Bal.in.l.qui p ſalutẽ.ff.de iureiu.& in.l.ſi vt proponis.la.j.C.quomodo & qñ iud.vbi dicit ꝙ nuntius qui nulliter citauit,põt iterũ virtute cõmiſsiõis validæ citare,per illã.l.qui p ſalutẽ.quod ſing.no.¶ Nõ ob.illud dictũ do.Ottonis,quia non eſt verũ.imò proceſſus & ſentẽtia tenet,licet ſit iniuſta.vt no.Inn. in c.ad aures.de reſcri.vnde dicit Inn.in.c.prudẽtiã.de offi.dele.ꝙ ſi delegatus fert ſentẽtiã cõtra clauſulã inſertã in reſcripto concernẽte inſtructionẽ circa merita cauſæ,nihilominus tenet ſentẽtia lata cõtra ius litigatoris,vnde opus eſt appellare.c. cũ inter. de re iudi.¶ Prætereà illud dictũ impugnant Car.d.Ant.& do.Abb.in d.c.ſi.& ibi latè Imo.in pe.col.vbi vide.Et ad iſtũ tertiũ caſum videõ dños de Rota.dec.cccxxxiiij.quæ incipit dubitat vtrũ au-
44 ditor.in nouiſsi.¶ † Quartus caſus eſt,qñ per erroreẽ facti iudex delegatus tulit ſentẽtiã nullã.ita no.hĩc.d.Abb.allegando Inn.in c.j.de re iudi.Adde Bar.idẽ tenẽtẽ in.d.l.iudex.& Pau.de ca.in. d. l.cũ quærebatur.ff.e.ti.& Car.cõſi.xxxv.quod incipit :in deciſiõe
45 & elucidatione. poſt mediũ.¶ † Sed aduerte ꝙ Inno. expreſsè tenet cõtrariũ in.c.in literis.de offi.deleg.quẽ ſequit Imo.in.d.l. iudex.& d.Abb.poſt Hoſt.Io.an.& do.Ad.in.d.c.j .in pe.col. de re iud.dicẽs ꝙ ſi delegatus errauerit in iure,ſiue in facto,dummodò ſeruauerit formã cõmiſsionis,ſi tulit ſentẽtiam diffinitiuã:nõ poteſt amplius ſe intromittere,quia funct⁹ eſt officio ſuo,ſiue bene, ſiue malè.& ad hoc allegat bonũ tex.in.d.l.ſi vt ꝓponis.la.j. & ibi Bar.C.qũo & qñ iudex.optimè facit tex.in.l.dicere.in fi.cũ duab⁹ ſequentibus.ff.de arbi.& in.c.ſi cõpromiſſarius.§.j.ibi, ſiue etiam ignoranter.de elec.in.vj.vbi bonus tex.¶ Non ob.quod no .Inn. in.d.c.j.de re iud.quia loquitur in delegato ad ꝓuidẽdũ de beneficio ,qui ſi ex errore probabili ductus executus eſt puta credens eũ mortuũ ꝓpter cõem reputationẽ,qui tamẽ viuebat, poterit iterũ prouidere.ar.l.error.C.de iur.& fac.igno.& hoc dictũ approbãt doc.in tali caſu.qa princeps videt̃ mãdaſſe ,puniſionẽ effectualẽ,& beneficia principũ debẽt interpretari benignè.vt in ca.j. de ver.ſig.&.l.fi.ff.de cõſti.prin.¶ Prætereà gratia eſt quid principale,poteſtas verò executoris venit acceſſoriè ad gratiã. vñ ſicut ꝓ inutilẽ & erroneã prouiſionẽ nõ expirat gratia,quia intelligit̃ de bñficio vacãti nulli debito:ita nec debet expirare poteſtas executoris.per tex.optimũ in.c.ſup gratia.de off.dele.li.vj.vbi vigore gratiæ ſuſtineẽ poteſtas executoris,eo caſu quo pt̃as delegati expirãſſet,quod eſt bene no.ſecũdũ do.Ab.in.d.c.j.& ita etiã tenet.d. An.in.d.c.in literis.& Bal.in.d.l.ſi vt proponis.dicẽs de hoc ibi eſſe tex.Nã ibi per erroreẽ putauit iudex illũ cõtumacẽ, cũ nõ eſſet. ideo cõtra eũ tulit ſentẽtiã quæ nulla eſt.& tamẽ eſt functus offo, vt ibi.¶ Quint⁹ caſus.qñ delegatus partiũ erraſſet ſup eo,qd erat ſibi expreſsè cõmiſſum,& omiſit illud quod erat ſibi tacitè cõmiſſũ ex quadã neceſſaria cõſequẽtia.quia licet ſit finita iuriſdictio ſua reſpectu eiusquod in reſcripto erat expreſſum,tamẽ adhuc durat ſu per illo quod tacitè cõprehẽdebat̃,ita ſingulariter no.do.Card.d. Abb.& do.Iac.zochus,quẽ vide in.c.de prudẽtia.in fi.per illũ tex.
46 de do.inter vi.& vxo.quod no.quia eſt dictũ notabile. ¶ † Vltimus caſus.ſi ſnĩa nõ habet eſſe ſeu figurã eſſe,vt qñ cõdẽnaui dominũ qui nõ perſtiterat in iudicio,ſed eius procurator tm̃.l.j.C. de ſentẽ.ita dicit Bal.in.d.l.ſi vt proponis.licet ſecundũ eũ gl.in.d. l.j.intelligat illam in ordinario.vt hĩc.adde quod no.do. de Rot. in deci.cccxxxiiij.vbi dicũt ꝙ iudex delegatus lata diffinitiua non eſt functus offo ſuo in caſibus in quibus ſentẽtia trãſiuit in rẽ iudicatã.de qbus in.c.lator.&.c.cõſanguinei.de re iudi. Allegant dictum Inno.in capitu.cum Bertoldus , de re iudic.Sed do. Anto. & Imo.hĩc tenẽt cõtrariũ,quia ſi delegatus eſt funct⁹ offo quãdo tulit ſnĩam nullã:quãtòmagis ſi ferat ſentẽtiã validã. licet ſit lata in cã in qua nõ trãſit in rẽ iud.& dictũ Inn.in.d.c.cũ Bertoldus.in telligitur in ordinario.Cætera circa iſtos caſus vide p doct. ꝑſertim Imo.in.d.c.in lr̃is.& Sal.in.d.l.ſi vt proponis.& p Bal.in addi. Spe.tit.de ſentẽtia in co.j.& ibi etiã Bal.ſequtur quoſdã ex caſibus prædictis maximè ſcdm,tertiũ,& quartũ,& addit aliũ, videlicet in ſentẽtia nõ cõtinẽte cõdẽnationẽ,vel abſolutionẽ.alleg.l. exſtipulatiõe.&.l.præſes.C.de ſentẽtijs.& ita dicit in ſnĩa lata viua voce:& nõ in ſcriptis.cõtra.l.fi.C.de ſentẽtijs ex breui.reci.qa ſcdm eũ nõ attẽdit ipſe actus iudicãdi:ex quo nõ fuit ꝓnũtiatio cõfirmata,vt in dictis iurib⁹.qd̃ not.bene.Poſtremò ne iſta decretalis adeò onerata impediat ſequẽtes:,ꝑſequere alias limitatiões ad hãc ſecũdã regulã,vt p gl.& do.in.d.l.iudex.&p Ro.in repeti.l.admonẽdi.in ſecũda char.ff.de iureiiu.& ibi limitat.l.iudex.niſi ſnĩa ſit lata prætextu ,pbationũ priulegiatarũ vt appellari nõ poſſit.alle gat Inn.in.c.tua.de cohabi.cler.& muli.¶ Et an de cõſenſu partiũ poſsit reuocari.vide Bar.& alios in.l.acta.ff.de re iud.& hãc materiã limita in ſnĩa excõicatiõis.p.c.ſacro.de ſentẽ.excõ.& vide latè Bal.in.l.fi.C.de cõtrahẽ.emp.& quid in arbitratore qui tulit laudum,&

dũ,& vult iterũ laudare.& vide Imo.in.c.ſcpe.de appel. ¶ Itẽ inquantum dixi in notabilibus.ꝙ quando intenta tur ſolẽnitas nõ neceſſaria,& in ea peccatur.adde elegãs dictũ dominorũ de Rota deciſione.cccxxxix.quæ incipit.Item no.in anti.vbi dicũt ꝙ licet quis quando impetrat beneficiũ,nõ teneatur facere mentionẽ de valore beneficij,vt per Inno.in.c.dudũ.el.ij. de elect.tamen ſi exprimat valorẽ,& falsò exprimat,gratia cenſetur ſubreptitia,quod no.ad præ dicta.Hoc autẽ de expreſsione valoris aliãs dicam.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an poſſit teſtificari de geſtis coram ſe?*
Reus in cauſa criminali ac & quãdo poſſit renuntiare defenſionibus ſuis? vide poſt nu.1.ver.pro cuius intellec.& num.2. verſi.primò niſi eſſet,& duobus caſibus ſequentibus.
3 *Iurans dicere puram & meram veritatem: nihil debet tacere quod ſciat,neque falſum exprimere.*
4 *Confeſsio iurata,an poſſit reuocari?*
5 *Recipiens res ex naufragio,an furtum committat.*
6 *Proiiciens rem in mare,an ex præſumptione habeat eam pro derelicta.*
7 *Reperiens rem alienam:& neſciens cuius ſit,an poſſit eam licitè retinere.*
8 *Confeſsio an poſſit pro parte acceptari,& pro parte repudiari.*
9 *Teſtis qui non potuit teſtificari,ſi tamen examinatur,& deponit,facit indicium,hoc dictum limitatur ſex modis.10.11. 12.13.14.*

¶ *CAP. XVIII.*

Vm dilectus. *Si* is,contra quẽ inquirit iurauit tantũ ad interrogata reſponde re,poſt confeſsionem auditur volens excuſationẽ probare quæ confeſsionẽ non perimat,ſed exponat,ſecus ſi iurauit plenam & meram veritatẽ dicere.h.d.& diuide.vt per doc.& eſt deciſio ſing.in iure.¶ Per iſtũ tex.dicit Bal.in c.j.§.Itẽ ſi vaſallus.in vlt.col.titu.de cõtrouer. inueſtituræ. ꝙ ſi quis fuerit confeſſus feciſſe homicidiũ, põt alle gare ſe feciſſe ad ſui defenſionẽ,ſi iurauit veraciter ad in quiſita rñdere,quod intelligas qñ dixit ad ſuã neceſſariam defenſionẽ.vt voluit Bal.in.l.vnica.in.xvj.col. de cõſeſ.& in.l.ij.C.de dona.ante nup.& dicã in.c. ſignifica ſti.el.ij.de homici.¶ Per iſtũ tex.infertur ad dictũ Bald. in.l.presbyteri.la.j.ver.iiij.no.C.de epiſcopis & cle. vbi
a dicit colligi formã iuramẽti[a] teſtis,quæ debet eſſe talis: iuro merã & plenã dicere veritatẽ pro vtraq; parte ſup his ſuper quib⁹ ſum ,ꝓditus.& de quibus fuero interrogatus.vnde poſtquã teſtis depoſuit, correctio nõ excuſat teſtẽ,nec præſumit recordatio veritatis ante apertu rã teſtium.& allegat Inn.hĩc.¶ Per iſtũ tex.dicit Pet.de
b anch.cõſi.clxxv.[b] incipiẽte prima facie,videtur,ꝙ in teſtamẽto aliquis moriẽs cõfeſſus eſt ſimpliciter ſe fuiſſe vſurariũ,vtrũ iſta cõfeſsio referatur ad totũ tẽpus prẽteritũ,vel ad inquãtũ.& dicit ꝙ ſi agat cõtra hæredẽ vt vſura reſtituatur , hæredẽ dicti vſuratij poſſe cõdẽnari ſuper dictis vſuris præſumptiuè extortis,niſi hæres ipſe probet dictum Titiũ tũc vſurariũ nõ fuiſſe ,quia vitanda eſt abſurditas & nullitas ipſius cõfeſsionis,cũ eiñ nõ ſit relata ad certũ tẽps,nec; ad certã qualitatẽ,poſſet veri ficari in mutuo facto vni vel duob⁹ in vno nũmo extorto nomine vſurarũ,& vno die.& talis interpretatio abſorbet effectũ cõfeſsionis,hoc aũt in delictis & peccatis fieri nõ debet,ſed interpretari taliter,ꝙ per ipſam interpretationem nõ perimat̃,ſed exponat̃ cõfeſsio.& hoc ꝓbare debet qui confeſſus fuit.& allegat iſtum tex. quod vltimum bene nota &c.¶ No.primò ꝙ monachus põt deputari inquiſitor à ſede apoſtolica.quod procedit,qñ exprimit̃ in reſcripto qualiter eſt monachus.vt hĩc.& in c.cũ olim.el.ij.de priui.¶ Quid aũt in religioſo canoni-co eccleſiæ cathedralis,an poſsit eſſe delegatus Papæ .vi de ſoleniter Lud.ro.in.l.ij.in prin.in.vj.col.de ver.obli. vbi ponit multa dicta aurea,referẽs ſolẽnẽ diſputationẽ ſuã factã Romæ.vide etiã.d.Abb.& d.Frã.de are.inter quos eſt magna cõtrarietas in.c.cauſam quæ.el.j.de iudi. tangũt dñi de Rotã dec.ccxxiij.in anti.& doc.in.c.ſtatu tũ.in prin.de reſcrip.in.vj.¶ Secũdò no. ſecundũ Inn.& Car.ꝙ qñ Eps eſt infamat⁹,põt ex tali infamia ingrere cõtra ſubditos.& põt eſſe rõ,qa cũ caput dolet &c.facit gl.quæ incipit.iuſta.in.c.magnæ.de voto.ſed iſtud non placet Hoſt.quia delictũ prælati nõ debet nocere cap.c. quæſiuit.de his quæ fi.à ma.par.ca.fatetur tñ ꝙ ꝓcedeẽ cõtra eꝑm & mẽbra.& hoc ſequit.d.Abb.hĩc, dicẽs ꝙ licet ſit aliqua præſumptione cõtra membra,tñ ex ſola leui præſumptione nõ põt fieri inquiſitio de veritate crimi nis.c.qualiter ꝛe.Fatet tñ ꝙ ex tali præſumptione põt fieri inquiſitio de fama cõtra canonicos.quia iſta fit facili⁹, & nõ eſt tãti præiudicij.facit.c.ſ.proximũ.& hoc erit propterea,quia ex quo canonici tacuerũt,& cõtẽpſerũt denũtiare,vel accuſare caput,certè præſumptio proba a bilis inducitur cõtra eos æqualis infectiõis.c.cũ.l.&.A. de re iudi.&.c.veniens.ſ.e.& ita procedit opi.cõtraria. & cũ hoc trãſit Io.de ana.hĩc.¶ Adde Inn. in.c.licet Heli.de ſimo.vbi dicit ꝙ ex infamia prẽlati fit prẽſumptio cõtra ſubditos.vt ſic de tota eccleſia poſsit inquiri.& vide tex.no.in.c.ſunt plurimi.§.verũ hac authoritate.vj.q. b j.vbi tex.dicit capite languẽſcente facilius reliqua corporis membra inficiunt̃.& omne caput lãguidũ,cor mẽrẽs à plãta pedis vſq; ad verticẽ ,& in eo nõ eſt ſanitas. ¶ Itẽ adde ſingulare dictũ Inn.in.c.j.de his quæ fi.à ma. par.cap.vbi dicit ꝙ ſi in capitulo tractat̃ aliquid illicitũ & dãnabile:tenent̃ illi de vniuerſitate cõtradicere . aliàs tacẽdo haberent̃ pro cõſentiẽtibus.& inuoluunt̃ peccato & pœna peccati.ita in propoſito taciturnitas canoni corũ faciẽtiũ vnũ corpus cũ eꝑo inducit ꝓbabilẽ ſuſpicionẽ ęqualis infectionis.& illud dictũ Inn.valde no.do. Abb.in.c.v eniẽs.de ſimo.& vide quæ ibi allegaui. qbus adde.d.Abb.in.c.dilectus.el.ij.in.iij.co.e.ti.Adde etiam gl.ſing.in.l.quoniã.C.de app.vbi qñ poteſtas facit aliqd iniuſtũ:aſſeſſores,vel aſsiſtẽtes debẽt cõtradicere . aliàs puniunt̃.& ibi g.colligit ꝙ ſubditi debent reſiſtere ſuis prælatis,quãdo aliquid faciũt cõtra legẽ.¶ Et prædictis adde.d.Abb.in.c.ea quæ.de ſtatu mona.¶ No.tertiò,ꝙ duplici forma põt recipi iuramẽtũ ab illo cõtra quẽ inq rit̃.& cogit̃ veritatẽ ad interrogata reſpõdere.de quo colligẽ duo.Primũ,ꝙ iuramẽtũ exigitur in cauſa criminali de quo in.c.j.de iura.calũ.& in.l.j.C.e.ti.Secũdũ,ꝙ poſitioni criminoſæ eſt reſpõdẽdum.de quo in.c.dudũ. de elec.& per Bar.in.l.Marcellus.ff.de re.amo.vbi cõcludit ꝙ nõ debet reſpõderi per verbũ credit,vel nõ credit,qa meũ credere nõ facit eſſe delictũ illud quod nõ eſſet.l.inter oẽs.§.rectè.ff.de fur.ſed debet reſpõderi de veritate. patet in toto titulo de qõnibus.ff.&.C.& in.d.l. Marcellus.& de hoc quãdo quis nõ teneat reſpõdere poſitioni criminoſæ,vide Inn.in.c.ij.poſt prin.primæ glo.de cõfeſſ.& in.c.inquiſitionis.in gl.in ver.ex hoc loco not. in prinj.e. &in.c.cũ cãm.circa prin.de teſti.& Spe.ti.de poſitionibus.§.vj.verſ.& ſcias ſeruari.C.de iu.cal.& Bald. in.l.j.C.qũo & quãdo iud.& in.l.j.C.de pœna .iudi. qui ma.iudi.& in.l.ſiue poſsidetis.C.de proba.& Pet.de ancha.in.c.ij.in pe.col.de cõfeſ.in.vj.& Arch.& Do.in.c. forũ.& in.c.ex pœnitẽtibus.l.di.p do.Abb.in.c.cũ cãm. in.x.co.de iura.calũ.per Car.in cle.ſæpe.in.xxj.q.de verbo.ſig.p gl.quæ incipit,ſed opponit.in.l.qui iuraſſe.§.j. ff.de iureiu.per Bar.in.l.fi.ff.de his quib.vt indig. & in l.qui accuſare.C.de eden.& Franc.tigri.in.l.j.C.vt quæ deſunt aduo.& Bar.in.l.quoties.§.j.ff.de noxali.& in.l.ſi à te.ff.de exce.rei iudi.& Bal.in.d.l.Marcellus.& dic vt ibi per Bar. notabiliter.¶ No.quartò ꝙ quando ſuper

a ¶ Iuramẽti teſtis, quale autem debeat eſſe iuramẽtum teſtis.vide p eundem Fely. in c.fraternitatis.co. pe.de teſti.

b ¶ clxxv. Adde quòd eſt cõſiliũ clxxix.& ad materiã huius capitu li vide Barb.in cõſi.xij.in ſecunda parte.

a ¶ Adde elegans. Adde quòd istud dictũ Bar. alle. p singulari & illud seq̃t Läfr. in rep. c. qm̃ cõtra falsã. colũ. vj. de. pb. & Frã. are. ibidẽ co. ij. & vide Ale. i. d. l. sciẽdũ. co. v. i. fi. vbi dicit doctrinã prędictã mirãdã.

b ¶ Itẽ de hac materia. Vide tu plenè de hoc pẽ ũdẽ Feli. in. d. c. cũ à nobis. col. ij. in fi. & col. seq.

c ¶ Tertiò nisi. Ad de tu p & quartò fallit, qñ reꝰ spõte fuit cõfessisma leficiũ, & datus fuit terminus ipsi reo p iudicẽ ad faciẽdas suas defensiones in quo termino ipse reus renũtiauit. nã tunc poterit incõtinẽti iustitiari, ex quo renuntiauit termino: & sic certũ est ipm nõ haberede fensiones. ita Bal. in. l. si accusatoribus. co. ij. C. de ac. & ibi dicit p practica totius mũdi ita obseruat. & idẽ in ru. ẽ. de pac. co. pe. & ibi p cõfessus spõte & solẽniter delictũ in iudicio, põt renũtiare defensionibus. Quintò adde p regulã p dicta nõ, p cedit in exceptionibus declinatoriis, gbus in capitali cã gspõt renũtiare. ita Bal. in. d. l. si accusatoribꝰ. Sextò adde, p gs poterit defensiõibus cõsiltẽtibꝰ in apicibꝰ legũ, vel statutorũ, renuntiare. ita Bar. c. cũ venissent. in fi. de testi. & i. d. l. si accusatoribꝰ. & sic habes sextá limitationẽ. & adde septimã, vt p Bal. i l. nã & posteà. §. si minor. ff. de iure. iur. q̃ est p tenet renũtiatio, qñ p talẽ renũtiationẽ reꝰ nõ lęderef: puta qa nõ haberet liq das ꝓbatiões, & de materia vide p Ang. are. in tra. maleft. in gl. cõpare inquisiti &c.

d ¶ Et quando. Ad de Alex. in cons. 1 b 2 c d

processu iudicũ oritur dubitatio: recurrit ad eos, & sic iudices possunt esse testes de his quæ geruntur corã eis. dicũt tn Hostiẽ. & Io. an. hîc. quicquid dicat Inno. hîc, p isti requiruntur vt faciant plenam fidẽ. de quo in. c. cũ à nobis. de testi. nec in iudicio, sed depósito iudicio pót testificari. dũmodò ex hoc nõ sequat eis laus, vel vituperiũ & dicit hîc do. Car. p hîc nõ fuerũt interrogati tanquã testes, patet in verb. intimare, quia si essent testes, manda ref legatis vt examinarent, non illis, p intimarẽt, fatetur tamẽ p etiá tãquã testes potuissent examiari, facit quod habeẽ in. c. præsens clericus. xx. q. ij. secundũ Ioan. de ana. hîc. adde elegãs dictũ Bar. in authẽtica nisi breuiores. C. de sententijs ex breui. reci. vbi in hac materia dicit, p si sit data potestas arbitratori, pcedẽdi de iure, aut de facto, & determinãdi in scriptis, & sine scriptis, stabit simplici declarationi arbitratoris pronuntiãtis & declarãtis sibi constitisse rẽ deberi, vel nõ deberi, quia ita vidẽtur partes consensisse p stetur dicto arbitratoris, dando ei potestatẽ procedẽdi sine scriptis. & sequitur do. Anto. in c. cũ ad sedẽ. in pe. col. de resti. spo. & in. c. præsentia. de renũ. & cũ ipso trãsit Ang. in repe. l. sciẽdũ. in. vj. col. ff. de ver. obli. & do. Ant. in. c. qm̃ cõtra. in. viij. col. de ꝓba. ¶ Sed cõtra Bar. in hoc cõiter tenetur, vt per. d. Anto. de but. in. c. quintauallis. in. vj. art. de iureiu. & ibi Imo. in. xl iij. char. quia nõ est verũ p ex cõcessione potestatis procedendi, siue in scriptis, inferaẽ de necessitate partes cõsensisse p stetur simplici verbo arbitratoris, quia potuerunt sentire partes p satis esset acta probari per testes, & arbitrator nõ tenef ꝓcedere in scriptis. cũ nõ teneat seruare ordinẽ iudiciariũ. & ideò acta & probatiões factæ corã eo, possunt ꝓbari per testes. vt declarat Bart. in. l. si societatẽ. §. arbitratorũ. ver. quæro vtrũ arbitramẽtũ. ff. ꝓsocio. aliter si stari deberet simplici dicto arbitratoris, sequereꝰ p potestas petẽdi reductionẽ penderet ab arbitratoris potestate. quod est absurdũ. ar. c. cũ appellationibus friuolis. de app. in. vj. & istã opi. sequitur etiá Ange. in. d. authẽ. nisi breuiores. ¶ Item ad intellectũ huius tex. vide. d. Abb. in. c. ij. in. v. co. de arbi. vbi dicit p si arbitri super gestis á se allegant aliquã iustã cãm, seu excusationẽ arbitri sui, nõ tamẽ debet oĩno credi dicto arbitrorũ: sed ex circũstantijs, & exactis, & ex qualitate eorũ arbitrorũ supior admittit istã accusationẽ vel nõ. & de hoc dicit esse bonũ tex. cũ gl. hîc. ¶ †Itẽ de hac materia, [b] qñ iudex possit testificari de gestis corã se, vide eleganter. d. Ant. cõsi. xxix. incip. q. hæc dubia vulgaris habet in pen. col. ver. nunquid autẽ arbitratoris dictũ. & latè per Car. qui cõsuluit in eodẽ facto cũ. d. Ant. cõsi. cxl. inci. In christi nomine amẽ. factũ tale est. magister Bartolomęus manẽtis. & Bar. Bal. & Sali. in. l. ne in arbitris. C. de arbitris. per. d. Ant. Imo. do. Abb. & Modernos in. c. cũ à nobis. de testi. per Do. post gl. in. c. de cõcilijs. xviij. dist. per Spec. tit. de teste. §. opponitur. ver. itẽ quod fuit in ea. per Arc. in. c. statuimus. de ele. in. vj. per Archi. & Do. in. c. statuẽdũ. ij. q. vj. per do. Ant. in. c. quintauallis. in. ij. col. de iure iu. per Io. de ana. in. c. j. in. v. colũ. de sagitt. per do. Anto. Imo. & do. Abb. in. d. c. ij. de arbit. per Roma. in. l. j. §. fin. de verb. oblig. per. d. Abb. in. d. c. ij. de arbi. & in. c. vnico. in. j. col. vt eccles. benefi. per dominos de Rot. lxxxvj. incip. Itẽ p iudex potest esse testis. in nouissi. per Spec. tit. de probatio. §. iuxta. versi. sed pone p publicatis. per do. Ant. in. c. cũ dilecti. in. viij. colum. de elect. per. d. Floria. in. l. quoties. §. fi. ff. de ꝓba. per do. Abb. in. c. si quis cõtra clericũ. in. xj. col. de for. compe. per Bar. in. d. l. diuus. in fi. ff. de cust. reo. per gl. in. l. deferre. ff. de iure fisci. p Bar. in. l. si ad fi. C. de edi. di. Adri. tol. per do. Ant. cõsi. xxxvij. incip. In quæsito prædicto, & subtiliter per dñm Franc. areti. in. d. c. cũ à nobis. per Pet. de anch. consi. clxxviij. in cip. visis & diligenter inspectis. Et vnum præcipuè not. quod per plura confirmat Car. in consilio prælegato, 1 b 2 c d

licet dictũ arbitri videatur solũ singulare qñ deponit super gestis à se: tamẽ pars in cuius fauorem latũ est laudũ poterit iurare in supplementum probationis. de quo per do. Car. vbi. s: quẽ oĩno videas. vide etiá do. Maria. hîc per Bar. in. l. si societatẽ. §. arbitrorũ. ff. pro socio. & gl. ij. & Do. in. c. Romana. de appel. lib. vj. ¶ No. quintò p quis renuntiat attestationibus, & testibus producẽdis in causa criminali. ¶ Sed cõtrariũ voluit gl. secundũ Pe. de anc. hîc. in. l. pactum inter hæredẽ. in glo. magna circa medi. ff. de pac. quæ dicit p quis nõ põt renũtiare defensioni in cã criminali. pro quo facit, quia quis non dicitur esse dñs mẽbrorũ suorũ. c. si quis absciderit. lv. di. l. liber homo. ff. ad. l. Aqui. ¶ Põt dici p licet hîc agaf de crimine, tamen ex quo agitur per viã inquisitionis, dicitur cã ciuilis. iuxta. c. per tuas. el. jj. de fimo. & eodem modo responderi põt ad. c. j. &. ijj. e. lib. vj. vt illa glo. saluef. & loquatur in cã criminali. secũdũ Io. de ana. hîc. adde elegãs dictũ Bal. in. e. j. de restit. in integ. lib. vj. in apostillis. vbi dedit singularẽ intellectũ ad glo. in. d. c. pactũ. dicẽs p licet aliãs in iudicio fiat cõclusio in cã. c. auditis. de procu. ra. c. de testibus. s. de testi. c. cũ dilectus. de fi. instru. tamẽ in causa status, vel corporis nũquã pót in causa cõcludi. quod est singulare secũdũ eũ. alle. gl. in. d. l. pactũ. ¶ Pro cuius intellectu insisto duobus modis. Primo, circa illud quòd nemo sit dñs mẽbrorũ suorũ. vide pulchra & miranda dicta quæ adunaui in. c. cõtingit. el. j. de sentẽ. excõ. Secũdo, quando quis posit renũtiare defensioni in criminali. potes te extendere ex his quæ scribit Bar. in. l. custodias. ver. sed vtrũ reus. ff. de publ. iudi. & Bal. in. l. j. in. xv. col. C. de cõsef. & Ang. latè post Bar. in. d. l. pactũ. & Bal. in. l. raptores. C. de epi. & cle. & in auth. habita. C. ne filius p patre. & in. l. fi. ff. de ferijs. & Bal. Ang. & Imo. in. d. l. custodias. Bal. in. l. cũ reis. C. de pœnis. & in. l. si accusatoribus. C. de accu. per Bal. Ange. & Sali. in authẽ. iubemus. C. de iudi. per Ang. post gl. sing. ibi. in. l. j. ff. de fu ribus balnearijs. & do. Alb. in. l. j. xxv. col. C. qui accu. nõ possf. & in. l. vt vim. ff. de iust. & iur. per Ang. in. l. ij. §. quę sitũ. ff. si quis cau. per Ro. in. l. alia. §. elegãter. in. j. co. ff. somat. & d. Abb. in. c. fi. in. j. col. de pac. & Bal. in. c. j. in. j. colũ. de iudi. & Bar. in. l. Stichus. ff. de pecu. leg. & Bal. in. c. cũ non ab homine. in fi. de iudi. & Io. and. Pe. de anch. & Do. in. c. cũ laicus. de for. cõpe. lib. vj. & do. Maria. in. c. qualiter j. eo. q. xj. arti. xcij. & Io. de ana. in. c. ficut. in pen. col. de iudi. & Bar latè in. l. qui vltimo. in fi. ff. de pœnis. & per Ro. in rub. ff. de arbi. in. xix. col. vbi limitat glos. in d. l. pactũ. ¶ Primò, nisi esset publicus & famosus latro. secundũ Bal. in. l. prouinciarũ. C. de ferijs. ¶ Secũdò, nisi captus fuerit in flagranti crimine, secundũ Bald. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. pót enim tunc de furto puniri. ad hoc. l. penul. ff. de condi. ob cãm. & per gl. in. l. ictus fustiũ. ff. de insami. ¶ †Tertiò, [c] nisi reus dicat se alias defensiones nõ habere, secundũ gl. sing. in. l. j. ff. de furibus balnearijs, secũdũ Roma. vbi. s. ¶ Quid autem in ciuilibus. vide gl. sing. in authẽ. vt sine prohibitione debitrices & creditrices matres. §. j. & do. Abb. in. c. fi diligẽti. in. iiij. colũ. de for. cõpe. & gl. mag. & ibi Ang. in. §. quia verò multi. in authen. de testi. & in auf. qui semel. C. de proba. & omnes doc. in. c. de testa. & in authen. iubemus. vbi semper vide. C. de iudi. & Spe. tit. de instru. edi. §. fi. ver. sed pono p instrumẽto. & Pau. de ca. in. l. fi. ff. de præto. stip. & do. Ant. & Imo. in. c. ij. de proba. & Imo. in. d. l. custodias. ff. de publi. iudi. & Bar. in. l. cõsentaneũ. in vlti. co. C. quo & qñ iudex. ¶ No. vj. p pudor & verecũdia subrogatur loco pœnæ. & extinguũt culpã, quãdo leuis est, quia lęuis culpa leuiter indulgetur, secundum Io. an. hîc. & alle. do. Cardi. Hieronymum dicentem, nec ferula dignum vitium est gladio vindicandum, nec ferula quod gladio dignũ est. ¶ No. septimò quando liceat declarare confessionem factam in iudicio & quando non, [d] & loquit iste

text. in

tex. in parte, & in teste. dic vt habetur in. c. præterea. de testi. cog. & c. cũ clamor. de testi. & iste est mirabilis tex. p confessio quæ potest se habere ad delictum & non de lictum, interpretatur in deteriorẽ partẽ, cõtra. l. meritò. ff. pro socio. cũ alijs allegatis per gl. in. c. est ote. de reg. iur. & hoc fortè ideo, quia verbũ simonia, dilapidatio, & naufragiũ, sonant in vitiũ. & præsumunt malo animo facta: attento cõmuni & generali vsu. licet ergo aliquibꝰ casibus possint excusari, nisi hoc probet ille qui simpliciter cõfitetur, præsumitur cõtra eũ. l. si nõ conuicij. C. de iniu. & pro hoc dicit hîc. d. Pet. de ancha. limitari quod no. Bar. in. l. nõ solũ. §. sed vt probari. ff. de ope. nouí nuntia. & omnia iura quæ dicũt p quãdo factũ pót se habere ad delictũ & nõ delictum, debemus præsumere in melio rẽ partẽ, quia illud est verũ: quãdo pariter & indifferenter pót fieri se habere, secus quando factũ sui natura regulariter malũ est, licet possit excusari aliqua rõne. tunc eñ si excusatio non probatur, debemus præsumere in peiorem partẽ. vt hîc. facit quod habetur in. c. j. de præsump. secundũ Io. de ana. hîc. Idem dicas quãdo tractatur de fauore animæ. quia in dubio interpretat in delictũ, per id quod not. Pet. de anch. in. d. cõsi. clxxv. Sed aduerte, quia oportet intelligere ista sanè, qnando talia sonant omnino in delictum nõ habendo prima facie aliquẽ sensum aptum, & excusabilẽ, propter id quod nouissimè scripsit do. Fran. de aret. in. c. cũ à nobis. in. v. char. parua. ver. no. tamẽ sing. de test. vbi dixit, p quando testis cõfitetur crimen, quod prima facie præsumit esse crimẽ aliquod, tn aliquo casu potest fieri licitè, tunc tale crimẽ nõ repellit penitus testem de iure canonico, sed diminuit eius fidẽ, quod dicit singulariter limitare. c. testimoniũ. c. ti. moue tur ex his quæ scribunt Inno. &. d. Ant. in. c. ij. de arbit. vt ibi per ipsum. ¶ Pro quo adduco no. dictũ Inno. in. c. dudũ. el. ij. in pe. col. in gl. quæ incipit, p electionis tempore. de elect. vbi dicit p si probatur clericum esse vena torẽ: interpretabitur p causa licitè recreationis hoc agat possetne tamẽ fieri vna cõsideratio: an loquamur in sonantibus crimẽ, quod per partẽ probaf, vel per reũ cõfitef. Primo casu fiat benigna interpretatio, per no. in locis p ximè allegatis. & per Bar. in. d. l. nõ solũ. & do. Abb. in. c. in præsentia. in. iiij. col. de proba. & in. c. auditis. de præscriptio. quia probatio debet de necessitate concludere, præcipuè in criminalibus. c. in præsentia. de proba. iuncta. l. sciant. C. eodem. & dixi. s. eo. in. c. super his. ¶ Secũdo casu quando per cõfessionẽ fit: secus, quia interpretat cõtra confitentẽ, per no. in. l. j. C. de cõfes. & in. c. fi. eo. ti. facit singulare dictum Sali. in. l. tutela. C. de in integ. rest. minorũ. vbi dicit p verbo falsò potest intelligi res ipsa absq consilio seu proposito, quod dicit no. pro testibus & etiá pro illis qui dicũt alij, tu falsum dicis. nã non infertur quod ipse dicat, p ille ex certa sciẽtia, & sic dolosè loquaf. & per cõsequẽs ex illis verbis nõ infertur iniuria, cũ omne nõ verũ sit in se falsum. per illum text. cõiuncta gl. & est tex. licet ipse non dicat in authen. de fide instr. in prin. ¶ †No. viij. p ille qui iurat dicere merã & purã veritatẽ, nõ debet aliquid tacere qđ sciat, nec exprimere falsum, quia paria sunt tacere verũ, [a] & exprimere falsum. l. presbyteri. C. de episc. & cler. & sic facit ad. q. illam, si accusatus, vel inquisitus negat delictũ, deinde cũ est probatum per testes, vult se excusare, puta si negauerit homicidium, vult probare p fecit ad sui defensionem, vtrũ possit. iste tex. facit p non. de quo remittũt doctores ad no. per Io. an, in regula nullus pluribus. lib. vj. & dic vt plenè habef per Bal. in auf. contra qui propriam. in pen. col. C. de non nume. pecu. qui recitatis opi. Dyn. Iaco. de are. & Bar. dicit p quidam assessores tenent p aut reus iurauit sub prima forma, de qua hîc. & negauit, p nõ possit post eà venire contra primum iuramentum, secus si iurauit simpliciter respondere veritatẽ, quia negatio non est mo

dus perimẽdæ defensiõis, nec est de natura negationis, quia cùm veniat ad puniendũ: ergo non debet inducere pœnam, vel obligationem quæ nõ est. & pro hoc dicũt esse casum no. hîc. sed Bal. dicit p istud. c. loquitur in cõfessione propria. ex qua est quæsitũ ius aduersario. alleg. quod habetur in. c. venerabilibus. §. secus. de senten. excõ. a in. vj. Sed negãs bene potest perimere suam negationẽ, & emendare etiã post lit. contest. vt in. d. authen. contra q propriã. quia non est ex negatione ius quæsitũ aduersario, quia in illa non consentit, nec illã acceptauit. & dicit p hæc est propria ratio. l. nemo ex his. ff. de reg. iur. & cũ hoc dicto transit Ioan. de ana. hîc. vide etiã de hac. q. per do. Anto. & alios in. c. fin. de sol. per Bald. in. c. j. §. Item si vasallus. in vlti. col. tit. de controuersia inuestituræ. per Ia. de are. Cy. Bar. & Saly. in. d. authen. contra qui ꝓpriã. per Bar. in. l. eum qui. ff. de iureiurã. & in. l. insulam. ff. de acqui. re. do. & Bal. in. l. iubemus. C. de ap. & ibi ponit qđ si negauerit, sed vult probare se fecisse ad sui defensionẽ. Et ponderabo text. in. l. electio. §. nec p hæredi. ff. de noxa li. & in. l. ij. §. si verò falso. & ibi not. ff. fi. ex noxa. cau. aga. ¶ No. ix. p quãdo aliquis examinatur in secreto, si dicat minus scriptũ quã fuerit per eũ dictũ: standum potius scripturæ, quã dicto suo, & idẽ fi dicat [b] p aliter fuit scriptũ de quo in. c. ad audiẽtiã. de præscrip. & per Cy. in. l. fi quis decurio. C. de fal. vbi cõcludit p illud est verũ, si ille qui b scripsit sit bonæ famæ. Adde tamen p si probatur aliter dictũ, quã sit scriptũ, præsumitur scriptum per errorem & non falsò: quod est not. pro excusatione notariorum secũdũ Dy. & Bal. in. l. quoties. §. j. ff. de hære. instit. & in l. si librarius. ff. de reg. iu. & facit quod habetur in. l. pen. C. de his qui sibi ascribunt in test. per quem tex. dicit ibi Bar. p regulariter vbicunq; error est tolerabilis, præsumitur magis error quã malitia. & cũ istis transit hîc Ioã. de ana. Adde Bar. idem tenentem in. d. l. quoties. §. j. versi. iij. not. optimam legem ad excusationẽ notariorum. & in hoc vide Bar. in. l. nec exemplum. C. de falsis. & in. l. prædia. ff. de acqui. pos. & Bal. in. l. j. in. x. col. ver. modò sequitur. C. de cõsef. & in. l. ex his. C. de test. mil. & in. l. captatorias. ver. v. oppo. C. eo. tit. & Bar. in cõsilio quod incipit Tudertinus quidam. & in. l. j. §. si quis neget. in. ij. col. ff. quẽad. test. aperi. in quibus locis habetur, quando notarius excusetur, vel etiam alius qui errauit, vt præsumatur potius error quã malitia, nisi suadeãt cõiecturę. Et ad illud de teste secretè examinato, qui dicit se aliter dixisse quã scriptũ sit vide omnino Lud. ro. in. l. j. §. fin. in v. col. ff. de ver. obli. per Bar. Ang. & Imo. in. l. j. §. si quis neget. ff. quemad. test aperi. per Bal. in. c. literas. in. ij. col. de præsum. per do. Abb. in. c. cũ causam. el. j. de testi. per Imo. in cle. j. in fi. de hæreti. & ibi Card. in. §. fi. ver. iij. quęro. per Pet. de anch. in. c. cum ab vno. de re iud. in. vj. per Inno. & Imo. in. c. cũ Ioannes. de fid. instr. per Inno. in. c. quoniam cõtra. de proba. per do. Flo. in. l. dẽ ætate. ff. de proba. per do. Abb. in. d. c. ad audientiã. in iij. col. & in. c. ficut. de testi. per Bal. in. l. j. in. iiij. co. in apostillis. ff. de testi. per Sali. in. l. si quis decurio. C. de fal. & do. Anto. in. c. cũ parati. de appel. in pe. col. & d. Ant. in. c. quoniã cõtra. in. xviij. co. de proba. per Spe. ti. de instrum. edit. §. restat. ver. quid si dũ attestatiões. & in ti. de test §. j. ver. sed pone ecce iudex. ¶ No. x. duplicẽ formã iuramenti contra inquisitũ. & dicit Host. p quidã miscẽt has duas formas quod videf cõmendabile. iuxta illud: dulcis rerũ mixtura bonarum. xij. dis. c. nouit. ad fi. dicit tn p in prima forma est periculũ periurij. facit. c. clericos, de coha. cleri. & mu. istud etiã dicit hîc do. Car. quia pauci reperiũtur hodie qui plenã & merã veritatem dicant. Inn. verò in. c. licet Heli. de fimo. videtur dicere, p vbi inquirif super certis criminibus, potest dici p iuretur secundum primam formam. sed quando super statu ecclesiæ, propter euitandum anceps periurij, iuretur secundã formã. &

j. col. fi. ver. acce dit. & eundem in consil. clxxxiij. co. ij. ver. non ob. in. v. volu.

a ¶ Tacere verum. Adde de hoc & dic vt per Feli. in. c. j. extrã de test. cog. Bal. in. l. nullũ. C. de testi. Do. in. l. præscriptiõe C. si contra ius vel vti. publi. & adde an testis qui iurauit dicere veritatẽ simpliciter. an in telligatur iuratus dicere veritatem in tota causa, per Fran. are. in cõsi. cxlj. col. j. vbi, p q fic. de quo per doc. in. l. si duo patroni. ff. de Iulianus. ff. de iureiur.

b ¶ Si dicat. De hoc per Ale. in consi. lxx. co. j. in fin. in primo vol. & cõsi. lxxiiij. col. iij. versi. fortificatur prædicta. & vide per eundem Fel. in. c. ad audientiã. col. v. ver. ad illud quod tangit.

a ¶ Reuocare cõfessionem de hoc vide per Fran. aret. in cõsi. cxlvij. per totũ. & per Car. in consi. c. col. ij. vbi quòd in causa appellationis potest reuocari etiã per conuictum & confessum: quod est not. & quãdo cõfessio deliberata, vel geminata possit reuocari, vide per eundẽ Feli. in. c. cum venerabilis. col. ij. §. de excep. versi. dũ tangit Abb. Et vltra adducta p eũ 4 ibi adde Alex. in consi. xxxiiij. col. iij. j. vo. vbi q etiã postq̃ fuit accepta p partẽ docto de errore, reuocatur. & idẽ in cõsi. cxc. col. vo. repetito in. iij. vol. cõsil. cxix. & in col. iij. in prin. & in ver. non obstãt. & col. v. vers. prætereà iste. & ibi latè qũ o possit reuocari. & vide eundem Ale. in consi. ij. in. j. vo. vbi q etiã cõfessio fæpius repetita docto de errore, reuocat. & aliquid per eũdem in consi. xlvij. ver. secũdò respõdeo, in eodem vol. & adde dom. Signo. de ho. i cõsi. cxv. in consi. clvj. & in cõsi. clxiiij. & ibi quomodo probetur error, videper Aret. in cõsi. cjij.

sequitur Io. an. &. d. Ant. & dicit Ioã. de Imol. q̃ videtur q̃ etiã ista secũdo casu possit exigi iuramẽtũ de plena veritate dicenda, per id quod dicitur. s. c. pxi. in fi. Et istud etiam tenet do. Abb. quia tex. in. c. proximè præcedenti. ad fi. dicit illã formã seruãdã in similibus. & ideo cõcludit q̃ iudex semper debet exigere iuramẽtũ super illa forma, & si nõ facit, malè facit, nec dicitur hîc q̃ bene fecerit, sed solũ quærit q̃ admittat excusatio, q̃n subjlla forma iuratũ est. posset tamẽ dici scdm Io. de ana. q̃ ille tex. loquitur forma iuramẽti quod defertur testibus non in quistis. ¶ No. xj. & vltimò, q̃ quis nõ videt posse reuocare cõfessionẽ suã etiã ante sententiã, quod videtur cõtra ea quæ habent in. c. fi. de cõfes. & C. de iur. & fac. ign. l. error. Sed quidã dicũt q̃ illa iura procedũt, quando illa cõfessio nõ fuit iurata. vbi autẽ fuit iurata, tũc attendẽda est forma iuramenti. vt hîc videtur. Sed hæc solutio nõ placet Host. quia aliud est confessionẽ velle ex errore reuocare. quo casu loquuntur iura prællegata, & videtur etiã q̃ tũc id fieri possit, licet fuerit iurata, per id quod legit & no. in. c. j. de iureiu. li. vj. de quo plenè dic vt in. d. c. fi. de confes. Aliud est velle excusare confessionem, & tunc habet locũ propriè iste tex. sunt enim ista diuersa. nã cũ quis vult probare errorem, oportet q̃ probet cõtrarium eius quod est confessus, vt no. in. d. c. Sed quãdo vult excusare: tunc non venit cõtra cõfessionem, sed vult ei dare intellectum quem habuit sic cõfitendo, secũ dũ Io. de ana. & plenius Imo. hîc, quod nõ. ¶ † Et de hoc an cõfessio iurata possit reuocari. vide per Ludo. Rom. tenentẽ, q̃ sic, in. l. si verò. §. de viro. in. xxj. fallentia. ad fi. ff. sol. ma. vbi dicit q̃ qñ quis vult docere se errasse, si probat id falsum, quod quod putabat verũ, nõ dicitur fuisse periur⁹, per. c. quãto. de iureiuran. & de hoc omnino vide Imo. plenè examinantẽ cui nihil addi potest. in repet. c. cũ cõtingat. in. xxxj. char. de iureiur. tetigit Bal. in. l. rationes. in. ij. colũ. C. de proba. & in aut. quod obtinet. C. eo. & in rub. C. res inter alios acta. in vlt. col. & in. l. si creditoris. C. de fideicõ. & domi. Ant. in. c. cũ dilectus. in pe. col. & de succes. ab inte. Et Bar. in. l. cũ quis decedẽs. §. codicillis. de lega. iij. & in. l. cũ pater. §. filius matrem. de leg. ij. & Ang. in authen. de iureiu. à moriente præstito. circa ff. quod no. Do. in. c. fi. in pe. col. post glo. ibi. in ver. iusta causa. de iureiur, li. vj. per quem tex. probatur q̃ possit reuocari docto de errore, licet difficilius, quia per iuramentum præsumitur maior deliberatio, sicut dicitur de cõfessione facta post terminũ ad deliberatè respondẽdũ, per gl. in. c. ex literis. in ver. admonita. de diuor. quam intellige & declara: per ea quæ ibi dixi. quæ seruiunt ad intellectum prædictorum. ¶ In gl. in verbo. respõsionẽ. in fi. de hoc dic vt dictũ fuit. s. in. iiij. no. ¶ In glo. in ver. retorqueri. in fi. Ista gl. videt cõtra tex. nã hîc fiebat interpretatio confessionis in deteriorẽ partem, nisi fuisset secuta excusatio, & excusationis probatio. & ideo dic vt dictum est in notabilibus. q̃ quædam sunt quę pariter possunt retorqueri ad bonũ & ad malũ, & tũc fienda est interpretatio in meliorem partem. & sic intellige iura allegata in gl. quædã sunt quæ licet possint retorqueri ad bonũ & ad malũ, habẽt tñ prima fronte respectum ad malũ & sonant in vitiũ, & tunc fit interpretatio in deteriorẽ partẽ. de hoc est tex. hîc. Idẽ forti⁹ quãdo aliqua sunt mala, in se, & licet possint excusari, tamen recipiunt interpretationẽ in deteriorem partẽ. vt in. c. fi. de trãsla. Epis. secũdũ do. Abb. hîc. ¶ In glo. in ver. ex causa. in fi. tangit hîc Io. an. post Host. q̃ multis modis sumitur in iure causa, quia quandoq̃ pro iudiciali cõflictu certarũ personarum, quandoq̃ pro vtilitate rei, qñq̃ pro certa specie, qñq̃ pro titulo; quandoq̃ pro honore, qñq̃ pro fructu rei, quandoq̃ pro contractu, quandoq̃ pro actione, & quandoque pro intentione, & hoc vltimo modo sumit hîc. de omnibus istis prosequitur hîc Io. an. allegando iura. ¶ Adde secundũ Imo. quod no. Io. mo. in. c. ij. de iura. cal. in. vj. vbi dicit quòd cã est impulsus quidã ad aliquid agendũ, sed ratio est ordo gerendorũ in causa venientiũ, & sic causa potest esse sine rõne, sed nõ ecõtrà. Sed tandẽ dicit q̃ secundũ artistas causa est ad cuius esse aliud sequitur, & dicit q̃ sunt quatuor causæ. duæ essendi. sup quibus comprehenditur efficiẽs & finalis, de quibus per eũ in procœmio. vj. libri. dicit qñq̃ cã exẽpli specificatio. l. si ex plagijs. ff. ad. l. aquil. ibi. ius in causa positum. i. accidẽtia facti, secũdũ Imo. hîc, & istis adde no. per Bal. in. l. j. ff. so. ma. vbi dicit, q̃ si cõstituo procuratorem ad causas, quãuis causa propriè dicat post lit. cõte. secũdũ eũ, tamẽ poterit producere libellum, qui accipitur pro actione, vt ibi. in ver. dotis causa. cũ gl. & in quo differat causa à lite, ponit Bar. in. l. causas vel lites. C. de transac. quia lis tantũ dicit post litis cõtest. sed causa dicitur tã ante, quã post. probat in authen. qui seme.. C. quo & qñ iud. & in c. ex parte. el. iij. de verb. sig. de quo per Bar. in. l. qui Romæ. §. Callimachus. de verb. obli. per Bal. Sali. & oẽs in. d. l. causas. per Ang. cõsi. cxc. per Pau. de leaza. in cle. fi. vt lite penden. & in cle. j. de procu. & in quo differant causa & occasio. vide per do. Abb. in. c. solutè. in. ij. no. de mario. & obe. per Bar. & Sali. in. l. fori. C. de aduo. diuer. iud. per gl. in. c. per tuas. in verb. occasio. & in. c. decętero. in ver. dedisse. & ibi do. Abb. de homici. & per. d. Abb. in. c. j. in. j. col. vt eccle. benefi. per Ro. in. l. ij. §. fi. in. ij. col. ff. de dona. per Pau. de ca. in. l. certi cõdictio. per illũ text. ff. si cer. pe. ¶ † In gl. in verbo, dilapidatione. ibi. & nihilominus. No. tex coniuncta gl. secundũ do. Abb. & Ana. q̃ ille qui recipit res naufragij, committit furtum. ¶ Sed cõtra hoc facit tex. in. l. falsus. §. furtũ. ff. de furtis. Sed distingue secundum Bart. ibi. in. l. sed nec legatarius. ff. de condi. fur. & in. l. si abducta. C. de fur. q̃ aut res ex naufragio erat habita pro derelicta, & eam recipiens non committit furtum, quia ex quo illud in nullius bonis est, naturali ratione occupanti conceditur insti. de rerũ diui. §. qua ratione. Si verò res nõ erat habita pro derelicta, sed fuit proiecta vt euadere et maius periculũ, & tunc cũ proijciens remaneat dñs, eam occupans animo retinẽdi committit furtũ, vt in glo. & si simpliciter accipit rem proiectam, nihil considerando an habeatur pro derelicta: excusatur à furto, vt est ibi tex. secundũ prædictos. ¶ Quibus adde q̃ ista multũ faciũt contra tex. nostrum. & ea quæ s. dicta sunt. Nam si in dubio recipiens non dicitur committere furtum rei inuẽtæ, sed vt illã reseruet: ergo Eps de quo hîc ex cõfessione q̃ recepisset rem ex naufragio nõ debebat dãnari, qualiscunq̃ forma iuramẽti præcessisset. & hoc motiuum fortissimè stringit do. Maria. hîc: nisi fortè dicas q̃ erat præsumptio aliqua contra eũ propter aliquas coniecturas, vel circunstantias, vt puta quia passi naufragium deuenerunt ad illũ locũ, vbi erat Episcopus, & conquesti de rebus amissis non fuerunt audi ti, vel quid simile, vel dic q̃ respectu illius articuli esset accipienda benignior pars in dubio, secus ǯñ in alijs duobus dilapidationis & simoniæ. ¶ † Vtrum aũt sit præsumendum q̃ proijciens rem in mari habuerit eam pro derelicta, vel nõ? dic vt per Bart. in. d. §. si iactum. quẽ refert hîc do. Abb. & Io. de ana. quia recurritur ad cõiecturas. vnde si proiecisset librũ apertũ: præsumitur q̃ haberet eum pro derelicto, si verò clausum inuolutum pannis sericis, secus esset. & hoc exẽplũ etiam ponit gl. in. l. ij §. fi. ff. ad. l. Rho. de iactu. & gl. & Bar. in. d. §. si iactum. In quo tamen esset considerandа causa propter quam proiecit. nam fortè erat tanta tẽpestas vel tumultus maris q̃ non aduertebat an clausum an apertum proijceret. secundũ do. Maria. hic, & bene. ¶ † Vtrum autem non reperiens ad quem pertineat possit eam licitè retinere? dic vt per do. Abb. hîc & in. c. fi. de furtis. & in. c. dudũ. el. ij. de elepost do. Ant. ibi. & Bar. in. d. l. falsus. §. qui alienum. quod aut putauit

aut putauit rem pro derelicta habita. licet non esset. & tũc potest eam vsucapere. ff. pro derelicto. per totum. aut hoc non putauit. & tunc si non reperit dñm facta proclamatione, debet eã donare pauperibus. arg. in authẽ. oẽs peregrini. §. successionibus. C. cõmunia de succes. 110. facit quod legitur & no. xiiij. q. v. c. si quid inueniſti. & quod no. in. c. qa fruſtra. de vsuris. Cõsulit aũt recipiẽti rem alienam si vult euitare suspicionẽ furti, vt faciat præconizari & in timari rei inuentionẽ, vt probatur in. l. falsus. §. qui alienum. ff. de furtis. no. glo. in. c. quia fruſtra. de vsur. & si quid expendit iste inuentor recuperet à dño. vt ibi not. quinimò dixit no. Host. in. c. dudũ. el. ij. non esse iniquũ dicere vt aliquid detur inuentori, vt induca tur potius ad declarandũ, siue indicandũ, quẽ ad celãdũ. ar. opti mũ in. l. iiij. in fi. ff. de cõdi. ob tur. cau. quod dictũ not. secũdũ do. Abb. ibi. in viij. colũ. qui dicit tamẽ hoc iure aperto non probari. Nã. d. l. iiij. loquit qñ quis à principio cõuenit cũ dño vt aliquid accipiat indicãdo seruũ fugitiuũ. nã tũc valet cõuẽtio, vt hic. & hoc fortè, quia seruus fugitiuus nõ erat apud istũ indicatorẽ, sed qñ res est apud eũ differendo restitutionẽ, cõtractat rem alienam inuito dño, & sic videtur cõmittere furtũ, dicit tamen dictũ Hosti. esse no. in practica. Sed mirũ est quod do. Abb. in hoc non viderit Bar. in. l. falsus. §. qui alienum. ff. de furtis. vbi concludit quòd quando res prædicta est iam inuenta, non potest peti pretiũ inuentiõis, vt probat ibi tex. quia cũ illud debeat facere gratis, petendo dicit turpiter facere. l. pe. ff. de condi. ob tur. causam. Si verò non est inuenta, sed inuenienda, tunc potest peti pretium futuræ inuentionis. per. l. idem. §. si tibi ob indicium. ff. de condi. ob tur. cau. putat etiam ibi Bar. q̃ si pro re tua inueniẽda aliquid expendã, tenerismi hi ad illud restituendum actione negotiorum gestorũ, & dicit Ange. in. d. §. quid alienum. quòd si in inquisitione dicat iudex inquirens q̃ talis subtraxit tot porcos contra vòluntatem domini porcorum: procedit enim inquisitio, licet nullus nominatus fuerit. & ita dicit fuisse in contradictorio iudicio obtẽptum in ciuitate Perusij cõtra quosdã qui furati fuerunt, & istis adde tex. gl. & Arch. in. c. si quid inuenisti. xiiij. q. v. vbi habes de inuenientib⁹ pecunias in loco proprio alieno, vel publico. &c. In glo. fi. per istũ tex. & gl. dicebat Abb. antiquus q̃ videbat posse capi de confessione id qđ nocet, & nõ arctari ad id quod prodest. de quo remittit ad not. in c. cũ super. de cõcessio. præbẽ. ¶ † Et adde secundũ Car. hîc modũ confessionis, & interrogationis, & an confessio possit pro parte acceptari, & pro parte repudiari: remittit hîc Imo. ad no. per Ioã. an. in. c. ij. de cõfes. li. vj. per Bar. in. l. Aurelius. §. Idẽ quæsijt. ff. de libe. lega. per Cy. in. l. si præsidi. C. de do. ante nup. & dixit se dixisse. in. c. ex parte decani. de rescri. & notat hîc Io. de ana. licet eum nõ nominauerit. Adde gl. singul. & ibi omnes scribentes. in. c. cũ veniſſet. in ver. probatum de insti. per Inn. in. c. olim. de censi. per. d. Maria. in repe. c. qualiter. q. xj. ar. lxxxvj ǰ. eod. per Roma. in. l. j. §. fi quis simpliciter. in. ij. col. ff. de verb. obli. per do. Abb. in. c. præterea. el. ij. in primo no. de transac. & bo. tex. in. c. tua nos. de spõ. & ibi do. Abb. in. c. auditis. in vlti. col. de præscrip. per Bal. & Saly. in. d. l. si præsidi. per Sali. in. d. l. si quidem. & in. l. j. in. iiij. col. C. de cõfes. per Bar. in. l. quædã. §. fi. ff. de eden. per do. Abb. post alios. in. c. bonæ. el. ij. de postu. præla. per Bal. in. l. j. C. de edend. per Pet. de anc. qui eum refert in cle. j §. j. de vsuris. per Bal. in. l. cũ precum. C. de lib. causa. & in Rubri. C. de fide instru. in. xij. colum. per doc. in. c. cũ venerabilis. de excep. per Bal. in. l. codicillum. C. de codicil. per Imo. in. l. decẽ. de ver. obl. Et in hoc occurrit videre quæ dicantur capitula separata, & quę non, quod qualiter intelligatur. vide Inn. in. c. fraternitatis. de hęreticis. & Bar. in. d. §. Idẽ quæsijt. & Bal. in l. ij. C. de re iudi. in. ij. col. & in. l. ampliorem. C. de app. & Bar. in. l. iij §. filius. de lib. & posthu. & omnino Pet. de ancha. consi. cciij. & consilio sequẽti, quod incipit: In qõne suprædicta &c. ¶ Extra gl. scias allegare quædã pulchra dicta doctorũ hîc, primò not. secundũ Io. an. q̃ aliquando quis remouetur ab Episcopatu. quod raro est secũdũ eũ. & cõcordat. c. veritatis. de do. & cõtu. & c. ex literis. de excess. præla. & dicit do. Card. hîc q̃ in ista cõpilatione non meminit nisi istos tres casus. & cõsidera q̃ omnes sunt Innocentij tertij. vide tamen Spe. ti. de accus. §. ij. loco. ver. & no. vbi refert q̃ Clemẽs Papa quartus publicè tulit in palatio suo Viterbij sententiã depositionis in. x. episcopos, tunc ibi præsentes pro eo q̃ adhesrant. Manfredo principi Tarẽtino, qui regnũ Ciciliæ occupauerat, & eius coronationi inter fuerant. ¶ Et adde tex. iu. c. excõicamus. §. j. de hæreticis. vbi est alius casus, in quo deponitur Episcopus ab Episcopatu. & Io. de ana. ibi. & in rubj. de cle. excõmu. in. j. col. reprehendit dom. Car. hîc. de defectu meroniæ, sed melius fuisset q̃ eũ reprehendisset hîc, posset etiã allegari in. c. fi. de ætate & qualitate. ¶ Secundò no. elegans & aureũ dictũ quod ponit Imo. hîc. in gl. quæ incipit hîc circa fi. vbi tangens quod. s. posui, quando examinatur iudex super gestis à se, rememorans quoscũ casus in quibus testis aliàs inhabilis propter difficultatem probationum admittitur, subdit ista verba, nec q̃ valet horũ dictũ tanquam testiũ, sed ad præsumptionem tantùm facit, vndę etiã post testium apertionẽ tales quærendi sunt & ante productionẽ testiũ & dicit esse argu. opti. in. c. præsens. xx. q. iij. & hoc dictũ nõ videntur legisse Moderni scribentes hîc. sed ipsum refert no. Bald. in. l. etiã. ff. de proba. dicẽs quòd testimonium matris & aliæ pro filio facit indiciũ. allegat Inno. hîc. qui hoc dicit. & reperio Ang. in. l. fi. C. de testi. vbi dicit quòd dispositio. c. fraternitatis. de test. vt publicatis attestationibus nõ producantur testes super hisdẽ capitulis, non habet locum in testibus qui producuntur ad præsumptionẽ probãdam. & alle. Inn. qui hoc dicit, & ad hoc propositum vide multa dicta elegãtia quæ ponit Ludo. ro. in. l. si verò. §. de viro. in vlti. fallentia. ff. sol. mat. vbi per similia cõfirmat dictũ Inn. hîc, & aliter nõ refero, quia nihil ad rem, sed in terminis adde Bar. post gl. in. l. maritus. ver. vlterius quæro. ff. de qõnibus. vbi dicit q̃ testis, qui non debet examinari, examinatus facit indiciũ & no. do. Abb. in. c. ex literis. in primo not. de transac. no. Bal. in. c. j. circa princ. de confes. vbi dicit, q̃ minor qui ratione ętatis nõ debuit examinari, examinatus facit solẽne indiciũ. alleg. l. fi. C. ad. l. Iuli. maie. cũ quo dicto concordat Sali. in. l. fi. C. de his qui. vt indig. & adde glo. in. l. iij. in prin. in ver. admittẽdus. ff. de testi. per quã dicit ibi do. Flo. singulariter probari, q̃ licet testis in aliqua causa suspectus repellatur à testimonio, tamẽ facit indicium. & dicit Bald. in. l. cũ Titia. C. de iure do. in fin. q̃ vbi regulariter requiritur certus numerus testium, minor numerus facit indiciũ. & intelligitur minor numerus, saltẽ duo testes. nã tunc vnus testis nõ faceret indiciũ. & dicit Bar. in. l. ij. de appel. reci. q̃ testis qui post terminum ad probandũ examinandus non est, examinatus facit aliquod in dicium. bene facit gl. in. c. cũ olim. el primo. de priuile. & tex. in. c. cũ olim. de dolo & cõtu. per quem dicit ibi do. Abb. in tertio notabili, q̃ testis sine iuramento examinatus facit indicium, & declara, vt ibi per eũ. cũ quo vide do. Ant. in. c. tuis. circa prin. de testi. & cũ dicto. Inn. hîc & Bar. in. d. l. maritus. cõcordat Pet. de anch. in j. c. j. de testi. in. vj. per gl. no. ibi, in ver. testimonium. notat Bal. in. l. duus. ff. de quæstio. & d. Abb. in pulchra materia in. c. decętero. de testi. & do. Ant. in. c. fi. in. ix. col. de iureju. & Bal. in. l. admonendi. in. x. col. ff. eo. ti. & Bal. in. l. testimonio, in apostillis. ff. de testi. & in. l. cũstos populos. in. v. oppositi. C. de sum. tri. & in. l. ij. C. de episc. audi. & in. l. ij. C. quorũ app. nõ reci. & glo. Bar. Bal. & Sali. in. l. fi. C. de his, quibus

b ¶ Ad præsumptionem tantũ. Vide de hoc tu eũdem Feli. in. c. cum. i. & a. colũ. iiij. ver. demũ inquantum. §. de re iudi. & adde qũo intelligatur quòd nõ idonei admittũtur, vbi aliæ ꝓbationes nõ sunt. Et dic vt per Alexã. in cõsi. lxiiij. col. ij. & iij. in. j. vol. & in cõsi. clij. co. j. ver. Itẽ posito, & col. iiij. ver. non obstãt. in qn to vol. & aliquid per Are. in consi. xiij.

c ¶ Adde Bar. & vide ibi plenè per Alex. in addi. & per Ang. aret. in trac. malefi. in gl. in ver. fama publica. per repetentes in. l. admonendi. ff. de iureiur. p. d. Pari. neapoli. in tract. de fyndi. in ver. tortura. §. an testes reprobati. & vide in tracta. de indi. & tortura.

vt indig. & Floria. in l. iij. §. lege Iulia ff. de testi. & gl. fi. in l. inuiti. la. ij. ff. de testi. & Barto. in l. de minore. in princi. ff. de quæstio. & Bal. in l. fi. C. de accu. & Bar. in l. j. §. impuberes. ff. ad sillei. & Bal. in l. nij. C. ad l. Iudi. maie. & Inno. in. c. veniens. & in. c. præsentium. de
9 testi. ¶ Modò aduerte † q istud dictũ Inno. hîc cũ prædictis limitatur primò, nisi testis esset prohibitus examinari rõne ordinis, puta ante lit. cõtest. vel parte nõ citata, quia tunc nõ faciat indicium. ita seipsum declarat Bar. in d. l. marit⁹. & in l. fi quando. C. de testi-
10 bus. ¶ † Secundò limita, nisi testis esset prohibitus interrogari, qa interrogatus nõ facit indicium. ita no. Bal. in l. seruos. C. de testib. subdens q testes prohibiti à limine depositionis, nõ faciunt indicũ. per l. libertorũ. C. eo. vnde dicit Bal. in d. c. j. de cõfes. q testis qui non debet recipi ratione facinoris, non facit legitimum indicium; facit tamen qualequale. per l. qui vltimo. ff. de pœnis. in fin. Si aũt est prohibitus examinari, nullum facit indiciũ. allegat. d. l.
11 marit⁹. ¶ † Tertiò limita, nisi lex resistat examinatiõi, vt quia lex dicit testis qui non posit examinari, non fit admittendus, quia tũc non facit indiciũ. Sed prædicta procedũt, si lex nõ resistit, nõ tamẽ assistit, vt quia dicit domesticus nõ probabit, tũc isto casu bene facit indicium. ita eleganter voluit do. Floria. ita dicens se consuluisse in l. iij. §. lege iulia. ff. de testi. facit quod sentit Barto. in l. fi. C. de
12 his quib. vt indi. ¶ † Quartò limita, nisi lex requireret certũ numerũ testiũ certo casu, quia vnus solus nõ faceret indiciũ. ita voluit
13 Bal. in l. cũ Titia. in fi. C. de iure dotiũ. ¶ † Quintò limita & hoc bene no. nisi testi fuisset opposita exceptio, quia dictum suũ nullũ facit indicium. hoc posuit dñs Fran. de are. & non legi alibi in. c. ex parte adæ. in. v. char. parua. de testi. quia sicut testis si à principio est repulsus, nihil pœnitus probaret producente, quia nõ esset examinatus, ita si examinaretur post reseruationẽ, nullũ penitus facit indiciũ exceptione probata, quia reseruatio operatur effectũ conseruatiuũ actus, perinde acsi suo tempore factus esset quo ad oĩa. vt probat tex. cũ gl. in. l. Item Labeo. § j. ff. fami. er. de quo meminit Bal. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. & bene facit qd' no. gl. & doc. in. c. cũ cõtingat. de fo. cõpe. & q in tali casu testis nullũ faciat indiciũ. dicit se allegare casum no. in auf. de test. §. si verò dicaĩ. circa prin. vbi tex. inquit quòd habetur perinde acsi nunquã fuerit examinatus, & hoc est quod dicit Bar. in l. ille à quo. §. si de testamento. ff. ad trebel. q reseruatio exceptionum operatur q si postea pateat de veritate exceptionũ, omnia retro sunt nulla, illud autem quod voluit Bar. in. d. l. maritus. est verũ, quãdo fieret examinatio parte non opponente, & fortè ex interrogatiõe facta ipi testi, constaret ipsum esse inhabilem, vel criminosum, vt dicit tex. in. c. inquisitionis §. peĵ. eo. & ibi per Inn. & per Bal. in auf. si testis. C. de testi. ita ad literã scribit do. Fran. vbi. §. cũ quo nũc trãseo solũ addẽs q tex. in. d. §. si verò dicaĩ nõ cãtat prout ipse dicit, sed sim-
14 pliciter dixit, non vtetur eius testimonio. ¶ † Sextò limita & declara vt faciat indiciũ, sed non ad efficacẽ condemnationẽ. nisi supleas per alias ꝓbationes, secũdũ Bal. in l. seruos. C. de test. vbi supra per hoc passu, dicẽs q indiciũ ẽ duplex. s. facti aut iuris, ex indicio facti dirigit iudicem in viã prosecutionis. & tale indicium potest per quẽcũq; fieri. l. qui vltimo. ff. de pœnis. indiciũ aũt iuris est qd' habeat effectũ aliquẽ iuris. & est duplex. quoddã dirigit iudicẽ in in via habendæ cõnis, vt in tortura. Quoddam instruit iudicem si mul cũ alijs adminiculis in via cõdẽnationis, & sentẽtiæ. Quæstio ergo est vtrũ nõ idone⁹ testis faciat hoc indiciũ, vñ primo modo vt veniãt ad torturã testes ꝓhibiti à limine depositiõis nõ faciũt hoc indiciũ. l. libertorũ. C. de testi. sed testes qui nõ sunt ꝓhibiti à limine depositiõis, tñ nõ sunt idonei ad plenã efficaciã ꝓbatiõis, bñ faciũt hoc indiciũ. l. serui. ff. de testi. l. gro. in fi. ff. de ædil. edic. vbi bonus tex. Si verò loquimur quantũ ad efficacẽ cõdẽnationẽ, nullus est testis ad cõdẽnationẽ idone⁹, nisi suppleat per alias ꝓbationes. l. solã. C. de testi. ar. l. fi qs exargẽtarijs §. j. ff. de edẽ. secũdũ Bal. ibi, quẽ ad literã retuli ꝓ maiori vtilitate vestra. & istis adde Bal. in. l. si duo patroni. in prin. ff. de iureiur. vbi dicit, q ista qualisqualis præsumptio surgens ex tali indicio operaĩ duos effect⁹. Prim⁹, q vbi sit par & æqualis probatio, præualeat illa ꝓbatio quæ habet qualẽ qualẽ præsumptionẽ adiũctã. facit. c. licet causam. de ꝓba. & in. l. clã posuidere. ff. de acqui. pos. ꝓput euenit no. secũdũ Bal. in qa liquali præsumptione quæ insurgit ex re inter alios acta, quæ licet alijs nõ præiudicet, tñ facit qualequale præiudiciũ. facit. l. afinã. ff. de app. & l. sæpe. ff. de re iudi. ¶ Secũdus effectus ex mẽte Gul. de cug. & Bal. in. d. l. si duo patroni. est, vt ista qualisqualis præsumptio faciat vt iudex faueat in delatione iuramẽti in supplementũ probationis. & istud dictũ Bal. multũ cõmẽdabat quondã. d. Alb. modernus, hoc solum ponẽs in hac materia in tractatu de teste. in xxvij. char. ver. sed dubitaf. ver. sed nõ vidit Bal. in. c. sacramẽtum. in ti. de cõsuetudine recti feudi. in feudis. vbi tenet q tale indiciũ nõ operet quo ad delationẽ iuramẽti. Nihilominus q imò operet adduco illud dictũ. d. Ant. quod oẽs doc. reputãt singularissimũ. i. c. pe. in. iiij. col. de re iudi. vbi dicit quòd illud qualequale ꝓiudiciũ quod inferꝛ ex sniã cõtra aliũ lata, æquipollet semiplenæ ꝓbatiõi habili ad deferẽdũ sacramẽtũ in defectũ semiplenæ ꝓbationis. ita dicit tenere Bar. in. l. admonẽdi. in. xiiij. co. ver. quæro quid si dicta testiũ. ff. de iureiuran. vbi dixit quòd si dicta testium sunt recepta inter alias personas, faciũt quoad alias semiplenã ꝓbationẽ, sicut dicimus in sniã. allegat. d. l. afinã. & dicit Bar. esse verũ in testibus si ipsi nunc examinari nõ possunt. aliàs sibi imputaretur cur denuo non faceret examinari. l. fi. C. de testi. qd' dictũ sequit etiã. d. Abb. post. d. Ant. in. c. fi. de iureiu. Sed quãtũ ad propositũ nostrũ nõ remaneo ex toto clarus. & quia punctus est valde quotidianus, posset dici quòd istud relinquẽdũ sit arbitrio iudicis, vtrũ. s. propter indiciũ resultãs ex testimonio testis inhabilis oriaĩ semiplena ꝓbatio, qa dictũ. d. Ant. in. d. c. pe. nõ videtur sine dubio. maximè quia tex. in. d. l. afinã. per quã se fundãt doctores, nõ probat q afferat ꝓiudiciũ quo ad semiplenam probationẽ, sed solũ q rõne ꝓiudicij põt appellari. Certũ est aũt permitti appellare etiã rõne leuis ꝓiudicij, vel intereſſe. puta rõne solius humanitatis. l. non tantũ. ff. de ap. & alibi habetur q ista dictio qualisqualis, importat. i. dimidiã. vt ꝓbatur in. l. itẽ apud. §. prætor ait. lo. vlt. ff. de iniu. vñ meritò dicebat. d. Abb. in. d. c. pe. q licet dictũ. d. Ant. esset bene notãdũ, tamẽ dicit relinquẽdũ arbitrio iudicis, q hoc interpretari debet, secũdũ qd' sniã ius absentiũ tãgit, & dicit ꝓ hoc facere. d. l. si duo proni. i pri. & l. iij. §. eiusdẽ. ff. de test. ꝓ quo all no. ꝓ Lap. all. lij. ita ẽt dicerẽ ī ꝓposito, & ista ꝓpetuò no. qa nõ posset vtiliora eẽ in pract.

SVMMARIVM.

1 *Papa debet inquirere per se, vel per viros probos, quando facta est denuntiatio per viros fidedignos &c.*
2 *Citatio, an & quando sit de substantia iudicij.*
3 *Frater potest regulariter testificari pro fratre.*
Fallit sex modis, vt hic per ordinem, post hæc limitat istas fallentias, vt infrà. ibi. modò aduerte.
4 *Testimonium inimici capitalis, an validetur, si postea fiat reconciliatio.*
5 *Inimicitia, an cadat in mulierem.*
6 *Fama per quot homines probatur.*
7 *Fama sola, an probet iudicem iniuste torquere comparentes coram se.*
8 *Infamia si sit probata, quid debet iudex facere.*

¶ CAP. XIX.

Vm oporteat. ¶ De veritate criminũ nõ inquirit, nisi prius cõstet de infamia, & tunc nõ inimici, vel periuri, sed viri idonei ad prosequendã inquisitionẽ, & testimoniũ admittũtur, & nõ probato crimine indicit purgatio infamato. h. d. Diuide vt per doc. ¶ † Not. j. quòd facta denũtiatiõe criminũ, per viros probos, Papa debet per se inquirere, vel inquisitionẽ cõmittere. qa quilibet iudex debet se facilẽ adhibere in adeũdo. l. obseruãdũ. ff. de offi. ꝓcõ. & qa dissimulatio taliũ in ꝓlatis est periculosa. c. irrefragabilis. de off. ord. nõ tñ statim debet in qri de veritate criminũ, sed de fama. Ex quo no. q ex sola denũtiatiõe criminũ facta cõtra aliquẽ nõ orit infamia sufficiẽs ad ingrẽdũ de veritate, qd' est bñ no. secdm Abb. hîc, ꝓ quo vide tex. in. l. verbũ. C. de his q notãsfa. ¶ Scdo no. q ille ad cuiꝰ notitiã puenit q debet vexari sup crimine, põt nõ citatus cõparere corã iudice, & opponere cõtra suos aduersarios. facit. l. fi pr. C. q bo. cedere pnt. vbi qn qs timet grauari, põt cõparere iudicio, & ꝓlorare offiñ iudicis, ne illud fiat, facit tex. i. l. ob maritorũ. C. ne vxor ꝓ mari. vbi qn qs timet ne grauef ꝓpter factũ alienũ, põt offiñ iudicis ꝓlorare, quatenus ne id fiat, & ante factũ inhibeat. & ideo dicit Bal. in. l. si seruꝰ. ꝓ illũ tex. C. quod cũ eo. q si pars timet probabiliter se turbari in possessiõe, potest implorare officiũ iudicis, per quod petat se defendi. Idẽ not. Bal. in. l. fi. in. ij col. C. de edi. diui Adriani tol. per. l. fi. ff. de offi. procu. Cæsa. Idem dicit Bal. in. l. si super possessione. C. de trãsa. vbi est bonus tex. & ibi Bal. in. l. fi. in prin. C. quod metus causa. no. Bal. in. l. ordinarij. in. v. col. C. de rei ven. & in. l. j. C. de prohibita ſeque. & Bar. in. l. æquissimum §. sed si interdices. ff. de vsuris. vnde dicit do. Ant. & Io. de imo. in. c. j. de off. deleg. q etiã si quis actu non turbat iurisdictionẽ delegati, sed est præsumptio, vel dubitatio de turbatione, coget illũ delegatus ad præstandã securitatẽ & cautionẽ de nõ turbando. per. c. literas. ad fi. de resti. spo. & c. transmissam. eo. tit. bene facit quod not. Bar. in. l. illicitas. §. ne potẽtiores. circa prin. ff. de officio præsi. vbi dicit, q si timeo ne aliquis me offendat, possum licitè instare corã iudice vt cõpellat illũ ad præstandã cautionẽ fideiussoriam de nõ offendendo. & sequitur do. Abb. in rub. de treug. & pace. & Bald. in d. c. j. de offi. deleg. & Bart. in. l. qui bona. §. si qs ita. ff. de dã. infec. & Imol. in. l. hæc aũt. ff. si cui plus, quàm per. l. fal. no. Bar. in. l. denuntiamus. C. de his qui ad eccle. confu. plenè Lud. ro. in. d. l. qui bona. §. cæterũ. ¶ Tertiò not. etiã ex isto tex. & prædictis, q citatio non videtur esse de substantia iudicij. de quo plenè per do. Ant. & alios scribentes in. c. j. de iudi. & Bar. & alios in l. j. ff. de in ius vocan. in illa vulgata. q. vtrũ præsens[a] in iudicio sit citandus? communiter solet dici secundũ Io. de ana. hîc, q si litigator est præsens, & vult litigare, nõ est necessaria citatio: aliàs secus. Bart. verò. in. l. fi accusatoribus. in. ij. col. C. de accusa. primò post gl. arguit q sit necessaria. etiam si sit præsens, per id quod no. In no. in. c. licet. de offi. deleg. vbi dicit q citatus ꝓ vna causa, non tenetur respondere pro alia, & nõ cõcludit cõtrariũ, per id quod habetur in. l. de vnoquoq; ff. de re iudi. & in. l. in causæ. §. cã cognita. ff. de mino. & ita dicit q seruant aduocati. de quo etiã remittit ad not. per Io. an. in. c. fi. de elec. in. vj. Non ob. dictũ Inno. quia aliud est propter aliã causam venisse, & aliud est fortuitò venisse. l. ij. §. legatũ. ff. de iudi. & infert q citatus in syndicatu ad respondendum inquisitioni generali, nõ tenetur respondere particulari accusationi intẽtatæ, & ita tranſit Io. de ana. hîc. Sed quia cætera nõ tãgũt, & audio quẽdam Modernũ scripsisse diffusè sup hoc passu. in. c. j. de iudi. ideo omitto, sed cõiter tenetur quòd iudiciũ actitatũ cõtra præsentẽ & scientem valet eo non citato. per. l. de vno quoq; inver. præsentibus. ff. de re iudi. & l. etiã si parte. §. si hæreditate. in ver. præsente. & in. l. causæ. la prima. §. causa cognita. in ver. præsentibus. ff. de mino. & hoc siue præsens velit litigare, siue non. per iura. s. dicta indistinctè loquẽtia. & ita tenet Spe. tit. de libellorũ cõcep. §. sequitur videre. ver. Itẽ dicũt quidã. & Io. an. in. c. fi. de elec. in. vj. in nouel. & in addi. Spe. tit. de sententia. §. vt aũt. ver. & no. & Iaco. but. & Bal. in aut. offeratur. C. de lit. cõtest. & in. l. j. C. quomodo & quando iud. & in, l. addictos. C. de appel. & in. l. cõsentaneũ. in vlti. col. C. quomodo & quando iud. & Bal. & Sali. in rub. C. de in ius vocã. & Imo. in. c. bonæ. el. j. de elec. & do. Abb. in. c. tenor. in fi. de re iudi. de quo etiam per Bal. in. l. cum fratrem. C. de his qui. vt indig. & in. l. j. post Barto. C. de in ius voc. & per Bar. in. l. prolatam. C. de sententijs. ¶ Limitat tamen no. Bal. hanc cõclusionẽ in. d. l. fi accusatoribus. nisi ille fuisset præsens ob aliam causam, seu litem aliquã vocatus accesserat, quia potest alteri litigatori offerenti libellũ dicere, nolo recipere, faciasme citari, qa huc ob aliã causam accessi. alleg. l. ij. §. ei quoq; ff. de iudic. & quod no. Inno. in. c. licet. de offic. delega. & licet Io. de ana. vt prædixi, hîc trãseat cum hoc dicto, tamen Inno. hoc non dicit: nec istud dictum videtur iure probari, nec obstat tex. in. d. §. ei quoq; quia ille tex. procedit quando quis extra propriam iurisdictionẽ vocatus erat, & sic habebat potestatẽ reuocandi domũ. vt ibi per Bar. ¶ An aũt si est præsens præsumatur citatus, vide per Arch. q sic, in. c. proposuisti. lxxxij. dist. & per Ange. & Modernos. in l. sciendũ. ff. de verb. obli. & in. l. de vnoquoq; ff. de re iudi. & do. Ant. & do. Abb. in. d. c. j. de iud. & aliter non me extendo. ¶ Quartò no. q antequam in causa procedatur, debet constare de infamia, licet Papa cõmittat inquisitionem simpliciter, quod iutelligitur tacita cõmissio si fama præcedit, pro quo vide bonam gl. secundũ Cal. in. c. ex tenore. in gl. fi. de foro cõpeten. & hoc procedit si Papa simpliciter cõmittit. si verò diceret quòd ex multorũ clamore ad eũ peruenisset, tunc dicunt aliqui q poteſt procedere, nõ aliter inquirendo de fama. sed do. Ando. Abb. & do. Maria. hîc contra Io. an. in addi. Spe. in tit. de inquisi. §. nunc tractamus. & hîc, cõcludunt q præsuppoſito q Papa diceret se percepisse à fide dignis, non tamen sequitur, q ille sit taliter infamatus quòd possit fieri inquisitio super veritate, cũ potuerit audiuisse à duobus, vel à tribus, & sic Papa verum diceret, & tamen per hoc non concluderetur infamia ca. inquisitionis §. tertiæ ĵ. eo. & de hoc etiam vide quod no. do. Ant. in. c. venerabili. in pen. colũ. ver. vl. adduco. de offi. dele. & domi. Maria. in repeti. c. qualiter. quæstio. xj, arti. xijĵ. eodem. vbi multa scribit in hoc passu. Sed quod prædixi puto verius, & quòd probent verba romani põti. vide omnes doct. in cle. j. de proba. & do. Anto. & Imo. in. c. nonnulli. de rescrip. & Bart. in. l. negq; natales. in fi. C. de proba. & Fede. consi. lvviij. & Ludo. Ro. in. l. iij. §. Cato. in. vj. colũ. ff. de verb. oblig. & in. l. sciendum. in. xx. col. eo. tit. & dominos de Rota, in nouissi. in deci. cccc iiij. quæ incipit: Item fuit dubitatum. ¶ Quintò no. quòd consanguinei repelluntur à testificando. de quo vide hîc per do. Anto. qui concludit quòd si sunt fratres in eadem potestate existentes, repelluntur & in causa ciuili, vt no. glo. in. l. parentes. C. de testi. ¶ Item si habent bona communia. vt voluit Spec. titu. de teste. § j. ver. sed nunquid frater. Item si simul habitant. vt no. gloss. in ca. consanguinei. iij. quæstio. v. vbi autem aliquid de istis non concurrit, frater admittitur pro fratre, & multò magis in remotioribus. Sed quanta fides[b] adhibeatur, relinquitur arbitrio iudicis. hoc etiam voluit Bart. in. l. qui testamento. in principi. ff. de testamen. vbi vult quòd propter fraternitatem aliquid de fide detrahatur. ¶ Nec obstat, quod habetur in lege parentes. C. de testibus, & in capitulo in literis. de testibus. quia ibi domestici sumuntur pro subiecto alicui potestati, & quæ ꝓsonę di-

De hoc vide per Franc. de Aret. in consi. xiij. col. vij. & xvij. per eundẽ Fel. in. c. in literis. 5. de testi. & per repetẽtes in. l. admonẽdi. ff. de iureiur. & de fratre & vxore fratris, & de filio ꝓ patre, & genero pro socero, adde vt per Ale. in cõsi. xviij. col. iij. vers. cõstat aũt. & i cõsi. lxx. col. iij. ver. nõ ob. in. j. vol. & de cõsanguineo, quòd admittaĩ ad purgandam innocentiam consanguinei. Adde Alex. in consi. v. col. iij. in prin. cõsi. xiij. col. pe. ver. in cip. non est. & ibi qd deamico. in dicto consi. xviij. co. ij. & in consil. xxxij. col. ij. ver. vnde diui. in primo vo. & vide eundẽ in cõsi. lxxxiij. col. j. & seq. eodem volum. & aliquid per eundem Alex. and. in consil. cxxij. in secundo volu.

cantur domesticæ. vide gl. iij. q. v. in summa. & in. l. presenti. §. sanè. C. de his qui ad eccle. cõfu. & per Bal. an & qualiter iurare debeat vasallus. Nec ob. ꝙ dicatur frater amicus, quia propter hoc non debet repelli. vnde dicit Bald. alibi ꝙ amicus põt esse testis pro amico. ita not. ipse in l. eos. C. de testi. per tex. in. l. sciẽdũ. ff. de vsuris. sed Bal. in. d. l. data opera. in. xviij. col. C. qui accu. non poss. dicit, ꝙ aliquãtulũ minus sibi creditur. allegat. gl. i auf. de monachis. §. cogitãdũ. Et ista procedũt in causa merè ciuili, & in criminali ciuiliter mota, nõ aũt ĩ cã iniuriarũ, ga illa iniuria facta vni de domo, dicitur etiã facta alteri, per ga quæ habent in. l. lex Cornelia. ff. de iniurijs. & hoc te net Cy. quẽ sequuntur Ang. & Sali. in. l. j. C. de rap. virgi. vbi volũt, ꝙ si vnus de domo vna patitur injuriam, consors nõ põt testificari pro ipso, quia videntur esse testes in propria causa. allegat quod habetur in. l. iij. &. iiij. ff. de libe. cau. ¶ Adde etiã prædictis ꝙ cõsanguineus, vel frater posset esse talis pso na cui dareꝰ plena fides, puta si esset religiosus magnæ obseruantiæ. ita voluit gl. sing. iij. q. v. in summa. quã cõfirma ex his quæ latè dixi in c. super his. ad fi. §. e. Et circa prædicta adde etiã Bal. in. l. parentes. C. de test. vbi distinguit inter testẽ instrumentariũ, & indubitãter est idoneus testis, & testẽ testamentariũ, & idẽ, & testẽ iudicialẽ qui interfuit actui, & tũc si est productus contra fratrẽ, põt deponere pro fratre. Idẽ si est productus per iudicem inquirentem, pro quo allegat. c. literas. de præsump. aut producitur per fratrem, & tunc in tribus casibus in quibus hîc per do. Ant. non admittetur, nisi sit causa quæ possit probari per domesticos. iuxta. l. cõsensu. cũ materia. C. de repud. aliãs si est ciuilis, & parua: potest, sed si est magna, & criminalis, non põt. & hoc si ad impugnationem alterius, sed ad defensionem fratris potest. d. ꝙ. literas. Et istis adde quod habetur in. c. ex literis. de transactio. de teste qui non est idoneus viua voce, tamen est idoneus si scribatur in instrumẽto. & omnia prædicta ponit Io. de ana. ¶ † Ex quibus collige quando frater possit testificari pro fratre, & videtur dicẽdũ regulariter ꝙ possit not. etiã gl. j. & ibi Imo. & alij. in. c. insinuante. de offi. deleg. Fallit primò, nisi sint in eadẽmet potestate. vt. §. & in hocadde clarè Bal. idem tenentem in. l. j. ver. hîc operetur. C. de epis. & cleri. ¶ Fallit secũdò, nisi simul habitent. Et in hoc adde Domi. iij. q. j. in summa. ¶ Fallit tertiò in causa iniuriarum. vt. §. in quo adde Bar. in terminis in. l. lex Cornelia. ff. de iniur. vbi dicit & per hoc dicimus ꝙ licet cõsanguinei nõ possint esse testes ꝓ cõsanguineis, vt no. in. l. parentes. C. de testi. tamen in crimine iniuriarum esse possunt. quia videtur oĩbus facta iniuria, per illũ tex. ¶ Idẽ no. Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de raptu virgi. quia injuria facta vni de domo, censetur facta toti casatæ secundum eũ no. Bar. etiã in. l. cũ scimus. C. de agri. & censit. lib. xj. in quo vide quod not. Bar. in. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. in fi. ff. de verbo. obli, & quod ipse no. in. l. iij. §. si tutor. ff. de suspe. tuto. ¶ Fallit quartò vltra Io. de ana. in causa criminali. in qua non admittitur frater pro fratre secũdũ Bal. in. l. fi. in. ij. col. C. de probatio. alle. gl. ij. in. l. lex cornelia. ff. de iniur. not. do. Abb. in. c. literas. in. iij. col. de præsump. Fallit quintò vbi requirunt testes omni exceptiones maiores. ita fuit de mente Bal. & in. d. l. fi. in. ij. col. ¶ Fallit sextò, vbicunq; ageretur etiã ciuiliter in causa graui, & valde tertio præiudiciali, quo casu non est integer testis, nec facit semiplenã probationem, licet faciat ali quod indicium. ita not. expresè Bal. in. l. parentes. post principiũ. C. de testi. ¶ Mõ aduerte, quia istæ fallentiæ limitant primò, nisi frater, vel consanguineus sit vir sanctimonia plenus. vt. §. dixi post Io. de ana. cui adde Imo. idẽ tenentem in. c. cũ. R. canonicus. de off. deleg. & in. c. insinuante. e. tit. quod confirma ex his quæ latè dedu xi in. c. super his. in vlti. char. ver. tu verò hoc vltimum. §. e. ¶ Secũdò limita, nisi sit testis instrumentarius, vt. §. in quo adde. d. Anto. & alios in. c. ex literis. de transac. & est doctrina no. ꝙ testis qui nõ põt testificari viua voce, redditur idoneus testis in instrumẽto in quo oportet considerare vtrũ inhabilitas depẽdet à ptãte partiũ, vel non propter doctrinã singu. Bal. in. l. si quis testibus. in vl. col. ver. dubitatur hîc. C. de testi. vbi dicit ꝙ permittens cõtra se ꝓduci testes nihil protestãdo, vel excipiẽdo, intelligitur consentire in his quæ per eius consensum tolli possunt, vt in exceptione inimicitiæ, vel domesticitatis, secus in his quæ nõ sunt introducta fauore tacentis, sed odio ipsius testis, vt in exceptione excommunica. vel bãni, vt ibi per eum. ¶ Tertiò limita vltra Ana. hic. nisi testis sit pariter coniunctus vtrique parti, quia par causa affectionis tollit suspicionẽ. ita in terminis no. Bar. in. l. qui testimonio. prælẽ. & sequitur solus. d. Maria. hîc dicens le ita cõsuluisse. & probat in. l. nõ solũ. ff. de ritu nup. ¶ Quartò limita, nisi opponeret, quia valet testimoniũ fratris, & cõsanguinei, & cuiuscũq; quia aliãs ꝓpter affectionẽ repelli posset. ita elegãter determinat Bal. in. d. l. si qui testi. in vlt. co. loquẽs in excep. fauore patris introductis. Secº dicit ĩductis odio testis, vt excõi. vel bãni. ar. l. tã & fi. ff. ad Mace. Itaꝫ dicit intelligẽdũ. c. ꝓsentiũ. & c. ex parte adæ. de test. & in auth. si testis. C. eo. tit. dicit tamẽ ꝙ cauti aduocati semp protestant in prin. exceptiones saluas fore contra personas dicta testiũ, quia per talẽ protestationem reseruatur ius opponẽdi, cũ excludaꝫ tacitus consensus. ar. l. si filius. ff. ad macedo. quæ ꝓcedũt in testibus ꝓductis cõtra præsentes, sed quando producuntur cõtra absentes, nõ est necessaria protestatio, quia absens nõ intelligitur cõsentire, cũ nõ habeat causam cõtradicẽdi. vt no. Cy. in authen. si testis. C. de testi. ¶ Quintò limita, nisi frater produceretur ad defensionẽ fratris etiam in causa criminali. ita voluit Bal. valde singulariter. in. l. parentes. in prin. C. de testi. dicẽs ꝙ si dictũ fratris prodest fratri, & nemini nocet, vt cũm ꝓpurgat fratrẽ de hæresi, tenet eius testimoniũ, quẽ tex. dicit esse no. in. c. literas. de præsump. ꝓ quẽ infert ꝙ frater põt ĩducere fratrẽ cõtra fiscũ ad probandũ ꝙ fecit homicidium ad suã defensionẽ, nec per hoc dicitur nocere fisco, qui tractat de pœnali & odioso lucro cum alterius iactura. ar. eius quod no. in. l. si quis vxori §. fin. ff. de fur. & ibi dicitur ꝙ non habetur ratio lucri, nec interesse quod perciperetur cũ alterius iniuria. vbi est glo. quæ non est aliibi secundum Bal. in. d. l. parentes, cũ quo cõcordat Saly. ibi. & dominus Abb. in dicto ca. literas. ¶ Sextò limita, nisi frater produceretur in testem contra fratrem, & ipse se nõ offerret, secundũ do. Abb. in dicto. c. literas. in. iiij. col. & per hũc ordinem reducas ad concordiam dicta doct. in hac materia. ¶ De qua vltra prædicta tetigit Spec. titu. de teste. §. testium compulsione. versi. sed nunquid. & Bar. in lege Iulia. ff. de testi. & Bald. in. §. in testibus. insti. de testi. & gl. in authen. de monachis. collatio. viij. Et per prædicta infertur an filius, vel frater, vel spurius possit admitti ad testificandũ pro parente, vel fratre. de quo vide Io. an. in addi. Spec. tit. de teste. §. j. super ver. item ꝙ est parens. vbi dicit, ꝙ Guido de Suzar. tenet idẽ esse in naturali quod in legitimo parente. allegat. l. quicunque. §. fin. cum. l. sequenti. ff. de in ius vocando. & plus dicit secundum eum quòd idem esset in spurijs, inspecta ratione sanguinis, præcipuè si in domo stant, licet nõ sunt nominandi filij. in authen. quibus modis natu. effi. sui. §. fi. Et quod experientia docet quandoque eos plus diligi quàm naturales & legitimos. & dicit Io. and. esse videndum quod ipse no. in. c. statutũ. de hæreti. in. vj. ¶ Itẽ de hoc vide Bal. in. l. parentes. ff. de in ius vocando. vbi tenet ꝙ neque naturalis, neque spurius possit testificari. qa in eis viget naturalis affectus, ꝓpter quẽ lex repellit à testimonio. ¶ Item vide dominum Floria. in. l. testis idoneus. ff. de testi.

a ¶ Puta si esset ad. de Io. de Imol. in c. cum. R. canonicus. §. de offi. dele. & repetentes. in. d. l. admonendi. & vide. j. ꝓ istũ in seq. col. in ver. modo aduerte. & a de fratre, quando possit esse testis, vltra prædicta. & ibi per doct. adducta. adde. d. Maria. fozi. in cõsi. xvij. colũ. j. versi. circa quam. & col. iij. ver. quoniam ista est. & consil. xx. colum. viij. versi, non obstat.

vbi

vbi quærit an spurius pro parte possit testificari. & dicit videri ꝙ sic. quia non dicitur filius. allegat not. in. l. qui testamento. ff. de probatio. Contrarium putat esse verum quia inter eũ & patrem est naturalis obligatio, & illud quod naturale est, nulla iuris cõstitutione põt mutari. §. penul. insti. de iure natu. gen. & ci. ¶ No. sextò ꝙ eoipso quòd quis conuersatur cũ inimico meo, præsumitur inimicus meus, & sic non solũ cohabitãtes cũ inimicis meis repelluntur. §. eo. c. repellantur. sed etiã conuersantes repelluntur, & etiam complices. dicuntur aũt complices secundũ Io. an. qui sunt consocij ad malum, & non ad bonum, quod est vtile ad statuta & similia in quibus fit mẽtio de complicibus. de quibus tangit etiã Ang. in. l. j. C. de raptu virgi. alleg. gl. in authen. de hæred. & fal. §. j. quam dicit Io. de ana. hîc se nõ inueniſſe. ¶ Et circa istud de inimicitia, occurrunt in proposito multa ex dictis Ioan. de ana. hîc, & aliorum in diuersis locis per alios non adunata, in quibus aliquantulum insistam. & si non erunt per ordinem redacta more solito, vel videantur confusionem parere excusent me qui nouerunt otia legentium, sed aliãs magistralius redigam. ¶ Ad illud de complicibus, vide quæ dicam in. c. olim j. eodem. & istis adde Bal. post Cy. in. l. si quis testibus. in vlt. col. C. de testi. vbi dicit ꝙ amicus inimiciª nõ repellitur à testimonio, sed de fide detrahitur. & dicit ꝙ nunquã amicitia repellit, nisi accedens: puta si ex amicitia sequitur odium alterius, quia amicitia est virtus. odium est vitium. Et ex his decidi potest id de quo dubitat Bald. in. l. prima. C. si quacun. præ di. pote. vbi dubitat quòd si aliquis est citatus per iudicem amicum, inimici sui, nunquid possit eius iurisdictionem declinare. Primò arguit quòd non. per illum textum deinde arguit ꝙ sic per illam. l. sciendum. §. accusatio. ff. de accu. quæ allegatur hîc in glossa prima. vbi etiam dicit ꝙ non solũ est inimicus ille qui fecit injuriã: sed etiã ille qui conatur facere, & libenter faceret si posset. pro quo alleg. gloss. quam appellat auream. in. l. athletæ. §. dat remissionem. ff. de excusatiõe tutorũ. vbi etiã dicit ꝙ vbicunq; agitur de repellendo aliquẽ de iure communi per iniuriam, requiritur ꝙ sit capitalis, sed vbi agitur de aliquo repellendo à priuilegio, sufficit odiositas qualitercunq; contracta. allegat tex. in. l. testamento centurio. ff. de manu. testamento. Qualis autem debeat esse inimicitia quæ repellit, oẽs doctores hîc tenent ꝙ si sit capitalis, indubitanter repellit. Idẽ dicunt si sit causata occasione omnium bonorum, scilicet maioris partis, quia tunc censetur quasi capitalis. per id quod no. glo. in auth. si testis. C. de testi. quia bona temporalia sunt vita hominis. l. aduocati. C. de aduoca. diuer. iudi. Adde tamẽ ꝙ aliquando ex spoliatione alicuius rei contrahitur inimicitia capitalis. in. c. item cũ quis. in fi. de restit. spol. facit. c. accedens. vt lit. non cõte. ¶ Item aliqñ oritur inimicitia ex facto non honesto. l. j. cũ ibi no. ff. de his quibus vt indig. pro quo allegat do. Abb. text. xxiij. q. v. c. nõ est crudelis, facit glo. in. l. fororem. C. de his qui. vt indig. de hęrede, vel legatario qui stupravit vxorẽ defuncti. ¶ Quid autem si aliquis fuerit minatus mortem, dicũt ꝙ ille nõ dicitur inimicus. per. l. metus. C. quod metus causa. Contrarium tenet hîc do. Car. per gl. no. in. l. licet. ff. de arbit. quod tamẽ intellige prout no. Bal. & Saly. in. d. l. metus. videlicet si ille qui minatur erat persona potens ad ea ciendũ illud, & consuetus exequi minas. per no. per Bal. & Imo. in. l. fi. cũ cõcor. ff. de hære. insti. ¶ † Nunquid autem testimoniũ iuimici capitalis validetur si posteà fiat reconciliatio? dic ꝙ nõ, per id quod no. gl. iiij. in authen. de testi. §. fi verò dicat odiosum. ¶ Nũquid aũt recõciliatio recens, & nouiter facta tollat effectũ inimicitiarum. Inn. hîc quẽ omnes sequuntur dicit ꝙ nõ. per tex. apertũ. in. c. accusatores. el. j. iij. q. v. ibi. nudius tertius inimici fuerunt. & secundũ hoc per illũ tex. poterit singulariter limitari tex. insti. de excu. tu. §. itẽ propter inimicitias. vbi simpliciter dicitur: nec recõciliatio interuenit, quod debet intelligi idem si recenter interuenit. ¶ Sed cõsidera, quia cõtra hoc videtur tex. apertus. in. l. athletæ. §. dat remissionem. ff. de excu. tu. Ibi nisi secundum testamentũ apparuerit datus tutor, & ideo fortè põt dici quod text. in. d. c. accusatores. suppleat. & nunc sunt. & sic loquaꝫ de inimicis recentibus, & non reconciliatis. secũdum Ana. hîc. ¶ † Nunquid aũt inimicitia cadat in mulierẽ. text. in. l. j. ibi, & mulieris pariter inimicus. C. de his qui se defe-

5 runt. lib. x. probat ꝙ sic. vnde infert ibi no. Ange. ꝙ si vigore statuti quis debet habere pacẽ cũ hærede, vel succes fore offensi, debet habere â muliere: sicut â masculo. Nec ob. quod habet in Lõbardia, vbi dicit ꝙ in muliere non cadit inimicitia, quia rñdet ꝙ inimicitia capitur dupli citer. Vno modo prout inimicitia concernit rancorem animi maleuolũ. & isto modo inimicitia ita cadit in mulierem sicut in masculũ. Secũdo modo prout respicit & cõcernit alios actus extrinsecos & viriles, prout est arma portare, & pro iniuria vindictã petere, & facere, & hoc modo non conuenit mulieri, quia natura sexus hoc non patitur, & ita loquitur Lombarda. ¶ Tu adde ꝓ hoc secundũ Ana. hîc glo. in. c. j. §. hoc aũt notãdũ. in tit. de his qui feu. dare possunt. & in. c. j. in tit. an mutus vel imperfectus, quæ dicit ꝙ mulier inimicitiã leuare non põt. Et prædictis adde quod no. Io. an. in addi. Spe. super rub. de testibus. vbi tangit nunquid ille qui fuit aliãs incarceratº per Episcopũ, possit esse testis contra eum, & dicit quòd sic. subdens ꝙ iudex declarabit an sit aliquid detrahendũ de fide. Ibi etiã tangit de familiaribus epi expulsis, an possint esse testes contra eum. de quo. §. eo. c. nulli. Ibi etiã tãgit an illi qui sunt de genere accusantiũ eṗm, possint esse testes. & cõcludit ꝙ sic, quod vltimũ nõ videt verũ in cã criminali, per id quod habetur in. d. l. lex Cornelia. ff. de iniurijs. secũdũ Imo. hîc quẽ sequit Io. de ana. ponẽs quasi oĩa prædicta. ¶ Sed tu cõsidera primò, quia nõ videt recedendũ à cõi opi. quæ habet ꝙ recõciliatio recens nõ tollit effectum inimicitiæ. Nec ob. tex. in. d. §. dat remisio nẽ. quia inimicitia prouenit ibi causatiuè à parte tutoris non habẽtis odio testatorẽ, meritò remissio in iure facta tacita per præsentẽ tollit incõtinẽti effectũ inimiciti-

3 æ. vt ibi sentit glo. nec apparet ibi ꝙ remissio fuerit recẽs, potuit enim esse ante conditũ testamentũ, & ꝙ meritò consideretur ista recẽtia, vide in terminis Io. an. in addi. Spe. tit. de leg. §. sequit videre. ver. Itẽ ꝙ fuit olim. vbi prosequit an quis fuerit inimicus. vel de recenti inimicitia reconciliatus. no. glo. in. c. per tuas. el grãde. in ver. capitales. in fi. de fim o. facit tex. & gl. in simili. in. §. j. &. c. xl viij. dis. & tex. cũ gl. sing. in. c. cõstituit. xvij. q. iiij. vbi ꝓsequit an qs sit iudæus, vel de recẽti ad fidẽ cõuersus quo ad promotionẽ ordinũ sacrorũ, & officia ecclĩastica acq rẽda. no. Io. de ana. in. c. cũ sit. in vlt. col. de iudę. facit tex. elegãs ĩ. l. ij. §. fi qs in iudicio. ff. si qs cau. vbi ꝓsequit an mulier sit ꝓgnãs, vel ꝙ decubuerit post partũ in lecto. ¶ Et ꝓ illũ tex. dicit Bar. in. l. ꝓgnãtis. ff. de pœnis: ꝙ illa lex habet locũ in muliere decũbẽte post partũ & dicit tale tps. xl. dierũ, scãm gl. i. d. l. ꝓgnãtis. Facit qđ no. Hos. in. c. olim. el. j. de rest. spo. vbi elegãter dicit ꝙ paria sunt ꝙ eccl̃ia vacet, & ꝙ habeat ꝓlatũ de recẽti creatũ, ꝓ tex. i c. cũ venisset. ver. ipe verò creatũ. de insti. refert Io. an. & seqꝫ i. c. j. de reb. ec. nõ alie. i. vj. ¶ Et ista limita ex dicto Bar. in. l. j. §. cũ gs. ff. de. q. nisi allegãs inimicitiã dedisset ibi cãm ĩmediatã, solũ vt repelleret inimicũ ab accusando, vel testificãdo. & refert. d. Ab. in. c. repellant. in fi. §. e. & Bal. in auf. si testis. in pe. col. C. de testi. & i. l. sed & si qs. §. illud. ff. si qs cau. ¶ Itẽ adde Bal. in. c. j. §. vasallº. el. j. i ti. si de feu. fue. cõtro. vbi dicit ꝙ inimicitia ꝓsumit durare vsq; ad quartũ gradũ iclusiue. ¶ Adde et Bal. i. l. athletę. §. dat remissionẽ. ff. de exc. vbi dicit ꝓ illũ tex. ꝙ vbi agit

¶ Amicus inimici. Adde de hoc & vide per Alex. in cõsi. xcix. colũ. ij. versi. ita nec. & de inimico, quòd nõ sit idoneus. ibi. & per eundem Ale. in consi. xix. col. vj. ver. alia ratiõe. in quarto vol. & vide multa de inimico, & de inimicitia. per eundem Fel. in. c. quoties. co. ij. ver. quartò. §. de testi. & quæ inimicitia repellit. per. d. Signo. in cons. ccxliiij.

de aliquo repellendo propter inimicitias, intelligitur de capitalibus. vt. ſ. dictū eſt, in quo adde gl. in ver. inimic⁹. in. c. quáuis. de procu. in. vj. per quā dicit ibi Do. in. iiij. col. ¶ No. ꝙ ille qui non eſt inimicus capitalis, pōt tamē dici ſuſpectus. ¶ Adde Io. an. in addi. Spe. tit. de legato. §. ſupereſt. ver. Itē ſi inimicus. vbi notabiliter dicit ꝙ inimicitia habens repellere delegatum, nō habet neceſſariò eſſe capitalis. & qūo cognoſcantur inimicitiæ capitales. vide Bal. in. l. j. in fi. C. ſi quacun. prædītus poteſta. & Barto. in. l. iij. §. nō ſolū. ff. de adi. leg. Do. & alios in. c. ſtatur. §. cū verò, de reſcri. in. vj. & Bar. in. l. iij. in prin. ff. de teſti. & gl. in auf. de teſti. §. ſi quis. in ver. criminalibus. ¶ Et ad de ꝙ inimicitia capitalis oritur etiā ex ſpoliatiōe rei particularis. ſecundum. d. Abb. in. c. accedens. ij. col. vt lit. nō cōteſt. & in. c. Itē cū quis. de reſti. ſpol. Idē ſi probatur ali quē retinere bona & vxorem alicuius, & ſic nō ſolūm ex morte vel vulnere in ſanguine, ſed etiā ex oblatione bonorū, & ſic ſecundo ſanguine. ¶ Idē ſi tenui te in vinculis, præſumitur inimicitia, quæ ſemper præſumit durare niſi contrariū probetur, ſecundū Bal. in. l. ignorat. in fin. C. ad exhi. & in. l. ſeruus. C. fami. erci. & in authē. ſi teſtis. C. de teſti. & in hoc no. ꝙ etiā carcerās quē iuſtè, dicitur largo mō facere iniuriā. ita no. ꝓbat tex. in. l. cū & filij ſa. C. qui bo. ce. poſ. ¶ Itē adde Io. an. in. c. repellant. ſ. eo. & Hoſt. in ſumma huius ti. §. quis poſsit. ver. ſed quæ inimicitiæ. & Spe. in ti. de accu. ver. ſed quæ inimicitiæ. vbi dicunt ꝙ ad repellendā accuſatorem, oportet inimicitias eſſe capitales, vt in authē. de teſtib. §. ſi verò. & in §. inimicitiæ. inſti. de excu. tut. & hoc plurimū verſabitur in arbitrio iudicis, vt determinat do. Maria. in. c. repellantur. in viij. col. ſ. eo. vbi etiā ponit ꝙ ad hoc vt inimicitia repellatur, nō eſt neceſſe, quòd ſit iuſta & rationabilis. allegat Bar. in. l. j. in fi. ff. de his quib. vt indi. & Archi. in. c. ſtatutū §. cū aūt. de reſcri. in. vj. & ibi etiā tu vide gl. in ver. audiens. ibi relegatur, quæ probat ꝙ licet delinquens perdat priuilegiū ſibi aliās cōceſſum. l. ſi ex parte. §. quāquā. ff. quod cū eo. cū ſimi. Illud eſt verū qn culpa eſſet ordinata ad illud vt eſſet ſibi proficua, puta in terminis noſtris de eo q dedit alapā vt repelleret ab accuſando. aliās ſecus. & ideo dicit Arch. in. d §. cū aūt. cuius dictū no. ibi Do. ꝙ vbi quis nō pōt venire ad ciuitatē etiam ex culpa ſua, nō pōt ibi cōuenīri, vel citari, in quo aliās me nō extēdo, ſed vide quod no. Imo. in. l. de ætate. ff. ad trebel. & aliās dixi in. c. j. qui matri. accu. poſ. Et iſtis adde do. Abb. in. c. de cætero. in primo no. de ſen. excō. & in hoc potes te extendere, vt per do. Maria. vbi ſ. ¶ Itē vide Bal. in. l. ſi quos. C. de teſti. vbi videt cōcludere ꝙ ad remouendū inimicū eſt opus exprimere inimicitiam non in genere, ſed in ſpecie, exprimēdo circūſtātias. in quo cōtrariū tenet do. Maria. in. c. repellantur. per not. per Ioan. an. in. c. præſentiū. in fi. de teſti. in. vj. & notāt Pet. de anc. & Imo. in cle. cōſtitutio. de elec. & iſtud pendet ex no. ibi. ¶ Item vide Imo. in. c. cū. I. &. A. ad fi. de re iud. vbi dixit ꝙ ad repellendū quē vt inimicū, nō ſolū ſufficit ꝓbare de odio capitali, ſed ſatis eſt probare ꝙ habet cauſam odij capitalis. quáuis diligat, vel odiū non oſtendat. all. c. ij. cū ſequē ti. iij. q. v. de quo exclamat Bal. in. l. præſcriptione. in. xvj. co. ver. vj. quæritur. C. ſi cōtra ius vel vti. publi. & in authen. ſi teſtis. in tertia col. C. de teſti. vbi ponit quædam alia in hac materia, & hoc etiā ſequitur Rom. in repeti. rub. ff. de arbit. in. xj. col. ver. quis aūt dicatur inimic⁹. & Pet. de anc. quē vide omnino in. c. ſtatutū. §. cū verò. in. v. not. de reſcript. in. vj. vide Inno. in. c. inquiſitionis. in glo. quæ incipit, ex hoc loco j. eod. & tex. in. l. iij. in prin. ibi: ſuſpicione. & in. l. ob carmen §. fi. in eodē verſi. ff. de teſti. & qualiter debeāt deponere teſtes ſuper inimicitia producti, vide domi. Cardina. conſil. ix. incipiente: In facto dominæ Caietæ. ¶ Item adde Archidiac. qui ponit multa in. c. ij. iij. quæſtione. v. & ibi dixit ꝙ nedum inimicus repellitur ab accuſatione, ſed ab exceptione, & allegat. c. meminimus. de accuſa. vbi etiā dicit Inno. idem dicere in
a conſpiratoribus. ſecus in alijs. ¶ Item adde[a] quòd nulla ſpecialitas ob magnitudinem criminis introducta tollēs exceptiones contra teſtes, extenditur ad exceptionē inimicitiæ capitalis, vt eſt caſus notabi. & ibi tetigi in. c. licet Heli. cum ſequentibus j. de ſimonia. ¶ Item adde, ꝙ licet inimicitia ſurgens ex ſpoliatione purgetur facta ratione. c. cùm quis. in fine. de reſtit. ſpol. tamen non purgatur quo minus ille qui ſpoliauerat non poſsit datus iudex recuſari, caſus eſt cum gloſſ. penult. in. c. conquerente. de reſti. ſpolia. quem ſingulariter notabat ibi do. Frā. de areti. ſecus dicens eſſe in accuſatione, vel teſtimonio. quia facilius repellitur iudex quàm teſtis. vt in. c. inſinuā te. per glo. vulgarem. de officio delegati. Item quòt teſtes requirantur ad probandam inimicitiam. vide ſingu. Barto. in. l. hæredes palam. §. ſi quis poſt. ff. de teſtib. qui dicit quòd requiruntur quinq. vt ibi per eum. ¶ Vlterius ex tra gloſſam poſuit Inno. hīc glo. vnam no. in materia famæ, quam bene referunt hīc do. Anto. Ioan. de Imol. & aliquid do. Abb. ſed non intendo necꝙ hīc nec alibi mouere pœnam ad ſcribendum ſuper hac materia. quia ab antiquis & Modernis eſt adeò diſcuſſa, quòd nihil importans adderem, præcipuè quia domi. Maria. maximo & celeberrimo ſtudio enucleatiſsimè orditur hanc materiam, rememorando dicta omnium in repeti. ca. qualiter j. eo. q. ix. art. xix. cum. xx. ar. ſequentibus. & ad ipſam omnia mea remitto, quia ſecundum doctrinam canonis xcvj. diſtin. c. bene quidem. plenitudo adiectione non indiget. & ibi reaſſumit omnes. q. Barto. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de quæſtio. nihilominus addam certas remiſsiones. de quibus ipſe non meminit. Primò illa quæſtio. quando probata infamia poſsit probari bona fama econtrario[b] quam ponit articu. xlj. ¶ Adde domi. Ant. in. c. ſuper hoc. in. xij. colum. de renun. & adde. Bald. in. l. fin. circa princip. C. ne de ſta. defun. vbi dicit, quòd ſecū da fama, dummodò ſit poſterior: elidit & abſorbet primam famam contrariam, [b]ſed ſi eodem tempore concurrāt duæ famæ contrariæ, illa eſt potior quæ habet origi nē ab honeſtioribus, credibilioribꝰ, vel quæ melioribus indicijs probatur. adde Bald. in cap. primo. §. fi. in tit. qui feu. da. poſſ. vbi vult quòd ſi concurrant duæ famæ, illa præferenda eſt, quæ fundatur indicio meliori. Adde Imo. poſt Barto. & Bal. in. l. is poteſt. in vlti. colum. ff. de acquirend. hæredita. vbi dicit quòd ſi in eodem loco eſſent contrariæ opinio. tunc debet credi opi. rationabiliori. & ita dicit eſſe intelligendum dictum Bartol. ibi, qui voluit quòd in eodem tempore & loco poſsint eſſe famæ contrarię. Ad de etiā Archidiaco. in. c. omnibus. in. ij. colum. ij. q. v. vbi dicit ꝙ ſi teſtes ſint hincindè pares: in hoc iudex attendet qualitatem teſtium. & an vox exterior communis concordet cum fama, vel infamia, & ſuper hoc arbitrabitur. Si autem ſunt plures teſtes deponentes ſuper bona fama, & pauciores ſuper infamia, tunc primi præualent, dummodò æquè probēt bonam famam, ſicut illi malam. ita dicit not. Spe. titu. de inquiſitione. §. nunc tractemus. verſ. quid ſi teſtis. & in hoc refert vnam gl. Inn. quam omnino vide in. c. inquiſitionis. in ſua gl. quæ eſt ſuper ver. infamatum. eo. ti. ¶ Adde etiā do. Ia. zochū in. c. cum in tua. in. v. no. de ſpor. vbi per illum tex. refert fuiſſe cōſuſum quēdam doc. Paduanū repetentē, qui tenebat ꝙ maior pars viciniæ requirebatur ad inducēdā infamiā, vel bonā famā, vbi qs primò erat infamatus, quod eſt cōtra illū text. qui vult ꝙ bona fama etiā poteſt probari per iuramenta propinquorū. Sed ſi ita eſſet ꝙ ad inducendā requiratur maior pars viciniæ, ergo ex alia parte nunquā poterit probari bona fama, ꝙa mala fama habet iam maiorem partem viciniæ pro ſe, & tamen ille textus vult ꝙ probata infamia, poſsit ꝓbari bona

a ¶ Item adde. & etiam adde notabile dictū. d. Car. in conſi. ccxxxvij. in prin. vbi ꝙ quis non tenetur credere eiusinimico etiam cum ſaluo conductu.

b ¶ Famam contrariam. Adde Ale. in cōſi. xxiij. col. v. verſi. nō obſtat in. ij. volu. & adde ꝙ ad hoc vt mala fama alicui[ꝰ] ei noceat, ꝙ talis fama debet eſſe in eodem genere mali, de quo contra eū ſuſpicatur. ita Alex. conſi. v. eo. ij. ver. nec obſtat ad hoc, & in cōſi. lxxvij. col. j. in fi. in. j. volu. & de fama contraria quę præualeat. p Alexan. in conſil. ccxxij. col. fi. in ſecundo vol.

ri bona fama, quod eſſet impoſsibile, quia ad bonam famā nunquā reperies maiorē partē viciniæ. vt ibi per eū. dicētē quòd facto ipſo arg. repetens obtinuit. Et de hoc articulo ponit etiā Bal. in. l. diu[ꝰ] Traianus. ver. quartum eſt ar. ff. de mili. teſta. & Pet. de anch. in repeti. c. canonū. in. xliij. char. ver. ſubijcio ſimilē. q. de cōſti. & Bald. in. l. hæredes palā. prope fi. ff. de teſta. & Bar. in. l. cū quidā. §. quod dicit. in pe. col. ff. de acqui. hære. & gl. ma. circa me diū in. c. qualiter j. eo. & eleganter do. Abb. hīc. & Lapū alleg. ij. in fi. & Sali. in. l. ea quidē. in pe. char. ver. xiiij. quęro. C. de accu. & Bal. in. l. ſacroſancta. C. de epiſ. & cler. & in. l. qui accuſare. C. de edē. ¶ † Secūdò inquantū. d. Maria. plenè examinat ar. xxj. per quot hoīes, & qualiter ꝓ
a betur[a] fama. vide gl. iiij. q. iij. c. ſi teſtes §. Itē ſæpe. & Inn. in. d. c. cū in tua. de ſpō. & ibi dixit quòd quis pōt certiorari de fama ſine teſtibus, ſcilicet ſolēnibus, ſed ad nudā informationē interrogatis. ¶ Idē ſi per literas bonorum vírorū. quod dictū reputat ibi. d. Ab. no. & ipſum refert Bal. in. c. j §. ſi duo. titu. de pa. tenen. in vſi. feu. adde Inno. iu. c. per inquiſitionē. circa fi. de elec. vbi ponit quid ſi teſtis deponat aliquē eſſe malæ famæ, & cōmunis opin. eſt in cōtrariū. adde Bal. in. l. j. in prin. C. de excu. tut. vbi ponit quid ſi vnus teſtis probat de veritate de vna parte, & ex alia, vuus de veritate, & duo per famā. de quo etiam per Bar. in. l. j. §. Itē Cornelio. ff. de quæſtio. in. c. ij. Adde do. Abb. poſt alios in. c. ij. de clan. deſp. vbi ponit qn fama cum vno teſte probet contra teſtes de veritate. ad quod vide omnino Bal. in. l. proprietatis. C. de proba. & in. l. fi. in. iiij. col. C. de edi. di. adri. tol. & in. l. presbyte. C. de epi. & cle. do. Fran. de are. in. c. veniēs. el. j. in. v. chart. de teſti. Adde Bal. in. l. j. C. de teſta. vbi ponit qūo probetur cōis opi. adde Bal. in auf. quod locū. ad fi. C. de collatio. vbi dicit quòd eoipſo ꝙ decē teſtes cōcorditer aliqd deponūt, præſumit eſſe notoriū facti, cū decē hoīes faciāt populū. allegat no. in. l. ea quidem. C. de accu. & dicit quòd probato facto fama publica adijcit probationi veritatis quandā qualitatē. i. quaſi notorietatē. alleg. gl. quę incipit manifeſti. in. c. j. de vſuris. in. vj. adde Bald. in. l. qd ergo. §. quæſitū. ff. de infami. & in. l. iij. C. de teſti. vbi po
b nit ꝙ teſtis etiā nō interrogatus, debet reddere rōnē ſui dicti ſufficientē. aliās non probat, ſed iſtud nō eſt ita expeditū. ideò vide Bal. in. l. proprietatis. C. de proba. & in l. diffamari. circa princi. C. de inge. ma. & in. l. vbi adhuc. in. x. colum. ver. quærit gloſſ. C. de iure dot. & Bal. in. d. l. ea quidem. in. x. q. multum ſoleniter do. Maria. vbi ſ. qō. ix. arti. xxxij. cum. viij. ſequentibus. vbi in interpretandis teſtibus iuxta rōnem dicti ſui in materia noſtra excellit omnes qui vſq; ad dies noſtros ſcripſerunt. adde Inno. in c. licet. ſ. eod. vbi dicit quòd fama bona, vel mala, probat per auditum & rationem. adde do. Anto. in. c. quid per nouale. in. v. col. de verb. ſign. vbi dicit ꝙ quando teſtis deponit ſuper fama, & dicit ſe audiuiſſe, debet intelligi à maiori parte eorū qui potuerunt audire & cognoſcere. Adde Bal. in. l. j. C. de teſta. vbi dicit quòd ſi teſtis dicit famam vigere in vna parte ciuitatis, alius in alia, non eſt probata fama. ¶ Adde do. Abb. in. c. licet ex quadam. de teſti. vbi inter alia dicit, ꝙ vbi agitur de fama probanda, oportet ꝙ teſtes ſint bonæ famæ, aſſerentes ſe illud credere quod audiuerunt, vt ibi per eum dicentem hoc eſſe notandum. Adde in hac quæſtione Bar. in. l. Labeo. ff. de ſup. lega. & Bal. in. l. teſtium. C. de teſti. & Bal. & Imol. in l. hæredes palā. in prin. ff. de teſta. & Ange. & Sali. in. l. ea quidem. C. de accuſa. & Ang. in. l. ij. C. ad macedo. & Bal. in. l. de quibus. in. xij. col. ff. de legi. & in additio. Spec. tit. de ſententiæ prola. in. xxiij. col. & do. Floria. in. l. ſi arbiter. ff. de probat. & Bal. in. c. prętereà. in. ij. colū. de teſti. ¶ Tertiū inquantū do. Mari. tractat ar. xlv. de effectib⁹ famæ. dic vt per eum. & adde glo. fi. in. c. ſanctum. de conſe. diſtin. iiij. quæ dicit ꝙ infamia non inducit probatio-

nem: nec partem probationis. de quo etiam per gl. & Archi. in. c. ſi duo. xxxv. q. vj. adde Bal. in §. cum autem. in ti. de controuer. inue. vbi videt velle ꝙ duo teſtes & fama non ſufficiāt ad probationē, ſed ad præſumptionem. adde etiam Inn. in. c. ſicut. de ſimo. vbi ponit ꝙ per famam non probatur aliquē eſſe criminoſum. quia maior eſt ꝓbatio iudiciorum quā famæ, & refert Bal. in. l. cunctos populos. in. v. co. ver. v. oppono. C. de ſum. trini. & ibi in hoc ponit aurea verba, adde Bal. in. l. prouidendū. C. de de poſt. vbi dicit ꝙ nobilitas & virtus probatur per famam. ¶ Adde Bal. in. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. in
7 viij. col. ff. de oper. noui nun. vbi dicit † ꝙ ſola fama probat iudicem eſſe conſuetum iniuſtè torquere cōparētes corā eo. Adde tex. & ibi omnes doc. in. c. ſuper eo. de conſan. & affi. vbi ſola fama ſufficit ad impediendum matrimoniū, adde Inno. in. c. veniens. quaſi in fi. de verbo. ſign. vbi poſuit doctrinam famoſiſsimam, ꝙ in his quæ ſunt ita antiqua vt tranſcendant hominum ætatem, fama inducit plenam probationem: & ſequuntur ibi ſcribentes. & idem ſentit Inno. in. c. cum ſuper. quaſi in fi. primæ colum. de iur. ca. & hoc dictum refert & ſequitur Bal. in authen. quas actiones. in fi. C. de ſacroſan. eccle. Idē no. Spe. in, tit. de probatio. §. probare. ver. & no. & ita intellige gl. magnam in prin. in. l. at qui natura. §. cū me abſente. ff. de neg. geſt. quā ita intelligit Bal. in. l. proprietatis. C. de ꝓba. & Ange. in. l. Titius. ff. quibus mod. pign. vel hy. ſolu. vbi dicit ſe obtinuiſſe de facto per illā fingu. gloſſ. Et ad hoc etiam vide Archi. in. c. inter memoratos. xvj. qō. iij. & Bald. in. l. couenticulā. in pen. colum. C. de epiſc. & cle. & in. l. non ignorat. in. vj. colum. C. qui accuſa. non poſſ. & in. l. in bonæ fidei, in vlti. colum. C de reb. cred. & in. l. exemplo. C. de probatio. & Imo. in. c. cum cauſam. de ꝓba. & omnes doct. in. c. veniens. el primo. de teſt. & ibi no uiſsimè do. Fran. de Are. in. ix. charta. vbi ſemper vide, quia pauca dicit & noua. Ad idem vide Bal. in. l. cum ſuper. & in. l. indicia C. de reiven. & in. l. comparationes. C. de fid. inſtru. & in. l. proprietatis. verſic. iij. modo operatur. C. de proba. & do. Ant. in. c. quid per nouale. de ver.
b ſigni. & pulchrè notat Pet. de anch. conſi. xxxvij. [b]incipi. circa dictam rem recuperandam. & conſilio. ccix. quod incipit, pro iſto patre inſtituto. in vlt. co. & eleganter cō ſil. xxxvj. incip. tres domini magnifici & illuſtres. in tertia colum. verſi. poſtremò de viribus. & iſtum modum non tradas obliuioni. quibus adde Bald. in. c. veritatis. in tertia colum. de do. & contu. vbi ponit vtrum fama ꝓbet ſemiplenè. & vide Bal. in. c. prætereà. de teſti. vbi ponit nunquid inducat præſumptionem. & vide do. Abb.
b in cap. ſuper eo. in. iij. not. de conſanguini. & affinit. vbi not. ꝙ in his quæ ſunt modici prędiudicij fama plenè probat. & ibi in fine probat quòd fama cum vno teſte non tantum probat quantum duo teſtes. ¶ Item de hac quęſtio. vide quod no. Bald. in addi. Spe. in titu. de ſententię prolatio. in. xxiij. co. & do. Ant. in. c. j. de appel. Bart. in. l. j. C. quorum bo. & ibi dicit Barto. quòd in iudicijs poſſeſſorijs. & vbi agit de leui præiudicio, & in cauſis ſummarijs, ſufficit ſemiplena probatio. puta per famā, vel vnum teſtem, & hoc latius voluit Bald. in extrauagā. ad reprimen. in verſi. ſummariè. & in. l. ſi conſtante. in prin. in prima quæſtio. ff. ſolu. matri. & in. l. j. §. fi. ff. de præto. ſtipu. & in. l. iudices. C. de iudi. & ibi Bart. & Bald. in. l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his. ff. de libe. agno. & Bald. in. l ij §. ſciendum. ff. ad exhiben. ¶ Fallit in probationē legitimationis perſonæ etiam in ſummario iudicio, quia nō ſufficit ſemiplena probatio, ſed plena tantùm vt ſingulariter not. Barto. in. l. ſecunda. in fin. C. de edicto diui Adri. tollen. & per id quod no. glo. penul. ibi. in fi. & idem no. Bar. o. in. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhiben. ¶ Et prædicta iuducuntur ad quæſtio. vtrum fama ſit ſufficiēs indiciū ad torturam. de quo vide per Pet. de anc. conſi. cclxviij.

a ¶ Et qualiter probetur fama. adde ꝙ Alex. in cōſi. lj. i col. ij. ver. nec eſt curādū. in. j. vol. dicit ꝙ fama probatur per teſtes ſingulares. Et adde qualiter ꝓbetur fama, & ꝙ teſtes nō interrogati debēt reddere rationē ſui dicti, per Alexā. in conſi. lxxij. colū. pe. in prin. in. j. volu. in conſi. lxx. per totum, in. i ij. vo. & in cōſi. xxv. col. ij. in. iiij. volu. & aliquid per eundē Alexā. in cōſi. xc. col. pen. ver. nō ob. quòd iſte teſtis. in. ij. volu. & adde quòd ſi teſtis in probatione famæ reddēdo rationē, dicit quòd audiuit à pluribus: non ꝓbat. ita Bart. in. l. cū furti. ff. de in li tem iur. & Fran. areti. in cōſil. ciij. col. ij. circa fi. ver. quartus teſtis. & in. d. col. qualiter & qūo probetur fama. & per eundem Aret. in cōſi. lxxiij. col. viij. ver. ad tertiū igiē dubiū. & de materia etiā, vide per repetentes in. l. admonendi. ff. de iureiuran.

b ¶ Xxxvij. Adde ꝙ eſt in cōſi. xlij. & aliud cōſiliū eſt num. ccxiij. & aliud. cccx. & adde quòd qñ teſtes reddūt cauſam ſui dicti in probanda fama, tūc probantur dominia antiqua, ſciētia, & mala fides. ita Areti. in cōſi. xv. col. iij. & col. fi. & vide eundem in conſi. xiij. col. vj. vbi an vnus teſtis cum fama plenè ꝓbet, de quo per Alexan. in cōſi. lxvj. col. vlt. in. iij. vol. ver. & ſic ſtat. & an & quando faciat plenā vel ſemiplenam probationem, vide per eundem Alexan.

in conſi. xix. co. ij. verſi. ſubſequeter. in primo vol. inconſi. xxiiij. colum. j. verſ. ſecundò fortificantur. col. vij. in prin. in ſecundo vo. & in conſi. iiij. col. vij. in prin. & conſil. eccxj. col. ante pe. §. nec etiam eodē vol. in cōſi. lxix. col. pe. & conſil. xxv. per totū in quarto no. & per eū dē in conſi. l. col. iij. ver. qd plura. & cōſi. lxxix. in prin. ver. præterea. in. v. lib. & an iungatur fama cum vno teſte. p eundē Ale. in cōſi. cl. col. pe. circa mediū. & an in facto centū annorū plenè probet Ale. in cōſi. xv. in prin. vbi quòd fic. & per Franc. car. in cōſi. lxxxxiij. col. fi. & q idē, etiā in facto xl. annorū Alex. in. d. cōſi. xv. ver ſi. no. j. de quo p eūdē in cōſi. xvj. col. vij. & conſi. clix. ver. præterea. col. pen. Et ex prædictis potes videre quando fama ſit ſufficiens indiciū ad torturam. de quo etiā per Ange. aret. in tract. malefici. in ver. fama publica & per do. Pari. in tractatu de ſyndi. in verb. tortura. verſicu. fama.

a ¶ cccvj. Add: q eſt nume. cccx.

b ¶ Limitans. Adde Bal. in. l. ea quidem. col. xvj. C. de accuſ. & ad materiam vide tex. in. l. pe. C. ſi aduer. libec. & ibi Bart. & in. l. ſi liberti. C. de admi. tuto.

quod inci. q. presbyteri Caroli. vbi latè cōſuluit q non. & de hoc per. d. Abb. in. c. j. de depoſi. & per gl. & Bal. in l. iij. C. de adult. & Bal. & Imo. in. l. ſi. ff. de hæred. inſti. & Bal. in. l. milites. C. de qō. & Bald. in. l. j. §. Itē Cornelio. in fi. ff. de qō. & Sali. in. l. ſciāt cūcti. C. de proba. & Bal. in. l. ampliorē. C. de app. & l. ij. in. j. co. C. quorū app. nō reci. & cōiter dicitur debere attendi vnde procedat fama & qūo. ¶ Vnū tamē ſingulariter no. q nullū genus iudicium pōt eſſe ſufficiens ad ponēdū clericū ad torturā, niſi ſit infamatus. ita ſingulariter voluit Abb. antiquus. in c. j. de depoſi. & refert. d. Abb. in. c. cū in cōtēplatione. de regu. iur. & Io. de ana. in. c. j. in. vij. col. de cle. percuſ. & omnes doc. maximè Pau. de leaza. in. d. c. j. & iſtis etiā adde Bar. in. l. Celſus. ff. de vſuca. vbi ponit qū prēſcriptio poſſit habere cōcurſum bonæfidei, ꝓpter publicā famā. de quo per Pet. de anc. in. d. cōſi. cccvj. [a] quod inci. tresdomini. & per Bal. in. l. pe. C. de præſcrip. lon. temp. & in. l. proprietatis. in fi. poſt Bar. C. de proba. & in. l. indicia. C. de rei ven. & per gl. & Bar. in. d. §. cū me abſente. Reliqua dic vt per do. Maria: vbi. ſ. poſt Sali. in. d. l. ea quidē. de accu. ¶ Vlterius tāgit hīc Inno. quid debeat agere iudex ꝓbata infamia, quod proſequere vt per do. Maria. in. d. q. ix. arti. j. Sed aduerte: dū in hac. q. dicit Inno. q inquiret ſuper veritate criminis. & ſi crimē nō ꝓbāſ, indicet purgationē, ſi aūt probatur, fert cōdēnatoriam, poterit etiā iſto caſu mandare criminoſo vt ſatisfaciat læſo ſi qualitas criminis hoc exigat. allegat quod habetur in auē. vt nulli iudi. §. & hoc peruenit. colla. ix, Ex quo dicto colligūt ſingulariter doc. maximè Moderni, q licet iudex maleficiorum nō poſſit ſe intromittere de cauſa ciuili, per id quod habeā in. l. ſolemus. §. latrunculator. ff. de iudi. tamē hoc eſt verū principaliter, ſed incidēter bene poterit. pro quo allegat Io. de ana. tex. in. l. interdū. §. qui furem. ff. de furtis. per quē tex. dicit ibi Bart. q ſi formaſ li belſus de robaria facta, vel de dāno dato, & petatur reū puniri criminaliter, & rē reſtitui, vel dānū emendari, q ꝓcedi pōt. nec intentaſ ciuilis, nec criminalis in eodē libello, cōtra. l. interdū. ff. de pu. iudi. ſed videor intentare cauſam criminalem tantū: & implorare officiū iudicis vt faciat rem reſtitui, vel damnū emēdari; ſecūdū formā illius. §. & ita dicit ſe intelligere. l. medicus. ff. de vari. & extraor. cogni. de quo etiā tetigit Pet. de anch. in. c. conqueſtus. de for. cōpe. & iſtud dictū Inn. ſimpliciter ſequitur Bal. in. l. ea quidē. in. xij. col. C. de accu. Et proiſto dicto facit quod no. Bal. in. l. cū vēdente. C. vbi cauſæ fiſc. vbi dixit quòd fideiuſſor qui ſoluit pro condēnato, pōt implorare officiū iudicis maleficiorū, vt conſeruē indēnis ab eo, quia iſtud venit incidēter, ſcilicet eodē iudicio per modū ſequelæ, de quo per eundē. in. l. cū eorū. C. de ſentētijs. Et pro iſto dicto Inn. facit quod no. d. Abb. in. c. cauſam. in. iij. no. de reſti. in integ. vbi dicit per illū tex. quòd mandatū iuriſdictionale ampliaſ ratione incidentiæ. vt ibi per eū. facit tex. in. l. quoties. C. de iudi. vbi probaſ quod id quod non licet directò, cōcedit ratione incidentis, quod procedit etiā in arbitro. vt eſt tex. in. l. cū proponas. ſecūdū vltimā ſolutionē gl. C. de reb. cred. quē Roma. facit ſingulare in ſing. cccclxxx. facit ad prædicta tex. in terminis ad limitationē. d. §. latrūculator. in l. j. ff. de concuſſionibus. ibi. ablatū eiuſmodi terrore reſtitui præſes prouinciæ iubet, & delictū coērcet. & in. l. pe. ff. de calumnia. ibi. reſtitui iubeat, & pœnā irroget. & in. l. ſi quis ſeruū. C. ad leg. fla. de plagi. ibi. ſolicita pœna reſtitui efficiet, & in. l. dnm. C. de iniurijs. ibi damni etiā haberi rationē. & eſt tex. ſimilis. in. l. iiij. §. ſi dicatur. ff. finium regū. & in. d. l. medicus. & in §. peruenit. in auē. vt nulli iudi. & in §. oportet. in auē. vt iudi. ſine quo quo ſuſfra. fiāt. vide Inn. tenētem idē qd hīc. in. c. cū. P. in medio commenti. de purga. ca. & in. c. quia plerīq. in medio gl. maioris. de immu. ec. & idē tenet Io. de ana. in. c. poſtula

ſti. in. j. col. de cleri. excō. mi. Deinde facit tex. in. l. quod euitandi. & ibi hoc no. Bal. C. de condi. ob tur. cau. & dicit Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de app. q furin eadē ſententia mittitur ad furcas. & condēnatur ad reſti. ablatorū. & dicit ſe ponere vnū nouū, q vbi imponiſ pœna mortis: poteſt cumulari ciuilis & criminalis. & iſtis adde Ang. in re pe. l. ſi vacantia. in fi. C. de bo. vac. lib. x. vbi arguēdo pro & contrà. cōcludit quòd iudex poteſt condēnare inquiſitū ad reſtituēdū, damnū paſſo. allegat Inn. hīc dummodò incidenter & nō principaliter intētetur ciuilis & criminalis, ſecundū eū. pro quo vide Bart. idē tenentē. in. l. defuncto. ff. de publ. iu. & l. l. pe. vbi vide. ff. de cal. & no. clarè Bal. i. l. ij. ad fi. C. de edē, dicēs q ex pceſſu iqſitiōis ꝓbaſ damnū vel intereſſe partis quæ nō interfuit proceſſui. & qui confiteſ ſuper inquiſitione, ex eadē cōfeſsione poteſt condēnari ſuper intereſſe patris, ſine alio proceſſu. & allegat Inn. hīc. & latè & eleganter in repe. l. cunctos populos. in. viij. char. ver. incidēter iuxta hoc quæro. C. de ſum. trin. & allegat Inn. hīc tāquā notatu dignū limitans [b] dūmodò de delicto cōſtet ex cōfeſsione inquiſiti. ſecus ſi ex cōtumacia, vel p teſtes, per rationes de quibus per eū, ex quibus in effectu eſt confirmata deciſio Inno. hīc. ¶ Poteſt tn vltra prædicta in hoc articulo videri Bal. qui aliter ſenſit, & nō bene. in. l. ſi quis ad ſe fundū circa fi. ver. vj. quæro. C. ad leg. iul. de vi. per eundem etiā de materia in. l. qui crimen. in. vj. col. C. qui acc. nō poſſ. per Bald. in. l. j. C. qñ ciuilis actio præiudi. criminali. per Bal. in. l. ea quidē. in. xvj. col. C. de accu. & in. l. j. C. de appel. & in. l. j. in vlti. col. C. ſi ā non compe. iudi. & omnino Sali. in. d. l. ſi quis ad ſe fundū. & Bal. in rub. ſ. de iud. in j. col. ¶ Cætera in materia huius decre. dic vt hīc per doctores, quos non refero. quia nihil ad rem.

b ¶ Limitans. Adde Bal. in. l. ea quidē. col. xvj. C. de accuſ. & ad materiam vide tex. in. l. pe. C. ſi aduer. libec. & ibi Bart. & in. l. ſi liberti. C. de admi. tuto.

SVMMARIVM.

1 *Acceptans beneficium, ſi tempore acceptationis ſit excommunicatus, abſolutus autem tempore collationis, tenet collatio.*
2 *Iudex delegatus, ſi eſt excommunicatus tempore impetrationis, & abſolutus tempore acceptationis, non valet delegatio.*
3 *Teſtamentum factum per vſurarium manifeſtum non præſtita cautione de reſtituendo, ſi poſtea præſtetur cautio, an teſtamentum reconualeſcat?*
4 *Diſpenſatio ſuperueniens, an ratificet collationem nullam.*
5 *Teſtamentum excommunicati quod eſt ipſo iure nullum, ſi poſteà abſoluatur, an reconualeſcat?*
6 *Clericus in ſacris, an per ſimplicem fornicationem cōmittat inceſtum?*
7 *Accuſare prohibitus ſi proſequitur ſuam, vel ſuorum iniuriam, debet admitti.*

¶ CAP. XX.

Vm dilectus. A denuntiatione criminum repellitur publicus concubinarius, excommunicatus, cōſpirator & is qui non prēmonuit. h. d. & quilibet iſtorum ſufficit, ſecundum doct. quibus adde quod notant gl. & Imo. in. c. ij. in ver. perpetuò de reſcrip. ¶ No. primò q ante omnia eſt inquirendum de perſonis. Ad idem. l. ſi quæramus. ff. de teſta. ad quod vide omnino quæ dixi in. c. j. in. j. nota. ſ. eo. ¶ Secundò no. ibi tunc fuiſſe, quòd inſpicitur tempus denuntiationis ad ſciendū an ſit perſona habilis, vel non in iudicio, ſic etiam in impetrante, vt in cap. ſi eo tempore. de reſcr. in. vj. & idem no. do. Ant. in. c. de infidelibus. in. j. notab. de conſan. & affi. Sed quia iſtud eſt brocardicum: ſcilicet an attendatur principium, vel finis. vide glo. & ibi doct. in. c. dudum. el primo. in verſicul. tempore. de electio. & Azo. in ſuo. j. brocardo. ſed quædam no. in hoc. & primū eſt, q

eſt, q regulariter ad conſiderādum habilitatem attenditur tempus in quo diſpoſitio ſumit effectum. ita text. in cap. de vxore. de ſpon. quem ponderat do. Abb. ibi. & in c. accepimus. de pac. & in. c. bonæ. el. ij. de electio. in. ij. colum. & in. c. ſignificauerunt. in. vj. colum. de teſtib. ideo dicit Roma. in. l. ſi rem meam. in fi. ff. de verb. oblig. vbi dicit q ad inualiditatem actus parisa ſunt fieri illū tempore prohibito, vel tempore permiſſo, & eius effectū cōferri ad tempus nō permiſſum. l. ſi eum. §. fi. cum. l. ſequē. ff. de dona. inter vir. & vxor. & l. in tempus. ff. de hæred. inſtit. & l. ſi ita quis. ff. de leg. ij. pro quo vltimo facit, qa licet collatio beneficij facta excommunicato nō teneat.

1 vt in. c. poſtulaſti. de cleri. excommunicato. † ſi tamen ali quis ſit excommunicatus tempore acceptationis beneficij, & abſolutus tempore collatiōis, tenet collatio, quia non acquiritur ius ex acceptatione, ſed ex collatione: ca. ſi tibi abſenti. de præben. in. vj. ita Rota deciſi. lj. in antiquis. ac deciſ. cx. in nouis. Cōfectio codicillorū pro teſtamento, poſt teſtamentum quo deſijt teſtator eſſe miles, non facit cenſeri tales militis codicillos, & ſic quantum ad habilitatem diſponentis attēditur tempus quo diſpoſitio ſumit effectū. ita allegat ad hoc Pet. de anc. in. c. præſenti. in. ij. col. de off. deleg. in. vj. in ver. accidit. ¶ Ad idē quod no. gl. in. c. dilectus. el. ij. de præbē. & Spe. in tit. de dele. §. fi. circa. princ. vbi dicūt † q ſi iudex delegatus eſt excommunicatus tempore impetrationis, licet ſit abſolutus tēpore acceptationis, non valet delegatio. Ad idē quod ſcribūt omnes doct. in. c. poſt ceſsionē. de proba. vbi communiter tenent quòd ſi procurator erat excommunicatus tempore conſtitutionis, licet tempore acceptationis mandati ſit abſolutus: mandatum eſt ipſo iure nullum. per. d. c. ſi eo tempore. cum alijs de quibus ibi. ¶ Et quoniam eſt bro cardica materia. ideo non extēdo me ad plenum. ſed oportet videre gl. & Io. an. in mercu. in regula quod ab initio. in. vj. & in regula factum legitimè. eod. titu. Et nunc ſcias quòd vbi habilitas perſonæ, vel ſolennnitas adhibenda in actu, ſit de ſubſtantia ipſius actus: non ſufficit quòd ſequatur, ſed vbi ſolùm ſunt ad ſolennitatem ſuperuenientia ſolennitatis validat actum qui poterat irritari. & idem dic vbi ſubſtantia actus nō conſiſtit in principio, ſed in fi. & ſecundū hoc debet intelligi tex. in. l. præcipimus. §. fi. C. de ap. vbi dicit ibi Bal. quòd ſi ex forma ſtatuti non valeret ſententia collateralis, niſi ſit doctor: ſatis erit quòd ſit doctor tempore ſententiæ, licet in proceſſu adhuc non eſſet doctor. ſic etiā intellige quod not. Bar. & Imo. latè in. l. filio præterito. ff. de iniu. teſtamē. & in. l. poſthumo. C. de bo. poſſ. contra tabul. & in. l. vniuerſa. C. de preci. Impera. offeren. & in. l. executorem. in. viij. colum. C. de execut. rei iudi. & Lau. de rodul. in tracta. de vſuris quæſtio. c. & gloſſ. fin. & ibi ſcribentes. in cap. quanquam. de vſuris. in. vj. in illa

3 difficili quæſtio. † vtrum teſtamētum factum per vſurarium manifeſtum non facta cautione reſtitutionis vſurarum valeat, ſi poſtea præſtetur, & communis opin. eſt quòd reconualeſcit, ſi poſteà præſtetur, ſaltem ad æquitatem. vt per multa determinat Ange. in ſua diſpu., incipiente Aſtenſis miles. Et iſtis adde Ioan. an. in addi. Spe. titu. de accuſa §. ſequitur. in addi. magna. verſi. eſt & alia quæſtio eiuſdem Iacobi. & vide Bal. in rubri. de condic.

2 ob turp. cau. in vlti. colum. vbi dixit, [a] quòd ſi bannitus prohibetur eſſe de prioribus: oportet quòd ſit abſolutus tempore quo imbuſulatur, non autem ſufficeret q eſſet abſolutus tempore quo trahitur de buſulo. & dicit q de hoc eſt caſus. in. d. c. ſi eo tempore. & text. optimus. in. l. fratres. ff. de pœnis. Item adde quod ſingulariter dixit Inno. in. c. niſi cum pridem. de renun. quem ſequitur do. Anto. in. c. at ſi clerici. § primo. de iudi. vbi dicit quòd quando collatio beneficij eſt nulla propter inhabi

4 litatem perſonæ, † ſi illa inhabilitas eſt diſpenſabilis per inferiorem à Principe, diſpenſatio ſuperueniens ratifi-

cat collationem nullam, quod dictum non procedit in foro contentioſo, eſt bene verum quòd ſi iſta inhabilitas perſonæ omnino eſſet occulta, per quam redderetur actus nullus, tunc quo ad Deum & conſciētiam habilitas ſuperueniens confirmat actum nullum. ita dicūt Hoſtien. & Inno. ſingulariter ſequitur do. Anto. in. c. innotuit. circa prin. de elec. & iſtis adde tex. in. l. inter ſtipulātem. §. ſacram. ff. de verb. oblig. ibi, poſsibilia & c. vbi doctores colligunt vnam doctrinam pulchram, quòd quic quid ſecundum præſens tempus dominio noſtro ſubijci non poteſt, ſcilicet in ſuo genere, vt homo liber. res ſacra &c. ſuper eo non poteſt contrahi obligatiua diſpoſitio, neq; purè, neq; in conditionis euentum. Ex quo ha- a bes notabilem limitationem ad iura quæ dicunt q paria ſunt aliquid fieri tempore habili, vel fieri tempore inhabili, & conferri in tempus habile. facit. l. ſi maior. ff. de

5 ſeruis expor. & hoc no. ¶ † Et prædicta adducuntur cōtra Fede. conſi. cxxxix. vbi dicit q quanuis teſtamentum excommunicati ſit nullum ipſo iure ſecundum aliquos. per. c. decernimus. de ſent. excom. in. vj. tamen ſi excommunicatus abſoluitur, eius teſtamentum reconualeſcit. Et adducuntur iſta ad quæſtionem. de qua per docto. poſt Io. an. in. d. regula factum. in. q. illa, vtrum habilitas teſtis criminoſi inſpiciatur tempore depoſitionis vel iuramenti. [b] de quo per Ange. conſi. j. & Bal. & Pau. de caſ. in. l. ad teſtium. §. j. ff. de teſtamen. & Alberi. in. iiij. parte ſtatu. q. lxx. & Bal. in. c. ſuper eo. circa medium. de teſt. el j. & Archi. in. c. ſtatuimus. in. q. v. & Pe. de ancha. conſil. xxiiij. incip. rationes. & Roma. in. l. q bona. §. qui damni. in. ij. col. ff. de dam. infec. & Ang. conſi. cxcij. inci. In propoſita. q. & Bal. in. c. in nomine. in. iij. col. de teſti. ¶ No.

b tertio q hīc Epiſcopus prohibetur aliquid mouere contra iſtos clericos denuntiantes, & hoc ex eo, quia fuerat appellatum, & vbi ceſſaret appellatio, potuiſſet procedere, quia litis pendentia non impedit quominus præla tus vtatur officio ſuo. c. nonne. viij. q. iij. in glo. in. c. ſæpe. de appe. & in. c. non ſolum. eo. tit. in. vj. plenè in. c. olim j. eod. vbi probatur q ſi cauſa renuntiationis impediretur per proceſſum fiendum in alia cauſa, tunc debet ſuperior ſuperſedere: & ideo dicit hīc do. Abb. q iſto caſu ſubditus ſuperiori obedire nō debet, imò ipſum tā quā ſuſpectum recuſare poteſt. de quo j. dicetur & adde quæ dixi in capi. ex parte. ſ. eod. ex quibus iſtud eſt intelligendum, niſi præcepta ſuperioris eſſent impeditiua renuntiationis. ¶ Quartò not. coniuncta gloſſ. q publicus concubinarius dicitur ſuſpectus, vel ſuſpenſus à beneficio, & ſic videtur quòd interim celebrans ſit irregularis. de quo in cap. veſtra. & in cap. fin. de coha. cleri. & muli. remittit Imo. ad no. per ſe. in dicto cap. at ſi clerici. C. de iudi. ſed plenè in. c. vt clericorum. de vi. & honeſt. cleri. vbi ponit quæ ſit pœna fornicationis. adde gloſſ.

6 quam putat Ioan. de Ana. periculoſam. in. l. ſecunda. C. de epiſcopis & cleri. quæ vult † quòd clericus in ſacris etiam pro ſimplici fornicatione committat inceſtum, & illam ſequuntur Barto. & Angel. Sed Cyn. Butri. & Salice. contrà. ¶ Eſt autem periculoſa ſecundum Ana. quia ſi eſſet vera, non poſſet talis abſolui niſi ab epiſcopo. per id quod no. gloſſ. in cap. ij. de pœnitentijs & remiſ. in. vj. & nititur probare hīc Ioan. de ana. quòd ob ſimplicem fornicationem non debeat clericus deponi. & inducit per locum à ſpeciali text. in capit. ſi quis Epiſcopus. xxvij. quæſtio. j. & in cap. ſi quis ſacerdos. xxx. q. j. & hoc etiam ponit latius Ana. in capitu. ſignificaſti. de adult. & in tertia columna allegans gloſſ. in capitu. Maximinianus. lxxxj. diſtinctione. in capitu. lator. ſecunda quæſtio. vij. quæ dicunt quòd pro ſimplici fornicatione quis non debet deponi, cum pauci ſine illo vitio inueniātur. capitu. quia tua. l. diſt. pro quo adduco quod not. domi. Abb. in capi. fin. de purg. can. in. iij. col. & plenè diſputaſ. Card. in clemen. admonet. de hæreti. verſic.

¶ Vbi dixit. Adde quod do. Nellus de ſancto Gemi. in trac. bannitorum. in vlti. parte. & in. j. parte ter tij temporis. qō. xvij. diſtinguitin hoc, quòd aut inhabilis prohibeā inbuſulari. & ꝓcedit deciſio. aut non prohibetur, & tunc quòd admittatur ad taleof ficium, quia tunc videtur facta imbuſulatio quando repreſentatur habilis. l. in tempus. ff. de hæred. inſti.

¶ Vel iuramenti. Adde q Alexan. in cōſi. cxxxiij. col. j. ver. non ob. dici. quod debet conſiderari tēpus delati iuramēti. & in conſi. lxxviij. col. ij. verſ. & circa. j. vol. & adde q conſi. Pe. de anch. eſt nu. xxviij. in. ij. col. ver. vlterius probatur. & vide eundem Feli. in. c. quoniā contra. col. x. ver. in gl. in verb. prætereà. ſ. de proba.

vij. in. ij. q. vbi dicũt ꝙ minꝰ peccatũ eſt fornicatio quã mendaciũ. ſubit Io. de ana. in. c. ſignificaſti. allegato. ꝙ gl in. d. l. ij. eſt periculoſa. & ꝙ deberet radi per ſacerdotes. & ꝙ pro ſimplici fornicatione non debet deponi niſi in certis caſibus. tenet do. Abb. in. c. nõ debet in. j. nota. de conſan. & affi. per. c. à multis. de æta. & qualita. maximè, quia tempora hominũ hodie defecerunt. & idem. in. c. at ſi clerici. de iudi. in. xix. col. in prin. Sed hanc concluſionẽ limita, niſi fornicatio eſſet publica, ſcandaloſa, vel continuata. ita no. Do. in. c. presbyter. xxviij. di. & gl. in. c. fi. x. q. j. & Arch. in. c. notũ. ij. q. j. & latè do. Fran. de are. in. c. cũ nõ ab homine. in. vj. charta parua. de iudi. licet de præ dictis mentionẽ nõ faciat. & conſidera verba Car. in cle. j. in. ij. q. de offi. ordi. vbi arguendo prò & cõtrà ꝙ omiſſo iuris rigore de miſericordia nõ deponitur per. c. fraternitatis. xxxiiij. diſt. dicit tñ ꝙ â beneficio remouẽtur. clerici concubinarij per conſtitutiones ſynodales. cætera dic vt in. c. at ſi clerici. ¶ Notã quintò ibi, *aliquin*. id-eſt ſi nullum prædictorũ fuerit probatum, ꝙ nõ ſufficit allegare aliquid, niſi probetur. allegat do. Car. quod habetur in. c. cum ſuper de conceſ. præben. tu vide gl. no. in c. nõ eſt. in ver. allegat. de cõſuetu. in. vj. per quã dicit ibi Do. no. quodlibet ius, vel ſtatutũ dictat ꝙ ſi aliqua pars allegat certum quid in iudicio, non ſit reprobãdum. per quod non infertur quod ſtetur ſoli allegationi, niſi aliter probetur. vide glo. fin. in cle. vnica. de reſti. in integ. quæ dicit non ſufficere dicere eccleſiam fuiſſe læſam, niſi probetur: & vide Imo. in. c. ij. de reſcrip. vbi idem dicit per illum tex. in verſi. cognitum & probatum. videlicet quòd non ſufficit aliquid allegare niſi probetur. & ad hoc poſſunt allegari gloſſæ, videlicet vna gloſ. in. l. j. in prin. in ver. feciſſe. ff. ſi quadru. pauper. feciſ. dica. & in. c. ad falſariorũ. in ver. dixerint. de cri. fal. & gl. in ver. probaret. in. c. dudũ. de deci. & gl. penul. in fi. in. c. cũ contingat. eo. titu. & in. c. ſuper eo. el. ij. de app. & in. l. j. in prin. in ver. dolo malo. ff. de dolo. & in. l. j. ff. de in integ. reſti. & in. l. magis puto. §. illud. ff. de re. eorum. & in. l. etiam. in ver. dicere. ff. de mino. & in. l. ij. in gl. fi. C. quod metus cã & in. l. iiij. in glo. j. ff. vi bo. rap. & in. l. ei cuius. ff. de app. reci. & in ca. j. de his quæ fi. à ma. par. cap. in. c. cũ ſuper. e. titu. & tex. in. l. ſi qui adulterij. C. de adul. ibi, non debere credi. quod allegatur. no. Barto. in extrauagãti. ad reprimen. in ver. aſſerit. & Bal. poſt gl. in. l. magis puto. §. illud. ff. de re. eorũ. & Bal. in. l. j. C. mand. & Imol. in. c. cũ dilecti. in. ij. col. de conſuetu. & Pet. de anch. conſi. xxxj. in. ij. col. & conſi. xlvij. in fi. eod. titu. ¶ Ex quibus omnibꝰ habes ꝙ pro libellante non præſumitur, niſi quatenus ipſe probet. ¶ † No. ibi: indebitè, ꝙ debet exponi. i. nullo modo. aliàs ſequeretur ꝙ finita cauſa appellatiõis poſſet indebitè grauari: facit quod no. in ſimili in. c. querelam. in fi. de ſimo. & arguit hîc Hoſt. ꝙ ſi agitur de Epiſcopatibus, & ſit ad ſedem apoſtolicam appellatũ, nullus inferior à Papa poteſt ſe intromittere. in quo vide gl. & doct. in. c. quãuis. de ele. in. vj. ¶ † In gl. j. in prin. No. ꝙ Prohibitus accuſare, ſi proſequitur ſuam, vel ſuorũ iniuriã: debet admitti. facit quod habetur in. l. hi tamen omnes, ff. de accu. Qui aũt veniant in hac appellatione ſuorum extra materiam ſuitatis: nõ eſt ſpecificè in iure deciſum: ideo ſcribentes variant. vide gl. in. l. neganda. C. qui acc. non poſ. & gl. Ang. & Saly. in. l. ſi fœmina. C. ad turpil. & tex. in. l. quãuis. la. ij. ff. de adul. & in. c. ſi verò. el. j. de ſenten. excom. & in. l. j. ff. de accu. & in. c. non eſt. xv. q. iij. & Bar. in. l. ij. ff. de accu. & Imo. & alios in. c. nonnulli. §. j. de reſcrip. & Bal. in. l. j. in. xvj. col. C. qui accu. nõ poſſ. Spect. tit. de aduoca. §. obijcitur. circa prin. & inti. de accuſatio. §. iij. verſi. ij. &. iij. & in tit. de reſcrip. præſenta. §. ratione quo ꝙ impetrantis. & Ang. in. l. j. in fi. ff. de poſthu. & latè do. Maria. in. c. cũ. P. in. vij. col. §. eod. & do. Ant. & . d. Abb. & do. Fran. de areti. in. c. decæterò. de teſti. & Bar. poſt gl. in. l. j. C. de in ius vocan. & Bald. in. l. petitionem. circa mediũ. C. de aduo. diuer. iudi. Et in effectu illa eſt communis opi. quam ponit do. Abbas in. d. c. decæterò. vbi vide. Et an ſpurij veniant appellatione ſuorum. vide omnes doctores in. d. c. nonnulli. §. j. maximè do. Abb. ibi circa finẽ. & Imo. in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad tre. ¶ Qui autem veniant appellatione perſonæ coniunctę, vide *Spe.* ti. de coniuncta perſona. in prin. & Bar. in. l. ij. in prin. ff. de accu. & in. l. cui eorũ. §. affinitatis. ad fi. ff. de poſt. & Bal. & Ange. in. l. j. in fi. eo. tit. & Bar. in l. cũ alienam. C. de leg. per Cy. & Sali. in. l. exigendi. C. de procu. & Bal. in. l. j. in. xxj. col. C. qui acc. nõ poſſ. & in. l. id quod pauperibus. C. de epiſ. & cleri. & in. l. cum acutiſsimi. C. de fideicõ. ¶ Et an iura loquentia de ſuis: vel de coniunctis: extendantur ad amicos[a]. vide Roma. in. l. ſi verò. §. de viro. in. xxvj. fallentia. ff. ſol. mat. & Imo. in. d. §. ſi quis rogatus. in. x. co. & do. Ant. in. c. corã. de offic. deleg. do. Anto. & Imo. in. c. ij. de poſtu. do. Anto. in. c. cũ. M. de cõſtitu. Cy. Sali. & Modernos. in. d. l. exigẽdi. & dicit glo. in l. ij. C. in quibus cauſis coloni cenſiti. lib. xj. ꝙ appellatione ſuorũ veniũt amici. facit text. in. l. nemo dubitet. §. qui frater. ff. de hære. inſti. & in. l. verũ. §. j. ff. pro ſocio. & in l. hæc autem. §. defendi. ff. ex qui. cau. in poſſ. ea. & in. l. j. aliàs. ij. C. ſi per vim vel alio modo. & in. l. ij. C. qui petãt tut. & gl. in. l. in teſtamento. ff. de fideicom. liber. & quia hoc notum eſt: aliter non me extẽdo, cũ alij non tangãt. Cætera in hoc articulo qui veniant appelllatione ſuorũ vide per. d. Maria. in dicto. c. cum. P. Et in hac decretali non ſunt alia importantia.

a ¶ Ad admicos. Appellatione ſuorũ an veniant amici. vide Barba. in repe. l. cum acutiſſimi. C. de fideicõmiſ. & . d. Bartho. Sozi. in. l. cũ auus co. iij. ff. de condi. & demon. & ap. ſuorum qveniant per eundem Soz. in. l. cũ auus. co. j. circamedi. & ſeq. quibꝰ adde ꝙ ſtãte ſtatuto quòd tradens fortaliũ, fit rebellis & ſui, quòd tunc appel. ſuorum non veniant fœminæ. Aret. incõſi. xxxix. col. j. & ibi vide pro Imol. gl. in. d. l. ſi fœmina. ſuprà allegata.

SVMMARIVM.

1 *Crimina quæ impediant ordinis executionem, etiam poſt peractã pœnitentiam.*
2 *Homicida, an ſit priuatus beneficio ipſo iure. nu. 3. 4. 5. 6. 7.*
8 *Prouiſio de beneficio facta criminoſo, an valeat.*
9 *Iudex quando poſſit imponere pœnam ſub arbitrio. nu. 10. 11.*
11 *Schedulæ quæ dantur in occulto, non debent mouere iudicem ad inquirendum.*
Mendax, an repellatur à teſtificando? poſt nu. 11.
12 *Teſtis deponens de credulitate, an & quando probet?*
13 *Electio ſpectat ad collegium, non ſolũ vacante eccleſia per mortem prælati, ſed etiam per priuationem ipſius factam iudicialiter.*
14 *Papa quantum poteſt quo ad iudiciarium ordinem.*
15 *Criminoſus non auditur petens reſtitutionem beneficij, ſi de ipſius crimine notoriè conſtat: non ſolum notorietate facti, ſed etiam notorietate iuris.*
16 *Exceptio notoria nullitatis obſtat agenti poſſeſſorio recuperandæ in beneficialibus.*
17 *Defectus notorius proprietatis obſtat agenti poſſeſſorio recuperandæ, dummodo excipiens doceat de ſua proprietate, ſecus ſi doceret de proprietate tertij. nu. 18.*
19 *Solennitas peremptorij, quibus caſibus requiritur.*
20 *Citatus ad diem Iouis ad audiendum ſententiam, ſi non veniat illa die, an ipſa die debeat ferri ſententia, an verò die ſequẽ.*

CAP. XXI.

INquiſitionis, ¶ Crimen probatũ per modum inquiſitionis, regulariter pœna ordinaria non punitur, ſed ſi impedit ordinis executionem: fit diſpoſitio ſicut in accuſatione, & ſi impedit tantùm beneficij retentionem, fit priuatio à beneficio, nec poteſt iudex hanc pœnam moderare. hoc dicit, vſq; ad. §. tertię. ſecundum dominum Abbatem. & verum intellectum non tamẽ bene declaratum per ſcribentes. ¶ † Not.

1 ¶ † Not. primò ꝙ quædã ſunt crimina quę impediunt ordinis executionẽ etiã poſt factã pœnitentiam. & ꝙ in iſtis eſt eiuſdẽ effectus inquiſitio & accuſatio. dic ꝙ ſunt alia vltra hîc expreſſa. hæc eũ ſunt loco exẽpli. ſecũdum doct. ideò nõ ſtringũt regulã. c. j. ne cle. vel mona. l. regula. §. fi. ff. de iur. & fac. igno. quæ aũt ſint impediẽtia ordinis executionẽ. vide glo. quę incipit. ex hoc loco. in. c. niſi cũ pridem. §. j. de renun. & ibi oẽs, ſed præcipuè Imol. in ij. col. de quo etiã per glo. & Do. in. c. primũ. xxv. diſtin. per glo. mag. & ibi do. Ant. in. c. ex tenore. de tempo. or. & gl. in. c. fi. xxiiij. diſt. in. c. ex pœnitentibus. &. xv. q. viij. in ſum. & in. c. in ſcripturis. viij. q. j. & aliquid per do. Anto. in. c. ſacerdos. in. c. vt cõſtituereſ. & in. c. põderet. l. di. & latè in. c. de his. ea. di. & Pe. de anc. in regula peccati venia. in j. oppo. de reg. iur. in. vj. & dicit do. Ant. in. d. c. ex tenore. in fi. & in. c. cũ nõ ab homine. de iudi. ꝙ illa crimina impediunt executionẽ ordinis poſtfactã pœnitentiã: quæ inducũt ſuſpenſionẽ ipſo iure: cuius relaxatio competit ſoli romano põtifici. ſed aduerte. in quantũ iſte tex. ponit de ſimo. quia vbi eſt cõmiſſa in ordine habẽdo: impedit executionẽ ordinis etiã poſt factã pœnitentiã. ſed vbi nõ eſt cõmiſſa in beneficio, impedit etiã retentionẽ beneficij. etiã poſt factã pniam ſecundũ Io. an. & alios in d. c. niſi cũ pridẽ. §. j. vbi dicunt ita intelligendũ eſſe hunc
2 tex. ¶ † Not. ij. ꝙ homicida[a] non põt cũ bona conſciẽtia
a retinere beneficiũ. etiã poſt factã pniam. & maximè ſcdm Io. an. ſi habet ordinẽ annexũ. c. miror. l. di. & in. c. in quibuſdã. de pœnis. & eſt ratio. ꝙa ille q nõ põt dicere offm nõ põt percipere bñficiũ. c. ꝙ â te. & . c. diuerſis fallentijs de cleri. cõiu. & . c. cũ ſecũdũ. de ſẽtẽ. ꝙa beneficiũ dat propter offm. c. fi. de reſcri. in. vj. & per legiſtas in. l. ſi ſub p̃-
3 textu. C. de ſacr. ſan. ecc. ¶ † Vtrũ aũt homicida ſit priuatus ipſo iure, vel ſit priuãdus per ſniam. doct. cõiter dicunt ꝙ nõ hîc. & in. c. cũ non ab homine. de iudic. & in. c. cũ noſtris. de cõcеſ. prębẽ. & ibi Inn. expreſſè ante fi. gl. j. & pro hoc alleg. do. Flo. tex. in. c. quæſitũ. de tẽpo. or. ibi honore priuet & loco. ¶ Nec ob. tex. in. c. in quãdã. de pœnis. ibi. beneficiũ prorſus amittãt: quia nõ loquit de bñficio eccłiaſti. ſed de bñficio: i. de feudo, vel ſimili. fa-
4 cit qã habeẽ in ru. que ſit prima cau. beneſi. amit. ¶ † In cõtrariũ tñ facit litera in. d. c. miror. ibi. ſacerdotio priuatus. ſed fortè ſuppleri põt per ſniam fecũdũ Io. de ana. q cũ alijs doct. reſidet. Sed de hoc articulo vide. d. Anto. & Imo. in. d. c. cũ noſtris. & oĩno Do. poſt Arc. in. c. ſtudeat l. di. & do. Ab. in. c. querelã. in. iij. col. de iureiu. do. Car. in cle. cõſtitutionẽ. §. cæterũ. in fi. de elect. & Io. de ana. in. c. ij. de cleri. pugnã. in du. in. iiij. col. & in. c. fi. de homi. & Io. an. c. q̃q̃ de elec. in. vj. & Arch. in. c. in ſcripturis. viij. q. j. & Imo. in. c. cũ cõtingat. ad fi. de iureiu. in repe. & . d. Ab. in. c. graue. de prębẽ. & cõiter tenet ꝙ homicida ſit priuãdus: non aũt priuatus. Et ideò cautela eſt vt ante priuationẽ taliter renũtiet, ꝙ poſt diſpẽſationẽ amicus cui re-
5 nuntiauit iterũ ei renũtiet. ¶ † Scias tñ qã iſtud fallit in homicidio qualificato. per tex. no. in. c. j. ad fi. de ho. i. vj. in ver. ipſo facto. pro quo facit qã dicã in. c. qualiter. el. ij. eo. dũ ponã ꝙ diſpõ. c. cũ nõ ab hoĩe. de iudi. non ꝓcedit in homicidio qualificato. puta in interficiente paren-
b tes, vel fratres: vel in aſſaſino: poſt Pe. de anc. cõſi. cl. [b] qã inci. ex naratis. cũ concor. Et illud qã dicit hîc de homicidio. habet locũ etiã in interficiẽte Iudæũ. ita voluit Archi. in. c. miror. l. di. per illũ tex. in ver. homicidium. & refert ibi Do. pro quo facit gl. in. c. rebaptizare. de cõſe. di. iiij. & in. c. ſi habes. in ver. innocentes. xxiiij. q. iij. quæ di-
6 cũt ꝙ † eſt minus peccatũ occidere paganum quã Chriſtianũ, propter qã dubito de eo qã not. Io. andr. in. d. c. j. dũ ponderat tex. ibi. in ver. Chriſtianorũ. qã nunc nõ examino: quia nõ eſt locus congruus. Sed nunq̃ tradas obliuioni doctrinam Inno. in. d. c. cũ noſtris. vbi dixit ꝙ homicida, & alij. irregulares ſine diſpenſatione iuſtè tenent dignitates ſuas quouſq; renũcient, vel deponantur: etiã ſi tales eſſent tempore collationis, vel electionis: ſecus ſi eſſent tales qui bñficij nullo modo eſſent capaces. vt illiterati, mulieres vel infantes. & vide Bal. in. l. cũ fratrem. in. iij. col. C. de his qui. vt ind. vbi dicit vnũ ſcias quod notorium nunq̃ habet vires ad aliquẽ deponendũ, vel priuandũ: niſi ſequatur ſententia depoſitionis. & ideò licet aliquis prælatus ſit notoriè criminoſus, nõ tamẽ eſt depoſitus ipſo iure: etiã ſi ſit homicida ſecũdũ eũ. & alleg. Inno. in. c. cũ noſtris. Et adde Pet. de anc. in regula peccati venia. in prima opi. lib. vj. † vbi dicit illud aũt certũ eſt
7 ꝙ ſi homicida promouẽſad beneficiũ, recipit titulũ. & alleg. Inn. vbi. ſ. adde do. Abb. in. c. itẽ cũ quis. in pe. col. de reſti. ſpo. vbi dicit ꝙ quantũcũq; aliquis ſit criminoſus iuſtè tñ tenet beneficiũ anteq̃ priuet per ſententiã. ex quo nõ eſt tale qđ inducat priuationem ipſo iure. poſſet fortè ſecũ diſpenſari. alleg. Inn. in. d. c. cũ noſtris. & etiam anteq̃ diſpẽſet iuſtè tenet anteq̃ priuet. ſecũdũ Inn. ¶ Ad de etiã do. Abb. in. c. fi. in pe. no. de exc. præla. vbi dicit ꝙ homicida, vel irregularis non eſt ipſo facto priuatus beneficio ſuo ſi homicidiũ vel irregularitas ſecuta eſt iꝑam collationẽ bñficij. vt optimè probat in. c. ex literis. eo. ti. & in. c. clericis. ne cle. vel mona. & ſic eſt intelligendus In no. in. d. c. cum noſtris. ſecũdũ iꝑm adde Do. in. c. j. in vl
8 ti. col. viij. diſt. vbi dicit eſſe doctrinã, ꝙ nunq̃ aliquis eſt priuatus ipſo iure beneficio: niſi ſit iure expreſſum. alle. Inn. in. d. c. cũ noſtris. adde Ro. in. l. is cui bonis. in. iij. col. ff. de ver. obli. vbi ſequit Inno. vbi. ſ. allegando Bal. in. d. l. cũ fratre. C. de his qui. vt indi. adde Bal. in. l. ij. in. xviij. col. ver. ſed hîc quærit. C. de ſerui. & aqua. vbi quærit an canonicus priuatus per ſententiã, perdat ipſo iure ſtallũ in choro, & locũ in capitulo: an vero oportet ꝙ diſtallet per ſuperiorem. & refert Inn. in. c. in literis. de reſti. ſpo. vbi dixit ꝙ requirit diſtalatio: ſed dicit Bal. ſe credere ꝙ etiã ſi eſſet in poſſeſſione nullos actus põt interim facere in choro, vel capitulo. ar. l. fi. C. loca. niſi depoſitio ſua eſſet clandeſtina, vel occulta: per id qđ habeẽ in authẽ. de tabel. §. nos aũt. vt ibi per eũ. Adde Fede. de ſenis. l. qđ incipit. An collatione facta periuro. vbi dicit ꝙ collatio facta periuro nõ eſt nulla: ſed annullãda. alleg. Io. and. poſt Cõpoſt. in. c. capitulum. de reſcrip. in glo. ma. in pen. col. & in. c. auditis. de elect. ſuper vlti. gl. ver. quid ſi eligitnr.

¶ Adde domi. de Rota deciſio. cclij. quæ incipit. Item in b religioſo. in nouis. vbi ſequuntur Inno. in. d. c. cũ noſtris adde omnino quod not. domi. de Rota deciſio. ccxxxij. in nouis. quę incip. accuſatus coram ordinario. vbi multa dicunt circa prædicta: ſed in fin. dicunt vnum not. ꝙ ſi lata eſt ſententia contra aliquem, ꝑ quã pronuncietur ipſum cũmiſiſſe crimẽ dignum priuatione propter hoc non eſt priuatus: niſi hoc exprimatur in ſententia. a. leg. Inno. qui rectè hoc voluit in. c. qualiter. el ſecundo. in glo. ſuper ver. ad denunciationem. ibi credimus, tamen ꝙ
8 ex quo j. eo quod eſt nota. ¶ † Sed ad limitationẽ prædictorum not. Primò, quòd licet prouiſio facta criminoſo, vel infami de beneficio valeat: nihilominus impetratio literarum ad beneficia eſt ipſo iure nulla. hoc voluit ſingulariter Cald. in ſuis conſilijs. titu. de præbend. conſi. xx. quod incip. inquiſitionem. & in titu. de accuſa. conſi. iiij. quod incipit. fuit formata inquiſitio propter maximam odioſitatem quam in ſe continent habere beneficia. c. quãuis. de præben. in. vj. & iſtud not. quia non legi alibi. ¶ Secundò not. quòd ſi papa ſcriberet alicui executori quòd informare ſe an Titius commiſiſſet tale delictum. & hoc cognito & reperto vero, conferat ipſum impetranti, certè tale delictum ſecundum regulas iuris non induceret priuationem nec ipſo iure, nec per ſententiam: tamen quia iſta verba ſunt iuris, & non facti & papa declaret & velit iſtum poſſe priuari: priuabitur. & non poterit opponi quòd delictum de ſui natura hoc

a ¶ Homicida. Adde Henri. bo. in. c. quæſitum. verſi. §. de tempo. ordi.

b ¶ Confi. cl. Adde quod eſt numero. clviij.

nō mereatur. ita ſingulariter voluit Pet. de ancha. conſi.
a cclxxxviij. [a] quod incipit vltra alia ſolenniter allegata. & iſtis adde Do. in c. perpetuo in vlt. col. de elec. in. vj. vbi ponit quādam diſtinctionē an exiſtēs in peccato morta li poſſit eligi &c. ¶ No. tertiò regulā qd mitius puniſ cō uictus per viā inquſitionis, quā cōuictus per viā accuſationis. finis enim accuſationis eſt: ſi crimē eſt graue, qdvi ctus deponit ab officio & beneficio: vt hīc. &. c. ſuper his. ſ. eo. &. c. tuę. de pœnis. ſed finis inquiſitiōis eſt: vt mi tior pœna imponatur. & hoc eſt indubitatum de iure ca nonico: ſed de iure ciuili differētia nō reperitur: ſed impo nit eadem pœna pro quo do. Abb. alleg. bo. text. in. l. iiij. C. de ſepul. vio. alleg. etiā no. in. l. ordo. ff. de publi. iu di. & in. l. ij. §. ſi publico. ff. de adul. Ex quo infertur ad dictum quòd dicit no. ꝙ cōdēnatus de crimine per viā in quiſitionis de quo cōdemnatus per viā accuſationis efficit infamis, euitat infamiā. & ſic ſaltem de iure canonico procedunt glo. iuris ciuilis: quæ hoc comminiter dicunt in. l. iiij. §. prætereà. ff. de ſuſpec. tuto. & in. l. fi. C. eo. tit. &
a ¶ Cclxxxviij. Adde quòd eſt. cc- b etiā in. l. j. C. de mo. mulcta. licet Bar. contrà [b] in. l. infamē. xciij. ff. de publi. iudi. ſed poteſt ſatis ęquè diſtingui ſecūdum eum. quòd opi. Bar. procedatur de iure ciuili. ſecundum quod pœna nō alteraſ. Sed de iure canonico, pcedit opi. glo. & poteſt eſſe ratio diuerſitatis: quia de iure ciuili nō proceditur per viam inquiſitionis regulariter niſi in cer tis caſibus exceptis. ſecº de iure canonico. vnde ſuccedit illud vulgatum. qui in vno grauatur: in alio releuatur. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiuran. Et quāuis ipſe non dicat. fuit ratio Cy. in. d. l. infamē. ſed eam reprobat ibi Barto. quia grauamen conſiſtens in ordine proceden di non diſpenſat cum infamia. d. l. ordo. & dicit Bald. in d. l. infamen. ꝙ dictum Bar. eſt verum. ſi quis eſt cōdemnatus ex inquiſitiōe ſpecialiter formata cōtra aliquē: ſe cus ſi ex generali. Exemplum. quādo tempore ſyndicat⁹ formatur inquiſitio generalis cōtra officiales, & eius vi gore de aliquo delicto aliquis officialis cōdemnatur, cer ter tunc non erit infamis: quia extra ordinem cōdemna tur, cū illa inquiſitio nō poſſit ſuccedere loco accuſatio nis generalis: quia generalis accuſatio nō admittit. ij. qō. viij. c. per ſcripta. §. libellorū. alleg. etiā quod habeſ in. c. cū oporteat. ſ. eo. & in. c. qualiterꝯ. e. Sed aduerte ꝙ ex in quiſitione generali nō videſ aliquis cōdemnādus: quia il la fit ad inueſtigandum: non autem ad puniendum. & ſic ſit vt præpareſ vim inquiſitioni particulari ſecūdū Inn. in. c. bone. el. j. de ele. vbi ita dicit totum mūdum practicare. & refert do. Ab. in. c. graue. in. ij. col. de præbē. vide tur ſenſiſſe Bart. in. d. §. ſi publico. quia dicitur tūc de facto cōdēnatus: concludit. tamē ꝙ ſiue de iure, ſiue de facto quis cōdemnatus vigore inquiſitionis generalis, non ſit infamis. dicit tamē ꝙ opi. glo. poteſt ſaluari per tex. in l. j. C. ſi tut. vel cu. nō interue. quē alle. gl. in. d. §. prætereà. nā ibi non permittitur liberto mouere contra patronū accuſationem famoſam: & tamen permittit inquiſitionē mouere. ergo inquiſitio nō infamat. quia eadē retione dè negaretur liberto inquiſitio ſicut accuſatio. ¶ Nō ob. l. ordo. quia loquitur ibi qn̄ fit mutatio de ordinē ſolenni ad nō ſolēnē: nō quādo fit de vna via ad aliā diuerſam. in qua diſpenſatiuè procedatur cōtra regulas iuris. quia ne mo ſine accuſatore &c. c. j. vt ec. benefi. & cū iſtis dictis tranſeo pro nunc. Et de hoc articu. vtrum dānatus ex in quiſitione efficiatur infamis. vide etiam Cal. in iſto titu. cōſi. j. quod inci. Iudex officio. & per Bal. latē in. l. etiam. C. de fur. & eleganter do. Maria. qui ſufficienter ſcripſit in repeti. c. qualiterꝯ. eo. q. xvij. ar. v. & Sali. in. l. ea quidē C. de accu. & per Bal. in. l. edita. in. viij. col. C. de eden. & in. l. j. C. de calū. & in. l. fi. C. de ſuſpec. tut. & in. l. certa. C. quādo prouo. nō eſt neceſ. & in. l. j. C. ſi tut. nō geſſe. & in l. j. C. de ſer. rei pub. nō manumit. & in. l. cū mulier. in pe. & antepe. char. ff. ſol. mat. & in addi. Spec. titu. de ſen. pro la. in. iij. col. & ſequē. & ver. Spe. in titu. de ſenten. §. j. ver quid de iſtis. & Bald. in. l. ictus fuſtium. ff. de inſa. & Bar. in auth. quicūq; in fi. C. de epiſ. & cle. & Bar. cōſi. quod in cipit Ser Ioannes notarius. & Imo. in. c. vt noſtrum. in. iij. colū. vt eccle. benefic. & omnino Ange. in. l. ij. ff. de his qui not. infam. & Nico. de neapolita. in. l. iij. §. prætereà. ff. de ſuſpect. tuto. ¶ Not. quòd in alijs criminibus in quibus non impeditur ordinis executio poſt peractam pœnitentiam, quando proceditur per inquiſitionem, pœna eſt arbitraria: conſideratis meritis perſonarū, exceſ ſus qualitate, & multis alijs quę cōſideranda ſunt in miti gatione pœnarū. de quibus per Hoſti. in ſumma. de pœ nis. in fi. ſed in caſib⁹ ſuperioribꝰ nō poterit iudex recede re à pœna iuris. ex quo eſt certa. l. j. §. j. ff. ad turpil. & ple nè in. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not. infa. ¶ Nec ob. quod habeſ in. c. qualiterꝯ. e. vbi videſ ꝙ etiā in cauſa inquiſitionis pœna ſit certa: quia reſpōde hīc ple nè per doc. & in Spec. tit. de inquiſi. §. pe. in. j. col. vbi col. liguntur quatuor ſolutiones. quas aliter nō refero. ¶ In gloſſ. ij. ibi *non credo*. Inno. dicit ꝙ etiā nec ad pœnam extraordinariam tenetur ſe inſcribere, quia licet hīc ſit ſi militudo reſpectu pœnæ in accuſato, inquiſito, & denūtiato de crimine: quia vtroq; caſu venit quis priuandus officio & beneficio: non tamē per omnia eſt ſimilitudo. quia accuſatus deponitur. i. degradatur: qđ intellige verbaliter: quia actualis degradatio nō fit niſi in caſib⁹ in. c. degradatio. de pœnis. in. vj. ſed inquiſitus nō deponit: ſed remouetur ab adminſtratione. c. qualiterꝯ. eo. Hoſti. verò tenet cōtra Inno. & gl. videlicet ꝙ denūtians debet ſe inſcribere ad pœnā talionis. per hunc tex. qui vult ꝙ eo dem modo procedatur in cauſa inquiſitionis: ſicut in cā accuſationis. pro quo etiam adducit. c. veritatis. de do. & contu. & reſpondet ad. c. qualiter. quia procedit regulari ter. Fallit in criminalibus de quibus hīc. & ſubdit quod depoſitus à beneficio & officio. ſatis poteſt dici degrada tus: quia idem eſt effectus. & adducit alias rationes. & in fert ad prędicta ꝙ eo caſu quo venit imponēda eadē pœ na in accuſatione & inquiſitione, non poterit interueni re procurator: quia cā dicitur criminalis. & hoc etiā vo luit ipſe Hoſti. & Io. an. &. d. Ant. in. c. qualiter. §. debetꝯ. eo. ſed do. Io. de imo. hīc refert ꝙ volēdo ſaluare dictum Inno. poſſet dici ꝙ aliud eſt deponi ab officio & benefi cio intelligendo de officio. i. de adminiſtratione benefi cij. quo caſu nō eſſet depoſit⁹ ab officio ordinis. & aliud qn̄ ſimpliciter q̄s deponit. ꝙa intelligit depoſit⁹ ab off. ord. Sed tu cōſidera ſecūdū Io. de ana. qđ iſta ſolutio nō videt bona: quia depoſitus à beneficio, dicit depoſitus ab offi cio adminiſtrationis bñficij. & ſic verbū officio. poſitū in ſnīa, eſſet ſuperfluū: & nihil operareſ cōtra. c. ſi papa. de priuile. in. vj. d. Car. tenet opi. Hoſt. per hūc tex. quia aliās multū violaretur. Nō ob. c. ſuper his. quia loquitur regulariter. Fallit in caſibus de quibus hīc. ꝙa tunc denū tiatio habet ſpālem naturā. & cōparatur accuſationi. ſi cut ergo accuſans, ita denūtians teneſ inſcribere. & iſtud etiam ſequit do. Petr. de ancha. ſed do. Abb. diſtinguit aut crimen impedit ordinis executionem: & tūc cum in ducatur depoſit⁹ etiam ab ordine. debet fieri inſcriptio ad pœnā talionis. & ꝓcedit opi. Hoſt. lex enim pōderauit effectum pœnę imponēdæ non modum procedendi vt apertè probat text. ſi rectè conſideretur. in. d. c. ſuper his. ¶ Et ſi dicatur finis denuntiationis eſt corrigere: ſed hīc alteratur propter qualitatem delicti. Sed certè idem eſt in excipiente. & tamē quādo repellit ab aliquibus, in ſcribit ſe ad pœnam extraordi. ergo ab omnibus debet fieri inſcriptio ad pœnam talionis. & appellant hanc ra tionem incōuincibilem. aut crimen eſt tale quod impe dit retentionem beneficij: non ordinis executionem: & tunc cum non debeat fieri depoſito ab ordine, ſed ſolū priuatio à beneficio: non habet locum pœna talionis: quia nō

quia non tendit ad pœnam depoſitionis: ſed quia reijcit ab obtēto, debet ſe inſcribere ad pœnā extraord. ſicut fa cit excipiēs qñ deijcit ab obtēto: vt. d. c. ſup his. & cū hoc trāſit. d. Materia. hīc addēs ꝙ iudex inquirēs nunq̄ ſe in ſcribit ad pœnā talionis. alle. Ang. in. l. ſi vacātia. in. xxx viij. col. ver. Itē quęro. C. de bo. va. lib. x. & vide do. Ab. poſt g. in. c. ij. in vlti. colꝯ. de calum. ¶ In ea. gl. ad fi. vult ergo ꝙ debeat fieri differētia inter prelatos ſeculares. in quibus habeat locum tex. & regulares. in quibus habeat locū. c. dilectus. & hoc videtur ſequi Hoſt. &. d. Ant. hīc. Sed cōtra hoc facit gl. ſequēs volēs ꝙ facilius remouētur regulares q̄ ſeculares ſed Hoſt. dicit ꝙ licet beneficiū ſit ſimoniacè receptū: nō tn̄ debet fieri depoſitio ab ordine. niſi in duobus caſibus. vt in caſu. c. ij. de ſimo. quādo ac quiſiuit beneficiū viuentis ſimoniacè. Secūdus. qn̄ bene ficiū haberet certū ordinē annexū: ſed dicit. d. Ab. ſe non videre rōnē efficacē quare hoc vltimo caſu debeat fieri depoſitio ab ordine, ex quo fuit proceſſum per viā in q ſitionis. nam licet beneficiū habeat annexū ordinē. ſimo nia tn̄ non eſt cōmiſſa in ordine: ſed in beneficio: niſi vel les dicere ꝙ dedit quis pecuniam vt reciperet ordinē re quiſitū in beneficio, & ipſum beneficiū. nā tunc ſimonia eſt cōmiſſa in ordine: ſecº ſi habeat per prius illū ordinē & pecuniā dedit vt haberet beneficiū: certè ſimonia nō eſt cōmiſſa niſi in beneficio. ideo do. Abb. in hoc diſtin guit. & eū cōmēdat domi. Maria, dicens ſe clarius loq; ꝙ aut eſt tale crimen qđ impedit ordinis executionē, aut be neficij retētionē, etiā poſt peractā pnīam. Et in iſtis ſi aga tur per viā inqſitionis, iudex nō habet arbitriū vt poſſit arbitrari dimittēdo ſibi ordinē, vel bñficiū: imò neceſſe eſt ꝙ deponat ab officio, vel beneficio: ſicut ſi ageret per viam accuſationis. in qua arbitraria poteſtas nō eſt con ceſſa iudici. ſi igit eſſet cōmiſſa ſimonia ſolū ibñficio: nō debet deponi ab ordine. quia in eo in quo plus deliquit puniendus eſt. vt in. c. j. de trāſla. epi. & rō eſt: quia licet ſi monia ſit cōmiſſa in bñficio: nō tn̄ impedit ordinis exe cutio poſt peractam pnīam. quę ratio nō militat in iſtis in quibus poſt peractā pnīam nō pōt habere ordinis exe cutionē, vel retinere beneficiū: etiā ſi procederetur per viam inquiſitionis. & ſic iudex nō habet arbitrium alte randi pœnā. vnde ad. c. dilectus. reſpōdetur facilit er, ꝙ ideò nō remouetur ab ordine: ſed retēto ordine detrudi tur in monaſteriū. ꝙ ſimonia nō fuerat cōmiſſa in ordi ne, ſed dūtaxat in acquiſitione monachatus. & ſic nō era mus in caſu in quo poſt peractā pœnitentiā impeditur
9 ordinis executio. ¶ †In gl. in ver. *alioquin*. Not. glo. quia eſt vnica in iure ſecundū doct. ꝙ vbi requirit imponere pœnam arbitrio iudicis non poteſt imponere pœnam vel ordinariam vel maiorē: ſed minorem: aliās diceretur excedere modū. & ꝓ hoc facit tex. no. in ver. moderari. q denotat diminutionē in. c. fi. de ver. ſig. & no. gl. ſup ver bo moderationē. in cle. j. de iure pat. eſt tex. in. c. ſtatutū. de pręben. in. vj. & in. c. ſtatutū. de hęreti. eo. lib. & idem dicendū de ver. moderari. vt eſt tex. cū gl. in cle. ne roma ni. in prin. de elect. ſecundum Ma. hīc. & iſtā glo. faciūt ſing. do. Ant. & Imo. in. c. de cauſis. de offi. delega. & ſub dunt ꝙ iudex non pōt arbitrari hoc caſu pœnā quā cō ſuetudo fecit arbitrariā: quia illa habetur pro ordinaria alleg. gl. in. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his not. infa. & quod habeſ in. l. hodie. ff. de pœnis. quod vltimū limi tat ibi do. Abb. niſi in cauſa iudex recederet à pœna con ſuetudinis: quia ſicut ex cauſa pōt recedi à pœna legis ita & à pœna cōſuetudinis. & dicit eſſe bonā glo. in. d. l. ho die. Et iſtis adde Bart. in. l. ſeruum quoq; §. publicè. ante mediū. ff. de procu. & Bal. in. l. & ſi ſeuerior. in. ij. co. ver. pone ꝙ iudex. C. de infa. & do. Ant. in. c. j. co. pe. de cōſti. & do. Ab. in. c. licet. de pœnis in vlti. col. & Bar. in. l. fi. cir ca prin. ver. quęro in crimine. ff. de priua. delic. vbi dicūt ſatis eſſe expreſſam pœnam quādo ex cōſuetudine inſer ta eſt. facit tex. in. l. ſi quis reum. ff. de extraor. crimi. quē text. ponderat Bal. in ti. de pa. conſtan. in. viij. char. & per ipſum dicit ꝙ cōſuetudo habet poteſtatē in ſanguine ho minis: & per illum tex. dicit idē Bald. in. l. quicūq; in. vj. col. ver. tertio caſu. C. de ſer. fugi. ꝙ illud quod eſt cōſue tum, nō dicit arbitrariū: ſed neceſſariū. & dicit ibi Bal. ꝙ in arbitrarijs iudex debet inclinare in mitiorem par tem. alleg. glo. in. d. cap. de cauſis. non tamen debet eſſe nimis gratioſus. alleg. Inn. in. c. j. de re iudi. in. vj. Ex quibus inferē ꝙ iſta glo. procedit quando à iure, vel conſue tudine nō eſt pœna determinata. & ad hoc vide cle. j. §. ſi qui verò. de priuile. & in. c. non ſolū. in fi. à ſpeciali. de re gula. in. vj. & tex. cū glo. in. c. de quibus. in ver. ſanctorū. xx. di. pręferetur tamen cæteris partibus pœna quam iu dex diceret per ſimile legis pœnę ex ſimilitudine conſue tudinis. ſecūdū Io. an. de conſuetu. c. ſi in fi. in. vj. & Imo. in. l. ſi verò. §. de viro. col. antepe. ff. ſol. mat. & Bal. in. l. de quibus. in. xx. col. ff. de legibus. niſi lex de cuius ſimilitudi ne iudex vult imponere pœnā: ſit per cōſuetudinē ex to to abrogata: ꝙa tūc iudex in arbitrādo nō poterit ſeq ſiſi tudinē illi⁹ legis: ſed habet ſequi ſimilitudinē cōſuetudi nis ſcđm. d. Ant. in. d. c. ſi. in. xij. char. de cōſue. ꝙa lege ab rogata nō licet vti ad deciſionem dubij. vt plenè per gl. & doct. in. c. j. de conſue. ¶ Item adde ꝙ iudex impoſitu rus pœnā arbitrariam: non pōt excedere pœnā ſuæ iu riſdictionis, etiā ſi delictū fuerit corā eo incidenter cō miſſum. Sed ſi viderit pœnā maioris ſummę eſſe arbitrā
-{ dā, debet * recurrere* ad ſuperiorē: vt eſt tex. in. l. diuꝰ.
10 la. ij. ff. de fal. ¶ †Vltimò tāgit hīc Inn. vtrū eo caſu quo pœna arbitrio iudic. poſſit imponi à vigore arbitrij, poſ ſit imponere graué pœna. alleg. glo. fing. inſti. de iniur.
a §. in ſumma. [a] quæ dicit ꝙ poteſt imponi etiā pœna mor tis. ſed dicit ꝙ debet ſtelligi qñ circūſtātia delicti hoc ſua deret: alſ nō arbitrareſ tanq̄ bonus vir qđ facere debet. per not. ſ. eo. c. ſuper his. & qđ not. Bar. in. l. ſi qua pœna. ff. de ver. ſig. & remittit ad no. per ſe in rubri. ff. de pub. vult dicere in. l. ij. ſecūdū Ana. hīc. qui alle. Bald. in. c. j. §. iniuria. in tit. de pa. iur. fir. vbi per glo. in. d. §. in ſumma. di a cit ꝙ ſi quis dat alapā poteſtati alicuius terræ. poterit de capitari. illam glo. ſequit Bal. in. l. j. C. de his qui latro. oc cul. ſecundū Ana. & per illā glo. dicit hīc Maria. limitari cōcluſionem ſupra factā ſecus eſſe ſi ſimpliciter diſpone ret cōmittendo pœnā in arbitrio iudicis: nā tunc videt qđ poſſit vſq; ad mortē arbitrari. per. d. gl. quā dicit ſin gularem ſequi do. Ab. in. c. cū te. de re iudi. & facit text. in. d. l. ſeculari. vt hīc per eū. Et iſtis adde gl. in. d. §. in ſum ma. quā approbat do. Ab. in. d. c. ex literis. de cōſt. & Bar. in. l. fi. in fi. ff. vbi pu. edu. de. & cōcordat Bal. in. l. eos. §. ſu per his. ver. v. not. C. de app. & facit glo. in. c. dictū. lxxxj. di. quæ vult ꝙ iudex poſſit arbitrari pœnā perpetui car ceris pro delicto. cōiuncta doctrina Inn. in. c. qualiter. ei ijj. eo. ¶ Sed ad glo. in. d. §. in ſumma. aliqui dāt tres limi tationes. Prima dūmodò exceſſus ſit valde grauis. alſ nō ſecundū Bal. & Albe. in. l. fi. ad fi. ff. de re. di. & in. c. j. §. in iuria. circa prin. tit. de pac. iu. fir. Secunda eſt dūmodò de lictū ſit cōſummatum: & ſit de atrocioribus. ſecundum Bal. ſuo cōſi. inci. In Chriſti nomi. amē. ſcire oportet qs titulus. per. l. j. §. fi. in fi. ff. de effract. dicentē pro hoc face re qđ not. Spec. tit. de act. §. j. ver quid ſi primò. & Cy. in l. ſi quis cū telo. C. de epi. & cle. vbi dicūt qđ pœnæ capi tales de generali cōſuetudine nō ponunt pro delictis im perfectis. & ꝙa hoc eſt ſatis de equitate naturali. quā ma ximè debēt ſeruare habentes arbitrari. per. l. qđ ſi epheſi. ff. de eo qđ certo loco. ¶ Tertia limitatio eſt. vt habeat locū quādo dat arbitriū inter pœnas à iure conceſſas & expreſſas, vt eſt in actione iniuriarum, quæ pōt eſſe cor poralis, & pecuniaria. Sed ſecus eſt vbi iudici datur arbi trium ſimpliciter ad puniendū, vel exigendum pœnas: quia ex hoc nō intelligit conceſſum arbitriū tranſeundi

a ¶ §. in ſumma. Ad illā gl. adde Signo de homo. in conſ. clxx. & vide Ce. in. l. ſi fugitiui. co. viij. C. de ſer. fugi. vbi plenè determi nat Imo. illā gl. & vide Alex. in cōſ. v. col. fi. & in cōſi. iij. colum. iiij. ver. & fortius, in. j. vol. & ibi ꝙ potius de minori quā de ma iori debet arbi trari.

ad ſpecies pœnarum capitalium ſecundū quēdam Fran. de Albergotis.de aretio.in ſuo cōſi.incipit.InDei nomine amen. ꝙ actus nō ſit capitaliter puniēdus. in fi. ¶ Sed aduertecontra gl.in.d.§.in ſumma.ꝙ nullo caſu ſit vera tenet expreſſè Roma.in repe.rubri.ff.de arbi.in verſi. ſi ſtatutum.allegat Bal.in.l.quicunq;.C.de ſer.fugi.& in.l. conuenticulā.C.de epiſcopis & clericis vbi dicit quod ſi ſtatutū dicit quod pro tali delicto ſit pœna arbitraria non imponitur capitalis.alleg.Bal.in.l.ij.C.de proba.vbi dicit quòd ſi ſtatutum pœnam maximam maiorem & minorem relinquit iudicis arbitrio intelligitur de maxima pecuniaria.non autem de capitali.allegat etiam Bal. in.l.& ſi poſt tres.in.x.col.ff.ſi quis cau.vbi dicit quòd ſi ſtatutum dicit quòd ſi aliquis oppreſſerit viduam per vim puniatur in mille,vel alia grauiori pœna ſecundum arbitrium iudicis non poterit arbitrari pœnam corporalem.& alleg.Cy.qui dicit quòd iſta quæſtio fuit Florē tiæ ſic terminata.& eſt gloſ.in.l.ſi fugitiui.C.de ſer.fugi. ¶ Ad idem quod not.Bald.in.l.j.C.fine cen.vel reliquis. vbi dicit quod in arbitrariis non poteſt iudex arbitrari pœnam publicationis bonorum. Et hanc partem cōtra gloſ.in.d.§.in ſumma.tenet Car.id.c.de cauſis. & plenius in.d.c.ex literis.de conſtitu.dicens ita tenuiſſe Albe. de Roſo.per text.in.l.j.circa princip.ff. de furibus balnea. facit.l.j.§.fi.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.& in.l. ſacrilegij.ff.ad.l.iul.pecu.& in.l.j.C.ſine iuſſu princ. iuncta.l. propter litem.ff.de excuſa.tut.& in.l.in ſeruorū.§.fina.ff. de pœnis.Et pro hac parte contra glo.in ſumma.induco vnam rationē que clara eſt,& ſtringit tenendo glo.& arguo ſic.nō eſt dare maiorē pœnam morte.iuxta illud:terribilium vltimum eſt mors.& iudex habēs arbitrari nō poteſt imponere æqualem pœnam pœne ſimilis delicti glo.eſt hīc.ergo nunquam imponet pœnam mortis: qa eſſet imponere equalem.& hoc not.quia licet paſſus ſit vulgatus:tamen iſta eſt ratio noua. ¶ Fateor quod potuerit imponere pœnam corporalem.alleg.Inno.in.c.ſi verè de ſenten.excōmu.in medio gl.j.& ideò prędicta opi. ſemper mihi placuit.Sed nunc reſpondeo ꝙ aſſumptum huius articuli:ſcilicet de iſta gloſ.debet intelligi quādo eo vtitur verbo moderari.aliās ſecus,vt.s. dixi . & ideò puto primā opi.eſſe veriorem per tex.optimum in.l.facrilegij.ff.ad.l.iul.pecu.inducendo vt per do. Abb.in.d. c.ex literis.in fi.& ad iura in contrariū adducta dici poteſt ꝙ loquuntur vbi lex vltra proceſſit:declarādo quòd non imponeretur pœna mortis.

a ¶ Non in ſcriptis. Vide latè de hoc per eundem Feli. in.d.capitu,de teſtibus,

§. Tertiæ dubitationis

Contra non infamatū ſuper veritate criminum inquiri non debet,etiā ſi libellus diffinitionis in occulto porrigatur:nec ſuper principali creditur teſti qui iuratus dixit ſe illius cōtra quem inquiritur inimicū.h.d.Idem ſi dixit hoc ante iuramentū niſi preſumatur hoc dixiſſe in fraudē. ſecundū do.Abb.hīc. ¶ No.primò ꝙ ſi teſtes deponūt de crimine ſuper quo accuſatio vel inquiſitio non preceſſit:nō valet teſtimonium;quia videntur deponere non iurati.& poteſt intelligi ſecundū do.Abb.ꝙ iſti teſtes extra iudiciū hoc dixerūt:vel in iudicio nulla tn iudicij tela ordinata:ſed principaliter cōparebāt & dicebāt ipm tale crimē cōmiſiſſe. nā certe iudex ꝑpter hoc nō debet moueri: quia deficit accuſator verus & fictus & ordo iudiciarij. ſecus autem dicūt docto.Si quis confitetur crimen corā iudice ſuper quo nō procedit accuſatio vel inquiſitio:quia tunc iudex poterit talem efficaciter punire per id quod not.Inno.in.c.qualiterj.eo.& ibi dicā.& ꝙ Bar. in.l.ſi cōfeſſus
11 ff.de cuſt. reo. ¶ † Secūdò no.ꝙ ſchedulę quę dant in occulto nō debent mouere iudicē ad inquirendū.de quo p a glo.Arch.& Do.v.q.j.in ſumma.& talis libellus nō infamat tantū ꝙ procedi poſſit per inqſitionē.& hoc intelige verum ad petitionē porrigentis.ſed ſi ille cōtra quē porrigitur inſtat vt porrigatur,vel procedatur ſecundū formā.l.diffamari.C. de inge.& l.j.C. de famo.libel. debet audiri.¶ Tertiò not.ꝙ teſtis qui ſe aſſerit inimicū illorū contra quos producitur,non facit fidem. & hoc verum niſi ecōtra teſtimoniū hoc aſſerat in fraudem:ſi verò poſt iuramentū dicat ſe inimicum,nō creditur ei ſuper principali.& ratio eſt ſecūdū Ioā.and.quia aut dicit verum aut falſum:ſi verū,nō credit tanq̄ inimico.c.fi.de teſti.ſi falſum,nō credit etiam ſuper alijs.vt no.in.c.fraterni tas.de hęreti.ſecus ſi ante iuramentū hoc diceret ad eui tandum onus teſtimonij:licet mēdaciter,& ſic nota mēdacē à teſtimonio nō repelli.& ſic crimē vel peccatū cōmiſſum in fraudē euitādi teſtimonij,nō repellit à teſtificādo:ne aliās excludat mod⁹ teſtificādi.& ne quis reportet cōmodū ex ſua fraude.cōtra.c.intelleximus. de iudi. ſic debet limitari.c.teſtimoniū de teſti.& per hoc dicit domi.Abb.quod nō omne peccatū mortale repellit à teſtimonio:maximè quando tale peccatum fuit commiſſum vt euitetur onus teſtimonij.& hoc dicit ſingulariter probari melius quā alibi.nam fraudulenter dicens ſe inimicum:vt euitet onus teſtimonij:peccat mortaliter quia dicit mendacium in damnum proximi.xxij.quæſt. ij.c.ne quis.& in.c.jj.de cri.fal.de quo articulo an peccatū mortale inhabilitet teſtem:vide oīno Spec.titu.de teſte.§.j.in.viij.col.ver.quid ſi teſtis dicit ſe ſeruum.&.§.j. ver.Item excipitur ꝙ eſt fur.& verſi.Item opponitur teſti ꝙ recipit.& per do.Abb.in.c.j.in.j.colū.verſi.& hoc dupliciter.de excep.& in.c.repellantur.s.eod.& in.c.ex parte.de cele.miſ.& in.c.teſtimonium.poſt alios.in.iiij. colum.de teſtib.& gloſſ.prima in fine.in capitu.pagani. .ij.qō.vij.& glo.in.c.ipſi apoſtoli.ca. cauſa & qō. & vide gl.ſing.i.c.celebri tatē.inver.primi mēſis.de cōſe diſt. iij.que dicit ꝙ quilibet cōſtitutus in peccato mortali eſt infamis.& adde tex.in.c.forus.in fi.de ver.ſig.& ibi do. Ab.&cōiter tenet ꝙ omne peccatū mortale frequētatū vel cōtinuū repellit à teſtimonio.ſiverò eſt mōtaneū vel trāſitoriū.repellit in cā criminali in foro eccleſiaſtico ēt inter laicos.ſecᵒ in foro ciuili.¶ Quartò no. ſecundū Io.an.poſſe colligi exiſto tex. aliquas interrogatiōes quę ſunt teſtibᵒ faciēdę:videlicet an ille cōtra quē ingrit ſit infamatᵒ.& an ſciat illū tale crimē cōmiſiſſe:& an ſit amicᵒ,vel inimicᵒ nec ꝑpter hoc dicit interrogari ſuper crimine,qa inimicitia pōt eſſe ſine crimine.vt not.in.c. cū oporteat.s.eo.de quo in Spec.ti.de teſte.§.j. ver.qd ſi teſtis dicit.& ſubdit hīc do.Flo.declarādo dicta Inn. hīc & in.c.cū cām.de teſti.ꝙ iudex debet inquirere an accuſator,vel teſtis ſit ignotus,vel ſuſpectus,vel nō. facit ꝙ habet in aut.de teſt.§.ſi verò ignoti colla.vij. ¶ Nec obſi dicat imò videt ꝙ teſtis indiſtinctè teneat reſpōdere de crimine:qa ordo & teſtimoniū pari paſſu ambulāt.ij.q. vij.ipſi apoſtoli.ſed ordinarius tenet cōfiteri crimē.c. ex pœnitētibᵒ.l.diſtinctio.ergo & teſtis.qa dic ſecūdū Inn. ꝙ licet ſit ſimilitudo:nō tn eſt ſimilitudo in hoc.facit qd habet in.c.nō tibi dico.de pe.diſt.j.& per Inno.in.c. dudum.el.ſecūdo.de elec.& Inn.& Hoſt.in.c.ij.de cōſeſ.& per Spec.tit.de depoſi.§.vij.ver.qd ſi pono aduerſarium. Quintò no.ꝙ teſtes non ſunt recipiēdi cōtra nō infamatum.quod intellige verū niſi inquiſito preſente tacente & non reclamante.poteſt enim intelligi iſte text. ſecundum do.Abb.ꝙ formata tela iudicij ſuper infamia teſtes deponūt ſuper veritate criminis quo caſu iudex nō debet ꝓcedere ad puniēdū teſtes: qa teſtes dicunt deponere ſuper veritate nō iurati.& qa eſt omiſſus ordo iudiciarius.ꝙ tamē limitaſ vt in.d.c.ij.de cōfeſ.¶ Sextò not. ꝙ teſtes debēt teſtificari viua voce:nō in ſcriptis.ª facit quod habeſ in.c.teſtes.ij.q.viij.&in.l.Theopōpus.ff. de do.preſle.per Bar.in.l.iuriſiurādi.C.de teſti.& aliās dixi in.c.à nobis.qui mat.accu.poſ. vbi hoc pluribus modis limitaui

limitaui.& latè do.Fran.de are.in.c.de teſti.in.v.char.de teſti.¶ Septimò not.ꝙ ſi teſtis dicit ſe inimicum:& præſumitur quòd facit in fraudem:nihilominᵒ poſteà admittitur.quod intellige & declara,vt elegāter per do.Abb. hīc.cū quo tranſit Ana.& Maria.¶ Vltimò per iſtū tex.
a dicit do.Abb.limitari materiam de qua per Bar. ª in.l. eos.ff.de fal.de qua dicit ſe dixiſſe in.c.per tuas.de ꝓba. videlicet ꝙ teſtis dicens vnū extraiudicium : & aliud in iudicio:nihil probat:quia nō habet locum:vbi quis præſumercitur dixiſſe in fraudem:vt ſi fortè teſtis vilis fortunę dixit in preſentia partis petentis aliquid,qđ veniebat in fauorem illius petentis:ſed poſteà in iudicio iuramento præſtito dicit contrarium:quia ſatis præſumi poteſt teſtem illud dixiſſe vt placeret ſibi timens illius potentiam.Sed ſi in iudicio metu iuramenti dixit veritatē ſecus vbi preſumptio non eſt.Et hoc tene mēti ſecundū eum qui per hoc ſentit.Barto.bene loquitur in.d.l. eos. b
ff.de fal.Sed tamen cōtra ipſum tenet do.Ab.in.d.c. per tuas.in.vj.col.& eſt glo.ſi.in fi.in.c.cū cām. el primo.de teſti.quā ſequitur Bald.in.l.nullū.C.de teſti.& in conſi. inci.In Chriſti nomi.licet acceſſores.& in.d.c. per tuas. & Ang.conſi.xxvij.quod incipit.Quędam domina Margarita.de quo per Pet.de anch.in cle.teſtibus.ad fi.de teſta.& per Bal.in.c.j.§.ſi à domino.in tit.quid ſit inueſti. & in.c.j.§.notandum.de notis feud.& in.l.iuriſiurandi.§. fi.C.de teſti.& per Io.an.in regula non eſt.li.vj.per Spe. & Io.an.in titu.de teſte §.j.ver.quid ſi idem teſtis.& in.§. opponitur.ver.quid ſi prima depoſitio.& per do.Flor. in.l.qui falſa.ff.de teſti.per Bald.in.l.geſta.C.de re iudi. per do.Ab.in.c.literas.de præſump.per do.Ant.plenè in c.cū in tua.de teſti.& aliquid in.c.ſicut nobis.eo tit.& in.c.prætereà.de teſti.cog.per glo.in.l.iij.§.Sabinus.ff.de c
teſti.& in.c.per tuas.el primo.in fi.in ver.adulterij.de ſimo.per Bart.in.l.qui per ſalutem.in fi.ff.de iureiu.& in auth.at qui ſemel.C.de proba.& in.d.l.eos.Eſt verum ꝙ do.Fran.de are.in.d.c.per tuasvidet fuiſſe perplexus.ſed in fimi.tenet ꝙ in foro canonico procedit opi.Bart.per rationem do.Anto.in.d.c.cū in tua.quia ſi ſecundum dictum cū iuramento præiudicat primo:ergo retro declaratur ꝙ teſtis dixit mēdacium extra iudicium.& ſic nūc videtur poſſe repelli vt criminoſus .c. teſtimonium.de teſti.Nec obſt.iſte text.procedit quando teſtis preſumetur eſſe mentitus extra iudicium,vt euaderet onus teſtimonij ferendi.nam tunc ne ex fraude ſua conſequatur commodum,debet cogi iurare.& ſtaretur eius dicto.ſicut in ſimili dicit Barto.in.l.j.§.cū quis.ff.de quęſtioni. quòd talis qui eſt effectus inimicus accuſato ex culpa ipſius accuſati,non repellitur à teſtimonio: ne fortè daretur materia fraudibus.& hoc eſt quod dixit tex.in.c.j.§. notandum.de notis feud.ꝙ teſtis qui dicit ſe neſcire vetatem, poteſt cogi teſtificari cum ſacramento:ne fortè hoc faciat in fraudem.ſed iſta ratio ceſſat in caſu noſtro quia non eſt cauſa propter quam præſumamus quod in fraudem teſtimonij ferendi quis aſſeruit eſſe,vel nō eſſe extra iudiciū.vnde in foro canonico quæſtio remanet dubia:& fortèverior eſſet opi.Bar.alia tamē ſeruaretur in practica.quia videtur eſſe cōmunior.ſecundū .d.Frā. cui adde quod iſtud fundamentum tolli poſſet conſiderando quòd.c.teſtimoniū.non inhabilitat teſtem ratiōe peccati mortalis momentanei:quale eſt iſtud. niſi in criminali.& ideò non diſcedo à communi opinione.Limita eam primò.niſi teſtis aſſeruit aliquid extra iudicium in ſcriptura.& tempore quo actus cui atteſtatur fuit geſtus:quia tūc reprobatur ſecundum dictum per ſubſcriptionem ſuam recognitam,vel aliter probatam legitimē.& ita loquitur text.in.l.eos.ſecundo reſponſo. ff.de fal.ita voluit do.Fran.in diſcurſu vbi.s. ¶ Secundò limita,niſi primum dictum ex aliqua cauſa eſſet magis vero ſimile quā ſecundum.per text.in.c.literas.de præſump.

ſecundum eundē.dummodò ſit magna diſproportio verоſimilitudinis. ¶ Tertiò limita.niſi eſſem⁹ in cauſa criminali.per id quod dixi.s.aliās autem tenen ſ eſt cōtra Bar.Et iſta non tradas obliuioni:quia licet ſint vulgata non ſolent ita reduci.

§. Quæſiuiſti.

Non punit quis de crimine de quo non cōſtat niſi per famam & teſtium credulitatem indicitur.tamē purgatio.nec dictum vicinorum infamat.& ſic patet ꝙ fama iuncta cū a
teſtimonio de credulitate nō facit plenam probationē in criminalibus.vt propter illam poſſet indici purgatio & poteſt eſſe ratio:quia in criminalibus requirunt probationes luce clariores.l.ſciant cuncti.C.de proba.& ij. q.viij.c.ſciant.¶ No.primò ſecundū Io.& alios . teſtem poſſe interrogari an ſciat vel credat.quod dicit poſſe tolerari:quando ſpecialiter ſuper certo articulo interroga
b tur.ſed in generalibus ᵇ interrogatorijs non debet fieri iſta interrogatio:quia facilè poſſent teſtes imperiti dicere ſe credere.& ſic viderētur recedere à primo dicto: in b
quo dixerūt ſcire.de quo per Spec.titu.de teſte.§.iam de interrogatorijs.ad fin.& in.c.quoties.de teſti.refert hīc Car.ſe vidiſſe de facto.quia teſtes qui ſufficienter deponebant de ſcientia ſuper particularibus capitulis,fuerūt interrogati in fine:an crederent omnia quę dixerunt vera eſſe,& dixerunt ꝙ ſic.& per hoc dicebaſ ꝙ non probabant:quia deponebant de credulitate.& non de ſcientia.fuit tamen obtentū contrarium:quia tale interrogatorium fuit reſcindendum.vt fuit hīc.ideò reſpoſio ad illud non ꝓiudicat.¶ Item quia multi neſciunt differentiam inter credulitatem,& ſcientiam.de quo remittit do.Abb.ad.c.literas.de præſump.& in hoc articulo
c quantū probet teſtis deponens de credulitate.ᶜ vide Io. andr.in addi.Specu.titu.de teſte.§.opponitur.verſi.Item
12 † ꝙ depoſuit de credulitate.& Cyn.& Bal.in.l teſtium C.de teſti.& Bar.in.l.in ſumma.§.Item Labeo.ff.de aqua plu.ar.& cōcluſio eſt ꝙ vbi credulitas eſt proxima ſenſui per quem percipitur veritas,valet teſtimonium. ſecus ſi ſit remota à tali ſenſu.exemplum primi.teſtis dixit ſe vidiſſe nudū cū nuda in codē loco:per qđ credit eos adulteriū cōmiſiſſe.talis enim teſtis probat.& ita eſt tex. in.c.literas.de præſum.& ibi omnes doctores. Exemplū ſecundi quando credulitas eſt remota à ſenſu per quem veritas percipitur.dicit teſtis ꝙ vidit virum & mulierē confabulantes : & per hoc credit quòd cognouerint ſe carnaliter : vel quòd vidit aliquem cū armis de ſero,ex quo credit eum interfeciſſe illum qui in mane repertus eſt mortuus.nō enim probat:quia talis credulitas eſt remota à ſenſu:vel ab actibus ꝙ quos veritas ꝑcipit.debet eā credulitas elici ab actibus verоſimilibus vt plurimū cōcludentibus.vt latius per do.Ab.in.c.quoties.de teſti. vbi cōmendat doctri.Io.and.de qua.s.& not.accuratè ꝙ ſi teſtis deponit de credulitate & ſubiungit rationem cōcludentem : probat.ita colligitur expreſſè ex dicto Bal. in.l.nullum.C.de teſti.quod ētiam repetit in.l.data opera.in.xiiij.col.C.qui accu.non poſ.& ideò cautus debet eſſe examinans,vt ſemper petat de ratione.ſit ēm cautus faciēs interrogatoria ſup ꝟbus teſtes partis aduerſę debēt examiari,vt articulet.ꝙ ſi teſtis dixerit ſe neſcire,vel credere nō interrogef vlterius,nec examinef.& iſtis adde Bal.i.l.poſſide.in.iiij.co.ver.licet ḡro.C.de ꝓb.vbi dicit ꝙ teſtis q dicit ſe credere pro certo,nō probat ꝑſumptuē.niſi adijciat originem iſtius credulitatis.& ſenſum alleg.c.hoc loco.&.c.literis.de præſump . Item vide Bald. in.l.ſolam.in.v.q.C.de teſti.vbi dicit quòd verbum credo.cui adijcitur aliqua congrua ratio non deſtruit teſtimonium.ita dicit eſſe text.not.in.d.c.literis.& .c.v.loco. Item vide Bald.in.l.ij.§.quod obſeruari.in.iij.colū.verſ. iiij.oppono.C.de iuramen.calum.vbi poſt gloſſ.dicit ꝙ ſi teſtis dicit ſe credere illud quod prius per veritatem

¶ Per Bar.de veritate huius deciſionis vide plenè per Cyndarum in tra ctat.de teſti. variā tibus.& aliquid ꝑ Alex.in cōſi.cliij. col.ij.cir.me.in.v. vol.& vide eundē in cōſ.lxxiiij.col. iij.in prin.in.j.volumi. a

¶ Sed in generalibus.vide de hoc ꝙ Cep.in ſuis caut. vbi de hac cauē.& in aliis poſitis hic per Abb. b

¶ Decredulitate, Adde Are.in cōſ. xliij.col.ij,cir.fin. Alex.in cōſi.clvj. co.ij.ver.nō obſt. etiam,in.v.vol.& in cōſ.lxx.col.iij. ver.iij.non tamen & conſ.lxxvj.col. vl.ver.probaſ etiā & in conſ.c.col. iij.ver.quāuis,& ī conſ.cxxxiij.col. iiij.ver.nec ob.in j.vol.& adde etiā vt ꝙ do.Bart.ſoci. in cōſ.cxliiij.col. iiij.ver.nec ob.in conſ.ccxiiij.col.v. ver,ex quibus cōcludiē.& ibi qđ ſi teſtis dicit ꝙ ira credit:& ita firmiter tenet.& in cōſil.ccxlix.col.pe. ver.verſ.eſt.& ibi qđ vbi difficilis eſt,ꝓbatio,ſufficit ſi teſtis deponit de credulitate.& adde ꝙ teſtes de credulitatē & auditu interroganē ad ꝑſumptionē & nō ad ꝓbationem.vt per eūdē Soci.in conſi.cclxxxv.co. ij.ver.ij. principaliter & vide de materia etiam per cū dē Feli.in.c.quoties.col. iij.ver.gl. fi.s.de teſti.

affirmauerat:per hoc non euaneſcit eius teſtimonium quod not.ſecundum eum. ¶ Item vide Bar. in conſil. incipien. Vanutius Petri. vbi dicit quòd teſtes deponentes quem occidiſſe ad ſui defenſionem, probant: licet deponant per verbum credo. ¶ Item adde Pau. de leaza. in rubrica de teſti. vbi tractat hanc materiam. & inter alia in verſi. Ideò de eo. dicit quòd valet teſtimonium eius qui iudicat ſecundū artem ſuam de credulitate. ¶ Item adde domi. Anto. in capit. j. de appellatio. vbi dicit valere conſuetudinem quòd teſtibus deponentibus de credulitate plenè credatur eo caſu quo aliàs nō probarent. ¶ Item adde domi. Anto. in.c. vnico. de ſcruti. vbi dicit per illum tex. quòd in his quæ non poſſunt ſciri niſi per credulitatem, ſi teſtis dicit ſcio quantū poſſum, vel quā tū humana fragilitas cognoſcere finit: probat. ¶ Item vide Bald. in l. teſtium. in vltima colum. C. de teſti. vbi dicit quòd teſtis probans de credulitate probat, ſi ſit credulitas iuncta ſenſui, & munita ratione. Item vide Ang. in authē. de hæred. & fal §. hinc nobis. in. iij. colū. verſi. ij. not. vbi dicit quòd teſtes debent teſtificari ſic eſſe, velnō eſſe: non autem de credulitate. ¶ Item vide domi. Anto. in cap. cū ad ſedem. in. iij. colum. de reſti. ſpol. vbi dicit q̄ non probat teſtis qui reſpondet de credulitate in perceptibilibus ſolo ſenſu. ¶ Item vide domi. Anto. in.c. propoſuiſti. in vlt. colum. de proba. vbi dicit q̄ in cauſis in quibus depoſitio de credulitete plenè probat ſententia propter eam lata non tranſit in rem iudi. demum de hac materia vltra prædicta vide per domi. Anto. in.c. ij. in. iij. colum. de iuramē. calum. & in.c. cū cām. in. iij. colū. de teſti. & Petr. de ancha. in.c. ij. de iura. calū. in. vj. & Bar. in tracta. de teſte. in. v. col. ver. teſtis. dixit aliqua vera eſſe quia credit. per do. Anto. in.c. literis. in. ij. colū. de præſump. & in.c. quoſdam. in fi. eo. titu. per gloſſ. in l. diem profer re. §. ſi plures. in ver. aſſenſerunt. ff. de arbit. per Bald. in l. hæredes palam. in fi. prin. ff. de teſta. per Roma. in l. j. ff. deven. inſpi. & in l. quid tamen §. ſi arbiter. ff. de arbi. per Pau. de caſt. poſt glo. in rubri. ff. de iureiur. in fi. per Bal. in l. conuenticula. circa mediū. C. de epiſco. & cleri. in l. ſi ſeruus legatus. de lega. j. & in l. iij. circa prin. in apoſtil. ff. de teſti. & ibi dixit q̄ deponens de ſcientia, nō debet poſteà interrogari de credulitate: ne poſteà capiatur in ſermone. & alleg. Spec. in titu. de interroga. act. ad fin. & de materia per eundem Bal. in l. j. in fi. in apoſtil. ff. de teſti. vbi dicit q̄ ſi teſtis dicit ſe ſcire, poſteà dicat ſe credere: non valet eius dictum. alleg. Ioā. and. hîc. & dicit Bald. in l. conuenticula. in pen. colū. q̄ ſi teſtis dixit ſcio: quia credo, nō valet eius dictum. ¶ Item de materia vide Bal. in l. de tutela. C. de in integ. reſti. mino. vbi propter glo. ibi dicit q̄ reſponſio facta per verbum credo. poteſt corrigi. nec diceretur quis periurus ſi diuerſis tēporibus per verbum credo. reſpondit diuerſo modo. ſubdit tamen Bald. ſe putare quòd ſit periurus. niſi alleget cauſam qua re nūc credat aliter quā prius: quia ex prima reſponſione erat acquiſitum ius aduerſario. alleg. not. per glo. magi. in fine in .d. §. qd obſeruari. ¶ Item tenet Salice. in. d. l. de tutela. qui etiā intelligit quòd debeat iſte probare illā cauſam ex qua nunc credit contrarium. ita intelligit gl. ibi. ¶ Idem etiam dicit Pau. de caſt. ibi. & etiam Ludouic. roma. in. l. qui bona. §. ſi quis ſtipulaturus. ff. de dam. infe. pro quo etiam allegat not. per Specu. tit. de depoſitionibus. §. fi. verſi. item ſi ponens. facit qd not. glo. in. c. fi. ver. ex cā. de iureiu. in. vj. & idē tenet Do. in. c. j. de cōfeſ. vbi dicit q̄ heri dixit ſe vnū credere & hodie dixit ſe aliter credere: nō eſt periur⁹. alle. d. l. q̄ bona. §. ſi qs ſtipulatur⁹. & idē per illū tex. dicit Cy. in. d. §. qd obſeruari. in. xj. quæſtio. & idem dicit Archi. & Ioā. and. in. d. c. fi. de iure iurā. in. vj. vbi dicunt q̄ ſi per verbum credo varijs modis reſpondetur diuerſis temporibus, non incurritur periurium. quia hodie poteſt credere vnum, & cras aliud allegat. l. de ætate. §. fi. ff. de interro. act. & hodie poſſum habere de aliquo bonā cōſcientiam, & cras malam ex ali quo ſuperuenienti. allegant. c. ex inſinuatione. de ſimo. & c. vt circa. §. aliquin. de elect. in. vj. & c. fraternitatis. in fi. de frigi. & malefi. & ſic non requirunt q̄ fiat probatio cauſæ ſuperuenientis. vnde putant Moder. quòd ſufficiant cū iuramēto affirmare cauſam ſuperueniſſe quo ad euitandū crimen periurij: quia in his quę pendent ab animo, prout eſt credulitas, ſtatur ſoli iuramento. c. paſtora. de excep. c. ſi verò. de ſent. excom. facit qd no. glo. in. l. ſi cui. §. hiſdē. ff. de accuſ. & in. §. aliæ. inſti. de act. & in periurium nō incidit quis ſine proposito & dolo. c. quā tò. de iureiurā. quantū autem ad auferendū ius acquiſitū parti ex prima reſponſione ſtant Moder. cū Bald. in. d. l. tutela. quia allegas errorem probare debet. iuxta. l. error. & l. poſt diuiſionem. C. de iur. & fact. igno. Ad prædicta etiam ad quod no. dixit Bald. in. c. j. §. notandum. in titu. de no. feu. vbi dicit quòd teſtis qui heri dixit nō credo, poteſt hodie reſpōdere ſe credere: & qui heri dixit neſcio, pōt hodie dicere ſe ſcire. nec erit falſus: quia poſſibili veritate in eſſe poſita in illa non ſequitur neceſſaria falſitas. & dicit q̄ fuit de facto in cuitate Aſtenſi. & facit glo. in. l. de tutela. Ad qđ vide do. Franc. in. c. per tuas. in vlti. char. de proba. Poſſet etiam ſuſtineri opi. Bal. & Salic. in. d. l. de tutela. quo ad euitādum periurium: quia cū mutatio animio nō præſumat. l. cū tacitum. cum vulgaribus. ff. de probatio. non debet ſtari ſoli iuramento aſſerētis animi ſui credulitatē mutaſſe. qa illud qđ dicit q̄ in dependētibus ab animo ſtat ſoli iuramento vt in iuribus ſupra allega. limitatur, niſi præſumptio ſit contra iuramentum. vt ſingu. not. Bart. in. l. inter omnes. §. rectè. ff. de fur. & canoniſtę. in. c. ij. de conſti. argu. l. j. ff. de ſica. & in. l. ſi non cōuicij. C. de iniur. Et ad hoc vide omnino Feli. conſ. cclv. quod incipit domine Alex. in ver. crederem q̄ reſponſio. Quid autem in teſte qui dicit mihi non videtur? dic q̄ non approbat. ſecundū Bal. in. d. l. data opera. in. xviij. colū. C. qui accu. non poſſ. Et quid ſi diceret per verbum videtur iudicio ſuo, vel viſu ſuo? vide Ange. in repe. l: ſciendum. in. ij. &. iij. col. ff. de verbo. obliga. ¶ Secundò no. ex tex. hîc, q̄ infamia debet eſſe apud bonos & graues: non apud maliuolos & viles. nam de taliſin famia non eſt curandum. & dicit hîc do. Abb. q̄ turpe eſt à turpibus laudari. alleg. c. magnę. de voto. c. niſi. §. pro graui. de renū. Sed ad intellectū materię dubitari poteſt vltra ſcribentes hîc. quomodo intelligatur quis propriè diffamatus eſſe de delicto. in quo Bar. in. l. turpia. ff. de lega. j. dicit q̄ in ſtatutis in quibus punitur diffamans aliquem. non ſufficit in genere aliquem male dixiſſe. vt dicendo impium, vel peſſimum hominem, & ſimilia. nec requiritur q̄ de aliquo pronuntiet maleficium: ita limitate. ſicut dicitur. in. l. libellorum. ff. de accu. ſed ſufficit q̄ dixerit feciſſe homicidium, vel furtū. & dicit ibi Bar to. q̄ iſtud verbum diffamare. importat infamiam ponere. & qui pronuntiat aliquod verbum infamiā alicuius continens. & cū iſtis tranſit ibi Bal. & Ang. ſecundū Io. de imo. vbi reprehendit Bart. & concludit q̄ ſtatutum loquens de diffamatione intelligitur demum verificari: quādo per verba prolata ab aliquo quis apud bonos & graues eſt diffamatus. nam tunc propriè videt diffamatus. ſecus qn̄ non obſtante prolatione verborū pro hoc nō eſt apud bonos diffamatus. nec habent eum pro diffamato, ſed pro bono: & ſpernunt illius loquelam: quia ſtatutum eſt ſtrictè intelligendū per id quod habetur in. l. cōſtitutionibus. ff. ad munic. Nec obſtat ſecundum eum id qđ habeť in. l. j. C. de famo. libel. quia lex ibi punit illū qui nō corrupit libellū diffamatorij. nō aūt punit ſimpliciter diffamātem. & rīdet ad. l. diffamari. C. de inge. maqđ illud videtur procedere ſecundum ipſum & latam ſignificationem. nam aliud videtur eſſe diffamare: aliud diffamādi

a ¶ Nō videť. de hoc vide plenè per Alex. in cōſ. xv. col. v. ver. & nō ſunt duo teſtes. & ibi qñ deponit iudicio ſuo, & in cōſil. lxxiij. colū. ij. in. j. vol. & adde cūdē in conſi. x. col. pe. ver. Itē iſte teſtis, in conſ. xxiiij. col. v. ver. nec obſt. ſi iſtę mulieres. & in conſ. lvj. col. iiij. in ij. vol. & in conſi. xlij. in tertio vol. col. ti. & in conſil. cxiiij. col. v. i quarto vol. & per Frā. de are. in cōſ. lxxiij. & ibi quid quā do deponit per verbum videtur. & per verbū iudicio ſuo. & etiā per verbum credo, & ſcio.

diffamandi cauſa aliquid proferre. & hoc vltimo modo loquiť tex. in. d. l. turpia. & intelligit eſſe verū. niſi ex prę fationibus ſtatuti vel alijs circūſtantijs poſſet colligi alia mens ſtatuentium. & pro hac opi. Imo. facit tex. hîc. & in c. pe. de pur. ca. & in. c. qualiterꝯ. eo. & in. l. eaq̄. C. ex quibus cauſis infa. irroge. vbi tunc videť haberi æſtimatio diffamationis: quando eſt apud bonos & graues facta. tū Bal. in. d. l. diffamari. videť velle idē quod Bar. in. d. l. turpia. pro quibus aliqui allegant text. in cle. j. in verſ. diffamatur eccleſia. iuncta prima expoſitio. glo. de offi. or. & pro hoc facit ratio tex. q̄ ſequitur multitudo. ¶ Item facit: quia famoſus, ſeu famatorius libellus dicit ille qui cō tinet illud qđ ſugillat famā alterius: nō habita diſtinctione an aliud trāſiuerit in opinionē bonorū, grauium, vel non. vt d. l. j. C. de fa. lib. cū ſimi. ita ergo debet dici diffamator qui talia quomodolibet proferat. & ad iſtum tex. cū alijs prælleg. reſpōderi pōt, q̄ hîc agitur de ſumendo iudicium ad procedendū cōtra diffamatum de crimine. nam requiritur q̄ talis diffamatio laboret apud graues. & ita intellige, hanc materiam. & adde qđ ſcribit Fede. in. d. cōſi. quod incip. dñe Alex. in diſcurſu. ¶ Tertiò no. q̄ propter dicta paucorū nō reſultat infamia. & pon
a dera. quia hîc nō loquiť de teſtibus deponentibus[a] quem infamatum in vicinia, vel in parochia: ſed de deponentibus quem infamatū penes ſe: quia primo caſu probarēt per id qđ not. in. ij. q. j. c. §. fi. in glo. j. in. l. iij §. eiuſdem. ff. de teſti. & eſt expreſſum. in. c. tā literis de teſti. ſicut etiam probatur per duos teſtes ſuper ſeptem teſtiū ſuſcriptio l. ij. C. de bo. poſſ. ſecūdū tab. & l. ſi. ad fi. C. de fideicō. & in. c. iij. loco. de proba. & dicit hîc Gof. q̄ iſte verſi. *qui propter*. ponit nouū caſum. videlicet an per dicta paucorum diffamātiū aliquē, cuius opi. inter bonos & graues læſa non exiſtit, debeat prælatus procedere tanquā contra infamātum. & reſpondet q̄ non quia ex illa procedi non debet niſi tantus clamor & c. in. c. qualiterꝯ. eo. Et ſic in primo intellectu quæritur de pœna imponenda. in ſecundo de inquiſitione facienda. & iſte eſt ſatis bonus intellectus ſecundū Pe. de anc. Et de hac materia per quot teſtes infamia probeť: vide latè per do. Maria. in repe. c. qualiterꝯ. eo. q. ix. arti. xxviij. ¶ In gl. ſi. ibi. *maior pars*. & ſic vult gl. q̄ ad hoc vt quis dicat infamatus, eſt neceſſe q̄ ſit infamatus apud maiorē partē parochię, vel villę. & non ſufficit, q̄ ſit diffamatus apud duos, vel tres. & per hoc dicunt quidā q̄ ſi villa non habet niſi duos vel tres homines: nō poſſet quis infamari ibi. ſcdm Io. an. ſed Abb. tenet cōtrariū: quia debet inſpici fama vicinarū parochiarum, vel villarū. pro quo alleg. qđ habeť in. c. ſuper. eo. de cog. ſpir. & hoc etiā ſequiť do. Ant. hic. ſed Imo. dicit q̄ ex quo ius vniuerſitatis teneť per duos, vel tres. vt in. c. j. de elec. ſatis videť poſſe dici q̄ infamatur quis in tali parochia: ex quo ibi habeť pro infamato: licet ſint duo, vel tres. ¶ Vnde cōcludit q̄ aliquādo teſtes referūt ſe ad infamatū penes ſe: & tūc nō probāt. vt hîc. nec obſt. q̄ duo poſſint proſequi inquiſitionē. vt. c. cū oporteat. ſ. e. quia nihilominus debet poſteà fama probari. Aliquādo duo, vel tres dicūt aliquē infamatū, tñ cōis vox vicinię habet ſe in oppoſito: & tūc pferť illa cōis vox. & ita debet intelligi & limitari qđ. ſ. dictū eſt. cętera in hac materia dicvt per docto. hîc. & in locis de quibus memini. in. c. cūm oporteat. ſ. eo. titu.

a ¶ Deponentibus. Adde qđ tūc duo teſtes probāt infamiam quādo ſunt ritè & rectè examinati. & de ea deponunt etiam apud graues viros. arg. c. tam literis. ſ. de teſt. facit ſimile q̄ noſ. i. l. ij. C. de bo. poſ. ſecūdum tab. vbi ſolennitas teſtamenti probat per duos teſtes.

¶ CAP. XXII.

AD petitionem. Multis modis ſummat per doctores propter varietatē intellectuū; circa quos inſiſtere nō intēdo: ſed referre ea quæ ſunt memoratu digna. & hoc dicit. Si is de cuius crimine in iudicio conſtat, petit reſtitutionem propter iudiciariū ordinē non ſeruatum non eſt audiendus. ſed eū tanq̄ notorū criminoſum debet ſuperior de nouo priuare. h. d. & eſt caſus valde not.
13 ſecūdū hūc intellectū. ¶ †Not. primò q̄ electio ſpectat ad collegium non ſolū vacante eccleſia per mortē prælati, ſed etiā per priuationem ipſius iudicialiter factam: & ſubdit hîc do. Abb. q̄ de electione papę fuit dubitatū tē pore ſuo in cōſilio Piſano: vtrū vacante eccleſia romana per priuationē factā de papa per conciliū electio veniret ad cardinales: vel ad ipſum conciliū. & dicebant aliqui q̄ iura quæ tribuunt poteſtatem eligendi cardinalibus: loquuntur quādo papa moritur. vnde videbať ſecus eſſe quādo priuabať. de quo remittit ad no. in. c. licet. de ele. & in iſtis inferioribus eſt hîc expeditū. & eadem ratione dubitari poſſet ſecundū Ana. hîc quādo vacat per renūtiationē Papæ. de quo in. c. j. de renū. in. vj. vbi pondera gl. in ver. prędeceſſor. in fi. quę fortè decidit hoc dubiū quæ vult quomodocūq̄ vacet eccleſia, prælatus dicitur mortuus quo ad illam. adde etiā gl. in ver. vacabūt. in. c. ſi propter. de reſcrip. in. vj. per quā dicit ibi Domi. in. viij. col. no. q̄ verbū vacationis etiam in materia odioſa, omnem vacationem cōprehendit. eſt glo. ſimilis. in. c. cupiēt. es. in princip. in verſi. vacantibus. de electioni. eod. lib. & in. c. quia ſæpe. in ver. vacat. de præben. eod. libr. & in c. quāuis. el. ij. in ver. decedentiū. eo. titu. & lib. & de iſto paſſu vide do. Ab. in diſputatione ſua. q̄ incip. eps & qui dam rector Parmenſis. in vltimò dubio. ¶ Secūdò not. q̄ iudex qui priuat prælatū, debet dare licentiā electoribus eligendi. imo ipſo iure amoto prælato per ſententiam poteſtas eligendi deuoluitur ad electores pro quo vide qđ habeť in. c. de multa. §. is quoq̄. de prębē. & in. c. ne pro defectu. & in. c. quia propter de electio. & in. c. ad apoſtolicę. in fi. de re iudi. in. vj. & talem electionē hodie legatus de latere impedire nō pōt. ſecundū Ioan. de ana. hîc per. c. pe. de offi. deleg. in. vj. ¶ Quid autem ſi ſententia priuationis ferť in curia, vtrum beneficiū dicatur vacare in curia? vide glo. in ver. mori. in clemen. j. vt lite pēden. & pondera bene quòd iſte tex. probat q̄ ſit caſſata, ſed minus iuſtè. & hoc quo ad effectū irritandi ſecundā electionem. ſed quo ad ſecundū electū, ne dicatur occupare locū viuentis: ſufficit ſententia: licet nulla. patet hîc quia confirmat in effectum primam electionem. qđ non faceret ſi incurriſſet pœnam occupantis locū viuentis. pro quo alleg. Pet. de ancha. tex. in. l. pe. ff. de adul. vbi habetur de illo qui duxit vxorem minus legitimè repudiatam: quia excuſatur ab adulterio qđ non cōmittitur ſine dolo. de quo etiā in. c. pe. de biga. iuſſus enim iudicis excuſat à pœna: licet minus iuſtus. l. furti. §. q iuſſu. ff. de his qui no. infa. ¶ Idem dicit Hoſti. in iuſſu, vel mandato arbitratoris. in. c. veniens. de iureiur. quod tamen intellige prout habetur in. l. iuſtè. de acqui. poſſ. vbi in effectu dicitur ſecundū Bar. quod iuſſus iudicis ita dēmū accuſat, ſi ſit ritè factus: hoc eſt iuris ordine ſeruato: dato q̄ non ſit rectè interpoſitus: hoc eſt ſecundum iuſtitiam. & ita reſpōdet ad. l. meminerint. C. vnde vi. & ſi diceret q̄ in iſto c. ſentētia legati excuſat ipſum priorem à pœna occupātis locū viuentis. & tamen litera dicit q̄ fuit lata iuris ordine nō ſeruato. reſpondet Imo. q̄ ibi loquiť in decreto. & ſic in interlocutoria. hîc in ſententia diffinitiua. & valet vt valere poteſt. ¶ Tertiò not. q̄ poſſeſſio eſt reſtituenda quando quis eſt priuatus iuris ordine non ſeruato. ad idem quod habetur in. c. conquerente. de reſtit. ſpo. ſi tamen conſtat minus legitimè ſpoliatum non poſſe in beneficio remanere: non eſt ſibi poſſeſſio reſtituenda. glo. tamen dicit q̄ hoc facit de plenitudine poteſtatis ideò dicit q̄ papa hoc fecit Hoſti. q̄ in curia multa expediuntur per viam prouiſionis. quod dicit ſibi placere, quando periculoſa eſt iuris ſolennitas: quæ deuiat à veritate. c. dilecti. de iudi. Secus quādo per illam ſubuertitur

ius alterius ſine cauſa, vel veritas cõfunditur cap. in cauſis: de re iudica. Fateſ tamẽ quòd in hoc mundo non eſt opus querela contra papam. c. aliorum. ix. quæſti. iij. niſi in. c. ſi papa. xl. diſtinct. Et per iſtum text. dicit Abb. in. c. cùm olim. in penulti. colũ. de re iudi. probari ſingulariter, quòd ſolus princeps poteſt ex plenitudine poteſtatis habere ratum proceſſum iniuſtum vel nullum ex defectu ordinis nõ ſeruati: ſi cõſtat cauſam rectè inſtructã quo ad ipſius merita. vt ibi per eũ. & per iſtũ text. dicit d. Bal. in. c. j. §. fi. titu. de nat. feu. in vſi. feu. ꝙ princeps poteſt iudicare ſola veritate inſpecta: poſito quòd iudiciarius ordo non ſit ſeruatus: & dicit eſſe text. nota. hîc facit quo not. Innocẽ. & Ioã. andr. in. c. j. de lit. conteſta. ꝙ effectus lit. cõteſta. nõ currit in principe. facit ꝙ no. Imo. in. l. apud Iuliamũ. §. vtrum. ff. ad treb. vbi ponit quando
14 ſententia lata contra ſententiã principis ſit nulla. ¶ † Et quantum poſſit papa in pertinentibus ad ordinem iudiciarium conſidera qđ not. Hoſt. in. c. querelam. de elect. & refert ibi do. Ab. in. iij. colũ. vbi dicunt quòd papa nõ poteſt recuſari ſuſpectus. facit. c. cũ olim. de re iudi. per quem text. dixit Roma. in. l. ſi quis arbitratu. in. iij. char. ff. de re iudi. ꝙ papa ex magna cauſa poteſt ferre ſententiam conta non citatum. facit text. in. c. cũ veniſſet. de iſti. per quẽ dicit Roma. ſing. cccclxviij. incip. Nũquid iudex. quòd papa ex officio poteſt reſtituere in integrum nõ petentem. facit qđ no. do. Ant. in. c. veſtra. in. xxxv. colum. de coha. cle. & mu. vbi dicit ꝙ papa poteſt ſupplere de facto non petitus. no. Imo. poſt Hoſtiẽ. in. c. cũ omnes in. vij. colũ. de conſti. allegando. d. c. cùm veniſſet. Et ideò dicit Pet. de ancha. & Imo. in. c. ex ore. per illũ text. de his quę fiunt à maio. par. cap. quod papa poteſt abbreuiare dilationes iuris ſine cauſa. ſecus in alijs. vt not. in. l. ij. ff. de re iudi. & dicebat Bald. in. l. fi. C. de legi. quod coram papa conſideratur veritas, & omnia quæ ſunt de iurisdictione & non requiritur in ea ordo iudiciarius. ſimiliter Spec. tit. de ſenten. §. iuxta. ver. non valet. dicebat quod papa non tenetur pronunciare in ſcriptis. & quòd de proceſſu coram eo non expedit dubitare, ſi non ſit in ſcriptis. ad quod vide glo. in. c. inſtitutionis. xxv. qõ. ij. & eodem modo dicebat Hoſt. in. c. noſtra. de ſepul. per tex. ibi quod valet ſententia papæ ſuper re dubia. cõtra capi. grauẽ. xj. qõ. iij. & conditionalis. quod fieri non debet. ij. qõ. vj. c. biduum. & poteſt admittere probationes poſt ſententiam. contra cap. cũ dilectus. de fide inſtru. & hoc multũ not. ibi do. Abb. & pro tanto dixit Bart. not. quę omnes ſequuntur in. l. j. C. vt quæ deſunt aduoca. par. ꝙ poteſt pronuntiare ſecundum conſcientiam: omiſſis allegationibus. hinc eſt quod ſcribit do. Anto. in. c. interdũ. in. j. colũ. de exceſ. prę la. & Imo. in ca. ex tenore. in fin. de reſcrip. & Imol. & do. Abb. in cap. cũ inter. de conſue. & Bal. in. l. eos. in princ. C. de appel. & in. l. bonorum. C. qui admit. & capi. cũ eccleſia. in. iiij. colũ. de cau. poſſeſ. quòd papa poteſt pronunciare ſuper non petito. contra capit. licet heſi. de ſimo. vide quæ ibi dixi. & dicebat Ange. in l. ij. C. de crimi. ſacrileg. quod ſi papa dicat. eſto ſacerdos non requiritur aliud & dicebat Ang. in. l. j. C. de ſenten. paſ. quod idem ſi dicat. ſis epiſcopus. ¶ Demum in prædictis pondera text. in. c. in cauſis. de re iudi. quem nemo conſiderat. & reſponde vt per Hoſti. hîc. quem ſ. retuli. ¶ Et ad præmiſſa ſubdit hîc do. Chardi. quòd quicquid papa fecerit, ſufficit. quia in his ſcilicet quę ſunt iuris poſitiui tanta eſt poteſtas papalis, quod facit illa ceſſare, & haberi pro infectis: etiam retro. & alleg. glo. in cle. prima in ver. pro infectis. de immu. eccle. & ideò tollit omnia quę ſunt ſecuta ex illo. hîc tamen voluit haberi pro infectis. ſed priuatos remanere. & ſi voluiſſet & potuiſſet. Limita tamen illam gloſ. procedere. dummodò non agatur de prę iudicio tertij:[a] cui papa non intendit præiudicare: niſi exprimat. cap. ſuper eod. de offi. delega. ¶ Ex quo infert ad quæſtio. occurrentem in facto. Papa mandauit vt cũ miniſter ſancti Antonij ordinis minorum eſſet renunciaturus in capitu. generali, acceptari debeat talis renunciatio, quam etiam ipſe in commiſſione in illum caſum acceptet: mandauit alteri prouideri de prouincioratu. & ita factum fuit: papa reuocauit illam commiſſionem: & omnia inde ſecuta & voluit haberi pro infectis: an ꝓ hoc dicaſ primus miniſter abſq; alio hominis miniſterio? videſ quod ſic per prædicta. quod videtur mirabile. quod reſurgat titulus extinctus contra. l. ſi res. §. areã. ff. de ſolu. *Sed* hoc euenit. quia ſententialiter illa renunciatio non interuenit. ſubdit tamen quod omnia quæ fecit ſecũdus miniſter remanebũt valida. ¶ Fige quòd alienauit in forma debita ſi reuocaretur alienatio ageretur de prę iudicio tertij fortè laici, cui non poteſt auferre dominium in eo translatum. & pro hoc vltimo bene facit. c. quamuis. de reſcrip. in ſexto. & conſidera: quia domi. Cardina. referendo hoc factum, videtur implicare contradictionem. & ad intellectum gloſ. in. d. verſi. pro infectis. vide ibi Cardina. in. vj. not. in. j. oppo. & do. Cardina. in cle. ij. ver. duro. in. ij. oppo. de hære. &
b Pet. de ancha. conſil. cxxxvij. [b] incip. pro domina Paula multum facit etiam quod not. do. Abb. in. c. ſi quando de ſenten. excõmu. in. c. venerabilem. in. v. colum. qui ſil. ſint legiti. & Pet. de ancha. in repet. capi. primi in. xxxij. chart. de conſti. & Imo. poſt Cardi. in. c. cęterum. vij. col. de reſcrip. Et ſubdit hîc do. Anto. quem ſequitur domi.
15 Abb. & Ioan. de ana. † quòd iſte text. in hoc eſt valde ſingularis. & procedit[a] de iure: quia criminoſus non audi tur petens reſtituionem beneficij, ſi de eius crimine notoriè conſtat non ſolũ notorietate facti ſed etiam iuris: puta per probatiões. quibus nihil opponi poteſt. de quo pulchrè per Ioan. de ana. in. c. conſtiterit. ſ. eo. & remittit do. Anto. ad no. per ſe. in. c. in literis. & in. c. Item cũ quis de reſtitu. ſpolia. vbi in xx. colũ. voluit iſtud de notorietate probationis vel confeſſionis. & alleg. etiam Innocẽ. in. c. ſignificaſti. de diuor. & Hoſt. in. ad vltimum. de cau. poſſeſſ. & Ioan. and. in addi. Spe. in rub. qui fil. ſint legiti. & idem dicit domi. Anto. in. c. conſtitutus. circa finẽ. de fil. preſbyte. *Secus* ſi eſſet notorietas prę ſumptionis tantùm: quia illa non impediret reſtitutionem, ſecundum do. Anton. in. d. c. in literis. per. c. j. de diuor. & per eum ibi. vbi etiam voluit ꝙ defectus iuris obſtet petenti reſtitutionem: non ſolũ ſi reſoluit in ipſo facto: ſed etiam
16 quando infert reſoluendũ. ¶ † Et põdera tex. in. d. c. ſi cõ ſtiterit. ꝙ agenti poſſeſſorio recuperandę in beneficialibus obſtat notoria exceptio nullitatis. & no. d. Ant. in. d. c. Item cũ quis. propè ſi. & do. Abb. poſt do. Ant. in. c. accedens. in vlti. colj. eo. & Archi. in. c. j. §. j. xiiij. q. j. ad hoc allegans Inn. in. d. c. ſignificaſti. de diuor. ſecus ſi inhabilitas ſit ſolũ manifeſta: vt eſt gl. ſing. in ver. de manifeſta. in c. quia ſuſpecti. iij. q. v. quã ad hoc allegat ſingulariter. d. Ant. in. d. c. Itẽ cũ quis. in fi. dicens idem eſſe ſi non eſſet notoria, nec manifeſta, ſed famoſa: dato ꝙ opponens in cõtinenti eam vellet probare. per gl. in. c. ſuper. cãis. ij. q. v. & iſtis adde Inno. in. c. ſuper hoc. de renũ. vbi dicit ꝙ agẽti poſſeſſorio recuperandę obſtat notorius defectus proprietatis: etiam ſi ſit notorietas facti, vel diſpoſitionis. & ſequitur do. Ant. in. c. veſtra. in. xix. colũ. de coha. cle. & mu. ¶ Item adde do. de Rota deci. xxj. incip. Item not. ꝙ vbi aliquis. vbi dicunt ꝙ qui tenuit duo beneficia incõpatibilia vltra tempus de quo in extrauaganti execrabilis. & vno illorũ ſpolietur, non poterit petere ſe reſtitui. quia cũ appareat de iure cõmuni talia beneficia ſimul retineri nõ poſſe, nõ eſt reſtitutio facienda. ar. c. cauſam. de præſcrip. & alleg. Inn. in. c. cõſtitutis. de fil. preſb. ¶ Et ad p̃dicta quaſdã declarationes no. primò intellige impediri poſſeſſoriũ nõ ſolũ quo ad petitionẽ poſſeſſionis: ſed etiã quo ad petitionem fructuũ. ita dicit not. do. Anto. in

a ¶ De prę iudicio tertij. Adde quod opi. papę in beneficialibus prę iudicat tertio: etiam ſi ne clauenon obſtante Ant. de bu. & doct. in. c. quæ in eccleſiarũ. ſupra de cõſti. Ale. in conſi. ij. eo. ſi. in j. vol. & Bar. ſozi. in conſi. clxix. co. iij. ver. nam videmus.

b ¶ Cxxxvij. Adde quod eſt numero cxliij.

Anto. in. d. c. literis. in. xx. col. reprobando Ioã. and. in. c. cũ dilectus. de cau. poſſe. & proprie. & Inn. in. c. cũ olim. in verſi. per portarium. de priui. & in. c. ſuper hoc de renũ. & intellige de fructibus qui fuerunt percepti poſtq̃ in agente ſuper erat notorius defectus proprietatis. nam aliter fructus perceptos licitè: puta ante acceptationem ſecundi incompatibilis petere nõ prohibetur. vt per. d. Ant. & alios in. c. de multa. in. c. de multa ĩ. vij. co. de p̃bẽ.
17 ¶ † Secũdò declara prædicta, ꝙ defectus notorius proprietatis obſtat agenti poſſeſſorio recuperandę. dũmo-
a dò excipiens[a] doceat de ſua proprietate: ſecus ſi doceret de proprietate tertij. vt eſt glo. iuncto text. in. c. ad decimas. in ver. eundem. de reſti. ſpol. in. vj. quia in beneficia libus magis debet iuſtificari exceptio quã in alijs. vt per glo. & doct. in cle. j. de cau. poſſ. opi. autẽ Ioã. an. in addi. *Specu.* ſub rubr. de reſti. ſpol. vbi reprobat glo. in. d. c. ad decimas. procedit in alijs nõ beneficialibus. ſecundũ do. Anto. in. c. bonę. in. xij. col. & appel. & in. c. paſtoralis. in iij. col. de cau. poſſeſ. & in. c. ex inſinuatione. in vlti. colũ. de procur. & in. d. c. in literis. in. xxj. colũ. & Do. in. d. c. ad decimas. in. iiij. col. Et in hoc adde Bald. in. l. naturaliter. §. nihil cõmune. de acqui. poſ. vbi dicit ꝙ ſi notorię con ſtatde proprietate excipiẽtis quod ipſo iure nõ erat priuatus dominio: licet veniret priuandus per ſententiam ob aliquam cauſam, cũ obſtabit exceptio talis proprietatis agenti recuperandę. alleg. not. per Innoc. in. c. ad decimas. tamen dicit ibi Bal. ſibi nõ placere. per. l. ſi quis ad ſe fundum. cũ ibi not. C. ad. l. Iul. de vi. vbi ſecundus ſpoliator qui erat dominus, cõuenit interdicto recuperandæ: & tamẽ reſtituere tenetur ante omnia poſſeſſionem. & ſic reijcitur exceptio dominij: quia excipiens veniebat priuandus per ſniam. l. ſi quis intantã. cũ glo. in ver. amittat. C. vnde vi. & ſequit Imo. in. d. §. nihil. Sed tamen cum opi. Inno. cõcordat do. Ant. in. c. ij. ad fi. de cau. poſſeſ. & ad. l. ſi quis ad ſe fundum. poteſt dici ꝙ ibi nõ apparet ꝙ notoriè conſtaret de dñio. ¶ Tertiò declara qđ dictum eſt notorium probationis proprietatis obſtare agenti poſſeſſorio recuperandæ. vt intelligatur notorium probationis: quãdo iam eſt concluſum in cauſa ſecundũ do. Anto. in. d. c. in literis. in. xxj. colũ. dicentem ita notari in
18 d. c. bonę. de appel. ¶ † Quartò declara vt nedum quando agatur ſimplici poſſeſſione recuperandę admittatur exceptio notoria defectus proprietatis: ſed etiam ſi ageretur per viam attentati lite pendẽte in poſſeſſione: qđ remedium eſt magis priuilegiatum quã ſimplex poſſeſſoriũ recuperandę. ſecundum ea quæ not. Innoc. in. c. dilecti. de maio. & obe. & glo. in cle. j. vt lit. pen. ita ſingulariter determinant Domi. de Rot. deci. deciſi. xiiij. incip. Ita fuit dubitatum vtrum petenti. & ſentit domi. Anto. poſt Innoc. in. d. c. bonę. in. x. col. quod intelligit. niſi iudex ex offio ſuo vellet propter contumaciam fieri reſtitutionem: quãuis notoriè appareret de defectu proprietatis. & alle. Lap. in. d. c. ad decimas. Et de hac materia vltra p̃dicta vide do. Abb. in diſputati. ſua. Titius clericus. ¶ Not. iiij ꝙ ſententia lata ſuper beneficio pro vno per cõtumaciam pronunciatur contra alium: puta pronunciatur prę latum minus iuſtè remotum: per cõſequẽs pronunciatur ſubrogatum loco ipſius minus canonicè ſubſtitutũ. nam penes duos titulus beneficij inſolidum eſſe nõ poteſt. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. cõmoda. c. cũ non ignores. de præben. & ideò ſi pronũciatur rem vel beneficium vnius eſſe: per cõſequens pronuntiaſ alterius nõ eſſe. l. Pomponius. § deniq̃. ff. de procura. facit quod plenè habetur in. c. pe. de re iud. & pro concordãtia ad iſtũ text. ꝙ di. vbi nõ tenet diſpoſitio, non tenet collatio alteri facta. vide tex. in. c. in primis. poſt princ. ij. q. j. & in. c. cũ dilectus. de pur. ca. & in. c. tanta. de excel. prę la. facit glo. in. l. j. C. quibus res iudi. non nocet. & qđ habeẽ in. c. ordinatos. lix. diſt. & qđ not. Cal. & Cardi. in. c. dilectus. el. ij. de ſimo. vbi ſi pronuntiatur contra recipientem beneficium per ſimoniam, facit præiudicium danti, vel cõtra. & ſententia qua pronunciatur fuiſſe non legitimè priuatum beneficio, nocet illi qui in locum eius fuerat ſubrogatus. & ſententia qua pronuntiatur aliquem fuiſſe malè ordinatum, videtur eſſe lata contra ordinantem, ꝙ malè ordinauerit. facit gloſ. ſin. in. c. dilectos de præben. & in. c. tantis. Daniel. lxxxj. & in. c. tantæ nequitię. in ver. ſed filius. lxxxvij. diſt. & in. c. j. in ver. opponitur. ad fin. de elect. in. v j. & in cle. j. in verſi. contra poſſeſſorem. de ſeq. poſſeſ. & in. c. in literis. per. c. j. de diuor. & per fitetur. ij. qõ. v. & in. c. ei qui appellat. §. quandoq̃. ij. qõ. vj. Cõmuniter tamen concluditur per docto. in. c. penu. de re iudica. & in. l. ſæpe. ff. eod. titu. quòd neq̃ abſolutoria lata pro vno, nec condemnatoria contra vnum, noceet alteri. probatur in. l. adulter. §. fi. ff. de adul. vbi abſolutoria lata pro adultero non prodeſt mulieri adulteræ ſi
a nupta erat: licet ſecus ſi nupta erat. & ſic eſt ſpeciale fauore matrimonij. vt in. c. ſignificaſti. & ibi no. de adulter. & d. ca. interrogatum. & ſimiliter ſententia lata in connexis cõtra vnum non nocet alteri. vt probatur in. c. dilecto. in fi. de præben. vbi ſententia priuationis cõtra vnũ lata ex eo: quia fuerant ipſe & alius recepti ad vnicum canonicatum: nõ nocet alteri ad intereſſe. facit. l. ij. C. de fide inſtru. Non obſt. gloſ. in. d. c. dilectus. el. ij. de ſimo. quia licet glo. in dictis locis varient: temen magis communis opi. eſt ꝙ ſententia lata contra vnum in dictis caſibus noceat alteri in cõſequẽtiam ſi contra vtrunq̃ fuit ꝓceſſum & cognitũ. aliàs autẽ nõ nocet quo ad plenũ p̃ iudi. ſed quoad aliqualẽ p̃ſumptionẽ. & hoc colligiſ ex di ctisgl. Iſta tamen reſtringuntur per iſtũ text. cũ cõcordã tijs. niſi feratur ſententia cõtra debitorem qui mihi rem obligauit. vt. d. l. ſæpe. & idem in ſententia lata contra eligentem ſuper poteſtate eligendi quia præiudicabit electo. vt not. glo. in. d. c. hoc quippe. & in. c. cupientes. §. cæterum. in ver. nullum prę iudicium. de elect. in. vj. & no. Inn. & alij plenè in. d. c. pe. de iudi. & Bald. & Sali. in. l. ij. C. quibus res iudic. non no. ſecus ſi infirmaretur electio propter defectum ipſius electi: puta propter crimen: quia tunc electo ſcienti bene præ iudicabit quo ad hoc vt perdat ius ex illa electione. tamen ſibi non prę iudicabit quo ad hoc vt efficiatur ineligibilis quo ad illas electiones: propter magnitudinẽ præiudicij. iuxta. c. ſuper eo. de elect. & ꝓbatur optimè. ar. l. Titius. ff. de infa. & in. c. ſtatuimus. in vlti. col. de elect. ¶ No. v. ꝙ hîc papa recipit ꝓbationes poſt finitã inquiſitionẽ p̃ legatũ. vtrũ aũt inferior iudex hoc potuiſſet? Hoſt. ꝙ ſic, qa etiã pu-
b blicatis[b] atteſtationib⁹ põt iudex ex offi. recipere teſtes c. cũclamor. cũ ibi no. de teſti. & etiã poſt cõcluſionem in cauſa poteſt iudex partes interrogare. c. cùm Ioan. de fide inſtru. & hoc verum. quando agitur de cauſa beneficiali. & hoc propter periculũ animarum & eccleſiarũ. & ideò in his iudex ſupplet etiã de facto. c. bonæ. de poſtu. prę lat. & iſta ſunt not. ſecundũ do. Card., qui dicit ꝙ per prędicta obtinuit ꝙ in quadam cauſa vſuraria ſtaret pro bationibus factis poſt cõcluſionem in cauſa. quia cõcluſio intelligiſ facta quo ad partes: nõ quo ad iudicem. de quo remittit ad not. per ſe. in. d. c. cùm Ioannes. in. viij. cõtrario. ¶ Item concluſio eſt quędam interlocutoria quę põt per iudicem reuocari tacitè & expreſſè. & ideò etiã in alia materia in qua nõ exuberat officiũ iudicis, ſi poſt cõcluſionẽ recipiant probationes: intelligiſ receſſum à cõcluſione: & valẽt ꝓbationes. niſi pars appellet. de quo remittit ad no. per ſe in. c. cũ dilect⁹. de fi. inſtr. in ver. no. & vide Car. cõſ. xxv. qđ inci. in cã Amareti. vbi cõſuluit prout. ſ. refert. & alleg. etiam Innoc. in. c. cũ veniſſet. de teſti. vbi dicit ꝙ etiam ſi ſpecialiter renunciatum ſit ſuper aliquo articulo productioni teſtiũ, ſi aliqua iuſta cauſa mouet iudicẽ, põt admittere probatiões etiam ſuper

a ¶ Dummodò excipiens. Adde & vide de hoc plenè per Alex. in conſ. lxxxix. co. iij. ver. præterea etiam, in v. vol. & per eũdẽ in conſi. xcj. col. ij. in cõſ. xcij, xciij. & xciiij. eo. vol. & adde eũdẽ Alex. in conſi. v. ver. & quod remediũ. in iij. vol. & de huius deciſionis veritate vide per. d. Bar. ſozi. in repe. l. rem quę nobis. ff. de acquir. poſſin. ix. q. prin. col. iij.

b ¶ Publicatis. Adde qđ non ſoluũ, põt iudex ex offi. cio recipere teſtes poſt publicationem: ſed etiã tenetur in crimiãlibus maximè ad deſſam rei. ita Are. cõſi. cxlvij. colũ. iij. iuxta fi.

illo articulo per beneficiũ reſtitutionis & clauſulę gene
ralis ſi qua mihi &c.& maximè preſtito iuramẽto à par
te petente,ꝙ hoc malitioſè non petit. inducit in arg.qđ
habeſ in auth.de teſti.§.quia verò multi.col.vij.qđ opti
mè probat ſecundũ eũ.& alleg.Io.and.in.c.intimauit.de
teſti.vbi poſuit hoc dictum Inno. & alleg. quod ponit
Spec.in tit.de renũ.& cõclufione.ver.& ſcias ꝙ vbi con
cludit ꝙ ex iſta cauſa etiam poſt cõcluſionẽ admittũtur
exceptiones & allegationes facti.ad quod dictũ bene fa
cit ſecũdũ eũ.c.paſtoralis.de cau.poſ.& de hoc dicit eſſe
caſum hîc iũctis dictis Hoſt.vt.s.Et iſtis adde quod not.
do.Ant.in.c.cũ cauſam.in antepe.col.de iur.cal.& in.c.j.
circa.ij.colum.de iudi.vbi refert ſe cõſuluiſſe ꝙ nedũ ad
a declarationem[a] retroactitatorum poteſt index ex offi
cio interrogare etiam poſt cõcluſionẽ in cauſa.vt in.d.c.
Io.ſed etiã ad fundandam de nouo intentionem partis&
ſic in vim nouę probationis.per.l.generaliter.poſt prin.
in ver.ipſa diffinitiua.C.de reb.credi.& per.l.vbicũq;.ff.
de interro.act.iuncta glo.& per.c.iudicantem.xxx.q.iiij.
& dicit hoc eſſe notandum.& cũ eo ſimpliciter tranſit
Imo.& in.d.c.cũ cauſam.& in.d.c.j.Et idem etiam vide
tur tenere Io.an.in.c.j.de iur.calũ.in.vj.& Bal.in.l.ſi ac
cuſatoribus.C.de accu.& in.l.j.in fi.C.ſenten.reſcin.non
poſ.& Ange.in repet.l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.
de pact.& Ludo.roma.in.l.admonendi.in.xxviij.colũ.ff.
de iureiur.bene facit.d.c.paſtoralis.& Ioã.an.do.Abb.&
Imo.in.d.c.cũ Ioãnes.& iſtud cõiter tenetur.facit quod
Rota notat deci.vj. inci.Idem per eadem motiua.in no
uiſſimis.vbi dicũt ꝙ iudex ex officio poteſt recipere in
formationẽ ſuper habilitate impetrantis poſt concluſio
nem in cauſa eſt verũ ꝙ Inn. viſus eſt tenere contrariũ
in.d.c.cũ Ioannes.ſcilicet ꝙ poſſit interrogare ad decla
rationem probationis iam factæ:non autem ad inducen
dam nouam probationem.& not.Spec.titu.de probat.§.
iiij.verſi.ſed ſi ante.& Bal.in.l.per hanc.circa prin.C.de
temp.appel.& Pet.de anch.in.c.j.in.j.col.de cõfeſ.in.vj.
& Roma.in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.in pen.col.ff.de
dam.infect.& ſentit Do.in.c.ij.in vlti.col.de reſti.in in
teg.in.vj.& Spec.titu.de teſte.§.ſatis vtiliter.in.j.col.ver
ſi.quid ergo ſi peto.ſed prima pars cõmunior eſt:nec ab
ea recedit Inno.in.d.c.cũ Ioãnes.ex quo cõcluſio fit par
ti:& nõ iudici,non procedũt quæ in contrarium addu
ci poſſent:quia ſi ante cõcluſionem poreſt:vt omnes fatẽ
tur ergo & poteſt.Et iſtis etiam adde not. per glo.in.c.
qm̃ cõtra in verſi.interrogationes.de ꝓbat.& glo.in cle.
ſæpe.in ver.interrogabit.de ver.ſigni.& ibi voluit gloſ.
not.ꝙ dictas interrogationes poſſit in cauſis ſummarijs
facere iudex non ſolũ ex ſuo officio:ſed etiam ad inſtan
tiam partis.Et iſtis adde do.Car.cõſi.lxxiiij.quod incip.
Titius nunc ſunt.xix.anni.in ver.ad quartum. dico vbi
de iſtis probationibus quãdo admittantur poſt cõcluſio
nem in cauſa dicit eſſe omnia limitanda in cauſis in qui
bus vertitur periculũ animæ:in quibus ex officio iudex
poteſt etiam poſt concluſionem recipere probationes.
per iſtum tex.vbi dicit hoc notare Hoſ.& Io.an.¶ Vtrũ
autem iudex poſſit reuocare concluſionem in cauſa pro
cedendo ad vlteriora?vide omnes docto.in.c.quoniam
contra,de proba.ſed maximè.d.Fran.de are.in.iiij.char.
parua.¶ Vltimò collige & tene menti.quod ſubſtitutus
loco alterius minus legitimè deſtituti nõ dicitur ſucce
dere in locum viuentis quo ad pœnã.licet enim errauer
it in iure:excuſatur tamen propter ſuperioris authori
tatem:vel fortè errauit in facto.credendo ꝙ omnia ſo
lenniter indiſtinctè fuiſſent agitata: & ideò non venit
puniendus.ſecus autem videtur ſi ſcienter ſucceſſiſſet in
locũ minus legitimè deſtituti:quia tunc non poſſet ite
rum reaſſumi ad eandam prælaturam.vt in.c.j.de cõceſ.
præben.& hoc not.quia ſæpe accidunt in practica ſecun
dum.domi.Abb. ¶ In glo.j.ibi.*ſed contra videtur*.ex hoc
poteſt colligi vna ſolutio.videlicet quòd ideò ibi non
fuit renũtiatum primis literis:quia Abb.petijt terminũ
ad deliberandum:vel quid ſimile.In hoc dicit quòd hîc
Abb nullum actum poſitiuum fecit coram legato ſed ſo
lùm fuit paſſus ipſum procedere. ideò facta nõ fuit pro
rogatio iuriſdictionis. Hoſtiẽ.dicit ꝙ hîc renunciatum
fuit primis literis.& ideò minus tardè oppoſuit Abb.
exceptionem contra legatum.Alij dicunt & ſequitur Io
annes an.quòd hîc non potuit renunciare primis literis
quia loquimur in cauſa criminali,quæ non tendit ad me
rum fauorem impetrantis:imò ad fauorem publicum,
vt delicta puniantur.c.vt famę.de ſenten.excom.ex qui
bus dictis colligit hîc do.Abb.plura.primò quòd proro
gatio iuriſdictionis non habet locum in cauſa alteri
ſpecialiter delegata;[b] & ex iſtis dictis doñ.Abb.Ana &
Maria.colligunt quædam dicta in materia prorogatio
nis de perſona ad perſonam.Et primò not.quòd proro
gatio iuriſdictionis non habet locum in cauſa alteri ſpe
cialiter delegata.¶ Secundò not.ex vno dicto Innocen.
quòd prorogatio iuriſdictionis poteſt fieri tacitè. puta
adeundo alterum iudicem:& coram eo litigando.quod
etiam refert do.Abb.vbi vide in.c.ſignificaſti.in.x.col.
de foro cõpe.ſubdit Inno.etiam hîc quod eſt neceſſe ,ꝙ
in prorogatione non erret,neq; in iure,neq; in facto. &
iſte Abbas hîc errauit in iure.quia credebat nõ poſſe de
clinari iuriſdictionẽ legati,ſed iſta ratio non fuit bona:
quia legatus erat iudex proprius:ex quo colligitur ſing.
limitatio ſecundũ Abb. in materia prorogationis. vt er
ror iuris vitiet prorogationẽ.quando verè ſit proroga
tio iuriſdictionis.l.ſi per errorem.ff.de iuriſdi.om.iud.
Secus autẽ qñ procedit iudex proprius,qui poterat ali
qua legitima exceptione repelli.nã ſi non repellitur etiã
ex errore iuris:nõ põt amplius repelli.& ſic facit ad no.
in.c.j.de iudi.& hoc etiam no.Ludo.roma.in ſingu.de
lxxxviij.inci.tu habes.dicẽs eſſe notan. & adducipoteſt
qđ not.Inn.in.c.prudentiam.de offi.dele.vbi dicit ꝙ lex
ſi per errorem . non habet locum quando litigatur co
ram iudice habẽte iuriſdictionem:ſed nõ plenum vſum
ſeu exercitium iuriſdictionis:quia tunc litigantium er
ror non attenditur . ¶ Exemplum:ſi ſunt duo delegati
ad vnam cauſam : & coram vno ſolo procedatur:quia
partes credebant coram ipſo ſolo poſſe procedi.nam qui
libet dicitur habere iuriſdictionem inſolidum.vt no.gl.
j.in.d.c.prudentiam.non autem quilibet habet exercitiũ
de per ſe.l.duo ex tribus.ff.de re iudi&.c.cauſam.de of
fi.deleg.nam hoc caſu valebit proceſſus nõ obſtante er
rore:quia facilius prorogatur vſus quã iuriſdictio.ſcđm
eum.quem refert etiam Ang.& Pau.de caſt.in.d.l.ſi per
errorem.& Bal.in.l.ſi cõuenerit.eo.tit.& Ang.in.l.Pom
ponius.alâs incip.ſi vni.ff.de re iudi.Sed contrarium te
net Do.Card.& Imo.in.d.c.prudentiam.per regulam.d.
l.ſi per errorem.& quia dictum Inn.non probat iure: &
tenet Inn.in.d.l.Pomponius.& Fulgoſi.in.d.l.ſi per erro
rem.q dicit iſtã limitationẽ videri cõtra tex.in.d.c.prudẽ
tiã.in prin.vbi indiſtinctè dicit proceſſum nõ valere. ꝓ
hoc etiã adducit tex.in.c.cũ ſup.e.ti.vbi ſi ille q erat cõ
petẽs per ſe tũ,& putauit per errorẽ nõ poſſe ꝓcedere
niſi cũ alio qui nõ erat competens:talis error vitiat pro
ceſſum:quando magis in caſu noſtro . in quo iſte ſolus
per ſe procedere non poterat:ſed per hoc non colligitur
dictum Innocen.hîc.¶ Et ad intellectum tex.hîc,& pre
dictorum.cõcludit .d.Abb.hîc ꝙ aut inquiſitio eſt com
miſſa ad petitionẽ partis.& tunc re integra litigando vel
patiendo proprium primum iudicẽ procedere: videt re
nunciare reſcripto impetrato in cauſa illa,pro quo alle;
quod not.in.c.vt debitus.de appel.& in.c.ex cõqueſtio
ne.de reſti.ſpol.& ita dicit quòd puncſualiter fuit hîc.
quia in aliqua partę literæ hîc non fit mentio de defen
ſione iuriſdictionis:ſed ſolùm notat defectum ſoẽnita
tis.&

a ¶ Ad declarationem, Adde quod ad declarationem retro actitatorum nedũ interrogat: ſed etiã ex officio ſupplet,ita Alex. in cõſi.cxvj.co.ſi. in.j.vol.& vide eũ dem Alex,propoſito.in cõſ.lxxvij. co,ſi.ver.&adhuc & ver,non ob.eo. vol.vbi quod etiã in criminalibus iudex interrogat ac cuſatũ ex officio poſt concluſum in cauſa etiam parte præſente.

b ¶ Delegata. De materia prorogationis iuriſdictionis vide latiſſimè per do. Matia,in repe.c. poſtulaſti. de fo,cõpe.art.vj. prin.q.j.&in arti. v.vbi quid in criminalibus.

tis,& ordinis iudiciarij.Aut fuit cõmiſſa motu proprio
& tunc ſi papa ex certa ſcientia ad ſe reuocauit negotiũ
nõ valet proceſſus factus per inferiorem:licet per partẽ
non ſit oppoſitũ.per no.in.c.vt noſtrũ.de app.Aut pa
pa cognouit de cauſa vel alteri cõmiſit iure ordinario.&
tunc ſi inferior cognoſcit parte præſente & tacente:va
let proceſſus : quia licet pars non poſſit tollere iuriſdi
ctionem tributam cõmiſſario : poteſt tamen conſenti
re in præiudicium:nõ in preiudicium iudicis.vt not.in
c.ſi diligenti.de fo.cõpe.& in.l.j.ff. de iuriſd.om.iudi.&
iſtis adde Bal.in.l.j.C.ad.l.Cor.de ſica.vbi poſt gloſſ.pri
mò dicit ꝙ proceſſus factus coram iudice incõpetenti ex
ſola prorogatione ita valet:ita preiudicat:ita prodeſt ac
ſi eſſet factus coram ſuo iudice.quod dicit no.¶ Secundò
dicit ꝙ tunc demum credit poſſe iuriſdictionem proro
gari in cauſa criminali:quando proceditur per accuſatio
nem:ſecus ſi per inquiſitionem:quia tunc eſſet defectus
non ſolũ in iudice,ſed in modo procedendi : quod eſſe
non debet.vt no.in.l.j.C.vbi de cri.agi.oport.quod ſic
probat in prorogatione requiritur conſenſus vtriuſq;
partis.l.ff.de iudi.ſed in cauſa inquiſitionis non cùm ſit
vtraq; pars:quia iudex propriè non eſt pars:ergo &c.&
dicit notandum:quia dicit quod dico nouum eſt.¶ Cæ
terùm vt ſcias iſta materia prorogationis eſt diffuſiſſi
ma.& quia non expediretur breui cõmẽto.ſequens alio
rum veſtigia omitto.De prorogatione temporis ad tẽ
pus tractatur per ſcribentes in.c.de cauſis.de offi. deleg.
per Bal.plenè in.l.ſi quis ex cõſenſu.in.iiij.col.C.de epi.
audien.per Bart.in.l.ij.ff.de iudi.De prorogatione autẽ
loci ad locum tractaẽ per doct.in.c.ſtatutũ.per illũ text.
de reſcrip.in.vj.per Ang.in.l.ſi.ff.de iuriſd.om.iudi. per
do.Abb.in.c.cũ olim.el primo.in.ij.col.de offi.dele.per
Do.de Ro.deci.ccclxxiij.in nouiſſ.De prorogatione au
tem iudicis ad iudicẽ.tractant Bart.Bal.& Ang.in.l.j.ff.
de iudic.in.l.ſi quis in conſcribendo.in prima colũ.C.de
epiſcopis & clericis.& in.l.dicernimus.C.de ſacr. ſanct.
eccle.do. Ant.Imo.& do.Abb.in.c.j.& in.c.ceterum.de
iudi.Bart.Imo.& Paul.de caſt.& Ludo ro.in.l.§.& poſt
operis.ff.de operis noui nunci.omnes ſcribentes in.c.P.
&.G.de offic.delega.ſed precipuè vt audio,quidam no
uiſſimi ſcribentes in repet.illius.c.P.&.G.¶ Extra gloſ.
tangit hîc Innocen.materiam citationis.de qua per glo.
plenè & doc.in.l.ſi.ff.de reſti.in inte.l.ſi finita.§. Iulianus
per oẽs ſcribentes.ff.de dã.infe.& per Spec.tit.de citatio
ne.§.iuſſo.per totũ illum.§.& primò tangit quędã hodie
deciſa.in.c.eũ qui.de do.& cõtu.& cle.ſi ante. eod.titul.
19 ¶ † Secundò quęrit quibus caſibus requiraẽ ſolennitas
a peręptorij . [a] & concludit ꝙ quo ad diffinitiuã,quo ad
miſſionem in veram poſſeſſionem,quo ad abſolutoriam
ab obſeruatione iudicij,quo ad aduocationem bonorũ
in cauſa criminali.l.ad peręptoriũ cũ ſequẽti.ff.de iudi.
In alijs autẽ actibus nõ eſt neceſſariũ.& ideò ſi quis citaẽ
vt compareat ad videndũ iurare teſtes, vel quid ſimile:
ſufficit vnica,nõ peręptoria.qđ eſt verũ ſecundũ Innoc.
hîc quo ad hoc vt cõtumax poſſit puniri in expenſis,iu
xta.c.querelam.de procur.nõ quo ad hoc vt rõne cõtu
macię poſſit fieri miſſio in poſſeſſionẽ.&ſubdit ꝙ requi
tur peremptorium qñ fit miſſio cã cuſtodiæ . per id qđ
no.gl.Dy.in.d.l.ſi finita.& etiã Bar.in.§.ſi plures.& intel
lige ꝓdicta ſcđm Inn.ꝙ nõ ſufficit quem citari perem
ptoriè ad audiendũ volũtatem iudicis.ideò debet expri
mi ad audiendũ ſentẽtiã.per tex.cũ gl.inver.ad id.in cle.
ſæpe.de ver.ſign.& glo.in.c.cõtumacia.de hęre.in. vj.&
ibi Do.facit tex.quẽ nemo allegat.in.c.ij.in ver.ad ſentẽ
tiam audiendã.de do.& contu.in. vj.& idem no.Roma.
deci.cccxxxj.quę incipit. Item retento eodem themate.
dicens ꝙ audito r qui facit citare partem ream ad audiẽ
dam volũtatem ſuam,ſi fert ſententiã eſt nulla tanq̃ in
certa & vaga.& quia ad ſentẽtiã præcedere debet peręp
toria citatio.& allegat Inno.hîc.cũ alijs cõcor.¶ Idem
tenet Ro.in.d.§.Iulianus.allegat not.per glo.in verſi.de
terminatè.in.c.de reſcri.& l.aut qui aliter.§.j.ff. ꝙ vi aut
clam.& do.Ant.in.c.cũ ceſſante.de appel.¶ Idem Imol.
in.c.conſuluit.de offi.deleg.Bene faciunt not.per Bart.
in extrauag.ad reprimen.in ver.ſuper dicto crimine. &
per Bal.in.l.cõſentaneũ.in quo not.C.quomodo & quã
do iudex.qđ not.quia multi errant.Et dicit Bart.in. d.l.
aut qui aliter.§.fi.ff.ꝙ vi aut clam.vbi not. ꝙ citatio de
20 bet eſſe clara & limitata.aliàs non valet.¶ † Itẽ in mate
ria vide glo.inſti.de ver.obli.§. omnis.ſi aliquis fuit cita
tus peremptoriè ad ſentẽtiã pro die iouis:& citatus non
venit:an iudex debeat ferre ſententiã eadẽ die,vel ſequẽ
ti?cõcludit ꝙ quæſtio fuit de facto.& quidã electi ad cõ
ſulendũ cõſuluerunt ꝙ ferretur eadem die hora veſpe
tina.¶ Adde Bar.in quodam cõſilio incipiẽte.pluries eõ
tigit,& variè iudicatũ eſt.vbi format.q.aliquis fuit cita
tus ad audiendum ſententiã ante nonã tali die, & reperi
tur ſententia lata tali die ante nonã:an valeat?& allegat
pro & cõtrà.& concludit ꝙ illud verbum ante nonã.po
teſt intelligi dupliciter.ante inchoatã & finitã. & cõclu
dit ꝙ valet.in quo vide glo.& doct.in cle.quãuis.in ver.
j.dictum de appel . quæ dicit ꝙ citatus in termino,non
poteſt ante illum cõparere.ſed citatus infra terminũ iu
ris,põt quãdocũq; comparere.qđ not.& vide qđ in ſimi
li not.glo.in.c.cupientes.in ver.commodè.in princi.de
elect.in.vj.& ſi datus eſt terminus octo dierum reo ad
cõparendũ,vel ad probandũ an ſi reus cõpareat in fine
termini,vel ante finẽ termini,habeat neceſſe facere cita
re actorẽ ad videndũ produci inſtrumenta,vel teſtes.&
vide Bar.in.l.Item illa.in princi.ff.de cõſti.pecu. & in.l.
ij.per illum text.C.de tẽpo.appel.per text.in.l . qui ante
calendas.de verbo.oblig.Bal.in.l.ſi quando.per illũ tex.
in.iij.col.C.de teſti.&in.l.eos.§.apoſtolos.C .de appella.
& in.l.fin.C.qui admitti.in.l.ſi ita relictum.§.Pegaſus.ff.
de lega.ij.in.l.j.ff.ſi quis cau.in.c.ſancimus.quo tempo
re miles.in auth.ei qui.C.de tem.appel.Pau.de caſt.in.l.
ſi quis arbitratu.ff.de verb.obli.Roma,in rubr.ff.de ar
bit.in.iiij.col.& Pet.de ancha.in.cle.quãuis. Iſtis etiã ad
de Bal.in.l.cũ non eo die.C.quãdo prouo.non eſt neceſſ.
vbi diſputat an & quando ſententia lata extra tempus
citationis,valeat in terminis noſtris.& demum conclu
dit ꝙ ſententia valet non ſolũ lata die ſequenti:ſed etiam
vlteriori puta tertio,vel quarto.quia contumax ſemper
eſt in mora.l.mora.ff.de vſuris.Nec ob.c.cõſuluit.de of
fi.dele.quia intentio illius capi.fuit hęc ſecundum Bal.
quòd iudex inuito actore poſſit de ſua benignitate expe
ctare,& abſentem per vnam diem.non tamen negat quin
iudex poſſit poſt illam diem de rigore iuris condemna
re contumacem.Dubitat etiam ibi,aliquis fuit citatus
pro certa hora,puta cras in aurora:an poſſit iudex diffe
rre in ſequentem diem?videtur quòd ſic per dictũ ca.
cõſuluit.tñ tenet cõtrariũ:qa illud.c.loquit qñ tota dies
fuit in termino.ſecus quando certa hõra fuit aſſignata.
¶ Itẽ adde qđ ſi ĩ citatiõe eſt facta cõminatio , ꝙ niſi ve
niat,,ꝓcedet ad ſententiã:talis cõminatio habet vim per
emptorij.l.in peręptorio.cũ.l.ſequẽ.ff.de iudi.not. Bar.
& Imo.in.d.§.Iulianus.Et Spec.in tit.de citatione.§.viſo.
ver.quid ſi lata.& ver.ſed quęro an clauſula. vbi etiam
tãgit an cõminatio de procedendo ad vlteriora quantũ
de iure poterit:habeat vim peremptorij.& concludit ꝙ
non de quo etiã per do.Ant.in.c.tũ ex literis de re.in in
teg.per Bar.in.l.apparitor.C.de cohortalibus.li.xij. per
dominum Ant.in.c.ij.ne clerici vel mo.& in.c. paſtora
lis.in.viij.col.de exce.& in.c.conſuluit.in vlti.col.de of
fic.delega.& in capi.cùm cauſam.in penul.colum.de iu
ra.cal.& ibi per.d.Ab.& per.d. Ant.in.c.ſępe in. xij. col.
de app.& per Bar.in.l.mancipiorum.ff.de optio. leg. &
Bald.in rubri.C.cõmina.vel epiſtolas.& Ange.in.l.ij.C.

a ¶ Peremptorij. de materia quomò& quando perẽptorium interponaẽ & de comminatione. quod habeat vim peręptorij.vide per eũdem Feli.in.c.cauſam.co. iij,ver,quando ſit opus,ſupra de reſcript.

a ¶ Nolovenire. Ade.d. Bar.ſozi.in conſ.cxcv.col.iij. & vide in.d.conſ. col.iiij.ver. confirmañ præmiſſa q̃ citat⁹ ad oēs & ſingulos actus, ſi cōparet in prīo actu nō eſtvlteriꝰ citādus alleg.do. An. & Io.de imo.in.c. conſuluit de offic. dele.& adde Hēri.de bo.c.auditis. de ꝓcur.col.ij. & adde an cōtumax in proceſſu ſit citāda ad ſniam vide per eūdem Feli.in c.cū olim.col.ij.in fi.ſ. de teſt.&adde Signo.de ho.in cō ſi.ccv.&adde Alexā.in cōſi. cxxiij. col.ij.ver.non obſtat etiam in ſecū. vol. vbi voluit q̃ citatio peremptoria non requiraꝰ ad ſententiā, ſi reꝰ cōparet in prima citatione.

quomodo & quando iud. Et inquantū dicit hīc Imo. q̃ ſi in citatione dicatur q̃ reo non comparente procedatur ad vlteriora quātumde iure poterit nō habet vim perēptorij. idē tenent Bal.& Ange.in.l.ad peremptorium. ff. de iud.& Inno.in.c.cauſam quę.de reſcrip.& ibi vide do. Anto.& Imo.vbi ſequītur dicta Bar.in.d.§.Iulianus. dū dicit q̃ ſi in citatione eſt adiecta cōminatio: q̃ reo nō cōparente proceditur ad ſententiā proferēdam iuſtitia mediante:& cōminatio habet vim peremptorij. ſecus ſi dictum fuit q̃ eo non cōparente ꝓcedetur prout iuris eſt, ſeu mediante iuſtitia de quo ibi latius per Imo.& Ludo. ro. ¶ Item dicit hīc Imo. q̃ ſi aliquis fuit citatus per nunciū ꝓſonaliter nō requirit alia citatio perēptoria ſequuntur do.de Ro.deci.cccxxxix.in nouiſſi.& dicit hīc Imol. q̃ iſtud eſſet ſingulare dictū: ſi eſſet verum: ſed ipſum reprobat per id quod no.gl.in.l.fi.ff.de reſti.in inte.q̃ dicit q̃ tūc demū ſufficit vnica citatio, quādo citatus dixit nolo venire[a]. ſed quādo nō dixit ſe nō venturū: tunc requirit perēptorium: vnde mirat q̃ domini de Rota fuerint ſequuti iſtud dictū.& ꝑ hac opi. Imo. cōtra Innocen. vide de Bal. in.l. tres denunciationes. C. quomodo & quando iudex. qui ad hoc notat text. in.l. preſenti. ante med. C. de his qui ad ec. cōfugi. Idem Bal. in.c.j. in fi. primæ colū. de mili. vaſa. q cōtū. eſt.& Io.an. in addi. Spe. tit. de cōtu. §.j. & do. An. in.c.fi. de eo qui mit. in poſ. in vl. col. & in.c. cō ſuluit. de offi. deleg.& Imo. in.l. ex conſenſu. §. eū qui. ff. de appel.& in.d.§.Iulianus. nam videtur iſto caſu citatū non cōparuiſſe in prima citatiōe: q̃ noluit cōparere amplius in illa cauſa: ſed q̃ expectare voluit alias citatiōes, poſtq̃ ſciebat ſe vlteriꝰ citandū fore. cū in iudicio mitior interpretatio & cōiectura capi debeat. l. ſi preſes. ff. de pœnis, l. ſi cū aurū. ff. de ſolu. ¶ Item vide do. de Ro. deci. ccxxxviij. quę incip. Itē licet in cauſis ꝓphanis. vbi ponūt iſtas cōcluſiones in effectu, q̃ licet in cauſis prophanis in quibus ſeruaꝰ iudiciarius ordo, ſit neceſſariū exprimi perēptorii in citatiōe vnica: quæ fit ad audiendā ſentētiā: tamen hoc nō eſt neceſſariū in cauſa bñficiali: & idē dicūt in qualibet citatione romana. vel ſi in prīa citatiōe interueniſſet cōminatio iudicis: q̃ aliās ꝓcederet ad ſentētiā vel ſi citatus in prima citatiōe dixiſſet. nō veniā. vel etiā tacuiſſet ibi etiā dicūt q̃ poſt lit. cōteſt. oēs termini in palatio apoſtolico ſunt perēptorij: licet nō exprimaꝰ. ¶ Itē vide do. de Ro. dec. ccxx. in nouiſſi. vbi dicūt q̃ ſufficit q̃ executor ſentētiarū in curia ro. citet partē ꝓcuratorē Papæ: licet nō citauerit per ꝓpriū nūciū. Et alia dicta in materia citationis vide per eoſdē in nouiſſi. in dec. i. xlvj. vbi dicūt q̃ valet citatio ad domū ad diffinitiuā ſentētiā: ſi ſemel in cauſa maximè perſonaliter fuit apprehēſus, vel ſemel cōparuit in iudicio. & promiſit in iudicio ſiſti. ¶ Itē de materia vide ſi eodē ordine deci. lxxxx. c. vij. &. ccxvij. & ſe. c. ccxxiij. & ſe. ccxxiij. cclxj. &. cclxvij. &. cc. cccij. & cccxx. &. cccxxxv. &. cccxl. &. ccccj. ccccv. &. cccxxx. &. ccccxliiij. An aūt in ſentētia interlocutoria requiraꝰ citatio perēptoria: vide Bar. in.l. cōſentaneū. C. q̃o & q̃n iudex. vbi dicit q̃ q̃n q̃s citaꝰ ad vidēdū ꝓduci teſtes, vel publicationē atteſtationū, nō requirit perēptoriū. & hoc etiā tenēt hīc doc. in.c. cōſuluit. de of. deleg. ſed Bal. in.l. ſi q̃n C. de teſti. tenet cōtrariū i prīo caſu. videlicet q̃n citaꝰ ad vidē. ꝓduci teſtes: q̃ a in illa ſtat fundamētum & victoria cauſæ. & ſic agit de pleniſſimo prēiudicio. allegat gl. in.l. poſt edictū. ff. de iudi. ¶ Itē q̃rit iuxta p̃dicta. vtrū credaꝰ nūcio referēti citatū dixiſſe nolovenire? de quo vide Io. an. in addi. Spe. ti. de cōtu. §.j. vbi cōcludit q̃ licet credaꝰ nuncio qui dicit ſe citaſſe: q̃ a iſtud ſpectat ad eius officiū nō tn̄ credit iquātū dicit illū dixiſſe nolovenire: q̃ a iſtud nō eſt de ſubſtātia citatiōis: q̃ eſt ꝓfecta. ſicut nō crederet ſi diceret q̃ ꝓtulit citaꝰ verba iniurioſa cōtra ipm pro quo ēt facit quod notat Spe. ti. de citatiōe. §. ſequitur. ver. ſed nunquid credeꝰ. ¶ Sed Inn. hīc. & glo. in.d.l.fi.ff. de in

b ¶ Nuncio. Vide eundem Feli. in.c. quoniā cōtra. ſ. de proba. in ver. citationes. & Henrie. bo. in.c.cū parati. ſ. de appel.

inte. reſti. tenēt cōtrariū. pro q̃bus facit ſecūdū Inuo. hīc q̃a licet citatio ſit perfecta ſine dictis verbis: tn̄ illa ſunt de cōnexis & appēdicijs citatiōis: q̃a faciūt citationē illā habere vim perēptorij. q̃ aſs nō haberet. facit. l. q̃s heres. ff. de acq. hære. & ideō vī q̃ credaꝰ nūcio. litet Io. and. teneat cōtrariū. & ſequit Io. de ana. hīc. Adde Imo. idē tenē tem in.d.§. iulianꝰ. & plenè per eundē in.l. ex cōſenſu. §. fi. ff. de appel. vbi refert in hoc varias op.. multorū, & tādē cōcludit idē. & idē notat Card. in cle. vnica in. viij. qō. de do. & cōtu. Sed generaliter de hoc pūcto quādo & quan tū credaꝰ nuncio[b] vide ꝑ Feder. cōſi. cxlij. incip. dño loāni. ver. ſuper primo. per do. Abb. in.c. cū dilectus. de cap. mo. per. gloſ. & Domi. in.c. venerabilibus. §. ſecus. in ver. in iudicio. de ſen. ex. in. vj. & Card. in cle. ij. in. vij. q. vt lit. pen. per Bal. in.c. cū dilecti. in. vj. col. de do. & cōtu. ꝑ Car. cōſi. x. incip. Iacobus executor. per Inno. & Io. an. in. c. nouit. de offi. lega. per Bar. in.l. pſes. ff. de offi. pſi. & in extra uagā. ad reprimē. in ver. per nūciū. & in.l. palatinos. C. de collatorib⁹ ſiſcaliū. lib. x. per Cy. in.l.j. C. de dila. per Bar. Bal. & Sali. in.l. ſi. C. de exiben. reis. per Bart. in.l. cū qui. §. fi. ff. cōmoda. per Ang. in.l. ſi vacātia. in prin. C. de bo. vacan. li. x. per Bal. & Ang. in.l.ij. in vlt. q. C. de anna. excep. per Bar. in.l.j. §. cura carnis. ff. de offi. præſe. vr. per. d. An. & d. Ab. in.c.j. de iudi. ꝑ Bar. in.l. q̃ noīe. ff. de fal. ꝑ Bar. Ang. & Bal. in.l. ſciēdū. ff. de ver. ob. per Bar. in.l.j. C. de iure domi. impetrā. & in.l. q̃ aūt. §. ſi. ff. de cōſti. pec. ꝑ Bal. in.l. ſi meſſor. ff. ſi meſſor fal. mo. dixe. & ibi ponit de pœna nūcij qui nō fecit ambaſiatā. & de materia ponit Sali. in.l. tres denūcia. C. q̃o & q̃n iudex. & Ang. in.l. hęc aūt §.j. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. & Lu. ro. in.l.j. §. fi. ff. de verb. obl. ¶ Itē circa prædicta dicit hīc Inn. q̃ ſi citatus reſpōdeat citāti nō veniā ad cām: non eſt vlterius citādus. ſed contrariū tenet Io. an. in addi. Specu. tit. de contumacia præalleg. quia licet dixerit nolo venire; poterit intelligi de prīa vice. facit q̃d not. in.c. licet. de procurat. in. vj. præterea citatus perſonaliter ſi non venit ipſo facto: videtur dicere ſe nolle venire, c. dilecti. de appel. & tamen debet iterūm citari. & hoc ſequitur hīc Io. an. allegās pro hoc glo. no. in.c.ij. de do. & contu. in. vj. & facit text. & glo. in verſi. iudicio. in.c. venerabilem. §. ſecus. de ſent. excōmu. in. vj. & ſequitur Imo. dicens ſe plenè examinaſſe iſtum paſſum. in cle. vnica. de do. & contu. & tranſit Ananias hīc. Eſt verum q̃ contra opi. Inno. d eo qui dixit nolo comparere. tenet glo. & ibi doctо. in.d.l. tres denuntiationes. & .d.l. fi. ad fi. & ibi Bart. & omnes. ff. de reſtit. in integ. & in.l. conſentaneum. in verbo contumacia. & ibi Bar. C. quomodo & quando iudex. & ſentit gl. in. lex conſenſu. §. fi. ff. de appella. & gloſſ. xxiij. quæſt. iij. c. de illicita. & Cardi. in.d. cle. vnica. in. viij. q. dicens ſe libratis omnibus hoc tenere. Idem etiam Spec. titu. de contu. §.j. & Hoſt. hīc in ſumma de contumacia. & Bart. in.d. §. Iulianus. in. iij. colū. & do. Ant. in cap. fin. de eo qui mit. in poſſeſſ. & do. Abb. in.c.j. in. xx. colū. de iudi. & Spec. tit. de citatione. §. viſo. verſi. Item poteſt conſtare. & ver. ſit ergo peremptorium. & Bal. in.l. deleri. C. de fideicō. lib. & in.l. qui crimē. in. viij. col. C. qui accu. non poſſ. & Sali. in.d.l. tres denunciationes. quia debet contra contumacem capi coniectura quæ ſibi magis grauis eſt. l. de ętate. §. qui tacuit. ff. de interro. actio. ¶ Item tenet Rapha. & Pau. de caſt. in.l. qui Romæ. in princi. ff. de ver. ob. dicēs per hoc q̃d creditori dicenti nolo ſolutionem recipere non requiritur alia oblatio. & eſt dictum Bald. in.l.j. in.ij. colum. C. ne lice. tertiò prouo. ſed nihilominus prima opinio Ioan. andræ. contra Innocen. & alios hīc videtur verior. per rationem quam dixi ſuprà in citato perſonaliter id eſt quia volebat expectare alias citationes, & quia nedum fit citatio multiplex ad cauſandam contumaciam: ſed etiam ad conuincendam maliciam: & ita tenet Ange. in.l. ad peremptoriū. de iudi. & Domini. in d. §. ſecus.

¶ Sed limita eā. primò niſi citatus dixiſſet. nolo amplius comparere coram ipſo iudice: in iſta cauſa. ita dicit Ang. & Imo. in.d. §. Iulianus. & probat in.c.ij. de dolo & cōtu. in. vj. vbi appellās ab interlocutoria nō eſt vlterius per iudicē à quo citādus. Sed ò limita niſi hoc dixiſſet in iudicio. ſecūdum gl. in.d. §. ſecus. in.c. venerabilibus. in verſi. in iudicio. & ſequit Bar. in.d.l. ex cōſenſu. & gl. in cle. ſi ante. de do. & cōtu. & Bald. in.l. cōſentaneū. ver. quęro vtrū in hac. C. q̃o & q̃ādo iudex ſed gl. in.l. pe. in ver. exiſtimari. coniuncto text. ff. de reſti. in integrū. ſentit q̃ idē ſit ſi extra iudiciū hoc dicaꝰ. & hoc ſequitur apet ēt Bal. ibi. & Domi. in.d. §. ſecus. & Sali. in.d.l. tres denūtiatio. & Imo. in.d.l. ex cōſenſu. q̃a illa ratio que habet locū in iudicio videt etiā hēre locū extra iudiciū. ¶ Tertiò limita niſi citatus diceret veniā: ꝑ id quod no. Sali. i.l. accuſationē in vlt. co. C. de accu. vbi dicit q̃ ſi hęres dicat nolo adire hrditatē nō inducatur repudiatio hrditatis: ſecus ſi dicat nō adibo. ꝑ l.j. §. j. ff. ad tur. & l. nō vnquā. ff. de colla. bo. ſed ſi diceret nolo amplius adire. & ita in terminis de citato ponit. d. Ant. i.d.c. cōſuluit. in. pe. col. de offi. dele. ꝑ quo facit q̃ ipſe not. in.c. ab excōmunicato. de reſcri. & refert. ibi Imo. in. viij. col. vbi dicit q̃ ſi excōicator cui datus eſt terminꝰ ad abſoluē. ante terminū dicat nolo abſoluere nō abſoluēt legati. ſecꝰ ſi diceret nō abſoluā. Ad idē quod no. Imo. in.c.ij. in.j. col. de renū. vbi dicit ꝑ illū tex. q̃ dicēs non veniā vlteriꝰ videt ſe referre ad tēpus futurū: Ad idē quod no. Specul. de.ij. decreto. §. iudex. verſi. pen. vbi dicit q̃ ſi vocatꝰ in iudiciū dicit nō ſatisfadabo dicit verè cōtumax: & nō expectabit aliud tēpus ad interponendū ſecūdū decretū. Cōſidera tn̄ q̃ ratio ꝑ quā tenuiſtā ptē adhuc claudicat in caſu huiꝰ limitatiōis ideō de ipſa differo ꝑ nūc. Et circa hūc paſſum vide Bart. in.l. iam dubitari. ff. de hrdi. iſti. vbi dicit q̃ cōtrariū velle eſt nolle. nō aūt cōtrariū eſt nō velle vt habeat in.l. q̃ ſe prīs. C. vñ libe. q̃a nō velle eſt mediū inter nolle & velle. & idē no. Ioā. and. & oēs alij. in.c. prudētiā. §. ſexta. de of. delegati & in.c. finē. in princ. de do. & cōtu. vbi dicūt q̃ verbū noluit denotat expreſſum cōtēptū: ſed nō velit denotat ſimplicē carētiā volūtatis quaſi noluit modo ſed velit deliberare. vñ dicim⁹ q̃ aliud eſt dicere dormiētē nolle legere. & iſta eſt falſa. Aliud eſt dicere dormiētē nō vel le legere, & iſta eſt vera. ¶ Tu cōſidera q̃a ꝑ certo vulgari ſermone nō poſſunt iſta differre niſi facias differētiā inter verbū nolo & volūtatē nō habeo. tn̄ iſti nō ſic loquunt. ¶ Itē tāgit hīc lo. and. an & q̃n iudex poſſit abbreuiare dilatiōes iuris. ſed quia iſte nō eſt locꝰ accōmodatꝰ, iō reſeruo ad. c.j. de dila. ¶ Vltimò no. duo in materia citatiōis, q̃ vbi citatio ſit de gratia, ꝓceſſus factꝰ nō expectato citato valet. ita voluit Inn. ſingulariter. in. c. cū inter el. ij. in fi. de ele. & idē voluit Bal. in.l. neq̃ natales. ꝓpe fin. C. de ꝓba. dicēs q̃ ſi merꝰ executor citauerit nō tenet expectare: q̃a licet aſſumpſerit ptes iudicis in citādo pōt ab hac via recedere & aſſumere partes executoris q̃d no. an aūt ſit verū in hoc dubito ꝑ id q̃d no. Cal. tit. de dila. cōſi. ij. vbi dicit q̃d iudex aſſignās dilationē etiā in caſu in quo aſſignare nō debeat: tn̄ aſſignare debet cōpetēter. allegat. d.c. cū inter. & .c. fi. de his quę fi. à prēla. iō cogita. Secūdò no. q̃ vbi in citatiōe nō apponitur hora intelligit̄ de cōſueta ſi de ea pōt apparere. ita voluit Inno. & ibi Io. an. in.c. cū nobis olim. de elec. & ibi ēt dicūt q̃ quādo hora eſt de cōſuetudine vel natura actꝰ expreſſio diei habetur pro expreſsiōe horę. & ſequitur Bald. in.c.j. de mili. vaſal. qui cōtu. eſt & in.l.j. in vlti. colū. C. quomodo & quādo iudex. Quod limita niſi eſſemꝰ in caſu in quo cōputaretur tēpus de momēto ad momētum per id quod voluit Raph. in.l.j. §. dies. ff. quando app. ſit. & pro dicto Inn. vide q̃ no. Bal. in.l. liberorū. ff. de his q̃ not. inſa. vbi dicit q̃ ſi cōmittitur maleficium in nocte veneris ſanctę quod erat grauius: propter ſonū cāpanę aliās p̃cedētem, quāuis tūc nō fuerit pulſata, tamen punietur ſi factū fuit poſt horam conſuetā. & pro dicto Inno. in.d.c. cū nobis. vide Bal. in c.cum parati. de appel. & in.l. hęc conditio. ſi in capitolium. ff. de condit. & demō. & Ludouicus roma. in.l.j. in.iiij. charta. ff. de arbi. & Bal. in.l. vt perfectius. C. de anna. excep. & Bald. & Imol. in.l. qui antè calendas. de verb. oblig. & Roma. l.j. §. nuntiatio. ff. de ope. no. nun.

¶ SVMMARIVM.

1 *Collatio canonicatus habet vim electionis & confirmationis: ideò non requiritur alia inſtallatio.*

2 *Exceptio criminis ſine infamia non obſtat agenti poſſeſſorio adipiſcendæ: etiam ſi inferat nullitatem tituli ipſo iure.*

3 *Accuſator in cauſa criali deficiēs. in probatione, cōdēnatur in expēſis.*

¶ CAP. XXIII.

Accedens. Agenti poſſeſſorio adipiſcendę beneficium non obſtat exceptio criminis niſi de eo ſit publicè diffamatus: & diffamato indicit purgatio accuſatore nō probāte ī qua ſi defecerit punietꝰ vt cōuictꝰ. hoc dicit, & patet hīc q̃ papa cōceſſit ꝑbēdā iſtius. H. eius nepoti. quod pōt intelligi de nepote impropriè alſ ſecꝰ. de quo dic vt habetur in.c.ad extirpādas & per totū de filijs preſby. & hic per do. Abb. quē vide. & fuit facta collatio huic nepoti forte ad cōſultationē ꝓpter mortē patruī. ſimile in.l. iure cōſultū. ff. de iure dot. ¶ Not. primò q̃ beneficia vacātia apud ſedē apoſtolicam cōferri debēt per Romanū pōtificē. & licet olim eſſet ex cōſuetudine hodie eſt de iure cōmuni ꝑ id quod habeꝰ in.c.ij. de pręben. in.vj. & q̃ādo dicaꝰ vacare in curia: habeꝰ in.c. ꝑſenti. eod. ti. & li. & facit quod habeꝰ in.c. ſtatutū. eo. ti. & li. & pulchrè ꝑ Lapū allegatiōe. xcvj. quę incipit beneficia vacantia in curia. ꝑ Car. in cle. ne romani. ver. & tamē. de ele. ꝑ Rotā in nouiſ. deciſio. cxcv. incip. nunquid vicarius. ¶ Secundò q̃ poſt prouiſionem factam non admittitur exceptio criminum contra illum cui eſt facta prouiſio: quia ex ꝓuiſiōe cōſequitur q̃s ius in re c. ſit ibi abſenti. de ręb. in.vj. habet enim ꝓuiſio in ſe incluſam electionem & confirmationem, vt no. gl. in.c.j. in ver. prouiſionem. de elec. in.vj. & Imo. in.c.cū. M. in. xxvj. col. de conſti. dicens † q̃ collatio canonicatꝰ habet vim electiōis & cōfirmatio nis: ideò non requritur alia inſtallatio. de quo per eundem in.c. trāſmiſſam. in vlti. colū. de elec. & ibi per alios. Ad idem gloſ. in.c.vt circa. in ver. electiōes. de elec. in.vj. & habeꝰ ꝑ Inn. in.c. cū olim. in prin. de cā poſ. ꝑ Car. cōſ. lxiij. in tertio dubio ꝑ do. Abb. in.c. cām q̃ de elec. & gl. j. in.c. ſynodo. lxiij. di. & iō nō pōt quis à iure q̃ſito remoueri ꝑ exceptionē, ſed ꝑ directā actionē. & ſi diceret cui daꝰ actio multomagis exceptio. l.j. §. plane. ff. de ſuperficieb⁹. rñdet hīc Pet. de ancha. quod illud eſt verū, quando actio & exceptio tēdūt ad rē familiarē. ſecꝰ ſi cōpetūt ad vindictā vt ī caſu iſto: q̃a cōpetit tūc accuſatio: & nō excep. & ita dicit tenere Inn. in.c. inter dile. de excef. ꝑla. eſt verū q̃. h. d. Inn. in fi. primę gl. & ipm etiā ſequit. d. Ab. in.c. ſi diligēti. in.x.co. ver. quartò practica. de preſcrip. & Ana. hīc allegās gl. fi. in.c. conſtitutus. el tertio. de appel. & tu vide omnino do. Abb. ibi. in. vl. col. & gl. magnā. in fi. q̃ę meminit de iſto tex. in hoc in regula qui ad agen. lib. vj. ¶ Et ad intellectū illiꝰ regulæ tene mēti prędicta. ¶ † No. tertiò q̃ agēti poſſeſſorio adipiſcēdæ nō obſtat exceptio criminis ſine infamia, etiam ſi inferat nullitatem tituli ipſo iure: & ſic intelligit do. Abba. iſtū tex. nam objiciebat hīc de homicidio quod collationē ipſam inficit ipſo iure, vt no. in c.cū literis. de cōceſ. ꝑbē. & eſt veroſimile q̃ hīc opponebatur de iſto delicto ꝓcedēte collatione: q̃a nō eſt veroſimile q̃ poſt collationē. & ante petitā poſſeſſionē in breui tēpore cōmiſiſſet homicidiū & periurū. de hoc tamen homicidio vide q̃ dicta fuerūt in c. inquiſitionis. in prin. ſ. e. Sed vt intelligas hoc ſubtiliter quādo. ſ. in beneficialibus exceptiones cōcernētes defectū tituli debeant admitti cōtra eū, qui agit ad poſſeſſionem adipiſcendam. vide ſemper do. Abb. poſt alios in.c.cū olim. in vlti. & penul. col. de cauſa poſ. vbi inter alia limitat hoc, quod dictum eſt primò, niſi opponatur crimē ſeu defectus cū infamia vt hīc ſecūdò niſi collatio fuiſſet clādeſtina; quia etiā ſine infamia impediretur poſſeſſio excipiēdo de defectu ſecundum Innoc. ibi facit. c. vt noſtrā. vt ec. benefi. tertiò niſi ageretur, vel allegaretur prouiſionem non tenere. ar. c. cum olim. de do. & cōtu. niſi titulus eſſet apparēter iuſtus: q̃a tūc ſecus vt ibi per eum quem ſequor, & videas: alijs autē temporalibus vide Angel. in.l. incerti. in vlti. colū. C. de interdictis. qui dicit quòd agenti poſſeſ

ſorio adipiſcendæ ob.exceptio dñij,ſi obijciẽs vult incõtinẽti probare.allegat.l.ij.& fi.C.de edct.diui adri.tol.aliàs ſecus per l.fi.C.quorũ bo.& ibi etiã vide eũ idẽ nõ tenẽtem.& vtrobiq; re- ꝓbat gl.in.l.fi de vi.ff.de iud.de quo ẽt vide ꝑ Bal.in.l.j.C.quo rũ bo.& Imo. in .l.ſi ſocer.§.Lucius.ff.ſo.ma.¶ Not.quartò ꝙ deficienti in purgatione,imponitur pœna ſecundũ modũ agẽ di ſecũdũ Gof.dicẽtẽ ita bene alibi nõ probari.patet hîc: quia cũ agereꝛ ad poſſeſſionẽ nõ imponiꝛ ſibi alia pœna:niſi qa im ponit ſibi ſilẽtiũ ſup bñficio:& eadẽ pœna imponereꝛ, ſi eſſet accuſatus & cõuictus. ¶ Sed cõtra hoc inſtat.d.Car.qa purga tio indicit ex officio iudicis.ergo deficiẽs ĩ purgatiõe debet pu niri tanq; cõuictus ꝓ inquiſitionẽ,qđ expreſſè vult gl.ſi.in.c.cũ inter.de pur.ca.vbi nõ tradit curię ſeculari deficiẽs in purgatio ne,ſicut tradit accuſatus,cõuictus,& degradatus.Sed rũdet Io. an.in.c.ſignificaſti.de adul.ꝙ ſi ad aliquã pœnã actũ eſt,deficiẽs in purgatione tenet ad illã: aliàs propter infamiã ſuſpenditur vt in.d.c.ſignificaſti.Sed cõtra primũ dictũ inducit Card.dictã glo.ſi.& ad.c.ſignificaſti.dicit ꝙ loquit ſpecialiter in crimine adulterij:vnde cõſiderat ꝙ purgatio inducit officio iudicis vt d.c.cũ inter.poſt princi.quãdo accuſator vel cõtradictor defi cit in purgatione:vnde dicit Hoſt.in ſumma de purg.cano.ad fi.ꝙ purgatio velut refugiũ miſerorũ imponit,quãdo alię oẽs probationes deficiũt:vnde cõcludit deficiẽtem equiparari cõ uicto per inquiſitionẽ & addit.c.de hoc.de ſimo.maximè cum hîc procedat ex ꝓſumptione quæ orit ex infamia nõ purgata: quo caſu dicit Inn.in.c. quia veroſimile.de ꝓſum.& oẽs ſequũ tur in.c.afferte.eo.tit.tẽperãdã eſſe ſniam.Ad iſtũ tex.rñdet ꝙ ſi in ver.deinde exponit accuſator.i.exceptor. vt multi dicũt, tũc nõ ob.ſed ſi ſtat ꝓpriè,tũc dicit ꝙ debet exponi accuſator. i.actor.& ꝙ ita exponi debeat;probat:qa hîc imponit ſolũ pœ na ciuilis ſ.priuatiõis bñficij nõ degradatio;put imponi debe ret ꝓ homicidio vt in.c.ꝓxi.ver.verũ.& ſivelles intelligere ꝓ priè in accuſatiõe criali,tũc debes dicere ꝙ per hãc pœnã iſte nõ fuit ſufficiẽter punitus,nec tollit pœna degradationis.& ſic nõ ꝓbabit hîc,& deficiẽs in purgatione puniat ꝑciſè eadẽ pœ na qua cõuict⁹ in accuſatione:& ſigna hęc:qa per alios nõ ſunt accumulata:& tñ ſunt quotidiana ſecundũ eũ. ¶ Sed.d.Ab.cõ tra ipm.& iſtã opi.inducit iſte tex.vbi opponebat de crie homi cidij,de quo cõdẽnatus per viã inq;ſitionis debet deponi ab of ficio.c.in q;ſitionis.in prin.ſ.e.& tñ deficiẽs hoc caſu in purga tione nõ deponit ab officio:ſed tm̃ ſibi imponit ſilẽtiũ ſuper bñficio:& ſic nõ punit tanq; cõuictus per inq;ſitionẽ.vñ diſtin guit,aut nullus modus agendi præceſſit indiciũ purgatiõis:ſed iudex propter infamiã à prin.indixit purgationẽ infamato:tũc deficiẽs in ea non punit tanq; cõuictus per accuſationẽ vel inq ſitionẽ:ſed extraordinario & particulari mõ.& iſte eſt tex.ſin. in.d.c.ſignificaſti.iũcto intellectu Io.an.ibi aut præceſſit aliq̃s modus agendi:& tũc deficiẽs in purgatiõe punit ſcđm illũ mo dũ agẽdi.Vñ ſi præceſſit accuſatio punit ſicut cõuictus de accu ſatione:vt hîc ſi defecerit cũ ꝓceſſerit inq;ſitio:tũc punit vt cõ uictus per inq;ſitionẽ.& ſic intelligit no.in.d c.inter.de pur.ca. & hãc arbitrat fore rõnẽ,qa indiciũ purgationis nõ facit ex to to primũ ĩdiciũ ceſſare,ſed ꝓpter infamiã exortã trãſfert on⁹ probãdi innocentiã in ipſum reũ:& ſi nõ probat innocentiam per purgationẽ,habeꝛ ꝓ cõuicto in prio iudicio inſtituto. ar. cũ noſtris.de conſeſ.præ ben.&.c.ordinarij.§.ij.de offi.ordi.in vj.&.c.di.cõtra morẽ. ¶ Nõ ob.ꝙ iudex debeat tẽperare ſen tẽtiã ſuã.quãdo proceſſit ex ꝓſumptione:qa illud in præſum ptione hominis,non autem in præſumptione iuris,quę nõ ita fallitur ſicut præſumptio hominis.Sed prædicta limitat,niſi in famatus eſſet in poſſeſſione beneficij:quia ſuſpendiꝛ tantùm,ſi deficit in pugatione nullo modo agendi præcedente:ſed ſi de ficiens in poſſeſsione beneficij iam petenti,tũc etiã non proce dente aliquo modo agendi debet priuari tali beneficio.&ſuper eo ſibi ſilentium imponi. ratio : quia turpius eijcitur &c. Item quia infamato nõ debet tradi poſſeſsio beneficij. c.inter dilec.de exceſ.præla.& hîc ſi tñ non habet poſſeſsionẽ indiciꝛ purgatio:Item quãdo petenti poſſeſsionẽ purgatio indicitur videtur tacitè agi vt repellaꝛ,ſi ſe non purgauerit.& hoc pro- priè videt velle iſta litera: ꝙ eſt no.ſcđm eũ. Cõſidera tñ ſcđm Io.de ana.circa prędicta ꝙ pœna deficiẽtis in purgatione eſt ar bitraria.ſicut eũ ipſa indictio purgationis qualitas & numer⁹ cõpurgatorũ eſt in arbitrio iudicis.c.inq;ſitionis.ad fi.ſ.eo.tex. & gl.in.c.ꝓſbyter ſi mala fama.ij.q.v.ita & ipſa pœna deficien tis eadẽ rõne.ex quo eũ nõ reperiꝛ certa pœna,ſed varia à iure impoſita:q uia aliquãdo imponiꝛ ſilẽtiũ vt hîc:aliquãdo punit vt author ſceleris.c.de hoc.de ſimo.aliq̃n bñficijs perpetuò pri uat.l.infamatũ.eo.tit.Aliq̃n ſuſpẽdit.d.c.ſignificaſti.aliq̃n om ni beneficio & officio.c.cũ.P.de purg.ca.aliq̃n acrius punit.d. c.inter.ideò dici pòt ſit arbitraria.l.j.§.expilatores . ff.de effra ctoribus.no.in.c.de cauſis.de offi.dele.& adde tex.in.c.tua. de coha.cle.& mulie.quẽ ad hoc dicit eſſe notandũ Io.de ana.in.c. qualiter.in fi.princ.eo.& iudex vigore talis arbitrij procedet, vt habeꝛ in.d.c.inquiſitionis.primo reſpõſo.quia quando re- periꝛ certa imponet illam ſecundũ qualitatẽ infamię & delicti vnde oriꝛ infamia & qualitas ſcãdali,qđ ex illa oritur.& defi- ciens in purgatione qñq; punietur,tanq; conuictus per cõfeſ- ſionem vt no.voluit gl.in.d.c.preſbyter ſi à plebe.& ſcđm va- rias & diuerſas circũſtantias & qualitates occurrẽtes.Et iſtis ad de Arch.in.c.j.in.v.col.ij.q.j.vbi dicit ꝙ ſi agebaꝛ de crimine per viã exceptionis,& infamato eſt indicta purgatio, ſi deficit in purgatione.nõ debet imponi alia pœna pro illo crimine niſi quæ fuiſſet impoſita probato crie per viã exceptionis.& alle. Gof.hîc. ¶ Itẽ vide do.Maria.in repe.c.qualiterꝭ.eo.q.xvj.per totũ.vbi plenè ponit vtrũ eo caſu,quo crimẽ contra inquiſitũ non eſt probatũ,debeat ipſemet ſimpliciter abſoluiꝛ:an verò in quiſito ſit indicenda purgatio. ¶ Not.v.ꝙ qñ obijcit crimen cũ infamia,differt cõfirmationis effectus,ꝙ eſt apprehẽſio poſ ſeſſiõis.& eſt ratio ſecũdũ Inn.qa ſola infamia ſuſpẽderet à bñ ficio iam obtẽto.d.c.inter.de pur.ergo fortius inducit ſuſpen ſionẽ in obtinendo.& prędicta procedũt qñ obijcit crimẽ an- te apprehẽſionẽ poſſeſsionis.aliàs aũt qñ opponit executioni literarũ,vel tẽpore tradẽdæ poſſeſsionis.dicvt per doc.in.c.cũ olim.de do.& cõtu.debet tñ iudex aduertere,vt priò recipiat teſtes ſuper infamia,q̃ ſup crie.vt not.Cõpoſt.in.c. ꝙ ſicut.de elec.nec ſufficit probare vnũ ſine altero:hoc eſt crimen ſine in famia,vel ecõtra:qa tex. reqrit iſta duo copulatiuè.facit.l.prę tor.§.j.ff.vi bo.rap.pòt eũ crimẽ cũ qualitate probari,quãdo qualitas eſt de ſubſtãtia.vt no.in cle.licet cãm.de ꝓbat.& in.l. diuus.ff.de re iudi.¶ Not.vj.ꝙ repulſus per viam exceptionis admittit per viã accuſationis:& ſic ſentẽtia lata ſuper exceptio ne non parit effectũ rei iudicatę ſuper accuſatione.de quo dic vt no.in.ij.ſ.de ordi.cogni.ꝑ Bar.in.l.ſi cui.§.j.ff.de accuſatio nibus.¶ Quid aũt ſi vnus vult accuſare.alius vult excipere de eodẽ delicto.dicit Hoſti.accuſatorẽ præferendũ,qui incedit via ordinaria.pro quo bene facit quod not.Bald.in.l. ſenatus. in princi.C.qui accuſare non poſſunt.vbi dicit ꝙ anteq̃ iudex inquirat debet ſcire,ſi vul accuſare:& ille eſt ꝓferendus.& hoc idẽ dicit etiã glo.in.c.preſbyter.ij.q.v.& ſic patet ꝙ accuſator præferꝛ exceptori,inquiſitori,& cõtradictori.No.vij.ꝙ cõtra iſtum agentem poſſeſſorio adipiſcendæ admittitur legitimus accuſator.quid aũt ſi à principio cõparet accuſator contra dif famatũ,an impediet traditionem poſſeſsionis.dicit Innocẽ.ꝙ licet hîc non dicatur hoc expreſſè,tamen in verſi.ſi vero. vide tur innui,ꝙ legitimus accuſator admittitur contra diffamatũ, anteq̃ mandatum papę executioni mandetur.& iſto caſu quãdo crimẽ obijcit cũ infamia.Cõpo.in.d.c.ꝙ ſicut inſtruit iudi ces,ꝙ primò recipiãt teſtes ſuper infamia,quã ſuper crimine. ¶ Nec obſt.hîc tex.vbi ſolũ conuicto imponitur ſilentium, & non vniuerſaliter punitur contra.c.dilecti.in fin .ſ. eodem. quia aliqui exponunt.Alij ꝙ remouetur ab ordinibus:qa huic prębendæ erat annexus ordo.c.ſignificatũ.de præ ben.Alij vt d.Car.dicũt ꝙ verbũlaccuſator ſtat propriè quo ad hoc quia ex quo eſt cõſecutus poſſeſſionẽ,& nihil petit,non habet locũ exceptio:nõ ſtat propriè quo ad hoc,vt importet accuſationẽ criminalẽ:ſed ciuilẽ. ¶ †Octauò not.ꝙ in cauſa criminali de ficiẽs in probatione condemnatur in expenſis.& ſic probatur hîc,ꝙ in cauſa criminali fit expenſarũ cõdẽnatio.& hoc eſt in- dubitanter

dubitãter verũ rõne cõtumacię:ꝙa hoc eſt expreſſum in l.qui crimen.C.qui accu.non poſ.Sed dubiũ ſtat vtrum a rationeꝰ victoriæ[a] poſſit fieri cõdemnatio expẽſarum in criminali.de quo ꝓpter diuerſitatẽ opi.ſufficit remitte re ad not.per glo.in ver.tramites.& ibi Bar.in prologo inſtitutionum.per Cy.in.l.qui crimen.in.vlti.col.C.qui accuſ.non poſſunt.per Bald.Ange.& Salice.diffuſè in.l. non ignorat .C. de fruct.& lit.expen.Bart.in.l.j.§.j.ff.ad Turp.per Bal.plenè in.l.generaliter.in.v.col.ver.modò ego querõ.C.de epiſ.& cle.& in.d,l.qui crimẽ.v.col.ver. cir.ſi.huius.l.& pulchrè per Io.de ana.hîc. referentẽ oẽs iſtos & demũ dicentẽ ſe credere ꝙ non reperiaꝛ text.vel glo.de iure ciuili vel canonico:vbi expreſſè probeꝛ ꝙ in cauſa criminali criminaliter mota non ad pecuniariam pœnã poſſit fieri condẽnatio expenſarũ rationevictorię per officium iudicis mercenarium.& ita reſidet.& ex ver bis ſuis habes regulam limitatam. ¶ Primò niſi ciuiliter 1 cauſa moueꝛet.Secũdò.niſi ſuccurrat officiũ iudicis no- bile.& de hac concluſione vltra prædicta vide per Bald. in.l.obſeruare.§.proficiſci.ff.de offi.procõ.& le.& in.l.ſi. C.de fruc.& lit.expẽ.& in.l.ſancimus.C.de iudi.in.xij.& xiij.q.& in auth.ſed hodie nulla.C.de epiſ.& cler.per do. Ant.in.c.dilecti.ad fi.de do.& cõtu.ꝑ Ang.in.l.ſi vacãtia in vlt.col.C.de bo.vacã.li.x.in ver.venio nũc ad tertiam partẽ. ¶ Quid aũt in iudice [b]inq̃rẽte:vtrũ cõſtito de in- b nocẽtia inq̃ſiti debeat ſibi cõdẽnari in expẽſis?vide gl.ſi. in.c.dilecti.de do.& cõtu.& ibi.d.Ab.in.x.col.ver.gl.vl. colligit.per Bal.in.d.§.proficiſci.in.vij.q.per Cy. & Bal. in.l.ſeueritatem.per'illũ tex.C.de exc.tut.per Bal.in rub. C.de pœna iudi.qui malè iud.& in.l.j.§.præſes.ff.de mag. cõueni.¶ In gl.j.in fi.De materia huius gl.tãgit hîc Hoſ. ſed plenius Io.an.poſt Cõpoſt.in.c.qđ ſicut.de elec.& In no.in.c.cũ olim.de do.& cõtu.& in.c. poſt electionẽ.de c cõceſ.ꝑben.quorũ dicta refert hîc.d.Ant.diſtinguẽs duo mẽbra.Primũ eſt qñ beneficiatus petit aliq̃d iuris qđ ſibi deeſt in beneficio vel qđ eſt cõſecutiuum ad beneficium. Secundũ eſt qñ petit veram poſſeſſionẽ facti. de quibus hîc per eũ.Sed inter alia cõſidera ꝙ ex quo hodie nõ pòt fieri confirmatio niſi precedẽte ſolennitate edictorũ:& 2 ſic cauſa cognita.& tũc nõ admittit ad aliud impediẽdũ executionẽ collationis.niſi in caſibus à iure expreſſis.vi- delicet qñ docet de ꝙuaricatiõe,vel de probabili ignorã tia vel priuato intereſſe.facit qđ habeꝛ in.c.ſi.q̃ ma.accu. poſ.vel niſi obijciat crimẽ cũ infamia.vt hîc.vel niſi con firmatio vel electio eſſet per appellationẽ.vel in integrũ reſtitutio.ſuſpẽſa.c.cũ dilecti.ad fi.de elect.¶ Quid autẽ 3 ſi petatur cõfirmatio collectionis,vel qđ declarareꝛ bene ficiũ ſpectare ad agentẽ, qui in illo iam habet plenũ ius in re:an tũc admittaꝛ exceptio criminis ſine infamia?dici- cit .d.Anto. ꝙ eſt eadẽ ratio:ex quo nõ petit ius cõſtitui ſed declarari.ſed Imo.dicit ꝙ fortè contrariũ eſt verius. quia qñ petit poſſeſsio,tale iudiciũ poſſeſſoriũ adipiſcẽ dæ eſt ſummariũ.facit qđ habeꝛ in.l.j.&.ij.C.quorũ bo. & in.c.paſto.de ca.poſ.ſed qñ petit ius declarari:pòt dici iudiciũ plenariũ.facit.l.ſic.§.ſed ſi quęrit ꝙ facilius admit tatur exceptio in ſummario.facit qđ habeꝛ in.l.iij .§.Ibi- d dem.ff.ad exhibẽ. Adde etiam quia dixit Compoſt.in.d. c.quòd ſicut.de elec.quòd ſi ille qui obijcit crimen cum infamania habuit facultatem opponendi ante prouiſio- nem:puta quia prouiſor pronuntiauit qualiter volebat prouidere tali de tali beneficio:quòd tunc non impedi- tur effectus collationis,velprouiſionis:& ſic ademptio poſſeſſionis,etiam ſi crimen obijciens accuſat,vel denũ tiat.facit quod habetur in cap.fina.qui ma.accu.poſſunt ꝙ pro hoc limitatur hîc text.Subdit, ꝙ audietur ſi vult accuſare vel denunciare poſt adẽptã poſſeſsionẽ.& hoc ſequitur hîc domi.Anton.Sed Imo.& Ana.cõtra.ꝙ etiã tũc nõ audietur.ex quo antè habuit facultatem opponẽ- di per.d.c.ſi.qui ma.accu.poſ.

¶ SVMMARIVM.

1 *Marianus Soz.inus fuit doctor industriosus.in prin.*
2 *Authoritates poetarum quam vim habeant.*
3 *Rubricæ decreti quam authoritatem obtineant?*
4 *Scripturæ factæ in columnis:cuius sint authoritatis?*
5 *Constitutionis papalis præfertur dicto cuiuscũque Sancti.*
6 *Papa corrigitur per concilium generale.*
7 *Fama & clamor qualiter differunt?*
8 *Indicium:argumentum:ſuſpicio quid ſint.*
9 *Iudex an teneatur dare copiam iudiciorum inquiſito?*

¶CAP. XXIIII.

QValiter. Non tractabo in iſta de- cre.multa prout requirit eius fama.†quia per ſolennitatẽ repetitio b nis.d.Maria.adeò eſt occupatus campus vt exiſtimẽ ſuperfluum qđ diſtinctiſſimè tractatum eſt iterum inuoluere.ſed circa text. & quædã dicta doctorum faciam breues additiones legendo per partes.& hoc dicit totum capitulum. ¶ Superior contra ſubditum,maximè prelatum ſuper his tantũ inquiret ſu per quibus præceſſit infamia.& tunc vocabit eum:arti- culos & capitula ſibi tradet:nomina & dicta teſtium ſi bi publicabit,exceptiones & defenſiões legitimas admit tet:& probato graui crimine,eum ab adminiſtratione remouebit.In regularibus verò prælatis hæc ad vnguẽ non obſeruabit.hoc dicit.Nota primò quòd papa inni- titur ex authoritate veteris & noui teſtamenti.illa ergo quæ ibi inueniuntur deciſa poſſunt pro deciſione cauſa- rum allegari:quia dicitur ius naturale.c.j.prima diſtinc. oẽs enim ſcripturę diuinæ [c]poſſunt allegari ad cauſarũ c deciſionem.ita dicit glo.reputata ſingu.in auth.vt iudi. ſine quoquo ſuffra.fiant.§.j.in fi.in ver.elogiorum.& ha betur plenè per Io.and.in.c. certificari.de ſepul.poſſunt etiam in cauſis eccleſiaſticis allegari leges vbi deficiunt c canones.c.ſi in adiutorium.x.diſtin.&.c.j.de ope.no.nũ. 2 ¶†De authoritatibus poetarum remittit Pe.de anc.ad l.ſeptimo menſe.ff.de ſta.ho.& ad glo.in.l.tantũ.& .l. ſequen.ff.de re.diui.De dictis Gratiani vide per Ioan.and. Imo.& alios in.c.ij.de reſcri.per Domi.in.c.quis neſciat Cyn.Dy.& do.Abb.in procemio huius libri.in ver.rex pacificus.in prima col.& Spec.titu.de diſputa.& allega- d tionibus.in princi.Imo.in Rubric.ff.de verbo . obligat. 3 ¶†De rubricis decr.vide gl.iij.q.ix.in.c.chartæ.De ma giſtro ſniarũ vide Io.an.in.c.debitũ.de biga.de lib.feu.vi de Bal.in procemio feu.in.ij. col.& ſequẽ.per .d.Ant.& Imo.in.c.ij.de feu.per Bal.in.c.cęterũ.de iudi.de põtifi- cali.vide gl.in cle.j.in ver.pòtificali.de iureiur.De arbo re affinitatis vide ibidẽ.De ꝓphetijs vide glo.in.l.illud. ff.de offi.ꝓſi.Deci.Rot.vide Do.ix.di.in.c.neq;. & in.c. duobus.de reſcr.in.vj.De epiſs Pauli vide Bal.in rub.C. de fi.inſtr. De dictis papæ nõ faciẽtis legẽ vide Inn. &ibi dicã in.c.ꝙ tuas.el.ij.de ſimo.de libro lõbardorũ vide gl. in.c.deuotiſsimã.xij.q.ij. ¶ De ſcriptis in colũnis. d vel in terra.vide Iac.zochũ in.c.ad audiẽtiã.in.j.no.de ſpõſa. 4 †De curia vulgari vide Bar.in.l.Titia.§.fi.ff.de leg.ij.De dictis philoſophorũ vide.d.Ab.ĩ.c.cũ cã.de ꝓba.& Bar. in.l.j.ff.ſi cer.pe.De legibus canonizatis vide Do.in.c.in primis.ij.q.j.& ibi gl.in ver. de ꝓſona ianuarij.& Pe.de anc.in.c.j.cir.v.char.de cõſti.& Do.ĩ.c.j.in.iiij.co.de re. eccle.nõ alie.& in.vj.propter gl.magnã ibi in ver.tracta- tus.in ver.dicit Ber.¶ De extrauagãti de pace cõſtã.vi- de ibi Bal in ver.hęc ſunt nomina.in vlti.col.Quid de di ctis doctorũ eccleſiæ.vide glo.ix.diſ.c.vt veterũ.quẽ fa- cit ſing.Imo.in.l.ſi verò.§.de viro.in.xv.col.ff.ſol.ma.& Ro.in.l.j.§.fi.in.ij.col.de verb.ŏbli.& in.l.j.in.v.dol.ff.ſi cer.pe.& aliquid dicã in ſequen.no.No.ſecundò ꝙ ex ve

a ¶Ratione victorię. Addd ꝙHenricus bo,in.c. calũniã.j. de pœnis. tenet ꝙ debet fieri talis cõ demnatio. & vide per tex.Alex.ĩ ad dit.Bar.in. d.l,j.§. j.ff.ad turpil.

b ¶In iudice.Adde & vide de hoc per d.Pari.neapoli.in tracta.de ſyndi.in verbo inquiſitio. col.ij.circa mediũ. & colũ.vj. ver.an poteſtas.

c ¶Diuinæ. de hoc & de ſequentibus authoritatibus & pluribus alijs vide latiſsimè per eũdẽ Feli.in,c.ij,co.xix. ſeq.& ſeq.ſ.de re- ſcript.

d ¶De ſcriptis in co lũnis.Vide tu per eũdẽ Feli.in, c.cũ cãm,de proba. co. iij,ver.in eadẽ glo. & de ſcriptura antiqua reperta in ec cleſia.vide ꝑ Bart. ſozi.in cõſi.cclvij. col.ij,verſi. ſed ad hãc.vbi quod non probat,niſi reperi retur poſita in lo- co publico inter publicas ſcripturas.

teri teſtamento & nouo emanauerunt canonicę conſtitutiones:&ſic mediãte iure diuino trahunt originẽ:& leges per ora principum diuinitus ſunt promulgatę.l.fi.& ibi glo.in ver.diuino.C.de preſcrip.long.temp.&.c.fina. xvj.q.iij.Ideò dicit hîc Hoſt.ꝙ lex canonizata nõ excluditur omnino à diuina:imò cũ illa habet mixturam . de quo remittit ad not.in.c.cũ ſit.de æta.& qual.Adde etiã glo.iiij.in.c.ex diligenti.de ſimo.& tex.& gloſſ.in.c.ij.de priui.in.vj.& in.c.nimis.cũ ſimi.de ſureiur.Et prædictis addit do.Abb.bo.gl.in.c.de libellis.xx.diſt.quæ ſingulariter dixit ꝙ dictũ alicuius ſancti fulcitũ authoritate noui vel veteris teſtamẽti præfertur conſtitutioni papali.etiã in deciſionibus cauſarum:* ſecus aũt ſi ceſſaret lex diuina:quia tũc* conſtitutio papalis præferẽt dicto cuiuſlibet ſancti:ꝙ† papę & nõ ſanctis fuit data poteſtas.l. cõdendę.allegat not.in.c.mãdata.de præſum.adde ſimilẽ gl.in c.fi.§.fi.& ibi bo.tex.xxxvj.q.ij.Item adde ꝙ ſi dictũ ſanctorum patrum eſſet fundatũ authoritate alterius canonis:tũc ei potius ſtañ.eſſet quã conſtitutioni papę.ita eſt glo.in.d.c.de libellis.in ver.illorũ.qđ intellige verũ. ſi cõſtitutio ſuper quo eſt fundatũ dictũ ſanctorũ patrum ſit poſterior illa alia cõſtitutione papæ cõtraria.aliàs ſecus. quia in cõſtitutionibus poſteriora derogãt primis.c.j.de cõſti.in.vj.l.ſed & poſteriores.ff.de legi.&idẽ eſſet ſi cõſtitutio ſuper qua ſe fũdat dictũ ſanctorũ patrũ eſſet anterior illa contraria cõſtitutione:ſed reperiref proꝑta per illam nouiſſimam cõſtitutionẽ:&ita propriè intelligitur gl.d.c.de libellis.nã Hieronymus in.c.tria.xxxvj. q.ij.per quendã canonem dixit ꝙ raptor poterat matrimoniũ cũ rapta contrahere:poſteà in quodã conſilio de quo loquitur tex.in.c.placuit.xxxvj.q.ij.ſtatutũ fuit contrarium.poſtremò not. per cõſtitutionẽ nouã approbata eſt opi.Hieronymi.vt eſt text.in.c.ſi.de rapto.meritò opi.Hiero.preferẽt cõſtitutioni cõcilij.de quo loquitur tex.in.d.c.placuit.& iſtis adde ꝙ dicta ſanctorũ patrum ſunt ad vnguem ſeruanda in caſibus in iure nõ deciſis.ita text.in.c.ſancta romana.xv.diſt.& in.c.noli meis.ix.diſt.

a ¶ Mutatur. Vide tu do.Bar.ſozi.in conſ.cxij.col.octaua,in princ.in primo vo.repetitũ in conſi.clxxxij.in ſecundo volu.& ibi qñ mutatione ſtatus procuratorii mãdatum dicatur reuocatum.

6 Item adde † ꝙ vbi agitur de ſacramentis,vel expoſitione fidei,præualet indiſtinctè dictũ papę dictis ſanctorũ. ſecũdũ.d.Ab.in.c.ne innitaris.in fi.de cõſti. vbi ſubdit ꝙ ſi contingat papã errare,debet corrigi per cõciliũ gñale. vt.xix.di.c.nulli fas.& pro hoc dicto do.Ab.vide tex.in cle.j.§.fi.de ſum.tri.& iſtis adde Do.in.c.vnius.§. Auguſtinus.xxvj.di.& oĩno Inn.in.c.cũ venerabilis.in.iiij.col. de exce.No.tertiò ꝙ fama dicta cõtra adminiſtratorem eſt iuſta cauſa cõmouendi dñm cõtra ipſum vt reddat rationẽ adminiſtrationis,& fortè ſecũdũ Pe.de anc.hîc qñ eſſet fama procuratorem diſſipare bona dñi:ipſo iurevr adminiſtratione priuatus per.l.ſi Cornelius.ff.de ſol.vbi dicit Bar.poſt Dy.ꝙ quãdo cõditio procuratoris mutatur [a] in deterius:videtur ipſo iure mãdatũ reuocatũ. & hoc etiã refert Pe.de anch.in.c.quemadmodũ.de iureiurã.& in.c tua nobis.de deci.& in.c.ex parte decani.de reſcrip.&Bal.in.l.mãdatũ.C.mandati.& Bar.in.l.falſus.C. de fur.per Roma.in.l.ſi cũ dotẽ.§.eo autẽ tempore.ff.ſolu.matri.per Bar.in.l.liberto.§.largius.ff.de annu.lega.& in.l.in cõfirmando.ff.de cõfir.tu. per Ange.in.l.ſtichũ.§. vſusfructus.ff.de ſol.per Bal.in.l.patri heredẽ.per illum tex.ff.de excu.tut.per Imo.in.l.eũ qui ita.§.qui. ſibi.ff.de verb.obli.Subdit etiã hîc ꝙ ſi dominus incipiat dilapidare bona ſua:ipſo iure eſt ſibi interdicta adminiſtratio,tã quã prodigo.de quo per oẽs.in.l.is cui bonis.de ver.obl. & Bal.in.l.j.C.de cura.furio. ¶ No.quartò ꝙ ille qui eſt diffamatus ſuper crimine,& prius â ſuperiore requirendus.vt fecit iſte dominus.Et aduerte,quia ſecundũ Petr. de anc.authoritas noui teſtamẽti hîc allegata concernit crimina grauiora.Ex quibus collige quòd inquiſitio eſt permiſſa non ſolũ cum agitur ad vindictam publicam: ſed etiam quando agitur de rebus eccleſiaſticis,ne dilapidetur.Et ſic ad vtilitatem eccleſiarum eſt inquiſitio permiſſa.eſt etiã permiſſa pro vtilitate publica in cauſis mere ciuilibus.vt.l.miſſi opinatores.C.de exacto tributo. & in.l.ſi vacantia.C.de bo.vacã.lib.x.vbi dicit Bar.ꝙvbi eſt argumentũ,imò quaſi caſus pro epiſcopis:vt poſſint ex eorum officio facere inquiſitionem cõtra tenẽtes bona quę debent diſtribui pauperibus,& ad alias pias cauſas ad publicam vtilitatem,aut priuatam:dixit Barto.ibi ꝙ non reperit poſſe ad inquiſitionẽ procedi.niſi in caſibus.l.iij.§.præterea.ff.de ſuſpect.tuto.& ſic Barto.ibi imponit regulam negatiuam quo ad priuatam vtilitatẽ nõ eſt permiſſa inquiſitio.quã regulam ponunt Innocen.& alij doct. in.c.ad noſtrã.el ſecũdo de iuriu. Sed iſtã regulam limitat quibuſdam modis Ioan.de ana. hîc. ſed plenius domi.Maria.in.viij.quæſtione.articulo primo.vbi ponit.xvij.limitationes & circa decem regulas. ¶ † No. v.quod aliud eſt fama,& aliud eſt clamor:quia clamor eſt paucorũ. fama verò multorum. & neſcitur auctor. vel dic ſecundum Innoc.quòd idem eſt clamor & fama. quaſi famoſa fama.vt no.in.c.ſuper eo.de eo qui cogno. conſan.vxo.ſuę.Tu adde Bald.in.l.ea quidem.in.ij.&.iij. colũ.C.de accu.vbi ponit quid ſit fama:rumor:ſuſpicio: fictio:indiciũ:adminiculũ:ar.cõiectura: neſciẽtia veroſimile,& non veroſimile.& iſta ſunt ſatis vtilia in materia inquiſitionis vt ibi per eũ.in.vij.&.viij.colum.vbi ponit plenè quid ſit inquiſitio generalis & ſpecialis.& in quibus caſibus ſit permiſſa tam de iure canonico quã ciuili: & qualiter probetur indicium,vel cõiectura.vide Imo. in.l.cum proponeretur.de lega.ij.& de differentia inter indicium & præſumptionem vide Bald . poſt gloſſ.in l.excuſationem.in prin.ff.de excu.tut.& in rub.C.de proba.in.ij.col.& in.l.non hoc.C.vñ cogna.& in.l.ij.C. quorum appel.non reci.& quid ſit indicium.ar . ſuſpitio ,& præſumptio.quantũ ad maleficia. vide in Spec.tit.de notorio crimine.§.vt autem.in prin.& in tit.de proba.§.vlt. ver.xiij.& † quid ſit indicium:vide Bal.in.l.fi. in.iij.col. C.fa.herc.& docto.in.c.veniens.de teſti.& Bart.in.l.j.§. Item cornelio.ff.de quæſtioni . Not. quòd fama & frequẽs clamor habetur loco legitimi accuſatoris.iudex ergo nõ poteſt dici pars:ſed iudex.quia fama eſt accuſatoris.eſt tamen iſtud remedium extraordi.adeò ꝙ aduenięte accuſatore ceſſat.vt no.Dy.in regula qui ad agẽ.lib. vj.& de hoc an ſit proceſſus ordinarius,vel extraordin. remiſi plenè.ſ.in ru.in fi. ¶ In gl.ibi. *remouetur*. & ſic habes vnam ſolutionem ad.c.inquiſitionis.videlicet vt diſtinguatur an ille cõtra quẽ crimẽ eſt probatum habeat adminiſtrationem,vel non:& ſic in prælato non erit pœna arbitraria.alia ſolutio eſt quòd hîc loquitur quando exceſſus erat grauis.ibi verò qñ erat leuis:quo caſu fi re perif certa pœna:illa imponeſ.c.de cãis.de offi.deleg.& ita intelligat tex.in.d.c.inquiſitionis.in ver.alio qn. Alij dicunt per illũ tex.ꝙetiã in prælato poterit iudex vigore arbitrarij pœnã moderari.Sed contra hoc.dictũ inducit d.Ab.iſtũ tex.fortiter.inquãtũ dicit ꝙ oĩno debet remoueri ab adminiſtratione.nam illa dictio omnino . denotat ꝙ diſpenſari non poſſit:quia excludit omnem gratiã & omnem diſpenſationem:ſicut dictio nullo modo. vt not.glo.in verſi.nullo modo.in cle.vt hi qui.de ętate. & qua.facit glo.in verſicu.nullatenus.in cle.j.de ſeq.poſ.& qđ no.Io.an.in.c.j.in ver.pœnitus.de poſ.ꝑla.in.vj.& gl. in cle.j.in ver.nullatenus.de prębẽ.per quæ iura volunt docto.ſecũdũ Ana.hîc ꝙ per iſta verba videaf oppoſitũ decretum & prohibita diſpenſatio.facit etiã qđ habeẽ in l.ſi is qui.§.veterũ.ff.de re.dub.Super hoc autẽ diſtinguit do.Abb.ꝙ aut prælatus conuictus nõ põt remanere in adminiſtratione ſine ſcãdalo & periculo.& tũc non põt diſpenſari:ſed debet omnino remoueri.& ita loquit iſte text.& omnis ratio hoc ſuadet.per.c. venerabili.de offi. deleg.per Inno.in.c.niſi.de renun.& in.c.ij.de oper.no.

nuncia.facit.c.nihil.de ꝑſcrip.Aut iſta ceſſant : & tunc poſſit pœna moderari,& diſpẽſatio fieri.& hoc modo loquaf.d.c. inquiſitionis. ¶ Poſſet etiã aduerti ſecũdũ Maria.ꝙ tex.in.d.c.inquiſitionis. loquaf quãdo non reperif certa pœna impoſita à iure. vt tũc ſit in arbitrio iudicis:ſed vbi reperitur certa.vt hîc: tunc mutari non poteſt.l.j.§.ff.ad turpil.pro hoc aũt tangit Abb.vnũ qđ hactenus nemo tetigit ſecũdũ eũ.vtrum qñ conſtat de crimine per viam inquiſitionis, poſſit Eps diſpenſare cũ prælato in maioribus criminibus vt adulterio:& de elinando in partem humaniorem credo ꝙ ſic per .d.c. inquiſitionis.in princip.dum dicitur põt ſuperior diſpenſare, vt non remoueatur ab adminiſtratione. & pro hoc facit.quia vbi proceditur per viam inquiſitiõis:venit imponenda mitior pœna. nec etiam ſecundũ vnã opi.inquiſitus efficitur infamis. non ergo mirũ ſi hoc caſu diſpenſatio fieri põt,in maioribus criminibus.vt in adulterio.Secus ſi proceditur per accuſationẽ:& ita dicit ſe credere loq.c.at ſi clerici.§. de adulterijs.ſuprà de iudi. ad quẽ tex.habetur pro hoc limitatio prius non cõſide rata ſecũdũ eum.Conſidera tamẽ ſecũdũ Ana. & bene ꝙ.§.adulterij.loquitur de conuictis & cõfeſsis.& certũ eſt ꝙ confeſsio põt ſe adaptare ita ad inquiſitionẽ,ſicut ad accuſationem.Item ille text.permittit eꝑ diſpẽſare cũ clericis poſt peractã pœnitentiã:ſed tex.in.c.inquiſitionis.permittit moderationem pœnę in ipſa ſentẽtia. & ſic cõſidera ꝙ fortè illa diſpenſatio de qua in .d.§.de adulterijs.differt à moderatione de qua in.c.inquiſitionis.& ad hoc facit.qa ſi intelligeremus verbũ moderari.poſitũ in.c.inquiſitionis.de diſpẽſatione:ſequeretur ꝙ inferior eꝑo cui papa cõmiſiſſet inquiſitionẽ,poſſet diſpenſare.quod nõ eſt dicendũ.per no.per Inn.in.c.ij. de eo ꝙ fur.or.ſu.dixi in.c.fi.de ſimo. ¶ In eadẽ gl. ibi. *ad petitionẽ alicuius*.Ex his quæ colliguntur cũ gl. & dictis doctorũ notanf nouẽ differentię:an iudex ꝑcedat ex mero officio,an verò aliquo poſtulãte.& dic vt per Imo.& ana.hîc.quos nõ refero:qa nihil adderẽ. Sed ad vnũ aduerte.inquãtũ in ſcda differẽtia tangũt an iudex teneaf dare copiã indiciorũ inquiſito, vel copiã diffamationis.Nã Ang.in.l.ſi vacãtia.in.xxxij.col.C. de bo. va.lib.x.dixit ꝙ non. [a] vnde dicit † ꝙ cauti officiales ad hoc vt ab eis nõ poſsit peti copia diffamationis, ſemp in formãda inꝙſitiõe dicũt.hæc eſt qđã inquiſitio,quã talis iudex facit ex officio ſuo:dicit tn ꝙ ſi inquiſit⁹ appellat,tũc cogit inꝙrẽs ꝑbare efficaciã indiciorũ corã iudice ad quẽ.ita voluit Spe.ti.de inquiſitio.§.nũc tractemus.in.vij.col.ver.hoc aũt ſcias.& ꝙis iudex ex officio procedat:tn neceſſe eſt ꝙ cõſtet de infamia per teſtes.ſecũdũ Bal.in.c.j.de offi.ordi.vbi dicit ꝙ licet poteſtati detur liberũ arbitriũ inquirẽdi:tamẽ debet prę cedere infamia.Idẽ voluit Pet.de anc.ibi.& Sali. in.d.l. ea quidẽ.& Bal.in rubrica.C.de pœ.iud.qui ma.iud.& Sal.l.l.fi.e.ti.Et Io.de ana.& cõiter doc.hîc. ꝙis Hoſt. hîc & Ange.in.d.l.ſi vacantia.aliter ſenſerint. ¶ In glo. in ver.*rationẽ*. ibi. *cõparatur tutori*. Not.gl.quæ ſemper allegatur ꝙ prælatus æquiparaf tutori & curatori [b]:qđ propriè non eſt verũ.nec quòd ad omnia. vt not.glo.in c.fi.in gl.magna.ad fi.v.q.iij.nam tutor nõ poteſt conſtituere procuratorem ante lit.conteſt.vt not.in.l.j.C. de bo.mat.ſecus in prælato.vt habetur in.c.petitio.de procu.per Car.in cle.fi.in.j.oppo.eo.ti. tutor enim eſt tẽporalis.inſti.qb.mo.tu.fi.ꝑ totũ.prælatus eſt perpetuus.dixi.ſ.e.c.fi cõſtiterit tutor nõ vtiſ bonis pupilli: ſed prælatus vtitur bonis eccleſiæ.iuxta glo.in.c. præſenti.de offi.ordi.in.vj.tutela eſt onus:ꝑlatura eſt honor.prælatus habèt liberam & generalem adminiſtrationẽ in bonis eccleſię.ſi ſunt pauperes.c.j.de coh.cler, & mu.& per do.Ab.ibi.& in.c.peruenit.de arbi.c. omnino.& ibi do.xxxj.diſtin.ſecus in tutore.l.à tutoribus cũ ſi.ff.de ſuſpe.tuto.& tutor indiſtinctè etiã nõ ſuſpectus teneretur reddere rationẽ.l.j.& per totũ.ff.de tutelis & ratio.diſtra.ſed prælatus ita demũ ſi eſt ſuſpectus de dilapidatione.per iſtũ tex.& dixi.ſ.tutor debet ꝑbare verè & perfectè expẽſam quã dixit ſe feciſſe.l.ſi ſumpt⁹.& ibi Bal.C.de admi.tuto. ſed in ꝑlato ſufficit iuramẽtũ.vt voluit glo.hîc prælatus tenet reddere rationẽ ſingulo anno.c.j.xiiij.q.j.ſicut rector hoſpitalis. clemẽtina.quia cõtingit.de reli.do.ſed tutores nõ reddũt niſi ſemel.l.niſi finita.vbi vide glo.in verſi.gerit.ff. de tu.& ratio.di.dum tñ eas plenè reddiderint.per no. per Ioan.An.in.c.vnico.circa fi.de cleri.egro. in .vj.& iſta not.ad euadẽda argumẽta quę ſepe fiunt de tutore & prælato.¶ Collige aliàs differẽtias ex his quę ſcribit do.Ab.in.c.cũ deputati.in fi.de iudi.&in.c.cũ cauſam. in tertio not.de iur.cal.per Inno.in.c.edoceri.in ſecunda col.de reſcri.ꝑ Car.in clemẽtina fi. in prima oppo. de procu.per Inn.in.c.licet heli.in glo.quę incipit, hîc not.de ſim.per glo.j.in.c.placuit.xij.q.iij.& in.c.quicũque.xij.q.iiij.& adde iſtis:ꝙ bona ꝑlati ſunt tacitè obligata ꝑ adminiſtratione.ſic bona tutoris. vt eſt gl.pen. in.c.ex literis.de pig.& Bal.in.l.ſi qs ꝑsbyter. C.de epi. & cle.vbi ſubdit hoc voluiſſe glo.decreti. voluit allegare in.c.ſimiliter.xvi.q.j.Et iſta eſt ratio:ꝑpter quam [b] cæteris paribus diues ꝑponiť pauperi in bñficio:qa habet bona quę poſſunt hypothecari.ita dixit glo.in.c.ſi militer.& in.c.cõſtitutus.el tertio.in ver. impotentia. de appel. ¶ In eadẽ gl.ibi.*procurator eſt & non dominus*. dicit Bal.in.l.fi.§.fi.C.de tempo.appel.ꝙ prælatus tenet mediũ inter dñm & ſimplicem ꝑcuratorẽ. ¶ In eadẽ. ibi. *ſuo ſacramento*.No.glo.qđ debet ſtari ſoli iuramẽto prælati ſup adminiſtratione.& cũ iſta gl.cõcordat Dy. in.l.ſi quis pro redẽptione.ꝑ illũ tex.C.de dona.Ho.autẽ ſub dubio fortè,dicit eã nõ habere locũ in rectoribus hoſpitaliũ.qa tenenf ſingulis annis reddere rationẽ.Cle.qa cõtingit.de reli. do.ſed ſatis ęquè diſtingui põt ſecundũ do.Ab.ꝙ in minimis [c] ſtetur eorum iuramẽto.qa nõ poteſt ſemp habere teſtes:vel vocare notariũ.ar.eorum quę habenf in.c.ij.de teſta.in.vj.ſed in maioribus ꝑcedit dictũ Hoſti.qa cũ ſciãt ſe obligatos ad reddẽdã rõnẽ,debẽt ſibi ꝑuidiſſe : & graue eſſet eis reddere.ar.l.ratiões.&.l.exẽplo.C.de ꝑbat. & ad iſtud qđ dicit do.Ab.de expẽſis minimis.facit gloſ. & qđ ibi no.Bar.in.l.ſi.§.in cõputatiõe.C.de iure deli.vbi fec⁹ ſi paruę expẽſę coaceruatę aſcẽderẽt ad magnã ſummã: ſecũdũ Bal.in.l.vnica.in.iij.col.C.de cõfeſ.ꝑ quo facit tex.in.l.ſancim⁹.§.ſi qs aũt per djuerſa.C.de dona.Item [c] adde ꝙ ꝑlatus cuius eccleſia eſt ſubiecta alicui clerico rõne iuriſpatronatus:reddet hãc rõnẽ illi patrono : & nõ eꝑo.ſecũdũ do.Ab.in.c.ex literis.ĩ pe.no. de iurepatro.faciũt no.in.c.cũ & plãtare.de priui.& aq hãc glo. facit qđ no.d.An.in.c.Ioãnes.de teſte.& idẽ in executore teſtamẽti redditurο rõnẽ.Et hãc gl.limita. niſi ꝑba ref cõtra iuramẽtũ aliqđ ꝑ legitimas ꝑbatiões:qa cõiter ſic ĩtelligunt iura q certo caſu volũt ſtari iuramẽto, ꝑbaf in.c.cõtrahebaf.de deſpõ.impu.iũcto.c. ꝑpo ſuiſti.de ꝑba.& in.c.ſi qs accepit.xxxiij.q.j.iuncto.c.ꝙ interrogaſti.& ibi gl.xxxvj.q.ij.& in auf.hodie.in fin. C.ve repu.& ĩ auf.nouo iure.in fi.C.de pe. iudi. q ma. iudi.& idẽ no.gl.fin.i.c.eos.de tẽpo.or.i.vj.& do. An. poſt doc.ĩ.c.qa ꝑpter.xvj.co.de cle.& Archi.i.c.in primis.i añpe.col.ij.q.j.& Do.in.c.ſtatutũ.§.ꝙ verò.in.v. co.de reſcri.in.vj.& Ioã.An.in addi.Spe.ti.de offi.iud. §.fi.verſic.vj.& Ange.in.l.qui bona.§.qui damni.ff. de dam.infec.& Roma.in.l.admonendi.in.x.col.ff. de iu-

a ¶ Dixit quod nõ. Vide de hoc per Are.in trac.malefi.i verbo fama publica.& latè ꝙ nouiſ.in tracta.de indi.& tortura.& ꝑ do.Pari. de nea.in tractat. de ſyndi. in verſ. tortura.§. an ſi quis.col.i.& iij.§.ad torturã. & §. qñ proceditur.

b ¶ Tutori & curatori. De hoc vide tu per Car.ĩ cõſil. xcv. & ibi in ſecũdo dubio q æquiparatur vſurario, vel vſufructuario. Et ꝺ adde Paul. de caſt.in cõſil.ij. col. iij.in prin.ĩ prima parte cõſiliorum antiquorũ ſecũdã nouiſ. impreſſi. q vult quod æquiparetur vſurario, vel fructuario . Et an æquiparet tutori. & curatori, vide, d. Maria,ſozi.in conſi,xv.col.vij.verſi, hęc aũt prima conclu.& cõſil.xxxiij. col.iij.ver. quintò ꝑbaf.& do, Bart. Soci. ei⁹ filiꝰ in cõſi,cciij.col.ij. verſi, ſimile videmus.

c ¶ In minimis. Ad de Pet.de vbal. de perus.in tracta. de duo. fratri.in duo decima parte principali.col.iij. & vide per doc. in.l.fi, §.in computatiõe C.de iure delib.& in.l.ſi ſub cõditiõe ff.de condi. & demonſtra.

reiu.& Bal.in.l.j.in.j.colũ.C.de re.cre.& in.l.j.C.ſi aduer.liber.& in.l.contra negantem.in fi.C.ad.l. aquil.& in.l.j.iuxta fi.C.de re iud.& Ang.in.l.qui reſtituere ff. de rei ven.& Pet.de ancha.in regula ſemel malus. in.v. col.lib.vj.dicit ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ ſtetur dicto familiæ poteſtatis,an capti & nocte reperti fuerunt ſine lumine,& ſine armis:tamen probari poterit cõtrarium per legitimas probationes.notat Alberi. de ro. in ſecunda parte ſtatu.q.xv.facit.l.quicũq;. 1ſi.C. de apochis pub. lib.x.¶ Et pro hoc traditur vna magna & not.limitatio ad iſtã glo. & iſta de iuramento intellige quando à iure defertur iuramẽtum merè propter defectum vel difficultatem probationũ : quo caſu accedentibus plenis probationibus ceſſat probatio per iuramentum.ſecus ſi defertur ad plenam probationem.ſecundũ Imo. in.d.§.qui damni.vbi ſemper vide.¶ Vtrum autẽ à reddenda adminiſtratiõis poſsit teſtator liberare hæredẽ commiſſariũ,vel tutorem. [a]vide Barto.in.l. Aurelio.§. Caius.ff.de lib.leg.& Sali.in.l.cùm neceſsitate.C. de fideicõmiſ.& Ange.Imo.& Lud.ro.in.l.ſi mora.ff. ſolu. matri.& Pe.de anch.latè conſi.cxij.incipiente. caſus talis eſt:pater habens quinq; filias.cum concordantijs de quibus aliãs.¶ Vltimò tangunt doct.inter alia de quibus per eos.vtrum propter ſuſpitionem poſsit induci purgatio.in quo Car.in.c.ex parte.de offi.ord. dicit ꝙ non. niſi tanta ſit ꝙ inducat ſcandalum. allegat.c. tua. de coha.cleri.& mu. Sed contrariũ videtur tenere do. Abb.hic.per.c.omnibus.ij.qõ.v.& per.c.inter.de pur. ca.vbi ꝓpter tria poteſt induci purgatio.videlicet propter vulgatã infamiã:graue ſcandalũ: & vehementẽ ſuſpitionẽ:ergo non requiritur vt ſuſpitio ſemper induc at ſcandalũ,aliãs tertiũ ſuperfluũ eſſet propter ſecundũ:Ideò concludit ꝙ aut quis eſt ſuſpectus alijs.& tunc ſi ſuſpitio eſt probabilis,& tanta vt inducat ſcãdalum: & tunc indicetur purgatio.ſecus ſi nõ inducat ſcandalum.& ita loquatur.d.c. tua. iſtis tamẽ caſibus propter ſuſpitionẽ nõ fiet inquiſitio.licet Innoc.ſenſerit cõtrariũ:quia in inquiſitione debet p̃cedere fama:& nõ ſola ſuſpitio : & etiã ꝙa mitius agitur cõtra deficientem in purgatione q̃ contra cõuictum per inquiſitionẽ. iuxta no.in.c.accedẽs.ſ.eo.& de hoc art.quando poſsit deueniri ad purgationẽ. vel inquiſitionẽ propter infamiã: vide per do.de Ro.deci.ccxv.quæ incipit.Itẽ no.ꝙ ordinarius per Inno.in.d.c. ex parte.in fi.per Archi.in.c. fi.vij.q.ij.& in.c.omnibus.ij.q.v.per Inn.in.c.pe.ſuper glo.in ver.inceſtus.ibi.nobis autẽ videt.de purga.cano. & in.c.cũ oporteat.in.iij.gl.ſ.eo.per Hoſti. in ſumma. de hæreti.§.qualiter.ver.ſi autẽ.per do.Maria. hîc in repeti.q.viij.arti.xv.&.xvj.per Ana.in.c.accedens.in.iij. col.ſ.eo.per gl.ſi.in.c.ſi quis de gradu. de purga.ca.per Oldr.cõſi.ccx.qđ incipit regularis.per Archi.in.c. non eſt.de conſue.in.vj.per Spe.tit.de inquiſitione.§.ij.ver. propter ſuſpitionẽ.per glo.in.c.quãtò.&.c.literas.vbi bo.tex.de præſump.per gl.in.c.oues.vj.q.j. & in.c.j.ij. q.v.per Inno.in.c.ad noſtrã.el.ij.de iureiur.per Cardi. & Ana.in.c.excõmunicam⁹.§.adijcimus.de hæreti.per Io.de ana.in.c.ſicut.de ſimo.per Io.an.in.c. vt officiũ. §.j.de hæreti.in.vj.per glo.& Barto.in.l.ſi C.fa.er.per Bal.in.l.cum proponeretur.in fi.pe. col.de leg.ij. & in hæreſi communiter cenetur ſufficere vehementem ſuſpitionem in alijs.tene eundem do. Abb.ſuprà.

¶ Vel tutorem.de effectu huiuſmodi legativide ꝓ Alex. in conſi.xlv. col.j. & in conſi.xlvij. ꝓ totũ in primo vo. & in ſecũdo vo.in conſi.clxxij.& ibi an talis liberatio extẽdatur ad ignorata. & an ad reliqua. & an ad ea q̃ poterant vẽdicari remittũtur.& vide eundẽ Ale.in cõſi. lxij.in quarto.vo. vbi ponit quando videatur remittere dolum.& an talis liberatio extendaẽ ad reliqua.vide etiam per Pau.de ca. in conſi.lxiij.in.ſ. parte cõſiliorũ notarij.ſecũdũ nouiſ. ĩpreſsio.& de materia nouiſsimè vide per dñm Bart. ſozi.in cõſi.cclxxxxij.co.iiij. verſi.& ideò dixi.& in eo. pe.& fi.& in cõſil. ccj. per totum in ſecunda parte.

ſ. SVMMARIVM.

1 *Inquiſitio requirit minorem pœnam quã accuſatio.*
2 *Confeſsio, an valeat in iudicio minus legitimè promoto?*
3 *Confeſsio non requirit telam iudicij.*
Hæc tamen concluſio limitatur.xij.modis vt hîc per ordinẽ.
3.4.5.6.7.8.9.10.11.12.13.*& conſequenter.*
14 *Accuſatio ſi ſuperueniat pendente inquiſitione:an ceſſet in quiſitio?*
15 *Capitula debent oſtendi inquiſitio :vt deliberet ſuper eiſdẽ.*
16 *Princeps,vel inferior,an poſsit procedere parte nõ citata maximè, quando conſtat parti non competere defenſionem?*
17 *Defenſio an deneg̃atur bannito?*
18 *Annus,menſis,locus,an debeant poni in inquiſitione, ſicut in accuſatione? 19.20.de eadem.q.*
21 *Regulares non tenentur ſcire iura:ideo non eſt cũ eis ita ſtrictè procedendum.*
22 *Crimen de quo quis eſt conuictus per accuſationem:an aliter puniatur quã per viam inquiſitionis?*
23 *Genera pœnarum quot ſunt ſecundum leges?*
24 *Pœnæ qualiter imponuntur ſecundùm iura? 25.*
26 *Pœna damnationis in metallum non debet imponi de iure canonico:quòd ſi imponatur,non debet retractari.*
27 *Legari an poſsit damnato ad perpetuos carceres? 28.*
29 *Iudex an poſsit immutare pœnam?*
30 *Epiſcopus damnans clericum ad perpetuum carcerem :an poſsit ſibi reſeruare poteſtatem minuẽdi pœnã ſuo arbitrio? & ponit concluſionem quòd iudex poteſt mutare pœnã, nu.31. Quæ concluſio fallit ſex modis,vt hic per ordinem. 32.33.34.35.36.*
37 *Iudex vt poſsit mutare pœnam iuris,requiruntur certæ cauſæ.de quibus hic.38.39. 40.41.42.43.*
44 *Iudex qui mutat pœnã iuris ſine cauſa:quã pœnam incurrit?*
45 *Iudex quoties mutat pœnã iuris communis:præſumitur quòd illud faciat cum cauſa.*
46 *Sententia ſi ſit lata ſuper crimine contra clericũ poterit Epiſcopus ſuus talem damnatum vigore talis ſententiæ ſpolire beneficio:ſiue actum ſit ciuiliter:ſiue criminaliter.*
47 *Confeſsio facta coram iudice incompetenti ,an faciat fidem coram competenti?*
Et quot requiruntur vt talis confeſsio facta noceat.vide hic per ordinem.48.49.50.
51 *Pœna ex communicationis,an ſit maior omnibus alijs penis?*
52 *Lex,vel ſtatutum ſi imponit pœnam capitalẽ ſimpliciter: an debeat imponi actualis amputatio capitis?*
53 *Statutum ſi imponat pœnam capitis:intelligitur citra mortem Fallit quatuor modis.54.&c.*

ſ. Licet autem.

Not.primò ꝙquãdo prælati ſunt in adminiſtratione,poſſunt de criminibus accuſari: & tenentur reddere rationem ſuę adminiſtrationis:vt facit villicus iſte: & hoc ideò, quia prælati ſunt perpetui.ſ. eod.c.ſi contiterit. alij autem adminiſtratores & officiales tẽporales,an poſsint de crimine conueniri durante offi.die vt habetur in.l.vt magiſtratibus.ff.de iniur. & in.c.legebatur.de ma.& obe. Quidam ſunt magiſtratus ſola dignitate ſine adminiſtratiõe.puta marchiones:comites:& ſimiles. & iſti ſine dubio poſſunt conueniri.l.ij. C.vbi ſena.vel clariſ.Quidam ſunt habentes dignitatẽ cum magiſtratu.& iſti ſi delinquũt in officio: poſſunt conueniri.vt.l.iubemus.C.ad.l.iul.repe. vt not. in.c.ſi aduerſus.de immu.eccleſi. Aut delinquunt extra officium.& dic vt habetur in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prętori.ff.de ope.no.nun.perBal.in.l.niſi finita.ff.de tu.& ratio.diſtra.per.d.An.in.c.cæterum.in vlti.col. de iurcalum.per Bal.in.l.mancipia. circa medium.C. de ſeruis fugitiuis.& in.l.ſi appellatio.per illum tex.C. de appella.¶ †Not.ſecundò hîc expreſsè probari ꝙ mitior pœna imponitur quando proceditur per inquiſitionẽ q̃ ſi procederetur per accuſationem. Quod ſingulariter limitat Innocen.hîc.niſi de crimine conſtet per cõfeſsionem:nam tunc imponitur pœna ordi. quantũcũque grauis:non attento ordine procedendi. allegat qđ habetur in.l.proinde.ff.ad.l.aqui.& in.c.ij.de confeſ.& ij.q.j.c.j.&.ij.& hoc dictum referunt & ſequunt omnes ſcribentes hîc.& allegat domi.Abb.tex. idem probantem in.c.fin.de cele.miſ.vbi domi.Anto.in primo not.dicit not.multa crimina ex quibus imponitur pœna ordi.

na ordi.ſi de delicto cõſtat ꝓ cõfeſsionẽ. & allegat Inn. hîc.nõ obſtat qđ mitius agat cũ cõfeſſo q̃ cũ conuicto. c.in primis.ij.q.j.cũ ſi.qa talis cõfeſsio fuit facta timore probationis.quo caſu non habet locũ illa regula ſecundũ gl.no.in.c.de hoc.de ſimo. ¶ †Quando autẽ dicatur facta timore probationum.dixi in.d.c.de hoc.& ad iſtud ſingulare dictũ Inn. ꝙ valeat cõfeſsio ad plenũ præiudiciũ in iudicio minus legitimè promoto. vide do.Abb.in.c.ſi.in.ix.col.de cõfeſ.& in.c.dilectus.in vl. col.de capellis mo.& Bal.in.l.mercalẽ.in fi.C. de cõdi. ob tur.cauſam.& Imo.ĩ cle.j.in quarta col.ver. quærit hîc Stephanus.de hæreti.& Sal.in.l.ij.in vlt. colũ.ff.de cuſto.reo.& Ang.cõſi.cclxxxv.qđ incipit. In dei nomine.& Bal.in.l.vnica.in.ix.col.ver.quæro nũquid cõfeſſus.C.de confeſ.in repe.l.cum mulier.in vlti.not. & in xviij.col.ff.ſol.mat & Imo.in cle.conſtitutionẽ.in.vij. col.de elec.vbi bo.tex.in fi.& in diſputa. Accuſatus de vi turbatiua.in.vij.col.& in.l.ictus fuſtiũ.ff.de fami.& in.l.& ſi ſeuerior.C.eo.& in.l.quoties.in pe. colũ.C.de iud.& in.l.Titia.ff.ſo.ma.& do.An.in repe.c. veſtra.in xliij.col.de coha.cleri.& muli.¶ Et dicit Bal.in.l.ij.in fi.C.de re iudi.ꝙ ſi quis fuerit cõfeſſus in iudicio, non põt amplius opponere de ineptitudine libelli, vel alio defectu ſolennitatis ordinis iudiciarij. & dicit hoc dicere papã in.c.Piſanis.de reſti.ſpo. & intelligit de innocentia. ¶ Ex quibus remanet vna concluſio vulgata & tuta. ꝙ cõfeſsio nõ requirit telã iudicij: nec curat ineptitudinẽ proceſſus:quod etiam probat in.c.j.&.ij. de accu.in.vj. ¶ †Sed aduerte diligẽter ꝙ iſta cõcluſio limitatur primò,dũmodò crimẽ ſit cõfeſſum ſimpliciter. Secus ſi ſimplicitè.ita probat glo. fin. ex qua habes exemplũ in.c.j.de teſti.in.vj.& eã limitat ibi Do.ad limitationẽ Inno.hîc. ¶ †Secũdò limita. niſi crimen de quo cõſtat per cõfeſsionẽ,ſit connexũ negotio principali de quo agitur:quia non punitur nec pœna ordin. nec pœna extraordi.quando confeſsio non eſt ſimplex ſed fit quaſi conditionaliter, vel obijciendo exceptionem.ita no.Do.in.d.c.j.in fi.dicens ex eadem gloſ.colligi hãc ſecundã limitationẽ.pro quo facit qđ not. do. An.& Imo.in.c.vt noſtrũ.vt ec.benefi. & do.An.in.c. cauſam.el primo.in pe.col.de teſti.& ĩ.c.veſtra.in.liiij. col.de coh.cle.& mulie.& Io.an. poſt Cõpoſtel.ĩ.c.mãdatũ.de reſcri. vbi dicũt ꝙ ſi actore nõ ꝓbãte reus expreſsè iuris ſui defectũ confiteatur; nõ eſt ſentẽtiandũ cõtra eũ in eadẽ inſtãtia qa vltra confeſsionẽ oportet ꝙ principaliter ſit ei connexũ:vel eius naturã inſpiciat per.l.vt fundus.ff.cõi di.facit gl.in ver.in iudiciũ.in fi. in.c.cũ eccleſia.de cauſa poſ. ¶ †Tertiò limita.niſi reſpõdẽte cõfiteaẽ.ita dicit do.Ab.in.c.de hoc.de ſimo.propter gl.ibi.per quã ita dicit limitari Inn.ibi, ¶ †Quartò limita,niſi per p̃ſcriptionẽ ſtatutariã eſſet quis tutus vt nõ poſſet amplius inquiri de crimine : qa etiã ſi illud confiteaẽ,nõ poterit procedi ad condemnationẽ: ex quo ſemel liberatus eſt.ita concludit do. Maria.per multa in.c.de his.in.ix.col.ſ.e.in ver.quãdoq;.& verſi, tenens cõtra Bal.in.l.,pperandũ.in fi.prin.C.de iudi.vt ibi per eũ. ¶ †Quintò limita.dũmodò cõfeſsio fiat ex preſsè:ſecꝰ ſi tacitè ſecũdũ Io.an.in.c.ij. per illũ tex.de confeſ.in.vj.ſequiſ Bal.in.l.vnica.in fi.pe.col.C.de cõcõfeſ. ¶ †Sextò limita.niſi cõfeſsio fieret ĩ iudicio nullo:nõ principaliter,ſed incidẽter.& p quãdã conſequẽtiã.ſecũdũ Bar.ĩ.l.ſi cõfeſſus.ff.de cuſto.reo.& do.An. in.c.Piſanis.de re.ſpo.in pe.col.& do. Ab.in.c.cũ dilectus,in.xiiij.&.xv.col.de or.cog. & do.Abb. & Ioã.de ana.hîc:hanc ſolã limitationẽ.ponẽtes. ¶ †Septimò limita.niſi confeſsio fieret in iudicio nullo ratione incompetentiæ iudicis.[a]quia tunc talis confeſsio nõ præiudicat.tex.eſt in.c.at ſi clerici.in prĩci.de iudi. no.do. Ant.in repeti.c.ĩ noſtra.in.xliij.co.de coha.cle.& mu. & Bal.in cõcluſionibus.Spe.in ti.de cõfeſ.& in pludijs ad ſecundũ librum decre.in.vj,col. & videtur caſus in c.olim.de reſcri.ſecũdũ lectũrã magis cõmunẽ. vbi cõfeſsio nõ tenuit:quia fuit facta corã duobus ex tribus ſimpliciter dotis.licet Bal.in hoc teneat ĩ.l.quoties. in pe.co.C.de iudi. Vtrũ aũt iſta cõfeſsio facta in iudicio nullo ob incõpetẽtiã iudicis valeat vt extraiudicialis: vel faciat indiciũ ad torturã:vide per Inn.in.c.per inq ſitionẽ.de ele.& ibi do.An.in.viij.col.& per do. An.in c.at ſi clerici.prędlle,per Bal.in.c.ij.in.j.co.de cõfeſ.& in.l.vnica.circa finẽ.C.de cõfeſ.& ibi Ang.in vlti. col. & Ang.in.l.j.ff.de cõfeſ.& Bal.in.l.diu⁹.circa prin.ff. de cuſto.reo. ¶ †Octauò limita niſi iudiciũ eſſet nullum rõne ꝓpoſterationis ordinis:qa tũc cõfeſsio qđ inordinatè actũ eſt,nõ roborat. & ideò ſi nõ facta ꝓbatiõe emanauit ſecũdũ decretũ,cõfeſ. ſequẽs nõ reprobat illud.l.ſi cũ nulla,ff.de re iudic.ita not. determinat Bal.in.l.vt debitũ.in fi.C.de hęredi.actio. qđ dicit eſſe mirabile.nec ob.c.Piſanis.de re.ſpoli.qa licet valuerit cõfeſsio Piſanorũ ꝙ Epiſcopus haberet poſſeſsionẽ & affictũ villarũ & caſtrorũ:nõ tñ per illã cõfeſsionẽ fuit validaꝰ,pceſſus iudicũ delegatorũ. qa erat nullꝰ rõne præpoſterationis. ¶ †Nonò limita.niſi cõfeſsio fieret in iudicio nullo ꝓpter inhabilitatẽ partiũ:qa tũc non præiudicaret ſecũdũ Bal.in cõcluſionib⁹ Spe. ti.de cõfeſ. ¶ Et ideò dicit Bal.in.l.fi.in ſecũda co.verſi.quęro qũo iudex.C.de cõfeſ.ꝙ licet cõfeſſus nõ poſsit obijcere de nõ ordine iudicij:tñ põt obijcere pſonã nõ eſſe legitimã in iudicio. ¶ †Decimò limita.niſi iudicium eſſet nullũ:eo qa libellus eſt ineptus,vel nõ cõcludens, vel manifeſtã defenſionẽ aduerſarij cõtinẽs:qa tũc reꝰ cõfitẽs in tali iudicio,nõ põt cõdẽnari:ſiue cõfeſsio ſit vera,ſiue ficta.ita ſin.cõcludit Bal.ĩ.l.ij.§.ꝙ ſi actor.circa fi.ver.no.hîc ꝙ ex cõtumacia.C.de iur.cal. cõtrariũ tñ in hoc videſ tenere Bal.in.l.ij.C.de re iudi.in fi.vbi dicit ꝙ cõfeſſus nõ põt opponere de ineptitudine libel li.vt.ſ.retuli. ¶ †Vndecimò limita.niſi confeſsio eſſet facta per torturã factã nõ præcedẽtibus indicijs:qa nõ valet:etiã ſi ex interuallo pſeueret. [b]ita ꝓbat ſingulariter ſecũdũ vnã lectũrã gl.in.l.pẽ.ff.de quæſti. qđ multũ no.Inno.in.l.q in aliena.§.Celſus.in fi.ff.de acqui.hęre. dicẽsꝙ etiã hoc ſequiſ Gandin⁹ in ſuis maleficijs.idẽ tenet Ang.in.l.vnica.in fi.ij.col.C.de cõfeſ.& Pe.de Ancha.in.c.ij.in.viij.col.de cõfeſ.in.vj.per tex.in.l.diu⁹.§. ex qbus.& in.l.marit⁹.§.pe.ff.de quæſtio.& idẽ not.do. Flo.in rub.& in.l.emptorẽ.ff.de ꝓba.exclamãs de tex. in.d.l.pe.per quem dicit ſe defendiſſe vnũ à morte tẽpore domini Guezi de prato.Et ideò cõſuluit Ang.ꝙ ex inquiſitione inepta nõ põt qs dãnari.Et ad hãc limitationẽ vide Bal.in.l.fi.C.de quæſtio.& do.Maria.hîc. q.xj.art.xcvj.& Bal.in.l.Imperator.ff.de ſta.ho.& Ioã. de Ana.in.c.ij.in.viij.col.de cleri.percuſ. ¶ Decimoſe cũdò limita.niſi cõfeſsio reſultet ex morte confitẽtis, quo caſu cũ nõ poſsit aliter cõdẽnari:habeꝰ ꝓ condẽnato.ſecũdũ Bal.in.l.ij.per illũ tex.C.qui te.fa.poſ. Vltimò de iſta materia vltra ꝑdicta vide per Spe.ti.de teſte ſ.iam de interrogatorijs.ver.ſed nũquid.per do.Flo.ĩ ſua diſputa.Inquiſitꝰ.in deciſione primi dubij.per Bal. in.l.Itẽ exigit.ff.de dolo.& in.l.ictus fuſtiũ .ff. de infa. & in.l.j.ff.ſi mẽſ.fal.mo.di.per Bar.in.l.certi cõdictio, in prin.ff.ſi cer.pe.per Ang.in.l.j.ff.de cõfeſ.& in.l.vulgaris.ff.de furtis.per Bal.in.l.iuſiurandum qđ ex cõuẽtione.ff.de iureiurã.per.d.An.in.c.olim.de reſcrip.per Ang.in diſputatione Aſtenſis.in prima char.per Bald. in auf.clericus.in princip.C.de epiſ & clericis.& in.l.in bonẽfidei.verſi.Item quęro.C.de reb.credi & in.l. magiſteriæ.C.de iuriſdi.om.iudi.& in.l. magiſtratibus.ff. eod.titu.& in.l.clarum.C.de authori.præſtan. per do. Maria.hîc.q.xj.art.lxxxvj.per domi.Ant.in.c. ex parte

[a] ¶ Incompetentiæ iudicis. De hoc ꝙ Alex.in cõſil.xiij. col.iiij.ver fortificari etiam,& cõſi. xcvj.col.iiij.in primo vol,& in cõſil. xix.col.iiij.in pri. in quarto volu. & adde qđ dicit Areti,in cõſi.xxvj.co. fi. quod talis confeſsio habet tunc vim cõfeſsionis iudicialis; & vide ip ſum in conſi.cl.

[b] ¶ Ex interuallo perſeueret, Addę Alex.in cõſi.v.co. j.& cõſi.xciij.co.j. in.j.vo,& in cõſi.j. col.j. & ſeq.in tertio volu.

el.j.in vlti.col.de ver.ſig. & ibi voluit q̃ cõfeſsio facta in iudicio nõ legitimè promoto,non inducit notorietatem.& dicit eſſe glo.ſin.ibi.& ſic limitari.c.fi. de coha. cle. & mulie. & iſta nota. quia ſunt valde vtilia,

14 ¶ †Vlteri⁹ tãgũt hĩc doctores illã maximã.q.ſi pẽdente inquiſitione ſuperueniat accuſatio,vtrũ ceſſet inquiſitio.de qua plenè per Ioã.An.qui refert multas opini. antiquorum.in addi.Spec.titu.de inquiſitione.§.nunc tractemus.verſi.porrò.per Bar.in.l.ſi maritus.§.j.ff.de adulte.per Bar.in.l.edita.in.xxiiij.colũ.verſi.x. quęro. C.de eden.per Bal.Ang.& Rapha.in.l.ſi ſeru⁹ plurium.§.ij.ff.de lega.j.per Bal.in.l.ea lege.in.v.col.C.de cõdi. ob cauſam.per Bar.in extrauaganti.ad reprimẽ.inver. denũciatione.per Bal.in authen.nũc ſi hæres.C. de liti gio.& in.l.accuſationem.in.ij.co.C.de adulte.& in.l.j. poſt glo.C.de libertis & eorum liberis.& in concluſionibus Spe.titu.de ſententia.in.xxj.col.& in.l. quędam. in fi.princi.ff.de eden.& in.l.ſi quis in hoc genus.C. de epiſ.& cle.& in.l.j.§.cùm vrbem.verſi.& ſi quid.de officio præſe.vrb.& in.l.ea quidem.invlti.colũ.C.de accu.& ibi Ange.in penul.col.& Sali.in.viij. char.& do. Mar.hĩc.q.xiij.arti.j.vbi multa dicit. licet omnes iſtos non memoret.& communiter tenetur dictum Sali. in d.l.ea quidem.quem vide.

a ¶ Ccvij. Adde tu quod eſt nume.ccxſ. & adde Ludo. Ro.in cõſi.xlij. in ciſpi. Viſis his quæ cogit.& Alexã.in cõſi.cv. col.j. circa mediũ & col. ſeq. in qnto vol, & ibi intelligit prędicta vera niſi per ſtatutũ ꝓuideret quod lapſo certo termino non poſſet amplius dici de nulli tate : quia tunc nõ poſſet de nullitate etiam trudenti dici,quod nota.

b ¶ In accuſatione. Adde Alex.ĩ cõſi. clxxviij.col.j.ver. & pro hoc.in ſecũdo volu,& Ange. are.in tract. male. in verſiculo. hæc eſt quędã inquiſitio.colũ.iij, & practi. papienſem in forma inquiſi. in ver. de anno pũti.

15 **§. Debet.** †Not.de capitulis exponẽdis inquiſito:ſuper quibus debet fieri inquiſitio:& debet ſibi ſtatui terminus ad defenſam.& hocvę rũ quãdo inquirit cõtra certam perſonam:ſecus ſi fiat generalis inquiſitio ſuper ſtatu eccleſiæ.quia tũc generaliter inquiritur de vita & moribus totius conuẽtus, ſeu cleri.iuxta.c.fi.de pur.ca.¶ Et pondera: quia inquiſito nunq̃ eſt ſubtrahenda defenſio. quia cũ ſit de iure naturali:nec Papa,nec Imperator põt eã tollere.cle.paſtoralis.de re iudi.facit.l.defenſionis facultas.C.de iure fiſci.lib.x.vnde dixit Specu.titu. de inquiſitione. quaſi in fi.q̃ diabolo nõ denegaretur defenſio,ſi eſſet in iudicio.& ideo ſcias q̃ quantũcũq̃ ſtatutum tolleret facultatẽ opponẽdi exceptionẽ nullitatis cõtra ſententiã. nunq̃ intelligitur excluſa exceptio nullitatis ſurgẽs ex defectu citationis,vel alterius defectus ꝓueniẽtis à iure naturali.ita ſolenniter cõſuluit do.Fran.de ramponibus.& eſt inſertũ in conſilijs Cal.ti.de re iudi. conſi. viij.quod incipit an ſententia lata. & dicit q̃ ita fuit iudicatũ pridie.¶ Idẽ cõſuluit Pe.de Anc.cõſi.ccvij.[a] qđ incipit:de iure cõi.vbi pulchrè loquit.&(vt puto)fuit in eodẽ facto requiſitus cũ dño Fran.¶ †Vtrũ aũt prę ceps,vel inferior poſsit ꝓcedere parte nõ citata:maximè quando cõſtaret non cõpetere parti defenſionẽ. vide ſemper domi.Abb.in.c.j.in.ij.col.de cã poſ. & Bal. in.l.executorẽ.in.viij.col.ver.mõ facio quędã volatũ. C.de execu.rei iudi.& do.Car.in.d.cle.paſtoralis.§.deniq̃.in prima oppo.& Ro.in ſin.7019.&.6807.&Bal.in ꝓœmio feudorũ.in principio.iiij.char.& Ioã.And. & do.Abb.in.xij.col.in.c.olim.de re iudi.vbi eſt optim⁹ tex.& Pãu.de ca.in.l.iij.§.ſi is ꝓ quo.ff.quod quiſq̃ iu. & Bal.in.l.ſi C.de legi.& in.l.j.in.ij.col.C.qũo & qn iudex.& Pe.de Anc.in repe.c.canon.in.xij.char.de cõſti. Et qñ per ſtatutũ poſsit tolli citatio,vel defenſio.vide Bar.in.l.filiuſſa.ff.de dona.& in.l.j.ff.de teſta. mi.& in extraua.ad reprimẽ.in ver.figura.& An.in.l.milites.C. de teſta.mili.& Bal.& Bar.in.l.cũ mulier.ff.ſol.mat.& Bal.in.l.qñ Alexãdrũ.C.de adul.& i.l.abſentẽ.in.ij.oppo.C.de accu.& i.l.diẽ ꝓferre.§.ſi qs.ff.de arb. & ĩ auf. ſi qs in aliquo.C.de edẽ.in pe.col.& in.l.j. in.iij. col.C. qũo & quãdo iudex.& ibi expreſsè dicit q̃ non valeret ſtatutum diſponens quem debere condemnari abſque citatione.per.d.clementi.paſtoralis. & vide Angel. & Imo.in.l.ſi ſic.ff.de legat.primò.vbi per illum text.dicunt quod ſi ſtatuto cauetur quod propter inſtrumẽmentũ guarentigię capiat debitor ad merã voluntatẽ creditoris:poterit incipi à captura oꝛdẽſo inſtrumẽto: etiam nulla præcedẽte citatione per illũ text. iuncta.l. cũ quidam.la grande.ff.de leg.ij. non obſtat q̃ citatio velut inducta de iure naturali non poſsit tolli:quia hĩc non tollitur defenſio: ſed potius defendẽdi modus variatur : qa defenſiones reſeruant ex poſtfacto. qđ fieri põt de iure.l.ſi.C.de cõpẽſa.l.ij. cũ ibi no.C.de edic.di, ad.tol.& qa defenſio iure ex cauſa tolli põt.l.ſi ſeruus. C.de his qui ad ec.cõfu.&.l.j.&.ij.C.quãdo licet.ſe ſine iudi.vindi. multò fortius tẽperari põt, ſeu modificari ſecũdũ Ang.& Pau.de caſt.in.d.l.ſi ſic.q etiã allegãt qđ notat gl.ſing.in.l.de pupillo.§.meminiſſe.ff.de ope.no. vbi ponit an poſsit inchoari à præcepto cum iuſtificatione ſi ſenſeris te grauari. & hãc reſpõſionẽ bene no. ad intellectũ prędictorũ. Et intantũ eſt prohibitũ tollere defenſionẽ reis,q̃ etiã ſi ipſe renũciaret defenſionibus,renũtiatio nõ tolleret ſuas defenſiões.iuxta not. per Bar.in.l.cuſtodias.ff.de pub.iudi.& in.l. ſtichus.ff. de pecu.lega.cũ cõcor.de quibus dixi in.c.dilectus.§.e.

17 ¶ †Iſtis tn̄ adde tex.no.in.c.ſi aduerſus.de hæreti. vbi ei quẽ cõſtat bãnitũ denegat oĩs defenſio.& ſic ſecũdũ Ana.ibi eſt deterioris cõditionis q̃ excõmunicatus. qđ fortè eſt:qa cũ eius bõa ſint publicata. auf. gazaros.C. de hæreti.nõ eſt in quo ſibi videat neceſſaria defenſio. aliãs ob atrocitatẽ delicti modificat papa ĩ certo caſu diſpoſitionẽ iuris naturalis.qđ põt ꝓ no.ꝓ Ioan. and.in regula actus legitimi.de reg.iur.in.vj. per omnes.in.c. quæ in eccleſiarũ.de conſti.cũ concor. Et ad hanc traditionẽ capitulorum vide tex.in.c.j.eo.tit.in.vj.vbi dicitur inquiſitionẽ non poſſe caſſari,ſi nõ fuerit illi tradita qui crimen eſt confeſſus.quẽ tex. nõ videt de recẽti legiſſe Io.an.hĩc.Not.ſecũdò q̃ receptis dictis teſtiũ danda ſunt inquiſito nomina & dicta. & debẽt dari ſimul,& nõ ſeparatim. qa tũc neſcirẽt quid & à quo ſit dictũ.dixit tn̄do.Car.hĩc.quẽ ſequit Imol. qđ ſufficiet ſi ſeparatim tradant: & qđ nomia primò tradi debeãt qñ inquiſitus citat ad videndũ iurare teſtes:ex quo nõ reperit cõtrariũ ĩ iure canonico.c.ij.de teſti. Sed Hoſ. Ioã.an.& Io.de ana.hĩc volunt q̃ noĩa & dicta nõ poſſint dari ſeparatim:aliter poſſet euenire caſus in quo nõ haberet locũ ratio literæ q̃ dicit: vt quid valet tpe iuramẽti & tpe quo ei tradunt dicta. Not.tertiò q̃ immineret periculũ falſi,qñ teſtis nomẽ&dictũ ſuũ ſubtraheret:nã vbi non timetur reprehenſio,facilius accedit tẽtator.Fallit in crimine hęreſis.in quo ꝓpter qualitatẽ perſonę cõtra quã inqrif, poſſunt* noĩa inqſitorũ ſubticeri.* ꝓ tex.not.in.c.ſi.de hære.in.vj. in prin.quẽ tex.amplia vt ꝓ do.Ab.in.c.ꝓterea.el.j. de ſpõ. & vide do.Ant.in.c.q̃ ſicut.j.de elec.vbi not.illũ tex.q̃ timor periculi inducit iuſtã cãm nõ vocãdi abſentes. & ſubdit ſignãter in ꝓpoſito qđ dicit eſſe in arbitrio iudicis

18 qñ dicaꝛ imminere periculũ. ¶ †Extra glo.tangũt hĩc doc.vtrũ in inquiſitiõe debeat poni ann⁹,loc⁹,&mẽſis

b & alia reqſita in accuſatione [b] in.l.libellorũ.ff. de accu. canonizata.ij.q.viij.c. ꝓ ſcripta,§. libellorũ & habẽt in c.tuę.de ꝓc.& dicũt q̃nõ.& idẽ tenet Bal.in.l.edita.in repetitiõe Paduana.in.v.col.ver.ix.opponit.C.de edẽ, dicẽs non reperiri legẽ q̃ dicat q̃ in inquiſitiõe debeat ſeruari ſolẽnitas.l.libellorũ.& inter alia cõtra Bar.allegat q̃ ſi inquiſit⁹ ſuper generali inquiſitione reſpõdet. & confiteꝛ,vel conuincit:põt cõdemnari.allegat Inno. in.c.bonæ.de elec.& multa alia pro iſta parte. quã etiã tenet Bal.in.c.ſuper.c.in.ij.col.de cõfeſ. & Archi.in.c. Deus oĩpotens.ij.q.j.& in hoc eſt gl. q̃ reputaꝛ ſing.in ſtit.de pub.iud.in prin.q̃ tenet q̃ nõ.& Inno.in.c.ſi.de purg.ca.cõtrariũ tenet Bar.ĩ.l.ij.§.ſi publico.ff.de adulte.dicens q̃ omnia requiſita in accuſatione: requirunt in inquiſitione excepta inſcriptione: quæ nõ requirit.

& ita

& ita intelligit dictã glo.de pub.iudi.qa inquiſitio ſuccedit loco accuſationis:& iudex ſuſtinet vices actoris. ergo &c.Et reſpondet ad dictũ Inn.qđ loquit qñ inquiſitio ſit ſpecialis quò ad pœnã: & gnalis quò ad delicta & ſic fit ad aliquẽ remouendũ:non ad criminaliter deponẽdũ. ꝓ hoc allegat tex.& gl.in.l.hæc eñ.ff.de ſuſp. tu.& ſubdit q̃ eſt eadẽ ratio. qa nõ debet quis in tanto crimine euagari.l.prætor edixit.in prin.ff. de iudi. Idẽ etiã ſequit Bar.in extrauaganti ad reprimẽ.in ver. per inquiſitionẽ.dicẽs qđ iſtud idẽ requirit, qñ crimen deducit ad iudiciũ per viã exceptionis.allegat no. in.c.vt circa.de elec.in.vj.& remittit ad not.per ſe.in.l.j.ff.de excep.ſubdit tn̄ ibi qđ ſi nõ apparet quo die fuit porrecta accuſatio:nõ valet:qa eſt de ſubſtãtialib⁹ ipſa dies. d.l.j.ff.de exce.ſecus ſi nõ apparet dies formatæ inquiſitionis:qa ꝓ hoc nõ vitiat ꝓceſſus.qa dies quo quis citat:vel quo reſpõdet inquiſitioni:põt dici dies formatæ inquiſitionis:cũ iudex ſemp inquirat. ſed nõ põt ſic dici de die porrectæ accuſationis:cũ hoc nõ pertineat ad iudicẽ.& cũ iſtis dictis do. Abb. videt trãſire ẽt do. Abb.in.c.fi.de pur.ca.& Ange.cõſi.clxvj.& Imol. in.c. tuæ.de procu.¶ Sed nihilominus primã opi. videt tenere Io.de ana.hĩc.& Sal.in.l.ea quidẽ.C. de accu.dicẽs q̃ ſcẽa opi. poſſet ꝓcedere in inquiſitiõe ſpeciali. & de hoc ponit ẽt Bal.in.l.illa inſtitutio.ff.de hære. inſti.& in.l.ij.in prin.C.de eden.& in.l.j.in.iij.col.C.q accu.nõ poſſ. & Cy.in.l.j.C.vbi cõueniat q ceꝛto loco dare ꝓ.

19 & in.d.l.ea quidẽ.in.xxvj. col. ¶ †Sed dubitat hĩc do. Card.poſito q̃ accuſator nõ teneꝛ apponere in libello

a diẽ cõmiſſi criminis.quid ſi ponat diẽ,& nõ ꝓbet, [a] an debeat ſuccũbere.& refert Ricar. malũbre diſputãdo tenuiſſe qđ talis debeat ſuccũbere:qa imputet ſibi qui ad hoc ſe aſtrinxit.iuxta no.in.c.cauſam.de prob.&.c. abbate in fi.de re iud.in.vj. idẽ tenet Bar.ĩ.l. is qui reꝰ. in pe.col.ff.de publi.iudi.vnde concludit do.Car.q̃ in his in quib⁹ metimur.ĩ.ac qrim⁹ ius ex tpe,debet probari tẽpus.leũ actũ:cũ ſequẽti.ff.de nego.geſt.l.j. in fi. ff.de incẽdio ru.& nau.In alijs aũt in qb⁹ nõ metimur ius ex tpe,etiã debet probari tẽpus:qa licet tẽpus non ſit de ſubſtãtia,eſt tn̄ de formula intẽtatæ actiõis.ideò nõ debet accuſator vagari.d.l. ꝓtor edixit. Quãdo aũt tẽpus fuit appoſitũ ex abundãti.vt in.q. noſtra.tũc debet probari,aſs dubia eſſet probatio cõtra.c.in præſentia.de proba.& qa poſſet referri ad aliud tẽp⁹. & iſtud

20 procedit in actionib⁹ reiterandis. ¶ †In alijs aũt,puta morte,vel mẽbri mutilatione, licet teſtes nõ deponãt de tẽpore:tn̄ probãt:nec dicit ꝓbatio dubia:cũ nõ poſſit referri ad aliud tẽpus.i. cũ non poſsit eſſe niſi vnũ. dicit tn̄ tutius eſſe teneri opi.Richar.qñ tẽpus additur termino remoto : ꝓ quẽ nõ immediatè cõcludit. ſecus ſi mediatè concludit.vt ſi dico Titiũ defunctũ iam eſt annus:& me ei ſucceſsiſſe tanquã proximioꝛe ab inteſtato:ideò peto hæreditatẽ.ſi nõ, ꝓbet tempus mortis: ſufficit ꝓbatio mortis: q̃ eſt cauſa mediata ſucceſsiõis. debemus enim inſpicere cãm proximã:& non remotã l.iij.ff.qđ met.cauſa.cum ſi.Et debemus inſpicere concluſionem : non narrationem.l.Aurelius. cum ſi.ff. de libe.leg.& in.c.exhibita.de iudi.contra iſtud tamen facit ſecundũ do.Cardi.ratio prædicta : quia narrando tempus videtur ſe aſtringere ad probandum illud. & ideò illud dictum debet intelligi quando eſt in libello appoſita clauſula non ſe aſtringens ad probandũ non neceſſaria.de qua ĩ.d.c.licet cauſam.Et iſtis adde Imol. in.d.l. is qui reus. vbi dicit dictum Barto. procedere. quando delictum eſt reiterabile.aliàs ſecus. puta homicidiũ:quia tunc poteſt dicere ſe erraſſe, & ꝓbare errorem per teſtes:quia licitum eſt corrigere errorem ſuũ ante ſniam.l.error.C.de iur.& fac.igno. Idẽ dicit ſi erat reiterabile,& factus erat articulus q̃ vnicum erat maleficium.& ſic vnicavice cõmiſſum:& ſic eſt cõfectum per reum:nam tunc etiã poterit dicere ſe erraſſe, & ꝓbare errorẽ per teſtes. Addit etiã prędictis Ioã.de ana. hĩc do.Flori.in.l.inſulã.ff.de præſcri.ver.vbi inducit il lã.l.cõtra dictũ Bar.in.d.l.is qui reus. videlicet q̃ licet qs apponat diẽ cõmiſſi criminis in libello, & nõ ꝓbet: q̃ nõ ſuccũbit.dicit em̃ ibi qđ adiectio falſi noĩs nõ vitiat cõtractũ:& verbũ vendo.põt poni in cõtractu in nominato:& ſi nõ põt valere vt vẽditio:valet vt valelere põt.Tu cõſidera ſecũdũ Ana.qđ fortè aliud eſt qđ qs ſe ſtringat ad ꝓbãdũ id ad quod non teneꝛ:& aliud quòd in contractu verbũ apponatur impropriè.& de intellectu illius.l.vide Imo.in.l.vbi.ff.de do. cau. mor. ſecũdũ eũ.& aduerte qđ pro vera intelligẽtia ꝓdictorũ ſunt ruminanda ea q̃ dixi in.c.qualiter.el.j.in primo no.ſ.eo.in materia qñ ſolẽnitas nõ neceſſaria attentaꝛ

a ineptè.& ibi de prędictis facio mentionem. ¶ Et adde [a] Bar.in.l.Pãtonius.§.rei.in fi.ff.de acqui.hęre.vbi tenet idem qđ dixi in.l.is qui reus.& hoc limitat no.Bal.niſi in libello accuſationis non fuiſſet appoſita dies: ſed in capitulo ſic.licet nõ probet,ſequit cõdẽnatio. ita dicit ipſe in.l.pe.C.de accu.de qua materia vide etiã per eũ dẽ in.l.denũciaſſe.§.quid tn̄.ff.de adulte.& in.l.j.C. qui accu.nõ poſ.& in.l.ij.in.ij.col.C.de proba.& Bar. in.l. libellorũ.verſi.circa tẽpus.ff.de accu.& quæ not. in.l. nõ ſolũ.§.ſed vt ꝓbari.ff.de ope.no nũ.& Bal.in.l.matrẽ.cũ ſi.C.de ꝓba.cætera de oppoſitiõe diei.dic vt ꝓ Imo.poſt Bar.in.d.l.is qui reꝰ.Et vtrũ lex libellorũ habeat locũ in actione iniuriarũ ciuiliter intentata: vide plenè dños de Rota cõcludẽtes qđ non. deci.xxxvij.in nouiſsi.quę incipit.Itẽ fuit dubitatũ.Et vtrũ habeat locũ in actione ſuſpecti tutoris.vide Bar.latè poſt gl. in l.j.§.j.ff.de tutel.tu.& vtrũ ſit neceſſaria ſolẽnitas iſtiꝰ.l. in iudicio moto corã papa.vide Bal.qđ nõ in.c.cũ ſup de cõfeſ.dicẽs eſſe tex.ibi ſin.Sed de hoc dubito ꝓ tex. in.c.in cauſis.de re iudi.&.d.c.cũ ſuper.dici põt qđ ibi confeſsio non curat ſolennitatem proceſſus. per .c.ij. eod.titu.in.vj.& dixi ſuprà.poſt Innocen.hĩc.

§. Ad corrigendos. No.primò quod tribus modis proceditur ſuper crimine per viã iuſtitiæ.de quib⁹ in tex. eſt & quartus.quẽ dicit Ioã.and.textũ tacere.& tamen exprimit:videlicet quãdo crimẽ eſt notorium,cuius ꝓceſſus eſt ſeparatus.qa habet formã de per ſe. patet ex not.in.c.ad noſtrã.el.iij.de iureiur.& in cap.pe.de purca.& plenè in.c.veſtra.de coha.cle.& mulie. Eſt & quitus.ſ.per modũ exceptionis.c.ſuper his.ſ.eo.Eſt &.vj. per modum actionis:vt no.in capi.ij.de reſcri. & in.c. querelã.de iureiu.per modumverò gratię proceditur per viã prouiſionis,diuiſionis,vel compoſitionis.ſecũ dũ Ioã.An.hĩc.qui etiam tangit quãdo diuerſi ꝓceſſus diuerſis modis in diuerſis inſtãtijs facti ſunt cõtra aliquẽ:& nullus ſufficit ad cõdẽnationẽ,& collecti ſimul ſufficiũt:an cumulatio fieri poſsit;& refert quoſdã tenere qđ ſic.quaſi dulcis rerũ mixtura bonarũ.c. nouit. ad fi.xij.di.inſti,de re.diui.§.ſi dnorũ. & qa reipublicæ intereſt delicta puniri.c.vt famę.de ſen.excõ. In cõtrariũ facit.quia ꝓbatio in vno modo agẽdi nõ facit fidẽ in alio.c.veniens.de teſti.& qa res inter alios &c.c.quãuis.de re iudi.& qa ſecundũ formã iudicij ferenda eſt ſententia.vt hĩc.& iſtã partẽ firmãt hĩc doct. ¶ Ex quo collige ſecundũ Cald.qđ ꝓceſſus factus ſuper crimine altero de prædictis modis.nõ impedit alium procedẽdi modum,quod intellige verum.quãdo proceſſus nõ eſt perfectus.aliàs dic vt no.in.c.de his.ſ.eo. Et ſubdit hĩc do.Car.qđ ꝓdicta accumulatio poſsit fieri de pleni tudine poteſtatis.& iſtã ſententiam ſequuntur docto res not.quia limitat illud quod ſolet dici. quod multæ ꝓbationes ſimul iunctæ inferentes vnum effectũ,data

quod quęlibet de per ſe ſit omnino plena, probatiões tamen ſimul iunctæ faciunt plenã probationẽ: vt per Bar.in.l.admonẽdi.ff.de iureiur.& per Bal.in.l.ſpadonẽ.§.qui iura.ff.de excu.tu.& in.l.pprietatis.& in.l.inſtrumenta.C.de probat.& Imol.in.c.ad audientiam.de præſcrip.& domi.Anto.in.c.fina.in.x. colum. de iureiurã.& Bal.in.l.obſeruare.C.quorum appel.non re.& Bar.in.l.j.§.Idem Cornelio.ff.de quæſtio.& Bal.in.l.ſi quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.¶ Secundò no.ꝙ ſecũ dum formam petitionis formanda eſt ſentẽtia. fatuus enim reputaꝝ iudex qui aliter condemnat q̃ fuerit petitũ.l.fi.cũ ſi.C.de fideicõ.lib.circa quod vide qđ nota. Bar.in.l.ſtipulationes.ad fi.repe.de verbo.obli.vbi tra ctat quõ debeat formari libellus & ſentẽtia ſup intereſſe.Et dicit ꝙ verba ſententiæ aliquando impropriantur:vt adaptentur libello,ſeu petitioni:vt per Spec.ti. de reſti.ſpo.§.ſpoliatus.verſi.& not.& eſt bona gl. in .l. & puto.§.j.ff.fa.er.cætera iam dixi in.c. licet heli. de fi
21 mo.¶ Tertiò not.†ꝙ cum regularibus non eſt ita iuris ordine procedẽdũ. nã nõ tenentꝰ iſti ſcire iura ſicut ſeculares.ideò iuris ſolennitas relaxaꝝ. ſicut quãdo militibus & ruſticis ſubuenitur.l.j.ff.de teſta.mili.l. ſi. cũ ſimili.C.de teſti.& licet iuris ſolennitas non ſit ſeruanda:veritas tamẽ dimitti nõ debet.iuxta not.in cle.ſepe. cũ ſi.de ver.ſig.vnde dicit ſingulariter Bal. in extraua. ad repri.in ver.videbiſ.iuxta ſi.ꝙ quęcũq; clauſula imponaꝝ in cõmiſsione ſubquacũq; forma verborũ: nũq̃ ꝓtextu talis cõmiſsiõis poterit iudex auferre exceptionẽ acquiſitã parti:quãtũcunq; ſit de rigore iuris inducta.ꝙa iudex habet poteſtatẽ per huiuſmodi clauſulas circa ꝓceſſus,& circa ea quæ facit ipſe:nõ circa ius quę ſitũ parti ante ꝓceſſum.de quo dicto exclamat Mate.
22 in ſuo no.xv.¶ Vltimò no.iuncta glo.pe.†ꝙ alio modo puniꝝ crimẽ de quo quis eſt cõuictus per viã accuſationis:& alio modo per viã inquiſitiõis:ſed dicit hîc do.Car.ꝙ in delictis grauibus de ꝗbus in.c.inquiſitionis.ſ.eo.cõuictus per inquiſitionẽ remouet & deponi tur:ꝙa dictio ſicut.ibi poſita:venit ad ſimilitudinẽ etiã quò ad pœnã.& hoc dicit probari in.c.veritatis.de dolo & cõtu.vbi fuit depoſitus ꝓpter cõtumaciã quę ſuperuenit pẽdẽte iudicio ꝓ quo facit litera ibi:oẽm inobediẽtiã.¶ Sed certè ſecũdũ eũ phoc nõ tollit quin ibi ꝓceſſum inq̃ſitorũ depoſitio facta ſit:& ſic ſtat qđ ſupra dixi.¶ Sed cõſidera ſecũdũ Ana.qđ fortè ille auditor voluit ꝙ ibi nõ deponeret ex hoc ſolo qđ fuit cõuictus de crimine perviã inquiſitionis:ſed etiã ꝙa eã fuit tribus vicibus cõmiſſa diuerſis iudicibus:& coràm oibꝰ fuit cõtumax,& inobediẽs.& i hoc ſe fundat Papa ibi in ferẽda ſentẽtia, patet ibi inver.in nomiẽ dñi. & pro hoc faeit illa decre.poſita in ti.de dolo & cõtu. & ideò debet intelligi ſecundũ ſubiectã materiã tituli.vt cle.j. cũ aliis ibi alle.in glo.in ver.executores.de offi.delega. Poſtremò Inn.ſuper hac decre.poſuit no.& magiſtralẽ glo.in qua tangit hîc.primò quis ſit effectus actionis ciuilis,& accuſationis criminalis.¶ Secundò quot & q̃ ſunt genera pœnarũ tã de iure ciuili q̃ de iure canonico.¶ Tertiò qn̄ pro certo delicto reperiꝝ à iure pœna impoſita:anⁱ quolibet mõ agẽdi illa imponaꝝ.¶ Quartò an pœnas à iure ꝓpoſitas poſsit iudex moderari. Et ſi nõ reperiatur à iure impoſita,quã imponet.¶ Quintò an in criminalibus ſententia trahat ſecũ executionẽ & famã.¶ Circa primũ cõcludit ꝙ effectꝰ ciuilis actionis eſt cõſequi priuatũ intereſſe:ꝙa actio eſt ius proſequẽdi in iudicio qđ ſibi debetur.inſti.de actio.in prin.
a ¶ Vtrum aũt actio ſit ius aut factũ:& vtrũ actio,& cã ſint idem.vide ſubtiliter[a] Bal..l. ed ita.in repe.peru ſina.in prima,ſecunda,& tertia colum.C. de edendo. & procedit iſtud ſecundum Innocen.ſiue agatur ex delicto ciuiliter pœna furti, ſiue ex contractu, puta depoſiti,vel ſimili & ponit etiã hîc' de actione populari, vt hîc per do. An.ſed Io.de imo.hîc reprobat Inn.& ſequaces,in hoc ꝙ actio ciuilis tẽdat ad conſequẽdũ priuatũ intereſſe:& nõ aliter:ꝙa actio furti eſt pœnalis.& in illa venit mera pœna:& nullũ intereſſe.l.ſi ꝓ fure.§. furti.ff.de cõdi.fur.ideò meliꝰ videt dici poſſe ꝙ actio ciuilis eſt,qñ quis agit ad aliquid ſibi applicãdũ:ſiue ſit pœna,ſiue ſit intereſſe. & iſtud cõprehendit ſiue agaꝝ ex delicto,ſiue ex cõtractu,ſiue actiõe pœnali.&remittit ad no.per Bar.in.l.agraria.ff.de termino moto.vbi Bar.gꝛit cui applicet pœna in dubio.& hîc adde q̃ dixi in.c.ſup his.ſ.e. ¶ Effectus aũt cauſæ criminalis eſt nõ cõſequi intereſſe,ſed pœnã ad finẽ vindictæ publicæ, & dicit cauſa criminalis: ſiue pœna veniat inferẽda in corpꝰ,ſiue circa bona applicãda fiſco.vt per.d. Car.& Ab.de iudi.in rubrica.& Bar.in.d.l.agraria. & colligit per Lud.ro.in.l.licitatio.§.ꝙ illicitè.in.j.col.ff.de publica.& Pe.de anch.in cle.paſtoralis.in.xx.no.de re iud.& Sali.in.l.mulctarũ.C.de modo mulcta.ꝓ Io.an.in addi. Spe.ti.de contuma.§.reſtat.circa prin.ꝓ gl.in ver.actione.in.l.ſi idẽ cũ eodẽ.ff.de iur.om.iudi.per Imo. in rubrica.ff.de pub.iudi.& in.c.Odoardꝰ.poſt do. Ant. de ſol.per Io.de ana.in.c.ij.in.ix.col.cũ ſequẽti. de maled. per Car.in diſputatio.ꝑſuppoſito.maximè in.ij.col.in quibus locis plenius declarat cui pœna applicet:an fiſco,an parti. ¶ Et adde qđ pœna cõuentionis in dubio intelligiꝝ appoſita loco intereſſe partis: nõ vt applicet fiſco.ita ſingulariter dicit Ioã.an. in regula bona fides. de reg.iur.lib.vj.per.l.ſi duo.§.pe.& fi.ff. ſi quis cau.de quo exclamat Ludo.ro.in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff. de verb.obl.& Pet.de anch.vbi vide cõſi.cxlij.qđ incipit. apud antiquos.& notat Bal.i.l.ſi qs maior.C. de trãſa. & adde ꝙ qñ quis priuaꝝ iure ſuo cõtẽplatiõe alterius, illa pœna applicaꝝ illi alteri[b] .c.in quibuſdã.& ibi gl.in ver.amittantⁱ.j. de pœnis.c.ſi quis in atrio.cũ glo.j.&.c. ſacrilegiũ.in glo.magna in ſi.xvij.q.iiij.&.c.ꝙa clerici. cũ gl.ſi.de iu.pa.c.de hoc.cũ glo.ſi.de ſimo.c.ſi quis rapuerit.xxvij.q.j.& vide tex.& doc.in.c. preſbyteri. de pœnis.¶ Et iſtis adde qđ appellatione cauſę criminalis nõ venit actio popularis ſtrictè ſumẽdo. ita not. Do. poſt Io.and.in.c.j.in.iij.col.de iudi.in.vj.de quo ꝓ Bal. in.l.pe.in.xij.col.C.de execu.rei iudi.¶ Circa ſecundũ
23 de generibus pœnarũ cõcludit Inn.†ꝙ ſecũdũ leges ſeptẽ ſunt genera pœnarũ.tres ſunt capitales:&quatuor nõ capitales. prima capitalis eſt mors corporis.q̃ multis modis imponiꝝ.l.aut damnũ.§.vita &.l. capitaliũ.ff. capitaliũ.ff.de pœnis.¶ Secũda pœna capitalis eſt ꝓxima morti. & dicit mors ciuilis. puta ſi quis damnaꝝ in metallũ:ꝙa perdit ciuitatẽ & libertatẽ.& ſic efficit ſeruus pœnæ.l.quidã.ff. de pœnis. & ideò cenſet quodãmodo mortuus.l.ſeruitutẽ.ff.de reg.iu. Et tubdit Innnõ eſſe differẽtiã an quis dãnet in metallũ, vel in opus metalli,aut inſtrumẽta metallorũ.d.l.auꝺ.dãnũ.§. inter eos.&.§.eſt pœna.vbi glo.dicit ꝙ nemo liber fit ſeruus ex ſupplicio,allegat tex.in auꝺ. de nuptijs.§. quid autẽ. ¶ Tertia pœna capitalis eſt deportatio.& iſti deporta ti nõ perdũt libertatẽ:ſed ciuitatẽ.d.l.quidã.& perdũt iſti ea q̃ ſunt iuris ciuilis:nõ ea q̃ ſunt iuriſgẽtiũ.¶ Pœnæ verò nõ capitales per quas nõ perdit libertas,nec ciuitas ſunt.iiij.Prima eſt relegatio aꝺ tẽs, vel in perpetuũ.& per iſtã nõ perdũtur bona:niſi expreſsè dicaꝝ in ſnĩa.l. relegatorũ.ff. de interdictis & relegatis. ¶ Scda eſt pœna infamiæ.d.l.aut damnũ.in prin.vbi glo. dicit ꝙ damnatus iniuriarũ,vel furti,ciuiliter nõ fit infamis & iſtud etiã videt velle glo.ij.in.c.at ſi clerici. de iudi. cõtrariũ videt velle Inno.quẽ alij ſequunt. qui dicit ꝙ infamia aliqñ ex ciuilibus actionibus irrogatur.l.j.& &.l.furti.§.penul. & fi.ff. de infami. pro quo etiã facit quod habetur in.c,cũ te.de re iudi.& in.l.nõ poteſt.ff,

de fur.

a ¶ Subtiliter. Adde Ang. are.& Io. fabri, in .§.j. inſti, de actio,ꝙ Ant.de de but.in rub.ſ.de iud.

b ¶ Illi alteri. Adde quod quando pœna venit ex vltima volũtate, cui tunc applicaꝝ.vide tex. ſingu. & ibi Bart. in.l.vxorem.§.hæredes.ff.de leg.iij. & de quo etiã per Bal.in authen. cui relictũ,C. de indi. vid.tol.& in.l.vnica.col.xj.C. de his quę pœ.no. & per Ioan.de imo. in.l. paterfami.ff.de hęredi.inſti.

de furt.Conſidera tamen ſecundũ Ana. ꝙ ſi aliquis reperitur cõdemnatus ad reſtitutionẽ rei furto ſublatæ: põt dici ꝙ nõ ſit infamis:ꝙa põt intelligi ꝙ fuit actum conditione furtiua:quæ non infamat.l.ceſſat.ff.de act. & ob.& ita dicit ſe cõſuluiſſe Venetijs.¶ Tertia pœna non capitalis eſt dignitatis amiſsio,vel ad dignitatem, vel officiũ interdicta aſpiratio.¶ Quarta verberũ experimẽtũ.l.ſi quis fortè.§.ſi.cũ.l.ſeq.ff.de pœnis.& iſtę ſunt pœnæ de iure ciuili ſecũdũ doc. hîc. quibus adde Ang.in.l.abſentẽ.in vlt.col.C.de accu.vbi ponit iſta referẽdo Inn.hîc. ¶ Et de exilio:an ſit pœna capitalis.vide glo.in.l.j.C.ne chriſtianũ mãcipiũ.& in.l.ſi magnũ. C.qui accu.non poſ.& tex.in.l.ſed & ſi quis. in prin.ff. de accuſa.& dicit glo.in.d.l.ſi magnũ.ꝙ capitale crimẽ eſt:cuius pœna eſt mors,vel exiliũ. ¶ Et de multiplici pœna capitali.vide gl.in.§.eſt & inter.in verſi.interdũ. inſti.de pub.iud.& tex.in.§.publicorũ. inſti.e.tit. & gl. in ver.poteſtatẽ in.l.imperiũ.ff.de iuriſ.om.iudi. ¶ Et ꝙ relegatio nõ ſit pœna capitalis:vide tex. in.l.edicto, ff.de bo.poſ.tit.generali.& in.l. qui cũ maior.§.ſi.aliãs eſt lex.Idẽ eſt.ff.de bo.lib. ponderat tñ in cõtrariũ tex. mirabilẽ.in.l.hos accuſare.§.omnibus.ff.de accu.dũ dicit vel etiã capitis quę ſeruorũ pœnis nõ cõuenit.ficut relegatio:niſi rñdeas ex dictis Bar.ibi diſtinguẽtis multiplicẽ relegationẽ.vide etiã Archi.in.c. infames.vj.q. j.vbi dicit ꝙ largè capitale crimẽ eſt quodlibet peccatum mortale.¶ Modò aduerte ſecundũ canones dicit
24 Inno.†ꝙ non per oĩa oẽs imponunt.ſed aliquas ponit proportionari.nam pœna mortis nõ imponit ſecũdũ canones.c.ſententiã.ne cle.vel mo.qđ inducit do. Ant. cõtra illud qđ quotidie fit:ꝙa ſæpe imponit pœna per petui carceris.vt extẽdatur vita reſpectu victualiũ. ita ꝙ carcerati citius moriunt. Aliqui aũt ponũt clericos in gabijs. qđ nullo modo eſt licitũ dato ꝙ conſuetudo ſeruet contrariũ & malè fundãt ſe taliter errãtes ex.c. nouimus.in ſi.de ver.ſig.&.c.q̃uis.de pœnis.in.vj. ſecũ dũ do.Ant.& Ana.hîc.quibus adde Io.an.in.c.à nobis. de apoſta.vbi dicit ꝙ tales nõ euitãt pœnas irregularitatis.& refert.ibi Io.de ana.dicẽs ꝙ multum aduertere dñt prelati aꝺ hoc.Idẽ tenet Io,de lig.in cle.j.de pœni.
25 & re.dicẽs†ꝙ carcer non debet eſſe nimis arctus. & ſi clericus famæ moritur,vel inducat cecitatẽ: ſuperior efficitur irregularis.& dicit ſingulariter.do.Abb.in.c. cũ nõ ab homine.in ſi.de iud.ꝙ imò tex.i.d.c. nouimꝰ. facit cõtra tales prælatos ꝙa.c.nouimꝰ.dicit ſuſtẽtãdꝰ. nõ dicit cõſumẽdus.& dicit vita.& ſic vult ꝙ viuãt. & dicit vnde caueãt ſibi tales ſecũdũ ipſum. ¶ Idem Pet. de anch.Card.& Imo.in.d.cle.j.& Bal.& Sal,'expreſsè. in.l.de pecoribus ad fi.C.ad.l.aquil.quos refert Ioã.de ana.ibi.& in.c.j.in.ij.charta.de cle.percuſ.& do. Abb. in.c.vniuerſitatis.propter glo.de pœ.de ſen.excõ.facit quod not.Bar.in.l.quæſtionis.ff.de quæſtio. & Bal.in l.j.C.de emẽda,ſeruo.& Bal.& Salic.in.l.graccus.C.de adul.& Bal.in rubri.C.de pœnis.& in.l.decuriones.C. de infa,vbi dicunt decapitandũ eſſe iudicem qui adeò barbaricè torquet,quod inde ſequitur mors.& iſta nõ exeant mentem tuã.Subdit Inno.hîc quod pœna ſimilis morti ſecũdũ canones eſt:ꝙ ꝓpter delictũ clericus degradatur:& traditur curiæ ſeculari.c. ad falſariorũ. cum ſi.de cri.fal.& hanc æquiparationem facit Barto, in.l.imperium.ff.de iuriſ.omnium iudi.& in .l.ij.ff. de pub.iudi.& Bald.in.l.reos.vbi latè.C. de accuſa. & exa preſsè ſequitur Pet.de anch.conſil.cliij.[a] incipiente.ex narratis. in.iij.colũ. & in regula ea quæ.in.xix.qõ. lib. vj.cum concordan.ad illam materiam quam tetigit in c.j.de homi.& de hoc dicto Innocen. vide per gloſſ.in c.ſanè.xv.qõ.iij.& per domi.Abb.in ca.j. de collu.detegen.¶ Sed aduerte quod iſta ęquiparatio mortis naturalis ſecũdum leges & traditiões curiæ ſeculariſ,ſecũdũ canones reprobaꝝ per do.Ab.in.c. at ſi clerici. in prin.de iud.& de iure ciuili ꝓ homicidio,& adulterio eſt pœna mortis.l.iij.ff.de ſic.l.q̃uis.C.de adulte.l.vnica.C.de rap.vir,& tamẽ de iure canonico nõ eſt degradatio ꝓ his delictis,niſi data incorrigibilitate.c.cũ non ab homine.de iudi.& aliæ inſtãtiæ ad hãc equiparatio nẽ dari pñt.per.c.tuæ.de pœnis.iuncta.l.capitaliũ.§.famoſos.ff.de pœnis.ad idẽ.c.clerici.de exceſ.ꝓla.iuncta. l.cũ vir.C.de adul.& in auꝺ. vt nõ luxuriẽtur cõtra naturã.& eſt gl.in.d.c.ſanè.Et ideò dicit beatꝰ Tho.ſecũda ſecũdę.q.xcix.ar.vl.ꝙ de iure canonico nõ eſt mors. ſed loco eiꝰ eſt excõicatio;ſed vltra oẽs allego do. Ant. ĩ.c.dilectꝰ.vj.co.ver.caue.ꝙa illud dictũ.de pur.ca.vbi dicit ex dictis Inno.ibi poſſe reportariꝰ nã theoricam quam dicit tenẽdã pro vera.ꝙ vbicũq; de iure ciuili ꝓ aliquo delicto venit imponenda pœna mortis:tunc de iure canonico in locũ ipſius pœna depoſitionis intelligitur ſubrogata;qđ limita.niſi alia pœna de iure canonico tanq̃ ordinaria imponaꝝ:& tũc dicit illã eſſe pro priè pœnã ordi.& ordinariã delicti quę à iure vbi dire
26 ctò agitur de delicto,imponiꝰ:illã verò accidentalem: quę ex accidẽti & iure indeterminato venit per iudicẽ imponẽda:tanq̃ cõmiſſa ipſiꝰ arbitrio.vt j. per eum. ¶ Subdit etiã hîc Inno.†ꝙ pœna dãnationis in metallũ nõ videt imposita de iure canonico:ſed ſi imponere tur,non retractaret. ſecũdũ ipſum allegat qđ habet in a ¶ Cliij. Adde q̃ eſt numero. clviij. c.j.in fij.ti.proxi. ¶ Dicit tñ ꝙ huic pœnæ põt ęquiparari pœna ꝓpetui carceris:quã inſligit canon pro grauicrimine.c.pen.de hęreti.cũ alijs.ſ.allegatis.& ꝓ hac ęqparatione vide Spe.in ti.de inſtru.edi.§.cõpendioſe. ver.qđ de bãnito.& tex.cũ gloſ.in.d.c.ſanè.xv.q.iij.Et põdera diligẽter.c.licet heli.in fi.de ſimo. & vide Bal, in.l.ꝓgrãma.circa mediũ.C.cõmi.vel epiſtolas. vbi appellant ꝓpetuũ carcerẽ vltimũ ſuppliciũ. ¶ Et adde ꝙ interdũ vbi à iure ciuili imponitur pœna decapitationis:de iure canonico imponetur excõmunicatio.text. eſt cum glo.in ver.titulos.in.c.j.xv.q.j.& videBal.in.l. reos,in prin.in.j.col.C.de accuſa.vbi dicit ꝙ pœna ꝓpetui carceris dicit eſſe capitalis.& ibi etiã ponit quæ
27 dã alia circa dicta Inno.hîc.¶ Quid aũt†ſi dãnato ad perpetuũ carcerẽ fit aliquod legatũ,an teneat?vide per Imo.in.l.ij.ff.de pu.iudi.vbi dicit ꝙ de iure ciuili tale legatum nõ tenet niſi rõnevictus:ſeu pro alimẽtis,per id qđ habetur in.l.j.C.qui ad lib.procla.nõ li,& ita tenebat Benedictꝰ de plumbino:ſed dicit Imo, quòd de iure canonico etiã pro alimẽtis tale legatum nõ tenet per id qđ habet in.d.c.nouimus,& in.d.c.pe. & hãc.q. tangit etiam Bal.in.d.l.j.C. de his qui ad li. pro. nõ licet. dicit ꝙ clericus perpetuò carceratus eſt actiuè & paſsiuè inteſtabilis.nec aliquid ſibi legari poteſt prꝫter
28 alimenta.l,legatum.ff.de capi.dimi. ¶ †Alimenta em capit natura:non perſona,quia nõ cenſet eſſe perſona; ſed quidam eſuriẽs:& ſic patet quod poteſt dici ſecundum Ange.hîc ꝙ legatum pro alimentis teneat etiam de iure canonico.& hoc fuit de mente Inno.hîc equiparando damnatum ad perpetuos carceres damnato in metallum:cui poteſt relinqui pro alimentis.l.j.&.ij. ff.de his quę pro non ſcriptis habẽtur. ¶ Et tangit ibi Bal.quid ſi damnatus aꝺ perpetuos carceres moriatur in carcere:an dicatur naturaliter mori? Et primò arguit quod ſic.aliter Epiſcopus efficeretur irregularis. ¶ Item talis mors dicitur prouenire à iudicio Dei.allegat glo.quæ reputatur ſingu.inſti.de capit. diminu.§.j. ¶ In contrarium arguit. quia iſte dicitur mortuus in cruciatu.l.j.C.de cuſto.reo.tamen tenet primam partem.per ea quæ dicta ſunt.ſ.poſt domi.An.non obſtabit.d.l.j.quia non loquitur de perpetuo carcere:ſed de temporali.qui eſt inductus ad cuſtodiam: non ad pœnam.& dicit Sali.in.d.l.j.de his qui.aꝺ lib. pro.nõ licet

φ illa lex loquitur de damnato ad perpetua vincula ſeruitutis: hoc eſt qui ad libertatem venire nō poteſt etiā pœna dānationis in metallū equiparari ſeruituti. quā etiam imponit iuscanonicū. c. ita quorūdam. & ibi per docto. de iudi. ¶ Tertia ſpecies pœnæ capitalis non in uenit de iure canonico impoſita. tñ poſſet imponi. c. j. in fi. infra ti. proxi. ¶ Pœnæ autē non capitales an poſſint imponi de iure canonico. dicit Inno. φ non ſunt in vſu. prima tñ. ſ. relegatio. pōt eſſe detruſio in monaſteriū ſecūdū eū. c. Romanꝰ. cū ſi. lxxxj. diſt. tu. vide gl. ſi. in. c. publico. xxxij. q. j. quę dicit φ detruſio in monaſteriū ſuccedit loco mortis. pro qua facit tex. in. c. placuit xvj. q. j. & vide gl. ſi. poſt prin. in. c. paſtoralis. de appel. quę vult φ excōicatio ſit loco relegationis. & eam facit ſingularem Car. in repe. c. perpēdimus. de ſen. excō. not. Ioā. And. in. c. decernimus. de ſen. excō. in. vj. ¶ Secūda pœna infamiæ habet locū de iure canonico. nam quicūq; eſt infamis ſecūdū leges: eſt infamis ſecūdū canones. niſi reperiatur oppoſitū. per. c. ſi. de ſecū. nup. facit. c. infames. vj. q. j. & tex. in. c. Euphemium. § hinc colligitur. ij. q. iij. dū dicit infames dicimus quoſcunq; leges ſeculi infames, pnuntiāt. & hoc dictū Inno. allegat. do. Ab. in. c. teſtimoniū. de teſti. dicēs φ cōſueuit reputare ſingulare. ¶ Tertia pœna dignitatis amiſsio habet locū de iure canonico. patet in. c. ſup eo. de ele. & in. c. ex tenore. de tēpo. ord. Et de variis ſuſpectionibꝰ habetur plenè in cle. cupientes. de pœnis. & in. c. ad reprimendū. de offi. ordi. ¶ Vltima. ſ. afflictio verberū imponit de iure canonico: citra tñ effuſionē ſanguinis. c. in archiepatu. de rap. ¶ Vlteriꝰ no. certas pœnas quas habet eccleſia. habet em vltra p̄dicta tormētū. c. illi q. v. q. v. de quo in. c. vt famæ. de ſen. excō. & per Ioā. An. in. c. cū in cōtēplatione. infrà de reg. iur. & in. c. j. de depoſi. per Imo. ¶ Itē priuat quē cingulo militiæ. c. nullꝰ el. ij. xj. q. j. & in. c. ij. de pœ. & re. Itē deponit comitē palatinū. c. p̄ceptū. ibi. palatinæ dignitatis. xxxij. q. v. & c. admonere. xxxiij. q. ij. & de alijs pœnis habeſ in. c. fœlicis. de pœnis. in. vj. & per Inno. in. c. ad reprimēdū. in. j. gl. de offi. ordi. & ibi per gl. in ver. in canonibus. per do. Ab. in. c. cū nō ab homine. in. ix. col. de iud. p Archi. in. c. de occidēdis. xxij. q. v. p Ana. in. c. à nobis. de apoſta. ¶ Itē adde Bal. in. l. data opera. C. qui accu. nō poſ. vbi poſt principiū ponit genera & gradꝰ pœnarū. poſteà in. vj. co. enumerat circa quinquaginta caſus pœnarū. in quibus reperitur impoſita pœna mortis de iure cōi. & ipſum ſine cā refert ad literā Ioā. de ana. hîc. de quo etiā p Bal. in. l. j. in. v. col. ver. ſequit videre. C. de hęre. inſti. & iſta ſunt quātū ad ſēdam. q. Inno. omiſsis quibuſdā impertinentibus. de quibus hîc per Ana. ponentem maximè vtrū pœnitēs, vel abſolutꝰ in foro canonico poſsit iterū diſcuti in foro ſeculari. qđ expediui i. c. de his. in. xij. fallētia. ſ. eo. ¶ Circa tertiam quæſtionem quā tangit Inno. quādo pro certo delicto reperiē à iure pœna impoſita: an in quolibet modo agēdi illa imponatur? concludit Inno. φ tres primæ capitales, & etiā non capitales, ſicut pœna depoſitionis, vel degradationis: non debēt imponi: niſi quis directè accuſetur, & conuincatur & ſic demū via accuſationis: vt probatur hîc: & in. c. dilectus el. ij. de ſimo. niſi de crimine cōſtaret per cōfeſſionē. de quo latiꝰ dixi. ſ. ¶ Nunq̄d autem ad prędictas pœnas poſsit. p cedi cōtra abſentē: dicit Inno. φ ad tres pœnas capitales, & etiā nō capitales: ſi venit imponēda pœna vſq; ad regulationē incluſiuè, non poteſt procedi. c. decernimus. iij. q. ix. Aliæ poſſunt imponi contra abſentem. de quo plenè in. c. veritatis. de dolo & contu. & eſt bona glo. iij. q. ix. in ſumma. per Bald. in. l. j. in ij. colum. C. quō & quando iudex. per glo. in verſi. preſentes. in auf. de fideiuſſo. in princip. per domi. Abb. in. c. qm̄ frequēter. in prin. in vlti. col. vt lit. nō cōteſt. & in. c. cū dilecti. in. xix. col. de or. cog. & in. d. c. veritatis. v. col. cū ſequenti. vbi eſt locus ordi. Nunquid aūt valeat ſtatutum φ contra abſentem poſsit ferri ſentētia capitalis? Bar. dicit qđ ſic. in. l. abſentē. in ſecūda oppo. C. de accu. qa illud eſt interdictum ſolū de iure poſitiuo. patet in. l. ne diu. C. de pœnis. vbi etiā hoc dicit Bal. ergo ſtatuta in contrarium tenent. l. oēs populi. ff. de iuſti. & iur. ſed de hoc dubito. qa defenſio eſt de iure naturali. vt latè dixi. ſ. in. § debet. ergo &c. & ad. l. ne diu. poſſet dici φ ibi eſt ſpeciale φ nuntius, vel apparitor delinquens in officio, poſsit etiā abſens cōdemnari: ergo in cōtrariū eſt ius cōe. l. j. ff. ad municipales. ¶ Circa quarta tū † vtrū iudex poſsit immutare pœnā. cōcludit Inn. φ ſi iudex in ſentētia imponit certā pœnā: non pōt poſteà eam altare: qa functus eſt officio ſuo. facit. c. in literis. cum ſimi. de offi. deleg. ſed tēpore ſentētiæ poteſt illam ex cauſa moderari[a]. l. quid ergo. § pœna grauior. ff. de his qui no. infa. ſi verò nullam pœnam exprimit: ſed ſimpliciter declarat crimen eſſe cōmiſſum: tunc venit imponenda pœna iuris. & iudex non poteſt moderari. l. j. § j. ad turpil. & in. c. ſi quē. § notandum. ij. q. iij. ſi verò nulla reperitur pœna à iure impoſita: tunc pœna eſt arbitraria. & debet poni illa quæ cōſueuit in ſimili poni. l. hodie. ff. de pœnis. & in hoc adde Bald. in. l. j. in viij. col. ver. opponitur vltimò. C. de ſum. trini. vbi dicit qđ licet quò ad iudices inferiores, qui ligantur legibus, ſit pœna ordi. tñ quò ad ipſum principem omnis pœna eſt arbitraria: qa arbitriū ſuum ex motu cœleſti ſumit: vt probat ibi. qđ dicit eſſe not. dignū. ¶ † Vtrū autē Epiſcopus qui damnat clericū ad perpetuos carceres, poſsit in ſnīa ſibi reſeruare poteſtatē minuendi pœnam ſuo arbitrioꝰ vide Bal. in auf. interdicimus. C. de epi. & cle. vbi refert Guil. tenuiſſe φ ſic. in. l. ſi quis. in prin. teſtamenti. § miles. ff. de leg. iij. ſed dicit Bald. φ contra naturā pœnæ declaratæ in ſentētia non poteſt fieri reſeruatio. qa eſſet implicare cōtraria. ar. not. in. l. per ſeruū. ff. de vſu & hab. Fallit fortè in ſententia ēpi: quia mitius debet agi cum eo: q̄ cū alio. arg. dictæ auf. interdicimus. ſi verò reſeruatio nō eſſet contra naturam pœnæ: quia pœna eſſet arbitr. vel qa reſeruatio tē dit ad aliquid declarandū, non ad perimendū iam pronuntiatum, vel reſeruatio nō eſt ſuper ſubſtantialibus: ſed ſuper accidentalibus: poteſt fieri reſeruatio. per id quod notat glo. in. l. Item labeo. § j. ff. fami. ercif. de qua dixi in ca. qualiter. el. j. ſ. eo. in materia reuocandi diffinitiuā. ver. fallit ſecūdò. ¶ † Sed aduerte inquātū dixi poſt Imo. & alios iudicem poſſe moderari pœnā delicti. fallit primò. niſi ſit delegatus ſecundum Archi. & Domi. in. c. ſi quē pœnituerit. § notādum. ij. q. j. & do. Ant. poſt Io. an. in. c. qm̄ frequēter. § ſi. in. ij. col. vt li. nō cōteſt. & in. c. de cauſis. in. iiij. col. de offi. dele. & Arch. in § ſig. in. ix. col. xvij. q. iiij. qđ ſingulariter declara niſi iuriſdi. ſua reddat ipſum incompetentē ad pœnā iuris qa poterit eā mutare ſecūdū Roma. ſing. cccccclxxiij. dicētē de hoc eſſe caſum ſingularē in. c. in archiepiſcopatu. de rap. ¶ Fallit ſecūdò. † niſi lex diceret nulla alia pœna imponaſ ſecūdū Bal. in. l. nō dubiū. in. ix. col. C. de legi. pro quo facit qđ notat Hoſt. & Io. an. i. c. ſuper eo. de rapto. vbi dicūt φ in cōdēnato irrecuperabiliter nō pōt pœna mutari. ¶ Fallit tertiò. † niſi eſſet iudex qui ſup crimine diſpēſare nō poſſet. vt p gl. or. i. c. licet de pœnis. quā declara vtp doc. ibi. p Domi. i. c. qm̄ qđ in vlti. col. xviij. diſt. ¶ Fallit quartò. † niſi iam eſſet lata ſnīa. vt per Inn. hîc. no. do. Anto. in. c. niſi ſpeciali. de offi. dele. quā fallentiā reſtringe duobꝰ modis. Primò, vt nō pcedat in crimine hæreſis. c. vt cōmiſsi. § vlti. de hæreti. in. vj. ſecūdū Domi. in. d. § notādū. ij. q. iij. Scdò niſi ſimus in foro pœnitētiali. qa pœna ſemel mutari pōt ſecūdū gl. i. c. ſup his. i ver. impotēs. de voto. & ibi

d. Ant.

a ¶ Moderari. Adde Alex. in cōſil. lxv. col. iij. ver. accedit in primo volu. & bonifac. de vitali. in tractatu male, in rubrica, de pœnis, colū. ij. & per Pari. neapo. i ttac. de ſyndi, in verſi, iuramētum. & in verbo pœna.

do. Ant. & eſt de mēte glo. j. & ibi doc. in. c. j. eo. ti. facit glo. in. c. menſuram de pœ. diſtin. j. & glo. ſi. in. c. tēpora. xxxvj. q. vij. ¶ Fal
35 lit quintò † ſeu declaraſ. dūmō minuēs pœnā ordinariā, minuat in eodem genere delicti. ſecūdū do. Ab. in. c. ij. vltra mediū. j. de lic. puer. Facit qđ not. Bal. in. l. ij. circa fin. C. de proba. & intellige
36 vt per do. Abb. in. d. c. ij. ¶ Fallit ſextò. † niſi pœna quā mutat eſſet applicanda parti ſecūdū Do. in. d. § notandū. ij. q. iij. per not. in c. quę in eccleſiarū. de conſti. idē not. beatus Tho. ſecūda ſecūdę. q. lxvij. arti. vlti. niſi eſſet princeps: qui tñ non poſſet in totū & ſine cauſa tollere ius partis. ſecūdū Do. in. d. § notandū. pro quo allego tex. in. l. venia. C. de in ius. vo. per quem iuncta gl. dicunt ibi Bal. Ang. & Sali. φ princeps non poteſt remittere pœnā quę ſitā parti no. Do. in. c. authoritate. de priui. in. vj. & Bal. in. l. reſcripta.
37 C. de preci. impera. offer. ¶ † Sed pulchrè dubitari poſſet. quę ſint iuſtę cauſę mutandi pœnam, vel alternādi. in quo no. inter alios ſeptem caſus. Prima eſt magnitudo delicti, per quā iudex pōt alternare pœnam. ita ſingulariter voluit Inn. in. c. j. de conſt. de quo exclamat Bald. in. c. j. qui. mo. feu. amit. & in auf. ſed nouo iure. C. de ſer. fugi. & in. c. j § infamia. de pace iur. fir. & i. l. & ſi ſeuerior. C. de infami. & Io. de ana. in. c. ij. de adult. & in. c. ſi. in. x. colum. de furtis. facit optimè tex. in. c. fœlicis. § cęterū. de pœnis. in. vj. & in l. ſi quis filio exhæredato. § pe. & ibi Bald. ff. de iniuſto irritoq; teſta. & quod notat Bal. in. l. nemo. C. de epiſ. audi. & Ange. in. l. milites. C. de quæſtio. & Imol. in. l. filiuſfami. ff. de do. & Bal. in. l. pe. per illū tex. C. de ferijs. & Ang. & Sal. in. l. gracchus. C. de adult. & Bal. in. l. obſeruare § proficiſci. in. xj. q. ff. de offi. procon. & leg. & in. l. ij. in fi. prin. C. de iu. cal. & Ludo. ro. in. l. ſi verò. § de viro in
38 iiij. fallentia. ff. ſol. ma. ¶ † Secunda cauſa eſt cōſu. ſecūdū do. Ab. in. c. ea quę in quarto not. per illum text. de ſtat. mona. ¶ Tertia
39 cauſa eſt † qñ proceditur ex præſumptiōibus. ita ſingulariter no. Bald. in. l. ſciant cuncti. circa finem. C. de proba. pro quo dicebat domi. Franciſ. de are. eſſe tex. ſing. ſecūdū vnā lecturam in. c. inter
40 ſolicitudines. in fin. de pur. ca. ¶ Quarta cauſa eſt † ſi per ſolam famam proceditur: vt in caſu ca. cùm deſideres. § ſecundæ. de ſent. excommu. & in eo quod no. gloſſ. & Bar. in. l. ff. de excep. nam talis ſcientia per famam eſt legitima cauſa minuendi pœnam. c. il-
41 lud de cle. excom. mi. ¶ Quinta cauſa eſt † paupertas condemnati. quæ eſt iuſta cauſa remittendi multam: vt eſt tex. in. l. illicitas. in fin. ff. de offi. preſi. vbi Bar. idem dicit in banno. & de hoc cla-
42 mat do. Ab. in. c. niſi ſpeciali. de offic. leg. ¶ Sexta cauſa † quando quis occidiſſet ſe defendendo, & exceſſiſſet modum. notat Io. an. in. c. ſignificauit per illum text. de pœn. & remiſ. ¶ Septima cau-
43 ſa eſt † quando ratione vitandi ſcandali. ſecūdū gl. in. c. ij. de tēpo. ordi. in. vj. & Domi. xliiij. di. in. c. comeſſatiōes. & c. vt conſtitue
retur. l. diſt. no. do. Abb. hîc & faciunt quæ aliter plenè allegaui. in. c. ſuper eo. de ſen. excom. reliquas cauſas collige no. in iſta materia per Archi. in. c. innocēs, xxij. q. iiij. & in. c. pe. xviij. diſt. per glo. in. c. preſbyter. in ver. redimere, lxxxij. diſt. & do. Anto. in. c. dilectus. in. ij. col. de offi. ordi. & Bal. in. c. iurgantium. de re iudi. & in. c. j. circa medium quibus mod. feu. amit. & in auf. interdicimus. ver. vt habes. C. de epiſ. & cleri. & pulchrè Bar. & alij omnes in. l. quid ergo. § pœna grauior. in. ij. col. ff. de infam. & ibi faciunt mentionem de ſenectute, vel patientia, & vide Pet. de an. in cōſil. cclxxxij. incipiente iure ſcripto vel ſtricto & conſuetudine vbi ponit de conſuetudine quæ in delictis dat iuſtam cām minuendi pœnam. propter glo. in. c. cū venerabilis. in ver. migraſſe. de cō ſue. & vide Bald. in. l. j. in prin. C. de preci. impera. offe. vbi dicit φ enormis iniuria dat iuſtā cām trāſgrediēdi leges, & vide Sal. & Fulg. in. l. & ſi ſeruior. C. de infami. vbi ponunt de ſenectute. & Bal. in. l. quicunq; p. in. vj. col. C. de ſeruis fugi. & ibi dicit ſingu-
a lariter φ ſi ſtatutū imponit pœnā manus. & aliquis eſt ita puer, [a] vel ſenex, φ veriſimiliter morietur: iudex poteſt pœnā mutare: ſi tñ nō facit: nō pōt appellari. ¶ Et pro cōplemento no. duo pul-
44 chra primò † φ iudex qui ſine cā minuit pœnā iuris: efficitur infamis ita not. Hoſt. in. c. de cauſis. de off. dele. alle. tex. optimū. ī. l. ſeruos qui. in fi. C. ad. l. iul. de vi pu. de quo exclamat Ro. in ſin. lxx ix. dicēs hoc eſſe vilipēdiū legiſtarū. qđ Hoſtiē. ſciuit ante omnes illū tex. & addit ipſe qđ iudex punietur eadē pœna qua reus puni
b ri debeat. & alle. tex. valde ſin. in. l. nulli hęreticorū. in fi. C. ne ſan

&tū baptiſma reiteret. ibi niſi ipſe idē patiret qđ alijs diſsimulādo cōceſſerit. ¶ Secundò
45 no. † qñcūq; reperiē iudicē alteraſſe pœnam iuris cōis: præſumen. eſt in dubio quòd hoc fecerit ex cauſa. ita decidit Spe. tit. de accuſa. § j. verſ. quid ſi iudex ipſum. & iſta not. quia non ſunt ita alibi clarè allegata. ¶ Circa quintum. vtrum ſententia in cauſa criminali trahat ſe cum executionē. concludit Inno. φ non regulariter: vt l. quod ad ſtatū. & l. qui vltimo. ff. de pœnis. vbi glo. inducit illam. l. contra id qđ dicit de ſentētia excōmunicationis. Sed Bart. ibi eam reprehēdit per no. in. c. j. de ſen. excō. in. vj. melius allegaſſet no. per glo. & oēs in. c. paſtoralis. de appell. ¶ Subdit hîc Inno. not. φ licet geſta per damnatum ex crimine capitali non teneant regulariter: hoc eſt verū: niſi aliquid agatur toleratum ratione publici officij: qa tūc ſententia lata per prelatū licet ſnīa ſuper eum. & ſic patet ex prędictis: φ licet ſnīa lata ſuper ciuili, vel ſup excep-
a tiōe criminis, nō, pſit vt in illa inſtātia poſsit imponi pœna quę veniret imponēda in proceſſu criminalitamen prodeſt vt contra talē poſsit procedi in noua inſtātia: & delictū probari p ſentētiā. & ſecundū hoc ſentētia faciet notoriū ad alios effectus ad quos nō eſt promulgata. & ſequit Io. an. & do. An. ¶ Et dicit do. Car. qđ eſt ſing. not. quia quotidiè allegat φ ſnīa lata ī vno iudicio ſup crimine, nō facit notoriū ī alio. de quo remittit ad no. p ſe. in. c. ſup eo. de ele. & ad Fed. cōſi. xxiij. Sed imo. hîc dicit φ hoc dictū nō videt procedere de iure quia probationes factę in vno iudicio minus
b pleno nō faciūt fidē ī iudicio plenioriᵇ, ca. vę

a ¶ Ita puer Et φ ratione minoris ætatis pœna minuaſ: adde Aret. in cōſi. cxxxj. col. ij. verſi. venio ad ſecundū. & ſic habes octauū caſum. & adde φ cōſiliū Pe. de Anc. hic all. eſt numero. cclxxviij.

b ¶ Pleniori. de materia, quando acta, probationes, cōfeſſio, vel ſnīa facta in vno iudicio etiam ciuili, vel criminali faciāt fidē in alio. vide latè per eūdē Felin. in. c. cām. el. primo. ſ. de teſti. Alexā. in addi. ad Bar. in. d. l. iij. § j. ff. vi bo. rap. in addi. incip. quæro vtrū probatiōes. & Frā. Aret. in. c. at ſi clerici. ſ. de iud.

niõs.el.ij.de teſti.no. Bar.in.l.ij.§.j.ff.vi.bo.rap.& Bal.in.l.ex mor te.C.ad.l.aquil.in quibus habetur ꝙ ſententiæ & ꝓbatiões factę in cā ciuili, nõ faciunt fidē in cā criminali: quia in illa requirunt clariores ꝓbatiões.l.ſi.C.de proba.c.ſciāt cuncti.ij.q.viij.Idem te net hīc do.Ab.dicens dictū Inn.eſſe valde periculoſum. & quod ipſemet Inn.tenet contrariū in.c.per inquiſitionem.de elect.ſ.ꝙ acta in iudicio qñ agit ciuiliter, nõ faciunt fidem in alio, quando agitur criminaliter: quia fortè multa obieciſſet conuictus ſi fuiſ ſet actū criminaliter: quæ omiſit propter leue præiudiciū. Et eſt verum ſecundum ipſum ꝙ probabilius dubitatur de confeſſione in ciuili vtrū noceat in criminali: in quo Inn. ſentit quòd ſic in.d. c.per inquiſitionē. quia contra cõfeſſionem propriā nihil pōt ob ijci.c.per tuas.cùm ſimi.de proba. Sed contrarium ſentit gl. in.c. ex pœnitentibus.l.di.& facit qđ no.Barto.in.l.ſi cõfeſſus.ff.de cu ſto.req. vnde concludit do.Abb.ꝙ ſola confeſſio non ſufficit ad condemnationē: ſed poteſt cõpelli reus vt perſeueret in cõfeſſio ne ſua, vel det intellectum confeſſionis ſuæ.& ita intelligatur di ctum Inn.in.d.c.per inquiſitionē: nā orta eſt ſuſpicio nõ leuis cõ tra ipſum ex cõfeſſione.& ita reſidet. ¶ Sed ſo.de ana.hīc contra iſtud dictū.do.Ab.dicit eſſe tex.ſecūdū vnū intellectū in.c.olim. de reſcri.per quē colligit ibi do.Ant.in ſecūda ſolutiõe ſingulari limitari dictū Inn.in.d.c.per inquiſitionē. videlicet ꝙ nõ habeat locum qñ fuit actū ciuiliter de crimine: ſed ſolū qñ criminaliter.
47 & pondera ſecūdū eū ꝙ dictū Inn.in.d.c.per inquiſitionē.& etiā dot.in.d.c.at ſi clerici.† loquunt in cõfeſſione facta corā incon petenti iudice, an faciat fidē corā cõpetēti: nos verò loquimur de cõfeſſione facta corā cõpetēti: in cā criminali, ciuiliter tamē mo ta: an faciat fidē in cā criminali criminaliter mota.& allegat text. etiā Bal in.l.iiij.C.loca.vbi habet ꝙ iudex incõpetēs coram quo fit cõfeſſio. debet remittere confitētē ad iudicē cõpetentem. allegat Bal.in.l.clerū.C.de autho.preſtan.vbi limitat iſtud verum. ſi ex tali cõfeſſione eſt orta ſuſpitio, vel infamia: aliās ſecus.& ita vi detur Io.de ana.cõcludere qđ acta in vno iudicio ciuili non no cēt in criminali nõ ēt cõfeſſio: niſi ſit facta in iudicio criminali,& corā iudice cõpetēti,& orta ſit ſuſpicio, vel ifamia. ¶ Ex quo no. quę debēt cõcludere ad hoc vt talis cõfeſſio noceat. ¶ Adde aliud requiſitū.ſ.dūmõ ſimus in eodē iudicio inter eaſdē perſonas. ſecꝰ ſi in alio iudicio.gl.eſt no.in auf. Itē poſſeſſor.in glo.fi.C. qui po. in pig.ha.de cuius gl.veritate dubitauit Bar.ibi per no.in.l. ij. C. de edē. ſed ipſe meliꝰ declarauit eā in.l.papinianꝰ.§.ſed nec impu beris.ff.de inof.teſt. intelligēdo vt prædixi.& allegat.l.Aureliꝰ.§. fi.ff.de lib.lega.& idē no.Inn.in.c.mulieri de iureiu. dicens ꝙ cõ feſſio impugnata per ſententiam nõ nocet.& ipſum ſequit Bal. in.l.vnica.in pe.col.C.de cõfeſ.dicēs.ꝙ illud dictū ꝙ qs nõ[a] cogit ſtare ſuæ cõfeſſiõi: ſi cõfeſſio eſt ſnīaliter reprobata nec ex tali cõ feſſione ingerit aliqua macula. Et illud dictū Inn.cõmēdat Bal.in auf. Itē poſſeſſor, C. qui po.in pig.ha.& in.l.ſi qs teſtibꝰ.in.ij. col. C.de teſti.& in.l.ſi quis in hoc genꝰ.C.de epiſ.& cle.& in auf. no uo iure.in fi.C.de pœ.iud.cū concor. ¶ Adde etiā aliud requiſi
48 tū, dūmõ.ſ.† cõfeſſio ſit vera: nõ ficta ſecūdū Bal.in.l.ij.in vlti.co. C.de edē. vbi dicit ꝙ q habeť pro cõfeſſo in cauſa ciuili: qa nõ re ſpondet poſitiõibus: per hoc nõ habeť pro cõfeſſo in cā crimina li qđ dicit probari duabus legibꝰ.ſ.ex.l.iij.C.de fi.inſtr.& l.ij.§.di uus.ff.de iure fiſc. qđ dicit not. ¶ Adde etiam aliud requiſitum.ſ.
49 † dūmõ cõfeſſio ſit facta per principalē. ſecus ſi per procuratorē: quia in eo ceſſat ratio poſita i.d.c.per tuas.& ſic nõ nocebit dño in alia cauſa. ita voluit Cõpoſt.& Io.an.in.d.c.per inquiſitionem, & Spe.in tit.de cõfeſſione.§.nūc videdū.ver.ſed nūquid cõfeſſio. & Paulus de leaza.in.c.fi.de cõfeſ. qđ eſt bene no. ſecūdū do. An. & Imo.in.c.j.vt lit.nõ cōt.& plenius per do.Ant.in.d.c.per inqui ſitionē.in fi.& ibi pulchrē do.Abb.in pe.col. ¶ Eſt verū quod cir cą prędicta Bal.in.l.ij.C.de edē. viſus eſt ſimpliciter tenere ꝙ cõ feſſio principalis in vna cā facta in ciuili pręiudicet in criminali. allegat.l.locū.§.ſi quis. in verſi.delictū magis manifeſtetur. ff.de tabu.exh.ſed quę dicta ſunt puto neceſſaria & vera. dictū Inn.hīc indiſtinctè reprobat dom.Abb.in.d.c.per inquiſitionem.in vlti. char.& in.c.at ſi clerici.in prin.xiiij.col.verſi.ſed aduerte quia re perio.d.Anto.in.d.c.at ſi clerici.de iud.vbi multa dicit cõcludēs
50 † ꝙ acta facta in vno iudicio ciuili nõ pręiudicāt in criminali. ſe cus in confeſſione: quia illa pręiudicat.& idē no.Bal.Ang.& Sal. in.l.ſi quis ad ſe fundū.C.vnde vi.& Bar.poſt Ia.de are.in.l.ij.§.ſi quis dolo.ff.de tabu.exhi.& Ang.in.l.j.C.ſi quis aliquē teſta.pro hibu.per tex.ſingu.in.d.§.ſi quis dolo.Idem Bar.in.l.pe.in fi.ff.de calū.& Fede.in.d.cõſi.xxiiij.& confi.cclv.vbi cõſuluit ꝙ ſi clericꝰ cõuētus in iudicio actioē depoſiti, negat depoſitum iurādo, ſi in alio iudicio probať depoſitū, puniť vt periurus.& ſequit Car.in ca.cū oporteat.circa fi.ſ.e.cætera in hoc paſſu qñ cõfeſſio in vno iudicio ꝓiudicet in alio. vide per do.Ant.Imo.& Bal.in.c.cauſam el.primo.de teſti.& in.c.per inquiſitionē. de ele.& in.c.at ſi cleri ci.in prin.de iudi.& per do.An.& do.Abb.in.c.ij. de ord.cog.ꝓ dños de Rota.in nouiſ.deciſi.ccxv.quæ incipit: quidā agebat.per Bar.in repe.l.de ętate.in prin.in pe.col.ff.de mino.ꝓ Ang.in.l.fi deicõmiſſum.in.ij.col.de cõſeſ.per.d.Ant.cõſi.xlj.incip. Viſo pū cto per do.Abb.in.c.cū dilectus.in.x.col.de cap.mo.vbi bo.gloſ. per Bal.in.l.ij.C.de fruc.& lit.ex.& in.l.mercalē.in fi.C.de condi. ob tur, cauſam per Sali.in.l.ſi magnū.in.ij.col.C.qui accu.nõ poſ. per Imo.in cle.cõſtitutionē.in.vij.col.de elec.per Rom.in.l.natu raliter.§.nihil cõmune.in.viij.col.de acq.poſ.in quibꝰ locis habes etiā quid in iudicio ciuili: vtrū cõfeſſio in vno operet in alio. De alijs actis dic vt per doc.in.l.ij.C.de eden. Et in materia vide oīno Bal.in.l.properādū.in fin.prin.C.de iudi.vbi dicit ꝙ ſi accuſatus vel inquiſitus eſſet maleficium cõfeſſus: ꝙ etiā perempta inſtātia poſſet cõdēnari tanꝙ ex notorio. cùm appareat confeſſio quę fa cit notoriū. vt in.§.j.& in.c.romana.de appel.in.vj.meritò pōte rit reus condemnari. quia in notorijs non requiritur ordo iudi ciorū. & ad hoc dicit facere qđ no.Inn.in.d.c.per inquiſitionem.
51 ¶ † Vlteriꝰ tangit hīc Inn.vtrū illi ad quos ſpectat electio poſſint eligere poſt ſententiā latā ſuper crimine cõtra prælatū. & cõcludit ꝙ nõ antè q̄ ſit per ſnīam amotus à ꝓlatura: vel antè q̄ ſit eis data licentia eligēdi. nam licet ſit lata ſententia cõtra prælatū in ciuili ſup crimine, vel ſup exceptione de crimine requirit tn alia ſnīa vt deponatur: vel in perpetuū remoueatur, vel ſuſpendatur à tali eccleſia. facit.c.ex parte.&.c.qualiter.de cle. non reſi. dicit tn ꝙ ſi imponať talis pœna de qua infameť: vt quia ſuſpēditur perpetuò propter furtū, vel propter aliud crimen qđ infamet ſatis videť ꝙ alius poſſit eligi in locū ſuū. per id qđ habetur in.l.ij.& in.l.ad tēpus.ff.de decurio. ſecus ſi ex alia cauſa ſuſpendiť: puta quia tumul tū fecit in cōcilio.v.q.iiij.in loco benedictiõis: qa maior & euidē tior videť infamia quæ procedit ex pœna, q̄ illa quæ procedit ex ſententia. l.ictus fuſtium.ff.de infa.& iſtud ſequitur do.Car.dicēs eſſe valde no.& remittit ad no. per ſe i.c.inter dilectos de ex.ꝓla. ſed do.Ant.hoc nõ placet: qa per ſolā infamiā, ſiue ſurgat ex ſnīa ſine ex pœna, nõ ſequiť effectꝰ qđ poſſit alius eligi: ex quo prælatꝰ nõdū eſt priuatꝰ: nec talis ſnīa inducit priuationē ipſo iure.& hoc ſequit Inn.hīc dicens dictū do.Ant.eſſe rationi congruū. Idē Ioā. de ana.rñdens ad.d.l.ij.& ad.d.l.ad tempus.ꝙ ibi ſnīa inducit priuationē ipſo iure. patet in litera ibi. definit eſſe decurio. ergo ipſo iure eſt priuatus. ideò loco ipſius pōt alius eligi. ſecus in caſu no ſtro. Idem dicit do.Ant. ſi ſuſpenſio ſit perpetua: quia illa videtur eſſe diuerſa à pœna depoſitionis. allegat qđ habetur in.c.clericos. &.c.ſicut.de coha.cle.& muli. licet Inn.hīc aliter ſentiat.& nõ bñ ſecūdū eū. Sed Inn.dicit ꝙ Hoſt.in.c.inquiſitionis.§.e.videť velle ꝙ ſuſpēſio perpetua habet vim & locū depoſitionis.& iſtud vide tur veriꝰ ſecūdū eū.& Ana.qa ſatis videť in effectu eſſe depoſitꝰ, ſi eſt perpetuò ſuſpenſus. facit qđ habeť in.c.cõmiſſa.§.porrò. de elec.in.vj. ¶ Vlterius tangit hīc Inn.de pœna excõicationis.& di
52 cit † ꝙ eſt maior omnibus prędictis.& eſt nõ ſolū pœna: ſed medi cina per.c.multi.ij.q.j.& ca.j.de ſentē.excō.in.vj.& habet effectū vt beneficia eccleſiaſtica tali denegētur.c.paſtoralis.ad fi. de app. & hūc effectū dicūt quidā habere oēm ſnīam de crimine latā ſe cūdū Inn.& ita reſidēt Io.an.& do.Ant. ſed Imo. dicit ꝙ illud nõ videť verū etiā ſi ſit tale crimē ex quo veniret remouēdꝰ ab ad miniſtratiõe. nā q̄diu tolerať, decet ſibi rñderi. viij.q.iiij.c. nõne. & ſubdit Car. ꝙ licet Inn. dicat excõmunicationē maiorē cęteris pœnis: tamē habēt ſe vt excedētia & exceſſa. ſed fortè habuit reſpectū ad animā q̄ excedit alias pœnas corporis ſecūdū Ana. pro quo vide Do.in.c.pro humani.de homi.in.vj.vbi dicit qđ illud quod habetur in.c.corripiantur.xxiiij.q.iij.ꝙ in eccleſia non ſit maior pœna

maior pœna excõicatiõe. itelligit de pœna diſciplināte. Secꝰ de eradicāte, vt eſt depoſitio: & ſimilia. & vide Bal. in.l.acceptā.in.xix.q.C.de vſuris. vbi dicit ꝙ excõmuni catio eſt pœna medicinalis. Ex iſtis infert Ioan. de ana. vtrū excõmunicatio poſſit dici pœna capitalis. nā ex di ctis Inno. colligitur quòd ſic, ex quo eſt maior omnibꝰ. pro quo facit gloſ. inſti. de cap. di. §. media. vbi dicit ꝙ ex
a cõmunicatus ęquiparatur deportato[a] ſed Barto. in.l.ij. verſi. quęro vtrū excõmunicatio. ff. de pub. iudi. tenet cõtrarium. per tex. in ca. j. de ſen. excõ. in. vj. vbi dicitur ꝙ eſt medicinalis: & non mortalis: quia non imponitur perpetuò: ſed vt à delicto emendetur. Ex quo infert ad ſtatutū permittens bannitū ad cētū libras. ſ. poſſe impu nè offendi. nā talis pœna non dicitur capitalis: quia nõ eſt perpetua: ſed vt deſiſtat à delicto. & ſeſe emendet ſoluendo pœnā. ſecus ſi ſtatutū ſimpliciter dicat ꝙ iu riſdictionē poteſtatis declinans poſſit impunè offendi. quia iſta eſt perpetua: & ideò dicitur capitalis. Sed Ang. in.d.l.ij. dicit ꝙ fortè dictum Barto. de bannito nõ eſt verum: quia ſufficit ꝙ pœna poſſit eſſe perpetua. l. ſuffi cit. ff. de cõdi. indebi. facit glo. in.c.fi. de reſcri. in. vj. poſ ſet enim eſſe ꝙ nunq̄ ſolueret talis bānitus nec habebit facultatē ſoluendi. Non ob. ſimile de excõicato: quia ſal tem in mortis articu. poterit à quolibet abſolui. e. ſi qs deſideratus. xliij. q. iij. quod non contingit in bannito per pecuniam: quia nõ abſoluetur: niſi ſoluat. & ita ſe quitur ibi Imo. ¶ Sed cõſidera ſecūdū An. hīc ꝙ facilꝰ videtur fieri poſſe ſolutio pecunię: & ſic cācellatio bā ni q̄ abſolutio ab excõmunicatione. patet ex his quę ha bentur in.l.ſi.ff. de cõdi. inſt. vbi cõditio cõſiſtens in dan do poteſt etiam impleri per aliū etiā nõ habētē manda tum. ad hoc etiam facit. l. ſoluendo. ff. de nego. geſtis. & expreſſē per Bar. in.l.ſtichꝰ. ff. de pecu. lega. iunctis his quę habentur in.c.ab excõicato. de reſcrip. maximè per domi. Abb. in vlt. col. poſt Cal. & per oēs in.c. ſignifica ſti. de eo qui du. in matri. vbi abſoluetur etiā quādo nõ eſt ad ſoluēdū potēs ſecūdū Anani. cui adde ꝙ iſta ratio nõ vrget: quia licet nõ poſſit abſolui: nõ dicit ꝙ debeat abſolui. vt aliter dixi. in. d.c. ſignificaſti. vnde dictum Ang. & Imol. puto verius. ¶ Vltimò tangit hīc Ioan. de
52 ana. quod † lex vel ſtatutū iponit pœnā capitalē ſimpli
b citer vtrū debet imponi actualis amputatio capitis[b]. & refert glo. reputatam ſing. in.l.j. in ver. capitis. C. ne chri ſtianum mancipiū. quæ vult ꝙ non: ſed intelligatur de pœna perpetui exilij, vel deportationis. arg. regulæ. in pœnis. lib. vj. ¶ Quid aūt ſi dicatur pœna capitis punia tur. vide Io. an. in. c. quātò. ſuper gloſ. j. de iureiuran. vbi refert Go. & Hoſt. dicentes Io. gloſſatorem ſemel defenſaſſe vnū à pœna amputatiõis capitis: quia falſauerat monetam bononien. vbi ſtatutū dicebat puniať capite falſans monetam: quia debet intelligi de pœna capitali circa mortem. ſequitur ibi Imol. & in. l. ij. ff. de publi. iudi. pro quo allegat text. in.l.qui cùm maior. §. his debet cùm ſequenti. ff. de bon. libe. & text. iuncta gloſſ. in verſicu. capitis: in.l.hos accuſare §. omnibus. & in.l.capitis. ff. de accuſ. & bon. tex. in.l. cùm patronum. ff. de iure patro. & text. & gloſſ. in.l.fin. C. quæ res ven. non poſ. vbi Bald. dicit ꝙ quādo ꝙ pœna dicitur multis modis: vt pœna capitalis intelligať ſemper de mitio ri. quæ fit inter alios modos ſecundum Ana. hīc. & cū iſta concluſione tranſit etiam Ana. in.c.j. in. iij. colum. de homi. & facit quod ipſe notat in.c. poſtulaſti. de iudæ. & in.c.j. in.ij. colum. titu. proxi. & idem tenet Maria. hīc. q. xiiij. ar. xvj. limitans duobus modis. primò. ni ſi aliter conſtaret de mente ſtatuentium. puta quia di ceret ſtatutum quòd anima ſeparetur à corpore. ¶ Se
53 cūdo † niſi ſtatutum imponeret dictam pœnam eodē caſu quo imponit ius commune pœnam mortis. qa cū ſtatutū interpretetur ſecūdū ius cõmune. c. cū dilectu. de conſue. ſi ſimpliciter loquitur: interpretať de pœna mortis. ¶ Tertiò limita. niſi lex, vel ſtatutū exprimeret alias pœnas mortis. & poſteà nominet pœnā capitis: qa intelligitur de morte naturali: hoc probat text. cum gl.
54 in.l.relegati.ff.de pœnis. ¶ Quartò limita † niſi lex dicēs capite puniatur. declaretur per alias leges. qđ intelli gatur de morte naturali. probať in.l.ſeculari.§.ſunt qui dam.ff. de extraor. criminibus. & in.l.j. C. de eunuchis. & in.l. ꝓſenti. C. de his qui ad ec. cõfu. & in.l. nemo. C. de maleficio. ¶ Et cõſidera contra iſtam communem opi. vel ſententiam. ꝙ qñ verbum poteſt verificari in mor- a ¶ Deportato. Adde de Signo, de hom. in conſi. ccxix. vbi quod æquiparaē bannito.
te naturali & ciuili: ſemp verificať ī naturali. l. ex ea par te. §. inſulā. ff. de ver. obli. l. cū pater. §. hęreditatis. de leg. ij. c. ſuſceptum. de reſcri. in. vj. & ibi no. Ioan. and. & ſta tuta intelliguntur in proprio & potiori ſignificato. l. j. §. in perpetuam. ff. ſi ager. vec. vel em. pe. & mors ciui lis dicitur impropriè pœna capitis. ita glo. in. l. trāſigere. C. de trāſac. ergo ſtatutū intelligiť impropriè. & per cõſequens de morte naturali. & contra cõem ſnīam te net Alb. de ro. licet iſtas rationes non cognouerit in. l. prędicti per illū tex. ſ. allegatum. & pro certo iſtę ratio nes maximè in crimine graui flecterent iudicē. Sed re ſpõde ꝙ iſta verba pœna capitis ſunt equiuoca de iure cõi. & poſſunt importare naturalem mortem & ciuilē. l. cùm patronū. ff. de iurepa. l. reſpiciendum. §. fina. ff. de pœnis. ergo ſtatutū interpretabitur ſecundū ius cõmu ne & eligetur pars mitior: & ꝑpter authoritatē Bald. in.d.l.fi. C. quę res ven. nõ poſ. iſta pars in crimine non b ¶ Amputatio capi tis. Adde & vide de hoc etiam per Alex. in cõſil. ciiij. co. ſ. & iſ. in primo volu. & in conſil. ccvj. colū. fi. verſic. tertio principali ter. in. iij. volu.
atroci facilè ſuſtinetur. & hanc partē tenet Pe. de Anc. in cle. paſtoralis. de re iud. in. x. not. Et ex hoc eleganter determinat. d. Ab. in. c. at ſi clerici. in prin. in. xj. colū. de iudi. ꝙ vbicunq̄ fit mentio de degradatione, intelligiť de verbali, non actuali. ¶ Demum qñ interrogaberis de materia inquiſitionis, poteris venire ad vnū ex iſtis locis. ex quorū altero cõtēteberis. videlicet ad not. per Ange. in tota repe. i. ſi vacantia. C. de bo. vac. lib. xj. per Sali. in.l.ea quidem. C. de accu. per Spe. tit. de inquiſitio ne. per Ang. Aret. in ſuo famoſo tractatu maleficiorū. & per Mari. hīc.

¶ CAP. XXV.

Sicut olim. Ad correctionē ceſſuum, etiā ad re formationē morum tenentur metropo litani ſingulis annis facere prouinciale cōciliū. in quo per ſingulas diœceſes ſta tuant pſonas idoneas: q̄ ſolicitè inueſtigēt, & in ſequē ti cōcilio referāt corrigēda. debēt aūt Epiſcopi facere ſynodos epiſcopales ſingulis annis: & publicare agitata in puinciali cōcilio. & hęc negligētes ab executiõe offi cij ſuſpendūtur. hoc dicit in ſumma. Ad hoc etiā tenē tur Archiepiſcopi de iure ciuili. in auf. de ſanctiſ. epiſco pis. §. vt aūt oēs. & receſsit ab aula ſecūdum doc. & ideò dicit Ancha. ꝙ ꝓlati malè ſe gerūt. & ideò malè tracta buntur. ¶ No. ꝙ in cōcilio eligunť perſonę idoneę ad referen. ad idē. c. in ſingulis. de ſta. mo. in. §. ordineť. iſti tñ ſunt alterius naturę q̄ illi. & de iſtis habeť etiā in. c. Epſ, in ſynodo. xxxv. q. vj. & c. prętereà. de teſti. cog. & inter legiſtas appellanť denuntiatores. de q̄bus format Bar. plures. q. in. l. diuus. ff. de cuſto. reo. cõcludēs ꝙ cõ ſtituipoſſunt à quolibet habēte merū & mixtū impe rium. & quilibet qui nõ repellitur ab accuſando, eſt ad hoc idoneus. alle. text. cum glo. in. c. cū cauſam. de teſti. & nõ teneť ſe inſcribere. per. c. ſuper his. §. eo. nõ pro bādo puniunť extraordinariè. c. fi. ti. proximo. & cre diť eis ſi mala nõ ſunt grauia. Idē ſi deputenť vt referāt quid viderūt. puta ludētes: arma portātes: eūtes de no ćte. l. j. §. quies. ff. de offi. prętfec. vrb. Secus ſi deputātur vt referant quid percipiant ex auditu, vel fama: qatūe nõ creditur eis ad puniēdū. ſed ad inquirendū. l. ea qui-

dem.C.de acc. & proceditur duob⁹ modis.vno mõ simpliciter super denuntiatiõe.& oẽs exceptiões quę pñt opponi cõtra accusatorẽ:pñt opponi cõtra denũtiatorẽ. ¶ Secũdo modo põt inquirere vigore illius denũtiatiõis.& tũc tales exceptiões cessant.per.c.licet heli.de simo.secũdũ Bar.subdẽs ꝙ q̃tũ ad exceptionẽ rei iudicatæ paria sunt siue quis absoluitur super accusatiõe: siue super denũtiatiõe,siue super inquisitiõe & vltimò subdit ꝙ isti denuntiatores nõ tenent denuntiare qualitatẽ maleficiorũ.puta Titi⁹ occidit Petrũ.ꝙa qualitas maleficij nõ est maleficiũ,sed quædã additio.dicit tñ cõsulere ꝙ qualitates cohęrẽtes & notas ponant dicit etiam ibi Bar.circa principiũ ꝙ si iudex formet ꝓcessum secũdũ denũtiationẽ istorũ.& altera pars produxit eos in testes,nõ coguntur testificari:nisi fortè ipsi interfuerunt & viderũt:& per alios non pñt ꝓbari.Quid aũt si aliqs vt quilibet de populo denuntiat: & demũ creatus est ipse denũtiator.An ſcurrat pœnã statuti si nõ denũtiat vide Bald.& Imol. dicentes ꝙ non in.l.ſi quis hæres.per illũ tex.ff.de hęre.institu. ¶ Quid aũt si tps nõ est appositũ.quod offiales debẽt denũtiare maleficiũ? vide Bal. in.l.cũ ancillis.in.iij.colum.C.de inceſt.nup.vbi dicit ꝙ intelligitur incõtinẽti à tẽpore sciẽtię:nõ tñ cogunt dirigi pręcipiti festinatiõe:sed in qsita facti veritate.& ibi subdit ꝙ põt mora purgariꝫ.paucos dies.& ibi etiã ponit de ista.q.Quid si sciẽtia maleficij superuenit finito offõ.& videt cõcludere ꝙ nõ tenet denũtiare.vide Bal. in.l.j.C.de priuatis carceribus. ¶ Vtrũ aũt denũtiator teneat denuntiare seipsum? vide Bal.sentiẽtẽ ꝙ nõ.in.l.j.in fi.C.in quibus causis in integ.resti.nõ est necessaria. & ibi in prin.dicit ꝙ syndicus minor.xxv.annorũ nõ incidit in pœnã ratione maleficiorũ nõ denuntiatorũ: qa ĩ istis iudicialib⁹ parcit minorib⁹.vt ibi.Et vtrũ debeat denũtiare e in ſcriptis.vide Bal.ꝙ ſic.in.l.fi.C.de neg.geſ. & ibi ſubdit ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ teneatur intra tres dies denuntiare ſibi:dies incipit currere à die proteſtationis nõ à die maleficij.Adde etiã Bal.in.l.j.C.de falc. mone. vbi dicit ꝙ excuſat à maleficijs qui ignorat:ſed cũ poſtea primò ſciuit:tenet denũtiare:qñ aũt pręſumat ſcire. vide Bal.in.l.j.C.de his qui latro.occul.& in. l. j.§.occiſorum.ff.ad ſiſ.& adde Bald.in.l.ſi quis nõ dicã rapere. C.de epiſ.& cle. ¶ Quid aũt ſi offenſus denuntiauit maleficiũ.vtrũ exoneret denuntiator? Bar.dixit ꝙ ſic.ſi denuntiator nõ fuit negligẽs in.d.l.diuus.de cuſto.reo. & Sal.in.l.ea quidẽ.C.de accu.ad quod vide eundẽ in.l.j.§. accuſationẽ.ff.ad turp.ſed Bal.in.l.ſororẽ.C.de his qb. vt indi.dicit caue tibi de accuſante.aliãs eſſet minus plena:vel minus inſtructa,vel qa non eſſent inducti teſtes maleficiũ ſciẽtes.nã tenet denuntiator aſſiſtere propter intereſſe reipublicę:& tanq̃ ſyndic⁹ inſtruere.ar.l.j.§.nõ ſolũ.ff.ad ſill.Nã cũ plenũ offũ ab eis deſideretur: non debent ſub diſſimulatione tranſire.& maximè ſi viderent vt colluderẽt.Et iõ cõſuluit ſyndicis ꝙ denuntient & nõ ponant ſe in ambiguo.Et idem Lud.ro.in.l.pe. ff. ad ſill.dicẽs ꝙ ſi aliquis minus bene denuntiauit prętermiſſo denũtiatorẽ:denuntiator tenet.Iſtis adde Ang.in l.ſi vacantia.in prin.C.de bo.vacã.lib.x.vbi dicit ꝙ iſti denũtiatores in prin.ſui officij debẽt iurare.& adde ꝙ qui nõ põt accuſare:põt tũ denũtiare.l.j.& ibi Bal.C.ſi tutor non geſſerit. ¶ Et adde qđ denũtiator nõ probas debet puniri:vt per Bar.in.d.l.diuus.Limita vt ꝓ Bald. poſt Butrig.i.l.j.in prin.C.de errore aduocato.vbi Iac. dicit ſe vidiſſe ꝙ maſſarij capellarũ obligati ad denuntianda maleficia ſępe neſciũt literas & faciũt ſibi ſcribi à quodã notario nomẽ delinquentis.vnde iudex nõ debet puniri maſſariũ,ſi reperitur error in denuntiatiõe: niſi cõſtet qđ falſò fecerit.ſed in dubio magis pręſumit error q̃ malitia.ar.l.pe.C.de his q ſibi aſcribunt Et adde ꝙ ſi falſò denũtiat punit pœna falſi,l.leg corneli.§.fi.& ibi Bar.ff.de fal.& punit in expẽſis ſecũdũ Bal.in.l.ſanctiꝰ.in.xij.q.C.de iudi. ¶ Vtrum aũt ſtatutũ volens dimidiũ pœnę applicari accuſatori habeat locũ ĩ denũtiatore:vide Io.an.cõcludentẽ quod ſic in addi.Spe.tit.de denũtiatione in prin.ſuper.§.denũtiare.in additio. quæ incipit.totũ Rofredi fuit.Et adde ꝙ tales denũtiatores tenent de exactiſſima diligẽtia.ſecũdũ Bal.i.l.ſi quis nõ dicã rapere.in.vj.co.C.de epiſ.& cleri.& adde eũdẽ Bal. in.j.C.de priui.cre.vbi per illum tex.in verſi. proprios iudices.dicit quod ſyndicus qui debet denũtiare maleficia,debet denũtiare iudici cõpetẽti.& ideò nõ eſſet extra pœnã denũtiando iudici mercatię:vel ſimili.& idẽ dicas de libello accuſationis:ꝙa nõ debet offerri ſtationario,vel militi,vel notario curię.ſed ſolũ iudici,ita ꝓbat tex.quẽ ita declarat Bal.in.l.ſi qs ad ſe.C.de accuſa.

a ¶ Demũ[a] de iſtis denũtiatoribus vide diffuſè vltra oẽs per Sal.in.l.ea quidẽ.C.de accu.per do.Ang.are.in ſuis maleficijs.in ver.nec ad denũtiationẽ.per Bar.in. l.j. C. ad maced.& doc.in.d.c.prętereà.de teſti.cog. ¶ Not. ꝙ cõciliũ ꝓuinciale facit ſtatuta.vtrũ autẽ epi cõgregati dicanꝫ ibi eſſe vt ſinguli:an vt collegiũ? credit Petr. de anc.qđ vt collegiũ.& hoc eſt vtile ſcire propter not.ꝓ Io.an.& alios in.c.qm̃.de iure patronatus.& in.c.qm̃ de iure patronatus.& in.c.cũ omnes.de cõſtitutio.vbi ponunt differẽtiæ an aliqđ cõpetat pluribꝰ vt ſingulis,vel vt diuerſis.Facit etiã qđ not.in.l.j.in prin.ff.qđ cuiuſq; vni.no.vbi habet differẽtia inter ſocietatẽ,collegiũ,& vniuerſitatẽ. ¶ No. ibi:*relegantes*. qđ ſępe debẽt legi ſta tuta gñalis cõcilij.& q̃ ſint ipa in iure enumerat hîc Io. an.ſeptuaginta decretales q̃ ſunt cõcilij.& ipſum ſine cã refert ad literã Io.de ana.cętera ſuper glo.& tex.dic, vt per doctores.cũm quibus tranſeo:quia nihil adderem.

a ¶ Demũ. de teſti, & de & vide p Pari.ne.pol.in tract. de ſyndi. in verb. ſyndicus.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Adhærentes & principales eadem pœna puniuntur.*
2 *Confœderati ſiue recommendati qui dicantur.*
3 *Papa poteſt reſcribere vt iudex procedat de plano & ſtrepitu iudiciorum:inferior verò non.*
5 *De plano verbum quid importet? Et quid ſi dicatur quòd de facto procedat nu.6. Et ſi dicatur ſola veritate facti, inſpecta nume.7.*

¶ CAP. XXVI.

OLim.Sẽtẽtię excõmunicationũ,& ſuſpenſionum latæ per Abb. denuntiatum,vel alios ꝓ ipſo poſt ipſi⁹ denuntiationẽ in monachos denuntiantes,vel eis adhęrentes relaxanſ:& etiam iuramenta de veritate tacenda.& dicta teſtiũ traduntur denuntiato,& monachis proſequẽtibus denuntiationem de bonis monaſterij miniſtrantur expenſę etiã lite pendente.monachi aũt obediũt prælato & Abbati: ſine tñ ipſius litis impedimento.& his cãſibus procedi tur in ſquiſitiõe de plano abſq; iudiciorũ ſtrepitu hoc dicit.& inter alia põdera ſecũdũ Ana.hîc ꝙ licet pauci non infament:tñ ad petitionẽ paucorum cõmittitur in quiſitio facienda.de quo in.c.cùm oporteat.&.c. inquiſitionis ad fi.s̃.eo. ¶ No.ꝙ delegati relaxant ſententias excõicatiõis & ſuſpenſionis latas poſt litem motã,vtrũ autem hoc poſſint,etiã ſi nõ fuiſſet expreſſum in reſcripto.Inno,ꝙ ſic.per id qđ habeꝫ in.c.prudẽtiã.§.ſexta. de offi.dele.qđ intellige ſeruata forma.de qua ibi. ¶ Vtrũ autem ſuſpẽſus indiſtinctè repellatur à teſtimonio: iſte tex.probat ꝙ ſic.qđ dicit eſſe verum Hoſt.in ſuſpenſo ab homine.ſecus in ſuſpenſo à iure allegat qđ habeꝫ in c.apoſtolicæ.de excep.ſed Ioan.andr.in addit.Specu. in titu.de teſte.§.j.ver.quid de ſuſpenſo.dicit quòd illa decretalis non loquitur in teſte:nec dicit ſuſpenſum non poſſe poſſet teſtificari.imò glo.ibi poſita facit in cõtrarium. Ad iſtũ tex.poteſt reſponderi,quod debet relaxari ſententia:non propter teſtimoniũ:ſed propter litis pendẽtiam.Iſta tñ ſolutio non eſt tuta ſecũdũ Imo.propter id quod hîc dicitur in gloſſ.ij.& ideò concludit valde eleganter ꝙ ſi eſſet ſuſpenſus à voce capituli,donec ꝓmoueatur ad ſacros.iuxta cle.vt his.de æta.& qua.non prohiberetur teſtificari.quia illa ſuſpenſio non fit propter delictum.ſi verò fit propter delictum.& tũc dic ſecũdũ eum propter varietatem culparũ.aliqñ prohibeſ: aliqñ nõ.iuxta no.per glo.in cle.cupientes.de pœnis . & iſtud etiam eſt de mente do.Abb.hîc.qui dicit non reperiri iure cautũ ꝙ ꝓpter ſolam ſuſpenſionẽ quis poſſit repelli à teſtificando.Sed vbi ſuſpẽſio eſt facta propter graue delictũ repellit:non virtute ſuſpenſionis,ſed delicti in quo perſeuerat.per.c.teſtimonium.de teſti. ¶ Adde etiam qđ not.in.c.cũ dilectus.de conſue.& in.c.fi.de cleri.ex miniſtran. ¶ No.ꝙ oia attẽtata per Abbatẽ cõtra monachos poſt litẽ motã debent reſcindi & monachis ablata reſtitui.vtrũ aũt iſta reſtitutio fuerit facta de gratia,vel de iure.Inno.videtur velle ꝙ de gratia.Hoſt.verò ꝙ de iure.ſaltem vi denũciationis & imploratio officij iudicis.per id quod habetur in.c.cũ dilecta.de reſcrip.& l.j §.qđ autẽ.ff.de offic.præfec.vrb.& intelligit Hoſt.iſtum tex.de reſtitutione ad clauſtrũ.ad priorat⁹ vero & obedientias ſeu adminiſtrationes videtur ꝙ nõ poſſit petere:quia monachus nihil põt ꝓprio nomine poſſidere.ergo reſtitutio competere põt quę datur niſi ei qui poſſidet in.c.olim.el.j.de reſti.ſpo.monaſterium aũt nõ eſt ſpoliatum,qa talis obediẽtia,vel prioratus te nef per Abbatem,vel aliũ monachũ,& ſic noſe monaſterij'hoc petere nõ poteſt.Sed Io.an.videtur velle ꝙ ſi hoc ſit attentatum poſt negotium ceptum,debeat reponi in priſtinũ ſtatum.& hoc operef litis pendentia. per iſtũ tex.& per no.in.c.cũ.M.de conſti.& ideo dicit do. Abb.quem in effectu ſequũtur Ana.& Maria.eo nõ allegato.qđ via ordinaria non auderentur.cũ ſint remouibiles à prioratib⁹ & adminiſtratiõib⁹ ad nutũ ſuperioris ſed per viã denũtiationis & imploratiõis officij ſuperioris debẽt audiri:quia videf Abb.malitioſe ſpoliaſſe:vt poſſet ꝓſecutio negotij principalis aliquãtulũ impediri.& mouetur optima ratiõe:quia licet talis prioratus poſſit auferri etiã ſine cauſa:non tñ per malitiã: vt elegãter per Car.in cle.j.§.pręmiſſa.in.j.opp. de ſup. neg.prælato.& Do.poſt Io.an. & Imo.contra Archi.ibi in.c.cùm ſingula.de præben.in.vj.in fi.prin. reprobantes opi.quorũdã.qui dixerũt remotũ ſine cauſa poſſe ĩplorare officiũ iudicis:quia nõ eſt verũ.niſi oſtẽderetur de malitia ſecũdũ eos declarãtes dictũ Inno.in. c. ſi qui clerici vel vo.Et ſubdit Ana.hîc qđ licet monachus ſuo noſe agere nõ poſſit.vt per gl.in.c.nolo.& in.c.nõ dicatis.xij.q.j.tñ videf poſſe dici per iſtũ tex.ꝙ poſſit agere & petere reſtitutionẽ ad prioratum,& obediẽtiã retinẽdã noſe monaſterij.& monaſterium põt dici ſpoliatũ ꝓ hoc:quia vbi poſſidebat per vnũ:nũc poſſidet per aliũ vt hîc per eũ. ¶ Quando aũt dicatur ceptũ negotiũ:qui dã per citationẽ per.c.gratũ.de offic.deleg.& cle . ij. vt lite penden. Alij autẽ dicũt ꝙ ex quo Abbas ſciuit eſſe commiſſam inquiſitionem vel ex quo cõtra Abbatem fuit appellatum,vel inquiſitio impetrata,vel iter arreptum ad papam per.c.de priore.de appella.non autem eſt verum ſecundum Petr.de ancha. quod quidam dicunt ſolum per litem conteſtatam.quia litis cõteſtatio non requiritur in inquiſitione.c.qm̃.§.ſunt & alij.vt lit. non conteſt.Tu confidera ſecundum Ana.quod in caſibus in quibus lis non conteſtatur,primus actꝰ qui cã ſueuit fieri poſt lit.conteſt.habeꝫ pro lite cõteſta. per ea quę habẽtur in.l.nihil.& ibi Bald.in.j.co.C.de proc. no.do.Ant.& do.Ab.in.c.prętereà.de dilatio. eſt gloſ.

in verbo abſentia.in.c.j.de ele.in.vj.& ibi Domi.& Io, an.in addi.Spec.ti.de procu.§.ratione igitur.verſi.quid ſi cauſa fuit.& Cardi.in cle.conſtitutionẽ.in fi.de elec. & ſic poterit dici ꝙ per primũ actum dicatur negotiũ ceptum. Hoſti. verò dicit ꝙ eſt differentia inter litem ceptam,& litẽ motam.nam dicitur mota demũ quãdo eſt facta litis conteſt.c.ex parte.el.ij.de verb.ſig. ſed cepta & pendens etiam per citationem.Et cum iſto dicto tranſit Io.and.do.Ant.& alij excepto Ioã.de imo. qui dicit quòd cauſa dicitur cepta demũ facta litis conteſtatiõe,per id quod habetur in autẽtica qui ſemel.& in corpore vnde ſumitur.C. quomodo & quando iudex.& hoc ſentit glo.fi.in.d.c.ex parte.Poteſt etiã dici ſecundũ Ananiã qđ debet cõſiderari iſtud ſecundũ effectũ materiæ de qua quęritur.per id quod habetur in cle.ij.vt lit.pen.ſed tu de hoc vide omnes doc.poſt gl. in.l.cauſas vel lites.C.de trãſac.& gl.in.c.ſuper quęſtionũ.in prin.in ver.exordium.de offi.delec.cum concor.

1 ¶ No.ibi. *in eos & adhærentes.* † ꝙ idẽ iudicatur de adhęrentibus ꝙ de principali.ad idẽ tex.in.c.ad apoſtolicę.ver.ſicu.erat ꝙ parata.de re iud.in.vj.& in.c.j. circa med.de poſt.pręla.& vide.Pe. de Ancha.in repe.c.j.de conſti.in ver.vidi dubitari.qui dicanꝫ veri adhęrẽtes [a] & ſequaces,vbi refert Angel.conſuluiſſe ꝙ illi dicunt adhęrentes ſequaces alterius qui intentioni, operibus, conſilijs,& fauoribus aſsiſtunt.& qđ tales appellentur ſequaces.eſt tex.in.l.inter claras.C.de ſum.tri.& in.l.j.§. ſi quis autem.C.de rap.vir. & habeꝫ in.l.nec caſu.C.de diſcuſſo.lib.x.& per Inno.in.d.c. ad apoſtolicę.Ang.in auf.de hęredi.& fal.in prin.in.iij.colũ.vbi dicit ꝙ adhęrentes dicuntur,qui ſpõtè ſunt eiuſdem velle,& eiuſdẽ a nolle,cuius eſt principalis.per tex.ibi.& in.c.ad apoſtolicæ.pręall.quod dicit no.pro capitulis pacis;quę inter ciuitates quotidie innouũtur,vbi promittũt ſe nõ offendere,nec adhęrentes.intelliguntur enim adhęrẽtes,ſubditi illius ciuitatis. & illi qui ſunt eiuſdem ville, cuius eſt ipſa ciuitas. ¶ Quid autem importet verbũ ſequaces.remittit ad.c.conqueſti.de ſen.excõ. corporales autem dicuntur.qui factum ſeu principium alicuius rei tenent,allegat tex.l.ij. §.ſi quis verò homines. ff. vi bo. rap.& ad hoc etiã allegat text.in.l.j.C.ſi rector prouin. & hoc dicit facere ad multa. ¶ Et vide Bar.in.d.l.j.vbi dicit illum text.eſſe perpetuò no.& ſe neſcire clariorẽ ad illud quod quotidie ponitur in capitulis pacis. de participibus & complicibus alicuius . quia intelliguntur filij nepotes, propinqui, conſiliarij,& domeſtici. Idem Bald.ibi in ſecunda colum.dicens illos eſſe participes alicuius partis,qui præbent cõſiliũ.& vide Ange. conſil.ccxliiij. vbi ponit dictum de quo .ſ.per Pet. de Ancha.quod in cle.ij. §.fine.de elec,& iſtis adde Bald. in.l.j.in. vj.colum. verſicu.qui ergo dicuntur.C .ſi rector prouincię.vbi dicit quod principales ſeu corporales dicuntur in facto,ſiue faciant,ſiue fieri faciant.& refert de comite Alberto. qui iuit in ſeruitium bannitorum Bononię.quia non dicitur corporalis,nec tenetur de eo quod ipſe non fecit.alleg.gloſſ.in.l.ij §. ſi quis.ff. vi bono.rapto.ſed corporalis tenetur de eo quod facit tota ſua ſocietas.quam ipſe cõducit.allegat.l. quoniam multa.C.vnde vi.&.c.in noſtra de iniurijs. ¶ Idem Innocentius in capitulo ſicut dignum. de homici. & ibi dixi.Qui autem dicantur confœderati, ſiue recommẽdati.vide per Barto.in.l.cunctos populos.C.de ſumma trinitate & in.l.non dubium.ff.de capti. per Bald.pulchrè in authẽ.& omnino.in.vij.colum.C.ne vxor pro marito.per eundem eleganter in rubr.C.de fide inſtru. in vlti.colum.per Bart.in extrauag.ad reprimẽ.facinora multorũ.qui ſint rebelles.in verbo . rebellando. per Bald.in.l.etiam.C.de iure do.& in.l.executorem.in.xj. col.C.de execu.rei iudi.& in.l.tale pactũ.§.q puocauit,

a ¶ Adhęrẽtes, quã dicãtur adhe rentes vide per eundẽ Feli.in rub.detreuga & pace, col. v. in fin.& ſeq.& ibi qui ſunt ſequaces: qui cõſortes, & q proximi,& an adhęrẽtes teneantur eo fine quo principalis.vide Barb.in cõſi.xxxviij.ĩ primo,vol.& in cõſi. xj.co.xvj.in ſecundo volu.

in.vj.viij.column.ff.de pac.per Imol.in.l.ij.ff.de publ. iudi.In quibus locis tractatur vtrum bannitus de vno loco,cēseatur bannitus à locis illi cōfœderatis.& cōmuniter dicitur ꝙ non.Et de istis ciuitatibus quæ faciunt ligam:vide Bar.in.l.j.ff.de colleg.illicitis.& ipsum refert Cardi.quod superiores de facto non possunt facere ligam.& de istis adhærentibus vide tex.in clemen.cōstitutionem.de elect.& gloss.in.c.vt circa. versi. adhærentes.eod.titu.in.vj.& domi.de Rota deci.ccxx.in nouissi.& Bald.in auf.hodie.C.de appel.& tex.& gloss. in cap.grauem.de senten.excom. ¶ Not. quòd ex rescripto † Papæ proceditur de plano & sine strepitu iudicio
3 a rum:inferior[a] autem etiam legatus de latere non posset committere isto modo:vt est gloss.ordin. & singularis in.c.fin.de hære.in.vj.Idem tamen sentit gloss.in versi. mandamus.in clemen.sæpe.de verbo.significa.¶ Idem not.Imol.in.l.nemo potest.de lega.primo:& Salic.in.l. fin.C.de senten.& interlo.omn.iudic.dicens quòd Cardinales non possent committere causam appellatione remota.& cùm gloss. in dicto cap.si concordat dominus Abb.in cap.j.in princip.de officio.de leg.in.c. dilecti.in.ij.columna de iudi.& in.c.super quæstionum. in princip.in.j.colum.de offic.delega. & in .c. penulti.in iiij.colum.de iudi.& in.c.cæterùm.in fine. de iuramen. calumn.& Romanus in rubrica de arbi. in.v.col.& do. Abb.in.c.quod ad translationem.de offic.delega in fin. & Specu.titu.de officio lega.§.superest.versicu.sed nunquid legatus.& in titulo de deleg.§.fin.versicu.nunquid ergo monacho.in fin.& est gloss.similis in cle.& si principalis.in gloss.fina.in fin.de rescrep.idem notat Bald. in.l.nec quicq̄.§.fi.ff.de officio procon.& Ange. in disputatione astensis miles post medium. & do.Anto.in c.dilecti.de iudi.ponderans subtiliter ibi esse text.bene facit quod not.Ange.in.d.l.nemo potest per illum tex. de leg.j.vbi dicit quod inferior à principe.quicunq; sit non pōt vti clausula non obstāte iure communi:idem Bald.in.l.rescripta.C.de precibus imperato.offeren. & in.l.cunctos populos.in.x.colum.C.de summa trini . & est optimus text.in.l.forma.C.de offic.prefect.præto. not.Ioan.and.in.c.fi.de offic.archi.& in.c.fi.de de app. in.vj.& in addi.Specu.in Rubrica.de elect.& Bald.in.l. omnes populi.in.v.column.ff.de iusti.& iure . Et cùm ista allegarem in facto,ad infringēdum rescriptum legati committentis causam summariè.non potui obtinere:quia fuit responsum ex moderno stilo hoc sibi licere.& vide quod not.Bald.& Imol.in. I. ex duobus.§. fin.ff.de vsu.& pupilla.& quod not.domi . Anton . & Imol.in.c.fi.de transl.vbi arg.illius text.dicunt valde singulariter quod vbi subest euidens & necessaria causa: potest legatus committere causam cognoscendam summariè.& sic in hoc derogare iuri : & idem sentit not. Bald.in.l.omnes populi,vbi(sub dubio fortè) voluit ex euidenti & necessaria causa posse inferiorem statuere contra ius.arg.l.si hominem.ff.mandati.facit quod habetur in.l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de his qui not. infa. ¶ Not:quod quandoq; superior astringit subditū per iuramētū de veritate tacēda.& tale iuramētū debet relaxari.imo hodie non tenet ipso iure in ca . quia plerique de offic.ordin.in.vj.imò plus quia proceditur contra ipsum qui voluit deludere iurisdictionem iudicis:& probationis copiam subtrahere aduersario. nam ex hoc reddit se suspectum . & ostendit iniquam causam fouere.de quo ibi in.c.constitutus.de testi.vbi no. doct.ꝙ quis non potest se astringere iuramento ad non testificandum & ideò dicit Inno.in.c.intimauit.de testi. ꝙ qui subtrahit aduersario probationis copiam:debet amittere causam & sequitur Angel.in.l.j.§.fireus. ff.de eo per quem factum erit.& domi.Anto.in.c.cùm causam.el.j.in.xx.colum.de test.& est bo.tex.in.c.peruenit.

a ¶ Inferior autem, An inferior à principe possit vti clausula nō obstate, & qd in legato de latere & episco,per Alex.de Imo.incō si.j.eo.ix.in princ. in quto . vol.& vide practicā papiē sem de materia in d.l.nemo pōt.& vide oīno Pau.de ca. in cōsi.lxvj.in prima parte cōsiliorū antiquorū secūdū nouiss. ipressionē. co.ij.versi.ad secū dum,& ibi etiam quid in delegato principis.& quid in Abbate.

el.j.de testi.cogen.ibi ostendit à se iniquam litem foueri.& habetur per doct.in.l.prouidendum. C. de postu. ¶ Not.ꝙ quæstio quæ pendet inter subditos & prælatum non subtrahit illo ab obedientis:quatenus per obedientiam impediretur prosecutio litis pendentiæ & pondera ꝙ licet hîc non agatur inter regulares quo casu ordo iudiciarius non est vsq; quaq; seruandus:tamē copia dictorum testium non est deneganda. quia aliter se defendere non potest.ordo ergo qui consistit circa merita & defensionem causæ seruari debet vt hîc.& in cap.ij §.fin.de statu.mona.pro quo allegat Petr . de anchara.not.per Barto.in.l.fi filiusfamil.ff.de donat . vbi concludit quòd licet detur potestati liberum arbitrium:vel quod possit procedere ad sui voluntatem, vel quod non teneatur seruare solennitatem iuris. per ista verba , & similia non videtur remissa solennitas iuris naturalis,vel gentium:sed iuris ciuilis. ¶ Nota hîc argumentum ꝙ monachi authoritate huius decret.possunt accipere de bonis monasterij , nec potest isto casu Abbas opponere exceptionem contra monachos taliter occupantes bona monasterij:vt non teneatur respondere antè,quàm sit restitutus.pro quo allegant doct.text.in.l.fi procuratorem.§.fi ignorantes . ff. mandati.vbi fiduciussor conuentus potest soluere de bonis debitoris.¶ Et per illum tex. dicunt docto . esse regulare ꝙ quoties cùm quis soluendo habet regressum contra alium,si non vult soluere de suo soluat de bonis illius contra quem habet regressum.Quod declara primò esse verum.si bona debitoris reperiuntur penes fideiussorem, vel alium soluentem.per text. in.l.fistulas.§.j.ff.de contrahen.empt.¶ Secundò nisi fideiussor effet soluendo.Secundum Bald.in authent. si captiui.C.de episcop.& cleri.facit quod ipse not.in auf. qua in prouincia.C.vbi de crimine agi oportet.vbi dicit ꝙ illud nō habet locum in procuratore ad iudicia de quo etiam per Angel.in.l.Plautius.ff.de procura : vbi facit singularem dictum.§.fi ignorātes.¶ Vtrum autem iste text.habeat locum in monacho procurante aliter vtilitatem monasterij.dicit Abbas anntiquus ꝙ sic eadem ratione:sed Vincentius contra:imò potius debet de suo exponere.c.dilecta.de maio.& obe.sed fertè (vt dicunt doctores)istud caret ratione.quia monachus non habet proprium.& quāuis Imol.saluet,nisi monachus aliquid haberet penes se:tamē illud tale est monasterium secundum Ana.& bene.& illud exponendo sine licentia abbatis dicitur occupare pro quo facit quod notat Innocen.in.c.fin.de sequestrat possessio.& Archid.in.c. quia res.xj.q.j.iuxta illud quod notat Bald.in.l. j.§ fi. in titu.quo tempore miles.vbi ille dicitur fructus occupare & deuastare : qui expendendo conuertit in proprios vsus.pro quo etiam facit quod notat Barto. in.l. constitutionibus.ff.ad municip.vbi dicit quòd plus peccat ille qui pecuniam publicam conuertit in proprios vsus,q̄ ille qui malè administrat.quod est notabile.

4 ¶ Vltimò quærit hîc Ioan.and. † qualis,processus sit fiendus hîc contra regulares. & concludit per istum tex.quòd debet remitti rigorosa subtilitas iuris,& clamosus strepitus aduocatorum , & procedi secundum obseruātiam secularis regulæ facit cap. reprehensibilis de appellat.&.c.fin.de regula.¶ Ordo verò qui concernit veritatem est seruandus.per istum text . quia etiam excommucicato omnis defensio reseruatur.c.cū inter. de exceptio.& subdit quod quando proceditur contra Abbatem,ordo iuris non est omnino seruandus, adeò ꝙ contra regulares potest procedi ad inquisitionem: si infamia non præcedit per id quod habetur in.c.in singulis.&.c.sequenti.de statu.monacho.& hoc sequitur do.Ant.Pet.de anc.& Car.sed Imo.dicit qd illa iura loquunt quando inquisitio fit per visitatores.in ca.generali.& sic

tali.& sic non concludunt qd aliās possit procedi contra regulares fama non præcedente.licet non requiratur tanta quanta requiritur contra seculares.vt dictum fuit .s.eod. c.qualiter.el.secundo in principio.vbi fuit cōclusum ꝙ sufficit fama : etiam si fine scandalo possit tolerari.& sic concludit quòd extra casum dicti c.in singulis.& sequentis:remanemus in regula.quod non debet fieri inquisitio cōtra regulares.& maximè prælatos,nisi fama precedat.hoc etiā tenet do.Abb.hîc.quia illa iura loquuntur de inquisitione generali.in qua si abbas reperitur culpabilis: remouef ab administratione Idem in seculari.s.c.proximo. sed inquisitio specialis ad pœnam non potest fieri contra prælatum regularem. nisi fama præcedat.pro quo adducit.c.qualiter.el secundo.s̄ .eodem.quòd requiritur infamia contra omnem prælatum & subditum.& sic includit etiam regularem.pro quo etiam allegat tex. in.c.licet heli.de simonia.¶ In glo.prima & secunda.dic vt hîc ꝑ doct.¶ In glo.iij.ibi.*sublato principali*.& ad istud qd sublato principali auferatur accessorium.¶ Adde ꝙ procedit,siue loquamur de accessorio odioso:puta vsuris & similibus:sine de fauorabili: puta fructibus,& similibus.secundum Bal.in.l.eos.in princ.C.de vsuris.quod est mēti tenendum eum.& ibi tractat qn̄ principale tollitur præscriptiōe,solutiōe,vel sententia.Item limita illud vulgatum sublato principali &c.quādo tollitur de iure communi.secus de iure speciali,puta per restitutionem in integrum.ita probatur.in.l.fi.§.lucius.ff.de conditio.inde.vbi habetur ꝙ restitutio concessa super principali,non extēditur ad accessorium.¶ In gl.
5 in verbo.*de plano*.[a]* No.bene glo.quæ videtur velle ꝙ verbū de
a plano.* importet † quod possit summariè procedi. istud tamen
5 non simpliciter verum.patet ex not.per Barto.in extrauaganti ad reprimen.in verbo de plano:& per glo.in verbo figura . & in ver.feriarum.in clemen.sæpe.de verbo.signifi.in quibus habetur quod illud importat. videlicet ꝙ non est necesse iudicem sedere in alto.& sic pro tribunali.nec est necesse quòd seruetur aliter stilus iudiciorum,si fine libello & alijs subtilitatibus veritas cognoscatur.l.nec quicq̄.§.de plano.ff.de offi.procō.& leg. poterit etiā iudex procedere diebus feriatis ob necessitatem hominum.per.l. miles.§.sexaginta.ff.de adult.per quē tex.idē videtur voluisse glo.
6 fi.in.c.fi.de iudi. ¶ Quid autem si dicatur in cōmissione † ꝙ pos
b sit procedere de facto.[b] Bar.in quodam suo.consilio.quod incipit punctus quæstionis vertentis.dicit qd poterit procedere fine causæ cognitione:& sine probatiōe.per id quod habetur in text. & gloss.mag.in princi.in.l.ictus fustiū.ff.de infami.Item importat quòd possit procedere:etiam si rigor iuris repugnet.per text. & glo.in verficu.reducere.in.l.verùm.§.ex facto.ff.de mino.& sic concludit quòd tunc valet sententia.licet ordo iuris non fuerit seruatus.Quid autem si dicatur procedat de iure & de facto ? dic vt plenè per Imol.& alios in.c.quintauallis.in quarta differētia. de iureiuran.per Barto.in.l.solam.in fi.C.de testi.vbi concludit post Inno.qd̄ ista verba importāt ꝙ possit procedi ad instar arbitratoris à lege deputati.& allegat etiā no,in clemē.vnica.de offi. deleg.& ideo dicit Ang.in.l.imperatores.ff.de pactis. ꝙ prælatus non potest cōpromittere vt procedatur in causa ecclesiæ de facto:& sententietur de iure.& idē no.do.Ab.in.c.cū tēpore in.iiij. col.de arbi.quia ꝑ processum de facto posset arbiter ledere ecclesiam admittēdo probationē nō legitimā,repellēdo idoneā.secus si compromittit simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicij:quia ius probat istum modū procedēdi secūdū eū. ¶ Quid
7 autē † si dicatur sola facti veritate inspecta.[c] vide dominos de Ro
c ta deci.xxxiij.& cōclusione.xcij.in ordine nouiss.vbi dicunt ꝙ pōt procedi contra cōtumacē ad diffinitiuam.& vide Ro. singulari. ccclxxxix.vbi dicit ꝙ ista verba excludūt formā iudiciarij ordinis & vide do. Ant.in.c.ij.de iur.cal.vbi per illū tex.dicit ꝙ ista clausula plus importat q̄ clausula summariè,& sine figura iudicij.no. Ro.fin.xx.& de ista clausula ponit latè do.Frā.de are.in.c.dilecti. de iudi.de multis alijs clausulis tangi posset.de quibus ꝑ Ro.in repe.rub.de arbi.per domi.Ant.& Imo.in.c.j.de de constit.cum cōcordā.sed omitto ne longior sim.¶ Et tangit hîc Io.ana.quid im
d portent illa verba promitto defendere de iure & de facto.[d] & remittit ad Bar.in.l.stipulatio ista.in prin.versi. quero.ff.de verbo. oblig.& ad Bal.in.l.fi.C.de actio.empt.& ad Pet.de ancha. consi. lxxxiij.quod incipit:In nomine domini amē. omisso primo dubio vbi cōcludit ꝙ licet dicta verba,& similia.puta defēdere,cōseruare manutenere,sonēt ius qñ ꝑmittit à priuata persona.vt not.doct. in dictis iuribus. tamē quando princeps,vel eius locum tenens hoc promittit subdit : vel ipsum subditū & eius bona suscipit sub defensione & protectione.videtur ꝑmittere defendere ab oppressionibus & violentijs cōtra illos qui de facto turbarent,vel inquietarent.& non contra illos qui de iure.vt ibi plenè per eum.qui a
a inter alia adducit.quia Papa quotidie concedit conseruatores ecclesijs & monasterijs cō tra prælatos.c.j.de offic.deleg.in.vj.& refert hîc Ana.sed quia hoc est omnino impertinēs:satis est remittere de ista materia ad no. per Bald.in.c.nisi specialis. de officio legati. per Alberi.in.l.fina.C.de actio . & obliga.in l.vbi pastum.C.de trāsac. & per domi. Abb. in.c.petitio.in.iij.colum.de iureiurando per Imol.in.c. fina. de emptio . & venditio. per Barto.in.l.non solūm.§.si statutus.ff.de procu. b
& in lectu.antiqua.ff.de euic.per Ange.conclxx.quod incipit,In christi nomine prēmittendum est per Salic.in.d.l. fina.C. de actio. empti.¶ Vltimò scias quòd ex verbis Innoc. hîc intulit singulariter Bald.in.l. penult .C. deposi.quòd licet Bartol.ibi dicat quòd instrumentum depositi de iure communi habet executionem paratam,ficut res iudicata: & sic nulla requiritur condemnatio : & ita debet in ipso summariè procedi : ipse tamen dicit quòd actio depositi debet proponi via ordinaria per libellum: nec aliquo iure contrarium reperitur :& ideò omnis solennitas iuris est seruanda. sicut in certis casibus: & allegat Inno.hîc.quem dicit videndum.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Episcopus potest accusari à suis canonicis de dilapidatione bonorum episcopatus.* c
2 *Delictum quando toleratur clam: vel palam?*
3 *Clericus contra quem agitur ad priuationem beneficij:licet administrare possit lite pendente:non tamen potest alienare bona ecclesiæ etiam mobilia.* d
4 *Statutum si prohibet forensem acquirere domum: non poterit accipere domum pignori.*
5 *Venditio:hoc verbum an comprehendat aliam speciem alienationis:& concludit quod sic fallit. nisi facta mentione de venditione sit facta mētio de pretio.vt ibi : Item nisi verbum venditio.proferatur in materia in qua super alienatione tradita est certa forma.nu.6.*
Item nisi verbum venditio.proferatur in materia stricta.numero.7.
Item nisi verbum venditio.proferatur à prætore, vel iudice.nume.8.
9 *Delegatus cui committitur vnus articulus causæ: si appelletur ab eo,an poterit statuere terminū appellāti,cuius appellationi non detulit?*
10 *Accusatus,vel inquisitus,an debeat relaxari fideiussoribus per ipsum datis?*
11 *Alienatio facta in fraudem,qualiter cognoscitur? Et quomodo succurretur ementi?*
12 *Contractus per episcopum , vel alium depositum; an & quando teneat?*

a De plano qd importet hæc dictio, vide per Are.in.l. cohēredi,§.cohæres.ff. de vulga,& pupillari & adde Alex.in consil.vj, colū.ij.in princ.in primo vol.& p.d, Bart.soci.in consi. xcvj.col.ij.in prin. in primo volu.

b ¶ De facto Adde qd tamen requiriē qualisqualis petitio,vt per do.Mari.in.c.j. de libe.ob la.artic.quīto.ver. fal.vj, & hāc tenet Lap. alle. cxxviij, & Nellus in tract. bāni.parte.ij.primitempo.q.iiij.& vide Geor . nat. in repe. clc. sæpe . §. non sic.colū. xxij. de verbo. signi .& adde ꝙ si statutū dicit quod sententia exequatur de facto,tūc nō requiritur causæ cognitio,ita Bald.in sua marga.in ver.eccle sia col.j.in fi.

c ¶ Veritate de virtute huius clausulæ.vide per Fran. Aret.in cōsi.lxxx. iiij.colū.iiij.versic. & hoc maximè.

d ¶ De facto , Vide tu eundem Feli.in c.causam quę. col. antepe. & præce. in ver.non ob.s̄.de rescript . & adde Alex.in consi.cxx vij.in quinto vol. & adde quod cōsilium Pet.de Ancha.hic allegatum est etiam in nume ro.lxxxvij.

¶ CAP. XXVII.

PRælatorum. Contra infamatum de dilapidatione inquiritur de veritate: & interim interdicitur omne genꝰ alienãdi: & circa intellectum iſtius tex. qui multiplex eſt variè ſcribũt hîc doc. quos proſequere vt hîc per Ana. in prin. ¶ No. primò ꝙ iſte epiſcopus fuit denũtiatus de minus canonica inſtitutione. qd̃ põt eſſe ſecũdũ Io. an. quia fortè fuit intruſus per laicorũ potẽtiã. vt in. c. quiſquis de electio. vel p ſimoniam: vel aliter cũ peccato mortali promotꝰ. c. penul. de electio. ſecus ſecundũ eũ ſi fortè fuiſſet defectꝰ formæ: quia ille defectus videtur purgari in confirmatione: q̃ poſteà ſequitur. ſicut de fectꝰ ætatis per interlocutoriã. de quo in. c. cũ dilecti. ad fi. de ele. ¶ Et de hoc quãdo defectus formæ ſuppleatur per confirmationem habeẽ plenè in. c. ꝙ ſicut. de electio. & remittit Imo. ad not. p ſe in cle. prima de electio. Et iſtud hodie videtur potiſſimè procedere. quia confirmatio debet fieri cũ cauſę cognitione. c. ſi. de electio. in. vj. vnde dicit Car. in. c. nouit. de offi. lega. ꝙ ille ad quem ſpectat cõfirmatio, nõ põt cõfirmare extra ꝓuinciã. ¶ Et intelli ge qd̃. ſ. dixi de peccato mortali. dummodò ſit ex graui delicto: aliàs ſecus per id quod habetur in tex. & glo. prima in. c. ſicut noſtris. de iureiurã. & quod no. in. c. fi. de tempo. ord. & de hoc vtrũ cõfirmatio ſuperueniens vallidet electionẽ nullã: vide Inno. ꝙ ſic in. c. cùm dilectus. in gloſſ. quæ incipit. cõfirmatio. de electio. quę ſequitur. Bart. in. l. ſi conſtat. ff. de appel. & Pet. de ancha. in regula beneficium in. vij. qõ. de reg. iur. in. vj. ¶ Idẽ dicit in diſpenſato per. c. poſtulaſti. in princi. de clerico excõ. miniſtran. facit. c. diuerſis fallatijs. de cle. coniug. facit quod notãt Archi. & Domin. in. c. quicunq;, el. ij. quinquageſima diſtinctione. vbi dicunt ꝙ ſi bigamus promouetur de facto: poteſt ſecũ diſpẽſari. Idẽ de ele. tenet Cal. ti. de elec. cõſilio primo. facit quod no. Bal. in. l. per diuerſas. in. xiij. q. C. mandati. vbi dicit ꝙ prohibitus agere vigore ſtatuti: quia non ſoluit gabellã, ſi ſoluit poſt initũ cauſę: tenet principiũ litis quod pendet ex hisꝫ quæ dixi. ſ. e. c. cũ dilectꝰ de habilitate ſu perueniente poſt principiũ inutile. Ex iſtis adde domi. Abb. in. c. cũ ſuper. in. j. col. de cauſa poſ. & Spec. ti. de delega. §. nunc de epiſcoporum. ver. quid ſi electus in epiſcopum. & Bar. in. l. j. §. j. de lega. iij. & Inno. in. c. niſi cũ pridem. in. xx. colum. & Cal. titu. de reſcriptis. conſi. xiij. ¶ † No. ꝙ canonici poſſunt denuntiare & accuſare ſuum epiſcopũ dilapidantẽ bona epiſcopatus: qm̃ ad defenſionem eccleſiæ & bonorũ eius quilibet admittitur. imò tenetur ex debito officij. de quo in. c. ſi quis preſbyterorum. de re. eccle. nõ alie. plus dixit Bal. ſub dubio fortè. in. l. iubemus nulli. §. ſanè. el. j. C. de ſacroſan. eccle. ꝙ ad reuocandã rẽ eccleſiæ malè de facto alienatã admittitur quilibet etiã qui aliàs nõ habet legitimã perſonã. argumento. l. j. C. ſi per vim vel alio modo. & l. j. §. ſed & ſi ſeruus in ratione habetur. ff. de vẽtre inſpiciendo & ſequitur hîc Ana. Adde Archi. in. c. nõ liceat. xij. q. ij. vbi dicit ꝙ ad euitandũ præiudicium, vel dilapidationẽ eccleſiæ admittitur quilibet de clero volens cõtradicere. Idẽ no. Imo. poſt Pau. in. cle. j. de reſcri. & do. Abb. poſt Hoſt. in. c. dilecti in. ij. col. de maio. & obedien. & iſta cõfirma ex no. per gl. in. c. ij. ver. denuntiare. de rebus eccl. non alienã. lib. vj. & do. Ant. in. c. quãtò. in. j. oppo. de priui. & Inno. in. c. dudũ. el. ij. non longè poſt principiũ. de elect. & do. Ab. in. c. exhibita. in. iiij. col. de iudi. & c. venerabili. in. iiij. col. de offi. deleg. & gl. in verbo. mouendo. in. c. ſi ſacerdotes. xvj. q. iij. & Ro. in aut. ſimiliter in. v. char. verſ. tertio ꝙ quilibet. C. ad. l. falſi. & domi. Abb. poſt Inno. in. c. fin. in vlti. col. de reſti. ſpoliato. & Imol. poſt do. Ant. in. c. edoceri. in. iiij. & v. col. de reſcri. & domi. Aba. in. c. dilecti. de excep. & Rom. in. l. ſi cùm dotẽ. §. finaũt in. v. col. ff. ſolu. matri. & glo. & doc. in. l. j. & in rubr. ff. de popu. actio. & do. Ant. & do. Ab. in. c. ex parte adæ. & in. c. cũ olim. de teſt. & Inn. in c. auditis. in. ij. col. de præſcri. & gl. in. c. cupientes. §. ſi verò. in verbo vnicꝰ. in fi. de ellec. in. vj. & gl. & do. Abb. in. c. ex literis. in ver. irritã. de offi. delega. & Bar. in. l. generaliter. per illum tex. C. de de curi. li. x. & tex. in. l. ſi. C. de maleſ. & mathema. & Bart. ne quiſq;. ff. de eden. & tex. cũ materia in. l. in prouinciali. §. fi. ff. de oper. no. nuntia. & do. Abb. in. c. ſi quis contra clericũ. in fi. ſecundę col. de foro compe. & Io. de ana. in. c. in nonnullis. de iudęis. in. ij. colũ. & in. c. dilectus. el. ſecundo. in. xij. col. de ſimo. & in. c. ſuper his. in pe. col. ſ. eo. gl. in. c. vt circa. in verſi. aliqui. de electio. in. vj. & do. Ab. in. c. qđ Dei. de ſtatu. monacho. & quod dixi. ſ. e. c. illa. & iſta. loca habeas in prætio. quia in ipſis inuenies caſus ſingulares. in quibus quilibet de populo vel de clero habet legitimam perſonã cõparẽdi. tene menti: quia nõ ſunt vulgaria. ¶ No. † ꝙ grauius peccat ille qui ducit vitã enormiter diſſolutã: q̃ ille qui clam. & allegãt doctores illud vulgare ſi non caſtè tamẽ cautè. licet eũ occulta fornicatio tollat bonũ rectę cõſcientię. c. fin. de temp. ord. tñ manifeſta manifeſtius reprobaꝝ. vnde illa ſuſpẽdit quo ad Deũ: iſta quo ad hoĩes. de quo in ca. veſtra. de cohab. clericorum & mulierum. Eſt bene verũ ꝙ aliquando plus peccat ille qui clam facit: q̃ ille q palã. vt in tex. cũ glo. in. l. ſi. ff. de ritu nup. & per gl. in. c. clericus ſolus. xxxj. diſt. & in. c. nemo. xxxij. q. iiij. & vide quæ dixi. in. c. cũ ex iniuncto. de hæreticis. & pro nunc iſta videtur bona doctrina ꝙ ſi loquimur in his quæ alio modo poſſunt excuſari: faciens ea clam nullo modo excuſabitur. ſi verò ſunt talia q̃ nõ poſſunt excuſari attẽdereꝫ qualitas perſonæ: & ſcandalũ ꝓueniẽs ex manifeſta cõmiſſione. & vnũ dixit Bal. in. l. nemo. C. de ſum. trinita. ꝙ cõmittere clã, vel palã nõ differũt: niſi in caſibus à iure expreſſis. & ibi ſubdit mirabiliter qđ monachus profeſſus qui exiuit monaſterii, & cõtraxit matrimontũ occultè, præſumitur in dolo & non errare: & præſumiiur hæreticꝰ. ſecus ſi palã cõtrahat: ruia tũc præſumitur errare &c. ¶ No. qđ qñ dubitatur ne fortè refricẽt indubiũ de validitate ſcripturæ: debet ſcribi ꝙ mittatur ſub ſigillis: & ſi dicatur eodẽ modo poterũt negari ſigilla. dicit Hoſ. ꝙ facilius reperiuntur in curia qui cognoſcunt ſigilla, q̃ qui viderint notarium creari. dicit tũ Car. ꝙ ſufficit ſi dicẽt ꝙ reputabatur tabellio. de quo in. c. j. &. c. cũ. P. de fide inſtr. operaꝝ etiã plus: quia defectus ſigillorũ induceret ſuſpitionẽ fraudis. c. cũ olim. de off. dele. ¶ Et de materia ſigilli vide oẽs doctores in. c. ij. de fide inſtr. & in c. poſt ceſſionẽ. de prob. Bal. in rub. C. de fide inſtru. in. xj. co. ver. ſecundũ ſupplemẽrũ. & in ti. de pace cõſtã. in ver. ſigillo. & in ant. dosdata. C. de dona. ante nup. & in. l. ij. C. de reb⁹ alienis nõ alie. cũ fi. ¶ Nota † ꝙ ille cõtra quẽ agitur ad priuationem beneficij licet poſſit officiũ ſuũ miniſtrare lite pendente. vt. ſ. c. proxi. non tamẽ poteſt alienare bona eccleſiæ etiam mobilia. ſecundũ Hoſt. quia litera ſimplex dicit immobilia. pro quo allegat do. Car. quia appellatione bonorũ cõtinẽtur mobilia & immobilia, & ſe mouentia. I mouentiũ. de ver. ſigni. hoc verũ. niſi pro temperatis expenſis eſſet ſibi neceſſariũ. ſ. c. proxi. in fi. & c. fi. de pecu. cleri. & hîc allegat do. Car. id qđ no. in. c. j. &. iij. de pigno. & quia debet viuere ex altari cui ſeruit. c. cũ ſecũdum. de prebẽ. & iſtud intellige ſane niſi hoc etiã eſſet ſibi interdictum: vel niſi eſſent alia bona quę ſeruãdo ſeruari nõ poſſnnt. per. l. lex que tutores. C. de admini. tuto. q̃ ponderat glo. in. c. j. in glo. fi. de reb. ecc. non alienã. in. vj. dicẽs idẽ in coadiutore. & idẽ gl. in, c. abbatibus. xij. q. ij. dicens ꝙ regulariter res quæ ſeruando ſeruari non poteſt: põt alienari ſine ſolennitate. & habeẽ in. c. j. ne ſe. vacã. facit qđ no. Bar. & Bal. in. l. ſi oleũ. per illum tex. ff. de dolo. vbi dicunt quòd licet res litigioſa & ſequeſtrata non poſſit regulariter alienari: ſi tamen non poteſt commodè retinere debet alienari: & prætium poni apud ſequeſtrum. Ad idem. l. propter. & ibi Bal. ff. de poſiti. facit text. reputatus ſin. in. l. pro hærede. §. ſeruos. ff. de acqui. hæred. vbi habetur quòd illę qui vendidit res perituras, non dicitur adire hæreditatem. facit etiam gloſſ. in. c. is cui. de elect. in. vj. quæ concordat cum prædictis. Quid autem de rebus mobilibus pretioſis. vide gloſſ. in. cap. tua. de his quæ fiunt à præ. quam dicit domi. Anto. eſſe not. dum æquiparat iſta bona bonis immobilibus. & idem ſentit gloſſ. in. d. c. j. de cleri. egro. in. vj. quod limita. niſi fieret expreſſa mentio de bonis immobilibus cum dictione taxatiua tantùm: vel duntaxat: quia non venirent mobilia pretioſa. ita dicit glo. in. d. c. is cui. in ver. immobilium. per quã dicit ibi Domini. ꝙ ſi prohibita eſt vniuerſaliter alienatio omnium rerum non poſſunt etiam alienari mobilia prætioſa. propter glo. fi. in. d. c. j. de clerico egro. aut prohibetur alienatio immobilium tantùm. & poterunt alienari mobilia pretioſa in caſu permiſſo. & hoc not. quæ autem dicantur res quæ ſeruando ſeruari nõ poſſunt. dic ꝙ ſunt illę quę non durant

durãt vltra trienniũ. ita eſt gl. repu. ſing. in. l. j. C. ſi aduerſ. vſucapi. de quo dubitat hîc Io. de Ana. per notata in. l. ſequiſ. §. fructꝰ. ff. de vſuca. vñ dicit ꝙ debet cõſiderari qualitas fructuũ. ¶ Nũqd autẽ pecunia cõputeẽ inter res q̃ ſeruari pñt. vide gl. Ang. & Ro. in. l. j. §. ſi vt quæſitũ. ff. ad trebel. & Bald. in. l. ſi curatorem habens. C. de in integ. reſti. mino. & in. l. j. C. ſi aduer. tranſac. & Bart. in. l. poteſt pupillus. ff. de autho. tu. ¶ No. arg. pro & contrà. ꝙ iudex relationis poteſt ſtatuere terminũ ad cõparendum coràm iudice ad quẽ relatio eſt facienda. nã prima facit pro in ver. *eidẽ epiſcopo*. In cõtrarium. quia videtur ꝙ hæc aſignatio fiat propter mandatũ papæ. Primũ ꝙ poſit tenet hîc Inno. & Io. An. nam & iudex appellatio. ſtatuit terminũ appellanti: intra quẽ ſe preſentet. c. perſonas. de appel. & l. preſes. C. de ap. ergo multòmagis iſti cui nõ non aufertur iuriſdictio. Itẽ do. Ab. hîc. le. j. de reſcri. quia videntur commiſſa oĩa cõtinẽtia. Idẽ Spe. tit. de remiſſione. §. videñ. reſtat. poſt princi. Vtrũ autẽ iſte terminus ſit peremptorius? quidam qđ nõ. niſi hoc exprimaꝝ, & ideò videtur iterum citandus. per id qđ habeẽ in. l. ad peremptoriũ. ff. de iudi. & in. c. cõſuluit. de off. de leg. contra tenet Spe. vbi. ſ. pro quo facit gl. in ver. peremptorio. in cle. j. de excep. Sed do. An. hîc concordat. quia ſi preſentibus partibus ſtatuit terminũ: procedit dictum Spe. per id qđ habeẽ ſ. l. ij. C. quomodo & qñ iud. & no. in. d. c. conſuluit. ſecus ſi eis abſentibus. quia tunc ꝓcedit alia opi. per. d. l. ad peremptorium. & iſtis adde ꝙ licet poſſit ſtatui terminus intra quẽ cõpareat. non tñ poſſet ſtatui terminus intra quem ſe debeat expediuiſſe: quia eſſe imponere legẽ iudici ad quẽ. ita tex. in. c. ex inſinuatione. de appel. per quẽ dicunt Barto. Bal. Ang. & Imo. in. l. qui pro tribunali. ff. de re iud. ꝙ ſi coram iudice ſeculari opponitur exceptio cognoſcẽda coram iudice eccleſiaſtico: non poteſt iudex ſecularis ſtatuere terminum intra quem ille debeat exceptionem probaſſe coràm iudice eccleſiaſtico. & idẽ tenet Bal. in. l. quoties. C. de iudi. & Bar. in. d. l. præſes. & Pau. de ca. in. l. Titia. in fi. ff. ſol. matri. & do. Anto. in. c. lator. qui fi. ſint legiti. & ibi aliàs dixi. ¶ No. caſum in quo nondũ depoſito prohibeẽ alienatio. ſecus ſi fiat alienatio contra prohibitionẽ hominis. l. ea lege C. de condi. ob cauſam. & ibi latè Bal. & Imo. plenè poſt Innoc. & Io. And. in. c. Raynaldus. de teſtamen. & Bar. in. l. is cui bonis. ff. de ver. obl. & plenius in. l. ſi quis ita promiſerit. §. ea lege. ff. eo. ti. & in l. filiusfa. §. diui. & ibi omnes poſt Bar. ff. de leg. j. & per Pet. de Ancha. in. c. à Lateranenſi. de prębẽ. & per Bar. in. l. peto. §. prędiũ. ff. de leg. iij. per Bal. in aut. ei qui. in. xxj. col. C. de bo. autho. iud. poſ. & in. l. ij. ad fi. C. ſi aduer. vendi. pignorũ. & in. l. ij. C. de vſucap. pro emp. & in. l. ij. C. de his qui ad lib. perue. non poſ. per Ange. conſil. clxv. qđ incip. Teſtator in omnibus ſuis. per gl. in. c. verùm. de con di. app. & Bal. in. l. j. in vij. oppo. C. de pact. & in. l. quoties ab omnibus. de fideicom. & Bar. in. l. iiij. §. j. ff. de condi. inſti. & in. l. qui ſub conditione. ff. de condi. & demon. & in. l. qui abſenti. §. j. ff. de acq. poſſ. & per Pet. de Anch. conſi. xlij. [a] qđ incipit. pro clariori. & ibi ſingulariter voluit ꝙ ſi teſtator prohiberet hęredi: ne adminiſtret in bonis ante executionem factã de legatis, ſufficiat aditio verbalis. adijciẽdo ꝙ ſi miſcuerit, perdat bona: tamẽ ſi ipſe adminiſtrat: & talis adminiſtratio nullo modo impedit trãſmiſſionẽ legatorũ: certè non habebit locũ pœna. & adde glo. ſin. in auf. vt de cætero cõmutationes nõ fiant. §. de cętero. in ver. damus. quæ dicit ꝙ ſi vẽdidi tibi rem cum pacto ne alienares: ſi cõtra facis, poſſum eã pro pria authoritate capere: & qñ teſtator poſsit apponere legem ne res poſsit trãsferri in eccleſiam. vide per gl. in. d. l. quoties. in prin. C. de fideicon. & in. l. j. prope fi. C. de contrah. emp. & Pet. de Anc. conſi. ccxj. quod incipit. dubium facit. & conſi. cclvij. quod incipit permittendum. & conſi. ccccxj. quod incipit quidam ſer Anto. & Abb. in. c. verum. in penulti. colum. de foro compe. ¶ Vtrum aũt videatur in caſu huius. c. prohibita alienatio: per quam non tranſfertur dominium. Car. hîc poſt Gof. dicit ꝙ ſic. per id quod habetur in. c. nulli. de reb. eccl. non alienã. & pro hoc facit litera ibi quo modo libet alienãdi. & pro hoc videtur ꝙ videatur prohibita hypotheca: & etiam pignoris obligatio. ſed contra iſtud facit quod habetur in. l. in quorum. ff. de pigno. poteſt dici ſecundum Ana. ꝙ aut prohibitio fit, quia non eſt rei commercium. puta res ſacra, vel religioſa, & tunc videtur prohibitum etiam pignus. l. j. §. j. ff. q̃ res pig. ob. poſſ. & no. in. c. j. de pigno. Aut eſt prohibita alia de cã:

a ¶ Cõſi. xlij. Adde ꝙ ẽ nu. xlvij. qa accuſator multa ĩ cõſuſo cumulat à matera ꝓhibitionis alienatiouis. adde primò an locatio de nouẽnio in nouẽ niũ dicatur alienatio. per Alex. in cõſi. cv. p totũ in tertio vo. Itẽ adde an ꝓhibitio facta p teſtatorẽ de nõ alienãdo. teneat per Alex. de Imo. in cõ ſi. lxvij. col. j. in. ij. vol. & per Bar. ſozi. in cõſi. ccxx vij. col. ij. ꝓ quarto cõ firmatur & ibi qñ facta alienatio teneat. & in dicto cõ ſi. xij. verſi. j, habes ꝙ materia ꝓhibitionis alienationis eſt exorbitans: & ſtrictè intelligenda & ĩ ꝓpoſito adde ꝙ dicit Fã. Are. in ſuo conſi. xxij. col. j. vbi q ſtãte ꝓhibitione teſtatoris de nõ alienãdo, vel diuidẽdo ſine minori ætate, tñ ſi fiat alienatio, tenet. & ẽt adde ꝙ ſi ꝓhibitꝰ alienare ſub pœnẽ: ſi alienat, & nul liter: q ſciditꝰ pœnã. ita Are, in cõſi. xviij. colũ. j. iij, qñ alienatio eſt ꝓhibita fauore alicuius, talis delinquendo nõ alienat. vt p Are ti. in cõſil. xiiij. col. vj. & per Alex. in conſi. xxiij. in. j, volu, & adde ꝙ qñ eſt facta ꝓhibitio de nõ alienãdo extra familiã. talis ꝓhitio an extendaꝝ vl tra quartũ gradum vide p Alex. in cõſi. lvj. col. j. in. j. vol. in conſi. xxij. in. iij. vo. vbi ꝙ fic. & idẽ conſil. lix. col. ij. in tertio volu. vbi qđ intelligiẽ in infinitũ & addẽ ꝙ qñ res eſt prohibita alienari à teſtatore, tũc nõ põt in dotẽ dari: quãdo alia bona nõ extant. Alex. in conſi. lxj. colũ. j. & ſeq. in. j. volu, & in cõſi. lv. col. ſi. in. iij. vo, facit qa tũc alienatio eſt facta ĩ cauſam neceſſariã. arg. l. obligamur. ff. de act. & obligatio. & eorũ quę dicit Are ti. in conſil. xxviij. col. iij. & quę dicaẽ cauſa neceſſaria: & quæ voluntaria. in propoſito in conſ.

5 ¶ No. ſecundum do. Abb. ex fine literę ar. † ꝙ verbũ *vendidi*. non comprehẽdit alias ſpecies alienationis: ſed tñ illã ſpeciem in qua interuenit pretium: ſed in contrarium videt text. in. l. ſtatuliberi à cęteris. ad fi. ff. de ſtatu lib. & in. l. ſicut. §. venditionis. ff. quib. mod. pign. vel hyp. ſol. & gl. ſi. in. c. ij. de poſtu. & tex. in. l. voluntas. C. de fideicom. per quẽ dicit ibi Bart.

b ꝙ prohibita venditione, [b] intelligitur etiã ꝓhibita donatio. facit qđ no. Bal. poſt gl. in fi. & in. ij. col. ver. quęro ſi quæritur. C. de ſac. ſan. eccleſ. vbi dicit illum textum loquentẽ in venditione procedere etiam in permutatiõe & iſtud eſt regulariter verũ. Fallit primò. niſi facta mentione venditiõis fiat mentio de prę tio: qa tunc appellatione venditionis nõ veniunt cęteri contractus. ita no. d. Ab. hîc. & in c. ij. in vl. col. de poſtu. & in. c. j. de his quę ſi. à pręla. per tex. in. l. ſi. C. de prædi. curia. fine de

6 creto non alie. li. xij. ¶ † Fallit ſecundò. † niſi verbũ vẽditio. proferaꝝ in materia in qua ſuper alienatione tradita eſt certa & determinata forma ſecundũ Bald. in. l. j. circa fi. de feudi

7 alienatione. ¶ Fallit tertiò † niſi verbũ vendi tio. proferatur in materia ſtricta ſecundũ glo. in. d. l. ſtatuliberi à cæteris. in fi. vñ dicit Paul.

lv, allegato. col. iiij. in. iij. vol. cætera in materia dic latè vt p repetẽtes ĩ. d. l. filiusfa. §. diui. Quibus adde ꝙ ſi alienatio eſt ꝓhibita ſimpliciter Titio: nõ cẽſet ꝓhibita in piã cãm. ita do, Bar. ſozi. in cõſi. cxvij. col. j. ver. nec videt. & qñ alienatio fit ĩ piã cãm: nõ requiꝝ ſolẽnitas cõſtitutionis laicalis. ibi ĩ dicto cõſi. & col. adde ꝙ cõſiliũ Pet. de Anch. reperies primũ in cõſil. ccxvij, ſecũdũ in cõſil. cclij. & tertiũ in cõſi. cccxx. ſecũdũ vlti. ĩ preſionẽ.

b ¶ Prohibita vẽditiõe. vide Ale. ĩ cõſ. j. co. iiij. circa prin. ĩ. iiij. vol. & ibi an veniat locatio ad lõgũ tps: & q̃ alienatio ĩtelligaꝝ ꝓhibita. vide eũdẽ Ale. ĩ cõſ. lxxvj. co. ij. circa mediũ ĩ. v, vo. & an ꝓhibita vẽditiõe p ſtatutũ ĩtel ligaꝝ ẽt ꝓhibita datio ſolutũ: vl ꝑmutatio. ĩ cõſ. cxx v. co. iij. ver. ad ſcđm vbi ꝙ nõ de qꝫ vide p. d. Bar. ſozi. ver. ſed hic nõ obſt. iij. ſcđa pte. & vide Alex. in cõſ. liij. ĩ. j. vo. vbi datio inſolutũ nõ venit appella. alienationis.

a ¶ Alienare. Adde ꝙ alienatiõe ꝓhibita ꝓhibetur ꝓscriptio. Ale. in consi. j. co. ſi. ver. circa ſecũdũ. in quarto vo. & per do. Bar. ſozi. in cõſi. cclj. colũ. xj. ver. ſuccedit nũc, & conſi. cclxvj. col. xvj. ver, amplius dico. & vide eũdẽ in cõi. ccxlj. ſ. allegato. col. xiiij. in prin. vbi ꝙ cenſeꝛ ꝓhibita obligatio, & cõtra tẽdũt ad dñj trãſlationẽ. & adde qñ appellatiõe alienationis veniãt hypotheca, per eũde. d. Bar. ſozi. in conſil. lxxv. co. ij. ver circa ꝙ eſt aduertẽdũ & ẽt adde ꝙ qñ qs eſt ꝓhibit⁹ alienare. videſ ꝓhibit⁹ facere ẽt id ꝙ ꝙ alienatio ſequatur. ita pulchrè Are. in cõ ſi. xiiij. col. vj. & an intelligat prohibita donatio. & quid per Car. ĩ cõſi. xv. & appellatiõe alienatiõis quę veniãt vide ẽt ꝓ Ale. in cõ ſi. cxx. per totũ ĩ. j. vo. & in cõſ. clxvj. in. ij. vo. & an poſſit cedi actio ad rẽ prohibitam aliena 8
ri. Ale. in cõſi. xxv. per totũ. maximè in quarta colũ, vbi cõcludit ꝙ ſic. in. j, vol. & an hæredis inſtitutio dicat alienatio. per Alex. in conſi. xxiij. circa fi. in. ij. vo. & per do. Bar. ſozi. in conſil. cccxxvij. colũ. vij. ver. circa ſecũdum & col. xj. ver. circa tertium. & vide ali quid in conſil. cclj. col. j. & in conſiliꝭ do. Maria. eius partis conſi. xix. co. ſi. & ad id ꝙ. ſ. dixi ꝙ prohibita alienari, prohibent ꝓſcribi. vide Ale. in conſil. lix. conſil. iiij. verſ. a
vj. præſupponitur in. iij. volu. & adde ẽt ꝙ tranſactio. venit appellatiõe alienationis. ita Alex. in conſi. cxxix. co. ij. verſic. nec etiã in primo volu.

b ¶ Ccxlvij. Adde ꝙ eſt nu. cclj. & qñ & ex quibus præſumatur facta alienatio in fraudem ꝑ Alex. in conſi. vlt. colũ. iij. verſi. quod autẽ in primo vol.

de caſt. poſt. Gul. in. l. iij. ſ. non tamẽ. ff. de inſtito. ꝙ ſi dñs dedit emphyteutæ licentiã vendẽdi: non poterit permutare. facit ꝙ dicit Bart. in. l. Ariſt. in fi. ff. de dona. ꝙ ſi Papa ex priuilegio conceſsit abbati vendere certas terras nõ poterit eas permutare. facit qd no. d. An. poſt Io. An. in. c. cõſtitutus. in. iij. col. de reſtitut. in integ. vbi dicit ꝙ cõſuetudo loquẽs de vendi tione, nõ haberet locũ in datiõe inſolutũ, vel permutatione. & idẽ de ſtatuto dicit Spec. in tit. de emp. & vendi. ſ. nunc videdũ. ver. nunc pone ſtatutũ. & iõ pro doctrina dixit Bald. in d. c. j. de feud. aliena. qđ qñ verbũ venditionis profertur in materia ſingulari: & contra ius cõe. appellatione venditionis nõ continentur alij contractus. ſecus ſi proferatur in materia quę non ſit contra ius. & ita dicit eſſe gl. menti tenẽdam in dicta. l. ſi. C. de prædijs curialiũ.
¶ Fallit quartò † niſi verbũ venditio. proferatur à prętore, vel à iudice; quia tũc nõ veniũt alij contractus. ita decidit Bart. in. l. alio. in. v. col. verſ. quæro vtrũ iſti executores. ff. de aliment. & ciba. lega. per textum elegantem in. l. ſi pupillorum. ſ. ſi prætor. ff. de rẽ. eorũ. vbi ſi prætor dedit tutori licentiam vendendi bona pupilli, non tamen poterit ea obligare. quia in diſpoſitione hominis materia exorbitans non extenditur à maioritate rationis. c. cui. de præben. in. vj. ¶ Demum de iſta materia vide Bal. in conſilio incipiente. In Chriſti nomine. quidam habuit vxorem dominam Io. vbi dicit quod ſi ſtatutum vetat mulierẽ, vel minorem alienare. vel modo aliquo vendere, vl obligare: non habet locum in refutatione, vel liberatione. l. fi. C. de prędijs curialium. libro x. quo caſu ſtabimus iuri communi. nec plus dicit ibi Bald. & adde Cardi. conſi. xv. incipiẽte. quod maritus. vbi dicit quòd verbum alienare. [a] comprehendit donationem. & dicit eſſe caſum in authenti. de non alianan. aut permutan. ſ. alienandis. & in capitu. nulli. de re. eccle. non alie. & licet verbum alienatio. poſsit capi varijs modis. per ea quæ not. gloſ. fi. in. d. l. ſtatuliberi à cæteris. tamen propriè & ſtrictè accipitur pro omni contractu per quem dominium transfertur. l. prima. C. de fundo dotali. & ita dicit not. Iacobus de Bella. in. ſ. alienationis. quamuis ergo ſtatuta debeant intelligi propriè. c. in noſtra. de iniurijs. tamẽ nomine alienationis venit donatio: cum per eam dominium transferatur. quia per donatiõ. inter viuos res fit ſtatim capientis. l. j. in princip. ff. de donatio. & ibi conſuluit quod ſi ſtatutum permittit maritum poſſe vendere & alienare ad eius voluntatem. cẽſetur etiam permittere quod poſsit donare. Et adde Roma. ſingu. ccccxxij. quod incipit. Verbum emptionis. vbi dicit quod in legato omnium rerum quas teſtator emit, veniunt etiam illæ q̃ ad teſtatorem peruenerunt ex alio titulo. & allegat text. quem dicit ſingul. in. l. Item legato. ſ. Item intereſſe. ff. de legatis tertio. Et de hac materia vide etiam gloſſ. j. in. l. fin. C. de pactis inter empto. & vendi. & gloſſ. in verſ. titul. in

c. j. de vſuris. in. vj. & Paul. de caſt. conſi. xxvj. & omnino Ang. in. l. cũ hi. ſ. penul. ff. de tranſac. Bal. in. c. j. ad fi. de controuerſia inter dominũ & emptorem feudi. & Cy. in. l. fi. in. vj. oppo. C. quibus cauſ. in integ. reſtitutio eſt neceſſaria. ¶ In gl. fi. ad fi. de materia huiꝰ gl. ponit hîc latè Io. de Ana. poſt Imo. & aliquid dixiʒ. de ſymo. c. licet heli. & pulchrè per do. Ab. Imo. & omnes in. c. venerabili. de offi. 9
deleg. ¶ † Extra gl. tangit hîc Innoc. pone ꝙ certus articulus committitur alicui delegato, puta receptio teſtium: an ſi appelletur à delegato, & poſt appellationem procedat, & cõtingat eum remittere negotium ad ſuperiorem: ſicut in hoc. c. an poterit ſtatuere terminum ipſi appellæ. cuius appellationi non detulit? & concludit quod aut fuit appellatum ex iuſta cauſa in appellatione expreſſa. aut nulla cauſa aſsignata, vel minus iuſta. Primo caſu dicit qđ non poterit ſtatuere terminum ad proſequendam appellationem cui non detulit: nec in cauſa principali: cum in illo procedi nõ poſſit: niſi expedito articulo appellatio. c. vt debitus. & c. interpoſita de appella. de quo etiam in Specu. tit. de remiſsione. ſ. vidend. ver. viij. ¶ Secundo caſu cum appellatio non tenet. d. c. vt debitus. tũc bene poſſet aſsignare terminum: vt ſuper cauſa principali compareat. nec ſufficit ſolum parti preſenti terminum aſsignare, ſed vtri que debet eum aſsignare: etiam abſenti. licet ſecundum Innocent. receptio teſtium tenuerit facta vna parte tantum preſente. quia ille plus fit ratione iudicis ad quem eſt appellatum, quam iudicis à quo eſt appellatum. & iſtud dictum Innocen. ſequitur Ioan And. hîc & vide Roma. ſingul. clxxj. vbi dicit ꝙ iudex à quo poteſt prę figere terminum parti appellanti: intra quem proſequatur appellationem. dummodo detulerit appellationi; aliter ſecus. & allegat dictum Innocen. hîc. cuius dictum dicit teneri in conſiſtorio Papæ ſicut ſacrum euangeliũ. Sed Imo. l. hîc dicit ꝙ illud de receptione teſtium nõ procedit. quia debet fieri vtraq; parte preſente: vel ſaltem legitimè citata. c. ij. de teſtibus. Sed poteſt ſaluari Innoc. ſecundum Ana. hîc ex no. in. c. eum qui. de do. & cõtu. in ſexto. quia ex quo fruſtratorię appellauit: & eſt abſens: habetur pro legitimè citato, & ſic pro preſente. ¶ Subdit etiam Imo. ꝙ inquantum Inno. ſentit ꝙ vbi iudex non detulit appellationi, non poſsit terminum aſsignare. non eſt ſimpliciter verum. per id quod habetur in cap. Abba. de appel. & in. c. cùm appellationibus. de appel. in ſexto. 10
¶ † Tangit etiam Inno. hîc aliqua de quibus plenius hîc per Ant. Item tangit hîc Ioan. de Ana. vtrũ accuſatus, vel inquiſitus debeat relaxari oblatis fideiuſſoribus. & concludit ꝙ non, niſi immineat pœna pecuniaria: & non conſtaret de delicto. vt hîc per eum referentem Bal. in. l. ij. C. de exhiben. reis. & Bart. in. l. j. ff. de cuſto. reo. potuiſſet allegare. gloſſ. ſingu. in. c. cum homo. xxiij. q. v. quæ dicit ꝙ fideiuſſor non poteſt ſe obligare vbi agitur de pœna mortis. & dicit Domi. in. c. ius gentium. in fi. prima di. ꝙ fideiubens pro reo mortuo, ſi non exhibet: non punitur morte. ſed pecuniariter vel aliter ad arbitrium iudicis. ſi reum dolo non exhibuit. allegat glo. in. d. c. cũ homo. Et vt eã intelligas. vide ꝙ not. in. l. ſi à reo. ſ. fin. ff. fideiuſſ. & in. l. eos. ſ. ſuper his. C. de appel. & ibi Bal. circa fin. & Archid. in. c. quiſquis. vj. quæſtione. j. & c. in memoriam. circa principium. xix. diſt. & Bald. in capit. ex reſcripto. in tertia colum. de iureiur. & Salyce. in. l. ad commenta. C. de cuſtod. reo. & Domi. in. c. ſi clerici. in princip. vltimæ colum. de ſenten. excommunicatio. in vj. & in titul. de conſtan. in ver. ab vniuerſitate. & Imo. poſt Petrũ de Ancha. in rubrica ſuprà de fideiuſſo. & Bald. in. l. j. C. ne filius ꝓ patre. & in. l. penulti. in tertia colum. C. de pact. & in. l. quoties. in 11
princi. ff. de noxali. ¶ † Vlterius inquantum iſte textus prohibet alienationem. dubitare poſſet. quid ſi aliàs prohibitus alienare, alienaret in aliquem bona fide ementem, quo modò cognoſci poterit alienationem factam fuiſſe in fraudem. & quomodò ſuccurretur emptori? tu in hoc vide elegans conſilium Petr. de Ancha. con
b filio. ccxlvij. b quod incipit. Ex his quæ ſuperius ſunt narrata.
12 ¶ Item nota † quod contractus omnis qui fit per Epiſcopũ, vel alium depoſitum poſt diem depoſitionis: etiam ſi contrahentes ipſum probabiliter ignorant: nõ habet aliquam firmitatem. ita eſt tex. notabilis. in. c. quia cunctis. in. j. colum. ver. adijciebatur de cõceſsio. prębendarum. in. vj. Facit quod not. Bartol. in repeti. l. Barbarius. ff. de offic. prætо. & domi. Antoni. in capitu. conſultationibus. in xx. colũ. de iure patro. vbi dicunt quod ex quo eſt lata ſentẽtia prinuationis

uationis ab homine, nõ requiritur aliqua certificatio ad validitatẽ geſtorũ. facit. l. pater in princ. ff. de manumiſ. vindic. vbi ſi pater dat licentiã filio manumittẽdi ſeruũ: poſteà reuocauit: certè nõ valet manumiſsio facta per filiũ. facit. l. eius qui in prouincia. ff. ſi cer. pet. Et adde Romanũ. in. l. is cui bonis. in. vj. col. ff. de ver. oblig. vbi dicit ꝙ ſi prodigo interdicta eſt bonorũ adminiſtratio ꝑ ſentẽtiam: illa ſententia ligat eum etiã ante ſcientiã. & dicit eſſe tex. ſing. in. d. ver. adijciebatur. & illum tex. no. etiam Domi. quẽ vide. in. c. eum qui. in. ij. col. de præben. in. vj. & per illum tex. dicit Lap. ſua allegatione. cxxx. quę incipit. pro dubij. ad finẽ ꝙ gratiæ ſortiũtur effectũ ex volũtate cõcedẽtis. nõ eius cui cõcedit. Eſt verũ quòd ſoluentes prælato quẽ neſciunt depoſitũ, vel intruſum, liberantur. vt per Bart. in. l. ſi vrbana. ff. de condi. indebi. per do.
2 Ab. ĩ. c. qualiter. de ele. per Pet. de Anch. conſi.. clxxxiij. [a] incipiẽte. Viſis conſilijs. per do. Ant. in. c. in literis. in pe. char. verſi. ſecundus eſt effectus. de reſti. ſpo. per Inno. & Bal. ibi. & per. d. Ab. in. c. nihil eſt. de elect. in fi. per Lap. allegatione. lxxxviij. ix. colum. per Bal. in. l. ea quę. in fi. C. de dona. ante nupt. per Bar. in tractatu de tyrãnide. ĩ. vij. q. per Bal. in. l. certum. C. de rei vendicatio. ¶ Vltimò vide Cal. in iſto tit. cõſi. ij. vbi quærit ſi Abbas quærit à iudice cõpetenti quoſdam ſuos monachos propter eorum crimina recludi carceribus ad pœnitentiã per agendam: vtrum iſta cauſa dicatur criminaliter intentata: adeo qđ non poſsit interuenire ꝓcurator? & concludit qđ non. vt per eum. ¶ Ex quibus remanet expeditus iſte ſolennis titulus. in quo ſi qua minus perfectè tractata ſunt: attribuatur lectionibus quotidianis: quę feſtinos labores non parum plerunque eneruarunt.

De calumniatoribus *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Calumniatores qui dicantur? & de eorum pœna.*
2 *Præuaricatores qui dicantur?*
3 *Tergiuerſator quis dicantur?*

¶ Continua vt hic per Ana. & inter alia nota. tex. in. l. j. in prin. ꝑ. ad turpil. vbi accuſatorum temeritas tribus modis detegit. & tribus pœnis ſubiicitur. Quidã appellantur calumniatores.
1 Quidã præuaricatores. Quidam tergiuerſatores. ¶ † Calumnia
b tores ſunt illi qui falſa crimina ſcienter. præparant. [b] in. c. ſi quẽ pœnituerit. ſ. notandum. ij. q. iij. vbi plenè. & facit ſecundũ Pe.
2 de Ancha. qđ habeẽ in. c. j. ad fi. de elect. in. vj. ¶ † Præuaricator dicitur qui cũ aduerſario colludit: diſſimulando veras, ꝓbationes, & falſas excuſationes aduerſarij ſuſcipiendo. & de hoc põt intelligi qđ habeẽ. in. c. j. & ij. de collu. detegen. & habetur expreſſe. in. l. j. ad fi. ff. ad tur. dicitur enim prævaricator. quia diuerſam partem adiunat: producta cauſa ſua. ij. quęſtio. iij, d. c. ſi
3 quẽ. ſ. prævaricator. † Tergiuerſator dicitur ille q̃ propria authoritate deſiſtit à cauſa. d. l. j. ſ. j. pœna calũniatoris eſt pœna talionis. ij, q. iij. c. j. ij. & iij. & l. fi. C. de accu. & hoc eſt verum in his quæ habent certam pœnam ordinariam. ſed in his quæ habent pœnam extraordinariã imponitur pœna arbitrio iudicis facit quod dictum fuit in. c. ſuper his. ſ. tit. proxi. & hoc procedit qñ imponi poteſt eadem pœna. aliàs mutatur in aliam. de quo in. c. proxi. Pœna prevaricatoris eſt pœna extraordinaria arbitrio iudicis, l. ij. ff. de prævaric. & ſuper iſta crimine poteſt proceđi tribus modis. vt declarat Bart. in. l. j. ſ. prevaricatorem ff. ad turpill. Primò modo incidenter per modũ replicationis. puta accuſo te. excipis de ſententia abſolutoria. replico de prevaricatione. ¶ Secundo principaliter accuſando. ¶ Tertiò inquirendo probabiliter ad illud crimẽ per teſtes, qui dicunt ac cuſatorem colludere cum reo & conuerſari. Nam eſt ſufficiens indicium ꝙ ſit prævaricator: quia conſueuerunt communiter oriri inimicitiæ capitales inter accuſatorem & reum. preſumit ergo colluſio ſi accuſator nou dedignatur. l. mariti lenocij. in prin. ff. de adult. ¶ Pœna tergiuerſatoris eſt turpilliani. & ſic quinq; librarum auri & infamię. de quo vide text. & gl. in. l. iij. ſ. fi. ff. de prevaric. Et ad ampliandum iſtam Rubricam reduxit ſe Io. de Ana. hic ad dicta legiſtrarum. ff. ad turpil. & C. de calumnia. quę omitto. & quędam pulchra ponit Bart. in. l. athletas. ſ. calumniator. ff. de infa. & ibi voluit ꝙ etiam ex ſententia per quam reus abſoluitur, poſsit accuſator condemnari de calumnia. & vide Archi. in. c. infames. ſ. porrò. iij. q. vij. vbi dicit ꝙ calumniator dicitur ſycophanta. & refert de illo qui opponebat ſeruo ꝙ comederat ficus. & data ambob⁹ aqua calida ac cuſans euomuit ficus. & inde dictus eſt ſycophanta. Et de materia etiam vide gl. & Archi. in. c. ſi quẽ. ſ. j. ij. q. iij & latè beatũ Tho. ij. di. lxviij. ar. iij. & ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Subdiaconus calumniator patitur plures pœnas, quàm alij: ratione huius ponit.*
2 *Notarius conficiens falſum inſtrumentũ quã pœnã pati debeat?*
3 *Prælatus qualiter habeat ptãtẽ imponẽdi pœnam verberum.*
4 *Calumnioſus præſumitur qui non probat.*
5 *Accuſans Titium quod occidit Seium: ſi tacuit quod ſecundũ formã ſtatuti potuit occidit. an ex hoc puniri debet quaſi calumniator?*

¶ CAP. I.

a ¶ Clxxxiiij. Adde ꝙ eſt nume. cxxxviij. & vide nouiſ. in, d. l. ſi vrbanus.

CVm fortius. ¶ Lata ſententia abſolutoria ſuper crimine de accuſatoris calũnia per officiũ iudicis nobile queri poteſt h. d. ¶ No. ꝙ qualitas perſonæ contra quam delinquit, aggrauat delictũ. facit tex. in. ſ. atrox inſti. de iniur. ſimiliter etiã ex pœna delinquentis aggrauatur delictũ. l. presbyteri. C. de epiſ. & cle. vide gl. in. c. cũ quidam. & doct. ibi de iureiur.
1 & in. c. homo Chriſtianus. xl. di. ¶ † Not. qđ Papa hîc imponit plures pœnas ſubdiacono calumniatori. & eſt ró. quia pœna ordinaria talionis videlicet priuationis diaconatus non cadit in ipſum. & ideò illa pœna fuit in aliã cõmutata. de quo remittit do. Pe. de Anch. ad' no. in. c. poſtulaſti. de iud. facit. c. quia iuſta. v. q. vj. nam hîc loco gradus quem perderet diaconus: fuſtibus caſtigaf. ex' qua fuſtigatione oritur infamia, vel ictus fuſtium. l. ictus fuſtium. ff. de his q no. infa. & ſic loco illius eſt pœna infamiæ. ¶ Circa quod vide Spe. tit. de accu. ſ. j. verſ. Item ꝙ non eſt. vbi alleg. multa iura ꝙ ille qui non eſt eiuſdem ordinis nõ poteſt accuſare. & ideò dicebant aliqui ꝙ Epiſcopus epiſcopum: & presbyter accuſat presbyterũ. ipſe tamen cõcludit contrarium per iſtum tex. Et prædictis adde quod habetur in. l. ij. C. vtꝫ. certum tempus crimina. quæſtio terminetur. vbi probatur ꝙ quoties non poſſet imponi pœna ſtatuta à iure: ex eo quia delinquens nõ eſt illius capax debet ĩ aliam pœnam cõmutari. pro quo allegat ibi Bal. l. ſi quis iniuriam. ff. de iniurijs. vbi propter egeſtatẽ delinquentis commutatur pœna pecuniaria in corporalem & per hoc dicunt Doctores ibi ꝙ ſi falſo teſti debet amputari manus dextra: & ipſe non habet illã: vel habet aridam: commutabitur in aliam. de quo etiam plenè per doctores in authen. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugiti. vbi dicunt ꝙ ſi quis nullam habet manum commutatur pœna in aliud membrum. Quid autem ſi ſolũ vnã habet: dicit gl. in dicta authentica ꝙ illa amputatur. quod non placet Butrigario ibi. quia grauior eſt illi pœna perdere manũ qui vnam ſolũ habet. quia pro hoc fit omnino inutilis, q̃ non eſt in habẽte duas. ar. l. illicitas. ſ. ne tenuis vitæ. ff. de offi. præſi. ibi. vnico lumine. & ſimilis tex. in clemen. j. circa fin. de ſen. excommu. ¶ Bal. in. d. authent. dicit ꝙ gloſſ. eſt verior. quia hoc ꝙ ſit grauior pœna. cõtingit caſu, vel culpa delinquẽtis. & ideò videtur ꝙ remaneat ĩ arbitrio iudicis. per no. ĩ. l. quid ergo. ſ. pœna grauior. ff. de his qui no. infa. ponit etiam ibi Bal. quid ſi habet duas, & vnam inutilem? & refert quoſdam dicentes ꝙ eſt perinde ac ſi

b ¶ Præparant. Ad de & intellige hic non ſolum accuſando, licet etiã ex cipiendo. l. j. C. de aduoca. diuer. iudi. & dicit Ol. in conſilio ſuo. iiij. incip. cõſuenit dubitari & vide Io. And. in tit. de accuſa. ad fi. & hoc idem dicit do. Bar. ſozi. in conſil. cxlvj. v. ver. nec obſtant.

haberet vnam:ar.l.quoties.ff.qui ſatisda.cog.cum alijs al legatis per gl.in.c.qui timorej.de regu.iur . ſed dicit Bal. quòd ſi eſt de certa manu à lege diſpoſitum:tunc ſolutio ne eius quod debetur tollitur obligatio.& liberatur quis ſoluendo rem talem qualis eſt.& ideò licet manus ſit inutilis:tum eſt magna pœna eius mutilatio.& ió ſufficit il lam amputari:quod eſt minimum illud ſoluendo liberatur.l.in obſcuris.ff.de reg.iur. ¶ Idem tenet ibi Ange.di cens quòd manus arida dicitur etiã ſi non habet vitã mẽ bri.dicitur manus quouſque corpori adhæret . per text. optimum.in.l.iij.§. Pomponius . ff.arbo.fur.ceſſ.vbi arbor arida quouſq; adheret dicitur arbor.poſt ſeparatiõ nem dicitur lignum.l.ligni appellatio.ff.de lega. iij.Et li cet Ang.contrarium dixerit.in.ij.ff.de publi.iud. tamen eum reprehendit ibi Imol.per tex.valde ſing.i.c.ſicut vr geri.j.q.j.vbi dicit tex.manus arida [a] membrum eſt. quã uis ſine ſanguine ineficax & mortuum . ¶ Et vide Bald. poſt gl.in.c.j.de prohi.feu.alien.per lotharium.† vbi po nit de notario cui debuit amputari manus,quia fecit fal ſum inſtrumentum.& ibi Bal.videtur concludere aliter quàm.ſ.& minus bene.per tex.in.d.c.ſicut vrgeri. p quẽ dubito de eo quod dixit Bal.in.l.j.in fin.C.qui accu.non poſſ.vbi ponit vtrum vulnerans mortuum puniatur . & poſteà ponit de eo qui amputauit manum aridam Titio, an incurrat pœnam ſtatuti punientis amputatorẽ membri?& dicit quòd non.& cum prædictis concordat Ioã. de Ana.in.c.poſtulaſti.j.col.de Iudæ.quibus adde q̃ aliàs dixi.in.c.cã illorũ.de.ſent.excom.& in.c.j.qui clerici .vel vo.Et adde do.Maria.in.c.ſicut.in.vj.col.de Iudæ.vbi di cit quod opi. illorũ qui dicũt tale membrũ aridũ nõ eſſe mẽbrũ.& nõ ſatisfieri ſtatuto per eius amputationẽ: põt ſaluari,quãdo manus nõ ſolũ eſſet arida, ſed ẽt eſſet talis quam magis expediret non habere: quã hñe vt ſi eſſet cã croſa,& talis quę viſu terrorem induceret.adeò q̃ ad ſal uan.reliquũ corpus opus eſſet illam amputare. ¶ † No ta q̃ eccleſia hoc eſt prælatus eccleſiaſticus habet poteſta tem imponendi.pœnam [b] verborum.quod reſtringe.vt j̃.de rapto. c.in archiepiſcopatu. Adde etiam tex.xxiiij.q. j.c.qui contra pacem.& pondera iſtum tex.quòd eccleſia imponit exilium. facit tex.in.c.in ſynodo.in ver.irreuo cabili exilio.lxiij.di.& i.c.fœlicis.de pœnis.ibi. ituri poſt modum vltra mare.in.vj.& in.c.cũ beatus.in verſi.exilij ſniam ſuſtinebit.xlvj.di. & in.c.accedens.i ver.inſula ca praria ſolitudinem gerat.de reſti.ſpo. & dicit Archid.in d.cũ beatus.quòd triplex exilium inuenitur i canonibus aliquando enim certus locus alicui præſcribitur & con ceditur.& alia loca negantur.vt monaſterium monachis xvjij.diſ.c.placuit.exul enim videtur cui non eſt licitum alia loca petere q̃ deputata.Aliquando certus locus iter dicitur alicui.& alia conceduntur. vt excommunicatus. ſola enim eccleſia interdicitur.ij.q.j.c.in primis. Aliquan do omnia loca alicui negantur:ſed ad tempus.xxx.queſt. j.c.ſi quis ſacerdos.Aliquando perpetuò.de pœ.diſtĩ.vj. c.ſacerdos.Et adde aliud genus exilij.ſ.in ſcholarib⁹ extra terram ſuam ſtudentibus.vt in auſ.habita.ibi:exules facti C.ne fin.pro patre.¶ Sed aduerte quòd nõ videtur verũ quod iudex eccleſiaſticus poſſit imponere pœnam exilij per tex.in.c.ij.de cleri.excommunica.min.ibi.regis iudi cio ad requiſitionem eccleſię exilio damnetur.& per tex. in.c.cũ non ab homine.in fi.de iudi.vbi poſt q̃ eccleſia di cit ſe non habere vlteriorem pœnam:mandat clericũ tra di iudici ſeculari,vt in exilium deputetur.ſentiens expreſ ſẽ eccleſiam non imponere exilium: & ideò Ab.ibi in.ix. colum.dicit ſe multùm dubitare: & quòd oportet tandẽ dicere q̃ in caſu.c.cũ non ab homine.de facto nõ potuit comprimi per eccleſiaſticum:quo caſu cùm non poſſet eum caſtigare,neque capere:dimittit eum iudici ſeculari vt latius ibi plenè nota.¶ † Nota quòd qui non probat: præſumitur calumnioſus.de quo plenè j̃.ca. proximo.& licet quidam dicant ſpeciale in criminibus.Hoſtiẽ. dicit idem in ciuilibus.per.c.calumniam.de pœnis. ¶ Vtrum autem quando in ſententia non fit mentio de calumnia, videatur accuſator tacitè abſolutus?Petr.de Anc.hîc ar guit quòd ſic.per id quod habetur in.l.ſit ibi.C.de liber. cauſa.vbi gloſ.iij.videtur velle quod niſi ſtatim poſt per actam cauſam liberalem agatur,de calumnia,videatur ac cuſatus abſolutus.Sed Bal.in.l.j.C.de calũnia.diſtinguit. q̃ aut iudex eſt vſus verbis reſeruatiuis.& non videt tũc calumniator abſolutus.vt voluit gloſſ.ibi.Aut fuit vſus verbis executorijs,& non reſeruatiuis:& tunc videt abſolutus.quia percipit accuſatori.hoc probat tex.in verſi. pepercit.in.l.j.§.calumniatoribus.ff.ad turpil.¶ Aut fuit vſus verbis criminatorijs:puta calumniatus eſt : & tunc videtur condemnaſſe.vt in.d.§.calumniatoribus. ¶ Aut fuit vſus verbis in differentibus:quia reum abſoluit:nec adiecit cauſam:& tunc aut vult iudex procedere contra accuſatorem officio iudicis mercenario : & non poteſt vt in.l.j.C.eo.Aut officio iudicis nobili:& poteſt.vt hîc. Ange.addit q̃ ſi iudex abſoluit reum,& in eadem ſenten tia dirigens verba ad accuſatorem, dicit eum calumnia torem:videtur eum condemnare.quia tunc dicitur con demnatus ad ſimilitudinem ſupplicij : quando dirigens verba ad reum ipſum abſoluit:& accuſatori dicit.non p baſti.& tunc verum dicit gl.in.d.l.ſi tibi.nã eoipſo abſol uit accuſatorem.ita probat tex. in.§.j.quem põdera. pro hoc facit.quia non ſequitur.non probauit: ergo calum niosè accuſauit.l.qui non probaſſe.C.eo.Quando ſimpli citer abſoluit reum,nec dirigit verba ad accuſatorem:& tunc non intelligitur abſolutus , nec condemnatus.& ió lata ſentẽtia pro reo poterit accuſator accuſari,vel con tra eum inquiri non poteſt.& ſubdit ibi Ang. iſtud tene pro⁹ Euangelio.¶ Et not.ex prędictis quod eoipſo q̃ iu dex pronunciat non eſſe probatum:videtur reum abſol uere.quod inducit Bal.in.d.l.qui non probaſſe.ad conſul torem qui dicit conſulo non eſſe probatum.nam eo ipſo videtur conſulere quòd reus abſoluatur:licet hoc expreſ ſè non dicat. ¶ Quid autem de accuſato per Titium de preuaricatione:vtrum probato q̃ Titius fuit condemna tus:ſit neceſſe probare de nouo contra aduerſariũ i cã principali?vide Barto.& Bald.in.l.j.C. de aduo.diuer.iu dicum.& Barto.in.l.ij.in princ.ff.de preuaricat. ¶ † Vl timò pone.quidam accuſauit Titium q̃ occidit Seiũ , & tacet illud in accuſatione:quod potuit fieri ſecũdum for mam ſtatutorum,quia occiſus erat bannitus.quæritur an ex hoc quia tacuit,punitur pœna calumniæ ? videtur qd ſic:quia in fraudem illud tacuit.& ſi expreſſiſſet:nõ fuiſ ſet proceſſum,nec reus fatigatus.& falſitas committitur in tacendo,ſicut in exprimendo.c.ſuper literis.de reſcri. in.l.penulti.C.de epiſcop.& cleri. ¶ In contrarium facit quia ille qui accuſat non habet exprimere exceptionem peremptoriam quę competit accuſato : non enim debet fungi partibus aduerſarij,ſicut dicimus illo in agendo:vt no.in.l.ſi vnus.§.pactus.in gloſ.in verſi.in opponendo.ff. de pac.¶ Bal.in.d.l.qui non probaſſe.C. de calumnia.di cit ſe dubitare de iſta quæſtione. per id quod habetur in proœ.inſti.in princi.ver.calumniantium. & quia tacẽdo veritatem obrepſit prętori in proceſſum:ergo puniſ pœ na calumnię.l.ſi quis obrepſerit.ff.de falſis.& q̃ iſte dica tur obrepere.probatur in.l.j.§.hęc verba.ff. ne vis fiat ei. &.ff.ex quibus cauſis in poſſ.ea.l. Fulcinius.§.ſi in diem. Conſydera primò ſecundum Ana.quod Bal . vult quod dicta lex ſi quis obrepſerit . quæ loquitur in perſuadente iudici oſtendendo confeſsionem & acta:habeat locum in tacente defenſionem aduerſarij.Secundò ad prędicta ad de ſecundum Ana. pro & cõtrà quę dicta ſunt poſt Imo. in.c.fina.ſ.titu. proxi.de eo qui doloſè tacet iudici defen ſionem aduerſarij.& conſidera.quia fortè dici poteſt qd iſte accuſator ignorabat illum bannitum : vel ignorabat

ſtatuti tenorẽ

¶ Manº arida. Ad de q̃ idẽtenet Ioã. An.in regula ĩ pœ nis de reg.iu.in.vj. Sal.ĩ.l.ij.C.vt.j.cer. tẽ.& dic q̃ Fel. hic corruptè alle. Bal. in.c.j.de ,phi.feud. alie. p lotha. ga ibi nihil dicit Bald.de hoc dicit.in.l.j.ĩ vl. co.C.de edict. diui adri.tol. & repro bata eſt eius opi.vt hic per Fel.cui ad de Salice.in.d.l.j.

¶ Pœnã. Adde q̃ eccleſia vltra pœ nã verberũ dat mi tas alias pœnas vt nó.gl.in.c.ad repri mendã.de offi . or. Io.an.in.c.pro hũa ni.de homi.li.vj.ad de ẽt q̃ eccleſia po teſt facere imprimi characterem in fa cie.c.ad audientiã. de cri.fal.ĩducit ſer uitutem.c. ita quo rundam.de iud.ha bet etiam bannum de quo vide bonã gl.in cap.qđ cleri cis,de foro cõpetẽ.

lumniator qui probat p vnum teſtem idoneũ. de quo vide in Spe.tit.de accu.in fi.& in ti.de calumniato.in fi. in quibus locis primò dicit q̃ aut nullo modo probat: & tũc præſumitur calumniari.& debet de calumnia pu niri.Aut ſemiplenè:& tunc ſecus. licet non plenè ,p bat allegat no.i.l.athletas.§.preuaricator.ff.de his qui no. in fa.Secundò dicit hoc conſyderandũ & præſumendũ ex qualitate accuſatoris.nam ſi ſit talis [a] qui calumniari nó conſueuit:non præſumitur q̃ animo calumniandi accu fauerit.aliter ſic.allegat in ar.quod habetur in.l.non oĩs.§.à barbaris.ff.de re mili.& iſtud eſt quod voluit.d.An to.hîc.dum dixit dictum Vincen.quia voluit accuſato rem per vnum teſtem excuſari deberet debere limitari quando nõ erat aliàs cõſuetus calũniari.per ea que no. in regula. ſemel malus li.vj.& de hoc etiã vide Bal.in.l. ſi.C.de proba. vbi dicit illud verũ q̃ ſemiplenè probã do accuſator excuſatur à calũnia,quãdo reus nihil pro bat.ſecus ſi reus probat.facit ſecũdũ eũ quod habeẽ in l.noſtris.C.eo.Idẽ dicit Vinc.hîc.ſ.q̃ excuſatur ſi dicat q̃ fuit deceptus à teſtib⁹:qui dixerũt velle teſtificari.& poſteà noluerũt.c.paulum.ij.q.iij.loquit tamẽ ibi indi ſtinctè.¶ Quid aũt ſi aliquis ſe obligat ſub pœna inno centiã ſuã,vel aliquid probare,& nõ probat niſi p vnũ teſtẽ:dicũt Do.q̃ nõ euitabit pœnã cõuẽtionalẽ ſi fuit certa.ſecus ſi incerta.de quo dic vt plenè per Io.an.in.c. cũ dilect⁹ in verſic.perfectã.de elec.& ibi inter alia di cit q̃ eſt in arbitrio iudicis punire eũ qui deficit in tali bus:ſed habuit vnũ bonũ teſtẽ.quod dicit ibi Imo.in fi. eſſe no.Et adde Spe.ti.de cõlũiato. in fi.vbi ponit de accuſatore qui probauit crimẽ per teſtes:ſed ex aduer ſo per accuſatũ fuerũt reprobati.[b] & ideò iudex abſol uit accuſatũ:& q̃ accuſator debet puniri de calũnia: qa effectum inſpicere debemus.c.nuper.de biga.¶ In con trarium adducit in ar.l.qui cũ maior.§.fi.ff. de bo. libe. & iſtam partem tenent hic docto.quod limita ſecundũ do.Anto.quando teſtes fuerũt reprobati:quia infames ſecus ſi ex eo quia dixerunt falſum:vel quia fuerũt cor rupti.& iſta limitatio procedit ſecundum Imo.quando ille qui ,duxit teſtes corruptit,vel ſciuit eos falſum di xiſſe.ſecus ſi ignorauit.quod in dubio preſumitur.ar.l. verius.ff.de proba.Ex quibus concludit Imo.q̃ ſi accu ſator plenè probat intentionem ſuam: & tunc reus de bet condemnari. & ſufficit probare per duos teſtes oĩ exceptione maiores.c.in omni.de teſti.licet Cy.in.l.fin. C.de proba.videatur velle q̃ duo teſtes nõ ſufficiant in criminali.ſed do.Ant.hîc dicit q̃ Cy. non bene dicit p dictum.c.in omni.& iſtud etiam vult Bal.in.d.l.ſi.dicẽs q̃ probatio in criminali excedit in tribus probationem in ciuili.ſ.in maiori ſubtilitate.in examinandis teſtibus in authen.apud eloquentiſſimum.C.de fi.inſtru.Secun dò circa indicia quę debent eſſe grauiora & maturiora quia plenior requiritur probatio,vbi maior interuenit condemnatio.allegat.l.in bonę fidei.C. de rebus credit. ¶ Tertiò in qualitate teſtium : quia debent eſſe omni exceptione maiores.l.lege Iulia.ff.de teſti.& ibi conclu dit q̃ probatio quę ſit per duos teſtes: de veritate dicit probatio maior.& ſufficit tàm in ciuili q̃ in criminali tũ etiam quia in criminali facilius eliduntur quã in ciui li.vt dictum eſt.& vide Bal.in.l.j.C.de aduo.diuer.iud. vbi ſequitur quod dicit do.Anto.hîc quando teſtes re probãtur:quia infames,vel inhabiles:ſed videtur ibi di cere,q̃ vnus teſtis non probet iuſtam cãm litigandi,cu ius contrarium dictum eſt.ſ. niſi dicas ſecundum Ana. q̃ loquitur in cauſa ciuili:quia ipſemet Bald.in.l. athle tas.§.calumniator.ff.de his qui not.infa.tenet q̃ dictum vnius teſtis [c] excuſet à preſumpta calumnia. ¶ † Quid autem ſi accuſator,vel denuntiator criminũ probat pu blicam vocem & famam:& propter hoc fuit accuſato, vel denũtiato iducta purgatio & deficit i purgatiõe: ió

[a] Si ſit talis.An re ligio excuſet quẽ à calumnia. Vide Are.in cõſi. cxiiij. & adde q̃ licet qs excuſetur à calum nia non tamen ex cuſat quãdo tenea tur actione iniuria rum & per fozi.in conſi.cxviij.col.v. verſicu.poſtremò. & cõſil.cxlvj.ccl v. circa fin.in.j.volu.

[b] ¶ Reprobati. Ad de do.Bar.fozi.d. conſi.cxviij.col.v. ver.poſtremò. qđ intelligit dictum Spe.quãdo eſt ple nè probatum,

[c] ¶ Vnius teſtis. Vi de fozi.in.d.conſi. cxviij.& colũ.v.q̃ videtur contrariũ & ibi quid de fa ma.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatus debet abſolui, ſi minus legitimè ſit contra eum probatum.*
2 *Accuſator ſi probat cõtra accuſatum de fama: an excuſetur à calumnia? Adde.nu.3.*
Dictum,vel aſſertio fidedignorum,poteſt aliquem iuſtè mouere.poſt nume.3.
4 *Accuſator,vel denunciator,an eo ipſo quod nõ probat: videatur calumniari? & concludit quòd ſic.*
5 *Fallit,niſi quis accuſaret ex neceſſitate officij.*
6 *Alias fallentias vide hic.nu.7.8.9.*
10 *Sapientes portant cornua in pectore:ſatui in fronte.*
11 *Iuramentũ ſufficit,vbi quæritur de animo & cõſcięntia hoĩs.*
12 *Statutum ſi dicat quod non probans condemnetur ad centum accuſatus nõ poteſt petere quod iudex in ſententia quæ reũ abſoluit,condemnet accuſatorem ad pœnam centum.*
12 *Nobilis ſi accuſat plebeium:ſi ſit imponẽda pœna talionis pœna non mitigabitur.*
14 *Statutum ſi prohibet opponi de calumnia: non intelligitur de euidenti.*

¶ CAP. II.

Vm dilectus. ¶ Denũtiator criminis in pro bationẽ deficiẽs, ab officio & beneficio ſuſpẽditur,donec ſuam innocentiã pur gauerit.h.d.&omiſſo itellectu tex.ĩ quo latè inſiſtunt hîc omnes.¶ No.primò q̃ per purgatio nem innocentiæ euitaſ pœna & ad tex.q̃ probat cõtra rium in c ſi quem.§.notandũ.ij.q.iij .reſpondet Innoc. q̃ hîc nõ negaſ quin puniaſ:ſed hoc repugnat lirę ſecũ dum Card.dum dixit.*donec canonicè &c.* à cõtrario ſen ſu.ideò ſoluit ſecundum Inno.q̃ ſolũ in accuſatione di catur quis tergiuerſari:non in denuntiatione.q̃is non impetrata abſolitione deſiſtat.quod no.ſecundũ Card. & intellige vt dictum eſt.ſ . quando denuntiatio fit ad pœnitentiam peragendam:non ad pœnam.Tertiò ſol uit Inno.q̃ hîc non dicitur tergiuerſari:quia ſtetit vſq ad finem:licet ſuccubuerit:& facit id qđ potuit.ſed hoc non procedit ſecundum Cardi.quia ex quo non proba uit:cenſetur calumniator.vt dicit litera.& ſubdit q̃ in quantũ Inno.allegat.d.§.notandum.pro contrario. non 1 bene allegat:quia potius facit pro.¶ † Not.† q̃ vbi eſt minus ſufficiẽs probatio:debet accuſatus abſolui: ſicut in ciuili:vt in.c.noſtrum.cũ ſi.vt eccl.beneſi. & in.l.qui accuſare.C.de eden.eſt tamen differentia. quia in ciuili quandoq; in defectum plenæ probatiõis defertur iura mentum:ſecus in criminali.de quo plenè per Cy.in.l.ſi. C.de proba.& in.l.in bonæfidei.ff.de iureiur.& in.l.ma ritus.ff.de quęſtio.& vnum adde q̃ iuramentum purga tionis põt deferri in cauſa criminali.authent.nouo iure C.de pœ.iudi.qui malè iudi.& ita fortè poteſt intelligi tex.noſter inquantum loquitur de purgatione.Et adde bo.tex.in.l.lex cornelia.§.ex hac le.ff.de iniurijs. ¶ No ta.quòd ille qui non ſufficienter probat:punitur de ca lumnia:vnde dicit Vincen.ſ.c.proxi. q̃ non dicitur ca-

fuit depoſitus:an propter famam probatam accuſator vel denunciator excuſetur à calũnia præſumpta ꝓpter famam probatã. Vinc. hîc tenet ꝙ debet puniri de calũnia. & idẽ tenet Spe. & Io. an. in tit. de abolitio. §. fi. verſi. ſed pone. C. accuſauit. P. vt dicit Spe. ꝙ iſta fuit ꝗ́ vẽ rialis. & concludit ꝙ punitur: & non excuſat. Sed Bart. tenet contrarium. in. d. l. athletas. §. calumniator. & in. d. l. j. §. j. ad turpil. ꝗa ſatis dicitur excuſari ſi fuit motus ꝓpter famam. quia per hoc dicitur probare iuſtum erro rem. per tex. in. l. miles. §. mulier. ff. ad velleia. ¶ Idem di
3 cit Bar. ſi probat † ꝙ hoc audiuit à fide dignis perſonis. per id quod habetur in. l. Athletas. ff. de falſis. vbi inſtigatio ſerui ad accuſandũ non excuſat accuſatorem. ſecꝰ ſi iſte inſtigationes fuiſſent factę à perſonis quibus veroſimiliter credi debuit. per id qđ habetur in. l. qui cum maior. §. fi. ff. de bo. lib. & propter hoc Ang. in. d. §. calũniator. inſtruit peruſinos qui multũ accuſant, & poſteà quia non probant accuſantur de falſo. ſ. vt ipſi à princi pio articulent ꝙ anteq̃ ipſi profilierint ad accuſan. audierint à perſonis fide dignis. do. Ant. videt velle cõcor dare dicens, quod aut fama habuit ortum à fide dignis. 5
& ſit vera opi. Barto. Aut non à fide dignis. & ſit vera opi. Vincen. facit qđ no. in. c. qualiter. el. ij. ſ̃. titu. proxi. ¶ Do. Io. de Imo. hîc dicit ꝙ Vinc. ſentit opi. ſuam veram eſſe. quando habuit ortũ à fide dignis. aliâs non fuiſſet inducta purgatio. facit qđ habet in. c. pe. de purga. ca no. & ibi concludit ꝙ opi. Bar. ſit verior: quia quelibet cã aliqualiter colorata habet excuſare à dolo. & per cõ ſequens à calumnia. in. l. igitur. §. fina. ff. de lib. cau. & no. gl. in. l. plagij. el ſecunde. C. ad. l. flaui. de plagi. ¶ Conſi-
a dera ſecundum Ana. quia pro concordia dici poteſt ꝙ ¶ L. j. C. de fal. mo. Adde do. Bar. ſoz. in. d. cõſi. cxviij. allegato vbi ſtelligit illũ tex. in eo q̃ clã & in locis priuatis & ſecretis facit falſam monetã. ſecus ſi in loco publico. & ibi etiã prepoſitus.
aut eſt fama quæ longo tempore durauit. & tunc excuſat à dolo & calumnia. ita propriè loquitur Bar. & tex. in quo ſe fundat. Aut eſt fama recens, quæ non durauit longo tempore: & tunc ſit vera opi. Vincen. & Specul. Qn̄ autẽ dicat lõgo tpe duraſſe: tangit gl. & Bar. in. d. §. mulier. & facit qđ habet in cle. j. de renũ. Et cũ dicta op. Bar. trãſit Sal. in. l. mater. C. e. & Bar. in. d. §. calũniator. ꝓ quo allegat no. per Archi. ij. qo. iij. c. ſi que. §. præuaricator. vbi ponit an & quando inſufficiens probatio excuſet à calumnia: ſed ipſe Bal. in. l. qui non probaſſe. C. eo. dicit ꝙ aut loquitur in illis perſonis in quibꝰ licet accuſare ex ſola ſuſpicione: & tunc excuſatur, quia fama inducit ſuſpicionem. l. iuſtiſſimos. C. de offi. recto. ꝓuin. aut loquimur in illis quibus nõ licet accuſare ex ſola ſuſpitione: vt eſt regulariter: & tunc fama non excuſat. l. mater. in fi. C. eod. Sed conſidera ſecũdum Ana. qđ etiã illæ perſonæ ſine fama excuſantur à præſumpta calumnia. propter rationes aſsignatas in iuribus de illis loquẽtibus. ideò verius putat qđ dictum eſt. ſ̃. ¶ Subdit tamẽ Bal. & Sali. ibi in. d. l. mater. ꝙ eo caſu quo fama excuſat à calumnia: debet intelligi de præſumpta: non de vera. allegat no. per Cy. in. l. de tormẽtis. ff. de queſtio. & iſtis adde Ange. in. d. l. mater. qui ſuſtinendo Cy. & Bar. concludit ꝙ aut quis accuſat de facto in ſe commiſſo, cuius non debet prętendere ignorantiam. & tũc ſit vera opi. Cy. & aliorum tenentium ꝙ fama non excuſet. l. pen. & fi. C. eo. quia non debuit fama quã ſciebat falſam, eum ad accuſandum impellere: ſed ſi accuſat de facto nõ cõmiſſo in ſe, ſed forte in res ſuas: puta de furto rerum ablatarũ ei noctis tempore de domo: vel de adulterio cõmiſſo in vxorem eo abſente. & ſic de ſimilibus. & tunc ſit vera opin. Bartoli quòd fama excuſet. nam qui mouetur fama & aſſertionibus fide dignorum: non mouet iniuſtè. l. cùm quidam. §. quod dicitur. ff. de acqui. hęredi. & l. fin. ff. de hęredi. inſti. & allegat gl. in. l. ſi tutor. C. peri. tu. Si autem non accuſaret de iniuria eũ, vel ſuos, concernente hoc caſu non putat Ang. eum excuſari per famã. quia ex quo iniuria non contingebat eũ: & ſic dolore ꝓprio ad accuſandum nõ profiliuit: debuit ita maturè negotium indagari ꝙ eſſet ſufficiẽs. l. fi. C. de accuſatio. l. j. in fi. C. de famo. libel. & iſtud idẽ voluit Ange. in. d. §. calumniator. dicens ꝙ ſola fama nõ releuat accuſatorem à præſumpta calumnia: quia lex monet accuſatorem quod non accuſet: niſi habeat ſufficientem probationem. l. fi. C. de accu. fatetur tamen ibi ꝙ ſi probat per vnum teſtem: ſufficit. & iſtis adde Barto. in. l. ij. C. ſi ſeruus vel libertus ad decu. aſpi. lib. x. do. Abb. in. c. cùm contingat. ſuper glo. j. de reſcrip. & in. c. fi. in. xj. colũ. de iureiur. & omnino Bar. in. l. fi. ff. de hære. inſti. & Bar. & Imo. in. l. cũ quidam. §. quòd dicitur. ff. de acqui. hęredi.
4 ¶ † In gl. ij. in prin. ſuper hoc an eo ipſo ꝙ denuntiator vel accuſator nõ probat, videatur calumniari: ſunt opi. de quibus per docto. in. l. j. C. de aduo. diuer. iud. & in. l. j. §. j. ff. ad turp. & eſt glo. reputata melior de iure in. d. l. athletas. §. calumniator. ff. de his qui no. infa. & communis opinio eſt cũ iſta glo. ꝙ regulariter præſumatur calumniator: qui non probat. quia eoipſo ꝙ nõ probat accuſator, vel denuntiator: reus præſumitur innocens. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. ¶ † Fallit primò iſta re-
5 gula. niſi quis ex neceſsitate officij accuſaret. vt quia eſt tutor, qui accuſat illos qui dicuntur occidiſſe patrem pupilli. l. tutorem. ff. de his quibꝰ vt indig. l. Polla. C. e. ti tu. l. ij. C. qui accu. non poſſ. eſt tamen dubiũ an tunc tutor debeat accuſare nomine proprio, vel pupilli, accuſare, vel inſcribere. dicit tamen Bartol. in. d. l. ij. cautelã eſſe ꝙ quando tutor aliquem accuſat, dicat talis tutor: & non dicat tutorio nomine. & tunc valebit eo modo quo poteſt. l. poſt mortem. ff. quando ex facto tu. & ratio huius fallentię eſt: quia procedens ex officio excuſatur à maleficio ſecundum Bal. in. d. §. calumniator. inferentem ex hoc ꝙ iudex qui proceſsit ad inquirendũ ex officio, non præſumitur in dolo, nec in calumnia. oportet ergo ꝙ falſitas inquirentis aliter probet. allegat Cy. in. l. generaliter. in. q. C. de epiſ. & cler. ꝙ intelligit Ang. in. d. §. calumniator. dummodò aliqua iuſta cauſa fuerit motus ad inquirẽdum: puta per famam vrgentem. quæ ſuccedit loco accuſatoris. ¶ Fallit ſecundò iſta regula
6 † quando quis accuſat propter falſam monetam. l. j. C. de
a fal. [a] mone. vbi propter publicam vtilitatem & delicti clandeſtinitatem multa ſpecialia inducuntur. de quibus ibi. & hoc eſt vnũ ex illis. ¶ Fallit tertiò. † niſi ex neceſsi
7 tate quis ſiducaſ ad accuſandũ: ne aliâs hęreditate priuetur vt hęres. qui tenetur accuſare occiſores defuncti. l. j. & per totũ. ff. de his quibus vt indig. cenſet eñ hæres indignus ſucceſsione aliter non faciendo. ¶ Fallit quar
8 tò † in eo qui mouet ad accuſandũ propter cãm habitam à ſuo prędeceſſore. puta ille qui mortuus eſt dixit hæredi ſe fuiſſe ab aliquo venenatũ, vſ vulneratum, vel interfectum. facit. l. qui cũ maior. §. fi. ff. de bon. liber. & eſt expreſſum in. d. l. mater. C. eo. & dicunt ibi Bal. & Sali. poſt gl. ꝙ dictum teſtatoris non facit probationem: ſed vilẽ ꝓſumptionẽ. & talis vilis præſumptio, q̃ eſt potius ſuſpitio q̃ aliqua ſpecies probationis excuſat à præſumpta calũnia: quia dicitur ꝗs potius accuſare de neceſsitate q̃ ex voluntate. Et per illam gl. dicit ibi Ang. ꝙ aſſertio morientis culpans aliquẽ de illa morte: non eſt ſufficiens indicium ad torturam contra illũ. & facit qđ not. Bal. in tit. de pace conſtan. in. vij. char. vbi dicit qđ non omnis moriens eſt Ioannes Baptiſta. faciunt not. ꝓ Bal. in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. & in auf. ſi te ſtis. C. de teſt. per gl. Bar. & Roma. i. l. j. ff. ad ſille. & Bal. in. l. hac conſultiſsima. §. at cũ humana. C. qui teſtam. fac. poſſunt cũ concor. vbi tractat an præiudicet confeſsio notarij, vel teſtis morientis dicẽtis ſe falſum dixiſſe, vel
9 ſcripſiſſe. ¶ Fallit quintò † qñ propter magnum & iuſtũ dolorem mouereſ ꝗs ad accuſandum. puta qñ maritus accuſat ꝓpter adulterium vxoris. l. ꝗuis. la ſecũda. C. de adulte. &

adulte. & ideò ſibi & perſonis ibi enumeratis indiſtinctè permittitur ꝙ poſsint abolitionẽ facere. hoc eſt ab accuſatione deſiſtere. & dicunt ibi docto. ꝙ teneſ ſe inſcribere. ſed ideò excuſanſ à calumnia: quia iuſt⁹ dolor impellit ad accuſandum: & ſic quaſi ex neceſsitate. Et dicit ibi Sali. ꝙ errãt mariti noſtri tẽporis: qui diſſimulãdo tranſeunt: ne iuſtitia ſuper talibus redũdet in eorum ignominiã. & allegãt. ſapiẽtes portant cornua ī pectore & fatui in fronte. vnde Ambroſius ſuper Matthęũ cõmendat illũ Matthæi primo, qui docet hominẽ iuſtum vt debeat ſe præſtare incruẽtũ ab homicidio: & caſtrũ ab adulterio: propter opprobriũ vxoris. & ideò Bernardus in economica ad glorioſum Comitẽ. docet maritũ vt de talibus non reprehẽdat vxorem: ne deterior
10 efficiatur. ¶ Fallit vltimò. † quando quis accuſat ratione magnę affectionis: puta quando pater, vel mater accuſat occiſores filij: vel ecõtrà. d. l. mr̃. ſecũdo reſpõſo. & l. calũnię. C. e. & eſt rõ. qa illa gñalis p̃ſũptio calũniæ tollitur per ſpecialẽ p̃ſumptionẽ affectionis, facit regula generi. in. vj. & qđ no. Bal. in. l. ſiue poſsidetis. C. de ꝓbatio. & dicit hîc Pet. de Anc. ꝙ in iſtis caſib⁹ exceptuatis p̃ſumiſ ꝗs calũniari: ſed reglariſ ſic, tñ nõ eſt p̃ſũptio iuris. & de iure. quia admittitur probatio in contrariũ. dicta. l. j. §. j. ff. ad turpil. ¶ Quid autem ſi apparet euidens calumnia in parte iudicij, & in parte non, poſt publicatas atteſtationes: & poſt producta inſtrumenta reperit ſe erraſſe? dicit Pet. de Ancha. hîc ꝙ quidam ſunt caſus in quibus poteſt deſiſtere quando vult: vt in ciuilibus & etiam in quibuſdam criminalibus. vt ibi. ſ̃. & in iſtis pro tempore quo fuit ī euidenti calumnia cõdemnabitur in expenſis: pro anteriori non. l. ſi quis inficiatus. ff. depoſiti. debuit enim incontinenti deſiſtere. l. ſi adulterium cũ inceſtu. §. Idem Pollioni. ff. de adulte. ¶ Quidã ſunt caſus in quibus non licet deſiſtere. vt ſunt ferè oẽs criminales. vt in toto tit. ff. ad turpil. & tunc non impu tatur ſibi ſi non deſiſtit. quia nõ licebat deſiſtere: ſed debet impetrare abolitionem. & ſi cõcedatur: ſanè nõ excuſatur ab expẽſis: ſed ſi abolitionẽ non impetrat: tunc eſt p̃ſumptio calumnię. d. §. Pollioni. ſecundum eum quod no. ¶ Et adde Bar. in. l. j. in princi. ver. venio ad ſextum. ff. ad turp. & Bar. in. l. qui in alterius. ff. de regul. iur. & do. Abb. in. c. dominus. de ſecundis nup. & Bald. in. l. generaliter. in. v. col. C. de epiſc. & cleri. & ibi declarant. d. l. ſi quis inficiatus. quæ ſing. eſt. Et per ea ſis cautus. vt in condemnatione expenſarum habeas reſpectũ ad tempus in quo condemnandus fuit conſtitutus in calumnia, vel mala fide. vt ab eo tempore citra condemnes eum: non antè. quia multi non temerè litigant vſq; ad publicationem proceſsus. poſteà verò ſic. ¶ In eadẽ gl. ibi. *per ſacramentum.* Et pro iſta gl. facit illud regulare
11 † ꝙ vbi quæritur de animo & conſcientia hominis: ſufficit iuramẽtum. quia aliter probari non poteſt, vt no.
a in. c. ſignificaſti. [a] el primo. de homi. Sed doct. communiter tenent contra iſtam gl. quia ſecundũ hoc quilibet poſſet excuſare ſe à calumnia dicendo ꝙ non calumnię cauſa egiſſet. ideò oportet aliter probare. Ad glo. in. c. ſignificaſti. dic quod non procedit. quando eſt præſumptio contra iurantem. vt hîc, ſecundum doct. & Bar. in l. inter oẽs. §. rectè. ff. de furtis. dicit tamen Imol. hîc qđ fortè gl. voluit ꝙ ſicut ſacramẽtũ excuſat à p̃ſumpta calũnia in ciuilibus: vt no. in auf. generaliter. C. de epiſ. & cle. ita hoc caſu iurm excuſat à calũnia præſumpta. ſed contra hoc facit ſecundũ Ana. & bene. quia qđ habetur in auf. generaliter. qđ procedit qñ iuramentum de calumnia fuit p̃ſtitum in principio. hoc eſt ipſa litis conteſta. quo caſu non præſumptio calũniæ contra ipſum qui non probauit. Extra gl. vide Bart. in. l. Athletas ſeruus. ad finem. ff. de falſ. vbi dicit eſſe caſum ꝙ ſtante ſta-
12 tuto † ꝙ ille q̃ ꝓbat accuſationẽ puniaſ in centũ: poteſt accuſatus petere ꝙ iudex in eadem ſnĩa ī qua ipſum abſoluit, cõdemnet accuſatorem in cẽtũ. per tex. ibi. & in l. j. C. e. ¶ Idẽ tenet Bart. in. l. athletas. §. calumniator. ff. de his qui no. infa. vbi etiam per Bald. ſubdentẽ qđ iſto caſu nõ obſtãte qđ ſoluat pœnã ſtatuti: põt ẽt redargui de falſo & calũnia. & iſta pœna extraordinaria non tollit ordinariã. ¶ Itẽ quia non imponitur eodẽ reſpectu quia vna venit ratione probationis nõ factæ: alia rõne calumnię. & iſta ſunt diuerſa non probare, & calumniari. vt ibi per eum. cuius dictũ intelligit hîc Ana. niſi euidenter cõſtaret ꝙ ſtatutũ illam pœnã imponeret vt eſſet terminus pœnę alterando ius cõe. fortè eſſet ſecus
13 per iura ſuperius allegata: quia vna tollit aliam. ¶ † Itẽ adde ꝙ ſi nobilis accuſat plebeium de homicidio, & ſit condẽnand⁹ pœna talionis: nõ mitigaſ in eo pœna. ita no. Bal. arguendo pro & cõtrà. in. d. §. calumniator. poſt Gul. de cu. ibi dicentẽ ꝙ vbi in. l. ponunſ ibi verba eadẽ pœna: nõ debet fieri diſtinctio ex qualitate perſonarũ. allegat tex. & gl. in. l. ad cõmentarienſem. C. de cuſt. reo. ſecus dicunt Bal. & Ange. in. d. §. calumniator. ſi ſtatutũ punit magnatẽ ī quadruplo plus q̃ popularẽ: quia ſi magnas facit falſam accuſationem cõtra popularem: nõ puniretur in quadruplo: ſed in ſimplo: ſicut debet puniri popularis crimine probato cõtra eũ. & hoc facit identitas pœnę ſecũdũ eos. & addit Angel. pro hoc bonum tex. in. l. j. ff. ad. l. cornel. de fica. vbi teſtis qui deponit falſum: punitur ſimilitudine ſupplicij: habita cõſideratione qualitatis eius contra quem depoſuit. & allegatur ille tex. per gl. i. c. j. de crimi. falſi. ſubdit etiam Ang. in. d. §. calumniator. No. extra propoſitum titu. ꝙ reuelãs ſe creta, videſ pręuaricator. per. l. oẽ delictum. §. expilatores. ff. de re mili. qđ dicit no. cõtra intereſſentes conſilijs populi, vel principis, quos appellat Salluſtius inſignes hoſtes. ſecundum eum. facit gl. inver. ſecreta. in. c. de for
14 ma. xxij. q. v. ¶ † Vlteri⁹ ab extrà collige ad complemẽtũ tituli quæ dã ſignãda. *Si ſtatutũ prohibet opponi de calũnia: nõ intelligitur de euidenti.* ita probat gl. j. poſt prin. & ibi no. do. in. c. nullus. el. ij. §. maritus. iiij. q. iiij. facit. l. in ſententia. in fi. princ. ibi: ſi autem euidens calumnia detegaſ. ff. de condi. indebi. & l. eleganter. §. fi. in fi. ff. dolo. facit gl. in. c. ex conqueſtione. in princi. de reſtitu. ſpo. vbi ſi de grauamine prohibeſ appellatio: nõ intelligiſ de grauamine notoriè iniuſto. Idẽ Pet. de Ancha. in c. pia. in. v. col. de excep. li. vj. & alleg. no. per Bar. in. l. ille à quo. §. ſi de teſtamẽto. ff. ad treb. & adde ꝙ ſi accuſator cõuerſaſ cũ accuſato: eſt p̃ſumptio calumnię ſcđm Bar. in. l. j. §. calũniatorẽ. ff. ad turpil. ¶ Et ſcias ꝙ ſi quis probauit licet ſuccubuerit nõ dicit eſſe in calũnia vt ꝙ Bal. in. l. alia. in fi. C. de his quibus vt indig. ¶ Et no. quod de fiſtens ab accuſatione inepta non incurrit ad turpil. ſecundum Ange. in. l. j. §. accuſationem. ff. ad turpil. vbi ita dicit iudicatũ Perꝰiſ. ¶ Demum not. ꝙ ſi opponitur exceptio quæ de ſui natura eſt legitima: ſi tamen iudex vehementer ſuſpicatur eam opponi cauſa dilatandi iudiciũ, & nõ eſſe verã: poteſt & debet non admittere, nec curare de appellatione partis. ita voluit Inno. ſo lenniter in. c. poſt electionẽ. quaſi in fi. de conceſ. prębẽ. de quo faciunt feſtũ oẽs ſcribentes ibi. & do. Abba. in. c. paſtoralis. §. qa verò. de offi. leg. & in. c. ex parte. l. ij. eo. ti. & d. An. & Imo. in. c. cũ cõtingat. eo. tit. & do. Abb. in c. nullus. de ꝓſump. vbi Hoſt. dicit ꝙ iſto caſu põt iudex exigere iurm malitię. ¶ Et adde. d. Ab. in. c. ſup. eo. in fi. de offi. deleg. vbi gl. fing. ꝓbat ſimiliter ꝙ ſi iudex p̃ſumit malitiã cõtra tertiũ volẽtẽ impedire executionem ſnĩæ: nõ debet eũ audire: nec de appellatiõe curare. ita dixit. d. Car. ꝙ ẽt ī iudicio ſũmario nõ debet iudex admittere exceptionẽ ꝗuis legitimã: ſi malitioſè opponaſ. & in hoc aſr nõ me extẽdo: qa ꝓtinet ad materiã calũnię in ciuilibus. de qua erit aliqn dicendũ. ſ̃. tit. de iura. calum.

¶ In capi. ſignificaſti. Adde gl. ī. §. aliæ. in verſi. dicit inſti, deactio. & ꝙ ea q̃ cõſiſtũt ī aĩo, probanſ per iura mẽtũ. adde. d. Maria. ſozi. in conſil. xxviij. col. pe. circa fi. do. Alex. in conſi, cxxiij. colũ. fi. in prin. & dom. Bar. ſozi. in conſi. cxviij. co. ij. ver. vlti. & ꝓ declaratione. ꝓdictorũ vide do. Iaſ. inſti. de accuſa. in. §. ſed iſtæ colũ. xxiiij. verſic. in ea. gloſ. ibi per teſtes.

De ſimonia. Rubrica.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Simonia quid eſt. Quotuplex eſt. nume. 2. Quot modis committi tur. numero. 3.*
4 *Iudex laicus non cognoſcit de ſimonia.*

¶ Sequitur de ſimonia: & ante omnia vide Petr. de Ancha, in cle. j. in. iiij. col. de conceſ. præben. vbi refert Saluſtium dicentē. Omnia virtutis præmia ambitio poſſidet: & venerāda dei templa pecuniſs expugnantur. ¶ Viſum eſt. ſ. de accuſatione & eius calumnia. Videndū reſtat de criminibus. & quia inter alia crimina ſimonia obtinet primū locū. quia reſpectu ipſius omnia alia pro nihilo reputantur. Hinc eſt ꝙ ſimoniaci veluti primi & præcipui hæretici ab omnibus fidelibus reſpuēdi ſunt. j. q. j. c. patet. ad fi. lō de illa prius eſt dicēdū. & ga tm̄ malū vſitatū eſt: iō exaggerēdū ſeu exaſperādū eſt. j. q. j. c. reprimit. & in. l. aut facta. §. fi. ff. de pœnis. ga ꝓpter multitudinem delinquētiū pœnæ exaſperanť, ſeu creſcunt. qđ procedit qñ delicta nō ſunt cōmiſſa à multis: ſed dubitať ne cōmittanť pro pter multas perſonas aptas & habiles ad delinquendū ſecun dum do. Ab. & Ananiā hic. Et iſta Rubrica non reperitur in ſexto. nec in clemētinis. Et rationem aſſignat Bart. in. l. j. ff. ad
1 legem iul. de ambi. vide per eum. ¶ †Quid ſit ſimonia. dicendum Car. in, c. nemo. j. e. ꝙ eſt crimen propter quodcūq; geſtum vel commiſſum circa ſpūalia, vel ſpiritualibus annexum, quo aliquid tempore emolumentū pro ſpirituali non gratuitè acceptatur, vel cōmutať. Quotuplex eſt ſimoniať dic
2 ť ꝙ aliquando mentalis ſine opere. puta quia quis confert or dines. cū voluntate aliquid habendi. ¶ Aliquando mentalis effectu: & ita etiam in actuali. Simonia dicitur à Simone mago
3 j. q. j. c. petrus, actuū. j. c. ¶ Simoniať committitť tribus modis. manu, obſequio, & lingua. Quærit hic Ioan. de Ana. an pœna criminis ſimonię habeat locum ī crimine baratarię: puta quia iudex corruptus pecunia tulit ſententiam. & concludit p gl. in authen. ſed nouo iure. C. de pœna iud. qui malè iudi. quod dicitur crimen læſæ maieſtatis. vide Ioan. And. in regu. quem contra ius in mercuria. dicentem ꝙ barataria quæ inducitur ſola mēte & pacto, indicit priuationem officij: dato quod ſit iudex paratus pœnitere. de quo dubitat hic Ioan. de Ana. ga non priuatur quis beneficio propter ſimoniam mentalem: ſi
4 non eſt deuctum ad actum. c. fi. j. eo. ti. ¶ †An iudex ſecularis cognoſcat de ſimonia. dic quod non. ſecundum gloſſ. in capi. cū ſit. de foro, competenti vide ibi etiam per doctores. qui eā communiter ſequuntur, quia eſt crimen eccleſiaſticum: ſicut vſurarum, hæreſis, & ſimilium de qua quæſtione latè per do minum Ioan. de Ana.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Notarius nihil debet accipere pro inſtrumento ordinationis.*
2 *Papa an poſſit committere ſimoniam?*

¶ *CAP. I.*

a ¶ Hæreſis. quādo ſimoniacus dicať hereticꝰ. vide per Hen. bohi. in cap. quoties infra eo.

1 In ordinando. Eps ꝙ ordīe ab eo cōferēdo, vel miniſtri, vel notarij nihil temporale exigere debēt. h. d. ¶ No. primò †ꝙ notarius pro inſtrumento ordinationis nihil debet recipere. & cir ca hæc dicit do. Abb. hīc ita poſſe dici ꝙ ſi notarius non habet ſalarium de publico hoc eſt ab epiſcopo: quod poſſit pro labore pecuniam exigere. aut non eſt ſalariatus de publico. & tunc ſecus de quo articulo vide latè per domi. Ioann. de Ana. hīc. de notario quod poſſit petere præmium ſi non eſt ſala riatus de publico. vide gl. in. c. ſicut epiſcopum. j. qō. ij. ¶ Item an pro inſtrumentis eccleſiæ puta inueſtituris, teneatur eccleſia aliquid dare. conclude quod notarius conficiēs inſtrumentū emphyteuticū nihil accipiet ab eccleſia: ſed ab iueſtito. ita gl. x. q. ij. c. hoc ius porrectū. Item quando concipitur inſtrumentum. id eſt inuenta rium. vide tex. in. c. caritatem. xij. quæſtione. ij. ¶ Qua actione petat notarius? dic quòd ex locato. ita gloſſ. in ver. abſens. in. l. argentarius. in princi. ff. de eden. de quo per Ioann. And. in addi. Specu. titu. de inſtrumen. edi. §. videndum, verſi. & not'. An inquiſitus in cauſa hæreſis debeat ſoluere expenſas factas in proceſſu? vide Domi. in capitu. vt officium. §. j. de hęreti. libr. vj. ¶ Exhibitio tamen inſtrumenti debet fieri gratis pauperi. gloſſ. in. l. fin. & ibi Bald. C. de epi. audi. ¶ Sed ſi notarius habet ſa larium ex pu. nihil tunc petere poteſt. adde gl. in. c. quo niam. de vita & honeſtate clerico. in ſimili de iudice or dinario. ¶ Idem in ſimili gloſ. in. c. iudices. §. hoc ipſum. verbo. in ſumptuum. j. q. prima. quæ dicit dicit ꝙ facer dos parochialis non debet petere promiſſa ad petitio-
2 nē ſui parochiani: ſecus ſi nō eſſet parochianus. ¶ Inquā tum do. Abb. hīc tractat an †Papa poſſit inuolui in cri mine ſimoniæ. & inquantum dicit in ſi. quod dans liga bitur. & non Papa accipiens: opponitur. quia in correlatiuis diſpoſitum in vno cenſetur diſpoſitum in alio. ita Domi. in capitu. j. de tempo. ordi. in. vj. vbi dicit qđ ſi emens eximitur à gabella erit & vendēs. Et de primo dic vt per gloſſ. in capitul. ſi Papa. xl. diſtinct. quæ dicit quod poteſt Papa accuſari de crimine ſimoniæ. & ita Archidia. in capit. primo. xij. diſtinct. & Domi. ibi in. d. c. primo. in ſecunda column. & Angel. in lege prima. ff. leg. Iuli. de ambi. & ita Ioan. Andr. in capitu. pro humani. & ibi Dom. §. cū igitur. in prima column. de homi. in vj. & vide quod not. gloſſ. in verb. denarium. in capitu. presbyter. lxxxj. diſtinc. & domi. Abba. in capitul. cùm pridem. in tertia columna de pact. Sed contra iſtam con cluſionem domi. Abba. hīc inſurgit Ioann. de Ana. per rationem hīc domi. Cardi. poſitam per domi. Abba. ad argumentum de executione ordinis colligitur hoc mo do. nam primò negatur quod executio ordinis non con ſiſtit in beneficio. imò poterit abſoluere præmiſſa licen tia parochiani ſacerdotis. ſecundum Domi. in. c. omnis de pœ. & remiſſi. & Hoſt. in ſumma. de pœni. & remiſſ. reprobando gloſſ. in cle. j. de priuile. vnde concludit qđ opi. prefati domi. Abba. hīc non eſt vera. alleg. tex. in. c. conſtitutus. de reli. do. vbi illa pēſio refertur ad tempo-
a rale. Et per hanc partem tenet Petr. de Ancha. in repet. c. j. in. ij. char. de conſtit. Sed primam partem tenet tanq̄ communem. & ita beatus Thomas ſecunda ſecundę. q. c. articu. j. & in quarto ſenten. xxv. qō. xv. & Cardin. ſanc ti Sixti in tractat. de poteſtate papę. q. lxv. & probatur per rationem. quia ſimonia dicitur eſſe hæreſis[a]. c. preſ byter. & c. quiſquis. & c. ſtudeat. j. queſt. j. & Papa inuol uitur crimine hęreſis. d. c. ſi Papa. ergo, &c. poſſes. tamē dicere ꝙ eſt hæreſis largè ſecundum Inno. in. c. quoties j. eo. dicentem ꝙ tunc demū eſt propriè hæreſis quādo quis crederet ſacramentum poſſe vendi. Sed fortius vr get text. cui reſponderi non poteſt. in. c. ex multis. poſt princi. j. q. iij. & ad hoc alleg. illum tex. Abb. pro ſing. in repe. extirpandæ. §. quia verò in. xxxvj. colū. de præben. ¶ Ad tex. in. c. conſtitutus. reſponde ꝙ penſio non fuit impoſita ex pacto, ſed liberaliter data per ipſum Abba. & ita intelligunt ibi do. ¶ An autem qui non poteſt ab inuito ſextorquere: poſſit à ſponte dante recipere? dic at tendenda eſſe verba cōſtitutionis. gl. in. l. inuitus. §. fi. ff. de reg. iu. dicit ꝙ prohibitū dare propter publicum bo num: prohibitū eſt recipere à ſponte dante. & vide Bal. in authē. ſed hodie. C. de epiſc. & cle. idē tenētē. & gl. ī. c. ſtatutū. §. fi. de reſcri. li. vj. & c. exigit. de cēſi. eo. li. vbi gl.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Deponi, vel expelli nullus debet: niſi citetur.*
2 *Hoc limitat: niſi appareret notorie quod non compareret.*
3 *Clericus occupans poſſeſſionem beneficij vitioſe: an prima eius beneficia vacent?*

Qui alium

¶ *CAP. II.*

Qui alium. Expellens alium de be neficio per pecuniam & de eccleſia ſua ſe poſteà intrudēdo: de ponendus eſt. ¶ Quid ſi iſte expulſus nō habeat legitimū titulū; an habeat locum hīc tex. & dic ꝙ nō ſecundū doct. aliquos. qui ſupplent expellens aliū de beneficio canonicè adepto. ¶ Sed con trariū dicunt hīc domi. Cardi. & Io. de ana. nam dicit. d. Card. ꝙ nunquā eſt attendendū an quis habeat legitimū
1 tit. vel non. ꝙ †nō debet deponi, nec expelli: niſi citetur pro hoc glo. in. c. licet. in ver. vocato. de præbendis. libr. vj. Adde ſecūdū Io. de ana. Bal. in. l. ſi deſerta. C. ſi pp pu blicas penſitatiōes. vbi hoc idem notāt. & in terminis de clerico beneficiato. Bal. in. l. ſi maritus. laprima. C. de do na. inter vir. & vxor. dicēs ꝙ clericus licet mereatur de poni: tn̄ nunquā deponendus eſt eo nō citato. Adde Pe. de anch. conſi. cclxj. qđ incipit. ad declarationē. Cald. tit. de dila. conſi. iiij. Car. cōſi. lv. & cōſi. lxiij. & cōſi. lxxvj. vbi idem concludunt. ꝙ etiā iniuſtè detinēs beneficium
2 non debet expelli illo non citato. ¶ †Limita. niſi appa
a ret notorie[a] ꝙ non cōpeteret illi qui eſt in poſſeſsiōe ali qua defenſio. ita Imol. poſt Card. in. c. ꝙ in dubijs. in. iij. colū. de renuntiatio. ¶ Secundò limita. niſi etiā quis ha bens titulum iniuſtū non eſſet in poſſeſsione beneficij. quia tunc pōt capi tenuta ab alio de mandato epiſc. non citato. ita ſingulariter Bal. in. l. ſi. in. ij. oppo. C. de fur tis. poſt Iac. but. ibi. ¶ Quando liceat occupare poſſeſsio nem beneficij ſibi cōpetendi ſine authoritate iudicis. vi de notabiliter per Inno. in. c. ex parte. de arbi. & in. c. ve niens. de ſi. preſby. & in. c. cū noſtris. in. iij. col. de conce.
3 præ. ¶ †Quid autē ſi quis de facto & vitioſè nāciſcitur poſſeſsionem alicuius beneficij: an prima beneficia quæ non poſſunt teneri: vacēt? de hoc vide text. in. c. cū qui de præben. vj. & ita Rota deciſio. lviij. quę incipit. Item not. qđ ſufficit. vbi concludit qđ vacant: dato qđ tenuta alterius beneficij ſit nulliter habita: puta à non habente poteſtatem conferendi. allegat Inno. in. c. conſtitutus. de appellatio.

¶ *CAP. III.*

Si dominus. Per argumentum à ma iori probat omnem ca tholicum contra ſimoniacum admittendum.

¶ *CAP. IIII.*

Accuſatum. Simoniacus pendē te accuſatiōe ab ad miniſtratione diuinorū repellitur. h. d. cum ca. ſequenti. An clericus accuſatus poſsit adminiſtrare ſpiritualia & tempo ralia pendente accuſatione? vide glo. in. c. quia ea. verſic. donec cauſa. iij. q. ij. & glo. in. c. licet heli. in ver. de dilapi datione j. eo. & glo. in verſi. ſuſpectus. in. c. venerabili. & ibi Imo. de offic. dele. & Domi. in. c. j. in. iiij. col. de accu ſa. lib. vj. & glo. in ver. vendēdi in. c. fi. de accu. & ibi etiā vide dicta. ¶ In glo. j. in ver. *ſi uero occultum.* videtur iſta glo. ſibi contraria. quia primò dicit qđ occultus eſt ſu ſpenſus quò ad ſe & quò ad alios. in fi. videtur ſolùm di cere qđ ſuſpenſus eſt ſolū quò ad ſe. vnde do. Abb. hīc di cit duo videnda. Primum. an ſimoniacus ſit ſuſpenſus. Secundum an poſſit prohiberi vt non cantet miſſam.
Circa primū. ſi ſimo. eſt in ordine* quantuncūq; ſit oc cultus eſt ſpenſus quò ad ſe & quò ad alios* vt procedat priacip. glo. imò dicit do. Abb. hīc quòd peccant audiē tes diuina à tali ſimo. in ordine occulto. Intellige de oc culto: tanquam differenti à notorio. quia ſi aliās eſſet ſe cretus ſimo. in hoc non peccarent audientes. ſecundum Ioā. de ana. hīc. ¶ De hoc an & q̄n ſimo. in ordine ſit ſu ſpenſus, & vitandus ſit vide be. Th. ſecūda ſec ūdæ. q. c. ar tic. vltimo. gl. in. c. nullus. xxxij. d iſt. Inno. in ꝯtanta j. eod. & quod ibi dicā. Arch. in. c. de his. el. ij. l. diſt. & latè Do. in. c. præter. ad hoc. in verſi. ad primā. xxxij. diſt. & beat. Th. in. iiij. diſtin. xxv. q. iij. articulo. j. in fin. ¶ Quis dicať
b hæreticꝰ. b & an includatur ſimonia. ¶ Adde glo. in ver bo. hæreticum. in cle. j. de vſur. & Do. in. c. ſi Pap. in. iij. col. ver. Item in eo. xl. diſt. vbi dicit ꝙ quoties tractatur de aliquo deponendo propter hęreſim: intelligitur de hæreſi quę eſt circa errorem fidei.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Condemnari an quis poſſit de ſimonia ex violenta præſumpt.*
2 *Appellatio non admittitur in crimine læſæ maieſtatis.*
Niſi quis appellaret ante ſententiam. nu. 3.

¶ *CAP. V.*

Sicut. Poteſt procedi cōtra ſimoniac. ex indicijs etiam non violenti. h. d. ſingulariter intelligit hīc Inn. quòd iſta ſigna debent plenè probari. & talia ſigna operantur effectum de quo in ca pitulis ſupra poſitis. ſcām Car. hīc. & dicit glo. in. c. lite ras. de præſum. quòd propter vehementem præſumptio nem de hęreſi nō poterit quis puniri tanquā hęre. vnde indicitur tūc purgatio. ſecundū glo. in. c. inter' ſolicitudi nes. de purg. cano. & ſi defecerit in illa: punietur ſecūdū do. Abb. in. c. accedens. in. ij. col. de accu. & gl. in. c. cū cō tumacia. de hęr. lib. vj. & glo. in. c. inſinuatū j. e. vñ nō de bet intelligi ꝙ ex coniecturis hīc debet deponi. & vide glo. in. c. veniēs. el. j. de teſti. & Inn. in. c. quia veroſimile. de præſum. p. qui dicit quòd vbi procedetur ex præſum. nō eſt de facili quis condemnādus. & ſententia lata ex præ
c ſumptionibus[c] non tranſit in rem iudicatā ſecūdū Ro. b in. l. admonendi. in. iiij. char. ff. de iureiur. allegat text. in
a l. ſi qui adulterij. C. de adulter. ¶ †Fateor tn̄ quòd in ſi monia & hæreſi ex violenta præſum. quis pōt cōdēnari d. c. cū contumacia. quę tndet ad. d. c. literas. ¶ In glo. in verbo. *dilatione.* pro hoc dic ꝙ in crimine ſimonę non appellabitur à ſnīa. quia ſnīa lata ſuper crimine ſtatim exequenda nō ſuſpenditur per appellationē. l. cōſti. ff. de app. ſed iſta eſt huiuſmodi: vt hīc in text. in verbo. *mox.* ego &c. & equiparatur hęreſi. gl. ſi. in. c. j. de teſti. lib. vj. & doct. hīc. ſed in crimine hęreſis nō appellatur. c. vt in quiſitionis. de hær. in. vj. Et magnitudo delicti tollit ap. l. j. C. de fal. mo. ſed iſtud eſt maximum. vt hīc. ergo &c.
2 ¶ †Item in crimine læſæ maieſtatis nō appellatur. l. ſi qs. exhęredato. §. hi aūt. ff. de iniuſto teſt. & huic equiparať ſimo. c. ſanè. xv. q. iij. l. ſi quāquā. C. de epiſc. & cleri. ergo
3 &c. & ita tene. Limita. †niſi quis appellaret āte ſnīam: vt per Bar. in. l. cōſtitutiōes. ff. de appel. qui caſu procederet gl. in. l. Pātonius. §. j. in verbo ſuſpenſa. ff. de acquir. hęre. quā ſic intelligo. quicquid dicat hīc Io. de ana. cuius diſt. c eſt imperfecta. attento ꝙ ipſa ſententia precedentibus a ctis facit notorium. c. cū olim. de verbo. ſignifica.

¶ *CAP. VI.*

Anta. Simo. accuſari pōt perſeru per crioſum, & etiā p mere tricē. h. d. Quòd crioſus, nō pōt acc. cler. ſimita. niſi ſit infamať. c. cū. P. de acc. Se cūdò niſi talis crioſus acc. eēt inimicꝰ qa nō audieť accuſans crioſum. gl. in. c. in pris. ij. q. j. ¶ Ter tiò limita iſtū tex. vt nō habeat locū in teſtifi. vt crioſus nō poſſit teſtificari cōtra clericū infamatū. de ſimo. glo. vj. q. j. in ſumma. & ibi Arc. & gl. in. c. ſanè. xv. q. iij. & ca ſus. & ibi gl. in. veniēs. el. j. de te. & gl. in ver. diſtinguēdū. c. p tuas. j j. e. & ibi dicā. limita gl. niſi laicꝰ laicū, vel cle. cleri. accuſaret: qa tūc admitteť: dato ꝙ cleri. nō ſit infa matus. per tex. in. d. cū. P. Et dicit hīc Inno. ꝙ ita cōmit titur ſimonia per preciū datū interceſſori, ſicut collato ri. & ita Inn. in. c. tuam. de ætate & quali. & dic ꝙ hodie eſt extrauag. Bonif. octaui. quę incipit. Excō. quæ excō. tales excōicatione papali. de qua dicā j. e. c. de ſimoniacè.

a ¶ Notoriè. In pro poſito adde tu. & vide eūdē Fel, in. c. cū olim, co. iiij. ver. non eſt citandus. ſ. de re. iudi. vide eū dē Fel. in. c. ij. ver. fal. nouò. ſ. de teſt. cui adde do. Mar. foz. in rubr. de di la. argu. vij. verſi. vij. caſu.

b ¶ Hēticus. Quis di catur hær, vide bo niſa. de vita ſ trac. maleficio. in tit. de hæreſi. & quis pro priè dicatur hære ticus. p Cal. in tit. de hæreti. cōſi. iiij. & quinto.

c ¶ Ex præſump. Vi de. d. Iaſo. in repe. ti. d. l. admonendi. col. xvj. verſi. ſecū dò addatis. & col. ſe. vbi multa cumu lat in propoſito. ſ. ꝙ ſnīa lata ex præ ſump. nō tranſit in rēiudic. & adde eū dem Feli. ſ. e. c. in c. inſinuatū. col. ij, ver. ſed de iſta ma teria.

a ¶ Clxxxij. Addq̃ eſt nu. cclxxxij. & q̃ cõſuet. excuſet à pœna. adde eundẽ Pet. de anch. in cõſ. lj. inci. cõſuet. & vide eundẽ Feli. in cj. col. pen. ſ. de re iud. & qñ conſuet. excuſet vide pHẽ. bo. in. c. ſanè. ſ. de tẽp. or. & quod in his q̃ nõ ſunt de ſe mala, cõſuet. excuſat à pœn. ita Ale. in cõſi. cxxxij. col. ſi. ver. ad prędicta. in. j. vo. & ibi q̃ excuſat. nõ à falſo. Idẽ in cõſi. xxxix. col. .ij. ſ. iij. vol. ver. ac cedat. vide eũdem Alex. in cõſil. cvij. col. ſi. verſi. confirmatur. vbi refert et ſequitur cõſ. Petr. de anc. hic. per Fe. alleg. & quod conſuetudo excuſet à pœna adde Card. in conſ. cxxxij, co. ij. circa princ. &. d. Bart. ſoz. in conſ. cciij. col. iij. verſic. octauò.

b ¶ Cõſi. ciij. Adde quod eſt in conſi. cviij, & de hoc vide per Geor. na. in repe, c. quãuis, col. xxxij. de pac. ĩ. vj. & per domi. Bar. ſoz, in cõſi. lxxxj. co. iiij. v. ſed reſtat in conſ, ccxxx, co. ſi, & in conſ, ccxlj, co. j. & ſequenti. in ij, vol. & quid ſi ſtatutum expreſsè diſponeret moniales ſuccedere non poſſe an valeat. vide in. d. cõſ. ccxlj. col. iiij. ver. ſed poſito,

c ¶ Procuratiõem. de procurato. qñ exigat: & an cõtra eum poſsit p̃ſcribi vide eundem Feli. b latè in. c. accedẽtes. & in. c. cũ ex offic. de præſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo aggrauat delictum.*
2 *Simonia quando cõmittatur per fœminã in ingreſſu religionis?*
3 *Penſiones, an & quando licitũ ſit imponere ſuper beneficijs.*

¶ *CAP. VIII.*

NOn ſatis. Simonia eſt exigere pretiũ pro ingreſſu religioratibus, vel capellis conferendis, vel prelatis inſtituendis, pro concedenda ſepultura, pro chriſmate, benedictionibus nubentium, vel alijs ſacramentis: nec excuſat conſuetudo. h. d. cum ſequenti. ¶ † Not. quòd cõſuetudo aggrauat delictum. ſed contra videtur glo. in. c. inter dilectos. in ver. vſurpetur, & pro eius ſolutio. vide in. c. ea quę. de exceſ. pręla. vbi magis punitur allegans conſuetudinem. ſed in contrariũ q̃ imò excuſat à pœna temporali, licet non ęterna facit glo. in. c. ij. de tempo. ord. & glo. in. c. de nicq. iiij. diſtin. in ver. conſuetudo. & glo. in. c. venerabilis. de conſue. propter quã glo. vlt. conſuluit Pet. de anc. conſi. clxxxij. [a] qđ incipit. iure ſcripto i macto de ſtatuto facto Bononię: q̃ ſi pueri amplius facerent colludatiões & aliquis illorum interficiatur, interficiẽs debeat interfici: q̃ ſi eſt conſuetudo ſemper ſeruata inter illos pueros de ludendo: nõ habebit locum ſtatutum. ¶ † Circa materiam huius tex. & glo. hic primò an & qn commit tatur ſimonia in ingreſſu religionis per fœminam vltra doct. hic. Adde primò Bart. in. l. Titio centum. ff. de condi. & demon. vbi ſi promitto centũ monialibus. ſi voluerint accipere filiam meã: concludit q̃ non valet iſtud. ni ſi dicatur per teſtatorem: rogo vt recipiant filiã meam. & ſic approbat cautelam datam in ſecunda parte huius gloſſ. Adde Bart. in. l. ij. C. de inſtitu. & ſubſt. & l. vxorẽ. ſ. heres. ff. de lega. iij. & l. Titia. in fi. princ. & ibi Imo. ff. de verbo. oblig. Bal. in. l. j. in princip. C. de inſti. & ſubſt. & in. l. vnica. in. xj. col. C. de his quę pœnę nomin. & in l. ſi quãquam. C. de epiſ. & cleri. Ang. & Imo. in. l. ille aũt ff. de heredi. inſti. vbi omnes iſti doct. not. deciſionẽ huius text. ¶ Item vide Bart. in. d. l. Titia. in fi. princip. vbi dicit q̃ pater dicit. promitto cẽtum ſi capitis filiam meã dicitur commiſſa ſimo. ſecus in matrimonio carnali, vñ vide Bald. in. l. ſi. in vlti. col. C. de ſpon. vbi dicit q̃ pater debet dicere. ſupplico vobis vt accipiatis filiam meam: & ego prouidebo de victu. ¶ Item adde Bar. in. l. j. ſ. ſiue parens. ff. ſi quis à parẽ. fuerit ma. vbi dicit q̃ ille qđ ponit pater ſuper altare, cẽſetur datum pro legitima. & filia monialis poſteà facta non poterit amplius petere legitimam. ¶ Item adde qđ filia poſt ingreſſum monaſt. põt à parte petere dotem ſuam. ita Bal. in. l. ſi. in. ij. colũ. C. de do. promiſ. dicens hoc colligi ex dictis Bart. in. d. ſ. ſiue paren. pro quo vide Pe. de anch. conſil. ciij. [b] qđ inc. In paucis verbis vbi vult. qđ ſtatutum excludens fœminas extantibus maſculis nõ excludit monialẽ profeſſam per not. in. c. eccleſi. de cõſti. & ibi ſubdit q̃ licet dos pro matrimonio & oneribus matrimonij detur: tñ monialis habebit dotem ſuã. & pro quo vide Bald. in auf. niſi rogati in penul. col. C. ad treb. q̃ executor habens diſtribuere pro maritandis puellis: poteſt dare puellę monaſterium ingredienti. quia ſtatutum imponẽs pœnã adulterium cõmitenti: extenditur ad cognoſcentem monialem profeſſam. ita. d. Maria. in repetitio. c. qualiter. el. ij. q̃. viij. in vlti. char. de accuſa. Et pro concluſione no. q̃ licet moniales ſint pauperes: tñ ſi petũt ex pacto: com

3 mittunt ſimoniã. ita do. Abba. in. c. qm̃ j. eod. ¶ † An & qñ licitũ ſit cõſtituere pẽſiones ſuper beneficijs. & cautela eſt ſecundum Abba. hic vt inducatur Cardinalis ad renuntiandum, & poſteà Papa apponat penſionem. ¶ Adde ſecundum Io. de ana. q̃ iſta cautela redditur dubia, propter ſimoniam mentalem. ſed de iſtis penſionibus vide Card. in cle. ij. in. ix. q. de officio. ord. Imo. & d. Abb. in. ad audientiam. el. ij. de reſcript. per do. Abba. in repetitio. c. extirpandę. ſ. quia verò. de præbẽ. in. v. char. per Oldra. cõſi. ccxxvij. Rotam deciſio. xxiij. in antiquis Imo. in cle. j. in. v. col. de ſup. neg. pręla. do. Ant. Imol. & do. Abb. in. c. niſi eſſent: prębẽn. vide tex. in. c. decętero. in tranſ. in. c. conquerẽtis. de cle. nõ reſi. in. c. audiuimus. de colludẽte. in. c. cùm cleri. de pactis. in. c. prohibemus de cenſi. in. c. paſtoralis. de his quę fiunt à præla. in. c. ſæpe. xij. qõ. ij. in. c. poſſeſsiones. xvj. q. j. in. c. ſi propter. de reſcrip. lib. vj. do. Ant. in. c. concluſionis. in. iiij. colũ. de conſti. Imo. in. c. j. vt eccleſia. benefi.

¶ *CAP. IX.*

CVm in eccleſiæ. Inquantũ do. Abb. hic tractat de ſacerdote, qui non vult baptizare ſine præmio. ¶ Not. q̃ ad hoc vt neceſsitas excuſet dãtem temporale pro ſpirituali: oportet q̃ ſit ineuitabilis. ita do. Abb. hic referendo gloſſ. in. c. baptizandis. j. q. j. Et vide in materia glo. ſi. in cle. j. de baptiſmo. & tex. in. c. conſtat. de conſe. di. iiij. vbi in tali caſu datur laico facultas baptizandi. & vide bea. Tho. in quarto di. v. q. ij. ar. ij. in fi. Et vide bea. Tho. ſecunda ſecundę. q. c. artic. ij. in reſponſione ad primum argu. vbi dicit q̃ gerens curam infantis debet potius baptizare ipſemet.

¶ *CAP. X.*

CVm ſit. Pro conſecratiõe eccleſiæ ſola procuratio exigi põt h. d. Inquantũ ponit hic Vincen. q̃ Epiſc. c non poſsit exigere procurationem. c niſi in caſibus à iure expreſsis. pro quo vide Vincen. & do. Ant. qui tenent idem in. c. conquerente. ff. de offi. or. do. Ant. in. c. ꝓpoſuiſti. de conſecratio. eccl. vel alta. Arch. in. c. cauendum. x. q. iij. & ibi dicit qđ epiſcopi qñ veniunt pro depoſitione clerici: debent venire ſumptibus ſuis. & cum Vincen. tenet Arch. in. c. ſi fortè lxv. diſt. & ibi dicit q̃ epiſcopi qui vocãtur ad conſecrationem epiſc. debent venire ſumptibus ſuis. Et pro iſta parte facit qđ not. Ioan. an. in. c. j. de ſen. ex. excõica. libr. vj. quòd ad arbitros neceſſarios non recurritur. niſi in caſibus à iure expreſsis. & ita ibi Pet. de anc. in. v. co. do. Ab. in. c. verũ. de foro. cõpet. Do. in. c. ab. arbitris. de off. deleg. in. vj. facit glo. ſing. in. ij. de teſti. in. vj. in ver. ipſorum. ſequitur Imol. in. c. fi. de maio. & obe. & in. c. cùm omnes. de conſt. in. viij. col. Item pro hac parte facit glo. xv. q. viij. in. c. Apoſtolus. lxxxj. diſt. dicunt q̃ clericus nõ eſt deponendus. niſi in caſibus à iure expreſsis. Sed contrarium tenet hic do. Abb, per rationes ſuas. pro quo facit qđ not. do. Abb. in. c. paſtoralis. in princi. de reſcript. & in. c. cum ſpeciali. in. ij. not. de appell. & in. c. j. de arbi. vbi tenet partes poſſe cõpelli ad eligendum arbitros ne ceſſarios extra caſus à iure expreſſos: qñ militat eadem ratio. contra Ioan. and, in. d. c. pia. facit qđ not. Inno. in. c. ij. de oper. no. nun. vbi dicit canonicos abſentes eſſe vocandos in omnibus arduis. qđ not. do. Anto. ibi in. iiij. col. &. do. Abb. in. c. inter vniuerſas. de elect. & do. Ant. in. c. licet in. iij. colũ. de elect. & in. d. c. humilis. de ma. & obe. & Domi. in. c. j. ne ſe. va. in. vj. in fi. in. d. c. pręſentiũ in. x. colum. contra gloſſ. ibi. & do. Abb. in. d. c. cùm omnes. in. v. colum. & per hoc videtur iſta pars verior. dũmodò ſit eadem ratio. ¶ In gloſ. j. ibi. pro labore. Adde gloſſ. in. c. placuit. j. quæſt. v.

Confeſſus

SVMMARIVM.

1 *Confeſſus crimen extra iudicium non punitur.*
2 *Hanc cõcluſionem limitat: quod licet talis cõfeſſio non inducat punitionem criminis: operatur tamen indicium ad torturã.*
Clericus nunquã torquetur: etiam præcedentibus indicijs: niſi ſit diffamatus de crimine. 2.
Confeſsio extraiudicialis de crimine: non operatur punitionem criminis niſi concurrant omnia requiſita ad vtilitatem confeſsionis extraiudicialis in ciuilibus. ver. ſecundò limita.
3 *Confeſsio extraiudicialis de crimine ſi ſit geminata: operatur punitionem criminis.*
4 *Item ſi eſt in pertinentibus ad iudiciũ eccleſiæ fauore animarũ.*
5 *Idem ſi confeſsio extraiudic. ſortiretur ſpecificũ nomẽ delicti.*
6 *Confitenti an & quando remittatur pars pœnæ?*
7 *Præmium nõ debetur facienti aliquid ex neceſsitate.*
8 *Mereri quis plus dicatur pro ieiunio: relig. an ſeculares.*
9 *Princeps, an & quando poſsit conferre beneficium?*
10 *Prælatus, quando deliquit cũ cap. an tunc delictũ noceat eccl.*

¶ *CAP. XI.*

DE hoc. Cõuictus de ſimonia, depõnẽdus eſt: idem in infamato qui ſe purgare non poteſt. ¶ Inquantũ do. Abb. hic loquitur cõtra confeſſores principum. Adde Io. and. in. c. ſuper his, de voto. vbi dicit q̃ confeſſores principũ abſoluũt eos etiam à caſibus papalibus. & quo tranſeant dicit neſcio rndere. ¶ In glo. ij. in princip. Not. glo. iuncto tex. q̃ cõfeſſus de crimine extra iudicium non punitur [a] de confeſsione in ciuilibus. dic vt plenè in. c. ſi cautio. de fide in

1 ſtumen. ¶ † Sed iſtam glo. limita primò ſecundũ domi. Abb. quia non operatur punitionẽ criminis: ſed operatur indicium ad torturam. allegat glo. & Bart. in. l. capite quinto. ff. de adult. Adde Rotam idem tenentẽ deciſ. clxxv. quæ incipit. Itẽ not. qđ licet. in nouiſ. Bal. & Ang. in. l. vnica. C. de confeſſ. & do. Ant. in. c. ꝓ inquiſitionẽ. in vlti. col. de elect. in. c. tua. in penult. col. de teſti. poſt Inn. & do. Ab. in. c. fi. de confeſ. & in. c. ſi quis de gradu. de purga. cano. Limita iſtam concluſionẽ. niſi tractus in iudicium reuocaret illam confeſsionem: etiã non docto de errore. ita Bal. in. l. vnica. in penul. col. C. de confeſſ. Ex quo ſumas cautelã. vt qui prius extra iudiciũ confeſſus eſt, in ius vocatus reuocet. ¶ Secundò limita, quia fallit

2 in clerico † quia nunquam clericus ponitur ad torturã: etiam pręcedentibus indicijs: niſi infamatus. ita orginaliter Abba. antiquus in. c. j. de locato. ſequitur. Pau. de lea. in. c. grauis. de depoſi. Ioan. and. do. Ant. & domi. Abba. c. cùm in contemplatione. infra de regul. iuris. Ioan. de ana. in capit. j. de cleri. percuſ. in. vj. colum. ¶ Secundò limita principaliter iſtã glo. niſi in confeſsione extraiudiciali facta ſuper crĩne cõcurrant omnia requiſita advalidatem confeſsiõis extraiudicialis in ciuilibus. ita ſingulariter Innocen. in capit. per inquiſitionem. in. j. colũ. ibi ſed nos dicimus. de elect. dicens quod clericus taliter confeſſus crimen poteſt deponi. de quo exclamat dom. Abb. in capit. olim. in penult. col. de reſcrpt. & in. c. at ſi clerici. in princ. in. viij. colum. de iudic. ſic intelligens Innocen. in. c. quã ſit. de exceſ. prełato. quod multum not. domi. Abb. dicens ſe ſemper dubitaſſe. quia talis confeſſus eſt coram Epiſcop. vel iudice extraiudicialiter. & ſic ſicut prędicat cõfeſsio extraiudicialis præſente parte ita etiam in criminalibus iudice prędicente. licet extraiudi

3 cialiter. ¶ † Tertiò limita iſtam gloſſ. niſi confeſsio facta de crimine eſſet geminata: hoc eſt quod aliqs eſſet confeſſus bis delictum. quia tunc rõne huius confeſsionis poſſet puniri ac ſi confeſſus eſſet in iudicio: ita Bartolus in leg. cùm ſcimus. C. de agri. & cenſi. libr. decimo.

quem ſequitur Roma. in. l. nuda ratio. ff. de dona. Paul. a

4 de caſt. in. l. Publia. in fi. ff. depoſiti. ¶ † Quartò limi. iſtã glo. niſi eſſemus in pertinentibus ad iudiciũ eccleſię fauore animarum: puta ſi aliquis moriẽs cõfeſſus eſt ſe eſſe vſurariũ: quia dato q̃ confeſsio non ſit facta in iudicio, valebit tñ & prędicabit. ita ſingulariter Bald. ita exemplificans. in. l. j. in. iij. col. C. de falſa cauſa adiect. legato. ¶ Quintò limita. quia licet non operaretur plenã probationẽ: operatur tñ indic. ad torturã: & operatur validitatẽ confeſsiõis quæ poſteà ſit in tormentis ſine alia ratificatione: licet aliter ſit nulla. l. diuus. ff. de qõ. ita

5 glo. in. l. capite quinto. ff. de adulte. ¶ † Sextò limita. niſi cõfeſsio extraiudicialis ſortiretur ſpecificum nomẽ de licti: quia tũc punietur de illo delicto: puta quia cler. extraiudiciũ gloriatur ſe cõmiſſe adulteriũ: quia tũc punitur nõ de adulterio: ſed de gloriatiõe quę reſultat ex illo adulterio de hoc tex. in. c. quã ſit. ſ. de exceſ. præla. ita do. Abb. ibi & hic. Et de materia iſtius cõfeſsionis extraiud. in crimine. vide Ang. in. l. vnica. in vlt. col. C. de cõfeſ. & in. l. j. ff. de confeſſ. vbi dicit q̃ per talẽ confeſsionẽ põt quis poni in carcerem, & torqueri, & priuari beneficio. allegat Inno. in. d. c. per inquiſitiõem. ſed tu intellige vt ſ. dixi in ſecunda limita. ¶ In glo. ibi. *timore probationum.* vide ſimilem. xv. q. viij. in ſumma. & glo. ſi. in prin. in. c. fi. xxiiij. diſtin. & glo. in ver. preſby. in glo. ſi. l. diſ. & tex. in. c. nõ dicatis. xij. q. j. & dicitur ſponte confeſſus, etiã ſi eſt tractus ad iudiciũ: dũmodo ſtatim cõfiteatur. per id, qđ not. Bal. poſt Bal. in. l. ea quæ. in. vj. q. C. de cõdi. inde. ſecundũ Ana. hic. pro quo gl. in terminis. in. ſ. inter mixta. inſtit. de act. quę vult q̃ beneficiũ datum cõfitenti: habet locum in eo qui primò negauit: poſteà cõfitetur & ita not. Bart. in. l. eum qui in princ. ff. de iureiurã. per illũ text. ¶ Sed limita iſtã materiam ſcãm notabile dictũ Bar. in. l. id qđ ſeruo. ſ. j. ff. de pec. leg. vbi dicit q̃ ſi pœna imponitur ipſo iure: nunquã alleuiatur per cõfeſſ. nec̃ augetur per negationẽ. qđ multũ not. Pet. de anch. in. c. perpetuę. in. j. col. de ele. in. vj. & eſt gl. iudicio meo val de no. de hoc in. c. in primis. in ver. ſpontè. ij. qõ. j. ¶ Secũdò limita glo. dũmodò pœna ſit mitigabilis. ita Do. in. c. fi. xxiiij. diſtin. & in. d. c. in primis. per tex. in. c. innotuit. de elec. puta ſi pœna eſſet irritando electionẽ: quia illa mitigari nõ põt. ¶ Item adde qđ negans qualitatem delicti, & cõfitens dilictũ, gaudet priuilegio cõfitentis: puta ſi confiteretur feciſſe, ſed ad ſui defenſionẽ. ita Bart. in. l. eũ qui. ff. de iureiurã. & qđ intellige. dũmodo qualitas negata nõ ſonet in delictũ: vt in dicto exẽplo: ſecus ſi ſonaret in delictũ: quia tunc propter confeſ. nõ punietur mitius. ita probat in. c. prętereà. el. ij. de tranſa. ¶ Itẽ not. ex iſta glo. ſecundũ do. Maria. hic. cõtra cõmunẽ practicã aſſeſſorũ: qui dicunt reũ ſpõtè confeſſum: qñ poſt

6 tormenta ratificauit. ¶ † De iſta materia qñ confitenti b remittat ps pœnę vide per Bal. in. l. ea quę. C. de cond. ob cãm. & in. c. j. ſ. porrò, quę fuit prima cã benefi. amit. in vſi. feu. per Bal. in. l. contra neganté. C. ad. l. aquil. & in l. ſi. in. ij. col. ver. modò quæro. C. de execu. rei iud. plenè b per Bart. in diſpu. quę incipit. per Italiã cõmuniter ſunt ſtatuta. Subdit hic Hoſt. q̃ etiam ſi quis aſtrictus probationibus ſiendis confitetur: tñ debet ſibi pœna mitigari quod procedit qñ aduerſarius vel iudex adhuc non fuit grauatus in probationibus. per. d. l. eum qui. ita. d. Abb. in. c. at ſi clerici. in. iij. col. de iud. dicens hoc eſſe æquum

7 licet hic aliter loquatur. ¶ † In ea gloſſ. in fin. facit iſta gloſſ. ſecundum Ioan. de ana. q̃ præmium datum capienti bãnitum: non habet locũ in teſtatis. quę ad hoc tenetur. & ita Bar. in. l. j. ſ. vtrum. ff. ad ſille. & Bald. in. l. ij. C. de oper. liber. ¶ Et not. ad iſtud. quod facienti aliquid ex neceſsitate: nõ debetur pręmium dixi in capitulo eccleſijs de cenſibus. Sed aduerte ad notabile & elegans dictum Bartol in lege nulla macula. C. de dela-

a ¶ Non punit. Sed quid ſi talis confeſsio eſt facta extra iudiciũ parte præſente, & teſtib. qđ tũc operetur in criminalibꝰ vide. d. Maria. ſoz. in cõſi. viij. col. ij. verſi. prætereà. & de cõfeſsio. extraiud. quã pro bationẽ faciat. vide per Ale. in con ſi. cxliij, colũ. ij. in iij. vol. & per do. Maria. in cõſi. xv. co. ix. ver. tertiꝰ ve rò. & niſi qñ gemi nata. & in conſi. cc xxviij. col. ij. verſi. cõfirmatur. & per Alex. in cõ. ij. ver. fortificatur. & vid ipm Ale. in cõ. iiij. in prin. vbi q̃ con feſsio extraiudici. geminata nõ indu citobligationẽ: ſed obliga. ta cõtractæ probationẽ. idem do, Mari. in conſi. xxj. col. pe. verſic. vj. & an qñ eſt facta parte pũte poſ ſit deci erronea. p dñm Bart. ſozi. in conſi. cccxxiij. co. j. & ſi cõfeſsio extraiud. eſt gemina ta, an præſenti poſ ſit opponi excep. nõ numeratę pec. per eundẽ Soc. in conſi. lx. colũ. fi. & vide omnino An, are, in tract. maleſi. in verbo fama publica. & ibi addita & ibi habes qñ faciat indiciũ ad torturã. & qñ probet & per Moder. in trac. de iudicis tortura, & de cõfeſsione extraiu. quãdo noceat in criminibus. vide eundẽ Fely. in cap. olim. el. ij. colũ. ij. de reſcrip. in ver. eſt igitur regula.

¶ Pars pœnæ. Vide tu Ale. & Mod. in. d. l. eũ qui, & vide eundẽ Alex. in conſi. lxxxiiij, col. iij. in primo vol. & Ang. aret. in tract. maleſ. in verbo. cõparuerũt. in quæſito. & partim negant. in verſ. aduertas. & cõſil. Pet. de anc. j. allegatũ per Fel. nu. ccj.

toribꝰ.lib.x.vbi dicit ꝙ interficiẽs bannitũ ſe defendẽdo non meretur prẽmiũ. Item facit notabile dictũ Pet.de anch.conſi.cxcviij.incip.prẽmittendũ eſt ꝙ de iure.vbi conſuluit ꝙ ſi Papa delegat cauſam ordinario,qui in ea dem erat ordinarius:nõ debentur ei ſportulę. quia omnino tenebatur de cauſa cognoſcere. ¶ †Item facit hæc gl.ad.q.vulgatam. quis magis mereatur pro ieiunio: an religioſus,an ſecularis.qñ religioſus ieiunat ex cõſti.ordinis,non eccleſię:& laicus ieiunat ſpontè: nõ de manda to eccleſi.& videtur ꝙ magis mereatur laicus.per iſtam glo.& ita glo.in.c.ſi.de obſer.ieiu. ¶ Contrariũ no.glo. in cle.j.in verſi.ſeipſum.de reli.& vene. ſanc.per plures rationes quę fuerunt beati Tho.ſecunda ſecundæ.q.lxxxvij.arti.vj.de quo plenè per Ric.in.iiij.q.diſtin.iij. q. vj.arti.iij.& vt intelligas illam glo.dum loquitur de latria:vide Domi.in.c.ſi canonici.in.§.cęterũ.in vlti. col. de offic.ordina.in.vj. ¶ In glo. penul. dic ſecundũ Car. omiſſis alijs:ꝙ non expedit ſcire quo iure princeps poſſit cõferre beneficium: ſed ſatis eſt ꝙ nõ hoc ſimoniacè conferat. ¶ †Sed an & qñ princeps poſſit conferre beneficium;vide latè doct.poſt Ioã.and.in.c.ij.ad limitati. dictę.l.hoc iure.vt ibi latè per Domi.& per eundem in c.catholica.xj.diſtin.& per do.Abb.in.c.nouit.de offic. leg.& in.c.cauſam.de pręſcrip.& in.c.cũ terra. de elect. cum concor.de quibus aliâs.& Imo.in.c. cũm apoſtolica.de his quę ſi.â pręla. ¶ In glo.ſi.ibi: *& hic*.No. vltra doct.ꝙ quoties intuitu alicuius aufertur alteri lucrum, regulariter applicatur illi cuius intuitu hoc fit. vide gl. in.c.quia cleri.de iurepa.in.c.ſi diligenti.in ver.perdant de foro compe.& iſta regula[a]not.Bart.in.l.ij.§.videndum.ff.ad tertul.& eſt bonus text.& ibi glo.in.l.poſt legatum.§.amittere.ff.de his quibus vt indig.& in hoc vide Ro.ſingu.dcciij.ꝙ incipit.regula eſt. & bonum text. in.c.ſi canonici.§.ſi aũt.de offi.ordin.in.vj.& in.c.in qui buſdam.de pœnis. ¶ †In ea glo.ibi.*eijciendi*:Not.ſecundum Ioan.de ana.ꝙ vbi prelatus deliquit cũ capit. tunc delictum nocet eccleſiæ.iuxta glo.in.c.ij.de ordi.cog.tñ prædiudicium conſiſtit tantũ in perſonis:nõ in bonis ipſius eccleſiæ.& alleg.Spec.tit.de dona.§.j. ver.quid ſi donatur vbi dicit ꝙ ſi oẽs de eccleſia cui facta eſt donatio, committunt ingratitudinem:expellendi ſunt:nõ autem ſunt reſtituenda bona donatori:ſed cõſidera . quia non erit ſatisfactum donatori. ideò dicit ꝙ nulla ingratitudo eccleſię operatur reuocationẽ donationis.quia eccleſia ipſa cui bona ſunt quæſita, delinquere non põt. ita Imo.&.d.Abb.ĩ.c.ſi de don.cætera in hoc dic vt per gl. in regula delictũ.in.vj.lib. ¶ In ea.ibi.*prælato ſoli*.non intelligas ꝙ ſi ipſe ſolus recepiſſet pecuniam, deberet poſteà fieri reſtitutio eccleſiæ: quia ſurgeret incõueniens de quo.ſ.in iſta glo.maximè quia nõ fit differentia vtrũ aliquis ſit prelatus in eccl.collegiata. vt ſingulariter no. glo.penul.circa mediũ.in.c.potuit.de loca. ¶ In ea glo. ad fi.diſtingue vt hîc per doct.qui omittunt vnũ membrum: qñ pecunia eſt data alicui nõ eccleſia . & tunc dic vt ibi in tex.ꝙ reſtituitur eccleſię.& in ſimili vide tex.in c.preſbyt̃.de pœnis. ¶ Item vide beatũ Tho.generaliter ꝙ non debeat reſtitui pecunia danti: niſi qñ ab ipſo fuit extorta.& inquantũ dicunt docto. hîc in primo mẽbro qđ detur fiſco.dicit ipſe Tho. ꝙ imò ꝙ deꝰ pauperibus. Quando aũt religio.exijt monaſt.licitè:an poſsit repetere bona ſuæ:dic vt per glo.& doct.in.c.qđ à te.de cleric. coniu.& latè Card.conſi.xxx.incipi.Quidã frater And. & Cald.in tit.de regularibus.conſi.xxiij.vide in.c.in præſentia.de probatio.

a ¶De iſta regula. Ad hanc regulam & ad Bart.in.d.§. videndum.& Fel. hic,adde. d. Mari. ſoz.in.conſi. v.coij.ver.v.& verſ. x. & d.Bar.eius filiũ in conſi. ccxij.col. xiiij.qñ & in conſi.cclxxv.col.viij. verſic.ij.quia in ſecundo volu.

b ¶Procurator. qñ cleric⁹, vel religioſus poſsit eſſe procurator. vide eundem Fel.in. c.cum I.&.A.ſ.de reiud. col.iiij.verſ. vbi religioſus,colũ.ſe.& Car.in clemẽ.j.q. xxj. de reſcrip.

1 2 9 8 10

¶ *CAP. XII.*

CVm eſſent. Simonia eſt pro tẽporali obſequio beneficium eccleſiaſticũ ꝓmittere. Inquã tum do.Abb.hîc dicit allegando Innoc. in.c.j.de obli.ad ratio. & in.c. ſed nec.ne cleric. vel imo. ꝙ clericus pót eſſe procurator [b] laici ad vnam cauſam tantũ. ¶ Adde Roma.ſingulari.cclxxxij. incipien.tu ſcay.& Archi.in.c.peruenit.lxxxvj.diſtin.& Federi.conſi.clxiij.Imo.in.c.accedens.de prẽben.domi. Abb.in.c.cũ in noſtra.de procur.& in.c.per venerabilẽ. in primo not.qui filij ſint legi. ¶ In glo.iſta ibi.*poteſt ergo licitè*.Not.glo.vt hîc per doc.† quia attenditur quod pricipaliter fit:nõ qđ ſecũdariò.l.ſi qs nec cãm.ff.ſi cer. pe.& quicquid dicat Io.de ana. non videtur differentia vtrum quis ſperet certũ, vel incertũ.prout etiã voluit d.Ant.hîc. quia vbiq; eſt eadẽ rõ. licet aliter poſſet fieri differentia.vt in literis ad beneficia.Et vltra docto.vide glo.j.in.c.hoc ad nos.lix.diſtin.vbi glo.clarior iſta de recipiente ordinem principaliter propter bñficium: aliâs non recepturo.& ibi latè Do. ¶ †Item adde glo. j.in.c. ſicut in ecc.viij.q.j.& in.c.conſuluit.lxxiij.diſt. in verſi. & in hac.& glo.in.c.ordinatiões.j.q.j.& in.c.per laicos. xvj.q.ij.& ibi dicitur ꝙ ingrediens monaſteriũ gerens in corde vt eligatur in prelatũ:dicitur cõmittere ſimoniam. ¶ Item vide Tho.ſecunda ſecundæ.q.c.articu.vj. in ſolutiõe.vbi dicit ꝙ oĩa iſta habent locum qñ eſt ſeruitium preſtitũ prelato circa ſpiritualia: ſecus aũt ſi ſuper patrimonio ipſius prelati:vel pro cõſanguineis ſuis. ¶ Et adde ꝙ eo caſu ꝙ iſta ſit ſimonia: aboletur per pœnitentiã:prout alia mortalia.c.ſij.eod.tit. ¶ Et per prædicta dicũt hîc doct.poſt Hoſt.ꝙ valet pactũ factum in ter epiſc. & familiarẽ de dando ſibi certo ſalario donec prouiſum fuerit de benefi.quod intellige dũmodò non ſit pactum expreſſum de dando beneficiũ. Secundò intellige.dũmodò beneficiũ non cõferatur principaliter propter ſeruitiũ temporale: nec eſt dicendũ ꝙ ex parte familiaris remittẽtis ſalariũ dicatur ſimo.iuxta.c.veniẽs de teſt.ꝙ id tẽporale datũ erat ſub cõditione donec &c. & ſic per euentũ cond. oblig.euanuit.§.oĩs.inſti.de ver. obli.Et adde ꝙ remittens obliga.de qua in.§.cõſuluit.allegato.in gloſ.cõmittit ſimoniã.Inno.in.c.tuam. de ęta. &qualita.ſequitur.d.An.ibi:& Ang.in.d.§.conſuluit.& Io.de ana.in.§.cõſuluit.& hęc obligatio de qua in.d.§.cõſuluit. eſt obligatio quę vocatur antidora: quia feciſti mihi ſeruitium ex naturali æquitate ſum obligatus ad antidora: licet non poſsim cogi.

SVMMARIVM.

1 *Statutum prohibens portare perlas;intelligitur de perlis veris. non de fictis.*
2 *Hoc dictum & ſequentia limita,prout hic per ordinem.3.4.*
5 *Collatio facta per ſimoniam nullum confert titulum.*
6 *Hoc limitat duobus modis.& verſic.Secundò.niſi ſimonia&c. Et vide ſuper hoc diſtinctio.ibi & ideo &c.*

¶ *CAP. XIII.*

INſinuatum. Notorius ſimo.in bñfi. ab illo deponitur.Idẽ ſi famato.qui ſe purgare nõ pót h.d. ¶ Nõ obſtat.c.ſignificaſti.de adult.qđ alleg.hîc do.Abb. pro cõtrario cõtra hũc tex.vbi deficienti in purga . nõ imponit naturalis pœna delicti:quia debuiſſet ille deponi .c.at ſi cleri.§.de adult, de iud.quia rñdet Ioan.and.in.d.c ſignificaſti. ꝙ ibi non præceſsit aliquis modus agendi. ſed certè nunc in text. noſtro apparet ꝙ præceſſerit aliquis modus . ideò dicit domi.Abb.quod videtur ſpeciale in ſimonia.ſed dic melius ſecundum Ioan.de ana.qđ in.c.ſignificaſti.non præcedebat

SVMMARIVM.

1 *Attendi debet quod principaliter agitur nõ quod ſecundariò.*
2 *Ingrediens monaſte.ea intentiõe vt eligatur,cõmittit ſimoniã.*

cedebat infamia publica:ſecus hîc in tex. noſtro de quibus latius in.c.accedens.de accuſatio.& ibi vide.Not.in ver.priues.ꝙ ſimoniacus nõ eſt ipſo iure factus priuatꝰ ſed priuandus.pro quo facit dictũ Inno.in.c.cũ noſtris. de conceſ.pręb.vbi dicit ꝙ collatio facta criminoſo va let.idẽ videſ in collatiõe facta ſimo.cõtrariũ tenet Gaſ. Cal.&.d.Abb.in.c.cũ cleri.de pactis.per illũ tex.in ver. ſpolietur.& probatur rõne vltra ipſos.quia licet verbũ futuri tẽporis poſitũ in lege importet ferendã ſentẽtiã: nõ latam gl.in ver.inodetur.in.c.quicunq; ,§. qui vero. de hęre.in.vj.cũ ſi.in.c.ſi diligenti.in verſic.perdant. de foro cõpe.tñ fallit in verſi.ſpolietur.quia importat latã eſſe ſniam:quaſi ſpoliatio ſit de facto.ita.d.Ant.in.c.iij. & ibi Imo.de poſtu.cũ ergo.c.cũ cleri.dicat ſpolieſ. prę ſupponit priuationẽ ipſo iure factã per hãc doctrinã. ¶ Eſt verũ quòd hęc doctrina poſſet limitari;niſi eſſemus in materia in qua per illa iura eſſet declaratũ ꝙ verbũ ſpolietur importet per ſniam:prout eſt in caſu.c.de multa.in ver.ſpolietur.de pręb.iuncta extrauag.execrabilis.& in caſu.c.poſtulaſti.iũcto.c.cler.de cler.excõ.mi. ¶ Et pro iſta cõcluſiõe quã puto verã,facit tex.in.c.no bisj.eo.in ver.pœnitus irritanda.iũcta gl.in.c.quã ſit in glo.ſi.de elec.lib.vj.q̃ vult ꝙ qñ ante verbũ futuri tẽpis ponitur dictio penitus oĩno, vel ſimilis : eſt latæ ſniæ. & facit.c.ſi religioſus.in ver.oĩno euacueſ.eo.ti.& li.eſt gloſſ.in criminali.C.de iuriſ.om.iud. ¶ Non ob doctrina Inn.in.c.cũ noſtris.de cõceſ. prębẽ.quia procedit qñ cui benefi.confertur,erat in crĩne cõſtitutꝰ: ſecus ſi per ipſam collatiõem efficitur criminoſus.prout hic.& hoc per prædicta:& de illa doctrina vide plenius in.c.inquiſitiõis.in prin.de accu.& iſtã conclu.intellige.niſi ſimo. interueniret poſt collatiõem: quia tũc titulus legitimè impreſſus ex collatione nõ eſt nullus:licet poſsit irritari ita do.Abb.in.d.c.cũ cleri. ¶ In glo.fin.no.ꝙ deficiẽs in pugatiõe nõ punitur ex præſumptiõe probabili tantũ: quę nõ ſufficit ad cõdẽnatiõem:vt.c.literas. de preſum. & ibi glo.fi.ſed punitur ex preſump.violenta: quę ſola ſufficit ad cõdẽnatio.c.afferte.de preſum. vide gl.in.c. cũ cõtumacia.de hęreti.li.vj. ¶ Et pro hoc dicit Ioã.de ana limitari.l.abſentẽ.ff. de pœnis. ibi nec ex preſump. & ſubdit ꝙ multiplex ſuſpicio equipollet preſumptiõi violẽtę.& allegat gl.Bal.in.l.quãuis adulterij.C.de adul ¶ Sed de iſta materia an & qñ ex preſum.poſsit quis cõdẽnari.vide Io.an.in.c.ſignificaſti.el.j.de homi.&.d.Abba.poſt do.Ant.in.c.hoc loco.de probatio Bal.in.l.neq; natales.C.de probat.Imo.in.l.ſi.ff.de hære.inſti.Inno.in c.afferte[a] de preſumptiõibus. & in.c.quia veroſimile. e. tit.& dicit ꝙ nunquã ex preſumpt.eſt quis de facili condẽnãdus.& ipſum allegat Bal.in rub.de offi.deleg.in pe. col.d.Abb.in.c.ij.de coha.cler.& mu.Pe de anch. in regula ſemel malus.in.v.char.Old.cõſi.cxcij. ¶ Idem not. glo.fi.de purg.cano. Et no.ꝙ ſnia lata [b] ex preſumptiõibus nunquã tranſit in rẽ iudic.in cauſa criminali . caſus eſt ſing.in.l.ſi qui adulterij.C.de adul.quẽ allegat Romã. pro ſingulari.in.l.admonendi.in.v.char.ff. de iureiurã. ¶ Inquantũ Doc.tangũt ꝙ ſtatutũ loquens in cõuicto: nõ habet locũ in deficiente in purga. quaſi dicatur fictè cõuictus.dic vt per eos. Et adde do. Abba. idẽ tenentẽ in.c.at ſi cler.in prin.de iudi.in.v.co.propter glo.ſi.ibi. Et regula ꝙ ſtatutũ in caſu vero nõ habet locũ ĩ caſu ficto[c] facit qđ not.Bar.in.l.j.ff.de fonte.vbi dicit † ꝙ ſtatutum prohibens portare perlas.nõ intelligitur de perlis fictis:ſed de veteris.qđ no.Bald.in.l.ij.C. quorũ app. & quod no.Pe.de anc.in.c.nouit.de his quę fiunt à prela.vbi dicit ꝙ ſtatutũ puniẽs perſonã,nõ ligat vniuerſitatẽ:quia eſt perſona ficta;& dicit do.Abb.in.c.j.in.vj. col.de eo qui mit.in poſſ.ꝙ ſtatutũ puniẽs delinquentẽ non ligat conatũ. quia fictè deliquit. & dicit Car.in.c.is qui fide.deſponſa.ꝙ ſtatutum puniens conſummantem matrimo.certo die,nõ ligat cognoſcentẽ ſponſam de facto tali die.Et dicit Bar.in.l.ij.§.voluntate.ff. ſol.mat.ꝙ ſtatutũ requirens conſenſum intelligitur de vero:nõ de ficto:ideò conſenſus per taciturnitatẽ elicitus nõ habebit locũ in ſtatuto. ¶ †Limita hanc materiã: niſi ſtatutum loqueretur in materia iuris nõ diſponendo prẽter vel cõtra,quia tũc interpretabitur prout ipſum ius. ita text.in.c.ad audientiã.de cler.nõ reſi. ita.d.Abba. ibi.& hîc. ¶ †Secũdò limita.niſi lex per oĩa æquiparet caſum verũ & fictum:quia tũc ſtatutũ etiam ſi eſſet prẽter ius: extenderetur ad caſum fictũ. quẽ per oĩa lex ęquiparat vero.ſecundũ Ro.in.l.j.§.de illo.ff.ad treb.ita intelligentem.d.c.ad audientiã. de quo dubito propter doctrinã do.hîc:& quia rectè cõſiderãdo ſemper extẽderetur ſtatutum ad caſum fictũ.& eſſet cõtra dictũ Card.in.d.c.is qui præalleg. ¶ †Tertiò limita.niſi ſtatutũ eſſet eluſoriũ non intelligendo eum in caſu ficto.vt latè not. Do. in.c.vt circa.in prin.in vlt.col.de elect.li.vj. ¶ Et de materia vide plenius quã alibi per Imo.in.l.j.§. lex Falcidia ff.ad legẽ falci. ¶ †Et inquantũ tetigi.ſ.an collatio facta per ſimo.ſit nulla ipſo iure.vide.d.Card.d.Ant. & Imo. in.c.niſi cũ pridẽ.de renun.concludens qđ talis collatio non conferat aliquem titu. ¶ †Limitant tamen duobus modis.primò niſi clericꝰ cui facta eſſet collatio, ignoraret de ſimonia. ¶ Secundò.niſi ſimo . eſſet occulta:quia tunc talis dicitur habere titulũ coloratũ. Ex quo inferunt primò,ꝙ tale benefi.nõ poſſet impetrari non facta mentione de titulo colorato.per no.in. c.cũ in noſtris. de cõceſ.pręb. ¶ Secũdò infertur ꝙ nõ poſſet renuntiare ſine licentia ſuperioris per not .in. c.quod in dubijs. de renuntia. ¶ Et ideò iunctis dictis Gaſ. Cal.vt ſuprà. & iſtis. diſtinguitur in hac materia qđ aut ſimonia fuit cõmiſſa per tertiũ me ignorante:&tenet collatio:ſed cũ ſciuero de ſimonia:debeo renunciare:vtj. eo.c.ſi diligẽti. ¶ Aut ſimonia eſt cõmiſſa per meipſum.& tũc collatio eſt nulla.qđ no. ¶ Et per iſtũ tex.in ver. *perpetuò*. dic ꝙ Epiſco.nõ poterit diſpenſare.quicquid dicat Hoſtiẽ. & do.Abb.hîc.propter glo.ſolennẽ.in.c.cupientes.§.cęterũ.in ver.perpetuo.de elec.li.vj. ¶ Idẽ ſi diceretur nullo modo.gl.in.cle.ij.in ver.nullo modo.de ęta.& qualita. ¶ Idẽ ſi diceretur irrecuperabiliter.Ioã.an.in.c.ſuper eo.de rapto.& ibi doct.

a ¶Afferte.Vide eũdem Feli.in.d.c.afferte.

b ¶Sentẽtia lata.Vide.ſ.eo.tit.in.c. ſicut,& ibi addita,

c ¶In caſu ficto. Ad de Imo. & Alexã. in.l.j.§.j.ff.de vul. & pup. & Ale.in l.in illa. ff.de verſ. ob.& ꝙ ſtatutũ loquẽs in caſu vero in materia pœnali nõ habeat locũ in ficto.adde Alexã. in cõſi.xv.co.v. & in cõſi.xlij.col.vij. verſ.prẽterea.in.ſ. vol.&in conſi.lv. col.ſi.e.volu.& eũdem Alex.in cõſi. lxxxij.col.ij.in.ij. vol,& adde.d.Mari.ſozi.in conſil.j. col.ij.vér.ptereа& verſi.nec cõſtat,& ibi ꝙ intelligatur in ficto . qñ verus & fictus æquiparãtur.& videad literã.d.Bar.ſoz.in cõſil.xxix.co.v.ver. ij.oſtenditur.

1 2 5 6

¶ *CAP. XIIII.*

NEmo Simoniacũ eſt prętio, vel fauore,peccatorẽ celare:vel reconciliare,vel dignè pœnitentẽ à reconciliatione remouere.h.d. ¶ Not.text.ibi *imò*. ꝙ dictio imò. eſt dictio correctiua, de cuius natura in teſtibus & alijs diſpoſitis. per Bar. in l.Lucius.ff.de hęre.inſtitu.& in prima cõſtitu.§.quibus. & in.l.ſi ita ſcriptum.ff.de hęre.inſtit.Spe.in tit.de teſte .§.j.ver.quid ſi dicit.Arch.ij.q.iij.c.ſi quẽ.præuaricator Bar.in.l.ſtichus.ff.de ma.teſt.d.Ant.in.c.ij.de trãſla.epi. & in.c.ſuper quæſtionũ.in princ.de offic.deleg.De verbo quinimò.Io.And.in.c.tibi qui.dẽ reſcri.lib.vj.Ang. in.l.iuriſgẽtiũ.§.quinimò.ff.de pact.Not.in ver. *teſtimoniũ*.ꝙ ſacerdos poteſt ferre teſtimoniũ de recõciliatiõe alicuius . & iſte eſt vnus caſus in quo vni teſti creditur in pręiudiciũ alterius.vide glo.in.c.j.de except. in.c.teſtimoniũ,&.c.nuper. de teſti. & in.c. ipſi apoſtoli.ij.qõ. vij.& ibi Archi.& in.c.in capite.l.diſt.& ibi Archi.poſt gloſſ.in.c.quæro.ij.q.v.Specu. titu. de teſte.§.j. ver opponitur ꝙ eſt criminoſus. ¶ Intellige qđ pót.ſ.de licẽtia cõficiẽtis per.c.ſignificaſti.vbi doc.de adulte.& latè per oẽs.in.c.oĩs.de pœ.& remiſsio.Et phoc inferẽ teſti.doc. de peritia ſcholaris ſui eſſe validũ: vñ conſuluit Abbas hîc.vt in ꝓmotionibus ille ꝓponat cęteris tex.in.l.nemini.C.de aduo.diuer.iud.& ibi Bal.& ibi ſingulariter di-

¶ Conſiniuſtum. Adde.d.Mar.ſoz. in cõſil.xxiiij.col. ij.verſ.vlterius,an & quãdo iudex ſequens cõſi,iniuſtũ excuſetur. vide p Alex.in.d.l.ſi conuenerit & do.Pari de neapo.in tract. ſyndi.in verbo cõſil.per totũ maximè in.§.fi. & adde ad .p poſitũ Ang. in conſi. clxxxvj. & cõſi. clxxxviij. Et pau.de ca.in cõſil.vj.col.j.in prĩa parte antiquorũ.

a

¶ Falſum, Adde Ang.ar.in tra.maleſi.in ver,falſario colũ. iiij. v.quid ſi aduocatus.

b

c ¶ Eadẽ ſolennitas. Vide Doc.in.l. ab ẽptiõe. C. de pact. & cũdẽ Fel.in.c.e-doceri,col. v,verſ. nõ ob. prædictis. ſ. de reſcrip. & de gabella. an ſoluat de diſtractu. adde firmanũ in tra. de gabel.in. v. parte. princi. qõ. v.

xit Sali.ꝙ cãcellarius ſtudij põt diſcrepare à teſtificatiõe collegij:qñ per gratiam,vel inimicitiã diſcedũt à verò, quia eſt cõmiſſum cõſciẽtię ſuæ,nõ diſputationi. Idem tenet Bal. in aut.habita.C.ne fi.pro pa.Io.de lig.& Pet. de anc.in.c.cũ det.de cõſu.ſecundũ Io.de ana.hĩc. ¶ Adde Imo.in.c.ex literis vlti.col.de conſti.vbi adducit ſimile de teſtibus:quibus iudex nõ tenetur ſtare:niſi prout ſi bi videf.l,iij.ff.de teſti.facit dictũ Bar.in.l.ſi conuenerit ff.de re iudi.ꝙ aſtrictus iudicare ſcẽm alterius conſiliũ: non tenetur cõſil.iniuſtũ [a] ſequi.Idẽ domi.Ant.in.c.intimaſti.in.ij.col.de appel.in.c.cũ olim.in.iij.col. de arbit. d.Abb.in.c.ſi propter debilitatẽ.de offi.dele.Bart.in.l.j. §.ſi plures.ff.de exercitoria. ¶ In glo.j.no.bñ ſecundum doc.ad ꝙ euitandũ abſurdũ dictiõuniuerſalis reſoluitur in particularẽ,qđ not.pro libellis.facit glo.in verſi. oẽs. ll.in.c.ſi verò.el.j.de ſent.excom.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Clericus tradens alicui inſtrumenta eccl.qualiter punitur?*
2 *Prælatus non põt reſcindere cõtractum per quem eſt ius quæſitum eccleſiæ.*
3 *Miſsio in poſſeſsionem:an fiat propter contumaciam,vbi litigatur de eccleſia?*
4 *Venditio quando ſit de pluribus:ſi non tenet in vno,poteſt tenere in aliis.*

¶ CAP. XV.

QVerelam. Eccleſia nõ põt emi, vel redimi.h.d. ¶ No. primò ꝙ monachi admittũtur ad reuocationẽ eorum,quę eorũ prior alienauit. facit qđ habetur in.c.ſi quis preſby.de rebus eccl.nõ alie.ex quo etiã patet ꝙ prælatus nõ põt reſcindere contractũ eccl.per quem eſt alteri ius quæſitũ facit quod habetur in.c.cum olim.§.de teſtibus & ratio eſſe poteſt:quia in effectu reſciſio contractus eſſet quę dam alienatio:quę eſt ei prohibita.vt volũt iura allegata in glo.ſcẽm Ana.hĩc.Secundò ex tex.Not.ibi:*chartam reſignauit.*ꝙ reſignatio inſtrumentorũ habet vim diſtractus:quia per traditionem inſtru.transfertur dñium.l.j. Ç.de dona.l.qui chirographum.ff.de leg.ij.vide no.tex. in.c.in canonibus.ver.iniquũ.xvj.qõ.j.& in.c.ſi quis de clericis.xij.q.ij. vbi clericus tenetur ad intereſſe reſultãs eccle.ſi tradit alicui inſtrumẽta ecc. Imò voluit hĩc Gof. quẽ ſequitur Io.an.qđ talis † clericus poteſt deponi:quia dicitur eſſe proditor in.c.clericus.xlvj. diſt. & alleg.hĩc Io.de ana.dictũ Bart.in.l.j §.is qui.ff.ad.l.cor.de fal. per illum text.vbi ille qui tradidit alteri inſtru. deputata ad cuſtodiã ſui:cõmittit falſum. [b] ꝙ no.ibi Bar.ad notarios & procuratores.& ſimiles. ¶ Et in materia vide text.cũ gl.in ver.reſignauit. in.c. cũ pridem.de pactis & ibi do. Abb.& tex.in.c.accedẽs.el.j.vt lit.nõ conteſt.& ibi Bal. concludens ꝙ victus tenetur tradere victori inſtru. qñ pronunciatũ eſt illud inſtrumẽtũ non cõcludere in illo articulo.vide Archi.in.c.hunc numerũ.lxxvj.diſtin.vbi ponit an & qñ reſtituendo chirographũ videatur remitti debitũ. ¶ Et adde ꝙ per reſtitutionẽ pignoris nõ præſumitur ſatisfactũ de debito.text.in.l.ſi pignus. ff.de his quę in frau.cre.& ibi Bar. ¶ Et de materia vide.d.Abb. in.c.j.de probatio.& in.c.eccl.el.ij.vt lit.pen.ſuper glo. ſi.Not.ibi.*manerium.*qđ idem importat ſecundũ Do. qđ mãſus.de quo in.c.j.vbi glo.de cenſi.& ibi gl.concludit ꝙ eſt vulgare italorum.Hoſtien.hĩc ꝙ eſt vulgare gallicorum.vide tex.in.c.j.§.ſi quis de menſo. de controuer. inue.& dicitur mãſus fundus quẽ poſſunt laborare duo boues.ita dicit Bar.in.l.ſi ita.in fi.ff.de au. & argu.leg.& in.l.j.§.j.ff.de reb.dub.ſed meli⁹ loquitur Bar. in.l.ſi plures.in.ij.col.C.de condit.inſertis.dicens ꝙ manſus dicitur quicunq; ager. ſed per alias rõnes,vel per alluſiõem dicitur manſus à manendo, vbi manẽt ruſtici gratia cõ
2 modioris culturæ. ¶ † Not.ꝙ prælatus nõ poteſt reſcindere cõtractum per quẽ eccleſię eſt ius quęſitũ. vide gl. & Do.in.c.cũ olim.de teſti.Item ex hoc not.ꝙ eadẽ ſo-
c lennitas [c] requiritur in diſtractu quæ in cõtractu.hoc verum.vbi eſt eadẽ ratio vtrobiq;:ſecus ſi nõ eadem rõ eſſet in diſtractu.vnde ſi ſtatutũ vellet ꝙ pro cõtractu ſol ueret gabella:nõ ſolueretur de ſimplici diſtractu.ita no. Bal.in.l.ſi.C.qñ lice.ab emp.diſcedere.& in.l.iij.§.j.C.de contrario iudicio:tutelę.& in.l.ſi donationis. C.qđ met. cauſa.& in.l.tres.ff.de pac.& Imo.in.l.Põponius.§.prætereà.ff.de acquir.poſſ. ¶ Not.ibi.*cõcordia vel iudicio.*ꝙ paria ſunt litẽ finire p cõcor.vel p ſnĩam vide Bal.in.c. cãm q̃.el.j.de teſt.vbi dicit ꝙ habẽs facere iuſtitiã ex mãdato prĩc.ſatisfacit ſi iterponit cõc. & ſatisfacit reſc. & bene facit hĩc tex. ¶ Not.ibi: *legitimè citati.* ꝙ ad hoc vt veniatur ad miſsionẽ in poſſeſsionem requiritur legitima citatio.ex quo ſume cautelam ſecundũ do.Maria.ad infringendũ talem miſsionẽ.vt videas ſi põt mittere,vel
3 opponerere citationi. ¶ † Not.qđ propter contumaciã fit miſsio in poſſeſsionem:etiã vbi litigatur de eccleſia. qđ videtur contra tex.in.c.vnico.de eo qui mit.in poſſ. in.vj. ſed rñdent docto.ꝙ hĩc agabatur de titulo:ſed ibi de poſſeſsione.quæ ſolutio eſt vera in ſe.& eã tenet glo. in.d.c.vnico.ſed cõſidera ſecũdũ Io.de ana. quia in iſtos monachos nõ erat tranſlata proprietas.vt dicã in prima opp.cõtra tex.& ita reſidet vnde dici poſſet ꝙ iſtud procedat de iure antiquo:ſed hodie per.d.c.vnicũ. Itẽ not. ꝙ inter religioſos habet locũ miſsio in poſſeſsionẽ propter eorũ cõtumaciã.licet aliqñ per honeſtatem fiat potius ſequeſtratio.c.ij.de do.& contu. ¶ Item no.clauſulam de qua in fi.ibi.*nec permittatis &c.*quia ſecundũ Inn. per ipſum fuerunt facti cõſeruatores. de quo officio habetur in.c.j.de offic.deleg.in.vj.& hoc dictũ multũ no. hic Card.& do. Maria. dicentes eſſe mirabile ꝙ vbi aliter iudici nõ diriguntur iſta verba:*efficitur* cõſeruator. ſed contrarium tenẽt hĩc Pet.de ancha.Io.de ana. & ſen tit.d.Abb.dicentes ꝙ officium iſtorũ durabit pendente lite & nõ vlterius quod expreſsè ſentit glo.ſi.hĩc in ſi.& faciunt not.in.c.quærẽti.de offi.dele.Item no.ibi. *ordine iudiciario.*ꝙ prohibita moleſtatione, nõ cenſetur prohibita moleſtatio perviã iudicij:& ſic facit pro dicto Bal. in.l.j.in.vlti.col.C.de his quæ pœnę nomine.ꝙ ſit teſtator prohibuit vxorẽ moleſtari : intelligitur de moleſtia facti:nõ de moleſtia iuris. & idem tenet in.l.j.ff.de vſufruct.dixi in.c.ij.de accuſatio. ¶ In glo.in ver.*non potuit.* dic melius qđ venditio valere nõ potuit:ſed etiam ſi de vtroq; principaliter dictum non fuiſſet: quia cũ eccl.ſit vnum merè ſpirituale. non transfertur cũ vniuerſitate: ſecus in iure patronatus.ꝙ eſt ſpũale annexũ.In ea.ibi. *de eccleſia.*not.qđ copula.& facit venire copulatũ principaliter:nõ acceſſorie.idem in rub.ff.de iur.& fac.igno.ſecus in dictio.cũ.quia denotat acceſsionẽ.ſecũdum Doc. hĩc.quibus adde de differentia iſtarũ dictionũ Bar.in.l. iij.ff.de fun.inſtru.gl.& Bal.in.l.iij.C.de ver.ſig.& Pau. de leaza.in cõmẽ.c.in literis.in princ.de reſti.ſpol.& ibi per do.Anto.per Bal.in.l.gallus.§.quidã rectè.de lib.& poſthu.& Bar.per illum tex.in.l.Titiæ textores.§.j.ff.de leg.j.& per Bart.poſt glo.in.l.j.ff.de manu.teſt.& quòd aliquando dictio cũ æquè principaliter diſponat: vide tex.in.l.illi cũ illo.ff.de vſufru.leg. ¶ Ex quibus do. Ab. infert hĩc & ſequitur do.Mari. qđ licet quis poſſit vendere hoc modo.vendo caſtrũ cũ iure patronatus ſecundum Ioan.an.in.c.j.de iurepa.in.vj.tñ ſecus ſi diceret.& iuſpatronatus.propter prædicta.qđ limitat.d.Maria.ni ſi diceretur. vendo caſtrũ cum pertinentijs & iurepatronat⁹ in caſu ablatiuo.& ad iſtum tex.dic vltra ipſum qđ venditio erat in accuſatiuo caſu habito reſpectu ad mentem glo.nõ ad exemplũ. ¶ Sed contra do.Ab.tenet hĩc Ioan.de ana.quia cũ dictio,cum,validit talem cõtractum:dictio &:impropriabitur.iuxta glo.in.l.eas cauſas ff.de condi.

ff.de condi.& demonſt.ſed mihi videtur ꝙ ſiue ponatur dictio cũ:ſiue dictio &,contractus nõ teneat :quia imò Ioan.And.in.c.j.de iure patronа.in.vj.expreſsè inclinat in partem contrariam.ſcilicet qđ dictio cũ. non validet contractũ,dando cautelã emptori,vt faciat facta vendi tione apponi in ſi.inſtrumenti per notariũ ꝙ fuit facta venditio caſtri & iuriſpatronatus.de qua ibi per ipſum.
4 ¶ † In ea gl.in ſi.no.ſingulariter ſecundũ Abb.ꝙ qñ plura venduntur,& in vno venditio nõ tenet:poteſt in alio tenere.facit regula vtile.in.vj.limitat.d.Maria.niſi venditio eſſet facta vnico pretio de omnibus rebus. text.in l.ſi duos.ff.de contrahen.emp.vbi ſi quis emit duos ſeruos,& vnus mortuus eſt : & tanquã morboſus nõ tenet emptio in alio.Sed pro intelligentia materiæ:vide quæ dicit Roma.in.l.j.§.ſi ſtipulanti.ff.de verb.oblig.vbi plenè de hoc cõmẽtat regulã vtile.in.vj. ¶ In gl.ſi.in ſi.not. ꝙ miſsio in poſſeſsionẽ eſt interlocutoria.ad idem gloſ. ſi.poſt prin.in.c.cũ olim.de teſti.& glo.ij.q.j.in ſumma. & glo.in verbo ſentẽtia.in.l.meminerint.C.vnde vi. & Spe.in tit.de ſecundo decreto.poſt princ.Quę aũt dicatur diffinitiua,quę interlocutoria:eſt glo.in cle.j. de ſequeſt.poſ.& fruct.& tetigi in rubr.j̃.de ſenten.excom.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Mutare ſibi nomen,& quando licitum ſit?*

¶ CAP. XVI.

EA quæ. Pro chriſmate ab eccle.pretium exigere ſimoniacũ eſt nec excuſat cõſuetudo.h.d. Not.qđ dictũ eſt in ſummario. Et intellige iſtũ tex.non ſolum pro collatione chriſmatis: ſed etiã in collatiõe ipſius liquoris qui confertur ſacerdotibus. ita dicit Ioan.an.& allegat text.in.c.placuit.el.ij.j.q.j.qui loquitur de liquore.hoc eſt quãdo eſt conſecratus.ſecus qñ non eſt conſecratus:quia põt vendi.& hoc probatur in verbo.*paſchalem præſtationẽ.* ¶ Not. ſecundò ꝙ mutatio nominis nihil operatur ad palliationẽ delecti.eſt optimus tex.in.c.pleriq;.xiiij.qõ.iij.allegatus in glo. & iſte tex.eſt notandus contra illos qui faciunt exactiones in-
1 iuſtas. ¶ † An & qñ liceat ſibi mutare nomen [a] vltra do.
a hĩc vide Pet.de anch.in.c.accedens. de cri.fal.& ibi Ioan. de ana.concludentem qđ notarius nõ poteſt mutare nomen,& eius ſigillum.Item vide Imo.poſt do.Ant.in pro œmio Gre.in.j.co.Bar.in.§.nos verò.in procꝫ.ff.& Bal. in.l.ſi.in.j.&.ij.q.C.de hær.inſti.& in ru.C. de fide inſtr. in.vj.col.Bal.in.d.procꝫ.ff.in.xij.q.& ibi dicit ꝙ noa va let epiſtola alicuius in qua ipſe mutauit nomẽ ſuum . & Bart.in.l.falſa demonſtratio.ff.de condi.& demon.Bal. in.l.ij.C.quę res. vendi non poſſ.Imo.poſt Angel. in.l.ſi quis in fundi. & eſt.l.iiij.ff.de leg.j. ¶ In glo.pe.in ſi.conſuetudo tñ excuſat à pœna temporali.vt dixi in.c.non ſatis.§.eo.non ob.tex.in.c.inter dilectos.de exceſ.prela.cũ glo.in ver.vſurpetur.vbi allegans conſue.grauius puni tur.quia poſſet dici qđ glo.quã allegaui.in.d.c.non ſatis procedat in prohibitis ſolũ de iure poſitiuo: ſecus ſi eſſet prohibita de iure poſitiuo habẽte cõcurſum iuris diuini.prout erat in.d.c.inter dilectos.quia in ludo acquiſita non poſſunt retineri.vnde per hoc remaneret dubia glo.in.c.denicꝫ.iiij.diſtin.ideò cogita.quia per alios non tangitur. ¶ In glo.ſi.de pœnis ſimoniacorũ: vide glo.ij. in.c.j.de teſti.in.vj.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Iuramentum fidelitatis licitè præſtatur pro re ſpirituali:ſed nõ homagium.*
2 *Simoniacus,an dicatur infamis?*
3 *Gratia probatur per ſcripturam.*
4 *Hoc dictum limitat dupliciter,niſi eſſemus in foro conſcientiæ,*

¶ Mutare nomen. Vide Alex.in addi.ad Bart. in.d.§. nosigitur.& adde Bart.in.l. falſi nominis .ff. de fal.& do.Bar.ſoz.in.cõſi.lvij.col.iij.verſi. ad vlti.rõnẽ.vbi ꝙ nõ eſt licita. qñ fit ad fraudandum ali quem.

vel niſi quis vellet probare circunſtantias gratiæ.nam poterunt per teſtes probari.

¶ CAP. XVII.

EX diligenti. Pro habendis ſpiritualibus homagiũ præſtare ſimoniacum eſt .h.d. Not.text. in ſi.ꝙ gratia debet probari per ſcripturam:& non per teſtes.ſecundũ do.Abba. quem vide de hoc.an de eſſentia gratię requiratur ſcriptura.vide per me in rub.ſ̃.de conſti.cũ concor. inferi⁹ allegandis. ¶ † In glo.j.in fin.licitè præſtatur iuramentũ
1 fidelitatis:ſed nõ homagiũ ſecundũ doct.hĩc quibus addeglo.fi.& ibi do.Abb.in.c.vlti.de regu.iur.quia in homagio concurrit ſeruitium temporale: ex quo cauſatur ſimonia ſecus ſi iuramento ſimplicis fidelitatis. quia reſoluebatur cauſa propter quã ipſum erat præſtitũ: ſcilicet collatio beneficij.ergo &c.facit.l.ſi duos.ff. de cõtra hen.emp.& ita tene vltra alios.nec eſt verũ quod dicit do.Abb.ꝙ ſoli epiſcopo præſtatur iuramentum fidelitatis:quia hoc non eſt iure cautũ. ¶ In gloſ.in ver. *omnino.* an & qñ ſit neceſſaria reſtitutio vt remittatur peccatũ: & quid ſi habens reſtituere eſt omnino impotens. vide latè per Pet.de anch.in repe.regulę peccatũ.lib.vj.& ibi glo. ¶ In glo.in verſi. *diuinis.*in princ.Not. ꝙ lex canoni ca largè dicitur diuina.ad idem.c.minus.de iureiur.bonus tex.in.c.vlti.xvj.q.iij.vbi idem dicitur de legibus.& a
a intellige hanc glo.ꝙ generaliter intelligat tex.de iure diuino.ſecundũ qđ ſimonia in ſpiritualibus eſt prohibita. ¶ In glo.in verſi. *abſoluimus.*ſimilis glo.in.c.auditis.de elect.Et ex hac glo.no.ꝙ põt quis petere vt reſcindatur etiam id qđ nullũ eſt.de quo per Bar.in.l.quę ſub conditione.§.quoties.de condi.inſti.& per glo.in.l.ij.C.de carbo.edic.p Bart.& alios in.l.finita.§.eleganter.ff.de dã.infect.& vide glo.in.c.accedẽs.vt lite non conte.& in.c.j. de procur. ¶ In glo.in ver. *decreto.* quid aũt ſi accederet ad ſacerdotem indiſcretum:qui malè ipſum abſolueret. vide glo.de pœ.diſt.j.c.menſuram. quæ diſtinguit vtrũ ſcienter,vel ignoranter adiuerit.& not.ꝙ propter ignorantiã proprij ſacerdotis põt alius adiri eo irrequiſito. ix.q.ij.c.placuit. Quis aũt dicatur ignorans vide plenè
2 Inn.in.c.firmiter.in.ij.col.de ſum tri. ¶ † In glo.penult. not.ꝙ ſimoniacus eſt infamis.ad idẽ.c.j.xv.q.iij.no.glo. ij.in.c.j.de teſti.in.vj.& intellige de infamia iuris.per id qđ dicit glo.hĩc ibi.*per principem.*nam ſi eſſet infamia iuris aboleretur per pœnitentiã:vt.vj.qõ.j c.infames.& ſi eſſet infamia facti:aboleretur per factũ contrarium. ij. q.iij.Euphemium.§.hinc colligitur. ¶ Subdit hĩc.d.Ab. ꝙ talis nõ incurrit infamiã iuris:niſi ſecuta ſententia ſuper crimine.ſicut de alijs criminibus traditur in.l.j.ff.de infami.licet prius poſsit incurrere infamiam facti.& ita erat hĩc in text.& hoc ideò dicit:quia in dubio lex pœnalis intelligitur ferendę ſnĩę: non latę glo. in regula in pœnis.in.vj.per Pet.de anch.in.c.j.in.j. col.de reſcript. in.vj.per.d.Abb.in.c.ſi diligenti in.viij.col.de foro.cõpe.ſed dubito imò iſta infamia ſcurratur ipſo iure:quia iſtud eſt crimen exceptuatum,prout hęreſis,& læſę maieſtatis.& in illis ſtatim incurritur infamia. ſecundum glo.in.j.de infami.& ꝙ iſtud ſit tale.eſt text.in.c.j. xv.q. iij. ¶ In ea gloſ.ibi. *per principem,qui reſtituat famæ* .vide per doct.in.c.cũ te.de re iudi.glo.& doct. maximè Do. in.d.§.hinc colligitur.ij.q.iij.Bar.in.l.j.§. de qua.ff.de poſtu. ¶ In ea.ibi.*ad beneficiũ.*Quis poſsit diſpẽſare cũ ſimoniaco:dicam latius quã doct.hĩc in.c.de ſimoniacẽ̃.eod.
3 ¶ † In glo.ſi.in ſi.Not. ꝙ gratia probatur per ſcripturã. vtrum aũt poſsit probari per teſtes. eſt quæſtio longa in qua vide latè Archidi.& ibi Domin.in procœmio.vj. per Imo.& domi.Abba.in rubrica.ſ̃. de conſtitutio.per

do. Abb. in c. j. v. colũ. de poſtu. prela. latè Archi. in c. in primis. ij. q. j. per Pet. de anch. in c. j. ix. char. de conſti. & pulchrè. Bald. in l. humanũ. C. de legi. cum ſimilibus. cõmuniter teneť ꝙ de ſtilo nulla gratia poteſt probari niſi per ſcripturam. Ita Rota deciſio. cccxxvj. quę incipit. Itẽ ꝙ licet romana curia, quę alle. Car. in prologo cle. §. ſanè. in. v. q. ¶ Limita primò † niſi eſſem⁹ in foro conſciẽtiæ. ita eleganter. d. Abb. in cle. dudũ. ſuper glo. de ſepul. qđ not. ¶ Secundò limita. niſi quis vellet probare circũſtantias gratię. quia poterunt probari per teſtes. ita glo. ſingu. in c. duobus. in ver. ſi nõ apparet. de reſcrip. in. vj. quæ vult ꝙ prioritas gratię poſsit probari per teſtes. & ipſum ſequitur ibi Domi. ad hoc. & Imo. in c. paſtora. in prin. in. v. col. de reſcri. bene facit tex. in. l. Titius. §. Lucius. ff. de li. & poſthu. ibi. hora diei. ſexta eod. die albeſcẽte cœlo. quẽ Bald. facit ſing. in. l. Imperator. ff. de ſta. ho. dicens ꝙ rõne vnius horæ vnus dicitur prior altero.

a ¶ Benignè. Adde tex. & ibi doct. in le. vt rñſum. C. de tranſact.

b ¶ Dubi⁹. Adde ad hoc Bar. & ibi Ale. in. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de le. iij. & eundẽ Ale. in conſil. cxlv. col. ſi. circa fin. in quinto vol. & eundem Alex. in cõſil. lxij. col. fin. in ſecundo volu.

c ¶ ccviij. Adde ꝙ eſt. ccij.

d ¶ Animus. Adde. d. Bar. ſo. in conſi. cxxxj. col. iij. verſ. prætereà. in. j. vol.

SVMMARIVM.

1 *Dubitans de quæſtione indubitabili, non eſt reprehendendus: ſed benignè audiendus.*
2 *Dicens alicui. Tolle hanc pec. præſumitur mutuare, nõ donare.*
3 *Papa debet declarare quæſtiones maiores.*
4 *Alleg. ſenſum legis ſufficit: licet verba præcisè nõ exprimãtur.*

¶ *CAP. XVIII.*

Et ſi quæſtiones. Cõſecratio, ordinatio, vel pallij traditio, nõ eſt ſimonia ca: licet etiã prius cõſecratori, ordinatori, vel traditori tradenti pallium, aliquid donatum fuerit: nõ ex pacto. h. d. ¶ † Not. ꝙ dubitãs de q. indubitabili, nõ eſt ſemper reprehendendus: ſed benignè[a] audiendus. facit tex. in. l. precibus. C. de impu. & alijs ſubſtitu. hoc limita primò niſi materia ſuper qua interrogat iuriſconſultus ſuaderet reprehenſionẽ: quia petet in honeſtũ. l. j. C. ſi cer. pet. & in. l. mercalem. C. de cõdi. ob. tur. cau. ¶ Secũdò limita. niſi eſſet aliquis doctor qui peteret aliũ de q. indubitabili. ita tex. in. c. cũ in iure. de offi. deleg. in parte deciſa. facit tex. in. l. domitius Labeo. ff. de teſta. Et per iſtũ tex. infertur ꝙ ſi eſt aliqs aſtrictus ad ferẽ. ſniam cũ conſilio ſapientis: intelligitur ſi ar
b ticulus erit dubius[b] ita Bal. in. l. ancillę. C. de furtis. & idẽ Pet. de anch. conſi. ccvij. qđ incipit. Diſcutiendũ eſt primò. & idẽ not. Bald. in. l. poſt rẽ. ff. de tranſac. ¶ Secũdò not. cõtra conſcientias ſcrupuloſas tex. hîc bn notabilẽ.
2 ¶ † Vltimò not. cõiecturas per quas cognoſcitur bonũ & infertur ſcẽm. d. Abb. ad ea quæ habẽtur in. l. cũ quid ff. ſi cer. pe. ꝙ dicens tolle hanc pecuniam. præſmitur mutuare: nõ donare. niſi cõiecturę id ſuadeãt. Adde quę no. Ang. & Paul. de ca. in. d. l. cũ quid. & vide notabile dictũ Bald. in. l. j. circa fi. C. ad velle. vbi dicit ꝙ mulier ſoluens pro alio, nõ videtur ſoluere animo donãdi: ſed repetendi. niſi ex cõiecturis id appareret. puta ſi ſolueret pro cõſanguineo. ¶ Et de materia vide. d. Ant. Imo. & alios in c. ſi cautio. de fi. inſtru. gl. in. l. cũ de indebito. §. fi. in ver. cautio. ff. de proba. per Bald. in. l. ij. C. de do. ante nup. & latè in. l. incendiũ. C. ſi cer. pe. ¶ No. illud generale. ſufficit iure cautũ. de quo remittit Ioã. de ana. in. c. veſtra. de coha. cleri. & muli. & ibi vide do. Ant. in. vj. col. ponentem an conſulẽs teneatur exprimere legẽ. & vide Pe. de
c cõſi. ccviij. [c] qđ incipit. Ego Ang. vbi dicit ꝙ doctor qui eſt aſſumptus à partibus vt conſulat de iure: tunc in tali cõſilio deciſiuo nõ eſt opus allegare iur. ſicut nec in ſnia
3 & de hoc etiã p Do. xvij. di. c. cõcilia. §. hîc etiã. ¶ † Vltimò nota quòd pap. pertinet declaratio maiorũ quęſtionum. c. maiores de baptiſ. c. vt debitus. de app. & per hoc refert Io. de ana. hîc. ꝙ vbi vertitur magnũ dubiũ ſuper validitate iuramenti: interpretatio illius dubij pertinet ad papã. allegat Inno. in. c. venerabilem. de electio. Adde do. Ant. in. c. j. in vl. col. de voto. Imo. in rep. c. cũ contingat. in. xxix. char. ver. nota diligenter. de iureiurã. vbi alleg. Ray. in ſumma tit. de diſpenſatiõe in notis. Reperio tñ (licet iſti nõ dicant) Spec. tenenté contrariũ in titu. de legato. §. nũc oſtendendũ. ver. xxiiij. ante ver. hoc quoq; quem ſequitur. d. Abb. in. c. cũ veniſſent. in. iij. col. de iudi. & in diſputatione ſua incipientem. Stante ſtatuto. in xix. col. & in. d. c. venera. in. viij. col. & in. c. quãtò. de iureiu. in penul. col. & Do. in. c. fi. in. vlti. col. de ſo. compe. in. vj. & ideò fortè in practica ſeruaretur iſta regula. ſed de iure multũ ſtringit tex. in. d. c venerabi. ad fi. & rñſiones Spe. vbi. ſ. ad dictũ. c. venerabilẽ. non ſatisfaciunt re
4 ctè intuenti. vt dixi in repetitio. c. ij. de ſpon. ¶ † In glo. j. non referẽdo ad text. ſecundũ Hoſt. & alios dic, qđ ſufficit allegare legẽ quantũ ad ſubſtantiã: licet verba. l. non dicantur præcisè & infert Io. de ana. pro illis qui traducunt de græco in latinũ. Et iſta faciunt an valeat examinatio teſtiũ, qñ dicitur poſt primos teſtes: talis dixit per omnia prout primi. & videtur ꝙ valeat. quia ſufficit cõcordare in ſenſu omiſſa forma narratiõis. vt hîc. & in. c. intelligentiã de verb. ſig. & ita etiã tenet conſue. & ideò facit. c. cũ dilectus. de conſue. & maximè hoc eſſet verũ: qñ teſtes eſſent opi. valde bonę ſecundũ Bald. latè in extrauaganti. de pace conſtan. ver. Item ſacramentũ. cõiter tñ tenetur opin. contraria: quia in forma narrandi facilè deprehenditur falſitas: etiã ſi concordent in ſubiecto. vt per Spe. tit. de teſte. §. nunc tractandũ. verſi. cautũ quoq; eſt. & per Bar. in. l. fi. §. in refutatoris. C. de app. & per do. Ant. in. c. ij. in. ij. col. de regula. & per Bal. in. l. legata inutiliter. ff. de le. j. d. Abb. poſt. d. Ant. in. c. nihil eſt. de ver. ſig. ſcdm Abb. iſtud eſt verius de iure: licet primũ ęquius. ¶ In glo. ſpe. in prin. Not. ꝙ homo non eſt cognitor ſecretorũ alterius hominis. ad hoc. c. erubeſcant. xxxiij. di. & idem dic de diabolo. vt in. c. quodã loco. xxvj. q. vlti. ¶ In ea gloſſ. ibi. *niſi in odium eius.* Not. ad intellectũ. c. ſicut j. eod. an & qñ commiſſa ſimonia aliquo ignorante noceat ſibi. ¶ In ea in fin. No. quod per exteriora cognoſcitur animus[d] alicui⁹. glo. in. l. apud Celſum. ff. de do. ex ce. quã Ang. facit ſingu. in. l. j. ff. de eo per quẽ factũ erit vide tex. & ibi glo. in. c. ex ſtudijs. de præſump. & in. §. ceruos. inſti. de rerum diui. & dicam in. c. ſignificaſti. el primo. de homi.
d

SVMMARIVM.

1 *Fratres qui dicantur largo modo?*
2 *Abbas ipſe punitur cum maioribus de cap. quãdo omnes ſunt culpabiles.*
3 *Epiſcopus ſi confert beneficium præſente capit. & tacente, tenet collatio.*
4 *Maiores in conuentu qui dicantur?*
5 *Studioſè. hoc verbum quid importet?*

¶ *CAP. XIX.*

Veniens. Abbas & maiores de conuentu qui pro receptione manachi pecunias recipiunt ex pacto, ab officio ſuſpenduntur. Receptus verò reſtituta pecunia ad aliud monaſteriũ trãſfertur. ¶ No. ibi. *Abb. & fratres.* ſecundũ Ioan. de ana.
e ꝙ appellatione fratrũ [e] veniunt quandoq; monachi. ſicut & quãdoq; moniales appellantur ſorores. c. cauſam. de elect. & c. cm̃ j. eo. † Qui aũt dicantur fratres largo modo. vide tex. xj. q. iij. c. ad menſam. gl. in ver. xp̃ianorum. in. c. ſacroſancta. xxij. diſt. vbi omnes xp̃iani appellantur fratres largè. ſicut boni laici poſſunt largè appellari religioſi. c. eccleſia. de conſti. & c. fi. de re. eccle. ſed quia religioſi debẽt eſſe magis coniũcti: ideò appellantur fratres ita not. d. Abb. in. c. cauſam. el primò. in. ij. col. de iudic. vbi dicit dictum valde ſolenne. ꝙ in materia ſtricta appellatione fratrũ non veniũt monachi, vel canonici regulares
1

gulares, & cæteri. & in talibus attenditur communis vſus loquendi. vt in. c. ex literis. el. j. de ſpõ. l. librorum. §. qđ tamen Caſsius. ff. de lega. iij. qñ ꝙ tamen canonici appellanť fratres. c. j. de his quæ fi. à ma. par. ca. vide latè per Ioã. An. in. c. Ioannes. de reg. vbi ponit quot modis quis dicatur frater. ¶ Et adde ꝙ in ſtatutis appellatione fratris non venit frater vterinus. [a] ſecundũ Ang. cõſi. lxxxvij. ¶ Item ſtatutum loquens de fratribus minoribus. nõ extenditur ad moniales tertij ordinis. ita Pet. de Anc. in. c. pe. in. xlvj. char. ver. ſed hîc quęro. de cõſti.
a ne fratris non venit frater vterinus.
1 ¶ † No. ibi. *abbatem & maiores:* ꝙ punitur ipſe Abbas cũ maioribus de capitulo: quãdo oẽs ſunt culpabiles. c. romana. §. in vniuerſitatẽ de ſen. excõ. in. vj. gl. in. c. ij. de or. cog. & ſi ipſi tacuiſſent, qñ prælatus aliquid illicitũ proponit: peccant, & incurrũt pœnam. ſecundũ Inno. in. c. j. de his quę fi. à ma. par. capi. quẽ ſequitur do. Ab. hîc, & ibi latius in. c. continebatur. in fi. de his q̃ fi, à prę
2 la. non obſtat ꝙ in actu oneroſo tacens non videtur cõſentire. vt per gl. in. c. ſicut. de elect. in. vj. cõcor. quia nõ eſt verũ, qñ quis tenetur pręcisè reſpõdere. l. de ætate. §. qui tacuit. ff. de interro. actio. c. ij. de confeſ. in. vj. Sed hinc eſt ꝙ illi de capitulo tenenť reſpõdere quid ſibi videatur. d. c. j. de his quæ fi. à ma. par. capi. ergo &c. facit qđ not. Bald. in. l. j. §. j. ff. de magiſt. conuẽ. vbi dicit ꝙ ſi maior pars vniuerſitatis promittit de rato de omni in quo ſyndicus condẽnabiť, p̃ſentes & non cõtradicẽtes cẽſenť obligari. ¶ † Et per hoc infert do. Abba. in. d. c.
3 cõtinebať. ꝙ collatio beneficij facta per eṕm p̃ſente capitulo & tacẽte, dicit facta cũ conſenſu capituli. qđ bñ not. ¶ Sed aduerte ꝙ iſta ꝓcedũt quo ad peccatum, vel pœnam cõſenſus. ſed an actus valeat ſi expreſsè nõ approbãt. diſtingue an ſit de arduis, vel nõ. vt latè no. do. Ab. in. c. in cauſis. in. ij. col. de elec. propter quoddã ſingulare Compoſtellani ibi. ¶ Et alleg. hîc Ioã. de Ana. li cet extra ꝓpoſitũ ſingulare dictũ Io. and. in. c. aduerſus. de immu. eccle. vbi dicit ꝙ rector collegij volẽs ipſum ꝓhibere à malo, nõ excuſať ſi facit quantũ in ſe eſt: ſed debet cedere officio: ſequiť & not. d. Anto. ibi in. iij. colũ. Subdit ibi Io. and. ꝙ nihilominus habebit ſalariũ. qa per ipm̃ non ſtat. de quo vltimo exclamat Bal. in. c. j. in prin. ij col. in tit. de feudo guardiæ. in vſib. feu. faciat in ſimili glo. in. c. ſtatutum. §. aſſeſſorẽ. in ver. cõiter. de reſcri. in. vj. No. tex. ibi in ver. *conuenit.* ꝙ ex ſola conuen
4 tione de dando cõmittiť ſimonia. ſecundũ do. Abb. qđ non probať hîc ſecundũ Ana. qa imponiť reſtitutio. & põt referri ad vtrãq; collationem: vel ꝙ ſimonia fuerit commiſſa vtroq; caſu. ſed tu dic ꝙ dictum eſt verũ in ſe. p. c. nõ ſatis. ſ. e. & c. tali. viij. q. j. ¶ † No. ibi. *maiores.* vltra Doct. cõiuncta glo. ꝙ dicunť maiores de conuentu illi, quorũ cõſilio Abbas ſe gerit. Quot modis qs dicatur maior. vide in. c. ſuper eo. el. ij. de teſti. gloſſ. in. c. lex eſt. ij. di. per Pe. de Ancha. in repe. c. j. de cõſtit. in. xlj. char. ver. conſuluit etiã Bald. vbi refert in. q. facti fuiſſe conſultũ illũ eſſe maiorẽ de domo. qui eſſet antiquior; non qui potentior. vt ibi per eum. ¶ Quis autem dicatur maior in caſu, c. is qui. de ſepul. in. vj. dic vt per Do. ibi latè. poſt Old. cõſi. xxv. & Io. an. in addi. Spe. in titu. de ſepultu. ¶ † No. ibi, *ſtudeat.* quid importet verbum
5 ſtudioſè. & exponeť cũ ſolicitudine, & animi applicatiõe. facit. c. qualiter. in ver. ſtudioſè. de pactis. ſed in ſtatutis verbũ ſtudioſè. importat malum animũ, vnde dicit Bal. in. l. j. §. huius ſtudij. ff. de iuſti. & iur. ꝙ ſtatutum puniens ſtudioſè percutientem. non comprehendit caſualiter percutientem. & de hoc verbo etiam per Bal. in. l. j. C. de lati. liber. tollẽ. & Ang. in. l. j. C. de theſauris, lib. x. & in auf. de teſt. in prin. dicam in. c. lator. de homicidio. ſi Deo placebit &c. ¶ In glo. ſi in ſi. dic contrà. qa collatio pecuniæ de qua hîc: non erat contra ſubſtantiam profeſsionis. nũquid autem iſte eſſet effectus monachus, vel non: cõmuniter Docto. cõtra Car. hîc tenẽť ꝙ ſic. ¶ Primò, qa obligatio Deo queſita nõ tolliť propter turpẽ exactionem alterius. ¶ Secundo. qa pecunia fuit data pro receptione, vel pro collatione habitus: ideò receptio viciatur: ſed non monachus. Item tenet in odium ſimoniaci: quia eſt potius carcer q̃ beneficiũ. c. vt famę. de ſen. excõ. & j̃. c. proximo. ſecundũ do. Ant, & facit text. hîc in verſ. *habitu monaſtico.* ¶ An autem aliud monaſteriũ [b] debeat eſſe arctius. Doct. hîc cõiter cõtra Go. ꝙ nõ: qa tex. ſimpliciter dicit. *in alio.* & dictio alius. importat ſimilitudinem regulariter. vt gl. magna a in. c. ſedes. de reſcript. non ob. c. qñ j̃. e. ibi arctiori. quia illud fuit in pœna. vt exprimit text. ibi: ſed hîc vt perficeret profeſsionem inchoatam. vel dic melius: ꝙ ibi lex vltra proceſsit declarando de arctiori.

SVMMARIVM.

1 *Deponi non debet quis ex cõfeſsiõe facta in foro pœnitẽtiali.*
2 *Moneas, & inducas, an iſta verba inducant coactionem?*
3 *Simonia quãdo committatur ſi aliquid detur? vide diſtinctius.*

¶ *CAP. XX.*

Ex tuæ. Si ordinãdus aliqd p̃ſentatori ſuo dedit ex pacto ſimoniacus eſt, nõ tñ deponitur: ſi occultũ eſt. h. d. † Not. ꝙ ex confeſsione facta
1 in foro pœnitẽtiali quis nõ deponitur. ad idem. c. cũ dilectus de exceſ. præla. & c. ſi ſacerdos. de offi. or. & c. vlti. de temp. or. & in iuribus alleg. in gloſ. ij. hîc. Secundò ibi. *non aliter.* not. ꝙ iſta verba important vim conditionalem. ¶ Tertiò no. ibi. *ſine vlla coactione,* † ꝙ iſta verba moneas, & inducas, non inducunt coactionẽ. cõtrarium tamen tenet Spe. tit. de reſc. præſentatione. §. ratione autẽ formæ. ad fi. verſi. Itẽ ſi Papa roget. dicens ꝙ executor datus vt moneat, & inducat aliquos: poteſt eos cõpellere: & ſequiť Archi. in. c. quiſquis. in fi. ij. q. vj. dicẽs ita fuiſſe iudicatũ in eccleſia Caſtellana de mãdato papæ. Idẽ tenet Io. de deo in ſuis. q. quæſtiõe. vj. dicens ꝙ qui teneret contrarium, eſſet pecus. Idem tenet Archi. in. c. ſi pauper. de præbend. in. vj. ¶ Sed contrarium cõmuniter tenetur per text. in. c. cũ ſcimus. de regu. & in. c. inſinuante. qui cleri. vel vo. & in c. tãta. de exce. p̃la. & in. c. j. de teſt. cog. & in. c. ij. de ſpõ. & in. c. j. de cõiug. lepro. in quibus iuribus iſtud probatur. no. expreſsè glo. ſi. in. c. cũ noſtris. de cõceſ. præben. b & ibi oẽs ſcribentes. plenè Do. in. c. ſi pauper. & elegan ter Car. in cle. j. in. xj. q. de offic. dele. reſpondet ad iſtud. ꝙ videatur per hoc gratia eſſe eluſoria, ſi executor nõ põt cõpellere: quia ſufficit poſsibile eſſe ꝙ põt eſſe certo caſu nõ eluſoria: puta ſi p̃ multas ſuaſiões obtineret intentum. ſicut in ſimili not. Bart. licet nõ alleget in. l. j. §. ſi plures. ff. de exercito. ꝙ habens iudicare alterius cõſilio: ſi nõ requirit, actus nõ tenet. Non ob. ꝙ nõ tenea tur ſequi. c. eum in veteri. de elec. c. cùm olim. de arbi. quia fortè ipſum requirendo mutaſſet propoſitum. Ex quibus incidẽter no. vnum. quod illa nõ dicitur eſſe leuis ſolẽnitas quę cõtingenter certo caſu põt aliqd operari. No. quod per ingreſſum religionis aboleť oẽs macula. c. ſcripturę. de voto. facit tex. ſin. in. c. nõ liceat. xix. q. iij. vbi per ingreſſum religionis aboletur oẽ ingrati tudo. facit dictũ Gui. de cu. in. l. j. C. de ſacroſan. eccle. quod refert Roma. in auth. ſimiliter. C. ad leg. falci. vbi dicit ꝙ per ingreſſum religionis filius baſtardus efficiť legitimus. ¶ † In gloſ. ibi: *intentio.* diſtingue. aut aliquid
3 ex pacto datur: & iuducit ſimoniam: licet modicũ detur. ita tex. hîc. & dicitur ſimonia conuẽtionalis: nec remittitur: niſi reſtituatur ablatũ. c. de hoc &. c. veniens, §. eo. aut non interuenit pactum: ſed eſt mẽtalis: & tũc ex parte illius apud quem mens erat corrupta committitur ſimonia. & aboletur tale pactũ per pœnitentiam. & abſq; reſti. vt. c. fi. eo. aut mẽs nõ fuit depraua ta: ſed

¶ Frater vterinꝰ. & ſi hoc ſit impertinente appellatione fratris quæ veniant in ſtatutis. vi de Alex. in conſil. xcvũ. in prin. & in conſ. ccvũ. colum. iij. in. ij. volu. & in conſi. xv. colũ. j. in iiij. vol. & de veteri no. an veniat appellatione fratris carnalis, vide do. Maria. ſozi. in cõſ. j. colũ. j. & ſe. & ibi an dicatur impropriè, & quare vterinus, & vide do. Bar. eius filium in cõſi. ccciij. colũ. ij. ver. ſed dicam.

¶ An aũt aliud, de tranſeunte de vna religiõe ad aliam. vide aliqd per do. Bar. ſozi. in conſil. ccxxij. co. j. & per totum. & ibi an de beat eſſe arctior regula. & per eundẽ in conſi. cclx. col. j.

ex liberalitate collata: & habet locũ .c. queſtiones. ſ. eo. aut ſumus in dubio: & attendunt coniecturæ. de qbus in. d. c. & ſi quæſtiones. ¶ In gl. in ver. *ſecreto*. in fi. not. totã iſtam glo. cũ iuribus ſuis. & ſecundũ Abb. colligę duas limitatiões ad. c. ad aures. de tem. ord. primò vt nõ habeat locũ in clerico ſeculari: ſed ſolùm in regularib⁹ quaſi illi ſint magis cõſtricti q̃ ſeculares. & vide glo. fi. in capitulo ex tenore. alleg. in gloſſ. Secunda limitatio ad capitulũ ad aures. vt imperium prælati regularis poſsit quidem impedire aſcenſionem ad alios ordines: ſed non executionẽ ſuſcepti. & q̃uis iſtud nõ ꝓbetur in hac gl. q̃ in fi. loquit in clerico ſeculari. tamẽ placet iſta limitatio. qa ex quo iſte caſus non tãgit in. d. c. ad aures. qđ eſt exorbitãs ab alijs regulis: remanebimus in caſu huius. c. cũ cõcordãtijs. ſed adhuc dubito. an ſit vera. qa tex. in. c. ad aures. in fin. ꝓderat fauorẽ animæ ipſorũ religioſorũ. ergo debet extẽdi ad caſũ habẽtẽ eã dẽ rõnẽ. ꝓ doctrinã lo. an. in. c. ex tenore. q̃ fil. fint legi. cũ his q̃ ibi dixi. niſi reſpõdeas q̃ illud eſt verũ. vbi eſt eadẽ rõ. ſed diuerſa rõ videt eſſe in ꝓhibitiõe ne aſcẽdat. & in ꝓhibitiõe ne exequat. ideò nõ fiet extẽſio. cogitata. quia nullus tãgit. ¶ In gl. fi. in fi. & dicit talis pœnitẽtia potius inuitatoria & cõſultoria q̃ ſalutifera. & quid operet vide plenè gl. & Doc. in. c. quod quidã. in ea allegato. & plenè gl. & Arch. de pœ. di. iij. ſ. fi. c. fi. & ibi dicit q̃ qñ perfectè cõfitebitur, imponet ſibi leuior pœna. & vide gloſſ. in. c. poſteà el primo. de cõſe. di. iiij. q̃ dicit inueni vas vacuum, ſed bñ ſignatũ: qñ diabolus inuenit iudęũ qui ſupra ſe fecerat ſignum crucis.

¶ *CAP. XXI.*

A Dnoſtram, Pecunia exigi prohibetur in tribus caſib⁹ hîc expreſsis. Facilis eſt materia: ideò nihil vltra domi. Abba.

SVMMARIVM.

1 *Loquens obſcurè: an dicatur mentiri?*
2 *Diſpenſare quando poſsit cum ſimoniaco inferior à Papa? Papa ſolus diſpenſat cũ ſimoniaco in ordine: quia ſcienter liquit. 2.*
Epiſcopus quãdo diſpenſat in dignitate, vel beneficio curato?
3 *Beneficium vbi eſt curatum, non diſpenſatur cũ clerico ignoãte in ea vacatione vt habeat tale beneficium curatum: ſed in alia vacatione ſic.*
Clericus ſi ſcienter acquiſiuit beneficium ſimplex per ſimoniam, non diſpenſatur ſecum: vt habeat illud beneficium pro illa vice.
6 *Ordinatus per ſimoniam, ipſo iure eſt ſuſpenſus: & per prouiſionem qualẽcunque factam de beneficio per ſimoniam nullum ius quæritur.*

¶ *CAP. XXII.*

DE ſimoniace. Cũ ſimoniacè ordinato q ſimoniacus nõ eſt, diſpẽſari põt. ¶ No. q petitio debet eſſe clara. c. de muliere. c. ex literis. de ſpõ. qđ dicit do. Ant. cõtra
a faciẽtes poſitiões: & ideò dicit q obſcura exceptio[a] habeť pro non exceptiõe, ita Bar. in. l. iij. ſ. ſi duobus. ff. de adimẽ. lega. & tex. in. l. iij. ſ. Ibidẽ. ff. ad exhi. & i. l. in lege. ff. de cõtrahen. empt. facit. l. de ætate. ſ. nihil. ff. de interrog. act. & tex. ibi Ang. in. l. talis ſcriptura. in prin. ff. de leg. j. dicitur aũt obſcurũ qđ itelligi nõ põt. ꝓ gl. in. l. veteribus. ff. de pac. & tex. in. l. ij. ff. de his q̃ ꝓ nõ ſcri. habẽtur. & dicit Bar. ſing. in. l. ea q̃ cõmẽdãdi. ff. de cõtrahẽ. emptio. q ſi teſtis dicit verũ obſcurè: habeť ꝓ tacente. qđ no. ad. c. j. de cri. fal. facit gl. in. c. nec artificioſo. xxij. q. v. quæ dixit† q obſcurè loquẽs dicit mẽtiri. facit qđ not. Bal. in. l. edita. in. xxij. col. C. de edẽ. dũ declarat q libellus obſcurus habeť ꝓ nõ libello. vide Bar. in. l. quicquid aſtringẽdę. ff. de verb. obl. vbi dicit q inſtrumẽtũ obſcurũ nihil ꝓbat, & vide Bal. in. l. vnica. C. de emendatiõe iuſtiniani. C. vbi dicit q fides teſtis vacillat propter obſcuritatẽ. & addę q ſnia lata cõtra. l. obſcurã, nõ eſt ipſo iure nulla: vt no. Bar. in. l. cũ ꝓlatis. ff. de re iud. ꝓ illũ tex. vide Do. in. c. vnũ. ſ. criminis. xxv. diſt. vbi dicit q eoipſo q qs probat poſitionẽ fuiſſe obſcurã: ſatis docet de errore cõfeſsionis. qđ no. ad. c. fina. de cõfeſ. & vide text. in. c. erit aũt lex. ibi per obſcuritatẽ. iiij. diſt. vbi dicit Do. q lex debet eſſe clara quo ad verba: &
2 quo ad facti narrationẽ. ¶ † In gl. fi. in fi. an & qñ inferior à Papa poſsit diſpẽſare cũ ſimoniaco. ex dictis Io. cal. do. Ant. & Io. de imo. in. c. poſt trãſlationẽ de renũ. & .d. An. & .d. ab. & oĩm hîc collige cõcluſiões. Cũ ſimoniaco in ordine qui ſcięter deliquit ſolus Papa diſpenſat. j. q. c. erga. & .c. peẽ. eo. & iſtud fit rarò ſcdm Spe. tit. de dele. ſ. nũc oſtẽdẽdum. verſ. xxxiij. & eſt ſuſpẽſus ab alio ordine ꝓpriuò & alijs: q̃uis bñ receptis. vt per gl. Arc. & Domi. larè in. c. ꝓterea. ſ. verũ. xxxij. diſt. & ꝓbať. j. q. c. reperiunť. Fallit iſta cõcluſio. niſi ipſo ignorãte cõmiſſa eſſet ſimonia: qa tũc Eps diſpẽſabit per tex. hîc. & .j. q. v. c. ꝑſentiũ. quæ iura ꝓbãt hoc eſſe verũ. & ſi manifeſtũ eſſet q alius pro eo ignorãte dediſſet. ſecũ dũ Ab. hîc cõtra alios Docto. ꝓ quib⁹ facit. c. ex tuę. ſ. eo. qa (vt vides) diſtinguit ibi occultũ & manifeſtũ ad aliũ effectũ. & hoc caſu dicit ibi do. Ioan. cũ quo alij trã ſeũt. q talis ante diſpẽſationem eſt ſuſpẽſus ſolũ ab illo ordine taliter recepto. ſecus ab alijs: & hac ſuſpẽſiõe pẽdẽte nõ aſcẽdet ad maiores ordines, ne per ſaltũ ꝓmoueri videať cõtra titꝭ. de cleri. per fal. promo. Quid aũt ſi nõ obſtãte ſuſpẽſiõe immiſceat ſe diuinis? vide quæ dixi in. c. tãta. ſ. e. & Pau. de lea. in cõmẽto. c. fi. de cleri. excom. mini. in. iiij. char. Et eo caſu quo dixi. ſ. ſolũ Papam diſpẽſare poſſe: amplia ẽt ſi ſimonia cõmiſſa fuit nõ ſolũ in ordine, ſed etiã in cõſecutiuo ad ordinẽ. ita
3 ꝓbat tex. ſecũdũ vnã lecturã in. c. penulj. eo. ¶ † Secũda cõcluſio. Cũ ſcięter ſimoniaco Eps diſpẽſat in dignitate vel bñficio curato: ſi illud ſpõtè, non metu iudicij dimittit: nõ tñ diſpẽſat ſup illo taliter acquiſito illa vice. ita tex. in. c. pe. de elec. & no. Doct. in locis primò al leg. ſecus ſi expectat ſentẽtiã cõdẽnatoriã: vel timet ꝓbatiões. per. c. nobis. ſ. jj. eo. & not. d. Ab. hîc vltra alios. Spe. quem non allegat in. d. ver. xxiiij. faciũt rõnes vrgẽ
4 tes de quibus hîc ꝑ do. Ab. ¶ † Tertia cõcluſio. vbi bñficiũ curatũ, vel dignitas eſt acquiſita ſimoniacè, nõ diſpẽſať clerico ignorãte in ea vacatiõe, vt habeat tale bñficiũ curatũ ſeu dignitatẽ: ſed ĩ alia vacatiõe ſic. ¶ Alia verò bñficia põt habere ſine diſpẽſatiõe. ſcdm Docto. vbi. ſ. Si verò bñficiũ fuit ſimplex, & eo ignorãte fuit cõmiſſa ſimonia: & ſpontè nõ renuntiat, non admittit diſpẽſatio. ſecus ꝑ eꝑm. niſi ad eandẽ eccleſiã ſuaderet maxima vtilitas, vel neceſsitas. In curato verò & dignitate Epiſcopus nõ diſpẽſat: ẽt ex vtilitate & neceſsitate eccleſię ſcdm. d. Ab. hîc. ꝑ. c. penul. de elec. inducẽdo vt per ipſum. cõtra quẽ tñ poſſet adduci elegãs dictũ dominꝰ de Rot. deciſio. ecclij. in nouiſi. quæ inci. Item in religioſo. dũ volũt qđ ex maxima cã. poſsit Epiſcopus ſtatuere & diſpẽſare cõtra ius cõmune. & not. Bal. in. l. oẽs populi. ff. de iuſt. & iure. & do. Ab. in. c. at ſi clerici. ſ. de adulterijs. in. vij. colũ. de iudi. facit. l. ſi hominẽ. ff. manda. cũ ſimi. de quibus aliâs. Sed nihilominus teneo opi. do. Ab. hîc. qa. d. c. penul. imponit legẽ & formam in tali diſpẽſatione. ergo nullo modo illa tranſgredi poterit. per doctrinã Hoſt. Io. an. & Domi. in. c. j. de ſupplẽ. negli. ꝓla. in. vj. quã ſequit do. Ab. in. d. § de adulte-
5 rijs. col. vij. ¶ † Quarta cõcluſio. Si ſcienter acquiſiuit quis bñficiũ ſimplex ꝑ ſimoniã: nõ diſpẽſať ſecũ, vt habeat beneficiũ illud ea vice. ita tex. à cõtrario in. d. c. pe. de ele. & no. Doc. vbi. ſ. licet gl. aliter ſentiãt. ſed ſi fuit ignorãs, & expectauit ſniam: tũc ſi diſtulit renunciare

donec fuit

¶ Obſcura exceptio. Adde Bar. in l. j, & ibi Sozi. ff. de exce. Bart. in. l. Tiţiæ textores. ff. de leg. i. & in. l. j. C. de condi. ob cauſam. Are. in. c. tertio loco. de ꝓb. & Bart. inl. ſ. ſ. fi. ff. de flu. Ale. in cõſ. cxv̄j, co. j. & ſe. in. v̄j. vo. & in cõſi. xxviij. col. iij. in. v. volu. & in dictis locis ſert alex. q apponẽs genera liter cõtractũ ſimulatũ nõ obtinet. & idẽ Cep. in tract. de ſimu. contractuum lxxvj. præſum. & ibi alle. Bart. in ſuo cõſ. inci. Pe. nicol. & Pe. de Ancha. in cõſil. ccxxvij. vide in duobus locis. & Alexan. in addi. ad Bart. in locis proxi mè allegatis.

donec fuit certificatus de ſimonia: nõ eſt culpabilis: ſecus ſi factus certior voluit expectare ſententiam. ar. c. ſi beneficia. de præben. in. vj. pro qua diſt. facit dictum Bart. in. l. ſi quis inficiatus. ff. depoſiti. vbi dicit q in litigatore non cauſať temeritas litigandi donec propter iura aduerſarij cõſtituatur in mala fide. ¶ Quinta cõcluſio. his caſibus quibus Epiſcopus diſpenſat. A dde duas limitationes. Prima. niſi ſimonia eſſet commiſſa cum ipſo epiſcopo. ita gl. fi. in. d. c. præſentium. vij. q. j. quam ſequitur do. Ab. in. d. ſ. de adulterijs. in. vij. col. de iudi. & hîc. Quis aũt diſpẽſabit? dic q ſucceſſor illius, vel alius ordinarius eius. vt puta ſi haberet domiciliũ, vel beneficiũ in alio epiſcopatu, vel archiepiſcopatu. ita no. Raymundus in ſumma in titu. iſto. q. xxv. & habetur in ſum. piſana. in verſ. ſimonia. el. vij. ver. quis poſsit. ¶ Secundò limita. niſi ageret de elec. ad epiſcopatum. quia tũc qui aliâs commiſit ſimoniã, & aliâs poſſet abſolui ab eꝑo, nõ abſolueret nunc. Ita Imol. poſt Ioã. an. & .d. Ant. in. c. quod translationẽ. de tempo. ordi. in. vij. char. &
6 ſequit Io. de ana. hîc per. d. c. innotuit. de ele. ¶ † Vltima cõcluſio. vltra oẽs Doct. Ordinatus per ſimoniam ipſo iure ſuſpenſus eſt, & per ꝓuiſionẽ qualẽcũq̃ factã de bñficio per ſimoniã nullum ius quæritꝰ: & ꝓmotus non facit fructus ſuos. bñficiũ ſemper vacat: & eſt ipſo facto excommunicatus excõicatione papali, quãcũq̃ dignitatẽ habeat: ẽt ſi ſit Cardinalis. ita extrauagãs Martini quinti facta cõſtãtię q̃ incipit multę. ¶ Item eſt alia extrauagans eiuſdẽ. quæ incipit. Dánabile. vbi fortius illã innouat. & extẽdit etiã ad occultos ſimoniacos. & reſeruat ſibi abſolutionẽ reuocãdo oĩa indulta, & oẽs miſsiões: & vult q eadẽ excõicatiõe ſint ſtatim ligati ſcięntes de dicta ſimonia: & nõ reuelãtes infra duos dies naturales Papę: vel eius vice gereti. ¶ Itẽ eſt extra. Vrbani quarti. q̃ incipit. ſanè ne in vnica. q̃ excõicat ſingulares perſonas maſculorũ, fœminarũ, & cõuentus. & capitula ipſo facto ſuſpẽdit: reſeruando abſolutionẽ vtriuſq; vinculi ſoli papæ. qñ pro receptione alicuius in collegio aliq̃ exigũt: etiã nõ obſtantibus quibuſcũq̃ cõſuetudinibus & ſtatutis. ¶ Itẽ eſt extraua. Eugenij quarti. quæ incipit cũ deteſtabilẽ per quã renouanť ꝓdicta. & ad illud de reuelatiõe dicit quãtò citius põt. Reperio q de duabus primis extrauagãtib⁹ facit mẽtionẽ frater Nicolaus in additiõibus ad ſummã piſanã. in ver. ſimonia. Iultimo. ¶ Itẽ reperio magiſtrũ Ant. archiẽꝑm florentinũ in quodã libello certarũ reſpõſionũ ſuarum, vbi dicit ſe audiuiſſe à Cardinali Bononiẽſi q Marti. in articulo mortis reuocauit dictas cõſtitutio. ꝓterq̃ de ſimonia commiſſa in ordinibus. Itẽ ſubdit q Eugenius quartus oĩa reuocauit. & dicit ſibi fuiſſe rñſum ab epiſcopo Tarſiuo de mãdato Papæ q Eugenius intelligebat ſolùm de ſimonijs quę fiunt in curia romana. ¶ Item dicit ſe audiuiſſe à fide dignis q vrbanus quintus in dicta extrauaganti ſanè nõ intendebat cõpręhendere moniales pauperes: q̃ cõ ſueuerũt aliqd recipere vigore conſuetudinis Papæ Pij: vtrũ habẽs gratiã vt poſsit ſibi eligere confeſſorẽ, poſsit ab eo abſolui à ſimonia. fuit reſponſum ab oibus: maximè à domino Spoletano. q tutius erat vt remitteretť ad Papã. ¶ Vltimò ſcias quando de ſimonia cõmiſſa cũ familiari papæ põt Eps cognoſcere, & punire. ſecundum Inno. in. c. de cętero. de re iudi. quem ſequitur ibi Bal. ad fi. per quinq̃ rationes.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſor, an de licentia confitentis poſsit reuelare confeſſionem?*
2 *Voluntas turbata in peccato non excuſat.*
3 *Verba quæ alias important perſuaſionem: ſi imponantur in materia conſcientiæ: important præceptum.*

¶ *CAP. XXIII.*

MAtthæus. Si cõtradicẽs electo propter pecuniam ſibi traditã de volũtate electi à cõtradictiõe deſiſtit electus poſteà confirmatus, ſimoniacus eſt. & renuntiare tenetur. h. d.
1 ¶ † No. ſecundũ Doct. q cõfeſſor de cõſenſu cõſitẽtis põt reuelare cõfeſsionẽ. ad idẽ tex. in. c. ſignificaſti. de adul. & ibi do. Abb. ſed in cõtrariũ facit rõ: qa cõfeſſor legatꝰ eſt nõ iure pœnitẽtis: ſed iure diuino. cui cõſenſu pœnitẽtis renuntiare non põt: & ita ꝓ hanc rõnẽ tenent Scotus: Alexander Bonauentura in iiij. ſen. di. xxj. quos ſequit beatus Bernardinus in ſuo trac. de reſtitutiõe malè abla. in. v. dominica. & tenẽdo hãc opi. eſſet talis modus vltra eos, q cõfeſſor iterũ recipiet illud dictũ: ſed nõ in cõfeſſiõe. & tũc reuelaret de cõſenſu cõſitẽtis: ſed qa fortè cõſitẽs hoc recuſaret. ne ille pluribus diceret: ideò cautela nõ eſt tuta. Sed tñ cõis opi. oĩm eſt indiſtinctè cõtra iſtos. vt no. do. An. & do. Ab. in c. ois. de pœ. & re. & vltra eos Hoſt. in ſumma. in ti. de teſte. ſ. qui poſſunt. ver. ſed qũo. Idẽ Imo. in. c. lectæ. in vlti. colum. de renũ. & Domi. in. c. ipſi apoſtoli. ij. q. ij. & latè bea. Tho. in. iiij. di. xj. & elegãter Lapus allegatione. xciiij. quę incipit. mulier in cõfeſsione. nõ obſtat rõ in cõtrariũ. qa vltra iſtos dic q tale mucidũ cõfeſſoris eſt in fauorem priuati: & ideò ſi priuatus remittit: non reſiſtit ius diuinũ. iſta rñſio probať in tex. c. ij. de ſpõ. ¶ Itẽ ex opi. cõtraria ſequiť abſurdũ. q ſi moriens licẽtiaſſet cõfeſſorẽ vt reuelaret talis licentia non valeret. cuius cõtrarium per multa determinat Lapus dicta allegatiõe. in qua habes in materia vnã doctrinã. q ſi nõ põt apparere de volũtate cõfitẽtis: ſemp ꝑſumiť contẽtus. qñ aliter ſuæ ſaluti cõſuli nõ poſſet. vt in exẽplo de quo ibi ꝑ cũ. de muliere quæ cõfeſſa erat in egritudine q filiũ quem credebat vir eius eſſe ſuũ, erat alterius. ¶ Secũdò not. q in habẽda voce in electione etiã nõ neceſſaria ꝓhibitũ eſt aliqd recipere. Vltimò not.
2 † q volũtas turbata in pcto nõ excuſat à delicto. qa turbata volũtas eſt. c. meritò. xv. q. j. & exẽplificat hoc do. Ant. puta qa hîc dixit q iracũdia qñ teneať, & qñ nõ. vide Roma. ſing. ccccxxiij. qđ inci. Volo cõmẽtare. vbi inter alia dicit q cõtractus ad pias cauſas nõ reſcindiť, ꝓpter iracũdiã. allegat tex. ſingulariter in. c. ſunt qui opes. xvij. q. iiij. Idem dicit in voto. allegat gl. in. c. dudũ. in ver. iracũdię. de cõuer. cõiu. Idem in cõfeſsione allegat glo. in. c. ex literis. de diuor. ¶ Quid aũt in ꝓfeſsiõe? dic vt per. d. Ant. in. c. ſicut. el primo de ſureiu. ¶ In gl. iij. ibi. *neceſsitatem*. Not. vltra docto. q
3 † verba quæ aliqñ importãt perſuaſionẽ: ſi imponanť in materia cõſcięntiæ: importabũt ꝓceptũ. & etiã alia gl. in. c. ad aures. in gl. fi. de æta. & quali. quam facit ſing. Car. in cle. j. de teſti. Sed de hac materia vide Domi. in. c. ſpõſus. ꝑ illũ text. xxiij. diſt. & in. c. gnãli. de elec. in. vj. in pen. col. & in. c. vnũ oratiũ. ſ. criminis. xxv. diſt. & oĩno. d. Ant. poſt Inno. in. c. dilectus. el. ij. de præbẽ. & Archi. in. c. quiſquis. xxiij. q. j. & Imo. in. c. nam cõcupiſcẽtią. in. ij. col. de conſti. & do. Ab. in. c. ad poſtrã. in. iij. col. ſ. eo. Arch. & Do. in. c. teſtamentum. vj. diſt. ¶ Extra gl. nũquid poſsit fieri in manibus nõ ſuperioris. diſtingue: aut eſt cõmiſſa ipſo ignorãte: & tũc ꝓpter colorem tituli debet renũtiare ſuperiori: aut eo ſciẽte: & ſi occulta, idẽ: ſi aũt nõ eſt occulta, poteſt renũtiare in manibus cuius vult. ita Imo. poſt alios in. c. niſi cum pridem. ſ. propter conſcientiam. in. ij. colum. de renuncia.

SVMMARIVM.

1 *Debitor poteſt excommunicari ad petitionem creditoris ſi non ſoluat. hoc limitat duobus modis.*
2 *Debitor ſi iurauit creditori ſoluere in termino, an creditor poſsit plene iuramentum remittere: termino nondum lapſo: vel lapſo termino?*
3 *Cõtumacia purgata pœna impoſita reſoluitur incurſa propter cõtumaciã.*
4 *Excommunicatores ſi nolunt abſoluere, debet recurri ad alios.*

¶ *CAP. XXIIII.*

ADaures. Pro abſoluẽdo excõicatũ qui ſatisfecit precium exigi nõ debet.
1 ¶ † No. quòd debitor põt excõicari ad petitionẽ creditoris, ſi nõ ſatisfecit. ¶ Limita primò. niſi in opia debitoris eſſet notoria. quia tunc excõicatio eſſet ipſo iure nulla. ita determinat do. Ant. in. c. Odoardus. in. ij. col. poſt gl. in ver. valentẽ. de ſolutio. ſecus ſi inopia nõ eſſet notoria. quia ſnia tũc eſſet irritãda. vt latius per Imolã ibi. ¶ Secundò limita. dũmõ ꝑ aliud remediũ nõ poſſet ſuccurri creditori. ita voluit Gof. in. c. tuę. vt lit. nõ cõte. & ibi. d. Ab. in. j. co. nõ tñ eſſet tũc nulla: neq; irritãda: ſed male faceret iudex. ¶ Q̃o aũt dicať poſſe cõſuli. aliter cõſiſtit in arbitrio iudicis. ſecũdũ ipſos ibi. ¶ † Quid
2 aũt ſi ſit lapſus terminus. vtrũ tũc poſsit remittere iuramẽtũ? dic q valet remiſsio. plenè Spe. titu. de lega. ſ. nũc oſtẽdẽdũ. ver. xxiij. vbi hoc quoq; per. c. ij. deſpõ. ¶ Quid aũt ſi añ aduẽtũ termini creditor dixit. progo tps ſimpliciter: nũ qd videať adhuc remanere iuramẽtũ? dic q non. ita Bar. in. l. j. ſ. & poſt operis. ff. de oper. no. nunc. & Bal. in. l. acceptã. in. vij. q. C. de vſu. Idẽ in excõicatiõe. qa ꝓgato termino cẽſeť adhuc durare vinculũ excõicatiõis. ſcdm

Hoſt. quẽ ſequunt oẽs in d. c. p̃tereà. de app. nõ obſtat tex. i. l. fi. cũ Hermes. C. locati. & qđ not. Io. an. in addi. Specu. ti. de fideiſſo. ad fi. vbi fideiuſſor obligatus ad tp̃s, non remanet obligatus prorogato ſimpliciter tp̃e: qa nõ p̃ ſumitur eius cõſenſus durare vltra q̃ ſe obligauerit. ſecus in iuramẽto: qđ p̃ſumit durare vſq; ad finitã obligationẽ. vt ẽt latius dixi in repe. c. ij. de ſpõ. ¶ Secũdò not. q; excõicatus ad tp̃s, finito tp̃e debet abſolui. vide glo. fing. ſcđm Car. hîc in cle. j. de deci. q̃ dicit ſecꝰ eſſe in ſuſpẽſiõe ad tp̃s. & plenè Inn. in c. cũ bonę. de æta. & quali. & per. d. Iaco. poſt alios in c. vlti. de matri. cõtracto contra interdi. eccl. & ibi vide. & Do. in. c. in primis. §. de pſona. ij. q. j. ¶ †Tertiò no. q; purgata cõtumacia reſoluit pœna impoſita ꝓpter cõtumaciam. vide tex. in. c. ex literis. de cõſti. ¶ †Vltimò no. q; ſi excõicatores nolũt abſoluere, p̃t alijs cõmitti abſolutio. vide tex. & ibi p oẽs in. c. ab excõicato. de reſcrip. Quid aũt ſi iſti excõicatores fuiſſẽt delegati: dubitathîc. d. An. an poſt diffinitiuã poſſint abſoluere. & remittit ad no. in. c. qualiter. el. j. de accu. & ibi dixit. ¶ In gl. vnica. ibi. *poteſt dici quòd non*. Inno. hîc tenet cõtra gl. q; imò debeat recurrere ad ſuperiorẽ. allegãt. c. nullꝰ. de iurepa. Io. an. d. An. &. d. Ab. diſtinguũt. an immineat graue periculũ, vel vrgẽs neceſsitas. & tũc ꝓcedit gl. aut non imminet: & ꝓcedat Inn. do. Car. ſequif indiſtinctè In. qa nõ debet aliqñ ciuitas excuſare à peccato. c. ſacris. qđ metus cã. c. ita ne. xxxij. q. v. & de intereſſe ſuo aget cõtra negligẽtẽ ſuperiorẽ. p. c. ſacro. de ſen. exc. Tu dic ex mẽte Io. de ana. hîc diſtinguẽdũ eſſe vtrũ intereſſe ſit eſtimabile, vel non. ¶ In reliquis partibus gl. trãſeũt Doct. hîc. Sed dubitãt oẽs an valeret ſtatutũ q; excõicatus oi mẽſe excõicatiõis ſuæ ſolueret. x. ſolidos. & deberet impediri abſolutio, niſi prius ſolueret. dicit hîc Hoſt. q; ſic. qa nõ exigit ꝓ abſolutiõe: ſed ꝓpter cõtumaciã: nã ẽt qñq; pœna exigit de iure canonico. c. loginquitas. xij. q. ij. &. c. dilect. de pœnis. & ita trãſeũt oẽs. ſubdit tñ Hoſt. honeſtũ eſſe q; prius abſoluat, poſteà exigat pœna. qđ ſcđm Card. eſt de æquitate: ſed nõ neceſſariũ: qa in cõtumacia ipſi⁹ hoc petit. nõ ꝓ abſolutiõe. Et addit hîc Io. de ana. q; tale ſtatutũ eſt rõnabile. vt excõicatus citius inducat. facit in ſimili. c. qđ quidã. de pœ. & re. ¶ Adde tu do. de Ro. in no. dec. xxxviij. quæ incipit, an iſti qui in eccleſijs. vbi approbãt dicta Doctorũ hîc. & idẽ Roma. ſing. cccliij. qđ incipit. ſtatutũ epiſcopi. vbi allegat hoc dictũ pro ſingu.

SVMMARIVM.

1 *Monachi, an præponantur regularibus?*
2 *Omnino. hæc dictio quid importet?*
3 *Sine intermiſſione. hæc verba quid importent.*

CAP. XXV.

De regularibus.

Monachi per ſimoniã recepti ſi ſunt ſimoniaci: ad arctiora monaſteria trãſeruntur. aliãs poſt renũtiationẽ in eiſdẽ vel i alijs eiuſdẽ ordinis monaſterijs poterũt collocari. ¶ †No. ex prin. literæ. q; canonici regulares ꝓponuntur monachis. arguendo ab ordine literæ. qđ eſt validũ. c. ſi quis iuſto. de elec. in. vj. & in. c. mandato. de præbẽ. eo. lib. & facit glo. in. c. ſit rector. liij. di. ſed cõtrà. qđ imò monachi p̃ferri debeãt. qa eorũ regula eſt antiqor. c. qđ dei. de ſta. mo. & facit tex. in. c. auaritię. iũcto ſupraſcripto. de præbẽ. & ibi do. Abb. & hoc in honoribus. Nõ ob. hîc tex. qa tractabat de p̃iudicialibus. vel dic q; nõ ſemper attẽdit ordo literæ. gl. in. l. nec eñ. ff. de ſol. ¶ †Not. hîc tex. in verſi. *omnino dimittant*. expone nullo iure retẽto. & imperpetuũ. vñ dixit Io. An. in. c. dudũ. de cõuer. cõiu. q; importãtia huius verbi importat nullo iure retẽto. & in perpetuũ. de hoc per glo. ſing. in. l. ſi pecuniã. ff. de cõdic. inde. quod importat ipſo iure. & ipſam allegat Roma. in ſuo primo ſingulari. Aliqñ oĩno importat liberè ſine aliqua pactiõe. gl. ſing. in. c. ex parte. el primo. de of. dele. aliqñ oĩno. excludit diſpẽſationẽ. ita. d. Abb. in. c. inquiſitionis. in prin. de accu. & allegat gl. in. c. qualiter. el. ij. eo. titu. vide do. Car. in cle. j. in. ij. char. verſi. xj. quæro. de vi. & hone. cler. ¶ Not. ibi. *ſine intermiſſione*. † q; iſta verba q̃ prima facie denotãt cõtinuationẽ actus, exponunt tẽporibus cõgruis. vide do. Ant. in proœ. Grego. in. ij. col. multas glo. ibi alle. de ſimilibus verbis in. c. fi. in ver. indeſinẽter. xxxvj. diſtin. in. c. nunq̃. de cõſe. di. v. in. c. nunq̃. j. q. j. &. c. hi qui. xxj. q. iij. in. c. ſi quis volũtate. lj. di. Do. in. c. frequẽs. in princ. de reſti. ſpo. in. vj. Et ex hoc[a] infert do. Abba in. c. cũ cauſam. de elect. ad teſtẽ qui dicit talẽ continuè poſſediſſe per tot annos. q; excuſat: dato q; q̃nq; ille deſtiterit à poſſidẽdo. facit tex. in. c. cũ de beneficio. de præben. in vj. & ibi Domi. & ita no. Bar. & Imo. in. l. j. ff. ſo. mat. & ideò ſing. dicit Roma. in. l. ſi ita ſtipulatus eſſem. cũ ſeq. ff. de verb. oblig. q; ſi eſt factũ legatũ domus eccleſię: cũ hoc q; tribus annis cõtinuis eccleſia det certũ quid hæredi. ſufficit dare tribus annis. etiã interpollatis. & alleg. tex. ſing. in. l. Paulus. §. Caius. ff. de libe. cau. vbi idẽ dicit de libertate relicta ſeruo, ſi cõtinuo triennio alicui ſeruierit. & vide glo. peñ. in. c. fi. de ver. ſig. lib. vj. & ibi Do. q; vbi fit mẽtio de familiaribus & cõtinuis commẽſalibus: cõprehenduñ illi qui aliqñ ſunt abſẽtes de mãdato dñi. ¶ No. tex. ibi. *ſolitudines*. q; monaſteriũ dicit arctius rõne ſolitudinis. & ita colligit hîc do. Ant. ¶ In gl. ij. ibi. *cedant*. dic melius ſecundũ Doct. poſt Inno. q; debet adire ſuperiorẽ ſuperioris: vt ipſum cõpellat. per. c. nullus. de iure patr. eſt tñ tutius ſecũdũ Hoſt. q; hoc pẽdẽte abſtineat ab adminiſtratiõe. ¶ Itẽ not. ex hac gl. iunctis his q̃ dixi. §. c. proxi. qđ c. admonet. allegatũ in glo. habet locum in beneficio: etiã in quo qs nõ habet ius. Limita. niſi eſſet notoria intruſio. vt ibi dixi poſt Imol. in. c. poſt translationẽ. §. de renũ. ¶ Itẽ not. in fi. q; habens titulũ iniuſtũ dicitur quodãmõ fur. facit tex. in. c. prolatum. de iure patro. vide gloſ. in. c. dudum. el. ij. de elec. in. vj.

SVMMARIVM.

1 *Minor. xiiij. annis, an ſit aptus ad canonicatum ſine diſpenſatione? nu. 2.*
3 *Olim. dictio quid importet?*
4 *Culpa vnius, an & quando noceat alteri?*
5 *Iuramentum non extenditur ad ius de nouo ſuperueniens.*

CAP. XXXVI.

EX inſinuatione.

Si qs canonicatui renuncians ad quẽ per ſimoniã fuerat ignorãter aſſumptus, poſtea de nouo aſſumatur ad illũ: ex prima receptione nihil iuris ſibi põt vẽdicare. h. d. ¶ †No. ibi. *ad annos diſcretionis*. q; minor. xiiij. annis eſt aptus ad canonicatũ ſine diſpẽſatione. cõtrariũ tenẽt Hoſt. do. Ant. Pe. de anch. & do Abb. in. c. ſuper inordinata. per illũ tex. de prębẽ. ¶ †Item propter defectum confilij, & p̃ſtationẽ vocis. idẽ tenet Guil. de mõ. laudu. in cle. fin. de æta. & quali. & ad iſtum text. poſſet dici q; non aperit quot annis iſte eſſet. nam etiam citra dicit pati defectũ diſcretionis: ſed cõtrariũ tenet gl. in. c. ſtatutũ. §. j. in ver. canonicis. de reſcript. in. vj. & gl. fi. in. c. ſi eo tp̃e. eo. tit. & lib. hoc ſentit. & ita tenẽt Io. de lig. & Imol. in. d. c. ſuper inordinata. per tex. in. c. ex eo. de elec. in. vj. nec dicaſ ſcđm eos q; ibi fuerit diſpenſatũ. qa eſt diuinare. & iſta opi. eſt magis cõis ſcđm do. Car. in cle. fi. in. xxxiiij. de æta. & qua. & p̃ iſtis facit: quia p̃ſtatio vocis, vel maturitas cõſilij nõ ob. quia ſecũ dũ tenẽtes cõtrariũ maior. xiiij. annis põt eſſe: & tñ non p̃ſtabit vocẽ p̃. cle. vt hi qui iũcta. cle. fi. ibi. xviij. de æta. & quali. Non ob. maturitas cõſilij: quia cõiter dicit qđ in aliquibus magis accelerat q̃ in alijs. vt patet in. c. de illis. de reſpõ. impub. ſed lex taxauit annum xxv. ad

nũ. xxv. ad maturitatẽ cõſil. vt eſt tex. i. l. ij. ff. de ſeruis ex por. & hæc pars videt ꝓbabilior. quã etiã tenet Archi. & Do. in. d. c. ſi eo tp̃e. ¶ †No. ibi. *olim*. q; verbũ olim. denotat tp̃s præteritũ. & de hoc verſi. olim, quondã, & ſimilibus. vide per Specu. tit. de inſtru. edi. §. vlti. ad fi. & do. Anto. in. c. per inquiſitionẽ. de elec. & Imo. in. c. cùm olim. de offi. dele. & oẽs Doct. in. c. cũ contra. de pig. & in. c. ex parte. de for. cõpe. pulchrè Bart, & alios in. l. j. §. hoc aũt. ff. dẽ ope. no. nun. vbi dicit q; ſaluatur inſtrumẽtũ in quo dicitur Titius filius quõdam Sempronij &c. etiam ſi Sempronius tũc viuat. & vide oĩno tex. ſing. in c. præterea. el. ij. & ibi not. de tranſac. ¶ †Tertiò not. q; culpa alicuius aliquandò nocet tertio innocẽti. & iſtud eſt rõne criminis. facit text. in. c. fœlicis. de pœnis. in. vj. & in. l. quiſqs. C. ad. l. iul. maie, vide plenè Io. de ana. in. c. ij. de deli. pue. vbi multa ponit. an valeat ſtatutũ q; vnus puniat pro alio. & plenè Bar. in tra. de repreſalijs. in. iij. q. primæ partis. & vide quę dixi in. c. grauamen. de ſen. excom. poſt Doct. ibi. & no. q; licet aliqñ quis puniatur ſine culpa: nõ tñ ſine cauſa. vide glo. in. c. ij. de cõſti. in. c. antiqua. de priuile. in. c. renouãtis. xxij. di. Quartò no. q; vbi primus titulus oĩno extinguit, etiã ſi immediatè renouet in amittente: nõ põt aliqd p̃tẽdere ex primo: qñ ꝓpter delictũ primus titulus eſt extinctus: ſecus ſi eſſet ſuſpẽſus. ¶ In gl. iij. ibi. *hoc eſt ſpeciale*. Alij Doc. ſoluũt diuerſis modis. maximè: qa difficilè probaret de ſcientia promoti. per. l. veriũs. ff. de prob. nec mirũ q; quis aliqñ puniat ſine culpa: dũmodò nõ ſine cauſa. vt. §. dixi in tertio no. Nec eſt verũ qđ dicit hîc Car. qđ annullare talẽ electionẽ nõ ſit pœna: qa imò ſcđm Pet. de anc. in. c. vlt. de ele. in. vj. eſt pœna. per tex. in. c. ſi religioſus. de elect. ig. vj. & in hoc arti. dubito. vtrũ annullatio actus ſit pœna. vide Ioan. and. in regula odia. lib. vj. do. Ab. in. c. ij. de cõſti. ſup gl. in ver. dãnis. & ibi bona glo. & Domi. poſt gl. in ver. ꝓceſſus. in. c. decet. de immu. eccl. in. vj. & q; ſit pœna eſt tex. in. c. diſpẽdia. iũcto prin. cũ ſi. de reſcrip. in vj. & in. l. ſenatus. ff. de cõtrahen. empt. & in. l. turpia. ff. de leg. j. vide gl. pe. aliãs vlti. in. c. j. de poſtula. p̃la. in. vj. referẽdo ad tex. & tex. in. c. ſanctorũ. lxxvj. diſtin. & in. c. cũ ſecundũ. de præbẽ. vide Inn. in. c. ſi verò. de ſen. excõ. vbi ponit elegãtẽ doctrinã. dicẽs q; aut quęrit nunquid annullatio actus ſit propria & naturalis pœna actus. & dicendum q; non. Aut quærit an ſit impropriè vel largè pœna. & dicẽdũ q; ſic. ¶ Et per hãc doctrinã ſatiſfit iuribus cõtrariantibus. nec eſt bona diſtinctio Io. and. in c. vlti. de elec. in. vj. vt diſtinguaſ in iure quærẽdo, vel q̃ſito. ꝓpter. d. c. ſi religioſus. De materia ẽt ꝓ Bar. in. l. ꝓtor. in prin. ff. de oper. no. nũ. & Bal. in. l. nõ dubiũ in. ij. col. C. de legi. & in. l. nemo martyres. C. de ſac. ſan. ecl. & text. in. c. petiſtis. de priui. aliãs dicemus multò plura. ¶ In gl. in ver. *indulgentia*. Not. qđ iſtud verbũ importat diſpẽſationẽ. vide Bal. in. c. at ſi clerici. in prin. in. iiij. col. ibi. ſcias. de iudi. vbi dicit q; legiſtę nõ vtunt hoc verbo diſpẽſatio. ſed loco ipſius vtunt indulgẽtia, vide Domi. poſt Archi. ij. q. iij. c. ſi quẽ pœnituerit. §. indulgẽtia. vbi dicit qđ indulgẽtia aliqñ ſignificat cõceſſionẽ. facit regula indultũ. in. vj. Aliqñ ſumit ꝓ diſpẽſatiõe. c. ſi. in fi. lxxvij. diſt. aliqñ, ꝓ operã dare. iuxta illud. indulgere gulæ &c. vide Bar. Bal. & Salic. in. l. fi. C. de ſenten. paſ. vbi dicũt qđ ſi in gratia facta bãnito, dicaſ indulgemus. nõ recuperat bona cõfiſcata: ſecus ſi dicaſ reſtituimus. de quo etiã per Imo. & Do. Abb. poſt Car. in. c. quia diligentia. de elec. per do. Abb. in. c. inter quatuor. de maio. & obe. per Pet. de Ancha. in. c. q̃uis. de reſcript. in. vj. per Ang. & Imol. in. l. gallus. §. & quid ſi tantùm. ff. de lib. & poſthu. per Imo. in. c. in noſtra. de procu. vide Bald. in. c. j. in vj. col. de iud. vbi dicit q; indulgẽtia nõ eſt in inte. reſtitu. quia iſta in integrũ reſtitutio nunq̃ intelligit. niſi expreſsè dicaſ. ¶ †In gl. fi. ibi. *cum inter*. p. Not. perpetuò illũ tex. q; iuramẽtũ nõ extẽdit ad ius de nouo ſuperueniens. vnde dicit ibi Cardi. ſe cõſuluiſſe. & eſt cõſiliũ. lj. q; diſpoſitio. c. ij. de pactis. in. vj. nõ ꝓcedit in filia ſuccedente ex teſtamento. & ſic ex iure nouo. Itẽ ibi inferunt Car. & Imo. q; iurãs nõ recipere inſignia alibi q̃ in loco examinis: põt tamẽ alibi petere: ſi de nouo examinetur. propter ius nouũ. Itẽ inferunt q; rumpens pacẽ ex cauſa noua, non incurrit pœnã; nec periuriũ not. etiam Pe. de Ancha. in. c. nullus. de elec. in. vj. ¶ Extra gl. facit iſte tex. q; priuatus omni iure collegij, ſi reſtituit: nõ recuperabit primũ locũ. & ita not. vult Bar. in. l. ij. per illũ tex. ff. de decurio. maximè q̃n ꝓpter delictũ. facit. c. mãdamus. xix. q. iij. ibi. Vltimus in choro ſedeat. ¶ Limita primò. niſi eſſet ſimpliciter amotus à collegio. ita Bar. ibi. & Imo. in. c. ex trãſmiſſa. in vlti. no. de renũ. ¶ Secundò limita. niſi fuiſſet abſens ſimpliciter motu ꝓprio: quia reuerſus q̃nq; recuperat locũ. ita Ancha. in. c. cũ aliquibus. dẽ reſcrip. in. vj. p. l. filio quẽ pater. ff. de libe. & poſt. ibi. non translatus, ſed redditus videret hoc niſi eſſet facta reſtitutio in integrũ pleniſſima, non obſtante aliqua conſtitutione. ita probatur ex eo qđ not. Car. in. c. qa di ligentia. de elec. & conſi. ciiij. vbi dicit q; licet reſtitutus ab exilio non recuperet bona per fiſcum alienata: tamẽ ſecus eſt vbi talia verba apponeret. Idem tenet Sali. in. l. fi. C. de ſen. paſ.

SVMMARIVM.

1 *Simonia committitur ex facto tertij contra ignorantem.*
2 *Simonia cauſatur ex ſola promiſsione.*

CAP. XXVII.

NObis Electio ſimoniaca eſt caſſanda ſi electoribus ꝓpter hoc promiſſa fuit pecunia: licet electus hoc ignoret. niſi hoc factũ fuerit in fraudem electi. h. d. ¶ †No. q; ſimonia committit ex facto tertij cõtra ignorãtẽ: nec mirũ. propter magni tudinem criminis: licet aliãs inhabilitas vnius nõ rũpat actum in quem plures habiles concurrunt. vt in. c. fi. de procur. & in. c. illa. de elec. facit tex. in. l. ſi quis ex argẽta rijs. §. j. ff. de eden. vbi dictũ teſtis inhabilis ſuſtentat ꝓpter dictũ habilis. [a] eſt gl. no. in. l. iij. §. duæ cauſæ. in ver. eandem fidem. ff. de car. edic. not. Ang. conſil. j. Sali. in. l. in bonæ fidei. C. de reb. cre. facit dictũ Bal. in. c. iij. loco. de proba. in. l. Imperator. ff. de ſta. ho. q; ſuſtentatur inſtrumentum cõfectum à notario indoneo: licet illud cõfecerit cum non idoneo. ¶ No. text. ſing. q; electio non irritatur quando ſimonia eſt commiſſa à tertio in fraudẽ. & probabitur fraus per coniecturas. puta ſi probare tur qđ eſſet quid datum ab inimicis: vel à fictis amicis. ſecundum Io. an. Ex quo not. do. Abb. & alij q; audiẽs volens probare fraudẽ in amico: quia non omnis amicus eſt verus, facit. c. ſancta. ij. q. vj. ¶ No. q; ſola ꝓmiſsio dãdo cauſat ſimoniã. & remittit Io. de ana. qđ not. in. c. quorundã. de ſol. & pro cõcordãti ad hoc alle. etiã text. in. c. diſpendia. de reſcrip. in. vj. ¶ Adde tex. cũ cõcordãtijs. gl. in. l. qđ ergo. §. nunc aũt factũ. ff. de infamib⁹. vbi punit contrahens matrimoniũ: etiã ſi matrimoniũ non tenet. facit qđ no. Bart. in. l. ſi quis legatum. ff. de falſis. & Cy. & Sali. in. l. j. C. de ſepul. vio. & Alb. in. ij. parte ſtatu. lib. x. q; notarius faciẽs inſtrumẽtũ falſum, ẽt in materia in qua inſtrumẽtũ aliãs nõ teneret, punit de falſo. Idẽ in teſte deponẽte falſum in judicio nullo. Io. an. in reg. nõ eſt ſine. de reg. iur. in. vj. do. Ant. in. c. cùm cauſam. el. j. in vlti. col. de teſti. de falſante literas iniuſtas. do. Ab. & do. Ant. in. c. olim. de reſcr. per illũ tex. vbi tñ ſing. dicũt qđ iſta eſt iuſta cã minuẽdi pœnã. facit qđ no. Car. in cle. j. in. ix. opp. de conſan. & affi. vbi conſtitutus in ſacris punitur. licet matrimoniũ non teneat. ¶ Sed in cõtrarium facit regula non preſtat. lib. vj. itẽ. c. relatũ. de cleri. non reſi. & ibi per gloſ. vnde dicit Bal. in. l. j. §. hæc verba. ꝓp

[a] ¶ Habilis. Adde, do, Bartol. ſozi. in cõſ. lxxxiiij, co. ſi, circa fi. in conſi, cxxxx, col. ſi. in conſin, cxlix, colũ. vj. ver, quarto. in conſi, cxciiij, colũ. iij. ver, prętereà. i conſil, ccxxviij, colũ. fin. ver, accedat. & in conſil, ccxxiiij, col. fi. in fi. & quo hoc intelligaſ, qđ inhabilis ſupplętur per habilẽ, vide Alexan. in cõſil, clxxviij, col. ij, verſic. in hoc, in. ij, volu.

illũ text.ff.qđ quiſq; iur.ꝙ ſtatutũ puniẽs opponẽtẽ aliquã exceptionẽ.non cõprehendit opponentẽ ineptè.& ibi dicit fing.Ange.ꝙ propter ſniam nullam iudex non facit litẽ ſuã:licet teneaꝫ ad expenſas litis.eſt gl.not.in.l. fi.in gl.j.ff.de va.& extra or.cog.facit qđ dicit Bal.fing. in.l.ij.in prin.ij.col.C.de epiſ.au.ꝙ ſi emphyteota vendit rẽ eccleſię irrequiſito : dño,& aliàs cõtractus nõ tenuit:qa fortè nõ fuit ſeruata forma ſtatuti:nõ priuabit emphyteoſi.qđ no.facit gl.fing.in.c. ſignificãtib⁹.in.gl. fi.de offi.dele.q̃ dicit ꝙ vbi cõtractus principalis nõ tenet:nõ tenet etiã pœna.vñ infert ibi do.Ab.ꝙ compromiſſum factum per partes in materia non cõpromiſibili,nõ ligat partes:ẽt ſi apponaꝫ pœna.& dicũt ibi Bal. & Car.illã gl.eẽ vnicã.ꝙ ſi partes ſub pœna dãt iuriſdi. priuato,nõ tenet pœna:ex quo nec principale.& eſt alia gl.in.l.ſi patronus.§.fi.quæ incipit rõne.ff.ſi qd in frau. patroni.¶ Pro concordantia poſſet dici. ꝙ aut lex puniens delictũ notat ſolũ factũ ſine effectu.& habent locũ primò adducta.¶ Aut põderat effectũ :& tunc procedũt ſcđo loco adducta.ita ꝓbat text.in.d.l.quid ergo. §.nũc aũt.in quo cogita ꝙ nullus tangit.In gloſſ.ij.ibi.§. vlti. Dic breuiter ꝙ ſecũda opi.gl.eſt vera.qa vt declarãt Doc.non poſſet ꝓbari an habẽs cõferre fuiſſe aliàs collaturus,vel non:qa ipſi ſoli non crederetur ,nec per alios probari poteſt quia cõfiſtit in animo.¶ Fallit iſta cõcluſio ſecundũ do.Abba.niſi me ignorante data eſſet pecunia nõ collatori:ſed tertio amico ſuo.per text.in.d. §.vlti.ſed ibi hoc iudicio meo nõ probatur: ſed poſſet dici quòd ibi pecunia fuit data in fraudem . prout hîc dicitur in ver. *niſi conſtaret.* in hoc ſonat text.in.d.§.vlti. verſi.ne cupiditas.

a ¶ De facto. & qđ quis poſſit redimere vexationem factam etiam in beneficialibus, Adde text.in.c. nullus.§. q.j.& in.c.niſi.de præb.&.d., Mari. 1 ſozi.in conſil.xv. col.ix,ver.quinto probatur, 2 7

ꝟ SVMMARIVM.

1 *Beneficia plura:an & quando quis habere poſſit?*
2 *Redimere vexationem nunquam eſt licitum.Hec concluſio limitatur tribus modis.vt hic per ordinem.3.4.5.6.*
7 *Accipiens aliquid propter vexationem , turpiter recipit:& tenetur reſtituere.*

¶ CAP. XXVIII.

Dilectus. Qui dedit prælato ſuo pecuniam ne ipſum in iure ſuo moleſtet de facto illã pecuniã repetit:ſi prælatus ꝓmiſſa nõ ſeruat ſecũdũ Doct.ſed dic idẽ ſi ſeruat ſecundũ gl.& Car.& bn Bñ. ¶ Not.text.meliorem de iure.ꝙ eſt dare caſum in quo ſine aliquo vitio ſimoniæ põt quis dare pecuniã ꝓ conſeruatione iuris ſpũalis quæſiti : & ita eſt caſus ad illud .ꝙ licitè quis redimit vexationẽ ſuam : & a intelliget bene qñ vexaꝫ de facto.[a]Item no.ꝙ talis pecunia dicitur turpiter accepta:non tñ turpiter data : ergo repeti põt:qa turpitudo eſt ſolum ex parte vnius.non ob.l.j.ff.de cõdit.inde.vbi ſoluẽs ſcienter indebitũ ,non repetit:qa fallit,niſi neceſsitatus ſoluat.vt hîc.facit.c.j. &.C.debitores. de iureiu . ¶ Quid aũt ſit ſoluens.indebitũ in caſu iſtius.c.&.d.c.debitores.ſoluat ſpõtè ? dicit Io.de ana.hîc ſe dicturũ aliàs:ſed tu vide Fed.cõſi.xviij. vbi conſuluit hoc nõ ꝓdeſt extorquenti : etiã ſi ſponte ſibi detur.dicit tñ ibi ſing.ꝙ ſi in caſu reſtitutiõis grauatus remittat , ſi remiſsio eſt oĩno libera , ſufficiet & iſtis adde tex.no.in.l.ob reſtituenda.C.de condi.ob tur. cau.vbi non competit aliqua reſtit. qñ eſt turpitudo ex parte vtriuſq;.No.formã iſtius cõtractus promitto.x. tibi vt me nõ moleſtes:& eoipſo qđ moleſtat:cõpetit repetitio.de quo vide latè per oẽs Doct.in.l.ſtipu .iſta.in prin.ff.de ver.obl.¶ Not.ibi.*dignitatibus & beneficijs.* quia facit ad materiã an quis poſsit habere plura beneficia:ſed poſſet dici qđ iſtud erat ex diſpenſatione : ſed de materia quę eſt lõga:an & qñ quis poſsit eſſe pluralis in beneficio.vide glo.in ver.de iure in.c.gratia. de reſcrip. in.vj.& ibi Domi.& latè vltra oẽs Car .in cle.gratiæ.in ij.char.cum ſeq.de reſcri.per glo.in ver.intitulatam.& ibi dom. Ab.in.c.dudũ.el.ij.de elec.& latè vltra oẽs per do.Maria.in ſua repeti.ca.de multa. de præben. ¶ †In glo.j.in fi.reaſſume vt latè hîc per Doct.cõcludentes ꝙ nunq̃ eſt licitũ redimere vexationẽ: niſi vexatio ſit oĩno de facto.& redimens habeat ius plenũ:adeò ꝙ ſi deficeret poſſeſsio:adhuc nõ liceret .quaſi non ſit integrũ ius ſuũ.& cùm poſſeſsio depẽdet à ſpũali. ¶ Limita primò. niſi detinens poſſeſsionem eſſet perſona adeò potens , †ꝙ nõ ſperaretur de victoria in iudicio.ita do. Ab.hîc. & trãſeunt cæteri.Tu verò cõſidera in contrarium arguẽdo ſic.Non eſt licita talis redẽptio :niſi data potẽtia aduerſarij.vñ propter hoc dicit ꝙ dictũ ſuũ nõ ꝓcedit aut nõ ꝓcedit dictũ Inn.in.c.ad aures.ſ.eo. quẽ oportet de neceſsitate intelligere,etiam data potẽtia aduerſarij: niſi fortè dicamus qđ dictum Inn.non ꝓcedat : qa cùm poſſeſsio ſit quid facti.data integritate tituli.& dicamus vexationẽ eſſe de facto , videtur licita redẽptio. & hoc videt expreſsè ſentire.Nicolaus frater in ſumma piſana in verſi.ſimonia.el.j.in.§.vtrũ tẽporalia .licet videaꝫ loqui in poſſeſsione ſemel habita. ¶ †Itẽ ſecundò limita. niſi eſſemus in tẽporalibus:qa tunc licitũ eſt redimere vexationẽ qũocunq;.vt.l.j.in fi.&.l.iiij.§.j.ff. de cõdi.obtur.cau.& ita intellige.l.ij.C.de tranſac. ¶ Tertiò limita dictũ Doctorũ.dũmodò redimens nullo modo dubitet de iure ſuo:qa ſi dubitaret:cõmitteret ſimoniã dãdo:etiã ſi vexatio eſſet de facto.ita bea.Tho.ij.ij.q.c.ar. ij. †in reſpõſione.v.ar.& do.Ab.in.c.pridẽ . ſuper gl.in ver.illicitè.de pac. ¶ Itẽ limita.niſi quis ſolueret renuntianti etiã ſolas expẽſas factas pro bullis. ita gl.fing.in.c. ſuper hoc.in ver.pecuniæ.de renũ.& ibi Imol.in pe.col. 5 6 ¶ †Item in materia vide Ang.in.l.athletas.§.fi.ff.de infami.vbi dicit ꝙ redimere vexationẽ non eſt cõtra bonos mores.Et adde Inno.in.c .ſuper eo.de tranſac.in.ij. no.vbi tenet idem qđ Innoc.in.d.c.ad aures. ¶ †In glo. fi.in prin.tene opi.glo.ſecundũ Car.ex qua concludeꝫ ille qui recipit ꝓpter vexationẽ facti , turpiter recipit. & ſiue deſiſtit,ſiue non teneẽ reſtituere. & non colligit hîc arg.à cõtrario.propter abſurdũ reſultãs .iuxta gloſſ. in.c.j.de æta.& qua.in.vj .nec eſt ſanum intelligere qđ hîc fuerit tranſactio. qa tex.in prin.& gl.mag.preſuppõnũt quòd eſſet vexatio facti.& ita propriè fuit redemptio vexationis. ¶ Quomodò aũt cognoſcetur an iuſtè vel iniuſtè datũ fuerit?dic qđ ſummariè ſecundum do. Ant.& in dubio preſumit iniuſtè acceptũ . ¶ In ea.gl.in fi.ſolue vt per glo.in.c.peruenit.el.j.de iureiu. & ibi plenè per omnes Doct.in.l.cùm proponas.C.de pac.

ꝟ SVMMARIVM.

1 *Exactio ſignificat extorſionem.*
2 *Presbyter debet gratis adminiſtrare ſacramenta.*
3 *Presbyter habens tene beneficium,an poſsit quærere victum artificio?*

¶ CAP. XXIX.

Sviam. Pro benedictionibus nubentium,& exequijs mortuorũ, nihil exigi debet. ¶ †Not. ibi. *exigit.* ꝙ exactio ſignificat extorſionem.& ita fit à ſolente. Ad idẽ.l.fideicommiſſa.§.ſi rem ff.de leg.nij.& in text.in.c.ad noſtram.ſ.eo. & hoc plenè ſumendo.licet largè ſecus.vt per gl.in.l.j.C.de car.edic. 1 2 ¶ †Secundò no.qđ presbyter debet gratis miniſtrare ſpiritualia:nec aliquid capere ex pacto : ſi aũt nõ ex pacto,ſed ex mente ſperat & poſteà datur,eſt ſimonia mẽtalis,quæ differt ab alia:quia non teneẽ reſtituere acceptum:ſed ſufficit agere pœnitentiam.c.fij.eo . quod inducit Ioan.de Ana. ad canonicos qui in mente gerunt perceptionem duſtributionum:aliàs non cantaturi:qui committunt ſimoniam mentalẽ.vt eſt glo.ſi.in fi.de cleri.non reſi.in.vj.adde Car.idem tenentem in cle.j.in.vj. no.de cele.

ſtio.de eccle.miſ.& Archi.in.c.odi.xxiiij.qõ.j, & do. Abba,in.c.ex parte.el.j.de offi.dele.& Io,de Ana.in c.j.in.iij.col. de colludẽte, Et no.quòd canonicus qñ intereſt diuinis debet habere ſuas quotidianas diſtributiones.aliàs ſecus.vt latè per Archi.in.c.j. de cle. non reſi.in.vj. ¶ In gloſ.prima.ibi. *non datur actio.* circa validitatem huius conſuetudinis.dic vt per do.Abb.cum quo alij tranſeunt concludentẽ.qđ ſi conſuetudo habuit initiũ bonum à ſponte obligatione & volũtate.procedit gloſ.&.c. ad apoſtolicam infra eo.ſecus ſi malũ : puta ab exactione.nec mirũ ſi talis cõſuetudo interdicit in actu meræ liberalitatis.contra Bart,plenè in.l, cum de in rem verſo.ff.de vſu,cũ his quę dixi poſt alios.in.c.peruenit.de cẽſi.qa illa non procedunt.quando cõlatio ſeruitij habet concurſum cauſę vrgentis,vt in vaſallo : qui vltra debitum dediſſet aliquid dño ſæpe:vt fatetur Bartol. vbi.ſ. & ita eſt hîc propter reſpectũ ad ſalutem animæ:in quo fundatur talis annua collatio.& iſtis adde quæ dicentur in.c.ad apoſtolicã j.e. & ſufficient.x.anni.ſecundũ Doc.cũ iſta cõſuetudo ſit prẽter ius.vt per gl.fing.in.c.ſi.de cõſue.in.vj,& Inn.in.c.cũ dilectus .de conſue.in vj. ¶ †In ea.glo.ibi, *& qui habet victum.* ſi loquimur in proprio ſacerdote habente bñficiũ tenue:q̃rat victũ licito artificio.iuxta glo.in.c.clericus victum.xcj.di,& q̃ ſint artificia licita. vide Spe. de cleri.cõiu.§.j.ver,ſed quę dicis.Si hoc non põt:poterit cogere ſubditos vt ſibi ſuccurrant per ſubtractionem ſacramentorum. gloſſ.fing.in.c.oẽs,de conſe.di.j.quã ſequit Archi.ibi.& Ioan. de Ana.in.c.ad apoſtolicam j.eo.& do.Ab.d.Maria.& Ioan,de Ana, hîc.Sed tu tene contrarium.ꝓpter abſurdum. qa iudicaret in facto proprio.& ita in terminis no.bea.Tho.ij.ij.qõ.c.arti .iij.quę ſequitur Io.an.& domi.Abb.in rub.§.de parochijs ,Imò pulchrè dixit.Lap.alle.lxvij.inci.monaſterium ſancti Ambroſij ,ꝙ parochiani hoc modo ſpoliati poterunt in iudicio conuenti ante omnia opponere efficaciter de hac ſpoliatione . ſequitur domi, Ant.in,c.cũ dilectus.§.nos igitur.in,ij.col.de or,cog.& in.c.cùm inter.in antep.col.de excep.& Domi.in.c.freqũs.§.fi.de reſt.ſpo, lib.vj.dixit tamẽ elegãter bea. Tho.ij.ij.qõ.lxxxviij.aliàs.lxxxvj, arti.ij.in fin.quòd ſuperior requiſitus à presbytero poterit eos compellere per ſubtractionem ſpiritualium. ¶ Item eos excommunicare potǫrit,per text.in.c.prẽter hoc.verſicu.qui præfatæ, xxxij.diſt.& ibi glo.in verſi.ſeparetur.& in.c.ſtatuimus.xvj.qõ.j, ibi.communione priuetur.& iſtis adde tex.& quod ibi dixi in.c, de his.de eccle.ædifi.

ꝟ SVMMARIVM.

1 *Conuictus de ſimonia per viam inquiſitionis:ſi non eſt commiſſa in ordine:non deponitur ab officio:ſed beneficio tantum.*
2 *Canonicus ſi non recipiatur , niſi aliquo dato : ſi poſtea ſponte ſoluat : an committat ſimoniam? ver.nota vltimò.*
3 *Parcendum eſt multitudini.hoc regulare eſt . Fallit hæc regula ſeptem modis.vt hîc ſequitur ordinatè.*
4 *Populus totus an poſsit puniri propter magnitudinẽ delicti? Adde nu.5.*
6 *Populi principales repræſentant populum.*
Vniuerſitas non dicitur delinquere:niſi communicato conſilio.poſt nu.6, ver.ſextò inquantum omnes.
Hæc concluſio fallit tribus modis. vt hic.nu.7.8.9.

¶ CAP. XXX.

Dilectus. Illud quod debetfieri gratis,turpiter fit recipiẽdo pecuniã. ¶ †No.ꝙ cõuictus de ſimonia per viam inquiſitionis, ſi nõ eſt commiſſa in ordine,non deponit ab officio:ſed à bñficio tm̃.& peracta pœnitentia licitè miniſtrat in ſuo ordine. ¶ Secũdò not.ꝙ Archiepũs punit ſubditos ſuffraganeorum ſuorũ.rõ.qa eſt Archiepũs Cantuarien.vt in.c.j.de off. leg.aſs eũ non poſſet hoc ca,paſtoralis.de off.or.vel ſecũdũ do. Abb.erant crimina notoria.& ſuccedit.c. Romana.§.notoria.de cẽſi,in.vj.ſed dic ſcđm Io.de Ana.ꝙ nullus iſtorũ intellectuũ eſt bonus.qa imò viſtauerat propriã dioceſim : non prouinciã. & hoc probat verſ. *iniungens.* ¶ Tertiò no,ibi. *arctiora.* quod tales mittunt ad monaſteria arctiora.quid aũt ſi nõ ſunt arctiora?dic ꝙ omnino mutabũt locum trãſeũdo ad ſimilia . vel diſpenſatiuè remanebunt in primo loco ceſſante ſcãdalo.c. de regularibus,ſ. eo.¶ No.vlti.ꝙ non dicitur ſolutio.ſpõtanea:ſed exacta quoties ꝓcedit taxatio.etiã ſi illa in ſol.nõ replicet;vnde ſingu.infert do, Abb.ꝙ ſi ſtãte ſtatuto ꝙ canonicus non recipiat niſi certo dato & poſtmodũ vnus ſpõtè motu ꝓprio illud ſoluat:tñ cõmittit ſimoniã:ꝓ quo facit ſingulare dictũ Io.an.in.c.ꝓterea. de iure par. ſuper ver.extorquẽtes.vbi dicit ꝙ clerici nõ dicunt ſponte ſoluere qñ ꝓceſsit etiã pura petitio laicorũ:qui vel poterãt,vel cõſueuerũt cõpellere,qđ dictũ no.Ioã.de Ana.in.c.ij.in.xix.col. de delictis pue.& in.c.ſicut tuis.eo.in.j.eo.ſimile dixit Pe.de anc.in cle. preſenti.in ver,no.de cẽſi.ꝙ incurrit pœnã de qua ibi.non ſolum vbi eſt manifeſta extorſio,ſed ẽt ꝓcedẽte ſimplici petitiõe. ſimile dixit Bar.in.l.creditor.ff.de ſol.ꝙ debitor dicit ſoluiſſe per maximũ metũ:qñ ꝓpter edictũ magiſtratus ſoluit iſco:nõ creditori ſuo,vt liberet.no. Ang.in.l.liber hõ.in prin.ff.de ſolu.dicens ꝙ iuſſus prætoris cauſat iuſtũ metũ.vñ dicit Bal.in.l.oẽs.circa fi.C. ad tert.ꝙ metus ſtatuti dicit eſſe metus terribilis. ¶ †In gl.j.conclude ſic ꝙ in ſacramẽtis volũtarijs nõ procedũt iura alle.in glo, ſecus in neceſsarijs.& q̃ illa ſint vide glo.in.c.veniens. de tranſac, nullo tñ caſu liceret ex pacto.vt hîc ꝓ do.Ab,in quo ſcđm Ana, cõſiderabiſ finis cõuertentis:qa ſi eſſet ad bonũ finẽ,poſſet paciſci,puta in iudæo:qui libẽter cõuerteret;ſed timet ne vitã duceret in miſeriã;tũc poſſet ex pacto aliqđ ꝓmitti:dũmodò iudæus principaliter cõuertaꝫ ꝓpter Deũ. ¶ †In glo.iij.regulariter parcit multitudini.Fallit primò.niſi multitudo defenderet delictũ. gl.in.c.comeſſationes.xliiij.di. ¶ Secũdò .niſi eſſet delictũ maximũ.Archiad,in.c.deniq̃.iiij.di.facit.ij.q.j.c.multi. ¶ Tertiò. niſi eſſet multitudo religioſorũ.Hoſt.fing.in.c.ea quæ.de fit.mona. ¶ Quartò niſi loquamur in pœna ęterna.gl.i.d.c.deniq̃.¶ Quintò.niſi eſſet delictũ nõ cõmiſſum:ſed cõmittẽdũ.Bar.in.l.aut facta.§.nõnunq̃.ff.de pœnis.¶ Sextò.niſi ceſſaret ſcãdalũ : quia illo caſu ceſſante poſſet puniri.gl.in.c.latores.de cler.excõ.mi. ¶ Septimò.niſi in multitudine eſſent aliqui principaliores: qa illi poterit puniri.gl.in.d.c.latores.qui aũt dicanꝫ multi:erit arbitrariũ iudicis ſecundũ ſubiectã materiã.ſecũdũ gl.ibidẽ.&.c. diſciplina. xlv.di.& iſtas limi.ponit Domi.poſt Archi.in.d.c. deniq̃.& in.c, vt cõſtitueretur.l.di.& Ioan.de Ana.hîc refert.¶ In glo. in verſi, *ſcięntiæ.* in ſimplici monacho operabiſ depoſitio priuationem vocis,loci,& officij.ſecundũ Inn.& alios.niſi eſſet monachus clericus.qa deponeret ab ordine: put alij clerici ſeculares.Ex quib⁹ not.duo.Primò.ꝙ vbi verba legis nõ adaptanꝫ ad caſum occurrẽtẽ:ceſſat ipſius diſpoſitio.vide tex.indẽ.nitatibus.in fin. de elec, in.vj.& Bar.in.l.iiij.§.hoc aũt iudiciũ.ff.de dã.infe. ¶ Secũdò no, ꝙ vbi ꝑcisè nõ põt adere pœna legis:imponiſ ęqualis. ¶ In glo.in ver. *amotos.* ibi.vbi. *vbi de hoc.* dicas cõtra gl.ibi. & oẽs doct.hîc, ꝙ nõ eſt differẽtia inter ſeculares clericos & regulares:qa ſecularis pariter punit in proceſſu inqſitionis,ſicut accuſatiõis : quãdo eſt delictũ impediens retentionẽ bñficij:vel excutionem ordinis poſt factã pœnitẽtiã:prout ſimonia;quod delictũ nõ poteſt hos effectus operari.niſi in acquirẽdo bñficio,vel ordine .vt de ſe patet & verba ſonãt.vbi ergo dareſ ſimoniã nõ eſſe taliter cõmiſſã quòd poſt peractam pœnitentiã impediret &c.eſſemus in regulẽ voléte mitius puniri conuictum inquirendo quàm accuſando. ſed in tex.noſtro nõ fuit pro ordine nec; pro beneficio:ſed ꝓ ſolo ingreſſu:ergo remanebimus in regula,d.c ,inquiſitionis .& ſic habemus ꝙ inter iſtos non eſt differentia.& ita do. Abb.in.d.c.in quiſitionis.& clarius domi.Mari,ibi. ¶ In gloſſ. mag.in princ.ibi *quæcunq; eorum conſilio.* facias duas cõcluſiones.Prima concluſio .Delictũ factũ per prælatum vocato conuentu qui nõ cõtradicit , vel tacuit:omnibus imputaſ.per dictum Inno.in.c.j.de his q̃ fi.à ma, par.cą.dixi.ſ.eo.c.veniẽs. ¶ Secũda cõcluſio. Delictũ factum nõ vocato cõuẽtu imputaſ ꝓlato & officialibus : nõ cæteris ſecũdũ do,Ab.hîc.niſi officiales .ꝓbẽt cõtradixiſſe. quod intelligit Ioan. de Ana.& Bene.vbi cõiecturę vrgẽtes facerẽt ꝓſumi ꝙ prælatus ſecũ conſuluerit aliàs non.qa in delictis non omnis preſumptio, ſed violẽta requirit.gl.in.c.cũ cõtumacia.de ẽpreti.ic.vj .in.c.literas de preſum.Inno.in.c.qa veroſimile. eo.ti.text.in .l.abſentem. ff.de pœnis.& ſufficit.¶ Quid aũt ſi imponiſ pœna prioti & cõuentui?dic ꝙ ſi eſt pecuniaria,tm̃ ſoluet prælatus q̃tum conuentui:ſcđm Bal.in.l.fi.C.de impub.& alijs ſub.& Bald. & Salic.in.l, qñ,C.de app.& Bald.in.c.j.ad fi.q feu.da poſ.& Albe. in.ij.par,

4 ſtatu.q.exc. ¶ †In ea.gloſ.[a]in fi.viâ huius gl. ad quam ſemper recurrit, reaſſumit Bar.in.l. aut facta.§.nõnunq̃.ff.de pœnis.quem reaſſu mũt hîc do. Ab.Io.de ana.& do.Maria. & dic vt per eos.quorũ dictis adde primò.inq̃tùm ponderãt aliud eſſe vniuerſitatẽ: & aliud ſingulares de vniuerſitate. adde qd no. Imo.in.c. ex literis.de cõſti.in vlti.no.vbi no.per illum tex.ꝙ vniuerſitas imperat ſingulis de vniuer ſitate. q̃uis nemo ſibiipſi imperet.l. pen.ff.de arb.qa aliud ſingulares:& aliud vniuerſitas.c. qui manumittit .xij.q.ij.facit quod not.do. Abb.in.c.cùm nõ liceat.in.iij.not.de p̃ſcrip. vbi dicit qd clericus iurãs eꝑo & capitulo iu xta.c.cùm clerici.de ver.ſig.non eſt ſubiectus ſingularibus canonicis: ſed omnibus tãq̃ ca pitulo.facit qd not.Inno.poſt Hoſt.in.c. eam te.in.vj.in vlti.col.de reſcrip.vbi dicit ꝙ iſta differẽtia fit in his q̃ ſunt iuris.vbi vnius perſona nihil importat:ſecus in his q̃ ſunt facti: vnde inferunt ꝙ receptio in canonicũ, quæ conſiſtit in iure:nõ põt fieri à ſolis canonicis: ſed requirit capitulũ.ſed qñ cõſiſtit in facto: vt qa Papa cõtulit quibuſlibet ſingularibus canonicis:hoc põt.in quo tñ videlatè Domi. in.c.ſi capitulo.in.ij.col.de cõceſ.præ. in.vj. ¶ Item facit not.dictũ Barto.in.l.in tantũ.§. vniuerſitatẽ.ff.de re.diui. vbi dicit qd illi de vniuerſitate poſſunt teſtificari in bonis de vniuerſitate:ſecus in bonis ſingulorũ. & idẽ no.do.Anto.in.c.cũ nũcius. de teſti.Itẽ facit

b qd no.Anch.cõſi.cc.[b]incip. Viſis.& põderatis qd cõitas Venetorũ quæ ꝓmiſit non po nere officiales in certis terris regis Vngarię: tñ ſi vnus ciuis Venetus eſt electꝰ ab illa terra põt acceptare.facit qd no.Ane.conſil.ccxliij. incip.ad p̃dicta dubia.ꝙ volẽs ꝓbare fuiſſe fa ctum à capitulo, nõ obtinet, ſi ꝓbat de certis canonicis, facit aureũ conſiliũ Cal.ti.de p̃bẽ. conſi.xxj.incip.In eccleſia. ꝙ fructus qui hoc modo diuiduntur, debent etiam canonicis no uis: dato qd fructus ſint de antiquis.qa non tanq̃ ſingulares: ſed tanq̃ capitulũ capiũt.qd ſemp eſt idẽ.l.cũ proponeret.ff.de iudi. ¶ Itẽ adde ꝙ appellatione p̃ſonę nõ venit vniuerſi tas.Bald.in rubr.C.ad treb.iuraui defendere cõtra oẽm perſonã, conſtitui procuratorem cõtra oẽm perſonã,nõ veniet vniuerſitas.idẽ Bal.in.c.j.§.cõuenticulas de pace tenẽ.ꝙ illũ text.& in.l.ſed ſi hoc.§.qui manumittit.ff.de in ius voc.habui reſcriptũ cõtra perſonã: nõ cõuenieꝰ vniuerſitas.vnde Petr.de anch.in.c. nouit.de his quæ fi.à prela.dicit ꝙ ſtatutũ lo quẽs in perſona,vel in nomine,non ligat vni uerſitatẽ:qa eſt p̃ſona ficta. Idẽ do.Aut.in.c. graue.de præbẽ.& ita latè Io.de Ana.hîc.Li mita,niſi eſſemus in materia larga.Imo.&.d. Ab.in.d.c.nouit.Roma.in.l.ij.in princi.in.ij. col.ver.not.ſecũdò an ſtatutũ.de verb.oblig. de quo etiam per Bal.in aut. Item quæcũq̃,

5 C.de epiſc.& cle. ¶ †Secũdò inquãtũ dicunt oẽs Doct.ꝙ propter magnitudinẽ delicti to tus populus poteſt puniri.adde tex.in.c.ſi au dieris.xxiij.q.v.vbi propter hęreſim tota ci uitas põt cõburi. vide Anc.in.d.§.vniuerſita tẽ.vbi dicit ꝙ Papa Boni. deſtruxit collegiũ paliorum qa in eo erãt aliqui hæretici vide Bal.in tit.de pace cõſtã.in.iij.col.vbi dicit qd ciuitas mori põt:ſi authoritate ſuperioris dã

a ¶In ea glo. Circa hoc quãdo vniuer ſitas poſsit puniri, vide per Ale. in addit.ad Bar.in.d. l.aut facta.& per Franc.are.in cõſil. clxv. colum.xvij. & ſeq.Ang.in con ſi.clxvij.& Pet.de Anc.conſil.clviij. col.iij.ver. præter ea vt dicat & per eundẽ Feli.in.c.di lectæ,co.j.in prin. & co.iiij. ver.&.§. vniuerſitatem. de excep.§.

b ¶Conſi.cc.Adde quod eſt num̃.cc iiij.& aliud.j.alle gatum ſub nume. ccxliij.eſt numer. ccxlviij.

nef ad aratrũ.alle.Inno.qui hoc dicit in.c.cũ ex iniuncto. de ope. no.nũ.ſup ver.quicquid.facit gl.in.l.ij.ff.arb.fur.ceſa.q̃ vult ꝙ ꝓ pter atrocitatẽ criminis denegaꝰ aduocatus reo.facit tex.in c.mu lier.xv.q.ij.vbi ꝓpter atrocitatẽ criminis animal brutorũ cõburi.vide Bal.in.l.ex teſtõ.C.de teſta.ꝙ ꝓpter crimẽ læſæ maieſta tis ciuitas põt dari ad p̃dã.vide Bar.in.l.hęreditatũ.ff. ad leg.fal. ꝙ ciuitas rebellis adequaſ ſolo.Idẽ Bar.ſ.l.inter ſtipulãtẽ.§.factã. ff.de ver.obli. ¶ Tertiò inq̃tũ dicũt Doct.ꝙ ſi collegiũ paruũ eſt, & æquè põt cadere in ſingulos,puniunt oẽs tãq̃ delinquẽtes. adde tu Bal.in.c.j.de mil.vaſal.q cõtumax eſt.vbi dicit qd ꝓpter cõtu maciã vniuerſitas põt priuari priuilegijs.vide Bal.in auf.habita. in.ij.col.C.ne fil.ꝓ patre.vbi dicit ꝙ ciuitas interdicta & dãnata nõ retinet priuilegia.Et de materia vide ẽt ꝓ Bar.in extraua. qui ſint rebelles.in ver.rebellãdo.in fi.& in extraua. ad reprimẽdũ.in ver.ſi qua verò ciuitas latè Sali.in.l.j.C. de ſeditioſis.ꝓ Bal.in.l.j. ff.qd cuiuſq̃ vniuerſi.no.ꝓ Spe.tit.de accuſatore.in prin.ver.ſed nũqd poſsit.ꝓ Bal.in.l.metũ.§.animaduertendũ. & ibi Ang.ff.qd met.cã.per Bald in.l.ciuitates.ff.cuiuſq̃ vni.no. ¶ Quartò inq̃tũ dicũt Doct.ꝙ ꝓpter delictũ populi in quo ignorant auctores,ci uitas punit.dic qd ẽt alijs caſib⁹ pdit dignitatẽ epiſcopalẽ. primò ſi turbat electionẽ papę.c.vbi piculũ.§.ciuitas.de elec.in.vj. ¶ Se cũdò ſi iterficit Cardinalẽ.i.c.fœlicis.in fi.de pœnis.in.vj. ¶ Tertiò ſi impedit inqſitores.c.ad.abolẽdam.§.ſi ciuitas. de hæreticis. ¶ Vltimò inq̃tũ Doct.ponũt modũ puniẽdi vniuerſitatẽ & pro cedẽdi.adde Bal.l.l.ẽt.in.v.&.vj.co.C.de execu.rei.iu.& in aut.& oino.C.ne vxor ꝓ mari.& in.l.palã.in.ij.col. C. de his qui.vt in dig.& ibi dicit ꝙ ſi apparet qui deliq̃rint ,pñt decapitari. ¶ †Itẽ

6 ꝙ habeaꝰ reſpectus ad Inn.vide Cy.& Doct.in.l.j.ff.qd quiſq̃ iu ris.gl.& Bar.in.l.j.ff.de magi.cõue.elegãter Bal.tit.de pace cõſtã. in ver.vniuerſitatẽ.& ibi qualiter citabunt.de quo vltimo ꝓ Bar. in.l.nõ põt.ff.de reg.iu.vbi dicit ꝙ citabunt regẽtes.ꝓ gl.i.c.cãm. de dolo & cõtu.& Inn.in.c.ſi.de maio.& obe. ¶ Itẽ adde ꝙ factũ à conſilio populi dicit factum à populo gl.ſing.in rub.C.quæ ſit lon.conſue.quam alleg.Io.de Ana.hîc.& Ang. in.l.metum.§.ani maduertẽdũ.ff.qd me,cã.vbi dicit ꝙ ipſa vniuerſitas põt recur rere contra ipſos de conſilio.ſed tu dic ꝙ ſi probant de ignoran tia,nõ punienꝰ.ita latè cõſuluit Old.cõſi.lxvj.qd incipit .an ex de licto.alle.tex.hîc.& gl.ij.in.c.dilecto.de præben. ¶ Itẽ ꝙ princi pales de populo repræſentent populum.vide Imo.in.c.cùm oẽs. in.xviij.col.de cõſt.facit gloſſ.j.in.l.ſed ſi hâc.§.qui manumitti tur.ff.de in ius voc.& pulchrè dicit Bal.in.c.j.in.ij.colum. de iu di.ꝙ præſidentes in cõcilio vim totius cõſilij obtinẽt. alleg not. in.l.j.C.de iudi.Item ꝙ interdicaſ populus.vide tex.& ibi Domi. in.c.fina.ciuitas.in prin.de ſen.excõ.in.vj.latè Cal.in tract. de ec cleſiaſtico interdicto.in ſecundo membro.in.xvj.q.vſq̃ ad.xx.& tex.& ibi aliàs dixi.in.c.non eſt.de ſpon. Quid autem.de excõica tione? vide text.in.c.Romana.§.vniuerſitatẽ.de ſen.excõ.in.vj.& Hoſt.in ſum.de cõtumacia.§.fin.ver.ſi ergo cõſtat. vbi dicit qd ſi cõſtat qd oẽs de collegio deliquerint:oẽs poſſunt excõicari vt ſin guli.& hoc ſonat.d.§.vniuerſitatẽ.ibi.culpabiles. & ita expreſsè Bar.in.l.quod in rerũ.§.fina.ff.de le.j.& vide Ang.in.l.ſicut.§.j.ff. qd cuiuſq̃ vniuer.no.vbi dicit ꝙ ſi pro cancellatione bãni debet tantum ſolui:& vniuerſitas bãnita velit cãcellari:tũ ſoluet quã tũ vna p̃ſona. ¶ Sextò inquãtum oẽs ſingulariter dicunt ꝙ vni uerſitas nõ dicit delinquere:niſi cõicato conſilio.adde gloſſ.idem tenentẽ.in.l.ſicut.§.qm̃ primò.in ver.debetur.ff. qd cuiuſq̃ vnius no. & in.l.ſed ex dolo.§.an municipes.in ver.poſſunt.ff.de dolo. & in.d.§.animaduertendum.in ver.collegiũ.& ibi Ang.& Domi. poſt Io.an.in.c.fœlicis.§.fin.in.iij.colũ.de pœnis.in.vj.& Ioan.de lig.in cle.j.de pœnis vbi per hoc refert ſe euaſiſſe Bononiam ab interdicto coram papa.vnde dixit ſing.Ang.conſi.ccxliij. qd in ci.In noie dñi:& ſuę matris.qd abſolui debebat capitulũ: quia li bellãs de dilecto canonicorũ non dixerat collegialiter.ita etiam

8 not.domi.Abb.in.c.aduerſus.de immu. eccle. ¶ †Sed hanc concluſionem limita vltra alios.primò vt habeat locum in delicto qd conſiſtit in faciẽdo:ſecus ſi in omittẽdo.Secundũ Sali.in.l.j.C. de ſeditioſis.vbi ſemper vide.all.l.iubemus. C.de ſac.ſanc.eccle.

9 ¶ †Scdò limita iſtud eſſe verũ in delicto qd cõſiſtit in faciendo: & nõ habet tractũ ſucceſsiuũ:ſicut eſt homicidiũ & ſimilia:ſecus ſi eſſet

ſi eſſet delictũ continuatũ.ita cõſuluit Pe. de anc.cõſi.

a cliij.[a]qd incipit.Ex narratis in facto.in.vij.col.ver.& ſi dicatur in delicto &c.& in cle.j.de pœnis. & ſequit ibi

9 Car.e.nõ alle.in ver.ciuitas.in.iiij.q. ¶ †Tertiò limita ſingulariter.niſi per coniecturas & actus ſequentes de tegaꝰ volũtas populi. puta qa nõ puniũt,nec in exiliũ ponũt delinquẽtes.ita colligit ex verbis Car.vbi.§.Vl timò inquãtũ dixi.§.ſuper gl.i ver.*ſeueritatis*. referẽdo Inn.in.ij.cõcluſione.ꝙ vbi pœna legis nõ cadit in delin quẽtem,imponitur æquipollens.adde oino Rota decii, ccxliiij.in antiquis.q̃ incipit.Itẽ no.quod gl.eſt.vbi di cunt qd quando pœna depoſitionis non cadit in mona chũ:qa caret ordinibus:punietur. vt per Inno. hîc ſe quitur etiã Imo.in.c.nouit.de his quæ fiunt à præla.in vlti.col.& doc.in.c.quantò.de offi.or.adde tex.elegan tem.in cle.ij.de vi.& ho.cle. vbi dicitur ꝙ incapax de poſitionis à beneficio:quia illud non habet, inhabilitatur ad aliud.facit.c.qa iuxta.v.q.iij.&.c.poſtulaſti.in in fi.de cleri.excõ.mi.Et no. ꝙ vbicunq̃ clericuś ſuſpẽ ditur:tũc laicus excõmunicatur.c.clerici.de exceſ. p̃la. c.prętereà.de vſu.c.dura.de cri.fa.c.j.in fi.de vſu.in.vj. ¶ Et pro æquali delicto pariter puniunt clericus in mi noribus:& purus laicus,ſecũdũ Domi.in.c.ſi quis ho micidiũ.l.di. ¶ Vltimò qñ vniuerſitas condemnaſ in pecunia,vtrũ ſoluant in capita:an verò per æs & libra i.ſecundũ æſtimationem bonorum?dic vt per Bart.in

b l.iiij.§.condẽnatum[b].ff.de re iud.& Ioã.de Ana.hîc.& Inno.in.c.grauem.& ibi dixi.de ſen.excom.

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur corrigere filium.*
2 *Credulus nimis quis eſſe nõ debet. Hoc dictũ limitatur infra. Debitor ſine die ſi conuenitur non monitus, non ſoluet expẽſas, ſi confiteatur: non enim fuit in mora. poſt nu.2. verſi. in glo. in ver. inſcriptio. hæc concluſio fallit quatuor modis. vt hic ſequitur. nu.3.4.5.*
6 *Dies vbi eſt appoſita, non requiritur monitio. hæc concluſio ampliatur, & limitatur.*
7 *Epiſcopus, vel alius prælatus quando poſsit compellere beneficiatum vt oſtendat titulum ſui beneficij?*
8 *Superior vbi approbauit titulum alicuius: non poteſt amplius eum vexare.*
9 *Superior vbi ſe conſtituit aduerſarium clerico, nõ tenetur ei oſtendere titulum.*
10 *Superior non poteſt cõpellere oſtendere titulũ, quando poſſeſſio eſt antropia, quia præſumitur pro titulo. hæc concluſio limitatur quatuor modis. nu.12.13.14.15.*
11 *Longum tempus vno modo dicitur triennium.*
16 *Extraneus ſi moleſtet poſſeſſorem beneficij, non cogitur oſtẽdere titulum.*
17 *Epiſcopus poteſt proponere edictum vt omnes oſtendant titulum ſub pœna priuationis. Limita duobus modis. Et intellige de beneficiatis obtinentibus per diſpenſationem.*
18 *Sententia debet eſſe conformis libello. Hæc concluſio limitatur. niſi ſimus in cauſis ſummarijs. nu.19.*
Itẽ dũmodo pronunciatio veniat in cõſequẽtiã petiti. nu.20.
Item niſi pronuntietur ſuper tacite petitis. nu.21.
Item niſi in petitione præſupponeretur vnum præambulum neceſsarium. nu.22.
Cæteras limitationes vſque ad trigeſimam primam vide per multos numeros vſque ad finem ca. Quia ſi ſummari oẽs deberent, oporteret totam columnam tranſcribere, quod eſſet magis laborioſum quàm vtile.

¶ *CAP. XXXI.*

Licet heli. Ab.contra teſtes ꝙſuꝑ ſimonia depoſuerũt ꝓ iudicio inqſitionis,excipere põt ꝙ ſunt inimici,vel conſpiratores.aliàs autẽ ex ceptiones criminũ opponere non põt.

1 h.d. ¶ †Not. primò ꝙ pater tenetur corrigere filium.

vide tex.in.c.ſicut in.§.neceſſe.xlvij.diſt.& dic ꝙ pater põt corrigere filiũ.non tamen per viã cõtẽtioſam. per l.iij.C.de patria pote.ſed vt dixit ibi tex.poteſt eũ iudi ci preſentare puniendũ.& vide.d.Abb.in.c.cũ contin gat.in.viij.col.de fo.cõpe.vbi ponit ꝙ etiã eũ põt car cerare. ¶ Secũdò no.ibi.*bonus*.ꝙ prelatus bonus patiẽ pœnam in animam & corpus,ſi exceſſus ſubditorũ nõ correxerit.vide.c.ephefis.xliij.di.&.c.irrefragabilis.de offi.or.&.c.ſit rector.xliij.di.& collige ꝙ propter pec catum quis citius moritur.glo.in.c. ſi eps.xj.q.iij. &.c. qua fide.de appel.quare autem aliquãdo ſit ſecus: vide tex.in.c.quid ergo turbamur.de pœ.di.iiij.& vide Bal. in.l.non dubiũ.C.de legibus.vbi dicit ꝙ ſi officialis fin gitſe dormire:poteſt deponi.& diſsimulatio eſt mor tale peccatum in prelato.glo.pe.in.c.clericis.de immu nita.ecc.in.vj.de negligẽtia dixi.in.c.ij.de accu. ¶ Tertiò no.ꝙ in notorijs non ſeruatur ordo iuris.quod de clara:vt per glo.in.c.porrò.de diuor.in.e.ad noſtrã.el. ij.de iureiur.& in.c.euidẽtia.de accu. ¶ Quartò no.qd in denunciatione debet prędedere monitio charitati ua:ſed contrà videt glo.in.c.inquiſitionis.in princi.de a accu.loã.an.nñdet quòd fortè ſimonia nõ erat cõmiſ ſa in beneficio, nec in ordine: vnde ceſſat ratio: ꝓpter quã illa gl. nõ curat de monitione. vel pon deratur hîc monitio ꝓpter alia crimina.dixi latiꝰ in.d.c.inquiſitio nis. ¶ Quintò not.ibi.*frequentem*.ꝙ nedũ fama,ſed fre quẽs inſinuatio cauſat inqſitionẽ.qn aũt dicaꝰ frequẽs: poteſt intelligi etiã de bina.glo.in.c.monaſteria. de vi. & hone.cleri.& tex.in.c.vna.xxvj.diſt.ſed hîc recurreꝰ

2 ad arbitrium iudicis,& ſuperioris. ¶ †Sextò ibi:*facilè*. c not.ꝙ nõ debet quis facilè credere:qa qui facilè credit ſtultus eſt corde:& hoc in prædictũ tertij. vide gl.in c.cũ contingat.de reſcri.& in.c.ſi quis prepoſtera.l.di ſtin.& quãdo requirit plena fides.vide gl.in cle.cãm.in ver.plenã.de elec.Limita hęc.niſi ſimus extra prędi dicium tertij ſecũdũ do.Abb.hîc.per.c.innocens.xxij.q. iiij.Secũdò niſi eſſemus in foro conſcientię.c.illud. de cleri.excõ.mi.facit gl.in.c.conſulti.de regula. ꝙ in du bio debet quis preſumere irregularem in foro cõſcien tiæ:ſecus tamẽ in foro cõtentioſo. ꝓpter dictũ Inn. in c.cũ tu.de teſti.plenè Specu.ti.de lega.§.reſtat.in.x.col.

c ¶ Tertiò limita,niſi quis audiret à fidedigno[c] glo.in.l. Titio fundus.ff.de condi.& demõ.cum his quæ dixi in c.cura.de iurepa. ¶ Not.ꝙ iudex nõ debet aſſumere vi eem partis,vel accuſatoris:ſed fama debet cõcomitari officiũ inquiſitionis.& vide dictũ Inn.in.c.ex parte.el. j.de ver.ſiq.circa finẽ.ꝙ index aſſumens vicẽ partis,nõ pronunciat an ſit cõpetens,vel nõ gloſ.in.c.ſtatutũ. in prin.de reſeri.in.vj.& in.l.de iure.ff.ad munici. Idem ſi ſecundariò prætendit intereſſe.glo.fin.ſecũdũ do. Ab. ibi.in.c.ad audientiam.in glo.fi.de appel.latè Imo.poſt Imo.in.c.de cætero.de tranſac. ¶ Not.ibi.*ex officio noſtro*.ꝙ propter difficultatẽ emergẽtem in iudicio denũ ciationis,põt iudex tranſire ad inquiſitionẽ ex officio, nec eſt ſpeciale in Papa.per.c.in cauſis.de re iud.qa hoc ſolùm bene agitur bene agitur:vt vita hominũ corri gatur.xxiij.q.v.c.prodeſt:& quãdoq̃ licet vno modo ſit actum in libello:iudex poteſt modum variare. ſecũ dum Pet.de an.& Ioã.de ana.hîc. Tu dic quod tunc de mũ iudex poterit impartiri officiũ: quando adeſt cau ſa propter quam etiam non obſtante principio iudicij procedere potuiſſet. vt in terminis hîc factum. & ita fuit hîc gloſ.in.c.preſbyter ſi à plebe.ij.q.vij. aliàs.iiij. ¶ Not.ibi.*detulerunt*.ꝙ pendente inquiſitione contra ſuſpectum prelatum nõ ſtatim remouetur. ſecus in tu tore.l.eũ qui.C. de ſuſpe.tu.§.ſi quis.inſti.eo.ti. qa pin gui⁹ eſt ius prelati cũ eccleſia,q̃ tutoris cũ pupillo.gl.i c.qa Epiſcopus.v.q.iij.& differẽtias inter iſtos dixi i.c. qualiſ.el.ij.de acc.& vide Bar.i.l.qd ſi fortè.§.j.ff.de ſe.

¶ Cliij. Adde qd⁸ eſt in cõſil.clxxx viij.col.iiij.

b ¶ Condemnatũ. Adde quod eſt in §.actor &.vide per Alexan.in.l.iiij.in prin.col.iij.ver.& iuxta prędictaꝰ putet ſibi qui cre duus fuit.

¶ Fidedigno. Ad de eundẽ Feli.in.c. de quarta. col.vij. ver.& ideo dicunt Bal.& Sali.de præ ſcrip.& Alexã. de imo.in cõſil.lxxv. co.iij.in.v.volu.& Bal.in.l.de pupil lo.§.ſi quis ipſi pũtori.& ibi ꝓ mod. in.viij.q.ij. de no. ope.nun.

reprobantem gl.in.d.§.si quis. ¶ Not.ibi. *publicatæ*. ꝙ in iudicio inquisitionis & summario testes publicant. facit ca. qualiter.§.debet. de accus. sed dic qđ publicatio attestationū nō est adeò de substātia, qđ omissa reddat iudiciū nullū gl.sing.secūdū Ana.hîc.in.c.fi.de hæreticis.in.vj.adde Pet.de ane.latè cōsi.xlviij.incip.omissio publicationis testiū. vbi idē consuluit. ¶ Amplia.etiā si publicatio petita fuisset:& nō cōcessa: ꝙa causat iniustitiā:& nō nullitatē.meritò si nō appellatur, valet.secundū Inno.in.c.cū inter.in.j.q. de re iudi.in versi.publicatis.notat Imo.in.l.diuus.ff.de re iudi. & Sali. post Bal.in.l.prolatā.C.de sen.¶ Not. ibi. *expenderat*. ꝙ dicitur cōiuctus plātus tanq̄ suspectus de dilapidatione; si cōstat ecclesiā fuisse olim diuitē, nūc pauperē. & vide tex.in.l.ius alimentorū.ff.vbi pupil.edu.deb.vbi bonus administrator debet facere ꝙ finito anno aliquid superfit .facit.c.cū apostolicus.de cēs.No.ibi. *quasi de dilapidatione*. ꝙ suspectus de dilapidatione suspēdit ab administratione.de hoc.ꝫ.etiā notaui. Et ideò dicit hîc *quasi de dilapidatione*. quia dilapidatio cōsistit in alienatione immobiliū.vt habet in.c.nulli.de reb.eccle. non alie.ꝙ bona quæ seruādo seruari nō possunt licitè alienentur.glo.pe.in.c.j.de cleri.egro.in.vj.& pecunia est de illis.secūdū doc. in .l.§.fuit quęsitū.ff.ad treb.plenè dixi.in.c.fi.de accus. ꝙa rndet Io. de ana. hîc. ꝙ hîc erat magna quantitas:ideò succedit gl.in.c.tua.de his q̄ fiūt à præla.ꝙ bona mobilia pretiosa æquiparant immobilibus.& dic idē de pecunia deposita apud camsorem, vel reposita pro emptione prædiorū.l.iij.§. cum di.ff. de cōtrario iudicio tutelę.vide omnino i.d.c.fi. ¶ No. ꝙ in crimine lesę maiestatis admittunt testes crimino si.Limita.nisi essent inimici.p istū text. singulariter.in quo probat secūdū Ana.qđ vbi nulla exceptio admittitur cōtra testē:admittet exceptio inimicitiæ:& sic exceptio juris naturalis.sed considera ꝙa tex.hîc non admittit hanc æquiparationē læsæ maie.& simoniæ.nisi dicas ꝙ est allegatio partis. ¶ Item no.ꝙ longè facilius repellitur testis q̄ accusator.ꝙa accusatio nō tantū prę judicat sicut persona testis.qđ not.ad.c. tāta.ꝫ.eo. ¶ In glo.in ver. *inscriptio*. in fi.ibi. *& honestatis*. facias duas cōclusiones, Prima cōclusio.Debitor sine die si cōueniat nō monitus,nō soluet expēsas: si cōstiterit:ꝙa non fuit in mora.l.fi ex legati causa.ff.de verbo.obl.secūdū do. Abb.hîc.quē alij sequunt.adde eundē in.c.fi.de accus. Bal.in.l.non ignorat.C.de fruc.& lit. expē. Ange. in.l. manumissori.C.de obsequijs.Spec.ti.de ꝓparatorijs.§. j.ver.porrò.bonus tex.in.l.fi.fideicōmissi.ff. de vsuris. ¶ †Fallit quatuor modis ista cōclusio secūdū Roma. in.d.l.fi ex legati causa.primò in debitore fisci.gl. sing. in.l.cū quidā.§.fiscus.in ver.inferūt.ff.de vsuris. ¶ †Secūdò in debitore ecclesię ex vltima volūtate.gl.singu. insti.de act.§.Itē mixta Bald.in.l.j.C. de sacrosan.eccle. ¶ Tertiò in debitore minoris.l.in minorū. C.in quib⁹ cau.in integ.restitu. non est necesse. ¶ Quartò,[a] nisi iurasset.ca.breui.& ibi oēs.de iureiur. ¶ Quintò.nisi ꝙs promisisset se facturū& curaturū vltra Roma.ita Bal. in.c.j.§.ad hæc in tit.hîc finit lex. ¶ Sextò. nisi ꝙs esset obligat⁹ defendere.ita Spe.de aduocati.§.j.ver.sed nunquid is ꝙ iurauit.qđ intellige nisi dictū fuisset.cū fuero interpellat⁹.ita do.Anto.in.d.c.breui. ¶ Secundò. nisi probarē me ignorasse te offendi.Bal.in.c.j. in vers. requisitus.de nōua forma fidelitatis. ¶ Secūda cōclusio, Vbi dies est apposita, non requirit monitio.c. potuit. de loca.l.optimā.C.de cōtrahē.& cō.stip. ¶ †Amplia primò.siue dies sit expressa ab homine:siue tacitè subintellecta à iure.glo.in.l.si mora.ff.solu.mat.do. Anto. & Imo.in.c.significāte. de pig. ¶ Secundò amplia etiā si dictū sit ab inde in antea ad omnē tuā requisitionē. gl.in.l.cū stipulat⁹ sim à proculo.ff.de ver.ob.singulariter secūdū Bal.in.l.fi.§. prætereà. in pe. col.C.de iure dot.¶ Limita primò hāc cōclusionē. nisi esset termin⁹ nimiū breuis:attēta quātitate obligationis; & qualitate obligati.Bal. singulariter in.l.si mihi & tibi.§.fi quis seruos.ff.de leg.j.per illū tex.no.Roma.in.d.l.fi ex legati cā.in.iij.col. ¶ Secūdò limita.nisi[b] habēs soluere,esset diuersi fori.secūdū do. Ab.hîc.per gl.in.l.Itē illa in ver.nō venit.ff.de cōsti.pec.sed aduerte. ꝙ illa gl.fallit in casib⁹ in quib⁹ debitor tenet adire domū creditoris qđ est aliqñ:sed regulariter secus.de quib⁹ vide ꝓ Imo, latè in.l.cū filiusfami.§.fi.ff.de ver.obli.ꝓ do. Ant.Imo, & do.Ab.in.c.significāte.de pigno,Bal.latè in .l. acceptā.in.xij.q.cū sequētibus.C.de vsuris Bar.in.d.l. Itē illa.Bal.in.l.suus quoq̄.ff.de hęre.insti.& in.l.fi.C.de cō di.inser.Bar.in.l.j.ff.de admēdis leg.Roma.in.l.de die §.muliere.ff.qui satisda.cog.Spec.titu,de emptione.§.j. in fi.Bal.in.l.vsuras.C.de solu.Imo.in.l.si seruū.§.nunc videamus.de verbo.obli.glo.& Ang.in.l.cū hi.§.causa ff.de transa.Pe. de ancha,consi.lxxxij. ¶incipiēte.pro faciliori.&.cccxxvij.incipiē. Visis.Car.consi.lxix.incipi. casus talis est.A.comparuit. glos.in.l.si hæres.ff. de vi, tri.& oleo leg.Archi.ij.q.j.c.si peccauerit.in.ij.colum, Tho.secunda secūdę.q.xxxiij.arti.ij .in fi.Roma.in.l.sti pu.ista.§.inter cætera.ff.de verbo.obli.Pet.de ancha.& Imo.in.c.indicāte.de testa.Bal.in.l.fi is cui rē.C. de furtis.& per gl.i.c.reuertimini.xvj.q.j. & ex prędictis habes vnā limitationē ad illud.ꝙ cōparens in prima citatione nō cōdemnatur in expensis.glo.in.c. honoratus. lxxiiij.dist.glo.in.c.querelā.de procu. cū si. ꝙa illud est verum.nisi fuisset appositа dies:cuius lapsus constituit debitorē in mora.Idē dicas si precessisset monitio extra iudicium.& fuit singulare dictum Gui.de cug,in.l. edita.C.de edēdo.refert domi.Abb.in.c.ij. de accus.& ibi dixi.Et adde ꝙ si negetur hanc monitionē interuenisse:oportebit negantē probare:quia in dubio prę sumitur intercessisse.l.in fideicommissi.§.j. ibi. nō facilè, ff.de vsuris.& cōmunis frequentia grauat aduersariū: & transfert onus probandi in eum.glos.in.l,neq; nat ales.C.de proba. ¶ In glo.in versi.*nostro*.dic secundū do. Abb.cōtra do.Ant.ꝙ siue sit denunciator,siue accusator,non poterit testificari cōtra denunciatū.nam præsumitur nimium effectus causæ.facit.c.j. & fi. de testi. in.vj.& ca.visis.xvj.q.j.per quem tex.denunciantsime bit victoriam prelati,nec mirū si hîc fuerunt examinati.ꝙ inter alios multos testes potuerūt isti admitti. nō vt plenè probarēt:sed vt elicerentur indicia ad veritatem habendam,facit text.in.l.si quis ex argentarijs.§.j. ff.de eden.per quem dicit Salice.in.l.in bonę fidei.C.de reb.cre.ꝙ dictū testis inhabilis aliquid probat:propter mixturam habilis.facit elegans dictum Inno.in.c.cùm dilecti.de accu.plenè Barto.in.l.diuus.ff.de quęstio.qđ testis qui nō debet examinari:examinatus facit indiciū & ideò isti denūciatores fuerūt admissi cōtra,Abb. & exceptiōes:quas Papa reseruat in fi.tex.cōtra testes: nō hoc fuit respectu denūciantiū:ꝙa iam cōstabat ꝙerant inimici:sed fit respectu aliorū testiū q̄ venerūt cū ipso Abbate ad curiam. ¶ In gl.in ver. *dedilapidatione*.in prī. vtrū potestas alienandi sit statim interdicta in casu huius glo.an verò interdicenda?vide doc.in.c.vlti. de accu.& ibi dixi.& vtrū suspectus de dilatione suspendat ab administratione?vide plenè omnes doc.in.c.venerabili.de offi.delega. Cōclusio vera est qđ oportet ꝙ suspitio sit vehemēs.per.d.c.venerabili.in versi.meritò: & tunc prælato seculari datur coadiutor. vt ibi. sed prælatus regularis suspenditur ab administratione.vt hîc.& ratio colligitur ex.c.qualiter.el.ij. in fi. de accusatio.seculari tamen prælato interdicitur alienatio:eo ipso qđ incipit inquiri contra ipsum.c.fi.de accusa. ita Imo.in.d.c.venerabili. ¶ In eadem glos. ibi *infamis efficitur*. Not.

a ¶ Quartò nisi. Ad hāc limitationem adde Bar. & Corsi.in repet.ru,ꝫ.de iureiur,in quarto effectu iuramenti, & ibi dicit fuisse singu. verbū Spe, in ti,de aduo. ver, sed nūquid is qui iurauit. & hanc limitationē ponit etiam vt singulare Fran,cre,i suis singul.cxxxij.inci,vbi cunq̄ est iuramentum.

b ¶ Secundò limita. Adde tu & aliā limitationē&sic tertiò limita.qñ nulla est certus locus adiectus solutiōi.per ea quę dicit Alex, in cōsi.xlv.co,fi.in prin.ic,v.colū,ver. iiij.limi.quod non habet locū quò ad constituēdū debitorē in pacto.quia dies non interpellat.ita Inno, in.c, cura.de iu,pa,& dicit Alex.in consil. ij.col,j.in,v.lib.Et ad secundā limitationē Feli,hic adde Ale.in consi.lj.co. iiij.ver,alia etiā ratione,in.j.vol.

c ¶ Lxxxij. Adde tu quod est,lxxxvj. & aliud est nu. a cccxxxj.

1 2 3 4 5

citur.No.sing.secūdū do. Abb.ꝙ iura loquētia de tutore.vt propter suspitionē fit infamis:habēt locū in ꝑlato: & ideò est bona cautela secūdū ipsum ꝙ prælatus cedat nō expectata sniа:no.qđ fuit dictū Bar.in.l.si reus.ff.de procu.vnde dicit Ang.in.l. infamē.ff.de pu.iu.& sequif. ꝙa hîc ꝙ multoties officiales in syndicatu cedūt liti ad euitādā infamiā.dicā.ca.proxi.in vl. no.per il lū tex. ¶ In ea.gl.in fi.cōiter tenet ꝙ nō sufficit reddere ecclesiā indēnem.vt per gl.& oēs in.c.qđ ficut.alleg.in glo.In glo.in ver. *indifferenter*. ibi. *multò fortius*. dic per istū tex.ibi. *indifferenter*. ꝙ non oēs qui admittunt in hæresi,vel læsæ maiestatis admittunt in simonia.non ob.c.eos.allegatū in gl.ꝙa loquif in eo qui credet gratiā existētē in sacramētis posse vēdi.vt dixi post Innoc.ꝫ. eo.c.accusatū.& talis dicit pot⁹ hæretic⁹ q̄ simoniac⁹.vide tex. cū sua materia in.c.in fidei.de hære.in.vj. ¶ †Extra gl. tangunt oēs doc.hîc an & qñ Eps,vel alі⁹ prælat⁹ possit cōpellere beneficiatū ad ostēdēdū titulū sui beneficij.in quo dic vt per eos. & ꝓ glo.Io.an.Gaspar.Cal.& Pe.de anc.in reg.j.de re. iur.ī.vj.q.viij. Imo.in.c.insinuatiōe.de procu.post gl.per Pet.de anc.& Domi. in.c.ordinarij.§.j.ibi tex.no.de offi.ordi.in.vj.& colligendo oēs insimul facias cōclusiones.†Quarū prima sit hæc. Vbi superior approbasset titulū alicuius:non pōt amplius eū vexare.arg.c.ex ore.de his q̄ fiunt à ma.par.& ita tenēt oēs vbi.ꝫ. sed hanc cōclusionē limita primò.nisi Eps vellet probare eū non canonicè institutū.puta ꝙa ostēderet se fuisse circunuentū in collatione.ita Host.in.c.de simoniacè.ꝫ.e.& Anch.in.d.reg.j. vnde tūc posset assumere in se onus probādi.secūdū do.Abb.hîc. per no.in.c.dilecto.de præb.Tu adde singulare dictū Io.an.in addi. Spe. super rub.de iurepa.¶ Secundò limita.nisi ius cōe resistat.ꝓ.ca.ordinarij, prælle.qđ indistinctè loquit secūdū.d.Ab.hîc.¶ Tertiò limita. nisi superior approbasset nō expresè: sed tacitè.ita Domi.in.d. c.ordinarij.& nō malè.licet alij cōtrà.¶ †Scda cōclusio. Vbi superior cōstituit se aduersariū: clericus nō tenet ostēdere titulū, ar.vj.q.v.c.accusator.ita sentit gl.pe.in.c.conquerentis.de resti. spo.ꝓ quā dicit ibi.d.Ab.ꝙ iudex q̄ iniustè processit extra iudiciū:nō pōt amplі⁹ iudicialiter ꝓcedere.ita no.doc.vbi.ꝫ.& ideò cōsului ꝙ cū eps processisset iniustè cōtra quēdam clericū recusante exhibere titulū beneficij diu possessi:nō poterat Eps eū vexare.dicit aūt cōstituere se aduersariū agēdo corā superiore cōtra eū de facto.Limita hāc cōclusionē. nisi instituisset se eius ad uersariū,defendēdo sniam suā latā cōtra clericū: q̄ noluit ostendere.vt hîc ꝓ Ioā.de ana. ¶ †Tertia cōclusio.Si possessio est antropia:p̄sumit pro titulo:ideò non cogit ostēdere.ita Hosti.hîc per oēs & Bal.in.l.cogi.ver.quartò opp.C.de rei ven.& in.l.siue possidetis.C.de ꝓba.& in.l.inciuilē.C.de fur.secundū Ana. hîc. Adde Imo.in.c.ex frequētibus.de insti. Bald.in.l.fi filiussa. circa prin.C.de peti.hære.Bal.& Ang.in.l.q̄ in aliena.§.sed & si nō adierit.ff.de acq.hęre.allegāt oēs Inn.in.c.illud.de prę sum.facit qđ ipse no.in.c.super his.de accu.& ibi dixi.rō istius cōclusionis:ꝙa solēnitas extrinseca q̄ aliàs nō prę sumit.l.quęcunq̄.§.fi.ff.de publiciana ꝓpter diuturnū tēporis p̄sumit.glo.fi.in.c.peruenit.de emp.& ven.Hosti.& Io.an.in.c.Alberi.de testi.d.Ant.& Imo.in c.ea nosci.de his q̄ fi.à præla.Bal.ī.c.j.in.vj.col.de iudi. Arch.in c.nemo.de cōse.dist.j.Roma.in.l.sciēdū.ī.xv.col.de ver.obl.Bal. in.l.post mortē.ff.de adop.in.l.executorē.in.xiiij.col.C.de exec. rei iudi.& in.l.emācipatione.C.de fi.instr.Pe. de anc.cōsi[a].cxxx. inci.Ex concilijs excellētiū.†Dicit aūt longū tēpus in ꝓposito nostro trienniū secūdū Ana.hîc.ꝓ cle.j.de seque.pos.vbi possessio duorū annorū dicit recēs:& tūc secūdū eū iurabit si esset tps vlteri⁹ nō iurabit secūdū eū.Sed dubito qđ nō requirat mai⁹ tēpus.ꝙa dicit tēpus lōgū &parū:secūdū subiectā materiā.vt per gl.in cle.j.de reb.eccle.nō alie.sed q̄tū ad ꝓpositā solēnitatē p̄sumēdi credo reqri decēniū: ꝙa ita exprimūt doc.in.d.l. si filiussa. & in.d.l.q̄ in aliena.& sentit.d.Ab.in.d.c.illud.ī.vij.col.Bene fateor ꝙ q̄tū ad vexandū quē super ti.ab eo q̄ nō sit ꝓlat⁹,sufficit triēniū ad defensionē possidētis.iuxta regulā cācellariæ.xxxij. q̄ inci.Itē statuit.¶ †Limita.nisi allegaret simonia,vel reseruatio illius beneficij.vt ibi exprimitur. Sed hanc cōclusionem limita primò.nisi sit Eps de nouo creatus:quia molestare poterit antiquū possessorē:saltē vt iuret secūdū do.Abb.hîc q̄ dicit hoc notu dic ꝙ nihil valet:ꝙa siue Eps sit nou⁹,siue antiqu⁹,semꝑ poterit exigere iuramētū. ita expressè no.d.Car.hîc.& Doc.in locis ꝓalle. ꝙa si recusaret iurare, oriret magna suspitio intrusionis. ¶ †Scdò limita hāc cōclusionē dūmodò cū diuturnitate tpis cōcurrāt alia adminicula:puta integritas cōfessētis & possidētis:& exercitiū possessioīs.aliās aūt dubito de p̄dictis.ꝓpter id qđ dicit Inn.in.d.c.illud.in fi.ad quē null⁹ adhuc aduertit. & satis est de mēte do.Ab.ibi circa.vij.col. ¶ †Tertiò limita hāc cōclusionē:nisi superior vellet assumere onus ꝓbādi titulū nullū etiā cōtra antiquū possessorē.ita clarè & fin.Domi.in d.c.ordinarij.§.j.& do.Ab.hîc. ¶ †Quartò limita.nisi esset possessio habēs resistētiā iuris cōmunis:ꝙa tūc semper requirit ostensio tituli:ita credo:licet nullus exprimat. ꝓpter id qđ dicit do.Ab.hîc.pōderando.c. ordinarij.quod indistinctè loquit. Et istas tres conclusiones extēde ad patronū,vel parochianū molestantē.vt elegāter per Fed.consi.xcviij. ¶ †Quarta cōclusio. Si extraneus molestat possessorē beneficij: non pōt vllo modo eū astringere,vt ostendat titulū.iuxta.l.loci cor pus.§.cōpetit in fi.ff.si ꝑuī.ven.ibi.quātum eū ad ꝑtinet liberas ædes habeo.ita Io. an.in.c.olim.de rescri.de quo lati⁹ ī. inquisitione seq.in.iij.fal.est bonus tex.in ca. olim. rescri.vbivolēs obtinere in bñficialibus,non pōt niti ex nō iure aduersarij.ita Inn.in.c. abbate.de ver.sig.gl.fi.in.c.vnico. de eo q̄ mit. in pos.in.vj.gl.pe.in.c.j.vt li.pe.eo.li.glos. in ver.finita.in.c.ij.eo.ti.& li.glo.in ver. debet in.c.fi.de iureiu.e.li.& tex.fin.in.l.j.ff. si pars hereditatis petatur. ¶ Hāc cōclusionē limita & declara:vt per Car.in cle.j.in.ix. op. de cā pos.vbi semper vide.& ꝓ Lap.al.xxx.quę incipit.cōsiliū fuerat.ad fi. ¶ †Quinta conclusio.Pōt Eps facere editū vt ostēdāt oēs titulos suos sub pœna priuationis.& intelligit de retinētib⁹ ꝓ dispēsationē. & valebit talis pœna.ita docto.in.d.c.ordinarij. ¶ Limita primò. vt dixi.nisi essent simplicia beneficia:vel qs nō retineret cōtra ius: ꝙa in talib⁹ etiā gñalia edicta nil operant.ita Pet.de anc. cōsi.lvj.inci.duplici rōne. ¶ Secundò limita singu. nisi nō cōparens haberet iustā causam credēdi qđ Episcop⁹ non intellexisset de eo. puta ꝙa aliàs fecerat sibi plenā fidē de sua dispēsatione.ita elegāter consuluit Car.consil. xxxvj.qđ inci.Lite in curia romana pe. ¶ Vltimò in ista materia vide aliquid per Bal.in l.ij.in.ij.col.C.qūo & quādo iud.per do. Anto.in.c.in literis.in.xviij.col.de resti. spo. & in.c.cū super in.iiij.col.de cā pos.per Domi. post Archi.in.c.quiescamus.xlij.dist. ꝓ Lap. alle.lxxviij.quæ incip.Vacāte ecclesia sancti Laurētij.& ꝓ Ratā deci.cvj. & ibi dicunt ꝙ grauat⁹ vt ostēdat p̄decessorē fuisse rectè in ſtitutū:excusāt si ꝑbat cōmunem opi.fuisse ꝓ titulo suo.& vide in materia Cal. titu. de rescri.cōsi.v.vbi inter alia dicit ꝙsi papa scribat hoc modo.talem habentem legitimum titulum in tali ecclesia defendas &c,non poterit ordinarius,vel alius super titu. vexare. & ex his habes dicta omnium clariusꝙ alibi. ¶ †Item extra glo.semper allegatur hic tex. ꝙ sententia debet esse conformis libello,vi-

a ¶ Cōsilio,cxxx. Adde tu, quod est cxxxvj.

13 14 15 16 17 18

de concor. per gl. in ver. formã. in cle. fæpe. de ver. fig. vnde dixit glo. fing. in. c. dudũ. in gl. fi. de deci. ꝙ talis præſumit ſnĩa, qualis libellus, & ecõtrà. & ibi clarè do. Ant. bene facit gl. in. c. ſi cõfirmationẽ. de elec. in. vj. & in. l. ſi quis ad exhibendũ. ff. de excep. rei iudi. ꝙ verba generalia ſententiæ reſtringũtur ex actis. vnde dicit Bal. in. c. cũ ſup. ad fi. de cauſa poſ. ꝙ acta ſunt virgulæ ad ipſam ſniam. & per iſtũ tex. dicit Ioã. an. in ti. de accuſatore. ſuper rub. qđ accuſans de percuſsione cũ ſanguinis effuſione, ſi probat ſolũ de percuſsione: reus abſoluet. not. Barto. in conſi. inci. accuſatio fuit inſtituta. & in. l. denunciaſſe. ff. de adul. Cy. & Bald. in. l. ij. C. de proba. d. Ab. in. c. qa ꝓpter. de elec. in. c. examinata. in. iij. col. de iudi. in. c. cõqueſtus. in pe. col. de fo. cõpe. Ang. in. l. quid ergo. ſ. pœna grãuior. ff. de infami. Bal. in. c. licet. de offi. leg. in. l. ij. C. quibus res iudi. non nocet. in. l. ſi qs nõ dicã. in. iij. col. C. de epiſ. & cleri. in. l. & ſi ſeuerior. C. de infami. in. l. edita. C. de eden. in. l. contra negantẽ. C. ad. l. aquil. in. l. j. C. de condi. inde. Sal. in. l. ij. C. ad. l. iul. de vi publica. Bar. in. l. is qui reus. ff. de pu. iudi. ¶ Et per iſtũ tex. dicit Sal. in. l. penul. in. iiij. col. C. de accu. ꝙ ſi accuſans libellauit de certo tempore: & teſtes dicũt de alio tẽpore: reus abſoluetur. vnde dicit Ang. in. l. ſi vacãtia. C. de bo. vacan. li. x. ꝙ ac cuſans de furto, & probãs de homicidio, non obtinebit: & reus abſoluet. ¶ Et per iſtũ tex. dicit Bal. in. l. vt fund⁹. ff. cõi di. qđ in cauſis ſummarijs requirit qualiſqualis petitio: ad hoc vt ſit fundamentũ ſuper quo pronũciari poſsit. Et vt intelligas iſtã materiã perfectè, vide magiſtralẽ doctrinã Bal. declarantis in quibus debet eſſe cõformitas. in. l. j. in. ij. col. ver. extra oppono. C. ſi plures vna ſnĩa. vbi ſemper vide. licet nemo alleget. Limita iſtã regulã ex dictis Bar. in. l. ſi. C. de fideicõ. lib. & Io. de ana, hîc. addeñ.

19 plures limi. valde ſingu. ¶ † Et primò limita niſi ſimus in cauſis ſummarijs. i quib⁹ ſufficiet ꝓnũciare iuxta petita. ita Io. de ana. hîc. alle. Bar. & Io. de lig. vt per eũ. Tu dic cõtrà. nõ ob. cle. ſæpe. in ver. iuxta. qa nõ importat illud verbũ ꝙ adherere poſsit peti tis: ſed imò importat vt fundet ſe ſup ipſis vt de ſe patet. & ita

20 dixit cõtra caſum hîc in ver. *iuxta*. cogita tñ. ¶ † Secũdò fallit. dũmodò pronũciatio veniat in cõſequẽtiã petiti. ita Pet. de anc. in. c. pe. in. iiij. no. de app. vnde ſi appellatus petijt ſniam cõfirmari: poterit tñ ex cauſa infirmari. alle. Inno. in. c. cũ cõtingat. de of fi. dele. ſequiſ Ana. hîc. adde Bal. i. d. l. ſi. de fideic. lib. & vide tex. in. l. Titiæ amice. ff. de aur. & arg. le. de quo text. exclamat Bal. in l. præſes. C. de ſentẽtijs. ꝙ ſi ille pro quo eſt lata ſnĩa appellat: poteſt iudex appellationis ſi ſibi videbitur dicere malè appellatũ.

21 ¶ † Tertiò limita. niſi pronuncietur ſuper tacitè petitis ſecũdũ Ana. hîc alle. Io. de lig. & alios in. c. ex cõqueſtione. de re. ſpo. vbi volũt ꝙ ſi reus probet de iure ſuo dũ reſpondet actori: poterit ſentẽtiari pro ipſo: licet petitũ nõ fuerit: ſed tu dic cõtrà. & miror ꝙ nõ viderit Hoſti. & alios ibi. quos refert do. Ab. ibi in vlt. char. ver. ſecũda q̃ſtio. vbi plura tenent. ꝙ ſi egi contra aliquẽ: & ipſe reſpondẽdo probauit de iure ſuo: nõ poterit pronũciari ꝓ ipſo. qa ad hoc nõ eſt actũ. & ponũt ibi vnũ dictũ aureũ. ꝙ null⁹ citra papã põt pronũciare vltra cõtenta in libello in cauſa beneficiali: etiã ſi ex confeſsiõe rei appareret de ſua intruſione: ſed in alia inſtãtia hoc fieri poterit. de quo dicto exclamat do. Abb. in c. cũ dilectus. in. xviij. col. de or. cog. & in. c. cũ ſuper. in. x. col. de cauſa poſ. & in. c. fi. de cõfeſ. Imo. & do. Ant. in. c. vt noſtrũ. vt ec.

22 benefici. ¶ † Quartò limita. niſi in petitiõe ꝓſupponeret vnũ prę ambulũ neceſſariũ: qa ſuper illo etiã nõ expreſſo poterit ꝓnunciari. gl. in. c. cõſtitut⁹. in ver. iuxta ratã. de reli. do. per quã ſing. dicit do. Ant. ibi. ꝙ minor petẽs rẽ ſibi reſtitui, præſupponit tacitè petijſſe contractũ prius reſcindi: vnde ſnĩa ſuper hoc præambulo ſatis diceſ libello cõformis. facit vltra ipſum dictũ Bar. in. l. ex diuerſo. ſ. j. ff. de rei ven. dicentis ꝙ petens hæreditatẽ videtur etiã petijſſe prius pronũciare ſe hæredẽ. dixi in. d. c. cõſtitutus.

23 ¶ † Quintò limita. niſi petat res q̃ ſolita eſt habere pertinentias: qa licet de illis nõ dicat: poterit tñ de illis pronũciari, ſecundũ Ana. hîc ſingu. allegantẽ not. in. c. inter dilectos. de dona.

24 ¶ † Sextò limita. niſi libellãs in cauſa criminali⁹ min⁹ vel plus petijſſet q̃ exigeret natura iudicij: qa iudex poterit alterare, vel minuere vltra petita. ita Bal. in. l. & ſi ſeuerior. in. iiij. col. ver. op. C.

25 de inſa. ¶ † Septimò limita. niſi aliqd veniret ex natura & aptitudine petiti: qa iſtud ſatis dicit petitũ: vnde ſi in aquilia petat qs ſimpliciter damnũ emẽdari: fiet tñ cõdẽnatio ad duplũ. Bal. in. l. cõtra negãtẽ. in. iij. co. C. ad. l. aqui. ¶ † Octauò limita. niſi eſſet facta implicita vel tacita petitio: vnde ſi actor, vel reꝰ petijt ſententiã, ꝑſe ferri: & victus cõdẽnet ſibi in expẽſis: ſatis eſt ſentẽtia cõformis libello. Bal. in. l. ꝓperãdũ. ſ. finaũt. el. ij. C. de iudi. Inn. in. c. grauis. de re. ſpo. vbi dicit hoc eſſe verũ. ſalua reuerẽtia p̃ceptoris

27 ſui. ¶ † Nonò limita. niſi ꝓnũcief ſup cã exceptiõis rei: qa tũcvi def. ꝓnũciare ſup petitis per actorẽ. ita do. Ant. & Imo. in. c. cũ in ter vos. de cõſue. vbi dicũt ꝙ ſi iudex ſtãte petitione ſup. x. & exceptiõe pacti de nõ petẽdo, ꝓnũciet exceptionẽ nõ cõpetere: ſatis

28 dicit ꝓnũcjari ſup debito. ¶ † Decimò limita. niſi ex actis cõſtet iudici plus quã ſit actũ in libello: qa ex officio põt ꝓnũciare ſup omni eo qđ ꝓbatũ fuerit. ita clari⁹ cæteris Imo. in. c. ex tenore. in fi. ꝓ illũ tex. de reſcri. dicẽs quòd iudex de his de qbus cõſtat ex actis põt ex officio iudicare: cũ maximè acta faciãt notoriũ. Inno. in. c. ex parte. de ver. fig. cũ cõcor. & per alias rõnes de qbus ibi ꝓ eũ. ꝓ quo adduco: nã acta & ſentẽtia equiparanf. l. lege iulia. ff. de manu. ꝓ quã dicit Bal. fin. in. c. j. in ti. hîc finiſ lex. qđ libell⁹ & ſentẽtia ꝓcedũt à pari. l. vt fundus. ff. cõi di. l. fi. C. de fideicõ. li. per q̃

29 iura dicit Bal. in. l. edita. in. xxj. col. C. de edẽ. ꝙ ſem ꝓ ꝓcedit argumẽtũ de ſentẽtia ad libellũ. modò ſic eſt ꝙ gnalis ſentẽtia ſupplet ex actis. dixi. ſ. poſt gl. in. l. ſi qs ad exhibẽdũ. ff. de excep. rei iud. la tè Bal. in. l. ij. C. de manu. vin. dic ergo etiã ſic libell⁹ ſupplebit ex actis. facit elegãs dictũ Inno. in. c. ij. in ver. iuſtitia. de or. cog. qđ ſe

30 quẽs ꝓbatio declarat libellũ. dixi poſt do. Ab. i rub. de frigi. & ad hoc vide Roma. & alios in. l. ſcire debem⁹. in prin. de ver. obli. in q̃ſtione illa difficili. petij. x. & ꝓbaui de. xx. in qua ꝓ p̃dicta videf

31 poſſe ꝓnũciare ſup illis. xx. ¶ † Vndecimò limita. niſi quis petat genus: & iudex cõdẽnet in ſpecie. ſecũdũ Bal. in. d. l. ſi. vñ dicit hîc Ana. ſe cõſuluiſſe Mutinæ ꝙ ſi qs petijt i libello. x. florenos: & iudex cõdẽnauit in. x. ducatis: ſnĩa tenet. ꝓ quo allegat qđ not. Bal. in. l. ſi ea. C. de adul. vbi dicit ꝙ ſi qs in libello accuſauit Titiũ de adulterio: & ꝓbauit de ſtupro: ſentẽtia lata ſup ſtupro tenet: qa

32 nomẽ adulterij eſt genus. qđ no. ¶ † Duodecimò limita in Papa. ita do. Ant. & Ana. hîc allegat Spec. ti. de actio. & peti. ſ. ſupereſt. ver. ſed nũqd. & ver. ſe. adde Hoſti. in. c. ꝙrelã. de elec. Bal. in. c. cũ ſup. in. iiij. col. de cã poſ. do. Ant. in. c. inter dilectos. in. iiij. col. de

33 excep. ꝑla. ¶ Decimotertiò limita regulã hui⁹ tex. in arbitratore ſecũdũ do. Ant. & Ana. hîc alle. no. in. c. cõſtitut⁹. ſecũdũ vnã lec. de reli. do. & tex, in. c. niſi. de ꝓbẽ. vide Bar. in. l. aquiliana. ff. de trã ſac. & pulchrè Ang. in. l. de his. ff. eo. ti. vbi dicit ſe obtinuiſſe in facto. ꝙ ſi peto libram auri: arbitrator põt cõdẽnare ad pecuniã equialẽtẽ. & de hoc quod eſt quotidianũ: vide etiã do. Ab. in. c. cũ di lect⁹. in. iiij. co. de arbi. Imo. in. d. c. niſi. do. Ant. cõſi. v. inci. Viſis actis & allegationib⁹. & Ang. cõſi. lxv. inc. In Dei nomine. viſo cõ

34 promiſſo. ¶ † Decimoquartò limita. niſi agat ad intereſſe iuris publici. puta de matrimonio carnali, vel ſpirituali: vel de alijs cõcernẽtib⁹ periculũ animę in qbus nõ attẽdit petitiõis forma: nec volũtas partiũ. ſed rei veritas tãtũ. & ſecũdũ veritatẽ ferf ſententia. ita latè no. Car. in cle. ſæpe. ver. nõ fit tñ. in. ij. oppo. de ver. fig. qđ no. ¶ † Decimoquintò limita. niſi ſimus in iudicijs gnalibus, ſeu vniuerſalibus. vt in peti. hęre. actione ꝓ ſoc. & ſimilibus, in q

35 bus ꝓnunciat ſup omnibus: ꝓterq̃ ſup exceptuatis ꝑ partẽ. gl. in ver. id venire. in. c. cũ eccleſia. de cã poſ. & ibi latè do. Ab. in. xj. col. ver. op. dicit &c. ¶ † Decimoſextò limita. niſi eſſet lata ſentẽtia ſup vna parte libelli: & nõ ſup alia: in qua iudiciũ eſſet extinctũ vel ſuſpẽſum alio modo: qa valebit. licet nõ ſit cõformis libello. ita no. Roma. poſt Bal. in. l. ſi cõſtãte. ſ. ſi bona. in. ij. not. ff. ſoluma. ꝓ tex. ibi. & in. l. j. C. ſi re⁹ vel accuſator mortu⁹ fuerit. & in. l.

36 nõ idcirco. ff. de iniur. ¶ † Decimoſeptimò limita. niſi iudex cognito de petito remaneat informat⁹ de pacto rei: qa ꝓnunciabit vltra petita: vñ ſi qs in libello narrat ſpoliationẽ ſimpliciter iudex cõpellet ſpoliatorẽ ad reſtituendum. licet nõ ſit petitũ. ita latè do. poſt Archi. ij. q. j. c. in primis. in prin. in verſi. iij. oppo. facit glo. ſingu. in. c. quia prælatus. j. q. iiij. q̃ dicit ꝙ in poſſeſſorio recuperandæ verbũ cõqueror me ſpoliatum abſq; alia cõcluſione ſufficit: per quam dicit Bal. in. c. j. in titu. quo tempore miles. in vſib. feu. ꝙ in ſpoliatione querela habeꝭ pro libello: & ideò tunc pronunciatur vltra petita.

vltra petita. not. etiã Bal. in. l. incerti. in. xiiij. q. C. de in-

36 terdic. ¶ † Decimooctauò limita. niſi partes ſint concordes in formanda ſententia: qa non attenderetur libel lus. caſus eſt in. l. ſi conuenerit. & ibi Bart. ff. de re iudi.

37 ¶ † Decimononò limita. niſi ratiõe neceſsitatis. vt qñ fertur ſentẽtia ſuper æſtimatiõe repẽtina. ſecũdũ Bar. in. l. vinũ. ff. ſi cer. pet. facit. l. ſi ꝙ ex pãphila. ſ. fi. de leg. 1

38 iij. ¶ † Vigeſimò limita in his quæ emergunt poſt lit. conteſt. qa in his iudex multũ põt. Bald. in. d. l. & ſi ſeuerior. in. iij. col. per. l. ædiles. ſ. Itẽ ſciẽdum. ff. de ædil.

39 edic. ¶ † Vigeſimoprimò limita i interlocutoria. propter magnũ arbitriũ quod habet iudex in ea. ita Bald. in. l. ſi. in pe. col. C. de fideicõ. lib. alle. l. quod iuſsit. & l. à

40 diuó pio. & ibi Bar. ff. de re iudi. ¶ † Vigeſimoſecũdò limita. niſi aliquid incidat: qa ſuper eo pronũciabitur: etiã ſi in libello non fuerit petitũ. per id qđ habetur in l. j. C. de ordi. iud. & in. l. intra vtile. ff. de mino. ita Bal. in. d. l. & ſi ſeuerior. ¶ Vigeſimotertiò limita in conco mitantijs ad petita. Bar. in extrauag. ad reprimendũ. in ver. figura. ¶ Vigeſimoquartò in ſpiritualibus. domi. Abb. in. c. conſtitutus. in fi. ſecundũ vnã lec. de reli. do. ¶ Vigeſimoquintò limita. niſi feratur ſentẽtia in equi pollenti petito. Bal. in. d. l. ſi. alle. l. ſi. ff. de auro & argẽ. leg. vbi petita maſſa argẽtea fertur ſentẽtia ſuper num

41 mis. ¶ † Vigeſimoſextò in cauſa appellationis. vbi adi tus per viã iniuſtitiæ põt dicere ſentẽtiã nullã. Bart. in l. ſi expreſſum. ff. de app. dixi in. c. per tuas. de ſent. excõ. quia fundat ſe ex proceſſu primi iudicis. de quo per

42 Bart. in. l. quædã mulier. ff. fa. er. cum concor. ¶ † Vigeſimoſeptimò niſi reus cõfiteatur: qa etiã ſi ſit libellus ineptus, vel non concludens: poteſt ferri ſententia Inn. in. c. qualiter. el. ij. ſ. de accu. vide ibi dicta latè per

43 Bar. in. l. ſi cõfeſſus. ff. de cuſto. reo. ¶ † Vigeſimooctauò limita. niſi ferretur ſentẽtia ſuper eo quod ꝓeſumptiuè elicitur ex libello: qa valebit. licet non ſit confor mis tenori libelli. Ange. in. l. bouem. ſ. aliquando. ff. de

44 ædil. edic. ¶ † Vigeſimononò limita. niſi in libello ſit clauſula. peto mihi ius & iuſtitiã miniſtrari. ita Bal. in l. incerti. ad fi. C. de interdi. facit elegans dictũ Cald. in c. cũ dilectus. de ordi. cogni. vbi intentans poſſeſſoriũ cũ dicta clauſula poterit etiam obtinere in petitorio.

45 de quo ibi per oẽs. ¶ † Trigeſimò limita, niſi quis petat intereſſe ſimpliciter quod eſt incertũ: quia poterit ferri ſentẽtia ſuper certo. ita Bar. & alij in. l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verbo. obl. ¶ † Vltimò fallit

46 & limita in illis caſibus in quibus parte nõ petente põt iudex ad cõmodũ priuatum partis ſe interponere: quia tunc ſatis dicitur ſuper petito pronuntiare. de quibus caſibus ponif præſertim per gl. & Domi. in. c. priuſq̃. xxviij. diſt. per Bal. in. c. cũ nobis olim. de elec. per Bal. Sali. & alios in. l. j. C. vt quæ deſunt aduocatis. per Imo. & Roma. latè in. l. iiij. ſ. hoc autem iudiciũ. ff. de dam. infect. & ſunt caſus ferè quinquaginta. de quibus aliàs loco ſuo dicam.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Decret, alis, decretum, & canon, an & qualiter differant?*
2 *Scientiæ eminentis quis dicatur. Et quis dicatur ſcientiæ mediocris.* 3.
4 *Crimina non pertinentia ad zelum, nõ impediunt teſtes in crimĩbus exceptis.*
5 *Inquiſitus, an poſsit cedere iuri ſuo: & an cedendo efficiatur infamis?*
6 *Clericus non poteſt ſe obligare ſub pœna perdendi beneficiũ ſuum ſine licentia ordinarij.*
7 *Epiſcopus eſt excellens dignitas.*
8 *Conſpiratio poteſt accipi in bonam & malam partem.*
9 *Reconciliatio recens parum prodeſt.*
10 *Periurium magnum crimen eſt.*

¶ CAP. XXXII.

Er tuas. In crimine ſimoniæ contra infamatum teſtes criminoſi admittunf, alijs adminiculis ſuffragãtibus: exceptis conſpiratoribus, & capitalibus inimicis. h. d. ¶ † No. ibi. *decretalis*. in quo differat decretalis, decretum, canon. & ſimilia. vide glo. not. iij. di. in ſumma Inno. in. c. quia cum ẽtis. in. iij. col. de cõcef. p̃ben. in. vj. do. Abb. poſt glo. in c. quia. V. de iudi. d. Ant. & Imo. in rub. de cõſti. d. Ab. in. c. j. eo. ti. & in prœmi. cle. in verſi. iuris. & do. Abb. in Rub. de cõſue. Archi. poſt glo. in. c. ſi Romanorum. xix. diſt. & vide elegãs conſi. Cal. ti. cõſi. xvj. ꝙ conſtitutiones ſynodales epiſcoporũ ſatis dicunt canones: vnde habens facultatem abſoluẽdi ab excõicationibus latis â canone: poterit abſoluere de latis per tales cõſtitutiones. ¶ Secundò not. ꝙ ad eũ pertinet declaratio: ad quẽ pertinet editio. facit. c. inter alia. de ſen. excõ. & x. j. q. iij. c. nõ debet. ſ. ex his. vnde dicit Bal. in. l. leges. C. de legi. qđ ſuper dubio ſtatuti adiri debet eius conditor. Limita. niſi eius officiũ eſſet finitũ. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure. do. Abb. in. c. cùm olim. in ſecũdo no. de arbi. Bal. in. l. j. invlti. col. ff. de cõſti. prin. Bal. Ang. & Imo. in. l. ex facto. in prin. ff. de vul. & pu. Et dixit no. Bal. in. c. j. in. ij. col. ti. qui ſucceſſores teneanf. in vſi. feu. ꝙ prælatus depoſitus nõ poteſt adiri pro interpretatione cõtractuũ quos prius geſsit. ¶ Tertiò not. ꝙ de extraua. quę non eſt inſerta in corpore iuris licitè põt dubitari, ſecũdũ Ioã. de Ana. Sed de hoc vide in

a ¶ Contra extrauagantem. Adde de hoc & dic vt plenè per eundem Felinũ. in. d. c. j. de rescript. col. v. verſi. Limita quartò. & colum. ſeq.

c. paſtoralis. de fi. inſtru. & qđ not. Bal. in. l. ꝓſcriptione ad fi. C. ſi contra ius vel vti. pub. vbi dixit ꝙ licet poſitioni iuris qs nõ teneatur reſpondere: tñ ſecus ſi eſt extrauagãs. & adde ꝙ ſentẽtia lata cõtra extrauagãtẽ non eſt ipſo iure nulla. Barto. poſt glo. in. l. cũ prolatis. ff. de re iudic. fallit. niſi eſſet valde nota. vt illa execrabilis ad reprimẽdũ: & ſimiles ſecũdũ Roma. ibi. & do. Abb. in c. j. de re iudi. ¶ Quartò ibi. *inſufficientia*. no. ꝙ propter inſufficientiam poteſt prælatus deponi. & q̃uis doc. intelligant de illiteratura: tamen hoc non probaf hîc: ſed quicqd ſit not. ꝙ propter illiteraturã collatio beneficij eſt ipſo iure nulla: licet ſecus propter alios defectus Inno. ſing. in. c. cũ noſtris. in prin. de cõcef. prębẽ. & alibi dicit Innoc. ꝙ eſt de defectibus ab adulterio ſuprà: adeò ꝙ Epſ diſpẽſare non poteſt. Inno. in. c. cũ dilect⁹. paulo ante fi. de tempo. or. vide multa iura. xxxviij. di. per totũ. & vide tex. in. c. cùm ex eo. de elect. in. vj. vbi dicit Ioã. mo. ꝙ eccleſia non indiget aſinis ferratis. & vi de text. & ibi Imo. & omnes in. ſ. propter defectũ. in. c. niſi cùm pridẽ. de renun. & prędicta intellige. quando eſſet inſufficientia. ſaltem iuxta doctrinam Inno. in. c.

2 cùm in cunctis. in prin. de elec. † dũ diſtinguit inter ſufficientem mediocrẽ, & eminẽtẽ: quia ille dicitur eminẽtis ſciẽtiæ qui ſcit reſpõdere ſine reuolutione chartarũ. & licet glo. decreti. in. c. non licet. dixerit † qđ talis conſulens non debet exigere ſalariũ: tamen Imol. in. c.

3 cùm non ab homine. de iudi. & Hoſti. illam reprobat, mediocris verò qui ſcit: ſed cum reuolutiõe chartarũ.

4 ¶ † Quintò not. ibi. *zelo iuſtitiæ*. quòd crimina nõ pertinẽtia ad zelũ nõ impediũ teſtes in criminibus exceptis. & iſtũ tex. bene no. Bar. in. l. in queſtionibus. ff. ad l. iu. maie. dicens ꝙ in criminibus exceptis lex põderat exceptiones: per quas dubitaf de mendacio teſtis. prout eſt inimicitia, cõſpiratio, & ſimilia: ſecus in alijs. quę licet debilitẽt dicta teſtiũ: non tamen eneruãt. & ſubdit ſingulariter qđ tales non admittenf ſuper adminiculis criminũ. alleg. iſtum tex. in quo non probaf ſecũdũ Ang. ibi: qa licet in ver. *denique*. ſingulariter requirat concurſum adminiculorũ cum ipſis teſtibus: non tamen negat quin ipſa adminicula probari poſſent per

eos:& ideo q̃uis Bal. in auſ. ſi teſtis. C. de teſti. in vl. col. & Io. de ana. & oēs hīc trāſeant cū dicto Bar. tū dic ſecūdū Ang. vbi ſuprà ꝙ vbi eſſent alia adminicula: ſine quibus crimina patere nō poſſent: nō procederet hoc dictū: quia indulgentia legis extenditur ad acceſſoria: ſine quib⁹ eſſet fruſtratoria l. legatū. ad rem mobilē. ff. de procu. ca. præterea. de offi. deleg. pro quo bene facit elegans dictū Bar. in l. ſolent[a]. ff. de ali. & cib. leg. dū vult ꝙ ſtatutū de probādo damnū per iuramētū: operetur etiā in probādo dominiū damnū paſsi: & ſic pro batio priuilegiata ſuper vno extēdit ad cōcludētia ad illud qđ bene no. ſed dictū in exēplo ſuo limita. vt per ipſum ibi. quem cōmendat Bal. in l. j. in. iiij. colū. C. de reb. cre. niſi ſtatutū diceret ſtari iuramēto dñi. ꝙ a fundando ſe in qualitate dominij. dñium plenè probabit
5 per teſtes. dānum poſtea per iuramentū. ¶ † Vltimò not. tex. in fi. ꝙ in q̃ſtus poteſt cedere iuri ſuo. per quē tex. dicit Bal. in l. poſtq̃ liti. in. v. co. ver. quartò quęro. C. de pact. ꝙ qui cedit, ſeu renūciat liti: fateť ſe ius nō habere: ſed dubiū eſt non bene declaratū: nunquid eui tet infamiā. de quo vide per Bar. in l. ſi reus paratus. ff. de proc. in fi. per Ana. s̄. c. proxi. & in. xj. col. hīc. qui eſt ſibi cōtrarius. per Bart. in l. ſi. ff. de iureiu. & in. l. ſi ſeruum. §. nunc videamus. ff. de ver. obli. per. Bar. & Ang. in. l. infamē. ff. de pub. iudi. & per glo. & Ange. in. l. q̃n. ff. de infami. ¶ Fallit niſi quis cedat poſt concluſum in cauſa per tex. in. l. qui. pœnæ. ff. de manumiſ. tit. genera li. per quē ita cōſuluit Bal. in cōſi. incip. q̃ſtio. ꝓpoſita. & ſentit Inno. in. c. veniens. de renun. vnde inferť ꝙ in cauſu. c. dudū. el. ij. in fi. de elec. nō euitabi ť infamia. licet aliud ſenſerit do. Abb. ibi. & nō bene. qa paria ſunt eſſe finitū, vel concluſum in cauſa. ita Bal. in l. error. in. iiij. col. C. de iur. & fac. igno. allegādo Io. mo. i. c. j. de reſt. in inte. li. vj. no. omnes in. c. cū dilectus. de fi. inſtr. & in. c. ſignificauerūt. ſuper gl. ſing. in ver. liquere. de teſti. Et quid importet cedere liti. vide oēs doc. in. ca. veniens. de renun. vbi inter cætera. dixit Inn. ibi ꝙ ſi aduerſari⁹ dicat aduerſario. cōmendo me gratiæ & miſericordiæ tuæ: per hoc nō cedit liti. Itē vide latè oēs doctores. in l. poſtq̃ liti. C. de pac. & vide ſing. dn̄os de Ro. deci. ccxciiij. quę incipit. Itē ſi actor: in nouiſsimis. vbi latè diſputādo cōcludūt. ꝙ renūcians liti, & cauſæ, & iuri ſuo in cauſa beneficiali: nō plus iuris perdit in beneficio q̃ ſi alius beneficiatus renūtiaret in manib⁹ nō ſuperioris. iuxta. c. admonet. &. c. † ꝙ in dubijs. de renun. ꝙ dictum no. Io. de ana. in. c. j. viij. col. de collu. dete. & do. Abb. in. c. dudum. el. ij. in. vij. col. de elec. & in. c. cū pridem. in. j. col. de pac. Et ibi ex hoc infert ꝙ nō præiudicaret prælatus eccleſiæ cedendo liti. in materia in qua requireret conſenſus capituli. qđ not. Et ſubdunt ſing. do. de R. o. vbi. s̄. ꝙ clericus beneficiatus obligās ſe ſub
pœna amiſsionis beneficij: non poteſt illā pœnā incurrere. niſi obligatio facta fuerit approbante ordinario. & ita intelligunt. c. fi. de collu. dete. &. c. cū dilecti. in fi. de elec. cum ibi alle. in gl. qđ no. Itē adde qđ his caſibus quibus prælatus noceret eccleſiæ cedendo liti: non tñ
9 nocebit ſi fiat cauſa euitādi ſcādali. ita ſingulariter do. Ant. in ca. nihil cū ſcandalo. de præſcri. quod no. ¶ An autē ceſsio litis poſsit fieri parte aduerſa inuita? vide Bal. ꝙ nō. in. d. l. poſtq̃ liti. ī. v. col. per. l. vter ꝙ. ff. de rei ven. Et an ſemper requiratur præſentia partis. vide la

a ¶ In, l. ſolent. Ad de Bar, in. d. l. ſolēt & adde Fran. de are. in. c. cœterum. col. ī. de iudi. & vi de Alex. in apoſt. ad Bar. in. l. ſolent.

fitores. de hęreti. in. vj. iuncta glo. in ver. expreſsè in. c. qa periculoſum. de ſen. excō. in. vj. & c. vlti. de priui. e. lib. & c. ſi cōpromiſſarius. in fi. eo. lib. de ele. gl. inverſi. pontificalē. in. c. fœlicis. eo. lib. de pœnis. & vide Card. in cle. j. de renun. & qđ ſingulariter. not. Inno. in. c. dilectus. de con. prę. ꝙ habilitatus ad oēm dignitatē, nō habebit epiſcopalem. vide do. Abb. in. c. ſedes. de reſcrip. ꝙ per clauſulā, decanū, & quoſdā alios, non cōprehenditur Epiſcopus. ¶ In ea. glo. fi. vide gl. in. c. homo chriſtian⁹. xl. di. & in. c. eū quidā. de iureiu. & dic quòd pœna quæ videtur parua in minore: dicit magna in pręlato. glo. in. c. j. de cle. ve. ideò non mirū ſi aliter punitur maior, & aliter minor. & vide glo. in. c. qui cōtra pacē. xiiij. q. j. ¶ In glo. inver. *minora*. ibi: *ſocius*. declara, vt in tex. & glo. in. c. j. de teſti. in. vj. exēplifica tex. in ver. *maiora*. puta ſi oppone retur inquiſitio ſimonię in his quę ſunt ſimoniaca: qa prohibita: & opponeret teſti ſimonia in his quę ſunt prohibita ſimoniaca: de quibus per glo. in. c. ex parte, de offi. deleg dixi, s̄. eod. c. j. Et ſubdit do. Abb. ſing. ꝙ illa dicitur ſimonia excedens alia crimina. de qua per Inno. s̄. eo. c. accuſatum. in eo qui credit gratiam ſpirituſſancti vendi poſſe, ſecus in ſimonia quę hodie frequentatur. dāt enī pecuniā potius vt inducant ſuperiorē ad ordinandū, vel ad cōferendum beneficium quā ꝙ exiſtimēt illā gratiā poſſe vendi, vel emi. vt hīc latè per eū. quod no. ad intellectū iſtius tit. facit. c. in fidei. de hęre. in ſexto. vbi in crimine hæreſis non conſiderantur tot. prout hīc in tex. ¶ In gl. inver. *adminiculis*. ibi. *ſine tormentis*. q̃o hoc intelligaſ. vide gl. xv. q. vj. in ſumma. Bar. in. l. ex libero. ff. de quęſtio. Sali. in. l. fi. C. eo. ti. & Bal. in. l. cunctos populos. circa pti. C. de ſum. tri. quia q̃ veritas eſt ſolis criminoſis nota: ſi iudex videt eos vacillare. & eſſe immemores iuramē ti: incutiet omnē timorē. & poſt multa illis nō ſufficiē tibus eos torquebit. de quo etiam latè per Ioā. an. in. c. cū in contēplatione. de re. iurī. ¶ In glo. in ver. *conſpirationes*. No. iſtā glo. & adde ꝙ conſpiratio pōt eſſe ſu
8 per bono & malo. c. ſanè. xvj. q. vij. † tñ ſemp preſumitur in malū. Inno. in. c. j. poſt prinj. de ſchiſma. quærit Bal. in. l. j. C. de monopo. Archi. in. c. ſi quis ſacerdotiū. xj. q. iij. do. Abb. in. c. exhibita. in. iij. col. de iudi. & in. c. quātò. de p̄ſum. Do. in. c. conſtitutionē. de ver. ſig. lib. vj. adeò ꝙ difficilè admittiť probatio in cōtrariū, niſi multū clara. ſecūdū Cal. latè ti. de iureiu. cōſi. iiij. ratio qa per alios nō facilè ꝓbari pōt. ¶ In glo. inverſi. *capitales*. no. totā. gl. de qua p doc. & ibi dixi. in. c. cū oporteat. de accu. & ſcias ꝙ ī allegādo iudicē ſuſpectū nō requiriť inimicitia capitalis. Ioā. An. in addi. Specu. ti. de delegato. §. ſupereſt. in prin. ¶ In eadē gl. in fi. not. illud c. accuſatores. ꝙ recēs recōciliatio parum operatur. facit tex. in. c. j. verſic. momentaneus. xlviij. diſtin. & per totum. vbi neophytus. id eſt nouus in fide, non pōt ordinari. ¶ Sed cogita. qa fidelior factus eſt Petrus poſt quam negauit. l. di. fidelior. ideò ibi dixit gloſ. ꝙ ſi duo ſunt eligendi: ille preferri debet qui ſemel maluſeſt. & poſteā conuerſus eſt ad bonum. ¶ † In glo. in ver. *adulterij*. ibi. *amplius &c.* nota ſecūdū docto. ꝙ vbi crimino ſi admittuntur: nunq̃ admittiť periurus. & vide. c. teſtimoniū. allegatū. in glo. & not. c. paruuli. allegatū in eadem. de quo exclamat Romanus in. l. admonendi. poſt prin. ff. de iureiurā. ꝙ ſemel periurus licet, emendatus

de calūnia. & fidelitatē dño, & ſimilia p̄ſtabit. ¶ In gl. in ver. præſertim. vt intelligas gl. iſtā cū ſequētibus. ad gl. antepe. dic ꝙ iſte tex. habet duos intellectus. primus eſt ꝙ teſtes debēt eſſe emēdati: aliter nō audiunť. & exponeť p̄ſertim tū, vel dūmodò. & qa ſecūdū hoc iſte tex. nihil poneret ſpeciale ī ſimonia, qa etiā in alijs crimi
nibus dū agiť ciuiliter. prout hīc audiť criminoſus emēdatus. vt. c. teſtimoniū. de teſti. ideò datur ſecūda lectura. ꝙ dictio præſertim p̄ſupponit idē eſſe etiā ſi non eſſet emēdat⁹. & ex iſta gl. tenēdo hāc lecturā q̃ cōmunis eſt: eſt expoſitio impropria. Ex quo infert Io. de Ana. ꝙ nō habet locū ī ſtatutis talis expoſitio. qa in illis verba capiunť ꝓpriè. c. ī noſtra. de iniurijs. l. iij. §. hęc verba. ff. de neg. geſt. Et de hac dictiōe vide p̄ Domi. in c. ꝓ humani. §. j. ad fi. de homici. in. vj. gl. in. c. auditis de elec. in. c. q̃n. §. porrò. vt lit. nō cōteſt. & in. c. q̃n. §. porrò. vt lit. nō cōteſt. & in. c. ſolitæ. de maio. & obe. in. l. il lud. ff. ad. l. aquil. ꝓ Bar. in extrauag. ad reprimē. in ver. maximē. per gl. in. c. ad abolendā. de fil. preſby. & in. c. il lud. xij. diſt. & in. c. tibi q̃ de reſcrip. in. vj. Et in cle. j. de iudi. Et aduerte: qa diſtinctiōes de quib⁹ in tex. dāt formā præciſam: ſecundū quā teſtes criminoſi admittunť in hoc crimine: adeo ꝙ vno deficiēte, puta adminiculis, vel mala fama, vel ſimilibus, nō procedet hic tex. ſecūdū doc. cōmuniter hīc. Subdit tū do. Abb. ꝙ in arbitrio iudicis erit quanta fides teſtibus adhibeatur.

SVMMARIVM.

1 *Recuperatio trahitur retro, & recuperatur mandato. ſuper hac regula ponit nouem fallentias hic per ordinem.*

¶ *CAP. XXXIII.*

Sicut tuis. Non imputať cōfirmato, ſi eo prohibente ꝓ confirmatione pecunia data fuerit. h. d. Notabiliter. No. ibi. *florenen*. qđ monachus pōt aſſumi ad regimē eccleſię ſecularis. de quo plenè. in. c. ꝙ dei. de ſta. mona. per oēs doc. ¶ Secūdò nota. ꝙ electus pōt adminiſtrārē ante cōfirmationē. qa Archiepiſcopus dedit licentiā adminiſtrā di: ſed nō cōfirmauit, ſed hodie dic vt in. c. auaritiæ. de elec. in. vj. Fallit deciſio illi⁹ tex. in caſibus de quib⁹ per Old. cōſi. x. & p gl. iij. in. d. c. auaritię. de elec. & ibi doc. ¶ No. ibi. *filiū*. ꝙ q aſs fuit ſubditus pōt appellari filiꝰ: dicas tñ qđ iſta verba poſita in priuilegijs capim⁹ te in filiū &c. nō importāt plenā ſubiectionē neq̃ ꝓtectionē. ſecūdū Bal. no. in. l. j. C. de lati. liber. tol. facit cle. j. de iureiur. ver. idēq̃ Bonifaci⁹. & tex. in. c. veniēs. de ver. ſig. in. vj. ¶ Quartò no. ꝙ differt expreſſa ꝓhibitio, & taciturnitas. ꝓ qđ inferť ad notabile dictū Bar. in. l. q in aliena. §. Celſus. ff. de acq. hære. ꝙ fideiubens ꝓ aliquo, nō diciť ſe obligare q̃n prius expreſsè dixit iudici ꝙ nō intēdebat fideiubere. de quo p Bal. in. l. fi repetendi. C. de cōdi. ob cām. & Ang. in. l. mora. ff. de vſuris. facit qđ no. Bal. in. c. veniēs. de iureiur. ꝙ iuramētū præſtitū in cauſu. c. quāuis. de pactis. ī ſexto nō ligat: ſi p̄ceſsit aliud iuramētū ī cōtrariū ꝓpter gl. c. licet. de iureiu. de quo latè p Imo. ī. c. cū cōtingat. in. iiij. char. de iureiu. & iſtis adde Bal. in. l. clari. C. de fidei. & vide in. c. j. ꝙ me. cauſa & in. c. cām q̃ de offic. dele. vbi hoc notaui. ¶ Quintò ibi: *pecuniā*. No. ꝙ pecuniā ſoluendo poſt ꝓmiſsionē: q̃n inducit vitiū. & dic ꝙ aliq̃n purgat vitiū. vt in caſu l. ij. C. ꝙ metus cauſa. vbi receptio p̄tij facta p vēditio

a ¶ Cōfil. liij. Adde tu quod eſt in conſi. lx.

ratione.vbi dicit ꝙ iudex eccleſiaſticus nunq̃ debet incipere à p̃cepto excõicationis:niſi p̃cedat mora,vel offenſa.allegat.c.ro.& exclamat cõtra practicos moderni tpis:q incõtinẽti ſcipiũt à p̃cepto excõicatiõis. ¶ In gl.in ver. *præbere*. in fi.dicũt oẽs.& bene.qđ tex.loquit de ignorãte & cõtradicẽte.nõ aũt de ſciẽte & tacente. & ideò non expedit examinare qñ taciturnitas operet cõſenſum.ſed vltra eos videſ per Imol. &.d. Abb.in.c. in geneſi.de elec.p Bart. Imo.& Roma.in.l.q̃ dotis.ff. ſol.ma.per gl.in ver.tacuit.in.c.diaconus.xxvij.di. per Bar.in.l.cũ oſtẽdimus.§.fi.per illũ tex.ff.de fideiuſſo.tuto.per Innocẽ.Imo.& do.Abb.in.c.veſtra.de loca.per Bar.& oẽs.in.l.q vas.§.vetare.ff.de furtis. per Bal.in.l. fine.C.ad velle.p gl.in.c.ij.lxxiiij.diſt.per Bal.& Imol. in.l.ij.§.volũtatis.ff.ſo.ma.per Imo.in.c.cũ.M.in.xliij. col.de cõſti.p do.Ab.in.c.cũ dilect⁹.in.iiij.col.de arbi. per Azo.in ſuis brocardis brocardo.ccccxviij. ¶ In gl. in ver. *imputari*. & cũ opi.d.Abb.hîc cõtra gl. & alios tenẽt do.Ioã.de ana.& do.Maria.hîc. ¶ In glo.in verſi. *conſenſeris*. in fi.vt intelligas totã materiã: facias regulã ex dictis glo.qđ ratihabitio trahiť retro, & mãdato cõparať. ¶ Fallit primò niſi actus eſſet geſtus nõ noĩe meo.c.cũ quis.in prin.de ſentẽ.excõ.in.vj.& no.d.Abhîc.inferens ꝙ habẽs ratã donationẽ pecuniæ factã nõ noĩe ſuo grauiter peccat.ſed nõ eſt ſimoniacus. ¶ †Secundò fallit ſecũdũ Io.de ana.hîc.niſi ad cõſummationẽ delicti lex requirat actũ perſonalẽ.allegat gl.&Car. in.c.j.de conuer.infide.qđ nõ placet.per dictũ.c.cũ qs. iũcto.c.ſi quis ſuadẽte.in ver.manus.xvij.q.iiij. quã gl. tñ pondera.vt̃j.dicã. ¶ †Tertiò fallit.niſi lex requirat tractatũ, vel machinationẽ ad delictũ. qa ratihabitio nõ operať cõtra mãdatũ.ita intelligas tu gl. ꝓximè alle gatã.i.d.c.j.de cõuer.in fide. quã hoc valde notat Do. in.d.c.cũ quis.i.j.col. ¶ †Quartò fallit. niſi ratificatio eſſet facta tacitè per ſigna. qa nõ nocet. ſed requiritur expreſſum verbũ.ita ſingulariter do.Ant.in.c.cũ dilectus.in.ix.col.de ordi.cogni.allegat glo.& Bar. in.l.j.§. cũ quis.ff.de vi & vi ar.in verſi.expreſsè. ¶ †Quintò fallit,niſi ratificatio nõ haberet extremũ habile. vñ homicidiũ factũ ratũ habere nõ poſſum. qa extremũ ad qđ trahiť ratihabitio non eſt habile.cũ tũc non potuiſſet ille emẽdare.ita elegãter Bar.in.l.bonorũ.ff.rẽ ratã haberi. ¶ †Sextò fallit.niſi ratihabitio eſſet ĩ p̃iudiciũ tertij:qa nõ trahiť retro.ita Rota in nouis.deciſio.lvj. dicẽtes ꝙ ratificatio facta per eũ de renũtiatione nulla, qa facta in manib⁹ laici:non nocet archiẽpo:ad quẽ medio tẽpore deuolutũ erat beneficiũ per non collationẽ.& vide Bar.in.l.res aliena.ff.de pign.act.facit c.quãuis.de reſcrip.in.vj.cũ his quę dixi in.c.qualiter. el primo.de acc. ¶ †Septimò fallit. niſi in actu defeciſſet ſolẽnitas:quã ſi ipſe ratificans omiſiſſet,actus nõ tenuiſſet.ſecũdũ Inn.in.c.prudẽtiã.in gl.q̃ incipit:ſed qđ ſi iudex.de offi.dele. ¶ †Octauò fallit niſi lex requirat mãdatũ ꝓ forma.qa nõ ſufficit ratificatio.ſecũdũ Bal. in.l.pe.in.ij.col.C.de exec.rei iud. ¶ †Nonò fallit.niſi actus nullus fuiſſet factus nõ meo,& ad hoc vide cõſiliũ Pe.de anch.cxvij. ᵇqđ incipit.vnus p̃cur.noĩe Balthaſar.vbi conſuluit ꝙ ſi aliquis noĩe alicui⁹ abſq; mãdato elegit arbitratorẽ cũ aduerſa parte:ſi ille cui⁹ nomine hoc fuit actũ ratificat:valet. econtrà innuit ꝙ ſi à principio ille nõ feciť nomine illius per ratihabitionẽ:non reconualeſcit qđ in princi.fuit nullũ. ¶ Et vltrius de hac materia vide per Car.ĩ cle.j. in quarta opp. de pœnis.per Bal.qui facit.xy.q.in .l. obſeruare.§.fi.ff. de offi.procõſu.& le. per Ang.in.l. ſi pupilli.§.itẽ quęritur.ff.de neg.geſt.per gl.Io.an.& Pet. de anc.in regula ratihabitio.lib.vj.per Bal.in.l.ſi.C. ad macedo.& in auť.ei q.C.de tẽp.appel.per Imo.latè. in.l. ſi is qui pro emptore.in.xvij.co.ff.de vſuca.per do.Abb.& Imo.in c.cumvos.de his quæ fi.à preſ.per Domi.latè.in.c.cùm quis de ſen.excõ.in.vj.per Bal.in.l.j.in.iiij.col.C.de ſer uis fugi.& in.l.nõ ideò minus.in.viij.col.C.de accuſat. Et adde ꝙ in caſibus requirẽtibus ſpeciale mãdatũ, habet locũ prædicta regula.dicto.c.cùm quis.ita Ioã.An dreę.in.c.cupientes.in princi.de electio.in.vj.per.c.j.de homi.in.vj.no.Ang.in.l.licet.ff.de iudi.Bal.in.l. ſi maritus.C.mãdati.eſt tex.in.c.fi.de iureiurã.in.vj. in ver. ratũ.iuncta regula quę vult ꝙ procu.ſine ſpeciali mandato nõ poſſit obligare animam domini.c. ꝓcurator, cũ ſua materia.de electio,in.vj.& in hoc vide omnino Oldradũ cõſi.cxix.quod incipit.Pro fundamẽto. ad fi.

SVMMARIVM.

1 *Ingreſſus monaſterium ſi expreſsè proteſtetur quòd vult habere proprium:an ingreſſus vitietur.*
2 *Canonia quotuplex eſt.*
3 *Simonia quædam eſt expreſſa:& quædam mentalis.*
4 *Corrumpens teſtem,vel iudicem in cauſa beneficiali: an committat ſimoniam.*
5 *Sententia lata per pecuniam eſt ipſo iure nulla. hæc concluſio limitatur tribus modis.vt hîc ſeriatim.*

CAP. XXXIIII.

IVanos. Si clericus eo pacto bona ſua cõferet eccleſiæ vt in ipſa recipiatur in canonicũ. & illa ſibi retineat pro prębẽda,ſimoniacꝰ eſt: ſecus ſi hoc fiat ſine pacto.h.d. ¶ Not. ꝙ humiles preces emiſſe à digno ꝓ beneficio ſpirituali,non inducũt ſimoniam:neq; peccatum ambitionis. dũmodò iſta ſpes habẽdi beneficij ſit ſecũdaria: nõ principalis:quod dicit do.Ab.eſſe perpetuò notãdũ:ad excuſationem eorũ qui donãt Cardinalibus & alijs prælatis:vt per eorũ interceſsionem conſequantur beneficiũ.qa ſi oĩno intendunt donare non principaliter cauſa auxilij:dato ꝙ ſecũdariò hoc ſperet,non eſſet ſimonia.in quo vide gl.& quę ibi dixi.in.c.cũ eſſent.§.eo.in gl.j.per gl.in.c.qđ proderit.lxj.diſt.& in.c.ſunt nõnulli.j.q.j.Et adde ꝙ donãs familiari alicuius ꝑlati vt rem beneficij ſolicitet:ſi ille non eſt talis ꝙ eius intuitu ꝑlatus ſit daturus beneficiũ:nõ eſt cõmiſſa ſimonia. ſed videť datũ donũ ꝓ mercede laboris in ſollicitando.ita do.Car.in.c.tuam.de ęta.& qualita.dicẽs ſe ita nũdiſſe cuidã curiali vrbis romæ. ¶ †Not.ꝙ ingreſſus vitiať: ſi ſub pacto vel cõditione aliqđ deť.qđ autẽ ſi ingrediens expreſsè ꝓteſtetť qđvult habere propriũ in particulari: vtrũ proteſtatio vitiet ingreſſum,vel ecõtra? vide per glo.in.c.vlti.de cõdi.appo.& in auť. ingreſſi. & ibi docto.C.de ſacroſan.eccle.glo.& Archi.in.c. ſolet. xxxij.q.ij.glo.in.c.ij.de ſta.mo.Ang.Imo.& Roma.in l.j.§.ſi ſtipulati.ff.de verbo.obli.Lapũ allegatione.xxix. in.viij.col.Imo.in.c.cum.m.in.xlvij.col.de cõſti.Card. in cle.eos.in.vj.q.de regu.Imo.in.l.vbi ita donať.ff. de do.ca.mo.cõiter teneť ꝙ proteſtatio eſt nulla. fallit in certis caſibus.de quibus dixi plenè.in.c.vlti.de cõdi.appo.aliâs qui clericivel vo. ¶ Tertiò not.ꝙ prębẽda poteſt cõſiſtere in rebus tpalibus. & hoc caſu põt cadere in laicũ.glo.in.c.cũ.M.de cõſti.quãdo appellať ius ſpirituale.& hoc quãdo eſt annexa canonicatui. ſecũdum docto.adde do.Car.in cle.fi.in.ij.q. de p̃bẽ. vbi dicit ꝙ canonia eſt duplex.vna cohęrẽs prębẽdæ:& cũ prębenda vacãs.alia eſt per ſe ad tẽpus.vt in expectãtibus, vel receptis in canonicos.& finaliter conſolidatur cũ prębenda.& vide eundem omnino ibi.in.xiiij.q.vbi latius declarat. ¶ †In glo.iij.in fin. dic ꝙ licet dare tempore ingreſſus vel receptionis. dummodò non reſpectiuè detur & recipiatur.per.c.in præſentia.allegatum in gl. facit.c.ad apoſtolicam j̃ eod. ¶ †In glo.fina.dic ſecundum docto.contra Innocen.ꝙnunquam committitur vera ſimonia: niſi concurrat exactio, vel extorſio per pactum:

pactum:modũ:vel cõditionẽ:aliâs aũt eſt peccatũ mortale:quãdo ſola mens eſt corrupta.& largè dicit ſimonia mẽtalis: differens à verbali:quia in iſta nõ requirit reſtitutio rei acceptę:ſed ſufficit pœnitẽtia.p.c.fi.j.eo.ſecus aũt in prima p.c.veniens.&. c. de hoc §.eo. ¶ †Extra glo.dicit hîc Hoſt.quẽ alij ſequũtur.ꝙ corrũpens iudicẽ,vel teſtẽ in cauſa beneficiali:cõmittit ſimoniã ꝓpter connexitatẽ quã habet cã cũ ipſo beneficio,ſecus ſi cã eſt merè tpalis. Adde gl.idem tenentem in.c.vẽdentes.j.q.iij.q̃ dicit ꝙ emens iuſtitiãã corrupto iudice in cauſa ſpũali:eſt ſimoniacꝰ.ſecus ſi in cã tẽporali .& eã multũ no.Ab.in.c.cũ ab oĩ de vi.& ho.cle.Et ſcias ¶ ꝙ ſnĩa lata p pecuniã eſt ipſo iure nulla.l.venales.& ibi doct.C. qn ꝓuo.nõ eſt ne.ij.q.vj.c.ei q.§.venales.no.gl.ordi.in.c.quatuor modis.xj.q.iij.adeò ꝙ dãs pecuniã nõ cã corrũpendi. ſed iuris & quietis ſibi cõſeruãdi:põt ipſam repetere à iudice.gl.eſt in.c.nõ ſanè.in glo.ij.xiiij.q.ij.& pulchrè no.Arch.in.c.qui rectè.xj. q. iij. ſed dicit Bal.in.c.ſi.ante fi.ſ.de app.ꝙ cautus ſit dãs pecuniam:vt hoc faciat aliquibus videntibus.Et dictã.l. venales.prędallegatam limita primò nõ procedere in ſnĩa arbitri.quia lata per pecuniã. nõ eſt ipſo iure nulla.l.iij.C.de arbi.no.Imo.in.c.j.in.x.col .de cõſti. ¶ Secũdò limita.niſi pecunia eſſet data poſt latã ſnĩam.qa ſi de aliquo pacto non probetur:nõ erit nulla nec poterit iudex puniri de barataria.ita eleganter cõſuluit Pe.de anch.conſil. cclxxxvj. inci.de titulis crimnũ.in.vj.col. ¶ Tertiò limita.niſi eſſent tres iu dices:quorũ vnus ſolus fuiſſet corruptus.quia ſnĩa ſuſtinetur.Io. an.ſingulariter in addi.Spe.titu.de ſnĩę prolatione.§.iuxta.in prin ci.in addi.quæ incipit:quid ſi ex duobus.quod declara.vt per eũ ibi.& Rom.in.l.j.§.ſi ſtipulanti.in vlti.col.ff.de ver.obl.Cętera vi de per Bal.& Sali.in.d.l.vænales.per Arch.& Dom.in.d.§.vęnales.Ang.in.l.prætor.§.Marcellus.ff.de iudi.& Domi.in.c.j. de re iudi.lib.vj.Et no.qđ iſta vidi ſæpe practicari:quia cõpeterent in ſyndicatu iudicis.& petunt pecunias,& probãt:vel volunt ſtare iuramento iudicis.quia ille nõ expectata ſententia reddit accepta.

SVMMARIVM.

1 *Credere quis non tenetur maximè quando relatio fit in præiudicium alterius.*
2 *Conſilium doctoris excuſat ab expenſis.*
3 *Simoniacus in ordine recipiendo,eſt ſuſpenſus non ſolùm ab illo ordine ſimoniacè recepto:ſed etiam ab omnibus alijs ritè receptis.*
4 *Prælatus conferens ordinem per ſimoniã,ſuſpenſus eſt ipſo facto ab omnibus ordinibus.*
5 *Simoniacus in beneficio ſuſpenſus eſt ipſo iure.*
6 *Simoniacè ordinatus recipit characterem:non tamen habet executionẽ.*
7 *Intelligens malè legem canonicam:non peccat mortaliter,niſi poſt declaratam materiam.*
8 *Legem canonicam tranſgrediens,peccat mortaliter.*
9 *Papa ſi aliquid declarat per modum commenti,non habet vim legis.*

CAP. XXXV.

PEr tuas. Non debet quis recipere ordines ab eo quẽ credit ſimoniacũ, miniſtrare tamen poteſt in illis quos prius receperat. ¶ No.contra conſcientias ſcrupuloſas.ad idẽ.c.& ſi qnæſtiões.ſ.e.& dic ꝙ cõſciẽtia erronea obligat ad peccatũ.per.c.literas.de reſti.ſpo.& vide gl.in.c.oẽs . deinceps §.ex his.xxviij.q.j.hoc intelligit hîc do.Car.de cõſciẽtia quæ cauſatur in ratione:ſecũdũ quã quis credit aliquid bonum qđ non eſt & ideò faciendo cõtra illud,manente tituli ratione cõtenit bonũ & peccat.nec excuſatur:quia cõſciẽtia ſit erronea:quia in ea volũtariè incidit.vide tex.in.c.nõ ſolũ.in.prin.de reg.in.vj.vbi puritati cõſciẽtiæ nõ debet deeſſe iudiciũ rõnis. ¶ Secũdò no. ꝙ relatio multorũ facit cõſciẽtiã ſcrupuloſam & qđ dubitãs non dicit bonæ nec malæ fidei.Et vide.l.ſi.C.de condi.inde.vbi dicitur qđ diffinitio dubietatis . eſt medium quid inter ignorantiam & credulitatẽ. & not . qđ eo caſu quo parcitur ignoranti parcitur dubitãti.Bal.in.l.leges ſacratiſſimę.C.de legi. de quoj. ¶ Tertiò no.ꝙ ab ordinario quẽ ſcio cõtuliſſe ſimoniacè ordines:non debeo ordinẽ ſuſcipere.talis eñ ſimoniacus perdit executionem.vt in iuribus hîc allegatis in glo. ¶ In gloſſ.j.hîc.in fi.dic †ꝙ non tenet quis credere.maximè qñ relatio eſt in præiudiciũ alterius. vt dicit gl.in.c.licet heli.ſ.eo.Fallit.niſi referens eſſet perſona valde fide digna:quia eius dictum prębet iuſtam cauſam credẽdi. gloſſ. in.l.Titio.fundus.ff.de cõdi.& demõ.quã ponderat Bal.in.l.indicia.C.de rei ven.& Ang.in.l.j.in prin.ff.eo. †vnde cõſiliũ doctoris excuſat ab expẽſis.do.Ant.cõſi.v.Car.in cle.ne romani.in principi.de elect.& in cle.ij.in quarto no.de magi.Pe.de ancha.cõſi.xix. in fi.do.Ant.in.c.calumniamj̃.de pœnis.dũmõ doctor refulgeat nõ ſolũ inſcientia:ſed etiã in cõſcientia.ita Raphael Fulg.in. l.iuris.C.q admit.facit elegãs dictũ Bal.in.l.hac lege in vlti.col. C.de ſententijs.ex breui.reci.ꝙ iudex debet habere duos ſales vnum ſapientiæ ne ſit inſipidus,alium rectę conſcientię ne ſit diabol⁹. & refert Roma.ſing.cc. ¶ †In glo.ij,in fi.pro intellectu glo.& eorũ quæ latè ſcribũt oẽs poſt Inn.& facias tres concluſiões.Prima cõcluſio.Simoniachus in ordine recipiendo,eſt ſuſpenſus non ſolũ ab illo ordine ſimoniacè recepto.ſed etiam ab omnib⁹ alijs . ritè receptis.& per cõſequens remotus ab adminiſtratione tẽporaliũ ſuorũ beneficiorũ.Inn.hîc.& in.c.tãta.ſ.eo.gl.Archi.& Domi.in c.præter hoc.§.verum.xxxij,diſt.& glo.j.q.j.c.reperiuntur . Nec ob.ꝙ in alijs ordinibus non ſit cõmiſſa ſimonia:quia omnes ordines cõtinẽt vnum ſacramentum.vt per doc.in procemio.vj.Ideò ſimonia in vna parte ſacramenti tanq̃ cõtagioſa vitiat omnes ordines.Fallit iſta cõcluſio in eo cũ quo ignorãte facta eſſet ſimonia.ſecũdũ docto.hîc.quia cùm ſciuerit,ſuſpenſus eſt ſolũ ab exercutione illius ordinis.ꝓ no.in.c.ſicut tuis.ſ.eo.conſidera tamẽ in hoc.quia qua ratione doc.ſuprà volunt ſuſpendi executionẽ oĩm ordinũ:eadem videť hîc.niſi dicas ꝙ hoc operet ipſa ignorantia: vt mitius puniatur. ¶ †Secunda cõcluſio.Cõferẽs ordinẽ per ſimoniã:ſuſpẽſus eſt ipſo facto ab omnibus ordinibus.tex.& gloſ. j.q.j.c.fi quis à ſimoniacis.gl.in.d.§.verũ.xxxij.di.vnde ab eo non dñt recipi ſacramenta.niſi baptiſma,& corpus Chriſti in articulo neceſſitatis.ſecũdũ gl.in.d.§.verũ. ¶ †Tertia cõcluſio.Simoniacus in beneficio ſuſpẽſus eſt ipſo iure.Fallit.niſi ſit occult⁹.vt hîc per Inn. ¶ †Quarta cõcluſio.In collatione ordinis facta à ſimoniaco imprimit̃ character:ſed nõ executio.ſecundũ docto.hîc.nõ obſtat ſi dicať cõferre ordines: eſt executionis dignitatis epiſcopalis.ergo talem executionem facere nõ põt:cũ ſit ſuſpenſus.vt in ꝓxima cõcluſiõe.qa executio in ꝑlato in eo qđ eſt actiua ſacramẽti virtualiter ĩ habitu nõ eſt ſuſpẽſa ſicut aliter dicit.ꝙ ſuſpẽſus cõficit ſacramẽtũ.xv.q.vlt.&.c.veſtra.de coha.cle.& muli. & iõ dato ꝙ ordinãdo exequať tñ virt⁹ characteris nõ põt eẽ ſuſpẽſa.ita latè declarat Tho.ij.ij.q.c.arti.vlt.ĩ corpore qõnis.& habeť in ſumma piſana.in ver.ordinat⁹.el.j.in pen.& vlt.qõne & ĩ ver. ordinator.in vlt.q.Et pro hoc bñ facit qa nulla prohibitio legis, vel hominis põt ĩpedire characteris impreſſionẽ.glo.in ver. firmitatis.in.c.prouida.de elect.lib.vj.in cle.j.in verſi.irritũ.de elec.& gl.pe.in.c.poſt tranſlationem.de renun.latè Imo.& do.Abb.in.c. quãtò.de cõſu.& pulchrè do.Ant.in.c.ad diſſoluẽdũ.in vlti.q.de deſpõ.ĩpu.gl.& Imo.in cle.pleri ꝙ.in ver.aliqd.de elec. ¶ †Quinta cõcluſio.malè intelligẽs legẽ canonicã,nõ peccat mortaliter : niſi poſt declaratã ei⁹ obſcuritatẽ.ita ſingulariter Inn.hîc.in fi.primę col.quę ſequunť oẽs Doct.qbus adde Bal.in.l. ab eo.in.iij.col.C. qũo & qñ iudex.vbi dicit ꝙ errãs in ſubtilitatibus iuris nõ peccat mortaliter.allegat Inn.hîc.adde do.Ab.in.c.capellanus.in.iij.col. de ferijs.vbi ꝓpter gl.in verſ.alij.dicit ꝙ nõ peccat qs nõ ſeruans legẽ pręcepti:qñ ſunt opi.circa eius intellectũ.facit glo.fing.in.c. j.in ver.de cętero.de poſtul.prę.lib.vj.per quã dicit ibi Domi.ꝙ ſententia lata ſcđm opi.cõiter approbatã tenet:etiã ſi poſteà declareť cõtrariã opi.fuiſſe verioré,& eſſe.In quo vide latè Imol.in c.fi.in.iiij.colũ.de cõſti.idem tenentẽ.& vide Domi.in præludijs decreti.ad fi.& in.c.humanũ genus.in.iij.colũ.j.di.& in.c.ex antiquis.liiij.diſt.vbi idẽ tenet.facit gloſ.vulgaris.inſti.de ob.quæ ex quaſi de.in princ.ꝙ mitius puniť iudex ꝙ tulit ſententiam contra legẽ obſcurã.facit qđ not.Io.mo.in regula.iuris ignorãtia.lib.vj. ꝙ ignorãtia iuris obſcura excuſat.no.do.An.in.c.cognoſcẽtes .in iij.col.de cõſti.cũ cõcor . ¶ †Sexta cõcluſio.Tranſgrediens legẽ canonicã:peccat mortaliter.& ſi crederet Papã nõ potuiſſe eam facere,eſſet hęreticus.ita tex.opti.in.c.nulli fas.xix.diſtin .& not. gl.in.c.in gñali.in ver.habemus.de elec.in.vj.& ſequũť hîc Car.& An.quibus de hac vtili materia adde do.Car.in cle .ne in agro.§.ſi quis.in.xxxij.q.de ſta.mo.& in cle.j.in.ix.q.de ęta.& qua.Domi.

¶ Ratihabitio. De hoc vide per Henri.bo.in.c.mulieres.j.de ſen. excom. per Areti.in conſil. cxxviij. & Alexã.de Imol.in conſil.clxxviij.in iiij.col. & aliquid conſil.lxxxj.in.ij. col. in quinto vol. & in.d, cõſi,lxxxviij. ꝙ ratihabitio trahitur retro per fictionem, & non per veritatem, & vide in materia etiam aliqd per Ange.in eĩ⁹ cõſi. clxj.

¶ Cxvij. Adde tu quod eſt nume. cxxiij.

in.c.ij.in antepe.col.de cõſt.lib.vj. Arch.in.c.violatores.xxv.q.ij. Imo.in.c.cũ cõtingat.in.xiiij.char.de iureiuran.do. Ab.in.c.clerici el grande.de vi.& ho.cleri. Tho.ij.ij.q.xliij.per totũ. Imo. in.c.ij.de maio.& obe. Tho.in.iiij.di.xv.q.iij.arti.j. Card.latè in cle.j. in.xv. vbi bonus tex.de vi.& ho.cle. Tho.in ſuis quolibetis quolibeto.xxix. Io.de ana.in.c.j.de male. Dom.in.c.gñali.in.viij.col.ẽ alle.& in.c.fi Papa.in pe.col.xl.diſt. Domi.in.xxiij.diſt.c.in noie dñi.& in.c.perpetuę.in.j.no.de elec.in.vj. Pet.de anch.in.c.canonũ.in.xxxviij.col.de cõſti. Do.in.c.nec licuit.xvij.diſt.& Ana. in
9 c.prætereà.de apoſ. ¶ † Septima concluſio. declarationes papę nõ habẽt vim legis: qn procedit per viã cõmẽti. prout Inn. quartus. ita ſingulariter vult ipſe Inn. hîc dicẽs tm̃ valere dictũ Papę per viã cõmẽti, q̃tũ rõ dicti quod no.& adde Domi.in.c. de libellis. xx.di. vbi propter hoc dictũ limitat glo. ibi ,put latè dixi in.c.qualiter.el.ij.in primo.no.de accu.& pro hoc facit no. dictũ Io.an.in c.j.de cõſti.ſ. vbi dicit ꝙ iudex q in iudicãdo debet ſequi cõmunẽ opinionẽ. Fallit. niſi fortè ſingularis opinio cõtra cõm̃ moueretur meliori ratione.& ſequuntur ibi omnes doc.& Alberi.in.l.ij. ſ.ſed neq. C.de vete.iur.enu.& ita ſentiunt ꝙ ratio prędualet authoritati. prout voluit Inno. hîc.

SVMMARIVM.

1 *Dato vno incontinenti. multa inde ſequuntur.*
2 *Archiepiſcopus punit ſuffraganeos & eorũ ſubditos: quantum eſt in in re expreſſum.*
3 *Sacramẽta non debent vẽdi, tribus rationibus hic aſſignatis.*
4 *Emptor tenetur offerre pretium venditori.*
5 *Sententia poteſt ferri ſub modo.*

¶ *CAP.* XXXVI.

INtantùm. Pro chriſmate, vel eccleſiarũ inueſtitura, nihil exigi debet. & cõſuetudos, vel nominis & tẽporis variatio non excuſat. d.d. ¶ † No. primò ꝙ ex pacto pactũ orit. facit qđ habeſ in primo phyſicorũ. dato vno incõuenienti plura ſequunt. No. gl. in l. ratas. C. de reſcin. vendi. ¶ Secũdò no. ꝙ mutatio nominis prodeſt. facit. tex. i. l. j. in fi. C. de priui. ſchola. lib. xij. dũ dicit. rem prohibitã alio nomine valeat vſurpare. vbi glo. infert de quodã domino Ottone qui nõ poterat eẽ poteſtas Bononiẽſis. & faciebat in fraudẽ ſe appellari defenſorẽ. quia talis mutatio noĩs nõ ꝓfuit. & facit qđ no. Bal. in. l. mãcipia. C. ſi quis ſibi vel alteri. ꝙ prælatus emẽs fundũ oppoſito alieno noĩe: ſi põt cõuinci de fraude: nihil agit: quia fundus remanebit eccleſię eo defuncto. no. do. Ab. in. c. cũ ſit generale. in. iiij. col. de fo. cõpet. & Lapus allegatione. lxxij. dicẽs ꝙ Epiſcopus erit iudex in cognitiõe huius fraudis. & de multiplici fraude, de noĩe ad nomẽ. vel de perſona ad perſonã. vel de tpe ad tẽpus. vide per glo. in ver. fraudẽ. & ibi latè do. Ant. in. c. quãtò de priuile. per Bal. poſt gl. in. l. humanũ. C. de legi. per Imo. in. c. illo vos. de pig. & in. c. ad noſtram. de emptio. & vẽditio. & in. c. inquirẽdũ. de pe. cleri. Bal. in. l. pacta nouiſſima. in. iij. col. C. de pactis. Hoſt. in ſumma titul. de emptio. & vendi ſ. fi. in vlti. col. Bald. in. l. frau. ff. de legi. Anc. in. c. j. in. xxviij. col. de cõſti. & cõſil. cclij. incipiẽte. Ex ordine contractuũ. & cõſi. viij. incipiente. plurimæ cõiecturæ. Bald. in. l. j. C. de collu. detegenda. vbi ſingulariter dixit ꝙ ſi recipiens à debitore habet inſtrumentũ, in quo dicit ꝙ recipit de mero capitali: prę ſumitur vſura. & ex his infert do. Abb. ꝙ nõ attenduntur verba contractus: ſed natura contractus. & allegat. l. ſi vno. ff. locati. vbi eſt tex. ſing. ꝙ verbũ donatio. capitur pro tranſactione. vnde donans vno anno ſterili pẽſionem locatario: non prohibeſ eã petere in anno fertili: quia non donatio, ſed quaſi tranſactio fuit per illum tex. dicit do. Ab. in. c. ij. de ſta. mona. in. ij. col. ꝙ ſi profitens dicat reſeruo mihi proprietatẽ talis rei exponit. id eſt vſum. & pilla legẽ cõſuluit Car. cõſi. xvij. incipiẽte. authoritas Car. ꝙ ſi monialis in teſtamẽto dicat. relinquo tali proprietatẽ talis rei. exponitur. id eſt vſum. Per illã. l. dicit Bal. in. c. literę. in. iij. col. verſic. modò quæro. ſ. de dila. ꝙ ſi in inſtrumẽto loquẽte de emphyteo ſi grauatur recipiẽs nõ ad pẽſionẽ vnius nũmi: ſed ad tantam quę quaſi adęquatur redditui: exponitur emphyteoſis. id eſt locatio, & idẽ tenet Bal. in rub. C. de iure emphy. & per illã. l. dicit Bal. ĩ. l. qui ſe patris. in. xj. co. C. vñ liberi. ꝙ ſi Imperator accepta pecunia de feudo dicat: indulgemus tale feudũ: eſt vẽditio, nõ donatio. per illã. l. dicit Bal. in. l. fi. C. de vſuris. ꝙ ſi debitor reſtituẽs mutuũ dat aliquid vltra ſortẽ, & dicat dono: impropriaſ, & exponiſ ꝓ ſoluo. vnde nõ poterit creditor repetere amplius vſuras. ¶ Quartò no. ꝙ fortius declaraſ vẽditio, qñ pretium prędecedit traditionẽ rei, q̃ qñ ſequiſ: qa traditio rei põt adaptari ad multos contractus. ſed
2 intereuentio pretij ad ſolã emptionẽ adaptaſ. inſtit. de emptio. & vẽdi. in prin. ¶ † Quintò no. ꝙ Archiepiſcopus punit Suffraganeos & eorum ſubditos quãtum eſt iure expreſſum. tex. in. c. j. de ſup. neg. præla. à quo ſimile dicit de patro. erga eccleſias. c. in quibuſdã. de pœnis. ſimile de epiſcopo circa abbates. c. hoc tantum. xviij. q. ij. iſtis adde Bar. in. l. j. ff. de extraordina. criminibus. vbi dicit ꝙ poteſtas, vel capitaneus alicuius terrę poſſunt reuidere ſtatuta diſciplinatorũ. i. battutorũ. & ſi cõtinẽt aliqd repugnãs eorũ religioni, poſſunt deſtruere eorũ ſocietates. & vidẽ Bald. in. c. j. ſ. cõuẽticulas. in ti. de pace tenẽda. vbi dicit qđ eps̃ habet iuriſdictionẽ cõtra malas cõuẽticulas. & cũ dicto Bart. in. d. l. ij. trãſit Bal. in
3 l. j. C. de monopol. ¶ † Vltimò nota. ꝙ ſacramẽta nõ debẽt vẽdi. & aſſignaſ triplex rõ. qa cõferẽs ea dicit diſpẽſator: non dñs. ideò ad ipm nõ pertinet vendere. Scda. qa in ipſis nõ cõcurrit põdus, numerus, vel mẽſura. Tertia. quia cõtinẽt in ſe gratiã: quę gratis
4 cõferẽ. iuxta illud. gratis accepiſtis, gratis date. ¶ † In gloſſ. in ver. *prius*. ibi ſ. *offerri*. not. ꝙ emptor teneſ offerre pretiũ vẽditori. & vide gl. in. l. ſi traditio. C. de actio. empti. q̃ dicit ꝙ ille debet offerre qui agit. quia ex cõtractu hinc inde obligatorio nõ põt agi: niſi per eũ qui pro parte ſua ,pbet totale implemẽtũ. vt latè declarat Bal. in. c. j. qualiter dñs ,pprietate priueſ. ita dicẽs eſſe in exactionibus pœnarũ, ſiue ſint legales, ſiue cõuẽtionales: & vt intelligas dictũ glo. facias duas cõcluſiones. Prima eſt. venditore nõ oppoſite de prętio non ſoluto debet emptor obtinere. ſecus ſi opponit. ita Bald. in. l. j. in fin. C. de his quæ ſub modo. & in. d. l. ſi traditio.
1 in. iij. q. & in. l. j. in. v. co. de vſuris & fructibus legatorũ. & Ang. in l. iuriſgentiũ. in prin. ff. de pac. & probaſ per tex. ibi. quia in contractibus noĩatis oriſ actio ,pter ſolũ cõſenſum intereuenientem in cõtractibus: qui cõſenſu perficiunt. ,put eſt emptio: abſq; eo ꝙ agens impleat ,p parte ſua. niſi opponaſ exceptio. ſecus in contractibus innominatis. vt ibi. & in. l. ex placito. C. de rerũ permu. & iſtam opi. ꝙ iudex debeat pronuntiare pro emptore. firmat Raphael in. l. eum qui ita. ſ. qui ita in fi. ff. de verb. obli. ¶ Secunda cõcluſio. † *Si* iudex videt nõ eſſe ſolutum pretium vẽditori ,poteſt ex ſuo officio mandare emptori agẽti qđ ſoluat prętiũ: licet ad id actũ nõ ſit. vt ex tex. in. l. ſi pater. in fin. C. de act. emp. ſecundũ Bal. ibi. qui dicit hoc notãdum. poterit ergo iudex in ſnĩa dicere. condemno venditorem ad tradendum rem emptori: emptore prætium ſoluente: & aliter nõ. ſicut in ſimili dixit Bar. in. d. ſ. qui ita. quando actor petijt reum condemnari ad. x. purè: & conſtat iudici illa. x. fuiſſe promiſſa ad diem: quia iudex cõdemnabit ad dãdũ illo die: etiã ſi reus non oppoſuerit. quod not. & confirma ex his quæ dixi. in. c. licet heli. in quarta fallentia. ſ. eo. ¶ In ea. gl. in fin. no. ꝙ ſi emptor nõ cõfidit de vẽditore, & econtrà, pecunia & res deponi debet penes ſequeſtrũ. & eſt gl. ſimilis. in. ſ. offerri. allegato in gl. vbi Sali. ibi dicit ſe ita obtinuiſſe in facto in quo etiã vide per Bart. in. l. ſi ſoluturus. allegata in gl. per Ang. in. l. ſi à bonæ fidei. ff. de rei vendi. per Bal. in. l. ſi ita. ſ. j. ff. nau. caupo. ſta. & per Bal. in. l. acceptam. in. j. col. & in. x. q. C. de vſuris.

SVMMARIVM.

1 *Clericus habens patrimonium ſufficiens: an licitè poſſit retinere fructus beneficiorum?*
2 *Clericus reparare omittens eccleſiam ruentem, peccat mortaliter.*
3 *Habilitans in ali qua regione, præſumitur ſcire mores illius regionis.*
4 *Conſulere peritiores qui potuit, non excuſatur.*

¶ *CAP.* XXXVII.

PErtuas. Ordinatus in ſubdiaconũ, qui priꝰ præſentatori promiſit ꝙ nihil ab eo peteret in ſuſcepto ordine miniſtrare, vel ad ſuperiores aſcẽdere nõ põt: niſi cũ eo diſpẽſet etiã ſi nõ crediderit eũ nõ peccare. ¶ † Vtrũ aũt habens patrimoniũ ſufficiẽs licitè poſſit retinere fructus ex beneficio eccleſiaſtico?

eccleſiaſticoꝰ eſt dubiũ maximũ. & patet ex not. ꝓ. d. Abb. in ſua diſputa. inci. Titius clericꝰ. in vlt. dubio. q tñ poſt multa cõcludit ꝙ ſic. cũ de latis modificationibus. videlicet dũmodò fructꝰ patrimonij & bñficij licitè diſpenſent. & idẽ tenet Inn. in. c. ij. ne prę. vi. ſuas. Io. de lig. ĩcle. gratiæ. de reſcriptis. Arc. in. c. & ſi illi q. in. ſ. ex his. xij. q. ij. do. Ab. in. c. ijj. de magiſtris. & in. c. epſ. de prębẽ. & ꝓ illas modificatiões rñdeẽ ad. c. clericos. j. q. iij. quia intelligẽdo ſimpliciter ,put iacet: eſſet contra. c. de multa. in ver. ſublimes. de pręb. & cõtra rationẽ. c. cũ ſecũdũ. e. ti. quia diuitię nõ auferũt id qđ eſt debitũ. ſic filia diues debet habere doteſ. vt in. l. fi. & ibi Bal. C. de do. ꝓmiſ. Iſtis Adde gl. in. c. cõſtitutis Io. ij. in ver. impotẽtiã. de app. q̃ vult cęteris paribꝰ clericũ diuitẽ pręferẽdũ pauperi. & probaſ tali rõne. ſicut bona tutoris. ſunt obligata pro pupillo. ita bona prælati ſunt obligata ,p eccleſia. gl. in c. ex literis. de pig. vnde melius cõſulitur eccleſiæ ꝓ prælatũ diuitẽ q̃ per pauperẽ. & ita ſentit glo. in. l. v. ff. pro ſocio. & vide Ro. l. ſi verò. ſ. qa viro. in. iij. fallẽtia. ff. ſo. ma. vbi approbat gl. d. c. conſtitutis. Et vide beatũ Tho. ij. ij. q. clxxxv. arti. vij. circa fi. vbi ponit in iſta materia duo. Primũ. ꝙ clericꝰ diues ex patrimonio, ſi alienat bona eccleſiæ etiã in caſu neceſſitatis: & vtilitatis in quo
2 alius licitè alienaret peccat mortaliter. qa debet de ſuo ſuccurrere eccleſiæ. ¶ † Secũdò dicit ꝙ ſi omittit repa rare eccleſiã ruẽtẽ peccat mortaliter. nec eũ excuſat tenuitas redditũ eccleſię licet aliũ nõ diuitẽ excuſaret. ꝓ tex. in. c. de his. de eccl. ędifi. qa debet de patrimonio ſuo ſubuenire. qd no. Et in materia ſcias qđ clericus abutens redditibus ſuis, teneſ ad eorũ reſtitutionẽ: aliãs abſolui nõ põt. ita ſingulariter voluit Archi. quẽ valde not. ibi Domi. in. c. j. ſ. j. xliiij. di. ꝓ. illũ tex. & allegat Ray. in ſua ſumma idẽ tenẽtẽ. ¶ Secũdò no. ibi: *nec ſe*. ꝙ ignorantia nõ excuſat. dic tñ ꝙ mitius punitur. c. ſciẽdũ. de pœ. diſt. ij. ¶ Item excuſatur à dolo. gl. ſi. in. l. ſi plagij. C. ad. l. ſla. de plagia. & pulchrè no. d. Car. poſt Pet. de anc. in clem. j. de ſepult. & not. ꝙ nullus inferior à principe põt facere qđ ignorãtia ,pbabili factũ puniaſ. ita no. Ro. in. l. de pupillo. ſ. nuntiationẽ. ff. de ope. no. nũ. dicens hoc fuiſſe ſingulare dictũ Cõpo. in. c. capitulũ. de reſcrip. vnde legatꝰ hoc nõ poſſet. ſecũdũ Archi. in. c. ſi apoſtolicę. de prębẽ. in. vj. no. Spe. ti. de leg. ſ. nũc tractemus. in fi. Et Lapũ alleg. xiiij. ſecus ſi papa. de quo vide glo. in. c. ſi qs iuſto. de elec. in. vj. & tex. no. & ibi doc. in. c. j. poſt prin ci. de cõceſ. ꝓbẽ. eo. lib. & iſta ſunt vtilia ad ſtatuta. in quibus exprimitur ꝙ eis cõtraueniẽs nõ poſſit ꝓtẽdere aliquã ignorãtiã: nec allegare. qa nõ valẽt. vt no. Bart. in. l. diuus, in prin. ff. de fal. & Bal. in. l. j. ff. de legi. & in. l. vnic. in prin. in. iij. col. C. de cadu. tol. & Lud. ro. in. l. j. ſ. occiſorũ. ff. ad ſylle. & ideò ſimiliter dixit Sal. in. l. ſenat.
3 C. de his qui ſibi aſcribũt. † ꝙ ſtatutũ dicẽs nõ poſſe alle gari ignorãtiã. intelligiſ de ignorãtia iniuſta, puta ſi habitans cõtinuò in certa terra allegaret ignorãtiã ſtatuti diu vniuerſaliter ſeruati. pro quo faciunt no. in. c. cũ in tua. q ma. ac. poſ. & tex in. c. j. de poſt prælat. & in. c. ꝙ dictis. xvj. di. & ideò meritò dicit gloſ. j. hîc ꝙ imputaſ ei qui potuit conſulere peritiores. & dicã ſuper ea. No. ꝙ ſuper vno bñficio aliud creaſ. qa ordinatus ſub titulo alicuiꝰ eccleſię percipit victũ ab illa eccleſia: de qua perceptione cogiſ facere mentionẽ in impetratiõe bñficij. ſecũdũ Car. in. c. in noſtra. in. x. q. de reſcri. & Io. de ana. hîc. qui dicit hoc ſecurè tenendũ. allegat no. in. c. ſi motu proprio. de pręb. in. vj. dic tñ ꝙ ſi nõ deſeruit eccleſiæ in qua intitulatur: non põt agere cõtra pręſentatorẽ. ita no. Io. an. hîc. ita intelligẽs. c. conquerente. de cle. non reſi. & ſubdit ſingulariter ꝙ ſucceſſor pręſentantis nõ tenetur ad alimenta præſentato. qđ eſt no. ad text. in d. c. conquerente. & ex his caueat ergo eps̃ ſecũdum do. Abb. hîc: quia iſtis concurrentibus teneretur de ſuo ꝓ-
4 uidere. ¶ † In glo. in ſi. de materia vide quæ dicam poſt alios j. eod. qm̃. & pro nunc no. bene iſtã glo. qđ his caſibus quibus aliquis excuſatur ab ignorantia iuris, nõ excuſaſ, ſi potuit cõſulere peritiores. facit tex. in. l. ſi auia. C. de ingenu. manu. ibi ſi cũ peritioribus tractatum habuiſſes, facilè cognouiſſes. quẽ ꝓ ſingulari notat Ange. in diſputa. duo adinuicem litigantes. ideò dicit Bal. in. l. ſolent. ff. de off. ꝑſi. ꝙ poteſtates caſtrorũ q errãt in iure, nõ excuſantur. quia potuerũt cõſulere peritiores. ſimile dicit Bal. in. l. obſeruare. ſ. proficiſci. invlti. q. ff. de off. procon. ꝙ non excuſatur ᵃ poteſtas proprer aſſeſſorẽ; a
quia debuit aſſumere peritiorẽ. not. gloſſ. ij. q. vj. c. hoc etiã quippe. ꝙ vltimũ, quia eſt quotidianũ: limita ſingulariter duobus modis. Primò. niſi aſſeſſor fuiſſet publicè doctoratus in collegio ſtudij approbati. hîc duo ponit Sali. in. l. ſi. C. de pœna iud. qui malè iudi. dicam aliãs latius. Et vide etiam glo. ſi. in cle. vnica. de cõceſ. prębẽ. & dicit Bal. in. l. iuris. C. qui admitti. ꝙ ſicut ruſtici accedũt ad nemus pro lignis. & ad vrbem pro indulgentijs ita pñt accedere ad peritos pro conſilijs. ¶ In gloſ. ij. in fin. dicebat Innoc. hîc ꝙ ſolus papa poterat cũ iſto diſpenſare. per. c. peĵ. eo. & ita tranſeũt alij: cõtrarium tenet do. Ab ꝓ dictũ Inno. in. c. dilectus de tempo. ordi. dicentis quod ſi conditor canonis nõ reſeruat ſibi diſpenſationem, videtur eam concedere epiſcopis. ſicut de abſolutione dicitur in. c. nup. de ſen. excõ. nec obſtãt iura reſeruantia hunc caſum ſoli Papę: quia procedũt in ſimonia propriè cõmiſſa. qđ ſecũdũ eum nõ fuit hîc. qa nihil acceſſit pręſentatori. vnde in effectu infert vnũ. ꝙ licet
ſimonia in vno ordine ſuſpendat ab alijs ẽt bñ acceptis a ¶ Excuſatur poteſtas. Quando quis habuit malum cõſiliũ à perito, quando excuſetur, vide per eundẽ Feli. in c. de quarta. col. ix. in prin. ſ. de præſcript.
vt dixi. ſ. eo. c. per tuas. el. ij. tñ ſecus in caſu ſimili noſtro per tex. hîc in fi. dũ dicit. *ſuſcepto*. nõ ſuſceptis. ſed tu dic quod imò dictum Inn. eſt veriſimũ. ꝙ ſolus papa diſpẽſet. & nõ eſt verum ꝙ regula. c. nup. de ſen. excõ. ꝓcedat in diſpenſatione. vt latè per do. Abb. in. c. at ſi clerici. ſ. de adulterijs in. vij. col. de iudi. cũ cõcor. quas allegaui. in. d. c. nuper. & opi. Inn. probaſ in. d. c. peĵ. eo. ad qõnẽ tex. do. Abb. hîc. nõ aduertit: quiã ponit præciſè caſum ſimilẽ noſtro. vnũ tñ no. qđ propter ignorantiam iſtius quæ vt. ſ. dixi à dolo ſecundũ Car. ĩ cle. j. de ſepul. ꝙ põt teneri ꝙ in hoc mitius puniatur. ſ. qđ in ſuſceptis ordinibus bene non ſit ſuſpenſus. q̃uis aliãs ſecus. in hoc oportere videre quomodo quis ſuſpẽdatur à minoribus ordinibus. quos ſolos iſte priꝰ habuerat. nec obſtat. ꝙ præſentatori nihil acceſſit. quia (vt dicũt oẽs ſuper gl. ſequẽti) nõ remittebaſ obligatio queſita: ſed querenda. ió cũ remittere ſit dare in materia noſtra. c. veniens. el. j. de tefti. erat iſta ſimonia non impropria, ſed vera.

SVMMARIVM.

1 *Simonia committitur nedum in beneficio ſpirituali: ſed etiam in omni adminiſtratione rerum eccleſiæ.*
2 *Statutum ſi dictat quod volens corrumpere mulierem per vim puniatur: nõ punietur hoc delictũ ſolũ attentãs: ſed ipſum perficiens.*

¶ *CAP.* XXXVIII.

COnſulere. Adminiſtrationẽ rerum eccleſiaſticarum iuri ſpirituali annexã per pecuniã acquirere ſimonia eſt. ¶ No. qđ cõtumelia irrogatur eccleſię nõ ſolũ quę per ſimoniã acquiritur: ſed etiam in qua officium per ſimoniam acquiritur. facit. c. de hoc. & c. audiuimus. ſ. eo. ¶ No. ibi: *pecuniam*. & expone non ſolùm nummus, ſed etiam pro omni alia re, tũ quia nihil tpale pro ſpirituali dandũ eſt tum quia omne qđ habent hoĩes, ꝓpter pecuniã eſt. j. q. iij. c. totũ. vide tex. & ibi Bald. in. l. ij. C. de cõſti. pecu. & Bald. & Imo. in. l. talis ſcriptura. in prin. ff. de leg. primo. & vide Bart. in. l. aquiliana. ff. de tranſactio. vbi dicit ꝙ habens iudicare ſuper certa re: ſi illam adiudicat vni; &

a in cõpensationem[a] pecuniã aliteri: nõ excedit fines com promissi. quasi omnis res pecunia æstimari possit. quod multũ notat do. Abb. in. c. cũ dilectus. in. iiij. col. de arb. & de hoc ver. vide latè Ro. in. l. nãq; §. non omnis. ff. ad trebellia. & dic quòd si in statuto sit mentio de pecunia intelligitur de numerata. Bal. in. l. ij. §. creditor. ff. si certum petatur. imò dixit Bart. post multa in. d. l. talis scriptura. quod propter cõmunem vsum loquendi intelligitur de pecunia propriè in ære cõsistente. qd no. ad in-
1 tellectũ dicti. c. totũ. ¶ †Tertiò not. qd simonia cõmittitur nedũ in beneficio spirituali obtinendo: sed etiã in qualibet administratione rerum ecclesiæ & quotuplex sit illa. vide. c. saluator. j. qõ. iij. Et intelligas illa esse spiritualia: nedũ quę per essentiã sunt spũalia: put dona spiritus sancti, vel reliquię sacrę. sed etiã inquãtũ sunt causa spiritualitatis. puta absolutio ab excõicatiõe, vel prębenda ad canoniã, vel ius patronatus. quia talia siue annexa, sine accessoria, vel pẽdẽtia, nõ sunt vęnalia. facit. l. quę religiosis ff. de relig. & sump. fune. c. de iurepatro-
cũ simi. ¶ In glo. si. in fin. quãdo volũtas vel conatus[b] in delictis puniatur. vide eleganter domi. Abb. in. c. j. de eo qui mitti. in possẽ. in. ij. char. latè Bar. in. l. q ea mẽte. ff. de furtis. & dicit Spe. in ti. de accusatio. in princi. ꝙ le gibus volentibus conatũ puniri: hodie derogauit contraria consuetudo. refert ipsum singulariter Ange. in. l.
2 j. ff. qd quisq; iur. per tex. ibi †Et vide figulare dictum Bar. in. l. fi. propter glo. ibi. in verfi. voluit. ff. de re. diui. quem sequitur Bal. in. l. fi prędium. C. de ędili. actio. vbi dixit ꝙ si statuto cauetur qd volens corrũpere mulierẽ per vim puniat: hoc puniet solũ attẽtãs. sed delictũ pficiens. & illa verba corrũpere voluerit. exponũtur. i. voluntariè corruperit. pro quo dicto est casus hîc. coniuncta gloss. quem semper not. Et adde Domi. in terminis iftius glo. j. q. j. c. qui studet. quem referam in. c. fij. eodẽ.

a ¶Compẽsationẽ. b Adde Ale. de Imo. in cõsi. lxxix. col. fi. in princ. in quinto vol.

b ¶Volũtas vel conatus, De hoc latissimè per eundem Feli. in suo tracta, quãdo conatus puniatur. quem ponit post titulũ. de appel. suprà.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Exigi an aliquid possit post collationem factã de spiritualibus.*
2 *Episcopus, an sit ordo?*

¶ *CAP. XXXIX.*

SIcut pro certo. No. qd episcopus consecratur. Abb. bñdicitur. clericus ordinatur. posset tñ dici quò d etiã Episcop⁹
1 ordinetur. de quo j. ¶ †Secundò nota ibi: *collatis.* quòd etiam post collata spiritualia non est licitum aliquid exigere. dicit tamẽ singulariter Hostiẽ. hîc valere consuetudinem quòd aliquid exigatur. & ꝙ sit in his casibus conuertendum in pios vsus. Ex quo in fert quòd poterit Episcopus compellere ad obseruationem talis consuetudinis. per. c. ad apostolicam j. eodem. secus si interueniret pactum, vel statutum. & ita intelligit. c. ex multis. j. q. iij. quod non admittit Ioan. de ana. hîc quia non differt secundum eum statutum à consuetudine. tanquam tacitum ab expresso. sed hîc infistè pro veritate. vt latius dicitur in. c. Iacobus j. eodem. Et per hunc text. volentem episcopos consecrari: & clericos
2 ordinari, videtur †quod Episcopatus non sit ordo. ad idem text. in. c. vnico. ad fin. de sacra vnctio. & ita tenẽt theologi volentes in ecclesia esse solùm septem ordines. nõ computando psalmistatum, & episcopatum: sed quatuor minores, & tres maiores. quia isti soli cooperãtur ad sacramentum eucharistiæ. aliàs non neq; secũdũ eos per episcopatũ aliqd addit characteri ordinis sacerdotalis. Sed contrarium cõiter tenent docto. nostri. qa omnia iura appellãte piscopatũ ordinẽ. vt in multis iuribus adunatis per domi. Anton. in. c. quoties. de purga-
cano. nec est verum quòd omnes ordines cooperantur ad sacramẽtũ eucharistiæ. patet in hostiario. quẽ ipsi fatentur habere ordinem. Item licet nõ cõferatur nouus character: tamen multùm additur characteri sacerdotali. quia cõpetũt ea quorũ executio est prohibita simpliciter sacerdoti. de quibus per glo. in. c. peruenit. xcv. dist. & in. c. quantò. de consue. & in. c. aqua. de con. eccle. vel alt. & ita latè not. Domi. post gl. in procœmio. vj. in penul. colũ. & Car. in cle. in plerisq; in. xj. q. de electio. & Do. in. c. cleros. post gl. xxj. dist. & Domi. Anto. in. c. ex literis. in. j. col. de excess. pręla. & post glo. iij. Archi. in. c. dia conos. xciij. dist. de quo etiam per beatum Tho. quarto sen. dist. xxiiij. q. iij. arti. ij. & di. lxx. q. ij. art. j. & do. Ant. & Car. in. c. cũ cõtingat. de æta. & qualita. & ibi est tex. ꝙ prima tonsura est ordo. facit. c. vltimum. de tempo. ordi. in. vj. iuncta Rubrica.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Moniales debent recipi ab abbatissa cum monialibus.*
Hæc regula fallit, si consuetudo aliud induceret. nu. 2.
Item si Abbas non secuto consilio reciperet: quia sufficeret simplex requisitio consilij. nu. 3.
Item fallit. nisi ageretur de obligando ipsum receptum ordini in genere: & non obligaretur sibi monasterium in quo recipitur: quia tunc solus abbas eum recipere posset. nu. 4.
5 *Monachi & moniales, an excusentur ab ignorantia iuris?*
6 *Clericus secularis excusatur ab ignorantia iuris.*
7 *Ignorantia iuris regulariter neminem excusat.*
Fallit. nisi agatur de damno vitando. nu. 8.
Item fallit in milite rustico, & muliere. nu. 9.
Item fallit. nisi quis potuerit consulere peritiores. 10.
Item fallit in his quæ sunt inducta ad rigorem iuris. 11.
12 *Faciens actũ clam: his casibus quibus quis excusatur ab ignorantia iuris, perdit priuilegium.*
Ignorantia iuris excusat quemlibet ad euitationẽ pœnæ quæ non dicitur dolus: sed lata culpa. post. nu. 12. versic. Tertia conclusio.
13 *Surripere quis potest rem suam apud alium constitutam: si nõ sperat per viam iustitiæ eam recuperare.*

¶ *CAP. XL.*

QVoniam ¶ Religiosi prętio recepti, vnà cũ recipiẽtibus de monasterio expellunt & in arctioribus monasterijs ad agendũ pœnitentiã detrunduntur. sed recepti ante hoc confiliũ, ponunt in aliud monasteriũ eiusdem ordinis. nisi multitudo impediat: ita tñ ꝙ renũtiẽt primę receptiõi.
1 & de nouo recipiunt. h. d. ¶ †Not. primò ibi. *moniales.* ꝙ receptio monialis ptinet ab abbatissam cũ monialibus. de quo per Spe. titu. de statu. mona. §. j. ver. xx. & Lapũ allegatiõe. xxxij. q̃ incipit. Pria cõclusio. & gl. & doc. in. c. vlt. de regula. in. vj. Archi. in. c. fi. xvj. q. vij. d. Ab. in c. ea noscit. in. j. col. de his q̃ fi. à præ. Old. cõf. xcvij. incifactũ tale est. Quidã Ab. d. Ab. in. c. ad aplicã. in vlt. col. de regula. dicas ꝙ regulariter procedit dictũ Doctorũ hîc. per id qđ dicitur in regula benedicti. quod prælatus
2 nihil arduũ faciat incõsulto cõuentu. ¶ †Fallit primò. nisi cõsuetudo aliud induceret. qa valebit. per tex. in. c. fi. de regu. in. vj. ¶ †Secundò nisi Ab. non secuto consilio reciperet. qa sufficiet simplex requisitio consilij. scdm do. Ant. in. d. c. ad apostolicã. qa hoc importat ipm ver bũ cõsiliũ. c. cũ interuenerit. & ibi Doc. de elect. & c. cũ olim. de arbi. plenè Bar. in. l. j. §. fi plures. ff. de exercito. si tñ nõ requireret receptio, nõ teneret scdm. d. Ab. i. d. c. ad apostolicã. nõ obstat vltra ipm ꝙ omissio talis solẽnitatis nõ dẽat vitiare actũ. l. j. i fi. ff. de vẽ. ispi. no. Bart. i. l. fi. C. de iur. deli. Imo. i. l. ij. §. pri⁹. ff. de vul. & pu. cũ si. qa satis est ꝙ fortè alios cõsulẽdo mutaret sniam. vñ hoc respectu nõ dr̃ leuis solẽnitas. vt pulchrè declarat Bar. in d. §. si plures. & elegãter Car. in cle. j. in. xj. q. de off. deleg.

¶ Tertiò

4 ¶ †Tertiò fallit. nisi ageret de obligando ipm receptũ ordini in genere: & nõ obligaret sibi monasteriũ in quo recipitur. qa solus Ab. eũ recipere poterit. ita Do. post Lapũ. in. c. fi. de regula. in. vj. quot modis dicat monach⁹ recipi. vide glo. in. cle. ij. de iudi. in ver. electionis. & glo. in cle. j. in ver. prælatum. de elec. & ibi do. An. ¶ Secundò no. ibi: *multitudinẽ.* ꝙ mutitudo personarũ est sufficiens cã mutãdi ordinẽ, vel debitũ. bn facit singulare dictum Bar. in. l. j. ff. nautę cau. stabu. vbi dicit ꝙ licet tenẽs hospitiũ publicũ teneat recipere oẽs peregrinos: tamẽ eũ excusabit multitudo hospitum. facit tex. in. §. si verò. in auf. de tabelliói. vbi tabellio excusat à cõficiẽdo instrm propter multitudinẽ agendorũ. facit quod no. Bald. in prima cõstitutione. ff. veteris. vbi dicit ꝙ excusatur iudex ferẽs sniam de nocte, si eũ cogit multitudo causarũ facit glo. no. in. l. senatus. in ver. restitueretur. ff. de offi. prœsi. quę vult partẽ restitui in integrũ aduersus instantiã peremptã: qñ hoc induxit multitudo causarũ expediendarũ. & ista dicta allegauit Lud. ro. in. l. si verò. §. de viro. in. xlv. fallentia. ff. sol. mat ¶ Tertiò no. ꝙ constitutio iuris antiqui declaratoria nõ extẽdit ad prętérita re spectu pœnę. qđ multũ no. doc. hîc. quib⁹ adde tex. & ibi Domi. in. c. qm. xlvij. di. & glo. in ver. receperint. in. c. j. de cleri. nõ resi. in. vj. & plenè Imol. in. c. fi. in. xij. col. de consti. & do. Abb. in. c. significasti. in vij. col. de foro cõpe. Limita. nisi pœna cõcerneret delictũ prętéritũ: cui tamẽ per legẽ antiquã non esset satisfactũ. quia pendẽtia delicti vel accessorij sui existẽs tẽpore legis nouæ includetur sub ipsa. ita est tex. valde fin. secũdũ intellectũ magis amicũ literæ. in. c. cũ tu. de vsuris. vt per do. Abb. ibi super gl. in ver. pœnã. in. ij. col. & in. c. pastoralis §. verũ, in prin. de app. pro quo optimè facit tex. in. c. cũ fingul. ver. circa eos. de prębẽn. lib. vj. & in hoc põdera istas gl. videlicet gl. in cle. vt hi qui in ver. in posterũ. de ęta. & qua. & glo. in cle j. in ver. deputatis. de testa. in clem. ij. in verſ. vtetur. de vi. & ho. cle. & in cle. j. in ver. transiuerit. de regula. No. in ver. *hoc etiam.* qđ appellatiõe monialiũ non veniunt monachi. & ita quis aliàs masculinũ cõcipiat fœmininũ. l. ij. ff. de ver. sig. plenè glo. in. c. generali. de elec. in. vj. nõ tñ sic ecõuerso. & est tex. in. l. si ita scriptũ. in prin. ff. de leg. ij. Sed de hac materia dixi plenè. in c. de monialibus. de sen. excõ. Et adde singulare dictum Archi. in. c. si quis suadente. xvij. q. iij. vbi dicit qđ in cõ-
a tractibus[a] masculinũ nõ cõcipit fœmininũ. per. l. veteribus. cũ ibi allegatis. ff. de pactis. vbi verba cõtractuũ strictè interpretantur contrahẽtes. & ita dixit tenere Guidonem de fuza. & cũ ista decisione trãsit Inn. dicẽs se ita in facto cõsuluisse. in. c. potuit. ppe. fi. de loca. & in. l. si ita scriptũ. ff. de leg. ij. vnde inuestitus de emphyteusi p̃ se & filijs: non censet inuestitus p̃ filiabus. & ita expresse firmat Arc. vbi s. de quo etiã exclamat Ro. in. l. ij. in prin. in. viij. col. ff. de ver. obl. dicẽs hoc dictũ fuisse cognitũ soli Bal. in. l. gallus in princi. ff. de libe. & posthu.
5 ¶ †Vltimò no. tex. prima facie, pbantẽ ꝙ monachi & moniales excusentur ab ignorantia iuris. & de monialibus clarũ est: quia idem in alijs mulieribus. vt. l. regula. ff. de iu. & fac. igno. In quo tamen dicit Io. de ana. hîc & bene. ꝙ excusant ipse mulierꝭ solũ in casibus à iure expressis. per. l. fi. cũ sua gl. C. de iur. & fac. igno. Sed in monachis dic secũdũ Host. qđ non excusentur. ¶ Sed cõtrariũ tenet do. Abb. in. c ex multa. in. j. col. de voto. sed posset distingui de mente do. Car. in cle. j. in. xxxix. q. de priuile. vt attendantur p̃babiles cõiecturę: per rationes de
6 quibus ibi. ¶ †In clerico autẽ seculari dic qđ excusatur secũdũ doc. quibus adde gl. in. l. repetita. C. de epis & cleri. & Bart. in. l. j. ad finẽ. C. de iur. & fac. igno, & Imol. in l. miles ita. §. j. ff. de re iudi. per qđ datur vna instãtia ad illã æquiparationẽ quę fit per vulgares de clerico ad militẽ. quã nunc admittas. & intelligas: nisi qñ per omnia
concurrit eadẽ rõ in vtroq; secũdũ do. Abb. sing. in. c. episcopus. de prębẽ. & in. c. j. de cleri. egro. Et in hac materia facias tres cõclusiones. † Prima. Ignorantia iuris re-
7 gulariter neminẽ excusat. glo. & docto. in. c. ij. de consti-
8 tu. & per totũ. ff. & C. de iur. & fac. igno. ¶ †Fallit primò nisi agat de dãno euitando[b] quia in hoc succurrit
b erranti per ignorãtiã iuris. l. iuris ignorantia. & l. error. ff. de iu. & fac. igno. no. Bar. in. l. j. ff. de bo. pos. Exemplũ in emẽte à prælato in casu non permisso. quia in restitutione rei in qua certa de lucro, nõ excusabitur propter ignorantiã iuris secus in restitutione fructuũ industrialiũ. in quibus propter semina & alia succurretur ignorantiæ suæ vt euitet dãnum. vt per Spe. ti. de fructibus & interesse. §. j. & per Ro. in. l. qđ vxor. ff. de acqui. poss.
9 cũ si. ¶ †Secũdò fallit in milite, rustico, & muliere. p. l. regula. ff. de iu. & fac. igno. in muliere tñ dic vt prędixi.
10 si in casib⁹ à iure expressis. ¶ †Tertiò fallit. nisi quis potuerit cõsulere peritiores: quia siue fit psona priuilegiata siue nõ etiã si tractaretur de dãno euitãdo, non excusabitur. ita voluit expresse Bar. in. d. l. j. de bonorũ poss. & Bal. clarè. in. l. iuris. ignorantia. C. qui admitti. vnde dicit Bal. in. l. fi. in prin. in. iij. q. C. de iure delib. qđ mulieri, vel rustico errãti in confectione inuẽtarij nõ succurrit: tũ quia ista sunt inducta ad rigorem iuris. tũ qa potuit consulere peritiores. & ad intellectũ huius fallẽtiæ vide Ro. post Bar. in. l. j. §. denuntiatio. ff. de ope. no-
nun. & Ang. in. l. vbi. in prin. ff. de edẽ. vbi dicunt secus esse, si non potuit cõsulere peritiores. ¶ †Quartò fallit
11 in his quæ sunt inducta ad rigorẽ iuris obseruandũ, vel ad obseruationẽ ordinis iudiciarij. vt est glo. no. xxxvij. di. in summa. aliàs in. c. ignorantia. & j. q. iiij. c. turbatur.
12 §. notandum. & no. Bal. in. d. l. iuris ignorantia. ¶ †Secũda cõclusio. his casibus quibus aliquis excusat ab ignorantia iuris, perdit hoc priuilegiũ: si facit actũ clã. glossest & ibi Bal. in. l. j. C. de interdicto matrimonio. no. Roma. in singulari. 726. pro quo tu allega tex. in. c. cùm inhibitio. de clãdesti. despon. vbi actus per ignorantiã excusabilis, nõ excusatur si occultè fit. Idem dicas si tales personæ faciant actum contrariũ. ita Bal. in. l. scripturæ. C. de fide instrumẽ. allegat Io. an. in. c. inter dilectos. de fide instru. vbi dicit non est simplicitas vbi est contrarietas. ¶ Item limita in rustico sagaci. glo. in. l. athletæ. §. de rustici. ff. de excus. tuto. ¶ Item limita in ignorantia iuris naturalis. gl. in. l. j. & ij. C. in ius voc. ¶ Item limita vt supra dixi in alia conclusione. allegando gloss. in summa. xxxviij distinctio. ¶ Tertia conclusio. Ad euitationem pœnæ, vel alleuiationem quælibet excusat ignorantia iuris quæ non dicitur dolus, sed lata culpa, vt per Bart. in. l. qđ nerua. ff. depositi. vnde consuluit Pet. de ancha.
c consilio. ccclxxxiiij. [c] quod incipit. Videtur prima facie quòd probans se ignorasse de incestu & matrimonio in quo fuberat impedimentũ affinitatis ex copula, excusatur à pœna mortis. ¶ Item adde Imo. post domi. Ant. latè. in. c. ij. in vltima col. de constitutio. & Bal. in. l. quicũque. in pe. col. C. de seruis fugiti. & in. l. j. §. fin. ff. de eden. & Imol. in. l. ex consensu. §. eum qui. in penult. char. ff. de appel. vbi plenè de materia. Et adde ꝙ ignorantia iuris rarò frequentati excusat. ita voluit Pet. de anch. in. c. vbi periculum. in fi. de elec. in. vj. per quod videretur ꝙ moniales cõtrauenientes textui nostro, excusarentur: quãdo non fieret publicatio. prout hîc. quod est mirabile. nisi dicas quòd istud inductum fuerit antè quàm ista decreta. insererentur in corpore iuris. cogita bene. ¶ In glo. ibi: *§. non est.* non obstat. c. discipulos. de consẽ. dist. v. &. c. iij. de furtis: quia secundum do. Abb. reprobando solutiones domi. Anton. quædam sunt mala, & perpetuò mala. vt adulterium. quod nunquam reperitur licitum. & in istis procedit glo. s. hîc. quædam sunt mala aliquando permissa: quia mala & in istis procedit contra

a ¶In contractibus, Adde Alex. i cõsi. lxxj. col. j. in primo. vol. & in consi. xj. col. viij. verſ. præterea, tertio vo. Pe. de anc. in cõsi. cccxxxix. inci. ꝙ maior ratio. Ro. in cõs. xxxv. & in dictis locis qđ masculinũ nõ cõprehendit fœmininũ in cõtractibꝰ. & idẽ tenet Alex. in cõsi. j. col. iiij. ver. nũc videdũ. & vide eũdẽ in col. vj. verſ. per prædicta. in. d. cõs. in qnto vol. & per eũdẽ in cõsi. cxxv. col. j. in eo. vol. Et quãdo masculinũ concipiat fœminium. vide latè per Ale. in. l. sed si hac §. liberos. ff. de in ius voc. & ibi plenè addita. & maximè p̃ Cur. q dicit quod sæpius cõsuluit quo d in contractibus masculinũ concipit fœminum.

b ¶De dãno euitando, Adde Frã. arc. in cõs. xxxiij. colũ. v. verſi. sed dubiũ. & ẽt adde ꝙ ignorãtia iuris obscuri excusat. vt plenè habes per eũdẽ Feli. in. c. j. co. vij. ver. hinc oẽ ꝙ excusat, §. de re iudi.

c ¶Cclxxxiiij. Adde tu ꝙ est nu. 392.

riũ,quia tempore neceſſitatis omnia ſunt cõmunia .c. quoniam.xlvij.diſtinct.vnde neceſſitate famis capiens alienum pro ſuſtentatione:dicitur potius capere cõmune.ió nõ eſt furtum.¶ Adde glo.ſing.in. c.ius gentium. j.diſt.quæ dicit † quod poſſum furari rem meam[a] apud alium conſtitutam:quando non ſpero per viã iuris eum conuincere.no.Inno.in.c.olim.el.primò de reſtitu.ſpoliato & adde gloſſ.in.l.ij.§.cùm in eadem.ff.ad.l.rho. de iac.per quam dicit ibi Ange.ꝙ ſtipendiarij in bello licito licitè deprædantur pro victu.facit glo.in.c.omnes leges in verſi.fas eſt.j.diſt.quę dicit ꝙ licitum eſt comedere vuas in agro alieno,ſed nõ aſportare & vide Bald. in l.fi.in.ij.col.C.ſi cõtra ius vel vti.pu.cuius dicta probãt diſtinctionẽ.do.Abb.hîc.maximè dum dicit ꝙ ſtatutũ permittẽs bãnitũ impunè offendi:nõ cẽſetur permittere mulierẽ bannitã offendi,& impunè adulterari: quia illud nunquam cẽſetur licitũ.Secus in homicidio.quod certis caſibus eſt licitũ.per multa iura ciuilia.quorũ exe cutor nõ dicitur reus homicidij:vt in.c.iudex.c.qui malos.&.c.cũ miniſter cùm multis alijs.xxiij.q.v . In eadẽ glo.in fin.dic vt dictũ fuit in.c.non ſatis.ſ.eo . quia per viam ſimplicis proteſtationis,non pacti licitè aliquid exigũt:& hodierna conſuetudo monialiũ excuſat prîò propterilaudabilem conſuetudinem introductã antiquitus:& vniuerſaliter per viam ſimplicis oblatiõis:cui lex non reſiſtit.vnde põt deduci etiam in pactum obſeruantia talis cõſuetudinis ratione principij:quod præſumit fuiſſe bonum.propter rationem ſequẽtẽ facit.c.ad apoſtolicã.eo.vbi conſuetudo inducit ꝙ non inducit pactũ frequentatũ.¶ Secũda ratio.propter expreſſam tolerantiam papę & eccleſiæ vniuerſalis:quæ operatur tacitam diſpenſationem.per.c.quod dilectio . & ibi dixi. de conſan.& affinitate.¶ Tertia ratio.quia conſuetudo eſt optima legũ interpres.vt.c.cũ dilectus de conſue.facit qđ voluit gl.fin.in.c.j.de treu.& pace & text.in. c. in §.leges.iiij.di.¶ Et ad prædicta de neceſſitate.dõ dicit ꝙ adulterium nunq̃ fuit licitum.ſupple poſt præcepta decalogi.ſecus prius per tex.cùm gloſſ.in.c. dixit Sara. xxxij.q.iiij.de quo in.c.gaudemus.in tex.de diuor.¶ Itẽ ad intellectũ gl.de monialibus.vide extrauagantem Vbani quinti.q̃ incipit ne in vnica.per quã videnẽ deſtrui omnia prędicta.ſed reperio archiepiſcopũ Florentinũ in ſumma.de cẽſuris.vbi firmat ꝙ ipſe vrbanus ex poſt declarauit illam extrauagantem non extendi ad moniales. ¶ In glo.ibi:*credo quòd hodie*.dic ſecũdũ doc.ꝙ imò addenditur modus agendi.per.c.dilectus.nõ obſtãte . c. inquiſitionis.vbi in ſimonia hoc nõ attenditur:quia ꝓcedit in ſimonia circa ordinẽ vel beneficiũ.quod nõ eſt hîc:quia eſt propter ingreſſum.nec teneas glo.dum reputat depoſitionem hanc detruſionem:quia illud procedere poſſet in moniali.propter incapacitatem ordinis,vel in monacho,vel clerico ſecũdũ doc.hîc. quibus non obſtat in eo quod dicit in auf.diaconiſſa.C.de epi. & cle.& ca.diaconiſſam.xxvij.q.j.quia reſpõdet Pau.de leaza.in cõmẽto.c.ſi celebrat.in.vij.col.de cleri.excõ.miniſtran.qđ non dicitur propriè habere ordinẽ:ſed quãdã bñdictionẽ:per quã ceſſante charactere cõſequit̃ poteſtatẽ miniſtrandi in diuinis officijs.ex quo infertur ꝙ etiam in ipſa moniali cadit pœna violantium interdictum.vt eleganter per Pau.vbi.ſ.

a ¶ Rẽ meam. Adde Ale.in cõſ.cxxxv. in primo vo.quod conſiliũ habẽs etiã inter conſi. Cepo. cõſ.xxvj.& intellige quod nõ ſolũ rẽ meã,ſed etiã equalẽtẽ furari poſſum:ſi meã habere non poſſum.ita Inno.in.d.c.cũ olim. per.c.Dominꝰ noſter. xxiij. q. ij. & dicit Ale. in loco prælegato,

b ¶ Conſciẽtiæ. Adde Areti.in conſil. cxlviij,colũ. fina;

c ¶ Xlij. Adde quod eſt in conſil. xlvij,

d ¶ Foro conſcientiæ. Quãdo pœna ſit extinguibilis,& debeat in foro cõſcientiæ ,vide per Alexã.de Imo ,in cõſi.cix. col.fin.in quinto volu,

¶ CAP. XLI.

AVdiuimus. Epiſcopi nihil debent exigere, vt in eccleſijs ſibi ſubiectis permittãt rectores inſtitui,monachos ꝓfiteri: vel mortuos ſepeliri.aliâs exacta reſtituãt duplicata.¶ No.primò ꝙ pro inſtitutione rectoris,ſeu conſenſu præſtando ipſi inſtitutiõi nihil eſt exigẽdũ. ¶ Secundò no.illud ab omni ſpecie mala &c.de qua in iuribus allegatis in gl.¶ Vltimò not.ꝙ eccleſiæ cui ſit talis iniuria,reſtituitur prętium duplicatũ loco pœnæ.Subdit hîc eleganter do.Abb.ꝙ pœna dupli:de qua in text. non erit ſoluenda in foro conſcientiæ . in quo ſufficit ſimplex reſtitutio.allegat gloſſ.fina.in.c.fraternitatis.in glo.magna.in fi.xij.q.ij.per quã gloſ. dixit Bal.in.l.poſt deciſionem.C.de fur.ꝙ in foro animę attendit ſola ſatiſfactio.per illã glo.dixit Roma.in Rubri. ff. de acqui. hæred. † ꝙ hæres nõ conficiẽs inuentariũ, non tenẽ in foro cõſcientię[b] vltra vires hæreditatis.& plenè no.oẽs in.c.in literis.de rap.& do.Abb.in.c.tua nos . de vſuris. per illã gl.dicit Bal.in auf.ad hæc.in.vj.col.C.de vſuris. ꝙ cõtra preſcriptionẽ ſtatuti ſup pœna nõ põt ꝙs vexari in foro cõſcientię.Per illã gl.dicit Bal.in.l.iubemus.§. ſanè.C.de ſacroſan.eccle.ꝙ malęfidei emptor tenẽ ſoluere in foro cõſciẽtiæ rẽ,vel ꝑtiũ:nõ pœnã per illã glo. dixit ſingulariter Bald.in.l. id qđ pauperibus.ix. q.C.de epiſco.& cleri.& in.l.quibus diebus.§.dñs.in fi.ff.de condi.& demon.ꝙ executor teſtamẽti habẽs ſatiſſacere debitis teſtatoris,ad exonerãdũ eius aſam , non tenetur ſoluere pœnas.Per illã glo .dicit Bal.in.l.j.in fi.C.de vectigalibus & cõmiſſis.qđ conſcientia non ligat quos natura nõ obligat.Per illã gloſſ.dicit Pet.de Ancha.in.c.ſi propter tua debita.poſt prin.de reſcript .in.vj.& in.c.j. de cõſti.e.lib.ꝙ iura inducta ad vindictã ceſſant in foro cõſcientię.Per illã gloſ.dicit do.Ant.in.c.j. in.iij.col.de do.& contu.ꝙ pœna legis ſi quis in tantam.C. vnde vi. nõ ligat in foro conſcientię.per illã glo.dicit Pe.de anc. conſi.xlij. [c]incip.Pro clariori. ꝙ religioſi non deberent capere bona ſibi debita inpœnam hæredis adminiſtrantis ante executa legata:qñ executio ex hæredis ãdminiſtratione nõ fuit impedita.Per iſtã gl. cõſuluit do.Ant. cõſi.xxxix.inci.caſus emphyteota &c.nõ decet prælatũ priuare emphyteotam alienantẽ eo nõ requiſito:quando rem remittit ſtatim.Illam glo.facit ſingula.do. Abb: in.c.ſuã.in princ.de pœnis.& Imo.& Ludo.ro.in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verbo.oblig.& do.Abb.in.c.cauſam.el primo de teſti.in.v.col.& do.Ant.in.c. fin.in.iij. col.de preſtri.& Bal.in.l.data opera.in.xxj.col.C.qui accuſare nõ poſſ.& do.Abb.in.c.ſi egreſſus .de iniurijs.& in procemio grego.ver.rex pacificus. in.iij.co.& in.c.dilecti:in.v.col.de arbi.poſt dñm Ant.ibi.& Do.in.c.qñ đđ.in pe.col.xviij.di.& Roma.in Ru.ff.de arbi.in fi.& do.Ab.in.c.fi.in vlt.co.de ſepult.facit elegãs dictũ Ang. in.l.fi.ꝑ illũ tex.ff.de in ius voc.vbi dicit ꝙ qñ pœna venit applicãda parti:pars eã nõ conſequit niſi petat.Nec inferas pœnã illicitè exigi.qa.c.fraternitatis.cũ ſimi.loquit in eccleſia:cũ res extat.qa vltra nõ petit.facit.c.ſuã. de pœnis.cũ ſimi.ita latè Pet.de anc.in regula poſſeſſor. in.vj.char.ver.quintò principaliter .lib.vj.Rõ dictæ gl. põt eſſe triplex.Prima.q pœna nõ imponit niſi p iudicẽ.c.ſiue de cõiugij.§.in hoc capitulo.xxxiij.q.ij.Secũda. quia pœna imponitur ad intereſſe aliorũ:vt ſatiſfiat rei publicę.l.aut facta.in fi.ff.de pœnis.cũ ſimi.qđ ceſſat in foro cõſciẽtię. [d]Tertia etiã clarior.qa peccatũ dimittur abſq̃ datiõe eius qđ ablatũ nõ eſt:regſa peccatũ.à cõtrario.li.vj.ſed ipoſitũ loco pœnę nõ eſt ſup eo qđ eſt ablatũ:ſed vltra.ió quo ad deũ nõ habet impedire pœnitẽtiã.Sed aduerte.ꝙ tota iſta materia limitat̃.prîò.niſi pœna eẽt impoſita ipo iure.qa ius eſt ſtatim ꝟiſrũ parti vel fiſco.ita

a ¶ Compelli.Intellige officio iudicis & adde Alex , de Imo,in conſi.cxxxiij,in prin,in quinto lib.

¶ SVMMARIVM.

1 *Hæres non conficiens inuentarium,non tenetur in conſcientia vltra vires hæreditatis.*
Dominus Felinus hîc intricatè loquitur ita vt nõ poſſit commodè ſummari ideò per te videas.
2 *Damnum datum ex culpa leui,vel leuiſſima,non tenetur quis reſarcire.*

vel fiſco.ita ſingulariter voluit do.Abb.in.c.dilecti . in v.col.de arbi.& in.c.j.in.iij.col.de conſti.de quo dubito per tres rationes.Prima quia pœna hæredis non conficientis inuentarium eſt impoſita ipſo iure.l.fi.§.ſi verò poſtq̃.ibi eoipſo.C.de iure deli.& tamẽ non ſoluitur in foro cõſcientię.vt eſt veriſſimũ.vt per do.Abb.& alios maximè Joã.de ana.in.c.in literis.de rap.cũ ſimi.¶ Secũda rõ:quia in pœnis ipſo iure impoſitis currit præſcriptio.c.ij.de preſcri.libr.vj.ergo pœna non erat debita quo ad Deũ.quia cõcurreret mala fides impediens præſcriptionẽ de iure canonico.c.ſi.de præſcri.¶ Tertia ratio:quia pœna.l.ſi quis in tantam.nõ ligat in conſcientia.vt ſuprà dictũ eſt:ergo &c.tamẽ pœna eſt impoſita ipſo iure.cogita.¶ Limita ſecundò.niſi reus eſſet condẽnatus de delicto.& nõ ſoluit pœnam:quia tenetur in foro conſcientiæ ad cuius ſolutionẽ. ita incidenter firmat Bal.in.d.l.id qđ pauperibus.in.ix.q.C. de epiſcopis & clericis.& ſimiliter refert Pet.de anch.in regula poſſeſſor.in ſeptima char.ver.tertiò quęro.lib.vj.pro quo allego beatum Tho.expreſſè idem tenentẽ:ſecũda ſecũdæ.q.lxij.ar.iij.vbi dicit ꝙ fur condemnatus per iudicẽ ad pœnã,tenetur eam ſoluere quo ad Deum.facit quæ dã ratio.quia per ſententiam videtur quæſitũ ius vel fiſco,vel patri.vt per do.Ab. in precedenti limitatione. ſed de hac dubito prout de illa.¶ Limitã hoc. niſi loqueremur in pœna nõ legali:vt ſtatutaria,vel cõuentionali:quia tunc pars ex arbitrio magis libero & ſpontaneo obligat ſe ita no.Pe.de anch.in regula poſſeſſor . in loco proximè allega.¶ Limita quartò niſi pœna legalis eſſet ſubrogata loco irẽſtimabilis intereſſe impoſſibilis reſtitutiõis.puta pro mẽbro debilitato ,vel trũcato: quia cũ illud ablatũ nõ poſſit reſtitui effectualiter, ipſa pœna ſubrogatur loco eius ablati:vnde ſicut abſolutio impedit nõ reſtituendo ablatum aptũ reſtitui:ita reſtituẽdo ſubrogatũ loco illius.ita elegãter Pet.de ano.in re petitione regulæ.peccatũ.in.vj.char.ver.ſed dubiũ remanebit.lib.vj.¶ Limita.v.& vltimò.vt habeat locũ in ſolutione pœnæ:quę ſit pœna ex parte vtriuſq̃ cõferẽs lucrũ dãnũ paſſo:ſecus ſi eſſet pœna mera ex parte ſoluentis,ſed non recipientis:puta in ſatiſfaciendo dãnum paſſo ſine lucro dãnificantis.ita Domi.propter gl.fi.ibi in.c.cõmiſſa.§.fi.de ele.in.vj.ꝑ quo facit.c.ſi canonici.de offi.ordi.eo.lib.qđ intellige.niſi dãnũ eſſet datũ ex culpa leui,vel leuiſſima:quia illud nõ tenetur quis reſarcire in foro conſcientiæ.ſecũdũ Inn.in.c.ſicut dignũ . pau lo ante fi.de homi.cuius dictum limita & declara.vt ibi idcã.¶ † In gl.j.in fi.docto.tenent cõtra gl.ꝙ ſi ſumitur inſtitutio prout eſt iuris:quaſi contra ferens ius nondũ habitũ.non eſt licitũ propter ipſam redimere vexationem:quæ ſolùm permittitur ad defenſionem iuris perfectè quæſiti:vt in capitu.dilectus allegato in gloſſ. vbi dixi aut ſumitur inſtitutio vt quid facti puta pro adeptione poſſeſſionis.& idem:quia ſecundum Innocent. ſingu.in capit.ad aures.ſ.eodem. etiam pro adeptione poſſeſſionis non eſt licitũ redimere vexationem : quaſi poſſeſſio depẽdeat à ſpiritualis:& ſine ipſa non dicatur ius perfectũ:ſaltem quo ad exercitũ.ſecundũ eos quod bene no.& illud adde ad dictum.c.dilect⁹.¶ In ea.in fi. Intellige vt ibi per Arch.dummodò appareat de innocentia accuſati.

¶ CAP. XLII.

ADapoſtolicam. Sacramen, ſunt liberè cõferẽda.cogit tamẽ ordinarꝰ laicos laudabiles conſuetudines obſeruare . h . d . ¶ Not.primò ꝙ vbi licitum eſt aliquid recipere à ſpontè dante,non tamen eſt licitũ exigere. vide qđ dixi.in.c.ad noſtrã.ſ.eo.¶ Secundò ibi: *obſeruari*. not.ꝙ laici tenentur ad obſeruantiam laudabilis cõſuetudinis.de quo infrà ſuper glo.fi.¶ Tertio ibi.*liberè*.no, ꝙ ſacramenta ſemper debent liberè conferri.ex quo infertur ſecundũ doctores quòd ipſi clerici non poſſent ante collata ſacramenta inſtare per eorum ſubtractionẽ vt obſeruaretur laudabilis conſuetudo.quod bene not.

1 ¶ † Vltimò ibi : *per epiſcopum*.No.ꝙ ſuper rõnabilitate talis conſuetudinis nõ habent cognoſcere,vel iudicare ipſi clerici:ſed ſolus epiſcopus.Itẽ ꝙ ad eũdẽ pertinet cõpulſio ſuper obſeruantia talis conſuetudinis.& ſic habes caſum in quo inter laicos epiſcopus iudicat.neq̃ mirum:quia deſiſtens à tali conſuetudine,videtur commitere ſacrilegiũ.quo caſu Epiſcopus iudicat.c.cũ ſit generale.de ſo.compe.¶ In gloſſ.ſi in ſi.communis opi. do- a ctorum eſt ſecundum primam lect.gl.† quòd laici poſſint cõpelli[a] ad obſeruantiam laudabilis conſuetudinis quod intellige primò. dũmodò conſuetudo habuerit principiũ licitum.i.non ab exactione.vt per do.Ab.& Io.de ana.in.c.ſuam.ſ.eo.& ibi dicta aliqua fuerunt ad intellectũ huius tex.¶ Secundò dũmodò ſacramenta liberè cõferantur.per iſtũ tex.in ver.*liberè*. quem declara & induc,vt hîc per doc.qb⁹ adde notabile dictũ Bar.in l.priuilegia.in fi.C.de ſac.ſan.eccle.vbi dixit per laicos non poſſe reuocari ſtatutũ per quod ſingulis annis debita eſt certa eleemoſina fratribus.per iſtum text. & cũ iſto dicto tranſit Domi.in.c.j.in.vij.col.ver.vlterius appellatur.de conſti.lib.vj.& Rom.in auf.ſimiliter.in. ij. char.ver.ix.&c.C.ad.l.falci.& ſingulari ſuo,ceecxlij,incipiẽ.Pone per plus allegando.ad idẽ Io.an.in additionibus Spec.tit.de inſtru.edit.§.nunc verò aliqua.in fi.& q̃ uis cõtra Bar.teneãt Cy.& Imo,in.l.nõ amplꝰ.in prin. ff.de leg.j.& Rapha.& Pau.de ca.in.d.l.priuilegia.& Sali.in auf.caſſa.in.v.q.C.de ſac.ſanc.eccle.quia conditor ſtatuti poteſt illud reuocare in.c.ſicut.§.ex his.cũ ſi , xj. q.j.tamen puto Bart.melius locutum.quia talis lex,vel tale ſtatutum fauens non ſubdito: videtur tranſire in priuilegiũ & contractum.vt ſingulariter voluit Innoc, in.c.nouit.de iudi.quem ſequit Bar.in.l.qui ſe patris.in x.col.C.vnde liberi,& in.l.ſi cũ mihi.ff.de dolo.& Cardi.in repe.c,perpẽdimus.in prin,de ſen.excõ. Archid.in c.quicũq̃.xj.q.j.no,Inno.in.c.nuper.de teſti.cũ ſi.Sicut ergo cõtractus non reuocatur etiã geſtus per principẽ, vt in.c.j.cũ materia de prob.ita nec ſtatutũ habens vim cõtractus.imò reperio ita tenere Domi.in.c.quæ.in ec cleſiarũ.de cõſti.& ita ꝙ dicto Inn.in.d.c.nouit.dic eſſe caſum hîc & ita ſuſtineas dictũ Bar.eſt verũ ꝙ vno caſu ꝓcedere poſſet opi.cõtraria.ſ.,ꝑpter ingratitudinẽ ecclęſię.,ꝑpter ſingulare dictũ Imo.in.c.cùm.m.in.iiij.co. de conſti.vbi hoc expreſſè voluit.ita ſolus limitãdo Inno.in.c.nouit.,ꝙ quo facit.quia Inn.& Io,an.in.c.nouit. arguũt à ſimili ĩ donatiõe q̃ reuocari põt propter ingratitudinẽ.c.fi.de dona.Sed tñ hoc non affirmo. propter notabile dictũ Spec.ti.de don.§.j.ver.quid ſi aliquis Baro.cũ quo cõcordat Car.in cle.j.in penult.char.de iureiur.&.d.Ab.in,d.c.fi.in fi.volentis ꝙ eccleſia nõ poſſit puniri propter ingratitudinem prælati.quia ipſa pecca re nõ põt.c.arrapta.&.c.hæc eſt fides .xxiij.q.j.vnde delictũ prælati inquiſiti non nocet eccleſiæ,regula delictũ cũm ibi allegatis.lib.vj.Et per iſtũ tex.vide quod not. do.Abb.poſt gl.fi.in.c.penult.de ſepult.vbi refert ſe cõ

a ¶ Compelli.Intellige officio iudicis & adde Alex , de Imo,in conſi.cxxxiij,in prin,in quinto lib.

¶ SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus ſolus habet iudicare ſuper rationabilitate conſuetudinis:quæ inducta eſt.vt in hoc,c.*
2 *Laici an & quando poſſunt compelli ad obſeruantiam rationabilis conſuetudinis.*
3 *Clerici tenentur ad obſeruandas rationabiles conſuetudines; puta ad dandum candelas de cera alba,quolibet anno.*

suluisse Senis contra laicos volentes desistere à quadam oblatione antiquitus consueta.& adde qđ scribit Pet.de
a anch.cõsilio.lxvj.[a]incip.quia talia asserunt.vbi per istũ tex.consuluit nõ posse reprehẽdi presbyteros parochia nos recipiẽtes probationes pro certis sacramẽtis:etiã si eorum ecclesiæ sint plenè dotatę.Et aduerte.quia illud quod hîc ꝓbatur.ꝙ vbi exactio nõ est licita,valet consuetudo ꝙ recipiatur spontè datum procedit solũ in pia causa.secũdũ do.Abb.sing.in.c.cùm ab omni.in.iiij.co. de vi.& hone.cle.qui ꝓ hoc infert non valere consuetu dinẽ ꝙ ordinarius aliquid capiat à spontè dantibus pro pter sententias vltra salarium.Et vide etiã Arch.in. c.fi quis.xlj.distin.vbi p illum tex.excusat cõsuetudines di sciplinatorũ dãtiũ aliquid in receptione sua.de quo in
a ¶ Consl.lxvj. Adde tu quod est nu. xlvij. 3 fra eo.c.Iaco.¶ †Vltimò vide Fede.cõsi.clv.qđ incipit. Reuerende pater. vbi in proposito cõsuluit ꝙ etiã ipsi clerici tenerentur ad obseruandas consuetudines ꝑscri ptas:puta ad dãdũ singulis annis.candelas de cera alba. vt ibi per eum.Et ad introducenda istã consuetudinem sufficiunt.x.anni.quia est præter ius:non cõtra;& ideò succedit glo.iij.in.c.fi.de consue.lib.vj.quã ita no.dom. Abb.in.c.suã.s.eo.prædictis adde Pau.de leaza.in com mento.c.in literis.in.x.col.ver.mõ quæritur de restitu. spo.vbi per istũ tex.dicit singulariter limitari.not.in.c. peruenit.de censi.dum dicitur ꝙ diuturna præstatio fa cta ex mera liberalitate nõ producit obligationem ita no.Inno.in.c.cùm ecclesia.de cau.pos.Bar.in.l.cũ de in rem verso.ff.de vsuris.& oẽs præcipuè Ange.in.l.si cer
2 tis annis.C.de pact.quia illa non procedũt in præstatio ne quę fit in piã cãm.& ad hoc põderat istum tex. quod no.ad quod adde dicta post do.Ab.in.c.suã.s. eo . Itẽ in quantum tangunt oẽs doc.vtrũ excuset cõsuetudo sup nõ solutione decimarũ.adde Io.an.Pe.de anc.& Domi. in.c.j.de deci.in.vj.& do.An.in c.in aliquib⁹.de deci. & latius.in.c.parochianos.eo.ti.& beatum Tho . ij. ij. qõ.
b xxxvij.arti.j.& Pet.de ancha.consil.cxcij.[b]quod incipit magnifice dñe &c.in primo dubio.& Imo.i.c.statuim⁹. de transac.Itẽ no.ꝙ incidenter voluit Inn.hîc ad intelle ctũ.c.priuilegiũ.xj.q.iij.ꝙ priuilegium meret amittere &c.quia.procedit cõpetẽtibus ex priuilegio.secus ex sta tuto vel cõsuetudine.qđ est notabile.& adde do.Ab.i.c. fi.in.viij.co.de fo.cõpe.&Car.in cle.j.in.iij.q.de off.or.

b ¶ Cxcij. Adde ꝙ est.cxcvj. & an & qñ soluto decima rum tollatur consuetudine, vel pre scriptione,per eũdem Feli.in.c,causam,in princi. s.de prescr.&an teneat cõsuetudo alterãs modũ dãdi decimas.vide eũdẽ,i,c, cũ ex officij.col.v. versi.quarto facit. eo.ti.de præscrip.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Abbates ordinis Cisterciensis debent obedire suis episcopis,li cet multa alia habeant priuilegia.*
2 *Electus,& confirmatus,an possit administrare ante installa tionem? vbi arguit ad vtranque partẽ,ponẽs diuersas opi niones.3.4.5.6.*
7 *Papæ creditur, licet originalia non producat. regulariter secus.*
8 *Iuramentum præstitum de obediendo alicui restringitur, nisi præceptum repugnaret ordini iurantis.*
9 *Iuramentũ si præbetur constitutio in dignitate:quia iurat quis obedire episcopo iuramentum transit ad successorem.digni tas enim non moritur.*
10 *Perpetuò hæc dictio non semper importat sine fine:sed ad vi tam iurantis.*

¶ *CAP. XLIII.*

NE Dei. Prohibet Abbates ordinis Cisterciensis solenniter in stallari . & ponit formam obedientiæ quampromittunt episcopis. hoc dicit.
1 ¶ †Not.primò quòd licet multa sint priuilegia ordinis.de quo in text.vt in.c.cùm ordinem. de rescriptis tamen sunt subiecti ordinario loci de iure communi:secundum quod est fundata intentio episco pi in omnibus locis pijs diœcesis suæ.vt in capitu. no uerint.c.regenda.&.c.sic quidam.x.q.iij.&.xvj.q.vij. c. omnes basilicæ.c j.de offi.ordi.c.cũ episcopus. eo.titul. lib.vj. Secundò ibi . *installationis solennitates* . & qđ im portet vide Inno.in.c.in literis.de restitu.spol.in .iij.co. vbi dicit ꝙ per ipsum transfertur plena possessio duo bus concurrentibus. ¶ Primò.ꝙ ponatur in stallo sibi deputato.& quod sibi debetur per adeptionem. ¶ Se cundò.quòd per personas ad hoc deputatas, vel de iure cõmuni,vel per literas Papæ : vt per talẽ stallationẽ ac quiratur possessio canonicatus : non autem prębendæ. vnde nõ poterit prætẽdere se spoliatũ prębenda:etiam si fuisset præceptũ rusticis,vel dãtibus redditus ꝙ respõ derent sibi : & hoc non fecissent.ita singulariter do.de Rota decisi.cclxv. quæ incipit.Item petenti. in nouisi. hoc limitantes.nisi esset aliquis certus locus ex cõsuetu dine deputatus:per cuius adeptionem cõsequeretur ius prębẽdæ.quod est bene not.Et qđ importent isti modi tradendę possessionis,puta vel per annullum ostij , vel per pulsationem campanę,vel per installationẽ,vel per tactũ altaris vide latè dños de Ro.decisi.ccccxxij . quæ incipit.Item fuit dubitatũ.in nouisi .per do. Abb.latè. in.c.ij.in pe.colũ.de consue.per dominos de Rot.decisi. clxxviij.incipiente.Item not.ꝙ possessio.per Imol.in.c. ij.de renũ.in.j.colum.& per dominos de Ro.in nouisi. deci.xciiij.incipiente.Inductus in possessionẽ . per Pet. de Ancha.in regula beneficium. in.ix.&.xj.q.de regulis iur.lib.vj.& eleganter per eundem.in regu . sine posses sione.in.viij.char.ver.hîc autẽ prosequor. eo.lib . & tit. & latè Pau.de leaza .in cõmento.c.in literis.in.vij.colũ. versicu.quæro primò.de resti.spo.¶ †Vtrũ autem elec
2 tus,& cõfirmatus possit administrare ante installatio nem? Arch.tenet ꝙ non.in.c.eum qui.de pręben.lib.vj. quem sequitur ibi Lapus Pau.& Petr.de Anch.& Paul. de leaza.in.d.c.in literis.in.xj.col.& Imo.in.c. transmis sam.in vlti.col.de elec.& latè Pet.de Anc.in regula sine possessione.in.x.char.ver.subsequenter quero ¶ Primo. quia aliàs fruſtra esset inuenta solennitas installationis. in.c.ad hæc.&.c.vt nostrum.de offic.Archidia.¶ Secũ dò.quia confirmatio æquiparatur sententię diffinitiuę. Io.and.in.c.fi.de elec.in.vj.sed post diffinitiuam requiri tur traditio possessionis.Innoc.in.c.cùm nostris.de cõ cess.pręben.latè do.Anto.post Innocẽ.in.c.cùm olim.el primo de priui.in.x.colũ.ergo &c.hoc per cle.j.de foro compe.vbi ponitur pro speciali ꝙ Eps à sede expulsus administret quasi secus in alijs carentibus possessione. Tertiò quia idem est in tutore & vsufructuario . quibus prælati æquiparantur.iuxta gloss in.c .presenti.de offi.ordi.in.vj.& in.c.ij.de dona.& qui nõ administrãt nisi adepta possessione.l.iij.ff. de vsufr.l. lex quæ tutores.C.de admi.tu.Sed contrariã partẽ tenent Inno .Cõ post.Car.& do.An.&do.Abb.in.d.c.trãsmissam.& do: Ant.post Host.in.c.in literis.in.xxxiij. col. de resti.spo. & Abb.latè in sua dispo.incip.Sempronius.in.xxij. col. & Imo.de quo miror in.c.cũ.M.in.xxvj.col.de constit. per multa.sed maxime quia iura requirentia installatio nem loquuntur de solennitate:non de substantia.Secũ dò.quia iura quę dant formam administrationi, requi runt solam confirmationem.c.quisquis.de.elec.c.auari tiæ.eo.titu.in.vj.¶ Tertiò.propter gloss.in .c. quantò. lxiij.distin.quæ dicit quod electio dat habitum admini
3 strationis:confirmatio exercitium. ¶ †Quartò.quia.c. eum qui.de pręben.in.vj. punit solum violentiam . & ista pars seruaret in practica secũdũ Imo.in .d.c.trãsmis sam.& tenendo hanc partem ,quæ mihi placet : limita
4 primò.nisi alius esset in possione de facto . † Ita not. Rota deci.quarta.in nouis.per text.opti. cum sua gloss. in.c.licet.de prębend.in.vj. ¶ †Secundò .nisi habuisset
5 confirmationẽ ab eo qui nõ esset ordinarius loci.ita vo luit do.Anto.hîc.& refert Io.de Ana.qbus adde Archi. latè.idẽ tenẽtem.xvj.q.ij.super gl.summæ.in.iij. colum.
6 verſic.sed qualiter respondetur. ¶ † Tertiò limita.nisi sit consuetudo socio similis.in.c.hoc ius.in verb.ppetua.x.q.ij.& vide glo.in.c.clericos.in versi.perpetuã.de coh.cl. & mu.in regula.actus legitimi.de reg.iur.li.vj.in cle.j.in ver. ad eiꝰ.de rebꝰ eccle.nõ alie.in.c.de viduis.xxvij.q.j.in.c. re periunt.j.q.j.in.c.cupiẽtes.§.cæterũ.in versi.perpetuò. de elec.in.vj.in.c.fundamẽta.in ver.perpetuò.eo. ti.& Ii.in.c.quãuis.in eodẽ ver.de pœnis.eo.li.in.l.ij.ff.solu. ma.gl.iij.in.l.debere.ff.de serui.ru.prędio.gl.inver.ele ctionẽ.in cle.& fi principalis.de rescri.& ibi Car.q.xv. glo.fi.in.l.ij.ff.de sta.homi.per Ange.in.c.nos igitur.in auf.de restitutione fideicõmissi.& elegãter per Pet.de ancha.consi.cccxxiij.incip.discurrit materia dubij.per Domi.post Ioan an.in.c.ij.§ fin.de hęreti. li.vj. & Bal. in.l.fina.in princip.ff.de constitu.principum.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Canonicus non tenetur ad præstandum prandium pro sua re ceptione in prin.*
Fructus mensæ groſsæ qui dicantur.
2 *Statutum canonicorum quod aliquid soluatur pro receptio ne in canonicum:non valet:& quid de consuetudine?*
3 *Et quæ sit differentia inter statutum & consuetudinem vbi vide alia pulchra dicta.*

¶ *CAP. XLIIII.*

IAcobus. Prętextu consuetudi nis non põt exigi prãdium à canonico breuiter recipiendo. h.d. ¶ No.primò quòd canonicus vnꝰ eccleſię potest habere canonicatum in alia. de hoc dic vt per Innocẽ.in.c. cùm ianudum. de pręben.& per alios in.c.de multa.eo. titu. ¶ Secundò
1 not.ꝙ †vltra prębendam,sunt etiam alij redditus canonicales:qui aliàs appellantur fructus de mensa groſsa.vel potest intelligi de distributionibus quotidianis. de quibus omnibus in.c.vnico.de cleri. non resi. in.vj. per doct̃o.& not.ꝙ clericꝰ absens causa studij, licet nõ recipiat distributiones quotidianas , quia solùm dan tur seruientibus in diuinis .d.c. vnico . tamen recipiet fructus mensæ groſsæ.ita do.Abb.in.c.licet.quasi in fi. de pręben.Et hîc adde Cal.titu. de præben. consil.xxj. vbi dicit ꝙ si hoc anno contingeret diuidi fructus dictæ causæ qui percepti fuissent annis præcedentibus:cano nici nouiter creati his diebus percipient partem suam cum alijs:quod not. ¶ Tertiò not. ibi. *compellas.* quia poterunt compelli collegialiter,& singulariter. vt vo luit Ioan.And.in.c.j.§.fi.de censi.in.vj.Extra glo.vt ex cusetur consuetudo quę hodie viget in materia huius. c.vide domi.Anto.in.c.cùm.M.in.xxiiij. colum. de cõ stitu.& ibi Imo.in.xix.colum.Archidi.& Domi.in.c.si quis despicit.xlj.distin.& Albe.in prima parte statuto rum.q.lxxx.& Ioan.de ana.post do.Abb.in.c.sicut pro
2 certo.s.eo.& hîc concludit †ꝙ non valet statutum qđ aliquid soluatur per receptum in canonicum: etiam si illud sit conuertendum in pios vsus.per tex.singu.in.c. ex multis.prope finẽ.j. quæstio.iij. per quem multi ex prædictis docto.suprà fuerunt in errore aliter sentien do.sed secus est in consuetudine quæ hoc requireret: scilicet vt daretur conuertendum aliquid in pios vsus. quia valet secundum Hostien.hîc.& clarius domi. Ab bas:non tamen valeret vt conuerterent in proprios vsus.Ex quo nota.ꝙ non valeret de prandio:nisi fortè
3 illud præstaretur pauperibus.† Et quęritur in quo dif ferant statutum & consuetudo.respondet domi. Ab bas in.c.cùm.M.c.colum.de consti.ꝙ statutum habet principium,necessarium,cogens volentem:vnde* nec valet vt datum applicaretur* in pios vsus. per .d.c. ex multis.secus in consuetudine quæ fixit laudabiliter ra dices ex mera liberalitate conferentium. quæ confir matur ex ratione.c.ad apostolicam.s.eodẽ. aduerte ta men ꝙ sicut consuetudo facit ꝙ laici obligent clericis

a ¶ Et successoribꝰ. Adde & vide de hoc per do.Iac.de sancto Geor. in suo trac.super feu dis. in verbo qui quidem inuestiti. col.ix.ver. quæro subsequenter.
b ¶ Perpetuò. de hoc verbo perpe tuò,adde tu&vide per Alex.in consi. lx.col.ij,in ver.be nefacit.& in consil.lxxxvj. colũ.ij. versi.namverbum in primo volu.& adde ꝙ consi.Pet. de anc. allegatum, j. est nu,cccxxvij,

ſibi imburſantib⁹. vt.d.c. ad apoſtolicā nō tamē faciet qđ clerici obligent clericis ſibi imburſantibus propter iſtū tex. nec mirum. quia datū à laicis eſt per viā oblationis: cui ſe ſucceſsiuè obligant per.c. omnis. de cōſe. diſtin.j. ¶ Sed clerici nō videntur dare per viā eleemoſynæ vt recipiētes retineāt pro ſe. iuxta.c. nouū genus. de deci. facit ꝙ ſolet dici ꝙ priuilegiatus nō vtitur priuilegio ſuo cōtra pariter priuilegiatū. l. ſed & milites. §. j. ver. coequalitas. ff. de excu. tuto. not. oēs in. c. auditis. de reſtit. in integ. quæ oīa no. Et cōſidera extrauagātē. Vrbaniquinti. quæ incipit. ne in vnica. & pro eo qđ dictum eſt nō valere cōſuetudinē vt per ſe retineāt. facit tex. quē ita intellige in. c. intantū. in fi. ſ. eo. & in prædictis: non dicas ꝙ tolerātia Papæ aliquos excuſet. qa habent cōcurſum iuris diuini. vt expreſsè no. tex. vel probat in. d. c. ex multis. quem ad hoc no. do. Abb. in. c. j. & ibi dixi. ſ. eo. & in. c. cùm pridem. de pactis.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus conferens ordinem ſimoniacè, eſt ipſo iure ſuſpenſus à conferendis ordinibus per triēnium. & nu. 2.*

CAP. XLV.

1 SI quis. Simonia eſt ꝙ pactū remittere ordinatori actionē ad beneficiū cōpetituram. h. d, ¶ Not. ibi. *iniquitet eundem.* qūo diceſt eū inquietare, vide ſemp Bartolū in. l. amplius. ff. rē ra haberi. vbi ponit de hoc ver. & ſimilib⁹. dixi aliquid poſt do. Abb. in. c. ij. de accuſa. ¶ Secūdò: no. † ꝙ cōferēs ordinē ſimoniacè, eſt ipſo facto ſuſpēſus à collatione ordinū per triēniū. ordinatus verò ab executione perpetuò. vtrū aūt poſt tempus præfixum ſuſpēſioni requiratur abſolutio. vide glo. ꝙ non. in cle. j. in verſi. donec. de deci. vbi eſt ſuſpēſus donec ſatiſſecerit. quia quò ad eccleſiā requireretur abſolutio à ſuſpenſione: quia pōt dubiū eſſe an ſatiffecerit. vt latius per Inn. & do. Anto. in. c. cū bonæ. de æta. & quali. ¶ In excōcatiōe aūt ſemper requirit abſolutio. vt ibi per. c. cū deſideres. de ſen. exc. & de iſtis per do. Ab. in. c. j. in. j. col. de iudi. per Domi. latè in. c. in primis. j. iij. col. ij. q. j. & aliquid per glo. quæ reprobaſ in. c. ſi, de matri. cōtra. cō tra interdi. eccle. & ibi etiā dixi. & per Pe. de anch. cōſi. cccxvj. qđ incipit. hæc quęſtio iam vulgaris dici pōt & per Ioā. de ana. in. c. ex tuarū. de ſorti. & in. c. ex literis. in. vj. colū. de fur. & in. c. ad aures. ſ. eo. ¶ † In glo. j. ibi. *debitores.* Vide glo. quæ aliter loquiſ in. c. ſi Eps. in glo. ſi. de præbē. lib. vj. quæ dicit ꝙ talis renūtiatio fieri poteſt poſt ordinationē: non ante. ſicut aliās beneficio renūciari poteſt. vij. q. j. q̄ periculoſum. Subdit tñ hîc do. Abb. ꝙ etiā ante ordinationē renūciatio poſſet firmari iuramento. cū poſsit ſeruari ſine interitu &c. quæ ſo la ratio militat in caſu. c. debitores. de iureiu. fatetur tñ ꝙ ex parte recipientis non debet eſſe aliquid turpitudinis. vt hîc per eum. contra quē tenet Ioā. de ana. & do. Maria. hîc. quia tale iuramētū repugnat bono publico quia poſſet induci eųagatio ordinādi. cōtra. c. diaconi. xciij. diſt. & c. ſtudeat. in fi. quinquageſima diſtin. vnde ſuccedit regula. c. ſi diligenti. de foro compe. ſecundū eos pro quolibet adduco dictū Bal. in. l. pactum. quaſi in fi. C. de colla. vbi dixit ꝙ renunciansalimentis etiam cum iuramēto, non ligatur tali iuramēto: qđ poſſet eū deducere ad inopiam: & in eo deficiūt omnes comites iuramenti. de quibus. xxij. q. iiij. c. inter cætera. & gl. in c. & ſi Chriſtus. de iureiu. Idē in propoſito maximè qa tale iuramentum prēiudicat ſaluti corporali. ideò non tenet. xxij. q. iiij. c. vnuſquiſquis. per quā rationem reſpondetur ad. c. debitores. vbi tenet acceſſorium: & non principale. quia ſoli Deo queritur principalis obligatio ex pte iurātis. & iſta intelligēda ſunt neceſſariò, niſi forte clericus haberet vnde viuere poſſet. aliās ſecꝰ quia cogeretur victum manibus quærere. xci. diſtin. c. clericus victum. & aliter intelligendo ceſſarent omnes rationes doctorum. Et de intellectu dicti. c. debitores, melius quā per ſcribentes ibi. vide ſubtiliter Bal. in repeti. l. ij. in. xvij. colū. verſi. quo ad octauum. de iureiuran. ff. & in. l. non dubium. in. xvij. oppo. C. de legi.

SVMMARIVM.

1 *Abbas venit appellatione monachorum.*
2 *Iuncto verſicu. prima concluſio. hæc concluſio fallit in materia odioſa.*
3 *Item fallit. niſi prouiſio ſit facienda per ipſum abbatem.*
4 *Diſpenſatio eſt odioſa de ſe.*
5 *Diſpenſatus ſuper aliquo beneficio, non erit capax rei temporalis: ſi natalia obſtant. Hoc dictum limita, vt hîc.*
6 *Mixtum non comprehenditur ſub ſimplici in materia odioſa.*
7 *Facultas diſpenſandi non eſt odioſa: nec ſtrictè interpretēda.*
8 *Et adde ad hoc quæ habentur.*
Quam concluſionem limita: vt inferius patet.
9 *Simonia commiſſa in rebus in quibus ius diuinum adhæret & in merè poſitiua ſimonia: qualiter aboletur per pœnitentiam.*

CAP. XLVI.

MAndato. In materia indifferenti appellatione monachorum venit abbas hoc primò. Simonia ſolo effectu animi nō cōmittitur ſed 1 aliquo dato vel recepto. h. d. ¶ † No. ꝙ appellatione monachorum venit Abb. & per iſtū tex. dixit Ioā. an. in pœmio decre. ꝙ appellatione ſcholaris venit rector. quia nō definit eſſe ſcholaris. Vnde dicit Bal. in. l. nec patronus. C. de ope. no. nū. Quod ſcriptor factus rector medicorū, tenetur cōplere librum inceptum: quia nō definit eſſe ſcriptor. In quo tamen aliter ſenſit Bal. in. l. quiſquis. C. de epiſco. & cle. & fortè melius per j̄ dicenda. Sed opponiſ. de. c. vltimo. de prēben. vbi appellatione bñficij nō venit eccleſia collegiata. ad idē. c. ſtatutū. iuncto. c. licet canō. de ele. in. vj. quæ iura ſingulariter probāt. ꝙ quoties ſpecies aliquid addit generi, nunquā appellatione generis venit ſpecies. & ideò ex dictis doctorū hîc & alibi collige tres limitationes, vel cōcluſiones. ¶ Prima cōcluſio. Appellatione monachorū in materia fauorabili veniūt abbates. ita text. hîc. & in. c. ex ore. de priui. & ibi do. Ant. in ſecūdo no. a Bar. in. l. iiij. ff. de ſtip. ſeruo. dicēs ꝙ ſi relinquitur fratribus capa, & priori biblia: ipſe etiā prior habebit capā. no. Ang. & Imo. in. l. coheredi. §. q patrē. ff. de vul. & pu. & in. l. doli clauſula. ff. dever. ob. & Bar. in. l. ſi cōſul. ff. de adop. Cy. in. l. cū quæſtio. C. de lega. do. Abb. in. c. cū olim. in. iij. co. de re iu. ¶ † Fallit hęc cōcluſio in materia odioſa. vt hîc ꝙ do. Ab. & per Car. poſt. Mathēū in cle. j. in. vj. oppo. de reg. dicēs illū tex. non habere locū in Abbatē. & Inno. in. c. ſedes. in fi. de reſcri. Et ideò dicit do. Abb. in. c. j. in. iiij. colū. de ſen. excom. ꝙ in pœnalibus appellatione monachorum non veniunt conuerſi per. d. c. ſtatutum. ſimiliter dicit Ab. in. c. j. in. iiij. col. de iur. cal. ꝙ appellatione clericorum non veniunt monachi in materia odioſa. per. d. c. ſtatutum. ſecus in fauorabili materia. Sed iſta dicta intellige. niſi odium, vel pœna tenderet in fauorem animæ. quia venit Abbas appellatione monachi. per tex. quē ſic intelligo ſ. c. j. §. porrò. de ſtatu monacho. lib. vj. & glo. in cle. attendentes. in verſi. moniales. de ſtatu monacho, & adduco notabile dictum do. An. in. c. omnes. in. iiij. col. de pœ. & re. vbi dicit quòd licet in pœnalibus ſub ſimplici nō comprehendatur mixtum. vt dicam in concluſione ſequenti. tñ fallit in materia dirigēte in ſalutē animę prīcipaliter. vt in exemplo de quo ibi de hermaphrodito. ¶ † Fallit ſecūdò prima cōcluſio, niſi *ꝙ* uiſio ſit facienda per ipſum

da per ipſum abbatē. vnde ſi ſcriberetur ſibi vt diſpenſaret cum monachis, non diſpenſabit cū ſeipſo. ſecūdū do. Abb. hîc. per. c. fi. de inſti. Adde Domi. idē tenentē in. d. c. j. §. porrò. Non obſtat prædictis. c. per exemptionem. de priui. in. vj. vbi in materia ſtricta appellatione clericorū veniunt canonici. contra id qđ dixi per di. c. ſtatutū. qa reſpondet do. Abba. in. c. bonæ. el. j. in. j. col. de poſt. præla. qđ illud eſt propter abſurdū euitan. ſ. ꝙ clerici eſſent exempti & nō canonici. ¶ † Secūda concluſio. diſpēſatio in ſe eſt odioſa. c. in fi. de fil. preſby. in vj. vnde dicunt omnes doc. in. c. de multa. de prēben. ꝙ diſpēſat⁹ ad duo curata, nō habebit ea in eadē eccleſia. imò ſingulariter dixit Hoſti. ꝙ in diſpēſationibus non pōt argui à maioritate ratiōis. ita Hoſt. in. c. poſtulaſti. de reſcrip. & notat Fede. conſi. xiiij. & Pe. de anc. conſi. a xvj. ª inci. dñs noſter. pro quibus optimè facit tex. in. c. 5 cui de non ſacerdotali. de prēben. in. vj. † & ideò diſpēſatus ſuper aliquo beneficio nō erit capax rei temporalis, ſi obſtāt natalia. ſed hoc dictū Hoſt. limita. niſi illud minus eſſet recluſum inſeparabiliter cum maiori. ita propriè limitat Io. an. in addi. Spe. ti. de legato. §. fi. ver. iiij. vnde diſpēſatus ad diaconatū cenſet diſpēſatus ad ſubdiaconatū, pro quo vide gl. ſing. i. c. ſi quis in clero. vij. q. j. quæ dixit ꝙ diſpēſatus ſuper pluralitate beneficiorū, cenſet etiā diſpēſatus ſup reſidentia. in quo vide gl. in. c. quia intantū. de præbē. per quā infert do. Abb. ibi. ꝙ ſi diſpēſatus vt non obſtante minori ætate ſit capax eccleſiæ curatæ: cenſet etiā diſpēſatus vt nō teneat promoueri ad ſacerdotiū. ſecꝰ aūt ſi illud recluſum ſit ſeparabile. vnde diſpēſatus ad ſacerdotiū, nō erit capax eccleſiæ curatæ: ſi obſtāt natalia ſecūdū do. Ang. ſing. in. c. j. de fil. preſby. poſt Spe. tit. de leg. §. nūc de epiſcoporū. nō obſtat. c. accepimus. de æta. & quali. qa non erat ad curā: ſed ad beneficiū. vnde erit capax ſimplicis beneficij, prout ī alia materia ſingulariter declarat Io. and. in addi. Spe. tit. de iure patro. ſup rubri. ¶ Secūdò limita dictū Hoſti. niſi materia nō eſſet multū odioſa, nec ambitioſa. ita voluit Imo. in. d. c. poſtulaſti. in vlti. col. & d. Ab. in. c. at ſi clerici. §. de adulterijs. in. vij. col. b de iud. Et in eo qđ dixi diſpenſationē nō extendi ᵇ à maioritate rationis, nō obſtat. c. per venerabilē. in prin. q fil. ſint legi. vbi legitimatio ad ſpiritualia extēditur ad tēporalia. qa reſpondet ibi do. Abb. ꝙ allegatio partis. vel reſpōde ſecūdū ipſum in. d. §. de adulterijs. ī. xij. col. in quādā additione. ꝙ p̄dicta procedūt in diſpēſatione multū odioſa. aliās ſecus. qa legitimatio nō dicitur eſſe multū odioſa. nec obſtat ꝙ ſit in præiudiciū aliorū ex pectantium hæreditatem. quia talē ſpem abhorret lex ciuilis. l. poſt emācipationē. ff. de lega. nec curat tale in tereſſe. l. cū conſenſu. §. filiū. ff. de appella. facit. l. j. §. ſi im puberi. ff. de colla. bo. vel dic ſecūdū Ioā. and. in. d. ti. de legato. §. fi. ꝙ regula cui licet. de re. iur. in. vj. &. d. c. per venerabilē. & omnia ſimilia fallūt in diſpēſatione pro c pter illud ſingulare dictū Hoſ. ī. d. c. poſtulaſti. ¶ † Tertia cōcluſio. In materia odioſa ſub ſimplici nō comprehenditur mixtū. ita omnes doc. hîc. ſecus in materia fauorabili. l. ſi ita ſcriptum. ff. de lib. & poſth. bene facit gl. ſing. in. c. null⁹. in ver. homini. de tēp. ordi. in. vj. quę dicit ꝙ appellatione hominis nō venit clericus: ſed venit purus laicus in materia odioſa. & dicit ibi Domi. no. bene ad ſtatuta dicētia ſi qs homo fecerit ſic. ¶ Limita iſtā cōcluſionē per id qđ no. do. Ant. in. c. omnes. in quarta colū. de pœ. & re. & retuli. ſ. ſ. niſi pœna tenderet in ſalutem animæ. quod bene not. Et de materia mixturæ quando in eodem ſubiecto concurrunt duæ qualitates. recurre ſemper ad Ludo. roma. qui omnes excellit in hoc. in. l. ij. in princip. ff. de verbo. obligatio. Et ad intellectum iſtius text. vide etiam domi. Abb. latè in. c. vniuerſitatis. in vlti. colū. de ſenten. excommu.

2 ¶ Si relinquit. Addē ꝙ Fel. malè allegat Bar. in. d. l. iiij. ff. de ſtipu. ſer. qa intentio Barto. ibi non fuit probare quod biblia, & capa, debeatur priori in caſu fauorabili, & ſic appellatione fratris venit ēt prior ſed intentio Bar. ibi fuit oſtendere quod quādo clauſula generalis eſt appoſita poſt 1 aliqua ſpecificata; operatur ſolū quātum ad illa ſpecificata: & non quo ad alia. Adde Bar. in. l. legatorum. §. fi. ff. de leg, ſi. glo. xxvij. qō. ſ. in. c. gaue. & do. Car. in cle, ſi, de ꝓcu. in. ſi. no, & facit iſta ad qō, derogatū eſt. c. ſtatutū de reſcrip. in. vj. in aliquibus. & poſteà ſecuta eſt clauſula generalis, an cōprehēdat nō ſpecificata, videtur dicendū ꝙ nō. 2 quia clauſula generalis debet antecedere. & ſpecialis ſequi ad hoc vt cō prehēdatur.

7 ¶ † Quarta & vltima cōcluſio. Facultas diſpēſandi nō eſt odioſa: nec ſtrictè interpretāda. ita tex. hîc. ſecūdum intellectū Ioā. an. qui ſemper allegatur. Per iſtū tex. dicit do. Ant. in. c. per venerabilē. in. xx. col. qui fil. ſint legi. & licet legitimatio ſit aliquo modo odioſa: tñ pote 8 ſtas legitimādi largè interpretat. ¶ † Et iſtum tex. facit fin. Ioā. de ana. in. c. j. in. v. co. de malefi. ver. tunc ſtat cō munis opi. vbi vide. & ideò cōcludit Cal. ti. de cōſtitutionibus. cōſi. xvj. ꝙ habēs facultatē diſpēſandi ſuper irregularitate incurſa ꝓpter cōtemptā excōicationē canonis, poterit diſpēſare circa excōicationē incurſam vigore ſtatuti capituli eccleſię cathedralis. per not. hîc. q̄ multis rationibus cōfirmat. ¶ Similiter Cal. ti. de regulari. cōſi. xix. qđ incipit. Abbas habet priuilegium. dicit idem loquens in excōicatione incurſa ex cōſtitutionibus ordinis. Similiter Cal. titu. de cōſangui. & affinita. cōſi. j. cōſuluit poteſtatem diſpēſandi cum coniunctis in tertio gradu extendi ad coniunctos ex vtraq; linea: & adduco. gloſſ. ſingu. quę optimè iſta ꝓbat. in cle. j. in ver. ſacerdotiū. de offi. vica. quāuis hoc modo non pōderet eū do. Abb. ibi. cuius verba ex toto repugnāt his quę prędixi in ſecūda cōcluſione. Et per p̄dicta ſuſtentatur opi. Bar. in. l. ij. in prin. de verbo. oblig. dum dicit ꝙ habens facultatem diſpenſandi cum nato ex adulterio, vel cum nato ex inceſtu, poterit diſpēſare cū adultero & inceſtuoſo ſimul: quia ſumus in materia fauorabili. vnde ſuccedit qđ dixi in ꝓxima cōcluſione. ¶ Itē quia facultas iſta eſt latè interpretanda. & cū dicto Bar. cōcordat Bal. Ang. & Roma. in. d. l. ij. & Ange. in. d. l. fi ita. ꝙ Bal. inſti. de actio. §. j. & in. l. demens. ff. de hęredi. inſtitu. quāuis contrarium diſputādo firmauerit Pau. de leaza. in diſputa. incipiente. Papa concęſsit. quæ eſt mihi folio. lxxviij. quem ſequitur Ioā. an. in addi. Spec. ſuper rub. qui filij ſint legi. & in. c. at ſi clerici. §. de adulterijs. de iudi. nūc obſtat opi. Bar. ꝙ iſte fit caſus omiſſus. & ſic remaneat in diſpoſitione iuris cōis. per. c. ſtatutum. de reſcri. in. vj. cui rationi dicit Pau. ſe non ſcire reſpōſum: quia reſpondēt alij ꝙ nō eſt omiſſus: ex quo cōprehēdit ſub ſimplici. ſed certè niſi eſſet iſte text. cū dicto doctorū: tenerē cū Pau. de leaza. ꝓpter hanc ſuā rationē. quia nō poteſt dici cōprehenſus. quia eſt tertia ſpecies nō poſita in indulgētia. maximè quia beneficia principium exorbitantia ſtrictè interpretantur. c. quāuis. de prēbē. in. vj. & ideò dixit do. Ab. in. d. §. de adulterijs ꝙ opi. Bar. de æquitate & opin. Pau. de rigore. imò Bar. met ſequitur Paul. in. l. vim paſſam. §. p̄ſcriptione. a ff. de adulte. per illū tex. vbi p̄ſcriptio quinquēnij quæ aliter extinguit adulteriū, non procedit in accuſatione inceſtus. & ad hunc tex. dixi poſſet ꝙ loquatur in caſu in quo eadem ratio militet in mixto. nam iſta verba ꝙ fiat larga interpretatio. debent intelligi ſanè ad caſus quoquomodo adaptabiles aliās ſecus. & per hunc intellectum habes vnam limitationem ad iſtam concluſionem. ¶ Secundò limita iſtam concluſionem vt largè interpretetur. præterq̄ in cauſæ cognitione. nam ſi in b caſu quo princeps diſpenſare poteſt ſine cauſa concedit illam facultatem inferiori: non poterit ille ſine cauſa diſpenſare. ſecundum Inno. ſingulariter in. c. duduum. el ij. in vlti. colū. verſi. Item ſi Papa diſpenſet. de electi. & in. c. cùm ad monaſterium. in. j. colū. verſi. non tamen. de ſtatu monachorum. & in. c. veniens. in prima glo. de filijs presbyterorum. ¶ Tertiò limita. niſi nominetur perſona cum qua eſt facienda diſpenſatio. quia tunc non eſt vna ſimplex facultas diſpenſandi: ſed quaſi diſpenſatio in eſſe producta ſolam executionem expectans. ſecundum domi. Abba. hîc. pro quo allego gloſſ. quæ optimè hoc ſenſit in. c. literas. in verſi. ordinarij. de fili. presbyterorum. ¶ Quartò limita vt nō extendatur ad defectus à iure naturali inductos. ita in

a ¶ Cōſilio. xvj. Ad de quod eſt numero conſi. xix. & ad materiā adde an diſpēſatio poſsit fieri quò ad quędam & quò ad quędam non. per Alex. in con. clxxxix. col. j. in quin. to lib.

b ¶ Non extendi. quando diſpenſatio extendatur. vide latè ꝓ eundem Feli. in. c. poſtulaſti. col. x. ver. circa tertiū. vbi plenè. ſ. de reſcri. & quādo terpretetur ſtrictè per eūdē in. c. cauſam. col. x. ver. hic limita declarationem. ſ. eo. tit. de reſcrip. & dictis per ipſum ibi. & adde ꝙ diſpenſatio trahi ad ea q̄ veniūt ī

conſequẽtiam ad diſpẽſatio. ita do. Bar. Sozi. ĩ ſuo cõſi. ccxxvj. colũ. fi. ver. adduco. in ſecũdo vol. & etiam adde q̃ licet diſpẽſatio cũ certa perſona ſit odioſa: tamen poteſtas diſpẽſandi eſt fauorabilis. ita ipſe Sozi. in conſil. cclx. col. xj. ver. ſecũdũ q̃ videbatur. Item adde quæ dicatur diſpenſatio & quę legitimatio. vt per Alex. incõſi. xxx. col. fi. in quarto vol. & in cõſi. lx. col. v. verſicu. rationes ergo.

terminis no. Bal. Ang. & Imo. in l. fili⁹ à patre. §. fi. ff. de libe. & poſthu. pro quib⁹ allego ſingulare dictũ Hoſt. in c. j. de trãſac. vbi dicit q̃ clauſula ſupplentes de plenitudine poteſtatis omnẽ defectũ &c. quã quotidie papa apponit; nõ extenditur ad defectus repugnãtes iuri naturali. de quo exclamant ibi oẽs ſcribentes: ſed eſt caſus elegans rectè intuenti in clemẽ. paſtoralis. ad fin. de re iudi. ¶ Quintò limita. niſi larga interpretatio eſſet cõtra conſuetudinẽ approbatã: quia etiã ſi interpretatio haberet ſenſum iuris: tñ ſtrictè interpretabitur. ita eſt caſus ſing. in. c. q̃ dilectio. de conſang. & affi. prout ibi adduxi vltra oẽs. ¶ † In gl. fi. ibi: *ſecus in vſura*. ratione differentię quærũt hîc omnes doctores. & fatenr ſe nõ inuenire: maximè Moderni cũ quib⁹ trãſeo licet Hoſt. rationabiliter teneri poſſit videlicet q̃ iſte text. ꝓcedat in ſimonia inducta à iure poſitiuo: in qua propriè loquit vt i ea ſatiſfaciat ſola pœnitẽtia. cũ differat ab vſura dãnata: ſed in ſimonia cõmiſſa in caſib⁹ habentibus cõcurſum iuris diuini erit idẽ in beneficialibus in quibus eſt prohibita ſimonia de iure diuino. j. q. iij. c. ex multis. & dixi in c. j. ſ. e. nõ procedit iſte text. & iſta Ioã. de ana. hîc. dicens aliã ſolutionẽ quærẽdã à legũ cõditore. Demũ per iſtũ tex. dicunt hîc doctores q̃ vbi de æquitate agit, Abbas depoſitus remanet monachus eiuſdẽ monaſterij: ſecus ſi ageret de rigore. per c. quoniã. ſ. eo. In quo licet ipſi nõ dicant, eſt contrarietas inter doctores. patet ex his quæ ſcribit Federi. cõſi. v. Imo. in. c. ex tranſmiſſa. in vlti, col. de renun. & in cle. ne in agro. in. xxij. col. de ſtatu monachorũ. & in cle. ij. in vlt. col. de regula. & ibi. d. Car. in fi. & Domi. in. c. ac cedens. l. diſt. & Bal. in. l. ſi quis de togatis. C. de aduo. diuer. iud. & do. Ant. in. c. cũ cauſam. de elec. & Car. cõſi. lxxvij. & Pet. de ancha. in. c. nullus. de elect. in. vj. & per do. Anto. & do. Abb. in. c. cùm ad monaſterium. in. v. col. de ſtatu. mo. & iſtorum dicta ibi recitaui. Finis ſit huic titulo.

De magiſtris *Rubrica.*

¶ Continua vt hîc per doc. & q̃a in hoc titulo tractandũ eſt de modo docendi & diſcẽdi. & Ioã. de ana. hîc in Rubrica multa ſcripſit: ideo tãgo tria. Primò de ſtudẽtibus. Secũdò de doctoribus. Tertiò de ignorantibns. ¶ Ad primũ no. tria requiſita ad perficiendũ ſtudẽtẽ. Primũ eſt ingenij perſpicacitas. Secundũ laborũ perſeuerentia. Tertium poſt maturitatẽ fructuoſa tarditas. ¶ Ad primũ vide no. ꝑ Bal. i. l. macedoniani. C. ad macedo. vbi dicit q̃ ſi fili⁹ cœpit ſtudere de volũtate patris, non põt patrẽ pœnitere. vt ibi in gl. niſi appareret de ruditate ingenij: q̃a artificialia ſtudia naturalib⁹ ingenijs cõuenire debẽt: aliãs perdit ſumptus. & allegat illud, q̃d aliquos jta hebetes natura creauit, vt etiã ſummis ſtudijs diſcere allegata non valeãt. facit tex. in. l. ſti chus liber eſto. ff. de leg. iij. vbi q̃ docẽdũ eſt artificiũ alicui; debet prætor cauſa cognita videre ad q̃d magis aptetur eius ingeniũ, & ideò dicit text. in. c. fĩ. eo. q̃ inueniant docibiles. & ſubdit ibi do. Abb. ad hoc aduertãt parentes. Quòd aũt multũ operet acumen ingenij: vide ſingulariter Inn. in. c. cũ in eũctis. de elec. vbi dixit q̃ qui debito tẽpore nõ ſtuduit, ſi tñ eſt ſpes ratiõe ingenij, q̃ cõtinuãdo ſtudiũ debeat ꝓficere, licitè gradua tur. q̃d multũ no. Imo. in cle. j. de ẽta. & quali. & Vin. in c. illiteratos. xxxvj. di. facit gl. in verbo deuotio. ĩ. c. monach⁹, lxxvij. di. & in. c. cũ ex literis. §. ꝓſpexim⁹. in ver. inſtruct⁹. de reſt. in inte. q̃ dicũt q̃d prudẽtiã, honeſtas, & ingeniũ ſupplẽt ętatẽ. & pulchrè ſcribit Io. an. ĩ Spe. in ti. de ſacra vnc. cõmẽdãs Clemẽtẽ ſextũ. q̃ ad epatũ Maguntinum promouit quẽdam valde iuuenẽ filium vnius comitis. qa iſtę partes ſupplebant ętatẽ. facit q̃d not. Bal. in. l. j. §. interdum. ff. de ſuis & legi. hęre. & in. l. ſed & milites. §. iam nũc. ff. de excu. tuto. vbi dicit q̃ minor. xxv. annis acuti ingenij nõ ꝓſumit decept⁹ in cõtractu. & ideò nõ reſtituit in integrũ. eſt caſus in. l. j. C. qui & aduer. quos. & iſtis adde Ang. in. l. j. §. pueritiã. ff. de poſtu. vbi dicit ſe anno xxiij. ętatis ſuę accepiſſe gradũ & cœpiſſe legere. & dicit q̃ Bal. frater ſuus anno. xvij. ętatis ſuę repetijt. l. cẽtũ Capuę. ff. de eo. q̃d cer. lo. & dicit Bar. i. l. q̃dã. in fi. ff. de ver. obli. q̃d. xx. anno publicè repetijt: & ſequẽti anno aſſumpſit gradũ. facit. l. ſeruũ. §. ſequit. ibi. Celſus adoleſcẽs reſpõdit. ff. de ver. obli. ¶ Secũdũ eſt laborũ ꝓſeuerãtia. Vñ Bal. in rubri. de ſchiſmaticis. in. vj. in certis apoſtillis clamat contra ſcholares diuidẽtes ſe ab vnitate & cõgregatiõe ſtudij: q̃a ſecũdũ ipſum meli⁹ faceret ſi ſe & parẽtes inanibus ſumptib⁹ nõ vexarẽt. Et ideò ſcribit apud Marchũ var ronẽ. nũq̃ ad terminũ pueniet qui q̃videt tales imitaf. & Seneca epiſtola. ij. plãta q̃ ſępe trãſferẽ nõ coaleſcit. & ibidẽ in peregrinatiõe vitã agentibus hoc euenit. vt multa habeãt hoſpitia: nullas amicitias. facit. c. ꝑs byteros. xvj. q. j. ibi plurib⁹ intẽtus &c. facit illud: intercisa perit. & ideò dicit Ioã. de ligna. in ꝓc. cle. q̃ ſcholaris nõ ſtudẽs nõ gaudet priuilegio. allegat gl. in. l. vnica. C. de ſtu. libera. vrbis romę. ſequif. d. Ab. in. c. j. de iudi. in vlti. col. ſubdẽs ſingulariter idẽ eſſe ſi inhoneſtè viuit. per. l. agẽtes. aliãs incipit ꝑ id tẽpus. C. decurio. & ſtatione. lib. xij. & facit quod no. Bar. in. l. q̃ę ſub cõditiõe. in viij. col. ff. de teſta. q̃ priuilegia data viduis intelligunt de honeſtè viuẽtib⁹. no. Bal. in. §. nos aũt. in. xij. co. inſt. de Attiliano tutore. eſt tex. in. l. his ſolis. C. de reuo. do. dixi in. c. fi. de ſecũ. nup. Et ideò dixit Specul. in titu. de reo. in fi. primę col. q̃ priuilegia data ſcholarib⁹. interpretanf dũmodò ꝓficiãt in ſcientia. per tex. in. c. gloria epiſcopi. §. Crates. xij. q. ij. ibi, nõ hieroſolymis &c. bñ facit tex. in. c. gñaliter. xvj. q. j. ibi nõ diuagãtes, nec circa miniſteria diuina deſides &c. facit gloſſa ſin. in. c. ij. in ver. ſedẽ. in fi. de priui. in. vj. q̃ dicit q̃ intrãs in fraudẽ certis vicibus, nõ habet priuilegia ſcholariũ. ſimile dixit Pe. de ancha. cõſi. ccxxviij. q̃ deſcript⁹ inter capellanos papę nõ dicif excuſari à reſidẽtia. niſi quãdoq; excuſari à reſidẽtia. niſi quãdoq; exercuerit officiũ capellani. facit quod dicã j. de doctorib⁹ ignorãtib⁹. ¶ Tertiũ de fructuoſa tarditate poſt maturitatẽ. vide glo. in l. j. C. de anno. ciuilibus. lib. xj. quę dicit q̃ ſcholaris peritus ꝑferẽ doctori ignorãti. non tamen intelligas q̃ha beat priuilegiũ doctorũ q̃ nulla peritia eã fert ſecũdũ Car. in cle. ij. in. ij. q. ver. viij. de magiſtris. Erit aũt fructu. quia ꝓpter maturitatẽ ſciẽtię poterit graduari ſine examine. Ita zenzelinus in cle. ij. de magiſtris. & ibi Car. & do. Ab. in. c. cõſtitutis. vltimo de appel. ꝑ illum tex. & Imo. in. c. ab excõicato. in. j. col. de reſcri. Roma. in. l. ſiverò. §. de viro in fallẽtia trigeſima. ff. ſo. ma. facit tex. in. c. nullus. xxiiij. diſt. vbi teſtimoniũ populi habet vim examinationis. no. gl. in. c. de petro. xlvij. diſt. & gl. in. c. qui Epſ. xxiij. di. bon⁹. text. cũ gl. inverbo aliqualẽ in cle. j. de iureiur. & ibi in terminis. Car. in. ix. col. ver. xviij. no. inferẽs poſt antiquos ad baccalarios nouos. Si q̃s aũt immaturus accelerat: oportet plerunq; per corruptelã doctorũ eũ cõtẽtare. ſed talis nõ eſt doctor: vt ſingulariter voluit Archi. in. c. de quibuſdã. xxxvij. diſt. ſequif do. Ab. in. c. clerici. in. ij. col. de iudi. Idẽ not. Nico. de neapo. in. l. athletę. in prin. poſt gl. ibi. de excu. tuto. ff. & ſequitur Ioã. de ana. hîc. & Idem not. Andręas de barulo. in. l. j. C. de athletis. lib. xj. quẽ allegat & ſequitur Ioã. de ana. in rubrica de tornea. in. ij. col. quod no.

10 ¶ † Ad ſecundum de doctoribus not. multiplices eorum prerogatiuas. dicunf enim ſtellę in perpetuas ęternitates manſurę. c. fin. j eodẽ. & ſplendor fulgens. c. ex eo. de elec.

eo. de elec. in. vj. dicunf nobiliſsimi. l. prouidendũ. C. de poſtu. & doctor ignobilis præferf doctori nobili. imperito Bal. in. l. fi. C. de aduo. diuer. iudi. & dixit Azo in procœmio inſtitutionũ. ſciẽtia ciuilis facit eius profeſſores per orbẽ terrarũ ſolẽniter principari: & ſedere in aula imperiali. Itẽ qui legit per. xx. annos eſt dux & comes. l. quoties. & ibi Barto. C. de profeſſoribus qui in vrbe
a Cõſtãtinopolitana. Itẽ doctor eſt in dignitate. [a] Bal. i procœmio. C. Itẽ gaudet priuilegio nobiliũ. Bart. in. l. medicos. C. de ꝓfeſſo. & medicis. Itẽ nõ põt ipſe prohiberi à delatione armorũ. Bar. in l. magiſtros. C. de ꝓfeſſori. & medicis. lib. x. Itẽ quilibet magiſtratus debet doctorẽ ad ſe venientẽ inuitare ad ſedẽdũ. l. fi. C. de officio diuiliũ iudicũ. Itẽ ſunt ciues loci in quo legũt. Bar. in. l. municeps. §. fi. ff. ad municipa. Itẽ ꝑ iniuria eis illata cõpetit eis actio popularis. Bar. in. l. j. §. ius publicũ. ff. de iuſti. & iure. Itẽ filij eorũ
b debẽt gratis ꝓmoueri. gl. in. l. iubemus. C. de aduo. diuer. iudi. Itẽ nõ poſſunt capi perſonaliter [b], & capiens puniť pœna mortis. gl. & Bar. in. l. medicos. C. de profeſſori. & med. Itẽ habẽtes ſcientiã eminentẽ merenf facilè diſpenſatiõe legũ & ſtatutorũ. ſecũdũ Bal. in. l. ſed & reprobari. in. §. amplius & illud. ff. de excu. tut. per tex. ibi. in verbo valde diſciplinatos hoîes. Et per illum tex. dixit Io. de ana. in. c. quãto. in. v. colj. eo. q̃ habens talẽ ſciẽtiã indubitãter pcedit militẽ. licet aliãs ſit dubiũ. vt ibi dicã. & ad hoc facit tex. fin. in. c. ſtatuimus. §. his oĩbus. lxj. diſ. vbi purus laicus ꝓpter eminentẽ ſanctitatẽ eligiť in epm. Itẽ doctor torqueri non põt. Cy. in. l. militis. C. de quæſtio. ¶ Ad tertiũ de ignorãtibus. dic q̃ ſupra dicta priuilegia eis nõ cõpetũt ſecũdũ Pe. de anch. in. c. j. de parochijs. &. d. Ab. in. c. clerici. in. ij. col. de iudi. & Bal. in prima cõſtitutione fforũ. in vl. col. & probaf ratione. quoties enim habens titulũ alicuius officij vel artis, ſi nõ exercet ſe in eis: nõ gaudet priuilegijs illius artis, vel officij. ergo multòminus ille q̃ ne
c dũ nõ exercet, ſed exercere non põt. facit tex. in. c. cauete. xxij. vj. vbi nõ faciẽs opera chriſtiani nõ dicif chriſtian⁹. facit dictũ Pe. de anc. cõſ. ccxxviij. [c] q̃ habẽs titulũ capellani nõ gaudet illo: niſi quãdoq; exercuerit illud officiũ. & expreſsè de nõ exercẽtibus artẽ eſt deci. Bart. in. l. ſemper. ꝑ illũ tex. ff. de iure immu. & in. l. qui ſub prętextu. C. de ſacroſan. eccle. & in. l. ſcriniarios. C. de teſta. mili. & in. l. j. ꝑ illũ tex. C. de collegiatis. lib. xj. & Bal. in procœmio fforũ. in. ij. col. & do. Abb. in. c. vigilãti. de ꝑſcri. faciũt etiã iura de quibus ꝑ gl. ſi. in prin. in. c. abbate. de ver. ſigni. q̃ ceſſante cauſa priuilegij ceſſat priuilegiũ facit. l. ne quidã. C. de teſt. mili. vbi miles nõ militãs perdit priuilegiũ militare. imò forti⁹ dixit Bar. in. l. iij. C. de tyronibus. lib. xij. q̃d doctor iuuenis qui diu nõ laborauit in exercitio doctoratus, adhuc nõ habet priuilegiũ dignitatis ſuæ. ergo multòmin⁹ qui nunq̃ põt exercere. facit text. no. in. c. q̃ ipſis. xxxviij. di. vbi ſacerdos ignorans perdit nomẽ ſacerdotis. Quis verò dicaf doctus, vel indoctus. vide Innoc. in. c. cũ jn cunctis. de electio. vbi facit triplex membrũ ſcientiæ. vide licet q̃ aliqua eſt eminens, mediocris, & ſufficiens. & de his non intelligo. ſed de illis qui penitus ſunt ignari literarum.

SVMMARIVM.

1 *Pauperes non dicuntur quos parentum opes ſuſtinent.*
2 *Temperentia eſt adhibenda in ſtudendo.*
3 *Statutum non patitur fictionem.*
4 *Magiſter quis dicatur?*
5 *Doctorem ſe nominans cùm non ſit, tenetur crimine falſi.*
6 *Scribens literas nomine alieno: epiſcopo ignorãte: tenetur crimine falſi.*

¶ *CAP.* *I.*

1 QVoniam. ¶ Cathedralis eccle. ſemper prouidere debet magiſtro, de beneficio: vt clericos illius eccleſiæ & alios pauperes gratis doceat. & vendens licentiam docendi, vel prohibens idoneum à docendo iuſtè beneficio priuatur. ¶ † No. ibi: *parentũ opibus*. q̃ nõ dicũtur pauperes quos parẽtũ opes ſuſtãtare pnt: q̃a pater tenef alere filiũ. l. ſi q̃s a liberis. ff. de li. agno. etiam ſpuriũ. c. cũ haberet. de eo qui dux. in ma. ſcdm doct. quibus adde gl. fin. in. l. ſed Iulianus. §. pinde. ver. quòd dicitur. ff. ad macedo. quę dicit q̃ mutuũ factũ filiofamiliãs vtiliter ſtudenti, obligat patrẽ: nedũ ſi pater ignorauerit: ſed etiã ſi ſcies ꝑhibuit. & ipam facit ſin. Roma. in. l. q̃uis. ff. ſol. mat. Hinc eſt
2 q̃ † ſi fili⁹ de volũtate patris tacita vel expreſſa cœpit ſtudere: cogif pater etiã nolẽs ſubuenire in neceſſarijs ad ſtudiũ. ſecũdũ gl. in. l. macedoniani. C. ad macedo. quam ſequif ibi Bal. limitãs vt. ſ. dixi in Rubri. niſi qualitas in genij aliud ſuaderet. quod tñ ĩtellige. dũmodò illa cognoſcaf ſpatio tẽporis ꝑ id q̃d not. Bal. ſ. in ꝓemio Greg. in. ij. col. vbi dicit q̃ ſępe ingenia groſſa ꝓpter aſsiduitatẽ ſtudij efficiunf efficaciſsima. & ſubdit Bal. q̃ tẽpe ratus ſtudẽs debet ſe cõformare tẽperato ſtomacho. vt ſicut ſtomachus non capit plus q̃ requirat virtus digeſtiua: ita nõ ſtudeat plus vna vice quã patiantur vires ingenij. aliãs ſe quif indigeſta cõfuſio. & facit iſte tex. ad dictũ glo. in. d. l. macedoniani. quę voluit patrẽ teneri ſi tacitè vel exprſsè cõſentit. vt prędixi. ſecus tamẽ ſecũdũ glo. ibi ſi expreſsè ꝓhibuiſſet. & ſequif ibi Bal. Sed limita. niſi pater ſine cã cõtradixiſſet ſecũdũ Ang. ibi. quẽ ſequif Ana. hîc. q̃bus adde gl. in. c. j. lxv. diſti. q̃ dixit q̃ cõtradicẽs ſine cã habeť ꝑ cõſentiẽte. notauit Archi. & domi. xviij. diſtin. ĩ ſumma. q̃d tñ declara vt per domi. poſt do. Ant. in. c. j. de cõſti. in. vj. in. iiij. colũ. vt ꝓcedat in materia in qua requirif cõſiliũ. ſed vbi requireret cõſenſus, nõ poſſet dici q̃ videret conſentire. per tex. optimũ. in. c. nullus. de iure patro. ſed habebif ꝑ nõ cõtradicẽte. & ideò ſi actus nõ põt valere niſi eo conſentiẽte: practicabif. d. c. nullus. q̃d etiã ꝓcedit in aliis caſibus. ſed in ꝓpoſito cũ ſufficiat patrẽ nõ cõtradicere. vt in. d. glo. ſatis tenebif ꝑhibendo ſine cã. quod no. ¶ No. ex eiſdẽ verbis q̃d diuitiæ patris arguunt diuitias filij: & etiã nihil actu habẽtis. q̃a cẽſetur eadẽ perſona cũ patre. vulgata. l. fi. C. de impu. quod facit ad ſtatutũ requirens q̃ eligẽdus ad certũ officiũ habeat centũ in eſtimo. q̃a filius electus erit habilis, ſi hoc habet eius pater: & nõ ipſe. & c ita not. Bal. in. l. prętor. §. ſed ſi filius. in lectura antiqua. ff. de eden. & in. l. ij. C. de leg. hęre. & in. l. etiã. in penul. col. C. de execu. rei iudi. & in. l. ſciendum. ff. qui ſatiſda. cog. & Io. an. ĩ ſpe. in ti. de cenſi. ad fi. & allegatur ſemper
a .in. l. ij. C. qui ętate ſe excuſant. lib. x. & eſt ratio. quia etiam viuente patre videtur quo dãmodò filius habere in habitu dominiũ patrimonij. per. l. in ſuis. ff. de libe. & poſthu. ꝑ quam dicunt ibi Bal. & Ang. q̃ ſtatutum volens ſolui gabellam de omni acquiſitione dominij: non cõprehendit filium hęredem patris. quia dicitur cõtinuare dominium paternum. Item facit ratio: quia pater & filius cenſentur vna & eadẽ perſona. c. cõtradicim⁹. §. hac authoritate. xxxv. q. iij. l. fi. C. de impu. & ali. ſubſti. facit. c. afferte. de pręſum. q̃d habetur. in. §. fi. inſti. de iniu. & pulchrè ſcribit Oldra. conſi. ccxxiiij. ad fin. vnde dixit ſingulariter Roma. in. l. j. ff. in jus voca. vt eant. q̃ pater electus in legatũ põt ſubſtituere filium. per text. optimum in. l. ſciendũ. §. legati. ff. de legationibus. quaſi nõ egrediatur propriam perſonã. cùm tamẽ in alijs in quibus eligitur

¶ Dignitate. Ad. de Alex. conſi. xv. colũ. pen. & conſi. xviij. col. fin. fi. in j. vo. & in conſi. xcviij. col. ij. verſi. ſed ita. in eo vo. & ibi etiã quod dicitur nobilis.

b ¶ Capi perſonaliter. Intellige etiam ĩ doctore actu nõ legẽte. ita Areti. in ſuo conſilio. xcv. in prin. adde etiam q̃ teſtamentũ doctoris ratione pręteritionis vel exheredationis non contratabulatur. gloſ. in. l. j. §. etiam. ff. ſi quis à pat. fuerit ma. & multa de doctoribus vide per Pari. de neapo. in tracta. de ſyndi. in verſi. doctor.

c ¶ Ccxxviij. Ad. de tu quod eſt in conſi. ccxxxiij. colum. ij. circa medi.

induſtria perſonæ non ſit locus ſubſtitutioni.c.fi.de offi. dele.& in.c.is cui.e.ti.in.vj.cũ ſi.¶ Sed ad vnũ aduerte. qa dicit do. Ab. in.c.cõſuluit.de iurepa.declarando illud dictũ. gl.in.c.qa clerici. eo.tit.de patre preſentante filium.dicit ꝙ prædicta procedũt ex quadã fictione.vt ibi per eum.quia ex hoc põt fingi qđ dixi ſuprà
3 de habilitate requiſita à ſtatuto.† quia ſtatutũ requirit caſum ve rũ:nõ caſum fictũ.vt no.Bar.in.l.iij.§.hæc verba. per illũ text.ff. de neg.geſt.niſi fortè pro nũc dicas ꝙ patrẽ & filiũ cenſerivnam perſonã.eſt bene fictio.ſed ꝙ patrimoniũ patris videat patrimo niũ filij:nõ videt fictio.attento eo qđ ſuprà dixi poſt Bal. in.l.in ſuis.¶ No.ibi. *legendi*. ꝙ verbũ legendi põt etiã adaptari ad ſtudentes.legunt enim dũ ſtudent.c.non magiſtro.coniuncto.c.ſuper ſpecula.ne cleri.vel mo.¶ Item no ꝙ facultas docendi eſt cõ cedẽda omnibus idoneis.qđ limitat Innoc.hîc:niſi ex iuſta cauſa hoc fieret.puta propter nimiã multitudinẽ ſe offerẽtiũ.& exem plificat do.An.ad ſtatutũ Bononienſe prohibens foreſes legere ordinariã de mane:quia valet.cum ex hoc ſequat bonũ reipubli cæ:vt multi ciues inuitẽtur ad ſtudiũ,& ſequat honor inæſtima bilis.Sed conſidera tu primò ꝙ ipſe fuit Bononiẽſis:ergo ſuſpectus.Secundò ꝙ ceſſante cauſa ſtatuti deberet ceſſare ſtatutum.
¶ Vltimò no.neminẽ debere legere:niſi petita licẽtia facit.c. cũ ex iniuncto de hæreti.cũ ibi allegatis.vbi nemo debet prædicare: niſi miſſus.Ex quo ſequit qđ actus fact⁹ nõ petita hac licẽtia erit nullus.cũ ſit de ſubſtãtia.ſecũdũ Bal.in.l.ſi donationũ.C.de nup. ſecus dicentẽ in his quę nõ ſunt de ſubſtãtia.Vnde factus doctor omiſſo cõuiuio à ſtatuto requiſito,eſt doctor ſecũdũ eũ.& vide glo.in.c.mandam⁹.xix.q.iij.¶ Item no.ibi: *laboris*. text.ſecũdum
4 doc.ꝙ beneficiũ dici fructus laboris.qđ optimè facit ad ea quæ dixi in.c.per tuas.el tertiò.de ſimo.In gl.ij.dicit Hoſti.in ſumma huius tit.†qđ ille dicit magiſter: qui habet regimen præ cæteris per.l.j.§.magiſtrũ.ff.de exercito.dixit tñ glo.magiſtra. in cle.j. in ver.doctoratus.eo.tit.ꝙ iuriſtæ ex vſu italorũ appellant dñi. & artiſtæ & theologi magiſtri:vt ibi per eã.per quã tumeſcunt artiſtæ.quaſi ipſi imitent veſtigia Chriſti,& non iuriſtæ. & tñ appellant etiã ſe dños nõ à peritis.ſed inter ſeipſos. qđ etiã poſſent facere iuriſtæ per.l.qualẽ.ff.de arbi.vbi iuriſcõſultus appellatur magiſter.ſed dic ꝙ iuriſtæ cõformãt ſe morib⁹ eccleſiæ. quæ in oĩb⁹ actib⁹ appellat Chriſtũ dñm. q̃uis ipſe ex humilitate aſſum pſerit nomen vile.¶ In gl.in verbo. *conſuetudinis*.ibi. *quaſi*. glo. bene loquit.quia nõ eſt ꝓpriè ſimonia.cũ interueniat ſuper ſpirituali.quod facit ad id.quod dicam ſuper glo.ſeq.¶ In glo. ſi.in princi.& quę requirãtur in idoneo.dicvt per doc.hîc referentes l.medicos.C.de profeſ.& medi.etiam inquantũ do.Abb.Ana.& do.Maria.hîc dicũt ꝙ fingẽs ſe doctorẽ cũ nõ ſit doctor,dicitur
5 falſarius.poſt Bar.in.l.eos.per illũ tex.ff.de falſis.† Adde Bald.in l.qui ſub prætextu.in fine.C.de ſacroſan.eccle.vbi idẽ dicit in fin gente ſe clericũ:& exercẽte actus clericales:aliàs puniret arbitrio iudicis.& ſic puto intelligendũ dictũ Bart.¶ Adde etiã Bal. in.l. data opera.in.xviij.col.C.q accuſa.nõ poſ.vbi dicit ꝙ dicẽs ſe co mitẽ:& faciens actus comitis cũ non ſit:debet grauiter puniri ci tra mortẽ.¶ Adde Bald.in.c.nõnulli.§. ſunt & alij. de reſcriptis, vbi dicit ꝙ impetrãs ſupplicationẽ noĩe alterius punit arbitrio iudicis.¶ Adde tex.in.c.quãto.de his quæ fi.à præla. per quẽ di
6 cit ibi Pet.de anch.† ꝙ ſcribẽs literas nomine alieno eo ignoran te,dicitur falſarius. Adde Cy.Bal.& Salic.in.l.ſi.C.de requi. reis, vbi dicũt ꝙ citans aliquẽ fingens ſe nuntiũ publicũ cũ nõ ſit:punit ciuiliter & criminaliter:& ad intereſſe citati. Adde text.ſing. in.l.Titio.cũ eſſet romę.ff.ad municipa.per quẽ dicit Bar.ibi & Bal.in rubri.C.de fide inſtru.in.x.col. ꝙ abradẽs ex literis nomẽ ſcribentis.& ponens ſuũ:punit vt falſarius. Vltimò adde Domi. in.c.j.j.diſt.vbi inuehit cõtra doc.appropriãtes ſibi dicta aliorũ. Itẽ inquãtũ dicit do. Abb. hîc ꝙ qui ſemel approbatus & factus doctor, vel magiſter:,ꝓpter apparẽtem inſufficientiã poteſt reprobari per.l.ſed & reprobari.ff.de excu.tuto.& adde tex. & ibi Bar.in.l.grãmaticos.C.de profeſſo.& medicis.li.x.Et Imo.i.c.ex literis.in.j.col.de cõſtitu.per illũ tex.ideò refert Nic. de neap.in d.l.ſed & reprobari. ꝙ Epͤs capuanus faciebat examinari reuerẽtes ex ſtudio doctores:& ſi erãt inſufficiẽtes lacerabat eis priui legiũ.& vide gl.no.in.c.veniã.xxxv.q.ix.q̃ dicit ꝙ ſi appareret ele ctũ ad falſum rumorẽ putãtiũ eũ doctũ cũ nõ eſſet doctus:debet caſſari electio.facit qđ no.Ioã.an.in addi.Specu.in rub.de prebẽ, vbi ponit de vaſallo qui putabat robuſt⁹,& nõ erat:quia põt feu do priuari.& facit qđ no.Ioã.an.in addi.Spe.in ti.de inſtru. edi.§. nũc aliqua.ver.ſed nũquid pauperi.vbi dixit ꝙ ſi executor diſtribuit aliqd in ſtudẽtes,quos putabat doctos & nõ erant:põt illud repetere.facit quod no.Ioã.an.in addi.Spe.in rub. de iure patro. ſuper rub.vbi ſingulariter tractat ꝙ Epͤs qui ordinauit aliquẽ ad ſacerdotiũ:põt eũ repellere ꝓpter inſufficientiã ab eccleſia cura ta:nõ ſolũ adepta:ſed etiã adipiſcẽda.etiã ſi bis ꝓmouiſſet eũ ad curatũ.per rõnes.de qbus per eũ.quę fuerũt Old.licet ipſe nõ di cat cõſi.xciij.ltẽ facit ſingulare verbũ Bal.in.l.ſi.C.de hęre. inſti. vbi dixit ꝙ ſi cã eſt cõmiſſa doctori,quẽ cõmittẽs putabat doctũ & nõ erat:põt & debet cõmiſsio reuocari.& facit gl.in.c.ſi. de re nun.per quam ibi Imo.ponit idem quod do. Abb.hîc.

SVMMARIVM.

1 *Gratis acceptum:gratis dari debet.*
2 *Mutuans ſcholari vt intret,vtrum committat vſuram.*
3 *Turpitudo vbi verſatur ex vtraque parte:ibi nulla eſt repetitio.*
4 *Monitio quando requiritur ad incurrendam pœnam.*

¶ *CAP. II.*

Rohibeas. Promiſſum aut exactũ ob do cẽdi licẽtiã,remitti & reſtitui debet.hoc primò.Epiſcopus ſupplet negligẽtia inferiorũ circa deputãdos magiſtros.h.d.Nõ.ibi *parochia*.ꝙtota diœceſis epi põt dici ſua parochia,ad idẽ.c.parochiano.de ſepultu.& ibi do.Abb.& in.c.apoſtolicę.de do.& gl.in.c.ij.j.de pœ.& re.& in.c.excõicam⁹.§.adijcim⁹.de hęr. & in.c.nos inter.de pur.ca.&.c.j.de rapto.c.licet.de ferijs. & ibi do.Ab facit tex.cũ gl.in ver.veniũt.in.c.iij.de offi. archipresby. vñ dicũt doc.in.c.oẽs.de pœnitẽ.& remiſ.qđ qlibet chriſtian⁹.ha bet tres iudices aiæ.Papã,epm̃,& ꝓpriũ rectorẽ.¶ Item no.ꝙ gratis acceptũ eſt gratis dãdũ.Idẽ dicas etiã ſi Epͤs de quo hîc,gratis nõ accepiſſet.Et p iſtũ text.dicũt doc.ꝙ Epͤs exigẽs aliqd ꝓ licẽtia de qua in.c.cũ eo.de ele.in.vj.tenet ad reſtitutionẽ.& cõmittit quaſi ſimonia.¶ No.ibi.*exigendi*.qđ,ꝓ facultate docẽdi nõ debet eã cõcedẽs aliqd exigere.ſed quęrit Vincẽ.vtrũ,ꝓmiſsio facta ꝓ ſtudẽte de audiẽdo aliquẽ teneat.& dicit qđ nõ:quẽ ſequũtur oẽs.ꝓ.l.Titio.§.ij.ff.de cõdi.& demõ.vbi cõditio vel pactũ ꝓpediẽs libertatẽ:nõ tenet.vñ dicũt nõ eſſe abſurdũ,ꝙ etiã data paritate ſciẽtiæ in duob⁹ magis ꝓficit vnus ꝓpter affectionẽ cũvno q̃ cũ alio.¶ † Ex qbus etiã inferũt vtrũ mutuãs ſcholarivt itret, cõmittat vſurã.de quo latè ꝓ Cal.in repe.c.fi.in.v.q. de vſuris.ꝓ Pe.de anc,in regula peccati.in.viij.q.de reg.iu.in.vj.ꝓBal.in ꝓœmio decretaliũ.in.viij.col.ꝓ Sali.in auf.ad hęc.in.xviij.col.C. de vſuris.ꝓ Ioã.de ana.in rub.ꝓ.de vſuris.ꝓ gl.& Bal.in.l.j.§.Itẽ ſolẽt. ff.de offi.ꝓfe.vr.ꝓ Ang.poſt gl.& Dy.in additionib⁹.in.l.ij.ff.de calũ & cõmunior cõcluſio videt eſſe ꝙ nõ ſit vſura.¶ † In gl.j.in fi.collige ſcdm Ioã.de ana.hîc qcqd alij dicãt.notabilẽ limitationẽ ad illã regulã:de qua in iurib⁹ allegatis in gl.qđ vbi eſt turpitudo ex vtraq; parte,nõ eſt loc⁹ repetitioni.vt illud ſit verũ. niſi ex parte dãtis cõcurreret duo.videlicet ꝙ coact⁹ faceret,& eſſet leuis turpitudo.ꝓ iſtũ tex.cũ gl.& hoc ſingulariter no.neq; excuſari põt dãs ꝓpter coactionẽ:qa cũ ſibi reſiſtat iſte tex.poti⁹ debet oĩa pati q̃ malũ cõmittere.c.ita ne.xxxij.q.j.c.ſacris.qđ me.cã.Ex tra gl.dicit hîc no.Ioã.an.ꝙ nõ dicenſ iſti in negligẽtia : niſi poſt monitionẽ.& allegat gl.ſi.in.c.ad apoſtolicæ.de re iudi.i.vj.† qđ valde no.Ioã.de ana.& do.Maria.Sed tu vide Inn.in.c.extirpãdę. añ ſi.de prebẽ.vbi qñ ad incurrẽdã pœnã requirat monitio. poſuit aureã doctrinã.qđ ſi lex loquit negatiuè:puta ſi nõ fecerit refidẽtiã,ſi nõ fecerit inuẽtariũ,vel ſimile:requirit monitio. qa negatiu⁹ ſermo nõ habẽs tẽpus nõ cõſtituit omittẽtẽ in mora& dubiũ eſſe põt an rõnabiliter omiſerit.ſec⁹ aũt vbi ſunt verba affirmatiua:puta ſi qs ꝓcuſſerit clericũ,ſi acceſſerit ad moniales,& ſimilia.qa cũ ceſſent dictę rõnes:nõ requirit monitio.& hanc doctrinã ſequunt ibi Ho,Ioã.an.& An.Imo.d.Ab.& Ioã.an.& Do. in.c.licet canõ.§.j.de elec.in.vj.& do.Car.pulchrè.cõſi.lvj. incip. dũ reuerẽdus.& Bal.in.l.& ſi poſt tres.in lec.in.viij.co.& in repeti,in.xxij.col.ff.ſi quis cau,& in auf.hoc amplius.in.iij. colum.C.

de fideicõ.& Archi.in.c.ꝓpter.xviij.di.& Bal. & Imo. in.l.ſi mora.ff.ſo.ma.& Bal.in.c.j.in verbo publici latrones.in ti.de pace tenẽda.& in auf.& oĩno in pe.col. C.ne vxor ꝓ mari.& in.l.magnã.C.de cõtrahẽ.ſtip. & in.l.cũ tibi.in prin.C.qui accu.non poſ.& in.l.ij.C.de ſpon.& Io.de ana.in.c.excõicamus.§.moneãtur. de hæret.Bar.in cõſilio incipiẽte.teſtator.& cõſilio incipiẽte.ꝓ primo proponit.& Bald.in repe.c.vt animarũ.in iiij.char.de cõſti.in.vj.& Imo.in.c.j.de conſti.Recipit autẽ iſta doctrina quaſdã limitatiões.Prima eſt niſi eſſet tẽpus appoſitũ ad incurrendã pœnã. ꝙ tũc nõ requirit monitio ſecũdũ Bal.in.d.l.ij.& Domi. in.d.c.li
a cet.& Pe.de anch.in cõſi.lxj.[a] incipiente. Pro clariori. facit gl.in ver.ſingulis annis.in cle.j.de reli.do.&.c.potuit.de loca.Sed in hac limitatio.no.tria.Primò.ꝙ debet intelligi vbi eſt appoſitũ tẽpus ad faciendũ aliquid ſine miniſterio alteri⁹ hominis:& actus ſolũ dependet à perſona nominata.aliàs ſecus. qa ceſſante miniſterio alteri⁹ hominis,neceſſariò ceſſabit pœna,etiã in facto negatiuo limitato ad tẽpus: ꝓpter ſingulare dictũ do. Abb.in.c.venerabilis.in pe.col.de iudi.vbi dixit ꝙ cõmiſſa cauſa iudici vt infra tẽp⁹ ſub pœna eã expediat: lapſus termini nõ nocet:ſi pars nõ inſtetit. ꝓpter glo. ſing.i.c.fi.de reſcri.& ad hoc facit notabile dictũ Ang. in cõſi.cxxxviij.inci.Statuto ciuitatis caſtelli. vbi dicit ꝙ ſtatutũ puniens priores nõ decidẽtes cauſam appellatiõis certo tẽpore:intelligit ſi partes inſtiterint.¶ Secũdò no.ꝙ iſta declaratio ꝓcedit etiã in die tacita. gl. eſt in.l.ſi mora.ff.ſol.ma. quã ad hoc allegat Bal.in.l.ſi pacto.C.de pactis.& in rubr.ea.C.de cõſti.pecu.& ita intellige qđ no.Spe.in tit.de aduoca.§.j.ver.ſed nũquid is q̃ iurauit.¶ Tertiò no.ꝙ iſta ceſſant vbi ius in facto negatiuo,vel affirmatiuo requirit monitionẽ.ſic intel lige.c.j.ibi.infra mẽſem requiſitus.de ſnĩa excõi.in.vj. & in.c.j.ibi.ſi petant.de ſepul.in.vj.& in cle.attẽdẽtes. §.ſi.de ſta.mo. cũ ſimi. ¶ Quartò limita dictã doctrinã.vt ſingulariter per Fede.cõſi.cix.qđ incipit. ꝙ nõ fe cerit reſidentiã.& ſequit do. Ant.in.c. qm̃.§.ſi verò.vt lit.nõ conteſt.in.vij.col.videlicet niſi eſſet conſtitutio ſynodalis:cõtinẽs id qđ ius cõmune: imponẽs facto ne gatiuo pœnã:qa in illa incurret cõmittendo ſine monitione.& hoc dicũt per plures rõnes quas omitto:ſed illa eſt principalis.vt aliqd addat iuri cõi.iuxta.l. ſi qñ.
5 ff.de leg.j.&.c.in his.de priuile.cũ ſimi. ¶ † Tertiò limita.niſi quò ad deũ:qa apud ipſum ſatis incurrit pœna,vel culpa ſine monitiõe : qa nõ facta nõ latẽt ipſum vt latè per do.Abb.in.c.excõicationi. de rapto. & ibi vide glo.q̃ ſentit dictã doctrinã Inn. & idẽ repetit do. Abb.in.d.c.extirpãdæ.§.qui verò.in vlt.col. de præbẽ. ¶ Quartò limita ſingulariter iſtã doctrinã vt nõ habeat locũ:qñ illud quod nõ eſt factũ, nõ habet in ſe ali quã veroſimilẽ rationẽ excuſaeionis: qa tũc eoipſo ꝙ quis potuit facere & nõ fecit:incurrit pœna abſq; monitione.ita ſingulariter reſtringit do. Abb.in locis proximè allegatis.& iſtud nõ diſplicet mihi volẽdo inueſtigare rationẽ hui⁹ doctrinæ.Illa enim nõ eſt ſufficiẽs qđ nõ facta latẽt: qa imò multa nõ facta patẽt : nec eſt bona illa ratio.ꝙ nõ eſt in mora.qa cũ lex ſemp loquatur.l.arriani.C.de hæreti. nõ obediẽs legi loquẽti negatiuè ſemper dicit monit⁹,& ſemper in mora:ſed illa ſola ratio eſt magis cõſona:qa qñ nõ eſt factũ, põt eſſe dubiũ an iuſtè omiſſum ſit, vel nõ. & nõ eſt ita ĩ eo qđ eſt factũ.qa iam apparet eſſe delictũ. magis eñ delinquit cõmittens q̃ omittẽs.vnde prælat⁹ nocet eccleſiæ omittẽdo:ſed nõ cõmittẽdo.vt ꝓ gl.in regula delictũ. li.vj.& in.c.illud.§.ſi ergo.xvj.q.j.In ꝓpoſito ergo vbi notoriũ eſt non ſubeſſe cauſam omiſsionis:ceſſat vera ratio iſtius doctrinę:& per conſequẽs ipſa doctrina.& iſtud no.tanq̃ ſubtile:& multũ eneruãs iſtã doctrinã.

¶ Vltimò ſecũdũ ꝓdicta intelligas gloſ.in.l.j.C. de his qui.vt indig.inverbo reddere.quę dixit ꝙ ſi hæres defuncti non vindicauerit eius necem: auferẽ ei hæreditas vt indigno:eo ipſo ꝙ trãſiuit tm̃ tp̃s intra qđ commodè potuit vindicare necẽ defuncti.Nec oportet ex pectare ꝙ deſierit nõ poſſe.de qua gl.exclamat ibi Bal. & Bar.in.l.in cognitione.in.iij.co.ff.ad ſille.ponẽs per ipſam doctrinã qđ omne delictũ cõſiſtẽs in omittẽdo eſt pfectũ:qñ tp̃s tranſiuit in quo potuit aliqd fieri,& nõ fuit factũ,& ampli⁹ nõ põt.& idẽ tenet Bar.in.l.nõ ſolũ.§.morte.in pe.col.ff.de op.no.nun.qa illa glo.cum ꝓdictis debet intelligi prędẽte monitione.q̃uis Lud. ro.in.l.in cognitione.ff.ad ſille.& Ioã.de ana.in.d.c.excõmunicationi.habuerint aliũ intellectũ. ¶ † Quotuplex aũt requiratꝫ monitio.dicas ꝙ ſufficit vnica: qa ita eſt in actibus extraiudicialibus.vt eſt glo.in.c.cupiẽtes .§.ꝙ ſi pervigniti.in verbo ꝓpoſita.de elec.in.vj.& gl. j.in.c.ſi Epiſcopus.xviij.di.& glo.in ver.factum.in fi.in cle.j.de deci.& glo.in verbo requiſierit.in cle.j.de hæreti.q̃uis iſtud recipiat aliquas fallentias.de quibus per Lud.ro.diffuſè in.l.de pupillo.§.ſi qs ipſi prætori.ff.de ope.noui nuncia.& per Imo.& do.Abb.in.c.ex literis. de conſti.cum concor.

SVMMARIVM.

1 *Doctor,an dicatur habere dignitatem.*
2 *Spurius,an poſſit doctorari.*
3 *Doctor,an præferatur militi,vel econtrà?*

¶ *CAP. III.*

Vantò. Per iſtũ tex.in ver. *dignita-* a ¶ Conſi.lxj.A de
rem.inferẽ ad qõnem.nun quod doctor eſt in conſil.
quid doctor dicat ꝓpriè habere digni lxv.
1 tatẽ.In quo ex dictis omnium hîc pluribus additis no.tres cõcluſiones.¶ † Prima concluſio.doctor dicit habere dignitatẽ.ita Bar.in ꝓœmio.C.in.iij.col.& in.l.omnes.C.de decurio.lib.x. & in.l.generaliter.in fi.C.de decurio.& An.Sali.& Rapha.in.d.ꝓœmio.C.& do.Abb.in.c.ſuper eod.el.ij. de teſtibus.per iſtũ tex.& domi.Franciſcus ibi per.l.quoties.C.de dignita.lib.x.vbi eſt nobilis:ergo eſt in dignitate ſecũdũ eũ.Et q̃uis doctores de quibus͡ reſpõdeãt ad tex.in.d.proœ.C.in ver. magiſterij dignitatẽ. ꝙ ille habebat etiã aliã dignitatem ad iſtũ tex.ꝙ iſtud erat ex conſuetudine:per quã in certis eccleſijs magiſter ſcholarium dicitur in dignitate.tamẽ eſt alius tex.not. in.§. quia verò legere.in auf.vt liceat matri & auiæ.ibi. cuiuſlibet ſint dignitatis,aut militiæ,aut ſtudij.facit tex. in.l.j.C.de oneratorum vehiculis.libr.x.& in.l.ij.C.de offi.diuer.iudi.ibi.celſioribus viris.& gloſſ. exponit.i. doctoribus.facit.l.prouidendum.C.de poſtu.in verſi. nobiliſsimos.& hanc partem tenet etiam Bar.in.l.ſi.C. de iudæ.Eſt verum ꝙ contrarium tenet Barto. in.l.ex eo.ff.de milita.teſt.& do.Abb.hîc.& do.Bal.in.j. conſti.C.§.ideò & Car.in repe.c.perpendimus. in pen. col. de ſentẽ.excom.& in cle.ij.de magiſtris.vbi appellatur honor.& facit glo.in.l.lege iulia.ff.ad.l.iul.de vi publica.dicens ꝙ doctor artium habet aliquã dignitatẽ. ſed propter hoc non recedo à prima opin. quam dicit hîc Ioan.de Ana.eſſe communem.Sed poſito ꝙ iſta ſecunda opinio magis placeret.limita eam.niſi ſit doctor legens. quia habet dignitatem propter iuriſdictionem ord.quam habet in ſcholares. iuxta authen. habita .C. ne filius pro patre.ita limitat do.Abba.in.c.propoſuiſti.ad fin.de probatio.& in cle.ij.de magiſtris.& hîc. Et ideò dixerunt.do.Abb.& domi.Franciſ.de are.in.c.clerici.de iudi.ꝙ doctor antiquior qui non legit, non debet præferri iuueni legenti. quia prælatio quæ ſit ratione dignitatis: intelligitur cæteris paribus. cap. ſtatuimus.de maiorita.& obedien.quia actus legendi eſt præcipuus in doctore,& allegat dominus Franciſcus

tex.in prima cõſti.ff.in.§.incipiente,& dicit ꝙ data paritate dignitatis iunior excellẽtior præferſ ſeniori.allegat Bar.in.l.vnicuiq;.C.de proximis ſacrorũ ſcrinio
2 rũ.lib.xij.¶ †Secũda cõcluſio ex prædictis *Spurius* nõ doctoraſ.ita Card.in procemio cle.in ſecũda col. quia nõ eſt capax dignitatis.allegat.l.generaliter.ff. de decurio.§.ſpurios.niſi legitimat⁹:dato ꝙ legitimatio de hoc nõ dicat.qa bene extẽditur ad dignitates alteri nõ præiudiciales.allegat Inn. in.c. per venerabilẽ:qui filij ſint legi.ſed adde ꝙ valet cõſuetudo ꝙ etiã non legitimati doctorenſ.ſecũdũ Card.in cle.ij.in.ij.q.ver.xj. de magi.& bene qa text.in.d.§.ſpurios nõ probat. vt hîc per Ana.& in rub.ſ.eo.De excõicato autẽ Bal. dicit ꝙ nõ doctoraſ in procemio.C.§.ideoq;.in fi.Sed cõtrariũ tenet Car.in dicta repe.c.perpendimus. qa nõ eſt honor qui cõpetat alicui ratione publici officij.ſed competit tanꝗ ſibi & ratione priuati.vnde ſicut põt teſtari & teſtificari: vt ibi per eũ. ita & doctorari. dicit tñ ſe velle
3 meli⁹ cogitare.¶ †Tertia cõcluſio.Miles in actib⁹ militarib⁹ ꝓferſ doctori:& in actib⁹ doctoris ꝓferſ doctor militi.in promiſcuis verò doctor ſecũdũ Bart.in procœmio.ff.in fi.& gl.& Bal.in.l.ꝙ cõſtitutũ.ff.de teſta.mili.niſi eſſent doctorelli, qa ſunt poſtponendi,& pro hoc facit.qa ſimplex militia nõ eſt dignitas.tex.& gl.in.l.vnica.C.de equeſtri dignitate.li.xij. latè Bart.in repe.l.pe.in.vij.col.C.de digni.lib.xij. Et ſcias ꝙ priuilegia data à iure militib⁹nõ habẽt locũ in militib⁹ no
a ſtri tpis.[a]ſecũdũ *Spec.* latè in tit.de procu.§.j.ver. Itẽ ꝙ eſt miles.& ibi Io.an.& in ti.de teſte.§.j.ver.Itẽ excipit ꝙ eſt miles.& do.Ant.in.c.cũ deſideres.de ſentẽ.excõ. & in.c.Raynuti⁹.in.xx.col.de teſta.& Cy. Bart.Bal. & Sal.in.l.j.C.de iur.& fac.igno.& Gui.de Cug.& Bal.in l.milites.C.ex quib⁹ cau.maio.Io.an.Imol.& do.Abb. in.c.in noſtra.de proc.& Bar.Bal.& Ang. in.l. filiuſſa. §.veterani.ff.de procu.& Bar.in.l.militẽ.C.de proc.& in.l.fi.C.de iuriſdi.om.iud.& in tractatu de q̃ſtionib⁹. ad fi.& Bal.in.l.in teſtamẽto.la prima.in fi.C. de teſtamili.& Ang.in.l.j.ff.de teſta.mili.& Sal.in.l. nõ ꝓhibẽtur.C.q accuſare nõ poſ.& Bal.in.l.nõ ignorat.in.viij. col.eo.tit.niſi cõcurreret eadẽ ratio in iſtis militibus q̃ cõcurrebat in antiquis.puta qa aliquis re vera ſe exerceret:vel paratus eſſet ſe exercere:q̃uis in creatiõe ſua non iurauerit.ſecundũ formã legum ſecundũ Bal.in.l. j.in fi.C.qui bo.ce.poſſunt.& quaſi oẽs in locis ꝑalleg.

¶ *CAP. IIII.*

QVia nonnullis. In qualibet eccleſia cathedrali,vel etiã alia in facultatib⁹ ſufficiẽter dotata debẽt à prælato vel capitulo vnus magiſter eligi : cui redditus vniꝰ ꝓbẽdę debent aſsignari : in metropolitana verò etiã theolog⁹ eligi debet. & ſi ad grãmaticũ & theologũ nõ ſufficiat,puideat ipo theologo,& grãmatico faciat,puideri in aliqua eccleſiarũ ſuę ciuitatis vel diœceſis.h.d.¶ In gl.ij.i fi. An doctores poſsint & debeãt facere collectã.vide latè ꝑ abbatẽ.& do.Io. de ana. Et an monach⁹ poſsit eſſe doctor,vel aſſumi i magiſtrũ. dic vt ꝑ Panor.& lati⁹.d.Io.de ana.hîc latè quę videre poteris vnũ no.ꝙ ex quo hodie doctoribus cõſtituit ſalariũ de publico i ſtudijs gñalib⁹ : ꝙ nihil petere poſsint à quibuſcũq;,etiã diuitib⁹.qa tale ſalariũ cõſtituit : vt nõ ſolũ doceãt indigenas,ſed etiã foreſes vndecũq; ꝓficiſcẽtes.ita notabiliter do.Ab.hîc in ſecũda col.in ſecũdo caſu.quẽ ſequif.d.Io.de Ana.hîc in.iiij.col. Quid aũt ſi doctori ſalariato nõ daꝫ ſalariũ: nũquid licitè deſiſtet à legẽdo?vide Bal.dicẽtẽ ꝙ nõ in.l.j.C. de aduo.
2 fiſci ꝑ illũ tex.qđ limita.niſi patereſ tale incõmodũ ex nõ ſolutiõe,ꝙ nõ poſſet inſiſtere lecturæ. qa tũc licitè deſiſtit:nec perdit ſalariũ temporis quo deſiſtit ſecũdũ do.Abb.in.c.peruenit.el.ij.in.ij.col. de iureiurã. Et ad hanc glo.de colle ta vide Tho.ij.ij.q.c.ar.tertio circa med.& latè Domi.in.c.de quibuſdã.xxxvij.di. & in q̃ ſtione notabili Old.cõſi.c.adde do.Abbatẽ idẽ tenẽtẽ. in.c.ij.de cõiug.lepro.Itẽ dũ dixi poſſe monachũ doctorari.adde Cal.in iſto ti.cõſi.ij.vbi latè cõſuluit mo nachũ doctũ in legibus licitè poſſe doctorari. ¶ In gl. fina.in prin.dic ꝙ ipſi canonici debẽt inter ſeipſos collectã imponere loco prębẽdæ.argu.c.fi.de his quę ſi. à maio.par.ca.¶ In eadẽ ibi.*ſecus dico.* vide text.optimũ cum glo.ij.in.c.ſi tibi conceſſo.de prębẽ.lib.vj.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Studentes habentur pro reſidentibus. hæc concluſio limitatur.vt infrà vſque ad finem.c.*
2 *Scientia iuris canonici non minus prodeſt eccleſiæ. quam ſcientia theologiæ.*
3 *Lex exorbitans licitè extenditur fauore animarum.*

¶ *CAP. V.*

SVper ſpecula. Prælati & capitula ad ſtudia theologię ſcholares dociles trãſmittere tenenẽ.& ſuorũ bñficiorũ reddit⁹ quinquẽnio integraliter ꝓcipiãt. quib⁹ nõ ſufficiẽtib⁹ mittẽtes ſuccurrãt:docẽtesverò q̃diu legũt ꝓcipiũt fruct⁹.h.d.No.modũ ꝑquẽ eccleſia põt decorari doctis viris.ſ.vt priuilegienẽ ſtudẽtes:& aduertatur circa ꝑſonas ad ſtudiũ deputãdas.vnde ꝓcipient fruct⁹bñficiorũ:videlicet ſtudẽtes quinquẽnio:& docẽtes q̃diu docẽt.¶ †Ex q̃bus facias cõcluſionẽ. ꝙ ſtudẽtes habenẽ ꝑ reſidẽtib⁹.ad qđ vide tex.in.l. queſitũ. in prin.ff.de leg.iij.vbi abſens cauſa ſtudij nõ dicit abeſſe.& ibi Bar.ifert ad clericos nõ reſidẽtes ꝓpter ſtudiũ:qa excuſanẽ.& vide tex.in.l.Seię.§.Pamphilæ.ff.de fun.inſtru.vbi legato fundo cũ his quę in eo ſunt,venit ſeruus abſens cauſa ſtudij:& pulchrè põderat Bal. in.l.qui ſub ꝓtextu.C.de ſacroſan.eccle.dicẽs ꝙ cleric⁹ nõ reſidẽs cã ſtudi facit hęc vt vtilius poſteà reſideat: & latè ponit Old.cõſi.ccxxx.& Fede. conſi ccxxxix.& xlvj.incip.de iure cõi.Hanc cõcluſionẽ declara primò vt habeat locũ:ſiue cleric⁹ adiſcat,ſiue doceat. vt hîc i tex.Secũdò.dũmodò ſtudeat in theologia.ſec⁹ſi in iure canonico,vel alijs:vt eſt tex.hîc.& not.gloſ.ſi.& ibi Ioã.An.in.c.ij.de priui.in.vj.& ibi Domi.in fi.& Hoſti.in ſum.huius titu.§.fi.& Imo.in.c.tuę.de cleri.nõ reſi.ſed i hoc tene cõtrariũ.ꝓpter has rõnes,¶ †Primò. qa nõ min⁹ ꝑdeſt eccleſię ſciẽtia iuris canonici q̃ theologię.Vnde dixit Hoſtiẽ.quẽ oẽs ſequunt in.c.j.de cõſan.& affi.ꝙ cæteris paribus ꝓferſ canoniſta theologo in electiõe.vbi nõ pullulãt hęreſes.ꝓtereà,ꝑbãt,pœmia decreta.vj.& cle.in quib⁹mãdaſ legi in ſcholis iuſ canonicum: & non intelligatur de laicis : ſed de clericis.ſi ergo requiritur vt addiſcant,& ipſa requirit longum tẽpus:vt experiẽtia docet:certè videntur etiã priuilegiati ſuper reſidentia.quia vno conceſſo &c.c.prętereà.de offi.deleg.Item prælati licentiantes clericos, ſciunt generalem conſuetudinem:per quam dant opera canonibus.& ſic videntur approbare eorum ſtudium.Ad iſtum tex.reſpondeo.primò ꝙ tempore ſuo propter defectum librorum ſcientia canonica nõ erat adeo difficilis cognitionis.¶ Secundò ꝙ propter identitatem rationis extenditur:q̃uis exorbitans: quia fundatur in bono publico.vnde ſuccedit theorica.Bar.in l.ſi conſtante.in.x.q.primæ partis.ff.ſolu.matri.& in.l. ij.§.exercitus.in fin.per illum text.ff.de infa. ¶ Tertiò quia extendi poteſt:quia concernit fauorem animarũ not.c.proxi.ibi.& in his cui.ęquè ſuccurrit ius canoni eum ſicut theologia.Vnde ſuccedit doctrina Ioã. An.
3 in.c.ex tenore.qui ſi.ſint legi.cum ibi allegatis.† ꝙ lex exorbitãs licitè extẽdit fauore aĩarũ.& hãc partẽ tenet Car.ĩ cle.ne ĩ agro.§.ſanè.ĩ.vj.q.de ſta.mo.& i.c.tuæ.in vij.q.de vij.q.de cleri.nõ reſi.& Do.in.c.de q̃buſdã.xxxvij.di.& do.Abb.Io.de ana.& do.Maria.hîc.& .d.Abb.in.c.licet de præben.& Arch.garſias.& Lap.in.d.c.ij.de priuile.in vj.¶ Sed hanc concluſionẽ limita primò. dũmodo ſtudeant in ſtudijs generalibus approbatis.vt no.gl.ij.in.c. tuę.de cleri.non reſid.& in procœmio decreta. in verbo Bononiæ.& Io.an.in.c.cũ ex eo.de electi.in.vj. qđ intellige.niſi ex cã notabili aliud fieret.puta quia aliquis do. excellens legeret extra locũ ſtudij ſecundũ Hoſt.in.d.c. tuę.& hoc arbitrabitur ſuperior ſecundum. d. Abb.ibi ¶ Secundò limita.dũmodò abſentes ſtudeant,& proficiant ſecundũ *Specu.tit.de reo.in fi.* primę col. dixi.ſ.in rubric.¶ Tertiò limita.dũmodò quinquẽnio ſe ſolũ abſententvt hîc in tex.niſi ex cã tẽpus prorogaretur.iuxta c.cũm ex eo de electi.in.vj.Hoc intellige in ſtudentibus ſecus in legentibus:qui donec docẽt,ſemper excuſantur quicquid dixerit glo.hîc.in verbo.*annos.*nõ obſt.c.inquiſitioi.in ea allegatũ:quia nõ procedit qñ verba præcedẽtia addũt qualitatẽ excludentẽ effectũ clauſulæ ſequẽtis & ita eſt hîc.vt patet ibi:*dum in ſcholis.&c.* Quartò limita quãtũ ad canonicos.dũmodò ſtudeant ſolũ duo.ſecũ dum quoſdã in.c.ad audiẽtiã.de cleri.nõ reſi.ꝑ illũ text. ſed hoc intellige qñ mittendo plures immineret præiudiciũ eccleſiæ in diuinis:aliãs iſte numerus nõ eſt arctãdus.ſecundũ doct.ibi.¶ Quintò limita vt nõ habeat locum in diſtributionibus quotidianis.per.c.licet.de præben.not.glo.pe.in.c.ad audientiã . & Hoſtiẽ.in ſumma. de cleri.non reſi.§.iij.verſi.Item ſi duo.& Archi.in.c.ij. de priui.in.vj.percipient tñ fructus mẽſę groſſæ:de quibus per Cal.in tit.de prębẽ.cõſ.xxj.ita no.gl.fi.ibi plus
9 dico.in.c.vnico.de cleri.nõ reſi.in.vj.& do.Abb.in.d.c. licet.¶ Sextò limita . dũmodò ſint abſentes de licentia prælati,vel ſtatuti,vel conſuetudinis : ſecundũ oẽs in.d. c.tuę.& ſi ſuperior recuſat dare licentiam: adiri poterit alius ſuperior. ſecundũ Ioã.an.in.c.cũ ex eo.de electi.in vj.per.c.nullus.de iure patro.Plus dicit Io.an.in.d.c.tuę & ſequitur Do.in.c.de quibuſdã.xxxvij.diſt.ꝙ propter ſimplicem licentiã non excuſabitur à perceptiõe fructi. & ſi diceretur.quid operabitur?rñdet ꝙ excuſabit eum
2 vt non priuetur.& ſubdit.d.Car.& Imo.in.d.c.tuę.ꝙ licentiatus hoc modo nõ diſcedet à ſtudio ſine licẽtia. & dicunt poſt Hoſti.ꝙ reuocabitur ex cã: puta ſi non proficit:quia voluntas,vel natura repugnat.Sed in iſtis aduerte.quia dixit Lapus in.c.ij.de priuileg.in.vj. & bene ꝙ nõ videt iſtã licentiam eſſe neceſſariam:ſi tenemus ꝙ iſta decreta.procedat in ſtudẽtibus in iure canonico. & ita teneo. Eſt verum ꝙ in vno differunt ſecundũ eum. quia ſi in alijs ſcientijs eſſet ſtatutũ,vel cõſuetudo vt ſtantes nõ excuſarentur:valebunt.ſecus in theologo.per iſtum tex.ibi:*nõ obſtante.*de quo dubito:quia ſi iſta ſunt ęquiparata quantũ ad hunc effectũ diſpoſitũ in vno:mihitant in alio,iuxta glo.in.c.ſi poſtquã. de electi.in. vj. & in.l.ſi quis ſeruo.C.de furtis.& habetur. in.c. miramur. de ſeruis non ordi.

De Iudæis & Saracenis Rubrica.

¶ Continua ad præcedentia.vt hîc per doct.& vnde dicãtur Iudæi & Sarraceni.vide Hoſti.in ſumma huius tit.& Ioan,de ana.hîc.& Archi.& Do.in.c.dominus.&.c.iſmael. lvij.diſt.& glo.pe.j.eo.c.& ſi iudæos.& quia error iudę.præcipuè conſiſtit in pertinaci:intellectu corticis literę.dixit glo.in.l.damni. ff.de dã.infect.&.l.nõ dubiũ.C.de leg.ꝙ inhęrens verbis literæ nimiũ pertinaciter,dicitur iudaizare. ¶ Quid autẽ de iudæo tranſeunte ad ſectã ſaracenorũ?vide Old.cõſi. lj.qđ incipit.Iudæus tranſiuit.Ro.ſingulari.cxcj.inc. Cras Chriſtus. & tex.cũ glo.in.c.nõe.j.q.j. Et ex iſta rub.not.ꝙ diſpoſitio loquens de iudæis:nõ extenditur ad ſaracenos: ad qđ vide Do. poſt Archi.in.c.qui verò odĩ.lvj.diſt.& in.c.fraterni.in ſecundo notabili.liij.diſt.qđ puto limitandũ,niſi per oĩa eſſet eadem rõ, puta qñ lex conſideraret ſolã blaſphemiã Chriſti,vt in caſu.c.j.j.eod.cum ſi.Cętera in hac rubrica vide hic late per Ana.quem referam in proceſſu in locis congruis.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Floreni quot faciunt libram?*
2 *Vendere, ſeu diſtrahere quis cogitur certo caſu.*
3 *Recipiens medicinam à iudæo,an peccet?*
4 *Iudæus,an poſsit doctorari?*

¶ *CAP. I.*

RÆſenti. Si ſeruus ẽptus à iudæo cauſa matrimo. factus eſt,vel fieri deſiderat chriſtian⁹ pro.xij.ſolidis redimatur. ¶ Nota.qđ iudęus nõ habet cõmerciũ chri.ſerui. & ideò ſi chriſt.promitteret iudę.mãcipium chriſtianũ:non tenet promiſſio.l.multum.ff.de verbo.oblig.& facit.l.apud Iul.§.j.de leg.j.ſecus ecõtrà. ¶ Secundò not.ꝙ iudęus põt poſſidere bona:quia inter dicendo poſſeſ. mancipij chriſtiani videtur concedere poſſeſ.aliarũ rerum.c.qualis.xxv.diſtin.c.nõne.de præſumpt.qđ not.ad ſtatuta terrarũ:in quibus iudęi nõ poſſunt emere immobilia.quia licet valeant , tñ ſtrictè interpretabũtur.qa nõ habẽt cõcurſum iuris cõis.Et per iſtum tex.à contrario infertur.ꝙ chriſtia. licitè põt habere chriſtianum ſeruũ.& clarè not.glo.in.d.l.multum.
1 quã Ang.facit ſing.in.l.j.C.ne chriſt.mancipiũ. ¶ †Tertiò ibi.*xij.ſolidis.*no.ꝙ ſeru⁹ chriſt.eſtimatur ad plus.xij. ſolidis.*Si* aũt erit cõtẽtio de mãcipio:arbitrabitur Epi, ſecundũ doct.& expone ſolidis.i.aureis.per tex. cũ glo. ij.in.l.quicunq;.C.de ſert.fugi.quia ſcãm.d. Abb. olim. a ¶Cliij.Adde quòd eſt in conſil.lvij.
ſeptuaginta ſolidi cõſtituebãt libram auri. & quilibet aureus habebat ſextã partem vncię auri:hodie habet octauam.& octuaginta ſex floreni faciunt libram auri:ſecũdũ Bar.in.l.quoties.C.de ſuſcepto.& Archi.li.x.de qua materia mutationis monetarũ:vide Bar.in.l.Pau.ff.de ſol.
2 & doc.in.c.olim.de cenſi.¶ †Vltimò no.caſum in quo quis cogitur diſtrahere,vel vendere. regulariter contra l.nec emere.C.de iur.deli.l.dudũ.&.l.inuitum.C.de contrahen.empt.Simile eſt in habente iuriſd.abſq; territorio:quia poterit cõpelli dominus territorij vt patiatur erigi furcas in territorio,in quo alius habet iuriſdic. vt latè per Ioan.and.in addi.*Spec.* ſuper Rubrica de executio.ſententię. Idem in colono partiario:qui cogi poteſt vt qđ venditurus eſt vendat dño.l.j.& ibi Bar.C.de metallarijs.lib.xj.Idem ſi ciuitas habet frumentũ ſuperfluum:quia poterũt cõpelli homines emere.vt.l.j.C.vt nemi.liceat in emp.ſpecierũ ſe excuſare lib.x.Idem in habente frumẽtũ tempore cariſtię: quia cogitur vendere deducto ne egeat.l.ſi pendentes.§.ſi quis.ff. de vſur. Idẽ in eo qui vendidit maximũ prędiũ:& recuſat vendere particulam ei adhęrẽtem:quia põt compelli.l.ſancimus .§.nec aũt.& ibi Bar.C.de dona. Idem ſi teſtator mãdat eccleſi.conſtrui in loco ſuo : qui non eſt ſufficiens propter adherentiam vicini:quia ille poterit cogi Bal.in.l. j.§.fi.per illum tex.C.de cõi ſeruo manu . Et adde quòd valet ſtatutũ ꝙ vicinus teneatur vicinũ requirere Bal. in.l.j.in prin.C.cõi diui.& valet ſtatutum imponẽs pretium.Bar.in.l.nemo.C.de iudæis.plenè Sali.in.l.j.C. de epiſcopali audi.non tñ compellitur iudęus minus vendere quã alij.d.l.nemo.& valet ſtatutum, vel cõſuetud. ꝙ mercatores pãni nõ poſsint vendere pannum : niſi in ꝓſentia alicuius cimatoris:vt latè per Pet.de anch.cõſil.clij [a]incip.ſummę prudentię.de qua materia vide per Bart.in.l.ſi.C.de fideicõ.liber.per Bar.Imo.& Roma.in l.ij.ff.ſolu.mat.& ibi ponitur regula.ꝙ quis cogitur vẽdere id qđ ſibi non nocet,& alteri prodeſt:& ibi etiã po

nuntur aliqui de iſtis caſibus per Bar.in.l.ſi venditor.§. conſtat.ff.cõmunia prędio.& in.l.j.§.cirea.ff.de offi.pręfe.vrb. ¶ In glo.j.No.bene iura in ea allegata vt per do. Abb.& alios hîc.quibus adde gl.xxviij.q.j.in ſumma.& in.§.verum.quę dicũt ꝙ iudęi ſunt aptiores ad ſubuertendum.ex quo infertur ad id quod dicit do.Abb.ꝙ nõ ſunt tolerandi vt intrent ſcholas;& tamẽ cõſuetudo eſt in contrariũ.pro qua facit:quia non reperitur expreſſè prohibitũ:ideò ſuccedit doctrina Hoſtiẽſ.eo.c.cõſuluit. maximè quia.c.nullus.allegatũ in glo.hoc nõ exprimit:
3 ideò † vbi iudęus intendens principaliter lectioni nõ diſputaret ſuper fide:poſſet tolerari.Et inquantũ doc.no. d.c.nullus.vbi eſt peccatũ mortale recipere medicinã à iudæo. ¶ Limita primò niſi aliud ſuaderet qualitas tẽporis.puta peſtis:in qua deficerent medici ſecundũ do. Maria.hîc.ar.c.& tẽporis qualitas.xj.quæſtio.j. ¶ Secũdò limita.niſi vocaretur ad curam,in qua medici Chriſtiani defeciſſent per eandẽ rationẽ: maximè ſi in ea iudæus excelleret:quia propter eminentẽ ſcientiã relaxatur legis diſpoſitio Bal.ff.de excu.tuto.l.ſed & reproba
4 ri.§.valde.Itẽ dum dicunt doc.ꝙ † iudęus nõ poteſt eſſe doctor:quia eſt incapax dignitatis.l.ſi.C.de iudæ.& doctoratus eſt dignitas:vt dixi.§.titu.proxi.c.quãtò.Adde Bart.idem tenentẽ in.l.omnes.C. de decurio. libr.x.vbi dixit ſe ita reſpõdiſſe duobus iudæis doctis in medicina. Idẽ tenet Bart.& Sali.in.d.l.C.de iudę.& Bart.in.l.generaliter.§.fi.ff.decurio.& in procemio. C.in.ij. col.& do. Abb.in.c.cũ ſit.in prinſ.eod.& in.c.propoſuiſti.ad fi.de probatio.& Pe.de anch.in cle.ij.de magi.& Io. de Ana. in rub.ſ.eo.in.ij.col.& ex incapacitate dignitatis nõ poteſt eſſe medicus principis : quia talis eſt in dignitate.l. vnica.& ibi Ang.C. de comitibus ſacri palatij.li.xj. ¶ In glo.ij.Ad intellectum iſtorũ iurium diſtingue plenè vt per gl.quã approbant doct.ibi.&hîc in.c.gñlis.§.hoc tũc obſeruãdũ.liiij.diſt.& adde ꝙ ipſe Chriſtianus bene poteſt emere ſeruũ iudæum vt ſibi ſeruiat.ita glo.iiij.in.c. mancipia.iiij.diſtin.dũmodò ſecundum Do.nõ det ſibi notabile ſeruitiũ.ſed cuſtodiam porcorũ, vel aliud ſeruitium in quo eſſet ſolitarius ab alijs.propter ea quę dixi in glo.præcedenti.ſcilicet propter euitandam conuerſationem.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Capax aliquis efficitur alicuius rei per conſequentiam: cuius principaliter non eſset capax.*
2 *Spurius poteſt inſtitui hæres per cautelam quæ ponitur.*
3 *Legatus non poteſt conferre beneficium: quod habet patronum clericum & laicum.rõnem aſſignat.*
4 *Iudæum eſſe an ſit delictum?*
5 *Rigor præfertur æquitati in cauſis iudæorum.*

¶ CAP. II.

MVltorum. Iudęus chriſtia.in ſeruũ habere non poteſt hoc primò. Sed in colonia aſcriptitiũ bñ poteſt.dũmodò nõ ita transferat eum ad aliud ſeruitiũ,vel ad alium agrũ.aliâs ipſum perdet.& de iſtis aſcriptitijs & alijs vide plenè per Hoſt.in ſumma.in tit.de natis ex libero ventre.§.in quibus.per glo.j.& ibi Do.in.c.generalis.liiij .diſtin.per.d. Ant.& do.Abb.in.c.iudicatũ.de immunita.eccl. ¶ No.
1 primò † ꝙ in conſequẽtiã aliquis efficitur capax alicuiꝰ rei,cuius nõ eſſet principaliter capax; quia iudęi prohibiti habere chriſtianũ in ſeruitio : poſſunt eum habere emendo agrum,ad cuius cultura aſcripti ſunt chriſt.coloni.facit text.in.c.ex literis de iurepa. in.l.quædã. ff.de acqui.re.do.in.l.in modicis.ff.de contrahẽ.empt.& in.l. ſi is quî duos.ff.de libe.legat.vbi ſocius incapax efficitur capax ex perſona ſocij capacis.vnde dicit Bart.ibi & ſequitur Pet.de anch. † hîc tradi poſſe cautelãinſtituendi
2 filium ſpuriũ:vtcõtrahat ſocietatem cũ aliquo cui pater mutuet magnã ſummam, & in eo teſtamento liberet à mutuo,& ceſſante mutuo inſtituat ſociũ hæredẽ : quia medietas tranſibit ad ſociũ.& ſic ad ſpuriũ.& licet Bar. aduertat ad fraudẽ,& dubitet:tñ Bald. reputat hãc cautelam bonã in.l.j.in.xiiij.q.pro ſocio. & ſequitur hîc Io. de ana.pro quo facit tex.not.in.l.ſi cõmunem.ff. quemadmo.ſerui.amit.vbi habens prędiũ cõmune cũ pupillo.gaudet fauoribus iuris indultis pupillo. Et per illum tex.dicit dicit do.Abb.in.c.ad audientiã.de præſcrip.ꝙ habens rem cõmunẽ cum eccleſia roma.non põt eam amittere:niſi ex præſcrip.centũ annorũ.& dicit do.Abb. in.c.j.in.ij.col.eo.tit.ꝙ cõtra cap.vacante ſede nõ poteſt præſcribi res cõmunis inter ipſum & præl. per. d.l. per quã etiã dicit.d.Abba.in.c.de quarta.in. vj.col.eo.tit.ꝙ habens rẽ cõem cũ eccleſia,gaudet bñficio præſcriptio. xl.annorũ.Et propter illam.l.dicit do.Abb.in.c. virũ.in vij.colũ.de for.compe.ꝙ capi.habens feudũ cõem cum
3 prælato,non perdit illud propter felioniã prælati. ¶ † Et ideò ſing.dixit do.Abb.in.c.ſi.de iure patron.ꝙ legatus non põt conferre benefi.habens patronũ clericũ & laicũ:quia cle.vtitur benefi.laici.ſicut ecõtrà laicus vtitur beneficio cler.c.j.ad finẽ.de iurep.in.vj.& iſta fuit deciſio Fede.cõſi.lxv.qđ incipit infraſcriptæ.q.& ideò bene ficia data cruce ſignatis,vt nõ cõueniantur:proſunt eorum fideiuſſoribus.Bal.in.l.tam mandatori.i.x.co.C.de non nume.pecu.facit qđ not.Bal.in.l.ſi quis ex argentarijs.ff.de eden.& quod not.Sali. in. l.in bonæfidei. C.de re.credi.& do.Abb.in.c.ſi.de procur.& Bal.in.l. Imperator.ff.de ſta.ho.& in.c.tertio loco.de proba. & ibi dicit ꝙ inſtrumen.cõfectũ per notarios duos ,ſuſtentatur vigore notarij habilis.licet aliꝰ fuerit falſarius.& in propoſito vide tex.in.c.ſacris.de ſepu.&in.c.authoritate.de conſeſ.preben.in.vj.vbi rõne vnius quis cõſequitur ali quid quod aliâs non conſequeretur. ¶ Vltimò per iſtũ tex.prohibentem mutationẽ loci,vel ſeruitij ſub pœna amiſſionis dñij.dicũt hîc do.Car.& do.Ant.poſt Io.an. ſigulariter ꝙ inferior à principe qui trãſfert pedagium de vno loco ad aliũ abſq; licẽtia ſuperioris:debet ipſum perdere.& remittũt ad Hoſt.in ſumma de cenſibus.§.in quibus cauſis.& ad hoc multũ valet eorum autho.quãuis ad hũc tex.dici poſſet ꝙ quantũ ad ponã ſit ſpeciale in iudæ.quia lex.ij.C.de agri.& cenſi.li.xj. ex qua exiuit iſte tex.ſolùm irritat contractũ:ſed nõ priuat dominũ.
4 ¶ † Vtrũ autem eſſe iudæũ ſit delictũ.glo.ſunt cõtrarię in.l.multũ.ff.de ver.ob.& in.l.apud.Iulianũ.§.j.ff.de leg. j.ſed dic qđ eſt dilictũ habito reſpectu ad ipſum Deũ,& pœnã æternã:ſed nõ quò ad iudicẽ,vel forũ contentioſum:vt latè per Ludo.ro.in.d.l.multũ. ¶ In glo.ij.in fin. ſi.dic per do.Ant. in.c.ſi.de ſeruis non ordi. & Hoſti.in ſumma.eo.tit.§.fin.& per hoc ꝙ aſcriptitij dicuntur liberi.infert Spec.in tit.de inſtru.edit.§.cõpendioſè.poſt prin.ꝙ poſſunt condere teſtamentũ.ſubdit Specul. ꝙ ſi moriuntur nõ relicto hærede:dñs agri ſuccedet. & ita ſequitur hîc Ioan.de ana. ¶ In glo.iij.in fi.lex illa vltima loquitur in præſcribenda libertate. ſed tex.hîc in præſcribendo iure colonario non repugnante libertati, vt hîc in text.& dicit Barto.in.l.litibus allegata in gloſſ.ꝙ colonus conductus ad certum tempus ſi finito tempore perſeuerat:non poterit inſtare ad reuocationem pactorum & idem eſt in hæredibus.ſecundum Ange.in.l. cum ſatis.§.caueant.eod.titu.& not.ſingu.text.in.l.cum ſcimus.§.illud quoq;.eo.titu.ꝙ tempus obligans patrem exiſtentem in cultura:obligat etiam filium:quãuis ſemper abſentem:quia abeſſe non dicitur qui partem corporis habet in loco.quod facit ad multa ſecundũ Ange.

ibi.De materia not.gl.vide glo.pleniorem in.c.ſeruitiũ xviij.q.ij.& plenè omnes.maximè Ang.in.l.ſi certis an-
a nis.C.de pac.& Bart.plenè.in.l.cùm a de in rẽ verſo.ff.de vſuris.& omnes maximè do. Ant.in repe.c.peruenit.de
5 cẽſi.& aliquid dixi in.c.ad apoſtolicã. de fimo. ¶ † In gl. ſi.in ſi.Not.ſing.quia nõ reperies alibi.qui in cauſis iudę.
b rigor b præfertur æquitati.qđ eſt magnæ importantiæ. quia multi ſunt caſus in iure:in qbus proceditur de æquitate qui nõ extendũtur ad iudæos.per iſtã gl. per quam aliâs fuit cõſultũ in facto.ꝙ iudęus nõ põt purgare moram.quia illud eſt inductũ ex æquitate:vt plenè per Ang. & Imol.in.l.ſi inſulã.ff.de ver.ob.& Ro.in rub.ff.de arbi.in.ij.col.iuxta illud omni ingenio extorquendũ eſt aurum ab infidelibus.l.ij.C.de cõmercijs.not.gl.pe.in.c.in mandatis.xliiij.diſt.& gl.in cle.ij.de pœ.& re.Sed in contrariũ facit.l.iudæis.ibi.cõi iure viuentes,per quã nõ vi
1 detur eſſe differentia inter chriſtianos & iudęos quò ad tramites legũ.niſi vbi hoc reperitur.vt in caſibus de quibus per Arch.in.c.pagani.ij.qõ.vij.& Hoſti.in.c.cõſuluit.eo.quia eccleſia ex iuſtis cauſis eos tollerat quas di
c cãj.eo.c.cõſuluit.bonus tex.in.c.qui ſyncera.xlv.di.Præ tereà põt iudæ.vti exceptiõe præſcrip.cõtra chriſti. c vt per glo.j.& Archi.in.c.porrò.xvj.q.iij.eſt glo.in verſic. vſucapere.in.l.ſi fur.§.j.& ibi Imo.ff.de vſucapio.qđ no. & talis exceptio eſt de rigore iuris.vt latè Lud. ro. in dicta rubr.de arbi.in.j.col. Si ergo cõtra æquitatẽ quæ eſt pro chriſtiano,põt iudęus vti rigore: fortius ex æquitate cõtra rigorẽ. Ad iſtum text.rñde.ꝙ eſt rigor in ſpecie vñ non debet præferri æquitati in genere: vt habetur in l.placuit.C.de iudicijs.& ſpeciale eſt hîc.ne abutẽdo colono chriſt.videatur habere tãtum ius dñij. maximè cũ hoc nõ ſit in chriſtiano transferente colonũ:in quo ſolũ irritatur cõtractus.l.ij.C.de agri.& cenſ.Et qa qõ nõ eſt tacta per doc.Sed tñ quidã pro hac parte cõſuluerũt tene ꝙ ibi videbitur vtilius. ¶ Vlti.limitat hunc text.d. Mari.vt dũ permittit ius colonariũ:intelligatur de colonis cũ agris acquiſitis : nõ ꝙ de nouo cõſtitui poſſent in eorũ agris.de quo dubito per.d.l.iudęi.C.de iud.alijs prædictis.& propter regulã quę ſæpe adducitur.ꝙ hoc non reperitur prohibitum.

¶ CAP. III.

Vdæi de. Poſſunt iudæi veteres ſynagogas retinere:nõ nouas.& per iſtũ tex.cõiũcta gl.dicit hîc d.Ant.ꝙ ſtatutũ volens ſolui gabellã de
e confec.inſtru.nõ habet locũ in refectiõe ſed de hoc qñ ſolẽnitas requiſita in faciẽdo requiratur in reficiendo.dicãj.e.c.cõſuluit. ¶ Tangit hîc Io.de ana. vtrũ iudæus fugiẽs ad ecc.gaudeat immunitate.Et vide tur tex.quòd nõ in.l.j.C.de his qui ad ecc.cõfu.& firmat ibi Sali.dicens eccl.nõ eſſe tutelã eorũ qui nõ ſunt ſub lege.facit.c.quia fruſtrà.de vſuris.Idem tenet glo. in verſ. cogentur.in auf.de mandatis prin.§.publicorũ.& Cy.in l.præſenti.in prima.q.C.de his qui ad ecc.confugi.& Io. de ana.hîc. ¶ Sed cõtrariũ tenet Guil.de mõ.lau.Pet. de anc.Car.& Iuno.in cle.j.de pœ.& remiſ.& Arch.& Io.de ſan.in.c.deffiniuit.xvij.q.iiij.& glo.& do.Ant.&.d.Ab. in.c.inter alia.in ver.extrahẽdus.de immu.eccl.quia etiã peſsimis viris cõcedit eccleſia hoc benefi. vt cognoſcãt ingratitudinẽ ſuã.& maximè quia lex vult qđ ipſe ſynagogę iudęorũ permittãt:& nõ qđ turbetur. vt hîc.& .c. ficur iudæi j.eo.Ad.l.j.præalleg. reſponde vt per glo.in c.inter alia.

¶ CAP. IIII.

Via. Non ſummatur. quia breue. Et intellige nõ ſolũ de die:ſed etiã de nocte.quia in materia legali dies intelligitur naturaliter.ſ.xxiiij.horarũ.l. more romano. ff. de ferijs ſecundũ Ioan. de

ana.hic.& dicebat Bald.in.l.eiuſdem.C. de accu.ꝙ id qđ a ¶ L.cũ.Adde tu ꝙ
eſt factum de nocte coram pluribus, põt dici notoriũ. qđ not.quia ſi fieret præceptũ iudæis:prout hîc ne aperirent hoſtia:ſed clauſa nocte: incurrerent pœnam ſi de nocte aperirent. Et probatur hîc ꝙ iudæi in terris chriſtianorũ licitè habent domos. Ad idem.c. quantò.de vſuris.vbi de.domibus ſoluũt dicimas. Imò conſuluit Cal.tit.de locato.cõſi.iij.incip.Eccleſia habet domos .quia iudęus cui ſacerdos locauit domũ pertinẽtem ad eccleſi.nõ poteſt expelli:qñ rectè viuit,nec exercet fœnus.¶ Et ideò do.Floria. de ſancto Petro conſu-
1 luit in ciuitate iſta Ferrariæ † ꝙ licitè locari poſſet domus iudęis:etiã ſi vellent exercere vſurã. quia nõ reperitur prohibitũ.Et prodeſt multũ bono publico. ¶ Nec obſt.c.j.de vſuris.in.vj.quia loquitur de locantibus domos vſurarijs chriſtia.patet ex procemio .ꝙ omnis lex intelligitur ſecundũ procemiũ.l.regula.§.ſi.ibi initiũ cõſtitutionis demõſtrat.ff.de iur.& fac.ignо.&.l.ſi.cũ glo. ff.de hęredi.inſtit.not.do.Abba.in.c.ex multa.de voto. cũ ſi.Et procemiũ.dicti.c.j.ſuccurrit animab9 vſurariorũ.quę rõ ceſſat in iudęis.ij.q.j.ꝙ multi. Et in hoc latiſsimè conſuluit do. Pau.de caſt.conſeſ.cccl.xxvj. d quod in
d cip.non videtur expediens.dicẽs qđ principes ſeculares, vel cõmunitates terrarũ licitè tollerant iudæos exercentes vſuras. Et valent eorũ decreta:quibus cogant ſubditos ad ſoluendas vſuras.& habeant iudicẽ miniſtrantem eis iuſtitiã cõtra chriſtianos.quia per hoc nõ inducitur approbatio vſurarũ. quia ſi ea approbarent,fruſtra inuocarent iudęos.Et chriſtiani ſoluentes vſuras excuſantur à peccato.vt plenè ſcribũt omnes in ca.ſuper eo. de vſuris.vnde rõne boni publici ſuſtinent huiuſmodi decreta,& cõceſſiones.Sed aduerte.quia cõtra prędicta determinat Do.in. d.c.j.in fi.de vſuris in col.vj. dicẽs illũ text.extendi etiam ad locãtes domos iudęis fœneraturis quia eſt etiã alia rõ prohibitiua ex illo tex.ſ. depauperatio ſoluentiũ vſuras: quibus ſi deficerent fœneratores ſæpius abſtinent.vñ ſufficit remanere vnã rationẽ:iuxta doctrinã glo.in.c.cupientes.in prin.in ver.malignantiũ.de ele.in.vj.in.l.j.§.ſtichũ.ff.de poſtu.&.§.affinitatis. inſti.de nupt. maximè quia lex canonica ſimpliciter loquens,ſemper ligat iudæos in materia ipſis proportionabili.vt ſingulariter probat gloſ.in ver. cenſurã.in cle. j.de vſuris.Et notat Archi.ſuper glo.in.c.quo iure.viij. di.Et dicã.in.c.ſequenti.& pro opin. iſta Do.eſt elegans conſi.d.Pet.de anc,cõſi.ccxxxviij. e qđ incipit. Chriſtianiſsimi & illuſtriſsi.principes.vbi deductis multis rõnibus quę ſuadẽt nõ eſſe improbabile.& ꝙ principes priui d legient iud.ſup exactionib9 vſurarum. finaliter concludit ꝙ iſtud nõ pertinet ad principes ſeculares: cuiuſcunque ſint dignitatis,quia reſiſtit expreſsè lex canonica.in c.poſt miſerabilem.de vſuris.contra quã inferiori à papa nõ eſt data poteſtas diſpenſandi:maximè laicis. ¶ Et quia iſta rõ nimiũ ſtringitur : quãuis Moderni vt Barbatias,conſulentes per vias longas ; probent contrariũ. tñ credo iſtud verius, videlicet ꝙ chriſtiani poſſunt locare domos iudęis:vt exerceant fœnus:nec vẽdere propter glo.in verſi.ad fœnus,in.d.c.j.de vſur.in.vj. quã ſequũtur doc.Et aliter faciẽtes incurrũt pœnam dicti.c.j. Item ꝙ chriſtia.à quibus extorquẽtur vſurę poſſent de rigore iuris per cõdict.indebiti eas repetere,vel condi-
e ctione ex canone poſt miſerabilẽ.de vſuris.ſed bene fateor.ꝙ nõ exercentibus fœnus locari & vendi non prohibentur.& ſic procedunt quæ dixi in principio. Conſilium eſt ergo vt obtineatur cõfirmatio apoſtolica.Et ita tenet Ioan.de ana.in.d.c.poſt miſerabilem.

¶ Rigor.Adde.d. Bart.ſozi.in conſi. xxxij.col.pe. verſi. tertiò hanc.in prima parte.

¶ Contra Chriſt. Adde Ludo.ro.in ſuo ſingu. lxxxiij. Ioã.de imol,in.l.ſi fur.§.j.ff.de vſucapio.Mod.in rubr. ff.de iuſtiti, & iure col.ij.in princ.

¶ Cõſil. cccl.xxvj Adde qđ eſt in cõſil.cccxciij.ſecũdũ nouiſsimã impreſſionem.in nouis.

¶ Cxxviij. Adde quod eſt numꝰ ccxliij.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Statutum fuit in concilio baſilienſi: vt iudæi facti chriſtiani poſſent retinere bona vndecunque acquiſita: dũmodò commodè viuere poſſent.*

2 *Filius iudæi conuersus, potest petere legitimã viuente patre.*
3 *Prohibitus relinquere collegio: an & quando possit relinquere singulis de collegio?*
4 *Statuta quæ excludunt fœminas extantibus masculis: an extendantur ad iudæos?*
5 *Iudæi an legentur legibus canonicis?*
6 *Iudæi an habeant filios in potestate?*

¶ CAP. V.

a ¶ Vsuris, q̃ iudeus effectus christian⁹ non retineat bona quæsita ex vsuris. per Alex. in consi. cxciiij,col.pe.ver. ij.nũ deo.in,iiij.vo,

IVdæi. El.ij. Excõicari debẽt christ. fernientes iudeis. hoc primõ Idem in principib. secularibus qui iudẽ. baptizatos bonis vel iuribus suis spoliari permittũt. Not. principaliter. & vide quæ dicam j.eo. c.ad hęc. Not. ex §. *si qui*. q̃ iudæi conuersi ad fidẽ retinent bona. cõtra opi. vulgarem. Sed illa orta est ex eo qđ dicit hîc glo. in verſic. *à possessionibus*. quia
a eorũ bona vt plurimũ sunt ex vsuris [a] quas tenentur restituere: nec aboletur tale delictũ per baptismũ. ꝓpter obligationẽ quæsitã homini: regula peccatum. lib. vj. & ita glo. in. c. deinde. xxvj. dist. Et hoc est quod multos retrahit à conuersione. Vnde dixit. d. Maria. in. c. de his. in vj. col. de accu. q̃ vtile esset statuere: vt nõ tenerẽtur: ad
1 restitutionẽ. † Imò audi statutũ fuisse in cõcilio basiliẽ si q̃ possint retinet bona vndecunq̃ acquisita quæ sibi
b ¶ Tutor christia, Vide tu Bar. in ru. ff. de iustit. & iur. q̃ dicit hoc verũ de iure ãtiquo, sed de iure nouo nõ põt ex quo tenetur iurare per sanctã eccliã gelia, vt authẽt. ij. qui se oblig, habe, per hi. res mi. §. fi. & dicit do. Barto. foz, in cõsi. lxx. cosi. & vide eundem Fel. in. c. cũ sit col. ij. j. eod.
commodè ad viuendũ sufficiant. & pondera istum tex. ibi. *melioris*. per quẽ dicunt Hosti. & oẽs doct. q̃ omnis ingratitudo quam conuersus commisisset erga patrem, aboletur per conuersionem. quod nota. sed mirum est q̃ alleget text. in. c. non liceat. xix. qõ. vlti. vbi hoc probatur à fortiori: quia si filio christiani per ingressum religionis aboletur oĩs ingratitudo: fortius iudæo cõuerso. quia (vt patet) opus suum est multò digni⁹. ¶ Et per istum tex. in eod. ver. determinat hîc. Io. de ana. † q̃ talis filius conuersus põt petere legitimã in bonis patris viuentis: quãuis regulariter secus. l. j. §. si impuberi. ff. de colla. bo. l. Papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. test. not. Ancha. & Io. de ana. in. c. raynutius. de testa. mouetur per. l.
2 cognouimus. C. de hęreti. vbi pater infidelis tenetur re-
c ¶ Legẽ suã de hoc vide per nouis. in l, qui se patris. col. v. circa mediũ. C, vnde libe.
linquere filio fideli: perinde ac si non mutasse sectam & subijcit tex. nedũ in morte, sed etiã in vita. vñ filiã dotabit. ex quo infert *Sal.* ibi cõtra iudẽ denegantẽ alimenta filio christ. allegat etiã Bald. post glo. in. l. mater. C. de iure do. vbi mater iudæa tenetur dotare filiã cõuersam aliãs dicit se nõ vendere qũo talis conuersus esset melioris conditionis: prout requirit hîc tex. & istud not. quia nõ est alibi scriptũ: sed nõ probatur sufficiẽter: quia lex cognouimus. nõ dicit q̃ filio vel filię fideli debeatur ali quid in vita parentũ: qđ etiã nõ deberetur ante conuersionem. Et iste tex. euitaretur ostendendo alios fauores in quibus conuersus petens hæreditatẽ paternam iuua retur: qđ de facili inueniretur non violando regulã cõmunẽ. de qua in. d. §. si impuberi. Et istis adde glos. in. c. si qui filij. xxx. dist. quę dicit q̃ filius conuersus si põt, tenetur alere patrem infidelẽ indigentẽ. de quo dicã j. eod. In glo. j. ibi. *quod spirituales*. supple & ecclesiasticus. quia habili laico est permissum per text. in. c. ij. de hæreti. in. vj. in prin. de qua vide beatũ Tho. ij. ij. qõ. x. arti. vij. glo. in l. nemo põt. C. de summa trini. in. c. quis nesciat. ix. di. in capitulo. nos. ad finem. in glos. ij. & in. c. satis euidenter. in glos. fina. xcvj. dist. ¶ In glos. magna ibi. *sanè profertur*. not. quia sing. est q̃ nõ solum collegio iudeorũ per christianum aliquid relinqui nõ põt: sed nec etiã singulari iudeo. & istã glo. sequitur Ang. in. l. j. de iudeis di
3 cens idem sentire glo. in. c. sanè profertur. alleg. in glos. hîc. ¶ Non obstat. l. cũ senatus. ff. de reb. dub. † vbi prohibitus relinquere collegio: põt relinquere singulis de collegio: quia procedit in collegio non reprobato rõne sectæ. Idem tenet Cyn. in. l. j. in. ij. oppo. C. de sacrosanc. eccl. est verũ qđ contrariũ tenet glo. in. l. j. C. de iud. & in d. l. j. de sacrosanct. eccle. & ibi Iaco. but. Bart. & Bald. & Sali. in. iiij. col. dicens qđ secta hæretico. bene est dãnata per. l. manichęos. C. de hęre. sed nõ secta iudeorũ. quia colũt legem mosaicã. Idem Bart. in. l. cũ senatus. ff. de rebus dub. dicens esse tex. in. l. spadonem. §. iam aũt. ff. de ex
b cu. tut. vbi iudæ. põt esse tutor christiani. [b] Et ita nõ videtur secta reprobata. sed tñ opi. glo. hîc facilius sustineretur per tex. in. c. nõne. viij. q. j. iũcto eo quod not. Old. consi. lj. & dixi. s. in rub. scilicet q̃ secta iudæorũ dicatur cæteris abominabilior. Ad. §. iam aũt tñde vt dicã in. §. vltij. eo. ¶ In glo. fi. doct. approbant ipsam. adducentes in simili glo. in. c. scripsit. xxvij. q. & in. c. ea quæ. in verſicu. delectu. de statu. monast. in. c. j. de purg. ca. vbi dux, marchio, comes, & nobiles perdũt ista per ingressum relig. Idẽ dicit Host. in feudo. per. c. j. de mili. vasal. qui bellica arma deposuit. de hoc p Bal. ibi. & in. d. l. Deo nobis. C. de Epis. & cle. & in. l. data opera. C. qui accu. nõ possunt in. xiij. col. Extra glo. facit tex. ad. q. notabilẽ. vtrũ iudæi in successionibus ab intestato teneãtur seruare legẽ mosaicam. An verò legẽ ciuilem. inter quas in pluribus est
c differentia. nã vt numeri. xxvij. c. incip. acceſſerunt extã tibus masculis fœmine nõ succedũt. qđ est contra regulam iuris ciulis. in. l. maximũ vitium. C. de liber. pręte. Et veritas est q̃ seruare debẽt legem suã [c] quia illa derogat legi cõi ciuili: sicut statuta ciuiũ. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. &. l. de quibus. ff. de legi. sicut species generi. regula generi. lib. vj. & ita per multas alias rationes cõcludit Cald. tit. de testa. consi. xxx. incip. An si iudęus. & d. Floria. in. d. l. maximũ vitiũ. referens se ita consuluisse cũ Pet. de ancha. Raph. Fulgosio. & Gaspar. de Cald. in quadã causa. xxx. miliũ ducatorũ. Et bene facit qđ not. Cald. tit. de constitu. consi. x. incip. Lex mosaica. vbi generaliter tenet q̃ qñ lex mosaica non est reprobata quò ad ipsos iudæos: prętulet legi ciui. & facit quod no. Cal. tit. de consuetu. consi. ij. dicens valere cõsuetud. q̃ stetur testamento iudei scripto literis hebraicis. Et istud puto verius quãuis Ioã. de ana. hîc aliter dicat. per rõnes non
4 vrgentes. ¶ † Subdit tñ hîc Io. de ana. vnũ not. q̃ statu-
d ta quę excludunt fœminas [d] extantibus masculis: extanti duntur ad iudęos. de quo nõ dubito: si vera sunt prædicta. Sed quòd generaliter ligentur statutis municipalibus. In materia proportionabili. sensit Bald. in. l. spado. §. iam aũt. ff. de excu. tuto. dum dixit q̃ immunitas concessa habitatoribus alicuius loci: extenditur ad iudẽ. Idẽ dixit q̃ in. c. j. de noua forma fidelitatis. & in. l. iij. §. hæc verba. ff. de nego. gestis per tex. quem multũ not. in aut. de quæst. in prin. sed melius facit glo. prima quã ibi not. Do. in. c. ius quiritum. l. distinct. Et vide Bar. in. l. j. ff. ad l. iuliam maiestatis. vbi tangit an securitas concessa sosocijs mercatoribus, prosit iudæo socio [e] & nõ decidit.
e Sed Ang. ibi. & in. l. vtimur. ff. de sepul. vio. dicit q̃ sic re
5 ferens ita fuisse iudicatũ Perusij. ¶ † Et de hac materia vtrũ iudæi astringantur legibus canonicis. vide Ioã. an. in cap. qđ super his de voto & ibi omnino do. Anto. in iij. col. & Do. in. c. multi. in. iij. col. ij. q. j. & glo. fi. in. c. cõ stituit. xvij. q. iiij. & . c. sępe in glo. magn. xxviij. q. j. & latẽ Do. in. l. nulla. liiij. distin. Et Arch. in. c. si quis suaden te. xvij. q. iiij. & Imo. post glo. & alios. in. c. j. de constitu.
f cõmuniter tenetur q̃ no ligantur lege canonica [f] in spiritualibus. quia non curatur de eorũ anima. hoc probatur in. c. gaudemus. de diuor. & in. c. de infidelibus. de cõsang. & affi. in alijs aũt ligantur lege canonica. nisi sit casus decisus in lege sua: & non reprobatur quò ad eos de iure nostro. ¶ Quid autem in cathecumino? dic q̃ om
6 nino ligatur. per text. quem not. ibi Domi. in. c. audite. xxiiij. dist. & istis adde Io. and. in. c. gaudemus. de diuor. & ibi latè do. Iac. in. v. col. ¶ † Et ista inducuntur vtilia vtrum iu-

a vtrum iudęi habeant filios in potestate [a] in quo Arch. tenet q̃ nõ in. c. qui syncera. xlvj. dist. quia illi habent filios in potestate qui contrahũt iustas nupt. Item qui in potestate. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Sed matrimonia iudæorum nõ videntur ex iustis nuptijs: quia declinant à ritibus christianis. d. c. gaudemus ergo &c. ¶ Secũdò. quia ille qui est in potestate alterius: nõ habet aliũ in potestate sua. l. sic eueniet. ff. de adul. & iudæi sunt in potestate christianorũ. ꝛ. & si iudæos j. eo. &. c. dispar. xxiij. q. iij. ergo &c. Et ita per hanc rõnem dicens eam insolubilem: transit Roma. in. l. multũ. in. ij. col. ff. de verb. oblig. sed contrariũ tenẽt Io. & do. Anto. & do. Abb. in c. ij. per illum tex. de cõuer. infide. Bal. & Pet. de anch. in d. l. qui in potestate. qui tale ius patrię potestatis est penes omnes roma. imperio subiectos. d. l. Itẽ. & tales sunt iudęi. l. iudęi. C. de iudęis. ergo &c. Itẽ quia priuatio prę supponit habitum. Sed per conuersationem ad fidẽ per ditur illa patria potestas. gl. singula. in. c. iudęorũ. xxviij. qõ. j. ergo &c. non obstat. l. sic eueniet. quia rñde vt in simili per Spec. in tit. de stat. mona. §. j. verſi. xij. dũ dicit q̃ pater monach. habet filios in potestate: quãuis sit in potestate abb. quia lex sic eueniet, loquitur propriè de ptã te patria: ũ q̃s haberet supra se nõ de alia: aliãs ciues qui sunt in potestate principis, nõ haberent filios in ptãte. secundũ eum. illud aũt qđ dixit glo. in. d. c. iudæorũ. limita. nisi esset vtile filio retinere patriã potestatẽ, per id q̃ in simili dicit Bal. in. l. Deo nobis. C. de epi. & cl. & Pau. de cast. in. l. quę sub cõditione. ff. de libe. & postu. dũ dicunt q̃ filius factus monachus non perdit patriam potestatem: vbi hoc esset dãnosum monasterio Nõ obstat prima ratio Arch. suprà. quia est contra tex. in. c. de infidelibus. de consang. & affini. cum si.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia alterat pœnas in numero propter immunitatẽ dilecti.*
2 *Arma quæ dicantur?*

¶ CAP. VI.

1 TIta quorũdam. ¶ Christia. ferẽtes mer ces saracenis, vel in ipsorũ nauibus naui gantes, excõicati sunt à iure. & etiam ex cõmunicãtur ab homine, & rebus priuã tur, & capientium fiunt serui. ¶ † No. q̃ propter immanitatem delicti ecclesi. alterat pœnas in numero: licet regulariter secus. vt in. c. at si clerici. §. de adulte. de iudi. facit dictũ Inno. in. c. j. de constitu. facit tex. in. c. fœlicis. ad finẽ. de pœnis. in. vj. nec mirum si etiã in bonis temporalibus & in libertate ecclesia punit: quia fit vt euitetur cõuersatio. & cũ illa doctrina Ioan. an. ibi dicentis se defendisse prælatũ, quia opponens sibi illud crimẽ non dixit christianũ: qđ etiã sequuntur scribentes ibi. tenet Bald. in. l. si quis non dicã. in. iiij. colũ. C. de episcop. & cleri. Et Per. de anch. sępe in consilijs suis. facit glo. in ver. christ. in. c. Frigentius. xvij. q. vj. Et quod no. glo. in ca. j. in ver. absq̃ pecunia. de statu. mona. in. vj. & qđ in simili scribit Bal. in. l. scripturas. per tex. ibi. virorum. C. qui potio. in pigno. habeantur. Et qđ not. Bar. in. l. j. ff. de duobus reis Ange. & Imo. in. l. ff. quẽ admodũ testa. ape. Cõsidera tñ quia si vera est opinio glo. in. c. rebaptizare, de consecra. distinctio. iiij. & in capitulo si apes. in verſi. innnocentes xxiiij. q. iiij. q̃ interficiens iudęum magis peccet q̃ christi. interficiẽs: non apparet ratio quare. d. c. j. nõ possit extẽdi. Nec mirũ si posuit verbũ christ. quia lex prouidet ad cõmuniter accidentia. l. nã ad ea. ff. de legi. Et not. glos. & ibi do. Ant. in cle. j. in verbo eligatur. de elect. glo. & Ant. in. l. j. C. de rap. virgi. vbi extenditur etiã pœna illa ad mulieres capientes adolescentes. in. l. j. C. de rap. virg. & Ioan. an. in titul. de locato. §. j. in fi. ¶ Vltimò vtrũ iste text. faciat contra christianũ deferentem talia hostibus christianis. vide tex. & ibi Bald. in. l. ij. C. quæ res expor. possunt. vbi bona cõfiscantur: & traditur morti tanquã proditor sui dñi. qđ dicit ibi Bal. fuisse seruatum Florẽtię. & vide text. in. l. fin. C. de pœnis. vbi idem dicitur in eo qui docet cõstructionem nauiũ. & sic qũo fiant. Et eodẽ modo punitur portans liquamina hostibus. puta oleum, vel vnũ: etiam causa gustus. l. j. C. quæ res exportari possunt. per quã dicit ibi Bal. no. q̃ prohibitus portare extra territoriũ: nõ põt portare etiam causa gustus. Et vide qđ not. Inno. in rubr. de obserua. ieiu. per quod patet q̃ istud intelligitur secundũ subiectã. materiam: quia Inno. dixit q̃ ieiunans non frangit ieiuniũ si bibit vinum causa gustus. quia ideò in primo casu prohibetur qñ posset esse qđ daretur causa irruẽdi in terrischri
2 stianorum, & similibus. ¶ In gloss. ij. in fine. ¶ † Not. quæ dicantur arma. & vide not. doctrimã Car. in cle. ne in agro. §. ne pręsatę. in. v. q. de stat. mo. dicentis q̃ in illo text. & in alia materia attendi debet cõis vsus loquendi
b dicas tñ qđ in statutis [b] in quib⁹ verba strictè capiuntur nõ veniunt fustes, & lapides. scdm Ang. fing. in. l. fipig. §. furẽ. ff. de vsur. quẽ sequitur Ro. in. l. j. §. occisorũ. ff. ad ille. Considera tñ q̃ lex armorũ. allegat. in glo. dicit continentur. Et istud verbũ denotat fictam significatiõem Bart. in. l. j. ff. de verbo. signifi. & . l. cũ duos. ff. de lega. iij. ergo &c. Et dicas q̃ etiam apta ad solã defensionem: dicunt arma in statutis. puta torax, lorica, & similia secundum Pet. de ancha. in. c. j. in penul. char. de consti. & notat Albe. in. ij. parte statu. qõ. cxxvij. idem dicã in balota plumbea, vel claua ferrea. l. armatas. ff. ad legẽ iuliam. de vi publica. ¶ Idem in tabulatis. secundũ Bart. in. l. pediculis. §. argento. ff. de auro & argen. leg. Secus dicas in cul
c tello paruo. [c] secũdum glo. in aut. de armis. §. fi. & bonus tex. in. c. lator. & ibi Ioan. de ana. de homi. not. Bart. in. l. j. ff. ad. l. iul. de vi publi. & do. Abb. in. c. clerici. el. j. de vi. & ho. cleric. secus etiam in percutiente cum dentib⁹. secundum Bart. in consi. incipiente. statuto cauetur. & videj. in fi. ¶ In glo. in ver. *priuationem*. aliãs aũt cessante crimine Papa non punit laicum in bonis tẽporalibus. Imò singulariter dixit Innoc. in. c. inquisitioni. de sen. excõ. q̃ laicus nõ tenetur obedire papæ præcipientia aliquid sine cã pręiudicans bonis temporalibus. Et idem etiam in clerico quò ad bona patrimonialia. dixit singulariter. d. Abb. in. c. constitutus. in. iij. col. post Hosti. ibi de relig. domi. ¶ In glo. fin. in fi. cũ ista glosſ. concordant omnes doct. maximè Hosti. per plures rationes. rñdendo contrarijs. vt hîc per eos. quibus adde tex. in. c. j. cũ gl. penu. quod metus causa lib. vj. & in cle. j. de vsu. & in. c. capitulum. & ibi Imo. & do. Abb. de rescrip. & Imol. in. c. qđ in dubijs. & de renun. & glo. & doc. in. c. ex parte. de offic. ordi. & in. c. cũ pro cã. de senten. excõ. De modo aũt et forma absolutionũ distingue, vt per Cardi. in cle. gratuis de senten. excõ. & plenius per Pe. de anch. in vlti. not. Et clarè per do. Abb. in. d. c. cũ pro causa. vbi aliãs dixi. & in istis infert Ioã. and, in Specul. tit, de accusato. §. sequitur verſic. & quid si bannitus. & . d. Anto. in. d. cũ pro causa. & Bald. in. l. nihil. C. de ma. vindic. & Bar. & Imo. & Ro. plenè in. l. de pupil. §. si pluribus. ff. de ope. no. nũ. Et Sali. in. l. si seruus. C. de qõ. q̃ bannitus ad tempus, iterũ bannitus potest pendente tempore primi banni. Sed pulchrè dubitarur vltra scribentes: quando incipit tempus secũ di banni. Et idẽ in secunda suspen. ad tps in quo Bart. di
d cit q̃ finito primo tempore: in. l. fin. [d] ff. ad turpillianũ. Sed contrarium est verũ secundum glo. in tertio sequenti. & ibi doc. in cle. ij. de magistris. Et plenè Imo. post Io. and. in. c. cũ in cunctis. in fi. de elec. no. Ioan. and. in addi. Spe. in rub. de cleri. non resi. in. ij. qõ. Et Domi. in. c. eos. in. j. col. de tempo. ordi. in. vj. & Old. consi. ij. & Albe. in secunda parte statut. q. clxvj. & glo. in ver. temporalem

a ¶ Filios in potesta te. Adde Alex. de imol. in consi. lxxj. in. ij. col. in. ij. vol, & ibi plenè. & per Bar. soz. in. d. consi. lxij, & consi. lxx, §. allegatis.

b ¶ In statutis. Vide Alex. consi. iiij. in iiij. volu.

c ¶ In cultello paruo, de hoc q̃ Aret. in cõsi. lxxx. colũ. iij. & seq.

d ¶ In. l. fi. Adde qđ est in. l. senatusc. §. fina. ff. ad turpil. & ibi vide additio.

in.l.ij. C.de tempo.appellat.q.ij.pœnę reſtringuntur in dubio.in.c.pœnæ.de pę.diſtin.j.regula odia.lib.vj.& regula in pœnis.& per hanc rationem infero contra gloſ. hîc ad vnam illationem:ad quã doc.non aduertũt.quòd effectus ſecundæ excõicatiõis incipiet tẽpore quo infertur: quia in excõmunicatione ſumitur ea interpretatio ſecundũ quã magis operatur.c.ſi quẽ.de ſenten.excom. niſi dicas ꝙ imò benignius interpretetur. per ea quæ dixi in ca.ſicut tuis.de ſimo.& preceptũ ſub pœna excõic. in dubio intelligitur ferendæ, & non latæ.ad.c.ſi quem. reſpõde vt ibi dixi poſt Imo.in capitu .j.de loca. & hoc modo poteſt ſuſtinere glo.hîc.Et iſta vltima dicta limita vt nõ procedant.qñ ſi ſecundum tẽpus concurreret pariter cũ primo:eſſet dãnoſum. Ita voluit Bald.in.l.ſi. per illum tex.C.de repu. hæredi. dicens ꝙ ſecunda dilatio conceſſa cruce ſignatis pendente prima cõuentionali, non incipit currere:niſi prima finita.ꝙ not.quia facit ſi princeps cõcedit ruſtico immunitatẽ per annum propter grandinem: ꝙ ſi pendente anno iterũ ille impetrat immunitatem propter domũ combuſtã.ꝙ annus datus ſecundo, incipiat elapſo primo anno. ¶ Et de hac materia vide etiã per Bal.& Ro.in.l.ſi.C.qui admit.& in.c.ſi. in.viij.col.de conſue.per Pet.de anch.conſ. cccxc. & per Imo.in.l.Lucius.§.impuberé.ff.de le.ij.Item dũ tetigi de armis. ¶ Adde etiã glo.in.§.armorum. inſtit.de interdi. glo.penul.in.c. perfodiens.de homi.Hoſti. in ſumma de reſtit.ſpol.§.j. in pen.col.ver.arma autem ſunt.& glo.in rubr.C.de fabricenſibus.lib.x.& do.Mari.in repe.c.qua liter.el.ij.q.xj.articu.xlvj.de accuſa.

a ¶ Reficiẽs In quo differãt facere, & reficere, vide per Alex.in conſ.cxc iij.in.ſ.vo.& adde ãn ſtatutũ loquẽs in faciente:habeat locũ in reficiente: & dic.vt plenè per Alex.in conſil.cix col.iij.ſ.ad quintũ in.iij.vol.

b ¶ Vñ dixit bar.ꝙ ſolennitas requiſita in confeſſione actus regẽ in eius refectiõe.

¶ CAP. VII.

COnſuluit. Not.ꝙ paria ſunt facere de nouo, vel reficere in forma noua. quia addendo aliquid vni ſubiecto, mutatur eius natura. vnde dicit glo.in.c.propoſuiſti.in verſi.ſanguinem.lxxxij.diſt.& in.c.admonere.circa med.in verſ.carnem.xxxiij.q.ij.ꝙ qui põt comedere caſeum & oua: põt etiam comedere ſanguinem, non tñ carnes. quia ſanguis cùm eis coagulatus mutat naturã ſuã. ſecundũ.d.Abb.& Ana.hîc.pro quibus clarius facit.c.ſtatutũ.de electione. in.vj. ¶ Secũdò not. † ꝙ reficiens[a] nõ dicitur de nouo facere.& optimè facit text.in.l.proponebatur.ff. de iudic. vbi text.dicit ꝙ nauis ſæpe refecta dicitur eadem:etiã ſi de prima materia nihil amplius extet. & per iſtum text. decidũtur multa. vt patet ex his quę habentur per gloſſ. in ver.creatũ.in cle.ſi.de reſcrip.& in.c.j.in ver.domum de rel.do.in.vj.& in.c.per tuas.in ver.de nouo.de dona. & in.c.cũ acceſſiſſet.in glo.ſi.de conſtit.& glo.fing.in.c. vt officium.in ver.ad præmiſſa.in ſi.de hæreti.in.vj.no. gl.& Bal.& Ange.in.l.j.§.ædificare.ff.de mortuo inferẽ do.dicentes ꝙ prohibitio de non ędificandis nouis domibus non comprehendit refectionẽ. Sed aduerte. quia oportet iſta & ſimilia intelligere:qñ refectio eſt circa id in quo nõ eſt funditus ruina, vel extirpatio: ſed vbi hæc eſſent:requireretur eadẽ ſolennitas in eorũ renouatione quę in conſtructione de nouo ita voluit glo.not.in.c.de monach.xviij.q.ij.& glo.magna circa medi.in.c.iij.de iurepat.& eã ſequuntur ibi do.Anto.&.d.Abb.vnde dixit Bart. [b] in.l.nuptię.ff.de ritu nuptiarũ.ꝙ ad refectionem inſtrumenti perditi requiritur preſentia vtriuſq; partis ſicut in confectione ſecũdũ do.Ant.in.c.iij.ẽ.eo.in.c.iij. de iure patro.notat Bart.in.l.inter ſtipulantem.§.ſacram ff.de verborum obligationibus Et in hac materia vide Angelum in auf.de non alien.§.lex itaq;.ad fi. vbi tractat de emphyteuta, cui cõburitur domus:quia comburitur periculo ſuo. Et tenetur ſoluere ratione ſoli. Et hanc materiam limita ſecundò niſi reficiens eſſet iniuſtus poſſeſſor, vel tyranus: vel notoriè appareret ꝙ reficeretur in iniuriam & damnum vicini. vt voluit Inno.in.c.Piſanis, de reſtitu.ſpo. loquens in reficiente turrim collapſam.in quo vide omnino.d.Abb.ibi ad fin.vbi not.ꝙ etiã ſi lon giſſimo tẽpore ſtetiſſet turris collapſa, tñ nulla præſcri. tollit facultatem reficiendi ad conſerua.iuris ſui.quia in his quę ſunt merę facultatis nõ currit aliquod tempus. vt no.glo.in verſi.in anno.quã facit ſing.d.Ant.ibi.in.c. vt priui.de priui.no.Cy.in.l.ij.C.quę ſit lõga cõſu.& Io. an.in.c.Ioannes.in.iiij.q.de cleri.cõiu.& Domi.plenè in c.ſi.de cõſue.in.vj. Et iſta vltima dicta tene menti. Et adde Ro.in.l.ſi verò.§.de viro in.xliij.fallentia.ff.ſolu.mat. vbi dixit ꝙ refectio talis turris eſt prohibita: qñ imminet ſcandalũ.allegat Inn.in.d.c.Piſanis. Et ſecundũ prędicta intellige quod not.Bald.in.l.ſi vt proponis.la.ij.C. de nupt.dum dicit ꝙ nobiles quorũ caſtrum olim ex delicto fuit equatũ ſolo, nõ poſſunt reconcihati illud reficere incõſulto papa:ſtante prohibitione ne noua ędificentur. ¶ Secundò not.tex.ibi: *pro magno*.ꝙ ecc.ex gratia tolerat iudæos:nõ ſic hæreticos. ſecundũ gl.in verb.ob ſeruationis.in.l.nullus.C.de ſum.tri.quia fides iudæorũ habet primordiũ veritatis.vnde non dicitur per omnia falſa.l.cùm filius.§.hęres.ff.de le.ij.Et extant aliquæ reliquiæ veritatis.facit.l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iuris.Et addũtur aliæ rationes perſuaſiuę. ſed dicit do.Maria.hîc illã eſſe veriorẽ ſecundũ theolog. quia ſunt memoria maximi fundamenti fidei noſtrę. Et iſtis adde Pet.de anch.con.cclxvj.quod incipit.de titulis criminum.in.ij.co.vbi notabiliter conſuluit ꝙ pœna appoſita in ſtatuto eligentis ad officium aliquẽ nõ fidelem,& deuotum roma.eccleſię:nõ procedit in eligente iudæũ: quãuis electio non teneat rõne ſectę reprobatę: tñ euitat pœnam:quia iudæi ſunt obedientes & fideles .i. non rebelles romanę eccleſi.vt per ipſum.pro quo facit optimè tex.quã põderat ibi Bald.in.l.legatis.C. de vectigalibus.vbi text.dicit imperio deuotis.& Bald .exponit.i. obedientiarijs dicens not.pro ſtilo principũ:qui in literis ſuis ſcribunt deuotis ſuis.ex quo infertur ꝙ ſatis dicũ tur iudęi deuoti papæ ex quo ſunt obedientiarij. ¶ Vlti mò aduerte.dũ dixi in.c.ita quorũdam.ẽ.eod. de interfi ciente iudę.quia cõtra glo.ibi allegatas facit deciſio beati Tho.ij.ij.q.lxix.arti.vj.concludit magis peccare occidentem iuſtũ quã iniuſtum quia magis repugnat charitati:cũ deberet illum diligere:& magis iuſtitię:cũ ille minus mereatur,& eccle.ſeruat bono viro. & magis contẽnit.Et eſt gloſſ.nota.de hoc in.c.vnico.in verbo ſanguinis.de conſec.eccl.li.vj. ¶ Et iſtis adde glo.in.c.rebaptizare.de cõſe.diſt.iiij.quę dicit ꝙ diabolus inueniens iud. ſignatum cruce, dixit inueni vas vacuum,ſed ſignatum. ¶ In glo.ſi.in ſi.& ibi dicit Ang.eſſe tex.not.ꝙ ſicut cultura agrorum ruſticorũ conſiſtit in arando: ſeminando &c.ita cultura vr banorum in ędificando & reficiendo.

¶ CAP. VIII.

ADhæc. In familiari ſeruitio iudæ. chriſtiani eſſe nõ debent.h. d. ¶ Not.ꝙ periculum eſt ne bonus conuerſans cũ malo efficitur mal⁹. quod procedit ſecundũ do.Abb.in chriſtianis idiotis,vel vulgaribus. ¶ Secũdò not.ꝙ ritus iudęorũ eſt diſpar à ritu chriſtianorũ. qui procedit etiam in matrimonijs:in quibus cõtrahẽdis eccleſia tollerat vt vtantur lege moſaica.per.c.de infidelibus, de conſang.& affi .&.c. gaudemus.&.c.ſi.de diuor.not.Pet.de an. conſi.cccxxxvj.incipiente.reuocatur in dubium.& refert do.Floria. in.l.iiij.ff.de his qui ſunt ſui vel alieni iur . ſe conſuluiſſe ꝙ inter iudæos patruus poſſit ducere neptem in vxo. ¶ In glo.j.ibi. *nullo modo*.idem do.Abb.& do.Maria.contra Hoſti.quia ipſos impedientes ſeruitiũ in domo militant extra domum .ſ. conuerſio & dãium fatentur tñ ꝙ in operibus mechanicis poſſunt eis ſeruire. & in fabricando.qđ eſt verius.& quãuis Ioã.de ana.dicat ſe non videre quõ dicatur continuũ ſeruitiũ extra domũ: tñ dicit ſatis eſſe quem eſſe obligatũ ad omnem requiſitionem. quia nec etiam ſeruitor domus continuè ſeruit. nec talia verba aſsiduò,& ſimilia,important tempus nõ inter pollatum per glo.in.c.nunquã.de conſec.di.v. & in.c.hi qui.xxj.q.j.& in.c.de quibuſdam.xxxvij.diſtin. tex .in.c. ſignificatum.de prębẽ. ¶ In gl.ij. Not.ꝙ extra domum poſſunt mulieres chriſtianæ nutrire infantes iudęorum quod tenent hîc Io. And.d.Ant.do.Car.& do. Abb.nec aliud ſenſit iſta glo.rectè legendo:quia non eſt dictio ad uerſatiua. Sed ante verbũ eadem mouentur maximè ne creaturę quas eccle.tolerat:& quæ conuerti poſſent, pereant. Sed contrariũ tenet hîc Ioan.de ana.& do. Mariã. Primò per.c.& ſi iudæos.ibi prohibemus ĵ.eo.vbi generaliter hoc prohibetur:nõ facta differentia in domo,vel extra. Secundò.quia etiã tunc procedũt rõnes illius tex. & tex.hic.ſ.periculum ex cõuerſatione.quæ eſt etiã cum nutritur extra domũ:vt docet experiẽtia. Vtrũ aũt Epi. diſpenſare poſsit ꝙ nutriant in domo? Refert.d.Card.ſe conſuluiſſe ꝙ nõ.& ſequitur do.Abba. & do.Maria.per notate per Inn.in.c.dilectus.de temp.ordi.Subdit tñ Io. de ana.ꝙ poſito ꝙ opinio cõtra alios eſſet vera, tñ obvarietatem opinionũ poſſet Epiſco.diſpenſare extra domũ cũ quidã teneant poſt glo.hoc licere.& ſine diſpenſatiõe qđ intelligit do.Marian.& bene concurrente neceſsitate:cui aliãs ſuccurri nõ poſsit.& ita teneo & pondero ꝙ mulieres contra facientes mortaliter peccãt. quia excõicatio de qua hîc, non ponitur niſi pro mortali.xj.q̃.iij. c.nullus.&.c.nemo.

a ¶ Quod filij paruuli. Adde ꝙ ſi puer debitè fuerit p ſecularẽ baptizat⁹ alijs non exiſtentibus, talis puer non dicitur baptizat⁹, ita Pet.de anch. in conſil.cxcv.incip. ſecundũ ea quæ ꝓ poſita.

✠ SVM MARIVM. ✠

1 *Bannitus ſi habitat in ciuitate ſciente ſuperiore, & tolerante: an poſsit impunè offendi?*
2 *Electio iudicis, nõ rei eſt in pœ. alternatiuè à lege impoſitis. nu.3.*
4 *Hæc concluſio limitatur: niſi vna pœna ſit translata in aliam. Nam tunc ceſſat electio iudicis. Item niſi verba legis dirigantur ad partem. nu.5. Item fallit ſi loquens alternatiuè ponat pœnas augmentando: vt puta ſi non deſiſterit propter talem pœnam imponatur talis. nu.6.*
7 *Item niſi eſſemus in remedijs alternatiuis proditis in ciuilibus. nu.8. Alias limitationes ponit vſque ad finem.c.*

¶ CAP. IX.

SIcut iudæi. Iudæi voluntariè baptizãdi ſunt inuiti cogendi nõ ſunt:nec ſine iudicio puniendi, nec ſpoliandi ſunt nec in ſuis feſtiuitatibus perturbandi:nec ipſorum cœmiteria violanda, nec ipſorũ corpora exhumanda. h.d. Not.primò ibi. *patefacta*.ꝙ non ſtatim baptizandus eſt,ne recidiuaret.vt in.c.iudęi.&.c.ne qđ abſit.de cõſe.diſt.iij.& ſen
2 tit hîc notabiliter Io.an.ꝙ filij paruuli [a] iudæo. poſſunt violenter auferri ab eis:& baptizari.& idem Arch.& expreſsè Do.in.c.qui ſyncera.xlv.diſt.quia nõ eſt cõpellere patres.cũ videantur in manu principũ eſſe.xxiij. q.v-iij.c.diſpaj.& ſi iudæos.& in paruulis ſufficit ꝙ nõ appareat contraria voluntas. Sed hoc limitat Do.vbi .ẽ.non procedere in priuatis perſonis:quibus hoc liceret. Sed cõtra iſta indiſtinctè tenet glo.in.c.iudęorũ.xxviij.q.j.&.d. Car.&.d.Abb.Ana.& Mar.hîc.& Cal.in iſto ti.conſi.iij. incip.an filij iudæo.& bea.Tho.latè.ij.ij.qõ. x.artic.vlt. & do.Card.in Cle.j.in ſi.de iudæis.quia hoc modo tolli poſſet ſecta iudęorũ.& irritaretur qđ habetur Eſaię primo:reliquię iſrael ſaluę fiẽt.& Hieremię.iij.in dieb⁹ illis ſaluabitur Iuda.& dicerẽtur baptizati inuiti:ex quo parentes in quorum poteſtate & voluntate ſunt, non conſentirent.nec põt ſuſtineri qđ dixit Car.ꝙ ſint magis ſerui principum,quam chriſtianis legibus obediẽtes.& iſta pars eſt cõmunior. Quid aũt ſi de facto fieret. An infans educabitur inter chriſtianos:vel iudęos? Dicas ꝙ inter iudęos ſecundum Cald.in dicto conſi.iij.quia inuitis parentibus detineri nõ poteſt.& eis cõpetit remediũ.l.j.ff. de lib.exh.dum tñ pater idoneã cautionẽ præſtet qđ eũ ponet in libertate. & præſentabit etiam cũ fuerit ętatis maturę. Item ꝙ cũ educabitur nõ deteſtabitur ſibi fidẽ aliãs ei nõ eſt reſtituendus.nec ob. cõcluſioni ſuæ dictũ c.iudæorũ.&.c.ij.de conueſatione infideliũ.quia loquũtur in adultis.vel vbi ceſſat.d.cautio.qđ not. ¶ Item no. ibi. *corpora humana effodere*.ꝙ ſepultura iudęorũ, & corpus ſepultũ vexari non debet.& multò fortius corpus chriſtia. de quo in.l.ij.ff.de ſepu.vio.&.l.ſi.C.eod.tit.& licet mortuus hanc iniuriam reuocare non poſſit ad animũ:tñ ipſa reuocat. Ita Bald.in.d.l.ſi.& in materia dixit ſingulariter Inn.in.c.cũ liberum.ẽ.de ſepult.qđ ſacerdos ſpoliatus corpore iam ſepulto, nõ eſt ante omnia reſtituend⁹: vt euitetur vexatio corporis humani. licet aliãs ſecus.iij.q.j.c.reintegranda . & ita obtentũ fuit in Rota ſcđm do.de Rota.in antiquis.concluſiõe.ccciij.incip. Itẽ not.glo.ꝙ habet locũ non ſolũ in agente interdicto recuperandę:ſed etiã ſi ageret per viam attentati.qđ eſt remedium pingue ſecundũ Inn.& alios in.c.dilecti.de maio.& obe.cum cõcor. Ita in propoſito dicũt Do.de Ro. in nouis deciſio.cliiij.incipiente. Cùm partes litigarent. quos ſequitur Do.in.c.non ſolũ.in fi.de app.lib.vj. licet dicant ſecus de rigore iuris.ſecundũ Hoſti. in.d.cũ libe. & iſtis adde tex.in.l.ſunt perſonę.ibi.ne inſepulta cadauera iacerent.& in.l.ſi quis ſepulchrum in princ. & in.l. ne corpora.ff.de reli.& ſump.fu. Vñ dixit Spec.in tit.de appellatio.§.in quibus.verſi.viij.ꝙ non auditur creditor appellans ne corpus debitoris ſepeliatur: quia eſt res nõ recipiens dilationem.ergo ſuccedit.l.ſi.ff.de appell.reci. niſi haberet inſtrumentũ per quod debitor capi poſſet ad oẽm inſtãtiam creditoris ſolũ. Ang.in auf.vt defunc. fun.circa princip. qđ non credo procedere de ęquitate. per prędicta: vel niſi opponeretur hoc vſurario manifeſto per.c.quãquã.de vſuris.in.vj.vbi per Do.in. vj.col. & iſtis adde Bart.in.l.j.§. cõfeſtim.ff.ad tert.vbi dicit ꝙ in honorẽ defuncti hęres nõ moleſtaẽ ſuper debitis ipſi⁹ niſi per acto.vij.die.not.etiã do. Ant.in.c .Ad hęc.ẽ.de au.& vſu.pallij.& probaẽ.in.§.inuenimus.in authẽ.vt cũ de app.cog. Et prędicta amplia.etiã ſi ex ſententia mortuus teneret ſatisfacere ex delicto, vel quaſi.& ſi pręuentus morte deceſſit. Idẽ do.Ant.in.c.ex parte.el.j.cir.fin. de ſepul. licet aliud dicat Arch.ij.q.vj.c.ei qui.§.ſunt etiã quorũ.& habebaẽ olim.in.c.qua frõte.de ap. ¶ Vltimò ad intellectũ huius tex.vide Spec.in titu.de iudæis. poſt prin.vbi dicit ꝙ iudęus paſſus iniuriam libellando, poterit intentare actionẽ ex iſto capitulo.&ex.l.Chriſtianus C.de paga. ¶ In glo.ibi. *conditionaliter*. No.& declara latius.vt per glo.in.c.iudęis.in verbo coacti.xlv.di. vbi dicit ꝙ poſſunt tot penſionibus vel cenſibus onerari ꝙ cõuertant: nec erit illicitum.per text.valde no.in.c.Iam verò.xxiij.q.vj.Et ad text.in verbo. *conſueuerunt*. dicit ꝙ non loquit in penſionibus.& ſequitur Ana.hîc.tu conſidera.quia Dominic.in.d.c.iamverò.loquit in hæreticis. ¶ In glo.in verbo. *poteſtatis*. in ſi.No.& vide Bal.in.l.ad dictos.C.de epiſ.aud.vbi reprehendit familiam poteſtatis ſi duceret aliquem ad mortem:& timentes ne eis auferatur, eum occidũt:etiam ſi ſit iuſtior timor.& refert hîc Io.de ana.vnũ ſingulare dictũ Sali.in.l.nullũ.C.de iu
1 di. vbi ponens illud qđ.ẽ. dixi de exitijs. Subdit, † ꝙ ſi bannitus habitat in ciuitate ſciente ſuperiore & tolerante:non poteſt impunè offendi, quia tacitè videt diſpẽſare

Dicit Ana.ſeruatum fuiſſe cõtrarium Bononię: & ma lè,adduci poſſent notata per Inno.in.veniẽs.ſ.de fil.preſby.& per gloſ. e.c.ſi ſeruus.liiij.diſt.per Bar.& Ang.& Imo.in.l.quidam conſulebãt.ff.de re iudi.& per Bald.in .l.Vlpianus.vbi bonus tex.ff.de exculuto.& dicam in.c. fraternitatij.de hære.In quibus locis dicitur ꝙ plerũq; actus taciti habent vim diſpẽſationis.puta qñ ſuperior ex certa ſcientia ſimpliciter promouet inhabilẽ.¶ Nec ob ſtat cle.ſi ſummus.de ſentent.excõi.quia põt dici ꝙ illud propter ſpecialem formã requiſitã in abſolutione excõi cationis in qua nõ ſufficit equipollens.vt eſt glo.ſing.in verbo donec.de dec.in cle.j.ſecus in relaxatiõe bãni:quę ſolo verbo principis obtineri põt.vt per Sali.poſt altos. in.l.ſi.C.de ſentẽ.paſ.¶ In gloſſ.ſi.in prin.ibi: *& ita vitetur in optione iudicis.* Not.quia reputatur ordinaria † ꝙ
a in pœnis ipoſitis alternatiuẽ[a] à lege nõ eſt electio rei ſed iudicis.¶ In contrarium eſt glo.in.l.quicunq;. C.de ſer. fug.& eam ſoquuntur ibi Iac.but.Cy.Bart.Bal.& Ang. vide Bart.in.l.j.§.expilatores.ff.de effrac.&.d. Abb.in.c. ſi diligenti.in.xiij.col.verſi.quęro.cũ glo. in verbo locũ ſ.de foro cõpe.quia in pœnis eligitur pars benignior.c. pœne.de pœnit.diſt.j.& regula.in pœnis.cũ ibi allegatis in.vj.& lex videtur ſatis contẽta qualibet illarũ pœnarũ
3 rum.† Sed cõtrariam partẽ tenet glo.& ibi Do.in.c.fraternitas.xxxiiij.diſt.& glo.& Archid.xxj.q.ij.in ſumma. glo.Imo.& Abb.in.c.à crapula.de vi.& hone.cle.Sentit glo.in.c.ſicut dignũ.in verbo quinquẽniũ. de homi.& ibi Ana.in.xv.col.& glo.in verbo pro præſentia.in.c.cũ tuũ.de vſu.idem do. Abb.in.c.ij.de cohabi.cle.& mu.& in.c.inter cæteras in vlti.col.ſ.de reſcrip.& in.c. at ſi clerici.in princ.in.xx.col.ſ. de iudici. & in.c.ad apoſtolicã. ſuper glo.prima.de reg.& Bal.pulchrè in.l.cũctos popu los.in.vj.oppoſitiõe.C.de triſũ.&in.l.data opera.in.vij. col.C.qui accu.nõ poſſunt.& Ang.in.l.nunquã plura.ff. de priua.delic.& Sali.in.l.quicunq;.C.de ſer.fugi.& Do. in.c.j.in.ij.col.de hære.in.vj.& in.c.ante oĩa.xxxj.di.& Bal.in.conuẽticulã.in.iij.col.C.de Epiſ.& cle.quãuis Io. de ana.& Maria.hîc nõ allegantes iſtos.videãtur ſe inuoluere:tñ credo iſtam partẽ regulariter eſſe verã.quã etiã tenent Pet.de anch.& Imo.in.c.de cauſis.ſ.de offic.dele. ſuper glo.in verbo certa. & rõ iſtius regulæ principalis eſt.quia pœna eſt cõmenſuranda delicto.d.c.ſicut dignũ l.ſancimus.C.de pœnis.c.nõ offeramus.xxiiij.q.j. & hãc cõmenſurationem nunquã faceret reus: qui ſemper eligeret mitiorẽ.& ideò fruſtra.l. alternatiuè ſuccurreret. & ideò exuberauit.l.in pœnis. & iudex attentis qualitatibus delicti poſſet & grauius & leuius vlciſci.& proba tur iſta pars in.c.qñ frequenter.in fi.vt lit. nõ cõteſt. & quia pœna non imponitur niſi per iudicẽ.vt in.c.fine de cõiugij.§.in hoc.c.xxxiij.q.ij.& tenẽdo hanc partẽ vt ad
4 aptentur dicta doc. ¶ † Limita eã primò.videlicet niſi vna pœna ſit tranſlata in aliã .quia ceſſat tũc electio iudicis.vñ ſi ſtatutũ diceret ſoluat.xj. octo dies: vel amittat pedẽ,ſi non ſoluit:tñ non poterit iudex eligere.ſecũdum Bar.dicentẽ ſe ita conſuiſſe in.l. cũ duobus.§.idem rñdent.el.ij.ff.pro ſocio.& ſequitur Ange.in.l.inſulã.ff. de ver.obl.& Imo.in.l.ita ſtipulatus. eo.tit. & Bald.in.l. cõmiſſoriæ.C.de pac.inter em.& ven.& in auf.bona dã natorum.C.de bonis damna.qđ declara notabiliter.niſi reus eſſet creditor fiſci.quia cenſetur ſtatim facta compenſatio.ſecun dũ Bal.ſing.in.l.j.C.de pact.Itẽ intellige. niſi re⁹ eodem tẽpore feciſſet multa delicta pro quibus eſſet pœna ſimilis prædictæ:quia ſi pecuniariter ſoluet pro vna euitabit pœnã corporis in alijs.ita latè Albe.de roſa.in.ij.parte ſtatutorũ.qõ.xlvj. ¶ Secundò limita iſtã
5 regulam. † niſi verba legis dirigantur ad partẽ ſecundũ Bart.in.d.l.j.§.expilatores.quẽ ſequitur.d.Abba. in locis præallegatis.& Maria.& Ana.hîc.qđ declara. niſi vtra& pœna eſſet corporalis:& vna eſſet mortis. quia illã reus eligere nõ poterit ſcđm Mari.hîc.per.l.dãnum.§.ij.ff.de pœnis.vbi reo morituro non datur optio quẽ mortem velit & illã.l. põderat ad hoc Bald.in.l.j.C.de his qui ad lib.perue.nõ poſſunt.Itẽ intellige hanc limitatiõem niſi reus eligeret corporalẽ nõ aflictiuã corporis.puta amiſſionem mẽbri.qđ eſſet ſibi dãno potius quã cõmodo.vt quia aridum vel morboſum ſcđm Maria. hîc qui allegat
6 Bal.in auf.ſed nouo iure.C.de ſer fug.¶ † Tertiò limita niſi lex loquens alternatiuè ponat pœnas augmentãdo. puta vel ſi nõ deſtiterit propter talem pœnã,imponatur talis ſcđm Imo.ſingulariter.in.c.nihil eſt.in.ij. colũ.ſ.de elect.alle.c.nullus.lx.diſt. ¶ † Quartò limita notabiliter
7 niſi iudex diceret reo.Elige quã pœnã vis:quia hoc fieri põt.& non diceretur electio rei:ſed iudicis. attento ꝙ iudex non tenetur eius electiõem ſequi.Ita declarat Sali.in d.l.quicũq;.C.de ſer.fu. ¶ † Quintò limita notabiliter.
8 niſi eſſemus in remedijs alternatiuis proditis in ciuilib⁹ quia etiã ſi verba diriguntur ad iudicẽ:electio eſt partis quia tunc ſatis eſt legi ſuccurere vtilitati priuatæ. Ita ſin gulariter declarat.d.Abb.in.c.prout.in.vj.colũ.ſ.de do. & cõtu.propter gl.ſi.ibi.iuncto tex.dicens ita debere intelligi materiam iſtã.Sed cogita pro reſponſiõe.ad.c.qñ frequẽter.in fi.vt li.nõ conteſt.quod nõ occurrit. ¶ Sex
9 tò limita † niſi cõſue.elegiſſet vnã ex illis pœnis ſemper quia iudex aliã non eligit:vt probatur ex glo.iuncto tex. in.l.odia.ff.de pœnis.qđ nõ placet dño Abba. & bene.in d.c.inter cæteras.quaſi in fin. quia cũ iſta electio eſſet in facultate iudicũ: nõ poteſt cõtra eam firmari conſuetu-
10 do.& doc.oẽs in.c.peruenit.de cenſibus.¶ † Septimò & vlti.limita.niſi ex pœnis alternatiuis vna dirigeretur iudici,alia parti.puta vel ſoluat decẽ, vel iudex eũ condẽnet:quia tũc erit electio rei ſcđm Mari.hîc allegat Bal.in d.l.data opera.Cætera in iſto paſſu dic vt per doc.in locis prędalleg.Sed iſta non inuenies accumulata & cõſidera ꝙ iſte tex.& ſimiles nõ faciunt ad propoſitum:quia loquitur alternatiuè: ſubrogãdo ſi nõ poteſt puniri in honore & officio,excõmunicetur.

a ¶ Alternatiuè. In alternatiuis cuiꝰ ſit electio vide pleniſ ſimè per eundẽ Feli.in.c. inter cæteras,col.ij,verſi.fallit quintò.ſ. de reſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium quando egreditur perſonam?*
2 *Priuilegium datum ratione abſentiæ durat à die egreſſus vſque ad diem regreſſus.*
3 *Indulgentia ſimpliciter conceſſa intelligitur ſecundum regulas iuris communis,*

¶ *CAP. X.*

QVàm ſit. Prędicãtes fidẽ Chriſti inter paganoſ, poſſunt eorũ cibis veſci: exceptis tẽporibus per eccle.limitatis. & religioſi & clerici pro tali officio à prælatis licẽtiari debent. h.
1 d. ¶ † Not.primò ibi.*tuiſque ſocijs.* ꝙ licet priuilegiũ non ſoleat egredi perſonã priuilegiatã.c.petiſtis.vij. q.j.c.ſanẽ.j.de priuile.c.poſtulaſti.de cõceſ.pręben. regula priuile.cũ ibi allegatis.de regul.iur. in.vj.tñ fallit.qn priuilegiatus non poſſet cõmodè vti priuilegio ſuo ſolus.quia etiã ſi hoc non exprimitur,perſonę neceſſariæ ad illũ ſinẽ includũtur in priuilegio.& iſta clarius no.Bal.in auf. habita.per illum text.in.ij.colũ. C. ne filius pro patre.& ibi dicit ꝙ ſi teſtator alicui relinquit habitationem domus:intelligitur pro ipſo & familia ſua.Facit gloſ.in .c. admonere.xxxiij.q.ij.&i.c.omnino.xxxj.di.vbi relicto a licui vſu,intelligitur pro ipſo & vxore ſua:& qui ſimpli citer ſtipulatur ſibi alimenta:intelligitur ſibi & vxori.& iſtis adde tex.in.c.de perſona.& in.c.clericũ cuiuſlibet. xj.q.j.& gl.in.c.eos.xxxij.diſt.& tex.cũ glo.in.c.iudicatũ lxxxix.di.& in.eccleſiarũ ſeruos.xij.q.ij. & gl.no.in cle.j. de decimis.in verbo.extollendas.& vide dictum Cardi. ibi.q.xxij.&.ſequenti & cle.j.in vlti.char.ibi tertium de cimum

cimum.de vi.& hõne.cle.j.& in.j.q.de reli.& vene. ſan. vbi ponit qñ familia gaudet priuilegio dñi.vide text.& ibi do.in.l.licet.§.j.de priui.in.vj.& tex.& do.Abb.in.c. q̃tò.ſ.de cẽſi.& in cle.j.de exceſ.præla.per quã dicit ibi do.Car.in princ.in.xij.notabili.qđ iniuria facta domeſtico meo:intuitu meo dicitur facta mihi. ꝓ quo etiam allegat dictum Bar.ſingulariter.ibidẽ in.l. de pupillo.§. ſi quis ipſi prętori.in.ix.q.ff.de ope.no.nũ.vbi dixit ꝙ ſi familiaris meus,vel affinis cõſueuit in aliquo loco malè tractari:poſſum ego allegare iuſtum metũ. pro quo vide tu tex.not.in.c.ſciant cuncti.ibi.vel cõſanguineos. de elect.in.vj.& gl.in cle.ij.in verbo. quomodolibet.de ſen.excom.Et iſtis adde ſingulare conſilium.Old.quod eſt.xj.& incipit.thema tale eſt.vbi conſuluit quod priuilegium datũ ſuper decimis terrarum certi hoſpitalis: comprehẽdit terras deputatas nõ ſolũvſui pauperũ:ſed etiam ſeruorũ hoſpitalium loco mercedis . & inter alia allegat.l. ad miniſtrantes.§.j.ff.de excuſa.tut.vbi eſt vna lex ſingularis.per quã dixit Bal . ibi ꝙ ſicut legatus non poteſt capi pro repreſalijs.l.ij.§.legatis.ff.de iudicijs.Ita nec eius ſocij,vel famuli:ſi ſunt ſibi ad legationem opportuni.Et iſta confirmantur vna ratione.qa ſicut dominus tenẽt de dilecto familię.l.j .§.familiæ. & ibi Bar. ff.de publicanis.do.Car.in cle . ne in agro.§.porro.in.c. notabili.de ſta.mona. & ſic videretur communicare dã na.Ita iuſtũ eſt vt cõmunicẽt fauores.& vide.c.Magnę. ad ſi.de voto.&.c.j.cũ gl.de loca.Bar.ĩ.l.j.ff.ad.l.iul.ma. teſta.Cy.in.l.ſi.C.de iniur.Bal.in.l.ij.C.de epiſco.& cle. & in procemio.ff.in pen.colũ.Roma.in.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infe.Albe.in.j. parte ſtatuto.q. cxxx.& in.ij.parte.q.lxxxiij.¶ Secundò no ibi.*exhibitis*
2 † ꝙ priuilegiũ datũ rõne abſentiæ durat à die egreſſus vſq; ad diẽ regreſſus.& vide tex.in.l.abeſſe. & in.l.ſi cui ff.ex quibus cauſis maiores.Idẽ ibi eſt gloſ.notabilis.qđ abſentia ſua cõputatẽ à die inchoatę prępparationis neceſſrię.qđ no.pro clericis percipiẽtibus fructus in abſentia & ſubdit tex.ibi. ꝙ finis explorationis rerum agendarũ dicitur eſſe finis abſentiæ,computato tempore quo reuerti potuiſſet .& illũ text.penderat Inn.in.c.ex tuæ. ꝓ pe principiũ.ſ.de cleri.nõ reſi.dicens ꝙ clericus abſens ex iuſta cauſa tandiu excuſatur à reſidentia,quandiu du rauit expediendo rem ſibi in contentis . imò credo ꝙ ſi diceret ſe fuiſſe in mora excuſabili,allegãdo impedimẽ tũ:nõ audieẽ:etiam probato impedimento: niſi probet ſe adhibuiſſe omnem diligentiam ne impediretur. pro pter illam ſingularem theoricam Inn.in.c.ex trãſmiſſa. ſ.de præſcrip.quẽ ſequuntur ibi doct.& in locis de quibus allegatis.vbi ita dixit probandum eſſe omne impedimentum & ſubdit tex.in.d.l.ſicubi.ꝙ infirmitas eſt iuſta cauſa.& dicit ibi Bart.nota. ꝙ ambaſiatori infirmo debetur ſalarium.Quid autem ſi eſſent duo. & ſanus ex pectaſſet infirmum?Reſpondet ibi Cy.in addit.& poſt eũ Bal.ꝙ ſocio non dabitur ſalariũ.niſi probet ex cauſa neceſſaria ſe expectaſſe:vel quia erat medicus.vel qa ſolus tutè redire non potuiſſet.& hîc no.ꝙ defuncto ambaſiatore in itinere ſalarium tranſit ad hæredes:non ad fiſcum.l.legatis.vbi.l.ſingulis.ff.de legatis.Fallit niſi eſſent duo.qa accreſcit remanenti.l.ij.& ibi Bar.C.de lega
5 tis.¶ Tertiò no.ibi.*canonicas ſanctiones.* † ꝙ indulgẽtia ſimpliciter cõceſſa: intelligiẽ ſecũdũ regulas iuris cõis. a Ad idẽ.c.dilecto ꝯ.de verb.ſigni.vbi bonus tex.Idẽ i priuileg.l.ſi qñ.in prin.C.de inoff.teſt.vbi ſi Imperator dat facultatẽ teſtandi : intelligitur ſcđm ius cõe. Non ob.ꝙ huiuſmodi conceſſiones debeãt aliquid operari.c . i his ꝯ.de priui.l.ſi quando.ff.de legatis.j.in.c.ſi Papa.de priuile.&.c.ſi Romanorũ.xix.di.quia intelligiẽ ſatis eſſe ꝙ aliquid importans operatur vltra ius cõmune.qa in reliquis verbis ambiguis imterpretari debent ſecũdũ ius ſed quando nil operari poſſit interpretãdo penitus idẽ ius:tũc vt actus potius valeat q̃ pereat.c.abbate.de ver. ſignifi.cùm priuilegia ſunt priuata lex interpretabitur contra ius commune.& ideò ſingulariter dixit Bald.in l.j.in.iiij.colum.verſic. v.oppono.C.ſi ſeruus extero.ꝙ ſi Papa concedit monacho facultatem teſtandi: itelligiẽ de bonis quæ tenet de facto.& licet hoc priuilegium vi deatur contra ius:tamẽ vt aliquid operetur,ita iterpretabitur.ex quibus dubito de eo quod ſcripſit Bar.in.d. l.ſi quando.in primo notabili.ꝙ ſi Papa concedit vſura rio vt poſſit teſtari:intelligitur dummodò ſeruet formem.c.q̃q̃.de vſuris.in.vj.quia non apparet ſecundum Hoſti. quid operetur dictum priuilegium.& prædicta procedunt etiam in reſcriptis.c.cauſam quę.ſ.de reſcri. & dixit gl.fing.in.c.paratus.in verbo prodeſſe.xxiij. q. j.Et ſequitur Oldr.conſilio.cclxviij.quod verba reſcripti poterunt aliquo modo impropriari : ne ſint contra ius commune.Idem dicas in ſtatutis.per text. not.in.c. cùm dilectis.ſ.de conſuetu.quem domi. Abba.facit ibi valde ſingularem in.ij.colum. ¶ In glo.fin.ibi.*niſi ex officio.* & ratio eſt:quia prędicati o eſt officium curę.vt eſt gloſſ.in clemen.j . in verbo officia. de regu. quam facit ſingularem domi.Abb.hîc.ideò non competit mendicantibus:niſi ex priuilegio.vt in clemen.dudum. de ſepul.& de hoc officio dicetur poſt docto.latè.in capitul. cùm ex iniuncto infra de hæretic.¶ In eadem gloſſ.ibi. *licet.* facit in contrarium. Sed non eſt mirum : quia in a transitu ad religionem ſtrictiorem non eſt periculum. ideò ſufficit licentiam petere.ſecus in exitu cauſa prædicandi.

a ¶ Singulari.cccvj. Adde ꝙ eſt.ccxcviſ. & vide eundẽ Feli.ĩ ruſ. de treuga & pa.&in.c.noiuit.col.ij.verſ.vbi verba.ſ.de iud.Et vide Pau. de Caſ. in.l.conuentionũ. ff.de pac.vbi qđſi ſtatutum dicit qđ remittaẽ pœna habenti pacẽ cũ offẽſo:non vendicat ſi bi locũ in habẽte treugam.

SVMMARIVM.

1 *Tempus guerræ comprehendit tempus treugæ in materia pœnali.hæc regula limitatur duobus modis.nu.2.3.*
4 *Redimere captiuos licitum eſt:& redẽptor poterit petere pretium à redempto:quia vtile geſſit negotium.*
5 *Conſtitutio pœnalis puniens per verba denotantia largo modo perſonam:extenditur ad facientem per alium.*
6 *Portãs extra territoriũ merces prohibitas portari:& aliquas non prohibitas:an perdat omnes:an ſolũ prohibitas?*
7 *Repertus in via cum mercibus prohibitis deferri,an dicatur in curriſſe pœnam?*

¶ *CAP. XI.*

SIgnificauit. Pro redimendis captiuis licitè accedit ad ifideles, nihil ſubſiddij vltra redẽptionem deferendo.hoc primò.Mittens, vel portans eis merces prohibitas , etiã poſt
1 tregam:excõicatus eſt.hoc ſecundò. Pacis appellatione nõ venit treuga:i materia ſtricta.h.d.tertiò.Not.ex principio tex.contra impedientes ne pendente libello redimantur captiui:vt ceſſet hoſtibus lucrum . quia hoc eſt iniuſtum ſecundum do.Abb. & alios hîc dici poſſet ꝙ iſtud ſpeciali⁹ procedat in captiuis infidelium: ne fortè vi,vel dolo traherentur ad eorum cultum . ¶ Secundò
1 no. † ꝙ in materia etiam in pœnali tempus guerræ comprehendit tempus treugę.& non eſt melior tex.in iure. Ad idem tex.in.c.j.§.vaſalli.in tit.qui feudũ dare poſſũt in vſi.feud.vbi excuſatur ſi non ſoluit tempore guerrę excuſatur etiam tempore treugæ, & ipſum facit ſingu. Bal.in.c.de pace conſtan.in.vij.col. ſuper verbo non ad mittitur .& Lud.Ro.in ſingulari.c ccvj.[a] quod incipit. *Sicut non accedens.* Ad idem quod ſingulariter ſcribit Ange.in.l.j.ff.de pact.& ſequitur Pau.de caſt.in.l.cõuẽtionum.ff.eo.ti.propter glo.fi.ibi.vbi volunt ꝙ ſtatutũ remittens offendenti pœnã ſi pacem habuit: non procedit in habente treugam.& idò dixit ſingulariter Cal. in tit.de teſta.conſi.xxxvij.quod incipit. Mandauit teſtator.ꝙ executores teſtamenti habẽtes cõſtruere capellã ſub pœna intra annũ poſt guerrã finitã:nõ incurrũt pœnã ſi fiat treuga ꝓ illũ annũ:facic ipa ru. de treuga &

pace.iũcta gl.in rubri.ff.de iuris & fact.igno.q̃ dicit qđ copula & ponitur inter diuerſa.ſed aduerte.licet do.nõ conſiderent.quia iſta ſunt limitanda duobus modis.Pri
2 mò.†niſi loquamur largo ſumpto vocabulo:quia tunc treuga poteſt appellari pax:nõ attẽto fine tpis . ſed effectus.per tex.notabilem.in.c.illi qui.xxxiiij.q.iij.ibi pax. quã treugã dicemus.ad idẽ.c.fi.s̃.de treug.& pa.vbi ęq̃parant quo ad obſeruantiã. Ad idẽ tex.valde no.in.c.no
a ¶Conſi.lxxxiiij. Adde ꝙ eſt in cõſilio,lxxxviij. uit.ad fin.ver.poſthu.s̃.de iudicijs.vbi violator treugę dicitur violator pacis.& ꝙ ibi loquatur in treuga patet qa dixit præfixũ fuiſſe tempus.quod non fit per.l. poſt liminiũ.§.induciæ.ff.de cap.& ita dixit Cal.cõſi.xxxvij.
3 non allegãs iſta.¶ Secundò limita.†niſi eadẽ rõ quæ loquitur de pace,militaret in treuga,& niſi ratio ſtatuens aliquid in guerra,ceſſaret in treuga.quia tunc ipſa treugavelut quoddã mediũ inter vtrũq; tempus quandoq; vni quãndoq; alteri adhęret,ſecundũ ſubiectam materiã,& ita intellige notabile dictum Io.an.ĩ add. ad Spe. in rubri.de treuga & pace.vbi dixit terminatũ fuiſſe in facto ꝙ pactum factum inter principẽ & aliquẽ corpo ralem in armis de ſoluendo ſtipendio dirãte guerra:nõ non procedit tempore treugæ, & refert & loquitur.d. Abb.in.d.c.nouit.in.x.col.& ideò Pet.de Anch.ſuo ele
b ¶Ex maleficio. Adde Bal.in.l.ſtich*.ff.de pec. leg. & Pet.de Ancha. in.c.lator.s̃.de pigno. & vide gl.in c.j.lxxxiij.di.quã Roma.in cõſ. ſuo. ſing.cxxiij.dicit le giſtis & canoniſtis incognitã.q̃ vult ꝙ impẽſa facta ꝓ liberatione infirmi,etiam eo inuito repeti poſſit.& dicit Alex. in.d.l. quãuis.co.iij. ver. & iſta. ganti conſi.lxxxiiij.[a].incipi.premiſſa facti.dixit ꝙ emptor gabellarũ ſi excuſat à tributo cõſueto ,ꝓpter guerrã:excuſabitur etiam propter treugã. qa eſt eadẽ ratio imò etiam ſi propter timorẽ guerræ abſtinuerint gentes ab itineribus illius loci. quod vltimum ſingulariter not.quia dum põderat idẽtitatẽ rationis: põt in multis caſibus allegari.& cõcordat prędicta quę per alios non ſolent adduci.& iſtis adde Bal.in.d.tit.de pa.conſtã.vbi dicit ꝙ finita treuga non requirit̃ noua diffidatio : niſi poſt præparamenta belli nondũ incepti fieret vna aſſecuratio ad tempus : quia illo finito requit̃ diffidatio:qa ille finis nõ poteſt ſtatim reuocare illud quod adhuc nõ erat in eſſe.per rationes de quibus ibi.quod not. ¶ No.
4 tertiò†licitum eſſe redimere captiuos:& poterit redimens repetere pretium à redempto. quia vtiliter geſsit eius negotiũ.l.nã & ſeruus.& ibi Bar.& Ange.ff.de nego.geſt.l.pe. C.de capti.& poſtli.reuer.no.gl.in.c. ſacro rum.xij.q.ij.etiã ſi redemptæ perſonæ expreſsè prohibuiſſent ne redimerentur.vt ſingulariter no.Bal.& Sali.in.l.ſi.C.de nego.geſ.per.l.cũ ratio.ff.de bon.dã.& ex preſsè no.Io.an.in.c.cũ laicus.de foro comp.lib.vj.pro quo faciunt quæ aliàs dixi.in.c.contingit.de ſent. excõ. el.j. ¶ Et no.ꝙ iura quę loquuntur de redimendis captiuis apud hoſtes:habent locũ etiam in captiuis carceratis ex maleficio,ſecũdũ gl.quę nõ eſt alibi.in.d.c. ſacrorũ.per quã dixit ibi Bal.ſingulariter in auꝛ . ſimiliter in princ.C.ad.l.fal.& in.l.illud.in princ.C.de ſacroſan.ecc. & in.l.q̃uis.& ibi Imo.& Ro.ff.ſol.matr. ꝙ executor te
c ¶ In.l.ſi fugitiui. & ibi vide etiã latè per Cepol. veronenſem.& adde Alex.& doc.in.l. cætera.§. ſed & ſi quis.ff. & per eundem Alex.in con ſi.lxxxvj. per totum.in.iiij.volu. ſtamenti habens diſtribuere aliquid pro redimendis captiuis:põt redimere carceratos ex maleficicio.[b] &iſtud optimè probant iura allegata.per glo.in.d.c.ſacrorũ.qa eccleſia cõpatiꝛ talibus.ne fortè vadant in deſperationẽ & ſe deſtruãt ex quo tollitur ratio propter quam Bal. aliter ſenſit in auꝛ.contra rogatus.in.ij.col.C.ad trebel.
5 ¶ In gl.in verbo.*per neceſſarios*. No.iuncto.&.c.Ita quo rundam.†ꝙ conſtitutio pœnalis puniens per verba de notãtia largo modo perſonam:extẽditur ad faciẽtẽ per aliũ.pura ſi dicit̃ portauerit,percuſſerit,& ſimile.quod qualiter ,ꝓcedat in ſtatutis.vide p oẽs.in.c.Mulieres j.de de ſen.exc.& ibi aliãs dixi.Si tamẽ cõſtitutio puniret faciẽtẽ aliquid perſonaliter,nõ cõprehendit faciẽtẽ per aliũ.vt eſt gl.in cle.j.in verbo perſonaliter. de vi.& ho. cleri.quã faciunt ſingu.ibi doct.& do.Ab.in.c.fin.in.v. col.de dilatio.¶ Extra gl.inducit̃ iſte tex.per Pet.de an
6 cha.ad qõnẽ notabilẽ.†vtrũ portans extra territoriũ aliquas merces prohibitas deferri,& aliquas non prohibitas:perdat omnes : an ſolũ prohibitas. de quo plenè per Cy.Bal.& Sali in.l.cũ proponas.C.de nauti.fœ.per Bar. & Imo.in.l.cotem.§.dominus.ff.de publica . & concludit ꝙ ſolũ prohibitas.per.d.§.dominus. Valeret tn ſtatu tũ in contrarium.ſecundũ Bald.in.d.l.cũ proponas qui dicit ita communiter ſeruari.vt merces:& ẽt beſtiæ dicantur perditæ.qđ limita.niſi illæ beſtiæ:vel nauis,eſſẽt alienę:& earũ dñi ignorarẽt delictũ.ſecundũ gl.& Bar. in.l.iubemus.C.de nauibus non excuſan.lib.xij.& Imo. in.l.mæuius.§.duobus.ff.de leg.ij.Et ſi ex ſtatuto vel cõ ſuetudine tales vecturę alienę oĩno perderẽt:tenẽt por tãs ad æſtimationẽ domino.vt eſt gl.& ibi Ia.but.& Sa li.in.l.j.C.vt nemo priuatus.vbi etiam dicũt ꝙ ſi nõ per duntur beſtię alienę:tamẽ conducens eas teneꝛ ad earũ
7 eſtimationem fiſco.¶ †Secundò quærit Pet.de Anch. vtrum repertus in via cum mercibus prohibitis deferri,dicatur meruiſſe pœnam.in quo vide plenius Bal.in
c l.ſi fug.& in.l.ſi quis non dicam.in.ij.co.C.de epi.& cle. & in.l.cũ inter.C.dona.ante nupt.& in.l. non dubiũ.C. de legi.& Imo.in.c.ij.de conſti.prope fi.& Bal.plenè in d.l.cũ proponas.& communiter dicitur ꝙ incurrit pœ nam ordinariã.maximè quando ſtatum loquitur ĩ actu conſummato.vt dicendo portauit . ſed ſi via eſt ſuſpecta : punietur arbitrio iudicis. Vltimò limita prædicta & iſtum text.niſi fortè aliquis vi ventorum conduceret ad locũ prohibitũ.quia ſi remanet,nec mercaꝛ ibi: non incurrit pœnas.vt eſt text.not.in.l.Cæſar.ff.de publica. per quam dixit Bar.in.l.j.C.de naufra.lib.x.ꝙ taliter impulſus non cogitur ſoluere gabellã. ſed per illam.l.dicit Bar.in auꝛ.habita.in.vij.co.C.ne filius pro patre.ꝙ pro hibitus ingredi locũ:non incurrit pœnam ſi inuitus defertur.& per illam.l.Albe.in.l.parte ſtatutorum.q.xiij. dicit quod pœna appoſita conducenti porcos per vrbẽ non ligat eum qui impulſus timore deprędationis conduxit eos in vrbem.& ſubdit per illam.l . qđ ſi tempore treugę aliqui milites vnius partis conducerentur vi vẽ torum in nauibus hoſtium : non efficiuntur captiui.& idem ſi tempore guerrę.

SVMMARIVM.

1 *Papa quod facit:cenſetur Deus facere.*
2 *Pœna impoſita à lege, vel ſtatuto poſteriori: non cẽſetur aliã tollere.*
3 *Iudex vbi ex pluribus pœnis alteram eligit : non poteſt aliam imponere.*

¶ *CAP. XII.*

Vod olim. Excõicati ſunt qui tempore guerrę cũ Saracenis habent cõmerciũ : vſaliquod ſubſidiũ eis prębent.h.d. ¶ Not. ꝙ tpe guerrę non licet deferre infidelibus aliquid redundans ad eorum commodum: ſiue pertineat ab bellum, ſiue non:ſiue iſtud conſiſtat in dando : ſiue in conſulendo , & inquantum text.dicit. *quandiu inter nos, &c.* intellige quòd tempore guerræ omnia ſunt prohibita. Sed tempore pacis:diſtingue: aut agitur de rebus militaribus, vel bellicis.& illas deferre non licet: ne infideles tempore pacis fulciri redderentur fortiores.Aut ſunt res non bellicę.& poſſunt deferri ad commodum ipſorum Chriſtianorũ: qui omni ingenio poſ ſunt extorquere aurum à barbaris .l.fecũda.C. de commer.& mer. ¶ Secundò no.ibi. *iram Dei viuentis,&c.*
1 quod† illud quòd fit à Papa,ditur fieri à Deo viuente, ſecundum Butr.& Ana.ſed non probatur attenta gloſ. Sed quid importent iſta verba. Indignationem ſedis apoſtolicę.dicit quod priuationem beneficij eccleſiaſtici,vel temporalis: puta feudũ,vel ſimile.vt ſingulariter no.Bal.ĩ.c.j.§.porrò. q fuit prima cã bñficij amit.ꝓ tex. ibi.in verbo. ĩdignationẽ dñi incurrat q̃ verba ĩportãt amiſsionẽ feudi.Sed vbi pœna nõ poſſet hre locũ.vt qa non eſſet bñficiũ:erit hoc arbitrarium.ſecũdũ Bar.in ex trauãg.ad reprimẽ.in.ij.char.& Bar.in.l.cũctos populos.vbi no,ꝓ literis app.C.de ſumma tri.& Ange.in.l.ſi vacãtia.C.de bo.vacã.li.x.& vide tex.in.l.nihil intereſt ff.de adul.vbi videt importare pœnã mortis.Quid au tẽ de clauſula ſub pœna amiſsionis gratiæ?dic ꝙ impor tat priuationẽ oĩs iuriſdictionis.ſecũdũ do.Anto.in.c. ꝙ ſedẽ.per illũ tex.in fi.s̃.de of.or.vnde ſubditi poterũt ſibi denegare obedientiã.vt ,ꝓbaꝛ in.c.veniẽs.circa me diũ.de præſcrip.quid autẽ de verbo maledictionẽ?vide Bal.s̃.in procemio huius libri in.x.col.vbi dicit ꝙ ſpor tat excõicationẽ ipſo facto.Sed cõtrà tenet Iap9.& Do mi.in.c.Romana.§.pe.de cenſi.in.vj.vbi vide.& de clau ſula diffidatus ſit , & bannitus ſit à populo Chriſtiano. dic ꝙ poterit ille offendi.nedũ à iuriſdictione,ſed etiã à quocũq; priuato ſecũdum Ang.cõſi.xvij.Idem ſequitur Domi.in.c.j.ante fi.de homi.in.vj . vbi habent hæc verba.¶ In gl.ij.ibi.*duplici excõicatione*.No.gl. ad materiam de qua per Bar.in.l.j.ff.vi bo.rapt.& in.l. ſenatus. ff.de accu.per Io.an.in Spec.de pœna teme.liti.in fin.& in ru.de fur.per Bal.in.l.j.in.xj.oppoſitione.C.de ſumma trini.in.l.data opera.C.qui accu.non poſ.in.l.placet C.de ſacroſan.ec.& in.l.in cã.de fur.in.l.non eſt nouum ff.de legi.per Bart.in.l.ſanctio.ff.de pœni.Salic.in.l.qui crimẽ.C.qui accu.non poſſ.& Imo.in.l.ij.ff.de pub. iu. & do.Abba.& Imo.in.c.de cauſis.de offi.delega.& Sali. in.l.q̃ ſepulchra.C.de ſepu.vio.& Bal.in.l.qđ ergo.§.pœ na grauior.ff.de his q no.infamia.¶ Quæro.plures pœ næ pro eodem delicto imponuntur in diuerſis legibus, vel ſtatutis:vtrum omnes debeant imponi?in quo not.
2 cõcluſiones.Prima† pœna impoſita à lege , vel ſtatuto poſteriori,nõ cenſetur aliam tollere.per.l.quoties.ff.de actio.& obliga.Fallit niſi hoc appareat ex mente ſtatuti,vel legis.puta ſi ſtatutum dicat ꝙ in caſibus per ſtatu ta non prouiſis ſeruetur ius commune.qa videt ſentire quòd in prouiſis per ſtatutum ſufficiat ipſius pœna.ſecundũ Bart.in.d.l.j.vi bono.rapto.pro quo eſt gl.apud nos ſingularis.in.c.eos.in ver.per annum.de tempo. or. in.vj.iuncto eo quod no.ibi Domi.dicens ꝙ ex quo ibi in ordinante mutaꝛ pœna antiqua,& in ordinatis nõ ſatis probatur ꝙ ex coniecturis licitè arguaꝛ legem nouã
3 derogare antiquæ in pœnis.¶ Secunda concluſio.†vbi ex pluribus iudex vnam eligit,non poteſt aliam imponere.per.l.prætor edixit.§.j.ff.de iniur.& not.doct.vbi. s̃.¶ Fallit primò.niſi pœnę ipſo iure imponerẽtur : qa ſtatim commiſſo delicto infliguntur.eſt gl.ſingu.hîc ſe cundũ Io.de ana.nec ob.qđ dicit do.Abb.ſecundũ eum hîc.& iſtud bene not.quia poterit iudex declarare iſtas habere locum.iuxta.c. cũ ſecundũ.de hęre.in.vj.& non dicitur plures imponere.iuxta.l.hęredes palam.ff.de te ſta.¶ Fallit ſecundò.niſi in eadem lege plures pœnæ ac cumularẽtur.vt in caſu.fœlicis.de pœnis in.vj.& ſimil. ¶ Fallit tertiò . niſi propter pœnam ab vno iudice impoſitam delictum remaneret inſufficienter punitum. quia aliàs iudex competens poteſt denuo cognoſcere,& aliter punire.ita probatur in.d.c.fœlicis.prope fi. de pœ.in.vj.quod multum no.do.Abb.in.c.tuæ.in vlt. co.de ,ꝓcu.& Pe.de anc.ĩ repe.regulę ea q̃.ĩ.ix.q.li.vj.& in rep.c.cõqueſtus.de fo.cõpe.dixi ĩ.c.de his . de accuſa.

¶ *CAP. XIII.*

T ſi Iudæos. Iudæi nutrices & ſeruiẽtes chriſtianos habere non debent. Contra faci entibus Chriſtianorũ cõmercium interdicit̃.h.d. ¶ No.procemiũ contra ingratos,& cõtra nimiũ familiares,& cõtra inimicos occultos.de quo in.c.ſi inimicus.xciij.di.Et vide gl.ĩ.c.quãdo lxxxvj.di.quæ dicit ꝙ illud vulgare . nimia familiaritas parit contemptum.non procedit inter prudẽtes ſed interdum fatuos.Idem no.ꝙ licitè arguitur à prouerbijs.l.ſolent.ff.de offi.proconſul.& in.l.ſi chorus.ff.de legat.iij. Vltimò no.quemlibet Chriſtianum teneri ad denuntiã dum omnia tẽdẽtia ad opprobrium fidei.Et circa hæc quæ ponit hîc Ioan.de Ana.vide quę dixi.in.c.iudęi. el. ij.&.c.conſuluit.ſupra eodem.

SVMMARIVM.

1 *Pœna ordinaria vbi non cadit in delinquentem : iudex arbitrio ſuo aliam imponet æquipollentem.*
2 *Iudex criminaliter puniens, poteſt condemnare ad reſtitutionẽ:licet cã criminalis & ciuilis nõ poſſint ſimul intentari.*
3 *Epiſcopus poteſt pecuniariter punire,ſi delinquens non p teſt excommunicari.*
4 *Punire iudæos quis iudex poſsit?nu.5.6.*

¶ *CAP. XIIII.*

Postulaſti. Iudæus qui percuſsit clericum,pecuniariter puniatur:vel interdicitur ei commerciũ Chriſtianorum, donec ſatisfecerit iniu-
1 riam paſſo.h.d. ¶ No.primò†ꝙ vbi pœna ordinaria non cadit in delinquentem:iudex arbitrio
a ſuo aliã imponeꝛ[a] æquipollentẽ.ad qđ vide gl.no.& ibi doct.in.c.reprehenſibilis.in gl.pen.de app. per Bar.in l.hos accuſare.§.omnibus.ff.de acc.& Bal.in.c.j.de prohibita feu.& in auf.ſed nouo iure.& in.l.fugitiui.C. de ſer.fug.in.l.j.C.ſi aduer.delict.& in.l.j.in vlti.col.C. de ſententijs quæ pro eo ꝙ intereſt proſe.per Imo.in.l.ij. ff.de pub.iud.Ex quibus intellige ſane illud. ꝙ vbi verba legis nõ adaptantur ad caſum occurrẽtẽ : ceſſat eius diſpoſitio.c.indennitatibus.quaſi in fin.de ele.in.vj.c.ea
a ¶Imponet . adde qđ vbi nõ eſt pœna ſpoſita,quæ & qualis per iudicẽ imponi debeat.vide per Alexan. in conſi.cxj. colũ.iij. colũ.iiij.in.j.vol. quę. in fin.de ſta.mo.vbi aliàs dixi. quia illa procedunt: quando caſus eueniens non adaptatur nec pœnę,nec de licto. Sed ſecus ſi delicto: & non pœnæ . prout hîc.
2 ¶ Item not.ibi.*læſo*. †quod iudex criminaliter puniens poteſt condemnare ad reſtitutionem rei.licet cauſa criminalis & ciuilis ſimul intentari nequeat.vt.l.j.cum materia.C.quando ciuilis actio pręiud.cri.Et iudex maleficiorum non cognoſcat de ciuili.l.ſolemus.§. latruncula tor.ff.de iud.tamen ſecus quando incidenter . vt hîc.& no.expreſsè Bartol.in.l.interdum.§.cùm ſententię.ff.de fur.& Inno.in.c.cùm oporteat.s̃.de accuſa, cũ concor. quas ibi dedi.& ratio eſt.quia incidentia facit eum com petentem qui aliãs non eſſet.c.pe.s̃.de reſtit.in inte.l.cũ proponas.C.de re.cre.l.quoties.C.de iud.qđ limita ſubtiliter p.d.Ab.in.c.ſuã.in.vj.co.s̃.de or.cog.¶ Vlti.no. ꝙ clericꝰ põt agere,ꝓ iniuria ſibi illata.de quo latiꝰ in.c. parochianos.& in.c.ea noſcit̃.de ſen.excõi.vbi latius dixi.& ſubdit Pe.de An.ꝙ contractus factus p chriſtianũ cũ iudęo ſtãte prohibitione de qua hîc.& in iuribus allegatis in gl.nõ tenet.per.l.is cui bonis.ff.de ver.obli.&
3 ca.fi.s̃.de accu. ¶ In gl.ij.ibi. *ſpirituali*. †non tamen prohiberetur Eps etiam pecuniariter punire:ſi delinquens poſſet excõicari,ꝓ tex.in.c.licet j.de pœnis. vbi plenè ꝓ doct.maximè.qa ẽt eccleſia habet fiſcũ.vt eſt gl.in verbo pręter.in.c.qa diuerſitatẽ.de cõceſ.pręb.& in cle.nolẽtes.in verbo fiſco.de hære.& ibi Car.ĩ.§.j.in.vj.& vij.
4 q.Extra gl.facit iſte tex.†Ad qõnẽ.ad quẽ ꝓtineat puni re iudæos delinquẽtes.ĩ quo vide Ol.cõſi.xxxv.qđ ĩcip. in fi.artic. vbi cõſuluit ꝙ iudaꝰ delinquẽs ĩ his q̃ ,ꝓriè ſaperẽt hæreſes iter chriſtianos:inqſitor puniet.puta ſi iuuarẽt iudęũ baptizatũ declinãtẽ à fide,vel erudiẽtem pueros chr̃ianos,vel cogẽdo aliquẽ ad negationẽ fidei. ſed ſi his q̃ nõ ꝓtinerẽt ad articlos fidei.ſed ſolũ ad oppobriũ,vel cõtẽptũ:puta crucifigẽdo aĵal.puniet eos ſecularis,vel eccl'aſticus. ¶ Itẽ vide Cal.ĩ iſto ti.cõſi.ij.& in tellige de iudicijs.cõſi.lxj.ꝙ ĩcipit.An ſi iudæꝰ vbi cõſu
5 luit † ꝙ iudęũ ,ꝓ verbis pertinẽtibꝰ ad ignominiã Dei, papę,vel epi,eccl'aſticꝰ puniet.& ad tex.in.c. ſeq.& ĩ.c. ij.de male.ĩ ver.ꝓ prĩcipes.ſupplet ab eccl'ia req̃ſitos.Itẽ

a vide Pet.de anch.conſi.xij[a] qđ incip.ſpiritualis iudex.& in regula ea quæ.in.vj.q.principali.de reg.iur.in.vj.vbi conſuluit ꝙ ſecularis deberet punire iudæum quẽdam qui proiecit immundicias ſuper crucem,quæ defereba tur in letanijs: propter multas leges quę ſpecificè hoc committunt iudici ſeculari.imò per tex.in.d.c.ij.de ma le.quia aliâs non eſſet delictum ſufficienter punitũ.quo caſu etiam ſe exonerat.c.cum non ab homine.ſ. de iud. in fi.Et poſito ꝙ Eps vellet pecuniariter punire: tamen illa pœna applicatur fiſco ſeculari.per.c.cum ſecundum in fi.de hære.in.vj.niſi iniuria ſit principaliter facta ecclefiæ.prout ī tex.noſtro.Et quia iſta videnť inter ſe va ria:crederem poſſe fieri duas concluſiones.Prima concluſio.vbi etiã inter Chriſtianos crimen omnino eſt ec cleſiaſticũ.de quo in.c.cũ ſit generale.de fo.compet.iudex eccleſiaſticus cognoſcet.per p̃dicta.Et facit qđ voluit dom.Car.in.c.poſt miſerabilem.j.de vſu.vbi refert ſe conſuluiſſe quòd quæſtionẽ inter iudęos poteſt Eps dirimere ſecundum.l.moſaicã.Fallit,niſi iudex eccleſia cus videret ſe nõ poſſe iudęum punire.quia committet ſeculari.per tex.in.d.c.poſt miſerabilem.de vſur . & ita intellige conſilium Old.ſecundum hanc cõcluſionem.

6 ¶ Secunda concluſio.† Vbi crimen inter Chriſtianos pertinet omnino ſeculari,vt homicidium,furtum,& ſi milia:tunc etiam ſecularis puniet iudæum.ſi verò vide tur eſſe mixtum:locus erit præuentiõi.& ſi iudex eccle ſiaſticus puniet, & non ſufficienter,non prohibetur ſe cularis iterum punire.per id quod dixi in notabilib⁹.al legando.c.fœlicis.de pœ.in.vj.& iſtis adde glo.in.c.fæ pe.xxviij.q.j.in verbo.cedibus.etiã conſidera qa rñiõnes Cald.ad.c.ſequẽs.cũ ſimilibus nõ ſunt ſufficientes.

¶ CAP. XV.

IN nonnullis. Iudæi & Sa racenivtriuſ que ſexus habitãtes inter Chriſtianos debent portare habitũ per quẽ diſcer nant à Chriſtianis.hoc primò . In die paſsionis domini non exeant in publi cum:ne in contumeliam profiliant ſaluatoris.hoc ſecũ dò. ¶ Nota primò ꝙ ſignum diſtinguit hominem ab homine.facit.c.ſi iudex laicus.de.ſenten.excom.idem in habitu.vt .l.Item apud Labeonem.§.ſi quis virgines.ff. de iniu.& facit.l.ſi ignorans.ff.loc.vbi quis non dicitur offendere militem,ſi non habebat habitum militatem: & offendens ignorabat. vbi gl.infert ad clericum per cuſſum in habitu laicali.de quo in.c.in audientis.de ſen ten.excom.vbi aliâs dictum fuit poſt doctores.dicebat tamen Bar.ſingulariter.in.l.diuus.ff.ad.l. corneliam de ſicarijs.ꝙ in maleficijs omnino prohibitis non euitatur pœna quæ aliâs alteratur , ſi perſona non cognoſcitur. quia dat operam rei illicitę.ideò attenditur euentus de quo vide omnino Bal.in.l.ſi quis ſeruo.C.de furt.& Io. And.in ſumma cùm quis in mercu. vbi latè diſputat de eo qui cognouit nuptam,credens eam ſolutam. & Bal. in.l.ſi quis non dicam.in.v.colum.C.de epiſ.& cle.& in l.ſi ita per calumniam.c.tit.& in.l.venia.C.de in ius vo. & per Barto.in.d.§.ſi quis virgines.Item nota ꝙ diebus deuotionis debet eſſe habitus humilis.facit cle. epiſco pum.verſiculo hinc eſt.de ver.ſing . Item nota ꝙ cuili bet de populo cõpetit accuſatio in caſu iſto.& pulchrè ſcribit Bar.in.l.j.circa medium.ver.quęro vtrum accu ſator.ff.de publi.iud. ꝙ quando delictum non offendit particulariter aliquem,ſed eſt iniuria dei,vel ſanctorũ: accuſatio competit cuilibet de populo.& notat Bal.in l.eos.in.vj.col.C.qui accu.& Bar.in.l.lex corne.ff.de in iu.in fi. Vltimò pondera iſtum tex.ad conſilium Pet.de b ancha.xij.[b] de quo dixi.ſ.c.proximo.In gl.in ver. *errorem*.ibi.*excuſatur*.nõ tñ à fornicatiõe excuſať.& ſi cõiũgeret ſe Chriſtianus mrimonialiter; ꝓbabiliter ignorãs etiã excuſaret.Sed ſi ſcienter:tunc grauius delinqueret, quia etiã circa omne vinculũ grauius peccat cognoſcẽs de facto inſignia matrimonij.per.c.Nuper.&.c.fi. iunct.o.c.pe.de big.& iõ talis eſt excõicatus.c.ſi quis viduã. xxviij.q.j.& æquiparať adultero.l.qs.C.de iudæ.& co pulanti ſe cum iudęa,vel iudæus cũ Chriſtiana, impo niť pœna mortis.vt ꝓbať.in.c.reos.§.hinc apparet.xxiij. q.v.& in.§.palam.§.multa.in.ij.q.vij.vbi ſunt tex.fin. In gloſſ.fina.in verſicu.vide Petr.de Ancha.in dicto conſilio vbi dicit quod in terminis noſtris importat pœ nam mortis.& allegat gl.in.l.imperium.ff.de iuriſdict. omnium iud. Adde gl.in.c.cùm apud.xj.q.iij.& Io.An. & Do.in.c.inquiſitionis.in.j.co.de hęre.in.vj.vbi dicũt ꝙ importat ſeparatiõem animę à corpore. Sed iſtud ꝓ cedere poſſet in foro ſeculari . Sed in foro eccleſiaſtico dicit Hoſt.in.c.quibuſdam.de pœnis ꝙ importat degra dationẽ &traditionem curię ſeculari.dixit tamen Do. in.c.ij.de exce.in.vj.ꝙ attẽdeť ſubiecta materia. ꝓ quo eſt gl.ſi.i.c.ad aplicã.de re.& in.c.ad aures.de exceſ.ꝓla.

SVMMARIVM.

1 *Iudæus,an ſit ſufficiens teſtis contra chriſtianum?*
2 *Filius,an debeat præponere extraneum non hæreticum patri hæretico?*
3 *Reſtitutio male ablatorum,ſiue fiat perſonis certis,ſiue incertis,an pertineat ad epiſcopum? Adde nume.4.*
5 *Statur dicto ſacerdotis in confeſſione: quòd in foro cõſcięti æ reſtituerit.*
6 *Diſtributio eorum de quibus conſtat in foro cõtentioſo ſit per obligatum:vel eum cui cõmiſerit. dũmõ epiſcopo conſulto.*
7 *Executor ſolus poſſet diſtribuere: vbi ceſſaret omnis ſuſpitio.*

¶ CAP. XVI.

CVm ſit. Pręponens iudæũ, vel pa ganũ publicis officijs,per prouinciale cõcilium punitur. & præpo ſito vetatur chriſtianorũ commercium, donec officium dimittat:& ob ipſum re cepta reſtituat.b.d.¶ No.ꝙ dixi ī ſummario.& clarius habeť in.l.ſi.C.de iud.per quẽ corrigiť.l.generaliter.§.ſi. ff.de decu.inter ipſos autẽ iudęos nõ reperiunť ad offi cia inhabilitati.imò cõſuluit do.Flo.ꝙ eorũ lites debẽt dirimi à iudicibus ſuis:& non ab alijs.per.l.ſi qua.C.eo. ibi.ſenioribꝰ.à cõtrario ſenſu.ſed in eo qđ dicit ab alijs iudicari non poſſunt:refert hîc Ana.ſe ſubſcribere.per l.iudęi Romano.C.eo.& facit qđ not.do.Car.in.c.poſt miſerabilem.j.de vſu.vbi refert ſe conſuluiſſe ꝙ qõ ma trimonialis iudæorũ poſſit per eṕm dirimi:dummodò articulus nõ repugnet iuri canonico,imponẽti legẽ iu dęis in contrahẽdis matrimonijs.& amplia mirabiliter iſtum tex.vt procedat etiã in iudęo facto Chriſtiano:ſi ue de recenti,ſiue non per tex.in.c.cõſtituit.xviij.q.iiij. ibi.vel ex iudęis ſint.quã ita not.Arch.ibi.& Io.de ana. c hîc.& Ro.in fing.[c] dclxxxix.qđ incipit.ſcis ꝙ iudęus.de quibus miror.q̃ ſi talis nõ repellitur ab ordinibꝰ & be neficijs eccleſiaſticis.c.eã te.in fi.ſ.de reſcri.multòminꝰ in ſecularibus officijs.Ad tex.in.c. cõſtituit. reſpõde vt per gl.ibi.in nouiter cõuerſis.nec mirũ.per tex.in.c.j.§. j.xlviij.diſtinc.iunctis quę latè dixi in.c.cũ oporteat.de 1 accuſa.¶ † Etp iſtũ tex.inferť ꝙ iudæus nõ ſit idoneus d teſtis[d] cõtra Chriſtianũ.de quo ī tex.i.c.iudęi.ſ.de teſt. quẽ tex.declara vt per gl.ī cle.j.in verbo viri.de teſti.& amplia.etiã ſi iudęus ſit conuerſus ſed nouiter.per.c.nõ poteſt.ij.q.vij.Idẽ ſi filios iudęos negligit ad ſe trahere per tex.no.cum gl.in.c.qui crimen.vj.q.j.& niſi probet diligentiam præſumi contra eum.Idem Archi. & Do. in.c.ſic.ij.§.neceſſe.xlvij.di.dixit tamen ſingulariter gl. in.l.quoniã.in ver.orthodoxos.C.de hęre ꝙ cõtra chri ſtianum conſentiente poteſt eſſe iudæus teſtis. & ſeqť d.Frãc.licet eũ non alleget.in.c.p̃ſentiũ.in.ij.chart.ſ.de teſti.per rationem.c.ad apoſtolicã.cũ ſeq.de reg . iur.& per.c.ſi

p.c.ſi hęretic⁹.ij.q.vij.vbi hoc vr̃ iductũ ī fauorẽ Chri ſtianorum.& iſtud puto verum. per hanc rationem cõ tra Ioan.de Ana.hîc.cuius opinionem ſenſit Ioan. And. in addi.Specu.§.ſæpe circa princip.¶ Item infertur in iſto text. in verb. *poteſtatis*.ꝙ Iudæus .non poteſt eſſe tutor chriſtiani [a] attẽtat diffinitione tutelę de qua inſt. 2 de tuto . in princip . & intellige eſſe correctum text.in l.ſpadonem.§.iam autem.ff.de excu.tuto. & idem tenet Bart.in procemio.fforum.in.iiij.colum.& Roma. per l.qui ſuperſtites.ff.de acquirend.hęredi.qui omiſſa ra tione Barto.de iuramento quod re vera cadit in iudẽ vt dicam in cap.ſi.fundat ſe nouiter ex authen.gazaros C.de hæred.in ver.circunciſos.quia per illam confiſca tionem non poterit iudæus ſatiſfdare.quę ratio eſt in.c. iudęi.ij.ſ.eo d.vbi licitè tenent bona.& ad tex.in authẽ ti.gazaros.reſpondet alibi Roma.met. quod illud ver bum circunciſos.additum fuit à Guarnerio. vt dixit in in.l.multum.in ſecunda col.ff.de verbo.obliga.& ideò iſte text.melius facit.¶ Nota pœnam promouentis iu dæum.quæ eſt excommunicatio. per.d.c. conſtituit.& not.pœnam ipſius promoti.quam puto procedere:ſiue motu proprio ſuperioris,ſiue ad eiꝰ preces promouea tur.per text.& ibi Barto.& Bald.in.l.ij.C. ſi ſeruus aut liber.ad decur.&c.libr.x.vbi qui non manifeſtant con ditionem ſuam rationabilem quando promouentur, debet caſſari:& puniri.not.Abba . in.c.ij.ſ.de coniuga. ſer.& ideò Barto.in.l.generaliter.per text.cum glo.ibi C.de tabu.lib.x.dicit ꝙ notarius non dicens partibus eſ ſe rationabilem adminiſtrationem faciendam:punitur & tenetur parti ad intereſſe. & iõ Bal.in.l. Caſſius.ff.de ſenat.dicit ꝙ bannitus acceptans officium authoritate & vtilitate publicum:capite puniter.per text. quem di cit ſing.in.l.qui verò vno.§.inſulam.ff.de re mili.& per iſtum tex.in verbo. *cum pudore*. infert Petr. de Anch. hîc ad quod notauit Bald.in.l.mæuia. ff. de annu.leg.& Bal.in.l.j.in.iiij.colum. C.de ſuffra.& in.l. ędem.C.loc. quod officialis qui prędicte offi.remouetur per barata riam,tenet ad intereſſe reſultans remanentibus:& per dit ſalarium tempore futuro. ¶ † Et per iſtum text.in 2 ver. *Chriſtianos*. infert Ioan.Andr. ad quæſtionem.de qua per gloſſ.in.c.j.xxx.diſtinc.in.c.quieſcamus.xlij.di ſtinct.in.c.non ſatis.lxxxvj.diſtinct.per Specu.in ti.qui fil.ſint legi.§.j.ver.quid ſi pater meus infidelis.per dom. Cardin.in.c.cùm haberet.de eo qui duxit in matri.quã pol.per adulte.per beat.Thom.ij.ij.q.xxxj.argumen.j. Vtrum ſcilicet filius debeat pręponere extraneum non hæreticum patri hæretico. & communiter tenetur qđ nõ.& numerat do.Car.qđ de hoc fiat dubium.Sed non vidit texj̃.&.c.legi.xxiij.q.viij.nec cõſiderauitꝙ ex qbꝰ cauſis quis poteſt exhæredari:ex eiſdem pñt aliměta de negari.ſecũdũ gl.in.l.ſi qs à liberis.§.ſi quis ex his.ff.de li be.agno.& Barto.in.l.diuus.ff.ad:l. pompe.de paric.& do.Anto.in.d.c.cùm haberet.& propter hæreſim quis exhæredatur.vt per gloſſ.in.c.quintauallis. de iureiur. ergo,&c. per quam rationem puto communem opin. non procedere in foro cõtentioſo.¶ Vltimò dicit Ho ſtien.acquiſita per excommunicatum ex contractu ſub iacere reſtitutioni:licet acquirens contraueniat legi.de quo dic per eos:& per alios in.d.c.quia plerique.¶ Ex tra gloſſ.dicit Hoſtien.per iſtum tex.ibi. *prouidentiam* 3 *Epiſcopi*. † quod reſtitutio malè ablatorum:ſiue fiat per ſonis ceris,ſiue incertis,pertinet ad epiſcopum.& ideò obligatus reſtituere non poteſt per ſe, vel ꝑ alium hoc facere.facit.c.nos quidem.de teſta.&.l.nulli.C. de epiſ. & cle.& tex.in authent.omnes peregrini.C.communia de ſucceſ.& in authen.de eccle.tit.§.ſi quis autem.in qui busiuribꝰ dicitur ꝙ executio vltimarum voluntatum in fauorem animę debet per epiſcopum curari.& idem tenet Hoſtien.in.c.cùm tuj̃.de vſur. ne fortè ſacerdos, vel alius cui hoc committeretur: ſibi imburſaret.& in maioribus prouidentia præcedit alios.in cap.ad hęc.de offic.Archid.&.c.fina.de off.Archid.quia dominus eſt eccleſiarum:& totius cleri ſui.xvj.queſtio.viij.c.omnes baſilicæ.& de hoc eſt gloſſ.ordina.in.c.ij.de pœnitẽ.& remiſ.in.vj.enumerans iſtum caſum cum alijs epiſcopo reſeruatis.idem gloſ.in clemen.j.in ver.aliorum. de pri uileg.idem Fede.conſilio.cccxxxiij.incipiẽ.Reuerende domine.referens quandam per rationes expugnabiles ita diſputando ſuſtinuiſſe.idem Bald. in.c.j.§.iniuria.in iij.columna.verſic. quęro quem ſatisfactionem. de pa ce iura.fir.ꝓ iſtum textum & ibi ſcripſit quod data pau pertate filiorum illius qui extorſit poteſt eis epiſcopus gratificare.in quo vltimo vide Cardi.in clemen.j. in fi. de teſtamen.Iſtam partem tenet etiam Hoſtien.in ſum. de pœniten.& remiſi.§.quæ forum.ad fin.& Ioan.mo na.in clemen. dudum.de ſepul.idem Bald.in.l.j.in vltima colum.C.de teſta.& ibi dicit valere relictum incer tum:in quo teſtator mandat omnia per eum illicitè ex torta reſtitui . & quod Epiſcopus ad inueſtigationem quid & à quo extorſerit ſummatim procedat,etiam ſtã do iuramento petentis.allegat Ioan.Andt.in.c.quãquã. 4 de vſu.in.vj. ¶ † Sed contrariam partem indiſtinctè te net Archid.in.c.fin.de teſtamen.in.vj.& in.c.non ſanè xiiij.queſti.v.& ibi Ioan.de Fantu.& adducit multa iu ra probantia quòd per ſe ſolum poſit quis ſatisfacere regulæ peccatum.de regu.iur.in.vj.c.tua.de teſtamen. a c.cùm tu.de vſuris. cum ſimilibus.ſubdẽs non repetiri tex.per quem iſta libertas tollatur,& diminuatur debẽ ti reſtituere.& in iſto tex.non eſt mirum.quia non erat de iudæo cõfidentia: & de hoc dicit ſe modò dubitare idem tenet Ioan.de Lig.in.d.c.ij.maximè de rigore.Idẽ docto.ibi.dummodò ceſſet fraus. Ideò domi.Abba.in c.ſicut dignum.de homi.& ibi Ana.in.vj.colum.dicen tes illum text.eſſe optimum contra Hoſtien.hîc, quia pręſupponit illam reſtitutionem rectè factam fuiſſe:ſi modò fuiſſet facta perſonis quę erant certæ.idem Cal. titu.de conſtitu.conſilio.vj.quod incipit: An valeat ſta tutum.dicens ſe ſemper tenuiſſe legendo.& ſubdit vnũ fortius.quod ſtatuta epiſcoporum in talibus non valẽt tanquam repugnantia iuri canonico.Idem etiam Petr. de Ancha. in dicto capitulo ſecundo referens dominũ Bald.ita conſuluiſſe in facto Senis.& hanc opinio.dicit eſſe æquam.Idem Bald.in.l.nulli.in ſecunda colum.ibi. Sed iuxta hoc quęro.C.de epiſcop.& cleri.niſi obſtaret ſtatutum epiſc.& ſic contra Cald.quodj̃.tangam.Idem Card.poſt Paul.in cle.dudum.§.ſi verò.in.xj.queſtio.de ſepul.quia euenire poſſet quod qui in foro conſcientię ſatisfeciſſet,adhuc impulſus ab epiſcopo,ſecundò ſatiſ faceret.idem Card.in clemen.j.§.quibus.de priuile.con tra gloſſ.ibi & clemen.ij.§.ad hæc.in.x.quæſtio.de pœ niten.& remiſi.dicens valere ſtatutum in contrarium. idem Imo.ibi & Ange.in diſputatione quę incipit Aſtẽ ſis miles.in.x.colum.verſi.ſextò dubitatur.idem Hoſti. in ſumma.in.j.libr.in.xij.rubric.aſsignans poſt factum hanc rationem:quia vbi lex diuina,vel humana non ꝓ uidet , ſequenda eſt ratio naturalis. hoc autem dictat ratio:ſecundum eum quod is perſe reſtituat quem per epiſcopum.& in hac varietate omitto diſtinct.Lapi.in clemen.de pœni.& remiſſi. quam ſequuntur Cardi.& Imo.ibi.& But.hîc.quia eſt cõtra tex.in.c.ſicut dignum .§.eos.de hom.ſed facio duas cõcl. ¶ † Prima.de ablatis 5 de quibus ſcit ſacerdos ſolus in confeſsione, non expe dit dubitare : quia ſtatur dicto eius quod in foro con ſcientiæ reſtituerit capitu.ſignificaſti.el.primo infra de homicidijs.¶ Item dominus Abbas & Marianus hîc.

9 ¶ † Secunda concluſio.Diſtributio eorum de quibus in foro contentioſo conſtat,ſit per obligatũ vel eorum cui cõmiſerit.dũmõ eṕo cõſulto: qavtriuſꝙ ītereſt:mã

a ¶ Cõſil.xij.Adde tu qđ eſt in conſi. xv.& vide Anan. in.d.c.ij.& Ab. in c.gaudemus.de di uorti.& etiã adde ꝙ.d.Bar.ſozi.ī ci uitate lucana con ſuluit qđ punitio cuiuſdã iudæi qui dixit la fide voſtra eſede de cani, pti nebat ad iudicem ſeculare, & nõ ad eṕm.& inci,conſi lium.preſupponi tur in facto ꝙcum quidã hebræus.& ibi hanc.q. exami nat ad vtrãq; par tem per multa me dia;& refert ita ẽt Areti. conſuluiſſe in ciuitate . Sena rum.

b ¶ Xij.Adde quod eſt.xv.

c ¶ Roma.in ſingu lari.Adde ꝙ eſt in ſing.dclxxj.

d ¶ Idoneus teſtis. Adde Alexan. de Imol. in conſilio. xxxv. in fi.& ī cõ ſi.lxx.col.pe.in.j. volu.& in conſil. clxxix.colum.fi. in ſecunda volu. Mod.in.d.rub.ff. de iuſti.& iur.co lum.ij.

a ¶ Chriſtiani. Vi de eundem Fel.& ibi additain .c. iu dæi.el.ij.ſ.c. & vi de noui, papinien ſes in.d.rubr.ff.de iuſti.& iu.

datarij, propter animā mandātis: & ēpi: ꝓpter intereſſe pauperis. ſecūdū Pe. de anch. in repe. reg. peccati venia. li. vj. & fiet diſtributio ſecundū eum ſuper candelabrū.
7 l. palā. & idē do. Ab. hīc. ¶ †Tertia concluſio. vbi ceſſaret oīs ſuſpicio poteſt ſolus executor diſtribuere ſecūdum Ana. hīc. per primam rationē. quia in hoc caſu nō reperitur à iure data maior poteſtas ēpo q̄ in alijs legatis pijs. ſed in illis non intromittit ſe niſi certis caſibus. c. non qdem. c. ſi hæredes. de teſta. d. l. nulli. ergo nec in iſto quia tale legatū ꝓ malè ablatis dicitur legatum ad pias cauſas. ſecundū Bal. in l. j. in. viij. col. ver. iij. quæro C. de ſacroſan. eccle. & Bal. in auf. ſimiliter. in prin. C. ad l. falci, & Ioan. Andr. in addi. Specu. de inſtru. edi. §. nunc verò. ver. & ſcias. Sentit Bald. in. l. nulli. in pe. colum. C. de epiſ. & cle. ex quibus apparet ꝙ ſtatutū ēpi reſeruans ſibi hoc ex toto, non valet. & procedit dictum conſiliū Cal. Sed vbi vellet ſolū adiungi qui æquali poteſtate, ꝓ cederet opi. aljorū: q̄ tenēt valere ſtatutū. iſta tertia concluſio ꝓcederet. aſs aūt eſſet veriſimi a in puncto iuris.

a ¶ Futura, Adde Alex. de Imo. ī cō ſi. xv. col. fi. & conſi. lxxv. co. iiij. verſi. in quantū antē in. j. volu. & vide Ange. Are. in tra. malefic. in verſ. & eorū bona publicamus, & ibi addita. & q nō cōprehendat bona conditionalia: adde. d. Bar. ſozi. in conſi. ccxxv. colū. xj. in princi. in. ij. volu.

SVMMARIVM.

1 *Mulctatur in bonis: cuius bona confiſcantur.*
2 *Qui non poteſt luere in ære, luat in corpore. Hæc regula limitatur tribus modis. vt ſequitur. nu. 3. 4.*
5 *Prohibitus vendere frumentum extra territorium: nō poterit vendere panem in quantitate notabili.*
Chriſtiani an poſſint inuocare auxilium infidelium cōtra alios chriſtianos?
7 *Cardinales habent ius collegij.*

¶ *CAP. XVII.*

AD liberandā. Fortificat conſtitutionē. c. ita quorūdā. §. e. per augmētum pœnę. hoc ſit loco ſummarij. Quid autem ſi ſuccurreret Saracenis ꝓ ſe militātib⁹? Hoſti. dicit ꝙ idē. & ſequunt alij. Sed contrarium ſonat principiū text. ibi *cōtra ipſum Chriſtianū, &c.* ibi *terræ ſanctæ.* Sed poſſet dici ꝙ deferens inſtrumenta bellica incurrit pœnā. per id qđ dixi in. c. ita quorūdam. ſ. ne aliqñ illa inſtrumēta nocerent chriſtianis. ſed in rebus non bellicis: licet eſſet malè factum: tamen non procederent iſtę pœnæ. per prædicta. ¶ Nota primò ibi. *vrbes maritimas.* ꝙ terra adiacens mari, dicit maritima. & vide gl. fing. ī ca. vbi periculum. in verbo. qui ſua. de ele. in. vj. ꝙ mare attribuitur terrę viciniori. vñ infert Dom. ibi. ꝙ bānitus non eſt tutus in illa parte maris: vel in inſula quæ adhęret loco vnde eſt bannitus. & illā gl. ſequif Bar. in. l. vnica. de vena. feriarum. lib. x. & Bal. in. c. licet. §. de ferijs dicit per illum tex. ſe reſpōdiſſe piſis: quoſdam piratas nō eſſe tutos in quadam inſula propinqua piſis. & etiam no. ibi Ange. & allegat. l. j. C. de claſ. lib. xj. de quo per glo. in §. miſſus. inſti. de actio. & Bal. in. l. fi. C. de teſta. in rubri. de re. diui. & in rubric. C. quomodo teſt. ape. & in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. ¶ Nota ſecundò ibi. *tantūdē de ſuo.* † ꝙ ille cuius bona confiſcātur mulctatur in bonis. Sed hoc eſt ſecundum Io. an. antè q̄ ſit facta confiſcatio, vel intelligif de bonis poſt ipſam acquiſitis. ex quo nota qđ publicatis bonis nō cenſenf publicata futura[a] ꝙ clarius probat. in. c. fœlicis. §. verū. de pœnis in. vj. & in. l. ſi mandauero. §. is cuius. ff. māda. & in. l. cotem. §. eā rē. ff. publi. no. do. An. in. c. quia circa. in. iij. cōj. de priui. Imo. in clemen. ſi. in. xvj. col. de reſcrip. Bal. & Ange. in. l. iij. §. pe. ff. ꝙ quiſq; iuris. Bar. in. l. ij. in vlti. col. ff. de bonis damna. Albe. in quarta parte ſtatutorum. q. xiiij. Imo. in. l. ex facto. §. fin. in vlti. col. ad trebellia. & Bar. in. l. ſi ita. ff. de auro & argento lega. Imò ſingulariter dixit gl. incipiens. Sed quid prodeſt. in. l. non ad ea. ff. de condi. & demon. ꝙ iura conditionalia ex vltima voluntate non tranſeūt in generali confiſcatione: per quā aliās inferebam cōtra Bart. in. l. cū pater. §. hæreditatem. ff. de lega. ij. & Pau. de leaza. in diſputatione. quæ incipit. Conſtitutis. & Ang. in. d. l. ex facto. dum dicunt ꝙ ingrediens monaſterium incapax ſtatim facit locum ſubſtituto. quaſi illa mors ciuilis idem importet per omnia quod naturalis quo ad euentū conditionis. quia non eſt verū ꝙ per omnia idē importet. nā expectando mortem naturalem, eſſet dare caſum in quo plus operaref. quia ſi interim bona ſubſtituti confiſcarenf, non trāſirent illa bona ingreſſi in monaſterium. per dictam gl. vnde remanebunt apud venientes ab inteſtato. & ita ſenſit Sal. in. l. j. in. iiij. colum. C. de hęre. inſti. & de intellectu gloſ. l. non ad ea. vide ſemper Roma. in. l. ſi marito. in prin. ff. ſol. mat. Bald. in. l. j. C. de contrah. emp. & in. l. etiam. ad ſi. C. ad. l. falcidiā. ¶ Nota tertiò. ibi. *caſtigetur.* † ꝙ qui non poteſt luere in ære, luat in perſona[b] facit. c. ſi. de dolo & contuma. l. ſi. ff. de in ius vocan. cū ſimilibus. ¶ Limita primò. dummodò pœna pecuniaria eſſet ex delicto. ſecus enim ſi ex cōtractu. ſecundum Bald. in. d. l. fina. per tex. in. l. nemo carcerem. C. de exact. trib. lib. xij. & not. Innocen. in. c. Odoardus. §. de ſol. ¶ Secūdò limita. † niſi pœna pecuniaria eſſet applicāda alicui: & ille nō peteret pœnā corpis. ſcdm Bal. i. l. qđ ſi minor. §. qđ ſi ſeruus. ff. de min. & in. d. l. ſi. & Inn. vbi. §. ¶ Tertiò limita † vt procedat ſolum ī perſonis vilibus. quia in perſona nō vili omnis minima corporalis excederet pecuniaram. l. in ſeruorum. ff. de pœnis. ita expreſſē voluit Barto. in. l. j. §. fina. ff. de pœnis. & Salice. in. l. & ſi inferior. in. iij. colum. C. de infa. Quod limita. niſi illa pœna pecuniaria eſſet extraordinaria. ita notat Bart. in. l. illicitas. §. fina. ff. de officio preſidis. Sed declara iſtam regulam prout notat gloſ. j. in fin. in regula peccatum. de regulis iuris in ſexto. & gloſſ. in verbo habent. in. c. ſi dignum. j. de homici. quæ dicunt quod ſi talis punitus in perſona deueniat ad meliorem fortunā non vexabitur amplius in pœna. & eſt text. in. l. ſed & ſi vnius. §. ſi ante. ff. de iniur. quem ad hoc facit ſingularem Romā. in ſingulari. xxv. Item nota quod ſi talis ſoluēs deficeret in vno nummo: haberet locum prędicta regula. ſecundum Bal. in. l. cùm ſit. C. de ſepul. viol. niſi fortè per errorem hoc factum eſſet. ſecundum Bal. in. l. quis. in fi. ff. de condi. & demonſtra. quem ſequitur Imo. in. l. in executione. de verbo. obligat. & de hac materia vltra prędicta vide per Petr. de Ancha. in dicta regula peccatum. in. xiij. colum. verſi. Sed occurrit dubium. per glo. in. c. ſi res. xiiij. q̄. vj. & in. c. non ſatis. lxxxvj. diſtin. in. c. de raptoribus. in verſi. ad ſeruiendum. xxxv. q. j. per domi. Anto. & Imo. & Abba. in. d. c. Odoardus. & do. Abba. in. c. ij. j. de maledi. ¶ Nota ibi. *galeas.* quia hoc non dicebatur. in. c. ita quorundam. quia ex hoc infert Petr. de Ancha. † ad ſtatuta in quibus prohibetur vendi materia. quia non poterat vendi materiatum. vnde prohibitus vendere frumentum extra territorium: non poterit vendere panem in notabili quantitate. Secus dicit Petr. de Ancha. in repetit. capitu. j. in. xj. chart. de conſtitutio. quod non poterit vendere farinam: quia in talibus nō ſolùm verborum ſonus, ſed effectus attenditur ſicut pulchrè dixit Barto. in lege prima. C. de cupreſ. libro. xj. quod prohibiti incidere ligna in certa ſylua, & aſportare: non poterunt ligna quæ reperiuntur inciſa vel collapſa. aſportare. & iſtis adde Barto. in. l. ſi cui lana & in. l. ligni. à princip. ff. de leg. iij. ¶ Vltimò vide Oldr. conſi. lxxj. incipien. nunquid Chriſtianus. & Ioan. And. in additio. Specu. ſuper rubrica de Iudęis. vbi examinat † vtrum liceat Chriſtianis inuocare auxilium infidelium contra alios Chriſtianos. & in effectu quod ſic concludunt tribus concurrentibus. primò. ꝙ non vigeat bellū cum infidelibus actiuè, vel paſsiuè. ¶ Secundò dummodò inuocans iuſtè offendat: vel defendat. ¶ Tertiò dūmodò ſit neceſsitas ineuitabilis. ¶ Extra gloſſ. inſtāt hic do. ſup ītellectu ptis deciſę in iſta decreta. ī qua priuile

1 2 3 4 5 6 7

b ¶ In perſona. Ad deq̄ ēt ſi talis luēs in corpus peruenit ad pinguiorē fortunam: non tenetur ſoluere. ita Bal. in. d. l. fi, & dicit ſing. Ro. in ſuo ſing. cxxiiij, & vide Ale. qui ponit limitationes quas ponit hic Fel. in. l. ſi qs id ꝙ. colum. j. in fine. ff. de iuriſ. om. iud. vide Ange. are. in. §. pœnales. inſti. de actī. & vide addita ꝑ Frā. curtium ad Alex. ī. d. l. ſi quis id qđ. a

giantur cruce ſignati. & ex eorū dictis colligę ꝙ clerici beneficiāti percipiunt redditus, & etiam diſtributiones quotidianas. de quo vide doctores poſt Imo. de clericis
7 non reſidentibus. in. vj. c. vnico. de quo dicit Hoſtien. † ꝙ Cardinales habent ius collegij. & allegat tex. in quib⁹ appellantur Cardinales Romanę eccleſiæ. vt hīc latè ꝑ eum. & quid poſsint vacante ſede. vide gl. in. c. j. de ſchiſmati. in. vj. & incidenter tangit Ana. an Hieronym. fuit Cardinalis. & refert Ioan. de fantu. tenentem ꝙ non. in. c. q̄q̄. ij. qō. vij. tamen dicit ſe conſiderare quòd in vita ipſius legitur eum aufugiſſe: dum tractaref de eligendo eum in pōt̄ificē romanum. iuncto. c. in nomine domini xxiij. diſt. vbi eligēdus eſt Cardinalis. Sed tu vide gl. quę hoc expreſsè dicit in. d. c. q̄q̄ & in verbo cōnumerat. in c. generaliter. §. oſtendit. xvj. q. j. Idem tenet Ioā. An. in. c. j. ſuper verbo ſacerdotis. de reliqui. & ve. ſanc. in. vj. didicendo ſe legiſſe in quadam hiſtoria quòd habuit titulū ſanctæ Anaſtaſiæ. Item à quo tempore fuerunt creati Cardinales. vide Oldr. pulchrè in ſuo conſilio. lxiiij. Item dicit hīc Io. And. quod deputati ad colligendā vigeſimam, non poſsint aliquid remittere. per. l. proc. tutorum. ff. de dona. & qđ decima debet ſolui non cōputatis expenſis factis in fructibus. per cap. q̄uis. de decimis. licet ſecus in alijs materijs. l. fructus. ff. ſol. mat. ¶ Itē circa indulgentiam plenariam examinat. hīc domi. Abba. poteſtatē eccleſię. & fuerunt dicta Gaſp. Car. licet eum non alleget in repe. c. noſtro. de pœn. & remiſ. & latiſsimè ponit Pet. de Anch. in repe. regulæ. peccatum. in tertia oppoſitione. de reg. iur. in. vj. & alibi in cle. abuſioni bus. de pœni. & remiſ. & in hoc dicit Inn. in. c. quod autem circa medium. de pœ. & remiſ. non eſſe diſputandū ſed credēdū qđ Deus ex ſua liberalitate & miſericordia aliquid addat: etiam vltra iuſtitiam. & vide aliquid per Ioan. de Ana. in ſuo tractatu de iubileo in. j. colū. ¶ Vltimò queritur vtrum dilatio quæ datur cruce ſignatis: proſit eorum fideiuſſoribus. In quo vide Bald. dicentē quòd non in. l. tam mandatori. in. iiij. colum. C. de non nume. pecu. Et facit quod ipſe latè ponit in. l. quoties in vltima colum. C. de preci. impe. offe.

¶ *CAP. XVIII.*

EX ſpeciali. Iudęi, & ſaraceni pſi ci non debent publicis officijs: & ſi eis iura regalia vendant Chriſtianus non ſuſpectus ad ea colligēda ſolus præficitur.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium idem datur rei factæ: & rei quæ eſt in fieri.*
2 *Pœna debita. hoc verbum importat pœnam arbitrariā. Hæc regula recipit declarationes. vt infrà ſequitur.*
5 *Iudæus an ligentur iuramento?*
6 *Iudæus ſi baptizetur à ſacerdote ſine reſponſali: an ſit baptizatus?*

¶ *CAP. XIX.*

1 NVlli. Non ſummaf. qa ſummatū eſt in. c. j. §. e. ¶ †Nota ibi. *vel fieri.* ꝙ idē priuilegiū datur rei factæ: & rei q̄ eſt in fieri. Ad idē. l. pe. ff. de mili. teſt. vbi de proximo cingēdus habeť ꝑ cincto. facit. l. qui pœna. ff. de manu. ti. genera. per quā dicit Pau. de Leaza. in cle. paſtoralis. de iudi. ꝙ paria ſunt quę eſſe
2 cōdemnatum, vel de proximo condemnandū. ¶ †Not. ibi. *nec alius.* Fallit glo. in cle. j. de teſta. quę dicit ꝙ illud verbū pœna debita. importat arbitrarium. Idem gl. in d. c. ij. facit qđ no. Imo. in. c. admonet. in. j. col. de renun. vbi dicit ꝙ verbum canonica vltio importat arbitrarium. Quid de verbo cenſura. vide. c. quærenti de verb. ſig. No. ꝙ ſi vnus ꝓhibeť aliq̄ emere, ꝓhibeť aliꝰ vēde re: qa par eſt ꝓhibitio emptiōis & vēditiōis. eſt em talis natura correlatiuorū: adeò ꝙ depoſitio de vno ſolo ex tēdiť ad aliud ēt nō expreſſum. l. ſi. & ibi Bar. C. de īdic. vid. tol. & l. ſi. & ibi Bar. ff. de accep. & iō dicit Bar. in. l. j. C. de cupreſ. lib. xj. ꝙ pœna appoſita vēdenti: cenſef appoſita emēti. Facit gl. in. c. ij. in ver. reus. de cōfeſsis. i. vj. per quā dicit ibi Do. in col. ij. Not. ꝙ lex odioſa loquēs in reo, extēdiť ad actorē: qa ſunt correlatiua. Ad idē gl. in. c. cupientes. §. pen. in ver. de veteris. de ele. in. vj. & ibi Do. & iō dicit Abb. in. c. j. in. x. col. de tēp. ordi. in. vj. qđ per hoc daf vna fallentia in materia extenſionis. vt. l. q̄uis pœnalis. loquēs in vno correlatiuo extēdaf ad aliud Facit gl. in. c. ſ. de loca. & iō dicit Bal. in ru. C. de reb. credi. in. j. col. ꝙ ſtatutū fauens debitori pro preſcriptione permitit creditoris ius: etiam ſi non exprimat. Facit qđ not. Io. an. in rub. ſ. de ſpon. duorū. & per hoc vide Bal. in. l. fi. C. cōmo. ſimiliter declara hanc materiā quatuor modis. primò niſi lex expreſſē diuerſimodè prouideat in ipſis correlatiuis. [a] vt probaf in. c. ij. de tēp. ord. in. vj. a
dū loquiť de ordināte & ordinato diuerſimodè: ad idē c. ſuper eo. de vſuris. iuncto. c. debitores. de iureiu. dum circa debitorem & creditorē ſit differentia in peccato. a
3 ¶ †Secundò declara. dūmodò pœna appoſita vni ſit ꝑ portionabilis alteri. ita no. do. Anto. in. c. veniuerſitatis. ver. no bene. j. de ſen. excō. & Imo. in. c. j. in. x. col. de locato. dicens tamen ꝙ ſi pœna æquipollens poteſt alteri
4 correlatiuo īponi: idē erit: qa procederet regula. ¶ †Tertiò declara. dūmodò ſit eadem ratio. aliās non ita dixit Bar. in. l. multū. ff. de ver. obli. dat exemplū in ſtatuto ꝑ hibente ne quis vadat extra locum. quia non prohibentur crimina. Et ſequitur ibi Roma. in vlti. col. ¶ Quartò declara vt non procedat regula. quando per legē nouam loquētē de vno correlatiuo tm̄, corrigiť, l. antiqua loquēs de ambobus. quia non trahef illa ad aliud correlatiuū. ita dicit ſe credere Petr. de Ancha. in cle. j. de hęreticis. Sed expreſſē firmat in repe. c. j. in. xj. char. §. de cōſti. & fuit dictum Bal. in auf. qui ſemel. in vlt. co. C. quomodo & quando iudex. & collige exemplum ex illa auf. puniente cōtumaciam rei ad correctionem. l. properandum. §. j. C. de iud. quia non corriget eā quo ad actorem & bene facit dictum. c. ij. de tempo. ordi. lib. vj. Cæterū de hac materia vide etiam Bal. in. l. nemo martyres. C. de ſacroſanct. eccl. & in. l. j. in princi. C. de ſeruo. pigno. dat manumiſ. per do. Ab. in. c. j. §. de loca. vbi ponit quā dam diſtinctio per eundem in. c. quia clerici. §. de iu. pa.
5 ¶ Vltimò tangit Ioan. de Ana. † vtrum iudæi ligentur iuramento. & econuerſo. & dicit ꝙ ſic: ſi iurauit ſecundum legem ſuam: & formam iuramenti ponit Specu. in tit. de iuramento calum. §. Reſtat. verſi. Sed pone iudæus & domi. Abb. in. c. j. in. x. col. de iuramento calum. Item no. Inno. in. c. & ſi Chriſtus. de iureiu. & Ang. in auf. iuſiuran. qđ pręſtat ab his. in prin. contra gl. ibi. & Rom. in l. qui ſuperſtitis. de acquirē. hęre. contra Bal. in. c. j. §. Itē ſacramēta. de pace iura. firman. ꝙ imò Iudæa poſsit per iuramēntum practicare. c. q̄uis. de pact. in. vj. & cū prędictis concordat etiam Bar. in. l. iij. §. iurari. ff. de iureiurand. licet aliud ſenſerit in prœmio. ff. ¶ Vltimò vide Petr. de Ancha. conſilio. cxcj. quod incipi. ſecundum ea
6 quæ propoſita ſunt. † vbi per multa conſuluit iudęum baptizatum à ſacerdote ſine reſponſali nō imminente neceſsitate non eſſe baptizatum. vide tamen Hoſtiē. in c. debitum. de biga. vbi dixit iudæum baptizatū per fictionem, compelli ad obſeruantiam fidei. & ſequif do. Car. in cle. j. in primo notabili. de renun. ne videatur illuſio. & vide Do. in. c. j. xxxj. diſt. vbi ponit de carnibus quas iudęi ſuffocant. & inquantum. d. Ab. impugnat Ioan. And. volētem ꝙ iſti tres mēſes incipiāt à quo ſeruus petit baptizari. dic melius ꝙ ſi ſeruus fuit Chriſtian⁹, ꝙ cedit opi. Hoſt. ſ. ꝙ à die emptionis ſi non emit ſeruum paganum: procedit opin. Ioan. Andr. aliās ſequeretur ꝙ omne mancipium iudaicum, non habens propoſitū baptizādi, deberet ſtatī exponi vēnale, qđ nō dicit iſte tex.

a ¶ In ipſis correlatiuis. Adde vltra hic no. videre glo. Bar. & Bal. in auf. qui ſemel. C. qūo & qñ iu, & in correlatiuis quid ſit prius: an actiuum an paſsiuum. vide Bal. in ru. C. de recre. & ad materiā correlatiuorū adde Bar. in. l. j. ff. qđ vi aut clam.

De hæreticis *Rubrica.*

¶Continuatur hæc rubrica.vt hic per doc.& de materia habetur,xxiiij̃.q.j,per totum,reaſſumitur in.vj.& in clemen.la tè per bea.Tho.ſ̃.ij.q.x,&.xxj.per totum.& in.iij̃.ſententiarum,diſt.xlij.q.ij,&ibi per alios.& dicitur hæreticus ꝓprièis qui à doctrina Chriſti,eccleſiæ, vel apoſtolorum diſcedit: errans pertinaciter in articulis fidei, vel ſacramentis eccleſię. & dicitur ab hereſco:quod eſt diſcendo.iuxta ti.ff.fami.erc. Et not.dum dixi pertinaciter.quia aliâs non eſſet hæreticus, niſi ſuus error habeat principium & complementum.& dicitur,pertinax.ſi epiſcopo inquiſitori vel theologo non credit dum eum corrigunt.Idem Bar.in.l.iij̃.ſ.tutores.ff.de ſupect. tu.propter glo.ibi dicentem illum pertinacem:qui iudici nõ obedit.per quam dicit ibi Nico.de neapo. declarari text.in clemen,ſ̃,ſ,fina.de vſur.in verbo pertinaciter.& ibi etiam dixit Conpoſt,& vide gloſſ.in clemen.in ver.eos pertinaciter. de ſumma trinita.Quis autem dicatur pertinax in malo, ſtabitur arbitrio iudicis,ſecundum Ioan.Andr.in.c.ſi diligenti. de foro competenti,& iſta etiam no.ad ſtatuta punientia recuſantem pertinaciter reſpondere poſitionibus.Item ſcias ꝙ largè poteſt quis dici hæreticus diuerſimodè.vt per glo.in.c. iij,ſ.eod.& in.l.ij.C.eo.Sed quantum ad effectum diſpoſitionis ſumpta eſt hæreſis ſtrictè.vt prædixi ſecundum doct.no. tabiliter in.c.ſi Papa.xl.diſtin.propter gl. vt ibi:Item not.ꝙ 3
hæreticus excedit homicidium. attenta perſona quæ offenditur ſecundum Bal.in.l.ſ.in.xv.col.ver.quintò quæritur.C. qui accuſa.non poſſ.Et not.quod non recipiens cõmuniõem ſingulo anno, eſt hęreticus,Ita tex.no.in authentic.de priui. dot.hęre.mulie.non præſtan.circa medium.Item vide Oldr. conſi.xxx.quod incipit regulis habetur traditio,vbi conſuluit & obtinuit.quod non diceretur hæreticus propriè ſacerdos fortilegus,vel dans pocula amatoria cum inuocationibus de monum,vel celebrans hoſtia non conſecrata,de prima allegat text.optimum.in.c,accuſationem.ſ.ſanè.de hæreti.in.vj,vbi de ſortilegijs & diuinatoribus non ſe impedit inquiſiter,niſi ſaperent manifeſtã hæreſim,vt in exemplis,de qbus ibi in gl. De ſecundo alleg.l.ſi quis aliquid.ſ.abortionis,ff. de pœnis dicit quod inuocatio demonum ad ſciendũ futura eſt hæreſis.vel quia attribuitur creaturæ.quod eſt creatoris, Iuxta illud Eſaiæ.xlij.Dicite mihi futura: & dicam quia dij eſtis. Sed inuocate eius auxilium ad pręterita, vel ad tentandas mulieres,licet ſit peccatum:non tamen eſt hæreſis.quia eſt vti eo ad officium ſuum ſcilicet ad tentandum,Idem dicit de imaginibus quæ fiunt ad amorem,Et hoc conſilium refert Ioã. An. in add.Spe.in rubrica.de ſortile.& Do.in.d.ſ.ſanè.licet non nominent Old.ſequitur do.Abba. in.c,j.in.ij̃.colum,de ſorti le.& ad illud,de hoſtia non conſecrata:vide.c.de homine.de cele.miſſa.Et iſtis ad de tex.in.l.eorum.C.de maleſi. & math, vbi prohibetur ne fiant incantationes ad amorem,quod permittit vt poſſint fieri ad vtilitatem fructuum colligẽdorum puta ad euitandum grandinem, vel ſimilia. dicit tamen ibi Bar.quod beat.Thom.tenet contrarium.Sed Bal.& Sali.ibi intelligunt quod talia fiant per omnia cum auxilio diuino.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Dubius in fidę,cenſetur eſſe hæreticus.Hoc declaratur quatuor modis:vt hic ſuccinctę ponit ver.primò.dũmõ.nu.2.3.4.*

¶ *CAP.* *I.*

1 DVbius Non ſummaſ *quia breue.ſed loco ſummarij ponitur tex. ¶ Nota quòd dubius ĩ fide habetur ꝓ hæretico.& hoc declara quatuor modis.

¶ †Primò. dummodò dubietas ſit cũ perſeuerãtia & animi complacentia. aliâs autem propter dubietatem occurrentem,in qua nõ perſiſtit:non dicitur hæreticus.quia primi motus nõ ſunt in poteſtate hominis.vj.diſtĩ.c.Sed penſandum.de pœ.
2 diſt.ij.c.ſciendum.&.c.tentatio. ¶ Secundò declara niſi per ſimplicitatem aliquis erraret in fide.ita no.voluit Inn.ſ̃.in rubr.de ſum.tri.in fi.ſequitur Bal.in rub.C. de ſum.trini.dicendo quòd qui crederet circa trinitatem patrem maiorem filio:putans eccleſiam ita tenere:non eſt hæreticus. ſi etiam tenet qđ ſi hoc non eſſet verum. ipſi non tenerent.& hoc dictum ſequitur domi.Abba. ibi.& domi.Cardi.in clemen.j.ibi in.ix.colum.de ſum. trinita.& in clemen.fi.in.ij.oppoſi.de vſur.& ideò Abba.Joachim non fuit reputatus hæreticus.in cap.ij.ſ̃.de ſumma trinita.quia vt ibi in fin.dum ſubmittebat ſe veritati intendens ſe conformare cum eccleſia.& facit gl. in capitu.ſi Papa.xl.diſtinct. vbi dicitur quòd propter hæreſim Papa non poteſt deponi:ſi eſt paratus corrigi & eſt tex.xx.diſtinct.c.nunc autem.Et tex.optimus in.c. dixit Apoſtolus.xxiiij.quæſtio.iij.vbi non eſt hęreticus qui errorem ſuum defendit.& not.gloſſ.in capit. ſchiſma.ĩ ver.magis.xxiiij.quæſtione prima quę dicit quòd minus peccat ille qui dubitat propter ſubtilitatem,quã qui per ignorantiam:qui ignorãs ſpontè adducitur:ſed ſubtilis non.& vide gloſſ.fina.in capitu.ſi cupis.xvj.qõ. prima quæ dicit quod in articulis fidei nõ minus eſt decipi quam decipere. ¶ †Tertiò declara iſtum textum. niſi quis dubitaret,vel etiam teneret aliquid in his quæ 4
non attinent neceſſariò ad ſalutem.Ita text. not. & ibi gloſſ.in capitu.in quibus.xxij.queſt.ſecunda.¶ †Quartò declara,niſi eſſent opiniones inter doct.quia eligens vnam non eſt hæreticus.ſecundum Innocen.in capi. ne innitaris,ſ̃.de conſti.quem ſequitur Bald.in.l. captatorias.in.x.colum.ver.& ideò conſulo.C.de teſta.mili. qđ intellige ſanè. niſi tales opiniones eſſent in pertinentibus ad fidem:quia non eſt aliena tenenda ante determinationem.& cle.ita dixit Ioan.de ſan.poſt Archid. in.c. hæreſis.xxiiij.queſtio.iij.

¶ *CAP.* *II.*

QVia alios. Non ſummatur propter ſui breuitatem. ¶ No.caſum in quo taciturnitas nocet. qđ eſt fauore fidei: quia aliâs ſecus in materia oneroſa.vt per Inno.in.c.in geneſi. ſ̃.de elect.gl.in.c.ſicut.de elect.in.vj.per Abba.plenè in c.nonne.de pręſump.& omnes in.l.quæ dotis.ff.ſol.matrimo.¶ Item not.quòd quis tenetur alium corripere vel defendere vt impediatur delictũ.quod fallit de iure ciuili.l.metũ.ſ.ſed licet.& ibi Bart.ff.quod met.cau. gl. in.l.culpa caret.ff.de reg.iur.no.Bar.in.l.ij.ſ.in eo.ff. ad ſil.niſi offenſus eſſet ſubditus non iuuãti.vt per gl.in.d. l.culpa caret.vſ̃ niſi nõ iuuãs eẽt ſubdit⁹ offenſi.vt ꝑ Bar. in.l.vtrũ.ff.ad.l.pompe.de pari.& Pau,de caſt.ĩ.l.fi.C.de his qui.vt indignis.maximè in atrocioribus.puta circa crimen lęſę maieſtatis.qa etiam nõ reuelãs tenet vt particeps.ſcđm Bar.in.d.l.vtrum.quẽ ſequit latè.d.Ab.ĩ.c. j.in pe.col.de reſti.ſpol. ſed eius opinio nõ ſeruatur. & ipſum multum reprehendit Bald.in conſi.incip. elegan ter.& refert Io.de Ana.in rubr̃.de his qui filios occi.Idẽ Sali.in.l.j.C.de rap.virgi.& ſequit Io.de Ana.in.c.ſicut dignũ.in.vj.colr̃.de bomi.dixi aliâs plenè in.c.quantæ r̃. de ſen.excom.Et adde ꝙ de iure canonico in foro cõtẽtioſo non tenet qs aliũ defendere.vt ꝓbãt iura allegata per gl.magnam.in princ.in.d.c.quãtę.bonus text.cũ gl. in ver.vicino.in.c.dilecto.de ſen.exc.in.vj.niſi eſſet prę latus.vt hîc in gloſſ.Et no.in.d.c.dilecto.vel niſi doloſè iſtud omitteret.vt not.do.Card.in.d.c.quãtę.& ſequit Ana.hîc.qđ ĩ dubio an præſumaſ.vide do.Abb ꝙ ſic.in d.c.quantę.Itẽ fallit.niſi quis erraret in fide.per iſtũ tex. iũcta ru.qđ intellige ſanè.qñ qs põt aliũ reuocare:ſecus eñ ſi ſine pcõ:ĝa cẽſet ſpoſsibile.c.faciat hõ.xxij.qõ.ij. Itẽ ſi repugnaret bonis moribus. vt ſi vir grauis vellet palam reſiſtere

palam reſiſtere ineptè publicè prædicãti.l. cũ filius.ff. de condi. inſti. Idẽ ſi ſine rubore fieri nõ poſſet.l.iij.ſ. Idẽ Polidi⁹.ff.de vſur.Idem ſi commodè.l.nepos.ff. de ver.ſig.Idẽ ſi ſine ſcandalo.c.cũ teneamur.ſ̃.de præbẽ. Item fallit vt dicam in gl. ¶ In gl.j.in fi, Ex hoc limita iſtũ tex.niſi delictũ eſſet iam commiſſum.quæ limitatio non adaptatur ad hæreſim.qa licet habuerim principiũ tñ obuians complemento, vel perſeuerantiæ:ſatis dicitur obuiare delicto committendo. Sed an generaliter teneaţ denuntiare,vide Archi.& Domi. in.c.ſi peccauerit.ij.q.j.& omnes docto.in.c.nouit. de iudic. maximè do.Abb.in.xij.col.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Hæreticus an ſit qui nõ credit imperatorẽ ſubeſſe Papæ,vel papam non habere vtrunque gladium.*
2 *Opera bona facta per conſtitutum in peccato mortali:operantur præcipue ad multiplicationem bonorũ temporalium.*
3 *Opera bona facta ab exiſtente in peccato mortali an operentur ad ſalutem poſt pœnitentiam.*

¶ *CAP.* *III.*

FIrmiſſimè Hæreticꝰ perſeuerans æternaliter dãnatur.nec prodeſt baptiſmus:eleemoſyna:vel martyriũ.h.d.¶ No.principium ꝙde fide nõ debet eſſe aliqua dubitatio. Ad idem.c.firmiter.ſ̃.de ſum.trini.&.c. firmiſſimè.de conſe.diſt.iiij.Nota ęqparari hęreticũ:& ſchiſmati cũ quò ad pœnæ ęternitatẽ differũt tñ:qa hęreticꝰ credit veritatẽ eccleſiæ:ſed opponit ſe fidei.ſchiſmaticꝰ verò econtrà.vt in.c.inter hæreſim & ſchiſma.xxiiij.q.iij.Si tñ electus in papã credit probabiliter ſe verè electum: vt per gl.xxiiij.q.j.in ſumma.in fi. & per cõſequẽs credens & ſequaces excuſantur, ſi ſunt parati cedere illo ſuccũbente.idẽ do.Abb.plenius in.c.qa diligentia.in.j. col.ſ̃.de elec.limitans. niſi eſſet ſchiſma inueteratũ. qa contra vtrãq; partẽ eſt ſuſpitio hæreſis.qui aũt crederet ꝙ eodẽ tẽpore duo poſſent regere vniuerſalẽ eccleſiam,eſſet omnino hæreticus,ſecũdũ gl.ſingu. in.c.nõ aũt.vij.q.j.qa repugnat articulo fidei vnã ſanctã eccleſiam &c.vide gl.in.c.lemen.ad noſtrũ. in ver. eccleſia. de hære.Vltimò no.ꝙ opera qualiſcũq; &c.quãtacũq; nõ prodeſt hæretico ad ſalutẽ. quid autẽ ad alia. dic vt in glo. ¶ In gl.j.in fi.eſt autẽ propriè hæreſis iſtis duobus vltimis caſibus.vt etiã no.glo.in.c.illi q.ſ.qa verò. xxiiij.q.iij.quã facit ſingulariter.d,Car. in cle.j.in.ix. col. de ſum.tri.in cæteris caſibus eſt hęreſis largè. & idẽ di
a cas in recuſante ſine cauſa obedirę papæ.p.c. nulli fas. xix.diſt. Idẽ ſi crederet papã nõ poſſe concedere canones gl.in ver.inhibemus.in.c.generali.de elec.in.vj.Idẽ
1 ſi ſtat in excõmunicatione per annũ.c.fi̊j. de pœnis.† Idem ſi crederet Imperatorem non ſubeſſe papæ: &
b papã non habere vtrũq; gladiũ. ᵇvt in extrauagãti Bonifacij.viij.quę incip.vnã ſanctã. & meminit glo.in.d. cle.ad noſtrũ.de hęreti.in ver.eccleſię.¶ In glo.ſi.in fi.
2 No.†effectũ bonorũ operũ quę fiunt per conſtitutũ in peccato.qa pręcipuè operanť ad bona temporalia. quia iuſtitia diuina nihil remittit irremuneratum. de pœ.diſt.iiij.c,qui ergo turbanť. Item mens illuſtratur
3 ad cõuerſionem:& facilior eſt cõuerſio.† Vtrũ autem poſt pœnitentiã operẽtur illa bona ad ſalutẽ. vide per Hoſt.in ſumma. de pœ. & remiſ.in.ſ.an facta. per bea. Tho,in.x. diſt.xiiij.q.ij,arti.iij.& diſt.xv.q.j. arti.iij.& diſt.vij.q.j.arti.j.latè per Pet.de ancha.in repe. regulę peccatum.in.x.q.prin.de reg.iur.in.vj.per Io. de lig.in cle.dignum.in.v.q.de cele.miſ.per glo.mag. in verſ.de quirito.in cle.j.de reliq.& venera.ſanc.per gl.in ver.de negetur.in.c. ſuper eoj.de rap.per gl.in.c.ſceleratior.ſ. his authoritatibus.de pœni.diſtĩ.iij. per glo. & Archi. in.c.in grauibꝰ,iij.q.vij.per.d.Anto. plenè in.c. ꝙ quidam.de pœni.& remiſ.& cõiter dicit ꝙ aut bona opera fuerũt facta ante peccatum:& reuiuiſcunt: aut poſt peccatum:& tunc aut tranſeunt cum contritione & ꝓpoſito confitendi:& idem quia non dicuntur facta in peccato.aut fuerunt facta in peccato.& cõiter dicitur ꝙ operãtur quidem effectus de quibus.ſ̃. Sed ad ſalutem non reuiuiſcunt.tñ vide in hoc tex,nota.in.c.j. de pœni.diſt.j.vbi Ang.dicit pium tñ eſſe credere vt recepta Dei gratia remuneret bona. vt cũ deſtruxit qđ ſuum nõ inuenit,amet& diligat bonum.qđ etiã in pec cante plantauit.& ad iſtum tex.ibi.*dubites*.vide Bal. in l.ſi quis nõ dicam.in.j.col.C.de epiſ.& cle. vbi dicit ꝙ licet aliâs cogitatio,vel voluntas non puniatur.l. cogitationis.ff.de pœnis.tamen in hęreſi ſufficit ſolum animi propoſitum irreuocabile.de quo poterit conſtare inquiſitori per confeſsionem inquiſiti.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Papa poteſt damnari pro hæreſi.in prin.*
2 *Lex abrogata:an & ad quid valeat? Et ponit regulam quod lex abrogata non poteſt allegari. Fallit quatuor modis: vt hîc ordine ponit.3.*
4 *Notarius qui commiſit falſum,perdit poteſtatem conficiendi inſtrumenta. Fallit iſta concluſio in inſtrumentis confectis antè quàm ſententia ſit lata ſuper falſo.nu.5.*
6 *Item dummodò notarius commiſerit falſum in officio tabellionatus:ſecus ſi alio modo:&c. hanc tamen fallentiam limitat.nume.7,*
Et adde alias fallentias:quæ hîc ſunt in promptu vſque ad ver ſi.In glo.ij.nu.8,9,10.11.22.13.14.15.
16 *Falſitas inſtrumenti in vna parte reddit totum inſtrumentũ falſum.Iſta concluſio fallit multipliciter. vt nu.17. 18.19. 20.& ver.Quintò fallit.*
21 *Teſtis qui in vno articulo falſum depoſuit:nihil probat in ſuo teſtificatu.*
Hæc concluſio fallit quatuor modis.vt nu.22,23,24.15.
26 *Rex an poſſit concedere quod capitula in quibus teſtis verum dixit,non vitientur propter vnam falſitatem.Et quid in Papa & Imperatore.*
27 *Teſtis qui verum depoſuit,& aſſignauit cauſam per ſenſum corporis:puta per viſum,vel tactum: ſi quantum ad cauſam conuincitur de falſo:non poteſt puniri tanquam verè falſarius.poſt nu.26.ver.Item not. quod.*

¶ *CAP.* *IIII.*

FRaternitatis. Dãnanť ſcripta quorũ dãnantur authores,h.d.¶ †Not.ꝙ ꝓpter hęreſum Papa poteſt damnari. Ad idẽ c.ſi Papa.xl.diſt. dummodò ſit incorrigibilis.c.nunc autem.& ibi glo.xxj. diſt. & ad cõſilium
ę iſtud pertinet.ᶜvt hîc.& in.d.c.ſi Papa. Idẽ quãdo duo contenderent de Papatu.vt in.c.ſi duo.lxxxix.diſtin.& congregari poterit per Cardi.Idem Hugo ibi.quid autem ſi in hoc eſſent negligentes?vide Pet. de monte in ſua monarchia.vbi dicit quòd ad imperatorem hoc ꝓ
2 tinebit cum auxilio regum. ¶ †In gloſſ.j.ibi.*abrogata*.
d an valeat lex abrogata.ᵈvide glo.& Bar.in.l.j.C. de lati.liber,tol.& Bar.in.l.fi.ff.de fal.& in.l.j.ff.de coniun. cum eman.liber.& in.l.j.C.de iuſti.codi.confir.ꝓ Domi.in.c.frequens.de reſti.ſpo.lib.vj.& in.c. authoritate.de conſec.prębẽ.lib.vj.per Pe.de ancha.& Ana. in c.accedens̃ de crimi.fal.per Imo.poſt gloſſ.in.c.j.ſ̃. de conſti.in.x.col.& in.c.nouit.ſ̃.de iudi.& regula eſt qđ non poteſt allegari.¶ Fallit primò in habente poteſtatem legis condendę.Ita tex.in.d.c.nouit.¶ Secundò.niſi tranſiuiſſent in priuilegium non ſubditi: quia ad inſtar contractus reuocari non poteſt.ſecundum Archi. in.d.c.quicunq;.de hęre.in.vj.& idem, in lege canonizata.licet abrogata.ſecundum glo.in.c.in primis.circa
3 fi.ij.q.j.† Tertiò niſi allegans in argumentum. ſecũdũ

a ¶Obedire papæ, non ſit parẽdũ. vide per Car. in cõſ. cxlviij. colũ.iij̃.& cõſi,cl,& per Ale. in conſi.iij̃.colũ.j. in,v,volu,

b ¶ Vtrunq; gladiũ. Adde ꝙ talis potestas eſt originaliter apud papam. ita Alex. in conſi. ij̃, col.iiij̃. in prin. in,j,vol,

c ¶ Pertinet. Adde Car. in ſuo conſil. cl.in prin.&Ro.in ſuo conſi.vlti.

d ¶ Lex abrogata. Adde Alex.in addi.ad Bar.in,d.l.fi. ff.de fal.& Franci. are.in.c.nouit.col. ij̃.de iudi.

4 ¶ Notarius condē a natus. Adde qua pœna sint puniendi notarij qñ faciũt iustrumētũ falsum. vide scribentes in auf. fednouo iure. C. de fer, fug. & Bald. præcipuè in rub. C. res inter alios acta. in fi. adde etiã qua pœna sint puniēdi notarij q sciunt confici instrumentum in fraudem vsurarũ. & dic. q debet remoueri ab officio tabellionatus ob infamiam Bal. in. l. iubem⁹. §. fanè. C. de sacrosan, ecc. & ibi Iac. but. Bal. in d. ru. adde etiam q notarius qui facit instrumētũ clandestinũ debet puniri ita tenet Bald. in. l. mãdatũ. C. mã. & i l. cũ fratrem. C. de his qui, vt indi. ad 6 de etiam qñ instrumētũ dicaē falsum & per consequens quando notarius puniatur de falso, Bald. in. l. iij. C. de iu. & fa. igno. adde etiam quando notarius cõficiens instrumētũ super illicita punjaē, Bar. & Bal. in. l. ij. C. de peti, bo. subla. li. x, & Bal. in rub. de fi. in 7 strū, ix. collū. adde etiam quod quando in instrumento reperitur aliquas solennitas, si illa non interuenit, præsumitur instrumentũ falsum. text. est no. in. l. nulli. C. de exa. & trãsa. li. xij. 9 & ibi Barto.

b ¶ Confecta. Adde Alex. in consi. lxxx. col. j. &. ij. in ij. vol. & in cõsil. cxxxviij. in. ij. co. in prin. in. j. vol. & in. d. consil. in ver. ad idē de ista quarta limitatio & vide nouiss. in. d. l. Barbarius.

ε ¶ Ccix. Adde quod est in consi. ccxiij.

gl. in. d. l. j. C. de coniungen. &c. Quartò. nisi ad decisionem causæ inchoatę ante legem abrogatam. per tex. in auf. vt cũ de appel. cog. in prin. no. Inno. in rub. §. de cõsuetu. & Imo. in. d. c. j. de cõsti. ¶ In ea. in fi. dicit Hosti. quòd damnata in genere doctrina alicuius nec eius sententia tenet: nisi aliqua per ecclesiam probaretur. tolle exemplum ex. c. j. xvj. distin. ¶ † Extra glo. tangunt hîc omnes post Inno. quando notarius cõdemnatus[a] de falso posit conficere instrumenta. & de instrumento qđ est in parte falsum: an in totum vitietur: & quid in dicto testis, & quia doct. hîc. & etiam legistę in pluribus locis tangunt. collige materiam clarius cæteris per cõclusiones. ¶ Prima conclusio. Notarius qui commisit falsum, perdit potestatem cõficiendi instrumẽta: vt hîc in simili. & notat hîc Inno. idem est expressum in. l. si aliqui. C. de suisce. & arca. lib. x. not. glo. in. l. si quis ex argẽtarijs. §. j. ff. de eden. Bal. & Imo. in. l. ad testium. §. condition em. ff. de testa. & Bald. in. l. ij. C. de manu. vindic. etiam in instrumentis ad pias causas, idē Bal. & Imo. in l. in fraudem. §. si quis. ff. de testa. mili. ¶ † Fallit primò ista conclusio in instrumẽtis confectis anteq̃ super falso sit lata sententia. Idē Innocẽ. hîc quem omnes sequũtur. Adde Spec. in ti. de instru. edi. §. restat. versi. quid si bellio. & Domi. in. c. noli meis. ix. dist. & Pau. de ca. in. l. si quis patrem. ff. ad macedo. & Bar. in. l. si quis decurio. per illum tex. in ver. non statim. C. de fal. & in. l. j. versi. iij. casu. C. de testa. & in. l. in exercendis. in. vj. colũ. C. de fide instru. & in. l. Cassius. ff. de sena. & in. l. ij. C. de sen. & in auf. habita. in. ij. col. C. ne filius pro pa. & idem de excommunicato nondũ publicato no. Inno. in. c. pia. in fi. j. col. de excep. in. vj. & hoc procedit. etiam si penderet iudiciũ super crimine falsi: quia nõ priuabitur possessione officij. secũdum do. Ant. Ioã. de ana. & Maria. hîc. ¶ † Fallit secũdò prædicta conclusio. dũmodò notarius cõmiserit falsum in officio tabellionatus. secus si aliter, vel modo deliquisse: & incurrisset infamiã. quia tenebunt instrumenta per eũ confecta. ita determinat Bar. latè in. l. iij. ff. ad. l. iul. repetundarum. dicẽs infamẽ nõ phiberi à notariatu. quia est potius munus q̃ dignitas. l. fi. C. qui mili. non pos. & sequũtur do. Ab. & Ioã. de ana. hîc. idem consuluit latè Bar. in consi. incipi. Sed Ioã. de castro birutino. Bal. in. l. ij. C. de sentẽ. & in. l. & militibus. C. de testa. mili. & in. l. qui depositum. C. depositi. & in. l. ij. C. de fide instru. & in. l. iubemus. §. fanè. el. j. C. de sacrosan. ec. & Imo. in. l. infamem. ff. de publi. iudi. ¶ † Sed hãc fallẽtiã limita primò in tabellionatu principis: quia cũ sit dignitas. l. j. C. de man. princi. infamis non erit capax. ita Bar. in. d. l. iij. Secundò nisi esset officiũ ex decreto superioris: puta ad bãcham iudi. qa sapit dignitatem. secũdũ Bar. ibidẽ. † Tertiò. nisi esset delictũ qđ inducat officij depositionem. Ita Bal. in. d. l. in exercẽdis. Quartò. nisi infamia esset notoria & grauis. ita Bal. in. l. cunctos. §. appellatione. C. de summa trini. & ibi Ang. dũmodò in eodẽ loco. secũdũ Bal. in. l. j. in col. ij. C. de testamẽ. ¶ † Tertiò fallit prędicta cõclusio in notario cõdemnato de falso propter contumaciam. quia dicitur potius condemnatus ex ficta confessione ratione contumaciæ q̃ ex veritate delicti. Ita notat Bal. in. l. fi. circa fi. C. de fide instru. per. l. fi ideo. ff. de euic. vbi non præsumitur condemnatũ in absentia succubuisse propter malam cãm: sed propter cõtumaciã. per quem tex. dicit Bal. in. l. transigere. in. ix. opposi. C. de transac. q̃ vbicunq̃ fit mẽtio de cõdẽnatione: nunq̃ intelligit de cõdẽnato ex cõtumacia: qa est fictè cõdemnatus. not. Bar. in. l. superatus. ff. de pœnis. Ang. & Imo. in. l. inter stipulatẽs. § j. ff. de ver. obli. & Bar. in. l. cũ filius fami. in prin. eo. ti. Sed hanc fallẽtiã limita. nisi ex actis liqdò appareret de delicto contumacis: qa habetur p̃ pnte. & præsumitur cõdemnatus ꝓpter malã causam. vt est gl. ordi. in. l. ij. in ver. absens. C. de cõtra. iudi. tut. Et per illã gl. dicit ibi Bal. limitari omnia iura: q̃ dicũt q̃ cõdẽnatus in absentia recuperat iura perdita. & per illam gl. dicit Sal. in. l. j. C. de peri. & cõmo. rei ven. limitari singulariter. d. l. fi ideò. & per illã gl. dicit Bal. in. c. j. ad fi. fi de feu. vasal. fue. interpel. q̃ potest iudex moueri ad condemnãdũ contumacẽ: non tàm ex cõtumacia q̃ ex iniustitia: quã fouet. & per illã gl. dicit Bal. in. l. ingenuũ. ff. de ſta. homi. q̃ qui defendit causam in principio & medio, si per contumaciã succumbit: dicit cõdemnatus ex iniustitia causæ. qa sua præsentia nõ potuisset iudicẽ diuertere. & per illam gl. dicit Bal. in. lij. ff. quib. res iud. nõ no. & Pau. de leaza. in repe. c. fi. in vl. col. de emp. & ven. & do. Ant. cõsi. xxix. quod inci. quæstio hîc. q̃ de sníe lata contra absentem non est præsumendũ. nisi quantũ acta demonstrant. ¶ Fallit quartò prædicta cõclusio. † nisi notarius condẽnatus de falso, vel aliàs inhabilis, cõi opinione reputaretur habilis: qa instrumenta cõfecta[b] per occultè inhabilẽ tenẽt. secũdũ gl. quę incipit. hîc arg. in fi. in auf. de tabel. §. pe. quã Bal. facit valde sing. in. l. j. in. vj. col. C. de testa. & in. l. ij. in. ij. col. C. de sent. & ibi ampliat: siue à iure, siue ab homine. Idē Bal. in. l. Barbari⁹. ff. de offi. prẽto. dicit se ita consuluisse in quẽdã quẽ Eps in camera condẽnauit. & cum illa glo. cõcor. etiã Bal. in. l. j. in. pe. col. C. de iur. & fa. igno. & i. l. iubem⁹. §. fanè. C. de sacrosan. eccl. in auf. habita. in. x. col. C. ne fil. pro pat. in. c. exceptionẽ. j. col. de excep. in. l. nihil. C. de indi. lib. & in. l. iij. in. xix. col. C. de serui. & aqua. & in. d. l. & militibus. dicas tamen q̃ si nec esset, nec vnq̃ fuisset notari⁹ quãuis cõmuniter teneretur pro notario: tamẽ instrumenta sua nõ tenerẽt secũdũ Spe. & Io. an. latissimè de instr. edi. §. restat. ver. quid si is qui nõ notarius. dicentes secus esse si haberet priuilegiũ ab habente potestatẽ: & tñ aliàs esset inhabilis: qa cõmunis error iuncta authoritate superioris sustineret eius gesta. & ita etiã consuluit Pet. de anc. cõsi. ccix. c inci. pro isto patre hærede instituto. no. do. Ant. in repe. c. cõsultationib⁹. in. xxiiij. col. de iurepa. & Paul. de eleaza. in. c. cũ dilect⁹. de fide inst. Bal. in. l. actuarios C. de nũmular. li. xij. in. l. Herẽni⁹. per illũ tex. ff. de decurio. Imo. & Pau. de cast. l. ad testiũ. § j. ff. de testa. Bal. in. l. ij. in vlt. col. C. de serui. in. l. nõ ignorat. C. qui accu. nõ pos. & omnes. in. d. l. Barbarius. dixit tñ. not. Bald. in d. l. nihil. de manu vindi. liber. q̃ si condẽnatus hîc prætendat se notariũ in partibus remotis: & ex suo dicto causetur cõis opinio: nõ valebunt acta sua: qa funditus est extirpatũ eius officiũ. ¶ Fallit quintò. † nisi iudex reseruasset ex causa ipsi cõdẽnato facultatẽ cõficiẽdi in strumenta. qđ potest secũdũ Bart. in. l. si quis in prin. §. fi. per illũ tex. ff. de lega. iij. vbi militi qui deliquit in re militari reseruari põt facultas testandi iure militari. Idē not. Arch. & ibi Domi. in. c. fi qui is. l. dist. & Bar. in l. & militib⁹. supradicta. & Ang. in. l. & si seuerior. propter gl. ibi. C. de insa. licet ipe aliter dixerit in. l. quid et go. §. pe. ff. e. & Bar. in. d. l. & militibus. ¶ † Fallit sextò. nisi instrumenta prius inchoata vellet in publicã formã redigere secũdũ do. Ant. hîc. quẽ alij sequũtur. allegant gl. in. c. vt officiũ. § ad cõscribendas. Pone hãc literã. de hęre. lib. vj. Idē Bar. in. l. ad testiũ. § j. ff. de testa. Et illã gl. sequitur Bal. in. l. nec patronus. C. de oper. liber. & in. l. ij. in fi. C. de senten. & idem dicant de instrumentis ante condẽnationẽ expeditis. secũdũ Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de testa. & cõfirma hanc fallentiã ex his quę dixi in. c. cõsuluit. s. de iudæ. ¶ Fallit septimò. † nisi partes requirerẽt notariũ, q̃ui falsariũ, super cõfectione instrumenti: qa si non valebit vt instrm: per notata in. c. cũ. P. de fi. instr. & in. l. nemo põt. ff. de leg. j. valebit saltem vt cõfessio. Ita sing. voluit solus Maria. hîc. ar. l. iij. C. commu. vtriusq̃ iudi. vbi sentẽtia nõ potest valere

propter

propter cõsensum partiũ in vim sníæ. valet tñ in vim pacti. allegat etiã Bal. in. l. satis apertè. C. de fal. de quo.
14 in. v. fallen. sequẽtis conclu. ¶ Octauò fallit. † nisi fecisset plurima & plurima instrumenta: quia propter cõmunem vtilitatem sustinebuntur. secũdũ. d. Maria. hîc per nota. per Inn. in. c. cũ. in. ij. gl. §. de rescrip. dũ loquũtur de iudice dato ex literis subreptitijs. subdit tamen Maria. & bene. q̃ eadẽ ratio militat in pluribꝰ q̃ in paucis. iuxta. c. pastoralis. §. Item qui totũ de offi. deleg. maximè præsuppositò q̃ sine errore aditus fuerit ab illis
17 pluribus. ¶ † Nonò fallit cõclusio. nisi haberet socium nõ falsariũ: cũ quo cõfecisset instrm: qa sustentatur ex persona socij. Ita no. Bald. in. c. tertio loco. §. de proba. & in. l. Imperator. ff. de statu ho. Facit qđ no. do. Ab. in c. fi. in. iiij. col. per illũ tex. §. de procu. & qđ dixi in. c. ij. §. de iudæ. ¶ Fallit vltimò. nisi copiaret instrumẽtum notarij nõ falsi: qui deinde se subscriberet. secũdũ Bal. in. d. l. Imperator. & Bar. in. d. l. si quis ex argentarijs. §. j. Demũ de hac materia ſter hæc vide per Pau. de leaza. in dispu. quæ inci. Vsurari⁹. vbi examinat de instrumẽto confecto contra formã statuti inhabilitantis certos notarios: & eius conclusionẽ refert Car. in cle. j. in ver. nonnulli. in. vj. q. de excess. præla. & de materia per Bal. in. l. data opera. in. xxij. col. C. q̃ accu. nõ pos. vbi ponit de pœna cõdẽnati & nõ abstinẽtis à faciendis instrumẽtis: & quis posit restituere priuatũ ponit Bal. i. l. nihil. C. de vindi. lib. Et vtrũ sníæ sup falso noceat tertio nõ citato: pro quo factũ fuit instrumẽtũ. vide Bald. in. l. si vteris. & est. l. ij. C. de fid. instr. Bar. Bal. & Ang. in. l. Lucius. ff. de insa. Imo. & do. Ant. in. c. causam q̃. q fil. sint legi. & do. Ant. & Imo. in. c. pe. de re iudi. Imo. i. l. sæpe. ff. eo. tit. Et inquãtũ. §. in. x. fallen. allegaui glo. in auf. de tabel. §. pe. vide glo. idẽ probantẽ in. c. decernimus. ¶ In fi. circa med. de senten. excõ. li. vj. quã ad hoc no. d. Flo. in. l. ij. ff. de fi. instru. circa fi. ¶ Sęda cõclusio circa dicta
16 Inno. † Falsitas instru. in vna parte vitiat totũ instrm.[a]
a ita resident Inn. hîc. sequif. d. Ant. in. c. cũ Io. in. xvij. col. de fi. instru. & in. c. cũ olim. in. xvj. col. §. de cẽsi. & Bar. in. l. quintus. ultima. ff. de auro & arg. leg. Idē Inn. in. c. cũ in iure ante fi. de off. dele. Et Rot. in antiquis cõclu. ccxlj. q̃ incip. Itẽ no. generaliter est gl. magna. in fi. in. c. si ad sacros. ix. dist. & in. c. quid ergo. in fi. falsum. xxiij. q. v. Facit. c. pura. iij. q. ix. no. Spe. in ti. de instr. edi. §. instrumentum. versi. quid si aliter. Et Imo. in. l. j. §. si quis simpliciter. de ver. obl. Si enim de vno instrumẽto falso ꝓpter vitiũ notarij resultat suspitio ad aliud: vt in præcedẽti cõclusione. fortius de vnomet instrumento ad seipsum. & hanc cõclusionẽ cõem amplia. etiã si fal-
b sitas esset in verbis [b] narratiuis notarij. vt in appositione cõsiniũ loci: in quo est factũ instrumẽtũ. vel in alia narratione facta ab ipso notario: nõ à partibus: in quo non asserat aliquid de visu suo. nã vitiatur totũ instrumentũ secũdũ Inno. in. d. c. cũ in iure. & Archid. in. c. si
17 papa. de priui. in. vj. ¶ † Fallit autẽ ista cõclusio primò
c in falso præsumpto. [c] qa falsitas in vno capitulo nõ vitiat reliqua. ita no. Iac. bu. & Bal. i. l. iubem⁹. C. de testa. per illum tex. in versi. vel eius hæredes. iuncto fine. vbi institutio habẽs presumptionẽ falsi propter defectum solennitatis, quò ad decimũ hæredẽ vitiat testamentũ quò ad illum: non quò ad alios. & ita illum tex. no. do,
18 Bal. in. l. q̃is. C. de fideicommi. lib. ¶ † Secundò fallit. nisi esset vitium in accessorio. qa non vitiabit principalis dispositio instrumẽti: puta in fideiussore. vel pone secũdũ Bal in. l. ij. C. de fal. per illũ tex. cũ glo. & etiã dicit limitari dictũ Inn. hîc. qđ not. & sequit hîc Ana.
19 ¶ † Tertiò fallit. nisi falsitas sit cõmissa ī parte nõ substantiali instrumẽti, puta in demõstratione alicuius rei: de cuius corpore aliter constat. Idem Bal. in. c. ad audientiã. §. de rescri. & in. d. l. si ex falsis. circa fi. & Inno. & Imo. & Abb. hîc. pro quibus facit qđ not. Bar. in. l. eos. ver. quero quę dicatur. ff. de iniur. vbi dicit quòd tunc demũ falsitas vitiat: qñ est in parte substantiali. ¶ † Quartò fallit. nisi fit falsitas commissa sine vitio notarij: sed ob falsam assertionẽ partis. quia vitiatur solùm capitu
20 la illi parti cõnexa: non aũt separata. secũdũ Bal. in. d. c. ad audientiam. & in. d. l. si ex falsis. ¶ Quintò fallit. nisi pars contra quam producitur tale instrumentũ, redarguendo ipsum de falso, acceptet in partibus non falsis. ita no. Bal. in. l. ij. C. de fal. pro quo facit quod no. Bar. in. l. post legatũ. ff. de hisqui. vt indi. ¶ Vltimò consideratio pro rẽsione ad quintũ argumentũ. quòd nunq̃ possint sustineri aliæ partes non falsę: qa propter vnũ falsum notarius incurrit periurium: per quod omnis eiꝰ
21 authoritas videtur infici. sicut de teste dicam j. Et q̃uis b Bal. in. d. l. si ex falsis. dicat istud iuramentũ esse generale: & habere diuersas species: & iuramentũ testis magis stringere. cũ istud non tollit arg. Sed dici posset qđ dato qđ sit periurus: & per consequens infamis: nõ sequitur vtilitas gestorum suorum. per ea quę dixi in. j. qõ. in. ij.
21 fallen. ¶ † Tertia conclusio principalis. Testis cuiusdi
d ctum est falsum in vno capitulo, nihil probat in testificatu suo. [d] ita not. Inno. hîc. & Oldra. latè consil. xxxvj. incip. Ad primam quęstionem. & Specu. in titu. de teste. §. j. versi. Item quid si aliquid: non facta distinctione vtrũ capitula sint separata, vel cõnexa. licet Ana. hîcve
c lit ꝓ sustineanẽ dicta per testem antèquã falsum dixerit in eodem testificatu. & fuit dictum Bal. [c] licet nõ di
e cat, in rubri. de controuer. inuesti. in. iij. co tamen Bal. contrariũ tenet in. l. fi. in. iiij. oppo. C. de edic. diui. adri. tol. & in. d. l. si ex falsis. dicens q̃ actus est indiuisibilis: & propter periurium totus infectus: & quæ fiunt ante perfectum actum, videntur fieri in perfectione actꝰ
d l. lecta. & ibi Bar. ff. si cer. peta. bene facit. c. prætereà. §. de testi. cog. vbi testis nõ ex interuallo, sed incontinenti põt se emẽdare: quasi dicaē vnicꝰ actus. ¶ Sed primò
22 fallit. † nisi testis ignoranter falsum dixerit. secundum Bal. in. d. l. si ex falsis. qa in falso requiritur dolus. l. nec
f exemplũ. C. de fal. Sed Inno. hîc. [f] & Spe. vbi. §. tenẽt cõtrarium. Sed eorum opinio posset procedere: qñ testis sciebat sibi non liquere id qđ deposuit: qa imputaē sibi
e secus si probabiliter dubitabat. vt in facto antiquo: vel valde prolixo. aliàs enim debet deponere de his quę ca
23 dunt in sensum suum: & nõ aliter. ¶ † Secũdò fallit. ni si ex officio iudicis interrogatus super extraneis: vt super vestibus, vel nubibus cœli falsum dixisset. secundũ Bal. in. d. rub. de cõtrouer. inuesti. & in. d. l. si ex falsis. ni si iurassẽt rẽdere de oibus his de quibus interrogaref.
24 secũdũ Bal. in. d. rub. facit. c. cũ dilecti. de accu. ¶ † Ter
f tiò fallit. nisi conuincaē super vno articulo de mendacio à pluribus, vel melioribus: & omnes deponunt de consistentibus in peritia artis. nam cũ in talibus cadat probabiliserror. c. cũ causam. de proba. meritò si testis cõuincẽ per plures in vno: præsumiꝰ potius q̃ deposuerit per errorẽ q̃ per dolũ: sicut dicit tex. & ibi Bar. ī
g l. quoties. §. tantũdẽ. ff. de hęre. insti. vbi si est tractatũ & deliberatũ de vno: postèa aliud factũ appareat: præsumiē error. & ita in terminis. d. Fran. in. c. in nostra. §. de testi. ¶ † Quartò fallit. nisi mentiatur in aliquibus nõ
25 g substantialibus. §. secũdũ Ioã. an. in Specu. vbi. §. & fuit dictum Iac. but. in. l. Lucius. ff. de insa. quod valde nota. Ange. consi. cxcij. bene facit decisio Rotæ. lxv. in ordine nouissimo. vbi si inter narrata in supplicatione est falsitas in non substantialibus, non vitiat rescriptum.
26 ¶ † Vltimò nota. q̃ Rex non posit concedere q̃ capitula in quibus testis verum dixit non vitietur propter vnam falsitatem: quia non potest tollere legem superioris. secundum Oldra. dicto consilio. xxxvj. dicit tñ sing. Ioã de ana. hîc secus in Papa, vel Impera-

a ¶ Totũ instrumẽtum. Adde Alex. in consil. xiiij. col. ij. in prin. in. v. vo. Bar. & Alex. & no uiss. in. l. si ex falsis. C. de transac. & vi de omnino lect. in l. quintus. hîc allegatam in apo.

b ¶ In verbis. Adde q̃ si est falsitas in verbis, dummodo non sit in effectu, instrumẽtũ non dicitur falsum. c. dudum. & ibi Anto. de bu. de cõuer. cõiu. §. refert & sequitur Alex. in consi. lxx. col. iij. ver. nõ ob. dicta testium, in. j. volu.

c ¶ Falsoe præsumpto. Vide Bald. in c. de controuer. inuest. & hãc limitationẽ refert & sequitur Franc. are. in. d. l. si ex falsis. col. fi. in fi.

d ¶ Testificatu suo. Adde Alex. in cõsi. cliij. col. iij. ver. præterea in. ij. vol. & Are. in consi. lxxj. & Alex. in cõsi. xlv. col. j. in. dicto. ij. vo.

e ¶ Dictũ Bal. Adde q̃ dictũ Bald. in. d. rub. de controuer. inuesti. alibi in. c. j. refert & sequit Frãcis. are. in. d. l. si ex falsis. & in. d. cõsil. lxxj. col. ij. & Alex. de imo. in cõsi. lxxxvij. co. iiij. ver. ij. rñdeo. in. v. volu.

f ¶ Sed Innocẽ. hîc Adde q̃ opi. Inn. & Spe. sequit Alex. de Imo. in consi. xlv. vo. j. versi. modo qué vide in. ij. vol.

g ¶ Non substantialibus, Adde Franciscus. ti. in consi. lx. col. ij. versi. nõ ob. q̃ Carbonus. Ale. in cõsi. lxxxvij. colum. iiij. ver. ij. respondeo. in. v. vol.

torẽ in terris ſuis: ꝙa non ligantur iure: nec eſt auferre
ius quæſitũ parti: ꝙa talis reprobatio teſtis eſt in odiũ
producẽtis: & ipſius teſtis. nõ in fauorẽ partis læſæ. &
pondera qđ no. Archi. in.c. ſi quis preſbyter aut diaco
nus. l. di. dũ dicit epiſcopũ nõ poſſe diſpẽſare vt periu-
rus, vel criminoſus nõ repellatur à teſtimonio i cauſa
27 criminali. quaſi ſecus in ſuperiore. ¶ Itẽ not. † ꝙ teſtis
qui depoſuit verũ, & aſsignat cauſam per ſenſum cor-
poris: puta per viſum, vel tactum: ſi quantũ ad cauſam
conuincit de falſo: propter hoc nõ põt puniri tanꝝ ve
a rè falſarius. ita latè cõſuluit Pe. de anch. cõſi. xx. [a] qđ in-
cip. Viſa inquiſitione formata. licet aliud ſenſerit Bal.
in addi. Spe. in rub. de execu. ſen. in. ix. col. motus per. l.
iij. C. de fal. Et pro dicto cõſilio allegat dictũ Bal. in. c.
j. §. iniuria. i. x. col. de pac. iur. fir. dũ dixit teſtẽ nunꝝ pu
niri de falſo: niſi qn depoſuit cõtra innocentẽ. & ita in
cauſa capituli conſului pridie Regij. cum quibuſdam
alijs: qui de dicto conſilio mentionem non fecerunt.

¶ *CAP. V.*

a ¶ Cõſi. xx. Adde quod eſt in conſi. xxiiij. colũ. ij. ver. ideo diſcutiẽdum.

b ¶ Mo. tuus. Adde eundẽ Feli. in. c. cũ nobis. colum. iiij. ver. ſecundũ prædictam intellige. ſ. de preſcri. & ibi. ſ. quantũ tps dãnari poſsit poſt mortẽ & eius bona cõfiſcari.

c ¶ Pe. de anch. Ad de quòd eſt conſilio. xxvj.

SI quis Epiſcopus. Epꝰ inſtituẽs hæredẽ hæreticũ: ſiue ſit cõſanguineus, ſiue extraneus, tanꝝ hæreticus punitur. etiã poſt mortẽ. h. d. & limita. dũmodò ſcienter hoc fiat. vnde libellus cõtra memoriã talis defuncti, ſi nõ dixerit de ſcientia, & probauerit: ſuccũbet. Ita probat glo. in. c. quicũqꝫ. iuncto. tex. in ver. ſcienter. de hære. in. vj. vnde dicit Ang. in. l. j. C. de nil agge. non rumpen. ſe obtinuiſſe libellũ nõ procedere, per quẽ ac cuſaſ aliquis ꝙa nobilẽ percuſsit: & nõ fuit dictũ ſcien ter. Et dicit Bar. in. l. oẽs. C. de agric. idẽ eſſe in accuſan te aliquẽ: ꝙa bãnitus: ꝙa oportebat ſciẽter dicere. Item Domi. in. c. concertationi. de appel. in. vj. ſuper glo. in ver. ſciuerit. & Bal. in. l. data opera. i. viij. col. C. ꝙ accu. nõ poſ. dicẽs eſſe gl. aureã in. l. ex maleficio. §. longè minus. ff. de ac. & obli. Nota hęreticũ eſſe incapacẽ relicti etiã ſi attineat teſtatori. qđ inducit ad queſtionẽ gl. in c. j. xxx. diſt. & dixi in. c. cũ ſit. ſ. ti. proximo. de filio habente patrẽ infidelẽ. & facit optimè gl. ij. j. c. proximo. eſt etiã hæreticus inteſtabilis. c. excóicam⁹. §. ꝙa verò j. eo. & ad pias cauſas. ꝓpter confiſcationẽ. de qua in auſ. gazaros. C. eo. iuncto. c. nõ eſt putandũ. j. q. j. nec credo Bal. aliter ſenſiſſe in repe. l. j. i. vij. col. ver. vj. quærit. C. de ſacroſan. eccle. qui loquit in alio infideli. per. l. nulli. §. ꝙ ſi teſtator. in ver. barba. ſit natióis. C. de epiſ. & cle. & Roma. in fin. xxxvj. diſ. Nota caſum ſpecialẽ in quo
b mortuus [b] damnatus punit. alios ponit gl. xxiiij. q. ij. in ſumma. & in. c. quorundã. xxiij. di. & aliquid gl. in. §. per cõtrariũ. inſti. de hære. q̃ ab inte. defe. & dicit Bal. in. l. j. C. ſi reus vel accu. mor. fuer. ꝙ iſtud tanꝝ extraordinariũ nõ eſt extẽdẽdũ. & ideò Bal. & Sal. in. l. ij. C. q teſta. fa. poſ. & Imo. in. l. defunctꝰ. ff. de publi. iudi. dicũt corpus mortuũ non eſſe puniendũ: niſi fortè aliud induce ret magnitudo delicti. iuxta gl. fing. in. l. ij. ff. arbo. fur. ceſa. facit. c. mulier. xv. q. j. in alijs pœnis non afflictiuis corporis. dic vt per Bald. in. l. j. C. ne ex delic. defun. in iiij. col. per Bar. & gl. in. l. j. ff. de his qui ſibi mor. cõſci, & nota ꝙ ad inſtantiam hęredis procedi põt ad ſnam mortuo accuſato. ſecũdũ Bal. in. d. l. j. C. ne ex delic. defunc. p tex. fin. hoc ꝓbãtẽ i. l. pe. §. Seia. ff. de adimẽ. leg. cætera de corporibꝰ mortuis, vel ad decus, vel dedecꝰ: relinquo videndũ aliâs in. c. à nobis. el. ij. de ſen. excõ. In glo. j. ibi. *Epiſcopus qui filios.* No. ꝙ non ꝓponit eccleſia cõſanguineis. c. illud loquit exiſtentibus filijs. & gl. hîc extendit ad cõſanguineos. Et alleg. hîc Io. de ana. tex. in c. qcũqꝫ. xvij. q. vj. vbi magis pia eſt cauſa filiorũ ꝙeccle ſiæ cæteris paribus. circa quẽ tex. & glo. in. c. ſi quis naſcitur. xiij. q. ij. gl. ij. in. c. ex tranſmiſſa. de renũ. d. Abb.
c in. c. ſi. in. x. col. de dona. Pet. de anch. [c] conſil. xxij. quod incipit. Videt prima facie. vbi ſingulariter limitat. vi. de Bar. plenè in. l. Imperator. in ver. quęro dixi ꝙ donatio. ff. de leg. ij. ¶ In glo. ſi. ibi. *ſanè.* & ibi vide gloſ. quæ dicit ꝙ accuſans talẽ tenetur ſe inſcribere. & retuli in. c. ſuper his. de accu. & per illũ tex. coniuncta glo. ſin. pro baſ qđ indiciũ hęreſis eſt: ſi inter liberos defuncti repe riantur libri hęreſis dãnatę. Et ſequũtur oẽs hîc. tu cõ ſidera. c. legimur. xxxvij. di. pro quo infertur nõ eſſe in cõueniens ꝙ libri dãnati leganꝰ: puta ne negligãtur, vel per diſputationẽ vera fides fortificetur. & ideo cùm in criminalibus probationes debeant eſſe clariſsimę in. l. ſciant cuncti. C. de proba. oportet ꝙ cõcurrant grauiſſimæ coniecturæ cum iſta de inuentis libris. & ſubdit glo. in. d. c. ſanè. non ſic eſſe in libris vſurarum repertis poſt mortem alicuius. & ita conſuluit Pe. de ancha. cõ ſili. lxj. Et refert Io. de ana. in. c. quia in omnibus. in. vij. columꝑ. de vſur. & in. c. cùm in diœceſi. eodem titu.

CAP. VI.

INeos. Loco ſummarij. loquitur de eadẽ materia cum præcedenti. Sed ampliat ad alios clericos & ad aliquas contributiones. Ex ſ. not. ſecũdũ Abb. ꝙ pœna impoſita Epꝭ non ligat inferiores: niſi exprimatur: quia aliâs fruſtra deci deret iſtud hîc. ſed ſecũdũ Ana. aliquid probat hîc notando ver. *denique.* ꝙ imò comprehenduntur ſacerdotes: ſed non alij inferiores: qđ eſt veriꝰ. & collige: qa vbi pœna impoſita epiſcopo & perſonis, ex aliqua ratione magis in eis aggrauat nõ extenditur ad inferiores: quia ꝓpter dignitatẽ grauiꝰ eſt delictũ. c. cũ quidã. de iure. iu. c. homo. xl. di. Sic ergo lex pœnalis ġnaliter loquens nõ ligat epm. glo. in ver. pontificalẽ. in. c. fœlicis. de pœnis. in. vj. c. cupiẽtes. §. ſi verò. in ver. obijciẽs. de elec. in vj. text. in. c. ꝙa periculoſum. de ſen. excõ. in. vj. cũ ſi. ita econuerſo. qđ eſt pulchrum: ſed valde dubiũ: qa minor pœna in prælato poteſt eſſe maior q̃ eadẽ in inferiore. vt no. glo. ſi. in. c. j. j. de cle. vena. de hac materia vide per do. Car. in cle. ne in agro. §. ſi quis. in. iiij. q. de ſta. mo. ꝙ Spec. in ti. de leg. §. nunc de eꝓorum. ver. ipſi quoqꝫ. per Inno. in. c. dilectus. de excel. pręla. & adde not. cõſi. Pe. de ancha. ccxc. incipiens. Pro clariori. vbi cõſuluit. prę gulæ cancellariæ apoſtolicæ per alia verba non ligent Cardinales: niſi exprimantur ſpecificè.

CAP. VII.

CVm Chriſtus. Nõ ſumma tur. not. ibi *Decætero.* quòd quãuis iſtud verbũ importet pœnã nõ extendi ad prętęritã. ꝓ glo. in procœmio cle. inver. decætero. & in. c. j. in ver. decætero. de poſtu. præla. in. vj. tamẽ etiã ante hanc conſtitutionem contrarium ſentiens fuiſſet excommunicatus per. §. credentes. in. c. excommunicamus j. eo. ex quo inferas notabilem limitationẽ ad illas glo. vt non procedãt in prohibito de iure diuino: quibuſper anterio rem legem generaliter fit eadem pœna.

CAP. VIII.

SIcut. Excõmunicat fautores hęretiꝯ corũ interdicta eis ſepultura. h. d. ¶ Not. ibi. *quibuſcunque.* ꝙ verba generalia exprimẽtia de aliorũ priuilegijs derogãt illis abſq; ſpecifica mentione. quid autẽ ſi in primis priuilegijs eſt clauſula derogans ſequẽtibꝰ? vide latiſsimè Domi. in. c. j. de exceſ. pręla. li. vj. & do. Ab. in. c. cũ inſtãtia. ſ. de cẽſi. & ibi aliâs plenè dixi. & in. c. ex parte. de cap. mona. & no. quòd ġnalis ꝓ miſſio nũq̃ tollit ſpecialẽ, puiſionẽ. niſi de ea faciat mẽtionẽ ſaltẽ in genere. Ita eſt gl. in. l. decurionibꝰ. C. de ſi lẽtia. li. xij. quã Bal. facit ſin. in c. is. de reſcri. in. c. graue. de offi. ordi. in. c. veniẽs. de p̃ſcri. in. c. j. §. ſancimꝰ. ad fi. i titu. quo

ti. quo tempore miles. §. j. in. l. j. ff. de conſti. prin. in. l. dotalem. ff. de mili. te. in auſ. habita. C. ne fil. ꝓ pat. i prima cõſti. C. §. qbꝰ i. l. nõ plures. C. de ſacroſan. eccl. i. l. ſi eũ mihi. ff. de dolo. l. ſi. C. ſi cõtra ius vel vti. pup. & in. l. hac conſultiſsima. C. qui teſta. fac. poſ. & l. ſi verò. §. de viro. ff. ſolu. mat. not. Archi. in. c. renouantes. x xij. diſt. Ideò ſi aliq̃s ſpecialiter eſſet exemptus à collectis: poſteà mandatur vt ad certum onus quilibet grauaretur: ſi aliud non exprimit: non dicitur derogatum illi exemptioni: per prædicta.

SVMMARIVM.

1 *Errans circa ſacramenta eccleſiæ, eſt hæreticus: ſicut errãs circa fidem.*
2 *Infirmus petens hoſtiam non conſecratam: an ſit hæreticus?*
Capitulum comprehenditur appellatione clericorũ. poſt nu. 2. ver. in gl. ij.
3 *Confeſsio, & euchariſtia conceditur redeunti ab hæreſi: ſed non extrema vnctio.*
4 *Iudex ſecularis ſtrictus ex equi ſententiam iudicis eccleſiaſtici: an poſsit cognoſcere de iuſtitia proceſsus? nu. 5. vbi arguit ad partẽ contrariã*

¶ *CAP. IX.*

AD abolendam. Hæreticus malè ſentiens, vel docens de ſacramẽtis eccleſię: excõicatus eſt. niſi ſe corrigat, & errorem abiuret. Si clericus eſt, degradatur. & traditur curiæ ſeculari: relapſis omnino audiẽtia denegatur. Excommunicantur principes nolẽtes iurare de eccleſia contra hæreticos defendenda: & interdicuntur eorũ terræ. q̃ ſi nõ reſiſtũt: priuanꝝ dignitate epali. & in hoc ſubſunt exempti
1 epis. h. d. ¶ † No. ꝙ errans nedũ circa fidẽ, ſed etiã circa ſacramẽta eccleſiæ de quibus hîc dicit: eſt hęreticus. Et ad iſtud de matrimonio. vide Bald. in. l. nemo. quaſi in fi. C. de ſum. tri. vbi dicit ꝙ contra profeſſum ducentẽ vxorẽ procedi põt de hęreſi: dũmodò pertinaciter teneat ſe nõ erraſſe: qđ vltimũ ſemper intelligit vt hîc in ver. *niſi contritio.* & idem dicas de cõtrahente matrimoniũ cum duabus. ꝙa eſt ſuſpectus de hæreſi. Idẽ Domi. poſt Lap. in. c. accuſatus. §. ſanè. de hære. in. vj. in fin. Et ad iſtud de corpore
2 Chriſti. vide Cald. in iſto ti. conſi. x. inci. an ſi † infirmus. vbi conſuluit nõ eſſe hæreticũ illũ qui petijt hoſtiã non conſecratã: quia non ſenſit malè de corpore Chriſti: imò credens ſacramẽtũ eſſe verum abſtinuit: putans ſe indignũ. ſed hoc fecit: ne alios ſcãdalizaret. & facit de cele. miſſa. vbi ſacerdos qui hoc fecit non punit vt hæreticus. Conſidera tamẽ. ꝙa ex alio capite reſultabat hîc ſuſpitio hæreſis. per tex. in auſ. de priuile. do. hæreti. mulie. non prę ſtan. vbi non recipiẽs corpus Chriſti ſingulo anno, eſt ſuſpectus de hæreſi. Itẽ attribuebat iſte creaturis qđ eſt creatoris. Itẽ conſcientia erat erronea: ꝙa dum eſſet in extremis, poterat etiã mo mẽto tpis facere ſe dignum per cõtritionẽ. No. eꝓos eſſe ordinarios iudices in cauſa hæreſis. & ideò officiũ inquiſitoris eſt accumulatiuè: nõ priuatiuè. c. per hæc. eo. ti. in. vj. in dubijs tñ fidei ſolius papæ eſt interpretari. c. quoties. & c. hæc eſt fides. xxiiij. qõ. j. Facit cle. j. in fi. de ſum. trini. & procedet Epꝭ cum conſilio capituli. vt hîc. niſi aliud habeat cõſuetudo: quæ valet. c. nõ eſt. de conſue. in. vj. & vide gl. in ver. quadrageſimã. in cle. ij. de hære. Nota pœnitentiã clerici hæretici: poſt traditionẽ verò curiæ ſeculari eſt pœna ignis. l. Arriani. C. e. & facit. c. ſi audieris. xxiij. q. v. Not. ꝙ propter pœnitentiã euitatur pœna tẽporalis: regulariter ſecus l. qui ea mẽte. ff. de fur. dũmodò continuò & ſpontè poſt deprehenſionẽ pœniteret publicè: & cũ ſatiſfactione: & dicitur ſpõtè: dũmõ anteq̃ negauerit ſecũdũ do. Car. in cle. ad noſtrum. §. pe. de hær. in. vj. vbi dicit ꝙ in clerico iſta abiuratio releuat à traditiõe curiæ. tñ nõ recuperat priuilegiũ capituli. ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. Not. ſeuerius puniri relapſos. qa non audiuntur. facit not. do. Bar. & Bal. in. l. nemo. C. de epiſ. audi. vbi dicunt ꝙ excarcera
ti ſemel nõ obſtãte maleficio: puta in die veneris ſancti. ſi ad idẽ relabuntur, & carcerent: non poſſunt amplius excarcerari. Et ſequitur Roma. in. l. ſi verò. §. de virò. in. xxxj. fallẽ. ff. ſol. mat. facit gl. in ver. in vinculis. i. l. lex cornelia. ff. ad filleia. vnde dicit Hoſt. in. c. cum in eccleſijs. de maio. & obe. ꝙ monachum qui bis fugit nõ tenẽtur monachi amplius recipere. Et dixit Bal. in. c. de appellationibus. ſ. de appella. ꝙ cõmittẽs multa furta parua, ꝓpter talem reiterationẽ põt ſuſpendi. & allegat no. in. d. l. nemo. Vltimò no. exemptos ſubeſſe inquiſitori. ad idẽ. ç. vt officiũ. §. deniq̃. eo. ti. in. vj. & ꝓ certo ex hoc reddit fruſtratoria allegatio Lapi vlti. matè idẽ tenentis: allega. cv. q̃ incip. An prædicti fratres. In glo. ji-
bi. *mandat.* Intellige in pertinẽtibꝰ ad finẽ. in alijs verò dic vt per gl. in. c. j. in ver. docuit. de ſumma tri. in. vj. quã ſequit do. Abb. in c. cõſultatiõi. ſ. de frigidis & malefi. ¶ In gl. ij. ibi. *penes capitulum.* Not. ꝙ appellatione clericorũ venit capitulũ excluſis clericis: qñ hoc ſuadet ſubiecta materia. quid autẽ de canonicis? vide per do. Ab. in rub. de vi. & hone. cle. Et latiꝰ in. c. bonæ. el. j. de poſtu. prę. per Domi. in. c. j. §. ne aũt. de hęre. in. vj. ꝓ Roma. i. l. ij. in princ. in vij. co. de ver. obli. ꝓ Pe. de ancha. in. c. j. in. xliij. char. de cõſti. per Domi. in. c ꝓ exemptionẽ. de priui. in. vj. & cõiter dicit ꝙ in materia reſtrigibili nõ veniũt canonici. p. c. ſtatutũ. de elec. in. vj. vbi appellatiõe ſimplicis nõ venit ſimplex qualificatus. Fallit conclu ſio. niſi ratiõe abſurdi includerenꝝ etiã canonici in materia aliâs odioſa. per. d. c. per exemptionẽ. qđ ſic intellige. ¶ Secũdò fallit vt in iſta gl. & dixi. ſ. Et no. doctri. Inno. hîc gnalẽ. qs ſuccedat vacãte quocũqꝫ officio añ nouã electionẽ. nã ſi ſolus habebat officiũ. & ab alio ille à quo ſuccedit. vnde ſuccedit Epꝭ Archidiaconatu vacãte. ſi nõ ab alio. puta qa Archidiaconꝰ ædificaſſet eccleſiã ex ſe: reſeruaſ ſucceſſori iuriſditio. Si verò nõ ſolus, ſed cũ alio habet officiũ. tũc nõ ſuccedit à quo. ſed illi cũ quibus. niſi in aliquo gñe officij habuiſſet alias perſonas collegas. ꝙa illę ſuccedãt. ¶ In
3 gl. in ver. *audientis.* dic vt in. c. ſuper eo. de hęre. in. vj. † vbi iſti redeunti cõcedit cõfeſsio & euchariſtia. dicas tñꝙ nõ cõcedit extrema vnctio morituris ex maleficio. ſecũdũ Domi. ibi. qui dicit ſe ita rñdiſſe Bononię. & alle. Arch. in. c. illud. xcv. di. ¶ Et no. ex iſta gl. caſum in quo denegaꝝ audiẽtia. & qđ importet: vide Domi. in c. in nomine domini. xxiij. di. vbi dicit ꝙ denegabit audiẽtia etiã in iudicijs fauorabilibꝰ. vñ nõ petet ſe expoliatum reſtitui. & de hoc etiã per Roma. in. l. j. §. ſublata. ff. ad treb. per do. Ant. in. c. dilectꝰ. el. ij. ſ. de reſcri. vide tex. in. c. dilectꝰ. de temp. ordi. in. c. fi. de iure pa. in. c. paſtoralis. in prin. de ap. in. c. inter dilectos. de dona. i c. qa fruſtraj. de vſur. in. l. ſed & ſi ꝓ prętorẽ. §. deinde. ff. ex quibꝰ cau. ma. in. l. j. §. j. ff. de aleato. in. l. poſt q̃. in fi. ff. de pe. hęre. & in. l. ſancimꝰ. C. de iudi. & vbiq; docto. habes de hoc verbo nõ audiatur. in gl. fi. ibi. *iure ordinario.* ¶ No. ꝙ ꝓcederẽt iſti Epiſcopi vice papę: nõ vice ꝓpria. & ſequit Io. an. hîc. & poſt eũ oẽs doct. Non obſtãte ꝙ poteſtas delegati expiret morte delegãtis. c. licet. & c. gratũ. de offi. dele. quod nõ eſt hîc. per qđ Hoſti. impugnat gl. qa reſpõdẽt alij. qa iſti delegati iure danꝝ à ſede apoſtolica: & à lege: quę ſemper loquit. & dignitati delegati nõ pſonę. nõ mirũ ſi nõ expirat. per. c. ſi gratioſè. de reſcri. in. vj. & l. Arria. C. de hęret. & c. quoniã. Abbas. de offi. dele. & ſatis hoc importat ꝓpter effectũ appellationis: qa appellabiſ tanꝝ à delegato. hoc eſt ad papã. non vt ab ordinario: ſed ad archiepiſcopũ: qa plusgrauarenꝝ exempti ſecũdũ oẽs hîc. quibꝰ addo primò ꝙ hoc vltimũ nõ importat. ſ. de appellationibus ad archiepm. qa liberũ erit grauato appellare ſemꝑ ad papã: omiſſo omni medio. c. ad romanã. & c. oĩs oppreſſus. ij. q. vij. ¶ Secũdò adde tex. in cle. j. in prin. de ſup. negli. pręla. ibi. in exemptis. noſtra à notatis &c. Et eſt ſimile in cle. attẽdẽtes. de ſta. mo. & in. c. in ſingulis. ſ. eo. ti. Et expreſsè no. d. Car. i. d. cle. j. in prin. in. v. oppo. & xiiij. q. & Imo. & Roma. in. l. j. ff. de dã. infe. & Hoſti. met. in. c. irrefragabili. allegato in gl. & ibi oẽs. Sed ad uerte inciděter. qa pręſupponũt doc. in cã hęreſis poſſe appellari. cuiꝰ cõtrariũ eſt expreſſum in. c. vt inquiſitionis. §. j. e. ti. in. vj. qđ Ioã. de ana. hîc nõ vidit: & ideò dicas ꝙ dictũ iſtorũ poteſt proce dere duobus caſibus. in quibus fallit. d. c. vt inquiſitionis. Primò, niſi quis appellaret ante ſententiam. ſecũdũ Archi. & oẽs ibi notantes illum tex. in ver. condemnatis. pro quibus facit qa no. do, Anto. & Imo. in. c. ea quæ. ſ. de reſcrip. dicentes prohibitum appellare à diffinitiua: poſſe appellare ab interlocutoria. & ſic intel lige Bal. in. l. j. in fi. j. colũ. C. ſi à non compe. iudi. ¶ Secundus caſus. niſi etiam condemnatus appellaret. quia licet iudex à quo nõ teneatur deferre: nec appellatio deuoluatur: aditur tamen ſuperior: qui poteſt cognito de iuſtitia inhibere. ſecundum domi. Ab ba. poſt do. Ange. in. c. paſtoralis. ad fin. princip. ver. ad quartam autem. ſ. de appel. vbi in ſpecie ita declarat. c. vt inquiſitionis. & optimè probatur per glo. in. c. romana. §. ſi autem. in verſicu. no-
4 torij. de appellati. in. vj. & hoc bene not. ¶ † Extra gloſſ. quæro.

a ¶ Executiõe. Ad de Car. in cõſi.cv. col.iij.in fi.Feli.tenet in.c. cũ nobis. co.pe.in fi.de præſcrip. ſi cui applicãtur bona hæretici, præſcribuntur per eius hæredẽ. ſ &.c.ſeq.

b ¶ Confiſcata. Et vide Alex. in cõſi. xxiij. colũ.ij. in.j. vol.in cõſi.xxviij. in.iij.vol. & Fran. de are. cõſil.x. per d.Bar.ſoc.in cõſil. cclxvj. col.xij. circa mediũ vbi plenè.

c ¶ Quod limita. Ad de & vide in materia eũdẽ Feli.in.d. c. inter quatuor. col.pe.in fi.& col. ſeq. & adde Barb. in.c.teſtimonium. char.pe.de teſti.& in.c.eã.col.xij.vbi ꝙ periſta verba facimus tibi gratiã: importat ſimplex indulgẽtia: nõ aũt reſtõ bonorũ.alle. Sali.in.l. fin.C.de ſen.paſ.& dicit ita ſe de facto conſuluiſſe Ferrariæ tñ ſi princeps vtitur plena gratia.venit etiã reſtõ bonorũ. ita Bal.in ti.de pa; conſtã. in ver.plenitudini gratię. & an bannitus reſtituꝰ ſimpliciter dicatur reſtitutus ad famã.per Alex.in cõſi.cxij.in.ĩ. vol. ꝙ bãnitus non intelligitur reſtituꝰ ad bona alienata per fiſcũ.adde Nel lum de ſan. Gemi. in trac.bannito.in j.parte tertij tẽpo. q.iiij.& an recupe ret pretium alienatorum à fiſco.& intelligatur reſtitutus ad fructus.in v. &. vſ.q. & vide Alex.in.d.l.fin.in addi.ad Bart.

vtrum iudex ſecularis aſtrictus ad exequendam ſententiam latam contra hæreticum, poſsit cognoſcere de iuſtitia proceſſus? Et videtur quòd ſic.per.§.ſi verò crimẽ.in auf. de ſanc.epiſ.in ver.prætor cauſa cognita. & loquiſ de mandato facto per eccleſiam ſecularí.ad idem glo.in ver.per eꝑm.in auf.clericus.C.de epiſ.& cle.Et ita Bar.in.l. diuus.ij. ff.de cuſto.reo.& Bar.& Bal.& Pau.de caſt. in.l.magiſtratibꝰ.ff.de iuriſ.om.iudi.& Bar. in.l.nõ dubiũ.ff.de cuſto.reo. & in.l.ſi. in fi. prin.ff ſi quis ius dicen.non obtemp.& do. Ant.in.c.j.in.v.colũ.ſ.de obli.ad ratio.& in c.is.de offi.ord.& eſt cõmunis opi. legiſtarũ ſecũdũ Imo.ibi.¶ † Sed cõtrariũ tenẽt Imo. & do.Abb.hîc.& Ang.in.d.l.diuus.& Pe.de anc.in.c.at ſi clerici.in prin.ſ.de iudi.& Bal. in.d.auf.clericus.& Ang.in.d.l.magiſtratibꝰ & do.Abb.ĩ.c.ſi.ad fi.de ſtatu mo. & allegãt caſum in.d.c.vt inquiſitionis.§. prohibemꝰ. Ad tex.§.ſi verò crimẽ. dicũt ꝙ loquiſ in crimínibus mixtis:prout ſacrilegio. & alijs. de quibꝰ in.c.cũ ſit.de foro cõpe. Et ſubdit do. Abb.in.d c.j.ſe putare ꝙ tex.in.d.§.prohibemus.procedit in alijs merè eccleſiaſticis quę bene no.poterit tñ ſecularis ad cautelã face re ꝙ ille condẽnatus confiteaꝰ ſe eſſe illũ de quo ſnĩa loquiſ ſicut de bãnito capto docet Bar.in.l.demonſtratio.in pe. col.ff. de cõdi. & demõ.& in.l.inter ſtipulãtẽ.§. ſi ſtichũ.ff. de ver.obl & Bal.in.c.j.de feu.ſine culpa nõ amit.& Ange.& Imol.in.l.nominatim.ff.de hære.inſtit. & adde ꝙ ſi iudex ſecularis vellet cõmutare pœnã mortis in aliã corporalẽ:fortè incurreret pœnas.de quibꝰ hîc.& in d.§.prohibemꝰ.ſ.nõ exequentiũ ſnĩas. qa im perfectè exequiſ.cũ debeaꝰ pœna mortis de iure diuino.xxiij.q.v.c. ſi mulieris.& q.viij. c.legi.& ex.l.ciuili.l.manichæos.C.e. & not. oẽs hîc. & ſi inquiſitor viſitaret, ac puniret eũ pœna mortis : nõ credo eũ irregularẽ:qa etiã iure officij nõ prohibeꝰ hoc alij precisè mãdare:ſi per ſe hoc nõ põt.per tex. in.c.iij. ne cleri.vel mo.in.vj.& qa adhuc nõ reperi tactum poteritis cogitare. & dicamꝰ.c.ſeq.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Confiſcatio damnati de hæreſi eſt facienda per dominũ territorij:in quo delinquẽs conuincit.*
2 *Condemnatus ſi conſequitur gratiam principis: non recuperat bona, expreſsè dicatur in gratia.*
3 *Filius quandoque punitur propter delictũ patris.*
4 *Filij hæreticorum non differunt ſecũdũ leges à filijs committentium crimen læſæ maieſtatis.*

¶ *CAP. X.*

VErgentis. Bona hęreticorũ cõfiſcanꝰ:etiã ſi habẽt catholicos filios.h.d. † Nota cõfiſcationẽ eſſe faciẽdã ꝑ dñm territorij:i quo delinquẽs cõuincit. Et intel lige de actuali executiõe.[a]nã condẽnatio eſt officiũ eccleſiaſticũ.vt i.c.cũ ſcdm.de hæreti.in.vj. Et aduerte.dũ dixi.ſ.c.proxi. inquiſitorem poſſe compellere ſecularem ad pœnam mortis.qa ad.c.tertium ibi allegatum dici poteſt ꝙ illud facit officialis ꝑpter fundamentum iuriſdictionis epiſcopalis : non ex mãdato epi principaliter.qa nõ inquãtũ Eꝑs, ſed inquãtũ dñs tpalis illud cõmittit.Sed inquiſitor nõ habet aliquid tpalitatis:& ideò licet ſecularis incurreret cẽſurasnõ exequẽs:nõ tñ eſſet tutũ ꝙ inquiſitor cogeret:cũ hoc nõ ſit in iure expreſſum.ſed aduerte quia ſecũdũ Maria.imò cõfiſcatio debet applicari fiſco eccleſiæ. per no.per gl.in.c.quia clerici.de iure pat.in.c.de hoc. & ibi dixi. de ſimo.per.c.presbyter.de pœni.per.c.ij.& qđ ibi no.do.Ab.de ſuc.ab inteſta.vbi pœna applicaꝰ eccleſię ob iniuriã ei factam.Et ita hôc ꝑpter hęreſim quę inducit crimẽ merè eccleſiaſticũ.Sed dic ꝙ illa ꝓcedũt in cõcernẽtibꝰ eccleſiã.& nõ alios.qđ nõ eſt hîc. vbi oĩs chriſtianꝰ ęquè oſtẽdiť.ideò vt principi exequẽti & aptio ri ad cõfiſcationẽ deferaꝰ,non curat eccleſia de hoc lucro.facit.c. fraternitas.xij.q.ij.ſubdit tamen Maria.ſe putare qđ bona clerici cõuicti de hęreſi applicarenť fiſco eccleſię.ꝑ quo vide do.Card. idẽ tenẽtẽ in cle.ij.ver.inquiſitoribꝰ.in.vj.q.& allegat gl.in.c. qa diuerſitatẽ.ſ.de cõceſ.prębẽ.& limitat diffuſè.niſi in certisbonis recognoſceret principem.puta in feudo,vel emphyteuſi tpali:in quo vltimo videas Bar.Imo.& Roma.in.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infe.vbi ponũt an & qñ cõfiſcatis bonisvideãtur cõfiſcata[b] emphyteuſis,vel feudũ.¶ † Nota ſecũdò ibi.*niſi eis.* ꝙ ꝑpter factã gratiã cõdẽnato nõ recuperat bona:niſi expreſsè dicatur. Ad idẽ.l.ij.&.iij.C.de abolito.&.l.inſulã.&.l.fi.C.de ſen. paſ. vñ dixit Bal.in.l.ſi ademptis.eo.ti.C.quòd ꝑpter cõceſſum rebã niẽtẽ nõ recuperanť bona.ſecꝰ ſi qs eſſet bãnitꝰ:niſi quãdo ſolueret dicas tamen ꝙ iſtud procedit in ſimplici indulgentia.ſecus in reſtitutione per quam bona confiſcata recuperantur. ſecundum Bal.& Salic.in.d.l.fi.& ſen.paſ & Domi.in.c.ſi quẽ.§.indulgentia. ij.q.iij.& Bal.in.c.j.in.vj.col.ſ.de iudi.&.c.cũ nõ ab homine.col. iiij.eo.tit.& Imo.in.l.liber homo.§.ſi heres.ff.de hęre.inſti. Facit gl.in ver.indulgẽtia.in.c.ex inſinuatione.ſ.de ſimo.& etiã hoc notat.d.Ab.ĩ.c.inter quatuor.ſ.de maio.& obedi.quod limita.[c]niſi fiſcus alienaſſet illa bona.quia etiã reſtituꝰ nõ recuperat.ſecũdũ do.Ab.ibi.& Sali.in.d.l.fi.& do.Car.Imo.& Ab.in.c.quia diligẽtia.ſ.de elec.& Bar.Ange.& Imo.in.l.gallus.§.& quid ſi tãtũ.ff.de lib.& poſthu.cũ cõcor.niſi princeps in reſtitutiõe vſus eſſet.ver. pleniſsimã.vt ſingulariter voluit do.Car.in.d.c.quia diligẽtia. di cẽs ſe ita cõſuluiſſe.Et ſequiſ Imo.ibi.vtrũ autẽ poſsit princeps ĩducere vt poſt gratiã factã hęretico omnino miſereaꝰ quo ad bona.gl.ſentit ꝙ ſic.xxiij.q.vij.in ſumma.in fi.in exemplo ſuo.& expreſsius dicit Car.in cle.j.§.ſanè.in.j.q.de hęreti.bene facit qđ no. And.de iſernia in.c.j.de vaſal.decre.ęta.vbi dicit ꝙ ſi vaſallꝰ committit delictũ ꝑpter qđ feudũ reuertiť ad dñm:ſi poſt latã ſnĩam ſup crimine vaſallꝰ à principe fuerit reſtitutꝰ,recuperat ipſo iure feudũ.facit gl.in.c.ĝuis.de reſcri.in.vj.per quã expreſsè dicũt ibi doc.epiſcopũ poſſe reſtituere clericũ depoſitũ inuito patrono.facit qđ no.Bar.in.l.Aurelio.§.Caiꝰ.in.vj q.ff.de li.leg.vbi dicit ꝙ ſi vna cã particularis,in qua ſunt aliquę acceſſorię: facta liberatiõe ab vna:cenſeť facta ab oĩbus.& ꝑbat gl.inver.iudicari.ĩ c.accuſatꝰ.de hęre.ĩ.vj.quã no.Ang.i.l.qui Romę.§. duo fratres. ff.de ver.ob.Sed in cõtrariũ videť gl.in.c.qui maximũ.j.q.vij.dicẽs ꝙ hęreticus cõdẽnatus:deinde recõciliatus nõ recuperat iuſpatronatꝰ.& ſequunť.d.Ioã.&.d.Ant.in.c.quia diligẽtia.ſ.de ele. & latiꝰ Imo.&.d.Ab.ibi.mouet Imo.per.l.j.&.ij.C.de aboli. qua ſi gratia nõ extẽdať ad bona.Et dicit ſecus in reſtitutione generali.qđ nõ credo:per rõnẽ quã allegat ibi.d.Ab.dicẽs ꝙ ſiue ab homine,ſiue à iure ſit facta cõfiſcatio:eoipſo qđ perdiť dñiũ:amplius nõ recuperať ꝑ pnĩam.& eſt tex.hîc.qui cauillari nõ põt:etiã ſi fiſcus nõdũ apprehẽdiſſet.quia ius ſibi quęſitũ ſine facto ſuo auferri nõ põt.l.id qđ noſtrũ.ff.de re.iur.Et adduci põt notabile dictũ Ioã.an.in addi.Spe.de inſtru.edi.§.nũc aliqua.in addi.incip.per ſuperiora.ꝙ ſi donaui tibi fundũ:cũ hoc ꝙ poſt certũ tẽpus ſit eccleſię:nõ poſſum tibi remittere tale pactũ in pręiudiciũ eccleſię. Idẽ Bal.in.l.cũ à ſocero.ff.de iure do.& Rapha.in.l.qui Romę.§. Flaui.ff.de ver.obli.vbi tamẽ vide Bar.Imo.& Pau.de ca.ad idẽ quod no.Ang.in.l.petẽs.in.iiij.col.C.de pac.vbi dicit ꝙ ſi poſt factũ inſtrumẽtũ iubeãt partes ipſum cãcellari : nihilominꝰ ſoluet gabella.per.d.l.id quod noſtrum.ſuit dictum Gui.de cug.in.l.ab emptione.ff.de pac.refert Bal.in.l.ſi.§.ſed quia. C.commu.deleg. in.l.ſi prędium.C.de ędili.actio.Ad idem quod not.Bal.in.l.inſu

lam.§.ſi.ff.ſol.mat.ꝙ ſi duo facientes pacem obligant ſe de ea non rumpenda ſub pœna centum applicanda eccleſiæ:& poſteà ſe offendant & demum reconciliẽtur. Hoc nõ nocet eccleſię. & ſequitur ibi Paul.de caſt.per
3 d.l.id quod noſtrum. ¶ † Not.caſum in quo ex delicto patris filij puniuntur.quid autẽ ſi eſſet beneficiatus:an perdat beneficiũ?glo.ſingu.dixit ꝙ non. in.c. ſatis perueꝛſum.lxj.diſt.ſequitur.d.Abb.in.cũ laici,de iurepat. & in.c.quantò.in fi.de iudi. Imo.in.l.ſi inſulam.ff.ſolu.
a mat.Roma.in ſingu.lxix.[a]di.& Ana.in.c.ij.in.xvj. col. eo.titu.in.vj.& in caſu.c.felicis.de pœnis.in.vj.alios cauſus in quibus filius patitur pro patre.vide per glo. in.l. duo fratres.in ver.fuiſſe.ff.de iure pat.& in.l. emancipatum.§.fi.& ibi Bar.ff.de ſena.Domi.plenè in regula. Non debet.de reg.iur.in.vj.glo. & omnes in .l. ad hoc dominiũ.§.fi.ff.de in ius voc.Bal.in.l.filius.in vlt. colũ. ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.& Albe.in.iij.proteſtatione.q.xiij.Et econtrà quando pater pro filio:vide latiſsimè Io.de ana. in.c.ij.in.vij.colũ.cum ſeqꝫ.de delic. pue.& Bal.in.l.j.C.ne fil.pro pat. & generaliter quãdo vnus puniatur pro alio.vide Inn.in.c. qđ aũt. de ſentẽ.
4 excõ.cũ concor.quas aliàs ibi dedi. † In gl.pe. in fi.vide ſimile.xxiij.q.vij.& ibi Archi.& Ioã.de fant. & glo.pe. in.c.cũ ſecundũ.de hære.in.vj.& Cy.& Sali.in auf. gazaros.C.e.& Cy.in.l.quiſquis.in.vj.q.& ad.l.iul. maie. & But.in.l.manichæos.&.C.de hære.cõcludent ꝙ etiã ſecundũ leges nõ differant filij hæreticorũ à filijs committentium crimen læſæ maieſtatis. Sed fallit primò. niſi eſſet iudæus conuerſus.qa ſi demũ relabitur : hoc non nocet filijs.vt eſt tex.in.c.iudæi.j.q.iiij.& hoc no. Maria.hîc.ſed nõ vidit tex.& gl.in.c.cõtra chriſtianos. de hære.in.vj.vbi hodie nõ fit hæc differentia.& corrigitur.d.c.iudæi.Fallit ſecũdò in filijs,& alijs deſcendẽtibus ex linea materna.c.ſtatutum.eo.ti.in.vj.Fallit tertiò.niſi hæreticus ante mortẽ reconcilietur.vt ibidem. ¶ Quartò.niſi filij poſt mortẽ patris hæretici,qui putabatur chriſtianus,tenuiſſent per.xl.ann.bona.c.ij.ad fi.de reſcr.in.vj.Et illud.c.cõtra chriſtianos. adde his ĝ dixi.ſ.tit.proxi.c.ſicut ad probandũ.ꝙ iudæus in infantia baptizatus factus maior cogať perſeuerare in fide.

¶ *CAP. XI.*

SI aduerſus. Aduocati, vel notarij hæreticorũ, vel eorum defenſoribus fauentes : aut ſub eis litigantibus patrocinãtes, & pro eis inſtrumenta cõficientes, infames ſunt. & ab illo officio ſuſpenduntur.h.d.Not.caſum in quo lex canonica imponit infamiam.quis autem poſsit tollere infamiam iuris.vide Inn.& omnes.in.c.cũ te. de re iudi.& glo.& Arch.& Domt.in.Euphemiũ.§.hinc colligitur.ij.q.iij. ¶ No.ſecundò ꝙ notarius cõficiens inſtrumentũ contra prohibitionẽ iuris: & ideò pulchrè dixit Bal.in.c.imperialem.§.caſus.de prohi.feu.alie.per Fede.ꝙ notarius conficiens inſtrumẽtum quod videt
2 fieri in fraudem vſurarum,debet ab officio remoueri & dicit Bald.in.l.C.ij.de manich. per illum text. quòd conficiens illicitum inſtrumentum punitur criminaliter.& idem not.Bal.in.l.j.ad fi.C.de ſep. vio. dicens ꝙ punitur de crimine ſtelliona. ¶ In gl.pe. in fi.intelligit Ioã.de ana.iſtũ tex.in accuſato de hæreſi.qui per aduo
b catũ[b] nõ poterit ſe defendere.qđ non placet.qa pręſuponit tex.defenſum eſſe hæreticũ. Si ergo probat probabiliter:res efficitur dubia.l.iij.C.quib.ad liber. proclama.non lic.in.c.j.j.de offic.deleg.in.vj. Et ſtante hoc dubio defendens nõ dicit defendere hęreticũ,ſecundũ Oldra.conſi.ccxx.de quo ſatis in rub. dicens ſe defendiſſe accuſatum de hæreſi:quaſi obiecta non ſaperent hæreſim.& ideò melius dixit do.Abb. quòd loquitur tex.hîc in hæretico patente.quem eccleſia nõ valẽs directò grauare,ſubtrahit ei defenſionem.& generaliter omne auxilium extra materiã fidei.Ex quo no.ſecũdũ Ana.hęreticum eſſe deterioris conditionis excõicato: cui defenſio non negať.vt in prin.huius glo.quia in eo eſt excõicatio.& hęreſis.Facit.c.pe.de treu.& pa.quomodò autem lex tollat defenſionem. vide quæ dixi in c.qualiter.el.ij.§.debet.ſ.de accuſa.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Geſta occulta ſunt ſuſpecta: & habent contra ſe præſumptionem.*
Fallit.niſi qualitas perſonæ aliud inducat.nu.2.
3 *Filius non debet inſurgere ad reprehendendum patrem.*
4 *Conferens beneficium de iure ſpeciali: non poteſt inſtituere vel permutationi authorizare.& multa ponit de vtenti bus iure ſpeciali.*
Quam materiam limita quinque modis:quas limitiones habes hîc clariſsimè.nu.5.6.7.8.9.
10 *Cognoſci qualiter poteſt:quando aliquid competat ex cõſuetudine:vel ex præſcriptione.*

¶ *CAP. XII.*

CVm ex iniuncto. Laici occulta cõſuetũcula non faciant:nec prędicent:nec ſacerdotibus illudant:nec condemnent eos qui talibus nõ adhęrent.h.d. ¶ No. tex.contra priuata conuenticula.Facit tex.cũ glo.in.l. conuẽticula.C.de epiſ.& cle.& in.c.j.§.cõuenticula. de pace iur.fir.vbi dicit Bal.ꝙ omnes faciẽtes iſta priuatè poſſunt cogi à ſuperiore vt oſtẽdant ſtatuta vitę ſuæ. facit.c.fi.ſ.de reli.do.& quod per Inno.in.c. dilecta.de
b exce.pręla. ¶ † Not.pręſumi cõtra occultè geſta. facit gl.ſin.in.l.j.C.de interdi.ma.per quẽ dicit ibi Bal.ꝙ nũ quã excuſaꝰ ab ignorantia iuris qui facit actũ occultè. Facit dictũ Bal.in.l.ſi repetẽdi.C.de cõdi.ob.cau.ꝙ ꝓteſtatio occulta nõ iuuat.Et dicit Inno.in.l.poſt cõtractũ.ff.de dona.ꝙ ſi apparet inſtrumentũ occultè fabricatum:habet ſuſpitionẽ ſimulationis.per.l. fi.ff. de rit. nup.vbi magis præſumitur cõtra cõtrahẽtẽ matrimoniũ occultè ĝ palã.vide tex.in.l.cũ ipſe.C.de cõtrahenda emp.i.l.nõ exiſtimo.ff.de admi.tuto.vbi tutor omnem rẽ pupilli occultè tenẽs eſt ſuſpectus de fraude,ſecus ſi palã.vide.c.vt noſtrũ.cũ gl.inver.occulta.ſ.vt ecc le.beneficia.vbi ſi collatio beneficij fit occultè facta, eſt ſuſpecta.facit.l.ab Anaſtaſio.ver.ſi quis aũt occultè C.mãda.&.c.cõſuluit.ſ.de offi.deleg.dicit aũt clã fieri: puta ignoratẽ eo cuiꝰ intererat vocari.ſecũdũ Bar.ſingulariter in.l.ij.C.de his q expu.ratio.li.x. ꝑ gl.ibi. Idẽ ſi omiſſa ꝑſentia iudi.aliàs neceſſaria.Ita tex.& ibi Bar. in.l.j.ad fi.C.de prędijs curia.lib.x.facit gl.in ver. clan deſtina.in.c.cũ inhibitio.de clãde.deſpõ.Idẽ ſi ſit de nocte.Bal.in.l.cũ fratrẽ.in prin.C.de his qui.vt indi.Idẽ ſi per interpoſitã perſonã.Ang.ſingulariter in.l. pupillꝰ. in fi.ff.de aut.tuto.de quo per eũdẽ in.l.j.§.occiſorũ.ff. ad ſilleia.No.ꝙ nõ creditur dicenti ſe miſſum:niſi pro
2 bet.facit.c.cùm in iure peritus.ſ.de offic.dele. † Fallit niſi qualitas perſonę aliquid induceret.vt qa eſſet Cardinalis.c.nobiliſsimus.xcvij.di.quod declaravt aliàs dixi in.c.ſicut.de ſen.excom.Nota ibi.*deorum nomine.* ꝙ ſacerdotes appellantur.dij.vide text.in.c,duo ſunt.xij.q. j.c.j.xvij.diſtinct.c.j.de ſacra vnc.c. quis dubitet. &.c. duo ſunt.xcvj.diſtin. † Item not.ꝙ filius non debet in
3 ſurgere ad reprehenſionem patris. quod intellige. vt hîc in glo.*niſi occultis.&c.*& quid ſi pater diſsiparet bona?vide text.nota.in.l.Imperator.ff.ad trebel.quem declara vt per Bal.in.l.fina.C.ſi in frau.patro.In glo. fin, ibi. *pertinet.* ſupple de iure communi. ſecus ſi de iure ſpeciali ſecundum Hoſtien. hîc. qui ſingulariter vult quòd inferior ab epiſcopo, cui de iure ſpeciali competit inſtitutio,non poterit reſtituere.cuius dictum re

a ¶ Roma.in ſingu. lxix. Adde ꝙ eſt nu.vclxxxvj.

b ¶ Aduocatũ.vide Ange. are.in trac. male.ver. Andreã auxiliatorem,Bar. ad.l.iuli.maie.in.l. quiſquis. Nellũde ſancto gemi,in tracta.bannito.in tertia parte ſecundæ partis.q.xxvj.

ferunt & valde notant omnes docto. hîc. quibus Adde domi. Abb. in. c. accepta. prope fin. de restitu. spoliato. vbi dixit ꝙ habens authoritatẽ conferẽdi beneficium de iure speciali: non põt habentẽ illud priuare. quia iurisdictio volũtaria non includit contentiosam. per no. hîc. Adde etiam Domi. in. c. nemo. in fi. de ele. ĩ. vj. vbi dicit ꝙ qui potest cõferre ex iure speciali non poterit commendare in titulũ. per not. hîc. Adde etiam Rotã
4 in conclu. cccl xxxj. incip. Item si aliquis. vbi dicunt † ꝙ qui põt beneficium conferre de iure speciali, nõ potest instituere, vel permutationi, vel renuntiationi authorizare. quia ista differunt. c. cũ illis. de preb. in. vj. c. j. de capel. mona. e. li. Sequitur Imo. pulchrè in. c. qđ in dubijs. in. vj. col. de renun. Adde etiã Host. in. c. cũ ex officij. s̃. de præscrip. vbi dicit ꝙ qui præscripsit visitationẽ in certa parte diœcesis: si nunq̃ habuit procurationem, non præscripsit eam. Sequitur gl. in regula odia. in fi. de reg. iur. in. vj. ¶ Adde etiam Domi. in. c. fi Eps. in. ij. colũ. de supplen. negli. præla. in. vj. vbi dicit ꝙ qui põt ex præscriptione succedere vacante sede episcopi excluso capitulo: nõ succedet sede quasi vacante: vt in casu illius. Adde etiã Fede. cõsi. cxxxiiij. incipien. casus talis est. quidã Abbas. vbi dicit ꝙ si conuentus præscrifit cum abbate collationẽ prioratus: non dicitur præscripsisse destitutionẽ à prioratu. & allegat Hosti. hîc. Adde etiã Bart. singulariter in. l. j. §. fi quis hoc interdicto. ff. de itinere actuq; priuato. vbi dixit ꝙ præscripto pedagio intelligitur de rebus vel locis in quibus est possessum: & non aliter. idem de iurisdictione. & idẽ dicit notãter Arc. in. c. quicũq;. xvj. quæstione prima Bal. in. l. ij. C. de seruitu. & aqua. & Imol. in. l. iij. in prin. per illum tex. ff. de acqui. posse. Adde etiam do. Abb. in. c. cum cõsuetudinis. ad fi. de consue. vbi dicit ꝙ Episcopus qui præscripsit secundũ formã. c. non est. de cõsue. in sexto. non dicitur præscripsisse potestatem puniendi super criminibus. vt ibi per eum. Adde etiam Inno. in. c. tua. s̃. de deci. vbi dicit ꝙ si quis præscripsisset decimas omniũ prædiorũ alicuius parochiæ vno excepto: ad illud non extenditur præscriptio. sequitur domin⁹ Abb. in. c. cum contingat. eo. tit. & ibi vide tex. meliorem de iure. vbi præscriptio decimarũ non extenditur ad noualia. Adde etiã dominũ Abb. in. c. licet ex suscepto. in pe. col. & in fi. s̃. de foro compe. vbi contra Butrig. determinat. ꝙ consuetudo vt appelletur à seculari ad episcopum: non extenditur vt possit appellari ad papam omisso episcopo. Item ꝙ præscriptio super appellatione non extenditur ad recusationem. & cum prædictis concordat dominus Abb. in. c. ea quę. in fin.
5 secundę colũ. s̃. de sta. mona. † Sed hanc totam materiam limita & declara. primò nisi ius speciale in vno connexo descenderet ex concessione illius cui præiudicatur: quia extenditur ad connexa in sui præiudicium secundũ do. Abb. Ana. & Maria. hîc quibus adde Bar. in. d. §. si quis hoc interdicto. & do. Abb. in. c. cũm olim in. ij. col. s̃. de præscrip. facit. l. iij. ff. de acquirẽ. posse. vbi non oportet ꝙ ad acquirendum possessomnes glebę terrę occupentur: maximè quia priuilegiũ operatur contra priuilegiantem. c. olim. de verbo. signi. c. cũ dilect⁹. de donati. dicebat fortius do. Abbas. in repe. c. si quis clericũ. de fo. cõpe. & in. c. cũ contingat. in. xxv. col. eo. tit. vbi omnino vide ꝙ ex solo priuilegio vtrũq; cõpetit institutio ſ. & destitutio. qđ reprobat hîc. d. Maria. dicens se ita disputasse. scias autẽ ista procedere: si ista sunt ita connexa ꝙ separari nequeunt: & tunc idem est in consuetudine, vel præscriptione, aut nõ sunt connexa: prout verè nõ sunt. per. c. auditis. & c. cũ olim. de præscrip. & c. conquerẽte. de offi. ordi. & in. c. in laterane nsi. s̃. de preb. & c. ij. de capel. monacho. ĩ. vj. & c. ea quę. de sta. mona, & tũc si nõ veniũt ĩ alijs: nec in priuilegio. secũdũ ipsum. Cui adde domi. Card. post Pau. in cle. j. in. vj. q. de renũ. vbi dicit ꝙ nunquã venit destitutio, nec potestas acceptãdi renũciationẽ: qñ per aliquẽ modũ, qui est præter ius cõmune, cõpetit institutio. qđ no. Sed saluari posset dictũ Abb. intelligẽdo limitatè:
6 prout loquitur hîc. ¶ † Secũdò limitatur hęc materia nisi alius nõ fuisset in possessione. quia exercitiũ vnius act⁹ vel duorũ, extẽdit ad totalẽ iurisdictionẽ. Casus est valde notabilis secũdũ intellectũ Inno. in. c. j. de relig. do. qđ valde no. do. Ab. ibi in col. ij. Facit qđ no. Ioã. an. in regula qđ alicui. in mercuriali. cõtra Archi. in. c. ij. de iure patro. in. vj. dũ loquit de eo qui põt per continuũ actũ præsentãdi simpliciter, ꝓbare se patronũ. Sed hanc limitationẽ declara in his quę de sui natura ex toto debẽt alicui subesse. vt ecclesia, & similia: qñ per rẽ quæ põt esse omnino subiecta, ꝓpter vnũ actũ, qui aliãs de notaret subiectionẽ: nõ inducit subiectio. nisi alia concurrãt. Ita colligit notabiliter ex cõsilio. Fede. cxxx. incipiẽte. Factũ tale est. quædã domus. vbi dicit ꝙ si Eps ab hospitali nõ religioso solitus est habere quartã: per hoc nõ infert ad omnia iura episcopalia. qa talis res potest esse omnino subiecta. & ita intelligit. c. j. de reli. do mi. qđ bñ not. ¶ † Tertiò limitat⁹ ista materia. nisi act⁹
7 importãs vnũ effectũ, fuisset exercitatus animo abdicã di iurisdictionẽ ab alio: puta si alio existẽte in possessione iurisdictionis aliquorũ hoĩm. Titius in vnũ hoĩem ex illis exercuit iurisdictionẽ: nã cõtiguitas iurisdictionis residẽs in persona vni⁹ tollit eo sciẽte & patiẽte: sed si nullus esset in possessione, secus esset: quia nõ posset euelli, ꝓpria iurisdictio disꝑsa per plures, ꝓpter iurisdictionẽ in vno exercitatã secũdum Inno. in. c. dilectus. in glo. in verbo possessoriũ. s̃. de capel. mo. quẽ subtiliter declarat ibi But. in. iiij. col. dicẽs hoc ſummè notandũ. de quo etiã per do. Ab. post But. in. c. cũ ecclesia su
8 trina. in. v. col. s̃. de cã pos. & proprie. ¶ † Quartò limitat⁹ nisi essemus in accessorijs inseparabilib⁹. qa illa p̃scribunt cũ prĩcipali. do. Ma. hîc. per. l. eos. C. de vsuris. & l. si aliena. §. fi. ff. de vsuca. & l. si quasi. C. de nõ nu. pe. & allegat Old. consi. clxxxij. dummõ talia fuerãt accessoria à principio inchoatę disꝑsitionis. quia aliãs esset opus noua p̃scriptione ad tale accessoriũ. secũdũ Lud. Ro. in. l. aquę fundũ. §. j. ff. de vsucap. per istũ tex. meli⁹ facit. c. cũ cõtingat. s̃. de decimis. & qđ notãt do. Ab. & Imo. in. c. quia in tãtũ. s̃. de prebẽ. post glo. ibi. vbi licet disꝑsatio nõ extẽdat ad. c. fi. de fi. presby. in. vj. tñ extẽditur ad cõnexa inseparabilia. ¶ † Quintò limitat⁹ nisi
9 introductũ esset aliqd ex mera cõsuetudine ꝑ patiẽtia
a quorũdã. qa extẽdit[a] ad ea quę sunt eiusdẽ speciei. vel habet parẽ naturã, seu rationẽ. ita voluit Inno. latè in. c. dilecto. s̃. de offi. Archi. & sequitur do. Ant. ibi. & Bal. in. l. de quibus. in. xx. col. ff. de legibus. dicentes hãc esse vnã differẽtiã inter cõsuetudinem: cui fauetur. & præscriptionem: quę est odiosa. Ad idẽ vide tex. in. c. ea nascif. s̃. de his quę fiũt à ꝓlatis. vbi per cõsuetudinẽ cõfertẽ certas ecclesias põt cõpetere eius præsentandi. qđ tñ est diuersum. Et not. Hosti. & Imo. ibi. Ad idem tex. in c. dilecti. s̃. de arbi. vbi cõsuetudo exorbitãs, per quam quis efficitur competens iudex, operatur vt sit compe
10 tens arbiter. Et not. ibi. d. Abb. in. ij. col. † Quomodò
b autem [b] cognoscitur vtrum ex consuetudine, an ex præscriptione aliquid competat? vide glo. in. c. seruitium. xviij. q. ij. Imo. latè in. c. fina. xiiij. colum. s̃. de consue. Cy. in. l. ij. in. viij. colum. C. quę sit longa consuetudo. in. c. iij. in. j. oppositi. de consue. in. vj. Et Car. in clemen. j. in princip. in. vj. qõ. de supplen. negli. præ. Sed aduerte. quia ista limitatio requirit altiorem indaginem. qa
c doct. fortè in locis præallegatis expresè patificant [c] in hac materia præscriptionem, & consuetudinem. & maximè do. Card. in. d. cle. j. in. vij. quę. de renun. loquens de omni

a ¶ Extenditur. Cõsuetudo an extendatur. vide latè p eundẽ Feli. in. c. audi tis. col. ix. de præscri. & co. xiiij. versi. quinta & vlti. declaratio. per Aret. in cõsil. cxxxiij, & an extendatur de loco ad locum. per eundem Are. in cõsi. cxv. & ꝙ quãdo est contra ius, ꝙ non extendatur: per eundem in cõsil. xlvij.

b ¶ Quomodo aũt. Vide de hoc eundem Felin. in. d. c. auditis. co. xv. versic. modus. de præscrip.

c ¶ Parificant. In quo differant consuetudo, & præscriptio, vide Alexã. in consi. vj. colũ. j. & iij, in. j. volu. & consi. cxxiiij, col. j. & vj. in. iiij, vol,

de omni modo inducto præter ius imò dicit Abb. in c. quo ad trãsactionẽ. in vltimo notabili. s̃. de off. leg. ibi esse tex. no. quod cõsuetudo iducta exorbitans in vno casu nõ trahit ad similẽ. Itẽ do. Ant. Io. an. & do. Abb. in d. ca. ea noscif. expresse firmant ꝙ illa cõsue. nihil operabitur in cõstitutiõe secũdũ qđ pariter super vtroq; erat introducta. Itẽm do. Maria. hîc mirat. vt prædixi de do. Ab. in. d. c. cùm cõtingat. qui diuersificat in hoc præscriptionẽ cũ priuilegio. & idẽ videret hîc. & tenendo hoc vltimum posset intelligi hæc fallentia. vel in accessorijs. vel in cõprehensis sub toto loco partis. prout in c. dilecti. vel vt in comprehensis sub genere vt species. Cogita tamen: quia nec istud nec materiam reperies alibi declaratam.

SVMMARIVM.

1 *Bona damnati, an semper applicantur fisco seculari, vel non vide circa princ.*
2 *Bellum iustum dicitur, quando mouetur authoritate ecclesiæ.*
3 *Bona capta in bello. an & quæ debent restitui?*
4 *Curatus in sua parochia potest prædicare: & dare licentiam prædicandi. episcopus verò dat generalem licentiam seminandi verbum Dei. §.*
6 *Iudex malè iudicans, quando & qualiter punitur.*
7 *Ecclesia mouet bellum licitum duobus casibus.*

¶ CAP. XIII.

EXcõicamus. Excõicati sunt oẽs hęretici: consiscantur bona excõicati ob contumaciã post annum, sunt hæretici. Principũ negligentia ab alijs suppletur. Expugnantes hæreticos æquiparantur crucesignatis. sequaces & fautores pœna afficiuntur. nullus prædicat: nisi ad hoc sibi licentia concedatur per officiales. exquirant prælati hæreticos, & purgẽt. Episcopi in hoc negligentes deponantur. h. d. Diuidit principaliter in octo partes: sicut sunt
1 octo dicta. ¶ † No. ibi. *si verò clerici.* limitationem ad. c.
a vergentis. s̃. eo. ꝙ nõ semper fisco seculari [a] bona applicẽtur: sed vbi clericus deliquit, applicantur fisco ecclesiæ etiam bona ipsius patrimonialia. qđ est notãdũ secũdũ Pet. de ancha. & Ana. Limita. nisi in illis recognoscerẽt dominiũ vtile à domino seculari: quia illud nõ cõfiscabitur: sed reuertetur ad dñm directũ. vt eleganter per do. Car. in cle. ij. in verbo inquisitoribus. in. vij. q. de hęre. vbi vide. ex his inferens ꝙ ecclesia habet fiscũ. & no. gl. in verbo præter. in. c. quia diuersitatẽ. suprà de cõcess. præb. quam But. & Imo. faciũt fin. ibi. & notat do. Car. ca. proximo. in. d. cle. secunda. q. vj. dixit tñ Bal. in Rub. C. de iure fisci. & in auf. bona dãnatorum. C. de bo. proscrip. seu dãnatorũ. Ang. in aut. vt nulli iudi. §. vt autẽ. qđ hoc intelligitur de ecclesia Romana. Sed iste text. hîc. & tex. in. d. cle. ij. sentiunt idẽ de camera epali. & expresse do. Abb. hîc. & doc. in. d. c. qa & põdera ꝙ applicantur bona clerici ecclesiæ à qua habuit stipẽdia: siue ei præfuisset, siue ab. ea fuisset stipẽdiatus. sed si hoc non esset, applicabunt camerę episcopi. secũdũ do. Ab. Ana. & Mari. per notata per Inn. in. c. fi. qui cle. vel vouẽ. & Fed. cõs. xx. & assignat pulchra ratio vltra eos: quia quoties persona cui queritur actio, nõ est expressa in pertinẽtibus ad ecclesiã episcopo loci cõpetit actio. vt sentit glo. in. c. de viduis. xxvij. q. j. in fine. & Inn. in. c. cũ olim. el. ij. colẽ. de priuil. & do. Ant. in. c. in præsentia. in. xvij. colũ. s̃. de probatio. & Pet. de anc. in cle. fi. de electio. & do. Anto. cõsi. xxxviij. & Bal. in. l. Deo nobis. C. de epi. & cler. & vide tex. in. d. cle. ij. vbi talis cõfiscatio non põt fieri de bonis ecclesiæ cui clericus seruiuit. circa quod vide Cal. in isto tit. cõsi. primo. & Fed. cõsi. cxxxvij. quod incipit viso & examinato. vbi ponũt de quodã inquisitore: q cõfiscauit libros cuiusdam religiosi ordinis minoris: quos de facto tenebat. de quo dic vt per eos: qui videntur contrarij, & non bene concludentes. Not. in. §. qui autẽ pœnam non curantis se purgare: quia excommunicationis ob hoc latã tolerat per annum, condemnatur vt hæreticus. Imò dicit Hostiẽ. ꝙ lex ipsum condẽnat. per tex. in gazaros. in fi. C. eo. & nedum condẽnatur: sed punitur. vt probat notanter glo. fina. in. c. interj. de purga. cano. licet aliud senserit Domi. in. c. cum contumacia. eod. titul. in. vj. allegando Cald. in illo titu. consil. v. qui hoc non dicit quòd iste non sit verè hæreticus. Et not. ꝙ ad ferendam sententiam contra ipsum oportet ꝙ præcesserit bina citatio. secundum Arch. in. d. cap. cùm contumacia. pro quo vide singulare dictum Bal. in. l. receptitia. prope fin. C. de constit. pecu. vbi dicit ꝙ stante statuto ꝙ contumax habeatur pro confesso, nunq̃ dicetur contumax: nisi præcesserit trina citatio. & non procedit regula. quòd sufficiat vna ꝓ omnibus. de qua dixi
a ¶ Fisco seculari. De hoc per Paul. de Ca. in suo cõsil. ccclij. col. j. in secũda parte cõsiliorũ antiquorũ. & secũdũ nouissimã impressionẽ, & vide Ang. aret. in tract. male. in verbo eo per bona publicamus.

in. c. ad petitionem. de accusation. allegat Bal. in. l. senatus. §. quòd si tribus. ff. de iure fisci. & idem credẽte hîc vbi fit condẽnatio ob contumaciam. & not. practicã. ꝙ in sententia exprimatur quòd fertur ob contumaciam. secundum Bal. in. d. l. receptitia. per. l. ij. §. quoties. ff. de iure fisci. Sed quærit Petr. de Ancha. hîc. & non decidit quid de excommunicato ob aliam causam, & tolerante per annum? in quo dicit domi. Cald. & sequitur Ana. ꝙ poterit procedi tanq̃ contra suspectum de hæresi. per text. not. in. c. fina. infrà. de pœni. & ita dicit consuluisse aduocatos Floren. & esse valde quotidianum. dicas tamen ꝙ si excommunicatus non propter suspicionem
b hęresis: sed propter negligentiam commissam in ea puniendam, lapso anno reputabitur hæreticus. c. vt inquisitionis. in fin. eo. tit. in. vj. Et hoc limita, nisi talis probet iustã causam cõtumacię suę. secũdũ prędictos. Nota ex §. moueat. ꝙ officia q̃dã sunt tẽporalia, quędã perpetua. & dic ꝙ si qua sunt ad beneplacitum, habentur pro perpetuis. per tex. valde notabilẽ in. l. Iurisperitos. in prin. & ibi Bar. ff. de excusa. tutorũ. & ideò talis pendente officio cõueniri poterit: sicut perpetuus. secundũ Bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi. ff. de oper. no. nuncia. Et ad hoc vide notabilẽ glosſ. quam no. ibi Domi. in. c. fi. in verbo perpetuus de rescript. in. vj. & in cle. & si principalis. in ver. officialis. de rescript. & do. Ab. ibi. & Bal. in. l. bñficiũ. ff. de cõstit. princi. & do. Car. in cle. j. in. x. q. de elect.
c ¶ In libello. Vide practicã pa. in forma libelli in actiõe reali in ver, fal⁹. jure. & ibi addita do. in. §. j. insti. de act. & in. §. si minus.

a ¶ Honore tuo. Ad de do. Bar. ſozi. in ſuo cõſ. cxviij. i pri ma parte.

b ¶ Iuſtũ bellũ. Ad de q̃ nõ p̃ſumit iu ſtũ. niſi probet ita Frã. areti. in conſi. xiiij. col. v.

c ¶ Per annũ. vide oino Bar. in. l. credẽtes. C. e. ti. ver. ſi deberet & in. l. ſi quæramus. col. ij. circa ſi. ver. quẽro q̃d de excõicato. ff. de teſta. & ibi ad dita per do. Alex. de Imol.

d ¶ Ordinariæ pote ſtati. ab de Frã. are. in ſuo cõſi. ciij. quẽ omnino vide.

e ¶ Litẽ ſuã. Adde an quæſtio iſta habeat locũ in iudice delegato. ſiue com promiſſo. gl. dicit q̃d ſic. in. l. ij q̃s in cõſcribendo. C. de pac. & idem tenet Bar. ĩ. l. fi. ff. de va. & extraor. cogni. adde q̃d ĩ arbitratore. Bar. in. d. l. fi. dicit q̃d arbitrator tenebitur de dolo & lata culpa. adde an iudex faciat litẽ ſuã: ſi nõ ſequatur cõſiliũ ſapientis. Ange. in. l. filiꝰ. ff. de iu di. tenet ꝙ ſic. & hoc q̃n̄ à ſtatuto coartat̃ ſequi cõſi liũ. Itẽ iudex q̃ negligit punitur criminaliter. imò põt priuari toto ſala rio ſito. Ange. in. l. ſi vacãtia. C. de bo. va. li. x. in. viij. col. Itẽ iudex q̃ admit tit inſtrumẽtũ nõ ſolẽne, facit litem ſuam Inn. in. c. ve nerabilibꝰ. de exc. Bal. ſ. l. fi. C. ſi cer. per. Itẽ iudex acci piens nõ idoneũ fi dei iuſſorẽ tenet̃ ad intereſſe. aut̃ g̃nali ter. & ibi bal. C. de epiſco. & cleri.

ſennius. ff. de nego. geſt. Et de eo quod dicit mentiris ſaluo honore tuo[a] dic ꝙ nõ dicitur iniuriare Bart. Imo. & Ro. in. l. ſi quis extraneus in prin. ff. de acqui. hæred. per illũ tex. in. v. cõtraria volũtas demõſtras. Idẽ Bal. & Ang. in. l. fi. ff. ꝙ quiſq; iur. & Bar. in. l. quę omnia. circa prin. ff. de proc. ¶ † No. ex §. *catholici.* ꝙ authoritate eccleſię põt iuſtum bellũ[b] moueri. & ex hoc latè examinat hîc Io. ãn. de bonis captis in bello. de quo videas per Inn. & ibi eleganter do. Ab. in. c. ſicut olim. s̃. de iureiu. per do. Ant. & d. Ab. in. c. olim. de reſti. ſpo. ꝙ Bal. in. c. j. de mili. vaſ. qui contumax eſt. in. iiij. col. per Ang. latè in diſputatione incipiente. Renouata guerra. per Bar. latè in. l. ſi quis. ff. de capti. per gl. ĩ ver. poſtliminia & ib i Do mi. in. c. ius gẽtiũ. j. di. per Bal. in. l. iiij. C. de obſequijs. & in. l. fi. C. de condi. ob tur. cãm. per Ang. in. l. j. C. de re. mi li. lib. xij. & diffuſè vltra oẽs per Sali. in. l. ab hoſtibus. la. ij. C. de capitis. quẽ ad literã trãſplãtauit hîc Io. de ana. & cõmuniter dicitur † ꝙ immobilia debent reſtitui. l. capitis §. expulſis. ff. de capt. Sed mobilia fiũt occupantiũ. l. tranſigere. ff. de acqui. re do. dũmodò res quæ capiunt̃ vel perſonę traductę fuerint intra p̃ſidia hoc eſt intra cõſinia. & in loco tuto, ſecũdũ Bar. in. l. poſtliminij ius. ff. de cap. Salic. in. d. l. ab hoſtibus. Facit. l. ſi barſatorem. C. de fideiuſſor. & ibi Bald. & Salicet. vbi pœna impoſita capto: intelligitur de recenti. & dicit quòd ſtipendiarij nõ diuident inter ſe: ſed p̃ſentabũt duci belli: qui diuidet. c. dicat. xxiij. q. v. Not. Bar. in. d. l. ſi quid. & qui ſteterunt ad partẽ cauſa cuſtodię, erunt æquales alijs in præmio. ſecundũ Sal. in. d. l. ab hoſtibus. & oia procedũt in bello iuſto. idẽ Bal. in. l. nã & ſeruus. ff. de nego. geſt. vbi dicit ꝙ nõ poteſt imponi talia capto i bello iniuſto licet aliãs peccet captus qui fugit: ſi fuit captus in iuſto bello. ſecũdũ glo. in. d. c. ius gẽtiũ. cætera in materia belli vide per Io. de ligna. in ſuo tra. de bello. & doc. in. d. c. Sicut. & bea. Tho. ij. ij. q. xlij. ¶ No. ex §. *credentes.* ibi: *ad eligendum.* ꝙ habẽt offiũ publicũ: & poteſtatẽ ad illud eli gẽdũ. & ſic ſunt diuerſa. ideò inhabilitatꝰ ad vnũ: nõ eſt inhabilitatus ad aliud niſi exprimat. ſecũdũ Ioan. and. & aliꝰ hîc qd diligenter not. pro ſtatutis inhabilitantibus aliquos ad officia: quia nõ prohibẽtur eligere. & inquãtũ tex. loquitur de credẽtibus: dic ſecũdũ But. ꝙ nõ deberent eligi ab hęreticis. per. c. pe. in fi. ĩ. eo. ¶ No. ibi: *excõi catroni.* pœnã fauentium hæreticis. & ab hac excõicatiõe poterũt inferiores abſoluere. per regulã. c. nuper. de ſen. exc. dicit tn̄ ſingulariter Hoſt. hîc quòd hodie iſtos excõ municat papa viua voce. ideò alij non poterunt abſoluere. eſt verũ ꝙ cõiter expreſſè reſeruat ſibi. ſed idẽ dicunt etiã ſi nõ reſeruat. ex quo dicit do. Car. habere vnã ſingularem limitationẽ ad dictũ. c. nuper. vt nõ procedat in excõicatione à papa viua voce. Facit. l. Celſus. ff. de arbi. vbi mitius agitur cũ lege q̃ cũ hoſe. Sed cõſidera. quia hoc non eſt verũ: quia excõicatũ ab homine aliquis nõ abſoluit: niſi excõicans. vt per doc. in. c. graue. s̃. de præ. & dixi. in. d. c. nuper. niſi fortè iſti põderẽt ꝙ eſt excõicatio generalis per viã cõſtitutionis: quã ſingulari ter à ſeipſo Papa innouat. & adde ꝙ cõicãs in diuinis cũ excõicato voce Papę ĩcurrit excõicationẽ maiorẽ. vt eſt tex. ſin. ſecũdũ cõem intellectũ in. c. ſignificauit q̃. de ſent. excõ. quod valde no. Aſteſanus in ſua ſumma. li. vij. ti. ij, arti. xxxij. vbi vide. ¶ No. ibi: *infamis.* ꝙ tolerans excõica tionẽ per annũ, [c] incurrit infamiã: vnde repellitur ab of ficijs & dignitatibus. vt regula infamibus. de regu. iu. in vj. l. famoſi. C. de digni. lib. xij. ꝙ procedit in infame ex contractu. ſecundum Bal. in. l. re mandata. C. mandati. No. ibi: *inteſtabilis.* & vide Bald. in. l. quiſquis s. C. ad. l. Iul. maie. vbi dicit quòd bona iſtius tranſibunt ad alium ſucceſſorem: non ad fiſcum. ¶ No. ibi: *priuilegia.* quòd religioſi ſepelientes iſtos perdunt eorum priuilegia. regula delictum. de regu. iuris. in ſexto. Sed quicquid alij dicant: dicit domi. Anto. quòd ſpoliantur ſolum delinquentes. Vltimò circa iſtũ §. vide Archi. & alios. in. c. ij. de hære. in. vj. vbi declarat quis dicatur credẽs receptãs vel defendens hæreticos. & ibi inter alia dicit ꝙ vt quis dicatur credere, oportet quòd illa ſigna importent mutationem circa ritum hęreticorum. namſi eſſent ſigna æquiuoca non importantia propriè credulitatem: non diceretur credere: ſed potius eis fauere. Et ſubdit quòd frequentans eorum prædicationem dicitur credere. Not. in §. *quia verò.* qui debeant prædicare. & dic quòd eṗi vbicũq; ſint dicuntur miſſi. poſſet tn̄ eṗs aliũ eṗm expreſſè p̃hibere. ſecundũ Io. an. licet malè: qa ſunt in lo co apoſtolorũ. c. in nouo. xxj. di. in. c. eccleſię. xxxv. di. & c. quorũ vires. lxviij. di. quibus dictũ eſt ꝙ prędicarẽt in oẽm terrã &c. Et vide boc gl. in verbo celebrare. la. ij. in cle. archiepo de priui. Et adde ꝙ quilibet ſacerdos ĩ ſua parochia põt p̃dicare, & licetiare aliũ religioſum vt p̃di cet. ſecũdũ Arc. ĩr. c. adijcim⁹. xvj. q. j. & Io. an. hîc † Sed gnalẽ licẽtiã dat ſolus eṗs. per. c. inter cętera. de offi. or. niſi religioſus ex iure aliquo ſpeciali hoc poſſet: quia p̃dicare de iure cõi eſt officiũ curatorũ: nõ aliorũ ſecũdũ gl. in cle. j. in verbo officia. de regula. quã ſequitur dom. Ab. in. c. q̃ ſit. de iudæ. & de hoc vide tex. cũ gl. in cle. du dũ. poſt mediũ. de ſepul. & ibi do. Car. in ver. aboli. in. vj. q. vbi poſt Pau. valde diffuſè tractat de iſta poteſtate p̃dicãdi. cui cõpetat de quo offo vide etiã tex. & doc. i. c. ꝙ dei timorẽ. de ſta. mo. & i. c. rnſo. de ſen. excõ. & ĩ cle. j. e. ti. ¶ No. ex §. *adijciens.* ibi: *diffidentes.* ꝙ eoiꝑo ꝙ q̃s di ſcedit à cõi cõuerſatione fideliũ circa cultũ diuinũ põt contra ipſum abſq; infamia inquiri de hæreſi. quod dicit Car. ſe non legiſſe alibi. dicetur autẽ diſcrepare. puta ſi circa miſſam, vel alia ſacramẽta eccleſię eſt diu negligẽs. & idẽ in ſimilibus. ¶ Not. ibi. obſtinatione. ꝙ recuſans pertinaciter iurare ad purgationẽ hęreſis: habetur pro hęretico. quod limitat Hoſtien. niſi fortè ex ſubtili tate conſcientiæ hoc recuſet: ¶ Vtrũ autem de crimine vſurarũ poſſit inquiſitor cognoſcere? ponit hîc Ioã. de ana. nõ in propoſito. quod no. Cal. in iſto titu. ij. & Fed. cõſi. cij. incip. Alex. & Bald. in. c. j §. ad hæc. in tit. de pa. iura. fir. Et iſtud eſt ſatis deciſum. in. c. accuſatus. eod. ti. in. vj. vbi per viam iuriſdictionis cõtẽtioſæ prohibetur cognoſcere. vt minus lædatur ordinarius. Sed in foro pœnitentiali poteſt procedere compellendo ad reſtitutionem. ¶ No. ex fine epiſcopum eſſe ordinarium in crimine hęreſis, & ideò iuriſdictio inquiſitoris eſt accumulatiuè non priuatiuè. c. per hoc. de hęreticis in ſexto. & in procedendo eſt locus præoccupationi. citãtibus tamen ambobus præponit inquiſitorem. ex eo quòd delegatus per. c. ſanè. el ſecundo. de off. del. & c. ſtuduiſti. niſi ipſe Epiſcopus citaret vt delegatus: vt in caſu capitu. ad abolẽdam. in fin. s̃. eodem. aliãs autem quis pręponatur. vide text. in. l. qui pro criminali §. is qui ad maius. ff. de re iudi. & ibi Docto. ex his colligit Ioan. de Ana. quòd ſi vltra ordinarium ſunt alij officiales in certo genere cauſæ: non prędiudicant ordinarię poteſtati. [d] & eſt cõcluſio quam ponit Bald. in. l. j. C. de offic. præfec. vrb. & Ange. in. l. ſi vacantia in. viij. colum. §. de bo. vacan. libr. x. & in. l. teſtamẽta. C. de teſtamen. & in. l. cùm prętor. ff. de iudicijs. & Bart. in. l. ſtudentibus. C. de offi. præfect. vrb. & Bal. in. l. vnica. §. vbi autem. C. de cadu. tollen. & in. l. j. in prima & tertia. q. ff. de offi. con. & in auf. habita. in. xj. col. C. ne filius ꝙ patre. & Sali. in. l. fi. C. de iur. omiu. Et Imo. in. l. Titię textores. ff. de leg. j. & do. Ab. in. c. cæterũ. in. ij. col. de iud. & Pet. de Anch. in. c. tibi qui. de reſcrip. in. vj. & Bal. in. c. ſtuduiſti. in. j. col. de off. dele. & ideò ſi nullus datus eſſet ſpecialis iudex: poterit tn̄ adimi etiã poteſtas. Et idẽ in ſimilibus ſecundum Docto. ¶ † In gl. in verbo. *neglexerit.* ibi *litem ſuam.* [e] Idẽ glo. pe. in. c. qm̃ de prob. & gloſſ. fin. ad fi. hoc etiã placuit. ij. qõ. vj. & gl.

vj. & glo. relata ad tex. in. c. dominꝰ. noſter. xxiij. q. ij. & Inno. in. c. ſæpe. in gl. magna. ad fi. de appel. in. vj. & gloſ. j. ad fi. in. c. cùm cauſam. de offi. delega. & in. c. cùm ſit de ſo. compe. & in. l. argentum §. fi. in verbo iuridicè. ff. de eden. & in. l. ſi quando. in ver. iacturam. & ibi Bald. C. de teſti. Contrarium tenet Bart. in. l. fi. ff. de varijs & extraord. cogni. & Bar. & Ang. in. d. l. mancipia. & Imo. & Ro ma. in. l. iiij. §. in eum. de dã. infect. ¶ † Conclude ꝙ vbi non reperitur ſpecificè determinata pœna iudicis delin quentis, debet attendi an per imperitiã læſerit partẽ. & tunc teneatur ex quaſi delicto. inſti. de obl. quæ ex quaſi delicto naſcũ. in prin. niſi erraſſet in articulo valde dubio. vt per gl. ibi. & Bal. in. d. l. mancipia, aut doloſè negauit facere iuſtitiam. ſeu dare audiẽtiã prout in dubio præſumitur. ſ. ꝙ doloſè. vt no. Bar. in d. §. in eũ. & tũc indiſtinctè tenetur ad verũ intereſſe. ſed nõ facit totã litem ſuam. ſecundum Specu. in titul. de diſputatio. & allegatio. §. fi. ver. ſed quid ſi nolit. Et in hac materia dicit Ang. in. l. ſi vacantia, in. iij. col. C. de bo. vacã. lib. x. ꝙ iudici negligenti debet auferri ſalariũ, per. l. iudices. C. de anno. tribu. lib. x. Et idem dicit in aduocato negligente: qui etiã tenetur parti ad intereſſe in foro contentio ſo. quod no. do. An. in. c. tuã̃. de homi. Et ibi dicam. Et dicit Bart. in. c. j. in principio. de milite vaſallo qui contumax eſt. ꝙ iudex qui non loquiſ, & muteſcit, dicit iuſtitiam denegare. Et ſubdit ꝙ non ſolũ propter expreſſam iniuſtitiam poſſunt repreſalię concedi: ſed etiam, p pter moram in ea reddenda. & dicit Bal. in. l. ſciendũ. §. j. ff. de magi. conue. ꝙ iudex qui reſeruauit ſucceſſori cauſam quam potuiſſet expedire: tenetur parti ad intereſſe. Limita dummodò fuerit requiſitus. ſecundũ Bal. in. c. j. §. iudices. de pace iuramẽto firmãda. Facit gloſſ. in c. fi. s̃. de reſcrip. Et quod no. domi. Ant. & do. Abb. in. c. pen. s̃. de iudi. Et dicit Bal. valde ſingulariter. in. c. ꝑ tuas. per illũ tex. §. de teſti. ꝙ grauamen illatum parti ob negligentiam iudicis nunq̃ tranſit in rem iudicatã. & dicit Bal. in. l. j. C. vbi de cri. agi oportet. ꝙ eſt iuſta cauſa im petrandi alium iudicẽ docto. de negligẽtia primi. Et dicit Bal. in auf. ſtatutũ. C. de epi. & cler. ꝙ propter negligentiã priuandus eſt iudex officio. Et dicit Bal. in. l. fi. §. illud. C. de tempo. app. ꝙ debet pars adire ſuperiorẽ per viã querelę. Iſta limitabat. Bar. j. l. iiij. §. fi tã vicinũ. ff. de dam. infect. niſi quis à principio potuiſſet habere plures iudices: quia negligentia illius quẽ noluit imputabitur ſibi. quod reprobant Ang. & Imo. ibi. & bene. quia poſt quã ſemel eſt aditus, non debet reus vexari. l. fin. C. de aſſer. tollẽ. nec poterat propter iſtud prouidere ſecũdũ eos. videretur tamen ꝙ vbi ſolitus eſſet negligere, impu tandũ eſſet parti. per. l. creditores. ff. de priui. cre. vbi nõ poteſt allegari inopia debitoris quæ à principio fuit no ta creditori facit. c. propter ſterilitatẽ. ibi. non imminebat. s̃. de locato. ¶ † In gloſſ. in verbo. *accinxerint.* Not. duos caſus, quibus eccleſia licitè mouet bellum. & dic vt per gloſſ. xxiij. quæſtione. ij. in ſumma. & per totam illam cauſam. & adde tertium caſum notabilem. quando ſubditi Imperatoris eſſent ei rebelles quia poteſt Papa contra eos mouere bellum. ſecundum Innocen. in. c. libet ex ſuſcepto. de foro competen. cuius dictum pro ſingulari allegat domi. Abb. in. c. nouit. in ſecundo notabili. s̃. de iudi. & in. c. quod ſuper. in. ij. colum. s̃. de voto. & in. d. c. licet. verſi. Vndecimus caſus. & hîc gloſſ. in ver. *damnatur.* in fin. hodie ſecus. per capit. j. de reſtitu. in. vj. In gloſſ. in verbo. *ſpeciali.* Nota extenſionem ad c. nuper. de ſenten. excom. vt habeat locũ in diſpẽſatiõe. Sed contrarium tenent hîc do. Car. & Io. de ana. quia ab ſolutio eſt fauorabilis: diſpenſatio verò odioſa. & in hoc adde quæ plenius dixi in. d. c. nuper. Reliquas gloſ. expedias vt per docto. Vtrum ille qui dedit pecunias ad mercantiam dãdo aurũ venetũ: & ille volebat redde re argentũ, & nõ aurũ. ꝙa creuerat: vtrũ ſalua cõſcientia poſſit tenere iſta bona quæ habet accipiẽs, & ille dãs ne ſcit? vide Cal. in repe. c. nauigãti. in. vj. quęſtiõe. de vſur. & ibi Ana. in. cxxij. co. Pe. de Anch. in regula pe ccati. de reg. iur. in. vj. in. vij. q. Sali. in auf. ad hęc. in. xix. gſtiõe. de vſuris. Lau. de Rodulf. in tractatu de vſuris. q. xxvij.

¶ *CAP. XIIII.*

SIcut. Laici cuiuſcũq; cõdiõis ſint, prędicare nõ debẽt. h. d. Ex quo colli ge vnũ qđ eſt prohibitũ laico in pertinẽtibus ad eccleſiã. Sunt alij caſus. de quibus in c. cauſam q̃. de præſcri. in. c. prohibemus. de decimis. in. c. ij. §. de elec. c. admonet &. c. quòd in dubijs, s̃. de renun. in cap. ſi quis deinceps. xvj. q. vij. in. c. ſtu diũ. xxix. diſt. c. j. de vi. & honeſt. cler. in. c. iudicatũ. lxxxix. diſtinctio. & plenè per Bal. in. d. c. ij. s̃. de iudi.

¶ *CAP. XV.*

EXcõicamus. Excõicati ſunt hæretici ipſo iu re ſimul cũ credẽtibꝰ. pœnitẽtes traduntꝰ perpetuo carceri. h. d. No. diuerſa[a] hæreticorũ gña. & adde Oldr. conſi. cclxxj. qđ incipit. Quæſtio talis eſt. vbi dicit eſſe hęreticũ aſſerẽtẽ hoſem malũ nõ poſſe pœnitere in ſenectute. Idẽ de eo q̃ diceret peccata dimitti à ſolo Deo, ſine miniſterio cla uiũ eccleſię: cõtra primũ. vide. c. j. cũ ibi allegatis. de pœ ni. diſt. vij. ¶ Cõtra ſcãm vide quod habetur. de pœ. di. j. per totũ. No. ꝙ volẽs redire licet euitet pœnã mortis: tn̄ tradit perpetuo carceri. quę pœna cõmutari põt. c. vt cõmiſſi §. pen. eo. tit. in. vj. & ibi ſingulariter dixit Io. an. quòd ſi talis fugeret ex carceribus: ex hoc ſolo diceretur cõuictus: tãq̃ relapſus in hæreſim. & ita oĩs audiẽtia ſibi denegaf. iuxta. c. ad aboleda. ver. eo. s̃. e. Et adde ꝙ cle ricus tradẽdus vt hîc perpetuo carceri, prius degradaf. c. in eo. eo. titu. in. vj. & ibi Domi. Facit. c. inter. in fi. de purg. cano. & c. tueꝫ. de pœn. no. Arch. in. c. ſi qs ſacerdo tũ. xj. qõ. iij. & do. Abb. hîc. dicẽs nõ eſſe tactũ. ¶ No. ꝙ eccleſia vtif carcere ad pœnã. ſecus de iure ciuili. qa ſolũ ad cuſtodiã. l. ſi ſeruus. & l. incredibile. C. de pœnis. vi de. c. q̃uis. cũ gl. fin. de pœnis. in. vj. Et adde ꝙ ſi ſecularis vteref carcere in pœnã: nõ efficeretur inteſtabilis reus. ſecũdũ Angel. & Imo. in. l. ſi quis mihi bona. §. j. ff. de acquiſ. hæred. & de iſtis latè per Bal. in. l. j. C. de his qui ad lib. perue. po. & in. l. reos. in. ij. col. C. de accu.

¶ *CAP. XVI.*

ABſolutos. Nõ ſũmat. qa breue eſt. Nota poteſtatem eccleſię rõne hæreſis. nec mirum. qa oĩa bona cõfiſcanf. c. cũ ſecũdũ. e. ti. in. vj. Et põdera verbũ manifeſtè, ex quo dicit Io. and. ſecus ſi occultè. qđ intellige q̃tũ ad hoc vt palã poſ ſit ſubtrahi obedire. ſed eoiꝑo ꝙ de hęreſi aliquibꝰ cõſtat: licet nõ ſit manifeſta. iuramentũ non ligat quo ad Deũ. nã hæreſis etiã occulta priuat dominio omniũ re rũ. ſecũdũ do. Abb. p. c. ſcdm, in ſecũdo reſpõſo. de prę ſcrip. in. vj. Facit gl. in verbo incurrãt. aliãs in verbo eoipſo. in cle. j. de hęreticis. & hîc adde ꝙ percutiens clericũ hęreticũ, nõ eſt excõicatus. c. in eo. verſ. ſi verè. quaſi in fi. de ſenten. exc. & ibi dixi. ſequitur Car. in cle. ne romani §. cæterũ. de elect. & adde text. in. c. quicũq; in fin. eo. tit. in. vj. vbi ꝓdit patriã poteſtatẽ hęreticus. ¶ In gl. ſecũda ibi: *communicare.* per hoc dubitat dominus Ab. quid in debitore excommunicati: qui iurauit certo die ſoluere. Et iſta ratio gl. facit ꝙ nõ teneatur. Sed tu vide glo. in contrariũ in capi. Nos ſanctorum. xv. quæſtione ſexta. & do. Abb. in. c. veritatis in. xxj. colum. de dolo & cõtumacia. & in. c. inter alia. de ſententia excommunica. & ibi aliãs dixi. Et ratio differentię: qa hęreticus per dens omnia iura, perdit actionẽ: & alia. excommunica-

a ¶ Nota diuerſa. Et adde qđ eoiꝑo ꝙ li bri de hæreſi repe riuntur penes aliq̃ talis poterit̃ de hæreſi, condẽnari, ita Arch. in. c. ſanè el. ij. xxij. q. ij. ꝙ di cit ſing. Lu. ro. fin. ccc. xxij.

tur autem non perdit dominium. Ideò debitor indicet aut ſoluet virtute ſacramenti aut deponet apud perſonam tutam.

De homicidio uoluntario uel caſuali Rubrica.

¶ Cõtinuatur hæc Rubrica ſecũdũ Gof. hoc ordine dictum eſt. ſ. de homicidio in ſpecie: nunc ſubiũcit in genere. Sed quia homicidium fit aliquando voluntariè, aliquando caſualiter. Idcirco contitulatur hęc rubrica de homicidio volũtario vel caſuali. de materia habetur. l. diſtinctione. c. miror. cũ quatuor ſequentibus cano. &. xxiij, quæſtione, v. per totũ de pœni. diſtin. prima. c. periculoſe. cũ, v. ſequentibus cano, reaſſumit in ſexto. Et in clementinis. habet per beatũ Tho. ij. ij. quęſtione. lxiij. per totum. & quęſtione. lxv. arti. primo. & latiſſimè per Hoſt. in ſumma huiũs tit. vbi ſummat totum titulum. ff. &. C. ad legem corne. de ſicarijs. Vtrum autem valeat ſtatutum q̃ pro homicidio non imponatur pœna mortis: ſed pecuniaria.

a Hoſtien, dixit q̃ non[a] in. c. fi. de cõſue. quia præbet audaciã delinquendi. ergo non valet. Sicut de pacto dicitur. in. l. conueniri. ff. de pactis do. & in. c. quemadmodum, ſ. de iureiur. & quia repugnat legi diuinę: per quã imponitur pœna mortis. vt in. c. j, xxiij. q. iij. & habetur Exo. xxj. c. & ita tenent domi. Ant. & domi. Ab. in. d. c. fi. Et Archi. Lapus. & Domi. in. c. fi. ne clerici vel monachi. in ſexto. & Domi. poſt Pau. in. c. ij. de conſue. lib. ſextò. & Bald. in. l. cunctos populos. in. viij. colũ. ver. ix. ad quæſtiones. C. de ſumma trinita. & in authẽ. caſſa. verſi tertiò quæro. C. de ſacroſanct. eccle. & Roma. plenè in ſing. ccccccxvij. per tex. in. ſ. primo. inſtitu. de iniu. Idẽ Bal. in. c. ad noſtram. circa medium. de probatio. & Albe. in. c. ad noſtram. circa medium. de probatio. & Albe. in ſecunda parteſt. tutorum. quæſtio. cxxiij, & Bald. in rub. ſ. de offi. deleg. ſubdens non valere ſtatutum q̃ decapitandus ſuſpendatur in furca. ¶ Sed contrarium, q̃ imò tale ſtatutum valeat vide tex. in. c. ij. ſ. de deli. puerorum. Et hoc ponit Bar. pro conſtã. in. l. ſ. ver. vltimò quæro. ff. de publi. iudi. in. l. prima. ff. vi bonorũ raptorũ. in. l. nunc, plura. ff. de priuatis delic. Bal. in. l. nõ ideo minus. in. viij. col. C. de accu. & in aliꝑ locis hic allegatis per Ana. Idem do. Abb. in. c. fi. in vltima colũ. de ſepultu. & in. c. nouit in. xiiij. col. ſ. de iudicijs. Spe. eo. ti. de fide inſſo. ſ. j. ver. ſed pone. & Io. de ana. in. c. ſignificanit in. x. colum. ſ. de iudi. Bal. in. l. gracch. C. de adul. & in. c. j. ſ. iniuria. in. iiij, co. de pa. iur. fir. poſſet dici q̃ iſti nõ dicunt ſtatutũ valere. Sed poſito q̃ extent: ipſum declarant per quæſtiones ſuas, & poſito q̃ aliud ſentiant poſſet iſta pars procedere tribus caſibus. Primo quando ſtatutum loqueretur de quocunq; homicidio affectato. & ita ſentit Imo, in, d, l. j. de publ. iudi. Secundus caſus quandǫ vltra pœnã mortis eſt etiam alia pœna pecuniaria. & ita eſt propriè tex. in. d. c. j. de delic. puero. ſecundum Hoſt. & do. Abb. ibi. Et iſte caſus potius ampliat primam opi. Tertiꝰ eſſet quando ſtatutum imponeret grauem pœnam pecuniariam, ſubrogando in eius defectum pœnam mortis. & hoc ſenſit Domi. in. c. factæ. iiij. diſtin. dum reprobat ſtatutum imponens pœnam valde prauam. Idem Bal. in. d. c, ad noſtram. per ſimilia verba. ſed licet tale ſtatutum compeſceret pauperes: tñ quia eſſet ſecus in diuitibus, non puto recedendum à prima opinione, poſito autem q̃ ſtatutum eſſet in loco remittens pœnam mortis homicidæ vtrum procedet in aliꝑ delictis dignis morte minoribus tamen homicidio. vide Bar. & plenius Ang. in. l. nec in ea. ff. de adul. & Bal. in. l. tranſigere. C. de trãſactio. & Ang. in. l. viſus. ff. de lib. & poſthu. & do. Ant. in. c. fi. prima fallen. ſ. de conſue. Imo. in. l. ſi vero. ſ. de viro. in. ix. co. ff. ſoluto matrimonio. & Bal. in. l. cum ancillis, in pen. colum. C. de inceſt. nupt. & in. l. ſi eo. C. de infamibus & communiter dicitur quod tale ſtatutum velut exorbitans non extenditur.

¶ *CAP. I.*

b SIquis Homicida ĩcorrigibilis debet deponi: & tradi curiæ ſeculari. hoc dicit ſecundum Abba. & Ana. Nota ibi: *per induſtriam & inſidias.* quòd exponit & proditoriè. puta[b] quando aliquis vnum habet in verbis & aliud in corde. ſecundum Petr. de Ancha. hîc allegat. l. j. ff. de pac. dotali. & l. iij. in prin. ff. ad leg. iul. ma. Idem dicit in ſocio percutiente ſocium in via. allegat. l. fi. C. de delatoribus. lib. x. Idem dic de offendente ſedentem in menſa ſecundũ Bar. in. l. reſpiciendum. ſ. delinquunt. ff. de pœnis. Idem in occidente veneno. q̃d eſt plus q̃ gladio. l. j. C. de malefi. & mathema. per quam dicit Bal. in. l. nemo. C. de ſum. trini. q̃ talis eſt proditor. Idem in mouente bellum ſine diffidatione. ſecundum Ioã. and. in. c. j. de homici. in. vj. Idem in permittente trã ſire gentem inimicam: & non reuelanti. ſecundum glo. in. l. ſi quis à barbaris. C. de re mil. li. xij. Idẽ in conuiuantibus: qui ſe occultè offendunt. ſecundũ Bal. in. c. j. in. v. col. qui. mo. feu. amit. Allegat illud. qui mecum attingit manum in catino &c. &. vj. modos proditionis genera lis vide per gl. & Doc. in. c. clericus. xlvj. diſtin. per Bal. in authẽ. Item nulla. C. de epiſc. & cleri. & in. l. ij. C. quæres expo. non debeant & Bal. & Ang. in. l. j. in prin. ff. de his qui. vt indig. & in. l. fi. in vlti. colum. C. de ſum. trini. & do. Car. poſt omnes in cle. j. §. quæro. in. ij. co. de ſtat. mon. & ibi dicit q̃d eſt crimen grauiſſimum. ¶ In glo. j. in fin. contra lecturã gloſſ. tenet hîc do. Abba. dictum iſtum caſum non comprehendi in caſu. c. inter alia. &. c. fina. de immu. eccle. Imò per locum à ſpeciali quòd ibi dicatur, probat ſecus eſſe in alijs. & quia domi. Abb. in fine volens quòd iſte tex. procedat in laico & clerico revera implicat aliqualem contradictionem. ideò clarius dici poteſt vltra alios. q̃ ſi loquimur in laico proditoriè occidente; procedet intellectus gloſſ. Et erit quartus caſus vltra poſitos in dictis iuribus. ſi verò loquimur in clerico; degradabitur. & tradetur curiæ ſeculari. & ita per iſtum text. contra vnum epiſcopum conſuluit eleganter Petr. de Ancha. conſilio. cliij. c incipiente ex narratis in facto. in. iiij. colum. idem refert ſe conſuluiſſe contra ſacerdotem qui proditoriè alium occidit. in repetitio. regulæ ea quę. in. xiiij. colum. verſicu. Decimò quęro. de regulis iuris. in. vj. Idem domi. Abb. in capitulo at ſi clerici. in princip. in xxj. colum. ſ. de iudi. diceñ. quòd text iſte propriè loquitur in clerico. quaſi euulſo ab altari præſupponat affixas radices. iuxta. c. ad diſſoluendum. de deſponſalibus impuberum nec mirum ſecundum eos ſi non expectata incorrigibilitate deueniatur ad traditionem curię ſecularis. contra. c. cum nõ ab homine. de iudi. quia loquitur ille text. in homine ſimplici non qualificato: puta proditorio, vel valde ſcandaloſo quia in omni iuſtitię repugnat. quòd vbi laicus punitur ſupplicio atrociſsimo: clerico ſufficiat carcer. à quo ſępe fuga arripitur. & de mente canonis eſt vt talis eccleſia non foueat tales capitul. j. in. vj. nihilominus quia iſta diſcrepant doctrinis maximę capitu. tuę infrà de pœnis. etiam pro magnis ſceleribus contentatur per petuo carcere. non pono iſta pro conſtanti. & ad motiua iſtorum: reſpondet ſubtiliter domi. Franc. de aretio. in capitul. cùm non ab homine. in. xiiij. parte ſuprà de iudi. Et iſtum textum intelligit prout gloſſ. in laico tenente ſe affixum altari: quia actualiter debet euelli. vt ibi per eum.

SVMMARIVM.

1 *Fur nocturnus poteſt de nocte comprehendi.*
2 *Perditio rei vilis ſi imminueret propter furem nocturnum, non eſſet licitum eum occidere.*
3 *Fur ſi eſt ita cognitus, q̃ mediante iudice poſſent recuperari bona ablata: non eſſet licitum eum capere.*
4 *Clericus vt excuſetur ab homicio, de iure canonico requitur quòd periculum perſonæ, vel rerum fuerit in cauſa.*
5 *Clerici poſſunt reſiſtere violenter, & incontinenti, contra de prædatorem rerum eccleſiæ.*

Interfeciſti.

¶ *CAP. II.*

1 INterfeciſti. Ponit pœnitẽtiã occidẽtis latronẽ: cũ ſe potuerit liberare aliter. aliàs pœni tere nõ tenet. h. d. No. ex principio † q̃ quãuis priuato nõ liceat ſibi ius dicere. l. j. C. quando liceat ſe ſine iudice vindic. l. fi quis in tantã. C. vnde vi. c. placuit. xvj. q. iij. c. eũ qui. de pręb. in. vj. tamẽ furẽ nocturnũ poteſt quis comprehendere. Ad idẽ c. ſequens. & l. capite quinto. ff. de adul. dũmodò repręſentet iudicij. xx. hoc. vt ibi. & ratio iſtorũ eſt propter ſuſpitionẽ fugę. & ne fortè delictũ ſit impunitũ daꝛ talis licentia priuato. vnde dixit glo. no. & ibi Bal. in. l. nul lus. C. de iudę. q̃ ſi aggreſſorem meũ quem accuſaui video fugientẽ, poſſum meã iniuriã vlciſci. Sequitur do. Abb. in. c. j. in. xxj. colũ. de iudi. & in. c. cũ non ab hoſie. in iiij. col. eo. tit. Et ple. Ro. in. l. fi verò. ſ. de viro. in. xj. fal. ff. fol. ma. Facit. l. ait prętor. ſ. fi debitor. ff. de his quę in frau. credi. vbi debitorẽ fugiẽtẽ põt creditor capere. &
a ideò eleganter cõſuluit Pe. de ancha. cõſi. lxxxviij. [a] inci. In auxiliũ veritatis. quòd cõtra, captura factã de ſuſpecto de fuga non poteſt opponi de incompetentia iudicis. Facit quod no. Imo. in. c. fi verò. el. j. &. c. vt famę. de ſen. excõ. dum dicit iudici ſeculari licere capere clericũ malefactorẽ fugiẽtẽ. & limitat hoc Ro. in. l. ij. ff. de iuriſ. om. iu. dumodò talis iudex incompetens cũ reponat apud cõpetentẽ. Et idẽ dicit Inn. vbi. ſ. de clerico capto. Et iſtis adde q̃d no. Pe. de anc. cõſi. cxxvij. in ci. vnus pro cu. vbi dicit q̃ captura de ſuſpectis de fuga põt fieri die
2 feriata in honorẽ dei: omiſſa omni oĩ citatione. ¶ † Sed aduerte: quia iſte tex. & ſimilis limtatur primò. niſi ex furto immineret perditio rei vilis: quia etiam de iure ciuili nõ licet occidi, vel necare. ita, pbaꝛ in. l. fi ex plagis. ſ. tabernarius. ff. ad. l. aqui. & no. do. Matth. ſuo ſingulari.
b cxlij. [b] Dicendo rẽ eſſe vilẽ à duob⁹ aureis j p. l. fi olim. ſ. is qui ſe. ff. de dolo. vbi parcit famę: ergo fortius perſonę. vt. l. ſi adulteriũ cũ inceſtu. ſ. liberto. ff. de adul. pro quo vide Bal. in. l. j. in. ij. col. C. loca. vbi dicit non licere
3 priuato, p paruo furto ducere furẽ ad iudicẽ. ¶ † Secũdò limtaꝛ. niſi fur fuiſſet adeò cognitus q̃ mediate iudice poſſent bona rehaberi: quia nõ eſt licitũ eũ capere. ſe cũdũ Bar. clarè & elegãter. in. l. furẽ. ff. ad. l. cor. de ſica. qa ſicut fur diurnꝰ ex eo capi nõ põt: quia veriſimiliter cognoſcit. vt ibi. Ita ſi nocturnꝰ cognoſceꝛ. ſecũdũ Ange. ibi. qa. ppter bona nõ licebit eũ capere. & ſic ẽt attenta rõne, ſi diurnus nõ cognoſceꝛ, licebit eũ capere. ad iſtud de luna vide in ſimili Bald. in. c. j. ſ. porrò. quæ fuit prima cauſa benefi. amit vbi refert Oldr. euaſiſſe quẽdã à morte: quia interrogati teſtes quomodò vidiſſent eum in homicidio nocturno: dixerũt mediate luna. & rõne
4 naturali, pbatũ fuit ea nocte lunã nõ apparuiſſe. ¶ † Se cũdò no. ibi: *re tuaque.* q̃ ad excuſandũ clericũ, vel alium de iure canonico ab homicidio: requiritur q̃ periculũ perſonę & rerũ fuerit in cã. & ſic, p rebus tm nõ excuſa reſ. lta no. gl. iſtũ tex. xxiij. q. iij. in ſumma & ita leges ciuiles. de qb⁹ p doc. i. l. j. C. vn vi. & p Bar. in. l. furẽ. ff. de ſica. excuſabũt ĩ foro cõtẽtioſo ciuili: nõ ĩ foro cõſciẽtiæ. vel canonico. Facit ſecũdũ doc. gl. ſingularis in. c. in ter hęc. xxxiij. q. ij. volẽs interfectorẽ adulteri nõ excuſari virtute legũ in foro conſcientię. in quo incidenter dicit hîc Io. de ana. q̃ talis nõ excuſaret: etiã in foro ciuili in terris eccleſię. allegat Arc. i. d. c. inter hęc. qd eſt mirabile. Et ſi eſt verũ: idẽ videbit in terris imperij. ſi in hoc vocaꝛ peccatũ p doctrinã gl. in regula poſſeſſor. de reg. iu. in. vj. Et doc. no. in. c. j. de ope. no. nũ. & Bal. in. l. priui legia. C. de ſacroſan. eccl. cũ ſimilib⁹. Imò ſequereꝛ q̃ oĩs q̃ cũ peccato occideret, virtute legũ occidereꝛ ĩ foro ciuili. qd expreſſè repugnat cõcluſioni doc. hîc. dũ dicũt, licẽtiã occidendi furẽ, prebus ſeruandis reſtringi ſolũ: vt
e non procedat in conſciẽtia. & ideò de hoc dicto valde dubitari põt. Sed inq̃tũ omnes[c] cõcludunt de iure cano
a nico nõ licere, p rebus tũ ſeruãdis furẽ interfecere. Adde. d. Abb. idẽ tenentẽ latè. in. c. clerici. el primo de vi. & hone. cleri. & in. c. nihil. in. ij. col. ſ. de præſcrip. & Io. de ana. & do. Ab. in. c. ſuſceptũ j. eo. vbi optimus tex. & do. Card. poſt Paul. in clemẽ. prima, in. xxiiij. q. de homi. & Imol. in. d. c. clerici. & Cal. in. c. petitioj. eo. & ibi Ana. in penul. colũ. & Inno. & domi. Ant. in. c. fi verò. el primo. de ſen. excom. & Hoſti. in ſumma huius ti. §. qua pœna. & Bal. in. l. data opera. in pe. co. C. qui accu. non poſſ. & in. l. j. C. vnde vi. & Sali. in. l. fi quis ad ſe fundum. C. ad. l. iul. de vi. imò nixus eſt hîc Io. de Ana. probare q̃d etiam ſecundũ leges non reperiatur hoc licere. qa loquuntur per verba denotantia defenſionẽ perſonæ. l. ita q̃ in verbo mihi. ff. ad. l. aquiliam. l. furẽ. in verbo ſine periculo ſuo. ff. ad le. cor. de ſicarijs. l. ſcientiam. §. qui cũ aliter. in verſ. ſed ſi. ff. ad. l. aquil. c. j. §. ſi quis hominẽ. in verſi. vitã ſuã. de pa. tenẽ. ¶ † Et vt melius intelligas hãc materiã:
5 cõſidera q̃ contra violentũ aggreſſorẽ rerũ eccleſiæ licitè per clericos reſiſti põt violenter incõtinẽti. c. olim. el primo. ſ. de reſtitu. ſpolia. & ibi latè Innocẽ. & domi. Ab. in. x. col. Et dicit Inno. in. c. niſi cũ pridẽ. §. ppter. de renũ. q̃ cõtra inuaſores rerũ eccleſię non ponat ſe prę latus inermis: ſed armatus defendat. & ibi latè Imol. in xiij. col. per tex. valde notabilem in. c. dilecti. in fi. de ſen. b
excõ. in. vj. & ita do. Car. in. d. cle. j. qõ. xxv. modo ſic cõ ceſſo principali veniũt acceſſoria. c. prętereà. de off. delega. & regula acceſſoriũ. li. vj. q̃ vbi daꝛ licẽtia verborũ, cogitare debet de periculo mortis. c. fi. de homic. in vj. vnde dixit. Bald. in. l. iij. ff. de adimen. lega. q̃ ſi bannitus põt percuti: intelligiꝛ etiã occidi. attẽto q̃ in reſiſtẽtia deueniꝛ ad defenſionẽ perſonę. Si primum excuſatur: idem in ſecundo. & volẽs diſputatiuè ſuſtinere hãc partẽ: poſſet ad iſtũ tex. reſponderi. q̃ ſi hæc duo ſemp deberẽt cõcurrere: ergo nec etiã pro ſola perſona conſeruanda liceret occidere. cõtra clemẽ. j. de homici. ibi. pro vita & rebus. Et oẽs exponunt pro vel. Et ideò videtur dicendũ q̃ aut agitur de cõſeruatione rerũ ex interuallo: in qua dubitari põt de ſtragę hominis. & tũc ſine licẽtia Papę nõ licet arma mouere. vt per gl. xxiij. q. viij. in ſumma. Et plenè Cal. in. c. petitioj. eo. aut eſt reſiſtendũ incontinenti. & hoc licet: conſiderata defenſiõe perſonæ. propter notata in. c. ficut dignũ j. eo. Et iſta regularitas nõ excludit diſpẽſationẽ, pueniẽtẽ aliãs ex homicidio. iuxta. c. in qſitionis. in prin. de accu. & . c. ad audiẽtiã j. eo. cũ materia. vt ſingu. no. gl. fi. hîc. pro qua opi. facit. c. ſignificauit j. de pœnis. & remiſ. vbi homicidium reddit leuius: qñ eſt in defenſione excedente modum.
¶ Vltimò vtrũ liceat aliquem occidere pro defendẽda nedũ propria perſona: ſed parẽtũ: vxoris, & filiorũ. vide plenè Bal. & Sali. cõcludẽtes vt plurimũ q̃ ſic. i. l. j. C. vñ vi. quos ad literã refert hîc Ana. Sed q̃tum ad regularitatẽ, dicas omnino ſecus, per glo. in verbo ſuum. in cle. vnica. eo. tit. & ibi plenè Car. xxviij.

SVMMARIVM.

1 *Dies eſſe dicitur: quãdo lux ſolis apparet: & ideo maleficium cõmiſſum ante ſolis ortum dicitur commiſſum de nocte.*
2 *Occidens bannitum, nõ incidit in ſtatutum: niſi appareat quod odio eum occiderit.*

¶ *CAP. III.*

d SIperfodiens. Occiditur fur nocturnus ſine culpa ſed diurnus non: niſi telo ſe defendat. Et iſtud. c. declaratur per præcedens. non cõtrà. Nota quòd aliquid eſt licitum vno tẽpore, & nõ alio. Ille q ex tẽpore defendit, debet præciſè
d pbare tẽpꝰ[d]. q̃d declara vt elegãter p Bar. in. l. nõ ſolẽ. §. ſed vt pbari. ff. de ope. no. nun. & p Bal. in. l. matrẽ tuã.

a ¶ In conſi. lxxxviij. Adde q̃ habẽs iſtud conſi. nu. cxcij. & adde ale. & Moder. in. d. l. ij. ff. de iu. om. iud. & quod taliter captus non poſſit allegare incompetẽtiam iudicis, adde do. Io. baptiſ. cacialup. in tract. de debito. ſiſpe. & ſi git. q. iiij. & domi. Bar. ſoz. in ſuo cõſil. quod incipit, circa primũ præſentis conſultationis. q. in. ij. colũ. & ſeq. quod non eſt in impreſsis, et idẽ Alexã. in. l. de pupillo. §. ſi quis ita uos. ff. de pe. no. nũ. contrarium tenet Franc. aret. in ſuo conſilio. xcv. quem vide.

b ¶ Cxlij. Adde q̃ eſt no. cxxv. et vide nouiſſ. Pap. in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. et iure. colũ. viij. verſ. dicit aũt, qui referũt ſimpliciter. et nota. matheſi. et do. maria. quod fur nocturnus poſſit occidi. vltra allegata per Fel. adde ad text. Ale. de imo. in cõſil. cxl. colũ. j. verſ. quarto. et colũ. iij. ver. ſupereſt.

c ¶ Cliij. Adde q̃ eſt in conſi. clviij.

¶ Sed inquãtũ vide Alex. in. d. cõſ. & in locis allegatis & vide nouiſ. papiẽ. inld. l. vt vim. colum. vj.

d ¶ Probaret tẽpꝰ. Add de Ale. ĩ conſ. xvj. col. pe. verſ. prętereà in. v. col. volens probare per ſcripturas exiſtẽtes in archiuo publico de anquo facto antiquo debet probare q̃ illæ fuiſſent in archiuo illo tẽpore. & vide eũdẽ Ale. in conſ. xlv. in fi. in conſi. lxxxij. col. ij. poſt mediũ in dicto. v. volu. et Franc. are. in conſi. xxxj. cp. j. et. r. ma. in conſi. xlij. co. ij. in fin.

C.de pbatio.& ibi eſt tex.& p do.Ab.in. c.auditis.ī.iij. col,s.de preſcri.& Imo.in.c.apoſtolica.s.de his quę fiūt à præla.& Domi.in.c.ij.de decimis.in.vj. cū ſimilibus.

1 ¶ †No.ſecūdò ꝙ dies eſt,qñ lux ſolis apparet. Ex quo dicebant antiqui ꝙ maleficiū cōmiſſum ante ortū ſolis dicitur cōmiſſum de nocte quod facit ad ſtatuta aggrauantia pœnā.Alij dicebant illud tēpus auroręꝫ tanē tertiā ſpēm omiſſam à ſtatuto,remanere in diſpoſitiōe iuris cōmunis.iuxta.c.ſuſceptū.de reſcriptis.in.vj.& in.l. cōmodiſſimè.cū ſimilib⁹.ff. de li.& poſth.Sed cōis opi.

a eſt ꝙ aut per ſonū [a]cāpanę ſeparatur dies à nocte quo ad maleficia.& illi ſtādū eſt.aut nō eſt tale ſignū: & factum ad lucē dici:ſiue ante ortū ſolis:ſiue poſt occaſum dūmodò per ſe diſcerni poſſent,dicitur factum de die. per iſtū tex in verbo.*diſcernere*.& nō ſequit ſecūdū Car di.lux ſolis non videtur.ergo ortus non eſt. ꝙa imò lux auroręꝫ, vel quę remanet poſt occaſum:ſemp eſt virtute ſolis venientis,vel recedentis.Et iſti adde Bal.in.l.vni ca.C.de eméda.iuſti.C. vbi dicit ꝙ non eſt verum : niſi vbi eſt obſcuritas.qđ dicit eſſe notādū ꝓ maleficijs. Idē Ang.in.l.j.C.de cuſto.reo.dicens per iſtū tex.qđ nō dicit dies ante ortū ſolis:ſed mane:& incipit poſt galli cantū & nox poſt tenebras.& eoipſo ꝙ cęlū albeſſit nō dicit cōgruè dies:ſed mane.qđ dicit notabile ad multa. Item Bal.in.l.ſi.C.de his qui.vt indig.ponēs qđ prędixi de cāpana.Et ibi dicit Sali.attēdēdū eſſe cōem vſum loquēdi. Idē Bal.Ang.& Imo.in.l.Titiū.§.Luci⁹.ff.de lib. & poſthu,dicēdo ꝓ illū tex.in verbo albeſcēte cælo. ꝙ factū in aurora,nō eſt factū de nocte.bene facit qđ no.Io.an.i.e. alma.§.pe.ſup.gl.in verb.aſſumptiōis de ſen.excō.in.vj. vbi dicit ꝙ dies dicit à diā.qđ eſt clarus.de quo articulo vide etiā per Albe.in.ij.parte ſtatutorū.q.vij.& . viij.ꝓ Sali.in.l.nō minorē.C.de trāſac.per Bald.in in.l.ſolā.C. de teſti.& in.l.ij.ad fi.C.quibus res iudi.non nocet per Fed.conſi.xiiij.inci.factū tale eſt.Statutocauetur.& ibi dixi ꝙ ſtatutū aggrauās pœnā maleficij cōmiſſi in die ſanctę Marię Auguſti:non habet locū in maleficio cōmiſſo in nocte ipſius diei.quia debet ſtatutū pœnale intelligi d'e die claro.ad.l.more romano.ff.de ferijs.vbi dicitur eſſe dies.xxiiij.horarū.Reſpondeſ ꝙ loquit ſecūdū fictionē.aliās nūq̄ diceret aliqd de nocte.ſecūdū ipm. Cōtra quē facit:quia delictū factū de nocte graui⁹ punitur vt hīc.& in.c.inter alia.in verbo nocturnis.j.de īmu. eccl.l.gracchus.C.de adul.niſi dicas qđ ſtatutū pœnale nō extendaſ à maioritate rationis.vt per gl.in cle. vt hi qui.de ęta.& quali.in verbo eoſdē.cū ſimilibus. vel negando ꝙ hīc ſit maior ratio.quaſi ſtatuta cōſiderēt celeritatē diei nō tñ in horis,quātū in frequentiori cōcurſu populi:qui diurnus eſt Itē de materia vide ꝓ do.Ant.in c.j.de.treu.& pa.vbi dicit ꝙ in his quę non poſſunt cōmodè expediri de nocte,dies cōputaſ artificialiter non naturaliter.qđ dicit notādū pro operātib⁹ operas ſuas.

¶ No.ibi. *nō eſt homicidium*. ꝙ occiſio hominis permiſſa:nō propriè eſt homicidiū.Ex quo infert do.Abb.† ꝙ

2 ſtatutū puniēs ſimpliciter homicidā.intelligitur de homicida iniuſto,& punibili.ꝓ quo adde Bal.i.l.iij.ff.ad.l. aquil.vbi dicit ꝙ ſtatutū priuās homicidā beneficio intelligitur de homicida punibili. allegat Specu.in ti. de ſent.§.nunc dicendū.ad fi.Idē Bal.in.l.decuriones. C. de infamibus. dicens ꝙ ſi homicida nō pōt eſſe de officio. Fallit in occidente bānitū.qđ ſingulariter limitatur:niſi appareret eum occidiſſe ex odio particulari. quia licet actus ſit tolerabilis:nō tñ eſt laudabilis.& vide Bald. & Ang.in.l.ij.C.vt nemo priuatus.vbi dicūt ꝙ delictū rotoriè impunibile nō teneſ maſſarius cōtra te velvillę de nūtiare.ſecus ſi nō eſſet notoriū ſecūdū Bar.in.l l.fi.§.diuus.ff.de publi.& in.l.j.§.accuſatio.ff.ad turpi.& in.l.iij. §.ſi maritus.ff.ad ſille.& Sali.in.l.ea quidē.C.de accu. & Petr.de ancha.in cle.præſenti.de cenſi.Not.ibi: *quo modo*. quod intelligit Io.an.ſiue nocturnus ſe defendat, ſiue nō.dūmō non diſcernatur an ſit fur,vel hoſtis.Et ſequitur.d.Car.hīc.& Sal.plenè in.l.ſicut.C.de ſica.Sed cō trariū tenēt Cal.d.Abb.Ana.& Mari.hīc.dicētes licere laico quo ad euitādū pœnā fori cōtētioſi.& dicas ꝙ in cōſcientia tūc excuſaretur,qñ cōcurreret quę habētur in.c.ꝓcedenti.qa nō poterat capi: nō cognoſcebatur:& parabat fugā.& eū inueniens tenuit,ideò pręuenit,quia in cōſcientia nō tenebitur.aliās aūt teneretur.&ita intel ligas hanc materiā.& videBar.in.l.ſed & ſi quēcunq̄.ff. ad.l.aquil.vbi dicit ꝙ eoipſo ꝙ veniēt contra me cū euaginato gladio occido:ſatis eſt probata defenſio. Et ſequitur ibi Bal.dicens ꝙ viſus armorum affert iuſtum metum.& dicetur in.c.ſignificaſti.el.ij.j.eo.

✠ *SVMMARIVM* ✠

1 *Illicita non veniunt in promiſſione generali.*
2 *Promiſſio talis:promitto dare vel facere quicquid petieris: an valeat?*
3 *Bannitus an impunè percuti poſſit dum ducitur ad prætorem.*

¶ *CAP. IIII.*

CVm iuramento. Propter obſeruantiam iuramēti homicidiū cōmitti nō debet.h.d.No.tex.ibi: *pollicitatus*. ſ.ſpontè: quia promiſſio fit ad preces.gloſſ. in verbo polliceor.in cle.j.de iureiu.ſequit do.Abb.in. c. j.in iij.col.s.de pac.¶ †Not.quòd in generali promiſſione

1 non veniunt illicita vt hīc in gl.& ex alio capite promiſſio hæredis non tenebat: quia facta in cōuiuio.ſecundū gl.in ver.ſaltātium.in.c.vnulquiſq̄.xxij.q.iiij.facit gloſ. in verbo.balneum.in.§.ſerui.de libertinis.quæ ſentit ꝙ promiſſio facta per gaudiū,nō obligat.& hoc fauore libertatis.Idem in promiſſione facta per locum. l.obligationū.in fi.ff. de actio.& obligatio.no.gloſ.ſi.in.c.ſolet.

2 de conſe.di.iiij.¶ †No.ſecundum But.& Ana.ꝙ videſ iſtam obligationē tenere:promitto dare vel facere quic quid petieris:quia incertitudo cōfertur in perſonā creditoris.ſecus ſi in perſonā debitoris.puta promittis dare quicquid volueris:quia liberatur dando muſcā. ideò diſpoſitio iudicaretur deriſoria:gloſſ.in. l.legato generaliter.ff.de leg.j.l.ita ſtipulatus.ff.de ver.obli.cū ſimilibus.& iſta eſſet notabilis limitatio ad iura ciuilia.ſed nō probatur hīc:niſi per argumentū à contrario ſenſu.per quod(vt ſcis)non corrigūtur iura. ſed nihilominus de bet ſcire ꝙ de equitate canonica oīs ꝓmiſſio incerta,ſiue ex parte creditoris:ſiue debitoris,eſt efficax ad agendū.& taxabitur arbitrio boni viri.ſecundū Archi.ſingulariſſimè in.c.ſunt nonnulli.iij.q.j.dicentē quòd ius ciuile vult ꝙ generalis promiſſio dotis non obſtāte incertitudine obligetl.cū poſt.§.gener.ff.de iure dot.Ita etiā in oī caſu de equitate canonica ſecūdū eū.de quo exclamat do.Ant.in.c.ex parte.in.j.col.s.de cenſi.& do.Abb. ibi.& in.c.is.de deci.dicens optimè facere tex.ibi in verbo. Non erant ſpeciali nomine.& hoc dictum ſequitur etiam Bal.in.l.qui mutuam.§.ſalarium.in lectura antiqua.ff.mā.bene facit quod no.do.Car.in cle.j.in.xxviij. q.de teſta.dicēs.quòd ſi teſtator moriens dicat ſimpliciter.lego pro anima:non expreſſa aliqua quantitate:non vitiatur legatum:quanq̄ incertum.ſed taxabiſ arbitrio boni vtri.Idē Imo. latè poſt But.in.c.iudicātes.de teſta. ſed hoc dictum Archidi.limita.niſi promiſſio per verba generalia eſſet facta non deliberatè:ſed incidenter cā

b complacendi [b].per tex.valde ſingularem in.c.cū veniſſent.s.de iuſti.vbi dicit Roma.in Rubr.ff.de arbi.in.ij. char.quod ſi mihi petenti vt dones talē rem,reſpondes donabo

a ¶ Aut per ſonū.qđ ſtatutū limitat nocte,& die per ſonū cāpanę,adde Ang. in ſuo cō.cxciiij.incip. Vtilis proceſſibus.& vide eund: Fel.in.c.conſuluit, s.de of.dele. Alex. & nouiſ.in.l.more romano.ff.def.riſs &ī dictis locis quo modo capiaē dies naturalis.& qūo legalis ſi tu emergés, quomodo conuentionalis. quomodo capiatur in in dulgentijs.& qūo in ieiunijs, & eſu carnium.

b ¶ Cōplacēdi.Ad. de & dic de hoc vt per nouiſ.in.l.j§.ſi qs ita.ff.de ver.obligat.

donabo,& iſtā & quicqd tibi placet:promiſſio nō obligat & in illa re ſpecificata.& per illū tex.dicūt ibi dom. Ant.Imo.& do.Ab.ꝙ verba generalia adulatoria nō in ducūt obligationē.& ꝙ nō ſunt obligatoria.& licitū eſt ſeruire de vento.Idem Car.& Imo.ibi.in.xviij.col. dicē tes quòd ſi proferuntur talia verba per viā liberalitatis cōſuetę nō obligant.Sicut dicitur oīa mea ſunt tua . vñ dicit gl.in rubri.C.de collatio.lib.xj.ꝙ ſolet dicere amicus amico:ſum tuus.& q̄is aliqui velint per illū tex.ꝙ talia verba nunq̄ obligēt:tamen attento dicto Archid. crederetur quòd ſi appenſatè vtens operibus alienis faceret ſibi promiſſionem per talia verba.& promitteret multa excedentia laborē,eſſet obligatus ad id quod per arbitriū boni viri taxaretur.Extra gl.tractant hīc do.ct. de iudice qui corā ſe prandente mandauit occidi condēnatum ad mortem:vt cōplaceret meretrici cōmenſali: & nō dicūt qua pœna punitus fuit ſed ꝙ fuit expulſus ab officio.& videtur quod peccauerit mortaliter . etiā ſi mors eſſet iuſta tex.eſt no.in.c.epiſcop⁹.§.ſi ergo.verſ.

3 ex animo.xj.q.iij.¶ †Idem tāgit hīc Pet.de anc.Vtrum

b impunè quis percutiat bannitū captū dū dicit [b]ad prętorē.& concluſio eſt ꝙ non.quia per capturā expirat licentia punidi.vt latè per Bar.in.l.ij.§.tranſfugas.ff. ad.l. corne.de ſica.quia captus debet ſeruari.l.libertas . ff . de ſta.homi.ergo non debet occidi:& quia carceratos non licet occidere.l.fi.ff.de cuſto.reo.& talis dicitur carcera tus propter vincula.l.qui neq̄.ff.de verbo.ſig.Idē Ang. ibi.& Bal.in.l.j.in pe.col.C.vnde vi.Limitās: niſi captꝰ reſiſteret.per.l.fi.C.de his qui ad eccle.confu. vbi bon⁹ tex.quē etiā ponderat Bald.in.l.fi.C.de exhibē. re.dicēs ſe reſpōdiſſe in facto ad excuſationem cuiuſdā biruarij: qui cū nō poſſet capere malefactorē,vibrato telo occidit eū& per hoc dubito de eo quod dixit Bal.in.l. addictos.C.de epi.audiē.dū dixit ꝙ ſi familia ducens cōdemnatū ad mortē,inſultatur ab aliquibus volētib⁹ eū arripere:non poteſt familia eū occidere.niſi hoc habeat in mādatis.Itē pondera ca.vt famę.in fij.de ſen.excō. vtrū qđ ibi moderatur tex.de captura clerici: habeat locū in captura laici.& videBal.in.l.j.ff.de ſtatu.ho.vbi dicit ꝙ conſanguinei venenātes carceratum ne vitu perētur ex publica morte:puniuntur vt patricidę.& ibi etiam ſeq tur dictum Bar.in dicto.§.tranſfugas.

¶ *CAP. V.*

SI aliquis. Homicida eſt qui dat, aut facit ſterilitatis ſortilegia, vel venena.h.d.Nota duos caſus ex quib⁹ aliqs procurat ne vir generet, vel mulier cōcipiat.ſcilicet vtolūtas.libidinis,vel odiū. Idem ſecūdùm do.Ab.de alia cauſa ſimili. puta ſi propter paupertatem mulier nollet cōcipere.quid autē de muliere prægnāte,quā medici dicūt non poſſe euadere mortē:niſi exiſtēs in vtero occidatur poculo:vel aliter,

c vtrū excuſetur [c]ſi hoc faciat?do.Mari.hīc dicit ꝙ ſic.Et allegat Simonē de brixia in cle.j.de homi.& ita dicit ſe diſputaſſe.ſed cogita.No.coniuncta gl. ꝙ faciens talia punitur vt homicida.& nō propriè.quod intellige niſi fœtus eſſet animat⁹.l.pe.& ibi Bal.& Ang.C.de ſica. & l.diuus.& ibi Bar.& Ang.ff.de extraor.crimi.&.l.ſi ſer uus.§.ſi mulier pugno.ff.ad.l.aquil.in quibus iuribus dicitur ꝙ ante infuſam veriſimiliter animā nō putatur vetū homicidiū.de quo vide quę dicā in.c.ſicut ex literarūj.e.niſi mulier per pecuniā fortè vt cōplaceret ſubſtituto marito ſi deceſſerit ſine filijs.ipediuiſſet cōceptionem.per tex.ſing.in.l.Cicero.ff.de pœnis.no.Bar.in.d. l.diuus,&adde ꝙ præſumatur fœtus animatus ſi eſt fœmina intra.xl.dies.Si maſculinus.lxxx.ſecūdū gl.in verbo vnitas.in cle.j.de ſum.tri.in.c.j.§.j.v.di.& in.c.Moyſes.xxxij.q.ij.Et adde Spe.in ti.de leg.§.iuxta.in pe.colū. ver.Itē ſi homi.&.d.Car.in cle.j.in.ix.q.de homi. vbi dicūt ꝙ ſolus Papa diſpēſat cū dātibus cauſam abortui.

✠ *SVMMARIVM*.

1 *Præſtans opem homicidæ,tenetur de homicidio.*
2 *Iſta regula limitatur,niſi operis præſtatio non fuiſſet illa quæ præſtitiſſet cauſam delicto.*
3 *Item dummodo conſtet per ſententiam de præſtatione operis, quia non ſufficit quod principalis ſit condemnatus &c.*
4 *Sequuntur aliæ limitationes huius regulæ. quas vide hīc per ordinem.*
5 *Præſtare autem opem maleficio dicitur:qui dū maleficiū committitur aſſiſtit armatus:etiam ſi arma non moueat.*
6 *Auxilium dicitur eſſe præſtitum delinquenti: vbi inſultans efficitur audacior,& inſultatus timidior.*
7 *Conſulens maleficium non tenetur:ſi delinquens eſſet aliàs facturus.*
8 *Hæc regula fallit tribus modis.vt hīc.*
9 *Clericus efficitur irregularis qui conſuluit vt homicidium perpetraretur.*
10 *Quæ concluſio fallit,niſi clericus ſuaderet in alienam occaſionem licitam pro proximo,vel pro eccleſia &c.*
11 *Item niſi recipiens conſilium eſſet alias facturus. Et conſilio non fuit paritum.*
12 *Delinquens præſumitur in dubio fuiſſe motus ex cōſilio:alias non facturus.*
13 *Paſſus damnum.poteſt agere contra conſulentem in foro canonico,vel conſcientiæ per actionem de dolo ad emendationem totius damni &c.*
14 *Volens exonerare conſcientiam ſuam de malo conſilio nōdum adimpleto,non ſolùm tenetur diſſuadere ne id fiat: ſed etiā prudenter notificare illi contra quem dirigitur vt caueat.*
15 *Plures ſi inferunt damnum:vel committunt maleficium: qualiter ſatiſfacere debent?*
16 *Sequax quis dicatur?*
17 *Et qualiter damnum inferens teneatur de culpa leui,vel lata ibidem.*

¶ *CAP. VI.*

SIcut dignum. In pœnitentia imponēda homicidæ multæ circunſtantiæ attendun tur .h.primò . ¶ Aſſocians homicidam animo occidendi, licet manum non apponat:ſi tamen ſua cauſa ſecuta eſt , tenetur pari pœna. h.d.ſecundò.Aſſocians animo prohibendi ne impediatur,tenetur pœna minori.hoc tertiò. ¶ Spolians bonis occiſum : per hoc non tenetur de occiſo.ſed vt ſatiſfaciat pro peccato non ſufficit reſtituere pauperibus,ſed damnum paſsis.Participantes cum excommunitatis diuerſimodè puniunſ:iuxta modum participationis. Clerici præſtantes huic morti auxilium ,puniuntur.vt hīc. h.d.Not.ex principio regulam notabilem ad cognoſcēdum pondus, vel leuitatem delicti . Ad idem.l.aut factam.ff.de pœnis.&.l.quid ergo.§.pœna grauior .ff. de his qui not.infa.Et vide quę dixi in.c.qualiter.ij.§.fina. circa medium.de accuſa.vbi poſui caſus conſiderandos in pœnis in foro contentioſo. Et ex iſtis not .ꝙ pœnæ ſunt arbitrarię.& eſt gl.in.c.tpa.xxvj.q.vij.& in.c.menſuram.de pœni.diſtin.j.etiam ſi canon imponat certam pœnitentiam .per.c.quem pœnitet . de pœni.diſt.j.ibi. plus confitentibus parcere.quē text.facit ſing do.Abb. in.c.at ſi clerici.in prin.in.iiij.co.de iudi. ſed intellige in quātitate pœnitentiæ:& non in qualitate. Vnde pro publico peccato non poſſet imponere pœnitentiam non publicā.per.c.j.de pœn.& remiſ.Idē do.Ant.ibi. & Archi.& Domi.in.c.ſed illud.xlv.di.Et adde ꝙ poſt impoſitā pœnitētiā pōt eā ſacerdos ex cā mutare. ſcdm Do. in.c.ſi quē.§.notandum.ij.q.iij. Et ſcias ꝙ propter maximam contritionem pōt abſoluere abſq̄ impoſitione

a ¶ Dū dicitur .De hac qōe dic vt latè per Nel.de ſancto gemi.in tract. bānito. q.xxviij. in.ij. parte ſecūdi tēporis.& quid ſi bannitus fuit captus à priuato,ſeu ab incompetenti. per eundem in.d. tract.& parte. qō. xxxvj.& adde in ſi miſſi an o ocidēs du ctū ad furcas,tenea tur de homicidio. & dic vt per Bal.in l.fideicōmiſſa. §. ſi quis.ff.de leg.iij.& vide ēt multa ſimilia per Ale.in.d. §. tranſfugas.in addi. ad bartol.

b ¶ Excuſetur. Adde quod in hoc theologi tenent contrarium.

pœnitentię. ſecũdũ glo. ſi. in. c. ſi is qui. xxiij. q. iij. & in. c. menſura. de pœ. di. j. Et ſentit gl. in verbo apoſtolus. in c. baptiſmi. de cõſe di. iiij. no. Cald. in repe. c. noſtro. de pœ. & re. in. xv. co. & Inn. in. c. Deus qui eo. ti. cũ cõcor. No. ex §. *illi autem*. ꝙ accedens ad delinquendũ cauſa feriendi, vel vulnerandi, vel capiendi, tenetur de homicidio: quia in talibus veniẽs vltra propoſitum imputatur. per. c. ſi. de homi. in. vj. per quẽ tex. dicit. Bal. in. l. ſi quis ſeruo. C. de fur. qđ delictũ extẽdit ſe ad caſum improuiſum: ꝓpter ipſi⁹ facti naturã: quę ad talẽ caſum veriſimiliter ſe extendit. Et ſubdit ꝙ præcedẽs proteſtatio nõ liberat à pœna. *Sed iſta limita* primò. niſi inſtrumentum per quod delictũ cõmittitur cũ ꝓpoſito limito, eſſet ineptũ de ſui natura ad imitandũ propoſitũ. puta quia proponẽs nõ occideret: percutit cũ baculo. ſecũdũ Bal. valde ſing. in. l. cũ mãdati. C. mãdati per. c. ſignificaſti. ij. j̃. e. ¶ *Secũdò limita*. niſi in poteſtate mãdatarij eſſet ſeruare fines mandati. puta niſus percutere extra plateam, percuſſiſſet in platea. ſecundũ Bal. in. l. nõ ideò minus in vlti. col. C. de accu. ¶ Tertiò limita. niſi eſſemus in caſibus in quibus mãdãs nõ tenetur de delicto mandatarij. puta qñ probaretur mandatariũ omnino aliãs fuiſſe facturũ. ſecundũ Bal. ſingulariter. in. l. ſi literas. C. mãdati. Et idẽ in caſib⁹ quos plenè reduxi in. c. mulieres de ſent. excõ. & propter ea quæ ibi dixi, non tango aliqđ de pœna mandantis. Nota ex eo. ver. ibi: *ſi de illa*. quòd in foro cõſcietiæ ex ſola volũtate deliberata ad cõmitendũ, delictũ, ſi per impotentiã facti nõ eſt ſortitus finis. & ió nõ punitur vt homicida. Iura ergo cõſiderantia volũtatẽ quo ad Deũ: procedũt quo ad interitũ ſalutis: nõ quo ad quãtitatẽ ſupplicij. & eſt gl. notabilis in. c. ſi cui etiam non contingat. de pœ. di. j. Et intellige tex. ibi. *citra manuum*. ꝙ habuerunt propoſitũ. ſed tamẽ præuenti à ſocijs nihil fecerũt. ¶ Not. ex §. *illi etiam percuſſoribus opem*. regulã notabilẽ: ꝙ preſtans opẽ homicidio, tenetur vt homicida. [a] & expreſſi⁹ habetur in. l. is qui opẽ. ff. de fur. & in §. ope. inſt. de obl. quę ex delicto naſ. & gl. in verbo defenſam. in clem. j. de pœnis. & pleniſſimè per Sal. in. l. j. C. de rapt. virgi. per Ang. in. l. j. C. de nil agge. nõ rumpẽ. Et quia materia eſt inuoluta: dicas clarè ꝙ iſta regula declaratur primò etiã ſi qualitas grauans delictũ in ꝑſona principalis non adeſſet in præſtante opẽ. vnde præſtans opẽ cõmitti parricidiũ, ita grauiter puniẽ ſicut ipſe cõmittẽs. ſecũdũ Bar. in. d. l. is qui opẽ. & in. l. vtrũ. ff. de parrici. Facit quod not. Bal. in. l. fi. C. de fide inſtr. vbi dicit ꝙ ignobilis deficiẽs in accuſatione nobilis: grauiꝰ punitur. Sed iſtud limita, niſi dãs opẽ ignoraret illã qualitatẽ aggrauantẽ. ſecundũ Ang. in. l. j. per tex. ibi conſocios & conſortes. C. de nili aggeri. nõ rũpẽ. & ita dicit ſe obtinuiſſe in facto. & ſequitur hîc Io. de ana. Sed cõſidera: quia ignorantia excuſaret: quãdo eſſet ſuper nõ delicto ſed quòd ſciens delictũ, & ignorãs: certã qualitatẽ excuſetur. videtur cõtra gl. ir, c. meritò. xv. q. j. vbi nõ excuſatur dãs operã rei illicitè. ſi quid vltra ꝓpoſitũ eueniat. ¶ Secundò declara iſtam regulam. etiã ſi qualitas aggrauans delictum nõ adſit tẽpore quo quis dedit principiũ auxilij: ſed tẽpore maleficij. vnde ſi volenti occidere priuatũ, dedi ſcienter arma: & interim ille conſtituatur in dignitate: imputabitur mihi: etiã quo ad illã qualitatẽ. Ita Bar. in dicta. l. is qui opem. Et allegat gl. in. l. j §. ꝓſuadere. ff. de ſeruo corrupto. quod dictum eſt de directo contra Ange. in eo. qđ impugnaui ſuprà. ¶ †Modò aduerte: quia iſta regula limitatur primò. niſi præſtatio operis non fuiſſet: illa quæ præſtitiſſet cauſam delicto. ſecundum Sali. in. d. l. j. in vlti. char. C. de rap. virgi. fundantem principaliter ſe in iſto tex. bene facit quod no. Bal. in. l. iudices. C. ad. l. iuliam pecul. ꝙ auxilium ad hoc vt ſit punibile: oportet quòd ſit de actu proximo. puta quia aſſiſtit facienti. ſecus in actu remoto. pro quo vide tex. optimum cùm glo. in. c. fœlicis. in verſic. ſimplici fauore. de pœn. in ſexto. per quam gloſ. dicit do. Cardi. in clement. j. in. xj. q. de pœn. notabilem differentiam eſſe inter fauorem propriè ſumendo: & inter ſimplicem fauorem. & ideò dicunt Bald. & Roma. in. l. in. j. ff. ad ſil. le. quòd vt inquiſitio teneat propter opem præſtitam: oportet ꝺicere quòd fuit præſtita: vt ab illo maleficium committeret. Et ſentit Bart. in. l. qui ſeruo. ff. de furt. & in. l. ſi in rixa. ad fin. ff. de ſica. ¶ †Secundò limita regulam, dummodò conſtet per ſententiam de præſtatione operis: quia non ſufficeret quod principalis eſſet condemnatus fortè ob contumaciam: vel vt confeſſus ad hoc vt illa noceret accuſato de ope. ſecundum Barto. in l. ſi is qui rem la. ij. §. ſi tu Titium. in fine. ff. de furtis. imò confeſſio publici malefactoris non noceret iſti ſecundum Bald. in conſi. quod incipit. Aſſeſſoris delicto. imò nec ſententia lata contra principalem ordinariè conuictum. ſecundum Pet. de ancha. conſi. ccxij. incipi. Nos Bartholomeus. in fine. Et Angel. in dicta. l. ſi tertium. domin. Maria. in. c. qualiter. el. ij. de accuſa. in. q. xj. artic. lx. ¶ Tertiò limita niſi ex qualitate extrinſeca augeatur vel minuatur pœna. puta ex confeſſione, aliãs negatiõe: quia nec augebitur, nec minuetur in præſtante opem. ſecundũ Bar. in. l. libertis quos. §. poſthumis in fi. ff. de alimen. & cib. legatis. ¶ †Quartò limita niſi poſt delictũ commiſſum aliquis aſſiſteret malefactori in auxilium: quia nõ dicitur propriè dediſſe opẽ dilicto, ſecundum Bar. in. l. non ſolùm. §. ſi mandato. ff. de iniu. vbi dicit ſe vidiſſe multos aſſeſſores errare in hoc. Idem Bar. in. l. ſi quis in graui. §. ſi quiſq̃. ff. ad ſillei. & in. l. in furti. §. ope. ff. de furt. & Bar. & Bal. in. l. raptores. C. de epiſ. & cleri. eſt verum quòd contra aſſociantẽ poſt dilictũ oritꝰ præſumptio cõſilij, vel occulti auxilij: per quã cogitur talis probare contrarium. Ita intelligendo quod no. Bal. in. l. non ideò minus. in pen. co. C. de accu. ¶ Quintò limita niſi quis ignoranter præſtitiſſet opem: quia dicenti ſe velle ire rus cõmodaſſet equũ: & arma. & occidiſſet hominem ſecundũ Bal. in. l. quicũq; in pe. co. ver. no. vj. C. de ſer. fugi. per. l. apud antiquos. C. de fur. ꝓ quo vide q̃ latè dixi in. c. ſi quis epiſcopus. §. de hæreticis. & ideò Bar. in. l. omnes. C. de agrico. & cenſitis. lib. xj. dicit ꝙ in inquiſitione eſt apponendum verbum ſcienter. ¶ Sextò limita niſi eſſemus in actibus vbi quis repellitur propter homicidium: quia præſtans opem homicidio, non repellitur: quia licet teneatur vt homicida: non tamẽ eſt homicida. ſecundũ Bar. in. d. l. is qui opem. propter gl. ibi. qđ limitat etiã Bar. vt nõ procedat ſecũdum canones. per iſtũ tex. ¶ Septimò & vltimò limita niſi lex expreſſè aliter puniret principalẽ q̃ præſtantẽ opem ꝓut ĩ caſu dictæ. l. j. de rap. vir. & dictę. l. j. de nil. agger. nõ rũpẽ. In iſta materia vide ibi in locis priò allegatis. & per do. Car. in cle. j. in. xj. q. de pœ. & eleganter per Pet. de anc. in regula acceſſoriũ. in. vij. oppo. de reg. iu. in. vj. Et addeꝛ ꝙ ille dicit ꝑſtare opẽ: qui dũ maleficiũ committit aſſiſtit armatus: etiã ſi arma non moueat. Ita ſingulariter voluit Inn. in. c. cõtinẽtiã j̃. de cle. percuſſo. & videt tex. hîc. in verbo. *illi autẽ*. & hoc dictũ Inn. multũ cõmẽdat Bal. in. l. data opera. in. ij. col. ver. Itẽ notãdũ eſt C. q accuſare nõ poſ. & ibidẽ ĩ. xxij. col. & in. l. j. poſt prĩ. C. de ſer. fugi. Et adde gl. in ver. pergẽtes. quę incipit. & finit. Iã armati. in. l. licet. C. de pac. Idẽ Pe. de anc. in d. regula. Aſſeſſoriũ. & Io. de ana. in. c. ſi perfodiens. §. e. & in c. ita quorũdã. de iudęis. Et ió dicit Bar. in. l. iij. §. armis. ff. de vi & vi ar. ꝙ ille qui habet arma ad latus: licet non poſuerit manum ad ea: tamen dicitur intuliſſe vim cũ armis. Et refert Lud. Ro. in ſingu. cccccclxxv ᵇ. Incipiente inſultis factis cum armis. dicas inſultum factum cum armis etiam ſi non extrahentur. & ita Albericus in ſecunda

a ¶ De homicida. Vide ad materiã Ale. in cõſi. xv. co. j. volu. & dicvt latè per Ang. are. in tract. maleſi. ĩ verbo, Andreã auxiliatorem & in ver, dicto maleficio ſemper aſſiſtit, & vtrobiq; addita. & per practicam pap. in forma inquitionis. in ver, opẽ & auxiliũ. & vide Cepol. cõſil. xxvij. col. iij.

b ¶ Cccccclxxv. Adde ꝙ eſt. cccccclxxij. & etiã adde quod cõſi. Pet. de anch. j. allegatũ ſub numero. ccxij. eſt numero ccxvj. incip. nos. Bartholo. inę, & eſt in. j. col.

cunda parte ſtatutorum. q. xxxviij. & do. Maria. dicẽs ita ſe obtinuiſſe in facto. in. d. c. qualiter. articu. lx. allegat ſolum Bal. qui de hoc nihil dicit. in. l. j. C. de verbo. ſignifi. Item Pet. de ancha. in dicto conſi. ccxij. dicentem eſſe regulam in iure, ꝙ ille dicitur auxiliari, ex cuius præſentia inſultatus redditur timidior. allegat Io. and. in. c. cõtinentiã. Idem Bal. in. l. non ideò. in penul. colũ. verſi. item quæro. C. de accu. dicenſeſſe verã theoricam, ꝙ †vbi inſultans efficitur audacior, & inſultatus timidior dicitur preſtitum auxiliũm. & ideò dicit Inno. in. c. petitio j̃. eo. ꝙ ſi clericus aſſiſtẽs bello iniuſto nihil facit: ſed ꝑſentia ſua accẽdit pugnãtes. homicidia ſequẽtia faciũt ipſum irregularem. Idẽ do. Ab. in. c. ſignificaſti. el. ij. j̃. eo. Super gl. in verbo. mors. imò ſingulariter dixit Spe. in ti. deleg. §. iuxta. ver. quid ſi aliquis. ꝙ ſi clericus qui multum diſſua ſit amico ne homicidiũ cõmitteret, videt eũ pertinacem & dum vadit ad maleficiũ, aſſociat eũ ſemp diſſuadẽdo ſed tamẽ dubitãs ne ſuccũbat, aſſiſtit ei armatus: & inde ſequiſ mors: erit irregularis. & allegat Hoſt. hîc. Et adde gl. in. l. iij. §. q armati. ff. de vi & vi arma. quę relata ad tex. probat ꝙ exiſtẽs armatus quãdo eſt in loco per quẽ videtes arma timuerũt: ſi deponit arma, & intulit vim: dicit intuliſſe cum armis. Et omnia iſta limita: dum diciturde præſentia adhibita maleficio. vt intelligaꝛ: dũmodò illa præſentia ſit ex ꝓpoſito aſo ſe immiſcẽdi ſi oporteret. ſecus ſi caſualiter ex accidenti. ſecundũ Pe. de anc. in dicto cõſilio. ccxij. ꝓpe finẽ. recurrẽdo ad cõiecturas. ſed quòd in dubio præſumiꝛ caſualiter affuiſſe. & vide Bald. in. l. j. in lectura antiqua. ff. de ſeruo corru. & ĩ. c. j. de beneficio fratris. vbi ſequitur Inn. in. c. continentiam. ¶ †Not. ibi. *animum regis inflammaſſe*. tex. notabilẽ. ꝙ cõſulens [a] malficium, nõ tenet: ſi faciẽs erat aliãs facturus. ſecꝰ ſi cõſiliũ, vel inſtigatio dedit cãm maleficio. & hæc ſit prima queſtio: quãdo dubitatur de cõſulente. Ad idẽ. l. non ſolũ. §. ſi mãdato. ibi. niſi nolenti. ff. de iniur. Idem Sali. in. l. j. C. de rap. virg. & hoſti. in. c. j. de offi. dele. & ibi Imo. dicẽs hãc eſſe cõem opi. eſt verũ ꝙ cõſulẽs aliãs facturo: licet nõ teneatur ex toto: tamẽ puniꝛ. ſed mitiꝰ. per tex. hîc ibi, *nõ ita ſeuere*. Et facit. l. j. §. fi. ff. de ſer. cor. Ibi: nõ eñ oportuit ludẽdo augeri malitiã. facit. l. ſi ſeruo. ff. de fur. & text. in §. ope. ver. certè. inſti. de obli. q̃ ex delicto. naſcuntur. Et ſecundũ hãc cõcluſionẽ itelligas Bar. in. d. §. ſi mãdato. Et Bald. in. l. j. in. j. co. C. de ſeruis fugi. ¶ †Fallit primò hęc cõcluſio in atrociſſimis. in qbus nõ diſtingit hoc modo: ſed cõſulẽs omnino teneꝛ. per. c. felicis. de pœnis. in. vj. Et clemẽtina ſi quis ſuadente. eo. ti. Sed hæc puto reſtringenda ſecũdum tex. noſtrũ. In quo delictũ nõ erat nimis atrox q̃ in illis iuribus. ¶ Fallit ſecũdò niſi delinquẽs puniaꝛ pœna quadrupli. puta quia ſit fur manifeſtus. inſti. de obligatio. q̃ ex delicto. ꝙa cõſulẽs tenetur ad duplũ: ex quo in eo nõ poſſunt cadere requiſita in fure manifeſto. ſecũdum *Sali.* in. l. j. x. colũ. C. de rapt. vir. Cõtra quẽ facit ꝙa vt dicã in quinta cõcluſiõe: ad plus teneꝛ cõſulẽs quã auxiliãs: vbi agit de dãno reſarciendo. Sed qualitas aggrauãs delictũ in principali: no cet preſtãti opẽ, vt, §. de ope. in prima declaratione concluſionis. Fallit tertiò. niſi lex, vel ſtatutũ diceret ꝙ nullꝰ aliꝰ teneaꝛ: niſi faciẽs. ſecundũ Bar. in. l. ex cauſa furtiua. cũ. l. ſeq. quę incipit. proinde. ꝑ illum tex. ff. de cõdi. fur. ¶ †Secunda cõcluſio. Si ex conſilio clerici ſequiꝛ homicidiũ, & mẽbri mutilatio: eſt irregularis. vt hîc. et in. c. ſi quis viduã. l. di. & in. c. ſi quatuor. xxiij. q. viij. & in. c. ij. ad fi. de cle. pug. in duello. Amplia ſecundũ Inn. in. c. ad audiẽtiã j̃. e. Idẽ ſi cõſuluit cõſtructionem rei ex qua ſequitur homicidiũ. puta ad inſtrumẽtũ aliquod vtile bello. Idẽ ſi conſuluit rem illicitã: etiã quæ veriſimiliter nõ ſit homicidiorum productiua. puta furtum clãdeſtinũ. vel rapinã: quia homicidiũ inde ſequens etiam præter ſpem imputatur ſibi. Et ſequitur Spe. in ti. de legatis. §. iuxta. ver. ſed quæritur. Idẽ ſi oſtendit ſolũ vtilitatem prouenientem ex homicidio. ſecũdũ Io. andr. in. c. fœlicis. in. ij. co. de pœnis. in. vj. Idẽ ſi ille cui cõſuluit occidatur. ſecũdũ Inn. d. c. ad audiẽtiã. licet alij. cõtra. vt ibi dicã. ¶ †Fallit primò iſta concluſio. niſi in alienã occaſionẽ licitam ſuaderet clericus. puta pro proximo, pro eccleſia, vel patria: ſecundũ Spe. in. d. §. iuxta. verſi. porrò. Quid ſi aliquis alicui: ſi tamen videret aliquẽ moriturũ, nõ cõſulat ſecundũ eum: niſi fortè ſit mors ſecutura pro Chriſto: exẽplificat de martyribus: & alijs dicẽs valde ſingulariter ꝙ hoc excuſari inquiſitores tradentes cõdẽnatũ iudici ſeculari: etiã ſi ſũt omnino certi de futura morte. ¶ Fallit ſecũdò niſi recipiẽs cõſiliũ à clerico eẽt omnino aliãs homicidiũ facturus per p̃dicta. Et expreſſè do. Ab. poſt Hoſt. in. c. ex literis. prope fiñ. de exceſſi. prælato. ¶ †Fallit tertiò dũmodò cõſilio nõ fuit paritũ. ſecũdum Io. an. notabiĺr in. d. §. iuxta. ĩ ver. ſed q̃rĩ. ĩ additiõe. Hoc autẽ intelligas. & eſt ratio notabilis. quia ſola voluntas nunq̃ facit quẽ irregularem. ſecũdum Arch. in. c. periculoſe. cõtra gl. fi. ibi. de pœni. diſt. pria. Et no. gl. ſ. c. pxi. & Arch. in. c. q bõa. §. ſi ergo. i. xij. co. xvij. qõ. j. & c. fi. xxiij. q. viij. Etiã ſi voluntas deueniat ad actũ extrinſecũ, cum omni cognatu, ſiue effectu. ſecũdũ Domi. in. c. ſi qs poſt. lj. diſt. vnde dixit Archi. in. c. fin. xv. q. j. ꝙ ſi clericus inueniat mortuũ illum ad quem accedebat, vt eum occideret & intulit ei vulnus: non eſt irregularis. & ideo dicit ſingulariter Spe. in dicto §. iuxta. verſi. Sed quid ſi agenti. ꝙ clericus habens ratũ homicidium eo ignorante commiſſum: non eſt irregularis. Et ſequitur Arch. in. c. omnes. xvij. q. iij. & Hoſt. in ſumma huius titu. §. quæ noua. verſ. quid ergo ſi placet. & pondera. quia ſentiũt oẽs ſecus eſſe ſi homicidiũ factũ fuiſſet nomine ſuo: etiã eo ignorãte: quia tũc ratihabitio trahiꝛ retro. & mãdato cõparatur. vt in regula ratihabitione de reg. iur. in. vj. Et probatur optimè in. c. cũ quis. in princi. de ſentẽ. excõmuni. in. vj. de clerico autem cõſulẽte tanq̃ iure perito, de pœna rei per ſecularem puniẽdi. Vnde gl. & omnes in. c. ex literis. de exeſ. prælato. ꝑ domi. in. c. ſi. iij. diſt. per Bal. in auſ. habita. in princ. C. ne filius pro patre. & per domi. Ab. in. c. j. de fur. Et cõmuniter dicit quòd ſi conſuluit ſuper caſu occurrẽte: & cõſiliũ ſuum det cauſam morti. q̃uis iuſtæ: eſt irregularis. per dictum. c. ex literis. ſecus ſi caſu nõ occurrẽte generaliter requiſitus reſpondet: vel exiſtens de conſilio reg. cũ alijs facit ſtatuta criminalia. vt per Bald. in. d. auſ. habita. ¶ †Tertia cõcluſio. In dubio ꝑſumitur delinquẽte fuiſſe motũ ex cõſilio: & aliãs nõ fuiſſe facturũ. ſecundũ Bal. in. l. data opera. in. xxij. col. C. qui accuſa. nõ poſſ. & in §. iniuria, in penul. col. ver. quęro ſi Titius. de pa. iur. fir. Facit quod no. Bart. & Ange. in. l. ſi vẽtri. §. in bonis. ff. de priui. cre. de domino qui dixit famulo [a] in aure certa verba. & ille ſtatim iuit, & occidit hominẽ. qa preſumiꝛ homicidiũ factũ de mandato domini. ſicut etiã dixit Bar. in. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acgren. hęredi. de capitaneo qui dixit famulo: fac vt audiã nouum. deinde inimicus dominireperitur mortuus. & pulchrè Bar. in. l. j. in. iij. colũ. C. de ſer. fugiti. imò ſingulariter dixit Innoj̃. e. ĩ. c. ad audiẽtiã ꝙ ſi recipiẽs cõſiliũ per multos dies tardauit: & delictũ poſteà cõmiſit: adhuc preſumitur feciſſe vigore cõſilij. eſt verum ꝙ per cõiecturas probari poſſet delinquentẽ omnino fuiſſe facturum. puta ſi ante mandatũ, vel cõſiliũ feciſſet preparamenta ad homicidiũ. iuxta gl. in. l. apud Celſum. in princi. in verbo cauſa. ff. de doli exce. quã in hoc facit ſing. Ang. ĩ. l. j. ff. de eo per quem fac. erit. Idẽ ſi ipſe delinquẽs minatus fuiſſet mortem occiſo. & eſſet vir ſolitus exequi minas. ſecũdũ Bal. in. l. metũ. in fi. C. quod metus cauſa. & Imo. in. l. fina. de hære. inſti. cum concor. ¶ †Quarta concluſio. Cõtra conſulentẽ poteſt damnũ paſſus agere in foro canonico vel cõſcientiæ per actionẽ de dolo: ad emẽdationem totius dãni. ſed nõ per interdictũ vnde vi. quòd competit

a ¶ Quod cõſulens, de materia hic contra dicta per Feli. vide etiam latiſſimè per eũdẽ in. c. j. de offi. dele. maxi. in. vij. iiij. & v. colum.

b ¶ Dixit famulo. Adde & de hoc vide per Alex. ĩ cõſi. lxix. col. ij. vers. ex p̃dictis. in. ij. volumine.

ſolùm contra ſpoliantẽ.c.cũ ad ſedem.de reſtitu.ſpol.& procedit cõcluſio:ſiue omittat agere cõtra principalem: quia potens eſt.ſiue ex arbitrio volũtatis hoc faciat. Ita no.Inno.in.c.querelam.in.ij.colũ.5.de elect.& Inn.Ioan. andr.& omnes hîc.& Pet.de ancha.in.d. regula acceſſorium.in.vij.oppoſitione.vnde exclamat hîc domi.Abb. contra conſulentes principi iniuſtas extorſiones.Etideò dcit domi.Abb.in.c.quãtò.vbi bonus text.de iureiurã. quòd tales non merent habere titulum conſiliarij.& be ne facit quod dicitur de aduocatis:qui per iniuſtum cõ ſilium quod iudex eſt ſecutus damnum intulerunt parti quia tenetur ad reſtitutionem.ſecundũ do.Ant.in.c.tua j.eo.cũ concor.de quibus ibi.¶ Fallit ſecundò iſta concluſio.niſi conſultus eſſet aliâs facturus per prędicta.& per text.maximè per id quod dicam in fine poſt Inn.hîc de damnis datis ex leui culpa peccatum conſulens. per tex.in.c.ſed penſandum.vj.diſtin.ſed per ſolam pœnitẽ-
14 tiam aboletur peccatum.iuxta.c.fi.de ſimo. ¶ † Vltima concluſio. Volens exonerare conſcientiã de malò conſilio nondũ adimpleto:non ſolũ tenetur diſſuadere ne id fiat:ſed etiam prudenter notificare illi cõtra quẽ dirigit vt caueat.ſecũdũ Inn.in.c.ad audiẽtiã. & Spe.in. d.§.iuxta ver.ſed q̃rit qñ occaſione. Et Bar.in.l.nõ ſolũ.§.ſi mã dato.ff.de iniur.& Bal. in.§.ope .inſti.de obligatio. quæ ex delicto.naſ.& Sali.in.l.j.i.ix.colũ.verſi.x.quæro.C.de rapt.vir.¶ Fallit primò in mandante.quia ſi ante execu-
17 tuman mdatum notificat mandatario vt nõ exequatur, ſufficit. iuxta gl.ij.in.c.cũ quis.de ſen.excõ.in.vj.& in.c. mulieres.de ſent.excõ.ſenten.excõ.ſecundũ Innoc.in.d. c.ad audientiã.quia cũ mandatarius habet operari reſpectu mandantis,ſi non obedit reuocationi: non imputat domino:quia conſilium habet operari reſpectu mandãtis ſinon obedit reuocationi:nõ imputatur domino:qa cõſiliũ habet operari reſpectu cõſulentis & operantis vn de malitia propoſiti impreſſa exequenti põt dici ſatis ex tirpata propter reuocationẽ conſulentis. & iſta omnia procedunt in conſilio dato in malè fieri. ſed de conſilio dato in cõtractib9 dicas vt p gl.in regula nullus ex cõſi. li.vj.&.d.Ab.in.c.nuper.de ſen.excõ.li.vj. Et ſcias q̃ his caſib9 gb9 ſimplex ſacerdos nõpoſſet malefactorẽ abſoluere nõ poterit ẽt abſoluere cõſulẽtẽ vel mãdantẽ aſs nõ facturum. qa iſta æquiparant. vt vides vnde ſuccedit gl. in.c.ſi poſtquã de elect.in.vj. ¶ In glo.in verbo.*habeant.* ibi.*pœnas corporales*.No.q̃ punitus corporaliter loco pœ nę pecuniariæ.ſi deuenit ad meliorem fortunam: nõ co gitur ſoluere.Et eã facit ſingularem Roma.in ſing. xxv. Et declara vt latius dixi in.c.ad liberandum. de iudæis. ¶ In glo.magna.ibi. *præcepto*. quando quis teneatur ex mãdato in maleficijs.vide Bar.in.l.nõ ſolũ ſi mãdato.ff. de iniur.& do.Abb.poſt.d.Ant.in.c.mulieres j.de ſenten. excõ.vbi aliâs ordinatè dixi.Ideò omitto. ¶ In eadem.ibi *nunquam diſpenſatur*.Dic contra quòd imò in homicidio voluntario poſſit papa diſpenſare.de quo latius dicetur in.c.ad audientiam j.eo. ¶ In ea.in ſi.opinio.Hugoli.approbata eſt in cle.vnica.de homici. Quando autem dicatur defenſio neceſſaria.diceturj.eo.capi. ſignificaſti.el ſecundo. ¶ In glo.fin.Nota ad ea quæ dixi.in.c.ſicut. de
15 iudæis.cuius ſit electio in pœnis alternatiuis. ¶ † Extra gloſſ.tangit hîc Inno.quando plures inferunt damnum, vel commitunt maleficiũ:qualiter ſatisfaciant:de cõſulẽ te dixi.ſ.in quarta concluſione. Sed ſi ſunt principales: & equaliter cooperantes:tenetur quilibet inſolidum. ſi tamen pro maleficio vnius deberet villa puniri in centum:ſi dictæ principales perſonę ſimul delinquant, non punietur in mille,ſed ie centum.ſecundũ Inno. pro quo vide text.Bart.& doct.in.l.quoniam multa facinora.C. vnde vi.& Barto.in.l.ſenatus.ff.de accuſa.& in.l.inficiẽ do.§. infans.ff.de ſerui.& in.l.ſi gemina arbor.ff.arbor. fur.cęſ.& Cardi.in clemen.prima.verſi.ſi qui . in.j. col.

a ¶ Dictis in no. Ad de eundẽ Feli . in in.c.j. col.xſ.in fi. ſ.de cõſti. Panor. in.c.cũ cauſam.ſupra de teſti . & in c.quoniam cõtra. col.xiiij. ſupra de proba. & adde q̃ ſingu. Ro, eſt nu, cv.

de priuile.cum concor.in quibus pulchrè habetur quando vnicus actus producens diuerſa maleficia, habeatur pro vno maleficio.vel propluribus.Si verò non eſſent principales:ſed eſſent aliqui ſequaces vnius caporalis: dicas quòd tenetur quilibet pro rata qu antũ habuit: nõ
16 autem inſolidum.ſicut ipſe principalis. ¶ † Et dicitur ſequax in caſibus de quibus in tex.iſto.puta conſulendo, aſſiſtendo.& ſimilibus.Imo ſingulariter ſubdit Innocẽ. quòd ſi aliqui aſtitiſſent ad finem pacificandi, tamen ſi hoc proteſtati non ſunt,& paſſus damnum probabiliter hoc ignorabat :imputabitur eis talis culpa. potuerunt enim aggreſſi reddi timidiores ex preſentia illorũ: cuj9 finem ignorabant.quod bene not.Et credo debere intel ligi attenta qualitate perſonarum: vtrum verofimiliter poſſent factis vel clamore inſultatũ timere.Subdit poſt eã Inno.valde ſingu.q̃ iſta procedunt.vbi per dolum ali quis damnificat proprium.ſed ſi ex diligentia, vel leui culpa:quãuis tunc teneretur in foro ciuili ad damnum. I.iij.ff.ad.l.aquil.cũ ſimil.tamen in foro conſcientiæ im ponitur ſibi pœnitentia pro illa inaduertẽtia.puta quia neglexit cooperire ignem:vnde domus ſua cum vicinis eſt incenſa:vel poſuit ignem in ſua ſtipula:non aduertẽs ad impetum ventorũ.ex quibus poſteà ſegetes vicini ar ſerunt.Et idem in ſimilibus:quia de hac leui culpa non grauabit eum cõfeſſor ad reſtitutionem. Fatetur tamen
17 † ſecus eſſe ſi ex culpa valde lata:etiam citra dolum hoc feciſſet.quia quo ad reſtitutionem tenebitur vt de dolo puta ſi propè domum de facili cõbuſtibilem poſuiſſet fucinã:vel magnum ignem feciſſet:quia non eſt culpa le uis.ſed eſt adeò lata:quod æquiparatur dolo . Et cũ iſtis
a dictis Inno.[a] hîc tranſit Ioan.de ana.& do.Abb. ſingu.in c.j.in col.ij.de conſti.& in.c.dilecti.in.v.colum.ſ.de arbit.& Roma.in ſing.cvij.Et facit quod not.do. Abb.in c.ſignificatum.per illum text.de pœ.& remiſ.eſt verum quod contra hoc hîc poteſt modò inſtari.quia lex ciuilis iuſta non nutriens peccatum,ligat in foro conſcientię.ſecundum Ioan.and.poſt beatum Tho.in.c.ij.de verbo.ſigni.lib.vj.not.Pet.de ancha.in regula poſſeſſor. de regu.iur.in.vj.& conſil.xxj.&.xxv.Latè Cal.in diſputa. Bononienſi.ſtatuto.in vlti.col.& in titu.de conſti.conſ. xx.& Bal.in.c.quæ in eccleſiarum.propter gloſſ.primã ſupra de conſti.cũ concor . ſed in caſu noſtro lex ciuilis non eſt iniuſta:nec nutrit peccatum.ſed requirit diligentiam in aduertẽdo damnum proximi.ergo&c.ſed reſpõ det do.Abb.in.c.ſi egreſſusj.de iniur.quod iſtud nõ eſt in pœnã propriè rectitutionis damni.ſed eſt imponere pœnam de qua forus conſcientię non curat.iuxta gloſſ. in.c.fraternitas.xij.q.ij.cũ his quæ dixi.in.c. audiuimus. de ſimonia.Sed certè ſicut in lata calpa Innocen.hîc fate tur reſtitutionem debitam non loco pœnæ:ſed reſtitutionis damni.Idem videtur in culpa leui. vnde dici poſſet quòd ideò iſta lex ciuilis non ligat in cõſcientia:quia fundat ſe in quadam præſumptione:quam videtur in ſe habere illa negligentia.& ideò ſuccedit theorica Bal.in l.cũ quis.in.x.colũ.C.de iur.& fact.igno.vbi dicit fuiſſe Bononię diſputãdo in ſcholis prędictorum concluſum quod lex ciuilis fundans ſe ſuper præſumptione non ligat in foro conſcientię:quando habetur veritas eneruãs illam præſumptionem.Idem Bald.in.l.ea quæ.C.de con di.indebi.& in authen.ſi qua mulier.C.de ſacroſanct.ec cleſiæ not.Pet.de ancha.poſt Cald.in.d.regula poſſeſſor in.xxiiij.colum.& Ana .in.c.ex literis.in.xj . colum. de rap.& in.c.in ciuitate.in.viij.colum.de vſur.Et idem eſt in lege canonica.per ſingularem doctrinam Ioan. andr. in capitu.ſi quidem.de ſpon.vbi dicit iſtum text.non ligare conſcientiam:ſi veritas eſt in contrarum. Et ſi diceres q̃ etiã in lata culpa lex fundat ſe in præſumptione tũ militat in cõſcientsa.vt dixi.ergo &c.reſponde q̃ illa la eſt vna præſumptio adeò vehemens & indubitata, q̃

æquipollet

æquipollet veritati. Et ſecundum hoc limita ſingulariter doctrinam Bal.in.d.l.cũ quis.cũ concor.

❧ SVMMARIVM. ❧

1 *Mortuus quando quis dicatur ex vulnere?*
2 *Irregularis vt quis efficiatur,non refert an quis moriatur ex vulnere:vel ex infirmitate cauſata ex ipſo vulnere.*
3 *Leuis culpa non nocet delinquenti.*
4 *Recidiuatio attribuitur primo morbo.*

¶ CAP. VII.

b PResbyterum. A ſacerdotio deponitur percutiens cauſa diſciplinæ:ſi modũ excedat & mors inde ſequatur.h.d. ¶ Not.q̃ lata culpa imputatur ad irregularitatem: etiã ſi in opere licito aliquid eueniat vltra voluntatem.quia imputatur excedenti modũ non exhibita diligentia. ſecũ de iure ciuili.quia lata culpa ĩ maleficijs nõ imputat ſeu æquiparat dolo.l.in lege.ff.de ſica.plenè Bar.in.l.j.§.j. ff. ſi quis teſta.libet eſſe iuſ.fu.& plenè dicetur j.eo.c.lator.
1 ¶ Not.ibi.*poſt paucos dies.* † q̃ eſt p̃luptio quẽ deceſſiſſe ex vulnere:qñ morĩ paucis diebꝰ poſt.Facit.c.ſequẽs in verb.octo dies&.c.ad audiẽtiã ĩ verb.aliquã diuj.e.&.c. ſi qua fœmia.l.di.Et ideò dicit hîc Car.q̃ ſi ſtatuta ĩ hoc ponerent certũ tp̃s:tñ q̃tũ ad irregularitatẽ ſeruabit lex canonica.Et vide tex.no.in.c.ij.de cle.p̃cuſ.vbi moriens multo tẽpore poſt nõ dicit mori ex vulnere:eiã ſi adhuc non fuiſſet vulnus cõſolidatũ.qđ intelligit.d.Ab.ibi qñ
2 percuſſus eſt viſus cõualuiſſe[a].ſed ſi ſemper in deterius proceſſiſſet:dicit ex vulnere mortuus.Et vide glo. ſingularem ſedm oẽs.in.l.j.in verbo depulſa.C.de emẽ.ſer. quæ dicit q̃ ſi poſt vulnus vulneratus finito triduo ambulauit pedibus ſuis:non dicit vulnus mortale.Et mors ſequens nõ imputatur offendendi:quaſi homicidæ . ſed bene vt vulneranti.Et eã ſequitur Bar.ibi.Et quãuis An ge.in lectu.Florentina videatur cõſiderare.xl.die:tamen plenius loquitur Salice.ibi norans tres caſus.Primus qñ conſtat vulnus eſſe mortale.quia non attenditur quãto tempore vixerit.l.ſi ex plagis. in prin.ff.ad.l.aquiliã.Secundus.quando conſtat vulnus nõ eſſe mortale:quia tũc nec inſpicitur tẽpus nec mors ſequẽs nocet vulneranti. l.qui occidit.§.ſi.ff.ad.l.aquil. ¶ Tertius caſus qñ eſt dubium.& tunc dicit q̃ ſi poſt triduum ambulat:procedit glo.ibi.Si verò intra paucos dies iacens mortuus fuerit præſumit mortuus ex vulnere.& eſt doctrina clara.Et iſtum vltimũ limita.niſi eſſet mortuus ex mala cura:vel
c imperitia medici:vel ex aliqua inordinata comeſtione, vel inobedientia infirmi.vel quia non adhibuit medicũ ſecundũ Bal.in.l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir.ff.ſol.matri.argu. glo.ibi in verbo facere.quã dicit auream.& idem Imol. ibi dicẽs hoc eſſe quotidianum.Idem Bal.in.d.l.qui occidit.vbi videtur text.Et exemplificat Bald.puta ſi concubuit cũ vxore.idẽ Flo.ibi dicens ex hoc reddi cautum libellantẽ,vel facientem articulos in defenſionem vulnerantis.Idem Bald.plenè in.c.j.quibus modis feu.admit. in.iij.colum.verſi.ſexto quæro.& in.l.ſi non ſimpliciter in.iiij.colum.C.de ædi.act.dicens quòd vitiũ medici vel malitia medicinę excuſabunt vulnerantem.Idem Ange. in.l.q̃ ſi nolit.§.ſi mãcipiũ.ff.de ædil.edict. dicẽs q̃ ſi vul nus ſecundũ iudicium medicorũ põt ſe habere ad vitam & ad mortẽ:ſi vocatur medicus imperitus,& moriatur percuſſus:nõ imputatur vulneranti.& ideò Bart.in.d.l. ſi ab hoſtibus. exclamat contra vocantẽ medicũ qui neſcit vnã literam.Idẽ Bald.in addi.Specul.ſuper rubrica. de homici.dicens quod ſi cõſtat de inordinata vita infir mi: imputabitur ſibi in eadem Flo.latè in.l.ait lex.§.j.ff. ad legem aquil.loquens de non obediente medico.Facit quod not.Bald.in ſi.in.x.colũ.C.de hęred.inſti.vbi dicit imputandum eſſe commitenti cauſam aduocato imperi to.& .d.Io.de platea in.l.nec ſemel.C.de re mili.li.x.dicẽs q̃ ſi poſt relationem medicorũ q̃ vulnus nõ ſit mortale infirmus moritur:prę̃ſumit mortuus ex mala cura &cuſtodia.Et dicit Bal.in.c.j.quib.ſeu.admit.q̃ iſta negatiua.Vulnus magnũ in loco periculoſo nõ fuit cauſa mortis:eſt difficilis probationis.adeò q̃ in varietate referen tiũ ſtaretur dicentibus affirmatiuã.Facit qđ not. Bal.in authen.oẽs peregrini.C.cõmunia de ſucceſ. vbi dicit, q̃ ſi aliqui magiſtri dicunt equũ bulſum b,aliqui uõ ſtatur affirmantibus.Et iſtis adde Albericũ in.ij. parte ſtatuto rũ.q.xxxvij.incipiente.Item ſi aliquis vulneraverit. vbi ponit de percuſſo non mortaliter:in quo ſuperuenit febris:quę eũ interfecit.& poſt multa argumenta pro & contra,cõcludit ſtandũ eſſe dicto medicorũ. Vtrũ vul-
2 nus dederit oĩmodã cauſam febri. Tu dicas † q̃ quantũ ad irregularitatẽ paria ſunt mori ex vulnere,vel ex infirmitate ab ipſo cauſata : vt hîc eſt text .melior de corpore iũr.de quo eleganter p Pe.de anc.cõſi.cclxxviij.incipiente.Iure ſtatutorũ & cõſuetudine.in quo habes pulchra fundamenta ad defendendũ percuſſorẽ: qñ vulnus non mortale,deduxit ad mortale. De modo aũt examinandi medicos:& quid ſi variãt,dicet latẽj.e.c. ſignifiacſti.ij. ¶ In gl.j.ibi.*permiſſa*.vide Bart.in.§.vlti. allegato in glo.vbi refert ſe cõſuluiſſe q̃ ad excuſandum magiſtrũ, quòd animo iniuriandi non percuſſit : ſufficit probare b ſe magiſtrũ.& illũ diſcipulũ.qđ limita ſecũdũ Bal.ibi.ni ſi qualitas inſtrumenti cũ quo percuſſit aliud ſuadeat.p
3 ca.ſignificaſti.ij j̃.eo. ¶ † In ea.in ſi.No.gl.q̃ nõ punit in cõſcietia:qñ prę̃ceſſit leuis culpa.per dictũ Inn.ſ.c. pxi. Et conſidera ad intellectũ.c.ſi quis nõ iratus.xv.q.j.quia ſi ſoquiſ in leui percuſſione & moderata:hoc non nocet ad p̃motionẽ.per iſtũ tex.â cõtrariọ,ſecũdũ doct.Si verò loquiſ de magna & immoderata.tũc imputatur etiã c quo ad deum.qđ negatur ibi.& hîc.in glo.& ideò ſolutio doctorũ nõ tr̃ſit in dubietate.niſi dicas q̃ eo ipſo q̃ ſequiſ mors:ſiue caſtigatio fuerit moderata,ſiue nõ imputat ad irregularitatẽ:ſed facilius diſpẽſaret qñ ex caſu fortuito mors eueniret:p̃miſſa moderata caſtigatione. ¶ In glo.ſi.ibi.*contra naturã*.No.ſedm doc.hîc.& in illa.l. vlt.ff.ſi quadrupes paupe.fe.di.qđ dãnũ datũ in quadrupedã,ĩputat dño.qn quadrupes ex vitio cõtra naturam
4 ſuã lædit. ¶ † In ea ĩ ſi.No.q̃ recidiuatio attribuiſ prio morbo,qđ ĩtellige ſedm Io.an.&alios in recidiua p̃cedẽte q̃ p̃ceſſit ex pria cã ĩmediatè.ſecꝰ ſi aĩr.Exquo infert Pet.de anc.ad queſtionẽ medici promittẽtis curare podagoſum.Vtrũ ſi recidiuat,habeat p̃miũ.de quo per gl. Bar.Bal.& Sali.in.l.nũcius[c].ff.locati.& per Io.and.in regula cõtractus.in mer.per Spec.in tit.de ſalarijs.§.poſtre mò in prin.& cõiter dicit qđ ſi recidiuat ex cauſa noua, habebit ſalariũ:ſi ex vetere.puta qa dolor modicũ ceſſauit non habet.Si dubitabitur ſtabit dicto medicorũ.quę diſtinctio ſedm Salice.,p̃cedit in alijs egritudinibus : ſed podagra,noneſt adeò curabilis,qò ex toto poſſit eradicari.iux.illud.Tollere nodoſa neſcit medicina podagrã tu dicas q̃ licet medicina hoc nõ poſſet:tamen pauptas ſuperueniẽs hocpoſſet p.c.legimus.de conſecra.diſt.v.

¶ Cõualuiſſe. Ad dead materiã Ange.in ttac,maleſi. in verb.& ex interuallo.& practicam Papienſem ĩ formã inquiſitionis.in verb.ex quibus percuſſioĩb9 & vide etiã p Ce pol.in fuo conſi. xxviij.

¶ Bulſum. Adde & dic latè vt per Alex.in eius cõſi, cxlviij.per totum in ſcdo vol.& cõ ſi.Pe.de anc . alle. j.ſub nume.cclxx viij.addeq̃ eſt ſub nume.cclxxxviij.

¶ Nuncius. Adde qđ eſt in.l. marit9 & ibi vide Alex.

¶ CAP. VIII.

COntinebatur. Homicidiũ caſuale imputat ei qui dabat operã rei illicitę:vel etiã licitę,ſi nõ adhibuit oẽm diligẽtiã q̃ potuit. h.d.vel ſic.Si clericus cũ laico ludit ludo illicito,& mors inde ſequat:tenet ſe de homicidio.hoc dicit ſecundò.

¶ *CAP. IX.*

LAtor. Homicidium casuale nō imputatur ei qui non fuit in culpa. Not. primò iuncta glos. j. q. ludus solatiosus est permissus. Vnde dicit do. Car. in cle. exiui. §. licet de ver. sig. q. studētes debēt interponere recreationes. quia ex vehemēti studio incurrūt egri tudines mortales. Cuius cōtrariū ipe dicit. i cle. j. in prin. de sta. mo. vbi dicit quòd in studio non datur excessus. q. intellige. qn vita est moderata. Facit illud valerij. in. c. de otio. Recreaē virtus omnis exercitjo. & hominē rerū natura cōtinui laboris patientē esse nō patiē. Vnde Seneca epistola. xxviij. in ronediū. Cedunt homini honesta solatia. & quicquid animū rex erit etiā corpori placet. Facit tex. in. c. his igit. xxiij. di. ibi. exercitio iugiter incūbant. de qua materia quò ad clericos vide in. c. clerici. de vī. & ho. cle. Et de ludo. per bea. Tho. ij. ij. q. lxviij. et elegāter Bal. in rub. C. de condi. ob. tur. causam. Extra gl. dicit hīc do. Car. q. si statutū diceret q. omnis qui occidit occidatur: nisi fecerit se defendēdo: tn̄ si ex culpa leui, vel lata casua liter quis occiderit: non occidaē. & ita dicit se eum pluribus cōsuluisse. [a] ad intellectū dicti statuti in fauorē cuiusdam: quivolēs incidere ramos impediētes piscationem, eū proacha ferrata fine dolo occīdit socium. quòd valde no. Io. de ana. dicēs q. tale statutum excipiēs solùm vnū casum, nihilominus interp̄tabit sc̄dm ius cōmune. secundū quod nō punit homicīda pœna mortis: nisi dolo hoc fecerit. nec sufficit lata culpa. l. in lege. ff. de fica. & Bar. soleniter no. in. l. j. §. j. ff. si quis. test. lib. esse iust. fue. & allegat Sal. idē tenentē in. l. pe. C. de fic. Nō ob. quod exceptio in vno casu firmat regulā in alijs. l. nā quod liqdè. §. fin. ff. de penu legata. not. glos. iiij. in. c. cordi. de appel. in. vj. cū simi. quia etiā lex loquēs taxatiuè per dictionē tantūmodò, vel dūtaxat, extenditur ad casum paris, vel maioris rationis. probatur in. l. ob. æs. de prædijs minorū. & in. c. ad audiētiam. s̄. de cleri. non residen. & ibi domi. Abb. cū simi. & in. c. porrecta. in. ij. col. de cōfir. vti. vel. inuti. & in c. in nra. de sepul. & in terminis quòd statutū loquēs de homicida: debeat semp̄ intelligi vt intelligaē de doloso. vide Bal. in. l. cūctos populos. circa vltimā chartā. C. de sūma tri. & Bal. i. l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de īfa. & i. l. fi. ī fi. ff. de recepta. bal. & Sa. i. l. fi serui. nō pos. C. de noxa & Bal. i. l. data opa. in. vj. co. C. q. accu. nō pos. & i. c. q̄cūq. in. v. col. C. de ser. fugi. in. l. j. ff. de legi. in. l. in actiōib⁹. ff. de in litē iur. in. l. iij. §. q. p̄tor. ff. ne q̄s eū q. in ius voc. & in l. fi qs. aſs incipit si nulla. in vlt. col. C. de pig. act. Fallit. ni fi statutū diceret quouismō, vel quaſrcūq; secundū Sa. in d. l. fi serui. et in. l. milites. ver. quoquomō. cū simi. ff. de testa. mili. & hoc dicit Inn. post do. Ant. in. c. ij. in vl. col. de cōsti. Et voluit Bal. in. d. l. data opera. q. p̄ statutū pōt puniri leuis vel leuissima culpa in pœna pecuniaria applicāda fisco. Et subdit Io. de ana. q. p autho. Car. hīc. & Sa. in. d. l. ij. quos sol⁹ allegat: defendit in facto quēdā à morte. Et addē q. licet Bar. in. d. l. j. fi q̄s testa. dicat nō repim⁹ legē puniētē morte latā culpā: tn̄ Ang. [b] ibi, allegat. l. milites. ff. de custo. re. vbi cōmētariēsis punit vltimo supplicio si ob eius latam culpā carcerati fugiunt. Vnde dicit doctrinam Bar. ; pcedere: vbi res requirit expresse dolū. Vel dic quòd procedit. nisi in casibus à iure expressis.

¶ Consuluisse. vide eūdē Car. in cō. xliij. & vide ad materiā per alex. in consilio. cxl. in primo vo. p totū, & adde Signo. de homo, in cōsil. xxvij. vbi de eo q. p iecit lapidē cōtra canē mordacē, vt euitaret ne canis ipsum morderet. & p cussit, & occidit qd nō tenet de homicidio. & etiā ad de Ab. in cōsi. iiij. vbi statutū puniēs adulterū: nō cōpredit adulteratam & vide, d. Nel. de sanct. gemi. in trac. bān. q. xxxvij. in ij. par, secūdi tēporis. vbi de eo. qui occidit Titiū: quē putabat esse bānitum. & vide nouiss. in. d. l. iij. §. q. p̄tor & in. d. l. in actionibus. & vlti. allegat per eos ibi, adde Frā. Aret. in cōsil. cliij. vbi si aliquis proponit dolum, nō obtinet si p̄bat de lata culpa. & vide eūdē ī cō. clxv. an in atrocissimis puniaē dol⁹ vl lata culpa. vide etiā ad materiam do. Maria. de neap. in tra. fyndi. in ver. condēnato. §. fi, & adde alex. in cōs. lxv. col. pe. ver. ad p̄dictorū in cōsil. xl. col. iij. & in consi, xcij. col. fi. in fi, in primo vol.

a ¶ Consuluisse. vide eūdē Car. in cō. xliij. & vide ad materiā per alex. in consilio. cxl. in primo vo. p totū, & adde Signo. de homo, in cōsil. xxvij. vbi de eo q. p iecit lapidē cōtra canē mordacē, vt euitaret ne canis ipsum morderet. & p cussit, & occidit qd nō tenet de homicidio. & etiā ad de Ab. in cōsi. iiij. vbi statutū puniēs adulterū: nō cōpredit adulteratam & vide, d. Nel. de sanct. gemi. in trac. bān. q. xxxvij. in ij. par, secūdi tēporis. vbi de eo. qui occidit Titiū: quē putabat esse bānitum. & vide nouiss. in. d. l. iij. §. q. p̄tor & in. d. l. in actionibus. & vlti. allegat per eos ibi, adde Frā. Aret. in cōsil. cliij. vbi si aliquis proponit dolum, nō obtinet si p̄bat de lata culpa. & vide eūdē ī cō. clxv. an in atrocissimis puniaē dol⁹ vl lata culpa. vide etiā ad materiam do. Maria. de neap. in tra. fyndi. in ver. condēnato. §. fi, & adde alex. in cōs. lxv. col. pe. ver. ad p̄dictorū in cōsil. xl. col. iij. & in consi, xcij. col. fi. in fi, in primo vol.

b ¶ Tn̄ Ang. adde eūdē Ang. in cōsi. cclxxxviij. iiij. co, in ver. nūc venio. & col. fi. in prin. q tenet idē.

tur clerico si ex actu per quē nitiē cōseruare bōa, sequit homicidiū: et vltra p̄positū. ex notatis in. c. ij. s̄. eo. & in locis ibi allegatis. et intellectū istius tex. quò ad culpā amborū fratrū collige ex glos. & maximè culpam occidentis collige ex glo. in verbo. *interueniretur*. ibi. *potius debuit fugere*. ex qua nota q. si clericus insultatus nō fugit cùm posset: imputatur sibi homicidiū. Et ideo vt possit excusari oportet q. mortē aliter euitare nequiuerit. d. cle. vnica. quid autem in laico. idem videretur, p. l. scientiā. §. qui cùm aliter. ff. ad. l. aquil. vbi text. loquitur sicut cle. vnica. & ideo inter legistas sunt variæ opi. patet ex notatis per Bar. in. l. vt. vim. ff. de iusti. & iur. per Bar. & Bal. & Ang. & plenè Sali. in. l. j. C. vnde vi. & cōis opinio est quod siue insultatus sit persona cui fuga sit dedecori, siue nō, excusatur si nō fugit quia incert⁹ est euētus fugę. vnde insultās effect⁹ audacior de facili eū sequeret: vnde tumultus mētis nō recipit frenū. Facit optimè. l. ij. C. de sicarijs Ad tex. in. d. §. qui cū aliter. respōdetur, q. ille dicit nō posse euitare, qui non potest sine rubore. l. iij. §. Idē Polidius ff. de vsuris. l. in eadē cā. ff. ex quibus causis maio. Idem si non potest cōmodè. l. nepos. ff. de verbo. signi. c. faciat homo. xxij. q. ij. *Sed* propter pericula incurrēda dicitur cōmodè non posse. quod limita secundū Ana. hīc nisi insultans esset persona quā ex leui secessu posset quis euitare: quia pinguis, vel claudus, vel quia diuerticula viarū impediret iactū teli. Et aduerte. quia licet do. Car. in. d. cle. j. xxv. q. videat indistinctè velle q. clericus semper debeat fugere tamen crederem q. vbi probabiliter dubitaret ex fuga se moriturum, ob insecutionem hostis, non tenere tur fugere.

¶ *CAP. XI.*

DE cætero. Dans cām p̄pinquā homicidio, irregularis est. h. d. No. ibi, *non videtur*. q. verbum videtur. importat ius. ad idē. c. vr̄. q. mri. accusare possūt. cū simi. Idē de verbo nō puto. c. ij. de cōsue. ī. vj. Et de multis similib⁹. vide copiosē per domi. Ant. in. c. p̄terea reqsiti. s̄. de app. Quid aūt. de teste q̄ deponit p̄ verbū. vr̄. vide Io. an. in *Spec. tit.* de teste. §. nūc tractādū. in vlt. addi. & Bal. in. l. de qb⁹. in vl. colum. ff. de legi. & in. l. data opera. in. xxiiij. colū. C. q. accu. nō poss. domi. Abb. in. c. j. in. iiij. col. s̄. de iudi. Domi. in. c. j. per illum tex. xxxj. dist. & in. c. si gratiosē. de rescri. in. vj. Barto. in. l. diuus. ff. de libe. causa. & in tractatu. de teste. in. vij. col. & in. l. j. ff. de vend. inspi. & Ang. in. l. sciēdū. in. col. iij. ff. de ver. ob. & Bal. in. l. cōueticulā. in prin. C. de epis. & cle. & Bar. in. l. de ætate. ff. de iniur. & domi. Abb. in. c. præterea. el. j. de trās. ac. & cōiter tenet q. si deponit in his quę percipiuntur sensu corporis: nō aūt intellectu: puta imperitia artis: dictū simil⁹ tanq̄ obscurū interp̄retatur contra producentem. iuxta. c. in nostra. de testi. nec est bona distinctio Bar. in. l. quid tamē. §. j. ff. de arbi. vt per do. Fran. in. c. quoties. ad fi. de testi. ¶ In gl. j. ibi. *secus videtur*. ¶ No. glos. ordi quando causa producens homicidium, vel aliud delictum, puniatur: vel non quia attendi debet an sit remota, vel pròpinqua: quia in clerico etiam si daret operam rei licitę: causa propinqua imputaretur sibi, vt. d. c. presbyterum. Et hanc gl. facit singularem Roma. in. l. alia. §. eleganter. in. viij. colum. ff. solu. matri. & domi. Abb. in. c. distinctionem. de eo qui cog. consan. vxo. suæ. not. Dic. in regula priuilegium. de regul. iur. libro. vj. & Imo. post Card. in. pulchra questione. in. c. abbate. in. x. col. s̄. de rescrip. & vide singu. text. in. l. Idem mela. §. Celsus. ff. ad. l. aquil. vbi ille qui dedit vulnus mortale, nō tenet de homicidio: sed de vulnere: si aliq⁹ vulneratum examinauit: tn̄ dederat cām p̄pinquam. & ideo ex hoc limita istā gl. vnde refert Bal. in. l. ita vulneratus.

¶ *CAP. X.*

SVscepimus. Qui p̄ tēpalium rerū conseruatione aliquē interfecit, vel occasionē mortis prębet: irregularis cēsef. h. d. ¶ No. impune tari clerico si pro reb⁹ tēpalib⁹ furē ligat. Idē dicas si ibi ligatus custodē occideret. Idē Bar. in. l. j. in j. col. C. vñvi p cle. vnicā. eo. ti. ¶ No. ibi *potius*. q. imputa

ratus. eo tit. quendā aduocatū cōsuluisse vt per tertiū faceret quis exanimari mortaliter vulneratum: vt libera ref vulnerans. & dicit Bal. q. dignū premium aduocati fuisset laqueus. & ad istud de causa propinqua vide mirabile verbum do. Flo. in. l. qua actione. §. Celsus. ff. ad. l. aquil. vbi refert se obtinuisse in facto, q. si statutū dicit quod si ex percussione exiuit sanguis, imp onatur talis pœna: nō habet locū quando ex percussioue quis cecidit in terram: & ex læsione lapidis exiuit sanguis. quia nō dicitur ex percussione prima propter dictionē ex. impor tantem causam immediatā. l. j. §. ex incendio. ff. de incen. rui. naufra. c. inter dilectos. de fid. instr. Facit not. dictum Bal. in. l. de prioribus. C. ad. l. aquil. q. si de percussionib⁹ sanguinolentis nō pōt ex statuto fieri cōcordia in eo: si post simplicem percussionē ex casu secutus est sanguis: poterit fieri cōcordia. Sed certè secūdum Sali. ibi in hoc est cogitandū: quia illa prima causa videret immediata ad sequentem. Et idem dicerē in casu do. Flo. de qua materia vide etiam per glo. in. c. ficut. s̄. de testi. & per gl. in l. qui occidit. §. fi. ff. ad. l. aquil. & l. nihil interest. ff. de fica. Et tex. cū glo. in verbo occasionē. in. c. si canonicè. de offi. ordi. lib. vj. per quē tex. dicit Lud. Roma. in. l. ij. §. Item si in facto. ff. de ver. obli. q. qui dedit causam repręsalijs iustis, pōt cōueniri per eum qui retentus in loco soluit, vel dānum passus est. vt ibi latius per eum post Bart. & adde q. clericus mandans fieri furtum: si ex hoc fur suspendat: est irregularis secundū Bal. in. l. quid ergo. §. fi. ff. de leg. j. & vide eūdē in. l. nō ideò. in. ij. col. C. de accu. vbi ponit modū cognoscēdi cām propinquā. & remotam.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Irregularitas non est præsumenda in foro contentioso: & intelige in foro merè contentioso.*
2 *Irregularitas prouenies ex homicidio, an sit de iure diuino, vel positiuo?*
3 *Papa pōt dispensare cum omni homicida: etiam voluntario.*
4 *Episcopus pōt dispensare in minoribus ordinibus: & ad beneficia non curata cum homicida etiam voluntario.*

¶ *CAP. XII.*

AD audientiam. Homicidiū casuale imputatur ei qui dabat operā rei licitæ: si non adhibuit diligētiā quā debuit. h. d. ¶ No. primò q. cōualescens ex vulnere nō oīno liberatur: si postea decedit: præsumit ex vulnere decessisse. quo ad materiam irregularitatis. ex quo text. declarat hīc do. Abb. doctrinam vulgatam Inno. hīc. † q. in foro contentioso in dubio non sit præsumenda irregularitas vt habeat locū quādo est forus contentiosus merè: quia alius imponit alteri irregularitatem. Sed vbi clericus in foro pœnitentiali, vel quasi, dubitat se irregularē: procedit regula huius text. pro quo facit. c. iuuenis, cū ibi alle. in glo. s̄. de spōs. Et hanc doctri. ponit etiā Spec. in titul. de lega. §. iuxta. in. x. col. ver. qualiter autē. & Pau. de leaz. in cōmento. c. si celebrat. de cler. excō. mi. facit eandem distinctionē qn̄ dubitaē de periurio. Et sequit do. Abb. in. c. cū dilectus. in. xxiiij. col. de or. cogni. & do. Cardi. in tit. j. de serui. & in cle. j. in. xv. q. de sepul. Facit gl. in. c. cōsulti. s̄. de regula. Idem dicas de exemplo. no. Ioā. de ana. in. c. cōsuluit. in fij. de vsuris. loquēs de cōtractu vsurario.

a Facit quod no. Pe. de anch. cōsi. clxxv. [a] qd incipit. prima facie. in fine loquēs de cōfessione facta per morientē: q̄a si pōt importare magnū & paruū delictū: interpretaē de magno in fauorē animę. Sed aduerte: quia do. Abb. hīc

2 mirar de Inn. hīc. qui tenet † irregularitatem prouenientem ex homicidio nō esse de iure diuino: sed positiuo. Et allegat illud. Non ædificabis mihi templū &c. Io. vij. & de cōse. dist. j. in prin. & cū ipso tranſit Io. de ana. sed nō cōsiderauit q. Moyses cōmisit homicidiū. c. non inferenda. xxiij. Ibi. ægyptiū prosterneret. & tamē ædificauit tē plum. c. j. de cōsec. dis. j. Et fuit sacerdos summus. c. p venerabilē. ad fi. qui fil. fint legi. Et ideò dicit glo. xxj. dis. in summa. q. in. l. veteri nō repellebaē homicida à sacerdotio: vt in iuribus per eam allegatis. vnde videmus in. l. no ua Paulū qui lapidantibus Stephanū opē præbuit: & Petrum qui iudęū gladio mutilauit, fuisse primos ecclesiæ fundatores. c. fundamēta. de elect. in. vj. & ideò Inn. opi. de qua hīc elegantius confirmat in. c. nisi cū pridē. super verbo irregularitas. s̄. de renū. dicens oēm irregularitatē etiā ex homicidio esse inductam à lege canonica. Idem tenet do. Abb. in. c. ego enim. in fi. s̄. de iureiur. Inn. in. d. c. si celebrat. circa mediū do. Ant. in. c. super eo. in. iij. colū. de biga. Archi. in. c. si quis presbyterū. à suo ep̄o. & in. c. excōmunicatos. xj. q. iij. & in. c. j. xxj. dist. & in. c. omnes. in. j. col. xvij. q. iiij. & in. c. si quis viduā. circa fi. l. di. & in c. apostolica. lvj. dist. & do. Car. & Ana. in. c. petitio j. eo. Et videmus qd per papā & officiales suos etiā ecclesiasticos quotidie cōmittuntur homicidia iusta: quę nō committerentur, si de iure diuino sacerdotibus nō licerent. Nec procedit qd̄ voluit. d. Abb. in. c. clerici. el grande. de vi. & ho. cle. dicēs in. l. veteri. homicidia iusta fuisse impunita. Sed homicidium Dauid fuit iniustum. & ideò ius positiuū hoc nouū induxit: qd etiā pro iusto induce retur irregularitas, quia istud tollitur per id qd̄ dixi de Petro & Paulo. propter qd̄ Io. de Imo. in. d. c. nisi cū pridem. xxiiij. col. dicit q. nulla authoritas obstat cōclusioni præmissæ. Illud autē non ędificabis &c. fuit specialis a repulsio: nō per viā legis: quia dns̄ p arbitrio suo ad maiorem perseuerentiam eum repullit. sed Petrus & Paul. tanq̄ legis ministros tollerauit. Vnde instruitur papa vt possit dispensare cū quibus vult attentis notatis: vt latiē per ipsum. Et ex istis sequit conclusio † q. papa cū omni irregulari, etiā homicida voluntario dispensare pōt per regulā. c. proposuit. cū similibus. de pręben. Et ista notāt prędicti. & d. Ab. in. c. sicut dignū. s̄. e. & Do. in. c. miror l. dist. & c. si quis post acceptū. lj. dist. dicit tn̄. Spec. in. d. §. iusta. ad fi. q. curia roma. nō dispēsat in homicidio voluntario. nec de facili in casuali, vel qn̄ est dubiū. Et idē Imo. in. d. c. nisi †. Episcopus verò potest dispēsare in minoribus ordinibus. & in beneficio nō curato, cū homicida ēt voluntario. secūdū Gof. & Hos. Io. and. do. Ant. & Ana. in. ij. de cle. pug. in duello. p illū tex. meliorē de iure dū inhabilitat ad sacros ordines dans facultatē episcopo dispensandi in bñficio. quia de curato intelligi nō pōt propter defectū sacrorū homicidę. c. cū in cūctis. de elect. & c. licet. eo. tit. in. vj. & c. de simplici. *Sed* quo ad ordines minores cōtrarium tenēt ibi. d. Abb. & d. Mari. propter generalitatē. c. j. eo. ti. cui. c. sequēs derogat solū in beneficio. ergo secus in ordinibus. iuxta. l. p̄cipimus. C. de testa. maximè quia text. & c. continebaē. s̄. eo. de quo in minoribus fundant se loquit in homicidio casuali. Nec ob. d. c. ij. quia licet simpliciter repellat à sacris: tamen largè oēs ordines dicunt sacri. c. clericus. si tōsura. de vi. & ho. cleri. sc̄dm eos. nisi dicas secūdū Ana. q. in casu. c. ij. ideò dispensatur: quia homicidiū cōmittit per aliū. Ita q̄a cō suetudo illius duelli faciebat quasi homicidium iustum facit glo. in verbo migrasse. in. c. cū venerabilis. s̄. de consue. qd̄ ibi no. do. Abb. sed mihi indistinctè placet opi. d. Abb. & do. Maria. vt sit differentia in simplici beneficio & in minoribus. nā ratio permittēs de simplici est: ne clericus depositus cogaē mendicare. qd̄ est opprobrium clerici. c. studeat. in fi. l. di. cū retineat habitum & tonsurā. iuxta glo. in. c. dictū. lxxxj. dist. Et gloss. fi. in. c. pastoralis. de app. quę ratio nihil operaē circa minores ordines: quos exercens homicida magis scandalizat laicos: quā si tenui

a ¶ Consul. clxxv. Adde quod est in consi. clxxix.

beneficio contẽtus viuat. nec eſt conſiderãda cõſuetudo in illo. c. ij. qa nõ cõſideraᷣ in. c. j. nec differt an per ſe, an per aliũ. c fi. eo. tit in. vj. quę oſa bene no. qa doct. nõ declarant. Extra gl. t ágit hic Inn. multa in materia irregularitatis: ſed principaliter de pſtante cõciliũ ad maleficiũ cõmittendũ. In quo vide quod dixi. in. c. ſicut dignũ. §. e. vbi melius cadit quã hîc. & inquãtũ dicit q ſi recipiẽs cõ ſilium diu tardauit eius expeditionẽ, an imputatur conſuleti. vide oĩno Bal. idẽ tenẽtem in. l. j. in. iij. co. ver. ſed poſteà recepto mandato. C. de ſer. fug. & Sal. latè in. l. nõ ideò minus. in. vij. col. C. de acc. & Imo. in cle. j. in. iiij. co. eo. & in. l. poſt doté. in prin. ff. ſol. ma. & Bar. in. l. q in alie na. ff. de acqr. hęr. & in. l. ſoluũ. §. ſimãdato, ff. de iniu. Facit no. dictũ Bal. in. l. multũ. in. iij. col. C, ſi quis alteri vel ſibi vbi dicit q ſi duo habuerũt tractatũ de aliquo occiden do, & per alterũ ſecuta eſt mors: præſumit ſecuta ex illo tractatu. Itẽ in materia iſta irregularitatis ſcias regulam in. c. is qui. in prin. de ſen. excõ. in. vj. ſ. q nõ incurritur niſi in caſibus à iure expreſſis. & vide multas notabiles quę ſtiones per Spe. in ti. de leg. §. iuxta. per totũ illũ. §. & mul tum diffuſè. d. Maria. in elegãti repetio. huius. c. ſup quo reduxi dicta doct. in cle. vnica. eo. ti. & in illo ti. & Spec. vbi, §. ſed nõ vidit Pau. de leaza. q multa ponit in cõmen to. c. ſi celebrat. de cle. excõ. mi. Et habeſ etiã per Do. j. diſt. c. ſi quis poſt acceptũ. & c. miror. l. di. & in. c. j. §. fi. de ſent. excom. lib. vj.

a ¶ Regulas iuris. Adde no. ſ. c. olim §. de accuſ. & vide eũdem Feli. latè in c. j. col. xvj. ver. ex prędictis ſupra de cõſti. & vide Ale. de imol. in conſil. lxv. col. ij. ver. nec prętextu. & co. ſi. &in conſ. lxx. vbi etiã de ver. liberè. & in conſ. xxxiij. in primo vol. & in conſi. xij. in. ij. vo. & ibi de illis verbis vti poſſit face re velle ſuũ. & in conſ. xiiij. eo. vol. & in conſi. xlj. in con fil. ccxj. colũ. ij. in ver. vñ videmus in conſi. ccxxj. in. ij. &. iij. colũ. in. d. ij, vol. & in conſ. j. p totũ. in. iiij. vol.

¶ *CAP. XIII.*

Dilectus. Homicidium caſuale non imputaᷣ ei, qui dabat operã rei licitę: nec fuit in culpa. h. d. cũ tribus. c. ſeq. Not. ibi, *arbitrio.* qd verbũ arbitrio. importat liberã voluntatẽ. quaſi carentẽ freno. quod dicũt Butri. & Ana. eſſe vtile ad cõpromiſſa & reſcripta q habẽs procedere arbitrio ſuo: nõ teneᷣ ſequi regulas iur. [a]Idem Bar. & Ang. in. l. ſi ſic. ff. de lega. j. Sed in cõtrariũ eſt gl. no. in. c. tria. in verbo iudicauerit. xxxvj. q. ij. cũ qua cõcordat Ro in rub. ff. de arbi. in. x. co. & doct. in cle. ſæpe. de verb. ſign. Et hoc eſt verius. & cõ firmo ex eo quod not. Bal. in. l. in venditis. in. ij. col. C. de cõtrahẽ. emp. qd iudiciũ importat diſcretionem. Idẽ gl. ij. in. cũ virũ. de regula. & do. Abb. in. c. cũ aũt de iurepa. & in. c. cũ inferior. in. ij. col. de maio. & obe. & diſcretio importat arbitriũ boni viri. ſecundũ Lap. & Domi. in. c. ij. de iura. cal. lib. vj. & do. Ant. & Imol. in. c. j. de cõſti. er go &c. de multis alijs ſimilibus verbis vide per Ro. in di ctã rubri. ff. de arbi. per Imo. in. d. c. j. per do. Ant. poſt gl. in. c. ij. de corpore vi. per Bar. in extrauagã. ad reprimẽ. in verbo videbit. per Inn. in. c. veniens. in vlti. col. de re nuntia. per Imol. & domi. Abb. in. ex parte. §. de conſti. cũm cõcor.

¶ *CAP. XIIII.*

Ex literis. Summatum eſt. §. Not. q vbi certum eſt de delicto: ſi non eſt certa perſona delinquens, non procediᷣ. & ideò ſi reperiret homo mortuus abſq; aliquo ſigno percuſſionis: non eſſet opus inquirere. dicas tñ q ſi cognoſcitur delinquens, ſed non mortuus: nõ impediᷣ inquiſitio, nec libel li accuſatio vtiatur: ſi defunctũ nõ demonſtret notũ vt eſt gl. fig. in verbo Caio Seio. in. c. per ſcripta. §. libellorũ ij. q. viij. quã ſequitur Bal. in. l. quoties. §. ſi quis nomẽ. ff. de hęre. inſt. & Bal. & Ang. in. l. ſi cũ exceptione. §. indixit ff. quod metus cau. & do. Ab. in. c. bonæ. el. j. §. de electio. vbi Inno. poſuit notabilem glo. circa iſta quãdo eſt incer titudo ex parte cõmittentis maleficiũ, vel facientis. No. ibi. *graue ſcandalum.* iuncta glo. q ratione ſcandali euitan di debet clericus cedere eccleſię. Facit notabile dictũ Inno. in. c. niſi cũ pridem. §. de renunt. vbi dicit q ratione ſcandali non poteſt papa cogere prælatum vt renunciet dignitati dato ſibi bono cambio. & Imo. in. c. ad ſupplicationẽ. de renuncia. & do. Abb. in diſputa. Epiſcopus & quidam rector. Fallit in papa: qui ad hoc cogi nõ poſſet ſecundũ Imo. poſt Cardi. in. d. c. niſi. in. xj. col. Et confirma hoc ex multis quæ pulchrè deduxi in. c. ſuper eod. de ſent. excõ. vbi poſui quid operet ſcandalum. per multa dicta. quibus adde do. Abb. in. c. conſtitutus. iij. col. de ap pel. vbi dicit qd inferior poteſt ſe intromittere ad deuoluta ad papã: quando imminet ſcandalum. & adde domi. Abb. in. c. magnæ. ad fi. de voto. & in. c. ſuper quodã. de ſta. re. & in. c. cũ in tua. de ſpon. & Card. cõſi. xcix. & glo. in. c. peruenit. xcv. diſt.

¶ *CAP. XV.*

Ex literis. el ſecundo. Summatũ eſt. §. No. ibi. *aliquem tranſire non crederet.* q non teneᷣ quis clama re vt trãſeuntes caueant: quãdo per locum non cõſueuit aliquis tranſire. ſecus ſi conſueuiſſet per. l. ſi putator. ff. ad. l. aquil. vbi Bal. notat clamãtem excuſari. & intellige vt per Domi. in. c. ſi duo. diſt. l. q oporteat tali voce clamare q trãſiens poſ ſit cõmodè euitare periculum. vide Do. in. c. ſæpe. ea. diſ. vbi dicit q ſi tu me impuliſti vt alium perſequerer ad ec cleſiam: ſi ſequitur mors non teneor. ſi ceſſat dolus. Item ſi ego declinaui ictũ. & alius percuſſus eſt. de quo etiam dicitᷣ. eo. c. ſignificaſti. el ſecundo.

SVMMARIVM.

1 *Damnum datũ per equum violẽter contra voluntatem ſeſſoris, non imputatur ſibi: ſi ignorabat vitium equi.*
2 *Statur iuramento alicuius ſuper cõſiſtentibus in animo quæ cæteris hominibus nota ſunt: vtrum ſciuerit: vel ignorauerit. poſt nu. 1. ver. in glo. tertia. Fallit hæc concluſio. niſi aſſerẽs de animo ſuo laboraret infamia. vt nu. 2.*
3 *Item niſi contra illud quod quis dixit ſe habere in animo, eſſet præſumptio iuris.*
Item niſi aliter poſſet probari de animo alicuius quã per aſſertionem: puta per actus intrinſecos. nu. 4.

¶ *CAP. XVI.*

Significaſti. Summatum eſt in. c. cũ dilectꝰ. ¶ Not. † q damnum datum ab equo violẽter contra volũtatẽ ſeſſoris, nõ imputaᷣ ſibi: ſi ignorabat vitium equi. & ideò Barto. in. l. interdum. §. ſi propter. ff. de publicanis. reſtringit ſtatutum puniens currentem in equo per plateas. vt nõ procedat in eum quem inuitum equus tranſportaret nõ conſuetus hoc facere. de quo per Flo. in. l. qui foueas. §. ad. l. aq liam. Et Sali. in. l. nõ ideò in. iij. col. C. de accuſa. Facit optimè. l. Cæſar. ff. de publica. vbi pœna appoſita egredien ti ex certa inſula: non ligat impulſum vi vẽtorũ. & ideò Bart. in. l. quoties. C. de naufragio. lib. x. dicit q ſi nauis vi ventorum applicuit ad certũ portũ. non teneᷣ ad gabellas ſi proponit inde abire. & dixi in ti. de iudeis. & ibi do &o. in. c. ita quorũdã. Not. q imputabꝰ ſcienti vitiũ equi. Facit. l. idẽ iuris eſt. ff. ad. l. aql. quã Bal. valde no. cõtra ne ſciẽtes eqtare & aſcẽdẽtes equos feroces. ¶ In gl. iij. ibi. *ſtatur iuramento ipſius.* No. gl. q quotidie allegaᷣ q ſupp cõ ſiſtẽtibus in aĩo quę cęteris hominibus nota ſunt. c. eru beſcant. xxxij. diſt. ſtatur iuramento alicuius: vtrũ ſciuerit, vel ignorauerit. vtrũ voluerit, vel noluerit. & idẽ in ſimilibus. Ad idẽ glo. in. §. alię. inſti de act. Ad idem gl. in. c. in. c. præſentium. §. de teſti. & in. c. paſtora. de excep. & in. c. ſi verò. el. ij j. de ſen. excom. not. domi. de Rot. cõclu ſione. xlv. incipiente. Item ſi impetranti. bonus tex. in. l. non oẽs. §.

nõ oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mili. Et ió do. Car. cõſi. xxix. qd inci. vnde exercitiũ. dicit q ſtaᷣ iuramẽto hæredis di centis q per aliquos actus nõ habet animũ adeũdi hære ditatẽ. allegat glo. hîc. & in. c. ſi verò. el. ij. de ſen. excõ. & Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. hęre. Et ad hoc etiã facit gl. in c. innotuit. in verbo ignorãtiã. §. de ele. & in. c. ꝓpoſuiſti in verbo probaſ. lxxxij. diſt. & tex. in. c. nulli. in fi. eo. ti. in vj. & gl. in. c. q de humanis. xij. q. ij. & in. c. ſtatutũ. §. cũ ve rò. de reſcrip. in. vj. & in regula pſumiᷣ. de reg. iur. eo. li. no. d. Car. in cle. ij. in. viij. q. de cõſang. & affi. & iſtud eſt
2 regulariter verũ. ¶ †Sed fallit. j. niſi afferens de aĩo ſuo laboraret infamia. qa vltra aſſertionẽ requireret purgatio: ſcđm Arch. in. c. quia pſulatus. j. q. iiij. & no. gl. hîc. &
3 probaᷣ in. d. c. ex lris. el. j. §. e. ¶ †Fallit. ij. niſi cõtra illud qd quis dicit ſe habuiſſe in aĩo, eſſet pſumptio iuris. ſecũ dũ Bart. valde ſignãter in. l. inter oẽs. §. rectè. ff. de fur. in qõne de eo qui ad excuſationẽ furis dicit ſe oĩno cõſen ſiſſe, vel paratũ cõſentire: qa ſi fur nõ eſt affinis, nec amicus, præſumiᷣ illud hoc dicere fictè aĩo iuuãdi: nec ꝓpter talem aſſertionẽ probaᷣ animus ſuis propter præſumptionẽ qę eſt cõtra ipſum. & ita in terminis not. etiã In no. in. c. ij. in. ix. colũ. §. de cõſti. & do. de Rot. cõcluſionẽ. ccccxxv. incip. Itẽ extra rotam. in nouiſſimis. & do. Car. in cle. ne romani. §. cęterũ. in. vij. q. de ele. & Ioã. de ana. in c. ij. in vlti. char. de calũ. & huic fallentię nõ ob. gl. inver bo iuramento. in. c. cũ in tua. qui matrimoniũ accu. poſ. quia iuramentũ ibi nõ eſt ſuper eo qđ ille tex. præſumit. ſcilicet ſuper notiria edicti: ſed eſt ſuper notitia impedimenti. quã nõ præſumit ille tex. vt ibi per do. Ant. in ſi. Non obſtãte etiã tex. hîc. quia nõ ſemper præſumendũ
4 eſt dominũ equi ſcire. maximè in clerico: qui rarò ita ſti mulaſſet. vel loquſ in foro conſciẽtiæ. & ita etiã reſpon deᷣ ad ſequens. c. ¶ †Tertiò fallit. niſi alio modo poſſet probari de animo alicui9 q̃ per eius aſſertionẽ. puta per actus intrinſecos. ſecundũ do. car. in cle. j. ad fi. de pœnis. & ita vult in gl. ibi. in verbo cõmodè. Et hãc fallentiã in tellige. niſi eſſemus in foro conſcientiæ. quia ibi id quod aliãs quã dicto alicui9 ꝑbari poſſet, ꝑbaᷣ ſolo dicto. & hoc vult ibi illa gl. &gl. in verb. credẽdũ. in. c. ſignificaſti j. eo. & in cle. j. in verbo nõ habita. de ptiuile. & elegãter Lap. alle. xciiij. inci. mulier in confeſſio. etiã ſi ibi nõ iure tur. ſecundũ Bal. in diſputa. quę inci. Statuto cauetur qđ fœnerator. in. ix. col. Aduerte tamẽ. qa in for. cõtẽtio. ad uerſarius illi9 q negat animũ illi9 fuiſſe ꝓput ipſe iurat au dieᷣ: ſi ex cõiecturis vult ꝑbare cõtrariũ. & de hoc eſt gl. or. l egiſtarũ. in. l. Fulcinius. §. j. ff. ex qbus cau. in poſ. eaf. quæ ponit exemplũ in eo qui dixit extra iudicium etiã parte abſente. quia per hãc cõiecturã infringiᷣ aſſertio ſua de conſiſtentibus in animo. Idẽ ſi de animo apparet ex præparamentis. ſecundum Bar. poſt glo. or. in. l. apud Cel. in prin. ff. de doli excep. & alios modos & conie cturas cognoſcẽdi animũ: collige ex his quę not. Bal. in. l. pe. C. de bo. auf. iudi. poſ. & per gl. in ſimili in. l. margaritam. ff. pro ſocio. per Bart. in. l. demõſtratio. §. j. ff. de condi. & demõ. & in. l. pro hęrede. ff. de acquir. hære. per Bal. in au then. habita. in. v. col. C. ne filius pro patre. per glo. in ver bo remittẽda. in. c. cũ appellationibus. de appel. in. vj. per glo. penul. in. c. fi. de vita & hone. cleri. & in. c. literę. §. de renũ. & in. c. j. vt eccle. benefi. & in. l. ſi paterno. C. de neg. geſt. & in. c. ij. vbi bonus tex. de renũ. in. vj. per Do. in. c. pe. de procu. eo. lib. c. beneficiũ. de regula. eo. lib. per do. Ant. in. c. ſtatuimus. §. de regu. per gl. in. l. ſi prętor. §. Mar cellus. ff. de iud. quã Ang. dicit ibi eſſe auream ad cogno ſcendũ animũ iudicãdi. ꝑ gl. & Bal. in. l. & ſi vtriſq. ff. de euic. & ꝑ gl. in. l. ſi cui. §. j. ff. de accu. ꝑ Bar. in. l. falſus. §. ſi ratũ. ff. de fur. per Sali. in. l. etiã. C. de falſis. per gl. & doc. in. l. dolũ. C. de dolo. & Bal. in. l. ea quę. in. j. col. C. quomodo & qñ iudex. cũ concor. do. Ant. hîc nititur cõcordare gl. in. c. ſtatutũ. §. aſſeſſorem, in verbo relinquiᷣ. de reſcri. in. vj. cũ alia glo. in cle. poteſt. in verbo oneramus. de iure patro. Nam prima dicit q ab eo cuius conſciẽtiæ res eſt cõmiſſa apppellari non poteſt. alia dicit q imò: etiã dicit ipſe primam procedere per viam iuſtitię. Secũdam per viam officij ſuperioris miſericorditer implorati. Idõ ſentit Bal. in. l. ij. circa fi. C. de ſenten. ex breui. recitã. & Ana. hîc. & Imo. & Do. in. d. §. aſſeſſorem. aliter cõcord. Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de reb. cred. vt prima glo. procedat in his quę ſunt parui præiudicij. Secunda in his quę ſunt magni. & hãc concordiã approbat Roma. in rub. ff. de ar bi. in. ij. col. aliter etiã concordat domi. Maria. in. c. ſuper his. in vlti. col. de accuſa. ſ. q prima procedat quantũ ad hunc effectũ: vt iudicãs non teneat deferre appellationi nec appellatio liget eius manus: ſed nõ excluditur grauatus: adeò q per ſuperiorẽ poſſit iudicãti inhiberi, & ſen tentia retractari. allegat do. de Rot. deciſi. xliij. quã nõ re
a perio: ſed in terminis vide Imo. ita cõcordantem in. c. j. in. xiij. col. §. de conſti. pro quo facit optimè gloſſ. in ver bo notorius. in. c. romana. in. §. ſi aũt. de appella. in. vj. quã ſingulariter no. do. Ant. & d. Abb. in. c. paſtoralis. in prin cip. §. de appel. & retuli. in. c. ad abolendam. §. de hære. in q. vtrũ in cauſa hæreſis appelletur. nam iſta ſtant q vnus appellare non poſſit. nec teneat iudex deferre: & tamẽ ſu perior ſimpliciter aditus poſſit inhibere. & cognoſcere vt in dictis locjs. & hanc cõcordiã puto veriorem. & no ta ſecũdum Do. in. d. §. aſſeſſorem, q executor vltimarũ
a voluntatũ, cuius conſcientia[a] eſt onerata, põt per ordina rium diſcuti: vt reddat rationẽ diſtributionis: per prędi cta. qđ dicit ſe ſæpe practicaſſe. Sed ſcias q ad hoc vt teneat actus cõmiſſus cõſcientiæ alicuius: oportet q iuret ita informatam eſſe cõſcientiam ſuã: ſecundũ Ange. no tabiliter in. l. de pupillo §. qui opus. ff. de no. ope. nun. qđ valde no. Pau. de caſt. ibi ad limitationem glo. in. d. §. aſſeſ ſorem. & de hoc dicit tex. meliorẽ de iure. in. l. Theopõ pus. ff. de do. prę. al. Ad hoc vide omnino Bal. in repe. l. ij. in. xxiiij. char. de ſureiuran. vbi hoc limitat nõ procedere in foro conſcientiæ. de quo per eundem. in. l. iuſſuran dum qđ ex cõuentione. in prin. ff. de iureiur. & per Ang. in. l. ſi vacantia. in. iij. col. C. de bo. vacan. lib. x. Et not. qđ vbi in literis appellationis eſt clauſula. Conſcientiã tuã oneram9. dicit electa induſtria perſonæ: adeo qđ ſubdele gari non poteſt. iuxta regulam ſi is cui. de offi. dele. in. vj. Ita ſingulariter voluit Inno. in. c. fi. §. de offic. dele. quod multum cõmendat ibi Imo. in. x. col. dicens perpetuò no tandum. ad infringendas ſententias latas à ſubdelegatis. & de hoc dicetur aliãs plenius quia in deciſionibus Ro tæ. concluſione. ccxxiiij. dicitur hoc refricari in dubium & refert ibi Collector fuiſſe varias opiniones inter audi tores & officiales cameræ. & non decidit.

a ¶ Cõſcientia. Quã do in confeſſione eſt adiecta clauſula cõſcientiã tuam oneramus. qd mi portet. vide per Alex. in conſi. ccxviij. col. ij. circa prin. in ſecũdovo lu. & i cõſi. cxviij. colũ. j. & in conſi. lxxx. in. v. vol. in fi. iij. col. & ibi an ſuperior per viã qnerelæ poſſit de hoc diſcutere. & vltra ꝑdicta vide latè per eundẽ Fe li. in. c. j. col. xvij. ver. & ſi dicatur. ſupra de cõſti. & la tiſſimè per eundẽ in. c. fi. §. is autem. ſupra de offic. delegat.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium factum intuitu clerici: qui nõ prohibuit tractatum præcedentem factum eo præſente: imputari ei debet.*
2 *Delictum commiſſum per amicos, vel conſanguineos, an imputetur alicui? Et hæc eſt bona materia: & de pane lucrando. & ponit regulam quòd in dubio factum à talibus: non imputatur mihi: nec præſumor ſciuiſſe. Quæ concluſio ſeu regula fallit multis modis niſi conſultus de crimine de delicto faciendo tacuiſſet. nu. 3.*
4 *Item niſi delictum haberet cauſam ſucceſſiuam, vel cõtinuam. Cæteras fallentias vide hic ordinatè. nu. 5. 6. 7.*
8 *Superior habens officiales, vel famulos: ſi delinquant eorum ex ceſſus imputatur domino. 9. Quod tamen reſtringitur & declaratur multipliciter niſi dominus poſt ſcientiam ſtatim purgaret delictum officialis. nu. 10.*
Item niſi deputatus ad officium per ſuperiorem eſſet perſona valde integra. 11.
Item niſi poteſtas, vel alius exhiberet ipſum officialem: quia ſta

tim liberatus eſt dominus.nu.12.
Item niſi ageretur criminaliter ad pœnam corporis contra offi cialem &c.nu.13.
Item niſi in caſu.c.cū ad hæredem.de reſti.ſpolia.nu.14.
Item niſi famulus delinqueret in re: cuius cuſtodia pertinet ad dominum.nu.15.
16 *Dominus repetere poteſt à famulo quicquid ſoluit pro delicto amuli &c.*

¶ CAP. XVII.

RETRUS Non imputaꝫ clerico homicidiū eius cōtēplatione factū ſi cām nō dedit,& prohibuit.h.d.¶ Not. ibi.*irati plurimum.*q ex iniuria facta cōſanguineis,cenſenſ cæteri cōſanguinei turbari,& iniuriari.Facit.l.leg.Corne.in prin.ff.de ſica.Et eſt gl.in verb.quomodolibet.in ele.ij. de ſent.excō.vnde dicit Bal.in.l.raptores.C.de epiſ.& cle.q excuſatur offendens aggreſſorē cōſanguinei ſui.qđ nō intelligas de clerico.propter gl.in verbo ſuū.in cle.vnica.e.ti.Et adde tex. in cle.j.ſ prin.de excel.pla.per quē not.ibi.d.Car.in.xiij. notabi.q iniuria facta domeſticis meis,cēſet facta mihi. & eſt tex.valde no.in.c.ſciāt cūcti.in verb.cōſanguineos de elec.in.vj.vnde Bart.in.l.de pupillo.§.ſi quis ipi.in.ix. q.de ope.no.nūt.dicit iuſtū metū.mihi inferri,qn cōſanguineis inferꝛ metus,vel vis.no.An.conſi.xcvij.qđ inci. In Dei no.Viſa narratione facti.& Bal.in.l.ſi qn.in fi.C. de ope.libe.& in.l.interpoſitas.in.ij.col..C.de trāſa.cum concor.¶ †No.à cōtrario ibi.*expreſſē.*q homicidiū factum intuitu clerici nō prohibētis p̄cedētem tractatū eo p̄ſente factū:imputaꝫ ſibi.facit qđ no.Bal.in.l.multum.in.iij.col.C.ſi qs alteri vel ſibi.& retuli in.c. ad audientiā.in fi.ſ.eo.Nec mirū ſi p̄ſentia tractatui infert culpā.qa habet vim cōſenſus.ſcđm Ana.& Maria.,ppter doctri.Inno.in.c.ex parte decani.ſ.de reſcri.vbi dicit, q ſi me p̄ſente aliquis procurat cām noſe meo,videor eum facere procuratorē.bonus tex.in.c.fi.de iureiur.in vj.ibi ſciēte de quo tū vide Ro.in.l.q̄ dotis.in.iiij.chart. ff.fol.ma.vel dicas q iſta pūtia operaꝫ plus quā taciturnitas.iuxta.l.ſi filiusfami.ff.ad Mace.& habetvim cōſenſus vt ibi.No.ex fi.illud qđ dixi in ſummario.& ſcias q dicere cā,vel occaſio,ſi clericus in rixā illicitā cū alio & inſperatē ſuperueniēs ſubuenit:& ſubuentus occideret illum:qa diceref dedi:ſſe cām propinquā:dato q etiā extra propoſitū animi.ſcđm Io.an.hīc.fin.quē oēs ſequuntur. Et adde q iſtud eſt mirabile in laico.propter glo.noſtrā in.c.vlti.xxiij.q.vlti.quæ dicit nō imputaꝫ ei qui cū face ret rixā fuit ſubuētus à fratre iprouiſē.qui occidit rixantem.& eā ſequiſ Bal.in.l.data opera.in pe.col.C.qa accuſa.nō poſ.& in.l.j.in.iiij.col.C.de ſer.fugi.q qui rixā p̄ę uidere non potuit,nō videf dediſſe opem.& certē tenerem ip̄m indiſtinctē in laico:ſaltē ad hoc q nō teneretur niſi de culpa lata,qn ſine cauſa incœpiſſet iniuſtē rixam.
2 ¶ †Extra gl.inducif iſte tex.ad notabilē materiā cū glo. ſuis.videlicet an & qn delictū factū per famulos amicos vel conſanguineos alicuius,imputef ſibi in quo re vera eſt varietas inter ſcribentes,ex multis quę ſparſa reperi. ſed tandē cogitaui materiā poſſe reduci ad vnā cōcluſionē multipliciter limitatā.Et cōcludo q in dubio factum
7 à talibus nō imputatur mihi:nec p̄ſumor ſciuiſſe.probatur in tex.& gl.in.c.quia p̄ſulatus.j.q.iiij.& hīc à cōtrario ſenſu.& in.c.ſicut tuis.de ſimo.& in.c.cū ad ſedē.iūcta gloſſ.magna de reſti.ſpo.per quē tex. hīc expreſſē firmat Bal.in.l.ad inuidiam.C.quod metus cau.& in.l.j.in. iiij.colū.C.de ſer.fugiti.& in.l.j.C.ſi rector prouin.& in l.apud antiquos in fin.C.de furt.Oldra.conſi.xcij.incip. rex habebat.conſuluit in fauorē cuſtodis caſtri:qui ſubſtituerat nobilem ad cuſtodiā:vt proditio ſubſtituti nō imputaretur ſibi ex quo fuerat homo integrę opinionis. Et hanc concluſionem ſentit etiā Spec.in tit.delegato §. iuſta.ver.quid ſi amici mei.Non obſt.quòd coniunctus p̄ſumatur ſcire facta cōiuncti.l.octaui.C.vnde cognati.quia reſpōdet vt per Bal.in.l.quoniā[a].C.de iure deliberā. qđ illud eſt verū in iuribus ſanguinis,vel naturæ.ſecus in conſiſtentibus in facto:quia ſcientia non præſumitur: niſi probetur.l.verius.ff.de probat. regula præſumitur. 3 lib.vj.¶ †Fallit primò iſta cōcluſio.niſi conſultus crimi nis de delicto faciendo tacuiſſet.Ita text.hīc.& in.c.ſicut tuis.de ſimo.vel reſpōdiſſet animo turbato.c.Mattheus. 4 eo.titu.¶ †Fallit ſecūdò,niſi delictum haberet cauſam ſucceſſiuam,vel continuā.quia ſi ſit à conſanguineis,vel amicis:p̄ſumitur dño tollerāte,vel nō p̄hibēte factū. Ita eſt tex.ſing i.c.cōſtitutis.el primo.ſ.de teſti.quē tex. ita pulchrē intelligit do.Abb.ibi.& in.c.cū cauſam.el.j. in vlti.char.eo.titu.multum ſe iactans de hoc intellectu. idem Bal.in.l.j.prope fi.C.ſi quacūq p̄di.poteſta.&ad duco in ſimili qđ ponit Pau.de caſt.in.l.j.ff.ſi cer.pe. vbi dicit, q vicinus p̄ſumif ſcire facta vicini continuata: non autem momentanea.facit elegans dictū do. Abb.in c.fi.ſ.de cōſue.vbi dicit q per vnum actum momentaneum non inducitur conſuetudo. Secus ſi eſſet vnicus actus habens cauſam continuam.per text.valde ſingularem in.c.cū de beneficio,de p̄ben.in.vj. Fallit tertiò. niſi agatur nō ad puniendū dominū:ſed ad excuſandum aliquē:qui credidit geſta per famulos,vel dicta fuerint de ſcientia domini.nam quo ad iſtū effectū imputaꝫ aliquid dño.hoc modo debet intelligi ſing.dictum Barto. in.l.fi.§.fi.ff.qđ vi aut clam:& in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi in.x.q.de ope.no.nuntia.Et quod no.do.Ant.& do.Ab. in.c.ſi iuſtus.ſ.de appel.& Imo.in.l.hæres meus.ff.de hære.inſti.inquantū dicunt appellantē excuſari ſi timuit coram iudice appellare per verba famulorū ſuorum, quia iſtud imputatuf dño non vt puniaf,ſed vt talis excuſef. quod bene no.¶ †Fallit quartò.niſi appareret de ſcientia dñi verè vel p̄ſumptiuè:etiā in actu momentaneo. Ita intelligę not.dictū Bar.in.l.ſi qs mihi bona.§.iuſſum. ff.de acqui.hære.quem ſequiſ Pet.de anc.in.c.ex literis.ſ. de excel.præla.Et Bal.in.l.iij.in.iij.col.C.de ſer.fugi.& in.c.veritatis.in.iij.col.ſ.de dolo & contu.dū dicunt teneri dām qui dixit famulo,fac vt audiam nouū. & per illum famulū reperitur occiſus inimicus dñi: quia p̄ſumitur de mandato domini.Sicut etiam pulchrē ſcribit Bar.in.l.ſi ventri.§.fi.ff.de priuile.credi. quem ſequiſ Bald.in.l.multū.in.ij.colū.C.ſi quis alteri vel ſibi.& in.d. ca.veritatis.quòd p̄ſumitur contra dominū: qui dixit aliquid in aure famulo,& ſtatim famulus commiſit homicidium.iſta tamen intellige.niſi dominus fuiſſet ab ali quo læſus de quo poſſet in iudicio conqueri,quia ſi diceret famulo,facias vindictā:intelligitur de iuſta,ſcilicet accuſando,non de iniuſta.f.occidēdo.& ideò occiſio nō imputaref duo.Ita videf tenere.d.Pau.de caſ.in.l.j.C.de his qui.vt indi.per illū tex.cū gl.j.vbi vindicta facienda per hæredē de morte defuncti: exponif.f.iuſta. Et iſtud dictū admitterem:niſi qualitas domini, vel famuli, vel 6 cōis vſus loquendi aliud ſuadēret.¶ †Fallit quintò niſi delictū famuli potuiſſet ſtatim dns reparare:& neglexit:quia nō caret culpa.ſcđm Bar.in.d.c.veritatis. per.l. ſi culpa.ff.de reg.iur.vt ibi per eū.¶ †Fallit ſextò.niſi familiares,vel domeſtici eſſent perſonę vilis cōditionis,& famæ:qa eorū delicta imputanf dño:nec poteſt ignorātiā allegare.qa potuit cogitare eos talia facilē facturos per regulā.Semel malus.de reg,iur.in.vj.ita ſingulariter ſcribit do.Car.poſt Pau.in cle.ne in agro.§.porrò.in.iiij. notabi.de ſta.mona.qđ reputat valde notandum in rub. de cle.venato.in.iij.col.Facit.c.nulli.de accuſ.cū materia ſua.¶ Fallit ſeptimò & vltimò:niſi eſſet ſuperior habens officiales,vel famulos deputatos ad aliqđ expedien dum:quia

a ¶ Bal.in.l.quoniā. Adde q Alex.ſequitur iſtud dictū Bal.in conſi, lxxj. col.ij.in fi.in.j.vo.

dum:quia eorū exceſſus imputatur domino.l.j.in princ. &.§. familię. ff.de publicanis.l j.§.ait prætor.ff.de vi & vi arma.Et ideò ſingu.dixit Archi.& ſequuntur omnes 9 ibi in.c.ſi epiſcopus.de offi.ordi.in.vj.†quòd ſi officialis epiſcopus viſitans,vel vicarius delinquant.tenetur epiſcopus.argu.optimum.in.l.j.in princip.ff.de inſti.vbi dominus p̄ficiens inſtitorem,apertè tenetur de eius delicto.Idem notant do.de Rota concluſione.xxiiij. in nouis quę incipit.vtrum epiſcopus teneatur,dicentes optimè facere.quod not.Ioā.andrę.in.c.cū quis ſuper verbo ratum.de ſenten.excom.in.vj.idem Bar.in.l.j.C.de creatio.lib.xij. dicens quòd ſi capitaneus mittit officialem per comitatum& delinquat:imputatur capitaneo.Idem Bart.in.l.ne quid,in princip.ff.de incend.rui.nau.dicens quod ſi dominus poſuit ad cuſtodiam territorij aliquē cū certis militibus:tenetur de damnis datis per illos mi 10 lites in territorio. ¶ †Aduerte tamen,quia iſta vltima fallentia declaratur & reſtringitur multipliciter.primò declaratur,niſi dominus poſt ſententiā ſtatim purgaret delictum officialis.Ita no.do.de Ro.concluſione.cclxvj. incip.Item ſi vicarius.in nouiſſimis.Secūdò declara.niſi officialis delinqueret extra officū.quia dominus non tenetur,niſi inquantū alij dñi tenentur de delicto famuli nō officialis.Ita pulchrè determinat Bar.in.l.ne quid.in princi.ff.de incendio ruina naufra.do.Abb.poſt do. Anto.in.c.j.in.iij.colū.de reſti.ſpol.& Io.de imo.in.c. generali.ſuper glo.in verbo miniſtros.de elect.in.vj.& Bart. in.d.§.familiæ.pro quibus in ſimili pulchrè adduci pōt quod ſcribit do.Card.poſt antiquos.in clem.j.§.fin.de hę reti.vbi dicit q pœna ibi appoſita turbantibus officiales inquiſitores non ligat turbantes extra officium.& addu co notabile dictum Bald.in.l.ſi.C.ad Maced.vbi dicit q ſtatutum validans contractum factum cū filiofamiliâs mercatore:nō intelligitur de contractu facto extra mercantiam.Et adduco notabile dictū Bart.in extrauag.qui ſint rebelles.in verbo rebellanda.vbi dicit q reſiſtēs officialibus de facto qn excedunt officiū ſuum non punitur vt rebellis.Similiter adduci pōt quod ſcribit Bal.in.l.ſi prędium.C.de ædil.ac.vbi dic q pœna appoſita in pace per me &adhęrentibus meis de nō offendēdo:nō extēditur ad adhęrentē extra caſum inimicitię iure veteri.ſed ex alia ſua cauſa.facit quod ſcribit Bal.in.l.ſi aduerſarius C.de fid.inſtru.vbi ſtatutū volens bannitum haberi pro cōfeſſo:nō extēditur ad maleficia in lib.bannitorū nō de ſcripta.facit tex.in.l.antepe.ff.ex quib. cau.maio. vbi reſtitutio facta abſenti cauſa reipublicæ:nō extendit ad dāna incurſa ex alia cauſa q̄ ex abſentia.Et iſta nota:qn vis probare q materia limitata limitatū parit effectum.l.in 11 agris.ff.de acq.re.do.¶ †Tertiò declara.hanc fallen.niſi deputatus ad certū offm à ſuperiore eſſet perſona val de integra.ita colligo ex gl.peregrina in.c.j.in verb. Archi.ſ.de offi.archi.quę ita limitat.l.j.ff.de inſtit. & facit optimè conſiliū Old.xcij.de quo dixi.ſ.in cōcluſione. & faciūt quę pulchrè adduxi in.c.ſuper his.ad fi.de accuſa. dum poſui priuilegia virorū integrę opinionis.Declara niſi officiales dati eſſent ipſi ſuperiori ab alio ſuperiore: & ipſe eos nō elegiſſet:quia eorū delicta nō imputabun tur ſibi ſecundū Bald.in.c.j.ſ.de offic.deleg.pro quo vide ſingulariter dictū eiuſdem.in.l.mancipia.C.de ſer.fugi.vbi dixi q ſi iudex errauit adhęrendo imperito conſilio ſapientis,quē partes elegerūt:nō imputaꝫ ſibi:ſecus, ſi ipſe eum elegiſſet.& iſtud bene no.ad excuſandum iudicem & cuſtodem:ſi ſocius ad cuſtodiam carceris datus à ſuperiore delinqueret:& ita intellellige.l.ſi.ff.de cuſto. 12 reo.Et idem de caſtellanis arcium. ¶ †Quintò declara. niſi poteſtas vel alius exhiberet ipſum officialem:quia ſtatim liberatus eſt.l.cū ſi exhibuiſſent.ff.de publica.no. Bar.in.d.§.familiæ.in fi.& elegāter Ludo.roma.cōſi.xj. qđ incip.In queſtione ꝓpoſita.Subdens q ſi famulus nō poteſt luere in ere: luat in perſona.per.l.ſed cū ſimus.ff. de pœnis.Iſtud intellige ſanè in habente officium publicum.ſecus ſi priuatum.puta tabernarius,nauta, & ſimiles:quia ſi eorū officiales delinquant:nō liberatur dominus eos exhibendo.Sed datur optio damnum paſſo contra quē velit experiri.l.nauta.ff.nau.caupo.ſtabu.no.do. 13 Abb.in.d.c.j.de reſti.ſpo.& Bar.in.d.§. familiæ. ¶ †Sextò declara.niſi criminalier ageretur ad pœnā corporis contra officialem:quia etiam ſi fugerit, nō conuenitur dominus.ſecundum Roma.in dicto conſilio.Expreſſius conſi.xv.incipien.plura ſunt.per glo.in verbo vindicta. in fin.in.l.obſeruare.§.proficiſci.ff.de offi.procō. &. leg. quā Bal.facit ibi ſingu.&dicit ſe habere ſimilē in.c.cū ad ſedē.preal.Et ſubdit q ſtatutū ſimpliciter volēs poteſtatē teneri de delicto familiæ:debet interpretari: niſi agat criminaliter.& allegat:qa pactū non pōt facere q vnº in corpore puniaf pro alio gl.ſing.in.c.cū homo.xxiiij.q.v. dixi in.c.cōtingit.el.j.de ſen.excō.ergo nec ſtatutū:iuxta gl.in.c.nō putamus.de cōſue.in.vj.& in rubri.C.q̄ ſit lōga.cōſuetu.& in rub.C.de decre.decuri.per Barto.per.l. 14 nō impoſſibile.ff.de reg.iur.cū ſi.& hoc bene no.¶ †Septimò declara niſi eſſemus in caſu de quo per Inno.in.c. cū ad ſedē.de reſti.ſpo.Et refert notabiliter ibi do.Abb. in.xvj.col.ver.Itē p̄ſuppoſito.8ª Bald.in.l.j.ad fi.C.de epiſ.& cler.videlicet q licet poſſeſsio rei inueniaf penes dām:quæ fuerat occupata per familiares:nō tamē p̄ſumitur dām mādaſſe:qa potuit peruenire ad dām ex alia cauſa q̄ ex violētia:quia violētia officialiū ſibi nō nocet. 15 ¶ †Octauò declara.niſi famulus delinqueret in re cuius cuſtodia non ſpectabat ad dām ſecundū do.Flori.in.l.ſi ſeruus ſeruū.§.proculus.ff.ad.l.aqui.per tex.ibi.& in.l.vi deamus.in princ.ff.loc.& iſta declaratio,& ſequēs poſſet 16 etiā applicari ad fallētias primas.¶ †Nonò & vltimò de clara.niſi eſſet delictū cōmiſſum ante famulatū ſecundū Bar.dicentē.ita debere reſtringi ſtatuta in.l.Titius.ff.de teſta.mi.per tex.ibi in.l.in delictis.§.ſi extraneus.ff.de noxa.Poſtremò ſcias qđ dominus repetere pōt quicqđ ſoluit ex delicto famuli vtendo retētione.vel aliter ſecūdū *Spe.in tit.de iniur.prope fi.de quo exclamat Paul.de ca.* in.l.videamus.ad fi.ff.de in lit.iurando.pro quo facit qđ ſcribit Ang.in.l.iiij.§.actor.ff.de re iudi.vbi dicit q ſyndicus villæ coactus ſoluere propter mala:poteſt ab ea re petere.& no.q adeò ſuccurritur ſibi in hoc,& domino ſoluenti pro famulo:q propria authoritate poterūt apprehendere bona illorū ſecundū Bart.& ibi latius Paul. de ca.in.l.creditor fundi.in princ.per illū tex.ff.de actio. emp.& ſcias q famulus nō tenetur de delicto domini.l. ſancimus.Et ibi doct.§. de penis. & de hac materia vide etiā quæ habentur in.l.familia.ff.de iuriſ.om.iudi.& per do.Car.in cle.cauſam.§.ide ele.& per Roma.cōſi.cxlviij. vbi dicit quòd in iſtis recurrendū eſt plurimū ad coniecturas.Extra gl.tāgunt hīc doct.vtrum iſte Petrus fuerit in culpa,non admonendo abbatem prudenter vt caueret ſibi.verior videtur opinio quòd non,niſi certiſsimè credidiſſet eos prohibitioni ſuę paritu ros:quia tunc ex cuſaretur.& per hoc faciunt no.in.c.quātę.de ſen.excō. cū his quę aliâs ibi dixit poſt Bar.in.l.verū.ff. de parici. Facit notabile dictū Inno.in.c.ad audientiam.ſ.eo.dum ponit de clerico quem pœnitet dediſſe malū conſilium. & retuli in.c.ſicut.ſ.eod.tractando de cōſilio.in vltima concluſione.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Clericus licitè aſsumit arma pro defendendis rebus eccleſiæ.*
2 *Mors attribuitur vulneranti quo ad irregularitatem:licet ab aliis ſequatur exanimatio &c.*
3 *Peritus ſi ſit eligendus:& partes diſcordent in eligendo:iudex debet eligere.*

cū quo venerat, qđ bene no. ¶ No. ibi. *ratione partis.* q̄per cuſſiões capitis ſemper argūt intentionē mortē inferētis. Et rōnē aſſignat Bal. in c. j. §. ad hæc. in. iiij. col. de pac. iu. fir. videlicet rōne cerebri. qa ſcđm philoſophū eſt mē brum diuinū & de facili eo læſo oēs ſpiritus vitales ab eo deſcēdētes deficiunt. & ideò pulchrè dicit tex. hīc. *ex modico ictu.* Et facit illud Lactātij de opificio hoīs. vbi dicit caput dici à capiendo. eo q̄ in ipſo oēs ſenſus in tinere capiunt. & ideò dicit tex. in. l. cū in diuerſis. de reli. & ſumpti. funerū. q̄ ibi cenſet eſſe corpus vbi eſt caput tanq̄ potiſſima pars facit. c. noult. de his quę fiunt à præ la. adde q̄ excellētius mēbrū capitis eſt os: ſcđm glo. in. c. propter propter gloriam de cōſe. diſt. iiij. Et cōſidera vl tra oēs: quia iſte tex. cū prædictis fortè debet intelligi de percuſsione in capite circa partes cerebri. ſecus fortè in facie: vbi non videt verū teſte experientia q̄ de modico ictu in mēto, vel faucibus quis moriat. Quæ aūt dicatur
a facies[a] propter ſtatuta quę duplicāt vulnera faciei ob deformitatē. vide Ang. ī. l. ſi q̄s in metallū. C. de pœnis. vbi dicit q̄ deſcēſiuè vſq̄ ad barbā, ſcluſiuè. & aſcenſiuè vſq̄ ad capillos. & tota frons: ex trāſuerſo etiā cū maxilis dicitur facies. allegat. l. Itē Mela §. j. ad. l. acquil. & reprobat ſtatuta q̄ p certis delictis iubēt oēs bullari. & ſunt cōtra tex. in illa lege ſi quis. iſtud tñ de facie quātū dicit de frō te: nō intelligas q̄ percuſſio frontis nō dicatur in capite: eſt in regionibus cerebri. & iſtis adde Bar. in. l. ſtigmata C. de fabricēſibus. li. xj. vbi dicit qđ teſtis dicēs ſe cognouiſſe aliquē rōne capitis: allegat bonā cām. & vide. d. Maria. in repe. c. quaſr. el. ij. q. xj. ar. vij. ſ. de acc. vbi refert di ctū Ang. de quo. ſ. de facie, & ponit q̄dā alia. de q̄b[9] per eum. ¶ *Super primis* gl. iuſta vt hīc per doc. & ſuper gl. iiij. vide gl. in verbo nō valens. in cle. vna. eo. ti. In glo. fi. No. gl. ord. & magiſtrā. & ex dictis ſuis & doct. hīc & alibi reducas inuolutā materiā per breues & claras cōclu-
12 ſiones. ¶ †Prima cōcluſio. pro rebus defendēdis nō licet clerico occidere. dixi in. c. ij. ſ. eo. & ibi quid in laico. pōt tñ etiā clericus repellere vim vi pro rebus: qñ non dubitatur de morte proximi, vt in glo. hīc. Et ꝓbat in. c. olim el. j. de reſt. ſpol. qđ declara dūmodò incontinēti hoc fiat & nō intelligas incōtinenti. i. eodē momento. Sed expone. i. quā citius cōmodè pōt: nunquā ſe ad aliud extraneū exercens donec ſumpta occaſione aggreſſorē repellat. & ideó qualecūq; tempus durat, durāte hoc præparamēto dicit repulſio facta incōtinēti. & iſta eſt communis opi. ſecundū doctos. hīc. maximè do. Ant. do. Abb. & Ana. & pulchrè not. Berto. & Ang. in. l. iij. §. cū igit. ff. de vi & vi arma. Et not. Imo. in. l. j. §. j. ff. de verb. ob. vbi allegat Hugo. quem alij ſequunt in. c. ius naturale. j. diſt. q̄ etiam. x. anni dicerent incōtinenti. & hāc cōcluſionē ita etiā not. Bal. in. l. ij. in. xviij. col. C. de ſerui. & do. Ab. poſt. d. Ant. in. d. c. olim. el. j. in. x. co. & per Bar. in. l. j. §. hoc interdictū ff. vti poſ. & in. l. ſi alius. §. belliſſimè. qđ vi aut clā. per Ange. latè in diſputatiōe incipiēte: Renouata guerra. in primo dubio. vbi ita exponūt verbū incōtinenti. in materia noſtra. Quid aūt in alia materia: remitto ad Bal. in. l. vlt. C. de iudi. vbi dixit q̄ offerens ſe probaturū incōtinenti intelligitur de triduo. & habet per Io. an. & Do. in. c. ſi iudex laicus. in prin. de ſent. excō. in. vj. per Bart. in. l. j. circa mediū. ff. iudi. ſol. & in. l. res quę. §. j. ff. de iure fiſci. per gl. in gl. apud miſericordem. xxxij. q. j. per do. Abb. in. c. fi. ſ. de cōfeſſ. latiſſimè Ludo. roma. in. l. j. §. j. ff. de ver. ob. Aduerte tñ. quia inquantū dicitur q̄ non oportet q̄ paſſus vim diuertat ad actus extraneos. limitādū puto niſi ad illos trahereť inuitus. putā quia grauiori fortuna iactatus cogereť facere interuallū. & practica ad colligēdos amicos. & moueor per. l. Cæſar. ff. de publica. cū cōcor. & qa impedito nō currit tempus. c. ex trāſmiſſa. cū ſi. ſ. de præſcrip. Ideò aūt differt repulſio quę fit propter res, ab illa quæ fit propter perſonā: quę debet eſſe eodē momento. quia violentia rerū nō eſt actus momentaneus: put percuſsio. Sed quādo ſpoliās eſt potentior ſpoliato: tandiu dicit fieri ei vis. Ideò aūt requirit vt ſpoliatus ad alia nō diuertat: ne poſſeſſionē naturalē quā perdidit facto: videat etiā perdere ciuilē cōſiſtentē in aio: quaſi alia curās
13 videatur habere pro derelictis ſecundū doctos. ¶ †Scđa cōcluſio. Ad excuſandū eū qui dicit ſe feciſſe defendendo: requirit q̄ aliās mortē euitare nō potuiſſet: vt hīc in tex. & gl. & in cle. vna. eo. ti. quomodò aūt iſtud cognoſcatur. vide elegantiſſimè Bal. in. l. j. C. vnde vi. & ibi Ange. & Bal. in. l. vt vim. ff. de iuſt. & iur. vbi in effectu tradi tur doctrina generalis: qđ attēdi debet qualitas rixantiū. dicas tñ q̄ ſi occidens dicat feciſſe defendēdo: & ad hoc ꝓbādū ꝓbet de inſulto ſolū, & aggreſſu ſibi facto: etiam ſi aliud nō probet debet abſolui. Et iſtud probatur per doctrinā Bar. approbatā cōiter in. l. nō ſolū. §. ſed vt probari. ff. de ope. no. nun. qñ dicit q̄ ſi aliquis eſt accuſatus, quia occidit Seiū de menſe Maij: & ille probat ſe hoc facere potuiſſe, oſtēdēs mortuū fuiſſe bānitū in medio mēſis Maij. Sed dubitať vtrū iterfecerit priꝰ vel poſt. in iſto dubio debet abſolui: qa ſufficit reddidiſſe dubiā intētionem actoris. quaſi clarè nō probauerit. c. in preſentia. de proba. Ideò actore nō probante reus abſoluit. c. j. vt ecc. benefi. cū ſimi. & in dubio vbi agit de delicto, nemo præſumit delinquere. l. meritò. ff. pro ſocio. dixi in. c. cū dilecti. de accu. & iſtud nō. quia nō poſſet eſſe vtilius. nō ob. ſi diceret tibi. ſecundū hoc cōuictus de homicidio poſſet ſemper dicere qđ ad ſuam defenſionē hoc fecit. & qa per accuſatorē aliter non probaret, deberet abſolui. Itē cū fateať ſe deliquiſſe: eſt præſumptio cōtra eum. Ideò qualitas tollens preſumptionē debet clarè deduci: nō implicitè. propter qđ Bald. tenet cōtra Bart. in. l. matrē. C. de proba. Præterea cōtra predicta poſſes adducere notabile dictū Bar. in. l. Aurelius. §. Idē quę ſijt. ff. de lib. leg. vbi dixit q̄ ſi de homicidio ſolū ex hoc: quia magiſtraliter confeſſus fuit ſic interfeci. ſed ad meā defenſionem ſi non probať defenſio diuideť cōfeſſio. & acceptabitur primū verbū reiecta qualitate propter præſumptionē. Et ſequunť doct. in. c. cū veniſſent. ſ. de inſti. vbi bona gl. Sed iſtis non obſtantibus teneo qđ prædixi. ſ. quod probato inſultu, & aggreſſu cū armis, & percuſſione: incontinēti debet abſolui: etiā de defenſione nō probās. Et ita voluit Pet. de anc. in cle. vnica. eo. ti. Non ob. illud quod ſemper poſſet dicere ad defenſionem. quia intellige Bar. in. §. ſed vt probari. qñ exceptio rei concludit eam pro bando præſumptionē pro ipſo: quæ reſultat ex inſulto. quia tunc ſuccedit regula. l. meritò. ff. pro ſocio. cū ſimi. ſecus qđo excuſatio ſua non probareť ex aliqua circunſtantia. Non ob. dictū Bar. in. l. Aurelius. quia reſpondet do. Abb. in. c. auditis. ſ. de præſcrip. in vlti. co. q̄ ibi ꝓbabat excuſationes ſolo dicto ſuo. meritò cōfeſſio accepta
b tur ex toto contra eum. Et iſta not. quia ſunt pulchra & ſubtilia. & vnū interim tene mēti qđ poſuit ſolus. d. Ab. & ab alio tactum nō reperio in. d. c. auditis. q̄ ſi de homicidio nō conſtat aliter, niſi quia reus captus dicit: interfeci ad meam defenſionem. & eam non probat: per hanc ſuam confeſſionem non punietur pœna mortis. Et ſi tu dicis: preſumptio cōtra eum extinguit illud verbum de
14 fenſionis. ideò ſuccedit. l. j. C. de cōfeſ. Reſpondent q̄ ex quo cōfeſſio non eſt pura, ſi de occiſione aliter nō apparet, nō debet ita facilè occidi. per doctinā Inn. in. c. quia verò ſimile. de præſump. tene menti: quia ſi eſt verū, eſt ſtupēda limitatio ad Bar. in. d. §. ſed vt probari. & not. qđ ad hoc q̄ cōfitēs eo modo quo dixi, melius cōducat probatio. ſuas, non ſufficit q̄ dicat: occidi ad defenſionem: ſed addat neceſſariam. per iſtum text. cū concor. quia de
b fenſio non neceſſaria non excuſat. Ita ſingu. ſcribit Bal. in dicta. l. j. b in. xiiij. colum. C. de confeſ. de quo exclamat Ludo. roñ. ſingu. xxviij. ¶ †Tertia concluſio vltra.

docto.

a ¶ Facias. Adde & dic vt per, Ange. Areti. in tract. malefic. in ver. in facie.

b ¶ Bal. in. l. j. Ad dictū Bal. in. d. l. j. vide nouiſſi. Papi. ī l. vt vim. ff. de iuſt. & iur. Cep. in cōſ. xlij. xliij. & xliiij. vide Bal. cōtrariū tenentē in. l. ſolam C. de teſti. & Bal. in cōſ. x. incī. Maſiolus. & Iaſ. in. §. Itē ſi quis. colū. v. inſti. de act.

a docto. hīc. Ille qui ſe defendendo exceſſit moderamen[a] inculpatę tutelę: q̄uis non poſſit ſe excuſare rōne defenſionis, vt euitet pœnam: tamē excuſatur vt nō puniatur ex toto ſed mitius: habito reſpectu ad originē ipſius. ita not. ſingu. Bal. in. c. j. §. ſi quis. el. j. in fi. de pa. iur. fir. ſ. alleg. Io. an. hoc dicentē. in. c. ſignificauit j. de pœniten. & remiſ. Et ibi eſt bonus text. de hac in verbo attendētes &c. vbi mouens armalicitè, ſi enormiter excedit vltra exigentiā facti mitius punitur in conſcientia. Et ſubdit Bald. ibi. q̄ motus, & rixa inſtantis periculi tollit ſpaciū conſultè deliberandi. l. gracchus. C. de adul. Homo em̄ incenſo calore promotus non eſt in plenitudine intellectus. Ad idem vide do. Ant. in. c. olim. el. j. de reſti. ſpo. vbi dicit quòd talis excedēs moderamen, punitur vt culpoſus: nō vt doloſus. per illum text. ad hoc optimum. Imò plus dicunt quòd ſi inſultatus ab aliquo, & reaſſumptis viribus currit poſt eum fugientem, & occidit: nō punit pœna mortis: ſed alia arbitraria. & eſt text. valde ſing. vltra eos in. l. ſi adulteriū cū inceſtu. §. imperatoris. ff. de adul. vbi maritus teneť ſi interficit vxorē adulteram. quia non licet ſibi: tamē nō puniet pœna mortis: quia difficilimū eſt iuſtum dolorē tēperare. vt ibi in text. de quo exclamat Lud. roma. in ſuo ſingulari. iiij. & eſt text. in. l. gracchus. Itē not. Ludo. roma. in l. cū mulier. in. xxxij. col. ff. ſo. ma. Et habetur per Sali. in. l. qm̄ multa. C. ad. l. Iul. de vi. publi. & per Ang. in. l. cū filio. xxvj. col. ff. de le. j. Ex quibus habes vnā nouā limitationē ad iſtū text. ¶ Secūdò limita. niſi excederet quis moderamē nō ex propoſito: ſed ex fortuito caſu ſcđm glo. & Archi. xxiij. q. j. & glo. j. ¶ Tertiò poſſes limitare. niſi q̄s excederet in defenſione rerū. Itaviděť ſentire gl. in ver ſi. vicino. in. c. dilecto. de ſen. excō. in. vj. & per iſtā concluſionē inferri pōt ad illū qui nō valēs aliter euitare mortem: apprehēſo Titio, vſus eſt eo vt clypeo: & per aggreſſorē ille Titius occiſus eſt. nā talis apprehendēs punieť quaſi exceſſerit defenſionē: ponendo innocentē in periculo. & ita fuit aliās hīc diſputando cōcluſum p do. Ange. de are. in diſputa. quæ incipit Arolus Caium aggreſſus & pro eius executione principaliter adducit. l. is qui aggreſſorem. ff. de ſica. vbi parcitur conſtituto in articulo mortis. ad idem. l. ſi quis fumo. §. fi. ff. ad. l. aquil. & l. iij. §. pe. ff. de incen. rui. nau. & l. ſi alius. §. & eſt alia. ff. qđ vi aut clā. vbi nō imputať vicino ſi domum proximi deſtruit: qn̄ timet ignē in alia accenſum ad ſuā peruentu rum. facit. l. qui ſeruandarū. ff. de præſcri. verb. vbi excuſatur projiciēs merces ſocij ad ſaluādas ſuas alleuiata naue. facit. l. quemad. §. Itē Labeo. ff. ad. l. aquil. vbi excuſať incidēs funes nauiū: per quos nauis ſua iactura periclitari poſſet. Et idē de retibus piſcatorum. Facit. l. j. §. denicq. ff. de aqua pluuia. arcē. Ibi non nocendi animo, ſed agrum ſuū meliorē faciendi. eſt verū quòd iſta non excuſant eum ex toto: quia in iſtis caſibus agit de periculo rerum ēmēdabili. qđ nō eſt in vita hominis extincta: quia non recuperať. l. metū. §. ſed licet. ff. qđ met. cau. No. tamen q̄ in caſu. l. ſi quis fumo. cū ſimi. ꝓſupponit q̄ domus deſtructa eſſet veroſimīr pitura. vñ infert. d. Ang. q̄ ſi vtereť vt clypeo hoſe cōdēnato & ducto ad mortē: nō tenereť oīno: qa perituꝰ erat. Poſtremò de iſta materia moderatę defenſiōis: videēt p Bal. ī. l. j. C. q̄ ſit lō. cōſu. p Bar. in. l. iij. ff. de ali. & cib. le. per Bal. in. l. j. C. de emē. ſer. & in. l. j. C. qñ li. ſe ſine iu. vin. & in. l. ij. p illū tex. C. de ſica. p Bal. & do. Elo. in. l. ſi nauis. §. quēad. ff. ad. l. aql. per Inn. & oēs. in. d. c. olim. per Inn. in. c. ſi verò. el. j. de
b ſen. exc. per Bal. in. l. ſolā. in. v. col. C. de teſt. Et ibi dicit q̄ ſi teſtes[b] ꝓducti dicūt accuſatū occidiſſe cā defenſiōis: & nō reddūt cām dicti ſui: nō ꝓbāt. Et idē cōſuluit in cōſ. inci. quidā Maſiolus. Facit. c. j. §. j. Ibi. nō neceſſario. in ti. de pa. teneť. vñ dixit Bal. ī. c. j. de pac. iur. fir. q̄ offenſor in dubio nō præſumit defenſor: niſi probetur.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Imperitia medici facit eum culpabilem: ſi infirmus moriatur. Et vide hic multa de imperitia medicorum & aliorū qui ſe dicunt eſſe peritos in aliqua arte, vſque ad fin. c.*

¶ *CAP. XIX.*

TVanos. Monachus chirurgiā exercēs, & ex ea mors ſequať irregularis eſt. etiam ſi ſit peritꝰ & diligēs: & hoc fecerit cā pietatis. hoc priò. Clericus q̄ iudici ſeculari dedit inter ſignia furis q̄ eū vulnerauit: irregularis nō eſt: licet fur occi
1 dať. hoc ſcđò. Not. T q̄ ſi peritia medici reddit eū in culpa: ſi ex hoc infirmus morif. Ex quo infert not. do. Anto. q̄ doct. cōſulēs, ex cuius imperitia pars eſt incurſa damnum: tenetur ad reſtitutionem in foro conſciētiæ. quod ſing, no. & adde do. Ant. in. c. calūniā. ad fi. de pœnis. vbi dicit idē de aduocato qui offert ſe auxiliaturū foueti oīno iniuſtitiam: quia ſi ille ſuccūbit: teneť ad omne intereſſe. Idē dicit & valde not. ſi p imperitiā ſuā Pars foueꝰ cām iuſtā ſuccubuit. Idē dicit ſi per negligētiā. ad qđ vlti. adde Ange. in. l. ſi vacantia. in. v. co. C. de bon. vacā. li. x. vbi exclamat cōtra aduocatos negligentes. In quo no. qđ ſcribit Hoſt. hīc dicēs excuſari medicū hīc. ſi ordinauit regimē & modūvitę nec oportet vt cōtinuè aſſiſtat. qđ eſt no. digniū. & idē infero in aduocato: qa nō teneť ad quotidianā ſolicitudinē. qđ eſt oppoſitū ꝓcuratoris: imò pulchrè ſcripſit Bal. in. l. ab Anaſtaſio C. mā. q̄ aduocatꝰ q̄ curioſe & ſolicitè nitit cām ſuſtinere: cogitat infinitas fraudes & mēdacia. Et iſtis adde not. dictū Ab. in. c. ſicut dignū. in. x. col. ſ. eo. vbi idē dicit de cōſiliarijs
a principū ſuadētibꝰ tyrānidē. qa tenenť in cō ſciētia. Adde ēt. d. Ant. in. c. cām. el. j. ſ. de teſtibꝰ. & Bal. in. l. piſbyteri. la. j. in fi. C. de epi. & cle. vbi dicūt q̄ teſtis q̄ nō reddidit cām dicti ſui ꝓpter qđ ꝓducēs eū ſuccubuit: etiā ſi citra malitiā hoc fecerit: teneť in cōſcientia. Adde etiā gl. magna. in. c. j. de cōſeſ. in. vj. q̄ dicit, q̄ aduocatus ſuadēs cliētulo vt falſum dicat: teneť in cōſciētia etiā ad intereſſe ex hoc reſultās parti aduerſæ. Sequtur. d. Ab. in. c. paſtora. in vl. col. ſ. de iud. & in. c. j. in. iij. co. de iur. cal. dicēs idē de aduocato q̄ facit falſas & iniuſtas allegatiões. Idē bea. Tho. ij. ij. q. lxvj. & Pet. & Cy. in auth. Sed hodie. C. de iudi. quos ſequtur d. An. in. c. ad aures. circa prin. ſ. de ęta. & qua li. Adde etiā. d. Ant. poſt Inno. in. c. qñ cōtra in. x. col. ſ. de proba. vbi iſta inducit cōtra iudices: quorū negligētia pars ſuccubuit: puta in remittē dis teſtibus. aduerte tñ: quia qđ dictū eſt de cōſilio iperito. Fallit. j. niſi doctor de neceſſitate aſtrictus hoc feciſſet, puta rōne officij. ſcđm. d. Anto. ſing. in. d. c. ad aures. qđ nō placet: qa debuit cōſulere peritiores. iuxta gl. ſi. in cle. vna. de cōſeſ. ꝓbē. cū his q̄ dixi in. c. qñ. de ſimo. Fallit. ij. niſi iudex ſequutus fuiſſet cōſiliū perſuaſiſſimū. quod nō tenebit ſequi iudex: quia nō imputať cōſulenti. ſecundū Ana. hīc. de quo ēt dubito. maxiè qñ cōſu lēs eſſet reputatus peritus. ¶ Poſtremò ſcias circa hoc principū q̄ Inn. hīc poſuit plenam b gl. An & qñ medicus teneať. q̄ per viā cōcluſionū colligę ſuccinctè. Peccat medicus dādo medicinā: qn̄ dubitat an infirmꝰ ex ea moriatur, vel nō ſed potiꝰ cōmittat eū iudicio creatoris. ¶ Itē peccat ſi aromatarijꝰ poſuit medicinā malā ex rebus inutilibus. niſi medicus adhibuiſſet diligentiā. Itē ſi falſò dicit ſe peritū: teneť. Itē medico incidēti nō ꝓputať mors inciſi proueniens ex eius puſillanimitate. & in hoc adde q̄ in dubio preſumit potius ex culpa inciſi. ſecūdū Archi. & Do. in. c. ſæpe. l. di. Itē ſi firmꝰ nō obediēs medi. nō peccat: ſed malè facit. ſcđm Car. Et ſi capit ſciēter mortifera: peccat mortaliter. Itē ſanꝰ nō teneť viuere medicinaťr: qa oīa ſana ſatis. & q̄ ſapit nutrit & nō qualitas nocet ſed q̄titas: Itē ſeruiētes peccāt dādo ifirmo periculoſa. Et iſta

a ¶ Moderamē. quę dicať defenſio cū moderamine ī cui patæ tutelę. vide doct. in. d. l. vt vim Alex. in cōſ. lxxv. colū. j. verſ. hoc & in. j. vol. & quādo de excēſſu, in. d. cō ſil. lxxvj. co. ij. & in cōſ. cxlj. in. fi. vo. p Frā. aret, in ſuo cō ſi. lxxx. & aliquid per eundē in cōſi. xxxix. & vide Ange. are. in tract. malefi. in ver. & diċt9 Titius ſe defendo & vide eūdē Fel. in c. dile. filiꝰ. col. vij. ſ. de exce. Pau. de ca. in cōſi. cclxxv. in. fi. parte. cōſi. nouorū ſecūd ū vlti. impreſſionē. & ad de an ſi quis priò vulnerauit ad defē ſionē, & poſteāvul uerauit ad nō defenſionem, an puniatur. per Alex ā. cōſil. xxiij. col. fi. verſi. infamibus in ſecūdo volu.

b ¶ Quod ſi teſtes. Quomodo debeāt deponere teſtes, ꝓducti ad defenſionem. vide Alex. in conſi. cix. in. j. vo.

ſunt dicta Inn. quibus addde Barto. in l. qđ niſi §. experientia. ff. de ope. libe. vbi dicit ꝙ medicus conductus ab vno loco pro tanto ſalario ſingulis diebus: habebit etiam ſalarium. ſ. diebus quibus itinerat. & ſequitur Ana. hîc. qđ in Bar. meo non reperio. ſed facit ille tex. idem adde qđ nó toties cõſtituitur ſalariũ medico, quoties infirmus recidiuat, ſcđm glo. in vet. ſi. cẽties. in. c. adhuc inſtant. de pœ. diſt. iij. Et adde ꝙ medicus ſalariatus de publico, nõ debet petere præmiũ ab infirmis. ſcđm Bart. in l. archia. tri. C. de profeſ. & medi. lib. x. Fallit ſecundũ Ang: ibi niſi aliqs ſpõte daret: qđ nõ placet: per id qđ no. Bar. in l. munerũ. §. fi. ff. de reg. iur. vbi dicit qđ notarius ancianorũ ſalariatus de publico nihil põt recipere atiã à ſpõte dantibus. & eſt pulchra ratio qa qñ à pluribus capit: inducit cõ ſuetudo ꝙ qs erubeſcit nõ dare. adde etiã glo. in. c. nõ ſanè. xiiij. q. v. quę dicit qđ medici nõ ſunt maioris valoris quã obſtetrices. Vlterius aduerte: quia tex. vult ꝙ etiã ſi adhibuerit oẽm diligentiã, clericus ſit ieregularis, qđ videt expreſſe contra text. in. c. ad aures de æta. & qua. vbi dicit ꝙ ſi clericus q̃ fuit phyſicus, & in cuiꝰ manibus aliqui ſunt mortui: nõ habet remorſum: nõ eſt irregularis. & cõtrariũ ſtringit. nec tangit per doct. moder. Solue priõ ſecũdũ In. qđ iſti ꝑputaſ. qa publicè hęc fecerat. ibi ꝓtiatè. vel ſcđ aliud ſit ſ chirurgico aliđ ſ phyſico: qa primũ magis repugnat honeſtati clericali cui ẽt ius ſanguinis dat culpã. Vel tertiò iſte tex. loq̃ſ i monacho ſacerdote chirurgico q̃ magis vſurpat. tñ rõne vitę cõtẽpla tiuè repugnãtis tñ rõne celebr. miſ. qa nõ decet vt eadẽ manꝰ tã vili exercitio deputeſ. Sed. c. ad aures. loquit in cleric. ſecula. cõſtitu to in minoribus, vel. iiij. ibi non erat in loco alius phyſicus. & ideò ne corpora perirent excuſatur propter neceſſitatem. Facit glo. in c. quoniã. xlvij. diſtin. in. c. diſcipulos: de cõcef. diſt. v. cũ ſi. & in terminis no. do. Maria. hîc ita limitans iſtũ text. Facit qđ de medico iudęo dixi in tit. de iudęis. Et ita videmus & Romę & alibi ſeruari ꝙ clericus excellens in aliqua cura aſſumit officium medici. Sed tertia ſol. magis conſonat. Not. in §. *ad vltimũ*. ꝙ per interſignia poteſt conuerti latro. Et aduerte pro intellectu iſtius text. qui habet multos intellectus & in effectu nõ video meliorem. quã ꝙ intelligamus qđ iſte clericus agebat ciuiliter ad recuperationem rerum: non intendens ꝙ ille moreretur: vt ſonat text. ibi. *nihil amplius intromittens*. & hoc eſt licitum. per. c. poſtulaſti. & ibi dicam. j. eo. & c. ij. de homi. in. vj.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Homicida quis dici non poteſt ante infuſionem animæ.*
2 *Clericus ſi data opera procurat ne mulier concipiat: non eſt irregularis: peccat tamen mortaliter.*
3 *Anima ſola non facit hominem: ſine perfectione corporis & organizatione numero. 4.*
5 *Poſthumus natus cum ſpiritu ſtatim rumpit teſtamentum: in quo præteritus eſt.*

¶ CAP. XX.

1 SIcut ex literarum. Qui dat cãm abortioni irregularis eſt: ſi cõceptus erat viuificatus. h. d. † Not. priò qđ ante infuſionẽ aiæ rõnalis nõ põt q̃s dici homicida in dãdo cãm abortioni: quia qui non vixit, mori non põt. c. Moyſes. &. c. qđ verò. alle. in gl. Cõſtat eñ homo ex aſa & corpore. c. cũ marthę. de cele. miſ. No. ꝙ ludus ẽt leuis imputaſ clerico. dicit tñ no. Io. an. ꝙ inter perſonas licitas: puta cõiuges, leuis ludus qui fuit cauſa abortionis nõ imputaret ad peccatũ. qđ reputant no. oẽs doc. ſed limita, niſi marito eſſet nota fragilis cõplexio vxoris: qa eſſet in culpa. Vlti. vt intelligas tex. cũ glo.
2 cõſiderata priò de clerico: poſteà de laico. Ad primũ dic† ꝙ ſi data opera ꝓcurat ne mulier cõcipiàt: nõ eſt irregularis: ſed mortaliter peccat. c. ſi aliqs. & ibi gl. ſ. e. Itẽ ſi dat cãm deliberato aĩo abortioni corporis inanimati. Secus ſi caſualiter dat cãm morti corporis animati, qđ limitaſ niſi daret operã licitæ rei adhibita diligentia. In laico videt dubiũ vtrũ ſi ꝓcutiat mulierẽ ꝓgnantẽ: & ſequat abortio corporis, debeat puniri pœna mortis. & in hoc Bal. dicit ꝙ nõ in l. cũ inter veteres. C. de fideiuſ. ꝓ illũ tex. vbi ille q̃ eſt in vtero nõ eſt hõ. ſed effici ſperaſ. ergo nõ eſt homicidiũ. Et ſubdit Bal. ꝙ vbi in legibus & ſtatutis fit mẽtio de hoíe. nõ venit vẽter. vñ repreſalię cõceſſæ cõtra hominẽ de tali domo nõ extẽdunſ ad exiſtẽtẽ in vtero. Idẽ in iſta cõcluſione determinat Pau. de ca. in. l. qđ dicit. ff. de li. & poſth. Eacit qđ no. Bal. in. l. & ſeruorũ. ff. de ſta. ho. vbi dicit ꝙ ſi excõicaſ vel bannit mulier ꝓgnãs, nõ cõprehẽditur partus. Facit qđ not. Bal. in. l. ij. C. de poſthu. hære. vbi dicit ꝙ † ſola anima nõ facit hominẽ ſine ꝑfectione corporis & organizatione. & alleg. Senec. ꝙ natura non põt edere ſpiritus humanos. Facit qđ not. Barto. & Bald. & Ange. poſt Guil. de cug. in. l. qui in vtero. la. j. ff. de ſta. homi. vbi dicunt ꝙ capiens lupã cũ lupinis: nõ̃ habebit ꝑmiũ tanquã plures lupos cœperit: ſed quaſi vnũ. etiã ſecundũ Bald. ſi lactantes ſequerentur matrẽ. alleg. l. ſed à deo. §. mulierem. ff. loca. vbi mulier non ſoluit nautæ de filio lactãte. nõ ob. quod exiſtẽs in vtero habeaſ pro nato. d. l. qui in vtero. quia expreſſè dicit tex. ibi ꝙ illud eſt in fauorẽ exiſtẽtis ĩ vtero: & ad cõmodũ ſuum. nõ alterius. ¶ † Sed aduerte quia licet Ioã de ana. hîc videat hoc tenere tñ intelligerẽ dicta iſtorũ procedere: qñ ſequeret mors infantis ex percuſſione mulieris facta ſine dolo: etiam caſualiter & culpoſè. Sed vbi quis data opera ad exanimandũ exiſtentẽ in vtero & mulierẽ percuteret: punietur pœna mortis: non facta differẽtia inter ius cõe & municipale. & ita arguit eſſe tex. cũ gl. & ibi hoc expreſſe no. Ang. & Sali. in. l. pe. C. de ſica. & ita ſentit Alb. de roſa. in iij. par. ſtatu. qõ. lviij. ¶ † Vltimò ſcias quod poſthumus natus cũ ſpiritu ſtatim rumpit teſtamentum: in quo eſt prætheritus. etiam ſi ſtatim moriatur. d. l. quod dicitur. & l. iij. C. de poſthu. hære. limita niſi naſcatur in. vj. menſe. non tacto ſeptimo, quia impoſſibile eſt quod viuat. vt habeẽ in. l. ſeptimo menſe. ff. de ſta. ho. & ideò paria ſunt ꝙ mortuus naſcaſ, vel ꝙ infallibiliter ſit ſtatim moritur⁹. ſecundũ Pau. de caſt. in. d. l. iij. dicentẽ ita ſe cõſuluiſſe: cõtra quem ſa facit: quia ſequeret ꝙ etiã natus in. vij. menſe vel nono: ſi omnino ſtatim mori deberet, nõ rũperet ſtatim teſtamentũ. maximè, quia ſufficit quod ſpiritum. d. l. qđ dicit. Et adde ꝙ ſi teſtator diceret. Si mulier pepererit maſculũ &c. poſteà oporteat ventrẽ ſecari: licet mulier nõ pepererat. tñ ſeruabit teſtũ ſcđm Pau. de ca. dicẽtẽ ſe ita cõſuluiſſe in. l. quidã. C. de poſth. here. facit qđ ſcribit Bald. in. l. fin. in. v. col. ff. de ſuis & legi. vbi dicit ꝙ inueſtitus de feudo pro ſe & filijs naſcituris, ſi naſcitur filius ex ventre ſecto, ſuccedet in feudo. & idem not. Paul. de caſt. in. d. l. quod dicitur.

¶ CAP. XXI.

OStulaſti. Clerico ciuiliter iuſtitiam petenti de laico nõ imputaſ, ſi iudex ſecularis in laicũ vindictã ſãguinis exerceret. h. d. Nota tex. contra contẽnentẽ ſententiã excõmunicationis, qa põt implorari brachiũ ſeculare. Et ideo dicit Bal. in. l. nullũ. C. de malefi. & mathe. ꝙ põt puniri nedũ pœna ſpirituali, ſed etiã tẽpali. dicit aũt cõtẽnere ſecũdũ Hoſt. hic. ꝑ c. ex publico. cũ ſi. de cõuer. cõiug. Idẽ ſi animo indurato eam tollerat ꝑ annũ. ſcđm ipm: qa eſt ſupeꝰ de hęreſi. qđ valde no. Car. & Ana. ad ea q̃ oixi in. c. excõicamus. opp. põt in iudicio ſeculari. no. gl. in. l. j. C. de iu. & fact. ign. & Bal. in. l. quoties. in fi. C. de iud. & in c. intelleximus. ſ. de iud. debet tñ ſeculare ipſi⁹ cognitionẽ remitte re ad eccleſiaſticũ. ſcđm Pe. de anc. in. c. pia. in. v. col. de exce. in. vj. & Cal. in ti. de ſo. cõp. cõſ. ix. & Bal. in. d. l. quoties. qđ intellige qñ eſt dubiũ iuris. puta an ligetvel nõ. ſecus ſi eſt dubiũ fahi. puta an fuerit lata, vel nõ. ſcđm doc. in. c. fi. ꝓpe fi. de ſo. cõp. li. vj. Si ſecularit tenef talem exceptionẽ admittere. c. de crimi. de ſen. excõ. in. vj. nõ ſufficit ꝙ ſibi alleget: niſi ꝓbet. iux. gl. inver. alleg. in. c. nõ eſt. de cõſue. in. vj. dixi in. c. cũ dilect⁹. de accu. & ꝓ iſta doctri. Do. facit qđ ſcribit Bar. & poſt eũ alij in. l. Titia. ff. ſo. ma. & d. Ant & d. Ab. in c. tuã. de or. cog. ¶ No. ꝙ qñ iudiciũ left ceptũ ĩ vno loco: ſi nõ põt ibi cõſeqñẽ: cã finit in alio. Ex quo habes limitationẽ ad. l. vbi ceptũ. ff. de iud. q̃ exꝑſſè no. Bal. in cõſuetudinib⁹ feudi. ſub tit. de milite vaſallo q cõtu. eſt. ¶ No. nõ imputari clerico. vt dixi ĩ ſumma & eſt hodie deciſum. ĩ. c. ij. e. ti. ĩ. vj. quẽ tex. ãplia no. etiã ſi clericꝰ certiſſimè videat reũ moriturũ. ſcđm Io. and. hic. Sed limita illum tex. dũmodò clericꝰ ciuiliter: vel criminaliter agẽs, ꝓtẽdat intereſſe: aliàs talis ꝓteſtatio. eſt inanis: vñ ſi clericus accuſaret furtũ alteri factum: vel teſtimoniũ præberet: talis proteſtatio nõ iuuat. ſecundum docto. ¶ Item limita niſi proieſtãs haberet in corde deſideriũ pœnæ criminalis, qa verba nõ ſoluãt eũ ĩ foro cõſcięti̇ę ſcđm Ang. hîc

Ant. hîc. & ibi. propter verbũ querimoniã. & idem Imol. in. c. j. in iiij. col. de poſtu. præla. Sed iſtud eſt potius cõſilij, quã neceſſitatis ſecundum ipſum Io. and. ibi.

¶ CAP. XXIII.

EXhibita. Homicidium caſuale nõ imputaſ ei qui nõ occidit: nec fuit in culpa etiam ſi ad cautelam veniã poſtulauit. h. d. ¶ Not. primò qđ dixi in ſummario. Et quia gl. videt hîc cõtrariæ. dic vt hîc per do. Abb. cõcludentẽ ꝙ ſi ex proprio lapide proiecto cõſtaret de animo pueri doli capacis: imputaret ſibi maiori facto. puta ſi ex graui lapide illũ ſeriò percuſiſſet. vel in capite etiã ex nõ graui. iuxta. c. nõ ſignificaſti. el. ij. ſ. eod. Et põdera quia licet oẽs inſtẽt in hoc lapide: tñ in caſu iſto multũ faciebat pro iſto clerico imperitia, & incuria, de quibus in tex. per ea quę dixi in. c. preſbyterũ. ſ. eo. No. ibi. *in extremis laborãs*. qđ attẽditur cõfeſſio laborantis in extremis. de quo vide latè per do. Anto. in. c. fi. de ſucceſ. ab inteſt. per Io. an. in Spec. de dona. inter virũ & vxo. §. j. per Bart. & Roma. in. l. ſi quis in graui. §. ſi quis moriens. ff. ad Silleia. per Bal. in. l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſco. & cleri. & in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. & in authẽ. ſi teſtis. C. de teſti. Et ibi dicit qđ ſi notarius moriens dicat vnũ ſuum inſtrumẽtum fuiſſe falſum, vel teſtis idem dicat de ſuo teſtificatu: non nocet tertio illo vtenti. Et dicit Petr. de ancha. in. d. c. fi. quod ſi moriens dicat ſe mori culpa medici: non iuuat percuſſorem. ſi aliter hoc non appareat. & vide glo. text. Bald. & Ange. in. l. ij. C. de calũnia. vbi non ſtatur dicto morientis: qui dicit talis me percuſſit: licet hęres illum accuſans propter hoc illum excuſet à calumnia. & vide Bal. in. l. j. in vlti. col. verſi. Sed poteſt teſtator. C. communia de legatis. vbi ponit de teſtatore: qui dicit. Remitto omnes iniurias inimicis meis. quia ex hoc cenſetur habere pacem. Et adde qđ ſi moriens. dicat confeſſus fui in tormentis falſum & non audens reuocare ex hoc morior: eſt tutus: ſed ſi hoc non faciet, tanquam dans cauſam morti, non eſſet ſaluus. ſecundum domi. Abb. in. c. ex parte. el. in. j. not. de ſepultu.

¶ CAP. XXIIII.

QOannes. Caſuale homicidiũ non imputatur ei qui dabat operam rei licitę. nec fuit in culpa. hoc dicit. ¶ Not. qđ per campanam congregatur populus. Idem dicas de vniuerſitate. iuxta gloſ. in. l. alij. §. refert. ff. de reg. iur. & licet officium pulſandi pertineat minoribus clericis. c. vt iuſta. de vit. & hone. cleri. c. perlectis. xxv. diſtin. tamẽ non ita pertinet ꝙ maiori hoc facienti imputetur. Et ita reſpondetur ad. c. tua. ſ. eo. quia officium medici expreſſè prohibetur clericis. Item non imputatur iſti, ſi non pręuidit omnia: quia iſtud prævidere conſideratur: quando actus de ſui natura minatur periculum. puta in eo qui vult proijcere perticam, vel ferrum ad terram: quia debet pręuidere locũ in quo ꝓjcit. ſ. eo. c. ex lris. el. j. Sed ex pulſatione cãpanę nõ imminet periculũ de natura actꝰ: ideò excuſaſ. dicas tñ ꝙ ſi pulſaret cãpanã vt ppłus curreret ad arma: & ſequerenſ multitudies, vel homicidia: eſſet irregularis. ſcđm doct. hîc. niſi hoc feciſſet. videns periculũ perſonę, vel rerũ eccleſiaſticarũ. per. c. ſignificanti. el. ij. in prin. ſ. eo.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Defendere ſe licitum eſt contra infideles occupates caſtra: aut aliam terram: & idem contra fideles.*
2 *Clerici põt in propria perſona indicere & genere bellũ ex præcepto papæ.*
3 *Clericus nõ debet ſine papæ licentia etiam in bello iuſto arma mouere: ſed aſſiſtere poteſt: & hortari.*

¶ CAP. XXV.

1 PEtitio. Clericus pugnãs etiã cõtra Saracenos irregularis eſt. ſi aliquẽ occidit ex illis & ſi de hoc dubitat, abſtineat. ¶ † No. j. ꝙ licitũ eſt ſe defendere cõtra infideles occupantes caſtra, aut aliam terram. & idem de fidelibus capitu. olim. el. j. de reſtitutio. ſpol. dũmodò incontinẽti: vt dixi. ſ. eo. c. ſignificaſti. el. ij. Saluo niſi deficeret ſpes recuperandi terrã per viã iuris: quia ſine incõmodo ſuperior adiri nõ poſſet. ſecundũ Bal. ſingulariter. in. l. fi qs ad ſe fundũ. C. ad leg. Iul. de vi pub. propter glo. ſing. iuncto text. in. l. fi alius. §. belliſſimè. ff. quod vi aut clam. vnde infert. ad ciuitatẽ quę mediante Imperatore iuuari non poſſet: quia poterit ſeipſam de facto iuuare bene facit qđ not. Inno. in. d. c. olim. el. j. vbi dicit, ꝙ ſi rem meã à te de facto occupatã non ſpero poſſe cõſequi per viam iuris: poſſum violenter, vel furtiuè eã recuperare. & not. glo. in. c. ius gentiũ. j. diſt. cũ concor. ¶ Not. ſecundò tex. fing. ſcđm oẽs ibi. *percuſſiſti*. iuncto verbo. *ſi de interfectione*. quod clericus ex ſola percuſſione non efficitur irregularis: quia iſte dixerat percuſſiſſe: & non dicit qđ non abſtineat niſi interfecerit. Et idẽ dicas ſi mutilaſſet. per cle. vnicam. eo. titu. cũ ibi allegatis. Nec obſt. c. ſicut dignũ. ſ. eo. vbi nõ ſolũ non percutiens: ſed etiã conſulens eſt irregularis: quia illud in rixa iniuſta. Sed tex. hîc. loquit de iuſta ſecũdũ doct. quibus adde qđ iſtud importat: & conſideraſ qñ ex eius percuſſione vel aſſiſtentia alij occidũtur. quia diſtinguitur an iuſtè vel iniuſtè. Sed ſi ſimpliciter alio non ſecuto aliquem vulnerat: nõ eſt irregularis. ſcđm do. Abb. in. c. j. qui cle. vel vouen. vbi aĺs dixi. etiam ſidebilitaret mẽbrũ. quia mẽbrum inutile eſt membrũ ſecũdũ eũ. per. c. ſicut vrgeri. j. q. j. & ſubdit Io. an. & do. Ant. & Ana. ꝙ ſi clericus ſubminiſtrat arma non eſt irregularis. ſi hoc facit ante factũ etiam in bello iniuſto. quod non placet: quia contrarium not. gl. vltra eos. in. c. ita qnorũdã. in verb. ſubminiſtrant. de iudæ. ¶ Vltimò tangunt hîc omnes poſt Cal. quando clerici liceat arma mouere. in quo fac breuiter duas concluſiões. ¶ † Prima concluſio. 2 De mandato papæ poſſunt clerici in propria perſona bellũ indicere, vel gerere: nec vlla effuſio ſanguinis, vel mors eis imputabitur. ſecũdũ Cald. hîc: quia irregularitates & prohibitiones iſtę ſunt iuris poſitiui. Supra qđ eſt papa. c. propoſuit. de cõcef. prębẽ. declara hoc vt dixi in. c. ad audientiã. ſ. eo. ¶ Limita iſtam cõcluſionem. dũmodò bellũ cui papa fauet, ſit notoriè iuſtum. Item dummodò cũ laicis ſufficienter expediri non poſſit. Item dũmodò hoc papa faciat cõſultis cardinalibus. ſecundũ do. Cardi. & Ana. hîc: quia cũ lex aliqua canonica hunc caſum non tangat: nõ debet papa paſſim 3 ad iſtud deſcendere. ¶ † Secunda cõcluſio. Sine licentia papæ non debet clericus in bello quãuis iuſto arma mouere ſed aſſiſtere põt & hortari: vt in iuribus in glo. allegatis. Si tñ ſe moueret etiã percutiendo, & nõ mortaliter: nec mutilando. non eſſet irregularis. per tex. hîc ſingu. vt dixi. Et adde ꝙ ſi ob eius preſentiam ſequitur homicidium: imponeſ ei pœnitentia ad cautelã. ad. c. præſentium de cle. percuſ. ſcđm doct. hîc. qđ intellige. niſi bellũ eſſet iuſtum: vt prædixi. Reliqua in iſto caſu vide per Spec. in tit. de legato. §. iuxta verſus fi. ver. ſed nũquid clerici. & ver. quid ſi clericus. gl. in. c. ego enim. in. c. ad ordinandum. de iureiurã. gloſſ. xxiij. qõ. viij. in ſumma tex. gl. & doct. in. c. ex multa. in fi. de voto. doct. in. c. dilecto. in iij. col. de ſenten. excom. libr. vj. Butri. in. c. expoſuit. in. vj. colũ. de dila. Hoſti. in ſumma rubricę. de treug. & pac. §. quid ſit iuſtũ. in. j. co. do. Ant. in. c. olim. el. j. in. xviij. col. præallegata. gl. ſ. e. c. ſuſcepimus. Beatũ Tho. ij. ij. q. xl. articu. j. & ij. & q. lxxxviij. articu. j. do. Anto. poſt Innoc. in. c. ſententiam. in. iij. colum. ne cleri. vel mona. domi. Abb. latè in. c. clerici arma. de vita & hone. cler. & in. c. quòd in dubijs. in fine de pœnis. latè Archi. & latius domi. Anto. in. l. fi quis vult. xxxvj. diſtinct. domi. Anto. in. c. peruenit. circa princip. de immu. eccle. & pulchrè domi. Cardi. conſil. xlvij. incipien. Quidam prębyter. vbi conſuluit quod ſi clericus de mandato epiſcopi conduxit homines ad certum caſtrum: & inuentis hoſtibus fuit facta pugna cum cædibus hominũ: ſi clericus traxit ſe ad partem: non eſt irregularis. etiam ſi pugna fuit iniuſta: attento mandato epiſcopi.

¶ CAP. XXVI.

QVidam. ¶ Dicit idem quod capitulũ Ioannes ſupra eodem. Nota primò ꝙ caſus inopinatus non imputaſ alicui: & ideò dicit lex qđ caſibus fortuitis qui pręuideri nõ poſſunt,

a ¶ Renuntiari nō pōt. Adde q̄ si generali renūtiatione esset dictū nō obstāte. §. queritū. nunq̄ valeret talis renūtiatio. & sic pūctus est videre nū q̄d partes possit renūtiare huic. §. quæritū. Guil. de cu. & An. de pisis tenēt q̄ nō: quia dispositio illius. §. fauore publico introducta est. iō pacto priuatorū renūtiari nō pōt. c. si diligēti. de fo. cōp. Sed imò vide q̄ principaliter sit introducta fauore priuationis ne priuatus renūtiās decipiat̄ sub generalitate verborū vt patet ex doctri. Bar. in. l. j. ff. so. ma. scdò facit. p̄ ista parte. nā. d. §. quæritū. requirit q̄d spāliter renūtiet: sed illud dicit spāliter fieri q̄d à generalitate remotum est. l. seruis vrbanis. §. ff. de le. iij. Dy. in regula q̄ semel. reg. iur. in vj. tertiò facit. quia vbicūque. l. negat aliquid valere: nisi illud stet expressè nō possunt partes ei renunciare. quasi censeat̄ p̄ forma requisitum. ista est doctri. Bar. & aliorum in. l. pe. C. de pactis. l. ius publicum. ff. eo. quartò facit: quia legi prohibitiuę partes renunciare nō possunt gl. in. l. j. in gl. magn. fi. C. ne īdeiusd. dotium dentur. Bar. in. l. si constāte. §. quoties. ff. sol. ma. iō statuto prohibitiuo renūciari nō potest. secūdū Bal. in. l. fi. in ver. iij. opp. C. de edi. dini adr. tol. & Bal. in. c. trāsmissa. ele. quītò facit. qa qua fragilitate īducitur quis ad faciēdam generalē renūciationē, eadē īducitur ad renunciādum. d. §. quæritū. ergo nō valet. l. do lingd. de noua. cōtra riam opi. tenet solus Abb. in. d. §. q̄situm. dicēs q̄ quis sola generalis renūtiatio nō valeat: tamē si spāliter diceretur nō ob. §. q̄sitū. tūc benevalet & dicit q̄ vidit cōter obseruari. & in simili habes Spec. ī tit. de don. in ver. quid ergo. q̄ si dona generaliter p̄mittat nō reuocare donationē ex aliquo casu, nō valeret, secus si diceret ī specie nō ob. l. fi. C. de reuo. do. tamē ibi vide fortiꝰ quia

renūciari[a] nō pōt. l. fed & si qs. s. q̄sitū. ff. si qs cautio. et ad cognoscēdū casus fortuitos. vide Ang. & Sali. in. l. q̄ fortuitis. C. de pig. act. & in l. j. C. depositi. ¶ Postremò extra glo. de cōclusione tituli: scias quòd vbi fit mētio de morte: intelligit̄ ēt de violēter illata. secūdū Bal. & do. Flo. in. l. pinde. ff. ad. l. aql. vñ dicit Bal. in l. si tibi. C. de dona. ante nup. quòd dōatio cōfirmat̄ morte nedū naturali: sed violenta. nisi donatariꝰ illā affectasset. vt p̄ Bal. ibi, & in. l. hērditas ī fi. C. de his q̄. vt indig. Idē dicit̄ in. c. susceptū. de rescript. in. vj. qn dr̄ si vacat per mortē: q̄a venit ēt violēta. q̄ limitarē, vt. s. ni si fundās se in ea dedisset sibi cām. & p̄dictis adde gl. insti. de capi. dimi. ī prin. q̄ ēt q̄ mors semp venit ex dispositiōe deisiue qs īterficiat̄ siue aliꝰ moriat̄. & illā sequit̄ Pe. de anc. in cle. j. de peni. & re. dicēs q̄ naturalis mors est quoties anima separat̄ à corpore. p. l. si mater. Ibi. vel aliter defunctꝰ. C. de insti. & sub. sub cōdi. fac. & illā gl. ēt seq̄t̄ Bal. in ti. de pace cōstā. in v. char. Sup verbo diuina vocatiōe. Itē scias q̄ occidēs hominē mōstruosū dr̄ homicida. secūdū Bal. Ang. & Imo. i. l. q̄d dicit̄. ff. de lib. & posth. nisi scām Ang. hēret caput aīalis bruti vel trāsuersos humeros. q̄d vltimū nō placet Imo. Itē scias cōsi. Ang. xiiij. q̄d incip. Nos Carolus. vbi elegāter examinat materiā. c. fi. de homi. ī. vj. Itē scias q̄ si p̄bat̄ mortuū habuisse maximā amicitiā cū occidēte: si nō apparet coniectura odij exvulnere, vel alr: p̄sumit̄ homicidiū cāle. scdm gl. in. l. j. ff. de sica. Itē scias q̄ si añ domū alicuiꝰ repit̄ corpꝰ mortuū: ē p̄sumptio cōtra ipm. scdm Bar. in. l. ediles. ff. de via pub. nisi qualitas p̄sonę aliud suaderet. secūdū Ro. in. l. j. §. extat rescriptum. ff. ad fillei. a. p. l. inciuilē. C. de furt. & idē putarē si de nocte añ apta hostia reperiret añ domū alicuiꝰ.

De senten. excommunica. Rub.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Excommunicatio ritu fertur à iure pro delicto.*
2 *Excommunicatio an sit sententia?*
3 *Excommunicatio quotuplex est?*
4 *Excommunicatio quot effectus producit.*

AN excommunicatio sit pœna qđ non; p̄bat̄ p. c. cū medicinalis. eo. ti. li. vj. scdò q̄ nō sit maior pœna. qa degradatio & traditio curię secula. ē miꝰ vł depositio. qa qs ppetuò deponit̄. dicas q̄d gladi- ecclesię est duplex. Aliqs est disciplinalis: et tūc excōicatio ē maior pœna. & hoc mō intelligit̄ tex. in. d. c. cū medicinalis. si verò loqmur de pœna eradicātis: & nō ē maior pœna. ita. Domi. i. c. p̄ hūani. de homi. ī. vj. in. ij. col. quòd sit pœna qn cōtēnit̄. sed si nō cōtēnit̄: est

illa renunciatio inuitat ad delinquēdū. Bal. videtur eā opi. tenere, in ti. de pac. cōstā. xxij. col. p̄ ista primò facit rō. d. §. queritū. secundū Bar. & oēs ne quis sub inuolucro & generalitate verborū decipiat̄: sed volēti nō fit dolus, neque deceptio. l. si donationis. C. de trāsac, secūdò facit. ille. §. quę situm est. l. positiua inducta principaliter fauore priuatorū. ergo potest

medicina. ita tex. in. d. c. cū medicinalis. sed qa pro maiori p̄te excōicatꝰ est negligēs in petē do absolutionē: meritò dr̄ pœna. ¶ † Et not. q̄ excōmunicatio[b] fert̄ à iure p̄ delicto. c. j. aſs. ij. j. eo. c. p̄senti. eo. ti. in. vj. sed ab hoīe propter cōtumaciā. glo. in. c. ēpi. xj. q. iij. & dicit do. Ab. q̄ imponit in nō paréte vel nō obedīte. Itē dicit q̄ glibet cōtumacia est digna excōicatione. gl. in. c. duo sunt. xcv. dis. & dicit q̄ tā tò est maior cōtumacia, q̄tò est p̄ re leui. Et dicit do. Abb. q̄ pro leui re nō poterit excōicare. & ista propriè nō dicit̄ esse cōtumacia: qa duplex est cōtumacia: in nō parēdo & ī nō cōparendo. d. Abb. in. c. j. de iudi. in. iiij. col. & in. c. cām quæ. de rescri. vbi dicit q̄d qui citat̄ & nō cōparet, licet sit leuis cā, est digna excōi ca. cū in nō parēdo pōt excōicari. d. Frā. in. d. c. j. dicit q̄ mirat̄ de do. Abbate: tandē tenet opi. suā. nō per rōnē ipsius, sed alia rōne. & p̄ gl. in. c. ij. in ver. visus. de cōfes. l. vj. ¶ † Vtrū excōicario sit snīa. do. Abb. q̄ nō: quia aut est diffinitiua, aut interlocutoria. si diffiniua, debet esse perpetua: nō etiā interlocutoria: quia interlocutoria est quæ fertur inter principium & finē certū articulum finiēs q̄d nō facit excōmunicatio: ergo nō est snīa: sed dicit q̄d est censura. Tu dicas q̄d do. Ab. bene loquit̄. Sed dic quòd dicitur interlocutoria: & habet vim interlocutioriæ, & appellās debet exprimere cām. allego glo. in. c. biduū. in ver. snīa. ij. q. vj. ahā gl. ij. q. j. in summa. quā approbāt ibi omnes doct. vide etiam glo. in. c. decernimus. iij. q. ix. per do. Ab. in. c. pastoralis. §. verū in. iiij. col. ver. xij. col. de app. idē Spe. in ti. de sentē. §. ij. in prin. do. Card. in. c. perpendimus in. xxxj. colj̄. eo. vbi dicit quod omnis vox iudicis faciens ad causam dicitur interlocutoria. de quo est gl. in auth. de litigiosis. §. ad excludendas. vers. litigiosis. & sicut si fertur interlocutoria pōt reuocari: ita excōicatio etiā per delegatum. ita no. Spec. in tit. de sentēn. §. qualiter. ver. quid ergo si sententiā & do. Cardi. in. d. c. perpendimus: appellat hoc dictum singulare. Et ex hoc infertur q̄ appellans ab excōicatione[c] debet exprimere cām ex qua grauat̄ figillatim. Ita sing. Inno. in. c. per tuas. in glo. quæ incipit præmissaj̄. eo. idem Spe. in titu. de appel. §. vj. circa prin. Archi. in. c. venerabilem. in. ij. col. de sent. excom. in. vj. arguitur tamē cōtra hoc. qđ imò. non possit reuocari per iudicem: quia interlocutoria mādata executioni non potest reuocari: nisi partibus consequentibus. glo. in ver. additur. in. l. ij. ff. de prætoſtipu. ¶ Item arguitur sic. sententia excōmunicationis trahit secum executionem. c. pastoralis. de app. in fin. ergo non poterit reuocari. Dic hīc q̄ interlocutoria executa non reuocatur, est verū qđ agit̄ principaliter in fauorē partis. Sed si principaliter nō ferf excōicatio in fauorē partis: pōt reuocari nō citato aduersario. vt est gl. no. in. c. excōmunicatos. xj. q. iij. imò si pars cōtradicat, iudex poterit reuocare. ita dicit do. Cardi. in d. c. perpēd: mus. in. xxxij. co, & vide Bal. in. l. j. C. de

ei renunciari, per l. si quis. C. de pac, tertiò pōdera do ētrinā Bart. in. l, de his, ff. de trāsa. vbi duo dicit ad propositū, priò q̄ quā do lex disponit ali quid circa formā: tūc ei renūciari nō pōt, dicit aut̄ Bar. q̄. l. disponit circa formā quādo dicit q̄d aliter fieri non possit sed nō dicitur in. d. §. queritū, ergo &c. Secūdò dicit Bar. q̄d. l. prohibitiuę renūciari nō pōt. &. l. prohibitiua dicitur, quā do in ea dicitur q̄ nō possit quia ver bum possit. negatiuè prolatū necessitatē importat gl. in. c. j, de regu. iur. in. vj, sed s. d. §. quę situm. dicitur non valere. vl. moueor per no. regulā pro parte ista, nā quā do lex aliquid sim pliciter prohibet: tūc ei renunciari nō pōt. secus quan do vtraque proce dit, excidiendo cō sensum partiū, tūc ei renūciari pōtis ta regula proba ī au th. gñaliter. & ibi Bal. in. ij. not. C. de epis. & cle. c. nulli. & ibi Bal. de reser. Sed in. d, quæritū. p̄cedit excipiēdo dū dicit nisi spāliter. ergo ei pōt renunciari.

Quod excōicatio. Vide eūdē Feli. ī. c. ij. col. ij. de testi, co. vbi qđ excōmuui catio non fertur nisi p̄cedat culpa, mora, vel offensa.

¶ Ab excōica. Adde an tūc excōica. teneat̄ ī p̄missis facere absolui. vide p eūdē Fel. in. c. significauerūt co. vij ver. cir. mate. s. de excē. & an ī dubio p̄sumat̄ excōicat⁹ appellasse añ vel post excōicationē vide eūdē Fel. in. c. Apostolicæ. colum. viij. circa medium.

j. C. de postu. & Domi. in. c. ij. in. iij. col. de constit. lib. & ibi Pet. de Anch. in. iij. col. & ambo in. c. j. q. met. cā ī. vj. vbi dicūt q̄ propriè nō pōt dici sententia. & dicūt, aut loquimur in excōmunicatione lata iudicialiter: & erit interlocutoria. Sed si non est lata in iudicio: nō erit īterlocutoria: sed erit censura. Et no. q̄ in excōicatione lata in causa non requiritur expressio causæ. Ita colligit ex dictis Domi. in dictis locis. ¶ Quid autē sit excōicatio. dic secūdum Gof. & Host. q̄ est quædam licita separatio cōinis: vel actus. & dicit quasi extra cōionē positio, quā diffinitionē approbant docto. sed domi. Ab. reprobat. Vel potest dici q̄ est censura à canone vel homine prolata: priuans legitima cōione sacramentorum: & quandoq̄ hominum. Et hęc dicta do. Abb. fuerunt scripta à do. Cald. in. d. c. perpendimus. in. xxij. col. vide Ioā. Cal. in repe. c. ab excommunicato. xj. q. iij. in. j. q. per Domi. in. c. j. in. ij. col. eo. titu. in. vj. per Raymun. in sum. eo. ti. §. j. ver. diffinitur autem. qui simpliciter trā

3 fit cum diffinitiōe illa antiquorum. ¶ † Quotuplex est

a excōicatio? duplex. s. maior, & minor. [a] Minor solum separat à perceptione sacramentorum. de qua habetur in c. à nobis. de exceptio. & in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. Et incurritur participando cū excōmunicatis maiori excō municatione. & in dubio intelligitur de ista. vt in. d. c. si celebrat. & ista non infertur ab homine quia habet eūdē effectū cū peccato mortali. Sed maior est illa q̄ sepat à cōione fidelium. & in dubio intelligitur de ista. & ali-

b quando appellatur anathema. [b] quæ fertur cum solennitate. de qua ī. c. engeltrudā. iij. q. iiij. vide Paul. de elea. in repe. d. c. si celebrat. & vide glo. in. c. si diligenti. de foro competē. quòd excommunicatioj maior aliquando fertur ab homine. & quid sit enathema. vide Hostien. in titu. de cleri. excom. mini. & ibi Ana. & Ab. in. c. cū contingat. de foro compe. in. xxiiij. colum. ¶ Item vide glo. pen. in. c. vicarius. xxiiij. q. ō. iij. quę videtur ponere aliud genus excōmunicationis. quę dicitur maledictio. & ista

4 durat vsq̄ ad aduētum Christi. ¶ † Quot autē effectus operet excōicatio maior, si est iusta. vide gl. in. c. quocūque. xxiiij. q. vij. aliās. j. quę dicit q̄ quantum ad deū parum operatur: sed quantū ad homines operatur separationem fidelium: sed dicit dom. Abb. q̄ quantū ad Deū excommunicatio operatur maiorem contemptū. Item diabolus habet maiorem potestatem in excōmunicato vt in. c. audi. xj. q. iij. & Ang. ad eius custodiā deputatus negligit illum custodire. & not. q̄ excommunicatio iniusta operatur vt qui patien ter tolerat multum meret. glos. in. c. deneq̄.

¶ *CAP. I.*

SVper eo. Impubes percutiens clericū ab epo absoluitur hoc primò. Qui ioco, vel causa disciplinę clericū percutit excōicat⁹ nō est. hoc secundò. Qui verò ex odio percutit, excōicatus est: & per Papā absoluit. hoc tertiò. Præmitte

c quòd Papa[c] non posset facere q̄ clericus non haberet priuilegum fori & canonis. si quis suadente. de quibus habes gl. in clemen. j. in ver. priuilegij. de offi. Archi. Ita dicit gl. fin. in. c. si Imperator. xcvj. distin. & appellatio. priuilegiorū intelligit̄ de istis. Alia priuilegia clericorū vide per do. Cardi. in cle. ij. de vita & honest. cler. & ibi doct. ¶ No. ex tex. in ver. *vnus aliū*. quòd percutiens clericum excōicatū, est excōicatus. Ad idē tex. ī. c. demoniabus j̄. eo. & ita gl. not. in. c. si quis deinceps. xvij. q. iiij. & gl. in. c. quis. xxiij. q. v. glos. in. c. ij. ne cleri. vel mona. in vj. Io. And. in regula indultū. li. vj. in mercuri. Spe. hīc. c. ti. ver. sed quærit̄ vtrū verberās. gl. xvij. q. iiij. rō autem est. quia hoc est priuilegiū: cui renunciari nō pōt. tex. in c. cōtingit. primò infra eo. ¶ Not. ij. ibi. *ætas excusat.* q̄ minor ætas nō excusat̄ à pœna: sed eā alleuiat. Nā hīc ī-

puberes sunt excōicati. sed nō cogūtur ire ad sedē apostolicā. & per hunc tex. infert do. Abb. iuncto. c. si quis suadente. Ad statuta aliq̄d prohibentia: quia pœna alle

d uiabil̄ impuberibus[d] secūdū Bar. in. l. eos. ff. de recepta. & sequit̄ do. Ab. & vide etiā Ab. sequēte Bar. in. c. ij. de deli. c. puero. alle. tex. in. c. facris. qđ met. cau. & vide etiā Ana. in. d. c. ij. de deli. puero. idē tenēte. ¶ Not. ibi. *vnus alterum.* q̄ percutiens percussorē est excōicatus. & hoc a q̄ñ percussio secūda tēdit ad vindictā: non ad defensionē. ¶ No. ibi. *iocosa leuitate.* q̄ ad incurrēdā excōicationem. c. si quis suadente. requirit̄ percussio, & animus of fendendi. vt patet ibi. *iocosa leuitate.* ¶ Tertiò requitur violentia, & non leuis percussio. Tūno. q̄ factū, sine in iuria operaī excōicationem. vt in. c. contingit j̄. eo. ¶ Itē b no. notāter q̄ aliquando sola iniuria sine violentia causat excōicationē. vt in. c. nuperj̄. eo. Sed certè eo casu est violentia. vt ibi patet in prin. vide gl. in. c. si quis suadē. xvij. q̄. iiij. q̄ expuens in faciem clerici, non est excōicatus. ¶ Itē not. q̄ ratione disciplinę non dicit̄ quis percutiendo clericū esse excōicatus. ¶ In cōtrariū est text. in. c. presbyterū de homi. Solutio ibi erat enormis percussio. & immoderata. hīc autē loquitur de moderata. ¶ In gl. j. tene menti iura in ea allegata q̄ ratione ētatis minoraī pœna. Sed foleo vobis allegare tex. ī. c. fraternitatis. xxxiiij. distī. ad excusandum clericos de adulterio. quē ponderat do. Abb. fin. in. c. at si clerici. §. de adulterijs. s. de iudi.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Abbas an possit absoluere monachos à sententijs excōic. indi ductis à iure propter alias causas: quā manū iniectionem.*
2 *Papa quando si non reseruat absolutionem ab excommunicatione videtur concedere episcopo.*

¶ *CAP. II.*

MOnachi. Absoluuntur Monachi, si se ad inuicē p- cusserint ab Ab. vel Epo. h. d. ¶ Not. primò ex tex. qđ correctio monachorū primo loco pertinet ad Abb. & qđ dicit hīc de monachis & Abbatibus. amplia secūdū Host. hoc etiā habere locū in quibuscū que guardianis & religiosis. est tamē verū q̄ quādo dubitaret de pœna talibus imponenda: imponeret grauissima. Et istud fuit de quo disputauit Ioā. de lig. in cle. ne in agro. de sta. mo. De hoc etiam vide per do. Abb. in. c. cū contingat. in. xv. col. cū multis sequē. de fo. competē. ¶ No. secūdò casum in quo Abb. potest absoluere religiosum suū propter violentiam, seu violētam iniectionē manuum in aliū monachū. Quid autem si percussisset nouitiū? dic q̄ idem. c. religioso. in. ij. rñ. eo. tit. in. vj. quia text. loquit̄ de absolutione excōicationis propter violētā iniectionem manuū. Ideò quæro quid de aliis excommunicationibus à iure inductis: an Abbas possit

2 absoluere? videt̄ † quod sic. quia sicut potest in casu huius cap. eadem ratione in alijs: ne detur materia euagandi monachis. tamen dicit do. Abb. q̄ non potest. optimè facit secundum eum cle. j. de priuile. quod not. facit. quia Papa sibi reseruauit illum casum. Ad hoc etiam al leg. do. Ab. c. religioso. eo. ti. lib. vj. & allegat regulā tex. in. c. nuperj̄. eod. vbi ex quo Papa sibi non reseruat excō municati, intelligitur concedere episcopo: non inferiori. Et ad istum text. dicit quod est hīc casus specialis. qđ d limitat. nisi esset Abb. habens iurisdictionem quasi epalem: quia tunc poterit. Ita tenet Inno. in. c. statuimus. de transac. in fi. gl. in cle. j. in ver. proprij de reb. ecc. nō alie. per Fede. consi. xiiij Et conclusionē do. Abb. confirmo per dictū Inn. in. c. ij j̄. de eo qui fur. or. fusce. vbi dicit q̄ quoties lex canonica loquit̄ de dispensatione: & relinq̄t inferiori. certè intelligit̄ reseruata epo. qđ dictum approbat Archi. in. c. cū ex eo. de elect. in. vj. & in. c. eccl'ia

¶ Et minor & in q̄ differāt excōicatio maior & minor. vide eūdem Feli. ī. c. ij. co. iij. ver. & scias s. de except.

¶ Anathema. quid sit anathema: vide eūdem Feli. in. d. c. ij. col. iij. ver. est eā Anathema.

¶ Quòd Papa. an Papa possit tollere canonē siqs suadēte. Io. an. in. c. de gradatio de pœ. in vj. tenet qđ hīc. sed do. Ant. in. c. cū ad monasteriū. ī fi. s. de sta. mo. dicit qđ cōiter tenet q̄ non tamē putat ipse q̄ possit. sed non est cōsulendus vt hoc faciat, & dicit ita tenere Inn. in rubr. s. de consue. & quod possit tenet do. de sancto gemi. ī. c. in istis, iiij. di. vide de hoc per Ab. in sua disp. incip. quidā rector. co. xx. & p̄ do. Ant. in. c. quanto co. x. de consue.

d ¶ Impuberib⁹. ad de no. in. l. excipiū tur. ff. ad fille.

habet ſenatũ.xvj.qõ.j.& Domi.in.c.cũ nullus.in.ij.col. de tẽp.or.d.in.vj.Et in.d.c.cũ ex eo.in.ij.col. & do.Ab. in.c.j.de priui.& in.c.j.in.ij.col.de voto.& in.c.ad monaſterũ.in.iij.co.de ſtatu regu.qa abſolutio,& diſpẽſatio æquiparanſ.gloſ.in verbo fiat.in.c.quiſquis.de elec. Domi.in.c.de quibuſdã.xxxviij.diſt.& firmat do.Abb. in.d.c.nuper.in.j.alle.ij.co.¶ Primò limita vt.§. ſecundũ do.Abb.ibi.niſi eſſet Abbas habens iuriſdictionem quaſi epalẽ.alle.Inn.in.d.c.ſtatuimus.& Fed.conſi. xiiij. Tu adde do.Abb.Anto.& do.Abb.in.c.cũ & plantare. in.iij.col.de priui.& Abb.in.c.ſignificaſti.in.ij. colũ.de foro cõpe.& in .c.accedẽtibus.in.ij.not.de excep.prela. do.Car.in cle.ne in agro.§.ad hæc.in.ij.q.de ſta.mona.& idẽ do.Car.in quodam ſuo conſi.inci. Reuerendiſsime pater & domine mi.Et loquiť in diſpẽſatione.vide do. Abb.in.c.at ſi clerici.in.§.de adulterijs.in.vj.col.de iudi. & vide do.Ant.conſi.xxiiij.qđ inci.quia hîc agiť de poteſtate epali.& do.Ab.in.c.j.de vo.¶ †Secundò limita
3 vbi religioſus eſſet excõicatꝰ ex cõſtitutionibꝰ ipſius regulæ.quia tunc Abb.poterit abſoluere.ita Io.Cal.conſi.vj.in iſto tit.inci.apoſtatauerũt.qui limitat dictũ ſuũ niſi ex conſuetudine pertineret ad alium ſuperiorem.

a Vxorem.Adde ad materiã Abb.in.c. interfeciſti.§.de homi.& in.c.veniens el.ij.§.de ſpõ. & vide Alexã.de Imo. in conſi.lxxvj. co. j.verſ.tamen puto in.j.vol.& in conſ. cxlj.col.fi.ver. prętereà.ĩ.ij.vo.in qbꝰ locis habẽs ꝙ maritus non puniť pœna homicidij.

4 ¶ †Tertiò limita ſupradicta.niſi Abb.excõicaſſet.quia ad eum ſpectat abſolutio.c.ab excõicato.de reſcri.Item in materia vide Inno.& Io.and.per illũ tex.in.c. ex frequẽtibus.de inſti.vbi Eps poteſt abſoluere ſubditũ alienũ:quãdo delinquit vigore ſtatuti,vel legis epalis.& ita ibi etiã do.Abb.& expreſsè Cald.in.d.cõſi.vj.in iſto ti.
5 ¶ †Dicit hic tex.ꝙ ſi Abbas nõ poteſt abſoluere.eps abſoluet.Quæritur quid ſi iſte monachus eſſet exemptus nunquid poterit Eps tunc? do.Abb.ꝙ nõ: etiã ſi monachus vellet. Et iſta cõcluſio probať expreſsè per gl.ſi.in cle.cũ ex eo.de ſenten.excõi.idẽ do.Ab.in.c. graue.in.j. col.de offi.ordi.& in.c.cum tempore.in.ij.col. de arbi. text.ꝙ exemptus non poteſt renuntiare priuilegio exẽptionis.ad idẽ vide tex.in.c.cùm olim. in.c.ijĩ. de priui. in ver.non tam ius ſuum q̃ noſtrũ offendẽs.& ꝙ exẽptꝰ nõ poſsit abſolui ab epiſcopo:tenet Io.de Imo.in cle.ne in agro.de ſtatu.mona.& in cle.dudum.de ſepul.ĩ.ij.co.

SVMMARIVM.

1 *Maritus,an & quando poſsit occidere vxorẽ adulterantem?*
2 *Clericus,an poſsit capi in flagranti crimine?*

¶ *CAP. III.*

a ¶ Clxxxviij, adde ꝙ habes hoc conſilium nu.cxcij.&vide circa hoc nota. §.in.c.ij.§.de homi.

SIverò Hoſtiarius qui clericũ percutit:dummodò non grauiter, ab eo absoluiť.h.primò. Officialis deliberato animo clericũ percutiens, à ſolo Papa abſoluitur.h.ſecũdò. ¶ Percutiens clericũ repellẽdo vim vi,non eſt excõicatus.h.tertiò.¶ Percutiens clericũ turpiter inuentũ cũ perſona ſibi proprinqua,excõicatus non eſt: ſecus ſi cum remota. hoc quartò& vltimò. ¶ Primò not.ibi.*hoſtiarius*.ꝙ delictum cõmiſſum rõne officij alleuiať & ꝓbať:quia rõne principij liciti alleuiatur excõicatio.ſecũdum tex.noſtrum hîc.aliũ habes.in.c.olim.el.j.§.de reſti.ſpo. &.c.ſignificauit ĩ.de pœ.& remiſ.quẽ alleg.hîc do.Ab. ¶ No. ibi. *grauiter*. ꝙ pro mediocri iniuria põt Eps abſoluere percutientẽ clericũ ratione officij. ¶ Not.tertiò ibi.*officialis laicus*.ꝙ nõ eſt licitum officiali laico percutere clericũ eo caſu quo eſt licitũ percutere laicũ.qñ ꝓcutit deliberatè. ¶ Item no.ibidẽ.qđ percutiens clericũ fortuito caſu,excuſať:quando hoc facit rõne officij ſui: ſecus ſi exercebat aliquod non licitũ. ¶ Not.in ver.*ſi verò*. ꝙ ſolũ factum non ſufficit:ad hoc vt percutiens clericum ſit excommunicatus.Sed etiam requiriť animꝰ.caſus eſt in.c.olim.de reſtitutio.ſpolia.vbi ſi ali quis excedit modum in verberando clericũ: quando ipſe clericus fuit aggreſſus aliquem, tunc Epiſcopus poterit abſoluere. No. ꝙ percutiens clericũ cũ perſonis inuẽtum.de quibus in text.non eſt excommunicatus. Ratio colligiť per tex.in.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.ff.de adul. ¶ Vltimò no. ꝙ non licet extraneo, vel propinquo ponere manus in clericum inuẽtum in flagranti crimine:neq; illũ capere hoc intellige ſecundũ do.Ab.quando deſiſtit à delicto: ſecus ſi perſeueret:quia tunc poteſt capi clericus: & duci ad iudicem eccleſiaſticum.Ita no.Inno.hîc. ¶ In gl.in verſi.dic quod.c.vniuerſitatis.&.c.vt famę. non diſcordant:quia clericus omnino capi poteſt ſi id expedit fieri honeſtè. ne delicta remaneant impunita. Et ibi ſatis dicam in glo.pe. ¶ Quando licitum ſit interficere vxorem [a] deprehenſam in adulterio.vide gl.in ver.ꝓterat in.c.nec aliqua.xxvij.q.j.& aliam.in.c.inter hæc.xxxiij. q.ij.& glo.ij.in.c.admonere.eadem cauſa & quæſtio.Et
1 not.† ꝙ eo caſu licitum eſt interficere vxorem:poterit interficere vxorem prægnantẽ,ita tenet Bal.in.l.Imperator.ff.de ſta.ho.Et no.ꝙ patri datur licẽtiã interficiẽdi filiã deprehenſam in adulterio:nõ marito.l.nec in ea. &.l.qđ ait.lex.§.qđ ait lex.ff.de adult. Tamẽ maritus põt interficere vxorẽ adulterãtẽ cum vili perſona.tex.cum gl.in.l.nec timore.ff.ꝙ met.cau.in ver.occide.Tamẽ pater non poterit cõmittere alteri vt occidat filiam eius adulterantẽ,ſeu adulterã.Bal.in.l.accuſationis.C.ꝙ me. cau.& in.l.vt vim.in.iij.co.ff.de iuſt.& iur.& in.l.ad officium.in fi.C.cõi di. Et alle.gl.ĩ.l.ſi cũ dotẽ .§.tranſgrediamur.ff.ſol.mat.Et ibi Paul.de caſt. ¶ Limita.niſi pater demandaret hoc filijs ſuis.Ita tenet Bal.in.l.non ſolũ.§.ſi mandato.ff.de iniur.ꝙ dictũ expreſsè firmat Sali. in.l.gracchus.C.de adulte. Et in hac materia vide Imo. in.l.quid ergo.§.ſi hæres.ff.de le.j.vbi dicit ꝙ de iure canonico correcta eſt omnis licentia interficiendi adulteram,vel adulterũ.& etiã in foro ſeculari & in terris eccleſiæ nõ excuſabiť interficiẽs. ita Arch.& Lau.de pi.in præall.inter hęc.& Io.de Ana.in.c.interfeciſti. de hom. Et idẽ in terris imperij.cũ lex ciuilis ſit i hoc caſu nutritiua peccati.quæ non obligat.iiij.diſtĩ.c.erit autẽ lex.& eſt concluſio. ix.Et vide in materia magiſtrum ſententiarũ & alios theologos. in.iiij.ſenten.diſtin.xxxvj.q.ij.
2 ar.j.¶ †Querit hic Inn.&.d.Ab.vtrũ liceat capere cleri cũ repertũ in flagranti crimine.&cõiter dicit ꝙ ſic.etiã pro vtilitate priuata.Ita tenet no.Car.in cle.j.in.j.q.de offi.Archi.& idẽ Pet.de anch.& Imo.ibi.& Bal. in auſ. ſtatuimus.C.de epi.& cle.& Ange.in.l.ſi quis in ſeruitute.ff.de fur.Domi.in.c.ſi quis viduã.in vlti.colũ.v.diſt. Bal.in.c.j.ſi verò.de pa.iur.fir.in vſi.feu.Pet.de anch.vltra oẽs.ĩ repe.regulę ea q̃.in.xxj.q.de reg.iur.in.vj. Bal. in.§.ſi filiusfiami.inſt.de obli.quæ ex quaſi dili.naſ.Lap. alle.cxxvj.quæ incip.quidam in carceribus. in vlti. col. Pet.de ancha.in.c.nullus.de foro compe. Archi.in.c.ab bates.xviij.qõ.ij.Imol.in.c.lator.in.ij.col.de pig. & do. Ab.in.c.vt famæ ĩ.eo.& in.c.cũ non ab homine. in.iiij. eo.de iud.Pet.de Anch.in.c.vnico.in.iij.col.de cleri. cõ
b juga.in.vj.pro quibus bene facit qđ conſuluit.in conſi. clxxviij. [b] incip.In auxilium veritatis. vbi dicit ꝙ contra captũrã factã de eo qui eſt ſuſpectus de fuga nõ poteſt opponi de incompetentia iudicis. ¶ Tamen limita hoc. dummodò ille incompetens non procedat ad vltra riora:ſed preſentet ad iudicẽ cõpetentẽ. ita ſeipſum ex poſt reſtrinxit in conſi.cxcvij.ꝙ incip.præmittendũ eſt rõnes propter quas firmat capi.quod poſsit.quia poteſt capi pro vtilitate priuata:fortius pro publica. Et ꝓ hãc & aliãs rationes firmãt ꝙ familia poteſtatis poterit capere clericũ.Et hęc eſt cõmunis opi. contrariã partem ꝙ nullo caſu liceat laico:firmat Hoſt.in iſto ti.in.§.quis debet.ver.fallit.& Io.de lig.& do.Card.in.c.cùm nõ ab homine.de iudi.do.Franc.are.ibi miratur de iſtis doct. cũ dixerint cõtra caſum capituli hîc.in fi. Cui ſecundũ ipſum rñderi nõ põt.Et diſtinguit dicta docto. ꝓcedere.qñ delictũ nõ eſt adhuc cõſummatũ:qa põt tũc capi:

ne perficiatur.Inno.hîc vltra prædicta poſuit vnã gloſ. qđ ſi clericus armatus in bello percutiť:an percutiẽs ſit excõicatus? quod expeditũ eſt in.c.j.§.eo.vide tñ text.in c.ĩ audientia.& qđ ibi diceť.eo. ¶ Vtrũ pro defenſione ꝓximi licitũ ſit percutere clericũ inuadẽtẽ ipſũ proximũ Inn.ꝙ nõ incurrit excõicationẽ. & cõcor.oẽs doct. quia ſi licitũ eſt ſe defendẽdo:ita & defendẽdo ꝓximũ. tex.eſt in.c.dilecto.de ſen.excõ.in.vj.& in.c. fortitudo. xxiij.qõ.iij.Facit illud dominicũ ꝓceptũ.diliges ꝓximũ tuũ ſicut teipſum.Quid pro defenſione rerũ? idẽ eſt.ꝓ tex.in.c.olim.el.j.de ſtitu.ſpo.& ita Inno.hîc.Quid pro rebus proximi? Inno.hîc dicit ꝙ ſic.per.d.c.olim.inducẽ do ꝙ Eps ille habebat multos ſocios:qui nihil habebant in rebus illis. ¶ Pone ꝙ inteſicio clericũ aggreſſoré pro ximi mei,vel propinqui:timore ne clericus pręueniat, & interficiat mihi propinquũ.dicit Inn.ꝙ non ero excõ municatus:ſed bene efficior irregularis . qđ non eſſem: ſi pro mea defenſione feciſſem.tex.eſt in cle.j.de homicidio. ¶ Nunqd clericus [a] poſsit interficere aliquem ꝓ defenſione rerũ ſuarũ? vide do.Abb.in.c.clerici .el.j.de vita & ho.cle.do.Ab.& Ioã.de Ana.in.c.interfeciſti.de homi.& Imo.in.c.niſi cũ pridẽ.in.xiij.co. de renun.Nõ procedo vlterius in alle . quia anno ſequenti plenè examinabimus.in.d.c.interfeciſti.Sed pro defenſiõe rei ſuę tex.eſt in.d.c.de cætero.Et nota. vlterius ꝙ inter laicos non ſolũ licet interficere aggreſſorẽ ſocij tui. ſed etiam licitũ eſt ſi nunq̃ cognouiſſet agreſſum:nec eſt peccatũ. gl.in.c.j.in ver.hactenus.xxiij.q.viij.Et vide glo.in.c.cũ à iudæis.eadẽ cauſa & queſtione.Imò ſi clericus interficiat quẽ qui aggrediať propinquũ,vel aliũ:licet ſit irregularis,non tamẽ peccat gl.in ver.ſuum.in cle.ſi famoſos.de homicidio. ¶ Et ſequitur domi.Abba.in.c.ij.circa medium.de cleri.percuſſo.

¶ *CAP. IIII.*

SIverò. Qui probabiliter de clerica tu ignorãs clericum percutit:excõicationis laqueũ non incurrit.h. d. ¶ Not.primò ex iſto tex.ꝙ ex depoſitione tonſuræ nõ perdit clericus priuilegium clericale.Et eodem modo ſi deponit habitum. ex quo infertur ꝙ ſi quis ſciens aliquẽ eſſe clericũ:licet nõ incedat in habitu clericali,& tonſura.tamen eſt excõicatus ipſum percutiẽdo. ¶ No.ꝙ in dubio talis preſumiť quis eſſe qualẽ oſtendit habitus ſuus.vide text.ſimilem in.c.ſi iudex laicus.e.ti.li.vj.ad idẽ tex.ĩ.l.Itẽ apud labeonẽ.§.ſi quis virgines.ff.de iniurijs.&.c. in audientia ĩ.eo. Fallit.niſi ſciat.vt hîc.No.ꝙ in dependẽtibus ab animo
b alicuius ſtatur iuramẽto aſicuius . [b] hoc limita in foro conſcientiæ:ſecus in foro contentioſo.ſecũdũ gl.in cle. j.in verbo cõmodè.de pœnis.& ĩ.c.ſignificaſti.ij.de homici.Fallit illa gl.niſi eſſemus in leuib⁹. & his quæ ſunt parui præiudicij.l.theſaurus.ff.ad exhi. Et vltra ea quæ dixi in.c.cũ in tua.qui matri.accu.poſ.vide gl. in verbo ignorantia.in.c.innotuit.§.de elect.& in.c . accedens.de crimine falſi.& in.c.ij.de calum.Innoc.in ca. accepimus de æta.& qualı.& Domi.per illũ text.in.c . ſtatuimus.§. cũ verò.de reſcript.in.vj.& in.c.vt circa, per illum tex. de elect.eo.lib.tex.in.c.preſentium.§.de teſti.& in.c. pa ſtalis.de excep.gl.in.c.eos.in ver.ſcienter. & in verbo affectata.de tempo.ordi.in.vj.& Arch.in.c.in primis.ſuper glo.in verbo expreſsè.ij.q.j.& ibi etiam gl.& Bar.in extrauagan.ad reprimendũ.in ver.per denunciationem in vlti.col.& do.Ant.in repe.c.peruenit.in.xvij.col.cũ ſequentibus.§.de cenſi.& in.l.ſi.§.ſi.C.de iure domi.impetrãdo:& ibi gl.allegans leges facientes ad hoc.Et glo. in.c.j.in verbo docuere.de elect.in.vj.plura vide & dixi in.d.c.cũ in tua.No.ꝙ vbi factum eſt illicitum:nõ excuſatur allegans ſimpliciter ignorantiam:ſed præſumiť ſcire. ¶ No.ꝙ percutiens clericum enormiter , tenetur ire ad ſedem apoſtolicam. Idem ſi ad legatum de latere. c.ad eminẽtiam ĩ.eo. ¶ No.ꝙ conſtitutio puniens delinquẽtem ex dolo:non habet locum in lata culpa.text. eſt hîc ſingu.hoc modo inductus.Nam in.c.ſi quis ſuadente.imponiť pœna percutienti clericum dolosè. Sed hîc non interueniebat dolus:ſed lata culpa.cùm non intendebat percutere clericũ.ita ſingulariter ponderat dom.
a Ab.ĩ.c.ij.ĩ.ij.col.de conſti.ſed ſecus ſecundũ legiſtas. qa dolus & lata culpa æquiparantur.ſecundũ Bart.in.l. qđ nerua.ff.depoſiti. ¶ Si clericus non fert habitũ clericalẽ,& percutiť:an percutiens ſit excõicatus? glo.tenet ꝙ ſic.ſed Io.an.& alij tenent cõtrà.per canonẽ punientem
b illum qui iniecit manum, ſeu manus violentas in clericũ.& ponderat verbum clericum.& in propoſito conſuluit Fedẽ.conſi.xiij.vbi dicit ꝙ ſicut omiſsio habitus & tonſuræ non facit ceſſare priuilegium:vt hîc.ſimiliter ecõuersò habitus non dat ei priuilegiũ vbi non adeſt ordo:quia habitus non facit monachum. ¶ Quia in hac materia an & quando percutiens clericum credens
c eẽ laicũ [c] & ecõuersò,ſit in culpa.vide gl.ĩ.l.ignorãs.ff. loca.quę dicit ꝙ non eſt excõicatus.per quã dixit Imo.
c in.c.ij.in.viij.col.de conſti.ꝙ attentans factum iam dãnatum excuſať,ſi ignorat qualitatẽ perſonę. ¶ Et ad ſecundã.q.gl.vide Dom.poſt Ioan.An.in.c. perpetuæ.de elect.in.vj.in.ij.col.Et eligens dignum credens indignũ non punitur pœna.c.cũ in cunctis.de elect.vide gl.in.c. illud.xv.q.j.vbi gloſ.dicit ꝙ cognoſcens ſolutã,credens coniugatam:committit adulterium.ſed de hoc diſputauit Io.Andr.in regula cũ quis in mercu.de reg.iur.ĩ.vj. & vide do.Ab.in.c.in nonnullis.de Iudæis. & ibi Ana. Et vide qđ ſcribit Bar.ſingu.in.l.diuus.ff.ad.l. corne.de ſica.vbi dicit ꝙ ad incurrendas pœnas tẽporales attendi tur fact ũ:nõ opi.Sed in ſpiritualibus quicquid agãt homines intentio iudicat omnes.c.rurſus . q cleri.vel vouen.Et alle.gl.hîc vide Bal.in.l.ſi quis ſeruo.in.ij. &.iij. col.C.de furt.de percutiente clericũ,quẽ putabat laicũ. vide vnã gl.& ibi Bald.in.l.ſi qua per calumniam.C .de epiſ.& cleri.Dy.in.l.ſi.per illum tex.C.de crimine expi la.hęredi.tex.& ibi do.Flo.in.l.ſciẽtiã.§.ſi meũ.ſeruũ.ff. ad.l.aqui.& Bar.in.l.Item apud Labeonem.§.ſi quis virgines.ff.de iniur.& Bal.latiſsimè.in.l.ſi quis non dicã rapere.in.v.col.C.de epiſ.& cle.& in.l.diſcretis.C . qui teſta.face.non poſ.de inſultante dominũ credens eſſe aliũ in.c.j.qui.modis feu.amit.& ibi glo.ſequens. dicens qđ cognoſcens vxorem domini feudi,perdit illud.& gloſ. dicit eſſe verum:ſi ſcienter:ſecus ſi ignorãter.Et de materia vide Ioan.in Specu.in rub.de adulte.

SVMMARIVM.

1 *Canonici,an regulariter veniant appellatione clericorum?*
2 *Conuerſi veniunt appellatione monachorum.*
3 *Conuerſi eccleſiarum ſeculariũ,an habeant priuilegium huius.c.non dubium?*
4 *Homines deputati ad ſeruitium Dei, an gaudeant priuilegio huius.c.non dubium?*

¶ *CAP. V.*

NOn dubium. Excõicatus eſt q percutit clericũ vel alicuius religionis conuerſum.h.d.
¶ No.in ver.*non dubium*.ꝙ aliquando fit conſtitutio de indubitabili.ad idẽ tex. in l.apertiſsimi.C.de iudi.& in.c. quis dubitet.xcvj.di.Cõtra hoc adducitur tex.in.l.Labeo.ff.de carbo.edi.qđ lex debet eſſe de dubitabili.Dicit eſſe verũ.Sed aliquando fit vt magis tranſeat in notitiam.cle.cupiẽtes.de pœnis. ¶ Secundò no.ibi. *clericos vel canonicos*. ꝙ appellatione clericorũ non veniunt canonici,cũ ponantur tanquam diuerſa. ¶ In contrarium facit tex.in.c.ſi quis ſuadente. iuncto iſto tex.xvj.qõ.iiij.quia tex.dicit.*non dubium*. & ita eſt conſtitutio iuris antiqui declaratoria.domi. Ab.

¶ Clericus. Adde nouiſ.papienſes,in l.vt vim.col.v. circa ſi.ff.de iuſtitia& iure.
¶ Iuramẽto alicui⁹. Vide not.ſ.in.c.ſignificaſti. el.j.§.de homici. & vltra ea q̃ ibi no.vide plenè de materia ꝓ eũdẽ Fel.in.c.cognoſcẽtes.col.viij,ver. circa quartã. & col.ſequen.ſupra de conſtitu.
¶ Eſſe laicum. Ad materiã adde Bal. in.c.j.qb.mo.feud. amitt,per Felin,ad aliud allegatũ. vbi de cognoſcẽteigno rãter monialẽ:ꝙ ñ puniať de ſtupro monialis.& ẽtvide ea q̃ traduntur per Bar.in.l.diuus.la.ſ. & ibi Alex,ff.ad.l. cor.de ſica. & vide in ar.ea quæ ponit idẽ Alex, in conſi. cxiiij.col.ij. ver.& dato.in.j,vo.& vide ẽt in propoſito ea quæ ponit do. Neſſus in tract. bãnito.in.ij.parte ſecundi tẽporis, qõ. xxvj. vbi ꝙ occidẽs Caium quẽ putabat bannitum:an puniať? diſtinguať ꝙaut habuit juſtã cãm ſic credendi: quia ſic publicè tenebať:& in nullo puniť. vt.l.iij.ff.ad mace.&.C.e.l.iij,ſi autem non reputa bať publicè banni tus, ſed talis occidens mouebatur& motꝰ fuit ex aliqua cauſa ad ſic credẽdum. & tunc quia non ſit in dolo:nõ poteſt.l.cor. teneri l.in lege.ff.ad leg. cor.de ſica.ſed pro mõ culpæ puniętur.&ſecundũ prędictam diſtinctionem poſſunt intelligi allegata hic.

remittit ſe ad nota.ad ea quæ dixit in rub.ſ.de vi.& ho
1 neſta.cleri.¶ † Vtrũ appellatione clericorũ regulariter
veniãt canonici.vide do.Abb.in.c.bonę.el j.in j.col.de
poſtu.prela.do.Ane.in.c.j.de his quę fiunt à prę.do.An
3 to.& do.Abb.in.c.cũ tibi.de ver.ſig.Domi.in.c.j.§.hęc
autẽ.de elect.in.vj.do.Abb.in rub.de vi.& hone. cle.in
in fi.Pet.de Ancha.in repe.c.j.in.xliij.char.de conſtitu.
Roma.in.l.ij.in princ.in.vij.col.ff.de ver.obl. Et quòd
in materia odioſa appellatione clericorũ non veniant
canonici.eſt tex.in.c.per exemptionẽ.de priui.in.vj.per
quẽ ita tenet do.Card.in.d.c.bonæ.Sed not.ꝙ in mate-
ria odioſa non veniũt:qa vbicũq; ſpecies habet aliquã
qualitatem pluſq; genus:tunc in materia odioſa appella
tione generis non cõprehendẽt ſpecies.text.eſt in.c.ſta-
tutũ.iuncto.c.licet canon.de elec.in.vj.& ideò Io.And.
in.c.ſtatutũ.ponderat multũ illũ tex.quia canonicus li-
cet ſit clericus,tamẽ habet illã qualitatẽ.i.canonicus.&
hoc probatur per id qđ dicit no.Inn.in.c.ſedes.de reſcr.
ꝙ ſi aliquis impetrat reſcriptum cõtra clericos. nõ cõ-
prehendent canonici.Et allego ꝙ dicit do.Ab.in.c.ſi.ſ.
de ſimo.Et ibi Ioã.de Ana.inferens in propoſito ꝙ ap-
pellatione ſchorariũ in odioſis non veniet Rector. Idẽ
do.Abb.ſ.in procemio Gregoriano.in. viij.col. ſed ſe-
cus in materia fauorabili. qa appellatione clerico. ve-
nient canonici.Ita conſuluit Federi.conſi.lxxj. ¶ Limi
ta primam concluſionẽ in odioſis.niſi reſultaret abſur
dũ.caſus eſt in.c.per exceptionẽ de priui.in.vj.Et ita .d.
Ab.in rub.ſ.de vit.& ho.cleri.puta ſi in vna eccleſia nõ
2 eſſent niſi canonici.¶ † Secundò no.ꝙ appellatiõe mo
nachorum veniunt conuerſi. non ex impropria ſed de
propria ſignificatione:ita domi.Abb.hîc. contra quod
poſtea opponit:qa vt.ſ.dictũ eſt vbicũq; aliqua ſpecies
aliud habet in ſe quã genus:nunq; appellatione generis
venient ſpecies:ſed non eſt dubiũ ꝙ conuerſi aliã quali
tatem habẽt quã monachi:ergo,&c.quare concedit. d.
Abb.ꝙ in odioſis appellatione monachorũ non veniẽt
conuerſi:ſed in materia noſtra veniunt: ideò qa canõ ſi
quis ſuadente eſt fauorabilis.de quo aliãs latius. & not.
no.ſcđm do.Abb.vnũ.ꝙ aliquando cõſtitutio dicit fa-
uorabilis principaliter:licet ſit mixta cũ odio:ſi princi-
paliter fuit facta in fauorẽ.gl.ſi.in.c.ſciãt cũcti.de elect.
in.vj.& ibi Domi.in.c.ſi propter.de reſcrip.in.vj.¶ Itẽ
adde gl.& ibi Bar.in.l.qui exceptionẽ.ff.de cõdi.indeb.
Et hoc intantũ eſt verũ. ꝙ Bar.in quodã conſi.inci.ſta-
tuto caſtri plebis.dicit ꝙ ſtatutũ per quod permittitur
ꝙ bãnitus impunè poſsit offendi:eſt fauorabile:qa prin
cipaliter eſt factũ in vtilitatẽ reipublicæ:licet ſit factũ
in odiũ banniti.Qua propter reperio Io.de ana. ppter
iſtã concluſionẽ dicentẽ.in.c.j.in.v.co.de male.ver.tũc
ſtat cõis.qđ diſpẽſatio.c.fœlicis.de pœ.in.vj.habet locũ
in detrahentibus:vel dicentibus verba iniurioſa in facie
mouet per ea quæ dicit Hoſti. in rub.de maledi. Et qđ
conſtitutio dicat potius fauorabilis.vide do.Ab.in.c.j.
in.iij.col.ſ.de loca.& ibi gl.Et vide caſum in terminis à
nemine ponderatũ.in.c.ij.in.ij.col.ver.cũ non ſit dicen
dum.de decimis.in.vj. quia in omni diſpoſitione atten-
ditur qđ principaliter agitur.l.ſi q̃s nec cauſam.ff.ſi cer.
peta.¶ Secũda concluſio.ꝙ in materia nõ odioſa appel
latione monachorũ veniãt conuerſi.vide tex. in.c.& ſi
Chriſtus.in fi.de iureiuran.iuncta ſuperſcriptiõe. & ibi
do.Abb. Et hoc facit an conuerſi habeant in electione
intereſſe.de hoc eſt tex.ꝙ non.in.c.cũ ex eo. de electio.
in.vj.tamẽ gl.ibi dicit ꝙ valeret conſuetudo in contra-
rium.& orignaliter fuit dictum Inno.in.c.ij.de inſtitu.
de iſtis cõuerſis,& maximè an habeãt vocẽ i.c.vide do.
Ab.i.c.j.in vlt.co.de procu.Et in.c.cũ olim.in vl.co. de
arbi.per Fede.conſi.xlvij.& Ioan.de Imol.& Inno.in.c.
cùm.M.Ferrarien.de conſtitu.in.xviij.colum.Et quan
a do dent vocem vide Roma.ſingulari[a].dclxvj.incipien-
te.hæri.¶ Ad tertiam concluſionem.qđ in fauorabili-
bus eſt ſecus.vidẽ Card.in clemen.j.in vlti.col. de deci-
mis.& iõ priuilegiũ datum monachis cõprehendit cõ-
uerſos.¶ † Vtrum autẽ conuerſi ſeculariũ eccleſiarum
habeãt priuilegiũ huius tex.eſt cõmunis concluſio doc.
per gl.hic.ꝙ nõ gaudeant.Nam iſtud priuilegiũ conce-
ſum eſt conuerſis religioſis:ſed appellatione religioſo-
rum non veniunt clerici ſeculares: ergo &c.tex.in .c.li-
cet.de offi.ordi.cum ſi.ita dicit do.Abb.in.c.dilecta.de
maio.& obe.gl.in cle.j.ĩ ver.religioſos.de deci.& in cle.
j.de ſupplen.negli.prela.& ibi Abb.in.c.j.de regu.Con
tra gl.hîc tenet do.Anto.& Imo.in.c.dilecta.de maio.&
obe.Tamen credo ꝙ opin.glo.ſit verior. pro qua vltra
do.allego Ioã.And.in.d.c.per emptionem.Et refert ibi
Domi.in ij.col.Ad argumentũ reſpondeo.ꝙ ideò non
fuit facta mentio de religioſis ſecularibus: quia nõ fuit
petitum.igitur Papa non reſpondet,vel aliter in termi-
nis.& iſta ſatis appellatur religio: quia iſta non materia
ſtricta:ſed fauorabilis,& ampliãda,eò maximè cũ cleri-
ci ſeculares & rſares æquiparanẽ:qa qñ duo æq̃parãtur
à iure:qđ de vno dicit,neceſſe eſt vt de altero ſubintelli
gatur.gl.in.c.miramur.de ſer.non ordi.gl.in.l.ſi qs ſer-
uo.C.de fur.gl.in.c.ſi poſtq̃.in fin.de elect.in.vj.ſed.c.ſi
quis ſuadente. æquiparat monachos & clericos: ergo,
&c.ſed ſi dicas imò qđ de vno dicitur,de alio intelligaẽ.
Reſpondeo qđ caſus erat deciſus:& caſus omiſſus rema
net in diſpoſitione iuris cõis.& erat deciſus:ſi nõ expreſ
ſẽ:ſaltem virtualiter.Ad dictum do.Ant. reſponde. qđ
4 loquitur de illis qui nõ deputauerũt ſe & ſua:& ſic poſ-
ſent capere vxorẽ.¶ † Generaliter nunc quero de homi
nibus deputatis ad ſeruitium Dei : nũqd gaudeant iſto
priuilegio.vide do.Car.diſputantẽ in cle. per literas. in
xij.q.de præben.vbi dicit ꝙ ſubmittentes ſe ad ſeruitiũ
& obligantes ſe ſeruitio,ſi inſimul viuũt ſub vmbra re
ligionis,quæ nõ eſt approbata per Papã, ſunt in pecca-
to mortali.& ita tenet Io.an.in.c.ſi.de relig.do.& dom.
Abba.in.d.cle.j.Quid de his qui offerunt ſe & ſua. qui
vocantur oblati?vide do.Car.in cle.j.in pe.q̃. de deci.
vbi dicit ꝙ non habent iſtud priuilegiũ.quid de illis de
b tertio ordine.[b] qui in ſeculo manent cũ vxoribus?vide
do.Car.in cle.cũ ex eo.in.ij.q.de ſenten.excõi.& cõclu-
dit ꝙ iſti non gaudent iſto priuilegio : licet eius modus
ſit approbatus per Papam Nicolaũ.gl.eſt in.d . clemen.
cũ ex eo.vide tamen fratrem Ioan.de capiſtra.in trac.ap
pellato cõſeruatoriũ tertij ordinis.vbi dicit quod gau-
dent priuilegio fori.Sed ad hoc vt gaudeant priuilegio
canonis debẽt ꝓtuò eſſe in clauſtro.vide de iſtis Cal.
in tit.de foro cõpe.conſil.vij. quod incip.an fratres.de
pœni.i.tertij ordinis.vbi dicit quòd non gaudent pri-
uilegio canonis.

❧ SVMMARIVM.

1 *Mulier nupta,an ſit in poteſtate patris: vel mariti?*
2 *Faciens per alium,videtur facere per ſeipſum.*
3 *Moriens ante executionem mãdati,nõ eſt excommunicatus.*
4 *Ratificans percuſſionem clerici,an ſit excommunicatus?*
Pœna appoſita facienti:an extendatur ad mandantem?
6 *Permiſſus facere vindictam,non poteſt facere per alium.*
7 *Statutum prohibens ingredi aliquem locum:non habet locum ſi mittitur nuncius ad ingrediendum.*
8 *Diſpoſitio requirens actum perſonalem,nõ põt impleri per aliũ.*

¶ CAP. VI.

MVlieres. Mulieres,ſerui, & hi qui in alteri[9] poteſta
te ſunt,ſi clericos percutiãt:ab epiſco
po abſoluuntur : niſi Papa ſuper hoc
conſultus reſcribat.hoc ſecundò. Nõ
differt per ſe,vl per aliũ ꝓcuterẽ. hoc
tertiò.¶ No.ibi.*mulieres vel alios.* Quia videt ꝙ mulie-
resq̃ ſunt ĩ aliena ptãte,excuſenẽ:ſi ĩcurrũt excõicationẽ
quia non

qa non tenẽ ire ad ſedẽ apoſto.Sed pñt ab eꝺo abſolui.
Et hac rõne huius verbi alienare.ꝙ hoc nõ ſit verũ,niſi
exiſtentibus in aliena poteſtate. Tñ docto.dicũt ꝙ hoc
ẽt haberet locũ in ſoluta & emancipata à patre.nã ratio
huius tex.eſt ,ppter ſexũ fœmininũ.Ita tenet *Specu.i ti.*
de ſententię prolatione.§.vt autẽ.in.x.col.verſi.quid de
1 muliere.¶ † An mulier nupta ſit in ptãte patris,vel ma
riti?vide gl.in.l.ſi vxorẽ.C.de cõdi.inſer.& in.l.ſicut.ff.
de ope.lib.& vtrobiq; Bart.qui dicit ꝙ eſt in poteſtate
2 patris.verũ eſt qđ eſt etiam in poteſtate viri.[a] per.c.hęc
imago.xxxiij.q.v.aliãs.xxxvij.q.vij ſecũdũ do.Albe.vi-
de in.c.illud.de præſcrip.& tetigi in.c.ex parte.de ſpon
ſa.& Geneſis.in.c.paries in dolore : & in poteſtate viri
eris.¶ No.ibi.*potentiæ.* qđ ratione potentiæ alleuiaẽ ali-
cui pœna aliãs debita:ſed propter magnitudinẽ & nobi
litatẽ magis aggrauaẽ delictũ.glo.c.homo Chriſtianus.
xl.diſtinc.&.c.cũ quidam.de iureiu.Illud Iuuen̄.Omne
animę vitium tantò cõſpectius in ſe crimen habet: q̃-
tò qui peccat,maior habetur.dicas hoc concedi poten-
tioribus ne hoſtis poneret ei inſidias.gl.in.c.Lotharius.
xxxj.q.ij.vbi qđ regi remittit pœna.& eſt glo.in.c.cùm
beatiſsimus.xxiiij.q.j.quòd ratione nobilitatis remittit
pœna.& glo.in.c.j.de clerico venato.vbi mitius punit
2 prælatus quã alius.¶ † Vltimò no.ꝙ faciens per alium
dicitr facere per ſeipſum.vtrũ autem hoc habeat locum
in ſtatutis.vbi verba capiunẽ propriè.c.in noſtra.de in-
iur.Bar.in.l.iij.§.hæc verba.ff.de nego.geſt.de hoc̃.di-
cã.¶ Hoſtiẽ.tenet opi.gl.primæ hîc.qđ videt cõtra tex.
quia filij familias tenenẽ ire Romã.Inno.tenet cõtrariũ
per hũc tex.indiſtinctè loquẽtem.Io.an.& do.Anto.fa-
ciunt vnã diſtinctionẽ.do.Ab.reprobat ambas di.& te
net cũ Imo.Ad.c.vltimũ ĵ.eo.Reſpondet ꝙ loquitur de
non exiſtentibus in patra poteſtate. mihi tamen placet
diſtinctio Io.an. Nec valet obiectio Ab.dũ dicit qđ ne-
mo eſt priuandus iure ſuo &c. quia per eandem ratio-
nẽ ſequitur ꝙ nullus alius vaſallus principis tenereẽ ire
Romam.Spec.in tit.de ſenten.prola.§.vt autẽ.in .x.col.
ver. quid ſi filij familiãs.tenet glo.hîc.Glo.in verbo.*la-
borẽ.*do.Ab.reprobat eã.inquãtũ vult ꝙ excõicatus poſ
ſit abſoluiantè q̃ ſit cõſultus.Papa.de quo vide Bar.di
ſtinguentem in.l.vniuerſa.C.de preci.impe.off.do. Ab
ba.in.c.ij.de naue frumenta.lib.x. vbi dicit ꝙ ſi eſt ſolẽ
nitas quæ debet pręcedere : tunc actus geſtus ſine ea eſt
nullus:ſecus ſi eſt ſolennitas ſubſequens actum: quia iuſ
ſus papę debet pręcedere:ergo &c.¶ In glo.ſi.in princ.
no.cõcor.allegatas in ea ꝙ qui per aliũ facit &c. cõcor.
3 gl.in regula qui per aliũ.li.vj.¶ † Secundò no. ꝙ man-
datarius non excuſaẽ ſi facit de mandato domini &cæ.
¶ In ea.ibi.*ſed pone quod mandator.*¶ Not.ꝙ moriens an
executionẽ mandati, non eſt excommunicatus. Tu dic
melius ſecũdum doct.quod iſta gl.procedit.ſi cõſtat eũ
pœnituiſſe ante mortem: ſecus ſi non apparerent ſigna
contritionis. Et tunc habebitur pro excommunicato:
quia præſumitur durare voluntas.c.maiores.de baptiſ
mo vide tex.xxiiij.q.ij.c.ſanè. vbi excõicatur memoria
defuncti.& eſt in.c.ſacris.de ſepul. vbi excõicatio ligat
corpus.vide glo.in.c.ad hęc.ſ.de priuile.in ver.ſepelie-
rit.quod communicans excommunicato mortuo , eſt
excõicatus.Limita niſi ſepeliat in ſterquilinio.ne inſe-
4 pultum corpus corrumpat aẽrem in vrbe.¶ † No. ꝙ ra
tificans percuſsionẽ clerici,non eſt excõicatus.vide tex.
in.c.cũ quis.de ſenten.excõmu.in.vj.ratio. quia nũquã
habet locum ratihabitio:niſi illud quod fit fiat nomine
eius.Ita tex.ibi & gl.in regula ratihabitionem.li.vj.Sed
hoc habet locũ in his quę poſſunt fieri per ſeipſum,& ꝙ
alium.vt homicidiũ:ſecus in adulterio.& alijs.quę non
poſſunt fieri niſi per me.ita gl.pe.in.c. ſciant cuncti.de
cle.in.vj.& gl.in.l.j.§.ſed & ſi cùm quis.ff.de vi. & vi.ar.
ver.per hanc.Io.an.in reg.ratihabitionem.li.vj.gl.mag.
ante ſi.in.c.cũ nos.de his quę fiunt à pręla.Archid.in.c.
omnis.xvij.q.iiij.Bal.in.l.ſi.C.ad maced.& do. Ab.hîc.
contrarium tenet Bald.in.d.l.j.§.ſed & ſi cũ quis.& in.l.
ſed & ſi vnius.§.ſeruus meus.ff.de iniur.Cy.in.l. non id
eo minus.C.de accu.vide Domi.in.d.c.ſciant cuncti.di
ſtinguentẽ in adulterio.q̃tũ ad ciuiles ratihabitio habe
tur pro mandato.vide Bal.in.l. non ideò minus in.xij.
q.C.de accuſ.melius reſpondentem.vbi dicit quòd ha-
bens ratum adulteriũ,non poteſt puniri vt adulter. ſed
punitur pœna arbitraria.quia nõ poteſt negari quin ſit
iniuriatus.¶ † Vtrum pœna appoſita facienti, extenda
tur ad mandantem. [b] do. Abb. dicit ꝙ ſunt conſideraꝺi
duo caſus. aliquando verba loquunt in re aliquando
ĩ perſona.hoc caſu qđ pro homicidio imponaẽ tãta pœ
na.& puniẽ iſto hoc caſu ita mandãs,ſicut faciẽs.l.aut q
aliter.§.fin.ff.quod vi aut clam.l.j.§.deieciſſe.ff. de vi &
vi ar.etiam in ſtatutis,vel alio modo. ſecundum Cy.&
Bar.in.l.non id eo minus.C.de acc.aliquando verba di-
rigũtur in perſonam.puta quicũq; fecerit ſic,& ſic,pu-
nitur.Nec ob.ſi percuſsit cũ telo , vel gladio:quia illud
eſt neceſſariũ ad hoc.¶ Nec ob.ſi dicat ſtatutum mani-
bus proprijs.quia ſatis vtitur manib[9] proprijs : ex quo
determinat cum ipſis id cum quo percuſsit.l. Itẽ Mela.
ad.l.aquil. Aliquando eſt inſtrumentum quod vtiẽ ne-
ceſsitate iuris,puta prę cipio ſeruo meo vt ĩterficiat qđ
iſto caſu puniẽ mandans ſicut faciens:licet pœna ponde
ret perſonam facientem.Ita tenet Bar.in.l.j.in.§.quibus.
ff.ꝙ cuiuſq; vniuer.no.Aliquando nõ fit nec̨ ex neceſ-
ſitate iuris,vel factiã.& ſimiliter punitur mandans ſi fa
ciat.l.ſed et ſi vnius.§.ſeruus.ff.de iureiu.do.Ab.dicit in
ueniſſe Bal.in.l.omnes populi.in repeti.ff. de iuſt.& iu.
vbi mirabiliter loquitur.vide glo.qđ do.Ab.allegat in
cle.j.in verbo.perſonaliter.de vita & hone.& cleri. vbi
non punitur faciens per alium.Primò inquãtũ do.Ab.
inſiſtit. vtrum verba dirigantur in perſonam, vel rem.
vide Bar.in.l.qui aut aliter.§.fi.ff.quod vi aut clã.& Bal.
in.l.non ideò minus. C.de acc.Et no.in propoſito. vnũ
dictum:ꝙ ſi aliquis accuſans aliquẽ ꝙ interfecit Titium
ſi poſteà probat ꝙ fecit per alium:accuſans ſuccumbet:
& proceſſus erit nullus.dictũ eſt mirabile:& paucis no
tum. Ioan.monach.in vlti.col.in dicta regula.qui ꝑ aliũ
lib.vj.de quo exclamat Bal.in.c.j.§.iniuria.de pace iura-
mento fir.quia in materia accuſationis verba ſtatuti nõ
impropriant.Et iſta confirmo per id quod ſcribit Ioan.
in.c.j.de homi.in.vj.vbi dicit ꝙ accuſans aliquẽ de ſaſsi
naẽto non obtinebit:ſi probat ſaſsinaſſe iudæum.nec
punietur pœna aliqua.¶ † Et no.ꝙ pmiſsus facere vin-
dictam.non poteſt facere per alium.ita Bal.in.l. accuſa-
tionis.C.quod met.cau.& in.l.ad officium.C.com.diu.
7 ¶ † Item no.ꝙ ſtatutum prohibens ingredi aliquem lo
cum.non habet locum ſi mittitur nuncius ad ingredien
dum.Bal.in authẽ.habita.in.viij.col.C.ne filius pro pa-
tre.alle.tex.i.l.quod ſępe.§.quod ſi quis amico.ff.de cõ-
trahen.empt.vnde vult quòd mittens famulum ad mo
nachas,non eſt excõicatus.Tene contrarium.ita Roma.
in.l.j.in prin.ff.de ver.ob.per gl.illam no.in cle.ſi ſumus
de ſenten.excom.vbi habeẽ de loquẽte per aliũ per lite-
ras.Et gl.iij.in.c.conſtitutionem.de ſen.excõ.in.vj.vide
Bal.in.c. ſi quis deceſſerit. ſi de feu.fue.contro.vbi com
mendat iſtum tex.&Bal.in.l.vnica.in.§.ne autem.in.iiij.
col.C.de cadu.tollen.vbi dicit ꝙ ſunt aliqui actus natu
rales:qui non poſſunt fieri per aliũ. vt puta ꝺcomedere,
bibere,diſcere.allegat Auicẽn. aliqui ſunt actꝰ formales
formaliter inſerti puta teſtator dicit.relinquo coſmã pi
ctorem meum hæredem :cum hoc vt pingat vnam ca-
pellam.Et tunc non poteſt per alium.quia cenſeẽ contẽ
plata induſtria perſonę.argu.l.inter artifices.ff.de ſolu.
Aliqui ſunt actus indifferentes:qui poſſunt fieri per ſe
& per alium.puta docere.& idem eſt ſi per alium:ſicut

a ¶ In ptãte viri.itel lige quo ad debitũ carnis.no.ĩ.§. poſt ea.iſt.ad tert.&.C. de ſer.fu.in.l.fin.& vide Bart. in. l.j.§. fin.a. ff. de iniur.& Bal.in.c.j.an mari. ſucced at vxori. & vide tex.no.in.l.ſi. & ibi gl.ff.de his q. vt indi. vbi dicitur etiam eſſe in ptãte ſoceri quo ad reue rentiam.

b ¶ Mandãtem.vide Alex.in conſi.lxv. per totũ in.iiij.vo. & Ang.aret. plenè in tract.malefid.in verbo Semproniũ mandatorẽ. & ibi addita:adde ꝙ hoc verũ eſt. niſi pœna eſſet impoſita:quę perſonaliter hęc ſe cerit:qa tunc mandans non habeẽ ꝙ facierẽ.vide.d.Ab. in.c.ſi.de offi.de le. & vide gl. in cle.j. de.& ho.cler.adde tu ꝙ in caſu illi[9] gl. gl.q̃uis euitet pœ nã:tamen nõeuitat peccatum .ita do. Abb.in.c.ſignifica ſti.de Iudęis.

per ſe.Limita.niſi teſtator diceret.date filiũ meũ.qa tũc cenſetur electa induſtria perſonæ.& generaliter. Vtrũ ſtatutũ loquens in faciẽte,habeat locũ in mãdante.vide Bal.in tit.de pa.conſtã.in ver.obliuioni.alle.Cy.in.l,nõ dubiũ.C.de legi. Ego tamen credo qđ in omni caſu faciẽs per aliũ,puniat ac ſi per ſe.quia quoties à lege caſus verus & caſus fict⁹ æquiparant:ſtatutum loquens in caſu vero habet locum in caſu ficto.c.ſtatutum.aliâs.c.ad audientiã.de cleri.non reſi.Et no.do.Abb.ibi in.ij.not. Rom.in.l.j.§.hoc autem ſenatus.ff.ad trebel.& omnino Imo.in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.falci.ad quẽ ſemper recurre.¶ Item lex æquiparat facientem per ſe,vel per alium regula q p aliũ.ĩ.vj.ergo &c.¶ Vide Car.in cle.j.ĩ. v.q. de vita & honeſt.cle.confirmat per doctrinã Bar.in repeti.l.oẽs populi.in.vj.q.principali.ff.de iuſti. & iu.vbi dicit quod ſtatutum habet locũ in interpretatione extẽ ſiua:quando hoc accipiẽ à iure communi.de materia vide do.Ab.in.c.ij.de cle.pugnant.in duello.Imol.in.l.gallus.§.ſed quid ſi tantũ.ff.de li.& poſthu.Et latiſsimè Roma.in.l.ſi is qui pro emptore.in.viij.col.cum tribus ſequẽtibus.ff.de vſucap.& ibidem Bar. in vlti. char.Imol. in cle.ſi quis.in .v.colum.de pœn.Petr.de Ancha.conſi. cclxvj.[a] quod incip.de titulis crimi.& Bar.in.l.quemad
[β] modum.C.de agri.& cenſi.li.x.¶ †Inquantum alleg.gl. in ver.perſonaliter.in cle.j.de vita & hone.cle.quod di ſpoſitio requirens actum perſonalẽ,non poteſt impleri per aliũ adde Ab.in.c.ſi.in.v.col.de dila.Io.an.in.c.ſicut dignum.de homici.& Bar.in.l.per hanc.C.de eroga.milit.anno.li.xij.vide etiã Bart.in.c.j.§.iniuria.de pace iur. fir.& in.c.j.quibus mod.feu.amit.& Car.in clemen.j.in iij.char.ver.xxj.no.de iureiur.vide gloſ.in.l. ſingulos in ver. chirographo..ff.de teſta.do. An.i.c.licet ex quadã. in ver.proprio iuramento.de teſt.

[a] ¶ Conſi.cclxvj.ad de q eſt in conſilio clxxj.

¶ *CAP. VII.*

Orrò. Excõicatus propter canonẽ ſi quis ſuadente,q̃is occultus,debet abſolui à papa.h.d.¶ Not.j.ex textu quòd percutiẽs clericũ licet occulte,incidit in excõicationẽ.cõtrariũ videt dicendum.quia eccleſia non iudicat de occultis.c. ſicut tuis.de ſimonia melius facit tex.in.c.j.vt eccleſiaſtica beneficia.ideò habes inferre quòd diſpoſitio iuris cõmunis habens inferre pœnam aliquid faciẽtibus: militat in occultis.gl.ſingularis.in verbo.eo ipſo.in cle.j. de hęre. quæ allegat.xx.iura:inter quæ allegat text.noſtrum. Et reſpondet contrarium procedere in excõicato ab hoſe ſecus ſi à iure:quòd limita.niſi conſtitutio poneret verbum publicè.gl.in verbo publicè.in clemen.j . de vi.& honeſt.cle.¶ Secundò infertur q̃ abſolutio ab excõmunicatione maiori ita reſeruatur ſuperiori:ſi eſt occulta. ſicut ſi eſt manifeſta.quod dicit do.Ab.eſſe notandum. Et quòd hoc ſit verum eſt gl.iij.in.c.ij.de pœ.& remiſ. in.vj.ponẽs caſus in q̃bus ſoli epi diſpenſant: vel abſoluunt.¶ No.q̃ abſolutio etiam in foro animę nõ debet indulgeri.niſi præmiſſa ſatisfactiõe.¶ Not.q̃ ad hoc vt inferior à papa poſsit abſoluere ab excommunicatione pro percuſsione clerici:requiritur q̃ habeat commiſsionem à papa.hoc fallit in legato.qui habet in mandatis.& de hoc remittit ſe do.Ab.ad no.in.c.prudentiã.de offi. deleg.Contra quẽ videtur tex.in.c.ad eminentiã j.eo.qa hîc tex.non facit differẽtiam inter delictum occultũ & manifeſtũ.Ideò quæro an hoc ſemper ꝓcedat. Et addu co tex.in.l.ſi.ff.de ritu nup.vbi ille q cõtrahit cũ cõſanguinea palã,excuſatur:ſecus ſi occultè.optimè facit dictũ Iac.but.in.l.nemo.C.de ſum.tri.Et ibi refert Bal.qđ religioſus exiens clauſtrũ,vel contrahens palã,nõ poterit puniri de hereſi:ſecus ſi occultè.propter dolũ p̃ſumptũ.Et no.q̃ licet aliâs ignorãtia iuris excuſet:tamẽ non excuſat q̃n cõtra ius occultè contrahitur.ita eſt gl. ij.in l.j.C.de interdic.matri.& eam põderat ibi Bal.Itẽ ſi iudex audit partem loquẽtẽ ei in aure:erit cauſa recuſãdi iudicẽ vt ſuſpectũ.Spe.in tit.depoſiti.§.vij.verſi.quid ſi ponẽs.niſi iudex dicat quid ſibi fuit dictum.¶ Itẽ no.q̃ poteſtatio occultè facta non releuat proteſtãtẽ. de hoc vide caſum in.l.nõ exiſtimo.ff.de admi.tu.q̃ ſi ſunt tres tutores pupilli:& capit vnus pecuniã pupilli ad mercãtiam:ſi facit occultè:p̃ſumitur fraus.¶ Item inſtrumẽtũ occultè cõfectũ p̃ſumit ſimulatũ.Ita eñ tenet Imol, in.l.poſt cõtractũ.in.ij.col.ff.de dona.allegat no. in.l.ſi. ff.de ritu nup.Pro quo dicto facit tex.ĩ.l. ab Anaſtaſio. C.mãda.& prædictis adde gl.in ver.addi.in.c.conſuluit. de offi.dele.Et quid dicatur fieri occultè:dic q̃ illud dicit occultè factũ: qđ non peruenit in notitiã illi⁹ cuius intereſt:licet aliqui teſtes ſciãt:& iſta fuit doctrina Bar. in.l.j.C.qui de his qui ex propijs ratiocinijs.li.x. per illum tex.¶ Dicitur fieri occultè.qñ act⁹ requirit decretũ iudicis:& eſt fictũ ſine:licet ſint mlti teſtes. ita tenet Bal.in.d.l.ij.¶ Item no.q̃ actus factus de nocte, dicitur occult⁹.Bal.in.l.cũ fratrem circa principiũ. C.de his q. vt indig.& Ang.in.l.j.§.occiſorum.ff.ad Silleianũ.Et illud dicitur factum occultè:quod eſt factũ per interpoſitam perſonam.Bar.in.l.pupillus.in fin.ff.de autho.tu. per illum tex.& ſic ſtatutum puniens factum clandeſtinè.quid comprehendat. vide gloſ.in.c. eũm inhibitio. de clandeſtina deſponſatione.

¶ *CAP. VIII.*

Vlli. Pro violẽta manuum infectiõe in clericũ excõmunicatio incurritur.& quilibet tenetur vitare excõicatum:nõ obſtante priuilegio à ſede apoſtolica impetrato.¶ No.q̃ quilibet tenetur vitare excõicatum q̃tuncũq̃ priuilagiatus. ¶ Opp. cõtra tex.hîc.de teſti.in.c.q̃n multos.xj.q.iij.Et de teſt. in.c.reſponſo.& in.c.cũ volũtatẽ.j.eo.quibus patet qđ ſi filius,vxor,vel famulus, cõmunicat cũ dño excõicato, nõ eſt excõicatus.Io.an.reſpondet qđ cõtraria loquunt de priuilegio clauſo in corpore iuris.hîc aũt de priuilegio nõ in corpore iuris clauſo gñali, vel ſpeciali:ẽt ſine cã cõceſſo.& ita trãſit.d.Ab. Pone exẽplũ. multi homines ſunt excõicati : quidã medic⁹ impetrat priuilegium vt poſsit curare eorũ corpora in infirmitate:q̃ eſt cum cauſa.dicit Io.an.q̃ videret Papa non poſſe ex propria voluntate priuilegiare.ſed contrariũ tenet Inn.in. c.cũ ad monaſteriũ.de ſta.mona.aliâs de iud.q̃ Papa diſpenſat in his quę ſunt iuris poſitiui:ſed hoc eſt de iure poſitiuo:ergo &c.Dicit do.Ab.q̃ hoc eſſet cõtra vniuerſalem ſtatum eccleſię: ideò non debet valere. per doctrinã Inn.in.c.quãtò.de cõſue.vbi quando Papa aliquid facit cõtra ſtatutũ eccleſię:nõ valet qđ facit. qđ tene mẽti.Sed no.q̃ priuilegiare vnũ hoc mõ : non eſt turbatio ſtatus eccleſiæ.meritò iſta dicta nihil valent.Sed reſpõdeo q̃ ideò non valent:qa Papa ſine cauſa nõ põt priuilegiare cõtra ius poſitiuum.vel aliter . q̃ vbi lex poſitiua habet ſecum concurſus iuris naturalis: nõ põt p̃ Papam tolli.multò fortius lex diuina quando habẽt eũdẽ cõcurſum.Et licet alius nõ tangat:tamẽ mihi mens hoc dictat.¶ No.perpetuò dictũ Inn.in.d.c.quantò. de conſue.q̃ ſi Papa aliqđ facit contra vniuerſalẽ ſtatũ eccleſiæ:eſt ei reſiſtẽdũ.Ex quo limita illud qđ dicit.q̃ i principe ſufficit pro rõne voluntas.gl.in ver.à Romano. in c.ſi gratioſè.de reſcri.in.vj.niſi turbaret vniuerſalis ſtatus eccleſiæ.¶ Not.ij.q̃ ceſſante errore fidei põt Papa deponi:q̃n vellet facere cõtra vniuerſalẽ ſtatũ eccleſiæ. ¶ Item propter peccatum notorium in quo Papa eſſet incorrigibilis.glo.in.c.ſi Papa.xl.diſt. Ita ponderat hoc modo do.Ab.Inn.in.c.ſignificaſti. de ele. & in.c.literas. in.iiij.col.de reſti.ſpol.Et q̃ Papa nõ poſsit diſpenſare contra vniuerſalẽ ſtatum eccleſię.vide gl.in.c.ꝓpoſuit diſpenſare

diſpenſare.de cõceſs.ꝓbẽn.& in.c.literas.in eo. ver.de reſti.ſpo.do.Car.in.d.c.propoſuit.dicit q̃ Papa non debat attendere poteſtatẽ:ſed qđ eſt incidens.& Inno.in.c. ſuper eo.in gl.ij.de bigamis. Intellige q̃n decoraret eccleſia ita limitat Spec.in tit.de leg.§.iuxta.in vlt.colũ.& vtrũ Papa poſsit facere cõſtitutionẽ:p̃ quã tollat priuilegiũ canonis ſi quis ſuadente.vide gl.in.c.ſunt quidam xxv.q.ij.q̃ dicit q̃ poterit cũ cauſa.aliâs ſecus. in quo Abb.antiquus dicit q̃ non ſine conſilio.Hoſt.tenet con
[b] trariũ.do.An.& do.Ab.diſtinguunt aut cũ cauſa,& po teſt: aliâs ſecus: quia turbaretur ſtatus eccleſiæ. ad hoc qđ dicit gl.in.c.quæ ad perpetuã.xxv.q.j.ita etiã.d.Car.
[3] in repe.c.perpendimus.in.v.colj.e.vbi dicit q̃ Papa nõ poſſet ſine conſilio cardinaliũ:qa hoc eſt quid arduum allegat Io.mo.in.c.ſuper eo.de hæreticis in.vj.qđ dictũ examinaui in.c.per venerabilẽ.qui filij ſint legitimi.ſed quia maius eſt priuilegiũ fori:ideò hoc non poteſt Papa tollere:qa eſt de iure diuino conceſſum.gloſſ.in.c.ſi Imperator.xcvj.diſt.Adde Io.an.in.c.ij.in glo.ſi.de pœnis.in.vj. vbi etiã dicitur q̃ clericus verbaliter depoſitus non gaudet priuilegio canonis.ſi quis ſuadẽte.&.d. Ant.in.c.cũ ad monaſterium.in vlt.col.de ſtatu mona.
[4] & in.c.quãtò.in.iiij.col.de conſue.Et latè per do.Abb. in diſputatio.Eꝑs cũ quidã rector.in.xx.co. & Dom.in c.cũ iſtis circa mediũ.iiij.diſt.tenet contrarium contra omnes iſtos.ſcilicet q̃ Papa non poteſt ex cauſa magna vel cum conſilio Cardinalium tollere priuilegium canonis.& dicit nõ videre q̃ poſsit dari aliqua cauſa ſuffi
[a] ciens : propter quã tolleretur hoc priuilegium. Et hæc opin.mihi placet.¶ Vtrum excommunicatus[a] teneatur vitare excommunicatum?& videtur q̃ non. quia eſt ex tra eccleſiam:& ideò ambo poſſunt cõmunicare.Tu te ne contrariũ.per iſtũ tex.in prin.vbi dicit q̃ nullũ priui legium excuſat ab excõicatione.ergo à fortiori nec deli ctum excuſat.ad idem facit cle.j.de cler.excõicatio.mi. ¶ Not.glo.j.q̃ Papa communicando cũ excõicato,non eſt excõmunicatus:ſed contrà. quia hæc prohibitio eſt de iure diuino. Nam in Euangelio dicitur.ſit tibi ſicut ethnicus & publican⁹.dicas q̃ prohibitio eſt de iure diuino:ſed pœna eſt de iure poſitiuo.vide gl.in.c.ſi inimicus.in verbo expectare.xciij.diſt.Et gl.magnam in fi.in c.ſi aliquando j.eo.& gl.in cle.ſi ſumus.eo.ti.Et Cald.in repetitio.c.ab excõicato.in.iiij.q.de reſcri. Domi.poſt Ioan. Andræ.in.c.ſtatuimus.in fi.de ſenten.excom.ĩ.vj.
[c] Et inquantum gloſſ. .noſtra dicit q̃ Papa malè facit. limita.niſi ex cauſa loqueretur cũ excõicato.ita tenet Ab
[5] ba.in.c.cũ deſideresj.eo.in princ.& dicit Card.in.d.cle. ſi ſumus.quod Papa quãdo vult dare audiẽtiam legatis excõicatis,abſoluit eos ad cautelã ꝓ iſto actu tantum.

SVMMARIVM.

1 *Appellari licet nõ poſsit ab excõicatione:poteſt tamen appellari à pronũtiatione quia quis dicitur excõicatus.*
Hæc regula limitatur quatuor modis. vt hic per ordinem.2.3. Adde numero.4.
5 *Monachus,an æquiparetur ſeruo:ita vt nõ poſsit agere actione iniuriarum?*
6 *Iudex cauſæ præparantis , debet eſſe iudex cauſæ præparatæ.*

¶ *CAP. IX.*

Parochianos. ¶ No.ibi. *pa rochianos.* iuncta ſupraſcriptiõe. q̃ oẽs de diœceſi põt dici parochiani epiſcopi.cũ cõcor. de quibus per Cardin. in.c.ad aures . de pœnis. & in.c.parochianos.de ſepul.& in.c.excommunicamus de hæreti.& in.c.nos inter.de purga.cano.& gl. in. c.ij. de pœni.& remiſ.in.vj.& Ab.in.c.licet.de fer.vide tex. cũ gl.in verbo veniunt.in.c.iij.de offic. Archipresb. Et ibi do. Ant.dicit q̃ quilibet Chriſtianus habet tres prę latos.ſ.archipresbyterum,epiſcopum,& Papam.& do. Ant.in.c.omnis de pœni.& remiſ. An debeat fieri pronuntiatio excõicationis citata parte.qđ ſic.vide gloſſ.in cle.prẽſenti.de cenſi.in verſi.conſtiterit.& in clemen.ij.
1 de pœ.ĩ eo.ver.¶ †Licet à pœna excõicationis non poſſit appellari:tñ non põt appellari à pronuntiatione qua dicit quis excõicatus.glo.no.in.c.cupientes in.§.quod ſi per viginti.in ver.priuatos.de elect.in.vj.habes ergo q̃ ad hoc vt valeat declaratoria incurſę pœnæ requiritur
b citatio[b] partis.¶ †Limita primò.niſi eſſet ſuſpitio fu-
2 gæ.Ita etiam tenet Ab.in.c.cũ non ab homine.in.xij.co
a lũ.de iudi.vbi eſt præſumptio fugæ:non requiritur citatio partis.per.c.ſi.de hęreti.in.vj. ¶ †Secundò limita niſi delictum eſſet notorium.Ita enim tenet Abba.in capitu.per tuas.de appellatio.allegat Hoſtien.in capitu. ex parte in chriſto.de verbo.ſignificatio.Si tamen eſſet dubium propter aliquam qualitatem non notoriam: vtrum propter factum de ſe notorium incurraſ pœna citabitur pars.Ita enim tenet Card.in clemen.præſenti de cenſi.in.ix.co.aliâs in.ix.q.¶ Tertiò limita.niſi eſſet datus terminus infra quem veniret ad ſe defendendum & reſpondẽdũ.Ita tenet Domi.in.c.ordinarij.per illum tex.de offi.ordina.in.vj.in.§.q̃ ſi fortè.¶ Quartò limita
b præmittẽdo q̃ requirit declaratoria ad delictum incur ſum.c.cũ ſecũdũ.de hęre.in.vj. in omnib⁹ ergo caſibus in quibus nõ requirit declaratoria:tunc nec requiref citatio.Ita Do.in.c.fœlicis.de pœnis ĩ.vj.in.ix.col.& qui ſunt illi caſus.vide per Domi.in.c.pro hoc humani.ĩ.ij.
4 co.de homi.in.vj.¶ †Secũda cõcluſio:q̃ ab iſta declaratoria põt appellari.adde Ab.in.c.ſi.ĩ. iiij.co.de iura.cal. & in.c.qa nos.ſ̃.de appel.¶ No.q̃ per appellationẽ effe ctus legũ ſuſpendit.& vide Do.poſt Lapũ in.c. is cui.§. ſanè.in.j.col.de ſen.exc.in.vj.vbi dicit qđ licet ab excõicatione non appellet:qa iuſta vel iniuſta : tenet.vt in.c. paſtoralis.de appel.tñ ab iſta declaratoria excõicationis à iure põt appellari.& ſuſpẽdetur declaratoria.vide do. Card.in.cle.j.in.iiij.char.ver.xj.quęro de cã poſ.& pro prie.non credas tamen q̃ excõicati à iure ꝓpterea ſint minus excõicati:eo qa nõ ſit declaratus excõicatus..Sed no.q̃ excõicatus nõ eſt vitandus:nec in diuinis,nec ĩ ꝑphanis:etiã ſi ſit notoriè excõicat⁹ : donec ſit declaratus excõicatus. ita dicit extrauagãs Martini.v. q̃ incipit.ad cõpeſcẽdas.de qua meminit domi.Ab.in. cle.ij. de pœnis.& ibi eſt gl.iij.de hoc diſputãs.vide latiſsimè Arch. & per Io.in tractatu de cenſuris in.iiij.q.& Pet.de Anc. conſi.cxcv. Sincipiente.tribus de cauſis.Et de alia extra-
5 uagãti facit mentionem in gl.in princ.¶ †Not.q̃ mo- c ¶ Cxcv. Adde qđ
nachus non poteſt agere actione iniuriarũ.quia equipa ratur ſeruo:qui nec ipſe põt.¶ An aũt monachus equiparetur ſeruo ? diximus in capitul.veniens . de conuer. coniu.Bal.in.l.j.C.qui admitti.ĩ.xx.q.dicit q̃ ſi eſt vtile,monaſterio æquiparaf.ſi non eſt ei vtile,tunc æquiparatur filiofa.qa tunc habet legitimam perſonã agendi actione iniuriarũ.ar.l.ſi longius.ff.de iudi. Si Abbas eſſet abſens,& nõ miſit procuratorẽ:id eſt non dimiſit procuratorẽ.ar.gl.in.c.nõ dicatis.in gl. magna circa medium.xij.q.j.&.l.ſed & ſi vnius.ff.de iniu.¶ Not. ex gl. in ſi.ibi.*ſecus in eccleſia.* qđ per iniuriã factã clerico.offẽditur clericus,& eccleſia.& ecõuersò clericus, & eccleſia põt agere ad iniuriã factã clerico.glo.in.c. ſi is qui in verbo poſſumus.xxiij.q.iiij.gl.pe.in.c.ſalonitanę in verbo relaxaui.lxiij.diſt.& in.c.cõtingit.el primo j.e.¶ De materia commẽdaf.vide gl.in.c.nemo deinceps. de ele. in.vj.& gl.in.c.dudũ.de elect. ¶ Cui eccleſiæ competit remiſsio iniurię:ſi iniuriaf populus eccleſiaſticus.vide Hoſti.¶ In gl.ſi.ibi. *clerico autẽ ſeculari.* hanc gl.ponderat do.Abb.in.c.dilecti.in.vj.col.ſ̃.de arbit.¶ In eadem ibi.*ſed hoc intellige.* Not.q̃ pro iniuria illata clerico non agit in iudicio eccleſiaſtico:niſi q̃n p̃ceſsit excõicatio.& de ea diſputaf.Et hæc gl.facit ſingulariter ꝓ dicto. Bal.

in l.ordinarij.in prima col.C.de rei vendi . vbi dicit qđ epiſcopus qui abſoluit aliquem à iuramẽto propter inſtrumentum ſimulatum,vel vſurarium:debebit ipſe eſſe iudex ī cauſa principali. vnde dicit quod iudex cauſæ
6 præparantis debet eſſe iudex cauſæ præparatæ. ¶ †Limita dictum Bal.niſi pars remittat iniuriam: quia tunc non poterit agi in iudicio eccleſiaſtico.ita Paul.de caſt.
a in conſi.lxviij.[a] incipiente. Viſis & pẽderatis omnibus Dicas cõtra gl.ꝙ imò ſemper pro iniuria clerici poteſt agi corã iudice eccleſiaſtico. ¶ No.ꝙ qui facit iniuriam clerico,committit ſacrilegium.per.l . ſi quis in hoc genus.C. de epiſcop . & cleri.modò ratione ſacrilegij agit coram eccleſiaſtico.¶ Item no.per eandem legem. quia pro illatiõe iniuriarum clerici competit cuilibet de populo actio.

¶ *CAP. X.*

a ¶Lxviij . Addeꝙ eſt in conſi.ccxj.in prima parte conſiliorũ nouorũ.ij.colũ . ſecundũ nouiſ. ipreſionẽ,& hanc eandẽ limitationẽ refert & ſeqt Ale. de imo,ī,lquoties. colu.j.C.de iudi.

EXtenore. No.primò practicam abſoluendi abexcommunicatione.ꝙa ſufficit præſtare cautionem de parendo iudici eccleſiaſtico. Limita, niſi offenſa eẽt notoria: ꝙa tunc ante omnia eſt ſatiffaciendum.c.ea noſcitur ī.eo.& p̃ loã. andr.in.c.ad hæc ī.eo.& qualiter ẽstimetur iniuria.vide gl.in verbo damnis.in.c.ſi canonici.de offi.ord.in.vj.& ibi Archi.& Domi.¶ In gl.j.cũ ſeq.No.ꝙ omne vinculum:& iuramentum recipit reſtrictionem:ſi eſt iuſtum. vide Bal.in.l.ſi ad excludendam.C.de rebus cred.in.iiij. col.allegat gloſſ.in.l.non videntur.§.qui iuſſu.ff.de reg. iu.Et vide gl.in.c.ij.de maio.& obe.& Hoſt.in.c.prudẽtiam.§.ſi.deleg.& Innocent.in.c.dilecti.de maio.& obe. vide gl.ſing.in.c.nerui.in verbo à tranſgreſſionis contagiõe.xiij.diſtinct.& vide Bal.in.l.j.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.& Cy.in.l.cũ oporteat.in.j.q.C.de bo.quęli be.& Bar.in.l.nec dãnoſa.C.de preci.impe.offe.gl. quã ibi ponderat Roma.in.l.quod ſeruus.ff.de acquir.poſſ. do. An.in repeti.c.j.ver.xxxvj.caſus.de conſt.Imo.in.c. cauſam quæ.in fi.de reſcri.gl.in.c.pro illorum.ſ. de p̃b. Albe.in prima parte ſtatutorũ.q.xxvj. quod poteſtas q iurat ſeruare ſtatuta ciuitatisnon intelligitur iurare de ſtatutis illicitis:vel contra eccleſiaſticam libertatem. vide Abba.in.c.ſi pro debilitate.de off.deleg.do.Anto.in c.intimaſti.in.ij.col.de appel.& in.c.cùm olim. de arbi. vide domi.Anto.in.c.ij.de eccle.ædifi.

b ¶ Vide Barto.quaĩter p̃bet intereſſe initiatæ vide per do.Bar.ſozi.late in conſil.clvj.col.iiij. verſi.circa tertiã.& colum.ſi.ver.circa quartam.

¶ *CAP. XI.*

DE cætero. No.ꝙ inimicitia capì talis eſt iuſta cauſa excuſandi quẽ quominus vadat Romã. Et quod dicitur de inimicitia,ĩtelligitur de capitali.per capi.cũ oporteat.de accu.& quantum ad hoc non curatur vtrum inimicitia ſit orta ex ſua culpa,vel nõ:& de hoc dixi in.c.veniẽs.ſ . de ſpõ. Nec mirum ſi quis reportet cõmodũ ex ſua culpa : quãdo culpa non fuit ordinata ad illud.Ita gloſſ.in.c.ſtatutum.§.ſi verò.in ver.non ardens. de reſcript.in.vj. ¶ In gloſſ. ſecunda ibi. *de mandato epiſcopi.* nota. ſingulariter iſtam gloſſ.ſecundum Abb.quod inferior epiſcopo,cui ratione ordinis,vel prelaturę non competit certum miniſterium:tamen ſi Epiſcopus mandat ſibi: hoc poterit expedire.vide Archi.in capi.placuit.de pœniten.diſtin. vj.vbi dicit quod quis ſolus Epiſcopus poſſit imponere publicas pœnitentias.tamen ſacerdos poterit imponere de mandato Epiſcopi.vide Domi.in capitu . cũ ex eo.in ſecunda colum.de elect.in.vj.domi.Anto.in cap. ſua.de officio vica.Imol. in capitu.ab excommunicato. de reſcript.Archid.in capitu.bene quidem. xcvj.diſtin. dicit quod laicus poteſt iudicare clericum de mandato epiſcopi.quod declara vt per Abba.in capitu.ſignificaſti.de foro competenti.quaſi in fine.Adde Ab.in.c. porrectum.in.iij.co.de regula.Et Io.de lig.in.c.ad apoſtolicam.de regula.vbi dicit quod laicus de mandato Abbatis poteſt recipere aliquem ad profeſsionem. ¶ Prædicta limita per ea quę habentur in.c.quantò. de conſue. vbi habetur quod ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis non poſſunt inferiori mandari.

¶ *CAP. XII.*

ADhæc. Nota ibi. *conſueuit.* quod in reſcriptis habeẽt reſpectus ad ſtilum curię:adeò quod ſi fit contra ſtilum curię:reſcriptum:preſumitur ſubreptitium .c.quam graui. de crimine falſi.& priuilegium impetratum contra ſtilum curię eſt nullum.Ita not.gloſſ.fin.in.c.cauſam quę.de teſti.quam pro ſingulari allegat Abb.in.c.cùm inſtantia . de cenſibus.& in.c.ex parte.el primo.de offi.delega.Idem in ſententia.gloſſ. in .l.de quibus.ff.de legibus . quam allegat pro ſingulari Ange.in.l.j.ff.de officio aſſeſſo.Limita.ni ſi eſſet omiſsio eorum quę tacitè inſunt.vt.c.cùm.m.de conſtitu.Et in capi.ſecundo.de reſcrip.in glo.fin. ¶ Nota. quod regulariter æquiparãtur ſatisfactio & ſatisdatio.vide Cald.in titu.de reſcript.conſi.ij.incipien.An ſi Papa mandat.vbi quærit an ſi reſcriptum dicit.præmiſſa ſatisfactione poſsit intelligi de ſatisdatione . Et dicit quod ſic.pro quo facit text . in.l.pecuniæ. ff.vt in poſſeſſ.leg.& in.l.de die.§.planè.ff.qui ſatiſdare cogantur.& vide Ange.conſi.clxxxiij.& Bald.in.l.j.ff. qui ſatiſdare cogantur. Pone ſtatutum dicit quod niſi quis ſoluerit. j.x.dies, amputetur ſibi pes.non habet locum ſi ſatisdedit.Limita ſecundum Barto.in lege prima.ff.qui ſatiſdare cogantur per tex.in.§.ſed hæc aliquid.in authentic.vt cum de appell.cogan.niſi in contractibus.quia quando quis promiſit ſoluere:non ſatisfacit ſatiſdando. Et limita.niſi per ſatisdatiõem renouaretur noua obligatio ſuper debito liquido.ita text.in.l.iiij.§.ait prætor.ff. de re iudica.¶ Item not.quod ſi ex forma ſtatuti requiratur: tamẽ ſi quis eſt idoneus: ſufficiet ſatisdatio cum pignoreiuratoria.Bar.in.l.quicunque.per illum textum.C.de fundis patrimoniali.libro.x.gloſſ.in.l.ſi reſiduum.C.de diſtra.pigno.gloſſ.in.l.acceptam.C.de vſuris.& gloſſ.in l.obligationem.C.de ſolutio.Item not. quod vir honeſtæ vitę,& laudabilis ac probatę fidei, nõ tenetur ſatiſdare:vbi aliâs teneretur.gloſſ.in lege prima.§.his autem in gl.ſecunda.ff.de ripa muni.vbi dicit quod virtus animi pro ſatisdatione habetur.vide Bal.in.c.decernimus. de iudi.qui dicit quod Epiſcopus non debet facere cœconomum conſanguineum ſuum : niſi ſit legalis & honeſta perſona.& Bal.in.l.ſciendum.C.quo.ſatisda.non reci.de materia vide Bar.per illum tex.ĩ.l.Item liberatus. ff.quibus modis pignus vel hypot.ſol.in.l.ſolutionis.ff. de ſol.& in.l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.infe.& ibi per Roma.& Imo.& Io. An *Spec.*in tit.de.j.&.ij. Decreto.

¶ *CAP. XIII.*

EA noſcitur. No.ꝙ ſi clericꝰ nõ habet facultates,ꝑprias:ſed ſolũ eccleſiæ:nõ tenetur ſatiſdare de bonis eccleſię.ita tenet Arch.in.c.eos. de ſent.excõ.in.vj.& ibi Io. an.approbat hoc dictũ.& allegat gl.in.c.de multa de prębẽ.Sed in.c. grauis.ſ.de depoſito. dicit ꝙ ꝓpter debitũ clericus põt ſatisfacere de bonis eccleſię.& idẽ habes in.c.peruenit. de fideiuſſori.& no.ſdm Hoſti . ꝙ curia Romana rarò dat literas ſup iſtis iniurijs.in.c.de reſti.ſpol. Et ibi do. Ab.nec eſt icõueniẽs,nec idecẽs.ꝙ clericꝰ ẽstimet ſuãin iuriã:& eã ſibi reſarciri petat.ita tenet gl. ſin.ĩ.c.ſi qs cõtriſtatꝰ.xc.di.& Abb.ĩ.c.grauis.ĩ.j.co. de reſ.ſpo.vbi miraſ de dicto Hoſt.ſ.relato.& vide.d.de Rota in ordine nouiſsimo.deci.cxlvij.q̃ incipit.Ite ẽstimationẽ.q̃ dant practicã ẽstimãdi iniuriã.Et allegãt glo.in.c.ſi canonici in verbo dãnis.de off.or.in.vj.vide Barᵇ.in.l.iniuriarũ ẽstimationẽ

b

æſtimatiõem.ff.de iniu.& Ab.poſt.d.An.in.c.cũ te de re iudi.¶ Not.ꝙ ſi ante lapſum anni ſit lis conteſtata ſuper
a iniurijs:poterit agi de teſtis iniurijs & poſt annum, [a] & biẽnium.ita dicũt domini de Ro.deciſio.cxxxiiij. quę incipit.Item pro iniurijs.

¶ *CAP. XIIII.*

VIm nõ ab homine. No.ꝙ clericus ſine alia monitiõe perdit priuile.c.ſi quis ſuadẽte.valet qñ contẽpto habitu aſ 3
ſumit arma:& immiſcet ſe.Et hîc tex.procedit,etiã ſi quis cognoſceret eum eſſe cleric.Sed not.de
b priuilegio fori.[b]quia oportet cõcurrere ea quę habẽtur in.c. perpẽdimus ī.eo. Nec perdit priuileg. cano.ſi quis ſuadẽte.ſi ſolũ deponeret habitũ,& aſſumeret arma:ſed requiritur monitio.vt in.c. in audiẽtia ī.eo. Imo.in.c.inquiſitioni.in quadam ſua additiõe diſtinguit.aut excõicatio eſt notoria.& tunc excõicatus etiam nõ denunciatus debet vitari:aut nõ eſt notoria.& tunc excõicatus nõ debet vitari.Sed do.Abb.hîc reprobat hoc dictũ . per hũc text.Ibi.*niſi tibi ſoli.*& dicit ibi Inno.ꝙ ſi quis notorię eſt
c excõicatus in alio loco[c] & vadit ad locum vbi nõ ſcitur. ſi ego ſcio:teneor ipſum vitare.pro dño Abb.contra Inoc.eſt text.clarior ī.c.proximo .ibi. ſecundę qõni.vide Abb.in cle.ij.ſuper glo.in verbo ſuppoſitis.de ſen.excõ. vide in extrauaganti Martini.v. quæ incipit. ad compeſcendas. quæ dicit,ꝙ excõicatos nõ tenemur vitare: niſi
d ſint denũciati[d].Limitaſ.niſi fuerint notoriè excõmun. pro violenta manuũ iniectiõe.quia tunc debent vitari.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria facta clerico,parit plures actiones.*
2 *Abſolui an quis poſsit per procuratorem?*
3 *Abſolutio à iuramento,an poſsit peti per procuratorem?*

¶ *CAP. XV.*

VM deſideres. Not.ꝙ nemo debet cõicare excommunicato: quãtuncũꝙ ſit prelatus quia excõicatio etiam oẽs aſtringit.c.j. de conſtit.ſolus Papa excipitur.per glo.in.c. nulli.ſ.eo. ¶ Not.ꝙ Epiſco.non põt facere ꝙ ex ſola voluntate habeatur pro abſoluto . ſed oportet vt eum abſoluat:ſecus in papa.vt in cle.ſi.eo.tit.¶ Not.ꝙ fama nihil operatur:quominꝰ quis incurrat excõicationẽ.Nam nihil refert an ſit fama,vel certitudo.ita Bar.in.l.ij.ff.de receptato.tñ ſi eſt ſola fama,& non certitudo:iudex poterit alleuiare pœnã ita tex.ſing.in.c.illud.de cleri. excõ.
1 mi.¶ †Not.in.§.vltimo.ꝙ ex iniuria illata clericis oriuntur plures actiones:ſicut plures ſunt iniuriati. vnde dicit Abba.hîc ꝙ actio cõpetit patri: quia clericus quãtum ad ea quę ſunt ſibi vtilia eſt in patria ptãte.vt vidimus in.c. per vnrabilem.qui filij ſint legiti. Vide in ſumma piſa.in verbo excom in.vj.vbi ponũtur oẽs caſus in quibus excuſatur ab excom.ſi cõicatur exc.vide Bal.in.c.j.in prin. in tit.hîc finitur lex.vbi allegat glo.hic.in verbo. *ſi publica fama.*& Do.in.c.pro humani.§.ſi.in vlti.col.de homic. in.vj.& ibi tenet Do.contrà.Et idem tenet Imo.hîc.Sed cũ Bal.eſt hîc Abb.vide glo.in.c.cũ dilectus.§.ſi.in verſi. facienda.de ordi.cogni.quę facit pro Bal.& videtur tex.
2 hîc.& in.c.illud.de cle.ex.mi.¶ †Vtrũ quis poſsit abſolui per procuratorem?Inn.hîc ꝙ nõ: quia pœnitentia & confeſsio non poſſunt fieri per alium. ita nec per aliũ debebit peti abſolutio.c.quę pœnitet.de pœni.diſt.j. Limita.niſi hoc faceret ex magna cauſa.vt in.c.qñ.ij.q.v.Ho. hîc tenet ꝙ nunquã poſſit peti per aliũ & rñdet ad. d. c. qñ.*Spe.*in tit.de procur.§.j.verſic.Item opponitur.dicit ꝙ eſt ſtilus curiæ ꝙ aliquis per procura.abſoluatur.Ab. tenet ꝙ valeat talis abſolutio.per glo.in.c.quãtò. ij.q.v. Adde glo.in.c.de manifeſta.in verbo abſens.ij.q.j.gl.magiſtra.quaſi in fi.in.c.qui ad agendũ.de proc.in. vj. Arc. in.c.cũ aliquis.xj.q.iij.Et do.de Rota dec.ccccvij.quę incipit. ſi dicamus.¶ Limita primò. niſi abſolutio peteret tanquã in foro pœnitentiali. quia nunc non põt abſolui per procu.ita tenet Do.in.c.eos.in prin.de ſent. excõ.in vj.& Bal.in.c.Imperatorũ.in.iij.col.de iura.calum.Limita.dũmodò in mandato exprimãtur ſpecialiter oẽs circũſtãtiæ excõicatiõis.ita tenet Bal.in.l.ſi quis mihi bona.§. iuſtũ.ff.de acquir.hære.& ibi approbat hoc Imo. † Vtrũ
a relaxatio à iuramẽto poſsit peti per procu.vide Bal. qui tenet ꝙ ſic.in.c.j.in.ij.col.de iureiu. Idem dicas in relaxatione ſuſpenſionis,vel interdicti Ita hîc Imola & cęteri. Vtrum abſolutio facta ſine iuramen.teneat.doct .ſequũtur hanc glo.Hoſti.dicit ꝙ hæc conſue.facit ius.Sed cõtra eos arguitur ſic. omiſsio ſolennitatis inductę à conſuetudinevitiat actum.vt per glo.ſingu.in auf.vt prępo. no.impe.in prin.ſed hæc ſolennitas iura.præſtandi inducta eſt à conſuetud.ergo &c. Adde ꝙ in relaxatione ſuſpenſionis, vel interdicti,requiritur iuramentũ. vt in.c. venerabilij.eo.Do.de Rota deciſione.xcj.quę incipit In ter not.in nouiſsimis. dicit ꝙ relaxatione interdicti requiritur iuramentũ.vide Tho.in.iiij.diſt.xix.con.ij.arti. v.circa mediũ.d. Ant.in.c.Odoardus.de ſolu.& Hoſtiẽ. hîc dicit ꝙ præſtatio iuramenti eſt de ſubſtantia abſolutionis.In contrariũ.vide.d.Abb.in.c.qõni.in primo notabili.de appel.d. Ant.in.c.ab excõicato.de reſcrip.in.xv. col.verſi.nemo.vbi dicit ꝙ licet iſta opinio prima ſit vera non procedit in excõicatione iniuſta.glo.in.d.c.ab excõmunicato.in verbo.abſq̃ difficultate.& gloſſ.in.c.j.§. penul.de ſenten.excõmu.in.vjj.eo.verſi.ita do.Abba.in c.olim.de accuſa.

¶ *CAP. XVI.*

VEniens. Not.ꝙ ponere manũ in pſonã reli. turbantẽ officiũ nõ infertur excõicatio,etiam ſi irato animo.vide Archi.in.c.in loco.v.q.iiij. vide Bar.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de itinere actuꝙ priua.in.ij.col. vbi dicit ꝙ ſunt excuſati illi de aliquo collegio qñ expellunt per vim aliquẽ in collegio ſtare volentem.

¶ *CAP. XVII.*

PEruenit. Excõica.pro leui offenſa vel modica iniuria:ab ordinario loci abſoluit.hoc dicit. & ad hoc vide Lapũ alleg.lxxvj.quę incipit.Quidã preſbyter.& Lud.ro.ſing.cxvj.& Car.cõſi.xlij.incip.Reuerendiſsime pater.ſuper caſu ſuprascripto.& not.ꝙ nõ requritur effuſio ſangui. ad graue offenſam.ita tenet Abb.in.c.peruenit.el.j.de appel.in.j. nota. per illũ tex.vide Archi.in.j.col.in.c.ſi quis ſuadẽte. xvij. q.iiij.vbi inferior ab eꝑo non põt abſoluere excõmuni- d
catum propter leue iniuriã factam clerico.Io.and.repro bat glo.hîc.Tandẽ reſidet cum opi. Ala.& opi.Ioan.and. in.c.ex parte adæ.de teſti.ſequuntur ibi doct.vbi dicit ꝙ nunquã eſt approbanda lectu.per quam reducuntur de cretales ad gratiam.

¶ *CAP. XVIII.*

SIgnificaſti. Clericus qui ſciẽter & ſpõte in diuinis participat cũ excõi. per papam:à ſolo Papa abſoluitur.h.d.

¶ *CAP. XIX.*

IVanos. Excõicati ſunt incẽdiarij ex quo ſunt publicè denũciati.& per ſolum papã abſoluũtur. h. d. An & qñ incẽdiarij ipſo iure ſint excõ. & qua pœ.puniant.vide gl.in.cũ deuotiſſimã.xij. q.ij.ĩ ver.incẽd.gl.xvij.q.iiij.c.oẽs.Ho. in ſũma

a ¶ Poſt annũ. Adde ꝙ ꝑpetuo poterit agi excipiendo qa quę ſunt ānalia ad agendũ,ſunt ꝑpetua ad excipiendũ.§. téporales.in ſti.de excc. & Hẽbo.ira tenet hic.& ẽt hic vide per eũ qua pœna puniaẽ talis iniuriãs de quo aliquid per Alex. in cõſ.xxxvj.in ſi. in.ſ.vol.

b ¶ Priuile,fori. Adde ꝙ hoc idẽ tenet d.Mari.foz. in cõ. xſi.col.vj.verſ,nec obſt.pro quo facit quia priuileg. fori emanauit à iure diuino.&iuxta illud nolite tãgere exꝑpos meos.'& hĩ . xcvj . di.ſi ꝑerator.not. Inno,& Ho. ĩ.c.ĩ. de maio.& ob.ſed priuilegiũ cãonis ſi qs ſuadẽte. emanauit à iure poſitiuo. vt habeẽ in. c. perpẽdimus.ī.eo. & ꝑbat ſecũdũ.d. Mari.hãc opi.etiã ex his q̃ notanẽ in c.cũ nõ ab hoſte.ſ. de iudi,& no.ꝑdicta qa ferũt ꝙ Papa poſſit tollere diſpoſitionẽ d.c.ſi qs ſuadẽte,ex quo ẽ de iure poſitiuo. de quo.ſ.ꝑ Feli.in c.nulli.ver.ij.no.ſ. eo.et hoc ibi addẽ.

c ¶ Denuntiati , vide plene circa hoc ꝑ eũdẽ Feli.in.c. Rodulphꝰ col . xxvij. ver quarto limita.ſ. de reſcrip.&aduerte,qa ibi in.xx viij col,in pꝛin.allegat Pe.de ācha.in cõſ. clxxxv.addẽ tu qđ eſt.incõſil.lxxxix

d ¶ In alio loco . de hoc an excõicatꝰ in vno loco: ſit excõicatꝰ in alio. dic vtꝑ ſũdẽ Feli. in . c.j. in princ.ſ,de treug.et pace.

in tit.de rapto.ſub rubrica de incẽdiarijs.in ver. qua pœna glo.in verſi.anathematis.in.c.in literis. de rapto. vide tex.glo.Bal.& ibi Sali.in.l.data opera.C.qui accu.nõ poſ. & Inno.in.c.ficut dignum.de homi.Bar.in.l.j.oĩno.ff.de offic.præfe.vigil. ¶ Vtrũ quis teneatur de incẽdio ex culpa leuiſsima.Pe.de anch.[a]cõſ.xciij.q.iij.incip.pro deci.q̃ſi.qđ not.vide.l.iij.§.Item ait prætor.ff.de incẽ.rui.& naufra.& eſt licit ũ deſtruere domũ vicini inuiti pro euitando incendio.Ange.conſi.xciij. dicit ꝙ qui incẽdit domũ alicuius:tenetur domũ reficere quæ fuit deſtructa cã incendij.i.cã vitãdi ignẽ. ¶ Vtrũ illi de vicinia teneãtur reſarcire dãnum paſſo propter domũ deſtructã, cã vitãdi incẽdiũ.vide *Spe.in ti.de accu.§.j.ver.lxxiiij.aliâs.xiiij.*& eſt caſus.in.l.ij.ſcđm Bart.ff.ad.l.rho.de iac.& Alb.in ſecunda parte ſtatu.conclu.xciiij.dicit ꝙ ſic.licet aliter cẽnſerit Bar.in.l.ij. Limita.niſi probaret ꝙ oĩno illa domus fuiſſet cõbuſta.caſus eſt in.l.ſi ali⁹.§.eſt & alia.ff.qđ vi aut clã.ſecus ſi domus fuiſſet deſtructa ad abũdantẽ cautelã qa tũc teneret:& per hoc rñdetur ad rõnẽ Bart.in.d.l.ij.

¶ Pe.de anc. Addetu qđ eſt in cõſi.cc cxlviij. & Ale. de imo.in conſi.l.pet totũ in.j.vol.& vide not.in propoſito..c.ficut dignum ſ. de homi.

b ¶ Perſona honeſt. Adde Spec. in tit. de teſt. §.j.& in tit. de legatis. §.excipitur.& vide Bar. in.l.prohibitũ. C. de iur. fiſc libr.x.& ibi Nico. de neap. & Pari. de neap. in tract. ſynd. in verbo ſucceſſor.col.j. circa fin.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Legatus non approbatur:niſi oſtendat literas. Quam concluſionem limita:vt hic multis modis.*

2 *Legatus poteſt abſoluere ab omni excommunicatiõe: etiam reſeruata papæ. Hæc regula limitatur octo modis quos hic ordinatẽ ponit.nu. 3.4.5.6.7.8.& 9.*

¶ *CAP. XX.*

Deminentiam. Not. ꝙ legatus q eſt Cardinalis,dicitur legatus de latere.& dicas gñaliter qđ oĩs Cardinalis dicitur de latere.& obtinet primũ locũ citra papã.c.ſi abbatẽ.de elect.in.vj.vide glo.in.c.ſi.de off. lega.quæ dicit quòd Cardinales dicũtur legati de latere vide tex.in.l.j.C.de pe.bo.ſubla.lib.x.vbi tex.dicit. quos
1 noſtris literis detur illuſtrat. † Not.cõcluſionem ex iſto tex.cõtrario.qđ nõ creditur quẽ legatũ:niſi oſtendat literas.& ita tex.in.l.j.C.de manda.principũ.&.c.ꝙ tranſlatiõem.de offi.lega.Limi.niſi ſit perſona honeſta b & no. in illis partibus.quę aliâs eſſet functa illo officio lega.xcvij.deſtinc.c.nobiliſsimus.Itẽ limita. niſi eſſet Cardinalis.ita do.Car.in.§.eoipſo.in cle.ne romani.de electio.Et Innoc.in.c.cũ delicti.in verſi.rñſione.de accuſatio. ¶ Limita tertiò.niſi eſſet vir magnæ probitatis.ita Abba.in c.cũ olim.el.j.per illum tex.ſ.de priui.vide glo.in verbo proponi.in.c.apoſtolicæ.de re iudi.in.vj. ¶ Limita omnes iſtas limitatiões. niſi grauareſ: ſeu ageretur de graui prẽiudicio alicuius.qa nõ crederetur etiã Cardinali. ita tenet glo.ſin.in.c.ficutſ.eo tit.& eã pro ſingulari allegat do.Abb.in.c.cũ in eccleſijs.de maio.& obe. ¶ An credaſ legato de nõ cõtẽtis in mãdato:diſtingue.aut. ſunt ardu
c nõ cõſueta * & nõ cõcedi.aut ſunt * conſueta cõcedi:& tũc credi. Ita enim tenet Abb.in.c. ꝙ ſuper his de fide ĩſtru.Hoſti.hîc dicit ꝙ legatus põt abſoluere ꝓ enormi læſione.cõtrariũ tenet ipſe ĩ.c.penul.ſ.de offi.leg.ſed tu vide *Specu.in tit.de lega.§.*nõ dicamus ĩ.iij. col. verſi. quod aũt dixi.qui tenet cõtra Hoſtiẽ.hîc.& dicit ꝙ ꝓ oĩ percuſſione põt legatus abſoluere: excepto homicidio clerici.Sed tu tene ꝙ etiã pro homicidio clerici põt abſoluere.ita tenẽt Ab.anti.& Io.an.hîc.& Archi.in.c.eos. de ſentẽ.excõ.in.vj.& ibi.Ioã.an.& ibi etiã Domi.& do. Ant.Imo.& do.Ab.in.d.c.pe.de officio legati. ¶ No. ꝙ vbi reſeruaſ abſolutio ſe.apoſtolicæ:nõ intelligit excluſa poteſtas legati de latere.hoc probat text.hic.iũcto.c.ſi qs ſuadẽte.xvij.q.iiij.Nã hęc cõſtitutio eſt declaratoria iuris antiq.qa hîc nõ ponunt aliqua verba denotatiua ꝓmulgationũ noui iuris.vide gl.in.c.authoritate.§.inhibem⁹.in verbo.ſede apoſtolica.de priui.ĩ.vj.quã oẽs do. ibi approbã.vide tex.in.c.j.in verbo.legato ab eius latere deſtinato de ver.ſigni.in.vj.vide gl.ord.ĩ.c.ſi abbatẽ.de ele.ĩ.vj.ĩ ver.trãſeundi.vbi dicit ꝙ omnia põt legatus de latere:niſi ſint ſibi expreſſẽ ꝓhibita. ¶ In cõtrariũ arguitur ꝓ gl.i.cle.qa contra in princ.in ver.ſedis apoſtolicæ. de reſi.do.& tex.in.c.paſtoralis.§.præterea.de offi. ordi. & ibi doc.vide *Specu.in titu.de lega §.*nũc oſtẽdẽdũ.ĩ ſi. Arc.ĩ.c.quiſqs ꝓbatus.ij.q.vj.q̃ dicit ꝙ id quod emanat à legato de latere,nõ dicit emanare à papa.vide Ioã.and. in.c.ij.de feu.ꝙ Epiſcopus q iurauit nõ infeudare ſine ł̃i cẽtia papę eſt periur⁹:ſi alienat de licẽtia legati.vide Domini.in.c.j.in.iij.col.de exceſ.prælat.in.vj. In gloſ.ibi.ꝫin clemẽ ꝓ literas.de præbẽ.in verſi. apoſtolicis. ꝓ concordia vide Ioan.andr.in.d.c.ſi abbatẽ. aut verò conſtitutio dicit ſedis apl̃icæ:& tũc nõ excludit legat⁹:aut dicit romanj põtificis:& tunc excludit.Sed hęc diſtinctio nõ placet,per prædicta Domi.poſt Lapũ in.d.c. ſi abbatẽ. diſtinguit.aut in caſu arduo:qui ſolet cõmuniter cõcedi lega. & tũc cẽſet exclu⁹ aut ecõtra:& nõ cẽſetur excluſ⁹.

2 ¶ † Et collige re.ex hoc ꝙ ab oĩ exc. ẽt reſeruata Pa.põt legatus abſoluere. vt eſt tex.iũcto.c.ſi qs ſuadẽte. xvij.q.iiij. ¶ † Limita.niſi eſſet ꝓpter caſum arduũ excõmunitus. Ita Lapus in.d.c.ſi abbatẽ. ¶ Limita ſecũdò.niſi ĩ cõſtitutione diceretur.dũmodò, dũtaxat à papa. Ita tex. in cle.grauis.de ſentẽ.excom.& ibi Car.in vlti. colũ.aliâs ĩ vlti.q.vide gl.in.cle.j. in verbo tãtũmõ.de cleri.ægro.in
4 vj. ¶ † Limita tertiò.niſi legatus ipſe fuiſſet percuſſus: quia nõ poterit ſuũ percuſſorẽ abſoluere.ita tex.ĩ.c.fœlicis.de pœnis.in.vj.quod intellige.quãdo eſſet grauiter vulneratus.ſecus ſi leuiter.ita tenet gl.xciiij.di.ĩ.c.ſi quis
5 aũt.& Imol.in.c.excõicatus.de offi.leg. ¶ † Limita quartò.niſi quis eſſet excõicatus viua voce à papa. Ita em tenet *Spe.in titu.delegato §.*nũc dicam⁹. ver.eccleſia aũt
6 &c. ¶ † Limita quintò niſi Papa intellexiſſet quẽ excõmunicatũ à iure.& dicit.reſeruamus abſolutionẽ illius excõmunicationis.Ita tenet Lap.inde. ſi abbatem. & ibi
7 Domi. ¶ † Limita ſextò niſi qs eſſet excõicatus à ſtatuto alicuius inferioris:quod eſſet à papa cõfirmatũ.& ita glo.ſi.in.c.ex frequẽtib⁹.de inſti.& ibi Abb.& Ioã.an.in
8 vlti. col. ¶ † Limita ſeptimò.niſi quis eſſet excõicatus à delegato Papę. qa tũc ſol⁹ Papa poteſt abſoluere mortuo delegato ita *Spec.in ti.de legato.§.*nũc oſtẽdẽdũ.ver ſi.xxvj.& do.Anto.in.c.prudẽtiã.§.ſexta.in.v.co.de offi.
c delega. ¶ Idẽ de excõmunicato ab homine[c]. qa ſemp debet abſolui ab excõmunicatione ab excõmunicatore regulariter.ita Ioã.an.in.c.graue.ſ.de prẽben.& in.c.ab.excõmunicato.de ſcrip.& gloſ.in cle. j.in ver.à canone. de priuile.Bar.intelligit.niſi fieret abſolutio ad tempus.qa illa põt fieri à nõ excõicatore. vt cũ iudex vult teſtimoniũ alicuius excõicati.Ita etiã tenet Pet.de anch.in.c.veniẽs.el.ij.in vltima col.de teſti.& ibi Ab.

✠ *SVMMARIVM.* ✠

1 *Forenſis delinquens in aliena ciuitate: an incurrat pœnã impoſitam ab epiſcopo illius ciuitatis?*

2 *Ignorantia ſtatuti epiſcopi an excuſet delinquentem forenſem? Adde nu.5.*

3 *Subditus, delinquens extra territorium: an poſſit puniri à ſuo epiſco. Adde nu.6.*

4 *Statutum,vtrum expiret per mortem ſtatuentis? Adde nu.7.*

8 *Licentia,an expiret per mortem licentiantis?*

¶ *CAP. XXI.*

ANobis.primo. Qñ aliqui dicant nominatim ĩterdicti,vel excõmunicati. vide Inn. in.c.graue.de pbẽ. ¶ Vtrũ forẽſis delinquens in ciuitate iſta. incurrat pœnam ſtatuti prolatam ab epiſcopo .Secundò quæritur:vtrũ ignorantia ſtatuti excuſet eum. Tertiò quærit vtrum ſubditus delinquens extra territoriũ,poſſit puniri à ſuo Epi. Quartò.vtrum ſtatutũ expiret per mortem ſtatuẽtis. Ad

1 tis. ¶ † Ad primã.q.glo.noſtra dicit ꝙ ſic.Et iſtã partem tenet Inno.hîc.& Bar.& cõiter Legiſtæ in.l.cunctos populos.in.viij.col. C.de ſum.tri.§. optimè facit text.in.c. quę cõtra mores.viij.diſt.d. Abb.hîc dicit ꝙ aut loquimur in ſtatuto,& tũc ligatur forẽſis:aut in ſnĩa, & nõ ligatur.ita eſt caſus. hîc tn dicit ꝙ ſi feratur ſnĩa,valet.vt
2 in.c.romana.§.caueãt.eo.tit.in.vj. ¶ † Quò aũt ad ſecundam qõnem glo.noſtra dicit ꝙ incurrit pœnã.quia incidit in factũ iam dãnatum.Io.and.hîc & in.c.vt animarũ. per illum tex.de cõſti.in.vj.tenet contrariũ.d.Abba.hîc allegat Bar. in.l.cũctos populos.& dicit ꝙ incurrit pœnã ſtatuti & ita tenet.d. Ant.tñ dicit ꝙ incurrit pœnam excõicatiõis.allegat.d.Abb.l.vulgaris.§.ſi quis defunctus & do.Ant.allegauit prius. qđ procedit:qn ſtatutũ punit factum iam dãnatũ. & dicit ꝙ tn ex quadã æquitate ſer-
3 uaretur opiñ.Io.and. ¶ † Ad tertiã qõ.text.in.d.c.vt animarũ. videtur facere qđ not.do.Abb.dicit ꝙ nõ videtur
4 incurrere pœnan. & idẽ tenet do.Ant. ¶ † Ad quartã qõ.dicit.d.Abb.ꝙ aut loquimur in ſtatuto,& durat poſt mortem. ¶ Si verò liquimur in ſnĩa: aut iniecit vinculũ tũc:aut vinculũ erat momentaneũ.& tunc durabit poſt mortẽ.aut ſnĩa habet actus ſucceſsiuos. & tunc aut eſt lata cũ cauſæ cognitiõe , & erit perpetua: aut ſine cãæ cognitione,& nõ durabit.tñ do.Abb.dicit ꝙ eſt glo.ſin.in c.ex tuę.de cleri.non reſi. qđ gratia cõceſſa clerico eũdi ad ſtudiũ.expirat per mortẽ. ¶ Circa primã qõnem faciasˇcõcluſiõem. qđ ſtatutũ liget forẽſem delinquentẽ in loco ſtatuti:vt per doc.hîc. Adde Cal. idẽ tenentẽ in repe.c.j.in no.col.ver.v.quæro.ſ.de rapto. Et ibi tenẽt qđ etiã ſi ſtatutũ eſt ſuper facto nõ dãnato à iure, tñ ſi cien ter delinquit:incurrit pœnã ſtatuti. Et adde do.Abba. in c.ſi.in.xxvj.col.de for.cõpet.alleg.tex. in.l.j.C. vbi ſenato.vel clari. ¶ Inquantũ in illa quæſtõe allegant text.in.ſ. caueant.vide etiã do.Card.in cle.j.in prin.in.xxxij.q. de priuileg.qui reddit rõnem qñ ligatur per ſtatutũ.& non per ſnĩam.quia ſtatutũ fit pro futuris culpis: nõ aũt ſnĩa & vide do.Car.in repe.c.perpendimus j̃.eo. in.xlj.col.&
a vide Pet.de ancha.conſi.lvj.[a]incipiente.duplici ratione vide Do.de Ro.deci.ccccxxv.quę incipit.Itẽ extra rotã. Et vide do. Ant.in.c.ij.in.ij.col.de teſti.cog.& vide in.l. ſi quis accepto.ff.de cõdi.ob cauſam. Et allegat Bal .in.l. tale pactũ.§.qui prouocauit.ff.de pact. & vide Do.in.d.
5 §.caueant. Et hoc quantũ ad cõcluſiõem primã. ¶ † Circa ſecũda qõnem:nũquid data ignorãtia incurratur pœna, qñ punit factũ damnatũ à iure.gloſſ.hîc tenet ꝙ ſic quam ſequit hîc do.Abb. Tu adde do. Ant . idẽ tenẽtem in.c.ij.de conſti.in vj.quem refert latè ibi Do.in penul. colũ.cõtrariũ videlicet ꝙ iſta pœna non incurraſ,tenet Io.an.hic.& in.d.c.ij.& Imol.latiſſimè in.c.ij.de conſti.
6 ¶ † Circa.iij. nũquid ſtatutũ liget delinquentẽ ſubditũ qui delinquit extra territorium.& cõiter tenetur ꝙ non quia tex.in.c.ij.de conſti.in.vj. cõſiderat ſolũ defectum poteſtatis.vide glo.optimã in cle.j.in ver.omniũ.de for. compe.Et do.Abb.in.c.ſi.in.xv.col.de fo.cõpet. Et do. Card .in cle.paſtora.in.§.deniq.ĩ.ij.qõ.de re iudi.Pet.de ãcha.ĩ repe.c.poſtulaſti ĩ.v.principali.de fo.cõpetẽt.Et latiſſimè Ang.in diſputatione quę incipit Bononienſis ſuæ ciuitatis bannitus.in.ij.q.principali.de materia per Bal.in.l.mercatores. C.de commercijs & mer.& in.l.ij. C.de eunuchis. per repetitionẽ.l. neganda.in.ij. col. C. q acuſare nõ poſſ.Cald.in.c.de jllis.in verſi.vj.quęro, de rapto.in.ix.col. Et do. Abb,in.c.cũ cõtingat.in.iij. colũ. de foro compe.& Bald.& Ang.in.l.ſi.per illũ text.ff. de iuriſdi.om.iu. ¶ † Circa quartã quæſtionẽ.vtrũ expiret
7 ſtatutũ per mortẽ ſtatuẽtis,vel ſnĩa. Si loquimur ĩ ſtatuto,durat.caſus eſt in.c.vltimo de officio legati.ſecus aũt in ſnĩa quæ habet tract. de futuro cõtinuũ,& tũc expirat per mortẽ ſentẽtiantis. ſecus in diffinitiua. Et vltra doct.vide.d.Car.ĩ.c.ppẽdimus.ĩ iiij.coj̃.eo.& vide Bar. in.l.ſi.ff.de pœnis. ¶ Et vide glo.magnã.in.c. *Salonitatę* lxiij.diſt.vide Inn.c.quo.ad trãſactionem.de officio legati.*Spec.in titu.de leg.§.*ſupeſt.ver.quid de ſentẽtia. Et Archidi.in.c.ſi quis xiij.q.ij.& Bal.in.l.j.in apoſtillis.ff. de offi.proconſul.& lega.& iſta ſunt quãtũ ad ſnĩam excõicationis. vide tex.in.c.ſi ſuper gratia.de offic.legat. in.vj.vide Bar.& Pau.de ca.in.l.fundi vẽditor. ff. de acquirẽ.poſ.vbi põderat illũ textũ in.d.c.ſi ſuper gratia.& intelligit Paulus.qñ ſentẽtia eſt lata cum cauſæ cognitione. † Quid autẽ in licentia,vtrũ expiret per mortem
8 licentiantis.tenet do.Abb.ꝙ ſic.& allegat gloſ.in.c. pe. de cleri.nõ reſidẽ.cõtra do.Abb.ꝙ nõ expiret,eſt gloſ.in c.cũ eo.de elec.in.vj.&.in.c.ſi.in ver.perpetuas.de reſcr. in.vj.& ibi Domi.&in cle fin.de elect.& ibi vide omnino Car.in.v.q.& Imo.ĩ.cle.dudũ.in.xiij.col.alias.in.xiij. q.de ſepul.& in cle.j.in.ij.col.de ſupplen.negli. pręla. Et ideò Domi.in.c.ſtatutũ.in.ij.col.de præbẽ.in.vj.dicit ꝙ ſi eſt data licẽtia eꝓ cõferẽdi beneficia vacãtia in curia, quòd iſta licentia nõ expirat per mortẽ papæ.Et facit.c. ſi gratioſè.de reſcrip.in.vj. Adde.glo.in.c.penul.de cler. nõ reſi.do. Abb.ĩ.c.ſi.de offi. lega. dicit ꝙ nõ experat & ibi di Ab.dicit ꝙ poteſtas data alicui p eꝓm eligẽdi ſibi cõfeſſorẽ, expirat morte cõcedẽtis. Et per ratiões ſunt. Etidẽ Imo.ĩ cle.j.ĩ.xiiij.col.de ſepul.Abbas.etiã in.d.c.ſi videt limitare:quãdo licẽtia habet iã effectũ liberũ et ex ped.& vide do.Anto.& Car.& Imol.ĩ.c.penul.de cle.nõ reſidẽ.vbi reprobãt ibi illã glo.& an & quando ſtatutũ, vel ſentẽtia expiret per mortẽ ꝓferẽtis:vide per Bal. in l.& puto.ff.de poſtu.& Cano.in.c.ex literis.de conſti.In
a no.in.c.pro illorũ.de prẽben. & in.c.cũ veniſſent. quaſi in fi. de inſti.omnino Pet.de ancha.in.c.j.ne ſedevacã.in vj.& Fide.cõſi.xiij.& Bal.in.l.j.& ſ.in.iiij. col. de hęre. inſti.& Sali.latè in.l.j.C.de poſtu.

¶ Lvj. Adde quòd eſt in conſil.lx.

¶ *CAP. XXII.*

COnqueſti. Qui cũ effractiõe ſpoliãt eccleſias, excõicati ſunt:& poſt denũtiationẽ non abſoluũtur ab alio quã à papa.hoc dicit. ¶ No. ꝙ delicta grauia nõ debẽt trãſire ſub diſſimulatione. Not.ſecũdò ꝙ inferẽs damnũ eccleſijs,tenetur nõ ſolũ ad reſarciendũ dãnũ:ſed etiã ad ſatiſfaciẽdũ iniurię. ¶ No.caſum in quo ſacrilegus ſtatim eſt excommunicatus:regulariter cõtrà.vt in glo.j. ¶ Vtrum incurrat excõmunicationẽ propter ſacrilegiũ,diſtingue:ꝙ aut cõmittit in perſonã clerici,& eſt ſtatim excõmunicatus: aut in rebus.& nõ eſt ipſo facto excõicatus.hoc probat in.c. ex frequẽti. de fo. cõp.aut fit cũ fractura.& eſt ipſo facto excõicatus. Et adde do.Car.in.cle.j.in prin.de pœnis.in.ij.q.& do. Abb.in.c.cõqueſtus.de fo.cõpe. Et ꝙ ꝓ furto nõ ſit excõmunicatus. Adde text.in. c.ſi. de furtis. ibi vide Ano.in.vj.col.& vide do.Ant.in.c.cũ pro cauſeꝭ.eo.in. iiij. col.

¶ *CAP. XXIII.*

RErpendimus. Clericus, ſi dimiſſo habitu clericali enormitatib⁹ ſe immiſcet,perdit priuilegiũ canonis.ſi qs ſuadẽte diabolo. hoc dicit. ¶ No.tex.ibi.*non propulſando ſed repellendo* ꝙ pro iniuria repellẽda poteſt clericus aſſumere arma:nec perdit priuilegium.c.ſi quis ſuadente.Ita tenet hic tex. ¶ No.ſecũdò tex.iũcto.c.cùm nõ ab homine ſ. eo.ſuper eo quod faciẽs ſeditionẽ ĩ populo & guerrã dicit ĩmiſcere ſe ſæuis enormitatib⁹ , & eſt excõicatus. ¶ Not.ex eiſdẽ verbis ꝙ eſt differẽtia inter ſeditionẽ & guerrã.ita dicit do.Cardi.in repetitio.& dicit ꝙ ſeditio eſt quędam ſeorſum aditio et allegat gl.in rubrica.C.de ſeditioſis.No.ſecũdũ Ab.ꝙ ſimplex ſacerdos poteſt abſoluere homicidã in foro cõſcientię.quia iſti cõmiſerũt homicidium: & permittit iſtis abſolutio. Et ad hoc

ſecũdũ ipſum facit tex.i.c.De⁹ qui.de pœnitẽ. & remiſ. dic.quod iſte text.nõ probat hoc.quia nõ apparet ꝙ def licentia alicui preſbytero . ſed bene verũ eſt ꝙ ſacerdos poteſt abſoluere ab homicidio:&probatur in.d.c.Deus qui.& ibi do.Anto.põderat illũ tex.pro ſingulari.& ibi dicit do.Abb. ꝙ eſt cõtra vulgares,qui dicũt ꝙ pro homicidio eſt eundũ ad ſedẽ apoſtolicã.Tu dic ꝙ verũ in homicidio ſimplici:quia tũc poteſt ſacerdos.ſecus in homicidio qualificato,puta in aſſaſinameto.Et dicit Abb. ꝙ eꝑi hodie reſeruant.Et dicit q̃d ſi Epiſcopus reſeruat abſolutionem ab aliquibus peccatis: & tunc etiam per conſequentiam dicitur actare poteſtatẽ mendicantium qui habent poteſtatẽ abſoluendi.Et allegant glo.in cle. dudũ.in verſi.cõceſſo.de ſepul.vbi dicit ꝙ religioſi poſſunt abſoluere omnes quos poſſunt abſoluere parochiani.& ita firmat do.Abb.tamen dicit ꝙ ſi eꝑs traheret ad ſe tot delicta,ꝙ nihil apud eos remaneat:ꝙ poterũt cõqueri apud ſuperiorẽ.licet do.Car.& do. Abb.in.d. cle. dudũ.ſequãtur illã glo.tamẽ illa glo.nõ procedit.ita do. Abb.in.c.ſup Specu.ne cler.vel mo.in.iiij.colũ.vbi tractat ſi aliquod hoſpitale quòd habet hoſpitale Senenſe. ¶ Vtrũ ſi ampliantur priuilegia Senen.amplientur etiã acceſſoria,& habẽtiũ ſimilia.& quid ecõuerſo:vide Bal. in.l.omnia priuilegia.C.de ſacroſanc.eccle.Quid ſi tollerent priuileg.Sen.an etiã alijs tollerẽtur?vrꝙ nõ quia iã eſt queſtiõ ius tertio. Ita tenetdo.Abb.reprobãs glo. &opin.quã ponit in.d.c.Deus qui vide text.in.c.ex parte.el.iij.de priuile.&in.c.j.depoſta.¶ Vtrũ cleric.poſſit iudicari p iudicẽ laicũ vide hîc Car. in.xv.col.in repeti.

✤ *SVMMARIVM.* ✤

1 *Mandatum illuſtrium,non excuſat mandatarium.*
2 *Epiſcopus torquens clericũ: vel mandans torqueri per laicum an ſit excõmunicatus.*
3 *Prælati mandantes verberari clericos: ſi verba ſunt immoderata: ſunt excommunicati.*

¶ *CAP. XXIIII.*

Niuersitati. Abb.qui facit monachum ſuũ per alium verberari,eſt excõicatus cũ verberante:& à papa abſoluetur.h.d. ¶ †Not. j.ꝙ mandatũ illuſtrium nõ excuſat mandatarium.ad idem facit tex.in.c.fi.de homi. in.vj.& in.l. non ideò minus.C.de accuſat. & eodẽ modo exceſſus in mandatario nõ excuſat mandantẽ.intellige illũ tex. in.c. fi.de homi. qñ non erat in poteſtate exequentis, & tunc punitur mandãs . Sed vbi in poteſtate eſſet ſeruare fines mandati,nõ punitur dñs.ita dicit Bal.in.l. nõ ideò minꝰ in.ij.col.C.de accu.& de iſta limitatione exclamat Imo. in.c.ſicut dignũ.de homi.bene pro hoc facit dictũ Bar. in.l.in rem.la prima.§.tignũ.ff.de rei vend.vbi dicit q̃d ſi laboratori iubetur per dñm aliquid facere , accuſatur: accuſatio nõ tenet per gl.ibi Bal.& Ang.& Bald.in.l.nõ ideò minus.in.j.col.C.de accuſ. hoc limita verũ niſi ruſticus eſſet in mala fide.&ita mala fides cauſatur ex denũciatiõe.hanc opponit Imol.& Ro.in.l.de pupill.§.ſi forte de oper.no.nun. ¶ Not.ꝙ obligatus ad ſeruitia nõ dicit obligatio ad ſeruitia manifeſtè iniuſta.& ad hoc propoſitũ vide Bart.in.l.in rẽ.§.tignum.ff.de rei ven.vbi dicit ꝙ tunc non valet accuſatio colonorũ, qñ faciunt de mãdato dñi[a] & ibi Bal.& Ang.& Bald.in.l.non ideò minus prẽallegat. Limita niſi colonus eſſet in mala fide.Ita eĩ tenent Imol.& Ro.in.l. de pupillo.§.ſi fortè.ff.de oper. no.nũ.ad prædicta allegat Abb.tex.in.l.ſeruus nõ in omnibus.ff.de act.& obli.Et tex.in.l.ad ea.ff.de regu.iur.Et tex.xj.q.iij.c.Iulianus.& text.in.c.j.xl.di.& Inno.in.c.inquiſitionĩ.eo.vbi dicit ꝙ quis nõ tenetur obedire Papę mandanti aliquid iniuſtũ.¶ Not. ꝙ cleri. ſiue religioſus licitè põt verberari cauſa correctiõis.ita tenet text. in.c. cùm voluntatẽ.eod.& in.c.j.ſ.eod.& vide glo.not.xlv. diſtin.in ſumma hoc declarantẽ.¶ Not.ꝙ prelatus inferior ab Epiſ. nõ poteſt ſubditũ ſibi cã diſciplinę per aliũ corrigere:& ſic verberare.¶ †Nunquid torquẽs clericũ vel Epiſ. vel eius locũ tenens mandãs torqueri per laicũ ſit excõicatus glo.in.c.preſby.el.j.in ver . religioſus.v.q. vj.dicit.ꝙ debet torqueri per clericũ. d. Abb.hîc. & põt torqueri per laicũ,ſi ei mandatur.per.c.vt fame ̃j.eod.& dicit do.Abb.ꝙ cõſuetudo eos excuſat.ſecus de iure. & iſta eſt cõcluſio vera & veriſima ꝙ nõ excuſantur: imò facientes clericos per laicos torqueri ſunt excõicati . Ita tenent Arch.& Ant.de fan.in.d.c.præſby.Et dicit ibi ꝙ clericus non põt torqueri.niſi præcedat infamia de delicto.[b] & in hoc primo dicto adde oẽs doct.in.c.grauis.de depoſito.poſt Paul. de eleaza.Et idẽ tenet Io.and.in.c.cũ in cõtemplatione ̃j.de regu.iur. ¶ Et ad ſecundũ: ſcilicet ꝙ non poſsit per laicos torqueri : adde do.Anto.in.c.vt famæ ̃j.eo.& ibi do.Abb.& vide Ana.in.c.j.in.vj.col.de cleri. percuſ.& dicit ꝙ hæc qõ eſt examinata hîc per Pe. de ancha.& hanc partẽ credo veriorẽ & vide glo.in cle. j.de hæreti.Et ibi do. Card. Et ad illud adde q̃d ſi clerici neſciunt torquere. Rñdeo ꝙ poterit vocare officialẽ lai cum qui ligabit,& poſteà cler.torquebunt,poſſet dici ꝙ licet conſuetudo ſit irrationabilis,ita ꝙ nõ excuſet à cul pa,tñ excuſat à pœna:ita tenet glo.in verbo migraſſe in c.cũ venerabilis.de cõſue.vide Pe.de anch.conſil.clxxxj. incipiente.Iure ſtatutorũ & conſuetudinum.¶ In glo.j. in fin.non differtur:nec refert vtrũ executionẽ iudicialẽ & extraiudicialẽ:quia extraiudicialis nõ excuſat:ſecus iudicialis.& rõnem reddit hîc.d.Abb.in glo.in fi.ibi.*facere põt*.dic ꝙ imò debet:niſi neceſsitas ſubſit ꝙ nõ poſsit. Et vide glo.in.c.nõ poteſt.hîc alleg.& ibi Archi. & vide gl. in ſumma.iiij.di.¶ In glo.iij.ibi.*incidet in crimen*.¶ †No. ſingulariter hanc glo.ꝙ prælati mãdantes verberari clericos,ſi verbera ſunt immoderata : incidunt in excõicationẽ.ita.d.Ant.&.d. Abb. adde vltra doc.Io.and.in.c.à nobis.de apoſta.vbi dicit ꝙ nõ euitat pœnã irregularitatis prelatus:qñ in tãtũ attenuat vitã carcerati ꝙ cogitur fame perire.& ibi Domi.facit.l.recurritur.ff. de libe.& poſthu.& refert ibi do.Ant.& Io.an. & vide Ioã.de lig. in cle.j.de pœ.& re.quẽ refert ibi Pet.de anch.in.ij.col. do.Abb.in.c.cũ non ab homine.in fi.de iudi.& dicit do. Abb.in.c.nouimus.in.iij.notabili.de verbor.ſignific.Et ad iſta dicta optimè facit iſta glo.In gl.fi. dic vt habetur in.c.ſi clericus.de ſent.excõm.in.vj.quia glo. malè loquitur.Spec.in tit.de ſententię prolatione.§. nõ autẽ. verſi. ſed cũ clauſtralis.& Vincen ̃j.eo.c.cũ illarũ.dicit ꝙ quando Abba.facit percuti clericum per alium, non tenetur ire Romã.ſed poteſt abſolui per Epiſc.per.c. Roma.eo. titu.Contrarium & meliusꝰtenet Ioan.an. ibi in addi & Abba.hîc.

¶ *CAP. XXV.*

Naudientia. Clericus qui tertiò monitus eſt à prelato ſuo, & arma militaria nõ deponit perdit priuilegiũ clericale.h.d.¶ Nota.ꝙ propter ſolam delatiõem armorũ, nõ perdit clericus priuilegiũ clericale. & ideò percutiens eum ante admonitionem:eſt excõicatus.text.hîc. ¶ Secundò not.ꝙ clericus deprehenſus in apoſtaſia ,non ſtatim perdit priuilegium clericale.& ita intelligas tex.in.c.contingit ̃j.eodem.el.ij.Et ad hoc vide tex.in.c. fi.de vita & honeſt.cleri.& in.c.j.eo.titu.in.vj.& in.c. cùm non ab homine.de iud.& in.c.cũ non ab homine.§.eo. & in.c. perpendimus.ſ.eo.tit.& dicto.c.contingit.¶ Vltimò.not.ex iſto text.caſum not.in quo clericus ſtatim perdit priuilegiũ clericale.videlicet quando tertiò monitus non ſe corrigit à delatione armorum.& pondera bene ſecundũ do. Abb.ꝙ nulla ſit degradatio:quaſi poſt trinam monitionem ex iure ſit exutus omni priuilegio. Et appellatione priuilegiorum

a ¶ De mãdato dñi. Adde ꝙ ipſi laborantes in alieno nõ excuſantur,qñ fuit facta ꝓhibitio.ita Sal.l. nõ ideò minꝰ C.de accuſa. refert Alex.in. dl.de pupil.§.nũtiationem col.iij.verſic.infert hic, & idẽ tenet ipſe Ale.in.conſi.xxxvj.col.j. circa fin. in.j.volu.

b ¶ De delicto. Adde Abb. in.c.cũ in contẽplatiõe ̃j. de regul. iur.in.ij.col. Ange.are.in tract. maleſi.in ver.fama publi,qõ.vj.& Pari,de neap.in trac, ſyndi.in ver.cleri. colũ.fi.& in verbo torturã, in ver. an clerici.

priuilegiorũ intelligitur de canoñ.ſi quis ſuadẽte.& canone fori.glo.eſt ſingu.in cle.j.de ætate & quali. in verſidem.Item not.ex iſto text.iuncta.l.Item apud.§.ſi quis virgines.ff.de iniurijs.ꝙ qs præſumit talis qualis habitus indicat.Glo.in ver.*iuratus*.pro iſta gl. vide glo. in.c. ſi verò.ſ. eod.

¶ *CAP. XXVI.*

Vod de his. Excõmunicatus excõmunicatiõe maiori impeditus ire ad curiã,poteſt ab inferiore abſolui. Sed ceſſãte impedimẽto tenetur curiã viſitare ſuſcepturus mãdatũ apoſtolicũ.hoc dicit.¶ No.primò quòd pro abſol uẽdo excõmunicatos ꝓ percuſsione clerici legatus fungitur vice papæ.& tex.loquitur indiſtinctè:ſiue pcuſſio fit leuis,ſiue enormis.Et de hoc dictũ fuit in . c.ad euidẽtiã.ſ..eo.Not.ſecundò vnam generalem limitationẽ ad.c.ſi quis ſuadente.vt nõ habeat locũ:quando quis eſt legitimo impedimento detentus.& illud dicitur legitimum impedimentũ:quando cõmodè non poteſt ire. & cõmodè itellige.qñ ſine periculo mortis,vel corporis. Facit quod no.glo. in.c.j .§.ſanè in ver. abſq; penuria. de ſta.regu.in.vj.¶ No.ꝙ detentus in infirmitate licet nõ ſit in periculo mortis poteſt abſolui ab inferiore. qa text.facit duos caſus.ſ.quando eſt in infirmitate & periculo mortis.Not.ꝙ abſolutus ab inferiore ex cauſa tẽporali,debet ire ad ſe.apoſto.ceſſante cã nõ vadit vt iterũ abſoluatur,ſed vt requirat mandatũ Papæ.gl.in.c. ea noſcitur.§.eo.& ſi non iret,reincideret in excõmunicationem.tex.in.c.eos de ſen.excom.in.vj.Et no.ꝙ eccleſia romana dicitur locus vbi eſt Papa.vt i.c.ſicut.ij. q.j. Et notatur in.c.ij.de iureiur.

✤ *SVMM ARIVM.* ✤

1 *Clericus percutiens clericum,eſt excommunicatus.*
2 *Violans clauſtrum:dicitur violare ipſam eccleſiam.*
3 *Violans immunitatem eccleſie,eſt excommunicatus.*
4 *Abſolutio vnica legitimè facta ſufficit à pluribus excommunicationibus.*
5 *Excõmunicatus ſi quis ex pluribus cauſis:gratia autẽ eſt generalis:petitio verò ſpecialis:gratia reſtringitur ad ſpeciem.*

¶ *CAP. XXVII.*

Vm pro cauſa. Si excõicat⁹ pro pluribꝰ cauſis in abſolutione ſua alterã tantum expreſsit,pro abſoluto haberi nõ debet h.d. ¶ Not.qu em poſſe denũciare excõ. alteriꝰ coram ſuperiore.ita tenet tex. hîc & in hoc etiã poteſt interuenire procurator. argu . eorũ quæ notat Inno.in.c.cùm ſuper.de cauſa. poſſ. ¶ †Not. ſecũdò ꝙ clericus percutiens clericũ,eſt excõmunicatus.quod videtur contra.quia priuilegiatus contrà pariter priuilegiatũ nõ vtitur priuilegio.vt in.l.milites.§.coequalitas. ff.de excu.tuto.Et facit dictũ dñi.Abba.in.c.dilectus.el. iij.de præben.& ita tenuit Fran.de albergotis.in authẽ. de hære.& falc.§.fi.& in auf.ſimiliter.cùm poſſ.ad.l.faci.

a Et an priuilegiatus[a] priuilegio cõtra aliũ priuilegiatũ.

2 Bald.in auf habita.C.ne fil.pro parte.& Not.† ꝙ ratione ſacrilegij cõmiſſi in eccleſia poteſt agi ad ſatiſfactionẽ iniurię.& cui cõpetit iſta iniuria.dic :aut iſta iniuria eſt facta clerico:& cõpetit clerico.Si verò iniuria eſt facta eccleſię:& cõpetet eccleſię,ita glo.in.c.ſi quis.xvij.q. iiij.¶ Not.ꝙ violãs clauſtrum eccleſiæ etiã dicitur violare ipſam eccleſiã.quia eccleſia dicitur per quadraginta paſſus circũcirca.ita tenet gl.in.c.ſicut antiquitus.xvij. q.iiij.Et ex hoc inferꝰ ꝙ qui fugit ad cœmiteriũ eccleſi. dicitur tutus.ita tenet tex.hic.& in.d.c.ſicut antiquitus.

3 ¶ † Not.tex.ꝓ& cõtrà.quod violãs immunitatẽ[b] eccle
b ſię,eſt ſtatim excõmunicatus.Et quòd ſit excõicatus,ꝓ-

baſ:dũ dicit demũtiaſſe exc.ſed cõtrariũ ꝓbat in fi.dũ dicit ad duplicẽ cauſam fuiſti excõicatus. Et Doctor. tenẽt ꝙ nõ eſt ſtatim excõicatus.hoc fallit.ſi violet immunitatẽ eccleſiaſticã,cõmittẽdo violẽtiã in perſonã eccleſiaſticã.quia tũc eſt excõicatus ſtatim.& hoc probat hic tex.ſingu.¶ In. gl.iij.i fi.ibi.*vna ſententia ſufficit*.¶ †No. iſtã gl.ſingu.quòd ad hoc vt qs ſic abſoluatur à pluribꝰ excõmunicationibus, ſufficit vnica abſolutio legitimè impetrata.Ita tenet gl.hîc.Ad hoc vide Th o.in.iiij.qõ. ij.arti.v.circa finẽ.Limita iſtam glo.vltra doc.dũmodò abſoluẽs poſſit abſoluere ab iſtis excõicationibus : aliàs nõ ita latè tenuit Pet.de ancha.poſt Pau.in cle.grauis.de ſentẽ.excõ.& ibi do.Cardi.q.xviij.& Tho .prælegato.

4 Et ad hoc vide gl.in.c.ſunt plures.in verſi. de omnibus. de pœ.diſt.iij.quę vult ꝙ quis poſſit abſoluere à pluribꝰ excõmunicationibꝰ per vnicã abſolutionẽ. & vide Bal. in.l.cum duobꝰ.§.ſi plures.in lectu. antiqua.ff. pro ſoc. & optimè facit tex.in.l.ſi pluribus.ff.de accepti.alle.in

5 glo.hîc.¶ †Inquantũ do. Albe.dicit ꝙ ſi quis eſt excõmunicatus ꝓ pluribus cauſis :& gratia eſt generalis , & petitio ſpecialis,ꝙ gratia reſtringit ad ſpeciẽ, per.l. age. C.de trãſac.Adde do.Abb.in.c. j.in fin.ſ.de tranſac. & Pau.vbi dicit ꝙ in gratia apoſtolica eſt ſemper attẽdẽda ſupplicatio:vt eſt tex.ſing.in cle.j.in fi.de ꝓbẽ.vbi ſi Papa cõfert gr̃am,&in verbis ſubſtãtialibꝰ ponit certũ,qd, & in fine ponit verba magis generalia , attendũtur ſolũ verba ſubſtantialia,Et de hoc vide do . Car.in cle.ij. in xiij.q. de ſenten.excõ.Et vide glo.no.in.c. quorundam. de iudæis.& ibi per do.Ioã.de ana.& per do.Abb.i.c. ex parte.de offic.ordi.per illũ tex.Cy. & Bal.in.l.fin. C. de nup.& glo.in ver.exilij.& ibi Bal.& Ang.in.l.ij. C.vt j. certũ tẽpus.Ioã.an.in addi. Specu.in titu.de accuſato.§. ſequiſ.ver.quid ſi bannitus.& Imol.in.c. capitulum. in iij.colũ.de reſcriptis.Ludoui.roma.in.l.quibꝰ.ff.de ver. bo.obli.& Imo.in.c.quod in dubijs. de renunciatio.

✤ *SVMMARIVM.* ✤

1 *Eccleſia quãdoque errat excõmunicãdo eũ qui nõ debet excõmunicari,& abſoluendo eum qui non debet abſolui.*
2 *Mortuus,an poſsit creari miles?*
4 *Clericus percutiens mortuum, an ſit excommunicatus: ſi habuit animum occidendi?*

¶ *CAP. XXVIII.*

Nobis.ſecundo. Excõicat. in quo apparuerũt euidentia ſigna cõtritionis poſt mortẽ, abſolui debet ab illo à quo viuus debuiſſet abſolui:& hæredes pro ipſo ſatisfacere cõpelluntur.Not.primò differentiã inter veritatẽ & opinionẽ.quia veritas nunquam fallit , nec falli poteſt.Sed opiñ.põt haberi ad verũ & falſum. ¶ Nota

1 etiam caſum † qñ eccleſia errat ligando non ligandum & abſoluendo non abſoluendũ:quia eccl. ignorat ſecreta hominũ & ad idẽ tex.optimus.in.c.inquiſitionĩ ̃j. eo. intelligit de eccleſia particulari.quę põt errare.ſed eccl.

c vniuerſalis[c] nõ põt.tex.in.c.à recta.xxiiij.q.j. Et Inn.hîc d.Ant.&.d.Abba.dicunt ꝙ hoc videtur verũ.quia ſicut eccl.particularis põt errare:ita eccle.vniuerſalis.Et illud q̃d dicitur.ꝙ ecc.vniuerſalis nõ põt errare.ſ . in fide.quę nõ põt peruerti.Sed in iſtis cẽſuris põt errare. & ita loq tur.c.à recta.Et ita poteſt intelligi & reſpõderi ad illud quod dicitur.ꝙ iudiciũ eccleſi.debet cõformari iudicio eccle.hoc eſt verũ ꝙ cõformet quantũ poteſt. ita domi. Abb.¶ Not.ſecundò ex tex.ꝙ ligatio.vel abſolutio ecc. tenet quo ad Deũ.dũmodò clauis non erret, quando abſoluitur non abſoluendus.Et vide text.in.c.manet.xxiiij. quæſt.j.Et glo.in capit.quantò.in ver.abſolui.de iureiu. vide glo.in capitu.non eſt de voto. ¶ Not. quod per ſo

c ¶ Et an priuileg. Adde Bart.& do. in authent.quas actiones.C.de ſacr. ſan.ec.hẽri,bohic. i.c.illud,ſ. de præſcrip.

b ¶ Immunitatẽ eccleſi.An violãs ̃im munitatẽ eccle, ſit excõica . vide etiã dehoc.in.c.cõque ſtus.ſ.de fo, cõpe.

c ¶ Vniuerſalis non põt. intellige hoc verũ in errore iuris pro quo facit ꝙ dixit.d.Pe.Luxxij.ca.ego rogaui pro te,vt nõ deficiat fides tua. & habetur,xxj,di,c. j.ſed i errore facti in quo peritiſſimi falluntur.vt not. in glo,in.l.ij.ff. deiu. & fa,ig,bñ poteſt errare.& ita tenet hẽri.bo,hic. & qñ teneat abſolꝰo abexcõic.facta ab eccle.claue errãte.vide per Car.in conſil.cxliij.col.j.

a ¶ Signa cõtritiõis. Adde q̃ iſta ſigna probabunt & ꝓbari pñt per vnũ teſtẽ. item Ray. in ſua ſumma de ſepul. prope princ.

b ¶ Priuatũ carcerẽ. Adde eꝗ̃ quis dicatur committere priuatũ carcerẽ, & dic vt per Bar. ī. l. capite q̃nto. ff. de adul. in. vtrum ff. de fur. in quib' locis videt qd' ad hoc vt priuat' ꝓ priuatur de priuato carcere, regrit qđ detineat captũ ꝓ xx. horas. ſed aduerte. quia contra hoc videtur facere q̃ dicit Ang. in. l. j. C. de priua. carc. vbi ille qui detinetur in via, ita vt re a cedere nõ poſsit, dicitur carceratus & talis detinẽs teneť de priuato carcere: nec requirit q̃ ſteterit detent' per. xx. horas. & idẽ dicit ipſe An. in. l. qui in carcerẽ ff. qđ me. cau. vbi ille dicit incarceratus, qui de loco ad ſui libitũ exire nõ põt. & ẽt facit id q̃ dicit Alb. de roſa. in eius dictionario. in verſ. carcer. vbi ille qui detine 3 tur per momentũ hore, dicit carceratus, & talis detinẽs punitur de priuato carcere. & ita ſeruatũ fuit in practica in ciuitate lucana in ꝑſona Ferꝛ de gentilibus. & ad doctrinam Bar. ſ. alleg. rñſum fuit qđ Bart. loqť in his qui habent ius capiendi, vt patet in exẽplis p eũ poſitis. & iſta conferũt ad ea quæ dicunť hîc. ſ. qđ detinens cler. etiã per momentũ horę ſit excom. Cogita.

lam cõtritiõem ſoluitur excõmunicatio quò ad Deum ex toto: quia non cõtẽptus, ſed neceſſitas excuſat à dolo. Quid aũt ſi eſſet ſanus & cõtritus, nũquid eſſet abſolutus? credo q̃ nõ: ex quo cõtemnit. ¶ Not. q̃ argumentũ à cõtrario nõ procedit. qñ reperitur caſus in iure: ita hîc facit glo. in. c. ij. de ætate & qualitate in. vj. & gloſſ. in. c. cũ apoſtolica. de his quę fiunt à maiori. par. capi. & in. c. ſignificaſti. de foro cõpe. ¶ Not. q̃ licet in articulo mortis quis poſſet abſolui à ſacerdote. c. eos. eo. tit. in. vj. tñ ſi eſt mortuus, abſoluitur ab eo à quo erat abſoluẽdus: quia ceſſat neceſsitas. ¶ Not. formã abſolutionis. debet eñ fieri cũ pſalmo pniali. Miſerere mei Deus. Itẽ cũ oratione dñica. & dicitur oratio dñica. quia à dño fuit inuẽta. vide tex. in. c. de quotidian. de pœ. di. iij. ¶ Vlti. no. caſum in quo eccle. exercet iuriſditiõem in laicos. videlicet cõpellẽdo hæredes vt ſatisfaciant pro aĩa defuncti. q̃a reguſt hęres nõ teneť ex delicto defuncti, ſi teſtator nõ mãdaſſet, q̃a ſi mãdaſſet, non eſſet dubium. Hoſtien. dicit q̃ hoc habet locũ in quocũq̃ mortuo: etiã ſi nõ apparuiſſent ſigna cõtritiõis: tñ Abb. hîc tenet cõtrarium q̃a ex quo deſperať de eius ſalute, nõ ſpedit ãpliuſs de illo eccſi. c. pro obeuntibus. xiij. q. ij. Sed dic aut apparẽt ſi gna[a] cõtritiõis, & videť mãdaſſe. ita reſidet hîc. d. Abba. adde Sali. in. l. j. in. vij. col. C. ne ex delic. defun. in ver. opo. fortiter. & cõcludit prout. d. Ab. Et dicit q̃ fuit opi. Nico. de ma. vbi vide. d. Car. in. c. fi. de ſepul. & do. Abb. & Io. de ana. in. c. ex literis. in. viij. col. de rap. ¶ † In glo. in verbo. *relaxatur*. Ibi: *ligat corpus*. Not. ſolutionem glo. inquantũ aſſignat rationẽ inter baptiſmũ & abſolutionẽ. & refert. d. Abb. ad queſt. nũquid mortu' poſsit creari miles. & dicit q̃ ſic: quia militia cõcernit corpus: & allegat Bart. in. l. j. C. de dig. libr. xij. in. ij. col. & ibi tractat in quo conſiſtat nobilitas: & multa alia pulchra. d. Abb. hîc dicit q̃ mortuus nõ põt doctorari: qa daſ illa dignitas, vt doceat. quod nõ põt mortuus. Et ita dicit ſe cõſuluiſſe in fctõ. Mouet' per doctrinã gloſ. noſtræ hic. adde Bal. in. l. ſororẽ. C. de his qui. vt indig. vbi dicit q̃ ſtatutũ q̃ bannitus poſsit ĩpune offendi: nõ poterit impune offendi mortuus. ¶ † Et per hãc infert ad aliã qõnẽ. nũq̃d clericus percutiens mortuũ ſit irregularis: quia habebat animũ interficiendi eum. Archi. tenet q̃ nõ in. c. fi. xv. q. j. quia irregularitas nõ incurritur: niſi in caſibus expreſſis in. c. hi qui. eo. tit. in. vj. & infert ad qõnẽ. nũquid bannitus mortuus põſsit portari ad ciuitatẽ à qua eſt bannitus: vt ibi ſepeliať. dic q̃ nõ caſus eſt & ibi Bart. in. l. ij. C. de cadauer. punitorũ. pro quo vide text. in. c. is cui. e. tit. in. vj. vbi ſi alicui viuo eſt interdictus ingreſſus ecc. non poterit in ea ſepeliri. & ad hoc vide do. Car. in. clu. j. in fi. de pœ. & remiſ. & ad iſtam materiã facit glo. in. c. ad hoc in verbo ſepelierint. de priuile & eam ſequitur. do. Abb. q̃ participans corpori mortuo excõicati incurrit excõi.

4 ¶ † Nunquid percutiens cleri mortuũ ſit excõicatus. & videtur qđ ſic. propter tex. in ſimili in. c. qđ in te. de pœ. & remiſ. vbi priuile. datũ clericis de ingrediendo eccle. habet locũ vt mortuus ibi ſepeliatur. ita qđ percutiens mortuũ erit excõicatus ¶ In contrariũ videtur. quia clericus mortuus nõ habet ordines. c. licitis. xxxij. q. vij. ergo videtur q̃ cũ illud priuileg. canonis ſit datũ rõne ordinis: nõ extẽdatur ad mortuũ. Mihi plus placet prima opin. nec eſt verũ qđ priuileg. ſit datũ rõne ordinis: quia eſt etiã datũ cõuerſis & laicis & nouitijs. c. non dubium. ſ. eo. c. eo. religioſo. eod. titu. in. vj. qui tñ habẽt ordines. Glo. in verſi. *potuerit*. in fine. Not. bñ rõnem glo. q̃ laicus in articulo mortis põt abſoluere ab excõicatione & qualiter intelligatur: vide glo. in. c. paſtoralis. §. præterea. de offic. ordi. verſi. præterquã in articulo mortis. ſed dicit do. Abb. q̃ operabitur q̃ non cogeť ire ad ſed. apo. pro abſolutione. Et de abſolutione per laicũ: vide Tho. in. iiij. diſt. xvij. q. ij. artic. j. de hoc latè Arch. in. c. ſi quis ſuadente. in. ij. co. xvij. q. iiij. & d. Abb. & Imo. in. d. §. præterea. do. Card. in cle. j. de baptiſ. in penul. q. ¶ In glo. in ver. *mortuos*. in princ. Not. caſum in quo mortuus regulariter cõueniſ reg. puniť qa crima morte extingũť. c. quo rũdã. xxij. di. Fallit incrieheę. & iĩcrie ſuppoſiti pt'. ita gl. prẽleg. & glo. xxiiij. q. ij. in ſumma & ibi §. per cõtrariũ inſti. de hęred. quæ ab inteſta. defe. vt. ſ. in vlti. notabili. ¶ Oppo. contra tex. & glo. quia iudicat per exempla: qa exemplis nõ eſt iudicãdum. ¶ Item opponi. de tex. in. c. qualiter. xxv. diſt. doctores dicũt q̃ eccleſia nõ ligat aliquẽ: ſed pronũtiat eos ligãdos. ¶ In glo. fina. ibi. *contritus fuerit*. No. ſingulariter hanc glo. quòd hæredes compelluntur per eccleſiaſticũ iudicẽ ad ſatiſfaciẽdũ de delicto defuncti: qñ eſt defunctus in cõtritione apparẽti: & nõ aliter. & vltra Ab. vide Sal. ĩ. l. vnicaĩ. iij. co. C. ne ex delict. defun. ver. opponi. fortiter de. c. parochiano. & tenet id quod do. Abb. hîc dicit. Itẽ tenet do. Car. in. c. fin. de ſepul. & ibi dicit q̃ q̃tũ ad hoc non eſt differentia inter ius canonicum & ciuile. vide d. Abb. & Io. de ana. in repet. c. in literis. in. viij. co. de rapto.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Detinens clericũ in cuſtodia publica, vel priuata eſt excommunicatus: & quæ ſit cuſtodia publica. & quæ priuata.*
Prælatus inferior poteſt abſoluere ob omni excommunicatione à canone lata. quoties ipſe conditor canonis ſibi non reſeruauit abſolutionẽ. vide poſt nu. 1. Verſi Not. tex. optimũ
2 *Dans conſilium alias facturo, non tenetur de conſilio.*
3 *Diſpenſatio vbicũque nõ eſt reſeruata papæ: ẽt permiſſa epiſc. Adde nu. 4. verſi. contrariam.*
5 *Detinens clericum per veſtem: vel tenens frenũ equi ſemper quo ſedet. an ſit excommunicatus?*
6 *Et ibi concludit quòd ſit excõmunicatus. Fallit octo modis. vt hic. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.*

¶ CAP. XXIX.

Super Detinẽs clericũ in vinculis, vel cuſtodia ſine corporali lęſione, eſt ex communicatus. hoc primò. Canonicus cõicans excõmunicato ſcienter in crimine, excõmunicatus eſt: & abſolui debet per ſuũ excõmunicatorẽ ſeu ſuperiorẽ cum iuramẽto: niſi difficultas impediat. Si cõmunicat extra crimẽ, recõciliari poteſt à ſimplici ſacerdote ſine iumẽto. h. d. ¶ No. † q̃ detinẽs clericũ ĩ cuſtodia publica, vel priuata eſt excõmunicatus. Quãdo aũt dicať publica vel priuata: dic. ſi in priuato carcere, vel in domo detinens eſt excõmunicat'. & nõ licet alicui habere priuatũ carce 1 rẽ b. l. j. & ij. C. de priuat. carcere & ex eodẽ tex. iũcto. c. ſi quis ſuadẽte. Not. q̃ conſtitutio cõtinẽs pœnã, recipit declarationẽ nõ ſolùm ex mẽte, ſed etiã ex verbis. & q̃ ſufficiat attẽdere mẽtẽ vide tex. in. c. ſi poſtq̃. §. ſiverò. de ele. in. vj. in ver. ex ſui mẽte & in. l. ſcire oportet. §. aliud in ver. tamen mens legiſlatoris aliud vult. & ff. de exec. tuto. & glo. in. c. diaconi. xxvij. deſtinc. & eſt optimus tex. in. c. negligẽtia præterea. de verbo. ſigni. cum ibi alleg. in glo. ¶ No. q̃ detẽtus in cuſtodia, vel in vinculis, non dicitur pati corporalẽ læſionẽ. ratio qa iſtę cuſtodię nõ ſunt inuentę vt puniať. l. aut dãnũ. §. ſolẽt. ff. de pœnis. licet quãdoq̃ lex canonica vtať carcere in pœnã. c. quamuis. de pœnis. in. vj. & ratio eſt. quia attendiť q̃ principaliter fit. & iſta faciũt ad ſtatuta loquentia. de temporali læſione. vide optimum text. inſtitut. ad. l. aqui. §. cæcorũ. ¶ Not. ibi. *circa quã*. violẽtia non fit, corpus nõ læditur. ¶ Nota. ibi. *participet criminoſo*. q̃ communicans criminoſo in crimine, eſt excommunicatus eadem excommunicatione. Et intellige q̃ iſta duo concurrant, quia vnum de per ſe non ſufficit & ita declarat do. Car. in clemen. j. de religio. domi. in verſi. incurſi. in. j. colum. ¶ Not. ibi. *cõſilium auxilium, vel fauorem*. q̃ ille dicitur cõicare in crimine, qui impẽdit ſibi vnũ ex iſtis. de quo eſt glo. in. c. j. de offi. deleg. & in regula nullus ex cõſi. lib. vj. Bart. in. l. nõ ſolũ. §. ſi mandata. ff. de iniurijs. ¶ Quid ſi aliquis dicit excõicato: volo te alloqui. ex hoc ſolo non eſt excõicatus. & ita tenet Do. per illũ tex. in. c. quid eſt hoc in. ij. not. l. diſt. ¶ Not. tex. optimũ in ver. *tamen*. q̃ ab omni excõm. lata à canone põt inferior abſoluere, quoties ipſe cõditor canonis ſibi nõ reſeruauit abſolutionẽ. Ita vult text. not. Quis aũt ſit ille inferior ſi eſt excõicatio maior, ſolus Epiſc. abſoluit. glo. in. c. ij. in verſi. refutatur. de pœnitẽ. & remiſ. in. vj. Sed à minori quilibet ſacerdos abſoluere põt. d. Abb. dicit q̃ iſte tex. nõ probat q̃ ſolus Epiſco. poſsit abſoluere ab excõmunicatiõe maiori. ſed eſt text. in cle. j. in verbo in canoñ. iuncta glo. de ſen. exc. Adde q̃ Archiepi. non põt abſoluere ſubditum epiſco. ab excõicati. minori. qñ ſacerdos põt abſoluere puta de excom. incurſa propter participationem. per text. hîc: & hunc text. allegat Io. an. in. c. fi. de cenſi. in. vj. & Do. & vide Arch. in. c. per. ſingulas. ix. q. ij. idem tenentẽ. Item inquantũ. do. Abb. per iſtum tex. extendit ad excõicatiõem latam per ſtatutum cuiuſcũq̃ prælati. vide Archi. idem tenentem. xvij. diſt. in ſumma. & Cal. in iſto tit. vj. qđ incipit apoſtatiãem. & d. Abb. poſt Io. an. in. c. ex frequẽtibus. ſ. de inſtit. Ioan. And. d. Abb. & Imo. in. c. graue. ſ. de prẽben. vide Arch. in. c. ſi inimicus. xj. qõ. iij. do. Abb. in. c. monachi. ſ. eo. & in. c. paſtoralis. §. præterea. de offic. ordi. Iſta habẽt locum in excõicatione iuris, vel ſtatuti. ſecus in excõicatione hoĩs: quia ſolus excõicãs abſoluit: etiam ſi ſibi nõ reſeruat. c. cũ ab eccleſiarũ. & c. ad reprimendã. & c. paſtoralis. §. præterea. de offi. or. c. j. de treu. & pace. c. ab excõicato. de reſcrip. glo. ordi. in. c. ſi inimicus. xj. q. iij. ita ſeipſos, declarant omnes doc. præalleg. & & ibi declarat. Imo. & glo. in cle. j. in verſi. canone. de priuile. & c. xj. q. ij. ſi inimicus. ¶ Itẽ inquantũ dicit do. Abb. q̃ ab excõicatiõe maiori ſolus Epiſcopus abſoluit. vide Imo. in capit. ab excommunicato in. v. colum. & Feder. de ſenis lati. conſi. decimo tertio & optimè do. Abb. ſ. eod. c. monachi. Limita. niſi eſſet prẽlatus inferior: cui cõpeteret facultas excõicandi. ita Fede. ibi. & d. Abba. in in. d. c. monachi. gl. in ver. pro priu. in cle. j. de rebus ecc. non alienan. Nunquid doctrina huius textus habeat locum in ſuſpenſione: puta ſunt aliqua capitula quæ ponũt pœnam ſuſpenſionis: & non reſeruat ſibi papa, an poterit Epiſco. abſoluere? & primò videtur dicendũ q̃ ſic. vide. Inno. in. c. c. de ſolutio. In glo. fi. d. Ant. ibi dicit not. ad extenſionem. c. nuper. vt habeat locũ in ſuſpenſiõe vi de glo. ij. poſt principium in. c. ſi quis deinceps. xvj. q. vj. Et idem Archi. ibi etiã vide glo. in. c. non ſolũ. in ver. ſuſpenſos. de reg. in. vj. ¶ In cõtrarium eſt glo. or. quæ determinat q̃ nõ habet locum inc. cupientes. §. cęterum. in ver. ſuſpenſos. de cle. in. vj. Et vide tex. in. c. tam literis. in fi. de teſtibus. & iſtam partẽ tenet Archi. in. c. non ſolũ. de reg. in. vj. pro cõcordia vide glo. optimã in ver. excõi. in clem. j. de hęreti. quæ dicit. aut ſuſpenſio eſt lata à canone ad tempus. Et tunc inferior nõ poteſt. Si verò nõ ad tempus: & tunc aut canon reſeruat, & non poterit: aut non reſeruat, & poterit. Et cũ illa glo. tranſeunt Inn. d. Card. & d. Abb. in. c. quã ſit. in fi. de exceſ. præla. Tu verò vide. d. Abb. in. c. cum literis. in vlti. notabili. ſ. de teſti. vbi dicit aut lex imponit ſuſpẽſiõem propter pœnam aut propter contumaciã. ſi propter pœ. inferior nõ põt niſi eſſet cauſa vrgens ex qua remittitur pœna: etiam ſi non eſſet impoſita ad tempus. Et ratio differentię inter excõicationem & ſuſpenſionẽ eſt: quia ſuſpenſio eſt 3 pœna: ſed excõicatio eſt medicina. Sed ſi ſuſpenſio eſt lata in contumaciam: tunc inferior abſoluet: & ideò gloſſ. in. c. non ſolum. de reg. lib. vj. malè loquitur. & ita debet intelligi dictum Inn. in. d. c. quorundã. ¶ Adde quòd iſta non eſt diſtin. d. Abb, ſed do. Card. in cle. j. de reb. ecc. nõ alie. in verſi. ſi quis. in. iiij. q. Et originaliter fuit Paul. de eliza. ibi. & eãdem diſtinctionem ponit Do. in. c. cupientes. §. cęterũ. & in. d. c. non ſolũ. ¶ In gl. ij. in princ. ibi. *non erat facturus*. ¶ † Not. q̃ non tenetur de cõſilio dãs conſilium aliãs facturo. Io. an. dicit q̃ inquantũ allegat. l. j. C. de ſeruo corrupto. qđ facit cõtra ipſam. Et an & qñ quis teneatur de conſilio. vide Bart. in. l. nõ ſolum. §. de mãdato. ff. de iniurijs. Adde Cynũ. & Bald. in. l. non ideò minus. C. de accu. q̃ omnes doc. in. c. ſicut dignum. §. j. de homi. & in. c. j. de offi. deleg. & ibi vide doct. ¶ In glo. iij. in princ. Adde ad iſtã glo. ſecundũ Inno. hîc q̃ ſi aliquis iret Romam, vel alibi, & foueret eandẽ cauſam, eſſet excom. Ita Inno. hîc idẽ in eadẽ camera. Hoc limita. niſi haberẽt illam cameram cõmunem. ita Innoc. ſi cõicat excõicato in illa camera: dũmodò non ſecum in mẽſa. Et hoc vltimũ ſequitur Arch. in. c. excõicatos. xj. q. iij. ¶ Item no. in iſta a materia q̃ qñ excõmunicatus ingreditur[a] eccle. ſacerdos debet deſiſtere â miſſa: niſi incœpiſſet cõionis officium. Ita hîc Inn. Adde glo. in cle. grauis. in ver. vbi expleta. de ſent. excom. Et idem Inno. in. c. rñſo ĵ. eo. hoc intellige verum: niſi excõicatus eſſet talis quẽ ſacerdos nõ poſſet vitare. ita tenet Archi. in. c. ſicut apoſtolus. xj. q. iij. De hoc per Cal. in tractatu de eccle. interdicto. in. iiij. q. princ. in vij. membro illius quæſtiõis. Et not. q̃ ad hoc vt per participationem incurrat, debet participare cum excõmunicatis. glo. in verbo in cenſuris. in cle. j. de relig. do. & ibi Car. in ver. prædictis. in. j. opp. & glo. de leg. j. in ver. moniales. de conſan. & affi. & ibi Car. in. iiij. oppo. qui dicũt id quod ſuprà dixi. ¶ In gle. in verbo *abſolutio*, in princ. ibi. *nõ ſententia cognis. ſed hominis*. vult ergo q̃ excõmunicatio incurritur per participationem iuris, & non hominis. dic q̃ male loquitur: quia imò eſt hominis, & nõ iuris ad arg. glo. reſpondẽt doct. eſſe verũ. ſed non ſequitur per hoc q̃ ſit iuris. quia particulariter reſeruatur ip ſi excõmunicanti. Et tenẽdo iſtam opi. q̃ eſt verũ. ſequeretur qđ communicans excõmunicato dando fauorẽ, ex cõmunicaretur eadem excõmunicatione qualis eſt ipſemet qui tulit ſententiã: caſus eſt hîc. & ſic in. c. cõcubinę ĵ. eo. Alia concluſio ſequitur. q̃ cõmunicans extra territorium ipſi excõmunicatio eſt excõmunicatus. Ita tenet d. Abb. hîc. quia eſt excõicatio iuris. quia ſi eſſet hominis non extenderetur extra territorium ipſi excõicato. ¶ In eadem glo. ibi. *ſecus in ſententia excõicationis*. Quare eſt q̃ indul. nõ extẽdiť ad foręſem & exc. extẽdiť qa rõſuadet vt efficiat' ſubdit', ne delicta remaneãt impugnita: qa ſic nõ poſſet puniri à iudice in quo deliquit: nec ſuus iudex poſſet punire. quia extra territoriũ &c. ¶ In eadem gloſ. ibi. *longè*. aliàs largè appellatur ſubditus. No. quia nõ eſt alia in volumine iſto quia ratione delicti nõ dicitur effici propriè ſubditus. ſed largè. & no. ſecundum docto. q̃ ſi ſtatutum diceret de ſubdito: intelligeretur de ſubdito ratione domicilij, & non ratione delicti. Vide aliam glo. ſimilem in cle. j. in verſi. ſubditos in fin. de foro. compet. quam ſequitur Bald. in. l. ij. §. ad parãgariam. C. de Epiſc. & cleric. vide vnam aliam gloſſ. c. ſtatutum. §. cũ verò. in verſic. vnam dietam. de reſcripti. in. vj. quia fit mentio de domicilio: intelligitur de domicilio continuę habitationis. Et illam allegat pro ſingula do. Anto. conſi. xix. & iſtas duas vltimas allegat Abba. in. c. propoſuiſti. in. j. notabili. de foro compe. ¶ In ea. in fi. dicas contra gloſſ. q̃ non requiritur monitio. quia lex ſemper loquitur. Limita. niſi aliquis communicaret cum participantibus ſuis excommunicatione maiori. ¶ In gloſſ. iij. tene ſententiã glo. & eius rationem. in fi. ¶ † In gloſſ. in ver. *retinuit*. ibi: *Epiſco. poſſe diſpenſare*. Not. iſtam gloſſ. vltra docto. quod iſte tex. habet locum in diſpẽſatione: quæ differt ab abſo. pro iſta opinionem. gloſſ. videlicet quod iſte textus. habeat locum in diſpenſatione. vide dominum Abbatẽ. in

a ¶ Ingreditur eccl. Adde an excõ. poſſit ſtare in eccl. qñ nõ oratur vide per eundẽ Feli. in. c. ij. col. ij. verſi. quãuis prohibeať, ſ. de excęptio. & in. d. col. vide etiam ea quæ ponit hic ipſe Fel. & ibi de pœna celebrãtis coram excõicato.

e.per tuas.de ſimonia.vbi dicit ꝙ vbicũq; diſpenſatiõem non eſt reſeruata papę:eſt permiſſa eẽ. Et allegat Inno. in.c.dilectus.in prin.de temp.ordi.& vide Abba.in.c.ij. de eo qui cog.conſang.vxoris ſuæ & in.c. propoſuit. de cleri.excom.mi.& dicit ibi eſſe glo.fing. in glo.iij.& potuiſſet allegaſſe Inno.qui extendit iſtũ tex. in.c. veniens. in.j.gloſſ.de filijs preſby. & in.c.fin.in fine.& de poſtul. præla.& in.c.poſt tranſlatio.in fi.j.col.de renun. Idẽ tenet Inno.in.c.at ſi clerici.ſ.de adult.ſuper verbo minerua.de iudi.Idem Io.de lignano in.c.cũ omnes.in penult. colũ.de conſtitu.& Do.in.c.acutius.xxvj.diſtin.quaſi in fi.& ad hoc vide glo.in.c. quiſquis.in verſ.fiat.de elec.in vj. Adde gloſſ.ij.in.c.præterea.ſ.de vſur.& ibi ſequitur Io.de ana.in.j.col.& glo.fi.in.c.in quibuſdã.de pœnis.&
4 ibi.d.Abb.& gl.iij.in.d.c.poſtulaſti.& gl.hîc. ¶ †Cõtrariam partem,quòd hic text.nõ procedat in diſpenſatiõe tenet do.Cardi.in.c.dilectus.in.j.col.de temp.ordi.& Io an.de Ana.in.c.de ſimoniacæ.ſ.de ſimonia.& do.Abba. expreſsè in.c.at ſi clerici.§.de adulterijs.circa.v.col.de iudic.& domi.Abb.in.d.c.quiſquis.Ratio prædictorũ eſt quia diſpenſatio eſt odioſa:ſed excõmunicatio eſt medina & hanc partẽ tenet Ana.in.c.excõmunicamus.§.credẽtes.de hęre.reprobando glo.ibi.aliquãdo ſimpliciter punit aliqn facit mentionẽ de diſpẽſatione reſeruãda Papæ aliqn reſeruat poteſtatẽ diſpẽſandi.Et hoc mõ loquũtur rationes doct.qn̄ dicunt iſtũ tex.non procedere in diſpẽſatione.Aliquando dicit:niſi ſecum fuerit diſpenſatum nõ reſeruando ſibi ſed ſimpliciter:& cenſetur reſeruare inferiori.Et ita intelligunt omnes glo.ſuprà alleg.Si verò reſeruat ſibi,& eſt clarũ ꝙ Epiſ. nõ poteſt:prẽter quã in articulo mortis.& hęc colligo ex dictis do. Ioan. de imo.in.d.c.quiſquis. ¶ In glo.fi.ibi.*ſimplex ſacerdos*.Quo modo ſimplex ſacerdos abſoluat ab excõmunicatione vi de ſanctũ Tho.in.iiij.diſtin.lxxviij.q.j. ¶ †Tex. videtur dicere ꝙ nõ eſt differentia ꝙ clericus percutiatur, vel detineatur in vinculis.Modò quęrit Innoc.Pone quis non percutit clericum,ſed ſolũ tenet eum per veſtem,& nõ
a dimittit ire,ª vel capit frenũ equi ſemper quo eſt cleric⁹ an ſit excõicatus?& videtur ꝙ nõ. quia.c. ſi quis ſuadẽte diabolo.eſt odioſum:& non extendendũ.Sed Inno.dicit ꝙ imò erit excõicat⁹:ſi facit violentiã in veſtibus.& ita ſequuntur doct. Vide Bart.quẽ referunt ibi omnes ſcribẽtes.in.l.licitatio.§.quod illicitè.ff.de publi.Et iſtud dictum Inn.allegat Bal.in.l.ſi qua per calumniã.C.de epiſ. & cle.& in.l.gallus.§.ille caſus.ff.de lib.& poſthu.& in.c. j.quibus modis feu. amit. Et idẽ Lapus allegatione.cxviij.in prin.& Bald.in.l.j. ff. de his qui deiece. vel effuderunt.facit qđ not. Do. in.c.fi.de cog.ſpirituali. vbi dicit ꝙ ſufficit ꝙ tangantur veſtes, qn̄ leuatur puer. pro iſto dicto Innoc.vide duas glo.inter oẽs vnã in.c.ſi quis pulſatus in verſic.manus.de pœ.diſt.j.& aliam in.d.c.ſi quis ſuadente.in verſ.manus.quæ etiã dicit ꝙ ſi quis ſpuat in clericum,eſt excõmunicatus.Et illam gloſſ. ſequitur ibi
6 Archi.& allegat Inno.hîc. ¶ †Limita primò eſſe verũ. dũmodò clericus ſentiat:quia ſi dormiret, & laceret veſtes,nõ eſſet excõicatus.Ita tenet do.Car.in cle.j.in prin.
7 in.vj.q.de pœ. ¶ †Et limita ſecũdò. dũmò inferaturvis cle.ſec⁹ ſi inferat metⁿ ét ſi eſſet metⁿ armorũ. ita expſsè tenet do.Cardi.in.d.c.j.de pœ.in.vj.q. & Idem tenet do. Abb.poſt do.Ant.in.viij.col.in.c.verũ.de for.compet.
8 ¶ †Limita tertiò.niſi cleric. detineretur oppreſſus per vim in vno caſtro:non vt ſibi fiat iniuria.ita expreſsè In
9 no.hîc,quẽ ſequũtur doc.&.d.Car.in.d.cle.j. ¶ †Quar. limita.niſi fieret violentia clerico propter recuperationem rei ablatæ:etiã ſi inferat violentiã clerico. Inno,hîc per.c.olim.el.j.de reſti.ſpo.&.d.Cardin.in.d.cle.j. Imo. Gui. de monte lau.in.d. cle.j. qđ ſi clericus emphyteota non vult ſoluere armata manu.poterit dñs eum repelle-
10 re. ¶ †Quintò limita.niſi clericus detineatur clauſus in vna camera:nõ vt inferatur ſibi vis:ſedvt detegatur eius verecũdia.ita tenet Inno.hîc,&. ſequũtur do. Ant.& Io.
11 de lig.hîc &.d.Car.in.d.cle.j.in.vij.q. ¶ †Sextò limitavt non habeat locũ in inſequente clericũ.glo.eſt in.c. fœlicis.in ver.ſecundo modo.de pœnis.in.vj.& eam approbant doc.ibi quos refert Do.in.j.col. ¶ †Septimò limi-
12 ta in inſultante clericũ:dũmodò nõ percutiat.Arc.in.c.
13 qui bona.§.ſi ergo.in.xij.col.xvij.q.j. ¶ †Octauò & vltimò.niſi fieret iniuria verbis.Ita limitat Do.in.c.diſpenſatio.in.vij.notabili.xliij.diſt.quid ſi quis percutiat cleri cum pede,vel cubito.glo.in.d.c.ſi quis ſuadente.d.Ant. in.c.ſi.in.ij.colũ.de dona. format iſtud dubiũ.quia facit dubium:quia ille qui tenetur aliquid facere manibus,nõ põt aliter facere.glo.in.c.vt circa.in verbo corporali.de ele.in.vj. vbi manibus tenetur quis tangere ſcripturam: nõ pede,vel cubito.&.c.ſi quis ſuadente.dicit manus. ergo &c.Reſponde ꝙ ſubiecta materia hîc patitur extẽſionem:ſed non ibi.quia ſingula mẽbra ſingula habent officia.vide do.Ant.in.d.c.ſi.

¶ *CAP. XXX.*

Quod in dubiis. Excõmunicatus iurat ſtare mandatis eccleſiæ:nõ tñ eſt ei ante omnia cõmunicandũ. Hoc primò. Nullus ex cõmunicatis cõmunicare debet:niſi ſit de perſonis exceptis.aliàs communicans põt excõmunicari etiã maiori;quã ſtatim incurret, ſi excõmunicatio lata eſſet in participantes excõicato.h.d. ¶ Not.primò regulam ꝙ non eſt cõmunicandum excõmunicato ante abſolutionẽ quãtuncũq; ſit contritus, & paratus ſatisfacere mandatis eccleſię. Adidem .c.cũ deſideres.&.c.à nobis. ſ.eod.ex quo text.collige verba. dic ꝙ vbi eſt data certa forma ad vnum,requiritur quòd etiam ſeruetur omnis qualitas in ea requiſita. Adduco in ſimili text.bonũ in.c. cõmiſſa. de elect.in. vj. vbi requiritur ꝙ tranſeat totus annus integer. Ad idem facit.c.cũ dilecta.de reſcript.& c.cui de mõ ſacerdotali.de præben.in.vj. ¶ Not.ꝙ parti cipans cũ excõicato, admonitus non deſiſtens debet excõmunicari. ¶ Oppoſi.de text.ſ.c.proxim.quòd eoipſo ꝙ loquitur cũ excõicato,incurrit excommunicationem minorem. Sed doctor. dicunt ꝙ intelligitur de maiori. ¶ Vltimò no.ꝙ quando aliquis eſt excõmunicatus cum ſuis participibus:illi ſunt ſtatim excõmunicati. Item opponitur ꝙ hîc text.eſt ſibi contrarius in verſic.*illi autem*. in verſi.*ſecus*.

¶ *CAP. XXXI.*

Nter alia. Excommunicatis cõicare tenetur qui prius ei obligati ſunt:alij non tenẽtur,licet poſſint interdum.h.d. ¶ Not.ibi.*vt agitur*. ꝙ ad eum ſpectat declaratio iuris qui ipm condidit.& concord.ſunt in glo.hoc limita verum de interpretatione vniuerſali:ſed de particulari ſecus.quia iudex,vel doctor poterit interpretari legem in cauſa vertente coram eo:fuit ſingulare dictum Inn.in.c.cũ ſpecialis.in glo.quæ incipit iſte recuſans. in fi.ſ.de app. ꝙ dictũ pro valde notabili allegat do.Ab.in. c.cùm veniſſent. in iiij.col.de iudic.& in.c.ij.in.j.notabili.de iuramento calumn.in.c.capellanus.in.j.col. de ferijs. in.c.inter alia de immu.eccl.in.c.j.de conſtit.& Imo.ibi.in.iij.col.& idem Imo.in.c.veniens.in.vj.col.de renũ. Et Pet. de anc.in repe.c.j.in.j.notab.de conſtitu. ¶ No.vlterius ꝙ vxor,filij & mercennarij, non ſolũ poſſunt cũ excõmunicato cõmunicare,ſed etiã tenentur.ſecus in fratribus,& alijs collateralibus.Et not.ex eodem tex.iuncto.c.præcedenti.ꝙ vnum verbũ

a ¶ Dimittit ire,Ad de hic quę notaui, ſ.e.c.j.in.,no,quia præſtant argumẽtum ad hoc.

vnũ verbũ in vna limitatione põt capi,ppriè quãtũ ad quaſdã perſonas.ita notãter notat hîc.d.Abb.eſſe valde nota.ad ſtatuta.tu allega.tex.optimũ cũ gl.ĩ.c. ab ex excõicato.de reſcr.vbi clauſula ſi ita eſt,referẽdo ad ex cõmunicatorẽ:eſt monitio:& ad alios importat cõditionẽ.& vide gl.in verbo legauit.ĩ.c.raynald⁹.de teſta. Et vide tex.& ibi do.Abb.in.c.magnę.ſ.de voto.& gl. ij.in.l.Plauti⁹.ff.de procu.tex.optimũ in.c.cũ dilectus. de conſue.& ita notat Hoſtiẽ.in.c.plerunq;.de reſcrip.
a ¶ Nunquid maritus excõicatusª poſsit repetere vxorẽ ſuã in iudicio.Hoſt.in ſumma dicit ꝙ põt.ĩ ti.de reſti. 1
ſpo.in.§.qn̄ facienda.ver.quid ſivir.p iſtũ tex.Cõtrariũ eſt verũ.glo.magna.in.c.qn̄ multas.xj.q.iij.in ver.vxorem.Mouet per tex.in.c.intelleximꝰ.de iudi. ſubdit tñ illa gl.ꝙ iudex ipſe debet cõpellere ex officio ſuo vt reuertaſ.& cũ illa trãſit do.Abb.Vltra gl.do. Abb. adde Spec.in tit.de petito.& poſſeſſo.§.j.ver.de ipſis. Idẽ tenet do.An.poſt Io.cal.in.c.ſuper ſpoliatiõe. in.iiij.col. dę ordi.cog.& do.Abb.in.c.intelleximꝰ.in.iiij.colũ.de iudi.& in.c.ex inſinuatione.in.j.col.de ,pcu.& in.c.qn̄ frequẽter.in.§.in alijs.in.iij.col.vt lite nõ conte.probat in ſimili:ꝺa quis põt ſpoliare excõmunicatũ ſi ſpoliatꝰ nõ põt repetere aliter.glo.in.c.in nomine dñi.xxiij.di. & in.d.c.ex inſinuatione. ꝙ excõmunicatus ſpoliatus nõ audiť in iudicio. ¶ Vtrũ debitor excõmunicati teneať ſoluere pẽdẽte excõicatione.Inn. in.c. veritatis.in ij.col.de dolo & contu.dicit ꝙ ſic.Et mouet per iſtum tex.ꝺa obligatus ad faciendũ aliquid excõicato,nõ cenſetur liberatꝰ per ſuperueniẽtiã excõicationis. Et hanc partẽ tenet etiã Archi.in.c.nos ſanctorũ.xv.q.vj. Contrariũ eſt verũ ſecũdũ.d.Ab.hîc.Et allegat glo.ordi.in præalle.c.nos ſanctorũ.ģ gl.eſt addit.& Hoſt.do.Ant. & do.Abb.in.xxj.colũ.ver.circa primũ mẽbrũ.in.d.c. veritatis,hãc partẽ tenẽt Abb.& Ana.in.c.fi.ſ.de hęre. & do.Abb.in.c.fi.ſ.de prębẽ.& Bal.in.c. intelleximus. in.j.col.de iud.Et dicit de hoc eſſe tex.ſing.ĩ.c.j.in ver. hîc finiť lex.in vſibus feudorũ.vbi eſt tex. ꝙ vaſallus q iurauit nõ teneť defendere dñm excõicatũ : & ſi dicať ꝙ nõ liberať ab obligatiõe:eſt verũ.ſed differt ſolutio. Et ſi dicať.ꝙ qui erat obligatꝰ ante excõicationẽ, nõ liberať per ſuperueniẽtiã excõicationis: dic eſſe verũ in aſtrictis obligato.& docto.dicũt qđ eſt ſpeciale in iſtis aſtrictis:qui inueniunť in hoc tex.Et limita hanc materiã.dummodò iſte debitor deponat debitũ. Ita tenet gl.expreſsè in.d.c.nos.ſanctorũ. Adde do.Abb. in.d.c. veritatis.& Abb.& Ana.in.d.c.ſi.de hære. ꝙ debet de ponere in menſa alicuius mercatoris.

SVMMARIVM.

1 *Clericus recipiẽs ordinẽ excõmunicatus, qua pœna punitur?*
2 *Excommunicatio non impedit ingreſſum religionis.*
3 *Percutiens clericum ſi deſtrueret vngulam, nũquid dicatur exceſſus enormis?*
4 *Digitus,an ſit membrum?*
5 *Et dicit digitum non eſſe membrum. quod tamen limitat ſex modis: vt hîc.6.7.8 .Et verſi.quintò limita.nu.9.*
10 *Caput an ſit membrum,vel mamilla.11.*
12 *Mutilatio quid ſit,qualiter inducitur?*
13 *Et ſi dubitatur quando læſio dicatur enormis,ſtatur arbitrio iudicis.*
14 *Facere contra legem ex contemptu,quando quis dicatur?*
15 *Monachus,ſi percutiat alium monachum extra eccleſiã: quis poterit cum abſoluere?*

¶ *CAP. XXXII.*

Cum illorum. Si excõicatus pro violenta manuũ iniectiõe ſciẽter recipit ordinẽ ſi clericus ſecularis eſt, perpetuò deponitur.Si religioſus,ab ordinibus ſuſpẽ-
2 ditur.& qui ignorat ius,vel factũ ſi ſic excõmunicatus ordinatꝰ fuit,cũ eo Papa diſpẽſat:ſi eſt clericꝰ ſecularis. Si eſt religioſus,prælatus ſuus cũ eo diſpẽſat:ſi ignorãtia fuit ,pbabilis:niſi factũ fuerit enorme.h.d. ¶ No.ſe cũdũ do.Ab.regulã generalẽ.quòd excõmunicatus ,p percuſsione clerici teneť ire Romã.& ponitverſus Hoſti.in ſumma eod.ti-§.j.verſi.ſunt etiã caſus.vj.Regula, mors,hoſtis,officialis,deliciosus,ſiops,ſenex, egerq; ſodalis,ianitor aſtrictus,dubiꝰcauſę leuis , cœcus debilis abſolui ſine ſumma mereť.atrocesverò ſoli Papę reſeruãtur. ¶ †No.in verbo.*primos*.pœnã clerici recipiẽtis ordinẽ.dũ eſt excõicatꝰ.Nã eſt perpetuò depoſitus. & habet locũ: ſiue ſit excõicatio papalis,ſiue nõ. Ita dicit Ioã.an.& allegat tex.in.c.ij.&.iij.de cleri.excõ.mi.& in c.j.&.ij.de eo q fur.ordi.ſuſce. ¶ No.ꝙ verbũ in perpetuũ.excludit omnẽ diſpẽſationẽ:& hîc videť tex.,p illa gl.ſingulari in ver. ppetuò.in.c.cupiẽtes.§.de elec.ĩ.vj. ꝙ vbi ponif verbũ perpetuò,vel irrecuperabiliter, nõ eſt pmiſſa diſpẽſatio de eẽ.ita tenet Ioã.an.in.c.ſuper eo.de rap.Et ibi do.Ab.Idẽ ſi diceref.oĩno.d. Ab.in.c. j.de accu. ¶ No.inver.*quibus*.ꝙ poteſtas diſpẽſandi eſt maior ģ poteſtas abſoluẽdi.ꝺa Papa dicit ꝙ Archiepi nõ poſſunt abſoluere.ergo nec diſpẽſare.& nõ ſequif. aliqs põt abſoluere:ergo & diſpẽſare. ſed ecõuerſo bñ põt. ¶ No.ibi.*nos tamen*. Et tene mẽti ꝙ põt Abbas ab ſoluere monachũ excõicatũ añ ingreſſum. & ꝑ hoc ex tẽdiť.c.monachi.ſ.e.videlicet ꝙ Ab.põt abſoluere monachos ,pcutiẽtes ſe in eccleſiaſtico clauſtro.Idẽ ſi aliqs eſt excõicatꝰ añ monachatũ.& do.Ab.intelligit de excõicatiõe ,p violẽta manuũ iniectione,& nõ de alia.Et fic iſte tex.,pbat vnũ quod eſt ſingulare.ꝙſi aliqs ,pcuſſiſſet clericũ ſecularẽ añ ingreſſum,Abbas poterit abſoluere,ſi ingrediť.Et hoc ſpeciale fauore religionis.ſe
a cus ſi ,pcuſsiſſet poſt ingreſſum.ꝺa tũc clericũ ſecularẽ Ab.nõ poterit abſoluere. ¶ No.ſcđm.d.Ab.ꝙ vbi dať gratia,vel priuilegiũ ad abſoluendũ ſubditos excõicatos,nõ extẽdiť ad excõicationẽ incurſam antèquã eſſet ſubditꝰ.ꝺa tex.dicit:*indulgemus*. Et ſic cõcedit ſpeciale priuilegiũ abbati.ergo in cõtrariũ eſt ius cõe.d.Ab.nihil alle.Pro hoc facit:ꝺa qualitas adiecta verbo,intelligiť ſcđm tps verbi.caſus eſt in.l.in delictis.§.ſi extraneꝰ. ff.de noxalibꝰ.vbi dicebať.ſi ſeruꝰ ſciẽte dño dedit dãnũ,dominꝰ tenetur:ſed ſi ego facio ꝙ aliqs ſeruꝰ dedit dãnũ q poſteà efficiť ſeruꝰ meꝰ:videť ꝙ hoc habebit ſoluere.Nã clauſula verificať:ꝺa ego q ſum dominꝰ,ſcio ſeruũ meũ dediſſe dãnũ.tñ Iuriſcõſultꝰ dicit ꝙ oportet ꝙ tpe dãni fuiſſem dñs.ergo tpe excõicationis oportebit ꝙ ſit monachꝰ. ¶ No.ibi.*religionis habitum*.tex.ſingulare.† ꝙ excõicatio nõ impediť ingreſſum religiõis, neq; ,pfeſsionẽ.ꝺa hîc dicebať ꝙ exiſtẽtes in ſeculo,& fugiẽtes ad religionẽ poterũt abſolui.ergo tenuit ,pfeſsio.& adde Spe.in ti.de reg.in fi.Et iſtũ tex.põderat hîc Spec. in.c.j.de ſpõſa.in prin.verſi.ſed nũqd.do.Car.cõſuluit ĩ cõſilio qđ incipit.L.monialis.ſ. Benedicti.Et iſtũ tex. põderat Ioã.an.in.c.nobis.paulò poſt principiũ.de iure patro.& do.Ab.in.c.ex publico.in.ij.colũ.de cõuer. cõiug.& in.c.ſignificaſti.de eo qui duxit in matri.& in c.veritatis.in.xvij.co.de dolo & cõtu.Et oẽs illi allegãt hũc tex.,p ſingulari. Tñ malè facit Ab. recipiẽdo ipm niſi priꝰ abſoluať.Arc.in.c.monaſteria.xviij.q.ij. Limita hũc tex.ſingu.eſſe verũ.qn̄ ille ingrediť monaſteriũ, & Ab.ſimpliciter recipit.ſecꝰ ſi recipereť ,pter reſcriptũ:ꝺa reſcriptũ reddiť nullũ.Ita tenet Cal.in ti.de reſcri.cõſi.iiij.& in ti.de regu.conſi.xxiiij.quòd nõ tenet ,pfeſsio excõmunicati emiſſa de mãdato Papę. ꝺa reſcriptũ eſt nullũ:ergo & ,pfeſsio.c.j.de reſcri.in.vj.Limita hãc limitationẽ:quãdo prælatꝰ recipit eũ principaliter virtute reſcripti,Secus ſi Abbas diceret ſe aliãs recepturũ.Ita limitat Gaſpar.Cal.in.d.c.ſignificaſti.&

a ¶ Excommunicatus.Quando excõmunicatus ſpoliatusposſsit petere ſe reſtitui,videplenè per eundẽ Feli. in c.dilectus.el.j.col. pe.ver.not.ꝙ excõmunicatus .ă. de reſcrip.

8 ¶ A Equitas. Adq etiam in contractibus ęquitas præfertur rigori.l.fin. & ibi no,Bal.C.de reſcind. vend. Itē adde q vbi gl. vel aliquis doct. refert plures opiniones, vltima ſemper dicitur approbata, vt habetē per Bar. in.l. bona fides,ff. depoſi. tamē quādo prima opi. ſapit æquitatē vltra rigorē, tūc prima cenſetur approbata, ita Franciſ. aret. in conſi,clxiij. col. vij, allegat ad hoc pro nota. gl. in.l.ſi cū exceptione .§. fedſi quis.ff. quod me. cau, & adde q etiam in ſpectantibus ad forū canonicum attendim⁹ ius ciuile, quando ſapit æquitatem, & non ius canoni cum, quādo ſapit rigorē. ita Archi. in.c. q à patribus. lxxxv. diſt.

b ¶ Atrox. quę dicatur atrox iniuria, adde vt per Alex. de imo. in conſi.xcix. col.j. ver. capio primū. in.f. vol.& in conſil. ccvj. col. j. in fi. in.ij. vol.& ibi quæ dicaſ graues,& quę grauiſsima.& adde q iniuria quę fit per malē dictū, in ſpē dicitur magis atrox cū quæ fit in genere. ita Soci. in conſi. cx viij. col. j. in primo vol.& adde quod iniuria realis dicit maior quā verbalis. ita Areti. in ſuo conſi. xxxiiij.

c ¶ Atrocitas delicti. Videad hoc quæ notantur per Parneap. in ſuo tracta. ſyndi. in ver. compoſitio. §. quia plures.

ibi refert do. Iac. zoch. & dicit q. c. j. de reſcri. allegatū per Io. cal. patrē ſuum nō probat. ¶ Not. q exceſſus in eō, vel abbatē dicitur enormis: etiā ſi nō feciſſet ſanguinē: quantūcunq; excedat percutiēs eō. m. in clemē. i. de pœnis. ¶ No. caſum hīc. in quo Abbas diſpenſat cū irregulari. qn̄ recepit ordines ductus probabili ignorātia. Et no. qđ facilius excuſatur ab ignorātia iuris clericus regularis q̄ ſecularis. & adde vltra doc. tex. in. c. qñ de ſimonia. & ibi Ana. Vltimò no. q in facto antiquo & proprio nō admittit ignorantia: videlicet qn̄ factū eſt notabile & iſtū tex. appellat ſingularem in. c. tanta. de exceſſi. præla. ¶ Itē probat q allegans ignorantiam iuris qn̄ eſt diſcretus, nō excuſatur. qa ruſticus excuſat propter ignorantiā. ſecus ſi eſt ruſticus ſagax. glo. in. l. athletas. ff. de his q notā. infa. ¶ In gl. in ver. *ordinibus*. No. in prin. q ſuſpēſus depoſit⁹ ab ordine ſimpliciter, intelligit depoſitus ab officio. & bene facit. qa ſublato principali eſt ſublatum acceſſoriū. vide aliā gl. in cle. j. in ver. ſuſpenſos. de pœnis. De iſta materia vide gl. fi. & ibi doc. in. c. paſtoralis. de appell. do. An. & doc. in. c. cū dilecti. vbi bonā gl. de conſue. & do. Car. in cle. j. de pœnis. in. ix. q. ¶ In gl. in ver. *rigorem*. ibi. *præfertur*. &c. No. q æquitas [a] præferē rigori. & vide Archi. xlv. di. c. diſciplina. qui dicit q æquitas eſt iuſtitia dulcedine miſericordiæ tēperata. Et no. q illud qđ dicitur q æquitas præferē rigori: vt in. c. fi. de tranſac. hoc eſt verū. qn̄ æquitas eſt ſcripta: qa præferē. Sed ſi nō eſt ſcripta, nō præferē. ita dicit Ant. in. c. j. in. vij. col. de cōſti. Secūdò limita. niſi eſſet ſcripta æquitas in vno. c. & in alio eſſet rigor. & rigor eſſet in cōſtitutione poſteriori. gl. ſolennis quā ponderat Imo. ibi in. viij. col. in. c. extirpandę. §. quia verò in ver. priuatū. ſ. de prębē. & de hac materia per do. Ant. A bb. & Imo. in. d. c. fi. de trāſac. per Bal. & Sal. in. l. placuit. C. de iudi. per Bar. in. l. fideiuſſor. §. quędam. ff. mādati. per Roma. in repe. rubricæ. ff. de arbi. in. j. col. & Ang. in. l. ſequiſ. §. ſi aūt. ff. de vſucap. ¶ Glo. in ver. *fauorem*. ibi. *iure communi*. gl. malē loquiſ. qa imò illud eſt ius nouū. Non ob. c. ſcripturę. qa loquiſ de ſatiſſactione: q̄ pertinet ad ipſum dām. Sed hīc loquiſ in abſolutione in forma eccleſiæ: q̄ eſt reſeruata ipſi abbati: in qua requirit certa forma. ¶ In glo. in ver. *membri*. ibi. *inter membrū & membrū*. doc. approbāt gl. ¶ Quærit Hoſt. quid ſi † percutiēs deſtrueret vngulā, nunqd dicatur enormis exceſſus. c. fi. de corpo. vitia. facit q nō tñ dicit q an & qn̄ ſit enormis exceſſus. q hoc eſt relinquendū arbitrio iudicis: vtrū ſit enormis. Et ſequūtur cæteri. d. Abb. miraſ q iſti velint q vngula ſit mēbrū: ſiue loquamur largè, ſiue largiſsimè. qa membrū dicit illud qđ habet aliquod officiū ſtrictè: ſed largè mēbrū eſt pars mēbri. vt eſt digit⁹: qui eſt pars manus. allegat Bar. in. l. ij. ff. de publi. iudi. Et dicit not. q eſt differētia inter mutationē, & mutilationē membri. & quęlibet iſtarū cauſat irregularitatē. Et ſic videſ tangere tria: videlicet ad primū: quid ſit mēbrū in corpore hominis. Et † vtrū digitus ſit mēbrū. & ad primū & ſecūdū vide Bal. in. l. eos. in. iij. col. ver. quęro quid eſt mēbrū. C. de accu. & in. c. j. in ver. de mēbro. in. ij. col. in tit. de noua forma fidelitatis. & in. l. data opera. in. xxij. col. C. q accuſa. nō poſ. Et videſ cōcordare cū dictis Bar. in. l. ij. de pub. iudi. ¶ Et not. limitationes. † q digitus nō ſit mēbrū. primò niſi eſſet notabilis artifex, qui vteretur polīce. puta í pictore qa quò ad effectū eſt ac ſi abſcinderet totā manū. ita cōſuluit Bar. quē refert Ana. in. c. cū ex iniuncto. in. iij. char. de hęre. & ita dicit fuiſſe iudicatū Bononię. ¶ Secūdò limita. † niſi eſſemus in materia larga. puta iurauí non eſſe in conſilio in quo tractareť de mutilādo mēbrū: & fui in cōſi. in quo tractabatur de mutilatiōe digiti, an ſim periur⁹. Bal. q ſic in. c. ego. em̄. de iureiu. ſecus in ſtatutis. qa nō eſt mēbrū ſecūdū aduocatos. ¶ † Tertiò limita. vbi lex vel ſtatutū loquerē de effuſione ſanguinis vel mutilatione membri. de hoc eſt tex. hīc. & colligiť ex dictis dñi Ab. hīc. in verſi. *membri*. ¶ † Quartò limita. vbi ſtatutū imponeret pœnā mutilationis membri. qa tūc poterit iudex facere vt digit⁹ abſcindaſ. qa tūc man⁹ debilitaſ. Bal. in. c. j. de noua forma fidelitatis. ¶ Quintò limita. vbi appareret de mēte ſtatuētis. exemplū. Quicūq; offenderit aliquē in mēbro, in eodē puniaſ. Et mutilaui digitū vni: ita mihi mutilabiſ. ita Bar. in. l. ij. de publicis iudi. Cōtrariū voluit Bar. expreſsè. in. l. nō ſunt liberi. ff. de ſtat. homi. Et credo q iſta pars ſit verior. ¶ † Sextò poteſt limitari. ſi ſtatutū poneret verbū aliquod mēbrū: qa intelligiť de quolibet. per gl. in cle. j. in ver. aliqua. de for. cōpe. tñ hoc nō affirmo. ¶ † Itē appellatiōe mēbrorū nō venit caput. ita tenet Domi. in. c. j. xij. diſt. pōt cōfirmari per ſimile. qa appellatiōe dignitatū nō venit Epiſcopatus: qa eſt culmē dignitatum: ita caput eſt prīcipalior pars corporis. Quid de barba: an ſit mēbrū. Bal. tenet q ſic. in. l. reos. in. iij. col. C. de accu. qa habet officiū vt decoret corpus. cōtrariū tenet Bal. in. d. l. data opera. in. xxij. colū. qui accuſare nō poſſunt. Et intellige hoc: vt dicit Imo. in. d. l. ij. de pub. iu. & allegat tex. in. c. j. in ver. barba. expilatū. de pace tenē. ¶ † Itē mamilla í muliere eſt mēbrū: ſec⁹ in homine. Bal. in. d. l. data opera. in. xij. co. ¶ Quid de dente. vide Bart. in cōſilio ſtatuto cauet de pœna pcutiētis. & Imo. in. d. l. ij. de publicis iudi. & Ange. in. §. pe. í auf. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. fiāt. Et Bal. in. d. l. nō ſunt liberi. de ſta. ho. Et cōcludit nō eſſe mēbrū. per tex. in. l. ſi cui dens. ff. de edil. edic. vbi ſeruⁿ carēs dēte, nō dicit morboſus. & dicit ille tex. q ſenex carēs dente nō dicit infirmus. & ſic cōtra do. Ab. in. c. magnę. in. j. col. de voto. q dicit q ſenect⁹ dicit infirmitas. ¶ † Inquātū do. Ab. dicit q mutilatio eſt qn̄ mēbrū nō in totū abſcindit, ſed detrūcaſ. qn̄ in totū abſcindit nō eſt verū. qa iſta nō differūt. qa mutilatio eſt etiā in totū abſciſio. ¶ Et adde gl. ſi. in. c. accuſaſti. de accu. q̄ dicit q debilitatio nō facit quē irregularē. & ibi do. Ab. reprobat illā gl. & ſic eſt ſibi cōtrarius ibi. & hīc. Sed pōt ſaluari dictū per. l. ſi fugitiui. C. de ſer. fugi. ibi. pede amputeť, aut debiliteť. & vnū tene mēti. q clericus debilitās aliquē aliquo mēbro, nō eſt irregularis. Ioā. cal. in. c. j. q clerici vel vouē. d. Car. dicit ibi q putat hāc ſententiā verā: tñ tutius eſt petere diſpēſationē. do. Ab. ibi tenet q nō incurriť irregularitas. ¶ In ea gl. ibi. *relinquitur arbitrio iudicis*. Not. vltra doct. quia valde ſingularis eſt quia † qn̄ dubitaſ qn̄ dicaſ enormis lęſio: ſtaſ arbitrio iudicis vel leue, vel nephādū. Et eodē modo quę dicaſ atrox iniuria, taxaſ quo ad perſonā arbitrio iudicis. & iſtā gl. valde no. *Spe.* in ti. de le. §. nūc tractem⁹. ver. quę dicatur atrox. [b] & ibi dicit quòd excepto homicidio & mēbri mutilatio oīs alia iniuria eſt taxāda arbitrio iudicis. vide Bar. in. l. leuia. ff. de accuſa. Et dicas q iudex ipſe arbitrabiť ex dictis doc. & legib⁹. q̄ dicať atrox iniuria. adde vnā glo. inſti. de iniurijs. §. atrox. & qđ dicatur grauevel enorme delictū. vide gl. in. l. j. ff. de cuſto. reo. & in. l. j. ff. de requirē. reis. & in. l. ea quę. in prin. ff. de regu. iur. in. c. quiſquis. ij. q. viij. Domi. in. c. j. xiij. diſt. latè Sali. in. l. nō ideò minus. in. vj. col. C. de accu. & in. l. j. C. de requirē. rei. per Bal. in. c. at ſi clerici. in. vj. co. de iud. & ibi do. Abb. in. xviij. col. & Bar. in. l. nō ſolūm. §. ſi mādato. ff. de iniurijs. & in. d. l. leuia. ff. de accu. In ea glo. in fi. Not. ſingulariter ad pximè dicta q omnis exceſſus notorius dicit grauis: ergo nullū delictū notoriū poterit dici leue. Et iſtud pōderat do. Abb. Et in quo cōſtet atrocitas [c] delicti conſideratur qualitas perſonę. gloſſ. hīc in verſiculo. *in epiſcopum*. cum ſuis concordantijs. q̄ per hoc ſit expedita. ¶ Glo. in verſi. *effuſionem*. in prin. Not. q nō omnis quantitas ſanguinis cauſat percuſſionem. ſed

nem. ſed attenditur cauſa ex qua quantitas eſt: puta ex percuſsione graui. ſecus ſi ex leui: puta in atrocib⁹. Sed ſi percuſsio eſt grauis ſine effuſione ſanguinis, eſt grauis, ſeu graue crimen. Et dicit do. Ab. caueat prælatus ne taxet crimē leue quod eſt graue. ¶ In eadē in fi. tene mēti. qa ſingularis eſt ad intellectū ſtatutorū, & ad libellos ſaluādos & c. q verbū effuſio denotat abundātiā & hāc gl. allegat Bal. in. l. fi. C. de ædi. act. q vbi fit mentio de vulnere, nō intelligiť de quolibet vulnuſculo [a]. ¶ In gl. in ver. *proprium*. in prin. ſi A bb. eſt in loco, & locus eſt cōſuetus regi per abbatē, nō poterit prior abſoluere: etiā ſi Abbas abſens eſſet rediturus in breui. ¶ In ea. in fi. Quid de epīs templarijs dicam. in. c. canonicaj. eo. ſ. ¶ In gl. in ver. *paßus*. in fi. reſponſio gl. nō eſt bona: ſed alia ratio, qn̄ actor nō ſequiť forū rei. quoniā ex iniuria facta clerico fit iniuriarū actio. ¶ In gloſ. in ver. *in contemptū*. hīc eſt gl. q̄ vult † q quoties quis venit cōtra legē ſcienter, dicitur facere ex contemptu. Et hoc reſtringit qn̄ facit contra legē quę eſt præcepti, & ſciēter. gl. eſt hīc aurea & ſingularis. intātū q nō admittitur probatio in cōtrariū cū concor. vide quæ dixi in rubrica. ſ. de clādeſti. deſponſa. In glo. in ver. *diſpenſare*. ſpeciale eſt hīc. qa regulariter diſpenſatio cōpetit epō. & ad hoc allegať per doc. Sed voluerūt allegare doctrinam Inn. in. c. ij. de eo qui fur. ordi. ſuſce. & dixi in. c. ſuper eo. ſ. eo. ¶ Et limita. niſi eſſet Abb. qui haberet iuriſdictionē quaſi epiſcopalē. Et de iſta limitatione vide in. d. c. ſuper eo. ¶ In gl. fi. contrariū de quo in gl. pcedit qn̄ ſumus in eo quí pœnitētiali. ſed in foro cōtētioſo nō ſtatur dicto ſuo. qa habet pręſumptionē contra ſe. ¶ Quærit hīc Hoſt. quid ſi † monachus percutiat aliū monachum extra clauſtrū? dicit q nō poterit per abbatem abſoluti: ſed Epiſcopus abſoluet eū. tamen docto. tenent q Abbas abſoluit. Io. and. dicit q multi ad cautelam relinquunt diſpenſationem epiſcopo.

¶ *CAP. XXXIII.*

DE monialibus. Epiſcopi ab ſoluunt moniales pro violenta manus iniectione. ¶ No. monialē, vel cōuerſum gaudere priuilegio clericali. Et ex hoc inferť q priuilegiū canonis nō cōcernit principaliter charactērem ordinis: qa in pfeſsione non imprimiť character. Io. an. in. c. porrectū. de reg. Et infert q illud priuilegiū concernit perſonas omnino eccleſiaſticas in totū Deo irreuocabiliter dedicatas. ¶ Tertiò inferť q verbum cleric⁹. cōprehendit monialē: vel appellatiōe monachorū veniūt moniales. & qđ vbicūq; lex dirigit verbū ad maſculnū, ſi materia eſt pportionabilis, cōprehendiť etiā fœmininū. hoc pbat hęc litera in verbo. *monachū*. iūcto. c. ſi qs ſuadēte. Et quid ī ſtatuto, [b] an appellatiōe maſculi veniat fœmina. Regulariter maſcu. cōcipit fœmini. l. j. & ij. ff. de ver. ſig. gl. in cle. j. in ver. homines. de elec. De hac materia vide Bar. latè in. d. l. j. & l. l. ſi qs in tantā. C. vnde vi. ¶ Opponiť de auf. diaconiſſam. C. de epi. & cle. vbi mulier dicit diaconiſſa; ergo &c, p qđ videť q mulier poſsit habere ordinē ſacrū cōtra. c. ſi qua mulier. xxiij. q. ij. vide gl. in. c. diaconiſſam. xxvij. q. j. q̄ dicit q moniales aliqn̄ legūt epiſtolā, vel euāgeliū & tñ nō hnt ordinē. [c] Adde Pau. de leaza. in cōmēto. c. ſi cele brat. in. vij. col. de clerico excōi. miniſtrā. ¶ Sed an maſculinū cōcipiat fœmininū. vide in. l. j. ff. de pac. í. l. oēs populi. ff. de iuſt. & iure. in. vj. q. in. l. Plauti⁹. ff. de auro & arg. leg. Bal. in. l. quicūq; in. iij. col. C. de ſeruis fugi. in. l. multis. ff. de ſtatu hominū. in. l. ſi ſeru⁹. C. cōmu. de ſucceſsio. in. l. gallus. in principio, in vlt. col. de liber & poſthu. in. l. tres fratres. ff. de pac. Vide do. Car. in cle. j. in. ij. col. cū duab⁹ ſequētibus. & ibi eſt gl. de ele. in cle. j. vbi latè in. v. opp. de conſan. & affini. & in cle. j. in. v. q. de reſcri. & in cle. j. í. ij. q. de ſepu. & in cle. j. í. vij. q. de regu. & in cle. j. in. v. q. prin. de priuile. do. poſt. glo. in. c. generi. in. iiij. col. de elec. in. vj. & in. c. cūm in multis. in j. q. de reſcrip. eodē libro. & latè in. c. vbicunq; per illū tex. de pœnis. eodē lib. Latè Pet. de ancha. in repe. c. j. in in. xlv. char. verſi. quęro vlterius. de cōſti. Archi. latiſsi mè vltra oēs. in. c. fi quis ſuadēte. xvij. q. iiij. glo. in. c. hęc imago. xxxiij. q. v. *Spe.* de reſcri. pręſenta. §. fi. poſt principiū. ver. ſed quęritur vlterius. & in ti. de diſputa. & alle. §. poſt hoc. in prin. Imo. latiſsimè. in. l. ſi ita ſcriptum. de leg. ij. & glo. & ibi Bal. in. l. quiſquis. C. ad. l. iul. maie. Bal. in. l. ij. in. ij. col. C. de iure emphy. vbi dicit q inueſtitura facta nobili de vna domo, cōprehēdit fœminas. Limita. niſi ſint maritatę. Bal. in. l. j. C. de priu. ſchola. libro. x. Et de materia: an maſculinū &c. per Bal. in. l. fin. C. qui admit. per Ro. in. l. j. ad ſille. ¶ In gl. j. ibi. *non exemptas*. Not. glo. q Eps poteſt abſoluere moniales exemptas. & ratio eſt: qa ipſarum monaſterium ſatis dicitur in dicœceſi. vide glo. in cle. j. in ver. aui. de exceſsi. prælato. q quando lex loquitur de exiſtentibus in dicœcel. extenditur ad exemptos. Secus ſi dicat de ſubditis. & idē do. Abb. hīc.

SVMMARIVM.

1 *Percutiens clericum hæreticum, eſt excommunicatus.*
2 *Contractus factus per excommunicatum, pendente excommunicatione an valeat.*
3 *Actus ſpirituales, an poſſint geri per excommunicatum? numero 4.*
5 *Alienatio rerum eccleſiæ facta per excommunicatum tenet & omnis contractus. nu. 6.*
7 *Excommunicatus occultè, an poſſit alium excommunicare.*

¶ *CAP. XXXIIII.*

SI verè. Cōtractus qui etiā ſine cōmunione explicari non pōt nō diſſoluiť per ſuperueniētiā excōicationis in eū q tenet aliq dſtare nō excōmunicato. Hoc dicit ſcdm dominū Abbatē. ¶ Nota quòd ab excōicato licitè debitū exigitur. Ita tex. no. hic. & ita not. plenè in. c. intelleximus. ſuprà de iudi. Ad idē tex. in. c. cū inter de excep. quòd in odiū excōmunicati dicit ipſe eſſe í iudicio ſi cōueniť. ¶ No. quòd excōmunicatio ſuperueniēs in famulū cōductitū, nō impedit obligationem. Et ſic eſt extēſio cōueſionis ad. c. inter alia. ſupra eodē. ¶ Nota quòd loquens cū hęretico, eſt excōmunicatus. cū hęreticus ſit excommunicatus. in. c. excōmunicamus. el grāde. ſuprà de hę re. ¶ † Nota quòd percutiēs clericū hæreticū eſt excō municatus. ita ſingulariter voluit Inno. hīc. Et dicebat quidā p̄ceptor meus quòd quoties legebat hoc dictū, reputabat illud pro ſing. & ſequiť domin⁹ Ant. in. c. cō tingitj. eodē. tamē percutiens clericū excōmunicatum eſt excōmunicatus. vt pōderaui in. c. j. §. eodē. vnde Gui. de monte Lau. dicit cōtra electū in papā poſſe opponi crimen hęreſis. in clemen. ne Romani. §. cæterū. de ele. tamen domi. Cardi. ibi nō tenet hoc dictum generaliter. ¶ Not. quòd exiſtens in loco alicui ſubiecto, largè dicitur de eiusfamilia. & hoc facit ad ſaluādos libellos.

¶ † Vtrum contractus factus per excommunicatum pendente excōmunicatione teneat. Hoſtien. hīc quòd non. mouebatur, quia actus factus contra legem nō tenet. c. ij. de teſti. l. non dubium. C. de legi. Modo lex prohibet ne aliquid cōicet cum excommunicato: & prohibito principali, cenſeť prohibitum acceſſoriū. Præterea ſuperuenientia excommunicationis ſuſpendit actū præcedentem excommunicati; multò fortius actum nunc factum. ¶ Tertiò dicit: quia ſi excommunicatus poſſet contrahere, excommunicatio eſſet ludibrioſa. Et finaliter dicit q iſta concluſio debet conſonare cuilibet ſano viro. Imo. tenet q imò contractus factus per

a ¶ Vulnuſculo. Add de Alex. in conſil. ciij. in fi. cum concordantijs. ibi per ipſum deductis. in primo volu.

b ¶ In ſtatuto. An in ſtatutis maſculinum comprehendat fœmininū. per Alexan. de imo, in conſil, lxxx. col. ij. in fin. dicit q non in odioſis: nec quādo non eſt eadem ratio. & conſi. cxxxv. col. ij. de materia quando maſculinū concipiat fœmininum in ſtatutis, in contractib⁹, in reſcriptis: & alijs diſpoſitioib⁹, per Alexā, in. l. ij. §. liberos. ff. de in ius voc. & ibi vide addita per me. & etiā vide per Frā. are. in ſuo, conſil. conſi. xxxix.

c ¶ Non habent ordinem. An ordo eccleſiaſtic⁹ cadat in mulierem, vide per eundem Feli. in. c. dilecta. poſt prin. §. de maio. & obedien.

excommunicatum tenet.tamen dicit Innocen.ꝙ claudicat:quia excommunicatꝰ nō poterit recōuenire.& fa
cit:quia iſti cōtractus pēdent ex volūtate.& excōicatꝰ habet velle & nolle.nec pcedit ratio,ꝙ non liceat communicare cū excōicato.Et hoc ſequit.d.An.& do. Ab. Ego indiſtinctè teneo iſtā opinio.docto. probo ꝑ tex. in.c.apoſtolicę.ſuprà de dona. quē ibi pōderat Ino. & do. Ab.vbi tenet donatio facta per excōicatum. Et de hoc allego tex.valde notabilē & ſingularē in terminis. in.c.fœlicis.§.cū autē.de pœnis.in.vj.vbi dicit ꝙ finita excōmunicatione pōt agere pro cōtractib⁹ initijs tempore excōmunicationis.Prętereà licet cōtrahēs ſit excōmunicatꝰ:tn̄ cōtractus tenet.Probat,quia poteſt cō trahere matrimoniū.vt in.c.ſignificaſti. de eo qui duxit in matri.poteſt etiā eſſe in iudicio:ſi nō opponatur c.pia.de exce.in.vj. ¶ Item poteſt facere profeſſionē.c. cū illorū.eodē titulo. ¶ Itē ſequereſ abſurdū: ꝙ aliquis poſſet obtinere vt aliqs excōicaretur , ad hoc vt actus corrueret.Limita hoc eſſe verū:ꝙ contractus tenet in his quę fiunt per prętū de rebus tēporalibus.ſecus de rebus eccleſiæ.Ratio eſt:qa eſt interdicta adminiſtratio rerū eccleſiæ.c.veritatis.de dolo & contu.Hanc limitationē poſuit Ioā.cal. in diſputatione ſua incipi. ex communicatus excommunicatione maiori. Et quòd cōtractus teneat.pro opi.doc.tenet Fede.conſi.lxxxiij. Ioā.an.in.c.decernimus.de ſen.excō.in.vj. Imo. latè.in c.veritatis.de dolo & contu.& ibi latè omnes: p̄ſertim do.Ab.in.xvij.col. ¶ Idē Inn.in.c.pia.in glo. quæ incipit.in iudicijs.de excep. ¶ † Nunquid actus ſpirituales poſſint geri per excōmunicatū , ponūt hīc omnes doctores. prę ſertim do.Ant.& do.Ab.in.c.ad probandū. vbi bona litera.de re iudi.per illum tex.& in.c.nihil eſt in vltima char.de elec.& in.c.ne pro defectu.eo.ti.poſt Inno.ibi latiſſimè.& do.Ab.in.d.c. veritatis. in penul. & vltima char.de do.& cōtu.& Cal. in diſputatione in cipiēte.Excōmunicatus qui cōmuni opi.&c.Ioā. an.& ibi Domi.latè.in.c.decernimus.de ſen.excom.in.vj.& ibi an teſtamētū factū[a] per excōmunicatū teneat.Inno. & quod ibi dicam.in.c.cū volūtate ꝯ.eodem.& in.c.cū mutinē.in vlti.col.de elec.& in.c.illa quotidiana. eodē titu.per eūdem.& do.Ant.in.c.cū dilectus. de conſue. Ioā.an.& Domi.in.c.pia.de excep.in.vj. In hoc dicas ꝙ aliquando aliqua ratione publici officij, aliqn̄ priuati. ¶ † Primo caſu aliqua facit in quib⁹ nō imprimit̄ character: aliqua in quibus imprimit̄. Adde ꝙ iſto caſu ſi reputaſ cōi opi.nō excōmunicatus,tūc valet.Et proba tur per tex.in parte deciſa.in.c.ad probandū. de re iudi.& hoc eſt verum.quod not.Inno.in dicto.c.nihil eſt & in dicto.c.ne pro defectu.Adde in ſimili.l.Barbari⁹ ff.de offi.prætо.facit optimè tex.in.c.conſultationib⁹. de iure patro.& ibi dixi multa ad intellectū.d.l. Barbarius.iſtud qd dixi eſt verū : niſi ille cum quo geritur ſit excōmunicatus.Ita ſingu.Ioā.Cal.in dicta diſputatiōe. qd dictū reputat ſolēne do.Ab.in.d.c.veritatis. ¶ Et ꝑ iſta inferf † ꝙ alienatio facta de reb⁹ eccleſiæ,& omnis contractus per ipſum tenet.& ita tenēt omnes doctores in locis prę allegatis:ſed ſi ſcitur ipſum publicè[b] ex cōicatū,geſta per eum nō tenēt:ſiue loquamur in tēporalibus:ſiue in ſpiritualibus.probatur per dictū.c.veritatis.& in.c.nullus.iij.q.iiij.& in.d.c.ad probādum. de re iudi.facit tex.in.c.j.de reſcrip.in.vj. Aliquādo facit aliqua imprimētia characterē Et tūc aliqui dicūt ſi eſt notorię excōmunicatus,& non valent.c.ſi. de ordi. ab epiſcopo, Aliquando ignoratur.& tunc ſi ille qui ordinatur habet probabilem cauſam ignorandi:& excuſatur.quia cum eis diſpenſatur. ca.j. de eo qui renuncia. Sed dic ꝙ ordinatio facta per prælatum occultè excōmunicatum valet. Et non requiritur diſpenſatio. Itē enim tenet Innocē.in.c.j.prope finem.s̄.de ſciſmaticis.

a ¶ Teſtamētum factum.Adde in pro poſito eūdē Feli.in.c.ad probādū.col. ij.s̄.de re iud.& ibi latè quādo teneāt geſta ab occultè excōicato.& ꝑ Car. in cōſi.xl.col.ij, & vide eundem Car. in cōſi.xlj.vbi excōicatio oīno occulta non tenet.

a ¶ Publicè excōicatum, Quis dicatur publicè, vel palā, vel notoriè excōicatus, adde eundē Fel.in.c. exceptioni.col.xv.verſi.itē d.Abb.s̄. de exce.

c ¶ Excōicatus occultè. Adde eūdē Feli.in.d.c.ad probandum.

Sed ſi ſcitur excōmunicatum,tūc requirit diſpenſatio.
6 Ita no.do. Abb.in.d.c.veritatis. ¶ † Et iſta vera ſunt in his quæ geruntur ratione publici officij. quando autē geruntur ratione priuati officij. nō eſt differētia inter notoriū & occultū.qa nō valet actus factus ſeu geſtus. doctrina eſt Inno.in.c.cū dilectus.s̄.de conſue.Et iſtud dictū allegat Io.an.in.c.j.de reſcri.in.vj. Et ibi Domi. in.ij.col.&.c.pia.in.v.col.de excep. in.vj. Idē Inn.i.d.c. cōiuncto.c.cū Vintonienſis.prope finem.d. Abb.in.c. paſtoralis.el.j.§.verū.in.v.col.de appel.& hīc.& in.c.cō ſultationibus.prope finē.de iure patro.& dictū Inn.in d.c.cū dilectus. intellige in actibus qui aliās de iure cōi annullantur:ſi gererētur à priuato, non attenditur an ſit occultè excōicatus,an nō. ſecus ſi ab habēte officiū publicū.qa tūc fit illa diſtinctio. & ideò contractus & alia quæ non reperiūtur irrita valēt.& tenet Car.in re pe.dicti.c.perpēdimus.s̄.e.in.xlix.col.& Cald.in diſpu. quæ incipit excōicatus maiori.& Domi.in.c.pia. de ex
7 cep.in.vj. ¶ † Vtrū excōmunicatus occultè[c] poſit aliū
c excōicare pro parte negatiua eſt gl.xxiij.q.j.in ſumma & in.c.audiuimus.Idē tenēt Hoſt.& Ioā.and. in.c.pia. de excep.in.vj.& Cal.in diſpu.incipiēte.Excommunicatus qui cōmuni opi. Idē Paul.de leazar. in cōmento. c.ſi celebrat.de cleri.excō.mi.do.Anto.in.d.c.ij de or. ab epō.vbi bo.gl.Idē do.Ant.in.c. ad probādū. in.iiij. col.de re iud.& Domi.in.c.ſi is cui.in vl.col.de offi.de leg.in.vj.& do. Ant.in.c.ſciſcitatus.in vlt.col.de reſcri, &.ſ.Tho.in.iiij.ſentētiarū.diſt.xviij.q.ij. arti.ij.& do. Abb.hīc allegat gl.xxiiij.q.j. in ſumma. cōtrariā partē tenet Inn.hīc.& do.Ant.&.d.Abb. in.c. cū dilectus. in ij.col.de cōſue.& in.c.veritatis.in pe.col.de dolo & cō tuma.Et in.c.ab excōicato.in.ij.col.de reſcri. & Lapus allegatione.clxxiij.dicūt ꝙ qui eſt extra eccleſiam,non pōt aliū ponere,qn̄ eſt notū : qa excōicatio quæ habet vinculū ſpeciale,penetrat magis q̄ tēporalis.Inno.in.c. prætereà requiſiti.de appel.nec ſequitur : eſt extra eccleſiā,ergo nō poteſt aliū ponere.qa facit ratione officij.,ꝓbo & arguo ſic:abſolutio tenet, ergo & excōicatio:maior probaſ hoc modo : qa prælatus immiſſus ſi abſoluit,à peccato eſt abſolutꝰ.gl.in.c.dudū.ij. de elec, aliās in cle.dudum.in ver.auditurus.de ſepul.Cal. in re pe.c.noſtro.de pœ.& remiſ. Si abſolutio à peccato tenet,multò fortius à pœna peccati. qa idem cēſetur de abſolutiōe ꝙ de excōicatiōe.vt in.c.venerabilib⁹.§.vbi aūt:de ſen.excō.in.vj. Prętereà ſi prælatus incurriſſet, poteſt abſoluere:multò fortius excommunicatus, qui habet titulum licet ſuſpenſum.

¶ CAP. XXXV.

Vt famæ. Prælatus clericum incorrigibilem in carcere ponere poteſt in pœnā. Hoc primò. Et laici de mādato ꝓlatorū clericū capere poſſunt:& excuſantur à violentia neceſſaria.h.d. ¶ No.ibi. *canonicè condemnati*. ꝙ de iure canonico ponit carceri in pœnā delicti. & ideò iudex eccleſiaſticus per iſtū tex.pōt clericū reū perpetuò deputare carceri.& etiā laicū,qn̄ cōmiſiſſet crimen eccleſiaſticū.Ita tex.ſingularis.in.c.contra idolorū.ij.q.j. in ver.carceres. ¶ Itē aliqui tenēt ꝙ iſta pœna imponatur per eccleſiaſticū clerico,nō autē laico.ita tenet Pet. de anch.in reg.ea q̄.& mouet ꝑ tex.in.c.cū Eps. de offi. ord.in.vj.Sed tn̄ dicit cōtra tex.in.d.c.cū illorū.Sed ad c.cū Eps.ibi.Reſpondēt doc.ſecus in iudice laico:qa nō pōt cōdēnare aliquē ad perpetuū carcerē.tex.in.l. ſi ſeruus.C.de pœnis.& i.c.quāuis.de pœnis i.vj.Et ex hoc inferf,ꝙ ſi iudex ſecularis condēnat quē ad perpetuos carceres,tn̄ ſi teſtaref,valeret teſtamētū.cū aliās ſecus. ita tenet Ang.in.l.ſi quis mihi bona.§ j.ff.de acq here. & Bal.in.l.ij.C.de his q ad liberta.& in.l.eos. in.ij.col.

C.qui

t.q accuſare nō poſſ.per Bar.in.l.ij.ī.ij.col.C.de teſtaratio:qa pœna nō eſt rite impoſita. ¶ No.ibi. *grauiter excedentes*. ꝙ pro graui delicto pōt clericus detrudi in carcerem,qn̄ veroſimiliter timeſ de fuga.vbi aliās pro illa eſſet ponendus in monaſteriū. ¶ No.penultimò.ꝙ
a familia poteſtatis[a] pōt capere clericum impune quādo hoc fit de mādato ipſius prælati eccleſiaſtici. debet Intelligi, dūmodò cōcurrāt iſta.Primò ꝙ clericus ſit ſubiectus prælato mādati.Secūdò, dūmodò ad ipſum mā dāt̄ pertineat correctio clerici.Et per hoc infertur ꝙ rector nō poſſet mandare familiæ poteſtatis vt capiat clericū de mādato rectoris.Ita pōderat iſtū text.d. Ab. hīc.Tertiò oportet ꝙ cōcurrat aliud : videlicet qđ offenſio facta in clericū ſit iuſta.id eſt ꝙ cēſetur ex defenſionē clerici. Et oportet ꝙ ſit tāta offenſio militū, quā ta defenſio clerici.tex.no.hīc. ¶ Not.tex.ibi. *facere videantur*. qa verbū videtur.denotat fictionē.de quo dic vt in.c.mulieres ꝯ.eo. ¶ Quęro quid ſi clericus habeat arma,& Epiſcopus mādat ipſum capi: & vnus ex familia ponit etiā manus ad arma, adeo ꝙ interficit ipſum: an erit excōicatꝰ?Bal.tenet ꝙ nō.per dictā.l.ſi. C. de ex hibē.reis.& allegat tex.i.l.ſi ſeruus.C.de his q ad eccle. confugi.hoc dictū Bal.allegat Ana.in.c.cū iuramento. in.iij.col.s̄.de homici.Facit etiā qđ no.do.Abb.in.c.ſignificaſti.de officio.delega. *Sed* iſta opinio nō eſt tuta. ideo cogita. qa dubiū facit:qa nō videſ data tanta potſtas vt poſſit occidere. ¶ Quęrūt hīc doctores q̄ ſunt iſti q̄ corrigūt criminoſos.dicunt ꝙ Eps.c.de perſona. xj.q.j.Eodē modo Abb.exemptus.c.Abbas.&.c.Abba tē.xviij.q.ij.Idē in prælato inferiore ab epō habēte hoc ex priuilegio,vel conſuetudine.c.irrefragabili.§.exceſſus.de officio ordina.ꝓ his quę dicit hīc Inn.vide quæ dixi.i.c.ſi verò ſuper aſs in.c.j.s̄.e.& in.c.vniuerſitatis. ¶ Glo.in ver. *impunita*. Vide iura in ea allega. Adde Io. and.in ti.de executione ſniæ.ſuper rubrica. ¶ In glo.in ver. *violenter*. ibi. *incorrigibili*. Idē dicas de corrigibili, qui pōt capi de mādato prælati.c.ſi clericos.eo.ti.in.vj. Ad.c.vniuerſitatis.dicas ꝙ habet locū in verberatione quę fit in pœnā ab ipſo laico : ſed hīc non eſt ordinata verberatio.qa attendit principiū licitū.qa principaliter capit:qa captura eſt licita. ¶ In glo.in ver. *mādato*. ibi. *adhuc ſub regula*. ¶ No.gl.ſecūdū do.Abb.ꝙ clericum etiā incorrigibilē ſecularis iudex punire non pōt. Saluo niſi ſit depoſitus quod intellige.vt no. in.c.cum nō ab homine.de iudi.& ibi notaui. qa ibi eſt materia.

SVMMARIVM.

1 *Percutiēs clericū etiā iocosè animo vlciſcēdi,eſt excōicatus.*
2 *Clericus,an poſſit ſeipſum impune percutere?*
3 *Eccleſia quando poſſit agere actione iniuriarum pro clerico?*
4 *Prælatus ſolus non poteſt remittere actionem iniuriarum cōpetentem eccleſiæ ſine conſenſu capituli.nu.5.*

¶ CAP. XXXVI.

Contingit. Primò excōmunicatus eſt qui in ſatiſfactione prędictis iniuriæ manus injicit in clericū violentas. Et clericus ad hoc non cōſentiēs excōicatur. ¶ No.ex iſto principio ꝙ offendens aliū poteſt ſe ſubijcere eius correctioni,vel mandato ipſius offenſi. qa hīc prę ſupponitur ꝙ valeret conſuetudo ꝙ offenſus reuerberet offendentē prout cōuenerit.vide tex.in.c.quintauallis.& in.c.veniēs.de iureiu.do.Abb.dicit hoc eſſe verum:qn̄ ſubmittit ſe bono viro. quia in generalitate verborū nunq̄ intelligitur dolus. & eſſet iudex in cauſa ſua. vt in.c.ex parte.de verbo.ſigni.&.l.j.ne quis in cauſa.&.c. cūm veniſſent.de iudi.Et dicit do.Abb. qđ habet locū in leui caſtigatione.non autem in vulnere,vel effuſione ſanguinis.qa aliās poſſet ipſum vulnerare. qa nemo eſt dñs mēbrorū ſuorū.l.liber homo.ff. ad legē aqui-

¶ Not.ꝙ ad incurrendam excōmunicationē canonis ſi quis ſuadente.ſufficit manus iniurioſa abſq; violentia. facit optimè tex.in.c.nup.s̄.eo.& ibi dictū fuit. ¶ Nota ibi. *fauore ordinis clericalis*.ꝙ vbi priuilegiū eſt conceſſum principaliter in fauorē alicuius collegij.& ſecūdariò alicui priuato de ipſo collegio,non pōt ille ſingularis de collegio renunciare illi priuilegio:ſecus ecōuerſo.tex.in.c.cū dilectus.aliās in.c.cū dilecti. de fo. cōpe. Et qn̄ quis poſſit renūciare priuilegio tradit.in.c. ſi diligenti.de foro compe.Bart.tetigit in.l.ius publicū.C. de pac.in.l.ſi q̄s in cōſcribē.C.e.ti.& omnes.in.l.nemo poteſt de leg.j. ¶ No.vltimò † ꝙ percutiēs clericū volentē[b] etiā iocosè animo vlciſcēdi:eſt excōmunicatus. ideò dixi iocosè.quia poteſt per.c.primum.ſupra eod. ¶ Et per hoc infer† qđ clericus percutiens ſeipſum eſt excōmunicatus.intellige de percuſsione,de qua in iſto tex.vide licet temerariè.melius beſtialiter.ratio.qa nō poteſt renunciare priuilegio.Ita dicūt doctores ex illa rōne:qa nemo eſt dñs membrorū ſuorū &c. tex.in.c.ſi nō licet.xxiij.q.v.Et ibi Archi.infert ad queſtionē noſtrā dicēs ꝙ eſt excōmunicatus.& allegat tex.noſtrū.vi de Bal.in.l.j.ff.de ſeruis fugi.vbi dicit ꝙ ſi aliquis bannitus interficit ſe,punit̄.qa eius teſtamētū nō valet:etiā ſi ad pias cauſas.& punieſ pœna interficiētiū.gl.ſing.in l.ij.ff.arbo.fur.cæſ.Et de pœna ſe interficientiū, dic vt habeſ.in.l.j.& per totū.ff. de bonis eorū qui ſibi mor. cōſci.tex.& ibi docto.in.l.ij.C.qui teſta.fac.poſ.& iſtis adde Ludo.ro.in.l.ſi verò.§.de viro.ff.ſo.ma.in.iij. fallen.& latiſſimè Imo.in.l.defuncto.vbi bonus tex.ff. de publicis iudi.Et ita no.Bar.in.l.j.de ſeruis fugi. ¶ Item ꝙ clericus percutiens ſeipſum.vide Ioā.an.in.c.j. de vita & hone.cleri.in.vj.& ibi Domi.in.j.col. ¶ Idem tenet Domi.in.c.ſi q̄s abſciderit.in.ij.col.lv.diſtin. Et in c.qui partē.iiij.notabili.ea.diſtin.vide Ioā.an.in Spe.in
b ti.de pœnis.§.j.ver.ſed quęro.& ibi refert de quodā doctore qui ſe interfecit.& fuit poſtea decapitatus Bononiæ.Et in horrorē delicti punitur corpus: qđ nō patif. c.mulier.xvj.q.j. *Sed* cōtra omnia opponif de.l. peculiū.§.ſi ipſe ſeruꝰ.ff.de peculio.vbi tex.dicit ꝙ ſeruꝰ po
2 tuit in corpꝰ ſuū ſeruire:ergo naturaliter pōt † clericꝰ ſeipſum percutere.Ad iſtud cōtrariū reſpōdet do.An. in.c.ex parte.el.ij.de corpore viti. Et dicit ꝙ ad hoc vt ſeruꝰ teneaſ dño de peculio,nō pōt puniri tn̄:quātū ad pœnā iudex poterit eū punire.& allegat.l. omne delictū.§.q ſe.ff.de re mili.Et iſta ſolutio.d.Ant.eſt ſolutio glo.in.d.§.ſi ipſe ſeruus.& ꝙ iſte tex.allegaſ,ꝙ nemo eſt dñs mēbrorū ſuorū.vt:d.l.liber homo,Idē dicas de anima.Ita no,do.Abb.in.c.ſi.in.j.notabili.de pactis. ad qđ vide Ioā.an.in regula ſemel malus.li.vj.vbi clericuspo teſt ſe obligare ad amiſsionē beneficij.glo.in.c.cū dilectus.de ele,& tex.in.c.vltimo,de crimine falſi. Et eodē mō ad amiſsionem ordinis.c.quoties cordis.j.q.vij. tn̄ nō poteſt ſe obligare ad pœnam corporis.ita ſingulariter Ioā.an.in.d.regula ſemel malus.vide gl.ſingularem ij.q.vj.in ſumma.vbi inuito reo pōt quis appellare. & eſt caſus.in.l.nō tantū.ff.de appella. in quo vide Bal. in l.ij.C.de epiſcopali audiē.& vide dictū Ioā.and.in.c.cū laicus.de foro competē.in.vj. vbi dicit ꝙ geſta contra mandatum non tenent,vel obligāt.l.ſi.ff.de nego.geſt. l.ſi pro te.ff.mandati.tamen ſi contra ius: ſi in cauſa criminali quis ſoluat pro condēnato,poteſt agere contra ipſum:licet ipſe ꝓhibuērit.Et hoc dictū ſequitur Imo. in.c.lator.s̄.de pigno.& Bal.in.l.fin.de nego. geſt.vide glo.ſingularē.lxxxiij.diſtin.in ſumma.aliās in.c. ꝓuidē dū.quæ dicit ꝙ ſi aliquis infirmus expreſsè prohibuerit ne emam medicinas:ſi emo, & liberef , potero hoc repetere.Et de hoc vide Spe.in titu.de ſalarijs.§ fi.ver. quid ſi infirmus, ſi medicus curat infirmum invitum, poterit poſtea agere contra eū.vide glo.ſingularē.in.c.

a ¶ Familia poteſtatis.Quando laicus poſſit capere clericū delinquentem ne fugiat:& cōducat ad eius iudicē. vide etiā per Bal. in.§.furtum. inſti. de obli.quæ ex delic.naſ.per Per, de anch,in repeti.regulę ea quę.in.xx, qō. princi. de reg, iuris,in.vj. Et latiſſimè ꝑ doc. in.c,ſi quis diaconus.l.di. & vide per doct. in.c.cū non ab homine,s̄.de iudic.& Lapus,alleg.xx.

b ¶ Volentem.Adde hīc quod nota. Bal.inſtit.dē injur. in fin,Bar.in.l.j.§. vſq; adeo.ff. de injur.& Ang.in.l.q̄nis.ff,de in ius vo. & ibivide Alex,& alios. & Alexā. in d.§. vſq; adeo. in additio.

ipſa pietas.xxij.q.iiij.quod aliquis inuit⁹ poteſt extrahi de domo quæ minatur ruinã:etiam inferendo vim. Et nõ poterit agi cõtra inferentẽ vim. Et vide vnã glo. ſingularẽ.xxiij.q.v.c.cũ homo.qđ nõ põt quis fideiubere,p alio,vbi imminet pœna mortis.& illã allegat Bal. pro ſingulari.in.l.neq;.C.ne fili⁹ pro patre. Limita iſtã glo.niſi eſſet conſuetudo in loco.ita expreſsè vult ipſa
a gl.in fine.quã allegat Roma.pro ſingulari[a].clviij. ¶ Itẽ vide Pet.de anch.& Imo.in rubrica.ſ.de fideiuſ.ita declarãt Bal.& Sal.in.l.ad cõmẽtariẽſem.ff. de cuſto.reo. & vide Bar.in extrauagãti.de pace cõſtantiæ.in verbo damna. Itẽ ad prædicta, & præſertim ad iſtã glo.vide Bar.ſ.l.interdũ.§.qui furẽ.ff.de fur.vbi dicit ꝙ quis nõ poteſt fideiubere pro aliquo torquendo.glo.in d.§.qui furem.dicit ꝙ ſic.Bar.ibi reprobat illã gl.& dicit ꝙ nõ poteſt obligare. ¶ Item inquantũ ſuprà eſt dictũ ꝙ nemo eſt dñs membrorũ ſuorum. Adde Bar. in.l.j.§.vſq; adeò .ff. de iniurijs. Et in.l.j.§. ſi aliqs.ff. de bonis eorũ qui ſibi mortẽ conſci.allegat Cy.de eo qui voluit ſeipſum occidere.ſed prohibitus nõ peregit facinus : dicit ꝙ capite punitur.ſed Bar. hoc intelligit cũ diſtinctiõe illius.l.niſi fortè rabie furoris &c.caſus eſt in.l. ſi quis. §.miles.ff.de pœnis.& ꝙ percutiẽs vel interficiẽs ſe,ſit puniendus ſicut ſi aliũ percuſsiſſet,vel occidiſſet.probatur per tex.in.c.ſi non licet.in prin.xxiij.q.v. ¶ Item quia magis delinquit qui facit contra charitatẽ:ſed ordinata charitas incipit à ſeipſo.Itẽ regulariter pro vulnere non imponit pœna deportationis. ſed vulnerans ſeipſum regulariter deportaſ.vt.l. omne delectũ.§.qui ſe.ff.de re mili. ¶ Vltimò ad prædicta vide glo. ſingu. in.l.pactũ inter hæredẽ.in gl.ſi.circa mediũ.ff.de pact. quæ dicit ꝙ quis nõ põt renũciare termino ad defendẽdum in cauſa criminali. Et illã glo.approbãt ibi Bal. & Ang.& Bal.in.c.at ſi clerici.de iudi.vide Bal.& Sali.in auf.iubemus.C. de iudi. & ibi reaſſumit quid in ciuili. ¶ Vltimò de iſta materia vide Bal.& Ang.ſ.l.quicũq;. C.de ſeruis fugi.ꝙ ſi aliquis condẽnatur, vt ſi intra ter minũ nõ ſoluerit tantũ,perdat pedẽ:ꝙ ſi eſt ſoluendo, non poterit ille eligere pœnã pedis.& ita dicit Ang.vi diſſe practicari Florẽtię. ¶ In gl.j.ibi. *Iniuria illa dicitur fieri eccleſiæ.* No.†eccleſiam poſſe agere actione iniuriarũ pro iniuria illata clerico.in quo eſt varietas inter doc.qa Inn.dicit ꝙ nõ põt : qa dominus põt agere pro ſeruo:ſed non pro libero homine ſeruienti.l.Labeo.al lega. Tamen nota qđ poterit intẽtare actionẽ canonis quiſquis.xvij.q.iiij.qa agit de ſacrilegio : quia offendit perſonam eccleſiaſticam.& cũ iſtis tranſit do.Anto.tñ do.Abb.dicit ꝙ eccleſia poterit agere pro clerico eccleſiæ actione iniuriarum:ſicut pater pro filio,& dñs pro ſeruo.Et de iſtis duob⁹ vltimis eſt text. in.l.ſi.&.l.eum qui nocentẽ.ff.de iniurijs. & ſic tranſeo cum domino Abbate.& de hoc vide in.c.parochianos.ſ.e. ¶ In eadẽ. ibi. *non eſt in bonis noſtris.* hoc eſt verum quò ad hoc vt
4 tranſmittaſ ad hæredẽ.& dicit† ꝙ ſolus prælatus non poteſt remittere iniuriã cõpetentẽ eccleſiæ ſine conſenſu capituli.gl.in.c.ſi is qui.xxiij.q.iiij.& alia. in.c.ex
5 eo,de excep.eadẽ cauſa & quęſtione.Et† ꝙ ꝓlatus poſſit renunciare ſine conſenſu capituli.vide Fede.cõſi.ix. vbi prælatus poteſt remittere legatũ factũ eccleſiæ. qa antè q̃ acceptet legatum,non eſt ius quęſitũ in re.& ſic hoc facit pro glo.ibi.nõ eſt in bonis noſtris. Et confirmo glo.in.c.illud.§.ſi ergo.xvj.q.vj.vbi gl. dicit ꝙ non præiudicaſ per delictũ prælati in quærẽdis.ſec⁹ in quę
b ſitis.& Inno.in.c.fraternitatẽ.de teſti. Nunquid poſsit prælatus repudiare legatũ [b] vide Bal.in.l. ſi pupillorũ. C.de repudia.hæredi.& do.Abb.& do.Card.in.c.tua. de his quæ fiunt à præla.tamẽ credo veriorem opinionem glo.quã tenent oẽs:præter do. Abb.ſ.quòd ſolus prælatus nõ poteſt. ¶ Ad hoc vide Bal. in.c.j.in tertia col.in ti.q̃ feu.da.poſ.vbi dicit,ꝙ iniuriã cõem nõ põt ſolus ꝓlatus remittere.ſec⁹,ppriã. Ad rõnẽ in qua dicit ꝙ in grẽdis põt ꝓiudicare.eſt verũ.Sed hîc ſum⁹in iure iam q̃ſito.& reſtat ſola petitio ſatisfaciẽtis. Et ſi eccleſia patiſ graue dãnũ ex repudiatiõe legati in iure ꝓren do:tñ põt eccleſia habere recurſum ibõis ipſi⁹ ꝓlati.gl. ſin.in.c.placuit.el.ij.in ver.ꝓtineãt.xvj.q.iij.cũ qua cõcordat ibi Archi.& in.c.quicũq;.xij.q.iiij. & adde ꝙ ꝓ lat⁹ teneſ ex dãno lucri ceſſantis: qđ regulariter habeſ in cõſideratiõe.gl.ſin.i.c.placuit.in gl.ſi.vij.q.j. & iſtas regulas gl.no.d.Ab.in.c.ſi de terra.de priui.& in.c.j.de reſti.in integ.& in.c.j.in.iiij.col.de dolo.& cõtu.Et i.c. cõſtitut⁹.in pe.col.de reli.do. ¶ Vltimò not.vnã gl.qđ delictũ ꝓlati nõ ꝓiudicat eccleſiæ.qđ eſt verũ.ſec⁹ſi delinquat cũ capi.gl.ſin.i.c.cũ dilect⁹.de or. cog. ¶ In gl. in ver.*ordinati.* No.ꝙ cleric⁹ in quocũq; ordine cõſtitutus,gaudet priuilegio canonis. Adde gl.in.c. cleros.xx. di.Idẽ in clerico cõiugato.c.vnico.de clerico coniugato[c] in.vj.Idẽ in depoſito verbaliter: q tñ debet dicere officiũ.gl.in.c.dictũ.lxxxj.diſt.tex.& gl.i.c. ad abolẽdã. de hęre.ſec⁹in actualiter depoſito.tex.à cõtrario ſenſu in.c.degradati.de pœnis.in ſexto. Iunctis his quæ ibi dicit Domi.Idẽ in excõmunicato.vt dixi.i.c.j.ſ. de accu.

c

¶ *CAP. XXXVII.*

RElatum. Seru⁹ excõicat⁹ ꝓ manuũ iectiõe,debet mitti ad Papã:ſi dñs ſine culpa ſua dãnũ nõ patiaſ.niſi ſeru⁹ hoc dolosè fecerit. qa tũc Eps abſoluet:ſi ꝓcuſsio nõ eſt enormis.No.ꝙ ſerui ſunt capaces excõicatiõis:licet nõ habeãt velle,vel nolle.Sed hoc intellige de ſeruo chriſtiano.Qualiter aũt,puideaſ ſeruis infidelib⁹.dic vt i.c.poſtulaſti.de iudęis.&.c.poſt miſerabilẽ.de vſuris. ¶ No. ꝙ ſicut rõe delicti liber efficitur de foro eccleſię:ita & ſeru⁹. ¶ No.ꝙ vbicũq; cõcurrit duplex vinculũ dei & hoîs,attẽdit magisid qđ eſt dei.c.vergẽtis.de hęre.facit c.Iulianus.cũ multis ſequẽtib⁹.xj.q.iij. ¶ No. ꝙ quãdo qs abſoluit à certo gñe pœnę ex certa cã,debet cõmutari in aliã in qua nõ concurrit illa cã.facit ,qđ habetur in.c.j.de voto.

¶ *CAP. XXXVIII.*

SAcris. Excõicat⁹ ꝓ participio cũ excõicato,nõ reputaſ abſolut⁹:dato ꝙ poſteà excõicatũ impugnet. ¶ No.ꝙ qs excõicaſ cũ participib⁹ ſuis. Quãdo hoc fieri debeat vide in.c.ſtatui mus eo.ti.li.vj. ¶ No.ibi.*de mandato.* ꝙ eccleſia nõ põt inducere bellũ iniuſtũ. Ad idẽ tex.in.c.igif.& in omni timore.cũ multis ſequentibus.xxiij.q.viij.Et ita hodie practicaſ. ¶ No.ꝓ decedẽte in bello.ꝙ qñ bellũ reputaſ iuſtũ.& ſic miles ,pbabiliter credit,decedẽs i eo nõ peccat:dũmodò hoc habeat in animo.qđ ſi bellũ nõ eſt iuſtũ,nõ ſe intromitteret.Ita tenet Archi.xxiij.q.j. iſũma.licet ex poſt facto appareat bellũ nõ eſſe iuſtũ.

¶ *CAP. XXXIX.*

SIcut. Excõicato nõ creditſ, ſi dicit ſe abſolutũ: niſi hoc ꝓbet ꝑ literas.de quarũ fide nõ dubitatur. vel alio modo. ¶ No.ꝙ excõicat⁹ ꝓſumiſ ſemp excõicat⁹. Facit regula ſemel mal⁹.li.vj. vide gl.ſecũdã.& ibi do.Ab.in.c.ꝓpoſuit.de cle. excõ. mi. ¶ Itẽ no.ꝙ abſolutio eſt ,pbãda ꝑ teſtes, vel literas fide dignas.& eſt cautela:vt in abſolutiõe adſint teſtes. alia verò notabilia nihil valẽt. ¶ In glo.ij.in fi.Not. qa non eſt alia in iure ad intellectũ.c.nobiliſsimus. vide q̃ dicta ſunt in.c.ad eminẽtiã.ſ.eo. ¶ Item not.ſingulariter ꝙ non creditur etiã Cardinali,quando agitur de ꝑ iudicio tertij.Ita ſingulariter glo.hîc.quæ in hoc dicit de cardinali.

a de cardinali.Sed inquantũ allegat.c. nobiliſsim⁹.[a] vide quę dicta ſunt in.c.ad eminentiã.ſ.eo. & vltra ea quæ ibi dixi.Confirma iſtã gl.per tex.in.c. licet ex quadã.& in.c.à nobis.de teſti.& hoc eſt adeò verũ, ꝙ Papa non põt facere de poteſtate ordinaria ꝙ credaſ vni ſoli in præiudiciũ alteri⁹.tex.in.c.indicas ermanũ.iij.q.ix.quę
b tex.allegat Roĩ.pro ſingulari.cxxij. [b] ¶ Limita iſtam glo.niſi tractaret de proceſſu facto coră vno cardinali quia tũc credit dicto cardinalis cũ iuramento. Ita ſinlariter Spec.in tit.de legato-§.ſequit.ad finẽ.ꝙ dictũ allegat do.Ant.in.c.quoniã contra.in.xxviij.col.de ꝓba. idẽ Spe.in tit.de teſta-§.j.ver.ſed quod dixi. & ad iſtam gl.vide Bal.in terminis in.l.iuriſiurandi.C.de teſti.vbi dicit ꝙ non ſtatur dicto Cardinalis:niſi in his quæ ſibi commiſit papa.Limita,niſi in ſeruitium alteri⁹,etiam cum iuramento,niſi efficeretur Papa:quia tunc credi
c tur.[c] tex.in.c.querelã.ſuprà de elec.& ibi do. Ab. & in cle.j.de reli.& vene.ſanc.in verſi.nos dũ in minoribus &c.Et text.in.c.cũ olim.primo in ver.quorũdã fratrũ de priuile.Et quòd ſtetur dicto ſuo eſt gl.in verbo ſtatuit.in.c.j.de renun.in.vj.Et in.c.ad apoſtolicę.in ver. promiſiſſent.de reg.iur.in.vj.vide Domi.ibi.qui dicit ꝙ illa gl.eſt ad extenſionẽ clementinæ primę de proba tio.vide Roma.allegatẽ iſtas gl.ſingulari.cxxvj. qđ incipit Sanctiſsimus pater.& tene menti in iſta materia, ꝙ dictũ cardinalis nõ probat:niſi ſit iurat⁹.gl.eſt & ibi do.Abb.in.c.cũ olim.in ver.quorundã fratrũ.de priui le.& dicit Bal.in.l.iuriſiurãdi.C. de teſti. ꝙ plus creditur duobus cardinalibus iuratis q̃.lxxij.teſtibus. Et ad deponendũ cardinalẽ requiruntſ.lxxij. teſtes .c. ꝓſul..j.q. iiij.& ad deponẽdũ Papã ſufficiũt duo.gl. vide.c. ꝓſul.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus videtur contẽnere ſententiam excommunicationis abſolutionem non petendo.*
2 *Sententia qñ cõtinet aliquod peccatũ, eſt ipſo iure nulla.n.3.*
4 *Sententia lata contra notorium facti,an teneat.Concludit ꝙ ſententia talis ſit nulla.Fallit tribus modis.*
niſi illud notorium ſit impoſsibile.5.
6 *Itẽ fallit in interlocu. contra notoriũ:quia eſt ipſo iure nulla.*
7 *Item ſnĩa cõtra notoriũ,licet nõ ſit ipſo iure nulla:ſi tñ probatur de notorietate,poterit retractari per viã nullitatis.*
8 *Iudex nullitatis quis eſſe dicatur.*

¶ *CAP. XL.*

PEr tuas. Si excõicatus ab epiſcopo ad metropolitanũ appellat,ab ipſo põt abſolui:niſi ille ſuffraganeo deferens ad eũ remittat abſoluẽdum.& teneſ remittere ſi exceſſus fuit manifeſtus.hoc primò. ¶ Excommunicatus prò abſolutione non auditur volens probare excommunicationem iniuſtã.ſecus ſi nullam. hoc dicit tota decretalis.& eſt materia multum trita. & eſt expedita in .c. cũ contingat.de offi.deleg.& in.c.ad reprimendam. de offic.ordi.& in.c.ab excommunicato.de reſcrip. & in.c. ſolet.& in.c.venerabilibus.vbi colligunt multa de ſen. excõmu.in.vj.de quibus hîc dubitatur. ¶ Not.ꝙ licet appellatio non ſuſpendat appellationem .c. paſtoralis. de appel. tamen deuoluit eam ad ſuperiorem. ¶ Not. duas regulas . Prima ꝙ dicens excommunicationem nullam,auditur,quãuis non petat abſolutionem neq; purè,neq; ad cautelam.Secunda regula eſt ꝙ dicens ex
4 communicationem iniuſtam,non audiſ: niſi prius abſoluatur. ratio differentiæ inter has duas ponitur in tex.Et limitat illud ſecũdũ.niſi aduerſarius,ad cuị inſtantiam eſt lata excommunicatio,opponeret allegans offenſam eſſe manifeſtã:qa ſuſpenditur.c.ſolet.de ſnĩa excõi.in.vj. Et not. primã regulam qđ in iſtis duobus caſibus expreſsis prima regula non ſolũ habet locũ,ſed etiã in omni caſu in quo excõicatio eſſet nulla.de quibus per gl.in.c.præſenti.eo.titu.in ſexto.Et iſtę duę regulę habentur expreſsè in.c.cũ cõtingat.de offi.delega.

1 ¶ †No.ꝙ excõmunicatus nõ petẽdo abſolutionẽ, videſ eam contemnere.dato ꝙ dicat eã iniuſtam:qa iniuſta etiã tenet.vt in.c.j.xj.q.iij.& vide bonũ tex. in.c.ſi. de pœnis.& in.c.excõicamus.§.j.de hęreti.& ideò ante oĩa debet petere abſolutionẽ.ſed ſi diceres, an ſit opus cognitione an ſit iuſta,vel iniuſta.vide gl.in verſi.probato.in dicto.c.cũ contingat. ¶ Not.vltimò ꝙ Archiepiſcop⁹ põt abſoluere.nec tenet de neceſsitate remittere ad eũ.tex.in.c.ab excõmunicato.de reſcri.niſi ꝓ manifeſta offenſa.quia tũc debet remittere. Saluo niſi recuſaret eũ abſoluere.Quęro,excõicatus dicit ſnĩam eſſe iniuſtam:& ꝓbat nullitatẽ,an Archiepiſcopus poterit cognoſcere,ex quo proceditur per viã nullitatis. Et videſ dicendũ,put notat plenè.Bar.in.l. quędã mulier.ff.fa.ercif.& in.l.carmelia pia.ff.de iure patro.Inn. a
in.c.dilecto.de iure patro. dicit ꝙ licet Archiepiſcop⁹ nõ poſsit adiri niſi per viã iniuſtitię.tñ vbicunq; datur optio an velit agere per viã iniuſtitię,vel per viã nulli tatis,Archiepiſcopus eſt iudex cõpetẽs advtrunq; per tex.in.c.venerabilibus.eo.ti.in.vj.vbi Archiep⁹ poteſt adiri per viã nullitatis.& do.Ab.ſingulariter.in.c. in li teris.de offi.deleg.& idẽ tenet Bal.in.c.j.de offi. leg.& illud qđ dicitur ꝙ Archiep. aditus per viã iniuſtitię ſu per facto excõicationis,põt pronunciare ſuper nullita te excõicatiõis.ſec⁹ in aliis cauſis.cauſa eſt in.c. cũ contingat.de offi.deleg. quid econuerſo, ſi dicat ſententiã
d nullã:& probauit eã iniuſtã, [d] nõ poterit cognoſcere. Ita Inno.in.d.c.cũ cõtigat.in.ij.col.quẽ refert ibi Imo. in.vj.col.d.Abb.in fi. cõmenti. Et limita iſtud dictum Inno.niſi ille qui allegat nullitatẽ, probaret euidentẽ iniuſtitiã:quę equiparatur nullitati.Ita ſingulariter no tat Inno.in.c.cùm Bertoldus.de re iudi.in gl quę inci- b
pit.No.ſniam.de quo feſtũ facit do.Car.in quodã ſuo cõſi.incipiente.In cauſa domini Laurẽtij.& dicit ꝙ eſt no.dignum. ¶ In glo.in verbo.*in ſardicenſi.*in fin. Vide glo. per omnia ſimilẽ in.c.ſi Eps fortè.xj.q.iij. Et vt in telligas iſtas gl.vide tex.in.c.venerabilib⁹.§.deniq;.vſq; 2
ad ſi.eo.ti.in.vj. ¶ † In gl.in ver.*errorem.*in fi.No. ꝙ qñ ſnĩa cõtinet in ſe aliqđ peccatũ,eſt ipſo iure nulla.text. eſt in.c.venerabilibus.§.pe.eo.titu.in.vj. aut non ſenti net peccatum:ſed eſt cõtra ius cõmune.& dicq; aut eſt cõtra ius de quo agitur. & idẽ per tex.ij.q.vj.c.ei qui.§. c
diffinitiua.& in.c.j.de re iudi.aut eſt cõtra aliud ius,da to ꝙ ius nõ ſit in facto.Et idẽ,c.per tuas.per illũ text.q filij ſint legi.Aut cõtinet expreſſum errorem facti. & tunc aut iſte error eſt ſup eo,qđ eſt impoſsibile,vt aliter ſe habeat.& tunc ſnĩa eſt nulla.exẽplum dicit: excõ munico iſtũ eunuchũ,qa commiſit adulteriũ. quod eſt impoſsibile.dictum Archi.in.c.Romana.§. in vni- d
uerſitatẽ.eo.ti.in.vj. Aliquãdo eſt error facti notori⁹. qa poterat aliter ſe habere.& hoc caſu tenet gloſ. in fi, ꝙ ſententia† nõ ſit ipſo iure nulla. Et cũ iſta gl.tenet Io. an.hîc.Et fuit dę mẽte Hoſti.hîc.d.Ab. dicit ꝙ ſenten tia tenet.Sed qđ nõ eſt retractãda tã q̃ iniuſta: ſed tanq̃ nulla.Rõ.eſt.qa habet ꝓſumptionẽ iuſtitię.c.i ꝓſentia. de renũ.allegat gl.in cle.paſtoralis.in ver.habeat. de re iudi.vbi citatio q̃ eſt notoriè iniuſta pronũtiaſ nulla. Et allegat.c.iter cæteras.de re iudi.Et ita reſidet. ¶ Et hęc quęſtio dependet ab illa quęſtione.†vtrum ſentẽtia lata contra notoriũ facti valeat.dic quòd eſt nulla, Inno.in.c.cum noſtris.de conſeſ.prebẽ.in.c. cùm dilecta,de reſcri.Idem tenet gl.in.d.cle.paſtoralis. Et idem quod notat dominus Abb.in.c.cùm aq̃ quorũdam. de exceſ.prela.& do.Anto.in.c.quoniam contra..xvj.col. de proba.& Domi.in.c.in tãtum.xxj.diſtin.& do.An.

a ¶ Pro ſingulari, Adde ꝙ eſt in fin. cxxiij.

b ¶ Legatum. An prælatus poſsit repudiare legatum. facit,c. cũ eccleſiaſticæ. adde Ludo. ro.in cõſil.lxxxij. & Pe.de anch.cõſil.clxvij.&quãdo prælatus,& eius factum præiudicet eccleſię,adde Ale, in cõſi.v. colũ.iiij, circa mediũ in,v. volu.

c ¶ Coniugato. An clericus cõiugatus gaudeat priuilegio clericali. adde do. Maria.ſoz.in cõſi. v.ver.circa.iiij.qõ. & Alex.de imo.in cõſi.viij.col.fin,in primovolu.

¶ Nobiliſsimus. ꝙ dicto notabilis viri credi debeat.ad de & dic vt p Ale. in.l.depupillo.§.ſi quis ipſi prętori. ĩ v.co.ſi.de no.openũ. & eũdẽ Ale.in cõſi.xxviij, col.iij. circa prĩ.in primo volu.& multa circa hoc ponit etiã d.Maria.ſozi.ĩ cõſi.xv.co.iij,in fin, & ſeq.ĩ prima parte.& quãdo ſtetur dicto ſolius Cardinalis adde Lap.allegatiõe.xxxiij.& Ab.conſi,xxxiiij.

b ¶ Singulari.cxxij. Adde tu quòd eſt nu,ccclvj,&incip. Tu ſcis quod diſpoſitioni.& adde quomodo intelligaſ ſtatutũ diſpoñs ꝙ ſtetur dicto alicuius,dic vt per Alex.in cõſil. cxiij.col.j.in quarto volu.

c ¶ Tunc creditur. Quando credatur papæ atteſtanti, ſeu aſſerẽti ſuper facto alieno. per Franareti.in cõſi. xxiij,col.iij,& ſeq. & in conſi. clxv.

d ¶ Iniuſtam. Adde an notoria iniuſtitia reddat excõicationẽ nullã. & dic vt per eundẽ Feli. in.c.inter cæteras. col.viij,ſ.de re iud.

in.c.cũ ecclesiasticæ.de excep.pro quo bene facit sing. dictũ Inno.in.c.j.de officio Archi.ꝙ sicut libellus ineptus est lacerãdus,eodẽ modo si comprehenditur ineptitudo sententiæ. Et sequit *Spec.in ti.de officio iudi.* §.deseruit aũt.post principiũ.eodem modo si notorietas existat non solũ tempore sententiæ: sed etiam si ex post sequeret,vel superueniat secũdũ Inno.in.c. frater nitatis.in.ij.col.& ibi dixi.de frigi. & malefi. Cõtrariã partem tenet expresè Bal. in.l.j.C. ne filius pro patre. & in.l.ciues.C.de appel.Et allegat tex.in.l.palam.§.quę in adulterio.ff.de ritu nup.vbi est casus ꝙ absolutoria sententia lata cõtra notorium in adulterio, retractatur: ergo non erat nulla.& idẽ tenet Bal. per illũ text. in.c. quoniam.de offi. dele. Et hanc partem credo veriorẽ. videlicet ꝙ regulariter talis sententia non fit nulla: sed debet retractari. ¶ Fallit primò.† nisi illud notorium sit impossibile.vt in exemplo de eunucho.secundũ Io. and.in.d.§.in vniuersitatem.& doc. hîc. in quibus adde Bal.in.l.j.C.sententiã rescindi nõ posse. vbi de hoc dicit esse casum in.l.in cõfessionib⁹.circa mediũ.ff. de interrog.actio. ¶ Secundò fallit† in sententia interlocutoria qa si est contra factũ notoriũ,erit ipso iure nulla.Ita tenet etiã glo.in cle.pastoralis. per illũ text.de re iudi.in ver.habebat.Ratio:qa interlocutoria nõ est tãti præiudicij:qa potest ferri parte non citata. Ita tenet Inno.in.c.auditis.de procu.& dic: vt ibi per do. Abb. & pro ista fallẽtia facit quod notat Io.an.in.c. cũ olim de excep.ꝙ citatio contra notorię excommunicatum est ipso iure nulla. ¶ Tertiò fallit.† qa licet sentẽtia nõ sit ipso iure nulla,tamen qñ ostẽdit de notorietate,poterit retractari per viam nullitatis. Et ita procedit dictum Inno.in.d.c.fraternitatis.pro quo est text. in.l. si quis adulterij.C.de adul.quẽ ibi põderat Lud.ro.in repe.l.admonendi.in.viij.col.ff.de iureiur. facit optimè tex.in.c.ij.de purg.vulg.Et quãtũ ad hoc per prædicta remanẽt vera. videlicet ꝙ possit retractar citra remediũ appellationis.& interim sit timenda secundũ doc. hîc.quibus adde do. Abb.tenentẽ expresè contra glo. hîc.in.c.inter cæteras.in.iiij.col. de re iudic. Et allegat glo.in cle.pastoralis.Et idẽ contra istam glo. tenet do. Abb.in.c.excõicato.de rescrip.& ibi Imo. post Cardi. in.xiiij.col.Et cõtra hãc glo.tenet Domi. in.c.venerabilibus.§.fi.de sententia excõ.in.vj. Et pro hoc facit qđ suprà dixi in.ij.fallẽtia de interlocutoria. Et qđ dixi suprà in Rubrica.Et has fallẽtias posuit do.Fran.de are. in.c.quoniam contra falsam.in tertia charta parua de proba. Et vnũ scias. ꝙ multi sunt casus in quibus snĩa lata cõtra ius nõ est nulla.quos hîc enumerat.d. Anto. Sed prosequere istos casus.vt per Imo.& Ro.in.l.cum prolatis.ff.de re iud.p.d.Ab.in.c.de re iud. Et in materia huiꝰ decretalis vide & no.dictũ fin.do.Ant.in.c.in tellexim⁹.de iud.i.iiij.col.vbi limitat istũ tex.volẽtẽ ꝙ clericꝰ excõicationẽ iniustã ꝓbare volẽs nõ absoluat. secus si nullã.vt nõ habeat locũ in excõicato cõparẽte per ꝓcuratorẽ.qa cessat ratio istius tex.ꝙ dictũ ibi reprobat.d.Abb.in.iiij.col.qa nõ habet æquitatẽ in se.& est cõtra istũ tex.q dicit ꝙ probationes excõicati non debẽt audiri.Et in materia huius decretalis:vide do.de Rota.in antiquis decisione.lxxv.inci. ¶ Itẽ nota ꝙ vbi pars,vbi dicũt qđ petẽs absolui ad cautelã,non tenet ex primere causam excõicatiõis.Itẽ vide do.de Rot.deci. lxx.in nouissimis.quæ incipit.Itẽ si petitur.vbi dicunt ꝙ qñ opponit manifesta offensa sufficit cautio iuratoria de parendo mandatis ecclesię. Limitãt ipsi qñ esset manifesta offensa,qa nõ respondit libello: tũc nõ sufficiet iuratoria cautio:sed fideiussoria,vel pignoratitia. Et ita seruat Romana curia. ¶ Itẽ vide.d.de Ro.eo.ordine & cõclusiõe.ccxcvj.q̃ incipit.Itẽ si qs petit se absolui,vbi dicũt qđ qñ qs petit se absolui ad cautelã:& dicit ꝙ causa est nulla,absoluit:dato ꝙ nõ ꝓbet cãm.Fallit vbi illa causa quã allegat sit cõtra ius: quia tũc cogũtur illã probare.allegat notata i.c. ad decimas. de resti. spolia.in.vj.Itẽ vide eodẽ ordine cõclusione.ccxv.quę incipit,Item si contra petẽtem.vbi examinãt vtrum si cõtra manifestã offensam ꝓbatã replicet de cõpetẽtia iudicij,impediatur absolutio.& cõcludit ꝙ debeat absolui. ¶ Itẽ vide eos in eodem ordine cõclusione.ccclxxxiiij.quę incip.Itẽ si qs se absoluit.vbi cõcludũt ꝙ ꝓbãs excõicationẽ,& probans appellationẽ præcessisse: etiã si nõ ꝓbat,ista acta plenè probãt per.c.pia.de exce. in.vj.qđ est intelligendum. quando ab alio opponitur excõicatio.in quo secũdũ Colle.ibi oportet ꝙ probet plenè prioritas.Pro quo est decisio expressa Ioã. an. in regula cũ sint iura.de regu.iuris.in.vj.& ita dicit Pe.de quo facit festũ Romanus.in.l.in illa.in.xiiij.col.dever. obl.Pro quo facit in simili.gl.magna in cle.fi.de rescri. ꝙ vbi tẽpus[a] est intentio impetrantis, debet plenè probare.de quo plenè ꝓ Bar.in.l.nõ solũ.§.sed vt ꝓbari.ff. de ope.no.nũcia.per do.Ab.in.c.auditis.in.iiij.colũ.de rescri.Bal.in.l.matrẽ.C.de appel.cum simi. ¶ In glos.j. in verbo. *ad cautelam.* in fin.Not. iura allegata in glo.in qbus per doctores tractatur de ista absolutione ad cautelam. [b] Et aduerte.quia in ista absolutione est citanda pars.secũdũ oẽs docto.in dicto.c.solet.allega.in glo.& pars cõparens nõ põt impedire absolutionem:nisi probãdo manifestã offensionẽ post terminũ octo dierum. ¶ Et in qtum dictum fuit suprà secũdũ dominũ Abb. in.c.in literis.de offic.delega. quòd iura quę volunt ꝙ Archiepiscopus nõ intromittat se de subditis suffraganeorũ,nisi aditus per viam appellationis: debent suppleri.Idem si per viã nullitatis. ¶ Aduerte.qa istud nõ videtur cõtra illud qđ solet dici.ꝙ Archiepiscopus nõ põt adiri per viã simplicis querelæ.vt in.c. romana. cũ ibi notatis.de appel.in.vj.& in.d.c.venerabilib⁹.§.j. & tradif in.c.ad reprimẽdã.de offi.ordi. cũ aliis similib⁹. Et ideò cũ potestas archiepi si it limitata in causa appellationis,nõ videtur extẽdẽda ad causam nullitatis:quia potestas limitata limitatã parit exceptionẽ.l. in agris. ff.de acqui.rerũ do. ¶ Prętereà si posset adiri perviam nullitatis:videret quãdoꝙ adiri per viam querelæ indirectè.Et sic prohibita vna via cõcederet alia via:cõtra regulã cũ qđ vna via.lib.vj. Et ideò cũ istud nõ sit iure cautũ,nõ videt prima facie posse sustineri dictum do.Ab.in.d.c.in literis. ¶ Sed istis nõ obstãtib⁹ tenẽda est audacter opin.sua. videlicet qđ sicut Archiepꝰ põt adiri per viam appellationis:ita & per viam nullitatis principaliter intentatæ.qđ etiã tenet Bal.in.c.j.in fi.de offi.deleg.& sensit do.Ab.in.c.dilecto.in.iij.col.de appel. ¶ Et difficultas consistit in hoc[8] qs dicat iudex in causa nullitatis.in quo articulo omisso quid in delegato & quid in arbitro,solent nunc aliqui dicere in ordinario hoc modo.ꝙ aut nullitas causatur ex turpitudine iudicis:& tũc superior habet cognoscere de nullitate.l.absentẽ.C.de accusa.aut nullitas causat̃ ex alio defectu:& tũc solus ille qui sententiã tulit habet eã emẽdare vt.l.iiij.C.de accu.& l.Iudex posteà quã.ff.de re iudi.& ibi Bar.tenet hãc opinio.& sentit Inno.in.d.c. dilecto. & do.Ant.in.d.c.in literis.& Ange.in.l.si expresim.ff. de appel.Et tenẽdo istã doctrinã:videtur inferri quòd dictũ do.Ab.de quo suprà:nõ habet locum, nisi quando nullitas primę sententię causaret ex turpitudine primi iudicis.Sed est alia distinctio in ista materia:quę cõmuniter tenet.videlicet quòd aut prætẽdẽs sententiam nullam,petit eam reformari ex eisdẽ actis.& tũc est pertendum coram iudice ipsius nullitatis.secũdum glo.in d.l.iiij.C.de accusati.quia hæc nullitas non intentatur principaliter.sed reformatio:& incidenter nullitas. Et tunc est cognoscendum ab ipso qui iudicauit: nisi allegaret

a ¶ Tempus.qđ qñ tempus est fundamentum alicuius, quod debet per eũ probari, vide Alex.de imo.i cõsil.c.col,ij.versi.cũ ergo.in primo vo. & in cõsi.xvj.col. pe. ver. prætereà. in consi.xlv. in fi. 7 in consi.lxxij.col. pe,in fi.& in cõsil. cxxxvij.col.ij. circa mediũ,in quinto volu.Frã. areti. in cõsi.xxxj.col.j. & do.Bar. fozi.in consi.xlij. col.ij.in fi.& ibi tunc succedit regula.

b ¶ Absolutione ad cautelam. Vide de ista absolutiõe per eundem Felin. in c.apostolica.colũ. viij.in princi.& in versi.circa absolutionẽ,ŝ.de except. vbi pluraquotidiana dicta. & quare talis absolutio deb in excõicatione & nõ in interdicto generali, & tunc habeat locũ in interdicto particulari certę ecclesię, in.d. c.apostolica.colũ. iij.versi.do.Abb.

legaret sordes ipsius iudicis. Aut ipse petit principaliter sententiam pronuntiari nullã.& tunc datur optio ipsi grauato,corã quo velit ostẽdere nullitatem:siue iudice primo,veliudice appel. Et hoc casu si appell.deuoluit to tã cãm ad superiorem,adeò qđ ipse põt sententiã reformare:vt in.c.Raynutius cũ materia.de testa.ita & nullitas principaliter intentata deuoluit totã causam: adeò ꝙ iudex nullitatis potest primam sententiam reformare.ita notabiliter dicit Baro.in.l.si vt proponis. C. qũo & quando iudex.& allegat tex.in.l.j.§.j.ff.quę sententiæ fine appellatione rescin.in verbo.iudex quęstionis. iuncta gl.vbi patet ꝙ nullitas[a] sententię quę nõ est ex turpi a tudine iudicis,potest deduci corã superiore:qui eam reformet.Idem voluit Bar.in.l.si expressim.in vlti. col.ff. de appel.dicẽs istud dictũ esse multũ notandum.Idẽ replicat Bar.in.l.j.C.quando prouo.nõ est ne.Et ista dicta Bar.sequitur Pet.de ancha.in cle.j.de re iudi.& do. Ab. in.d.c.dilecto.in.iij.col.& in ca.Io.in fi.de fide instrum. Imo.in.d.l.iudex postea q̃ in sexta col.Et ista reputatur cõmunis opinio in hoc articulo.secũdum Imo.in.d.l.iudex.Sed causa nullitatis principaliter intentata est:nõ video qualiter Archiepiscopus qui est competens in causa appellationis,nõ sit cõpetens in causa nullitatis. Et non dicas.ista habent locũ in iudice : qui potest adiri per viã querelę.secus in Archiep.qui taliter adiri non põt.quia hoc non est verũ.Et nõ reperitur ꝙ iudex appellationis possit adiri per viã querelæ. qa sua potestas est limitata solũ ad appellationẽ. & tñ sic est quòd põt adiri per viã nullitatis.ergo nõ valet ista consequentia:talis nõ potest adiri per viã querelę:ergo nec per viam nullitatis.Et nõ dicas qđ qñ cõceditur vna via,,phibet alia: quia nõ oĩs actus episcopi habet in se nullitatẽ.& in multis casibus subleuat querela,in quibus nõ subleuabit nullitas. & iõ per prędicta remanet clara decisio dñi Ab.in.d.c.in literis.& nõ memini me legisse ipsum in aliquo loco ita exclamantẽ de vno dicto suo,sicut ibi.Et ista no.quia non sunt alibi declarata.vide in hoc per do.meum do. Phili. de peru.in illa eleganti repe.c.dilecto.de appell.in versi. x.quæro.& versi.xvj.quęro.

¶ CAP. XLI.

Si aliquando. Si excõicatum suis literis Papa salutat non propter hoc ipsum absoluit. ¶ Not. ꝙ excõmunicati non sunt salutandi:quia ista est potissima causa vt conuertantur quia durũ est esse inter homines,& hominũ carere consortio.l.iij.C.de apostа. ¶ Not.secũdò quòd Papa solo verbo posset absoluere excommunicatũ hodie est text. in clemen.si summus.primo responso.eodẽ.tit. ¶ In gl. magna ibi. *& hoc constat.* tene opinionem gl.Et intellige ꝙ dicatur constare:dummodò Papa exprimat. secus si c per aliqua signa.vt in.d.cle.si summus .Et rõ est,quia in istis quę sunt iuris communis habet liberam potestatẽ. vt est gl.sing.in cle.si summus.in ver.pro infectis.de immu.eccle.& dicit Host.ꝙ Papa hodie absoluit ad cautelam legatos durante legatione.in eadem in fin.no.ꝙ Papa cõmunicando cũ excõmunicato nõ est excommunicatus.Ad idẽ gl.& ibi latè dixi in.c.porrò.ŝ.eod.Secũdò queritur.vtrũ si papa euitat excõmunicatũ:qui verè nõ est excõmunicatus,an cęteri debeant eum euitare?dic ꝙ non ita singu.Inno.in.c.cũ olim.el primo.ŝ.de priui. Et ibi refert.do.Ant.in.ij.col. ¶ Item in materia vide dictũ Ang.in.l.libertus.secunda.ff.de in ius voc.ꝙ si Papa dat iudicẽ alicui qui excõicatus est scięter, nõ videtur eum habilitare:vt possit agere. ¶ Item vide Lapũ allegatione cxxij.quę incipit.cle.si summus.vbi examinat ipsam cle. & dicit tex.ꝙ si Papa appellat aliquẽ cõstitutũ in aliqua dignitate:ꝙ ista verba non conferũt aliquod ius in illa dignitate.& ad hoc adde domi.Car.in.c.solitę.de maio. & obe.vbi idẽ tenet.& ponderat subscriptionem illius tex.de Imperatore Cõstãtinopolitano.est gl.in.c. venerabilem.in ver.germanos.de elec.in.c.in apibus.vij.q.j. & limita istã cle.in secundo responso hoc modo.ꝙ qñ literę non possunt habere aliquem effectum,tunc licet per illa verba non cõferatur dignitas:tñ præsumptiuè probant.Ideoꝙ si aduersarius non probat illum non habere talem titulum,tũc præsumetur in dignitate.& releuabitur ab onere probandi.ita tenet Lapus allegatione.vij.quę incipit.disputat an literę.qđ cle.si summus in a secundo responso.habet locũ quando sunt expressa ad aliũ finẽ:secus si in ipsis cõsistat ius literarum:quia tunc probant præsumptiuè:adeò ꝙ transferat onus probandi in aduersarium.facit gl.in ver.quid in clem.j.de probat.Et pro isto dicto facit quod dicit do. Car. in consilio suo incipiẽte,objicitur cõtra iura.vbi tenet ꝙ si Papa scribit quòd conferatur beneficium non existenti in ętate legitima,valebunt literę.& videt eum habilitare: maximè per notata.in.l.quidam cõsulebat.ff.de re iudi. vbi princeps promouẽdo aliquẽ,videt eũ habilitare. [b] b Et ad dictam cle. si summus. respondet : quando gratia subsistere potest,etiam non data veritate omnium verborum quæ ibi narrantur.& istud puto verũ secundũ Cald.tenentem contrarium in ti.de rescrip.consi.viij.& vltra istas allego glo.in terminis in.c.statutũ.in princip. in verbo canonicis.de rescrip.in.vj.& allego fin.dictum Bal.in.l.eã quã.in.xiiij.col.ver.xj.qro. C.de fidei.vbi di b cit ꝙ si comes inuestiret me hoc mõ pro t , filijs,& desc dẽtib⁹:& habet vnũ spuriũ:& qui inuestiuit scit eũ habere spuriũ,videt eũ habilitare:dato ꝙ aliãs sit ĩ peccato.& allegat Bald.in cap.j.in titu.per quos fin. inuesti.in vsi. feu.ꝙ Papa cõferẽs beneficium infanti scienter,videt di spensare. ¶ Itẽ vide Domi.in.c.si eo tempore.per illum textum in secunda col.de rescrip.in.vj.& allegat singu. dictum Inno.in.c.cùm ab ecclesiarum.in.ij. col.de offi. ordi.ꝙ si Papa appellat aliquod castrũ ciuitatem,videt ipsum facere ciuitatẽ.& illud dictũ sequitur Bart.in exuaganti.qui sint rebelles in versi. Lombardię.& in.l. fin. post princi.ff.de colle.illicit.dom.Anto.in procemio de cretal.in.vj.colum.Pet.de ancha.in.c.statutum.in princip , in.v.colum.de rescript.in.vj.quod intellige,nisi diceretur causa demonstrationis:non principaliter vt disponeretur.tunc habet locum ratio cle.si summus.in secundo rñ.ita limi,domi.Car.in dicta clem . si summus. in secundo respon.in .iij.oppo. ¶ Item vide do. Cardi. consi. quod incipit ,videtur imò premissa . vbi tenet c cũ prędictis: ꝙ vbi gratia non posset aliter habere effectum verba ipsius narratiua tantum operantur, quãtũ clausuia ex certa scientia.& in cõsi.incipiente . In causa quæ vertitur inter Andream.Et vide Petrũ de anchar. consi.cclxxxviij.[c] incipiente.vltra alia solennia: vbi sic. vokuit.ꝙ si papa dicat ꝙ cõstat nobis talem esse priuatũ tali beneficio conferendo alteri, videtur eum priuare. Item domi.de Rota in anti.decisi.ccxj.quę incipit Papa confert vbi dicunt ꝙ si Papa dicit: conferimus tibi tale brificiũ capellani talis:per hoc non probatur illum fuisse capellanũ illius. ¶ Item vide do. Ab.in.c.dudum.in vltima colum.de rescrip.ꝙ si Papa eximit monasteriũ cũ capellis nominando illas propter hoc non videtur ꝓbare eas esse filias monasterij:si ista nõ sunt cognita Papæ. Et hoc limita.nisi Papa motu proprio hoc dixisset:& de ista materia prosequere:vt per In.in.c.veniens. de filijs presby.& in ca.fraternitati.& ibi Ana.de schisma. Item per Imo.& alios.in.l.quidã consulebat.ff.de re iudi.per Bar.& Ro.in.l.ex hac scriptura.ff.de dona. per Domi. in.c.si Papa per illum textũ.de priuile.in. vj.per Calde. in titul.de rescript.consil. primo.& ista procedunt ab

¶ Quod nullitas, adde ꝙ hãc etiam dicit,d.Ale,in dic. l.iudex,co,iiij.cir. fi,& vide eũdẽ Feli,in.d.c.in literis. co.pe,ver,quis aũt fit iudex,ŝ.de offi. deleg.

¶ Habilitare. An Papa scribendo ꝓ indigno, videatur secum , dispensare vide per. eundem Fel,in.c.si quando col,iiij,ver.fiat difficultas.ŝ.de rescri. & vide,j.eo.c,inq sitioni.col.ij.

¶ Cclxxxviij. Ad de tu qđ est in consi.ccxciij,& an literæ papæ dicentes aliquem esse de iu repriuatũ,ꝓbẽt ita esse ꝙ non sit vèrè priuatus vide per eũdẽ Feli. pulcrè, in.c,causam . colũ. vj.ver. interpreta tio.ŝ.de rescrip.

¶ Consilio. cliij. Adde ꝙ est consi. clviij. & qñ, quo, & cur vniuersitas vel collegiū possit excommunicari. vide per eundem Felin. in. c. dilecti. col. fi. ℣. de except.

¶ Per verbum credit. Adde etiã & dit vt per Alexã. in consi. lxviij. col. fi. & in cõsi. cxxxiij. colum. iij. versi. secundus casus. & in consi. cxliij. col. iiij. ver. nec obst. si dicatur. in secũdo vol. & in cõsi. cjx. colum. ij. & co. pe. in primo volu. & in tertio volu. consi. xlij. col. fin. & in consi. cxiiij. col. v. in quarto volu. & an in criminalibus testis deponẽs de credulitate, ꝙbet. vide eũdẽ alex. in consi. lxxvj. col. fi. in fi. in j. vol. & ad prædicta videetiã eũdẽ alex. inco nsi. cxcj. iij. versi. & licet. in primo vol. & in consi. clvj. colũ. ij. vers. non obs. in quinto vel. Frã. de are. in consil. xl iiij, & in consil. lx iiij. consi. cxciij. & do. Bartol. sozi. in consi. cxlvj. colũ. iiij. ver. nec obst. in prima parte. & qd si testis dicit ꝙ fic credit, & ita firmiter tenet. per eũdẽ Sozi. in cõsi. ccx iiij. colũ. v. vers. ex quibus concludit. & per alexã. in dicto consil. clvj. in quinto vo. & adde ꝙ ea quæ sunt difficilis probationis testis. de credulitate probat ita do. Bartho. sozi. in consi. ccxlix. colũ. pe. ver. verũ est ꝙ sufficit. in seda parte.

illa quæstione: an sit exprimẽda clausula ex certa sciẽtia: vel sit elicienda ex verbis. gl. sunt cõtrariæ. vna in cle. & si principalis. de rescrip. alia in clemẽ. j. de iudi. & ibi do. Ab. nititur concordare. vide aliam gl. in. c. statutum. in ver. literarum. de rescrip. in. vj. Cõis opinio. ꝙ sufficit ꝙ deprehẽdat. licet nõ specificetur. ita Pet. de Anch. in. d. consi. cclxxxviij.

¶ CAP. XLII.

OFficii. Excommunicatus à pluribꝰ prælatis pro pluribus causis, nõ est communioni restituẽdus: licet de vna velit satisfacere. & si impetratur absolutio excõmunicationis tacitis alijs causis, non ualet absolutio, hoc dicit. ¶ Not. primò ꝙ multiplicatis excessibus multiplicari debet excõmunicatio. vide quæ dicta fuerunt supra eo. in. c. cũ ꝓ causa. & in. c. ita quorũdã. de iudeis. ¶ In glos. j. ibi. *poteſt dici*. Nota tres practicas. ex quibus absoluitur multipliciter excõmunicatus. Prima ꝙ per vnicã absoluatur ab omni. & ista prima põt intelligi: ꝙ vnus à pluribus excommunicatoribus excõmunicatus, à pluribus eodẽ modo & tẽpore absoluat. Secũda practica: ꝙ alij prælati excõicãtes cõicẽt suas vires alteri. Vltima practica: ꝙ vnusquisq; absoluat à sua excõicatiõe. & hoc mõ nõ erit absolutus. donec sit ab omnibus absolutus. Ita est text. hîc. & text. in. l. per fundũ. all. in gl. ¶ In eadẽ in fi. No. ꝙ excõmunicatus in vna ecclesia, est excõmunicatus quo ad omnes: qa excõmunicatio est affixa animæ. Ita & pœna sequit. ita glo. hîc. & vide Inno. idem tenentẽ in. c. qualiter. circa fi. secũdo. de accu. & Fede. cõsi. xxiij. & bonum textũ. in. c. testimoniũ. de testi. & in. c. j. de treu. & pace. & ibi expresse dom. Ab. in notabilibus. Idẽ Bart. in simili. in. l. qui vltimo. ff. de pœnis. vbi si aliquis est cõdẽnatus ꝓpter maleficiũ, & est lata sententia solenniter, si fugit de manibus officialiũ: quocũq; vadat, poterit puniri. & idẽ in. l. si quæramus. ℣. j. ff. de testa. vbi dicit ꝙ iste nõ potuerit facere testamentũ quocũq; vadat. & idẽ no. Bal. in. l. j. in vlt. col. C. de sum. tri. & fide catho. dicẽs ꝙ qñ pœna est afflicta animæ, quocũq; vadat, ligat. Et ꝓ terminis gl. nostræ vidæ gloss. fina. in. c. fi quis presbyter. vij. q. j. & in. c. quisquis. iiij. q. v. & Archi. in. c. fi aũt. ix. q. iij. & glo. magna. in. c. pastoralis. ℣. verũm. de appel. & gloss. in. l. ex ea. ff. de postulã. quia infamia sequitur infamẽ quocũq; vadat. j. q. j. c. cito turpẽ. Limita nisi quis esset excõicatꝰ interdicta communione certorũ hominum. ita gl. sing. in. c. placuit. el. ij. in vers. rõnẽ. xviij. dist. & ibi Archi. & Archi. in. c. pñti. v. q. ij. & do. Abb. in. c. postulasti. ij. col. de fo. compe. & ista tene menti.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Excommunicatus põt ingredi ecclesiã pro audiẽdo verbũ dei.*
Excõmunicato licitè cõmunicatur, si hoc expedit animæ suæ.
2 *Ciues omnes possunt excommunicari: viri & fœminæ. qualiter hoc intelligatur. An autem successores eorum sit excommunicatiõ numero. 4.*
3 *Sacramẽta sunt tria quæ conferuntur tempore interdicti. Baptismus: Pœnitentia & Chrismatiõ.*

¶ CAP. XLIII.

RESponso. Excõicatis & interdictis põt pdicari verbũ dei. Et tẽpore gñalis interdicti cõceditur baptismus, chrismatio in frõte, & pœnitẽtia moriẽtiũ. ¶ No. vnũ casum † ꝙ excõicatus põt ingredi ecclesiã, videlicet audiendo pdicationẽ. Et an sit aliꝰ casus. vide gl. in. c. studet. in ver. dimisit. j. q. j. q̃ dixit ꝙ põt ingredi cã orãdi: dũmõ nõ dicant diuina. quã approbat hîc do. Ant. & Imo. in. c. j. de vi. & hone. cle. Cõtrariũ tenet hîc do. Ab. mouẽt ꝓ text. in. c. cleros. xxj. di. & in. c. perlectis. xxv. di. vbi indistinctè dicit ꝙ officiũ certorũ clericorũ est expellere excõmunicatos de ecclesia. Et ista rõ videt magis psuasiua, ad hoc vt magis timeat. Et hanc credo veriorẽ. Et ad hoc facit gl. j. in cle. grauis. in ver. nisi expleta. de sen. excõ. & cum his q̃ dixi. ℣. eo. in. c. nuper. qñ tetigi qđ excõicatus nullo mõ admittit ad ecclesiã. ¶ Not. etiã † qđ licitè cõicatur excõicato. qñ est ei vtile ad animã. Ad idẽ. c. cũ volũtatẽ. j. eo. cũ cocordã. hîc alle. in glo. ¶ No. ibi: *quoties vult*. ꝙ nõ semel in septimana, sed quoties vult põt cõuocari populus ad prædicationẽ. Et an sit pulsanda cãpana. vide Calde. in tractat. de canonico interdi. in primo mẽbro principali. Rõ: qa cõcesso vno, intelligit cõcessum omne ꝓ qđ deuenit ad illud cõmodè. ¶ † Not. ꝙ omnes ciues possunt excõicari, masculi & fœminæ. Intellige dummodò excõicentꝰ culpabiles. quia ciuitas nõ põt excõicari. c. fi ciuitas. ℣. in vniuersitatẽ. tit. in. vj. Et ad intellectum. d. ℣. vltra ca quę ibi scribũt Doctores. An & qñ excõicẽt ciuitas. vide Pe. de anch. consi. cliij. ª qđ incipit. Ex narratis in facto. ꝓ Io. de ana. in. c. dilectus. in decima colum. de simo. per Inn. in. c. capitulũ. in pe. colũ. de rescrip. per do. de Ro. deci. clvj. ℣. incipit. cõtra quoddam capitulũ. in ordine nouo. Et cõiter dicit ꝙ debet exprimi qualiter excõicãtur ciues, & omnes participes. *Si* tñ excõicanꝰ omnes, tenet. ¶ † Sed quid in successoribꝰ ex cõicatorũ, an sint excõicati vide Dyn. & Bal. in. l. si gregẽ. ℣. de le. prio. per Bar. in. l. inter stipulationẽ. ℣. sacrã. ff. de verb. ob. ꝓ Inn. in. c. grauẽ. j. eo. & per Inn. do. Ant. & d. Ab. in. c. aduersus. ℣. de immu. eccle. cõiter tenet ꝙ excõicatio nõ trãsit in successores. Rõ qa excõicatio fertur in animã verè delinquẽtis, nõ aũt fictè: nisi ipse psequeratur, vel authorizaret in delicto, ꝓpter ꝙ pdecessor erat excõicatus. ista ꝓbatur ꝓ text. in. d. c. aduersus. Et ita ibi doctores. Prædicta oĩa habẽt locũ in ipsa excõicatione: sed secus in alijs. Sed aliqñ ipsę pœnę ꝓpter atrocitatẽ delicti extẽdũt ad inculpabiles. de quo dicã. j. c. ¶ No. in. ℣. ꝓtereà. † tria sacramẽta, quę licitè exhibent tpe interdicti. Primò Baptismus paruulorũ. Idẽ adultorũ. per c. qm̃. eo. tit. in. vj. Scdm Pœnitẽtia moriẽtiu. Dicas idẽ de viuẽtibꝰ. tex. in. c. almã. de sen. exc. i. vj. Tertiò. Chrismatio paruulorũ. Idẽ de adultis. ita text. in. d. c. quoniã. De alijs sacramentis diximus in. c. nõ est. ℣. de spon.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Scire & credere differunt. scire super certo, credere super incerto.*
2 *Forus contentiosus ecclesiasticus, quando sit directius ad salutem.*
3 *Obediendum an semper sit mandato superioris?*
4 *Papa si scribat pro notorie indigno, non est ei obediendum.*
5 *Papa si scribat quòd talis recipiatur in monasterium, potest ei opponi defectus.*

¶ CAP. XLIIII.

INquisitioni. *Si* cõiunx ꝓ certo sciat impedimẽtũ matrimonij, nõ debet reddere debitũ: sed potius excommunicationem pati. *Si* verò non scit pro certo, debet reddere debitum: nisi credulitas esset probabilis. hoc dicit. Not. † diferentiam inter scire, & credere. scire super certo: credere super incerto. ¶ Nota quòd multi sunt gradus credulitatis; quia quędam probabilis & certa. Et quædam incerta, vel leuis. Et per hoc infert dominus Abbas, quòd testis qui deponit per verbum credit, non rectè respondit. Et de hoc vide per Bartolum in lege admonendi. ff. de iureiurado & in lege in summa. ℣. Labeo. ff. de aqua pluuia, arcenda & per domi. Anto. in c. quoties. ℣. de test. per Bal. in. l. secũda. ℣. qđ obseruari. in ij. colum. C. de iuramento calumnię. & in. l. ij. & in. l. solam. C. de testa. & in. l. data opera. in. xiiij. col. ℣. qui accusf. ¶ No. quòd cõtra. l. cõscientię nõ est obediendum prælato. quia prælato. ꝙa duplex est lex: vna euãgelica. & scripta. Et cõsciẽtiæ. c. licet. de regu. Et de his duabꝰ legibꝰ vide. c. duo sunt. xix. q. ij. ¶ Extra gl. no. istũ text. singulariter. & c. literas. de restit. spo. † ꝙ forus cõtentiosus ecclesiasticus nõ est semp directiuus ad salutẽ: sed qñ titi sup psumptiõe. ꝙa si veritas est in cõtrariũ, illa ꝑualet. Et de hoc dixi. in. c. is ꝙ fidẽ. de spõsali. & ibi allegaui Bal. in. l. cũ ꝙs. in. x. col. C. de iur. & fac. igno. ¶ Inn. hîc posuit vnã gl. an sit obediẽdũ mãdato superioris. Et dicit si cõtinet peccatũ, & mãdans sit inferior, est obediẽdũ. Et forti⁹ si ꝓceptũ est iniustũ: licet nõ sapiat peccatũ. Imò forti⁹ dicit ꝙ si vnus cõsuluit mihi ꝙ nõ obediam ẽpo nõ incurro excõicationẽ. qđ est solẽne dictum ad. c. accedẽs. ℣. eo. ¶ Aut loquimur in Papa: & dicit † ꝙ si sapit hæresim, nõ est obediẽdũ. ꝓ. c. si Papa. xl. dist. & idẽ si saperet peccatũ mortale. *Sed* si ꝓciperet aliqd in spiritualib⁹, vel psonis ecclesiasticis: est obediẽdũ: licet iniustũ. ꝓ. c. in memoriã. x. dist. Limitat Inn. hoc de ꝓlatis: nisi de ꝓcepto suo dubitaret de scãdalo, [a] vel malo euentu, vel de statu ecclesiæ. Ex ex hoc infert. d. Ab. sing. qđ Car. nõ tenentẽ obedire Papæ. & ista habẽt locũ: qñ ꝓcipit ecclesiasticis psonis. Sed si ꝓciperet aliqd laico circa res tẽporales: si ꝓceptũ est iniustũ, nõ tenetꝰ obedire Papæ. de prio, ꝙ ꝓlati nõ debeãt obedire. qñ timetꝰ de scãdalo. vide Pe. de anc. cõsi. lxv. qđ incipit. Pro declaratiõe debitorũ. ¶ Itẽ cõsilio. cclxxxvj. qđ incipit In auxiliũ veritatis. Cõtrariũ tenet Domi. in. c. cõcilia. ℣. hinc ẽt. xvij. dist. Et in. c. nõne. viij. q. j. vbi ꝓprię ꝓbat ꝙ clerici nõ debẽt detrahere obediẽtiã prælato. tñ meliꝰ loquit Pet. de Anc. Itẽ ad istã materiã vide Host. in. c. significauit. de offi. ordi. valde notat ibi do. Ab. ꝙ qñ Papa præciꝑit aliqđ qđ est peccatũ: nõ est ei obediẽdũ. & ad hoc adduco Ioã. An. in. c. cũ adeo. de rescrip. ꝙ si papa scribit ꝓ notoriè indigno, nõ est ei obediẽdũ. & hoc dictũ Io. and. approbat. d. Abb. in. c. cũ teneamur. ℣. de prębẽ. d. Ant. do. Ab. in. c. graue. eo. tit. & do. Ant. & Abb. in. c. fi qñ. de resci. etiã si Papa crederet mãdatũ iustũ. & vide Bal. in procemio decretaliũ. in. iij. col. vbi dicit ꝙ qñ † Papa scribit pro notoriè indigno, nõ est obediẽdũ leuato velo. Limita nisi ex certa sciẽtia Papa scribat ꝓ indigno: dũmodò illa dignitas, esset talis sup qua Papa posset dispẽsare: quia videt dispẽsare. ita dicit glo. in. c. cã. de ætate & qua. qđ credo verũ: nisi ille defectus esset dãnatus de iure diuino: quia tũc nulla plenitudo iuris diuini tollit defectũ. Pone exẽplũ. si scribat ꝓ illiterato: credo ꝙ non sit obediẽdũ: quia vitiũ literaturę est de iure diuino. c. nisi cũ pridẽ. ℣. pro defectu. de renũ. vbi habetꝰ sciẽtiã repulisti: & ego te repellã &c. & in. c. oẽs psallẽtes. in fi. xxxviij. dist. & pro hoc facit: quia ius canonicũ magis abhorret illiteratũ q̃ homicidã: quia collatio facta homicidæ, tenet: Secus si facta illiterato: quia est ipso iure nulla. Ita expresse tenet Inn. in. c. cũ nostris. de cõcef. pbẽ. ¶ Itẽ vide Io. de lig. in. c. ad apostolicã. de regu. † ꝙ si Papa scribit vt quis recipiat in monachũ, põt opponi defectus. vide dom. Car. & ibi Imo. in. c. fi qñ. de rescrip. Itẽ vide Inn. in. c. ne dei. de simo. ꝙ si papa scribit aliquid religioso qđ est cõtra suã regulã, nõ tenetꝰ obedire. & ibi Ana. in. ij. col. Itẽ vide Imo. in. c. q̃ in ecclesiarũ. in. x. co. de cõsti. & Abb. in. c. ij. de voto. Amplia etiã si ꝓciperet prælato, vel clerico aliquid cõcernẽs bonũ patrimoniale: nõ tenetꝰ obedire. Ita tenet singulariter tenet. d. Abb. post. d. Ant. in. c. cõstitutus. in. iij. col. de reli. domi. Et hoc colligũt ex quadã gl. ibi & hîc. Vbi aũt ꝓceptũ papę est rõnabile & iustũ: papæ nõ obediẽs põt puniri vt hæreticus. Ita cõcludit bea. Tho. in. iiij. cõtra gẽtiles. clxxvj. Et istud dictũ refert. d. Card. sancti Sixti in tractatu suo. de potestate Papæ. q. xiiij. Idẽ tenet bea. Tho. in tractatu cõtra impugnãtes religionẽ. & ij. ij. q. xij. ar. iij. q̃ refert. d. Car. i. d. tractatu. q. ix. & allegat etiã bea. Tho. in quarto sentẽtiarũ. di. vltima. in expositiõe literę,

¶ CAP. XLV.

CONtingit. *Si* clericꝰ à prælato tertiò monitus non reassumit habitũ & tõsurã, pdit priuilegiũ clericale. h. d. ¶ Nota tria: ꝙ q̃ discernit clericus à laico. scilicet ꝓ tõsurã, per formã vestiũ, & ꝓ qualitatẽ negotiorũ. qualis debeat esse tõsura. vide text. in. c. clerici. el. ij. de vita & hone. cleri. ꝙ clerici debẽt se cõformare moribus patrię. De negotiatiõe. vide textũ cũ sua materia in. c. fi. de vi. & ho. cle. ¶ No. ꝙ requirit trina monitio. & sic nõ sufficeret vna [c] ꝓ tribus, vbi requirit cũ interuallo dierũ. Regulariter aũt vbi requirit trina monitio sufficit vnica. l. cõtẽtaneũ. C. quomõ & qñ iudex. Fallit hoc. nisi imponat ad pœnã incurrẽdã: gl. sing. in ver. ij. ĩ cle. j. de vi. & ho. cler. fcdm. d. Ab. hîc. Adde qđ est similis apud legistas in. c. j. in ver. vacationẽ. & ibi Bal. ĩ tit. de mili. vasal. q cõtumax est. & idẽ Bal. ĩ auf. qui semel. C. quomõ & qñ iudex. in. iiij. col. & in. l. nõ sunt liberi. ff. de statu homi. & Io. and. in *Spe*. in ti. de cle. nõ resi. & do. Ant. & d. Ab. in. c. ex tuę. de cleri. nõ resi. & Ab. ĩ. c. cõsuluit. de off. deleg. Bal. in. l. receptitia. C. de cõsti. pecu. Limita illã gl. nisi pœna eẽt leuis. quia tũc sufficit vna pro tribus. vt dicã in. c. sacroꝝ. eo. & probat ꝑ gl. fi. in. c. cõstitutionẽ. de sen. exc. in. vj. ¶ Vltimò no. quòd ista monitio debet a fieri ab episcopo diœcesano. tex. hîc.

¶ CAP. XLVI.

INpræsentia. A de nũtia b tione excõicat repellit ille qui nõ ꝑmonuit. & ei cõicauit. h. d. ¶ No. ꝙ sicut ad accusandũ, vel ꝓcedẽdũ, cõtra illũ repellit ille q nõ mo c nuit. vt in. c. ij. de accusa. ita & à denũtiando.

✠ SVMMARIVM. ✠

1 *Pœna vbi imponitur ipso iure propter factum: extendit ur ad consentientem.*
2 *Agẽtes & cõsẽtiẽtes, qualiter ista verba ẽtelligãt.*
3 *Videns percuti clericum, si eum non defendit: qualiter tenetur?*
4 *Defendere an quis præcise teneatur aliumde hoc vide hîc late vsque ad fidem. c.*

¶ CAP. XLVII.

VAntæ. Excõicatus est qui dolosè permittit clericũ pcuti. cũ prohibere põt, & noluit. hoc dicit se cũdũ cõmunẽ lecturã. ¶ No. omisso primo notabili. ꝙ vbi pœna imponit ipso iure propter factũ, extẽdit ad cõsentiẽtẽ. & dicit hîc do. Ab. ꝙ istud est ex interꝓtatiõe. Et per hoc infert videlicet ꝙ si in statutis fit mẽtio de faciente: nõ cõprehenditur cõsentiens: qa verba statutorũ sunt propriè accipienda. c. cũ dilectus. de consue. Et ad hoc põderat istũ tex. in ver. *interpretamur*. ad hoc de statuto. adde do. Abb. idẽ tenẽtem. in. c. fi culpa. in prima col. ℣. de iniu. Idẽ do. Ant. in. c. fi. ℣. de pac. in prima co. sed istud est verũ qđ dicũt doct. qñ verba statuti dirigunt in persoñ. puta si quis fecerit fic. secus si dirigerẽtur in rẽ: puta si factũ fuerit tale quid: qa cõprehẽdit etiã cõsentientes. ita no. Bar. in. l. is qui opẽ. ff. de fur. & pro hac differẽtia vide tex & ibi Bar. in. l. aut qui aliter. ℣. fi. ff. quod vi aut clã. quia dicit tex. ꝙ si fiat clã per procuratorẽ, punietꝰ. & ad hoc vide qđ dixi in. c. sacris. ℣. eo post Ab. ibi. & ꝓ ista cõclu. vide Pau. de ca. in. l. fi necessarias. ℣. de vẽdẽdo. ff. de pig. act. & Bal. ꝓprię in. ℣. interdũ. isti. de obl. quę ex qua si delicto nas. ¶ † In glo. j. ibi: *vbi inueniens ea*. No. istam gloss. fing. secũdũ do. Abb. ad intellectũ istorũ verborũ agẽtis & consentientis. &c. vt non intelligatur de simplici cõsensu. sed de consensu per viam authoritatis. sed cõtra istam gloss. facit iste tex. in fi. de hoc in gl. sequẽ. Et de materia huius gl. vide in. c. j. vbi

¶ De scãdalo. Vide in ꝓposito ea quæ bellissimè ponit idẽ Felin. in. c. si qñ. ℣. de rescriptis. ¶ Indigno. Adde & dic vt ꝙ eũdem Felin. in. d. c. si qñ. colũ. iiij. versi. stat. difficultas.

¶ Vna. Adde ꝙ vnica monitio sufficit quoniã fit in synodo: ita, d. An. in. c. ij. ℣. ne cleri. vel mon. & vide aliqua in proposito per eundẽ Feli. in. c. cũ olim. colũ. viij. & colum. xj. ℣. de rescript. & aliũ casum, in quo sufficit vnica monitio tm̃, vide ꝙ Car. in cõsi. xij. col. ij. & adde quod qñ ex forma statuti ante bannum deberẽt fieri duæ citatiões, non poterit vna pro omnibꝰ fieri. ita do. Maria. sozi. in cõsi. xxxiij. col. iij. versi. dicunt. & in cõsi. xxiiij. colũ. viij. versi. & est ad uertendum. & ad propositum adde eundem Feli. in. c. qm̃. ℣. porrò. colũ. xj. supra vt lit. nõ contest. in verſic. aduerte autẽ. vbi an monitio statuti habeat vim trinæ citationis.

gl.plena de officio dele.& ibi per Doct.maximè per do.meum do.Barbatiam ibi.¶ In gl.magna.ibi. *qui ratione poteſtatis.* No.gl. q̃ habẽs poteſtatẽ cõtra aliũ:& videns eũ percuti,& nõ prohibẽs: habeť pro cõſentiente.& faciente.& hãc gl.põdera valde ad vnũ ſingu.dictũ Bar.in.l.illicitas.ff.de offi.preſidis.vbi dicit q̃ ſi poteſtas,vel officialis videt rixantes,& nõ mittit familiã :licitè ,ppter hanc cauſam põt deponi.ita Bar.in.d.loco. pro quo põt allegari iſta gl.& ita expreſsè notat Bal.in.l.nullus.ver. Item no.argumentum contra poteſtaté.C.de ſumma trini.& in.l.ij.§.quies.ff.de officio præfec.vrbis.& fuit originaliter dictũ Cyn.in.l.ſi ſeruꝰ ,C. de noxali.quod dictum puto intelligendũ ſanè duobus cõcurrentibus,niſi miſiſſet ad aliud faciẽdũ:& ſi videt rixã adeò magnã q̃ nõ poſſet ſedari per illos de familia.¶ †In eadẽ gl.in fin.Ex hac colligũtur duæ lecturæ.Prima q̃ iſte tex.intelligať de eo qui nõ defendit clericũ quando videt q̃ inſultať.¶ Secũda eſt q̃ intelligatur de ſuperiore ſuo:ad cuius petitionẽ teneť.& iſta eſt verior q̃ prima.Et extra gloſſ.datur tertia lectura:vt ſi ille qui videt percuti clericum,ſiue ſit ſuperior,ſiue nõ, defendit dolosè,incurrit pœnã.& cũ iſta lectura trãſeo.& dicit do.Abba.nũquid in dubio præſumať dolus.Et dicit q̃ nõ p tex.in.l.verius.ff.de proba.& in c.ij.de renun.in.vj.in cõtrariũ facit iſte tex.qa præſumit q̃ cõſentiat.quãdo ſine incommodo põt obuiare.& dicit q̃ oportebit q̃ iſte purget coniecturã.& ſic videtur inclinare quòd præſumatur dolus.Et ego põdero tex.ibi. *cum poſſit.* qa non ſemper dicet quis poſſe:quia illud qd eſt cõtra bonos mores dicit impoſsibile.l.iij.§. Idẽ Pollidius.ff.de vſuris.vel cõmodè.l,nepos ,pculo.ff.de ver.ſigni,& illud qd dicit.q̃ teneť obuiare. intellige qñ põt ſcdm bonos mores:& ſine rubore,& cõmodè .¶ Extra gl.vltra Doct.pro clariori intelligẽtia iſtius capituli.Quæro †vtrũ indiſtinctè quis teneať aliũ defendere,vel obuiare delicto per reuelationẽ? & in hoc diſtingue duos caſus.aliqñ de iure ciuili:aliqñ de iure canoni co.Primo caſu regulariter nõ teneť aliũ defendere.l.metũ etiã.§. licet.ff.qd metus cã.& ibi Bar.not.gl.in.l.culpa caret.per illũ tex. ff.de regu.iuris.Bar.in.l.ij.§.ſi eo.ff.ad filleia.¶ Limita primò.niſi offenſus eſſet ſubditus alicuius:qa tũc dñs teneť eũ defendere gl. in.l.culpa caret.ꝑallegat.& bñ facit glo.hîc.& dictũ Bar.in.d.l.illicitas.Et limita.niſi ille qui põt defendere,& nõ defendit,eſt ſubditus:qa teneť illũ defendere.ita tenet Bar.in.l.vtrũ.ff.ad.l.pomp. de parricidijs.per illũ tex.¶ Idẽ notat Pau .de caſt.in.l.ſi.C.de his qui.vt indi.per illũ tex.ſicut dicitur de vaſallo.i.c.de forma .xxij. q.v.¶ Tertiò limita.niſi eſſemus in atrocioribus. tunc eñ ſi non obuio,teneor:maximè ſi ſum ſubditus.ita tenet Bal.in.c.j.de offi. delega.allegat.l.fin.C,ne ſanctum bapti .reiteretur.melius allegaſſet.l.vtrum.& l.ſi ſciẽte.ff.ad.l.pomp.de parrici.& vide omnino Bar.in.d.l.vtrũ.qui dicit q̃ ſi famulus ſciuit delictum cõtra dñm, ſi nõ reuelet:tenetur & idẽ in filio cõtra patrẽ:& in vaſallo cõtra dñm:& in ſubdito verſus principẽ:q̃ ſi nõ reuelat,tenetur pœna mortis.Et iſtud dictum Bart.ſequitur do,Ab.vbi omnino vide. in.c.j.in pe.co.ſ.de reſti.ſpo.& ibi multum ſoleniter ampliať hoc dictum,vt habeat locum in parochiano,& in patre ſpirituali:qa ſi nõ reuelat filius ſpiritualis proditionẽ eis factã, tenetur vt faciens:per rationes de quibus per eum.Sed aduerte:quia dictum Bar.reprobatur. & vide elegãs cõſilium Bal.qđ incipit.q̃q̃ multa dicta ſint.vbi Bal.dicit quòd anima Bartol.eſt ſepulta in inferno: propter illud dictum.Et dicit q̃ cœci aſſeſſores qui ſequuti fuerunt illud dictũ cũ Bar.cruciant in inferno .Ratio eſt:quia q̃ ſola ſcientia cõdemnet quẽ ad mortẽ:& inducat crimẽ læſæ maieſtatis,nõ inueniť iure cautũ:licet pœna ſit imponenda.& ad iſtud cõ ſiliũ periti iudices multũ aduertũt.Et iſtud cõtrarium Bal.refert Ana.in rubrica de his qui filios occiderũt.in.iij.colum.Itẽ cõtra Bar.tenet Salic.in.l.vnica.C.de raptu virginũ,dicens q̃ officiales qui ſequuntur Bartol.occidũt proprias animas.& iſtud dictũ refert Io.de Ana.in.c.ſicut dignũ.in.v.col.de homi.& ex hoc inferť q̃ iſta limitatio nõ eſt intelligẽda:vt cõſentiẽs in atrocioribus puniať eadẽ pœna:ſed extraordinaria. ¶ Secundo caſu qñ loquimur de iure canonico.& iſto caſu dicas q̃ qñ qs debet aliũ defendere,ſi nõ defendit cũ põt peccat quãtũ ad Deũ;aliàs ſecꝰ.ꝑpter iura allegata hîc in principio gl.cui adde textũ optimũ in.c.dilecto . ante ſi.de ſen.exc.in.vj.& ibi optima gl.in ver.vicino.Fallit in duobus caſibus.primò in ꝑlato.Scdò in alio q̃ dolosè deſiſtit ab obuiãdo. Ita limitaťDoc.hîc.qđ eſt bñ notãdũ. ¶ †Itẽ ad illud de reuelatiõe adde tex.in.c.ſi quis Papa.in ſi.lxix.diſt.vbi Papa offert pœmia ingentia reuelãti machinationes q̃ molirent cõtra ſe.apo.& remittit oẽm culpã.¶ Tertiò fallit in eo qui cũ ꝑt nõ obuiaťerrãti in fide.c.ij.de hereti.& ibi gl.& Doc.& vltra ꝑdicta circa iſtam materiã vide textũ optimũ ĩ prælegato.c.ſicut dignũ. §.illi aũt. de homici.Itẽ vide Inn.Io.an.Io.de ana.in.c.Petrus.eo.tit.ꝑ Bart. in.l.j.§.occiſorũ.ff.ad ſille.per do.Flori.in.l.ait lex.ff.ad.l. aquiliã. & per Spe.in titu.de leg.§.iuxta.verſi.quid ſi potui hominem defendere.ꝑ Dy.in regulã nõ eſt ſine culpa.de reg. iur.in.vj.ꝑ Ang. in.l.j.de nil.aggeri.nõ rũpen,per Salice.in.d.l.j.C.de rap.virg.per Bal.in.l.j.C.vnde vi.per Bar.in.l.vt vim.ff.de iuſti.& iur.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio antèquàm feratur: tria requiruntur:competens monitio:cauſa rationabilis:& cauſa manifeſta.*
Iudex à quo eſt appellatum,poteſt abſoluere ipſum appellantem.poſt numerum.1.verſi.Nota quod iudex.
2 *Excommunicatio an teneat ſine monitione? & concludit quòd ſic.*
3 *Monitio quando requiratur vt quis poſsit excommunicari.vide hîc quinque caſus:vt nume.4.5.6.7.*
8 *Excommunicans iniuſtè,quas pœnas incurrat?*
9 *Iudex vel pars cuius intereſt, an ſit citanda in reuocatione ſententiæ, vel audi,ad defendendum honorem ſuum?*
10 *Expenſæ factæ extra iudicium: & damna,probantur per iuramentum.*
11 *Prælatus ſi ſit obligatus ad certũ intereſſe ex ſua culpa,nõ ſit executio in bonis eccleſiæ:ſed in bonis proprijs,ſi habeat quãdo hoc intelligitur?*

¶ *CAP. XLVIII.*

SAcro. Prælatus ſine competenti monitione præmiſſa ſubditũ excõmunicare non debet:nec ſine iuſta & rationabili cauſa.& cõtra faciens puniť.vt in tex.Item puniť ſubditus falſò cõquerens de iniuſta excõmunicatione .& ſubdit qd iuris ſi prælatus dicens ſe erraſſe,vult excommunicatũ abſoluere & aduerſarius appellet ne abſoluatur.hoc dicit. & eſt clarius ĝ in iſto titulo.vt in.c.j.eo.tit.in.vj.¶ No.ibi. *monitione præmiſſa.*q̃ ſicut in alijs ſententijs præcedere debet monitio ,vel citatio . vt in c.inter quatuor.de maio.& obe.& in.c.cõſuluit.de offi.deleg . Ita & in his vt quis abſtineat.No.ſecũdò q̃ monitio poteſt fieri ſine ſcriptura:ideò requiritur præſentia teſtium ad hoc vt poſsit probari:hodie autem excommunicatio debet fieri in ſcriptis:aliàs puniťur grauiter excommunicans.& debet dari copia petenti infra menſem.ad hoc.c.j.de ſen.excom.in.vj.¶ †Not.hîc tria requiſita ad hoc vt feratur excommunicatio.Primò cõpetens monitio. Secundò cauſa rationabilis.Tertiò cauſa manifeſta.& ſic nõ ſuffi ceret q̃ eſſet nota ipſi excommunicatori.tex.in.c.ſi tantũ.& in.c. placuit.vij.q.j,& ibi glo.& ita etiam dicit do.Abb.¶ Nota quòd ſicut iudex reuocat ſententiam interlocutoriam.vt in.c.cùm ceſſante.de appel.& l.quod iuſsit.ff.de re iudi. Ita etiam reuocat excommunicationem. & ex hoc infertur quòd excommunicatio eſt potius interlocutoria quàm diffinitiua. Et ita firmatum fuit in rubrica.ſ.e.Ex quo not.q̃ excommunicatio dicitur eſſe maxima pœna.vnde tex.in.c.corripiantur.xxiiij.q.iij.dicit qđ in eccleſia Dei nõ eſt maior pœna.hoc intellige vt dictum fuit in Rubrica: quia intelligitur de diſciplinatis.Et hoc colligitur ex text. in.c.cum medicinalis.eod.tit.li.vj.¶ No.q̃ iudex à quo eſt appellatum,põt abſoluere ipſum appellãtem.& iſtud eſt pulchrũ:quia ex quo eſt appellatum, ſunt ligatæ manus eius:tamen poteſt abſoluere.hoc ideò eſt : quia facilior erit exitus ad appellationem. probatur ex text.in.c.cùm teneamur.de appel. ¶ In gloſſ.j. Not. quod dicitur in glo.quia non ſufficit vnà pro omnibus.vide tex. in.c.conſtitutionem.ſecundo reſponſo eo.titu.in.vj. Imò requiruntur plures dies pro qualibet monitione. & iſtam practicam docet Domi.in.d.c.conſtitionem.& do.Abba.in. c. cùm ex literis.de in integrũ reſti.vide Ludo.Ro.in ſingulari.xxxj. quod incipit.glo.eſt in cle.j.in verſi.tertio.de vita & hone.cleri.de hocaliquid ſupra.c.qđ in dubijs.¶ †In gloſſ.ij.in fi.Not.& nõ intelligas q̃ non teneat excommunicatio ſine monitione.ſed iſtud eſt ſolũ in.c.ſtatuimus.allegato in gloſſ. & adhuc iſte caſus reſtringitur ſecundum

ſecũdũ Io.an.ibi.& illud.c.ſtatuimus.habet locũ vt dixi in.c.qđ in dubijs ſupra eo.quã limitationẽ repetit do.Ab.hîc.& vltra Doc. q̃ excõicatio ſiue monitione teneat.vide gloſ.ij.q.j.in ſumma. & in.c.j.ſuprà de exceſſ.præla.Et in.c.Romana.in verſic.iniuſtas.de ſen.excõ.in.vj.Et panor.in.c.ab excõicato.in.viij.&.iiij. co.ſuprà de reſcrip.& do.Ab.latè in.c.illud.in.iij.col.ſuprà.de cle.excom. muni.¶ Pallit vno caſu:ſi ferẽ à iudice ſine monitione in delegato.ita tenẽt Dñi de Rota .in nouis.cõclu.clxxxvj. q̃ incipit .vtrũ excõicatus.allegãt tex.in.c.romana.eod.tit.& aduerte in materia qa iſta monitio nõ debet fieri ad domũ:ſed perſonaliter.ita ſingulariter determinat Inn.in.c.ſi aduerſarius.vltra prin.gl.magnę.de eo.qui mit.in poſſeſſ.cauſa rei ſeruãdæ.& ibi do.Ant.in.ix.col.& idẽ do.de Rota in antiquis deciſionibus.cccxlj. quæ incipit.Item no.q̃ ex ,pceſſu.¶ Limita hoc ſingu.niſi eſſet aliquis excõicãdus eo quia reincidit in excõicationẽ.Ita do. de Rota deci.ccclxxxij. incipiẽte.Itẽ ſi ,pnũtieť.in ordine nouiſsimo.& ibi dicũt q̃ ſufficit citatio ꝑ edictũ:aliàs nõ.¶ Et aduerte:quia iſta decretalis multipliciter limitaťlicet Doct.hîc nihil dicãt.¶ †Primò limita.niſi exceſſus eſſet notoriꝰ:quia nõ requirit monitio.ita do. Ant.in.c. j.in.xiiij.col.ſ.de iudi.& in.c.venerabili.in.iiij.col.de cẽſi. & Inn. & Hoſti.in.c.de offi.deleg.in.vj.& Domi.in.iij.col.licet Inn.hîc in prin.aliter ſentiat.quẽ ſequit Areh.in.c.indignè.xj.q.ij.¶ †Secũdò limita.niſi eſſet periculũ in mora:quia tũc poterit excõicari ſine monitiõe.Ita ſing.Hoſti.in prælegato.c.j de offi. dele.in ſexto.& ibi Domi.in.iij.col.& eſt gl.expreſſa in.c.j.in verſic.temerarius.de ſen.excõ.in.vj.dummodò prælatus videat q̃ ille qui excõi cabiť timeat.ſecus ſi nõ timeat.ſecundũ Hoſti.in.c. cõſtitutionẽ. de ſent.exc.in ſexto.& ibi Domi.cũ cõcor.quas aliàs dedi .in cap. ſignificãte.de eo qui duxit in ma.¶ †Tertiò limita.niſi ferať pro futuris culpis: quia tũc nõ requirit monitio. quia iſte text.loquiť de culpis prꝛteritis:quia tũc requirit monitio.ſecus ,p futuris.Itẽ ſingu.notat Io.an.poſt Hoſti.ibi in.c.P.& G.ſup verbo excõicationis.de offi.dele. Et hoc dictũ refert ibi Imol.in.v.col.Et dicũt oẽs ibi q̃ cõſentiẽte debitore incurritur:quia Epiſcopus eſt loco monitionis.c.potuit.de locato.¶ Quartò limita. †niſi ferret excõmunicatio ad defenſionẽ iuris ſui:qñ gerit vicẽ partis ,nõ iudicis.Ita dicit Inn.in.c.venerabili.in pe.col.de cẽſib⁹.& ibi do.Ant. in.vj.col.& facit tex.in.c.dilecto.de ſen.excõ.in.vj. ¶ Quintò fallit in prælato regu.†quia ſi excõicat monachũ nõ præmiſſa monitione,& nõ in ſcriptis: non incurrit pœnas iſtius decretalis.c.j. eo.titu.in.vj.ita tenet etiã Lapus alleg.lxxiij.incip. Exceptis duobus primis.& aſsignat rõnẽ in ꝑlato regulari:quia in ꝑlatis regularibus nõ ſeruaťiuris ordo:ſicut in prędictis ꝑlatis ſecularibus .c. qualiter.el ſecundo.de accuſatio.Et ita aliàs cõſuluit dñs meꝰ Lapus licet ipſe videat tenuiſſe contrariũ in allegatione.xiij. Et iſte tex.habet etiã locũ in ſuſpẽſione.in.c.reprehenſibilis.de appel.Et limita iſtũ tex.quando fertur excõicatio pro contumacia.ſecus ſi pro crimine.ita ſing.vult Inn.in.c.j.de exceſ.prælato. quod multũ notat do.Ab.ibi.& in.c.reprehenſibilis.de appel.in.ij. col.Ratio eſt:quia excõicatio nũq̃ fertur ꝑ delicto.& ideò tunc non requiritur monitio:quia delictũ eſt iam conſummatũ:quia ſæpe ſuſpenditur quis pro delicto.c.cùm literis.de teſti.& in.c.in loco.v. q.iiij.de quo ꝑ Abb.latè in.d.c.reprehẽſibilis.qui etiã no.tex.in.c. romana.§.ſed nec.de ſen.excom.in.vj.vos allegate gloſſ.ſing.in.c. indignè.xij.q.ij.Limita.niſi eſſet breuis temporis.Ita tenet Inno. in.d.c.j.de exceſ.prꝛla.¶ Tertiò limita.niſi contumacia, vel delictũ eſſet factũ in præſentia iudicis.Ita tenet Inno.in.d.c.& ſequitur domi.Anto.in.c.ad apoſtolicę.j.colũ.de exceptio. & in.c.veſtra.in vlti.colum.de coha.cleri.& mu.In gloſſ.in verbo. *iuſta fuerit.* ibi. *quod magis placet.* hodie clarum eſt.per.c. venerabilibus. eod.tit.lib.vj.¶ In eadem glo.bene reſpondet ad contrarium.vel dic ſecundum domi.Abb.quòd licet ambo incipiant ſimul priuari,tamen naturaliter prius excommunicatio excommunicati: ex qua poſtea ſequitur excommunicatio excommuicantis . ¶ In gl. in verbo. *per menſem.* † Nota iſtam gloſ.circa pœnas quas incurrit iniuſtè excommunicans.de quibus vide vltra Doct .latiſsimè per domi.Card.in cle.j.de electio .quòd interdictus ab ingreſſu eccleſiæ non fit interdictione valida.ad idem bonus text.in .c.is cui.de ſententia excom.in.vj.facit.c.ſi celebrat.allegatum in glo. vbi excommunicatio nõ ſuſpẽdit à iuriſditionalibus.eſt verum: quia talis abſoluens faciet reponere eũ in eccleſia. per text .in ſimili.in.c Suffraganei.ſuprà de electio.vbi Archieps qui nõ recipit palliũ põt demãdare alteri cõſecrationẽ epiſcopi.Et ſuper iſtã gl.notať notabile dictũ Inn.q̃ ille q̃ eſt ſuſpẽſus ab ingreſſu eccleſię ſi celebrat extra eccleſiã,non eſt irregularis:vel ſi eſſet interdictus ab ingreſſu vnius eccleſiæ,poterit in alia celebrare.Ita tenet Inn.hîc.quẽ ſequit do.Ant.in.v.col.Idẽ tenet gl.iij.in.c.is cui.de ſen.excõ.in ſexto.Et Spe.in tit.de leg.§.iuſta.ver.quid ſi aliquis.& Hoſtiẽ.in ſumma titu.de verbo.ſigni. §.qñ aliquis .verſi.j.Cal.in tractatu de eccleſiaſtico interdicto.in ſecũdo mẽbro principali. q.xxxviij.Io.An.& Pet.de ancha.in.c.j.de ſenten.excõ.in ſexto.& Pau.de leaza.in cõmento.c.ſi celebrat.in.x.co.de cleri.excõ.¶ In gl.in verbo. *abſque grauamine.* ibi. *nec iurare.* Not.q̃ vbi excõicatio eſt iniuſta,ſit reuocatio abſq̃ iuramento: ſecus in caſu dubij, quia tũc requiriť iuramentũ.Ita loquiť verſiculus. alioquin .¶ In gloſſa in verſiculo.*conſtiterit.* ibi. *præſente.*No.ſcdm do.Ab.de ſignificatiõe huius clauſulę ſi tibi cõſtiterit.quia exponiť.i. parte ci tata.Ita tenet gl.ſing.hîc ſcdm do.Ab.facit gl.in cle.prima.in ver. cõſtiterit.de cẽſi.& in cle.j.in verſ.cõſtiterit .de pœnis.& de hoc dicã latius.in.c.ſi cõſtiterit.ſ.de accuſa. ¶ In eadẽ gl.in ver. *interpoſitam.* No.iſtã gl.inquãtũ extẽdit.c.interpoſita.ad appellationẽ ab excõicatiõe:videlicet q̃ abſente parte per cõtumaciã iudex appellatiõis poſsit ,pcedere.¶ In eadẽ gl.in fi. No.& tene menti† q̃ vbi agiť ad reuocationẽ ſententiæ,nõ ad pœnã,tũc nõ expedit citare iudicẽ ad defendẽdũ honorẽ ſuũ.ſecus ſi ,pceſsit ex officio .qđ eſt notãdũ ꝑ tex.in.c.venerabilibus. §.ieo.ti.in ſexto.& facit.c.cũ ab eccleſiarũ.&.c.ad reprimẽdã.de officio ordi.& ita reſidet:quia iſte paſſus eſt difficilis.vtrũ ſit citãdus ad defendẽdũ ,pceſſum:qa ille cuius intereſt eſt citãdus.vide Inn.in.c.in noſtra.quaſi in fi.de procu.vbi dicit q̃ ſi inquiſitus petit inquiſitionẽ reformari coràm ſuperiore,citabiť ipſe ſuperior ad videndũ reuocari ipſam inquiſitionẽ:vel reformari:ſecus ſi ,pceſsit ad inſtãtiã partis:& hoc dictũ Inn.ſequit Ang,in repeti.l.ſi vacãtia.in.xliij.col.verſiculo.Itẽ circa ꝑdictã materiã.C.de bo.vacan.lib.x.Itẽ vide Inn.idẽ tenentẽ in ca.de cætero.in princip.gl.ſuę ſecũdæ.de trãſac.& in.c.cùm ſpeciali.in gl.quæ incipit.hîc habes ar.de appella.& ibi inter alia dicit q̃ vbicunq̃ agiť de puniẽdo epiſcopo,vel alio iudice ,eſt citãdus:qñ tractaťde puniẽdo ipſos in retractatione ſuę ſniæ.vide Bald.in.c.j.§.ſancimus. in.vj.col.in tit.quo tẽpore miles. in vſibꝰ feu.vbi dicit q̃ ſi à domino feudi appellaťad pares curię:eſt citandus dñs ad defendendum proceſſum,ſi feudum eſt magnũ: ſecus ſi paruum.& de materia vide per do.Anto.in.c.ij.in.viij .notabi, de officio ordina.& de iſta materia vide diffuſiſsimè *Sal* . qui tenet contra cõmunẽ opin.in.l.ſi.C.ſi pen.appel.mors inter.Ad motiuum principale *Salic.*reſpõde quòd non ob .l.eos.§.fi.C.de tẽp. appe.quia ille ibi proceſsit ad partis inſtantiã.vide do . Ant. in.c. dilectus.de reſcrip.¶ †In gloſſ.in verſi. *ad intereſſe.* No.ſingulariter in princip.ibi. *iuramento.* quòd expenſę factæ extra iudicium, & damna,probantur per iuramentum damnum paſsi .contrariũ not.gloſſ.ordina.in.c.dilecti. in verbo moderatis.de foro cõpet. *Sed* reſpondet.d.Abb.q̃ hîc præſupponitur dolus quo caſu ſi extra iudicium,ſtabitur iuramento.vt in.c.ſi.cũ materia. qđ metus cauſa.Sed aduerte:quia ꝑ hoc ipſe ſumit q̃ ceſſante dolo vero,vel præſumpto nõ habeat locum pœna ad intereſſe.de quo in textu: puta quando procederet ex ſimplicitate,vel fatuitate.ſed hoc eſt contra gloſſ.approbatum in.c.j.in verſic.temerarius.eod.titu. in vj.ideo non procedit iſta gloſſ.niſi eſſemus in caſu :quando eſſet lata ſententia excommunicationis iudicialiter : vel appareret de dolo;aliàs enim fiat regula:q̃ intereſſe reſultans extra iudicium, vel extra maleficium,debet plenè probari.per glo.in verbo probare.in.§.ſi.inſt.de verbo.obliga.per.l.fina.ff.de præto .ſtipu.not. gloſſ.j.in.c.ſi.q̃ metus cauſa.& in.§.fin.in verſi.iurauerit.iij .q.iij. adeo q̃ intereſſe reſultãs ex culpa alterius debet probari ꝑ legitimas probationes.ſecundũ glo.in.l.ſemper.§.hoc interdicto.ff .qđ vi aut clam.& in.l.j.C.de ſenten.& interlo. om. iud. Et ita clarè not.domi.Abb.poſt alios in.d.c.dilecti.in.iiij.colum.Et elegãtiſsimè domi.de Rota cõcluſione.cccxviij.incip.vtrum dãna appellantis.& Abba.valdè ſingulariter in.d.c.dilecti. Et vnum dicunt

quod alibi non legi: ꝙ etiam intereſſe reſultãs in iudicio acceſſorio, vel incidẽter: & etiã extra iudiciũ poterit per iuramentum probari poſt lit. cõteſt. per rationem tex. in l. ediles. §. Item ſciẽdum. ff. de ædil. edic. vbi omnia veniunt in iudicio poſt lit. conteſt. & aduerte: quia credo Angel. erraſſe in l. iiij. §. in eum. ff. de dãno infect. vbi dicit ꝙ iudex non ſeruans formã. e. j. eodẽ. titu. in. vj. non facit litem ſuã. quia iſtud videtur cõtra illũ tex. in verbo . oĩ intereſſe. & cõtra gl. hîc. q̃uis ſimpliciter ipm ſequaẽ Io. de ana. in. c. excõicamus. §. moneantur. in. vj. col. de hereti. & quãtũ ad intellectũ gl. dicas aut propter excõicationẽ iniuſtã non obtinuit cõfirmationẽ: & tunc tenet ad bñficiũ cõſimile. per tex. in. c. paſtoralis. de iurepatro. ſed ſi non põt ſibi prouideri puniet arbitrio ſuperioris, ſed ſi non fuit cõfirmatus, excõicatio erit nulla. & tũc punietipe ſuperior vel in ſupplementũ ipſe excõicãs . per. l. iij. ff. de eo per quem factũ erit. ¶ † In ea gl. in fin. No. ſing. ꝙ contra prælatũ obligatum ad certũ intereſſe ex culpa ſua nõ fit executio in bonis eccleſię: ſed in bonis ſuis: ſi habet. qd qualiter intelligaẽ: dic vt per Docto. in. c. peruenit. de fideiuſſo. & in. c. j. §. de depoſito. & in c. j. §. de ſolu. ¶ In gl. in verbo. *ſatiſſacere cõpellatur*. ibi. *non ſit neceſſaria appella*. glo. non bene loquitur ſecundum Doct. quia appella. ab excõmunicatione operaẽ bonos effectus. qa licet non ſuſpendatur: tamen deuoluit ad ſuperiorem. quia ſequeretur quòd eſſet opus adire ſuperiorem per viam querelæ.

SVMMARIVM.

1 *Perſonæ certæ ſunt excommunicatæ ipſo iure.*
2 *Statuta & conſuetudines quæ dicantur contra libertatem eccleſiæ?*
3 *Statutum quod eſt indirectè contra libertatem eccleſiæ, cauſat excommunicationem.*
4 *Statuentes ſi inciperent ſtatutum facere cõtra libertatẽ eccleſiæ, & non perficerent: non eſſent excommunicati.*

¶ *CAP. XLIX.*

QVerit. Excõmunicat quoſdã hereticos & violatores ſacræ libertatis: hoc dicit. ¶ † No. priò ſex ſpecies perſonarum quæ ſunt ipſo iure excõmunicatę. Primò omnes hæretici, fautores, & defenſores. Secũdò facientes ſeruari ſtatuta cõtra libertatem eccleſiaſticã. Tertiò ſtatutarij & ſcriptores ſtatutorum. Quartò poteſtas cõſulens rectores & officiales: vbi hęc dantur. Quintò iudicantes ſecundũ hæc ſtatuta. Sextò redigentes iudicata in publicam formam. ¶ Not. ſecundò text. ibi. *amouerit*. ꝙ ad hoc vt nõ incurraẽ excõicatio, oportet ꝙ ipſa ſtatuta amoueanẽ. Et ideò nõ ſufficeret cãcellare: ſed oportet ꝙ penitus deleanẽ. Ita cũ dicit do. Abb. Et allegat Bar. idẽ tenentẽ in auf. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. Ex quo infertur, qd ſi in volumine ſtatutorum eſſet aliquod ſtatutũ derogãs ad omne id qd eſſet cõtra libertatẽ eccleſiaſticã, nõ ſufficeret ad euitandã excõicationẽ: ſed oportet vt penitus deleanẽ. nec ſufficit dicere vacant. In cõtrariũ facit vnũ fing. dictũ Bar. in. l. nihil. ff. de adimen. leg. vbi dicit qñ mercatoribus eſt ſatisfactũ, debet cancellari poſtea de libro: & dicit ꝙ ſufficit vnica cãcellatio p vnã virgulã. Et vide eũdẽ Bar. in. l. emptor. §. Lucius. ff. de pac. in fi. vbi dicit ꝙ ſi ſufficit vna cãcellatio p pactũ ꝙ rõnes noſtrę ſint cãcellatæ abſq; alia cãcellatiõe, ét ſi libri remaneãt itegri. Et cũ Bar. ſcdo alle. cõcor. Ang. & Imo. i. l. j. ff. de his q̃ in teſt. delẽ. Idẽ ꝙ notat expreſsè Bal. i. l. ſi creditoris in prin. C. de fideicõmiſ. & in. l. Labeo. in prin. ff. de pac. Et iſtud vltimũ puto verũ: qa ſufficit legi qñ ſatisfit p ęqpollẽtiã. c. in his. de verb. ſig. Sed iſta ſcda opi. eſt limitãda hoc mõ: niſi oporteret amouere ad hũc finẽ: vt totaliter extingueret omnis memoria facti, qd factum eſt delictũ. qa ſecundũ Bal. in. d. auf. caſſa. lex vult ꝙ iſta ſtatuta totaliter aboleanẽ: ne fortè ſucceſſores de facto ipſa ſeruarent. Sed in poſtis mercatorũ nõ continet delictũ. & ſic erit verũ dictum do. Abb. Bar. & aliorũ. ¶ † Extra gl. tractat hîc Inn. q̃ dicanẽ ſtatuta & conſuetudines cõtra ſacrã libertatẽ eccleſiæ. qa ſunt cõtra priuilegia cõceſſa eccleſijs per Imperatorẽ, vel Papã. Et iſtã opinionẽ etiã tenet & ſequit Bald. in auf. caſſa. C. de ſacroſan. eccl. etiã Lapus allegatio. xcij. incipiẽte. an cõſtitutio ſit cõtra libertatẽ eccleſiæ. & ita etiã Bar. in. d. auf. caſſa. Sed aduerte: qa Bar. aliter loquit in hoc. & dicit ꝙ oẽ ſtatutũ vel cõſuetudo ꝓpter q̃ clerici reddunt timidiores, [a] & laici audaciores, dicit cõtra libertatẽ eccleſiaſticã. & ita reſidet. d. Ab. & vide Bar. in. l. j. §. quę honerãdæ. ff. quarũ rerũ actio nõ daẽ. vbi ponit iſtã doctrinã ꝙ libertas dicit offẽdi: qñ ex ſtatuto vel cõſuetudine efficit timidior. Et ipm ſequit Ang. dicẽs ibi eſſe caſum. De quo articulo q̃ dicãtur cõtra ſacrã libertatẽ eccleſię: vide pleniſsimè do. Car. in repetitiõe capituli perpẽdimus. in. xviij. col. verſ. & principaliter gro. §. eo. vbi cõiungit inſimul doctrinas Bar. & Inn. Nec ſentit aliter Inn. quomodò ſenſerit Bar. qa fortiora ſunt quę cõpetũt de iure cõi, q̃ ex priuile. l. militis. §. militia miſſus. ff. de mili. teſt. Sed intellexit Inn. ꝙ hoc haberet locũ in vno caſu magis dubitabili: videlicet in priuilegio Papę, vel imperatoris. Et not. ꝙ ſtatutũ loquẽs de vſuris, nõ dicit cõtra libertatẽ eccleſiaſticã. gl. in ver. tres menſes. in cle. j. de vſuris. ¶ Itẽ not. † ꝙ ſtatutũ qd eſt indirectè cõtra libertatẽ eccleſiaſticã, cauſat excõicationẽ: ſed oportet vt penitus deleanẽ. nec ſufficit dicere vacant. In cõtrariũ facit vnũ fing. dictũ Bar. in. l, nihil. ff. de adimen. leg. vbi dicit qñ mercatoribus eſt ſatisfactũ, debet cancellari poſtea de libro: & in. l. emptor. §. Lucius. ff. de pac. in fi. vbi dicit ꝙ ſi ſufficit vna cãcellatio p pactũ ꝙ rõnes noſtrę ſint cãcellatæ abſq; alia cãcellatiõe, ét ſi libri remaneãt itegri. Et cũ Bar. ſcdo alle. cõcor. Ang. & Imo. i. l. j. ff. de his q̃ in teſt. delẽ. Idẽ ꝙ notat expreſsè Bal. i. l. ſi creditoris in prin. C. de fideicõmiſ. & in. l. Labeo. in prin. ff. de pac. Et iſtud vltimũ puto verũ: qa ſufficit legi qñ ſatisfit p ęqpollẽtiã. c. in his. de verb. ſig. Sed iſta ſcda opi. eſt limitãda hoc mõ: niſi oporteret amouere ad hũc finẽ: vt totaliter extingueret omnis memoria facti, qd factum eſt delictũ. qa ſecundũ Bal. in. d. auf. caſſa. lex vult ꝙ iſta ſtatuta totaliter aboleanẽ: ne fortè ſucceſſores de facto ipſa ſeruarent. Sed in poſtis mercatorũ nõ continet delictũ. & ſic erit verũ dictum do. Abb. Bar. & aliorũ. ¶ † Extra gl. tractat hîc Inn. q̃ dicanẽ ſtatuta & conſuetudines cõtra ſacrã libertatẽ eccleſiæ. qa ſunt cõtra priuilegia cõceſſa eccleſijs per Imperatorẽ, vel Papã. Et iſtã opinionẽ etiã tenet & ſequit Bald. in auf. caſſa. C. de ſacroſan. eccl. etiã Lapus allegatio. xcij. incipiẽte. an cõſtitutio ſit cõtra libertatẽ eccleſiæ. & ita etiã Bar. in. d. auf. caſſa. Sed aduerte: qa Bar. aliter loquit in hoc. & dicit ꝙ oẽ ſtatutũ vel cõſuetudo ꝓpter q̃ clerici reddunt timidiores, [a] & laici audaciores, dicit cõtra libertatẽ eccleſiaſticã. & ita reſidet. d. Ab. & vide Bar. in. l. j. §. quę honerãdæ. ff. quarũ rerũ actio nõ daẽ. vbi ponit iſtã doctrinã ꝙ libertas dicit offẽdi: qñ ex ſtatuto vel cõſuetudine efficit timidior. Et ipm ſequit Ang. dicẽs ibi eſſe caſum. De quo articulo q̃ dicãtur cõtra ſacrã libertatẽ eccleſię: vide pleniſsimè do. Car. in repetitiõe capituli perpẽdimus. in. xviij. col. verſ. & principaliter gro. §. eo. vbi cõiungit inſimul doctrinas Bar. & Inn. Nec ſentit aliter Inn. quomodò ſenſerit Bar. qa fortiora ſunt quę cõpetũt de iure cõi, q̃ ex priuile. l. militis. §. militia miſſus. ff. de mili. teſt. Sed intellexit Inn. ꝙ hoc haberet locũ in vno caſu magis dubitabili: videlicet in priuilegio Papę, vel imperatoris. Et not. ꝙ ſtatutũ loquẽs de vſuris, nõ dicit cõtra libertatẽ eccleſiaſticã. gl. in ver. tres menſes. in cle. j. de vſuris. ¶ Itẽ not. † ꝙ ſtatutũ qd eſt indirectè cõtra libertatẽ eccleſiaſticã, cauſat excõicationẽ: ſed oportet vt penitus deleanẽ. nec ſufficit dicere vacant. In cõtrariũ facit vnũ fing. dictũ Bar. in. l, nihil. ff. de adimen. leg. vbi dicit qñ mercatoribus eſt ſatisfactũ, debet cancellari poſtea de libro: &

a ¶ Timidiores. Ad de glo. in. §. vlti. in verſ. degenerẽt in authẽ. de nõ. elig. ſecũdo nub. & ibi quãdo ſtatutũ dicatur contra libertatẽ eccleſiæ, & vide text. in. c. j. de priuile. li. vj. vbi diſpoſitio quæ tollit excẽptionẽ cleri coĩũ, dicit cõtra libertatẽ eccleſiæ,

b ¶ Perficerẽt. Ade circa hoc text. & ibi notata, do. Abb. in. c. in his. j. de verb. ſign.

c ¶ Cl. Adde ꝙ eſt numero, clv. & vide etiã de hoc per do. Bar. ſozi. in cõſi. cclxxij, colũ. v: ver. v. principaliter. in ſecundo volu. & vide eũdẽ in cõſi. ccxl. colũ. iiij. ver. propoſito. de ſtatuto diſponente ꝙ ingrediẽs monaſterium nõ ſuccędat.

excommunicati & ſuſpenſi iurant. de quo dicã. j. c. proximo. vbi eſt caſus ſecũdũ Io. an. & domi. Abb. dicit hîc eſſe tex. ¶ Secũdò no. quòd ratione ſcandali remittitur rigor iuris. vide tex. in. c. cũ olim de cle. cõiug. vide gl. in ę. cũ teneamur. de prębendis. Inn. in. c. j. de cleri. cõiu. vide gl. in. c. in primis. ij. q. j. vbi ratione ſcãdali ſpoliatus nõ reſtituitur vide gl. in. c. presbyter ſua plebe. ij. q. v. ꝙ clericus cogitur recedere ratione ſcãdali à beneficio. vide tex. in. l. pen. ff. ad. l. corne. de ſica. vbi puniendus non punitur. Vide ſing. Io. an. ꝙ inquiſitores nõ debẽt ꝓcede re cotra populũ. vide Inno. in. c. niſi cũ pridẽ. de renuntia. vbi prælatus innocens cogitur recedere ab epiſcopatu. gl. in. c. ſi Papa. xl. diſt. ꝙ propter ſcandalum Papa poteſt deponi. Abb. in. c. conſiderauimus. de elec. ꝙ qui nõ peccauit inhabilitaẽ ad elec. do. Ant. in. c. nihil. cũ ſcã dalo. de ꝓſcrip. per illũ tex. ꝙ prælatus propter ſcãdalũ euitandũ debet cedere lit. Et tñ nõ habebit locum. l. poſtq̃ liti. C. de pactis. quia poterit ſuſcitare. vide glo. in c. ad aures. de tempo. ordi. xiiij. diſt. in ſumma. &. c. non magnopere ne cleri. vel mona. in regula qui ſcandalizauit j. de reg. iur. in. c. iij. de iure patro. in. c. ij. in ver. remittenda. lj. diſt. Vide ſingularc dictum dñi Abb. in. c. cõſtitutus. in fi. iij. col. §. de app. vbi inferior tenetur ſe intromittere de cã deuoluta ad papã. vide glo. in. c. lator. ij. q. vij. ꝙ lex ſi quis in tantam. C. vnde vi. non habet locũ, quãdo imminet ſcandalum. vide do. Car. in cle. j. in. vij. notabili. de off. or. & tex. in. c. Deo qui de vita & ho. cle. in. c. olim. de reſtit. ſpolia. ¶ Item vide tex. in. c. ij. de operis no. nũtia. & pro intelligẽtia huius tex. vide do. Car. in cle. j. in. j. quæſtione. de immunitate eccleſiarum.

¶ *CAP. LII.*

ENerabili. Præſtito iuramento abſoluit qs ad cautelã. hoc dicit. ¶ No. ꝙ Archieps põt punire epm, & ſuſpẽdere. excõicans tamẽ nõ poteſt ipſum deponere: quia pertinet ad ipſum cũ cõcilio prouinciali cognitio. c. diſcutere. & .c. multũ. cũ ſequẽtibus. iij. q. viij. ſed cõciliũ nõ põt deponere, ſed ꝓnuntiare eũ deponendũ. vt eſt gl. in. c. biduũ. §. ſi quẽ. in ver. annotauerit. ij. q. vj. quia ſolus Papa deponit, quia eſt caſus ſibi reſeruatus. Quod autẽ ſolus Papa deponat. vide gl. in. c. ſicut in iure. de exceſſi. Pręla. in. c. ꝙ trãslationẽ. de offi. lega. & Spe. in ti. de leg. §. ſi. in prin. ¶ In gl. j. in prin. De iſta abſolutione ad cautelã vide latiſsimè omnes ſcribẽtes in ca. ſolet. eo. titu. in. vj. & dicitur abſolutio ad cautelã, quãdo dubitatur an ſit excommunicatus, vel nõ. & ſit ad cautelã. ¶ In eadẽ glo. in fin. & dicit hîc Io. and. quòd de hoc nõ eſt alibi caſus. i. melior tex. iſto. licet ſcdm Abb. ad hoc faciat. c. ſ. proximũ. iſtud autẽ ꝙ regraẽ iuramẽtũ in hac abſolutiõe: intellige vltra Doct. qn cã ſuſpẽſionis regrit aliquã ſatiſſactionẽ: puta qa eſt lata ꝓpter cõtumaciã. qa nõ abſoluit niſi à iure: ſecus ſi eſſet ſuſpẽſus à iure propter delictũ aĩs ꝓ delicto, vel ab homine. quia nõ requirit iuramẽtum ab iſta abſolutione. ita not. Atchi. in. c. ſacerdotes. l. diſt. in. Et refert ibi Domi. in. ij. col. Et ꝓ hoc facit: qa ſuſpẽſus ab homine nõ eligit, neq; eligiẽ. c. cũ dilectus. de cõſue. ſed ſuſpẽſus à iure põt eligere. c. ſi celebrat. de cler. excõmi. & vide Inn. & ibi. d. Ant. & Abb. in. c. ſi aũt. de cohabi. cle. & mulie. & Arch. in. c. qui merito. xj. q. iij. vbi dicũt ꝙ qñ ex certo delicto ferẽ ſuſpẽſio in pœnã delicti fruſtra regrit cautio in eius abſolutione. ¶ Quærit hîc ad qd regraẽ iſta abſolutio ad cautelã, & nõ abſoluit ad hoc vt poſſit agere: ſed vt poſſit ſe ſecurè immiſcere diuinis, ſcdm Inn. hîc. ex quo no. do. Ab. ꝙ. c. intelleximus. de iudi. nõ habet locũ in ſuſpẽſiõe. de quo dicas tu vt p do. Ant. & Ab. in. c. apoſtolicę. ſ. de excep. i vltima charta. & ibi latiſsimè examinãt ipſum. & dicunt qñ poterit agere in iudicio pro cauſa pro qua ipſe eſt ſuſpenſus.

¶ *CAP. LIII.*

GRauem. Idẽ dicit ꝙ. c. nouerit. ſ. eo. & vltra dicit ꝙ feudũ amittunt. ¶ No. ibi. *ciues deputari*. nõ valere cõſuetudinem ꝙ ciues eligant à populo, q habeãt hanc facultatẽ ſtatuẽdi. qd declara vt per Bart. in. l. omnes populi. in. j. q. ff. de iuſti. & iu. ¶ Secũdo not. vnum genus prohibitionis. qd eſt licitũ data poteſtate ſtatuendi. videlicet vt interdicatur [a] colonis ne laborẽt agros alienos. eodẽ modo inquilinis ne reſpõdeãt de pẽſionibus. facit ad hoc. c. ſi. de immuni. eccle. in. vj. ¶ No. ꝙ cõtra delinquẽtẽ non ſolũ. vt abſtineat agi põt: ſed etiam vt promittat amplius nõ facere. Ex quo infert ꝙ ſi ſit pax inter inimicũ & me, ꝙ poterit cõpelli ꝓmittere ne in poſterum offendat me. ¶ In gl. pe. ibi. *de aliis conſiliarijs*. cũ iſta ſolutiõe trãſeũt Doct. qa iſti habebãt iuſtã cãm ingrediẽdi. Sed vbi daẽ ſcientia ſtatuti, in eis habet locũ cõtrariũ: vel tene vltimã. nec mirũ: vt excõicatus à iure excõicetur iterum ab hoîe ad maiorẽ terrorẽ: vl vt nõ poſsit ſe excuſare. ¶ In gl. fi. Dic hîc ꝙ ꝓpter delictũ cõmiſſum in eccleſia põt Papa licitè prętare quẽ feudo eccleſiaſtico. vt habeãt i. c. fœlicis. ver. ſi qua verò feuda. de pœnis. in. vj. ¶ Extra gl. tractat hîc Inn. qualiter poſsit puniri vniuerſitas. delinquẽs. de quo dic vt dixi i. c. rñſo. ſ. e. vbi allegaui. Inn. hîc. Et vltra ea adde qd vniuerſitas nõ põt puniri pœna mortis. ita tenet Inn. hîc. licet bñ maiores de vniuerſitate poſsint tali pœna puniri, & hoc dictũ allegat Ang. in l. ſi familia. ff. de iuriſ. om. iu. & in. l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de his notanẽ ifamia. & plenè Bar. i. l. aut facta. §. fi. ff. de pœnis. & Ang. in ſuo cõſ. clxiij. & Sal. i. l. j. in pe. col. C. de ſeditioſis. ¶ Itẽ tãgit hîc Inn. vtrũ vniuerſitas debeat excõicari ꝓ ęs & libraẽ: vel ꝓ capita. qñ collectaẽ ꝓp delictũ. de quo dicas vt hîc ꝓ eũ. & latiſ. ꝓ bar. i. l. iiij. §. cõdẽnatũ. ff. de re iudi. & latiſsimè p Io. de ana. i. c. dilectus. el. ij. i. xj. co. de fimo. & cõiter tenet ꝙ ꝓ æs & libraẽ. ¶ Itẽ tãgit hîc Inn. an & qñ puniaẽ vnus ꝓ alio. de quo dic vt hîc ꝓ ipm. quẽ alij referũt. Et ꝓ gl. mag. xxiiij. q. iij. inſũma. & ꝓ Dy. i regula nõ debet qs. & ibi gl. li. vj. ꝓ bea. Tho. xxij. q. cviij. ar. vltio in vlt. col. p Hoſt. i ſũma, §. q̃ de qbus ꝓ Old. cõſ. lxxxvj. qd incipit. an ex delicto. per Ab. in. e. vergẽtis. ꝓ illũ tex. ſ. de hære. per Domi. in ca, Imperatores. in. ij. co. x. di. & in. c. fœlicis. in. iiij. co. de pœnis. in. vj. ꝓ Bal. & Sali. in. l. quiſquis. C. ad. l. iuli. maieſt. Et qñ pater teneaẽ ꝓ filio: & ecõuerſo. dic vt p eos latiſsimè in. d. l. quiſquis. & latiſsimè p Io. de ana. in. c. ij. in. vj. co. ꝓ illũ tex. de delictis puerorũ. Et inter alia multa quæ dici poſſent vide gl. in. c. ſatis peruerſum. lvj. di. q̃ vult ꝙ pro nullo nullo crimine paterno quantũcũq; graui nõ debet quis perdere bñficium: niſi ſit in culpa.

¶ *CAP. LIIII.*

CVm voluntate. Primò ponit quoſdã caſus in quibus eſt licita cõmunio cũ excõicato. ſecũdò. quoſdã alios caſus in quibus nõ habet locũ. c. ſi qs ſuadẽte. ¶ No. ij, omiſſo primo notabili. ꝙ licitũ eſt participare & cõiucare cũ excõicato. ſ. cauſa cõuerſionis. ex quo infert ibi Abb. ad ſtatuta puniẽtia loquẽtes cũ bánitis: vt nõ extendaneẽ ad loquẽtes ꝓpter fauorẽ reipublicę. ¶ Itẽ no. qd ceſſante neceſſitate nõ recipiẽ eleemoſynã ab excõicato ſecꝰ eĩ in caſu neceſſitatis. nõ tñ ꝙ poſſunt recipi oblationes ab excõicato. ita ſig. no. Inn. hîc & aſſignat rationẽ: qa magis publicũ eſt recipere oblationẽ q̃ eleemoſynã. Et ne eccleſia videaẽ recõciliata. qd dictũ valde notat Pet. de anc. in regula peccatũ. li. vj. ¶ Itẽ no. ꝙ audiens in cõfeſſione aliquẽ, licitè ab ipſo recipit ſubiecta reſtitutioni in caſu neceſſitatis. ¶ Vltimò no. multos caſus in quibꝰ moderatè percutiẽs clericũ nõ eſt excõicatꝰ: & ma

xim̃è illum de propinquo. Et oẽs iſtos caſus intellige de conſtitutis in minoribus ordinibus. Secus in ſacris: qa à laico percuti nõ poſſunt. ſiue pater, ſiue alius ſit: ſecus à
a prælato, vel à magiſtro clerico cauſa correctiõis[a]. ¶ In gl. in ver. *graduum.* Not. gl. q̃ facer ordo liberat à patria ptãte. de quo dic vt latè per do. Abb. hîc. quẽ retuli cũ alijs cõcordantijs. in. c. per venerabilem. in tertio notabili. qui ſi. ſint legiti. vbi vide. ¶ Extra gl. tangit hîc Inn. vtrũ excõicatus poſsit facere teſtamentũ. & dicit q̃ ſic pro anima ſua. & ad pias cauſas. de quo articulo dic: vt habeẽt latiſsimè per Bart. & Bald. & Sal. in auf. credẽtes. C. de hære. & Bal. poſt Bar. in repeti. l. j. in. iij. char. C. de ſacroſan. eccle. & ibi inter alia dicunt q̃ dãnatus ad pœnam mortis nõ põt legare pro anima. & fuit ſingulare dictũ Ioã. an. in. c. ij. de teſta. in. vj. quẽ ſequit Abba. in. c. accedẽs. in. ij. col. de procur. no. Lapus allegatione. lvj. & Imol. in. l. ſi quęramus. ff. de teſta. & Jo. de ana. in. c. qa in omnibus. in. xviij. colum. s̃. de vſuris. ¶ Item circa dictã queſtionem vide do. Ab. in. c. veritatis. in. xv. col. de dolo & contu. & Fede. conſ. lxxij. incipiẽte. Vetus querela. per Barto. in. d. l. ſi quæramus. & Imo. & ibi per Io. An. in regula dolo facit. li. vj. p Bal. in. l. j. C. de ſecũ. nupt. & latè per Do. Car. in repe. c. perpendimus. q. xxxvj. s̃. co. per Spe. in ti. de inſtru. edi. §. cõpendioſè. circa princ. & per Iaco. de belui. qui diſputauit in §. ſed neq̃. in auf. de ſan. epiſc. & diffuſiſsimè & melius q̃ in vtroq̃ iure per Domi. poſt Io. an. in. c. decernimus. de ſenten. excom. in vj. & ibi credo eſſe glo. licet nunc non videtim per do. Abb. in. c. ad probandũ. de re iudi. & per Car. in cle. j. in vij. q. de exceſ. præla. & Inn. in. c. ſi filius in prima. col. de teſta. per Bal. in. l. j. in. x. q. C. de his quæ pœnæ nomine. & per Bal. in addi. Spe. in tit. de ſponſa. circa medium. & in. l. j. in fin. primæ columnæ. C. ſi à non cõpeten. iudi. & in. c. intelleximus. in. ij. col. de iudi. Et communiter tenẽtur pars affirmatiua, quòd poſsit teſtari etiam ad non cauſas pias: per plures rationes. maximè quia non eſt iure prohibitum.

¶ Correctiõis. Ad de quando caſtigatio ſit permiſſa. & dic vt p Alexã. in conſi. lxxv. per totũ in tertio vol.

¶ CAP. LV.

SI concubinæ. Participans ex cõmunicato in crimine, eadem ſententia ligatur. hoc dicit. ¶ Not. primò q̃ cõcubinę clericorũ efficiunt de foro eccleſiæ. vnde eccleſia poteſt eas excommunicare. nunquid autẽ iudex ſecularis poſsit punire cõcubinam clerici? vide elegãtiſsimè Pet. de ancha. conſi. cxcij. [b] quod incipit. magnifice & illuſtris princeps. & ibi concludit quòd poteſt: ſi cõcubina tus eſt notorius: ſecus ſi eſt occultus. qa Eps poteſt pro hibere. & cũ iſta deciſione do. Pe. tranſit Ioã. de Ana. in rubrica de adul. in. iij. col. & adde gl. quam nullus eorũ allegat. in. c. eos. xxxij. diſt. vbi tex. indulget principibus vt eos puniant. & dicas quòd illa glo. eſt limitanda per conſilium do. Pe. de quo. s̃. ¶ Nota ſecundò quòd communicans ante latam excommunicationẽ, non communicat in crimine. de quo dic vt in. c. nuper. s̃. eo. & dicũt hîc Docto. quòd ſi alius q̃ clericus cognoſcet eam, non incurrit excommunicationem, ſaluo vbi ipſa eſſet excommunicatio generalis.

c ¶ Quòd legatus abſoluat, Adde Car. in conſi. lxvj. col. ij. verſi. vt aũt.

b ¶ Cxcij. Adde q̃ eſt in cõſi. cxcvj. in ij. colum.

¶ CAP. LVI.

DVobus. Non ſummatur: qa breuis eſt. ¶ Not. tex. ex quo infert qd̃ licet excõicatus excõicatione maiori nõ poſsit aliũ abſoluere. vt in. c. ſi celebrat. de cler. excommuni. mino. cũ ſua materia: tñ excõicatus excõicatione minori poteſt aliũ abſoluere. Et per iſtũ textũ infertur ad quæſtionẽ. vtrũ bãnitus poſsit percutere aliũ bãnitũ, & an habeat præmiũ quod habent alij percutientes bãnitũ? dicas q̃ ſic: ita tenet Guillelmus de cugnio. in. l. j. de iuſti. & iure. quẽ etiam ſequitur Bald. expreſsè in. l. j. C. de pre. impe. offe. de quo per Bar. & alios in. l. cũm mulier. ff. ſol. mat. per Bal. in. c. ſi. in. j. col. de cõſuet. & in ſua ſumma Inno. in ver. excõmunicatus. in. xij. q. ¶ In gl. j. ibi. *vel dic &c.* iſta ſolutio melior eſt: aliãs in hoc eſt ſpeciale in excõcatione minor: quia etiã in maiori non tollitur potentia abſoluendi. ſed in minori nõ tollitur neq̃ habitus neq̃ exercitium, qui habet priuilegium per hũc text.

¶ CAP. LVII.

PErmittimus. Cauſa conficiẽdi corp⁹ Chriſti licitũ eſt ſemel in hebdomada celebrare tẽpore interdicti. ¶ Not. quod dictum eſt in ſummatio. ſed hodie clarum eſt q̃ licet cuilibet clerico celebrare clauſis ianuis, & nõ pulſatis campanis. c. ſi. eo. titu. in. vj. haberet locum iſte tex. quando eſſet interdictus populus, & clericus: quia poterit tunc celebrari. prout dicit hîc tex. ¶ No. ſecundò q̃ licitè conficiẽ corpus Chriſti, vt cuſtodiat. dequo dic vt in. c. j. de cuſto. euchari. ¶ Itẽ not. ꝑpetuò tex. ibi. *miſſarum ſolennia.* iunctis verbis præcedentibus: q̃ pulſatio cãpanarũ: & vox alta nõ eſt ſolennitas miſſę. Et quo infert ꝑ do. Abb. q̃ ſi relinquat fratribus, vt dicãt miſſam ſolẽnẽ q̃ miſſa dicit ſolẽnis: licet non alta voce, & nõ pulſent cãpanæ. ita dicit do. Abb. Et fuit dictum do. Ant. hîc licet nõ referat. qd̃ intelligo verũ: niſi aliter ſe haberet cõmunis vſus loquẽdi. quia præfert etiã cõtra propriũ ſignificatũ verborũ. Rõ: qa licet tex. nõ probet tñ in oĩ materia prçualet vſus loquẽdi propriæ ſignificationi verborum. vt dixi in. c. ex literis. de ſponſali.

¶ CAP. LVIII.

QVãuis. Satisfaciens clerico quẽ læfit, propter hoc ab eꝑo nõ abſoluitur: niſi in certis caſibus. de quibus in tex. ¶ Not. primò ibi. *vel eius legatum.* q̃ legatus[c] de latere põt abſoluere excõicatum propter violẽtã manuũ iniectionẽ. Et pondera tex. q̃ videt inferri de oĩ percuſſione. de quo dictũ fuit in. c. ad eminentiã. s̃. e. ¶ No. multos caſus in quub⁹ excuſatur quis ab eundo ad ſe. apo. Vtrũ in caſibus in q̃bus qs obligat ire Romã eps poterit abſoluere. Et vtrũ habeat locũ in oĩ alia cã vltra percuſſionẽ. Hoſt. arguit pro & cõtra. & priò q̃ ſic: qa iſtę ſunt cãę licitę, ita & in excõ. incurſa à iure. demũ dicit q̃ nõ: qa iſte tex. cõtinet caſus ſpãles ad. c. ſi quis ſuadẽte. & hoc dictũ allegat do. Ab. ꝑ multũ ſingulari. mihi vr̃ totũ cõtrariũ: videlicet q̃ iſte tex. nõ ſolũ habeat locũ ĩ excõicatiõe canõ is ſi qs ſuadẽte. ſed ĩ qualibet alia excõicatiõe. & q̃ ſit verũ, mouet me. c. ea noſcit. & c. qd̃ de his. s̃. eo. vbi fit mentio de iſtis ſpedimẽtis: & nõ faciũt mẽtionẽ de. c. ſi qs ſuadẽte. Et pro hoc facit idẽtitas rõnis: quia videt eſſe eadẽ rõ in alijs. caſib⁹: dũmodò ille qui abſoluit pręſtet iuramẽtum q̃ ceſſante impedimento adeat ſedem apoſto.

¶ CAP. LIX.

SIquem. Appellatiõe excõicatiõis de maiori intelligit. h. d. No. effectũ maioris & minoris excõicatiõis: qa minor ſeparat à cõmuniõe ſacramẽtorũ & hominũ. cõcor. c. ſi celebrat. de cleri. excõ. mini. & c. engeltrudã. iij. q. iiij. & de effectibus excõicationis dic vt per do. Ab. s̃. in rubrica: & ibi dixi. & adde ibi dictum Io. de ana. in rubrica de cleri. excom. mi. per do. Abb. in. c. ſi. eo. tit. & in. c. cũ cõtingat. in. xxiiij. co. de foꝛcõpe. & in. c. cũ nõ ab hoſe. in. viij. colũ. de iudi. per Archi. latè in. c. ꝑſenti, v. q. ij. ¶ Itẽ de hoc vide tex. & gl. in c. pia. de excep. in. vj. in ver. ſpeciẽ. & in. c. nõ debet. xj. q. iij. Et no. S. Tho. in. iiij. diſpu. xviij. q. ij. ar. iiij. circa med. ¶ Opponitur cõtra iſtũ tex. Nã in pœnis mitior eſt interpretatio

terpretatio faciẽda. ¶ Sed hoc verbũ excõicatio. põt verti ad mitiorẽ & aſperiorẽ & importat aſperiorẽ. Hoſt. rñdet verũ in materia q̃ ſui natura eſt pœnalis: & excõicatio eſt medicinalis: ideò non eſt faciẽda mitior interpretatio, qa in his q̃ cõcernũt animã, eſt capiẽda pars mitior. Et hãc ſequitur. d. Ab. ¶ Opponit cõtra hũc tex. & p cõſequẽs cõtra ſolutionẽ doc. q̃ nõ debeat intelligi de maiori: dato q̃ non ſit pœnalis: qa qñ iudex dicit ſub pœna
a excõicationis, nõ intelligit late: ſed ferẽdę[a] gl. eſt in. c. ij. de iure patro. & in. c. j. de ſagita. & in. c. j. de locato. ĩ. c. Salonitanę. lxiij. di. & in. c. ij. de ma. cõtr. cõtra interd. eccl. Io. de Imo. in. c. j. in. viij. colũ. de loca. prout rationẽ differẽtię. Et ipſum etiã refert Io. de ana. in c. j. de ſagit. dixi in. c. ij. de ma. cõtracto cõtra inter. ecc. & in. c. j. de ¶ Tertiò opponit cõtra tex. q̃ nõ intelligat de maiori. & allego vobis tex. in. c. pia. de exce. in. vj. poſt principiũ. q̃ ſi aliquis opponit ĩ iudicio excõicationẽ, oportet q̃ exprimat ſpeciẽ excõicationis. ¶ Si intelligeret de maiori: ergo excõicatio de per ſe ſumpta, nõ intelligit de maiori. dic q̃ qñ ꝑtur à iure, vel ab hoîe ꝑ viã ſniæ: tũc intelligit de maiori. tñ propter rõnẽ doc. hîc. tũ vt etiã excõicatio aliquid operet. Aut ꝑtur ab hoîe nõ per viã ſniæ: ſed per viã excõicatiõis. Et tũc quia excipiẽs nõ videt velle excõicare: ſed ſolũ repellere à iudicio, ceſſant rõnes, de quib⁹ hîc quia in veritate poſſibile eſt q̃ excipiẽs equiuocet in excõicatiõe: vt opponat de minori, vbi dicitur opponere de maiori, vel ecõuerſo. Et hãc ſolutionẽ ſentit Domi. in. d. c. pia. in. xj. col. ſuper gloſ. in ver. ſpeciem. ¶ Extra gl. no. q̃ licet lex faciẽs mentionẽ de excõicatione intelligatur de maiori: vt hîc. tñ lex pœnalis prohibens abſolutionẽ ab excõicatiõe, intelligit de vtraq̃. gl. eſt no. in cle. j. in ver. à canone. de priui. rõ eſt: quia in excõicatiõe minori quęritur abſolutio. caſus eſt in. c. nup. s̃. e. ¶ Et no. q̃ vbicũq̃ fit mẽtio de excõicatione in materia ꝓportionabili de maiori & minori: intelligit de vtraq̃. Ita tenet glo. pe. in. c. ꝑſidentis. de hære. in. vj. Et p iſtas rõnes inferũt notãter doc. in. c. j. in fi. quod metus cã. in. vj. q̃ ille tex. volẽs abſolutionẽ ab excõicatione per metũ obtentã eſſe nullam: habet locũ etiã in maiori & ĩ minori. ¶ Itẽ vltra doc. quęro vtrũ iſte tex. habeat locũ in ſuſpenſione: quę multiplex eſt. vt no. gl. quę incipit no. nouã formã. in cle. cupiẽtes. de pœnis. adeò q̃ vbi fit mentio de ſuſpẽſiõe, habeat ſuſpẽſio locũ ab officio tm̃, vel ab offõ & bñficio? dicas q̃ intelligit ab offõ tm̃. ita no. gl. in ver. ſuſpenſionis. in cle. j. §. cęterũ. de priui. cleri. ver. ſi qs de vita & hon. cleri. Et ibi no. Imo. de quo vide. vt per do. Ab. in. c. cũ dilectus, ſuper gl. in ver. ſuſpenſus. de conſuetudine.

¶ CAP. LX.

PVeris. Pueros excõicatos abſoluere põt eꝑs, ſiue ante pubertatẽ: ſiue poſt abſoluí poſtulẽt. h. d. ¶ No. tex. allegabilẽ: q̃ de pœnis attẽdit tps delicti: & nõ ſnię ad idẽ. l. j. C. de pœnis. Ex quo infert ad ſtatuta. q̃ ſi puer cõmiſit delictũ, & eſt factꝰ maior, nõ puniet ſicut maior: ſed vt puer. No. q̃ bñficiũ ſemel indultũ rõne minoris ętatis, nõ perdit per ſuperueniẽtiã maioris. ¶ Extra gl. inferũt doct. ad qõnẽ: vtrũ factus maior poſſit teſtificari de his quę vidit in pu
b pillari ętate[b] Hoſt. hîc tenet q̃ ſic. & põderat ad hoc iſtũ tex. ſed ſecũdũ do. Ab. facit potiꝰ in cõtrariũ. gl. ĩ. c. cũ à nobis. de pręſcri, diſtingue ſecũdũ ipm: aut eſt actꝰ ſup quo requirit certa ętas ĩ teſte, l. teſtiũ §. j. ff. de teſti. & tunc non valebit teſtimoniũ. aut ſumꝰ in terminis in quib⁹ nõ requirit cõiter certa ętas. & tũc factꝰ maior poterit teſtificari de his q̃ vidit in pupillari ętate. allegat glo. in. l. iij. §. lege Iulia. ff. de teſti. & Io. an. in. c. ex parte. de corpo. vitia. & ita reſidet. Vos aũt de iſto paſſu dicatis vt p gl. in. §. teſtes. inſti. de teſta. & in. c. teſtes. iij. q. ix. & ibi Io. de ſan. in vlti. col. & Spe. in tit. de teſte. §. opponit. ver. ſed nunqd factus pubes. & ibi Io. an. p gl. in. c. cũ itaq̃. de conſe. di. iiij. per gl. in ver. per ętatẽ. in. c. placuit, eadẽ di. per Io. an. in ſimili. in addi. Spe. in titu. de teſte. §. j. verſi, ſed nunqd ſecus. ¶ Itẽ vide p gl. Bar. & Imo. in. l. ad teſtiũ. §. j. ff. de teſta. p gl. & do. Ab. in. c. cũ à nobis. de pręſcri. p Bar. in. l. rõnẽ. §. inſtrumẽtorũ. ff. de ver. ſig. p Bal. in. c. in noie dñi. & eſt. c. ij. s̃. de teſti. in. ij. co. & in. c. ſuper eo. circa mediũ. e. ti. p Bar. ir. l. j. in fi. priæ col. C. de teſta. p Domi. latiſſimè in. c. relatũ. xxxvij. di. vbi gl. per do. Iaco. zochũ. in. c. fi. in. vj. no. q̃ matrimoniũ accu. poſ. & cõiter

FINIS.

¶ Hîc doctiſsima commentaria Felini Sandæi Ferrarien. I. V. Liminis, necnon Rotę cãrum auditoris celeberrimi feliciter finiũt.

¶ Felini Sandæi iuris Pontificij interpretis clariſſimi reſponſio epiſtolaris ad amicũ interrogantem; quando conatus puniatur.

Domino Ioanni Sacco Anconitano cubiculario apoſtolico à ſecreto Feli. bene agere.

a *MEmor veteris conſuetudinis: quæ olim ſub diſciplina mea Ferrariæ gloriosè militãs: noua quotidie dubia pro tui ingenij acumine proponebas. Rogaſti nunc me in hac Piſana Academia iura docẽtẽ: vt ſcriberẽ breuibus* b *quid ſentirẽ in quæſtione de puniendo conatu. Nolui multa diſcutione mecũ indagari, quorſum huius quæſiti occaſio. Quod primo certè aſpectu nõ neceſſariũ tibi videbam: cùm tuus conatus de proficiendo imprimis in iure Pontificio: deinde de colloquendo te cum Cardinali aliquo quẽ diuina prouidẽtia vocaret ad Apoſtolatus apicẽ, effectum plenum habuerit. Verum cùm effectus præſens maior etiã conari poſſit, nõ immeritò quæ bonitati, doctrinæ. & diuturnæ ſeruituti tuæ cõueniãt. Idcirco omiſſa alia diſputatione ſuper cauſa quæſiti; rem tibi epiſtolari breuitate perſtringam.*

a ¶ Sed ferendæ. Ad de & vide eundẽ Feli. in. d. c. dilecte. col. ij. s̃. de excep.

b ¶ Pupillari ætate. Addeẽt & dic de hac, q. vt per eũdẽ Fel. in. c. cum nobis. col. iiij, ver, itẽ inquãtũ. s̃. de præſcrip. Ale. de Imo in cõſi. lxxxviij, co. iiij. ver. prætereа. ĩ v, vol. & per Fran. de are, in cõſi. ciij. ij. Et vide Alex. in cõſi. xxiiij. colũ. iij, ver. nec ob. & in cõſi. xlij, col. ij. circa medi. in. ij, volu.

REgulariter ſolus conatus ſine effectu pœnã merętur. l. is q cũ telo. C. de ſica. l. ſi qs nõ dicã rapere. C. de epiſc. & cle. & quę habentur de pœni. diſt. j. ¶ Probat in. c. j. iũcta gl. j. de pręſump. & ibi per Abbatẽ. Et in. c. illud. in verbo molitus, xiij. q. ij. & in. c. qñ multi. in verbo conatus fuerit. xiiij. q. iiij. p gl. in. c. ſup eo. & ĩ. c. fi. c. de eo qui dux. in matri. q̃ pol. per adul. & in. c. in his. de ver. ſig. & per Inn. in. c. j. de diuor. & gl. fi. in. c. j. de cõuer. in fi. & gl. fi. in fina. ff. de re. diui. & gl. in. c. fi. de deſpõ. impu. & glo. ij. in. l. & generaliter. §. j. & ibi Bar. ff. de calũ. & glo. pen. in. c. pen. de renũ. Nec obſtat. c. oĩs autem lex. in verbo cedẽ fecerit. iij. di. quia nõ ꝓbat niſi à cõtrario ſenſu. Et dicit Bal. in. l. aliquã, C. de ope. lib. q̃ ita punit extorquẽs ꝓmiſſionẽ, ſicut exactor. per. d. l. & gñliter. Et conatꝰ corrũpere iudicẽ punit: etiã ſi nõ corrũpat, Bal. ĩ auf. nouo iure. C. de pœna iudi. qui ma. iudica. per tex. in. l. Imperator ſeuerus. ibi: tantauit. ff. de iure fiſci. & in. d. l. & generaliter. Et præſtans domũ pro adulterio, etiã nõ ſecuto,

& solicitator alienarũ nuptiarũ etiã sine effectu,punit. Tex.not. in.l.j.in prin.& in fi.ff. de extraor.cri. Et licet propter ignorantiã diuersitatis rationũ sit periculosum adaptare istã materiã,vt inquit Sal.in.d.l.is qui.cũtelo.ij.col. Et q̃uis de ista materia solẽniter scribat Archi.in.c.qui bona.§.si ergo.xvij.q.j. Tñ authoritates multorũ hactenus hincinde vagãtes includã breui isto epitomate per octo fallentias ad præmissam regulã. ¶ Fallit primò,q̃n conatꝰ eũ actu ꝓpinquo nõ deuenit ad cõsummationẽ. Quia agens non impeditus impedimẽto facti destitit agere pœnitẽs incepti. Talis eñ nõ punit.l.qui ea mẽte & ibi gl.ff. de fur.l.q falsam.ff. de fal. No. Domi.in.c.gr̃a.vlti.col.j.q.j. Idẽ si est impeditꝰ facto extrinseco,qd põt esse iuris.vt in casu.l.inter oẽs.§. pe. aliàs fin.ff. de fur. puta qdã volebat tibi furari librũ,& tu donasti sibi nõ punit habet ergo locũ regula:q̃n est impedimẽtũ facti:per qd nõ potuit conatus habere effectũ. ita declarat do. Car. in.c.j.vlt.col. de eo q̃ mittitur in possess.cau. rei seruandę. Et qd dictũ est posse pœnitere intellige ante dilectũ cõsumatũ. Aliàs nõ est locꝰ pœnitẽtiæ. d.l.qui ea mẽte & ibi latè Bar. rndẽs pluribꝰ oppositionibus. vt loquaf in casibus specialibus. vt ẽt dicũt Bart. & Ang. in.l.j.ff. de in ius vo. & Sal. plenè distinguẽs. in.l.j.C. de cri. stellio. vbi etiã hoc restringit q̃tũ ad forũ cõsciẽtię: in quo semper ꝓdest pœnitẽtia: ẽt post delictũ cõsummatũ. ¶ Fallit secũdò. vbi conatꝰ alicuiꝰ rei,ꝓbitę ẽt si habuisset effectũ nemini nocuisset. ꝓbaf ex eo qd no. gl. pe. in.c. q̃to. de iureiur. Ex qua colligũt ibi doc. qd q̃n falsitas cõmittit circa id qd de se nõ ꝓbat, nõ nocet qd ibi dicit Imo. eẽ mẽti tenẽdũ. Et iõ Io. de ana. in.c.j.ix.col. de crimine fal. reprobat gl. ibi simpliciter dicentem: ꝙ in crimine falsi punit conatus sine effectu. quia ibi secũdũ eũ solet dari doctrina qua aduocati quotidie vtunt: ꝙ nũq̃ incidit quis in pœnã falsi: nisi falsitas alicui præiudicet Alle. tex. gl. Bal. & Sal. in.l. damus. C. de fal. Et Bal. in.l. qui vẽditi. C. e. ti. & in rub. C. de fi. instr. in. x. col. ver. Sed q̃ro si quis scripsit. Et tex. & gl. in.l. fundũ. in fi. ff. de euic. Facit vltra ipm qd no. Imo. in.l.j.ij.col. ff. de publi. iudi. ꝓbãs ꝙ ille qui celat instrm nõ dicit ꝓpriè falsari?,quasi celator veritatis: nisi instrm laceret vel cãcellet: vt veritas nũq̃ ex eo appareat. ¶ Fallit tertiò: q̃n conatꝰ nõ habet actũ exteriorẽ: sed stetit ic sola volũtate etiã cũ cõsensu rõnis: quia illa cogitatio nõ punit. l. cogitatiõis. ff. de pœnis. Not. Alb. de rosate in secũda parte statutorũ. q. clxviij. inci. Cyn. querit. Et. & Sal. in. d.l.is qui cũ telo. Et elegãter Card. post Mat theũ in cle.j. in prĩ. in. iij. q. de vsuris. dicẽs ꝙ qui errat in corde in casu illiꝰ clemẽtinę: nõ tñ ꝓcedit ad exteriora, nõ est excõicatus quo ad ecclesiã, sed quo ad Deũ sic. & allegat multa. Et dicit Car. post Mattheũ. in cle.j. in tertia qõne de pœnis. ꝙ. si qs venit aĩo frãgẽdi hostia ecclesię. & nõ fregit qa fortè alius fregerat, nõ incidit in canonẽ incipiẽtẽ. fracto rẽ iuxta. c. cõquesti. de sen. exc. Et facit sexta falletia: de qua infrà. Quinimò dicit eleganter Bal. in. l. nõ iõ minus. vij. col. ver. Sextò quęrit. C. de accu. ꝙ solus tractaꝰ, & sola ordinatio nõ punit de iure: etiã in atrocissimis. nisi fit ꝓcessum ad aliquẽ actũ ordinatũ de p̃senti ad ipm factũ. Sunt tñ quatuor casus in quibꝰ volũtas sola habet pro facto. primꝰ est in matrimonio. vt si qs dicat Berte: volo te in vxorẽ. vt latè per Car. in cle.j.xx.q. de consangui. & affini. vbi dicit ꝙ ex hoc solo incurrit pœna. de qua ibi per no. in. c. ex literis. de spõ. Secũdꝰ casus in foro cõsciẽtię: in quo si volũtas progredit ad leuẽ cõsensum, habet ꝓ peccato veniali. Si aũt ad cõsensum plenè deliberatũ, habet ꝓ mortali. secꝰ si fecisset. per tex. in. c. sed pẽsandũ. vj. di. & in. c. nunquid. & in. c. p̃terea. & in. c. super criminibꝰ. de pœ. di. j. Et pulchrè no. Domi. in. d. c. graria. j. col. j. q. j. Sal. in. d.l. is q cũ telo. Tertiꝰ casus est quo ad pœnã quę imponit in genere. sicut est q̃n canon suspendit clericũ ꝓ peccato mortali. c. fi. de tẽpo. or. Quartꝰ casus est secũdũ aliquos in hęresi. qa sola voluntas, vel credulitas cõstituit aliquẽ hæreticũ. per. c. excõicamꝰ. §. credẽtes. de hære. Sed licet sit hęreticꝰ: tñ ex quo cõstat, nõ habet ecclesia militãs ꝓ hæretico hos tres casus. ita ponit Card. in. j. de eo qui mitti. in. pos. ꝓ quo in hoc hoc vltimo de hæresi. vide Bal. in. d.l. fi quis nõ dicã rapere. j. co. vbi idẽ dicit. & addit ꝙ inquisitori posset liqre de voluntate ista per cõfessionẽ hæretici: qa aliter nõ posset probari cogitatio mẽtis & sequitur Io. de ana. in. c. fi quis eps. iij. co. de hęreti. & in. c. cõsuluit. iij. colũ. de vsuris. Et ꝙ hęreticus q̃uis occultus sit excommunicatus quo ad deũ. est gl. ij. in. c. j. xxiiij. q. j. quã sequit Car. in d. cle. j. in prin. iij. q. de vsuris. Vtrũ aũt volũtas quo ad opa bona habeaf ꝓ facto quo ad deũ: est q̃stio separata à materia. dic de ea. vt per Card. in. d. c. j. Et per Arch. in hoc plenè insistentẽ: in. d. §. si ergo. xvij. q. j. in. j. & ij. col. & per gl. magnã. in ca. pietas. de pœni. dist. j. ¶ Fallit quartò hæc regula principalis: vbi à lege imponit pœna ipo iure. qa ad eã incurrẽdã nõ sufficit conatus, qualiscũq; fuerit. vt ꝓbaf in. c. cũ in cunctis. §. pe. de elec. iuncto. c. ꝓpetuę. de ele. in. vj. per q̃ iura ita tenet Io. and. in. d. c. ꝓpetuę. & in regula in pœnis. de reg. iur. in mercu. Et sequit Domi. in. d. c. ꝓpetuę. ij. col. dicẽs esse dictũ Bal. valde nota. Et licet ipse non dicat, hoc voluit Bal. in. d.l. si qs nõ dicã rapere. ij. col. Et idẽ not. Ioan. de ana. in. c. j. in. iij. nota. de adul. & Domi dicens hoc esse notabilissimũ. in. c. ij. de iudi. in. vj. Et hoc etiã extollit Ab. in. d. c. cũ in cũctis. §. pe. & in. c. j. v. col. ver. ex prædictis. de eo qui mitti. in pos. & Car. in cle. j. ver. si quis in. ij. q. de reb⁹ eccle. nõ alie. Et hinc est ꝙ pœna illius cle. nõ habet locũ in ꝓlato faciẽte oẽm conatũ, vt alienet contra formã. de qua ibi. cũ ibi imponaf pœna ipo iure. Et hoc mõ est clarũ id qd ponit Car. in cle. j. in. vj. not. de regula. videlicet ꝙ illa cle. habet locũ in trãseũte sine effectu. qa imponit pœnã ipo iure. Ad qd etiã vide Car. in cle. ne in agro. §. qa. in pe. q. & ibi gl. in verbo. ipso facto. de sta. mo. ¶ Fallit quintò regula principalis: in delictis nõ atrocibus. qa conatus in ipsis nõ hĩ ꝓ effectu. scdm Bal. in. d.l. si qs nõ dicã. in. ij. col. in solu. quã dat ad. l. j. ff. qd quisq; iuris. dũ dicit ibi. Quid eñ conatus obfuit: si iniuria nullũ habuit effectũ. qa intelligit ꝙ crimẽ nõ erat atrox. Ita not. Car. in. d. c. j. de eo q̃ mitti. in pos. & Domi. in. d. c. gratia. dicẽtes. ꝙ iura punientia conatũ: loquunf in atrocioribus. Et istud sentit glo. peregrina in. l. pñti. in verbo. cogitatiõe. C. de his q ad eccle. cõsugi. Et gl. ij. in. c. nullus Episcopus. j. q. j. dicẽs in simonia puniri conatũ: in detestationẽ criminis. Nõ tñ punit volũtas sola. vt in ca. consulere. cũ gl. secũda de simo. Simile dixit Bar. in. l. j. ff. de pari. dicẽs ꝙ monachi q cognati fuerũt dare venenũ abbati sancti petri, debebãt plenè puniri: licet conatus nõ habuerit effectũ: per illũ tex. Notãt Bart. & Sali. in. l. j. C. de maleſi. & mathema. Et Ang. Areti. & Augustinus ariminẽsis in libro maleſi. sup verbo. & vestẽ cœlestẽ ab stulit. ix. col. ver. Sed aduertas. ne erres cõtra Ang. in. l. j. §. fit iniuria. ff. de var. & extraor. crimi. qui videtur velle qd oporteat sequi mortẽ. Et ista ꝓcedũt etiã in crimine lęę maiestatis, & similibus. vt elegãter per Domi. in. c. ꝓ humani. §. fi. penul. colũ. post Hosti. ibi de homici. in. vj. & aliquid ibi glo. in verbo mãdauerit. Et per Car. in cle. pastoralis. in prin. in. xv. q. de re iudicata. Cæterùm vbi prima lex absoluit conatũ, sumus in claro: secũdũ Salice. in. d. l. is qui cũ telo ꝓ ut in casu. l. primę. §. si is qui nauẽ. ff. de exercito. & l. si qñ. de legatis j. & l. si quis legatum. ff. de fal. & l. gracchus. C. de adul. quia in talibus lex expresè indulget conatui. Et ꝓ hac fallentia facit. ꝙ ille qui accedit ad locũ animo furandi, & retro cesit: timẽs videri, nõ punit pœna furti: sed extraordinaria. vt est text. & ibi Bar. in. l. sacculari. ff. de extraor. crimi. Et no. Bar. in. l. vulgaris. ff. de fur. Et Bal. in. d. l. si quis nõ dicã. Et p̃dicti Moderni in libro maleſi. in dicto verbo & vestẽ cœlestẽ. vlt. charta illius verbi. ver. Quæro aliquis accesit ad bãchũ. Allegãtes etiã Cataldinũ de visso. in tractatu syndicatꝰ. q. clxxxvj. No. latè Ludouicꝰ Ro. in suis singularibus in verbo. furtũ. ver. vtrũ ille qui intrauit domũ. Et Firmanus in suo repertorio. versi. fur repertus in domo. ¶ Fallit sextò in excõicatione, & alijs cẽsuris. quia ad eas incurrẽdas requirit factũ: secundũ Card. in. c. p̃tereà requisiti. ad finẽ de appel. in illa quæstiõe. q̃n excõicaf quis si appellauerit, an incurrat excõicationẽ, q̃n se parat ad appellan. an verò q̃n appellauerit. Et dicit qd si iudex dicat. si appellaueris, ꝙ istud est p̃teritũ denotãs actũ cõsummatũ. l. stichũ. ff. de manu. testamẽ. ideò excõicatio nõ incurritur ex solo conatu. Secus si dicit. si appellabis. nam tunc eoipso ꝙ se parat ad appellandum est excõicatus. per. l. quidam. ff. de fideicommissa. liberta. pro hoc no. Bar. in. l. filiusfamiliãs. §. dixi. ff. de leg. j. secũdũ ipsum. & sunt dicta Arch. in. d §. si ergo. xvij. q. j. Et hinc est ꝙ si quis conatur percutere clericum, licet faciat q̃tum in se est, non est excõicatus, si nõ percussit. vt habetur p gl. iij. in. c. in audientia. de senten. excõica. & gloss. j. in. c. si verò. ij. eo. tit. cum multis alijs. Et hanc fallentiam firmat Card. in. d. cle. j. §. si quis. ij. q.

quis. ij. q. de re eccle. nõ alienã. p illũ tex. in verbo fecerit. Fallit septimò nisi agaf ciuiliter: qa in factis ciuilibus conatꝰ nõ punit ꝓ effectu vt sentit gl. parua. & ibi expresse Bal. in. l. si cõstiterit. C. fi. regũ. Et ita etiã põt intelligi tex. in. in. d. l. j. ff. qd quisq; iuris. teste Bal. in. d.l. si quis nõ dicã rapere. ij. col. facit. c. fi. de spõsa. Et idem no. Sal. in. d.l. is q cũ telo. per. l. si quis vxori §. necq; verbo. & Bart. in. l. vulgaris. §. q furti. ff. de fur. ¶ Vnde dicit do. Ant. i. c. pastoralis. viij. col. ver. Sed est dubiũ. de cau. pos. & ꝓprieta. ꝙ ꝓ vnicum actũ cõtrariũ priuilegio nõ pdit priuilegiũ: q̃n ille actꝰ nõ habuit effectũ. Faciat no. dictũ Bal. & Ful. in. l. si diuersa. C. de trãsac. dicẽtiũ renũtiatiões positas in cõpromisso nõ valere laudo nõ sequuto. ¶ Multa q̃ dixi, in. c. ex tenore, ver. de rescripto nullo de rescri, cõeniũt cũ istis. dũ ibi habeat actũ inualidũ nõ nocere agẽti ergo minꝰ conatꝰ ad actũ. ¶ Fallit octauò & vltimò in statutis puniẽtibꝰ delicta qa semp intelligũtur de delictis cõsummatis. Bart. in. l. j. ff. ad. l. corne. de fica. Et Imo. in. d. c. j. de præsump. qa statuta re quirũt casum verũ; nõ fictũ. l. iij. §. hęc verba. & ibi Bar. ff. de neg. gest. Vñ cũ attẽtare sit fictè facere: nõ satisfit statuto ꝓ conatũ. Et iõ dicit Bar. in. d. l. j. ꝙ ista est rõ quare p totã italiã nõ punieꝰ conatus: qa delicta puniũtur secũdũ statuta. Et ita modificat & saluat verba Spe. nimis gnalia i ti. de accusatore. §. j. ver. Quid si. in fi. dũ dixit oibus legibꝰ volẽtibꝰ conatũ puniri derogarũ esse hodie per cõtrariã cõsuetudinẽ. quæ verba multũ notãt Ang. & Paul. de ca. in. d. l. j. ff. qd quisq; iur. Et Iud. Ro. in. l. dãni. §. Sabini. ff. de dã. infect. Et copiosè Alex. cõsi. xv. incip. viso processu inquisitionis, & Firmanus multos allegãs in repertorio. in verbo affectus. ver fi. pen. & Abb. in. c. mulieres. de sen. excõ. Et in. c. inter solicitudines. de purga. canonica. & Bal. in. §. Itẽ lex cornelia. institt. de publi, iud. & Imo. in. d l. j. ff. de publi, iudi. Et dicit Bal, in. l. & si certus. §. si appetitus. in prin. ff. ad silleia. ꝙ statuta punientia homicidiũ, requirũt homicidiũ perfectũ: nõ attentatũ. vnde dicta lex is q cũ telo. nõ habet locũ in pœnis statuti. & ita seruat secũdũ oẽs. & est di actũ. Cy. ibi secũdũ eũ. & idã dicit Bal. in. d. l. is q cũ telo. Et dictũ Spe. habet locũ etiã in criminibꝰ atrocissimis: q̃ hodie nõ puniuntur nisi fit delictũ cõsummatũ. secũdũ Modernos in. d. l. libro ma leficiorũ, sup verbo vestẽ cœlestẽ. & ver. ş. prĩo allegato. Et sequitur Firmanꝰ etiã in veneno in repertorio. in verbo venenatio. dicens se ita pluries cõsuluisse in ciuitate Ro. Amplia hoc. etiã si extet statutũ: ꝙ occidẽs occidaf, & vulnerãs aliter puniaf. deinde cõtigat ꝙ vnꝰ oĩo occidẽdi iferat vulnus, ex quo tñ nõ sequit mors prout iste intẽdebat. Nã iste non punit de morte: quasi iste casus omissus trãsierit in dispositionẽ iuris cõis: quia statutũ voluit corrigere leges de conatu loquẽtes. Ita latè firmat Sal. dicẽs se habuisse istũ casum in facto. in. d. l. is qui cũ telo. in. vl. qõne. Et istis addę Bar. in. l. fi. ff. de re. diui. vbi dicit ꝙ si statutũ dicat ꝙ si quis voluerit monialẽ corrũpere, puniaf tali pœna. exponit id est voluntariè corruperit. Pro quo allego tex. fin. cũ gl. ij. in. d. c. cõsulere. de simo. dixit etiã Bal. in. l. arbitratoribus. §. iulianus. ff. de vsufr. ꝙ si statutũ punit magnatẽ intrãtẽ palatiũ: nõ sufficit si testes dicãt se vidisse eũ trare nisi dicãt ꝙ viderũt intrasse: vt denotẽt actũ cõsummatũ. Idẽ dicit de statuto puniẽte extrahẽtẽ frumentũ de districtu: dũmõ vtaf verbo extraxerit. Secus si puniret inuẽtũ portare. dicit tñ Bal. in. l. si fugitiui. ij. col. C. de ser. fugi. ꝙ etiã in casu statuti: attẽtas delictũ poterit puniri extraordinarie. Et ꝑdit ꝙ statutũ puniẽs eũ qui portauerit extra territoriũ: non habet locũ in reperto in via ante exitũ districtus: nisi cõfiteaf ꝙ portabat extra: vel nisi capiaf i limine districtus: vt latius per eũ ibidẽ. & in. l. cũ ꝓponas. vbi etiã Sali. C. de nauti: fœno. Et per Io. de ana. in. c. fi gnificauit. de iudę. vbi etiã habes ꝙ si reperif in via suspecta, punif arbitrio iudicis. de quo etiã per Bal. in. l. cũ inter. C. de donat. ante nup. Et Imo. in. c. ij. prope fi. de cõsti, & Bal. in. l. nõ dubiũ. C. de legi. Et ista faciunt ad notata per Bar. in. l. eũ qui. ff. de iure patro. Et Bal. in. l. si quis in suo C. de inof. testa. vbi dicũt ꝙ stante statuto ꝙ declinãs iurisdictionẽ potestatis possit impunè offendi. & reperiaf ꝙ aliquis opposuerit exceptionẽ declinatoriã: super qua non fuit pronuntiatũ, certè nõ poterit impunè offendi: quia conatus caruit effectu. Similiter Domi, in. c. auaritię. vlt. col. de elec. in vj. propter gl. ibi ꝙ si statutũ punit mulieres portãtes vestes certi coloris, seu valoris: & aliqua fecerit vestẽ fieri, nõ tñ portauerit: non incidit in pœnã statuti. ¶ Ex his intulit elegãtissimè præceptor meus domi. Fracisc⁹ de aretio. cons. clxvij. ꝙ nõ tenetur de homicidio ille qui percussit cũ pugno, etiã armato: & etiã in capite: etiã si percussus cecidit in terrã: & ex collisione facta ad lapidẽ mortuus est. quia statutũ punit occisorẽ habẽtẽ animum occidendi: dũmõ sequaf effectus. aliàs nõ. Bar. in. d. l. ff. de sica. & in l. senatus. ff. de accu. vnde q̃uis percutiens pugno habuerit animũ occidẽdi percussum. tñ hoc nõ est secutũ ex percussiõe. quia ex ea sola iste non fuit occisus: q̃uis aũt ex collisione capitis ad lapidẽ fuerit occisus: quia tamen hoc fuit præter intentionẽ occidentis, nõ videf ab occidente dolo occisus. ex quo ipse insultãs nõ videf respexisse hoc genus mortis. vnde cũ statutũ requirat duo videlicet animũ occidẽdi & occisionẽ ex animo secutã. * hîc ista duo nõ cõcurrũt: quia occisio nõ est sequuta* ex proposito & aĩo insultãtis neq; ex instrumẽto quo ipse volebat vti ad occidẽdũ: sed præter intentionẽ; vt latius deducit Aret. de cuius decisiõe nunq̃ sis oblitus: cũm sit noua, & fortissima. & per quã multi possent liberari à morte. ¶ Demum adde Bal. in disputatione: Accusatus de vi turbatiua. in fi. vbi dicit ꝙ si statutum punit accedẽtẽ ad capiendã possessionẽ bñficij sine certa licentia, nõ punit ille q sine certa licẽtia accessit vsq; ꝓpe ecclesiã, & timore armatorum qui ibi erãt, retrocessit. Quia oĩs pœna quę imponitur pro violentia requirit actum cõsummatum. ¶ Insup vtrũ puniaf actus qui. de facto fit; sed nõ fortiꝰ effectum iuris. vide omnino Cy. in. l. ea qui dẽ. C. fi manci. ita alie. fue. Bar. in. l. vbi pactũ. C. de trãsac. Et Imo. in. c. j. ij. co, de solutio. dixi clarè. in. c, ex tenore. de rescrip. in. x. col. ver. cęterùm ad multa. ¶ Itẽ q̃n puniatur ille qui cõmittit partẽ delicti. & pro illo actu habẽte spãle nomẽ delicti: soleo tangere: in. c. j. de off, deleg. puta de illo qui dat cõsilium, vel suadet, vel adiuuat. Nã isti nõ dicuntur conatus ad delictũ: sed sunt delicta spãlia per se à lege punita. Sicut in simili dicit gl. prima in. c. si episcopus. xxvj. q. v. Notãs illũ tex. ꝙ pro solo cõsilio aruspicũ quis puniꝰ tur: sicut etiã sola vocatio cleri ad iudiciũ seculare punitur. c. si di ligẽti. de foro cõpetẽ. Sicut etiã dicitur de fractore hostiorũ ecclesiæ: qui tenetur de titulo de effractoribꝰ. ¶ Et portãs arma cã occidendi: q̃ punit de illa delatione: cũ sit spãle crimẽ. vt in aut. de armis cũ similibus. & de his in. d. c. j. Q̃n aũt in delictis iã cõsummatis sit locus pœnitẽtię in foro cõtẽtioso. vide magistralẽ distinctionẽ Sali. in. l. j. in. j. & ij. col. C. de crimi. stellio. vltiò scias ꝙ vbi lex punit effectũ ac si delictum fuisset cõsummatum: iudex pòt ex potestate sibi à lege cocessa mitigare pœnã: sed nõ tenef. Ita dicebat Bal. in voce. prout refert Sali. in. d. l. is qui cum telo: ꝓ tex. singulatẽ & optimum in. l. facta. §. eutus. ff. de pœnis. quod est cordi tenẽdum. secundum eundẽ Sali. Et illum tex. allegat etiã Bal. post gl. in. l. & si seuerior. j. col. ver. vlt. gl. C. ex quibus cau. infa. irrog. ¶ Hæc sunt mi. Io. quę tãq per coangustatã cortinã in vnum col legi. stilum epistolarẽ nõ scholasticum imitatus. Corrige vbi opꝰ est. & da operã vt conatꝰ tui habeãt effectum imposterum sicut hactenus. Quod facilè efficies si corã summo pontifice Inn. octauo literatorum virorum exactore clementissimo illud fæpe repeteris: quod dixisse ait Plinium secundum vespasiano imperium adepto. Non quicquam in te mutauit amplitudo fortunę: nisi vt tantùm prodesse possis quantum velis.

Compẽdiosus sermo de indulgentia plenaria per modum prædicationis. per Felinum Sandæum.

Hodie mecum eris in paradiso. Redemptori gentium verba ista sunt originalia. Luce. xxiij. c. & transumpciuè. de cõsecra, dis. iiij. c. baptismi vice. ad ingressum sermonis nostri acõmodata. quoniam mediante optima cõtribulatione latronis secuta est saluatoris indulgẽtia: per q̃ abolita culpa ex debita præparatione contentis, fuit etiam abolita omnis pœna. & eodem tempore factus est cõmunis status cœlestis & eternę pa-

trię.Cęterū:quia Petro principi apostolorum clauigero vicario christi & successoribꝰ suis data est potestas clauiū ligādi & soluēdi.Matthęi.xvj.xxiiij.q.j.c.quodcūq; ligaueris.xxj.dist.c.in nouo. in.c.translato.de consti.iō ab omnibus cōcluditur beneficiū huiꝰ inestimabilis thesauri. ſ.plenarię remissionis pœnę,posse pipm Petrū successorē Romanum pontificē populo christiano indulgeri.Sed vt habeatis notitiā ordinatā eorum quę circa materiā sparsa cōperio reduxi succinctè multorum snīas:nihil aut parum ex me dicēs.& pro clariori adunantia tripartitus erit iste sermo: secūdū quē verba thematis iunctis verbis latronis tria ostendūt. ¶ Prima pars dicet cōdentis thesaurū potestas.quę no.ibi: *mecū*. ¶ Secūda dicet ipsius thesauri virtus & efficacia q̄ notat ibi: *eris in paradiſo*.¶ Tertia dicetur recipientis thesaurū præparatio.quę notatur ex suis verbis.*memento mei &c*.¶ Circa primā partē cōsiderādū est thema:ex quo apparet saluatorē nostrū cōditorē & ordinatorē legis diuinę monuisse quandoq; ex cā super ista dispensare per plenariā remissionē mō dubitat ante omnia vtrū p hoc rectè inferatur talē potestatē trāsiuisse in eius vicariū. & videtur quòd nō:quia per generalem confessionē iurisdictiōis nō videnſ transire requirentia ſpecialiſſimā notam.c.fi . cū ibi alleg.de offi. vica.in.vj.&.c.q̄ translationē.de offi.lega.& istud esset tale:videlicet repugnās iustitiæ diuinę,quòd peccatū remaneret impunitū,p modica satisfactione.nā licet pœnitētibus & cōtritis remittat culpa.i.macula delicti ex simplici confessione:profectò tn nō videt cōgruè concedi remissio pœnę:quę commensurāda est delicto.per id quod habetur Deuſ.xxv.c.secūdū modū delicti erit plagarū modus.& habetur in.c.fœlicis.ad fi.& de pœn.in. vj . vñ Apoca.xviij.Quantū glorificauit se in delitis:tantùm date ei tormentum & luctum facit.c.nō afferamus.xxiiij.quęstio.j.cum cōcor.Pręterea omnis pœna purgatorij quamuis minima excedit omnem maximā huius seculi.c.fi.de pœni.di.vlti.c.pen.:xv.di.& non satisfaciens,nō dicitur pœnitens.c.tres sunt.&.c.quāobrem. de pœni.di.j.sed luitio pœnę pro delicto est pars satisfactionis. ergo ex his & similibus videt hāc plenissimā remissionē nen cōcedi iustè pro tam modica satisfactione.per consequens non videtur tantam plenitudinem potestatis fuisse â deo concessam vica.ſuo.¶ Sed hoc non obstante tenēdum est Ro.pontificem tāq̄ verum vicarium christi,posse congruè & laudabiliter hoc benę ficium concedere.& probatur ex iuribus in quibus de hoc fit mētio:scilicet in.c.ad liberandum.de iudæis.in parte decisa.& ex antiqua consuetudine apostolicę sedis.maximè à Gregorio citra.nā multis Ro.pontificibus pro diuersis iustis causis hoc beneficium cristiano populo cōcessum legimus,& indies concedi videmus. patet ex memoratis in cōstitutionibus factis de anno iubilei per Bonifacium.viij.perCle.vj.per Gre.xj.per Nico.v.& in solenni constitutione Pauli.ij.quæ incipit Ineffabilis prouidentia. & dicit Old.consi.eclxxj.q.talis est q̄ qui credit Papam non posse dimittere peccata est hæreticꝰ.¶ Ad argumenta rnde vt per Inno. & domi.Anto.in.c.quod aūt de pœni.& remiſ.& do.Abb.& Io. de ana.in.d.c.ad liberandū.& Pet.de anc.& Gaſ.in repe.c.nō.ro. in primis charti.de pœni.& remiſ.& do.Car.post Guil. de monte laud.in cle.j.in.v.q̄.de reli.& ve.ſan.nā vna est eccle . vniuerſal.c.conuenientibus.j.q.vij.cuius sponsus est xp̄s.c. debitum . de biga.per cōsequēs Papa eius vica.tanq̄ summus & singularis administrator.d.c.quod aūt cùm ſi.& in hc corpore ecclesię multa sunt bona nō remunerata.& mors christi,cuius sola gutta sanguinis fuisset sufficiens ad redimēdū totū humanū genus & passiones innocentū,& multorū martyrum:ex quibus & aliis meritis constabat thesaurus ecclesię tātę copię & abundantię.qui excedit oēm pœnā debitā tunc viuētibus:quia fuerunt passiones in iustæ & huiꝰ thesauri dispēsator est Papa vnde cū remittit alicui pœnā ex toto,vel ex parte videt cōicare hūc thesaurū.vt .ſit ſenſus q̄ in recōpēsatiōe illorū bonorū remittit pœnā:qe ſicut malū nō debet eē ipunitū.c.vt famę.de ſen.exc.ita nec bonū irremunerātū:ſit ergo cōdā cōpēsatio hincinde.& hāc remissionē cū certa limitatiōe pnt facere iferiores plati.c.cū ex eo.&.c.nostro.de pœ. & re.nā ſola plenaria ſpectat ad Ro.pōtificē.&iuxta hoc dixit Inn.d.c.q̄ aūt.q̄ ſacerdotes veteris testamēti ita nō poterāt:qa hūc nō erāt claues,neq̄ potestas ligādi ſoluēdi,nec añ Greg.Papā fuerūt ista frequēter:qa rarò poterāt fieri ita ſolēnes cōgregationes fideliū:& qa tūc catholici erāt adeo pfecti,q̄ rarò his indigebāt. & ſubdit in hac inueſtigatione multū curandū vel cogitādū non esse:ſed credēdū q̄ dns ſaluator noſter,cuius natura pia est & liberalis,de ſuo ſemper adijcit,& vltra grām,& vltra iuſtitiā.& ipſe moderat pōdere,numero,& mēſura.vt ibi per eū.Itē Papa imitatur veſtigia xp̄i.c.ſignificaſti.de elec.& ipſe multis ex ſola cōtritiōe dimiſit omnia peccata:ſicut Dauid,beato Petro, beato Paulo,& Latroni,& Magdalenæ:de qbus p Hoſt.in ſum.de pœni.& remiſ. §.in quibus.& ſic tollunt cōtraria.vt extēſius in locis p̄alle. ¶ Cōfirmant iſta ex verbis Richar . de media villa.in.iiij.ſen.di. xx.art.j.q.iij.vbi poſt diſputa. cōcludit q̄ eccle.in hoc errare non poſſet.per illud Lucæ.xxij.c.ego oraui pro te,vt nō deficiat fides tua.facit.c.à recta.xxiiij.q.j.cū ergo tota eccle.affirmet oēs indulgētias valere,tenēdū est q̄d valet.& facit mētionē de dicto theſauro:nec est ſimonia ſcdm eū:ſi denē ſolū porrigētibꝰ aliq̄d:quia nō dātur ſpiritualia pro tpalibus:niſi per accidēs:cū enim danē indulgētię p eccleſijs,vel hoſpitalibꝰ,vel ſimilibꝰ cōſtruēdis, vel.conſeruādis:danē p ſpūali vtilitate cōſequēda.vñ nō dantur p tpalibus,inquātū ordinātur ad ſpūalia.vt ibi p eū.& ſubdit ibi Alexā. de ales q̄d p̄existēte pœna debitę & ſufficiētis cōtritionis, potest ſummus pōtifex totā pœnā debitā peccatori dimittere:nō debet tn niſi ex magna cā.ſcdm eū.Et hoc ne theſaurꝰ eccleſię vileſcat. & facit.c.legimus.xciij.di.vbi omne rarū &c.Et ne iuſtitia detur: ne videat nimis indiſcreta,p papā tollit.nā ſi mēſurā excedit ,nō acceptaſ.ſcdm eū.Præterea dicūt ibi Bonauētura & Alex.de ales q̄ in dāte & in recipiēte req̄ritur duplex cōditio:in dāte potestas & cauſa rōnabilis & honeſta.vt ,p terra ſancta,& ,p ædificatione eccleſiæ,,p viſitatiōe ſanctorū corporū Romanę. pro inchoādo ſtudio,& ſimilibꝰ.Si em daretur pro eūtibus videre torm̄ēta,vel gerētibꝰ iniuſtū,nihil operaretur.req̄ſita verò ex parte recipiētis dicāj.i.vj.parte.¶ Et accedūt ad iſta ea q̄ ſcribit ſolēnis vir magiſter Ant.ordinis prædicatorū Archiepſ florentinus in.j.parte ſuæ ſummę tit.x.arti.vbi cōcordās cū p̄dictis ſubdit illū esse hęreticū qui ptinaciter teneret,q̄ indulgētiæ nō valeāt ad remiſsionē pœnæ habitis debitis circūſtātijs.vel q̄ papa nō poſsit cōcedere plenariā indulgētiam.mouetur:quia in ſymbolo fidei vnus ex articulis dicit ſanctā eccleſiā,ſanctorū cōionē , peccatorū remiſſionē.in quo cōprehēdūtur effectus gratię, remiſsiōis peccatorū per ſacramēta,& effectus gratię:q̄ est cōicatio meritorū & bonorū operū:quę est per charitatē cū relaxa.pœnæ :q̄ fit per indulgētias innitatur meritis eccleſiæ.& ,p̄cipuè paſsionis Chriſti. vñ tenere aliter est cōtra articulos fidei,& determinationem eccleſię : ergo hæreticū.& p̄dictā cōclusionē deducit etiā elegāter Ant. de anch.in ſuo aureo & ſoléni opere de potestate eccleſię.q. j.xxix.ar.de quo ad hoc ,ppoſitū & oēm materiā cōcernētē papę potestatē habēda est familiaris notitia ab oibus viris doctis: & ſecreto curioſis.& ibi etiā in queſtio.ſequēti.ar.j.ponit q̄ Papa ſolū ,p actibus exterioribꝰ debet indulgentiā dare:puta pro trāſitu vltra marino:,p edificatiōe eccleſię,& ſimilibus.& ibi in ar.ſequēti quo pro tēporalibus pnt cōcedi iſta ſpūalia.& ſubdit latè ibidē ar.iiij. q̄ nō exiſtēte iuſta cauſa indulgētia data per Papā nō valet.& pulchrè deducit quo cognoſcitur iuſta cauſa.& ponit ar.ibi ſequenti q̄ ſola volūtas quantūcūq; miſericors nō ſufficit ad validitatē talis indulgētię.& inferius.q.xxxij.arti.iiij.probat q̄d est dictū.ſ. de poteſtate Papæ in communicatione dicti theſauri. & quæ tāta est vt poſsit quē abſoluere:ita vt nō trāſeat per ignem purgatorij.& ar.ſequenti ponit an Papa p indulgentiā poſsit abſoluere pueros nō batizatos,& pueros nōdum circūciſos :& an poſsit limbū puerorū expoliare,& an poſsit pueris exiſtentibus in limbo ianuā paradiſi aperire.Sed est aduertendū.quia cōtra cōmunē rationem.ſ.de theſauro eccleſiæ opponitur q̄ nullus theſaurus ſit diſpenſandus in eccleſia.nā xp̄s bene remuneratus est de oibus actibus ſuis.ad Philippenſes.ij . humiliauit ſemetipm &c. ,ppter q̄d deus exaltauit illū.Item ſancti martyres fuerunt remunerati de pœnis eorū vltra condignū.quia non ſunt cōdignæ paſsiones huius ſeculi &c.Similiter cōfeſſores,& alij : ergo nō debent eorū merita remunerata amplius erogari pro pœnis āliorum dimittēdis.Sed rnde vltra Canoniſtas ſcdm Alexā.de ales.vbi.ſ.q̄ martyria & alia

ria& alia merita ſactorū remunerata à Deo,quatenꝰ erāt augmētatiua gratię:remanſerūt tn in poteſtate eccleſię.quatenus erāt ſatiſfactiua pœnę:quia illi ſancti nō indigebāt ſatiſfactione pœnę: ideò de illis pōt alijs ſubueniri.ſic em miſericors Deꝰ nobis ,pui dit,vt eſſet in poteſtate papę erogare,illa merita inquantum erāt ſolutiua pœnę:quā pœnā ſoluēdā nō habebat:quia peccata puniēda nō habebat.Similiter de merito ſanguinis Chriſti:qđ ſufficiebat ad redimēdū mille mūdos:quia fuit infinitū: & ipſe peccata nō fecit.ſecūdū ipm.& ad hāc reſponſionē poſſent ēt inſeri aurea verba Richar.in.iiij.di.xviij.dum probat quomodò eccleſię ſunt datę claues.reſpōdēdo plenè ad illū tex.Apocalypſis.iij. Chriſtus aperit,& nemo claudit:claudit,&nemo aperit.ſed q̄ dicta Rich. videri poſſunt,breuitatis cā omitto.& iſta ſufficiēter declarant p tinentia ad primā partē.ſ.de conferētis theſaurū poteſtate ¶ Circa ſecūdā quę dicit,ipſius theſauri virtus & efficacia:in primis recurri debet ad diffinitionē Cal.in repe.c.noſtro.in.iij.char.de pœni.& rem.vbi admiratus de antiquis q̄ nō diffinierūt,dicit q̄ indulgētia est remiſſio pœnę tēporalis ,p peccatis actualibus pœnitētiū nō remiſſis in abſolutione ſacramentali,facta à prælato ēcleſiæ ex cā rationabili,pro recōpēſatiōe de pœna indebita iuſtorū.& partes diffinitionis declara vt per eū.& dicit tēporalis:quia niſi homo doleat,pœna remanet perpetua.& talibus indulgētia nō proderit:ſed per cōtritionē recōciliat Deo:& abolet culpa & pœna quę erat perpetua,remanet tēporalis,habitura in hoc ſeculo,vel in purgatorio.& hæc per indulgentiā tollit,vel pro certo, vel in totū.qđ vltimū est ſolius papę.Ideò aūt in diffinitiōe nihil dicitur de culpa:qa illa nō tollit virtute indulgētiæ vnde not . q̄ licet vulgariter dicatur à culpa & pœna:tn talis locutio propriè nō est vera,nec cōgrua.quia culpę remiſſor est ſolus Deꝰ authoritatiuè.ſicut dicit tur p Ezaiā.ego ſolus deleo iniquitates tuas ,pter me metipſum.c.nemo.de cōſe.di.iiij.Et pro tanto dicit Frā. de mayro.in.iiij.di.xx.q̄ Papa nō pōt dare indulgentiā à pœna & culpa:quia culpa est materia repugnās indulgentię.nō em remittitur niſi per cōtritionē & confeſſionē quorū neutrū est indulgētia.& ideò indulgentia pōt ſolū fieri ad remiſſionē pœnę.Et ſubdit q̄ talis indulgentia à culpa & pœna nunq̄ emanat à curia:nec ſic debet dici:quia ſuper culpa nō imponiſ:ideò est corruptū vocabulū ſecūdū eū.,p quo vide tex.in cle.j.de priui.& in cle.ij.§.ad hæc.de pœ.& remiſ.ibi vt eorū verbis vtamur.qđ denotat abuſionē vocabuli.Aduertēdū tn ſecūdū reuerēdū do. Archiepiſcopū floren.in loco prælegato poteſt ſaluari dicta locutio . vt remiſſio culpe referatur ad contritionē: &cōfeſſionē:quę ſunt pręambula neceſſaria ad cōſequēdā indulgētiā:vt patet ex forma:& remiſſio pœnę referāt ad effectū indulgētię.¶ Quid aūt ſit culpa & pœna.vide Pau.de leaz.in cle.j.de priuil . & ibi vide elegantēr do.Car.q.xxxiij.cōcludentem q̄ culpa est macula,ſeu offuſcatio quę generat in anima peccatoris:quę per peccatū diuertit à bono incōmutabili.i.à creatore ,ppter bonū cōmutabile:id est rem creatā:ex quo vulnerātur anima in bonis ſibi naturaliter collatis & hic rācor ſeu offenſa ſolo verbo dei remittit.c.verbū.de pœn. diſtin.j.c.& nemo.de cōſecra.diſt.iij.&,ipſe miſericors deus ex cōtritione peccatoris pœnā quę est perpetua ratione dei ęterni,mutat in tēporalē ſuſtinēdā in purgatorio.vnde a bſolutio per ſimplicem ſacerdotē quę dicit ſacramentalis à ſacrāmēto ordinis,nō delet culpam,niſi pręcedēte confeſſione & contritione:quibus concurrentibus illa tollitur.ſ.pœna ex pœnitentia quę ſequiſ:ſed per ſolū papā tollitur tota,vel per epiſcopos in dicœceſ.vt in.c. cū ex eo de pœni.& remiſ.Poſtea ſubintrat do.Car.quibus modis peccatū ex toto tollit cū omni ſequela.ſ.ex cōtritione quo ad deū,& ex cōfeſſione quę adducit approbationē in cœlo:in qua ſacerdos vel Papa q̄ in hoc differūt:abſoluunt,vel abſolutū declarāt;quia ſecuta cōtritione deus abſoluerat.& hoc de iure naturali ſufficiebat.ſed poſt aduentū Chriſti inducta est ſolennitas cōfeſſionis: per q̄ ſacerdos oſtendit remiſſam culpam & per pœnitentiam q̄ imponit alleuiāt pœna purgatorij:ſed indulgentię operantur q̄ abſq; alia pœnitentia q̄q; tollit in parte q̄q; in totū:vt ibi diffuſe per eum:qui videri poteſt. ¶ Et hoc clarius ſcribit Bonauentu.in.iiij.di.prealle.dicens q̄ meritū obtinemus ex triplici merito,ſ.ex merito proprio,ex merito capitis,& ex merito eccleſiæ vnitas.& q̄ ita ſit in ſe manifestū est:quia ſecundum merita quilibet meretur ſibi per gratiā quā habet chriſtus.qđ patet per verbū Aug. dicentis in lib.de pœni.credēdū est q̄ omnes orationes eccleſię,& eleemoſynę,& opera iuſtitiæ ſuccurrūt recognoſcēti mortē ſuā ad cōuerſionē.Et per illud quod ipſe Augu.ſubiungit nemo pōt dignè pœnitere,quē nō ſuſtineat vnitas eccleſiæ . per hunc ergo modū ſicut meritum obtinēdi bona est triplex,ſic meritum liberādi à malo:ſcilicet primò meritū ,pprium.& hoc est noſtrę cōditionis,per qđ meretur homo liberari à culpa : ita qđ ſint hæc duo ſicut in angelis gratia & gloria:ſecundū est meritū chriſti.& hoc operat in ſacramētis & poteſtate clauiū:& per hoc remittit pars pœnę.Tertio modo est meritū vnitatis eccleſię. & per illud adhuc fit remiſſio.& ſic ſecūdum triplex meritum triplex fit pœnę cōdemnatio:& ſic cōcurrūt miſericordia & iuſtitia.& in qualibet est mutatio maioris in minus.vnde pœna ęterna primò mutatur in tēporalē remiſſionē culpæ.Secūda tēporalis magna cōmutat in leuiorē per ſacerdotis abſolutionē peracta pœnitentia.Tertiò cōmutatur pœna ad quam tenet iudicio eccleſiæ adhuc in minorē,vel nullā:& hoc in relaxatione totali. & pro alio reſiduo merita eccleſiæ ſatiſfaciunt:ita q̄ in nullo p̄iudicat iuſtitiæ ſecundum Bonauen.¶ Et aduertēdum est inquātum est dictū ſolū Papā cōcedere plenariā:qđ etiā notat gloſ. ibi & Domi.in cle.ij.in ver.à culpa.de pœn.& remiſ.nā per hoc dubito de vno vulgato dicto bea.Tho.ij.ij.q.cxcvij.ar.iij.vbi dicit q̄ ſicut exponendo corp̄ in ſubdiū terræ ſanctę eccleſia dat ple nā remiſſionē,ita etiā putat eſſe de profitente religionē approbatam.Quia conſidero,q̄ licet ille actus excedat oīa opera virtutis ca.ſcripturę.de voto:no tat glo.in ver.ſeipſum.in cle.j.de reli. & ve.ſanc.tn ex quo ſtatutū nō est ab eccleſia,nō puto talē illationē ſuſtētabilē.maximè quia Alex.de ales.& Bonauē.vbi.ſ. expreſſè ſentiunt cōtrariū.inquātū quęrendo,quia ingredientibꝰ religionē nō daf hęc indulgentia.reſpōdēt q̄ viri religioſi qui aggrediūtur ſtatū perfectionis,nō indigēt relaxationibus.vel indulgentijs quia eorū vita ſapit martyriū,per qđ in bene diſpoſitis tollitur omnis pœna futuri ſeculi.¶ Vlterius tāgunt Cal.& Arc.in locis prælle.& Inno.& alij in.d.c.p aūt.& ſacri do.vbi.ſ.vtrū tales in dulgentiæ tn valeāt quātum ſonāt.& trūcatis opinionibus conclude cū Ricar.q̄ ſic.vnde data indulgentia viſitanti certā eccleſiam,vel offerēti tn quid,tn participat offerēs duos ſolitos quātum offerēs duos aureos.& tātū veniens longè,quantū ſtans ,ppe locū.dicit tn Richar.q̄ quātū ad remiſſionē extēſionis pœnæ bn ſunt pares,ſed quo ad remiſſionē intentiōis pœnę,& quantū ad ſui diſpoſitionem ad recipiendū augmētum gratię impares ſunt quia de illis duobus quorū vnus dat plus,ille plus conſequitur.ni ſi in caſu in quo minus datū eſſet maius per cōparationē ad dātē. ſicut de paupercula dicitur Matthæi.xij.& ſequitur Archi.vbi.ſ. ¶ Idē tenet Alex.de ales.& Lādulp.in.iiij.di.prælleg.ta. dicētes q̄ licet indulgētiæ iſtis ambobꝰ æqualiter valeāt q̄tū ad remiſſionē pœnæ tn magis laborāti plus valet ad meritū æternæ vitæ & ad gratiæ augmētū,quia etiā ſine indulgentia talis magna eleemoſyna & magnus labor fuiſſent meritoria.& ſubdunt q̄ ſi dicitur quicunq; viſitauerit talē eccleſiā habeat.xl.dies indulgentiæ. intelligitur remitti tātùm de pœna debita in purgatorio,quantū remitteret ſi in hoc mundo pœnitētiā egiſſet,& qñ.xl.dies pœnitentiæ plus valent perficienti eā cum maiori labore,q̄ perficiēti eā cùm minori,ita.xl.dies indulgentiæ plꝰ valēt illi q̄ ſe magis diſponit,vel magis laborat,vel magis ſe affligit ratiōe melioris diſpoſitionis,ſed quo ad pœnā equaliter remittitur laboranti & nō laboráti,feruēti plꝰ & minꝰ data ſufficiēti cōtritiōe.& dicūt q̄ ex tēdūt ſe indulgētiæ ad pœnas nō ſolū q̄ canone iniūgunt,&nō ſolū q̄ eēnt i purgatorio exoluēdę ſed ad omnēpoenā tpalē correſpōdētē culpę cōmiſſę ſiue illa ſit taxata à canone ſiue ipoſita à ſacerdote,ſiue in purgatorio exoluēda,& iſtud intelligo ,pcedere in indulgētia particulari certi temporis,ſed in indulgentia plenaria totius pœnæ ſi quis ſtatim poſt eā acceptā moreret, nō eſſet differentia inter primū & ſecūdū quo ad glorią,niſi fortè reſpectu maioris prærogatiuæ in coelis habendæ.Sed ſi nō moreret, ,pcederet diſtinctio prædicta quo ad faciliorem ſtatum gratiæ manu tenendū.& ad illud de importantia remiſſionis pœnæ,vi-

de clarius Landul.in.iiij.di.xix.vbi dicit qđ per indulgentias relaxãt pœnæ iniunctæ à canone & iniuncte à sacerdote in cõfessiõe & exoluendæ in purgatorio.& etiã pœna tẽporalis correspõdẽs culpæ remissę.vt.ſ.& in hoc ſubiungit Alex.de ales.vbi.ſ.qđ non oportet quòd tales faciant aliquid de pœnitentia iniuncta in confessione quo ad opportunitatem necessitatis oportet tamen opportunitate expeditionis.licet enim alicui tantùm sit collatũ de indulgentia quantũ ſufficit ſibi ad deletionem totius pœnæ & ad quã pro peccatis tenebatur:tñ nõ expedit illi prætermittere pœnitẽtiam ſibi iniunctã.Sed expedit ꝙ illã adimpleat donec viuit.ꝓ peccato enim mortali de iuſtitia debef pœna æterna. vñ nũq̃ ſecũdũ iuſtitiã poſſet obtinere plenã indulgẽtiã: nec ſoluere pœnã debitã proportionalẽ:niſi de Dei miſericordia fieret ſibi indulgẽtia.ꝓpter qđ ſemp ī iſta vita debet quilibet niti ad ſatiſfactionẽ,& debiti ſolutionẽ qñ põt.Si autẽ nõ poſſet,eſſe excuſatus ſecũdũ eũ.& concordat frater Aſtenſan⁹ in ſua famoſa ſumma li.v.ti.xxxix.dicẽs ꝙ ille cui eſt iniuncta pœnitenttia.vij.annorũ.& ante eã paractã cõſecutus eſt poſtea indulgẽtiã.vij.annorũ,nõ tenef agere pœnitentiã illã.qđ intellige ex debito neceſſitatis tñ ſi conaf eã agere,ſecurior eſt maximè ꝓpter fallibilẽ certitudinẽ de acquiſitiõe indulgẽtiæ ꝓfecta ex parte ipſius.ꝓ prędicta. ¶ Vlterius eſt aduertendũ vtiſtiter ad intellectũ indulgẽtiæ quę cõcedit quotidie pluri⁹ à papa per viã ſpãlis indulti.ꝙ in articulo mortis per idoneũ cõfeſſorẽ quẽ elegerit poſſint authoritate apoſtolici idulti abſolui plenariè:qa refert Archiepiſcop⁹ florẽ.vbi.ſ. qđ apud Eugeniũ quartũ qui maximè in hoc fuit liberalis: multę dubitatiões propoſitæ fuerũt,& per ipm & pœnitẽtiales declaratæ.Et quãuis latiſſimè ſcribat,tũ concluſiuè,cuius dicta ſummaui.& primò cõcludit ꝙ ſi dubitaf quis dicaf articulus mortis in hac matetia:nñſum fuit qđ ſi plures non habet in forma indulti, nec cõcedẽs aliter ſuã intẽtionẽ exprimat:intelligẽdũ eſt de articulo præſumpto:non vero.ſicut etiã extrema vnctio: quæ dicif ſacramentũ exeũtiũ,debet dari his quis cõi eſtimatione reputãtur motituri:attamẽ ſi euadũt iterũ,poſteà inungũtur:quia ſic æſtimabitur ꝙ foret extrema.tũc ergo cũ in tali articulo præſumpto mortis abſoluitur,videf cõſequi actũ indulgẽtiæ vſq; ad illud tẽpus:licet poſtea euadat periculũ,&:gratia illa expiret in poſterũ. Fallit niſi in forma indulti diceref qđ cõſequaf effectũ indulgentię in caſu quo moriatur:tunc eñ nõ cõſequitur effectũ ſi nõ moritur,nec gratia expirat per illã abſolutionem ordinis.vñ dicat cõfeſſor abſoluo te,ſi hac vice morieris.Idẽ dicit ſi nõ dicit hoc in forma,& tñ cõcedens declaret verbo:ſic int ẽdere.ſ.de arti. vero nõ ꝓſumpto.¶ Secũdò cõcludit ꝓ multa qđ quãuis indultũ dicat de plenaria remiſſiõe oĩm peccatorũ,de qb⁹ eſt ore cõfeſſus &cõtrit⁹:tñ nõ tenef cõfiteri de aliãs cõfeſſis & idem dicit de peccatis venialib⁹.&,ĩducit rõnes de qb⁹ ꝓ eũ. ¶ Tertiò dicit qđ abſolues debet vti verbis ĩdulti:videlicet authoritate ſedis apoſtolicę mihi ꝓ nũc cõmiſſa cõcedo tibi plenariã remiſſiõem peccatorũ tuorũ de qb⁹ es cõtrit⁹, & ore cõfeſſus exceptis his q̃ ex cõfidentia hui⁹ indulti cõmiſiſti.& dicit ſuperfluũ eſſe dicere reſtituo te illi innocentię ī qua eras qñ baptizat⁹ fuiſti,tñ ſi hoc dicaf,nõ vitiat actũ. ¶ Quartò dicit ꝙ ſi ĩdulgentia aliud nõ exprimat,ꝑt abſolui etiã à nõ ſacerdote,imò etiã à laico in defectũ ſacerdotis:qa nõ eſt ſeruus maior dño ſuo.ſed cõcedens plenariã indulgentiã poſt nõ eẽt ſacerdos nec ergo exequens qa nõ eſt ſacramẽtalis abſolutio &ſufficeret ſi laic⁹ vel ali⁹ abſoluens in neceſſitate vtef verbis etiã rudibus,puta abſoluo te à culpa & pœna.vt cõtinef in hac tua bulla ꝙ aũt in eo dicif de idoneo cõfeſſore intelligif ſi eũ inuenerit, ſecũdũ ipm. ¶ Quintò dicit ꝙ talis ĩdulgentia extenditur ad peccata tradita obliuioni,nec vnq̃ dicta in cõfeſſione,ſi de ipſis ſolet opportunè,& probat plura ex not.in.c.omnis.de pœni. & remi. & de hac materia vide copioſe apud theologos. ¶ Sextò dicit ꝙ letargicus,frenetic⁹ vel amens effectus,& veniens ad mortem nõ electo cõfeſſore,ſi cõſtitut⁹ in ſana mente declarauit ſe velle abſolui qñ caſus cõtingeret,poterit abſolui.Imò dicit videri qui buſdã idem eſſe ſi in hoc nõ declarauit,tñ ita ī corde gerebat.vñ iſta electio habitualis ſufficiet.¶ Septimò ſubdit ꝙ implens ea q̃ cõtinentur in forma indulti ſcilicet ieiuniũ vnius anni, vel elemoſynas,vel quid ſimile,dicitur adimpleuiſſe,etiam ſi interim fuiſſet in peccato mortali:licet meli⁹ faceret abſtinere:& de hoc dicã aliqđ.in.iij.parte: & quia rõnes plurimæ quas adducit Archiepiſcopus,occupãt magnũ ſpatiũ: ideò ſatis putaui per viam practicæ iſta diſcuſsiſſe q̃ ſæpe occurrũt.Et adde ꝙ multi ſunt cauſus de quibus nõ poſſunt habẽtes has gratias abſolui in vita: quia ſunt reſeruati papæ:vt in cõſtitutione Pauli.ij.q̃ incipit. Sanctiſſimus in xp̃o pater:quæ eſt impreſſa poſt tractatũ Archiepiſcopi floren.de cẽſuris.¶ Demũ de indulgẽtia anni iubilei vide Ioã. de Ana.in ſuo paruo tractatu de iubileo incip.qa ad præſens.quẽ aliq habẽt in lectura ſua poſt titulũ de crimine falſi:& ipſum dedit modò ſunt.xxv.anni tpe prędecẽtis iubilei:vbi inſiſtitolũ in vno.videlicet vnde ortũ habuerit iſte annus iubilei : de reliqs hîc poſitis non tangit.Et intelligit ꝙ indulgẽtia illa quę habeẽ Romę in nullo differt ab indulgẽtijs plenarijs quę alibi cõcedunf.Et ve ri ꝙ ꝓpter cõtẽplationẽ multorũ fundamẽtorũ fidei.& reliquia rũ,& miraculorum quæ romę oculata fide concernuntur,multi inducuntur ad peragendũ reſiduũ vitę ſuæ virtuoſius.& in hoc aliquid plus operaf indulgẽtia habita Romæ.& hęc ſufficiãt quo ad ſecundam partem.¶ Circa tertiã partẽ quę dicta eſt recipientis theſaurũ pręparatio : dicas ꝙ in hoc requiritur ſyncera cõtritio:ſcilicet dolor cõmiſſorũ peccatorũ cũ ꝓpoſito abſtinẽdi ꝓ viribus:& vltrà oris cõfeſsio de cõmiſsis poſt vltimã cõfeſsionẽ: vel plus ſi per obliuionẽ cõfeſſa nõ fuerũt,& nũc & cõcurrãt ſecũdũ Doct.vbi.ſ.& habeẽ in iuribus & extrauagantibus ꝑallegatis.& in hoc dixit ꝙ vna glo.ſtupenda in cle.j. in verb.cõfeſsis.de reliq.& vene.ſanc.qđ indulgẽtiæ nõ ſunt amarè interpretãdę.qa pauci eas obtinẽt.& dicit quis eſt hîc,& laudabimus eũ.quod verbũ pluribus inducit quãdã diffidẽtiã.& malè iudicio meo:qa ſicut facilis eſt cõtritio tẽdẽtibus ad pœnitẽtiã ſacramẽtalẽ in ſimplici cõfeſsione:ita ad iſta & multa negotia ſecularia difficilius expediuntur quàm mutatio iſta mali propoſiti in bonum.Et vnum diligenter notãdũ ponit domi.Card.in.d.cle.j.in.iiij. notabili.videlicet qđ q cõfeſſus fuit illo anno,& habet animũ cõfitẽdi anno ſequẽti,ſatis dicitur cõfeſſus,ſi adeſt cõtritio,& indulgẽtiã cõſequif.& hoc dictũ ſequif domi.Ab.licet eũ nõ alleget.in.c. omnis. penul.col.ver.ex his inferri põt.de pœni.& remif.& ſequitur etiã Fran.pauĩ.in extrauaganti Vnigenitus. ſuper ver.cõfeſsis.fol.cxc. & hãc cõcluſionẽ ꝙbuſdã mirabilẽ ſequor:& cõfirmo tripliciter. Primò ex eo quod no.Richar.poſt bea.Tho.& alios in.iiij.diſtin. xx.art.iiij.quæſtio.j.vbi dicit qđ indulgẽtia nõ prodeſt exiſtẽti in peccato mortali:proſint modo ſic.ille qui commiſit ſemel & pluries peccatũ mortale,& ſemper dolet cõmiſsiſſe,proponẽs cõfiteri tempore debito de talibus peccatis momentaneis,non dicitur interim ante confeſsionem eſſe in peccato mortali.ſecundum ſacros Doct.in.iiij.diſtinctio.xiiij.queſt.ergo in propoſito contritus cum intentione confitẽdi in paſchate futuro,nõ habẽs peccatũ continuum vel ſucceſsiuum,habebit indulgentiam:quia verũ eſt dicere eum non eſſe in peccato mortali.¶ Secundò confirmo ſic.moriens in peccato mortali nõ eſt in ſtatu ſalutis.c.j.de pœni. diſtin.vij.cũ ſi.tũc ſic cõfeſſus in feſto paſchatis qui interim moritur,& habita copia cõfeſſoris etiã eo nõ vocato nõ ex cõtẽptu ſi moritur dolens de poſtea cõmiſsis,eſt in ſtatu ſalutis . ſecũdum bea.Tho.in.iiij.diſtincti.xvij.q.iij.ar.j.& no.do. Ab.allegãdo Bonauẽturã.in.d.c.oĩs.ergo exiſtẽs in tali ꝓpoſito ,nõ eſt in peccato mortali.ergo cõſequitur indulgẽtiã. ¶ Tertiò cõfirmo: qa ſequeref abſurdum,tenẽdo qđ requireref confeſsio actualis ſemp:quia rarò chriſtiani cõſequerent indulgẽtias,q̃ continuò ſunt in plurimis eccleſijs:quas ſæpe viſitãt.& tñ dicif & in illis cõfeſsis & contritis.& nõ videmus ꝓlatos ad hoc inducere laicos :ita ſæpe nec ꝓ illis cõtinuis frequẽtaf actualis cõfeſsio.& ideò illa verba cõfeſsis & cõtritis.intelligunf ſi cõfeſsis tpe debito,& cõtritis tũc: nã tales dicunf pœnitẽtes verè,ex quo habẽt contritionẽ,& verè ſunt cõfeſsi:ex quo fuerũt cõfeſsi infra tp̃s determinatũ.& habẽt ꝓpoſitũ cõfitẽdi.dicif ſcẽm do.Ab.in.c.oĩs.q̃ cõtritio. multũ operaf quo ad deũ.Et idẽ tenet Pet.de palu.in.iiij.diſt.xx.nec ꝙ dicif cõtẽnere omittẽs cõfeſsionẽ,quaſi faciat ſine cã.iuxta gl.in.c.metropolitanum.ij.qõ.vij.quia omittẽs illud ad qđ non tenetur debito neceſsitatis:nõ dicitur contẽnere.vt aliãs probaui in.c. cũ quidã. de iureiuran.& iſta opp.non habet contradictorem ,quem viderim.Eſt

rim.Eſt verũ ꝙ mihi aliãs ipſam diſputãti dicebant arguentes:ꝙ opinio cõtraria eſt ſecurior.& hoc non negabã. ¶ Vlterius ſcias ꝙ ſi præparãs ſe ad indulgẽtiã quę cõceditur cẽrto tẽpore & loco,dũ ſumit iter cõmittat peccatũ mortale, & ſtatim doleat, tñ conſequitur indulgẽtiã.& idẽ de eo qui habet indultũ: vt poſsit abſolui in articulo mortis plenariè.dũmodò per annum ieiunet quia ſi in illo anno cõmittat mortale,poterit tñ abſolui: ita not. Arch.florẽ.vbi.ſ.dicẽs ꝙ aliud eſt dicendũ de eo tẽpore & loco quo cõceditur indulgentia:& aliud de tẽpore quo itur,vel diſponitur ad indulgentiã.nã de tẽpore cõſecuturus eſt indulgentiam: vtiq; oportet ꝙ ſit contritus : & per cõſequẽs ꝙ ſit ſine mortali. aliãs nõ prodeſſet.Itẽ cũ eſt in articulo mortis,qñ ſit ei talis abſolutio,vel cõfeſsio,ſeu eo tẽpore quo viſitat eccleſiã. vbi data eſt indulgentia:ſeu tẽpore quo pergit ad vrbẽ vbi ſunt eccleſiæ, vel tẽpore quo dat eleemoſynas,vel facit ieiuniũ ꝑ annũ ſecũdũ formã indulgẽtiarũ in articulo mortis,nõ videt neceſſariũ ꝙ illa faciat extra mortale. q̃uis vtiq; tutius & melius foret etiã tũc, eſſe ſine mortali.ſecũdũ ipſum.pro quo adde Frã.de mayro.idẽ tenẽtẽ in.iiij.di.xx.& Aſtenſanũ in ſua ſumma.li.v.ti.xxxix.Eſt etiã notãda vna regula magiſtralis.ꝙ indulgẽtiæ proſunt illis tñ qui faciunt illud pro quo datur indulgẽtia:& non alijs. licet voluntatẽ habeant faciendi. quãuis enim quantum ad præmium eſſentiale nõ potẽti operari volũtas operet pro facto:nõ tñ oportet hoc eſſe verũ quãtũ ad quodlibet præmiũ accidẽtale.vñ nec ꝑ facto re putaf quãtũ ad remiſsionẽ pœnæ pro indulgẽtia obtinẽda.ita dicit Richar.in.iiij.di.& ar.prędalleg.& hãc regulã ponit etiã Ang. de ancho.ĩdi.libello aureo de ptãte eccleſiaſtica.q.xxx.arti.iij. Et per iſtã regulã determinat.q.illã dubitatiſsimã de exntib⁹ in purgatorio.vt nõ poſsint frui indulgentijs iſtis,ſi ꝑ viuos eorũ noĩe acceptẽtur.tũ etiã qa Petro data eſt ptãs ſuper terrã: nõ ſub terra.vñ eis nõ ꝓſunt indulgẽtię directẽ:qa nõ extẽdunf ad nõ ſubditos.c.qđ aũt.de pœ.& remiſ.poſſunt tñ indirectè ꝓdeſſe ꝑ modũ ſuffragij:ſicut oratiões,& alia pia opera viuẽtiũ.c.animæ defunctorũ.xiij.q.ij.qa orãdo ꝓ mortuis expreſsè flectif, ipſe deus ad eis miſerẽdũ:ſed nõ ſunt ipſi in iudicio prędatorũ:nec poſſunt pœnitere.& ſubdit Richar.ꝙ ſi papa diceret in indulgẽtia ꝑ ſe & parẽtib⁹ ſuis mortuis,vel alijs mortuis:adhuc nõ ꝓdeſſet eis:niſi per modũ ſuffragij.& hanc partẽ firmat do.Ia.zochus in repe.c. oĩs.de pœ.& remiſ.fo.c.dicẽs ſe ita conſuluiſſe in Cathalonia.& ibi etiã multa inuenies ad materiã hanc.¶ Sed aduerte:qa in hoc vlt.aliter ſcribit Inn.in.d.c.qđ aũt.in fi.dicẽs ꝙ qñ Papa exprimit qđ viui poſsint aſſequi etiã noĩe defunctorũ: nõ eſt negãdũ quin valeat.& ſequif ibi Io.an.&.d.Anto.dicẽtes theologos tenere ꝙ nõ occurrit rõ quare eccleſia nõ poſsit theſaurũ cõicare mortuis ſicut viuis.& remittũt adnotata ꝑ ſe.in.c.à nobis.el.ij. in ver.ſuper terrã.de ſen.excõ.& hanc partẽ tenet Aug.de ancho.ordinis eremitarũ in tractatu de ptãte eccleſiæ.ſequif Archiepiſ florẽ. in ij.parte.iij.partis ſuæ ſummæ ſub rub.de ſummis põtificibus.& reſpõdet ad illud verbũ ſuper terrã dupliciter.Vno modo ꝙ ſup terrã referaf ad ſoluentẽ vt ſit ſenſus quicunq; tu exiſtens ſuper terrã:nõ eñ Papa ligat mortuus:ſed viuus:alio modo ſuper terrã ad ſolutos.ſ.exiſtẽtes ſuper terrã:quia cũ purgãti ſunt in terra vel circa terrã,dici poſſunt ſup terrã:qa nõ in cœlo. ¶ Hãc partẽ etiã tenet ſumma piſana.in ver.indulgẽtia.& in ver. vtrũ vna poſsit alteri:& Archiepiſ floren. & in loco primo allegato referẽs hîc tenere.ſ.Tho.& Richar.in.iiij.ſed vt retulit Richar. dicit hoc limitare.ſ.ꝑ modũ ſuffragij.Itẽ hãc partẽ cũ Inn.tenet etiã.d. Car.ĩ.d.c.ꝙ aũt.& in cle.j.§.ad hæc.in.xiij.q.de pœ.& re. vbi etiã vide alios.idẽ tenet Aſteſa.lib.v.ti.xxxix.art.vlt.& ibi refert Bonauẽ.in.iiij.dicentẽ hęc verba.ſi Papa hoc põt:quare nõ abſoluit ſolo verbo oĩs exiſtẽtes in purgatorio:maximè cũ ſit talibus cõpatiendũ.& reſpõdẽt.ſi deus per ſeipſum nõ miſereẽ eis,& ſemp velit timeri iuſtitiã:multò fortius miniſter ei⁹ hoc facere debet. vñ diſpẽſatio theſauri eccleſiæ faciẽda eſt diſcretè,& cũ moderamine.& niſi ita fiat,nõ acceptaf à deo : & ſpũalia bona nec diſsipari poſſunt,nec cõtra dei acceptationẽ diſtribui:ſec⁹ in tpalib⁹: licet malè. ¶ Poſteà ſubdit ibi Aſteſ.qđ noleti tenere papã haberet ptãtẽ ſup exiſtẽtes in purgatorio,nõ eſt impropriè reſiſtẽdũ: dũ tñ hoc dicẽtet ratio vel authoritas manifeſti qcqđ eñ loquanf diſputãtes vel prædicãtes:hoc eſt ſana fide tenẽdũ qđ Chriſtuscõ tulit plenitudinẽ ptãtis ſuo vicario:& tantã vtiq; ptãtẽ quãtã decuit dari homini puro:& hoc ad ędificationẽ corporis ſui.ſ.eccleſiæ.vnde ſuper hoc nõ iudicaret:ſed deo gratias plurimas debemus agere.ſecũdũ eũ. ¶ Sed tandẽ reperio Alex.lõbar.in.iiij. diſ. xx.dicentẽ ꝙ quidã magiſter Pariſius tenuit iſtã partẽ:ꝙ indulgẽtiæ papæ pnt extẽdi ad exiſtẽtes in purgatorio:ſi tamẽ viui pro eis faciãt illud quod in forma indulgẽtiæ continef:& dicit quòd cũ Papa audiſſet de morte illi⁹ magiſtri, dixit abſoluo talẽ magiſtrũ à pœna purgatorij.Poſtea ſubdit Ale.ꝙ cõis opi.eſt in cõtrariũ.& qđ hãc tenet.ſ.Tho.Richar.Bona.Alex.de ales.& Fran. de mayro.Sed cõſidera:qa ex prędictis patet hoc nõ eſſe verũ: ſcilicet quòd cõis opi.ſit in cõtrariũ.Subdit tñ Alex.lõbar. quod Papa põt ſuccurrere his qui ſunt in purgatorio ꝑ indulgẽtias indirectè:vel per accidẽs.põt eñ dare indulgẽtias oĩbus illis qui orãt vel bonũ faciũt ꝓ exiſtẽtibus in purgatorio.adde etiã iſtis Aug. de ancho.in.d.libello de poteſta eccleſiaſtica.quæſtio.xxxij.arti. iij.vbi poſt elegãtẽ diſcurſum cõcludit quòd Papa põt facere quòd bona facta ab exiſtẽtibus in peccato mortali ſint meritoria exiſtẽtibus in purgatorio ad pœnæ dimiſsionẽ:vel velociorẽ liberationẽ:nõ ꝓpter meritũ faciẽtiũ:qa illi mereri non poſſunt: ſed ꝓpter illos qui ſunt in purgatorio:qa iam meruerint: per ea quæ geſſerũt in corpore dũ adhuc viuerẽt.& generaliter vtrum ſuffragia facta per malos ꝓſint defunctis.vide Pet.de palu.in.iiij. diſt.xlv.queſtione.j.quã refert Archiepiſcopus florẽ.in.ij.parte. iij.partis ſuę ſummę.fo.vlti.ponit Augu.de ancho.vbi.ſ.queſtione.xxxij.ar.iij.vtrũ Papa per cõmunicationẽ indulgẽtię poſſet in totũ locũ purgatorij expoliare.& latiſsimè inſiſtit dicẽs ꝙ an de⁹ hoc acceptaret eſt ignotũ ſibi,& cuilibet creaturę:& ipſemet papę:dicas ꝙ hîc non fit mẽtio de exiſtẽtibus in paradiſo, vel in inferno :qa primi nõ indigẽt.ſecũdi ſunt extra omnẽ ſpẽ & omne ſuffragiũ.& hoc vltimũ de exiſtẽtibus in inferno latiſsimè deducit Aug.de ancho.vbi.ſ.q.xxxiiij.arti.iiij. ¶ Vlterius ex regula & doctrina Richar. de qua .ſ. infero ad moniales reclusas in clauſtris:qa nõ ſufficit bona voluntas earũ.aliãs enim idẽ eſſet in illis qui eſſent infirmi,& carcerati,vel aliter prępediti cõtra intẽtionẽ Richar.& aliorũ.& hoc eſt verũ:niſi Papa aliter declaret:ſicut aliãs declarauit Pius Papa.ij.dũ populo Ferrariẽſi ore ꝓprio bn dictionẽ cũ indulgẽtia plenaria cõceſsiſſet.nã de ei⁹ mãdato eodẽ cõtextu dixit alta voce Car.ſancti Marci:qui demũ fuit Pau.ij.Iam indulgẽtiã extẽdi ad oĩs perſonas intra muros ciuitatis habitãtes:qb⁹ ex cauſa iuſta impoſsibilis fuit corporalis acceſſus hoc etiã colligo ex alio ſtilo curiæ.nã vidi Ferrariæ literas apoſtolicas:in quibus cõcedebat Papa modernus Sixtus.iiij.certis monialibus ꝙ participarẽt de indulgẽtia plenaria anni iubilei nũc currẽtis.Similiter circa hãc doctrinã Richar.cõſiderandũ puto qnõ omnis qui nõ põt facere requiſita ad indulgẽtiã ꝓter viſitationẽ excludif ab ea:& cõſidero quod ſcribunt Richar.& Alexã.de ales.vbi.ſ.dum dicunt ꝙ licet religioſi non poſsint ire, vel aliqđ dare:tamen poteſt ſuperior dare licentiã dandi,& viſitandi.& addit Alexã.ꝙ licet religioſi nõ poſsint etiã aliquid dare,poſſunt tamen prębere equales prędicando,confortando,& ſimilia faciendo.ex quo inferrem ad pauperes nihil prorſus valẽtes offerre,vt ex ſola viſitatione excuſentur:niſi neglexiſſent aliquid offerendũ ab alijs requirere.¶ Quid aũt de clericis commorantibus in loco vbi conceditur indulgentia,& diuina officia celebrantibus.reſpondet ſolus Nicola.de lyra in ſuis quodlibetis:ꝙ ſi conceditur indulgentia venientibus & benefacientibus illi loco,& aliud non dicatur,non participant ipſi de indulgentia:quia non videtur intentio dantis dirigi ad hoc:ſed vt alliciat ad deuotionem illius loci: & ſubueniatur adminiſtrantibus in neceſsitatibus, vt poſsint ſeruire eccleſiæ:quod nota: quia non inueni ab alio tactum. Eſt verum quòd clerici & religioſi accedentes ad illum locum participant de indulgentia:quia quàmuis ſint in ſtatu perfectionis,ꝓpter vota ab eis ſolenniter emiſſa;non tamẽ tranſire poſſunt ſine peccatis:pro quorũ remiſsione datur indulgẽtia. vt per Aug. de

ancho.in.d.libel.de poteſtate eccleſiæ.q.xxxj.art.iij.Quid autem de Epiſcopo,Papa,vel alio prelato dantibus indulgentias.vtrum ſibi profint. reſpondet Richar. vbi.ſ. & eleganter Ange. de ancho.in.d.libel. de poteſtate eccle.q.xxix.ar.ij. quòd prelat⁹ ſibijpſi non poteſt indulgẽtiam dare principaliter & directè. Sed indulgentia à ſe alijs data, ipſe etiam ſub eadẽ forma vti poteſt:& ſibi ſicut alijs prodeſt.nõ ob.q̃ non poſsit ſeipſum abſoluere.per notata in.c.ſi.de inſti.& in.c.j.per glo.de offi.deleg.qa illud directè nõ põt:põt tamen indirectè.inquantũ alij põt concedere poteſtatẽ:per quã ab illo põt abſolui.& ita hîc eſt abſolutio indirecta.non ob.q̃ ſolũ ſubditis prodeſt:& nemo eſt ſibi ſubditus:qa reſpondet Cal.idẽ tenens in.d.c.noſtro. verſus ſi. q̃ ſatis eſt eum non eſſe alijs ſubditũ.& qa participando facit ſubditũ:vtens eo quod à dignitate ſua emanauit per ipſius organũ. facit.l. ſi cõſul. ff.de adop.& qa vna & eadẽ perſona põt diuerſo iure fungi ſecũ dum diuerſitatẽ materiæ,c.à.collatione.cũ ibi notatis. de appel. li.vj.& cũ hac opi.cõcordat ſumma piſana.in verſi.indulgentiæ. ver.quibus profint & alij theologi.¶ Quid aũt de eo q̃ moritur in itinere eundo Romã,vel ad terrã ſanctã,vel ad indulgentiam⁹ reſpondet Bonauẽtura in.iij.di.xx.quòd ſecũdũ peritos non habet totã indulgẽtiã:licet vulgares prædicatores aliud affirment: tamen ei valet nobile propoſitũ ad augmẽtum charitatis:& per conſequẽs contritionis:& ita ad remiſsionẽ partis pœnæ. indulgentiæ enim non intelliguntur dari pro ſola voluntate : ſed pro effectu.vnde qui habet volũtatẽ & effectũ, indulgentiã cõſequitur.ſecundũ ipſum.cũ quo etiam concordat Cal. in.d.c. noſtro. in penul.char.Scias tamen q̃ aliquando Papa exprimit q̃ maiorẽ in itinere cõſequi indulgentiã. & ita expreſsè Clemens.vj.in ſua cõſtitutione iubilei.& adde quod habeẽ in ſumma piſana. in ver. indulgentiæ.ver.pe.v bi dicitur quòd ſi cruce ſignati moriuntur antè quã iter arripiãt,non conſequuntur indulgentiam, quando concedꝫtur trãſeuntibus:ſecus ſi conceditur accipiẽtibus crucẽ: quia ſtatim habẽt eam:etiam ſi decedant nondũ arrepto itinere: & allegat bea.Tho.in ſuis quodlibetis. ¶ Quid autem ſi quis eadem die pluries viſitat eccleſiã, & ſingulis vicibus offert, an toties indulgentiam conſequatur?dicas qd ſic.ſecundùm Vincenti. Ioã.and.& do.Ant.in.c.cùm ex eo.de pœ.& remiſ. & Spe.eo.tit. ver.quid ſi eadẽ die.& Arch.in.c.vlti.eo.tit.in.vj.& bea. Tho.in iiij.diſt.xx.& Cal.in.d.c.noſtro.in antepe.char.& per ſua directoria ad ius canonicũ lib.j.titu.xxj.¶ Hoc intellige verum:ſi indulgentia ſit perennis.i.ſine alicuius temporis determinatione. Sed ſecus quãdo ad determinatũ tẽpus datur.ſ. cùm datur quicunq̃ vadit tali die:qa intelligit tantũ ſemel vadens conſequi. ſecundũ Ioan.an.Tho.& Cald.vbi.ſ.arti.j.c.ij.de ſi.preſby. in.vj. & in .c. nõ põt.ij.reſponſo.de præb.in.vj.& idẽ in ſumma piſana.in ver. indulgẽtiæ.ver.an quis toties.& in hoc vide Nico. de lyra in ſuis quodlibetis.vbi dicit q̃ per prædicta non eſt inferendum quòd ſi aliquis habet domũ iuxta eccleſiam,& nõ facit tota die niſi ire & redire,q̃ iſte toties habet indulgẽtiam:qa illud eſſet magis deriſoriũ quã deuotum.vnde taliter debet venire, quòd aduentus ſuus ſapiat deuotionẽ:nõ fraudem.& honorẽ dei,non deriſionẽ, vel aliquã diſſolutionẽ.& ideò ſi vadit horis ſtatutis ad orandũ, vel audiẽdum verbum dei:pro qualibet vice haberet. & maximè quando indulgentiæ dantur ad promotionẽ diuini cultus.& ſubdit Nico.quòd in hoc non eſt fienda magna vis: nec retrahendus aliquis ab eundo:quia & ſi nõ valet eunti per modũ indulgẽtiæ: valet tamen per modũ meriti abſoluti/quid aũt ſi vnus vadit ad indulgentiã:vtrũ poſsit eam accipere pro amico ſuo occupato? reſpondet beat.Tho.& Richar.in.iiij.di.xx.quòd merita ſua poteſt quis alteri cõicare:& pro eo ſatisfacere:quia hoc dependet à voluntate propria & intentione:ſed merita aliena ſuper quibus fundatur indulgentia,vt in prin.dixi:non poteſt quis alteri applicare:niſi habeat authoritatem ſicut concedens indulgentias:niſi in conceſsione indulgentiarũ expreſsè appareret de intentione concedentis:puta quia diceret ſi quis fecerit pro ſe, vel pro alio, habeat tantum de indulgentijs.& ratio prædictorum eſt ſecundum Richar.& bea.Tho. quia hoc dependet à voluntate aliena. ſ.concedentis. vnde non eſt iſtius viſitantis eccleſiam applicare aliquã intẽtionem eccleſię per quã cõicantur ipſius merita quibus valent indulgentiæ. Dicunt tamen q̃ actus iſtius prodeſt illi tertio per modum ſuffragij.& eodem modo cõcludunt per prædicta quòd recipiens indulgentiã per ſe, non poteſt eã alteri cõcedere.vt ibi latius per eos.& ex iſtis ſit expedita tertia pars.Do. ¶ Cæterum de indulgentijs epiſcoporum & legatorum, quorũ poteſtas eſt equalis, in hoc procedo remiſsiuè.vnde dic per Domi.in.c.quòd autem.de pœni.& remiſ.& ibi eleganter per ſubtilem do.Anto.de roſel.& Areti. qui floruit Paduæ in ſuo ſolenni reper.& per Cal.in.d.repe.noſtra.& in ſumma piſana in verſicu. indulgentiæ.in prin.de iſtis etiã tetigit aliquid magiſter Robertus ordinis minorum rex prædicatorum etatis noſtræ tunc Epiſcopus reatinus in ſuo quadrageſimali ſermone.l.inci.venit nox. de materia tetigit etiam Oldra.eleganter conſi.lxxiij.incip.quæritur ſi prælatus.& ibi diſputando concludit quòd ſi prælatus cõcedit literas indulgentiæ pro opere quod fit extra ſuam diœce. abſq̃ licentia epiſcopi vicini in cuius diœceſi ſit opus , non prodeſt talis indulgentia etiam ſubdito concedentis. per rationes de quibus ibi.& ipſum commendat Pet.de ancha. in ſuo commento regulæ.ea quę.in.ij.oppo.de regu.iur.in.vj.& in.c. poſtulaſti. in.iij.oppo.de fo.compe.& adde q̃ indulgentiæ conceſſæ à prælato malo:non minus operantur quàm ſi à bono. ſecundum oẽs. iiij.ſent.di.præal.Quibus adde Pet.de ancha.in cle. abuſionibus. de pœ.& remiſ.vbi ponit q̃ ſi à falſo prelato.& infert ad quoſdã quęſtuarios qui Venetijs multa extorſerunt cum falſisbullis.Ad de etiam Pet.de ancha.in.d.regula. ea quæ. vbi latè ponit q̃ ſimplex ſacerdos non poteſt concedere indulgentias.per notata in.c. accedentibus.de excel.præla.& ibi ponit idem de abbatibus,& in ſerioribus prælatis poſt Cal.in dicto.c.noſtro.quorum rationes omitto:ne longior ſim.Poteſt tamen ſimplex ſacerdos dare facultatem alteri epiſcopo:vt concedat cum ſubdito indulgentiam.vt probat glo.fina.ſecundum quoſdam in.d.c.quòd autem.& ſentit ibi domi.Anto.in fin.& non omitto q̃ Epiſcopus electus confirmatus nondum conſecratus,poteſt concedere indulgentias. ſecũ dum bea.Tho.& alios vbi.ſ.domi.Abb.in.c.ſuffraganeis.de electio.& Pet.de ancha.in dicta regula ea quæ.& in regula peccatũ. in.iij.oppoſitione.eodem titu.& li.in dicta clemen.abuſionibus. in.iiij.colum.in.d.c.noſtro.& d.c.accedentibus.& Angel. de ancho.in libello de poteſtate eccleſiaſtica.q.xxix.articu.cx.& Imola poſt Stepha.in clemen.j in.xij.colum.de priuile.& eſt communis opinio ſecundum Domi.Abb.in.d.c.accedentibus. quicquid dixerit Hoſtien.ibi & Are.in.c.j.de pœni.& remiſ.Item adde quod concilium generale poteſt concedere has indulgentias plenarias: vt nouiſsimè domi.Abb.in ſermone incipiente.maximum. habito in concilio Baſilienſi in.lv.colum.verſicul. & ſi dicatur quòd indulgentia &c.de quo ipſe meminit in clemen.j.de pœni.& remiſ. & adde quòd legatarius etiam non ſacerdos poteſt dare indulgentiam quàm poteſt dare Epiſcopus.ſecundum Ange.de ancho.in.d.libello.q.xxix.argu.viij.& ſcias q̃ vicarius epiſcopi non poteſt concedere indulgentias:niſi habeat ſpeciale mandatum. ſecundum Cal.in.d.c.noſtro.verſus ſi.Item nec capitulum ſede vacante.ſecundum ipſum.per rationes ſuas: poteſt tamen inferiori ab epiſcopo competere ex conſuetudine. vt ibi per ipſum. & ad multa quæ.ſ.dicta ſunt:vide omnino Ioan.mo.in ſuis gloſ. ſuper extrauaganti Bonifacij.viij.antiquorum.quas non videram quãdo prędicta compoſui.multa etiam ponit Iac. zochus in repetitione.c.omnis.de pœni.& remiſ.& Franci.paui. in extrauaganti. Vnigenitus confeſti.in ſua gloſſ.ſuper verſicu.& Anto. de roſel. de aret. in.d.ſuo eleganti commento.c. quòd autem.de pœni.& remiſ.& frater Leonardus de vtino in feſtiuali ſermone de beato Petro.verſicu.viij.tibi dabo claues &c.& Ludouicus romanꝰ conſilio.ccclxiij.& ſequenti.vbi interpretatur quædam verba in dulgentiarum. & ponitur quanta debeatur eleemoſyna : vt quis conſequatur indulgentiam. ſunt etiam multæ concluſiones pulchræ in repert. Brix. in verbo. indulgentiarum. Quæ verba inſeruirent ad dilationem longè maiorem ſuper hac materia. quã voluit ſimpliciter reduxiſſe in modum prædicationis pro humili & familiar iinformatione contyronum meorum.Et iſta ſufficiant.

¶ LAVS DEO.

Tractatus

¶ Tractatus Felini Sandæi quando literæ apoſtolicæ noceant patronis eccleſiarum.

Ro regula. Tenendũ puto q̃ Ro manus pontifex per literas à ſe cõceſſas nunq̃ preſumit præiudicare iuri patronorũ.& hoc latè firmat Lapus de caſtilione allegatione ſua.xcvj.incipiẽte.Beneficia vacãtia in curia Ro.cõcludens q̃ reſeruatiões beneficiorũ quas facit Papa,nõ includũt beneficia patronalia.Et refert inter alia verba Hoſt.in.c.dilect⁹.de offi.leg.vbi dixit ſecũdũ qđ ibi refert Io.an. ſe vidiſſe bullã papalẽ directã prelatis Anglię.in qua cõtinebat q̃ qñ Papa ſcribit pro aliquo beneficiãdo,nõ eſt ſuæ intentionis q̃ cõferant beneficia in quibus laicus obtinet ius patronatus.adducit etiã Lap.rationẽ:qa ſi talia beneficia per iſtũ,vel aliũ modum conferrent per Papã,vel per prelatos eccleſiaſticos, laici retrahe renẽ à fundatione eccleſiarũ. & ſcribit in fi. ſe vidiſſe ſeruari per Grego.xj.q̃ dũ cõtuliſſet eccleſiarũ ſancti Romuli Florentię nõ facta mẽtione de patronatu parochianorũ,nõ potuit poſtea obtinere ille cui cõtulit.Idẽ etiã tenẽt Ioã.mo. Archi.& Io.an. in.c. ij.de preben.in.vj.quos latè refert & ſequit ibi Domi. in.iij.col. quicquid dicat ibi gl.hanc regulã ſentit etiã Ang.in.l.ſed ſi hac.§. patrono.in prin.ff.de in ius voc.dicens q̃ q impetrat beneficiũ patronale laicorũ,nihil agit.& idẽ Abb.poſt alios in.c.cũ dilect⁹. in fi.de iu.pa.& Cardi.conſi.xcviij.Papa vĩiuit.ad fi. idẽ Rota in ti.de conceſsio.præbẽdæ.xxxiij.in antiquis dicẽs q̃ clauſulę generales derogatoriæ poſitæ in literis papalibus,nõ derogãt ordinatiõi fundatoris beneficij:qa ſicut papa nõ vult preiudicare in preſentatiõe:ita nec in tollẽdo ordinationẽ,vel vltimã volũtatẽ fundatorũ.& idẽ tenẽt plures deci.Rotę.allegãdæ.& reſpectu ordinationis fundatorũ dicã aliquid in.vij.ampliatione.& adeo ꝑce dit.d.regula:q̃ etiã ſi in ſupplicatione diceret qualiter nonnulli laici ſolebãt noĩare vnũ eꝑm ꝓ rectore,qñ eccleſia vacabat : per iſta verba non dicitur facta ſufficiens mentio iuris pa. ita fuit iudicatum in Rota tempore papæ Pauli.ij.per tres ſententias conformes.vt retulit ille pro quo fuerunt.

Opponitur Contra iſtã regulã de tex.in.c.ij. de ꝓben. in.vj.& in cle.j.in ſi.vbi dicit q̃ in beneficialib⁹ papa habet poteſtatẽ ampliſsimã.& dixit gl.in.c. per principalẽ.ix.q.iij.q̃ põt ſine cauſa deponere vnũ eꝑm : ergo videt q̃ nõ obſtãte q̃ ſit beneficiũ patronale,poſsit ipſum cõferre:etiam nõ nominatis patronis.Prætereà ius patronorũ eſt inuẽtũ à iure poſitiuo: à quo eſt inuẽtum & cõceſſum eis de gratia.c.iiij.de iu. pa.& illi iuri cõmuni papa nõ ſubiacet.c.ꝓpoſuit.de cõceſ.ꝓben. & poſſent adduci multa q̃ reduxi in.c. q̃ in eccleſiarum. de cõſtitudẽdo quãta ſit ptãs papæ in bñficialib⁹. & ibi fuit reprobata glo.in.d.c.per principalẽ:licet vulgariter approbata ſolutio.

Solutio Aut loquimur de potentia,aut de volũtate. ſi de potẽtia,cõcedo.ar.q̃ põt preiudicare patronis.& ita firmãt doc.prælle.in.d.c.ij.de ꝓbẽ.in.vj.& Arch.in.c.pię mẽtis.in fi.xvj.q.vij.c.hortamur.ĩ prin.lxxj.di. & ibi dicit q̃ ad ſolũ papã pertinet ptãs cõferẽdi beneficia patronalia patronis inuitis Vnde legat⁹ hoc nõ põt.vt ibi per eũ:& latius dẽ hoc ꝑ oẽs doc. in.c.cũ dilect⁹.de iu.patro.aut loquimur de volũtate, & tũc ꝑce dit regula.ſ.poſita:q̃ nõ præſumit velle præiudicare pa.& ſic nõ preſumit in dubio velle vti poteſtate quã in hoc habet:& validitas taliũ literarũ q̃ non faciunt mẽtionẽ de iu.pa. non eſt iure ſcripta:ſed eã ſumpſerũt ſcribentes ex ratione.c.cũ dilectus de iu.pa. &.c.decernimus.xvj.q.vij.ſecũdũ Rotam de preben.cõcluſione. xx.quæ incipit.Item ſuppoſito facto.ad fi.in nouis.

Corroborari Poteſt dicta regula ex mente doctorũ: qui in pleriſq̃ locis atteſtantur de multo fauore conceſſo laicis volẽtibus fundare loca pia, & permitti tur vt ad libitũ diſponãt circa modũ ſeruãdi in conferendo ea, & ipſis regendis:quæ oĩa non ſunt putanda ad aliũ finẽ permiſſa: niſi vt laici videntes iura aſsiſtere benignè & gratioſè deſiderijs & volũtatibus eorũ, inducant ferventius & animoſius ad eccleſiarũ ædificationes & dotationes.vnde ſi ad hunc finẽ talia cõcedunt:multò magis conſeruanda eſt eis præſentandi facultas:qua ſublata tepeſcunt & retrahunt eorũ animi ab huiuſmodi fundationib⁹.Patẽt aũt ꝑdicta ex plenè notatis ꝑ gl.& doc. in.c.cũ dilectus.in.vj.cõſtitutio.de cõſue.vnde dixit Hoſti.ĩ.c.ea quę.de ſta. reg.q̃ fundãs eccleſiã regularẽ,põt apponere pactũ q̃ cleric⁹ ſecularis habeat vocẽ in.c.in electione Abbatis.& ſequit Domi.poſt Ioã.an.in.c.ex eo.in fi.de elec.in.vj.& dicit Bal.in.l.ij.C.de in ius vocã.q̃ fundãs eccleſiã,põt apponere pactũ q̃ ius patro.nõ trãſeat ad hęredẽ extraneũ.allegat notata in.c. cõſideradũ.xvj.q.vij. Similitervidem⁹q̃de relictis,ꝑ dote eccleſię nõ ſoluiẽ.iiij.canonica.Ab.in.c.ſi.ver.vltim⁹ caſus.de teſta.Pe.de peru. de quarta epiſcopi.c.vij.fo.vl.Pau.cõſi.ccxlij.videt mihi.Bal.nouellus de dotibus.fo.j.circa me.ponẽs etiã an ſit amiſsibilis preſcriptione.Similiter de talibus bonis nõ ſoluiẽ.x.gl.de deci.c.nouum.tũ diceñ dũ eſt vt ꝑ gl.& doc.in.c.j. de cen.dicit Domi.in.c.cũ in eccleſiarũ.in vlti.notabili.de preb.in.vj.quòd patronus põt in creatiõe beneficij adducere onus q̃ ſemper ꝑſentẽtur ad illud de ſuo genere,ſi ſunt aliqui q̃ velint presbyterari;& ſint idonei.per.c.cũ dilectus.de cõſue.&.c.abbate.de ver.ſigni.& cõſuluit elegãter do. Car.conſi.xj.inci.quędã ſocietas.q̃ ſi Epiſcop⁹ interponẽs authoritatẽ fundationi oratorij,cõſentit ,ptẽſtationi fundatoris:quòd illud oratoriũ non ſubſit epiſcopo,valebit ,ptẽſtatio.& latè hoc deducit in fauorẽ ſocietatis laicorũ:ſub vocabulo ſanctæ Martę Pauperũ de ceppo:quę eſt in ciuitate Piſtorij:& intellige quãdo locus fundãdus nõ ſit in figura eccle.ſed ſimplicis oratorij ,ppha ni,vel ſecularis.aliãs ſecus.vt vt ibi.& per Federi.cõſi.ccxlvij.incip. caſus talis eſt.quidã Epiſcop⁹.Recipiũt tamẽ huiuſmodi pactiones vel cõditiones nõnullas modificatione:quas omitto:ſed colligi poſſunt ex deci.Rotę.de teſta.vij.in antiqs.& ex dicto Domi. in.c.ij.§.pe.de re.eccle.nõ alie.& Imo.poſt But.in.c.cũ inter.in fi. de cõſue.& do.Abb.in.c.edoceri.in.j.q.de reſcri.& Rota de re.ꝑ mu.cõclu.j.in antiquis.& Cal.de iur.pa.cõſi.xx.& Pe. de peru.in tractatu.de dimẽbratione vniõnũ.c.vij.poſt princ.Pe. de ancha. cõſi.mihi.cxciij.inci.ſubtiliter & ad plenũ. ad fi.& quædã poſui in.c.cũ inter.ij.col.de re iudi.& inter alia dicit quòd poſtquã eccleſia eſt cõſecrata,nõ eſt licitũ amplius apponere talia pacta. vt no.Tho.faſtoli:dubio Rotę.xxviij.inci.quintũ dubiũ.& Domi. poſt Ioan.and.in.c.generali.in vlti.col.de elec.in.vj.& idẽ Bal. in c.ſignificauit.in prin.de teſti.dicẽs quòd eccleſia quę tẽpore ędificationis naſcitur libera,nunquã recipit ſeruitutẽ:ſed ſerua bene põt liberari.vt ibi.& dicit Bal.in.l.vnica.in fi.C.de reivxo.ac.qđ q̃ nõ apponit talia pacta in initio in cõuẽtione,nõ põt apponere ex poſt in traditione.dicit Imo.poſt Domi.Ant.in.d.c.cũ dilect⁹ in.vij.col.de conſue.quòd qui ordinant capellas,& diſponunt de modo illas cõferẽdi aliter quã ius diſponat,nihil agunt:niſi interueniat aſſenſus epiſcopi.quod reaſſumpſi in.c.cũ acceſsiſſent.circa.xij.col.de cõſti.ponẽdo poſt Cal.& alios quãdo poſsit Epiſcopus diſpẽſare cũ preſentato nõ habẽte qualitates quas fundator requiſiuit in preſentãdo ad beneficiũ à ſe fundatũ.Regulã prędictã reperio ampliatã in diuerſis locis infimul nõ reductis.xj.modis.¶ Amplia primò.Etiã ſi Papa mãdaret prouideri de beneficio ad cuiuſcunq̃ diſpoſitionẽ pertinẽte:quia nõ cõprehẽdit beneficiũ ſpectãs ad preſentationẽ laicorũ:aliud eſt enim diſpoſitio aliud preſentatio in materia ſtricta:in qua per hoc verbũ nõ inducitur niſi inſtitutio.c.cũ in illis.§.j.& ibi latè Do.in.j. colũ. de preben.in.vj.& no.glo.& Abb.in clemen.j.in ver. diſpoſitionẽ. de ſup.negli.prela.licet ſecus.vbi materia eſſet fauorabilis.vt ibi per Car.in.ij.no.& facit gl.ij.in cle.ſi.de elec.& dato q̃ in iſtis locis clarè nõ dicatur de preſentatione,tamen dum concluditur q̃ diſpoſitio ſonat in actum prouiſiuum & comprehendit omnem modum reformandi:ſequitur q̃ nõ includit ꝑſentationem,quæ non habet in ſe vim ,puiſionis,vel reformationis:ſed eſt preambulũ ex parte inferioris ad talia.Et ita etiam firmat Lapus allegatione allegãda prope in.iij.ampliatione.dicẽs idẽ ſi diceret ad cuiuſcũq̃ collationẽ cle. vel quãuis aliã ,puiſionẽ ſeu diſpoſitionẽ. ¶ Ampliatur ſecundò.etiã ſi Papa ſcriberet motu ,pprio pro aliquo beneficiando:quia nõ cenſet cõprehendere beneficiũ patronale laicorũ.ſecũdũ domi.Abb.in.c.ad aures.in pe.colum. de reſcript. quia motus non operatur circa intrinſecas qualitates be-

neficij:non ex defectu ſurreptionis.ſed qa non apparet de volũtate principis,ar.c.cũ in illis.&.c.is cui.de prẽben.in.vj.& qa motus proprius nõ firmat gratiã contra voluntatẽ concedentis, nec in præiudiciũ tertij:vt ibi per eũ,& eſt deciſio Rotæ de reſcrip. lxv.in antiquis incipiẽs.nota licet proprius motus. q̃ dicit idẽ in terminis iſtis de iu.pa.laicorũ.& idẽ notat do.Cardi.conſi.cxviij. inci.cauſus talis eſt.agitatus eſt proceſſus,& cõſi.lxxxviij.incipiẽte Papa vniuit.ad fi.Et pro plena diſcuſsione huius ampliationis recurri põt ad ea quę ſcripſi in.d.c.ad aures.in.v.cõcluſio.vbi latiſſimè declaraui iſtud cõmune dictũ:ꝙ motus ꝓprius non operat contra præſumptã intentionẽ concedẽtis,& ibi etiã inſerui quæ in hoc ſubtiliter ponit Frãciſ.aretinus prẽceptor meus optimus in.c.cauſam.lo.ij.de teſti.¶ Ampliatur tertiò.etiã ſi in literis diceretur ꝙ prouideatur Titio de beneficio,etiã ſi ad alicuius præſentationẽ ſpectaret:qa intelligit de præſentatione cõpetente ali cui ex iure pa.eccleſiaſtici:nõ aũt ſecularis.ſecũdũ Lapũ elegãter allegatione.lxxxiiij.incipiẽte do.Papa gratioſè cõceſsit.in.v.col. & dicit Io.and.ita conſuluiſſe.per no.in.c.de of.le.& de iſto conf. facit etiã mentionẽ Domi.poſt Lapũ & Abbatẽ in.c.cũ in illis.§. j.in vlti.col.de prẽbẽ.in.vj & pro hoc adduci põt. nam ex quo in iſta materia poteſt cõſiderari ius pa.duplici modo.videlicet vno modo,vt eccleſiaſticũ:alio modo vt ſeculare. iſta ſimplex mẽtio præſentationis quæ põt conuenire vtriq̃,cenſetur cõuenire ad illũ ſenſum qui minus derogat iuri alterius :ſicut de probatione equiuo.dicit in.c.in preſentia.de proba.ſicut etiã dicit in.c.cũ dilectus.de conſue.ꝙ verba reſtringuntur vt minus lędant ius cõe: ſufficit qđ aliqui operẽtur etiã modicum. & ita hic reſtringunt verba: & ſufficit qđ poſſunt operari in patronatu eccleſiaſtico. Prætereà etiã ſi verba nihil operent intelligẽdo de patronatu eccleſiaſtico.fortè propter.iij.limi.de quaj. tamen hoc nihil operatur,toleratur potius quã fiat interpretatio cõtra mẽtem iuris cõis,ad iuris derogationẽ nõ tendit neceſſariò.d.clauſula: per id qđ no.Domi.in.c.ſi romanorũ.in.iiij.col.ver.fallit.xix.diſt. & in c.ſi Papa.ad fi.prin.de priui.in.vj.vbi dicit quòd verba quę poſſunt derogare iuri cõmuni & non derogare,interpretanꝫ in dubio vt nõ derogent etiã ſi nihil ex hoc operarẽtur.per.c. cauſam quæ.de reſcri.Prętereà ex quo de ſtilo curię & mẽte doctorũ de hac materia loquentiũ eſt ꝙ fiat ſpecialis mentio de iure pa.laicorũ,iſta non videt eſſe ſpecialis mentio,in qua de laicis non exprimitur.iuxta glo.in cle.ij.in ver.ſpecialis.de of.ordi.& Bar. in.l.j. in fi.ff.ſi quis in ius voc.non ie.cũ concor.quas dixi in.c.trãſlato. de cõſti.bene facit dictũ Inn.in.c.dudũ.in fi.de decimis: ꝙ diſpoſitio principis quę põt interpretari in derogationẽ iuris communis:& etiã ad cõſeruationẽ iuris cõis:potiꝰ interpretaf ſcdo mõ.& exẽplificat.vt ibi p ipm.cuiꝰ dictũ de facili nõ inueniẽ alibi.ſecũdũ Bu.ibi.&de eo meminit Bal.i.l.bonorũ.C. q admit.& dixi ĩ.c, cũ iter.de excep.& bñ facit dictũ Inn.in.c.innotuit.ad fi.de ele.ꝙ Papa nõ præſumiꝫ in dubio vti plenitudine poteſtatis.& eum ſequuntur multi.pro quibus bene facit clemẽ.fi.in prin. de ſenten, excõ.& facit ad hæc ſequens ampli.¶ Ampliaf quartò. etiã ſi diceretur in literis papæ ꝙ prouideatur alicui de beneficio ſpectante ad prẽſentationẽ quorumcunq̃.qa non intelligitur de præſentatione patronorũ laicorũ.ſcdm Domi.in.c.cũ in illis.§.j. in vlti. col.de præben.in.vj.vbi dicit poſt Lapum quòd Io.an. ita conſuluit.& quòd pro eius deciſione facit quod notat Hoſt.in.c. cùm dilectus.de iu,pa.vbi nota quòd verbum præſentationis. appoſitum in literis apoſtolicis nõ includit laicos.ſecũdũ Ioã. de fan.& idem ſentit expreſsè do.Ant.in.c.dilectus.in.iiij.col.de offi.lega, dicens ꝙ ſi in literis papæ dicatur de beneficio ſpectante ad præſentationẽ cuiuſcunq̃:non includitur beneficiũ patronatus laici niſi aliud exprimatur.Sed profectò difficilius eſt ſuſtentare hanc ampliationem quàm præcedentem :quia verbum quorũcunq̃, nihil penitus operabitur.intelligitur ſolùm de patronis eccleſiaſticis:& verba reſcriptorũ ſumunt interpretationem à iure communi.c.cauſam.de reſcrip.& in iure iſta verba prẽgnantia ſemper augent vim verborum.& operãtur aliquid plus. vt patet ex gloſ.in.l.j.in ver.quacunq̃ cauſa.C.de ſer.fugi. & in clemen.j. in verb.quamuis.de re iudic.& in cle.j.de rebus eccle. non alie. vnde dixit Ang.in.l.quod ſi nolit.§ ſi quid ita.ff.de æ dil.edic. quòd ſi fideiuſ.,pmiſit prẽſentare principalẽ qñcunq̃: intelligitur etiã poſt ſententiam.licet aliãs ſecus.l.grecè.§.poſt litem.ff.de fideiuſ. & dicit Domi.in.c.decet.in prin.in.iij.col.de immu.eccle. in.vj. qñ lex vel ſtatutũ dat poteſtatẽ cognoſcendi de quibuſcũq̃ cauſis:nulla cẽſetur excluſa.& dicit Sali.in.l.ſi ſerui.C.de noxa.quòd ſi ſtatutum punit occidentem aliquẽ quouis mõ, vel qualitercũque:comprehẽdit etiã homicidam non doloſum,ſed culpoſum: licet aliãs ſecus.vt per eum ibi.& per Bal.in.l.data opera.in.v.colũ.C.qui accu.nõ poſ.& in.l.quęcũq̃ in.vj.colũ.C.de ſer.fugi.& Car.& Ana.in.c.lator.de homi.& dictũ Sali.ſequit Alexã.in.l.& ſi ſeuerior.in.ij.col.C.ex qui.cau.infa.irro. & Baptiſta de ſancto Seuerino.in repe.aurea.l.omnes populi.in.xxiij.char.ff.de iuſtit. & iu.vbi pulchrè ipſum limitat.& faciunt multa ex his quæ poſui in.c ſedes.in.iiij.&.vj.declaratione.de reſcri.¶ Si diceresverbũ quorũcũq̃ importat ſcilicet eccleſiaſticorũ:ſiue ſint prælati, ſiue cõuẽtus eccleſiarũ vtriuſq̃ ſexus,& ſic comprehẽdit omnes ſpecies patronorũ eccleſiaſticorũ.ad hoc diceref quòd etiã abſq̃ expreſsione illius verbi quorũcũq̃.ſufficiebat dicere ad præſentationem:quia cùm non ſpecificaret de aliqua ſpecie patronatus nõ poterat intelligi magis de vna quã de alia.& intelligebatur de qualibet.inxta notata de indeterminata & vniuerſali per gloſ.in capi.vt circa.de elec.in.vj.& ibi latè ſcribentes.& Bar.in.l.ſi pluribus.ff.de leg.ij.cũ cõcor.¶ Et ſi diceres & verba vniuerſalia recipiunt plerunq̃ modificationes:ne repugnent iuri communi.vt per Bar.in.l.ij.§.prętor.ff.qui ſatiſda.cog.doc.in.l.j.C. de fac.ſan. eccle.cũ ſimi.Reſponderetur qđ illud eſt verũ:qñ mens diſponẽtium nõ eſt aperta:& verba habent aliquid operari.ſed hìc ſi verbum quorũcunq̃.debet aliquid operari, mens papę reſcribentis eſt certa ſuper derogatione cuiuſcũq̃ patronatus. ergo in certis non eſt opus cõiecturis.Si eñ vult derogare,poteſt.vt.§.dictum de voluntate patet.& ex vi dicti verbi:ergo vult id quod poteſt. tamen propter authoritatem.Ioã.An.Lapi.Ioã.de fan.&Domi. quibus non habeo contradictores: putarẽ eſſe difficilis expugnationis in practica eorũ dictum.pro quo adduci poſſet hęc ratio: plus tamen perſuaſionis quàm demonſtrationis in ſe habens. Si enim tenemus pro firmo ꝙ de patronatu laicorum requirit mẽtio expreſſa,tunc nunq̃ dicetur expreſſum: niſi nominatim dicatur.& non ſufficiet aliqua verborũ repugnãtia.probatur ex glo. in.c.inquiſitores.in verbo expreſsè.de hęre.in.vj.& in clemen.ij. in ver.ſpecialis.de offi.ordi.cũ concor.quas dedi in.d.c.tranſlato in.iij.col.de cõſti.¶ Amplia.v.dictã regulam.Etiam ſi ius pa.ſpectaret ad clericũ,non ratione eccleſiæ:ſed ratione patrimonij ſui quia licet regula nõ procedat vbi agitur de patronatu eccleſiaſti co.vt j̃.in.iij.limi.tamen ius pa.ratione patrimonij clerici non dicitur ius pa.eccleſiaſticũ.ſed domi.Abba.in.c.cùm vos.in.j. colũ. de offi.or.dicit ita eſſe declaranda ea quæ habentur in.c. cũ dilectus.de iure pa.Idẽ tenet Imo.in.c.dilectus.in penul.colũ.de offi. le.& ſentit Abb.in.c.eam te.in fi.de iu.pa & in.c.Abbatem. poſt me.de reſcri.& Domi.in.c.cùm in illis.de prẽben.in.vj.& eſt caſus in.d.c.cũ dilectus.per quẽ dicit ibi do.Abb.in.iij.not.ꝙ in patrimonialibus clericus cenſetur laicus:& ſicut laicus non poteſt priuari patrimonio ſuo:etiam per imperatorẽ ſine cauſa : vt per Inno.& alios in.c.quæ in eccleſiarum.de cõſti.ita nec clericus patrimonio ſuo per papã.& ideò dixit domi.Ant.in.c.conſti.de religio.do.ꝙ de patrimonialibus clericorũ Papa non poteſt diſponere ad libitũ:ſicut nec princeps ſecularis de bonis ſubiectorũ.de quo facit feſtũ Abb.in.iij.col.dicens quòd eſt ſingulare quod nõ recordaf legiſſe alibi.quia Inno.in.c.inquiſitioni.de ſen.excõ.dicit papã nõ poſſe prẽiudicare laicis in bonis patrimonialib9.& il lud dictũ,pcedit etiã in patrimonia.cleri.per p̃dicta:ne equalitas clericat9 faciat quẽ deterioris condi.& cũ iſtis concor.Ioã.de lig. in.c.dilectus. lo.iij.& in.c.fi.de prẽben.per.d.c.cùm dilectus. de iure patro.iura enim temporalitas non mutantur:licet perueniant ad perſonã eccle.allegat leg.decurio.ff.de decu.& pro hoc vi de Pau.de caſt.cõſi.clvj.dicentẽ quòd licet Papa poſsit alicui clerico auferre ſuũ benefi.quia in illo clericus nõ habet aliquod dominiũ directũ,vel vtile:nec dicit dñs,ſed ꝓcurator.c.ij. de donatñ dñium rei ſuæ directũ vel vtile quę ſitũ ex cõtractu nõ põt Papa auferre alicui clerico ſicut nec Impator alicui laico.niſi ex cauſa pub.

ſa pub.vtilitatis.l.Item ſi verberatũ.§.j.ff.de rei ven.cum ſi.& idẽ replicat latiꝰ Pau.de ca.cõſi.cclxxxj.pe.alle.bene facit qđno.Imo. poſt do.Anto.in cle.paſtoralis.in.v.colũ.ver.not.ij. de re iudi.ꝙ non valet proceſſus papæ cõtra clericũ non citatum: quãdo agitur de patrimonio,vnde infert But.fuiſſe impugnatam declarationem papæ:qui motu proprio declarauit domũpizocarorũ de floren.eſſe pub.nõ autem priuatam eis non vocatis.de quo dicit fuiſſe magnam quęſtio.Floren.& idẽ no.Imo.poſt Butri.in cle.j. in.iiij.col.vt lite pendẽ.& cle.j.antepe.col.de iureiu. reputãs hoc valde not.tetigi in.c.quę in eccleſiarũ.de conſtitu.¶ Ampliatur. vj.etiam ſi eſſet patronus ratione eccleſię præſentatio ſpectaret ſimul cũ ipſo ad laicum:quia in tali mixtura præpõderatur qualitas patronatus laicalis.& non dicitur ei derogatũ: niſi expreſsè dicatur.ita decidit Rota in antiquis concluſio.ccclxvij. incipiẽ. nunquid ſi papa conferat.quã non reperi in lib.deciſionum compilato per rubricas.& dicit ꝙ ſi conferat benefi. vacan. in curia, vel reſeruatum pertinens ad præſentationem, vel patronatum clerici & laici,nõ facta mentione de parte laici quam habet in dicto patronatu,impetratio eſt ſurreptitia & deciſio collectoris loquentis per verbum credo. & fortè fuit omiſſa in noua compilatione propter hoc.& idem firmat Fede. conſi.lxv.incip. infrascriptę quęſtio.non ſunt leues.quam ſequitur domi.Abb.in.c.ſi. in fi.de iu.pa.quia propter mixturam clerici nõ debet laicus priuari iure ſuo.arg.ſacris.de ſepul.&.l.ſi communẽ.ff. quemad.ſer. amit.fatetur ꝙ legatus papæ poterit vti iure clerici:& cõferre ecclęſia cũ ſolius laici conſenſu.vt latius per eũ.& iſtã ampliationẽ tenet etiã Domi.in.c.j.in fi.de iu.pa.in.vj.& do.Ab.in.c. dilect9. de of.le.referens Cal.dicentẽ ita fuiſſe obtentũ.licet aliqui cõſuluerint cõtratiũ.& pro hoc adducit Abb.no.in.c. vnico. de iure patro.in.vj.& tex.in.d.l.ſi cõmunẽ.Eſt verũ ꝙ contra iſtã ampliationem tenet Rota de conceſ.præben.conclu.xxxiij. in antiquis. quia ex quo pertinet pro parte ad clericũ:& per cõſequẽs ad Papam, maius dignũ trahit ad ſe minus dignum.& inducit etiam.c. per tuas.de arbi.vbi de cauſa ſpirituali põt cõpromitti in clericũ & laicum ſimul,cùm ſimpliciter nõ poſsit compromitti in laicũ: & ſic propter perſonam clerici adiũctã,videlicet cõpromiſſum: quòd aliãs non valeret.c.contingit.eo.ti.ergo idem ſit in propoſito.nihilominus iſta ampliatio tenenda eſt qa dignitas ſeu qualitas clericatus eſt attendẽda.& debet prædominari quãdo ex hoc reſultat decus ſeu cõmodum eccleſiæ:aut eccleſiaſticæ perſonæ. & tũc ſit in actu mixto denominata à qualitate clericali.non aũt à qualitate laicali mixta.& ita procedit cap.per tuas.& bon9 tex. in.c.j.de iu.pa.in.vj.vbi ius patronatus competẽs ſimul eccleſiæ & laico,cenſetur eccleſiaſticũ.qa ſi cenſeretur laicale,deterioraretur conditio eccleſiæ habentis ſequi naturam laicalis patronatus quòd ad quadrimeſtre datum laicis patronis : & non quòd ad ſe meſtre datum eccleſijs:ſed qñ ex prædominatione qualitatis clericalis reſultat incommodũ,vel inferioritas eccle. tũc inſpicitur potius mixta laicalis qualitas,ſi ex illa melioratur conditio eccleſiæ.Sic ergo in propoſito ſi attẽderetur qualitas clericatus,reſultaret incommodum clerico : quoniam reſpectu derogationis de qua agim9,patroni eccleſiaſtici ſunt deterioris conditionis.c. cũ dilectus.de iure patro.ſit ergo denominatio ab eo qui eſt magis priuilegiatus:quando agitur de habendo ex hoc maiori fauore: ne ſequatur abſurdũ ꝙ propter dignitatem ſubiectũ clericatus minoretur ius eccleſiæ:cõtra.l.qđ fauore.C.de legi.cũ ſimi. ¶ Amplia tur.vij.etiam ſi diceretur in literis papæ non obſtante iurepa. laicorũ:& non obſtantibus ſtatutis eccleſię.quia ſi eſſent aliqua ſtatuta particularia cõcernentia in indiuiduo beneficiũ de quo ſcribitur,requirẽdo certas qualitates in perſona promouẽda,nõ valerẽt literę etiã conceſſę motu proprio.ita eſt gl. ſolẽnis Guil.de monte lauduno in extrauagãti Ioã.xxij.incip.ſedes apoſtolica.in ver.mutare.q̃ dicit ꝙ per conſtitutionẽ principis quantuncunq̃ publi.vel ſolenniter editam,licet contineat oẽs non obſtãtias de mundo,non tolluntur ſpecialia priuilegia,ſtatuta,vel cõſuetudines,q̃ nõ obſtantię tendũt ſolũ ad tollẽdã ſurreptionẽ: nõ ad alia iura ſpecialiter perimẽda:niſi ſpecialiter & expreſsè talia per ipſum tollantur.& hoc dictum extollunt domini de Rota. in titu, de prẽbend.deci.j.in no.& ibi dicitur quendam auditorẽ ita obtinuiſſe & ſententiaſſe poſt public.relationes in quadam cauſa de Aragonia.& aliqui auditores dixerũt hoc eſſe verũ in ſtatuto apoſito in prima fundatione certi beneficij per fundatorẽ ſiue laicum ſiue clericũ.vt in teſtamẽtis eorum quibus Papa non intendit prẽiudicare,vel derogare per huiuſmodi clauſulas generales: ne retrahant à fundatione.& ordinatione beneficiorũ.Sed poſtea ſubdif in.d.c.deci.ꝙ eſt indubitanter verũ in ſtatutis ſeu ordinationibus laici.ſecus verò in ſtatutis clerici:quibus Papa vult& põt facilius prẽiudicare.& ideò dicũt ꝙ ſi opponiꝫ generalis clauſula non obſtantibus ſtatutis,prẽiudicaf ſtatuto clericorũ. & ita dicũt fuiſſe obtentum & ſententiatum pro quodam apoſtolico ſpetrãte: q acceptauit p̃bẽdã reqrẽdã actu ſacerdotiũ ex ſtatuto epiſcopi & capituli illius eccleſiæ.quia valuit acceptatus:licet ille non haberet ordinem presbyteratus,ex quo erat in ſuis literis clauſula nõ obſtãtibus.& ſequitur pulchrè domi.Ab. in.c. cũ in cunctis.§.inferiora.ad fi.de elec.ſed contra hoc vltimum videtur eſſe cõſi.Pe.de ancha.xvj.incip.dominus noſter Papa. & reaſſumitur etiam numero mihi.ccclviij.incip.quę talis eſt domin9no ſter.quod propriè loquitur in fundatore eccleſiaſtico. & vult ꝙ generales nõ obſtantię non operentur cõtra tale ſtatutum. & de iſto cõſi.meminit Vitalis in li.de cle.fo.v.niſi intelligas ipſum ꝙ ibi patronus clericus fundauit beneſi.de bonis patrimonij ſui.& ſic regulabitur ius pa.tanq̃ laicale.ſed hoc eſt diuinare. Ideò dicit ꝙ loquiſſe vbi clerici non proceſſerunt ſtatuendo.ſed apponendo in fundatione modos:& condi.quia talibus modis non appoſitis per viam ſtatuti non derogat clauſula generalis non obſtantibus ſtatutis.& ꝙ iſta ſit intentio Pe.de ancha. patet ex verbis ſuis in verbo.opinio.ergo Ioannes Andreas.vbi intelligit dicta Ioann. Andręas in capitu. ei cui. de prębend. in.vj. in clauſula concernente conſuetu.& ſtatu.eccleſiaſtica.ſed ipſe dicit ſe loqui in pa. & modis appoſitis in fundatione bñficij.iuxta gl.in.c.cũ dilect9. in ver.conſtitutũ.de cõſue.de quibus in caſu ſuper quo cõſuluit non fuerat facta mentio.& ſic habes ſing.declaratio.ad dictã deci.Rotę.vj.ꝙ licet generalis nõ obſtantia tollat ſtatuta clericorũ patronorũ propter eccleſias,nõ tamen tollit particulares ordinationes in fundatione appoſitas:etiam ſi ſint appoſitę per,clericos dotãtes de bonis eccleſiæ ſuę.& ſic etiam trãſiui.in.c. nõnulli. in prin.ver.viij.cõclu.de reſcrip.& ibi in ſequenti conclu.fecit mẽtionem de decimis Ioan.an.in.d.c.ei cui. ¶ Ampliatur.viij.vt nõ cõprehendatur iuspatronatus laicorum,etiam facta ſpecifica mẽtione de iu.pa.laicorum:quando tale ius pertineret ad aliquẽ regẽ,ducẽ,marchionẽvel aliũ principẽ:quia per nullam clauſulã talibus quomodolibet derogatur.niſi de eis fiat expreſſa mẽtio. vt in regulis cancellariæ.regula.xl.incipi.Itẽ voluit quòd ſup quolibet beneficio.& ratio poteſt eſſe.quia licet difficilè derogeſ laicis.tamẽ multò difficiliꝰ derogaf talibus:quia derogatio facta eis tantò periculoſior eſt eccleſiæ:quãtò opulẽtiores ſunt dotationes quæ cõiter fiunt à talibus.& de talibus maior mẽtio requirit cũ ſæpe exceptuenf à generalibus regulis.iuxta.c.de multa.in fin. ibi circa ſublimes.de prębẽ.& extrauagantẽ execrabilis.verſi.nos itaq̃.ibi ac regũ filius quę propter ſublimitatẽ eorũ &c. adduci poſſunt notata in.c.fedes.de reſcrip.vbi in materia reſtringibili nõ veniunt perſonæ maiores ſub clauſulis generalib9.& pulchrè hoc deducit Pe.de ancha.conſi.mihi.ccxc.incip.Pro clariori euidentia dicendorũ.& faciũt quæ dixi.in.c.quòd ſuper his.de fi.inſtru.examinãdo an regulæ cancellariæ comprehendant Cardinales ſub verbis generalibus. ¶ Ampliaf. ix. etiã in permutationibus quæ fiunt in curia Ro.quoniã nõ valent non facta mentione de patronatu laicorũ.& ſunt ſurreptitię:ſicut eſſet impetratio talis beneficij tacita tali qualitate.ita dixit Lap.d.alleg.xcvj.ad finẽ. quod dictũ procedit indubitanter:tenẽdo generaliter ꝙ permutatio facta non vocato patrono laico ſit nulla:vt voluit Calde.in ti.de rerũ permu.conſi.ij.ad finem.&Egidiusbelle.conclu.Rotę. clxvij.in caſu conclu.ſed communiter tenetur quod permu. tenet:licet ad contradictionem patroni allegantis iuſtam cauſam debeat irritari.vt per Rotam,dicitur in concluſione .v. in nouis & Federicus.in tractatu permutationis beneficiorum quæſtio. xxx.& ibi Lap.in additio.& Cardina.in clemen.j.in.iiij. quæſtio. de rerum permu.& domi.in.c.vnico ad fi.de rerũ permu.& Ab.

in.c.cùm dilectus.circa mediũ.de iurepatro.& Egidi.belle.deciſ. lxxvij.renuntiatio & collatio.ideò ſecũdũ ibi dicta videtur reſtringenda ſeu intelligẽda iſta ampliatio:de qua aliquid dixi in.c. cùm Bertoldus.in.iiij.col.ver.limita.v. de re iudi. ¶ Ampliatur. x.etiam ſi ius patro.competeret ex priui.papæ : & non ex funda. ſecũdũ Abb.conſi.cxxiij.inci.In cauſa communis caſtri.vbi allegat ſolùm iura dicentia ꝙ Papa non preſumitur derogare patronis:ſed fortè iſta limitatio non procedit:quia ceſſat tunc ratio retrahendi laicos à funda.& ita ſentit Fede.cõſi.lxv. & Card.conſi. lxxj.vbi expreſsè parificãt patronũ ex præſcriptione: & patronũ ex priuilegio.& de vtroq; dicunt non habere locum dictam regulam.vt dicetur in.xj.limitatione.¶ Ampliatur.xj. etiam in beneficijs reſeruatis. vt patebitꝫ in ſecunda limita. ¶ Ex prædictis ampliationibus limitabitur dicta regula.xj.modis.& primò limita.vt non habeat locum quãdo appareret de certa ſcientia papę quia ſcit bene illud ſuper quo ſcribit eſſe iuris patro.laici. nã tũc cenſentur velle ei detrahere.ſecundũ Rotã.in tit.de reſcrip.concluſio.xxvij.Item quod licet Roma.& ibi latè inſtatur ad probãdum quòd etiam ſi non ſit facta aliqua mentio de huiuſmodi ꝓ.poteſt per teſtes reprobari.d.certa ſcientia papæ:& ea probata teſtis non eſt gratia inualida, nec ſurreptitia eo capite.& ita dicitur fuiſſe ſeruatum admiſsis duobus Car. ſuper certa ſcientia & voluntate papæ:propter quod infertur quòd licet gratia papæ non poſsit probari per teſtes:vt latè per doc.poſt Arch. in prœmio ſexti.& ſolent ponere in rubri.de conſtitu.tamẽ circunſtantiæ gratiæ poſſunt ꝓbari per teſtes,& ad hoc corrolla.vide quæ dixit in.c.cùm inter.de exceptio.tractãdo quòd probetur certa ſcientia reſcribentis.& adde deci.Rotę.vide per omnia latam de ciſio.Egidij.belle.dccxlvj.inci.licet obſeruet Roma. cu. vbi etiã acutè diſputatur & firmat quòd certa ſcientia.d.caſu poſsit probari per teſtes. ¶ Limitatur ſecundò dicta regula vt non habeat locum in beneficijs reſeruatis per extrauagantem execrabilis.Io. xxij.quia illa extrauagãs includit etiam patronalia lai.ſecundum zenze.ibi ſuper verb.diſponere,quę ſequitur Domi. in dicto.c. ij.de prẽben.in ſexto.in tertia colũ.ſed in hoc contrarium ſentit Rota in tit.de iure patro.conclu.tertia in antiquis.& expreſsius in alia deci.Rotæ in antiquis.numero mihi.ccccl xij. incipien. an ſub conſtitutione executionem. dicens maiorem partem do. de Rot.tenuiſſe contra zenze.quòd ad reſeruationem.in.d.extrauag. & mouentur per not.in.d.c.ij.de prẽben.in.vj.Idem tenet Card. in cle.ij.in.vij.q.vt lit.pen.propter glo.in cle.per literas.in verb. apoſtolicis.ibi,hoc expreſſo.de prẽb̃.& idẽ tenet ſummariũ impreſſum.ſ.conclu.Rotæ.in tit.de iure patro.in antiquis.licet deciſio ibi poſita non loquatur de hoc.ſed veroſimile eſt culpa impreſſorũ fuiſſe omiſſam.d.deciſio. q̃ erat in extraua.execrabilis. quæ ibi eſt ſummariũ.idẽ Lapus.d.allega.xcvj.loquens de generali reſerua.quæ ſecundũ eum non præiudicat patronis lai. ne retrahantur à funda.quæ ratio videt ſimiliter militare in reſerua. facta per dictã extraua.execrabilis. & hoc modo remanebit ampliata regula.ſ.poſita etiã in beneficijs refer.& ita latè firmat Domi.in.d.c.ij.& Alex.de Imo.cõſi.lxiiij.incip.viſis & plenè nar.qđ eſt mihi numero,dlvij.allegando etiam Inno.qui hoc tenet in.c. dilectus.vlti.col.de offi.leg.quamuis Ant.dixerit contrarium:& malè in vero ſuo cõſi.qđ fuit impreſſum immediatè ante dictũ cõſi.Alex.motus propter gloſſam.in dicto.c.ij.in ver. apud ſedẽ apoſtolicam.quam conatur oſtendere eſſe maioris authoritatis quàm dicta cõmunia docto.ibi & alibi. ſed authoritas illius glo. vltra Do.impugnationes eneruatur ex cõtraria gl.Io.ana. in cle. per literas.in ver.apoſtolici.ibi hoc expreſſo.de prẽben.¶ Limitatur tertiò.niſi ſit patronatus clericorũ pertinẽs ad eos ratione eccleſiarum quibus poſſunt.nã de tali iure non eſt neceſſaria mẽtio in literis papæ ſecundum Rotam in antiquis conclu. mihi ccccl xix,quæ incipit.nunquid ſi Papa.quam non reperi in rubricatis.vbi dicitur quòd ſecudum ſtilum curiæ non eſt neceſſe de tali facere mentionem.& iſtud eſt de mente omnium doctorum ſcribentium in hac materia;ſic etiam regula cancellariæ loquens de facienda mentione iuris patronatus ſolùm dicit de iurepa.laicorum.Si autẽ ſpectaret ad clericũ & laicum ſimul:tunc clericus gauderet commodo regulæ.ſ,poſsitæ:& non cenſeretur ius patronatus eccleſiaſticum.vt.ſ.in ſexta ampliatione: & iſtã limitationẽ ſenſit etiã expreſsè glo.maior in.c.fin.& in.c.cùm dilectus. de iure patro.& ibi oẽs docto.Rota de prẽbẽ.in nouis.& in loco ſtatim.allegãdo.¶ Limita quartò.niſi ius patronatꝰ pertineat ad laicos religioſè viuẽtes:& portantes habitum religioſum,& gaudentes priuilegio fori eccleſiaſtici:ita decidit ſolennis concluſio Rotę de iu.pa.vij.in antiquis loquens de eo qui impetrauit beneficiũ ſpectãs ad collationẽ beguinarum ſecularium:& dicit quòd valet collatio nõ facta mẽtiõe de iure pa.ipſarũ: qa poſito quòd tales beguinæ ſint ſeculares religioſæ:tamen viuunt & habitum portãt religioſum:ideò non videntur merè laicę:qa licet ſint laicę:tamẽ propter religionem quã habẽt videntur facere collegiũ vt ibi per Rotã reſpondentem ad not.in dicto.c.ij. de prẽben. in vj.qđ loquuntur in merè laico nõ habente religioſum,ne cfacien te vnitatem,ſeu collegiũ.Itẽ iſtę beguinę gaudent priuile.fori & canonis.vt ibi latius.Induxi ſę prius hanc deci.ad quęſtiões in facto occurrentes ad quartã declarationẽ.non reperi aliquid accõmodatius.primò quid de iu.pa.ſpectante ad illos de tertio ordine ſancti Frã.nõ vt ad ſingulos:qm̃ res eſt tũc clara:ſed vtvniuerſos.& videt ꝙ dicatur ius patronatus eccleſiaſticũ:quia cõcurrũt oẽs rõnes de quibus in dictis beguinis:attentis his quæ dixi poſt doc.in.c.ij.de foro cõpe.oſtendendo quòd talesgaudent priui.fori.& latiſsimè ſcribit beatę memorię frater Ioannes de capiſtrano in libello qui dicitur defenſoriũ tertij ordinis.iuncta extraua. ſacro ſancta.edita per modernũ ſummũ pontificẽ Sixtũ .iiij. qua declarat omnes gaudere vtroq; priuilegio clericali:& eſſe perſonas religioſas:& ita ꝓnunciauit do.Car.dũ eſſet vicarius Florentiæ.vt ipſe dicit in.c.ſi diligenti.in antepe.queſtio.de fo.comp.& facit quod habeſ in extraua.Nicolai tertij ſuper montẽ. Induxit etiã dictã deci.Ro.ad.q.quid de iu.pa.ſpectãte ad fraternitatesdiſciplinatorũ:& in iſtis videtur qđ ſint patroni laici:qm̃ nõ habent habitũ religioſum:nec gaudẽt priuilegio fori & canonis:licet habeãt collegiũ.& ſic non cõcurrũt in eis qualitates.no. per totum vbi.ſ.& quòd nõ dicanꝰ perſonę eccleſiaſticę not.vo.Ab.cõſi.xxxj.incip.In ciui.maſſana.iij.col.& Ludo.cõſi.ccxxxiij.premiſſa q̃ ſtio nõ habet dubiũ.latè per Pe.de peru.in.iiij.epiſcopali.in.j.cover.ſed nũc incidẽter queritur.& Archi.& Domi.in.c.ſi quis de ſpicit.xlij.diſt.cũ cõcor.Induxi etiã ad.q.facti de iu.pa.ſpectante ad operarios.i.prefatos fabricę eccle.nã multi ſunt in Tuſcia qbus cõpetit iure officij preſentatio.nã & his videt quòd ſint patroni laici per prædicta : q̃ etiã adduci poſſunt ad hoſpitalarios: & ad Ieſuatos & pœnitentes.in quibus omnibus inſpiciẽdę ſunt qualitates.no.ſ.perRotã & per doc.in dicto.c.ij.de foro.cõpetẽ. poſſunt etiã iſta adduci ad iuſpa.ſpectãs aduniuerſitatẽ ſcholariũ in qua ſint plures clerici quàm laici.de quo dixi in.c.ex literis. in pri.not.de cõſti.¶ Limitaſ.v.niſi diſponerẽt de beneficio nõ qui dẽ vacãte,ſed qđ erat de proxi.vacaturum: & in quo imminebat patrono proxima ſpes preſentandi.vt latiſsimè concludit Rota in ti.de prẽbẽ.conclu.xx.Itẽ ſuppoſito facto in nouis.volẽs tandem ꝙ licet beneficium patronale per promotionem factam ad epiſcopatum de habente cum vacet,tamen diſpẽſatio apoſtolica de eo in poſterũ cũ dignitate retinẽdo valet:licet cõſenſus patronorũ nõ interuenerit.quibus illa quaſi prorogã.nõ affert preiudicium conſiderabile.& hoc deducit Rota per.x.plenas rationes quas tranſcribere non expedit:ibi eſt videndum. contraria opinio pro qua ibi Rota adduxerat.vj.rationes,magis placet preceptori meo domi.Franci.Are.iur.cõſulto clariſsimo & in morali conſ.ſuo.vij,procedendũ eſt breuiter:quia non põt negari quòd poſt collatũ epiſcopatum etiã ante acceptationẽ ipſiusepiſcopi, & multò fortius poſt acceptationẽ ipſius, fuit quæſitũ ex cauſa de præterito.p.ius præſentandi ſpe.quæ quidem ſpes vbi habet originem à cauſa de præterito,videtur eſſe cõſiderabilis ſicut ius quæſitum re.l.poſt emancipationem.§.j.& ibi Bar.ff.de libe.leg. & hanc rationem multipliciter corrobora.vt latius per eũ. Pro quo addo ampliſsimã deciſio.Egidij bellemerę concluſio.Rotæ declij.ſuppoſito facto.vbi per.xij.colũnas.diſputãdo tenet hanc partem reſpondendo particulariter omnibus rationibus contrarijs.bene facit quod nota.Domi.poſt Calder.in.c.quamuis.ad finem.de reſcrip.in.vj. vbi dicit quòd ſi Papa reſtituit de beneficium clericum

cium clericum depoſitum non facta mentione de patronis laicis, non valet reſtitutio:quia ex quo eſt priuatus beneficio,iã erat quæſitum ius pa.cui Papa in dubio non intendit præiudicare. ¶ Et bene conſidera duoscaſus.nã aliquando.d.diſpenſatio promoti ſuper retentione benficiorum impetratur,vel conceditur nondum vacãtibus beneficij.puta ante conſecrationem epiſcopi. vt in.c.cùm in cunctis.de electio.vel ante adeptam poſſeſſionem.vt per Ludoui. conſi.cccxlv.in pe.col.& conſi.cccxxxv.licet curia hoc nõ recipiat ſecundùm eũ ibi.& hoc caſu multũ eſt ſuſtentabilis prima opinio. quia non eſt dare vacationem beneficiorum veram:ex quo virtute diſpenſationis impeditur vacatio.aliquando beneficium vacat ſtatim quòd eſt pronuntiatus quis Epiſcopus:prout quidam aſſerunt eſſe de ſtilo curiæ:& tunc ſecuta acceptatione videtur ſecunda opinio de rigore verior:propter vacationẽ: quæ etiam ſi fuerit vnius momenti,ſtatim inducit ius in re patron.propter quod idem videtur in promoto in Abbatem.cùm eius beneficia vacent ſtatim. vt per Oldr.conſi.xiiij.cùm quæritur.tamen ex deciſionibus prælegatis patet latiſſimus ad diſputandum campus. ¶ Limitatur. vj. niſi beneficium patronale pro quo ſcribitur,fuiſſet olim laicorum hodie verò eccleſiaſticum:quia tunc aſſumit naturam patronatus eccle.etiam quò ad præſentem effectum. ſecundùm domi. Maria. ſozinum iuriſconſultum perfectiſſimum in repe.c.de monachis.in vlti.colum.de præben.dicentem ſe ita reſpondiſſe pridie:& allegat Domi.in dicto.c.ij.de præbẽ.in.vj.per tex.op.in.c.j.de iure patro. in.vj.¶ Limittatur.vij.niſi patronus haberet ſolum ius honorificum.puta præceſſionis,vel alimentorum.vt in eccleſijs conuentua libus.iuxta.c.nobis.§.ij.de iure patro.quia licet conferatur tale beneficium à papa non facta mentione patroni colla. tamen tenebit quia ſemper ſtat firmum prædictum ius honorificum : nec dicitur impediri,prout impediretur quando quis haberet ius præſentãdi. ita videtur ſentire domi.Cardina.conſi.xcix.incipien. Papa vniuit quandam Abbatiam.ad fi.dicit tamen quòd ſi fieret vnio de dicta eccle.conuentuali patronata ad aliam eccle.per quam vnionem dictum ius honorificum amitteretur,non valerent literæ ſupervnione obtentæ tacito de dicto iure patronatus . ¶ Limitatur.viij.ſeu declaratur ex pulchra deciſio.domi.Cardina.conſi.lxxj.vacãte quadam parochiali eccleſia.vbi voluit quòd ſi in ſupplicatione dicitur quòd ſupplicans petit derogari patronis : licet de iure patronatus eorum non clarè conſtet,ſecundùm eum:& poſtea patroni nõ probent quòd tempore impetrationis clarè conſtabat de iure eorum: dicetur tamen eis derogatum:quantumcunq; hodie doceant quòd ad eos verè ſpectat ius pa.quia adhuc verùm eſt quòd tunc clarè nõ conſtabat.ſecundùm Car.latà.quod bene not.quia ſic habet caſum in quo mentio quæ eſt imperfecta,ſeu non expreſſa de iure patronatus,non nocet:licet verè beneficium ſit patronale laicorum. vel quando tunc non conſtabat,& impetrans dixit non conſtare:vt facilius induceret papam ad conceſſionem beneficij.& facit hoc etiã ad multa alia.¶ Limittatur.ix.niſi aliqui eſſent ſolùm patroni:non autem eſſent in quaſi poſſeſſione præſentandi.ſed alij: quia de ipſis non expedit facere mentionem:ex quo per literas apoſtolicas eis nõ præiudicatur quò ad præſentationem:quam non ipſi:ſed quaſi poſſeſſores facere debent.vt per Inn.in.c.cum eccleſia.de cauſa poſſeſ. & propri.ita formaliter decidit domi.Card.dicto conſi.lxxj.ad fin. ¶ Limitatur.x.& importantiſſimè.niſi patroni de quib impetrans non fecit mentionem,ſcienres de hoc taceant per quatuor menſes: quia colla.remanet valida.& nequeunt amplius opponere.ita puto indubitanter inferri poſſe ex aurea deciſio.domi.Cardi.in clemen. j.circa colum.xv.in ver.ſed poſt longam cogitationem defendendo partem plebani.de ſup.negli.prælato.vbi dicit ꝙ conſenſus expreſſus patroni ſequens iſtum facit eam validam : quia iſtud quod exigit ex parte patroni ſapit potius aſſenſum quam authoritatem. Sufficit autem ꝙ conſenſus interueniat in actu.& etiam poſt.c.cùm conſuetudinis.de conſuetu.& ibi Inn.& not.in.c.j.de re.eccle.non alie.in.vj.& in.c.cùm nos.per illum tex.de his quæ fi.à prælato. ſed ſolùm non contradixit an per hoc videatur conſentire. de quo in cap.in geneſi.de electio.& in cap.nonne.de præſumptio. & potius videretur non haberi pro conſentiente:niſi faceret aliquem actum poſitiuum:per quem approbet inſtitutũ.tamen putat Cardi.quòd ſi non præſentat alium infra tempus iuris: intelligitur conſenſiſſe. cùm ſublata ſit poteſtas agendi de contemptu:quę durat donec durat poteſtas præſentandi.nam lapſo tempore non poteſt dici contempus.ſed potius ipſe ius ſuum contempſit. & ſic vult expreſſè Cardina.quòd dicitur nullam eſſe colla.factam ſine præſentatione c.decernimus.xvj.q.vij.eſt verum contradicente patrono : ſecus ſi cõſentit expreſſè,vel tacitè.probat etiã ſubtiliter ꝙ preſentatio nõ eſt pars ſubſtãtificationis.& idẽ puto ẽdubitãter in colla.facta per Papã. Ad idem eſt optima deciſio Ab.in diſputatio. ſua quæ incipit Augerio.in fine ſecundi dubij.hoc eſt in.xxvij.col.in verſic.aut patronus neq; conſenſit &c.vbi dicit ꝙ ſi infra tempus præfixum à iure ad præſentandum patronus neq; conſenſit, neque contradixit,& ſic per negligentiam eſt priuatus iure ſuo:collatio prius facta conualidatur ipſo iure abſq; collatione in ſuturum fienda:quia ipſe Epiſcopus non poteſt venire contra collationem à ſe factam.c. diuerſis.de cleri.coniuga.c.ſi tibi.de præben.in ſexto.& ſic intelligit dictum cap.decernimus.vt latius per eum. & has duas deciſio. breuiter commemoratas plurimi facio:quoniam ſæpius ſecundum eas conſului & obtinui.¶ Limitatur.xj.& vltimò niſi agatur de iurepatronatus quæſito ex præſcriptione,vel conſuetudine:quia valent literæ apoſtolicæ non facientes de eo mentionem ſecundùm Federi.ſolenni.conſilio.lxv.inci.infraſcriptæ quæſtiones non ſunt leues:quia tunc videtur ceſſare ratio de retrahendo à fundatione: ex quo præſupponitur ꝙ patroni ex præſcriptione non fundauerint:& ideo etiam legatus poteſt tale beneficium conferre ſecundũ eum.& idem latius conſuluit dominus Cardinalis conſilio.lxj.vacante.in ſecundo dubio dicens ꝙ valet gratia apoſtolica non faciẽs mentionem de tali iure.quia ceſſat ratio retrahendi à fundatione. quæeſt potiſſima in hac materia.vt notat gl.pe.in fin.in.c. cum dilectus.de iure patro.& hanc opinio. Federi.ſequitur do. Anto.in c.dilectus.de offic.lega.in.iiij.col.verſi.quæro quid ſi non ratione. & ibi etiam do.Abb.in fi.licet videatur equiuocare in allegãdo Fede.de colla.compe.ex priui.vel præſcrip.nam Federi . loquitur.de preſentatione ſolùm.& hanc opi.Federi.tenet etiam Domi.in cle. per literas.in.iiij.quæſtio.de præben.dicens ꝙ ſi ad laicum ſpectat ius præſentadi ſine patronatu,ceſſat illa ratio quæ eſt ne retrahantur patroni à fundatione eccleſiarum . & legatus poteſt tale beneficium conferre irrequiſito laico . Idem Cardi.pulchrè in clemen.ij. in. vij. qõ. vt lite pen.dicens etiam ſe idem teniſſe in.d.ca. pi.dilectus.Idem ipſe tenuit.d.conſi.lxxj.in.ij.dubio. & idem conſuluit An.ſicu.in conſi.allegato.ſ.in.ij.limi.¶ Conſidera primò.iſta li.preſupponit vnum quod eſt valde dubium : videlicet quod laici poſſunt acquirere ius pa.ex preſcriptione,vel conſuetudine . quod etiam tenet latè Io.an.in regula ꝙ alicui gratioſè in mercu.& multi ſequuntur.alij tenent contrarium.vt per Archi.latiſsimè in.c.hortamur.lxxj.diſtinc.quem ſequitur domi.Abb.in pluribus locis . & quia hoc examinaui ſatis latè in.c.cauſam.de præſcri . ideo tranſeo. nam licet diſputando poſſit teneri opinio Archidia.tamen in conſulendo & iudicando eſt tenenda opinio Ioan.and . ſecundùm domi. Abb.conſi.clxxiiij.plura ſunt examinanda.¶ Conſidera ſecundò.ꝙ domi.Federi.& prædicti loquuntur de patronatu competente ex priuilegio,non ex donatione.ratio eorum videtur tuta: videlicet quòd ceſſet ille reſpectus retrahendorum à fundatiõe.& de tali patronatu fortè nõ eſt neceſſaria mẽtio.vt dixi in.xj.amplia.¶ Cõſidera tertiò.ꝙ illi tenentes iuſpa.poſſe acquiri laico per ꝓſcriptionem , loquuntur de præſcriptione tanti temporis cuius initij non ſit memoria.vt dixi in.d.c.cauſam.& not.latè Alex.conſi . allega . in ij.limi.& vult quòd qui fundat ſe in.d.tẽpore , non debet deducere tempus ſimpliciter:ſed titulum. & ad eum probandum inducitur preſumptiua & ſufficiens probatio per dictum tempus.iuxta.l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua quo.& æſti.&.c.ſuper quibuſdam.de verbo.ſigni.cum concor.de quibus in.c.peruenit.de cenſi.& tenendo hoc eſſet fortè dubia iſta limitatio:quoniam ſi ex tanto tempore preſumitur fundatio,procederet adhuc iſto caſu illa ratio de retrahendis laicis à fundatione,& re vera ſæpius locutus fui cum hominibus prętendentibus ſe patronos.& propter rerum antiquitatẽ neſciunt quo ſint patroni.ſed allegant præſumptionem fundationis:quam probant ex diuturnitate temporis:& fortè hoc caſu eſſet vera impugnatio Ioan.de imola.& procederet opinio Modernorum.domi.Roma. Cu. qui dicunt ꝙ non ſit differẽtia in cancella-

ria inter patronos ex fundatione,vel ex præsentatione.si autem vel lemus tenere ꝙ circunscripta probatione præsumptiua titu. solum tempus cuius initij non est memoria,conferat acquisitionem iurispatrona.tunc limitatio esset vera.de hoc autē tanquàm nimis lōgo & impertinenti prosequere vt in locis.ē. alleg.& fortè inuenies ꝙ oportet deducere titu.& ꝙ solum tempus non sufficit.& ex his sit completus iste breuis & quotidianus ar.quantum est respectu literarum aut collationum Papæ.de collationibus inferiorum dicetur aliâs:& aliquid posui in.c.cùm Bertol.de re iudi. datis sex nouis limi.ad.c.decernimus.xvj.q.vij.vbi dicitur irritam esse collationem factam spreto patrono.Cętera ad materiam iurispatronatus vide per Scribentes in toto titu.de iure pa.vbi aliâs plura vltra apostillas Doc.mei Bar.bellem quōdam auditoris causarum apostolici palatij,multa etiam ponit Pau.de leaza.in repe.c.nobis. de iurepa. multa etiam inueniuntur in repertorijs.maximè Brix.& Firma.in ver.patronus.& in talibus consiliorum Fede. Oldr. Car. Rotæ. & aliorum.ex quibus facilè fieret nedum vnus tractatus:sed amplum volumen.prædictam autem quæstio.non reperi in locis prædictis discussam.quæ omnino subijcio correctioni dominorū curialium.

LAVS DEO.

¶ Sequendo stilum domi.Abb.super clementinis, putaui vtilem notare tex.& gl.notabiliores decreti,aliqua addendo pro honore multorum,qui decretorum Doctores vocantur:& ipsum ignorant.sequendo etiā vestigia domi.Abb.in opere quod in cepit super decreto: dum esset Basileę.& scripsit super prima dinctione duntaxat.

¶ Additiones Felini ad principiatū ab Abbate opus in decretum,

CAP. I. PRIMEÆ DIST.

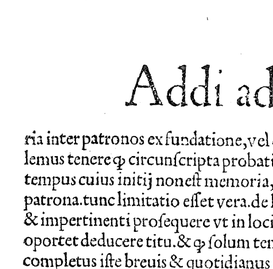

Vmanum genus. Notant hîc Archidi.Domi.&.d. Aba.istum text.quòd ius diuinum potest appellari ius naturale: loquitur de diuino: non autem de iure naturali strictè sumpto. patet ex eo quod dicit ius naturale. qđ in.l.& euangelio &c.Ius ēm naturale propriè sumptum non habet aliquam constitutionē.sed instinctu naturæ. ideſt inſpiratione naturali.c.ius naturale j.eo.c.ius autem. & ibi gl. eo.vbi gl.ponit ius.iiij.modis:quibus ius naturale sumitur.& inter cæteros ponitur pro iure diuino. Appellatione aūt iuris diuini strictè venit quod continetur in veteri & nouo testamento vt hîc.latius per do.Abba.reprehendentem Hugutio.hîc qui simpliciter dicit appellatione iuris diuini comprehendi etiam ius canonicum. quia strictè dicitur ius humanam.per capi.primum de iur. calum. &.c.non debet.de consan.& affi.facit.c.quo iure.viij.dist.vbi dicitur ius diuinum,quod in scripturis diuinis habetur.humanum verò.in.ll.regum.ibi gl.ij.dicit quòd ius canonicum cōprehenditur sub iure humano. Item ius ciuile potest largissimè comprehendi appellatione iuris diuini.d.ca.quo iure.vbi iura humana Deus dixit humano generi per imperatores & reges.& facit.c.fi.xvj.qō.iij. ibi.diuinitus.Adde gl.in ver.videlicet in.c.ij.de priui.in.vj.quæ dicit quòd appellatione iuris diuini cōprehenditur propriè id quod est in sacra pagina.secundùm prædicta intellige.e.nimis.in versi.diuino.de iureiur.& ca.ex diligenti.in versi.diuinis & humanis legibus de simo.& quod no.Domi.post Archi.in.c.ij.in.j.col. de præscri. in. vj. Non est reprehensibile quod aliquis ponat nomen suū in opere per eum compilato.ita colligit Domi.hîc in prin.remittēs ad Io.an.latissimè disputentem in data.vj. libri. Pondera aliter istā glo. quòd ille qui addit aliquid operi alterius iam completo, licitè apponit etiam nomen suum.Pro quo vide tex.in.l.ſi.§. ſi quis opus ab alio factum.ff.de oper.publi. vbi tex.dicit quòd qui marmoribus vel alio modo pollicetur se ornaturum opus ab alio factum, potest ibi describere titulos proprij nominis primis nominibus non destructis.Et adde quòd opus alienum ab alio reductum,pōt attribui reducenti.vt probatur in.l.ij §.j.in fi.ff.de orig.iur.vbi appellatur ius quoddam papyrianum:non quia papyrius de suo quicquam adiecerit:sed quia leges ab alijs sine ordine latas in vnum redegit. Non est detrahendum doctori vel iudici aliquid determinanti:licet dictum suum appareat non verum,propter nouas rationes vel probationes adinuentas:ita colligit Domi.ex ista gl.j.addens.c. cùm Io.de fid.instru.&.c.cùm olim.lo.ij.de priui.& est notabile ad excusandum officialem in syndicatu suo:licet appareat sententiam fore iniustā ex nouis probationibus,vel iuribus de nouo inductis. secundùm ipsum. Adde gl.in.c.j.in versi.decætero.de postu.præla. in.vj.quæ allegat bona iura.& propter ipsam dicit ibi Do.quòd iudex secutus in iudicando opi.communē,est excusatus: licet postea fiat ius in contrarium.nec tenetur in syndicatu.& per illam glo.dixit vtiliter do.Card.cōsi.cxxxij.inci.G.archipresbyter.ꝙ cōsti.episcopi nō clara nō ligat nō residentē,ꝙ ꝓbabiliter dubitat de eī⁹ itel lectu.facit quod no.do.Car.in cle.fi.ip.iiij.q.de regula.dicēsꝙ excusanſ ignorātes ius positiuūvel naturale,si est offuscatū ꝓpter diuersas opi.ꝓ ea q̄ habenſ in.c.fi.de spō.duo.&in. d.c.j.de postſ.præla.in vj.no.Bal.in.l.j.§.iudices.de pa.iur.fir.&Bar.in.l.qđ Nerua.in.viij. col.ff.depositi.facit glo.in.c.temerarium.xj.qō.iij.dicens:quòd error ꝓbabilis excusat iniustē excōmunicantē.no.Pet.de anch.in.c.j. dere iudi.in.vj.vñ do.Cardi.in cle.j.§.cæterū.in.j.oppo. de vſur.dicit ꝙ asserēs certo casu nō esse vsurā, licet sit in errore,excusatur à pœna illius cle.quando de hoc est probabile dubium. allegat gl. in d.c.j.de postu.præla.in. vj. & hinc est quod probabilis error iuris æquipollet errori facti.vt est text.in.c. cùm dilectus. de consuetu. quem facit singu.do.Abb.ibi in.viij.col.& in.c.fi diligenti. in.viij. col.de præscrip.& do.Ab.in ca.dudum.vlti.col.de deci.lo.de Imo. in rep.c.fi.in.v.col.de præscri.& do.Ab.in.c.fi. in. ij. no. de consti. & in.c.de quarta.in.ij.col.de præscrip.& do.Cardi.in cle.j .in.xxv. q.de re.ec.non alie.dicens quòd errans in casu illius cle.excusabatur ante eius editionem.allegat gl.& Doc.in.c.j.de postu.præla in. vj. & dicit Bald.in.l.ab eo.in.iij.col .C .quomodo & quando iudex.ꝙ qui errat in subtilitatibus iuris non peccat.allegat Innoc .in ca. pertuas.lo.ij.de simo.Non debet quis sibi attribuere quod alius fecit. sicut econuerso non debet quis alteri attribuere quod ipse facit:ita no.iij. Do.ex eadem gl.dicēs notanter quòd aliās incurreret pœnā falsi.c.v.de his quæ fi.à præ.&.c.tam literis.in fi.de test. & est cōtra illos qui referunt dilecta aliorum eis nominatis.secundùm eum.ad de Bal.in.l.precibus.in pe.char.C.de impu.& ali. sub. vbi appellat Bar.furem qui sibi appropriauit dicta Nico.de matta.nisi vna forma & vnus intellectus fuisset de duobus corporibus.& dicit quod ista non sunt fienda,vbi laus rectè quæritur.& scribit Pli.ij.ad Vespa.benignum,& ingenij pudoris plenum est fateri per quos profeceris.¶ Actus dicitur fieri per aliquem,siue sit ille qui principaliter facit actum,siue sit instrumentum quo actus fit. ita probat glo.hîc in ver. *duobus modis regitur*. secundùm do. hîc. exemplificantem in æquitate:qui regit equum freno.& hoc est ꝙ faciens per alium punitur vt.c.cùm ad sedem.de re.spo.&.c.fi.de homi.in.vj.adde Bar. in.l.non solum.§.si mandato.ff.de iniur.& Ab.in.c.mulieres.de sententia excommunica.& Ana.in.c.ficut dignum.de homi.cum concor.quas dedi ibi.& copiosē per Ale.in.l.j.in prin.ff.de verbo.obli. Verbum volo.debet referri ad actum licitum & permissum : non ad actum regulatum ex volūtate corruptā:ita probat gl.hîc in verbo.vultis ibi.id est debetis velle. secundū do.Ab.& Do. hîc. vnde infert.Do.quòd si datur potestas ar.secundùm velle suum: intelligitur de voluntate regulatiua ratione iuris positiui. de quo remittit ad do.Ant.in.c.j.de consti.adde quę ibi latè dixi remittendo.Et de ista regula.quod tibi nō vis fieri.vide Io.an.in regula. qui ad agē dum.in fi.de reg.iuris in.vj.in mercu.vbi dicit quòd non est abstendum quòd ecclesia non velit:vt præscribatur contra ipsam minori præscriptione quàm.xl.annorum.& tamē ipsa præscribit rem laici

spatio.x.vel.xx.annorum.vt latius ibi concludit:quia ista regula exponitur non vis.id est nō debes velle.ecclesia autem debet velle vti iure suo defendendo,se priuilegio per vtrūq; ius concesso cōtra nō sic priuilegiatū.Illud dicitur esse à lege prohibitū:quod ex mente legis prohibetur:licet non verbis expressis.gl.hîc in ver. *prohibetur*. ibi *nisi per quādam consequentiam*. Ex qua infert Do.ꝙ id quod colligitur à contrario sensu legis,non dicitur expressum in.l.sed potiusve nit in quandam consequentiam.allegat etiam Io.an.in.c.publicato. de electio.& in.c.cùm apostolica.de his quę fi.à præla. Item infert ꝙ si ex mente nostra aliquid necessariò infertur contra ius,non per hoc dicitur expressum in sententia.& allegat etiā Inn.in.c.P.&. G. de offic.delega.Item infert ꝙ illud non dicitur expressum quod cō tinetur ex mente,vel quadā consequentia verborū.Ex quo notabiliter colligitur ꝙ vbicūq; in rescriptis beneficialibus ex iuris dispositione requiritur expressa mentio alicuius qualitatis, non sufficit si in illo fiat mentio per quandā consequentiā verborum.allegat ad idem not.in.c.susceptum.de re.iu.in.vj.& text.quem dicit optimū in cle.j.in.j.&.ij.responso.de præbend.¶ Ad primum de eo quod venit ex mente legis:vt dicatur à lege prohibitum.adde text.in .c.ſi post quā.ibi:sed etiam ex sui mente exigit.de electio.in sexto.& tex. in.l.scire oportet.§.sed & si maximè.ibi.tamē mēs legislatoris aliud vult.ff.de excu.tuto.quem allegat Ang.in consilio suo.xxxij.& in.l. cùm mulier.ff.so.ma.& ibi bonus tex.in verb.ex mente legis sumet & in.l.adigere.§.quamuis.ibi:intelligēdum est de his legem sentire. ff.de iure pa.& in.l.his solis.§.fi.ibi.satis etiā tacitè cautū putamus. C.de reuocan.do & in.l.nominis & rei.ff.de verbo.gnific.ibi.tam ex legū sentētia quā ex verbis.& in.l.scire leges.ff.de.ll.& in.c.sedlo.xxxviij. dist. ibi: esse præponēdas verbis snīas: vt pręponit aīus corpori.vt in.c.indulgētia.de verb.sign.vbi nō sermoni res: sed rei sermo deseruit.hoc dixit Imo.in.c.cum ecclesiasticæ. de exceptio. ꝙ rescripta sumunt vires ex mente scribentis. & sequitur Bald. in l.ij.in pe.co.C.si contra ius vel vti.publi.& in.l.j.ff.de consti.princ. facit.c.cùm adeo.&.c.cùm dilecta.&.c.fiquādo.de rescri.&.c.j.§. ex parte circa fi.ibi.cōcedentis intentio agnoscatur. de concess.prębē. in.vj.&.c.humanæ aures.ibi.nō verba:sed voluntatem.xxij.q.v.& c.cùm volūtate.de sentē.excōmu.facit gl.trita & aurea ī.c.j.in ver. italiæ.de tępo.ordi.in.vj.dicens quòd vbi est eadem ratio, & penitus omnimoda similitudo,ibi præsumitur esse mens legis :nec vocatur extensio.& latè reassumit ibi Do.in.iij. col. & alij in locis in quibus tractatur materia extensionis.quæ puto dixisse in.c.transla to.de consti.¶ Ad illud etiam quod dicit Do.quòd veniens à contrario sensu alicuius dispositiōis,nō dicit iure expressum.adde tex. in.c.qualis.in verbo.datur intelligi.xxv.di.per quē dicit ibi Do.ꝙ argumentū à cōtrario sensu nō est ex verbis legis:sed est quidā tacitus intellectus oriens ex quadā consequentia verborū.& ista potest esse vna rō:quare in statutis nō habet locū argumentū à contrario sensu:quia statuta debēt intelligi propriè.secundùm eū. cui in hoc vltimo.adde Bar.in.l.oēs populi.in.j.quæstio.ff.de iusti.& iure. & Bal.in.l.apud antiquos.C.de fur.& i.l.j.C.de iuti.stip.& Sali.& Ful go.in.l.cōuēticula.C.de epō.& cle.& do.Ant.& aliosī.c.cū apostolica.de his quæ fiūt à prælato.&Bal.& Imo.in.l.qui testamēto.§.mulier.ff.de testa.& intellige.nisi statutū nihil operaref nec arguēdo à cōtrario.quia tūc poterit argui secundùm Bal.in.l.obseruare.§.proficisci.in.iij.q.ff.de offic.procō.Ideo statutū ꝙ nō extātibus masculis fœminæ succedāt.excludit à contrario fœminas eis extantibus, quia aliās nihil operaref.secūdùm Bal.& Pau.de ca.in.d.l.conuenticula.& Pet.de ancha.in.c.susceptū.in.ij.col.versi.& per ista.quæ dicta sunt.de rescrip.in.vj.& Imo.latissimè in.l.si cū dotē.ff.so.ma.& do.Ab.in.d.c.cùm apostolica.& Pau.de ca.in.d.l.qui testamento.§. mulier.& cōsi.cccxxxiiij.incip:In christi &c.ver.prim⁹ casus. in.v. col.licet aliter dixerit Lud.in.d.l.si cùm dotem.non respondens bene ad id quod est dictum de superfluitate statuti, Nec obstat ꝙ per subauditionem inducatur correctio : quia non dicitur ista propriè subauditio.& quia etiam à iure cōmuni istud tolerat:vt corrigatur alia lex per argumentum sumptum à contrario sensu ab alia.l. noua:quæ aliās nihil operatur.vt probat glo.in.l. nulla nisi.iuncto text.C.de epis.& cleri.quæ ita intelligit authē. diaconissa.eod. tit. multū not.Rapba. & in.l.vt liberis.C.de colla.& Roma. in authen.ex testamento.C.eod.tit.& dixi in.c.significasti.de foro cō-

peti.& istis adde Bal.in.l.ij.C.de condi.inser.vbi dixit propter glo. penul.ꝙ stante quòd statuta non recipiant extraneum,vel subaudi tum intellectum:non arguetur in eis à contrario sensu. idem si debent seruari ad literam:vt sentit Bal.in.l.ij.versi.si autem verba desiderant.C.de patri.qui fi.dictra.¶ Inquantum etiam dicebat Domini.quòd non dicitur expressum in sententia id quod ex mente comprehenditur.& infert vtiliter ad rescripta.adde domi.Anto.& Domi.in.c.translato.de constitu.vbi adhuc ponunt tria dicta valde notanda:super quibus multa reduci possunt : sed omitto : quia ibi posui.vbi inuenies in contrariū alia dicta cum quadam noua cōcordia.Sed ibi dictis adde domi.Anto.consi.lv.incip.visis literis legitimationis.vbi dixit ꝙ si gratia papæ signatur hoc modo . fiat vt petitur.& in supplicatione petebatur ꝙ certa concessio q̄ debebat exprimi,habereſ expressa:certè ex tali signatura perinde est acsi fuisset expressa specificata.Potest enim Papa ad validitatem actus à se gesti fingere expressum quod expressum non est.allegat.c.j. de trāsact.&.c.illa quotidiana.de electio.& clemen.pastoralis.de re iudi. &.c.si motu proprio.de præbē.in.vj.& dicit ita se habere stilum curiæ:nam in confirmationibus apponuntur istæ clausulæ:vel similes.videlicet quorum tenorem volumus haberi pro expressis: nam id ad quod fit ralatio perinde habetur,acsi expressum foret specificē in scriptura quæ ad aliā refertur.l.ait prætor.§.j.ff. de re iudi. ibi accipiendū.sic est quasi quātitatē nominauerit.& ca.cùm venerabilis.&.c.quia verò.cū simi.de religio.domī.Itē ex quo vult haberi ꝓ expresso fingit expressum:licet expressum:non fuerit.cle.j.cum materia.de proba.& hoc confirmat per aliū stilum curiæ in appositio ne clausulæ non obstātibus:quādo dicit nō obstātibus priuilegijs: etiā si essent talia de quibus fieri deberet mentio de verbo ad verbum:quia hæc generalia verba æquipollēt expressioni de verbo ad verbū.ex quo hāc loco illius surrogat.scđm eum:de quo nūquā sis oblitus:ad saluādum infinita rescripta:quia si ī eis est clausula quòd expriměda habeātur pro expressis:multū operabit . Et intelligerē sanè.nisi essem⁹ in illis casibus in quib⁹ sæpe dicit regula cācellariæ apostolicę ꝙ requiraſ ꝑcialis mētio ad partē:qa tūc nō putarē sufficere æquipollentē.ex quo illud est iductū ne Papa circūueniatur. ad quæ oīa vide etiā quę dixi in.c.nonnulli.in prin.in.ij.fallētia primæ regulæ.de rescrip.Et adde prædictis quòd spectat ad solū principem:scilicet velle quod expriměda habeantur pro expressis. hoc vnico.verbo scđum Ang.in.l.sed si qs.§. ſpōſitū.ff.ſi qs cautio.est tex. in.l.oēs.C.de prescript.xxx.ann.ibi:tanquā si per hanc.l. specialiter ac noiatim fuissent enumeratæ.quē tex.ad hoc dicit ibi Ange.esse melioē de corpore iuris.no.Bal. in titu.de pace constā.in verbo liuellariū.aliās est in verbo nō obstāte.& Ang.in.l.diuus.§.licet.ff.de iure codicil.&quòd inferiorib⁹ nō sufficiat dicere habeaſ ꝓ expreſso id quod lex iubet exprimi no.etiā Ang.in. d.§. quęsitū.per illum tex.in ver.ſpecialiter.& est in.c.qui ad agendū.de procura.in.vj. Et istis adde Ange.in.l.iij.§. hæc verba.ff.de nego.gest.vbi dicit ꝙ licet de iure communi paria sint quòd aliquid sit expressum,vel debeat haberi pro expresso:tamen quia istud est ex interpretatione. vt ibi in gloſſ.non habebit locum in statutis:ideo infert ꝙ stāte statuto Florētię quod ꝓ instrumētū guarentigiæ in quo expressus est certus terminus,capi possit debitor ad voluntatem creditoris:non vendicabit sibi locum si terminus nō est expressus,licet pro expresso debeat haberi:& ita dicit se consuluisse de facto. ¶ Quilibēt tenetur ad opera misericordię.glo.hîc.in verbo. *inferre*. in fi. sed dicit Archid.post Hugu.ꝙ huiusmodi præcepta de operibus misericordiæ sunt referenda ad articulos necessitatis,& facultatem faciō di.aliter nō diceref quis trāsgressor.Quod verbum reputat hîc notabile.do.Ab.inferens duo requiri.vt opera misericordię sint necessitatis:scilicet necessitas ex parte proximi:& facultas faciendi ex parte alterius:quæ videtur debere facere & addit.tex.cum glo.notabili.in.c.j.lxxxij.di.vbi gloſſ.dicit ꝙ ecclesia non tenetur prouidere illis qui suis manibus victū & vestitum querere possunt : imò iustus tales corrumpit quā nutrit.faciūt verba.c.pasce.lxxxvj.dist. ibi.famę morientem.par quæ verba aliquiv oluerunt quòd tūc elee mosyna est in præcepto,quādo tāta est necessitas ex parte ꝓximi ꝙ periret,nisi illi subueniret ab abūdāte:quia si nō abūdat,prima charitas incipiet à seipso.c.nō satis.lxxxvj.di.c.qui vult de pœni. di.iij. & allegat bo.tex.in.c.ficut.xlvij.di.vbi gl.notabilis. in ver.esurien-

tium. concludit quòd licet pauper non habeat actionem contra diuitem, vt sibi subueniat: tamen pōt illum ecclesiæ denūtiare: & ecclesia pōt illū cogere vt subueniat, quod singulariter not. secundū do. Abb. adde duas glo. similes illi. vnā in c. domino sancto. in verbo. necesse. in fi. l. dist. aliam in c. exigūt in glo. j. j. q. vij. & cū hac sententia concor. do. Abb. & Io. de Ana. in c. si quis propter necessitatem. de fur. & Io. de ana. in c. ad apostolicā. in princ. de simo. & do. Anto. & Imo. in c. j. de empt. & ven. & do. Abb. in c. at si clerici. §. de adulterijs. in. xiiij. co. de iudi. & Lud. Roma. in. l. ij. in prin. in. vj. col. versi. Ludo. ff. solu. mat. & do. Iaco. zochus. in c. inter opera. de sponsa. & Spe. in tit. de instru. edi. §. nunc aliqua. in. xvij. col. ver. sed an pauperes habeant actiones. & allegāt omnes isti solùm glo. in. d. c. sicut. adde etiā istis dictis omnino beatū Tho. scda scdæ. q. xxxij. arti. v. vbi disputans qñ eleemosyna sit de p̄cepto, adeo quòd omittens eā peccet mortaliter. in effectu concludit eo modo quo est dictum. s. vtrum ex parte dātis sit facultas, ex parte recipiētis necessitas talis quod aliter sustentari non possit. vt ibi per eū. quę omnia limita notanter duobus modis. ¶ Primo. nisi apparerent signa futuræ extremæ necessitatis; vt quia apparet pauper indigēs cibo & potu: & alij sunt pigri, vel impotentes ad subueniendū: quia tūc licet nō sit adhuc in p̄ncto extremæ necessitatis, tamen præuenīdū est per subuētionē à diuite, non expectato illo extremo puncto: in quo fortè iuuari nō posset ille destitutus famæ, vel siti cōsumptus. ita limitat frater Nicolaus de hosmo. in additionibus summę pisanæ. in ver. eleemosyna. el. j. in §. j. ¶ Secūdò limita. nisi eleemosyna petatur non solū respectu extremę necessitatis petentis: sed etiam alterius necessitatis petētis: nā etiā in suis necessitatibus vellet quis sibi rationabiliter subueniri: ergo etiam ipse inquātum pōt, debet alijs rationabiliter subuenire. per illud Matthæi. vij. oſa quęcunq; vultis vt faciāt vobis homines: eadē faciatis &c. & Io. iij. qui habuerit substantiā huius mundi, & viderit fratrem suū necessitatē habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodò dei charitas manet in il lo? & adde Richar. de media villa. in. iiij. sententiarum. dist. xv. q. ij. arti. ij. vbi dicit quòd p̄ceptum de eleemosyna est affirmatiuū. & quamuis obliget ad semper, non tamē pro semper. sed pro loco & tempore consideranda est facultas habentis, & miseria indigentis. vt ibi latius per eum tractantem pulchra dubia de eleemosyna. de quibus etiam per beatum Tho. in. d. distinc. xxxij. per totū. in summa Pisana loco p̄allegato.

¶ CAP. II.

OMnes leges. Pluralis locutio quę non potest verificari ī plurali, exponitur & resoluitur in singulari. glo. j. hîc quā notāt do. Anto. & Domi. & allegat etiā Domi. bonā glo. de pœni. di. iiij. in. c. ij. in ver. originalia. dū exponit: idest originale, allegans in simili. l. ij. §. exactis deinde regibus. ff. de ori. iur. vbi exponit. i. rege. & allegāt Archi. iiij. q. v. in. c. j. exponendo primates. i. primatā: quia vna p̄uincia non pōt habere duos primates. c. p̄uincię. xcix. dist. c. in apibus. vij. q. j. Idē dicit ecōuerso: q̄ singularis locutio etiā exponitur in pluralē. qñ est eadē ratio in plurali quæ in singulari. allegat gl. ij. in. c. si cōpromissarius. de elect. in vj. Ex quib⁹ ipse infert: q̄ si statutū imponit pœnā producendi falsos testes: incidit in pœnā producēs vnū. ita probat ista gl. resoluēs pluralitatē ad vnum singulare. sed tene contrariū scdm eū. nā ideo resolut hîc: quia in plurali verificari non pōt. Sed istud verbum testes. verificari pōt ī statuto ī plurali: ideo nō est aliter impropriādū scdm eū. Sup hoc an & qñ pluralis numerus verificatur in singulari. extendo vobis plura quæ lōgo studio reducta diligētia hactenus apud me paulatim accumulaui, à nullo reducta: & in primis est mirandū q̄ Domi. hîc nō allegauerit tex. in. l. ij. §. dolo. ver. sed si vnus. ff. vi bo. rapto. vbi verba p̄toris punientis dānum datū hominibus coactis: verificant etiā si vnus tātū homo coactus sit. & ibi formaliter dicit Bar. q̄ statutū puniēs producentē falsos testes: habet locū in p̄ducente vnū testē. per text. ibi. & in. l. p̄tor ait. eo. tit. & alia iura de quibus per eū. Idē tenet Bar. in. l. ij. §. negotia. per illum tex. ff. de neg. ge. & ibi dicit q̄ qñ de necessitate exigitur pluralis numerus, tūc plurale nō resoluitur in singulare: qñq; nō exigit: & tūc pluralitas nō geminat singularitates. & sequitur ibi Ange. Idē de dicto statuto falsorū testiū. tenet Bal. in. l. gallus. §. quid si is. ij. co. ff. de lib. & posth. & Bar. in. l. j. in prin. ff. de procu. & Bal. in. l. diuus. §. diuus. propter glo. ibi. ff. de peti. hęre. & in c. mandatū. de rescript. in ij. col. & Ang. de aret. in maleficijs. in ver. falsario. in. xj. colū. & ibi Moder. in additio. & Pe. de anch. in. c. j. de lit. cōte. in. vj. quod imò ipsemet Do. tenet cū prędictis cōtra id quod ipse dixit hîc in. d. c. si cōpromissarius. in. j. col. nihil allegās. idē ipse tenet in. c. pe. in. viij. col. de rescrip. in. vj. ꝓpter gl. ij. & Archi. ibi. volētes q̄ si scribitur pro pluribus: habet locū ille tex. loquēs qñ scribit pro vno. idē ipse tenet in. c. j. in. vj. col. ver. fallit. x. de tēpo. ordi. in. vj. alleg. l. si idē. §. fi. ff. de iurisd. om. iud. & gl. in. l. j. §. dolū. ff. de dol. & Io. an. in. c. j. de re. ꝓmu. in. vj. & Bar. in. d. §. negotia. Quę sunt allegatiōes do. Ant. idē tenētis in repe. c. si. in. lxiij. col. ver. fallit. ix. de consue. Idē tenet etiā Pet. de Anch. in. c. relatū. lo. ij. de testa. allegādo Bart. in. d. l. prętor. Idē tenet Albe. in. ij. parte statu. q. xxviij. & ibi dixit q̄ si produxisset. xij. testes ad vnū factū probandū in eadē, punietur pro quoli bet teste: quia est vnū delictū: secus si in diuersis causis. vt ibi p̄ eū. pro quo optimè facit quod no. Bal. in. c. qōni. post prin. de appel. dicens q̄ si statutū punit in centū detinentē vxorē alterius p̄ mēsem: habet locū etiā in detinēte per duos: tū non punietur in ducentos, si cōtinuatiuè detinuit: quia est vnicū delictū. allegat glo. ordi. in. l. cū qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. & istis adde Do. in. c. prudentiā. in. §. idē quoq; de offi. dele. vbi dicit q̄ si statutū punit producētem tres testes falsos: includit ꝓducentē etiā duos. qm causa statuti est punire falsariū. ¶ Declara hoc ex dictis Bar. ī. l. j. ff. de opti. leg. vbi notanter dixit q̄ grauatus distribuere inter pauperes, non pōt in vnū tantū pauperem distribuere. & idē no. Bal. in repe. l. j. in. xix. col. C. de sac. san. eccle. Nec obstāt prędicta: quia procedūt: vbi nō est diuersa ratio in plurali quàm in singulari: secus vbi est diuersa ratio. vt in Bar. vbi erat maior pietas q̄ pluribꝰ p̄roderat quàm vnitātū. secūdū Bal. idē declarātem in simili. in. l. iubemꝰ. §. sinautē. C. ad treb. & Alex. in. l. qui quartā. ff. de leg. j. licet aliter dicat Lud. ro. in singulari. ccccxj. inci. sed quid est cōtrà si testator loquiť. & vide q̄ ipse ponit in singulari p̄cedēti. inci. testator dixit relinquo sempronīū. vbi dicit q̄ licet testator ī singulari dicat q̄ executor distribuat cuicunq; voluerit, tamen non obstante illo ver. cuicunq; potest d re duobꝰ, vel pluribus. per tex. in. l. vnum ex familia. §. fi duos. iuncto prīci. de leg. ij. & ita dicit fuisse terminatū in facto. Et adde do. de Ro. in antiquis decisio. cccxcij. quę est in ti. de reser. xxv. inc. no. q̄ si in forma. vbi dicunt q̄ licet literę executoriales loquantur de subexecutoribꝰ in plurali: tū vni cōmitti pōt qui plures repśentat. allegat ꝓ hoc casu. c. quāuis. de off. del. & c. pen. de elec. in. vj. & ad de Rotā in antiquis decisio. xxij. quæ est. de rescript. distict. xxvij. inci. no. q̄ si cōmittat. vbi dicit q̄ cōmissa causa cū potestate citādi in locis vicinis, oportet vt fiat saltē in duobꝰ: propter formā māda ti. iūcta regula pluralis locutio de reg. iur. in. vj. Adde etiā do. Car. in clem. j. in. xxxij. q. de foro compe. vbi dicit p̄ illum tex. in ver. ecclesijs. q̄ si in loco sint plures ecclesiæ: debet fieri citatio saltē ī duabus: secus si vna tantū. & adde gl. j. post med. in. c. ij. de rescri. dū dicit q̄ pluralitas de qua ibi, resoluitur in singularitatē ratione subiectæ materię. & adde Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de cōdi. inser. vbi dicit q̄ statutum de dote lucranda si mulier decesserit absq; liberis, prodest etiā si decedat cū vno: qa dictio absq; requirit omnimodā carentiā: ac si diceret sine vllis liberis. & p̄sentitur ibi Bal. valde subtiliter hoc: quādo pluralis locutio diuidat in diuersa supposita. q̄ ꝓsequere latè p̄ eum. quem semp vide: & de ipso meminit do. Car. cōs. clx. inc. In societate. dicēs inter cętera q̄ subscriptio mercatorū quę dicebat Titius & socij, nō dicitur falsa: etiā si Titius habuerit vnū sociū tantū. Et dicit Domi. post Io. an. in. c. j. in. ij. co. de rerum permu. in. vj. q̄ ille tex. loquēs in plurali, habet locū etiā. si vnū tantū esset expectās. & ridiculosum esset tenere cōtrariū: prout ibi tenet Archidia. quia est eadem ratio. Et adde Domi. in. c. quāuis. lo. j. in. j. col. de pręben. in. vj. vbi ponit q̄ si Papa mandat mihi ꝓuideri de beneficijs cū clausula si pro alijs nō scripserimꝰ: & reperitur scripsisse pro vno tantum, gratia mea mihi nō ꝓderit: & hoc propter ambitionē impetrātium, & odiositatē taliū literarū: ita dicit decidisse. Arch. in. c. accœpimus. de æta. & quali. in certis reportatis. & pro ipso allegat etiā Domi. in. c. abbate. & quod ibi notat. de verb. signi. vbi si sint idonei, debent eligi de illo monasterio. & verificantur hęc verba: etiam si vnus tantū est idoneus. Idem tenēt Cal. Bar. & Domi.

in. c. præsenti. in ver. dominus ꝓpria. de præbē. in. vj. & cōcorda ex distinctiōe doc. vbi. s. & ista materia reduci posset ad plura dubia. sed quia nō est hîc locꝰ. & do. Alex. nulli copiosè. ad. xj. quas. in. d. §. Labeo. ideò hac sola remissione veluti succi plena cōtentus trāseo ꝓ nūc cū istis paucis, de quibus ibi nō fit mētio. & ad primā eius. q. de offendēte aliquē in domo cōi, an incidat in statutū puniēs offendentē alium in domo ꝓpria. adde oīno Ang. de aretio. & Moder. in li. male. aureo in versi. in platea cōmunis. in. vj. col. ver. an aūt si domus sit cōmunis, & ad oēs alias quas. Alex. ẽsto memor Albe. de rosa. in. j. parte statu. q. mihi. cxlviij. ici. quæro etiā an statuta. vbi inuenies quod in statutis habet locū regula quòd cōe est meū, est non ex interpretatione: sed ex ꝓprio significato. allegat textū vbi videtur casus. in. l. illud. ff. de ri. nup. & quæ ipse dixit in suo repert. in ver. cōmune. & ita etiā tenet Pau. de ca. consi. ccclj. incip. in Christi &c. in hoc passu duo sunt. in. ij. col. in. d. l. illud respondēdo ad gl. in. l. id q̄ nostrū. ff. de iureiur. & ad Bart. in dicto §. Labeo dum dicūt, qd cōe est meū nō est: propriè loquendo, quod loquunť quo ad dispositionem totius vt ibi per eum. Ad illud dictū do. de prælato iudicante in causa ecclesiæ suæ: vide quæ ordinariè scribuntur per oēs. in. c. cū venissent. de iudi. & ibi dictis adde hanc rationem Domi. quod iudicando de bonis ecclesiæ iudicat de cōibus non de proprijs. an autē sit saluum ius recusandi dixi aliās ibi. Illud dicitur de iure cōpetere pro quo ius dat actionem: & nō dicitur verè de iure cōpetere qđ est in mea facultate si actionē non habeam. ita probat glo. hîc secūdū Domi. dicentē hoc esse notabile ad dubium, si testator relinquit omnia quæ tibi de iure cōpetebant in tali loco. nam venirent illa in quibus habebat actionem ad petēdum. adde Barto. in. l. j. ff. de statu hominum. vbi dicit quod si testator dicit lego res meas. non veniūt iura & actiones: quia illud meas denotat dominiū. l. seruos. in. §. j. ff. de legat. iij. quod non potest in actione contineri: quia actiōes meæ nō dicuntur. l. rei. in princ. de verborum significatione. secus sentit post glo. ibi si sit mentio de rebus: quia bene veniunt actiones. Sed Ang. in. d. l. j. tenet quod etiam si dicatur res meas veniunt actiōes: quia nō plꝰ debet operari illa expressio, quā qđ tacitè subintelligiť: & subintelligiť meas etiā si nō dicať: & inter alia q̄ allegat ꝺucit ꝓ casu. l. j. C. de vsufru. vt ibi latius per eum. pro quo vide Bald. in. l. j. in princi. C. de vsufru. vbi dicit quòd siue dicatur: lego bona ad me pertinentia, siue simpliciter: lego bona. veniūt actiones: quia huius iuris personaliter habetur dominium: vt per eundem ibi in rub. in prin. Vnde videmus quod potest hoc ius alienare, quod non posset, si non est dominus. pro hoc. l. si me & Titiū. cū simi. ff. si certum petatur. secundū eum & adde domi. Abb. in. c. nulli. in. ij. colū. de rebus eccle. non alienā. vbi tractat vtrū pactiones computentur inter mobilia, vel immobilia. de quo vide per Io. an. in addi. Specu. in ti. de fru. & interesse. §. j. versi. sed quid si debeo. addi. incip. aliqui indu cunt. per Oldradum consi. ccxix. incipiente factum tale est Dominus Rex Franciæ. vbi de hoc fuit interrogatus per Papam per domi. Cardi. in clemē. j. in. x. quæstione. de rebus ecclesiæ non alienan. per. Ludo. roma. in. l. si constante. §. fi. in. iij. col. ff. soluto matrimonio. per domi. Cardi. consi. lxxiiij. incip. titius nunc sunt. xix. anni. & cōsi. xviij. inci. statuto ciuitatis tergesti. per Domi. in. c. hoc cōsultissimo. & in vlti. col. de rebus eccle. non ali. in. vj. per gl. & Barto. in. l. mouentiū. ff. de ver. sign. per Bar. in. l. quintus. ff. de auro & argento leg. in. l. pōt. ff. de authē. tu. per Bar. ī. l. si arrogator. ad. fi. ff. de adop. per Fede. consi. xij. incipiē. fratres prædicatores. per Lau. de rodulphis. in repe. c. sine excep. in. xliiij. col. xij. quæstio. ij. per Albe. in. iij. parte statu. quæstio. xiij. per Lud. cōsi. dlxj. in. vij. colū. per Ange. & Moder. in opere malefi. in ver. & eius bona publicamus. in. xij. col. ver. & no. quod facta publicatione quas remissiōes no. tanquā non positas in aliorū vsitatis apostillis. ¶ In sex casibus licitū est etiā de iure positiuo trāsire per agrū alienū: quos ponit hîc gl. magistra & ordinaria: licet regulariter secꝰ. l. diuꝰ. ff. de ser. rusti. prædiorū. Sed no. diligēter quintū casum scdm do. Abb. hîc videlicet in casu. c. fin. qđ icipit notādū. xxiij. q. ij. videlicet qñ subest iusta & necessaria cā trāseūdi & trāsitus est innoxiꝰ. sic vī ille tex. innuere qđ si hoc casu negať transitus etiā alieno exercitui armatorū: iusteˆ inferť bellū seu violentia, vt transitus habeatur. Dicit enim ibi text. & habetur verbum Deute. capitu. ij. quod iusta bella à filijs Israel contra Amorreos gerebantur: quoniam negabatur transitus innoxius, qui iure humanæ societatis ęquissimo patere debet: quem tex. nūquā tradas obliuioni: quia est valde singularis secūdum eum. & hoc ꝓcedit maximè si negatur trāsitus per viā pub. quæ nemini debet prohiberi. l. per agrū. C. de seruitutibus. no. gl. in. d. c. fi. facit ad hoc quod no. gl. in. l. in summa. §. itē Labeo. ff. de aqua plu. arcē. videlicet q̄ vbi aliquid mihi prodeſt, & tibi non nocet, ęquum est vt me nō ꝓhibeas: licet ius sibi deficiat. adde. l. j. in. l. per agrū. C. de serui. vbi dicit q̄ ista gl. nescit quid dicat ponendo ꝓ fallentia illū casum, qñ via publica est destructa: quia de agro fit via publica non in agro. & dicit Bal. in. d. l. per agrū q̄ si per viam nō potest trāsiri: & aliquis cōducit animalia sua per fundum vicini, tenetur soluere bāna statuti, dummodò ciuiliter se gerat: ita q̄ inquātū possit, custodiat à dāno. per. l. si cui. ibi nec per medias vineas. ff. de serui. & hūc casum tene mēti secundum. d. Abb. hîc. quia sæpe cōtingit quod ꝓpter inūdantiā aquarū, seu discrimina lutorū via pub. est destructa, & tunc licet per agrū viæ ꝓximū transire inuito domino. Quinimò si via est penitus destructa, tūc compellitur vicinus facere viā pub. per agrū fuū. d. §. fi. ex quibus verbis tolli potest reprehēsio Cy. nā semper fiet pub. de agro sed tunc demū, quādo via pub. est prorsus destructa. vbi autē est ad tempus facta incōmodi vel impossibilis: tunc & inuito domino licitum est transire per agrum suum, non tanquā per viā pub. & tunc rectè posuit gl. hunc casum pro fallētia. ¶ Subdit signāter gl. in. d. l. si locus. §. fi. q̄ damnum datū priuato in construēdo viā pub. in suo agro deberet de iure ei resarciri per rem pub. sed de facto nō fit: & hoc reputat singulare do. Abb. hîc remittens ad Bar. in. l. fin. ff. de pigno. actio. vbi dixit q̄ si officialis propter vtilitatem pub. accepit res priuatarū personarū, debet intelligi data mercede de publico. per. l. itē si verberatū. §. j. ff. de rei ven. & d. l. si locus. §. fi. & adde Archi. in. c. si per principalē. ix. q. iij. vbi dixit quod licet ex causa posśit princeps rem suā auferre vni, & dare alteri: tamē illud est verum, dūmodò soluat pretium illi, cui eam aufert. allegat. l. fi. C. pro quibus causis serui. libe. accipi. vult allegare. l. serui. eo. ti. vbi bonus tex. ibi pretium à fisco percipiat. & glo. in. l. fi. eo. tit. idē tenet Ang. de aret. in. l. fi. in. ij. co. ff. de appel. reci. dicēs q̄ illi priuato debet refici ex tit. rei sue. per. l. vēditor. § fi cōstat. C. communia prædio. ibi postquā satisfaciet domino. etiam dicit Bal. in proposito in. d. l. seruii. q̄ si ciuitas vult facere aliquod fossatum per agrū alienū, debet soluere eū dño. Et subdit q̄ licet aliquādo princeps priuet aliquem dominio suo: nō tamē gratis per illū tex. quē multum no. & cū istis cōcor. Bal. & Ang. in. d. l. itē si verberatum. §. j. & Ang. cōsilio mihi. cxxxvij. incip. visis omnibus statutis & reformationibus. in. iij. col. Bene facit gl. in. c. j. §. ad hoc. in ver. non pōt. de pac. iur. fir. & quod ibi bellissimè no. Bal. quē cum prædictis aliās retuli in. c. quæ in ecclesiarum. ver. modo adūertendū. de consti. vbi vide. adde etiā aliū casum, in quo licitū est trāsire per agrū alienū inuito domino: vide licet si vindemiā quā emi, volo tolere: quia possum ingredi ꝓpter fundū venditoris in quo est vindemia per tex. in. l. qui pēdente vindemiam. ff. de act. emp. no. gl. in. l. iij. §. planè. in ver. prohiberi. ff. de acqui. rerum domi. & propter hoc infert do. Bart. cepol. Veronēsis in suo famoso tractatu seruitutū rusticarum in rubri. de seruitute itineris. fo. iiij. quòd idem est si decima debet solui in fundo: quia potest collector decimæ ingredi fundum causa decimandi & asportandi decimam. adde etiam alium casum: videlicet quando quis habet sepulchrum: sed iter ad sepulchrum non habet: quia potest ire per fundum vicini dato iusto pretio. per. l. si quis sepulchrum in princi. ff. de reliq. & sumpti. fune. & not. gloss. in. l. per agrum. & idem quando esset ecclesia vel monasterium: & non posset haberi iter. vel aditus per viam publi. vel loca ecclesiæ, vel monasterij: quia tunc poterit ire per fundum vicini dato sibi iusto pretio: dummodò vicinus non patiatur magnum detrimentum. per dictam. l. si quis sepulchrum, per quem tex. dixit ibi Guil. de cu. quem sequitur dominus Floria. q̄ pro constitutione, vel necessaria ampliatione alicuius monasterij possunt vicini cogi vendere loca propinqua: & idem tenuit dominus Floria. in. l. ij §. locus. ff. de religiosis. & Bald. & Angel. in. l. j. ff. solu. matrimonio. & Imo. in capi. Apostolicæ. in principio. de donatio. & ita obtinuit Veronæ dicit domi. Bartholomeus vt ipse refert in tractatu de seruitutibus vrbanis. in vlt. colum. dicens hoc perpetuò & singulariter menti tenendum & dixit Brixien. in versi. ecclesia. in penul. col. quod ahās

interrogauit multos de hoc & nullus sciuit allegare dictam decisionem Guillelmi,quam solam ipse allegat. ¶ Adde alium casum:scilicet quando quis vadit per fundum alienum domino non prohibente siue sciuerit, siue ignorauerit. per.l.diuus.ff.de serui.rusti. prædio.non volentibus dominis.vbi probatur qđ per alienum fundum potest quis transire,nisi à domino prohibeatur seu contradicatur.& ita tenet Pet.vt refert Cy.in.d.l.per agrum.& sic concordat ius diuinum cum iure nostro,quòd ire per agrum alienum fas est:si dominus nõ prohibet.ius non est,si dominus prohibeat.Dicitur prohibere etiam quãdo tacitè apparet quod transiri non potest,nisi facta noua semita in parte agri culta vel fertili:quia etiam nesciens de transitu tacitè prohibet actum.l.qui nos vetare.ff. de fur.Idem si fundum clausisset muro sæpę vel alio claustro secundum Cyn.in.l.j. in.vj. quæstione.C.de serui. & Pau.de castro in dicta.l.per agrum.& intelligit Pau.in fundo rustico secus in domino quod etiam ignorante domino non licet ingredi maximè per loca secreta domus.& contrafaciens tenetur actione iniuriarum.l. qui domum.ff.de iniur.quę est in vltima charta titu.& maximè de nocte.iuxta glo.in.l.inter.ff.communia prędi.vbi autem dominus tacitè vel expressè ꝓhibet transitũ per propriũ agrũ adhuc licitus est in casibus prędictis.& etiã quãdo trãsitus esset sine vllo ei⁹ prędudicio:vt sentiũt ꝓdicti.& dominus Barthol.in loco prælegato. ¶ Adde alium casum,quando quis vellet in necessitate comedere vuas in agro alieno,& non asportare: ꝙa si hoc licet vti in hac glo. per.c.discipulos.de consuetu.dist.v.consequenter licitus est trãsitus.argu.l.illud.ff.de acquirenda hęredita.In quo põdera secundũ dom.Abb.hîc quia Christus excusauit in hoc discipulos:quia cogebat eos fames.Matth.xij.&.xxv.q.j.§.fi.ergo aliãs. in.§ sequenti & incipit his ita.vers.apostolos.& ita debet intelligi ista glo.licet simpliciter loquatur:& instante tali necessitate excusaretur,etiã si dominus vellet prohibere secundũ dominũ Abb.hîc:quia tali tempore sunt omnia cõmunia vel cõmunicãda.c.sicut cũ glo.xlvij dist. & dictum est.s.capitulo proxi.& per glo.in dicto.c.discipulos.facit.l.ij.§.cùm in eadẽ naui.ff.ad.l.Rod.de iac.vbi tempore periculi cibaria maximè sunt communia.facit gloj.eodem ius naturale.in ver.communis omnium.Et dum dictum est non licere asportare, vide Ang.in.l.prima.ff.de edi.curu.vbi dicit qđ vidit rusticos.furantes vuas duci per plateas ad catenã cum vuis ad collum.& quomodo hoc quidem malum efficiatur licitum in casu necessitatis, & non ad alterum & similia,vide dominum Abbatẽ.& Ioan.de Ana.in capitulo quoniam.s.per gloj.de simo.& in.c.si quis.de fur. ¶ Adde etiam prædictis,quòd qui transiuit saltem.xxx.vicibus in vno anno per agrum alienum domino permittente,acquisiuit facultatem transeundi.l.in primo.iuncto.§.hoc interdicto.ff.de itin. actuq; priua.& ibi glossa.in versi.vsus sit.de quo dic vt Bartol.& Paulus de de cast.de quibus fit latior mentio in dicto tractatu ser. rustic.& adde Ang.in.l.diuus.ff.de serui.rustic.prædio.vbi dicit q cùm quidam dominus Philippus de edonibus nobilis Perusinus maxim⁹ venator multas feras ccepisset venando in alieno nemore inuito domino,fuit iudicatum quod pręda esset sua.domino autẽ nemoris competeret solùm iniuriarum actio propter glo.ibi quã intellige quando fructus fundi non consistebant in venatione.sed vbi consisterent,tunc prohibitio domini operatur,quod capta ibi sunt domini non capientis.sic intelligitur glos.ibi & tex.cum glo. in ver.ingrediatur.in.§.ferę.instituta de re.diui.secundum Floria. in dicta.l.diuus.per.l.item si fundi.§.aucupationem quoque & venationẽ.ff.de vsufru.Demum de hac materia transitus per alienũ agrum vide multa per Iacobum.de alua.in.c.j.§.fi.de pace tenen. ¶ Prædicta non procedunt in aquis.hinc est quod mare & omnia flumina censentur publica,& cõtra prohibentem in eis piscari,vel nauigare,non potest agi actione iniuriarũ.per text.in.l.iniuriarũ actio.§.si quis me prohibet.ff.de iniur.nisi ius nauigandi vel piscandi alicui specialiter cõpeteret,vel ex priuilegio imperiali,vel præscriptione tanti temporis,cuius initij non esset memoria in contrarium.quæ duo soleniter prosequitur Ang.in.d.§.si quis me prohibet.& de ipso meminit Ioãnes de ana.in.c.ij.multi Cardi.cleri. venato.facientes mentionem de Venetis,& alijs prætendentibus ius speciale in aliquo gulfo maris & vtrùm scientia & patientia Imperatoris conferat ius. Sequitur.c.tertium.

Vs gerale. Istum tex.post multa inducit hîc do.Abb.ad quęstio.si compromittitur in aliquem, vt iudicet secundum leges.vtrum secũdum leges accipiatur iudicet etiam secundum cõsuetudinẽ:an verò solũ secũdũ leges scriptas.& credit prout etiã tetigit.s.c.,pxi.q; verbũ leges,debet capi largè vt cõprehẽdat etiam consuetudinẽ:quia verba debẽt sumi in potiori significatu,ex quo cessat odiũ:& nulla ex tali intellectu resultat iniquitas.c.ad audientiã.de deci.&.c.quia circa.de priuil. facit qđ no.Ioã.and.in regula odia de regu.iur.in.vj.in mercu.imò potius ex cõtrario resultaret iniquitas,cùm leges constẽt moriby: vt hîc.& propter assiduos mores factæ sunt.s.c.,pxi.& cõsuetudo non est leuis authoritatis.c.cũ cõsuetudinis.de consue.l.ij.C.quæ sit longa cõsue.facit.c.illa.xij.dist.&.c.catholica.cum simi.xj.dist. pręsertim.cũ.ll.mandẽt cõsuetudinẽ debere attẽdi.l.de qbus.ff.de ll.c.cũ venissent de eo qui mit.in pos.satis ergo de iure iudicatur ex quo iudicat secũdũ cõsue.Idẽ putat do.Abb.dicendũ de canonibus,vt si materia subiecta non repugnat veniant appellatione legum.per tex.qui hoc probat in.c.Nicena synod⁹.xxxj.dist.ibi posui leges,quas canones vocamus.item appellatione legis venit omnis humana consuetudo.facit tex.in.c.seq.vbi dicitur quòd lex est consuetudo scripta:& licet text.in.c.j.&.ij.dicat.l.populi cõstitutionẽ,qua maiores natu vna cum plebibus aliquid fanxerunt:tamẽ dicit do.Abb.q; vbi lex sumit malum stricte,& si semper sic sumeretur,appellatione legis non venirent constitutiones imperatorũ & iurisconsultorũ quod esset cõtra infinitos.tex.iuris ciuilis.ponitur aũt ibi lex vt species distincta à plebiscito,senatusco̅sulto,siue edicto:& respõsis prudẽtũ & alijs de qb⁹.ij.di.c.ij.cũ se.secũdũ eũ. ¶ Adde Ioan.and.in Specula.in ti.de arbi.§.excipitur.ver.idẽ q; tu lit.vbi tenet contrarium videlicet q; stante prædicto cõpromisso non potest pronuntiare secũdũ statuta iuri contraria:qa nominatio iuris refert ad ius ciuile ciuium Romanorũ:non autẽ cõsuetudinariũ.vt in.§.ij.in fin.institu.de iure naturali,gen.& ciui.& ita dicit tenuisse Guid.de suzaria.& adde Io.and.q; qui credit secũdũ statuta fouere iustitiã,debet cauere à tali forma cõpromittẽdi.& hanc opinionẽ sequit Ang.in sua disputatio.inci.duo adinuicẽ litigantes.in.xvij.col.ver.hîc etiã subiungit.& facit quod not.Bald. in.l.quicunq; p.in.iiij.col.versi.sed pone statuto cauetur.C.de serui. fug.vbi dicit q; si pater instituit filios in eo,quod de iure eos tãgit: intelligit de iure cõmuni,nõ de iure municipali.ad idẽ quod not. Bal.in.l.sed & si quis.§.quęsitũ.ff.si quis cautio.vbi dicit quòd qui renũtiauit omni beneficio iuris,intelligit:scilicet cõmunis:nõ autẽ statutarij vel cõsuetudinarij.per tex.in.§.sed quoties.instit.de iure naturali.facit glo.in.c.j.in verbo de leg.transactio.quę probat qđ appellatione iuris nõ venit priuilegiũ.& sic appellatiõe legis venit ius cõmune.&.ibi dicit do.Anto.not.quod renuntians legi videt renuntiare iuri cõmuni.ad idẽ glo.in verbo legitimas.ad ff.in.c.fi. de pact.quæ videtur exponere verosimile.de iure.j.legibus plebi scitis,senatusco̅sultis,& cõstitutionibus.ad idem.d.c.cũ venissent. in ver.secũdũ ius & bonã terræ consuetudinẽ iũcta glo.in rubr.ff. de iur.& fac.igno.q; culpa ponitur inter diuersa:& faciũt multa iura q; ponunt vt diuersa ius,& cõsuetudinẽ,vel statutũ.de quib⁹ per And.sicu.in rub.de cõsue.in.xiiij.col.vbi alle.x.tex.latè inducẽdo: licet oẽs vrgeãt eodẽ viculo ex quib⁹ simpliciter firmat hãc partẽ. ¶ Sed pro opi.domi.Abb.hîc vide eundem Domi. in rubri.de cõsue.vbi inter alia inducit etiam pro hoc glos.fin.in medio.in c.j. vt lit.pen.quæ probat quòd dicitur de iure competere etiam id, quod competit de iure speciali.idem tenet Abb.s.c.proxi.& in procę.cle.in prin.ponderans glo.ibi in ver.iuris.quæ probat quòd appellatione iuris venit etiam ius municipale.idem tenet Bald.in terminis in.l.illa restitutio.ff.de hære.insti.quia talia habentur vt iura communia.l.omnes populi.ff.de iusti.& iure.&.l.de quibus. ff.de legibus.ergo debent imitari quia derogant communi.Bene facit decisio Bal.in.l.cõstitutionibus.in fi.C.de bo.quę libe.vbi dicit q; si stãte stipulatione de dote reddẽda,in casu restituẽdæ dotis de iure communi mortuo marito seruabitur opinio Martini approbata de cõsuetudine,q; dos ad patrẽ reuertat:qa dicta cõsuetudo interpretat q; est de iure cõi propter opi.tãtorũ virorũ: & q; in terpretat aliud vnum,& idẽ cum illo est in.§.fi.in auf.de filijs ante dotalia

& do.Car.in.c.mandatum.de rescriptis.per.l.non est.cum.l.seq uẽ. ff.de verborum signi.vbi non est sine liberis qui decedit cum vno filio.facit etiã quod no.do.Anto.in.c.cùm venerabilis.in.ij.col.de excep.vbi dicit se cõsuluisse quòd si est dispensatũ vt quis possit ꝑmutare cũ vno,non põt ꝑmutare cũ plurib⁹.per.c.non pot.iuncto c.si motu.de præben.in.vj.Adde etiã istis Bar.in.l.hoc articulo.ad fi.ff.de hære.insti.dũ tractat de edicto facto ꝑ Pisanos:dũ essent in cõflictu cũ Lucẽsibus,quòd qui acceperit vexillum florentinorũ, habeat centũ.quid si plures simul acciperẽt.de quo dic vt ibi.& per Imo.in.l.qui filiabus.§.j.ff.de lega.j.& in clem.& si principalis in.ij. colũ.de regula.Vbi etiã inuenies de statuto dãte prẽmiũ primo intranti castrũ,& plures pariter intrauerũt.Ad quod etiã vide Albe. in.j.parte statutorũ.q.cvij.Adde etiã Bal.in.l.iubemus.§.finautem. C.ad treb.vbi stante statuto quòd si quis accesserit ad domum alterius cũ hominib⁹ armatis puniatur graui pœna.si aliquis accessit cũ vno armato,nõ incurrit pœnã:quia non est eadẽ ratio.nã maior est iniuria quæ à pluribus fit:secus si statutũ vteretur noīe collectiuo: vt quia dicit si quis accesserit cũ familia:& non habeat iste nisi vnũ in familia:qa hoc nomen etiã in vno verificat.allegat.l.fi.C.de ver. signi.facit glo.x.q.j.c.j.Et adde etiã istis gl.in.c.in primis §.quia igitur.in verbo.accusatores.ij.q.j.ex qua colligit ibi Domi.quòd lex, siue statutũ loquens per verba pluralis numeri,exponuntur in singulari:qñ materia in qua disponitur:non est verificabilis in plurali. de quo etiã per Bal.in.l.iiij.§.j.ff.de neg.gest.vbi refert dispu.Iaco. butr.& est optima glo.in.c.ij.de appel.quam ibi not.domi.Abb.ad statuta.& text.in.c.vt priuilegia.de priuileg.qui quotidie allegatur.secundum domi.Abb.in notabilibus.Quòd etiam in priuilegijs pluralitas resoluat in singularitatẽ propter subiectã materiam. adde etiã tex.in.c.prudẽtiã.§.adijcimus.de offic.delega.vbi dicit q; clausula loquẽs de plurib⁹,habet etiã locũ in paucis.quòd procedit secundum do.Anto.ibi vbi est eadẽ ratio.iuxta id quod no.Pet.de anc.consi.xxxj.inci.Visa quadã petitione.post prin.vbi dicit quòd statutum requirens in actu consensum propinquorum:non potest verificari in vno:quia plures requiruntur pro maiori ſynceritate actus.Quid autẽ si non haberet nisi vnũ?vide Pet.ancha.in repe.c. j.in.xl.char.versiculo secundum pone statutũ.de consti.& Bal.in.l. in coniunctione.C.de nup.& in.l.ij.C.vnde vir & vxor.& Bald. Ang.& omnes in.l.stichũ qui meus erit.ff.de lega.j.adde etiam do. Abb.consi.clxij.casus quidam Raynerius.vbi dicit quòd si testator ordinat vt duæ ex quatuor sororib⁹ tradãtur nuptui hoib⁹ certæ domus,aliæ duæ nubãt vt poterũt:certè si oẽs morianf,vna excepta:illa debebit nubere in illa domo.Et adde istis do.Maria.in.c. super eo.in.xxij.col.de cõdi.appo.vbi dicit se vidisse cõsultũ:quòd stãte statuto qđ stãtibus filijs masculis fœmina dotata nõ succedat: masculus vnicus nõ excludit fœminã:quia statutũ loquitur in plurali:& cùm sit correctorium,odiosum,& irrationabile,& accusatiuum naturę.l.maximum vitiũ.C.de lib.pręte.debet stricte intelligi.l.si verò.§.de viro.ff.sol.matri.Et quia iste casus de vnico masculo est à statuto omissus:ideo remanet in dispositiõe iuris cõmunis.c.susceptum.de rescri.in.vj.nec ob.l.j.C.de condi.inser.& dicta.l.nõ est sine liberis.quia loquunf de verbo liberorũ q; non habet singulare quòd ad hoc significatũ.& hanc rationẽ assignat.l.non est sine liberis.sed verbũ filius.declinatur tam in singulari quã in plurali.dicit tamẽ quòd semper vidit seruari contrarium:& quòd illi consilio noluit se subscribere.quæ verba tene menti.Et istis ad de quòd si testator dicit si Titius voluerit emere aliquam de possessionibus meis, volo vt sibi vẽdatur:& ipse velit emere duas,vel plures,nõ tenetur hęres vẽdere nisi vnã: ꝓpter dictionẽ aliquã ita per plura cõsuluit Archiepiscopus spalatẽsis cõsi.xxvj.inci.ser Michael.& adde q; si testator dicit si filij⁹ meⁱ decesserit sine filijs,volo qđ de bonis meis fiat vna,vel plures præbẽdæ.executores volũt facere plures veniẽtes ab intest.dicũt q; solũ duæ debent fieri:quia pluralis locutio &c.certè debẽt fieri plures,& tot quot sufficiãt bona.scdm Io.de lig.in.c.olim.circa mediũ.vbi dicit ꝓnestinũ cancellariũ ita dixisse.nõ obstãte regula pluralis:quia habet locũ dũ alteri fit ꝓiudiciũ:quę verba signa ꝓpetuò.ad oīa ꝓdicta nõ inuenies hoc dictũ notum inter vulgares maximè quia lecturas antiquorũ non emunt ꝓpter auaritiã:& solùm in lecturis impresis ostẽdũt sic esse prodigos.& nihil sciũt,qđ viderint in fonte.& adde qđ qñ illud dicitur patrimoniũ posse variare ꝑsentãdo plures,intelligit de duobus.per.d.regulã pluralis.scdm Cal.singulariſsimè in tit.de iur.pa. cõsi.xvj.Et de materia adde etiã glo.in verbo duo.in.c.gaudemus. de diuor.& ibi do.Abb.in.ij.col.vbi ex ea not.q; numerus pluralis qñq; ponitur pro exclusione maioris numeri,qñq; minoris.vt in c.licet vniuersis.de testi.vnde debet capi ille intellectus,scdm quẽ euitatur absurditas:& ista tene mẽti:quia ab alio nõ reperies ea oĩa in cumulũ apostillata:licet moderni sępe quædam tetigerint in qui busdã ex locis prędallegatis.& ista honorabũt coetaneos nostros spectantes nõ fures scdm eorũ intentiones reputari.Prohibitio & permissio nõ sunt cõtraria.gl.hîc in ver.discrepãt etiam eã no.do.Abb. hîc.& Do.latius insistens.Sed ex dictis eorũ.& Io.an.in regula peccatũ.in.xij.col.ver.iij.quærebaf.vtrũ iura.de reg.iur.in.vj.in mercu.pono.iiij.cõclusiones cum additionibus stilo nõ vsitato in hoc passu.¶ Prima cõclusio.pmissio simplex & dissimulata carens consensu non est cõtrariũ prohibitioni:puta si superior certificatus de actu malo nõ resistit,sed dissimulat fingens nõ videre:quia nõ dicitur cõsentire nec approbare.alleg.Do.glo.in.c.audacter.viij.q.j.in glo.j.ibi nõ comprobat:sed ꝓmittit & allegat Archi.in.c.qui syncera.xlv.dist.Sic etiam intelligit glo.pulchrã in.c.deniq;.in ver.venia.iiij.distin.& ita ꝓcedit tex.xxxj.q.j.hac ratiõe dum dicit,quod enim permittimus:nolentes permittimus:quia malas hominũ voluntates ad plenum prohibere nõ possumus.adde qđ dissimulatio in prælato est peccatũ mortale.scdm gl.in verbo dissimulatione.in c.clericis.de immu.eccle.in.vj.ꝑ iura in ea alleg.& sequitur do.Ab. in.c.j.ī.j.col.de treug.& pa.est vtilis ad ampliationẽ iurũ loquẽtiũ de negligẽtia prælati.de quibus in.c.si quis abbas.xviij.q.ij. ¶ Secũda cõclusio.permissio admixta consensui & remissiua pœnæ nõ dicitur cõtraria prohibitioni.vnde licet ecclesia ꝓmittat,& non puniat corruptelam crapularũ,quę fiunt in carnisꝑiuio:nõ tñ approbat illã cõsuetudinẽ,nec etiã ꝓmissionẽ cõtrariã ꝓhibitioni scdm Domi.hîc.allegat glo.in.d.c.deniq;.adde glo.in ver.permittitur.in c.si quod verius.xxxiiij.q.ij.sub hac conclusione puto intelligendã glo.j.in.c.inter opera disponã.quæ dicit q; ecclesia transit sub dissimulatione crimen meretricij.nã dicit ibi Hosti.quẽ alij sequũtur q; ecclesia dissimulat:vt euitet maius malũ.tñ hoc peccatũ debem⁹ ꝓsequi vt mortale.ꝑ.c.meretricij.&.c.nemo sibi blandiaf.xxij.qõ. iiij.Adde Archi.in.c.nõ cõfidat.l.dist.vbi dicit post Hugu.q; Papa tacet,& ꝓmittit quod Episcopi ordinant quotidie illiteratos.ideò excusanf.& etiã excusanf quasi generali cõsuetudine ecclesiæ.dicit tñ Archi.q; hodie ꝓuisum est de pœna.in.c.fi.de tẽp.ord.in.vj.adde etiã quod no.Archi.in.c.fanctorũ.x.q.j.dum dicit siue fiat de iure siue nõ quotidie:tñ fit ab Episcopis,& etiã nõ ad Papã.puto etiã in hac cõclusione conuenire doctri.do.Abb.in.c.cùm iam dudũ.in fine.de præbẽ.vbi declarans illam tex.in.ver.multa per patientiam &c.dicit q; patientia superioris in nõ puniendo transgredientes,nõ dicitur dispẽsatio,vel mera tolerantia.intelligitur ille tex.de patiẽtia nõ admixta cõsensui secundũ glo.& doc.ibi:quibus addeoĩo do.Anto.& Moder.in.c.quia circa.in fi.de cõsan.& affi. vbi dicũt q; si Papa sciente & tolerãte aliquid fit cõtra ius:talis tolerantia nõ habet vim dispensationis per dictum.c.cùm iã dudũ.Nisi cõcurrant ea de quibus per eũ:puta q; fortè à princ.nullus talem legem recipit:& sic papa toleraret tã inusitatã.iuxta gl.in.c.j.de treu. & pa.& text.in.§.& in legib⁹.iiij.dist.vel si fuit recepta abijt postea in desuetudinem per non vsum generalem:quia tunc tolerãtia Papæ bene operatur dispensationem:quod etiam latè reassumit dñs Abb.in.c.j.in.iiij.col.de treuga & pace.vbi semper vide.& sic intellige Archidia.in.c.obeuntibus.lxiij.distict.dum dicit esse derogatum illi canoni per consuetudinem,quam Papa scit & tolerat. & sic tacitè videtur approbare secũdũ eũ adde etiã Archi.post Hugo.in dicto.c.hac ratione.xxxj.quæstio.j.vbi dicit q; quando sunt multi mali,vel vsurarij,vel alij:& non possunt sine scandalo coerceri permittendi actus.xxiij.quæstione.iiij.c.cùm quisq;.&.c.ipsa pietas.iuxta finem.&.c.non potest.facit quòd notat Ioannes andrę. in.c.inquisitores.de hære.in.vj.vbi dicit quòd si inquisitor videt populum hæreticum,non debet procedere:sed rescribere Papæ. facit glo.in.c.ij.in verbo antiquæ.de temporibus ordina.& glossa. in.c.latores.de cleri.excommuni.mi.ad prædicta adde quæ latè dixi in dicto capitulo.j.de treug.& pa.Sub ista conclusione optimè

adduci poteſt,quod eleganter ſcribit dominus Antonius in.c.veniens.in.ij.col.de filijs preſbyterorum.vbi tractando quando ſuperior videatur tacitè diſpenſare,dicit quod actus coſiſtens ſolùm in tolerare vel pati:non antem in agere,nunquã inducit approbationem vel diſpenſationem puta audire miſſam,vel recipere procurationem ratione officij ab inhabili:quia in talibus nõ requiritur inquiſitio iudicialis,nec cauſę cognitio quamuis attendendum ſit â quo miſſa audiatur.c.comeſſationes.xliiij.diſt.¶ Item recipere procurationem non eſt ſolennis actus,& pati eum poſt viſitationem in eccleſia manere,nõ eſt aliquid agere ſecundum Inno.& Hoſt.ibi & poteſt aſſignari ratio huius dicti ſecũdum do.Anto.& Domi. dicto.c.veniẽs.in.iij.col.quia actus ſonans in pati tantum,non eſt tantæ virtutis in exprimendo conſenſum & voluntatem,quantæ eſt actus affirmatiuus & poſitiuus:vt no.glo.in.c.cùm acceſſiſſent. de conſti.in ver.contrauenerunt.ibi dixit loã.dum dicit qđ magis dicit renuntiare priuilegio contraueniendo actui,quã patiendo illud violari.& allegat Inno.in.c.olim.lo.ij.in fi.de reſti.ſpo.vbi dicit quod ſi excõmunicatus poſt appellationem:& ſic nulliter aliquãdo ſeruat,eum nõ videtur ratificare ſententiam.quod dictum eſt perpetuò & valde notandum ſecundum dom.Anto.in dicto.c. veniẽs.& ſequitur domi.Car.in.d.c.olim.ij.col.dicens eſſe ſingulare.Et ſequitur etiam Inno.& Domi.in.c.gratum.de offi.delega.& ſub iſta concluſione & præcedentia adaptatur iſta glo.ſecundum Domi.hîc quia lex diuina permittit ire per agrum alienum permiſſione remotiua pœnę.& ſic lex poſitiua non dicitur illi contraria: licet ꝓhibet:quia talis permiſſio pœnæ non inducit cõtrariã prohibitionẽ.nõ enim lex diuina ꝯcipit id eſt permittit ſecundũ eum. vel dic ſecũdum Archi.exponẽdo tex.ſic fas eſt trãſire per agrũ alienum.id eſt iure diuino permittit:ſed non permittitur iure humano.quæ expoſitio planior & cõueniẽtior literæ ſecũdũ do.Abb. hîc.nã licet naturalis æquitas,ius tamẽ nõ permittit vt euitet rixas: nõ tamẽ per hoc ſunt iſta duo cõtraria:vt hîc per eũ.¶ Tertia concluſio. Permiſſio admixta cõſenſui nedũ remittẽs pœnã:ſed remouẽs obſtaculũ quo actus permiſſus impediri poſſit,nõ dicitur contraria prohibitioni.ita no.Do.hîc poſt.Io.an.in.d.regula peccatũ. & addit textum.& gl.in.c.qui ſyncera.xlv.diſtinctione.vbi ſudæi inter nos habitantes permittuntur ab eccleſia obſeruantia ſui iuris non ſolũm permiſſione de qua.ſ.ſubtrahendo comminationem & inflictionem pœnæ:ſed etiam remouendo impedimenta Chriſtianorum, qui vellent impedire obſeruantiam ritus iudæorum: & ſic permiſſio iſta non eſt ſimilis præcedenti prout dicit gloſſ. in.d. c.qui ſyncera ſecundum Ioannem andr.quæ verba not.quod tolerantia non ſtans in ſuis finibus: ſed remouens pœnam ab actu tolerato:& vltra hoc tollens habentia eum impedire nõ dicit approbatio.quod perpetuò not.¶ Quarta concluſio.Iſta permiſſio dicitur contraria prohibitioni quæ eſt pene remiſſiua obſtaculi remotiua,& auxilij præſtatiua ſecundum Io.an.in.d.regula peccatum.& Do.ponit hîc exemplum in eccleſia degradante clericum propter delictum tradente curiæ ſeculari vt puniat.nam tunc permittit remittendo pœnam excõicationis,quam aliâs laicus incurreret: remouet obſtaculum degradando clericum ab ordinibus qui obſtãt Præſtat auxilium in hoc: tradit ipſum ſeculari, & imponit vt ſic fit:tunc talis permiſſio reſiſtens de directo prohibitioni bene dicitur cõtraria prohibitiõi.ſecus ſi nõ præſtat auxiliũ nec vllã ꝑponit neceſſitatẽ.In caſib⁹ aũt præcedẽtibus,vbi remouet ſolũ pœna vel obſtaculũ fit,vt euitetur maius malũ:ita quod cõſenſus ille eſt violentus.d.c.hac ratione.ſed quando fit vltimo liberè approbat. Facit etiam quod no.do.Ab.in.c.quia circa.vbi dicit quod Papa nedum tolerat tranſgreſſores iuris ab alijs receptos:ſed etiã cum ipſis facit aliquem actum tanquam cum habilibus:talis tolerantia habet vim diſpenſationis.per.l.barbarius cum materia.ff.de offi. præto.& pro hoc: quia non eſt actus conſiſtens in pati. ſed in agere. iuxta doc.do.Ant.& Do.i.d.c.veniẽs.¶ Vltimò de hoc materia ꝑ miſſiõis ſcias vltra prędictos prius,quòd permiſſio ſemper preſupponit quod contrariũ prius ſit prohibitũ.ita dicit Archid.in.c.permittimus de æta.& qualita.in.vj.& ibi ſequitur Do.ij.col.per tex. ibi & in.c.fi.cum gl.ij.de pœ.& remiſſi.& in.c.permittentibus.de ſenten.excom.& in.c.ibi periculũ ver.illis tamen.de electio,in.vj. facit.c.fi,ver.permittitur.de priuil.in.vj.& vide Arch.in.c.omnis. liij.diſtinctione.vbi exponit permittit:id eſt non prohibet:ſed non præcipit.¶ Secundò ſcias quòd tribus de cauſis relinquit eccleſia aliquem ſuo iudicio.iuxta.c.fin.de voto ibi conſcientiæ ſuæ &.c.deniq̃.iiij.di.ibi ſuo iudicio.vel quia nõ debet prohiberi cùm differenter poſſit aliud facere,vel dimittere ſine peccato. xxxiij.q. iiij.c.vir cum propria.vel quia timetur ſcandalum, ſicut cùm eſt multitudo in cauſa.d.c.deniq̃.&.c.quoties.j.q.vij.&.c.nõ põt.xxiij.q.ij.vel quia deficit iudicium & hoc dupliciter.vel propter perſonam quæ põt iudicari.xvij.di.§.hîc etiam ibi totam cauſam de iudicio commiſimus.& in.c.notant.xxj.di.ibi collige in ſinu tuo cauſam tuam:vel propter crimen,quod eſt occultum.c.habuiſſe.xxxiij.diſt.c.ſi duo.xxxv.q.vj.&.c.conſuluiſti.ij.q.v.ita dicunt Hugu. Archi.& Do.in.d.c.deniq̃.generaliter autem quando actus ſuperiores inducant diſpenſationẽ,plenè habetur per ſcribentes in.l. quidam conſulebant.ff.de re iudi.& in.c.fraternitatis.de ſchiſma. cum concor.de quibus ibi per Anianam.& quando per non vſum l.aboleatur.dic vt per do.Abb.in.d.c.j.de treug.& pace.& ibi dixi latiſſimè.¶ Et quando conſuetudo poſſit induci contra legem.vide latè per Io.and.do.Ant.in.c.ſi.de conſuetu.& eſſet facilè plurima annectere prædictis. de quibus in dictis locis. Res poteſt dici eſſe alicuius,& non eſſe ſecundum diuerſitatem temporis.gl.hîc in verſi.alienum.in principio.ex qua nota ſecundum Dominicum vnam concordiam diſcordantum teſtium: quia ſi vnus dicit.talis poſſidet agrum Sempronij: & alius diceret. ager non erat Sempronij:poſſunt concordari vt vno tempore fuerit Sempronij alio tempore non ſecundũ eum.adde in ſimili Pet.de ancha.conſil. mihi.cccxxviij.incipien.licet pridie.vbi dicit ꝙ ſi vnus teſtis dicat quòd talis erat ſanus tali die:alius dicit qđ erat infirmus,poſſunt cõcordari qđ vnus loquat de mane,alter de ſero facit qđ no.Imo.in.c. inter corporalia.xij.col.de trãſla.plat.vbi dicit ꝑ gl.ibi inverbo ſex mẽſes.ꝙ ſi vn⁹ teſtis dicit fuiſſe aliquid poſt.v.mẽſes:alius poſt ſex: primus intelligit cõpletos:alius ſcilicet inchoatos.de alijs aũt modis cõcordãdi tẽſtes:vide remiſſiuè & extenſè quæ dixi. in.l. cũ tu. de teſti.vbi tex.principalis in materia & per legiſtas oẽs. in.l.inter ſtipulantẽ.§.j.ff.de verborũ obligatione.& in.l.j.ff.ſi certũ petatur. ¶ Illud qđ eſt cõe tibi,& alijs,nõ põt dici tuũ.ita ꝑbat eadẽ gl.ſecũdũ Do.hîc.&addit ſimile in.c.cũ aliquib⁹.i ver.ad eoſdẽ.de reſcrip. in.vj.& tex.cũ gl.in.c.cũ illis.§.fi.de probatio.eodẽ lib.vñ infert qđ Epiſcopus iudicãdo in cã eccleſię,nõ diceret iudicare in cã propria quia eccleſia nõ eſt ꝑpria.c.ij. de donatio.vel ſaltẽ fructus eccleſię ſunt communes inter ipſum & illos,de quibus in.c.quatuor.xij.q. ij.¶ Ad primã adde diſt.Io.de ſan.in.§.fi.qõ.j.vbi plenè diſtinguit an qđ cõe eſt,dicaſ meũ.Et optimè ponit Paulus de leaza.in repeti. c.cũ nuntius.in col.ij.de teſti.qñ tractat,vtrũm teſtificans in re cõmuni dicatur teſtificari in re propria.Et etiã ſoleniter per Bar.in.l. ſerui electiõe.§.Labeo.ff.de.l.j.Et ab iſtis tribus principalibus locis non diſcedas.¶ Sed adde Calde.in titu.de ꝓben.conſi.xxij.incip. an ſi Papa reſeruat.vbi ad propoſitũ inuenies multũ in quæſtione. vtrum reſeruatio Papæ de oĩbus beneficijs vacaturis in certa diœceſi exceptis ſpectantibus ad collationem Epiſcopi includit ſpectãtia ad Epiſcopum communiter cũ capit.& pulchrè cõcludit,ꝙ nõ includit,maximè quia ad fauorem eſt facta illa exceptio & inducię latæ.d.c.cum illis.§.fi.probando ꝙ etiã ius epiſcopale quãuis ſit cõmune cum capitulo,tamen eſt potentius vt ibi per eum.de quo nũ quam ſis oblitus.quia multi prima facie cogitarent:& ipſum ſequitur Domi.in dicto.c. cùm in illis.§. fi. in. iij. col. concludens quòd materia fauorabilis dicitur ad aliquẽ ſpectare quod ſpectat ad ipſum cum alijs ad quod etiam vide domi.Cardi.in clemen.j.xxviij. quæſtione ad fin. de ho. & caue. quia non ſequitur Epiſcopus habet cõferre cũ cõcilio, vel cũ conſenſu capituli,ergo collatio ſpectat cõmuniter ad Epiſcopũ & capitulũ:imò dicitur tũc ſpectare ad Epiſcopũ & capitulũ:quando Epiſcopus confert ſimul cũ capitulo.ita probatur i.c.vnico.ne ſe.va.in.vj.no.Ro.de reſcrip.lxxiij. in antiquis.& de præbẽ.x.in antiquioribus.de conceſ.præben.ij.in antiquioribus,& Io.and.in.c.cum illis.iiij.colũ.ibi in contrarium ponderanda vide.de præben.in.vj.& ibi. Do.in.§.fin.in.j.colum. & Abb.in.c.non poteſt.in fin.de iudi.dixi de reſcript.eam te.& ad d.c.cum in illis.& in propoſito vide etiam Pet.de anch.conſi.mihi cix.incipien.pro impetrante ad collationem.adde gl.cõtrariam iſti in.c.

dotalia inſtrumenta natis.ſimile eſt quod ſcribit Bal.in.l.vnica.in viij.col.ver.quinimo.dico quòd ſi per ſtatutũ.C.de cõſeſ.vbi dicit procedere libellũ cõcludentẽ Titiũ puniendũ:eò quia extraxit frumentũ extra territoriũ cõtra diſpoſitionẽ iuris cõis,quãuis extractio eſſet prohibita nõ à iure cõi:ſed municipali:quia etiã ius municipale poteſt appellari ius cõe:ſeu ius Pa.in illo loco.per.d.l.oẽs populi.quia ea noſtra facimus &.c.c.hi qui.de præbẽ.i.vj.& no.Bal.de pace cõſtã.in ver.mos romanorũ.in.ix.col.dicẽs cõſuetudinẽ poſſe appellari ius cõe in loco,in quo viget:quia introducit authoritate iuris cõis,d.l.de quibus.& vide Lud.cõſi.cclj.vbi cõſuluit ꝙ qui in cõtractu renuntiauit auxilio iuris,intelligit etiã renũtiaſſe auxilio iuris municipalis.& iſtã partẽ tenet etiã Lud.ro.in.l.poſt dotem.in xiij.col.ver.iij.dubitaſ quid ſi ſtipulatio.ff.ſol.ma.quia videmus in ſimili,qđ ſi pars refert ſe aliâs ad conſuetudinẽ:& vigeat duplex cõſue.intelligit ſe referre ad poſteriorẽ derogãtẽ priori.allegat.l.mela.§.ſed ſi aliẽta.ff.de alimẽ.& cib.leg.&.c.cũ de beneficio.de præbẽ.in.vj.ergo cõpromittẽs hoc referẽdo ſe indefinitè ad ius intelligit ſe referre ad cõſuetudinariũ ſeu municipale,ꝙ in loco derogat iuri cõi priori.cõſuetudo eñ ius eſt ex non ſcripto reſultãs in.§.ex nõ inſcripto.in.vj.de iure natu.gẽ.& ci.&j.eo.c.cõſue.&.l.diuturna.ff.de.ll.item quia iſta ſunt verba ambigua,ꝑpter ſermonis generalitatem:vt in ſimili dicit gl.in.l.quoties.ff.de ver.obl.Ideò in dubio credendũ eſt partes cogitaſſe,quòd dicta conſuetudo loci,vbi contrahit.vt dicit tex.in.l.ſemper in ſtipulationibus.ff.de re iudic, & in.c.ex parte.de cenſi.ad idẽ ipſe inducit glo.in.d.c.j.vt li.pen.& ita dicit ſe pluries in hac.q.conſuluiſſe.idẽ etiã tenet do.Abb.in.d, c.j.& in.d.c.cũ veniſſent.in.j.col.per illũ text.de eo qui mit.in poſ. & in.c.humana.in antepe.colũ.de elec.vbi vide.& ibi etiã dixit qđ indubitáter põt iſta cauſa decidi ſcãm priuilegiata.per tex.ibi cum glo.in ver.cõpetere ibi ex priuilegio.& facit glo.in.d.c.j.vt li.pen. Itẽ tenet do.Anto.in.c.quintauallis.in vlt.col.ver.puto quòd poterit.de iureiu.qa ſcãm ius eſt ꝙ ꝑnuntiẽ ſcãm ſtatuta loci cõtra ius l.ſi fundus.ff.de euic.l.j.&.ij.C.de emãci.li.no.Inn.i rubr.de cõſue. & Cal.in diſpu.incip.ſtatuto ciuitatis.& inducit.c.ad noſtrã.lo.iij. eo.ti.vbi iuramẽtũ de ſeruãdo ordine iuris,itelligit ſcãm qđ aſtringit:& dat formã ſcãm diuerſitatẽ qualitatis cauſæ. ¶ Et iſtã partẽ ſoleo tenere in.d.rub.de cõſue.¶ Primò qa nemo præſumit verba ſup flua ponere in ſua diſpoſitione.l.ſi qñ.ff.de leg.j.l.Labeo.ff.de ſupel.lega.Modò ſi dicta verba ꝙ arbiter ꝑnuntiet de iure,intelligerentur de iure cõi,nihil operarẽtur:quia oĩno arbiter habet imitari ius cõe.l.j.C.de arb.l.rẽ non nouã.C.dei iud.ergo vt verba aliquid operenf,ntelligatur de iure cõſuetudinario.¶ Scdò quia verba debent intelligi ſcãm qualitatẽ ꝑſonarũ ſubiectarũ.l.plenum.§. equitij.ff.de vſu.& habi.ſed partes vtũtur iure municipali nõ iure cõi.igitur de illo nõ ſenſerunt.¶ Tertiò facit ꝙ not.Bal.in rub.de reg.iur.in.vj.in certis apoſtillis.in mercu.vbi dicit quòd cõpromittẽtes in aliquẽ vt iudicet de iure,vidẽtur cogitaſſe de omni ſpecie iuris.¶ Quartò,quia litigator fundat etiã ius ſuũ in ſtatutis clauſula quòd aliqs de iure ꝑnũtiat:intelligitur etiã de iure litigatoris; vt probaf:ergo & de ſtatutario.quod intelligat de iure litigatoris, facit.c.cauſam q̃.de reſcrip.vbi ſnia contra ius litigatoris lata dicit nõ iure lata.& hinc eſt quod ſtãte cõpromiſſo ꝙ arbiter de iure ꝑnuntiet:ſi pronũtiauit non cõtra ius cõe,ſed contra ius litigatoris, ſnia nõ tenet.licet aliâs teneret.c.cũ inter.ad fi.de reg.iu.ita tenuit Bar.in.l.diẽ proferre.§.ſtari.ff.de arbi.dicens ſe ita cõſuluiſſe.& ſequitur Lud.in rub.ff.de arbi.in.vij.col.& Imo.dicens ita quotidie practicari.in.c.ex inſinuatione.in.ij.col.de reſcrip.& do.Floria.in l.ſi ſocietatẽ.§.arbitrorũ.ff.ꝑ ſoc.& ibi Sal.& do.Ab.i.c.cũ dilecta. in.vj.col.de reg.iu.& in.d.c.ex tenore.& Ang.i.l.j.C.de arb.& Bal. in.c.cõſanguinei.de reg.iur.& dicit Raph.ful.in.l.j.C.de arbi.ꝙ in ſcholis tenuit cõtra Bar.qa exꝑſsio eorũ q̃ tacitè inſunt,nihil operaf.l.nõ rectè.C.de fideiuſ.finaliter dicit qđ ī practica eſſet difficile obtinere cõtra Bar.attẽto qđ Ang.ſequit eũ.i.d.l.& idẽ etiã firmat do.Abb.in.c.quintauallis.in antepe.colũ.ff.de iureiur.& ibi Imo. in.xiiij.col.& do.Abb.in.c.cauſam quæ.in vlt.col.de re iudi.latius poſui.& eſt cõis opi.quãuis Pau.de ca.in.d.§.arbitrorũ.& Raph.cu. in.d.§.ſtari.& do.Anto.in.c.ex inſinuatione.& in.d.c.quintauallis. & Fran.de Albergot.in.l.ſi quis arbitratu.ff.de verb.obli.cõtrariũ teneãt.Si ergo verũ de iure importat ius litigatoris,fundetur etiã in ſtatuto:merito in queſtione noſtra verũ de iure cõcludit ius municipale etiã cõtrariũ cõi.¶ Quintò ex mente prædictorũ facit generalis cõſideratio:quia oẽs ciuiũ diſpoſitiones in dubio cẽſentur potius referri ad ſtatuta,vt cõſuetudines populi quibus reguntf & viuũt:vtpote ab eis cõdita quàm ad ius cõe:patet ex doctrina Bar. Ang.& aliorũ.in.l.hæredes mei.§.cùm ita.ff.ad treb.vbi dicũt poſt Dy.in quodam conſi.quod ſi teſtator diſponit de filijs ſimplr:puta ſi filius inſtitutus ab eo decedat ſine filijs,ſubſtituit aliũ agnatũ: & ille filius decedat cum filia,nõ excludet illa agnatum,qui ex preſumpta volũtate teſtatoris præfertur nepti ſtante.l.municipali excluſiua fœminarũ extantibus maſculis:quia teſtator cenſetur cogitaſſe de lege patriæ ſuæ,non de lege cõi admittente fœminas æqualiter.l.maximum vitium.C.de li.præte.Similiter dixit egregiè Pet. de anc.ꝙ ſtãte dicto ſtatuto excluſiuo fœminarũ,ſi teſtator inſtituit filios ſuos hæredes,appellatiõe filiorũ nõ veniũt tũc filiæ fœminæ: quia cẽſentur voluiſſe idẽ,qđ lex patriæ ſuæ:licet aliâs venirẽt etiã fœminæ.l.j.ff.de in ius voc.ꝙ ſi pater recipit ſimplr emphyteoſim pro ſe & filijs:& dubitef an veniãt fœminæ,ſtandũ eſt ſtilo patriæ excludenti eas.not.per Imo.in.c.potuit.in fi.de loca.& in.l.fi.ff.de condi.& demon.per Bart.in.l.iuſiu.§.ſi liberi.ff.de op.li.Similiter dixit And.de iſer.in.c.j.qui.mod.feud.amit.ꝙ accipiens feudũ ſim pliciter cenſetur reſpectu fœminarũ retuliſſe ſe ad morem patriæ. idem Bal.in tit.de loca.ad qđ quædã inuenies per moder.in repe.c. Ray.in.xxviij.char.de teſta.& ibidẽ.in.j.char.ſed plura reduxi.in.c. cũ.M.ferrarien.in vlti.no.de conſti.vbi habebis ad ſaturitatẽ.vj.facit qđ no.Inno.in.c.certificari.de ſepul.in.vj.dicẽs quod ſi qs petit, quare cauſam ſibi debitam de iure nõ ſolũ videtur petere quartam debitã de iure cõi,ſed etiã ex conſue.Et hoc in propoſito adducit Pau.de ca.in.l.ius plurib⁹.in prin.ff.de iuſt.& iur.tenẽs hanc partẽ poſt Bald.in.l.iuſtitia.eo.tit.cõtra Io.an.in loco præall̃g.tenendo hanc partẽ cũ.d.Abb.hîc.Limita dupl̃r.Primò eñ ſequẽdo ius cõe causa celerius poſsit expediri,quã ſequẽdo ſtatutũ,ita limitat Lud. ro.in rubr.de arbi.in.vj.col.ver.xv.pone per.l.j.ff.de arbi.ibi ad finiẽdas lites.& inducit quòd ſcribit Bart.in.l.rerũ amotarũ.ff.rerũ motarũ.& Bar.in.l.Gallus.§.ſi eius.ff.de libe.& poſth.& in.l.j.C.de confeſ.& in.l.ſed & ſi quis.§.quæſitũ.ff.ſi quis cau.cum concor.vbi dicitur ꝙ ſi peto reũ cõdẽnari ſcãm formã iuris & ſtatutorũ,præſumor voluiſſe intentare,qđ mihi vtilius eſt.Bene facit qđ no.Bal. in.c.cũ veniſſent.in.ij.col.ver.cõſidera.vbi dixi de eo q mit.in poſ. vbi dixit ꝙ licet hoc nomen ius ponat pro iure cõi:tñ hoc eſt intel ligẽdũ,ſi ꝑ hoc nõ derogaf iuri alicuius partis:puta ſi ſtatu.vel conſue.nõ dat aliq̃ ius parti:nã vbi hoc cẽt:tũc illud ius eſſet parti miniſtrandũ.alleg.l.an in totum.C.de ædifi.priua.¶ Limita ſecundò. Niſi ꝑſona faciens mẽtionem de iure,vel in cõpromiſſo,vel in alia cõmiſsione ignoraret veroſimiliter ſtatuta:vt Papa,vel Impator, vel etiã aliquis forenſis:quia iſti tales cẽſent loqui & cogitare de iure cõi,nõ de municipali:cuius notitiã nõ habẽt.De primo induco quod notat Bal.in.d.c.cùm veniſſent.in.ij.col.ver.ſed iſtud verbũ vbi dicit ꝙ ſi iſtud verbũ de iure profertur à Rege,intelligitur de iure ſuo Regio quod regulat oĩa inferiora:id eſt quod emanauit de ore Regis,qui in ſuo Regno eſt Monarcha totũ continens.& exẽplificat in Rege Angliæ.& facit.d.l.plenum.§.equitij.vbi verba recipiunt interpretationem attenta qualitatẽ perſonarum & adde.d. Card.conſi.ij.incip. Circa ſtatutum.vbi conſuluit. Marchionem Ferrarię non ligari ſtatutis ferrarienſibus.Si tñ vtilius eſſet etiam in facto principis,quòd ſtatutum populi ſui ſeruaretur:fortè ſecus eſſet ſicut etiam clerici gaudent ſtatutis populi merè fauorabilib⁹, vt traditur in.c.eccle.de conſtitu.¶ Nec ipſe princeps deſinit eſſe de populo in fauorabilibus:ſicut de rectore ſcholarium dicitur in ꝓemio Decretalium per do.Anto.& alios.& de Abbate quod in fauorabilibus venit appellatione monachorum.ꝑ Ioã.And.in.c.ſi. de ſimo.de.ij.ſcilicet de forenſe facit quod not.Innocẽ.in rubrica. de conſue.& Imol.poſt do.Anto.in.c.ij.viij.col.de conſti.& Petr. de ancha.in repeti.c.j.in.xxxj char.de conſti.&Ludo.conſi.xvj. & Domi.in.c. quæ contra.in vlti.colũ.viij.diſtinctio .cum concordan.dum dicunt,quòd forenſis preſumitur ignorare ſtatuta in propoſito,preſumitur de eis non cogitari.& idem de ciue nouello dixit Bal.in.l.data opera.in.x.col.C.qui accuſa.per.l.qui cũ vno.§ fi. ibi:nã tyroni ignoſcit.ff.de re mili.& hoc putarẽ procedere,etiam

si alter tantum ex compromittētibus esset ciuis:quia sua notitia statuti non debet alteri nocere.& intelligo:quando non agitur de contractu,vel materia gesta in loco:quia tunc fortiendo forum, videt subijci statuto.per.l.si fundus.ff.de euictio. & hoc per ea quæ not. Imo.in.d.c.ij.inducta pro parte contraria:quia vna responsio tollit omnia:videlicet ꝙ eximitur de iure & consuetudine ad maiorem cautelam.secundùm do.Abb.in.d.c.cùm venissent. Ana.& alios in dictis locis.& ex prædictis remanet dubia decisio.Bal.in.d.l. quicũ què. attento quòd testator præsumitur cogitasse potius de statutis.vt per Doct.in.d.l.hæredes.& obstat dictum ipsius Bal.in.l.cõstitutionis.C.de bo.quæ li. Ad alia quæ innuunt quòd appellatione iuris intelligitur de cõi:,pcedunt:nisi ex materia subiecta cõprehandatur ꝙ loquens senserit de municipali. vnde dicta procedunt vijs suis.& hæc non obstant:propter diuersitatem rationis, & posito ꝙ intelligeretur de iure communi duntaxat:satis pronuntiatur secũdũ ius,ex quo ius commune mandat seruari consuetudines.argumen.l.si ita scripsero.ff.de condi.& demon. & ista non reperies in aliquo clarius neq; copiosius enucleata:licet de ipsis sæpe vulgus loquatur.¶ Non dicitur iudex,nisi sit iustus.gl.hîc.in princip. per c.j.xxiiij.q.ij.vbi tex.apertus.& facit.c.forus.de verbo.signi. Et dicetur:ergo sententia lata ab eo est nulla: quia lata à non iudice.c.at si clerici.de iudi.l.iij.§. condemnatum.ff. de re iudi. respondet do. Ab.hîc.vt per glos.in.d.c.forus.supplendo non est iudex.scilicet bonus.vel secundùm Archi.in.d.c.j.non est iudex:id est non bene exercet officium iudicis.Vel non dicitur veraciter iudex:sicut nec veraciter potest dici.rex:qui nescit regere.ij.q.j.c.scelus.secũdùm Arch. quod dicit do.Ab.bene notandum.subdens quòd quantùm ad validitatem gestorum iudex est quandiu toleratur.& idem dicit de rege.vt probatur.iij.q.vij.c.fi.vbi bonus text.probans hoc exemplo Saulis,Dauid,& Salomonis regum.qui licet essent vitæ blasphemabilis:tamen eorum sententiæ valuerunt vt iudicium.facit.c.ad probandum.de re iudi.& l.Barbarius.ff.de offi.prætο.per Inn.in.c.fi.de re iudi.& in.c.primo de schisma.per gl.in.d.c.j. quæ dicit quòd tenent sententiæ iudicis iniustæ quãdiu tolerantur.& ex ista glo.& ex prædictis nota.Quòd qui non facit spectantia ad sui nominis etymologiam, non perdit ipsum nomen. licet dici possit vsurpator seu abusor nominis.Adde tex.in.c.cauete.xxij.q.v.ibi.mendacium namq; est christianum se dicere,& opera christi non facere.& mendacium est sacerdotem vel clericum se profiteri. & contraria huic ordini operari.Ad idem.c.quæ ipsis.xxxviij.dist.vbi enumeratis requisitis necessariò ad verum sacerdotem,subdit tex.ex quibus omnibus si vnum defuerit,sacerdotis nomen vix in eo consistit. & illa dictio vix. denotat quòd non perdit nomen. c.ij. de cogna. spi. ¶ Adde etiam tex.in.c.multi.xl.dis.& in.c.generaliter.xvj.q.prima & adde do.Anto.in proæ decr.in secunda col.vbi dicit quòd nomẽ datum ab euentu durat durante solo habitu sine actu.allegat Iaco. but.in proæmio.C.quia non minus dicitur Imperator Augustus licet nõ augeat imperium.sed sufficit quòd sit propositi vt augeat:& hoc quando habitus est de facili reducibilis ad actum.vnde non minus dicitur mercator, licet actu non mercetur.nec minus dicitur scholaris,licet actu nõ semper intret scholas:dum tamen non suscipiat artem oppositam appellationi.inducit gl.in.c.ex parte. in ver. quõdam.de foro comp.&gl.in.c.licet canon.de elec.in.vj. & quod notatur in.c.de multa.de prẽben.dum ibi ponitur an illa ecclesia dicatur parochialis quæ habitu habet curam:sed non actu.Et hæc dicit notanda:propter legata quæ fiunt mercatoribus,scholaribus, vel similibus.an illi percipiant de legato:quia si sunt tales habitu:licet non exercitio,percipient.¶ Quod limita dupliciter.vt ibi per eum quem aliàs ibi retuli:quibusdam additis.sed hæc dicta videntur posse ampliari ex prædictis.quòd non solùm qui habitu potest facere opera cõsona nomini,ad huc retinet:sed etiam illẽ qui facit oppositum:in quo oporteret videre vtrũ descriptus in matricula artis,& non exercens artem,perdat nomen illius artificij.de quo per Barto.in.l.semper.§.in quibusdam.ff.de iure immuni.& in.l.fi. in princi.ff.de excu.tu.in.l.scriniarios.C.de testamẽ.mili.& melius quàm alibi per do.Fran.are.in.c.clerici. de iudi.vbi aliàs dixi per alios quos allegaui in procemio decretalium.& adde dominum Abb.in.c.primo in vltima colum.de iudi.& ibi tractat de scholare non studente:an gaudeat priuilegio matriculæ:post Ioannem de lignano.in procemio clemen.¶ Valet lex posita contra naturalem equitatem gl.hîc in prin.ibi.*quandoquè* tamen intellige secundùm Do. post do.Ant.hîc dommodò talis iuuetur aliqua legitima causa sua dente bonum publicum: vel quando non nutriret peccat. de quo in.c.final.de consuetu.& per Docto.in.c.quia plerique.de immu.eccle.ex quorum dictis concludit hîc pulchrè Do.hoc modo. Aut lex est iniqua quò ad deum & quò ad publicam vtilitatem, & quò ad priuatam.&ista non est seruanda.quia non habet rationem,nec for malitatem legis.argumento.c.consuetudo.ꝺ.eo.&.c.erit autem .iij. dist. Aut est æqua respectu publicę vtilitatis.sed respectu dei est in qua:aut respectu priuatæ vtilitatis.sed bonã respectu publice: nec repugnat fini eterno.& tunc seruanda est:quia vtilitas pu. prefertur priuatæ.& ita procederent extrà posita in gl.de quibus nõ obliuiscaris: quia seruient diuersimodè:vnde licet non sit æquum locupletari cum aliena iactura.l.nam hoc.ff.de condi. inde,tamẽ propter bonum pu.nẽ dominia sint in incerto:introducta est prescriptio contra priuatam vtilitatem.secundùm eum. ¶ Adde Io.andr. per regulam possessor.in.vj.col.versi.videndum est secũdò.de reg. iur.in.vj.in mercuria.vbi post quẽdam fratrem Senensem ordinis æremitarum probat magno & eleganti stilo ꝙ præscriptio non est contra naturalem æquitatem:dato ꝙ cum aliena iactura.& ibi subtiliter inuenies quando dicantur repugnare ius naturale & legale. Non refero:quia proprer verborum subtilitatem malè abbreuiari posset.& ꝙ valet lex contra priuatũ cõmodũ pro vtilitate pup. alle gatur semper.l.Item si verberatum.ff.de rei vẽ.vbi fundus priuati deputatur ad vsum militiæ fauore reipubli.& pro plena intelligentia vide scribentes in.c.quæ in ecclesiarum.de consti.vbi aliãs dixi in tertia principali conclusione:declarando quomodo valeat statutum, vel dispositio legis, vel principis in his.quæ sunt contra naturalem æquitatem.& faciunt quæ examinaui in.c.cùm omnes.in j.no.eo.ti.tractando de lege,vel statuto facto in præiudicium tertij propter bonum publi.¶ Maritus adulteræ non potest promoueri:quia censetur bigamus si post adulterium cognouit eam.glos. hîc.ita intelligens.c.si cuius.xxxiiij.distin.& intellige etiam si ignorauerit illam adulteram fuisse.secundùm Archi.Domi.& do.Abb. hîc.remittentes ad notata ibi.& in.c.ij.de biga.& ratio est:quia patitur defectum sacramentum: cùm eius matrimonium non possit significare illud ministerium.de quo in.c.debitum.de biga.& adde quòd non solùm non potest ad superiores ordines ascendere, sed nec in susceptis ministrare.secundùm Domi. contra Hugu.& Archi.in.d.c.si cuius.in.ij. colum.ver.mihi videtur. quia bigamia repellit quem ab executione ordinum etiam antea susceptorum,vt ibi est tex.in fi.& in.c seq.adeo quod etiam tonsuram vel habitum clericalem deferre non possit.c.vnico.de biga.in.vj.¶ Quãuis pœna non debeat vltra progredi quàm reperiatur delictum:& debeat tenere suos auctores.c.quęsiuit.de his quę fiunt à maio.par.ca.l.sancimus. C.de pœnis.tamen contra hanc æquitatem sæpe statuit rigor iuris ex causa.glo.hîc per iura in ea allegata.declara hoc vt per gl.ordi.v.q.iij.in summà.&.xxiij.q.iij.in summa.per glo.& Dyn.in regula non debet quis.de reg.iur.in.vj.& per Inno.in.c.grauis.in fi. de sent.excom.per bea.Thom.ij.ij.q.clxviij.arti.vlti. per Hostien. in summa.de pœ.§.quæ & quibus.per Oldr.consil.lxvj.incip.an ex delicto. per Abb.& Ioan.de Ana.in.c.vergentis.de hære.per Domi.in.c.Imperatores.vltra medium. versi.non quòd propter delictum.ix.distinct.& in.c.legant.in vlti.notabi.xxxvij.distin. & glos. & Domi.circa fin.in.c.nunquam. lvj.distinctio.Facit quod not. glo.in.c.cognoscentes.de consti.& in.c.antiqua.de priuile.&.c.renouantes. xxij.distin. & in regula sine culpa. in sexto. ¶ Et casus in quibus filius punitur pro patre enumerat Archid.in.c. qui bona.§.fi ergo in vlti.colum.xvij.q.j.habentur etiam per glosſ.in.l.diui fratres.in ver.fuisse.de iurepatr.& in.l.emancipatum.§ fin.& ibi Barto.ff.de sena.per Dy.plenè in regula non debet.in. vj.per glosſ. & docto.in.l. ad optimum.ff.de in ius voc. per Bald.in.l. filiusfami.in vlti.col.ff.qui sunt sui vel alie.per Alberi.in tertia parte sta. quæstio.xij.¶ An autem pater possit puniri pro filio,vel respectu legitimæ, vel aliter? vide Specul. in titul. de senten.§ sequitur. versicu. quid si filius.& Ana. optimè in ca.ij.per illum textum.de delict.pue.per glosſ.in rubric.C.de decre.decurio.lib.x. per Barto. & Iuo.in.l.cùm filius.ff.de verb.obliga.per Bald.in.l.omnimodo.

§.imputari.

§.imputari.C.de inoffi.testa.per Bald.in.l.j. C.ne filius pro patre. per Pe.de anch.in repe.c.j.in.xlv.char.in ver.iuxta prædicta.de cõsti.& ibi quid si filius est spurius.& vide Bal.& Imo.in.l.lex cornelia.ff.de vul.& pup.per Lud.ro.latissimè in.l.si filio.la.ij.in.xiiij.co. ff.sol.ma.per Pau.de ca.cõsi.xxxiiij.per Aret.& Moder.in lib.male fi.in ver.dictum Sempronium.in vltimis col.& generaliter quãdo lex vel statutum possit punire vnum pro alio.vide Bal.in rubri.C. res inter alios acta.vbi concludit ꝙ statutum nõ potest imponere pœnam corporalem,vel infamiæ pro delicto alterius:quia est contra rationem naturalem,& ius diuinum.allegat etiam gl.fing.in.c. cùm homo.in verbo supplicium.xxiij.q.v.quæ dicit ꝙ per pactum vel consensum non potest quis fideiubendo obligare se pro alio ad corporalem pœnam.facit.l.liber hõ.la.j.ff.ad.l.aquil. ergo nec etiã debet posse fieri statuto: quia quod pacto deduci non potest: nec etiam statuto:vt no.gl.in rub.C.de decre.decu.li.x. & in.l. domini prædiorum.C.de agri.& censi.li.x.& istud sequitur Sali.in.d. rub. Et inquantum dicunt idem esse in pœna infamiæ & in pœna corporali: pro hoc facit:quia periculum mortis,& periculum infamię æquiparantur.l.iusta.& ibi hoc no.gl.j.ff.de manu.vind.Tamen cõtrarium in proposito putat do.Alex.in repe.l.sæpe.in.viij.col.ff.de re iudi.per.l.quisquis.C.ad.l.iul.maie.& tex.in.§.verùm.hîc allegato in gl.vbi pro delicto pater imponit pœnam infamiæ filijs:ergo & statutũ pari ratione potest hoc inducere ex causa.hoc etiam voluit Inn.in.d.c.grauem.ad fi.sed in pœna corporali transit cum Bal. qui idem voluit in.l.j.C.ne fil.pro pa.vbi dicit valere statutũ quòd pater pro filio teneatur.etiam quò ad pœnam pecuniariam.allegat gl.in.d.rub.de decre.decu.Secus in pœna corporali: secundùm eũ. propter.gl.in.d.c.cùm hõ.Adde etiã Pet.de anch.in repe.c.j.in.xviij.char.versi.quęro etiam scriptum est.l.diuina de consti.& ibi refert ipse Pet.quòd quidam de magna domo interfecerũt in aretio oratores florentię. vnde Florentini statuerunt contra consortes ipsorum:vt omnes deberent expelli de ciuitate,& bona confiscari & haberi pro rebellibus:nisi ij annum præsentarent Florentię illos homicidas viuos aut mortuos.in facto.Bal.consuluit hoc potuisse fieri,si erat in simili vsitatum Florentiæ,& incipit consi.In christi. &c. Videtur ꝙ vigore dicti arbitrij:quia expedit reipublicæ vt in pace viuatur.& superbarum familiarum audacia reprimatur: quæ causatur à familia ad eandem.audebunt enim minus delinquere,in telligendo se à suis capi.debere.vt notatur in simili.in.l.j.ff.de iusti. & iure.& videntes suos puniri abstinebunt.l.isti quidem. ff. quod metus causa.& plura exempla adducit de quibus. in.c. ecclesia.j.q. iiij.& refert Petr.de anch.se vidisse floren.talem casum:& secutus fuit effectus ꝙ illimet de domo timore talis pœnę procurarũt occidere consortes homicidas. Adde Bal.in.l.sancimus.C.de pœnis.vbi dixi post Guido.de suzaria valere statutũ ꝙ illi de domo teneantur pro cõsorte:quia subest causa:vt magis abstineãt à delictis.& istud sufficit:etiam si alia culpa non interueniat.Idem Ange.latè consil. lxij.incipien.nobilis miles do.Raymũ.vbi consuluit quòd potest fieri ordinamentum in ciuitate ꝙ cognati & affines illorũ qui sunt confinati, puniantur pecuniariter.si illi fregerint confinia. Posteà insurgit Ange.in fauorem quorundam pupillorum, ostendens eis in talibus esse miserendum.& vide eundem consi.lxxj.incipien. municipali lege.vbi ostendit quòd fœminę non includuntur in talibus prouisionibus.& incidenter dicit ꝙ ideò damnato patre sæpe puniuntur filij in bonis,vt auferatur occasio vendicandi mortem patris.& adde Bar.in tractatu de represaliis.in.iij.q.j.prin. vbi tenet valere statutum Florentię ꝙ pro mercatore rumpente teneãtur vxor & liberi,licet non sint hæredes.licet ipsemet aliter dixerit in.l.si penès quos.C.de agri.& censi.libr.xj.& expressius Bald.in au then.sed omnino.in.iij.col.C.ne vxor pro mari. sed intellige vbi causa subesset.& adde Imol.in.c.pe.de consue.vbi tenet valere statutum quòd filius teneatur ad debita patris:etiam si non sit hęres. per.l.fi.C.de primipil.& de remedio.vide Bal.in.l.dotis.in fi.C.de iu.do.videlicet ꝙ pater exhæredet eos.nã exhæredati habentur ꝙ mortuis.ideò non debet statutum intelligi de ipsis.sed solũ de illis qui secũm legem.xij.tab.erant sui & necessarij hæredes.l.j.§ pe.ff.de contrata.& melius facit.l.j.§.si pater.ff.de coniungen.cũ eman.libe. & quãuis gl.in.d.c.cùm homo.in fi.sentiat valere consuetudinem ꝙ vnus puniatur pro alio corporaliter.& ipsam not.Lud.in singu. cxxx.incipien.Tu scis.tamen hoc non procedit per prędicta: nisi salues illam gl.in casu ꝙ volens possit puniri pro alio corporaliter. ex consuetudine.Sed etiam tunc obstaret ratio.l.ita vulneratus.ff. ad.l.aquil.iunctis notatis per Bal.in auf.iubemus.C.de iudi.cũ concord.quas dedi in.c.fi diligenti.de foro compe.in quibus nemo renuntiat,vel taliter se obligat,quòd possit corporaliter puniri.Nec dicit gl.in.d.c.cùm homo.quòd talis cõsuetudo valeret. sed tex.ibi presupponit eam extare:non tamen approbans eam.& ad illum text.dmsur quatuor lecturæ: de quibus ibi per Archid.in fin.sequitur.ca.lex est.¶ Non sci ipsi plus: quia nimis imputabatur lectio ex ista cauda additionis extraordinaria.

Regestum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn. Omnes sunt quaterni Demptis Mm & Nn qui sunt terni.